REFRENCE

KITTEL'S KANNAḌA-ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

(Revised and enlarged)

By

Prof. M. Mariappa Bhat, M. A.

VOLUME IV

y – ḻ

UNIVERSITY OF MADRAS

1973

First edition published by
Basel Mission Book and Tract Depository
Mangalore (1894)

PRINTED AT
THE MANGALORE PRESS, CAR STREET, MANGALORE - 1

REPRINT : LINGESAN ENTERPRISES, MADRAS.
(BY PHOTO OFF-SET PROCESS)

by. Prasa. - 11-2-7

ಕಿಟ್ಟೆಲರ
ಕನ್ನಡ - ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು

೪ ಸಂಪುಟಗಳು

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ)

ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.

ಸಂಪುಟ ೪

ಯ – ೞ

THE ALPHABET AND SYSTEM OF TRANSLITERATION.

The Kannaḍa alphabet (its consonants appearing with the mark that shows their power when being pronounced without a vowel, and that corresponds to the virāma of Saṁskṛita) together with its transliteration is as follows:

Kannaḍa	Transliteration	Kannaḍa	Transliteration
ಅ	a	ಝ್	jh
ಆ	ā	ಞ್	ñ
ಇ	i	ಟ್	ṭ
ಈ	ī	ಠ್	ṭh
ಉ	u	ಡ್	ḍ
ಊ	ū	ಢ್	ḍh
ಋ	ṛi	ಣ್	ṇ
ೠ	ṛī	ತ್	t
ಌ	lṛi	ಥ್	th
ೡ	lṛī	ದ್	d
ಎ	e	ಧ್	dh
ಏ	ē	ನ್	n
ಐ	ai, ei	ಪ್	p
ಒ	o	ಫ್	ph
ಓ	ō	ಬ್	b
ಔ	au	ಭ್	bh
ಂ	ṁ	ಮ್	m
ಃ	ḥ	ಯ್	y
X̲̄, X	h̤	ರ್	r
∞ , ಱ	r̤h, r̤	ಱ್	r̤
ಕ್	k	ಲ್	l
ಖ್	kh	ವ್	v
ಗ್	g	ಶ್	ś
ಘ್	gh	ಷ್	ṣ
ಙ್	ṅ	ಸ್	s
ಚ್	c	ಹ್	h
ಛ್	ch	ಳ್	ḷ
ಜ್	j	ೞ್	l̤

LIST OF ABBREVIATIONS.

A. Anthology (Mangalore, 1874, used only with regard to a few Saṁskṛita terms).

Abhā. Anubhavāmṛita (Manuscript; it differs greatly from the edition printed at the Vicāradarpaṇamudrākṣaraśāle, Bangalore, 1874).

Abh. P. Abhinava Pampa's Rāmāyaṇa (Manuscript).

Abhś. Anubhavaśikhāmaṇi (Manuscript).

adj. Saṁskṛita verbal adjective.

Ap. Ādi Purāṇa by Pampa (Ed. S. G. Narasimhachar. — 1900).

B. Bombay, the Department of Public Instruction, Kanarese Books: 1 (1882), 2 (1882), 3 (1883), 4 (1882), and 5 (1868). One of the numbers refers to the book, the other one to the page. The pages of B. 2 have been counted from p. 7 of the text not from the title-page.

Bḍ. Bēḍas (fowlers) of Dharwar.

Bh. Kumāra Vyāsa's Bhārata. Bangalore, Vicār a darpaṇa Press, 1875.

Bhn. Bhārata nighaṇṭu (Manuscript).

Bp. Basava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850.

Br. C. P. Brown Esq., of the Madras Civil Service (see Te.).

Bv. Basavaṇṇanavara ṣaṭsthala vacanagaḷu (Ed. S. S. Basavanal.—1954).

C. Common.

Cb. A small Kannaḍa Vocabulary (Śabdasaṅgraha, by Gururāva Viṭhala Mōhare) dedicated to Cannabasappa Basaliṅgappa, Deputy Educational Inspector, Dharwar S. D. (1874).

C. Bp. Cannabasava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1851.

Cd. Hindū Caritradarpaṇa (Bangalore, 1882).

cf. confer (compare).

Ch. Nāgavarma's Chandas (Basel Mission Press, Mangalore, 1875). The references are to the Index for the Canarese text, if no v. with a number is added.

Cm. Commentary.

colloq. colloquial.

Cpr. Candraprabha purāṇa by Argaḷa dēva (Manuscript).

Ct. Caturāsya nighaṇṭu (according to two different Manuscripts, marked as I & II).

Cv. Canna Basavaṇṇanavara vacanagaḷu (Ed. Dr. R. C. Hirēmaṭh.—1965).

Dh. The Dhātuprakaraṇa of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Dhw. A portion of Dhanañjaya's ṭīkā printed at Dharwar.

Dp. Dāsapada. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850. It is a collection of Dāsa songs from various manuscripts.

dupl. duplication, that is to say a couple of words that are not the same as to form and meaning, used to make the idea more comprehensive or impressive, *e. g.* akaḷa cakaḷa, āsaṟ bēsaṟ, kāka pōka, giḍa gaḍḍe, giḍagaṇṭi, dana kaṟa, nuccu nusi, bandhu baḷaga, makkaḷu maṟigaḷu, mātu kathe, sandi gondi. Occasionally the *first* word is meaningless by itself, forming a sort of alliteration, *e. g.* akkaḍi takkaḍi, andā dundi, aradēśi paradēśi, āḷi dāḷi, ēru pēru,

taṭavaṭa, as also the *second* one may be, *e. g.* aḍḍā tiḍḍi, kara kanna, gaja baja, cūru pāru, ḍoṅku ḍosaku, toḷḷe paḷḷe, dēvaru diṇḍaru, dodde bidde. This last kind may be referred to "reiteration", q. v.

E. English.

e. g. exempli gratia (for example).

fr. from.

G. A small Canarese vocabulary by Gaṅgādhara Maḍivāḷēśvara, Translation Exhibition, Belgaum (Bangalore, 1869). The numbers refer to the pages.

Grj. Girijākalyāṇa. Bangalore, Lakṣmīvilāsa Press, 1886.

Gz. Gazetteer of the Bombay Presidency, Vol. XXII, 1884.

H. Hindūstānī.

Hlā. Ancient Kannaḍa commentary on Halāyudha's Abhidhānaratnamālā (Manuscript).

J. Jaimini Bhārata. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1848. (Kṛiṣṇarājavilāsa Press, 1861 & 1875).

Jm. Jinamunitanaya (Manuscript).

Jñs. Jñānasindhu. Bangalore, Karṇāṭaka Mudrākṣaraśāle Press, 1879.

Jnv. Jagannāthavijaya (Manuscript).

K. Kannaḍa.

Kāvy. Nāgavarma's Kāvyāvalōkana (Manuscript).

Kk. Kabbigara Keypiḍi (Manuscript).

Kp. Kaivalyapaddhati. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1873.

Kr. Kavirāja mārga (Ed. A. Venkata Rau & H. Sesha Ayyangar.—1930).

Līlv. Līlāvatīprabhandha. A specimen lithographed at Dharwar, 1873.

M. Malayāḷa (A Malayalam and English Dictionary by the Rev. H. Gundert, D. Ph., Mangalore, 1872).

Mḍb. Mūḍabidare (in South Canara).

Mg. Mangalore (in South Canara).

Mhr. Marāṭhi.

Mr. Maṅgarāja's nighaṇṭu (Manuscript). For the sake of convenience the verses of the whole MS. have been counted successively (without regard to the various divisions), and are quoted in that manner. Four MSS. have been consulted.

MS. Manuscript. (MSS. = Manuscripts).

My. Mysore.

N. Name; proper name.

Nn. Nānārtharatnākara (Manuscript).

Nr. Nācirācīya, the ancient Kannaḍa commentary on the Amarakōśa. The two Mḍb. Manuscripts used by the Author refer to Trikāṇḍaśēṣa, Dhanañjaya, Rabhasa, Viśvaprakāśikā, Vaijayantī, Subhūtiṭīkā, Subōdhe, and Halāyudha. Are these references by Nācirāci himself?

o. r. other reading. (o. rs. = other readings).

P. Pañcatantra (a new translation, edited by J. Garrett Esq., Director of Public Instruction in Mysore, Bangalore, 1865).

Pb. Pampa Bhārata (Ed. Beḷḷāve Veṅkaṭanāraṇappa.—1931).

P. p. Past participle. (P. ps. = Past participles).

Pr. W. S. Price Esq., Revenue Survey, Dharwar.

Prll. Prabhuliṅgalīlā (Manuscript).

Prv. Proverb. (Prvs. = Proverbs).

q. v. quod vide (which see).

R. Rev. W. Reeve's Carnātaka and English Dictionary.

Rāghc. Rāghavāṅkacaritra (Manuscript).

Rām. Kumāra Vālmīki's Rāmāyaṇa. When in the references only two numbers are adduced, they refer to the 31 sandhis (chapters) of the Bibliotheca Carnātaka, Maṇgalore, 1849, which comprise the bālakāṇḍa, ayōdhyākāṇḍa, and six chapters of the araṇyakāṇḍa. The other references are to the edition printed in Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1881.

reit. reiteration, that is to say a couple of words of

which the first one's meaning is made more comprehensive or impressive by the second one, though this is a mere alliterative formation and meaningless by itself (see "duplication"), *e. g.* aḍḍi saḍḍi, okkalu dakkalu, kaṭaku kuṭuku, gaji biji, caḷa maḷa, curu buriga, taḍa baḍa, baḍa bagga, bēpāra sāpāra, loḍa baḍa, vecca sacca, sara bara. Especially the syllables *gi* (q. v.) and *pa* (see pa 3) are used in reiteration, *e. g.* āḷu giḷu, koḍu giḍu, tandare gindare (s. taru 1), ravi givi, śikhi gikhi, okkalu pakkalu, kaḷa paḷe, caḍu puḍane, taka pakane, taṭa paṭa, lekka pakka.

rep. repetition, that is to say the act of using the same word twice or thrice. See Śmd. 228 seq., and further *e. g.* allalli, ittitta, intintu, inthintha, enitenitu, ententa, ellelli, obbobba, tama tama, eṇṭeṇṭu, eraḍeraḍu, kāḷu kāḷu, tara taṛa (s. tara 1), dūra dūra, doḍḍa doḍḍa, saṇṇa, saṇṇa, savi savi, hosa hosa, aridaridaridu (s. aridu).

Rnc. Rāmanāthacaritra (Manuscript).

Rśv. Rājaśēkharavilāsa (Manuscript; Bangalore edition, Kṛiṣṇarāja Vilāsa Press, 1866).

Śm. Tōṭada Ārya's Śabdamañjari (Manuscript).

Śmd. Śabdamaṇidarpaṇa. The Arabic numbers refer to the pages of the edition printed at the Basel Mission Press, Mangalore, 1872; of the Roman ones I refers to the terms with ಅ (p. 31 seq.), and II to those of pages 402-407.

Śmd. Dh. The list of Dhātus (verbal themes) of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Śśv. Śabaraśaṅkaravilāsa. Bellary, C. L. S. Press, (*i. e.* Citralipiśāradā P.), 1886; and Madras, Grantharatnākara Press, 1887.

Śś. Śabdasāra (Manuscript).

s. sub (under).

Sd. Rev. D. Sanderson's edition of Mr. Reeve's Carnātaka and English Dictionary, Bangalore, 1858.

seq. sequentes, sequentia (following, succeeding).

Si. Siddhānti Subrahmaṇya Śāstri's new interpretation of the Amarakōśa, Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1872. The numbers denote the pages.

Sk. Saṁskṛita.

S. Mhr. South Marāṭha (Mahratta).

Sp. Sarvajñapada (Manuscript & W.).

Sś. Sōmēśvaraśataka (Manuscript; Bangalore edition, Wesleyan Mission Press, 1872).

St. & Pl. Messrs. C. Stolz and G. Plebst's Five Hundred Indian Plants, Mangalore, 1881.

sum. summary.

T. Tamiḻ (A Dictionary of the Tamil and English languages, by the Rev. J. P. Rottler, D. Ph., Madras, 1834).

Tbh. Tadbhava.

Te. Telugu (Messrs. A. D. Campbell and C. P. Brown's Telugu-English Dictionaries).

Ts. Tatsama.

Tu. Tuḷu (Tuḷu-English Dictionary, (i) A. Manner, Basel Mission Press, Mangalore, 1886 (ii) M. M. Bhat & A. S. Kedilaya, Madras University, 1967).

V. Vṛiṣabhēndravijaya. Bangalore, Carnatic Press, 1875.

V. verse.

va. vacana (Prose passage).

v. i. verb intransitive.

Vr. Vaḍḍārādhane (Ed. D. L. Narasimhachar — 1959).

v. t. verb transitive.

W. Rev. G. Wurth's Canarese Poetical Anthology, Bangalore, 1868.

Z. Rev. F. Ziegler.

@ certain special remarks by the present editor.

[ ] new items now included under old lexical entries.

* sign to indicate new lexical entries.

KITTEL'S
KANNAḌA-ENGLISH
DICTIONARY

(4 VOLUMES)

VOLUME
FOUR

y – ḻ

KITTEL'S

KANNAḌA-ENGLISH

DICTIONARY

Vol. IV

ಯ್   y

ಯ್ y. the forty-sixth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). it is the final of several nouns and verbs (58). about its use in euphony see Śmd. 64. 65. 67. 68. 69; and about its being doubled, 84. 86. 87; it takes the place of ಗ್ in ಪೋಯ್ತು, ಆಯ್ತು (Śmd. 289); for other changes observe *e. g.* ಮದನ = ಮಯಣ, ಮದವನ = ಮಯ್ದುನ; ಯಕ್ಷ = ಜಕ್ಕ, ಯಜ್ಞ = ಜನ್ನ, ಯಮ = ಜವ, ಯಮುಲ = ಜವಳ; ವೇಧ = ಯಜ್ಞ; ಯಜಮಾನ = ಎಜಮಾನ, ಯಜ್ಞ = ಎಜ್ಞ, ಯತಿ = ಎತಿ, ಯಮ = ಎಮ; ಯೋಗ್ಯ = ವೋಗ್ಯ; ಅರ್ಕ = ಯಕ್ಕ, ಯಮಲ = ಅಮಳ್; ಯುಗ = ನೊಗ; ಯವಸ = ತವಸ, ದವಸ; ವಿಂಗಡಿಸು = ಯಿಂಗಡಿಸು; ವಿಭೂತಿ = ಯಿಬೂತಿ; ವ್ಯಸನ = ಯೆಸನ; in colloq. Kannaḍa initial ಎ is often represented by ಯ, *e. g.* ಯಕ್ಕು = ಎಕ್ಕು, ಯಣ್ಣೆ = ಎಣ್ಣೆ, ಯಮ್ಮೆ = ಎಮ್ಮೆ; an initial ಇ is often written and pronounced as ಯಿ, *e. g.* ಯಿಕ್ಕು = ಇಕ್ಕು, ಯಿಲಿ = ಇಲಿ. further ಏತ becomes ಯಾತ, ಏಲಕ್ಕಿ ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಆಂ ಯಾನು, ಏ ಯಾ, ಆವ ಯಾವ. see also ಈ 4, ಏ 1 and ಏ 4; ಯುಗಾದಿ = ಉಗಾದಿ; ಹೋಯಿತು, etc.

ಯ ya. the letter ಯ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಯ ya. one of the metrical feet (Ch.; Mr. 363). 2, the number 1 (Mr. 349).

ಯಕಾರ ya-kāra. the letter ಯ (Śmd. 11).

ಯಕೃತ್ yakṛit. *the liver.*

ಯಕ್ಕ yakka. = Tbh. ಎಕ್ಕ1 (My.). ಯಕ್ಕ ಹುಟ್ಟಿಸು, to grow yakka (on another's place): to ruin (ಮನೆಯನ್ನು or ಅವನನ್ನು, My.). 2, = Tbh. ಎಕ್ಕ2; a card with a unit, an ace (My.).

ಯಕ್ಕು yakku. = ಎಕ್ಕು1. (My.). to divide; also: to beat soundly (Bh. 3, 10, 51; My.).

ಯಕ್ಷ yakṣa. = ಜಕ್ಕ2. *N. of certain demi-gods who are attendants on Kubēra,* generally regarded as beings of a benevolent and inoffensive disposition, but occasionally classed with piśācas, etc. 2, a ghost, a spirit. 3, *Kubēra.*

ಯಕ್ಷಕರ್ದಮ yakṣa-kardama. *a perfumed paste consisting of camphor, agallochum, musk, and bdellium.*

ಯಕ್ಷಗಾನ yakṣa-gāna. a kind of popular dramatic composition (My.). field drama; also called ಆಟ or ಬಯಲಾಟ.

ಯಕ್ಷಧೂಪ yakṣa-dhūpa. *the resin of Shorea robusta;* resin in general.

ಯಕ್ಷಪ yakṣa-pa. = ಯಕ್ಷರಾಜ್. (My.).

ಯಕ್ಷರಾಜ್ yakṣa-rāj. *Kubēra.*

ಯಕ್ಷಿ yakṣi. = ಜಕ್ಕಿ, ಜಕ್ಕೆ. a female Yakṣa. 2, Kubēra's wife.

ಯಕ್ಷಿಣಿ yakṣiṇi. = ಜಕಣಿ, ಜಕ್ಕಣಿ, ಜಕ್ಕಿಣಿ. a female Yakṣa. 2, Kubēra's wife. 3, a sort of female fiend attached to the service of Durgā and frequently maintaining intercourse with mortals. 4, sorcery done with the help of that fiend (My.).

ಯಕ್ಷಿಣಿಗಾಱ yakṣiṇi-gāṟa. a sorcerer (My.).

ಯಕ್ಷಿಣೀಮನ್ತ್ರ yakṣiṇī-mantra. spells repeated for magical purposes (My.).

ಯಕ್ಷಿಣೀವಿದ್ಯೆ yakṣiṇī-vidye. = ಯಕ್ಷಿಣಿ No. 4. (My.).

ಯಕ್ಷೇಶ yakṣa-īśa. a king of the Yakṣas. 2, Kubēra. ಶ್ರೀಮಾನಿನೀಶ ಯಕ್ಷೇಶ ವಾಣೀಶರ್ ಎಮ್ಬವರು (ಶಿವನ) ನಿಜಮಿತ್ರರಕ್ಕು (Mr. 13).

ಯಕ್ಷ್ಮ yakṣma. *pulmonary consumption.*

ಯಕ್ಷ್ಮರೋಗ yakṣma-rōga. = ಯಕ್ಷ್ಮ. (My.; ಕ್ಷಯರೋಗ G.).

ಯಜನ yajana. the act of sacrificing (in or for one's own person); sacrifice; a place of sacrifice. see ನೂಱುಯಜನ, ಷಟ್ಕರ್ಮ.

ಯಜಮಾನ yajamāna. = ಎಜಮಾನ. *a man who sacrifices* (ಯಾಗ ಮಾಡುವಾತ Hlā.); *a man* (generally a householder) *who institutes or performs a regular sacrifice and pays the expenses of it;* any person who intends performing or is able to bear the cost of a regular sacrifice. 2, a householder, the master of a house; the chief or head of a family, caste, etc. (My.); a respectable, especially elderly man (My.); a compellation by the wife for her husband (My.). see B. 1, 14; 4, 43; 5, 84. 89. 102. 115. 117. 275. feminine: ಯಜಮಾನಳು (= ಯಜಮಾನಿ My.; ಒಡತಿ G.; B. 5, 287).

ಯಜಮಾನಗಿತ್ತಿ yajamāna-gitti. a woman who is chief, exercises authority, etc., a mistress (My.). 2, a wife (My.).

ಯಜಮಾನತನ yajamānatana. the rank or position of a yajamāna (My.).

ಯಜಮಾನತಿ yajamānati. = ಯಜಮಾನಗಿತ್ತಿ. (My.).

ಯಜಮಾನಿ yajamāni. = ಯಜಮಾನಗಿತ್ತಿ. (My.; Dp. 1, 1).

ಯಜಮಾನಿಕೆ yajamānike. the rank or position of a yajamāna or yajamāni (My.).

ಯಜಿಸು yajisu. to sacrifice, to kill as a sacrificial victim (Bhāgavata 9, 7, 7. 8).

ಯಜು yaju. Tbh. of ಯಜುಸ್. (My.).

ಯಜುರ್ವೇದ yajus-vēda. the sacrificial vēda, *i. e.* the collective body of mantras for the Adhvaryu priest, formed out of the ṛigvēda, with additional texts for sacrificial purposes (My.).

ಯಜುಸ್ yajus. = ಯಜು, ಯಜುಸ್ಸು. a sacrificial prayer or formula. 2, a technical term for certain words or mantras (chiefly taken from the ṛigvēda), muttered in a peculiar manner at a sacrifice, and thus distinguished from the ṛics which are recited, and from the sāmans which are sung. 3, *the yajurvēda.*

ಯಜುಸ್ಸು yajussu. Tbh. of ಯಜುಸ್ (Śmd. 106).

ಯಜುಸ್ಸೂಕ್ತಿ yajus-sūkti. a nice word or sentence from the yajurvēda (Bp. 43, 74).

ಯಜ್ಜ yajja. = ಬಜ್ಜ 2, etc. Tbh. of ವೇಧ 1. a perforation, etc. (My.; Si. 345).

ಯಜ್ಞ yajña. = ಎಜ್ಞ, ಜನ್ನ. *a sacrifice.* see ಮಹಾ-; Bp. 55, 6. — ಯಜ್ಞ ಮಾಡು. to sacrifice (My.); to kill (My.); to beat soundly (My.). ಯಜ್ಞ ಮಾಡೋಣ (ಯಜನ G.).

ಯಜ್ಞಕಂಕಣ yajña-kaṅkaṇa. a bracelet (chiefly of cotton thread) worn at the time of sacrificing (My.).

ಯಜ್ಞಕುಣ್ಡ yajña-kuṇḍa. a hole in the ground for receiving the sacrificial fire (My.).

ಯಜ್ಞಕೃತ್ yajña-kṛit. performing or arranging a sacrifice; a priest conducting a sacrifice; Viṣṇu (My.).

ಯಜ್ಞತನ್ತ್ರ yajña-tantra. sacrificial ritual (Si. 235).

ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷೆ yajña-dīkṣe. initiation into sacrifices, admission to sacrificial rites; due performance of the sacrifice (My.).

ಯಜ್ಞಪಶು yajña-paśu. an animal for sacrifice, a sacrificial victim (My.).

ಯಜ್ಞಪಾತ್ರ yajña-pātra. a sacrificial vessel (My.).

ಯಜ್ಞಪುರುಷ yajña-puruṣa. the soul of sacrifice: fire, Agni (My.). 2, Viṣṇu (My.).

ಯಜ್ಞಭೂಮಿ yajña-bhūmi. a place for sacrifice (My.; G. 534).

ಯಜ್ಞವಾಟ yajña-vāṭa. a place prepared and enclosed for a sacrifice (J. 34, 10).

ಯಜ್ಞವೇದಿ yajña-vēdi. a raised place (altar) for sacrifice (Bp. 55, 17; My.).

ಯಜ್ಞಶರ್ಮ yajña-śarma. N. (Bp. 56, 35).

ಯಜ್ಞಶಾಲೆ yajña-śāle. a sacrificial shed; a house or place for keeping the sacrificial fire (My.).

ಯಜ್ಞಶಿರ yajña-śira. the head of sacrifice: Viṣṇu (Bp. 54, 46).

ಯಜ್ಞಸಾಧನ yajña-sādhana. accomplishing sacrifices (Sk.); materials for a sacrifice (My.).

ಯಜ್ಞಸೂತ್ರ yajña-sūtra. the sacrificial cord (My.; see Nr. s. ನೆಗಹು 1).

ಯಜ್ಞಸೇನ yajña-sēna. N. of Drupada (My.).

ಯಜ್ಞಾಂಗ yajña-aṅga. any means or instrument of a sacrifice. 2, *the glomerous fig-tree, Ficus glomerata* Roxb.

ಯಜ್ಞಾನ್ತ yajña-anta. *the conclusion or termination of a sacrifice* (ಅವಭೃಥ, ಯಜ್ಞದ ತೀರ್ಕಣೆ Hlā.).

ಯಜ್ಞಾರಿ yajña-ari Śiva (Sk.; My.); Vīrabhadra (My.).

ಯಜ್ಞೀಯ yajñīya. *relating to a sacrifice; suitable or fit for sacrifice;* sacred, adorable.

ಯಜ್ಞೇಶ್ವರ yajña-īśvara. Viṣṇu. 2, fire, Agni (My.).

ಯಜ್ಞೋಪಕರಣ yajña-upakaraṇa. any utensil or implement useful or necessary for sacrifice (My.).

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ yajña-upavīta. the investiture of youths of Brāhmaṇas, Kṣatriyas and Vaiśyas with the sacrificial thread that is worn over the left shoulder and hanging down diagonally across the body to the right hip. 2, the sacrificial cord itself (Bp. 32, 51; My.).

ಯಜ್ವ yajva. a sacrificer, *one who performs sacrifices in due form or agreeably to the ritual of the vēda.*

ಯತ್ yat. 1. = ಯದ್. who, which, etc.

ಯತ್ yat. 2. striving or endeavouring after, exerting oneself; going, moving. see ಸಂ-.

ಯತ yata. raised, held up, lifted up; stretched out; etc. 2, kept or held in, restrained, curbed, kept in check; governed; limited, moderate. 3, *the spurring or guiding of an elephant by means of the rider's feet* (ಒಡನ ಗತಿ Mr. 157; *cf.* ಯಾತ). see ಅ-, ಉದ್-, ನಿ-, ಪ್ರ-.

ಯತನ yatana. = ಯತ್ನ, etc. the act of making effort or exertion, an effort, an endeavour (My.).

ಯತಸ್ yatas. from which, whence; *because, as;* where, whither.

ಯತಿ yati. = ಎತಿ, ಜತಿ. restraint, control, check; guidance; stopping, ceasing, term. 2, a pause (in music); harmonious musical time or measure (see ಜತಿ). 3, caesura [ಯತಿಯೆಮ್ಬು ದುಸಿರ್ವ ತಾಣಂ Kr. 1, 71]; (in prosody, Ch.; Kāvy. II, 2, B, 27-29; Ct. II, 121). 4, *a person who has restrained his passions and abandoned the world; an ascetic, a devotee; a religious mendicant.* 5, = ಮುನಿ, the number 7 (Ch. v. 189). ಗತಿಗೆಟ್ಟ ಮತಿಹೀನನು ಯತಿಯಾಗುವದುಂಟೇ? (Prv.). see ಅ-, ನಿ-.

ಯತಿನಿನ್ದೆ yati-ninde. abusing a religious mendicant. ಪರನಿನ್ದೆ ಗೃಹಕ್ಷಯ, ಯತಿನಿನ್ದೆ ಕುಲಕ್ಷಯ (Prv.).

ಯತಿಪ yati-pa. an eminent ascetic or sage (Cpr. 2, 64).

ಯತಿಪತಿ yati-pati. = ಯತಿಪ. (Cpr. 2, 73).

ಯತಿಭಂಗ yati-bhaṅga. violation of caesura [ತಡತಡಿಸಿ ಯತಿಯ ನಿನ್ದಿರೆ ತೊಡರ್ಚಿ ಕೆಡೆ ಪೇಟ್ದೊಡಕ್ಕುಮದು ಯತಿ ಭಂಗಂ Kr. 1, 73]; (Kāvy. II, 2, B, 3. 27-29).

ಯತಿವಿಲಂಘನ yati-vilaṅghana. passing beyond or neglecting the caesura (in grammar or prosody, Śmd. 408).

ಯತೀನ್ದ್ರ yati-indra. a great ascetic (ಪದ್ಮ, ಯತಿ Nn. 54; ಯೋಗೀಶ್ವರ 62).

ಯತೀಶ yati-īśa. = ಯತೀನ್ದ್ರ. (ಕಂ Nn. 506).

ಯತೀಶ್ವರ yati-īśvara. = ಯತೀಶ. (ಶುಚಿ, ಯೋಗೀನ್ದ್ರ Nn. 18).

ಯತ್ಕಿಂಚತ್ yat-kiñcat. Tbh. of ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್. (My.).

ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ yat-kiñcit. whatsoever, somewhat (My.).

ಯತ್ಕಿಂಚಿತ yat-kiñcita. Tbh. of ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್. (B. 5, 90; My.).

ಯತ್ತ yatta. = ಜತ್ತ. endeavoured; making effort or exertion; prepared, ready; cared for, attended to. 2, restrained, etc. (= ಯತ). see ಅ-.

ಯತ್ನ yatna. = ಎತನ, ಎತ್ತನ, ಎತ್ನ, ಜತನ, ಯತನ. *effort, exertion;* an effort; *energy, diligence, perseverance;* pains, care; effort for, endeavour after (ಸಾಧಿತಬುದ್ಧಿಯುಜ್ಜುಗ, ಸಾಧಿಸಲು ಪಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯು ದ್ಯೋಗ Nn. 148); eagerness, speed (ತೀವ್ರ, ಬೇಗ 148; ಪರಿವುದು Mr. 490); help, etc. (ಉಪಕಾರ 148; 490). — ಯತ್ನ ನಡಿಸು. to use or make efforts, etc. ಎದೆಗುಂದ ಬೇಡಿರಿ! ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೇ ಯತ್ನ ನಡಿಸಿರಿ! (B. 4, 16). — ಯತ್ನ ನಡೆ. an effort (or efforts) to avail, etc. ಅವರ ಯತ್ನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ (B. 5, 68). — ಯತ್ನ ಮಾಡು. to make effort, to exert oneself, to endeavour, to strive after, to take pains; to make an effort or efforts (C.). ಕೆಯ್ಯಾಡ ಮ ಟ್ಟಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟು ನುಂಗುವದಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಯತ್ನ ಮಾಡಿರಿ! (B. 4, 16). ಅವರು ಆ ಪಣ್ಣನ್ನು ಪುರದ ಹತ್ತರ ಬರಗೊಡ ಬಾರದೆನ್ದು ಬಹಳ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು (5, 68). ಪತ್ನಿ ಇದ್ದವನು ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ (ಹೆಚ್ಚಿನ) ರತ್ನ ಸಿಕ್ಕೀತೇ?— ಭಗೀರಥ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ಭಾಗೀರಥಿ ತನ್ದ; ನಗರದವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ನಗಾ ಕಳ ಕೊಣ್ಡ (Prvs.).

ಯತ್ನಯಿಸು yatnayisu. = ಎತ್ನಯಿಸು, ಯತ್ನಯ್ಸು. (My.).

ಯತ್ನಯ್ಸು yatnaysu. = ಯತ್ನ ಮಾಡು. to make effort. (My.).

ಯತ್ನಿಸು yatnisu. = ಯತ್ನಯ್ಸು. (B. 5, 41; My.).

ಯತ್ವ yatva. the letter ಯ್, or the letter and syllable ಯ (Śmd. 63. 188. 288. 339).

ಯತ್ಸುಖ yat-sukha. (Śmd. 100). which or what joy, whichever or whatever joy.

ಯಥಾ yathā. *in which manner, in which way, as, like as, like.* ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ (Prv.).

ಯಥಾಕಾಮ yathā-kāma. (ಯಥಾಕಾಮಂ). according to wish, as one likes, at pleasure (My.).

ಯಥಾಕಾಮಿ yathā-kāmi. *acting according to will or pleasure, independent, uncontrolled.*

ಯಥಾಕಾಲ yathā-kāla. the proper time (for anything), a suitable moment; (ಯಥಾಕಾಲಂ) according to time, in due time, at the proper moment, at the right time (My.).

ಯಥಾಕ್ರಮ yathā-krama. (ಯಥಾಕ್ರಮಂ). *according to order, in due succession, regularly, methodically, orderly, properly.* 2, a kind of vāstava (Kāvy. III, 3, B, 3. 13-15).

ಯಥಾಗತಿ yathā-gati. as the course: as customary or usual, as before (My).

ಯಥಾಜನೋದ್ವೇಜನ yathā-jana-udvējana. according to (its) hurting the feelings of persons (Kāvy. III, 3, B, 75).

ಯಥಾಜಾತ yathā-jāta. just as born: *senseless, stupid, foolish.*

ಯಥಾತಥ yathā-tatha. (ಯಥಾತಥಂ). *in conformity with truth or reality.*

ಯಥಾಪೂರ್ವ yathā-pūrva. (ಯಥಾಪೂರ್ವಂ). as before, as previously; in succession, one after another (My.).

ಯಥಾಪ್ರಕಾರ yathā-prakāra. as before, as previously (C.).

ಯಥಾಪ್ರತಿ yathā-prati. agreeably with the original copy; a true copy (My.).

ಯಥಾಪ್ರಯೋಗ yathā-prayōga. (ಯಥಾಪ್ರಯೋಗಂ). according to use or practice (Śmd. 345); common usage or custom (My.).

ಯಥಾಪ್ರಾಪ್ತ yathā-prāpta. in conformity with a particular state of condition; conformity with them (see Nr. s. ಇಮ್ಮಡಿ).

ಯಥಾಮತಿ yathā-mati. according to opinion; to the best of one's judgment; suitably to one's capacity (My.).

ಯಥಾಯಥ yathā-yatha. (ಯಥಾಯಥಂ). *properly, suitably, fitly;* in regular order, by degrees.

ಯಥಾಯೋಗ್ಯ yathā-yōgya. (ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ). accordantly with propriety or suitableness, rightly, justly, suitably (B. 5, 177; My.).

ಯಥಾರೀತಿ yathā-rīti. accordantly with custom, as customary or usual (My.).

ಯಥಾರ್ಥ yathā-artha. conformable to the truth or true meaning, agreeing with fact, true, real, genuine, right, suitable; truth, etc. (Bp. 57, 28; My.); (ಯಥಾರ್ಥಂ) *according to the meaning, according to reality, suitably, fitly, truly, justly.*

ಯಥಾರ್ಥಗತಿ yathārtha-gati. the true, proper course (Kāvy. II, 2, B, 27-29).

ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞ yathārtha-jña. one who knows the truth, etc. (Cpr. 5, 31).

ಯಥಾರ್ಥತ್ವ yathārthatva. suitableness, fitness, propriety, truthfulness (My.).

ಯಥಾರ್ಥವರ್ಣ yathārtha-varṇa. having a true colour or appearance: *a spy, a secret emissary.*

ಯಥಾರ್ಥಾನುವೃತ್ತಿ yathārtha-anuvṛitti. proper reference to what precedes (Kāvy. III, 1, A, 4).

ಯಥಾರ್ಹ yathā-arha. as deserving, according to merit, appropriate, suitable, just, adequate; (ಯಥಾರ್ಹಂ) suitably, etc.

ಯಥಾರ್ಹವರ್ಣ yathārha-varṇa. having a suitable appearance: *a spy, a secret emissary.*

ಯಥಾವತ್ yathā-vat. according to propriety, becomingly, properly, exactly, truly; according to law (My.).

ಯಥಾವಿಧಿ yathā-vidhi. *according to direction or precept, according to rule, duly, fitly, suitably.*

ಯಥಾಶಕ್ತಿ yathā-śakti. according to one's power or ability, to the utmost of one's power (Bp. 45, 14).

ಯಥಾಶಕ್ತಿಸಾಗಮನ yathāśakti-sāgamana (*i. e.* sahagamana). going with the deceased husband (at cremation) to the extent of one's power (contemptuously said of the wife who, instead of burning herself with the husband, throws a bamboo tube on the pile My.).

ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರ yathā-śāstra. (ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ). according to the codes of law or to the precepts of science, as the law ordains (Si. 234; My.).

ಯಥಾಸಂಖ್ಯ yathā-saṅkhya. relative order; (ಯಥಾಸಂಖ್ಯಂ) *according to number, number for number.*

*ಯಥಾಸಂಖ್ಯಾವ್ಯತಿರೇಕ **yathā-saṅkhyā-vyatirēka.** one of the figures of speech, yathāsaṅkhyā. Kr. 3, 51.

ಯಥಾಸಮ್ಭವ yathā-sambhava. accordance with possibility or inclination (Śmd 164); (ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ) compatibly, according to the previous order.

ಯಥಾಸ್ಥಾನ yathā-sthāna. the right, proper, or usual place; (ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ) according to place, all in regular order, in statu quo, properly, suitably (My.).

ಯಥಾಸ್ಥಿತ yathā-sthita. (ಯಥಾಸ್ಥಿತಂ). suitably with (the requirement of) circumstances, properly, conveniently; as thing stood before, in statu quo (B. 4, 155; My.).

ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ yathā-sthiti. in accordance with usage or custom, as usual, as on previous occasions (My.).

ಯಥಾಸ್ವ yathā-sva. (ಯಥಾಸ್ವಂ). each on his own account, individually; *properly, suitably.*

ಯಥೇಚ್ಛ yathā-iccha. = ಎಥೇಚ್ಛ. agreeable to wish or desire; (ಯಥೇಚ್ಛಂ) according to wish or desire, ad libitum, plentifully, copiously; lawlessly. (My.; B. 4, 77. 122).

ಯಥೇಚ್ಛೆ yathā-icche. a suitable wish or desire (Sk.). 2, = ಯಥೇಚ್ಛ. (My.).

ಯಥೇಪ್ಸಿತ yathā-īpsita. as wished, agreeable to wish or expectation; (ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ) *according to one's desire, ad libitum;* wantonly, wilfully.

ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರ yatheṣṭa-ācāra. doing what one likes, unrestrained, wilful, lawless, licentious; heedless proceedings, wilfulness. see ಎಸಟಿಪ್ಪುರಿ.

ಯಥೋಚಿತ yathā-ucita. *accordant with propriety or equity, right, proper;* (ಯಥೋಚಿತಂ) suitably, fitly, properly.

ಯಥೋತ್ತರ yathā-uttara. following in regular order or succession; (ಯಥೋತ್ತರಂ) *in regular order or succession, one after another.*

ಯಥೋದ್ಗತ yathā-udgata. as arisen, as one came (into the world): *without sense, childlike, stupid.*

ಯದ್ yad. = ಯತ್ 1. (Śmd. 100). who, which, what, whoever, whatsoever, etc. 2, *for which reason, on which account, since, as, because.*

ಯದಾ yadā. at what time, when; since, as (My.).

ಯದಾನಿಬಳ್ಳಿ yadāni-baḷḷi. a winding half shrubby plant; Cocculus villosus Dec. (St. & Pl.).

ಯದಿ yadi. *if, in case that.*

ಯದು yadu. = ಎದು. N. of a son of Yayāti, brother of Puru and ancestor of Kṛiṣṇa (Śmd. 2. 301). 2, N. of a country to the west of the Yamunā; N. of the dakṣiṇa country. ಯದುಗಳು, the family and descendants of Yadu (J. 25, 13).

ಯದುಕುಲ yadu-kula. the family of Yadu. ಯದುಕುಲದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ (ಯಾದವರ್ Śmd. 2 Cm.).

ಯದುಕುಲಾಗ್ರಣಿ yadukula-agraṇi. Kṛiṣṇa (J. 33, 3).

ಯದುಕುಲೇನ್ದ್ರ yadukula-indra. = ಯದುಕುಲಾಗ್ರಣಿ. (J. 2, 19).

ಯದುಕುಲೋದ್ಭವ yadukula-udbhava. Kṛiṣṇa (My.).

ಯದುಗಿರಿ yadu-giri. the Yadu-hill: Mēlkōṭe, to the north of Mysore (My.).

ಯದುಗಿರಿನಾಯಕ yadugiri-nāyaka. Viṣṇu (My.).

ಯದುಗಿರಿನಾಯಕಿ yadugiri-nāyakī. Lakṣmī (My.).

ಯದುನೃಪಾಲ yadu-nṛipāla. king Yadu, etc.

ಯದುನೃಪಾಲಕಟಕ yadunṛipāla-kaṭaka. the whole number of the Yadu kings (Śmd. 301 Mdb.).

ಯದುರಾಜ yadu-rāja. Kṛiṣṇa (J. 26, 70).

ಯದುಶೈಲ yadu-śaila. = ಯದುಗಿರಿ. (My.).

ಯದೃಚ್ಛೆ yad-ṛicche. *acting as one likes, following one's own inclination, self-will, wilfulness, independence; spontaneity;* casual course, accident, chance (ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, ಅನಿಮಿತ್ತ, ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ Mr. 452). 2, a noun which is neither a generic nor specific term nor noun of agency, one either not derived from authority or not possessing meaning.

ಯದ್ಭವಿಷ್ಯ yad-bhaviṣya. one who says "what will be" or "what must be": *a man who believes in the power of fate, a fatalist.*

ಯದ್ವದ yad-vada. *talking anything, talking nonsense, saying no matter what.*

ಯದ್ವಾ yad-vā. or, or else, whether.

ಯದ್ವಾತದ್ವಾ yadvā-tadvā. disorderly; disorder, confusion (My.).

ಯನ್ತೃ yantṛi. restraining, controlling; guiding. 2, one who restrains, a governor, etc.; *a charioteer; an elephant driver or rider.*

ಯನ್ತ್ರ yantra. = ಎನ್ತ್ರ, ಜನ್ತ್ರ. a means or instrument for holding or restraining or fastening anything. 2, a band, a fastening, a tie, a thong, etc. 3, *any instrument, a machine, an engine, an apparatus.* 4, restraint, constraint, force. 5, a plate or birch-leaf on which are written the names of certain deities, etc. and which is worshipped and tied to the upper arm for the removal of demoniac influences, etc., an amulet, a charm (J. 3, 26); a diagram of a mystical nature or astrological character used as an amulet. see ಮನ್ತ್ರ-. — ಯನ್ತ್ರ ಕಟ್ಟು. to tie an amulet to the upper arm. [— ಯನ್ತ್ರಯುಗ. machine age].

ಯನ್ತ್ರಕ yantraka. a bandage; a restrainer; a machinist. see ಕು-.

ಯನ್ತ್ರಕಲೆ yantra-kale. the mechanical art, mechanics (B. 4, 163).

ಯನ್ತ್ರಣ yantraṇa. restraint, etc., control, rule, etc. see ನಿರ್-.

ಯನ್ತ್ರತನ್ತ್ರ yantra-tantra. amulets and (other) devices (Bp. 40, 62; 43, 79; 50, 78; 51, 11).

ಯನ್ತ್ರಧಾರಾಗೃಹ yantra-dhārā-gṛiha. a room fitted up with a kind of shower-bath (Cpr. 7, 146).

ಯನ್ತ್ರಮುಕ್ತ yantra-mukta. *thrown by any kind of machine* (said of weapons).

ಯನ್ತ್ರಿತ yantrita. restrained, checked, curbed; bound, fastened, fettered; subject to; one who makes exertions or takes pains. see ಅ-, etc.

ಯನ್ತ್ರಿಸು yantrisu. to bind, etc. (Bp. 60, 22).

ಯಭನ yabhana. sexual intercourse. (R.; see ಯಾಭ).

ಯಭಸ್ವ yabhasva. know carnally; do the sexual act. (My.).

ಯಮ yama. = ಎಮ, ಜಮ, ಜವ 2. restraining, controlling, taming, keeping in check; *restraint* (of the senses, affections, etc.), *self-control; any great moral duty* (which is obligatory, as chastity, refraining from violence or injury, patience, truthfulness, honesty, as opposed to ನಿಯಮ). 2, *Yama* (the sister of Yamī and son of Vivasvat, the sun), *the god who presides over the pitṛis and rules the spirits of the dead: the judge and punisher of the dead, and the guardian or regent of the south quarter,* in which direction in some region of the lower world is his abode. 2, *a pair, a brace, a couple;* a twin, one of a pair or couple, a fellow. ನಿಯಮವುಳ್ಳವನನ್ನು ಕಣ್ಡರೆ ಯಮನಿಗೂ ಭಯ (Prv.). — ಯಮಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. slaughter done by Yama. ಕರಿವ ಕಾದೆಣ್ಣೆಯೊಳು ಇಱಿವ ಬೆನ್ನೊಳು, ಕರುಳ ಹೆರೆವ, ಬಾಯೊಳಗಲಗ ಸರಿವ, ಕರಗಸದಿಂ ಕೊಱೆವ, ಕೆಂಪಿನ್ ಕಾಲುಗಳ ಮುಱಿವ, ಕೆಂಗೆಣ್ಡದೊಳು ಹುರಿವ ಯಮಗೊಲೆಗಳುಕಿ ಸಾಯಲಾಜಿದಲೇ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). — ಯಮದಿಕ್ಕು. the south (My.). — ಯಮನವ. -ಅವ. = ಯಮನಾಳು. (Dp. 4). — ಯಮನಾಳು. -ಆಳು. = ಯಮದೂತ. (My.).

ಯಮಕ yamaka. restraint; a religious obligation; a twin, one of a pair; doubled, two-fold. 2, the repeating or setting in opposition in the same stanza of words or syllables different in meaning but similar in sound, a kind of play on words or paronomasia [Kr. 2, 112. 129]; (Śmd. 26-28; Kāvy. III, 2, B, 2-32). see ಪದವರ್ಣಾವೃತ್ತಿ.

ಯಮಕಿಂಕರ yama-kiṅkara. = ಯಮದೂತ. (My.).
ಯಮದಣ್ಡ yama-daṇḍa. = ಜವದಣ್ಡ. Yama's rod (J. 7, 49).
ಯಮದೂತ yama-dūta. a messenger of death, Yama's messenger, employed to bring the souls of the dead to Yama's judgment-seat, and thence conduct them to their final destination (Abh. P. 13, 42).
ಯಮಧರ್ಮರಾಯ yama-dharmarāya. Yama (My.).
ಯಮನ yamana. restraining, controlling, etc. see ಸಂ-.
ಯಮನಗರಿ yama-nagarī. = ಯಮಪುರ. (Bp. 61, 38).
ಯಮನನ್ದನ yama-nandana. Dharmarāja (Bh. 1, 10, 21).
ಯಮನಿಯಮ yama-niyama. obligatory and self-imposed restraint or religious observance (Bp. 38, 5; J. 23, 2).
ಯಮಪುರ yama-pura. = ಜವಪುರ. the city or abode of Yama (Abh. P. 13, 42).
ಯಮಪುರಿ yama-purī. = ಯಮಪುರ. (My.).
ಯಮಬಾಧೆ yama-bādhe. = ಯಮಯಾತನೆ. (My.).
ಯಮಯಾತನೆ yama-yātane. the torment or torture inflicted by Yama (My.).
ಯಮರಾಜ್ yama-rāj. *king Yama.*
ಯಮರಾಜ yama-rāja. = ಯಮರಾಜ್. (Bp. 10, 30).
ಯಮಲ yamala. = ಅಮಳ್, ಅವಳ, ಜವಳ, ಜವಳಿ, ಸವಡ. *a pair.* 2, twin, one of a pair or couple, paired, doubled. 3, the number two.
ಯಮಲಮರ್ದಲ yamala-mardala. = ಜವಳಿವದ್ದಳೆ. a double drum.
ಯಮಲಿ yamali. = ಅವಳಿ, ಜವಳಿ, etc. a pair. 2, a sort of dress consisting of two pieces.
ಯಮಲೋಕ yama-lōka. Yama's world (My.).
ಯಮಹರ yama-hara. Śiva (Bp. 46, 33).
*ಯಮಳ yamaḷa. = ಯಮಲ. ಕೂರ್ಪುಡುಗದೆ ಬನ್ದು ತಾಗೆ ಯಮಳರ್ ತಡೆಗೊಣ್ಡಡೆ Pb. 12, 162.
ಯಮಾನುಜೆ yama-anuje. Yama's sister: the river Yamunā (Mr. 414).
ಯಮಾನ್ತಕ yama-antaka. Śiva (My.).
ಯಮಿ yamī. one who restrains himself, an ascetic (ತವಸಿ Śm. 109; Bp. 54, 24). 2, Yamī, the sister of Yama: the river Yamunā. see ದಿನಕರಾತ್ಮಜೆ.
ಯಮುನಾಭಿದ್ yamunā-bhid. who has divided the river Yamunā into two parts (with his ploughshare): Baladēva. (R.).
ಯಮುನಾಭ್ರಾತೃ yamunā-bhrātṛi. the brother of Yamunā: *Yama.*
ಯಮುನೆ yamune. ಯಮುನಾ. = ಜಗುನೆ, ಜಮುನೆ. *the river Yamunā* (Jumna), personified as Yamī, the twin sister of Yama and daughter of the sun.
ಯಮೋಪಮ yama-upama. a man like Yama (J. 11, 34).
ಯಯಾತಿ yayāti. N. of the fifth monarch of the lunar race, from the two wives of whom came the two lines of the lunar race, that of Yadu and that of Puru (Bhāgavata 9, 20, 8; see ದೇವಯಾನಿ).
ಯಯು yayu. = ಯುಯು. going, running about. 2, *a horse* (ಕುದುರೆ Hlā.). 3, *a horse fit for sacrifice.* see Bp. 59, 37.
ಯರ್ತ yarta. Tbh. of ವ್ಯರ್ಥ. useless, etc. (My.).
ಯವ yava. = ಎವೆ, ಜವೆ2, ಯವೆ No. 1, ಯೆವೆ. removal, separation (see ಅನಯವ). 2, *barley, Hordeum hexastichon;* a barley corn, as a measure or as a weight. 2, a figure or mark on the hand resembling a barley corn, supposed to indicate good fortune.
ಯವಕ yavaka. = ಯವಕೆ. barley; a sort of barley.
ಯವಕೆ yavake. = ಯವಕ. ಯವಕೆಗಳು ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ಷೇತ್ರ (ಯವಕ್ಯ Si. 301).
ಯವಕ್ಯ yavakya. *sown with barley, producing barley, fit for barley.*
ಯವಕ್ಷಾರ yava kṣāra. = ಜವಕಾರ. *an alkali prepared from the ashes of burnt barley-straw, saltpetre, nitre, nitrate of potash.*
ಯವಕ್ಷೋದ yava-kṣōda. barley-meal. (R.).
ಯವನ yavana. = ಜವನ1. speed, velocity. 2, a fast horse, a courser. 3, an Ionian, a Greek; a Mahomedan, an individual of a foreign race (ತುರುಕ, ತುರುಷ್ಕ, ಜೋನೆಗ Mr. 382).
ಯವನಕ yavanaka. = ಜೋನೆಗ. a Greek; a Turk (see Mr. s. ಯವನ).
ಯವನದೇಶ yavana-dēśa. the country of the Yavanas: Ionia, Bactria, Turkisthān, Arabia (My.).
ಯವನಾಲ yava-nāla. a sort of grass or grain, Andropogon bicolor. 2, a kind of millet (ಕಳಿಕ, ಜೋಳ Mr. 374).
ಯವನಿ yavanī. a Yavana woman (My.).
ಯವನಿಕೆ yavanike. = ಜವನಿಕೆ. a curtain, a screen; a veil (Cpr. 4, 31).
ಯವಫಲ yava-phala. that which has barley-like fruit: *a bamboo.*
ಯವಲ yavala. bamboo-seed (Bp. 14, 15).
ಯವಸ yavasa. = ತವಸ, ದವಸ. *grass, fodder, pasturage, pasture, meadow grass.*
ಯವಸಾಯ yavasāya. Tbh. of ವ್ಯವಸಾಯ. cultivation, etc. [colloq.].
ಯವಾಗು yavāgu. *rice-gruel* (see ಗಂಜಿ1).
ಯವಾಗ್ರಜ yava-agra-ja. = ಯವಕ್ಷಾರ. *nitre, saltpetre.*
ಯವಾನಿ yavānī. *bishop's weed, Ptychotis ajowan* Dec. (Ligusticum. a. Roxb.; ಜಾಪಾರ Mr. 136).
ಯವಾನಿಕೆ yavānike. *Ptychotis ajowan* Dec.
ಯವಾರ yavāra. Tbh. of ವ್ಯವಹಾರ. a law-suit; fight, quarrel [colloq.].
ಯವಾಸ yavāsa. = ಯಾಸ1. *the manna plant, Alhagi maurorum* Tournef.
ಯವಿಷ್ಠ yaviṣṭha. youngest.
ಯವೀಯಸ್ yavīyas. younger; *a younger brother.*
ಯವೆ yave. Tbh. of ಯವ. barley (ಯವ Nr.; Mr. 374; Si. 303. 304). ಯವೆ ಗೋದಿ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ (ಶೂಕಧಾನ್ಯ Nr.). 2, Tbh. of ಯವ್ಯ (Mr. 93).
ಯವ್ಯ yavya. *a field of barley* (ಯವೆ Mr. 93).
ಯವ್ವನ yavvana. Tbh. of ಯೌವನ. youth, etc. (My.; Te.).
ಯವ್ವನಿಗ yavvaniga. Tbh. of ಯೌವನಿಕ. a youth, etc. (ತರುಣ. ಯುವ Mr. 309).
ಯವ್ವನೆ yavvane. Tbh. of ಯೌವನಿ. a young woman. see ನವ-; Bp. 40, 18.
ಯಶ yaśa. = ಜಸ, ಯಶಸ್, ಯಶಸ್ಸು (Śmd. 107). (ಕೀರ್ತಿ Nr. 56. ಭಗ 515).
ಯಶಃಪಟಹ yaśas-paṭaha. = ಯಶಪ್ಪಟಹ. *a double drum.*
ಯಶಃಶೇಷ yaśas-śēṣa. having nothing left but glory or fame: dead; death. (R.).
ಯಶಪ್ಪಟಹ yaśaṛ-paṭaha. = ಯಶಃಪಟಹ. (Abh. P. 9, 94).
ಯಶಶ್ರೀ yaśa-śrī. splendour of glory (Cpr. 4, 10; 6, 1).

ಯಶಸ್ yaśas. = ಯಶ, etc. *honour, glory, renown, fame, reputation;* beauty, splendour, magnificence.

ಯಶಸ್ಕರ yaśas-kara. causing renown, conferring fame or distinction, famous, glorious (My.).

ಯಶಸ್ವಿ yaśas-vi. (-vin). possessing honour or glory, renowned, famous (My.).

ಯಶಸ್ಸು yaśassu. Tbh. of ಯಶಸ್ (ಯಶ Śmd. 107).

ಯಶೋದೆ yaśas-de. = ಜಸೋಯೆ. a glory-giving female: *the wife of the cowherd Nanda and foster-mother of Kriṣṇa* (J. 6, 44; 7, 24).

ಯಶೋಲತೆ yasas-late. fame looked upon as a creeper (Cpr. 7, 32).

ಯಶೋವನ್ತ yaśas-vanta. a man who possesses fame or glory (My.).

ಯಷ್ಟಿ yaṣṭi. *a pole, a staff, a stick;* a wooden roller (ಧ್ರುವ, ಕಡೆ Mr. 213); a column, a pillar. 2, *a club, a mace.* 3, *a string, a string of pearls;* a kind of pearl necklace. see ಏಕ-, ಭಾರ-, ಹಂಸಾ-.

ಯಷ್ಟಿಕೆ yaṣṭike. a staff, a stick, a club, etc. (= ಯಷ್ಟಿ). see ಏಕ-, ಚರ್ಮ-.

ಯಷ್ಟಿಮಧು yaṣṭi-madhu. *liquorice root, liquorice.*

ಯಷ್ಟಿಮಧುಕೆ yaṣṭi-madhuke. *liquorice.* see ಮಧುಕ.

ಯಷ್ಟೃ yaṣṭri. = ಯಜಮಾನ. *a sacrificer.*

ಯಾ yā. = ಏ 5. what? which? (T.; Te.; T. also ಯಾಂಗು = ಎಂಗು; ಯಾದು = ಎದು). [Tu. ಎವು]. – ಯಾ ಪಾಟಿ. what, or which, manner? (My.).

ಯಾ yā. = ವಾ. or (My.; B. 5, 7).

ಯಾಕೆ yāke. = ಏಕೆ. why? wherefore? (Bp. 25, 18; B. 1, 25; 3, 72; 4, 10. 18. 75; 5, 40. 223; C.). ಯಾಕಾಗವಲ್ಲದು? (*i. e.* ಯಾಕೆ ಆಗ ಒಲ್ಲದು? C.). [Tu. ಒಯಿಕ್].

ಯಾಗ yāga. = ಜಾಗ 1. *a sacrifice* (to the gods). ಯಾಗದವರ್ (Bp. 56, 35). ಯಾಗದಾವಿನ ಕಮ್ಬ (ಯೂಪ Nr.). ಯಾಗಕೆ ಅಯ್ದಿದ ಪಶು (ಪ್ರಾಕೃತ Mr. 461). — ಯಾಗಗೆಯ್. to sacrifice. ಯಾಗಗೆಯ್ವಂ (ಸ್ಥಪತಿ Mr. 261).

ಯಾಗದೀಕ್ಷೆ yāga-dīkṣe. = ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷೆ. initiation into sacrifices.

ಯಾಗಪ್ಪ yāgappa. a chisel used in breaking stones (My., but neither Te. nor T.; *cf.* ವೇಧ 1?).

ಯಾಗಮಣ್ಟಪ yāga-maṇṭapa. a shed or hall for sacrifices (J. 26, 46).

ಯಾಗವ್ರಯ yāga-vraya. expense for a sacrifice: a fee, a present (ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣೆ Mr. 261).

ಯಾಗಶಾಲೆ yāga-śāle. = ಯಜ್ಞಶಾಲೆ. (ಜನ್ನಸೆ Ct. I, 70); a place for hōmas in a temple (My.).

ಯಾಗ್ರ yāgra. Tbh. of ವ್ಯಾಘ್ರ. tiger. (My.).

ಯಾಚಕ yācaka. *a petitioner, a beggar* (ಬೇಡುವವನು Nn. 70). feminine ಯಾಚಕಿ.

ಯಾಚನಕ yācanaka. *a petitioner, a beggar.*

ಯಾಚನೆ yācane. asking, soliciting; *a petition, an entreaty, a request.*

ಯಾಚಿತ yācita. *asked, prayed for, solicited.*

ಯಾಚಿತಕ yācitaka. *anything borrowed.*

ಯಾಚಿಸು yācisu. to ask, to beg, to solicit, to request. see ಎರೆವಂ, ಬೇಡಿದ; Bp. 6, 6; J. 26, 49.

ಯಾಚ್ಞೆ yācñe. *a petition, a request, an entreaty;* begging. see ಎರೆ 4, ಬೇಡು.

ಯಾಜಕ yājaka. a sacrificer, a sacrificing priest, *a priest officiating at a sacrifice.*

ಯಾಜನ yājana. the act of causing a sacrifice to be performed, superintending or assisting at the sacrifices of others. see ಷಟ್ಕರ್ಮ; J. 5, 24; ಮಖ-.

ಯಾಜಮಾನ yājamāna. the part of a sacrificial ceremony performed by the yajamāna or institutor of the sacrifice himself. see ಸದ್-.

ಯಾಜಿ yāji. a sacrificer. 2, a sacrifice. see ಸೋಮ-.

ಯಾಜ್ಞ yājña. (fr. ಯಜ್ಞ). belonging to sacrifice.

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ yājñavalkya. N. of an ancient ṛiṣi; N. of the author of a code of law (My.).

ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ yājñasēni. (fr. ಯಜ್ಞಸೇನ). Draupadī (My.).

ಯಾಜ್ಞಿಕ yājñika. (= ಜನ್ನಿಗ). relating or belonging to sacrifice. 2, a sacrificer, the officiating priest at a sacrificial ceremony, the institutor of a sacrifice; one skilled in sacrificial rites, a ritualist (Bp. 3, 64; 56, 34).

ಯಾಜ್ಯ yājya. 1. to be sacrificed; sacrificial; one on whose behalf a sacrifice is made (J. 5, 24).

ಯಾಜ್ಯ yājya. 2. Tbh. of ವ್ಯಾಜ್ಯ. quarrel, etc. (My.).

ಯಾತ yāta. = ಏತ 2. a picotta (My.; G. 426. 478). ಯಾತ ಗಣೆಯುದು ಚಿಗತು ಕಾತು ಫಲವಾದನ್ನು ಹೋತು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯನಿಱುವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾತ ನೆಚ್ಚು! (Sp.). ಯಾತ ತಲೆ ತೂಗಿದರೆ ಪಾತಾಳದ ನೀರು ಬನ್ನು, ಶ್ಯಾತ ತಲೆ ತೂಗಿದರೆ ಪಗಡಿ ಬಿತ್ತು (Prv.).

ಯಾತ yāta. gone; going; motion. 2, *the guiding or driving of an elephant with a hook or goad* (ಅಂಕುಶಚಾರಣ Hlā.; ಒದೆವುದು Hlā., *cf.* ಯತ). see ವಿ-. 3, a foot soldier (ಪದಾತಿಕ, ಪತ್ತಿ, etc., ಕಾಲಾಳ್ Mr. 287).

ಯಾತಕೆ yātake. ಯಾತಕ್ಕೆ yātakke. = ಏತಕೆ, etc. why? for what end? (Bp. 24, 65; 25, 17; C.; B. 1, 25; 5, 76). [Tu. ದಾಯೆಗ್, ಜಾಯೆಗ್].

ಯಾತನ yātana. = ಯಾತನೆ. the act of requiting, etc. (ಕಾರಣ, ದಣ್ಡಣೆ Mr. 392; see ನಿರ್-).

ಯಾತನೆ yātane. requital, retaliation, reward, return. 2, *acute pain, torment, anguish, agony,* especially *punishment inflicted by Yama, the pains of hell* [ಕಾರಣೆ, ದಣ್ಡಣೆ Hlā.).

ಯಾತಯಾಮ yāta-yāma. that which has stood for a night: used, spoiled, impaired. 2, one who has run out or completed a course: *exhausted, old, aged.*

ಯಾತಱ್ yātaṟ. = ಏತಱ್. ಯಾತಱ = ಏತಱ, of what? (C.; B. 1, 18; 3, 115). ಯಾತಱಿನ್ದ (C.; B. 3, 69. 91). ಯಾತಱುದು (Bp. 28, 31; C.; B. 1, 18). ಯಾತಱನ = ಏತಱನ. (C.). ಯಾತಱಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಪಾತ್ರದಾಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಿತ್ತು (Prv.). [Tu. ದಾದೊವು].

ಯಾತಿ yāti. going, marching, proceeding (ಅಯ್ದುವುದು Nn. 77).

ಯಾತು yātu. a goer; a traveller, a wayfarer. 2, *a rākṣasa, an evil spirit, a demon.* 3, witchcraft; injury; torture.

ಯಾತುಧಾನ yātu-dhāna. *a rākṣasa, an evil spirit, a demon.*

ಯಾತೃ yātṛi. a goer, a traveller. 2, a charioteer. 3, *husband's brother's wife.* (ನಗೆವೆಣ್ Mr. 312).

ಯಾತ್ಯ yātya. to be tormented, subject to the torments of hell: *a condemned spirit, an inhabitant of hell.*

ಯಾತ್ರಾಪ್ರದಾನ yātrā-dāna. a present of navadhānya given by one who commences a journey or by the pūjāri at the commencement of a car-festival, with the object of obtaining good success (My.).

ಯಾತ್ರೆ yātre. ಯಾತ್ರಾ. = ಜಾತ್ರೆ. *going, travel, march* (ಗಮನ, ಗಮನಿಪುದು Nn. 159). 2, *the march of an army, an expedition.* 3, going on a pilgrimage, pilgrimage, a company of pilgrims. 4, a periodical festival in honour of an idol, to which pilgrims resort; a car-festival; a festive procession, a great festival (ಮಹೋತ್ಸವ, ಮಹಾ ಉತ್ಸವ 159). 5, *support of life, maintenance, support.* 6, going after, following: *conformity to usage, practice, custom, usage* (ಅನುಸರಿಸುವುದು 159; Hlā.; My. 479). ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದರೂ ಪಾತ್ರೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರೇ ಗುಣ ತಿಳದೀತೇ? (Prvs.).

ಯಾತ್ರೋತ್ಸವ yātrā-utsava. a festive procession (Cpr. 2, 94 va.).

ಯಾತ್ರೋತ್ಸಾಹ yātrā-utsāha. = ಯಾತ್ರೋತ್ಸವ (Cpr. 2, 90).

ಯಾದ yāda. Tbh. of ಯಾದಸ್. (ಅನಿಮಿಷ, ಮೀನ್ Nn. 148).

ಯಾದಃಪತಿ yādas-pati. *the ocean, the sea.*

ಯಾದವ yādava. (fr. ಯದು). descended or coming from Yadu; a descendant of Yadu; Kṛiṣṇa. see Śmd. 2. 302; Bp. 54, 63; J. 4, 52; 7, 2. — ಯಾದವರೆಜೆಯ. -ಎಜೆಯ. Kṛiṣṇa (J. 2, 46).

ಯಾದವಶಿಖಾಮಣಿ yādava-śikhāmaṇi. Kṛiṣṇa (J. 24, 39).

ಯಾದವಾಚಲ yādava-acala. = ಯದುಗಿರಿ. Mēlkōṭe, to the north of Mysore. (My.).

ಯಾದವಾದ್ರಿ yādava-adri. = ಯಾದವಾಚಲ. (My.).

ಯಾದವೇಂದ್ರ yādava-indra. Kṛiṣṇa (J. 5, 5).

ಯಾದಸ್ yādas. = ಯಾದ. any animal living in water, *any large aquatic animal, a sea-monster.*

ಯಾದಸಾಮ್ನಾಥ yādasām-nātha. lord of sea-animal: *Varuṇa.*

ಯಾದಸಾಮ್ಪತಿ yādasām-pati. *Varuṇa.*

ಯಾದಾಸ್ತು yādāstu. a memorandum, a rough note, a memorial (My.; Br., H.).

ಯಾದಿ yādi. remembrance; memora 'um-scrap (My.; Br.; Mhr., H. ಯಾದ, ಯಾದೀ).

ಯಾದೃಶ yā-dṛiśa. which like? what like? of what kind? which? what? as like (My.).

ಯಾನ yāna. going, moving, riding; marching or proceeding (against an enemy). 2, *a conveyance or vehicle of any kind, a carriage,* etc. 3, a channel to carry off water (ಸಾರಣಿ, ನೀರ ಹರುಕಣಿ Mr. 422; *cf.* ಪಾನ).

ಯಾನಪಾತ್ರ yāna-pātra. *a boat, a ship.*

ಯಾನಮುಖ yāna-mukha. *the forepart of a carriage.*

ಯಾನು yānu. = ಆಂ 1, etc. I, (R.; Tu. also ಏನ್, T. ಯಾನ್).

***ಯಾನೆ yāne.** = ಆನೆ. an elephant. ಆ ಯಾನೆಯಂ ತನ್ನದನ್ನು ಗಣ್ಡರ್ ನಿನ್ನನ್ನರೀ ಭುವನದೊಳಾರುಮಿಲ್ಲ Vr. 34, 25. (T. ಯಾನೈ).

ಯಾನೆಗ yānega. see ಗಜಾಖ್ಯೆ.

ಯಾನ್ತ ya-anta. a term ending in ಯ or ಯ್ (Śmd. 318).

ಯಾನ್ತ್ರಿಕ yāntrika. (fr. ಯನ್ತ್ರ). relating to instruments or machines (B. 5, 227).

ಯಾಪನ yāpana. causing to go or pass away; spending time, wasting time, delay, procrastination; loitering, staying. 2, supporting life: *maintenance, support.*

ಯಾಪಾರ yāpāra. Tbh. of ವ್ಯಾಪಾರ. trade, traffic (My.). — ಯಾಪಾರ, ಸಾಪಾರ. dupl. (My.). [colloq.].

ಯಾಪ್ಯ yāpya. = ಜಾಪ್ಯ. to be passed or spent, as time; to be removed or cured; to be rejected or expelled. 2, *low, vile, contemptible, little, trifling, unimportant.*

ಯಾಪ್ಯಯಾನ yāpya-yāna. *a palanquin, a litter.*

ಯಾಭ yābha. sexual intercourse (ವ್ಯವಾಯ, ರತಿ, ಮೈಥುನ, ಕೂಟ Mr. 329).

ಯಾಮ yāma. 1. (= ಯಮ). *restraint; forbearance.* see ಆ-, ಉಪ-. 2, relating to, or coming from, Yama.

ಯಾಮ yāma. 2. = (ಜಾಮ), ಜಾಮ, ಜಾವ, ಜಾವು. going, proceeding, motion, course. 2. *a night-watch, a period or watch of three hours, the eighth part of a day.*

ಯಾಮಿ yāmi. 1. = ಜಾಮಿ. a sister, female relation. 2, one who restrains, etc. see ಅನ್ತರ್-.

ಯಾಮಿ yāmi. 2. possessing watches: night (ಯಾಮಿನಿ Mr. 65).

ಯಾಮಿಕ yāmika. being on watch; a watchman, one on guard or duty at night (V. 6, 42).

ಯಾಮಿನಿ yāmini. *night* (ಯಾಮಿ Mr. 65).

ಯಾಮಿನೀಪತಿ yāminī-pati. the moon (My.).

ಯಾಮೀರ yāmīra. the moon. (R.).

ಯಾಮುನ yāmuna. (fr. ಯಮುನಾ). relating to, or coming from, the river Yamunā; *antimony;* N.

ಯಾಮ್ಯ yāmya. relating to Yama; *southern; the south.*

ಯಾಯಜೂಕ yāyajūka. frequently sacrificing; *a performer of frequent sacrifices.*

ಯಾಯವಾರ yāyavāra. Tbh. of ಯಾಯಾವರ. also: alms (My.). ಬುಧವಾರವಾದರೆ ಯಾಯವಾರ ಇಕ್ಕ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಯಾಯಾವರ yāyāvara. going repeatedly; wandering in all directions; a vagrant mendicant; the life of a wandering beggar.

ಯಾಯಿ yāyi. going, moving, etc.; a traveller, etc. see ಅನು-.

ಯಾಯಿವಾರ yāyivāra. = ಯಾಯವಾರ. (My.).

ಯಾರ್ yār. ಯಾರು **yāru.** = ಆರ್ 1, etc. the plural of ಯಾವ: who? (C.). [Tu. ಏರ್]. ಯಾರಿಗೆ (B. 5, 127). ಯಾರೋ (B. 3, 44. 99. 126; 4, 205). ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ (3, 6). ಯಾರ್ಯಾರು (3, 53). ಯಾರಿಗೆ ನಿತ್ತರೂ ಬೊಮ್ಮಬಟ್ಟೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. — ಯಾರಿಗೆ ಯಾರಿಲ್ಲ, ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ. (or ಸಂಗಾತವಿಲ್ಲ). — ಯಾರಿಗೆ ಶರಣು ಬಿದ್ದರೂ ಮರಣದ ಭಯ ತಪ್ಪದು. — ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಆಗಸರ ಪ್ಪಾಳೆಯೇ ಮುತ್ತಯ್ದೆ. — ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನೀರುಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Si. 189. 264. 278.

ಯಾರಿ yāri. = ಈರಿ. a species of plant. ಯಾರಿಯೆನೆ ಚಾರಮುಸ್ಕಡ ಮೆನಲಾ ಬುಗುರಿ (Mr. 117; o. r. in one MS. ಯಾರಿಯೆನೆ ಚಾರಮುಸ್ಕನ್ದಯೆನಲಾ ಬುಗರಿ; two MSS. ಈರಿಯೆನೆ ಬೇಲಮುಸ್ಕನ್ದಯೆನಲಾ ಬುಗುರಿ).

ಯಾಲ yāla. = ಏಲಾಂ, etc. an auction. etc. (My.).

ಯಾಲಕಿ yālaki. = ಯಾಲಕ್ಕಿ. (Bp. 26, 36; My.).

ಯಾಲಕ್ಕಿ yālakki. = ಏಲಕ್ಕಿ. large cardamoms. (ಪೃಥ್ವಿಕೆ G.; C.; B. 3, 29). ಯಾಲಕ್ಕೀ ಕಾಟು (ಉಪಕುಂಚಿಕೆ G.). see Si. 152. 153. 415.

ಯಾವ yāva. = ಆವ, etc. what? which? (C.). [Tu. ವಾ]. ಯಾವ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ 'ಬರುವದೊ, ಆ ತಿಂಗಳು ಪುಷ್ಯಮಾಸ ಎನ್ನಲ್ ಪಡುವದು (Si. 42). ಯಾವನನು (-ಆವನು) ಹಗೆಯವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಣಿದುತ್ತಾನೋ, ಅನ್ತವನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. (282). ಆನೆಯ ಮುಮ್ಮಾಗವು ಯಾವುದೋ (-ಆದೋ),

ಅದು ದನ್ನಭಾಗ (270). ಯಾವ ಮುಳ್ಳಿಗಾದರೂ ಶೂಕ ಎಮ್ಬ ಹೆಸರು (306). ಯಾವದನ್ದರೆ (-ಅನ್ದರೆ, B. 5, 109). ಯಾವದಾದರೂ (-ಆದರೂ, 5, 113. 300). ಯಾವದಾದರೊನ್ದು (-ಆದರೂ ಒನ್ದು, B. 3, 2. 3; 4, 129. 134; 5, 124). ಯಾವದೊನ್ದು (ಯಾವದೊ ಒನ್ದು, B. 5, 117). ಅಪ್ಪಾ, ಈ ಜನರು ಯಾವದೋ ಆಟ ಆಡುತ್ತಾರಲ್ಲೇ? (4, 150). ಈ ವಜ್ರವು ಯಾವದೋ ಒನ್ದು ದೇವಾಲಯದೊಳಗಿನ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿತ್ತು (4, 174). ಯಾವದೋ ಒನ್ದು ಕರೀ ಬೀಜದ ಚೀಲವು (4, 62). ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನು ಆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಒಯ್ದು ನೆನ್ದು, ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (3, 24). ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಅನ್ಯದೇಶದ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು (5, 221). ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಹಿನ್ದೆ, ದೇವಕಾರ್ಯ ಮುನ್ದೆ. — ಯಾವ ಕಾಲ ತಪ್ಪಿದರೂ ಸಾಯುವ ಕಾಲ ತಪ್ಪದು. — ಯಾವ ದೇವರು ವರಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳಾಗವು. — ಯಾವ ರಾಯರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೂ ರಾಗಿ ಬೀಸೋದು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ (Prvs.). ಯಾವ್ಯಾವ (= ಯಾವ ಯಾವ, B. 5, 13. 96). ಯಾವಾಕೆ (-ಆಕೆ, = ಯಾವಳು, B. 5, 290). ಯಾವಾತ (ಆತ, = ಯಾವನು, G. 13). — ಯಾವನು. which man? who? (My.). — ಯಾವಲ್ಲಿ. -ಅಲ್ಲಿ. where? whither? (My. B. 5, 63). — ಯಾವಳು. which woman? who? (My.). — ಯಾವಾಗ. -ಆಗ. when? (My.; B. 2, 5; 5, 58). ಯಾವಾಗಿನನ್ತೆ (ಯಾವಾಗಿನ ಅನ್ತೆ), as usual (My.; B. 5, 103). — ಯಾವಾಗಲಾದರೂ. -ಆಗಲಾದರೂ. at any time (one does not know when, My.). — ಯಾವಾಗಲು. -ಆಗಲು. ಯಾವಾಗಲೂ. -ಆಗಲೂ. always, ever (My.; ಸರ್ವದಾ, ಸದಾ Si. 477; ಅನವರತ, ನಿತ್ಯ G.). see B. 1, 14. 26; 2, 8; 3, 32; 5, 103; Si. 87. — ಯಾವಾಗಾದರೂ. -ಆದರೂ. = ಯಾವಾಗಲಾದರೂ. (My.; B. 5, 205. 302). — ಯಾವಾಗ್ಯ. = ಯಾವಾಗ. (My.). ಯಾವಾಗ್ಯಾದರೂ. = ಯಾವಾಗಾದರೂ. (My.). — ಯಾವಾಗ್ಯೂ. -ಆಗ್ಯೂ. = ಯಾವಾಗಲೂ. (My.). — ಜೀನನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹೀನವೇ ಸರಿ (Prv.).

ಯಾವ yāva. (fr. ಯವ). relating to barley. 2, *lac or the red dye prepared from the cochineal insect* (ಅಲತಿಗೆ, ಅರಗು, ಮದರಂಗಿಯ ರಸ G.).

ಯಾವಕ yāvaka. *lac, the red dye.* 2, *half ripe barley; forced rice;* — a kind of food prepared from barley, barley gruel (ಅರ್ಧ ಬೇಯಿಸಿದ ಕಾಟು, ಗುಗ್ಗರಿ G.). 3, a kind of pulse, Dolichos biflorus (see ಅಲಸನ್ದಿಗೆ).

ಯಾವಕದ್ರವ yāvaka-drava. = ಯಾವಕ No. 1. (Cpr. 6, 64 va.).

ಯಾವಜ್ಜೀವ yāvat-jīva. (ಯಾವಜ್ಜೀವಂ). throughout life, all one's life long (My.).

ಯಾವತ್ yāvat. as great, as large; *as much, as many;* as often, as far, as long; *how much, how many; as much as, as many as, all, all whatsoever, the whole, totally; as long as; as far as, until,* until.

ಯಾವತ್ತರು yāvattaru. Tbh. of ಯಾವತ್. as many persons as, all persons; also ಯಾವತ್ತರೂ (-ಊ, B. 2, 50). ಯಾವತ್ತರಿಗೂ (B. 3, 89. 92).

ಯಾವತ್ತು yāvattu. Tbh. of ಯಾವತ್. all, the whole (C.; B. 3, 26. 27. 75); also ಯಾವತ್ತೂ (C.; B. 3, 27. 128).

ಯಾವನ yāvana. (fr. ಯವನ). born or produced in the land of the Yavanas; *incense.*

ಯಾಷ್ಟೀಕ yāṣṭīka. (fr. ಯಷ್ಟಿ). *a warrior armed with a club.*

ಯಾಸ yāsa. 1. = ಯವಾಸ. *the manna-plant, Alhagimaurorum.*

ಯಾಸ yāsa 2. Tbh. of ವೇಷ. guise, etc. (My.). [colloq.].

ಯಾಸಿ yāsi. = ಯಾಸೆ, etc. (B. 3, 84; 5, 252).

ಯಾಸೆ yāse. (Tbh. of ವ್ಯಾಜ? or of ವ್ಯಾಸ?). = ಏಸೆ q. v., ಯಾಸಿ. bent, crooked, slanting (Te. ಯಾಸೆ, ವ್ಯಾಸೆ).

ಯಿ yi. for Kannaḍa words with this initial see ಇ.

ಯಿಗತಿ yigati. Tbh. of ಯುಕ್ತಿ. contrivance, etc. (S. Mhr.).

ಯಿಗುತಿ yiguti. = ಯಿಗತಿ. (My.).

ಯಿಗ್ರ yigra. Tbh. of ವಿಗ್ರಹ. an image, idol, etc. (My.).

ಯಿಂಗಡ yiṅgaḍa. = ವಿಂಗಡ. the state of being separate, etc. (My.). [colloq.].

ಯಿಂಗಡಿಸು yiṅgaḍisu. = ವಿಂಗಡಿಸು. to separate. [colloq.].

ಯಿಸವಾಸ yisavāsa. Tbh. of ವಿಶ್ವಾಸ. (My.). [colloq.].

ಯೀ yī. for Kannaḍa words with this initial see ಈ.

ಯೀಬೂತಿ yībūti. Tbh. of ವಿಭೂತಿ. sacred ashes, etc. (My.).

ಯುಕ್ yuk. (ಯುಜ್). yoked; in couples or pairs, even, not odd; even line (Ch.); a pair, two.

ಯುಕುತ yukuta. Tbh. of ಯುಕ್ತ. (My.).

ಯುಕುತಿ yukuti. Tbh. of ಯುಕ್ತಿ. (Bp. 20, 25: My.).

ಯುಕ್ತ yukta. = ಯುಕುತ. yoked, joined, united; joined with, endowed or furnished with, possessed of, having, possessing (Śmd. 372); *arranged in regular order, adapted, fitted, fit, suitable, just, proper, right, moderate, due;* fixed on, intent on; occupied with, engaged in, attentive, given up or devoted to; proved, inferred, deduced by argument. feminine: ಯುಕ್ತೆ (A.), ಯುಕ್ತಳು (My.). — ಯುಕ್ತಗೆಯ್. to join oneself to, to be found in. ಉಕ್ತದಿಂ ಧರೆಯೊಳಿಹ ಜೀವಗಳು ಜಲದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಗೆಯ್ವುವು (Mr. 412).

***ಯುಕ್ತಕಾರಿ yukta-kāri.** one of the varieties of the figure of speech, arthāntaranyāsa Kr. 3, 29, 32.

ಯುಕ್ತರಸೆ yukta-rase. *N. of a plant* (= ಏಲಾಪರ್ಣಿ, ರಾಸ್ನೆ).

***ಯುಕ್ತರೂಪಕ yukta-rūpaka.** one of the varieties of rūpaka, a figure of speech.

ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ yukta-ayukta. suitable and unsuitable (G. 516; My.). [2, one of the varieties of arthāntaranyāsa, a figure of speech. Kr. 3, 29. 33].

***ಯುಕ್ತಾರ್ಥಾನ್ತರನ್ಯಾಸ yukta-arthāntara-nyāsa.** one of the varieties of arthāntaranyāsa, a figure of speech. Kr. 3, 37.

ಯುಕ್ತಿ yukti. = ಜುಕುತಿ, ಜುಗುತಿ, ಜುತ್ತಿ, ಯಿಗತಿ, ಯಿಗುತಿ, ಯುಕುತಿ. yoking, joining, *junction, union, combination, connection.* 2, application, use, employment, practice, usage. 3, appliance, means, plan, scheme, expedient. 4, trick, contrivance, device, stratagem, ingenuity, cunning. 5, skill, dexterity, art, tact (J. 1, 6). 6, *suitableness, adaptedness, fitness, propriety.* 7, the art (as of a piece of mechanism); the secret, the key, etc. 8, in law: enumeration of circumstances, etc. 9, reasoning, argument, inference, deduction from circumstances. 10, in the drama: connection of events in the plot. 11, in rhetoric: emblematic or mystical expression of purpose. 12, supplying an ellipsis. ಯುಕ್ತಿಯ ಮಾತು ಮಕ್ಕಳಿನ್ದಾದರೂ ತಿಳುಕೊ! — ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಮುಕ್ತಿ, ಯುಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಉಕ್ತಿ (Prvs.). see Prv. s. ಶಕ್ತಿ. — ಯುಕ್ತಿ ತೆಗೆ. to take hold of a contrivance, etc., to frame and use it (My.; B. 5, 222); to make an invention (My.; B. 5, 170. 171. 224). — ಯುಕ್ತಿ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆ. to make an invention (My.; B. 5, 173. 179). — ಯುಕ್ತಿ ಹುಡುಕು. to seek or seek after a contrivance, etc. (My.).

ಯುಕ್ತಿಪರ yukti-para. filled with fitness, etc., suitable, apt; ingenious, etc. (B. 5, 182; My.).

ಯುಕ್ತಿವನ್ತ yukti-vanta. a man fertile in expedients or of resources; an ingenious or clever man; etc. (My.).

ಯುಕ್ತಿಶಾಲಿ yukti-śāli. = ಯುಕ್ತಿವನ್ತ. (My.).

ಯುಕ್ತಿಸಾಧ್ಯ yukti-sādhya. attainable by expedients, etc. (My.).

ಯುಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯ yukti-sāmarthya. the power that is in expedients, etc. (My.).

ಯುಕ್ತಿಸು yuktisu. to direct or bend the thoughts towards any object, to consider, to think upon (Bp. 10, 42; 26, 49; 39, 12; 47, 56; 58, 14).

ಯುಗ yuga. = ಜುಗ, ನಗ 3, ನೊಗ. *a yoke* (ನೊಗನು Nn. 90). 2, *a pair, a couple* (ದ್ವಿತಯ, ಎರಡು 90; ಎರಡು 84; ತೋಡು Śm. 91). 3, wife and husband (ದಮ್ಪತಿ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು 90). 4, a period or astronomical cycle of five years, a lustrum. 5, the period of a year (see ಯುಗಾದಿ). 6, *an age of the world*, of which there are four: kṛita, trētā, dvāpara, and kali (ಕಾಲ 90). 7, the number 4 (Ch.; ನಾಲ್ಕು Mr. 347). 8, a measure of length (ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಮೊಟ G.). 9, a species of drug (= ವೃದ್ಧಿ; ಔಷಧ G.). feminine: ಯುಗೆ, she who possesses a pair (A.).

ಯುಗಕೀಲಕ yuga-kīlaka. *the pin of a yoke.*

ಯುಗನ್ಧರ yuga-n-dhara. *the pole of a carriage.*

ಯುಗಪತ್ yuga-pat. = ಯುಗಪದ್. (Śmd. 99. 107).

ಯುಗಪತ್ರಕ yuga-patraka. *mountain ebony, the tree Bauhinia variegata.*

ಯುಗಪತ್ಸಮ್ಭ್ರಮ yugapat-sambhrama. (Śmd. 99). simultaneous agitation, etc.

ಯುಗಪದ್ yuga-pad. being in the same yoke or by the side of each other: *together, at one time, simultaneously, at once, all at once, all together.*

ಯುಗಪದುಕ್ತಿ yugapad-ukti. speaking of or mentioning two (persons, etc.) at one time (Śmd. 261. 269).

ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ yuga-pārśva-ga. *going at the side of the yoke* (said of young ox in training).

ಯುಗಲ yugala. = ಜೋಳ 2. *a pair, a couple, a brace.*

ಯುಗಲತೆ yugalate. the state of being a couple (ಎರಡೆರಡು Śmd. 255).

ಯುಗಲಸನ್ಧಾನ yugala-sandhāna. joining or fastening a pair together. see ಕಚ್ಚಿಜು.

ಯುಗಲಾರ್ಥ yugala-artha. having or conveying the meaning of a pair (Śmd. 174).

ಯುಗಲೋಚ್ಚರಣ yugala-uccaraṇa. uttering twice (Śmd. 230).

ಯುಗಾಕ್ಷ yuga-akṣa. the two axles (J. 8, 38).

ಯುಗಾಂಗುಲಿವಿಮೋಚನ yuga-aṅguli-vimōcana. unloosening, or sending forth, with a pair of fingers. see ಚಿಮ್ಮು.

ಯುಗಾದಿ yuga-ādi. = ಉಗಾದಿ. the commencement of a yuga, the beginning of the world (Bp. 5, 62). 2, the commencement of a year, a new year's first day (and its feast, My.). ಉಣ್ಣದ್ದೇ ಯುಗಾದಿ, ಮಿನ್ದದ್ದೇ ದೀವಳಿಗೆ (Prv.). — ಯುಗಾದಿಹಬ್ಬ. a festivity observed on a new year's day (My.).

ಯುಗಾನ್ತ yuga-anta. the end of a yoke; the end of a generation; *the end of a yuga or age, destruction of the world.*

ಯುಗ್ಮ yugma. = ಜುಗಮ, ಜುಗುಮ. *a pair, a couple, a brace.* 2, = ಯುಕ್, an even line (Ch.).

ಯುಗ್ಮೆ yugme. = ಯುಗ್ಮ No. 2. (Ch.).

ಯುಗ್ಯ yugya. fit or proper to be yoked or harnessed. 2, *a vehicle, a carriage.* 3, any yoked or draught animal.

ಯುಜ್ಯ yujya. = ಉದ್ದಿ. allied; fit; union (see Te. s. ಉದ್ದಿ and ಪಿಳ್ಳಾವೃದ್ಧಿ).

ಯುತ yuta. fastened to or on, attached to; added, joined, united; furnished with, endowed with, possessed of, filled with (ಅನ್ವಿತ, ಸಂಹಿತ, ಸಮನ್ವಿತ, ವಾನ್, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440). see Ch. v. 56; J. 10, 5; ಧಾನ್ಯಯುತತೃಣರಾಶಿ, ನಿ-, ಪ್ರ-.

ಯುತಕ yutaka. a pair, a couple; union; a sort of dress worn by women. (R.).

ಯುತಿ yuti. (= ಜೊತೆ). junction, union, joining, uniting.

ಯುದ್ಧ yuddha. = ಜುದ್ದ. *a war, a battle, a conflict, a fight, a combat.* see ಕಾದು 1. — ಯುದ್ಧಂಗೆಯ್. -ಂ-ಕೆಯ್. = ಯುದ್ಧ ಮಾಡು. (Śśv. 4. 77). — ಯುದ್ಧ ನಡೆ. a war to be carried on or happen (B. 5, 67; My.). — ಯುದ್ಧ ಮಾಡು. to make war, to fight (B. 5, 53; My.).

ಯುದ್ಧಕ್ರಮಣಗಮನ yuddha-kramaṇa-gamana. going in a warlike manner, etc. see ಉಜುಮ್ಮು.

ಯುದ್ಧಭೂಮಿ yuddha-bhūmi. a field of battle (My.).

ಯುದ್ಧರಂಗ yuddha-raṅga. = ಯುದ್ಧಭೂಮಿ. (My.).

ಯುದ್ಧಸಮಯಕ್ರಮ yuddha-samaya-krama. the manner of the time of a war (Cpr. 4, 44).

ಯುಧ್ yudh. *a war, a fight, a battle.*

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ yudhi-sthira. firm or steady in battle: the eldest of the five sons of Pāṇḍu (ಧರ್ಮಜ, ಧರ್ಮಪುತ್ರ Mr. 264; J. 2, 5; 7, 67).

ಯುಯು yuyu. = ಯಯು. *a horse.*

ಯುವ yuva. (ಯುವನ್). = ಯುವಾನ. young, youthful, juvenile, adult, arrived at puberty; strong, excellent. 2, *a youth, a young man.* 3, the ninth year in the cycle of sixty.

ಯುವತಿ yuvati. *a young woman.*

ಯುವನಾಶ್ವ yuvanāśva. N. of the father of Māndhātṛi, and of other persons.

ಯುವರಾಜ yuva-rāja. an heir apparent associated with the reigning sovereign in the government, a crown prince (ಪಟ್ಟದ ಕುವರಂ Mr. 310).

ಯುವಾಧಿಪ yuva-adhipa. = ಯುವರಾಜ. (Cpr. 6, 37).

ಯುವಾನ yuvāna. Tbh. of ಯುವ (ಯುವನ್, Śmd. 108; Kāvy. I, 2, 96-103).

ಯುವೇಶ್ವರ yuva-īśvara. = ಯುವರಾಜ. (Cpr. 2, 56).

ಯುವೋನ್ಮೃಗ yuva-unmṛiga. young men looked upon as large wild animals or game (Grj. 2, 88).

ಯುಷ್ಮದ್ yuṣmad. you, your (Śmd. 100; 300 Cm.; Kāvy. I, 2, 66-70; I, 5, 6-12. 27-31; Bp. 47, 64).

ಯುಷ್ಮದ್ಗುಣ yuṣmad-guṇa. (Śmd. 100). your merit, etc.

ಯೂಕ yūka. a louse (Śm. 79).

ಯೂಕಸಮೃದ್ಧಿ yūka-samṛiddhi. increase of lice. see ಪೇನ್.

ಯೂಕಾಭೀತಿ yūkā-bhīti. fear on account of lice (Cpr. 1, 45).

ಯೂಕೆ yūke. ಯೂಕಾ. = ಯೂಕ.

ಯೂಥ yūtha. *a flock, a herd;* a troop; a multitude.

ಯೂಥನಾಥ yūtha-nātha. the leader of a troop; *the head of a flock or herd.*

ಯೂಥಪ yūtha-pa. *the leader of a herd* (especially of elephants).

ಯೂಥಿ yūthi. = ಯೂಥಿಕೆ. a kind of jasmine (V. 4, 45).

ಯೂಥಿಕೆ yūthike. *a kind of jasmine, Jasminum auriculatum* (ಸೂಗಧಿ, ಸೀವನ್ತಿ Mr. 123).

ಯೂಪ yūpa. *a post or stake to which the sacrificial victim is fastened* (J. 18, 12). 2, a column erected in honour of a victory.

ಯೂಪಕಟಕ yūpa-kaṭaka. *a ring at the top of the sacrificial post.*

ಯೂಪಖಣ್ಡ yūpa-khaṇḍa. *shavings of the wood of which a sacrificial post is made.*

ಯೂಪಸ್ತಮ್ಭ yūpa-stambha. = ಯೂಪ No. 1. (My.).

ಯೂಪಾಗ್ರ yūpa-agra. *the top of the sacrificial post.*

ಯೂಷ yūṣa. *soup, broth, peas-soup, the water in which pulse of various kinds has been boiled.*

ಯೆಗ್ಗಳ yeggaḷa. = ಹೆಗ್ಗಳ. greatness, etc. (My.).

ಯೆಂಗಿ yeṅgi. (Tbh. of ವ್ಯಂಗ್ಯ). — ಯೆಂಗಿ ಹಾಕು. to cheat (My.).

ಯೆಸನ yesana. Tbh. of ವ್ಯಸನ. grief, sorrow, etc. (colloq.).

ಯೆವೆ yeve. Tbh. of ಯವ. barlecorn (Si. 304).

ಯೇರಣಿಗ yēraṇiga. = ಹೇರಡಿಗ, a Keralite?

ಯೇಸ yēsa. Tbh. of ವೇಷ. disguise, etc. (colloq.).

ಯೋಕ್ತೃ yōktṛ. (= ಜೋದ). one who yokes or harnesses, a coachman, a driver; one who employs or makes use of. see ಪ್ರ-.

ಯೋಕ್ತ್ರ yōktra. = ಯೋತ್ರ. *a tie, a fastening, a cord, a halter, a rope, a thong* (ಹಗ್ಗ Hlā.); the tie of the yoke of a plough; the thongs by which an animal is attached to the pole of a vehicle.

ಯೋಕ್ತ್ರಕ yōktraka. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, ಜತಿಗೆ, ಜತ್ತಿಗೆ, ಜೆತ್ತಿಗೆ, ಜೊತಿಗೆ, ಜೊತ್ತಗೆ, ಜೊತ್ತಿಗೆ, ಯೋಕ್ತ್ರ q. v. a tie, etc.

ಯೋಗ yōga. = ಜೋಹ, ಜೋಗ, ಜೋಹ, ಸೋಗು. yoking, joining, junction, union, contact; *connection, association* (ಕೂಟ Śmd. 161 Cm.; ಕೂಟ, ಸಂಗ Nn. 113; ಕೂಟ, ಸೇವೆ 105, ಕೂಟ Mr. 514); *combination or mixing of various materials, mixture; the arraying or equipping (of an army), arrangement, disposition; manner, method, means; an expedient, a plan, a device;* supernatural means, charm, magic, magical art. 2, undertaking, work, business; performance, execution. 3, *fitness, propriety, suitability.* 4, accession of property, substance, wealth (ಧನ 113; ದ್ರವ್ಯ 514). 5, conjunction (of stars); lucky conjuncture; and auspicious moment; good luck, a good or happy condition (ಸದ್ಗತಿ, ಒಳ್ಳೆಹ ಗತಿ 113; ಸುಗತಿ 514); final beatitude (ಮುಕ್ತಿ 514); luck, destiny (My.). 6, a period of time; a day (ದಿನ, ದಿವಸ 113; ದಿನ 514). 7, a particular division of time or astronomical period, indicating the sum of the l ongitude of the sun and moon; twenty-seven (or twenty-eight) such yōgas are enumerated (ವಿಷ್ಕಮ್ಭಾದಿಯೋಗ Mr. 68). 8, a constellation, an asterism. 9, etymology, derivation of the meaning of a word from its root; the etymological meaning of a word, opposed to rūḍhi. 10, the connection of words together, construction. 11, a rule, an aphorism, a precept. 12, zeal, endeavour. 13, *application or concentration of the thoughts, fixing the mind on a particular point and keeping the body in a fixed posture, abstract contemplation, meditation* (ಜಪಾರ್ಚನ, ಜಪ ಅರ್ಚನೆಗಳು 113; ನೆನವ ಸುಧ್ಯಾನ 514). 14, the systematic practice of the above abstract contemplation, the yōga system (darśana) of philosophy as established by Patañjali, a division of the sāṅkhya system (ಯಮನಿಯಮಾದಿಗಳ್ Mr. 259). 15, a good quality (ಸದ್ಗುಣ, ಒಳ್ಳೆಹ ಗುಣ 113). 16, the body (ಕಾಯ, ದೇಹ 113; ತನು 514). 17, disguise (ವೇಷ 113; ವೇಶ 514); a spy. 18, application of a remedy: a remedy, a medicine (ಔಷಧ 113; ಔಷಧಿ 514). 19, a kind of boat (see s. ಜೋಗ). ಯೋಗವಿದ್ದಷ್ಟು ಭೋಗಿಸ್ಯಾನು (Prv.).

ಯೋಗಕ್ಷೇಮ yōga-kṣēma. happy condition and health, well-being, welfare (My.). ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಬಲ್ಲ (Prv.).

ಯೋಗದೃಷ್ಟಿ yōga-dṛiṣṭi. knowledge obtained by meditation (My.).

ಯೋಗಧಾರಣ yōga-dhāraṇa. continuance or perseverance in abstract contemplation (My.).

ಯೋಗಧ್ಯಾನ yōga-dhyāna. contemplation (of the deity) in mental concentration (My.).

ಯೋಗನಿದ್ರೆ yōga-nidre. contemplation-sleep: a state of half contemplation and half sleep, a state between sleep and wakefulness which admits of the full exercise of the mental powers; the sleep of Viṣṇu, etc. at the end of a yuga (Bp. 4, 9; 35, 8. 41).

ಯೋಗಪಟ yōga-paṭi. = ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ. (ವ್ಯಾಪಿ Mr. 256, one MS. ಯೋಗವಟಿ).

ಯೋಗಪಟ್ಟ yōga-paṭṭa. = ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ. (Sk.; R.).

ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ yōga-paṭṭike. = ಜೋಗವಟ್ಟಿಗೆ, ಯೋಗವಟ್ಟಿಗೆ. the cloth thrown over the back and knees of an ascetic during meditation (Sk. ಯೋಗಪಟ್ಟಕ).

ಯೋಗಪಾದುಕೆ yōga-pāduke. = ಜೋಗವಾವುಗೆ, ಯೋಗವಾವುಗೆ, a magical shoe, supposed to carry the wearer wherever he wishes.

ಯೋಗಪೀಠ yōga-pīṭha. a particular posture during religious contemplation (Sk.; *cf.* ಯೋಗಾಸನ; Bp. 23, 21).

ಯೋಗವಟ್ಟಿಗೆ yōga-paṭṭige. Tbh. of ಯೋಗಪಟ್ಟಿಕೆ. (ಜೋಗವಟ್ಟಿಗೆ Kk. 33).

ಯೋಗವನ್ತ yōga-vanta. a lucky man (My.).

ಯೋಗವಾವುಗೆ yōga-pāvuge. Tbh. of ಯೋಗಪಾದುಕೆ. (Kk. 33).

ಯೋಗವಾಹ yōga-vāha. a letter on the top of another (Śmd. 369); especially a term for the sounds visarjanīya (visarga), jihvāmūlīya, upadhmānīya, and nāsikya (sonne, Śmd. 25. 26. 43. 44).

ಯೋಗವಿಭಾಗ yōga-vibhāga. the disuniting or separation of that which is usually combined together into one, the separation of one rule into two, making two rules of what might be propounded as one (Śmd. 300. 419).

ಯೋಗಶಕ್ತಿ yōga-śakti. the power derived from yōga (My.).

ಯೋಗಶಾಲಿ yōga-śāli. = ಯೋಗವನ್ತ. (My.).

ಯೋಗಾಕ್ಷರ yōga-akṣara. a compound consonant (when such consonants are used for alliteration there is some freedom, but their upper consonant must be *always* the same, Ch. v. 54 and an instance found in one MS.).

ಯೋಗಾಚಾರ yōga-ācāra. the observance or practice of the yōga. 2, a follower of a particular Buddhist sect.

ಯೋಗಾಚಾರ್ಯ yōga-ācārya. a teacher of the yōga system of asceticism. 2, a teacher of the magical art. see Bp. 24. 48.

ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ yōga-abhyāsa. practice of the yōga (My.).

ಯೋಗಾಸನ yōga-āsana. the posture or mode of sitting proper for abstract meditation (My.).

ಯೋಗಿ yōgi. = ಜೋಗಿ. a follower of the yōga system, a yōgi; an ascetic; a devotee (ಭಗ Mr. 515; Śmd. 2; Bh. 1, 8, 24; C.); a class of śaiva devotees and beggars (My.). 2, a magician, one supposed to have obtained supernatural powers. ಮನವ ಘನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಘನವ ಮನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮನಮ್ ಅದುವೆ ಪಾಪಕೆಳಸವಾ ಯೋಗಿಗೆ ವನವಾಸ ಯಾಕೆ? (Sp.). ಯೋಗಿಯಾದರೂ ಭೋಗ ಬಿಡ (Prv.). — ಯೋಗಿದೇವ. N. (Bp. 58, 9).

ಯೋಗಿಣಿ yōgiṇi. Tbh. of ಯೋಗಿನಿ. a female yōgi (J. 15, 15). 2, = ಯೋಗಿನಿ No. 1 (J. 15, 21). 3, an unlucky conjunction of stars (Mr. 59).

ಯೋಗಿತ yōgita. yoked, joined. see ಸಂ-. 2, *bewitched, under the influence of charms or sorcery, mad.* see Nr. s. ಮರುಳ್ 2.

ಯೋಗಿನಿ yōgini. = ಯೋಗಿಣಿ. a female demon or being endowed with magical power, a fairy, a sorceress, one of the eight yōginis created by and attendant on Durgā (Sk.). 2, a class of yōginis, of which sixty-four are enumerated (J. 5, 72).

ಯೋಗೀನ್ದ್ರ yōgi-indra. = ಯೋಗೀಶ್ವರ. (ಯತೀಶ್ವರ Nn. 18).

ಯೋಗೀಶ್ವರ yōgi-īśvara. a great yōgi (ಪಿಪ್ಪಲ, ಯತೀನ್ದ್ರ Nn. 62; ಎತೀಶ್ವರ 78).

ಯೋಗೇಷ್ಟ yōga-iṣṭa. *lead;* tin.

ಯೋಗ್ಯ yōgya. = ಜೋಗ್ಯ. fit for the yoke; fit for yōga. 2, *useful, serviceable, fit, becoming, suitable, proper, able, fit for, qualified for;* a useful, etc. man (ಅದಿಯನ್ Kk. 68). feminine: ಯೋಗ್ಯೆ. ನತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದವಳು ಮುತ್ತು ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, *a species of plant or drug* (ವೃದ್ಧಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ವದ್ಧಿಯೆಮ್ಬ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯಂ Nr.).

ಯೋಗ್ಯತನ yōgyatana. = ಯೋಗ್ಯತೆ. (B. 5, 290; My.).

ಯೋಗ್ಯತೆ yōgyate. *suitableness, propriety, fitness, appropriateness;* ability, capability (ಪುರುಳ್ Ct. I, 43). ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳಯದ ದೊರೆತನವೂ ರೋಗವಳ್ಳಯದ ವೈದ್ಯನೂ ಒನ್ದೇ (Prv.).

ಯೋಗ್ಯತ್ವ yōgyatva. = ಯೋಗ್ಯತೆ (Cpr. 10, 18).

ಯೋಗ್ಯಾರಥ yōgyā-ratha. *a carriage employed in military exercises.*

ಯೋಗ್ಯೆ yōgye. ಯೋಗ್ಯಾ. exercise, practice, especially *gymnastics, warlike or martial exercise, drill.* [2, a fit woman].

ಯೋಚನ yōcana. = ಯೋಚನೆ. Tbh. of ಯೋಜನ. application of the mind, deliberation, consideration, reflection, thought; sorrowful thought (ವಿಚಾರ G.; B. 5, 80).

ಯೋಚನೆ yōcane. = ಯೋಚನ. (ಗತಿ Nn. 166; My.; Te.; M. ಯೋಜನೆ; T. ಯೋಜನೈ). ಕಜ್ಜಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲ. — ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವನಿಗೆ ದೈವದ ಯೋಚನೆ ಏನು? — ಧೀರನಿಗೆ ಯಾಕೆ ನಾರೀ ಯೋಚನೆ? — ಪಾಪಿಗೆ ಪಾರಾಯಣದ ಯೋಚನೆ ಉಣ್ಟೇ? — ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವಾಗ್ಯೆ ಕೋಣನ ಯೋಚನೆ ಏನು? — ಬಡ್ಡಿಗೆ ಯಾತಕೆ ಬದುಕಿನ ಯೋಚನೆ? — ಬಣ್ಣನಿಗೆ ಪಿಣ್ಡದ ಯೋಚನೆಯೇ? — ಬಾರಿನವರಿಗೆ ಬೇರಿನ ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ? — ಬಾಳು ತಪ್ಪಿದ ಬಟಾಕ ಬೆಳೆಯ ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ? — ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟದ ಯೋಚನೆ (Prvs.). see B. 5, 65. 68. 200.

ಯೋಚಿಸು yōcisu. (= ಯೋಜಿಸು). to deliberate, to reflect, to think; to consider, to ponder, to weigh in the mind; to ascertain (Śmd. 187. 188; Bp. 5, 55; 50, 44; B. 3, 15. 51; My.). ಯೋಚಿಸಿದಹಾಗೆ ಸೂಚಿಸುವದು (Prv.).

ಯೋಜನ yōjana. = ಯೋಚನ, ಯೋಚನೆ. the act of joining, junction, harnessing, yoking, etc.; the act of applying, application, fixing, arranging, preparation. 2, a stage or distance gone in one harnessing or without unyoking: *a measure of distance equal to four krōśas* or about 9 English miles (others: about equal to an European league, *i. e.* 4 or 5 miles; others: equal to 2½ English miles; ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ G.; My.). 3, grammatical construction. 4, application of the thoughts: directing the thoughts to one point, concentration of the mind, abstraction (Sk.); devising, contriving, inventing (B. 5, 227; Mhr. ಯೋಜನಾ). ಯೋಜನ ನಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡದಿದ್ದರೂ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ಭೋಜನ ಅನ್ದರೆ ಯೋಜನ ಹೋದೇನು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಯೋಜನಗನ್ಧಿ yōjana-gandhi. a woman whose fragrance extends for a yōjana: Satyavatī, the wife of Śantanu (Bh. 1, 2, 23; Sk. -ಧೆ).

ಯೋಜನವಲ್ಲಿ yōjana-valli. *Bengal madder, Rubia munjista.*

ಯೋಜನಸ್ತನಿ yōjana-stani. N. of a female demon (J. 16, 35. 36. 41).

ಯೋಜಿತ yōjita. joined, united, etc. see ಸಂ-.

ಯೋಜಿಸು yōjisu. (= ಯೋಚಿಸು). to yoke to, to put to, to join; to bestow upon (Cpr. 4, 3. 60; 7, 3; Abh. P. 3, 146). 2, to deliberate, etc. (Bp. 3, 68, 51, 30). 3, to approve, to assent to, to permit, to grant (ಅನುಮತ Śmd. Dh.).

ಯೋಜ್ಯ yōjya. to be joined; fit to be applied; to be appointed; to be made use of or employed; etc. see ನಿ-.

ಯೋತ್ರ yōtra. (= ಯೋಕ್ತ್ರ). *a tie, a band, a cord, a rope;* etc. (ಕಣ್ಣಿ, ಹಗ್ಗ, ಬನ್ಧ Mr. 371).

ಯೋದ್ಧೃ yōddhṛ. *a fighter, a warrior, a soldier, a combatant.*

ಯೋಧ yōdha. (= ಜೋದ). *a warrior, a soldier.*

ಯೋಧಕ yōdhaka. = ಜೋದಕ, ಯೋಧ. (My.; ಕಾದುವವನು G.).

ಯೋಧನ yōdhana. fighting, battle, strife. see ದುರ್-.

ಯೋಧಸಂರಾವ yōdha-saṁrāva. *challenging to battle, mutual defiance of combatants.*

ಯೋಧ್ಯ yōdhya. fit to be fought, to be overcome in battle, conquerable. feminine: ಯೋಧ್ಯೆ; see ಅ-.

ಯೋನಿ yōni. *the womb, the uterus, the matrix, the vulva, the vagina; the female organs of generation* (ಪುಕ್ಕು Śm. 78); any place of birth; *birth, origin, source;* family, race, stock, caste.

ಯೋನಿಜ yōni-ja. born or produced from the womb, viviparous (Bp. 2, 10; 54, 26).

ಯೋಷಿತ್ yōṣit. *a woman; a wife.*

ಯೋಷಿತೆ yōṣite. *a woman; a wife.*

ಯೋಷೆ yōṣe. *a woman; a wife.*

ಯೌಕ್ತಿಕ yauktika. (fr. ಯುಕ್ತಿ). a king's companion or associate (= ನರ್ಮಸಚಿವ). (R.).

ಯೌಗಿಕ yaugika. (fr. ಯೋಗ). useful, applicable; proper, customary, usual; *suiting the derivation, agreeing with the etymology, derivative;* relating to the yōga. [2. a chemical compound].

ಯೌತಕ yautaka. property given at marriage, a woman's dowry, *a nuptial gift, presents made to a bride at her marriage by her father and friends,* also to the bride-groom.

ಯೌತವ yautava. = ಪೌತವ. *measure in general.*

ಯೌವತ yauvata. (fr. ಯುವತಿ). *an assemblage of young women.*

ಯೌವತರತ್ನ yauvata-ratna. a number of girls that resemble precious stones (Cpr. 7, 128).

ಯೌವನ yauvana. (fr. ಯುವ, ಯುವನ್). = ಜವ್ವನ, ಯವ್ವನ. juvenile; *youth, youthfulness, the prime of life, the bloom of youth, puberty, manhood.* ಚಿನ್ನೆಯೇ ಮುಪ್ಪು, ಸನ್ತೋಷವೇ ಯೌವನ. — ಯೌವನ ಕುನ್ನಿದರೂ ಗಂಡರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಯೌವನಮದ yauvana-mada. the pride of youth (My.).

ಯೌವನಶ್ರೀ yauvana-śrī. the beauty of youthfulness (Cpr. 2, 19).

ಯೌವನಾವಸ್ಥೆ yauvana-avasthe. the state of youth, youthfulness, puberty (My.).

ಯೌವನಾಶ್ವ yauvanāśva. (fr. ಯುವನಾಶ್ವ). a son of Yuvanāśva: Māndhātṛi, and others (J. 2, 34. 36; 8, 34).

ಯೌವನಿ yauvani. (ಯೌವನೆ at the end of compounds). = ಜವ್ವನಿ, ಜವ್ವನೆ, ಯವ್ವನೆ. a young woman.

ಯೌವನಿಕ yauvanika. = ಜವ್ವನಿಗ, ಯವ್ವನಿಗ. a youth, a young man (Grj. 2, 106 va.).

ಯೌವನೋನ್ಮತ್ತೆ yauvana-unmatte. a female intoxicated on account of her youth (Cpr. 8, 4 va.).

ಯೌವರಾಜ್ಯ yauva-rājya. (fr. ಯುವರಾಜ). the rank or office of an heir-apparent; his rights and privileges, right of succession to the kingdom (Cpr. 2, 41; 4, 88 va.).

ಯೌವರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ yauvarājya-abhiṣēka. consecration for the official duties of an heir-apparent (Cpr. 2, 54).

ರ್ r

ರ್ r. the forty-seventh letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). it is the final of many words (58), becomes ಲ್ (42), ಱ್ (42). ಮ್ (248), ನ್ (281), arises from ಟ್ (50), and ಡ್ (in ಅರೆ = ಅಡೆ, ಒಡೆ), is occasionally dropped when arisen from ಟ್ (see *e. g.* ಬದುಕು 1, etc.), and in the *present* language represents also ಱ್.

ರ ra. the letter ರ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ರ ra. N. of a metrical foot (Ch.; Mr. 349). 2, the number 2 (Mr. 349).

ರಂಹಸ್ raṁhas. *speed, velocity;* eagerness, impetuosity.

ರಂಹಸ raṁhasa. = ರಂಹಸ್. (ಜವ, ರಯ, etc., ಓಟ Mr. 273).

ರಕಮು rakamu. an item or article (of an account); an amount (of money); an appointed quantity: a dose; a piece (My.; B. 5, 264; Mhr., H.). — ರಕಮುವಾರು. article by article, piece by piece (My.; Mhr., H.). [2, wholesale].

ರಕಾರ ra-kāra. the letter or syllable ರ (Śmd. 11).

ರಕುತ rakuta. Tbh. of ರಕ್ತ. (Rām. 3, 6, 56; Bh. 8, 22, 46; Si. 204. 427; My.).

ರಕ್ಕ rakka. Tbh. of ರಕ್ಷೆ. see ರಕ್ಕಸಂಕಲೆ. 2, Tbh. of ರಕ್ಷ; see ಅಂಗ-.

ರಕ್ಕಸ rakkasa. Tbh. of ರಾಕ್ಷಸ. a demon, etc. (Śmd. 356; Kk. 11a; ಪುಣ್ಯಜನ Hlā.; ಅಮರ್ದುಣಿವನಗೆಯು Kk. 56; ಚುಕ್ಕಿಗುವರ, ಮದ್ದಿಗ, ಅಸುರ Śm. 9; ಬಲಿ 108). [ಕೆಲರ್ ಕುದುಗುಳಿ ರಕ್ಕಸರ್ Pb. 12, 8]. — ರಕ್ಕಸಗಂಗ. see Ch. s. ಅಜಿತಸೇನ. — ರಕ್ಕಸದಲೆ. -ತಲೆ. the head of a rākṣasa (Rām. 3, 6, 56). — ರಕ್ಕಸಬೇರ. the enemy of the rakkasas: Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7). — ರಕ್ಕಸರೋಜ. -ಓಜ. Śukra (ಚುಕ್ಕಿ, ಅಸುರ ಗುರು Śm. 17). — ರಕ್ಕಸವಗರಣ. -ಪಗರಣ. Tbh. of ರಾಕ್ಷಸ ಪ್ರಕರಣ (Śmd. 380). — ರಕ್ಕಸವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. Viṣṇu (ಹರಿ Ct. II, 4; ಉಪೇನ್ದ್ರ Śm. 6). — ರಕ್ಕಸವಡೆ. -ಪಡೆ. an army of rākṣasas (Abh. P. 13, 126 va.). [ಅನ್ತು ರಕ್ಕಸವಡೆ ತನ್ನ ಪಡೆಯೆಲ್ಲಮುಂ ತೆರಳ್ಚಿ ತೇರಯಿಸಿ ನುಂಗಿದೊಡೆ Pb. 12, 8 va.]. — ರಕ್ಕಸವಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. the shield of a rākṣasa (Rām. 3, 6, 41). — ರಕ್ಕಸವೇರ. -ಬೇರ. = ರಕ್ಕಸಬೇರ. (ವಿಷ್ಣು Śs.).

ರಕ್ಕಸಂಕಲೆ rakka-saṅkale. Tbh. of ರಕ್ಷಾಶೃಂಖಲ. a chain worn as a preservative. (Śmd. 376).

ರಕ್ಕಸಿ rakkasi. (Śmd. 49. 287). Tbh. of ರಾಕ್ಷಸಿ. a female demon. (Bp. 40, 52; J. 16, 35). [ಜರೆಯೆಮ್ಬ ರಕ್ಕಸಿ ಕಣ್ಡು Pb. 6, 26 va.]. ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿಗೆ (ಡಾಹಿಣಿ Śmd. II). ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿ (ಡಾಕಿನಿ Kk. 81).

ರಕ್ಕೆ rakke. Tbh. of ರಕ್ಷೆ. protection, etc. (Śmd. 346; ಕಾಪು Ct. I, 84). see ಅಂಗ-, ಜೀವ-, ಪಕ್ಕ-, ಪಾದ-. — ರಕ್ಕೆವಣಿ. -ಮಣಿ. Tbh. of ರಕ್ಷಾಮಣಿ (Ct. II, 104).

ರಕ್ತ rakta. = ರಕುತ, ರಗತ, ರಗುತ. *coloured, dyed, painted, tinged.* 2, *reddened, red;* red colour (ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು Nn. 126; ಕೆಮ್ಪು Mr. 518). 3, *blood* (ನೆತ್ತರು Nn. 54. 126; ರುಧಿರ 518; ಕೆನ್ನೀರ್ Kk. 40). 4, *saffron* (ಕಾಶ್ಮೀರ, ಕುಂಕುಮದ ಹೂವು 126; ಕುಂಕುಮ 518). 5, affected by passion, impassioned, passionately fond of; passion, love (ಮೋಹ 126; ಅನುರಾಗ 518). 6, loving, dear, beloved. 7, lovely, pleasant, sweet. 8, copper. 9, vermilion. 10, cinnabar. ಬಂಗಾರದ ಕತ್ತಿಯಾದರೆ ರಕ್ತ ಬಾರದೇ? (Prv.). ರಕ್ತದ ಮುಜೆ (Si. 295). — ರಕ್ತ ಉಗು. blood to issue (Bp. 57, 75). — ರಕ್ತಕೊಡಿಗೆ. free land granted by a ruler to a brave soldier who has risked his person in battle, or if he has bled for him, to his family (My.). — ರಕ್ತದ ಹೊನ್ನೇ ಮರ. = ಹೊನ್ನೆಮರ (Z.). — ರಕ್ತ ಹರಿ. blood to flow or stream (Rśv. 13, 96 va.). — ರಕ್ತ ಸುರಿ. blood to flow (Bp. 46, 22; 57, 60; C.).

ರಕ್ತಕ raktaka. red, etc. 2, *the plant Pentapetes phoenicea.*

ರಕ್ತಕಣ್ಠಿಕೆ rakta-kaṇṭhike. a woman with a sweet voice (Cpr. 3, 96 va.).

ರಕ್ತಕಮಲ **rakta-kamala.** a red lotus-flower (My.).
ರಕ್ತಕಾಸ **rakta-kāsa.** cough attended with spitting of blood (My.).
ರಕ್ತಕುಷ್ಠ **rakta-kuṣṭha.** red leprosy (My.).
ರಕ್ತಕುಸುಮ **rakta-kusuma.** a morbid issue of blood from the yōni (My. as an adopted term).
ರಕ್ತಚನ್ದನ **rakta-candana.** *red sandal, Pterocarpus santolinus* L. f.
ರಕ್ತಚ್ಛದ **rakta-c-chada.** red-winged: N. of a bird (ಪಿಕ್ಕುಳಿಕೆ Mr. 175).
ರಕ್ತತೆ **raktate.** redness; the state of being affected by passion, affection (Kāvy. V, 35).
ರಕ್ತಧಾರೆ **rakta-dhāre.** a stream of blood (Rśv. 13, 96).
ರಕ್ತಪ **rakta-pa.** blood-drinking; a rākṣasa. see ರಕ್ತಪೆ.
ರಕ್ತಪಕ್ವ **rakta-pakva.** blood-ripeness, pus. see ಕೀ2.
ರಕ್ತಪದಿ **rakta-padi.** a species of plant (ಶೀಘ್ರ, ಹತ್ತಿಪರೆ ಮುರುಟು ಹಂ Mr. 145).
ರಕ್ತಪವಳ **rakta-pavaḷa.** = ರಕ್ತಬಾಳ. (My.).
ರಕ್ತಪಾನ **rakta-pāna.** the drinking of blood (J. 2, 60).
ರಕ್ತಪಾಯಿ **rakta-pāyi.** blood-drinking; a bug. (R.).
ರಕ್ತಪುಷ್ಪ **rakta-puṣpa.** a red flower (My.). 2, red-flowered: N. of various plants:
ರಕ್ತಪೆ **rakta-pe.** *a blood-sucker, a leech.*
ರಕ್ತಫಲೆ **rakta-phale.** *the plant Momordica monadelpha* Roxb. (ತೊಂಡೆ ಬಳ್ಳಿ G.).
ರಕ್ತಬಾಳ **rakta-bāḷa.** gum-myrrh (ಗನ್ಧರಸ, ಗೋಪ, ರಸಗನ್ಧ G.; My.).
ರಕ್ತಭೇದಿ **rakta-bhēdi.** the dysentery (My.).
ರಕ್ತಮಣ್ಡಲ **rakta-maṇḍala.** a large red-ringed snake, the bite of which causes putrification of the blood (My.).
ರಕ್ತಮೇಹ **rakta-mēha.** passing of blood in the urine, bloody urine (My.; G. 425).
ರಕ್ತಶಾಲಿ **rakta-śāli.** *red rice, Oryza sativa.*
ರಕ್ತಶ್ಯಾಮ **rakta-śyāma.** *dark-red.*
ರಕ್ತಸಂಕೋಚ **rakta-saṅkōca.** safflower. (ಕುಂಕುಮ G.).
ರಕ್ತಸನ್ಧ್ಯಕ **rakta-sandhyaka.** *the flower of the red water-lily, Nymphaea rubra.*
ರಕ್ತಸರೋರುಹ **rakta-sarōruha.** *a red lotus.*
ರಕ್ತಾಕ್ಷ **rakta-akṣa.** red-eyed; *a male buffalo.*
ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ **rakta-akṣi.** a buffalo (ಕೋಣ Mr. 162). 2, the fifty-eighth year in the cycle of sixty (My.).
ರಕ್ತಾಂಗ **rakta-aṅga.** red-bodied; a bug; *a species of plant* (= ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ).
ರಕ್ತಾಂಗಿ **rakta-aṅgi.** the plant Rubia munjista (ಮಂಜಿಷ್ಠ. etc. Mr. 139, one MS. ರತ್ನಾಂಗಿ).
ರಕ್ತಾತಿಸಾರ **rakta-atisāra.** the dysentery (My.).
ರಕ್ತಾಮ್ಬರ **rakta-ambara.** a red garment (J. 8, 46).
ರಕ್ತಾರ್ಜುನ **rakta-arjuna.** the tree Terminalia arjuna (ನದೀ, ಸರ್ಜ, ಅರ್ಜುನ, etc., ತೋರಮತ್ತಿ, ಕೆಮ್ಪುಮತ್ತಿ Si. 132).
ರಕ್ತಿ **rakti.** pleasingness, loveliness; affection, attachment, devotion. see ಅನು-, ವಿ-, ಸು-; Bp. 18, 97; 26, 24.
ರಕ್ತೆ **rakte.** the red one: *one of the seven tongues of fire.*
ರಕ್ತೇಕ್ಷಣ **rakta-īkṣaṇa.** a man who has red eyes (from wrath, My.).

ರಕ್ತೋತ್ಪಲ **rakta-utpala.** *the blossom of the red water-lily, Nymphaea rubra.*
ರಕ್ತೋದನ **rakta-ōdana.** red boiled rice (for a bali, Bh. 1, 7, 19).
ರಕ್ತೋದೆ **rakta-ude.** ರಕ್ತೋದಾ. a (female) river that has red water (Cpr. 1, 81 va.).
ರಕ್ಷ **rakṣa.** = ರಕ್ಕ No. 2. a guard, a protector.
ರಕ್ಷಸ್ಸಭೆ **rakṣas-sabha.** *an assemblage or multitude of rākṣasas.*
ರಕ್ಷಕ **rakṣaka.** who, or what, guards, watches, takes care of, protects, saves, keeps, or tends; a guardian, a protector, etc. (ಕಾಪಾಡುವವನು G.; Bp. 10, 41; 28, 64; My.). ಪಕ್ಷಾ ಮಾಡುವವ ರಕ್ಷಕನಾದಾನೇ? (Prv.).
ರಕ್ಷಣ **rakṣaṇa.** the act of guarding, watching, tending, caring for, protecting, preserving, maintaining, or saving; a guardian, etc. see ಪಾದ-; ವಿಶ್ವ-; ಕಾ, ಸಲಪು, ಸಾಕು 1.
ರಕ್ಷಣೆ **rakṣaṇe.** = ರಕ್ಷಣ. (ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ G.; My.). ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲ. — ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆನ್ತ, ಗೋಣಿ ಉಟ್ಟರೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.).
ರಕ್ಷಸ್ **rakṣas.** *an evil being or demon, a rākṣasa.*
ರಕ್ಷಾಪತ್ರ **rakṣā-patra.** a blank leaf at the beginning and end of a book to protect it, a book-cover; [dust cover]. (My.; ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲಿನ ಕಾಗದ, ಕವರ G.).
ರಕ್ಷಾಬನ್ಧ **rakṣā-bandha.** the binding of a twist of thread around the wrist as a preservative (against evil spirits, etc.), done on particular occasions (as marriage, sacrifice, investiture with the sacrificial cord, etc. My.).
ರಕ್ಷಾಮಣಿ **rakṣā-maṇi.** = ರಕ್ಕೆಮಣಿ. a jewel worn as a preservative (against evil spirits, etc.). 2, (a man who is) a jewel of protection (Abh. P. 10, 84).
ರಕ್ಷಾಶೃಂಖಲ **rakṣā-śriṅkhala.** = ರಕ್ಕಸಂಕಲೆ. a chain worn as a preservative.
ರಕ್ಷಿ **rakṣi.** *a guardian, a protector, a defender, a guard.*
ರಕ್ಷಿಣಿ **rakṣiṇi.** a protectress (A.).
ರಕ್ಷಿತ **rakṣita.** *guarded, protected, taken care of, preserved, maintained, kept, saved from* (ಕಾಯಲ್ ಪಟ್ಟ, ಕಾಪಾಡಿದ G.). feminine ರಕ್ಷಿತೆ (J. 5, 52).
ರಕ್ಷಿತೃ **rakṣitṛi.** *one who guards or protects, a guardian,* etc.
ರಕ್ಷಿವರ್ಗ **rakṣi-varga.** *a body-guard.*
ರಕ್ಷಿಸು **rakṣisu.** to guard, to take care of, to protect, to preserve, to save, to keep, to maintain, to tend, to govern (ಪಾಲನ Śmd. 717; ಕಾಪಾಡು G.; C.). ರಕ್ಷಿಸುವುದು (ಪರಿಪಾಲನೆ Nn. 113); ರಕ್ಷಿಸುವವನು (ಅಕ್ಷ, ಪೋಷಕ 37). ರಕ್ಷಿಕೆ or ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ (Śmd. 270). see Śmd. 155. 264; Bp. 5, 67; 36, 36; 51, 49; 53, 48; 61, 50. 93; J. 11, 2; 13, 34; B. 4, 83.
ರಕ್ಷೀಕೃತ **rakṣī-kṛita.** = ರಕ್ಷಿತ. (Cpr. 1, 101).
ರಕ್ಷೆ **rakṣe.** = ರಕ್ಕ No. 1, ರಕ್ಷ್ಮ, ರಕ್ಷಾ. the act of guarding or protecting, protection, care, etc. 2, a preservative (against evil spirits, etc.): a piece of thread bound round the wrist, a mark made with ashes on the forehead, a mark made by cauterizing (My.); *ashes of cow-dung* (ಕ್ಷಾರ, ಭಸ್ಮ, ವಿಭೂತಿ, etc., ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ Mr. 48), etc. see ಪಾದ-. — ರಕ್ಷೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie a preservative or amulet (Cpr. 6, 107). — ರಕ್ಷೆಬಳೆ. a ring worn on the right upper arm as an amulet (My.). — ರಕ್ಷೆಬೊಟ್ಟು. a round mark or spot of ashes, lamp-black, etc. put on the forehead to save one from fear, etc. (My.).

ರಕ್ಷೋಗಣ rakṣas-gaṇa. a company of demons (J. 10, 4).

ರಕ್ಷೋಘ್ನ rakṣas-ghna. killing or destroying demons (J. 16, 39; 33, 40).

ರಕ್ಷ್ಣ rakṣṇa. *protection.*

ರಕ್ಷ್ಯ rakṣya. proper or worthy to be guarded, protected, taken care of, etc. (My.).

ರಗಡ ragaḍa. abundance, profusion, masses, lots, heaps; press, throng (Mhr., H.; S. Mhr.).

ರಗತ ragata. Tbh. of ರಕ್ತ. (My.). blood, etc. — ರಗತಬಾಳ. = ರಕ್ತಬಾಳ. (Cb. 132). gum-myrrh.

ರಗಳೆ ragaḷe. Tbh. of ರಘಟೆ (Śmd. 31). a class of Mora feet metres. 2, a vain word, vain words, gabble (B. 4, 198; My.; see ಒಣ-, ಗಜ-. 3, a long-continuing, never-ending business; lengthiness, prolixity (My.).

ರಗುತ raguta. Tbh. of ರಕ್ತ. blood, etc. (ಕೆನ್ನೀರ್, ನೆತ್ತರ್, ಶೋಣಿತ Śm. 44; My.).

ರಘಟೆ raghaṭe. = ರಗಳೆ. a class of Mora feet metres (Ch.).

ರಘು raghu. N. of a king who was the grandfather of Daśaratha and great-grandfather of Rāmacandra (Rām. 1, 16, 23).

ರಘುಕುಲ raghu-kula. the race or family of Raghu (J. 18, 32. 45; 19, 22).

ರಘುಕುಲೋದ್ಭವ raghukula-udbhava. Rāma (J. 19, 15).

ರಘುಜ raghu-ja. Rāma (J. 6, 2).

ರಘುನನ್ದನ raghu-nandana. a descendant of Raghu: Rāma (My.).

ರಘುನಾಥ raghu-nātha. the leader of the Raghus: Rāma (Bp. 31, 21; J. 18, 4. 46).

ರಘುಪತಿ raghu-pati. = ರಘುನಾಥ. (J. 18, 17. 44).

ರಘುರಾಮ raghu-rāma. Rāmacandra (Abh. P. 3, 152; Bp. 54, 39).

ರಘುವಂಶ raghu-vaṁśa. the race or family of Raghu. 2, N. of a poem (by Kālidāsa) in honour of the race of Raghu (My.).

ರಘುವರ raghu-vara. Rāma (J. 18, 15; 20 sum.).

ರಘುವೀರ raghu-vīra. Rāma (J. 18, 7).

ರಘುಸುತ raghu-suta. = ರಘುನನ್ದನ. Rāma. (Mr. 19).

ರಘೂದ್ವಹ raghu-udvaha. Rāma (J. 19, 4; 20, 5).

ರಂಕ raṅka. niggardly, mean, indigent, poor, miserable, hungry; a beggar. 2, slow. (R.).

ರಂಕು raṅku. *a species of deer or antelope, the spotted axis* (ಮರಿ Mr. 163). see ಜಲ-.

ರಂಕೆ raṅke. = ರೆಂಕೆ, ರೊಂಕೆ q. v. the grunt of an ox (Sd., Te.; Mhr. ರೇಂಕಣೇಂ, to grunt, as a buffalo).

ರಂಗ raṅga. = ರಂಗು. colour, paint, hue. 2, *a place of public amusement or for dramatic exhibitions, a stage, an arena, a circus, a place of public contests.* 3, a place of assembly. 4, an assembly or assemblage of spectators. 5, a field of battle. 6, dancing, singing, acting, fun, frolic, pleasure. 7, *tin.* 8, Viṣṇu (My.); N. (My.; B. 1, 13. 23); ರಂಗನ ಮುನ್ದೆ ಸಿಂಗನೇ? (Prv.). 9, splendour, brilliance, glow, and glitter; beauteousness or excellence of state (Mhr.; see ರಂಗು). 10, devotion, love, see ಸು-. — ರಂಗಮ್ಬುಗು. -ಪುಗು. to enter an arena, etc. ರಂಗಮ್ಪೊಕ್ಕಂ (Śmd. 200). — ರಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ರಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ರಂಗನಾಥ raṅga-nātha. Viṣṇu (My.); N.

ರಂಗನಾಯಕ raṅga-nāyaka. = ರಂಗನಾಥ. (My.). — ರಂಗನಾಯಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. Lakṣmī (My.).

ರಂಗನಾಯಕಿ raṅga-nāyakī. Lakṣmī (My.).

ರಂಗಭೂಮಿ raṅga-bhūmi. a palaestra, an arena, a circus, a theatre (My.; ನೈಪಥ್ಯ G. sic!).

ರಂಗವಲಿ raṅga-vali. = ರಂಗವಲ್ಲಿ No. 2, etc. (ಕಡೆ, ಪೊವಲಿ Śs.; ಕಡೆಯ Kk. 26; Cpr. 4, 42; V. 14. 51). ಅವಿರಲಮಾಗಿ ತಳಿದ ಕುಂಕುಮ ಜಲದ ಚಳೆಯದೊಳ್ ಆದಾರ ಬಗೆಗಂ ಮಾಸರಮ್ ಆದ ನಾಗಕೇಸರದ ರಜದ ರಂಗವಲಿ (Cpr. 7, 92 va.).

ರಂಗವಲ್ಲಿ raṅga-valli. = ರಂಗವಲಿ, ರಂಗವಾಲಿ, ರಂಗೋಲೆ. a kind of plant used at sacrifices (Sk.). 2, ornamental lines and figures drawn with various powders on the floor, the walls, in front of the house, on the floor before an idol, etc. (Śśv. 5, 57 va.).

ರಂಗವಾನ್ raṅga-vān. Śukra, the preceptor of the daityas (ಅಸುರಗುರು, etc., ಶುಕ್ರ Mr. 38).

ರಂಗವಾಲಿ raṅga-vāli. = ರಂಗವಲ್ಲಿ No. 2. ವೃಕ್ಷಂ ಲತೆ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ಪದ್ಮರೇಖೆ ಗೃಹಲಕ್ಷಣಮೆನಿಪ್ಪ ಬನ್ಧಂ ರಂಗವಾಲಿಯಕ್ಕು (Mr. 201). see Bp. 4, 54; 6, 20; 9, 20; 12, 13; 19, 69; 41, 21; 27, 14; J. 17, 28.

ರಂಗಸ್ವಾಮಿ raṅga-svāmi. Viṣṇu, Kṛiṣṇa; N. (My.). ಅಗಭೋಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಸತ್ಯಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ (Prv.).

ರಂಗಳಿಸು raṅgaḷisu. to press and rub fine, as small articles, with the fingers on the palm of the hand so as to brighten them, (My.; Mhr., H. ರಗಡಣೇಂ).

ರಂಗಾಜೀವ raṅga-ājīva. *a painter.* 2, an actor.

ರಂಗಾರೆ raṅgāre. a dyer (C.; Mhr., H.).

ರಂಗಿ raṅgi. Lakṣmī; N. (My.; B. 1, 22). 2, colouring, dyeing, painting; passionate; attached to, finding enjoyment in; etc. see ಸುರಂಗಿದ.

ರಂಗಿಣಿ raṅgiṇi. the indigo shrub, Indigofera tinctoria Lin. (ನೀಲಿ Mr. 131). 2, a scandent thorny shrub, Asparagus racemosus Willd.

ರಂಗಿಸು raṅgisu. (Śmd. 22). to be coloured, to redden; to have the passions or feelings roused, to be excited (Bp. 26, 12).

ರಂಗು raṅgu. Tbh. of ರಂಗ. colour, paint, hue (My.); redness; beauty; splendour (ಕಾನ್ತಿ Śm. 83; V. 5, 69); [ಅಂಗರಾಗದೊಳ್ ರಂಗಪ್ಪುಡೆದು ಸಿರಿಸದಾಮ ಕೋಮಲೆಯರ ಭುಜಲತೆಗಳೊಳ್ ಪಸರಿಸಿಯುಂ Ap. 7, 125 va.]. pleasantness, agreeableness, pleasure (ರಮ್ಯ 83); — ಒಪ್ಪು (83). — ರಂಗಾಗು. -ಆಗು. = ರಂಗಿಸು. to grow passionate (S. Mhr.). — ರಂಗುದುಟಿ. -ತುಟಿ. (Śm. 118). a red lip. — ರಂಗುಮಹಲು. a saloon, a drawing-room, a banqueting-room (Mhr. ರಂಗಮಹಾಲ; R.). — ರಂಗುಮಾಣಿಕ. a splendid ruby (J. 8, 45). — ರಂಗುವರಲ್. -ಪರಲ್. a ruby (see s. ಕಿಕ್ಕಿಱಿ 1). — ರಂಗುವಾಲ. -ಮಾಲ. (ಅರಿಷ್ಟ, ಫೇನಿಲ, ಅರಟಾಳದ ಗಿಡವೆನ್ನಲೂ ಅನ್ನುವರು Si. 128).

ರಂಗೋಲೆ raṅgōle. Tbh. of ರಂಗವಲ್ಲಿ. ornamental lines and figures, etc. (My.; Mhr. ರಾಂಗೋಳೀ). ರಂಗೋಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹೊಂಗರಕನ ಕೆತ್ತ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಚಾಪೇ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ತೂಱಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಂಗೋಲೇ ಕೆಳಗೆ ತೂಱಿದ (Prvs.).

ರಚನಾತಿಶಯ racanā-atiśaya. eminence of formation or composition (Kāvy. IV, 1, 2).

ರಚನೆ racane. ರಚನಾ. making, forming, fabricating, building, formation, creation, arranging, preparing (J. 5, 2; 27, 7); (orderly and becoming) arrangement, disposition, preparation, performance, accomplishment, fabrication; *dressing or decorating of the hair;* embellishment (ಬಣ್ಣ Ct. I, 74); *stringing flowers or garlands* (ಸನ್ದರ್ಭ, ಶ್ರನ್ಥನ, ಗುಮ್ಫ, ಗ್ರನ್ಥನ Mr. 425); *the arrangement of troops* (ವ್ಯೂಹ Nn. 108); *arranging of the parts of a literary composition,* etc.; a literary production. ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ರಚನೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to be arranged in a proper manner (Ch. v. 339).

ರಚಯಿಸು racayisu. = ರಚಿಸು. (Ch. v. 1). V. 9, 21 va.

ರಚಿತ racita. made, formed, fabricated, produced, contrived, planned, arranged, composed; adorned, etc. (Ch. v. 1. 233; Kāvy. IV, 1, 5; Cpr. 2, 59; Bp. 1, 52; ರಚಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 93 Cm.).

ರಚಿಸು racisu. to make, to form, to construct, to compose, to array, etc. (Bp. 9, 6; 53, 29; J. 5, 20; 12, 10; 33, 33; My.).

ರಚ್ಚೆ racce. (fr. ಅಱಚು & ಅಱಾಸು). = ರಟ್ಟು2. crying aloud (of children), noisy and abusive clamour (of bad women, My.). 2, report, publication, betraying, divulging a secret, bringing before the public (Te. ರಚ್ಚ, ರಟ್ಟಡಿ, ರಟ್ಟು, ಬಟ್ಟು, ರದ್ದಿ, ರವ್ವೆ, ಬವ್ವೆ, ಜುಕ್ಕ; Te. ಎರುಗಿಂಚು, to tell, publish; T. ಅರಚ್ಚು, to sound; ಅಱೆ, a word; see ರಟ್ಟಡಿತನ, ರಪ್, ರವಳಿ, ಹರಟು). [ರಚ್ಚೆಯ ನೆರವಿಗೆ ನಾಣುನುಡಿಯಿಲ್ಲದಿಹುದೆ? Bv. 825; Cv. 516. 841. 1237]. — ರಚ್ಚೆಗೆಲೆ. -ಕೆಲೆ. to vociferate abusively (Śś. 98). — ರಚ್ಚೆ ಮಾಡು. to cry aloud, to scream (as a child, My.). 2, to vociferate abusively; to abuse (My.). — ರಚ್ಚೆವಾತು. -ಮಾತು. report, defamation, scandal (ಜನವಾದ, ಜನಶ್ರುತಿ, ವಿಗಾನ, ವಚನೀಯತೆ, etc. Hlā.).

ರಜ್ raj. = ರಜ್ಜು. (Śmd. 106; *cf.* ಸ್ರಜ್). a rope, etc.

ರಜ raja. = ರಜಸ್, q. v. (ಪರಾಗ Hlā.; Mr. 108; ಧೂಳು Nn. 69; ರೇಣು, ಧೂಳು, -ಗುಣ, ಗುಣಭೇದ, -ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು Nn. 90). 2, a particle (of metal, earth, etc.; My.; B. 4, 105; Mhr.). ಹೂವಿನ ರಜ (ರಜಸ್ Hlā.).

ರಜಕ rajaka. *a washerman* (ಬಲಿ, ಅಸಗ, o. r. ಅಗಸ Nn. 16).

ರಜಕಿ rajaki. a washerwoman (ಅಗಸಗಿತ್ತಿ G.; My.).

ರಜತ rajata. *white,* silver-coloured (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು Nn. 104). 2, *silver* (ಬೆಳ್ಳಿ 104; Nn. 44). 3, *gold.* 4, pure; pureness (ವಿಮಲ, ನಿರ್ಮಲ, ನಿರ್ಮಲತ್ವ 104). 5, *a pearl-ornament or necklace* (ಪಣ್ಣಿದ ಮೌಕ್ತಿಕ, ತೆತ್ತಿಸಿದ ಮುತ್ತು 104; ಸರ್ವ ಮಣಿಹಾರ Mr. 467). 6, N. of a particular mountain (ಧರಾಧರ, ಪರ್ವತಭೇದ 104).

ರಜತಗಿರಿ rajata-giri. Kailāsa (Bp. 44, 68; C. Bp. 47, 4); N. of a particular mountain (C. Bp. 47, 12). *cf.* ರಾಜತಗಿರಿ; ರೌಪ್ಯಧರಣೀಧರ.

ರಜತದ್ಯುತಿ rajata-dyuti. Hanumat. (R.).

ರಜತಪರ್ವತ rajata-parvata. Kailāsa (Bp. 34, 19).

ರಜತಪ್ರಸ್ಥ rajata-prastha. Kailāsa. (R.).

ರಜತಭಸ್ಮ rajata-bhasma. calcined silver (My.).

ರಜತಶೈಲ rajata-śaila. Kailāsa (Bp. 10, 16; 44, 37).

ರಜತಾಚಲ rajata-acala. Kailāsa (Bp. 24, 65; 27, 6).

ರಜತಾಚ್ಛತೆ rajata-acchate. brightness of silver (Cpr. 6, 4).

ರಜತಾದ್ರಿ rajata-adri. silver-mountain: N. of a particular mountain (ಬೆಳ್ಳಿವೆಟ್ಟು, ಪಿಂಜರಿವೆಟ್ಟು Śm. 10; Abh. P. 12, 11); Kailāsa (J. 5, 35).

ರಜನ rajana. colouring, dyeing. see ಮಹಾ-.

ರಜನಿ rajani. ರಜನೀ. *night.* 2, Durgā. 3, *a species of plant* (=ಜತುಕೃತ್). 4, the long-rooted turmeric, Curcuma longa Lin. (ಹರಿದ್ರೆ, etc, ಅರಿಸಿನ Mr. 130).

ರಜನಿಕರ rajani-kara. night-maker: *the moon.*

ರಜನಿವರ್ಣ rajani-varṇa. yellow colour (ಪೀತ, ಹರಿದ್ರ Mr. 444).

ರಜನೀಕರ rajanī-kara. = ರಜನಿಕರ. (Bp. 5, 32).

ರಜನೀಚರ rajanī-cara. the moon. 2, a rākṣasa (My.). 3, a thief. 4, an owl, a bat, etc.

ರಜನೀಚಾರಿ rajanī-cāri. = ರಜನೀಚರ. (Rśv. 11, 74).

ರಜನೀಪತಿ rajanī-pati. the moon (My.).

ರಜನೀಪಾಲ rajanī-pāla. the moon (My.).

ರಜನೀಮುಖ rajanī-mukha. beginning of night: *evening, nightfall.*

ರಜನೀಶ rajanī-īśa. = ರಜನೀಪತಿ. (Śśv. 1, 83).

ರಜನೀಶಕೋಟೀರ rajanīśa-koṭīra. Śiva (J. 15, 23).

ರಜನೀಸಂಚರ rajanī-sañcara. = ರಜನೀಚಾರಿ. (Rśv. 11, 73).

ರಜಪುತ್ರ rajaputra. Tbh. of ರಾಜಪುತ್ರ. a Rajput (My.; Te.; B. 4, 40; Mhr. ರಜಪುತ). ರಜಪುತ್ರನಾದರೂ ಅಜನ ಬರಹ ಮಾಜ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ರಜಪುಷ್ಪಿ raja-puṣpi. see ಆವರೆ No. 2.

ರಜಪೂತ rajapūta. = ರಜಪುತ್ರ, ರಜಪೂತಸ್ಥಾನ. Rajputana (B. 4, 115).

ರಜಸ್ rajas. = ರಜ q. v., ರಜಸ್ಸು. gloom, dimness, darkness. 2, *dust,* powder, any small particle of matter. 3, *the dust or pollen of flowers.* 4, the darkening quality (guṇa): *passion, foulness.* 5, *the menstrual excretion.*

ರಜಸ್ವಲೆ rajas-vale. *a menstruating woman.*

ರಜಾ rajā. leave, permission. 2, leave of absence (My.; Mhr., H.).

ರಜಾಯಿ rajāyi. a quilt, a quilted garment (Mhr., H. ರಜಈ; ನೀಶಾರ G.).

ರಜೋಗುಣ rajas-guṇa. the quality rajas or passion (My.).

ರಜೋಮೂರ್ತಿ rajas-mūrti. Brahmā (G.).

ರಜೋವಿಕೃತಿ rajas-vikṛiti. perturbation of passion (Cpr. 4, 43).

ರಜೋಹರಣಧಾರಿ rajas-haraṇa-dhāri. *an ascetic, a pious man.*

ರಜ್ಜು rajju. = ರಜ್. *a rope, a cord, a string, a line* (ರಜ್ಜೆ Śs.; ಸರವಿ Śm. 108). 2, a lock of braided hair, a braid. 3, N. of a particular constellation.

ರಜ್ಜುಕ್ರಿಯೆ rajju-kriye. rope-making. see ಹಮ್ಮು.

ರಂಜಕ rañjaka. 1. colouring, dyeing. 2, causing affection or passion, exciting love or pleasure, gladdening, rejoicing, pleasing (see ಮನೋ-). 2, red sandal (ರಕ್ತಚನ್ದನ G.).

ರಂಜಕ rañjaka. 2. priming-powder (Mhr., H.; My.; Br.; T. ಇರಂಜಗ). phosphorus. 2, the match of a rocket (Mhr., H.). 3, the train of powder to a mine (My.; Mhr., H.). ರಂಜಕದ ಕಡ್ಡಿ or ರಂಜಕದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, the match of a rocket (My.).

ರಂಜಣಿಗೆ rañjaṇige. a large jar for keeping sandal-paste, perfumed water, musk, etc. in (Bh. 1, 12, 16; Rām. 1, 13, 9; 6, 55, 32; Mhr. ರಾಂಜಣ).

ರಂಜನ rañjana. colouring, dyeing. 2, exciting passion or love; exhilerating, delighting, rejoicing, giving pleasure; conciliating, befriending. see ಮನೋ-. 3, *red sandal-wood.*

ರಂಜನಿ rañjani. *the indigo plant.*

ರಂಜನೆ rañjane. = ರಂಜನ. decoration (ರಚನೆಯ ಪರಿಕರ Ct. I, 63). 2, a female of beautiful form or qualities, ರಚಿತರಂಜನೆ (Prll. 3, 10).

ರಂಜಿತ rañjita. coloured, dyed, tinted; made splendid, adorned, beautiful (Rśv. 6, 17 va.). 2, affected, moved; highly delighted.

ರಂಜಿಸು rañjisu. to be coloured. 2, to shine, to be splendid; to appear (Śmd. 397); to be beautiful, to look beautiful or handsome (ಶೋಭೆ Śmd. Dh.; Cpr. 1, 79; Abh. P. 3, 152; C. Bp. 11, 5; Rśv. 2, 11; 6, 9; Śśv. 1, 54. 74. 76; J. 4, 5; 8, 22. 46; 33, 18). ರಂಜಿಕ್ಕುಂ (Śmd. 268). 3, to be affected or moved, to have the passions or feelings roused, to be excited, etc. (ರಾಗ Śmd. Dh.). 4, to be pleased or delighted with. 5, to cause to shine, etc. (Bp. 61, 79).

ರಟತ್ raṭat. (Śmd. 100). shouting, yelling, crying, calling out.

ರಟತ್ಕೋಕಿಲ raṭat-kōkila. (Śmd. 100). a crying cuckoo.

ರಟನ raṭana. shouting, cry or shout of applause (Rśv. 6, 11 va.).

ರಟಿತ raṭita. screamed, shouted, etc.; a shout, a roar, etc.

ರಟ್ಟಡಿತನ raṭṭaḍitana. noisy and abusive clamouring (V. 28, 63; see Te. s. ರಚ್ಚ).

ರಟ್ಟು raṭṭu. 1. (fr. ಎರಡು). double (Te. ರೆಟ್ಟ; Tu. ರಡ್ಡ್): a cloth woven with double thread, coarse, thick cloth (My.; M.; Te. ರೆಟ್ಟು, ರೆಟ್ಟಮು; see ಗಂಜಿ-). 2, the cover of a book; its binding. [Tu.].

ರಟ್ಟು raṭṭu. 2. = ರಚ್ಚು, crying, etc. q. v. (My.; Te.; see Prv. s. ಸಂಸಾರ). divulging a secret (Tu.).

ರಡ್ಡಿ raḍḍi. a kind of plant? see ಅಕ್ಕರಡ್ಡಿಗಿಡ.

ರಡ್ಡಿ raḍḍi. (Tbh. of ರಾಟ್). a king, a ruler: a Reddi, a petty baron, a title of a caste of Telugu cultivators (who ruled the Telugu country from A. D. 1125-1439, Br., and who at present still frequently are the headmen of villages, My.; Te. ರಣ್ಡ, ರೆಡ್ಡಿ; T. ಇರಟ್ಟಿ, ಇರೆಟ್ಟಿ).

ರಣ raṇa. 1. *sound, noise.* 2, *battle, war, combat* (ಕಾಳೆಗ Nn. 155). 3, joy, delight. — ರಣಪೇಡ. a man afraid of war (Bh. 8, 8, 30). — ರಣಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. the darkness of battle, battle regarded as darkness (Abh. P. 13, 39). — ರಣಗಲಿ. -ಕಲಿ. a hero in war, a brave man (ಲೇಸಿಗ Ct. I, 41). [— ರಣಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. = ರಣಗತ್ತಲೆ. ಶರಸಂಘಾತದಿನೊಗೆದ ರಣಗಟ್ಟಲೆಯೆ ಮೊಲಗಟ್ಟಲೆಯಂ ಪಡೆ Pb. 11, 148 va.]. — ರಣಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a straight war-trumpet (My.). — ರಣದವಕ. -ತವಕ. eagerness for battle; noise and velocity (J. 12, 13). — ರಣದವಕಿಗ. -ತವಕಿಗ. a man who is eager for combat (Rām. 4, 3, 12). — ರಣದಾಗಡಿಗ. -ತಾಗಡಿಗ. a man who has ardour for combat (Bh. 3, 10, 51). — ರಣದಾಣೆಗ. -ತಾಣೆಗ. a man who stands firm in battle (Bh. 7, 17, 21). — ರಣಬಾಜು. = ರಣವಾದ್ಯ. (My.). — ರಣಮಯ್ಲಾರ. a kind of demons that frequent battle-fields (Bh. 5, 9, 70). — ರಣರಭಸಿಗ. a man impetuous in battle (Rām. 6, 19, 19). — ರಣವಾತು. -ಮಾತು. battle-words: taunt in battle (Bh. 8, 23, 11). — ರಣಹದ್ದು. a vulture (C.). — ರಣಹಲಿಗೆ. a kind of war-drum (G. 45. 135). — ರಣಹಾಳೆಹದ್ದು. the Bengal vulture, Vultur bengalensis, and V. monarchus (Bḍ.). — ರಣಹೇಡಿ. a man who cowardly flies in battle; [worst coward].

ರಣ raṇa. 2. = ಜಣ. Tbh. of ವ್ರಣ. a wound, etc. (My.; Te.; T. ಇರಣ). — ರಣವೈದ್ಯ. Tbh. of ವ್ರಣವೈದ್ಯ. the science of curing sores. (My.).

ರಣದೋಹಳ raṇa-dōhaḷa. a man who has an ardent desire for battle (Cpr. 6, 29).

ರಣಧೀರ raṇa-dhīra. a man who is brave or bold in war (ತೋರಹತ್ತ Bhn. 25).

ರಣಬಾಲಕ raṇa-bālaka. an inexperienced soldier, a recruit (Abh. P. 3, 47; 6, 84).

ರಣಭೂತ raṇa-bhūta. a demon that frequents battle-grounds (My.).

ರಣಭೂಮಿ raṇa-bhūmi. a field of battle (J. 24, 64; G. 426; B. 5, 55).

ರಣಭೇರಿ raṇa-bhēri. a military kettle-drum (My.).

ರಣಮಣ್ಡಲ raṇa-maṇḍala. a field of battle (J. 12, 9; 24, 43).

ರಣಮುಖ raṇa-mukha. the front or van of battle (My.).

ರಣರಂಗ raṇa-raṅga. a field of battle (J. 8, 33; 12, 19).

ರಣರಣಕ raṇa-raṇaka. *anxious regret for some beloved object, a longing, anxious desire.*

ರಣರಣಿಕೆ raṇa-raṇike. = ರಣರಣಕ. (ಉತ್ಕಣ್ಠೆ, ಉತ್ಕಲಿಕೆ, etc., ಆತುರ Mr. 446).

ರಣವಾದ raṇa-vāda. the siddhi to gain the victory (Bh.).

ರಣವಾದ್ಯ raṇa-vādya. martial music (My.).

ರಣವೀರ raṇa-vīra. a hero in war, a warrior (My.).

ರಣವೈದ್ಯ raṇa-vaidya. a military doctor (My.). 2, see s. ರಣ 2.

ರಣಶೂರ raṇa-śūra. = ರಣವೀರ. (My.).

ರಣಸಂಕುಲ raṇa-saṅkula. *the confusion or noise of a battle, a mixed or tumultuary combat, a melee.*

ರಣಾಗ್ರ raṇa-agra. the head or front of a battle (My.).

ರಣಾಂಕಣ raṇa-aṅkaṇa. = ರಣಾಂಗಣ No. 1. (J. 21, 13).

ರಣಾಂಗಣ raṇa-aṅgaṇa. a battle-place, a field of battle. 2, war, battle (ಬಲ, ಕಾಳೆಗ Nn. 14; ಘನ, ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಾಳೆಗ 15).

ರಣಾಜಿರ raṇa-ajira. arena for fighting, a battle-field (Rśv. 6, 17 va.).

ರಣಾರಮ್ಭ raṇa-ārambha. commencement of a battle. see ಕೆಯಿಸ್ವಾಸು.

ರಣಾವನಿ raṇa-avani. = ರಣಭೂಮಿ. a field of battle. (J. 24, 40).

ರಣಿತ raṇita. sounded, sounding, a sound (Cpr. 1, 101 va.).

ರಣೆ raṇe. a string, a rope (J. 28, 47; see Tbh. ಅಗ್ಗರಣೆ).

ರಣೋತ್ಸಾಹ raṇa-utsāha. prowess in battle (J. 14, 2).

ರಣ್ಟೆ raṇṭe. a small plough drawn by one pair of oxen (C.).

ರಣ್ಡೆ raṇḍe. a widow (ವಿಧವೆ G.; My.); [ಜೋಯಿಸರ ಮಗಳು ಹಸೆಯಲ್ಲೇ ರಣ್ಡೆಯಾದಳು Prv.]. — a slut; a whore; an adulteress (My.). [Tu.]. 2, *the plant Salvinia cucullata* Roxb. ರಣ್ಡೆಗೆ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲ, ಬಣ್ಡೆಗೆ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ. — ಬಣ್ಡೆ ಪ್ರೊಡೆಯ ಬಹುದು, ರಣ್ಡೇ ಮನಸು ಒಡೆಯ ಕೂಡದು (Prvs.). — ರಣ್ಡಗಣ್ಡ. a widow's husband (a word of abuse, My.). — ರಣ್ಡಮಗ. a son born to a widow (a word of abuse, My.). — ರಣ್ಡಮುಣ್ಡೆ. a shorn wench; an adulteress (My.). ಉಣ್ಡೆಯೇನೋ, ಗುಣ್ಡಬಟ್ಟೆ? ಅನ್ದರೆ ಹೌದು, ಕಾಣೆ, ರಣ್ಡಮುಣ್ಡೆ! (Prv.).

ರಣ್ಡೆತನ raṇḍetana. widowhood (ವೈಧವ್ಯ G.).

ರತ rata. pleased, delighted, satisfied; enamoured of; delighted with, taking pleasure in; intent on, addicted to; devoted to, occupied in, engaged in; inclined to, disposed; loved, beloved. 2, pleasure, joy (ಹರ್ಷ, ಹರುಷ Nn. 155). 3, *sexual union, coition* (ಕೂಟ, ಸುರತ 155). see ಅವ-, ಭಾಷ್ಯಾದಿ-, ವಿ-.

ರತಕೂಜಿತ rata-kūjita. *lascivious murmur.*

ರತನ ratana. Tbh. of ರತ್ನ. a gem, jewel, etc. (My.).

ರತವ್ಯಾಹಾರ rata-vyāhāra. = ರತಕೂಜಿತ. (Cpr. 1, 126).

ರತಾನ್ತ rata-anta. N. of a vṛitta (Ch.). 2, end of coition (Cpr. 6, 86; Grj. 4, 89).

ರತಾರ್ಥಿ rata-arthi. *wishing for sexual enjoyment.*

ರತಿ rati. 1. pleasure, delight. 2, *love, affection, fondness* (Bp. 50, 72; 52, 1; 56, 8). 3, sexual passion; *sexual intercourse.* 4, a longing, anxious desire (ರಣರಣಿಕೆ, etc., ಆತುರ Mr. 446). *Rati, the wife of Kāma* (ಇಚ್ಛೆಗಾತಿ Kk. 8). 5, N. of the sixth kalā of the moon. see ವಿ-; Kāvy. IV, 2, 14-16. 20. — ರತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. affection to be destroyed or cease (Bp. 38, 31). — ರತಿಗೆಯ್. to love; — to have sexual intercourse (Bp. 42, 15).

ರತಿ rati. 2. the seed of Abrus precatorius used as a weight (B. 4, 174; My.; Br.; Mhr. ರತೀ).

ರತಿಕಾಲ rati-kāla. the times of coition (G. 385).

ರತಿದೇವಿ rati-dēvi. Rati, Kāma's wife (ಇನ್ಪ್ರಾಣೆ, ರತಿ Nn. 28; ಚಲುವತಿ Ct. I, 91).

ರತಿಪ rati-pa. = ರತಿಪತಿ. (Bp. 40, 7).

ರತಿಪತಿ rati-pati. *Kāma.*

ರತಿಪ್ರಭು rati-prabhu. = ರತಿಪತಿ. (Mr. 22).

ರತೀಶ rati-īśa. Kāma (Grj. 8, 7; Bp. 3, 81; see ಜಿತ-).

ರತುನ ratuna. Tbh. of ರತ್ನ (Śmd. 336 Mdb; My.). [ಪಂಚರತುನದೊಳೆ ನೆಱೆದ ಪಸರದಿಂ Pb. 3, 22]. — ರತುನದಾಲಿ. -ತಾಲಿ. a plate ornamented with gems (Grj. 3, 91 va.).

ರತೋತ್ಕಣ್ಠೆ rata-utkaṇṭhe. longing for coition (Cpr. 8, 54).

ರತೋತ್ಸವ rata-utsava. feast of sexual enjoyment (Cpr. 6, 86).

ರತ್ನ ratna. = ರತನ, ರತುನ, ರನ್ನ. *a jewel, a gem, a precious stone;* a pearl, coral (ಮಣಿ Śmd. Dh.; Śm. 96; Nn. 155; see ನವ-). 2, *anything valuable, any precious thing, anything excellent or best of its kind* (ಭಾಸುರತರ, ಒಪ್ಪುವನಪ್ಪಾದು 155). 3, = ರತ್ನತ್ರಯ, q. v. (155). ರತ್ನ ಒಳ್ಳೇದಾದರೆ ಇದ್ದ ಠಾವಿನಲ್ಲೇ ಬೆಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ (Prv.). — ರತ್ನಗಮ್ಬಳಿ. = ರತ್ನಕಮ್ಬಲ. (My.; B. 4, 164). — ರತ್ನಪಡಿ. jewels, gems; jewelry (My.; see Prv. s. ರಾಶೀಬು).

ರತ್ನಕಣ್ಠಿಕೆ ratna-kaṇṭhike. = ಕಣ್ಠಿಕೆ. a single string of gems. (Cpr. 2, 55).

ರತ್ನಕಮ್ಬಲ ratna-kambala. = ರನ್ನಗಮ್ಬಳಿ. a figured carpet (My.).

ರತ್ನಕವೀಶ್ವರ ratna-kavīśvara. the poet called Ratna or Ranna (Cpr. 1, 66).

ರತ್ನಗನ್ಧಿ ratna-gandhi. a shrub with showy red and yellow flowers, the peacock's pride, Caesalpinia pulcherrima Swartz (St. & Pl.). see ದೊಡ್ಡ-.

ರತ್ನಗರ್ಭ ratna-garbha. containing jewels, etc.; — the sea. 2, Kubēra.

ರತ್ನಗರ್ಭೆ ratna-garbhe. *the earth.*

ರತ್ನತ್ರಯ ratna-traya. three jewels or excellent things: accurate perception, complete knowledge, correct conduct (ರತ್ನ; ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರ ಎನ್ಬ ರತ್ನತ್ರಯ Nn. 155). the three poets Pampa, Ponna and Ranna.

ರತ್ನನಗರಿ ratna-nagari. N. of a town (J. 26, 3).

ರತ್ನನಾಯಕ ratna-nāyaka. a chief gem. ಹಾರಮಧ್ಯದ ರತ್ನನಾಯಕಂ (ತರಲ Mr. 338).

ರತ್ನಪಟ್ಟಿಕೆ ratna-paṭṭike. = ರನ್ನವಟ್ಟಿಗೆ. a jewel-frontlet.

ರತ್ನಪರೀಕ್ಷಕ ratna-parīkṣaka. an examinator of gems (ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟಿ Kk. 35).

ರತ್ನಪರೀಕ್ಷೆ ratna-parīkṣe. jewel-testing (My.).

ರತ್ನಪುರಿ ratna-puri. = ರತ್ನನಗರಿ. (J. 26, 2. 7).

ರತ್ನಮಂಚ ratna-mañca. (Śmd. 385; Kk. 96). a bedstead studded with precious stones.

ರತ್ನಮಣಿ ratna-maṇi. = ರನ್ನವಣಿ. a ruby (?; *cf.* ರನ್ನವರಲ್?).

ರತ್ನಮಯ ratna-maya. made or consisting of jewels; abundantly studded with precious stones (Cpr. 4, 25).

ರತ್ನಮಾಲೆ ratna-māle. a jewel necklace or garland. 2, N. of various works; see ಅಭಿಧಾನ-.

ರತ್ನಶಿಲೆ ratna-śile. a jewelled slab (ಮಣಿಶಿಲೆ Mr. 102).

ರತ್ನಸಾನು ratna-sānu. *the mountain Mēru.*

ರತ್ನಹರ್ಮ್ಯ ratna-harmya. a mansion adorned with precious stones (Cpr. 1, 136).

ರತ್ನಾಕರ ratna-ākara. a jewel-mine; — *the ocean.*

ರತ್ನಾಂಗಿ ratna-aṅgi. = ರಕ್ತಾಂಗಿ, q. v. the plant rubia munjista.

ರತ್ನಿ ratni. a measure of length: *the distance from the elbow to the end of the closed fist* (ಹಿಡಿಕೆಯ್ಯುದ ಮೊಳನು Hlā.). ಕೆಯ್ಯ ಮುಷ್ಟಿಗೆಯ್ದು ಅಳೆಯೆ ರತ್ನಿ ಅಕ್ಕು (Mr. 323).

ರತ್ಯಂಗ rati-aṅga. Pudendum muliebre. (R.).

ರತ್ಯುದ್ಗಮ rati-udgama. production of love, etc. (Cpr. 4, 26).

ರತ್ವ ratva. the letter or syllable ರ (Śmd. 368).

ರಥ ratha. *a carriage, a car, a chariot.* 2, a warrior, a champion, 3, the body. 4, the foot. 5, a limb, a member, a part. 6, pleasure, delight, desire. 7, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 8, *the plant Calamus rotang.* ದೊರೆಯ ರಥವಾದರೂ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗದು (Prv.). [— ರಥದಂ. of the chariot, the person having the chariot. ಮಿಱುಗುವ ಚೆನ್ನೊಪ್ಪ ರಥದನಶ್ವತ್ಥಾಮಂ Pb. 10, 57].

ರಥಕಡ್ಯೆ ratha-kaḍye. *a multitude of carriages,* etc.

ರಥಕಾರ ratha-kāra. *a coach-builder, a carpenter, regarded as the son of a Māhiṣya by a Karaṇī.*

ರಥಗುಪ್ತಿ ratha-gupti. car-preservative: *a fence of wood or iron protecting a war-chariot from collisions,* etc. see Nr. s. ಕಮ್ಬುಗೆ.

ರಥಗೋಪನ ratha-gōpana. = ರಥಗುಪ್ತಿ. *a fence of wood, etc. cf.* ರಥಿಗೋಪ.

ರಥದ್ರು ratha-dru. *the tree Dalbergia ougeinensis* Roxb.

ರಥನ್ತರ ratha-n-tara. a vedic hymn in praise of Śiva (Śēv. 1, 79 va.; My.).

ರಥವಿದ್ಯೆ ratha-vidye. the art of driving cars. (R.).

ರಥವಿಮೋಚನ ratha-vimōcana. the unyoking of a chariot. see ಬಿದಿರ್ಚು.

ರಥವ್ರಜ ratha-vraja. *a number of carriages.*

ರಥಶಾಲೆ ratha-śāle. a carriage-shed, a coach-house (My.).

ರಥಸಪ್ತಮಿ ratha-saptami. the seventh day in the light half of the month māgha, so called as the beginning of a manvantara when a new sun ascended his car (My.).

ರಥಾಗ್ರ ratha-agra. the forepart of a carriage (ಅಪಸ್ಕರ, ಕೞುಗೆಯ್ಯ Hlā.; J. 13, 23. 25).

ರಥಾಂಗ ratha-aṅga. *any part of a carriage.* 2, *a carriage-wheel.* 3, a discus (Cpr. 6, 101). 4, *the ruddy goose, Anas casarca* Gm. (ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ Nn. 17).

ರಥಾಂಗಧರ rathāṅga-dhara. Viṣṇu. see Cpr. 7, 37. (Bp. 18, 94).

ರಥಾಂಗನಾಮಕ rathāṅga-nāmaka. *the ruddy goose.*

ರಥಾಂಗಪಾಣಿ rathāṅga-pāṇi. *Viṣṇu or Kṛiṣṇa.*

ರಥಾಂಗೋರೋಜೆ rathāṅga-urōje. a woman whose breast is the ruddy goose (V. 4, 7).

ರಥಾಭ್ರಪುಷ್ಪ ratha-abhra-puṣpa. *the plant Calamus rotang*

ರಥಾರೋಹ ratha-ārōha. mounted on a chariot. 2, the act of mounting or ascending a chariot.

ರಥಾರೋಹಣ ratha-ārōhaṇa. = ರಥಾರೋಹ No. 2. — ರಥಾರೋಹಣಂ ಗೆಯ್. -ಂ-. to ascend a chariot (J. 25, 17. 29).

ರಥಾವಯವ ratha-avayava. *any part of a carriage.*

ರಥಿ rathi. having or possessing a chariot; riding in a chariot; *an owner of a carriage; a warrior who fights from a chariot* (ಸೂತ, ರಥಿಕ Nn. 32).

ರಥಿಕ rathika. *one who rides in a carriage; the owner of a carriage* (ರಥಿ, ಸೂತ Nn. 32); a charioteer (ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ, ಕಾಳಗದ ಬಣ್ಟೆಯುಂ ಹತ್ತಿ ಹೊಡಹಂ Mr. 247).

ರಥಿಗೋಪ rathi-gōpa. a fence of wood or iron protecting the charioteer (ಸಮುಕ್ಷದಲ್ಲಿಹ ಕಟ್ಟಪಂಜರ Mr. 286).

ರಥಿನ rathina. *one who rides in a chariot; the owner of a carriage.*

ರಥಿನಿ rathini. a number of carriages or chariots (Cpr. 10, 21).

ರಥಿರ rathira. *one who goes by chariot; the owner of a carriage*; a warrior.

ರಥೋತ್ಸವ ratha-utsava. the car-festival, a procession of an idol mounted on a car (My.).

ರಥೋದ್ಧತೆ ratha-uddhate. N. of a vṛitta (Ch.).

ರಥ್ಯ rathya. *a carriage-horse.*

ರಥ್ಯೆ rathye. *a road for carriages, a high-road.* 2, *a number of carriages.* see Si. s. ತಾಟವಾರ.

ರದ rada. splitting, etc. 2, *a tooth*; a tusk.

ರದನ radana. splitting, etc. 2, *a tooth;* a tusk (ಪಲ್, ಜನ್ತ Śm. 70).

ರದನಚ್ಛದ radana-c-chada. *a lip.*

ರದನಿ radani. = ರದಿ. (Ch., in one MS.'s v. 23).

ರದಿ radi. *an elephant.*

ರದ್ದು raddu. cast off, laid by; renderd null and void, cancelled, repealed (My.; Br.; Mhr., H.).

ರನ್ತು rantu. a way, a road; a river. (R.).

ರನ್ದಣಗಿತ್ತಿ randaṇagitti. a female cook. ಅನುಶ್ರುತವ ಮಾಡಿಹೆನೆನ್ದು ಉಪ್ಪರ ಗುಡಿಯನೆತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಮನೆ, ಅಟ್ಟಿಕ್ಕುವ ರನ್ದಣಗಿತ್ತಿಯ ಮನೆ Cv. 708.

ರನ್ಧ್ರ randhra. *a split, a rent, a fissure, an opening, an aperture, a hole, a chasm, a cavity* (ಸನ್ಧಿ, ಛಿದ್ರ Nn. 164; ಭುವಿನಿವ್ಮ, ಗರ್ತ, etc., ಕುಟು Mr. 392); one of the nine openings reckoned in the human body (two in the nose, two in the eyes, two in the ears, one in the mouth, urethra, and anus); the number 9 (Ch.; ಒಮ್ಬತ್ತು Mr. 347); *a defect, a fault, a flaw, a weak part, an assailable point.*

ರನ್ಧ್ರಿ randhri. a sieve, a strainer (ಜಾಲಣಿ, ಸಾರಣಿಗೆ Mr. 208).

ರನ್ಧ್ರಿಸು randhrisu. to make or bore a hole (as in walls, trees, etc., My.), to split, to open (Bh. 1, 20, 60).

ರನ್ನ ranna. Tbh. of ರತ್ನ (Śmd. 350; Ct. I, 100; II, 15; Cpr. 3, 96). [ಚೆಮ್ಬೊನ್ನ ಪಟ್ಟವಣಿ ರನ್ನದ ಕನ್ನಡಿವೆರಸು ಸರ್ವಧಾನ್ಯದ ನಡುವಿರೆ Ap. 4, 33]. 2, N. of a poet (My.: see ರತ್ನಕವೀಶ್ವರ). — ರನ್ನಗನ್ನಡಿ. -ಕನ್ನಡಿ. a gemmed mirror (J. 1, 10). — ರನ್ನಗಮ್ಬಳಿ. Tbh. of ರತ್ನಕಮ್ಬಲ (Śmd. 381; Bp. 3, 26). — ರನ್ನಜಗಲಿ. a seat set or studded with gems (C. Bp. 5, 50). — ರನ್ನದಪ್ಪಲ್. -ತಪ್ಪಲ್. Mēru (ಪೊಮ್ಬೆಟ್ಟು, ಸುರಗಿರಿ Śm. 10). — ರನ್ನದಾರತಿ. -ಆರತಿ. an ārati ornamented with precious stones (Śśv. 5, 57 va.). — ರನ್ನದಾಳಿ. -ತಾಳಿ. = ರತುನದಾಳಿ. (V. 5, 14 va.). — ರನ್ನದೆನೆ. -ತೆನೆ. a gemmed top of a rampart (J. 3, 19). — ರನ್ನದೇರ್. -ತೇರ್. a conveyance studded with gems. (R.). — ರನ್ನದೊಟ್ಟಿಲ್. -ತೊಟ್ಟಿಲ್. a cradle studded with gems (Grj. 3. 66). — ರನ್ನದೊಡವು. -ತೊಡವು. jewel ornaments (J. 11, 41). — ರನ್ನಪಲ್ಲಕ್ಕಿ. a palankeen set with gems (C. Bp. 47, 39). — ರನ್ನವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. a gem cup (R.). — ರನ್ನವಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ರತ್ನಪಟ್ಟಿಕೆ. (Śmd. 380). — ರನ್ನವಟ್ಟೆ. -ಪಟ್ಟೆ. = ರನ್ನವಟ್ಟಿಗೆ. (Grj. 6. 56 va.). — ರನ್ನವಣಿ. Tbh. of ರತ್ನಮಣಿ. (Śmd. 380). — ರನ್ನವರಲ್. -ಪರಲ್. a ruby (ಕೆಮ್ಬರಲ್, ಕಿಸುಗಲ್, ಕುರುವಿನ್ದ Śm. 68). — ರನ್ನವಲ್ಲಣ. -ಪಲ್ಲಣ. a saddle set with gems (Śśv. 2, 38). — ರನ್ನವಸರ. -ಪಸರ. a shop where jewels are sold (Grj. 2, 93). — ರನ್ನವಸಿಱವಳ್. -ಬಸಿಱ ಅವಳ್. the earth (ಧರೆ Kk. 16). — ರನ್ನವಸಿಱಳ್. -ಅಳ್. = ರನ್ನ ಬಸಿಱವಳ್. (ಪೊಡವಿ, etc., ಮೇದಿನಿ Śm. 37). — ರನ್ನವಾವುಗೆ. -ಪಾವುಗೆ. a shoe studded with gems (Śśv. 1, 78; 5, 57 va.). — ರನ್ನವಾಸಱ. -ಪಾಸಱ. a slab ornamented with precious stones (J. 3, 13). — ರನ್ನವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the lustre of gems or pearls (J. 6, 6).

ರನ್ನೆ ranne. an excellent female (J. 30, 3).

ರಪ್ rap. = ರೊಪ್. a sound imitating that of slapping, and that of a heavy body falling suddenly (Mhr. ರಪಾಟಾ, a smart smack or slap; *cf.* ಱಪ್ಪು). — ರಪ್ ರಪ್. rep. (My.).

ರಪಣ rapaṇa. = ರವಣ 2. a kind of weapon (Bh. 1, 10, 14; 3, 22, 30; 8, 24, 50). [ಮಾಣಿಸಿದೊಡೆ ಮಾಣದೆ ರಪಣಮುಂ ತೋಱಯುಮೊತ್ತಿಯನುಗ್ಗಡಿಸಿಯುಂ Pb. 7, 3 va.].

ರಫು rapu. = ರಫ್ಫು. darning (Mhr., H. ರಫೂ).

ರಫುಗಾಱ rapu-gāṟa. a darner (S. Mhr.).

ರಪ್ಪನೆ rappane. with the sound of ರಪ್ (My.).

ರಪ್ಪರ rappara. (Bh. 8, 19, 41).

ರಫ್ಫು rappu. = ರಫು. (My.). — ರಫ್ಫು ಮಾಡು. to darn (My.).

ರಬ್ಬಳಿಗೆ rabbaḷige. gañji made of jōḷa grits (S. Mhr. among jaṅgamas; Mhr. ರವಾಳ, granulous; composed of granules, as honey, ghee, etc.).

ರಬ್ಬು rabbu. to crouch, to stoop low (ಕುಸುಂಗು, ಕುಗ್ಗು G.; B. 5, 242).

ರಭಸ rabhasa. = ರವಸು. *violence, impetuosity, vehemence, haste, speed, velocity, precipitation.* 2, passion, anger, rage. 3, passionate fondness. 4, joy, pleasure. 5, a loud cry, clamour, a loud noise (of demons, thunder, rain, kettle-drums, etc., My.; ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿ G.; Bh. 2, 13, 33; C. Bp. 5, 5).

ರಭಸಿಗ rabhasiga. a man who is violent, impetuous, etc. see ರಣ-.

ರಭಿ rabhi. pleasurableness. see ಸು-.

ರಮ rama. pleasing, delightful; dear, beloved; etc. see its feminine ರಮೆ.

ರಮಡೋಲು ramaḍōlu. a large double-drum (My.).

ರಮಣ ramaṇa. causing pleasure, pleasing, agreeable, delightful, charming (ರಮಣೀಯ. ರಾಮಣೀಯಕ Ct. II, 114). 2, *a lover; a husband.* 3, pleasure (Bp. 55, 39); sporting, amorous sport. 4, Kāma. 5, an ass.

ರಮಣಿ ramaṇi *a beautiful young woman; a wife, a mistress* (ಉಡುಪೆ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 72).

ರಮಣೀಯ ramaṇīya. pleasing, pleasant, agreeable, delightful, beautiful, lovely, charming (ಮನೋಹರ Nn. 93; ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424; ರಮಣ, etc. Ct. II, 114).

ರಮಣೀಯತೆ ramaṇīyate. pleasantness, agreeableness, delightfulness, beauty, charm (Cpr. 10, 59 va.).

ರಮಾಕರ ramā-kara. creating fortune (Bp. 44, 15).

ರಮಾಧವ ramā-dhava. Viṣṇu (J. 6, 5).

ರಮಾಪತಿ ramā-pati. Viṣṇu (My.).

ರಮಾಪ್ರಿಯ ramā-priya. Viṣṇu (My.). 2, a lotus (Sk.).

ರಮಾರಮಣ ramā-ramaṇa. — ರಮಾಧವ. (J. 32, 34).

ರಮಿತ ramita. delighted; carnally known (J. 2, 10).

ರಮಿಯಿಸು ramiyisu. = ರಮಿಸು No. 2. (Cpr. 3, 28 va.). [ರಮಿಯಿಸಿದಳಾಕೆ ಮರುತಾತ್ಮಜನೊಳ್ Pb. 3, 19].

ರಮಿಸು ramisu. to be pleased or delighted, to rejoice, to play (J. 10, 4). 2, to enjoy sexually; to know carnally (ಕ್ರೀಡೆ Śmd. Dh.; ಸಮ್ಭೋಗ Nn. 140; Bp. 42, 32; 54, 48; J. 11, 21; 15, 44; 16, 13; 19, 22; Abhā. 2, 85. 90; My.).

ರಮೆ rame. ರಮಾ. a wife, a mistress; a woman (ಸ್ತ್ರೀ Nn. 140). 2, *Lakṣmī* (ಭೋಗಾವತಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 22; ಗೋಮಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 140; ಇಂಗಡಲಣುಗಿ Ct. II, 119). 3, good luck, fortune, riches, opulence; splendour, pomp. 4, sexual intercourse (ಸಮ್ಭೋಗ, ರಮಿಸುವುದು 140).

ರಮ್ಪ rampa. clamour, vociferation (My.; Te. ರಮ್ಪು. ರಮ್ಪು, ಜಿನ್ತು; see ರಚ್ಚೆ).

ರಮ್ಪಿಗೆ rampige. (fr. ಅರಿ 1? or ಅಜು 3?). a shoe-maker's knife or awl (ಚರ್ಮಪ್ರಭೇದಿಕೆ G.; Te. ರಮ್ಪೆ; *cf.* Mhr., H. ರಾಪೀ?).

ರಮ್ಬ ramba. Tbh. of ರಮ್ಭ 1. see ನೊಗ-.

ರಮ್ಬು rambu. Tbh. of ರಮ್ಭ2. (*cf.* ರಮ್ಪ). — ರಮ್ಬಾಟ. -ಆಟ. clamour, noise (B. 4, 185).

ರಮ್ಬೆ rambe. = ರೆಮ್ಬೆ. a twig, a small bough, a branch (My.; Si. 122; Te. ರಿಪಟ, ರಿಮ್ಪ, ಜಿಬ್ಬೆ, ಜಿಮ್ಮೆ = ಉಪಶಾಖೆ).

ರಮ್ಬೆ rambe. Tbh. of ರಮ್ಭೆ (Śmd. 339). ಅಮ್ಬೆಗಾಲು ಹಾಕಿದರೆ ರಮ್ಬೆ ಸಿಕ್ಕಾನೇ? (Prv.).

ರಮ್ಭ rambha. 1. = ರಮ್ಬ. seizing, taking; taking hold of, clasping, embracing. 2, a prop, a support, a staff, a stick. see ಆ-, ಪರಿ-, ಪ್ರಾ-.

ರಮ್ಭ rambha. 2. = ರಮ್ಬು. sounding, roaring, bellowing, lowing, making a noise.

ರಮ್ಭಣ rambhaṇa. = ರಮ್ಭ 1. see ಪರಿ-.

ರಮ್ಭಿತ rambhita. = ರಮ್ಭ 2. (Br.; R.).

ರಮ್ಭೆ rambhe. = ರಮ್ಬೆ, ಬಮ್ಪೆ. *the plantain tree, Musa sapientum* (ಮೋಚ, ಬಾಳೆ Nn. 62). 2, *N. of an Apsaras*, a beautiful nymph of Indra's residence (ಸುರಸತಿ, ದೇವಸ್ತ್ರೀ 62). 3, a harlot. 4, water (ಅರ್ಣ, ಉದಕ 62). see Bp. 41, 3.

ರಮ್ಮದ rammada. = ಇರಮ್ಮದ. a flash of lightning (ವಾರಿವಾಹದ ಕಿಚ್ಚು Mr. 48).

ರಮ್ಯ ramya. *enjoyable, pleasing, pleasant, delightful, agreeable, beautiful, handsome;* beauty, etc. (ಬೆಡಂಗು Kk. 32; ರಂಗು Śm. 83).

ರಮ್ಯಕ ramyaka. = ರಮ್ಯ. (A.). 2, N. of a varṣa or division of the world (Cpr. 3, 32 va.).

ರಯ raya. *the stream of a river, current.* 2, *velocity, speed, swiftness.*

ರಯತ rayata. = ರಯಿತ, ರೈತ. a subject (as of a king); a tenant (as of a landholder); a ryot (My.; B. 5, 106. 110. 233; Mhr., H.).

ರಯತಾಪಿ rayatāpi. peasantry; the condition, duties of a subject (My.; Mhr., H. ರಯತಾವಾ).

ರಯಿ rayi. = ರೈ. wealth, etc.

ರಯಿತ rayita. = ರಯತ. (My.; B. 5, 111).

ರಯ್ಯ rayya. Tbh. of ರೈ. (wealth). 2, beauty, loveliness (ರಮ್ಯ Ct. I, 92; II, 52; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ಲೇಸು, ಎಡ್ಡ, etc., ಮನೋಹರ Śm. 55; Kk. 13; Cpr. 1, 86). [ಕಡು ರಯ್ಯಮಪ್ಪ ಹಸ್ತಿನಪುರಮಂ Pb. 4, 5; Ap. 4, 53]. Te. ರಯ್ಯ.

ರಲ್ಲಕ rallaka. *a woollen cloth, a blanket.* 2, *an eyelash.*

ರವ rava. 1. a cry, a shriek, a bray, a yell, a howl, a roar; etc.; *clamour, outcry; sound, noise.* ಸಿಡಿಲ ರವ (Śmd. 84). — ರವಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to sound (Rśv. 7, 17).

ರವ rava. 2. an imitative sound. — ರವ ರವ. rep. the biting (upon the tongue) of certain substances (Mhr.). ರವ ರವ ಎನ್ನು, to bite (upon the tongue, C.); (the tongue) to be bitten or irritated (for abuse, My.).

ರವಕಾಯ rava-kāya. sound-bodied: a man who is an incorporation of a certain (musical) sound. ಷಡ್ಜಾದಿಯ ಅಂಗಿರಸ ವಾಗುರುಕಶ್ಯಪಂ ಸುವಸಿಷ್ಠ ನಾರದನ್ ಅತ್ರಿ ಕಪಿಲಂ ಕ್ರಮದಿ ರವಕಾಯರ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 177).

ರವಡಿ ravaḍi. = ರಾಡಿ. a mass of mud. (moral class-book p. 121).

ರವಣ ravaṇa. 1. *crying, making an outcry or noise of any kind, sounding* (see Nr. s. ಒಱಲು 1). 2, jesting; a jester. 3, unsteady, fickle. 4, *a camel.* 5, the cuckoo. 6, sharp, hot (*cf.* ರವ 2).

ರವಣ ravaṇa. 2. = ರಪಣ. a kind of weapon. (Bh. 8, 24, 46).

ರವಣಿಕ ravaṇika. a stick put through one of the two holes in a book of cadjan leaves to keep them together (ಪುಸ್ತಕವಂ ಪೊತ್ತಿಪ್ಪ ಕೋಲ್ Mr. 359 in two MSS.; one MS. ಠವಣಿಕ, another ಟವಣಿಕ).

ರವದಿ ravadi. leaves of jōḷa (S. Mhr.). see ಒಣ-. — ರವದಿ ರಪ್ಪಡಿ. reit. (S. Mhr.).

ರವಸು ravasu. Tbh. of ರಭಸ. clamour (My.).

ರವಳಿ ravaḷi. cry, clamour, vociferation (Abh. P. 13. 11 va.; Te. ಅವಲಿ; *cf.* ರಮ್ಪ, etc. and Sk. ರವಣ 1). [ನಿರನ್ತರಂ ರವಳಿ ಘೋಷಿಸುಗೆ Pb. 10, 32].

ರವಳಿಗೆ ravaḷige. a small bamboo basket. ಬಿದಿರಿನಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಬುಟ್ಟಿ, ರವಳಿಗೆ ಮುನ್ತಾದವು (ವಿದಲ); ಅಕ್ಕಿ ತೊಳೆಯುವ ರವಳಿಗೆ (ಅಲು G.).

ರವಳಿಸು ravaḷisu. to vociferate (v.i., V. 28, 73).

ರವಾನಿಸು ravānisu. to send on, to despatch, to transmit (My.)

ರವಾನೆ ravāne. sending off, sending on, despatch (My.; Br.); a pass, a permit, a passport (Br.; Mhr., H. ರವಾನಾ).

ರವಿ ravi. *the sun* (ತಿಗ್ಮಾಂಶು, ಸೂರ್ಯ Nn. 119; ಅರ್ಕ Mr. 489; ನೇಸರ್ Ct. I, 95. 103; II, 20). 2, *a mountain* (ಧಾತ್ರೀಧರ, ಪರ್ವತ 119; ಗಿರಿ 489). 3, the number 12 (Ch.; ಹನ್ನೆರಡು Mr. 347). 4, wealth (ಪೃಕ್ಥ, ಧನ 119; ಪೃಕ್ಥ 489). 5, N. of a metrical foot (Ch.; Mr. 364). ರವಿ ಕಾಣದ್ದು ಕವಿ ಕಣ್ಡ, ಕವಿ ಕಾಣದ್ದು ಹೆಡಿಗೆ ಗುಮ್ಮ ಕಣ್ಡ (Prv.). — ರವಿಗಿವಿ. reit. (Grj. 6, 38).

ರವಿಕಲಮ್ಬ ravi-kalamba. N. of a magical arrow (J. 13, 15).

ರವಿಕಾನ್ತ ravi-kānta. a sort of crystal (ಬಿಸುಗಲ್ Ct. II, 112; Grj. 1, 59); [a kind of marble].

ರವಿಕುಮಾರ ravi-kumāra. Karṇa (J. 2, 37).

ರವಿಕುಲ ravi-kula. the solar race of kings of Ayōdhyā (J. 18, 1).

ರವಿಜ ravi-ja. Karṇa (Mr. 263). 2, the planet Saturn.

ರವಿಜಾತ ravi-jāta. = ರವಿಜ. (Śmd. 182).

ರವಿನನ್ದನ ravi-nandana. = ರವಿಜ 1 & 2. 2, Yama (Rām 1, 3, 26). 3, Sugrīva.

ರವಿಪ್ರಭೆ ravi-prabhe. N. of a vṛitta (Ch.).

ರವಿವಾರ ravi-vāra. Sunday (Mr. 68; My.).

ರವಿಸು ravisu. to cry, to sound. see ರ-; J. 15, 47.

ರವಿಸುತ ravi-suta. Karṇa (Śmd. 251; J. 14, 5). 2. Yama (Bp. 18, 19). 3, Sugrīva. 4, Saturn.

ರವೆ rave. (Tbh. of ಲವ). a grain (as of gunpowder, sand, etc.), a granule (as of sugar, etc. My.; Mhr., H. ರವಾ); a particle of anything (My.; Te. ರವ, ಅವೆ; T. ಇರವೈ; Mhr.; H.); hail or small shot (My.; Br.; T.); granulous wheaten flower, grits (My.; Mhr., H.; see ಗೋದಿ-); a small spark (My.); dust (Bp. 18, 59. 66; Te.). — ರವಷ್ಟು. -ಅಷ್ಟು. as much as a particle: a little, a trifle (My.; Te. ರವನ್ತ). — ರವೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. a small difference to exist (Bh. 8, 22, 41). — ರವೇಸು. -ಏಸು. = ರವಷ್ಟು. (My.). — ರವೋಟು. -ಓಟು. = ರವೇಸು, etc. (My.). — ರವೋಸು. -ಓಸು. = ರವೋಟು. (My.).

ರವೇಸು ravēsu. manner, fashion, course (Mhr., H.); customary fees (Br., R.).

ರಶನೆ raśane. a rope; a rein, a bridle. 2, *a girdle, a zone; a woman's zone.*

ರಶೀತಿ raśīti. = ರಶೀದಿ, ರಶೀದು. a "receipt" (My.). [E.].

ರಶೀದಿ raśīdi. = ರಶೀತಿ. (My.).

ರಶೀದು raśīdu. = ರಶೀದಿ. (My.).

ರಶ್ಮಿ raśmi. = ರಸುಮೆ. a rope; *a bridle, a rein.* 2, *a ray of light, a beam;* light. 3, an eyelash. 4, a goad.

ರಸ rasa. the sap or juice of plants; the juice of the sugar-cane, syrup. 2, *the best or finest or prime part of anything, essence* (ಶಕ್ತಿ, ಸತ್ವ Nn. 83; ಇರ್ಪು Kk. 56). 3, *any liquid or fluid.* 4, *melted butter, ghee;* water (ಅಮ್ಬು, ಉದಕ 83; ಉದಕ Mr. 499); liquor; milk; etc. (ಘೃತಾದಿರಸ ಪಂಚಕ, ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಅಯ್ದು ರಸ 83, see ಪಂಚರಸ; ಘೃತಾದಿ ಷಡುರಸ 499); a condiment, sauce, spice, seasoning. 5, nectar (ಅಮೃತ 83). 6, *poison* (ಹಲಾಹಲ, ವಿಷ 83; ವಿಷ 499). 7, *myrrh.* 8, *quicksilver* (ಪಾರದ, ಪಾದರಸ 83; ಪಾರಜ 499). 9, gum, resin (ಪಗಿನು, ಹಗಿನು 83; ಪಗಿನು 499). 10, *a constituent fluid or essential juice or element of the body;* chyle, blood, flesh, fat, bone, marrow, and *semen virile* (ರಸಮುಖ್ಯಸಪ್ತಧಾತು, ರಸ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತಧಾತು 83; ಧಾತು, ವೀರ್ಯ 499). 11, a metal, an ore (ಕನಕಾದಿಲೋಹ 83). 12, *taste, flavour, savour, relish:* the six principal tastes (being madhura, amla, lavaṇa, kaṭuka, and kaṣāya, ಲವಣಕಷಾಯಮುಖ್ಯರಸವ್ ಅಱು 83). 13, *taste, inclination for anything, passion, desire, love* (ನಾನಾ ತೆಱದ ರಾಗ 499; ವಿಷಯಂಗಳು, ವ್ಯಸನಂಗಳು 83). 14, pleasure, charm, grace, elegance, beauty, sweetness, spirit, wit; joy, etc. (ಉತ್ಸವ, ಉತ್ಸವ 83). 15, taste, style, character (of a work). 16, essential or inherent property. ರತಿಸ್ಥಿತಿಯಿನ್ದ ಪೊಱಗೆ ಪುಟ್ಟುವ ಮನ ವಿಕಾರಂ ಸ್ವಭಾವಮಕ್ಕು, ಅದು ರಸವೆನಿಕ್ಕು (Mr. 75). 17, the number 6 (Ch.; ಆಱು Mr. 347; see No. 12). 18, ಗದವಿಶೇಷ (ಗದ ಭೇದ 83). 19, *taste, sentiment, feeling, emotion, pathos, any affection of the mind, as an object of dramatic composition* wherein nine rasas are enumerated: śṛiṅgāra, bhaya, śānta, adbhuta, bībhatsa, hāsya, raudra, vīra, and karuṇa (Kāvy. IV, 1; IV, 2. 14. 19. 20 seq.; ನವರಸ, ಶೃಂಗಾರಾದಿನವರಸ 83; Mr. 75; ಒಮ್ಬತ್ತು ರಸ 499; to which occasionally vātsalya, paternal fondness, is added). — ರಸ ಕಟ್ಟು. to kill mercury (My.). — ರಸಕರ್ಪೂರ white sublimate or submuriate of mercury, made with sulphur, quicksilver, and common salt (My.). — ರಸಗವಳ. -ಕವಳ. savoury mouthfuls: well-seasoned rice (My.). — ರಸಬಾಟೆ. a plantain of a sweet flavour (My.; B. 2, 38). — ರಸವ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to obtain sweetness, etc. (Grj. 2, 106 va.). — ರಸವಾಟೆ. = ರಸ ಬಾಟೆ. (see s. ಒಸಗೆಯೋಲೆ).

ರಸಗನ್ಧ rasa-gandha. gum-myrrh (ರಕ್ತಬಾಳ, etc. G.).

ರಸಘುಟಿಕೆ rasa-ghuṭike. a pill made with quicksilver (My.).

ರಸಚಿತ್ರ rasa-citra. tasteful ornament (in composition, Śmd. 408).

ರಸಜ rasa-ja. sugar, molasses. 2, blood. (R.).

ರಸಜ್ಞ rasa-jña. knowing tastes. 2, a writer who understands the rasas. 3, an alchemist. 4, a physician.

ರಸಜ್ಞೆ rasa-jñe. *the tongue.*

ರಸತ್ rasat. tasting, perceiving flavour (Sk.; Sd.). 2, crying, sounding (Sk.).

***ರಸತ್ತಾರುಗ rasattāruga.** a soldier? ಮದೇಭಂಗಳನಾರ್ದು... ಕೊರಲ ಬಳಿಗಳೊಳೆ ಕಾಲ್ಗೋದು ಪರಿಯಿಸುವ ರಸತ್ತಾರುಗರುಮಂ Pb. 12, 60 va.

ರಸದಾನ rasa-dāna. presenting fluids. see ಹನಿಸು.

ರಸದಾಳಿ rasa-dāḷi. ರಸದಾಲಿ. = ರಸ್ತಾಳೆ. a fine sort of sugarcane (Te. ರಸದಾಡಿ). — ರಸದಾಳಿಕಬ್ಬು. = ರಸದಾಳಿಗರ್ವು. (My.). Dp. 27, 2. — ರಸದಾಳಿಗರ್ವು. -ಕರ್ವು. = ರಸದಾಳಿ. (J. 3, 5).

ರಸದ್ರವ್ಯ rasa-dravya. a fluid (Śmd. 35).

ರಸಧಾನ್ಯಾಕರ್ಷಣಪಾತ್ರ rasa-dhānya-ākarṣaṇa-pātra. a vessel for the reception of liquids and grain. see ಸೆದೆ.

ರಸಧಾರೆ rasa-dhāre. a flow of juice (Śśv. 2, 49).

ರಸನ rasana. 1. tasting; taste; perception. see feminine ರಸನೆ.

ರಸನ rasana. 2. roaring, crying, etc.

ರಸನಾಯಕ rasa-nāyaka. quicksilver. 2, Śiva (R.).

ರಸನೆ rasane. *the tongue.*

ರಸಪಾತ್ರೆ rasa-pātre. a vessel for fluids (ಕಾಳಂಜಿ Mr. 265).

ರಸಬದ್ಧಗಿಡ rasa-baddha-giḍa. N. of a tree (ನೂದ, ಪೂಷ, ಕ್ರಮುಕ etc. Si. 131).

ರಸಭವ rasa-bhava. blood. (R.).

ರಸಭಸ್ಮ rasa-bhasma. calx or oxide of mercury (My.).

ರಸಭಾಣ್ಡ rasa-bhāṇḍa. a vessel for keeping liquids (A.).

ರಸಯೋಣಿ rasayōni (-yōgi?). borax (ಟಂಕಣ, ಬೆಳಗಾರ Nr.).

ರಸರಸಾಯನ rasa-rasāyana. an excellent boiled fruit-juice (Bp. 30, 5. 6; J. 6, 44).

ರಸವತ್ rasa-vat. = ರಸವತ್ತು having juice or sap; tasteful, savoury, well-seasoned, well-flavoured; tasty, charming, elegant, beautiful; full of feeling; spirited, witty; [one of the figures of speech Kr. 3, 4. 188]; (Kāvy. IV, 2, 59).

ರಸವತಿ rasa-vati. *a kitchen.*

ರಸವತ್ತು rasa-vattu. Tbh. of ರಸವತ್. (My.; B. 5, 214).

ರಸವತ್ತ್ವ rasa-vattva. juiciness; savouriness; tastefulness; elegance, beauty (Kāvy. IV, 1, 10).

ರಸವರ್ಗ rasa-varga. all condiments (as pepper, salt, etc.) collectively (My.). 2, a mixture that forms an excellent gāre or mortar (My.).

ರಸವಾದ rasa-vāda. metallurgy; alchemy (ಧಾತುವಾದ, ಸತ್ವ Nr.; ದಳ, ವಾದ Nn. 9; My.).

ರಸವಾದಿ rasa-vādi. an alchemist (My.).

ರಸವಿಹೀನ rasa-vihīna. deprived or devoid of juice. see ಕೊರಗು.

ರಸಶುದ್ಧಿ rasa-suddhi. purification of quicksilver, etc. (My.).

ರಸಸಿದ್ಧಿ rasa-siddhi. knowledge of the art of performing various chemical operations with mercury which secure health and wealth to the adept; skill in alchemy (My.).

ರಸಸಿನ್ದೂರ rasa-sindūra. a sort of factitious cinnabar (My.).

ರಸಹಾರಿ rasa-hāri. fluid-remover: a sort of stone (ಉಪ್ಪುಕಲ್ Mr. 206, q. v.).

ರಸಾಂಜನ rasa-añjana. *a sort of collyrium.*

ರಸಾತಲ rasā-tala. the surface of the earth (Śsv. 4, 129. 2, *the lower world* (ವಾಡಬ Nn. 13; ಪಾತಾಲ Mr. 329). 3, one of the seven regions under the earth (Mr. 32).

ರಸಾಧಿಭೂತೆ rasā-adhibhūte. the mistress of the earth (Rśv. 5, 134).

ರಸಾನ್ನ rasa-anna. well-flavoured, savoury food (Bp. 43, 20).

ರಸಾಭಾಸ rasa-ābhāsa. the semblance or mere appearance of sentiment, a sentiment attributed to an inanimate object. 2, the unsuitable manifestation of a sentiment. 3, disorder, confusion, spoiled condition, ruin (My.).

ರಸಾಯನ rasa-ayana. = ರಸೆಯನ. a medicine supposed to prevent old age and prolong life, an elixir, elixir vitae; any medicine or medicinal compound. 2, alchemy, chemistry, the employment of mercury as a remedy or for magical purposes. 3, boiled fruit-juice to which milk, sugar, etc. are added (My.). 4, a particular drug used as a vermifuge (= ವಿಡಂಗ). ಇವು (ಪತ್ರಸಂಗಳ್) ತನ್ಮೊಳ್ ಒನ್ದೊನ್ದು ಬೆರಸಿ ತೋಱಲು ಸ್ವಾದುರುಚಿರಸಾಯನಮೆಸಿಕ್ಕುಂ (Mr. 218). see ರಸ–.

ರಸಾರುಹ rasā-ruha. a tree (Rśv. 10, 124 va.; Śsv. 2, 42 va.).

ರಸಾರ್ದ್ರ rasa-ārdra. a relish in a liquid state, well-seasoned sauce, broth. see ಸಾಱು 2.

ರಸಾರ್ದ್ರೆ rasa-ārdre. a woman wet from any fluid (J. 6, 22).

ರಸಾಲ rasāla. *the mango tree* (Śm. 26). 2, *the sugar-cane.* 3, a kind of sugar-cane (= ಪುಣ್ಡ್ರಕ).

ರಸಾಲೆ rasāle. *curds mixed with sugar and spices.*

ರಸಾವಿಷ್ಟ rasa-āviṣṭa. possessed of taste for (Grj. 5, 22).

ರಸಾಳೆ rasāḷe. Tbh. of ರಸಾಲ. ರಸಾಳೇ ಕಬ್ಬು (Cb. 139).

ರಸಾಸ್ವಾದನ rasa-āsvādana. the sipping of juices or liquids. see ಹೀರ್ 1.

ರಸಿಕ rasika. tasty, savoury, sapid. 2, full of feeling or passion; graceful. elegant; beautiful. 3, spirited, witty, humourous, jocular. 4, apprehending or appreciating flavour or excellence. 5, having a liking or passion for, delighting in. 6, lustful. 7, gracefulness, etc. (Bp. 53, 39). 8, a man full of feeling or passion, etc.; a man who appreciates excellence, etc. (Śmd. 167; Bp. 40, 24; J. 34, 44; Kk. 3. 20. 94). 9, a libertine (My. B. 5, 206).

ರಸಿಕತನ rasikatana. = ರಸಿಕತ್ವ. (Bp. 9, 30; 33, 15).

ರಸಿಕತ್ವ rasikatva. tastefulness, savouriness, sapidity. 2, taste, feeling, the state of having a taste for; that of appreciating excellence, etc.; affection; spiritedness; taking pleasure in (My.). 3, libertinism, lewdness (My.).

ರಸಿಕೆ rasike. = ರಸಿಗೆ. the juice of the sugar-cane (Sk.). 2, the serum on a wound (My.; B. 4, 220. 221). [ಮೂಗೊಳಗರ್ದ ರಸಿಗೆ ಸುರಿಯೆ ನೊಱಪುಗಳ್ ಮುಸುಱಿಕೊಣ್ಡು ತಿನೆ Vr. 122, 23].

ರಸಿಗೆ rasige. Tbh. of ರಸಿಕೆ No. 2. (Bp. 39, 64; My.).

ರಸಿತ rasita. 1. tasted; having taste or sentiment; gilded, plated; vinous liquor.

ರಸಿತ rasita. 2. sounded; a roar, a cry, a noise, a sound; *the rattling the thunder.* see ಹೇಷಾ–.

ರಸುಮೆ rasume. Tbh. of ರಶ್ಮಿ. a ray of light. (Ct. II, 55; My.). Rām. 6, 24, 16. ರಸುಮೆ ಹರೆ, rays of light to spread (My.).

ರಸೆ rase. ರಸಾ. *the earth, ground, soil.* 2, *the plant Clypea hernandifolia* W. & A. (see ಅಗುಳುಸುಣ್ಣ). 3, *the plant Boswellia thurifera* Roxb. — ರಸೆಗತ್ತಲೆ. –ಕತ್ತಲೆ. darkness that covers the whole earth (Grj. 4, 73).

ರಸೆಯನ raseyana. Tbh. of ರಸಾಯನ (Śmd. 360. 373).

ರಸೋಕ್ತಿ rasa-ukti. a word full of sentiment, etc. (Grj. 2, 106 va.).

ರಸೋನ rasōna. = ರಸೋನಕ, ಲಸೋನ, q. v.

ರಸೋನಕ rasōnaka. *a kind of garlic, shallot, Allium ascalonicum.*

ರಸೋಲೂಖಲ rasa-ulūkhala. a sugar-cane mill (ಆಲೆಗಾಣ Mr. 213).

ರಸ್ತಾಳೆ rastāḷe. Tbh. of ರಸದಾಳಿ. (My.; Si. 163).

ರಸ್ತು rastu. grain stored up for an army (My.; Br.; Mhr. H. ರಸದ).

ರಸ್ತೆ raste. a road, a way (My.; Br.; Mhr., H. ರಸ್ತಾ).

ರಸ್ಯ rasya. juicy, tasty, palatable. 2, blood. (R.).

ರಹ raha. 1. = ರಹಸ್; see ವಿ–. 2, the state of being hidden from the intellect or surpassing it: wonderfulness, a great marvel (ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ Bhn. 50; Bh. 3, 13, 8; 4, 9, 22).

ರಹ raha. 2. = ರಹಿ 2. way; method, manner (My.; Mhr., H. ರಹಾ).

ರಹಣಿ rahaṇi. = ರಹಿಣಿ. dancing, pantomime (= ನಟನೆ, q. v. Bp. 28, 20; Bh. 1, 15, 19; Mhr. ರಹಣೀ, manner of life, daily walk; ordinary course); manner (Bh. 3, 22, 18; Rām. 1, 2, 17).

ರಹದಾರಿ rahadāri. passage to and fro (on a road); traffic (Mhr., H.); a passport (My.; Br.); a permit; transit duty; a guard taken on a journey (Br.).

ರಹಸ್ rahas. = ರಹ 1. loneliness, solitariness, solitude; privacy, secrecy, retirement; a solitary abode, a hiding place. 2, *a secret, a mystery.* 3, *sexual intercourse.* 4, *secretly.*

ರಹಸ್ಯ rahasya. *secret, private, clandestine, concealed;* fit to be concealed; mysterious. 2, anything hidden or recondite, a secret; *a secret doctrine or mystery, the doctrine of the upanisads.*

ರಹಾಟ rahāṭa. = ರಾಟಣ, etc. a machine for drawing water; the wheel of a machine in general (Mhr., H.; Br. & R. as ರಹಟ).

ರಹಿ rahi. 1. a person who is alone, etc. see ವಿ-. 2, a kind of fly (ತೊನಸೆ Mr. 177).

ರಹಿ rahi. 2. = ರಹ2. (ಈ ಪ್ರಕಾರ Bhn. 50; Bh. 2, 2, 78; 3, 13, 16).

ರಹಿಣಿ rahiṇi. = ರಹಣಿ. manner (J. 17, 55).

ರಹಿತ rahita. left, quitted, forsaken, abandoned, deserted. 2, *deprived of, void or destitute of, without.*

ರಹಿತತೆ rahitate. the state of being without, etc. (V. 14, 61).

ರಹಿಸು rahisu. to be current or fitted for general acceptance (Bh. 3, 22, 18); [to be exceedingly interesting].

ರಾಕಡಿ rākaḍi. = ರಾಗಟೆ. a golden circular ornament worn by females upon their hair-tresses (My.; Te. ರಾಕಿಡಿ, ರಾಗಡಿ, ರಾಗಿಡಿ; Mhr. ರಾಖಡೀ).

ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ rākā-candra. full moon (My.).

ರಾಕಾತ್ರಿಜ rākā-atrija. = ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ. (V. 3, 39).

ರಾಕಾಶಶಾಂಕ rākā-śaśāṅka. = ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ. (J. 29, 38).

ರಾಕಾಸಿ rākāsi. Tbh. of ರಾಕ್ಷಸಿ. (My.).

ರಾಕಾಸುಧಾಕರ rākā-sudhākara. = ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ. (G.).

ರಾಕೆ rāke. ರಾಕಾ. *the day of full moon, full moon* (ತುಮ್ಬಿದ ಹುಣ್ಣಿವೆ Hla.; ಇನ್ದು ಪೆರ್ಚಿದ ಪೌರ್ಣಮಿ Mr. 69). 2, *a girl in whom menstruation has just commenced* ಪ್ರಥಮ ಋತುವಾಗಿರ್ದ ಮಡದಿ Mr. 302).

ರಾಕೇನ್ದು rākā-indu. = ರಾಕಾಚನ್ದ್ರ. (My.).

ರಾಕ್ಷಸ rākṣasa. (fr. ರಕ್ಷಸ್). = ರಕ್ಕಸ. demoniacal. 2, *an evil being or demon, an evil or malignant spirit;* a goblin. 3, a yakṣa or attendant of Kubēra (ರಕ್ಕಸ, ಪುಣ್ಯಜನ Hla.). ರಾಕ್ಷಸನಾದರೆ ಭಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಏನು? (Prv.). 4, a form of marriage: the violent seizure and rape of a girl after the defeat or destruction of her relatives.

ರಾಕ್ಷಸಕೃತ್ಯ rākṣasa-kṛitya. a fiendish, cruel deed (My.).

ರಾಕ್ಷಸಪ್ರಕರಣ rākṣasa-prakaraṇa. = ರಕ್ಕಸವಗರಣ. a rākṣasa-drama, etc.

ರಾಕ್ಷಸರಾಜ rākṣasa-rāja. Nairṛita, the ruler of the south-west quarter (Bp. 10, 30).

ರಾಕ್ಷಸವೈದ್ಯ rākṣasa-vaidya. harsh medical treatment (My.).

ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪ rākṣasa-adhipa. Kubēra (Mr. 54). 2, Rāvaṇa (My.). 3, Nairṛita (My.).

ರಾಕ್ಷಸಾನ್ತಕ rākṣasa-antaka. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 18, 40).

ರಾಕ್ಷಸಾನ್ತಕಿ rākṣasa-antaki. Pārvati (Rām. 1, 1, 4).

ರಾಕ್ಷಸಾರಿ rākṣasa-ari. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 10, 32).

ರಾಕ್ಷಸಿ rākṣasi. = ರಕ್ಕಸಿ, ರಾಕಾಸಿ. *a female demon.* 2, *a kind of perfume* (ಜಟ್ಟೆ, ಧನಹರಿ, etc., Nr.).

ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ rākṣasa-īśvara. = ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪ. (My.).

ರಾಕ್ಷೆ rākṣe. = ಲಾಕ್ಷೆ. *lac, the red dye.*

ರಾಗ rāga. colour, hue, tint; *red colour.* 2, affection, emotion, passion, feeling. 3, *love, sympathy, interest in anything, joy, pleasure; vehement longing or desire.* 4, greediness, envy. 5, anger, wrath. 6, loveliness, beauty. 7, a musical mode (Mr. 78; see Bp. 19); a tune; a musical note, harmony, music. ರಾಗ ನೆನಪಾಗುವಾಗ ತಾಳ ಮುಟಿತು ಹೋಯಿತು. — ರಾಗ ಬರುವಾಗ ತನ್ತಿ ಹಱಿಯಿತು. — ಉಗುಟು ಉಗುಟು ರೋಗ, ಬೊಗಳಿ ಬೊಗಳಿ ರಾಗ (Prvs.). see Kāvy. IV, 2, 49. ಶ್ರುತಿಯೊಳ್ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಗಮಕಮಕ್ಕು, ಅವಕೆ ದೇಶೀಯವೇಳಮುಕ್ಕು, ಅವಕೆ ಮೂಱು ಗ್ರಾಮಂ, ಅವಕೆ ಪದಿನೆಣ್ಬು ಜಾತಂ ಬಾಸಣಿಸಿರಲ್ಕೆ ಅವಱೊಳುದಿಸಿದ ರಾಗಾಂಗ ಭಾಷಾಂಗಂ ಕ್ರಿಯಾಂಗಮ್ ಉಪಾಂಗಮ್ ಎಮ್ಬ ನಿಜಭಾಷೆಯೊಳು ಸೂಱೊನ್ದು ರಾಗಂಗಳ್ ಅವಱಲ್ಲಿ ಸೂಱೊನ್ದು ತಾಳಮಕ್ಕುಂ (Mr. 78). — ರಾಗ ತೆಗೆ. to begin a tune, to begin to sing (My.). — ರಾಗ ನುಡಿಸು. to make music (My.). — ರಾಗ ಮಾಡು. = ರಾಗ ಹಾಡು. (My.; ಉಲಿ Cb.). — ರಾಗವ್ಬಡು. -ಂ-ಪೆಱು. to experience affection, joy, etc. (Bp. 2, 56; 3, 31; 29, 29). — ರಾಗ ಹಾಡು. to sing a tune (My.). ಪುಣ್ಯವನ್ತ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇ ರೋಗ (Prv.). — ರಾಗ ಹೇಳು. to utter or sing a tune (My.).

ರಾಗಟೆ rāgaṭe. = ರಾಕಡಿ. (My.).

ರಾಗತೆ rāgate. the state of being red (Cpr. 7, 147), etc.

ರಾಗದ್ವೇಷ rāga-dvēṣa. hatred that arises from anger or envy (My.).

ರಾಗಮಾಲಿಕೆ rāga-mālike. a piano, a harmonium, a concertina, etc. also ರಾಗಮಾಲಿಕೆಪೆಟ್ಟಿಗೆ [a combination of different rāgas].

ರಾಗಮಾಲೆ rāga-māle. = ರಾಗಮಾಲಿಕೆ. (My.).

ರಾಗಾಂಗ rāga-aṅga. auxiliary musical modes (see Mr. s. ರಾಗ).

ರಾಗಾಧರ rāga-adhara. a man with red lips (Śmd. 266, one MS.); a red lip.

ರಾಗಾಧರೆ rāga-adhare. a woman with red lips (Rśv. 13, 45 va.).

ರಾಗಾನ್ಧತೆ rāga-andhate. blindness from love or interest in (Cpr. 4, 52; Grj. 7, 42 va.).

ರಾಗಿ rāgi. raggy, a sort of grain much cultivated in the south, Eleusine coracana Pers. (ಧೂಳಿಕ Mr. 373; C.; Mhr.; Te.; M. ರಾಗಿ, ಱಾಯಿ; T. ಇರಾಗಿ; Sk. Pers. ರಾಗಾ, ರಾಗೀ). [Tu.]. ಕಡ್ಲೇ ಸಂಗಡ ರಾಗಿ ಕೂಡಿ ಹುರಿದ ಹಾಗೆ. — ರಾಗಿ ತಿನ್ನುವ ರೋಗಿ, ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವ ಹಕ್ಕಿ. — ಮೂಢ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ, ಮೂಡೆರಾಗಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ. — ಯಾವ ರಾಯರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೂ ರಾಗಿ ಬೀಸೋದು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ. — ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಕಾಗೆ ರಾಗೀ ತಿನ್ತು (Prvs.). see ನಾಯಿ. — ರಾಗಿಮುದ್ದೆ. a lump of raggy hiṭṭu, and raggy hiṭṭu itself (My.). — ರಾಗಿಯಮ್ಬಲಿ. -ಅಮ್ಬಲಿ. raggy gruel (My.). — ರಾಗಿರೊಟ್ಟಿ. raggy bread (C.). — ರಾಗಿಹಿಟ್ಟು. raggy meal; a thick paste or porridge made of it (C.; B. 3, 46). — ರಾಗಿಹುಲ್ಲು. raggy grass or straw (My.).

ರಾಗಿ rāgi. (Śmd. 109). *coloured, dyed;* red; full of feeling or passion; given up to passion; full of love; passionately fond of, taking great pleasure in; having great taste or relish for; a painter; a person given up to passion; one who is fond of, a lover; a lustful man, a libertine. ಅಗದ ಹೋಗದ ಬದುಕಿಗೆ ರಾಗಿ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ರಾಗಿತೆ rāgite. the state of being coloured or red (Cpr. 7, 96), etc.

ರಾಗಿಸು rāgisu. (Śmd. 63. 92). to be coloured; to shine (Bp. 57, 55; Rśv. 2, 11); to feel vehement longing or desire; to be very fond of, to love (Grj. 4, 84; Bp. 23, 21; 38, 16).

ರಾಗೆ rāge. N. of a daughter of Aṅgiras (? Cpr. 1, 86).

ರಾಘವ rāghava. (fr. ರಘು). a descendant of Raghu. 2, Rāmachandra (Ch. V. 56; Bp. 19, 30; J. 2, 25; 8, 40). 3, N. of an author (Bp. 1, 11). — ರಾಘವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ರಾಘವಾತ್ಮಜರ್ rāghava-ātmajar. the son of Rāma: Kuśa and Lava (J. 19, 48).

ರಾಘವಾನುಜ rāghava-anuja. Lakṣmaṇa (J. 20, 54. 61).

ರಾಘವೇನ್ದ್ರ rāghava-indra. Rāmacandra (J. 18, 11; 19, 44); N. (My.).

ರಾಘವೇಶ್ವರ rāghava-īśvara. = ರಾಘವೇನ್ದ್ರ. (J. 19, 2, 23).

ರಾಘು rāghu. a lover, a gallant (Mhr.). 2,= ರಾಘವ, N. (My.; B. 1, 21).

ರಾಘೆ rāghe. the thigh (Grj. 2, 106 va.).

ರಾಂಕವ rāṅkava. (fr. ರಂಕು). *made from the hair of the raṅku deer.*

ರಾಚ rāca. Tbh. of ರಾಜ. a man belonging to the kṣatriya tribe: a class of Telugu Raiputs who are counted as Śūdras (commonly Vaiṣṇavas, My.; Te.). — ರಾಚಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.; Te.). — ರಾಚಮಲ್ಲಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 1).

ರಾಚಾವಾರ rācāvāra. = ರಾಚ. (My.).

ರಾಚೇವಾರ rācēvāra. = ರಾಚ, ರಾಚಾವಾರ. (My.; Te.).

ರಾಜ್ rāj. = ರಾಜ. nominative ರಾಟ್. shining, radiant. 2, *a king, a chief.*

ರಾಜ rāja. = ಅರಸ, ಅರಸು, ರಾಚ, ರಾಯ, ರಾವು 2. *a king, a sovereign, a prince, a chief* (ಧರಣೀಶ, ದೊರೆ Nn. 80); a most excellent man; any principal object or anything the best of its kind; a master (ಮುಖ್ಯ, ಶ್ರೇಷ್ಠ 80). 2, *a man of the military caste, a Kṣatriya.* 3, *the moon* (ಮೃಗಾಂಕ, ಚನ್ದ್ರ 80). 4, an ascetic (ಸಯ್ಯಮಿ, ಎತಿ 80). 5, a house (ಮನ್ದಿರ, ಮನೆ 80). 6, white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು 80). 7, black (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 80). ರಾಜರ ಶೀಲ ತಿರುಕರ ಲಕ್ಷಣ. — ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ (Prvs.). — ರಾಜಕನ್ನಿಕೆ. an (unmarried) princess (My.; B. 4, 5). — ರಾಜಗುಳ್ಳ. a species of Solanum (Si. 149). — ರಾಜನೆಲ್ಲು. a good kind of paddy (My.). — ರಾಜಪಾಲು. the portion of a crop falling to the share of the owner (My.). — ರಾಜಪೆಣ್ಡ. sprung from a royal house (ರಾಜಬೀಜಿ, etc., ರಾಜವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ಅರಸುಪೆಣ್ಡ Si. 232). — ರಾಜಬಾಟ್. = ರಾಜಕದಲಿ. (My.). — ರಾಜಬೀದಿ. Tbh. of ರಾಜವೀಥಿ, q. v. (B. 4, 149; My.). — ರಾಜಹುಣ್ಣು. a carbuncle (My.).

ರಾಜಕ rājaka. irradiating, splendid. 2, a little king, a petty prince. 3, *a king, a sovereign.* 4, *a number of kings.* 5, what comes from a king (good or bad things, but especially oppression from a foreign invader, My.; Te. ರಾಜಿಕ). ರಾಜಕ ಬನ್ದರೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ದೈವಿಕ ಬನ್ದರೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ (Prv.).

ರಾಜಕದಲಿ rāja-kadali. an excellent kind of plantain (Cpr. 6, 105; Śśv. 2, 42 va.).

ರಾಜಕಶೇರು rāja-kasēru. *the fragrant root of Cyperus pertenuis* Roxb. (=ನಾಗರ).

ರಾಜಕಾರಸ್ಥಾನ rāja-kāra-sthāna. a royal scheme, policy; a council of state (Mhr.; B. 5, 188).

ರಾಜಕಾರ್ಯ rāja-kārya. a king's duty or business, state affairs (J. 2, 54).

ರಾಜಕೀಯ rājakīya. regal, royal, kingly; political (My.; B. 4, 116. 117).

ರಾಜಕೀರ rāja-kīra. = ಅರಗಿಣಿ (J. 26, 21).

ರಾಜಕುಮಾರ rāja-kumāra. a king's son, a prince (My.).

ರಾಜಕುಲ rāja-kula. a royal family; the court of a king; a royal palace; a courtesan, a harlot (ವಾರಸತಿ, ವಿಲಾಸಿನಿ Mr. 305).

ರಾಜಗೃಹ rāja-gṛiha. a royal dwelling, a palace (ರಾಜಸದನ, etc., ಅರಮನೆ Si. 109).

ರಾಜಚಿಹ್ನ rāja-cihna. ರಾಜಚಿಹ್ನೆ. a mark or sign of royalty, insignia of royalty, regalia (Cpr. 2, 93 va.).

ರಾಜಚೂಡಾಮಣಿ rāja-cūḍāmaṇi. the best or most excellent of kings (My.).

ರಾಜಛತ್ರ rāja-chatra. a parasol regarded as an ensign of royal power (B. 5, 62).

ರಾಜತ್ rājat. ruling, shining (Rśv. 13, 76).

ರಾಜತ rājata. (fr. ರಜತ). silvery; silver.

ರಾಜತಗಿರಿ rājata-giri. Kailāsa (Bp. 25, 15).

ರಾಜತರು rāja-taru. the tree Cassia fistula Lin. (ಆರಗ್ವಧ, etc., ಕಕ್ಕೆ Mr. 114). 2, the plant Pterospermum acerifolium.

ರಾಜತಶೈಲ rājata-śaila. = ರಾಜತಗಿರಿ. (Bp. 24, 49).

ರಾಜತಾಚಲ rājata-acala. = ರಾಜತಗಿರಿ. (Bp. 8, 29; 57, 19).

ರಾಜತಾದ್ರಿ rājata-adri. = ರಾಜತಗಿರಿ. (Bp. 12, 25).

ರಾಜತ್ವ rājatva. kingship, royalty, the rank or function of a king, kingly dignity or authority, government (My.).

ರಾಜದನ್ತ rāja-danta. a principal tooth, a front tooth, an incisor. (R.).

ರಾಜಧರ rāja-dhara. Moon-wearer: Śiva (Bp. 8, 29).

ರಾಜಧರ್ಮ rāja-dharma. a king's duty; a law as prescribed in the śāstras for the guidance of kings in the administration of government; a virtue befitting a king (My.).

ರಾಜಧಾನಿ rāja-dhāni. *a royal city, a capital, a metropolis.*

ರಾಜನ rājana. illuminating, causing to shine. see ರಾ-. 2, belonging to a royal family, of regal descent. — ರಾಜನದ ಬೊಮ್ಮ ದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2).

ರಾಜನಾಮ rāja-nāma. the name of king (Cpr. 4, 20). 2, the plant Trichosanthes dioeca.

ರಾಜನೀತಿ rāja-nīti. royal conduct or policy, the administration of government, politics (My.).

ರಾಜನ್ಯ rājanya. *a man of the military or regal tribe, a Kṣatriya.*

ರಾಜನ್ಯಕ rājanyaka. *a number of Kṣatriyas.*

ರಾಜನ್ವತ್ rājan-vat. *having a good king, governed by a just monarch.*

ರಾಜಪಟ್ಟ rāja-paṭṭa. a royal fillet or tiara. — ರಾಜಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟು. -ಂ-ಕಟ್ಟು. to tie the royal fillet (C. Bp. 47, 9).

ರಾಜಪತ್ನಿ rāja-patni. a king's wife, a queen (My.).

ರಾಜಪದವಿ rāja-padavi. the rank of a king, kingship, royalty (My.).

ರಾಜಪುಂಗವ rāja-puṅgava. a most excellent king (My.).

ರಾಜಪುತ್ರ rāja-putra. = ರಜಪುತ್ರ, ರಜಪೂತ. a king's son, a prince. 2, a Rajpoot (My.; B. 4, 3).

ರಾಜಪೂಜಿತ rāja-pūjita. honoured by kings: excellent (My.).

ರಾಜಪ್ರಕೃತಿ rāja-prakṛiti. a king's minister (ಮನ್ತ್ರಕ್ಷಾತ್ರವಟ್ಟ Mr. 267).

ರಾಜಫಣಿ rāja-phaṇi. an ophiophagous serpent (ಫಣಿಭುಜ್, ಅತೆ ವಾವು Mr. 401).

ರಾಜಬಲೆ rāja-bale. *the plant Paederia foetida* Lin.

ರಾಜಬಾಟೆ rāja-bāṭe. = ರಾಜಮಾರ್ಗ. (My.).

ರಾಜಬೀಜಿ rāja-bīji. *sprung from a royal progenitor, of royal parentage or descent.*

ರಾಜಭವನ rāja-bhavana. a king's abode, a palace (My.).

ರಾಜಭಾಗ rāja-bhāga. a royal assembly or court (ವೋಲಗ, ರಾಜ ಸಭೆ Nn. 155).

ರಾಜಭೋಗ rāja-bhōga. a royal repast. 2, enjoyments fit for a king (My.).

ರಾಜಮನ್ದಿರ rāja-mandira. the palace of a king, a royal mansion (Cpr. 2, 91 va.; Bp. 61, 28).

ರಾಜಮರಾಲ rāja-marāla. a kind of flamingo or goose (ಶಾಲ್ ಮೊಗಂ ಕೆಮ್ಪುದೋಱೆ ರಾಜಮರಾಲಂ Mr. 173).

ರಾಜಮರ್ಯಾದೆ rāja-maryāde. respect shown to a king and to superiors in general (My.).

ರಾಜಮಹಿಷಿ rāja-mahiṣi. the properly consecrated wife of a king (My.).

ರಾಜಮಾನ್ಯ rāja-mānya. worthy to be honoured by kings: excellent (My.; B. 4, 87).

ರಾಜಮಾರ್ಗ rāja-mārga. the king's highway; a royal or main road, a high road (Cpr. 1, 125 va.; Bp. 32, 12); a fashion, custom sanctioned by general approbation (Mhr.).

ರಾಜಮುದ್ರೆ rāja-mudre. a royal signet; a governmental seal or impression (My.).

ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮ rāja-yakṣma. *pulmonary consumption, atrophy.*

ರಾಜಯೋಗ rāja-yōga. a configuration of planets, etc. at the birth of any person indicating him to be destined for kingship. 2, an easy mode of meditation (yōga) as distinguished from the more rigorous (My.).

ರಾಜಯೋಗ್ಯ rāja-yōgya. befitting a king, princely (My.).

ರಾಜರತ್ನಾಪೀಡ rāja-ratna-āpīḍa. wearing a chaplet of brilliant gems (Cpr. 7, 148 va.).

ರಾಜರಾಜ rāja-rāja. a king of kings. 2, *Kubēra.*

ರಾಜರ್ಷಿ rāja-ṛiṣi. a royal ṛiṣi or saint, a ṛiṣi of royal descent (My.).

ರಾಜಲಕ್ಷಣ rāja-lakṣaṇa. a royal sign or token, any mark on the body, etc. indicating a future king. 2, royal insignia, regalia (My.).

ರಾಜಲೋಕ rāja-lōka. a company of kings (Cpr. 2, 91 va.; 5, 111).

ರಾಜವಂಶ rāja-vaṁśa. a royal family; a dynasty (Si. 232).

ರಾಜವಂಶ್ಯ rāja-vaṁśya. *belonging to a royal family, of regal race or descent.*

ರಾಜವತ್ rāja-vat. having a king. 2, like a king (My.).

ರಾಜವದನೆ rāja-vadane. a woman with a moon-like face (J. 23, 52).

ರಾಜವರ್ತ್ಮ rāja-vartma. = ರಾಜಮಾರ್ಗ. (Sk.; My.).

ರಾಜವಲ್ಲಭ rāja-vallabha. a king's favourite. (R.).

ರಾಜವಶ್ಯ rāja-vaśya. bringing over a king to one's own view by mantras (My.).

ರಾಜವಾಹನ rāja-vāhana. a royal horse (ಪಂಚಪಲ್ಲವದ ವಾಜಿ Śmd. II; Kk. 78; Śm. 41).

ರಾಜವಾಹ್ಯ rāja-vāhya. *a royal elephant.*

ರಾಜವಿಡ್ಡೂರ rāja-viḍḍūra. molestation (of the subjects) proceeding from a ruler (My.).

ರಾಜವಿದ್ಯೆ rāja-vidye. royal science, state policy (Cpr. 4, 5).

ರಾಜವೀಜಿ rāja-vīji. = ರಾಜಬೀಜಿ. of royal parentage or descent.

ರಾಜವೀಥಿ rāja-vīthi. = ರಾಜಬೀದಿ. a principal street, a high street, a main road (ಸುವುಖ, ರಾಜಬೀದಿ Nn. 126).

ರಾಜವೃಕ್ಷ rāja-vṛkṣa. = ರಾಜತರು. *the tree Cassia (or Cathartocarpus) fistula* Lin. (see ರಾಜತರು).

ರಾಜವೈದ್ಯ rāja-vaidya. a royal physician: an eminent physician (My.). 2, excellent practice of medicine (My.).

ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ rāja-śārdūla. a great king (My.).

ರಾಜಶಾಸನ rāja-śāsana. a royal edict or order (My.).

ರಾಜಶಿಖಾಮಣಿ rāja-śikhāmaṇi. the first of kings (My.).

ರಾಜಶಿರೋಮಣಿ rāja-śirōmaṇi. = ರಾಜಶಿಖಾಮಣಿ. (My.).

ರಾಜಶೇಖರ rāja-śēkhara. the chief of kings (J. 2, 13). 2, Śiva (J. 2, 13). 3, N. of a king of Cōḷamaṇḍala (Rśv. 4, 58).

ರಾಜಶೇಖರವಿಲಾಸ rājaśēkhara-vilāsa. king Rājaśekhara's sport, N. of a Kannaḍa poem by Ṣaḍakṣari dēva (Śśv. 5, 63).

ರಾಜಶ್ರಿಯಾವಿರಾಜಿತ rājaśriyā-virājita. adorned with majesty and grace (Mhr.; B. 4, 87; My.).

ರಾಜಶ್ರೀ rāja-śrī. royal sovereignty or majesty; a term of courtesy for a person in general (My.; B. 4, 87).

ರಾಜಸ rājasa. (fr. ರಜಸ್). belonging or relating to the guṇa or quality rajas; endowed with or influenced by the quality of passion, passionate, lustful, etc. (My.).

ರಾಜಸದನ rāja-sadana. *a palace.*

ರಾಜಸಭೆ rāja-sabhe. *a royal assembly or court, a court of justice, a privy council* (ಆಸ್ಥಾನ Hlā.; ವೋಲಗ, ರಾಜಭಾಗ Nn. 155).

ರಾಜಸರ್ಪ rāja-sarpa. = ರಾಜಫಣಿ. *an ophiophagous serpent* (ಸರ್ಪ ಭುಜ್, ಅರಹಾವು Hlā.).

ರಾಜಸರ್ಷಪ rāja-sarṣapa. *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ರಾಜಸಿಂಹ rāja-siṁha. an illustrious king (My.).

ರಾಜಸೂಯ rāja-sūya. *a great sacrifice performed by a universal monarch attended by his tributary princes.*

ರಾಜಸೇವೆ rāja-sēve. king's service, royal service (My.).

ರಾಜಹಂಸ rāja-haṁsa. = ರಾಯಂಚೆ. *a flamingo.* 2, an illustrious king. (Cpr. 7, 149). 3, an eminent person (Ch. v. 16).

ರಾಜಾ rājā. = ರಾಜ. (Nom. of ರಾಜನ್). — ರಾಜಾರೂಪಾಯಿ. the former Mysore rāja's rupee (My.). — ರಾಜಾಸಾಬ್. = ರಾಜಾ ಸಾಹೇಬ. (My.). — ರಾಜಾಸಾಹೇಬ. a title of native rājas (My.).

ರಾಜಾಂಗ rāja-aṅga. = ರಾಜ್ಯಾಂಗ. (My.). 2, = ರಾಜಬೀಜಿ. (My.).

ರಾಜಾಜ್ಞೆ rāja-ājñe. a king's edict, royal decree or demand, ordinance (My.).

ರಾಜಾದನ rāja-adana. *a large tree, bearing a kind of almonds, Buchanania latifolia* Roxb. (see ಮೊಱಲೆ). 2, *a large tree, cultivated for its eatable fruits, Mimusops kauki* Lin.

ರಾಜಾಧಿರಾಜ rāja-adhirāja. a king of kings, a paramount sovereign, a mighty potentate (ರಥವನೇಱುವಂ Mr. 287).

ರಾಜಾನ್ನ rāja-anna. royal food: a kind of rice of a superior quality (see s. ನೆಲ್ಲು). ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಶಿಷ್ಯ, ಗೊತ್ತುಗೆಟ್ಟುಪದೇಶ ಬತ್ತಿದ ಕೆಱೆಯ ಬಯ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಜಾನ್ನ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳದನ್ತೆ (Sp.). — ರಾಜಾನ್ನ ಅಕ್ಕಿ. = ರಾಜಾನ್ನ. (Bp. 27, 15; 33, 13; My.). — ರಾಜಾನ್ನನೆಲ್ಲು. Rājānna paddy (Bp. 27, 16; My.).

ರಾಜಾರ್ಕ rāja-arka. moon and sun. 2, the plant Calotropis gigantea. (R.).

ರಾಜಾರ್ಥ rāja-artha. royal revenue, tax (ಕರ, ಸಿದ್ದಾಯ Nn. 19).

ರಾಜಾರ್ಹ rāja-arha. fit or suitable for a king, royal, noble. 2, *aloe wood, Agallochum.*

ರಾಜಾಲಯ rāja-ālaya. = ರಾಜಗೃಹ. a palace. (J. 23, 52).

ರಾಜಾವರ್ತ rāja-āvarta. a kind of gem: a sapphire of a light colour [ರಾಜಾವರ್ತದ ಕಮ್ಬದೊಳಂ Pb. 3, 74 va.]; (ಎಳೆನೀಲ Śmd. II; ಎಳೆಯ ನೀಲ Kk. 85; Śm. 69).

ರಾಜಾಸ್ಥಾನ rāja-āsthāna. the court of a king (My.).

ರಾಜಿ rāji. 1. *a strip, a line, a row* (ಲೇಖೆ, ಎಡೆದೆಱಹು ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು Nr.); a multitude (ಪನ್ತಿ Hlā.; ಆಳಿ, ಆವಳಿ, ವೀಥಿ, ಪನ್ತಿ Mr. 359; Kāvy. V, 44; Bp. 9, 14; 35, 16; 61, 61).

ರಾಜಿ rāji. 2. willing, ready (Mhr., H.); good will and pleasure; full consent, willingness, acquiescence, agreement, content, pleasure (My.; Br.). see ರಾಜೀನಾಮೆ. — ರಾಜಿ ಮಾಡು. to bring to terms (My.). — ರಾಜಿಯಾಗು. -ಆಗು. to consent, etc. (My.).

ರಾಜಿಕ rājika. = ರಾಜೀಕ. relating to or being connected with a king; = ರಾಜಕ No. 5 (My.); a lord, a noble person. see ಮಹಾ-. 2, = ರಾಜಿಕೆ No. 3. (ಸರ್ಷಪ, ಸಾಸುವೆ Mr. 137).

ರಾಜಿಕೆ rājike. a stripe, a line, a row. 2, a field. 3, *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ರಾಜಿತ rājita. illuminated, irradiated; adorned, embellished. see Ch. v. 191; Kk. 1; ಆ-.

ರಾಜಿಲ rājila. striped. 2, *a species of snake* (ಡುಣ್ಡುಭ, ಒಳ್ಳೆ Hlā.; Mr. 401; see ಮಣ್ಣಮುಕ್ಕಹಾವು).

ರಾಜಿಸು rājisu. to shine, to glitter, to be radiant or splendid (ಶೋಭಿ Śmd. Dh.; Bp. 57, 19; Rśv. 10, 1 va.; J. 1, 10; 2, 12; 3, 32; 5, 35; 18, 38); to make radiant (see ವಿ-).

ರಾಜೀಕ rājīka. Tbh. of ರಾಜಿಕ. what comes from a king, especially from a foreign invader: ransacking, etc. (My.; Si. 391).

ರಾಜೀನಾಮೆ rājī-nāme. a written acknowledgment given by the plaintiff of a cause being finally settled; a deed of resignation (of an office), of relinquishment (of a claim), an acquittance; a written declaration of one's willingness to follow the directions of (Mhr., H.; My., Br.).

ರಾಜೀವ rājīva. *a species of fish.* 2, a kind of deer. 3, a blue lotus-flower; *a lotus* (ಕಮಲ, ತಾವರೆ Nn. 22). 4, a multitude (ಸಮಿತಿ, ಸಮೂಹ 22). 5, the hair of the head (ಶಿರೋರುಹ, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ 22). 6, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 22).

ರಾಜೀವನೇತ್ರ rājīva-nētra. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 14, 3).

ರಾಜೀವಮಿತ್ರ rājīva-mitra. the sun (J. 3, 23).

ರಾಜೀವಮುಖಿ rājīva-mukhi. a woman with a lotus-like face (Bp. 40, 68).

ರಾಜೀವಲೋಚನೆ rājīva-lōcane. a woman with lotus-like eyes (Bp. 42, 12).

ರಾಜೀವಸಖ rājīva-sakha. the sun (Śāstrasāra in W. v. 1505).

ರಾಜೇನ್ದ್ರ rāja-indra. a king of kings, a supreme sovereign (J. 2 sum.; 2, 11; 21, 25. 37). 2, N. — ರಾಜೇನ್ದ್ರಚೋಳ. N. (Bp. 44, 58). — ರಾಜೇನ್ದ್ರಮುನಿ. N. (Bp. 52, 18).

ರಾಜೋಪಭೋಗ್ಯ rāja-upabhōgya. fit for the use or amusement of a king (J. 18, 30).

ರಾಜ್ಞಿ rājñi. = ರಾಣಿ. *a queen.*

ರಾಜ್ಞೀಪಟ್ಟ rājñī-paṭṭa. = ಅರಸಿಪಟ್ಟ. the fillet or tiara of a queen.

ರಾಜ್ಯ rājya. *a kingdom, a country, a principality, an empire, a government* (ನೆಲ Ct. II, 63). see Prv. s. ರಾಜಕ. 2, administration or exercise of government. 3, kingship. — ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್. -ಒ-. = ರಾಜ್ಯ ಮಾಡು. (My.). [— ರಾಜ್ಯಂಗೆಯಿಸು. -ಒ-. to cause to rule. ಚಿತ್ರಾಂಗದಂಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯಿಸುತ್ತುಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Pb. 1, 73 va.]. — ರಾಜ್ಯ ಮಾಡು. to exercise government, to rule (Il. 5, 89). — ರಾಜ್ಯವಾಳು. -ಆಳು. to rule (Bp. 27, 28; My.).

ರಾಜ್ಯಪದ rājya-pada. (= ರಾಜಪದವಿ). kingship (obtained by consecration, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಿಶೇಷ Nn. 139).

ರಾಜ್ಯಭರ rājya-bhara. getting or taking charge of an empire (Cpr. 2, 56 va.).

ರಾಜ್ಯಭಾರ rājya-bhāra. the weight of (the duties) of government. 2, the act of taking care of government: rule, reign (My.; B. 5, 1). — ರಾಜ್ಯಭಾರಂಗೆಯ್. -ಒ-. to rule (My.). — ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡು. = ರಾಜ್ಯಭಾರಂಗೆಯ್. (My.).

ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ rājya-lakṣmī. the good fortune of a kingdom, glory of sovereignty (Cpr. 6, 101).

ರಾಜ್ಯಶ್ರೀ rājya-śrī. an empire looked upon as a beautiful woman (Cpr. 2, 39 va.).

ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಕ rājya-śrīka. possessing a prosperous government (Cpr. 3, 70).

ರಾಜ್ಯಾಂಗ rājya-aṅga. (= ರಾಜಾಂಗ). limb of royalty: *a requisite of regal administration*, enumerated *e. g.* as nine, viz. the monarch, the prime minister, a friend or ally, treasure, territory, a stronghold, an army, the companies of citizens, and the purōhita.

ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿ rājya-adhipati. a ruler, a king (My.).

ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ rājya-abhiṣēka. inauguration to a kingdom, coronation (My.).

ರಾಟ್ rāṭ. = ರಡ್ಡಿ, ರೆಡ್ಡಿ, ರಾಜ್ (of which it is the nominative). a king (ಅರಸು Nn. 119; Mr. 262).

ರಾಟಣ rāṭaṇa. (Tbh. of ಅರಘಟ್ಟ). = (ಅರಟ), ರಹಾಟ, ರಾಟವಾಣ, ರಾಟವಾಳ, ರಾಟಳ, ರಾಟಾಣ, ರಾಟಾಳ, ರಾಟಿ, ರಾಟೆ, ರಾಟ್ಣ, ರಾಟ್ಣೆ, ಜಾಟಳ, ಜಾಟಾಳ, ಜಾಟ್ಟ. a machine for drawing water; a water-wheel worked with the feet; a spinning wheel; a machine for reeling; the wheel of a machine in general (ಉದ್ಘಾಟಕ, ಘಟೀಯನ್ತ್ರ, ಪಾದಾವರ್ತ, ಅರಘಟ್ಟಕ Hlā.; My.; Te. ರಾಟ್ನ, ರಾಟ್ನಂ; T. ಇರಾಟ್ಟಿನ; M. ಜಾಟ್ಟು). see ಕೆಯ್-. 2, a whirling machine, "an up and down" in which people amuse themselves at jātres (My.; Te. ರಾಟ್ನ).

ರಾಟವಾಣ rāṭavāṇa. = ರಾಟಣ. (My.).

ರಾಟವಾಳ rāṭavāḷa. = ರಾಟಣ. (My.).

ರಾಟಳ rāṭaḷa. = ರಾಟಣ. (Grj. 2, 71 va.; My.).

ರಾಟಾಣ rāṭāṇa. = ರಾಟಣ. (My.).

ರಾಟಾಳ rāṭāḷa. = ರಾಟವಾಳ. [ಭವರಾಟಳದೊಳು ತೊಮ್ಪದೆ? ಕೆಡಹದೆ? Bv. 68]; (Rśv. 8, 5 va.; My.).

ರಾಟಿ rāṭi. = ರಾಟೆ. ನೀರು ಸೇದುವ ರಾಟೆ (ಅರಘಟ್ಟ); ಬಾವಿಯೊಳಗಿನ ನೀರು ತೆಗೆಯತಕ್ಕ ರಾಟೆ (ಉದ್ಘಾಟನ); ಬಾವಿಯೊಳಗಿನ ನೀರು ಸೇದುವ ರಾಟೆ (ಘಟೀಯನ್ತ್ರ G.).

ರಾಟಿಸು rāṭisu. to wind upon a reel, to reel (Si. 221, *only* in Si.).

ರಾಟೆ rāṭe. = ಅರಟ, ರಾಟಣ, etc. (My.; Si. 90. 343). see ಕೆಯ್-.

ರಾಟ್ಣ rāṭṇa. = ರಾಟಣ. (My.).

ರಾಟ್ಣೆ rāṭṇe. = ರಾಟ್ಣ. (My.).

ರಾಡಿ rāḍi. = ರವಡಿ. a mass of mud; slop; foul, turbid (My.; Mhr. ರಬಾಡಾ, ರಾಡ, ರಾಡಾ, ರಾಬಡಿ).

ರಾಢೆ rāḍhe. *splendour, light, lustre, beauty.*

ರಾಣಿ rāṇi. = ರಾಣೆ. a kind of skink. see ಹಾವು-.

ರಾಣಿ rāṇi. Tbh. of ರಾಜ್ಞಿ. (My.; Te.; Mhr.; Nn. 2, Bp. 50, 20; J. 2, 58; Si. 65. 182. 183). a queen. 2, a wife (My.). ರಾಣಿಯ ವಾಸ (ಅವರೋಧ, etc. Hlā.). ರಾಣಿಯಾದರೆ ಗೋಣಿಯೆತ್ತ ಬಾರದೇ?

(Prv.). — ರಾಣೆರಾಜ್ಯ. a queen's government (My.). — ರಾಣೆವಾಸ. the inner apartments of a palace, the queen's or women's apartments (ಪೆಣ್ಣವಾಸ Kk. 63; Śm. 37; Si. 119; Bp. 45, 25; J. 33, 13). — ರಾಣೀವಾಸ. = ರಾಣೆವಾಸ. (J. 7, 20).

ರಾಣಿಕ rāṇika. (fr. ರಣ). that is agreeable (Bh. 3, 21, 12).

ರಾಣುವೆ rāṇuve. an army, an armed force (ಸೇನೆ Bhn. 53; Te., M.; T. ಇರಾಣುವ).

ರಾಣೆ rāṇe. = ಆರಣೆ, ರಾಣಿ. a kind of skink. see ಹಾವು-.

ರಾತಲ್ rātal. a weight of twelve, fifteen, or sixteen ounces (Mhr., H. ರತಲ; M. ಆರ್ರಾತ್ತಲ್; port. arratel; My. = 16 ounces or 1 lb.).

ರಾತೀಪು rātīpu. = ರಾತೀಬು. (My.).

ರಾತೀಬು rātību. nutritive and fattening diet (for men and animals, My.; Mhr., H. ರತೀಬ); a regular quantity of food (My.). ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾತೀಬಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ, ರತ್ನಪಡಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ (Prv.).

ರಾತ್ರ rātra. = ರಾತ್ರಿ. see ಪಂಚ-.

ರಾತ್ರಿ rātri. *night* (ಇರುಳ್ Śm. 19; ಅನೇಕ ರಾತ್ರಿ, ಹಲವು ರಾತ್ರೆ Nn. 161, o. r. ರಾತ್ರೆ). 2, a superior, a master (ಪರಿವೃಢ, ಒಡೆಯನು 161). — ರಾತ್ರಿವೇಳೆ. = ರಾತ್ರಿಕಾಲ. (My.).

ರಾತ್ರಿಕಾಲ rātri-kāla. night-time (My.; B. 5, 258).

ರಾತ್ರಿಚರ rātri-cara. a night-rover, a thief, a robber. 2, a watchman, a patrol. 3, *rākṣasa*; a goblin.

ರಾತ್ರಿಜ rātri-ja. a star, a constellation. (R.).

ರಾತ್ರಿಜಲ rātri-jala. dew, mist, fog. (R.).

ರಾತ್ರಿಜಾಗರ rātri-jāgara. a dog (Mr. 185).

ರಾತ್ರಿಂಚರ rātri-ñ-cara. = ರಾತ್ರಿಚರ. *a rākṣasa.*

ರಾತ್ರಿನ್ದಿವ rātri-n-diva. *a night and day, day and night.*

ರಾತ್ರಿಮಣಿ rātri-maṇi. the moon. (R.).

ರಾತ್ರಿಮಾನ rātri-māna. the length of a night (B. 5, 307; My.).

ರಾತ್ರಿಸಂಚಾರ rātri-sañcāra. going or walking about at night; going to a brothel (My.).

ರಾತ್ರೀಶ rātri-īśa. the moon (Bp. 24, 48).

ರಾತ್ರೀಶ್ವರ rātri-īśvara. = ರಾತ್ರೀಶ. (Grj. 4, 44).

ರಾತ್ರೆ rātre. = ರಾತ್ರಿ, q. v. night. (My.).

ರಾದಾರಿ rādāri. = ರಹದಾರಿ. a pass-port, etc. (My.).

ರಾದ್ಧ rāddha. propitiated, conciliated. 2, accomplished, completed, finished, done; prepared; ready. 3, obtained, attained. see ಅಪ-.

ರಾದ್ಧಾನ್ತ rāddha-anta. an established end or result, *a demonstrated conclusion, a demonstrated truth, a dogma;* the conclusion of an argument. [2, tumult, confusion].

ರಾದ್ಧಾನ್ತಪಾರಗ rāddhānta-pāraga. conversant with dogmas (Cpr. 9, 21).

ರಾಧ rādha. carrying out, doing; see ಅಪ-. 2, favour, goodwill, kindness; a gift; liberality; success; opulence. 3, *the month vaiśākha* (April-May.).

ರಾಧನ rādhana. pleasing, propitiating; pleasure, satisfaction; accomplishing, effecting; obtaining. see ಆ-.

ರಾಧಾಪತಿ rādhā-pati. Kṛiṣṇa (My.).

ರಾಧಾಸುತ rādhā-suta. = Karṇa. (R.).

ರಾಧಿಕೆ rādhike. = ರಾಧೆ. (My.).

ರಾಧೆ rādhe. ರಾಧಾ. N. of the foster-mother of Karṇa. 2, N. of a cowherdess, the favourite mistress and consort of Kṛiṣṇa in Vṛindāvana. 3, *N. of the sixteenth lunar asterism.*

ರಾಧೇಯ rādhēya. Karṇa (My.).

ರಾನ್ತ ra-anta. a term with final ra (r, Śmd. 53. 103. 319; Kāvy. I, 2, 93-95).

ರಾಪ rāpa. the property of astringency; the astringent and austere juice of certain fruits and plants (Mhr.; B. 3, 46).

ರಾಪು rāpu. (Tbh. of ರಾಹು). = ರಾವು 1. a startle. — ರಾಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be startled (J. 28, 50).

ರಾಪ್ತಿ rāpti. custom, usage (= ರೂಢಿ My.; H. ರಾಫ್ತಾ). — ರಾಪ್ತಿಬೀಳು. to become customary, familiar, etc. (My.).

ರಾಮ rāma. stopping, staying, pausing; see ವಿ-. 2, pleasing, delighting; *lovely, beautiful, charming, pleasant* (ಸೌನ್ದರ, ರೂಪು Nn. 24; ಚಲುವು Mr. 504). 3, *dark, black* (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 24; ಅತಿಕಪ್ಪು 504). 4, *white* (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 24; ಬಿಳಿದು 504); — *pure* (ವಿಮಲ, ನಿರ್ಮಲ 24). 5, joy, pleasure. 6, Paraśurāma, the sixth avatāra of Viṣṇu (ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ, ಪರಶುರಾಮ 24; ಜಮದಗ್ನಿತನಯ 504; Mr. 19). 7, Rāmacandra, Viṣṇu's seventh avatāra (ದಾಶರಥಿ, ರಾಮಚನ್ದ್ರ 24; ದಶರಥಾತ್ಮಜ 504; Mr. 19). 8, *Balarāma,* Viṣṇu's eighth avatāra and elder brother of Kṛiṣṇa (ಹಲಾಯುಧ, ಬಲದೇವ 24; ಮುಸಲಿ 504; Mr. 19). 9, a lover. 10, *a kind of deer* (see ವಿಷಹರಮೃಗ). 11, a horse. see Śmd. 68, 76. 113. 116. 142. 145. 146. 188. 255. ಬಲದಲ್ಲಿ ವಾಲಿ ಮೇಲು, ಚಲದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಮೇಲು. — ಬೆಳಗಾನಾ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆಯೇನಾಗಬೇಕೆನ್ದ. — ರಾಮನನ್ಥಾ ರಾಜನಿಲ್ಲ, ಕಾಮನನ್ಥಾ ಪುರುಷನಿಲ್ಲ. — ರಾಮನಾಮ ಜಪ ಮಾಡುವದು, ತಲೆಕೂದಲಿನ್ದ (for—) ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವದು. — ರಾಮುಗುಳ್ಳ. the plant Solanum jacquini Willd. (St. & Pl.; Si. 149. 426). — ರಾಮಟಂಕಿ. ರಾಮಟೆಂಕಿ. a rare gold coin on which Rāma's paṭṭābhiṣēka is represented (My.). — ರಾಮತುಳಸಿ. the herb Ocimum album Lin. (St. & Pl.). — ರಾಮಪಟ್ಟಿಯಾಟ. = ತಿಳಲಿಯಾಟ. (S. Mhr.; see ಉಪ್ಪು2). — ರಾಮಬಣ್ಟ. Rāma's soldier: a monkey; Hanumat (My.). — ರಾಮಯ. -ಅಯ. N. see ಏಕಾನ್ತ-. — ರಾಮಯ ದೇವ. N. see ಉದರದ-. — ರಾಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 47; 49, 5. 7; see ಏಕಾನ್ತ-, ಮೊಕ್ಕಳದ-). — ರಾಮರಸ. -ಅರಸ. N. of Abhinavamaṅga's father (Mr. 540).

ರಾಮಗಿರಿ rāma-giri. N. of a hilly place in Mysore (Mr.).

ರಾಮಚನ್ದ್ರ rāma-candra. moon-like Rāma: Rāma, the son of Daśaratha (J. 19, 52; 20, 3). see ರಾಮ No. 7.

ರಾಮಜಯನ್ತಿ rāma-jayanti. = ರಾಮನವಮಿ. (My.).

ರಾಮಠ rāmaṭha. *Asafoetida* (ಇಂಗು Śm. 83).

ರಾಮಣೀಯಕ rāmaṇīyaka. (fr. ರಮಣೀಯ). lovely, pleasing, etc. (ರಮಣ, ರಮಣೀಯ Ct. II, 114; Abhā. 2, 83; J. 18, 28).

ರಾಮದೂತ rāma-dūta. Rāma's messenger: Hanumat; a monkey (My.).

ರಾಮನವಮಿ rāma-navami. N. of the ninth day in the light half of caitra, being the birthday of Rāmacandra (My.).

ರಾಮನಾಥ rāma-nātha. Śiva; N. of a liṅga (Bp. 51, 12. 13. 14. 34. 51. 60; 54, 62. 63).

ರಾಮನಾಥಪುರ rāmanātha-pura. N. of a place on the Kāvēri in Mysore (My.), and of one near Rāmēśvara (My.).

ರಾಮಪುರ rāma-pura. N. of several places in Mysore (My.). and Southern Mahratta (B. 4, 179).

ರಾಮಫಲ rāma-phala. the bullock's heart, the fruit of the tree Anona reticulata Lin. (My.; St. & Pl.; Z.).

ರಾಮಬಾಣ rāma-bāṇa. Rāma's arrow (J. 21, 33. 34). 2, a term for a promise, prediction, expedient, etc. that is sure, infallible (Mhr., My.). 3, a kind of firework (My.).

ರಾಮರಸ rāma-rasa. an intoxicating potion prepared from hemp (baṅgi) and sugar (My.).

ರಾಮಲಿಂಗ rāma-liṅga. N. of a liṅga (Bp. 57, 54).

ರಾಮವಾಕ್ಯ rāma-vākya. a true word, a faithful promise (My.).

ರಾಮಸೇತು rāma-sētu. Rāma's bridge: Adam's bridge (My.).

ರಾಮಾಣ್ಯ rāmāṇya. Tbh. of ರಾಮಾಯಣ. (My.). (colloq.). ರಾಮಾಣ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲಣ್ಣ, ಆಳಿಗೆ ಆಳುಭಾರ! (Prv.).

ರಾಮಾದೇವಿ rāmā-dēvi. N. (Bp. 59, 8).

ರಾಮಾನುಜ rāma-anuja. Lakṣmaṇa (Rām. 1, 16, 24; My.). 2, Bharata (J. 21, 15. 19). 3, a Vaiṣṇava teacher of the twelfth century (My.; see ತ್ರಿಮತ). 4, a follower of the sect of Rāmānuja (My.). — ರಾಮಾನುಜಕೂಟ. the sattra where Rāmānujas have to take their meals (My.).

ರಾಮಾನುಜಭಾಷ್ಯ rāmānuja-bhāṣya. a commentary by Rāmānuja on the bhagavadgītā (My.).

ರಾಮಾಯಣ rāma-ayaṇa. = ರಾಮಾಣ್ಯ. Rāma's goings or adventures: an epic poem by Vālmīki, describing the adventures of Rāmacandra. ಬೆಳಗಾನಾ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆಯೇನಾಗ ಬೇಕೆನ್ದ. — ಮಜ್ಜಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕ ರಾಮಾಯಣ ಹೇಳಿದ (Prvs.).

ರಾಮಾವತಾರ rāma-avatāra. Rāmacandra (Bp. 54, 62; J. 13, 42. 46).

ರಾಮೆ rāme. ರಾಮಾ. *a charming, handsome woman.* 2, *a woman in general* (ಕಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 24; ಲಲನೆ Mr. 504). 3, Lakṣmī (ಗೋಮಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 24).

ರಾಮೇಶ್ವರ rāma-īśvara. Śiva; a liṅga of Śiva (Bp. 43, 48; 51, 57). 2, N. of various places, especially Rameswaram between Ceylon and the coast of Coromandel. ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶನೀಶ್ವರ ಬಿಡದು (Prv.).

ರಾಮ್ಭ rāmbha. (fr. ರಮ್ಭ). *the bamboo staff of a religious student.*

ರಾಯ rāya. Tbh. of ರಾಜ (Śmd. 369; Kk. 101; C.; Te., T., M., Mhr.; and of ರಾಜ್ಯ, see ರಾಯಬಾರ). [ರಾಯೆಮ್ಬೀ ಪೆಸರಿಲ್ಲದನ್ತು ಮುಳಿಸಿಂ Pb. 12, 38]. ರಾಯರ ಪಾದದಾಣೆ! ಹಾರೆ ನುಂಗು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ರಾಯರು ಸತ್ತ ಹಾವಳಿ. — ಬರುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾ ರಾಯನ ಕುದುರೆ ಕತ್ತೆ ಆಯಿತು. — ಯಾವ ರಾಯರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾದರೂ ರಾಗಿ ಬೀಸೋದು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ. — ರಾಯ ಸತ್ತರೂ ಹೆಣ, ನಾಯಿ ಸತ್ತರೂ ಹೆಣ (Prvs.). — ರಾಯಕೋಳಾಹಳ. (Śmd. 208). loud noise of a king, etc. — ರಾಯಗಿಡಿಗ. = ರಾಯಗಿಡಿಬಿಡಿ. (Bh. 6, 2, 3). -ರಾಯಗಿಡಿಬಿಡಿ. a large drum shaped like an hour-glass (Bh. 4, 2, 17). — ರಾಯಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. (Śmd. 387). a royal fort. — ರಾಯಗೋಪುರ. a very large kind of tower at Śrīraṅga near Trichinopoly (and other places, My.). ರಾಯಗೋಪುರವನ್ನು ಹದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತೋ? (Prv.). — ರಾಯಂಚೆ. -ಅಂಚೆ. Tbh. of ರಾಜಹಂಸ. (ರಾಜಹಂಸ Śs.). — ರಾಯನೆಲ್ಲಿ. = ಅರನೆಲ್ಲಿ. (Z.; ಶ್ಯಾಮ Cb.). — ರಾಯ ಬಹಾದರ್. a title of honor for Hindus (My.). — ರಾಯಬಾರ. = ರಾಜ್ಯಭಾರ. (My.; Te.). — ರಾಯಬಾರಿ. an ambassador (My.; Te.). — ರಾಯಬೋರೆ. a large shrub or small tree, Webera corymbosa Willd. (St. & Pl.). — ರಾಯವಳ. -ಬಳ. a royal force or army (Rām. 4 7 sum.).

ರಾಯಸ rāyasa. secretaryship in native governments, clerkship (Te., M.; T. ಇರಾಯಜ). 2, a letter from a superior (guru, etc., My.). — ರಾಯಸದವ. -ಅವ. a clerk (My.).

ರಾಯಿ rāyi. a stone (Te. ರಾ, ರಾಯಿ, ಜಾ, ಜಾಯಿ; *cf.* ಅಜೆ 4), a rubber (see ಅಱು-; Te. ರಾಚು, ರಾಯು, T. ಅರಾವು, M. ರಾಗು; to rub; to file; *cf.* ಅರೆ 2). — ರಾಯಿಪುಡಿಸಕ್ಕರೆ. a coarse-grained candy sugar (Si. 312; My.).

ರಾರಾಜಿಸು rārājisu. to be full of splendour, to be beautiful, to look beautiful or handsome, to shine (Cpr. 6, 57; J. 11, 24; 18, 25).

ರಾಲ rāla. = ಅರಾಲ No. 2, ರಾಳ. *the resin of the Śāla tree, Shorea robusta* Gaertn.

ರಾವ rāva. a cry, a shriek, a roar, a scream, a yell, etc., the cry of any animal; a sound, noise in general. ಪುಗಿಲ್ಪುಗಿಲೆನಿಪ ರಾವಂ (ಕೋಕಿಲನಿನದಂ Ct. II, 93). see ಒಳಲು.

ರಾವಣ rāvaṇa. screaming, roaring, etc.; the vociferator: Rāvaṇa, the ruler of Laṅkā (Ceylon), with ten heads and twenty arms, the chief of the rākṣasas (Bp. 54, 62; J. 2, 25). ರಾವಣನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ. — ರಾವಣನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅರೆಕಾಸಿನ ಸುಣ್ಣ (Prvs.).

ರಾವಣಕರ rāvaṇa-kara. the number 20 (Ch.).

ರಾವಣರಿಪು rāvaṇa-ripu. = ರಾವಣಾರಿ. (J. 21, 34).

ರಾವಣಾರಿ rāvaṇa-ari. Rāmacandra (J. 18, 10; 19, 41).

ರಾವಣಿ rāvaṇi. any son of Rāvaṇa, especially Indrajit (Rām. 6, 13, 16).

ರಾವಿ rāvi. the tree Ficus religiosa (Te.; *cf.* ಅರಳಿ 1). — ರಾವಿಚೆಟ್ಟು. = ರಾವಿ. (Te.; ಬೋಧಿದ್ರುಮ, ಅಶ್ವತ್ಥ, etc., ಅರಳೀಮರ Si. 125).

ರಾವಿ rāvi. N. of a river in the Panjaub (My.).

ರಾವು rāvu. 1. = ರಾಹು. Tbh. of ರಾಹು. the daitya Rāhu (My.). 2, a startle. — ರಾವುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a malicious eye, the evil eye (My.). — ರಾವು ತಟ್ಟು. a startle or horror to touch or come upon one (My.). — ರಾವು ತೆಗೆ. to wave an offering (of a fowl, sheep, etc.) slowly downwards in front of a person to remove the influence of evil (My.). — ರಾವು ಬಡಿ. = ರಾವು ತಟ್ಟು. (My.).

ರಾವು rāvu. 2. Tbh. of ರಾಜ a king (used as an honorific affix to names, Mhr.; My.).

ರಾವುತ rāvuta. = ರಾವ್ತ, ರಾಹುತ a horseman, a trooper (ಗೋಜಾಯ್ಲ Ct. II, 39; Kk. 36; Śm. 45; Bh. 3, 5, 22; J. 22, 7. 21. 43; My.; Te. ರಾಹುತು, ರಾಹುತ್ತು; T. ಇರಾವುತ್ತ; M. ಜಾವುತ್ತು; Mhr. ರಾಊತ; *cf.* ರಾಮು. a horse?). ತತ್ತಳದ ರಾವುತಂ (Śmd. 162). [ಕೊಡೆವಿಡಿಯೆ ಕುದುರೆಯ ದೃಢವುಳ್ಳ ರಾವುತನೇಱು Bv. 16]. ಇದ್ದ ಮನೆ ಬಿದ್ದು ಹೋದರೆ ಗೆದ್ದು ಕೊಣ್ಡ ರಾವುತ. — ಎನ್ದೂ ಏಱದ ರಾವುತ ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾಗಿ ಏಱದ (Prvs.).

ರಾವುತಿಕೆ rāvutike. the business of a trooper (Bh. 1, 7, 2).

ರಾವೆ rāve. N. of a plant (ಸೋವೆ Mr. 120).

ರಾವ್ತ rāvta. = ರಾವುತ, etc. (Bh. 2, 13, 32; C. Bp. 47, 44).

ರಾಶಿ rāśi. = ರಾಸಿ. *a heap, a mass, a pile, a group, a multitude, a quantity, a number;* exceedingly much (My.). 2, *a sign of the zodiac*, an astrological house. 3, the figure or figures put down for an arithmetical operation (such as multiplying, dividing, etc.). see ಕುಪ್ಪಳಿಸು, ಪುಂಜಿಸು.

ರಾಶಿಕುಣ್ಡಲಿ rāśi-kuṇḍali. = ರಾಶಿಚಕ್ರ No. 2. (My.).

ರಾಶಿಚಕ್ರ rāśi-cakra. the zodiacal circle, the zodiac. 2, an astrological diagram (My.).

ರಾಶ್ಯಧಿಪ rāśi-adhipa. the regent of an astrological house (My.).

ರಾಷ್ಟ್ರ rāṣṭra. *a kingdom, a realm, an empire;* a district, a country, a territory. 2, *any public calamity* (as famine, plague, etc.), affliction.

ರಾಷ್ಟ್ರಿಕೆ rāṣṭrike. *a kind of Solanum* (= ಬೃಹತಿ).

ರಾಷ್ಟ್ರಿಯ rāṣṭriya. belonging or relating to a kingdom. 2, *a king's brother-in law.*

ರಾಸ rāsa. uproar, din, noise. 2, a particular rustic dance, that in which Kṛiṣṇa and the gōpīs engaged.

ರಾಸಕ್ರೀಡೆ rāsa-krīḍe. the circular dance of Kṛiṣṇa and the cowherdesses (Bhāgavata 10, 28 sum.).

ರಾಸಭ rāsabha. sounding, braying, etc. 2, *an ass.*

ರಾಸಿ rāsi. Tbh. of ರಾಶಿ (Śmd. 335; see Mr. 408). see ಕಂಪ್ಪಳಿಸು. — ರಾಸಿಮಸಕ. excessive passion or wrath (Cpr. 6, 40 va.). — ರಾಸಿ ಮಾಡು. to make or form into a heap, to heap together, to pile up, to accumulate (C.; G. 186. 334. 527; B. 4, 40).

ರಾಸ್ನೆ rāsne. *the thorny shrub Mimosa octandra* Roxb. (= ಏಲಾಪರ್ಣಿ). 2, *the ichneumon plant* (=ನಾಕುಲಿ).

ರಾಸ್ಮೆ rāsme. Tbh. of ರಾಸ್ನೆ (My.; Te.). = ರಾಸ್ನೆ No. 1. (ಏಲಾಪರ್ಣಿ, ರಾಸ್ನೆ, etc., ಸಣ್ಣ ದುಮ್ಮರಾಸ್ಮೆ Si. 157; My.). 2, a tall perennial plant, the greater Galangal, Alpinia galanga Sw. (St. & Pl.; see ದುಮ್ಮರಾಸ್ಮೆ).

ರಾಹು rāhu. = ರಾವು, ರಾವು 1. (the seizer): N. of a daitya or demon with four arms and a tail, who drank a portion of the amṛita produced by the gods from the churned ocean, for which reason Viṣṇu severed his head and two of his arms from the rest of the body; the head and tail were transferred to the stellar sphere, the head wreaking its vengeance on the sun and moon by occasionally swallowing them for a time, while the tail, under the name of Kētu, gave birth to a numerous progeny of comets and fiery meteors: the dragon's head, *the ascending node of the moon* (ಸಿಂಹಿಕಾತನುಜ Mr. 39; ಗ್ರಹವಿತರ, ಗ್ರಹಭೇದ Nn. 76; ಬಾಂಗೆಸೆವ ಪಾವು Kk. 11 *b;* ಬಾಮ್ಬಾವು 12; ಚಾಟ್, ಎಲರ್ವಟ್ಟೆವಾವು Śm. 17; see Mr. 59). 2, an eclipse, the moment of occultation or obscuration. 3, a startling event, any public calamity, as an eclipse, a meteor, an earthquake, etc. (ಉತ್ಪಾತ 76). 4, a formidable poison (ಕರಾಲ, ಮಹಾವಿಷ 76). 5, fire (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 76.)

ರಾಹುಗ್ರಸ್ತ rāhu-grasta. swallowed by Rāhu: *eclipsed.*

ರಾಹುಟಿ rāhuṭi. a small tent (Mhr., H. ರಾವಟೀ; B. 4, 23; 5, 240).

ರಾಹುತ rāhuta. = ರಾವುತ, etc. (Bp. 61, 24; Si. 434; My.; B. 4, 181).

ರಾಹುಸಂಸ್ಪರ್ಶ rāhu-saṁsparśa. *an eclipse of the sun or moon.*

ರಾಳ rāḷa. = ರಾಲ, etc. (ಶಾಲ, ಸಜ್ಜರಸ Mr. 144; ಯಕ್ಷಧೂಪ, ಸರ್ಜರಸ G.); resin in general (Mhr.; My.). — ರಾಳದ ಮರ. the white Dammer tree, Vateria indica Lin. (St. & Pl.). — ರಾಳಧೂಪದ ಮರ. a tall tree furnishing the resin called black Dammer (Z.).

ರಿ ri. the second note of the gamut (Mr. 76; see ಸಪ್ತಸ್ವರ).

ರಿಕಾಪು rikāpu. = ರಿಕಾಬು. a stirrup (My.; Mhr., H. ರಿಕಬೀ, ರಿಕಿಬೀ).

ರಿಕಾಬು rikābu. = ರಿಕಾಪು. (My.).

ರಿಕಾಮಿ rikāmi. empty, void, hollow, vacant, unemployed, etc. (ರಿಕ್ತಕ G.; Mhr. ರಿಕಾಮಾ).

ರಿಕ್ಕಟೆ rikkaṭa. = ರೆಕ್ಕಟೆ, etc. silence, taciturnity (ಮೂಗುವಟ್ಟಿಗೆ, ಮೌನ Ss.); silently, etc. (ಗುಜುಗುಮ್ಮನೆ, ಬಿನ್ನನೆ, ಬಿನ್ನಗೆ Kk. 50).

ರಿಕ್ಕು rikku. = ರುಕ್ 3, ರುಕ್ಕು, etc. Ṛigvēda (My.).

ರಿಕ್ತ rikta. emptied, cleared, purged; *empty, void, poor, indigent;* vain, worthless; left, abandoned; devoid of, without. see ಅತಿ-.

ರಿಕ್ತಕ riktaka. *empty, void.*

ರಿಕ್ತೆ rikte. a poor woman (My.). 2, epithet of the fourth, ninth, or fourteenth days of the lunar fortnight (My.).

ರಿಕ್ಥ riktha. property left at death, inheritance, bequest. 2, *property in general, substance, wealth.*

ರಿಕ್ಥಿ rikthi. an heir. (R.).

ರಿಗ್ಗ rigga. — ರಿಗ್ಗವಡೆ. -ಪಣೆ. a sort of tabour (ಮೃದಂಗ Ct. II, 97; Cpr. 8, 30).

ರಿಂಖ riṅkha. (also ರಿಂಖೆ). creeping; sliding; dancing; one of a horse's paces; a horse's hoof; deceiving, disappointing. (R.).

ರಿಂಖಣ riṅkhaṇa. = ರಿಂಗಣ. (J. 22, 23).

ರಿಂಗಣ riṅgaṇa. *the act of moving, crawling, creeping.* 2, dancing; a (certain) dance (ಕುಣಿಹ Ct. II, 57; ಕುಣಿಹಂ, ನಚ್ಚಣಂ Kk. 59; Bh. 1, 12, 15; see ರಿಂಖ). 3, *slipping, sliding.* 4, *deviating* (from rectitude, duty, etc.). — ರಿಂಗಣಗುಣಿ. -ಕುಣಿ. to perform a (certain) dance (Śśv. 5, 37; J. 12, 45).

ರಿಜು riju. Tbh. of ಋಜು (Śmd. 353).

ರಿಣ riṇa. Tbh. of ಋಣ (Śmd. 353; Bp. 61, 56; ಸಾಲ Nn. 122; My.).

ರಿತು ritu. Tbh. of ಋತು (Śmd. 353; Śm. 20; Cpr. 7, 38; My.).

ರಿಂದ rinda. angry, petulant (Mr. H. Haigh. H.).

ರಿಪು ripu. *an enemy, an adversary, a foe* (ಹಗೆ Nn. 75).

ರಿವಾಜು rivāju. usage, custom (C.; B. 5, 9; Mhr., H.).

ರಿಷಿ riṣi. = ಋಷಿ. a sage, etc. (Sk.; My.).

ರಿಷ್ಟ riṣṭa. injured, hurt, wounded; unlucky; mischief, harm: *misfortune, bad luck; destruction, loss; sin.* 2, *good luck, prosperity.* see ಅ-.

ರಿಷ್ಟತಾತಿ riṣṭa-tāti. *causing prosperity, propitious, auspicious.*

ರಿಷ್ಟಿ riṣṭi. = ಋಷ್ಟಿ. *a sword.*

ರಿಸಾಲು risālu. = ರಿಸಾಲೆ. a troop of horse (My.; Mhr., H. ರಿಸಾಲಾ).

ರಿಸಾಲುದಾರ risālu-dāra. the commander of a risālu (My.).

ರಿಸಾಲೆ risāle. = ರಿಸಾಲು. (My.).

ರಿಸಿ risi. Tbh. of ಋಷಿ. a sage, etc. (Śmd. 353; Ct. II, 42; Kk. 33; Śm. 34; Cpr. 5, 20).

ರೀಢೆ rīḍhe. *disrespect, slight, contempt.*

ರೀಣ rīṇa. *dropping, trickling, oozing, distilling, flowing.*

ರೀತಿ rīti. dropping, flowing; *going, moving, motion;* a stream; a course. 2, *way, method, mode, manner, fashion;* usage, observance (ಆಚಾರ Mr. 250). 3, style, diction (Kāvy. IV, 1, seq.). 4, *brass, bell-metal.* 5, calx of brass; rust of iron; scoria of any metal. ರೀತಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಮಾತು ಬಲ್ಲ (Prv.). — ರೀತಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain a manner (Śśv. 2, 30).

ರೀತಿಕೆ rītike. brass, bell-metal (ಪುಷ್ಪಕ, ಹಿತ್ತಾಳೆ Nn. 123; ಹಿತ್ತಾಳೆ Mr. 98).

ರೀತಿಕ್ರಮರಸನಿರೂಪಣ rīti-krama-rasa-nirūpaṇa. representation of the proper dictions and of the sentiments: N. of one of the adhikaraṇas of the kāvyāvalōkana (Kāvy. I, 1*a*, 5; IV, 1 seq.).

ರೀತಿಪುಷ್ಪ rīti-puṣpa. *calx of brass.*

ರೀತಿವಿಫಲ rīti-viphala. unprofitableness or unmeaningness of diction, vain diction (one of the aṣhṭādaśadōṣas, Ch. v. 40).

ರೀಪರ್ rīpar. ರೀಪಾರ್ rīpār. lath work or lathing of a roof (Mhr.; Mhr. ರೀಪ, a lath).

ರುಂ ruṁ. the sound of a small spinning top (S. Mhr.). — ರುಂ. ರುಂ. rep. the sound of a certain drum that is not beaten, but rubbed with a stick (S. Mhr.).

ರುಕ್ ruk. 1. = ರುಚ್, of which it is the nominative. (ದಾಮ, ಕಿರಣ Nn. 33; ಕಿರಣ 131).

ರುಕ್ ruk. 2. = ರುಜ್, of which it is the nominative.

ರುಕ್ ruk. 3. Tbh. of ಋಚ್. the ṛigvēda. see ರುಗಾಗಮ.

ರುಕುಮಿಣಿ rukumiṇi. Tbh. of ರುಕ್ಮಿಣಿ. (Bp. 54, 35; My.).

ರುಕ್ಕು rukku. = ರಿಕ್ಕು. Tbh. of ಋಚ್. (My.).

ರುಕ್ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ruk2-pratikriye. *counteraction of disease, practice of medicine.*

ರುಕ್ಮ rukma. bright, radiant; *gold*; iron.

ರುಕ್ಮಕಾರಕ rukma-kāraka. *a goldsmith.*

ರುಕ್ಮವತಿ rukma-vati. N. of the wife of Aniruddha. (R.).

ರುಕ್ಮಾಂಗದ rukma-aṅgada. N. of a king. (J. 11, 30).

ರುಕ್ಮಿಣಿ rukmiṇi. = ರುಕುಮಿಣಿ. N. of a daughter of king Bhīṣmaka, carried off and espoused by Kṛiṣṇa (J. 6, 52; 7, 3. 8. 11. 24). 2, the goddess Lakṣmī. — ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸುತ. Pradyumna (J. 22, 18).

ರುಕ್ಷ rukṣa. 1. = ರೂಕ್ಷ. rough, harsh to the touch, not smooth or soft; rough to the taste, astringent, not bland; *rough, rugged, uneven; harsh, cruel, unkind, austere.*

ರುಕ್ಷ rukṣa. 2. Tbh. of ಋಕ್ಷ. a star (ನಕ್ಷತ್ರ Nn. 40, o. r. ಋಕ್ಷ; ತಾರೆ Mr. 513); a bear (Bp. 61, 83).

ರುಗಾಗಮ ruk3-āgama. the ṛigvēda (Śśv. 1, 65).

ರುಗ್ಣ rugna. broken; thwarted; *bent, crooked, curved;* injured; diseased, sick, infirm. see Mr. s. ಭಗ್ನ.

ರುಗ್ಮಂಜರಿ ruk1-mañjari. a cluster of lustre or rays (Cpr. 1, 19).

ರುಚ್ ruc. = ರುಕ್ 1. *light, lustre, brightness.* 2, *a ray of light.* 3, pleasure, wish, desire; loveliness, beauty.

ರುಚಕ rucaka. = ರುಚಿಕ. agreeable, pleasing; auspicious; any auspicious thing, any object supposed to bring good luck (ಭದ್ರ, ಮಾಂಗಲ್ಯ Nn. 41; ವರಮಂಗಲದ್ರವ್ಯ Mr. 523). 2, sharp, acid; tonic, stomachic. 3, *sochal salt* (ಸೌವರ್ಚಳ Hlā.; ಲವಣ, ಉಪ್ಪು 41; ಲವಣ 523). 4, a kind of golden ornament (ಆಭರಣ 41; 523). 5, a tooth (ದಶನ, ದಂತ 41; ದಂತ 523). 6, the throat, the neck (ಶಿರೋಧರ, ಕೊರಳ್ 41; ಕೊರಳ್ 523). 7, a mountain (ಭೂಧರ, ಪರ್ವತ 41). 8, ambrosia (ಅಮೃತ 41). 9, the citron (ಮಾತುಲುಂಗ, ಮಾದಲ 41; ಮಾತುಲಂಗ 523).

ರುಚಾಳಿಸು rucāḷisu. to compare (ಹೋಲಿಸು Śs.; T. ಉಜಜು, to be like; ಉಜಜ್ಜು, comparison).

ರುಚಿ ruci. *light, lustre, splendour,* beauty; colour. 2, *a ray of light.* 3, *wish, desire, pleasure, will;* inclination, taste for, liking for (Śmd. 158), relish. 4, *passion.* 5, taste, perception by the palate; flavour; relish, savour, savouriness (ಸಾಧನ, ಅನ್ನಮುಖ್ಯ ರುಚಿಸಂಚಯ, ಅನ್ನಮೊದಲಾದ ರುಚಿಗಳು, o. r. ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದ ರುಚಿಕರಂಗಳು Nn. 114). ಕಾರ ಕಹಿ ಹುಳಿ ಒಗರುಗಳೆಪ್ಪ ನಾಲ್ಕು ರುಚಿಗಳು (ಸೌರಭ್ಯ Nn. 119, o. r. ನಾಲ್ಕು ರಸಗಳು). 6, a kind of bitter grass (ಕಹಿಹುಲ್ಲು Mr. 110). 7, N. of another plant (ಚಿತ್ರ ರಟೆ, ಸಿಂಪಿಕೆ Mr. 130). ರುಚಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಸಿಯಕ್ಕಿ ತಿನ್ನಾನೇ? (Prv.). see Prvs. s. ಲೇವಡಿ, ಸಗಣಿ. — ರುಚಿ ಕಾಣು. = ರುಚಿ ನೋಡು. ರುಚಿ ಕಣ್ಡ ನಾಯಿ ಸುಚಿಯಾದರೂ ಬಿಡದು (Prv.). — ರುಚಿ ನೋಡು. to examine the taste of anything: to taste, to try (C.; B. 4, 59). — ರುಚಿ ಹತ್ತು. to prove luscious, to become or be luscious or savoury; to become or be tasty or agreeable (C., B. 4, 48).

ರುಚಿಕ rucika. = ರುಚಕ. shining, etc. (Bp. 3, 1).

ರುಚಿಕರ ruci-kara. causing pleasure. 2, making tasteful; savoury, tasty; that makes tasteful, etc. (My.; see Nn. s. ರುಚಿ No. 5).

ರುಚಿಕಾರ ruci-kāra. = ರುಚಿಕರ. ಅನ್ನಾದಿರುಚಿಕಾರ (ಸಾಧನ Mr. 501).

ರುಚಿತ್ವ rucitva. the state of taking pleasure in. 2, the state of possessing splendour, beauty or colour (Cpr. 7, 89).

ರುಚಿರ rucira. bright, brilliant, shining; *beautiful; pleasing; charming, pleasant*; sweet, dainty, nice; stomachic. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ರುಚಿರಾಮ ruci-rāma. quicksilver (ಸೂತ, ಪಾದರಸ Nn. 131). 2, the eye (ದೃಕ್, ಕಣ್ಣು 131). 3, white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು 131; ಬಿಳಿದು Mr. 475).

ರುಚಿಸು rucisu. to find pleasure in, to desire, to enjoy (Bp. 11, 10). 2, to appear as savoury, to be luscious, savoury or tasty (My.); to be agreeable, as a word (My.).

ರುಚ್ಯ rucya. bright, radiant; *beautiful, handsome, pleasing, delightful; a lover;* a husband.

ರುಜ್ ruj. = ರುಕ್ 2. breaking, dashing to pieces; fracture. 2, *sickness, disease;* toil, fatigue.

ರುಜ ruja. = ರುಜ್. (Sk.).

ರುಜನ rujana. = ರುಜು. see ರೋಗ-.

ರುಜು ruju. 1. Tbh. of ಋಜು. straight, right, etc. ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲುರುಜು (ರೋಹಿತ Hlā.).

ರುಜು ruju. 2. signature; proof (My.; Br.; H.). ರುಜುಮಾಡು. to sign; to prove (My.). — ರುಜುವಾತ್. proved, established; proof.

ರುಜೆ ruje. breaking, fracture, destruction. 2, *sickness, disease, pain.*

ರುಂಜೆ ruñje. a brazen drum (Te.; Abh. P. 4. 56).

ರುಣ ruṇa. Tbh. of ಋಣ. (My.; Bh. 1, 8, 39). ಕುಣಿ ಅಗಿಸಿದರೆ ರುಣ ತೀರೀತೇ (or ತೀರಿತೇ)? (Prv.). see Prvs. s. ಸುಡು 1, ಹಣ, ಹೆಣ 1.

ರುಣ್ಡ ruṇḍa. *a headless body, a mere trunk* (retaining life and continuing to mix in battle). 2, the head as separated from the body, a skull (Mhr.; ಸಿರ Śs.).

ರುಣ್ಡಮಾಲೆ ruṇḍa-māle. a necklace or wreath of skulls (J. 13, 63; 14 sum.; 14, 19; Mhr.; My.).

ರುಣ್ಡಿಕೆ ruṇḍike. a field of battle. 2, the threshold of a door. 3, a go-between. 4, superhuman power. (R.).

ರುತ ruta. 1. broken to pieces, divided. see ನಿ-.

ರುತ ruta. 2. = ರುತಿ, ರುತು 2. sounded, filled with cries; *any cry or noise: the note of birds, humming of bees*, etc.; song.

ರುತಿ ruti. = ರುತ 2. (Rśv. 13, 76).

ಋತು rutu. 1. Tbh. of ಋತು (ಶುಚಿ Nn. 18; ಶಾರದೆ 28; Si. 44; My.). [ಈ ಋತುವಿಂಗೀ ಪಸದನಂ Pb. 3, 45]. ವಸನ್ತ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಪ್ರಾವೃಷ್ ಶರದ್ ಹೇಮನ್ತ ಶಿಶಿರ ಎನ್ದು ಆಱುಂ ಋತುಗಳಕ್ಕುಂ (Hlā.).

ಋತು rutu. 2. Tbh. of ರುತ 2. (ಗೀತ Nn. 35).

ರುದಿತ rudita. cried, lamented, wept; *a crying, a weeping, a wailing, a lamentation.*

ರುದ್ದು ruddu. = ರುಬ್ಬು 1. (Te.); to beat soundly (My.).

ರುದ್ಧ ruddha. stopped, checked, impeded, opposed; *shut in, confined, surrounded, fenced in.*

ರುದ್ರ rudra. crying, howling, roaring; one who roars, etc. 2, the roarer or howler: N. of the god of tempests and father of the Rudras or Maruts. 3, *Śiva.* 4, *Śiva as the regent of the north-east quarter.* 5, any one of the (eleven) Rudras or storm winds, *i. e. a class of demigods* who are regarded as inferior manifestations of Śiva (Bp. 61, 53; see ಪನ್ನೊನ್ದು ರುದ್ರರ್). 6, the number 11 (Ch.; ಪನ್ನೊನ್ದು Mr. 347; Bp. 5, 64). 7, sign for a metrically long syllable (Ch.). 8, N. of a class of feet (Ch.). 9, = ರುದ್ರಸೂಕ್ತ (My.). ರುದ್ರನಾದರೇನು? ಭದ್ರನಾದರೇನು? ನಿದ್ರೆ ಬನ್ದರೆ ಸರಿ (Prv.). — ರುದ್ರಗಣ್ಣಿ. a dōtra or sīre with a border the texture of which represents rudrākṣas (My.). — ರುದ್ರಗಣ್ಣು. the peculiar knot with which a Śaiva joins the two ends of his sacrificial thread (My.). — ರುದ್ರದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 1). — ರುದ್ರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). see ಕಾಲಾಗ್ನಿ-.

ರುದ್ರಟ rudraṭa. N. of the author of the Śriṅgāratilaka. see Kāvv. V, 970.

ರುದ್ರಪಶುಪತಿ rudra-paśupati. N. (Bp. 9, 45; 13, 1).

ರುದ್ರಪುಷ್ಪ rudra-puṣpa. *the shoe-flower* (ದಾಸವಣ, ಜಪೆ Hlā. MS.; the print has ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ).

ರುದ್ರಪ್ರಕರ rudra-prakara. the multitude of Rudras (Bp. 10, 19).

ರುದ್ರಪ್ರಯಾಗ rudra-prayāga. N. of the place where the river Mandākinī joins the Ganges. (R.).

ರುದ್ರಭೂಮಿ rudra-bhūmi. a burying or burning ground (My.).

ರುದ್ರಮನ್ತ್ರ rudra-mantra. = ರುದ್ರಸೂಕ್ತ. (My.).

ರುದ್ರಮುದ್ರೆ rudra-mudre. the mark or impression of a liṅga (Bp. 57, 32).

ರುದ್ರವೀಣೆ rudra-vīṇe. Rudra's lute: a lute with two dried sōre-gourds (My.). 2, a particular religious observance.

ರುದ್ರವೀರ್ಯ rudra-vīrya. Śiva's semen; quicksilver; sulphur (My.).

ರುದ್ರಸೂಕ್ತ rudra-sūkta. N. of a ṛigvēda hymn addressed to Rudra (Śsv. 1, 79 va.; 4, 101).

ರುದ್ರಾಕ್ಷ rudra-akṣa. Rudra-eyed: the tree Elaeocarpus ganitrus, and its berry (sacred to Śiva). see Bp. 12, 12; 32, 51; 41, 8.

ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆ rudrākṣa-māle. a rosary made of rudrākṣa berries (My.).

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ rudra-akṣi. = ರುದ್ರಾಕ್ಷ. (My.; see ಅಡವಿ-).

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಭಸಿತಾಕಲಿತದೇಹಿ rudrākṣi-bhasita-ākalita-dēhi. Śiva; a Liṅgavanta (Bp. 27, 30).

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಭಸಿತಾಭರಣ rudrākṣi-bhasita-ābharaṇa. Śiva; a Liṅgavanta (Bp. 27, 33).

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಸರ rudrākṣi-sara. = ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆ. (My.).

ರುದ್ರಾಕ್ಷೆ rudra-akṣe. = ರುದ್ರಾಕ್ಷ. (Bp. 3, 26; 12, 19; 38, 14; 41, 20).

ರುದ್ರಾಣಿ rudrāṇi. *Rudra's wife Durgā.*

ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ rudra-abhiṣēka. anointing a liṅga whilst repeating the rudrasūkta (My.).

ರುದ್ರಾವತಾರ rudra-avatāra. an incarnation of Śiva (Bp. 53, 6; 60, 1).

ರುದ್ರೇಶ rudra-īśa. the ruler of the Rudras (Bp. 24, 48).

ರುದ್ರೋದ್ಗಾರಿ rudrōdgāri. Tbh. of ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ. (My.).

ರುಧಿರ rudhira. red; *blood;* saffron.

ರುಧಿರಾಕ್ಷ rudhira-akṣa. N. of a rākṣasa (J. 20, 48. 49. 51).

ರುಧಿರೆ rudhire. N. of a plant (ಮದುರಂಗಿ Mr. 117).

ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ rudhira-udgāri. spitting blood; the fifty-seventh year in the cycle of sixty (My.).

ರುಣ್ಡಿ ruṇḍi. breadth, width (My.; Mhr.).

ರುಣ್ಡ್ರ rundra. large, great (Bp. 1, 40; 8, 4; it is the word that, instead of ವಡ್ರ, appears in the Mysore Amarakōśa; see Si. 370).

ರುಪಾಯಿ rupāyi. = ರೂಪಾಯಿ. (C.).

ರುಬರೂಬು rubarūbu. = ರೂಬರೂ, ರೂಬರೂಬು. face to face (My.; Mhr., H. ರುಬುರೂ, ರುಬೇರೂಬ, ರೂಬರೂ).

ರುಬ್ಬು rubbu. 1. (fr. ಒರೆ 3). = ರುದ್ದು. to grind in a mortar (My.; Te.).

ರುಬ್ಬು rubbu. 2. grinding. — ರುಬ್ಬುಗುಣ್ಡು. a grind-stone (My.; Te. ರುಬ್ಬುರಾಯಿ).

ರುಮ ruma. = ರುಮೆ. (Si. 312).

ರುಮಾಲ rumāla. = ರುಮಾಲು, ರೂಮಾಲು, ರೂಮಾಲೆ. a handkerchief, a towel; any square piece of cloth for wrapping round the head or for tying up articles, a turban, etc. (Br.; B. 2, 7; Cb. 73. 134; Mhr., H. ರುಮಾಲ; T. ಉಱುಮಾಲೈ).

ರುಮಾಲು rumālu. = ರುಮಾಲ. (My.). see Prv. s. ರುವ್ವಿ.

ರುಮೆ rume. *a salt-pit, a salt-mine* (especially one in the district of Sambhar in Ajmere); rock-salt (ಉಪ್ಪಿನ ಕಲ್ಲುಗಳು Mr. 100). see s. ಉಪ್ಪಿನ ಕಟ್ಟೆ.

ರುರು ruru. *a kind of deer* (ಬಿಳಿಯ ರೇಖೆಯುನುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ Nr.).

ರುವಿ ruvi. (fr. ರೂಪು?). = ರುವ್ವಿ. a pie, a kāsu (My.; Te. ರುವ್ವ; Mhr. ರುಕಾ, the 12th part of an Anna).

ರುವೂಕ ruvūka. = ಉರುವೂಕ, ರೂಬುಕ, ರೂವುಕ. (Colebr.).

ರುವ್ವಿ ruvvi. = ರುವಿ. (My.). ರುವ್ವಿ ಕೊಡದವ ರುಮಾಲು ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ರುಷ್ rus. *anger, wrath, passion.*

ರುಷಿ ruṣi. Tbh. of ಋಷಿ. a sage, etc. (Ct. II, 42; see ಮಹಾ-).

ರುಷಿತ ruṣita. enraged, irritated, angry (My.).

ರುಷ್ಟಿ ruṣṭi. Tbh. of ವೃಷ್ಟಿ. rain, a shower, etc. (My.).

ರುಸಬ rusaba. Tbh. of ವೃಷಭ. a bull. (My.).

ರುಸಿ rusi. Tbh. of ಋಷಿ. a sage, etc. (My.; Te.).

ರುಸುಮು rusumu. fees, dues, commission (My.; Br.; H.).

ರುಹ್ ruh. = ರುಹ. see ಅಮ್ಭೋ-.

ರುಹ ruha. rising, mounting, springing up, growing, increasing; mounted, ascended upon. see ಅಮ್ಭೋ-, ಕರ-, ಕ್ಷಿತಿ-.

ರುಹೆ ruhe. *bent grass, Panicum dactylon* (see Si. 162).

ರುಳಿ ruḷi. a silver chain worn on the leg, just above the ankle, by women (My.; Mhr. ರುಳಣೇಂ, to shake gracefully).

ರೂ rū. (fr. ಒರೆ 5, ಉರು to repeat ?). repetition of words and sentences to commit them to memory.

(Te. ರುವ್ವು). — ರೂ ಹಾಕು. to repeat words frequently to commit them to memory (My.; G. in his preface).

ರೂಂ rūṁ. N. of a country (Si. 101).

ರೂಕ್ಷ rūkṣa. = ರುಕ್ಷ 1. rough, harsh, etc. (ತೀಕ್ಷ್ಣ, ತಿಗ್ಮ, etc. Mr. 34; Cpr. 5, 4 va.).

ರೂಕ್ಷಣ rūkṣaṇa. making rough, rugged or harsh; making dry or thin. see ವಿ-.

ರೂಕ್ಷೆ rūkṣe. dryness, aridity, emaciation; harshness, unkindness, cruelty (Bp. 61, 83).

ರೂಡಿ rūḍi. Tbh. of ರೂಢಿ (Śmd. 339; Bp. 50, 36). ಹಾಗೆ ಇವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಡತೆಗಳು ಎನ್ದಿಗೂ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲಿ (B. 4, 188). — ರೂಡಿದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. the usual current of a river (Bp. 50, 38). — ರೂಡಿ ಬೀಱು. to become habitual or customary (My.). — ರೂಡಿ ಮಾಡು. to practise, to learn by practice (Cpr. 2, 14 va.; My.). — ರೂಡಿ ಮಾತು. a commonly known and used word (My.).

ರೂಡಿಸು rūḍisu. to be commonly known and used (J. 28, 22; B. 5, 113); to assemble in numbers (J. 4. 14; Śsv. 4. 42); to become or be notorious or famous (Bp. 5, 41; 26, 62; 42, 6; 51, 42; 54, 55; 56, 30). 2, to ascend, to rise (Bp. 24. 50). 3, to cause to grow, become large or much, to accumulate, to join (as property, grain, etc., My.).

ರೂಢ rūḍha. mounted, risen, ascended; sprung up, born, produced; grown, increased, developed; large, bulky, great, much; commonly known, notorious; certain, ascertained; traditional, generally received, popular, customary, conventional, not to be etymologically resolved; having a special meaning or one not depending directly on the etymology; obscure. see Śmd. 75. 158. 174.

ರೂಢನಾಮ rūḍha-nāma. a noun of which the meaning is not to be etymologically resolved, a word not etymologically derived, a word used in a conventional sense (Śmd. 93-95).

ರೂಢಮೂಲ rūḍha-mūla. well-rooted, well-established, powerful (My.).

ರೂಢಿ rūḍhi. = ರೂಡಿ q. v., ಱೂಢಿ. mounting, ascending, rise, ascent. 2, springing up, birth, origin. 3, fame, renown, notoriety. 4, custom, customary usage, common currency, general prevalance, use; popularity; familiarity with. 5, a popular or conventional acceptation of words (as opposed to their direct etymological meaning). 6, the employment of a word in a sense not borne out by its etymology. ರೂಢಿಯಿಲ್ಲದ ಪದ ಹಾಡಿದರೆ ತಿಳಿದಾನೇ? (Prv.). see Śmd. 29. 122. 202. 391; Kāvy. V, 1; Sp. s. ಮಾಡು 1. — ರೂಢಿವಡೆ. -ಪಡೆ. = ರೂಢಿವೆಱ್ No. 2. (Grj. 2, 106 va.). — ರೂಢಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain use or notoriety: to come into common use (ರೂಢಿಯಾಗು Śmd. 186 Cm.). 2, to grow great or famous (Cpr. 2, 16; Bp. 37, 68).

ರೂಢಿತ rūḍhita. = ರೂಢ. mounted, ascended (Bp. 50, 2).

ರೂಢಿಪತಿ rūḍhi-pati. a notorious ruler. see Sp. s. ನಾಡು.

ರೂಢಿಶಬ್ದ rūḍhi-śabda. = ರೂಢನಾಮ (Sk.). 2, a word that is commonly known and used (My.).

ರೂಢಿಸು rūḍhisu. = ರೂಡಿಸು, q. v.

ರೂಪ rūpa. = ರೂಪು, ರೂವು, ರೂಹು. *any outward appearance or phenomenon, form, figure, shape* (ಪರಿಜು Ct. I, 100; ವರ್ಣ, ನಾನಾ ವರ್ಣ Nn. 119); image, resemblance, semblance; any visible object, an image, an idol. 2, the form of a noun or verb, etc. in grammar, an inflected form by declension or conjugation. 3, a handsome form, shapeliness. beauty. 4, natural state or condition, nature, property, feature, character. 5, kind, sort, species. 6, mode, manner. 7, a single specimen, a type, a pattern, an exemplar. 8, the number one, the arithmetical unit. 9, in algebra: a known quantity. 10, a drama, a play, a dramatic composition. 11, cattle. 12, *a beast*, a number of beasts or various beasts (ಮೃಗಸಮೂಹ, ನಾನಾಮೃಗಂಗಳು 119). — ರೂಪವ್ಪೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to get a form (Grj. 4, 34).

ರೂಪಕ rūpaka. illustrating by metaphor, figurative; a peculiar metaphor or simile (upamā) in rhetoric, the description of one object under the form of an another which it is poetically supposed to resemble Kr. 3, 2. 12. (Kāvy. III, 3. B, 41. 80 seq.; ಅಲಂಕಾರ Nn. 135; ಅತ್ಯಲಂಕಾರ Mr. 526). 2, a form, a figure, a shape, an image; a peculiar shape or image, a feature (? ಪ್ರತಿಮಾಭೇದ, ಪ್ರತುಮೆಗಳ ಭೇದ 135). 3, a kind, a species (ಸಲಾಕ್ಷಣ್ಯ, ಲಕ್ಷಣಭೇದ 135). 4, shapeliness, beauty (ಸರೂಪ, ಚೆಲುವು 135). 5, a drama, a play, a dramatic composition (ಕಾವ್ಯ 526). 6, a theatrical performance, dancing (ತಾಣ್ಡವ, ನೃತ್ಯ 135; ನಾಟ್ಯ 526). 7, a particular time in music (ತಾಳವಿಭೇದ 135; ತಾಳಮಾನ 526). 8, a clever man (ಚತುರ, ಚದುರ 135); a cunning, crafty man (ಧೂರ್ತ 526).

ರೂಪಕತಾಲ rūpaka-tāla. = ರೂಪಕ No. 7. (My.).

ರೂಪಕರೂಪಕ rūpaka-rūpaka. a kind of rūpaka in rhetoric [Kr. 3, 23]; (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

***ರೂಪಕಾಪಹ್ನುತಿ rūpaka-apahnuti.** one of the varieties of rūpaka, a figure of speech. Kr. 3, 24.

ರೂಪಣ rūpaṇa. forming, representing; figure; figurative illustration. see ನಿ-.

ರೂಪತೆ rūpate. the state of being formed or composed of; the state of having a form. see ದ್ವಿ-.

ರೂಪದ್ವಿತ್ವ rūpa-dvitva. repetition of the form of a noun, etc. (Kāvy. I, 3, 89-97; *cf.* ಪದಯುಗಳೋಚ್ಚರಣ).

ರೂಪವತಿ rūpa-vati. a handsome or beautiful woman (My.; B. 5, 43).

ರೂಪವನ್ತ rūpa-vanta. a handsome man (My.). feminines ರೂಪವನ್ತಳು, ರೂಪವನ್ತೆ (My.).

ರೂಪಹೀನ rūpa-hīna. devoid of beauty, ugly. ರೂಪಹೀನ ವಾದುದು (ವಿಕಟ, ಕುರೂಪು Nn. 146).

ರೂಪಾಕಾರ rūpa-ākāra. = ರೂಪಾರ. a beautiful form (?).

ರೂಪಾಜೀವೆ rūpa-ājīve. *a harlot, a prostitute.*

ರೂಪಾದಿಲೇಖನ rūpa-ādi-lēkhana. writing or drawing figures, etc. see ಚಿತ್ರಿಸು.

ರೂಪಾನ್ತರ rūpa-antara. another form, a change of form (Śmd. 111 Cm.; 156; My.).

ರೂಪಾಯಿ rūpāyi. (fr. ರೂಪ್ಯ). = ರುಪಾಯಿ. a rupee (C.; Mhr. ರುಪಯಾ; B. 2, 25; 4, 87). ೧ ರೂಪಾಯಿತೂಕ (ಕನಿಷ್ಠಪಲ); ೨ ರೂಪಾಯಿತೂಕ (ಮಧ್ಯಮಪಲ); ೩ ರೂಪಾಯಿತೂಕ (ಉತ್ತಮಪಲ); ೧, ಅಥವಾ ೨, ಅಥವಾ ೩ ರೂಪಾಯಿಗಳ ತೂಕದ ಚಿನ್ನ (ಕುರುವಿಸ್ತ, ಚಿನ್ನದ ಪಲ Si. 328).

ರೂಪಾರ rūpa-āra2. Tbh. of ರೂಪಾಕಾರ (Śmd. 383).

ರೂಪಾವಳಿ rūpa-āvaḷi. the rows or tables of declension or conjugation (B. 5, 271).

ರೂಪಿ rūpi. having form or figure; *well-shaped, handsome, beautiful*; appearing as, like.

ರೂಪಿತ rūpita. formed, represented, exhibited, imagined. (Bp. 49, 41; see ಅವ- and ಕುಲ್ಪಿತ).

ರೂಪಿಸು rūpisu. = ರೂಹಿಸು. to form, to mould, to figure, to represent (as any image, picture, etc., My.); to show, to point out (as a fault, My.). [ರೂಪಕಮುಮ್ಪುದು ಪೆಱವರ ರೂಪಾದಿ ಗುಣಂಗಳಾನಭೀವೋಕ್ತಗಳಿಂ ರೂಪಿಸುವುದು Kr. 3, 12]. 2, to view, to inspect, to look at, to consider, to regard (Bp. 4, 53; 15, 15; 19, 50). 3, to appear (Bp. 19, 38; 51, 40; 61, 18).

ರೂಪು rūpu. Tbh. of ರೂಪ. (Śmd. 364; Cpr. 6, 79; Bp. 4, 53; 23, 26; 50, 25; 51, 32; 52, 34. 56; C. Bp. 11; J. 28, 40; ಪರಿಜು Ct. I, 69; ಬಲ Nn. 14; ಸೌನ್ದರ 24; ಚೆಲ್ವ 68; ಚೆಲುವು 70; ಆಕಾರ 71). ರೂಪಿನ್ದೆ (Śmd. 10); ರೂಪಿಂಗೆ (131); ರೂಪಿನಲ್ಲಿ (141 Cm.). ಮರ ದಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ರೂಪು (ಪ್ರನ್ಮ, ಮರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದನ್ಲಾ ಪ್ರತುಮೆಗಳು Nn. 164). see Sp. s. ಸ್ವರ 2. — ರೂಪಡಗು. -ಅಡಗು. a form to disappear (J. 15, 40). — ರೂಪಱು. -ಅಱು. natural form, or beauty, to be destroyed (Bp. 57, 56). ರೂಪಱುದ ಸಾವು (ಮಣ್ಮಱು Śmd. I). 2, to destroy a form, etc. (Bp. 16, 3). — ರೂಪಾನ್. -ಆನ್. to take or assume a form, etc. (Rśv. 13, 77 va.). — ರೂಪಿಡು. -ಇಡು. to indicate or evince anger or passion (ಕ್ರೋಧನಿರ್ದೇಶ Śmd. Dh.). — ರೂಪುಗರೆ. -ಕರೆ. form or beauty to disappear (Abh. P. 3, 39. 45). [2, to disguise. ಪಾಂಚಾಳ ರಾಜ ತನೂಜೆಯುಂ ರೂಪುಗರೆದು ಸೈರನ್ಧ್ರೀವೇಷದೊಳ್ ಪೋಗಿ Pb. 8, 55 va.]. — ರೂಪುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. a form or figure to appear (Bp. 16, 5). — ರೂಪುಗಿಡು. -ಕಿಡು. natural form, or beauty, to be destroyed or disappear. see ಅೞ್ and ಕಟಕುಱು; Abh. P. 13, 69. — ರೂಪುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ರೂಪುಗಿಡು. (Bp. 57, 70). — ರೂಪು ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ರೂಪಾನ್. (Cpr. 7, 80; Bp. 15, 17). — ರೂಪು ದಳೆ. -ತಳೆ. = ರೂಪುಗೊಳ್. (Cpr. 5, 81). — ರೂಪುದೋಱು. -ತೋಱು. to show a form (V. 14, 106; 14, 106 va.; Śśv. 2, 92). — ರೂಪು ವಡೆ. -ಪಡೆ. = ರೂಪುಗೊಳ್. (Rśv. 5, 50 va.).

ರೂಪ್ಯ rūpya. = ರುಪಾಯಿ, ರೂಪಾಯಿ. *handsome, beautiful*. 2, bearing a stamp, stamped. 3, *wrought metal, silver or gold bearing a stamp or impression, a stamped coin*. 4, *silver*.

ರೂಪ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ rūpya-adhyakṣa. *a master of the mint.*

ರೂಬಕಾರಿ rūbakāri. the written record of case (My.; H.).

ರೂಬರೂ rūbarū. = ರುಬರೂಬು, etc. face to face (Si. 399; My.).

ರೂಬರೂಬು rūbarūbu. = ರೂಬರೂ. (My.).

ರೂಬುಕ rūbuka. = ರೂವುಕ. castor plant (ಅವುಡಲ ಗಿಡ G.).

ರೂಮಾಲು rūmālu. = ರುಮಾಲ, etc. (My.; M. ಜೂಮಾಲ್).

ರೂಮಾಲೆ rūmāle. = ರೂಮಾಲು. ಪೂಮಾಲೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರೂಮಾಲೆ ಬೇಡವೋ? (Prv.).

ರೂಲು rūlu. a "rule", a ruler [E.]. (My.); a line (My.). — ರೂಲು ದೊಣ್ಣೆ. a ruler (My.).

*ರೂವಾರಿ rūvāri. a sculptor.

ರೂವು rūvu. Tbh. of ರೂಪ (Śmd. 364).

ರೂವುಕ rūvuka. = ರುವೂಕ, etc.

ರೂಷಿತ rūṣita. adorned, decorated. 2, *covered, overspread* (ಗುಣ್ಠಿತ, ಮುಸುಕಿಡುದು Hlā., o. r. ಕುಣ್ಠಿತ). 3, made rough or rugged. 4, *pounded, reduced to dust* (see ಗುಣ್ಠಿತ).

ರೂಹಿಸು rūhisu. = ರೂಪಿಸು. to appear, etc. (Grj. 6, 56 va.; Rām. 3, 6, 6).

ರೂಹು rūhu. Tbh. of ರೂಪ. form, etc. (ಪರಿಜು Ks.). [ಅವಿಗೆಯೊ ಳೊದವಿದ ಪುತ್ತಳಿಯ ರೂಹಿನನ್ತಾಯಿತ್ತು Bv. 16; Cv. 1435]. — ರೂಹು ಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to show (J. 13, 42); to show a form (26, 3).

ರೆಕ್ಕಟ rekkaṭa. = ರಿಕ್ಕಟ, ಱಿಕ್ಕಟ. quietly, silently. (ಬಿನ್ನಗೆ, ಬಿನ್ನನೆ, ಸುಮ್ಮಗೆ Ks.).

*ರೆಕ್ಕೆ rekke. = ಎಱಂಕೆ a wing of a bird (Tu. ರಂಕೆ).

ರೆಂಕೆ reṅke. = ರಂಕೆ. (Sd.; Te. ರೆಙ್ಕು, to low as cattle).

ರೆಂಜೆ reñje. the tree Mimusops elengi Lin. (St. & Pl.; M. ಇರಞ್ಞಿ, ಇಲಞ್ಞಿ; T. ಇಲಂಜಿ). [Tu.]. see ಗುದ್ದ-.

ರೆಡ್ಡಿ reḍḍi. = ರಡ್ಡಿ. a title of a caste of a Telugu cultivators. (My.).

ರೆಬ್ಬೆ rebbe. (or ರೆಬ್ಬು? Te. ಱೆಚ್ಚ = K. ರೆಮ್ಮೆ; Te. ಅವ್ವೆ, ill-fame; abuse, see ರಟ್ಟೆ). — ರೆಬ್ಬಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 6). — ರೆಬ್ಬವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. see ಪುರಾತ-.

ರೆಮ್ಬೆ rembe. = ರಮ್ಬೆ, q. v. a twig, etc. (My.; Si. 117. 120. 121. 123. 143).

ರೆಮ್ಮ remma. (= ರೇಮ?). — ರೆಮ್ಮಾಯಿ. -ಆಯಿ. N. of Abhinava-maṅga's mother (Mr. 540).

ರೆಳ್ಳು reḷḷu. a reed, used to write with, Saccharum sara (Te. ರೆಲ್ಲು). — ರೆಳ್ಳುಗಸವು. -ಕಸವು. N. of a grass (ಕಾಶ, etc. Si. 163).

ರೇ rē. 1. a particle of calling (a male): oh you! you fellow! sirrah! etc. (Sk., Mhr.; Bp. 55, 46; 61, 20).

ರೇ rē. 2. = ರಯಿ, ರೈ, etc. property, possessions, goods, wealth, gold; costliness; grandeur, shine, glitter, lustre, beauty. see ರೇವತ್.

ರೇಕ rēka. emptying, evacuating; resigning, leaving; looseness, purging. 2, suspicion, doubt, care. 3, an outcaste. 4, a frog. see ಅತಿ-.

ರೇಕು rēku. a thin plate of metal (used in covering other metals instead of chemically gilding or plating, My., Te.; T. ಇರೇಕ್ಕು); gold (My.). 2, the leaf of a flower, the petal of a flower (My., Te., T.). ಎಳೇ ರೇಕುಗಳು (ಸಂವರ್ತಿಕೆ, etc. Si. 97). — ರೇಕವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 9, 35).

ರೇಕೆ rēke. Tbh. of ರೇಖೆ. a line. ರೇಕೆ ಎೞ್, -ಬರೆ, -ಹಾಕು (My.). 2, regular arrangement, order, trim (My.). — ರೇಕೆ ಮಾಡು. to put in proper order, to arrange properly, to collect(My.). ರೇಕೇ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ತೋಕೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ರೇಖಾಂಶ rēkhā-aṁśa. a degree of longitude; longitude (B. 5, 307).

ರೇಖಾಗಣಿತ rēkhā-gaṇita. geometry (My.).

ರೇಖಾತ್ರಿತಯ rēkhā-tritaya. a triad of lines or stripes, three lines, etc. (Bp. 41, 2).

ರೇಖಾಯಿಲ rēkhā-āyila. (Śmd. 252). a man who delineates, paints, or writes.

ರೇಖಿಕೆ rēkhike. ರೇಖಿಕಾ. = ರೇಖೆ. a line (drawn from the outer corner of the eye, Cpr. 8, 77).

ರೇಖೆ rēkhe. ರೇಖಾ. = ರೇಖ, ಲೇಖೆ. *a line* (ಗೆರೆ Ct. 1, 48; Śm. 16; ಗೀಟು Nn. 157); *a streak, a stripe;* a row, a series; a continuous line; drawing; the first or prime meridian (from Ceylon to the North-pole). 2, fulness, satisfaction. 3, deceit, fraud. 4, a small quantity, a little portion. — ರೇಖೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to put a line to (V. 5, 14 va.).

ರೇಗಿಸು rēgisu. (to cause to rise); to irritate, to excite, to make angry (My.; Te. ರೇಚು).

ರೇಗು rēgu. 1. (fr. ಎಱ್ 1, etc.). to rise, as dust (Te.); to be aroused, to get excited, to become angry, to begin to rage (My.; Te. ರೇಗು, ಲೇಚು).

ರೇಗು rēgu. 2. (= ಎಗಚಿ, etc.). the Jujube (ಬದರ, etc., ಎಳಚಿ, etc. Si. 130; Te.).

ರೇಗುಪ್ತಿ rē-gupti. N. of a rāga (My.).

ರೇಚ rēca. emission of breath, etc. (in yōga, see ರೇಚಕ). 2, N. of two plants. — ರೇಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 37). (Te. ರೇಚು. a sort of ounce or lynx.)

ರೇಚಕ rēcaka. emptying, purging; emitting the breath; emission of breath, exhalation, expiration (ನಾಸಿಕದಿ ಬಿಡುವ ಅನಿಲಂ Mr. 53); expelling the breath out of one of the nostrils (in the practice of yōga). 2, a purge, cathartic. 3, N. of men.

ರೇಚನ rēcana. = ರೇಚಕ. see ವಿ-.

ರೇಚಿತ rēcita. left void or empty, freed from, cleared; purged. 2, *one of a horse's paces, cantering* (or moving in the lounge, or sidling; ಕುದುರೆಯ ಮುಡಿಕಿಯ ನಡಿಗೆ G.).

ರೇಜಿಗೆ rējige. disgust (My.; *cf.* ಅರೋಚಕ?).

ರೇಜುದಾನು rējudānu. a sandbox used by a writer (My.; Br., H.).

ರೇಣು rēṇu. *dust.* 2, *the pollen of a flower.* 3, a female elephant (ಪೆಣ್ಣಾನೆ Mr. 153). ರೇಣು ಮಾಣಿಕವಾದರೂ ವಾಣಿಜತನ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). 4, N.

ರೇಣುಕ rēṇuka. N. of a Yakṣa. 2, N. of one of Śiva's pramathas (Bp. 1, 52); N. of a śaiva devotee and poet (Rśv. 1, 17). 3, N. of a serpent (Bp. 46, 28). 4. N. of an elephant. 5, a sort of pulse (ಬಟಕಡ್ಲೆ ಕಾಳು G.). — ರೇಣುಕ ಬೀಜ. (ಕಪಿಲೆ, ಹರೇಣು G.).

ರೇಣುಕಾಸುತ rēṇukā-suta. Paraśurāma (My.).

ರೇಣುಕೆ rēṇuke. ರೇಣುಕಾ. the wife of Jamadagni and mother of Paraśurāma (Mr. 258). 2, *a particular drug or medicinal substance,* said to be fragrant, but bitter and slightly pungent in taste, and of a greyish colour.

ರೇಣುಕೇಶ rēṇuka-īśa. = ರೇಣುಕ No. 2. (Rśv. 1, 53; *cf.* ರೇಣುಕಾ ಚಾರ್ಯ 1, 56).

ರೇತ rēta. = ರೇತಸ್. (ಶುಕ್ಲ, ಇನ್ದ್ರಿಯ Nn. 32; ಇನ್ದ್ರಿಯ 37. 48).

ರೇತಸ್ rētas. = ರೇತ, ರೇತು. *semen virile.* 2, quicksilver.

ರೇತು rētu. Tbh. of ರೇತ. (ತೇಜಸ್, ಬೀಜ, ವೀರ್ಯ G.).

ರೇಫ rēpha. = ರೇಫೆ. a burr, a burring sound: the letter ರ (ರ್, Śmd. 41. 217; ವಿಸರ್ಜ, ನೀಟು Nn. 62, o. r. ಗೀಟು). 2, cretic, one short syllable between two long syllables. 3, passion. 4, *low, vile, contemptible.* see Kāvy. I, 3, 60-63. 98-103; III, 2, B, 48-51.

ರೇಫಸ್ rēphas. *low, vile, contemptible.*

ರೇಫಸ rēphasa. Tbh. of ರೇಫಸ್. (Mr. 225).

ರೇಫಸಂಯೋಗ rēpha-saṁyōga. a term that is endowed with the rēpha (Śmd. 50).

ರೇಫಾನ್ತ rēpha-anta. a term with a final rēpha (Śmd. 53).

ರೇಫಾಶ್ರಿತ rēpha-āśrita. closely connected with the rēpha (Śmd. 26).

ರೇಫೆ rēphe. Tbh. of ರೇಫ. see Śmd. 27. 71. 75. 217. 219. — ರೇಫೆ ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be united with a rēpha (Śmd. 38. 71).

ರೇಮ rēma. (Tbh. of ರೇವ). — ರೇಮಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 48, 22). — ರೇಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 48, 30; see ಕದಿರ-).

ರೇರಿಹಾಣ rērihāṇa. Śiva; a thief; an asura. (R.).

ರೇಲ rēla. the Cassia tree (Te.; ಆರಗ್ವಧ, ಆರೇವತ, etc. Si. 126).

ರೇವ rēva. (= ರೇಮ). N. of the father of Raivata (Sk.). ರೇವಣ. (-ಅಣ). N. (Rśv. 1, 55. 61).

ರೇವಡಿ rēvaḍi. = ಲೇವಡಿ 2. a kind of sweetmeat (Mhr.). 2, exposed and disgraced state; utter discomfiture and disconcernment (Mhr.). — ರೇವಡಿಗಿಡ. a wiry thorny shrub, Capparis divaricata Lam. (Z.; see ಎಳ್ಳು-, ಮರ-).

ರೇವತ್ rē-vat. rich, wealthy; grand in external appearance, shining, beautiful, illustrious.

ರೇವತಿ rē-vati. N. of the twenty-seventh nakṣatra (My.). 2, the wife of Balarāma.

ರೇವತೀರಮಣ rēvatī-ramaṇa. *Balarāma.*

ರೇವತೀಶ rēvatī-īśa. Balarāma (ಬಲ Mr. 21).

ರೇವನ್ತ rēvanta. N. of the fifth Manu of the present kalpa; N. of a king (Bh. 1, 7, 2). 2, Tbh. of ರೇವತ್ (A.).

ರೇವಲ್ಚಿನ್ನಿ rēval-cinni. a tall perennial plant, growing in Central Asia, Rhubarb, Rheum palmatum Lin. (St. & Pl.- My.; Br.; Mhr. ರೇವಸ, ರೇವಾಚಿನೀ).

ರೇವು rēvu. (ಱೇವು). (fr. ಎಱಗು 1). descending, disembarking: a landing place, a beach, a port or haven (My.; T. ಇರೇವು; T. ಇಱಂಗು, M., ಇಱಜ್ಜು, to descend, go down, disembark).

ರೇವೆ rēve. 1. *the Narmadā river.*

ರೇವೆ rēve. 2. fine gravel; the grit of sugar, milk, etc. (Mhr. ರೇವ; B. 4, 55).

ರೇಶಮಿ rēśami. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. (B. 5, 219).

ರೇಶಿಮಿ rūśimi. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. (G. 151. 165. 279). — ರೇಶಿಮಿ ಗಿಡ. = ರೇಶ್ಮೀ ಗಿಡ. (Cb. 139).

ರೇಶ್ಮಿ rēśmi. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. ರೇಶ್ಮೀ ವಸ್ತ್ರ (ದುಕೂಲ, ಕ್ಷೌಮ G.). — ರೇಶ್ಮೀ ಗಿಡ. the silk-cotton tree (ಪೋಲೆ, ಶಲ್ಮಲಿ, ಶಾಲ್ಮಲಿ G.).

ರೇಶ್ಮೆ rēśme. = ರೇಶಮಿ, ರೇಶಿಮಿ, ರೇಶ್ಮಿ, ರೇಷ್ಮೆ, ರೇಸಿಮಿ, ರೇಸಿಮೆ. silk; silken (My.; B. 3, 9. 102; Mhr., H. ರೇಶೀಮ, silk; ರೇಶಮೀ, silken). — ರೇಶ್ಮೆಹುಳು. the silkworm (My.; Si. 221).

ರೇಷಣ rēṣaṇa. howling, yelling, roaring. (R.). 2, injury, hurt.

ರೇಷೆ rēṣe. ರೇಷಾ. a line (ಲೇಖೆ, ಗೆರೆ G.; My.; Mhr.; see ಮಧ್ಯ-).

ರೇಷ್ಮೆ rēṣme. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. (Si. 221).

ರೇಷ್ಟ್ರ rēṣṭra. (= ರೊಷ್ಟು?). bother, trouble (Mr. H. Haigh).

ರೇಸಿಮಿ rēsimi. = ರೇಶಿಮಿ, etc. (B. 4, 70).

ರೇಸಿಮೆ rēsime. = ರೇಶ್ಮೆ, etc. ರೇಸಿಮೆಬಟ್ಟೆ (B. 5, 295). ರೇಸಿಮೆಯು ಎಲೆ (4, 176). — ರೇಸಿಮೆಹುಳು. = ರೇಶ್ಮೆ-. (B. 4. 162; 5. 89).

ರೈ rai. = ರಯಿ, ರಯ್ಯ, ರೇ 2. *property, wealth; gold;* shine, lustre, beauty (see ರೇವತ್); costliness. ರೈ ಒದವಿತ್ತು (Śmd. 64).

ರೈಟರ್ raiṭar. a "writer" (C.; Si. 261). [E.].

ರೈತ raita. = ರಯಿತ, etc. a peasant. (Si. 113; B. 4, 80; Mhr. ರೈಯತ).

ರೈತೋರಣ rai-tōraṇa. a festoon of gold (Cpr. 7, 5).

ರೈಧಾರೆ rai-dhāre. a shower of gold (Cpr. 4, 92).

ರೈವತ raivata. (fr. ರೇವತ್). rich, wealthy. 2, N. of the fifth Manu (My.). 3, N. of a mountain; N. of a king.

ರೈವತಕ raivataka. N. of a mountain (My.).

ರೈವೃಷ್ಟಿ rai-vṛṣṭi. = ರೈಧಾರೆ. a shower of gold (Abh. P. 3, 137; 9, 2).

ರೊಕ್ಕ rokka. cash, ready money; change; money in general (C.; Si. 84; B. 1, 23; 3, 77; Te.; M. ರೊಕ್ಕ, ಜೊಕ್ಕ; Mhr. ರೋಕಡಾ, ರೋಖೀ; see Dp. 40; cf. ರೋಕ). ಹೊಟೆಯ ದಾಟಿಸುವ ರೊಕ್ಕ (ತರಪಣ G.). ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ದುಕ್ಕಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯೇ? — ಅಣ್ಣ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದ, ತಮ್ಮ ರೊಕ್ಕಾ ಮಾಡಿದ. — ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ಉಣ್ಣೋ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ ಉಣ್ಣು. — ಪಕ್ಕವಿದ್ದರೆ ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡೀಲಿ, ಕೊಟ್ಟ ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ದುಕ್ಕವೇನು? — ಬೊಕ್ಕೆ ಎದ್ದರೆ ರೊಕ್ಕ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.).

ರೊಂಕೆ roṅke. = ರಂಕೆ, etc. the grunt of a wild buffalo. — ರೊಂಕಿಡು. -ಇಡು. to grunt (Śsv. 3, 56). cf. ರೊಯ್.

ರೊಚ್ಚು roccu. (ಅ೯ೊಚ್ಚು). = ರೊಚ್ಚೆ, ರೊಜ್ಜು, ರೊಜ್ಜೆ, (ರೊಣ್ಡೆ, ರೋತೆ). mud, mire, foul water (My.; Te. ರೊಚ್ಚು, ರೊಮ್ಪು; cf. ಉಚ್ಚ೯, ಒಚ್ 1).

ರೊಚ್ಚೆ rocce. = ರೊಚ್ಚು. (My.).

ರೊಜ್ಜು rojju. = ರೊಚ್ಚು. (My.). ದುರ್ಜನರ ಕೂಡ ಒಡನಾಟ ರೊಜ್ಜನನ್ತ ಹುದು (Sp.).

ರೊಜ್ಜೆ rojje. = ರೊಚ್ಚೆ. (My.).

ರೊಟ್ಟಿ roṭṭi. bread; a cake (C. Bp. 47, 42; C.; Br.; M. ಱೊಟ್ಟಿ; G. 202; B. 2, 12; Mhr., H. ರೋಟೀ). ಅಕ್ಕೀ ಹಿಟ್ಟನೊಳಗೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ರೊಟ್ಟಿ (ಕಜ್ಜಾಯ G.). ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಬನ್ದ ನಾಯಿ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ರೊಟ್ಟಿ ತೊಳೆದು, ನೀರು ಕುಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಪಟ್ಟಿಗೆ ಪಟ್ಟು, ರೊಟ್ಟಿಗೆ ತುಪ್ಪ (Prvs.). see Prv. s. ಅಟ್ಟ. — ರೊಟ್ಟಿಗಿಡ. ರೊಟ್ಟಿಹೂವಿನ ಗಿಡ. = ಕಪ್ಪರೊಟ್ಟಿ ಗಿಡ. (Z.).

ರೊಡ್ಡ roḍḍa. (= ಎಡ 2). the left, the left side (Te.). — ರೊಡ್ಡಕೆಯ್. the left hand (My. occasionally; Te. ರೊಡ್ಡ ಚೆಯ್ಯಿ).

ರೊಣ roṇa. Tbh. of ಋಣ. a debt, obligation. ಹಣ ಕೇದು, ರೊಣ ತೀರಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ರೊಣಕ roṇaka. Tbh. of ಋಣಿಕ. a debtor, one under any obligation. (My. occasionally).

ರೊಣಕು roṇaku. jumping, leaping (cf. ಕೊಣಕು 2). — ರೊಣಕಿಡು. -ಇಡು. to jump, etc. ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳು ರೊಣಕಿಡೋಣ (ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಸರಳಿಸು G.).

ರೊಣ್ಡಿ roṇḍi. the haunch (Te.; My.).

ರೊಣ್ಡೆ roṇḍe. mud (Bp. 10, 8; My.; cf. ರೊಚ್ಚು).

ರೊಪ್ rop. = ರಪ್. an imitative sound. (My.).

ರೊಯ್ roy. a sound produced by a paper-kite (S. Mhr.). 2, the grunt of a buffalo (S. Mhr.). cf. ರೊಂಕೆ.

ರೊಷ್ಟು roṣṭu. teasing, vexing, annoying (My.; Te; cf. ಒರಸು 2).

ರೋಕ rōka. light, lustre. 2, *a hole, an aperture, a cavity.* 3, a boat, a ship. 4, buying with ready money (cf. ರೊಕ್ಕ).

ರೋಗ rōga. (fr. ರುಜ್). breaking up of strength: *sickness, disease, malady.* ರೋಗವುದುಗಿಸು (Bp. 50, 29). ರೋಗದಲ್ಲಿ ಬೀಱು (B. 5, 167). ರೋಗವಾದರೇನು? ಭೋಗವಾದರೇನು? ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾ ಗದೇ? — ಉಗುಱು ಉಗುಱು ರೋಗ, ಬೊಗಳೆ ಬೊಗಳೆ ರಾಗ. — ವಸ್ತ್ರ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇ ರೋಗ. — ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ತಿಳಿ ಯದಿದ್ದರೂ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಬಲ್ಲ (Prvs.). see Prvs. s. ವಾಸಿ 4, ವೇಗ. — ರೋಗ ರುಜನ. dupl. (My.).

ರೋಗಚಿಹ್ನೆ rōga-cihne. = ರೋಗಲಕ್ಷಣ. (My.).

ರೋಗನ್ rōgan. varnish (My.; Br.; Mhr., H. ರೋಗಣ).

ರೋಗಪರೀಕ್ಷೆ rōga-parīkṣe. the examination of a disease (My.).

ರೋಗಭೇದ rōga-bhēda. a kind or variety of disease. see ಉಡಿ, ಕುಪ್ಪು.

ರೋಗಯುತ rōga-yuta. possessed of sickness: a sick man (ರೋಗಸ್ಥ Nn. 143, o. r. ರೋಗಿ).

ರೋಗರಾಜ rōga-rāja. consumption (My.).

ರೋಗಲಕ್ಷಣ rōga-lakṣaṇa. the sign or symptoms of a disease (My.).

ರೋಗಶಮನ rōga-śamana. = ರೋಗಶಾನ್ತಿ. (My.).

ರೋಗಶಾನ್ತಿ rōga-śānti. cure or alleviation of disease (My.).

ರೋಗಸಮೂಹ rōga-samūha. = ರೋಗಾವಳಿ, q. v.

ರೋಗಸ್ಥ rōga-stha. a sick man (ರೋಗಯುತ, ರೋಗಿ Nn. 143).

ರೋಗಹರ rōga-hara. taking away disease, remedial (Si. 199; My.).

ರೋಗಹಾರಿ rōga-hāri. curing, curative. 2, *a physician.*

ರೋಗಾವಳಿ rōga-āvaḷi. a line or number of diseases (ಆತಂಕ, ರೋಗಸಮೂಹ Nn. 66).

ರೋಗಿ rōgi. sick, diseased; a sick person (ಮೂಲಿಕ, ವ್ಯಾಧಿಸ್ಥ Nn. 44; ರೋಗಯುತ 143; Śmd. 159). ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದೇ ವೈದ್ಯ ತರಿಸಿದ. — ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ. — ರಾಗಿ ತಿನ್ದವ ರೋಗಿ, ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ದವ ಹಕ್ಕಿ (Prvs.).

ರೋಗಿತ rōgita. *diseased;* mad (said of a dog).

ರೋಗಿಷ್ಠ rōgiṣṭha. most sick: one who is always sickly or ill (My.).

ರೋಗೋಪಶಮನ rōga-upaśamana. cure or alleviation of disease (My.).

ರೋಚಕ rōcaka. making bright. 2, giving an appetite. 3, sapid, tasty, savoury (My.); pleasing, agreeable (V. 28, 80). 4, a stomachic, a stimulant. 5, hunger, appetite. see ಅ-.

ರೋಚನ rōcana. making bright, illuminating; splendid; pleasing, charming. 2, sharpening or giving an appetite, stomachic; a stomachic. 3, *a variety of the silk-cotton tree.* 4, a particular yellow pigment, see ಗೋ-. 5, = ರೋಚನಿ No. 2 (? V. 5, 3).

ರೋಚನಿ rōcani. *the plant Convolvulus turpethum* R. Br. 2, *N. of another plant, a perfume and drug so called* (= ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ; see ವಸಾರೆ).

ರೋಚಮಾನ rōcamāna. shining, bright; pleasing, agreeable. 2, a tuft or curl of hair on a horse's neck (or above the breast, ಕುದುರೆಯ ಉರದಿನ್ದ ಮೇಲಿರ್ಪ ಸುಳಿ Mr. 281).

ರೋಚಿ rōci. = ರೋಚಿಸ್. (ರಶ್ಮಿ, ದೀಧಿತಿ, etc. Mr. 35; see ಮಣಿ-).

ರೋಚಿಷ್ಣು rōciṣṇu. shining, bright, splendid; *gaily adorned, elegantly dressed.*

ರೋಚಿಸ್ rōcis. = ರೋಚಿ. *light, splendour, flame.* 2, *a ray of light.*

ರೋಜ rōja. 1. = ರೋಜಾ. a rose (My.).

ರೋಜ rōja. 2. a fast (My.; Mhr., H. ರೋಜಾ).

ರೋಜಾ rōjā. = ರೋಜ 1. (Si. 139; My.).

ರೋಜಿ rōji. daily food or subsistence (Mhr., H. ರೋಜೀ); work (My.).

ರೋಜು rōju. a day (My.; Mhr., H.); wages for a day (Dp. 169, 3; Mhr., H.); service, work, employment (My.; H.).

ರೋಜುಗಾಱ rōju-gāṟa. a man who has service, a workman, a servant (My.; see ಬೇ-).

ರೋಜುಗಾಱಿ rōju-gāṟi. work, employment; wages, pay, earning (My.).

ರೋಜುಗಾಱಿಕೆ rōju-gāṟike. work, employment (My.).

ರೋಜುನಾಮ rōju-nāma. a ledger-book, a journal or day-book, a diary (My.; Mhr.).

ರೋಟು rōṭu. = ರೋಡ್. (My.). [E.].

ರೋಡ್ rōḍ. a "road" (Si. 104; My.). [E.].

ರೋತೆ rōte. (= ರೋಸು 1). dirt, filth, ordure, any nasty thing (My.; Te.; *cf.* ರೊಚ್ಚು; ಒಟಿತೆ).

ರೋದನ rōdana. *weeping, wailing, lamentation* (My., also ರೋದನೆ). 2, *a tear, tears.* see ಅೞ್, ಅೞ್ಕೆ.

ರೋದನಿ rōdani. *the plant Alhagi maurorum* Tournef.

ರೋದಸ್ rōdas. *heaven.*

ರೋದಸಿ rōdasi. *heaven and earth* (Mr. 25).

ರೋದಿಸು rōdisu. to weep, to wail (J. 19, 16. 38; My.).

ರೋದೋಂಗಣ rōdas-aṅgaṇa. the sky (ಕಕುದ, ಆಕಾಶ Nn. 143).

ರೋದೋರಂಗ rōdas-raṅga. = ರೋದೋಂಗಣ. (Cpr. 6, 25).

ರೋಧ rōdha. stopping, checking, arresting, holding, restraining, impeding, etc.; restraint, stoppage, obstruction, suppression, prevention, prohibition; confining; blocking up; siege; attacking; a dam, a bank. see ಅನು-, ನಿ-, ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಪ್ರತಿ-, ವಿ-.

ರೋಧಕ rōdhaka. stopping, checking, etc. see ಉಪ-, ಪ್ರತಿ-.

ರೋಧನ rōdhana. = ರೋಧ. see ಅವ-, ವಿ-.

ರೋಧಸ್ rōdhas. *a bank, a dam; a shore.*

ರೋಧಾಕರ್ಷಣ rōdha-ākarṣaṇa. laying hold of and pulling forcibly. see ಎೞೆ.

ರೋಧಿ rōdhi. stopping, etc.; one who stops, etc. see ಪ್ರತಿ-, ವಿ-.

ರೋಧೋಭಾಗ rōdhas-bhāga. a mound, a rampart (ವಪ್ರ Nn. 61).

ರೋಧೋವಕ್ರೆ rōdhas-vakre. winding along its banks: *a river* (ತೊಱೆ Hla.).

ರೋಪ rōpa. 1. causing to grow; healing; putting or placing on; setting up, erecting, raising. 2, an arrow. see ಆ-.

ರೋಪ rōpa. 2. confusing, perplexing; disturbing. (R.).

ರೋಪಣ rōpaṇa. 1. = ರೋಪ 1. see ಆ.-

ರೋಪಣ rōpaṇa. 2. = ರೋಪ 2. (R.).

ರೋಪಿತ rōpita. made to grow; raised, erected; set, planted, placed in or upon. see ಆ-, ಉಪ-.

ರೋಮ rōma. = ರೋವ, ಲೋಮ. *the hair on the body of men and animals; wool, down, nap, bristles, feathers.* ಪಕ್ಕಿಯ ರೋಮಂ (ತುಪ್ಪುೞ್ Śmd. I; Śm. 30). ರೋಮವಿದ್ದರೇನು? ಗೋಮು ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ರೋಮಕ rōmaka. 1. = ರೋಮ at the end of compounds.

ರೋಮಕ rōmaka. 2. Roman; Rome. see ರೌಮಕ.

ರೋಮಕರ್ಣಕ rōma-karṇaka. hair-eared: a hare. (R.).

ರೋಮಕೂಪ rōma-kūpa. a pore of the skin (My.).

ರೋಮನ್ಥ rōmantha. *ruminating, chewing the cud.*

ರೋಮಪಾದ rōma-pāda. N. of a king (My.).

ರೋಮರಾಜಿ rōma-rāji. a row or line of hair, a streak of hair (My.).

ರೋಮವಿಕಾರ rōma-vikāra. change of the hair of the body: *bristling or erection of the hair of the body, horripilation.*

ರೋಮಶ rōmaśa. = ಲೋಮಶ. hairy, etc.; a sheep, a ram; a hog, a boar; N. of a ṛiṣi (J. 32, 31; 33, 39; 34, 38).

ರೋಮಹರುಷಿತ rōma-haruṣita. Tbh. of ರೋಮಹರ್ಷಿತ. feminine ರೋಮಹರುಷಿತೆ (Rām. 1, 2, 10).

ರೋಮಹರ್ಷ rōma-harṣa. = ಲೋಮಹರ್ಷ. *the bristling of the hair of the body,* a thrill or shudder (caused by joy, astonishment, fear, cold, etc.), horripilation.

ರೋಮಹರ್ಷಣ rōma-harṣaṇa. = ಲೋಮಹರ್ಷಣ, q. v. (J. 25, 25).

ರೋಮಹರ್ಷಿತ rōma-harṣita. having the hair of the body bristling or erect with joy or horror.

ರೋಮಾಂಚ rōma-añca. = ಲೋಮಾಂಚ. *erection of the hair of the body,* a thrill of rapture; a thrill of horror, horripilation.

ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಿತ romāñca-kañcukita. furnished with a coat of mail consisting (as it were) of the hair of the body erect through astonishment, etc. (Abh. P. 9, 2 va.).

ರೋಮಾಂಚತೆ rōma-añcate. = ರೋಮಾಂಚ. (Cpr. 2, 81).

ರೋಮಾಂಚನ rōma-añcana. = ರೋಮಾಂಚ. (ಪುಳಕ Nn. 39. 63. 145). see Kāvy. IV, 2, 17.

ರೋಮಾಂಚನಸುಖ romāñcana-sukha. joy attended with a thrill of rapture (ಜನ್ಮನ Ct. I, 44).

ರೋಮಾವಳಿ rōma-āvaḷi. = ರೋಮರಾಜಿ. (My.).

ರೋಮಿ rōmi. hairy, etc.; a kind of deer; the yak (ಗೋಕರ್ಣ, ಚಮರಿಮೃಗ Mr. 163).

ರೋಮೋದ್ಗಮ rōma-udgama. *erection of the hair of the body* (= ರೋಮಹರ್ಷ).

ರೋಲಮ್ಬ rōlamba. = ಲೋಲಮ್ಬ. a bee. (ಭೃಂಗ, ಷಟ್ಪದ, etc., ತುಮ್ಬಿ Si. 176; My. Amara).

ರೋವ rōva. Tbh. of ರೋಮ (Śmd. 347).

ರೋಷ rōṣa. = ರೋಸ. *anger, rage, wrath, passion, fury.* 2, an arrow (ಅಮ್ಬು Mr. 295; *cf.* ರೋಪ 1).

ರೋಷಣ rōṣaṇa. *angry, wrathful, passionate.*

ರೋಷನ್ rōṣan. lighting, illumination (My.; H.).

ರೋಷಾಕರ rōṣa-ākara. a source for anger (Śśv. 4, 4).

ರೋಷಾವೇಶ rōṣa-āvēśa. possession by anger (Cpr. 2, 24 va.; Śśv. 4, 70 va.).

ರೋಸ rōsa. Tbh. of ರೋಷ (Śmd. 335 Mdb.). — ರೋಸವಡಗು. -ಅಡಗು. anger to subside (Bp. 20, 24).

ರೋಸು rōsu. 1. = ರೋತೆ. dirt, filth, ordure, any nasty thing (My.). *cf.* ರೋತೆ.

ರೋಸು rōsu. 2. to dislike, to feel disgust (My.; Te. ರೋಯು). ಮನಸ್ಸು ರೋಸಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಅರ್ತನ, ಖತಿಯೆ, etc., ಬೇಜಾರು Si. 398).

ರೋಹ rōha. = ರೋಹಣ. see ಆ-.

ರೋಹಕ rōhaka. riding on; a rider. see ಆ-. 2, growing on.

ರೋಹಣ rōhaṇa. rising; mounting upwards, ascending; riding on, sitting or standing on; growing; growing over, healing. see ಆ-. 2, N. of a mountain (Adam's peak in Ceylon).

ರೋಹಣಗಿರಿ rōhaṇa-giri. = ರೋಹಣಾದ್ರಿ. (Rśv. 1, 29).

ರೋಹಣದ್ರುಮ rōhaṇa-druma. *the sandal tree.*

ರೋಹಣಾದ್ರಿ rōhaṇa-adri. Mēru (Bp. 19, 29).

ರೋಹಿ rōhi. rising; mounting, etc.; growing; grown. 2, *the tree Andersonia rohitaka* Roxb. 3, a kind of deer (*cf.* ರೋಮಿ?).

ರೋಹಿಣ rōhiṇa. = ರೋಹಿ No. 2. ರೋಹಿಣದ ಮರ (ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತಗ Nr.).

ರೋಹಿಣಿ rōhiṇi. (Śmd. 113). ರೋಹಿಣೀ. rising, mounting, etc. see ಅಧಿ-. 2, = ರೋಹಣದ್ರುಮ (ಮಲಯಜ, ಚನ್ದನ, ಗನ್ಧ Mr. 335). 3, the red one: N. of the ninth nakṣatra (Sk.); N. of the fourth nakṣatra (My.), that is personified as a daughter of Dakṣa and the wife of the moon (Bp. 4, 30). 4, N. of various women, *e. g.* of Balarāma's mother. 5, *a cow*. 6, a young girl.

ರೋಹಿಣೀಪತಿ rōhiṇī-pati. = ರೋಹಿಣೀವಲ್ಲಭ. (My.).

ರೋಹಿಣೀವಲ್ಲಭ rōhiṇī-vallabha. *the moon.*

ರೋಹಿಣೀಶ rōhiṇī-īśa. the moon (Mr. 36).

ರೋಹಿಣೀಸುತ rōhiṇī-suta. the planet Mercury (My.). 2, Balarāma (My.).

ರೋಹಿತ್ rōhit. the sun. 2, = ರೋಹಿತ No. 3, the female of a deer, a doe. (R.).

ರೋಹಿತ rōhita. = ಲೋಹಿತ. *red, of a red colour;* the colour red; coloured. 2, *a kind of deer.* 3, *the fish Cyprinus rohita* Ham. 4, *a kind of rainbow appearing in a straight form, Indra's bow unbent and invisible mortals* (ಇನ್ದ್ರನ ಬಿಲ್ಲು ರುಜು Hlā.; see ಋಜು ರೋಹಿತ and s. ಕೊರಡು). 5, blood. 6, saffron.

ರೋಹಿತಕ rōhitaka. *the tree Andersonia rohitaka* Roxb.

ರೋಹಿತಾಶ್ವ rōhita-aśva. having red horses: *fire, Agni.*

ರೋಹಿಷ rōhiṣa. a kind of fragrant grass. 2, a species of fish. 3, a kind of deer. see ರೌಹಿಷ.

ರೌಕುಳ raukuḷa. formidableness (Bh. 7, 16, 36; J. 27, 7. o. r. ತಾಕುಳ).

ರೌಚನಿಕ raucanika. (fr. ರೋಚನ). yellowish, the tartar of the teeth. (R.).

ರೌದ್ರ raudra. (fr. ರುದ್ರ). belonging to Rudra or to the Rudras. 2, Rudra-like: violent, impetuous, *terrible, formidable.* 3, one of the rasas in dramatic composition: ardour, passion, *anger, wrath, rage, fury* [Kr. 2, 100; 3, 189. 195]; (Kāvy. IV, 1, 7. 10. 11; IV, 2, 37. 40. 41. 52. 57; ತಾಗುಳ Bhn. 47). 4, *heat, hot weather.* 5, a kind of evil spirit. 6, the fifty-fourth year of the cycle of sixty.

ರೌದ್ರತೆ raudrate. wild or savage state, fierceness, formidableness, dreadfulness (Bp. 53, 5).

ರೌದ್ರಾಯಮಾನ raudrāyamāna. formidable, etc. (Cpr. 4, 29).

ರೌದ್ರಿ raudri. Gaurī. 2, a species of creeper (ಕಣಚಿ Mr. 147). 3, the fifty-fourth year of the cycle of sixty (My.).

ರೌಪ್ಯ raupya. (fr. ರೂಪ್ಯ). made of silver, etc.; silver (ರಜತ, etc., ಬೆಳ್ಳಿ, Mr. 98; ತಾರೆ 513).

ರೌಪ್ಯಧರಣೀಧರ raupya-dharaṇīdhara. = ರಜತಗಿರಿ. Kailāsa (Bp. 44, 73).

ರೌಮಕ raumaka. (fr. ರೋಮಕ2). Roman. 2, (fr. ರುಮಾ), *a kind of salt* produced from a salt-pit near Sambhar in Ajmere.

ರೌರವ raurava. (fr. ರುರು). made of the hide of ruru deer. 2, dreadful, terrible. 3, unsteady; cheating, dishonest. 4, *one of the hells.*

ರೌಹಿಣೇಯ rauhiṇēya. (fr. ರೋಹಿಣೀ). *Balarāma.* 2, *the planet Mercury.* 3, an emerald.

ರೌಹಿಷ rauhiṣa. = ರೋಹಿಷ. *a kind of deer.* 2, *a sort of grass* (see ಕಾಚಿಹುಲ್ಲು). 3, a species of fish.

ಱ್ ṟ. the forty-eighth letter of the alphabet (Śmd. 26-28); it is the final of many words (53. 59. 78. 79. 275. 284. 256), and the initial of some; it changes into ತ್ (215. 282. 285), into ಡ್ (206), into ಟ್ (218), and into ಯ್ (223); replaces the Saṁskṛita ರ್ *e. g.* in ಱೂಢಿ (in Padmarāja's Sānandacaritra there is also ಧ್ಯಾನಾಱೂಢಂ), ಕಾಱ, ಗಾಱ; and since about one or two hundred years is represented by ರ್ in the common Kannaḍa language. (see also ಱಣ, ಱಮ್ಭೆ); it is occasionally elided (Śmd. 222. 246. 247); about its representation of the upadhmānīya see ಂ ಂ. 2, it forms an auxiliary in ಱ 2.

ಱ ṟa. 1. the letter ಱ್ pronounced with a short a.

ಱ ṟa. 2. (*i. e.* ಅಱ್-ಅ 11). = ದ 3, etc. an auxiliary used in the formation of the genitive singular and plural neuter of pronouns. see ಅಱ್ 1.

ಱಕಾರ ṟa-kāra. the letter of syllable ಱ (ಱ್, Śmd. 53. 58. 78. 217; Kāvy. I, 3, 98-103).

ಱಕ್ಕೆ ṟakke. = ಱೆಕ್ಕೆ, etc. (My.).

ಱಂಚಿ ṟañci. = ಱಂಚೆ, etc. (ಗುಱ, ತಂಗುಡ, ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Kk. 53, o. r. ದಂಚಿ).

ಱಂಚಿಕೆ ṟañcike. = ಱಂಜಿಕೆ. an uncovered box or chair upon an elephant, for the convenience of the riders: a howdah (ಮಹಾಸನ Mr. 158; C. Bp. 47, 44).

ಱಂಚೆ ṟañce. = ಱಂಚಿ, ಱೆಂಚೆ. the armour and gear of elephants; horse trappings, martingale, etc. (ಗುಱ Ct. II, 104; ಗುಱ, ಕುದುರೆ, ಆನೆಗಳ ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Kk. 42; Śm. 41; Grj. 6, 56 va.; C. Bp. 42, 26).

ಱಂಜಿಕೆ ṟañjike. = ಱಂಚಿಕೆ. (J, 8, 38).

ಱಟ್ಟೆ ṟaṭṭe. = ಱೆಟ್ಟೆ. a wing (ಎಱಂಕೆ, ಪಕ್ಕ Kk. 69; ಎಱಂಕೆ Śm. 30). 2, the upper part of the arm, from the elbow to the shoulder [Tu.]; (My.; ಪ್ರಗಣ್ಡ G.; Te. ರೆಟ್ಟ); the arm (My.). ಱಟ್ಟೆ ಇದ್ದರೂ ಅಟ್ಟು ಉಣ್ಣ.— ಱಟ್ಟೆ ಮುರಿಯ ಬೇಕು, ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನ ಬೇಕು (Prvs.). see ಬೀಱು-. — ಱಟ್ಟೆಕ್ಕು. ಇಕ್ಕು. to put the upper arm in position (Bp. 27, 64).

ಱಣ ṟaṇa. = ರಣ 2. (ಪುಱುಕು Kk. 91).

ಱತ್ವ ṟa-tva. the letter or syllable ಱ (Śmd. 79 Cm.).

ಱಪ್ಪೆ ṟappe. = ಱೆಪ್ಪೆ. (My.).

ಱಮ್ಭೆ ṟambhe. = ರಮ್ಭೆ. name of an Apsara, etc. (Śmd. 160 Mḍb. Cm.).

ಱವಕೆ ṟavake. = ಱವಿಕೆ. a bodice (worn by females, V. 5, 14 va.; My.; Tu.; Te. ಱಯಿಕೆ, ಱವಿಕೆ); a quilted jacket, armour, mail (ವಾರವಾಣ, ಕಂಚುಕ Nn. 97). see ಪೊ-, ಮಿಸುನಿ-.

ಱವಿಕೆ ṟavike. = ಱವಕೆ. (Bp. 14, 15; My.).

ಱಳ ṟa-ḷa. a compound letter used to represent the letter ಳ or a term with the letter ಳ (Śmd. 26. 27. 28. 29. 31. 32. 51. 78).

ಱಳಾನ್ತ ṟaḷa-anta. a term with final ಳ್. (Śmd. 52. 54).

***ಱಾಟಣ ṟāṭaṇa.** = ಱಾಟಳ. ನಿನಗೀ ಖಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ಱಾಟಣದೊಳಗಮ್ಮ ನೀಂ ಮೊಗಪೆಯಾಗದೆ ತಾಳ್ದಪವರ್ಗ ಮಾರ್ಗಮಂ Ap. 3, 71.

ಱಾಟಳ ṟāṭaḷa. ಱಾಟಾಳ, q. v. [ಇಕ್ಕಿದ ಱಾಟಳ ತುಮ್ಬುತ್ತ ಕೆಡಹುತ್ತ ಲಿದ್ದಿತ್ತು Cv. 1258].

ಱಾಟಾಳ ṟāṭāḷa. = ರಾಟಣ, etc. a machine for drawing water. ಸಲಿಲೋದ್ವಾಹನ ಘಟಿಯನ್ತ್ರ ಉದ್ಘಾಟನ ಎನ್ದೊಡೆ ಬಾವಿಯ ನೀರನೆತ್ತುವ ಜನ್ತ್ರವಿಶೇಷವು, ಇದು ಱಾಟಾಳದ ಹೆಸರು Nr. *b*;....ಇದು ಱಾಟಳದ ಹೆಸರು Nr. *b*). ತಿರಿಗಿ ಬಹ ಱಾಟಾಳಂ (ಅರಘಟ್ಟಕ, ಉದ್ಘಾಟಕ Mr. 422).

ಱಾಟ್ಟ ṟāṭṭa. = ಱಾಟಾಳ. ಬಾವಿಯ ಱಾಟ್ಟಂ (ಪ್ರಧಿ, ನೇಮಿ Hlā.).

ಱಾನ್ತ ṟa-anta. a term with final ಱ (ಱ್, Śmd. 284. 328).

ಱಿಕಾರ ṟi-kāra. the syllable ಱಿ (Śmd. 184).

ಱೂಢಿ ṟūḍhi. = ರೂಢಿ. (Śmd. 391 Mḍb. Cm.).— ಱೂಢಿಪೆಱ್. = ರೂಢಿಪೆಱ್. (Śmd. Mḍb. Cm. 186 in sūtra and ṭīku).

ಱಿಕ್ಕಟ ṟikkaṭa. = ರಿಕ್ಕಟ, etc. silence. (Abh. P. 1, 107).

ಱೆಕ್ಕೆ ṟekke. = ಎಱಕೆ 2, etc. a wing (J. 19, 34; C.; Te.; ಗರುತ್, ಪಕ್ಷ, ಪತ್ರ, ಪತತ್ರ, ತನೂರುಹ Si. 178); a leaf of a door (Te.). ನವುಲಿನ ಱೆಕ್ಕೆ (ಶಿಖಣ್ಡ, etc. Si. 177); ಬಾಣದ ಱೆಕ್ಕೆಗಳು (ಪಕ್ಷ, ವಾಜ 289). see Abhā. 2, 72; B. 2, 23; 4, 118. — ಱೆಕ್ಕೆಬಾಗಿಲು. a leaved door (ಪಕ್ಷದ್ವಾರ, ಪಕ್ಷಕ Si. 110). — ಱೆಕ್ಕೆಯ ಱಾನೆ. -ಇಱುವೆ. a winged ant (My.). — ಱೆಕ್ಕೆಹುಱ. = ಈಸಲು ಹುಱ. (My.).

ಱೆಂಚೆ ṟeñce. = ಱಂಚೆ, etc. the armour and gear of elephants. (Bh. 6, 4, 140; 8, 24, 14).

ಱೆಟ್ಟೆ ṟeṭṭe. = ಱಟ್ಟೆ. (My.). the upper part of the arm. ಮೊಣ್ಣಕೂಡಲಿ ಱೆಟ್ಟೆಗೆ ಮೂಲ (Prv.).

ಱೆಪ್ಪು ṟeppu. to strike (ಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.; Te. ಱೊಪ್ಪು, to beat).

ಱೆಪ್ಪೆ ṟeppe. = ಱಪ್ಪೆ. an eyelid (ಪಱೆ Śm. 117; ವರ್ತ್ಮ Si. 417; Bp. 18, 57: 46, 56; B. 4, 83; C.; Te.). ಹದಿನೆಣ್ಟು ಸಾರಿ ಱೆಪ್ಪೆ ಆಡಿಸುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠೆ Si. 40). ಱೆಪ್ಪೆ ಹನ್ದಿದರೆ ಇಪ್ಪೆ ಹಾಸುವಮ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). — ಱೆಪ್ಪೆಪಾಟು. the twinkling of an eye. ಱಳಂ ಱೆಪ್ಪೆಪಾಟುಗಳ ಹೊತ್ತು (ಕಲೆ Si. 456). — ಱೆಪ್ಪೆ ಬಡಿ. to wink (My.).

ಱೊಪ್ಪ ṟoppa. (Śmd. [illegible]). a fold (for sheep and goats. Grj. 1, 104; My.).

ಱೊಪ್ಪು ṟoppu. to roar; to grunt (like a hog, Śśv. 4, 12; Te.).

ಱೊಬ್ಬೆ ṟobbe. (= ರೊಜ್ಜ ?). mud, mire? — ಱೊಬ್ಬೆಯೆನ್ನು ಪಟಕು (Śmd. II, o. r. ರಣಜ್ಜೆಯೆನ್ನು-).

ಱೋಡು ṟōḍu. (Sk. ರೋಡ್, ಲೋಡ್, to be foolish or mad = ಉನ್ಮಾದ; to despise, disrespect = ಅನಾದರ). — ಱೋಡಾಡು. -ಅಡು. to laugh at with a distortion of one's body, with grimaces, violently or sarcastically, to deride (ವಿಕೃತಾಂಗಾಪಹಸನ Śmd. Dh.; Grj. 9, 104; Cpr. 10, 7). [ಎನಗರಸಿಯಾಗೆ ನಿನ್ನೊಡನೆನಗೇಗೆಟ್ಟಪುದಿದೆನ್ದು ಱೋಡಾಡಲ್ ಕೆಮ್ಮನೆ ಸುಡಿದೊಡೆ Pb. 8, 68]; ಱೋಡಾಡುವ ನಗೆ (ಅಪ್ಫುರಿತಕ, ಹಾಸ, ಸೋತ್ಪ್ರಾಸ Nr.).

ಲ್

l

ಲ್ l. 1. the forty-ninth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). it is final in many words (58), becomes ರ್ (42) and ನ್ (280. 281), is elided (229), and when the final of a short monosyllabic theme, is doubled before a following short vowel (84. 87) except in ಕೊಲೆ (86). an initial ಲ್ has been changed into ನ್, *e. g.* in ನಂಗಲ್, ನೇಗಲ್, ನೇವಣ, ನೇವಳ, ನೊಚ್ಚಗೆ.

ಲ್ l. 2. a letter of euphony in-ಲಿ (ಲ್-ಇ 13), *e. g.* ಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದಲಿ (Bp. 1, 3), ಒಡಬಡುತಲಿ (2, 2), ಮಾಡಲಿ ಬೇಡ (53, 5); in-ಲೆ (ಲ್-ಎ 3) or-ಲೇ (-ಲ್-ಏ 2), see *e. g.* Si. 106. 121; and in-ಲು (-ಲ್-ಉ 9) or -ಲೂ (-ಲ್-ಊ 7), see *e. g.* Si. 19. 20. 44. 47. 49. 61. 102. 103. 106. 263. 299. 307; -ಲಿ 2, -ಲು, -ಲುಂ, -ಲೂ, -ಲೆ, -ಲೇ.

ಲ la. the letter ಲ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಲ la. sign for a metrically short syllable (Ch.; Mr. 363). 2, the number 3 (Mr. 349).

ಲಕ್ lak. a sound to imitate that of slapping with the palm of the hand. 2, one to imitate the tinkling or clinking of a post-runner's gejjes. — ಲಕ್‌ಲಕ್. rep. (My.).

ಲಕ laka. = ಲಕು. a sound in imitation of glittering. — ಲಕಮಕ. the blue king-fisher (Pr.). — ಲಕಲಕ. glitter, gleam, flash (Mhr., also ಲಖಲಖ); with a flash, brightly, brilliantly (B. 4, 70. 174).

ಲಕಚ lakaca. a kind of instrument used by artisans (Mr. 383)

ಲಕಡಿ lakaḍi. wood (Mhr., H.; see ವಿಡಾ-).

ಲಕಾರ la-kāra. the letter ಲ (ಲ್, Śmd. 11).

ಲಕು laku. = ಲಕ. — ಲಕುಮುಕಿ. the king-fisher (Te.; *cf.* ಲಕಮಕ). 2, the lapwing (ಟಿಟ್ಟಿಭಕ Si. 178. Te.).

ಲಕುಚ lakuca. = ಲಿಕುಚ. *a kind of bread-fruit tree, Artocarpus lacucha* Roxb. see Nr. s. ಕಂಟಿ.

ಲಕುಟ lakuṭa. = ಲಗುಡ, q. v. a staff; a club.

ಲಕುಮಣ lakumaṇa. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಣ (Śmd. 336).

ಲಕುಮಿ lakumi. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಿ (Śmd. 336; ಸಿರಿ, etc., ಇನ್ದಿರೆ Śm. 6; see ಮಾ-).

ಲಕೋಟು lakōṭu. = ಲಕೋಟೆ 1, ಲಕ್ಕೋಟೆ. an envelope, the envelope of a letter (My.; Mhr., H. ಲಖೋಟಾ, ಲಾಖೋಟಾ); a closed letter, a letter sealed or wafered (My.; Mhr., H.).

ಲಕೋಟೆ lakōṭe. 1. = ಲಕೋಟು, etc. (My.). — ಲಕೋಟೆಹೋಳಿಗೆ. a kind of hōḷige (My.).

ಲಕೋಟೆ lakōṭe. 2. the fruit called Laquot (My.).

ಲಕ್ಕ lakka. 1. Tbh. of ಲಕ್ಷ [ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಕ ಬಲಮುಂ ನೆರವ್ಪೇಱುದ್ದ ಕಳಿಪಿದನಾಗಳ್ Pb. 2, 92 va.]; (Śmd. 346; Bp. 10, 13; 22, 52; J. 10, 43). 2, N. (My.).

*ಲಕ್ಕ lakka. 2. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಯ. ಸಾಸಿರ ಪೊಂಗೆಯ್ದುಂ ಚಿಃ ಕಾಸಟೆಮೆನ್ದೊನ್ದು ಲಕ್ಕಗೆಯ್ವುದಿದರ್ಕಂ ಮಾಸರಂ Pb. 3, 44.

ಲಕ್ಕಣ lakkaṇa. Tbh. of ಲಕ್ಷಣ. a mark, etc. (Śmd. 346; see 334 and ಸಬ್ಬ-).

ಲಕ್ಕಣಿಕೆ lakkaṇike. = ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ. a reed-pen. (G. 103. 445; My.).

ಲಕ್ಕಾ lakkā. a kind of pigeon (B. 3, 114).

ಲಕ್ಕಿ lakki. = ನೆಕ್ಕಿ, ಲಕ್ಕಿಲಿ, ಲೆಕ್ಕಿ, ಲೊಕ್ಕಿ. the shrub or small tree Vitex negundo or trifolia Lin. [Tu. ನೆಕ್ಕಿ]; (ಸಿನ್ದುವಾರ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ಇನ್ದ್ರಾಣಿ Mr. 114, o. r. ಲೊಕ್ಕಿ; ಸಿನ್ದುಕ, ಸಿನ್ದುವಾರ, ಇನ್ದ್ರಸುರಸ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ಇನ್ದ್ರಾಣಿಕೆ Si. 138; ಶೇಫಾಲಿಕೆ 484; ಇನ್ದ್ರಸುರಸ, ಸಿನ್ದುವಾರ G.). see ಅಡವಿಯ-, ಕರೇ-, ಕರ್ಲಕ್ಕಿ, ಬಿಳಿಹೂವಿನ-, ಬಿಳೇ-. — ಲಕ್ಕಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಲಕ್ಕಿಲಿ lakkili. = ಲಕ್ಕಿ. ಕರೀ ಹುವ್ವುಗಳುಳ್ಳ ಲಕ್ಕಿಲಿ (ಶೇಫಾಲಿಕೆ, ಸುವಹೆ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ನೀಲಿಕೆ Si. 138); ಬಿಳೀ ಹುವ್ವುಗಳುಳ್ಳ ಲಕ್ಕಿಲಿ (ಸ್ವೇತಸುರಸೆ, ಭೂತವೇಶಿ 139).

ಲಕ್ಕೆ lakke. Tbh. of ಲಕ್ಷ. (Cpr. 6, 37). [ಮೂವತ್ತಾರು ಲಕ್ಕೆ ಪುರ್ಬಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯೆ Ap. 2, 23 va.].

ಲಕ್ಕೋಟೆ lakkōṭe. = ಲಕೋಟು, etc. (My.).

ಲಕ್ತಕ laktaka. = ನಕ್ತಕ. *a dirty and tattered cloth, a rag.* 2, lac, the red dye (= ಅಲಕ್ತಕ).

ಲಕ್ತಿಕೆ laktike. = ಲಕ್ತಕ No. 2. (ಹಕ್ಕಳೆ Mr. 110, o. r. ಅಲಕ್ತಿಕೆ).

ಲಕ್ಷ lakṣa. = ಲಕ್ಕ, ಲಕ್ಕೆ. a mark, a sign, a token. 2, *a mark or sign to aim or shoot at, a butt, an aim, a target* (ಶರವ್ಯ, ನಿಮಿತ್ತ, ಗುಱಿ Mr. 296). 3, appearance, show, pretence, disguise, fraud. 4, *a lac, one hundred thousand.* 5, = ಲಕ್ಷ್ಯ No. 3, consideration, attention, regard (Mhr.). (ಸಾಲ) ಲಕ್ಷವಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡ ಬಾರದು. — ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ, ಕೋಟಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮುಕ್ತ (Prvs.). — ಲಕ್ಷ ಕೊಡು. to give heed, to pay attention to, to care for,

to mind, to aim at (B. 5, 94. 124. 169. 181). — ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ. -ಕಟ್ಟಲೆ. by lacs (My.; B. 4, 119). — ಲಕ್ಷಗಟ್ಲೆ. -ಕಟ್ಲೆ. = ಲಕ್ಷ ಗಟ್ಟಲೆ. (My.; B. 3, 80). — ಲಕ್ಷಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಲಕ್ಷಕೊಡು. (B. 5, 67. 97. 186). — ಲಕ್ಷದೊಳಗೆ ಇಡು. to consider, to regard, to pay attention. to (B. 5, 153). — ಲಕ್ಷದೊಳಗೆ ಬರು. to come under observation, to come to the mind, to become a matter of concern, to be perceived (B. 5, 107. 124. 203).

ಲಕ್ಷಕ lakṣaka. marking, indicating, etc. (B. 61, 50).

ಲಕ್ಷಚ್ಯುತ lakṣa-cyuta. a man who has deviated from, or missed, the mark (ತಪ್ಪಲೆಕ್ಕಂ Mr. 296).

ಲಕ್ಷಣ lakṣaṇa. = ಲಕ್ಕಣ. *a mark, a distinctive mark, a sign, a token, a characteristic* (Śmd. 3); character, attribute, quality. 2, *a lucky mark, a favourable sign;* handsomeness (My.; Mhr.). 3, a symptom or indication of disease. 4, an accurate description, a definition (Śmd. 6 Cm.); [Kr. 1, 48]; 5, *aiming at, aim, intention, scope, object, signification;* observation, sight, seeing (ದರ್ಶನ, ಧ್ಯಾನ, ಅವಲೋಕನ, ನೋಟ Mr. 316); form, kind; cause, occasion; operation, influence. 6, the Indian crane, Ardea sibirica (ಸಾರಸ G.). ಭಾಗಾಕಾರಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹಾಗದ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯದೇ? — ರಾಜರ ಶೀವಿ ತಿರುಕರ ಲಕ್ಷಣ (Prvs.). see Śmd. 334. 335; Nn. s. ಪ್ರತ್ಯಯ and ಸ್ವರ. — ಲಕ್ಷಣಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person deprived of good marks, an unlucky person. ಲಕ್ಷಣ ಗೇಡಿ ಹೆತ್ತಳೇ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳ? (Prv.). — ಲಕ್ಷಣವಿಪ್ಪಿಡಿ. -ಂ-ಪಿಡಿ. to lay hold of characteristics (Śśv. 1, 79 va.).

ಲಕ್ಷಣವನ್ತ lakṣaṇa-vanta. a man endowed with good marks, a lucky man; a handsome man (My.). ಲಕ್ಷಣವನ್ತಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯೇ ಸಿರಿ (Prv.).

ಲಕ್ಷಣವಿಧಿ lakṣaṇa-vidhi. the rule or method of definition (Śmd. 371).

ಲಕ್ಷಣಸಮ್ಬನ್ಧ lakṣaṇa-sambandha. connection with a distinctive mark or attribute (Śmd. 161; ಕುಱುಪಿನ ಸಮ್ಬನ್ಧ 162).

ಲಕ್ಷಣಾಚಾರ್ಯ lakṣaṇa-ācārya. a distinguished teacher (Śmd. 3).

ಲಕ್ಷಣೆ lakṣaṇe. an indirect indication or hint, an ellipsis, a word or phrase understood though not expressed, metonymy; indirect application of a word (as distinguished from its literal meaning). (My.).

ಲಕ್ಷಲಕ್ಷಿತ lakṣa-lakṣita. a man who hits the mark (ತಾಗಲೆಸುವನಂ Mr. 296).

ಲಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿ lakṣa-adhikāri. a man possessed of a lac, a millionaire (My.).

ಲಕ್ಷಾನ್ತರ lakṣa-antara. a lac and more, very much (My.).

ಲಕ್ಷಾವಧಿ lakṣa-avadhi. the extent of a lac, very much, very many; by lacs (My.; B. 4, 147. 171).

ಲಕ್ಷಿತ lakṣita. marked, denoted, characterized; recognisable by; defined; hinted at; aimed at; remarked, observed, perceived, discovered, beheld, evident; considered, regarded; enquired into, examined. see ಅ-, ಲಕ್ಷ-; Cpr. 3, 102 va.

ಲಕ್ಷಿತೇಶ್ವರ lakṣita-īśvara. one regarded or favoured by Śiva (Rśv. 1, 10).

ಲಕ್ಷಿಸು lakṣisu. to distinguish; to indicate; to aim at; to consider, to regard, to examine, to behold, to notice, to know, to perceive (ಕುಱುವಿಡು Śmd. 334 Cm.; ಕುಱುಪಿಡು 335 Cm.; My.).

ಲಕ್ಷೀಕರಿಸು lakṣī-karisu. to aim at; to look at, to behold, to mind, to pay attention to (My.).

ಲಕ್ಷುಮಿ lakṣumi. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮೀ (Dp. 130, 71, 134, 12).

ಲಕ್ಷೇಶ್ವರ lakṣa-īśvara. = ಲಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿ. (My.). ಲಕ್ಷೇಶ್ವರನೊಬ್ಬ, ಭಿಕ್ಷೇಶ್ವರನೊಬ್ಬ (Prv.).

ಲಕ್ಷ್ಮ lakṣma. *a mark, a sign, a token, a characteristic* (ಕಲಂಕ, ಕುಱುಹು Nn. 86). 2, *the chief, principal, most excellent.*

ಲಕ್ಷ್ಮಣ lakṣmaṇa. = ಲಕುಮಣ, ಲಕ್ಕುಮ, ಲಚ್ಚ. having marks or signs. 2, *possessed of lucky marks or signs, lucky, fortunate, prosperous.* 3, the male Indian crane, Ardea sibirica (see ಹೆಣ್ಣು-). 4, Rāmacandra's younger brother (Śmd. 116; Abh. P. 7, 75; J. 16, 14; 18, 2. 4).

ಲಕ್ಷ್ಮಣೆ lakṣmaṇe. *the female of the crane Ardea sibirica.*

ಲಕ್ಷ್ಮಿ lakṣmi. ಲಕ್ಷ್ಮೀ. = ಲಕುಮಿ, ಲಚ್ಚಿ. *good fortune, prosperity, wealth, success, happiness.* 2, *beauty, loveliness, charm, splendour.* 3, a rich or beautiful woman; *N. of the goddess of fortune and beauty, the wife of Viṣṇu,* sprung from the froth of the ocean when churned by the gods and demons. 4, N. of other females. 5, *N. of a plant* (= ವೃದ್ಧಿ; see Nr. s. ವೃದ್ಧಿ). 6, turmeric. — ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಳೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನ್ತಿ. the splendour of wealth (as seen in the person of a rich man, My.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕರ lakṣmī-kara. causing prosperity, productive of wealth.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನ್ತ lakṣmī-kānta. Viṣṇu. (J. 9, 34; 26, 77).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರ lakṣmī-dhara. N. of various persons. 2, Lakṣmaṇa (Abh. P. 7, 78 va.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ lakṣmī-pati. = ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನ್ತ. (J. 8, 49. 67).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುತ್ರ lakṣmī-putra. Kāma. 2, a prosperous rich man (My.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರ lakṣmī-pura. N. of a town (Cpr. 1, 128).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋವಲ್ಲಭ lakṣmī-manas-vallabha. Viṣṇu (J. 17, 60).

ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ lakṣmī-ramaṇa. Viṣṇu (Bp. 58, 62; J. 1, 1).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಲ lakṣmī-lōla. Viṣṇu, Kṛiṣṇa (Bh. 2, 3, 1; Rām. 1, 5, 7; J. 13, 28).

ಲಕ್ಷ್ಮೀವತ್ lakṣmī-vat. *lucky, prosperous, fortunate, wealthy, rich;* handsome, beautiful.

ಲಕ್ಷ್ಮೀವನ್ತ lakṣmī-vanta. a wealthy man (My.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀವರ lakṣmī-vara. = ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನ್ತ. (J. 1, 8; 13, 64).

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭ lakṣmī-vallabha. = ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ. (Bp. 54, 40).

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾರ lakṣmī-vāra. Thursday. (R.).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ lakṣmī-īśa. Viṣṇu (J. 1, 11). 2, N. of a Kannada poet. (1, 11).

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರ lakṣmī-īśvara. = ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ. see Prv. s. ಲಾವಂಚ.

ಲಕ್ಷ್ಯ lakṣya. to be marked, to be defined or described (Śmd. 6 Cm.); having marks or attributes; *to be aimed at;* deserving to be regarded; recognisable by. 2, *an aim, an object, a butt, a target;* a characteristic sign or feature (ಕುಱುಪು Śmd. 4 Cm.); an illustration (ಉದಾಹರಣೆ 139 Cm.). [Kr. 3, 5]. 3, = ಲಕ್ಷ No. 5, attention, consideration, etc. (My.; Mhr.). 4, *sham, pretence, fraud.* see Kāvy. V, 4-9. — ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡು. = ಲಕ್ಷ ಕೊಡು. (B. 4, 184; 5, 210). — ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರು. to mark, to mind, etc. (My.; B. 5, 205). — ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಡು. = ಲಕ್ಷದೊಳಗೆ ಇಡು. (My.; B. 3, 6; 4, 94. 153. 170). — ಲಕ್ಷ್ಯದೊಳಗೆ ಬರು. = ಲಕ್ಷ ದೊಳಗೆ ಬರು. (My.; B. 5, 124. 153).

ಲಕ್ಷ್ಯಸಿದ್ಧಿ lakṣya-siddhi. proof derived from examples or illustrations (ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಸಿದ್ಧಿ Śmd. 298 Cm.).

ಲಗಕ್ರಿಯೆ la-ga-kriye. doing the short and long syllables: a kind of prosodical computation (Ch.).

ಲಗಡಿಸು lagaḍisu. (= ಲಗಾಯಿಸು). to beat, to flog (Bh. 3, 6, 28; My.; Mhr., H. ಲಗಾವಿಣೇಂ).

ಲಗಬಗೆ laga-bage. = ಲಗೆಬಗೆ. hastily (B. 4, 38; Mhr. ಲಗಬಗ).

ಲಗಬಿಗಿ laga-bigi. hurry and bustle (B. 4, 43; Mhr. ಲಗಬಗ).

ಲಗಳಿ lagaḷi. (*cf.* Mhr. ಲಗಟಿ, ಲಾಗಟ?). — ಲಗಳಿಚಣ್ಣ. (S. Mhr.).

ಲಗಾಂ lagāṁ. = ಲಗಾಮ, ಲಗಾಮು. the bit of a bridle, a bit-mouth; a bridle (My.; ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ Si. 274; Mhr., H. ಲಗಾಮ).

ಲಗಾಟಿ lagāṭi. an unchaste, quarrelsome, wicked woman (My.; *cf.* Sk. ಲಂಕೆ, ಲಂಜೆ, ಲಟ್ವೆ; Sk. ಲಂಗ = ಸಂಗ).

ಲಗಾಮ lagāma. = ಲಗಾಂ. (ಕಡಿವಾಣ, ಕಲೀಯ, ಕವಿಕೆ, ಪಲ್ಯಯನ, ವಾಘ್ G.; B. 4, 79).

ಲಗಾಮು lagāmu. = ಲಗಾಮ. (My.; B. 5, 12). ತುಣ್ಣಿಕುದುರೆಗೆ ಗಣ್ಣು ಲಗಾಮು (Prv.).

ಲಗಾಯಿಸು lagāyisu. to join, to affix, to put to or on; to push in (Sk. ಲಗ್; Mhr. ಲಗಟಣೇಂ). 2, = ಲಗಡಿಸು, q. v. (My.). 3, to push into the mouth, to eat (My.).

ಲಗಾವು lagāvu. union, connection, association (My.; Mhr. ಲಗ, ಲಗಾ).

ಲಗು lagu. Tbh. of ಲಘು. light; relieved after suffering, better in health; alleviation; quickly, swiftly. — ಲಗುಬಿಗು. the state of being either easy to be subdued or difficult to be subdued (as another's mind); that of being either not strict or strict (as another's words or order, My.). — ಲಗು ಲಗು. rep. very quickly (B. 2, 38).

ಲಗುಡ laguḍa. = ಲಕುಟ. *a stick, a staff;* a club (ಲಕುಟ, ದಾಣೆ Śmd. 338).

ಲಗುನ laguna. Tbh. of ಲಗ್ನ (Śmd. 336 Mḍb.; Śm. 20; Mhr. ಲಗ್ನ).

ಲಗೆಬಗೆ lage-bage. = ಲಗಬಗೆ. (B. 4, 184).

ಲಗ್ಗ lagga. (= ಲಗ್ಗೆ 2). (Cpr. 5, 76 va.).

ಲಗ್ಗಿಕ laggika. Tbh. of ಲಾಗ್ನಿಕ. relating to a bondsman (Śmd. 351, o. r. ಲಗ್ಗಿಗ in Mḍb.; 356, o. r. ಲಗ್ಗಿಗ in Mḍb.).

ಲಗ್ಗಿಗ laggiga. (Śmd. 49). see ಲಗ್ಗಿಕ.

ಲಗ್ಗೆ lagge. 1. (Tbh. of ಲಗ್ನ). a union or concord of the sounds of various musical instruments (ಬಹುವಾದ್ಯ ಮೊಳಗಲ್ Mr. 288; Rām. 3, 6, 3; 6, 11, 16; Bh. 5, 11, 39; 8, 21, 26). see ಸಬ್ಬ-. — ಲಗ್ಗೆವಜ³. -ಪಜ³. various concordantly sounding drums (C. Bp. 42, 24; J. 13, 43). — ಲಗ್ಗೆಸೂಳು. a loud sound of lagge (Bh. 5, 11, 39).

ಲಗ್ಗೆ lagge. 2. (Tbh. of a ಲಂಘ = ಲಂಘನ). ascending, scaling, escalade (My.; Te.); an assault, an attack, a storm (ದಾಟು Bhn. 13). see Cpr. 5, 79. 104; Rām. 6, 11 sum.; 6, 11, 7. 14; C. Bp. 42 sum.; Rśv. 6, 116 va. ಲಗ್ಗೆ ಹತ್ತು, to scale (My.). — ಲಗ್ಗೆಚಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to play at the game of throwing balls at one another (My.). — ಲಗ್ಗೆಚಣ್ಡು. an assault-ball: the ball used in that game (My.).

ಲಗ್ನ lagna. = ಲಗುನ, (ಲಗ್ಗೆ1). attached, adhered, stuck, held fast; attached to, joined to, connected with; joined, united; fastened in, sticking in; intent on; auspicious. 2, the moment of the sun's entrance into a zodiacal sign. ಪರಿವಿಡಿದು ಮೇಷಾದಿಗಳು ಲಗ್ನಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 65). 3, *the rising of the sun, of the planets, or of a sign of the zodiac.* 4, the division of the equator which rises in succession with each sign in an oblique sphere. 5, an auspicious moment, a particular time fixed upon as lucky for the performance of anything; the decisive moment, time for action. 6, marriage: nuptials (My.; Mhr.; B. 4, 214). 7, a bard or minstrel who awakes the king in the morning. 8, *an elephant in rut* (ಮದಗಜ Mr. 155). 9, the twelfth part of a day and night (My.).

ಲಗ್ನಕ lagnaka. *a surety, a bondsman, a bail.*

ಲಗ್ನಕಚ lagna-kaca. joined hair, hair matted and twisted together (ಜಟೆ, ಜಡೆ Nr.).

ಲಗ್ನಕಾಲ lagna-kāla. the moment or time pointed out by astrologers as favourable for any undertaking, an auspicious moment or time. 2, the time of marriage (My.). ಲಗ್ನಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡಬಾರದು (Prv.).

ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆ lagna-patrike. the paper on which the auspicious moment for the celebration of a marriage is noted down (My.; Mhr.); a letter sent to call people to a marriage (My.).

ಲಗ್ನಸಮಾರಮ್ಭ lagna-samārambha. the celebration of a marriage (My.; B. 4, 215).

ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ lagna-adhipati. the reigning star in a constellation (My.).

ಲಗ್ನಾಹ lagna-aha. a day fixed upon or chosen as favourable for any undertaking, especially for a marriage (Cpr. 6, 44).

ಲಘಿಮೆ laghime. lightness, absence of weight: a kind of siddhi or supernatural faculty of assuming excessive lightness at will (Mr. 455). 2, smallness, insignificance. 3, frivolousness, fickleness. 4, meanness.

ಲಘಿಷ್ಠ laghiṣṭha. (fr. ಲಘು). most quick; lightest; smallest (My.).

ಲಘು laghu. = ಲಗು. *quick, swift, fleet, rapid* (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ Nn. 145; ಶೀಘ್ರ Mr. 528); *quickly.* 2, light, easy, not difficult, not heavy. 3, prosodically light or short; a short syllable; a mora (Ch.; Mr. 363; Śmd. 19; Kāvy. II, 2, B, 30-32; ಸಯುಕ್ತ Śs.). 4, little, small, slight, unimportant, trivial, insignificant, of little worth or estimation. 5, weak, feeble, wretched, low, lowly, humble (ದೈನ್ಯ 145); mean, contemptible, vain, frivolous. 6, pithless, sapless (ನಿಸ್ಸಾರ 145; 528). 7, soft, low, gentle (as sound). 8, *pleasing, agreeable, pleasant, handsome, beautiful;* a charming, clever man (ಮನೋಜ್ಞ, ಬಲ್ಲವ 145). 9, the going or velocity of the wind (ವಾಯುಚಾರ, ವಾಯುವಿನ ಚಾರ, ಗಾಳಿಯ ನಡೆ 145; ಮರುತಗತಿ 528). 10, *the plant Trigonella corniculata* Lin. (see Si. 155). 11, Agallochum, a particular kind of Agallochum (ಅಗರು 145, o. r. ಮರುಗ; ಅಗರು Mr. 528 in one MS., o. r. ಅರಗು). 12, the root of Andropogon muricatus (ಕರೇಬಾಳದ ಬೇರು G.). — ಲಘುಪಾಟು. an easy manner (Bh. 1, 7, 1).

ಲಘುಚಂಚುಘಾತನ laghu-cañcu-ghātana. a slight stroke with the beak. see ಕರ್ದುಕು.

ಲಘುತಮ laghu-tama. = ಲಘಿಷ್ಠ.

ಲಘುತಮಸಾಮಾನ್ಯಾಪವರ್ತನ laghutama - sāmānya - apavartana. the least common multiple (C.).

ಲಘುತ್ವ laghutva. quickness; lightness; levity: want of decorum; incivility, unpoliteness, disrespect (My.); thoughtlessness, levity, frivolity.

***ಲಘುದೋಷ laghu-dōṣa.** a defect in poetical composition Kr. 1, 129.

ಲಘುಲಯ laghu-laya. *the root of Andropogon muricatus.*
ಲಘುಶಂಕೆ laghu-śaṅke. making water (My.; Mhr.).
ಲಘುಹಸ್ತ laghu-hasta. light-handed, ready-handed, expert, clever; *a spedious shooter, a good archer* (ಶೀಘ್ರವೇಧಿ Hla.).
ಲಂಕಾಧಿಪತ್ಯ laṅkā-ādhipatya. the rule over Laṅkā (J. 18, 7).
ಲಂಕಾನಾಥ laṅkā-nātha. Rāvaṇa (My.).
ಲಂಕಾನಿವಾಸಿ laṅkā-nivāsi. an inhabitant of Laṅkā (J. 2, 10).
ಲಂಕಾಪತಿ laṅkā-pati. = ಲಂಕಾನಾಥ. (My.).
ಲಂಕಿಣಿ laṅkiṇi. a female demon of Laṅkā (Rām. 5, 2, 7; My.). 2, a woman without fear and shame (My.).
ಲಂಕಿತ laṅkita. mistake for ಲಂಘಿತ. passing over from one to another (Bp. 19, 11).
ಲಂಕೆ laṅke. ಲಂಕಾ. *the capital of Rāvaṇa in Ceylon; Ceylon.* 2, N. of a female evil spirit. 3, an unchaste woman. ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲದ ಕಪಿ ಲಂಕೇ ಸುಟ್ಟಿತು. — ಲಂಕೆಗೆ ಹೋದರೂ ಕೊಂಕಣಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Sp. s. ಮೆಕ್ಕೆ; Bp. 54, 62.
ಲಂಕೇಶ್ವರ laṅkā-īśvara. = ಲಂಕಾಪತಿ. (My.).
ಲಂಕೋಪಿಕೆ laṅkōpike. *the plant Trigonella corniculata* Lin.
ಲಂಗ laṅga. a skirt (worn by Mahomedan and certain Hindu females, My.; H.). see Prv. s. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ.
ಲಂಗರ್ laṅgar. = ನಂಗಲ್, ಲಂಗರ. an anchor (My.; Si. 85; M.; Mhr. ನಾಗರ, ನಾಂಗರ; Mhr., H. ಲಂಗರ; Br. ನಂಗೂರ, ಲಂಗರು; T. ಇಲಂಗರ್, ನಂಗುರ, ನಂಗೂರ).
ಲಂಗರ laṅgara. = ಲಂಗರ್. (B. 3, 118).
*ಲಂಗಿಗ laṅgiga. one who jumps: a Domba. Tbh. of ಲಂಘಕ. ಮಿಳಿಯ ಬಿದಿರ ಮೇಗೇಱುಯಾಕಾಶದೊಳಾಡುವ ವಿದ್ಯಾಧರ ಲಂಗಿಗರ ಮನೆಯೊಳ್ Vr. 8, 26.
*ಲಂಗಿಸು laṅgisu. = ಲಂಘಿಸು. ಸಿಂಗಂಗಳಳುರೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಲಂಗಿಸಿ ಪುಡ ಪುಡನೆ ಪುಣ್ಗು ಸತ್ತುವು ಪಲವುಂ Pb. 5, 92.
ಲಂಗೋಟಿ laṅgōṭi. a piece of cloth worn round the loins covering the privities (My.; ಕೌಪೀನ, ಗುಹ್ಯಾಂಗ Si. 437; Mhr., H.; Br.).
ಲಂಘನ laṅghana. (= ಲಗ್ಗ, ಲಗ್ಗೆ2). the act of leaping or jumping, going by leaps or jumps, springing; leaping over, overstepping, stepping across, crossing: one of a horse's paces: curvetting, bounding. 2, *going beyond bounds, transgressing, violation;* offence, affront; contempt. 3, ascending, mounting; assaulting, storming, capturing a fort; capture, conquest. 4, fasting, abstinence. see ಗತಿ-; ಕುಪ್ಪು, ದಾಣ್ಟು, ಪಾಯ್, ಲಾಗು 1.
ಲಂಘನೆ laṅghane. = ಲಂಘನ 1-3. (My.).
ಲಂಘಿತ laṅghita. left over, overstepped, passed beyond, passed over; transgressed, violated; disregarded; insulted. see ಲಂಕಿತ; V. 11, 9.
ಲಂಘಿಸು laṅghisu. to leap, to spring (Bp. 32, 25; 61, 32; Rśv. 5, 116); to jump or spring over, to leap or step over; to overstep, to overflow (Cpr. 5, 40); to ascend, to mount upon; etc.
ಲಂಘ್ಯ laṅghya. to be jumped or stepped over, to be crossed; attainable; capable of being transgressed or violated; to be neglected or disregarded; capable of being wronged. see ಅ-.
ಲಚುಮ lacuma. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಣ. having marks or signs, etc. (My.).
ಲಚ್ಚಣ laccaṇa. Tbh. of ಲಾಂಛನ. a mark, sign. (Śmd. 340. 372; ಲಾಂಛನ Ct. II, 29; see ಮಿಗ-).
ಲಚ್ಚಿ lacci. Tbh. of ಲಕ್ಷ್ಮಿ. N. (My.; Te.).
ಲಚ್ಮ lacma. = ಲಚುಮ. (My.).
ಲಜ್ಜಾಳು lajjā-ālu. bashful, modest, shameful (My.).
ಲಜ್ಜಾವತಿ lajjā-vatī. a woman possessed of shame, etc. (My.). 2, prickly shrub, the humble plant, Mimosa pudica Lin. (St. & Pl.).
ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನ lajjā-vihīna. destitute of shame, void of modesty, shameless, impudent (ನಾಚಿಲಿ Kk. 39; Śm. 48).
ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನತ್ವ lajjā-vihīnatva. shamelessness, impudence (ಬಣ್ಣಾ Śm. 93).
ಲಜ್ಜಾಶೀಲ lajjā-śīla. *of a modest disposition, bashful, modest* (ನಾಚುವಾತನು Nr.).
ಲಜ್ಜಾಹೀನ lajjā-hīna. = ಲಜ್ಜಾವಿಹೀನ. (My.).
ಲಜ್ಜಿತ lajjita. *ashamed, abashed, modest, bashful* (ಹ್ರೀತ, ನಾಚಿದುದು Nr.); embarrassed, perplexed. feminine ಲಜ್ಜಿತೆ (Grj. 10, 2).
ಲಜ್ಜಿಸು lajjisu. to be ashamed, to blush (Cpr. 6, 77; Bp. 20, 24; 24, 66; 41, 10; 46, 7; 54, 82; J. 7, 58).
ಲಜ್ಜೆ lajje. ಲಜ್ಜಾ. *shame, modesty, bashfulness;* embarrassment, perplexity (ಪಾಲಿ Nn. 31); one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). see ನಾಂಚು, ನಾಣ್ಚು. — ಲಜ್ಜೆ ಪಡು. = ಲಜ್ಜಿಸು. (My.). — ಲಜ್ಜೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be joined with or possessed of shame, to feel ashamed (J. 11, 28).
ಲಜ್ಯೆ lajye. *shame, modesty, bashfulness.*
ಲಂಚ lañca. = ಲಂಚೆ. (ಲಂಚ Mr. 270; My.; Mhr. ಲಾಂಚ). ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಂಚು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. — ಲಂಚ ಕೊಡ್ಡವ ಕೊಂಚ. — ಅಂಚೇ ಕಾಗದ ಮುಂಚೇ ಬನ್ದರೆ ಲಂಚ ಯಾಕೆ? — ಮಂಚಕ್ಕೆ ಮಣೆ ಯಾಕೆ? ಲಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಣೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). ಸೊಡರು ಲಂಚವ ಕೊಣ್ಡು, ಕೊಡುವುದೊಚ್ಚತ ಬೆಳಗ; ಪೊಡವಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಬೆಳಗೀವ್ವೋಲ್ ಲಂಚವ ಹಿಡಿಯದವ ಧರ್ಮಿ (Sp.). — ಲಂಚ ಗಿಂಚ. reit. (My.). — ಲಂಚ ತಿನ್ನು. to take bribes (My.). — ಲಂಚ ಸಂಚ. reit. (My.).
ಲಂಚಖೋರ lañca-khōra. a receiver of bribes (My.).
ಲಂಚಗಾಱ lañca-gāṟa. = ಲಂಚಖೋರ. (My.).
ಲಂಚಂಗುಳಿ lañca-ṅ-guḷi. (Śmd. 238). a man who takes bribes.
ಲಂಚವಣಿಗ lañca-vaṇiga. (Śmd. 242). = ಲಂಚಂಗುಳಿ.
ಲಂಚೆ lañce. *a present, a bribe* (ಲಂಚ Mr. 270).
ಲಂಜೆ lañje. an adulteress (Sk.).
ಲಟ್ laṭ. = ನಟ್. a sound to imitate that of cracking the finger joints and that of the branch of a tree breaking. — ಲಟ್ ಲಟ್. rep. (My.).
ಲಟ laṭa. 1. = ಲಟ್, etc. — ಲಟ ಲಟ. rep. = ಲಟ್ ಲಟ್. (My.).
ಲಟ laṭa. 2. = ಲೊಟ. an imitative sound. — ಲಟ ಪಟ. = ಲೊಟ ಪಟ. ಕದ ನುಂಗುವವನಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಲಟ ಪಟ (Prv.).
ಲಟಕಟಿಸು laṭakaṭisu. to grow agitated; to become restless; to be alarmed (Rām. 3, 6, 45; Bh. 3, 13, 34; 7, 3, 77; 8, 24, 46; 8, 25, 7; J. 4, 18; 12, 12; Mhr. ಲಟ ಪಟ, lively motion; restlessness; the agitation of terror).
ಲಟಕ್ಕನೆ laṭakkane. = ನಟಕ್ಕನೆ. (My.). word to indicate sound produced in breaking or cracking.
ಲಟಪಟ laṭapaṭa. restlessly, quickly (see Mhr. s. ಲಟಕಟಿಸು). ಲಟಪಟ ನಡುಗು (B. 4, 41).
ಲಟಲಟಿಸು laṭa-laṭisu. to shake tremulously and quickly (Bh. 3, 21, 14; 7, 6, 66; Mhr. ಲಟಲಟಣೇಂ).
*ಲಟಹ laṭaha. delight. ಪಱಿಯಂ ಪೊಯ್ಸುಯೊಸೆದು ರಾಗಿಸಿ ತ್ರಿವಣ್ಣಮನೆತ್ತಿ ಸೊರ್ಕಿದ ಪ್ರಜೆವೆರಸು ಲಟಹದಿನ್ನಾಡಿದೊಂ Vr. 190, 15.

ಲಟಾಪಟಿ laṭāpaṭi. altercation, sharp bandying of angry words, coming to blows (My.; Mhr.).

ಲಟ್ಟ laṭṭa. a stick; a club (My.; Mhr., H.); monstrously large, stout, thick (My.; Si. 303; Mhr., H.). — ಲಟ್ಟಾವಾದ್ಯ. = ಗೆಜ್ಜೆ ಗೋಲು. (My.; H.).

ಲಟ್ಟಣಿಗೆ laṭṭaṇige. a roller (to ink forms of types, B. 4, 209); a rolling-pin (My.; Mhr. ಲಾಟಣೇ, ಲಾಟ).

ಲಟ್ಟಿಸು laṭṭisu. to roll out, as a piece of pastry or dough (My.; Mhr. ಲಾಟಣೇಂ).

ಲಟ್ಟೆ laṭṭe. a rude and reckless woman (Bp. 40, 56; Mhr. ಲಾಟ್ಯಾ; Sk. ಲಟ್ವ, a bad, contemptible man).

ಲಟ್ವೆ laṭve. *a kind of bird*, said to be a kind of sparrow. 2, a game, gambling. 3, a bad or unchaste woman.

ಲಡಾಯಿ laḍāyi. fighting; a fight; war (C.; Br.; Cb. 7. 17. 111, etc.; Mhr., H. ಲಢಾಈ). ಬಡಾಯಿ ಬಲ್ಲವನು ಲಡಾಯಿ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.).

ಲಡಿ laḍi. a string (of pearls, etc.; Mhr., H. ಲಡ, ಲಢ, ಲಡೀ; My.; Si. 218. 219).

ಲಡ್ಡ laḍḍa. = ಲಣ್ಡ 1. a wretch, a villain, a bad man (Sk.).

ಲಡ್ಡಿಕೆ laḍḍike. = ಲಡ್ಡಿಗೆ. see ಗುಳ್ಳೂರಿಗೆ.

ಲಡ್ಡಿಗೆ laḍḍige. Tbh. of ಲಡ್ಡುಕ. see Prvs. s. ತಡಗು, ಸಡ್ಡಕ.

ಲಡ್ಡು laḍḍu. = ಲೊಡ್ಡು. pithlessness, weakness (as that of wood, My.). — ಲಡ್ಡಾಗು. -ಆಗು. to become pithless or weak, as wood (My.). — ಲಡ್ಡುತೊಲೆ. a pithless, unsound beam (My.). — ಲಡ್ಡುಮರ. a pithless tree (My.). — ಲಡ್ಡು ಸವುದೆ. pithless firewood (My.). [Tu.].

ಲಡ್ಡು laḍḍu. = ಲಾಡು. a sweetmeat-ball of numerous varieties (Sk.; Mhr. ಲಡ್ಡೂ, ಲಾಡು; My.).

ಲಡ್ಡುಕ laḍḍuka. = ಲಡ್ಡಿಕೆ, ಲಡ್ಡಿಗೆ, ಲಡ್ಡು q. v., ಲಡ್ಡುಗೆ. (Sk.).

ಲಡ್ಡುಗೆ laḍḍuge. Tbh. of ಲಡ್ಡುಕ. (ಮೋದಕ Nr.; ಲಡ್ಡುಕ Nr.; Śmd. 159; Bp. 14, 15; Bh. 1, 19, 18; V. 9, 78). [ವಿಷದ ಲಡ್ಡುಗೆಯ ನಿಕ್ಕೆಯುಂ Pb. 2, 32 va.; Vr. 78, 17].

ಲಣ್ಡ laṇḍa. 1. (Tbh. of ಲಡ್ಡ, q. v.). (Te.; T. ಇಲಣ್ಡ; Mhr.: a deeply designing and knavish fellow; a refractory child, etc.). ಪಿಣ್ಡ ಹಾಕಿದರೂ ಲಣ್ಡನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಲಣ್ಡ laṇḍa. 2. = ಲದ್ದಿ. excrement (Sk., also ಲೇಣ್ಡ; ಲದ್ದಿ Mr. 158).

ಲಣ್ಡತನ laṇḍatana. knavery (Dp. 24, 2).

ಲತಾಗೃಹ latā-gṛiha. a creeper-house, an arbour (My.).

ಲತಾಂಗಿ latā-aṅgi. a woman of a creeper-like delicate form (Cpr. 2, 14; 3, 68; Bp. 3, 4; 48, 4; 52, 1).

ಲತಾನ್ತ latā-anta. the end of a creeper: a flower (ಪ್ರಸೂನ, ಹೂ Nn. 25; ಸುರಭಿ, ಪುಷ್ಪ 30; ಸುಮನ, ಪುಷ್ಪ 68; ಪುಷ್ಪ 120; Bp. 26, 39; Śśv. 3, 16; J. 18, 19).

ಲತಾನ್ತಶರ latānta-śara. Kāma (J. 6, 36).

ಲತಾಬನ್ಧ latā-bandha. N. of a certain feat of wrestlers (Śśv. 4, 75).

ಲತಾರ್ಕ latā-arka. a green onion.

ಲತಾವಧು latā-vadhu. a creeper looked upon as a woman (J. 3, 23).

ಲತಿಕಾಗೃಹ latikā-gṛiha. = ಲತಾಗೃಹ (Cpr. 3, 28 va.).

ಲತಿಕಾಸಮೂಹ latikā-samūha. a clump or bush of creepers, etc. (ಗುಂಜ, ಲತೆಯ ಹೊದಱು Nn. 133).

ಲತಿಕೆ latike. ಲತಿಕಾ. a small creeper; a winding plant in general; a plant of any kind. (Cpr. 1, 83; 4, 36; 7, 152; Bp. 18, 84).

ಲತೆ late. ಲತಾ. one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77): *a creeper, a climbing or winding plant.* 2, a plant of any kind (ಸಸಿ Śm. 111). 3, *a branch.* 4, *the plant Panicum italicum.* 5, *the plant Cardiospermum halicacabum.* 6, *the plant Gaertnera racemosa.* 7, the plant toṭṭi (Śm. 89). 8, the plant biṅga (Śm. 83). — ಲತೆವನೆ. -ಮನೆ. (Śmd. 386). a bower, an arbour. — ಲತೆವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. (Śmd. 386; Kk. 99). a branched creeper.

ಲತೋದ್ಗಮ latā-udgama. *the upward climbing of a creeper* (ಮರದ ಮಡಲ್ Hlā.).

ಲತ್ತೆ latte. = ಲಾತು. a kick; a blow (My.; Mhr. ಲತ್ತಾ, ಲಾತ). ಲತ್ತೆ ಜಾಡಿಸು (B. 5, 13). ನಿನಗೆ ಲತ್ತೆ ಜೀಜಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (3, 61; My.). ಲತ್ತೆ ಕೊಡು, -ಹಾಕು (My.).

ಲತ್ವ latva. the letter or syllable ಲ (ಲ್, Śmd. 41. 281. 366).

ಲದ್ದಿ laddi. the dung of elephants, camels, horses, asses, or mules (My.; ಲಣ್ಡ Mr. 158; Te. ಲದ್ದಿ, ಲದ್ದೆ; T. ಇಲತ್ತಿ, ಇಲತ್ತೈ; Mhr., H. ಲೀದ; Mhr., H. ಲೇಣ್ಡ, a nodule of the dung of sheep, goats, horses, camels, rats, etc.). ಕುಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿ, ಆಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಲದ್ದಿ (Prv.). ಲದ್ದಿ ಹಾಕು (My.).

ಲಪನ lapana. speaking, talk. 2, *the mouth*; the face.

ಲಪನಶ್ರೀ lapana-śrī. the lustre of the face (Cpr. 5, 133).

ಲಪಿತ lapita. *spoken, said,* chattered; speech.

ಲಪ್ಪ lappa. Tbh. of ಲೇಪ. putty (My.).

ಲಪ್ಪಟ್ಟೆ lappaṭṭe. a cloth for wrapping round the head (My.; Mhr., H. ಲಪೇಟ, ಲಪೇಟಾ).

ಲಬ laba. ಲಬಾ labā. ಲಬೋ labō. a sound in imitation of that produced by beating oneself on the mouth. — ಲಬ ಲಬ. rep. (My.; Te.; Mhr.: gabble, clack). ಲಬ ಲಬ ಅನ್ನ ಬಡಕೊಳ್ಳು (My.). — ಲಬಾ ಲಬ. = ಲಬ ಲಬ. (My.). — ಲಬೋ ಲಬೋ. = ಲಬಾ ಲಬ. [Tu.].

ಲಬ್ಧ labdha. *taken hold of, obtained, received, got, gained, won, acquired.* 2, obtained, as a quotient by division, etc. (Mr. 63).

ಲಬ್ಧನಾಶ labdha-nāśa. the loss of anything acquired (My.).

ಲಬ್ಧವರ್ಣ labdha-varṇa. having learnt his letters: *lettered, learned, skilful, clever.*

ಲಬ್ಧಾಗಮನಾಭ್ಯನುಜ್ಞೆ labdha-āgamana-abhyanujñe. order obtained to come near (Cpr. 5, 112 va.).

ಲಬ್ಧಾನುಜ್ಞ labdha-anujña. *one who has obtained leave of absence.*

ಲಬ್ಧಿ labdhi. *obtaining, gaining, acquisition, acquirement, attainment.* 2, anything gained or obtained, gain, profit. 3, the quotient in arithmetic.

ಲಬ್ಬೆ labbe. a caste of people who originally were Arabs; they are still Mahomedans, but speak a dialect of Tamil; they sell ghee, cloths, etc. (My.; Te.; H.).

ಲಭ labha. = ಲಮ್ಭ. see ಆ-, ದುರ್ಲಭ, ಸು-.

ಲಭಿಸು labhisu. to be gained or obtained, etc. (My.).

ಲಭ್ಯ labhya. acquirable, obtainable, attainable, procurable (My.). 2, intelligible. 3, *suitable, proper, fit.*

ಲಮಾಣಿ lamāṇi. = ಲಮ್ಬಾಡಿ, etc. a lambāḍi. (S. Mhr.).

ಲಮ್ಪಟ lampaṭa. = ಲಮ್ಪಳ 1, ಲಮ್ಪಟಿ. covetous, greedy, desirous, lustful; *hampering after, addicted to, devoted to* (women

and worldly pleasures), *lascivious, dissolute* (ಲೋಲುಪ, ಲೋಲುಭ Nr.; ಲಾಲಸ, ಲೋಲುಪ, etc.; ಅಳುಪುವಂ Mr. 232).

ಲಮ್ಪಟತನ lampaṭatana. = ಲಮ್ಪಟತೆ. (ಲೋಲುಪ್ತಿ G.). [ಜಂಗಮವೇ ಲಿಂಗವೆಮ್ಬುದಕ್ಕೆ ಏನು ಗುಣ ಮನದ ಲಮ್ಪಟತನ ಹಿಂಗದಾಗಿ Bv. 217].

ಲಮ್ಪಟತೆ lampaṭate. eagerness, greediness; libertinism, dissoluteness, lewdness. (Cpr. 4, 80).

ಲಮ್ಪಟತ್ವ lampaṭatva. = ಲಮ್ಪಟತೆ. (J. 4, 60).

ಲಮ್ಪುಟೆ lampu-aṭe. = ಅಲಪಟೆ. weariness, fatigue (Te.; My.).

ಲಮ್ಪಟೆ lampaṭe. a woman who is addicted to (J. 5, 56).

***ಲಮ್ಪಳ lampaḷa.** = ಲಮ್ಬಳ 1. greedy, etc. ಲಮ್ಪಳರಪ್ಪೆಮ್ಮನ್ನಿಗರಂ ಬಗೆವನ್ನದೆ ಕೊಣ್ಡಿಕ್ಕವೆ ಸಕಲ ವಿಷಯ ವಿಷಮ ವಿಷಂಗಳ್ Ap. 4, 73.

ಲಮ್ಪು lampu. = ಅಲಮ್ಪು, q. v. beauty; ornament, etc.

ಲಮ್ಬ lamba. = ಲಮ್ಬು. hanging down, depending, pendulous, pendent, dangling (Bp. 59, 17). 2, hanging on or upon, attached to. 3, long, tall; length (My.). 4, expanded, great, large; spacious, capacious. 5, a perpendicular (in geometry). see ಅವ–, ಆ–, ಪ್ರ–, ಪ್ರಾ–. 6, N. of a Daitya (C. Bp. 47, 21).

ಲಮ್ಬಕರ್ಣ lamba-karṇa. a long-eared male (Bp. 8, 33); an elephant; an ass; etc.

ಲಮ್ಬಜಠರ lamba-jaṭhara. a big-bellied male (Bp. 8, 33).

ಲಮ್ಬಜಿಹ್ವ lamba-jihva. a long-tongued male (Bp. 8, 33).

ಲಮ್ಬಣ lambaṇa. = ಲಮ್ಬಳ 2. Tbh. of ಲಮ್ಬನ. [ಸುರಗಿಗಿವು ಲಮ್ಬಣಕ್ಕಿವು ಬರಗಲೆಗಿವು...ಎನ್ದಾದರದಿನ್ದಂ ಕೊಯ್ದರಾಯ್ದು ದಿವಿಜಾಂಗನೆಯರ್ Ap. 7, 68; Pb. 5, 6 va.]. — ಲಮ್ಬಣಮಾಲೆ. long garlands (V. 5, 2; Rśv. 8, 5 va.).

ಲಮ್ಬಣಿಗೆ lambaṇige. Tbh. of ಲಮ್ಬನ. (ಲಮ್ಬನ Nr.).

ಲಮ್ಬನ lambana. = ಲಮ್ಬ, ಲಮ್ಬಣ, ಲಮ್ಬಳ 2. hanging down, depending, etc. 2, *a long necklace depending from the neck to the navel.* see ಆ–.

ಲಮ್ಬನಾಸಿಕ lamba-nāsika. a long-nosed male (Bp. 8, 33).

ಲಮ್ಬನೇತ್ರ lamba-nētra. a large-eyed male (Bp. 8, 33).

ಲಮ್ಬಳ lambaḷa. 1. Tbh. of ಲಮ್ಪಟ. covetous, greedy (Śmd. 31, or perhaps ಲಮ್ಬಟ 31).

ಲಮ್ಬಳ lambaḷa. 2. Tbh. of ಲಮ್ಬನ. a long garland (Cpr. 6, 49; Rām. 1, 7, 14).

ಲಮ್ಬಟ lambaḷa. = ಲಮ್ಬಳ 1, q. v.

ಲಮ್ಬಾಡಿ lambāḍi. = ಲಮಾಣಿ, ಲಮ್ಬಾಣಿ. a Lumbadee (or Brinjari), a migratory caste who trade in salt, grain, bullocks, etc., and often have the character of being thieves (My.; Br.; H.; T. ಇಲಮ್ಬಾಡಿ; M. ಲಮ್ಮಾಗಳ್). *cf.* ಸುಕಾಲಿಗ.

ಲಮ್ಬಾಣಿ lambāṇi. = ಲಮ್ಬಾಡಿ. (My.; B. 4, 130).

ಲಮ್ಬಿ lambi. hanging down, depending, pendent; *hanging on or upon, suspended from;* being attached to, resting on. see ಅರ್ಧ–.

ಲಮ್ಬಿಕೆ lambike. hanging down, etc. 2, the uvula. 3, the lobe of the ear (ಪತ್ರಾಶ್ರಯ, ಹಾಲೆ Mr. 319). see ಪ್ರಾ–.

ಲಮ್ಬಿತ lambita. hanging down, pendent; suspended; sunk, gone down; laying hold of, attached to; supported or resting on; slow (of time in music). see ಆ–, ವಿ–; Cpr. 2, 58; Bp. 12, 14.

ಲಮ್ಬಿಸು lambisu. to hang down, to dangle, to hang from, etc. (J. 7, 16; 13, 59). 2, to extend, to become great (Bh. 2, 2, 108); to lengthen, to expand (as words, time, etc., My.).

ಲಮ್ಬು lambu. = ಲಮ್ಬ, ಲಾಮ್ಬು. Tbh. of ಲಮ್ಬ. long; length (My.; Te.; Mhr. ಲಾಮ್ಬ, ಲಾಮ್ಬಿ).

ಲಮ್ಬೋದರ lamba-udara. pot-bellied: a glutton; *Gaṇēśa.*

ಲಮ್ಬೋದರಿ lamba-udari. N. of a female demon (J. 16, 35. 36. 41).

ಲಮ್ಭ lambha. = ಲಭ. obtaining, attaining, attainment, acquirement; finding, meeting with; procuring; causing to get; gain. see ಆ–, ಉಪ–, ಪ್ರ–, ವಿಪ್ರ–, ಪಿ–.

ಲಯ laya. (= ಲಾಯ). clinging, adhering, adherence, clinging to, embracing. 2, lying, reclining dwelling in, staying in; lurking, hiding, cowering; rest, repose; place of rest, a dwelling, a house (see ಆ–). 3, melting, fusion; melting away; dissolution, extinction, destruction (ಶಂಕು, ಕೆಡುವನ್ತಾದು Nn. 147); ಲಯವಹುದು (ನಿರ್ಮೂಲನ, ಪ್ರಲಯ 100); disappearing, vanishing, disappearance. 4, mental inactivity, slackness of mind. 5, *equal time in music and dance* (ಸಮಾನವಪ್ ಆಗುಹಂ Hlā.; ಸಮವೆತ್ತಲ್ಲಿ Mr. 79); *time in music* (Ch.), regarded as of three kinds: druta, madhya, vilambita. 6, a pause in music. 7, the root of Andropogon muricatus (ಬಾಳದ ಬೇರು G.). ಬಲವಿದ್ದದ್ದು ಲಯವಾದ ಮೇಲೆ ಭಯ ಪಡುವದೇ ಸರಿ. — ಭಯವಾದ್ದು ನಯದಿನ್ದ ಲಯವಾದೀತೇ? (Prvs.). see ಅಟಾಯಿಸು, ಅಟ್ಟು, ಪುಚ್ಚಟಾಸು.

ಲಯಕಾಲ laya-kāla. time of dissolution or destruction. (Bp. 54, 12; Śsv. 4, 38).

ಲಯಗ್ರಾಹಿ laya-grāhi. N. of two vṛittas (Ch.).

ಲಯನ layana. clinging, adhering; lying; rest, repose; a place of rest, a house. see ಗುಣಲಯನಿ.

ಲಯಾಗ್ನಿ laya-agni. the fire at the destruction of the world (Bp. 56, 24).

ಲಲನ lalana. playing, sporting, dallying; play, etc. (ಮೌಜು G.); — a husband (Bp. 11, 45). 2, lolling the tongue.

ಲಲನೆ lalane. a wanton woman. 2, *a woman in general* (ರಾಮೆ Mr. 504; Grj. 3, 11; Bp. 40, 12); a wife. 3, the tongue. ಜಲದ ಒಳಗಿನ ಕಲ್ಲು ಸಲೆ ಬೆವರ ಬಲ್ಲುದೇ? ಲಲನೆಯರ ಒಲುಮೆ ತನಗೆನ್ಬ ಮರುಳಂಗೆ ಮಲರೋಗದನ್ತೆ (Sp.).

ಲಲನ್ತಿಕೆ lalantike. *a long pendulous necklace, one reaching to the navel.*

ಲಲಾಟ lalāṭa. *the forehead.* ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಲಾಗಾಟ ಹಾಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಲಲಾಟಪಟ್ಟ lalāṭa-paṭṭa. the plate of the forehead: *the forehead.* 2, a tiara, a fillet.

ಲಲಾಟರೇಖೆ lalāṭa-rēkhe. a line on the forehead supposed to indicate long life (Sk.). 2, destiny written by Brahmā on each man's forehead (My.).

ಲಲಾಟಲಿಖಿತ lalāṭa-likhita. = ಲಲಾಟರೇಖೆ No. 2. (My.).

ಲಲಾಟಲೇಖೆ lalāṭa-lēkhe. = ಲಲಾಟರೇಖೆ No. 2. (My.).

ಲಲಾಟಶೂನ್ಯ lalāṭa-śūnya. a man who has a bare forehead, *i. e.* a forehead without any sectarian mark (My.).

ಲಲಾಟಾಕ್ಷ lalāṭa-akṣa. Śiva (Bp. 61, 89).

ಲಲಾಟಿಕೆ lalāṭike. *an ornament worn on the forehead.* 2, *a mark made with sandal, etc. on the forehead.* see ನೊಸಲ ಪಟ್ಟ.

ಲಲಾಮ lalāma. *a mark or spot on the forehead* (ತಿಲಕ, ಬೊಟ್ಟು Nn. 26; ತಿಲಕ Mr. 498). 2, *a mark or spot in general, a sign, a token.* 3, a good mark (ಸಲಕ್ಷಣ, ಒಳ್ಳಿಹ ಲಕ್ಷಣ 29). 4, *a banner, a flag, an ensign* (ಧ್ವಜ, ಪತಾಕೆ 26). 5, *eminence, greatness,*

dignity (ತುಂಗ, ದೊಡ್ಡಿತು 26; ಹೆಮ್ಮೆ 498). 6, *beauty* (ಶೃಂಗಾರ 26). 7, *an ornament* (ವಿಭೂಷಣ, ಅಭರಣ 26; ಆಭರಣ 498). 8, *any one who is the ornament of his class, any eminent or principal person* (ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಮುಖ್ಯ 26; ಮುಖ್ಯ 498). 9, Sarasvatī (ಭಾರತಿ, ಸರಸ್ವತಿ 26). 10, Lakṣmī (ಗೋಮಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 26). 11, a bull, an ox (ವೃಷಭ, ಬಸವ 26). 12, *a horse* (ತುರಂಗ, ಕುದುರೆ 26; ವಾಜಿ 26). 13, the sun (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ 26); the moon (ಚನ್ದ್ರ 26). 14, a point (ಅಗ್ರ, ತುದಿ 26). 15, *a horn* (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು 26; ಕೋಡು 498). 16, *a tail* (ವಾಳ, ಬಾಲ 26; ನೀಳ್ದಲರ್ದ ಬಾಲ 498). 17, a ray (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 26). 18, red (ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು 26). 19, lac, the red dye (ಅಲತಿಗೆ 498). 20, white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 26). 21, sport (ಕೇಲಿ, ಕ್ರೀಡೆ 26). 22, a sound or tone (ನಾದ, ಸ್ವರ 26).

ಲಲಾಮಕ lalāmaka. *a chaplet or wreath of flowers worn on the forehead.*

ಲಲಿತ lalita. sported, played; sporting, playing, dallying, wanton, frolicsome, amorous, voluptuous; lovely, handsome, beautiful, graceful, elegant; simple, artless; gay, cheerful; soft, gentle; pleasant, agreeable, sweet, wished for, desired, loved. 2, sport, dalliance, amorous gesture; grace, beauty; charmingness, *gracefulness of gait, softness and delicacy of motion*, languid gestures in a woman; any natural and artless act; simplicity, innocency. 3, N. of a plant (ಹಸ್ರುಗಣೆ Mr. 121). 4, N. of a vṛitta (Ch.).

ಲಲಿತಗತಿ lalita-gati. N. of a vṛitta (Ch.).

ಲಲಿತಪದ lalita-pada. N. of three vṛittas (Ch.).

ಲಲಿತರಗಳೆ lalita-ragaḷe. a kind of metre (Cpr. 6, 102 seq.).

ಲಲಿತವೃತ್ತಿ lalita-vṛitti. a kind of anuprāsa (Kāvy. III, 2, B, 52. 53).

ಲಲಿತಾಂಗ lalita-aṅga. a handsome, etc. body (J. 19, 51).

ಲಲಿತಾಂಗಿ lalita-aṅgī. a handsome, etc. woman (Bp. 57, 61; J. 3, 10).

ಲಲಿತೆ lalite. a wanton woman; a woman in general. 2, one of the ragaḷe metres (Ch.).

ಲಲ್ಲಯಿಸು lallayisu. to caress, to kiss, etc. (Cpr. 8, 4 va.).

ಲಲ್ಲೆ lalle. coaxing, caressing, blandishing; love, affection; a kiss (ಅರಮೆ, ಮುದ್ದು Ś s.; ಅರುಮೆ, ಮುದ್ದು Kk. 31; Śm. 75; Cpr. 4, 78; 8, 53; Rśv. 8, 82 va.; J. 6, 34; Mhr. ಲಳಾ). [ಮಲರ್ದಲರ್ದಸೆವೀ ಮೊಲ್ಲೆಯುಂ ಒಲಿಸಿದ ನಲ್ಲರ ಲಲ್ಲೆಯುಮಾರಾರ ಮನಮುಮಂ ಸೋಲಿಸವೇ Ap. 11, 114; Pb. 3, 83]. — ಲಲ್ಲೆಗೆಯ್. to caress; to kiss (J. 11, 22; 15, 43). [ಬಗೆ ಗೆಲಲೆಸ್ದು ಕಾದಿ ಪುಸಿಸಿದ್ದೆಯೊಳಾನಿರೆ ಲಲ್ಲೆಗೆಯ್ದು Pb. 4, 107]. — ಲಲ್ಲೆನುಡಿ. = ಲಲ್ಲೆವಾತು. (C. Bp. 19, 32). — ಲಲ್ಲೆವಾತು.-ಮಾತು. a blandishing word, an affectionate word (Rām. 3, 8, 33; J. 11, 21. 23).

ಲಲ್ಲೈಸು lallaisu. = ಲಲ್ಲಯಿಸು. ಕುದದಿರ್ ಪುರಿಗಣೆಯನೆನಿತು ಲಲ್ಲೈಸಿ ದೊಡಂ Pb. 9, 78; Ap. 3, 43.

ಲವ lava. (= ರವೆ). *the act of cutting up or off; reaping, mowing, plucking or gathering.* 2, anything cut off, a section; *a fragment, a piece, a bit, a small piece, a small quantity, a little* (ಅಸ್ರು q. v., ತುಣ್ಣು Nn. 65; ತುಣ್ಣು 125). 3, a minute division of time, half a second, a moment, an instant. 4, a shorn fleece, wool, hair. 5, N. of a son of Rāmacandra and Sitā, brother of Kuśa (J. 20, 5, seq.). 6, = ಲಾವ, a kind of quail. 7, = ಲವಂಗ, cloves. 8, the root of Andropogon muricatus. 9, = ಲಲನ, sport. 10, one of the vāstavas [Kr. 3, 4]; (= ಲೇಶ, Kāvy. III, 3, B, 3. 35-37). — ಲವದಿನಿತು. -ಇನಿತು. as much as a particle: a little (Bp. 4, 64).

ಲವಂಗ lavaṅga. (= ಲವ No. 7, ಲವಿ). *the clove tree, Myristica cariophyllata; cloves* (ದೇವಕುಸುಮ Nr.; ದೇವಕುಸುಮ, ಲವಿ, ತೀಬು Mr. 143). 2, Cassia bark, green cinnamon (ತ್ವಕ್ಪತ್ರ, ವರಾಂಗಕ, etc. Nr.; Si. 155; ನೀರಸನಿ, ಭಾಳಪರ್ಣ, ಕುಟನ್ನಟ Mr. 142). — ಲವಂಗಚಕ್ಕೆ. cinnamon (My.). — ಲವಂಗಚಕ್ಕೆ ಮರ. the cinnamon tree, Cinnamomum zeylanicum Nees. (St. & Pl.). — ಲವಂಗಚೂರು. boiled and dried pieces of the areca nut, the form of which resembles cloves (My.). — ಲವಂಗದಾನಿ. a metal box for keeping cloves, etc. (My.). — ಲವಂಗಪಟ್ಟೆ. = ಲವಂಗ ಚಕ್ಕೆ. (My.; T.). — ಲವಂಗಪತ್ರೆ. the leaves of Laurus cassia (My.; T.). — ಲವಂಗಮಾಸರಿಹುಲ್ಲು. a grass with a fragrant root, Panicum cimicinum Lin. (Z.).

***ಲವಟು lavaṭu.** ferocious people? ಭಟಾರಾ ಲವಟುಗಳ ಕೈಯಲ್ ಪಗಲುಣಲುಮುಡಲುಂ ಪೆಜಲಾಗ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದೆಱೆದು ಕೊಣ್ಡುಪ್ಪರ್ Vr. 92, 3.

ಲವಡಾ lavaḍā. = ಲವುಡಾ. the penis (My.; Mhr.).

ಲವಡಿ lavaḍi. = ಲವುಡಿ 2, ಲವುಣ್ಡಿ. a female slave (My.; Mhr., H.); a strumpet, a harlot (My.).

ಲವಣ lavaṇa. *salt: sea-salt, rock or fossil salt* (ಉಪ್ಪು Nn. 23; ರುಚಕ, ಉಪ್ಪು 41; ಸಮುದ್ರಜ, ಕಲ್ಲುಪ್ಪು Mr. 143). 2, *saline, salt, briny, brinish.* 3, charming, handsome, beautiful. 4, N. of a Daitya.

ಲವಣದಾನವ lavaṇa-dānava. = ಲವಣ No. 4. (J. 20, 48).

ಲವಣಭಸ್ಮ lavaṇa-bhasma. calcined salt (My.).

ಲವಣಸಮುದ್ರ lavaṇa-samudra. = ಲವಣೋದ. (My.).

ಲವಣಾಕರ lavaṇa-ākara. *a salt-mine.*

ಲವಣಾಸುರ lavaṇa-asura. = ಲವಣದಾನವ. (J. 20, 35).

ಲವಣಿ lavaṇi. = ಲವಣಿ 2. stooping, bending, winding, inclining forward or towards, when they form artistic or clever attitudes in dance or war (Rām. 6, 38, 14; Rśv. 5, 19 va.; Bh. 1, 7, 3. 28; 5, 11, 39; 10, 6, 25; Mhr. ಲವಣ, a winding). 2, flash, shine (Bh. 2, 13, 28; see ಲವಣಿಸು). — ಲವಣಿಸಾರ. the highest degree of perfection in the above-mentioned attitudes (Grj. 2, 106 va.).

ಲವಣಿಸು lavaṇisu. to wind or wriggle, as a serpent, etc. Mhr. ಲವಣೇಂ). 2, to shine, to be full of lustre, to flash (Bh. 8, 23, 32; Mhr. ಲವಣೇಂ).

ಲವಣೆ lavaṇe. 1. lustre, beauty (Sk.).

ಲವಣೆ lavaṇe. 2. = ಲವಣಿ No. 1. (Bh. 2, 2, 108; 10, 7, 35).

ಲವಣೋತ್ತಮ lavaṇa-uttama. *river or rock salt.* 2, nitre.

ಲವಣೋದ lavaṇa-uda. *the ocean.*

ಲವಣೋದಕ lavaṇa-udaka. *salt water, brine.* 2, the ocean.

ಲವಣೋದಕಿ lavaṇa-udaki. what has been put into salt water, pickles of fruits, leaves, etc. (ನೀರುಪ್ಪಿನಲಿ ಕಲಸಿದವು Mr. 216).

ಲವಣೋದಧಿ lavaṇa-udadhi. the ocean (My.).

ಲವನ lavana. = ಲವ. *cutting; reaping.* see ಕೊಯ್. 2, an implement for cutting, a sickle, etc.

ಲವಲವಿಕೆ lavalavike. = ಡವಡವಿಕೆ. ardent desire, longing (ಔತ್ಸುಕ್ಯ, ಪರಾಯಣ, ಲಾಲಸೆ G.; J. 27, 32; 29, 1; 30, 24; 33, 1; My.; Mhr. ಲವಣೇಂ, the mind to incline or be affected towards). ಲವಲವಿಕೆಯುಳ್ಳಂ (ಉತ್ಕಣ್ಠಿತ Mr. 242).

ಲವಲವಿಸು lavalavisu. to desire ardently (C. Bp. 19, 32).
ಲವಲಿ lavali. the small tree Averrhoa acida Lin. (Cicca disticha Lin., Cpr. 6, 74; see ಅರನೆಲ್ಲಿ).
ಲವಿ lavi. = ಲವಂಗ, q. v.
ಲವಿತ್ರ lavitra. an instrument for cutting: *a sickle*, etc. see ಮಚ್ಚು.
ಲವುಡಾ lavuḍā. = ಲವಡಾ. (My.).
ಲವುಡಿ lavuḍi. 1. (= ಲಗುಡ?). a kind of iron weapon, an iron club (Bh. 3, 13, 19; 6, 4, 141; 6, 7, 17; 8, 10, 10; Rām. 6, 30, 15; Rśv. 6, 11 va.).
ಲವುಡಿ lavuḍi. 2. = ಲವಡಿ, etc. (My.).
ಲವುಣ್ಡಿ lavuṇḍi. = ಲವುಡಿ 2, etc. (My.; Te.).
ಲಶುನ laśuna. *garlic.* (ಗೃಂಜನ, ಲಸೋನ, ಪಲಾಣ್ಡು, ಅರಿಷ್ಟ, ಉಳ್ಳಿ Mr. 137).
ಲಷಿತ laṣita. wished, desired. see ಅಭಿ-.
ಲಷ್ಕರು laṣkaru. an army (My.; Mhr., H.); a cantonment (My.). 2, a lascar (Mhr., H.).
ಲಸತ್ lasat. (Śmd. 100). shining, glittering, bright; beautiful; skilful, clever (ಒಪ್ಪಲ್ ಪಟ್ಟು 244 Cm.; J. 2, 11; 5, 4); sporting, playing.
ಲಸದ್ವಚನ lasat-vacana. (Śmd. 100). a clever word.
ಲಸಿತ lasita. played, sported, sporting, playing; shone, shining, beautiful; appeared, come to light; skilled, skilful. see Kāvy. III, 3, B, 96; Cpr. 4, 89; Bp. 1, 53; 12, 37; 31, 30; 39, 64; ವಿ-.
ಲಸೋನ lasōna. = ರಸೋನ. a kind of garlic. see Mr. s. ಲಶುನ.
ಲಸ್ತಕ lastaka. *the middle of a bow.*
ಲಸ್ತಕಿ lastaki. a bow. (R.).
ಲಹಣಿ lahaṇi. = ಲಹರಿ 1. undulation (of voices in singing). — ಲಹಣಿ ವಡೆ. -ಪಡೆ. to produce undulation (Grj. 2, 106 va.).
ಲಹರಿ lahari. 1. = ಲಹಣಿ. *a large wave, a billow;* an undulation: a waving line (Mhr. ಲಹರ); undulating lines or flashes of lustre or beauty (Rām. 1, 7, 14; Bh. 1, 7, 26; 1. 15, 19; 2, 13, 25. 26; 5, 11, 39; 6, 2, 17; 8, 25, 6; 10, 6, 25). see ವಚೋ-.
ಲಹರಿ lahari. 2. an intoxicating substance (C. Bp. 47, 45); intoxication (My.; see Prv. s. ಅಪಿನಿ; Br., H. ಲಾಹಿರಿ).
ಲಹರಿಕೆ laharike. a large wave or billow (Cpr. 1, 80).
ಲಳಿ laḷi. briskness, sprightliness, liveliness (in music, Bp. 19, 11. 14; Bh. 8, 21, 26); enthusiasm, animation, cheerfulness (Bh. 10, 7, 20. 35; Rām. 1, 15, 22; 3, 6, 45; 6, 9, 24; J. 9, 23. 24; 13, 24; 24, 72; *cf.* ನಲಿ 3?); adroitness, dexterity (Bh. 2, 2, 108; J. 23, 15); wonderfulness (Rām. 1, 7, 14; 6, 26, 87; J. 22, 21).
ಲಳಿಗೆ laḷige. = ನಳಿಗೆ, ಲೊಳಗೆ. Tbh. of ನಲಕ. a tube (ನಾಡಿ Nr.); a bamboo joint used as a vessel (My.).
ಲಳ್ಳಿ laḷḷi. = ನಳ್ಳಿ. a crab (My.)
ಲಾಕ lāka. = ಲಾಕಳ. ಲಾಕಮು ಲಾಕಳಂ (Ct. II, 109).
ಲಾಕಳ lākaḷa. = ಲಾಕ, q. v. a staff?
ಲಾಕ್ಷ lākṣa. = ಲಾಕ್ಷೆ. (ಕೀಲಕ, ಅರಗು Nn. 101).
ಲಾಕ್ಷಣಿಕ lākṣaṇika. (fr. ಲಕ್ಷಣ). knowing marks or characteristics; distinguished, great (Śm. 77); a man who knows marks, etc.: a distinguished teacher (Śmd. 3. 407; Ct. I, 1). 2, characteristic; technical.
ಲಾಕ್ಷಣ್ಯ lākṣaṇya. relating to a sign or mark, etc. see ಸ-.
ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹ lākṣā-gṛiha. = ಲಾಕ್ಷಾಭವನ. (My.).
ಲಾಕ್ಷಾಪ್ರಸಾದನ lākṣā-prasādana. *the red lōdhra tree.*
ಲಾಕ್ಷಾಭವನ lākṣā-bhavana. a house made of shell-lac (Bh. 1, 8, 64).
ಲಾಕ್ಷಾಮುದ್ರೆ lākṣā-mudre. a seal of lac (Grj. 2, 65).
ಲಾಕ್ಷಾರಸ lākṣā-rasa. a liquid made from shell-lac, used in colouring the sole of the foot (My.).
ಲಾಕ್ಷೆ lākṣe. ಲಾಕ್ಷಾ. = ಲಾಕ್ಷ. *a kind of red dye, lac;* the insect which produces the lac.
ಲಾಖಿ lākhi. a red dye extracted from the shell-lac: crimson (C.; Br., H.; Mhr. ಲಾಖ).
ಲಾಗ lāga. 1. (= ಲಾಗು 1). a summerset (My.; Te. ಲಾಗು, T. ಇಲಾಗು). ಮುದಿಡೊಮ್ಮನ ಲಾಗ (Prv.). — ಲಾಗ ಹಾಕು. to make a summerset, to tumble over head and ears (My.). — ಲಾಗ ಹೊಡೆ. = ಲಾಗ ಹಾಕು. (C.; B. 3, 114). — ಲಾಗಾಟಿ. -ಆಟ. repeated summersets. ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಲಾಗಾಟ ಹಾಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).
ಲಾಗ lāga. 2. = ಲಾಗು 2, No. 2. see ಹಸ್ತಲಾಗ.
ಲಾಗವಡು lāgavaḍu. = ಲಾಗವಾಡು. ಲಾಗೋಡು. expense, cost (My; Te. ಲಾಗುಬಡಿ, ಲಾಗುವಡು, ಲಾಗುವಡೆ; Mhr. ಲಾಗವಡ).
ಲಾಗವಾಡು lāgavāḍu. = ಲಾಗವಡು. (My.).
ಲಾಗಾಯಿತು lāgāyitu. beginning, commencement; from the beginning or from a long time (My.; Br., H. ಲಾಗಾಯತು).
ಲಾಗಿಸು lāgisu. 1. to jump (C. Bp. 47, 37; Rāghc. 17, 73; Bh. 10, 7, 20).
ಲಾಗಿಸು lāgisu. 2. to make ready, to cause to arise and proceed, to despatch, to emit (Bh. 8, 23, 40; Mhr. ಲಾವಣೇಂ. Mhr. ಲಾಗ ಣೇಂ, to come or arise unto; to arise and proceed; to be applied unto; to be joined to; to be arrived at the proper stage, etc.; see ಲಾಗು 2, ಲಾವಣಿ 1).
ಲಾಗು lāgu. 1. (= ಲಾಗ 1). a leap, a jump (ಲಂಘನ Śm. 82; Rśv. 5, 19 va.; Rām. 3, 8, 68; Te.; T. ಇಲಾಗು; Mhr. ಲಾಗ); a summerset (see Te., T. s. ಲಾಗ).
ಲಾಗು lāgu. 2. excessiveness, excess, etc. (ವೆಗ್ಗಳ Śm. 82; Bp. 6, 9; Bh. 1, 20, 26; 6, 2, 23; 8, 23, 40; Rām. 1, 15, 22; Mhr. ಲಾಗ, coming in contact, joining, etc.; see ಲಾಗಿಸು 2, ಲಾವಣಿ 1). 2. catch, hold; an aim, an object (Bh. 6, 2, 23; Mhr. ಲಾಗ).
ಲಾಗುವೇಗ lāgu-vēga. excessive impetuosity or force (Bh. 5, 3, 103).
ಲಾಗೋಡು lāgōḍu. = ಲಾಗವಡು, etc. expense, cost. (My.).
ಲಾಗ್ನಿಕ lāgnika. = ಲಗ್ಗಿಕ, ಲಗ್ಗಿಗ. relating to a bondsman (?).
ಲಾಘ lāgha. = ಲಾಘವ. see ಉಲ್-.
ಲಾಘವ lāghava. (fr. ಲಘು). quickness, swiftness, speed; lightness, levity; shortness of a vowel or syllable; versatility, dexterity (J. 22, 6); ease, facility; health; littleness; delicacy, fineness; masterliness of workmanship; insignificance, meanness; slight, disrespect.
ಲಾಂಗಲ lāṅgala. = ನೇಗಲ್, etc. *a plough.* 2, the palm tree.
ಲಾಂಗಲದಣ್ಡ lāṅgala-daṇḍa. *the pole or beam of a plough.*
ಲಾಂಗಲಪದ್ಧತಿ lāṅgala-paddhati. a plough's path or line: *a furrow.*
ಲಾಂಗಲಿ lāṅgali. furnished with or possessing a plough: Baladēva. 2, *the cocoa-nut tree; the cocoa nut.*
ಲಾಂಗಲಿಕಿ lāṅgaliki. = ಲಾಂಗುಲಿಕಿ. *the plant Methonica superba* Lam. (= ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ; see ತರಿಗೊಟ್ಟು).
ಲಾಂಗು lāṅgu. "long" (Si. 222). (E.).
ಲಾಂಗುಲಿ lāṅguli. N. of a plant (see Nr. s. ಜಲಪಿಪ್ಪಲಿ).
ಲಾಂಗುಲಿಕಿ lāṅguliki. = ಲಾಂಗಲಿಕಿ. (ನಾಂಗುಲಿಕ, ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ Nr., o. r. ಲಾಂಗಲಿಕಿ).

ಲಾಂಗೂಲ lāṅgūla. *a tail* (ಬಾಲ Nn. 130; ವಾಲಧಿ; ಬಾಲ Mr. 274). 2, the penis.

ಲ್ಯಾಚಾರು lācāru. helpless, forlorn, poor (My.; Mhr., H.; ಲಾಚಾರಿ; helplessness; helpless and wretched state, Mhr., H.).

ಲಾಜ lāja. = ಲಾಜಿ. commonly in the plural: ಲಾಜಂಗಳ್, *parched grain*.

ಲಾಜಾಂಜಲಿ lāja-añjali. an añjali filled with parched grain (Cpr. 6, 77 va.).

ಲಾಜಾಶ್ಮ lāja-aśma. the marriage-ceremony of throwing parched grain into the fire and of performing the aśmārōpaṇa (J. 31, 18).

ಲ್ಯಾಜೆ lāje. parched grain (ಅರಳು, ಲಾಜಾಜ್ಯ Mr. 375).

ಲಾಂಛನ lāñchana. *a mark, a sign, a token, a spot; a stain, a stigma, a mark of ignominy* (B. 4, 20). 2. a name, an appellation.

ಲಾಂಛಿತ lāñchita. marked, distinguished, characterized; decorated; furnished with (My.).

ಲಾಂಛ್ಯನ lāñchyana. = ಲಚ್ಛಣ q. v., ಲಾಂಛನ.

ಲಾಟ lāṭa. = ಲಾಡ 1, ಲಾಟ. N. of a people and of the district inhabited by them. 2, repetition of words in the same sense but in a different application; idle or childish language. 3, old, worn, spoiled.

ಲಾಟಭಾಷಿಕ lāṭa-bhāṣika. = ಲಾಟಬಾಸೆಗ. a man who speaks the language of the Lāṭas.

ಲಾಟಿ lāṭi. = ಲಾಟು. feminine of ಲಾಟ. a Lāṭa woman; etc.

ಲಾಟಿಸು lāṭisu. to beat (My.).

ಲಾಟು lāṭu. a "lot". (E.). a quantity or large number, a mass (My.; Br.). ಲಾಟಿಗೆ ಲಾಟು, ಹೊಟ್ಟೆ ದಾಟು (Prv.). — ಲಾಟು ಲಾಟು. rep. ಜಿನಸು ಲಾಟು ಲಾಟಾಗಿ ಅವೆ (My.). ದನ ಲಾಟು ಲಾಟಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ (My.).

ಲಾಡ lāḍa. 1. = ಲಾಟ No. 1. (ಲಾಟ Mr. 382; My.).

ಲಾಡ lāḍa. 2. = ಲಾಳ 2, etc. a horse-shoe, etc. (My.; Br.).

ಲಾಡಿ lāḍi. = ಲಾಳಿ, q. v. a pair of pincers.

ಲಾಡಿ lāḍi. a cord (My.; Mhr. ನಾಡಾ). 2, a strap, a thong (of a horse, My.; Mhr.). 3, the tape (of drawers, etc. My.; Mhr. ನಾಡ, ನಾಡೀ).

ಲಾಡು lāḍu. = ಲಡ್ಡು. a ball of sweet-meat. (My.; see ಗುಂಜಾ-).

ಲಾತು lātu. = ಲತ್ತೆ, q. v. a kick. (My.).

ಲಾನ್ತ la-anta. a term with final ಲ್ (Śmd. 41. 321).

ಲಾನ್ತವ lāntava. N. of a certain part of the earth (Abh. P. 16, 73; 16, 73 va.).

ಲಾನ್ದರ lāndara. a "lantern" (E.). (My., also ಲಾನ್ದ್ರು; Te., M.).

ಲಾಪ lāpa. chattering, speaking, talking. see ಪ್ರ-, ಸಂ-.

ಲಾಭ lābha. obtaining, receiving, gaining, getting, finding; *acquirement, acquisition; gain, advantage, profit*. ಲಾಭಮಾಡುದು (ಉಚಾಯಿಸುದು Śmd. I). ಲಾಭವಿಲ್ಲದೆ ಸಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ (ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ) ಹೋಗ. — ಬೀಸುವ ಮುಚ್ಚಿಗೆ ಮುಕ್ಕಿದ್ದೇ ಲಾಭ. — ಬೆಲೆ ಬಿದ್ದ ಸರಕಿನಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಉಣ್ಟೇ? — ಅಸಲಿಗೆ ಬಣ್ಣಾಟ, ಲಾಭಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಾಟ (Prvs.).

ಲಾಭನಷ್ಟ lābha-naṣṭa. profit and loss (My.).

ಲಾಭಿಸು lābhisu. to gain, to have advantage or profit (J. 17, 1).

ಲಾಮಚ lāmaca. = ಲಾಮಚ್ಚ, ಲಾಮಜ್ಜ, (ಲಾಮಜ್ಜಕ), ಲಾಮಂಚ, ಲಾವಂಚ. Tbh. of ಲಾಮಜ್ಜ (Śmd. 369 Mdb., o. r. ಲಾಮಚ್ಚ). a grass with fragrant roots used for fans, etc., the cuscus-grass, Andropogon muricatus Retz. (ಕೊಳವೇರ್ Śmd. II, o. r. ಲಾಮಜ್ಜ; Kk. 85; ಬಾಳ Nn. 123, o. r. ಲಾಮಂಚ).

ಲಾಮಚ್ಚ lāmacca. = ಲಾಮಚ, q. v. (ಕೊಳವೇರ್, ಬಾಳ Śm. 27; ಬಾಳ್ 111).

ಲಾಮಜ್ಜ lāmajja. = ಲಾಮಚ, q. v.

ಲಾಮಜ್ಜಕ lāmajjaka. (= ಲಾಮಜ್ಜ). *the root of Andropogon muricatus* Retz.

ಲಾಮಂಚ lāmañca. = ಲಾಮಚ, etc. (ಉಶೀರ, ಅಭಯ, ನಲದ, ಲಾಮಜ್ಜಕ, etc. Si. 164; ಬಾಳ Ct. II, 70; Mr. 131; ಬಾಲಕ Mr. 525; ಕೊಳವೇರ್ Kk. 32; My.; see Nn. s. ಲಾಮಚ).

ಲಾಮ್ಬಿ lāmbi. = ಲಮ್ಬು, q. v. hanging down. (My.).

ಲಾಯ lāya. (= ಲಯ). a stable. (ಕುದುರೆಯ ಲಾಯ, ಮನ್ದುರೆ Nr.; Si. 108; My.). ವಾಜಿಗಳ ಲಾಯ (ಮನ್ದುರ Mr. 193). ಅರಸನ ಕುದುರೆ ಲಾಯದಲ್ಲೇ ಮುಪ್ಪಾಯಿತು (Prv.). see Prv. s. ಬಾಲ; J. 16, 2; 17, 57.

ಲಾಲ್ lāl. = ಅಲ್. red. (Mhr., H., Br. ಲಾಲ್, red). — ಲಾಲ್ ತಿಗಡೆ. (= ಅಲ್ತಿಗುಡು). ಭೇದಿ ಆಗುವ ಲಾಲ್ ತಿಗಡೆ (ತ್ರಿಪುಟೆ, ತ್ರಿವೃತ್, etc. Si. 148; My.). — ಲಾಲ್ ಬಾಗ್. a fine, royal garden (ಉದ್ಯಾನ, ಅಕ್ರೀಡ Si. 118). N. of a garden in Bangalore.

ಲಾಲನ lālana. = ಲಾಲನೆ. (Sk.; My.).

ಲಾಲನೆ lālane. caressing, fondling, coaxing, dandling (J. 28, 19); (My.); coaxing play (Bh. 3, 13, 18). ಲಾಲನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪಾಲನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ. — ಪಾಲನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲಾಲನೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? (Prvs.).

ಲಾಲಸ lālasa. *longing, ardent desire;* ardently desirous of, eagerly longing for, etc. (ಲೋಲುಪ, ಲೋಲುಭ, ಲಮ್ಪಟ, ಲೋಲ, ಆಳುಪುವಂ Mr. 232).

ಲಾಲಸೆ lālase. = ಲಾಲಸ, especially *the longing of a pregnant woman*.

ಲಾಲಾ lālā. N. of an asura (Bp. 54, 56; Grj. 10, 110 va.).

ಲಾಲಾಜಲ lālā-jala. = ಲಾಲೆ. (My.).

ಲಾಲಾಮದ lālā-mada. = ಮದಜಲ. (Abh. P. 3, 130).

ಲಾಲಿ lāli. a lullaby sung to children (My.). — ಲಾಲಿ ಹಾಡು. to sing a lullaby (My.). 2, ಲಾಲಿಹಾಡು. = ಲಾಲಿ. (My.).

ಲಾಲಿತ lālita. caressed, tenderly cherished, fondled, nursed, coaxed, indulged; loved, desired; pleasure, joy, love. see Kāvy. III, 1, A, 15; Bp. 4, 16; 5, 18; 10, 16; 19, 11; 56, 8.

ಲಾಲಿತ್ಯ lālitya. loveliness, charm, grace, beauty, pleasantness; gaiety; amorous or languid gestures. see Bp. 1, 19. 40; ಪಾಕ-.

ಲಾಲಿಸು lālisu. to caress, to fondle, to coax, to dandle (Cpr. 4, 78; Bp. 29, 34; 47, 31; J. 19, 47). 2, kindly to attend to, kindly to listen to, to accept favourably (Bp. 50, 27; Kk. 3; My.). — ಲಾಲಿಸು ಲಾಲಿಸು. rep. of No. 1. (Bp. 6, 31).

ಲಾಲೆ lāle. ಲಾಲಾ. = ಲಾಳ 3. *saliva, spittle, slaver* (Sk. also ಲಾಲ). see ಲೋಳೆ, etc.

ಲಾಲ್ಯ lālya. to be caressed, fondled, or coaxed (Bp. 43, 66; 46, 72).

ಲಾವ lāva. cutting, severing; reaping; plucking; destroying. 2, *a sort of quail, Perdix chinensis*. — ಲಾವಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಲಾವ. (My.; G.); the red spur-fowl, Galloperdix spadiceus (Bd.).

ಲಾವಕ lāvaka. = ಲಾವಗ, ಲಾವಿಗೆ, ಲಾವುಗೆ. a cutter; a reaper; a destroyer, one who seeks to destroy (Bh. 2, 1, 61). 2, a snake-catcher and exhibiter (ಪಾವಡಿಗ Ct. I, 58). 3, = ಲಾವ No. 2. a quail.

ಲಾವಕತನ lāvakatana. tale-bearing (see Prv. s. ಸೇವಕ; Mhr. ಲಾವಾಲಾವ, tale-bearing).

ಲಾವಗ lāvaga. Tbh. of ಲಾವಕ. a quail. see ಕರಿ-, ಕೆಮ್ಮು-.

***ಲಾವಗೆ lāvage.** = ಲಾವಗ. ನಾಲ್ಕುಂ ಲಾವಗೆಗಳಗ್ನಿ ಸೂಕ್ತಂಗಳನೋದುತ್ತುಮುದಿರದಿದಿರಂ ಬರೆ ಮೆಚ್ಚಿ Pb. 5, 100 va.

ಲಾವಂಚ lāvañca. = ಲಾಮಚ, etc. the cuscus grass. (ಬಾಲ Si. 457; My.). ಲಾವಂಚವೂ ಹುಲ್ಲೇ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರನೂ ಮನುಷ್ಯನೇ, ಆದರೆ ಭೇದವಿಲ್ಲವೇ? (Prv.).

ಲಾವಣ lāvaṇa a list of soldiers or of public servants (My.; Br.; M. ಲಾವಣ, ಲಾವಣೆ; T. ಇಲಾವಣ).

ಲಾವಣಿ lāvaṇi. 1. = ಲಾವಣಿಗೆ. a mass, a collection, an assembly, a throng (ಗೊನ್ದಣಿ, ಸನ್ದಣಿ, ಒಗ್ಗು, ಪಸರ, etc., ಸಮೂಹ Śs.; Mhr. ಲಾವಣೇಂ, fr. ಲಾಗಣೇಂ, to place in contact or connection. to join together, etc.; see s. ಲಾಗಿಸು 2, ಲಾಗು 2).

ಲಾವಣಿ lāvaṇi. 2. a kind of ballad and its rustic tune (My.; Mhr.). a kind of folk song.

ಲಾವಣಿಗೆ lāvaṇige. = ಲಾವಣಿ 1. (ಓಳಿ, ಸಮೂಹ Kk. 72, o. r. ತಾವಣಿಗೆ; Bh. 1, 7, 26; 2, 2, 109; 2, 13, 26; 3, 13, 18; 6, 2, 17; 8, 3, 3; Rām. 6, 14, 18).

ಲಾವಣ್ಯ lāvaṇya. (fr. ಲವಣ). saltness. 2, beauty, loveliness, charm, gracefulness (ಚನ್ದ Śm. 99; ಡಾಳ Bhn. 26; Ch. v. 10; Cpr. 5, 96; Grj. 4, 120 va.).

ಲಾವಣ್ಯವತಿ lāvaṇya-vati. a beautiful, handsome woman (My.).

ಲಾವಣ್ಯವನ್ತ lāvaṇya-vanta. a handsome man (My.). feminines: ಲಾವಣ್ಯವನ್ತಳು, ಲಾವಣ್ಯವನ್ತೆ (My.).

ಲಾವಿಗೆ lāvige. Tbh. of ಲಾವಕ. ಲಾವಿಗೇ ಹಕ್ಕಿ (ಲಾವ Si. 177; My.).

ಲಾವುಗೆ lāvuge. Tbh. of ಲಾವಕ. (ಲಾವ Nr.; ಕಪಿಂಜಲ Mr. 177; ನೀಲಕಣ್ಠ Nn. 49; Bh. 1, 20, 53). [ಪಲವುಂ ಲಾವುಗೆಯುಂಕೆ ಕೊರಸುಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿಗಳಂ ಬಲೆಯನೊಡ್ಡಿ ಪಿಡಿದು Vr. 151, 3].

ಲಾಷುಕ lāṣuka. covetous, greedy. see ಅಭಿ-.

ಲಾಸ lāsa. jumping about, sporting; dancing; wanton sport. see ವಿ-.

ಲಾಸಕ lāsaka. one who sports, etc.; a male dancer, an actor.

ಲಾಸಿ lāsi. moving to and fro, dancing. see ಅನು-.

ಲಾಸಿಕೆ lāsike. *a female dancer, a dancing girl.*

ಲಾಸ್ಯ lāsya. *a dance, dancing* (ನೃತ್ಯ, ತಾಣ್ಡವ, ನಾಟ್ಯ Mr. 79); a dance accompanied with instrumental music and singing; *a dance in which the emotions of love are mimically represented, a Nach.* 2, a dancer (fem. ಲಾಸ್ಯೆ).

ಲಾಳ್ lāḷ.? (ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ Śmd. II, o. r. ವಾಳ್; ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ Kk. 82, one MS. perhaps ನಾಲ್).

ಲಾಳ lāḷa. 1. Tbh. of ನಾಲ 1. a tube; a stalk. 2, = ಲಾಳಿ, a kind of reed of which pens are made (My.). — ಲಾಳದ ಕಡ್ಡಿ. a pen made of that reed (My.). — ಲಾಳಮುಣ್ಡಿಗೆ. = ಲಾಳವಿಣ್ಡಿಗೆ. (My.). — ಲಾಳವಿಣ್ಡಿಗೆ. -ಪಿಣ್ಡಿಗೆ. a wooden bolt or bar for fastening a door (ಅಗ್ಗಳಿಕೆ Śmd. I, o. rs. ಅರ್ಗಳಿಕೆ, ಅರ್ಗಟಿ, ಪರಿಘ, ಪರಿಘಾತನ Hlā., Nr.; Rām. 6, 51, 86; My.).

ಲಾಳ lāḷa. 2. = ನಾಲ 2, etc. a horse or bullock shoe. (My.).

ಲಾಳ lāḷa. 3. = ಲಾಲೆ. saliva. — ಲಾಳವಾಯ್ಬೆಳಿ. -ಬಾಯ್ -ಸೆಳಿ. a mouth with saliva looked upon as the moon (Cpr. 3, 44).

ಲಾಳಕ lāḷaka. one who shoes horses or bullocks (C. Bp. 47, 41).

ಲಾಳಬನ್ದಿ lāḷa-bandi. = ನಾಲಬನ್ದಿ, etc. horse or bullock shoeing (My.).

***ಲಾಳಮೇಳಿ lāḷa-mēḷi.** group of liṅga-dhāris. ಅನನ್ತ ವೀರರನು ಅನನ್ತ ಲಾಳಮೇಳಿಗಳನು ಅನನ್ತ ಸೋಹಂ ಘನಮುಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡರ್ಪವರನು ತನ್ದಿರಿಸಿ Cv. 560.

***ಲಾಳಾಜಳ lāḷā-jaḷa.** = ಲಾಲಾಜಲ. saliva. ರುಧಿರ ಜಲದೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಪದಗೆಮ್ಪುನಾಳ್ದ ಜಾತ್ಯಶ್ವದ ಲಾಳಾಜಳದೊಳಂ Pb. 10, 70 va.

ಲಾಳಿ lāḷi. a pair of tongs, a pair of pincers (ತಣ್ಡಸ, ಇಕ್ಕಳ, ಗಾಳುಕ Mr. 383, one MS. ಲಾಡಿ; Te. ಲಾಗು, ಲಾಚು, to pull, drag, draw, twitch, *cf.* ಎಳೆ 1).

ಲಾಳಿ lāḷi. = ನಾಳಿ, etc. a weaver's shuttle (My.; B. 5, 227). ನೆಯ್ಮುವವನಿಗೆ ಲಾಳಿ, ನಗಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ (Prv.). 2, = ಲಾಳ 1 No. 2. — ಲಾಳೀ ಕಡ್ಡಿ. ವೀರಣ, ವೀರತರ ಎನ್ದರೆ ಮರಕಬ್ಬು; ಕೆಲವರು ಲಾಳೀ ಕಡ್ಡಿ ಅನ್ನುವರು, ಕೆಲವರು ಹುಲ್ಲಾಳೀ ಕಡ್ಡಿ ಅನ್ನುವರು (Si. 164). — ಲಾಳೀ ಸೊಪ್ಪು. a vegetable with stalks, a species of Amaranthus (My.).

***ಲಾಳೆ lāḷe.** = ಲಾಳ 3. ಉಣ್ಮುವ ಲಾಳೆಯ ಲೋಳೆಗಳ್ ಪೊನಲ್ವರಿವುವು Pb. 4, 100.

ಲಾಟ lāṭa. = ಳಾಟ. Tbh. of ಲಾಟ. N. of a country. (Śmd. 30; ಲಾಡ Mr. 382; Bp. 6, 18). — ಲಾಟಬಾಸೆಗ. = ಲಾಟಭಾಷಿಕ (Śmd. 30).

ಲಾಟಿ lāṭi. Tbh. of ಲಾಟ. (Ct. II, 91).

-ಲಿ li. 1. = -ಅಲಿ 2, etc. a locative suffix. (C.). see *e. g.* ಕೆಯ್ಲಿ (B. 4, 72. 158. 187; 5, 303), ದಾರಿಲಿ (s. ದೂರ), ಬೀದಿಲಿ (B. 4, 170), ಬಾಯಿಲಿ (4, 187), ಸಂಗತಿಲಿ (4, 214), ಹೆಸರಿಲಿ (5, 303). in S. Mhr. ಲಿ (as ಉ in My.). is used in multiplication, *e. g.* ಅಯ್ದು ನಾಲ್ಕಲಿ, twenty.

-ಲಿ li. 2. occasionally = -ಲೆ, *e. g.* a suffix denoting continuous tense. ಮೂದಲಿಸುತಲಿ (Bp. 28, 21; see -ಲ್ 2).

ಲಿಕುಚ likuca. = ಲಕುಚ. *the tree Artocarpus lacucha* Roxb.

ಲಿಕ್ಷೆ likṣe. *a nit, a young louse.*

ಲಿಖನ likhana. scratching; writing, inscribing; a writing, a written document, etc.

ಲಿಖಿತ likhita. scratched, scraped, scarified; written (Bp. 5, 52; Rām. 1, 16, 6), drawn, delineated, painted; *a writing, a written document or composition, scripture.* 2, N. of a ṛiṣi (J. 12, 1. 2).

ಲಿಖಿಸು likhisu. to write (ಬರೆ Śmd. 5 Cm.; Bp. 53, 73).

ಲಿಗಾಡು ligāḍu. a perplexing affair, a trouble, a dilemma, a scrape; a calumnious invention (Mhr. ಲಿಗಾಡ). 2, compensation for damages (My.).

ಲಿಂಗ liṅga. = ಲಿಂಗ. *a mark, a sign, a token, an emblem;* a distinguishing or discriminating mark, a characteristic, a specification (ವಸ್ತುನಿಕಾಯನಾಮವಚನನಿರ್ದಿಷ್ಟಂಗಳು, ಲೋಕದ ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರ ಹೇಳುವುದು Nn. 117; Śmd. 154). 2, *a proof, an evidence, a means of proof, proof from a sure sign or token;* inference (ಅನ್ವಾನ, ಅನುಮಾನ 117; ಅನುಮಾನ Mr. 514). 3, *the penis* (ಮುಷ್ಕ, ಶಿಶ್ನ 117; ಮುಷ್ಕ 514; ಮೇಢ್ರ, ಶಿಶ್ನ, etc. Mr. 328). 4, *Śiva's genital organ, the phallus; Śiva worshipped in the form of a phallus* (ಶಿವಮೂರ್ತಿಭೇದ, ಶಿವಮೂರ್ತಿ 117; ಶೈವಮೂರ್ತಿ 514). 5, the image of a god, an idol. 6, a nominal theme or base, the crude form or base of a noun (Śmd. 47. 51. 52. 88-90. 92. 98-100. 102-105. 107. 114. 118. 120. 174; Kāvy. I, 2, 1. 14-19; ಪ್ರಕೃತಿ 514). 7, gender in grammar (Śmd. 96. 97. 108. 109-113. 128. 138. 187). 8, the indestructible original of the gross or visible body. 9, prakṛiti or pradhāna. 10, N., *e. g.* of the author of the Kabbigara keypiḍi (Kk. 1, 101). ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಲೆ ಇಲ್ಲ, ಗಂಗೆಗೆ ಮಡಿ

ಇಲ್ಲ (*i. e.* its purity does not go by touch). — ಲಿಂಗ ಹಜಾವ ಮೇಲೆ ಜಂಗಮನ ಹಂಗೇನು? — ಹಂಗುವಾದರೂ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿದ್ದರೆ ಭಂಗವಾಗ (Prvs.). ಬಟ್ಟೆಯಾ ಕಲ್ಲಿಂಗೆ ಒಟ್ಟೆ ಪತ್ರೆಯನ್, ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದ ಲಿಂಗವ್ ಅಡಿಯಾಗಿ ಶರಣೆಮ್ಬ ಭ್ರಷ್ಟರಾ ನೋಡು! (Sp.). see ಚರ-; Bp. 8, 48. 49; Prv. s. ಸವಾಸೇರು. — ಲಿಂಗದ ಕಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 58, 1). ಲಿಂಗದೇವ. N. (Bp. 58, 6; 59, 1; see ಸೊಡ್ಡಳ-). — ಲಿಂಗದೊಣ್ಡೆ ಬಳ್ಳಿ. -ತೊಣ್ಡೆ-. a climbing herb growing in hedges, Bryonia laciniosa Lin. (C.). — ಲಿಂಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.). — ಲಿಂಗಬಣಜಿಗ. a Liṅgavanta baṇajiga (My.). — ಲಿಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಲಿಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಲಿಂಗಸೆಟ್ಟಿ. N. (B. 3, 33). — ಲಿಂಗಾದೇವಿ. N. (Bp. 12, 42; 59, 7).

ಲಿಂಗಕ liṅgaka. *grammatical gender* (at the end of compounds).

ಲಿಂಗಜಂಗಮ liṅga-jaṅgama. the phallus and the jaṅgama; or the jaṅgama who is an incarnate phallus (Bp. 1, 33; 24, 69; 30, 3).

ಲಿಂಗಜಂಗಮಪೂಜನ liṅga-jaṅgama-pūjana. worship of the liṅga-jaṅgama (Bp. 24, 89).

ಲಿಂಗತ್ರಯ liṅga-traya. the three grammatical genders (Śmd. 57. 97 Cm.; 111. 113. 152. 171. 183. 267. 297). 2, the iṣṭa-, guru-, and prāṇa-liṅga (Bp. 8, 49; 43, 5). see Nn. s. ಲಿಂಗವರ್ಚಸ.

ಲಿಂಗದೇಹ liṅga-dēha. the subtle body which accompanies the grosser (sthūladēha) in all its transmigrations and is not destroyed by death (My.).

ಲಿಂಗದ್ವಯ liṅga-dvaya. a couple of liṅgas (Bp. 38, 66).

ಲಿಂಗಧಾರಕ liṅga-dhāraka. a Liṅgavanta (My.; Bp. 58, 51).

ಲಿಂಗಧಾರಿ liṅga-dhāri. = ಲಿಂಗಧಾರಕ. (My.).

ಲಿಂಗನ liṅgana. embracing, an embrace. see ಆ-.

ಲಿಂಗನದಿ liṅga-nadi. N. of the Narmadā. (Si. 93).

ಲಿಂಗಪಸಾದ liṅga-pasāda. = ಲಿಂಗಪಸಾಯಿತ. (Bp. 4, 11).

ಲಿಂಗಪಸಾಯಿತ liṅga-pasāyita. blessed or presented by the liṅga: N. of a dagger used by Liṅgavantas (Bp. 9. 21. 30).

ಲಿಂಗಪುರಾಣ liṅga-purāṇa. N. of one of the Purāṇas, in which Śiva, supposed to be present in a great fiery liṅga, gives an account of the creation, etc. as well as of his own incarnations, in opposition to those of Viṣṇu (My.).

ಲಿಂಗಪೂಜೆ liṅga-pūje. worship of the liṅga (Rśv. 4, 14 va.).

ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ liṅga-prasāda. a portion or remnant of any thing that has been presented to a liṅga (Bp. 33, 12; 45, 19; 58, 16. 32. 38; 61, 20).

ಲಿಂಗಭಟ್ಟೀಯ liṅga-bhaṭṭīya. ಲಿಂಗಾಭಟ್ಟೀಯ. N. of a commentary on the Amarakōśa (My.).

ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ liṅga-mudre. an impression of the liṅga (applied to bullocks, etc. My.). — ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಕಲ್ಲು. a boundary stone bearing the impression of the liṅga (My.).

ಲಿಂಗವಚನ liṅga-vacana. gender and number (in grammar, Śmd. 57).

ಲಿಂಗವಚನಭೇದ liṅgavacana-bhēda. difference with regard to gender and number: one of the dōṣas in upames (Kāvy. III, 3, B, 75 seq.).

ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ liṅga-pattige. ? (ಲಾಳ್, q. v.).

ಲಿಂಗವನ್ತ liṅga-vanta. a male individual of the sect who exclusively worship Śiva, his phallus, and Basava, and carry the representation of the phallus suspended around the neck (Bp. 8, 49; 9, 5; 21, 9. 39; 29, 8; 35, 43; 54, 78; 59, 21; 61, 10. 21; C.); a Vīraśaiva. feminine ಲಿಂಗವನ್ತಳು (C.). — ಲಿಂಗವನ್ತನುದಾಸಿ. N. (Bp. 44, 48).

ಲಿಂಗವರ್ಚಸ liṅga-varcasa. proof-form: a form with three kinds of proof (ಸಾಧನ, ಲಿಂಗತ್ರಯವರ್ತಿಸುವುದು Nn. 114; ಸಾಧನ Mr. 501).

ಲಿಂಗವೃತ್ತಿ liṅga-vṛitti. *one who assumes the dress, etc. of an ascetic to gain a livelihood.* (see ಧರ್ಮಧ್ವಜ).

***ಲಿಂಗಸಾರಾಯ liṅga-sārāya.** one who knows secret of liṅga. ಅಸಮ್ಪೃಷ್ಠ ಸಮ್ಪೃಷ್ಠವಾಯಿತ್ತು ಲಿಂಗಸಾರಾಯ ಸನುಮತದಿನ್ದ Bv. 843.

ಲಿಂಗಶರೀರ liṅga-śarīra. = ಲಿಂಗದೇಹ. (My.).

ಲಿಂಗಾಂಗಣ liṅga-aṅgaṇa. an area where a phallus is placed and worshipped (Bp. 19, 69).

ಲಿಂಗಾನುಶಾಸನ liṅga-anuśāsana. the doctrine or laws of grammatical gender (My.).

ಲಿಂಗಾಯತ liṅga-āyata. = ಲಿಂಗವನ್ತ. (My.).

ಲಿಂಗಾಯಿತ liṅga-āyita. = ಲಿಂಗಾಯತ. (My.).

ಲಿಂಗಾಯ್ತ liṅga-āyta. = ಲಿಂಗಾಯಿತ. (My.).

ಲಿಂಗಾವತಾರ liṅga-avatāra. an incarnation of Śiva's phallus: Basava, etc. (Bp. 22, 58).

ಲಿಂಗಿ liṅgi. = ಲಿಂಗಿ. wearing a distinguishing mark; characterized by; bearing false marks, a hypocrite; one who is entitled to wear religious marks: *an ascetic*; one who wears the phallus: a liṅgavanta (Bh. 1, 12, 22); N. of females (My.). see Bp. 36, 60; 54, 27; ಸರ್ವ-.

ಲಿಂಗೈಕ್ಯ liṅga-aikya. identity with the śiva-liṅga (Bp. 57, 68; 58 sum.; 58, 15. 20).

ಲಿತ್ವ litva. the syllable ಲಿ (Śmd. 220; Kāvy. I, 3, 57-59).

ಲಿಪಿ lipi. = ಲಿವಿ. smearing, besmearing, anointing, plastering; painting, drawing, writing. 2, *written characters, the letters.* 3, *a writing, a writ*, a manuscript, a document, a letter (ಅಕ್ಷರದ ಬರಹಂ Hlā.). ಲಿಪಿ (of Brahmā) ಮಿಾಜಲಿಕ್ಕೆ ಪಿಪೀಲಿಕೆಯಿನ್ದ ಕೂಡೀತೇ? (Prv.).

ಲಿಪಿಕ lipika. a writer, a scribe (ಗ್ರನ್ಥಲೇಖಕ Mr. 360).

ಲಿಪಿಕರ lipi-kara. an anointer, a white-washer, a plasterer. 2, *a writer, a scribe, a copyist.* 3, an engraver.

ಲಿಪಿಕಾರ lipi-kāra. = ಲಿಪಿಕರ. *a writer, a scribe, a copyist*; etc.

ಲಿಪಿಜ್ಞ lipi-jña. one who understands writing, etc. (Kk. 101).

ಲಿಪಿಸಂಖ್ಯೆ lipi-saṅkhye. *a number of written characters.*

ಲಿಪ್ತ lipta. smeared, besmeared, anointed. 2, *stained, soiled, defiled.* 3, smeared with poison, poisoned. 4, *eaten.*

ಲಿಪ್ತಕ liptaka. *a poisoned arrow.*

ಲಿಪ್ಯಮಾನ lipyamāna. the state of being smeared, etc. (Cpr. 1, 81 va.).

ಲಿಪ್ಸು lipsu. *desiring to become possessed of, eager for, covetous.*

ಲಿಪ್ಸೆ lipse. *the desire to gain or to obtain, desire for possessing.*

ಲಿಫಾಫೆ liphāphe. an envelope (My.; Br.; Mhr., H. ಲಿಫಾಫ).

ಲಿಮ್ಬಳ limbaḷa. a Koṅkaṇiga (ಕೊಂಕಣಿಗ Mr. 382 two MS., one MS. ರಿಂಖಣ, another one ವಿಮ್ಬಳ).

ಲಿಮ್ಬೆ limbe. = ನಿಮ್ಬೆ 1, etc. the acid lime, etc. (My., St. & Pl.).

ಲಿವಿ livi. = ಲಿಪಿ. *writing, writ*, etc.

ಲಿಹ್ lih. licking. see ಪುಷ್ಪ-, ಮಧು-.

11-2-7

ಲೀಢ līḍha. licked, tasted, devoured, eaten; darted out (as the tongue). see ಅವಲೀಢ; Grj. 5, 26.

ಲೀನ līna. clung to, adhered to, attached to, clinging to, embracing; lying, resting on, staying in; hiding, entered into. 2, dissolved, melted; absorbed, absorbed in or into, swallowed up in; intimately united with; devoted to. 3, disappeared, effaced, vanished, departed. see ಅನ್ತರ್ಲೀನ, ಪ್ರ-.

ಲೀನತ līnata. = ಲೀನ. see ವಿ-.

ಲೀನತೆ līnate. the state of adhering; the state of being hidden or concealed; etc.

***ಲೀಯ līya.** Tbh. of ಲೀನ. ಮನ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಲೀಯವಹನ್ತೆ ಮಾಡು Bv. 458.

ಲೀಲಾಲಸತೆ līlā-alasate. the state of being tired of sport (Cpr. 3, 85).

ಲೀಲಾವತಿ līlā-vati. a beautiful, or wanton, woman. 2, N. (J. 33, 43). 3, N. of a town (Cpr. 1, 83). 4, N. of several treatises.

ಲೀಲಾವಹ līlā-vaha. conveying or bringing sport (Cpr. 4, 42 va.).

ಲೀಲಾವಿಭೂತಿ līlā-vibhūti. great sport (My.).

ಲೀಲೆ līle. ಲೀಲಾ. *play, sport, diversion, amusement, pastime.* 2, wanton sport, *amorous pastime, as shown in the imitation of a lover's gait, manner, speech, etc.* (in his absence), wantonness. 3, joking, frivolity, child's play. 4, sportive appearance, dissimulation, sham. 5, air, mien, manner. 6, grace, beauty, loveliness. 7, a story about the sport of a deity. ಲೀಲೆ ಕೇಳಿ ದಾ ಕ್ಷಣ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಜ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಲೀಲೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to get beauty (Rśv. 5, 19 va.).

-ಲು l2-u9. (= -ಲುಂ, -ಲೂ). see -ಲ್ 2. a locative suffix, it is used also in multiplication, *e. g.* ಎರಡು ಮೂಱಲು, six, ಅಯ್ದು ನಾಲ್ಕಲು, twenty, ಆಱು ಏೞಲು, forty-two, etc. (My.).

-ಲುಂ l2-um 1. (= -ಲು, etc.). see ನಿಚ್ಚಲುಂ.

ಲುಕಸಾನು lukasānu. = ಲುಕುಸಾನು, etc. (My.).

ಲುಕುಸಾನು lukusānu. = ಲುಕಸಾನು, ಲುಕ್ಸಾನು. loss; damage (My.; Mhr., H. ನುಕಸಾನ, ನುಕಸಾನೀ, ಲುಕಸಾನ, ಲುಕಸಾನೀ; Br.).

ಲುಕ್ಸಾನು luksānu. = ಲುಕುಸಾನು. (My.).

ಲುಂಗಿ luṅgi. a piece of cloth tied round the loins by males, reaching down to the knees (My.; ಅಧೋರ್ೀರುಕ G.; H.).

ಲುಚ್ಚಾ luccā. dissolute, libertine, mean, base, low (used of persons, words, business, etc., My.; Br.; Mhr., H.).

ಲುಚ್ಚಾತನ luccātana. dissoluteness, profligacy, meanness, etc. (My.; Br.).

ಲುಚ್ಚೇಗಿರಿ luccē-giri. = ಲುಚ್ಚಾತನ. (Mhr.; ತನ್ತ್ರ Cb.).

ಲುಟಾಯಿಸು luṭāyisu. to plunder (My.; Br.; Mhr. ಲುಟಣೇಂ).

ಲುಠನ luṭhana. rolling, rolling or wallowing on the ground, weltering; moving about, moving to and fro; rolling down. see ಪರಿ-; ಚಿಮಿಚಿಮಿಸು, ಪೊರಳ್, ಪೊರಳ್ಚು, ಮಿಳಿರ್.

ಲುಠಿತ luṭhita. rolled; rolling; fallen; *the rolling on the ground (of a horse).*

ಲುಣ್ಟಾಕ luṇṭāka. a robber, a thief (Sk.). 2, a crow (Sk.). 3, raising, lifting up (ನೆಗಪುವುದು Kk. 74; Śm. 66; not Sk.). see ಲೋಕ-.

***ಲುನ್ದು lundu. 1.** to sleep, to lie down. ಪ್ರಾಸಾದದಮೇಗೆಟನೆಯ ನೆಲೆಯೊಳ್ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಪುಣ್ಣಮಿಯನ್ದು ಸುಖದಿನ್ದೆ ಲುನ್ದಿರ್ದಂ Vr. 28, 7.

***ಲುನ್ದು lundu. 2.** = ಸುನ್ದು. sleeping; sexual intercourse. ಬಳಸು ವ ಬೇಟದೊಳ್ ಮೊಳೆದ ಗೊಟ್ಟಿಯೊಳೀರೆಲೆವೋದ ಲುನ್ದಿನೊಳ್ Ap. 12, 21. — ಲುನ್ದುವೋವರಿಗೆ. -ಓವರಿಗೆ. bedroom. ಕಱುಪಾಪಾಡದೇಚಿನೆಯ ನೆಲೆಯೊಳ್ ತನ್ನ ಲುನ್ದುವೋವರಿಗೆಯ ಪುದಿಕೆಯೊಳಿಟ್ಟು Vr. 123, 8.

ಲುಪ್ lup. *dropping out, elision, cutting off, rejection.*

ಲುಪ್ತ lupta. broken, injured, destroyed (Bp. 8, 3); robbed, deprived of; omitted, neglected (J. 6, 45); cut off, elided; rejected, disappeared, lost; obsolete; plunder, booty, stolen property (ಅಪಹೃತ, ಕಳವಿನೊಡವೆ Mr. 226).

ಲುಪ್ತಪದ lupta-pada. *wanting (whole) words.*

ಲುಬ್ಧ lubdha. desiring; *covetous, greedy, avaricious.* 2, a hunter. 3, a lustful man, a libertine.

ಲುಬ್ಧಕ lubdhaka. a greedy or avaricious man, a miser (ಕೃಪಣ, ದೀನ Nn. 127). 2, *a huntsman* (ಶಾಬರ, ಕಿರಾತ 127; ಕಣ್ಣಿಕ, ಬೇಡ Nn. 39). 3, the sixth (or eighth, My.). nakṣatra or lunar mansion (ಆರ್ದ್ರೆ, ಆರ್ದ್ರಾನಕ್ಷತ್ರ 127; ಆರ್ದ್ರೆ, ಪುಷ್ಯ Mr. 39). 4, the star Sirius.

ಲುಬ್ಧತ್ವ lubdhatva. avariciousness, covetousness (My.).

ಲುಭಿತ lubhita. perplexed, disturbed, deluded, fascinated. (R.).

ಲುಲಾಪ lulāpa. *a male buffalo.*

ಲುಲಾಯ lulāya. *a male buffalo* (ಕೋಣನು Nn. 61. 102).

ಲುಲಿತ lulita. *shaken, agitated, tossed about, shaking about, tremulous, moving,* etc.

ಲುಳಿ luḷi. agility, the power (or art) of moving the limbs quickly, briskness, nimbleness, quick motion; tremulous motion or vibration of lustre or light (Bh. 1, 7, 41; 2, 2, 103. 104; 6, 3, 18. 21; 6, 4, 54. 78; 8, 23, 17; 8, 24, 24; 10, 6, 22; 10, 7, 2. 51; Śsv. 4, 80; J. 9, 23; 24, 72). — ಲುಳಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to produce quickness, to act quickly (Rām. 6, 51, 43).

-ಲೂ l2-ū7 = -ಲು. see s. -ಲ್ 2. ಯಾವಾಗಲೂ (B. 1, 14), ಪ್ರೀತಿ ಯಿನ್ದಲೂ ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದಲೂ, ಬೇಕೆನ್ತಲೂ (1, 24), ತಕ್ಕದ್ದೆನ್ತಲೂ, ಒಳ್ಳೇ ದೆನ್ತಲೂ, ಸಾಕೆನ್ತಲೂ (3, 13). see s. ಇನ್ತ 1.

ಲೂಟಿ lūṭi. robbing; booty, spoil (C.; Si. 295; Br.; Mhr., H. ಲೂಟ). ಬೇಟೆಗೋಸ್ಕರ ಬನ್ದು, ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಲೂತಿ lūti. = ನೂತಿ, (ಲೂತಿ). a sort of venereal sore about the face (ಅಸನದ ಹುಣ್ಣು Mr. 386), etc. (My.). ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ನೀತಿ ಹುಟ್ಟು ವದು, ಲೂತಿಯಿನ್ದ ಗಜ್ಜ ಹುಟ್ಟುವದು (Prv.).

ಲೂತೆ lūte. (= ಲೂತಿ, etc.). *a spider.* 2, a kind of cutaneous disease (said to be produced by moisture from a spider).

ಲೂನ lūna. *cut, severed, clipped; cut off; reaped;* plucked, gathered; wounded; bitten; destroyed. 2, *a tail.* see ಬಾಲ.

ಲೂಮ lūma. *a tail.*

-ಲೆ l2-e = (-ಅಲೆ4), -ಲಿ2, (-ಲೇ). see *e. g.* ಬಱಕಲೆ (Bp. 3, 84); ಸಹಿತಲೆ (5, 14). ಬಲಗಣ್ಣಿನ್ದಲೆ (18, 46), ಎನುತಲೆ (22, 53: 42, 38), ನಗು ತಲೆ (23, 14), ಅಕ್ಷತೆಯಿನ್ದಲೆ (24, 23), ಒಲವಿನ್ದಲೆ (28, 8), ಇರುತಲೆ (47, 24), ಅನ್ತರಲೆ (B. 5, 137), ಆಗುತಲೆ (B. 5, 294. 295), ನೋಡದಲೆ, ಹೇಳ ದಲೆ (My.).

ಲೆಕ್ಕ lekka. (Tbh. of ಲೇಖಾ). reckoning, reckoning up, numbering, numeration, calculation, computation; arithmetic; a sum, an account; a number, a numeral (ಅಂಕೆ, ಸಂಖೆ Mr. 349; ಸಂಖ್ಯೆ Śmd. 123 Cm.; 243 Cm.; ವಸು, ಸಂಖ್ಯೆ, ಗಣನಾಭೇದ Nn. 17; Ch. v. 229. 288; My.; Te.; T. ಇಲಕ್ಕ; ಎಣಿಕೆ G.). 2, estimation, esteem, regard (Te.; Mhr. ಲೇಖಾ; Mhr. ಲೇಖಣೇಂ, to write; to esteem,

reckon). [ದುಷ್ಕವಿಯುಂ ಕವಿಯೆನ್ಪು ಲೆಕ್ಕಮೇ Pb. 1, 12; Ap. 4, 35]. ಲೆಕ್ಕ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರೇನು ಮಾಡ್ಯಾರು? — ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಬದುಕು ಒಮ್ಮಾರು ಕಡಿಮೆ. — ಲೆಕ್ಕದಿನ್ನ ಹೊತ್ತನಕ್ಕೊ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ನ ಸತ್ತದಕ್ಕೊ ದುಕ್ಕವೇನು? — ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ಉಣ್ಣೋ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ ಉಣ್ಣು. — ಬರದು ತಿಳಿಯದ ಲೆಕ್ಕ ಕಡೆಗೆ ದುಕ್ಕ. — ಮಣಿಯಗಾಱನಿಗೆ ಸುಖ ದುಃಖ ಹೇಱಿದರೆ ಮುಱುವಿನ ಲೆಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಲಕ್ಷಣಗೇಱ ಪೆತ್ತಳೇ ಲೆಕ್ಕ ವಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳ? (Prvs.). see Bp. 1, 34; 31, 29; Si. 219. 278. 326. 327. 370. 371; Prv. s. ವೀಸ — ಲೆಕ್ಕ ಇಡು. to keep account (B. 5, 81; My.) — ಲೆಕ್ಕ ಕಾಯು. to watch over accounts (and examine them). ಲೆಕ್ಕ ಕಾಯುವವ (ಗಣಕ, ಗಣಿಕ, ಶಾಸಘೋಗ G.). — ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡು to deliver in an account; to give an account (My.). ದೇವರಿಗೆ ಅದಱ ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡ ಬೇಕಾದೀತು (B. 5, 189). ನಾವೆಲ್ಲರು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಐಶ್ವರ್ಯದ ವಿನಿಯೋಗದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ದೇವರ ಹತ್ತರ ಕೊಡ ಬೇಕಾದೀತೆನ್ದು, ನೆನಪಿಡ ಬೇಕು (5, 204). — ಲೆಕ್ಕಗೊಳ್. - ಕೊಳ್. to regard, to mind (Bp. 40, 77). — ಲೆಕ್ಕ ಪಕ್ಕ. reit. (My.). — ಲೆಕ್ಕ ಭೇದ. a mode of calculation or counting (ಪುರ, ಗಣನೆ Nn. 72). — ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡು. to count, to reckon up; to compute (My.; ಎಣಿಸು G.; B. 4, 100). — ಲೆಕ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆ. dupl. (ಕೋಟಿ, ಗಣನೆ Nn. 43). — ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. -ಆಚಾರ. = ಲೆಕ್ಕ. (My.).

ಲೆಕ್ಕಣಿ lekkaṇi. Tbh. of ಲೇಖನಿ. (My.).

ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ lekkaṇike. Tbh. of ಲೇಖನಿಕೆ. (ಕಲಾಮು Mr. 359; My.; B. 1, 23; 3, 57). [ತರಳಾಪಾಂಗ ವಿಳಾಸ ಸ್ಫುರಿತಮ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯೊಗೆ Ap. 4, 14]. ಚಿತ್ರವ ಬರೆವ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ (ಈಷೀಕೆ, ತೂಲಿಕೆ Nr.; Si. 345).

ಲೆಕ್ಕಣಿಗೆ lekkaṇige. = ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ. (My.).

ಲೆಕ್ಕಿ lekki. = ಲಕ್ಕಿ. a kind of shrub. etc. (My.).

ಲೆಕ್ಕಿಗ lekka-iga. (Śmd. 233). an arithmetician. (Kp. 2, 21, 3).

ಲೆಕ್ಕಿಸು lekkisu. to count, to reckon up; to compute (My.; ಗಣಿಸು G.). ಲೆಕ್ಕಿಸ ಬಾರದು (ಪ್ರಸೂನ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ Nn. 25). ಲೆಕ್ಕಿಸ ಬಾರದು (ಅಗಣಿತ, ಲೆಕ್ಕಮಿಲ್ಲದುದು 43). ಲೆಕ್ಕಿಪ ಸಂಖ್ಯೆ (ಪದ್ಮ Mr. 507). 2, to esteem, to regard, to mind, to consider (Grj. 3, 5; Bp. 1, 34; 24, 85; 39, 43; Śśv. 4, 17 va.).

ಲೆಂಕ leṅka. a male servant (Bp. 9, 39; 27, 73; 47, 35; 52, 35; Te.; see ಶಿವ-; Mhr. ಲೇಂಕ, a son; a daughter). [ಕರ್ಣನ ಲೆಂಕಂ ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಯೆಮ್ಬನುಮಂ Pb. 7, 4 va.; ಓಡುವಾತ ಲೆಂಕನಲ್ಲ ಬೇಡುವಾತ ಭಕ್ತನಲ್ಲ Bv. 441; Cv. 1158]. — ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 8). — ಲೆಂಕರ ಲೆಂಕ. a servant of servants (Bp. 27, 70; Rām. 5, 3, 57).

ಲೆಂಕತಿ leṅka-iti. a female servant (ಅಸಿಕ್ನಿ Hlā.; Mr. 304).

ಲೆತ್ತ letta. = ನೆತ್ತ. (My.; ಅಕ್ಷ, ದೇವನ G.; ಅಕ್ಷ, ದೇವನ, ಪಾಶಕ Si. 349). ಲೆತ್ತದ ಆಟ (ಕೈತವ G.). ಲೆತ್ತ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಬೋಕಿ ಬಿತ್ತು (Prv.). — ಲೆತ್ತ ಪಗಡೆ. letta and pagaḍe (My.; ಅಕ್ಷ Cb.). — ಲೆತ್ತ ಸಾಲೆ. = ನೆತ್ತಸಾರಿ. (ಅಷ್ಟಾಪದ, ಶಾರಿಫಲ, ನೆತ್ತವಾಡುವ ಹಲಿಗೆ Si. 349).

ಲೆಪ್ಪ leppa. Tbh. of ಲೇಪ್ಯ (Śmd. 351; Abh. P. 3, 26. 28; 3, 26 va.; ಲೇಪ್ಯರೂಪು Kk. 46). ಲೆಪ್ಪದ ಚಿತ್ರದ ಸ್ತ್ರೀ (ಅಂಜಲಿಕಾರಿಕೆ); ಲೆಪ್ಪ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳ ಕೆಲಸ (ಲೇಪ್ಯಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ, ಪುಸ್ತಕರ್ಮ Hlā.).

ಲೆಪ್ಪಗಾಱ leppa-gāṟa. a plasterer, a bricklayer; one who moulds or models (ಲೇಪಕ, ಪಲಗಣ್ಣ Hlā.).

-ಲೇ l₂-ē₂. (= -ಳೆ, etc.). see e. g. ಕೂಡಲೇ (B. 1, 14), ಅನ್ತರಲೇ (4, 63), ಕೊಡದಲೇ (B. 5, 77).

ಲೇಕಣಿ lēkaṇi. Tbh. of ಲೇಖನಿ. (My.).

ಲೇಖ lēkha. *a writing, a writ, a letter, a document*, etc. (ಅಕ್ಷರ, ಲಿಪಿ, ಲೇಖನ, ಬರಹ Mr. 360; Bp. 5, 54; B. 1, 15; 4, 148). 2, *a deity*.

ಲೇಖಕ lēkhaka. *a writer, a scribe, a copyist, a clerk, a secretary*.

ಲೇಖಣಿ lēkhaṇi. Tbh. of ಲೇಖನಿ. (My.; B. 5, 183; Mhr.).

ಲೇಖನ lēkhana. scratching, scarifying, making an incision; writing; copying; a writing, etc. (see Mr. s. ಲೇಖ; Bp. 5, 53). see ವಿ-; ಬರೆಯಿಸು.

ಲೇಖನಿ lēkhani. = ಲೆಕ್ಕಣಿ, ಲೇಕಣಿ, ಲೇಖಣಿ. a reed-pen, a pen, a style.

ಲೇಖನಿಕೆ lēkhanike. = ಲಕ್ಕಣಿಕೆ, ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ, ಲೆಕ್ಕಣಿಗೆ. an instrument for writing and painting, a reed-pen, etc.

ಲೇಖರ್ಷಭ lēkha-ṛiṣabha. best of deities: *Indra*.

ಲೇಖವಾಹಕ lēkha-vāhaka. a letter-carrier (Abh. P. 4, 42 va.).

ಲೇಖಾಮಣ್ಡಲಿಕ lēkhā-maṇḍalika. an accountant general (Bp. 5, 14).

ಲೇಖಿತ lēkhita. scratched; written (My.).

ಲೇಖಿಸು lēkhisu. to write (My.).

ಲೇಖೆ lēkhe. = ರೇಖೆ, ಲೇಖಾ. a scratch; *a streak, a line; a stripe, a stroke* (ರಾಜಿ, ಎಡೆವೆಱಹು ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು Nr.); a furrow, a row, a groove. 2, writing; a writ (Bp. 50, 33); *drawing lines, delineation, drawing;* painting; a drawing, a figure; an impression, a mark. 3, the curved line or pale streak of the young moon, the moon's crescent (see ಇನ್ದು-). 4, *a flash* (of lightning). see ಪತ್ರ-.

ಲೇಡಿ lēḍi. a "lady" (My.). [E.].

ಲೇಣಾ lēṇā. ಲೇಣ (in ದೇಣಾ-). ಲೇಣೆ = ಲೇವಾ. borrowing. — ಲೇಣಾದೇಣ. = ಲೇವಾದೇವಿ. (My.). — ಲೇಣೆದೇಣೆ. = ಲೇಣಾದೇಣ. (My.).

ಲೇಪ lēpa. = ಲಪ್ಪ. besmearing, daubing, anointing, plastering. 2, materials to be smeared with: salve, ointment, unguent; *plaster, mortar, chunam, white-wash*, etc. 3, a particular rite at funeral oblations. 4, impurity, dirt, any grease or dirt sticking to vessels, etc. 5, a spot, a stain, moral impurity. 6, *food, victuals*. ಮುಣ್ಡೇ ನೋಡಕ್ಕೆ ಕುಣ್ಡೆಗೆ ಲೇಪವೇ? (Prv.).

ಲೇಪಕ lēpaka. *a plasterer, a bricklayer;* one who moulds or models. (ಲೇಪಗಾಱ Mr. 377; see ಲೆಪ್ಪಗಾಱ).

ಲೇಪಗಾಱ lēpa-gāṟa. = ಲೇಪಕ, q. v.

ಲೇಪನ lēpana. smearing, besmearing, smearing over, daubing, anointing, spreading on, plastering (ಚರ್ಚೆ, ಅನುಲೇಪನ Nn. 73). 2, anything smeared on, salve, ointment, plaster, mortar, white-wash, etc. see ಊಡು; ವಿ-. -ಲೇಪನಗೆಯ್. to besmear, etc. (Bp. 39, 6).

ಲೇಪನಕ್ರಿಯೆ lēpana-kriye. = ಲೇಪನ No. 1. (ಅಣ್ಪೆ, ಅಣ್ಪು Kk. 55, o. r. ಅನುಲೇಪನ).

ಲೇಪಾಳಿಗ lēpa-āḷiga. a man who covers with unguents (?). see ಲೇಪಾಳಿಗಿತಿ.

ಲೇಪಾಳಿಗಿತಿ lēpāḷiga-iti. (Śmd. 244). a female lēpāḷiga.

ಲೇಪಿತ lēpita. smeared, besmeared, etc. (My.).

ಲೇಪಿಸು lēpisu. to smear, to spread over or on, to besmear, to anoint, to cover by smearing, etc. (ಬಱು Śmd. I; Cpr. 6. 64 va.; Bp. 12, 11; My.; Si. 445). ಮಾಪರೆ ಪೋಪರೇ? ಪಾಪವೇನ್? ಅದು ಕೆಸಱೆ? ಮಾಪರೆ ಮಯ್ಯ ನಲಪೋಪುವೇ; ಪಾಪ ಲೇಪಿಸಲಕ್ಕುಂ? (Sp.). 2, to be smeared or anointed, etc. (Cpr. 8, 39).

ಲೇಪು lēpu. a sort of quilt (Mhr. ಲೇಪ); a mattress, a bed (My.; Te.).

ಲೇಪ್ಯ lēpya. = ಲೆಪ್ಪ. to be smeared, etc. 2, *spreading over, smearing, plastering;* making models, moulding, modelling; moulded, modelled; a model. — ಲೇಪ್ಯರೂಪು. a modelled form, a model (ಲೆಪ್ಪ Kk. 46).

ಲೇಪ್ಯಕರಣ lēpya-karaṇa. smearing, besmearing, daubing, etc. see ತೊಡೆಯಿಸು.

ಲೇಪ್ಯಕರ್ಮ lēpya-karma. moulding, making models, modelling. see ಕರುವಿಡು.

ಲೇಪ್ಯಮಯ lēpya-maya. *made of mortar or clay, moulded.*

ಲೇಲಿಹಾನ lēlihāna. frequently licking or darting out the tongue: a serpent (My. Amara).

ಲೇಲಿಹ್ಯಮಾನ lēlihyamāna. frequently licking, constantly darting out the tongue (Cpr. 1, 135).

ಲೇವಡಿ lēvaḍi. 1. derision, mockery (My.; H.).

ಲೇವಡಿ lēvaḍi. 2. = ರೇವಡಿ. a kind of sweet meat. ಲೇವಡೀ ರುಚಿ ಹಾವಡಿಗ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.).

ಲೇವಳ lēvaḷa. = ನೇವಳ, ಲೇವಾಳ. silver or gold girdle. ಲೇವಳಂ ಪದಕ ಸರಪಳಿ ಪಟ್ಟಿಕಾದಿಗಳು ಗ್ರೈವೇಯಂ (Mr. 339). [Tu. ನೇವಳೊ].

ಲೇವಾಳ lēvāḷa. = ಲೇವಳ, etc. a silver or gold girdle or zone. (Abh. P. 7, 41).

ಲೇವಾ lēvā. = ಲೇಣಾ. borrowing. — ಲೇವಾದೇವಿ. borrowing and lending (My.; Mhr., H.; Br. ಲಾವಾದೇವಿ; T. ಇಲೇವಾದೇಯು).

ಲೇಶ lēśa. what is torn off: *a small part or portion, a particle, an atom, a bit, a little bit, a small quantity, a little* (ಗುಣ, ತುಣ್ಣು Nn. 78); smallness, littleness, briefness. 2, a particular figure of speech in rhetoric, employment of a comparison instead of a direct statement; representing as a disadvantage what is otherwise regarded as an advantage and vice versa [Kr. 3, 171]; (Kāvy. III, 3, B, 35).

ಲೇಶಮಾತ್ರ lēśa-mātra. only a little (My.).

ಲೇಶಾಂಶ lēśa-aṁśa. a small part (My.).

ಲೇಶ್ಯೆ lēśye. ಲೇಶ್ಯಾ. lustre, light. (Cpr. 3, 32 va.).

ಲೇಷ್ಟು lēṣṭu. (= ಲೋಷ್ಟ). *a clod, a lump of earth.*

ಲೇಸಿಗ lēsiga. an excellent man: a brave man (ರಣಗಲಿ Ct. I, 41).

ಲೇಸು lēsu. goodness; excellence, superiority; a superior thing; well-being, welfare, health; alleviated state; pleasantness; beauty; properness, propriety, fitness, recommendableness; rightness; reality [Tu.]. (ನಲ್ಗು, ವಾಮು Nr.; ಒಳ್ಪು Ct. II, 81; ಸೌಷ್ಠವ Mr. 451; ಅನು, ಹಸ, ಚೊಕ್ಕ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ರಯ್ಯ, ಎಡ್ಡ, etc., ಮನೋಹರ Śm. 55; My.; Te. ಲೆಸ್ಸ, ಲೇಸು). [ಸಕ್ಕದವೇನೊ ಕಾರಕವಿಭಕ್ತಿಯೊಳೊನ್ದೆ ಸಮಾಸಯುಕ್ತಿ ಲೇಸಕ್ಕುಂ Kr. 1, 117; Pb. 5, 47; ಲೇಸಕಣ್ಣಾ ಮನ ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ ಆಸೆಮಾಡಿದೊಡಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣಯ್ಯ Bv. 23; Cv. 1445]. ಲೇಸಾದ (ಸತ್ Śmd. 65 Cm.). ಲೇಸಾಗಿ (ಸಂ 93. 98 Cm.). ಲೇಸಪ್ಪುದು (ಚಾರು, ರಾಮ Nr.) ಲೇಸಾಗಿರ್ಪುದು (ಸೌಷ್ಠವ, ಅನಪ್ಪಮ್ಪು Hlā.). (ಕುದುರೆಯಲ್ಲಿ) ತೆಳ್ಳಿತ್ತು ಕೆಮ್ಪುಸಿವೆನಿಪ್ಪ ನಾಲಗೆ ಲೇಸು (Mr. 277). ಲೇಸಾದ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗಂ (ಸುಮಾರ್ಗಂ Śmd. 4 Cm.). ಲೇಸಹ ರೋಗ (ವ್ಯಾಸು, ಸರೋಗ Nn. 129). ಲೇಸೆಲ್ಲಂ (Śmd. 63). ಲೇಸಿನೊಳ್ (J. 29, 32); ಲೇಸ (23, 54); ಲೇಸಂ (23, 1, 13). ಏನೇ ಲೇಸಿನೊಳ್ ... ಲೇಸು ಅನುವಾಗ್ಯೆ ನೋ! ಓದಿನ ಪರಿ ಲೇಸು, ಲೇಸು! (Śmd. 69). ಲೇಸು ಅನುವಾಗ್ಯೆ ಗಾಸಿಗೊಳ್ಳ ಬಾರದು. — ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಲೇಸು, ಹಬ್ಬಕ್ಕಿಸ್ತ ಮದುವೆ ಲೇಸು. — ಲೇಹ ಕುಡಿದರೆ ಲೇಸು ಆದೀತು. — ನಾಶ ಮಾಡುವವನು ದಾಸನಾದರೆ ಲೇಸು ಮಾಡ್ಯಾನೇ? — ಹೆಡ್ಡನಾದರೂ ದೊಡ್ಡವನೇ ಲೇಸು (Prvs.). see Śmd. 174; Cpr. 1, 48; 2, 46; Bp. 1, 21; 23, 5; 29, 18; 40, 68; 48, 19; 51, 50; Bh. 1, 8, 90; 2, 13, 24. 37; Rśv. 4, 118; 30, 51; J. 2, 18; 18, 40; 28, 48; B. 1, 17; ಕದ-. — ಲೇಸುತೋಱು. well-being to appear or arise (Dp. 30, 1). — ಲೇಸು ಲೇಸು. rep. (ಕೊಡ್ಡಾಟ Ct. II, 103; Bp. 13, 7; 20, 9; 36, 15; 42, 9; 54, 84).

ಲೇಹ lēha. licking, tasting, sipping. 2, anything to be taken by licking, a lambative, a medicine to be taken by licking, a linctus. ಲೇಹ ಕುಡಿದರೆ ಲೇಸು ಆದೀತು (Prv.).

ಲೇಹನ lēhana. licking, tasting or lapping with the tongue. see ಈಷಲ್-, ತಿರ್ಯಕ್ಪಣ್ಡಿತಿ-, ನಕ್ಕು.

ಲೇಹ್ಯ lēhya. to be licked, lickable, capable of being licked or eaten by licking, fit to be licked; a lambative, a medicine to be taken by licking, a linctus (My.); nectar, ambrosia.

ಲೈಂಗಿ laiṅgi. (fr. ಲಿಂಗ). a liṅgavanta (Bp. 18, 98; 29, 8).

ಲೈಂಗ್ಯ laiṅgya. (fr. ಲಿಂಗ). relating to Śiva's phallus and its worship (Bp. 19, 5; 37, 36).

ಲೈಂಗ್ಯಪುರಾಣ laiṅgya-purāṇa. = ಲಿಂಗಪುರಾಣ. (Bp. 43, 76).

ಲೊಕ್ಕಿ lokki. = ಲಕ್ಕಿ, etc. a kind of shrub. (ತಾನ್ದ್ರಾಗ. ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ Nn. 28). ಕರಿಯ ಲೊಕ್ಕಿ (ಶೇಫಾಲಿಕೆ Nr.).

ಲೊಗಡಿ logaḍi. = ಲೊದಡಿ, etc. mucus, etc. (S. Mhr.; occasionally).

ಲೊಚ್ loc. ಲೊಚೆ loca. a sound to imitate that produced by lapping or sucking in a peculiar manner; one to imitate that of smacking (in tasting); a particular sound of the house-lizard. — ಲೊಚ್ ಲೊಚ್. rep. (C.). — ಲೊಚಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to lap, as dogs, etc. do; to suck the breast, etc. with the sound of loca, as babies; to smack in tasting; to smack, as the house-lizard does (My.). — ಲೊಚ ಲೊಚ. rep. with the repeated sound of ಲೊಚ. ನಾಯಿಗಳು ಬೆಕ್ಕುಗಳ ಹಾಗೆ ತುದಿನಾಲಿಗೆಯನ್ದ ಲೊಚ ಲೊಚ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತನೆ (B. 3, 40). — ಲೊಚ್ಚ ಲೊಚ್ಚ ಎನ್ದು ಕುಡಿ (My.).

ಲೊಚ್ಚಗೆ loccage. = ನೊಚ್ಚಗೆ. agreeableness, etc. (My.).

ಲೊಟ lota. = ಲಟ 2, ಲೊಟಾ, ಲೊಡ. a sound to imitate that of gabbling or jabbering, that of a stone, etc. being shaken in an unsound pot, that of a cracked bell being rung, that of metal vessels, etc. shaken about in a sack or carriage, that of unsound wooden utensils, wheels, etc. when shaken, of the wooden bell on a cow's neck when shaken, or of a dry loose kernel when shaken in the nut. — ಲೊಟ ಕಲೆ. 1. = ಲೊಟಗರೆ. (My. occasionally). — ಲೊಟಕಲೆ. 2. gabbling, jabbering (My.). — ಲೊಟಗರೆ. -ಕರೆ. to gabble, to jabber (My.). — ಲೊಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಲೊಟಗರೆ. (My.). — ಲೊಟಪಟ. reit. = ಲಟಪಟ, ಲೊಟ ಲೊಟ. the repeated sound of lota (My.). 2, the state of being quite empty, as a house; nothing (My.). — ಲೊಟ ಲೊಟ. rep. = ಲಟಪಟ No. 1. (My.).

ಲೊಟಕ್ loṭak. = ನಟಕು, etc. the cracking noise of the finger and other joints. (S. Mhr.).

ಲೊಟಕು loṭaku. to scold (My.). see Prv. s. ಸೋರು 1.

ಲೊಟಾ loṭā. = ಲೊಟ. — ಲೊಟಾ ಲೊಟಾ. rep. = ಲೊಟ ಲೊಟ. (My.).

ಲೊಟ್ಟೆ loṭṭe. 1. a smack or cluck with the tongue (in driving cattle, etc., in playing, etc., My.; Te.). ಲೊಟ್ಟೆ

ಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗನಾದರೂ (ತೆಱಗೆ) ಕೊಟ್ಟೆ ವಿನಹಾ (ಆವನನ್ನು) ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prv.). — ಲೊಟ್ಟೆ ಹಾಕು. to click or smack the tongue against the palate (My.). see Prv. s. ಕಿಟ್ಟಿ. — ಲೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆ. = ಲೊಟ್ಟೆ ಹಾಕು. (My.).

ಲೊಟ್ಟೆ lotte. 2. emptiness, hollowness. [a lie]. (Te., M.; T. ಉಲೊಡಕ್ಕು). see ಲೊಟ ಪಟ No. 2 and ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. [Tu. lie].

ಲೊಡ lođa. = ಲೊಟ. (My.). — ಲೊಡ ಬಡ. reit. = ಲೊಟ ಪಟ. (My.)

ಲೊಡ್ಡು loddu. = ಲಡ್ಡು. (My.; *cf.* ಲೊಟ್ಟೆ 2).

ಲೊತ್ತ lotta. a hollow, a ravine, a pit. (Te. ಲೊತ್ತಿ, ಲೊದ್ದಿ, ಲೊಟ್ಟೆ, ಲೋತು; *cf.* ಲೊಟ್ಟೆ 2). ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬಾಯಂ ತೆಱ ದೊಡೆ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಲೊತ್ತದಸ್ತ್ರುರ್ಪುದು (Śmd. 227 Mdb.).

ಲೊದಡಿ lodadi. = ಲೊಗಡಿ, ಲೊದಳೆ, etc. ರಕ್ತವಿಕಾರದಿನ್ದ ಆದ ಲೊದಡಿ (ಕಫ); ಎದೆಯೊಳಗಿನ ಲೊದಡಿ (ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಕಫ G.).

ಲೊದಳಿ lodali. = ಲೊದಳೆ, etc, (Rām. 6, 30, 33).

ಲೊದಳೆ lodale. = ಲೊಗಡಿ, ಲೊದಡಿ, ಲೊದಳಿ, ಲೊದ್ಲೆ, ಲೋಯಿ, ಲೋಳ, ಲೋಳಿ, ಲೋಳು, ಲೋಳೆ q. v. saliva, slaver, tenacious mucus, etc. (Bh. 8, 25, 6. 19; My.).

ಲೊದ್ಲೆ lodle. = ಲೊದಳೆ, etc. (My.).

ಲೊಲ್ lol. = ಲೊಳ್ 1, ಳೊಳ್ 1. — ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. perfect emptiness: nothing. ಊರಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾದರೆ ನಾಯಿಗೆ ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ (Prv.).

ಲೊಳ್ loḷ. 1. = ಲೊಲ್, etc. — ಲೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ. = ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. (My.).

ಲೊಳ್ loḷ. 2. = ಳೊಳ್ 2. imitation of the sound of a dog's barking. (Te.). — ಲೊಳ್ ಲೊಳ್. rep. (My.).

ಲೊಳ loḷa. = ಳೊಳ q. v. (My.).

ಲೊಳಗೆ loḷage. = ಲಳಿಗೆ, etc. tube. ನಾಯಿಾ ಬಾಲವನ್ನು ಲೊಳಗೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ನೆಟ್ಟಗಾದೀತೇ? (Prv.).

ಲೋಕ lōka. = ಲೋಗ. the vast space, the wide world, sky, heaven; any division of the universe; *the world;* any place, *a region, a tract, a country, a district, a province.* 2, *mankind, folk, men, people* (Śmd. 187); subjects (as contrasted with the king). 3, common life, ordinary practice, common usage. 4, seeing, looking, sight, regard. ಬಿತ್ತರದ ಭೂರ್ ಭುವರ್ ಸ್ವರ್ ಮಹರ್ ಜನಂ ತಪಂ ಸತ್ಯಮ್ ಎನ್ದೀಱು ಮೇಲಣ ಲೋಕಮುಕ್ಕುಂ; ಮತ್ತತಲ ವಿತಲ ಸುತಲ ರಸಾತಲ ತಲಾತಲ ಮಹಾತಲ ಪಾತಾಲಮ್ ಎನ್ದು, ಸತತಂ ವರ್ತಿಸುವ ಳೆಳಲೋಕಮ್ ಏಱಕ್ಕು (Mr. 32). ಲೋಕದವರೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತರೆ ಶೋಕ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? — ಲೌಕಿಕ ನಡೆಸಿ, ಲೋಕವೇ ಮಜೆತ್ತ — ಲೋಕ ಹಾಳಾದರೆ ನಾಕ ಹಾಳಾದೀತೇ? (Prvs.). see ದ್ವಿಸಪ್ತ–, ಸಪ್ತ–; Bp. 32, 31; 36, 62. — ಲೋಕನಡತೆ. the manner of the world (My.). — ಲೋಕವಾಡಿಕೆ. the custom of the world (My.).

ಲೋಕಕರ್ತ lōka-karta. the creator of the world (Bp. 10, 41).

ಲೋಕಜಿತ್ lōka-jit. conquering heaven; a conqueror of the world; a sage; *a Buddha.*

ಲೋಕತ್ರಯ lōka-traya. the three worlds: heaven, earth, and the lower regions (My.).

ಲೋಕಧಾತು lōka-dhātu. the earth; a particular division of the earth.

ಲೋಕಧಾತ್ವಂಶ lōkadhātu-amśa. *a country.*

ಲೋಕನ lōkana. looking, seeing, viewing. see ಅವ–, etc.

ಲೋಕನಾಥ lōka-nātha. lord of worlds: Brahmā; Viṣṇu or Kriṣṇa (Dp. 28); Śiva (Bp. 55, 20); N. (59, 4); a king.

ಲೋಕನೇತ್ರ lōka-nētra. the sun (My.); the moon (My.).

ಲೋಕಪದ್ಧತಿ lōka-paddhati. general or universal way (My.).

ಲೋಕಪಾಲ lōka-pāla. a guardian of the world, a regent of a quarter of the world (= ದಿಕ್ಪಾಲ). 2, *a king, a sovereign.*

ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿ lōka-prasiddhi. universal establishment or reception, general notoriety or prevalence (ಲೋಕರೂಢಿ Śmd. 334 Cm.).

ಲೋಕಬಾನ್ಧವ lōka-bāndhava. *the sun.*

ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆ lōka-maryāde. popular observance, established usage or custom (My.).

ಲೋಕಮಾತೃ lōka-mātṛi. *Lakṣmī.*

ಲೋಕಮಾತೆ lōka-māte. Lakṣmī (Mr. 18).

ಲೋಕಮೂಢ lōka-mūdha. folly arising from the example given by (other) people (Śāstrasāra in W. v. 1255. 1256. 1257).

ಲೋಕಯಾತ್ರೆ lōka-yātre. travelling round the world (J. 26, 26). 2, the business and traffic of men, worldly affairs, ordinary actions or conduct. 3, man's pilgrimage through this world (My.).

ಲೋಕರಕ್ಷಕ lōka-rakṣaka. protector or saviour of the world (Bp. 10, 41). 2, a king.

ಲೋಕರೀತಿ lōka-rīti. the manner of the world (My.).

ಲೋಕರೂಢಿ lōka-rūdhi. = ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿ (Śmd. 334 Cm.).

ಲೋಕಲುಣ್ಟಾಕ lōka-luṇṭāka. a notorious robber (Abh. P. 4, 35).

ಲೋಕವಾದ lōka-vāda. the talk of the world: *public rumour, popular report, common talk, news.*

ಲೋಕವಾರ್ತೆ lōka-vārte. the world's news: popular report or rumour (My.).

ಲೋಕವಿರುದ್ಧ lōka-viruddha. contrary to universal notions or facts: one of the vākyadōṣas (Kāvy. II, 2, B, 3. 19-23).

ಲೋಕವ್ಯವಹಾರ lōka-vyavahāra. the affairs or business of the world: universal use, popular usage (Śmd. 231).

ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿ lōka-sākṣi. witness of the world, universal witness. 2, Brahmā. 3, fire (My.).

ಲೋಕಾಚಾರ lōka-ācāra. popular usage (My.).

ಲೋಕಾನೀಕ lōka-anīka. all the several worlds (My.); a large number of people (My.).

ಲೋಕಾನ್ತ lōka-anta. the world's end: publicity; amongst the people, public, notorious (Bp. 52, 45). ಇಬ್ಬರಿದ್ದರೆ ಏಕಾನ್ತ, ಮೂವರಿದ್ದರೆ ಲೋಕಾನ್ತ. — ಏಕಾನ್ತ ಹೋಗಿ, ಲೋಕಾನ್ತವಾಯಿತು (Prvs.).

ಲೋಕಾನ್ತರ lōka-antara another world; the next world, a future life (My.).

ಲೋಕಾಪವಾದ lōka-apavāda. the reproach or censure of the world, general outcry against, popular accusation (J. 19, 40: 21, 63; Dp. 91, 4).

ಲೋಕಾಯತ lōka-āyata. materialistic, atheistical; *materialism, the system of atheistical philosophy taught by Cārvāka.*

ಲೋಕಾಲೋಕ lōka-alōka. world and no world: the visible and invisible world (Kāvy. I, 1a, 2). 2, *a mythical belt or circle*

of mountains surrounding the earth and separating it from the region of darkness.

ಲೋಕೇಶ **lōka-īśa.** *Brahmā.*

ಲೋಕೇಶ್ವರ **lōka-īśvara.** Śiva (Bp. 58, 17).

ಲೋಕೋಕ್ತಿ **lōka-ukti.** a general or common saying; a proverb; the language of the people (Śmd. 119).

ಲೋಕೋತ್ತರ **lōka-uttara.** surpassing the world, beyond what is common or general, unusual, extraordinary.

ಲೋಕೋತ್ತರವರ್ಣನ **lōkōttara-varṇana.** description of unusual qualities (Kāvy. III, 1, A, 18).

ಲೋಕೋದ್ಧಾರ **lōka-uddhāra.** deliverance or salvation of mankind (My.).

ಲೋಕೋಪಕಾರ **lōka-upakāra.** a public charity (My.).

ಲೋಕೋಪಕಾರಕ **lōka-upakāraka.** beneficial to the public; a public benefactor (My.).

ಲೋಗ **lōga.** Tbh. of ಲೋಕ. mankind, people, folks, a common man. [ವಸುಧೆಗಸದಳಮಾಯ್ತು ಮುಗಸನ್ನಮೆಸ್ದು ಲೋಗರ್ ಬಗೆದಿರೆ Pb. 1, 97; Vr. 22, 14; ಲೋಗರ ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡುಮ್ಬು ದೈವಂಗಳು ತಾವೇನ ಕೊಡುವುವು Bv. 533; Cv. 848]. ಲೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಳಾಗಿ ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಯ ಮಾಡುವವಳು (ಸೈರನ್ಧ್ರಿ); ಲೋಗರ ಕೊನ್ದು ಇಹೆ, ಕೆಡಿಸಿ ಇಹೆನೆಮ್ಬ ವಿಚಾರಂ (ವ್ಯಾಪಾದ, etc.); ಲೋಗರ್ ಇಕ್ಕುವ ಕೂಟಿನುಣ್ಬವಂ (ಪರಾನ್ನ, etc. Nr.). ಲೋಗರ ಮನೇಲಿ ಎಮ್ಮೆಯಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಮನೇಲಿ ಹಾಲೋಗರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇನು? (Prv.). see Bp. 38, 8; 43, 36; 52, 2; Bh. 7, 1, 25; V. 8, 19; 14, 37; J. 6, 53; ಪರಿಪೀಡನ.

ಲೋಚ **lōca.** seeing, looking or gazing at. see ಉಲ್-.

ಲೋಚಕ **lōcaka.** a stupid man. 2, the pupil of the eye. 3, lamp-black. 4, a lump of flesh (ಮಾಂಸದ ಕರಣೆ G.); etc., etc.

ಲೋಚನ **lōcana.** illuminating, brightening; causing to see. 2, *the eye* (ಕಣ್ Nn. 5). 3, the number 2 (see ಕೃತಯುಗ).

ಲೋಚನಕ್ರಿಯೆ **lōcana-kriye.** the act of causing to behold or look at. see ನೋಡಿಸು.

ಲೋಚನಗೋಚರ **lōcana-gōcara.** perceptible, cognizable, worthy of observation or adoration (ವನ್ದನ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಬಹನ್ಥಾದು Nn. 87). 2, the range or horizon of the eye.

ಲೋಚನವಾರಿ **lōcana-vāri.** a tear, tears (Bp. 36, 8).

ಲೋಚನಾಂಕಿತ **lōcana-aṅkita.** the eye and its mark (made with a collyrium, see Sp. s. ಮಾಳಿಗೆ).

ಲೋಚಮಸ್ತಕ **lōca-mastaka.** *cock's comb, Celosia cristata.*

*ಲೋಚು **lōcu.** Tbh. of ಲುಂಛನ, plucking or tearing out. — ಲೋಚುಗೆಯ್. to have the hair plucked. ರಿಷಿಯರ್ಗೆ ಚರಿಗೆ ಮಾಡಲಾಗದೆನ್ದು ಬಾರಿಸಿಯವರ್ಗೆ ಲೋಚುಗೆಯ್ದು ಬ್ರತಂಗಳನೇಱಿಸಿ Vr. 91, 24.

ಲೋಟಾ **lōṭā.** 1. an earthen pot used on water-wheels, etc.; a metal cup (Mhr., H.; Si. 309; My.).

ಲೋಟಾ **lōṭā.** 2. a species of pigeon (B. 3, 114; Mhr., H. ಲೋಟನ).

ಲೋಟಿ **lōṭi.** = ದೋಟಿ. (My.). a pole with a hook for plucking fruits, etc.

ಲೋಟಿಸು **lōṭisu.** to roll (v. t.); to push vehemently, etc. (Bh. 3, 12, 38; Mhr. ಲೋಟಣೇಂ). see ನೆಗ್-.

ಲೋಟು **lōṭu.** tumbling upon, pushing, shoving, disturbance, annoyance (My.).

ಲೋಡನ **lōḍana.** agitating, moving about, stirring, disturbing. see ಆ-.

ಲೋಡಿಗೆ **lōḍige.** = ಲೋಡು. (Bh. 10, 4, 14).

ಲೋಡು **lōḍu.** a long bolster for the back of sitters to recline upon (My.; Te.; Mhr. ಲೋಡ).

ಲೋಣಿಕೆ **lōṇike.** a kind of sorrel (ಕ್ಷುಲ್ಲಕಾಮ್ಲ, ಪುಳುಮ್ಬುಣಸೆ Mr. 141).

ಲೋಧ್ರ **lōdhra.** *a tree the bark of which is used in dyeing, Symplocos racemosa* Roxb. ಕೆಮ್ಪಿನ ಲೋಧ್ರ (ತಿರೀಟ, ತಿಲ್ವ, ಮಾರ್ಜನ; ಬಿಳಿಯ ಲೋಧ್ರ (ಗಾಲವ, ಶಾವರ or ಶಾಬರ, ಲೋಧ್ರ Nr.). ಅಶ್ವತ್ಥಾ ಕಾರಮುಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ (ಲೋಧ್ರ, ತೂಬ, ಪೂಗ, ಕ್ರಮುಕ Nr.).

ಲೋಧ್ರಪುಷ್ಪ **lōdhra-puṣpa.** the tree Bassia latifolia Roxb. (ಮಧೂಕ, ಗುಡಪುಷ್ಪ, ಇಪ್ಪೆ Mr. 140).

ಲೋಪ **lōpa.** breaking; cutting off; destruction. 2, rubbing, plundering. 3, deprivation, want, deficiency; loss. ಲೋಪವೇನೂ ಇಲ್ಲ, ದೀಪಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಗೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). 4, omission, separation, disappearance, dropping or falling out, rejection, annulling, cancelling; grammatical elision (Śmd. 56. 57. 62. 67. 70. 118-122. 183. 195. 198. 209. 211. 212. 223. 226. 228. 229. 234. 243. 274. 278. 288. 289. 295. 343. 344. 360. 365. 367. 370. 371. 379. 380-382; Kāvy. I, 2, 12. 13. 17-19; I, 3, 18-20. 49-52. 60-74. 80-83; I, 4, 9. 10; I, 5, 32. 33. 38-40). — ಲೋಪಮ್ಪೊರ್ದು. -ಂ-ಪೊರ್ದು. to suffer elision (Śmd. 195).

ಲೋಪತ್ವ **lōpatva.** the state of being injured, destroyed, annihilated, etc. see ಅಱುಪು.

ಲೋಪವೃತ್ತಿ **lōpa-vṛtti.** the state of elision, elision (Śmd. 370).

ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಪತಿ **lōpāmudrā-pati.** husband of Lōpāmudrā: *Agastya.*

ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ **lōpa-amudre.** *the wife of Agastya* (Mr. 258).

ಲೋಪಾಶ **lōpāśa.** a jackal, a fox. (R.).

ಲೋಪಿಸು **lōpisu.** = ಲೋಬಿಸು. to omit, to drop, to elide (Śmd. 150. 268. 344. 356).

ಲೋಪ್ತ್ರ **lōptra.** *stolen property, plunder, booty.*

ಲೋಬ **lōba.** Tbh. of ಲೋಭ. (Śmd. 339).

ಲೋಬಾನ **lōbāna.** Olibanum, frankincense (My.; ತುರುಷ್ಕ, ಪಿಣ್ಡಕ, ಪಿಣ್ಯಾಕ, ಯಾವನ, ಸಿಲ್ಹ G.; Mhr., H.).

ಲೋಬಿಸು **lōbisu.** Tbh. of ಲೋಪಿಸು. to go away, to disappear. ಲಾಭ ಲೋಬಿಸಿತು (Prv.).

ಲೋಬೆ **lōbe.** = ಲೋವೆ. (My.).

ಲೋಭ **lōbha.** = ಲೋಬ. eager desire, covetousness, cupidity, avarice, greed (Sk.; My.). 2, affection or favour (Mhr.; B. 4, 19). ಲೋಭ ನಡಿಸಿ ನಡಿಸಿ, ಭೋಗ ಕೆಡಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಲೋಭತ್ವ **lōbhatva.** = ಲೋಭ No. 1. ನಾಭಿಪರಿಯನ್ತರ ಉಬ್ಬಾಕ್ಷಣ ಲೋಭತ್ವ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಲೋಭಿ **lōbhi.** eager after, greedy, covetous, avaricious, grasping, stingy; a greedy, etc. person (ನೆಲಕಲ Śmd. II; Gt. I, 10; II, 17; Kk. 84; Śm. 57; ಕೃಪಣ, ಕ್ಲೀಬ Nn. 146). ಆಲಸ ದವಗೆ ಎರಡು ಕೆಲಸ, ಲೋಭಿಗೆ ಮೂಱು ಖರ್ಚು. — ಪಾಪಿಗೆ ಪರಮಾಯು, ಲೋಭಿಗೆ ಚಿರಾಯು. — ಪಿಸುಣನ ದ್ರವ್ಯ ಲೋಭಿ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಆಡಿದರೆ ಕೊಡದ ಲೋಭಿ ಬೇಡಿದರೆ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.).

ಲೋಭಿತನ **lōbhitana.** = ಲೋಭಿತ್ವ. (My.).

ಲೋಭಿತ್ವ **lōbhitva.** the condition of being covetous, stingy, etc. (My.).

ಲೋಮ lōma. = ರೋಮ. *the hair on the body of men and animals* (ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲ್ Mr. 319; see ಪ್ರತಿ-). 2, a tail.

ಲೋಮಕರ್ಕಟಿ lōma-karkaṭa. Bishop's weed (ಅಜಮೋದ, ಓವು Mr. 136).

ಲೋಮವಿಷ lōma-viṣa. whose hair is poisonous (said of tigers, etc.). (R.).

ಲೋಮಶ lōmaśa. = ರೋಮಶ. hairy, etc; N. of a ṛiṣi.

ಲೋಮಶೆ lōmaśe. *the plant Nardostachys jatamansi* Dec. (= ಜಟಾ ಮಾಂಸಿ).

ಲೋಮಹರ್ಷ lōma-harṣa. = ರೋಮಹರ್ಷ. *the bristling or erection of the hair of the body, etc.*

ಲೋಮಹರ್ಷಣ lōma-harṣaṇa.= ರೋಮಹರ್ಷಣ. causing bristling or erection of the hair of the body, causing a shudder, thrilling. 2, *the bristling of the hair of the body, horripilation, thrilling with delight, shuddering with horror.*

ಲೋಮಾಂಚ lōma-añca.=ರೋಮಾಂಚ. horripilation. see s. ಕೊರಲ್.

ಲೋಮಿ lōmi see s. ತಾವಿ.

ಲೋಮಿಕೆ lōmike. the herb Hibiscus esculentus Lin. (ಬೆಣ್ಡೆ Mr. 149).

ಲೋಯಿ lōyi. = ಲೋಳೆ, etc. saliva, slaver, etc. — ಲೋಯಿಸರ. = ಲೋಳ-, ಲೋಳಿ-, ಲೋಳು-. the plant Aloe perfoliata Lin. (ಕುಮಾರಿ Mr. 131); the small aloe, Aloe litoralis Koen. (St. & Pl.; Z.).

ಲೋಲ lōla. *moving hither and thither, shaking, swinging about, dangling, trembling, quivering;* agitated, alarmed; unsteady, restless, uneasy; *changeable, inconstant, fickle.* 2, *longing for, eager or anxious for; cupidinous, lustful, greedy* (ಲಾಲಸ, ಲೋಲುಪ, etc., ಅಳುಪುವಂ Mr. 232). 3, joy (not Sk.). ಹತ್ತಾದರೆ ಸಾಲ, ಸೂಜಾದರೆ ಲೋಲ, ಸಾವಿರಾದರೆ ಸಪ್ಪನ್ನ (Prv.). see ಭೂ-, ಲಕ್ಷ್ಮೀ-.

ಲೋಲತ್ lōlat. moving to and fro, moving about (Cpr. 6, 18).

ಲೋಲತರ lōla-tara. uncommonly cupidinous, etc. (Bp. 38, 61).

ಲೋಲತೆ lōlate. movableness, tremulousness; fickleness, unsteadiness, restlessness; eager desire for, cupidity, lustfulness, lust. Cpr. 10, 4. see ವಿ-.

ಲೋಲನ lōlana. = ಲೋಲ. see ಆಲೆ.

ಲೋಲನಯನೆ lōla-nayane. a woman with a rolling eye (Bh. 5, 11, 34).

ಲೋಲಮತಿ lōla-mati. a fickle mind; an eager mind (Bp. 46, 75).

ಲೋಲಮ್ಬ lōlamba. = ರೋಲಮ್ಬ. (J. 9, 28).

ಲೋಲಲೋಚನೆ lōla-lōcane. = ಲೋಲಾಕ್ಷಿ. (My.).

ಲೋಲಾಕ್ಷಿ lōla-akṣi. a woman with a rolling eye (My.).

ಲೋಲಾಪ್ತಿ lōlāpti. Tbh. of ಲೋಲುಪತೆ. (My.).

ಲೋಲಿತ lōlita. moved hither and thither, shaken, agitated, tremulous, trembling. (R.).

ಲೋಲುಪ lōlupa. *very desirous, very eager, ardently longing for; greedy after, covetous* (ಲಾಲಸ, ಲೋಲುಭ, ಲಮ್ಪಟ, ಲೋಲ, ಅಳುಪುವಂ Mr. 232; Bp. 57, 1).

ಲೋಲುಪತೆ lōlupate. = ಲೋಲಾಪ್ತಿ, ಲೋಲುಪ್ತಿ. eager desire or longing; greediness, cupidity, desire, lust, lustfulness (My.).

ಲೋಲುಪತ್ವ lōlupatva. = ಲೋಲುಪತೆ. (My.).

ಲೋಲುಪ್ತಿ lōlupti. Tbh. of ಲೋಲುಪತೆ. (ಲಮ್ಪಟತನ G.; J. 5, 63; 6, 45; 9, 9).

ಲೋಲುಭ lōlubha. = ಲೋಲುಪ, q. v. *very desirous, etc.*

ಲೋವೆ lōve. = ಲೋಪೆ. a sloping affixture to a flat roof (My.). 2, the frame-work of a sloping roof: wood for the support of ಲೋವೆ No. 1 (ಗೋಪಾನಸಿ Hlā.; Mr. 200). ಲೋವೆಯ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಡೊಂಕ ಮರಂ (ಗೋಪಾನಸಿ Nr.). see Rām. 1, 7, 14; Bh. 2, 13, 25; C. Bp. 5, 3; J. 6, 20; 17, 6. 23; Si. 109; ಚುಂಚು ಲೋವೆ.

ಲೋಷ್ಟ lōṣṭa. = ಲೇಷ್ಟು. *a lump of earth or clay, a clod* (ಹೆಣ್ಟೆ Mr. 371; ಹೆಟ್ಟೆ Śm. 89).

ಲೋಷ್ಟಕ lōṣṭaka. = ಲೋಷ್ಟ. *a clod.*

ಲೋಷ್ಟಭೇದ lōṣṭa-bhēda. = ಲೋಷ್ಟಭೇದನ. (ಕೊರಡು Mr. 370).

ಲೋಷ್ಟಭೇದನ lōṣṭa-bhēdana. *an agricultural instrument for breaking clods, a clod-crusher, a harrow* (ಕೋಟಿಶ, ಹಲಿಕೆ Hlā.).

ಲೋಹ lōha. red, reddish, copper-coloured. 2, *any metal* (see ಪಂಚ-). 3, gold. ಕನಕಾದಿಲೋಹ (ರಸ Nn. 83). 4, *iron;* steel (ಉಕ್ಕು Śm. 79; ಕಬ್ಬಿಣ, ಉಕ್ಕು Si. 332). 5, copper. 6, blood. 7, a weapon. 8, *aloe wood, Agallochum.* ಲೋಹದ ಘಟ್ಟೆ (ಪಟು Śmd. I). — ಲೋಹವಕ್ಕರೆ. -ಪಕ್ಕರೆ. the iron armour of horses (Śmd. 22. 83; Abh. P. 13, 60). [ಅಗಳೇಱಿಸಿದ ಬಿಸುಗೆಗಳುಮಿಕ್ಕಿದ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಗಳುಂ Pb. 10, 51 va.].

ಲೋಹಕಾನ್ತ lōha-kānta. a loadstone, a magnet (My.).

ಲೋಹಕಾರ lōha-kāra. *a worker in iron, a smelter of iron, an iron-smith, a blacksmith.* 2, a copper-smith; one who sells copper-vessels (ಬೋಗಾಱ Hlā.; see s ಲೋಹಕಾರಕ).

ಲೋಹಕಾರಕ lōha-kāraka. = ಲೋಹಕಾರ 1. 2, a copper-smith. ಆ ಲೋಹಕಾರಕನೆನಲು ಕಂಚಗಾಱನ್; ಅದ ಪೇಟೆ ಮಾಱುವವ ಬೋಗಾಱನೆನ್ದೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 376).

ಲೋಹಕಿಟ್ಟ lōha-kiṭṭa. rust of iron, or iron filings (My.).

ಲೋಹಜಿತ್ lōha-jit. a diamond. (R.).

ಲೋಹಟಂಕ lōha-ṭaṅka. an iron hammer (ಸುತ್ತಿಗೆ Mr. 383).

ಲೋಹದೃತಿ lōha-dṛiti. steel drops (My.).

ಲೋಹಪೃಷ್ಠ lōha-pṛiṣṭha. iron-backed: *a heron.*

ಲೋಹಪ್ರತಿಮೆ lōha-pratime. *an iron image;* an anvil.

ಲೋಹಭಸ್ಮ lōha-bhasma. rust of iron, or a medicinal preparation from it (My.; B. 4, 149).

ಲೋಹಭೇದ lōha-bhēda. a kind of metal or of iron. see ಉಕ್ಕು.

ಲೋಹಮಾರಕ lōha-māraka. calcining metal. 2, the Achyranthes triandra Roxb. (R.).

ಲೋಹಮಾರ್ಗ lōha-mārga. a railway (My.).

ಲೋಹಲ lōhala. iron, made of iron. 2, *speaking indistinctly or inarticulately.*

ಲೋಹವರ lōha-vara. the most precious metal, gold. (R.).

ಲೋಹಸನ್ಧಾನ lōha-sandhāna. soldering. see ಬಿಸು 3.

ಲೋಹಾಭಿಸಾರ lōha-abhisāra. *lustration of arms, a military ceremony observed by kings before commencing a campaign, or for making the army ready for attack and battle* (see Si. s. ನಿವಾಳಿಸು, and Nr. ೧. ನಿವಾಳಿಸುಹ).

ಲೋಹಾಭಿಹಾರ lōha-abhihāra. = ಲೋಹಾಭಿಸಾರ. *lustration of arms, etc.*

ಲೋಹಿತ lōhita. = ರೋಹಿತ. *red* (ಕೀಲಾಲ, ಕೆಮ್ಪು Nn. 54; ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು 87); the colour red. 2, *blood.* 3, copper, metal. 4, anger, wrath (ಸರೋಷ, ಕೋಪ 87). 5, joy (ಸನ್ತಸ, ಸನ್ತೋಷ 87). 6, an axe, a hatchet (ಸೃಣಿ, ಕೊಡಲಿ 87). 7, all (ಅಖಿಲ, ಎಲ್ಲವು 87).

ಲೋಹಿತಕ lōhitaka. *a ruby.*

ಲೋಹಿತಚನ್ದನ lōhita-candana. saffron.

ಲೋಹಿತಾಂಗ lōhita-aṅga. red-limbed: *the planet Mars.*

ಲೋಹಿತಾಶ್ವ lōhita-asva. having red horses: Agni, fire (Mr. 45).

ಲೋಹಿನಿ lōhini. *a woman with a red-coloured skin or red with anger.*

ಲೋಳ lōḷa. = ಲೋಳೆ, etc. — ಲೋಳಸರ. = ಲೋಯಿಸರ, etc. (My.).

ಲೋಳಿ lōḷi. = ಲೋಳೆ, etc. — ಲೋಳಿಸರ. = ಲೋಯಿಸರ, etc. (My.). [Tu. ಜಾಲೋಳಿ slimy, sticky].

ಲೋಳು lōḷu. = ಲೋಳೆ, etc. — ಲೋಳುಸರ. = ಲೋಯಿಸರ, etc. (My.).

ಲೋಳೆ lōḷe. = ಲೊದಳೆ, etc. saliva, slaver; tenacious mucus, phlegm: a ball of viscid mucus of the nose, or a pendulous globe of phlegm; expectorated phlegm (ಲಾಲೆ Nr.; Bp. 46, 57; Bh. 6, 3, 4; 8, 23, 40; My.; Mhr. ಲೋಳೀ). [ಉಣ್ಮುವ ಲಾಳೆಯ ಲೋಳೆಗಳ್ ಪೊನಲ್ವರಿವುವು Pb. 4, 100].

ಲೌಕಾಯತಿಕ laukāyatika. (fr. ಲೋಕಾಯತ). a follower of Cārvāka, a materialist, an atheist. (R.).

ಲೌಕಿಕ laukika. (fr. ಲೋಕ). worldly, mundane, terrestrial; popular, general, familiar from long established or extensive prevalence; belonging to ordinary life, occurring in every-day life, vulgar, common, ordinary; pertaining to this world or life; secular, not sacred (as opposed to vaidika, śāstrīya, etc.); a common or ordinary man (as opposed to the learned, etc.); a man of the world; anything occurring in the world, the laws; or ordinances of the world, secular business, public affairs. ಲೌಕಿಕ ನಡಿಸಿ, ಲೋಕವೇ ಪಂಡಿತ (Prv.). see Ch. v. 12; Bp. 1, 57 7, 2; 40, 84; 48, 28; B. 4, 215. — ಲೌಕಿಕ ಖರ್ಚು. bribes (My.).

ಲೌಕಿಕತನ್ತ್ರ laukika-tantra. expedients or tricks used by government officials or by traders (My.).

ಲೌಕಿಕವ್ಯಾಪಾರ laukika-vyāpāra. common or ordinary practice or transaction (My.).

ಲೌಕಿಕಸನ್ಧಾನ laukika-sandhāna. = ಲೌಕಿಕತನ್ತ್ರ (My.).

ಲೌಕೀಕ laukīka. Tbh. of ಲೌಕಿಕ. (My.). — ಲೌಕೀಕ ಕೆಲಸ. a secular business or profession (My.).

ಲೌಡಿ lauḍi. = ಲವುಡಿ 1, q. v. a harlot.

ಲೌಭ್ಯ laubhya. (fr. ಲೋಭ). cupidity, avarice (My.).

ಲೌಲ್ಯ laulya. (fr. ಲೋಲ). *restlessness, instability, inconstancy, fickleness.* 2, eagerness, lustfulness, eager, desire, greediness, passion. see Bp. 43, 66; 46, 72; ಅ-.

ಲೌಹ lauha. (fr. ಲೋಹ). made of metal; coppery; metallic; iron. 2, *metal.* 3, *iron.*

ವ್

V

ವ್ v. the fiftieth letter of the alphabet (Śmd. 11. 12. 21. 53). *it often changes places with* ಬ್, *e. g.* ಕೆಲಸಕ್ಕೆವರ್, ನೆಲೆಗವರ್ (Śmd. 82), ಇರ್ವರ್ or ಇರ್ಬರ್, ಪಲವರ್ or ಪಲಬರ್ (121-123), ಬೇರ್ವರಸು, ಎಳವಳ್ಳಿ, ಅಳ್ವಲ್ಕೆ, ಕಡುವೆಳ್ಪು (81), ದೆಸೆಗೆವಿೞ್ (134), ಐವನ್ದಂ (211), ಬೆಟ್ಟವೆಸೆಗೆ, ತೆಳ್ವಸಿಱ್ (212), ಊರ್ವೇಱಲಿ (218), ಕುಡುವಿಲ್ (220), ಮೂವೆಳಸು (223), ಇನ್ದ್ರವ್ಯೋಮ್ಪೇಲ್ (251), ನಾಸ್ವಂ, ಎನ್ವಂ, ತಿನ್ವಂ (275); — *with* ಪ್ (*or* ಹ್), *e. g.* ಬೆಮರ್ವಣಿ, ಎಸಳ್ವಸೆ (54), ಪರಿವವೊಸಲ್ (65), ಬೆಳೆವೊಲ, ಎಳವೆಱೆ, ನೀರ್ವೊಸಲ್ (81), ಊರ್ಗೆವೋಗು, ತರವೇೞ್ (82), ಕಾಲ್ವಿಡಿ (155), ಕೆಯ್ದುವ್ರೋೞ್ (171), ಮೞೆವುಗು, ಬೆಸವಡೆ (200), ಐವೇೞ್ವಂ, ಐವೋದಂ (211), ಬೆಳ್ವಲ್ (213), ನಿಡುವಯಣ (215), ಕಿಸುವೊನ್ (216), ಬಿಱುವ್ರೊಯ್ಲು, ಕುಡುವೆಱೆ (218), ನಾಣೆಲಿವೆಣ್ (221), ಉಡಲ್ವೇೞ್, ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಕೆವೇೞ್ (278), ಬರವೇೞ್ (293), ಅಡಂಗೆವೊಯ್ (293. 406), ನೋೞ್ಪಂ, ಮಾೞ್ಪಂ, ಬೇೞ್ಪಂ (217. 275), ಬರ್ಪಂ (275), ತಪ್ಪಂ, ತಪ್ಪಪಂ (= ತವ್ದಂ, ತವ್ದಪಂ, 286); — *with* ಮ್, *e. g.* ದೋಷವಿದು (= ದೋಷಮಿದು, 155), ಭೇದವಂ (= ಭೇದಮಂ, 155), ಪೞವಾನಿಸ, ಮೆಲ್ವಾತು (81), ಶೌಚವಣ್ಮು (= ಶೌಚಮಣ್ಮು), ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ (= ನಾಸಿಕಮಡ್ಡಂ), ತಾವರೆ or ತಾಮರೆ, ಸಾವನ್ತ or ಸಾಮನ್ತ, ತಿವಿರ್ or ತಿಮಿರ್, ತೆವರ್ or ತೆಮರ್, ಸಾವಿ or ಸಾಮಿ (128), ಎವೆ or ಎಮೆ (q. v.), ಪಿರಿದುವೆಪ್ಪ (393), ತಾವೊಗೆದು (398), ನೇಮುದಿನ್ದವೆ (Bp. 27, 51), ಉದಕದಿನ್ದವೇ (33, 6), ಬಾಗಿಲವರಿನ್ದವೆ (35, 47), ಸಮತೆಯಿನ್ದವೆ (45, 43), ಮಿಡುಕುತವೆ (24, 56), ಎನುತ್ತವೆ (24, 59; 26, 8), ಕೀರ್ತಿಸುತವೆ (32, 49), ವಿಹರಿಸುತವೆ (44, 7), (*cf.* also *e. g.* the later Kannaḍa ಪೊಲವನು = ಪೊಲನಂ, ಪೊಲಮಂ, and –ಉವ 3, –ಉವಂ 1 & 2, –ಉವು); — *with* ಗ್, see ತೊಗಲ್ = ತೊವಲ್; — *and* (in mediaeval Kannaḍa, when the corresponding later and new forms are compared) *with* ಯ್, *e. g.*, ಪಿಡಿವುತ (= later and new ಪಿಡಿಯುತ, Bp. 8, 43), ಜಱೆವುತ್ತ (9, 10), ಬಯ್ವುತ (9, 13), ಕಡವುತ (13, 2), ಸುರಿವುತ (18, 46. 51; 22, 57), ಕರೆವುತ (24, 44), ನಡವುತಂ (26. 68), ಮುಗಿವುತ್ತ (27, 72), ಮುಳಿವುತಂ (28, 17), ಮಲವುತ (38, 21), ಬರವುತಂ (38, 48), ನೆನೆವುತಂ (38, 49), ತೆಗವುತ (38, 50), ಹೊಳವುತ (44, 46); see –ಉತ,–ಉತಂ, –ಉತ್ತ 1. — *it frequently is a letter of euphony, e. g.* ಪಟುವೇಕವಾಕ್ಯಂ, ವಿಧುವಿದು, ಮಡುವಿದು, ಕುಡುವಿಲ್ಲ (Śmd. 63), ಮನುವಿಸ, ಪೂವಿನ, ಹೋತೃವೆ (66), ಖೂವೆನ್ದಂ, ಗೋವಿನ, ಮಾತುವೆಲ್ಲಂ, ಸೊವಡುವೊಸ್ವು, ಸುರಸಿಸ್ಪುವೆ, ವಿಧುವಿಲ್ಲದ (67), ಪೂವಿನ, ಪಿತೃವಿನ, ಮಡುವಿಂ (133), ಇವಿದು, ಈವೀ, ಈವಿದು (67), ಅವುವಿಂಗೆ (117), ಅವುವಿನ (119), ಅದುವಕ್ಕುಂ (120), ಅರುವಿಂಗೆ (123), ಅಲುವಿಂಗೆ (150), ಅದುವೆ (153. 155. 171. 172. 174), ಅದುವಿದುವುದು (181. 185. 202), ಎವುವಿನ (257), ಇಸುವಿನ (268; see s. –ಉ 4; *cf.* –ವಿರ್= ಇರ್).—*in colloq. language and writ it is often put before the vowels* ಉ, ಊ, ಒ, ಓ, *e. g.* ವುಶ್ವಾಗು (Dh. 23), ವೂತು (Dh. 23; Si. 113. 339), ವೋನ (once in Nr.): *and an initial* ಒ *is often written in the form of* ವ (see ಒ 1). — observe also the use that is made of ವ್ in ಕೊಲುವುತ್ತ (Bp. 22, 29), ಪಾಯ್ವುತ್ತ (32, 27), and ಕೊಯ್ವುತ್ತ (34, 16), and the regular ಹಸಿವುದು (13, 6).

ವ va. 1. the letter ವ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 4 (Mr. 349).

–ವ va. 2. (ವ್–ಅ 17). = –ಪ 2, etc. a syllable used in the formation of the future tense and of the present or future relative participle, *e. g.* ಕುಡುವಂ, ಉಡುವಂ, ಪಿಡಿವಂ (Śmd. 260), ಮಸುಳ್ವಂ (55), ಅಯ್ದುವುವು (54), ಪಾಡುವೆಂ, ಪಾಡುವೆವು (91), ಸಂಚರಿಸುವ (56), ಒಗುವ, ಒತ್ತುವ, ಬೇಡುವಂ, ಪೋಯ್ವಂ (91), ಪಾಡುವ ತುಮ್ಬಿ, ಕುಡುವ ಪುೞಿಲ್, ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂ, ಪೊಡೆವ ಭೇರಿ, ಪೂರಯಿಸುವ ಶಂಖಂ, ಪಿಡಿವ ಕಹಳೆ, ಪೊಣ್ಮುವ ಘರ್ಮಜಲಂಗಳ್ (201). ಹಸಿವುದು (Bp. 13, 6). ಶಿಶುವನ್ ಅರಿಸುವ ಮರಳಿ ಬರಿಸುವ ಗಸಣಿ ಯಾಕೆ? (24, 65). ತಿವಿನ ಮರಳ್ವುವ ಅಬ್ಬರಿಪ ಗರ್ಜಿಪ ಬೊಬ್ಬಿಱಿಪ ಆರ್ವ ಸಾರ್ವ ಮೇಣ್ ಕವಿವ ಕಡಂಗುವ ಇಟ್ಟಣಿಪ...ಏೞ್ಗೆಯ ಬಲಂ (Rśv. 13, 84). ಕುಸಿದಿಟ್ಟ ಚಕ್ರದನ್ತೆ ಕುನುಂಗಿ ಪರಿವ ಸುಟ್ಟುರೆಗಾಳಿಯನ್ತೆ ಸುೞಿಸುೞಿದು ಪರಿವ ತೋರಣವೊಳ್ ನುಸುಳ್ವನ್ತೆ ತಲೆದರ್ಗಿ ಪರಿವ ಕಳಕಳಮನಾಲಿಸುತೆ ಅಡ್ಡವರಿಯೊಳ್ ಆಸ್ತು ನಿನ್ದಿದಿರ್ಚಿ ಪರಿವ ಒಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಸಿಲ್ಕಿದರಂ ಪಿಡಿವ ಜಡಿವ ಚಾಡಿಸುವ ತುಡುಂಕಿ ತೆಗೆವ ತೊಡಂಗಿ ಪಾಯ್ವ ಕಡಂಗಿ ಪೊಯ್ದೆತ್ತಿಱುವ ಪೊತ್ತು ಪರಿವ ಸುತ್ತಿ ತೆಗೆವ ಮೆಟ್ಟಿ ಸೀಳ್ವ ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆಯ ದುಷ್ಟಗಜಂಗಳ್ (6, 11 va.). observe the colloq. forms ಕೇಳದವನು (= ಕೇಳ್ವವನು or ಕೇಳುವವನು), ಮಾಡವನು (= ಮಾಡುವವನು, B. 5, 138), ಮುಕ್ಕವನು (= ಮುಕ್ಕುವವನು G.).

–ವ va. 3. (ವ್–ಅ 8). = –ಅ 8 q. v., –ವಾ. a suffix.

–ವ va. 4. probably. = –ಹ 2. a suffix. see –ಉವ 2, No. 2 and –ಓಕೆ; *cf.* ಇಕ್ಕುವ, ಹಣ್ಣುವ, ಹಳಿದಿಸುವ.

–ವಂ vaṁ. (ವ್–ಅಂ 2). = –ಅಂ 2. a suffix.

ವಂಶ vaṁśa. = ಬಂಚ, ವಂಚ. *a bamboo* (ಬಿದಿರ್ Nn. 54; Mr. 519); a flute, a pipe, a fife. 2, a staff. 3, *the back-bone, the spine* (ಬೆನ್ನಸ್ಥಿ 54; ಬೆನ್ನ ನಿಟ್ಟೆಲುವು Mr. 474; ಅಪರ 519). 4, *a lineage, a race, a family* (ಕುಲ 54; 519); a dynasty. 5, an assemblage, a multitude (ಸಮೂಹ 54). 6, severe penance (ಮಹಾತಪ, ಮಹಾತಪಸ್ಸು 54). 7, the tree Andersonia rohitaka Roxb. (ಮುಳ್ಮುತ್ತಗ 54). 8, the Sal tree, Shorea robusta. 9, water (ವಾರಿ 54 in one MS.). see ತಳಿ, ಬಱ 1.

ವಂಶಚ್ಛೇದಿ vaṁśa-c-chēdi. one who does bamboo work, a basket-maker, etc. (ಚಪಕಾರಕ, ಮೇದ, Mr. 377). 2, = ವಂಶನಾಶಕ. (My.).

ವಂಶಜ vaṁśa-ja. made of bamboos. 2, belonging to the family of (Bp. 24, 7). 3, sprung from a good family.

ವಂಶಧರ vaṁśa-dhara. carrying bamboos: N. of a mountain (Cpr. 5, 65 va.).

ವಂಶನಾಶಕ vaṁśa-nāśaka. a man who destroys the line of descent, the last of a family or race (My.).

ವಂಶಪರಮ್ಪರೆ vaṁśa-parampare. family succession, lineage, descent, the order of a race; progeny. (My.; B. 4, 31).

ವಂಶರೋಚನೆ vaṁśa-rōcane. *bamboo manna, Tabashir.*

ವಂಶವೃಕ್ಷ vaṁśa-vṛikṣa. genealogical tree (My.).

ವಂಶವೃದ್ಧತ್ವ vaṁśa-vṛiddhatva. old age of bamboos. see ಕಟ್ಟೆ.

ವಂಶವೃದ್ಧಿ vaṁśa-vṛiddhi. growth or a multitude of bamboos. 2, prosperity of a family (My.).

ವಂಶಶಲಾಕೆ vaṁśa-śalāke. *a bamboo peg, a bamboo pin or stake.*

ವಂಶಸ್ಥ vaṁśa-stha. standing in or belonging to a (good) family or race. ವಂಶಸ್ಥನಾದರೂ ವಂಶಾನ್ತಕನಾದ (Prv.). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ವಂಶಾಂಕುರ vaṁśa-aṅkura. *the shoot of a bamboo* (ಬಿದಿರ ಕಳಲೆ Nn. 136).

ವಂಶಾನುಚರಿತ vaṁśa-anucarita. the history of a family or dynasty, a genealogical list (My. Amara).

ವಂಶಾನ್ತಕ vaṁśa-antaka. — ವಂಶನಾಶಕ. see Prv. s. ವಂಶಸ್ಥ.

ವಂಶಾವಲಿ vaṁśa-āvali. the line of a family, the series of progenitors, genealogy, a genealogical table (My.).

ವಂಶಾಸನ vaṁśa-āsana. a bamboo seat, a mat (ಚಾಪೆ Mr. 208).

ವಂಶಿ vaṁśi. *a flute, a pipe.*

ವಂಶಿಕ vaṁśika. relating to a bamboo. 2, pertaining to a family (see ಅನ್ತರ್-). 3, *aloe wood, Agallochum.*

ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ vaṁśa-uddhāraka. one who preserves a race or family (My.).

ವಕ vaka. = ಬಕ q. v., ವೃಕ. *a crane, Ardea nivea.* 2, *the plant Sesbana grandiflora* (Agati grandiflora Desv. = ಏಕಾಷ್ಠೀಲ).

ವಕನ್ಯಾಯ vaka-nyāya. the crane's way, cunning, hypocrisy (the crane stationing itself cunningly by a pool apparently absorbed in meditation till it sees a fish on which to dart; Cpr. 1, 48).

ವಕಾರ va-kāra. the letter ವ (Śmd. 11).

ವಕಾಲತ್ತು vakālattu. the duties or office of a Vakil (My. Mhr., H.; M.). — ವಕಾಲತ್ತುನಾಮೆ. the credentials furnished to a Vakil, a power of attorney (My.; Mhr., H.).

ವಕೀಲ vakīla. a lawyer, a pleader (My.; Mhr., H.); an ambassador, an envoy, a factor (B. 5, 67; Mhr.; H.).

ವಕೀಲಿ vakīli. = ವಕಾಲತ್ತು. (My.; B. 5, 229).

ವಕುಲ vakula. ವಕುಳ vakuḷa. = ಬಕುಳ. *the tree Mimusops elengi* Lin.

ವಕೋಟ vakōṭa = ಬಕೋಟ. *a crane.*

ವಕ್ಕಣಿಸು vakkaṇisu. to explain; to state (J. 10, 29).

ವಕ್ಕಣೆ vakkaṇe. = ಒಕ್ಕಣೆ, (ವಕ್ಖಾಣ?). Tbh. of ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. explanation, comment; statement (J. 30, 51).

ವಕ್ಖಾಣ vakkhāṇa. (Śmd. 23). Tbh. of ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.

ವಕ್ತವ್ಯ vaktavya. to be spoken or uttered, fit or proper to be said; to be spoken about or against, *blamable, reprehensible; accountable, responsible; subject, dependent;* a rule, a precept, a sentence; speaking; censure.

ವಕ್ತಾರ vaktāra. Tbh. of ವಕ್ತೃ. (My.).

ವಕ್ತೃ vaktṛi. a speaker; an orator; speaking; loquacious. 2, *speaking well or sensibly, eloquent;* honest. see ಅತಿ-.

ವಕ್ತೃತ್ವ vaktṛitva. ability to speak, eloquence (My.).

ವಕ್ತ್ರ vaktra. the organ of speech, *the mouth; the face.* 2, in algebra: the initial quantity or first term of a progression. 3, the root of Tabernaemontana coronaria.

ವಕ್ತ್ರೆ vaktre. a woman who has a face. 2, (= ವಕ್ರ No. 3?). N. of a plant (ಬಕ್ಕುಡಿ Mr. 145).

ವಕ್ರ vakra. = ಒಕ್ಕರ, ಬಂಕ, ವಂಕ. *crooked, winding, tortuous, curved, bent, meandering, curly* (ಕೊಂಕು Nn. 24; ಡೊಂಕು 54, o. r. ಕೊಂಕು; ಕೊಲ್ಲೆ Kk. 74); retrograde. 2, prosodically long; a prosodically long syllable (the form of the long mark being curved, Ch.; see ಕೊಂಕು 2, No. 2). 3, crooked in disposition, cunning, fraudulent, dishonest; evasive, ambiguous. 4, cruel, malignant. 5, *the winding course of a river, the arm or bend of a stream* (= ಪುಟಭೇದ, q. v.). 6, *the planet Mars* (ಶಿಖಿ, ಅಂಗಾರಕ, ಮಂಗಳ Nn. 4; ಅಂಗಾರಕ, ಅವನಿಜ, ಭೌಮ, ಮಂಗಲ Mr. 38; ಶಿಖಿ Mr. 503). see ಕುಡು 3, ಸೆಡೆ 2; Prv. s. ಶುಕ್ರ. — ವಕ್ರಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಮಾಲುಗಣ್ಣು. (My.).

ವಕ್ರಗತಿ vakra-gati. crooked or winding course; apparent retrograde motion or retrogression; a devious or fraudulent course or conduct (My.).

ವಕ್ರಗ್ರೀವ vakra-grīva. crooked-necked: a camel. (R.).

ವಕ್ರತರ vakra-tara. uncommonly crooked, etc. (Cpr. 9, 15).

ವಕ್ರತುಣ್ಡ vakra-tuṇḍa. wry-mouthed: Gaṇapati (My.). 2, a parrot.

ವಕ್ರತೆ vakrate. crookedness, curvedness, tortuousness, bending, meander; retrograde motion (in astronomy); perverseness, falseness, dishonesty, ambiguity. see ಮುರಿ; Grj. 2, 106 va.; 6, 37.

ವಕ್ರತ್ವ vakratva. = ವಕ್ರತೆ. (My.; B. 4, 65).

ವಕ್ರದ್ವಾರ vakra-dvāra. = ವಂಕದರ, ವಂಕದಾರ, ವಂಕಬಾರ. a crooked door or entrance, etc.

ವಕ್ರನಾಸಿಕ vakra-nāsika. crooked-nosed; an owl (My.).

ವಕ್ರಬುದ್ಧಿ vakra-buddhi. a person of a crooked disposition of mind, an ill-intentioned, malevolent person (ಕುಚರ, ಕುಟಿಲಾಶಯ Hlā.); a crooked, etc. mind.

ವಕ್ರಭಾವ vakra-bhāva. the state of being bent or crooked, curvature, crookedness; fraudulent or dishonest disposition, cunning, craft, deceit. see ಉಜುಗು, ಎಡಜು 1, ಮುರಿ 1.

ವಕ್ರಭೂಮಿ vakra-bhūmi. a bent or curved ground. see ಕುಣಿ 2.

ವಕ್ರಮಾರ್ಗ vakra-mārga. a crooked path; crooked conduct (My.).

ವಕ್ರರೇಖೆ vakra-rēkhe. a curved line (My.).

ವಕ್ರಶೃಂಗೆ vakra-śṛiṅge. a cow with bent horns (Si. 321).

ವಕ್ರಸಂಸ್ಥ vakra-saṁstha. *placed transversely.*

***ವಕ್ರಸ್ವಭಾವನಿಯತಿಕ್ರಮ vakra-svabhāva-niyati krama.** definite rules based on *vakra-ukti* and *svabhāva-ukti.*

ವಕ್ರಾಂಗಿ vakra-aṅgi. a person with crooked limbs (J. 16, 20).

ವಕ್ರಿ vakri. crooked; retrograding; dishonest; a cunning, fraudulent, or malevolent person (ಕುಚರ, ನಿಯತಹಾರಿ, ಕುವಿಲಾಸಿ Mr. 244). 2, a species of grass (ನಾರುಳಿ Mr. 110).

ವಕ್ರಿಮ vakrima. bent, curved. (Cpr. 3, 9 va.; 8, 80 va.).

ವಕ್ರಿಸು vakrisu. = ಒಕ್ಕರಿಸು. to become crooked; to become transverse, to oppose (J. 2, 52). [ಅನ್ಯಾರುಮಿದರ್ಕೆ ವಕ್ರಿಸದಿರಿಂ Pb. 1, 114].

ವಕ್ರೋಕ್ತಿ vakra-ukti. indirect or perverse speech, equivocation, prevarication, evasive speech or reply, evasion; hint, insinuation; pun; sarcasm. see Kāvy. III, 2, B, 2. 88-91; III, 3, B, 2. 148. 159 seq.

ವಕ್ಷ vakṣa. = ಅಕ್ಕು. Tbh. of ವಕ್ಷಸ್. the breast. (Mr. 327; Bp. 41, 28).

ವಕ್ಷಸ್ vakṣas. *the breast.*

ವಕ್ಷಸ್ಥ vakṣa-stha. pectoral (Bp. 46, 34).

ವಕ್ಷಸ್ಥಲ vakṣa-sthala. = ವಕ್ಷ. (My.).

ವಕ್ಷೋಜ vakṣas-ja. the female breast (Cpr. 4, 40).

ವಕ್ಷೋರುಹ vakṣas-ruha. *the female breast.*

ವಗಲಾ vagalā. = ಬಗಳಾ. a goddess worshipped by the tāntrikas (Sk.).

ವಗೈರೆ vagaire. and the rest, et cetera (My.; Br.; Mhr., H.).

ವಗ್ರಹ vagraha. Tbh. of ಅವಗ್ರಹ. drought (My. occasionally; *cf.* the form of ವತಂಸ).

ವಗ್ರಾಹ vagrāha. Tbh. of ಅವಗ್ರಾಹ. drought (My. occasionally).

ವಂಕ vaṅka. (= ಬಂಕಾ). Tbh. of ವಕ್ರ (see ವಂಕದರ, etc.). crookedness; (a corner); the winding course of a stream, the bend of a river; etc. 2, a door, a gate (Bh. 10, 4, 18).

ವಂಕದರ vaṅka-dara. Tbh. of ವಕ್ರದ್ವಾರ. a crooked entrance. (Śmd. 384; Cpr. 5, 105).

ವಂಕದಾರ vaṅka-dāra. = ವಂಕದರ (Śmd. 384).

ವಂಕಬಾರ vanka-bāra. = ವಂಕದಾರ (Śmd. 384).

ವಂಕಿ vaṅki. = ಒಂಕಿ, (ಬಂಕಿ). a kind of hook. 2, a sort of knife or sword (ದೀವಿಮೋಡರಗತ್ತಿ Mr. 383; Rśv. 6, 11 va.). 3, a kind of curved armlet (My.; ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದ Si. 220; Bh. 1, 8, 76). 4, = ಮುರಿ 3 No. 4 (My.).

ವಂಕುಡಿ vaṅkuḍi. = ಬಂಕುಡಿ. a sort of weapon: a dagger (C. Bp. 47, 37; Te. ವಂಕಿಣಿ, a dagger; ವಂಕಿ, a sword of a wavy shape; M. ವಂಗಿ, T. ವಾಂಗು, a kind of dagger).

ವಂಕ್ಷಣ vaṅkṣaṇa. *the groin, the pubic and iliac regions; the joint of the thigh* (ತೊಡೆಯ ಸನ್ಧಿ Hlā.; ಎರಡು ತೊಡೆಗಳ ಸನ್ಧಿ Mr. 332).

ವಂಗ vaṅga. Bengal proper (Bp. 6, 18); a king of Bengal (Bp. 2, 4, 9); an inhabitant of Bengal. 2, *tin* (ಮಧು, ತವರ Nn. 13). 3, lead.

ವಂಗಡ vaṅgaḍa. an assemblage, a multitude, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ಬಳಗ, ಬಮ್ಬುಲ್, ತಣ್ಡ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಗೊನ್ದಣಿ, ಬಳಗ, ಜಂಗುಳಿ, ಬಮ್ಬುಲ್, etc. ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; Grj. 10, 79 va.; Bp. 10, 31; 40, 4; J. 22, 4). *cf.* ಪಂಗಡ?

ವಂಗಡಿಸು vaṅgaḍisu. to come together, to be amassed, etc. (V. 5, 84).

ವಂಗಭಸ್ಮ vaṅga-bhasma. calx of tin (My.).

ವಂಗಾರ vangāra. = ಒಂಗಾರ, ಬಂಗಾರ, etc. gold. (My.).

ವಂಗಿ vaṅgi. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ವಚ vaca. Tbh. of ವಚಸ್. (ಶಬ್ದ Nn. 94; see ಸಾಮು-, ಪುನರ್-).

ವಚನ vacana. speaking, uttering, reciting, declaring, ordering; mentioning; naming. 2, *a speech, a word, an expression, an utterance, a sentence, a message* (ನುಡಿ Nn. 52); a declaration, an affirmation, a promise. 3, pronunciation. 4, a text, a dictum, an aphorism, a rule, a precept, a passage of a book or code. 5, a form of composition; prose form. 6, the meaning of a word (in grammar). 7, grammatical number (Śmd. 154. 183; Kāvy. I, 5, 13-16). ವಚನ (of a physician) ಕೇಳಿದ್ದಜೀಸ್ದ ಆಹಾರ ಪಚನವಾದೀತೇ? — ವರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಚನಕ್ಕೆ ದರಿದ್ರವೇ? — ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prvs.). — ವಚನ ಕಡೆಗಾಣಿಸು. to fulfil a promise (B. 4, 78). — ವಚನ ಕೊಡು. to give a promise, to promise (My.; B. 5, 47). — ವಚನ ನೆರವೇರಿಸು. to fulfil a promise (My.).

ವಚನತ್ರಯ vacana-traya. the three grammatical numbers (ēka-, dvi-, bahu-, Śmd. 57. 111. 139. 152. 267. 297).

ವಚನತ್ರಿತಯ vacana-tritaya. = ವಚನತ್ರಯ. (Śmd. 111).

ವಚನದೋಷ vacana-dōṣa. a mistake in speech, a slip of the tongue (J. 26, 18). [2, flaw due to grammatical number. Kr. 1, 118].

ವಚನಭ್ರಷ್ಟ vacana-bhraṣṭa. a man strayed from his promise, one who has broken his promise (My.).

ವಚನಮಾತ್ರ vacana-mātra. mere words. 2, mere numbering or counting (Śmd. 154).

ವಚನವಿರೋಧ vacana-virōdha. being at variance with words; inconsistency of words, precepts or texts, incongruity (Sk.); faltering in speaking (see ಉಗ್ಗು).

ವಚನಸ್ಥ vacana-stha. a man who abides by his word, a truthful or trustworthy man (My.).

ವಚನೀಯ vacanīya. to be spoken, fit or proper to be said, mentionable; to be called or named; to be spoken about or against; liable to reproach; reproach, censure, blame.

ವಚನೀಯತೆ vacanīyate. liability to be spoken about or against; *rumour, report; evil report, blamableness, detraction, scandal, blame, reprehension* (ಜನವಾದ, ಜನಶ್ರುತಿ, ವಿಗಾನ, ರಚ್ಚೆವಾತು Hlā.).

ವಚನೇಸ್ಥಿತ vacanē-sthita. abiding in a command: *obeying orders, compliant, obedient.*

ವಚಸ್ vacas. = ವಚ. *speech, voice.* 2, a speech, a word (ವಾಕ್ಯ Śmd. 301). 3, advice, counsel. 4, edict, command. 5, a sentence. 6, grammatical number.

ವಚಸ vacasa. = ವಚಸ್. (A.). 2, talkative, eloquent.

ವಚಿಸು vacisu. to speak, etc. (Rām. 3, 6, 54).

ವಚೆ vace. = ಬಜೆ, ಬಜೆ, ವಜೆ 1. *an aromatic water-plant, Acorus calamus* Lin.

ವಚೋಲಹರಿ vacas-laharī. flashes or beautiful style of diction (Rām. 1, 1, 12).

ವಜನಿ vajani. of weight, not of capacity (Mhr., H.; My.; Si. 327).

ವಜನು vajanu. = ಒಜನ, q. v. weight (My.; Br.).

ವಜನುದಾರ vajanu-dāra. weighty; influential; an influential man (My.; Mhr., H.).

ವಜಾ vajā. subtracted (Mhr., H.); subtraction; deduction; removal (My.). — ವಜಾ ಮಾಡು. to subtract, to debit, etc.; to remove; to dismiss (My.; ಕಳೆ G.).

ವಜಾವಟ್ಟ vajā-vaṭṭa. making the required deductions and allowances and determining the several dues; making up and settling of accounts betwixt parties; deducting out of a gross amount some particular amounts and bringing to account the remainder (Mhr., H. ವಜಾವಾಟ; My.).

ವಜೀರ vajīra. a vizier, a prime minister (My.; Br.; Mhr., H.). 2, a horseman (Br.). ಕುದುರೇ ವಜೀರ (ಅಶ್ವರೋಹ, etc. Si. 278). 3, the queen at chess (My.; Mhr., H.). 4, a playing card bearing the figure of a vajīra (My.).

ವಜೆ vaje. 1. Tbh. of ವಚೆ. (ಉಗ್ರಗನ್ಧ, ಬಜೆ Mr. 136).

ವಜೆ vaje. 2. = ಒಜ್ಜೆ, etc. weight (My.).

ವಜ್ಜರ vajjara. = ಒಜ್ಜರ. a spring, fountain. see Śs. s. ಒಜಿನ್ತ.

ವಜ್ಜರಕ್ಕೆ vajjarakke. = ಬಜ್ಜರಕ್ಕೆ, q. v. a spring, etc.

ವಜ್ಜೆ vajje. = ಒಜ್ಜೆ, etc. weight, etc. — ವಜ್ಜಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಅಣಕ-.

ವಜ್ರ vajra. ಒಜ್ಜರ, ಬಜ್ಜರ, ಬಜ್ಜರ, ವಯಿರ 2. adamantine, hard, impenetrable. 2, severe, harsh. 3, *a thunderbolt, the weapon of Indra*; a discus; any destructive weapon. 4, *a diamond.*

5, a form of military array. 6, a particular configuration of the planets and stars. 7, the plant Emblic myrobalan. 8, a kind of Euphorbia (ಶಕ್ರ, ಕಳ್ಳಿಯ ಮರ Nn. 80, o. r. ವಜ್ರ). 9, a kind of very tenacious mortar or hard cement (Sk.); a strong glue (used by carpenters, etc., My.; Te., T.). 10, an impetuous or overawing man (Mhr.). — ವಜ್ರಗಾರೆ. a hard or durable plaster (My.). — ವಜ್ರಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to seize a thunderbolt or discus (Śmd. 200).

ವಜ್ರಕರ್ಣ vajra-karṇa. N. of a man (Abh. P. 7, 72. 80).

ವಜ್ರಕವಚ vajra-kavaca. an impenetrable armour (ಕಂಚುಕ, ತೊಗಲ ಕುಪ್ಪಾ Si. 279).

ವಜ್ರಕಾಯ vajra-kāya. having a frame hard as adamant; one who has a very robust and hardy body (My.). 2, a robust and hardy body, an iron frame (My.).

ವಜ್ರಕೀಟ vajra-kīṭa. a winged insect which bores holes in wood and stone (My.).

ವಜ್ರಜ್ವಾಲೆ vajra-jvāle. *a thunder-flash, lightning.*

ವಜ್ರದನ್ತ vajra-danta. hard-toothed: a hog, a boar. 2, a rat. — ವಜ್ರದನ್ತಗಿಡ. (ಕೇಸರ, ವಕುಲ, ಪನಳದ ಹುವ್ವಿನ ಗಿಡ, ಹಲ್ಲುಮುದ್ದುಗಿಡ Si. 137).

ವಜ್ರದನ್ತಿ vajra-danti. N. of a plant (ಹಳದೀ ಗೋರಟೆಗಿಡ G.).

ವಜ್ರದೇಹ vajra-dēha. = ವಜ್ರಕಾಯ. (My.).

ವಜ್ರದ್ರು vajra-dru. *a species of Euphorbia.*

ವಜ್ರಧರ vajra-dhara. *Indra.*

ವಜ್ರನಿರ್ಘೋಷ vajra-nirghōṣa. *a clap of thunder.*

ವಜ್ರಪಂಜರ vajra-pañjara. a very firm cage; an impregnable hold, an asylum (Bp. 28, 25; 61, 90; Bh. 8, 25, 27).

ವಜ್ರಪಾಣಿ vajra-pāṇi. holding a thunderbolt in the hand; Indra (My.).

ವಜ್ರಪುಷ್ಪ vajra-puṣpa. *the blossom of tila or Sesamum.*

ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿ vajra-muṣṭi. a hard or iron fist. 2, a weapon of the athlete, etc. (Abh. P. 13, 76 va.; Bh. 4, 2, 65; J. 3, 32).

ವಜ್ರಲೇಪ vajra-lēpa. = ವಜ್ರ No. 9. (Cpr. 5, 79; J. 10, 12).

ವಜ್ರಶರೀರ vajra-śarīra. = ವಜ್ರದೇಹ. (My.).

ವಜ್ರಶುಣ್ಟ vajra-śuṇṭa. an extremely stupid and illiterate man (My.).

ವಜ್ರಾಂಗಿ vajra-aṅgi. = ವಜ್ರಕವಚ. (C. Bp. 47, 44; Dp. 19, 6).

ವಜ್ರಾಸನ vajra-āsana. a diamond seat or throne. 2, a particular way of sitting (see ಆಸನ 2).

ವಜ್ರಿ vajri. *Indra* (Bp. 54, 4). 2, a kind of Euphorbia (ಮಹಾತರು, ಎಲೆಗಳ್ಳಿ Mr. 136; see ವಜ್ರ No. 8).

ವಜ್ರಿತನಯ vajri-tanaya. the monkey-king Vāli (Rām. 4, 2, 25).

ವಂಚ vañca. Tbh. of ವಂಶ (Śmd. II).

ವಂಚಕ vañcaka. deceiving, cheating; fraudulent, deceitful, crafty. 2, *a deceiver, a rogue, a cheat, a knave.* 3, *a jackal.* ವಂಚಕನಿಗೆ ಸಂಚು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see ದೇಹ-, ಧನ-, ಪ್ರಾಣ-.

ವಂಚಕತ್ವ vañcakatva. fraud, etc. see ಅ-, ನಿರ್-.

ವಂಚಕಿ vañcaki. a female deceiver, etc. (Bp. 40, 53).

ವಂಚನ vañcana. the act of deceiving, cheating, tricking, defrauding, shunning, evading; *fraud, deceit.* 2, illusion, delusion, hallucination. see ಅಟು.

ವಂಚನೆ vañcane. = ಬಂಚನೆ. ವಂಚನ. (ಪ್ರಲಮ್ಭ, ವಿಪ್ರಲಾಪ Mr. 449). ವಂಚನೇ ಹಣ ಸಂಚಯಿಸಕ್ಕೆ ಬಾರದು. — ಪ್ರಪಂಚ ಬಿಟ್ಟರೂ ವಂಚನೆ ಬಿಡ (Prvs.). see ಮಾಜು 2, ಮಾಂಜು 2.

ವಂಚಿತ vañcita. *deceived, tricked, cheated, imposed upon.*

ವಂಚಿಸು vañcisu. to deceive, to cheat (a person, ಅವನನ್ನು or ಅವನಿಗೆ, My.); to deny, to withhold wrongfully, to hide (ಅಪಲಾಪ Śmd. Dh.). ವಂಚಿಸುವುದವಂಗೆಯುಂ ಸಿನಗೆಯುಂ ಸಹಜಂ, ಬಿಡಿಸಲ್ಕೆ ಬರ್ಕುಮೆ? (Śmd. 150). see Bp. 6, 1; 10, 7; 25, 29; 37, 15; 39, 20; 57, 35; J. 29, 34; B. 5, 95. 106.

ವಂಚಿಸುಹ vañcisuha. deceiving, etc. (ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ, ವಿಪ್ರಲಾಪ, etc. Hlā.).

ವಂಚುಕ vañcuka. = ವಂಚಕ. (ನರಿ G.).

ವಂಜಿ vañji. (in Tamil partly a Tbh. of ಪಂಕ್ತಿ). see ನಜು-?

ವಂಜುಲ vañjula. *the tree Dalbergia ougeinensis* Roxb. 2, *the tree Jonesia asoca* Roxb. 3, *common, cane or ratan Calamus rotany* Lin. (ವಾನೀರ, ವಿದುಲ, ವೇತಸ, ಹಚ್ಚೆಯ ಮರ Hlā.). 4, a sort of bird. see ಜೊಂಜಿಸು.

ವಟ vaṭa. 1. = ಒಟ, ಬಡ. a sound to imitate that of gabbling, jabbering, prating, or croaking. — ವಟ ವಟ. rep. the repeated sound of vaṭa (My.; Mhr.).

ವಟ vaṭa. 2. = ವಡೆ, ವೊಡೆ. *the Banyan or Indian fig tree, Ficus indica* Roxb. (F. bengalensis Lin., ಶಿವ, ಆಲದ ಮರ Nn. 6; ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಆಲದ ಮರ 42; ಕುಜಾತವಿವರ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 96; ಆಲದ ಮರ Mr. 123). 2, *a string, a rope, a tie* (ವಟರ, ಕಾಲುಕಣ್ಣಿಗಳು Mr. 380). 3, a little ball, a globule, a pill, a small lump or roundish mass. 4, a cake made of pulse ground and fried with oil or ghee. 5, a small shell, the cowry. 6, Kāma (ಮದನ, ಕಾಮನು 96). 7, the juice that exudes from an elephant's temples when in rut (ಮದ, ಆನೆಯ ಮದ 96). 8, leavings (ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ 96). 9, equality in shape or dimension. 10, a round figure, a circle, cipher.

ವಟಕ vaṭaka. a small lump or round mass, a ball, a globule. 2, *a cake made of pulse fried in oil or ghee* (ವೊಡೆ Nr.). 3, a particular weight, 8 māṣas.

ವಟಪುರ vaṭa-pura. N. (Bp. 21, 1).

ವಟರ vaṭara. a string, a rope, a tie (see Mr. s. ವಟ 2, No. 2). 2, wicked, villainous. 3, a thief. 4, a cock; etc., etc.

ವಟಾರ vaṭāra. (probably fr. Mhr. ವಾಡಾ, house, and ವಾರ, enclosure; or = ವಾಟ-, ಆರ 7). = ಒಟಾರ, ವಟ್ಟಾರ. (My.). 2, a lodge, a room (Si. 109; Mhr. ವಠಾಣ).

ವಟಿ vaṭi. = ವಟ 2, No. 2. (ಹಗ್ಗ G.).

ವಟಿಕೆ vaṭike. (= ವಳಿಗೆ). a small lump or roundish mass, a ball, a bolus, a pill. 2, a chessman.

ವಟು vaṭu. *a boy, a lad, a stripling, a youth* (ತನುಜರೊಳ್ ಚಿಕ್ಕವಂ Mr. 309). 2, a young Brāhmaṇa or brahmacāri, a religious student (J. 7, 4; 13, 14).

ವಟುಕ vaṭuka. = ವಟು. a boy, etc. (Bp. 50, 6). 2, a deity that guards places, fields, etc. (ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ Mr. 14). 3, a stupid fellow, blockhead.

ವಟುತನ vaṭutana. the state of a brahmacāri. (Rām. 5, 9, 27).

ವಟ್ಟ vaṭṭa. 1. = ಒಟ್ಟ, q. v. discount: a deduction made by money-changers in their own favor; a deduction made by money-lenders in their own favor; a deduction made by government in their own favor (My.; Bp. 27, 52); loss (Bp. 5, 33) ವಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟ ವಿನಹಾ ಸಟ್ಟ ಬಿಡ. — ಸಲ್ಲದ ಹೊನ್ನಿಗೆ ವಟ್ಟವಿಲ್ಲ (Prvs.). — ವಟ್ಟನ್ನಿಡು. -ತಿಬು. to pay discount: to be humbled (Abh. P. 12, 68).

ವಟ್ಟ vaṭṭa. 2. (Tbh. of ವರ್ತ). round, circle, etc. see ಅಲ-, ತಾಳ-.

ವಟ್ಟಾರ vaṭṭāra. = ವಟಾರ, etc. premises, (My. occasionally).

ವಟ್ಟಾವಟ್ಟಿ vaṭṭā-vaṭṭi. round and round? (Bh. 5, 3, 104).

ವಟ್ಟಿಸ vaṭṭisa. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ವಟ್ರ vaṭra. = ಬಟ್ಟ 1, etc. roundness (Te.). — ವಟ್ರಸುಡಿ. = ವಟ್ರಸುಳಿ. (Te.; My.). — ವಟ್ರಸುಡಿದೀರ್ಘ. the form of the letter ಋ when joined to a consonant (Te.; My.). — ವಟ್ರಸುಳಿ. the round twirl: the form of the letter ಋ when joined to a consonant (My.).

ವಡ vaḍa. Tbh. of ವಾಟಿ. a garden. [2, Tbh. of ಪಟಿ. a curtain *cf.* ಕಾಣ್ಡಪಟ. ತಳಿರ್ಗಳ ಕಣ್ಡವಡಂಗಳೆ ತಳಿರ್ಗಳ ಪಾಸುಗಳೆ ತಳಿರ್ಗಳೋವರಿಗಳೆ... ವಿಳಾಸಮಂ ಮೆಱೆವರಲ್ಲಿ ಕೆಲರಬಲೆಯರೊಳ್ Ap. 11, 79].

ವಡಕಾಱ vaḍa-kāṟa. a gardener. see ಪುಲ್ಲ-.

ವಡಂಗ vaḍaṅga. = ವಿಡಂಗ. the vegetable and medicinal substance. see ವಾಯು-.

ವಡಂಜಿ vaḍañji. N. of a garment (Bp. 11, 26).

ವಡಬಶಿಖಿ vaḍaba-śikhi. = ವಡಬಾಗ್ನಿ. (J. 13, 59).

ವಡಬಾಗ್ನಿ vaḍabā-agni. = ಬಡಬಾಗ್ನಿ. submarine fire (ವಡವಾನಲ Nn. 13; J. 13, 11).

ವಡಬೆ vaḍabe. ವಡಬಾ. = ವಡವೆ.

ವಡವಾಗ್ನಿ vaḍavā-agni. = ವಡಬಾಗ್ನಿ, etc. (Sk.).

ವಡವಾನಲ vaḍavā-anala. = ಒಡಬಾನಲ, ಬಡಬಾನಲ. *submarine fire, the fire of the lower regions* (said to be at the South-pole).

ವಡವಾಮುಖ vaḍavā-mukha. = ವಾಡವಾಮುಖ. *submarine fire.* 2, the entrance to the lower regions at the South-pole: *the infernal regions* (ಪಾತಾಳ Hla.).

ವಡವೆ vaḍave. ವಡವಾ. = ಬಡಬೆ, ವಡಬೆ. *a female horse, a mare.* 2, the nymph Aśvinī. 3, a female slave. 4, a harlot, a prostitute.

ವಡಿ vaḍi. = ಒಡಿ 4. heat (My.).

ವಡಿಗ vaḍiga. (Śmd. 233. 234). (= ಬಡಿಗ). one who puts, etc. if the literal meaning of ವಡಿಗ be "one who puts or gives", compare ಬಡಿಸು 2, ಬಟು 2. see ಅರಲ್-, ಕುಂಚ-, ಪುಲ್ಲ-.

ವಡಿಶ vaḍiśa. = ಬಡಿಸ, ವಲಿಶ. a hook, *a fish-hook* (ಗಾಣ Mr. 462, o. r. ಗಾಳ).

ವಡೆ vaḍe. = ವೊಡೆ. Tbh. of ವಟಿ (or ವಡಾ). a cake made of pulse (Sk. ವಟ, ವಟಿಕ, ವಡಾ, ವಡಿಕಾ; Mhr. ವಡಾ; My.; B. 4, 55; Te.; T. ವಡ್ಯೆ; see ಆಮು-). ಒಡೆಯನ ಕಣ್ಣ ಮೇಲೆ ವಡೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ದರಿದ್ರವೇ? (Prv.). see Prv. s. ಶ್ರಾದ್ಧ.

***ವಡ್ಡ vaḍḍa.** Tbh. of ವೃದ್ಧ. — ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ. an old Kannaḍa prose work by Śivakōṭyācārya of about tenth century A. D. ಈ ಪೇೞ್ದ ಪತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು ಕಥೆಗಳಂ ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯರ್ ಪೇೞ್ದಾರ್ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಂ Vr. 194, 13.

ವಡ್ರ vaḍra. *large, great* (see ರುನ್ದ್ರ).

ವಣಾರ vaṇāra. one of the daityas. see s. ಸೊಸಣಿ.

-ವಣಿ vaṇi. = (-ಅಣಿ 3, etc.; or = -ಪಡಿ 1, etc.), -ವಣೆ, (-ವಳಿ). an affix for forming masculine and neuter nouns (see ಉರ-, ನೆಱೆ-, ಪಕ್ಕು-, ಪಕ್ಕೂ-, ಮೆಱ-).

ವಣಿ vaṇi. a mode in saṅgīta (V...

ವಣಿಕ್ಕು vaṇikku. Tbh. of ವಣಿಜ್ (My.).

ವಣಿಕ್ಪಥ vaṇij-patha. trader's path: *a merchant's street, a market;* a merchant's shop. 2, traffic, a trader's business.

-ವಣಿಗ vaṇiga. (Śmd. 241. 242). = (-ಪಡಿಗ, -ಪಳಿಗ), -ವಸಿಗ, -ವಳಿಗ. an affix for the formation of masculine nouns; see ಎರ-, ಕೂಟ್-, ಪಿಚ್ಚ-, ಮಡ-, ಲಂಚ-, ಸಾಲ-.

-ವಣಿಗೆ vaṇige. (= -ಅಣಿಗೆ 2, etc.; or = -ಪಡಿಕೆ, -ಪಳಿಕೆ), an affix for forming neuter nouns; see ಉರ-, ನೆಱ-, ನೆಱೆ-, ಮೆಱ-.

ವಣಿಗ್ಧನ vaṇij-dhana. *the capital of a trader.*

ವಣಿಗ್ಭಾವ vaṇij-bhāva. the state of being a merchant: *traffic, trade, commerce.*

ವಣಿಗ್ವರ vaṇij-vara. a great merchant (C. Bp. 47, 41).

ವಣಿಗ್ವಾಟ vaṇij-vāṭa. = ವಣಿಕ್ಪಥ No. 1. (J. 6, 14).

ವಣಿಜ್ vaṇij. Nom. ವಣಿಕ್. = ವಣಿಕ್ಕು. *a merchant, a trader.* 2, trade, merchandise.

ವಣಿಜ vaṇija. = ವಣಿಜ್. (ಬಣಂಜಿಸುನ ವರವಿಪಣಿಕ, ನೈಗಮ Mr. 345).

ವಣಿಜಕ vaṇijaka. = ಬಣಜಿಗ, ಬಣಂಜಿಗ, ಬಣಿಜಿಗ. a merchant.

ವಣಿಜೆ vaṇije. = ಬಣಿಜ. the sixth Karaṇa of the day. (My.).

ವಣಿಜ್ಯ vaṇijya. *trade, traffic.*

ವಣಿಜ್ಯೆ vaṇijye. *trade, traffic.*

-ವಣೆ vaṇe. = -ವಣಿ, etc. see ಉರ-.

ವಣ್ಟ vaṇṭa. = ಬಣ್ಟ 1, q. v. Tbh. of ವಣ್ಠ (Śmd. 338, o. r. ಬಣ್ಟ).

ವಣ್ಟಕ vaṇṭaka. dividing. 2, *a part, a portion.* 3, an unmarried man (*cf.* K. ಒಣ್ಟಿಗ).

ವಣ್ಟಿಸು vaṇṭisu. to cause to come off or out: to take out, to remove, as a thorn (Rām. 2, 4, 19; *cf.* Mhr. ವಠಣೇಂ, to rise; to come off; etc.).

ವಣ್ಠ vaṇṭha. = ಬಣ್ಟ 1, ವಣ್ಟ. a servant. 2, crippled, maimed; a dwarf. 3, an unmarried man. 4, a javelin.

ವಣ್ಡ vaṇḍa. = ಬಣ್ಡ 1. maimed, defective, crippled; an ox without a tail. 2, impotent, emasculated.

ವಣ್ಡಾರ vaṇḍāra. N. of a place in South Canara. ವಣ್ಡಾರ ಕಮ್ಬಳ, ಬಸ್ರೂರ ಜಪ್ಪಳ, ಕೋಟೇಶ್ವರ ಕೋಡೀ ಹಬ್ಬ ಮೂಜೂ ಕಣ್ಡರೆ ಮೋಕ್ಷ. — ಪಾಣ್ಡವರನ್ದರೆ ವಣ್ಡಾರಕಮ್ಬಳದ ಕೋಣಗಳೋ? (Prvs.).

ವಣ್ಡು vaṇḍu. = ಒಣ್ಡು. (My.). sediment, deposit, etc.

-ವತ್ vat. 1. -ವನ್ತ್. = -ವನ್ತ, (-ವಾನ್). possessing, having, endowed with.

-ವತ್ vat. 2. as, like (ಅನ್ತೆ Śmd. 139 Cm.).

ವತ vata. *ah! alas! oh!*

ವತಂಸ vataṁsa. = ಅವತಂಸ. (Sk.). *cf.* the form of ವಗ್ರಹ.

ವತನ vatana. a hereditary estate (B. 5, 203; Mhr., H.).

ವತನದಾರ vatana-dāra. the holder of a vatana (B. 5, 204; Mhr., H.; My. as ವತನ್ದಾರ).

ವತನವೃತ್ತಿ vatana-vṛitti. proceedings with regard to a vatana (B. 5, 204).

ವತಿ vati. 1. asking, begging.

-ವತಿ vati. 2. (fr. -ವತ್1). = -ವನ್ತೆ. she who is possessing, etc. see ಅಕ್ಷ-, ದ್ವೀಪ-, etc.

ವತ್ತ vatta. = ವೊತ್ತ. Tbh. of ವರ್ತ. see ಚಕ್ಕ-, ಚಲ್ಲ-, ಚೆಲ್ಲ-.

ವತ್ತಿ vatti. Tbh. of ವರ್ತಿ. see ಜಗ-.

ವತ್ತಿಸು vattisu. Tbh. of ವರ್ತಿಸು. see ಕೆಯ್-.

ವತ್ವ vatva. the letter ವ (ವ್, Śmd. 65. 80. 121. 122. 127. 132. 188. 250. 274. 341. 347. 350).

ವತ್ಸ vatsa. = ಬಚ್ಚ. *a calf* (ಕಱು Śm. 33; ಕಸ್ತು 98; ಕಿಱುಬೋರಿ Mr. 178; ವತ್ಸಸಮೂಹ, ಕಱುಗಳು Nn. 110, o. r. ವತ್ಸ್ಯ); — *a child*, often used as a term of endearment; a son, a boy. 2, *a year* (ಸಂವತ್ಸರ 110). 3, *the breast, the chest.* 4, purity (ನಿರ್ಮಲವು 110). 5, a sign (ಕುಱುಪು, ಕುಱುಹು 110). 6, Varuṇa (ಪಾಶಿ, ವರುಣನು 110).

ವತ್ಸಕ vatsaka. a little calf. 2, *the medicinal plant Wrightia antidysenterica* R. Br.

ವತ್ಸಕಾಮೆ vatsa-kāme. *a cow longing for her calf.*

ವತ್ಸತರ vatsa-tara. more than a calf: *a young ox or bull, a steer* (ತಿರ್ದಿನಮ್ಬೋರಿ Hla.).

ವತ್ಸನಾಭ vatsa-nābha. *a particular kind of strong poison* prepared from the root of a kind of aconite (said to resemble the nipple of a cow; ಬಚನಾಗ G.).

ವತ್ಸನಾಭಿ vatsa-nābhi. = ವತ್ಸನಾಭ. (My.; Bp. 58, 55).

ವತ್ಸರ vatsara. *a year.*

ವತ್ಸರವಿವರ vatsara-vivara. a certain year, one of the years (ಪ್ಲವಂಗ, ವತ್ಸರಭೇದ Nn. 46).

ವತ್ಸಲ vatsala. child-loving: *affectionate, kind, loving, tender.* 2, fond of, devoted to.

ವತ್ಸಲತೆ vatsalate. = ವತ್ಸಲತ್ವ. see ಭಕ್ತ-.

ವತ್ಸಲತ್ವ vatsalatva. affectionateness, lovingness, tenderness, affection (Bp. 20, 34).

ವತ್ಸಲೆ vatsale. = ಬಚ್ಚಣೆ 1, ಬಚ್ಚಳೆ 1. *a cow fond of her calf.*

ವತ್ಸಾದನಿ vatsa-adani. she who eats her own offspring (or berries): *the plant Cocculus cordifolius* Dec.

ವತ್ಸೆ vatse. a female calf. 2, a little daughter, a little girl (My.).

ವದ vada. speaking. 2, *speaking well or sensibly.* see ಪ್ರಿಯಂ-, ಯದ್-.

ವದನ vadana. the act of speaking. 2, *the mouth, the face, the countenance* (ಮುಖ, ವಕ್ತ್ರ, etc., ಮೋಱೆ, ಬಾಯ್ Mr. 315). ವದನೆ, she who has a mouth or countenance (see ಕಮಲ-, etc.).

ವದನಕೂಟ vadana-kūṭa. a kiss (ಚುಮ್ಬನ, ಓಷ್ಠಪಾನ, ಮುದ್ದು Mr. 330).

ವದನವನಜಾತೆ vadana-vanajāte. a woman with a lotus-like mouth or face (Bp. 41, 4).

ವದನಾರವಿನ್ದ vadana-aravinda. a lotus-like mouth (J. 32, 32).

ವದನಿ vadani. N. of a plant (ಮೂಕಿಜಿತಿ Mr. 122).

ವದರೆ vadare. = ಬದರೆ, q. v. cotton plant.

ವದವು vadavu. the shrub Dichrostachys cinerea W. & A. (St. & Pl.; Te. ವೆಣುತುರು, ವೆಲುತುರು; T. ವಿಡತ್ತೇರ್).

ವದಾನ್ಯ vadānya. *eloquent;* speaking kindly or agreeably; *affable; bountiful, liberal, munificent* (ಮನ್ನಣೆಯ ನುಡಿ ಸಹಿತವೀವಂ Mr. 237).

ವದಾವದ vadāvada. speaking much, talkative; a speaker; *able to speak well, eloquent.*

ವದ್ದಿ vaddi. Tbh. of ವೃದ್ಧಿ 1. ವದ್ದಿಯೆಮ್ಬ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯಂ (ಯೋಗ್ಯ, ವೃದ್ಧಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ Nr.).

ವದ್ಧ್ರಿ vaddhri. = ವಧ್ರಿ, ವಧ್ರೀ. *a leathern strap or thong.*

ವದ್ಯ vadya. to be uttered or spoken; speech; speaking, conversing. see ಅ-.

ವಧ vadha. = ವಧೆ. striking, killing; *slaughter, murder* (ಕೊಲೆ Nn. 132).

ವಧಿಸು vadhisu. to strike, to kill, to slay, to murder (Bp. 18, 26; 24, 21. 51; 28, 8; 53, 43; 54, 14; 55, 18; J. 31, 37).

ವಧು vadhu. ವಧೂ. a bride or newly married woman, *a young wife, a spouse.* 2, *a woman in general, a female.* 3, *a daughter-in-law.* 4, the plant *Trigonella corniculata* Lin.

ವಧುತಾತ vadhu-tāta. a father-in-law (ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟವಂ, Mr. 313).

ವಧೂಟಿ vadhūṭi. *a young woman living in her father's house* (whether married or not, ಚಿರಣ್ಟಿ, ಜವ್ವನಿ Mr. 302); a woman in general (J. 34, 30).

ವಧೂಟಿಕೆ vadhūṭike. = ವಧೂಟಿ. (Bp. 12, 11).

ವಧೂವರ vadhū-vara. bride and bridegroom (My.).

ವಧೆ vadhe. = ವಧ (Śmd. 102; J. 2, 17).

ವಧೋದ್ಯತ vadha-udyata. *prepared or ready to kill, murderous.*

ವಧ್ಯ vadhya. *to be killed, to be put to death, deserving death;* an enemy (Bp. 24, 20).

ವಧ್ಯಾಭಾವ vadhya-abhāva. invulnerableness (Cpr. 8, 39 va.).

ವಧ್ರಿ vadhri. = ವದ್ಧ್ರಿ. *a leathern strap or thong* (ಬಾರ ಮಿಳಿ Nr.).

ವನ vana. = ಬನ. *a wood, a forest* (ವಿಪಿನ, ಅರಣ್ಯ Nn. 43; see ಮಲೆ); a grove, a garden; (a field, see ಕಱಮಾ-). 2, a place of abode, a residence (*cf.* ಮನೆ). 3, *water* (ಉದಕ, ನೀರ್ 43). 4, light, splendour. ವನ ಹಣ್ಣಾಯ್ತು, ಗಿಣೀ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಣ್ಣಾಯಿತು (Prv.).

ವನಗಜ vana-gaja. a wild elephant (My.).

ವನಚರ vana-cara. *roaming in woods, living in a forest;* a forester (Cpr. 5, 48); etc.

ವನಜ vana-ja. forest-born. 2, produced in water: a lotus (Cpr. 7, 117 va.; 7, 122). 3, N. of a vṛitta (Ch.).

ವನಜಜ vanaja-ja. Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 59).

ವನಜದಲ vanaja-dala. a lotus-leaf. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ವನಜನಯನೆ vanaja-nayane. a woman with lotus-like eyes (Bp. 42, 27).

ವನಜಮುಖಿ vanaja-mukhi. a woman with a lotus-like face (Bp. 5, 31).

ವನಜಸಮ್ಭವ vanaja-sambhava. Brahmā.

ವನಜಸಮ್ಭವಗಣ vanajasambhava-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ವನಜಾಕ್ಷ vanaja-akṣa. Viṣṇu, Kriṣṇa (ಅಜ, ಕೃಷ್ಣ Nn. 47).

ವನಜಾತ vana-jāta. a lotus.

ವನಜಾತಕೋಶ vanajāta-kōśa. the pericarp of a lotus (ಕರ್ಣಿಕೆ, ತಾವರೆಯ ಕರ್ಣಿಕೆ Nn. 21).

ವನಜಾಮ್ಬಕಿ vanaja-ambaki. a woman with lotus-like eyes (J. 24, 58).

ವನತಿಕ್ತಿಕೆ vana-tiktike. *the plant Clypea hernandifolia* W. & A.

ವನದೇವತೆ vana-dēvate. a sylvan deity, a dryad (Śmd. 103; Cpr. 1, 101 va.; 2, 85 va.).

ವನದೇವಿ vana-dēvi. = ವನದೇವತೆ (Cpr. 5, 48; J. 3, 32). 2, the forest-goddess: Cāmuṇḍi (ಚಾಮುಣ್ಡಿ, ಚರ್ಚೆ, ಭೈರವಿ Mr. 14).

ವನಧಿ vana-dhi. the ocean (Bp. 5, 5). see ಕೃಪಾ-.

ವನಧಿಪೀತ vanadhi-pīta. Agastya (Mr. 257).

ವನನ vanana. liking, loving; causing to like. see ಸಂ-.

ವನನಿಧಿ vana-nidhi. the ocean (Bp. 48, 7; 55, 47).

ವನಪಶು vana-paśu. a wild beast (B. 5, 237).

ವನಪಾಲ vana-pāla. a forest or grove protector, a gardener (Cpr. 2, 91; Rśv. 10, 2).

ವನಪಾಲಕ vana-pālaka. = ವನಪಾಲ. (C. Bp. 45, 29).

ವನಪ್ರಸ್ಥ vana-prastha. retiring into a forest, leading the life of an anchorite. see ವಾನಪ್ರಸ್ಥ.

ವನಪ್ರಿಯ vana-priya. fond of the wood: *the cuckoo.*

ವನಮಕ್ಷಿಕೆ vana-makṣike. *a gad-fly.*

ವನಮಂಜರಿ vana-mañjari. N. of two vṛittas (Ch.).

ವನಮಯೂರ vana-mayūra. N. of a vṛitta (Ch.).

ವನಮಲ್ಲಿಕೆ vana-mallike. wild jasmine (My.).

ವನಮಹತ್ತರ vana-mahattara. the overseer of a garden, a gardener (Cpr. 2, 59 va. & 62 va. & 69va.).

ವನಮಹಿಷ vana-mahiṣa. a wild buffalo (ಕಾಡುಕೋಣ G.).

ವನಮಾಲಾಧರ vanamālā-dhara. = ವನಮಾಲಿ. (My.).

ವನಮಾಲಿ vanamāli. adorned with a vanamāle: *Kṛiṣṇa, Viṣṇu.*

ವನಮಾಲಿಪ್ರತುಮೆ vanamāli-pratume. an idol of Kṛiṣṇa or Viṣṇu (Bp. 53, 71).

ವನಮಾಲೆ vana-māle. ವನಮಾಲಾ. (Śmd. 386). a garland of wood-flowers; the chaplet worn by Kṛiṣṇa.

ವನಮುದ್ಗ vana-mudga. *a sort of kidney-bean, Phaseolus trilobus* (see ಮಡಕೀ ಕಾಳು).

ವನರಾಜಿ vana-rāji. a row of trees; *a long tract of forest.*

ವನರುಹ vana-ruha. a lotus (Ch. v. 108. 172).

ವನರುಹಭವ vanaruha-bhava. Brahmā.

ವನರುಹಭವಾಣ್ಡ vanaruhabhava-aṇḍa. the universe (J. 2, 1).

ವನರುಹೋದರ vanaruha-udara. Viṣṇu.

ವನರುಹೋದರಗಣ vanaruhōdara-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ವನಲಕ್ಷ್ಮೀ vana-lakṣmī. a forest looked upon as a beautiful woman (Cpr. 2, 77; 3, 83).

ವನಲತೆ vana-late. N. of a vṛitta (Ch.).

ವನವಲ್ಲರಿ vana-vallari. N. of a vṛitta (Ch.).

ವನವಹ್ನಿ vana-vahni. *a forest-fire, a wood on fire.*

ವನವನಧಿ vana-vanadhi. a forest looked upon as an ocean (Śsv. 2, 42 va.).

ವನವಾಸ vana-vāsa. living in a wood, residence in a forest (J. 2, 18). ಮನಸದ ಘನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಘನವ ಮನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮನವದುವೆ ಪಾಪಕೆಳಸದಾ ಯೋಗಿಗೆ ವನವಾಸ ಯಾಕೆ? (Sp.). ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಘನಕಷ್ಟ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವನವಾಸಿ vana-vāsi. one who dwells in a forest; a hermit (My.).

ವನಶೃಂಗಾಟ vana-śṛiṅgāṭa. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 2, = ನೆಗ್ಗಿಲ್, q. v.

ವನಸಮೂಹ vana-samūha. *a thick forest or wood, a quantity of groves or forests.*

ವನಸ್ಥ vana-stha. living in the wood; a hermit, an ascetic (My.).

ವನಸ್ಥಲ vana-sthala. a wood, a forest (J. 19, 28)

ವನಸ್ಥಲಿ vana-sthali. = ವನಸ್ಥಲ. (Sk.; Śsv. 2, 50).

ವನಸ್ಪತಿ vana-s-pati. *a large tree bearing fruit, but apparently having no blossoms.* 2, *any tree.*

ವನಾನ್ತ vana-anta. the skirts of a wood, the neighbourhood of a forest; the middle or interior of a grove or garden (Rśv. 5, 57).

ವನಾನ್ತರ vana-antara. the middle or interior of a wood (ಕದಲಿ, ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯ Nn. 43, o. r. ಅರಣ್ಯ-); a forest (ಕರಕ, ಅರಣ್ಯ 50; Bp. 26, 34). 2, another wood.

ವನಾಯು vanāyu. N. of a son of Purūravas; N. of a dānava; a district to the north-west of India inhabited by the Vanāyus. 2, ವನ-ಆಯು, living in the wood: a jackal (ಮೃಗ, ನರಿ Nn. 81, o. r. ಕರಿ).

ವನಾಯುಜ vanāyu-ja. *produced or bred in Vanāyu, a horse of Vanāyu,* a Persian horse (ಕುದುರೆ ಪಾರಶಿಕದೇಶದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿರೆ ವನಾಯುಜಂ Mr. 282).

ವನಾಶ್ರಯ vana-āśraya. living in the forest; an inhabitant of the wood; *a raven.*

ವನಾಶ್ವ vana-aśva. a wolf (ಕೋಕ, ತೋಳನು Nn. 128).

ವನಿ vani. the elephant grass (ಅಪು Mr. 110).

-ವನಿಗ vaniga. = -ವಣಿಗ. see ಮಡ-.

ವನಿತ vanita. solicited, begged; wished for, desired, loved; served.

ವನಿತೆ vanite. *a loved woman, a wife, a mistress* (ಹೆಟ್ಟುಗೆ Śs.). 2, *a woman in general.* 3, a kind of aromatic root (ಷಡ್ಗ್ರನ್ಥಿ, ಕರ್ಪೂರಸುಣ್ಠಿ Mr. 135).

ವನಿಪ vanipa. = ವನೀಪಕ. (Mr. 235).

ವನೀಪಕ vanīpaka. *a beggar, a mendicant.*

ವನೀಯಕ vanīyaka. *a beggar.*

ವನೇಚರ vanē-cara. wandering in a forest, dwelling in a forest; a forester; an anchorite, a hermit; a sylvan; an imp, a demon; a wild beast (Śmd. 144).

ವನೇಚರಪತಿ vanēcara-pati. a chief of foresters or hunters (Cpr. 5, 58).

ವನೇಜ vanē-ja. born in the woods. 2, produced in water: a lotus (ಗೋಪ, ತಾವರೆ Nn. 53).

ವನೇಜಮಿತ್ರ vanēja-mitra. the sun (ಅರ್ಕ, ಸೂರ್ಯ Nn. 13).

ವನೇಜಾತ vanē-jāta. = ವನೇಜ. (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ತಾವರೆ Nn. 18).

ವನೇರಣ vanē-raṇa. a jungle sheep (ಅಟವ್ಯವಿ, ಕೊಣ್ಡಗುಜು Mr. 160).

ವನೋತ್ಥ vana-uttha. risen in, or coming forth from, a wood (Cpr. 5, 61).

ವನೌಕಸ್ vana-ōkas. living in a forest; a forester; an anchorite, a hermit; *an ape.*

ವನೌಕಸ vana-ōkasa. Tbh. of ವನೌಕಸ್. (ವನೌಕಸ್, ಕೋಡಗ Mr. 161).

ವನ್ತ vanta. Tbh. of ವತ್ 1. (ಉಳ್ಳ, ಒಡೆಯ Śmd. 73. 241. 242; ಯುತ Mr. 440; Mhr.). feminine ವನ್ತಳು (My.).

ವನ್ತಿ vanti. = ಒನ್ತು 2 q. v., ವನ್ತು. a turn, a time (My.).

-ವನ್ತಿಗ vantiga. (fr. ವನ್ತ). a man who possesses, has, etc. see ಸ್ಥಲ-.

ವನ್ತಿಗೆ vantige. possession, etc. see ಪಾಲು-, ಸಿರಿ-, ಸ್ಥಲ-. 2, a public subscription (My.). ವನ್ತಿಗೆ ಎತ್ತು, ವನ್ತಿಗೆ ಹಾಕು (My.). [Tu.].

ವನ್ತು vantu. = ವನ್ತಿ, etc. (My.).

-ವನ್ತೆ vante. Tbh. of -ವತಿ 2. she who is possessing. (My.).

ವನ್ದ vanda. (= ಬನ್ದು 1, ಬೊನ್ದು). praising, extolling, blessing, begging.

ವನ್ದನ vandana. begging, soliciting, asking. 2, praising, praise. 3, showing honour, obeisance, reverence, adoration (ಲೋಚನಗೋಚರ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಾದು Nn. 87). 4, a festoon (ತೋರಣ

87). 5, pleasant, etc. (ಮನೋಹರ, ನಿರ್ಮಲ 87). 6, an aquatic animal (ಪಯೋಜನ್ತು, ಜಲಚರ 87). 7, darkness (ತಿಮಿರ, ಕತ್ತಲೆ 87). 8, water (ಅರ್ಣ, ಉದಕ 87). — ವನ್ದನಂಗೆಯ್. -ಂ- ಗೆಯ್. to reverence, to salute respectfully (Bp. 30, 20).

ವನ್ದನಮಾಲಿಕೆ vandana-mālike. = ವನ್ದನಮಾಲೆ. (Cpr. 4, 64).

ವನ್ದನಮಾಲೆ vandana-māle. *a festoon suspended across gateways, etc. on festive occasions* (ತೋರಣ Mr. 200).

ವನ್ದನೀಯ vandanīya. to be praised or worshipped, praiseworthy, adorable, to be saluted or made obeisance to (J. 33, 25).

ವನ್ದನೆ vandane. *praise, worship, adoration.* 2, = ವನ್ದನ No. 3. ನಿನ್ದನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ವನ್ದನೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ವನ್ದನೆ ಕೊಳ್. to get respectful greetings, to be made obeisance to (J. 33, 25). — ವನ್ದನೆ ಮಾಡು. = ವನ್ದನಂಗೆಯ್ ವನ್ದನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹನ್ದೀ ಕಾಟ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವನ್ದರಿ vandari. = ಒನ್ದರಿ. etc. a sieve, etc. (My.).

ವನ್ದರೆ vandare. = ವನ್ದರಿ (My.).

ವನ್ದಾಕೆ vandāke. a parasitical plant (also ವನ್ದಕ, ವನ್ದನ, ವನ್ದಾರ, ವನ್ದೆ, q. v.).

ವನ್ದಾರು vandāru. praising, celebrating; *respectful, civil, polite*; a panegyrist.

ವನ್ದಿ vandi. 1. = ಬನ್ದಿ 1. *a captive, a prisoner.* 2, plunder, booty, spoil.

ವನ್ದಿ vandi. 2. = ಬನ್ದಿ 2. *a praiser, a panegyrist, an encomiast, a bard* (ಪ್ರಬೋಧ, ವೈತಾಳಿಕ, ಮಾಗಧ, ಸೂತ, ಕೀರ್ತಿಪ ನರ Mr. 270). ವನ್ದಿ ಪೊಗಜೆ ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಂ (Śmd. 296).

ವನ್ದಿತ vandita. = ಒನ್ದಿತ. praised, extolled; done homage, respectfully saluted; venerated, adored (Nn. 1; Bp. 34, 37).

ವನ್ದಿವ್ರಾತ vandi-vrāta. a multitude of bards (ಸೂತ, ವನ್ದಿಜನಂಗಳ್ Nn. 32, o. r. ವನ್ದಿಸಮೂಹ).

ವನ್ದಿಸು vandisu. = ಒನ್ದಿಸು, ಬನ್ದಿಸು, ಪೊನ್ದಿಸು. to praise, to eulogize; to show honour, to do homage, to salute respectfully; to venerate, to worship; (with ಕೊಳ್) to be honoured. ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಂ...ವನ್ದಿಸಿದಂ (Cpr. 3, 70). ವನ್ದಿಸುವ ಮನುಜಂ (ಉಪಸಂಗ್ರಹಣ Mr. 251). ಸಭೆಗೆ ವನ್ದಿಸಿ (J. 8, 11); ಪದಕೆ ವನ್ದಿಸಿ (12, 4). ಭೂಜನರಿನ್ದೆ ವನ್ದಿಸಿ ಕೊಮ್ಬಳ್ (ಇಳಾವನ್ದ್ಯೆ Śmd. 2 Cm.). see Bp. 4, 47; 49, 31; 61, 60; J. 5, 51; 33, 25.

ವನ್ದೆ vande. (= ವನ್ದಾಕೆ, etc.). *a parasitical plant* (see ಬನ್ದಣಿಕೆ); — the parasitical plant Epidendrum tesselatum, etc.

ವನ್ದ್ಯ vandya. to be praised, laudable, praiseworthy; to be reverentially saluted; adorable, very venerable; to be respected (Ch. v. 11). see ಅ-; J. 26, 31. feminine ವನ್ದ್ಯೆ (Śmd. 1).

ವನ್ದ್ರ vandra. a worshipper, a votary, a follower. (R.).

ವನ್ದ್ರಿ vandri. = ವನ್ದರಿ, etc. a sieve. (My.).

ವನ್ಧುರ vandhura. = ಬನ್ಧುರ 2. the seat of a charioteer.

ವನ್ಧ್ಯ vandhya. = ವನ್ಧ್ಯೆ.

ವನ್ಧ್ಯಾಸ್ತನ vandhyā-stana. the breast of a barren woman (Cpr. 3, 7).

ವನ್ಧ್ಯೆ vandhye. ವನ್ಧ್ಯಾ. = ಬಂಜೆ 1, ಬನ್ಧ್ಯೆ. a barren or childless woman. see Hlā. & Si. s. ಬಂಜೆ 1.

ವನ್ಯ vanya. (fr. ವನ). *belonging to a wood, produced in a wood;* living in woods.

ವನ್ಯೆ vanye. *a multitude of groves, a large forest.* 2, abundance of water, a flood.

ವಪನ vapana. *shearing, shaving.* 2, sowing seed. see ಕಿರಿ; ನಿರ್-.

ವಪು vapu. = ವಪುಸ್.

ವಪುಜಲ vapu-jala. urine (ಮೂತ್ರ Mr. 328).

ವಪುಸ್ vapus. a form, a figure, a body, a person, an appearance; *the body*; a beautiful form or figure; beautiful appearance, beauty; a marvellous phenomenon.

ವಪುಸಿದ್ಧಿ vapu-siddhi. a kind of penance (ನಿರ್ವಾಣ Mr. 507).

ವಪೆ vape. *a cavity, a hollow, a hole.* 2, *the serum of flesh.* 3, *fat, marrow.* 4, the omentum.

ವಪ್ತೃ vaptṛ. a shearer, a shaver. 2, a sower, a planter, a husbandman. 3, *a procreator, a progenitor, a father* (cf. ವಪ್ರ No. 5).

ವಪ್ರ vapra. a sown field; *a field in general;* a garden or plantation (ವನ, ಉಪವನ Nn. 61). 2, *a rampart, a mudwall, a mound* (ರೋಧೋಭಾಗ 61); a bank; a fort (ಕೋಟೆ Hlā.; ಶಾಲ, ಕೋಟೆ 61); — a ditch. 3, *the slope or declivity of a hill, table-land on a mountain* (ಅಚಲ, ಪರ್ವತ 61; ಅತುಲಪರ್ವತದ ಪೊರೆ Mr. 477). 4, the circumference of a sphere of globe (ಪರಿವೇಷ 61). 5, a father (ಪಿತೃ 61). 6, *lead.* 7, dust, earth. 8, sin (ಪಾಪ 61). 9, the butting of an elephant, bull, etc.

ವಮಥು vamathu. *vomiting, ejecting from the mouth.* 2, *water ejected from an elephant's trunk* (ಆನೆಯ ಕರದಿಂ ಕೆದರ್ವ ಸಣ್ಣ ಪನಿ Mr. 156).

ವಮನ vamana. vomiting. see ಕಾರ್. 2, an emetic. 3, offering oblations to fire. 4, pain, paining. ವಮನ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಗಮನಕ್ಕೆ (for death) ಸಿದ್ಧವಾದ (Prv.).

ವಮಿ vami. *vomiting,* being sick.

ವಮ್ರಿ vamri. *an ant.* see Hlā. s. ಉರ್ಚು, and observe that ಉಪದೇಹಿಕೆ appears also as ಉಪಜಿಹ್ವೆ, q. v.

ವಮ್ರೀಕೂಟ vamrī-kūṭa. *an ant-hill.*

ವಯ್ vay. ವಯ್ಯು vayyu. = ಒಯ್ 1, etc. to carry off, etc. ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಲ್ಲಜೀ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ವಯ್ಯು ಮರದ ದೋಣಿಗಳು (ದ್ರೋಣಿ Si. 84).

ವಯ vaya. Tbh. of ವಯಸ್ (Śmd. 107; ಪ್ರಾಯ, ವಯಸ್ಸು Nn. 88; My.; B. 5, 283).

*ವಯಲ್ vayal. = ಬಯಲ್. open space, etc. ಈಯುದರೆ ಪ್ಪುಡಟರ್ ವಯಲ್ಗೆ ಮುಯ್ಯೋಜುವವೆಪ್ಪು ಪೊಣೆಗರ್ Pb. 1, 109.

ವಯಸ್ಥ vayas-stha. being in the period of youth or in the prime of age, young, youthful; *a man of the virile age;* middle-aged, mature. 2, a contemporary, an associate, a friend.

ವಯಸ್ಥೆ vayas-sthe. a female contemporary, a female friend or companion. 2, *the plant Emblica officinalis* Gaertn. 3, *a medicinal root* (see ಗೊರಿಮಿದಿ). 4, *the plant Terminalia chebula or citrina.* 5, *the moon plant, Asclepias acida* (= ಬ್ರಾಹ್ಮಿ; see ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ s. ಹೊನ್).

ವಯಸ್ vayas. = ವಯ, ವಯಸು, ವಯಸ್ಸು. the time of health and strength, youth, the prime of life. 2, *any period of life, age, time of life, state of existence, year of life or age.* 3, *a bird.*

ವಯಸ vayasa. = ವಯಸ್. (at the end of compounds; Cpr. 3, 77; Rśv. 4, 78).

ವಯಸು vayasu. Tbh. of ವಯಸ್. (Cpr. 4, 61; My.).

ವಯಸ್ಕ vayaska. = ವಯಸ, q. v. (B. 4, 146). 2, advanced in age (My.; Mhr.).

ವಯಸ್ಯ vayasya. relating to age; being of the same age, contemporary; *a companion of equal age, an associate, a friend.*

ವಯಸ್ಯೆ vayasye. *a female companion or friend.*

ವಯಸ್ಸು vayassu. Tbh. of ವಯಃಸ್ (Śmd. 107). ವಯಸ್ಸು ಕಡಿಮೆ ಯಾವರೂ ಆಯಾಸವಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ವಯಿ vayi. = ವಹಿ. (My.).

ವಯಿನ vayina. Tbh. of ವಹನ? (or *cf.* ಬಜಿಸು?). a way, a means; a contrivance (My., T., Te. also ವಯನ).

ವಯಿರ vayira. 1. Tbh. of ವೈರ. see ವಯಿರಿ.

ವಯಿರ vayira. 2. Tbh. of ವಜ್ರ. (T.; My.). — ವಯಿರಮುಡಿ. a sort of crown of the Viṣṇu idol at Mēlkōṭe (My.).

ವಯಿರಿ vayiri. Tbh. of ವೈರಿ. an enemy (ವೈರಿ Nn. 25, in one MS.).

ವಯೋಧರ್ಮ vayas-dharma. the laws for, or practices of, or nature of the different periods of life (Bp. 40, 80; My.).

ವಯೋಧಿಕ vayas-adhika. older in age; advanced in age; exceedingly old; an old man (Cpr. 10, 86 va.).

ವಯೋವೃದ್ಧ vayas-vriddha. advanced in years, old (J. 32, 10).

ವಯ್ಕರಿ vaykari. = ವೈಖರಿ. way, manner, style (Te. ವೈಖರಿ; *cf.* ವಯಿನ?); good manner or style (My.).

ವಯ್ಯಾರ vayyāra. = ಒಯ್ಯಾರ q. v., ವೈಯಾರ. (Tbh. of ವಿಹಾರ). going about for show, parade: ostentatious and proud display of one's person, clothes, ornaments, etc., attempt to attract admiration or notice, showiness, dandyism, coquetry (My.; ಮುಜಿಕ, ಮುಜುಕು G.). ತವಡು ತಿನ್ನುವನಿಗೆ ವಯ್ಯಾರ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ವಯ್ಯಾರತನ vayyāratana. = ಒಯ್ಯಾರತನ, ಒಯ್ಯಾರ. (My.; ಭಂಗಿ G.).

ವಯ್ಯಾರಿ vayyāri. = ಒಯ್ಯಾರಿ. a showy man (My.) or woman (C.).

ವಯ್ಯಾರಿಸು vayyārisu. = ಒಯ್ಯಾರಿಸು. proudly to display one's person, etc., to play the coquette, etc.

ವಯ್ಯಾಳಿ vayyāḷi. (Tbh. of ವಾಹ್ಯಾಳಿ). = ಉಯ್ಯಾಳಿ, ಒಯಾಳಿ, ಒಯ್ಯಾಳಿ, ವಯ್ಹಾಳಿ, (ವಾಹಳಿ, ವಾಳಿ), ವೈಹಾಳಿ. an excursion on horseback, a ride (C.; Te. also ವಯಾಳಿ); a procession of idols on wooden horses carried by people (My.). — ವಯ್ಯಾಳಿಗೆಯ್. to take an excursion on horseback. ವಸುಮತೀಶ್ವರನ್ ಅಖಿಳಪರಿವಾರಸಹಿತಂ ವಯ್ಯಾಳಿಗೆಯ್ಯುವಸರದಲಿ (Bp. 37, 65).

ವಯ್ಯಾಳಿಗ vayyāḷiga. = ಉಯ್ಯಾಳಿಗ, ಒಯ್ಯಾಳಿಗ. a man who makes an excursion on horseback or takes a ride (My.).

ವಯ್ವಾಟ vayvāṭa. = ವಯ್ವಾಟು, ವಹಿವಾಟು. administration or management of; skill in carrying on, despatch; business, traffic; enjoying, using, use; practice; intercourse with; a report (as of a public officer) of his conduct (Mhr. ವಹಿವಾಟ; S. Mhr.).

ವಯ್ವಾಟು vayvāṭu. = ವಯ್ವಾಟ. practice; intercourse with (My.).

ವಯ್ಹಾಳಿ vayhāḷi. = ವಯ್ಯಾಳಿ, etc. (My.).

-ವರ್ var. 1. -ವರು = -ಬರ್ 3, etc., *e. g.* ಎಲ್ಲವರ್, ಮೂವರ್, ಇರ್ವರ್, ನೂರ್ವರ್ (Śmd. 122. 123).

***ವರ್ var.** 2. = ಬರ್ 1. to come. ನೆಲಕ್ಕೆ ವರುತಿರ್ದ ವಿಮಾನಂ ಬಾರಪೆಡೆಯಿನ್ನೆ ಮೇಗೆ ಮುಗಿಲ್ದುದು Vr. 85, 23; 86, 11.

ವರ vara. = ಒರ 2, ಬರ, (ವರಿ 1, etc.). surrounding, encompassing. 2, compass, space, room; limit; up to, till, as far as (ಸೀಮೆ Śmd. 295; see ಅನ್ನೆವರಂ, ಇನ್ನೆ-, ಎನೆ-, ಕಿವಿ-, ತುದಿ-). [ಪುಟ್ಟಕೋಟಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯೆವರಂ Ap. 1, 52; Kr. 1, 36]. 3, selecting, choosing, engaging. 4, *requesting, soliciting, entreating.* 5, choice, election, wish, desire, request. 6, *a boon, a blessing, a favour;* a gift; a reward, a recompense. 7, any desirable object. 8, a dowry. 9, charity, alms. 10, one who chooses: *a suitor, wooer, a lover; a bridegroom, a husband.* 11, wished for, desirable, valuable, *precious, excellent, best;* the best, most excellent or eminent; eldest. 12, *saffron.* — ವರಂ, *preferably, rather, better.* ತಾ ಕಾಣದ ದೇವರು ಪೂಜಾರಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? — ತನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾರಿ ತಮ್ಮಡಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? (Prvs.). — ವರದ ಸೋಮಪ್ಪೆ. N. (Bp. 50, 56).

ವರಕ varaka. a cover; a cloak; a cover or awning. 2, a chooser, an asker. 3, a wish, a request, a boon. see ಅಪ-.

ವರಕವಿ vara-kavi. an excellent (inspired) poet (Dp. 3 pallavi).

ವರಕು varaku. = ಅರಕು No. 2, ಒರಕು. a leaf (of gold, etc.), a thin plate of metal, tinsel (My.; Mhr., H. ವರಖು).

ವರಚಕ್ರಿ vara-cakri. Viṣṇu; having excellent ruddy geese (J. 15, 12).

ವರಟ varaṭa. *a kind af wasp.*

ವರಟೆ varaṭe. *a kind of wasp.* 2, *a goose, a female swan* (*cf.* ವರಲೆ).

ವರಣ varaṇa. enclosing, encircling, surrounding; screening, covering, protecting. 2, a rampart, a mound, a well, an outer enclosure. 3, *a causeway, a bridge, a dam* (ಕಟ್ಟೆ Hlā.). 4, choosing, selecting, choice of a bride; wishing, requesting, soliciting. 5, *the tree Crataeva roxburghii* R. Br. (ವಾಯುವಡಂಗದ ಗಿಡ G.).

ವರಣಸಿ varaṇasi. = ವಾರಾಣಸಿ. Benares. (Sk.).

ವರಣ್ಡ varaṇḍa. *a veranda, a portico.* (E.). 2, a multitude. 3, an eruption on the face.

ವರಣ್ಯ varaṇya. (= ವರೇಣ್ಯ). desirable, pleasant, etc. (ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424).

ವರತೀರ್ಥ vara-tīrtha. an excellent piece of water (ಅಬ್ದ, ಉತ್ತಮತೀರ್ಥ Nn. 74); sacred water.

ವರತ್ರೆ varatre. a strap, a thong, a strip of leather, a girth; *an elephant's or horse's girth.*

ವರದ vara-da. *granting wishes, conferring a boon or boons,* ready to fulfil requests or answer prayers. see Bp. 39, 68; 53, 46.

ವರದಕ್ಷಿಣೆ vara-dakṣiṇe. a present made to the bridegroom by the father of the bride in giving her away (My.).

ವರದರಾಜ varada-rāja. N. of the idol of Viṣṇu at Kāñci (My.).

ವರದಾನಿ vara-dāni. a woman who confers boons (Bp. 48, 19).

ವರದಿ varadi. (Tbh. of ವಾರ್ತಾ; *cf.* ವರ್ತಮಾನ). tidings, report, intelligence, communication (My.; M. ವರುದಿ). — ವರದಿ ಮಾಡು. to give information, to communicate, to report (My.). — ವರದಿ ಹೇಳು. to tell tidings: to give information (to a superior, as *e. g.* a clerk does regarding the contents of written petitions, letters, etc., My.). ವರದಿ ಹೇಳುವವನಿಗಾದರೂ ಹರದನ ಸಂಗು ಬೇಕು (*e. g.* for getting a loan of money, Prv.).

***ವರದಿಗಾರ varadi-gāra.** a news reporter.

ವರದೆ varade. she who confers boons; Sarasvatī (Kāvy. I, 1 *a*, 2; J. 1, 4).

ವರಧುರ್ಯೆ vara-dhurye. a pregnant woman (ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Mr. 307).

ವರಪೂಜೆ vara-pūje. respectful attentions shown by the bride's parents to the bridegroom in giving their daughter away (My.).

ವರಪ್ರಸಾದ vara-prasāda. a deity's bestowal of desired kindness; an eminent favour (Rām. 1, 1, 10; My.).

ವರಪ್ರೌಢ vara-prauḍha. a highly proficient man (ಬಿತ್ತಿಗ, ಬಿರ್ದುಗ, ಬಿನ್ನಣಿ Śm. 47).

ವರಯಿತ varayita. Tbh. of ವರಯಿತೃ (Mr. 307).

ವರಯಿತೃ varayitṛ. *a suitor, a wooer, a lover, a bridegroom, a husband* (ವರಯಿತ Mr. 307).

ವರಯಿಸು varayisu. = ವರಿಯಿಸು, ವರಿಸು. to choose, to elect, to desire, to claim, to make one's own (ಸ್ವೀಕಾರ Śmd. Dh., o. r. ವರಿಯಿಸು).

ವರರುಚಿ vara-ruci. N. of a poet and grammarian; N. of a lexicographer (see Hlā. s. ಕೋ 3; Mr. 1 *b*). ವರರುಚಿಯ ಜಾಣ್ಮೆ (Mr. 4).

ವರಲೆ varale. = ವರಟೆ, (ವಾರಲೆ). *a goose, a female swan* (Bh. 1, 20, 53).

ವರವಧು vara-vadhu. a virtuous wife (ಜಿತಕಾಮೆ, ಪತಿವ್ರತೆ Nn. 44).

ವರವನಿತೆ vara-vanite. = ವರಸ್ತ್ರೀ (Bp. 45, 25).

ವರವರ್ಣ vara-varṇa. beautiful colour; beautiful letters or syllables (J. I, 12).

ವರವರ್ಣೆ vara-varṇi. having a beautiful complexion or colour.

ವರವರ್ಣಿನಿ vara-varṇini. a woman with a beautiful complexion; *an excellent woman. 2, turmeric.*

ವರಸಾಮ್ಯ vara-sāmya. likeness (in form) of the bride to the bridegroom (My.).

ವರಸೆ varase. = ವರಿಸೆ. **a line, a row** (ಪಂಕ್ತಿ, ಸಾಲು Tu.; Te. also ವರುಸೆ); **lineage, race, family** (My.; Te.; T. ವರಿಚ್ಚೆ, row, regularity, order, rule = ಒಜುಂಗು; ವರುಕ್ಕೈ, ವರ್ಕೈ, order; see ಒಯ್ಯನೆ, ಓಜೆ; *cf.* ಬಜಿಸು, ಬಜಿ 1 & ವರ್ಗ). ಹೇವಗೇಡಿಗಳಿಗೆ ನಾವಿಯೇನು? ವರಸೆಯೇನು? (Prv.).

ವರಸೆ varase. (fr. Sk. ವೃತ್, to turn?). = ವರಿಸೆ. a turn, a time (Te.). 2, revolving. — ವರಸೆ ತಿರಿಗಿಸು. to swing round or brandish, as a sword, knife or club (My.).

ವರಸ್ತ್ರೀ vara-strī. *an excellent woman.*

ವರಹ varaha. Tbh. of ವರಾಹ. = ಒರೆ 1, ಒರಹ, ವರಹಾ, ವರಾ. a boar, a hog (Bp. 54, 41. 43). 2, a gold coin with a boar-stamp, a pagoda; four rupees. (My.; B. 4, 81; Te. ವರಹಾ, ವರಹಾನಿ, ವರಾ; T. ವರಾಗ; M. ವರಾಹ). ಮಣವಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿಯಿಲ್ಲ, ಹಣವಿಲ್ಲದ ವರಹವಿಲ್ಲ (Prv.).

ವರಹಾ varahā. = ವರಹ, q. v. (My.). — ವರಹಾಕಟ್ಟು. a brush made of hog's bristles (My.; Si. 168; Te. ವರಾಕಟ್ಟೆ). — ವರಹಾಕಟ್ಟೆ. = ವರಹಾಕಟ್ಟು. (Si. 168). — ವರಹಾಕೂಚ. = ವರಹಾಕಟ್ಟು. (My.). — ವರಹಾಕೂರ್ಚ. = ವರಹಾಕೂಚ. (My.). — ವರಹಾಬಣ್ಣ. the colour of the gold of a pagoda or of an English pound sterling (My.).

ವರಹೀನ vara-hīna. devoid of personal charms, riches, appropriate age, etc. ಕುಲಹೀನನಾದರೂ ವರಹೀನನಾಗ ಬಾರದು (Prv.).

ವರಾ varā. = ವರಹ, q. v. (My.).

ವರಾಕ varāka. pitiable, miserable, poor, wretched, low, vile. feminine ವರಾಕೆ (V. 9, 57).

ವರಾಂಗ vara-aṅga. the best member: *the head. 2, the female pudenda. 3, excellent or beautiful in all parts.*

ವರಾಂಗಕ vara-aṅgaka. *Cassia bark, green cinnamon.*

ವರಾಟ varāṭa. = ವರಾಳ. a cowry, Cypraea moneta (used as a coin, $\frac{1}{80}$ of a paṇa, ಕಪರ್ದ, ಕವಡೆ Mr. 412). 2, *a rope, a cord.*

ವರಾಟಕ varāṭaka. *a cowry* (ಕವಡೆ Nr.). *2, a rope, a cord. 3, the seed-vessel of a lotus-flower.*

ವರಾಡ varāḍa. a public subscription; tax, impost (My.; Te. ವಿರಳ, ವಿರಾಳ).

ವರಾತ varāta. urging for payment, dunning (My.; Mhr., H.). ವರಾತದವನಿಗೆ ಪರಾತವಾದರೂ ಮಾಜು ಕೊಡಬೇಕು (Prv.). see Prv. s. ಹರದ.

ವರಾತು varātu. = ವರಾತ. (My.).

ವರಾರೋಹ vara-ārōha. an excellent rider. *2, having fine hips.*

ವರಾರೋಹೆ vara-ārōhe. a handsome or elegant woman, a noble lady (ಮುಖ್ಯಳ್ Mr. 306). 2, the hip or flank.

ವರಾಶಿ varāśi. *coarse cloth.*

ವರಾಹ varāha. = ವರಹ, etc. *a boar, a hog.* 2, the third or boar-incarnation of Viṣṇu (Mr. 19). — ವರಾಹತಿಮ್ಮಪ್ಪ. the Veṅkaṭaramaṇa of Tirupati (Dp. 119, 5).

ವರಾಳ varāḷa. = ವರಾಟ (Śmd. 31). 2, N. of a country and its people (Bp. 6, 19; Bh. 2, 4, 11). 3, N. of a rāga (My.).

ವರಾಳಿ varāḷi. N. of a rāga (My.; T.).

ವರಿ vari. 1. = (ಬರ, ಬರೆ, ವರ No. 2), ವರಿವು, (ವರೆ 1). limit (Te. ಬರಿ). ವರಿಗೆ, to the limit of, up to; till, until, as far as (C.; Mhr. ವರೀ; Si. 378); frequently also ವರಿಗೂ (ವರಿಗೆ-ಊ 7; C.; Si. 50. 121. 210. 224. 328. 373. 466). ಹಲವು ಕಾಲದ ವರಿಗೆ (B. 5, 113). ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ವರಿಗೆ (5, 120). see ಈ ವರಿಗೆ.

ವರಿ vari. 2. *the plant Asparagus racemosus.*

ವರಿ vari. 3. (fr. ವರ, what is requested? or fr. ಬರಿ 2?). tax, cess; levy, contribution (T., M.; My.). see ನೀರು-. — ವರಿ ಎತ್ತು. = ವರಿ ತೆಗೆ No. 1. (My.). — ವರಿ ತೆಗೆ. to gather or raise taxes (My.). 2, to remove taxes (My.). — ವರಿ ಹಾಕು. to impose taxes (My.).

ವರಿಯಿಸು variyisu. = ವರಯಿಸು, q. v. to choose, etc. (Śśv. 5, 60).

ವರಿವಸಿತ varivasita. *served, honoured, adored.*

ವರಿವಸ್ಯಿತ varivasyita. *served, honoured, adored.*

ವರಿವಸ್ಯೆ varivasye. *service, honour, worship,* devotion.

ವರಿವು varivu. = ವರಿ 1. (T. ವರೈವು). ವರಿವಿಗೆ, ವರಿವಿಗೂ = ವರಿಗೆ, ವರಿಗೂ (My.; Si. 199. 302. 326. 403. 445. 466. 468. 485).

ವರಿಷ್ಠ variṣṭha. (fr. ವರ). the most excellent, best (Bp. 21, 5). *2, widest, broadest, largest, greatest. 3, copper.*

***ವರಿಸು varisu.** = ಬರಿಸು. **to cause to come.** ಆ ಪಾಣ್ಬನಂ ಸನ್ನೆ ಸುಡಿದಾ ಪೊಟ್ಟುಂಗೆನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ವರಿಸನಂಗೆ ತಕ್ಕುದನಾನೆ ಬಲ್ಲೆಂ Pb. 8, 72 va.; Vr. 2, 18.

ವರಿಸು varisu. = ಒರಿಸು, ವರಯಿಸು. (Bp. 40, 43; Si. 378; J. 5, 24. 25. 28-39. 42. My.).

ವರಿಸೆ varise. = ವರಸೆ. **a line, a row.** (My.).

ವರಿಸೆ varise. = ವರಸೆ. (My.). a turn, a time.

ವರೀಯಸ್ varīyas. (fr. ವರ). *more excellent, better, uncommonly excellent. 2, wider, broader, larger, uncommonly large.*

ವರುಣ varuṇa. *the god of the heavens and of the waters,* who seizes transgressors with his noose (pāśa, see ಪಾಶಪಾಣಿ), inflicts diseases (especially dropsy), and pardons sin; *the regent of the western quarter* (ಪಶ್ಚಿಮದ ದೆಸೆಗೊಡೆಯ, ಮುನ್ನೀರೆಜಿಯ, ನೀರೊಟ್ಟಿಲಾಣ್ಮ, ನೆಗಟ್ಟೀರ Kk. 15; see ದಿಶಾಧಿಪ). *2, the tree Crataeva roxburghii R. Br.* — ವರುಣ ದಿಕ್ಕು. the western quarter (My.).

ವರುಣಾಣಿ varuṇāṇi. Varuṇa's wife (Abh. P. 8, 2).

ವರುಣಾತ್ಮಜೆ varuṇa-ātmaje. Varuṇa's daughter: *spirituous or vinous liquor.*

ವರುಣಾಸ್ತ್ರ varuṇa-astra. = ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರ. a kind of weapon (J. 20, 56).

ವರುತ್ರ varutra. an upper and outer garment. (R.).

ವರುಷ varuṣa. Tbh. of ವರ್ಷ. a year, etc. (ಬರಿಸ Ss.; Grj. 9, 51; Bp. 20, 30; My.). [ಧರಾಮರ ವೇಷದೊಳೊನ್ದು ವರುಷಮಿರ್ಪನ್ನೆಗ ಮೊನ್ದು ದಿವಸಂ Pb. 3, 22 va.]. ವರುಷ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಪರಸೇ ಸಂಗಡ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೇನು? (Prv.). — ವರುಷಗಟ್ಟಳೆ. -ಕಟ್ಟಳೆ. yearly rule or order; every year (My.). — ವರುಷಪ್ಪರಿ. -೦-ಬರಿ. for a year (Bp. 26, 3). — ವರುಷ ವರುಷ. rep. every year (Bp. 23, 21: 53, 11; 54, 50). — ವರುಷಾನುವರ್ಷ. -ಅನುವರ್ಷ. yearly; for years (B. 5. 97).

ವರುಸ varusa. Tbh. of ವರ್ಷ. a year, etc. (My.).

ವರೂಥ varūtha. protection; *a sort of ledge or fender fastened round a chariot as a defence against collision* (see Nr. s. ಕಮ್ಬುಗೆ). 2, armour, a coat of mail. 3, a shield (made of leather, etc.). 4, a multitude, a host, a swarm, a flock, an assemblage, an army. 5, a chariot (not Sk.; J. 14, 17; 25, 41; see ಮಣಿ-).

ವರೂಥಿನಿ varūthinī. *a multitude, a troop, an army.*

ವರೆ vare. = ವಾರೆ, etc. declivity, etc. see ಇಱ-.

ವರೆ vare. 1. = ಅರೆ 2, ಬರೆ, etc., ವರಿ 1. limit, boundary, measure: up to, until, as far as (M.; T. ವರೈ). see ಅನ್ನೆ-, ಇನ್ನು-. — ವರೆಗಂ. ವರೆಗೆ-ಅಂ 5. up to, until, as far as, till (ಸೀಮೆ Śmd. 295). [... ತೋಯಧಿ ಧರಣೀಧರಾಧರ ಸ್ಥಿತಿ ವರೆಗಂ Kr. 3, 207]. see ಇನ್ನೆ-. — ವರೆಗೂ. ವರೆಗ್ಗೆಉಂ 7. = ವರೆಗಂ. ಇನ್ದಿನ ವರೆಗೂ (B. 3, 11; My.). — ವರೆಗೆ. = ವರೆಗಂ. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ (B. 1, 27; My.). ಅವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಜಾಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ವರೆಗೆ (4, 157). ಮಂಗಳವಾರದ ವರೆಗೆ ಗಂಗಳ ತೊಳೆಯ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ವರೆ vare. 2. a woman who chooses; see ಪತಿಂ-. 2, an excellent woman; the best of women.

ವರೇಣ್ಯ vareṇya. (= ವರಣ್ಯ). desirable; *excellent, superior, chief, pre-eminent.*

ವರೇಶ್ವರ vara-īśvara. presiding over boons; Śiva (Bp. 61, 46).

ವಱಿ vaṟi. = ವಱು. see s. ಈವಱು.

-ವಱು vaṟu. a particle to indicate time? (or ಅಱು, ಹಱು? *cf.* ಹೊತ್ತು). see ಈವಱು.

-ವಱೆ vaṟe. (or ಅಱೆ 6?) = -ವಱು. see s. ಈವಱು.

ವರ್ var. a sound produced by insects gnawing wood. — ವರ್ ವರ್. rep. (S. Mhr.).

ವರ್ಕರ varkara. any young animal; *a kid, a lamb* (*cf.* ಕಱ 2?).

ವರ್ಗ varga. excluding, removing. 2, a class or multitude of similar things, a division, a class, a tribe, a troop, a company, a society, a family (ಜಾತಿಗಳು Nn. 159). ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಊಟು ಗದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). 3, the whole class of objects of life (ತ್ರಿವರ್ಗ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮವೆನ್ಬು ತ್ರಿವರ್ಗ 159). 4, *any series or group of words classified together.* 5, a class or series of consonants in the alphabet (Śmd. 21. 43. 44. 192. 283; Kāvy. I, 1*a*, 15. 16; I, 1*b*, 23-41; I, 2, 110-112; I, 3, 64-68; III, 2, B, 48-51; see ಅ-). 6, every thing embraced or comprehended under any department or head, everything included under a category; severality of things or beings ranged under a common denomination (ಪೃಕಮೆನಿಪ್ಪಡೆ, ಪೃಕಪೃಕವಾಗಿಹುದು 159). 7, *a section, a chapter of a book.* 8, a sphere, a province. 9, a school-class (B. 1, 11; My.). 10, the square of a number. 11, bodily actions (ಶರೀರಕರ್ಮ, ಶರೀರಾಧೀನವಾದ ಕರ್ಮ 159). 12, all actions or doings (ಸಂಜನಿತಸಮಸ್ತಕೃತ್ಯ, ಹುಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯ 159). 13, women (ಕಾಮಿನೀಜನ, ಸ್ತ್ರೀಯರು 159). 14, location or transfer (of officers from one place or business to another, My.). 15, transferment of right or ownership with regard to lands (My.). 16, a ledger (My.). — ವರ್ಗ ಕೊಡು. to deliver land to somebody as his property (My.). — ವರ್ಗದಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. = ವರ್ಗಾಕ್ಷರ. (Ch. v. 55).

ವರ್ಗತೃತೀಯ varga-tṛtīya. the third consonant of a varga (Śmd. 337).

ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯ varga-dvitīya. (or ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಣ Śmd. 337). the second consonant of a varga.

ವರ್ಗಪಂಚಮ varga-pañcama. the fifth consonant of a varga (Śmd. 193).

ವರ್ಗಪ್ರಥಮ varga-prathama. the first consonant of a varga (Śmd. 77. 337; Kāvy. I, 1*b*, 23-31).

ವರ್ಗಪ್ರಾಸ varga-prāsa. a kind of alliteration [Kr. 2, 37]; (Ch.).

ವರ್ಗಮೂಲ varga-mūla. square root (My.).

ವರ್ಗಾಕ್ಷರ varga-akṣara. a classified consonant (Śmd. 21. 192 Cm.; Cpr. 1, 84 va.).

ವರ್ಗೀಯ vargīya. belonging to a class or family; belonging to, or forming, a class of consonants. see ಅ-.

ವರ್ಚ varca. Tbh. of ವರ್ಚಸ್. (ಬುಧ, ಚನ್ದ್ರನ ಮಗನು G.).

ವರ್ಚಸ್ varcas. vigour, energy. 2, *light, lustre, brilliancy.* 3, form, figure, shape, colour. 4, *excrement, ordure, feces.* 5, N. of a son of Sōma.

ವರ್ಚಸ varcasa. = ವರ್ಚಸ್ (at the end of a compound). 2, Tbh. of ವರ್ಚಸ್. (ನಿಸರ್ಗ, ವಿಮುಕ್ತ Mr. 488). see ಲಿಂಗ-.

ವರ್ಚಸ್ಕ varcaska. *ordure.*

ವರ್ಚಸ್ವಿ varcas-vi (-vin). full of power or vigour; full of lustre (My.).

ವರ್ಜ varja. = ವರ್ಜನ. (Sk.; My.).

ವರ್ಜನ varjana. excluding; avoiding, leaving, abandoning, giving up, renouncing; desertion; *exclusion.* 2, *killing, hurting, injury.*

ವರ್ಜನೀಯ varjanīya. to be excluded; to be avoided, improper, censurable (My.).

ವರ್ಜಿತ varjita. excluded; abandoned, avoided; relinquished; left, remnant; deprived of, destitute of, without (Bp. 22, 51; 30, 1; see ಅನ್ನವರ್ಜಿತವ್ರತ and ಪ್ರಾಯ, ಪುಣ್ಯ-). ಅಮ್ಬರವರ್ಜಿತ ಪಂಚಭೂತ (ಆಕಾಶ ಹೊರತಾದ ಪಂಚಭೂತ Nn. 82).

ವರ್ಜಿಸು varjisu. to avoid, to leave, to abandon, etc. (ಬಿಡು Nn. 111; Bp. 22, 9; 55, 29; 60, 39; 61, 6; My.).

ವರ್ಜ್ಯ varjya. = ವರ್ಜನೀಯ. (Sk.; My.).

ವರ್ಣ varṇa. = ಬಣ್ಣ. covering; a cover; an abode, a place (ಆವಾಸ, ಸ್ಥಾನ Nn. 71). 2, outward appearance, exterior, form, figure (ರೂಪು, ಆಕಾರ 71). 3, *colour, hue, tint, dye, paint* (ಶ್ವೇತಾದಿಷಡ್ವರ್ಣ, ಬಿಳಿದು ಮೊದಲಾದ ಆಱು ವರ್ಣಂಗಳು 71; ಶ್ವೇತ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣಂಗಳ್ Mr. 499). 4, *lustre, beauty* (ಶೋಭೆ, ಒಪ್ಪುವುದು 71; ವಿಶೋಭೆ 499). 5, *a coloured blanket for an elephant,* etc. 6, staining or anointing the body with coloured unguents ಉದ್ವರ್ತನ, ತೊಳೆವುದು 71, o. r. ತೊಡೆವುದು). 7, *dress, decoration, embellishment* (ವೇಷ 499; o. r. ವೇಶ). 8, gold. 9, *saffron.* 10, the colour of gold upon the touchstone (as indicating its quality). 11, *a sort, a kind, a species, a class, a race, a tribe, an order, a caste* (ದ್ವಿಜಾದಿಕುಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು ... ವಿಪ್ರಾದಿಜಾತಿ 499). 12, *a letter of the alphabet* (ಬಾವನ್ನಾಕ್ಷರ,

ಅಯ್ವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಕರಂಗಳ್ 71; ಅಕ್ಷರ 499; Śmd. 10. 337; Kāvy. I, 1a, 7. 28. 29; III, 2, B, 29-32; III, 3, B, 162; IV, 1, 2). 13, quality, property. 14, *a musical mode* (ಗೀತ, ರಾಗ 71; ಗೀತ 499). 15, *praise* (ಸ್ತುತಿ, ಸ್ತೋತ್ರ 71; ಸ್ತುತಿ 499, o. r. ಶ್ರುತಿ); renown, fame, glory. 16, a religious observance, asceticism (ತಪ, ತಪಸ್ಸು 71; ವ್ರತ 499). 17, a garland of flowers (ಮಾಲೆ, ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ 71). 18, semen virile (ಶುಕ್ಲ, ಇನ್ದ್ರಿಯ 71). 19, an ear (ಶ್ರೋತ್ರ, ಕಿವಿ 71). 20, final emancipation (ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ 71). 21, a flower-bud (? ಉದ್ಗಮ 71). ವರ್ಣ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಮರಣ ಪಡೆಯದೆ ಇರ (Prv.).

ವರ್ಣಕ varṇaka. a mask, the dress of an actor. 2, colour, paint; *anything for smearing on the body, a perfume for it.* 3, a letter, a syllable. 4, sandal. 5, a panegyrist, a bard. 6, a kind of imaginative poetical diction; (an epic). ನಗರಾರ್ಣವ ಸಮ್ಯೋಗಂ ನಗಚನ್ದ್ರಾರ್ಕೋದಯಂ ಸಲಿಲಕ್ರೀಡಾದಿಗಳಾಗೆ ಮಧುರ ಸರಸೋಕ್ತಿಗಳಿಂ ವರ್ಣಿಸುಗೆ ವರ್ಣಕಂಗಳನ್ ಅವಚಿಸೊಳ್ (Kāvy. V. 966; see Bp. 1, 11. 21; Rśv. 1, 78).

ವರ್ಣಕಕೃತಿ varṇaka-kṛiti. an imaginative poetical composition; (an epic). ಅಱುವತ್ತೇೞುಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಉಜುವ ಮಹಾ ಭಾರತದೀ ವರ್ಣಕಕೃತಿಯೊಳ್ ತುಱುಗಿಹ ಶಬ್ದಾರ್ಥಕ್ಕೋಸ್ಕರಮಾಗಿಯೆ ಪೇೞ್ವೆನಖಿಲ ಶಬ್ದಾನ್ತರಮಂ (Bhn. 68 of Mādēvapura).

*ವರ್ಣಚ್ಯುತಕ varṇa-cyutaka. one of the pe̤likes. Kr. 2, 144. 151.

ವರ್ಣನ varṇana. painting, colouring; delineation; *description, representation, explanation, describing, pointing out qualities*; praise (see ಕೀರ್ತಿಸು).

ವರ್ಣನೆ varṇane. = ಬಣ್ಣನೆ. description, etc. (= ವರ್ಣನ); *praise, commendation, panegyric.* — ವರ್ಣನೆ ಮಾಡು. to describe, etc. (ವರ್ಣಿಸು G.).

ವರ್ಣಪಂಚಕ varṇa-pañcaka. what consists of five syllables: the pañcākṣari (Bp. 5, 1).

ವರ್ಣಪುಷ್ಪ varṇa-puṣpa. = ವರ್ಣಪುಷ್ಪ. (Hlā. MS.).

ವರ್ಣಪುಷ್ಪ varṇa-puṣpa. *the blossom of the globe-amaranth* (ಬಣ್ಣದ ಹೂ Hlā.; see ಅಮಿಲಾತ).

ವರ್ಣಪೂರ varṇa-pūra. = ಬಣ್ಣವುರ. filling with colour; filled with colour, coloured.

ವರ್ಣಪೂರರೇಖೆ varṇapūra-rēkhe. a coloured line or streak, (coloured lines or streaks). see ಗುಡಿಕಟ್ಟು.

ವರ್ಣಮಾಲೆ varṇa-māle. the alphabet (My.).

*ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಯ varṇa-vyatyaya. one of the pe̤likes. Kr. 2, 144. 148; metathesis.

ವರ್ಣಶರ varṇa-śara. = ಬಣ್ಣಸರ No. 1. a coloured arrow.

ವರ್ಣಸಂಕರ varṇa-saṅkara. a mixture or confusion of castes through intermarriage with different castes (My.).

ವರ್ಣಸಂಖ್ಯೆ varṇa-saṅkhye. the counting of letters or syllables (ಗ್ರನ್ಥ, ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಭೇದ, ಅಕ್ಷರದ ಎಣಿಕೆ Nn. 141).

ವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆ varṇa-saṃjñe. (= ವರ್ಣಾಂಕ). letter-name: the state of being counted as a letter (Śmd. 16).

ವರ್ಣಸರ varṇa-sara. = ಬಣ್ಣಸರ No. 2. a coloured string: a string of gold beads, corals, etc.

ವರ್ಣಾಂಕ varṇa-aṅka. letter-mark: the state of bearing the characteristic mark of a letter or of being a letter (Śmd. 15).

ವರ್ಣಾತ್ಮ varṇa-ātma. consisting of sounds or letters; a word (My.).

ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿ varṇa-āvṛitti. the repetition of letters of similar or cognate sound in the course of a stanza, etc. (Śmd. 26-28. 43).

ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಯಮಕ varṇāvṛitti-yamaka. a peculiar kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ವರ್ಣಾಶ್ರಮ varṇa-āśrama. caste and order, class and stage of life (ಗೋತ್ರ, ಕುಲ Nn. 16; Cpr. 2, 49 va.; Bp. 55, 6).

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ varṇāśrama-dharma. the duties of caste and order (My.).

ವರ್ಣಿ varṇi. having the colour or appearance of; belonging to a tribe; belonging to the caste of; a man belonging to one of the four castes; *a religious student or brahmacāri*; a painter; a writer, a scribe.

ವರ್ಣಿತ varṇita. painted, delineated; described, explained; *praised, eulogized.*

ವರ್ಣಿನಿ varṇini. a caste-woman. 2, *a woman in general.*

ವರ್ಣಿಸು varṇisu. = ಬಣ್ಣಿಸು, ಬಣ್ಣಿಸು (Śmd. 92). to depict, to delineate, to write, to describe; to praise (ಸ್ತೋತ್ರ Śmd. Dh.). see Kāvy. s. ವರ್ಣಕ; Bp. 61, 77; J. 7, 61.

ವರ್ತ varta. = ವತ್ತ, ವೊತ್ತ. turning oneself, turning round, revolving. 2, moving on, proceeding (ಗತಿ, ವರ್ತನೆ, ಗಮನ Nn. 166). 3, occupying oneself with. 4, manner of existence or subsistence, livelihood, living. see ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ಶಬ್ದ-, ಸಂ-, and Mr. s. ವರ್ತನೆ.

ವರ್ತಕ vartaka. who or what abides or exists, abiding, existing, living; given up to, devoted or attached to; being occupied with, following a profession (ಆಚರಣ Śmd. 232). 2, a trader, a merchant (C.; B. 3, 14). 3, = ಪ್ರವರ್ತಕ (Bp. 55, 19). 4. *a horse's hoof.* 5, *a quail.* 6, a kind of insect (ಕೆನ್ನಲೇ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹುಳು Śi. 406).

ವರ್ತಕತನ vartakatana. the state of being a merchant; traffic, trade (My.; ಪಣಿಗ್ಯಾವ, ವ್ಯಾಪಾರ Si. 299). — ವರ್ತಕತನ ಮಾಡು. to trade (My.). ವರ್ತಕತನ ಮಾಡುವವನು (ವಣಿಜ್, etc. Si. 324).

ವರ್ತಕಿ vartaki. N. of a plant (ಮುರುಡಸಿ Mr. 140). 2, a quail.

ವರ್ತನ vartana. (= ವೃತ್ತಿ Śmd. 80 Cm.; ವರ್ತನೆ 196. 241 Cm.). turning, revolving. 2, moving forward, moving about, moving, walking (ಸಂವರ್ತ, ಚರಿತ್ರ, ಚರಿಸುವುದು Nn. 160). 3, proceeding, conduct, behaviour; practice, observance (ಧರ್ಮ, ಚಾರಿತ್ರ Nn. 79), employment, use. 4, stationary, stable; staying, abiding, being, living, residing. 5, living on, supporting life by; *livelihood, subsistance;* earnings, hire, wages, salary. 6, occupation, profession; intercourse, commerce, traffic. 7, causing to revolve, move, be or exist. 8, appointing, appointment (Sk.; My. as ವರ್ತನೆ).

ವರ್ತನಿ vartani. *a way, a road, a path.*

ವರ್ತನೆ vartane. = ವರ್ತನ, (ವೃತ್ತಿ Śmd. 11. 46 Cm.; ವರ್ತ, ಗತಿ, ಗಮನ Nn. 166). 2, a measure of fifty maṇḍalas. ವರ್ತನೆಯದು ಅಯ್ವತ್ತು ಮಣ್ಡಲಮ್ ಎನಿಕ್ಕು, ಅವು ಅಯ್ವತ್ತು ವರ್ತನಮ್ (two MSS. ವಾರ್ತನಮ್) ಎನಿಕ್ಕು, ಅವು ಅಯ್ವತ್ತು ಸಂಪೆವರಲು ಉತ್ತಮದ್ವೀಪಮ್ ಅಕ್ಕು. ಅವು ವಿಂಶತಿಯೆನಲ್ ಮಹಾದ್ವೀಪಮ್ ಎನ್ನೆನಿಕ್ಕು, ಮತ್ತಾ ಮಹಾ ದ್ವೀಪ ಹತ್ತಾಗಲ್ ಈ ಮಹಿಯ ಚಿತ್ತರಮ್ ಎನಿಕ್ಕು, ಅದಱ ನವಭಾಗ ಖಣ್ಡಮ್ (o. rs. ಖಾಣ್ಡಮ್, ಭಾಣ್ಡಮ್) ಅಕ್ಕು. ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ವಾರ್ಧಿ ಭೂಸಂಪೆಯಿಂ ಮೇಲೆ ಕಾಲ್ಸಂಪೆ ಪೆರ್ಚಿ ತೋಱುಗುಂ (Mr. 326; see Mr. 325 s. ಮೊಱ). see ವಿರಾಗ- — ವರ್ತನೆಗೆ ಸಲಿಸು. to use, to make use of (Mr. 3). — ವರ್ತನೇ ಬಾವಿ. a well which one has appoint-

ed for his water-supply. ಮೇಲಿನ ಮೋಡ ನೋಡಿ, ವರ್ತನೇ ಬಾವಿ ಯಲ್ಲು ಉಟ್ಟೆ ಹೊಯಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ವರ್ತನೇ ಮನೆ. a house which has been appointed for being furnished with the necessary supply of milk, etc. (My.).

ವರ್ತಮಾನ vartamāna. = ಒರ್ತಮಾನ. turning, turning round, revolving. 2, being, existing, living, extant; *present*; presence; the present tense (Śmd. 54. 266. 294; Kāvy. I, 5, 1-5. 13-16. 34. 35). 3, news, tidings (C.; Mhr.).

ವರ್ತಮಾನಕಾಲ vartamāna-kāla. the present time; the present tense (Śmd. 54. 91 Cm.; 267; ಸಮ್ಪ್ರತಿ 294 Cm.).

ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯೆ vartamāna-kriye. the present tense (Śmd. 91. 279).

ವರ್ತಮಾನಪತ್ರ vartamāna-patra. a news-paper (Mhr.; C.; B. 4, 87. 183).

ವರ್ತಮಾನವರ್ಷ vartamāna-varṣa. the current year. see ಸೂಜ್.

ವರ್ತಮಾನವಿಹಿತಕ್ರಿಯೆ vartamāna-vihita-kriye. action performed in the present: the present tense (Śmd. 279).

ವರ್ತಿ varti. = (ಬಟ್ಟ 2), ಬತ್ತಿ, ವತ್ತಿ. turning, revolving; causing to move. 2, moving, going, behaving; having force, being in use (Kāvy. III, 1, A, 24). 3, abiding, staying, resting, being, situated. 4, conducting oneself, behaving, acting, practising. 5, what is rolled: *the wick of a lamp*. 6, *the projecting threads or unwoven ends of woven cloth* (ಸೀರೆಯ ಕರೆ Hlā.; ಸಿಜ, ಕರೆ Mr. 342). 7, a swelling or protuberance formed by internal rupture, a rupture. 8, *an ointment, a perfume for the person*. ವರ್ತಿ ಉರಿಯಿತೋ? ತೈಲ ಉರಿಯಿತೋ? (Prv.).

ವರ್ತಿಕೆ vartike. *a quail*. 2, a roll or ball of cotton (ಹಂಜಿ Mr. 207); the wick of a lamp. 3, a paint-brush.

ವರ್ತಿತ vartita. caused to be or exist; being. see ತಿರ್ಯಗ್-.

ವರ್ತಿಷ್ಣು vartiṣṇu. turning, revolving, circular. 2, *abiding, staying, being stationary or fixed;* standing firm.

ವರ್ತಿಸು vartisu. 1. (Śmd. 92). = ವತ್ತಿಸು. to turn round; to cause to go (see ಕೆಯ್-). 2, to move, to go; to move about, to walk, to conduct oneself; to be used or employed; to take place, to occur; to occupy oneself with; to enter upon. 3, to stay, to abide, to be; to live (ವರ್ತನ Śmd. Dh.). see Śmd. 5. 11. 21. 97. 154. 175. 237. 240. 241. 255. 396. 397; Cpr. 3, 35. 6, 106 va.; Bp. 2, 40; 23, 26; 39, 8; 43, 34; 45, 12; 49, 8; 60, 15. 16; Mr. 498. 506; Kk. 29; Śm. 11; J. 5, 46; 20, 41; 31, 34; B. 4, 10; Si. 42. 67. [ಅಭ್ಯಾಸವೆನ್ನ ವರ್ತಿಸಿತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 510]. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಶೋಭೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುಗುಂ (Hlā.). ಊತ ಸ್ಯೂತ ಇವು ನೂಲ ನೆಯ್ಗೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸುಗು (Nr.). see Mr. s. ವಾಸ ವತಿ.

*ವರ್ತಿಸು vartisu. 2. to begin. ಶಬ್ದ ಸಮ್ಪಾಪಣೆಯ ನುಡಿಯ ವರ್ತಿಸಿ ನುಡಿವೆ Bv. 289.

ವರ್ತುಲ vartula. (= ಬಟ್ಟಲ್, etc.). *round, circular, globular, spherical* (ನಿಸ್ತಲ, ವೃತ್ತ, ಬಟ್ಟಿತು Hlā., Nr.); a ball; a circle; a kind of pulse, a pea; the round bulb of a kind of onion.

ವರ್ತೆ varṭe. = ಒಱತೆ, etc. a spring, a fountain. (My.; G. 97. 378. 546).

ವರ್ತ್ಮ vartma. what turns: a whirlpool, an eddy (ಆವರ್ತ, ಸುಱಿ Nn. 86). 2, *an eyelid* (ಪಕ್ಷ್ಮ, ಕಣ್ಣಿನ ಎವೆ 86; ಕಣ್ಣ ಮುರಿದ ಎವೆ Mr. 469. 3, *a way, a road, a path* (ಮಾರ್ಗ, ಬಟ್ಟೆ 86).

ವರ್ತ್ಮನಿ vartmani. = ವರ್ತನಿ. a way, a road, etc. (Sk.; ಮಾರ್ಗ G.).

ವರ್ಧ vardha. increasing, augmenting, etc. see ಪ್ರ-. 2, lead.

ವರ್ಧಕ vardhaka. 1. increasing, strengthening, etc. 2, *the plant Clerodendrum siphonantus* R. Br.

ವರ್ಧಕ vardhaka. 2. cutting, dividing, cutting off.

ವರ್ಧಕಿ vardhaki. = ಬಡಗಿ, etc. *a carpenter* (ಬಡಗಿ Mr. 376, o. r. ಬಡಿಗಿ).

ವರ್ಧನ vardhana. 1. *increasing, augmenting, growing, thriving;* increase, growth, prosperity, success. 2, causing to increase, magnifying, strengthening; a restorative; elevation; a granter of increase, a bestower of prosperity. see ನನ್ದಿ-, ಪಟ್ಟಿ-, ಪೀಠ-, ಪ್ರ-, etc.

ವರ್ಧನ vardhana. 2. *cutting, cutting off.*

ವರ್ಧನಿ vardhani. *a broom, a brush.* 2, *a water-jar of a peculiar shape.*

ವರ್ಧನ್ತಿ vardhanti. = ಒಡ್ಡನ್ತಿ. (day of) growth or increase: a birth-day, a natal festivity (My.). see ವರ್ಷ-.

ವರ್ಧಮಾನ vardhamāna. = ಬದ್ದವಣ 2. increasing, growing, thriving, prospering, prosperous. 2, *the castor-oil plant, Ricinus communis* (see ಅವುಡಲ). 3, the district Burdwan. 4, the last of the Arhats (Kāvy. I, 1*a*). 5, *a dish or platter of a peculiar shape* (see ಶ್ರಾವೆ). 6, *a palace or temple built in the shape of a kind of mystical figure or diagram.*

ವರ್ಧಮಾನಕ vardhamānaka. *a dish or platter of a particular shape, a lid, a cover.*

ವರ್ಧಿ vardhi. increasing, growing, thriving; augmenting, strengthening.

ವರ್ಧಿತ vardhita. increased, grown, made prosperous (Bp. 40, 1; My.).

ವರ್ಧಿಷ್ಣು vardhiṣṇu. *increasing, growing, thriving.*

ವರ್ಧಿಸು vardhisu. to increase, to grow, to thrive (Bp. 1, 25; 3, 58; 20, 30; 21, 7; 36, 49; 54, 57. 84; 61, 67; J. 18, 3; My.).

ವರ್ಧ್ರಿ vardhri. = ವದ್ಧ್ರ. *a leather strap, a thong.*

ವರ್ಮ varma. 1. *defensive armour, a coat of mail* (ಮೊಜ್ಜೋಡು Nr. 88). 2, a bulwark, shelter, defence, protection (frequently at the end of the names of Kṣatriyas). 3, N. of particular preservative formulas or prayers. see ಕೃತ-, ನಾಗ-.

ವರ್ಮ varma. 2. (= ಮರ್ಮ). the art and trick of a process, machine, etc., the latent meaning of a passage in a book, etc., the point (My.; Mhr., H.). [ವರ್ಮವನಱಿಯದ ಮಾಟ ಸಯಿದಾನದ ಕೇಡು Bv. 190; Cv. 1138]. ವರ್ಮ ಬಲ್ಲವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? (Prv.). see ವರ್ಮಕರ್ಮ, ವರ್ಮಭೇದ.

ವರ್ಮಕ varmaka. = ವರ್ಮ 1, No. 1. see ಕೃತ-.

ವರ್ಮಕರ್ಮ varma-karma. secret, mysterious work (Bp. 36, 21).

ವರ್ಮಭೃತ್ varma-bhṛit. wearing armour: *a mailed soldier.*

ವರ್ಮಭೇದ varma-bhēda. = ಮರ್ಮಭೇದ. see ನೆಱಕೊಳ್.

ವರ್ಮಿತ varmita. *clad in armour, mailed.*

ವರ್ಯ varya. to be chosen, eligible; to be solicited; *excellent, eminent, best.*

ವರ್ಯೆ varye. *a girl who has the privilege of choosing her husband.*

ವರ್ವಣೆ varvaṇe. *a blue fly.*

ವರ್ವರ varvara. = ಬರ್ಬರ, q. v. N. of a district or country.

ವರ್ವರೆ varvare. = ಬರ್ಬರೆ, q. v. a kind of strongly smelling herb.

ವರ್ಷ varṣa. = ಒರುಷ, ವರುಸ, ಬರಿಸ, ವರುಷ, ವರುಸ. *raining, rain,* a shower of rain (ಸರಿ Śm. 103); effusion, seminal effusion. 2, *a year.* 3, *a division of the world or known continent.* 4, a day (see ವರ್ಷವಾಚಕ). — ವರ್ಷಗನ್ನಿ. -ಕನ್ನಿ. (a cow, etc.) bearing a calf every year (My.). ಆವುದಾನೊನ್ದು ವರ್ಷಗನ್ನಿಯಾಕಳುಣ್ಟು, ಅದು ಸಮಾಂಸಮಿನೆ (Nr.). — ವರ್ಷಗನ್ದಿ. -ಕನ್ದಿ. = ವರ್ಷಗನ್ನಿ. (My.). ವರ್ಷಗನ್ದಿಯಪ್ಪ ಪಸು (ಸಮಾಂಸಮಿನೆ Hlā.).

ವರ್ಷಕಾಲ varṣa-kāla. the rainy season (My.).

ವರ್ಷಣ varṣaṇa. raining, rain. see ಅ-.

ವರ್ಷಧರ varṣa-dhara. a cloud. 2, *a eunuch,* an attendant on the women's departments. 3, N. of a mountain (Abh. P. 10, 3).

ವರ್ಷಧಾರೆ varṣa-dhāre. the stream or flow of rain (My.).

ವರ್ಷಪರ್ವತ varṣa-parvata. one of the mountainous ranges supposed to separate the various divisions of the globe from each other. (R.).

ವರ್ಷಫಲ varṣa-phala. the events of the year as determined astrologically on the first day of it (My.).

ವರ್ಷಭೇದ varṣa-bhēda. a kind of rain. see ಜಿನುಗು 2.

ವರ್ಷಯೋಗ varṣa-yōga. a conjunction of nakṣatras that bodes rain (My.).

ವರ್ಷರ್ತು varṣa-ṛitu. the rainy season (My.).

ವರ್ಷವರ varṣa-vara. = ವರ್ಷಧರ No. 2. *a eunuch.*

ವರ್ಷವರ್ಧನ್ತಿ varṣa-vardhanti. = ವರ್ಧನ್ತಿ. (My.; Sk. ವರ್ಷವೃದ್ಧಿ).

ವರ್ಷವಾಚಕ varṣa-vācaka. a term that refers to years or days (Śmd. 401).

ವರ್ಷಾ varṣā. yearly, every year (B. 4, 78; My.). see also ವರ್ಷ.

ವರ್ಷಾಋತು varṣā-ṛitu. = ವರ್ಷರ್ತು. (Cpr. 4, 49 va.; Mhr.).

ವರ್ಷಾಕಾಲ varṣā-kāla. the rainy season (My.).

ವರ್ಷಾನ್ತರ varṣa-antara. another year; other years, some years (My.).

ವರ್ಷಾಬ್ದಿಕ varṣa-ābdika. an annual offering made to departed ancestors (My.).

ವರ್ಷಾಭು varṣā-bhu. (bhū). produced in the rains: *a frog.* 2, *a female frog, any small frog.* 3, hogweed. 4, an earthworm.

ವರ್ಷಾಭ್ವಿ varṣā-bhvi. *a female frog* (ಭೇಕಿ, ಪೆಣ್ಗಪ್ಪೆ Mr. 411).

ವರ್ಷಾಲಂಕಾಯಿಕೆ varṣā-laṅkāyike. the plant Trigonella corniculata Lin. (= ಲಂಕೋಟಿಕೆ, Sk.).

ವರ್ಷಾಶನ varṣa-aśana. an annual allowance (My.; B. 4, 174; 5, 111. 112).

ವರ್ಷಿಷ್ಠ varṣiṣṭha. *oldest, very old;* largest, greatest; best.

ವರ್ಷೀಯಸ್ varṣīyas. *older, very old.*

ವರ್ಷುಕ varṣuka. rainy.

ವರ್ಷುಕಾಬ್ದ varṣuka-abda. *a rainy cloud.*

ವರ್ಷುಕಾಮ್ಬುದ varṣuka-ambuda. *a rain-cloud.*

ವರ್ಷೆ varṣe. ವರ್ಷಾ. *rain, the rains.*

ವರ್ಷೋಪಲ varṣa-upala. *hail.*

ವರ್ಷ್ಮ varṣma. *measure;* height, elevation. 2, form, shape; *the body.*

ವರ್ಹ varha. = ಬರ್ಹ. a peacock's tail. see ಪರಿ-.

ವರ್ಹಣ varhaṇa. pulling up, tearing up, eradicating. see ನಿ-.

ವರ್ಹಿಣ varhiṇa. = ಬರ್ಹಿಣ, q. v. a peacock.

ವರ್ಹಿಣವಾಹನ varhiṇa-vāhana. = ಬರ್ಹಿಣವಾಹನ. Skanda.

ವರ್ಹಿತ varhita. pulled up, eradicated. see ಅ-.

ವರ್ಹಿಷ್ಠ varhiṣṭha. = ಬರ್ಹಿಷ್ಠ, q. v. largest, strongest, etc.

ವಲ್ val. = ಒಲ್ 1. to desire, etc. *e. g.* in the colloq. ನಾ ವಲ್ಲೆ, ನನಗೆ ತಿಳಿಯ ವಲ್ಲದು, ಯಾವಾಗ ವಲ್ಲದು (C.).

ವಲ vala. ವಲಂ. most certainly! to be sure! (ಏಗಂ, ವೇಱಂ, ದಲ್, ಅತಿನಿಶ್ಚಯ Śmd. 392; ನಿಶ್ಚಯಮಾಗಿ 58. 196 Cm.; ನಿಶ್ಚಯಂ 59 Cm.; ವಿಶೇಷವಿಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥಂ Ct. II, 71; ನಿಕ್ಕುವ, ನಿಸದ, ನನ್ನಿ, ನೆನಸು, ವೇಱಂ, ದಲ್, ಸಾಜ, ದಿಟ Śm. 34; ವೇಱಂ, ನೆನಸು, ದಿಟ Kk. 48). [ಅದಿನ್ತರಣ್ಯರುದಿತಂ ವಲವೆನ್ನೊಲವಿನ್ದುವಕ್ತ್ರೆಯಾ Pb. 4, 79; Ap. 1, 19].

ವಲ vala. = ಬಲ 2, q. v. power, strength. 2, see s. ಕುಣ್ಡಲು.

ವಲಕ್ಷ valakṣa. *white;* the colour white (*cf.* ಬಿಳ್ ?).

ವಲಗ್ನ valagna. = ಅವಲಗ್ನ. (Sk.). hanging down, etc.

ವಲಜ vala-ja. = ಬಲಜ. a pretty figure, etc. (G.).

ವಲಜೆ vala-je. = ಬಲಜೆ. a pretty or handsome woman. (G.).

ವಲಭಿ valabhi. *the wooden frame of a roof, a roof* (ಆಚ್ಛಾದನ, ಮನೆಯ ಹೊದಕೆ Hlā.; ಛದ, ಮನೆಗೆ ಏಱಿಸಿದ ಹೊದಕೆ Mr. 200).

ವಲಯ valaya. = (ಬಳೆ), ವಳಯ, etc. what surrounds: *a bracelet, an armlet, a ring* (see ಬಾಹು-); a zone, a girdle. 2, a circle, a boundary, a circumference (see ಅಂಘ್ರಿ-, ಜಗತೀ-, ದಿಗ್-; Bp. 6, 22). 3, a boundary, an enclosure, a fence.

ವಲಯಿತ valayita. *encircled, surrounded, encompassed, enclosed* (ವೇಷ್ಟಿತ, ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ಸುತ್ತು Mr. 434).

ವಲರಿಪು vala-ripu. Indra (Mr. 41).

ವಲಲ valala. Bhīma (Bh. 4, 4, 23).

ವಲವರ valavara. = ಒಲವರ, q. v. pleasure, etc. (Bh. 8, 16, 28; 8, 23, 25).

ವಲಸೆ valase. = ಒಲಸೆ, etc. flight, a removing from home for fear of a hostile army, emigration (My.; Te.; T. ವಲಜಲ್, ವಲಜ್ಸೈ; ಒಱುದಲ್, departure, *cf.* ಉಱು 1; ವಲ್ಲಯಿಸು ?). — ವಲಸೆ ತೆಗೆ. to leave, all at once, one village and go to another for safety (My.).

ವಲಾಗ್ರ valāgra. = ಬಾದಾಮಿ. almond. (St. & Pl.).

ವಲಾರಾತಿ vala-arāti. = ಬಲಾರಾತಿ. *Indra.*

ವಲಿ vali. 1. = ಬಲಿ, ವಳಿ No. 1. tax, etc. 2, *a natural line or fold of skin, a wrinkle, a fold of skin, over the navel* (ತೆರೆ Kk. 13; Śm. 35).

ವಲಿ vali. 2. Tbh. of ವಲ್ಲಿ. see ಪೂ-, ರಂಗ-.

ವಲಿತ valita. = ವಳಿತ. surrounded; moved; constrained; wrinkled. see ನಿ-, ಸಂ-.

ವಲಿನ valina. = ಬಲಿನ. *wrinkled, shrivelled.*

ವಲಿಭ valibha. *wrinkled.*

ವಲಿಯ valiya. a kind of bird. (T. ವಲಿಯನ್, ವಲಿಯಾನ್, a small, black bird). — ವಲಿಯನ ಹಕ್ಕಿ. (ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ, ಭರದ್ವಾಜ Nr.).

ವಲಿರ valira. *squint-eyed.*

ವಲಿಶ valiśa. = ವಡಿಶ, etc. a fish-hook, etc. (Sk.).

ವಲಿಸೆ valise. = ವಲಸೆ, etc. (My.).

ವಲೀಕ valīka. *the edge of a thatched roof, the eaves of a roof* (ಸೂರು Hlā.; Mr. 200).

ವಲೀಮುಖ valīmukha. = ಬಲೀಮುಖ. a monkey.

ವಲೆ vale. = ವಲ್ಲ. a species of pulse. (ನಿಷ್ಪಾವಕ, ಅವರೆ Mr. 374).

ವಲ್ಕ valka. *the bark of a tree.* 2, the scales of a fish.

ವಲ್ಕಲ valkala. *the bark of a tree.* 2, *a garment made of bark* (ನಾರ ಸೀರೆ Bhn. 24).

ವಲ್ಕಿನಿ valkini. (= ಬಾರಂಗಿ Mr. 121, one MS. ವಲ್ಲನೆ; Sk. ವಲ್ಕಲಾ a medicinal substance said to be of cooling properties).

ವಲ್ಗನ valgana. going by leaps, bounding, jumping (Cpr. 3, 51).

ವಲ್ಗಿತ valgita. leaped; *a bound, gallop, one of the paces of a horse.*

ವಲ್ಗು valgu. *handsome, beautiful, lovely* (ವಾಮು, ಲೇಸು Nr.).

ವಲ್ಗುದರ್ಶನ valgu-darśana. a beautiful sight (ಒಳ್ಳಿಹ ನೋಟ Nr.).

ವಲ್ಗುಲ valgula. (= ಬಾವಲ್). a flying fox.

ವಲ್ಗೆ valge. *a bridle, a rein.*

ವಲ್ಭನ valbhana. *eating;* food.

ವಲ್ಮೀಕ valmīka. *an ant-hill, the mound made by the white ant* (ಹುತ್ತು Nn. 71; ಹುತ್ತ 128). 2, swelling of the neck or of the chest and other parts of the body (see ಪಾದ-).

ವಲ್ಲ valla. = ವಲೆ. *a species of pulse, Phaseolus radiatus* (ನಿಷ್ಪಾವಕ, ಅವರೆ Hlā., Nr.; see ಅವರೆ). 2, winnowing corn (*cf.* ಅಲೆ 1, ಒನೆ, ಒಲೆ 2). 3, prohibiting, prohibition (*cf.* ಒಲ್ 1, ವಲ್).

ವಲ್ಲಕಿ vallakī. *a lute, the vīṇā;* a vīṇā with two strings (Mr. 80). see ಚಿಕ್ಕಾಲ-.

ವಲ್ಲಭ vallabha. = ಬಲ್ಲಹ. *beloved, desired, dear;* supreme, superintending. 2, a lover, a husband, a friend, a favourite (Śmd. 3). 3, *a superintendent.* 4, a chief herdsman.

ವಲ್ಲಭೆ vallabhe. a beloved female, a wife, a mistress. (Bp. 2, 29; 43, 10; J. 7, 58).

ವಲ್ಲಯಿಸು vallayisu. to turn round or backwards (v. i.), to retreat (ಮೆಯ್ದೆಗೆ, ಪೆಡಮೆಟ್ಟು, ಬೆಂಗೊಡು, etc., ಅಪಸರಣ Ss.; Sk. ವಲ್ಲ್, to go, to move; *cf.* ವಲಸೆ?).

ವಲ್ಲರಿ vallari. *a branching foot-stalk, a compound pedicle;* a cluster of blossoms (ಮಂಜರಿ, ಗೊಂಚಲ್ Mr. 106); a creeping or twining plant.

ವಲ್ಲವ vallava. *a cook* (ಸೂಪಕಾರ, ಸೂದ, ಭೂಪರ್ಗಳ ಅಡಿಗೆಯವಂ Mr. 269). 2, *a cowherd.*

ವಲ್ಲಿ valli. = ಬಳ್ಳಿ, ವಲಿ 2. *a creeper, any climbing or creeping plant.* see ರಂಗ-. 2, the earth.

ವಲ್ಲಿಮಾಟ valli-māṭa. = ಬಳ್ಳಿಮಾಡ. a house of creepers, an arbour.

ವಲ್ಲಿವೃದ್ಧಿ valli-vṛiddhi. the growth of creepers. see ಮಡಲ್.

ವಲ್ಲೀಕರಣ vallī-karaṇa. the making of creeper-like (*i. e.* long) forms. see ಚರ್ಮ-.

ವಲ್ಲೂರ vallūra. *dried flesh.* ಹವಣಱುದು ಮಾಂಸಮಂ ತುಣ್ಣುಗೆಯ್ದು ಉಪ್ಪುಡಿದದಱಲ್ಲಿ ವಲ್ಲೂರಮೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 218). 2, a thicket. 3, a desert. 4, an uncultivated field; a desert (*cf.* ಪಾಟ್?).

ವಲ್ಲ್ಯಗ್ರ valli-agra. the foremost part or point of a creeper. see ಕುಡಿ.

ವಲ್ವಜ valvaja. = ಬಲ್ವಜ, q. v. a species of coarse grass. (ಗಂಜಳದ ಹುಲ್ಲು Hlā.).

ವವ್ vav. a sound in imitation of barking. — ವವ್ವ. = ವವ್ವಾ. (S. Mhr.). — ವವ್ವಾ. rep. (My.).

ವಶ vaśa. = ಬಸ 1, ವಸ 1. willing; subdued, subject, submissive, obedient, tamed, overpowered; fascinated; charmed. 2, *wish, desire;* will, authority; power, influence, (force, virtue, sake, Śmd. 42. 86. 264. 351); control, supremacy, mastership; subjection, submission, the state of being overpowered (ಮಗ್ಗು Ct. I, 4); charge, the exercise of custody or care. ಹಣವನ್ನು ಒಬ್ಬ ನಮ್ಮಿಗೆಯುಳ್ಳ ಮುದಕಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು (B. 4, 6). ವಶವೊಪ್ಪಿಸಿದರೂ ದಸೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prv.). 3, N. of a plant (see ಬೋಳತರ). — ವಶ ಮಾಡು. to subject to one's will, to get into one's power, to subjugate, to subdue (Bh. 1, 8, 45; My.; B. 4, 80).

ವಶಂವದ vaśa-m-vada. speaking submissively to the will of another: compliant, submissive (My.).

ವಶಕ್ರಿಯೆ vaśa-kriye. *the act of subduing or overpowering* (especially by drugs, charms, or incantations).

ವಶವರ್ತಿ vaśa-varti. acting obediently to the will of another, obsequious (J. 29, 21; 30, 20).

ವಶಿಕ vaśika. *void, empty* (*cf.* ಬಚಿ?).

ವಶಿತ್ವ vaśitva. subjugation, dominion; one of the siddhis: subduing by magical means. see ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ.

ವಶಿಷ್ಠ vaśiṣṭha. = ವಸಿಷ್ಠ, q. v. see ಮುಖ್ಯಋಷಿ.

ವಶೀಕರಣ vaśī-karaṇa. *the act of making subject, subjugating, overcoming by magic rites, enchanting, charming.*

ವಶೀಕರಿಸು vaśī-karisu. = ವಶ ಮಾಡು, q. v. (My.).

ವಶೀಕೃತ vaśī-kṛita. brought into subjection, subdued, etc. (Cpr. 4, 28 va.; Bp. 36, 38).

ವಶೀಭೂತ vaśī-bhūta. become subject, brought under control, etc. (Bp. 49, 36).

ವಶೆ vaśe. = ಬಸೆ 1. *a woman;* a wife. 2, a cow. 3, a barren woman (ಬಂಜೆ Mr. 181). 4, *a barren cow.* 5, *a female elephant.*

ವಶ್ಯ vaśya. to be subjected, able to be subdued, controllable, governable; subdued; *under control, obedient, tamed,* docile, humble.

ವಶ್ಯಾಂಜನ vaśya-añjana. a collyrium by which a person may bring every body and all things he wishes into his own power (Cpr. 5, 55; My.).

ವಷಟ್ vaṣaṭ. = ವೌಷಟ್. *an exclamation used on making an oblation to a deity with fire;* may he (Agni) bear it to the gods!

ವಷಟ್ಕೃತ vaṣaṭ-kṛita. *offered in fire with the exclamation of* ವಷಟ್; an oblation made in fire with the formula vaṣaṭ. ಬಯಲಾಗಮದ ಹವಿ ವಷಟ್ಕೃತಮುಕ್ಕು (Mr. 261).

ವಷ್ಕಯಿಣಿ vaṣkayiṇi. *a cow that has already full-grown calves* (ಗಿಡೆಗನ್ನಿ Hlā., Mr. 181). *a cow that has borne many calves.*

ವಸ vasa 1. Tbh. of ವಶ. see ದಕ್ಕು 1; Bp. 6, 8; [ಬಿದಿ ವಸದಿನ್ದೆ ಪುಟ್ಟುವುದು Pb. 12, 182]. ಗರ-; ಮೆಯ್ಮ, ಹರ-.

ವಸ vasa. 2. = ವಸನ 2. (J. 18, 29).

ವಸಡಿ vasaḍi. = ಒಸಡಿ, etc. (C.).

ವಸಡು vasaḍu. = ವಸಡಿ, etc. (My.).

ವಸತಿ vasati. = ಒಸತಿ, ಬಸತಿ, ಬಸದಿ, ಬಸ್ತಿ. dwelling, living, abiding in; *a dwelling-place* (B. 4, 128), *a house, an abode, a residence; a Jaina monastery or temple* (ಜಿನಗೃಹ Hlā., Mr. 475; ಜೈನರಿಹ ಗೃಹ Mr. 222). 2, *night.* 3, homeliness: commodiousness, comfort, commodity, convenience (My.; Te., M.).

ವಸಥ vasatha. abiding, dwelling; a dwelling-place. see ಶಯ್ಯಾ-; ಸಂ-

ವಸನ vasana, 1. = ಬಸನ 1. a dwelling, a residence, a house. see ಅಸತಿ-.

ವಸನ vasana. 2. = ಬಸನ 2, ವಸ 2. covering, clothing, wearing; *cloth, clothes, dress, attire* (ವೇಷ್ಟನ, ವಸ್ತ್ರಭೇದ Nn. 23; ಹುಟ್ಟಿಗೆ. etc. Ss.). ವಸನವಿದ್ದವನಿಗೂ ಮಸಣ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ವಸನಬನ್ಧಿಕೆ vasana-bandhike. what binds or joins cloth: a needle (ಸೂಜಿ Mr. 206).

ವಸನಾಶ್ರಯ vasana-āśraya. a cloth-louse (ಕೂಜ[3] Mr. 166).

ವಸನ್ತ vasanta. ಬಸನ್ತ. *spring, the vernal season* (comprising the months caitra and vaiśākha, from the middle of March to that of May, Mr. 70; My.; ಸುರಭಿ Nn. 30; ಹೂವಿನ ಹಬ್ಬ, ಸುಗ್ಗಿ, ಬಸನ್ತ Śm. 20; ಮಧುಪ್ರಿಯ, ಚೈತ್ರ Nn. 29; see Nn. s. ಮಾಧವ). 2, dysentery, diarrhoea; small-pox. 3, a kind of rāga (My.; Mhr.). 4, = ಓಕುಳಿ, saffron water (My.; Te., T.; Mhr., H. ಬಸನ್ತೀ, of a yellow colour). — ವಸನ್ತಸೋಮಯಾಜಿ. N. (B. 2, 52).

ವಸನ್ತಕಾಲ vasanta-kāla. the vernal season (My.).

ವಸನ್ತತಿಲಕ vasanta-tilaka. N. of a vṛitta (Ch.).

ವಸನ್ತದೂತ vasanta-dūta. the cuckoo (My.).

ವಸನ್ತದೂತಿ vasanta-dūti. = ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ. (Sk.; My.).

ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ vasanta-dūtike. the creeper Gaertnera racemosa (ಅದಿರ್ಗನ್ತಿ, ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ Kk. 18; Śm. 21; Cpr. 7, 41).

ವಸನ್ತದ್ರುಮ vasanta-druma. the mango tree. (R.)

ವಸನ್ತಮಣ್ಟಪ vasanta-maṇṭapa. a shed erected in gardens, near roads and temples, used, during the hot weather, for recreation's sake, etc. (My.).

ವಸನ್ತಮಾಸ vasanta-māsa. (ಮಾಧವ, ವಸನ್ತ Nn. 17).

ವಸನ್ತಋತು vasanta-ṛitu. the vernal season (My.).

ವಸನ್ತಸಖ vasanta-sakha. Kāma (Cpr. 8, 70 va.).

ವಸನ್ತೋತ್ಸವ vasanta-utsava. the spring festival or celebration of the return of spring (Bp. 42, 11). 2, any festive occasion on which vasanta (ōkuḷi) is sprinkled or squirted (My.).

ವಸರ vasara. a shop? see ಅಂಗುಡಿ. (was it ಅಂಗಡಿ ಪಸರಂ?).

ವಸಲೆ vasale. (= ಬಸಲೆ). the tree Crataeva roxburghil R. Br. (ವರುಣ, ಸೇತು, ತಿಕ್ತಶಾಕ, ಕುಮಾರಕ, ಮದವಸಲೇ ಗಿಡ, ಉಲಿಮಿರಿಬಸಲೆ Si. 126). [Tu. ಬಸಳೆ].

ವಸಾರೆ vasāre. 1. N. of a perfume and drug. ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಯಕರ್ಕಶ ಚನ್ದ್ರ ರಕ್ತಾಂಗ ರೋಚನಿ ಅನ್ದರೆ ಕಮ್ಪಿಲ್ಲ ರೋಚನಿ ಎಮ್ಬ ಓಷಧಿ, ಇದನ್ನು ಗಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ ವಸಾರೆ ಅನ್ನುವರು (Si. 158).

ವಸಾರೆ vasāre. 2. a veranda (My.; H. ವಸಾರಾ).

ವಸಿ vasi. 1. (ವಶಿ). (what controls or keeps firm?): a clamp (ಜಿಗುಳೆ Mr. 370).

ವಸಿ vasi. 2. = ಒಸಿ, ನೊಸಿ. a little (colloq. My.; Mhr. ವಾಇಸಾ).

ವಸಿಯಿಸು vasiyisu. to dwell, to abide (Abh. P. 9, 165; 15, 58 va.). [ಇದಜಿಓಳ್ ಮಧ್ಯಮ ಕೂಟದೊಳ್ ವಸಿಯಿಪೆಂ Ap. 13, 16; Vr. 107, 18].

ವಸಿರ vasira. *a plant bearing a pungent seed or fruit resembling pepper, Scindapsus officinalis* Schott. (= ಗಜಪಿಪ್ಪಲಿ). 2, *sea-salt.*

ವಸಿಷ್ಠ vasiṣṭha. = ವಶಿಷ್ಠ. (fr. ವಸು). most wealthy. 2, N. of a ṛiṣi, the purōhita of king Sudās. 3, one of the prajāpatis.. see ರವಕಾಯ; Bp. 57, 72; J. 13, 40; 18, 9. = ವಸಿಷ್ಠದರ್ಭೆ. a species of darbhe (Si. 164).

ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರ vasiṣṭha-putra. a son of Vasiṣṭha. see Nr. s. ಕೊರಳು.

ವಸಿಸು vasisu. = ವಸಿಯಿಸು. to dwell, to live, to abide in, to dwell with or live near (Bp. 8, 24; 19, 24; 61, 80; My.).

ವಸೀಲು vasīlu. connection with great personages as a means of power or profit, interest: an influential person as a medium of advancement (My.; Mhr., H. ವಶಿಲಾ); support, patronage (My.; Br. ವಸೀಲಾ). — ವಸೀಲುದಾರ. an influential person as a medium of advancement, a patron (My.).

ವಸು vasu. good; wealthy; sweet. 2, eminence, excellence, a good quality (ಗುಣ Nn. 17). 3, chief, eminent (ಮುಖ್ಯ 17). 4, *light, radiance; a ray of light* (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 17; ರಶ್ಮಿ Mr. 493). 5, *fire, Agni* (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 17; ಅಗ್ನಿ 493). 6, gold (ಕೆಸವರ, ಪೊನ್ Śmd. II). 7, *wealth, riches* (ಧನ 17; 493). 8, *a gem, a jewel* (ರತ್ನ 17). 9, *N. of a kind of deity belonging to a class of eight* (ಸುರ, ದೇವತೆಗಳ ಭೇದ 17; ತ್ರಿದಶರ್ 493). 10, the number 8 (Ch.; ಸಂಖ್ಯೆ, ಗಣನಾಭೇದ 17; ಎಣ್ಟು Mr. 347). 11, a rein (ಅಸೀಸು Cb.). 12, the tie of a yoke. 13, cloth (ಅಂಶುಕ, ವಸ್ತ್ರ 17). 14, a shield (ಖೇಟಕ, ಹರಿಗೆ 17). 15, a forest (ಕಾನನ, ಆರಣ್ಯ 17, o. r. ಅರಣ್ಯ; ವನ 493). 16, proximity (ನಿಕಟ, ಸಮೀಪ 17). 17, a sort of salt (ಬಳೆಯುಪ್ಪು Mr. 143). 18, *the tree Sesbana grandiflora* (= ಬಕ; see ಚಿನ್ನಧಾರೆ). 19, the plant Trophis aspera.

ವಸುಕ vasuka. the tree Sesbana grandiflora. 2, *the shrub Asclepias gigantea* (= ಅರ್ಕ, etc.). 3, *sea-salt; a fossil salt* (ಅಟ್ಟುಪ್ಪು Mr. 143).

ವಸುಕರ vasu-kara. the sun (Mr. 34).

ವಸುಕಾನ್ತಿ vasu-kānti. the moon-plant, Asclepias acida (ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ Mr. 135).

ವಸುಜಾಲಕ vasu-jālaka. a gold-coloured bud (ಹೊಮ್ಮುಗುಳು Mr. 141). see ಹೊಮ್ಮುಗುಳು.

ವಸುದೇವ vasu-dēva. *the husband of Dēvaki and father of Kṛiṣṇa.* see ಮಣ್ಡಿಗೆಯ-.

ವಸುಧಾಧೀಶ vasudhā-adhīśa. a king (Rām. 1, 13, 12).

ವಸುಧಾಮರ vasudhā-amara. a Brāhmaṇa (Abh. P. 8, 50 va.).

ವಸುಧಾರಮಣ vasudhā-ramaṇa. a king (Bp. 46, 74).

ವಸುಧೆ vasu-dhe. ವಸುಧಾ. she who contains wealth: *the earth* (ಪೊಡವಿ Śm. 108).

ವಸುಧೇಶ vasudhā-īśa. a king (Bp. 27, 10).

ವಸುಧೇಶ್ವರ vasudhā-īśvara. = ವಸುಧೇಶ. (Bp. 43, 10).

ವಸುನ್ಧರೆ vasu-n-dhare. she who carries wealth: *the earth.*

ವಸುಭೂತಿ vasu-bhūti. N. (Abh. P. 8, 50 va.).

ವಸುಮಣಿ vasu-maṇi. a name for all gems. ಎಲ್ಲಾ ರತ್ನಮಂ ವಸುಮಣಿ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಸರ್ವರತ್ನಂ ವಸುಮಣಿಗಳೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 100).

ವಸುಮತಿ vasu-mati. ವಸುಮತೀ. she who possesses treasures: *the earth.*

ವಸುಮತಿಪತಿ vasumati-pati. = ವಸುಮತೀಶ. (Prll. 3, 24).

ವಸುಮತೀಶ vasumatī-īśa. a king (Mr. 189).

ವಸುಮತೀಶ್ವರ vasumatī-īśvara. = ವಸುಮತೀಶ. (Bp. 37, 65; 55, 18).

ವಸುಮತೀಸುರ vasumatī-sura. a Brāhmaṇa (Bp. 3, 85; 55, 29).

ವಸುವಿಭೇದಕ vasu-vibhēdaka. a goldsmith (Rām. 5, 8, 50).

ವಸುವೀರ್ಯ vasu-vīrya. fire, Agni (Mr. 45).

ವಸುಷೇಣ vasu-ṣēṇa. Karṇa. (R.).

ವಸೂಲಾತಿ vasūlāti. = ವಸೂಲು. (My.).

ವಸೂಲು vasūlu. revenue, rent (Mhr., H.); collections, collection (My.; Br.). — ವಸೂಲು ಬಾಕಿ. balance due of the revenue, of grain, of money, etc. (My.). — ವಸೂಲು ಮಾಡು. to collect, as revenue, etc. (My.).

ವಸೆ vase. = ಬಸೆ 2. *the serum or marrow of the flesh, marrow, adeps, fat* (ನೆಣ Hlā.; ಮೇದ, ನೆಣ Mr. 398).

ವಸ್ತ vasta. = ಬಸ್ತ. abiding (*e. g.* in a state of abstinence, see ಉಪ-); an abode. 2, *a he-goat.*

ವಸ್ತಾದಿ vastādi. a master or teacher, especially a teacher of singing, dancing, wrestling, etc. (My.; Mhr., H. ಉಸ್ತಾದ).

ವಸ್ತಿ vasti. (fr. ಒಸರ್ 1, or ಬಸಿ 1). dampness (in walls after heavy rains, My.).

ವಸ್ತಿ vasti. (= ವಸತಿ). abiding, staying; an abode; peopled state; the people, population (Mhr.; B. 4, 145; My.). 2, *the lower-belly, the abdomen,* the hypogastric or pubic region (*cf.* ಬಸಿಱ್?); the pelvis; the bladder. 3, *the unwoven threads of a web of cloth; the ends or skirt of a cloth.* ವಸ್ತ್ರಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಸ್ತಿ ಮಾಡ ಬಾರದು (Prv.).

ವಸ್ತು vastu. = ವೊಸ್ತು. any really existing or abiding substance, a real substance; the real; reality. 2, object, the object (of love, etc.). 3, a thing in general; any article; substance, wealth, property, goods (ವಿತ್ತ, ಬಣ್ಣ Mr. 346; ಸಾರ Nn. 80). 4, essence; the pith or substance of anything; essential property, nature. 5, the main plot or subject of a poem or play. 6, means, mode, plan, project, design. ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಬಱ ಯೊಳ್ ಕುಡುವುದು (ಬಱವಱ Śmd. I).

ವಸ್ತುಕ vastuka. substantial, real, true, not connected with imagination, faithful (as a narrative); poetical diction that closely adheres to facts; classical form of poetical composition (Bp. 1, 11. 21; Rśv. 1, 78; Śśv. 5, 59).

ವಸ್ತುಕವಿ vastu-kavi. a real poet (Ch. v. 148).

ವಸ್ತುಕೃತಿ vastu-kriti. a composition closely adhering to facts (Cpr. 1, 51).

ವಸ್ತುಪ್ರತತಿ vastu-pratati. a multitude of things (ನಾನಾ ವಸ್ತುಗಳು Nn. 59; see s. ಸತ್).

ವಸ್ತುವಿಕಾರ vastu-vikāra. a change of form of a thing (Śmd. 162).

ವಸ್ತುಸಮೂಹ vastu-samūha. a large number of things; the aggregate of things (ವಸ್ತುಪ್ರತತಿ, ಸತ್ Nn. 84).

ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವ vastu-svabhāva. the true nature of anything.

ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಕಥನ vastusvabhāva-kathana. a faithful narration or representation (ವಾಸ್ತವ Kāvy. III, 3, B, 2).

ವಸ್ತೂಪಮೆ vastu-upame. a kind of simile [Kr. 3, 60]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ವಸ್ತ್ಯ vastya. *an abode, a house.*

ವಸ್ತ್ರ vastra. (= ಬಟ್ಟೆ 2). *cloth, clothes, garment, raiment, dress; a cloth;* a handkerchief (My.). — ವಸ್ತ್ರಗಾಯು. sifting through a cloth (My.).

ವಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ vastra-kriye. the fabrication of cloth. see ನೆಯ್.

ವಸ್ತ್ರಗಲಿತ vastra-galita. strained or sifted through a cloth (My.).

ವಸ್ತ್ರಗಾಲಿ vastra-gāli. = ವಸ್ತ್ರಗಲಿತ. (My.; Mhr. ವಸ್ತ್ರಗಾಳ).

ವಸ್ತ್ರಗಾಲಿತ vastra-gālita. = ವಸ್ತ್ರಗಲಿತ. (My.).

ವಸ್ತ್ರದಶೆ vastra-daśe. the unwoven threads of a web of cloth; the ends or skirt of a cloth. see ಕರೆ 6.

ವಸ್ತ್ರದಾನ vastra-dāna. giving, or a gift of, clothes (Grj. 3, 63; Bp. 24, 72).

ವಸ್ತ್ರಪ್ರಕ್ಷಾಲನ vastra-prakṣālana. the washing of clothes. see ಒಗೆ.

ವಸ್ತ್ರಪ್ರವೇಷ್ಟನ vastra-pravēṣṭana. the covering over with clothes. see ಉಡು 1.

ವಸ್ತ್ರಯೋನಿ vastra-yōni. *the material of which cloth is made.*

ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷ vastra-viśēṣa. a sort of cloth. see ಪಱ 2.

ವಸ್ತ್ರವೇಶ್ಮ vastra-vēśma. *a tent.*

ವಸ್ತ್ರಸ್ವಲ್ಪಘಾತನ vastra-svalpa-ghātana. slightly striking or beating a cloth. see ಕುಕ್ಕು 3.

ವಸ್ತ್ರಹೀನ vastra-hīna. devoid of clothes, without clothes. ವಸ್ತ್ರಹೀನನೋ? ಕುಲಹೀನನೋ? (Prv.).

ವಸ್ತ್ರಾಗ್ರ vastra-agra. the ends or skirt of a cloth. see ಕರೆ 6.

ವಸ್ತ್ರಾಂತರಪ್ರವೇಶ vastra-antara-pravēśa. the tucking in of (the end of) a cloth. see ಸೆರ್ಗು.

ವಸ್ನ vasna. 1. cloth, a cloth, clothes

ವಸ್ನ vasna. 2. hire, wages; *price.*

ವಸ್ನಸೆ va (*i. e.* ava)-snase. = ಅವಸ್ನಸೆ. *a tendon, a nerve.*

ವಹ vaha. bearing, carrying, conveying, bringing. see ಗನ್ಧ-, ಸಿ-, ಪ್ರ-, ಲೀಲಾ-, ಹುತ-. 2, any vehicle or means of conveyance. 3, a road, a way. 4, *the shoulder of an ox.*

ವಹಣಿ vahaṇi. 1. grand display; pomp (ವಿಡಾಯ Bhn. 5).

ವಹಣಿ vahaṇi. 2. Tbh. of ವಹನ. waves, billows (ತೆರೆಗಳ್ Bhn. 15; Mhr. ವಹಾಣ, stream, flow; a brook). see Grj. 2, 106 va.

ವಹಣೆ vahaṇe. Tbh. of ವಹನೆ. (Bp. 5, 43).

ವಹನ vahana. (= ವಯನ). bearing, carrying, conveying; being carried or borne along, proceeding, moving; flowing (as a stream); (a current; a stream); (a way, see ವಹ No. 3); any vehicle or means of conveyance; a raft, a float, a boat. see ಉದ್-, ನಿರ್-, ಪ್ರ-.

ವಹನೆ vahane. = ವಹಣೆ. a river, a stream in general.

ವಹಮಾನ vahamāna. bearing, carrying, conveying; being carried or riding on; flowing; having, possessing; carriage, conduct (J. 18, 42).

ವಹವಾ vahavā. = ವಾಹವಾ. bravo! (My.).

ವಹಿ vahi. = ವಯಿ. a stitched book (for accounts, etc.); any book (Rām. 6, 45, 63; My.; Mhr., H. ವಹೀ).

ವಹಿಕ vahika. a bearer (ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಱುವವಂ Mr. 381).

ವಹಿತ್ರ vahitra. = ಬಹಿತ್ರ, etc. a raft, a float, a boat, a vessel (Bp. 8, 9; Śśv. 5, 32).

ವಹಿತ್ರಕ vahitraka. = ಬಹಿತ್ರಕ. a raft, etc. (= ವಹಿತ್ರ).

ವಹಿತ್ರಭೇದ vahitra-bhēda. a kind of vessel. see ಪಾಱು 2.

ವಹಿಲ vahila. (a current, a flow, the state of being borne along swiftly): quickness, agility (ಚಳಕ Bhn. 60, o. r. ವಹಿಲ್ ತ್ವರಿತಂ; ವೇಗಾರ್ಥಂ 65); quickly (ಗಮ್ಮನೆ Ct. II. 79; Mhr. ವಹಿಲಾ). see Bp. 16, 24; 21, 38; 23, 20; 31, 9; Śśv. 2, 33; Bh. 1, 10, 23; 8, 23, 36. 37; J. 10, 33.

ವಹಿವಾಟು vahivāṭu. = ವಯ್ವಾಟು, q. v. management. (ಬಱಕೆ G.; B. 5, 266; My.).

ವಹಿಸ್ vahis. = ಬಹಿಸ್. out, without, etc.

ವಹಿಸು vahisu. to bear, to sustain; to carry, to convey; to lead (J. 8, 44; Si. 273; My.); to appropriate to oneself (My.); to be carried along, to proceed, to become current (Rām.).

ವಹ್ನಿ vahni. *fire.* 2, the number 3 (Ch.; Mr. 540). 3, N. of a metrical foot (Ch.). 4, *lead-wort, Plumbago zeylanica.*

ವಹ್ನಿಜ vahni-ja. skanda (Mr. 16).

ವಹ್ನಿರೇತಸ್ vahni-rētas. *Śiva.*

ವಹ್ನಿಶಿಖ vahni-śikha. *safflower, Carthamus tinctorius.*

ವಹ್ನಿಸಖ vahni-sakha. the wind (Rśv. 9, 7).

ವಹ್ಲಿ vahli. speaking, telling (*cf.* ಪೇೞ್?).

ವಹ್ಲಿಕೆ vahlike. = ವಹ್ಲಿ. see ಪ್ರ-.

-ವಳ್ val. (ವ್-ಅಳ್ 4). a feminine suffix. (Śmd. 185. 186).

ವಳ್ vaḷ. (Tbh. of ವಲಯ, what covers or surrounds). = ಒಳ್, ಒಳು, ಒಳೆ, ವಳೆ, ವಳಯ q. v., ವಳೆಯ, ಪೊಳೆ. (T. ವಳ್, a leather thong).

-ವಳ vaḷa. = -ಬಳ 2, -ವಳ್ಳ, (-ವಾಡ, -ವಾಡಿ, -ವಾಳ). an affix for the formation of masculine nouns, *e. g.* ಅಡಪವಳಂ, ಮಾಸವಳಂ, ಮಡಿವಳಂ, ಪಡೆವಳಂ, ಸೆಜ್ಜೆವಳಂ, ಅಡುವಳಂ (Śmd. 234), ಪಸುಬೆವಳಂ, ಪೂವಳಂ (Śm. 67), ಜನ್ನ-, ತುಱು-, ತೋಟಿ-.

ವಳಯ vaḷaya. = ವಲಯ, (ವಳ್, etc.), ವಳೆಯ q. v. a bracelet, an armlet, a ring (ಕಟಕ Mr. 523); a zone, a girdle. 2, a circle, a boundary, a circumference (see ಇಲಾ-, ಸುತ್ತು-, ಹೊಱ-). [Ap. 1, 48]. 3, a gold or silver ring occasionally put round the hoof of a horse (ತಾವಿ Mr. 274, o. r. ಲೋಮ. see Śmd. and Kk. s. ವಳೆಯ).

ವಳಾವಳಿ vaḷāvaḷi. restless anxiety [ಆಱಯದೆ ವಳಾವಳಿಯಿನ್ದ ನಾ ಮಾಡಿದಹೆನೆನ್ದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿನ್ದ ಕೈಕೊಣ್ದು ಇಲ್ಲದುದನುಣ್ಣುಮಾಡಿ ಇತ್ತು ಪಡೆದು ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಮ್ಬ ಬಯಕೆಯ...ಇರವಿನ ಪರಿಯ ನೋಡಾ Cv. 683]; (Bh. 3, 2, 23; Mhr. ವಳ ವಳ).

-ವಳಿ vaḷi. (= -ಪಡಿ 1, etc.). an affix for forming neuter nouns, *e. g.* ನಡೆವಳಿ, ನುಡಿವಳಿ, ಸಲ್ಲಳಿ (Śmd. 252), ಹುಟ್ಟುವಳಿ.

ವಳಿ vaḷi. = ವಲಿ 1. a wave; a wrinkle (ತೆರೆ Ct. I, 59; Cpr. 2, 83; see ತ್ರಿವಳಿ). 2, a mode in saṅgīta (Grj. 2, 106 va.; V. 11, 9).

-ವಳಿಗ vaḷiga. = -ವಣಿಗ, etc. an affix. see ಕಳ-, ಮಡ-.

ವಳಿಗೆ vaḷige. (Śmd. 39). = ವಱಗೆ, ಪೊಳಿಗೆ. (Tbh. of ವಟಿಕೆ). a round lump or mouthful of food (ಜೇವಣ, ಕವಳ, ತುತ್ತು Kk. 46; Śm. 59).

ವಳಿತ vaḷita. = ವಲಿತ. a circle, a district, a territory, a dependency (J. 28, 53; 31, 19. 27; My.; Te. ವಳಿತ).

ವಳಿತ್ರಯ vaḷi-traya. = ತ್ರಿವಳಿ. three folds. (J. 8, 19).

ವಳೆ vaḷe. = ವಳ್, etc., ಪೊಳೆ. ವಳೆಯೆನಲ್ ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Śm. 41, o. r. ಪೊಳೆಯೆನಲ್). see ಪ್ರಭಾ-.

ವಳೆಯ vaḷeya. = ವಳಯ, etc. (ಆವಾಪ, ಪಾರಿಹಾರ್ಯ, etc. Mr. 340). ಒಳೆನ್ದು, ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Śmd. II). ಪೊಳೆಯೆನಲ್ ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Śmd. 41, o. r. ವಳೆ). ಪೊಳೆಯೆನಲ್ ಕುದುರೆಯ ವಳೆಯಂ (Kk. 81, o. r. ವಳಯಂ). ಬೆಟ್ಟಿದುವುಮಣಿಪ್ಪ ಲೋಹಖುರವಳೆಯಂಗಳ್ (Śmd. 120). see ಸುತ್ತು-, ಹೊಱ-.

-ವಳ್ತಿ vaḷti. the feminine form of -ವಳ. see ಗಟ್ಟಿ-, ತುಱು-.

-ವಳ್ಳ vaḷḷa. = -ವಳ, *e g.* ಅಡಪವಳ್ಳಂ, ಮಾಸವಳ್ಳಂ, ಮಡಿವಳ್ಳಂ (Śmd. 234).

ವಱಗೆ vaḷige = ವಳಿಗೆ q. v. (Śmd. 39).

-ವಾ v-ā. (*i. e.* the lengthened-ಅ 8). = -ಅ 8, q. v., -ವ 3. ತಿಳಿಸುವಾ! (B. 3, 83). ನೋಡುವಾ! (B. 5, 150). ಮಾಡುವಾ! (My.).

ವಾ vā. 1. *or* (ಪ್ರತ್ಯುಪಮಾವಿಶೇಷ, ಪ್ರತ್ಯುಪಮಾನಗಳು Nn. 139; ಪ್ರತ್ಯುಪಮೆ Mr. 533); *either-or not* (ವಿಕಲ್ಪ 533); else; *as if*; or else

ವಾ vā. 2. Tbh. of ವಾಃ (ಜಲ, ಉದಕ Nn. 139). see ವಾರಾಶಿ.

ವಾಂಶಿಕ vāṁśika. (fr. ವಂಶ). a flute-player. (Cpr. 6, 86 va.).

ವಾಂಶ್ಯ vāṁśya. (fr. ವಂಶ). = ವಾಸ 1, q. v. made of bamboo (Sk. ವಾಂಶ).

ವಾಃ vāḥ. = ವಾರ್. water.

ವಾಃಕಣ vāḥ-kaṇa. a water-drop (Cpr. 4, 46).

ವಾಃಕಿಟಿ vāḥ-kiṭi. water-pig: a porpoise. (R.).

ವಾಃಕೇಲಿ vāḥ-kēli. sporting or gamboling in water (Cpr. 1, 100).

ವಾಃಕ್ರೀಡೆ vāḥ-krīḍe. = ವಾಃಕೇಲಿ. (Cpr. 7, 148).

ವಾಕ್ vāk. = ವಾಕ್ಕು, ವಾಚ್. speech; Sarasvati. (ಶಾರದೆ, ಸರಸ್ವತಿ Nn. 28).

ವಾಕ vāka. sounding; speaking. see ವಿ-.

ವಾಕರಿಕೆ vākarike. = ಓಕರಿಕೆ, etc. vomiting. (My.; Te. ವಾಕರ).

ವಾಕರಿಸು vākarisu. = ಒಕ್ಕರಿಸು, etc. to vomit. (My.).

ವಾಕಳಿಕೆ vākaḷike. = ವಾಕರಿಕೆ. (My.).

ವಾಕಳಿಸು vākaḷisu. = ವಾಕರಿಸು. (My.).

ವಾಕಿಂಗ್ vāking. "walking" (Si. 275). [E.].

ವಾಕು vāku. (curvature, Mhr.): an ornament for the wrist (of females and children, My.; Si. 219; Mhr. ವಾಕ, ವಾಂಕ).

ವಾಕುಚಿ vākuci. = ಬಾವುಜಿಗೆ, ಬಾವುಜೆ, ವಾಕುಷಿ, ವಾಗುಜಿ, ವಾಗುಷಿ. *the plant called purple flea-bane, Vernonia anthelmintica* Willd. (Serrata anth. Lin.; ಬಾವುಜಿ Mr. 122).

ವಾಕುಷಿ vākuṣi. = ವಾಕುಚಿ. see Nr. s. ಬಾವುಜಿಗೆ.

ವಾಕ್ಕಲಹ vāk-kalaha. speech-strife: quarrel, dispute (My.).

ವಾಕ್ಕು vākku. Tbh. of ವಾಕ್ (Śmd. 106; ವಾಗ್ದೇವಿ 2 Cm.).

ವಾಕ್ಕುಟಿಲ vāk-kuṭila. a man who is crooked or dishonest in his speech (My.); dishonesty in speech (My.).

ವಾಕ್ಕೋವಿದ vāk-kōvida. skilled in speech or language (ವಾಕ್ಪ್ರೌಢ Śmd. 174 Cm.).

ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯ vāk-cāturya. cleverness of speech (My.). ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯವಿದ್ದವನಾದರೆ ನಾಕ ಸೇರುವನೇ? (Prv.).

ವಾಕ್ಚಾಪಲ್ಯ vāk-cāpalya. volubility of speech; rattle, gabble (My.).

ವಾಕ್ಪಟುತ್ವ vāk-paṭutva. skill or ability in speech, eloquence (My.).

ವಾಕ್ಪತಿ vāk-pati. *eloquent; an eloquent man.* 2, Bṛihaspati (Mr. 38; Kāvy. I, 5, 47).

ವಾಕ್ಪರಿಣತ vāk-pariṇata. proficient in speech or language (ವಾಕ್ಪ್ರೌಢ Śmd. 249 Cm.).

ವಾಕ್ಪಾರುಷ್ಯ vāk-pāruṣya. harshness or severity of language; wordy violence; scurrility (My.).

ವಾಕ್ಪೌರುಷ vāk-pauruṣa. power in speaking or using big words (My.).

ವಾಕ್ಪ್ರಗುಮ್ಫನ vāk-pra-gumphana. stringing together or good arrangement of words (Cpr. 1, 59).

ವಾಕ್ಪ್ರೌಢ vāk-prauḍha. proficient in speech or language (see ವಾಕ್ಕೋವಿದ, ವಾಕ್ಪರಿಣತ).

ವಾಕ್ಪ್ರೌಢಿ vāk-prauḍhi. proficiency in speech or language (Cpr. 1, 11).

ವಾಕ್ಯ vākya. *speech*, saying, assertion, statement; a word (ಸೊಲ್ Ct. II, 97). 2, *a sentence*; a period (Śmd. 170-172; Kāvy. I, 1*b*, 32-41; II, 2, B, 1. 2); prose (Śmd. 80). 3, a rule, a precept, an aphorism.

ವಾಕ್ಯಖಣ್ಡ vākya-khaṇḍa. syntax (My.).

ವಾಕ್ಯದೀಪಕ vākya-dīpaka. illustration or explanation of a sentence (Śmd. 177).

ವಾಕ್ಯದೋಷ vākya-dōṣa. a fault of the sentence; a violation of certain rules of poetical composition (Kāvy. II, 2, B, 1 seq.).

ವಾಕ್ಯನಿರ್ವಾಹ vākya-nirvāha. the completion or end of a sentence (Śmd. 173).

ವಾಕ್ಯಮಾಲೆ vākya-māle. a line of words: a sentence (Śmd. 92).

ವಾಕ್ಯವಿದ vākya-vida. possessed of the knowledge of words or language (ಉಕ್ತಿವಿದ Śmd. 102 Cm.).

ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನ vākya-vēṣṭana. a complex of (*e. g.* saṁskṛita) words: a quotation (Śmd. 73).

ವಾಕ್ಯಶೇಷ vākya-śēṣa. the remainder of a speech, anything intended to be said but left unsaid. (R.).

ವಾಕ್ಯಾನ್ವಯ vākya-anvaya. the natural order, or logical connection, of words in a sentence (Śmd. 174).

ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ vākya-artha. the meaning of a word or sentence (Kāvy. II, 1, 6). 2, inquisition concerning a doctrine, etc.: a disputation, a discussion; a lecture (My.).

ವಾಕ್ಯಾಲಂಕಾರ vākya-alaṅkāra. *an expletive.*

ವಾಕ್ಯೋಪಮೆ vākya-upame. a kind of simile [Kr. 3, 83]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ವಾಕ್ಶ್ರೀ vāk-śrī. the beauty of speech; Sarasvatī (Cpr. 2, 1; 4, 10).

ವಾಕ್ಶ್ರೀನಿವಾಸ vāk-śrī-nivāsa. the beauty of speech dwelling in or on (Kāvy. III, 3, B, 173; Ct. II, 122).

ವಾಕ್ಸುವರ್ಣ vāk-suvarṇa. speech considered as gold (Cpr. 1, 60).

ವಾಗ್ vāg. = ವಾಕ್. — ವಾಗ್ಝರಿ. good style of composition (My.). — ವಾಗ್ವ್ಯಯ. expenditure of words or speech, waste of breath (My.).

ವಾಗಾಡಂಬರ vāg-āḍambara. a vain display of words (My.).

ವಾಗೀಶ vāg-īśa. *a master of language, an eloquent man.* 2, Bṛihaspati. 3, Brahmā. 4, N. of a man (Rśv. 1, 77). — ವಾಗೀಶಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 44, 47).

ವಾಗೀಶ್ವರ vāg-īśvara. Brahmā (My.).

ವಾಗೀಶ್ವರಿ vāg-īśvarī. Sarasvatī (My.).

ವಾಗು vāgu. = ವಾಗುಸ. a sort of large fish (ಮದ್ಗು, ಶೃಂಗಿ, ಹೆಮ್ಮಾನ್ Mr. 409).

ವಾಗುಜಿ vāguji. = ವಾಕುಚಿ, etc. a kind of plant. (Sk.).

ವಾಗುರ vāgura. = ವಾಗುರೆ. (ಜಾಲಿಕ, ಬೆಳ್ಳಾರ Mr. 380).

ವಾಗುರಿಕ vāgurika. *one who uses nets for catching deer*, etc.

ವಾಗುರೆ vāgure. *a net* (for catching deer or wild animals), *a snare, a noose.*

ವಾಗುಷಿ vāguṣi. = ವಾಕುಚಿ. a kind of plant. see Nr. s. ಬಾವುಚಿಗೆ.

ವಾಗುಸ vāgusa. = ವಾಗು. (Sk.). see ಹೆಮ್ಮಾನ್.

ವಾಗೆ vāge. = ವಾಘೆ. *a bridle* (ವಲ್ಗೆ, ಕುಶೆ, ರಶ್ಮಿ Hlā.).

***ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರ vāk-gēya-kāra.** a composer of musical compositions.

ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರತೆ vāk-gēya-kārate. performance of good composition and song (Cpr. 2, 14 va.).

ವಾಗ್ಜಾಲ vāg-jāla. a congeries of words; prate, gabble (My.).

ವಾಗ್ಝರಿ vāg-jharī. current of words: good style of composition.

ವಾಗ್ದತ್ತ vāg-datta. promised; a promise (My.); betrothed.

ವಾಗ್ದರಿದ್ರ vāg-daridra. poor in speech, of few words, speaking little or humbly, speaking guardedly. (R.).

ವಾಗ್ದಾನ vāg-dāna. giving by promise; betrothing; a promise.

ವಾಗ್ದೃಷ್ಟ vāg-dṛiṣṭa. verbal evidence (Bp. 51, 12).

ವಾಗ್ದೇವತೆ vāg-dēvate. = ವಾಗ್ದೇವಿ. (Kāvy. I, 1a, 4).

ವಾಗ್ದೇವಿ vāg-dēvī. the goddess of speech or eloquence: Sarasvatī (Śmd. 1).

ವಾಗ್ಬಲ vāg-bala. powerful in speaking; the power of speech (My.).

ವಾಗ್ಮಿ vāgmī. speaking much, loquacious, talkative, verbose. 2, *speaking well, eloquent*; an eloquent man (ಚರ್ಮಣ, ಮೇಳಯಿಸ್ಸು ನಾನಾ ರವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಗೆಯ್ವುವಂ Mr. 360).

ವಾಗ್ಯತ vāg-yata. reserved in speech, taciturn, silent. (R.).

ವಾಗ್ರುತ vāg-ruta. a deaf man (? ಕೇಳದವಂ Mr. 440; text corrupt).

ವಾಗ್ವರ vāg-vara. Brahmā; Bṛihaspati (Śśv. 5, 27).

ವಾಗ್ಬಾಣ vāg-vāṇa. a word considered as an arrow (Cpr. 1, 44).

ವಾಗ್ವಾದ vāg-vāda. quarrel, verbal dispute (My.).

ವಾಗ್ವಿದ vāg-vida. clever in speech, skilled in language (Śmd. 398).

ವಾಗ್ವಿಭವ vāg-vibhava. power, or excellence, of speech or diction (Kāvy. I, 5, 50).

ವಾಗ್ವಿರೋಧ vāg-virōdha. enmity appearing in words (My.).

ವಾಗ್ವೃಷ್ಟಿ vāg-vṛiṣṭi. a shower of words (Cpr. 3, 68).

ವಾಘೆ vāghe. = ವಾಗೆ. (ಕುಶೆ, ರಶ್ಮಿ Mr. 274; Grj. 2, 106 va.; J. 13, 24).

ವಾಙ್ vāṅ. = ವಾಗ್.

ವಾಙ್ನಿಷ್ಠುರ vāṅ-niṣṭhura. cruelty shown by words (My.).

ವಾಙ್ಮನಸು vāṅ-manasu. speech and mind (Bp. 50, 70).

ವಾಙ್ಮಯ vāṅ-maya. relating to speech; consisting of words; eloquent, rhetorical; speech; eloquence; rhetoric. (R.); [literature].

ವಾಙ್ಮಾಧುರ್ಯ vāṅ-mādhurya. sweetness or pleasantness of speech (My.).

ವಾಙ್ಮುಖ vāṅ-mukha. *the opening or commencement of a speech, an exordium.*

ವಾಙ್ಮೂಲ vāṅ-mūla. origin of words: deposition (Tc.; My.).

ವಾಚ್ vāc. = ವಾಕ್, ವಾಕ್ಕು, (ವಾಗ್, ವಾಙ್). speaking; speech; voice; talk; language; discourse. 2, *a word;* a saying. 3, *the goddess of speech, Sarasvatī* (ಶಾರದೆ, ವಾಕ್, ಸರಸ್ವತಿ Nn. 28).

ವಾಚಂಯಮ vācaṁ-yama. speech-restrainer: *a sage who practises rigid taciturnity.*

ವಾಚಕ vācaka. speaking, reading; declaratory, expressing, signifying; verbal, expressed by words; a speaker, a reader; *a word.* see Ch. v. 1. 18; ಭೂ-. — ವಾಚಕದಾಟಿ. fluency in reading (My.).

ವಾಚಕತೆ vācakate. expressiveness, significance; the meaning that is intended to be expressed (Kāvy. III, 1, A, 13-15).

ವಾಚಕಶಕ್ತಿ vācaka-śakti. power in reading (My.).

ವಾಚನ vācana. the act of reciting or reading, recitation. 2, the act of relating or declaring, proclamation, declaration. see ಸ್ವಸ್ತಿ-.

ವಾಚನೆ vācane. = ಬಾಚನೆ, ವಾಚನ.

ವಾಚಸ್ಪತಿ vācas-pati. the lord of speech: Bṛihaspati.

ವಾಚಾಗುರು vācā-guru. a teacher of sacred texts (Bp. 1, 1).

ವಾಚಾಟ vācāṭa. *talkative, loquacious.*

ವಾಚಾಮಗೋಚರ vācāma-agōcara. impossible to be expressed by words (My.).

ವಾಚಾಂಬಿಕೆ vācā-ambike. Sarasvatī; N. of the mother of the poet Argaḷa (Cpr. 1, 54).

ವಾಚಾಲ vācāla. *talkative;* boasting.

ವಾಚಾಲಕ vācālaka. = ವಾಚಾಲ. (My.).

ವಾಚಿ vāci. = ಹಾಮುಚಿ. a kind of creeper. (Te.). — ವಾಚಿ ತೀಗೆ. = ಹಾಮುಚಿಬಳ್ಳಿ. (Si. 158; Te.).

ವಾಚಿ vāci. (= ವಾಕ್ 4). speaking, uttering, expressing; what expresses: a word. see ಕ್ರಮ-, ಗುಣ-, ಭಾವ-, ಮನೋಹರ-. 2, expressing genus, generic. 3, a word which defines or limits the meaning of another word; an epithet, an attribute, an adjective (ವಿಶೇಷ Nn. 103, o. r. ವಿಶೇಷಣ). 4, a speaker, a counsellor, a minister (ಪ್ರಧಾನ, ಸಚಿವ 103). 5, Sarasvatī (ಸರಸ್ವತಿ 103). 6, an attribute, a quality, a good quality: good or improved state or condition (ಗುಣ 103).

ವಾಚಿಕ vācika. verbal, oral. 2, *communicated by speech or by word of mouth.* 3, news, tidings, intelligence.

ವಾಚಿಸು vācisu. to speak, to say, to utter, to declare (Rām. 1, 16, 6; J. 11, 30; 26, 15. 49; 29, 4).

ವಾಚೆ vāce. ವಾಚಾ. speech; a holy word, a sacred text, a divine utterance; an oath.

ವಾಚೋಯುಕ್ತಿ vācas-yukti. possessing fitness or dexterity of speech.

ವಾಚೋಯುಕ್ತಿಪಟು vācōyukti-paṭu. *skilled in fitness of speech, eloquent.*

ವಾಚ್ಯ vācya. to be spoken or said, proper (or possible) to be said. 2, to be spoken against, blamable, censurable, contemptible. 3, to be predicated (of anything), attributive, adjective, declinable as an adjective, taking three genders. 4, that which may be said of anything. 5, a predicate (in grammar). 6, the voice of a verb. see Ch. v. 1; Kāvy. III, 3, B, 159.

ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ vācya-liṅga. adjective gender, *i. e.* gender that depends on the word which is to be distinguished or defined (ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗ Śmd. 108. 109); *adjusting itself to the gender of a noun, being an adjective.*

ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಕ vācya-liṅgaka. *being an adjective.*

ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಕತ್ವ vācya-liṅgakatva. *the state of being an adjective.*

ವಾಚ್ಯಾವಾಚ್ಯ vācya-avācya. proper to be said and improper to be said (My.).

ವಾಜ vāja. = ಓಜ. an artificer, etc. (My.). ವಾಜರ ಮನೆ (ಆವೇಶನ, ಶಿಲ್ಪಶಾಲೆ Si. 108).

ವಾಜ vāja. strength, vigour, energy. 2, *speed* (ತೂರ್ಣ, ಬೇಗ Nn. 124). 3, one of the paces of a horse (ಅಶ್ವಗತಿ, ಕುದುರೆಯ ನಡೆ 124; ತುರಗಗತಿ Mr. 524). 4, boiled rice, food in general, vegetable food (ಶಾಕ, ಮೇಲೋಗರ 124; ಶಾಕ 524). 5, clarified butter, ghee (ಘೃತ, ತುಪ್ಪ 124; ತುಪ್ಪ 524). 6, *a wing; the feather of an arrow* (ಛದ, ಗರಿ 124; ಗರಿ 524). 7, a mantra or prayer concluding a sacrifice (ಮಹಾಮಂತ್ರ, ಯಜ್ಞದ ಕಡೆ 124; ಕ್ರತುವಿನಮಂತ್ರ 524). 8, N. of a tree (ತರುಭೇದ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 124; ತರು 524; *cf.* ವಾಜಿ No. 7?).

ವಾಜಪೇಯ vāja-pēya. *N. of a particular sacrifice.*

ವಾಜಿ vāji. strong, powerful, impetuous; swift. 2, *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 14. 51; ತುರಗ, ಕುದುರೆ 75). 3, *a bird* (ವಿಯಚ್ಚರ, ಪಕ್ಷಿ 75). 4, *an arrow* (ಮಾರ್ಗಣ, ಬಾಣ 75). 5, a bone (? ಅಸ್ಥಿ 75, o. r. ಅಸ್ತ್ರ). 6, an enemy (ರಿಪು, ಹಗೆ 75). 7, the plant ವಾಜಿದಂತಕ.

ವಾಜಿತರ vāji-tara. a mule (ಅಶ್ವತರಿ, ಹೇಸರಗತ್ತೆ Mr. 186).

ವಾಜಿದಂತಕ vāji-dantaka. *the shrub Justicia adhatoda* (and ganderussa Lin., = ಆಟರೂಷ).

ವಾಜಿಧ್ವಾನ vāji-dhvāna. neighing (ಪುಂಡರೀಕ, ಕುದುರೆಯ ಧ್ವನಿ Nn. 18).

ವಾಜಿನಿ vājini. *a mare.*

ವಾಜಿಬಿ vājibi. fit, proper, right (My.; Br.; Mhr., H. ವಾಜಬೀ, ವಾಜವೀ).

ವಾಜಿಮಿ vājimi. = ವಾಜಿಬಿ. (My.).

ವಾಜಿಮೇಧ vāji-mēdha. a horse-sacrifice (J. 2, 25. 66).

ವಾಜಿಶಾಲೆ vāji-śāle. *a horse stable.*

ವಾಂಚಲ್ಯ vāñcalya. Tbh. of ವಾತ್ಸಲ್ಯ. (My.).

ವಾಂಛಿತ vāñchita. *wished, desired, longed for.*

ವಾಂಛಿಸು vāñchisu. to wish, to desire (My.).

ವಾಂಛೆ vāñche. *wish, desire*; desire for.

ವಾಟ vāṭa. 1. = ಓಟ. running [colloq.]. (My.).

ವಾಟ vāṭa. 2. a slope, an incline, as of the ground, of a roof, of a water-course, etc. (My.; Te.; T., M. ವಾಟ್ಟ; *cf.* ವಾರೆ & ವಾಲು). ಕ್ರಮದಿನ್ದ ವಾಟವಾಗಿ ಇಳಿಯುತಕ್ಕ ನೆಲ (ಪ್ರವಣ Si. 421).

ವಾಟ vāṭa. (= ಬಟ್ಟ1, ಬಾಟ, ಬಾಡು, ವಡ). *an enclosure*, a piece of enclosed ground, a court-yard, a compound. 2, a garden a park, a plantation. 3, the enclosure of a town or village, a fence, a wall, a hedge, etc. 4, a road, a way (*cf.* ಬಟ್ಟೆ 1); a street (see ವೇಶ್ಯಾ-). 5, course, procedure (Mhr.). 6, made of the vaṭa-tree.

ವಾಟಿ vāṭi. 1. a garden. see ಪುಷ್ಪ-.

ವಾಟಿ vāṭi. 2. a street (My.; ಓಣಿ G.). 2, = ಟೊಂಕ (G.).

ವಾಟಿಕ vāṭika. = ಬಾಡಗ, ವಾಡಿಗ. a gardener. 2, a garden (see ಪುಷ್ಪ-).

ವಾಟಿಕೆ vāṭike. an enclosure; a garden. see ಅನ್ನ-, ಪುಷ್ಪ-, ವೃಕ್ಷ-.

ವಾಟೆ vāṭe. = ಓಟೆ 1. jungle reed (My.).

ವಾಟೆ vāṭe. 1. = ಓಟೆ 2. q. v. stone of mango. (My.).

ವಾಟೆ vāṭe. 2. = ಓಟೆ 1, etc. shell of cocoanut. (My.).

ವಾಟ್ಯಾಲಕ vāṭyālaka. *the plant Sida cordifolia or rhomboidea* (= ಬಲೆ).

-ವಾಡ vāḍa. = -ವಾಳ. see ಕುಳ-.

ವಾಡಬ vāḍaba. = ವಾಡವ.

ವಾಡಬಾನಲ vāḍaba-anala. = ವಾಡವಾನಲ. (ವಾಡವ, ವಡಬಾಗ್ನಿ Nn.13).

ವಾಡವ vāḍava. = ಬಾಡಬ, ಬಾಡವ, ವಾಡಬ, ವಾರುವ. *submarine fire* (ವಡವಾನಲ, ವಡಬಾಗ್ನಿ Nn. 13). 2, the lower regions (at the south-pole, ದಾನವವಾಸ, ರಸಾತಲ 13). 3, a country (ಜನಾನ್ತ, ದೇಶ 13). 4, *a Brāhmaṇa* (ವಿಪ್ರ 13). 5, *a stud, a collection of mares;* a horse (ತುರಂಗ, ಕುದುರೆ 13).

ವಾಡವಾಗ್ನಿ vāḍava-agni. = ಬಾಡಬಾಗ್ನಿ. submarine fire.

ವಾಡವಾನಲ vāḍava-anala. *the fire of the lower regions.*

ವಾಡವಾಮುಖ vāḍavā-mukha. = ವಡವಾಮುಖ. (ವಾರಿಧಿಯ ಕಿಚ್ಚು Mr. 48).

ವಾಡವೇಯ vāḍavēya. = ಬಾಡಬೇಯ. *a bull, an ox.*

ವಾಡವ್ಯ vāḍavya. *a number of Brāhmaṇas.*

-ವಾಡಿ vāḍi. (= -ವಳ). an affix. (Te. ವಾಡಿ, ವಾಳ). see ನಾಯಕವಾಡಿ.

ವಾಡಿ vāḍi. an enclosure; an enclosing wall (Mhr., H.); an enclosed piece of meadow-field, or garden-ground; a hamlet (*cf.* ಪಾಡಿ); a division of the suburban portion of a city (Mhr. ವಾಡೀ).

ವಾಡಿಕೆ vāḍike. (fr. ಬಟು 1). usage, custom, practice; the state of being habitual, that of being well known by practice (My.; ರೂಢಿ G.; Tu.; Te. ವಾಡಿಕೆ, ವಾಡುಕೆ, ವಾಳಿ; T.; Te. ವಾಡು, to use, make use of). ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಗಳ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗೆಗಳಾಗುವವು (B. 3, 36). ಚಿನ್ನವು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ರಜಗಳ ರೂಪದಿನ್ದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (4, 105). ದಿವಸ ಹೋದವರಿಗೆ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಅಷ್ಟು ನಿದ್ದೆ ಬೇಕಾಗುವದಿಲ್ಲ (4. 135). ನನಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲ (My.). ವಾಡಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನಾದರೆ ಹಾಡಿಕೆ ತಿಳಿಯುವದೇ? (Prv.). see ಲೋಕ-.

ವಾಡಿಗ vāḍiga. a gardener. (Tbh. of ವಾಟಿಕ). = ಬಾಡಗ. see ಹುವ್ವಾಡಿಗ, ಹೂವಾಡಿಗ.

ವಾಡೆ vāḍe. = ಓಡೆ. q. v. a broad burnt earthen hoop used for walling the inside of wells, etc. (My.; ಕುಸೂಲ, ಗಳಿಗೆ Si. 416).

ವಾಢ vāḍha. = ಬಾಡ No. 1. *hard, firm, strong;* much, abundant, excessive, exceeding. ವಾಢಂ, *much, excessively; indeed, truly, surely, positively, very well, yes.*

ವಾಣ vāṇa. = ಬಾಣ. arrow. see ವಾಗ್-.

ವಾಣಿ vāṇi. 1. = ಬಾಣಿ. *sound, speech; noice.* 2, *Sarasvati* (ಗೋ. ಸರಸ್ವತಿ Nn. 5; ಸರಸತಿ, ಬಾಣಿ, etc. Kk. 9). 3, speaking. 4, (fr. ವಾಣ) having an arrow or arrows. 5, = ವಾಣಿಜ, a Banyan (Mhr.). 6, an oil-miller, an oilman (T. ವಾಣಿಯ). ವಾಣಿ ಗಾಣಿ (= ಗಾಣಿಗ) ತೇಲಿ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). 7, articles of trade (see ಹಸರುವಾಣಿ). — ವಾಣಿಯರಸ. -ಅರಸ. Brahmā (Bp. 46, 78).

ವಾಣಿ vāṇi. 2. *weaving;* a weaver's loom.

ವಾಣಿಗ vāṇiga. a knave (Bp. 28, 19; in a corrupt line of Ct. I, 84 there is: ವಾಣಿಗ ರಕ್ಕು, the metre would require ರಕ್ಕಂ, whether ಕಕ್ಕಂ; o. r. is ಕಂಕಂ).

ವಾಣಿಜ vāṇija. = ವಾಣಿಯ No. 1. *a merchant,* a Banyan.

ವಾಣಿಜತನ vāṇijatana. traffic, trade. ರೇಣು ಮಾಣಿಕವಾದರೂ ವಾಣಿಜತನ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ವಾಣಿಜ್ಯ vāṇijya. = ವಾಣಿಯ No. 2. *traffic, trade* (ಹರದು Mr. 346).

ವಾಣಿಜ್ಯತನ vāṇijyatana. = ವಾಣಿಜತನ. (My.).

ವಾಣಿನಿ vāṇini. *a sharp or clever woman, a shrewd woman* (ವಿದಗ್ಧೆಯುಂ ಮುಗ್ಧೆಯುಮ್ ಆಗಿರ್ಪವಳು Hlā.; ಮುಗ್ಧೆ Mr. 306). 2, *a dancing girl.* 3, *a drunken woman,* one literally or figurativley intoxicated, *a passionate woman* (ಮತ್ತೆ Hlā.; ಸೊಕ್ಕಿದವಳು Nr.).

ವಾಣಿಯ vāṇiya. Tbh. of ವಾಣಿಜ. (C. Bp. 47, 41; Bh. 8, 24, 42). 2, Tbh. of ವಾಣಿಜ್ಯ. (Bh. 2, 15, 37).

ವಾಣೀಶ vāṇi-īśa. Brahmā, one of the attendants on Śiva. ಶ್ರೀಮಾಣಿಕೀಶ ಯಕ್ಷೇಶ ವಾಣೀಶರ್ ಎಮ್ಬವರು (ಶಿವನ) ನಿಜಮಿತ್ರರಕ್ಕು (Mr. 13).

ವಾಣೀಶ್ವರ vāṇi-īśvara. Brahmā (Bp. 1, 46).

ವಾತ vāta. blown; extinguished. 2, *wind, air, breeze.* 3, wind or air, as one of the humours of the body. 4, morbid affection of the windy humour, rheumatism, gout. 5, N. of a metrical foot (Ch.). ನಾತವಾಗಲಿ ಪರಿಮಳವಾಗಲಿ ವಾತಕ್ಕೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. — ನಾಥನಾದರೂ ವಾತ ಬಿಡದು (Prvs.). see ಮಜ್ಜಸಾರ.

ವಾತಕ vātaka. *the plant Marsilea quadrifolia* Lin. (= ಅಶನಪರ್ಣಿ; see ಮೊಬಗು 3).

ವಾತಕಿ vātaki. *rheumatic, gouty.*

ವಾತಕುಮ್ಭ vāta-kumbha. *the part of an elephant's forehead below the frontal sinuses.*

ವಾತಗುಲ್ಮ vāta-gulma. acute gout (Sk., Mhr.), attended by an induration of the mesenteric glands (C.).

ವಾತಜ್ವರ vāta-jvara. fever occasioned by the prevalence of the vāta-humour (My.).

ವಾತಧಾತು vāta-dhātu. one of the (three) arteries near the wrist (My.).

ವಾತನಾಡಿ vāta-nāḍi. = ವಾತಧಾತು. (My.).

ವಾತನಾರಾಯಣ vāta-nārāyaṇa. a small plant of which the fruits are eaten and the leaves, roots, etc. used to remove rheumatism (My.; also ವಾತನಾರಾಯಣಿ).

ವಾತಪೂರಣ vāta-pūraṇa. a flag (Bp. 6, 21).

ವಾತಪೋಥ vāta-pōtha. *the Palāśa tree Butea frondosa.*

ವಾತಪ್ರಕೋಪ vāta-prakōpa. excess of vāta in the body (My.).

ವಾತಪ್ರಮಿ vāta-prami. *a sort of swift antelope.*

ವಾತಮಣ್ಡಲಿ vāta-maṇḍali. wind-circle: a whirlwind (ಸುಟಿಯ ಅನಿಲ Mr. 50).

ವಾತಮೃಗ vāta-mṛiga. *a sort of swift antelope.*

ವಾತರೋಗ vāta-rōga. rheumatism, gout (My.; B. 4, 71). ವಾತರೋಗವಿದ್ದವನಾದರೆ ವಾದ್ಯ ಬಾಜಿಸುವನೇ? (Prv.).

ವಾತರೋಗಿ vāta-rōgi. *afflicted with vātarōga.*

ವಾತಶರೀರ vāta-śarīra. a body afflicted with vāta (My.). ವಾತಶರೀರಿ, a person who has such a body (My.).

ವಾತಸಹ vāta-saha. *afflicted with vāta.*

ವಾತಸುತ vāta-suta. Hanumat (Rām. 4, 1, 16).

ವಾತಾಯನ vāta-ayana. = ಬಾದಣ, ಬಾದವಣ. *an air-passage, an air-hole, a window.*

ವಾತಾಯು vātāyu. *an antelope, a deer.*

ವಾತಾಶನ vāta-aśana. the act of eating wind (Śśv. 2, 99). 2, a serpent (My.). 3, a tiger (My.).

ವಾತಾಹಾರ vāta-āhāra. = ವಾತಾಶನ No. 1. (My.).

ವಾತೂಲ vātūla. *afflicted with vāta.* 2, mad, insane. 3, *a whirlwind, a gale.*

ವಾತೂಲಿಕೆ vātūlike. = ವಾತೂಲ No. 3. (Cpr. 4, 18 va.).

ವಾತ್ಯೆ vātye. *a whirlwind, a gale.*

ವಾತ್ಸಕ vātsaka. (fr. ವತ್ಸ). *a herd of calves.*

ವಾತ್ಸಲ್ಯ vātsalya. (fr. ವತ್ಸಲ). = ವಾಂಚಲ್ಯ. lovingness: tender fondness (J. 18, 60; My.; ಮಮತೆ G.).

ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನ vātsyāyana. N. of a muni and of a writer on amorous subjects (Rśv. 1, 135 va.).

ವಾದೆ vāda. 1. = ಓದೆ. a ditch, a trench; a pitfall for catching elephants (Te. ಓದ; Abhā. 2, 4; *cf.* ವಾರಿ 3 No. 4?).

ವಾದೆ vāda. 2. (= ಓಮ, etc.). bishop's weed. — ವಾದಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. bishop's weed (My.).

ವಾದ vāda. = ಬಾದು 1. speaking, talking. 2, sound, sounding; playing a musical instrument (see ವೀಣಾ-). 3, discourse, conversation. 4, disputation, debate, dispute, controversy, words (ಮೃತ, ಜಗಳ Nn. 11). 5, explanation, exposition. 6, a plaint, a suit at law. 7, report, rumour. ವಾದ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಹಾದರ ಕಲಿತು ಕೊಣ್ಡ. — ಭೇದಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ವಾದಾ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (Prvs.). 8, a

marvellous skill or siddhi (to make gold, etc. ದಳ, ರಸವಾದ Nn. 9; My.; Abhā. 2, 37; see ರಣ-, ರಸ-).

ವಾದಕ vādaka. speaking; a speaker. 2, a player of a musical instrument, a musician (Śmd. 46). ಪಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ ಬಾಜಿಸಿದಂ (296).

ವಾದನ vādana. the act of sounding; instrumental music; the sound of musical instruments.

ವಾದನಕ್ರಿಯೆ vādana-kriye. the sounding of musical instruments. see ಮೊಳಗು.

ವಾದನದಣ್ಡ vādana-daṇḍa. *a stick, etc. for striking a musical instrument, a plectrum, etc.* (ವಾದ್ಯಮಂ ನುಡಿಸುವ ಕುಡುಹು Śmd. 46 Cm.). *cf.* ವಾದ್ಯಕೋಣ.

ವಾದನವಿಧಿ vādana-vidhi. a mode of the sound of musical instruments. see ಮೊಳಗು.

ವಾದಪ್ರತಿವಾದ vāda-prativāda. a set disputation, assertion and counter-assertion, dispute, debate (My.; B. 5, 226).

ವಾದವಿವಾದ vāda-vivāda. a discussion about any statement, argument and disputation, dispute, debate, argumentation (B. 4, 206; My.).

ವಾದಿ vādi. speaking; asserting; disputing. 2, a speaker. 3, a disputant; a dialectician (ತಾರ್ಕಿಕ, ಮೇಲಟಾದು ತರ್ಕಿಪಂ Mr. 360; Bp. 53, 67). 4, a plaintiff, an accuser. 5, an explainer, an expounder of the law, śāstras, etc., a great personage or doctor (ನರೇನ್ದ್ರ Nn. 136; Mr. 490). 6, one who maintains any particular system of doctrine (see ಅದ್ವಯ-, etc.). 7, learned; wise, sage, skilful. see ಚಲ-, ಸ್ವರ-, ಹಟ-. ವಾದಿಯ ಸಂಗಡ ವಾದಿಸಲು ಸಲ್ಲ, ಕುಣ್ಟನ ಕೂಡ ಹಾದಿ ನಡೆಯಲು ಸಲ್ಲ (Prv.).

ವಾದಿತ್ರ vāditra. *a musical instrument.*

ವಾದಿನಿ vādini. the feminine form of ವಾದಿ. see ಪರಿ-.

ವಾದಿಪ್ರತಿವಾದಿ vādi-prativādi. an assertor and a counter assertor; a plaintiff and a defendant (My.).

ವಾದಿಸು vādisu. = ಬಾಜಿಸು, ಬಾಜಸು. to dispute (v. i.); to debate; to speak contentiously (Bp. 3, 52; 55, 54; Bh. 1, 8, 16; My.; see Prv. s. ವಾದಿ). 2, to sound a musical instrument, to play.

ವಾದ್ಯ vādya. = ಬಾಜಾ, ಬಾಜೆ. to be spoken (see ಅಭಿ-); — *any musical instrument; instrumental music.* ವಾದ್ಯ ಬಾಜಿಸು (B. 5, 294).

ವಾದ್ಯಕೋಣ vādya-kōṇa. = ವಾದನದಣ್ಡ. (ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು Nn. 127).

ವಾದ್ಯಭಾಣ್ಡ vādya-bhāṇḍa. *a musical instrument.*

ವಾದ್ಯಭಾಣ್ಡಮುಖ vādyabhāṇḍa-mukha. *the mouth or top part or point of a musical instrument.*

ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ vādya-viśēṣa. a sort of musical instrument. see ಪಟಹ.

ವಾಧ್ರೀಣಸ vādhrīṇasa. *a rhinoceros.*

-ವಾನ್ vān. the masculine form of -ವತ್ 1. (ಅನ್ವಿತ, ಸಂಹಿತ, ಯುತ, etc. Mr. 440).

ವಾನ vāna. 1. blown; blown upon; *dry, dried* (*cf.* ಒಣ); dry or dried fruit (ಶಲಾಟು, ಒಣಗಿದ ಕಾಯಿ Nn. 90; ಒಣಗು ದೋರ್ವ ಕಾಯಿ Mr. 109). 2, blowing; moving, rolling. 3, fragrance. see ನಿರ್-.

ವಾನ vāna. 2. weaving, sewing. 2, the fruit of actions (ಕರ್ಮಫಲ, ಕಟ್ಟಿದನ್ತಾ ಕರ್ಮಗಳು Nn. 90). 3, what is complete or perfect (ಅಕ್ಷೀಣ, ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದನ್ತಹುದು 90).

ವಾನ vāna. 3. (fr. ವನ). relating to a forest or wood. 2, a multitude of woods, a collection of groves or thickets. 3, table-land (ಸಾನು, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 90).

ವಾನಪ್ರಸ್ಥ vānaprastha. (fr. ವನಪ್ರಸ್ಥ). *a Brāhmaṇa of the third order (āśrama) who has passed through the stages of student and householder, and has left his house and family for the woods.* 2, *the tree Bassia latifolia* (= ಗುಡಪುಷ್ಪ).

ವಾನರ vānara. *a monkey.*

ವಾನರಕುಲ vānara-kula. belonging to the monkey tribe: Nila (ನೀಲ, ವಾನರಭೇದ, ಕಪಿಗಳ ಭೇದ Nn. 30).

ವಾನರವರಧ್ವಜ vānara-vara-dhvaja. Arjuna (J. 8, 37).

ವಾನರಸಮುನ್ನತಧ್ವಜ vānara-samunnata-dhvaja. Arjuna (J. 13, 3).

ವಾನಸ್ಪತ್ಯ vānaspatya. (fr. ವನಸ್ಪತಿ). *a tree the fruit of which is produced from* (visible) *blossoms.*

ವಾನಾಯು vānāyu. (fr. ವನಾಯು). the district Vanāyu.

ವಾನಾಯುಜ vānāyu-ja. = ವನಾಯುಜ. *a Vānāyu horse.*

ವಾನೀರ vānīra. *a sort of cane, the ratan, Calamus rotang* Lin. (ಹಟ್ಟೆಯ ಮರ Hlā.)

ವಾನೇಚರ vānē-cara. wandering or dwelling in forests (Cpr. 1, 137).

ವಾನೇಯ vānēya. *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ವಾನ್ತ va-anta. 1. a word with final ವ (ವ್, Śmd. 323).

ವಾನ್ತ vānta. 2. vomited, ejected from the mouth, effused. see ಉದ್-.

ವಾನ್ತಿ vānti. vomiting; the matter vomited; an emetic. ಕುಡಿದ ವಿಷವು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ, ದುಣ್ಡರಿಸಿ, ವಾನ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಿತ್ತು (B. 5, 72). ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹಿಡಿದವಗೆ ವಾನ್ತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). — ವಾನ್ತಿಭೇದಿ. vomiting and purging: cholera (My.). — ವಾನ್ತಿಭ್ರಾನ್ತಿ. vomiting and aberration: cholera (C.; B. 4, 132).

ವಾಪ vāpa. sowing seed, strewing. 2, weaving. 3, shearing, shaving. see ನಿರ್-, ಪರಿ-, ಪ್ರತೀ-.

ವಾಪನ vāpana. 1. = ವಾಪ. see ನಿರ್-.

ವಾಪನ vāpana. 2. blowing. see ನಿರ್-.

ವಾಪಸು vāpasu. back, in return (C.; Br.; Mhr., H.).

ವಾಪಿ vāpi. 1. a sowing machine (ಕೂರಿಗೆ Mr. 370).

ವಾಪಿ vāpi. 2. = ಬಾಂವಿ, ಬಾಮಿ, ಬಾವಿ, ವಾಯಿ. *an oblong reservoir of water, a pool or lake* (ಬೆಂಚೆ Hlā); a well.

ವಾಪಿತ vāpita. sown; shaven, shorn. see ಪರಿ-.

ವಾಪಿತೆ vāpite. a close-shaved woman, a widow (ಮುಣ್ಡೆ Mr. 303); a female mendicant (ಭಿಕ್ಷು 303).

ವಾಮ vāma. = ಓಮ, etc. bishop's weed. (My.).

ವಾಮ vāma. 1. *beautiful, handsome, pleasing, lovely* (ಮನೋಹರ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು Nn. 24; *cf.* ಓ 4?).

ವಾಮ vāma. 2. *reverse, adverse, opposite, contrary, inverted* (ಪ್ರತಿಕೂಲ Nn. 24). 2, *left, not right* (ಎಡದ ಭಾಗ 24). 3, crooked (ವಕ್ರ, ಕೊಂಕು 24). 4, bad, vile, base, wicked. 5, short.

ವಾಮದೇವ vāma-dēva. *Śiva.* 2, N. of a ṛiṣi (J. 20, 3; 33, 39).

ವಾಮದೇವವದನ vāmadēva-vadana. N. of one of Śiva's faces (Śśv. 5, 4).

ವಾಮನ vāmana. short in stature, dwarfish; *a dwarf* (ಗುಡ್ಡ, ಕುಬ್ಜ Nn. 132; ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಕಿಱಿದಾಗೆ ವಾಮನನೆನಿಕ್ಕು Mr. 389). 2, Viṣṇu in his dwarf (5th) incarnation, on account of Bali (Mr. 19; J. 26, 47). 3, *the elephant that supports the south* (or western) *quarter.* 4, N. of the author of the kāvyālaṅkāravṛitti (Kāvy. V, 970). — ವಾಮನಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 56, 27).

ವಾಮನಪುರಾಣ vāmana-purāṇa. the purāṇa that contains an account of the dwarf-incarnation of Viṣṇu (Bp. 43, 76).

ವಾಮನಾವತಾರ vāmana-avatāra. = ವಾಮನ No. 2. (My.).

ವಾಮನೇತ್ರೆ vāma-nētre. *a woman with beautiful eyes.*

ವಾಮಲೂರ vāmalūra. *an ant-hill* (ವಲ್ಮೀಕ, ಹುತ್ತು Mr. 401).

ವಾಮಲೋಚನೆ vāma-lōcane. *a woman with beautiful eyes.*

ವಾಮಾಂಗ vāma-aṅga. the left side of the body (J. 26, 57).

ವಾಮಾಂಗಿ vāma-aṅgi. a wife who is the left side of her husband (J. 26, 56).

ವಾಮಾರ್ಧಾಂಗ vāmā-ardhāṅga. Śiva, the husband of Pārvatī (Bp. 61, 49).

ವಾಮಿ vāmi. *a mare.*

ವಾಮೆ vāme. (= ಬಣಮೆ, etc). a heap of grass, straw, wood, etc. (Te. ಓವು, ಓವೆ, ವಾವಿ; Te. ವಾವು, swelling, cf. ಬಾ 2). ಹುಲ್ಲುವಾಮೆ (ತೃಣ್ಯ, ತೃಣಸಂಹತಿ, ಹುಲ್ಲ ರಾಶಿ Si. 165).

ವಾಮೆ vāme. ವಾಮಾ. *a handsome female;* an intelligent woman (ಮನೋಜ್ಞೆ, ಜಾಣೆ Nn. 24); Gaurī; *a woman in general* (ಭಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ 24).

ವಾಯ vāya. 1. (Śmd. 25). (Tbh. of ವ್ಯಾಜ). deceit, lie, vainness, pretext (ಪುಸಿ Bhn. 5; Bp. 40, 45; Bh. 8, 13, 47; J. 5, 38; 9, 22. 34; 11, 34; 18, 55; 26, 43: cf. ಬಾಡ No. 2); [ಅಗಮ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆ ಮ್ಮನೆ? ವಾಯಹೊದ್ದಿತ್ತು Bv. 550].

ವಾಯ vāya. 2. weaving, sewing. see ತನ್ನು-, ತುನ್ನ-.

ವಾಯಜ vāyaja. (Tbh. of ವೈಡೂರ್ಯ?). see ಬಾಲ-.

ವಾಯದಣ್ಡ vāya-daṇḍa. *a weaver's loom.*

ವಾಯನ vāyana. = ಬಾಗಿನ, ಬಾಯಿನ. sweetmeats or cakes which may be eaten during a religious fast; presents of sweetmeats, etc., forming part of an offering to a deity, or prepared on festive occasions, such as marriages, etc., and sent as presents to friends and acquaintances.

ವಾಯವಡಂಗ vāya-vaḍaṅga. = ವಾಯುವಿಡಂಗ, ವಾಯುವಿಳಂಗ, ವಾಯಿವಡಂಗ, ವಾಯಿವಿಡಂಗ, ವಾಯುವಳಂಗ, ವಾಯು ವಿಳಂಗ, q. v. (ಅನೋಘ, ವರಣ, ವಿಡಂಗ, ವೆಲ್ಲ, ಸೇತು G.; Mhr. ವಾವಡಿಂಗ, the plant Embellia ribes).

ವಾಯವಿಡಂಗ vāya-viḍaṅga. = ವಾಯುವಡಂಗ, etc. a kind of medicinal plant. (ಕೃಮಿಘ್ನ, ಚಿತ್ರತಣ್ಡುಲ G.).

ವಾಯವಿಳಂಗ vāya-viḷaṅga. = ವಾಯುವಿಡಂಗ. (My.).

ವಾಯವ್ಯ vāyavya. windy; relating to Vāyu; the quarter or region of the wind, the north-west (presided over by the lōkapāla Vāyu). (My.; B. 4, 114. 117).

ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರ vāyavya-astra. a kind of weapon (J. 13, 15).

ವಾಯಸ vāyasa. *a crow* (ಕಾಗೆ Nn. 14. 16).

ವಾಯಸಾರಾತಿ vāyasa-arāti. *an owl.*

ವಾಯಸಿ vāyasi. *the plant Solanum indicum* Lin. (= ಕಾಕ ಮಾಚಿ; see Nr. s. ಗಣಿಕೆ).

ವಾಯಸೋಲಿ vāyasōli. *a medicinal root* (= ಕಾಕೋಲಿ; see ಗೊರಿ ಮಿಡಿ).

ವಾಯಿ vāyi. Tbh. of ವಾಪಿ 2. — ವಾಯಿಕಟ್ಟು. (ವೀನಾಹ Si. 91).

ವಾಯಿನ್ತೆ vāyinte. a kind of plant. (Te. ವಾಯಿನ್ತೆ, ವಾವಿಞ್ಚೆ). — ವಾಯಿನ್ತೆ ಚೆಟ್ಟು. (ಬರ್ಬರೆ, ಕವರಿ, etc., ನಾಚುನ್ಮೇಳೆ Si. 157; Te.).

ವಾಯಿದೆ vāyide. a promise, an agreement, an engagement with fixedness of term (Mhr., H.); period; term fixed for payment; instalment, stated period (My.; Br.).

ವಾಯಿವಡಂಗ vāyi-vaḍaṅga. = ವಾಯವಡಂಗ. (ಮೋಘ G.).

ವಾಯಿವಿಡಂಗ vāyi-viḍaṅga. = ವಾಯಿವಡಂಗ. (ತಣ್ಡುಲ G.).

ವಾಯು vāyu. *wind, air; Vāyu, the god of the wind.* 2, *the air of the body, a vital air,* of which five are reckoned: prāṇa, apāna, vyāna, samāna, udāna. 3, N. of a metrical foot (Ch.). 4, rheumatism, gout (C.).

ವಾಯುಗುಲ್ಮ vāyu-gulma. = ವಾತಗುಲ್ಮ. acute gout, etc. (My.).

ವಾಯುಚಾರ vāyu-cāra. the fleetness of the wind (ಲಘು, ಗಾಳಿಯ ನಡೆ Nn. 145).

ವಾಯುತ್ರಯ vāyu-traya. (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Nn. 40).

ವಾಯುನನ್ದನ vāyu-nandana. Bhīma (J. 2, 54).

ವಾಯುಪಂಚಕ vāyu-pañcaka. the set of five vital airs (see ವಾಯು No. 2; My.).

ವಾಯುಪುತ್ರ vāyu-putra. Bhīma (ಭೀಮ, ಭೀಮಸೇನ Nn. 5; ಕುರು ವೈರಿ, ವೃಕೋದರ, ಭೀಮ Mr. 264). 2, Hanumat.

ವಾಯುಭಕ್ಷಕ vāyu-bhakṣaka. N. of a ṛiṣi (J. 33, 40).

ವಾಯುಮೃಗ vāyu-mṛiga. = ವಾತಮೃಗ. (ವಾತಮೃಗ, etc., ಗಾಳಿಗೆದುರಾಗಿ ನಡಿಯುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಹುಲ್ಲೆ, ಕಡಹದ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದವು Si. 168).

ವಾಯುರಯ vāyu-raya. fleet as the wind (Rāv. 13, 91).

ವಾಯುಲಿಂಗ vāyu-liṅga. N. of a phallus of Śiva (My.).

ವಾಯುವಿಕಾರ vāyu-vikāra. a change of form of the air of the body. see ತೇಗು.

ವಾಯುವಳಂಗ vāyu-vaḷaṅga. = ವಾಯುವಡಂಗ, etc. (My.).

ವಾಯುವಿಳಂಗ vāyu-viḷaṅga. = ವಾಯುವಡಂಗ, etc. *a plant of which the seed is used as a vermifuge, Erycibe paniculata* Roxb. (ವೆಲ್ಲ, ಅಮೋಘ, ಕ್ರಿಮಿಘ್ನ, ವಿಡಂಗ etc. Si. 147).

ವಾಯುವೇಗ vāyu-vēga. the velocity of the wind; a gust or blast of wind; fleet as the wind (Bp. 34, 24; My.).

ವಾಯುವೇಗಿ vāyu-vēgi. fleet as the wind; N. of a horse (Bp. 59, 39).

ವಾಯುಶರೀರ vāyu-śarīra. = ವಾತಶರೀರ. body afflicted with rheumatism. (My.).

ವಾಯುಸಖ vāyu-sakha. *fire.*

ವಾಯುಸಖಿ vāyu-sakhi. *fire.*

ವಾಯುಸಂಚಾರ vāyu-sañcāra. the blowing of the wind (ಶೀಟಿ, ತೀಡೂದು, ಊದೂದು Ss.).

ವಾಯುಸುತ vāyu-suta. = ವಾಯುಪುತ್ರ. (ಭೀಮ Mr. 512).

ವಾಯುಸ್ತಮ್ಭ vāyu-stambha. one of the siddhis: raising the body in the air and maintaining it in such a position without support (My.).

ವಾಯುಸ್ಪರ್ಶನ vāyu-sparśana. the touching or touch of the wind. see ತೀಡು.

ವಾರ್ vār. = ವಾ 2, ವಾರು 1, ವಾಃ. *water.*

ವಾರ vāra. 1. = ಓರ, ವಾರೆ, etc. declivity, sloping; side (T., M.; My. in compounds). see ಇಟ-, ತಾಟ್-. cf. ವಾಸರ. — ವಾರಗಚ್ಚೆ, -ಕಚ್ಚೆ. a kacce that hangs to one side (My.). — ವಾರದುಬುಬು. = ಓರೆದುಬುಬು. (My.).

ವಾರ vāra. 2. a share: a landlord's half share of the produce of a field in lieu of rent (Bp. 27, 52; My.; Te.

T., M.; see ಇರ-, ಇರು-; *cf.* ಅರೆ 7? or ಓರಗೆ). — ವಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡು. to give land to somebody for the sake of cultivation (retaining the ownership and) receiving half its produce instead of rent (My.; also cattle, etc. are given on vāra, My.).

ವಾರ vāra. 1. (= ಬಾರಿ 2). anything which screens, covers or surrounds; a cover. 2, a multitude, a quantity, a heap. 3, a flock, a herd, a troop. 4, *a turn, a time*; (turning round, see ಕೆಯ್ವಾರ No. 1; ಪುರ-). 5, a day of the week; a stated and recurring day for furnishing a meal to poor males (Mhr.; My.). 6, *a moment, an occasion, an opportunity*. 7, (choosing, preferring; adoring, in ಕೆಯ್ವಾರ No. 2). see ಪರಿ-, ಮಧು-, ಶನಿ-, etc. 8, = ಪಾರ, the opposite bank of a river. — ವಾರ ಕೊಡು. to fix a day for free-boarding once a week (My.). — ವಾರದನ್ನ. -ಅನ್ನ. food that is obtained by poor males, according to rotation, from the houses of charitable people (My.). — ವಾರದ ಮನೆ. a house where vāradanna is given (My.). — ವಾರದ ಮೇಲೆ ಊಟ ಮಾಡು. to eat gratis by turns in different houses (My.).

ವಾರ vāra. 2. = ವಾಲ 1. a tail (Sk.).

ವಾರಕ vāraka. restraining, opposing, resisting, obstructing, removing. see ನಿ-.

ವಾರಗಿತ್ತಿ vārage-itti. = ಓರಗಿತ್ತಿ. a husband's brother's wife. (My.).

ವಾರಡಿ vāraḍi. = ಓರಡಿ. sloping, declivity.

ವಾರಣ vāraṇa. *warding off, keeping off or back;* stopping; removing; restraining, resisting, opposing; screening, covering; guarding; protecting, taking care of; defending, defence, resistance; opposition, prohibition; obstacle, impediment. 2, armour, mail. 3, the embankment of a tank (ತಟಾಕಬನ್ಧನ, ಕೆಱೆಯ ಏರಿ Nn. 99; ಸೇತು, ಕಟ್ಟೆ Mr. 416). 4, *an elephant* (ಆನೆ, ಗಜ 99). 5, a camel (ಶೀಘ್ರಗಾಮಿ, ಒಷ್ಟ್ರ 99; ಕರಭ Mr. 469). 6, a cloud (ಜಲಧರ, ಮೇಘ 99). see ಜ್ಯಾಘಾತ-, ಪ್ರ-, ಮತ್ತ-. — ವಾರಣ ಮಾಡು. to ward off, to remove, as fear, trouble (My.).

ವಾರಣನಗರ vāraṇa-nagara. Hastināpura (J. 7, 1).

ವಾರಣಬುಸೆ vāraṇa-buse. *the plantain, Musa sapientum.*

ವಾರಣಹಸ್ತ vāraṇa-hasta. the trunk of an elephant. ವಾರಣ ಹಸ್ತದ ಅಗ್ರ (ಪುಷ್ಕರ, ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ Nn. 27).

ವಾರಣಾವತ vāraṇāvata. N. of a town (perhaps Allahabad, Bh. 1, 8, 77. 83).

ವಾರಣಾವತಿ vāraṇāvati. = ವಾರಣಾವತ. (My.).

ವಾರಣಾಸಿ vāraṇāsi. = ವಾರಾಣಸಿ. (Bp. 54, 65; 58, 34; My.).

ವಾರಣಾಸ್ಯ vāraṇa-āsya. Gaṇapati (ವಿಘ್ನರಾಜ, ವಿನಾಯಕ, etc. Mr. 16).

ವಾರನಾರಿ vāra-nārī. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Bp. 40, 81; J. 7, 6).

ವಾರಪುರನ್ಧ್ರಿ vāra-purandhri. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Bp. 40, 56).

ವಾರಮುಖ್ಯೆ vāra-mukhye. *the chief of a number of harlots, a royal courtezan.*

ವಾರಲೆ vārale. (= ವರಲೆ). *a female swan, a goose* (see ಹೆಣ್ಣಂಚೆ).

ವಾರವನಿತೆ vāra-vanite. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Bp. 40, 51).

ವಾರವಾಣ vāra-vāṇa. *a bodice; a quilted jacket, a cuirass, armour, mail* (ಕವಚ, ಜೋಡು; ಕಂಚುಕಿ, ಱವಕೆ Nn. 97; ಕಂಚುಕ, ಚೊಲಕ, ಕುಪ್ಪಸ, ಬಾಚಿ Mr. 343).

ವಾರಶೂಲ vāra-śūla. = ವಾರಶೂಲೆ. (Mr. 59).

ವಾರಶೂಲೆ vāra-śūle. any unpropitious day or direction of the compass which is to be avoided for beginning a journey, celebrating marriages, etc. (My.).

ವಾರಸತಿ vāra-sati. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (ರಾಜಕುಲ, ವಿಲಾಸಿನಿ Mr. 305; Bp. 28, 22; 40, 41). ವಾರಸತಿಯರ ಹಿಣ್ಡು (ಗಾಣಿಕ್ಯ 305).

ವಾರಸದಾರ vārasa-dāra. = ವಾರಸುದಾರ. (B. 5, 6).

ವಾರಸು vārasu. heritage; the proprietorship of it (My.; Br. ವಾರಿಸು; Mhr., H. ವಾರಸಾ, ವಾರೀಸ); claim, title (My.; Mhr.).

ವಾರಸುದಾರ vārasu-dāra. an inheritor or a proprietor of lands, etc. (My.; Mhr. ವಾರಸೇದಾರ, ವಾರೀಸ-).

ವಾರಸುನ್ದರಿ vāra-sundarī. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Sk.; My.).

ವಾರಸ್ತ್ರೀ vāra-strī. *a common woman, a harlot, a courtezan.*

ವಾರಾಂಗನೆ vāra-aṅgane. = ವಾರಸ್ತ್ರೀ. (Bp. 40, 3).

ವಾರಾಣಸಿ vārāṇasi. = ವರಣಸಿ, ವಾರಣಾಸಿ. *the town Benares* (Bp. 53, 58; 57, 23). — ವಾರಾಣಸಿಯ ದಸರಿಯ ಪೊತ್ತಿ. a kind of cloth (Bp. 11, 26).

ವಾರಾಶಿ vā2-rāśi. water-heap: the ocean (ಸಿನ್ಧು, ಪಾರಾವಾರ, ಅರ್ಣವ, etc. Mr. 405; Bp. 4, 44; 53, 25; Sk. ವಾರ್ರಾಶಿ). — ವಾರಾಶಿ ದುರ್ಗ. a fortress in the ocean (Bp. 54, 36).

ವಾರಾಹ vārāha. (fr. ವರಾಹ). relating to a boar, boarish; a boar.

ವಾರಾಹಪುರಾಣ vārāha-purāṇa. the vaiṣṇava purāṇa, said to have been revealed to the earth by Viṣṇu in the form of a boar (Bp. 43, 76).

ವಾರಾಹಿ vārāhī. one of the mātṛis, the śakti of Viṣṇu in the form of a boar (see ಮಾತೃ and ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ). 2, *an esculent root or yam, Dioscorea* (= ಗೃಷ್ಟಿ).

ವಾರಿ vāri. 1. = (ಬಾರಿ 2), ವಾರು 2. by; according to; for (Br.; Mhr. ವಾರೀ; My. *e. g.* in ದಿನಸುವಾರಿ, according to the articles; see ತರಾ-).

ವಾರಿ vāri. 2. regularity, regular practice: unrelenting demand (*cf.* ವಾರಿ 1?). ವಾರಿಯಿಲ್ಲದ ಸುಂಕ ದಾರಿಗೆ ದಾರಿಯೇ! (*i. e.* it escapes by the many ways leading to and from a place, Prv.).

ವಾರಿ vāri. 3. *water.* 2, a particular drug (= ಹ್ರೀವೇರ). 3, *a place for tying or fastening an elephant.* 4, a hole or trap for catching elephants (*cf.* ವಾದ 1?). — ವಾರಿವರಲ್. -ವರಲ್. hail (Grj. 9, 46).

ವಾರಿಗೆ vārige. = ಓರಿಗೆ, etc. equality, a match, etc. (C.).

ವಾರಿಚರ vāri-cara. moving or living in water, aquatic; a fish (My.).

ವಾರಿಜ vāri-ja. a lotus (ತಾವರೆ Nn. 8).

ವಾರಿಜಬಾನ್ಧವ vārija-bāndhava. the sun (ಸೂರ್ಯ Nn. 8).

ವಾರಿಜಭವ vārija-bhava. Brahmā (Kk. 1).

ವಾರಿಜರಿಪು vārija-ripu. the moon. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ವಾರಿಜವಿಲೋಚನ vārija-vilōcana. Viṣṇu (ವಿಷ್ಣು Nn. 8).

ವಾರಿಜವೈರಿ vārija-vairi. the moon (ಚನ್ದ್ರ Nn. 8).

ವಾರಿಜಾಕ್ಷ vārija-akṣa. Viṣṇu (Bp. 54, 41; Dp. 102, 4).

ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿ vārija-akṣi. a woman with lotus-like eyes (My.).

ವಾರಿಜಾನನೆ vārija-ānane. = ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿ. (Bp. 40, 29).

ವಾರಿಜಾಮ್ಬಕ vārija-ambaka. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 2, 49).

ವಾರಿಜಾಸನ vārija-āsana. Brahmā (My.).

ವಾರಿಜೋದ್ಭವ vārija-udbhava. Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮ Nn. 8).

ವಾರಿತ vārita. warded off, prevented, hindered, impeded, stopped, restrained. see ಅ-, ಅಪ-; Bp. 5, 16; 28, 58.

ವಾರಿದ vāri-da. water-giving: *a cloud.*

ವಾರಿದಪಥ vārida-patha. the sky (ಗಗನ Mr. 31).

ವಾರಿಧರ vāri-dhara. water-holding: a cloud (ಮೇಘ, ಮುಗಿಲ್ Nn. 57; ಮೇಘ Mr. 42; ಘನ 510).

ವಾರಿಧಿ vāri-dhi. water-hold: the ocean (Śmd. 408; Cpr. 1, 61; Bp. 4, 75). — ವಾರಿಧಿಯ ಕಿಚ್ಚು (ವಾಡವಾಮುಖ Mr. 48).

ವಾರಿಧಿಕನ್ಯೆ vāridhi-kanye. Lakṣmī (My.).

ವಾರಿಧಿರಾಜ vāridhi-rāja. Varuṇa (Bp. 10, 30).

ವಾರಿನಾಥ vāri-nātha. the ocean. 2, Varuṇa. 3, a cloud. (R.).

ವಾರಿನಿಧಿ vāri-nidhi. water-receptacle: the ocean (ವಾರಾಶಿ, etc. Mr. 405).

ವಾರಿಪರ್ಣಿ vāri-parṇi. *the aquatic plant Pistitia stratiotes* Lin.

ವಾರಿಪ್ರದ vāri-prada. a cloud (ಮೇಘ Nn. 19).

ವಾರಿಪ್ರವಾಹ vāri-pravāha. *a water-fall, a cascade.*

ವಾರಿಫೇನ vāri-phēna. cuttle-fish bone (ಕಡಲ ನಾಲಗೆ Mr. 144).

ವಾರಿಭವ vāri-bhava. = ವಾರಿಜ. (My.).

ವಾರಿಭೃತ್ vāri-bhṛit. a cloud (My.).

ವಾರಿಮುಚ್ vāri-muc. water-discharging: a cloud. (R.).

ವಾರಿಯನ್ತ್ರ vāri-yantra. = ಜಲಯನ್ತ್ರ. a syringe (My.).

ವಾರಿರಮ್ಯ vāri-ramya. the deep (ಅಗಾಧ, ಗಭೀರ, etc., ಮಹಾಸಾಗರದ ನೀರ ಗುಮ್ಮು Mr. 405).

ವಾರಿರುಹ vāri-ruha. a lotus (ಅಬ್ಜ Mr. 516).

ವಾರಿವಾಹ vāri-vāha. water-bearer: *a cloud.*

ವಾರಿವೃದ್ಧಿ vāri-vṛiddhi. *flood-tide* (see ನೀರೊತ್ತು).

ವಾರಿಸು vārisu. = ಬಾರಿಸು 1. (Ct. II, 73). to ward off, to restrain, to keep back, to stop, to remove (Cpr. 3, 67; Bp. 1, 44; 21, 37; 26, 53; My.); [ದುರ್ವಾರ ಪರಾಕ್ರಮಂ ತಳರೆ ಬಾರಿಸಿ ವಾರಿಸಿ ಕುನ್ತಿ ಮಾದ್ರಿಯರ್ Pb. 1, 114].

ವಾರಿಸೇಚನ vāri-sēcana. sprinkling of water (J. 11, 24).

ವಾರು vāru. 1. Tbh. of ವಾರ್. see ವಾರುಧಿ.

ವಾರು vāru. 2. = ವಾರಿ 1. (My.; Mhr., H. ವಾರ, like, in, with, or after the fashion of detail, etc.). see ದಿನ-.

ವಾರುಣ vāruṇa. (fr. ವರುಣ). connected with Varuṇa. 2, N. of a weapon. 3, N. of one the divisions of Bhāratavarṣa. 4, water.

ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರ vāruṇa-astra. N. of a weapon (J. 13, 13. 14).

ವಾರುಣಿ vāruṇi. the western quarter or region presided over by Varuṇa, *the west;* the west looked upon as a woman (Lilv. 3, 4. 6). 2, a particular kind of spirit; *any spirituous liquor.* 3, N. of the lunar asterism śatabhiṣaj, *i. e.* requiring a hundred physicians. 4, a species of dūrvā grass. 5, the bitter apple, cucumis colocynthis (ಬಲಿಬನ್ಧಾಕ್ಷಿ, ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ Mr. 146). 6, a place for catching elephants (ಗಜವ ಹಿಡಿವ ತಾವು Mr. 157; *cf.* ವಾರಿ 3 No. 4). 7, the bastard sago tree (ಬಯ್ನೆ Mr. 117).

ವಾರುಧಿ vāru-dhi. (Tbh. of ವಾರ್ಧಿ). the ocean (Lilv. 3, 6); the number 4 (Ch.).

ವಾರುವ vāruva. Tbh. of ವಾಡವ. a horse (Cpr. 3, 51; Bh. 7, 18, 44; J. 4, 25; Dp. 172, 5).

ವಾರುಷಿಕ vāruṣika. Tbh. of ವಾರ್ಷಿಕ. possessing years (J. 32, 37).

ವಾರೆ vāre. = ಓರ, ಓರೆ, ವರೆ, ವಾರ 1. declivity, sloping (C.; see ಇಳಿ-; *cf.* ವಾಲು). [Tu.].

ವಾಱ್ vāṟ. = ವಾರ್. water.

ವಾಱ್ಪತತ್ vāṟ-patat. the descending or flowing down of water (Cpr. 1, 72).

ವಾಱ್ಪೂರ vāṟ-pūra. a flood of water (Cpr. 8, 90).

ವಾರ್ತ vārta. (or ವಾರ್ತ್ರ, fr. ವೃತ್ತಿ). being in good state: *healthy, hale;* welfare, health. 2, *chaff;* meanness, vileness (ಹೊಲ್ಲಹ Nn. 138). 3, = ವಾರ್ತೆ, news (ಚರನುಡಿ, ದೂತರ ವಾಕ್ಯ 138). 4, = ವಾರ್ತೆ, vedic tradition (ಸಮನ್ತು, ಅನುಶ್ರುತ 138); good, virtuous (ಸಮ, ಸಮಾನ 138); visible, manifest (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ದೃಷ್ಟ 138). see Mr. s. ವರ್ತನೆ.

ವಾರ್ತಾಕ vārtāka. *the egg-plant, Solanum melongena* Lin. (ಬದನೆ Hlā.).

ವಾರ್ತಾಕಿ vārtāki. *the egg-plant.*

ವಾರ್ತಾವಹ vārtā-vaha. a news-bearer. 2, *a vendor of grain, rice, oil, etc., a chandler.*

ವಾರ್ತಾವಿಶೇಷ vārtā-viśēṣa. a way of becoming manifest (ಸಾಕ್ಷಾತ್ Nn. 118).

ವಾರ್ತಾಹರ vārtā-hara. one who conveys news: a news-bearer, a messenger (Cpr. 6, 88 va.).

ವಾರ್ತಿಕ vārtika. relating to news; conveying intelligence; relating to business, following an occupation. 2, an intelligencer, a reporter, a spy, an envoy. 3, *a great teacher* (ನರೇನ್ದ್ರ, q. v.). 4, a vaiśya. 5, an explanatory or supplementary rule, a critical gloss.

ವಾರ್ತಿಕಷಟ್ಪದಿ vārtika-ṣaṭpadi. = ವಾರ್ಧಕ-, etc. (Ch.).

ವಾರ್ತೆ vārte. ವಾರ್ತಾ. = ಬಾರ್ತೆ, (ವರದಿ), ವಾರ್ತ. abiding, staying, being. 2, *livelihood; business; profession;* agriculture, trade, the occupation of a vaiśya. 3, *tidings, report, rumour, news, intelligence* (ನುಡಿವ ಗುಮಿತ Mr. 534). 4, knowledge (ಸಂಜ್ಞೆ Mr. 480). 5, the state of being or becoming manifest (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ 534). 6, the state of being equal, good, etc. (ಸಮ 534). 7, meanness, vileness (ಹೊಲ್ಲಹ 534). 8, a particular figure of rhetoric: simple description, the mere narration of facts without rhetorical or poetical embellishment.

ವಾರ್ಧಕ vārdhaka. (fr. ವೃದ್ಧ). increase, augmentation. 2, *old age.* 3, *a collection of old men.*

ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ vārdhaka-ṣaṭpadi. = ವಾರ್ತಿಕ-, ವಾರ್ಧಿಕ-, ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ-, ವಾರ್ಧೀಕ-. N. of a metre (Ch.).

ವಾರ್ಧಕ್ಯ vārdhakya. = ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ. old age (Sk. & Mhr.).

ವಾರ್ಧರ vār-dhara. a cloud (Śśv. 2, 38).

ವಾರ್ಧಿ vār-dhi. = ವಾರುಧಿ. the ocean (ಸಿನ್ಧು, ಸಮುದ್ರ Nn. 70; ಸಮುದ್ರ 89; ಮುನ್ನೀರ್ Ct. II, 16; see s. ವರ್ತನೆ). 2, the number 4 (Ch.; see Mr. s. ದ್ವಾಪರ).

ವಾರ್ಧಿಕ vārdhika. = ವಾರ್ಧಕ. (not Sk.).

ವಾರ್ಧಿಕಷಟ್ಪದಿ vārdhika-ṣaṭpadi = ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ, etc. (Ch.).

ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ vārdhikya. = ವಾರ್ಧಕ್ಯ. (not Sk.; ಮುಪ್ಪು G.; My.).

ವಾರ್ಧಿಕ್ಯಷಟ್ಪದಿ vārdhikya-ṣaṭpadi. = ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ, etc. (Ch.).

ವಾರ್ಧಿತ vārdhita. increased, grown, great, large (Śmd. 188; Kāvy. I, 2, 87).

ವಾರ್ಧಿವಿಭು vārdhi-vibhu. Varuṇa (Mr. 49).

ವಾರ್ಧೀಕ vārdhīka. = ವಾರ್ಧಕ. (not Sk.).

ವಾರ್ಧೀಕಷಟ್ಪದಿ vārdhīka-ṣaṭpadi. = ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ, etc. (Mr. 3).

ವಾರ್ಧುಷಿ vārdhuṣi. (fr. ವೃದ್ಧಿ). *one who exacts high interest, a usurer.*

ವಾರ್ಧುಷಿಕ vārdhuṣika. *a usurer.*

ವಾರ್ಬಿನ್ದು vār-bindu. a water-drop (Cpr. 4, 40).

ವಾರ್ಯ vārya. to be warded off or prevented, to be checked or impeded, to be stopped or obstructed. see ಅ-, ನಿರ್-. 2, eligible, desirable, excellent (Bp. 39, 53).

ವಾರ್ಲಿಪಿ vār-lipi. a writing on water (V. 3, 72).

ವಾರ್ಷಿಕ vārṣika. (fr. ವರ್ಷ). = ವಾರುಷಿಕ. belonging to the rainy season; belonging to a year, annual. 2, *N. of a medicinal plant* (= ತ್ರಾಯನ್ತಿ).

ವಾರ್ಹತ vārhata. = ಬಾರ್ಹತ, q. v. a kind of brinjal. see ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳ.

ವಾಲ vāla. 1. = ಬಾಲ, etc. *hair.* 2, a tail. 3, *the cuscus-grass, Andropogon muricatus* Retz. (= ಹ್ರೀವೇರ).

ವಾಲ vāla. 2. = ವಾಲಗ 2. — ವಾಲಕ್ರಿಯೆ. = ವಾಲಗಕ್ರಿಯೆ, q. v.

ವಾಲಕ vālaka. = ಬಾಲಕ. a bracelet. 2, a finger-ring. 3, = ವಾಲ 1 No. 3, *the cuscus-grass.* 4, a tail.

ವಾಲಖಿಲ್ಯ vāla-khilya. a collection of eleven additional or apocryphal hymns in the eighth maṇḍala of the ṛigvēda (Sk.). 2, a divine personage of a particular class; they are enumerated as 60,000, were produced from the hair of Brahmā's body, and are of the size of the thumb. see Abh. P. 7, 116 va.; (Mhr.; My.).

ವಾಲಗ vālaga. 1. = ಓಲಗ 1 q. v., ವಾಲ 2. service, etc. (Tbh. of ವಾಲಕ, in the meaning of tailing, following or hanging to like a tail, being closely attached to? *cf.* ಬಾಲಿಸು in ಹಿಮ್-; — or of ವಾರಕ, fr. ವೃ. in the meaning of choosing, selecting, adoring?) service, etc. (My.). ವಾಲಗಂ ಪರಿವುದುಮ್ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಪೊಕ್ಕಂ (Śmd. 295). — ವಾಲಗಕ್ರಿಯೆ. doing service (at meals, o. r. ವಾಲಕ್ರಿಯೆ). see ಬಡಿಸು 2.

ವಾಲಗ vālaga. 2. = ಓಲಗ 2. a hautboy (My.; *cf.* ವೇಣುಕ?).

ವಾಲಧಿ vāla-dhi. = ಬಾಲಧಿ. *a hairy tail* (ಲಾಂಗೂರು, ಕುದುರೆಯ ಬಾಲ Mr. 274).

ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ vāla-pāśye. = ಬಾಲಪಾಶ್ಯೆ. *an ornament worn between the hair when parted on the forehead; a string of pearls binding the hair.*

ವಾಲವ್ಯಜನ vāla-vyajana. tail-fan: a chowrie, a whisk (Si. 267).

ವಾಲಹಸ್ತ vāla-hasta. *a hairy tail.*

ವಾಲವ vālava. = ಬಾಲವ. the second astrological division of time or karaṇa.

ವಾಲಾಗ್ರ vāla-agra. the end of a tail (J. 16, 41).

ವಾಲಿ vāli. = ಬಾಲಿ, q. v. (J. 18, 5). ವಾಲಿಯಂಗಕ್ಕೆ ಕಲೆಯಿಲ್ಲ; ರಾಮನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಹುಸಿಯಿಲ್ಲ. — ವಾಲೀ ಹಾಗೆ ಬಲವನ್ತನಿಲ್ಲ, ಹಾಲಿನಕ್ಕಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ. — ಬಲದಲ್ಲಿ ವಾಲಿ ಮೇಲು, ಚಲದಲ್ಲಿ ರಾಮು ಮೇಲು (Prvs.).

ವಾಲಿಜ vāli-ja. Vāli's son Aṅgada (My.).

ವಾಲಿತನೂಜ vāli-tanūja. = ವಾಲಿಜ. (My.).

ವಾಲೀ vālī. a protector, a patron; a master (My.; Mhr., H.).

ವಾಲು vālu. = ಓಲು 3, ಮಾಲು 1, q. v. to bend. (My.; Te.; Te. ವಾಲು = ಮಾಲು 2, sloping, slanting, descending, etc., long; a slope; *cf.* ಓಲೆ 2, ವಾಟ 2, ವಾರೆ). [Tu. ಮಾಲು].

ವಾಲುಕ vāluka. = ವಾಲುಕೆ (Śmd. 102). sand, gravel (ಸಿಕತ, ಮಳಲ್ Mr. 414). 2, *a kind of drug and perfume* (= ಏಲವಾಲುಕ, ಹರಿವಾಲುಕ; ಕತ್ತುರಿಕಾಮು Mr. 131). 3, a species or cucumber (ಸವುತೆ Mr. 148; *cf.* ವಾಲುಕಿ).

ವಾಲುಕಾಸ್ತಮ್ಭ vālukā-stambha. a pillar of sand, a cloud of drifting sand (My.).

ವಾಲುಕಿ vāluki. *a species of cucumber, Cucumis utilissimus* (ಸವುತೆ Hls.).

ವಾಲುಕೆ vāluke. ವಾಲುಕಾ. = ವಾಲುಕ. *sand, gravel.*

ವಾಲುವಿಕೆ vāluvike. sloping; descending, perching (ಸಣ್ಣೀನ, ಇಳಾಯುವಿಕೆ Si. 178).

ವಾಲೆ vāle. = ಓಲೆ. an ear-ring of gold, etc. (My.; B. 2, 1). ಕಿವಿಯೊಳಗಿನ ವಾಲೆ (ಕರ್ಣಿಕೆ); ಪುಸ್ತಕದ ವಾಲೆ (ಸಮ್ಪುಟ G.).

ವಾಲೆಕಾಱ vāle-kāṟa. = ಓಲೆಕಾಱ. a servant who carries letters, etc. (My.).

ವಾಲ್ಕ vālka. (fr. ವಲ್ಕ). *made of the bark of trees.*

ವಾಲ್ಮಿಕ vālmika. = ವಾಲ್ಮೀಕ. — ವಾಲ್ಮಿಕದೇವ. N. of a phallus of Śiva (Bp. 26, 16).

ವಾಲ್ಮಿಕಿ vālmiki. = ವಾಲ್ಮೀಕಿ. — ವಾಲ್ಮಿಕೀನಾಥ. = ವಾಲ್ಮಿಕದೇವ. (Bp. 26, 45).

ವಾಲ್ಮಿಕೇಶ್ವರ vālmika-īśvara. = ವಾಲ್ಮಿಕದೇವ. (Bp. 26, 18).

ವಾಲ್ಮೀಕ vālmīka. (fr. ವಲ್ಮೀಕ). = ವಾಲ್ಮೀಕಿ. — ವಾಲ್ಮೀಕವಲ್ಲಭ. = ವಾಲ್ಮಿಕದೇವ. (Bp. 26, 24. 58). — ವಾಲ್ಮೀಕವಿಭು. = ವಾಲ್ಮೀಕವಲ್ಲಭ. (Bp. 26, 28).

ವಾಲ್ಮೀಕಿ vālmīki. *N. of the author of the Rāmāyaṇa* (J. 19, 38. 39, etc.).

ವಾಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರ vālmīka-īśvara. = ವಾಲ್ಮೀಕವಲ್ಲಭ. (Bp. 26, 4. 5. 10. 32).

ವಾವದೂಕ vāvadūka. talking much. 2, *eloquent.*

ವಾವಿ vāvi. = ವಾವೆ. consanguinity, affinity, relationship (My.; Te. = ವರಸೆ; vedic Sk. ಜಾಮಿ, related by blood; blood-relationship, consanguinity). see Prv. s. ವರಸೆ. — ವಾವಿ ವರಸೆ. dupl. (My.).

ವಾವಿಲಿ vāvili. the tree Vitex negundo (Te.; ಸಿನ್ದುಕ, ಸಿನ್ದುವಾರ, ಲಕ್ಕಿ Si. 138).

ವಾವೃತ್ತ vāvṛitta. *chosen, selected.*

ವಾವೆ vāve. = ವಾವಿ. (My.).

ವಾಶಿ vāśi. (= ವಾಸಿ 4). roaring, singing, crying; a war-cry; voice, speech. 2, = ವಾಸಿ 5, an axe.

ವಾಶಿಕೆ vāśike. = ವಾಸಿಕೆ. (ಅಡಸಾಲದ ಗಿಡ G.).

ವಾಶಿತ vāśita. roared, cried, sung, etc; *the cry of birds or animals.* 2, = ವಾಸಿತ, perfumed, scented.

ವಾಶಿತೆ vāśite. *a female elephant.* 2, *a woman.*

ವಾಶ್ರ vāśra. (= ಬಾಸರ). roaring, bellowing, crying, shrieking, singing.

ವಾಷ್ಪ vāṣpa. = ಬಾಷ್ಪ, ಬಾಷ್ಪ. *vapour, steam, mist.* 2, *a tear* (of joy). see ಸೆಕೆಳೆ.

ವಾಷ್ಪಿಕೆ vāṣpike. *N. of a drug.*

ವಾಸ vāsa. 1. Tbh. of ವಾಂಶ್ಯ (Śmd. 368. 372). made of bamboo (or reed): a flute, a fife. see ವಾಸಗಾಱ, ವಾಸರವ and Mr. s. ಆಯ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ್ಯ.

ವಾಸ vāsa. 2. dwelling, resting, living; *a dwelling-place, a house, a habitation;* site, situation, abode, place of staying or abiding. ವಾಸ ತಪ್ಪಿದರೂ ಹಾಸಲಿಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv). see ಪ್ರ-.

ವಾಸ vāsa. 3. perfuming; perfume. see ಪಟ-2, ಮುಖ-. 2, scent, trace, sign; the smallest remains of (Mhr.).

ವಾಸ vāsa. 4. dress, cloth, clothes. see ಕಟ್ಟು-, ಪಟ-.

ವಾಸಕ vāsaka. 1. causing to inhabit, making to dwell or abide; a dormitory.

ವಾಸಕ vāsaka. 2. perfuming, fumigating, filling with perfume; perfume. see ಪಟ-. 2, *the shrub Gendarussa vulgaris* Nees. (Justicia gendarussa Lin.; ಆಡಸಾಲದ ಗಿಡ G.).

ವಾಸಕ vāsaka. 3. clothing, clothes.

ವಾಸಕಸಜ್ಜಿಕೆ vāsaka-sajjike. a woman (or wife) dressed in all her ornaments, etc. to receive her lover (or husband, Rśv. 11, 126 va.).

ವಾಸಗಾಙ vāsa-gāṛa. a flute-player (ವೇಣುಧ್ವ, ವೈಣವಿಕ Nr.).

ವಾಸಗೃಹ vāsa-gṛha. *an inner apartment, a dormitory.*

ವಾಸತೇಯಿ vāsatēyi. (fr. ವಸತಿ). *night.*

ವಾಸನ vāsana. 1. causing to abide; abiding, abode; a particular posture during abstract meditation; any receptacle or vessel; knowledge. see ಉದ್-, ಪ್ರ-.

ವಾಸನ vāsana. 2. the act of perfuming, fumigating with fragrant vapours; perfume. see ಮುಖ-.

ವಾಸನ vāsana. 3. (= ಬಾಸಣ). enveloping, covering; cloth, clothes; an envelope.

ವಾಸನದ್ರವ್ಯ vāsana-dravya. a perfume (Bp. 46, 54).

ವಾಸನಾವಾಸನ vāsanā-vāsana. perfuming with scent (Bp. 42, 26).

ವಾಸನಿಸು vāsanisu. to perfume. ನೆತ್ತಿಯ ವಾಸನಿಸಿದರೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ವಾಸನೆ vāsane. 1. (fr. ವಾಸನ 2). smell, odour, scent; fragrance, flavour (ಸೊನಡು, ನಱು, ನಾನ್ಸ, etc. Kk. 55; Bp. 26, 43; 28, 6; 33, 7; 61, 80; C.; B. 4, 176; see ದುರ್-, ಸು-). ಬಸೀ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಕರ ತರೋದು? (Prv.). — ವಾಸನೆಹುಲ್ಲು. the lemon grass, Andropogon shoenanthus Lin. (St. & Pl.).

ವಾಸನೆ vāsane. 2. (fr. ವಾಸನ 1). knowledge derived from memory, *the present consciousness of past perceptions, and impression remaining unconsciously in the mind from past good or evil actions and hence producing pleasure or pain* (ಹಿನ್ನಿನ ನೆನಪು G.). 2, fancy, imagination, idea, inclination. 3, expectation, desire; trust, confidence (ಬಯಕೆ G.).

ವಾಸನ್ತ vāsanta. (fr. ವಸನ್ತ). relating to spring, vernal.

ವಾಸನ್ತಿ vāsanti. = ಬಾಸನ್ತಿ. *the creeper Gaertnera racemosa* Roxb. (= ಅತಿಮುಕ್ತ). 2, a species of jasmine, Jasminum auriculatum.

ವಾಸನ್ತಿಕ vāsantika. vernal. 2, *the buffoon* (vidūṣaka) *in a drama.* 3, a dancer, an actor.

ವಾಸನ್ತಿಕೆ vāsantike. ವಾಸನ್ತಿಕಾ. spring (Grj. 7, 38).

ವಾಸಯೋಗ vāsa-yōga. *fragrant powder sprinkled on the clothes,* the ōkuḷi.

ವಾಸಯೋಗ್ಯ vāsa-yōgya. fit to reside in (My.).

ವಾಸರ vāsara. = ಓಸರ, etc. sloping, slanting, etc. (G.; *cf.* ವಾರ 1).

ವಾಸರ vāsara. *a day* (ಹಗಲು Nn. 149). 2, = ವಾನೀರ (ವೇತಸ, ವಂಜುಲ, ವಿದುಲ, ಶೀತ, ಪಚ್ಚೆ Mr. 124; *cf.* ವಾಸ 1).

ವಾಸರಪತಿ vāsara-pati. the sun (My.).

ವಾಸರಮಣಿ vāsara-maṇi. the sun (My.).

ವಾಸರವ vāsa-rava. the sound of a flute (Mr. 81).

ವಾಸರು vāsaru. = ವಾಸರ. (My.).

ವಾಸರೆ vāsare. = ವಾಸರ. (My.).

ವಾಸರೇನ್ದು vāsara-indu. a day-moon (Cpr. 9, 10 va.).

ವಾಸರ್ಗೆ vāsaraḷ. (= ವಾಸತೇಯಿ). night (ಇರುಳು Mr. 65).

ವಾಸವ vāsava. (fr. ವಸು). *Indra.* (Bp. 57, 78).

ವಾಸವತಿ vāsa-vati. a house in which there are many clothes (ಬಹುವಸ್ತ್ರ ವರ್ತಿಸಿಹ ಮನೆ Mr. 196).

ವಾಸವನನ್ದನ vāsava-nandana. Arjuna, Vāli; Jayanta (My.).

ವಾಸವಾತ್ಮಜ vāsava-ātmaja. Arjuna, etc. (My.).

ವಾಸವಾನುಜ vāsava-anuja. Viṣṇu (My.).

ವಾಸಸ್ vāsas. *cloth, clothes, dress, a garment;* a curtain; a cover.

ವಾಸಸ್ಥಲ vāsa-sthala. a place of residence, a house (My.).

ವಾಸಸ್ಥಾನ vāsa-sthāna. = ವಾಸಸ್ಥಲ. (My.).

ವಾಸಾಗಾರ vāsa-āgāra. *a sleeping apartment* (ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆ Hlā.).

ವಾಸಾನ್ತರ vāsa-antara. an abode (Bp. 50, 14).

ವಾಸಿ vāsi. 1. abiding, dwelling, inhabiting; an inhabitant. see *e. g.* ನಗರ-, ಪ್ರ-, ಸಹ-, etc.

ವಾಸಿ vāsi. 2. having or wearing clothes, clothed.

ವಾಸಿ vāsi. 3. having or emitting perfume.

ವಾಸಿ vāsi. 4. (Tbh. of ವಾಚಿ; *cf.* also ವಾಶಿ No. 1). a word, a promise; an asseveration, vow; resolution; obstinacy (ಪನ್ನ Bhn. 9; Bp. 9. 33; 40, 33; Bh. 2, 2, 114; 4, 4, 70; 7, 1, 9; 8, 22, 44; 8, 26, 36; Śśv. 4, 36; J. 2, 5; 16, 15; 20, 7; 23, 13; 25, 32). 2, quality: the state of being so and so much (My.; Te., T.; see ಅರ-, ಕಾಲು-, ಮುಕ್ಕಾಲು-) : a good quality, a good condition or state, an improved state: the state of being better (in health, etc.), relief, ease; surpassingness, superiority, preference (My.; Te., T.; see ಅಱು-, ಕಾರ್ಯ-, ಹೆಸರು-; Bh. 8, 22, 21; J. 23, 54). ವಾಸಿಯಾಗದ ರೋಗಕ್ಕೆ ರಾಸಿಮದ್ದು ಮಾಡಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ. — ಈತನಿಗಿನ್ತ ಆತ ವಾಸಿ, ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಉಣ್ಣುತ್ತಾನೆ. — ಚಳೀ ಕಾಲಕ್ಕಿನ್ತ ಮೞೆಗಾಲ ವಾಸಿ. — ತುಚ್ಛನ ಸಂಗದ ಬಾೞೋಕಿನ್ತಲೂ ಹುಚ್ಚನ ಸಂಗದ ಬಾೞೋದು ವಾಸಿ. — ಬಾತಿದ್ದವನಿಗೆ ಹೂಸಿದಷ್ಟು ವಾಸಿ. — ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಡಿಗಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಇರುವ ಕಿವಿಯೇ ವಾಸಿ (Prvs.). 3, reasonableness, moderation (of price, in ದಾರಣವಾಸಿ, My.). ವಾಸೀಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಜೀನಸು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಕೊಡ್ಡಾನು (Prv.). 4, excess, interest (My.; see ತಲ-).

ವಾಸಿ vāsi. 5. = ಬಾಚಿ 2, ವಾಶಿ No. 2. an axe, an adze.

ವಾಸಿಕೆ vāsike. = ವಾಶಿಕೆ. the shrub Justicia ganderussa.

ವಾಸಿಗ vāsiga. a (house) servant (ಭೃತ್ಯ Bhn. 26).

ವಾಸಿತ vāsita. = ವಾಶಿತ No. 2. *perfumed, scented, made fragrant.*

ವಾಸಿನಿ vāsini. a woman who abides or dwells (Kāvy. I, 1a, 2). 2, a woman who wears (a garment, etc.).

ವಾಸಿಸು vāsisu. 1. to dwell, to abide (Cpr. 1, 101 va.; My.; B. 4, 127. 418).

ವಾಸಿಸು vāsisu. 2. to have an odour or particular scent, to smell, to be fragrant, to be perfumed (Bp. 12, 9; 44, 4). 2, to perceive by the nose, to smell [ಶ್ರೋತ್ರದಾಹಾರವ ಜಂಗಮವ ಕೇಳಿಸುವ ಘ್ರಾಣದಾಹಾರವ ಜಂಗಮವ ವಾಸಿಸುವ Bv. 429]; (ಆಘ್ರಾಣ Śmd. Dh., Cpr. 3, 44; 6, 49; 8, 37; Śśv. 2, 96; My.). 3, to perfume. ಸುಗನ್ಧದ್ರವ್ಯದಿನ್ದ ವಾಸಿಸಿದ ವಸ್ತು (ಭಾವಿತ, ವಾಸಿತ); ಕಯ್ರುಗುಳಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಮುಖ ವಾಸಿಸುವ ಗನ್ಧಂ (ಆಮೋದಿ, ಮುಖವಾಸನ Nr.). [— ವಾಸಿಸಿದಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. perfumed rice. ವಾಸಿಸಿದಕ್ಕಿಯೊಳ್ ಪೞವಕ್ಕಿಯಂ ನೀವುಂ ಬನ್ದೊಡೆ ಬೆರಸಿಯಿಟ್ಟುದು ಕೂಱುಮುಪ್ಪುದಱಿಂ Vr. 27, 7].

ವಾಸು vāsu. dwelling in: the universal soul; the soul; Viṣṇu. 2, *a young girl.*

ವಾಸುಕಿ vāsuki. = ಬಾಸುಗಿ, ವಾಸುಗಿ. *the serpent Vāsuki.* brother of śēṣa or ananta and sovereign of the snakes.

ವಾಸುಗಿ vāsugi. Tbh. of ವಾಸುಕಿ (Śmd. 337; ಅನ್ವಿತಕರ, ಶೇಷ, ಧರಣೀನ್ದ್ರ Nn. 35; see Mr. s. ಎಣ್ಬಕುಲ; Bp. 51, 57). [ವಾಸುಗಿ ಯುಮಜುಯಲಾಜನೆ ಬೇಸಜುಗುಂ Kr. 1, 46].

ವಾಸುದೇವ vāsu-dēva. *Viṣṇu or Kriṣṇa* (Bp. 54, 24. 49; 57, 24); N. (My.). ತಣ್ಣಾ ಮುಣ್ಣಾ ವಾಸುದೇವ (Prv.).

ವಾಸೆ vāse. *the tree Justicia adhatoda* Lin.

ವಾಸ್ತವ vāstava. (fr. ವಸ್ತು). substantial; real, true; one of the arthālaṅkāras of poetical composition: a faithful narration or representation (ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಕಥನ Kāvy. III, 3, B, 1-59); substantiated, determined, demonstrated.

ವಾಸ್ತವಿಕ vāstavika. substantial, real, actual, according with reality, just, right; demonstrated (ಸತ್ಯ G.; My.; B. 4, 67. 160).

ವಾಸ್ತವೀಕ vāstavīka. Tbh. of ವಾಸ್ತವಿಕ. (Cb. 52; B. 5, 118).

ವಾಸ್ತವ್ಯ vāstavya. = ವಾಸ್ತವ. (My.). 2, fit or purposed to be inhabited; an inhabitant.

ವಾಸ್ತು vāstu. the site or foundation of a house, *a building place, building ground.* 2, *a house, a habitation, a place of abode.*

ವಾಸ್ತುಕ vāstuka. *the pot-herb Chenopodium album* (ಚಕ್ಕವತ್ತ Hlā., Nr., Mr. 95, Nn. 145).

ವಾಸ್ತುಕ್ರಮ vāstu-krama. the plan of a building ground or of a dwelling (C. Bp. 5, 49).

ವಾಸ್ತುಪುರುಷ vāstu-puruṣa. the tutelary god of a house (My.).

ವಾಸ್ತುವಿಧೇಯ vāstu-vidhēya. (a place) fit for placing or building a habitation or habitations on (Bh. 1, 7, 13).

ವಾಸ್ತುಶಾನ್ತಿ vāstu-śānti. = ಗೃಹಶಾನ್ತಿ. ceremony for purification of a house.

ವಾಸ್ತೂಕ vāstūka. = ವಾಸ್ತುಕ. *Chenopodium album.*

ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿ vāstōṣ-pati. lord of the house: *Indra.*

ವಾಸ್ತ್ರ vāstra. (fr. ವಸ್ತ್ರ). made of cloth; *covered with cloth.*

ವಾಹ್ vāh. bearing, carrying. see ಪೃಷ್ಠ-, ಹವ್ಯ-.

ವಾಹ vāha. bearing, carrying, conveying, drawing; see ಗನ್ಧ-ಪರೀ-, ಪ್ರ-, ವಾರಿ-, ವಿ-. 2, a bearer, a porter. 3, a beast of burden. 4, *a horse* (Abb. P. 13, 66 va.). 5, any vehicle. 6, the arm. 7, *a measure of capacity, nearly equal to a ton in weight* (ಇಬ್ಬಳ Nr.).

ವಾಹಕ vāhaka. bearing, carrying, conveying. see ಲೇಖ-, ಸಂ-, ಸ್ಕನ್ಧ-. 2, a porter, a carrier. 3, the driver of a chariot. 4, a horseman (Abh. P. 13, 65; Bp. 59, 40).

ವಾಹಕತ್ವ vāhakatva. horsemanship (Rśv. 13, 25).

ವಾಹದ್ವಿಷತ್ vāha-dviṣat. *a buffalo.*

ವಾಹನ vāhana. carrying, bearing, conveying, conducting, driving. see ಉದ್-, ನರ-; *any vehicle, a chariot, a carriage.*

ವಾಹವಾ vāhavā. = ವಹವಾ. bravo! capital! excellent! (My.; Te.; Mhr., H.).

ವಾಹಸ vāhasa. a large snake, especially *the Boa constrictor* (ಹೆಬ್ಬಾವು Hlā.; ಅಜಗರ, ತ್ರಿಲಿಂಗ, ಗೋನಾಸ, ಶಯು, ಹಿರಿಯ ಹಾವು Mr. 400; see Si. 77).

ವಾಹಳಿ vāhaḷi. = ವಾಳಿ (Śmd. 361). (Tbh. of ವಾಹ್ಯಾಳಿ). a row of horses, etc.: an exhibition of horses, etc. and of their running. ತುರಗದ ವಾಹಳಿ (Śmd. 131).

ವಾಹಳಿತನ vāhaḷitana. horsemanship (Rśv. 6, 11 va.; 13, 82).

ವಾಹಾರೋಹಭೇದ vāha-ārōha-bhēda. a mode of mounting horses. see ಕೊಸೆ 2.

ವಾಹಿ vāhi. bearing, carrying. see ಸಾಧು-. 2, a chariot.

ವಾಹಿಕ vāhika. = ವಾಹಿ. see ಅತಿ-.

ವಾಹಿತ್ಥ vāhittha. *the part of an elephant's forehead below the frontal globes.*

ವಾಹಿನಿ vāhini. ವಾಹಿನೀ. *a river.* 2, *an army, a body of forces* (ಬಲ Śm. 108). 3, *a division of an army:* 81 elephants, 81 cars, 243 horses, and 405 foot.

ವಾಹಿನೀಪತಿ vāhinī-pati. *the leader of an army, a general.*

ವಾಹಿಸು vāhisu. to cause to bear, to place upon or in. ವಾಹಿಸಲ್ (ಆರೋಪಿತ, ಹಿತ, ನಿಹಿತ, ನ್ಯಸ್ತ Mr. 462).

ವಾಹ್ಯ vāhya. to be carried or borne; a carriage, a vehicle; any beast of burden: an ox, a horse, etc. see ಕಮ್ಬಲ-, ಪೃಷ್ಠ-. 2, = ಬಾಹ್ಯ, q. v.

ವಾಹ್ಯಕ vāhyaka. *a carriage.* see ಕಮ್ಬಲಿ-.

ವಾಹ್ಯಾಳಿ vāhya-āḷi. = (ವಯ್ಯಾಳಿ, etc., ವಾಹಳಿ), ವೈಹಾಳಿ, ವೈಹ್ಯಾಳಿ (Śmd. 361). a row of horses, etc.: an exhibition of horses, etc. and of their running.

ವಾಹ್ಲಿಕ vāhlika. = ಬಾಹ್ಲಿಕ. N. of country.

ವಾಹ್ಲೀಕ vāhlīka. = ಬಾಹ್ಲೀಕ. N. of country.

-ವಾಳ vāḷa. (=-ವಳ, etc.). an affix for the formation of masculine nouns. see ಆಕೆ-, ತುಱು-, ತೋಟ-, ಮಡಿ-, ಹೊಱಗ-.

ವಾಳ vāḷa. = ಬಾಲ, etc. a tail (ಪ್ರವಾಲ, ಬಾಲ Nn. 7; ಲಲಾಮ, ಬಾಲ 26). 2, a tumour, a bubo (Mhr. ವಳ, ವಾಳಾ).

ವಾಳತನ vāḷatana. the state of being occupied with or of being endowed with. see ಆಕೆ-.

ವಾಳಸಿಗ vāḷasiga. = ಬಾಣಸಿಗ. (Rām. 5, 8, 51).

ವಾಳಿ vāḷi. Tbh. of ವಾಹಳಿ (Śmd. 361).

ವಾಳಿಕೆ vāḷike. = ವಾಳತನ. see ಆಕೆ-.

ವಾಳೆ vāḷe. o. r. of ಲಾಳ್, q. v.

ವಾಳೆಯ vāḷeya. (Bh. 2, 14, 61).

*ವಾೞ್ತೆ vāḻte. = ವಾರ್ತೆ? news. ಇನ್ದಿನ ಬನ್ದಾ ಕಾಱಾದ ವಾೞ್ತೆ ಗೊಣ್ಡೊಡೆ ಪಾಱಾದುದು ಮನಮುಮಿರ್ದೆಯುಮೋನಂ ಪೇೞ್ಪೆಂ Pb. 4, 61.

-ವಿ vi. (= -ವೆ 1). an affix for forming verbal nouns, *e. g.* ಅಳವಿ, ಬಳವಿ (Śmd. 247).

ವಿ vi. 1. = ವೀ-. a prefix: apart, apart from, asunder; in different directions; to and fro; away, away from, off; different; various; distinct; manifold; contrary; improper; etc. 2, a prefix that intensifies an idea.

ವಿ vi. 2. = ವೀ. *a bird.*

ವಿಂಶತ್ viṁśat. = ವಿಂಶತಿ. (My.).

ವಿಂಶತಿ viṁśati. = ಬೀಸಿಗೆ. *twenty.*

ವಿಂಹಲ viṁhala. Tbh. of ವಿಹ್ವಲ. agitated, etc. (ವಿಕ್ಲಬ, ಅಸ್ಥಿರ Mr. 245; Bp. 22, 14; 57, 74).

ವಿಕಂಕತ vikaṅkata. *the plant Flacourtia sapida* Roxb. (= ಗ್ರನ್ಥಿಲ).

ವಿಕಚ vi-kaca. having no hair, bald. 2, *blown, opened, expanded* (as a flower, etc.), spread.

ವಿಕಚತೆ vi-kacate. the state of being blown. 2, the state of being without hair (Cpr. 9, 42 va.).

ವಿಕಜ್ಜಲ vi-kajjala. devoid of lamp-black, collyrium (Cpr. 8, 77).

ವಿಕಟ vi-kaṭa. (= ವಿಗಡ). *large, great* (ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 146); powerful. 2, formidable, hideous, ugly, uncouth (ಕುರೂಪು,

ರೂಪಹೀನವಾದುದು 146); crooked, perverse (ಕೊಂಕು, ಡೊಂಕು 146; ಕರಾಲ, ಅತಿಕೊಂಕು Mr. 450; see ಕೊಂಕು 1 & 2); horrible, frightful. 3, *beautiful, excellent.*

ವಿಕಟತೆ vikaṭate. the state of being large, hideous, etc. (Bh. 1, 8, 89).

ವಿಕತ್ಥನ vi-katthana. boasting, vaunting, boastful. 2, speaking ostentatiously, proclaiming loudly; *praise.* 3, irony.

ವಿಕರ vi-kara. = ವಿಕಿರ. a bird (Mr. 167).

ವಿಕರಾಲ vi-karāla. = ವಿಕ್ರಾಳ. very formidable or terrible; hideous (My.).

ವಿಕರಿಸು vi-karisu. to alter, to change (v. t., in arithmetic, My.).

ವಿಕರ್ತನ vi-kartana. *the sun.*

ವಿಕರ್ತನೋದ್ಭವ vikartana-udbhava. Śani, Saturn (Bp. 10, 30).

ವಿಕರ್ಮ vi-karma. various business or duty; see ಶಿಲ್ಪ-, 2, fraud. 3, not acting, free from action.

ವಿಕಲ vi-kala. (ವಿಕಳ). deprived of a part, defective, imperfect, incomplete. 2, decayed, impaired, withered, waned. 3, confused, confounded, agitated, sorrowful (Cpr. 5, 39 va.; Bp. 3, 51; 4, 55). 4, option; optionally (ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ Śmd. 124 Cm.). — ವಿಕಲಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to confuse, etc. (Rām. 3, 7, 34).

ವಿಕಲತೆ vi-kalate. confusion, agitation, sorrow (Bp. 37, 9; 40, 64; 56, 31).

ವಿಕಲತ್ವ vi-kalatva. = ವಿಕಲತೆ. (ಬೆಬ್ಬಳ Bhn. 44).

ವಿಕಲಪಾಣಿ vikala-pāṇi. = ವಿಕಲಪಾಣಿಕ. (ವಿಕಹಸ್ತ Mr. 389).

ವಿಕಲಪಾಣಿಕ vikala-pāṇika. *one who has a mutilated hand.*

ವಿಕಲಮತಿ vikala-mati. = ವಿಕಲ No. 3. (J. 25, 60).

ವಿಕಲಾಂಗ vikala-aṅga. *having mutilated or defective limbs, deformed.*

ವಿಕಲಿಸು vikalisu. to grow confused, etc. (C. Bp. 19, 31).

ವಿಕಲ್ಪ vi-kalpa. *alternative, option* (ಮೇಣ್ Śmd. 396); admission of an option or alternative, the act of allowing a rule to be observed or not at pleasure (Śmd. 12. 41). 2, uncertainty, ambiguity. 3, indecision, doubt, hesitation. 4, error, mistake, ignorance. 5, suspicion, surmise, evil apprehension, an evil thought (Mhr.; B. 4, 51). see ನಿರ್-; ಮನೋ-; ಸ್ವ-; Bp. 2, 19; Śmd. 13; ಹಂ.

ವಿಕಲ್ಪಬಿನ್ದು vikalpa-bindu. an optional bindu (Śmd. 48).

ವಿಕಲ್ಪಿತ vi-kalpita. made optional, held to be optional, optional (Bp. 8, 3).

ವಿಕಲ್ಪಿಸು vi-kalpisu. to prepare differently; to prescribe variously; to form (Śmd. 160).

ವಿಕಸತ್ vi-kasat. opening (as a flower), budding, blown (Kāvy. V, 35).

ವಿಕಸನ vi-kasana. (ವಿಕಶನ). bursting; opening (as a flower), blossoming, blowing, expanding; displaying itself. see ಅರಲ್ 1, ಅಲರ್ 1, ಅಲರ್ಚು, ಕಿಸಿ 1, and ದನ್ತ-.

ವಿಕಸಿತ vi-kasita. *blown* (as a flower, ಅಲರು Nn. 115).

ವಿಕಸಿಸು vi-kasisu. to open (v. i.), to expand. ವಿಕಸಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದು (ವಿಕಾಸಿ, ವಿಕಸ್ವರ, ಅರಳುವಸ್ವಾದು Si. 361).

ವಿಕಸೆ vi-kase. *Bengal madder, Rubia munjista* (= ಮಂಜಿಷ್ಠೆ).

ವಿಕಸ್ವರ vi-kasvara. *opening, expanding.*

***ವಿಕಳ vikaḷa.** = ವಿಕಲ. ವಿಕಳನಾದೆಸು ಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ ಧಾತುವಿನಿನ್ನ Bv. 43.

***ವಿಕಳತೆ vikaḷate.** = ವಿಕಲತೆ. ಗುಣಜಾತ್ಯಾದಿಗಳೊಳಗನುಗುಣಮಾಗಿರೆ ಪೇಟಿದವಟ ವಿಕಳತೆಯಂ ಸಯ್ತೆನಿಸಿ Kr. 3, 121; ಭಕ್ತಿರತಿಯ ವಿಕಳತೆಯ ಯುಕ್ತಿಯನೇನ ಬೆಸಗೊಮ್ಬಿರಯ್ಯಾ Bv. 514.

ವಿಕಾರ vi-kāra. *change, change of form or nature, alteration or deviation from any natural state, modification* (ರೂಪಾನ್ತರ Śmd. 111 Cm.), *abnormity.* 2, change for the worse, change from a state of health, disease, sickness. 3, change from the quiescent condition of the soul, perturbation, emotion, passion, feeling, excitement. see ಧ್ವನಿ-, ನಿದ್ರಾ-, ಮುಖ-, ರೋಮ-. — ವಿಕಾರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to deviate from the natural or proper state (B. 5, 196; My.).

ವಿಕಾರಚೇಷ್ಟೆ vikāra-ceṣṭe. abnormal action (Cpr. 5, 120).

ವಿಕಾರಿ vi-kāri. producing a change; undergoing a change. 2, an ugly, ill-natured person (Bp. 14, 26; 40, 53). 3, the thirty-third year in the cycle of sixty (My.).

ವಿಕಾರಿಸು vikārisu. = ವಿಕರಿಸು. (My.).

ವಿಕಾರ್ಯ vi-kārya. transformable, modifiable (Śmd. 156).

ವಿಕಾಶ vi-kāśa. (= ವಿಕಾಸ). opening, expanding, blowing (as a flower, ವಿಕಸಿತ, ಅಲರು Nn. 115; ಅಲರು 120, o. r. ವಿಕಾಸ). 2, appearance, becoming visible, display, manifestation, exhibition, open or splendid appearance (ವ್ಯಕ್ತ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ ಬಹನ್ನಾದು 115).

ವಿಕಾಶಿ vi-kāśi. = ವಿಕಾಸಿ.

ವಿಕಾಸ vi-kāsa. (= ವಿಕಾಶ). *opening, expanding, blowing (as a flower, etc.), budding.* 2, expanse, sky, heaven. 3, = ವಿಕಾಶ No. 2, appearance, etc. 4, pleasure, joy, enjoyment. [5, evolution]. see ಅರಲ್ 1, ಮನೋ-; Ch. v. 134; Kāvy. V, 70; Grj. 3, 47; Bp. 2, 16.

ವಿಕಾಸಿ vi-kāsi. = ವಿಕಾಶಿ. opening, blowing, budding. 2, becoming visible or apparent, becoming manifested, shining forth. 3, *expanding, spreading, developing itself.* see Nr. s. ಅರಳು 1.

ವಿಕಾಳಿಸು vikāḷisu. (fr. ವಿಕ್ರಾಳ?). to become very formidable or excessive (Bh. 3, 19, 37; J. 18, 14).

ವಿಕಿರ vi-kira. = ವಿಕರ. scattering about (as boiled rice at a śrāddha, My.). 2, *a bird.* 3, a well.

ವಿಕಿರತ್ vi-kirat. scattering about (Cpr. 1, 141).

ವಿಕೀರಣ vi-kīraṇa. scattering. 2, *gigantic swallow wort, Calotropis gigantea* (= ಅರ್ಕ 1).

ವಿಕೀರ್ಣ vi-kīrṇa. scattered in different directions, thrown about (or away), sprinkled, tossed about, dispersed, dishevelled; spread about, expanded, extended, diffused (ಹರಹಿದನ್ನಾದು, ಪ್ರಸರ Nn. 108); covered, filled with; torn asunder, split, rent; celebrated, famous. see ಕರ-, ಕೆದಱು 1, ಬಿದಿರ್ 1, ಸಿದಿ 3, ಸಿಡಿಲ್ 1; J. 29, 11.

ವಿಕೀರ್ಣಪತನ vikīrṇa-patana. falling in a scattered-about manner. see ಪಡಲಿಡು.

ವಿಕೀರ್ಯ vi-kīrya. having scattered about, having spread in different directions. see ಪೀಱ್ 1.

ವಿಕುರ್ವಾಣ vi-kurvāṇa. undergoing or causing a change of form or of mind; feeling emotions of joy, *rejoicing, cheerful.*

ವಿಕೃತ vi-kṛita. changed, altered, modified, transformed, changed in form or feeling; changed for the worse, *diseased;* disfigured, ugly; afflicted, hurt (ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ, ದೈನ್ಯ Mr. 242);

unnatural; affected by passion; entertaining feelings of disgust or aversion, estranged; strange, extraordinary. 2, change, alteration; any disorder; diseased state; any passion; disgust, aversion. see Bp. 41, 82. — ವಿಕೃತದೋಱು. -ತೋಱು. to show grimaces (Śśv. 1, 79 va.).

ವಿಕೃತಗತಿ vikṛita-gati. a deformed walk. see ಕೊಣ್ಕು 1.

ವಿಕೃತರೂಪ vikṛita-rūpa. changed in form or appearance, misshaped, ugly-faced (Śmd. 120 Mdb.).

ವಿಕೃತಾಕಾರ vikṛita-ākāra. = ವಿಕೃತರೂಪ. (My.).

ವಿಕೃತಾಂಗ vikṛita-aṅga. changed or distorted in form or limbs. (Kāvy. IV, 2, 30).

ವಿಕೃತಾಂಗಾಪಹಸನ vikṛitāṅga-apahasana. laughing at with grimaces. see ಜಿಗೋಡಾಡು.

ವಿಕೃತಿ vi-kṛiti. *change; alteration of any kind* (as of purpose, mind, form, nature, matter, etc.); change from a natural or healthy state, sickness, disease; change from a quiescent state, emotion, anger, wrath, fear; disgust, aversion (Cpr. 1, 49). 2, *a production or that which is evolved from a previous source* (prakṛiti). 3, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). ಪ್ರಕೃತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿಕೃತಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). see ಕ್ಷೀರ-, ಮನೋ-, ರಜೋ-; Bp. 38, 31. 4, the twenty-fourth year in the cycle of sixty (My.).

ವಿಕ್ಕಿರ vikkira. Tbh. of ವಿಷ್ಕಿರ (Śmd. 350). a bird (ಪಕ್ಕಿ 350).

ವಿಕ್ತ vikta. separated. see ವಿ-.

ವಿಕ್ರಮ vi-krama. stepping or going beyond; going, proceeding, walking; *a step, a stride.* 2, *heroism, prowess, heroic valour, great power or strength* (ಪನ್ನತಿಕೆ Ct. II, 15). 3, = ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ. 4, the fourteenth year in the cycle of sixty (My.). — ವಿಕ್ರಮಚೋಳ. N. (Bp. 27, 67; 44, 58).

ವಿಕ್ರಮಶಕ vikrama-śaka. the era of Vikramāditya, which begins 57 B. C. (My.; B. 5, 37).

ವಿಕ್ರಮಶಾಲಿ vikrama-śāli. a valourous, courageous person (My.).

ವಿಕ್ರಮಹೀನ vikrama-hīna. *destitute of valour, wanting in courage.*

ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ vikrama-āditya. N. of a king of Ujjayini, the founder of the Vikramaśaka (My.).

ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ vikrama-arka. = ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ. (My.).

ವಿಕ್ರಯ vi-kraya. (= ಬಿಕರಿ). *sale, selling, vending* (ಕೊಡುಹ Mr. 346). see ಬಿಲ್ 1, ಮಾಱು 1.

ವಿಕ್ರಯಿ vi-krayi. = ವಿಕ್ರಯಿಕ. see ಮಾಂಸ-.

ವಿಕ್ರಯಿಕ vi-krayika. *a seller, a vender.*

ವಿಕ್ರಯಿಸು vi-krayisu. to sell, to vend (Bp. 30, 4; 42, 10; My.).

ವಿಕ್ರಾನ್ತ vi-krānta. stepped or passed beyond. 2, *valiant, mighty, victorious, courageous; a hero.* 3, a step. 4, valour, prowess; eminence (ಶುಭ, ಪರಾಕ್ರಮ Nn. 139; ಶುಭ, ಮಂಗಲ, etc. Mr. 530).

ವಿಕ್ರಾಳ vi-krāḷa. Tbh. of ವಿಕರಾಲ. (Mhr.; Cb. 116).

ವಿಕ್ರಿಯಾಬಲ vikriyā-bala. the power of changing the form of one's body ad libitum (Abh. P. 16, 49).

ವಿಕ್ರಿಯೆ vi-kriye. ವಿಕ್ರಿಯಾ. (= ವಿಕೃತಿ). *change, alteration*; transformation, change of mind, etc.; any change from a natural or quiescent state: disease; emotion, anger, passion; injury, mischief. see Bp. 4, 60; 6, 24.

ವಿಕ್ರೀಡಿತ vi-krīḍita. played with; play, sport. see ಮತ್ತೇಭ-, ಶಾರ್ದೂಲ-.

ವಿಕ್ರೀತ vi-krīta. sold (My.).

ವಿಕ್ರುಷ್ಟ vi-kruṣṭa. called out, cried out. 2, *harsh, gruff, abusive, unkind* (as speech); harsh speech (ಬಲುನುಡಿ Mr. 84).

ವಿಕ್ರೇತೃ vi-krētṛi. *a seller, a vender.*

ವಿಕ್ರೇಯ vi-krēya. *to be sold, saleable, vendible.*

ವಿಕ್ಲಬ vi-klaba. = ವಿಕ್ಲವ. (Cpr. 5, 19).

ವಿಕ್ಲವ vi-klava. overcome with fear or agitation, *confused, agitated, bewildered; excited, alarmed.*

ವಿಕ್ಲೀಬ vi-klība. (= ವಿಕ್ಲವ). agitated, alarmed, confused (ವಿಂಹಲ; ಅಸ್ಥಿರ Mr. 245).

ವಿಕ್ಷಾವ vi-kṣāva. sneezing, cough. 2, *a sound.*

ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ vi-kṣipta. thrown apart or asunder; thrown away, cast, thrown; scattered; bewildered, perplexed (My.).

ವಿಕ್ಷೇಪ vi-kṣēpa. throwing apart or asunder; throwing away, casting, throwing; projection; sending, despatching; casting off or aside, discarding; rejecting, refuting; throwing about; scattering; confusion, alarm, fear; looking about vaguely or wildly; a side-glance (ಕಟಾಕ್ಷ, ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟ Mr. 316). see ಅಂಗ-, ದೃಷ್ಟಿ-, (ಬಯಸ್ 2).

ವಿಕ್ಷೇಪಣ vi-kṣēpaṇa. = ವಿಕ್ಷೇಪ. (A.).

ವಿಕ್ಷೇಪಶಕ್ತಿ vikṣēpa-śakti. the projective power (of ignorance or māyā), that power of projection which raises up on the soul enveloped by it the appearance of an external world (Abhā. 5, 56).

ವಿಖಚಿತ vi-khacita. well inlaid or studded (Bp. 50, 15).

ವಿಖು vikhu. = ವಿಗ್ರು, noseless. (R.).

ವಿಖ್ಯಾತ vi-khyāta. generally known, notorious, renowned, famous, celebrated (Śmd. 138; Bp. 61, 88; J. 10, 44); = ವಿಖ್ಯಾತಿ (Mr. 417).

ವಿಖ್ಯಾತಿ vi-khyāti. notoriety, fame, celebrity. ವಿಖ್ಯಾತಿ ಪಟ್ಟರೂ ಅಪಖ್ಯಾತಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 39, 66; J. 2, 6; ನೆಗಱ್ಚು. — ವಿಖ್ಯಾತಿವೆಱು. -ಪೆಱು. to become notorious, etc. (Bp. 57, 73).

ವಿಖ್ಯಾಪನ vi-khyāpana. making known; declaring, announcing, publishing; explanation, exposition; avowing, acknowledging, confessing (My.).

ವಿಗಡ vigaḍa. Tbh. of ವಿಕಟ. large, great, etc.; a great, etc. man; a wicked man (ಕೆಡುಕ Ct. I, 89). see Bp. 5, 40; 8, 11; 13, 15; 29, 10; 36, 22; 38, 24; 49, 42; 50, 60; 61, 12; Prll. 3, 5; Bh. 6, 2, 2. 4; Rām. 6, 10, 15; J. 5, 26; 17, 53.

ವಿಗಡಿಸು vigaḍisu. to become crooked or perverse (Bh. 1, 8, 30). 2, to strike or impress with horror (3, 5, 11).

ವಿಗಡೆ vigaḍe. (f. ವಿಗಡ). a great, powerful, perverse, etc. woman (Bp. 55, 36; J. 16, 4).

ವಿಗತ vi-gata. gone away, departed, disappeared, ceased, gone; dead; parted, separated; devoid of; lost; *destitute of light, obscured, gloomy, dark.* 2, the flight of birds.

ವಿಗತಕೃಪ vigata-kṛipa. devoid of pity (Cpr. 5, 41).

ವಿಗತಪ್ರಭಾವ vigata-prabhāva. disappeared strength, etc. see ಜಳಿ.

ವಿಗತಪ್ರಭೆ vigata-prabhe. disappeared lustre. see ಮಸುಳ್.

ವಿಗತಭಾವ vigata-bhāva. disappeared nature, etc. see ಜಳಿ.

ವಿಗತಾರ್ತವೆ vigata-ārtave. *a woman in whom the menstrual excretion has ceased.*
ವಿಗತಾರ್ಥ vigata-artha. devoid of meaning or sense (Cpr. 5, 74).
ವಿಗತಾಸು vigata-asu. one whose life is going (Cpr. 6, 94).
ವಿಗರ್ಹಣ vi-garhaṇa. blaming, blame, abuse, censure, reproach. (R.).
ವಿಗಲತ್ vi-galat. flowing away, flowing, etc. (Cpr. 1, 130).
ವಿಗಲಿತ vi-galita. ವಿಗಳಿತ. flowed away, trickled, oozed; dropped down, dropped, fallen; liquefied; passed away (My.).
ವಿಗಳಿಗೆ vi-gaḷige. Tbh. of ವಿಘಟಿಕೆ. (Mr. 63; Bp. 8, 16; My.).
ವಿಗಾನ vi-gāna. singing discordantly; *defamation, ill report;* censure, reproach. see ದುರ್-.
ವಿಗೀತ vi-gīta. badly sung; decried, abused, reproached. (R.).
ವಿಗುರ್ಬಣೆ vigurbaṇe. that which is formidable, a fearful object, a thing which causes amazement [ಅಂಜಲದೇಕೊ ಲೋಕವಿಗುರ್ಬಣೆಗೆ Bv. 689]; (Abh. P. 10, 147 va.; Bp. 18, 67; *cf.* ಅಗುರ್ಬು, ಗುರ್ಬು, etc., ಬಿಗುರ್ವು).
ವಿಗುರ್ಬಿಸು vigurbisu. to become or be formidable (Abh. P. 9, 186; 9, 186 va.). 2, to make terrible, to make (some thing) an object of amazement (10, 147 va. & 149 va.; 14, 90 va.).
ವಿಗುರ್ವಿಸು vigurvisu. = ವಿಗುರ್ಬಿಸು No. 1. (Abh. P. 14, 6va. & 170 va.). 2, = ವಿಗುರ್ಬಿಸು No. 2. (8, 46 va.). [3, to create by māya. ಗನ್ಧೋದಕಮಂ ಮೇಲೆ ತಳಿದು ತಣ್ಣಾಳಿಯಂ ವಿಗುರ್ವಿಸಿ ದೇಹಕ್ಕಾಪ್ಯಾಯನಂ ಮಾಡೆ Vr. 56, 13].
ವಿಗ್ನ vigna. shaken, trembling, agitated, disturbed, alarmed. see ಅ-.
ವಿಗ್ರ vigra. *noseless.*
ವಿಗ್ರಹ vi-graha. = ಬೇರ 3, ಯುಗ್ರ. *stretching out or apart, extension, expansion* (ವಿಸ್ತರ Nn. 98). 2, *shape, form, figure;* an image, an idol (My.). 3, *the body* (ಶರೀರ, ದೇಹ 98). 4, distributing into parts, dividing; separation, resolution, analysis, resolution of a compound word into its constituent parts, the separation or analysis of any word capable of separation. 5, a division, a part, a portion; a given thing (ಕೊಟ್ಟುದವೆ Mr. 474). 6, liberal; liberality (ಅತ್ಯುದಾರ, ಉದಾರ 98). 7, *opposition, encounter, conflict, quarrel, war, assault* (ಕಾಳಗ 98). 8, the expanse, the sky (ಗಗನಾಂಗಣ, ಆಕಾಶ 98). see Bp. 53, 2; 54, 86; 61, 35.
ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆ vigraha-ārādhane. idol-worship, idolatry (My.).
ವಿಗ್ರಹಾವೇಶ vigraha-āvēśa. intentness on war (J. 22, 35).
ವಿಗ್ರಹಿಸು vi-grahisu. to oppose, to offer opposition, to quarrel; to assault, to wage war against (Bp. 21, 38; 22, 15).
ವಿಘಟನ vi-ghaṭana. becoming separate, flying apart, being divided, being severed (see ವಿಂಗಡ); — breaking up, destruction, ruin, misfortune; striking asunder, hurting, destroying (Ch. v. 56).
ವಿಘಟಿಕೆ vi-ghaṭike. = ವಿಗಳಿಗೆ. a particular measure of time, the sixtieth part of a ghaṭikā. equal to twentyfour seconds.
ವಿಘಟಿಸು vi-ghaṭisu. to become separate (Cpr. 2, 39 va.).
ವಿಘಡಿಸು vi-ghaḍisu. to separate (v. t., Abh. P. 2, 65).
ವಿಘಸ vi-ghasa. remains of food (ಉಣ್ಡು ಮಿಕ್ಕುದು Hlā., ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಕ್ಕದು, ಉಣ್ಡ ಭಾಜನದೊಳ್ ಇರೆ ಘೇಲಿ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಮ್ ಎನಿಸಿಕ್ಕು Mr. 220); — *the residue of an oblation of food (offered to the gods, to the mānes, to a guest, or to a spiritual preceptor).*
ವಿಘಾತ vi-ghāta. destruction; killing; a blow; opposition, prohibition, prevention, impediment, obstacle; abandoning. see Bp. 54, 25; Bh. 2, 2, 10; 3, 13, 31; ಕಾರ್ಯ-.
ವಿಘಾತಕ vi-ghātaka. one who destroys or kills. see ತಿಲ-.
ವಿಘಾತಿ vi-ghāti. = ವಿಘಾತ. see Bp. 16, 7; Bh. 2, 2, 109; J. 26, 2; 32, 56. 2, he who, or that which, destroys, opposes, etc.
ವಿಘಾತಿಸು vi-ghātisu. to strike down, to destroy, to afflict, etc. (Dp. 114, 6).
ವಿಘೂರ್ಣಿಸು vi-ghūrṇisu. to expand greatly, to become excessive (Abh. P. 13, 35).
ವಿಘ್ನ vi-ghna. destroying. 2, *an obstacle, an impediment, a hindrance, an embarrassment, an opposition* (ಅನ್ತರಾಯ, ವ್ಯಪಾಯ Mr. 252). 3, any difficulty or trouble. ಮುಜ್ಜೇ ಮದುವೆಗೆ ಮೂವತ್ತು ವಿಘ್ನ. — ಲಗ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡ ಬಾರದು. — ವಿಘ್ನವಾಯಿತೆನ್ದು, ನಗ್ನವಾದರೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.).
ವಿಘ್ನರಾಜ vighna-rāja. he who overrules obstacles or difficulties: *Gaṇēśa.*
ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ vighna-īśvara. = ವಿಘ್ನರಾಜ. (ವಿನಾಯಕ Nn. 165).
ವಿಂಗಡ viṅgaḍa. = ಇಂಗಡ, ಯಿಂಗಡ. (Tbh. of a ವಿಘಟ = ವಿಘಟನ). the state of being separate, disunited or apart, separation, parting (My.; Te. & T. ವಿಂಗಡ, ವಿಂಗಳ; Mhr. ವಿಘಡ).
ವಿಂಗಡಿಸು viṅgaḍisu. = ಇಂಗಡಿಸು, ಯಿಂಗಡಿಸು, ಹಿಂಗಡಿಸು. to separate (v. t.), to disunite (My.). ಒನ್ದೊನ್ದು ಶಬ್ದ ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅರ್ಥ ತಿಳುಕೊಣ್ಡು ಓದ ಬೇಕು (B. 3, 4).
ವಿಚಕಿಲ vi-cakila. *a kind of jasmine* (ಮಲ್ಲಿಗೆ Hlā., Mr. 126; ಶಕ್ರ, ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ Nn. 80, one MS. only ಮಲ್ಲಿಗೆ).
ವಿಚಕ್ಷಣ vi-cakṣaṇa. seeing distinctly, clear-seeing, *farsighted, discerning, knowing, wise, clever, proficient* (Śmd. 68; ವಿಧಿ, ಬಲ್ಲವರ್ Nn. 21; ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223; Cpr. 1, 86; Bp. 51, 65; 61, 93).
ವಿಚಕ್ಷಣೆ vi-cakṣaṇe. a clever female. 2, cleverness, skill (My.).
ವಿಚಯ vi-caya. = ವಿಚಯನ. (Sk.; A.).
ವಿಚಯನ vi-cayana. *searching for, search, research, investigation, seeking.*
ವಿಚರಣ vi-caraṇa. = ವಿಚಾರ. see ಪ್ರ-.
ವಿಚರ್ಚಿಕೆ vi-carcike. *Cutaneous eruption, scab, itch, herpes.*
ವಿಚಲ vi-cala. moving about, shaking, unsteady; unfixed (J. 26, 18).
ವಿಚಲಿತ vi-calita. moved about, moving about; agitated; swerved. see Ch. v. 214; Bp. 35, 24; ಅ-.
ವಿಚಾರ vi-cāra. = ವಿಚ್ಯಾರ. wandering, roaming about, going or moving about (J. 15, 14). 2, *deliberation, consideration, reflection, investigation, examination, trial* (ಮೀಮಾಂಸ Hlā.; Śmd. 394; ವಿತಾನ Nn. 115; Mr. 493; ತರ್ಕ Nn. 148). 3, the exercise of judgment or reason, discriminating, judging, discrimination, judgment, decision. 4, subject, topic (My.). 5, doubt, hesitation. 6, perplexity, anxiety, anxious thought, trouble (My.; Mhr.). ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). see ಆರ್ 1. — ವಿಚಾರಗೆಡು. -ಕೆಡು. judgment to be lost: to grow perplexed, bewildered or distracted. ದುಃಖದಿನ್ದ ವಿಚಾರಗೆಟ್ಟವನು (ವಿಹಸ್ತ, ವ್ಯಾಕುಲ G.). — ವಿಚಾರಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. one who has lost his judgment, a bewildered or foolish person (Bp. 34, 7; 51, 5).

— ವಿಚಾರಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. loss of judgment, foolishness (B. 5, 94). — ವಿಚಾರ ತಿದ್ದು. to investigate, to examine. ಸರ್ವರ ವಿಚಾರಮಂ ತಿದ್ದುವನಂ (ಕಾರಣಿಕ, ಪರೀಕ್ಷಕ Mr. 244).— ವಿಚಾರ ಪಡು. to experience anxious thought; to use earnest thought, to reflect, to care (B. 5, 71. 86. 182; My.). — ವಿಚಾರ ಮಾಡು. to investigate, to inquire into (My.). 2, to reflect (B. 3, 123; 4, 56; My.). 3, to entertain anxious thoughts, to be anxious (My.).

ವಿಚಾರಕ vi-cāraka. a man who investigates, judges, or manages (My.). see ಮೇಲ್-.

ವಿಚಾರಣೆ vi-cāraṇe. *deliberation, consideration, examination, investigation;* the exercise of judgment. — ವಿಚಾರಣೆ ಆಗು. an examination or trial to take place (B. 5, 279). — ವಿಚಾರಣೆಕರ್ತ. one who makes investigation, a judge; a manager, a superintendent, a master (My.). — ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆ. = ವಿಚಾರಣೆ ಆಗು. (B. 4, 198). — ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡು. to examine, to investigate, to try (B. 5, 267. 268. 279). — ವಿಚಾರಣಾರಿ. N. (Bp. 12, 4).

ವಿಚಾರದೂರ vicāra-dūra. far from (*i. e.* without) judgment, etc. (Bp. 26, 57).

ವಿಚಾರಪರ vicāra-para. occupied with reflection, thoughtful, inquisitive (B. 5, 182).

ವಿಚಾರಭ್ರಷ್ಟ vicāra-bhraṣṭa. fallen from, or deprived of, judgment, etc. (Bp. 45, 21).

ವಿಚಾರವನ್ತ vicāra-vanta. a man who considers, is inquisitive, thoughtful, or considerate (Bp. 28, 13).

ವಿಚಾರಿ vi-cāri. a deliberate, thoughtful, or considerate person (B. 5, 52. 213).

ವಿಚಾರಿತ vi-cārita. *deliberated about, examined, inquired into, judged.*

ವಿಚಾರಿಸು vi-cārisu. to examine, to investigate, to enquire into, to inquire after; to ask; to reflect, etc. (ವಿತಾನ, ವಿಚಾರ Nn. 115; ವೇದನ 156; Śmd. 44. 72. 88. 297 Cm.; Cpr. 2, 49 va. & 61 va.; Bp. 34, 8; 40, 37. 50; 51, 56; Mr. 472; J. 11, 35; B. 5, 136. 192; My.).

ವಿಚಾರಿಸುಹ vi-cārisuha. examining, etc. ವಿಚಾರಿಸುಹಂ (ಅದುವದು Śmd. II).

ವಿಚಾರೆ vi-cāre. a woman who thinks about, etc. (Bp. 40, 57).

ವಿಚಾರ್ಯ vi-cārya. to be deliberated (adj.). 2, having deliberated; see ಅ-.

ವಿಚಾಲಿತ vi-cālita. moved about, shaken. see ಅ-.

ವಿಚಿಕಿತ್ಸೆ vi-cikitse. *doubt, uncertainty.*

ವಿಚಿತ್ರ vi-citra. variegated; handsome, beautiful, elegant; wonderful, surprising (ಆಶ್ಚರ್ಯ Nn. 13). 2, N. of a vṛitta and of a Kannaḍa metre (Ch.). see Cpr. 2, 59 va.; Śsv. 4, 30; J. 2, 47.

ವಿಚಿತ್ರತರ vicitra-tara. uncommonly beautiful, etc. (Śmd. 301).

ವಿಚಿತ್ರದೇಹ vicitra-dēha. having a variegated body; elegantly formed; a cloud. (R.).

ವಿಚಿತ್ರಲಲಿತ vicitra-lalita. N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯ vicitra-vīrya. N. of a king of the lunar race (Bh. 1, 3, 1).

ವಿಚಿತ್ರಿತ vi-citrita. variegated, coloured; wonderful (Cpr. 1, 83).

ವಿಚೇತನೆ vi-cētane. senselessness, unconsciousness (Cpr. 8, 86).

ವಿಚ್ಛನ್ದ vi-c-chanda. = ಪಿಚ್ಛನ್ದ, ವಿಚ್ಚಣ್ಣ, ಬಿಚ್ಛನ್ದ, ವಿಚ್ಛನ್ದಕ q. v., ವಿಛ್ಛನ್ದ.

ವಿಚ್ಛನ್ದಕ vi-c-chandaka. *a building consisting of several stories and surrounded by a portico;* a palace, a temple.

ವಿಚ್ಛಾಯ vi-c-chāya. 1. *the shadow of a flock of birds.*

ವಿಚ್ಛಾಯ vi-c-chāya. 2. destitute of shadow, shadowless. 2, a jewel, a gem.

ವಿಚ್ಛಾಯೆ vi-c-chāye. discoloured condition (Bp. 46, 58).

ವಿಚ್ಚಿತಿ vicchiti. Tbh. of ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ. cessation (My.).

ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ vi-c-chitti. cutting asunder, tearing asunder, dividing, separating; cutting off, breaking off; interruption, cessation; stealing, theft; anything stolen (ಚೌರ್ಯ, ಸ್ತೇಯ, ಕಳವು Mr. 226); destruction, loss; cesura, pause in a verse; boundary, limit; N. of certain amorous gestures practised by a mistress or heroine in a drama. see ಹಜ 1.

ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಚಿತ್ರ vicchitti-citra. N. of a class of embellishments in poetical composition (Kāvy. III, 2, B, 2. 56-80; *cf.* III, 1 and ನಾನಾ-).

ವಿಚ್ಛಿನ್ನ vi-c-chinna. cut asunder, severed, divided, parted, cut off; broken off, broken; interrupted, discontinued, ceased; violated; destroyed; variegated, diversified (Bp. 27, 18; 30, 2; B. 4, 78). — ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ. rep. various (Bp. 35, 35).

ವಿಚ್ಛೇದ vi-c-chēda. cutting asunder or into pieces, dividing, separation, disjunction; cutting off; breaking off, breaking; a broken piece; interruption, termination, disappearance; the division of a book, a section; dissension, difference; space, interval. see ಎಡೆಯುಡುಗು.

ವಿಚ್ಛೇದನ vi-c-chēdana. cutting asunder, etc. (ಕಲ್ಪನ, ಕರ್ತನ, etc., ಕಡಿಹಂ Mr. 433).

ವಿಚ್ಯಾರ vicyāra. Tbh. of ವಿಚಾರ. (Cb. 143). — ವಿಚ್ಯಾರಗೆಡು. = ವಿಚಾರಗೆಡು. (Cb. 126).

ವಿಛ್ಯನ್ದ vichyanda. = ವಿಚ್ಛನ್ದ. see ಬಿಚ್ಚನ್ದ.

ವಿಜನ vi-jana. free from people, *lonely, solitary.*

ವಿಜನನ vi-janana. bearing young, bringing forth. see ವೈಜನನ.

ವಿಜಪಿಲ vijapila. *mud, a muddy place* (ಪಿಚ್ಚಿಲ, ಕೆಸಱುಳ್ಳೆಡೆ Hlā., MS. ವಿಜಲಕ; ಪಿಚ್ಚಿಲ. ಕೆಸಱ ನೀರ್ Mr. 418).

ವಿಜಯ vi-jaya. conquest, *victory*, overcoming. 2, a victor (ಧುರಜೈತ್ರ, ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನು Nn. 94). 3, Arjuna (ಪಾರ್ಥ. ಅರ್ಜುನ 94). 4, yellow myrobalan, Terminalia chebula (ಅಭಯ, ಅಣಿಲೆ 94; Sk. ವಿಜಯಾ). 5, the twenty-seventh year of the cycle of sixty (My.).

ವಿಜಯತೆ vi-jayate. victorious state (Bp. 36, 28).

ವಿಜಯದಶಮಿ vijaya-daśami. the tenth day of the dasara feast (My.).

ವಿಜಯನಗರ vijaya-nagara. N. of a town (B. 3, 14; 4, 7. 80. 126).

ವಿಜಯನ್ತ vi-jayanta. the victorious: Indra. see ವೈಜಯನ್ತ.

ವಿಜಯರಾಘವ vijaya-rāghava. Rāma; N. (My.).

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ vijaya-lakṣmi. = ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ. the godess of victory. (Abh. P. 9, 165; Grj. 2, 106 va.).

ವಿಜಯಶೇಷಿ vijaya-śēṣi. = ವಿಜಯಸೇಸಿ. (Śmd. 376). one who has almost gained the victory.

ವಿಜಯಶ್ರೀ vijaya-śrī. = ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ. (Cpr. 4, 10).

ವಿಜಯಸೇಸಿ vijaya-sēsi. Tbh. of ವಿಜಯಶೇಷಿ, q. v.

ವಿಜಯಾನನ್ದ vijaya-ānanda. N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿಜಯಾರ್ಧ vijaya-ardha. N. of a mountain (Cpr. 6, 2).

ವಿಜಯಿ vi-jayi. hemp (ಬಂಗಿ Mr. 116; Sk. ವಿಜಯಾ).

ವಿಜಯೇಶ್ವರ vijaya-iśvara. Śiva (Bp. 42 sum.; 42, 39).

ವಿಜಯೋತ್ಸವ vijaya-utsava. victory-festival (J. 23, 49).

ವಿಜಾತ vi-jāta. born separately; base-born; of a mixed origin; generated; born; wild, refractory (Mhr.).

ವಿಜಾತಿ vi-jāti. 1. different origin or birth. 2, a different species; a different kind (Mr. 337). 3, a different caste or tribe; a low caste (J. 17, 1; My.; see Sp. s. ಜಾತಿಹೀನ).

ವಿಜಾತಿ vi-jāti. 2. the feathered tribe, birds (V. 4, 13).

ವಿಜಾತೀಯ vi-jātiya. of a different or mixed origin; of a different kind or sort (My.).

ವಿಜಾತೆ vi-jāte. *a woman who has borne children*; a mother.

ವಿಜಾಪುರ vijā-pura. N. of a town (B. 4, 8. 145). ವಿಜಾಪುರವಲ್ಲಿ ಆಜಾರವವರೆಷ್ಟು ಜನ? ಅಷ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.).

ವಿಜಿಗೀಷಣ vi-jigīṣaṇa. = ವಿಜಿಗೀಷು. (Bp. 20, 38).

ವಿಜಿಗೀಷು vi-jigīṣu. desirous of victory or conquest, desirous to overcome or surpass (Cpr. 7, 28 va.). ಶತ್ರುವನಾಕ್ರಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲೆನ್ನು, ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳಂ ಹಾರುತೆ ದುರ್ಗಾದಿಗಳಂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿಜಿಗೀಷುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು (ಆಸನ Nr.).

ವಿಜಿಗೀಷೆ vi-jigīṣe. *a desire to conquer or overcome or surpass, emulation.*

ವಿಜಿತ vi-jita. conquered, subdued, won, gained (Cpr. 6, 6. 43; Bp. 5, 1; 39, 56; Rśv. 5, 26).

ವಿಜಿತಬಲ vijita-bala. one who has conquered an army (Rām. 1, 14, 2).

ವಿಜಿಲ vijila. *sauce, etc. mixed with rice-water or gruel, any sauce, or condiment with gravy* (see Nr. s. ಮಾದುರ).

ವಿಜುಗುಪ್ಸತೆ vi-jugupsate. disgust, aversion: one of the sthāyibhāvas (Kāvy. IV, 2, 15).

ವಿಜುಲಿ vijuli. (= ವಿಜಿಲ). (ತುಟಾದ ಕಜ್ಜರಿ Mr. 219).

ವಿಜೃಮ್ಭ vi-jṛimbha. displaying, extending, etc. (Cpr. 4, 33).

ವಿಜೃಮ್ಭಣ vi-jṛimbhaṇa. yawning, gaping; expanding, unfolding, displaying, exhibiting, extending; displaying activity or energy, exhibiting courage, power, etc.; blossoming, budding; pastime, sport. see ಕೆಳರ್ 1, ಘೂರ್ಣಿಸು, ಮಸಗು 1; Cpr. 5, 118.

ವಿಜೃಮ್ಭಿತ vi-jṛimbhita. yawned; expanded, opened, unfolded, displayed, exhibited, acted; *blown, blossomed;* arisen, appeared; sported, wantoned; pastime, sport; wish, desire; act. see ಭುಜಂಗ–; Bp. 58, 68.

ವಿಜೃಮ್ಭಿಸು vi-jṛimbhisu. to yawn; to expand, to unfold oneself, etc. see Bp. 39, 43; 51, 59; 53, 9; Rśv. 5, 116; 13, 4.

ವಿಜ್ಞ vi-jña. knowing, intelligent; wise, learned; *clever, skilful;* discreet.

ವಿಜ್ಞಪ್ತಿ vi-jñapti. = ವಿಜ್ಞಾಪನ. (My.).

ವಿಜ್ಞಾತ vi-jñāta. discerned, understood, known; *celebrated, famous, notorious.*

ವಿಜ್ಞಾನ vi-jñāna. = ಬಿನ್ನಣ, etc. distinguishing, perceiving, discerning, understanding; *intelligence, knowledge, science, learning, worldly knowledge of any kind, wisdom;* experience, experimental knowledge; skill.

ವಿಜ್ಞಾನಿ vi-jñāni. = ಬಿನ್ನಣಿ. learned, well-informed, clever, skilful, proficient.

ವಿಜ್ಞಾನಿಕ vi-jñānika. = ಬಿನ್ನಣಿಗ. learned, etc. (= ವಿಜ್ಞಾನಿ).

ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರೀಯ vijñāna-iśvariya. N. of a commentary (the mitākṣarā) by Vijñānēśvara on Yājñavalkya's dharmaśāstra (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪನ vi-jñāpana. = ಬಿನ್ನ 2, ಬಿನ್ನಪ, ಬಿನ್ನಹ. the act of making known or acquainting, teaching; representing, informing; respectful statement or communication, respectful representation, humble intimation. — ವಿಜ್ಞಾಪನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to state respectfully (Rśv. 5, 133; Śśv. 1, 79 va.; J. 2, 37).

ವಿಜ್ಞಾಪನಪತ್ರಿಕೆ vijñāpana-patrike. = ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ. a letter of respectful communication and petition (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪನೆ vi-jñāpane. = ವಿಜ್ಞಾಪನ. (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪಿತ vi-jñāpita. apprised, informed; respectfully told and represented (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪಿಸು vi-jñāpisu. = ಬಿನ್ನವಿಸು, etc. to make a respectful representation or request, to state respectfully, to represent, to submit (My.).

ವಿಜ್ಞಾಪ್ತಿ vi-jñāpti. = ವಿಜ್ಞಪ್ತಿ. humble intimation, etc. (G.).

ವಿಜ್ಞಾಸಾರ vijñā-(*i. e.* ವಿಜ್ಞ–) sāra. one who is the best of the skilful, etc. (Rām. 1, 8, 21).

ವಿಜ್ಞೇಯ vi-jñēya. to be perceived or known or understood (Hlā. II, 109); cognizable, discernible, comprehensible.

ವಿಂಜು viñju. a wagtail (ಖಂಜನ, ಖಂಜರೀಟ Hlā.).

ವಿಟ್ᶜ viṭ. nominative of ವಿಶ್, q. v. excrement, etc.

ವಿಟ viṭa. = ವಿಠ. *a voluptuary, a libertine, a lecher, a gallant, a paramour* (see Mr. s. ವೇಶ್ಯಾವರ); a catamite; a rogue, a cheat. ವಿಟನಾದವಗೆ ಮಠವಾದರೇನು? (Prv.).

ವಿಟಕೋವಿದ viṭa-kōvida. an experienced libertine (Bp. 26, 11).

ವಿಟಗಾತಿ viṭa-gāti. = ವಿಟಗಾತಿರ್. (My.).

ವಿಟಗಾಱ viṭa-gāṟa. a libertine, a lecher (My.; ವಿಟ G.).

ವಿಟಗಾಱಿಕೆ viṭa-gāṟike. whoredom, lewdness (My.).

ವಿಟಗಾರ್ತಿ viṭā-gārti. a strumpet, a harlot (My.).

ವಿಟಂಕ vi-ṭaṅka. *a dove-cot* (ಕಪೋತ, ಹೆಟ್ಟಿಗೆ Mr. 200).

ವಿಟಚೇಷ್ಟೆ viṭa-ceṣṭe. the conduct of a libertine or lewd man, lewdness (Bp. 26, 14).

ವಿಟಜಂಗಮ viṭa-jaṅgama. a lewd Jaṅgama (Bp. 11 sum.).

ವಿಟತನ viṭatana. = ವಿಟತ್ವ. (Bp. 42, 6; My.).

ವಿಟತ್ವ viṭatva. lewdness (Bp. 12, 56; 26, 19; My.).

ವಿಟಪ viṭapa. *the young branch of a tree or creeper; a branch* (in general, ಮರದ ಕೊಮ್ಬು Hlā.; Mr. 104); *a bush, a thicket.* (ಹೊದರ್ Hlā.).

ವಿಟಪಿ viṭapi. ವಿಟಪೀ. having branches; *a tree;* the Indian fig-tree, Ficus indica.

ವಿಟಪೀವರ viṭa-pivara. a stout, robust gallant. 2, viṭapivara, an excellent tree (J. 6, 27).

ವಿಟಲ viṭala. = ವಿಟ್ಠಲ, etc. (My.).

ವಿಟಾಳ viṭāḷa. impurity, pollution (Mhr.; Bh. 3, 5, 19; 3, 18, 10).

ವಿಟ್ಖದಿರ viṭ-khadira. *a kind of fetid Mimosa, Vachellia farnesiana* W. & A. (= ಅರಿಮೇದ).

ವಿಟ್ಚರ viṭ-cara. filth-goer: *a village hog.*

ವಿಟ್ಟು viṭṭu. Tbh. of ವಿಷ್ಣು–. — ವಿಟ್ಟಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. see ಹೆಗಲ–.

ವಿಟ್ಟೆ viṭṭe. Tbh. of ವಿಷ್ಠೆ. excrement. (Bp. 11, 11).

ವಿಟ್ಠಲ viṭṭhala. = ವಿಟಲ, ವಿಠಲ. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (worshipped as Viṭōba especially at Punderpoor, My.; see ಪುರನ್ದರ–).

ವಿಠ viṭha. = ವಿಟಿ. (ಮಧುಪ್ರಿಯ, ಭುಜಂಗ Nn. 29; ಭುಜಂಗ 63).

ವಿಠಲ viṭhala. = ವಿಟ್ಠಲ. (My.). — ವಿಠಲಭಟ್ಟ. N. ವಿಠಲಭಟ್ಟನು ಪುರಾಣ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಯಿತು (Prv.). — ವಿಠಲರಾಯ. Kṛiṣṇa; N. (My.).

ವಿಡ viḍa. *a kind of factitious salt;* a particular kind of fetid salt. 2, a fragment, a bit (*cf.* ಬಿಡ 2).

ವಿಡಕ viḍaka. (= ಪಿಟಕ). a basket (ಹೆಡಗೆ Mr. 208, o. rs. ಹೆಡಿಗೆ, ಹೆಡೆಗೆ).

ವಿಡಂಗ viḍaṅga. = ವಡಂಗ, ವಿಳಂಗ. *the vegetable and medicinal substance Embelia ribes* (Erycibe paniculata, considered of great efficacy as a vermifuge, = ಅಮೋಘೆ; see Mhr. s. ವಾಯುವಡಂಗ). see ವಾಯು-.

ವಿಡಮ್ಬ vi-ḍamba. = ವಿಡಮ್ಬನ. see ಮೆಟ್[3] 1; Bh. 1, 15, 19.

ವಿಡಮ್ಬಕ vi-ḍambaka. a man who ridicules or mocks (ನಿನ್ದಿಸುವವನು G.).

ವಿಡಮ್ಬನ vi-ḍambana. imitation, copying, assuming a similar appearance or dress, disguise, masquerade; simulation; imposture, deceiving, deception, fraud (Sk.; ಕಪಟ, ವಂಚನೆ My.; Bh. 8, 22, 22). 2, making a show of: displaying, exhibiting, showing, display, manifestation, etc. (see ಖೇದ-, ವಿಸ್ಮಯ-). 3, ridiculing, mocking; slighting (ಕಳೆ Śm. 112). 4, afflicting, distressing, vexation, distress. 5, = ದವುಲು (G.).

ವಿಡಮ್ಬರ vi-ḍambara. = ವಿಡಮ್ಬನ. (Bp. 40, 51. 81. 82. 84).

ವಿಡಮ್ಬಿತ vi-ḍambita. imitated, simulated; mocked at; deceived; vexed; distressed, abject. (R.).

ವಿಡಮ್ಬಿಸು vi-ḍambisu. to become manifest, to appear (Cpr. 5, 19).

ವಿಡಲವಣ viḍa-lavaṇa. = ವಿಡ. (ಕೃತಕ Mr. 143).

ವಿಡಾಯ viḍāya. = ವಿಡಾಯಿ. grand display; pomp, greatness; might (Bh. 3, 8, 31; V. 38, 80; J. 29, 11; 31, 14; ವಹಣಿ Bhn. 5).

ವಿಡಾಯಿ viḍāyi. = ವಿಡಾಯ, q. v. (Bh. 1, 12, 3; 3, 6, 21; Rām. 1, 16, 41; 6, 14, 24; J. 4, 30; 33, 26). — ವಿಡಾಯ್ಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the greatness or might of — (Rām. 1, 16, 6).

ವಿಡೂರ viḍūra. = ವಿಡ್ಡೂರ. ವಿಡೂರ ಬನ್ದದ್ದು ಆಡೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ವಿಡೋಜಸ್ viḍojas. *Indra.*

ವಿಡೌಜಸ್ viḍaujas. = ಬಿಡೌಜ. *Indra.*

ವಿಡ್ಡೂರ viḍḍūra. = ಇಡ್ಡೂರ, ವಿಡೂರ. enmity, annoyance, molestation (My.; Te.; see ರಾಜ-).

ವಿಡ್ವರಾಹ viṭ-varāha. (= ವಿಟ್ಚರ). a village hog. (R.).

ವಿಣ್ಮೂತ್ರ viṭ-mūtra. feces and urine (My.; B. 5, 321).

ವಿತ್ vit. (= ಬಿತ್ತು). knowing, knowledge.

ವಿತಂಸ vi-taṁsa. = ವೀತಂಸ. a cage; etc.

ವಿತಣ್ಡ vi-taṇḍa. a sort of lock or bolt with three divisions or wards. 2, an elephant. 3. = ವಿತಣ್ಡೆ, q. v. (My.).

ವಿತಣ್ಡಾವಾದ vitaṇḍā-vāda. = ವಿತಣ್ಡೆ. (My.).

ವಿತಣ್ಡಾವಾದಿ vitaṇḍā-vādi. a person who raises idle objections, a hypercritic (My.).

ವಿತಣ್ಡೆ vi-taṇḍe. = ವಿತಣ್ಡ No. 3, ವಿದಣ್ಡ. *cavil, captious objection, carping; idle confuting or objecting against, hypercriticism, perverse or frivolous argument, unprofitable and vexatious wrangling.* 2, criticism in general.

ವಿತತ vi-tata. stretched out; extended, spread out, expanded; lengthened, elongated, large, broad, wide; prepared, diffused, performed, accomplished, celebrated. 2, any stringed instrument. see Śmd. 129; Ch. v. 8; Kāvy. I, 1e, 6; Cpr. 5, 50; Bp. 1, 48; 6, 22; Mr. 362; ತತ-.

ವಿತತಿ vi-tati. stretching out; spreading, extension, expansion; a collection, a quantity, a multitude; a clump, a cluster (Bp. 1, 42. 51; 5, 29. 39; 55, 22; J. 31, 56).

ವಿತಥ vi-tatha. *untrue, false.*

ವಿತನ್ತು vi-tantu. having no thread (with the marriage badge): a widow (My.). 2, a good horse.

ವಿತನ್ದ್ರ vi-tandra. untired, indefatigable, without sleep.

ವಿತನ್ದ್ರತ್ವ vi-tandratva. wakefulness, vigilance, indefatigableness (Rśv. 1, 9).

ವಿತರಣ vi-taraṇa. crossing or passing over. 2, a gift, a donation. 3, giving up, abandoning. 4, liberal; regardless of restraint (as to expense); liberality (Cpr. 2, 5; Bp. 5, 64; 19, 4; Rśv. 4, 112; My. also as ವಿತರಣೆ).

ವಿತರಣಗುಣ vitaraṇa-guṇa. liberality (My.).

ವಿತರತ್ vi-tarat. passing over; conveying away; giving; producing, causing (Cpr. 7, 151).

ವಿತರ್ಕ vi-tarka. reasoning, argument, discussion, controversy (ವಿವಾದ Śmd. 105 Cm.); inference, conjecture, guess, supposition, opinion; *deliberation, consideration of probabilities or alternatives, doubt, apprehension* (ತರ್ಕ Mr. 522). see Kāvy. I, 5, 48; III, 3, B, 9; Cpr. 1, 31.

ವಿತರ್ಕಿತ vi-tarkita. conjectured, imagined, anticipated. (R.).

ವಿತರ್ದಿ vi-tardi. *a raised square piece of ground in the centre of a house or temple,* a quadrangular seat of earth, etc., a kind of altar or temporary stage, a temporary platform. see Nr. s. ಜಗಳಿ.

ವಿತರ್ದಿಕೆ vi-tardike. = (ಬಿತ್ತರಿಗೆ), ವಿತರ್ದಿ. *a raised square piece of ground, etc.* (ಜಗಲಿ Hla.; ಜಗುಲಿ, ವೇದಿಕೆ Mr. 199).

ವಿತಲ vi-tala. the second in order of the seven lower regions (see Mr. s. ಕೆಳಲೋಕ; Bp. 32, 36; J. 24, 12).

ವಿತಸ್ತಿ vi-tasti. *a long span measured by the extended thumb and little finger,* equal to twelve aṅgulas (ಕಿಱುಬೆರಳ ಗೇಣ್ Mr. 324).

ವಿತಾನ vi-tāna. *stretching or spreading out, expansion, extension* (ಪ್ರಸರ, ಹರಹಿದುದು Nn. 115). 2, increase (ಪೆರ್ಚುಗೆ, ಹೆಚ್ಚುಗೆ 115); — *a heap, a quantity, a multitude.* 3, *an awning, a canopy* (ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು, ಮೇಲುಕಟ್ಟು 115; ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು Mr. 493). 4, *a sacrifice* (ಮಖ, ಯಜ್ಞ 115; ಮಖ 493). 5, the sacrificial hearth on which the sacred fires are kept, or the sacred fire itself. 6, *season, opportunity* (ಅವಧಿ 493); — leisure, rest, interval of occupation. 7, unfolding: deliberation, etc. (ವಿಚಾರ, ವಿಚಾರಿಸುವುದು 115; ವಿಚಾರ 493). 8, quickness (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ 115). 9, *empty, vacant* (ಶೂನ್ಯ 115; 493). 10, pithless, sapless. 11, *dull, stupid.* see Ch. v. 62. 92. 100. 233.

ವಿತಾಳ vitāḷa. Tbh. of ವಿತಾನ. expansion, extension, increase, excess (Bh. 8, 26, 44).

ವಿತಾಳಿಸು vitāḷisu. to expand (v. i.), to increase, to become excessive (Rām. 6, 50, 5. 18); to be wholly engaged or absorbed in (Bh. 2, 9, 29).

ವಿತುನ್ನ vi-tunna. *the pot-herb Marsilia quadrifolia* (M. dentata Roxb.).

ವಿತುನ್ನಕ vi-tunnaka. *the tree Flacourtia cataphracta* Roxb. 2, *coriander seed.* 3, *blue vitriol.*

ವಿತೆ vite. Tbh. of ವ್ಯಥೆ. useless, etc. (Śmd. 338. 353; ಪ್ರಯೋಜನ ಮಲ್ಲದುದು 338).

ವಿತ್ತ vitta. *known, notorious, famous.* 2, found out; *investigated, examined, discussed, judged.* 3, found, acquired, gained, possessed. 4, *property, wealth, goods, money, substance, thing* (ಪ್ರಕರ, ಕಸ್ಟ ರ Nn. 45; ವಸ್ತು, ಬಣ್ಣ Mr. 346). 5, power.

ವಿತ್ತವಣಿಜ vitta-vaṇija. a shroff (ಚಿನ್ನವರದಂ Mr. 358).

ವಿತ್ತಾಧಿಪ vitta-adhipa. Kubēra (Cpr. 2, 23 va).

ವಿತ್ತಾಧೀಶ vitta-adhīśa. = ವಿತ್ತಾಧಿಪ. (Śsv. 1, 83).

ವಿತ್ತಿ vitti. 1. knowledge; investigation. 2, probability. 3, acquisition, gain. see ಪರಿ-.

ವಿತ್ತಿ vitti. 2. Tbh. of ವೃತ್ತಿ 1. turning round, etc. (Śmd. 353 Mdb.).

ವಿತ್ತೇಶ್ವರ vitta-īśvara. Kubēra (My.).

ವಿತ್ತೈಷಣ vitta-iṣaṇa. desire of wealth (My.).

ವಿತ್ಪತ್ತಿ vitpatti. Tbh. of ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ. production. (My.).

ವಿತ್ಪನ್ನ vitpanna. Tbh. of ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ. produced (Bh. 3, 19, 9; My.).

ವಿತ್ರ vitra. Tbh. of ವೃತ್ರ. darkness, etc. see ವಿತ್ರಾರಿ.

ವಿತ್ರಸ್ತ vi-trasta. frightened, alarmed. (R.).

ವಿತ್ರಾರಿ vitra-ari. = ವೃತ್ರಾರಿ. Indra; N. of a serpent (Bp. 46, 28).

ವಿತ್ರಾಸ vi-trāsa. *fear, terror, alarm.*

ವಿದ್ vid. ವಿತ್. who or what knows, a knower, knowing. 2, obtaining, possessing (ಯುತ, etc. Mr. 440). 3, knowing, knowledge. see ಆತ್ಮ-, ತ್ರಿಕಾಲ-, ಸಂ-.

ವಿದ vida. knowing, a knower. see ಆತ್ಮ-, ವೇದ-. 2, one who has obtained. see ಕೀರ್ತಿ-, ಸುಖಯೋ-.

ವಿದಂಶಿಕೆ vi-daṁśike. = ಅಡ್ಡವೊಜೆ. a pole usually placed across the shoulder for carrying loads. (Mr. 213).

ವಿದಗ್ಧ vi-dagdha. burnt, inflamed; consumed by fire; cooked; destroyed, spoiled. 2, *clever, shrewd, knowing, witty;* subtle, cunning, crafty.

ವಿದಗ್ಧತನ vi-dagdhatana. sharpness, shrewdness, cleverness, wit (Bp. 12, 6; 17, 23).

ವಿದಗ್ಧೆ vi-dagdhe. a sharp or knowing woman (ವಾಣಿನ Hlā.; Ch. v. 100).

ವಿದಣ್ಡ vi-daṇḍa. = ವಿತಣ್ಡ, etc. hypercriticism, etc. (Bp. 53, 8).

ವಿದತ್ vidat. ವಿದನ್ತ. *knowing, learned, intelligent, wise.*

ವಿದನಿ vi-dani. Tbh. of ವಿಧ್ವನಿ. an unnatural sound. (Bp. 47, 8).

ವಿದರ vi-dara. *tearing asunder, rending.*

ವಿದರ್ಭ vidarbha. a district and city to the south-west of Bengal, the modern Berar proper. 2, the king of Vidarbha (Rām. 3, 2, 16).

ವಿದರ್ಭಕನ್ಯೆ vidarbha-kanye. = ವಿದರ್ಭಜೆ. (My.).

ವಿದರ್ಭಜೆ vidarbha-je. Damayantī, the wife of Nala. 2, Rukmiṇī, the wife of Kriṣṇa (My.).

ವಿದರ್ಭರೀತಿ vidarbha-rīti. the style of poetical composition that is peculiar to Vidarbha (Kāvy. IV, 1, 2-4. 9).

ವಿದಲ vi-dala. *rent asunder, split; opened, blown* (as a flower); rending; the cuttings or chips of any substance; a basket made of split bamboos (*cf.* ಬಿದರು).

ವಿದಲನ vi-dalana. tearing or rending asunder, splitting, breaking to pieces (Bp. 31, 1).

ವಿದಲಿತ vi-dalita. burst asunder, rent, torn, split; opened, blown (as a flower, Cpr. 6, 81).

ವಿದಲಿತವನರುಹ vidalita-vanaruha. N. of a vritta (Ch.).

ವಿದಾರಕ vi-dāraka. tearing asunder, rending; a render, a divider. 2, a tree or rock in the middle of a stream dividing its course (see Nr. s. ಕಡಲ್ 1). 3, *a hole or pit for water sunk in the bed of a dry river.*

ವಿದಾರಣ vi-dāraṇa. tearing asunder, rending, splitting; killing, massacre, slaughter; war (ಕಾಳಗ Mr. 289). see ಪೋೞ್ 1, ಸೀಳ್ 1.

ವಿದಾರಿ vi-dāri. tearing asunder. 2, *the plant Batatas paniculata* Chois.

ವಿದಾರಿತ vi-dārita. torn asunder, rent, split. (R.).

ವಿದಾರಿಸು vi-dārisu. to tear asunder or to pieces, to rend, to split (Bp 22, 12; 29, 6; see Grj. s. ಡುಱುಕು). [ಹೃದಯಮನಳವ ಳಲಿನ್ದುಱ್ ವಿದಾರಿಸುವುದಿನ್ತು Kr. 3, 10; Vr. 51, 28].

ವಿದಾರೀಗನ್ಧೆ vidārī-gandhe. *the plant Hedysarum gangeticum.*

ವಿದಾಹ vi-dāha. burning; great heat (Cpr. 8, 84; see ತನು-).

ವಿದಿಕ್ಕು vi-dikku. Tbh. of ವಿದಿಶ್. (My.).

ವಿದಿತ vidita. *known, perceived, understood;* apprised, informed; represented; knowledge, information, representation; consideration, thought (Bp. 2, 24).

ವಿದಿಶ್ vi-diś. ವಿದಿಕ್. = ವಿದಿಕ್ಕು. an intermediate point of the compass.

ವಿದಿಶೆ vi-diśe. = ವಿದಿಶ್. (ಅನ್ತರಾಲ, ಪ್ರದಿಶೆ Mr. 59).

ವಿದು vidu. 1. = ಬಿದು 2. *the hollow between the frontal globes of an elephant.*

ವಿದು vidu. 2. = ಬಿದು 1. Tbh. of ವಿಧು. the moon. (ಚನ್ದ್ರ Śm. 16).

ವಿದುರ vidura. *knowing, intelligent, wise.* 2, N. of the younger brother of Dhritarāṣṭra and Pāṇḍu (J. 7, 19).

ವಿದುಲ vidula. *the ratan, Calamus rotang* (and also Calamus fasciculatus, ಹಚ್ಚೆಯ ಮರ Hlā.; see Si. 128; *cf.* ಬಿದುರು).

ವಿದುಷ viduṣa. Tbh. of ವಿದ್ವಸ್. a learned, wise man, a scholar (My.)

ವಿದುಷಿ viduṣi. a learned, intelligent woman (Sk.; My.).

ವಿದೂರ vi-dūra. very far, remote; far from, devoid of, without (ರಹಿತ Śmd. 4 Cm.; Bp. 32, 2; Bh. 1, 7, 3).

ವಿದೂರಥ vidūratha. N. of a king, younger brother of Haṁsadhvaja (J. 10, 44).

ವಿದೂಷಕ vi-dūṣaka. corrupting, contaminating, a defiler; censorious; a detractor, an abuser; jocular; a jester, a buffoon; the jocose companion and confidential friend of the hero of a dramatical play; a libertine, a catamite. see Cpr. 8, 44 va.; Bp. 22, 60; J. 6, 31; 7, 6.

ವಿದೆ vide. ವಿದಾ. (= ಬಿತ್ತೆ). knowledge, learning, understanding, intellect.

ವಿದೇಶ vi-dēśa. another or foreign country, any place away from home (My.).

ವಿದೇಹ vi-dēha. bodiless, Kāma (Cpr. 1, 77). 2, a district in the province of Behar, Mithilā, Tirhut (Cpr. 1, 74. 77. 78); its people; a king of Mithilā (Janaka, etc.; Rām. 1, 16, 21).

ವಿದೇಹಕನ್ಯೆ vidēha-kanye. Sītā (My.).

ವಿದೇಹೆ vi-dēhe. *Mithilā* (the capital of Ṭirhut).

ವಿದ್ಧಿ viddi. = ಬಿದ್ದಿ. Tbh. of ವೃದ್ಧಿ 1. increase, etc. (Śmd. 353).

ವಿದ್ದೆ vidde. Tbh. of ವಿದ್ಯೆ. learning. (My.; Tc.). [ಓದದೋದಱು ಯದ ವಿದ್ದೆ ಸಲ್ಲದ ಜದುರ್ ನೆಱ ಕಲ್ಲದ ಕಲ್ಪಿ Pb. 4, 95]. ಬಿಲ್ಲ ವಿದ್ದೆಯಂ ಬಲ್ಲನಸು (ಕೃತಪುಂಜ, etc. Hlā.).

ವಿದ್ಧ viddha. = ಬಿದ್ದ 2. *pierced, perforated, penetrated;* wounded; beaten; thrown, cast, sent; opposed, impeded; resembling, like.

ವಿದ್ಧಕರ್ಣಿ viddha-karṇi. having bored ears. 2, *the plant Clypea hernandifolia* W. & A.

ವಿದ್ಯ vidya. a scholar (Śmd. 402; Cpr. 5, 138). 2, Tbh. of ವಿದ್ಯೆ, (Bh. 1, 8, 13; J. 2, 61; My.; B. 4, 2; 5, 171; see ಸಿಜ-). ವಿದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಬುದ್ಧಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಬುದ್ಧಿಗಿಂತ ಆಹಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠ. — ವಿದ್ಯವಿಲ್ಲದವ ಹದ್ದಿಗಿಂತ ಕಡೆ (Prvs.).

ವಿದ್ಯಮಾನ vidyamāna. being perceived or known; being found, being present; *being in existence, existing;* actual, real; being in one's possession.

ವಿದ್ಯಾ vidyā. = ವಿದ್ಯೆ. ವಿದ್ಯಾ ಬಡ್ಡಾರಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟು, ದೊಡ್ಡೆಯಾಗಿ, ಬಣ್ಣದ ಜೋವನಾದ (Prv.). — ವಿದ್ಯಾಖಾತೆ. educational department (G.'s preface).

ವಿದ್ಯಾಗುರು vidyā-guru. a teacher of knowledge or science (My.).

ವಿದ್ಯಾತ್ರಯ vidyā-traya. = ತ್ರೈವಿದ್ಯ. three branches of knowledge. (Cpr. 1, 31).

ವಿದ್ಯಾದಾತೃ vidyā-dātṛi. one who imparts knowledge, a teacher (My.).

ವಿದ್ಯಾದಾನ vidyā-dāna. the giving of knowledge, teaching (My.).

ವಿದ್ಯಾಧನ vidyā-dhana. wealth consisting in learning; money acquired by scholarship (My.).

ವಿದ್ಯಾಧರ vidyā-dhara. = ಬಿಜ್ಜೋದರ. knowledge-holder; a particular kind of good or evil genius attending upon the gods; a kind of spirit or fairy. 2, the number 12 (? Ch.). 3, N. of persons.

ವಿದ್ಯಾಧರಚಕ್ರವರ್ತಿ vidyādhara-cakravarti. King Vidyādhara (Śmd. 155).

ವಿದ್ಯಾಧರಿ vidyā-dhari. = ಬಿಜ್ಜೋದರಿ. a female of the vidyādharas, a fairy, a sylph.

ವಿದ್ಯಾಧೇನು vidyā-dhēnu. the cow of knowledge, a form of the cow called kāmadhēnu (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ vidyā-abhyāsa. pursuit of learning, study (My.; B. 5, 88. 166. 197).

ವಿದ್ಯಾಮದ vidyā-mada. pride of learning (My.).

ವಿದ್ಯಾಮೃತ vidyā-amṛita. learning looked upon as ambrosia (Cpr. 4, 3).

ವಿದ್ಯಾರ್ಥ vidyā-artha. = ವಿದ್ಯಾಧನ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥವೇ ವೆಗ್ಗಳಂ (Sś. 15).

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ vidyā-arthi. one who seeks for knowledge: a student, a pupil, a disciple (My.; B. 3, 1. 3).

ವಿದ್ಯಾಲಯ vidyā-ālaya. a school; a college (My.).

ವಿದ್ಯಾವಂತ vidyā-vanta. a learned man (My.). feminines ವಿದ್ಯಾವಂತಳು, ವಿದ್ಯಾವಂತೆ (My.).

ವಿದ್ಯಾವಿನೋದ vidyā-vinōda. artful play (J. 33, 19).

ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದತ್ವ vidyā-viśāradatva. skill in science and art (Cpr. 2, 14 va.).

ವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಸಂಗ vidyā-vyāsaṅga. diligent study of science and art (My.).

ವಿದ್ಯಾಶಾಲಿ vidyā-śāli. possessed of learning; a learned person (My.).

ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆ vidyā-śāle. an institution for learning: a school; a college (My.).

ವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ vidyā-śikṣaka. a man who teaches knowledge (ಕಲ್ಲಾಯ್ತ Kk. 36).

ವಿದ್ಯಾಶುಲ್ಕ vidyā-śulka. the rate of a teacher's fees (My.).

ವಿದ್ಯಾಸದನ vidyā-sadana. = ವಿದ್ಯಾಲಯ. (My.).

ವಿದ್ಯಾಸಾಧನೆ vidyā-sādhane. acquisition of knowledge (My.).

ವಿದ್ಯಾಸಾಫಲ್ಯ vidyā-sāphalya. the profit of learning (My.).

ವಿದ್ಯಾಸಾಮರ್ಥ್ಯ vidyā-sāmarthya. the power of learning or science (My.).

ವಿದ್ಯಾಹೀನ vidyā-hīna. destitute of knowledge or learning, uninstructed, ignorant (My.).

ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವ vidyut-jihva. lightning-tongued: a kind of rākṣasa (My.).

ವಿದ್ಯುತ್ vi-dyut. = ವಿದ್ಯುತ್ತು. *lightning, electricity.* see ಮಿಂಚು 3.

ವಿದ್ಯುತ್ತು vi-dyuttu. Tbh. of ವಿದ್ಯುತ್ (Śmd. 106).

ವಿದ್ಯುನ್ನಟಿ vidyut-naṭi. lightning looked upon as an actress (Cpr. 4, 31).

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿ vidyut-māli. N. of an asura (My.).

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೆ vidyut-māle. garland of lightning: N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆ vidyut-late. lightning-creeper: forked or zigzag lightning (B. 5, 219; My.).

ವಿದ್ಯೆ vidye. ವಿದ್ಯಾ. = (ಬಜ್ಜೆ), ಬಂಜೆ 2, ಬಿಜ್ಜೆ, ವಿದ್ದೆ. knowledge, learning. science; an art; magical skill; a spell, an incantation; the goddess Durgā; learning considered as a goddess. see Kāvy. II, 1, 1-5. ವಿದ್ಯೆಗೆ ಎಡೆ ಇಲ್ಲ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಡೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). see Abh. P. s. ಪೊಡಕರಿಸು.

ವಿದ್ರಧಿ vidradhi. *a* (deep-seated or internal) *abscess.*

ವಿದ್ರವ vi-drava. running in different directions or away, *flight, retreat;* panic. 2, flowing out, oozing. 3, melting, liquefaction. 4, censure. 5, intellect.

ವಿದ್ರಾವ vi-drāva. flight, retreat; liquefaction. (R.).

ವಿದ್ರಾವಣ vi-drāvaṇa. driving away, chasing, defeating (Abh. P. 10, 226; Grj. 2, 106 va.; Bp. 53, 1; 60, 1); liquefaction.

ವಿದ್ರಾವಿತ vi-drāvita. driven away, put to flight (My.); liquefied.

ವಿದ್ರುತ vi-druta. run in different directions or away; agitated, alarmed; *liquefied, liquid, fluid.*

ವಿದ್ರುಮ vi-druma. *coral* (ಹವಳ Nn. 130; ಚೆಂಗುಡಿ Kk. 47; Śm. 68).

ವಿದ್ರುಮಲತೆ vidruma-late. *a sort of perfume* (= ಕಪೋತಾಂಘ್ರಿ).

ವಿದ್ವಜ್ಜನ vidvat-jana. a learned man, a scholar, a philosopher (Kavy. IV. 2, 59; Abh. P. 6, 93).

ವಿದ್ವತ್ vidvat. = ವಿದ್ವತ್ತು, ವಿದ್ವಸ್.

ವಿದ್ವತ್ತು vidvattu. Tbh. of ವಿದ್ವತ್. (My.).

ವಿದ್ವತ್ತೆ vidvatte. = ವಿದ್ವತ್ವ. (Mhr.; B. 5, 169).

ವಿದ್ವತ್ವ vidvatva. learning, erudition (Cb. 134; My.).

ವಿದ್ವತ್ಸಭೆ vidvat-sabhe. an assembly or congregation of scholars (Ct. I, 1).

ವಿದ್ವತ್ಸಮೂಹ vidvat-samūha. = ವಿದ್ವತ್ಸಭೆ. (ಬುಧಚಯ Śmd. 253 Cm.).

ವಿದ್ವತ್ಸಮ್ಭಾವನೆ vidvat-sambhāvane. respectful reception or treatment of learned men (My.).

ವಿದ್ವತ್ಸಮಾಜ vidvat-samāja. = ವಿದ್ವತ್ಸಭೆ. (My.).

ವಿದ್ವತ್ಸೇವೆ vidvat-sēve. service of or attendance on scholars. ಪ್ರತಿಭೆಯುಮ್ ಅಭ್ಯಾಸಮುಂ ವಿದ್ವತ್ಸೇವೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯಮುಂ ಕವಿತೆಗೆ ಕಾರಣಂ (Śmd. 175).

ವಿದ್ವಸ್ vidvas. ವಿದ್ವತ್. = ವಿದುಷ, ವಿದ್ವತ್, ವಿದ್ವತ್ತು, ವಿದ್ವಾಂಸ, ವಿದ್ವಾನ್. *learned, wise;* a wise man, a learned man, a scholar.

ವಿದ್ವಾಂಸ vidvāṁsa. Tbh. of ವಿದ್ವಸ್ (Śmd. 108; ಧೀಮತ್, ಧೀರ, etc. Hlā.; ತಿಳಿದ Nn. 48; ಕವಿ 59; ಪಣ್ಡಿತ 126; ಸೂರಿ Mr. 223; Śmd. 133. 294 Cm.; C.). Nn. 42 has the following explanation of it (7 o. rs. being ವಿದ್ವಂಶ, ವಿದ್ವಾಂಶ, ವಿದ್ವನ್ಸ, ವಿದ್ವಾನ್ತ): ಆಗಸ (ಆಕಾಶ); 2, ಚಿತ್ರ (ಚಿತ್ರಂಗಳ್); 3, ಶಾಶ್ವತ (ಸ್ಥಿರ); 4, ಶಂಕರ (ಈಶ್ವರ); 5, ಸರಸಿಜನಾಭ (ವಿಷ್ಣು); 6, ಸಮಾನ (ಸಮ); 7, ಗುಣಾಢ್ಯ (ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಗುಣಜ್ಞನು); 8, ಅಸಿತ (ಕಪ್ಪು). — feminine ವಿದ್ವಾಂಸಳು (My.). ವಿದ್ವಾಂಸನಾದರೂ ವಿಧ್ವಂಸನಾಗದೆ ಇರ. — ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮುನ್ದೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬರ ಬಹುದೇ, ಗೋವಿನ್ದ? (Prvs.).

ವಿದ್ವಾನ್ vidvān. = ವಿದ್ವಸ್. (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223; B. 5, 230).

ವಿದ್ವಿಟ್ vi-dviṭ. = ವಿದ್ವಿಷ್. (Cpr. 5, 34).

ವಿದ್ವಿಟ vi-dviṭi. Tbh. of ವಿದ್ವಿಷ್. (ವಿದ್ವಿಷ Ct. II, 116).

ವಿದ್ವಿಟ್ಸ್ತ್ರೀ vidviṭ-strī. a hostile woman (not a good compound, Śmd. 76).

ವಿದ್ವಿಷ್ vi-dviṣ. ವಿದ್ವಿಟ್. = ವಿದ್ವಿಟಿ. hating, inimical, hostile, adverse; an enemy, a foe.

ವಿದ್ವಿಷ vi-dviṣa. = ವಿದ್ವಿಷ್. (ವಿದ್ವಿಟ Ct. II, 116; Bp. 51, 11).

ವಿದ್ವಿಷ್ಟ vi-dviṣṭa. hated, disliked, odious. 2, an enemy (Grj. 2, 106 va.).

ವಿದ್ವೇಷ vi-dvēṣa. *enmity, hatred;* contempt.

ವಿದ್ವೇಷಣ vi-dvēṣaṇa. one who hates, a hater. 2, hatred, enmity.

ವಿದ್ವೇಷಣವಿದ್ಯೆ vidvēṣaṇa-vidye. Vidyā looked upon as a deity who creates enmity (Abh. P. 6, 93).

ವಿದ್ವೇಷಿ vi-dvēṣi. hating, hostile; an enemy (My.).

ವಿಧ್ vidh. piercing, penetrating. see ವ್ಯಾ-.

ವಿಧ vi-dha. form, manner, kind, sort; fold (after numerals). *cf.* ವಿಧೆ. ವಿಧ ತಿಳಿದವನಾದರೂ ವಿಧಿ ಬಿಡದು. — ವಿಧ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮದ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). — ವಿಧವಿಧ. rep. ವಿಧ ವಿಧವಾಗಿ, variously (My.).

ವಿಧಜ್ಞ vidha-jña. knowing the form or manner. see ದೀಕ್ಷಾ-.

ವಿಧವತೆ vi-dhavate. widowhood (Cpr. 1, 35).

ವಿಧವೆ vi-dhave. = ಶೆಧವೆ. a husbandless woman: *a widow* (ಪತಿ ಸತ್ತವಳು Mr. 303).

ವಿಧಾತ vi-dhāta. Tbh. of ವಿಧಾತೃ. (My.).

ವಿಧಾತೃ vi-dhātṛi. an arranger, a disposer, a maker, a creator. 2, *Brahmā.*

ವಿಧಾತ್ರ vi-dhātra. Tbh. of ವಿಧಾತೃ. (Śmd. 104; Kāvy. 1, 2, 93-95). ಧಾತು ತಿಳಿಯದವನು ವಿಧಾತ್ರನಿಗಿಸ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ವಿಧಾನ vi-dhāna. = ಬೆಸನ 1. the act of putting in order, arranging, making ready, disposing, ordering, performing, forming, making, placing on, putting on or in, putting down, commencing (ಅಗ್ರ Nn. 82, o. r. ಮಾಟ); arrangement, disposition, creation; act, action, especially the performance of prescribed acts or rites. 2, a rule, a precept; a law, an ordinance, an injunction; a regulation, sacred text. 3, an act of worship, a rite, a ceremony. 4, *a form, a mode, a method, a manner* (ವಿಧಿ Nn. 21). 5, a means, an expedient. 6, an assembly (ತನ್ತ್ರ, ಕೂಟ 75; *cf.* ವಿಧಿ No. 12). 7, in grammar: affixing, prefixing, taking as an affix, etc. see ಸಮುಕಟ್ಟು; Śmd. 14. 42. 65. 352. 383.

ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕ vidhāna-pūrvaka. according to rule or precepts (My.; B. 4, 215).

***ವಿಧಾನಸಭೆ vidhāna-sabhe.** Legislative Assembly.

ವಿಧಾಯಕ vi-dhāyaka. disposing, arranging, performing; consigning; enjoining. 2, a precept; an injunction (My.). 3, one who rules, a ruler, a leader (My.).

ವಿಧಾವನ್ತ vidhā-vanta. a man who receives hire, a hireling (C. Bp. 47, 15; Bh. 2, 1, 40).

ವಿಧಿ vi-dhi. = ಬಿದಿ. a rule, a formula, a precept, an injunction, a text prescribing any act or observance, a vedic text; the vēda (ಶ್ರುತಿ, ವೇದ Nn. 21). 2, *an order, an ordinance, a statute, a law.* 3, a rite, a ceremony. 4, a method, a manner, a way (ವಿಧಾನ Nn. 21). 5, *Brahmā* (ಅಮ್ಬುಜಾಸನ, ಬ್ರಹ್ಮ 21; ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Mr. 520). 6, *Viṣṇu.* 7, an excellent person (ಉತ್ತಮರ್ 21). 8, a clever or wise person (ವಿಚಕ್ಷಣರ್, ಬಲ್ಲವರ್ 21). 9, a poet (ಕವಿ, ಕವೀಶ್ವರ 21). 10, a physician. 11, *fate, destiny.* 12, an assembly (ಮೇಳ 21; ಕೂಟ Mr. 483; *cf.* ವಿಧಿ No 6). 13, *time* (ಕಾಲ 21; ಕಾಲ 483). 14, in grammar: the imperative (Śmd. 90. 91. 270. 272. 276. 289. 290; Kāvy. I, 5, 1-5). see Śmd. 41. 120. 342. 366; Prv. s. ವಿಧ. — ವಿಧಿ ಪಡು. -ಪಡು. to obtain or suffer fate (Cpr. 9, 8).

ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆ vidhi-kriye. the imperative (Śmd. 36, No. 144. 91).

ವಿಧಿತ vi-dhita. arranged, settled; apportioned, fixed, decreed (Bp. 2, 9).

ವಿಧಿದರ್ಶಿ vidhi-darśi. *a priest whose business is to see that everything at a sacrifice is done according to prescribed rules.*

ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ vidhi-prakāra. according to rule (My.).

ವಿಧಿರೂಪ vidhi-rūpa. the imperative; the permissive imperative (as in ಮಾಡಲಿ, My.).

ವಿಧಿಲಿಖಿತ vidhi-likhita. Brahmā's writ (on a man's fore-head): destiny (My.).

ವಿಧಿವತ್ vidhi-vat. agreeably to rule, in due form (My.).

ವಿಧಿವನ್ತ vidhi-vanta. a man who is in conformity with caste-rules (Bp. 57, 6).

ವಿಧಿವಶ vidhi-vaśa. the power or influence of a rule or of fate (Kāvy. III, 3, B, 48; Cpr. 3, 39).

ವಿಧಿಸು vi-dhisu. to prescribe, to order, to ordain, to appoint, to allot; to give order to (a person). (Bp. 43, 82; Si. 265; My.; B. 4, 186).

ವಿಧೀಕರಣ vidhī-karaṇa. the act of putting in order, arranging, regulating or ordering. see ಎಳವು.

ವಿಧು vidhu. = ಬಿದು 1, ಬಿದು 2. *the moon.* 2, *Viṣṇu.*

ವಿಧುಕಲಾಧರ vidhu-kalā-dhara. Śiva (Bp. 11, 16).

ವಿಧುತ vi-dhuta. shaken about; shaken off; *abandoned, relinquished, left off.*

ವಿಧುಧರ vidhu-dhara. Śiva (Bp. 52, 5).

ವಿಧುನ್ತುದ vidhun-tuda. moon-troubler: *Rāhu.*

ವಿಧುಬಿಮ್ಬ vidhu-bimba. the moon's disk (J. 4, 7).

ವಿಧುಮುಖಿ vidhu-mukhi. a woman with a moon-like face (My.).

ವಿಧುಮೌಳಿ vidhu-mauli. Śiva (Bp. 61, 89).

ವಿಧುರ vidhura. *separated;* separation (from a mistress or lover, ಅಗಲ್ಕೆ Hlā.). 2, agitated, troubled, distressed, bewildered. 3, *adverse;* adversity (ಹೊಲ್ಲಮೆ Hlā.).

ವಿಧುರೆ vidhure. a woman who is distressed (Cpr. 5, 124).

ವಿಧುವನ vi-dhuvana. *shaking about, trembling, tremor.*

ವಿಧುವನಕರಣ vidhuvana-karaṇa. causing to shake about or tremble, etc. see ಕೊಸೆ.

ವಿಧುಹಾಸ vidhu-hāsa. = ಚನ್ದ್ರಹಾಸ No. 3. (J. 29, 8; 31, 37).

ವಿಧೂತ vi-dhūta. shaken or tossed about; trembling; shaken off, dispelled, removed; abandoned; repugnance (Bp. 10, 12; 21, 2; 38, 67; 39, 67).

ವಿಧೂನನ vi-dhūnana. causing to shake or tremble; *shaking, trembling, tremor.*

ವಿಧೃತ vi-dhṛita. kept apart. 2, seized, grasped, held; taken, assumed, possessed (Cpr. 4, 42 va.).

ವಿಧೆ vi-dhe. ವಿಧಾ. (= ಬೆಸ 1). *form, formula, rule.* 2, *manner, kind, sort, way.* 3, act, action. 4, doing well, prosperity, affluence. 5, *hire, wages.* 6, the food of horses, elephants, etc., fodder.

ವಿಧೇಯ vi-dhēya. to be arranged, to be prescribed, to be enjoined; to be placed on, fit to be put or built on (see ವಾಸ್ತು-); to be performed; liable to be ruled, governable, subject to; *compliant, submissive, tractable,* obedient. see ಬಱಿ 1.

ವಿಧೇಯತೆ vi-dhēyate. = ವಿಧೇಯತ್ವ. (Cpr. 2, 49 va.).

ವಿಧೇಯತ್ವ vi-dhēyatva. tractableness, docility, submission, obedience (My.).

ವಿಧ್ಯರ್ಥ vidhi-artha. the imperative (in grammar, Śmd. 54. 264. 269. 270 Cm.).

ವಿಧ್ಯುಕ್ತ vidhi-ukta. declared or enjoined by the vēdas or śāstras (My.).

ವಿಧ್ವಂಸ vi-dhvaṁsa. falling to pieces; ruin, destruction, death (Bp. 24, 7); a man liable or subject to death, one who dies (see Prv. s. ವಿದ್ವಾಂಸ). 2, aversion, enmity. 3, insult, offence.

ವಿಧ್ವನಿ vi-dhvani. = ವಿದನಿ. an unnatural sound.

ವಿನತ vi-nata. bent down, bowed; humble, modest; dispirited (Ch. v. 246; Bp. 35, 3).

ವಿನತಾತನಯ vinatā-tanaya. Garuḍa (Cpr. 5, 75).

ವಿನತಾನನ್ದನ vinatā-nandana. Garuḍa (Cpr. 2, 7 va.). 2, vinata-ānandana, one who treats friends or guests humbly and courteously (2, 7 va.).

ವಿನತಾಸುತ vinatā-suta. Garuḍa (J. 14, 21).

ವಿನತಿ vi-nati. bowing down, bending; humility, modesty (Bp. 5, 47).

ವಿನತೆ vi-nate. ವಿನತಾ. *one of the wives of Kaśyapa and mother of Garuḍa and Aruṇa;* a bent down, etc. woman.

ವಿನದ vi-nada. sound, noise. (A.).

ವಿನದ್ಧ vi-naddha. firmly bound or tied. see ಅ-.

ವಿನಮಜ್ಜನಾರ್ದನ vinamat-janārdana. Śiva (Bp. 61, 48).

ವಿನಮತ್ vi-namat. bending down, bowing.

ವಿನಮಿತ vi-namita. bowed down, bowed, bent; humble, modest (Ch. v. 227; Śśv. 5, 55 va.). feminine ವಿನಮಿತೆ (Ch. v. 224, where originally ವೃತ್ತಸ್ತನಭರವಿನಮಿತೆ; Grj. 5, 12 va.).

ವಿನಮಿಸು vi-namisu. to bow (v. i.) in token of reverence, to make obeisance (Bp. 23, 35).

ವಿನಮ್ರ vi-namra. bowed (ಮಣೆ, ಅತಿಬಾಗಿದುದು Nn. 67); depressed; humble, modest; N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿನಯ vi-naya. leading away: leading, guidance, training, discipline; gentleman-like bearing, good behaviour, decorum; condescension, affability; humility (Cpr. 2, 18; My.); reverence (Śmd. 124), obeisance, courtesy.

ವಿನಯಗ್ರಾಹಿ vinaya-grāhi. *compliant, submissive, humble.*

ವಿನಯಪೂರ್ವಕ vinaya-pūrvaka. with reverence, etc. (Bp. 25, 38; 28, 48; My.).

ವಿನಯಿತ vi-nayita. = ವಿನೀತ. a well-behaved, etc. man. ಎಣೆ ವಜಾವ ವಿನಯಿತಂ ವೀತರಾಗನೆನಿಕ್ಕು (Mr. 241). see Mr. s. ಸೀಲೀ ರಾಗ.

ವಿನಯೋಕ್ತಿ vinaya-ukti. a gentle, modest, etc. word (J. 18, 41).

ವಿನಯೋಪಚಾರ vinaya-upacāra. respectful, etc. attentions (My.).

ವಿನಶನ vi-naśana. perishing, loss, disappearance. 2, the place where the river Sarasvatī is lost in the sand: Kurukṣētra (Si. 101).

ವಿನಶ್ವರ vi-naśvara. *liable to be destroyed, perishable.*

ವಿನಹ vinaha. Tbh. of ವಿನಾ. (My.; ಹೊರ್ತು G.).

ವಿನಹಾ vinahā. Tbh. of ವಿನಾ. (My.; Te.). ಲೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗ ನಾದರೂ (ತೆಱಿಗೆ) ಕೊಟ್ಟ ವಿನಹಾ (ಅವನನ್ನು) ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ.— ವಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿನಹಾ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಡ (Prvs.). see Prvs. s. ಸಿಟ್ಟು ಬರು & ಹೆಣ್ಣು.— ವಿನಹಾಯತಿ. exception (My.).

ವಿನಾ vinā. *without, except* (ವ್ಯತಿ, ಪ್ರಥಕ್, ಅನ್ತರ, ಬೇಱು ನುಡಿವೆಡೆ Mr. 534); exclusive of. ಮನುಷ್ಯನು ವಿನಾ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಜನ್ತುಗಳ ಗುಪ್ಪಿ ಗೂ ಯೂಥವೆನ್ನು ವಿಶೇಷನಾಮವು (Si. 180).

ವಿನಾಡಿ vi-nāḍi. a period of twenty-four seconds, the sixtieth part of a nāḍi or Indian hour (My.).

ವಿನಾದ vi-nāda. = ವಿನದ. (A.).

ವಿನಾಯಕ vi-nāyaka. = ಬೆನಕ. taking away; a remover (of obstacles): *Gaṇēśa* (ಎಲರುಣಿವಸಿಜ, ಎಡಗೇಡಿ, ಪೆರ್ಬೊಡೆಯ, ಸುಣ್ಡಿಲ ಮೊಗ, etc. Śm. 4; Kk. 5). 2, leading; a leader or guru. 3, *a Buddha or Jina.* 4, anarchical (My.).

ವಿನಾಯಿಸು vināyisu. (fr. ವಿನಾ). to be excepted. ಅವನಿಗೆ ಪಿಡ್ಡೆ ವಿನಾಯಿಸಿ ಬೇಱೆ ದ್ರವ್ಯವಿಲ್ಲ (My.). 2, to except, to exempt (My.).

ವಿನಾಶ vi-nāśa. *utter, loss, perdition, ruin, destruction, annihilation, extinction* (Bp. 38, 3; 47, 51; 54, 22). see ಅೞಿ 1, ಕೆಡು 2, ನಸ್ಣು 2.

ವಿನಾಶನ vi-nāśana. destructive, ruinous; completely lost or ruined (see Mr. s. ದ್ರುತ); destruction, annihilation (My.).

ವಿನಾಶೋನ್ಮುಖ vināśa-unmukha. about to perish: *full ripe, mature.*

ವಿನಾಹ vi-nāha. = ವೀನಾಹ.

ವಿನಿದ್ರ vi-nidra. sleepless, awake (Bp. 34, 2).

ವಿನಿನ್ದಿತ vi-nindita. reproached, reviled, abused. 2, blameless (Ch. v. 7).

ವಿನಿಪತತ್ vi-ni-patat. falling down, falling (Cpr. 4, 44).

ವಿನಿಮಯ vi-nimaya. *exchange, barter.* 2, a pledge, a deposit, a security. see ತಿಱ್.

ವಿನಿಯತ vi-niyata. restrained, checked, controlled (Bp. 46, 71).

ವಿನಿಯೋಗ vi-niyōga. unyoking, separating; parting with; giving up. 2, appointment (to any office). 3, assignment, apportionment, distribution (of eatables, My.). 4, commission, charge. 5, application, use, employment (J. 20, 5; My.). ನಾವೆಲ್ಲರು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಐಶ್ವರ್ಯದ ವಿನಿಯೋಗದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ದೇವರ ಹತ್ತರ ಕೊಡ ಬೇಕು (B. 5, 204). 6, an appointed task or duty, a business, a function, service (C. Bp. 47, 15; Śśv. 1, 79 va.; J. 7, 4). ಇವರು ಭೂರಮಣರಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಮಂ ತಾಳ್ದು, ಪದಿನೆಣ್ಬರು ಪ್ರಧಾನರೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 272; see ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ). ಓಲಗದ ವಿನಿಯೋಗ ಭೇದ (ಕರಣ, ಸಭಾಭೇದ Nn. 108). ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೆ (distribution)

ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಹನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). 7, a servant (V. 6, 44).

ವಿನಿಯೋಗಿಸು vi-niyōgisu. to assign, to apportion (Bh. 1, 10, 4; My.). 2, to use (My.).

ವಿನಿರ್ಮಲ vi-nirmala. very pure (Cpr. 1, 79; Bp. 24, 38; 30, 1; 38, 43*b*; 41, 30; 54, 20; 57, 66).

ವಿನಿರ್ಮಲತೆ vi-nirmalate. great pureness or brightness (Śśv. 2, 32).

ವಿನಿರ್ಮಿತ vi-nirmita. formed or made of; constructed, built, formed, made, created (Ch. v. 182. 194. 222; Cpr. 6, 5).

ವಿನಿವರ್ತನ vi-nivartana. causing to come forth, calling forth, arousing (Cpr. 9, 39).

ವಿನಿಶ್ಚಲ vi-niścala. immovable, firm, steady (Abh. P. 16, 28; Bp. 10, 16; 21, 34; 26, 55; 60, 16; 61, 70).

ವಿನಿಶ್ಚಿತ vi-niścita. ascertained, settled, decided, certain (Bp. 54, 49).

ವಿನಿಹಿತ vi-nihita. put off or down; placed or put on; fixed upon, directed; fixed in (Rśv. 5, 35).

ವಿನೀತ vi-nīta. led away, taken away; removed; conducted, performed, done (Kāvy. 4, 1); *well-trained, educated, disciplined, refined, well-behaved, well-controlled;* compliant; *modest, demure, meek*, virtuous, gentle; tamed, broken in; plain, neat (in dress, etc.); lovely, handsome (Bp. 43, 78; My.).

ವಿನೀತಿ vi-nīti. good behaviour, reverence, homage; morals (Bp. 27, 76; 39, 23; 57, 90).

ವಿನೀಲತೆ vi-nīlate. the state of being dark-blue or blue (Kāvy. V, 50).

ವಿನುತ vi-nuta. praised (ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ Śmd. 92. 256 Cm.; Ch. v. 11. 60). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ವಿನುತಪ್ರಾಸ vinuta-prāsa. a kind of alliteration (Ch.). [Kr. 2, 31. 34].

ವಿನುತಿ vi-nuti. praise (My.).

ವಿನುತಿಸು vi-nutisu. to utter with praise (Bp. 1, 37); to praise (25, 38; 38, 60; 59, 50; 61, 60).

ವಿನುತ್ಯ vi-nutya. = ವಿನುತ. (Śśv. 5, 63).

ವಿನೂತ vi-nūta. = ವಿನುತ. praised (Ch. v. 224, o. r. ವಿನೂತ್ನ; Cpr. 2, 7 va.).

ವಿನೂತ್ನ vi-nūtna. new, novel. see Ch. s. ವಿನೂತ.

ವಿನೇಯ vi-nēya. to be taken away; to be governed or directed, governable, tractable; compliant, disciplined, refined (Cpr. 1, 3. 8. 53. 60. 68; Abh. P. 1, 4).

ವಿನೋದ vi-nōda. = ಬಿನದ. driving away; removing; abandoning. 2, *diversion, sport, pastime, play.* 3, interesting pursuit or occupation, pleasure, gratification, happiness (Śmd. 251). 4, eagerness. 5, jesting, joking (Mhr., My.).

ವಿನೋದಗಾತಿ vinōda-gāti. a playful, wanton woman (ಲಲನೆ Si. 182; My.).

ವಿನೋದಗಾಱ vinōda-gāṟa. a playful, wanton man (My.); a man fond of jesting (My.).

ವಿನೋದನ vi-nōdana. = ವಿನೋದ. (Cpr. 2, 14).

ವಿನೋದಿಸು vi-nōdisu. = ಬಿನದಿಸು. to play, to sport (My.). 2, to be delighted, to be happy (Bp. 4, 9; My.).

ವಿನ್ದ vinda. finding, getting, gaining, taking; one who finds, etc. see ಗೋ-.

ವಿನ್ದು vindu. = ಬಿನ್ದು. 2, *intelligent, knowing.*

ವಿನ್ದುಜಾಲಕ vindu-jālaka. = ಬಿನ್ದುಜಾಲಕ. see Hlā. s. ಚಿಬ್ಬು.

***ವಿನ್ದೆ vinde.** a gathering. Tbh. of ಬೃನ್ದ. ಅತಿರಥ ಸಮರಥ ಮಹಾರಥಾರ್ಧರಥರೊನ್ದೆ ವಿನ್ದೆಯಲ್ಲದೊನ್ದೊರ್ವರೊಳ್ ಸನ್ನಿಸಿ Pb. 11, 146 va.

ವಿನ್ಧ್ಯ vindhya. = ಬಿಂಜ. *N. of a range of mountains.* 2, a hunter.

ವಿನ್ಧ್ಯಾಚಲ vindhya-acala. the Vindhya mountains (ಬಿಂಜವೆಟ್ಟು Śs.).

ವಿನ್ಧ್ಯಾದ್ರಿ vindhya-adri. = ವಿನ್ಧ್ಯಾಚಲ. (G. 51).

ವಿನ್ನ vinna. known; *discussed, judged.* 2, *obtained, gained.*

ವಿನ್ನಾಣ vinnāṇa. = ಬಿನ್ನಾಣ. (Abh. P. 11, 46 va. & 94va.). [ವಿಕಾನ್ತದೊಳ್ ವಿದುರನಟ್ಟಿದ ವಿನ್ನಾಣಂಗಳಂ ಪೇೞ್ದು ನಮ್ಬಿಸಿ Pb. 3, 4 va.].

ವಿನ್ಯಸ್ತ vi-ni-asta. placed down, deposited, fixed; inlaid, paved; delivered; offered, presented (Bp. 7, 16).

ವಿನ್ಯಾಸ vi-ni-āsa. putting or placing down; depositing, entrusting; a deposit; putting or placing on or into; placing in order, adjusting, disposing, arranging, distributing (ನಿಱುಗೆ Śmd. 5); orderly arrangement, disposition; any site or receptacle on or in which anything is placed or deposited; an assemblage. see ಅಕ್ಷರ-, ಚರಣ-, ಪದ-, ಬಲ-; Kāvy. III, 2, B, 33; Si. 66. 2, gesticulation (My.).

ವಿಪಕ್ವ vi-pakva. *cooked, dressed;* ripened, mature.

ವಿಪಕ್ಷ vi-pakṣa. *an opponent, an antagonist, an adversary, an enemy;* a rival; contrary, hostile. 2, a disputant. 3, an exception (in grammar). 4, a syllogism in which the proposition to be maintained is always wanting. 5, an instance on the opposite side (Bp. 45, 44; 61, 47. 50. 83; Bh. 1, 8, 17).

ವಿಪಜ್ಜಲನಿಧಿ vipad-jalanidhi. an ocean of distress, etc. (Bp. 58, 52).

ವಿಪಂಚಿ vi-pañci. *a lute* (with five strings, Mr. 80; ಪ್ರವಾಲ, ವೀಣೆಯ ಹೊಳಹು Nn. 7, o. r. ವೀಣೆ).

ವಿಪಣ vi-paṇa. *selling, sale.*

ವಿಪಣಿ vi-paṇi. *a shop, a stall* (see ಪಣ 2, No. 12); a market-street; any article for sale.

ವಿಪಣಿಕ vi-paṇika. a dealer, a merchant (ವಣಿಜ, etc. Mr. 345).

ವಿಪತ್ಕಾಲ vipad-kāla. a time of calamity, adversity (My.).

ವಿಪತ್ತಿ vi-patti. going wrongly: *adversity, calamity, misfortune, disaster.*

ವಿಪತ್ತು vi-pattu. = ವಿಪ್ಪತ್ತು. Tbh. of ವಿಪದ್. (My.). ವಿಪತ್ತು ಬನ್ದರೂ ಆಪತ್ತು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವಿಪಥ vi-patha. a wrong way; *a bad road.*

ವಿಪದ್ vi-pad. ವಿಪತ್. = ವಿಪತ್ತು, ವಿಪ್ಪತ್ತು. going wrongly: *adversity, calamity, misfortune, disaster, distress;* death.

ವಿಪದೆ vi-pade. misfortune, adversity (Sk.). 2, a miserable woman (J. 5, 61).

ವಿಪನ್ನ vi-panna. gone wrong, fallen into adversity or misfortune, unfortunate, distressed; lost; failed (Cpr. 4, 40).

ವಿಪನ್ನತೆ vipannate. the state of being without or destitute of (Cpr. 3, 79).

ವಿಪರಿಯಸ್ತಕ vi-pari-astaka. = ವಿಪರ್ಯಸ್ತಕ. (Mr. 256 in 2 MSS.).

ವಿಪರೀತ vi-parīta. gone or turned the wrong way, *reversed, inverted, opposite, adverse, perverse, contrary;* reversed state (ಹಿನ್ದುಮುನ್ದಾಗುಹ Hlā.; ಅಧಿಹಾರ, ಹಿನ್ದುಮುನ್ದಾದುದು Nn. 151); wrong, contrary to rule; uncommon, unusual (My.); different; cross; disagreeable; inauspicious; hostile (Kāvy. II, 2, B, 19-23; Bp. 18, 45; 21, 18; 39, 40; 50, 58). feminine ವಿಪರೀತೆ (J. 5, 61). — ವಿಪರೀತಕೆಲಸ. unusual, exorbitant work or business (My.).

ವಿಪರೀತಕಲ್ಪನ viparīta-kalpana. one of the padadōṣas (Kāvy. II, 1, A, 12. 16-19; see ಅಷ್ಟಾದಶದೋಷ).

ವಿಪರೀತಕಾಲ viparīta-kāla. an adverse time, a time of calamity (My.).

ವಿಪರೀತತನ vi-parītatana. contrariety, inversion, reverse or opposite state or condition (Cb. 124).

ವಿಪರೀತಪತನ viparīta-patana. falling upside down. see ಕವಿಚು 2.

***ವಿಪರೀತಾರ್ಥಾನ್ತರನ್ಯಾಸ viparīta-arthāntara-nyāsa.** a figure of speech Kr. 3, 36.

ವಿಪರ್ಯಯ vi-pari-aya. *reverse, inversion, contrariety;* inverted order, perverseness, obstruction, opposition (ವಿಪರೀತಂ ಮಾಡುಹ Hlā.); — reverse of fortune, misfortune, calamity; exchange, barter; error, transgression; mistake; enmity; destruction.

***ವಿಪರ್ಯೋಪಮೆ viparya-upame.** a figure of speech. Kr. 3, 62.

ವಿಪರ್ಯಸ್ತಕ vi-pari-astaka. = ವಿಪರಿಯಸ್ತಕ, q. v. what is thrown across (the shoulders): a dōtra (Mr. 256).

ವಿಪರ್ಯಾಯ vi-pari-āya. = ವಿಪರ್ಯಯ. (Kāvy. III, 1, A, 24).

ವಿಪರ್ಯಾಸ vi-paryāsa. *reverse, contrariety;* opposition; interchange; error, mistake, delusion. see Ch. 54. 239. 254; ತಡ ಮಾಡು, ತೊಡಕು 1.

ವಿಪರ್ಯಾಸೋಪಮೆ viparyāsa-upame. one of the similes (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ವಿಪಲ vi-pala. ವಿಪಳ. a moment, an instant (B. 4, 103).

ವಿಪಶ್ಚಿತ್ vipaś-cit. *wise, learned, intelligent.*

ವಿಪಾಕ vi-pāka. cooking thoroughly: cooking, dressing; ripening, ripeness, maturity; digestion; result; *the consequence or result of any action* either. in this or in a former birth matured by the operation of time; calamity, distress.

ವಿಪಾದಿಕೆ vi-pādike. *a blister or sore on the foot.*

ವಿಪಾಶ್ vi-pāś. *the Vipāśā or Beas river in the Pañjāb.*

ವಿಪಾಶೆ vi-pāśe. -ಶಾ. *the Beas river.*

ವಿಪಿನ vipina. *a wood, a forest, a grove* (ಸುರಭಿ, ಅರಣ್ಯ Nn. 30, o. r. ಅರಣ್ಯ).

ವಿಪಿನಚರ vipina-cara. roaming or living in a forest; a wild animal (Cpr. 4, 48).

ವಿಪಿನಾಶ್ವ vipina-aśva. a species of deer (ಕಡವು Mr. 160).

ವಿಪುಲ vi-pula. *large, great, extensive, broad, wide, spacious* (ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 36. 127); ample, abundant, much; deep, profound.

ವಿಪುಲತರ vipula-tara. uncommonly large, etc. (A.).

ವಿಪುಲವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ vipula-vidyā-śikṣaka. a teacher of many sciences (ಓಜ Kk. 35). see s. ಕಲ್ಲಾಯ್ತು.

ವಿಪುಲಾಧಿನಾಯಕ vipulā-adhināyaka. the ruler of the town Vipule. (Cpr. 5, 116).

ವಿಪುಲೆ vi-pule. ವಿಪುಲಾ. the wide (female): *the earth.* 2, N. of a ṛiṣi's wife (Mr. 258). 3, N. of a metre (Ch.). 4, N. of a town (Cpr. 5, 93; 6, 11 va. & 17 va.).

ವಿಪ್ಪತ್ತು vippattu. Tbh. of ವಿಪದ್ adversity, etc. (My.).

ವಿಪ್ರ vipra. a singer of vedic hymns, a poet, a ṛiṣi. 2, *a Brāhmaṇa* (ಪಾರ್ವ Ct. II, 50; ಭೂಸುರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Nn. 104). 3, a ray (ಮರೀಚ, ಕಿರಣ 104). 4, the kuśa grass (ಕುಶೆ, ದರ್ಭೆ 104).

ವಿಪ್ರಕಾರ vi-prakāra. *treating with disrespect, hurt, injury, offence* (ಉಪಮರ್ದ, ಕಿವುಚುವುದು Mr. 457); — abuse; opposition; retaliation; various manner.

ವಿಪ್ರಕಾರಣ vi-prakāraṇa. offensiveness, offence; deceit (ವ್ಯಾಳಿಕ, ವಂಚನ, ಅಟುಗೊಳುಹಂ Mr. 439).

ವಿಪ್ರಕೃತ vi-prakṛita. *treated with disrespect, hurt, injured, offended;* abused; opposed; retaliated.

ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟ vi-prakṛiṣṭa. drawn or removed away; *remote, distant.*

ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟಕ vi-prakṛiṣṭaka. *remote, distant.*

ವಿಪ್ರತಿಷಿದ್ಧ vi-prati-siddha. contradicted, opposed, prohibited, forbidden (Kāvy. III, 3, B, 140).

ವಿಪ್ರತಿಸಾರ vi-pratisāra. *repentance.*

ವಿಪ್ರತೀಸಾರ vi-pratīsāra. *repentance.*

ವಿಪ್ರಯುಕ್ತ vi-prayukta. disjoined, separated. feminine ವಿಪ್ರಯುಕ್ತೆ (Cpr. 8, 7).

ವಿಪ್ರಯೋಗ vi-prayōga. *disjunction, separation.*

ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ vi-pralabdha. cheated, deceived; *hurt, injured,* afflicted, disappointed (ವಿಕೃತ, ದೈನ್ಯ Mr. 242).

ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ vi-pralambha. cheating; *deceiving by false assertions or by not keeping a promise; deception, deceit* (in general). 2, quarrel, disagreement. 3, disunion, disjunction. 4, *separation of lovers,* one of the śriṅgāra rasas in poetry (Kāvy. IV, 2, 20. 26-29).

ವಿಪ್ರಲಾಪ vi-pralāpa. talking idly, prattling; *mutual contradiction, wrangling, quarrelling, quarrel;* deception.

ವಿಪ್ರವಾರಣ vi-pravāraṇa. a gift, a present (ದಾನ Mr. 455).

ವಿಪ್ರಶ್ನಿಕೆ vi-praśnike. *a female fortune-teller.*

ವಿಪ್ರಿಯ vi-priya. unpleasant, disagreeable, unbeloved; *offence, transgression.* 2, very much beloved (Śmd. 166).

ವಿಪ್ರುಷ್ vi-pruṣ. = ವಿಪ್ಲುಷ್. *a drop of any fluid.*

ವಿಪ್ರೇನ್ದ್ರ vipra-indra. an excellent Brāhmaṇa (J. 26, 38).

ವಿಪ್ಲವ vi-plava. floating or drifting about or in different directions; confusion, perplexity; trouble, disaster, calamity; predatory or devastating warfare; rapine, extortion; *affray, scuffle, turmoil, disturbance.*

ವಿಪ್ಲವನ vi-plavana. = ವಿಪ್ಲವ. (Cpr. 1, 81 va.).

ವಿಪ್ಲುಷ್ vi-pluṣ. = ವಿಪ್ರುಷ್. *a drop of any fluid.*

ವಿಫಲ vi-phala. fruitless, useless, ineffectual, unmeaning, vain, idle. see ರೀತಿ–; Bp. 26, 48.

ವಿಫುಲ್ಲಿತ vi-phullita. expanded, blown, as a flower (ಅರಳಿದ G.).

ವಿಬನ್ಧ vi-bandha. = ವಿನನ್ಧ. entire stoppage; fastening or binding well or on different sides, a dike (ಪಾಲಿ, ಅತಿಬನ್ಧನ Nn. 31); *constipation, ischury.*

ವಿಬಾಡ vibāḍa. (ವಿಭಾಡ). a man who beats or destroys (Rām. 6, 10, 25; 6, 50, 43).

ವಿಬಾಡಿಸು vibāḍisu. (ವಿಭಾಡಿಸು). to beat, to flog; to subdue; to destroy (*cf.* ಬಡೆ 1). ಗರ್ವಿಸುವ ದಕ್ಷಿಣಪತಿಯ ಮದವಂ ವಿಬಾಡಿಸುವ ಸರ್ವಮಂಗಲೆಯಣುಗ ಬಾರಾ!. (Bp. 24, 37). ಒಬ್ಬನೆ ಭೀಮನ್ ಅನಿಬರ ಸದೆವ, ತಾ ಸೋತರೆ ವಿಬಾಡಿಸಿ ಕೆದಱುವನು, ಗೆಡ್ಡೋಡಿದರೆ ಬೆಮ್ಬತ್ತಿ ಹಿಡಿವೆಟಿದು ಸದೆದು ಬಿಡುವನು (Bh. 1, 6, 3). ಬಗೆಯದೆನ್ತೊಡಲಸುರ ಘಾತಿಗೆ ಮಿಗೆ ವಿಬಾಡಿಸಿ ಕೊಡುವೆಂ (1, 10, 13). ಬಲುಗತ್ತೆ ಗೂಳಿಯನ್ ಇವ ವಿಬಾಡಿಸಿದನೇ (2, 10, 13). see J. 4, 14; 6, 54; 14, 12; 21, 21.

ವಿಬುಧ vi-budha. a learned or wise man (ವಿದ್ವತ್ Śmd. 181 Cm.). 2, *a god.*

ವಿಬುಧಪತಿ vibudha-pati. Indra (Kk. 1).

ವಿಬೋಧ vi-bōdha. 1. awaking; perceiving; intelligence; wisdom (Kāvy. I, 1a, 1).

ವಿಬೋಧ vi-bōdha. 2. want of consciousness, absence of mind.

ವಿಭಕ್ತ vi-bhakta. divided, partitioned, portioned. 2, parted, separated. — ವಿಭಕ್ತಕುಟುಮ್ಬ. a family the members of which

are separated, each having received his portion of the family property (My.). — ವಿಭಕ್ತಸಹೋದರರು. brothers who are separated, each having received his portion of the paternal inheritance (My.).

ವಿಭಕ್ತಿ vi-bhakti. a division, a partition. 2, a part, a portion, a share of inheritance, etc. 3, a termination or inflection either of a case or of the persons of a verb [Kr. 1, 114]; (Śmd. 46. 62. 86. 88. 90. 116. 163. 170. 194. 195. 253. 255. 256. 259; Kāvy. I, 1b, 1-5; I, 2, 1. 17-22. 55-61; I, 5, 1-16).

ವಿಭಕ್ತಿಗಣ vibhakti-gaṇa. the various terminations or inflections (Kāvy. I, 3, 1-4).

ವಿಭಕ್ತಿಪರಿಣಾಮ vibhakti-pariṇāma. changes of the inflections of nouns or of cases (Śmd. 177).

ವಿಭಕ್ತಿಮಾಲೆ vibhakti-māle. the row of the terminations or their collection arranged in order (Śmd. 89).

ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಕ vibhakti-rūpaka. a kind of rūpaka (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ವಿಭಂಗ vi-bhaṅga. breaking, fracture; destroying; division; stoppage, obstruction; bending, contracting; expression or play of features (Bp. 61, 49).

ವಿಭಂಗಿತ vi-bhaṅgita. broken, destroyed, divided, etc. (Bp. 7, 3).

ವಿಭಂಗಿಸು vi-bhaṅgisu. to break to pieces, to destroy (Śśv. 4, 129).

ವಿಭಜನ vi-bhajana. division, (also in arithmetic, My.), separation, disjunction, partition. see ಎಕ್ಕ್ಯ 1, ಪಸು 3, ಬಿಡುರ 1.

ವಿಭಜಿಸು vi-bhajisu. to divide, to partition; to divide (in arithmetic, My.).

ವಿಭಂಡಿ vibhaṇḍi. (?). (Rām. 6, 19, 27).

ವಿಭರ್ತ್ಸನ vi-bhartsana. (= ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸನ). threatening. see ಕೊಕ್ಕರಿಸು 1.

ವಿಭವ vi-bhava. manifestation; display, magnificence (Bh. 1, 8, 164); greatness, glory, dignity, majesty, excellence; power, wealth; lofty-mindedness, magnanimity; the second year in the cycle of sixty (My.). see ಅಲಮ್ಪು. — ವಿಭವವನ್ನೈದು. -೦-ಪೆಱ. to obtain greatness, to appear in a glorious state (Śśv. 1, 81 va.).

ವಿಭವರಮೆ vibhava-rame. a woman possessed of greatness or wealth: Lakṣmī (Rśv. 13, 71 va.).

ವಿಭವವತ್ vibhava-vat. *possessed of power, wealthy.*

ವಿಭಾಕರ vibhā-kara. *the sun.*

ವಿಭಾಗ vi-bhāga. dividing, division, separation, partition (ವಿಯೋಗ, ಭಾಗವ ಮಾಡುವುದು Nn. 90); *portion, part, share* (ಪಾಲಿ, ಭಾಗೆಯ Nn. 31; ಭಾಗ, ಭಾಗಿ 79); the share or portion of an inheritance (ದ್ವೈಭಾಗ, ದಾಯ Nn. 142); partition of inheritance, distribution, apportionment; arrangement. see Kāvy. III, 3, B, 162. — ವಿಭಾಗಪತ್ರ. a deed of partition (My.). — ವಿಭಾಗಸಾಧನ. a partition-settling; a deed of partition (My.).

ವಿಭಾಗಿಸು vi-bhāgisu. to divide, to apportion, to distribute (Śmd. 46; B. 5, 92; My.).

ವಿಭಾಜ್ಯ vi-bhājya. to be divided or apportioned, portionable, divisible (My.).

ವಿಭಾತ vi-bhāta. shining; *dawn, day-break.*

ವಿಭಾತಿ vi-bhāti. shine, lustre, beauty (Bp. 18, 39; 38, 45); dawn.

ವಿಭಾವ vi-bhāva. any condition which excites or develops a particular state of mind or body: one of the divisions of bhāvas (Kāvy. IV, 2, 18. 19); any causative or exciting property (as dress, perfumes, etc. causing amorous desire, extravagant gesture causing mirth, etc., etc., Cpr. 4, 78). discrimination, judgment; a friend, an acquaintance. see Bp. 8, 5; 53, 31; 55, 1.

ವಿಭಾವನ vi-bhāvana. = ವಿಭಾವನೆ. causing to appear distinctly, clear perception, distinguishing or perceiving distinctly, discrimination, judgment. 2, description of effects not arising from the usual causes, peculiar causation; or description by negatives, bringing out the qualities of any object more clearly than by positive description.

ವಿಭಾವನತೆ vi-bhāvanate. manifestation (Bp. 56, 47).

ವಿಭಾವನೆ vi-bhāvane. = ವಿಭಾವನ No. 2. one of the atiśayas in arthālaṅkāra [Kr. 3, 4, 169]; (Kāvy. III, 3, B, 121. 130 seq.).

ವಿಭಾವರಿ vibhā-vari. the dawn. 2, *night.*

ವಿಭಾವಸು vibhā-vasu. abounding in light; *the sun; fire.*

ವಿಭಾಷೆ vi-bhāṣe. an alternative. option (Kāvy. III, 2, B, 33). 2, another or foreign language (My.).

ವಿಭಾಸ vi-bhāsa. Tbh. of ವಿಭಾಷೆ. (Bp. 16, 23).

ವಿಭಾಸಿ vi-bhāsi. shining, radiant (Cpr. 2, 13).

ವಿಭಾಸೆ vi-bhāse. bright shine, light, lustre.

ವಿಭಾಸ್ಕರ vi-bhāskara. very shining or resplendent (Bp. 46, 69. 70).

ವಿಭಿನ್ನ vi-bhinna. split or broken asunder, divided, separated, pierced; scattered, dispersed, dispelled, gone (Bp. 42, 20); bewildered, estranged, perplexed; disappointed; various, different.

***ವಿಭಿನ್ನರೂಪಕ vibhinna-rūpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 22.

ವಿಭೀತ vi-bhīta. fearless. 2, *the tree Terminalia bellerica* Roxb. (ತಾಱು Hla.).

ವಿಭೀತಕ vi-bhītaka. *the tree Terminalia bellerica* Roxb. (ಅಕ್ಷ, ತಾಱು Mr. 122, o. r. ತಾಱು[8]).

ವಿಭೀಷಣ vi-bhīṣaṇa. terrifying, formidable. 2, N. of the younger brother of Rāvaṇa (J. 18, 7. 8. 38; see ನಿತ್ಯಜೀವಿ).

ವಿಭು vi-bhu. being everywhere, omnipresent; excellent, eminent, supreme; capable, able; a lord, a ruler, a master, an owner; Brahmā; Viṣṇu; Śiva (Ch. v. 5; J. 4, 62; 19, 15).

ವಿಭುತ್ವ vi-bhutva. might, power (Rśv. 13, 10); mastership, ownership (My.).

ವಿಭೂತಿ vi-bhūti. = ಇಬತ್ತಿ, ಈಬೂತಿ, ಊಬತ್ತಿ, ಮೂಬೂತಿ. *great power, might, dominion, supremacy, dignity;* great success, prosperity, welfare (ಮಹೈಶ್ವರ್ಯ, ದೊಡ್ಡಿಹ ಐಶ್ವರ್ಯ Nn. 106); glory, renown (ಜಸ, ಕೀರ್ತಿ 106); superhuman power (consisting of eight faculties; see ಅಷ್ಟ-). 2, the ashes of cow-dung (ಭೂತಿ, ಬೂದಿ 106; ಕ್ಷಾರ, ಭಸ್ಮ, etc., ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ Mr. 48). 3, N. of a vṛitta (Ch.). — ವಿಭೂತಿಕಸ. = ಬೂದಿಗನ ಕಸ. (Z.). — ವಿಭೂತಿಗಟ್ಟಿ. a quadrangular cake of indurated ashes (My.). — ವಿಭೂತಿಯುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a ball of indurated ashes (My.).

ವಿಭೂಷಣ vi-bhūṣaṇa. decoration, ornament; *an ornament* (ಅಲಾಮ, ಆಭರಣ Nn. 26; see ಮಣಿ-).

ವಿಭೂಷಿತ vi-bhūṣita. adorned, decorated, ornamented (My.).

ವಿಭೂಷೆ vi-bhūṣe. decoration; *lustre, splendour, beauty.*

ವಿಭೃತಿ vi-bhṛiti. (= ಪ್ರಭೃತಿ). leading forwards, etc. (Bp. 46, 73).

ವಿಭೆ vi-bhe. ವಿಭಾ. *light, lustre; a ray of light.*

ವಿಭೇದ vi-bhēda. breaking asunder, dividing, splitting in two, breaking; opening; separating (ಒಕ್ಕಿಲು Mr. 372); loosening,

untying, etc.; a variety, a kind, distinction, difference (ಭೇದ Nn. 18. 37; ವಿವರ 72; Ch. v. 25; J. 13, 41).

ವಿಭೇದಕ vi-bhēdaka. a man who divides or pierces. see ವಸು-.

ವಿಭೇದಿಸು vi-bhēdisu. to cleave, to divide, to pierce (Śav. 1, 16; My.). 2, to become different, to alter (My.).

ವಿಭೋಗ vi-bhōga. enjoyment, joy (Bp. 8, 58; 57, 92).

ವಿಭ್ರಮ vi-bhrama. roaming or wandering about, whirling round, going round (ತಿರಿಗಿ ಬಾಹನ್ನಾದು Nn. 129, o. r. ತಿರುಗುವ ನ್ನಾದು); error, mistake; *doubt, apprehension; hurry, confusion, bewilderment, agitation, alarm, perturbation, flurry* (ಸೂಗುರಿಸಿಮದು Ct. II, 89); especially *one of the classes of feminine action proceeding from love. as when an enamoured woman through flurry puts on her ornaments in the wrong places* (see Nr. s. ಒಳು 2); rapture; *beauty, charm, grace.* see ಚಿತ್ರ-; Nn. & Mr. s. ಶೋಭೆ 1.

ವಿಭ್ರಮಣ vi-bhramaṇa. = ವಿಭ್ರಮ. (ಸಮ್ಭ್ರಮ, ತಿರುಗುವುದು Nn. 63).

ವಿಭ್ರಮಿ vi-bhrami. agitated, alarmed, etc. (ವಿಹ್ವಲ Nn. 149).

ವಿಭ್ರಮಿಸು vi-bhramisu. to be confused, to become bewildered, to fall into error, etc. (Bp. 45, 17; 54, 30; 55, 34).

ವಿಭ್ರಾಜ್ vi-bhrāj. *shining, splendid.*

ವಿಭ್ರಾಜಿತ vi-bhrājita. made splendid or bright (J. 7, 9).

ವಿಭ್ರಾಜಿಸು vi-bhrājisu. to shine forth, to shine, to glitter, to be bright (Bp. 3, 68; 36, 50; A.).

ವಿಭ್ರಾನ್ತ vi-bhrānta. whirled about; agitated, bewildered, flurried, confused (Abh. P. 14, 171; Bp. 22, 50; 29, 22). feminine ವಿಭ್ರಾನ್ತೆ (40, 27).

ವಿಭ್ರಾನ್ತಿ vi-bhrānti. confusion, bewilderment, etc. (Cpr. 2, 52; Bp. 22, 4; Rśv. 6, 20; see ದಾವ-). — ವಿಭ್ರಾನ್ತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grow confused, etc. (Bp. 18, 46).

ವಿಮಗ್ನ vi-magna. plunged into, deeply entered into (Bp. 12, 30).

ವಿಮಣ್ಡಿತ vi-maṇḍita. greatly adorned or decorned or decorated (Abh. P. 14, 177).

ವಿಮತ vi-mata. disagreed, disagreeing, dissenting; at variance, averse; slighted, despised, offended; of a different mind or disposition; an enemy; a different religion or caste (My.).

ವಿಮತಸ್ಥ vimata-stha. a man of a different religion or caste (My.).

ವಿಮನಸ್ vi-manas. changed in mind or feeling; averse, displeased; *sad, distressed, heart-broken;* absent in mind; perplexed, bewildered.

ವಿಮನಸ್ಕ vi-manaska. depressed in spirit, sad, melancholy (My.). 2, of estranged mind.

ವಿಮಯ vi-maya. (= ವೈಮೇಯ). exchange, barter.

ವಿಮರ್ದ vi-marda. crushing, bruising; grinding, pounding; rubbing; *trituration* (of perfumes); touch, contact; destroying; war, battle.

ವಿಮರ್ದನ vi-mardana. = ವಿಮರ್ದ. trituration (of perfumes, ಮರ್ದ ಸುಹ, ಪರಿಮಲ Nr.); etc. see ಹಸ್ತ-.

ವಿಮರ್ಶ vi-marśa. consideration, deliberation; investigation, examination, inquiry (My. as ವಿಮರ್ಶೆ), discussion.

ವಿಮರ್ಶಕ vi-marśaka. an investigator, etc. (My.).

ವಿಮರ್ಶನ vi-marśana. = ವಿಮರ್ಶ. investigation, etc. (G.).

ವಿಮಲ vi-mala. *stainless, spotless, pure, clean, clear* (ಪಳಂಚಿ Ct. II, 59). — ವಿಮಲದೇವ. N. (Bp. 58, 4). — ವಿಮಲಾದೇವಿ. -ದೇವಿ. N. (Bp. 59, 8).

ವಿಮಲತರ vimala-tara. uncommonly pure (Bp. 39, 63; 46, 64).

ವಿಮಲತ್ವ vi-malatva. stainlessness, cleanliness, purity, clearness (Bp. 2, 37).

ವಿಮಲಮತಿ vimala-mati. (Śmd. 111). pure-minded.

ವಿಮಲಾತ್ಮಕ vimala-ātmaka. pure-minded, *clean, pure.*

ವಿಮಲಿತ vi-malita. made clean, clean (Bp. 4, 27; 55, 39).

ವಿಮಲೆ vi-male. a stainless woman; *a particular plant* (= ಚರ್ಮ ಕಷಿ, etc.).

ವಿಮಲೇನ್ದ್ರಮುನಿಪ vimala-indra-munipa. N. (Bp. 52, 18).

ವಿಮಾತೃ vi-mātṛi. a step-mother.

ವಿಮಾತೃಜ vimātṛi-ja. *a step-mother's son.* see ಸವತಿಥಾಯ್.

ವಿಮಾನ vi-māna. 1. disrespect, dishonour.

ವಿಮಾನ vi-māna. 2. a measure. 2, *a car or chariot of the gods,* serving as a throne or as a conveyance through the skies, self-directed and self-moving; a palankeen (ಶಿಬಿಕೆ Nn. 42). see ಪಾಜು 2. ವಿಮಾನ ಏಜ ಬೇಕಾದರೆ ಪರಮಾನ್ನ ತಿನ್ನಬೇಕೇ? (Prv.).

ವಿಮಿಶ್ರ vi-miśra. mixed or mingled together.

ವಿಮಿಶ್ರವರ್ಣ vimiśra-varṇa. commingled or double letters (Kāvy. III, 1, A, 4).

ವಿಮುಕ್ತ vi-mukta. loosed, let loose, sent forth, liberated, freed from; quitted; issued from; hurled, thrown (ನಿಗಮ, ಬಿಟ್ಟುದು Nn. 40; Śmd. 296 Mdb.; see Cpr. 6, 3; J. 5, 30; 10, 9). 2, excrement (see Mr. s. ನಿಸರ್ಗ & *cf.* ವಿಸರ್ಗ).

ವಿಮುಕ್ತಿ vi-mukti. liberation, release; escape. 2, final emancipation (My.).

ವಿಮುಖ vi-mukha. having the face turned away or cast down, averted; turned away from; disinclined, opposed (Bp. 39, 68; 60, 9; J. 11, 4. 5). ಪ್ರಮುಖನಾದವನು ವಿಮುಖನಾಗಬಾರದು (Prv.).

ವಿಮುಖ್ಯ vi-mukhya. chief, excellent.

ವಿಮುಖ್ಯಾಸ್ಪದ vimukhya-āspada. the best place or state: detachment of the soul from further transmigrations, etc. (ಕೈವಲ್ಯ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ Nn. 165).

ವಿಮುಂಚಿ vi-muñci. N. of a Brāhmaṇa (Abh. P. 6, 32 va. & 33va.).

ವಿಮುಣ್ಡನ vi-muṇḍana. shaving (ಕ್ಷೌರ, etc. Mr. 438).

ವಿಮೋಕ್ಷ vi-mōkṣa. liberation, release, freedom; discharging; final emancipation. see Bp. 24, 85; 34, 86; 46, 8; ಶಾಪ-.

ವಿಮೋಚನ vi-mōcana. unloosing, loosening; unharnessing; sending forth; liberating, setting at large; emitting; giving up, quitting; throwing; escape, liberation, release. see ಉಚಿ 1, ಕಜ್ 3, ಬಿಡು 1; ಕರ-, ಗಾಢ-, ಯುಗಾಂಗುಲಿ-, ರಥ-; J. 8, 6.

ವಿಮೋಚನೆ vi-mōcane. = ವಿಮೋಚನ. (My.).

ವಿಮೋಚಿಸು vi-mōcisu. to liberate, to free, to set at large (My.).

ವಿಮೋಹ vi-mōha. infatuation, bewilderment, confusion. see ದುರ್-; ಬೆಚ್ಚಳಿಸು; Cpr. 3, 26; 5, 6. 8.

ವಿಮೋಹನ vi-mōhana. confusing, perplexing, infatuating, bewildering, stupefying; alluring, seducing, bewitching, tempting. see ಚಿತ್ತ-.

ವಿಮೋಹನವಿದ್ಯೆ vimōhana-vidye. the art or power of bewitching (Cpr. 5, 5).

ವಿಮೋಹಿಸು vi-mōhisu. to grow confused, to become perplexed or bewildered (Cpr. 2, 25; 4, 78).

ವಿಮ್ಬ vimba. = ಬಿಮ್ಬ. a reflection.
ವಿಮ್ಬಿ vimbi. = ಬಿಮ್ಬಿ. a kind of plant.
ವಿಮ್ಬಿಕೆ vimbike. = ವಿಮ್ಬಿ.
ವಿಯಚ್ಚರ viyat-cara. a bird (ಶಕ್ತಿ Nn. 75). 2, a monkey (Abh. P. 12, 93. 96). 3, a Gandharva.
ವಿಯಚ್ಚರೇಶ್ವರ viyaccara-īśvara. a king of the Gandharvas (Cpr. 6, 18 va.).
ವಿಯತ್ vi-yat. *the sky, the atmosphere.* 2, a zero (see s. ದ್ವಾಪರ).
ವಿಯತಿ vi-yati. a wrong caesura (Bp. 1, 18).
ವಿಯತ್ತಲ viyat-tala. = ವಿಯತ್. (Bp. 11, 44; 44, 40).
ವಿಯಚ್ಛುಕ viyat-śuka. the sky considered as a parrot (Cpr. 4, 50).
ವಿಯದ್ಗಂಗೆ viyat-gaṅge. *the sky-Ganges, the heavenly Ganges;* the galaxy.
ವಿಯನ್ನೀರಜ viyat-nīraja. the sky looked upon as a lotus (Cpr. 8, 34).
ವಿಯನ್ಮಹೀರುಹ viyat-mahīruha. a tree of the sky (Cpr. 3, 96).
ವಿಯಮ vi-yama. *restraint, check; forbearance;* rest, cessation; pain, distress. see Si. s. ಸಾಕುಮಾಡು.
ವಿಯಾತ vi-yāta. *shameless, impudent, ill-behaved, bold.*
ವಿಯಾಮ vi-yāma. = ವಿಯಮ. *restraint,* etc.
ವಿಯುಕ್ತ vi-yukta. disjoined, detached, separated (Ch. v. 57).
ವಿಯುತ vi-yuta. separated, deprived of, separated from.
ವಿಯುತಾರ್ಥಕ viyuta-arthaka. *void of meaning.*
ವಿಯೋಗ vi-yōga. *separation* (ಅಗಲಿಕೆ Nn. 149), disunion, disjunction; loss, death, absence.
ವಿಯೋಗಿ vi-yōgi. being separated; one who is separated from his wife, etc. (Cpr. 4, 39; Śsv. 1, 52); the ruddy goose. ವಸನ್ತ ರಾಜನ್ ಎಟ್ಟಿನ್ದಪನ್ ಇನ್ನು, ನಾಳೆ ಬರ್ದುಕಿಲ್ಲ ವಿಯೋಗಿಗೆ (Śmd. 260. Mdb.).
ವಿಯೋಗಿನಿ vi-yōgini. a woman separated from her husband or lover (Cpr. 4, 40).
-ವಿರ್ v-ir 2. an affix for the plural, masculine and feminine, *e. g.* ತನ್ದೆವಿರ್, ತಾಯ್ವಿರ್, ಸೊಸೆವಿರ್ (Śmd. 120), ಅತ್ತೆವಿರ್, ಅತ್ತೆವಿರ್ಗಳ್ (124).
ವಿರ vira. = ಇರ 2, etc. two. — ವಿರಜಾಜಿ. double jasmine (Te.; ಸಪ್ತಲೆ, ನವಮಾಲಿಕೆ, ಹೆಜ್ಜಾಜ Si. 139).
ವಿರಕ್ತ vi-rakta. discoloured. 2, disaffected, estranged, indifferent. 3, free from passion or affection; one who is void of attachment to worldly objects or freed from worldly affections and passions (ವಿರಾಗಾರ್ಹ, ವೈರಂಗಿಕ Hla.; ವೈರಾಗಿ Mr. 236).
ವಿರಕ್ತಿ vi-rakti. change of disposition or feeling, estrangement. 2, absence of affection, freedom from passion, weanedness from the world (Cpr. 7, 28; Bp. 44, 65; J. 4, 50; see Si. s. ಆಸ್ತಿಕ್ಯ).
ವಿರಚನ vi-racana. the act of arranging, arrangement; constructing, contriving, contrivance; making; compiling, composing, composition; embellishing; any artificial or ornamental fabcic.
ವಿರಚನಾರ್ಥ viracana-artha. the meaning of viracana; an object of embellishment. see ಪೋಟ್ 3.
ವಿರಚನೆ vi-racane. = ವಿರಚನ. (Bp. 11, 31; My.).
ವಿರಚಿತ vi-racita. arranged; contrived, constructed, formed, made, prepared; compiled, composed (Śmd. 408; Cpr. 6, 43; J. 3, 2).
ವಿರಚಿತೋದ್ಯೋಗ viracita-udyōga. arranged undertaking, etc. see ನೊಗಸು 1.
ವಿರಚಿಸು vi-racisu. to arrange; to construct, to build, to form, etc.; to compile, etc. (Kāvy. 1, 1*a*, 3; Ch. v. 172; Cpr. 1, 133 va.; 6, 90; Bp. 1, 23; 4, 27; 21, 27; 25, 20; 53, 32; Mr. 422).
ವಿರಜಸ್ vi-rajas. free from dust; passionless; free from the menstrual excretion.
ವಿರಜಸ್ತಮಸ್ virajas-tamas. *free from the qualities of passion and ignorance.*
ವಿರಂಚಿ virañci. = ವಿರಿಂಚಿ. *Brahmā.*
ವಿರಡ viraḍa. (Tbh. of ವಿರಾಟ್). ಹರಿಯ ಬಸುರೊಳಗಖಿಲಲೋಕದ ವಿರಡವಡಗಿಹ ಪೋಲು (Bh. 1, 1, 12).
ವಿರತ vi-rata. ceased from, desisting from, stopped, ceased, rested, ended, concluded; come to an end. see ಅ-; Grj. 4, 104 va.; Bp. 27, 33.
ವಿರತಿ vi-rati. *cessation, stop, end;* pause, caesura (Ch.); indifference.
ವಿರಥ vi-ratha. having no car or chariot, chariotless (J. 12, 24. 47).
ವಿರಲ virala. = ವಿರಳ. having interstices, separated by intervals (of space or time; *cf.* ಬಿಡು 2, ಬಿರಿ 3 or ಬೇಱ್?); *not close or compact, open in texture, not thick or dense, fine, thin, delicate; loose, wide apart;* rare, of unfrequent occurrence; rare, scarce; single; remote; *little, few.* see ಅ-.
ವಿರಲತೆ viralate. = ವಿರಳತೆ. the state of being of unfrequent occurrence, etc.
ವಿರಲತ್ವ viralatva. = ವಿರಲತೆ, ವಿರಳತ್ವ.
ವಿರಲವಸ್ತುಮೇಲನ virala-vastu-mēlana. joining or collecting things that are separated from one another. see ಆಯ್ 2.
ವಿರಲವಸ್ತ್ವಾಕರ್ಷಣ virala-vastu-ākarṣaṇa. pulling or taking things towards oneself that are separated by intervals. see ಆಯ್ 2.
ವಿರಲಾರ್ಥ virala-artha. in a separate, loose, or single manner. see ಪಟಪಟನೆ.
ವಿರಲಿತ viralita. not compacted, not closely united, not dense. see ಅ-.
ವಿರಲೇತರ virala-itara. other than wide apart: *dense, thick, compact, close.*
ವಿರಸ vi-rasa. juiceless, sapless, flavourless, tasteless, insipid; dry, flat (as speech); unenergetic; vigourless; painful; saplessness, etc.; pain. see Bp. 3, 46; 19, 1; J. 22, 16; 40, 80; B. 5, 139; ಶ್ರುತಿ-. feminine ವಿರಸೆ (Bp. 40, 53; J. 5, 61). ಸರಸ ವಿರಸವಾಗದೇ? (Prv.).
ವಿರಹ vi-raha. = ಬಿರಯ, ಬಿರಹ. *separation, parting, separated state* (especially of lovers or friends); the anguish of separation (ಅಲ್ಲರ Ct. I, 85; ಉತ್ಕಲಿಕೆ Nn. 102; ಬೇಟ Bhn. 41); loneliness, distance; want of; abandonment, cessation, relinquishment. ತಾಳಲಾಜದ ವಿರಹ ತಿನಿಕಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).
ವಿರಹಜ್ವರ viraha-jvara. the anguish of separation (Cpr. 8 66 va.).
ವಿರಹತಾಪ viraha-tāpa. = ವಿರಹಾಗ್ನಿ. (My.).
ವಿರಹಾಗ್ನಿ viraha-agni. the fire of separation (Cpr. 5, 129).
ವಿರಹಾನಲ viraha-anala. = ವಿರಹಾಗ್ನಿ. (Cpr. 8, 6).

ವಿರಹಿ vi-rahi. = ಬಿರಯಿ, ಬಿರಹಿ. being separated from, absent from, bereft of; a man separated from his beloved ones, or one who suffers the pangs of absence from them (Śmd. 16, o. r. ಬಿರಯಿ; J. 1, 9; 3, 24. 26). feminine ವಿರಹಿಣಿ (Rśv. 11, 10).

ವಿರಹಿತ vi-rahita. abandoned, deserted, left, left alone, solitary, lonely, separated, absent from; devoid of, exempt from, bereft of, destitute of, free from, wanting, without (Śmd. 82; Bp. 18, 98; 25, 32; 46, 16; J. 18, 13). feminine ವಿರಹಿತೆ (J. 5, 51).

ವಿರಹಿಸು virahisu. = ಬಿರಯಿಸು. to be abandoned; to be separated from, etc.

ವಿರಳ viraḷa. = ವಿರಲ. (ಬಿಡಿಕೆ Ct. I, 43; ಜೇಙು³ Śmd. 336 Mdb. Cm.). ವಿರಳಂ (ಕಿಱುದೆಡೆಯೊಳ್ Śmd. 226). — ವಿರಳದುಟಿ, -ತುಟಿ. separated lips (Bp. 46, 57).

ವಿರಳತೆ viraḷate. = ವಿರಲತೆ. (ಕೆಲವೆಡೆ Śmd. 211; ವಿರಳತ್ವ Cm.).

ವಿರಳತ್ವ viraḷatva. = ವಿರಲತ್ವ, ವಿರಳತೆ, q. v.

ವಿರಾಗ vi-rāga. change of colour or feeling. 2, absence of desire or passion; disregard of all sensual enjoyment (ಮೋಚ, ವೈರಾಗ್ಯ Nn. 20; ಆಕ್ಷ, ವೈರಾಗ್ಯ 37; ಭಗ, ವೈರಾಗ್ಯ 52; ಮೋಚಕ Mr. 510).

ವಿರಾಗವರ್ತನೆ virāga-vartane. a life void of passion or desire (Cpr. 2, 85).

ವಿರಾಗಾರ್ಹ virāga-arha. *qualified for freedom from passion* (see Hlā. s. ವಿರಕ್ತ).

ವಿರಾಗಿ vi-rāgi. void of passion or desire (My.).

ವಿರಾಜ್ vi-rāj. ವಿರಾಟ್. shining; splendor; beauty. 2, *a man of the regal or military class.* 3, the first progeny of or male power of Brahmā and producer of the first Manu or Manu Svāyambhuva. 4, intellect located in and ruling over the collective aggregate of bodies. 5, the body.

ವಿರಾಜ vi-rāja. = ವಿರಾಜ್ No. 1. (ಒಪ್ಪುವನ್ನಾದು Nn. 77).

ವಿರಾಜಮಾನ vi-rājamāna. shining, brilliant, splendid, handsome (My.).

ವಿರಾಜಿ vi-rāji. a person who shines or is filled with brightness (Nn. 1).

ವಿರಾಜಿತ vi-rājita. illuminated, irradiated, splendid, shining, brilliant, handsome; manifested (Cpr. 2, 93; Rśv. 8, 2).

ವಿರಾಜಿಸು vi-rājisu. to shine, to be brilliant, etc. (Ch. v. 184. 203. 214; Cpr. 1, 125 va.; 4, 73; Bp. 4, 24; 57, 65; Rśv. 6, 7).

ವಿರಾಟ್ vi-rāṭ. = (ವರಡ), ವಿರಾಜ್.

ವಿರಾಟ virāṭa. N. of a district of India (perhaps Berar) and of its town (Bh. 4, 1 sum., etc.). 2, N. of a king (G. 69).

ವಿರಾಟ್ಪುರುಷ virāṭ-puruṣa. = ವಿರಾಜ್ No. 3. (My.).

ವಿರಾಧ vi-rādha. opposition; annoyance; N. of a rākṣasa (J. 19, 20).

ವಿರಾಮ vi-rāma. cessation, rest, repose; stoppage, stop, pause; caesura (Ch.; Kāvy. II, 2, B, 27-29). 3, *end, conclusion, term;* the stop: a small oblique stroke placed under a consonant to denote that it is quiescent. 4, N. of a vṛitta (Ch.). — ವಿರಾಮ ಚಿಹ್ನ. any sign in a book to indicate a pause of the voice in reading (B. 2, 1; 3, 5; My.).

ವಿರಾಮಸಮಯ virāma-samaya. time of ending, end (Cpr. 4, 49 va.).

ವಿರಾವ vi-rāva. *sound, cry.*

ವಿರಿಂಚ viriñca. *Brahmā.*

ವಿರಿಂಚಿ viriñci. = ವಿರಂಚಿ. *Brahmā.*

ವಿರುತ vi-ruta. shrieking, howling, crying, humming, chirping (ಪಕ್ಕಿಗಳ ನುಡಿ Mr. 168).

ವಿರುತಿ vi-ruti. cry, clamour, sound, tone (Kāvy. V, 47; Cpr. 6, 96).

ವಿರುತ್ತು vi-ruttu. Tbh. of ವಿರುದ್ (Śmd. 106 Cm.).

ವಿರುದ್ vi-rud. = ವಿರುತ್ತು, q. v. crying aloud, lamenting, etc.

ವಿರುದ vi-ruda. = ಬಿರುದ, etc. crying; proclaiming; a laudatory poem, a panegyric.

ವಿರುದ್ಧ vi-ruddha. opposed, hindered, obstructed; contrary, repugnant, opposite, contradictory, perverse, reverse; incongruous; hostile, adverse, at variance; unpropitious, unfavorable, disagreeable; prohibited, forbidden; opposition, contrariety, perverseness, incongruity; hostility, enmity, disagreeableness.

***ವಿರುದ್ಧರೂಪಕ viruddha-rūpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 19.

ವಿರುದ್ಧಸಮಾಸ viruddha-samāsa. an incongruous, improper composition of words (ಅರಿಸಮಾಸ Śmd. 207).

ವಿರುದ್ಧಾಭಾಸ viruddha-ābhāsa. = ವಿರೋಧಾಭಾಸ. the semblance of opposite qualities: one of the ślēṣas (Kāvy. III, 3, B, 148. 153 seq.).

ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ viruddha-artha. an improper or a contradictory meaning (Bp. 1, 18). [2, a defect in composition. Kr. 1, 69. 81].

***ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕಾರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ viruddha-arthaka-arthāntara-nyāsa.** a figure of speech. Kr. 3, 35.

ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಪದ viruddhārtha-pada. a word (or verse) that is contradictory to or inconsistent with the meaning (Kāvy. II, 2, B, 13-15).

ವಿರುಪೆ virupe. (Tbh. of ವಿರೂಪೆ?). N. (of a village, Kk. 2).

ವಿರುವಕ viruvaka. see Mr. s. ಜಲರಂಕು.

ವಿರೂಕ್ಷಣ vi-rūkṣaṇa. making rough or dry, astringent. 2, *censure, blame, reviling, abuse;* oath, imprecation.

ವಿರೂಕ್ಷಿಸು virūkṣisu. to feel aversion or dislike (Abh. P. 9, 191).

ವಿರೂಪ vi-rūpa. deformed, of ill-looking form, misshapen, ugly, unusual in form or nature, monstrous, unnatural; deformity, etc. 2, of various form, multiform.

ವಿರೂಪತೆ vi-rūpate. deformity, malformation (Cpr. 7, 79).

ವಿರೂಪಸಂಧಿ virūpa-sandhi. a composition of words that is unusual in its form (Kāvy. II, 1, A, 16-19).

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ virūpa-akṣa. having deformed eyes (*i. e.* an odd number of them): *Śiva.* 2, N. (Kk. 101). see ಪಂಪಾ-; Bp. 59, 4.

ವಿರೇಕ vi-rēka. purging, evacuation of the bowels. 2, a purgative. (R.).

ವಿರೇಚನ vi-rēcana. = ವಿರೇಕ. No. 1. (My.).

ವಿರೋಕ vi-rōka. shining; *a ray of light.*

ವಿರೋಚನ vi-rōcana. shining, illuminating. 2, *the sun* (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ Nn. 6). 3, *the moon* (ಇನ್ದು, ಚನ್ದ್ರ 6). 4, *fire* (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 6). 5, N. of an asura, the father of Bali (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸ 6). 6, a child, a boy (ಬಾಲಕ 6).

ವಿರೋಧ vi-rōdha. opposition, obstruction, hindrance, impediment; impediment to the successful progress of a plot in a drama; restraint, check; siege, blockade, confinement; contradiction, contrariety, antithesis, contrast; inconsistency, opposition of qualities (in food, medicine, etc.); antagonism; *hostility, enmity* (ಹಗೆ Nn. 97); one of the atiśayas in poetry [Kr. 3. 135]; (Kāvy. III, 3, B, 121 seq.).

ವಿರೋಧನ vi-rōdhana. the act of opposing, obstructing, hindering, etc.; *opposition, contradiction;* incongruity.

ವಿರೋಧಭಾವ virōdha-bhāva. an enemy (ಮಾಜಿವಿ Kk. 67); inimical disposition.

ವಿರೋಧಾಭಾಸ virōdha-ābhāsa. = ವಿರುದ್ಧಾಭಾಸ. (Kāvy. III, 3, B, 148. 153 seq.).

ವಿರೋಧಿ vi-rōdhi. opposing, adverse to, etc. 2, *an opponent, an enemy* (ಹಗೆ Mr. 290). 3, the twenty-third year of the cycle of sixty (My.).

ವಿರೋಧಿಕೃತ್ virōdhi-kṛit. the forty-fifth year of the cycle of sixty (My.).

ವಿರೋಧಿಮರ್ದನ virōdhi-mardana. a victor (ಜಿಷ್ಣು, ಹಗೆಯ ಗೆದ್ದವನು Nn. 38).

ವಿರೋಧಿಸು virōdhisu. to hinder, to obstruct (ಅವನನ್ನು-, My.); to hate (My.). 2, to be opposed to or inconsistent with (*e. g.* ಅನ್ನವು ದೇಹಕ್ಕೆ, My.); to be hostile (J. 2, 39; 10, 38).

ವಿರೋಧೋಕ್ತಿ virōdha-ukti. *contradiction.*

•**ವಿರೋಧೋಪಮೆ virōdha-upame.** a kind of simile. Kr. 3, 75.

•**ವಿರ್ದು virdu.** (*cf.* ಬಿರ್ದು, ಬಿದ್ದು). feast. ನೆತ್ತರನೆಯ್ದೆ ಪೀರ್ದು ವಿರ್ದಾದುವಂ Pb. 9, 24. (T. ವಿಚುನ್ದು).

ವಿಲ vila. = ಬಿಲ. a hole.

ವಿಲಕ್ಷ vi-lakṣa. having no distinguishing mark or aim; strange, extraordinary; embarrassed; *astonished, surprised;* abashed, ashamed.

ವಿಲಕ್ಷಣ vi-lakṣaṇa. having different or opposite marks or characteristics, other, different; extraordinary, strange, odd, novel. 2, any state or condition for which no cause can be assigned, *vain or causeless state.* (B. 4, 215. 224; 5, 255; My.).

ವಿಲಕ್ಷ್ಯ vi-lakṣya. having perceived. 2, having become bewildered or confused (Bh. 3, 13, 10).

ವಿಲಗ vilaga. incongruity, unsuitableness, inconsistency, discordance, discrepancy (Bh. 3, 12, 3; J. 5, 62; 18, 49; Mhr.).

ವಿಲಗ್ನ vi-lagna. fastened or attached to, fixed or resting on, connected with (J. 8, 41). 2, *the waist* (ನಡು Hlā.).

ವಿಲಂಘನ vi-laṅghana. the act of passing beyond, transgressing, overstepping, violating, neglecting; transgression, offence. see ಉಲ್ಲಂ-.

ವಿಲಂಘಿಸು vi-laṅghisu. to jump, to skip, to leap or jump over (Rśv. 5, 77).

ವಿಲಂಬ vi-lamba. hanging or falling down, pendulousness. 2, slowness, delay (Si. 63; My.). see ಅ-.

ವಿಲಂಬನ vi-lambana. = ವಿಲಂಬ. see ಅ-.

ವಿಲಂಬಮಾನ vilamba-māna. slow measure or time (Si. 63).

ವಿಲಂಬಿ vi-lambi. depending, pendulous; slow; the thirty-second year of the cycle of sixty (My.).

ವಿಲಂಬಿತ vi-lambita. hanging or falling down, depending; pendulous; dependent on; retarded, delayed, protracted; *slow* (as time in music, etc.); slowness (Abh. P. 4, 9). see ಅ-.

ವಿಲಂಬಿಸು vi-lambisu. to hang down, on, or from. 2, to protract, to procrastinate (My.).

ವಿಲಂಭ vi-lambha. giving; *liberality.*

ವಿಲಯ vi-laya. dissolution, liquefaction; destruction, especially destruction of the world (Bp. 53, 9).

ವಿಲಯರುದ್ರ vilaya-rudra. a terrible form of Śiva at the dissolution of the world (J. 13, 11).

ವಿಲಯಾಗ್ನಿ vilaya-agni. the fire at the destruction of the world (Rśv. 5, 115).

ವಿಲಸ vi-lasa. Tbh. of ವಿಲಾಸ. (Śmd. 359; Bp. 4, 10; 39, 25; Mhr.).

ವಿಲಸತ್ vi-lasat. flashing, shining, brilliant, beautiful, splendid, elegant, charming (ಚೆಲ, ಒಪ್ಪುವನ್ಥಾದು Nn. 165, o. r. ಒಳ್ಪಿತು: ಒಪ್ಪಲ್ಪಟ್ಟ Śmd. 23 Cm.; Bp. 35, 7); playing, sporting.

ವಿಲಸನ vi-lasana. flashing, gleaming; sporting, play, sport (Bp.).

ವಿಲಸಿತ vi-lasita. flashing, gleaming, glittering, shining; manifested; a gleam, a flash; appearance, manifestation; sported; sportive, wanton, sport, play, pastime, dalliance. see Ch. v. 163. 210; Cpr. 4, 44; Bp. 4, 23; 51, 33; Mr. 1 *a;* Śm. 58; ಭ್ರಮರ-. feminine ವಿಲಸಿತೆ (Ch. v. 178; A.).

ವಿಲಾಪ vi-lāpa. *lamentation, crying, weeping, wailing, moaning* (ಪರಿದೇವನ, ಪೆರ್ಚಿದ ಅಳ್ಕೆ Mr. 396).

ವಿಲಾಯತಿ vilāyati. relating to a foreign country (Mhr.): a foreign country, but understood especially of England or Europe (My. also as ವಿಲಾಯಿತಿ; B. 1, 22; 3, 50; 5, 227; Br.; Mhr., H. ವಿಲಾಯತ). — ವಿಲಾಯತಿಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. a milky plant or small shrub, used as a bordering in gardens, Euphorbia lithymaloides Willd. (Z.). — ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲೆಕಾಯಿಮರ. -ಅಲ್ಲೆ-. a road-side tree with fragrant flowers, Sumach caesalpinia coriaria Willd. (St. & Pl.). — ವಿಲಾಯತೀ ಹತ್ತಿ. = ಕರಿಹತ್ತಿ. (Z). — ವಿಲಾಯತೀ ಹರಳುಗಿಡ. the shrub Adenoropium multifidum Pohl. (St. & Pl.). — ವಿಲಾಯತೀ ಹುಣಸೆ. a road-side tree, Albizzia glomerifera Kurz. (? Z.).

ವಿಲಾಸ vi-lāsa. = ವಿಲಸ. shining forth, appearing, manifestation: a label, a direction on a letter, the marks on goods or packets (My.; Te., T.; see ಮೇಲು-), a short inscription naming the builder of a temple, etc. (My.). 2, *sport, pastime, amusement, play, merriness* (ಉಲ್ಲಸ Ct. I, 85), especially amorous pastime, diversion (with women, dancers, singers, etc.); *coquetry, affectation of coyness, wantonness:* a form of feminine gesture considered as indicative of amorous sentiments, such as change of place, posture, gait, look, hiding at the approach of a lover, assuming a look of displeasure, etc. 3, grace, elegance, charm, beauty. — ವಿಲಾಸದೋರು. -ತೋರು. to show play, to divert, to amuse (Śśv. 2, 39). — ವಿಲಾಸವೆತ್ತು. -ಪೆತ್ತು. to get beauty, to be full of beauty (Grj. 6, 67).

ವಿಲಾಸತೆ vilāsate. sporting, sport, etc. (Rām. 3, 2, 16).

ವಿಲಾಸಾವನಮ್ರ vilāsa-avanamra. bowing in a sportive or coquettish manner. see ನಿಕ್ಕುಳಿಸು.

ವಿಲಾಸವಾಸ vilāsa-vāsa. a pleasure-house, a summer-house (Cpr. 7, 92).

ವಿಲಾಸಿ vi-lāsi. wanton, sportive, coquettish, playful, dallying; a sporter, a voluptuary, a sensualist (ನಲಿಲ G.). — ವಿಲಾಸಿದೇವ. N. see ಒಟತೆಯ-.

ವಿಲಾಸಿತ vi-lāsita. made merry, diverted, amused (Bp. 57, 78).

ವಿಲಾಸಿನಿ vi-lāsini. a wanton woman, a courtesan, a harlot (ವಾರಸ್ತ್ರೀ, etc. Hlā.; ವಾರಸತಿ, ರಾಜಕುಲ Mr. 305). 2, a coquettish woman; a woman in general (Bp. 59, 26; J. 2, 7).

ವಿಲಿ vili. a sound in imitation of convulsive movements (Te. ವಿಲವಿಲ, T. ವೆಲವೆಲ, with cramps, convulsively;

M. ವಿಲಕ್ಕ, a cramp, a stitch; *cf.* ಇಲುಕು). — ವಿಲಿವಿಲಿಸು. to be convulsed, to shake with irregular spasms (V. 28, 70).

ವಿಲಿಖಿತ vi-likhita. scratched, scraped; written (Cpr. 1, 73; 2, 14 va.).

ವಿಲಿಪ್ತ vi-lipta. smeared, smeared over, besmeared (J. 31, 22).

ವಿಲೀನ vi-līna. clinging to, cleaving to, addicted to, immersed in. 2, *dissolved, liquefied, melted, liquid.* 3, disappeared, vanished, perished. see ಪರಿ-; ಕರಗು; Bp. 12, 1; 35, 4.

ವಿಲೀನಿತ vi-līnita. immersed in; dissolved; disappeared (Bp. 35, 40).

ವಿಲುಲಿತ vi-lulita. shaken down, falling down, rolling down (Cpr. 6, 87 va.; Abh. P. 12, 10 va.).

ವಿಲೂನ vi-lūna. cut asunder, cut off, cut (Bp. 53, 4).

ವಿಲೆ vile. a class or head; rank, order (Mhr., H. ವಿಲ್ಹಾ, ವಿಲ್ಹೆ). 2, order, arrangement (My.). 3, readiness (as of money for payment, My.). — ವಿಲೆವಾರಿ. assorting, classifying (My.; Mhr., H. ವಿಲ್ಹೇವಾರೀ). 4, distribution; settlement (My.; Te.).

ವಿಲೇಖನ vi-lēkhana. scratching, making incisions, writing; making furrows; digging. see ಉಚ್, ಬರೆ 1.

ವಿಲೇಪನ vi-lēpana. smearing over, besmearing, plastering, spreading over, anointing; smearing or spreading on; anointing the body with fragrant oils, etc. (ಅಂಗರಾಗ, ಉದ್ವರ್ತ, ತೀವಿ ಪೂಸುವುದು Mr. 339); *unguent for perfuming the body* (ಗೋಮುಖ, ಅನುಲೇಪನ Nn. 20).

ವಿಲೇಪಿ vi-lēpi. *rice gruel* (ಗಂಜಿ Hlā.).

ವಿಲೇಪಿತ vi-lēpita. smeared over, besmeared, smeared, plastered, anointed (My.).

ವಿಲೇಪಿಸು vi-lēpisu. to smear over, etc. (My.).

ವಿಲೋಕನ vi-lōkana. the act of looking or regarding; sight, observation. — ವಿಲೋಕನಂಗೆಯ್. -ಒ-. to look at or upon, to regard (Abh. P. 6, 112 va.).

ವಿಲೋಕನೀಯ vi-lōkanīya. worthy of being looked at, agreeable, beautiful (Cpr. 5, 118 va.).

ವಿಲೋಚನ vi-lōcana. the eye (ಕಣ್ಣು Nn. 51. 61; Bp. 18, 75; J. 11, 25). 2, the sun (ಸೂರ್ಯ Mr. 34). 3, one who has an eye (Abh. P. 12, 10 va.; Bp. 30, 2).

ವಿಲೋಭನ vi-lōbhana. the act of leading astray, perplexing, beguiling; allurement, attraction, temptation, seduction; flattering, praise, commendation (especially by contrast with inferiority). (R.).

ವಿಲೋಭಿತ vi-lōbhita. allured, beguiled; deceived; flattered, praised. (R.).

ವಿಲೋಮ vi-lōma. against the hair, against the grain, out of the usual or proper course, reverse, inverted, contrary, opposite; reverse order, opposite course, reverse (Ch. v. 238).

ವಿಲೋಮಕ್ರಿಯೆ vilōma-kriye. the negative mood (Śmd. 281. 282).

ವಿಲೋಲ vi-lōla. moving or shaking about; shaking, trembling, tremulous, fickle, unsteady; tremor (ನಡುಕ Ct. II, 39); rolling (as the eye), tossing about, waving. see Śmd. 112; Ch. v. 132. 203. 251; Bp. 16, 29; 21, 2.

ವಿಲೋಲತೆ vi-lōlate. tremulousness, unsteadiness; rolling (of the eyes, Bp. 2, 33).

ವಿಲೋಲುಪ vi-lōlupa. very desirous, ardently longing for (Bp. 27, 59).

ವಿಲ್ವ vilva. = ಬಿಲ್ವ. the bael tree.

ವಿವಕ್ಷಿತ vivakṣita. wished or intented to be spoken or said; purposed, intended; meant, signified, literal (not figurative); wished, desired; *handsome, pleasing, agreeable,* calm, gentle (ಸೌಮ್ಯ, ಚೆಲುವಿಕೆ; ಸೂನೃತ, ಧೀರ Nn. 103; ಸೌಮ್ಯ Mr. 471). 2, the proximity of a house (ಭವನಾಭ್ಯರ್ಣ, ಮನೆಯ ಸಮೀಪ 103).

ವಿವಕ್ಷಿಸು vivakṣisu. to wish or desire to speak or to say; to intend; to wish, to desire (Cpr. 2, 49 va.; Mr. 480).

ವಿವಕ್ಷೆ vivakṣe. *a wish or desire to speak or to express;* meaning, sense; intention, purpose, wish, desire (Śmd. 117. 266).

ವಿವಧ vivadha. = ವಿವನ್ಧ, ವೀವಧ. *a yoke or pole for carrying burdens;* a burden, a load (carried on the head, ಪರ್ಯಾಹಾರ, ವೀವಧ, ಭಾರ, ತಲೆಹೊಱೆ Hlā.; ವೀವಧ, ವಿವನ್ಧ, ತಲೆಪೊಱೆ Mr. 213; see Nr. s. ಎಡೆಯಾಡು). 2, *a road.*

ವಿವಣ್ಡ vivanda. Tbh. of ವಿಬನ್ಧ. entire stoppage. (Śmd. 342, o. r. ವಿಬನ್ಧ).

ವಿವನ್ಧ vivandha. = ವಿವಧ, q. v.

ವಿವರ vi-vara. = ವಿವರು. uncovering, spreading out; expansion, opening, widening; separation; division, variety, distinction (see ಕುಜಾತ-, ಕುಲ-, ಗೃಹ-, ದಿಗ್-); specification, detailed account, particulars (My.). 2, *a fissure, a hole, a chasm, a cave, a burrow, a hollow;* an interval, an intermediate space. 3, a breach, a fault, a flaw, a vulnerable place, a weak point. see ಕಾಸು 2, ಬೇರ್ಪಡು. — ವಿವರಪತ್ರಿಕೆ. a written statement containing all the particulars (My.). — ವಿವರವಿವರ. rep. (Bp. 33, 11).

ವಿವರಣ vi-varaṇa. uncovering, spreading out, expanding, opening, unfolding; separating. 2, *explanation, exposition, interpretation, comment* (ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಅಱ್ಮ Mr. 251). 3, detailing, describing, description, specification, detailed account. see ಕಾರ್ಪಾಸ-, ಖನನ-; ಪಿಕ್ಕು.

ವಿವರಣೆ vi-varaṇe. = ವಿವರಣ. distinction (Śmd. 252); explanation, etc. (My.).

ವಿವರಿಸು vi-varisu. to be spread out, to unfold or display oneself, to become manifest, to appear (ವಿವರವಾಗು Śmd. 401 Cm.; Ch. v. 214). 2, to separate (Bp. 24, 23; 59, 42). 3, to explain, to interpret (My.); to particularize, to detail, to specify (Bp. 39, 20; 54, 58; J. 5, 37; My.).

ವಿವರು vivaru. Tbh. of ವಿವರ. specification, etc. (B. 4, 167. 168).

ವಿವರ್ಜಿತ vi-varjita. left, abandoned; destitute of, entirely free or exempt from, without (Bp. 8, 2).

ವಿವರ್ಜಿಸು vi-varjisu. to leave, to abandon (Grj. 10, 88).

ವಿವರ್ಣ vi-varṇa. colourless; pale, wan, pallid; bad-coloured, discoloured; low, vile; *unlettered, ignorant, stupid; a man of low caste.*

ವಿವರ್ಣಿಸು vi-varṇisu. to describe (Kāvy. V, 939).

ವಿವರ್ತನ vi-vartana. turning round, revolution; circumambulating (as an altar, etc.); passing through a change or succession of various states or existences. (R.).

ವಿವರ್ಧನ vi-vardhana. augmenting, increase, growth (Bp. 1, 17; My.).

ವಿವರ್ಧಿಸು vi-vardhisu. to increase, to become enlarged, to become powerful, etc. (Bp. 35, 57).

ವಿವಶ vi-vaśa. unrestrained, unsubdued, uncontrolled. 2, independent. 3, subject, subjected; authority, power (Bp. 26, 30). 4, *apprehensive of death.*

ವಿವಸ್ವತ್ vi-vasvat. the shining one: *the sun.* 2, *a deity.*

ವಿವಸ್ವಂತ vi-vasvanta. Tbh. of ವಿವಸ್ವತ್. the sun (ನಲಿನೀಮಿತ್ರ, ಸೂರ್ಯ Nn. 110). 2, a deity (ಸುಪರ್ವ, ದೇವತೆ 110). 3, Brahmā (ಸರೋಜಾಸನ, ಬ್ರಹ್ಮ 110).

ವಿವಹನ vi-vahana. = ವಿವಾಹ. marriage. (Cpr. 6, 50).

ವಿವಾಕ vi-vāka. one who declares or who decides causes, a judge. see ಪ್ರಾಡ್-.

ವಿವಾದ vi-vāda. *a dispute, a quarrel, a controversy, a debate, a contest, contention.* 2, a contest at law, *a lawsuit.* 3, crying out, sound. see ಕೆಳರ್.

ವಿವಾಹ vi-vāha. carrying off, leading away; conducting home; *the taking a wife, marriage, matrimony.*

ವಿವಾಹದೀಕ್ಷೆ vivāha-dīkṣe. the marriage rite, marriage ceremony (Sk.). 2, the rite of not shaving the head for six months after marriage (My.).

ವಿವಿಕ್ತ vi-vikta. separated, disjoined, detached, kept apart, scattered, abstracted, sequestered. 2, *single, alone, solitary.* 3, distinguished, discriminated, judged. 4, altered. 5, judicious. 6, *pure, faultless.* 7, profound (as judgment or thought). 8, separation, etc. see Kāvy. V, 50. see ತೊಲಗು.

ವಿವಿಧ vi-vidha. *of various sorts or kinds, diverse, manifold, various* (Bp. 35, 33; 52, 41).

ವಿವಿರಕ್ತ vi-virakta. perfectly indifferent to (Bp. 39, 68).

ವಿವೃತ್ತ vi-vṛitta. turned or twisted round, whirling, revolving, rolling. see ಅ- & ಪೋಕ.

ವಿವೇಕ vi-vēka. *discrimination, judgment, the faculty of distinguishing and classifying things according to their real properties;* in the vēdānta system: the power of separating the invisible soul or the Brahmā from the visible world or reality from mere semblance or illusion. 2, true knowledge. 3, discretion. 4, discussion, investigation. — ವಿವೇಕಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to acquire knowledge or skill (Grj. 2, 106 va.).

ವಿವೇಕಜಲ vivēka-jala. discrimination looked upon as water (Śsv. 4, 99 va.).

ವಿವೇಕತೆ vi-vēkate. judgment, discrimination, the faculty of judgment (Cpr. 2, 34).

ವಿವೇಕಿ vi-vēki. discriminating, judicious, prudent, descreet, considerate; a discriminator, etc. see Ch. V. 968; Bp. 36, 33; ಅ-.

ವಿವೇಕಿಸು vi-vēkisu. to distinguish, to discriminate, to decide, to act with judgment, to judge (Bp. 36, 45; Rām. 1, 3, 9).

ವಿವೇಚನೆ vi-vēcane. (ವಿವೇಚನ). discriminating, distinguishing; investigation (My.).

ವಿವ್ವೋಕ vivvōka. = ಬಿಬ್ಬೋಕ. affectation of indifference, etc. (G.).

ವಿಶ್ viś. *an agriculturist, a merchant, a vaiśya.* 2, *a man in general; people.*

ವಿಶ viśa. = ವಿಶ್. (ವೈಶ್ಯ Mr. 345). 2, = ವಿಸ 2.

ವಿಶಂಕಟ vi-śaṅkaṭa. (ವಿಸಂಕಟ). *great, large, broad* (ವಿಶಾಲ, ಅತಿ ಯುಗಲ Mr. 450); strong, vehement.

ವಿಶಂಕೆ vi-śaṅke. suspicion, doubt, fear, apprehension (Śmd. 16. 67. 176. 396; Kāvy. I, 1*b*, 15-22).

ವಿಶದ vi-śada. *clear, pure, bright, pellucid;* white; *evident, apparent, obvious, manifest;* beautiful (Kāvy. III, 1, A, 8).

ವಿಶದತ್ವ vi-śadatva. clearness, brightness (Cpr. 3, 94).

ವಿಶದೀಕರಿಸು viśadī-karisu. to make clear, to explain (Cpr. 2, 14 va.).

ವಿಶರ vi-śara. splitting, bursting; *destroying, killing, slaughter.*

ವಿಶಲ್ಯ vi-śalya. free from thorns or darts; free from trouble or embarrassment, without care or pain.

ವಿಶಲ್ಯೆ vi-śalye. *the plant Cocculus cordifolius* DC. (Menispermum cordifolium Willd., = ಗುಡೂಚಿ). 2, *a sort of pot-herb* (see ಹಾವು ಮೆಕ್ಕೆ; Te. s. ತರಿಗೊಟ್ಟು). 3, *the plant Croton polyandrum* Roxb. 4, the plant Convolvulus turpethum. see ಎಲುವುಸನ್ನಿಗಿಡ, ಬೆಣ್ಣೆ ಬಿದುರು.

ವಿಶಸನ vi-śasana. cutting up; *killing, slaying, immolating, slaughter* (ಸೂದನ, etc., ಕೊಲೆ Mr. 300).

ವಿಶಾಖ vi-śākha. branchless; having spreading branches. 2, an attitude in shooting, standing with the feet a span apart. 3, the top of a tree (ಭೂರುಹಾಗ್ರ, ಮರದ ತುದಿ Nn. 38); the branch of a tree (ಮರದ ಶಾಖೆ Mr. 528). 4, *Kārtikēya* (ಕ್ರೌಂಚಾರಿ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕೇಯ 38; ಗುಹ 528). 5, power (ಶಕ್ತಿ 38). 6, an enemy (ರಿಪು, ವೈರಿ 38). 7, = ವಿಶಾಖೆ (ತಾರಕೆ, ನಕ್ಷತ್ರ ಭೇದ 38; ತಾರೆ 528). 8, the east (ಸುರಪಾಶೆ, ಮೂಡದಿಕ್ಕು 38; ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕು 528). 9, = ತಾಳಧರ (ತಾಳಧರ, ತಾಳಧಾರಿ 38; ತಾಳ ಧಾರಿ 528).

ವಿಶಾಖೆ vi-śākhe. *the sixteenth lunar asterism.*

ವಿಶಾಪ vi-śāpa. deliverance from a curse (J. 33, 8; My.).

ವಿಶಾಯ vi-śāya. *sleeping and watching alternately,* as watchmen.

ವಿಶಾರದ vi-śārada. *learned, wise; skilled in, conversant with.* 2, *confident, bold, presuming.*

ವಿಶಾರದತ್ವ vi-śāradatva. skilfulness, skill in. see ವಿದ್ಯಾ-.

ವಿಶಾಲ viśāla. *large, great, wide, broad extensive* (ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 20). 2, (= ವಿಶಾಲೆ), the bitter apple, cucumis colocynthis (ಕಿರಿಲ್ಲಿಕ, ಬೆಳ್ಳಡಕಿಲ್ Mr. 133).

ವಿಶಾಲತೆ viśālate. *largeness, greatness, width, breadth, expansion, magnitude, bulk* (ಪರಿಣಾಹ, ಸುತ್ತು Hlā.).

ವಿಶಾಲತ್ವಚ್ viśāla-tvac. *the tree Bauhinia variegata* Lin. (others: Echites scholaris Lin.; = ಶಾರದಿ). see Nr. s. ಏಟ್ಲೆವಾಟ್.

ವಿಶಾಲೆ viśāle. *the bitter apple, cucumis colocynthis* Lin.

*ವಿಶಾಳ viśāḷa. = ವಿಶಾಲ. ಅದಟ ಪೊಲಿವೊಟಲ ವಿಶಾಳ ಕನಕ ಕೃತಕ ಗಿರಿಗಳಿಂ Pb. 1, 58.

ವಿಶಿಖ vi-śikha. devoid of the śikhā; pointless; without a crest. 2, *an arrow.*

ವಿಶಿಖೆ vi-śikhe. a spade; a hoe. 2, a spindle. 3, *a broad or carriage road.* 4, a barber's wife.

ವಿಶಿಷ್ಟ vi-śiṣṭa. distinguished, distinct, particular, special, peculiar; endowed with some distinguishing and particularizing property or adjunct, having distinctive qualities or exclusive properties; distinguished by, endowed with, possessed of, having; superior, excellent, more excellent, better (Śmd. 125; Bp. 3, 70; 40, 3). 2, without a rest; all (My.).

ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ viśiṣṭa-advaita. a unity with distinction: a union of prakṛiti and puruṣa with the Brahmā at which the two are always in it, but are distinct from it (My.; see ಶ್ರೀಮತ and ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ).

ವಿಶೀರ್ಣ vi-śīrṇa. shattered, broken to pieces, wrecked (ಒಡ ದುದು Nn. 96; ಜರ್ಜರ, ಒಡದುದು Nn. 41; Cpr. 2, 22); decayed, withered, rotten; impaired, wasted (ನಷ್ಟ, ನಷ್ಟಮಾದುದು 41; Cpr. 5, 51 va.). 2, a flag (ಪತಾಕೆ 41). 3, a lotus (ಸರಸಿಜ, ತಾವರೆ 41).

ವಿಶುದ್ಧ vi-śuddha. completely purified or cleansed; cleared; clean (ಗೋಮುಖ, ಶುದ್ಧ Nn. 20; My.); pure, free from all vice or fault; pious, virtuous; humble, modest, compliant; rectified, corrected, without error, correct, accurate (My.). 2, a kind of mystical circle (cakra) in the body: the hollow between the frontal sinuses. see Kāvy. IV, 2, 54; Bp. 3, 5; 38, 40; 40, 73; 41, 28; 54, 21.

ವಿಶುದ್ಧಿ vi-śuddhi. complete purity; cleansedness, purity; correct state, rectitude. see ತುಲಾಮಾನ-.

ವಿಶೂನ್ಯ vi-śūnya. void, non-existent (ಅಕಸ್ಮಿಕ, ಇಲ್ಲದುದು Nn. 126).

ವಿಶೃಂಖಲ vi-śriṅkhala. unfettered, unrestrained. (R.).

ವಿಶೇಷ vi-śēṣa. = ವಿಸೇಸ. the act of distinguishing or discriminating, discrimination. 2, *difference, distinction*, a distinguishing property or mark, a specific quality, speciality, peculiarity (ಕಾಲ Mr. 530). 3, particularity (Śmd. 229); the state of being especial, especialness. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, especially (ನೀಡುಂ Śmd. 172 Cm.). 4, in grammar: a word which defines or limits the meaning of another word. 5, *a species, a kind a sort, a variety, a mode, a manner* (see *e. g.* ಶಾದನ-, ತರು-, ಭೂ-, ಮೃಗ-, etc.). 6, a distinct or different object. 7, distinction, peculiar merit, excellence, superiority. 8, predicament (in logic). 9, extraordinary, singular (My.; Mhr.); much, more (My.; Mhr.). see Nn. s. ವಾಚಿ. — ವಿಶೇಷಧೂಪದ ಮರ. the tree Boswellia thurifera Roxb. (St. & Pl.).

ವಿಶೇಷಕ vi-śēṣaka. distinguishing, characteristic, attributive; any distinguishing property or characteristic; an attribute, a predicate; *an ornamental or sectarial mark on the forehead.*

ವಿಶೇಷಣ vi-śēṣaṇa. distinguishing, discriminative, attributive; distinctive (as a property, etc.). 2, *distinction, discrimination.* 3, a word which particularizes or defines another word, the differencer or distinguisher of another word (called the viśēṣya); an epithet, an attribute, an adjective. 4, a word used in apposition. see Śmd. 6 Cm. 167. 168. 169. 175. 187; Ch. v. 1; Kāvy. I, 2, 55-57; III, 1, A, 18; III, 3, B, 96. 153. 156. 159; & s. ವಾಚಿ.

ವಿಶೇಷಣಪದ viśēṣaṇa-pada. a differencer (see ವಿಶೇಷಣ No. 3); an attribute, an adjective (Śmd. 170).

*ವಿಶೇಷಣೋರುರೂಪಕ viśēṣaṇa-uru-rūpaka. a figure of speech. Kr. 3, 18.

ವಿಶೇಷತಸ್ viśēṣa-tas. *especially, particularly.*

ವಿಶೇಷತ್ವ vi-śēṣatva. distinction, excellence, superiority (Śmd. 125).

*ವಿಶೇಷಪ್ರಕಾಶಕ viśēṣa-prakāśaka. a figure of speech. Kr. 3, 29, 31.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ viśēṣa-artha. a peculiar or excellent meaning (J. 4, 8). 2, much money (4, 8).

ವಿಶೇಷಿಸು vi-śēṣisu. to distinguish; to particularize, to specify (Śmd. 229; My.). 2, to become particular, to become much, more or extraordinary, as wind, etc. (My.).

ವಿಶೇಷೋಕ್ತಿ viśēṣa-ukti. statement of distinction, description of excellence: one of the atiśayas in arthālaṅkāra (Kāvy. III, 3, B, 121. 144 seq.).

ವಿಶೇಷ್ಯ vi-śēṣya. to be distinguished; requiring to be defined or determined; distinguished, pre-eminent. 2, the word to be differenced or distinguished, the thing or object to be particularized by another word (called the viśēṣaṇa), a substantive, a noun; the subject of a predicate [Kr. 2, 94]; (Śmd. 6 Cm.; 169. 187. 212; Kāvy. I, 3, 18-20; III, 3, B, 121. 144 seq.; Ch. v. 1).

ವಿಶೇಷ್ಯಪದ viśēṣya-pada. = ವಿಶೇಷ್ಯ No. 2. (Śmd. 170 Cm.).

ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗ viśēṣya-adhīna-liṅga. gender that depends on or adjusts itself to a noun, or a word the gender of which depends on or adjusts itself to a noun (ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ Śmd. 108. 109. 110).

ವಿಶೋಕ vi-śōka. free from sorrow; exemption from grief, joy (My.).

ವಿಶ್ರಬ್ಧ vi-śrabdha. entrusted, confided; *reliable, trust-worthy;* confident, fearless; firm, quiet, steady (ಸ್ಥಿರ, ಹದುಳವುಳ್ಳವಂ Mr. 236); tranquil, patient, meek, lowly-minded, not lofty.

ವಿಶ್ರಮ vi-śrama. cessation from labour or fatigue; rest, repose; pause, stop; caesura (Ch.).

ವಿಶ್ರಮಣ vi-śramaṇa. = ವಿಶ್ರಮ. (Ch.).

ವಿಶ್ರಮಿಸು vi-śramisu. to rest, to repose (Cpr. 5, 44 va.; Śśv. 5, 15).

ವಿಶ್ರಮ್ಭ vi-śrambha. *trust, confidence.* 2, affection; affectionate inquiry.

ವಿಶ್ರವ vi-śrava. Tbh. of ವಿಶ್ರವಸ್. (My.).

ವಿಶ್ರವಸ್ vi-śravas. a son of Pulastya and father of Kubēra and of Rāvaṇa.

ವಿಶ್ರವಸು viśravasu. Tbh. of ವಿಶ್ರವಸ್. (Rām. 1, 8, 23. 24).

ವಿಶ್ರಾಣನ vi-śrāṇana. giving away, *gift, donation.*

ವಿಶ್ರಾನ್ತ vi-śrānta. rested, reposed; rest, repose; pause; caesura (Ch.); calm, composed.

ವಿಶ್ರಾನ್ತಿ vi-śrānti. cessation from toil or work, rest, repose (Bp. 61, 67; J. 3, 13; My.; B. 4, 134). — ವಿಶ್ರಾನ್ತಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to take rest (B. 4, 48; Cb. 62; My.).

ವಿಶ್ರಾಮ vi-śrāma. = ವಿಶ್ರಮ. (Ch.; Bp. 7, 17).

ವಿಶ್ರಾವ vi-śrāva. being heard far and wide: *great fame or celebrity.*

ವಿಶ್ರುತ vi-śruta. heard of far and wide, *renowned, celebrated, famous* (ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ Śmd. 161 Cm.).

ವಿಶ್ಲಥ vi-ślatha. untied, loose (Cpr. 4, 36).

ವಿಶ್ಲೇಷ vi-ślēṣa. *disunion, disjunction;* being divided; *separation;* absence, bereavement. see ಊರು-, ಪ್ರ-; ಬಗಿ 1. 2, one of the dōṣas in poetical composition (Ch. 40). 3, firm union or junction; see ಗಾತ್ರ-.

ವಿಶ್ವ viśva. *all, every, every one*; much, many (ಅದಭ್ರ, ಬಹಳ Nn. 95). 2, *N. of a kind of deity belonging to a class of ten* (or twelve), viz. vasu, satya, kratu, dakṣa, kāla, kāma, dhriti, kuru, purūravas, mādravas, (rōcaka or lōcana, and dhvani). 3, Viṣṇu (Bp. 57, 26). 4, one of the vital airs (ಕಲಯ್ ಕಾಲ ಗತಿಯಲ್ಲಿಹುದು Mr. 52). 5, the universe, the world (ಜಗ, ಲೋಕ 95). 6, the ornamented gateway or tower of a temple

(ಗೋಕ್ಷುರ 95). 7, *dry ginger* (ಶುಂಠಿ 95). 8, the number 13 (ಪದಿಮೂಱು Mr. 347). 9, N. of a Saṁskṛita lexicon (My.). — ವಿಶ್ವಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 58, 11).

ವಿಶ್ವಕದ್ರು visva-kadru. *a dog trained for the chase.*

ವಿಶ್ವಕರ್ತ visva-karta. the creator of the universe (Bp. 51, 13; My.).

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ visva-karma. all-maker: *the architect or artist of the gods,* Tvaṣṭri, who presides also over all manual labours as well as the sixty-four mechanical arts, whence he is worshipped by artizans (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Nn. 40). 2, Brahmā (ಅಮ್ಬುಜಭವ, ಬ್ರಹ್ಮ. 40; ವಿಧಿ Mr. 520). 3, Śiva (ಶಿವ 40; ಈಶ್ವರ 520). 4, a counsellor, a minister (ಮನ್ತ್ರಿ 40; 520). 5, the sun (ಸೂರ್ಯ 40; ರವಿ 520). 6, = ವಾಯುತ್ರಯ (40). 7, the whole multitude of stars (ಭಗಣ, ನಕ್ಷತ್ರ 40).

ವಿಶ್ವಕೃತ್ visva-kṛit. = ವಿಶ್ವಕರ್ಮ. *the architect of the gods.*

ವಿಶ್ವಕೇತು visva-kētu. *Kāma's son Aniruddha.*

***ವಿಶ್ವಕೋಶ visva-kōśa.** encyclopaedia.

ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನ visvak-sēna. = ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ. Viṣṇu (Bp. 54, 44).

ವಿಶ್ವಗುರು visva-guru. the guru of the universe (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವಜಿತ್ visva-jit. all-subduing: N. of a particular ceremony or sacrifice (My.).

ವಿಶ್ವಂಚ್ visvañc. = ವಿಷ್ವಂಚ್. all pervading. *cf.* ವಿಸಟಿ ?.

ವಿಶ್ವತಃಪಾದ visvatas-pāda. having feet on every side: Śiva (Śśv. 4, 130).

ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು visvatas-cakṣu. having eyes on every side: Śiva (Śśv. 4, 130).

ವಿಶ್ವತಸ್ visva-tas. everywhere, all around, universally.

ವಿಶ್ವತೆ visvate. the state of being all (Mr. 534).

ವಿಶ್ವತೋಬಾಹು visvatas-bāhu. having arms on every side: Śiva (Śśv. 4, 130).

ವಿಶ್ವತೋವಕ್ತ್ರ visvatas-vaktra. having a face on every side: Śiva (Śśv. 4, 130).

ವಿಶ್ವದಾತ visva-dāta. the giver of all (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವದೇವ visva-dēva. = ವಿಶ್ವ No. 2. name of a deity.

ವಿಶ್ವನಾಥ visva-nātha. Śiva, as the object of adoration at Benares (My.); N. (My.).

ವಿಶ್ವಪತಿ visva-pati. lord of the universe; Śiva (Bp. 53, 63).

ವಿಶ್ವಪ್ರಕಾಶ visva-prakāśa. N. of a lexicon by Mahēśvara. 2, its author. ವಿಶ್ವಪ್ರಕಾಶನ ಚದುರು (Mr. 4).

ವಿಶ್ವಭರ್ತ visva-bharta. the nourisher or supporter of the universe (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವಭೇಷಜ visva-bhēṣaja. *dry ginger.*

ವಿಶ್ವಮಯ visva-maya. made or consisting of all, comprehensive of all: Śiva (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವಮ್ಭರ visvam-bhara. supporting the universe, all-maintaining; *Viṣṇu.*

ವಿಶ್ವಮ್ಭರೆ visvam-bhare. *the earth.*

ವಿಶ್ವರಕ್ಷಣ visva-rakṣaṇa. the protector or saviour of the world (Bp. 50, 74).

ವಿಶ್ವರೂಪ visva-rūpa. taking all forms, existing in all forms, universal, omnipresent; *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ವಿಶ್ವವಲ್ಲಭ visva-vallabha. Śiva (Bp. 51, 34; 57, 26).

ವಿಶ್ವಸನ vi-śvasana. (= ವಿಶ್ವಾಸ). trusting, confiding in (My.).

ವಿಶ್ವಸನೀಯ vi-śvasanīya. to be trusted, reliable, trust-worthy, credible (My.).

ವಿಶ್ವಸಿಸು vi-śvasisu. = ವಿಶ್ವಾಸಿಸು. (My.).

ವಿಶ್ವಸೃಜ್ visva-sṛij. ವಿಶ್ವಸೃಟ್. a creator of the universe; *Brahmā.*

ವಿಶ್ವಸ್ತ vi-śvasta. trusted, confided in; worthy of trust; faithful; full of confidence, bold, fearless.

ವಿಶ್ವಸ್ತೆ vi-śvaste. *a widow.*

ವಿಶ್ವಹರ್ತ visva-harta. one who destroys, or absorbs, the universe (Bp. 51, 13).

ವಿಶ್ವಾತ್ಮ visva-ātma. the universal soul; Brahmā; Viṣṇu; Śiva.

ವಿಶ್ವಾನರ visvā-nara. ruling or benefiting all men: the sun. see ವೈಶ್ವಾನರ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ visvā-mitra. (or visva-amitra). N. of a Kṣatriya (son of Gādhi) who elevated himself to the rank of a Brāhmaṇa (ಕೌಶಿಕ Mr. 257; J. 18, 37; 20, 3).

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರದರ್ಭೆ visvāmitra-darbhe. a kind of darbha grass, (Si. 164).

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ visvāmitra-sṛiṣṭi. Viśvāmitra's creation (who is fabled to have created several things in rivalry of Brahmā, *e. g.* the fruit of the palmyra in imitation of the human skull, the buffalo in imitation of the cow, (the ass of the horse, etc.): lie, untruth (My.).

ವಿಶ್ವಾವಸು visvā-vasu. wealth of all: N. of one of the gandharvas (worshipped at marriages, My.). 2, the thirty-ninth year in the cycle of sixty (My.).

ವಿಶ್ವಾಸ vi-śvāsa. = ಬಿಸವಾಸ. *trust, confidence, faith, reliance* (ಪ್ರತ್ಯಯ, ನಮ್ಬುಗೆ Nn. 137; ನಮ್ಬಿಗೆ G.); hope, wish (ಶ್ರದ್ಧೆ, ಬಯಕೆ Nr.); affection, love (My.; Te.). see ನಚ್ಚು 1, ನಮ್ಬು. 2, a confidential communication, a secret. — ವಿಶ್ವಾಸವಿಡು. -ಇಡು. to place confidence in, to rely on (ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ, ಒನ್ದಱ ಮೇಲೆ, or ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ, ಒನ್ದಱಲ್ಲಿ, My.; B. 5, 38. 233; ನಮ್ಬು G.). — ವಿಶ್ವಾಸವುಱು. -ಉಱು. to abandon one's confidence (Bp. 31, 15).

ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ visvāsa-ghāta. breach of trust, treachery (B. 4, 34; 5, 70; My.).

ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ visvāsa-ghātaka. a traitor, a betrayer (My.). 2, = ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ. (My.).

ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕತನ visvāsa-ghātakatana. = ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ. (My.).

ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕಿ visvāsa-ghātaki. a woman who abuses confidence (Bp. 40, 53; My.).

ವಿಶ್ವಾಸತನ visvāsatana. trustworthiness (Bp. 31, 14).

ವಿಶ್ವಾಸಸೂಚಕ visvāsa-sūcaka. a divulger of secrets, a treacherous man (Bh. 1, 8, 66).

ವಿಶ್ವಾಸಿ vi-śvāsi. confiding, trusting; a person who confides or trusts (My.). 2, trustworthy, trusty, honest; a trustworthy person (Bp. 9, 42; 29, 1; 59, 28; Śś. s. ಪುಲಿ; My.). 3, one who loves (My.).

ವಿಶ್ವಾಸಿತನ vi-śvāsitana. love, affection (ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರಿಯತೆ, ಹಾರ್ದ, ಸ್ನೇಹ Si. 70).

ವಿಶ್ವಾಸಿಸು vi-śvāsisu. to consider as trustworthy or true, to trust (ಅವನನ್ನು or ಅದನ್ನು, My.). 2, to love (ಅವನನ್ನು, My.).

ವಿಶ್ವೆ visve. *the medicinal plant Aconitum ferox.* 2, *dry ginger.*

ವಿಶ್ವೇದೇವ visvē-dēva. = ವಿಶ್ವದೇವ (My.).

ವಿಶ್ವೇಶ visva-īsa. Śiva (Bp. 53, 62); = ವಿಶ್ವನಾಥ (J. 5, 30; 13, 45). 2, Viṣṇu. (J. 26, 74).

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ visva-īsvara. Śiva, as worshipped at Benares (Bp. 53, 56. 67; 57, 23); N. (My.).

ವಿಷ್ vis. = ವಿಟ್. *feces, ordure, excrement.*

ವಿಷ visa. = ಇಸ, ಬಿಸ 1, ವಿಸ 1. *poison, venom* (ನಂಜು Nn. 11); anything bitter; bitterness. 2, *water* (ಜಲ 11). 3, cruel, etc.; cruel speech (ಕಠೋರ, ನಿಷ್ಠುರ 11, o. rs. ನಿಟ್ಟುರ, ನಿಷ್ಠುರದ ನುಡಿ). 4, intoxication, madness, etc. (ಮದ 11). ವಿಷ ತಿನ್ನರೆ ಬದುಕ ಬಹುದು, ವಿಷಮದಲ್ಲಿ ಬದುಕ ಕೂಡದು. — ವಿಷದನ್ನ ಉಣ್ಣಲ್ಲದೆ ವಿಷ ತಿಳಿಯದು (Prvs.). see ಅಚ್ಚ-; ನಂಬು 2. — ವಿಷಕುಮ್ಮಳ. (ಕಹಿ ಸೋರೆ G.). — ವಿಷಖಡ್ಡಿ. the under-shrub Sida carpinifolia Lin. (St. & Pl.). — ವಿಷಗಳಿಗೆ. an unlucky time (My.). — ವಿಷಗಿಡ. the thorn-apple (?). ವಿಷಗಿಡದ ಹುಟಿ (ಮಾಲುಧಾನ, ಮಾತುಲಾಹಿ, ಉಮ್ಮತ್ತದ ಹುಟಿ Si. 77). — ವಿಷಬಳ್ಳಿ. a poisonous creeper; a water-creeper. ವಿಷಬಳ್ಳೀ ಮಾನು (ಗ್ರಾಹ, ಅವಹಾರ Si. 88). — ವಿಷ ಮುಂಗುಲಿ. the bulbous plant Crinum deflexum Ker. (St. & Pl.). — ವಿಷವಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or administer poison (Bp. 49, 39; My.). — ವಿಷವಿಳಿ. -ಇಳಿ. poison to lose its effects (My.). — ವಿಷವಿಳಿಸು. -ಇಳಿಸು. to remove the effects of poison, to dispel poison (My.). ವಿಷವನ್ನಿಳಿಸುವ ವೈದ್ಯನು (ಜಾಂಗುಲಿಕ G.). — ವಿಷವೇಱು. -ಏಱು. poison to take effect (B. 3, 101; 5, 49; My.).

ವಿಷಕಣ್ಠ visa-kaṇṭha. = ವಿಷಕನ್ಧರ. (My.).

ವಿಷಕನ್ಧರ visa-kandhara. Śiva (Bp. 59, 36).

ವಿಷಕನ್ನಿಕೆ visa-kannike. a maiden who poisons by her touch everybody who marries her (J. 15, 50).

ವಿಷಕಪರ್ದ visa-kaparda. Śiva (Bp. 49, 39).

ವಿಷಕಾರಕ visa-kāraka. poisonous (B. 3, 37; My.).

ವಿಷಜಿತ visa-jita. an ichneumon (ಬಭ್ರು, ನಕುಲ, ಮುಂಗಲಿ Mr. 166).

ವಿಷಣ್ಣ vi-ṣaṇṇa. (vi-sanna). dejected, sad, downcast (My.).

ವಿಷಧರ visa-dhara. holding or containing poison; *a snake* (Bp. 21, 1). 2, holding or carrying water; a cloud (21, 1). 3, Śiva (21, 1; 49, 39).

ವಿಷಧರಾಹಿತ visadhara-ahita. snake-enemy: Garuḍa (Bp. 21, 1). 2, a peacock (21, 1). 3, the moon, as an enemy of the serpent rāhu (21, 1).

ವಿಷಪ visa-pa. elephantiasis (ವಿಸರ್ಪ, ಶ್ಲೀಪದ Mr. 385).

ವಿಷಪುಚ್ಛ visa-puccha. a scorpion (My.).

ವಿಷಬ್ರಧ್ನ visa-bradhna. a cloud (ವಾರಿದ, ಮೇಘ Nn. 55, o. rs. ವೃಷಬ್ರಧ್ನ; ವಿಷಬ್ರುಧ್ನ). 2, a forest (ಅರಣ್ಯ, ವನ 55). 3, a bad man (ದುರ್ಜನ, ದುಷ್ಟ 55). 4, a snake (ಸರ್ಪ, ಹಾವು 55). 5, Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 55). 6, the sun (ಹಂಸ, ಸೂರ್ಯ 55).

ವಿಷಭಿಷಜ್ visa-bhisaj. *a poison-doctor;* a dealer in antidotes:

ವಿಷಮ vi-ṣama. uneven: rough, rugged. 2, unequal, irregular. 3, old, not even (in numbers). 4, different. 5, difficult, hard to be understood. 6, coarse, rude, cross. 7, disagreeable, painful, troublesome, vexatious. 8, odd, unusual, unequalled, unparalleled. 9, intermittent, inconstant. 10, unfair, dishonest. 11, bad, adverse, unpropitious. 12, wicked. 13, fearful, awful, unhappy. 14, unevenness, etc. etc. (ವೈಷಮ್ಯ Ct. II, 16). 15, one of the dōṣas in poetical composition (Ch. v. 40). feminine ವಿಷಮೆ (J. 5, 61.) ವಿಷ ತಿನ್ನರೆ ಬದುಕ ಬಹುದು, ವಿಷಮದಲ್ಲಿ ಬದುಕ ಕೂಡದು. — ವಿಷಯ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ವಿಷಮ ತಿಳಿಯದೇ? (Prvs.).

ವಿಷಮಕಾಲ visama-kāla. an unfavourable time, an inauspicious season (My.).

ವಿಷಮಗೋ visama-gō. having an odd number of eyes (*i. e.* three eyes): Śiva (Bp. 1, 6).

ವಿಷಮಚ್ಛದ visama-c-chada. *the tree Bauhinia variegata* Lin. (= ವಿಶಾಲತ್ವಚ್, q. v.).

ವಿಷಮಜ್ವರ visama-jvara. a fever of irregular periods and of unequal paroxysms (Mhr., Sk.); an unremittent fever (causing the tongue to become red or black, My.); remittent fever (Mhr.).

ವಿಷಮತ್ visa-mat. a snake.

ವಿಷಮತರ visama-tara. uncommonly uneven, etc. (Bp. 58, 56).

ವಿಷಮತೆ vi-samate. the state of being rude or wicked, wickedness (Cpr. 2, 24 va.; 5, 44).

ವಿಷಮತ್ಪೀಡನ visamat-pīḍana. a hawk; a falcon (ಪ್ರಾಚಿಕೆ, ಶ್ಯೇನ, ಗಿಡುಗ Mr. 174).

ವಿಷಮದಾರಿ visama-dāri. the shrub Clerodendron inerme R. Br. (St. & Pl.).

ವಿಷಮನಯನ visama-nayana. = ವಿಷಮಗೋ. (Bp. 12, 37).

***ವಿಷಮಬನ್ಧ visama-bandha.** a type of composition. Kr. 2, 59.

ವಿಷಮಬುದ್ಧಿ visama-buddhi. a crooked or wicked mind (My.).

***ವಿಷಮರೂಪಕ visama-rūpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 17.

ವಿಷಮವಿಭಾಗ visama-vibhāga. an unequal division of property amongst co-heirs (My.).

ವಿಷಮವೃತ್ತ visama-vṛitta. a class of vṛittas (Ch.).

ವಿಷಮಶರ visama-sara. = ವಿಷಮಾಯುಧ. (My.).

ವಿಷಮಶೀತಜ್ವರ visama-sīta-jvara. = ವಿಷಮಜ್ವರ. (My.).

ವಿಷಮಸಂಖ್ಯೆ visama-saṅkhye. an odd number (My.).

ವಿಷಮಸಾಯಕ visama-sāyaka. = ವಿಷಮಾಯುಧ. (My.).

ವಿಷಮಸಿಂಹ visama-simha. the fierce lion, the lion (see Mr. s. ಕೊಳ್ಳುಗ).

ವಿಷಮಾಧ್ವ visama-adhva. a rough road (ಕಾನ್ತಾರ, ಬಿಱುಸಿನ ಹೆ ದ್ದಾರಿ Nn. 106).

ವಿಷಮಾಯುಧ visama-āyudha. having an odd number of arrows (*i. e.* five arrows): *Kāma.*

ವಿಷಮಾಸ್ತ್ರ visama-astra. = ವಿಷಮಾಯುಧ. (Cpr. 2, 80).

ವಿಷಮಿಸು vi-samisu. to become abnormal or dangerous, as a fever (My.).

ವಿಷಮುಷ್ಟಿ visa-muṣṭi. a kind of shrub possessing medicinal properties (My.; Strychnos, Te.).

ವಿಷಮೋನ್ನತ visama-unnata. *unevenly raised, having ups and downs* (ಕುಱು ತೆವರು Hlā.; ಸ್ಫುಟಿ, ಅತಿನಳ್ಳು ಬುಗುಡು Mr. 450).

ವಿಷಮೋರಗ visama-uraga. a fierce serpent (Cpr. 1, 139).

ವಿಷಯ vi-ṣaya (vi-saya). = ವಿಸಯ. binding to (any one or anything). 2, *an object of sense* (which are five in number: śabda, sparśa, rūpa, rasa, and gandha; see Nr. s. ಕೇಳುಹ);—an organ of sense (Śmd. 163). 3, the number 5 (Ch.). 4, anything perceptible by the senses, any object (of affection, of desire, of art, etc.). 5, a worldly object or aim, pursuit, affair, business, transaction. 6, worldly or sensual enjoyment, pleasure of sense, sensuality, sensual passion (ರಸ, ವ್ಯಸನ Nn. 83); coition (J. 15, 50). 7, an object of concern, concern, respect, regard, reference, aim (Śmd. 53. 71. 76. 78); subject, subject-matter, topic, the subject of a book. 8, *a country, a region, a district, a*

province, a realm. 9, *a department, a field, a sphere, an element, a peculiar province or abode.* 10, that which comes within the range of sight, horizon, scope, *range, compass, reach.* 11, *a refuge, an asylum.* ವಿಷಯ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ವಿಷನು ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ವಿಷಯಗ್ರಾಮ vişaya-grāma. *the aggregate or assemblage of objects of sense or visible objects.*

ವಿಷಯಲಮ್ಪಟ vişaya-lampaṭa. addicted to worldly objects, pursuits or sensual enjoyment (Dp. 4, 1).

ವಿಷಯಲೋಭ vişaya-lōbha. = ವಿಷಯಾತುರ. (Abh. P. 2, 18).

ವಿಷಯಾತುರ vişaya-ātura. great desire for objects of sense or for sensuality (Bp. 40, 63).

ವಿಷಯಾನನ್ತರ vişaya-anantara. *neighbouring.*

ವಿಷಯಾನ್ತರ vişaya-antara. a different country or province; a different topic (My.).

ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆ vişaya-abhilāşe. = ವಿಷಯಾತುರ. (My.).

ವಿಷಯಿ vi-şayi. relating to objects of sense; attached to sensual objects; engaged in worldly occupations or enjoyments; a man of the world; a materialist. 2, *an organ of sense.*

ವಿಷಯೆ vi-şaye. N. of a female (J. 30, 1, etc.).

ವಿಷಯೇನ್ದ್ರಿಯ vişaya-indriya. an organ of sense (My.).

ವಿಷವೈದ್ಯ vişa-vaidya. *a poison-doctor.*

ವಿಷಸೂಚಕ vişa-sūcaka. the Greek partridge, Perdix rufa (= ಚಕೋರ). (R.).

ವಿಷಹರ vişa-hara. removing poison, antidotal (My.).

ವಿಷಹರಮೃಗ vişahara-mṛga. a kind of deer (ರಾಮು, ಹಿರಿಯ ದುಪ್ಪಿ, ಹಿರಿಪಹ ಮರೀ ಮೃಗ Si. 170).

ವಿಷಹಾರಿ vişa-hāri. a species of plant (ಕನ್ನೆ, ಮಡುನಾಗಲ್ Mr. 149).

ವಿಷಾಂಗನೆ vişa-aṅgane. = ವಿಷಕನ್ನಿಕೆ. a maiden who poisons by her touch, etc. (J. 15, 48).

ವಿಷಾಣ vişāṇa. *the horn of any animal* (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು Nn. 28). 2, *the tusk of an elephant* or boar.

ವಿಷಾಣಿ vişāṇi. *the shrub Odina wodier* Roxb. (= ಅಜಶೃಂಗಿ, q. v.).

ವಿಷಾದ vi-şāda. (vi-sāda). *dejection, lowness of spirits, despondency, want of energy, languor, lassitude; sadness, sorrow; fear* (Kāvy. II, 2, B, 7; B. 4, 197). 2, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ವಿಷಾದಗರ್ಭ vişāda-garbha. containing or filled with sadness (Cpr. 3, 77).

ವಿಷಾದನ vi-şādana. (vi-sādana). = ವಿಷಾದ. (Cpr. 4, 46).

ವಿಷಾಪಹಾರ vişa-apahāra. taking away or removing poison (Cpr. 5, 39 va.).

ವಿಷು vişu. in two equal parts; various, manifold. 2, the fifteenth year in the cycle of sixty (My.). 3, = ವಿಷುವ. (My.). 4, solar new year day.

ವಿಷುವ vişuva. *the equinoctial point or equinox,* the first point of Aries or Libra into which the sun enters at the vernal or autumnal equinox.

ವಿಷುವತ್ vişu-vat. *the equinoctial point or equinox.*

ವಿಷೂಚಿ vi-şūci. a kind of spasmodic cholera (My.; Sk. ವಿಸೂಚಿಕೆ).

ವಿಷೆ vişe. *a kind of very active vegetable poison, Aconitum ferox* (= ಅತಿವಿಷೆ).

ವಿಷೋರ್ವೀರುಹ vişa-urviruha. a poison tree, the Upas tree (Abh. P. 2, 16).

ವಿಷ್ಕಮ್ಭ vi-şkambha. *an obstacle, an impediment* (ತಗಹು 453). 2, *the bolt or bar of a door.* 3, the first of the twenty-seven astronomical periods or yōgas, the leading star of the first lunar mansion (ವಿಷ್ಕಮ್ಭಾದಿಯೋಗ Mr. 68).

ವಿಷ್ಕರ vişkara. = ವಿಷ್ಕಿರ. a bird (Mr. 167; V. 12, 73).

ವಿಷ್ಕಿರ vişkira. = ವಿಕ್ಕಿರ. *a bird;* a cock.

ವಿಷ್ಟ vişṭa. entered, gone to; penetrated, pervaded. see ಉಪ-, ನಿ-. 2, (Tbh. of ವಿಷ್ಟಿ), that which is inauspicious (ಅಶುಭ, ಅಲ್ಲದುದು Nn. 103). 3, sin (ಪಾಪೌಘ, ಪಾಪರಾಶಿಗಳು 103).

ವಿಷ್ಟಪ vişṭapa. = ಪಿಷ್ಟಪ. *the world.*

ವಿಷ್ಟಮ್ಭ vi-ştambha. planting firmly, placing in or on. 2, obstruction of the urine or feces. 3, *paralysis, loss of motion.*

ವಿಷ್ಟರ vi-ştara. = ವಿಸ್ತರ. spreading; anything spread out: a layer, a bed, a couch; *a seat, a stool, a throne* (ಸಿಂಹಾಸನ Nn. 69; ಆಸನ, ಪೀಠ, ಮಣೆ Mr. 208). 2, *a handful of kuśa grass.* 3, *a tree.*

ವಿಷ್ಟರಶ್ರವಸ್ vişṭara-śravas. *Vişņu or Kṛişṇa.*

ವಿಷ್ಟಿ vişṭi. = ಬಿಟ್ಟಿ. *unpaid labour, press-service.* 2, dispatching; consigning to hell. 3, N. of the seventh karaṇa or astrological division of the day.

ವಿಷ್ಟಿಸು vişṭisu. to ease nature (My.). [ಕಾಗೆ ವಿಷ್ಟಿಸುವ ಹೊನ್ನ ಕಳಸವನಹುದಱಿನ್ನ ಒಡೆಯರು ಜೋಗೈಸುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ Bv. 361].

ವಿಷ್ಟೆ vişṭe. = ವಿಷ್ಟ Nos. 2 & 3, ವಿಷ್ಠೆ.

ವಿಷ್ಟ್ಣು vişṭṇu. Tbh. of ವಿಷ್ಣು. (*e. g.* Nn. 57. 58; My.).

ವಿಷ್ಠೆ vişṭhe. = ವಿಟ್ಟೆ, ವಿಷ್ಟ, ವಿಷ್ಟೆ. *feces, excrement.*

ವಿಷ್ಣು vişņu. = ವಿಟ್ಟು, ವಿಷ್ಟ್ಣು. *the second deity of the Hindu triad or trimūrti.* — ವಿಷ್ಣುಸ್ವಾಮಿ. N. (Bp. 56, 36).

ವಿಷ್ಣುಕಾನ್ತಿ vişņu-kānti. = ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತಿ. a small creeping herb with sky-blue flowers growing on road-side, Evolvulus alsinoides Lin. (ನೇತ್ರಮೂಲಿ, ಜಯನ್ತಿ Mr. 128; Z.).

ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತಿ vişņu-krānti. = ವಿಷ್ಣುಕಾನ್ತಿ. (St. & Pl.; Z.).

ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತೆ vişņu-krānte. *the creeper Clitoria ternatea* Lin. (= ಅಸ್ಫೋತೆ).

ವಿಷ್ಣುಗಣ vişņu-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ವಿಷ್ಣುಗುಪ್ತ vişņu-gupta. = ಚಾಣಕ್ಯ (Sk.). 2, the guru of Cāṇakya (My.).

ವಿಷ್ಣುತ್ವ vişņutva. the state of being Vişņu (Bp. 54, 33).

ವಿಷ್ಣುನಕ್ಷತ್ರ vişņu-nakşatra. the nakşatra called śravaṇa (J. 18, 33).

ವಿಷ್ಣುಪದ vişņu-pada. *the sky, the atmosphere.*

ವಿಷ್ಣುಪದಿ vişņu-padi. issuing from Vişņu's foot: *the Ganges.*

ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದ್ಭವೆ vişņu-pāda-udbhave. = ವಿಷ್ಣುಪದಿ. (My.).

ವಿಷ್ಣುರಥ vişņu-ratha. Vişņu's chariot; *Garuḍa.*

ವಿಷ್ಣುವಾಹನ vişņu-vāhana. = ವಿಷ್ಣುರಥ. (My.).

ವಿಷ್ಯ vişya. *deserving death by poison.*

ವಿಷ್ವಕ್ vişvak. *every way, all around, everywhere.*

ವಿಷ್ವಕ್ಕು vişvakku. Tbh. of ವಿಷ್ವಚ್. (Śmd. 106 Cm.).

ವಿಷ್ವಕ್ಸಮ vişvak-sama. *equal all about, round.*

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ vişvak-sēna. = ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನ. *Vişņu or Kṛişṇa;* the general of Vişņu's host (My.; Bp. 57, 22). 2, N. of a king, etc.

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಪ್ರಿಯೆ vişvaksēna-priye. Lakşmī. 2, *a sort of yam, Dioscorea.* (= ವಾರಾಹಿ).

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನೆ vişvak-sēne. *a kind of plant* (= ಪ್ರಿಯಂಗು, ಫಲಿನಿ).

ವಿಷ್ವಚ್ vişu-ac. = ವಿಷ್ವಂಚ್. see ವಿಷ್ವಕ್ಕು.

ವಿಷ್ವಂಚ್ vişu-añc. = ವಿಷ್ವಕ್, ವಿಶ್ವಂಚ್. *going everywhere, all-pervading.*

ವಿಷ್ವದ್ರ್ಯಂಚ್ visu-adri-añc. *going everywhere, all-pervading.*

ವಿಸ visa. 1. Tbh. of ವಿಷ. poison, etc. [colloq.]; (Śmd. 335).

ವಿಸ visa. 2. = ಬಿಸ 2; ವಿಶ No. 2. *the film or fibres of the stalk of the water-lily or lotus, the part of the stalk of the lotus which is underground, the stalk itself.* see s. ಕೆಸುಬಿನಿ.

ವಿಸಂವಾದ vi-saṁvāda. false assertion, *breaking a promise, deception;* contradiction, disagreement.

ವಿಸಕಣ್ಠಿಕೆ visa-kaṇṭhike. (= ಬಿಸಕಣ್ಠ). *a small crane* (ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ Hlā.).

ವಿಸಜ visa-ja. = ಬಿಸಜ. fibre-produced: *a lotus-flower.*

ವಿಸಂಚಿಸು vi-sañcisu. to go asunder or to pieces (Bh. 4, 9, 58). to become bereft of power (4, 9, 88).

ವಿಸಟ visaṭa. = ಬಿಸಟ, ಬಿಸುಟ. (Tbh. of ವಿಷ್ವಂಚ್?). — ವಿಸಟಿವ್ಪರಿ. -೦-ಪರಿ. to run according to one's desire or ad libitum; to run from street to street; to spread far about [ಅವಜೀಂ ಮತ್ತನಾಗಿ ವಿಸಟವ್ಪರಿದು...ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿಕೊಮ್ಬಾತನೀಗ ಲಿಂಗ ಸುಯಿಧಾನಿ Cv. 885]; (ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರ Kk. 73; ಯಥೇಷ್ಟದ ಆಚಾರ Śm. 50; ಬೀದಿವರಿ Bhn. 10; Rśv. 5, 19 va.; 6, 11 va.; Śśv. 1, 77; 4, 13; Bh. 5, 2, 4; J. 22, 42; 32, 11). — ವಿಸಟವ್ಪರಿಯಿಸು. -೦-ಪರಿಯಿಸು. to cause to run ad libitum, etc. (Rśv. 6, 11 va.).

ವಿಸನ್ಧಿ vi-sandhi. absence of combination of letters (Śmd. 73. 75). 2, wrong combination of letters: one of the padadōṣas [Kr. 1, 69. 95]; (Kāvy. II, 1, A, 12. 16-19).

ವಿಸಪ್ರಸೂನ visa-prasūna. fibre-produced: *a lotus-flower.*

ವಿಸಮುಗೋಲು visamugōlu. = ಇಸಬುಗೋಲು. an annual plant (St. & Pl.).

ವಿಸಯ visaya. Tbh. of ವಿಷಯ. an object of sense [colloq.]. (Śmd. 335).

ವಿಸರ vi-sara. going forth or abroad; going; spreading, extending; *a multitude, a crowd, a flock,* etc. see Śm. 77; ಪಂಚಮಹಾವಿಸರವಾದ್ಯ.

ವಿಸರತ್ vi-sarat. spreading, extending (Rśv. 14, 106 va.).

ವಿಸರ್ಗ vi-sarga. sending forth, letting go, emission; *dismissal, abandonment, relinquishment, rejection,* casting off, repudiating, getting rid off; giving away; *voiding, evacuation of excrement; excrements;* separation; emanation; creation; final emancipation, freedom from transmigration; the aspirate marked by two dots (Śmd. 19. 20. 25. 26. 44. 45. 107; Ch.; Mr. 363).

ವಿಸರ್ಜ vi-sarja. letting go, abandonment (ತ್ಯಜ, ಬಿಡುವುದು Nn. 62). 2, the rēpha (ರೇಫ, ನೀಟು 62). 3, conduct, etc. (ಚರಿತ್ರ, ಚಾರಿತ್ರ 62).

ವಿಸರ್ಜನ vi-sarjana. sending forth, letting go, letting loose, emitting, dispatching, dismissal; abandoning, relinquishing, quitting, abandonment, getting rid off (ಪ್ರತೀಹಾರ, ತ್ಯಜಿಸುವುದು, Nn. 100), voiding; giving away, *donation, gift.* see ಅಂಗುಲಿ-, ಮಲ-; ಉಗು 1, ಕಳೆ 1, ತೊಱೆ³ 1.

ವಿಸರ್ಜನೀಯ vi-sarjanīya. to be sent forth, etc.; proper, fit or necessary to be abandoned; the aspirate marked by two dots (ವಿಸರ್ಗ Śmd. 19 Cm.).

ವಿಸರ್ಜನೆ vi-sarjane. = ವಿಸರ್ಜನ. (My.).

ವಿಸರ್ಜಿಸು vi-sarjisu. to get rid off, to abandon, to reject (Cpr. 3, 38 va.; 5, 35 va.; Bp. 60, 15; My.).

ವಿಸರ್ಪ vi-sarpa. creeping about; gliding; spreading about; erysipelatous inflammation, a sort of dry spreading itch; morbid enlargement of the leg, elephantiasis (ಶ್ಲೀಪದ, ವಿಷಪ Mr. 385).

ವಿಸರ್ಪಣ vi-sarpaṇa. = ವಿಸರ್ಪ. creeping about; gliding, going gently; *spreading, extending, diffusion;* itch, itching (ಪ್ರಸರ, ಚಿಬ್ಬು ತುಱು ಹಿಡಿವುದು Nr.).

*ವಿಸಸನ visasana. = ವಿಶಸನ. slaying. ವಿಸಸನದೊಳನ್ತೆ ನೀಮುಂ ಪೆಸರಂ ಕರ್ಣಂಗೆ ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಳ್ಳಿಂ Pb. 12, 91.

ವಿಸಾಗರಿ visāgari. a hinge, an iron band or clamp (M., Portuguese; Mg.).

ವಿಸಾರ vi-sāra. going out or forth; spreading out, expansion; flowing, sliding, gliding along: *a fish.*

ವಿಸಾರಿ vi-sāri. going out or forth; *spreading, expanding, diffusing;* expansion, diffusion (Cpr. 2, 12), gliding along.

ವಿಸಿತ visita. Tbh. of ಪಿಶಿತ. flesh (V. 14, 34).

ವಿಸಿನಿ visini. = ಬಿಸಿನಿ. *an assemblage of lotus-flowers, a place abounding in lotuses.* 2, *the lotus plant, Nelumbium speciosum.* 3, lotus fibres.

ವಿಸುಮಯ visumaya. Tbh. of ವಿಸ್ಮಯ. wonder, etc. (Bp. 50, 59; My.).

ವಿಸೃತ vi-sṛita. *spread out, extended, expanded, diffuse;* drawn (as a bow-string).

ವಿಸೃತಿ vi-sṛiti. going forth, going; expansion, extension. see ಪದ-.

ವಿಸೃತ್ವರ vi-sṛitvara. spreading about; *sliding, gliding along, flowing, creeping.*

ವಿಸೃಮರ vi-sṛimara. = ವಿಸೃತ್ವರ. *sliding,* etc.

ವಿಸೃಷ್ಟ vi-sṛiṣṭa. let go, sent forth, emitted, emanated, created (My.).

ವಿಸೇಸ visēsa. Tbh. of ವಿಶೇಷ. [colloq.].

ವಿಸ್ತ vista. *a weight of gold, equal to one karṣa or sixteen māṣas,* about half an ounce troy. see ಕುರು-.

ವಿಸ್ತರ vi-stara. = ಬಿತ್ತರ (Mr. 447; Kk. 68; Śm. 51). spreading; extension, expansion (ವಿಗ್ರಹ Nn. 98; ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 140), *prolixity diffuseness; detailed description, minute detail;* amplification. 2, an affectionate solicitation. 3, anything spread out, a layer, a bed; a seat, a stool. 4, abundance, quantity, multitude. 5, good, pure; goodness, purity (ಸಾದ್ಗುಣ್ಯ, ಪವಿತ್ರ 140). 6, a stone (ದೃಷತ್, ಕಲ್ಲು 140). see Mr. s. ವ್ಯಾಸ.

ವಿಸ್ತರಣ vi-staraṇa. = ವಿಸ್ತರ No. 1. (Bp. 39, 68; 55, 51).

ವಿಸ್ತರಿತ vi-starita. extended, expanded; enlarged (J. 2, 13).

ವಿಸ್ತರಿಸು vi-starisu. = ಬಿತ್ತರಿಸು. to spread out (v. t.), to extend, to amplify, to particularise at length, to detail (Bp. 4, 8; 5, 37; 6, 27; 11, 17; 26, 64; 31, 32; 55, 39; Si. 351; J. 10, 22; My.).

ವಿಸ್ತಾರ vi-stāra. = ಬಿತ್ತರ, q. v. *spreading, expansion, extension, diffusion;* detail; breadth, amplitude (ಅಗಲ Bhn. 19); *vastness, expanse* (ವಿಸ್ತೀರ್ಣ Mr. 538); amplification, evolution (as of a subject); *the branch of a tree with its new shoots.* see ಪರ್ಬು 1, ಪೆರ್ಚು 1, ಬಿಚ್ಚಳಿಕೆ, ಬಿಚ್ಚಳಿಸು, ಬಿತ್ತರಿಸು.

ವಿಸ್ತಾರಕ vi-stāraka. a man who spreads or propagates (Grj. 6, 4; Bp. 58, 52).

ವಿಸ್ತಾರಿಸು vi-stārisu. = ವಿಸ್ತರಿಸು. (Cpr. 3, 28 va.; 5, 17; Bp. 10, 55; 56, 1; My.). 2, to spread out (v. t.), to extend, to become large, to expand [ಮಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರಿಸಿ ನೆಗಟ್ತೆ ಪೇಟ್ದೊಡಕ್ಕುಂ ಮತ್ತ ಪ್ರಸ್ತುತಮೆಮ್ಬುದು Kr. 3, 139]; (Cpr. 2, 12; 4, 10).

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ vi-stīrṇa. spread about, strewed; spread out, extended; expanded; broad; *large, great, vast;* roomy, wide (ವಿಸ್ತರ, ತೆಱಪು Nn. 140; ವಿಸ್ತಾರ Mr. 538).

ವಿಸ್ತೃತ vi-stṛita. spread; *diffuse*; broad; ample.

ವಿಸ್ತೋತ್ರ vi-stōtra. great praise (Bp. 59, 45).

ವಿಸ್ನೇಹ vi-snēha. want of affection. see ಘನ-.

ವಿಸ್ಪಷ್ಟ vi-spaṣṭa. clear, apparent, manifest, evident, distinct, open; plain, intelligible. see Ct. s. ವಲ; Cpr. 3, 68; Bp. 11, 1; 48, 33; ಅ-.

ವಿಸ್ಫಾರ vi-sphāra. trembling, vibrating; *the twang of a bow-string* (see Nr. s. ಜೇವೊಡೆ 2).

ವಿಸ್ಫುಟ vi-sphuṭa. = ಸ್ಫುಟ. clear, etc. (Bp. 21, 26; 56, 32).

ವಿಸ್ಫುಟತರ visphuṭa-tara. uncommonly clear, etc. (Bp. 58, 59).

ವಿಸ್ಫುರಣ vi-sphuraṇa. trembling, quivering, tremor; flashing, glittering, shine (Bp. 26, 10).

ವಿಸ್ಫುರತ್ vi-sphurat. trembling; quivering, throbbing; glittering; flashing vividly on the mind; swelling, enlarging (Bp. 35, 12).

ವಿಸ್ಫುರಿತ vi-sphurita. shaken, quivering, tremulous; tremor (Śmd. 119); swollen, enlarged.

ವಿಸ್ಫುರಿಸು vi-sphurisu. to flash, to glitter, to shine (Rām. 1, 3, 31).

ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗ vi-sphuliṅga. a spark of fire. 2, *a sort of poison* (Bp. 53, 52).

ವಿಸ್ಫೂರ್ಜಿತ vi-sphūrjita. resounded, resounding; roar. see ಮೇಘ-.

ವಿಸ್ಫೂರ್ತಿ vi-sphūrti. flashing, glittering, shine (Bp. 46, 40; 48, 1).

ವಿಸ್ಫೋಟ vi-sphōṭa. *a boil, a tumour, a pustule.*

ವಿಸ್ಮಯ vi-smaya. = ವಿಸುಮಯ. *wonder, surprise, amazement, astonishment* (ಬೆಸನವಡ್ಡ Ct. II, 94; Kk. 49). 2, one of the sthāyibhāvas (Kāvy. IV, 2 15). — ವಿಸ್ಮಯಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to grow astonished, etc. (V. 5, 25). — ವಿಸ್ಮಯ ಪಡು. to be surprised, etc. (B. 4, 110; My.). — ವಿಸ್ಮಯವಮ್ ಉಱು. surprise to arise (Cpr. 5, 90). — ವಿಸ್ಮಯವಪ್ಪಡು. -ಂ-ಪಡು. = ವಿಸ್ಮಯ ಪಡು. (Cpr. 1, 134; 2, 24 va. & 61va.; Bp. 57, 84). — ವಿಸ್ಮಯಮಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ವಿಸ್ಮಯಂಗೊಳ್. (Śsv. 4, 86). — ವಿಸ್ಮಯವೊಸ್ಡು. = ವಿಸ್ಮಯಮ್ಪಡೆ. (Bp. 24, 15).

ವಿಸ್ಮಯವಿಡಮ್ಬನ vismaya-viḍambana. manifestation of surprise (Śmd. 394).

ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತ vismaya-anvita. *filled with wonder, astonished.*

ವಿಸ್ಮರಣ vi-smaraṇa. forgetting, oblivion, unmindfulness. see ಮಱು 1; Bp. 43, 76.

ವಿಸ್ಮಾಪನ vi-smāpana. causing wonder or surprise, exciting astonishment. see ಬೆಸನವಡ್ಡ.

ವಿಸ್ಮಿತ vi-smita. astonished, surprised, astounded, perplexed (Bp. 32, 16; 53, 26; J. 10, 22. 33).

ವಿಸ್ಮೃತ vi-smṛita. *forgotten.*

ವಿಸ್ಮೃತಿ vi-smṛiti. forgetfulness, loss of memory, oblivion, unmindfulness (My.).

ವಿಸ್ರ visra. *a smell like that of raw meat.*

ವಿಸ್ರಮ್ಭ vi-srambha. = ವಿಶ್ರಮ್ಭ. trust, confidence.

ವಿಸ್ರಸ vi-srasa. infirm from old age, old (ಜರಾವತ್, ಮುಪ್ಪು ದೋಱುವವಂ Mr. 310).

ವಿಸ್ರಸೆ vi-srase. *decrepitude, weakness, the infirmity of old age.*

ವಿಸ್ರಸ್ತ vi-srasta. fallen down, dropped; infirm, weak (My.).

ವಿಸ್ರಾವ vi-srāva. flowing forth, dropping, trickling (My.).

ವಿಸ್ವರ vi-svara. without a vowel (Śmd. 289. 290). 2, discordant, unharmonious.

ವಿಹ vi-ha. (ವಿಹಾ). the sky, the air.

ವಿಹಗ viha-ga. *a bird.* see ಚಿತ್ರ-. 2, cloud. 3, an arrow. 4, the sun; the moon; a planet.

ವಿಹಗೇನ್ದ್ರ vihaga-indra. Garuḍa.

ವಿಹಗೇನ್ದ್ರವಾಹನ vihagēndra-vāhana. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 8, 44).

ವಿಹಂಗ viha-ṅ-ga. = ವಿಹಗ. *a bird;* etc.

ವಿಹಂಗಮ viha-ṅ-gama. *a bird;* etc.

ವಿಹಂಗರಾಜ vihaṅga-rāja. Garuḍa.

ವಿಹಂಗರಾಜರಥ vihaṅga-rāja-ratha. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Śsv. 5, 26).

ವಿಹಂಗಿಕೆ vihaṅgike. *a pole or yoke for carrying burdens* (ಕಾಹಿನ ಕಮ್ಬಿ Hlā.).

ವಿಹತಿ vi-hati. a stroke, a kick (Bp. 18, 48); striking, killing; hurting.

ವಿಹರಣ vi-haraṇa. removing, taking. 2, going about for pleasure or exercise (Cpr. 1, 81 va.; 6, 88 va.; 7, 117 va.; Rśv. 13, 63; Bh. 1, 15, 19). 3, amusing or diverting oneself, pastime, pleasure.

ವಿಹರಿಸು vi-harisu. to take away, to remove, to destroy. 2, to go or walk about for pleasure or exercise, to ramble, to roam (Bp. 44, 7; 52, 11; Rśv. 13, 26; My.). 3, to amuse or divert oneself, to sport, to play (Bp. 19, 48; My.). see ಸು-; J. 25, 46.

ವಿಹಸಿತ vi-hasita. smiled, laughed; smiled at; *a smile, a laugh.*

ವಿಹಸ್ತ vi-hasta. handless; helpless; *confounded, perplexed, bewildered* (ವ್ಯಾಕುಲ, ಕಳವಳಿಸುವವಂ Mr. 239).

ವಿಹಾಪಿತ vi-hāpita. caused to abandon or give up. 2, given up, given; *a gift, a donation.*

ವಿಹಾಯಸ್ vihāyas. *the sky, the atmosphere, the air.* 2, *a bird.*

ವಿಹಾಯಸ vihāyasa. = ವಿಹಾಯಸ್. (Śmd. 106; ಬಲ, ಆಕಾಶ Nn. 14; ಆಕಾಶ 25; ಗಗನ Mr. 31). 2, (ಪಕ್ಷಿ Mr. 167).

ವಿಹಾಯಸಾ vihāyasā. *through the sky or air, in the air.*

ವಿಹಾರ vihāra. (= ವಯ್ಯಾರ, etc.). taking away, removing. 2, *walking for pleasure or amusement, taking an airing, wandering, roaming, gadding, going about* (ಪರಿಕ್ರಮ, etc., ನಡೆ Mr. 438). 3, amusing or diverting oneself, sporting, play, sport, pastime, pleasure (*cf.* the meaning of ವಿಹೃತ, ವಿಹಾರಿ No. 3). 4, the hall where priests walk about: Buddhist or Jaina temple or convent. 5, a temple. 6, a palace. 7, a pleasure-garden.

ವಿಹಾರಶರಣ vihāra-śaraṇa. a pleasure-house, a play-house (Si. 117).

ವಿಹಾರಿ vi-hāri. wandering or roaming about for pleasure; one who wanders, etc. 2, enjoying oneself. 3, beautiful.

ವಿಹಾರಿಸು vi-hārisu. = ವಿಹರಿಸು No. 2. (Bh. 1, 5, 5).

ವಿಹಾಸ vi-hāsa. a smile, a laugh. see ವೈಹಾಸಿಕ.

ವಿಹಿತ vi-hita. placed or deposited at, in, to, or unto; apportioned; put in order, regulated, arranged, settled, ordered, ordained; suitable, fit, proper (Bp. 55, 42; My.; B. 4, 195); done, performed; formed; furnished with, possessed of; connected with (ಕೂಡಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 140. 279 Cm.).

ವಿಹೀನ vi-hīna. entirely abandoned, destitute; deprived of, void or devoid of, free from, without. see ಕುಲ-, ಗತಿ-, ನೀತಿ-, ಮುಕ್ತಿ-, ರಸ-, ಲಜ್ಜಾ-.

ವಿಹೀನತಿಕೆ vi-hīnatike. = ವಿಹೀನತೆ. see ಭಕ್ತಿ-.

ವಿಹೀನತೆ vi-hīnate. the state of being wholly abandoned; that of being deprived of, etc. see ಮತಿ-.

ವಿಹೀನತ್ವ vi-hīnatva. = ವಿಹೀನತೆ. see ಲಜ್ಜಾ-.

ವಿಹೃತ vi-hṛita. removed, destroyed (Rśv. 1, 8). 2, sported, played. 3, one of the blandishments or feminine modes of indicating love, hesitation or reluctance to avow feelings to a lover.

ವಿಹೃತಿ vi-hṛiti. taking away. 2, opening, expanding. 3, sport, pastime, pleasure (Bh. 1, 15, 19).

ವಿಹ್ವಲ vi-hvala. = ವಿಂಹಲ. shaking about; *agitated, alarmed, perturbed, disquieted, confused* (ಭ್ರಮಿ, ವಿಭ್ರಮಿ Nn. 149); stupid (ಜಡ 149); a wicked man (ದುರ್ಜನ 149); distressed, afflicted; desponding. feminine ವಿಹ್ವಲೆ (Cpr. 5, 125; J. 5, 61).

ವಿಹ್ವಲತೆ vi-hvalate. agitation, perturbation, consternation, anxiety (Cpr. 4, 18).

ವಿಳಂಗ viḷaṅga. (Śmd. 29). Tbh. of ವಿಡಂಗ. (ವೆಲ್ಲ, ಅಮೋಘೆ, ವಿಡಂಗ Nr.; ಮೃಗನಾರಿ Mr. 142; see ವಾಯು–, ಪಾಯು–). 2, (= ಮರಹಚುಹೆ Nr.).

ವಿಳ್ಳೆ viḷḷe. = ವಿಳ್ಳೆಯ. (C. Bp. 47, 42; My.).

ವಿಳ್ಳೆಯ viḷḷeya. = ವೀಟಿ, etc. (My.). ವಿಳ್ಳೇದ ಎಲೇ ಬಳ್ಳಿ (Si. 152).

ವೀ vī. = ವಿ 1 & 2. a prefix. 2, a bird.

ವೀಕಾಶ vī-kāśa. *manifestation, display.* 2, absence of manifestation, *solitude, privacy.*

ವೀಕ್ಷಣ vī-īkṣaṇa. the act of seeing or looking at sight (Bp. 7, 15; 18, 77; 61, 93). see ಸಂ–.

ವೀಕ್ಷಿತ vi-īkṣita. seen, viewed. 2, a glance, a look (My.).

ವೀಕ್ಷಿಸು vi-īkṣisu. to see, to behold, to view, to observe (Bp. 18, 87).

ವೀಕ್ಷೆ vi-īkṣe. seeing, looking at, sight (My.).

ವೀಖೆ vīkhe. *walking.* see Hlā. s. ನಡಹ.

ವೀಚಿ vīci. (= ಪಿಂಚಿ). *a wave, a small wave* (ಪಿಂಚಿ Ct. I, 18; ನೀರ ತೆರೆ Nn. 5. 107. 164; ತರಂಗ, ಭಂಗ, ಕಿಱುದೆರೆ Mr. 406).

ವೀಚು vīcu. (= ಬೀಗು 1?). to retreat, to disappear (Bh. 3, 12, 3).

ವೀಜ vīja. 1. = ಬೀಜ. seed, etc.

ವೀಜ vīja. 2. a certain attendant of a king (Cpr. 8, 44 va.).

ವೀಜನ vījana. fanning (*cf.* ಬೀಸು 1); a fan (Cpr. 5, 128; Grj. 2, 80; 4, 106; Śśv. 3, 35 va.).

ವೀಜ್ಯಮಾನ vījyamāna. being fanned, fanned (Cpr. 7, 84 va.).

ವೀಟಿ vīṭi. = ಈಳ್ಯ, ಈಳ್ಯೆಯ, ವಿಳ್ಳೆ, ವಿಳ್ಳೆಯ, (ವೀಟಿಕೆ), ವೀಳಯ, (ವೀಳಿಗೆ), ವೀಳೆ, ವೀಳೆಯ, ವೀಳ್ಯ, ವೀಳ್ಯಯ, ವೀಳ್ಯೆ, ವೀಳ್ಯೆಯ. the betel plant, Piper betel; the leaf of Piper betel, the roll of this leaf with betelnut, spices, and lime to be chewed (My.; Te. ವಿಡಿಯೆ, ವಿಡೆಮು, ವಿಡ್ಯ, ವೀಡಿಯ, ವೀಡೆಮು, ವೀಡ್ಯ; Mhr., H. ವಿಡಾ, ವಿಡಿ).

ವೀಟಿಕೆ vīṭike. = ವೀಟಿ, ವೀಳಿಗೆ. (My.).

ವೀಣಾಗಾನ vīṇā-gāna. the music of the lute (My.).

ವೀಣಾದಣ್ಡ vīṇā-daṇḍa. *the neck of a lute.*

ವೀಣಾಧ್ವನಿ vīṇā-dhvani. the sound of the lute (Mr. 81).

ವೀಣಾನಾದ vīṇā-nāda. = ವೀಣಾಧ್ವನಿ. (My.).

ವೀಣಾವಾದ vīṇā-vāda. *a lutanist.*

ವೀಣಾವಾದನ vīṇā-vādana. playing on the lute (My.).

ವೀಣೆ vīṇe. ವೀಣಾ. = ಬೀಣೆ. *the Indian lute* (see Bp. 19, 7). [ತನ್ನೊಳಿನ್ನು ಪೋಲಿಸುವೊಡೆ ಪೋಲಿಸಲ್ಕೆ ದೊರೆ ವೀಣೆಯನಾ ಸುರತ ಪ್ರವೀಣೆಯಂ Ap. 2, 77]. ವೀಣೆ ಬಾಱಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಸಾಣೆ ತೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.). — ವೀಣೆಯ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. the gourd of a lute (ಕಕುಭ G.). — ವೀಣೆಯ ಸೋರೆಬುಱುಡೆ. = ವೀಣೆಯ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. (My.).

ವೀಣೆಗಾಱ vīṇe-gāṟa. a lutanist (ವೀಣಾವಾದ Nr.; My.).

ವೀಣ್ಟು vīṇṭu. to throw away, etc. (ಬಿಸುಡು Ct. I. 42, o. r. ಬೀಣ್ಟು).

ವೀತ vī-ita. 1. gone apart, gone away, departed, disappeared (Cpr. 7, 62 va.); set free, let go; exempt, freed from, devoid of.

ವೀತ vīta. 2. gone, moved; gone towards, approached; accepted, liked; quiet, tame, *unfit for war* (as a horse, etc.); driven; *driving an elephant as well with a goad as by spurring it with the feet* (ಮುಟ್ಟಿಯೊದಹಂ ಚಾರಣಂ ಕೊಡೆ Mr. 158).

ವೀತ vīta. 3. covered, clothed, put on, worn. see ಉಪ–, ನಿ–, ಸಂ–.

ವೀತಂಸ vī-taṁsa. = ವಿತಂಸ. *a cage, any net or chain or apparatus for confining beasts or birds.*

ವೀತಕೇತಕ vīta-kētaka. free from screw-pines (Cpr. 4, 42 va.).

ವೀತರಾಗ vīta-rāga. free from passions or affections; calm; colourless; a man with subdued passions; *a Buddhist or Jaina saint* (ಜಿಷ್ಣು, ಜಿನ Nn. 38; ಜಿನೇನ್ದ್ರ Mr. 23; ಜಿಷ್ಣು Mr. 512).

ವೀತಶೋಕ vīta-śōka. free from care or sorrow (My.).

ವೀತಿ vīti. = ಪೀತಿ 2. going, etc.; light, lustre; a horse.

ವೀತಿಹೋತ್ರ vīti-hōtra. *Agni, fire.*

ವೀಥಿ vīthi. = ಬೀದಿ ವೀದಿ. *a row, a line.* 2, *a road, a street.* — ವೀಥಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a row or line (Grj. 7, 72 va.).

ವೀಥಿಕೆ vīthike. = ವೀಥಿ. see ಪಣ್ಯ–.

ವೀದಿ vīdi. Tbh. of ವೀಥಿ. — ವೀದಿ ವೀದಿ. rep. (Bp. 5, 19; 21, 9; 52, 42).

ವೀಧ್ರ vīdhra. *clean, clear, pure, bright* (*cf.* ಬಿಳ್).

ವೀನಾಹ vī-nāha. = ವಿನಾಹ. *a top or cover for the mouth of a well* (ವಾಯಿಕಟ್ಟು Si. 91; ಬಾವಿಯ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಬಾರಿ, ಯಾತದ ಬಾರಿ G.).

ವೀಪ್ಸೆ vīpse. *several or successive order or series, the arrangement of things or properties in regular succession or each by each;* repetition, the repetition of words to imply continuous or successive action (Śmd. 228. 230; Kāvy. I, 3, 89-97).

ವೀರ vīra. = ಈರ 1, ಬೀರ, ಬೀರೆ. heroic, mighty, powerful, strong, robust, excellent, eminent; *a hero, a brave man, a warrior, a champion, an eminent man;* Vīrabhadra (ಭಯಂಕಾರಿ, ದಕ್ಷಾರಿ, ಶರಭ Mr. 15); N. (My.); power, strength, prowess (ಪೌರುಷ, ಪ್ರತಾಪ, ಪರಾಕ್ರಮ Mr. 438; ತುಱುಲ್ Kk. 76; Śmd. 163; Cpr. 2, 5; Abh. P. 7, 54); *heroism, valour, as one of the rasas* [Kr. 2, 99]; (Kāvy. IV, 1, 7. 9; IV, 2, 37-39. 52. 57); fire. ವೀರನ ಶೌರ್ಯ ಹಾರುವನ ಮೇಲೆಯೇ? (Prv.). 2, a man of whom some ancestor died in battle, called so when he on the first of phālguna, habited as a warrior, proceeds with warlike pomp and state to make obeisance to an idol (Mhr.). — ವೀರಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. a heroic, etc. act or work (Bp. 48, 18; 53, 53). — ವೀರಗೆಲಸದ ಸೋಯಿದೇವ. N. (Bp. 58, 10). — ವೀರಚೋಳ. N. (Bp. 44, 58). — ವೀರಚೋಳವೆ. -ಅವೆ. N. (Bp. 15, 25; 40, 29). — ವೀರಚೋಳವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 9, 40). — ವೀರಚೋಳಾದೇವಿ. -ದೇವಿ. N. (Bp. 33, 17). — ವೀರದಮ್ಬುಲ. -ತಮ್ಬುಲ. betel fit for a vīra (Bp. 60, 61). — ವೀರದೇವ. N. (Bp. 58, 10). — ವೀರನೇವುರ. an anklet fit for a vīra (Bh. 1, 14, 6). — ವೀರಪಲಗೆ. a tabor fit for a vīra (Bp. 5, 40). — ವೀರಪಟ್ಟ. a garment fit for a vīra (J. 12, 51). — ವೀರಪವಾಡ. fanatical and generally cruel and furious acts (as ripping open one's belly, cutting one's throat, etc., in the name of

Viṣṇu or Śiva, My.). — ವೀರಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 10). — ವೀರಮಣ್ಡಿ. genuflection of a warrior when shooting an arrow (My.). — ವೀರಪ್ಪೆಱು. -ೞ-ಪೆಱು. to assume heroism, to become valorous, etc. (Bp. 61, 34). — ವೀರರಾಯ. N. of a king (B. 2, 20). — ವೀರವಡೆ. -ಪಡೆ. = ವಿರಪ್ಪೆಱು. see ಪಾನ್ಪು. — ವೀರಶಂಕರ ದಾಸ. N. (Bp. 53, 50). — ವೀರಸಂಗವ್ವ. N. see ನೇಮದ-. — ವೀರ ಸೆಟ್ಟಿ. N. (B. 3, 14). — ವೀರಸೇಸೆ. sēse fit for a vīra (Grj. 7, 72 va.).

ವೀರಕ vīraka. a hero; one of the pramathas (Bp. 1, 52; 37, 50; 49, 5; 58, 54).

ವೀರಕಂಕಣ vīra-kaṅkaṇa. a wrist-ornament for a warrior (My.).

ವೀರಗಣ vīra-gaṇa. a host of vīras. 2, Vīrabhadra (Bp. 21, 43).

ವೀರಗಣೇಶ್ವರ vīragaṇa-īśvara. Vīrabhadra (Bp. 50, 24).

ವೀರಣ vīraṇa. a double drum used at weddings, etc. (Te.; C. Bp. 5, 7; *cf.* M., T. ವೀರ್, crying, bellowing, etc.).

ವೀರಣ vīraṇa. *the fragrant grass Andropogon muricatus.*

ವೀರಣಿ vīraṇī. = ವೀರಣ. *Andropogon muricatus.*

ವೀರಣೀಮೂಲ vīraṇī-mūla. *the root of Andropogon muricatus.*

ವೀರತನ vīratana. = ವೀರತ್ವ. (My.).

ವೀರತರ vīra-tara. bolder; a great hero; *Andropogon muricatus.*

ವೀರತರು vīra-taru. *the tree Terminalia arjuna* W. & A.

ವೀರತೆ vīrate. = ವೀರತ್ವ. (Bp. 54, 76).

ವೀರತ್ವ vīratva. heroism, prowess, valour, courage (Bp. 44, 49; 46, 79). see ತಱುಲ್.

ವೀರಪತ್ನಿ vīra-patnī. *the wife of a hero.*

ವೀರಪಾಣ vīra-pāṇa. (-pāna). *the drink of warriors,* taken, before or during a battle, for refreshment or to raise the courage.

ವೀರಬಲ vīra-bala. a force of warriors, etc. (ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ Mr. 472).

ವೀರಭಕ್ತ vīra-bhakta. a man who is exclusively devoted to one deity (Bp. 6, 26).

ವೀರಭಕ್ತಿ vīra-bhakti. devotion that is exclusively directed towards one deity (Bp. 32, 11. 49; 34, 34; 58, 13).

ವೀರಭಟ vīra-bhaṭa. Bhīma (ಭೀಮ, ಭಟಾಗ್ರಣಿ Nn. 5).

ವೀರಭದ್ರ vīra-bhadra. a distinguished hero; an avatāra or son of Śiva, said to have been created from Śiva's mouth (or from a drop of his sweat) in order to spoil the sacrifice of Dakṣa, clothed in a tiger's skin drippping with blood (ಬೀರ, ಅರೆವಾಣಿಸವ ಗೆಯ Kk. 6, Śm. 5; ವೀರ, ಭಯಂಕಾರಿ, ದಕ್ಷಾರಿ, ಶರಭ Mr. 15; Bp. 13, 7; 22, 2; 37, 50; 43, 7; 45, 47; 49, 5; 54, 52; 58, 54; 61, 22); N. (C.). — ವೀರಭದ್ರನ ಜಾತ್ರೆ. a festival in honour of Vīrabhadra (Bp. 42, 10). — ವೀರಭದ್ರನ ಹಲಿಗೆ. a plate with an image of Vīrabhadra (Bp. 14, 14). — ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 59, 3)

ವೀರಭಾರ್ಯೆ vīra-bhārye. *the wife of a hero.*

ವೀರಮಾತೃ vīra-mātṛi. *the mother of a hero.*

ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ vīra-māhēśvara. = ವೀರಶೈವ. (Bp. 3, 83; 22, 5; 25, 4; 43, 1; 58, 16).

ವೀರರಸ vīra-rasa. heroism as one of the rasas (Śśv. 4, 67; J. 12, 25).

ವೀರರಾಘವ vīra-rāghava. Rāmacandra; N. (My.).

ವೀರಲ vīrala. (= ವೀರ) in ವೀರಲ ದೇವಿ, N. (Bp. 59, 8).

ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿ vīra-lakṣmī. = ವೀರಶ್ರೀ. (Grj. 2, 106 va.).

ವೀರವರ್ಮ vīra-varma. N. of a king (J. 27 sum.; 27, 4, etc.).

ವೀರವರ್ಮಕ vīra-varmaka. = ವೀರವರ್ಮ. (J. 27, 12. 18).

ವೀರವಸನ್ತ vīra-vasanta. N. of a Liṅgāyta who was expected to be born in A. D. 1583 and to become king in Basava's town (Kalyāṇa paṭṭaṇa, C. Bp. 63, 64-74).

ವೀರವೃಕ್ಷ vīra-vṛikṣa. *the marking-nut plant, Semecarpus anacardium* Lin.

ವೀರವೈಷ್ಣವ vīra-vaiṣṇava. a champion of the notions and practices of the Vaiṣṇavas, a follower of Rāmānuja (My.).

ವೀರಶೈವ vīra-śaiva. a champion of the notions and practices of the Śaivas, a Liṅgavanta (Bp. 3, 49; 25, 26; 44, 36; 50, 43).

ವೀರಶೈವಾಚಾರ vīraśaiva-ācāra. the practices of the Vīraśaivas (Bp. 22, 23).

ವೀರಶ್ರೀ vīra-śrī. = ಬೀರಸಿರಿ. the glory of valour; heroism.

ವೀರಸೂ vīra-sū. *the mother of a hero.*

ವೀರಸೇನ vīra-sēna. having an army of heroes; N. of the father of Nala; N. of a great Jaina muni.

ವೀರಸೇನತೆ vīra-sēnate. the state of being a Vīrasēna (Cpr. 1, 31).

ವೀರಹ vīra-ha. destroyer of the sacrificial fire: *a Brāhmaṇa who has suffered the sacred domestic fire to become extinct.*

ವೀರಾಜಿ vīrā-jī. master Vīra (Mhr.). ಎಲ್ಲರೂ ನನಗಂಜಿದರೆ ನಾನು ವೀರಾಜಿಗಂಜುವೆನು (Prv.).

ವೀರಾವತಾರ vīra-avatāra. Śiva's avatāra as Vīrabhadra (Bp. 61, 22. 24).

ವೀರಾವೇಶ vīra-āvēśa. excitement of valour (J. 8, 32; 25, 20).

ವೀರಾಶಂಸನ vīra-āśaṁsana. *the post of danger in a battle.*

ವೀರಾಸನ vīra-āsana. kneeling on one knee. 2, a particular posture in sitting practised by ascetics (sitting on the thighs, one leg being in the other, My.).

ವೀರು vīru. a fortified place, a stronghold (Cpr. 5, 65; Sk. ವೀಡು, ವೀಳು).

ವೀರುಧ್ vī-rudh. *a far-spreading creeper;* a bush (ಹೊದಱ್ Hlā.).

ವೀರುಧ vī-rudha. = ವೀರುಧ್. (ಗುಲ್ಮ, etc., ನೆಯ್ಗೆ ಗೊಣ್ಡ ವರ್ ಹೊದಱ್ Mr. 108).

ವೀರೇಶ್ವರ vīra-īśvara. Śiva; Vīrabhadra. (Bp. 48, 16).

ವೀರ್ಯ vīrya. *vigour, strength, power, energy.* 2, heroism, prowess, valour, fortitude, courage. 3, virile energy, virility. 4, *semen virile.*

ವೀರ್ಯಪುಷ್ಟಿ vīrya-puṣṭi. virile strength (My.).

ವೀರ್ಯವತಿ vīrya-vatī. possessing seeds, etc.; N. of a plant (ಜುಂಜು Mr. 149).

ವೀರ್ಯವನ್ತ vīrya-vanta. a vigorous, brave or heroic man (My.).

ವೀರ್ಯವೃದ್ಧಿ vīrya-vṛiddhi. increase of virile energy (My.).

ವೀರ್ಯಶಾಲಿ vīrya-śālī. = ವೀರ್ಯವನ್ತ. (My.).

ವೀರ್ಯಶುಲ್ಕೆ vīrya-śulke. a woman who has prowess or heroism as her price, one who is to be purchased by valour (My.).

ವೀರ್ಯಸ್ಖಲನ vīrya-skhalana. = ವೀರ್ಯಸ್ರಾವ. (My.).

ವೀರ್ಯಸ್ರಾವ vīrya-srāva. seed-flow: the emission of semen at other times than in sexual intercourse, pollution (My.).

ವೀವಧ vīvadha. = ವಿವಧ, q. v. *a yoke or pole for carrying burdens, etc.*

REFRENCE

ವೀಸ vīsa. = ಈಸ 1. the fraction called one-sixteenth, $\frac{1}{16}$ of a haṇa, etc. (Bp. 23, 34; 57, 78; My.; Te.; Tu. ವೀಸು; T. ವೀಜ; M. ವೀಶ; *cf.* ವಿಸ್ವ ?). [ಒಸ್ಸು ವೀಸನನಪ್ಪೊಡಮೊರ್ಗ ಮಿತ್ತಜಾಯದೆ ಚಾಗಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಾನ್ನುಂ Pb. 4, 94 va.]. ಚನ್ನಾನಲ್ಲಿ ವೀಸಪಾಲು (ಕಲೆ Si. 31). ವೀಸದ ಲೆಕ್ಕ ತಿಳಿಯದವ ಬಾಸೆಯ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? — ಬೀಗನ ಪತ್ತರ ಹೋಗಿ, ಹಾಗೂ ವೀಸ ಕೇಳಿವ ಹಾಗೆ (Prvs.). ದಾಸಿಯನು ಹೋಗುವಗೆ ವೀಸ ಹತ್ತುದು ಕೆಯ್ಗೆ, ಹೇಸಿ ತೊಲಗುವಳು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಆಯುಷ್ಯ ನಾಶವಾಗುವದು (Sp.). — ವೀಸ ಬಡ್ಡಿ. interest to the amount of the sixteenth part (My.); something small or insignificant (Bh. 4, 4, 70); interest at the rate of one āne and 2 kāsus for 3 rupāyis (My.).

* **ವೀಸಿಸು vīsisu.** to cause to whirl (swing). ಅಜಿಗೆ ಜೆಟ್ಟಿಗರಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಿ ವೀಸಿಸುಗೆ Pb. 10, 32. *cf.* ಬೀಸು.

* **ವೀಸೆ vīse.** a measure of weight; five seers.

ವೀಳಯ vīḷaya. Tbh. of ವೀಟಿ. betel-nut plant. (My.; see Kk. s. ವೀಳಿಗೆ).

ವೀಳಿಗೆ vīḷige. Tbh. of ವೀಟಿಕೆ (Śmd. 31; Kk. 59, o. rs. ವೀಳೆಯ, ವೀಳೆಯ; T. ವೀಡಿಗ್ಯೆ, M. ವೀಡಿಗೆ). betel-nut plant.

ವೀಳೆ vīḷe. Tbh. of ವೀಟಿ. (My.; B. 3, 13; 4. 40; Mhr. ವೇಲ). — ವೀಳೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರ. the distribution of betel on the occasion of promising to give a daughter in marriage (My.).

ವೀಳೆಯ vīḷeya. Tbh. of ವೀಟಿ. (ವೀಟಿಕೆ Ct. II, 13; ತಾಮ್ಬೂಲ Mr. 337; J. 2, 42; 7, 34; My.; see Kk. s. ವೀಳಿಗೆ). ವೀಳೆಯದೆಲೆ (B. 4, 204). — ವೀಳೆಯಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take betel (J. 11, 41). — ವೀಳೆಯಂಗೊಡು. -ಒ-ಕೊಡು. to give betel (J. 28, 21).

ವೀಳ್ಯ vīḷya. Tbh. of ವೀಟಿ. (My.). ಪಟ್ಟೇ ವೀಳ್ಯಕ್ಕೆಂತ ಹೋಗಿ, ಕುಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದ. — ಪಟ್ಟೇ ವೀಳ್ಯವಾದರೆ ಭಟ್ಟರಿಗಾಗದೇ? (Prvs.). — ವೀಳ್ಯದ ಬಳ್ಳಿ. the betel-leaf pepper, Piper betel Lin. (St. & Pl.; Z.). — ವೀಳ್ಯದೆಲೆ. -ಎಲೆ. a betel-leaf (C.). — ವೀಳ್ಯದೆಲೇ ಬಳ್ಳಿ. -ಎಲೇ-. = ವೀಳ್ಯದ ಬಳ್ಳಿ. (ತಾಮ್ಬೂಲವಲ್ಲಿ, etc. Si. 152).

ವೀಳ್ಯಯ vīḷyaya. = ವೀಳಯ. (ತವಲಾಯ Bhn. 17).

ವೀಳ್ಯೆ vīḷye. = ವೀಳ್ಯ. ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯೆ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ, ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದನ ಸಂಸಾರ, ಮಳಲೊಳಗೆಯೆಣ್ಣೆ ಹೊಯ್ದನ್ತೆ (Sp.).

ವೀಳ್ಳೆಯ vīḷḷeya. = ವೀಳೆಯ. (My.).

ವು vu. 1. for Kannaḍa words with this initial see ಉ.

-ವು vu. 2. = -ಉ 5, q. v. a nominative suffix. ಕಸವು, ಗುಣವು, etc.

-ವು vu. 3. (= -ಪು 1). an affix for forming verbal nouns (Śmd. 247); occasionally it is dropped (56).

ವುಕ vuka. = ಬುಕ, ವಕ. a species of plant.

ವೂ vū. for Kannaḍa words with this initial see ಊ.

ವೃಂಹಿತ vṛiṁhita. = ಬೃಂಹಿತ. *the roaring of elephants.* 2, grown, increased.

ವೃಕ vṛika. *a wolf.* 2, a jackal. 3, a crow, etc.

ವೃಕಧೂಪ vṛika-dhūpa. *compounded perfume.* 2, *turpentine.*

ವೃಕೋದರ vṛika-udara. wolf-bellied: Bhīma (ಕುರುವೈರಿ, ವಾಯುಪುತ್ರ, ಭೀಮ Mr. 264; J. 2, 1. 40).

ವೃಕ್ಣ vṛikṇa. *cut*; torn; broken.

ವೃಕ್ಷ vṛikṣa. *a tree*; a shrub; especially also the tilaka (ತಿಲಕ, ತಿಲಕವೃಕ್ಷ Nn. 110), the syandana (ಸ್ಯನ್ದನ, ಶಾಜುಯ ಮರ 110), the nandivaṭṭa (110), the sarala (110), the kaṅkēlli (ಕಂಕೇಲ್ಲಿ, ಅಶೋಕೆ 110), the mōca (ಮೋಚ, ಬಾಟೆ 110), the dava (ದವ, ಚಿತ್ರಮೂಲ 110), the nalina (ನಲಿನ, ತಾವರೆ 110), and the śāla (ಶಾಲ, ಅಸಿನ ಮರ 110). see ಇಂಗಳ 2, ಇಟ್ಟೆ, ತಾಟ್ 1, ತೇಗು 1. ವೃಕ್ಷ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ಪಕ್ಷಿ ಹೇಳದೆ ಬಿಡದು (Prv.).

ವೃಕ್ಷಭೇದ vṛikṣa-bhēda. a kind of tree. see ಅಸು 2, ತವಸಿ, ತೇಗು 1, ನೊಜಿಗು 3.

ವೃಕ್ಷಭೇದಿ vṛikṣa-bhēdi. tree (wood)-splitter: *a carpenter's chisel;* a hatchet.

ವೃಕ್ಷರುಹೆ vṛikṣa-ruhe. *a parasitical plant.*

ವೃಕ್ಷವಾಟಿಕೆ vṛikṣa-vāṭike. *a grove of trees, a garden.*

ವೃಕ್ಷಾದನ vṛikṣa-adana. *a carpenter's chisel;* an adze; a hatchet.

ವೃಕ್ಷಾದನಿ vṛikṣa-adani. *a parasitical plant.*

ವೃಕ್ಷಾಮ್ಲ vṛikṣa-amla. *the hog-plum, Spondias mangifera;* acid seasoning.

ವೃಕ್ಷಾರೋಹಣ vṛikṣa-ārōhaṇa. mounting or climbing a tree. see ಹಲಕು.

ವೃಕ್ಷೋತ್ಪಲ vṛikṣa-utpala. *the tree Pterospermum acerifolium* Willd. (ಕೊಸಗು Hlā.).

ವೃಜಿನ vṛijina. *crooked, bent, curved.* 2, *curled hair, hair* (ಶಿರೋಜ, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ Nn. 64). 3, wicked; *wrong, sin, vice, wickedness* (ಪಾಪ 64; ಗತಿ, ದುಷ್ಕರ್ಮ Nn. 166); harshness, etc. (ತೀವ್ರ, ನಿಷ್ಠುರವು 64). 4, distress, misery, affliction (ಅತಿಕ್ಲೇಶ Mr. 468). 5, sickness (ರುಜೆ, ರೋಗ 64). 6, a crocodile (ನಕ್ರ, ನೆಗಱು 64).

ವೃಢ vṛiḍha. raised, lifted up, increased. see ಪರಿ-.

ವೃತ್ vṛit. turning, turning round; moving, going; existing. see ನಿ-.

ವೃತ vṛita. 1. = ವೃತ್ತ 2. screened, covered, concealed, encompassed, surrounded, enveloped (ಸುತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 11 Cm.; 344; ಬಳಸಿದ, ಸುತ್ತಿ 345; see ನಿ-); restrained, kept back; impeded, hindered, checked; chosen, selected; preferred; *agreed, assented to*; loved, adored; solicited, asked for.

ವೃತ vṛita. 2. = ಋತ, q. v. (Nn. 9). true, right, etc.

ವೃತ vṛita. 3. = ವೃತ್ತ 1 (*cf.* ವೃತ್). (ವೃತ್ತ, ವ್ಯಾವೃತ್ತ, ಮುರಿಕೊಂಡುದು Nr.).

ವೃತಿ vṛiti. = ವೃತ್ತಿ 2. surrounding, encompassing; hiding; *an enclosure, a hedge* (ಆವೇಷ್ಟಕ, ಬೇಲಿ Hlā.). 2, *choosing, selecting, preferring*; selection, choice; soliciting, asking for.

ವೃತ್ತ vṛitta. 1. = (ಬಟು, etc., ಬಟ್ಟ 1, etc.), ವೃತ 3. turned, turned round. 2, *round, rounded, circular* (ಬಟುವು Nn. 112; ಬಟುವು Mr. 529, o. r. ಬಟುಹು; ಚಕ್ರ, ಬಟುಹು Nn. 49, o. r. ಬಟ್ಟಿತ್ತು; ಬಟುಹು Nn. 95). 3, been, existed, lived; *happened, having taken place; past, gone, finished;* dead, deceased; done, performed, engaged in, undertaken. 4, proceeded, derived from. 5, *fixed, firm, strong* (ದೃಢ, ಸತ್ವ 112; ದೃಢ 529). 6, unimpaired. 7, famous. 8, event, occurrence, news. 9, proceedure; practice, profession, occupation, means of subsistence. 10, act, action, behaviour, demeanour, *conduct* (ಚಾರಿತ್ರ, ನಡವಳಿ 112); observance of any enjoined practice (ವಿಮಲಚಾರಿತ್ರ 529); actual practice, law. 11, a circle, a circumference. 12, the epicycle (in astronomy). 13, *metre;* a form or class of metre (Ch.; Mr. 366; ಛನ್ದ 529); a verse. 14, ambrosia (ಅಮೃತವು 112; 529). 15, = ವೃತ್ರ, an enemy (ಅರಿ, ಹಗೆ 112). 16, = ವೃತ್ರ, a daitya (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 112; ದೈತ್ಯ 529). 17, = ವೃತ್ರ, darkness (ತಿಮಿರ, ಕತ್ತಲೆ 112). — ವೃತ್ತನೆಱು. -ಪೆಱು. to become round (Bp. 4, 17).

ವೃತ್ತ vṛitta. 2. = ವೃತ 1. *chosen, selected*, etc.

ವೃತ್ತತೆ vṛittate. roundness (ಉರುಟು Śm. 90).
ವೃತ್ತಭೇದ vṛitta-bhēda. a verse (ಪದ Nn. 84).
ವೃತ್ತಸಮ್ಪನ್ನ vṛitta-sampanna. well behaved or conducted, behaving with propriety. (R.).
ವೃತ್ತಾಧ್ಯಯನರ್ದ್ಧಿ vṛitta-adhyayana-ṛiddhi. *increase of moral conduct and study, holiness resulting from observance of rules and study.*
ವೃತ್ತಾನ್ತ vṛitta-anta. the end or result of a course of action: occurrence, incident, event. 2, *tidings, rumour, report, intelligence: a tale, a story, an account.* 3, *a topic, a subject.* 4, *sort, kind; mode, manner, state.* 5, *the whole, totality.* (Bp. 22, 49; 28, 17; 34, 18; 53, 74).
ವೃತ್ತಾನ್ತರ vṛitta-antara. different (various) news or tales (Bp. 26, 64).
ವೃತ್ತಿ vṛitti. 1. = ವಿತ್ತಿ 2. turning, turning round, revolving. 2, the circumference of a circle or wheel. 3, being, existence, abiding, staying, remaining. 4, state, condition. 5, proceeding, course, conduct, behaviour, action. 6, a way, a manner. 7, *practice, business, profession, function, employment, mode of life; livelihood, maintenance, means of subsistence* (ವಾರ್ತೆ, ಜೀವನ, ಬಾಚುಕೆ Mr. 345); inām land (My.). 8, application, use, currency; occurrence. 9, *style in composition* (Kāvy. III, 1, A, 12. 24; III, 3, B, 3. 171; IV, 1; IV, 1, 5; IV, 2, 58 seq., V, 70). 10, *comment, commentary, explanation, exposition, gloss* (Śmd. 5, etc.). 11, wages, hire; fee. see ಅಕ್ಷರ–, ಅರ್ಥ–, ಇತ್ವ–, ದ್ವಿತ್ವ–, ತೃತೀಯಾ–, ನಿ-, ಪರಿ-, ಪ್ರ–, ಬಹುಳ–, ಮನೋ–, ಲೋಪ–, ಶಿಥಿಲ–.
ವೃತ್ತಿ vṛitti. 2. = ವೃತಿ. a hedge (ಅರಘಟ್ಟಕ, ಬೇಲಿ Mr. 192).
ವೃತ್ತಿಕೆ vṛittike. a kind of metre (see ಪ್ರಾಜ್ಯ–). 2, a ring (ಬಳೆ Mr. 285). 3, a kind of plant (ಕಟ್ಟಿವತ್ತಿ Mr. 145).
ವೃತ್ರ vṛitra. = ವಿತ್ರ, (ವೃತ್ತ 1, Nos. 15. 16. 17). *darkness.* 2, a cloud. 3, *the demon Vṛitra, the perpetual enemy of Indra.* 4, a wicked man, an enemy.
ವೃತ್ರರಿಪು vṛitra-ripu. Indra (Mr. 41).
ವೃತ್ರಶಾತ್ರವ vṛitra-śātrava. Indra (Bp. 21, 31).
ವೃತ್ರಹ vṛitra-ha. *Indra.*
ವೃತ್ರಾರಿ vṛitra-ari. *Indra.*
ವೃಥಾ vṛithā. = ವೃಥೆ. *unnecessarily, uselessly, fruitlessly, in vain.* 2, *wrongly, incorrectly.* 3, idly, falsely. 4, vain, purposeless, useless, fruitless.
ವೃಥಾಕೃತ vṛithā-kṛita. done in vain (J. 4, 63).
ವೃಥಾಭಿಯೋಗ vṛithā-abhiyōga. a useless attack (Bh. 2, 3, 9).
ವೃಥೆ vṛithe. = ವಿತೆ, ವೃಥಾ. (ನಿಷ್ಫಲ, ಮೋಘ, ನಿರರ್ಥಕ Mr. 462).
ವೃದ್ಧ vṛiddha. increased, augmented. 2, grown up, full-grown. 3, *old, aged, advanced in years, ancient.* 4, great, large. 5, *wise, learned.* 6, an old man (ಮುದಕ Nn. 106; ಸ್ಥವಿರ, ಹರೆಯ ಹೋದವಂ Mr. 310); a respectable man; a sage, a saint. 7, *benzoin.*
ವೃದ್ಧತ್ವ vṛiddhatva. *old age.* see ವಂಶ–; Sp. s. ತರುಣತ್ವ.
ವೃದ್ಧದಾರಕ vṛiddha-dāraka. *the plant Argyreia speciosa* or *argentea* Sweet. (= ಖುಕ್ಷಗನ್ಧ).
ವೃದ್ಧನಾಭಿ vṛiddha-nābhi. *having a prominent navel;* corpulent.
ವೃದ್ಧಭಕ್ತ vṛiddha-bhakta. an ancient devotee (Bp. 60 sum.).
ವೃದ್ಧಶ್ರವ vṛiddha-śrava. Tbh. of ವೃದ್ಧಶ್ರವಸ್. Indra (Mr. 40).
ವೃದ್ಧಶ್ರವಸ್ vṛiddha-śravas. having great glory: *Indra.*
ವೃದ್ಧಸಂಘ vṛiddha-saṅgha. *an assembly of old men, a meeting or council of elders.*
ವೃದ್ಧಸೇವೆ vṛiddha-sēve. the serving or honouring of learned men (śāstrānvitasēve, Kāvy. II, 1, 1-5); reverence for the aged.
ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ vṛiddha-āpya. old age (J. 5, 52; My.).
ವೃದ್ಧಿ vṛiddhi. 1. = ಬಡ್ಡಿ 2, ಬಿದ್ದಿ, ವದ್ದಿ, ವಿದ್ದಿ. *increase, increment, augmentation, growth.* 2, a heap, a quantity, an assemblage, a multitude. 3, prosperity, success, advancement. 4, extension of power or revenue, as one of the conditions or objects of royal power. 5, profit, gain. 6, *paying back money lent with increase or interest, returning the principal with a proportionate increment.* 7, money-lending, usury, interest (ಕಲಾನ್ತರ, ಬಡ್ಡಿ Mr. 346). 8, in grammar: a peculiar increase or lengthening to which vowels are subject under certain conditions (Śmd. 17). 9, *a sort of medicinal drug* (see Nr. s. ವದ್ದಿ). see ಬಳೆ 1, ಮಿಳಿರ್ 3, ಮುದು 1. 10, impurity arising to a house-hold on the occasion of a birth in it (Mhr.; My.).
ವೃದ್ಧಿ vṛiddhi. 2. cutting off, abscission; in law: forfeiture, deduction. (R.).
ವೃದ್ಧಿಕರ vṛiddhi-kara. yielding or causing increase, etc. (Bp. 58, 14; My.).
ವೃದ್ಧಿಜೀವ vṛiddhi-jīva. *one who lives by money-lending, a usurer.*
ವೃದ್ಧಿಜೀವನ vṛiddhi-jīvana. *gaining a livelihood by money-lending, subsistence by usury, usury.*
ವೃದ್ಧಿಜೀವಿಕೆ vṛiddhi-jīvike. = ವೃದ್ಧಿಜೀವನ. *gaining a livelihood, etc.*
ವೃದ್ಧಿಮತ್ vṛiddhi-mat. *having increase, increased, increasing, growing;* prosperous.
ವೃದ್ಧಿಹೀನ vṛiddhi-hīna. devoid of increase or growth. see ನುಜುಕು.
ವೃದ್ಧೆ vṛiddhe. *an old woman.*
ವೃದ್ಧೋಕ್ಷ vṛiddha-ukṣa. *an old bull or ox.*
ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ vṛiddhi-ājīva. *one who lives by money-lending, a usurer* (ಬಡ್ಡಿ ಗೊಡುವವಂ Mr. 345, one MS. ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವಿ).
ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವಿ vṛiddhi-ājīvi. = ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ, q. v.
ವೃನ್ತ vṛinta. *the stalk of a flower or of a leaf or of a fruit.* 2, *a nipple.*
ವೃನ್ತಕ vṛintaka. = ವೃನ್ತ. see ತಾಲ–.
ವೃನ್ದ vṛinda. = ಬಿನ್ದ, ಬೃನ್ದ. *a heap, a multitude, a large number; a flock, a drove.*
ವೃನ್ದಾರಕ vṛindāraka. *much, great.* 2, *excellent, eminent, chief, best; respectable, venerable.* 3, *handsome, pleasing.* 4, *a deity, a god* (ನಾಕಾವಾಸ, ದೇವತೆ Nn. 153). 5, an elephant (ಇಭ, ಆನೆ 153). 6, a cloud (ಬಲಾಹಕ, ಮೇಘ 153). 7, a tree (ಕುಜ, ವೃಕ್ಷ 153).
ವೃನ್ದಾರಕತ್ವ vṛindārakatva. beauty (Cpr. 7, 92).
ವೃನ್ದಾರಕಪಥ vṛindāraka-patha. the sky (ಗಗನ Mr. 31).
ವೃನ್ದಾವನ vṛindā-vana. a wood near the town Gōkula in the district of Mathurā where Kṛiṣṇa as Gōpāla passed his youth, associating with the cowherds and milkmaids (Bhāgavata 10, 14, 57, etc.). 2, a little tower-form erection of earth in which the worshippers of Kṛiṣṇa plant and preserve the tulasī. ಮಾಡೋದು ದುರಾಚಾರ, ಮನೇ ಮುನ್ದೆ ವೃನ್ದಾವನ (Prv.).
ವೃನ್ದಿಷ್ಠ vṛindiṣṭha. *very much or great; very excellent; most beautiful.*
ವೃನ್ದೆ vṛinde. ವೃನ್ದಾ. = ವೃನ್ದಾವನ No. 1. 2, the tulasī, Ocymum sanctum.

ವೃಶ್ಚಿಕ vriścika. *a scorpion* (see ತೇಳ್, ಎಮ್ಮೆಚೇಳು). 2, the zodiacal sign Scorpio. 3, a hairy caterpillar. 4, a centipede.
ವೃಶ್ಚಿಕಮಾಸ vriścika-māsa. the month when the sun is in Scorpio; the eighth of the twelve solar months.
ವೃಷ್ vriṣ. raining. see ಪ್ರಾ-.
ವೃಷ vriṣa. a rainer, a sprinkler. 2, *a bull* (ಗೂಳಿ, ಬಸವ Nn. 16). 3, *the zodiacal sign Taurus.* 4, *an amorous or lustful man.* 5, *the chief of a class, anything the best of its kind: excellent, pre-eminent.* 6, *justice or virtue personified as a bull* (ಶರೀರಭೇದ 16); virtue, goodness (ಒಳ್ಪು, ಒಳ್ಳಿತು 16; Abh. P. 1, 19). 7, justice, virtue, morality; attentive to duties (ಸುಧರ್ಮ, ಸದ್ಧರ್ಮ 16). 8, a Jina (ಅಜಿತ, ಜಿನ 16). 9, *Indra.* 10, *a rat.* 11, *the plant Gendarussa vulgaris* or *adhadota* (= ಅಟರೂಷ). 12, *a particular drug.*
ವೃಷಕೇತು vriṣa-kētu. = ವೃಷಧ್ವಜ No. 3. (J. 2, 35; 3, 14; 7, 35; 8, 36).
ವೃಷಣ vriṣaṇa. raining, sprinkling. 2, *a testicle* (ಮುಷ್ಕ, ತರುಡು Si. 209). 3, *the scrotum or bag containing the testicles.*
ವೃಷದಂಶ vriṣa-daṁśa. rat-devourer: *a cat.*
ವೃಷದಂಶಕ vriṣa-daṁśaka. *a cat.*
ವೃಷಧ್ವಜ vriṣa-dhvaja. having a bull for a sign: *Śiva.* 2, having a rat for a sign: Gaṇapati. 3, Karṇa's son (J. 2, 37; 8, 29).
ವೃಷಭ vriṣabha. = ಋಷಭ, ಬಸ 2, ಬಸವ, ರುಸಬ. *a bull* (ಗೋಣ್ಡ Kk. 6); the zodiacal sign Taurus. 2, anything good or excellent of its kind: *good, excellent, best* (ಭದ್ರ, ಒಳ್ಳಿತು Hlā.; ಒಳ್ಳಿತಂ Mr. 467). 3, *a particular drug.*
ವೃಷಭಗಮನ vriṣabha-gamana. Śiva (Bp. 50, 10).
ವೃಷಭಧ್ವಜ vriṣabha-dhvaja. Śiva. (Śśv. 4, 72; 5, 57).
ವೃಷಭಪ್ರಾಸ vriṣabha-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).
ವೃಷಭಮಾಸ vriṣabha-māsa. the month when the sun is in Taurus; the second of the twelve solar months.
ವೃಷಭರಥ vriṣabha-ratha. Śiva (My.).
ವೃಷಭಲಕ್ಷ್ಯ vriṣabha-lakṣya. Śiva. ವೃಷಭಲಕ್ಷ್ಯಂ, the metrical foot ∪∪∪-- (Ch.).
ವೃಷಭಾಯತ vriṣabha-āyata. the stateliness of a bull (J. 16, 12).
ವೃಷಭವಾಹನ vriṣabha-vāhana. Śiva (My.).
ವೃಷಭವಾಹಿನಿ vriṣabha-vāhini. a cow (Mr. 180).
ವೃಷಭೇನ್ದ್ರ vriṣabha-indra. Śiva's bull Basava (Bp. 46, 74; Śśv. 5, 56; see ಅದಿ-).
ವೃಷರಾಜ vriṣa-rāja. = ವೃಷಭೇನ್ದ್ರ. (J. 14 sum.).
ವೃಷಲ vriṣala. *a Śūdra* (ಕುಂಚಟಿಗ Mr. 375).
ವೃಷಲಿ vriṣali. a woman of the Śūdras, a low caste woman. 2, an unmarried girl twelve years old, in whom menstruation has commenced.
ವೃಷಲೀಪತಿ vriṣalī-pati. the husband of a woman of low caste, a Brāhmaṇa who owns such a woman as his mistress (My.).
ವೃಷವಾಹನ vriṣa-vāhana. Śiva (My.).
ವೃಷಸ್ಯನ್ತಿ vriṣasyanti. *a lascivious woman.* see Hlā. s. ಆಟಾಕೆ 1.
ವೃಷಾಕಪಾಯಿ vriṣākapāyi. wife of vrisākapi: the dawn; *Lakṣmī; Gauri.*
ವೃಷಾಕಪಿ vriṣākapi. the sun. 2, Agni, fire (ಅಗ್ನಿ Nn. 58). 3, *Viṣṇu.* (ಮುಕುನ್ದ, ವಿಷ್ಣು 58). 4, *Śiva* (ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, ಈಶ್ವರ 58). 5, a kind of tree (ಶಾಖಿ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 58). 6, a kind of animal (ಮೃಗಭೇದ 58). 7, a sword (ಖಡ್ಗ, ಆಯುಧ 58).
ವೃಷಾಂಕ vriṣa-aṅka. bull-marked: *Śiva* (Śmd. 386).
ವೃಷಾಧಿಪ vriṣa-adhipa. = ವೃಷರಾಜ. (Śśv. 1, 36).
ವೃಷಾಧಿರಾಜ vriṣa-adhirāja. = ವೃಷಾಧಿಪ. (Śśv. 5, 63).
ವೃಷಿ vriṣi. *the seat of a religious student, a kind of seat or cushion made of kuśā grass wound into a pad, the seat or cushion of an ascetic.*
ವೃಷೆ vriṣe. *the tree Gendarussa vulgaris* or *adhadota* (Justitia adhatoda Lin.). 2, *the plant Salvinia cucullata* Roxb.
ವೃಷ್ಟಿ vriṣṭi. = ರುಷ್ಟಿ. *rain,* a shower (ಮಳೆ Nn. 15. 47. 69; ಸರಿ, ಮಳೆ Kk. 70). — ವೃಷ್ಟಿಗಳೆ -ಕಳೆ. to rain (Śśv. 3, 59).
ವೃಷ್ಣಿ vriṣṇi. raining. 2, *a ram.* 3, *a ray of light.* 4, N. of one of the Yādava kings (J. 12, 32; 14, 3).
ವೃಹತ್ vrihat. = ಬೃಹತ್. great, vast. see ಹಿರಿದು s. ಹಿರಿ 1.
ವೃಹತಿ vrihati. = ಬೃಹತಿ. a sort of prickly night-shade. see ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳ.
-ವೆ ve. 1. (= -ವಿ). an affix for forming verbal nouns, *e. g.* ಮಡುವೆ, etc. (Śmd. 247).
ವೆ ve. 2. = ಎ 13. a sound that is used to express disgust (My.).
ವೆಕ್ಕಸ vekkasa. (fr. ಬಿಱು). roughness, unsmoothness; harshness, severity; unkindness; unpleasantness, etc. (ಪರ್ಪರಿಕೆ Ct. I, 12; Abhā. 2, 52. 54; J. 16, 22; 26, 11; Te. ವೆಕಟು, ವೆಕ್ಕಸ, ವೆಗಟು, harshness, repugnance, disgust, dislike).
ವೆಕ್ಕಳಿಸು vekkaḷisu. = ವೆಗ್ಗಳಿಸು. (J. 14, 6).
ವೆಕ್ತ vekta. Tbh. of ವ್ಯಕ್ತ. (My.). evident. ವೆಕ್ತವಾದುದು (ಸ್ಫುಟ, ಖಲು, ಸ್ಪಷ್ಟ Dhw. 29).
ವೆಗ್ಗಳ veggaḷa. = (ಅಗ್ಗಳ), (Śmd. 49). ಎಕ್ಕಳ, ಎಗ್ಗಳ, ಯೆಗ್ಗಳ, q. v., ವೆಗ್ಗಳಿ, ಹೆಗ್ಗಳ. muchness, abundance, greatness, excess [ಹೋಮ ನೇಮ ಜಪತಪದಿನ್ದ ವೆಗ್ಗಳ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಮಾಣದೆ ನೆನೆವವಂಗೆ Bv. 609; Cv. 371]; (ಅಧಿಕ Ct. II, 62; ಲಾಗು Śm. 82; Bp. 22, 65; Śśv. 4, 20; Te. ವೆಕ್ಕಸ, ವೆಗ್ಗಲ); a great man (see Prv. s. ಅಗ್ಗಳ). — ವೆಗ್ಗಳವಾಗು. -ಅಗು. to become much, etc. (ಅಗ್ಗಲಿಸು Śmd. 209 Cm.). ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ (ಪೀನಂ 108 Cm.; ಘನಮಾಗಿ 237 Cm.). ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ ಬಾರದು (ಘನವಿಲ್ಲ 342 Cm.). ವೆಗ್ಗಳವಹ ದಾನ (ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ Nn. 142, o. r. ಹಿರಿದಾಹ-).
ವೆಗ್ಗಳತನ veggaḷatana. = ವೆಗ್ಗಳಿಕೆ (Bh. 7, 16, 14).
ವೆಗ್ಗಳಿಕೆ veggaḷike. the state of being much, excess, abundance (Bp. 12, 14; Bh. 1, 5, 8).
ವೆಗ್ಗಳಿಗ veggaḷa-iga. a superior man (ಹೆಚ್ಚಿನವ G.).
ವೆಗ್ಗಳಿಸು veggaḷisu. = ವೆಕ್ಕಳಿಸು. to become much, to increase greatly, to become plentiful (ಅಗ್ಗಲಿಸು Śmd. 365 Cm.); to go beyond the common boundary (in emotions), to be elated or actuated by impulse. see Bp. 4, 25; 28, 56; 34, 23; 36, 62; 40, 40; 42, 16; 44, 33; 50, 42; 54 sum.; 57, 48; Bh. 3, 13, 27; J. 10, 14; 23, 16; 25, 5; 30, 19.
ವೆಗ್ಗಳೆ veggaḷe. = ವೆಗ್ಗಳ. — ವೆಗ್ಗಳೆಯ. -ಅ 3. a superior man (Bh. 8, 21, 15; 8, 23, 43).
ವೆಗ್ಗು veggu. = ಎಗ್ಗು 2, etc. shame, etc. [T. ವೆಕ್ಕಂ]; (My.).
ವೆಂಕ veṅka. = ವೆಂಕಟ. (My.). — ವೆಂಕಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.). ಅಚ್ಚು ಬೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚಪ್ಪಗೆ, ಮುಚ್ಚುಗಂಜಿ ವೆಂಕಪ್ಪಗೆ (Prv.). — ವೆಂಕಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ವೆಂಕಟ veṅkaṭa. = ಎಂಕಟ, ಎಂಗಟ, ವೆಂಗಟ. N. of an idol of Viṣṇu on a hill at Tirupati — ವೆಂಕಟಗಿರಿ. the hill on which Viṣṇu is worshipped (My.). 2, a fort on that hill (My.). — ವೆಂಕಟಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (see s. ವೆಂಕಟರಮಣ). -ವೆಂಕಟರ ಮಣ. the lord Veṅkaṭa: Viṣṇu (My.; Dp. 140 pallavi). ವೆಂಕ ಟರಮಣ! ಎನ್ನದರೂ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಬೆನ್ನು ಬಿಡ. — ಸಂಕಟ ಬನ್ದರೆ ವೆಂಕಟರ ಮಣ (Prvs.). — ವೆಂಕಟಾಚಲ. -ಅಚಲ. = ವೆಂಕಟಗಿರಿ. (My.). — ವೆಂ ಕಟಾದ್ರಿ. -ಅದ್ರಿ. = ವೆಂಕಟಾಚಲ. (My.). 2, N. of a man (B. 4, 9; My.). — ವೆಂಕಟೇಶ. -ಈಶ. = ವೆಂಕಟರಮಣ. (My.; Dp. 132 pallavi; 140, 10. 16; 141 pallavi). 2, N. (My.).

ವೆಂಕಟಿ veṅkaṭi. = ಎಂಕಟಿ, ಎಂಗಟಿ, ವೆಂಗಟಿ. N. of females (My.).

ವೆಂಕಿ veṅki. = ವೆಂಕು. N. of females (My.).

ವೆಂಕು veṅku. = ವೆಂಕಿ. (My.). ವೆಂಕು ಪಣಮ್ಬೂರಿಗೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ವೆಂಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ವೆಂಕುಬಾಯಿ. = ವೆಂಕಮ್ಮ (My.).

ವೆಂಗಟ veṅgaṭa. = ವೆಂಕಟ, etc. (My.).

ವೆಂಗಟಿ veṅgaṭi. = ವೆಂಕಟಿ, etc. (My.).

ವೆಂಗಳಿ veṅgaḷi. = ಎಂಗಳಿ, ವೆಂಗಿ. (Te. ವೆಕಲಿ, ವೆಂಗಳಿ, ವೆಂಗಿಲಿ; *cf.* ವೆಱ ?) — ವೆಂಗಳಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ವೆಂಗಳಿ. (My.).

ವೆಂಗಿ veṅgi. 1. (fr. ವೆಱ). = ಎಂಗಿ 1. a mad man, a fool (Bp. 9, 10).

***ವೆಂಗಿ veṅgi. 2.** N. of a kingdom. ಅರಿಕೇಸರಿ ವೆಂಗಿ ವಿಷಯ ಮಂ ಮನ್ತ್ರಿಗಳಿಂ ಬೆರಸೊತ್ತಿಕೊಣ್ಡು Pb. 1, 20.

***ವೆಂಗಿಪೞು veṅgi-paḻu.** N. of a place. (*cf.* ವೆಂಗಿ). ವೆಂಗಿ ಪೞು ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ Pb. 14, 40.

ವೆಂಗುರ್ಲೆ veṅgurle. the town Vingorla (B. 4, 179).

ವೆಂಗ್ಯ veṅgya. Tbh. of ವ್ಯಂಗ್ಯ. crookedness, perverseness, impropriety, contrariety (My.; Te.). — ವೆಂಗ್ಯಮಾತು. a crooked, etc. word (My.).

ವೆಚ್ಚ vecca. Tbh. of ವ್ಯಯ. spending, expenditure, outlay, disbursement (Bp. 26, 18; 29, 9; My.; Te.; Mhr. ವೇಚ). ವೆಚ್ಚ ಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಚ್ಚರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ವೆಚ್ಚಮಾಡು. to spend (B. 3, 93; 4, 194; 5, 81. 95). — ವೆಚ್ಚವಾಗು. -ಆಗು. to be spent, to be consumed (B. 4, 164). — ವೆಚ್ಚ ಸಚ್ಚ. reit. (My.). — ವೆಚ್ಚ ಹತ್ತು. expenditure to be called for or to be required (B. 5, 82). — ವೆಚ್ಚ ಹಿಡಿ. = ವೆಚ್ಚ ಹತ್ತು. (B. 5, 276; My.).

ವೆಚ್ಚಿಸು veccisu. to spend (Bp. 40, 41; J. 31, 26; My.); to distribute (J. 28, 58).

ವೆಜನಿ vejani. (ಹೆಜ್ಜಾನೆ Mr. 110, o. r. ಹೆಜ್ಜಾತಿ; Sk. ವೇಜಾನೀ, the medicinal plant Serratula anthelmintica = ಸೋಮರಾಜಿ).

ವೆಜ್ಜ vejja. = ಬೆಜ್ಜ 2, etc. a perforation, etc. (My.).

ವೆಂಜನ veñjana. Tbh. of ವ್ಯಂಜನ. condiment; boiled and seasoned vegetables, pickles, chutney (My.).

ವೆಟ್ಟೆ veṭṭe. 1. = ಎಟ್ಟೆ 1. heat (My.; Te.; M.; T. ವೆಟ್ಟೈ; Te. also ವೇಡಿ, ವೆಣ್ಡ್ರ. *cf.* ಬೆಟ್ಟ). see ಮೇಹ-. — ವೆಟ್ಟೆಭೂಮಿ. a hot, *i. e.* strengthless, poor soil. — ವೆಟ್ಟೆರೋಗ. venereal disease (My.). — ವೆಟ್ಟೆಶರೀರ. a body morbidly heated (My.).

ವೆಟ್ಟೆ veṭṭe. 2. = ಎಟ್ಟೆ 2, ಬೆಟ್ಟ 2, etc. hardness, rudeness, etc. — ವೆಟ್ಟೆಬಂಗಾರ. = ಬೆಟ್ಟಚಿನ್ನ. (My.). — ವೆಟ್ಟೆಬೆಳ್ಳಿ. = ಬೆಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿ. (My.).

ವೆಡ್ಡಯ್ಸು veḍḍaysu. = ವೇಡಯಿಸು, etc. to surround, etc. (Bh. 3, 18, 5; J. 31, 11).

ವೆಣ್ಟಣಿಸು veṇṭaṇisu. to encircle; to beset, to cover; to pervade, to go everywhere; to occupy; to be encircled or surrounded (Bh. 8, 25, 19; Rām. 5, 8, 66; J. 9, 31; 10, 43; 13, 67; 17, 7; Mhr. ವೇಟಾಳಣೇಂ, ವೇಢಣೇಂ).

ವೆಣ್ಣಮಯ್ಯ veṇṇamayya. (*cf.* ವೆಮ್ಮಯ್ಯ?). N. (Ch. v. 5. 9. 11. 13. 14, according to one MS. also in 6; o. rs. ವೆಣ್ನಮಯ್ಯ, ವೆಣ್ಣಮಯ್ಯ).

ವೆತಿರೇಕ vetirēka. = ಬೆತಿರೇಕ, q. v. Tbh. of ವ್ಯತಿರೇಕ. contrast, etc. (My.).

ವೆತೆ vete. = ಬೆತೆ, q. v. Tbh. of ವ್ಯಥೆ. sorrow. (My.; Te.).

ವೆತ್ಯಾಸ vetyāsa. Tbh. of ವ್ಯತ್ಯಾಸ. difference. (My.).

ವೆಧವೆ vedhave. Tbh. of ವಿಧವೆ. widow. (My.).

ವೆಮ್ಮ vemma. = ವೇಮ. N. — ವೆಮ್ಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ವೆಣಜನ-.

ವೆಯ್ vey. ವೈ. ವೈಯ್ಯು. = ಒಯ್ 1, etc. to carry off, etc. ವೈಯೋಣ (ನಯನ, ವಾಹನ Cb.). ವೈಯ್ಯು (G. 485).

ವೆಱ veṟa. ವೆಱಂ. (fr. ಬಿಱು). firmly, emphatically, most certainly, verily [ಪೋಕ್ ವೆಱಂ ಗಡಂ ಗಳಂ Kr. 2, 13]; (ನಿಗಂ, ವಲಂ, ದಲ್, ಅತಿನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಂ Śmd. 392; ವಲಂ, ನೆನಸು, ದಿಟ Kk. 48).

ವೆಱಿ veṟi. madness, intoxication, fury, folly, confusion, fear (T., M.; Te. ವೆಱ; R.; T. also: a devil; see ಬೆಚ್ಚು 1, ಬೆಱಗು; *cf.* ಪೆ 1; Mhr. ವೇಡ, madness, folly).

ವೆರ್ತ verta. Tbh. of ವ್ಯರ್ಥ. useless. (My.).

ವೆಲ vela. — ವೆಲನಾಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. N. of a class of Telugu smārta Brāhmaṇas (My.).

ವೆಲ್ಲಹಿಸು vellahisu. (fr. ವೇಲ್ಲನ). to roll. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ವೆಲ್ಲಹಿ ಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಾವೃತ್ತ ಉಚಿತ ಎನಿಸುಗು, ಇದು ಹೊರಳುವುದು (Nr.).

ವೆವಧಾನ vevadhāna. Tbh. of ವ್ಯವಧಾನ. leisure, etc. (My.).

ವೆವಸಾಯ vevasāya. Tbh. of ವ್ಯವಸಾಯ. cultivation. (My.).

ವೆವಸ್ತೆ vevaste Tbh. of ವ್ಯವಸ್ಥೆ. state, condition, etc. (ಸಿರಿ, ಸೂರುಳು Nn. 150; My.).

ವೆವಹಾರ vevahāra. Tbh. of ವ್ಯವಹಾರ. business, etc. (Śmd. 368 Mdb.; Bp. 21, 16; Dp. 1, 3; My.; Te.).

ವೆಸನ vesana. Tbh. of ವ್ಯಸನ. sorrow, etc. (My.; Cb. 147).

ವೆಸನಿ vesani. Tbh. of ವ್ಯಸನಿ. a sorrowful person, etc. (Bp. 44, 55; My.).

***ವೆಸಲೆ vesale.** = ಬೆಸಲೆ. pregnant. ಅರಸಿಯರ್ಕಳೊಳಗಾರ್ವೆಸ ಲೆಯಾಗಿ ಮಗನಂ ಪೆತ್ತಳ್ Vr. 112, 13.

ವೇಕ vēka. separation; discrimination. see ಪ್ರ-, ವಿ-.

ವೇಗ vēga. = ಬೇಗ. agitation; impetus, impulse, momentum. 2, *impetuosity, speed, rapidity, quickness, velocity* (ಮಹಾಜವ, ಅತಿ ಬೇಗ Nn. 97; ಚಕ್ಕನೆ Ct. II, 36; ಘಱಿಲನೆ II, 37); *haste, rashness,* violence. 3, *stream, current.* 4, energy, activity, force, power, strength. 5, an enemy (ಅರಾತಿ, ಹಗೆ 97). 6, a fence, etc. (ಪಂಧಿ, ಕೋಟೆ 97). 7, the Strychnos nux vomica (ಕಿಮ್ಪಾಕ, ಕಾಂ ಜಿರ 97). ವೇಗದವನಿಗೆ ರೋಗ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ವೇಗತನ vēgatana. haste, violence (ಉದ್ವೃತ್ತ G.).

ವೇಗತ್ವ vēgatva. haste (My.).

ವೇಗಶಾಲಿ vēga-śāli. an agile, quick, active or nimble person (My.).

ವೇಗಾಯಿಲ vēga-āyila. a courier, an express (ಹರಿಕಾಱ Śs.).

ವೇಗಾಯ್ಲ vēga-āyla. very swift, of great velocity; a runner (ಕಡುವೇಗಂ Ct. II, 32; Bh. 2, 2, 107).

ವೇಗಿ vēgi. *swift, fleet, impetuous, rapid, hasty;* a courier, an express.

ವೇಂಗಿ vēṅgi. a country in the Rajahmandry (Rājamahēndra) district (Te. ವೇಗಿ, ವೇಂಗಿ). — ವೇಂಗಿಪಱು. N. of a place in Vēṅgi (Ch. 4). — ವೇಂಗಿವಿಷಯ. the Vēṅgi district (Ch. 4).

ವೇಟೆ vēṭa. a twist (of straw, grass, etc., Mhr.). see ಹುಲು-.

ವೇಡಯಿಸು vēḍayisu. = ವೆಡ್ಡಯ್ಸು, ವೇಡಯ್ಸು. (C. Bp. 47, 32).

ವೇಡಯ್ಸು vēḍaysu. = ವೇಡಯಿಸು, etc. to surround, to enclose, to encompass, to invest, to hem in, to secure (Bh. 2, 1, 75; Bp. 51, 69; J. 31, 33; Rām. 3, 6, 1; Mhr. ವೇಢಣೇಂ).

***ವೇಡು vēḍu.** = ಬೇಡು. to desire for. ಪೇಟ್ವಿರ್ಧಮನಾದರದಿಂ ಸಾಧಿಸಲೆ ವೇಡಿ Kr. 3, 28.

ವೇಡೆ vēḍe. 1. = ಬೇಡೆ. a boat.

ವೇಡೆ vēḍe. 2. (Tbh. of ವೇಷ್ಟ). surrounding, enclosing, encircling, blockading, blockade (Rām. 5, 8, 74; Bh. 3, 12, 18); anything that surrounds or encompasses, a ring, an enclosure, a fence (Bh. 3, 13, 24. 25; Mhr. ವೇಢಾ). — ವೇಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be encompassed or entangled (Bh. 3, 8, 31). — ವೇಡೆಯಾಗು. -ಆಗು. a blockade to take place (Bh. 3, 12, 16).

ವೇಡೆಯ vēḍeya. = ವೇಡೆ 2, ವೇಢೆಯ. enclosing; an enclosure, a fence; a circle described by a moving body. 2, a ring or troop of horses, or a circular motion of horses (ಹಯಮಣ್ಡಲಿ Bhn. 40, one MS. ಹಯಮಣ್ಡಲ; Te. ವೇಡೆಮು, ವೇಡೆಮ್ಸು, riding or running round in the ring). — ವೇಡೆಯವನಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put a fence round; to secure or shut up by an enclosure (Bp. 50, 52; 51, 70).

ವೇಢೆಯ vēḍheya. = ವೇಡೆಯ. (Śmd. 24).

ವೇಣಿ vēṇi. ವೇಣೀ. weaving, braiding. 2, *a braid of hair, hair twisted into a single unornamented braid and allowed to fall on the back.* 3, the conflux or meeting of two or more rivers or streams in a common point of union (see ತ್ರಿ-). 4, *a stream, a current.* 5, N. of a river. 6, *the plant Lipeocercis serrata* Trin. (the grass Andropogon serratus, = ಖರೆ; see ದಾಗಡಿ). 7, a certain weight (used for musk, My.).

ವೇಣೀಬನ್ಧ vēṇī-bandha. the binding of a braid of hair, or a tie for it (My.).

ವೇಣು vēṇu. *a bamboo* (see ಬಿದಿರ್ 2); a reed. 2, *a flute, a fife, a pipe.*

ವೇಣುಕಾಣ್ಡ vēṇu-kāṇḍa. a multitude of bamboos (Śśv. 3, 35 va.).

ವೇಣುಗೋಪಾಲ vēṇu-gōpāla. Kṛiṣṇa (My.).

ವೇಣುಧ್ಮ vēṇu-dhma. *a flute-player, a fifer, a piper.*

ವೇಣುನಾದ vēṇu-nāda. the sound of a flute (My.).

ವೇಣುಪತ್ರ vēṇu-patra. a bamboo-leaf (V. 8, 11).

ವೇಣುವಾದ್ಯ vēṇu-vādya. = ವೇಣು No. 2. see ಕೊಟಲ್.

ವೇತಣ್ಡ vētaṇḍa. = ವೇದಣ್ಡ. (Mr. 153; Bp. 5, 14).

ವೇತನ vētana. (= ವೇತೆ). *hire, wages;* livelihood, subsistence.

ವೇತನಾದಾನ vētana-adāna. non-payment of wages. (R.).

ವೇತಸ vētasa. *the ratan, Calamus rotang* Willd. (see ಪಟ್ಟೆ).

ವೇತಸ್ವತ್ vētas-vat. *abounding in reeds or canes.*

ವೇತಾಲ vētāla. ವೇತಾಳ = ಬೇತಾಳ. *a kind of ghost, a goblin, a vampire, a demon* (J. 12, 45; 31, 55). 2. a door-keeper. 3, a teacher. ಆಚಾರ್ಯನು (Mr. 299).

ವೇತಾಲಪಂಚವಿಂಶತಿ vētāla-pañcaviṁśati. a collection of twenty-five tales told by a Vētāla to Vikramāditya (My.).

ವೇತೆ vēte. = ವೇತನ. *hire, wages. (cf.* ಬಾಜಿತ್ತಿ?).

ವೇತ್ತ vētta. Tbh. of ವೇತ್ತೃ. (Bp. 46, 1; My.).

ವೇತ್ತಿ vētti. a touch-stone (ಪರೀಕ್ಷಿತ, ಒರೆಗಲ್ಲು Mr. 358).

ವೇತ್ತೃ vēttṛ. = ವೇತ್ತ. one who knows, a knower; a sage. 2, one who obtains or acquires. see ಪರಿ-.

ವೇತ್ತೃತೆ vēttṛte. knowledge (Cpr. 1, 31).

ವೇತ್ರ vētra. a reed, a cane, the ratan (ಬೆತ್ತ Mr. 145; Sk. also ವೇತ); a stick, a staff, a rod, a mace.

ವೇತ್ರಧರ vētra-dhara. a mace-bearer, *a door-keeper.*

ವೇತ್ರಪಾಣಿ vētra-pāṇi. staff-handed: a door-keeper (My.).

ವೇತ್ರವತಿ vētra-vati. *the river Betwa.*

ವೇತ್ರಾಸನ vētra-āsana. cane-seat: *a small cot or oblong low couch of cane work.*

ವೇದ vēda. = ಏದ, ಬೇದ 1. knowing, knowledge. 2, *the Vēda, the three Vēdas* (the trayī): ṛigvēda, yajurvēda, and sāmavēda, to which the atharvavēda is added (ಶ್ರುತಿ, ವೇದ Nn. 58; ಪಱಿ ಪಾತು Kk. 70, Śm. 34; Bp. 55, 45). see ಆರಣ್ಯಕ, ಉಪನಿಷದ್ and ಬ್ರಾಹ್ಮಣ No. 3; also ವೇದಾಂಗ. 3, Brahmā (ಪಿತಾಮಹ, ಬ್ರಹ್ಮ 58). 4, the sun (ತಪನ, ಸೂರ್ಯ 58). 5, that which is chief (ಮುಖ್ಯವು 58). ವೇದವನ್ನುಬಿಡುವದು ಗಾದೆಯೋ? — ವೇದಾ ತಿಳಿದವನಾದರೂ ವೇದನೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ವೇದ ಗಾದೆಪಾತು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸನ್ತೆಗುಲ್ಲು, ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಡರ ಗೋಷ್ಟಿ. — ವೇದಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹಾದಿ ತಿಳಿಯದೇ? — ವೇದಾ ಪಠಿಸಿದವ ಭೇದಾ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಗಾದೆ. — ವೇದದ ಪಕ್ಷಿ. (ತಿತ್ತಿರಿ Si. 177).

ವೇದಗರ್ಭ vēda-garbha. Brahmā (Rām. 1, 1, 10).

ವೇದಣ್ಡ vēdaṇḍa. = ವೇತಣ್ಡ. an elephant (Bp. 8, 19; 10, 1; 19, 84; 22, 32; 36, 39; 51, 69; Te.).

ವೇದನ vēdana. knowledge, perception (ಬಲ್ಲತನ Nn. 156; Kāvy. II, 1, 1); deliberation, reflection, etc. (ವಿಚಾರಿಸುವದು 156). 2, pain, agony (ನೋವು 156). see ಪ್ರಸನ-. — ವೇದನಂಗೊಳ್. -ಒ-ಕೊಳ್. to get pained, etc. (Bp. 39, 31).

ವೇದನಾಧ್ವನಿ vēdanā-dhvani. a sound of pain. see ಬಿಱಿಲ್ 3, ನರಲ್.

ವೇದನಿಕರ vēda-nikara. = ವೇದಸಮೂಹ, q. v.

ವೇದನೆ vēdane. ವೇದನಾ. = ಬೇದನೆ, ವೇದನ No. 1. *knowledge, perception* (ಬಲ್ಲತನ Mr. 479). 2, *pain, torment, smart, agony* (Śmd. 393; Bp. 52, 13; Prv. s. ವೇದ).

ವೇದಪಾರಗ vēda-pāraga. a Brāhmaṇa skilled in the vēda (My.).

ವೇದಪಾರಂಗತ vēda-pāraṅgata. = ವೇದಪಾರಗ. (My.).

ವೇದಪಾರಾಯಣ vēda-pārāyaṇa. reciting the vēda; one who recites the vēda (My.; Sāstrasāra in W. v. 1291).

ವೇದಪಿತಾಮಹ vēda-pitāmaha. N. of a dog (Bp. 55, 46. 52).

ವೇದಬಾಹಿರ vēda-bāhira. = ವೇದಬಾಹ್ಯ. (Bp. 51, 54; 54, 8).

ವೇದಬಾಹ್ಯ vēda-bāhya. external to the vēda, not founded on the vēda; contrary to the vēda (Bp. 49, 14); one who is not allowed to read the vēda (My.).

ವೇದಮೂರ್ತಿ vēda-mūrti. embodiment of the vēda: an honourable compellation used in letters before the name of a learned Brāhmaṇa (My.; B. 4, 87).

ವೇದವಿತ್ತ vēda-vitta. one whose wealth or power is the vēda (Bp. 6, 17).

ವೇದವಿದ್ vēdā-vid. ವೇದವಿತ್. knowing the vēda, conversant with the vēda; a Brāhmaṇa versed in the vēdas (My.).

ವೇದವಿದ vēda-vida. Tbh. of ವೇದವಿದ್ (Śmd. 106. 129; Bp. 5, 2).

ವೇದವೃಂದ vēda-vṛinda. the vēdas collectively, all the vedic texts (ನಿಗಮ Mr. 465).

ವೇದವೇದ್ಯ vēda-vēdya. he who is to be known by the vēda: the universal soul; Brahmā; Viṣṇu; Śiva (My.).

ವೇದವ್ಯಾಸ vēda-vyāsa. vēda-arranger: Vyāsa or Bādarāyaṇa (ಕೃಷ್ಣ, ಬಾದರಾಯಣ Nn. 47; J. 2, 13. 31).

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನ vēda-śāstra-sampanna. versed in the vēdas and śāstras: an epithet of a learned Brāhmaṇa (B. 4, 87; My.).

ವೇದಸ್ vēdas. acquisition, wealth. 2, the vēdas collectively. see ಜಾತ-, ಸರ್ವ-.

ವೇದಸಮೂಹ vēda-samūha. = ವೇದವೃಂದ. (ನಿಗಮ, ವೇದನಿಕರ Nn. 40).

ವೇದಾಂಗ vēda-aṅga. N. of certain works or classes of works regarded as auxiliary to and even in some sense as part of the vēda; the are: śikṣa, chandas, vyākaraṇa, nirukta, jyōtiṣa, and kalpa (Bp. 26, 46). see ಷಡಂಗ.

ವೇದಾಧ್ಯಯನ vēda-adhyayana. the going over or study of the vēdas (Si. 235; My.).

ವೇದಾಂತ vēda-anta. end of the vēda: an upaniṣad; *the uttaramīmāṁsā, and the popular pantheistic creed of the present day, which is based on the upaniṣads* (Bp. 51, 12; 53, 7).

ವೇದಾಂತವೇದ್ಯ vēdānta-vēdya. he who is to be known by the upaniṣads: the universal soul; Viṣṇu; Śiva (My.).

ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ vēdānta-śāstra. the vēdānta philosophy (My.).

ವೇದಾಂತಿ vēdānti. a follower of the vēdānta philosophy (Bp. 6, 10; 55, 16). — ವೇದಾಂತಿಗಳ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ. N. (Bp. 56, 41).

ವೇದಾಭ್ಯಾಸ vēda-abhyāsa. study of the vēda (My.).

ವೇದಾಭ್ಯಾಸಿ vēda-abhyāsi. one who studies or has studied the vēda (My.).

ವೇದಾಳಿ vēda-āḷi. a Brāhmaṇa (ಪಾರ್ವ Ct. I, 21).

ವೇದಿ vēdi. 1. knowing, acquainted with; a knower; a learned Brāhmaṇa; a teacher. see ನೀತಿ-.

ವೇದಿ vēdi. 2. (= ವೇದಿಕೆ). *a raised place made of kuśa grass or strewed with it and prepared for an oblation for placing the vessels used at a sacrifice, a place or ground (more or less raised and of various shapes) prepared for sacrifice* (ಯಾಗದ ಭೂಮಿ Mr. 260); an altar; a raised quadrangular piece of ground in the centre of a house or temple, a quadrangular seat of earth, etc. (ಜಗಲಿ Nn. 86; Śiv. 1, 70). 2, a seal-ring (see ಸ್ಪರ್ಶ-).

ವೇದಿಕೆ vēdike. *a raised square piece of ground in the centre of a house or temple,* a platform; a quadrangular seat of earth, etc., a seat (ಜಗಲಿ Nn. 148; ವಿತರ್ದಿಕೆ, ಜಗುಲಿ Mr. 199). 2, a seal-ring (ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರ Nn. 148; Bp. 47, 10; 48, 20).

ವೇದಿತ vēdita. made known, represented, known (Bp. 3, 20; 55, 19).

ವೇದಿಸು vēdisu. to make known, to represent (Bp. 19, 6; 21, 27; 25, 7; 36, 42; 43, 75); to suffer pain, to be afflicted (5, 2); to present, to offer (39, 6). see ನಿವೇದಿಸು, ಸಂ-. 2, to afflict, to trouble (Bp. 38, 62 ?; My.). ಬೂದಿಯೊಳು ಹುದಿಗಿಸಿ, (ತನ್ನವರನ್ನು) ವೇದಿಸಿ, ಮಜಿ ಮಾಡಿ, ಕಾದಿರ್ದ ಚಿನ್ನದೊಳು (ಏನೊ) ಬೆರಸಿ, ಒರೆ ಹಚ್ಚಿ, ಊದುತಾ ಟೊಣೆವ (ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯನು, Sp.).

ವೇದೆ vēde. 1. = ವೇದನೆ. pain (My.; Si. 424; Te. ವೇಧ).

ವೇದೆ vēde. 2. lively and never-intermitted remembrance, a constant pricking (Bh. 3, 13, 67; Mhr. ವೇಧ).

ವೇದೋಕ್ತ vēda-ukta. taught by or declared in the vēdas (J. 2, 30; 19, 54; 20, 4).

ವೇದೋಕ್ತಾಶೀರ್ವಾದ vēdōkta-āśīrvāda. a mode of blessing in a letter from a Brāhmaṇa to his son or to a Kṣatriya or Vaiśya (My.).

ವೇದ್ಯ vēdya. possible, necessary or proper to be known or ascertained (Bp. 26, 7; see ವೇದ-); known (My.); a knower (Bp. 1, 43; 8, 49; 46, 23).

ವೇಧ vēdha. 1. = ಬೆಜ್ಜ 2, etc. *piercing, penetrating, boring, perforation;* a hole, an excavation.

ವೇಧ vēdha. 2. Tbh. of ವೇಧಸ್. (My.).

ವೇಧನ vēdhana. piercing, perforation. see ಮತ್ಸ್ಯ-.

ವೇಧನಿಕೆ vēdhanike. *a borer, an auger, a gimblet, an awl,* etc.

ವೇಧಮುಖ್ಯಕ vēdha-mukhyaka. *Zedoary, Curcuma zerumbet* Roxb.

ವೇಧಸ್ vēdhas. = ವೇಧ 2. an arranger, a creator; *Brahmā; Viṣṇu.*

ವೇಧಿ vēdhi. piercing; hitting a mark; a butt, a target. see ಶತ-, ಶಬ್ದ-, ಶೀಘ್ರ-.

ವೇಧಿತ vēdhita. *pierced, perforated.*

ವೇಧ್ಯ vēdhya. to be pierced or perforated; *a mark for shooting at, a butt, a target.*

ವೇಪಥು vēpathu. *trembling, tremor.*

ವೇಪನ vēpana. trembling, tremor (My.).

ವೇಪಿಸು vēpisu. Tbh. of ವ್ಯಾಪಿಸು. to spread. (Bp. 50, 25).

ವೇಮ vēma. (= ವೆಮ್ಮ, ವ್ಯೋಮ). N. (Bp. 46, 76. 77. 79). — ವೇಮಗುರು. N. (Bp. 46, 62). — ವೇಮನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 46, 18). — ವೇಮನಾರಾಧ್ಯ. -ಆರಾಧ್ಯ. N. (Bp. 46 sum.; 46, 78). — ವೇಮನಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 46, 56. 64-66). — ವೇಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಬೆಲಿದೇವಿಯರ-, ಮೊಟನ-. — ವೇಮವಿಭು. N. (Bp. 46, 76). — ವೇಮಾರಾಧ್ಯ. -ಆರಾಧ್ಯ. N. (Bp. 46, 80). — ವೇಮಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 46, 60).

ವೇಮ vēma. *a loom* (see Nr. s. ನೆಯ್ಗೆಶಾಲೆ & Si. s. ಕೊಟವಿ).

ವೇಮದಂಡ vēma-daṇḍa. = ವೇಮ. see Nr. s. ನೆಯ್ಗೆಶಾಲೆ.

***ವೇಮಾಱು vēmāṟu.** to be careless, to fall a prey to deceit (*cf.* T. ಏಮಾಱು). ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹೋಗ್ರಾಗ್ನಿಯಾನನದೊಳ್ ಮಱ್ಱಿದರೆನ್ನ ಪುಣ್ಯಮಱುಯರ್ ವೇಮಾಱಿರ್ದಾರೂ ಬೇರನೆ ಕಿಱ್ತುಕ್ಕಿದಂ Pb. 3, 32.

ವೇರ vēra. a root (see ಶೃಂಗ-, and *cf.* ಬೇರ್). 2, the body. 3, the egg-plant. 4, saffron.

ವೇರಡಿಗ vēraḍiga. Keralite? (Mr. 382 in two MSS.; see ಕೇರಲ).

ವೇಲಾವನ vēlā-vana. *a wood on a shore or sea-coast* (ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯ ಬನ Hlā., Mr. 406).

ವೇಲೆ vēle. ವೇಲಾ. = ವೇಳೆ, ವೇಳ್ಯ. *time*; season (ಕಾಲ Nn. 152). 2, opportunity, interval, leisure (ಪ್ರಸ್ತಾವ 152); convenience (ಕುಶಲ Mr. 488 one MS., another one ಕುಶ, the others quite corrupt). 3, the sea-shore ಜಲಧಿತೀರ 152). 4, *tide, especially flood-tide* (ವಾರಿವೃದ್ಧಿ, ನೀರೊತ್ತು Hlā.). 5, a firm decree or declaration (ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಮಾಣ್, ಪ್ರಮಾಣ 152; ವ್ಯವಸ್ಥೆ Mr. 488).

ವೇಲ್ಲ vēlla. going, moving; shaking; rolling on the ground. 2, *particular plant* (= ವಿಡಂಗ, q. v.).

ವೇಲ್ಲಜ vēllaja. *black pepper* (*cf.* ಮೆಣಸು).

ವೇಲ್ಲತ್ vēllat. moving about, shaking about (Cpr. 3, 17; 5, 61).

ವೇಲ್ಲನ vēllana. = ವೇಲ್ಲ. No. 1. see ವೆಲ್ಲಿಹಿಸು.

ವೇಲ್ಲಿತ vēllita. *shaken, shaking, trembling, tremulous.* 2, *bent, crooked* (*cf.* ಬಳಸು 1).

ವೇಶ vēśa. entrance, ingress. 2, an abode. 3, *a house of prostitutes.* 4, dress, apparel. 5, disguise, masquerade (ಯೋಗ Mr. 514). see ಆ-, ಕೇಶ-, ದುರ್-, ನಿ-, ಪ್ರ-, etc.

ವೇಶನ vēśana. entering, access, etc. see ಸಂ-.

ವೇಶನ್ತ vēśanta. *a small pond* (*cf.* ಬೆಂಚೆ).

ವೇಶಸ್ತ್ರೀ vēśa-strī. = ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀ. a harlot (ಗಣಿಕೆ, etc. Dhw. p. 11).

ವೇಶಿ vēśi. Tbh. of ವೇಶ್ಯೆ. (Bp. 42, 1). ದಾಸಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ, ವೇಶಿಗೆ ದಯವಿಲ್ಲ (Prv.).

ವೇಶೆ vēśe. = ವೇಶಿ. (Sp. s. ಪಡಿ 2).

ವೇಶ್ಮ vēśma. *a house, an abode.*

ವೇಶ್ಮಭೂ vēśma-bhū. *the site of a habitation*, ground suitable for a house.

ವೇಶ್ಮಾಂಗ vēśma-aṅga. a member or article of a house (ಮನೆಯ ಮುಟ್ಟುಗಳು Nn. 158).

ವೇಶ್ಯ vēśya. to be entered; a habitation; the habitation of harlots.

ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ vēśyā-jana-samāśraya. *a habitation of harlots.*

ವೇಶ್ಯಾಪತಿ vēśyā-pati. *the paramour of a harlot* (ಭುಜಂಗ Hlā.).

ವೇಶ್ಯಾಮಾತೆ vēśyā-māte. harlot-mother; N. of the mother of Maluhaṇi (Bp. 42, 6. 19).

ವೇಶ್ಯಾಲಯ vēśyā-ālaya. = ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ. (ಸೂಳೆಯರ ಗೃಹ Mr. 198).

ವೇಶ್ಯಾವರ vēśyā-vara. = ವೇಶ್ಯಾಪತಿ. (ವಿಟ, ಭುಜಂಗ, etc. Mr. 239).

ವೇಶ್ಯಾವಾಟ vēśyā-vāṭa. a harlot-street (Śmd. 91 Mdb.).

ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀ vēśyā-strī. = ವೇಶ್ಯೆ. (My.).

ವೇಶ್ಯೆ vēśye. ವೇಶ್ಯಾ. = ವೇಶಿ, ವೇಶೆ. *a courtezan, a harlot, a prostitute* (ಸೂಳೆ Hlā., Mr. 305, see ಸ್ವವೇರ್ಶ್ಯೆ).

ವೇಷ vēṣa. = ಯಾಸ, ಯೇಸ, (ವೇಶ), ‛ವೇಸ. *dress, apparel, garb.* 2, disguise, masquerade (ಯೋಗ Nn. 113; ಚೋಹ Bhn. 45). 3, hypocrisy, falsity (ಕಪಟ My.). 4, *ornament, decoration.* see ಪರಿ-. ವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಸ್ಯ, ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆ (Prv.). — ವೇಷನ್ದಳೆ. ಂ-ತಳೆ. to assume a garb or the garb of, etc. (Bp. 21, 30; 29, 5; 57, 25; V. 14, 37 va.).— ವೇಷಮ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ವೇಷನ್ದಳೆ. (Śsv. 1, 71 va.). — ವೇಷಮ್ಪೆಱು. -ಂ-ಪೆಱು. = ವೇಷನ್ದಳೆ. (Bp. 27, 62).

ವೇಷಗಾಱ vēṣa-gāṟa. a masquerader (C.).

ವೇಷಧಾರಿ vēṣa-dhāri. *one that assumes the garb of.* 2, a hypocrite. 3, one who is disguised.

ವೇಷವಾರ vēṣavāra. = ವೇಸವಾರ.

ವೇಷಿ vēṣi. having a dress, dressed; assuming a particular garb or form (Bp. 25, 1; 52, 3).

ವೇಷ್ಟ vēṣṭa. (= ವೇಡೆ 2). surrounding, enclosing; an enclosure, a fence; a halo round the sun or moon (ಪರಿವೇಷ, ನಾನಾರೂಪು Nn. 23); a turban; a dōtra (ವಸನ, ವಸ್ತ್ರ, ವಸ್ತ್ರಭೇದ 23); a crown (ಮಕುಟ 23). 2, the head (ಉತ್ತಮಾಂಗ, ಶಿರಸ್ಸು 23). 3, exudation, gum; resin (see ಶಾಲ್ಮಲೀ-, ಶ್ರೀ-). see ಪ್ರ-.

ವೇಷ್ಟಕ vēṣṭaka. surrounding, encompassing; anything which encloses or invests: a turban, etc.; resin, gum (ಅಣ್ಟು G.).

ವೇಷ್ಟನ vēṣṭana. surrounding, encompassing, enclosing, encircling; anything that surrounds or encompasses: a wrapper; a fence; a turban, a tiara, a diadem; a girdle; a band; a cover, a case; the outer ear. see ಕರ್ಣ-, ಮೂರ್ಧ-; ಸುತ್ತು 1.

ವೇಷ್ಟಿ vēṣṭi. a dōtra (My.).

ವೇಷ್ಟಿತ vēṣṭita. *surrounded, encompassed, enclosed, encircled,* enveloped, bound or wound round, wrapped up; dressed; invested; impeded, blocked, secured from access.

ವೇಷ್ಟಿತಕ vēṣṭitaka. that is surrounded, etc. (Cpr. 7, 94).

ವೇಷ್ಟಿಸು vēṣṭisu. (= ವೇದಯಿಸು, etc.). to surround, to enclose, to encompass, to encircle; to wind or wrap round (Cpr. 6, 64 va.).

ವೇಸ vēsa. Tbh. of ವೇಷ. (Śmd. 335; My.; see ತಪ-).

ವೇಸರ vēsara. *a mule* (J. 7, 5; *cf.* ಹೇಸರ, ಹಾಸರ). [ಕತ್ತೆ ಕುದುರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವೇಸರನನ್ತೆ Bv. 614].

ವೇಸರಿ vēsari. a female mule (Cpr. 7, 81 va.).

*ವೇಸರಿಗಟ್ಟೆ vēsari-kaṭṭe. = ವೇಸರ. ವೇಸರಿಗಟ್ಟೆಗಳುಂ ಪಿಡಿಗಳುಂ ಸಿಬಿಗೆಗಳುಮನೇಱು ಸೀಗುರಿಗಳುಮಂ ಕೊಡೆಗಳುಮಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿ Vr. 80, 10.

ವೇಸರೆ vēsare. = ವೇಸರ. (J. 5, 73).

ವೇಸವಾರ vēsavāra. = ವೇಷವಾರ. *a particular condiment or kind of seasoning* (consisting of coriander, mustard, pepper, ginger, spice, etc. ಊಟದ ಪರಿಕಾರ Hlā.).

ವೇಹತ್ vēhat. *a cow miscarrying from taking the bull un-seasonably.* 2, *a cow that has taken the bull* (ಕಟ್ಟಿದಾವು Hlā.).

ವೇಹಿ vēhi. a cow that has taken the bull (ಸಮ್ಯೋಗದಾವು Mr. 180).

ವೇಳೆ vēḷe. = ವೇಲೆ. time (Bp. 35, 47; 41, 10; 47, 19, J. 2, 67; C.). [ಪೂರ್ವಾನುಯೋಗಾಬ್ಧಿಯಂ ಪೊಱಪೊಣ್ಮುತ್ತದು ವೇಳೆಯನ್ತೆ ಕಥೆ Ap. 1, 39]. see ಒನ್ದು ವೇಳೆ. — ವೇಳೆ ಕಳೆ. to spend time (B. 4, 194, 5, 167). ವೇಳೆ ಕಳೆವೆನೆನ್ದರೆ ಕಾಳ ಕೇಳ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ವೇಳೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ವೇಳೆ ಕಳೆ. (B 5, 97). [— ವೇಳೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to follow tradition. ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ಸಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲರ್ದ ವೇಳೆಗೊಣ್ಡುದೋ Pb. 5, 33; Ap. 11, 110]. — ವೇಳೆಯಾಳು. -ಆಳು. a watchman (Bp. 53, 35). [— ವೇಳೆವಾಳಿ. a time keeper. ಜೋಳವಾಳಿಯಾನಲ್ಲ, ವೇಳೆವಾಳಿಯನ ನಾನಯ್ಯ Bv. 698]. — ವೇಳೆ ಹತ್ತು. time to be required (B. 5, 171. 173).

ವೇಳ್ಪ vēḷpa. a large measure of distance (see Mr. s. ಮೊಱ).

ವೇಳ್ಯ vēḷya. Tbh. of ವೇಲೆ. time (B. 5, 19; My.).

ವೈ vey. = ನೆಯ್, q. v. to carry.

ವೈ vai. *indeed, certainly; so, just.*

ವೈಕಕ್ಷ vaikakṣa. (fr. ವಿಕಕ್ಷ). a garland or string of flowers, worn as a kind of scarf hanging down below the hip, or like the sacrificial cord, over the left shoulder and under the right

arm (ದಣ್ಕೆಗಳು Mr. 334). 2, *an upper garment* (ಏಟಿ, etc., ಪೊದವ ಉತ್ತರಾಸಂಗ Mr. 256).

ವೈಕಕ್ಷಕ vaikakṣaka. = ವೈಕಕ್ಷ No. 1. *a garland worn scarf like across the chest*, etc.

ವೈಕಂಕತ vaikaṅkata. (fr. ವಿಕಂಕತ). *coming from the plant vikaṅkata*; and the plant itself.

ವೈಕಟಿಕ vaikaṭika. *a jeweller.*

ವೈಕಲ್ಪಿಕ vaikalpika. (fr. ವಿಕಲ್ಪ). doubtful, dubious; alternative, optional; option (ವಿಕಲ್ಪ Śmd. 278. 355).

ವೈಕಲ್ಯ vaikalya. (fr. ವಿಕಲ). imperfection, incompleteness, deficiency, defect; a defective or imperfect state of any limb or organ; incompetency, insufficiency; agitation, flurry, perturbation. see Kāvy. III, 3, B, 114; B. 4, 34; My.; ಮನೋ-.

ವೈಕಾರಕ vaikāraka. (fr. ವಿಕಾರ; Sk. ವೈಕಾರಿಕ). a modifier; a blacksmith (ಕಮ್ಮಾರ Mr. 376).

ವೈಕಾಸ vaikāsa. (fr. ವಿಕಾಸ). smiling, laughter (ನಕ್ಕುದು Ct. I, 42).

ವೈಕುಣ್ಠ vaikuṇṭha. *Viṣṇu or Kṛiṣṇa* (ಅರವಿನ್ದಾಕ್ಷ, ವಿಷ್ಣು Nn. 57). 2, *Indra* (ಬಿಡೌಜ, ಇನ್ದ್ರ 57). 3, *the heaven of Viṣṇu.* 4, the way of final emancipation (ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ, ಮುಕ್ತಿಪಥ 57). 5, sign for a metrically short syllable (Ch.). ಕೈಲಾಸದವರು ಬಲ್ಲರು, ವೈಕುಣ್ಠದವರು ಬಲ್ಲರು. — ವೈಕುಣ್ಠಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಕುಣ್ಟಗಿತ್ತಿಯುಪದ್ರ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ವೈಕುಣ್ಠಯಾತ್ರೆ vaikuṇṭha-yātre. going to Vaikuṇṭha; death. ಅನನ್ತಯ್ಯನ ಮಾತ್ರೆ ವೈಕುಣ್ಠಯಾತ್ರೆ (Prv.).

ವೈಕುರ್ವಣ vaikurvaṇa. alteration, change (Abh. P. 16, 48).

ವೈಕೃತ vaikṛita. (fr. ವಿಕೃತಿ). undergoing change, changed; change, modification, alteration; change of mind, aversion, disgust. (R.).

ವೈಖರಿ vaikharī. = ವಯ್ಖರಿ. articulate utterance; the faculty of speech (Sk.; Mhr.). 2, good manner or style (T.; Te.).

ವೈಖಾತಿಕ vaikhātika. known, notorious, famous (Cpr. 8, 105 va.).

ವೈಖಾನಸ vaikhānasa. *a Brāhmaṇa of the third order, a vānaprastha or hermit.* 2, N. of a sect of Vaiṣṇavas (My.).

ವೈಖಾನಸಾಗಮ vaikhānasa-āgama. the laws of the Vaikhānasas (My.).

ವೈಚಕ್ಷಣ್ಯ vaicakṣaṇya. (fr. ವಿಚಕ್ಷಣ). proficiency, skill, cleverness (My.).

ವೈಚಿತ್ರ್ಯ vaicitrya. (fr. ವಿಚಿತ್ರ). variety; variegatedness; manifoldness; surprisingness, surprise, wonderfulness (Cpr 4, 50 va.).

ವೈಜ vaija. Tbh. of ವೈದ್ಯ. relating to medicine, etc. — ವೈಜನಾಥ = ವೈದ್ಯನಾಥ. a form of Śiva (Bp. 52, 29; B. 3, 76). — ವೈಜವೆ. -ಅವೆ. N. (Bp. 52, 20). — ವೈಜವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 52, 5. 21. 28. 29). — ವೈಜಾವಿಪ್ಪಿಕೆ. -ಅವಿಪ್ಪಿಕೆ. N. (Bp. 52, 27). — ವೈಜ. = ವೈಜವ್ವೆ. (Bp. 52, 7).

ವೈಜನನ vaijanana. (fr. ವಿಜನನ). *the last month of pregnancy.*

ವೈಜಯನ್ತ vaijayanta. (fr. ವಿಜಯನ್ತ). the banner of Indra. 2, *a banner or flag in general.* 3, *the palace of Indra.*

ವೈಜಯನ್ತಿ vaijayantī. *a banner, a flag.* 2, the necklace of Viṣṇu (My.). 3, N. of a lexicon and of its author (Mr. 1*b*). ವರವೈಜಯನ್ತಿಯ ನಯಂ (Mr. 4).

ವೈಜಯನ್ತಿಕ vaijayantika. *a flag-bearer.*

ವೈಜಯನ್ತಿಕೆ vaijayantike. *the plant Sesbania aegyptiaca Pers.*

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ vaijñānika. (fr. ವಿಜ್ಞಾನ). *skilful, conversant with, clever.*

ವೈಡೂರಿಯ vaiḍūriya. Tbh. of ವೈಡೂರ್ಯ. (Bh. 2, 13, 25).

ವೈಡೂರ್ಯ vaiḍūrya. = (ವಾಯಜ), ವೈದೂರ್ಯ. a gem of a dark colour, *Lapis lazuli or a kind of turkois* (ಸೌನ್ದರ, ಬಾಲವಾಯಜ Mr. 101).

ವೈಣವ vaiṇava. (fr. ವೇಣು). belonging to a bamboo or reed; *a bamboo-staff*; a staff (ಲಗುಡ, ದಣ್ಡ, etc., ದಡಿ Mr. 442); *bamboo-seed* (ಬಿದಿರಕ್ಕಿ Nr.).

ವೈಣವಿಕ vaiṇavika. *a flute-player, a flutist.*

ವೈಣಿಕ vaiṇika. *a flutist.*

ವೈಣುಕ vaiṇuka. *a bamboo-pike, pointed with iron and used to drive an elephant*; a piper, a flutist.

ವೈತಂಸಿಕ vaitaṁsika. (fr. ವಿತಂಸ). *a seller of the meat of beasts or birds, a butcher* (ಕೌಳಿಕ, ಕಟಿಕ Mr. 379).

ವೈತಣ್ಡಿಕ vaitaṇḍika. (fr. ವಿತಣ್ಡೆ). = ವೈದಣ್ಡಿಕ, q. v. criticism, etc. (Sk. ವೈತಣ್ಡಿಕ, a disputatious or captious person).

ವೈತನಿಕ vaitanika. (fr. ವೇತನ). living on wages; *a hireling; a labourer.*

ವೈತರಣಿ vaitaraṇi. (fr. ವಿತರಣ). a river which must be crossed before entering the infernal regions: *the river of hell.*

ವೈತಾಲಿ vaitāli. N. of a metre (Ch.).

ವೈತಾಲಿಕ vaitālika. *a bard whose duty is to awaken a prince at dawn with music and song.*

ವೈತಾಲಿಕೆ vaitālike. N. of a metre (Ch.).

ವೈದಗ್ಧಿ vaidagdhi. (fr. ವಿದಗ್ಧ). artifice, craft, trick. (R.).

ವೈದಗ್ಧ್ಯ vaidagdhya. (fr. ವಿದಗ್ಧ). cleverness, dexterity, skill, acuteness, wit; cunning, craft (My.).

ವೈದಣ್ಡಿಕ vaidaṇḍika. (fr. ವಿದಣ್ಡ). = ಬೆದಣ್ಡೆ, q. v. (Śmd. II; Kk. 81; Śm. 52), ವೈತಣ್ಡಿಕ.

ವೈದರ್ಭ vaidarbha. (fr. ವಿದರ್ಭ). belonging to the country vidarbha; N. of its sovereign, the father of Damayantī.

ವೈದರ್ಭಮಾರ್ಗ vaidarbha-mārga. a particular style of poetical composition (Kāvy. III, 1, A. 25).

ವೈದರ್ಭಿ vaidarbhi. Damayantī; Rukmiṇī (My.).

ವೈದಿಕ vaidika. (fr. ವೇದ). *relating to the vēdas, derived from or conformable with the vēdas, vēdic, prescribed by the vēdas* (Ch. v. 12); vedic ritual; *a man well versed in the vēdas*; a religious mendicant (My.). ವೈದಿಕ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಬಯ್ದಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲ (Prv.).

ವೈದಿಕಜಾತ vaidika-jāta. sprung from a vaidika (Bp. 60, 52).

ವೈದಿಕಜೀವನ vaidika-jīvana. living as a religious mendicant by begging alms (My.).

ವೈದಿಕಮಾರ್ಗ vaidika-mārga. the rites of vaidikas (My.).

ವೈದಿಕವೃತ್ತಿ vaidika-vṛitti. = ವೈದಿಕಜೀವನ. (My.).

ವೈದೀಕ vaidīka. Tbh. of ವೈದಿಕ. (My.; Te.). 2, the day of performing a śrāddha (My.).

ವೈದುಷ್ಯ vaiduṣya. (fr. ವಿದ್ವಸ್). wisdom, learning, sapience (J. 2, 18).

ವೈದೂರ್ಯ vaidūrya. = ವೈಡೂರ್ಯ. *the lapis lazuli or a kind of turkois.*

ವೈದೇಹ vaidēha. (fr. ವಿದೇಹ). the king of Vidēha, father of Sītā. 2, a dweller in Vidēha. 3, *a trader, a merchant.*

ವೈದೇಹಕ vaidēhaka. *a trader, a merchant.* 2, *the son of a Vaiśya father and Brāhmaṇa mother.*

ವೈದೇಹಿ vaidēhi. Sītā (J. 18, 33. 36; 19, 1. 38. 43). 2, *long pepper, Piper longum.*

ವೈದ್ಯ vaidya. (fr. ವೇದ). = ಬೆಜ್ಜ 1, ಬೆಜ್ಜು, ವೈಜ. vēdic. 2, relating to medicine, medical, medicinal. 3, a learned man, a Paṇḍit; a follower of the vēdas, one well versed in them. 4, *a medical man, a doctor, a physician* (ಅಮೃತಕರ Nn. 35). 5, the business of a physician, medical practice, medical treatment (My.). 6, a medicine (ಪುಷ್ಕರ, ಭೇಷಜ Nn. 27). ವೈದ್ಯನಿಗೆ ಅಯ್ದು ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅಯ್ಯುವದು (death) ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಪುಣ್ಯವನ್ತ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇ ರೋಗ. — ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದ ದೊರೆತನವೂ ರೋಗವಿಲ್ಲದ ವೈದ್ಯನೂ ಒನ್ದೇ. — ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದೇ ಹಾಲು, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಹಾಲು. — ಮಡಿಯೊಳಗಿನ ಹುಣ್ಣು, ಮಾವನ ವರ ವೈದ್ಯ (Prv.). see Bp. 46, 23; 59, 29. — ವೈದ್ಯಕೆಲಸ. the business of a physician (My.).

ವೈದ್ಯತನ vaidyatana. medical science; the business of a physician (B. 3, 109; 4, 220; 5, 210).

ವೈದ್ಯನಾಥ vaidya-nātha. Śiva (My.). 2, N. of a poet.

ವೈದ್ಯನಾಥೀಯ vaidyanāthīya. a treatise on ethics by the poet Vaidyanātha (My.).

ವೈದ್ಯಭಾಗ vaidya-bhāga. a portion of the medicine sold and administered by a doctor, forming a part of his fee (My.). 2, a part of a book that treats on medicine (My.).

ವೈದ್ಯಮಾತೃ vaidya-mātṛi. the mother of a physician. 2, *the plant Gendarussa vulgaris* Nees. (Justicia gendarussa Lin.).

ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ vaidya-śāstra. a work on medicine; the science of medicine (My.).

ವೈಧವ್ಯ vaidhavya. (fr. ವಿಧವಾ). widowhood. see ಮೋಚು.

ವೈಧಾತ್ರ vaidhātra. (fr. ವಿಧಾತೃ). *Sanatkumāra, the son of Brahmā.*

ವೈಧೃತಿ vaidhṛiti. (fr. ವಿಧೃತ). N. of a particular position of the sun and moon (yōga) that is considered a malignant aspect (My.).

ವೈಧೇಯ vaidhēya. (fr. ವಿಧೇಯ). *foolish, ignorant.*

ವೈನತೇಯ vainatēya. (fr. ವಿನತಾ). *Garuḍa, the son of Vinatā.*

ವೈನಯಿಕ vainayika. (fr. ವಿನಯ). relating to moral conduct or discipline. 2, *a chariot employed in military exercises* (ಶ್ರಮದ ರಥ Hla.).

ವೈನೀತಕ vainītaka. (fr. ವಿನೀತ). *an indirect means of conveyance,* as a porter carrying a dooly, a palanquin-bearer, a horse dragging a carriage, etc.

ವೈಪರೀತ್ಯ vaiparītya. (fr. ವಿಪರೀತ). *contrariety, adverseness, reverse.*

ವೈಭವ vaibhava. (fr. ವಿಭವ). power, greatness, grandeur, glory, magnificence and splendour of state, wealth (Cpr. 4, 89; Bp. 50, 16; 58, 14; J. 2, 52; 33, 19; Bh. 1, 8, 59; B. 5, 42. 212; My.).

ವೈಭಾಗ vaibhāga. (fr. ವಿಭಾಗ). the share or portion of an inheritance, or partition of inheritance (ವಿಭಾಗ, ದಾಯ Nn. 142).

ವೈಭಾವೆ vaibhāve. (fr. ವಿಭಾವ). a female gifted with discrimination. see ಕಟ್ಟು-, s. ಕಟ್ಟು 1.

ವೈಭೋಗ vaibhōga. Tbh. of ವೈಭವ. (My.).

ವೈಮನಸು vaimanasu. Tbh. of ವೈಮನಸ್ಯ. = ವೈಮನಸ್ಯ No. 2. (S. Mhr.).

ವೈಮನಸ್ಯ vaimanasya. (fr. ವಿಮನಸ್). great sadness or sorrow, distractedness (J. 4, 47; 15, 26; My.). 2, hostility of feeling towards (Mhr.).

ವೈಮಲ್ಯ vaimalya. (fr. ವಿಮಲ). spotlessness, cleanliness, purity (ವಿಮಲ Ct. II, 114).

ವೈಮಾತ್ರೇಯ vaimātrēya. (fr. ವಿಮಾತೃ). *a step-mother's son.*

ವೈಮಾನಿಕ vaimānika. (fr. ವಿಮಾನ). a deity (Bh. 8, 25, 19); [an air pilot].

ವೈಮೇಯ vaimēya. = ವಿಮಯ. *barter, exchange.*

ವೈಯಾಕರಣ vaiyākaraṇa. (fr. ವ್ಯಾಕರಣ). grammatical; a grammarian (Śmd. 173 Cm.; 221. 272).

ವೈಯಾಕರಣಿ vaiyākaraṇi. a female grammarian (Sk.). 2, a grammarian (Mhr.; My.).

ವೈಯಾಘ್ರ vaiyāghra. (fr. ವ್ಯಾಘ್ರ). belonging to a tiger; consisting of a tiger's skin; *covered with a tiger's skin;* a tiger's skin.

ವೈಯಾತ್ಯ vaiyātya. (fr. ವಿಯಾತ). immodesty, boldness, impudence. (R.).

ವೈಯಾರ vaiyāra. = ವಯ್ಯಾರ. showiness. (My.).

ವೈಯಾಸಿಕ vaiyāsika. (fr. ವ್ಯಾಸ). composed by Vyāsa (My.).

ವೈರ vaira. (fr. ವೀರ). = ಬೇರ 1, ವಯಿರ 1. heroism. 2, *enmity, malice, spite, hatred* (ಆಱಿಡಿ Śm. 95). 3, an enemy (ಪ್ರಧ್ವಂಸ, ರಿಪು Nn. 25). ವೈರವಿದ್ದವನಿನ್ದ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.).

ವೈರಂಗಿಕ vairaṅgika. (fr. ವಿರಂಗ). *a passionless man, an ascetic* (see ವಿರಕ್ತ).

ವೈರತನ vairatana. = ವೈರತ್ವ. (My.; Cb. 62).

ವೈರತ್ವ vairatva. enmity, hostility, hatred (My.; Sk. ವೈರಿತ್ವ). see Prv. s. ವೈರಾಗ್ಯ.

ವೈರನಿರ್ಯಾತನ vaira-niryātana. *revenge, retaliation.*

ವೈರಮ್ಭಣ vairambhaṇa. (fr. ವಿರಮ್ಭಣ). one of the vital airs (ತಿರಿಗಿಸುವ ಗಾಳಿ Mr. 52).

ವೈರವಶ vaira-vaśa. enemy or hatred-controlled: control over hostile feelings, calmness (ನಿರ್ವಾಣ, ವೈರದ ಶಮ Nn. 19, o. r. ವೈರದ ಸಮ).

ವೈರಶುದ್ಧಿ vaira-śuddhi. the removal or wiping out of a grudge: *revenge, retaliation.*

ವೈರಸ್ಯ vairasya. (fr. ವಿರಸ). juicelessness, etc. 2, pain (Cpr. 3, 76 va.).

ವೈರಾಗಿ vairāgi. (fr. ವಿರಾಗ). = ಬೈರಾಗಿ. one who has subdued all worldly desires, an ascetic or devotee (ವಿರಕ್ತ Mr. 236). 2, a class of religious mendicants.

ವೈರಾಗ್ಯ vairāgya. freedom from passion, absence of all worldly desires and appetites, renunciation of all sensuous delight (ಮೋಚ, ವಿರಾಗ Nn. 20; ಅಕ್ಷ, ವಿರಾಗ 37; ಭಗ, ವಿರಾಗ 52; Cpr. 9, 39; Bp. 48, 27). ವೈರಾಗ್ಯವುಳ್ಳವನಾದರೂ ವೈರತ್ವ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವೈರಿ vairi. = ವಯಿರಿ. *an enemy* (ಹಗೆ Nn. 39).

ವೈರಿದ್ರುಮ vairi-druma. enemies looked upon as a tree (J. 2, 41).

ವೈರಿಪದ vairi-pada. an improper word (Bp. 1, 18).

ವೈರೋಚನ vairōcana. (fr. ವಿರೋಚನ). Bali, the son of Virōcana.

ವೈರೋಚನನಿಕೇತನ vairōcana-nikētana. abode of Bali: *pātāla, the infernal regions.*

***ವೈಲ vaila.** a kind of air. ವೈಲ, ವೈರಮ್ಭಣ, ಮುಖಪ್ರಭಂಜನ, ಅನ್ತರ್ವಹವಾಯು. Cv. 1314.

ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ vailakṣaṇya. (fr. ವಿಲಕ್ಷಣ). contrariety, difference (B. 4, 14), disparity. 2, novelty; strangeness, oddness (Si. 230; My.; Mhr.).

ವೈವಧಿಕ vaivadhika. (fr. ವಿವಧ). *a chandler, a peddler, a vender of grain, oil, ghee, etc.*

ವೈವರ್ಣ್ಯ vaivarṇya. (fr. ವಿವರ್ಣ). change of colour or complexion; one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17). 2, deviation or secession from caste, etc. 3, heterogeneity.

ವೈವರ್ತ vaivarta. (fr. ವಿವರ್ತ). revolution, change or modification of existence. see ಬ್ರಹ್ಮ- in ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣ.

ವೈವಸ್ವತ vaivasvata. (fr. ವಿವಸ್ವತ್). *Vivasvat's son Yama.* 2, Yama's brother, the Manu of the present period. 3, Śani. 4, the seventh or present period or manvantara.

ವೈವಾದ vaivāda. difference (ಭಿನ್ನ Bhn. 8, o. r. ವೈವಾವ).

ವೈವಾಹ vaivāha. (fr. ವಿವಾಹ). = ವೈವಾಹಿಕ. relating to marriage; marriage (J. 10, 23; 30, 33). ವೈವಾಹಮಾದ ಅಂಗನಾತತಿ (ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು Nn. 136).

ವೈವಾಹಿಕ vaivāhika. = ವೈವಾಹ. (Sk.).

ವೈಶದ್ಯ vaiśadya. (fr. ವಿಶದ). whiteness; cleanness, purity, clearness (Rśv. 1, 1).

ವೈಶಮ್ಪಾಯನ vaiśampāyana. N. of a sage, who was also the narrator of the Mahābhārata to Janamējaya. 2, N. of the author of a law-book. 3, Vyāsa (ಸತ್ಯವತಿಜ, ಪರಾಶರ, ವ್ಯಾಸ Mr. 257, one MS., against the metre, ಸತ್ಯವಾದಿ).

ವೈಶಸ vaiśasa. (fr. ವಿಶಸ). striking, killing, slaughter. 2, distress, pain, anguish; hindrance, impediment.

ವೈಶಸನ vaiśasana. (fr. ವಿಶಸನ). = ಬಿಸಸನ, ವೈಶಸ.

ವೈಶಾಖ vaiśākha. (fr. ವಿಶಾಖಾ). = ಬೇಸಗೆ, ವೈಸಾಗೆ. *the second month of the year* (April-May; B. 5, 307. 308). 2, *a churning-stick.* 3, a particular attitude in shooting (standing with the feet a span apart). 4, relating to Kārttikēya (Cpr. 4, 42 va.). ವೈಶಾಖಮಾಸ ಬನ್ದರೂ ವೈಶ್ಕರ ಉಪದ್ರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ವೈಶಿಕ vaiśika. (fr. ವೇಶ್ಯಾ). = ಭೀಸಜ No. 2, ವೈಸಿಕ. a kind of nāyaka or lover in erotic poetry, one who associates with courtezans. 2, the allurements of harlots, the arts of courtezans (Sk.); deluding, deceiving, seduction (ಆಕರ್ಷ, ಮೋಹನ Nn. 134).

ವೈಶೇಷಿಕ vaiśēṣika. (fr. ವಿಶೇಷ). characteristic. 2, a follower of the vaiśēsika doctrine. 3, one of the divisions of the nyāya school of philosophy founded by Kaṇāda, propounding the doctrine of particularity or individual essence, *i. e.* maintaining the eternally distinct nature of the nine substances: air, fire, water, earth, mind, ether, time, space, and soul, of which the first five are held to be atomic (Bp. 15, 12; 53, 8).

ವೈಶ್ಯ vaiśya. (fr. ವಿಶ್). *a man of the third caste whose business is agriculture and trade* (ಪಸುಬೆವಳ Kr. 34; Śm. 67). see Prv. s. ವೈಶಾಖ.

ವೈಶ್ಯಕಾನ್ತೆ vaiśya-kānte. = ವೈಶ್ಯೆ. (Cpr. 3, 76 va.).

ವೈಶ್ಯೆ vaiśye. *a woman of the Vaiśya caste.*

ವೈಶ್ರವಣ vaiśravaṇa. (fr. ವಿಶ್ರವಸ್). *Kubēra.*

ವೈಶ್ವದೇವ vaiśvadēva. (fr. ವಿಶ್ವದೇವ). an offering or sacrifice to the vaiśvadēvas; a daily offering to all deities (that is given to the dog kept in the house, My.).

ವೈಶ್ವದೇವಿ vaiśvadēvi. the eighth day of the second half of the month māgha. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ವೈಶ್ವಾನರ vaiśvānara. (fr. ವಿಶ್ವಾನರ). *Agni, fire.* 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ವೈಷಮ್ಯ vaiṣamya. (fr. ವಿಷಮ). inequality, unevenness, oddness. 2, calamity, misery, distress (ವಿಷಮು Ct. II, 116). 3, injustice. 4, solitariness, singleness.

ವೈಷಯ vaiṣaya. (fr. ವಿಷಯ). relating to a viṣaya; a viṣaya (ವಿಷಯ Ct. II, 116).

ವೈಷಯಿಕ vaiṣayika. relating to an object; having for an object; being the aim or object of an action when it is observed by the senses (Śmd. 155); sensual; carnal.

ವೈಷಸಮ್ಯ vaiṣasamya. = ವೈಷಮ್ಯ? (ಬಿಸಸನ Ct. II, 115).

ವೈಷ್ಣವ vaiṣṇava. (fr. ವಿಷ್ಣು). relating or belonging to Viṣṇu; a worshipper or follower of Viṣṇu (Bp. 53, 10; J. 12, 1; 23, 63; 24, 56). ವೈಷ್ಣವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಂಗಾರವೇ ಬಂಗಾರ, ಸ್ಮಾರ್ತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗನ್ಧವೇ ಚನ್ದ. — ಸ್ಮಾರ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಹೆಚ್ಚು. — ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಭಕ್ಷ, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಕಕ್ಷ, ನಾರಾಯಣ ಅನ್ನವಗೆ ಮೋಕ್ಷ (Prvs.).

ವೈಷ್ಣವಪುರಾಣ vaiṣṇava-purāṇa. a purāṇa of the Vaiṣṇavas (Bp. 46, 76).

ವೈಷ್ಣವಿ vaiṣṇavi. the personified śakti of Viṣṇu (see ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ).

ವೈಸಾಗ vaisāga. Tbh. of ವೈಶಾಖ. the second month of the lunar year. (Śmd. 340).

ವೈಸಾರಿಣ vaisāriṇa. (fr. ವಿಸಾರಿ). *a fish.*

ವೈಸಿಕ vaisika. Tbh. of ವೈಶಿಕ. deceit, fraud, falsity, hypocrisy, false and crafty practice (ದೊಳ್ಳಾಸ Śs.; ಡೊಳ್ಳಾಸ Ct. II, 20; ಕಪಟಕೃತ್ಯ Bhn. 9; Bp. 20, 20; 24, 54; 37, 10; 40, 51. 60; 51, 21; Bh. 8, 26, 29; Rām. 5, 8, 72).

ವೈಹಾಯಸ vaihāyasa. (ವಿಹಾಯಸ್). being in the air, aerial (Cpr. 6, 16 va.).

ವೈಹಾಯಸಮಾರ್ಗ vaihāyasa-mārga. the atmosphere, the air, the sky (Cpr. 5, 22 va.).

ವೈಹಾಸಿಕ vaihāsika. (fr. ವಿಹಾಸ). *a comic actor, a jester, a buffoon.*

ವೈಹಾಳಿ vaihāḷi. Tbh. of ವಾಹ್ಯಾಳಿ. a row of horses, etc. (Śmd. 361, o. r. ವೈಹ್ಯಾಳಿ; Cpr. 3, 51 va.; Rśv. 13, 25; 13, 82 va.; Bh. 5, 3, 65).

ವೈಹ್ಯಾಳಿ vaihyāḷi. = ವೈಹಾಳಿ, q. v.

ವೊ vo. for Kannaḍa words with this initial see ಒ.

ವೊಡೆ voḍe. = ವಡೆ, q. v. (ವಟಕ Nr.; C.; V. 14, 80). a cake made of pulse. ದಧಿಯಾಮ್ರುದುಗ್ಧಾದಿಯಲ್ಲಿ ವೊಡೆಗಳಂ ಕಲಸಲ್ ಅದು ಕರಮ್ಮಿಕಂ (Mr. 219).

ವೊತ್ತ votta. = ವತ್ತ. turning round. see ಚಲ್ಲ-.

ವೊನ್ದಿಸು vondisu. Tbh. of ವನ್ದಿಸು. to salute respectfully. (Bp. 35, 8; 37, 63; 39, 7. 37; 47, 24; 57, 61).

ವೊಲ್ vol. = ಒಲ್ 2, etc. likeness, etc.; like, as, similar to; as if; so that (ವೋಲ್, ಅನ್ತೆ, ಅನ್ತೆ ವೋಲ್, ಪೋಲಿಸುವ ಎಡೆ Śmd. 73. 250; ಹಾಗೆ 75 Cm.; ಅನ್ತೆ, ತೋಡು, ಪಡಿ, ಸಾಮ್ಯ Ct. I, 88; ವೋಲ್, etc., ಸಾಮ್ಯ II, 32; ಅನ್ತೆವೋಲ್, ಅನ್ತಿರೆ, ಪೋಲಿಪ ಅರ್ಥ Śm. 55). [ನಗದ ಗುಹಾಧ್ವನಿಯ ವೊಲ್ Kr. 1, 14.; Pb. 1, 77; Ap. 1, 16]. ಫಣಿಯ ವೊಲ್ (Śmd. 28). ಗಿರ್ಗಟದ ದಸಿವೊಲ್ (75). ಕಮ್ಮಬಿವೊಲ್ (91). ಸರ್ವವಿದ್ಯೆ ಸಂಜನಿಪ ವೊಲ್ (Rśv. 4, 76). ಘನನಿನದಕ್ಕದರ್ಗಳಮ್ ಎಸಿಪ್ಪ ವೊಲ್ (5, 116). ಕೋಡುಗಲ್ಲಂ ಪತ್ತುವ ವೊಲ್ (J. 2, 65). ತನ್ನ ವೊಲ್ (17, 2). ಎನ್ನಿನ ವೊಲ್ (26, 26). ಮನ್ತ್ರಭಿನ್ನಮ್ ಆಗದ ವೊಲ್ (29, 27). see Bp. 21, 42; 37, 54; 51, 32. 33; Rśv. 2, 39. 41.

ವೊಲು volu. = ವೊಲ್, etc. (Bp. 56, 47).

ವೊಸಿ vosi. = ವಸಿ 2. (My.) a little (colloq.).

ವೊಸ್ತು vŏstu. Tbh. of ವಸ್ತು. (Bp. 61, 84). a real substance.

ವೊಳಿಗೆ voḷige. = ವಳಿಗೆ, etc. a round lump of food. (ಜೇವಣ, ಕಬಳ, ತುತ್ತು Ss.).

ವೊಳೆ voḷe. = ವಳೆ, etc. a bracelet. see Śm. s. ವಳೆ and Kk. s. ವಳೆಯು.

ವೋ vō. for Kannaḍa words with this initial see ಓ.

ವೋಗ್ಯ vōgya. Tbh. of ಯೋಗ್ಯ. fit. (S. Mhr.). (colloq.).

ವೋಟೆ vōṭe. (= ಪೋಟೆ). *a female servant.*

ವೋಢವ್ಯ vōḍhavya. to be borne or carried; able to be borne, etc. (R.).

ವೋಢೃ vōḍhṛi. one who carries or bears or draws; *a bearer, a porter;* a leader; a draught horse; a bull; a bridegroom.

ವೋಪದೇವ vōpa-dēva. N. of a grammarian (of about the latter half of the 13th century; see s. oo).

ವೋಮ vōma. = ಓಮ, etc. bishop's weed. [Tu.].

ವೋಲ್ vōl. = ವೊಲ್, etc. (ಅನ್ತೆ, ಅನ್ತೆವೋಲ್, ಪೊಲ್, ಪೋಲಿಸುವ ಎಡೆ Śmd. 250; ಉಪಮೆ 251; ಅನ್ತಿರೆ, ಅನ್ತೆ, ಅನ್ತೆವೋಲ್, ಉಪಮಾನಾರ್ಥ 397; ಪೋಲಿಸುವ ಅರ್ಥ 397 Cm.; ಪೊಲ್, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 32; Kk. 63; Śm. 55; ಹಾಗೆ Śmd. 7 Cm.; 19 Cm.; ಹಾಂಗೆ 148 Cm.). [ರಸಭಾವದ ಪೆರ್ಚಿಂ ಪುಣ್ಯವನಿತೆವೋಲ್ Ap. 1, 17]. ವೋಲೆಯೊಳ್ ಪ್ರಸ್ತಮುಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. 250). ಜಲನಿಧಿಯ ವೋಲ್ (251). ಇನ್ದ್ರಮ್ವೋಲ್ (251). ಮಳಲ ಬೆಣ್ಣೆಯಂ ಮಾಡಿದ ವೋಲ್ (Śmd. II). ಅಚ್ಚಮುತ್ತಿನ ಪೊಸ ಪಚ್ಚೆಯಂ ತಳೆದ ವೋಲ್ (Cpr. 7, 41). ಲೋಕಂ ಲಾಲಿಸುವ ವೋಲ್ (Bp. 1, 20). see Cpr. 4, 43; Rśv. 2, 48; Bh. 1, 8, 53; J. 4, 19.

ವೋಲ vōla. = ಬಾಳ 2, ಬೋಲ, ಬೋಟಿ, ಬೋಟು. *gum-myrrh.*

ವೋಳಿ vōḷi. a number of flags (ಧ್ವಜಾನೀಕ, ಪತಾಕೆಯ ಸಮೂಹ Nn. 153, o. r. ಓಳಿ). 2, an ear (ಕರ್ಣ, ಕಿವಿಗಳು 153). 3, a creeper, a plant (ಲತೆ, ಲತೆಗಳು 153). 4, cloth (ಅಮ್ಬರ, ವಸ್ತ್ರ 153). 5, a wicked man (ಅಧಮನರ, ಅಧಮಮನುಷ್ಯ 153; *cf.* ಪೋಲಿ?). [6, = ಓಳಿ. multitude ಎಲ್ಲಾ ವೋಳಿಯುಮಟಿಸಿಯಟಿಸಿಯರಸನಂ ಕಾಣದೆ Vr. 181, 7].

ವೌಷಟ್ vauṣaṭ. = ವಷಟ್. *an exclamation used on offering an oblation to the gods or manes with fire.*

ವ್ಯಂಸಕ vi-aṁsaka. dividing asunder, etc.; *deceitful, a rogue, a cheat, a juggler.* see ಜಲಿಕ.

ವ್ಯಕ್ತ vi-akta. = ವೆಕ್ತ. caused to appear, manifested, developed, manifest, apparent, evident, clear (ವಿಕಾಶ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ ಬಹಸ್ಥಾಡು Nn. 115); specifically known or understood; specified, distinguished; specific, individual; *wise, learned.* see ಪ್ರ-. — ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸು. to make clear, to manifest, to show (B. 4, 49; My.).

ವ್ಯಕ್ತತರ vyakta-tara. uncommonly or very evident or plain (Ch. v. 228).

ವ್ಯಕ್ತಿ vi-akti. visible appearance or manifestation, making clear or evident, clearness, distinctness, discernibility, discrimination (Kāvy. III, B, 130; ನೆಟ್ಟನೆ Ct. II, 87); indication. 2, specific appearance or variation, individuality (B. 5, 279; ಪೃಥಗಾತ್ಮತೆ G.). 3, *a person, an individual* (opposed to jāti). 4, a real being, an entity (Mhr.). 5, a harlot (My.). see ಅರ್ಥ-, ಸ್ಥಾನ-.

ವ್ಯಗ್ರ vi-agra. = ಬ್ಯಗ್ರ. *distracted, bewildered, perplexed, agitated, alarmed, disquieted.* 2, *zealous, eagerly engaged in, occupied, zealously occupied.*

ವ್ಯಗ್ರತೆ vyagrate. perplexedness, perplexity, confusion (ಕ್ಷೋಭೆ Cb.); zealous occupation, zeal; immoderate zeal (Rśv. 13, 8. 9).

ವ್ಯಂಗ vi-aṅga. limbless; *deformed, mutilated, crippled;* deficient, unentire, as an article (Mhr.).

ವ್ಯಂಗತ್ವ vyaṅgatva. deformedness, crippled state. ಅವಯವ ವ್ಯಂಗತ್ವ (ವೈಕಲ್ಯ Cb.).

ವ್ಯಂಗ್ಯ vi-aṅgya. = ಯೆಂಗಿ, ವೆಂಗ್ಯ. to be indicated correctly (see ವ್ಯಕ್ತ); to be intimated by sarcastic allusions or insinuations (adj.); allusive language or insinuation, sarcasm, covert expression of suspicion or contempt, etc.; deformedness, crookedness, perversity, impropriety (My.; Te.).

ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥ vyaṅgya-artha. a covert meaning; a crooked, improper meaning (My.).

ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿ vyaṅgya-ukti. covert language, sarcastic insinuation; a crooked or an improper speech (My.).

ವ್ಯಜನ vi-ajana. = ಬಿಂಕಣ, ಬಿಂಕಣೆ, ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ, etc. *a fan* (ಬೀಸಣಿಗೆ Nn. 166).

ವ್ಯಂಜಕ vi-añjaka. making clear, manifesting, indicating; *external indication of passion or feeling,* gesture, dramatic action.

ವ್ಯಂಜನ vi-añjana. = ಬೆಂಜನ, ವೆಂಜನ. the act of making clear, marking, indicating. 2, a consonant (Śmd. 19. 21. 59. 82. 133. 192. 214. 215. 217. 223; Kāvy. I, 1a, 7-9. 28. 29; Ch.). 3, *a mark, a spot, a sign, a token.* 4, a sign of puberty: *the beard* (see ಮೀಸೆ). 5, *a mark of sex or gender, a privy part* (male or female). 6, *seasoning, condiment, sauce* (ಹಾಲೋಗರದ ಪಾಯಸ Mr. 215). 7, = ವ್ಯಜನ, *a fan.* 8, = ವ್ಯಂಜನೆ.

ವ್ಯಂಜನಸನ್ಧಿ vyañjana-sandhi. the junction of consonants (in grammar, My.).

ವ್ಯಂಜನಾಂಗ vyañjana-aṅga. having the body, form or character of a consonant (Śmd. 20)

ವ್ಯಂಜನಾನ್ತ vyañjana-anta. ending in a consonant; a word with a final consonant (Śmd. 58. 105. 133. 138. 152. 260).

ವ್ಯಂಜನೆ vi-añjane. figurative expression or insinuation; irony, sarcasm; suggestion. (R.).

ವ್ಯಂಜಿಸು vi-añjisu. to cause to appear, to manifest. see ಅಭಿ-.

ವ್ಯಡಮ್ಬಕ vyaḍambaka. *the castor-oil plant, Ricinus communis* (= ಏರಣ್ಡ).

ವ್ಯಡಮ್ಬನ vyaḍambana. = ವ್ಯಡಮ್ಬಕ. (Sk.).

ವ್ಯಡಮ್ಬರ vyaḍambara. = ವ್ಯಡಮ್ಬನ. (Sk.; see ಅವುಡಲ).

ವ್ಯತಿ vi-ati. different (ಪೃಥಕ್, ವಿನಾ, ಅನ್ತರ, ಬೇಱು ನುಡಿವೆಡೆ Mr. 534).

ವ್ಯತಿಕರ vi-ati-kara. acting reciprocally, reciprocal; reciprocal action, mutual relation; obstruction, hindrance; reverse, misfortune, calamity (Cpr. 5, 130; Abh. P. 15, 69 va.). 2, scattering in different directions; mixing or blending together, mixture.

ವ್ಯತಿಕರಣ vi-ati-karaṇa. mixing or blending together, mixture (Kāvy. IV, 2, 54).

ವ್ಯತಿಕೀರ್ಣ vi-ati-kīrṇa. scattered about in different directions; mixed together (Kāvy. II, 2, B, 4).

ವ್ಯತಿಕ್ರಮ vi-ati-krama. passing over or beyond, transgressing; violating, disregard; inverted order, reverse, contrariety,

opposition, the contrary of anything: crime, sin: adversity, misfortune (My.).

ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ vi-ati-rikta. reaching beyond, surpassing, excessive immoderate; separate, different from, distinct from; wanting, void of; excepted; without, except; withdrawn, withheld (My.).

ವ್ಯತಿರಿಕ್ತತೆ vyatiriktate. the state of being withdrawn or absent (Cpr. 5, 13).

ವ್ಯತಿರೇಕ vi-ati-rēka. = ಬತಿರೇಕ, ವತಿರೇಕ. reaching or passing, beyond, excelling, excellence; separation from, difference, distinction, separateness; *exception, exclusion;* contrariety, contrast, dissimilitude; a particular figure in poetry, one of the vāstavas: the contrasting of things compared in some respects with each other [Kr. 3, 38. 39]; (Kāvy. III, 3, B, 3. 38-47); negative inference.

ವ್ಯತಿಹಾರ vi-ati-hāra. taking or receiving mutually; barter, exchange; reciprocity; the composition of words seen *e. g.* in ಖಡ್ಗಾಖಡ್ಗಿ, ಮುಖಾಮುಖಿ (My.).

ವ್ಯತೀತ vi-ati-ita. passed away, passed by, passed over, gone (My.).

ವ್ಯತೀಪಾತ vi-atipāta. falling entirely away; deviation from right, excessive sin, great or portentous calamity; any portent or prodigy indicating or occasioning calamity, as a comet, an earthquake, etc.; one of the astronomical yōgas; a malignant aspect of the sun and moon (My.).

ವ್ಯತ್ಯಯ vi-ati-aya. going away or in a different direction, *contrariety, opposition to the usual rule, irregularity; reverse;* inverted or reverse order; transposition, inter-change (Śmd.ಸೂ. 261; Cpr. 7, 96).

ವ್ಯತ್ಯಸ್ತ vi-ati-asta. thrown or placed in an inverted position, reversed, inverted; contrary (Cpr. 7, 151; My.).

ವ್ಯತ್ಯಾಸ vi-ati-āsa. = ವೆತ್ಯಾಸ. *inverted position, inverted or reverse order; contrariety, oppositeness, opposition, variation;* difference (My.).

ವ್ಯಥಕ vyathaka. *inflicting pain, painful.*

ವ್ಯಥನ vyathana. the being agitated or afflicted; suffering pain, being sorrowful; giving pain. see ನಿರ್-; ನೋ.

ವ್ಯಥಿತ vyathita. agitated, disquieted, pained; distressed, afflicted; troubled (My.).

ವ್ಯಥಿಸು vyathisu. to be afflicted, to be sorrowful or unhappy (J. 7, 39; 13, 21).

ವ್ಯಥೆ vyathe. = ಬೆತೆ, ಬೆದೆ, ವೆತೆ. disquietude, perturbation, agitation; *pain, affliction, agony;* sorrow, unhappiness; distress; anguish, ache; alarm, fear.

ವ್ಯಧ vyadha. *piercing, perforating, boring.*

ವ್ಯಧ್ವ vi-adhva. *a bad road;* a wrong road.

ವ್ಯನ್ತರ vi-antara. = ಬೆನ್ತರ. a kind of supernatural being (piśāca, bhūta, etc.).

ವ್ಯಪದೇಶ vi-apadēśa. information, apprising, notice, hint; designation by name or appellation; a name, an appellation; *fraud, craft, deceit, pretext, shame, stratagem, device;* one of the upames (Kāvy. III, 3, B, 61. 108 seq.).

ವ್ಯಪಸರ್ಗ vi-apa-sarga. letting go; dismissing, relinquishing, abandoning (Kāvy. III, 3, B, 62).

ವ್ಯಪಾಕೃತ vi-apākrita. perfectly taken away or removed (Cpr. 9, 20).

ವ್ಯಪಾಯ vi-apāya. going away, departure (Cpr. 3, 77 va.). 2, an obstacle, an impediment (ಅನ್ತರಾಯ, ವಿಘ್ನ Mr. 252).

ವ್ಯಪೇತ vi-apa-ita. gone apart, severed, separated; gone away, passed away, departed; opposed to, contrary. (see ಅ-.).

ವ್ಯಪೇತಾವ್ಯಪೇತಯಮಕ vyapēta-avyapēta-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ವ್ಯಭಿಚರಿಸು vi-abhi-carisu. to go astray: to commit adultery (My.; Te.).

ವ್ಯಭಿಚಾರ vi-abhi-cāra. going or departing from, going away; wandering away, going astray; following improper courses, profligacy; adultery (My.); erroneous or fallacious reasoning; irregularity, anomaly. — ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡು. to commit adultery (used of males and females, My.). ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಅಭಿಚಾರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ವ್ಯಭಿಚಾರಸ್ತ್ರೀ. an adulteress (My.; ಕರ್ಪಣ G.). — ವ್ಯಭಿಚಾರಸ್ತ್ರೀಯಳು. = ವ್ಯಭಿಚಾರಸ್ತ್ರೀ. (G. 37. 60. 276. 327).

ವ್ಯಭಿಚಾರಿ vi-abhi-cāri. going away; going astray, deviating from; doing what is improper; profligate; an adulterer, an adulteress (My.; ಅನುಕ, ಕಮನ, ಕಾಮಾನ್ಧ G.); — untrue, false; irregular, anomalous.

ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವ vyabhicāri-bhāva. (= ಸಂಚಾರಿಭಾವ). a transitory feeling or state (of the mind or body described in poetical compositions, Si. 67).

ವ್ಯಯ vyaya. (vi-aya). = ಬಿಯ್ಯ, ಬೀಯ, ವೆಚ್ಚ, ವ್ರಯ. going, moving; disappearance, loss; perishing, decay, destruction, decline, misfortune. 2, *spending, expenditure, expense, outlay, disbursement;* squandering, waste. 3, the twentieth year of the cycle of sixty (My.).

ವ್ಯರ್ಥ vi-artha. = ಎರ್ತ, ಯರ್ತ, ವೆರ್ತ. *useless, unprofitable, fruitless, ineffectual, vain;* unmeaning; uselessness, etc.; one of the vākyadōṣas (Kāvy. II, 2, B, 3. 13-15). ವ್ಯರ್ಥದ ಆಲಾಪ (ಜಬುಜು Kk. 79). ವ್ಯರ್ಥವಾದದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪಟ್ಟಾರೇ? — ವಾಸಿಯಾಗದ ರೋಗಕ್ಕೆ ರಾಸಿ ಮದ್ದು ಮಾಡಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ (Prvs.). see Prv. s. ಸಮಯ. — ವ್ಯರ್ಥಂ ಮಾಡು. to make useless, etc. (Cpr. 4, 18 va.).

ವ್ಯರ್ಥಕ vi-arthaka. = ವ್ಯರ್ಥ. *useless, etc.*

ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ vyartha-ālāpa. useless conversation, speech, etc. (ಜೀಜುಮ್ಮು Śs.).

ವ್ಯಲೀಕ vi-alīka. = ವ್ಯಾಲಿಕ. disagreeable, painful, offensive; improper or unfit to be done; false; any cause of pain or uneasiness or disagreeableness; *pain, suffering, grief;* any improper act; contrariety; *cheating, tricking; falsehood.*

ವ್ಯವಕಲನ vi-ava-kalana. subtraction, deduction (My.).

ವ್ಯವಚ್ಛೇದ vi-avacchēda. cutting off or in pieces; dividing, separating; discrimination; a division, a section, etc.; *letting fly an arrow, shooting.*

ವ್ಯವಧಾನ vi-avadhāna. = ವೆವಧಾನ. the act of placing apart or between, intervening, intervention, interposition, separation, break, gap, temporary stoppage; anything which intervenes or screens; a screen, a partition, an intervening object; *intervening space, interval, space;* an obstruction; the state of being covered or concealed; *covering, concealment;* pretext (ಅಪವಾರಣ Hlā.; ಶಿರೋಧಾನ, ಅಪವಾರಣ, ತಿಪ Mr. 435); disappearance; leisure (My.). ಸವಧಾನ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲ. (Prv.). see ಕಿಟ್.

ವ್ಯವಧೆ vi-avadhe. anything which intervenes or conceals from sight; a screen, etc.; the state of being covered or concealed; *covering, screening, concealment;* disappearance.

ವ್ಯವಯಿಸು vyavayisu. (fr. ವ್ಯವಾಯ). = ಎವಯಿಸು. to have sexual intercourse.

ವ್ಯವಸಾಯ vi-avasāya. = ಬವಸು, ಬವಸೆ, ಬೆವಸಾಯ, ಬೇಸಾಯ, ಯುವಸಾಯ, ವೆವಸಾಯ. settled determination, resolve, obstinacy. 2, *endeavour, strenuous effort or exertion, activity, energy, diligence, industry, perseverance;* seeking after, wish, desire. 3, action, performance; conduct, behaviour. 4, following any business or profession; a trade, business, livelihood. 5, cultivation, agriculture (My.; ಸಾಗವಳಿ ಮಾಡೋಣ G.). 6, an artifice, a stratagem, a device.

ವ್ಯವಸಾಯಗಾಱ vyavasāya-gāṟa. an agriculturist, a farmer (My.).

ವ್ಯವಸಾಯಿ vyavasāyi. one who acts energitically, a diligent, assiduous, enterprising or persevering man; a clever man (ಅಲಂಕರ್ಮೀಣ, ಕರ್ಮಶೀಲ Hla.; My.).

ವ್ಯವಸ್ಥಾಕರಣ vyavasthā-karaṇa. making a decision or firm declaration, an oath (ಸೌಸ್ಥೆ, ಸೂರುಳು, ಪ್ರಮಾಣವ ಮಾಡುವುದು Nn. 162).

ವ್ಯವಸ್ಥಾನ vi-ava-sthāna. *regular arrangement or distribution;* remaining firm, steadiness; *state, course, condition.*

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ vi-ava-sthāpaka. that settles, adjusts or decides (My.).

ವ್ಯವಸ್ಥೆ vi-avasthe. ವ್ಯವಸ್ಥಾ. = ವೆವಸ್ತೆ. placing apart, separating. 2, placing in suitable order, adjusting, arranging, arrangement. 3, relative position or state. 4, fixing on a firm basis: settlement, *a decision, a decree, a rule,* a written declaration of the law; a firm declaration, an affirmation, an oath (ವೇಲೆ, ಪ್ರಮಾಣ್, ಪ್ರಮಾಣ Nn. 152; ವೇಲೆ Mr. 488). 5, *a state, a course, a condition, a system or order of things* (ಸ್ಥಿತಿ, ತನ್ನಿರವು Mr. 486). 6, what is lawful, true or good (see ವೆವಸ್ತೆ). see Śmd, 57. 183; B. 4, 12. 217. — ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡು. to lay down a law, to decree (B. 4, 223; My.).

ವ್ಯವಹರಣ vi-ava-haraṇa. = ವ್ಯವಹಾರ. (Śmd. 240 Cm.; My.).

ವ್ಯವಹರಣೆ vi-ava-haraṇe. = ವ್ಯವಹರಣ. (Rām. 2, 2, 26).

ವ್ಯವಹರಿಸು vi-ava-harisu. to be employed or used, to be in use, to take place (ವರ್ತಿಸು Śmd. 10; ಬರ್ 68 Cm.; see 121. 145. 245. 343. 373. 381; Śm. 18). 2, to use (Śmd. 172; Bp. 28, 19). 3, to deal in, to traffic with, to carry on a business or trade (Śmd. 234. 240). 4, to carry on legal proceedings, to litigate, to contend (My.).

ವ್ಯವಹರಿಸುವಿಕೆ vyavaharisuvike. carrying on a business, etc. (ದೇವನ Si. 436).

ವ್ಯವಹರ್ತೃ vi-ava-hartṛi. one who transacts business or is engaged in any affair; the conductor of any judicial business, a judge, an umpire; a litigant, a plaintiff (My.).

ವ್ಯವಹಾರ vi-ava-hāra. = ಬೇಹರ 2, ಬೇಹಾರ, ಯವಾರ, ವೆವಹಾರ. doing, performing, performance; conduct, behaviour; operation, action; process, procedure, practice; affair; occupation, work, profession, transaction (ಭೋಗ, ಬೇಹಾರ Nn. 113; My.); dealing, traffic, commerce, trade; *a contest at law, a lawsuit* (My.); the practice of the courts of law; fight, quarrel (My.); use, usage, habit, custom (My.); adherence to law; steadiness, propriety; a contract. ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ಆಹಾರಕ್ಕೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಮಾಡ ಬಾರದು (Prv.). see Śmd. 9. 27 Cm.; 162; Bh. 1, 8, 25.

ವ್ಯವಹಾರಕಾಲ vyavahāra-kāla. the period of action, a mundane period (Abh. P. 1, 48).

ವ್ಯವಹಾರಮೌಲ್ಯಸಂಕೇತನ vyavahāra-maulya-saṅkētana. appointment of the price in a transaction. see ಕೆಯ್ಮಾಡು.

ವ್ಯವಹಾರಿ vyavahāri. = ಬೇಪಾರಿ. transacting, practising any business or trade; a trader, a merchant (My.; see ಛೈತ್ರ-). ಪೋತದ ವ್ಯವಹಾರಿ (ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕ Mr. 407). 2, litigant, engaged in a lawsuit. 3, customary. 4, relating to a legal process.

ವ್ಯವಹಾರಿಕ vyavahārika. relating to practice or business; transacting business, engaged in business; customary, usual, common, ordinary (My.).

ವ್ಯವಹಾರ್ಯ vyavahārya. to be transacted, to be practised; liable to a legal process; to be employed or used; customary, usual. (R.).

ವ್ಯವಹಿತ vi-ava-hita. placed apart, placed between; *separated;* impeded; screened from view, concealed; not contiguous, not immediately connected; hostile, opposite; laid aside, passed over, omitted; surpassed, excelled, put to shame; done, performed; one of the vākyadōṣas [Kr. 1, 69. 90]; (Kāvy. II, 2, B, 3-6). see ಅ-.

ವ್ಯವಹಿತಭ್ರಾತೃ vyavahita-bhrātṛi. a brother older than one's self, but not the next in age (My.).

ವ್ಯವಹಿತಯಮಕ vyavahita-yamaka. one of the yamakas (Kāvy. III, 2, B, 3 seq.).

ವ್ಯವಹೃತಿ vi-ava-hṛiti. = ವ್ಯವಹಾರ. business, etc. (Śmd. 26. 27. 76. 143. 266. 393).

ವ್ಯವಾಯ vi-avāya. separation; the state of being alone (ಏಕಾನ್ತ Nn. 152; Mr. 479); dissolution, disappearance; dissipation; loose habits; *an obstacle, an impediment; sexual intercourse* (ಸುರತಸುಖ 479); agitation, grief, etc. (ಉದ್ವೇಗ, ಉಮ್ಮಳಿಕೆ 152); unsteadiness, fickleness (ಚಂಚಲ, ಚಂಚಲತ್ವ 152).

ವ್ಯಷ್ಟಿ vi-aṣṭi. singleness, individuality. 2, an aggregate or whole viewed as consisting of many separate bodies, *e. g.* an object, such as man, viewed as a separate part of a whole or constituting a part of the universal soul, while he is himself composed of parts or individuals (*cf.* ಸಮಷ್ಟಿ). (R.).

ವ್ಯಸನ vi-asana. = ಬಸನ 3, ಬೆಸನ 2, ಬ್ಯಸನ, ಯೆಸನ, ವೆಸನ. throwing in different directions, away, or about; separating; arranging. 2, violation, infraction; *calamity, misfortune, ill-luck; destruction, loss, defeat, falling away.* 3, *a sin, a vice* (*e. g.* the following ten: hunting, gambling, sleeping in the day, calumny, addiction to women, drinking spirits, dancing, singing, and instrumental music, and idle roaming; see ಸಪ್ತವ್ಯಸನ), *a bad or vicious habit in general, inordinate addiction* (ರಸ, ವಿಷಯ Nn. 83). 4, *intense application or attachment to any object, diligence.* 5, grief, sorrow (My.; not Sk.). ಅಶನ ವಸನ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಸನವು ಯಾಕೆ? — ವ್ಯಸನವಿದ್ದವ ಹಸನು ಆಗನು (Prvs.). see Nn. 158 s. ಪರಿವರ್ತನ. — ವ್ಯಸನ ಪಡು. to feel grief, to sorrow (B. 5, 144; My.).

ವ್ಯಸನಕರ vyasana-kara. grievous (My.).

ವ್ಯಸನಸುಖ vyasana-sukha. pleasure arising from a bad habit (Śmd. 394).

ವ್ಯಸನಾರ್ತ vyasana-ārta. *afflicted by calamity or misfortune, suffering pain.*

ವ್ಯಸನಿ vyasani. = ವೆಸನಿ. calamitous, unfortunate, unlucky. 2, addicted to any kind of vice or evil practice (Bp. 44, 55; Bh. 1, 6, 1); of vicious habits; attached intently to any object (Bp. 40, 2). 3, a sorrowful person (My.).

ವ್ಯಸ್ತ vi-asta. thrown in different directions, away, or about; separated, divided, severed, distinct, uncompounded; broken asunder or to pieces, shattered; different, manifold, various, changed; scattered, dispersed; *agitated, disturbed, troubled, confused, confounded, bewildered;* expelled, removed, spread; reversed, inverted; disordered, deranged, out of order; reverse, inverse, opposite; penetrated, pervaded, inherent in or pervading all the several parts of any thing (*cf.* ಸಮಸ್ತ). see Ch. v. 19; ಬೆದರ್.

ವ್ಯಸ್ತಪದ vyasta-pada. confused statement of a case. 2, a simple or uncompounded word (in grammar). 3, a sentence or stanza the words of which do not occur in the regular order (My.).

*ವ್ಯಸ್ತರೂಪಕ vyasta-rūpaka. a figure of speech. Kr. 3, 14.

ವ್ಯಾಕರಣ vi-ākaraṇa. undoing, analysis, explaining, expounding. 2, grammatical analysis, grammar (Śmd. 3. 8; see ದಶ-); [Kr. 1, 6].

ವ್ಯಾಕರಣಕಾರ vyākaraṇa-kāra. a grammarian (Śmd. 20 Cm.).

ವ್ಯಾಕರಣಜ್ಞ vyākaraṇa-jña. a grammarian (ವೈಯಾಕರಣ Śmd. 221 Cm.).

ವ್ಯಾಕೀರ್ಣ vi-ākīrṇa. scattered or tossed in every direction, thrown about or away, disordered (J. 31, 57).

ವ್ಯಾಕುಂಚಿತ vi-ākuñcita. *crooked, contracted, curved.*

ವ್ಯಾಕುಲ vi-ākula. = ಬಾಗುಳ್, ಬಾಗುಳ, ಬ್ಯಾಕುಲ. *confounded, confused, agitated, bewildered, perplexed, troubled;* thrown into disorder; *tumultuous;* perplexing, bewildering (Śmd. 5); anxious thought, grief (My.); busily occupied about anything.

ವ್ಯಾಕುಲತೆ vi-ākulate. perturbation, agitation, perplexity, bewilderment, alarm; anxious thought, grief (My.). see ಶರೀರ-, ಸ್ಥಾನ-.

ವ್ಯಾಕುಲಿ vi-ākuli. N. of a bird (ಕಿರೀಟಿಚಾಪ, ಕೋಟಿ Mr. 170).

ವ್ಯಾಕುಲಿತ vi-ākulita. = ಬ್ಯಾಕುಲಿತ. agitated, flurried, perplexed, confounded, alarmed; grieved (My.); agitation, perplexity, alarm (Bp. 61, 5).

ವ್ಯಾಕುಲಿತೆ vi-ākulite. an agitated, etc. female (Bp. 40, 83).

ವ್ಯಾಕುಲಿಸು vi-ākulisu. = ಬಾವಳಿಸು. to become perplexed. 2, to grieve (Grj. 4, 66; My.).

ವ್ಯಾಕೂತಿ vi-ākūti. wrong or evil intention, *fraud, deception, disguise* (see ವ್ಯಾಕೃತಿ No. 4).

ವ್ಯಾಕೂಲ vyākūla. = ವ್ಯಾಕುಲ. (Cb. 124; Mhr.).

ವ್ಯಾಕೃತಿ vi-ākṛiti. analysing. 2, grammar (Śmd. 15. 17). 3, change of form, development. 4, a way, a manner, a kind, a mode, a form or shape (ಪರಿ, ಭಂಗಿ Hlā. MS. instead of ವ್ಯಾಕೂತಿ; ಛನ್ನ ಭಂಗಿ Mr. 445).

ವ್ಯಾಕೋಶ vi-ā-kōśa. *expanded, blossomed, blown* (as a flower).

ವ್ಯಾಖ್ಯಾಕೃತ್ vyākhyā-kṛit. an explainer. see ಮನ್ತ್ರ-.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ vi-ākhyāna. = ಒಕ್ಕಣೆ, ವಕ್ಕಣೆ, ವಕ್ಖಾಣ. explaining in detail, expounding, commenting; explanation, exposition; gloss, comment, interpretation (My.; Si. 484); unfolding; telling in full; relating, narrating; naming, calling. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಂ ಪೇಳ್ವವಂ (ಅಧ್ಯಾಪಕ Mr. 251).

ವ್ಯಾಖ್ಯೆ vi-ākhye. ವ್ಯಾಖ್ಯಾ. *explanation, exposition; gloss, comment;* description, delineation; definition.

ವ್ಯಾಘಾತ vi-āghāta. striking against, etc. 2, contradiction, inconsistency of statement (Kāvy. II, 2, B, 13). 3, the thirteenth astronomical yōga.

ವ್ಯಾಘ್ರ vyāghra. = ಬಗ್ಗ, ಬಗ್ಗು1, ಯಾಗ್ರ. *a tiger.* 2, at the end of a compound: *best, pre-eminent.* 3, N. of an asura (Bp. 18, 23).

ವ್ಯಾಘ್ರನಖ vyāghra-nakha. a tiger's claw. 2, *a sort of perfume* (= ಕರಜ).

ವ್ಯಾಘ್ರಪದ್ vyāghra-pad. also ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ. *the plant Flacourtia sapida* Roxb.

ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ vyāghra-pāda. tiger-footed. 2, N. (Bp. 44, 46).

ವ್ಯಾಘ್ರಪುಚ್ಛ vyāghra-puccha. a tiger's tail. 2, *the castor-oil plant, Ricinus communis.*

ವ್ಯಾಘ್ರಾಜಿನ vyāghra-ajina. a tiger's skin (used to sit upon, My.).

ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ vyāghra-aṭa. *a sky-lark.* 2, *N. of another bird* (ಭರದ್ವಾಜ, ಹೆಗ್ಗಾಜ Hlā.; ಭರದ್ವಾಜ, ವಲಿಯನ ಹಕ್ಕಿ Nr.).

ವ್ಯಾಘ್ರಾಸನ vyāghra-āsana. a tiger's skin used as a seat (My.).

ವ್ಯಾಘ್ರಾಸುರಹರ vyāghra-asura-hara. Śiva (Grj. 3, 87).

ವ್ಯಾಘ್ರಿ vyāghri. a tigress. 2, *a sort of prickly night-shade, Solanum jacquini* Lin. see ನೆಲಗುಳ್ಳ.

ವ್ಯಾಜ vi-āja. = ವಾಯು 1. *deceit, deception, fraud, craft, art, cunning; disguise* (either of purpose or of person); *pretext, pretence* (My.). 2, wickedness.

ವ್ಯಾಜನಿನ್ದೆ vyāja-ninde. false censure: censure in appearance conveying real commendation; in appearance blaming one, in reality another: disguised reproach (My.).

*ವ್ಯಾಜರೂಪಕ vyāja-rūpaka. one of the figures of speech. Kr. 3, 26.

ವ್ಯಾಜಸಂಸ್ತವ vyāja-saṁstava. a particular figure of rhetoric: disguised reproach; covert praise; praising one person whilst apparently blaming another; censuring one person whilst apparently commending another (Kāvy. III, 3, B, 148 seq.).

ವ್ಯಾಜಸ್ತುತಿ vyāja-stuti. = ವ್ಯಾಜಸಂಸ್ತವ. [Kr. 3, 4. 161]; (Kāvy. III, 3, B, 148 seq.).

ವ್ಯಾಜೋಕ್ತಿ vyāja-ukti. covert allusion (intended to mislead), innuendo (My.).

ವ್ಯಾಜ್ಯ vi-ājya. (fr. ವಿ-ಅಜಿ). = ಯಾಜ್ಯ 2. a contest, a quarrel, a dispute (My.; Te., T., M.); a law-suit (My.; Te., etc. — ವ್ಯಾಜ್ಯ ತೀರಿಸು. to settle a dispute (B. 4, 93. 142; My.). — ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡು. = ವ್ಯಾಜ್ಯವಾಡು. ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡುವವನ ಅಜ್ಜಗೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). — ವಾಜ್ಯವಾಡು. -ಆಡು. to quarrel (My.); to litigate (My.). — ವ್ಯಾಜ್ಯವೆಬ್ಬಿಸು. -ಎಬ್ಬಿಸು. to create a quarrel (B. 2, 25).

ವ್ಯಾಜ್ಯಗಾರ vyājya-gāra. a litigious man (My.).

ವ್ಯಾಡ vyāḍa. = ವ್ಯಾಲ. *a snake.* 2, *a carnivorous animal, a beast of prey.* 3, a villain, a rogue.

ವ್ಯಾಡಾಯುಧ vyāḍa-āyudha. *a sort of perfume.* (= ವ್ಯಾಘ್ರನಖ).

ವ್ಯಾತ್ಯುಕ್ಷಿ vyātyukṣi. bathing together for amusement, mutual splashing and sporting in water. (Si.).

ವ್ಯಾಧ vyādha. = ಬಿಯದ. *a hunter.* 2, a wicked man.

ವ್ಯಾಧಾಮ vyādhāma. *a thunder-bolt.*

ವ್ಯಾಧಿ vyādhi. = ಬಿಯಾದಿ. *sickness, ailment, disease.* 2, *the plant Costus speciosus or arabicus* (= ಕುಷ್ಠ).

ವ್ಯಾಧಿಘಾತ vyādhi-ghāta. *the tree Cathartocarpus fistula* Pers. (Cassia fistula Lin.).

ವ್ಯಾಧಿತ vyādhita. *diseased, sick, ill.*

ವ್ಯಾಧಿವಿಕಾರ vyādhi-vikāra. a change of the nature of a disease. see ಇಕ್ಕುಳ್ 2.

ವ್ಯಾಧಿಸ್ಥ vyādhi-stha. a sick man (ರೋಗಿ Nn. 44. 76).

ವ್ಯಾನ vyāna. 1. covering. see ಸಂ-.

ವ್ಯಾನ vi-āna. 2. *one of the vital airs, that which is diffused through the body.*

ವ್ಯಾಪಕ vi-āpaka. reaching through, pervading, diffusive, comprehensive, going everywhere, widely spreading, extending over the whole of anything, invariably concomitant or inherent; an invariably concomitant or inherent property or substance (Śmd. 162). see ಅಖಿಲ-. 2, a man who is an intimate associate of the whole community (My.).

ವ್ಯಾಪದ್ vi-āpad. death; calamity; ruin.

ವ್ಯಾಪದ್ಗತ vyāpad-gata. *involved in calamity.*

ವ್ಯಾಪನ vi-āpana. the act of spreading through or throughout, pervading, penetrating, filling up (My.).

ವ್ಯಾಪರಿಸು vyāparisu. = ವ್ಯಾಪಿಸು. to spread through. (My.).

ವ್ಯಾಪಾದ vi-āpāda. destroying, destruction, ruin; *the wish or project to injure another.*

ವ್ಯಾಪಾದನ vi-āpādana. *destroying, killing, slaying, slaughter.*

ವ್ಯಾಪಾದಿತ vi-āpādita. destroyed, killed; hurt, injured. (R.).

ವ್ಯಾಪಾರ vi-āpāra. = ಬೇಪಾರ, ಬೇರ 2, ಯಾಪಾರ. the state of being occupied or engaged in; occupation, employment, business, trade, profession (ಉದ್ಯೋಗ Bhn. 51). 2, exercise, practice, exertion, activity. 3, work, affair, operation, action, transaction, doing, performance. 4, trade, traffic (My.; Mhr.). see Sp. s. ಪಾಪಕರ್ಮ. — ವ್ಯಾಪಾರದ ಹುಟು. see ಕೆಸ್ಟಲೇ-. — ವ್ಯಾಪಾರ ನಡಿಸು. to do a work (B. 5, 301). 2, to trade (My.). — ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡು. to trade (My.). ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವ (ವರ್ತಕ G.) ಹಡಗದಿನ್ದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವ (ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕ G.).

ವ್ಯಾಪಾರಗಾಱ vyāpāra-gāṟa. = ವ್ಯಾಪಾರಿ No. 2. (My.; B. 5, 122).

ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ vyāpāra-stha. = ವ್ಯಾಪಾರಿ No. 2. (My.; B. 3, 58. 116; 5, 287).

ವ್ಯಾಪಾರಿ vyāpāri. = ಬೇಪಾರಿ, ಬೇರಿ 1. occupied, busy; transacting business. 2, a tradesman, a dealer, a merchant (My.; Si. 84. ಪರದ, ಹರದ G.).

ವ್ಯಾಪಾರಿಗ vyāpāriga. = ವ್ಯಾಪಾರಿ No. 2. (ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಿಕ G.).

ವ್ಯಾಪಿ vi-āpi. *reaching through, pervading, extending over or to, overspreading, covering.* 2, all-pervading, diffusive; invariably inherent or concomitant. 3, = ಯೋಗಪಟ್ಟ, q. v.

ವ್ಯಾಪಿತ vi-āpita. = ವ್ಯಾಪ್ತ. (Bp. 2, 6; 33, 7).

ವ್ಯಾಪಿನಿ vyāpini. feminine of ವ್ಯಾಪಿ (Cpr. 2, 66).

ವ್ಯಾಪಿಸು vi-āpisu. = ವೇಪಿಸು. to reach through, to spread through, to go everywhere, to overspread, to pervade, to permeate, to cover, to fill, to occupy (Bp. 19, 38; 44, 34; J. 1, 4; 18, 1; Si. 50. 76; B. 4, 202; My.).

ವ್ಯಾಪೃತ vi-āpṛita. occupied or engaged in. see ಕುಟುಮ್ಬ-.

ವ್ಯಾಪೃತಿ vi-āpṛiti. occupation, engagement (Cpr. 4, 28; 8, 1; 9, 6).

ವ್ಯಾಪ್ತ vi-āpta. *spread through, pervaded, pervading, extended, thoroughly occupied or penetrated by; filled up, full*; overspread, covered over; invariably attended or accompanied; etc.

ವ್ಯಾಪ್ತಿ vi-āpti. the act or state of pervading, pervasion, permeation, presence throughout the extension of. 2, universality; fulness (J. 2, 55). 3, obtaining, gaining, acquiring. 4, occupation, work (ಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ Nn. 117; My.).

ವ್ಯಾಪ್ಯ vi-āpya. permeable, penetrable. 2, that which may be the site or locality of an invariably concomitant cause or characteristic. 3, that is to be comprehended. 4, *the medicinal plant Costus speciosus or arabicus.*

ವ್ಯಾಮ vyāma. *a fathom or the space between the tips of the fingers of either hand when the arms are extended* (ಆಳತೆ, ಪ್ರಮಾಣ Nn. 129). 2, one hundred (ಶತ, ನೂಱು 129). 3, sickliness (ಸರೋಗ, ಲೇಸಹ ರೋಗ 129).

ವ್ಯಾಮೋಹ vi-āmōha. bewilderment. 2, excessive love or affection (Bp. 24, 24; Prll. 3, 12; My.; see ದುರ್-).

ವ್ಯಾಯತ vi-āyata. drawn asunder, separated; drawn out, extended, *long, tall*; hard, firm; mighty, powerful, strong, intense, much.

ವ್ಯಾಯಾಮ vi-āyāma. drawing or stretching out; athletic exercise; exercise of the body in general (My.; B. 4, 122. 124; B. 5, 189); fatigue, labour; a fathom.

ವ್ಯಾಲ vyāla. = ಬಿಯಳ, ಬ್ಯಾಲ, ವ್ಯಾಡ. *a snake* (ಉರಗ, ಸರ್ಪ Nn. 74; ಪನ್ನಗ Mr. 486). 2, *a carnivorous animal, a beast of prey* (ಕೊಳ್ಳಿಗ, ಕೊಲುವ ಮೃಗ 74; ಕೊಳ್ಳುಗ 486). 3, *wicked, villainous, bad*; cruel, fierce, vicious; *a villain, a cheat, a rogue* (ದುರ್ಜನನು 74); a cruel man (ಅತೀವಹಿಂಸಕರ, ನಾನಾಹಿಂಸೆಗಳ ಮಾಡುವವನು 74); a terrible man (ಭಯಂಕರ 74; ಉಗ್ರ ಭಯಂಕರ 486). 4, *a vicious elephant* (ಮದೇಭ, ಸೊಕ್ಕಿದಾನೆ 74; ಇಭ 486). 5, the Ceylon leadwort (ಚಿತ್ರಮೂಲ, etc. Mr. 128).

ವ್ಯಾಲಗನ್ಧಿ vyāla-gandhi. the ichneumon plant (ನಾಂಗುಲಿಕ Mr. 133, one MS. ವ್ಯಾಲಸನ್ಧಿ).

ವ್ಯಾಲಗ್ರಾಹಿ vyāla-grāhi. *a snake-catcher.*

ವ್ಯಾಲಪತಿ vyāla-pati. a big snake (in ದುರ್ವ್ಯಾಲಪತಿ, J. 24, 20).

ವ್ಯಾಲಶಾಯಿ vyāla-śāyi. Vishṇu (My.).

ವ್ಯಾಲಾಯುಧ vyāla-āyudha. = ವ್ಯಾಡಾಯುಧ. *a sort of perfume.*

ವ್ಯಾಲಾರಿ vyāla-ari. Garuḍa (Mr. 21).

ವ್ಯಾಲಿ vyāli. the plant Bonvolvulus argenteus (ಕೋಟೆರಪುಷ್ಪಿ, ಎಮ್ಮೆವಳ್ಳಿ, Mr. 148).

ವ್ಯಾಲೀಕ vyālīka. (= ವ್ಯಲೀಕ). cheating, deceit, falsehood (ವಿಪ್ರಕಾರಣ, ವಂಚನ, ಆಟುಗೊಳುಹಂ Mr. 439).

ವ್ಯಾಲೋಲ vi-ālōla. rolling about, shaking, waving (Ch. v. 202).

ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ vyāvahārika. (fr. ವ್ಯವಹಾರ). relating to business or practice or action, practical, active; belonging to judicial procedure, judicial, legal; customary, usual; use (My.; Si. 48).

ವ್ಯಾವೃತ್ತ vi-āvṛitta. separated; excluded; freed from; *turned back, turned round, revolved* (ಮರಳಿದುದು Nr.); encompassed, surrounded; fenced.

ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ vi-āvṛitti. separation from, selection. 2, exception, exclusion, rejection, removal. 3, turning away. 4, rolling

round; repetition. see ಶಾಬ್ದಮಲ-, ಪದವರ್ಣ-. [5, a figure of speech. Kr. 3, 4. 20].

ವ್ಯಾಸ vi-āsa. = ಬಿಯಸ. throwing in different directions; distribution or separation into parts; severing; *severality, distinction, detail.* 2, diffusing, extending, spreading (ಬಿತ್ತರ, ವಿಸ್ತರ, ಪ್ರಪಂಚ, ಪಿರಿದು ಮಾಡುವುದು Mr. 447); *diffusion, extension, width, breadth;* the diameter of a circle (B. 4, 65; My.). 3, disposing in order, arranging; an arranger; *Vyāsa, the son of Parāśara and Satyavati,* who is regarded as the original arranger of the vēdas and founder of the vēdānta philosophy (ಕೃಷ್ಣ Mr. 519; ದ್ವೈಪಾಯನ, ಸತ್ಯವತಿಜ, ಪರಾಶರ Mr. 257). see Bp. 54, 64; 57, 72.

ವ್ಯಾಸಪೀಠ vyāsa-pīṭha. a kind of stool on which the book is placed in reading (My.).

ವ್ಯಾಸಂಗ vi-āsaṅga. = ಬಿಯಸಂಗ. excessive attachment, close adherence, devotion or addiction to; assiduous application to, diligent study of. see ವಿದ್ಯಾ-.

ವ್ಯಾಸಹಸ್ತ vyāsa-hasta. = ಬಿಯಸಹಸ್ತ. Vyāsa's hand cut off by Nandi, and its image (Bp. 54, 49; 57, 24; 58, 53). see ನಸ್ಥಿಕಪ್ಪು.

ವ್ಯಾಸೇಶ vyāsa-īśa. N. of a liṅga (Bp. 54, 64).

ವ್ಯಾಹರಣ vi-āharaṇa. *uttering, pronouncing, etc.*

ವ್ಯಾಹಾರ vi-āhāra. *uttering, pronouncing; utterance, speech, voice;* a word; a humorous speech, a facetious allusion.

ವ್ಯಾಹೃತಿ vi-āhṛiti. utterance, etc. 2, a mystical word pronounced after ōṁ (bhūr, bhuvaḥ and svar being the three great vyāhṛitis).

ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮ vi-utkrama. going out of the right course; transgression; inverted order, reverse or irregular arrangement, disorder, confusion, contrariety.

ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮಣ vi-utkramaṇa. = ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮ. (Kāvy. III, 3, B, 16).

ವ್ಯುತ್ಥಾನ vi-utthāna. rising up against, *opposition, doing anything prohibited; obstruction, hindering; following one's own inclination, independent action;* the completion of a religious act or vow.

ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ vi-utpatti. = ವಿತ್ಪತ್ತಿ. production, origin; derivation (of words from roots, etc.), etymology (My.). 2, conversancy with or proficiency in (literature or science); scholarship, learning. see ಶಾಸ್ತ್ರ-.

ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ vi-utpanna. = ವಿತ್ಪನ್ನ. produced; derived (from a root, etc.); formed (as a derivative word); completed, perfected, accomplished. 2, *quite conversant with or proficient in* (literature, etc.); learned.

ವ್ಯುತ್ಪಾದಕ vi-utpādaka. producing, productive; deriving or tracing (words, My.).

ವ್ಯುತ್ಪಾದನ vi-utpādana. tracing (words) back to a root or theme (My.).

ವ್ಯುತ್ಪಾದಿಸು vi-utpādisu. to derive from a root, to trace back to a root (My.).

ವ್ಯುದಾಸ vi-udāsa. throwing or scattering in different directions, throwing or laying away or aside; rejection, exclusion; prohibition; disregard for. see ಕ್ಷಿತಿವ್ಯುದಾಸ s. ಹಗ.

ವ್ಯುಷ್ಟ vi-uṣṭa. *dawn, day-break.*

ವ್ಯುಷ್ಟಿ vi-uṣṭi. dawn. 2, *increase, prosperity.* 3, *product, fruit, consequence.*

ವ್ಯೂಢ vi-ūḍha. *expanded, wide, broad, large; arrayed, arranged.*

ವ್ಯೂಢಕಂಕಟ vyūḍha-kaṅkaṭa. *accoutred, mailed, armed.*

ವ್ಯೂತಿ vi-ūti. *weaving,* sewing.

ವ್ಯೂಹ vi-ūha. = ಬಿಂಹ, ಬಿಹ್ಪ q. v. *a mass, a multitude, a flock* (ಪಿಛ, ಸಮೂಹ Nn. 108); an army (ಸೈನ್ಯ, ಸೇನೆ 108). 2, orderly arrangement, disposition, array; *military array* (ರಚನೆ 108; ಪಡೆಯೊಡ್ಡು Mr. 468; see ಒಡ್ಡು).

ವ್ಯೂಹಪಾರ್ಷ್ಣಿ vyūha-pārṣṇi. *the rear of an army.*

ವ್ಯೋಕಾರ vyō-kāra. = ಬೋಗಾಟಿ. *a blacksmith.* 2, a coppersmith; one who makes and sells brass and copper-vessels (ಲೋಹಕಾರ, ಬೋಗಾಟಿ Hlā.; see Mr. s. ಲೋಹಕಾರಕ).

ವ್ಯೋಮ vyōma. (ವೇಮ). N. (Bp. 46, 76. 77). — ವ್ಯೋಮನಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 46, 68). — ವ್ಯೋಮನಾರಾಧ್ಯ. -ಆರಾಧ್ಯ. N. (Bp. 46, 41. 45. 81). — ವ್ಯೋಮನಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 46, 67). — ವ್ಯೋಮಪ್ರಭು. N. (Bp. 46, 75. 76). — ವ್ಯೋಮವಿಭು. N. (Bp. 46, 5). — ವ್ಯೋಮಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 46. 76).

ವ್ಯೋಮ vyōma. *the sky, the ether, the atmosphere.* 2, the zero (see ಕೃತಯುಗ).

ವ್ಯೋಮಕಚಾಭಿರಾಮ vyōma-kaca-abhirāma. Śiva (Śsv. 5, 25).

ವ್ಯೋಮಕೇಶ vyōma-kēśa. *Śiva.*

ವ್ಯೋಮಗಂಗೆ vyōma-gaṅge. the heavenly Ganges (My.).

ವ್ಯೋಮನದಿ vyōma-nadi. = ವ್ಯೋಮಗಂಗೆ. (Bp. 24, 74).

ವ್ಯೋಮಯಾನ vyōma-yāna. *a celestial car, a chariot of the gods* (ನಡೆಮಾಡ, ಪಾಟು Śm. 10).

ವ್ಯೋಷ vi-ōṣa. *the aggregate of three spices: black pepper, long pepper, and dry ginger.*

ವ್ರಜ vraja. = ಬ್ರಜ. going, wandering, roaming; *a road.* 2, *a flock, a herd, a multitude.* 3, *a station of cowherds, a cowpen, a cattle-shed.* see ಪಶು-.

ವ್ರಜ್ಯೆ vrajye. *travelling or wandering about* (in quest of alms, etc.). 2, *march, attack, invasion.* see ಅನು-, ಪರಿ-.

ವ್ರಣ vraṇa. = ಬ್ರಣ, ರಣ 2, ಬಣ. *a wound, a sore, an ulcer, a boil, a bruise, a tumor* (ಅರುಸ್, ಪುಣ್ಣು Mr. 398). see ನಾಡೀ-. ನೊಣ ಕೂತರೆ ವ್ರಣ ಹೊರ್ಟು ಹೆಣ ಜೀವಿಸೀತೇ? (Prv.).

ವ್ರಣಕಾರಿ vraṇa-kāri. *causing wounds,* etc.

ವ್ರಣವೈದ್ಯ vraṇa-vaidya. = ರಣವೈದ್ಯ s. ರಣ 2. a doctor for curing sores, etc. (My.); the science of curing sores, etc. (My.).

ವ್ರಣಾಶನ vraṇa-aśana. a tick (ಉಣ್ಣಿ Mr. 166).

ವ್ರಣಿ vraṇi. N. of a plant (ತೇರಣ Mr. 117).

ವ್ರತ vrata. = ಬತ, ಬ್ರತ. rite, observance, practice, work (see ಮಧು-); 2, any religious act or obligation enjoined by the gods. 3, sacrifice. 4, *a self-chosen or voluntary act of religious merit* (fasting, continence, etc.), *any selfimposed relgious observance or obligation to hold it, vowed observance, a vow made to do or bear.* ನೇತ್ರವಿದ್ದರೆ ವ್ರತ, ಹೋಮವಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ (Prv.).

ವ್ರತತಿ vratati. *expansion, spreading,* 2, *a climbing plant.*

ವ್ರತಭಂಗ vrata-bhaṅga. the breach of a vow (My.).

ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟ vrata-bhraṣṭa. fallen or deviated from one's vow (Bp. 57, 76; 60, 27).

ವ್ರತಸಮಾವರ್ತನೆ vrata-samāvartane. = ಸಮಾವರ್ತನೆ. (My.).

ವ್ರತಸ್ಥ vrata-stha. a man that is under the obligation of a religious vow (My.; Si. 250).

ವ್ರತಹೀನ vrata-hīna. a man who neglects his vowed observance; bad penance (ಕುತಪ, ಕೆಟ್ಟ ತಪಸ್ಸು Nn. 107).

ವ್ರತಾಚರಣ vrata-ācaraṇa. = ವ್ರತಾಚಾರ. see ನೋನ್.

ವ್ರತಾಚಾರ vrata-ācāra. *the act of observing a vow or religious obligation.*

ವ್ರತಾದಾನ vrata-ādāna. *undertaking the obligations of a devotee.*

ವ್ರತಿ vrati. = ಬ್ರತಿ. observing a vow, practising any penance or religious observance: *an ascetic, a devotee* (ಶಿತ್ತಡಿ Kk. 76); *a man engaged in the performance of a sacrifice.*

ವ್ರತಿಪತಿ vrati-pati. an eminent ascetic (Cpr. 2, 65; 3, 70).

ವ್ರತೆ vrate. = ಬತೆ, ಬದೆ, ಬ್ರತೆ. a woman who keeps her vow (of loyalty to her husband, see ಪತಿ-).

ವ್ರಯ vraya. Tbh. of ವ್ಯಯ. spending, expenditure, expense, outlay (My.; Si. 393; Te.; see ದುರ್-, ಯೋಗ-).

ವ್ರಶ್ಚನ vraścana. who or what cuts; *a small chisel or saw, a fine file.*

ವ್ರಾಜ್ vrāj. wandering about. see ಪರಿ-

ವ್ರಾಜಕ vrājaka. = ವ್ರಾಜ್. see ಪರಿ-.

ವ್ರಾತ vrāta. = ಬ್ರಾತ. *a multitude, a flock, an assemblage, a troop.* 2, manual or bodily labour (Bp. 39, 23; 47, 12).

ವ್ರಾತ್ಯ vrātya. *a man of one of the first three classes who has lost caste through non-observance of the saṁskāras, an outcaste* (ಸಂಸ್ಕಾರಂಗಳಿಲ್ಲದವನು Hlā.; ಸಂಸ್ಕಾರಹೀನ Mr. 253); a man of a particular inferior class (regarded as the descendant of a Śūdra father and Kṣatriya mother); a low or vile person; illiterate, ill-bred man (My.).

ವ್ರೀಡೆ vrīḍe. *shame, modesty, bashfulness.* 2, N. of a plant (ಜಕ್ಕುಲಿಗಾರೆ Mr. 134).

ವ್ರೀಹಿ vrīhi. *rice, paddy* (ನೆಲ್ಲು Hlā.; Nn. 86).

ವ್ರೀಹಿಭೇದ vrīhi-bhēda. a species of rice. 2, *the grain Panicum miliaceum.*

ವ್ರೈಹೇಯ vraihēya. = ಬ್ರೈಹೇಯ. *a field of rice.*

ಶ್ ś

ಶ್ ś. the fifty-first letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); it does not occur in pure Kannaḍa (44-45). and appears as ಸ್ in tadbhavas (234. 235), or as ಚ್ (see ಚಕಡಾ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಚಕ್ಕೆ, ಚಳ್ಳೆ, ಚಿಕರಿ, ಚಿಕ್ಕೆ 2, ಚಿಪ್ಪ, ಚುಕ್ಕಿ; *cf.* also ಛಕ್ಕ).

ಶ śa. the letter ಶ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 5 (Mr. 349). 3, = ಶಯು, sleeping; see ಗಿರಿ-.

ಶಂಸ śaṁsa. hurting, injuring. see ನೃ-.

ಶಂಸನ śaṁsana. saying, telling; reciting, repeating; praising (My.).

ಶಂಸಿತ śaṁsita. said, told; praised (My.); desired; calumniated.

ಶಂಸೆ śaṁse. speech; praise, eulogium. 2, wish, desire. see ಪ್ರ-.

ಶಕ śaka. N. of a king, especially applied to Śālivāhana. 2, an era, an epoch (My.; B. 3, 23). 3, N. of a country and of a race of people.

ಶಕಟ śakaṭa. = ಚಕ್ಕಡಿ, etc. *a cart, a waggon* (ಬಣ್ಡಿ Nn. 10; ಅಕ್ಷ, ಬಣ್ಡಿ 37).

ಶಕಟಾಂಗ śakaṭa-aṅga. a part of a cart. see ಈಸು.

ಶಕಲ śakala. *a part, a portion, a piece, a fragment; a potsherd.* 2, *the skull* (ತಲೆಯ ಚಿಪ್ಪು Mr. 397). 3, *skin; bark;* the scale of a fish.

ಶಕಲಿ śakali. having scales: *a fish.*

ಶಕವರುಷ śaka-varuṣa. = ಶಕಾಬ್ದ. (Bp. 61, 92).

ಶಕಾಬ್ದ śaka-abda. a year of the śaka era (especially of that of Śālivāhana, My.).

ಶಕಾರ śa-kāra. the letter ಶ್ (Śmd. 11).

ಶಕುನ śakuna. = ಸಕುನ. *a bird.* 2, a prognostic, an omen, a prodigy (generally one that indicates good luck). ಶಕುನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವಶಕುನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿಯ ಗೋಣು ಮುಱಿದ ಹಾಗೆ. — ಶಕುನವಾಗುತ್ತದೆನ್ದು, ಬೆಳಗ ತನಕ ಕದ್ದರೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.). see ಉಱುಗ 2, ಒಕ್ಕು 4, ತಾಜ್ 2; Prv. s. ಶೂಲ.

ಶಕುನಿ śakuni. = ಸಕುನಿ. *a bird.* 2, *a kite, Falco cheela.* 3, a doll (ಪುತ್ರಿಕೆ) of omen (ಸನ್ನ ಸುರತವನುಸುರ್ವುವು ಅಲ್ದೆ ಶಕುನಿಗಳಕ್ಕು Mr. 204). 4, N. of the maternal uncle of the Kauravas (Bh. 1, 8, 11 seq.). 5, = ಶಕುನ್ತ No. 4 (My.).

ಶಕುನ್ತ śakunta. *a bird.* 2, *a particular kind of bird, probably the Indian vulture or perhaps a sort of falcon.* 3, a small kind of owl (ಪಿಂಗಲಿ, ಭಾಸ, ಹಾಲುವಕ್ಕಿ Mr. 174; see ಪಾಲ್ವಕ್ಕಿ). 4, N. of one of the astronomical periods (karaṇas).

ಶಕುನ್ತಲೆ śakuntale. N. of a daughter of the apsaras Mēnakā by Viśvāmitra, who was reared as his daughter by Kaṇva and became the mother of Bharata (My.).

ಶಕುಲ śakula. *a kind of fish* (ಚಿಕ್ಕ ಮೀನ್ Mr. 410). see ಸೀಗಡಿ.

ಶಕುಲಾಕ್ಷಕ śakula-akṣaka. *white bent-grass; Panicum dactylon* (= ಗಣ್ಡಾಲಿ).

ಶಕುಲಾದನಿ śakula-adani. *a medicinal plant* (= ಕಟು). 2, *the plant Commelina salicifolia.*

ಶಕುಲಾರ್ಭಕ śakula-arbhaka. *a sort of fish* (= ಗಡಕೆ).

ಶಕೃತ್ śakṛit. (= ಸಗಣ, etc.). *excrement, ordure, feces, dung, cow-dung* (ವಿಷ್ಠೆ Hlā.).

ಶಕೃತ್ಕರಿ śakṛit-kari. dung-making; *a calf.*

ಶಕ್ತ śakta. strong, mighty, powerful; *able, capable, competent;* clever, diligent, attentive, intent. ಭಕ್ತನಿಗೆ ಭುಕ್ತಿ, ಶಕ್ತನಿಗೆ ಕೆತ್ತಿ (Prv.). see ಅನು-, ಅ-; Cpr. 5, 118; Bp. 39, 12; 55, 2.

ಶಕ್ತಿ śakti. = ಸಕತಿ, ಸಕುತಿ. *strength, power; ability, capacity, capability, faculty;* regal power; a powerful man (ಬಲಾನ್ವಿತ, ಬಲಾಢ್ಯ Nn. 60). 2, the energy or active power of a deity per-

sonified as his wife, *e. g.* Pārvatī (ಗಿರಿಸುತೆ, ಪಾರ್ವತಿ 60; see ಆದಿ-); a woman (ಕಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ 60). 3, the power or signification of a word, the force or meaning of a term. 4, *a spear, a pike, a dart;* a sword (ಖಡ್ಗ, ಆಯುಧಭೇದ 60). 5, N. of a muni. 6, the female organ (as the counterpart of Śiva's phallus worshipped by the śāktas). ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದವನಾದರೂ ಯುಕ್ತಿಯಿದ್ದವನ ಕೆಳಗೆ (Prv.). — ಶಕ್ತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. power to be ruined or lost (Bp. 57, 3).

ಶಕ್ತಿಕ್ಷಯ śakti-kṣaya. diminution or loss of power. see ತುಟ್ಟಿಸು.

ಶಕ್ತಿತೆ saktite. power, faculty. see ಅತಿ-.

ಶಕ್ತಿತ್ರಯ śakti-traya. the three constituents of regal power: prabhutva, mantra, and utsāha; or: king, minister, and energy (Cpr. 2, 8; Rśv. 5, 19 va.).

ಶಕ್ತಿಧರ śakti-dhara. a spearman, a lancer. 2, *Skanda.*

ಶಕ್ತಿಪಾಣಿ sakti-pāṇi. spear-handed, a spearman. 2, *Skanda.*

ಶಕ್ತಿಪೂಜೆ śakti-pūje. worship of the śakti No. 6 (as done by the śāktas, My.).

ಶಕ್ತಿಮಾನ śakti-māna. = ಶಕ್ತಿವನ್ತ. (Mhr.; B. 5, 210; Cb. 36).

ಶಕ್ತಿವನ್ತ śakti-vanta. strong, mighty; able, competent (Bp. 53, 20; My.).

ಶಕ್ತಿಹೀನ śakti-hīna. powerless, impotent (B. 5, 210; My.).

ಶಕ್ತಿಹೇತಿಕ śakti-hētika. *one who has a spear for a weapon, a soldier armed with a lance.*

ಶಕ್ನು śaknu. *speaking kindly or pleasingly.*

ಶಕ್ಯ śakya. able, possible, capable, practicable, able to be effected or done, easy to be accomplished; that may be conveyed or expressed (as sense or meaning by any particular word, etc.). ಶಕ್ಯವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯ ಸಕ್ಕರೆಯುಲ್ಲ (Prv.). see Śmd. 5. 231 Cm.; Bp. 39, 20; ಅ-.

ಶಕ್ಯಾರ್ಥ śakya-artha. admissible meaning, the meaning conveyed by a word (My.).

ಶಕ್ರ śakra. powerful, strong, mighty. 2, *Indra* (ಇನ್ದ್ರ Nn. 80; Mr. 517). 3, Viṣṇu (ಹರಿ, ನಾರಾಯಣ 80). 4, Yama (ಕಾಲ, ಯಮ 80). 5, white (ಶುಭ್ರ, ಬಿಳಿದು 80; ಸಿತ 517). 6, *the plant Wrightia antidysenterica R. Br.* 7, a kind of jasmine (ವಿಚಕಿಲ, ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ 80; ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ 517). 8, a kind of Euphorbia (ವಜ್ರ, ಕಳ್ಳಿಯ ಮರ 80, o. r. ವಜ್ರಿ; ಎಲೆಗಳ್ಳಿ 517). 9, an arbour, etc. (ಉಟಜ, ಪರ್ಣಶಾಲೆ 80). ತಕ್ರ ಶಕ್ರನಿಗೆ ಸಹಾ ದುರ್ಲಭ (Prv.)

ಶಕ್ರಕ್ರೀಡಾಚಲ śakra-krīḍā-acala. Indra's pleasure-mountain: *the mountain mēru.*

ಶಕ್ರಗೋಪ śakra-gōpa. the insect cochineal (= ಇನ್ದ್ರಗೋಪ). (V. 14, 16).

ಶಕ್ರಚಾಪ śakra-cāpa. the rainbow (ಇನ್ದ್ರವಿಲ್ Śs.; Bp. 37, 25).

ಶಕ್ರಜಿತ್ śakra-jit. N. of the son of Rāvaṇa (My.).

ಶಕ್ರಜೇತಾರ śakra-jētāra. = ಶಕ್ರಜಿತ್ (My.).

ಶಕ್ರಧನುಸ್ śakra-dhanus. *the rainbow.*

ಶಕ್ರಪಾದಪ śakra-pādapa. *a sort of pine, Pinus deodara* Roxb.

ಶಕ್ರಪುಷ್ಪಿ sakra-puṣpi. *the plant Menispermum cordifolium* Willd. (= ಅಗ್ನಿ ಶಿಖೆ). 2, the plant Pentaptera arjuna (see ತರಿಗೊಟ್ಟು).

ಶಕ್ರಶರಾಸನ śakra-śarāsana. *the rainbow.*

ಶಕ್ರಸಾರಥಿ śakra-sārathi. the charioteer of Indra: *Mātali.*

ಶಕ್ರಸುತ śakra-suta. Arjuna (J. 14, 28).

ಶಕ್ರೇಭ śakra-ibha. Indra's male elephant (ಐರಾವತ Nn. 124).

ಶಕ್ಲ śakla. = ಶಕ್ನು. speaking kindly or pleasingly. (ಸವಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವವನು G.).

ಶಕ್ವರಿ śakvarī. N. of a type of metres (Ch.; ಛನ್ದ, ಛನ್ದೋಭೇದ Nn. 58; ಛನ್ದಸ್ Mr. 362; ಛನ್ದ Mr. 520). 2, a cow (ಪಶು 58; 520). 3, the vēdānta (ವೇದ 58, one MS. ವೇದಾನ್ತ; ವೇದಾನ್ತ 520).

ಶಂಕತೆ śaṅkate. = ಶಂಕೆ. doubt, etc. see ನಿಃ-.

ಶಂಕರ śam-kara. = ಸಂಕರ 2. causing happiness, conferring good fortune. 2, *Śiva.* 3, N. (Bp. 54, 74). — ಶಂಕರದಾಸ. N. see ವೀರ-. — ಶಂಕರದಾಸಿ. N. (Bp. 23, 4. 7. 34. 41; see ಶರಣ-). — ಶಂಕರವಾಸಿಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 38; 23, 1. 5. 25; 29, 30; 44, 46; 47, 35; 58, 4). — ಶಂಕರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 39).

ಶಂಕರಗಣ śaṅkara-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಶಂಕರತ್ವ śaṅkaratva. the state of being Śiva. see ಅ-.

ಶಂಕರಪ್ರಸಾದಿತ śaṅkara-prasādita. = ಸಂಕರಪಸಾಯಿತ. purified by Śiva, etc.; graciously presented by Śiva.

ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ śaṅkara-ācārya. N. of a teacher of the advaita vēdānta philosophy (My.).

ಶಂಕರಿ śaṅkari. Śiva's wife. 2, a kind of vessel (ಸರಕ, ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್ Mr. 212, o. r. -ಗಿಣ್ಣಲ್).

ಶಂಕಾನಿವೃತ್ತಿ śaṅkā-nivṛitti. putting an end to doubt (My.).

ಶಂಕಾಪರಿಹಾರ śaṅkā-parihāra. dispelling doubt (My.).

ಶಂಕಿತ śaṅkita. doubted, apprehended, feared, suspected, distrusted; doubtful, uncertain; *alarmed, frightened, apprehensive, having scruples, fearful of;* distrustful, suspicious, suspecting (Bp. 52, 35).

ಶಂಕಿ śaṅki. doubting, suspecting, full of fear.

ಶಂಕಿನಿ śaṅkini. a woman that doubts, suspects or fears (Grj. 7, 11 va.).

ಶಂಕಿಸು śaṅkisu. to doubt, to be doubtful or uncertain, to hesitate; to fear, to be alarmed; to have a suspicion (Cpr. 3, 52; Bp. 25, 26; 43, 55; 56, 16; My.).

ಶಂಕು śaṅku. = ಸಂಕು 1, q. v. *a pin, a peg, a spike* (ಗೂಟ, Mr. 200); *a stake, a post, a pale, a pillar.* 2, *a dart, a javelin.* 3, *the trunk of a lopped tree;* wood, dry wood (ಕಾಷ್ಠ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ Nn. 147). 4, the style or pin of a dial. 5, *the skate fish.* 6, a hole, etc. (ಛಿದ್ರ 147). 7, destruction, etc. (ಲಯ, ಕೆಡುವನ್ಹಾದು 147). 8, crowdedness, etc. (ಸಂಕೀರ್ಣ, ಇಟ್ಟೆಡೆ 147). 9, a particular high number, ten billions. 10, the sine of altitude. 11, a surveyor's compass (My.). see ಗಿರ್ವಣ್ಡಿ.

ಶಂಕುಮತ್ śaṅku-mat. *filled with spikes or stakes.*

ಶಂಕುಯನ್ತ್ರ śaṅku-yantra. a sun-dial (Mhr.; B. 4, 190).

ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ śaṅku-sthāpane. the erection of the first post of a house and its worship (My.). 2, exact determination of the points of the compass by means of ಶಂಕು No. 11 (My.).

ಶಂಕೆ śaṅke. ಶಂಕಾ. = ಸಂಕೆ 1. *doubt, uncertainty, hesitation, scruple, distrust, suspicion, misgiving, fear, alarm, apprehension* (ಬೆದಗು Ct. I, 9); one of the sañcāribhāvas (Kāvy. 4, 2, 16). 2, an objection started in disputation. 3, presumption. 4, hope.

ಶಂಖ śaṅkha. = ಸಂಕ 1, ಸಂಕು 2. *a shell, the conch-shell* (ಕಮ್ಬು Nn. 66). 2, *the temple or temporal bone;* the cheek-bone. 3, *a particular high number,* a hundred billions (ಸಂಖ್ಯಾತ, ಗಣನಾಭೇದ 66; see Mr. s. ಖರ್ವ). 4, *one of Kubēra's treasures* (ನಿಧಿ 66). 5. *a particular perfume.* 6, white (ಶ್ವೇತ, ಬಿಳಿದು 66). 7, a kind of military array (ವ್ಯೂಹ, ಬಿಹ್ವಭೇದ 66). ಶಂಖ ಹಿಡಿದರೂ ಮಂಕುತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಶಂಖ ಊದಿದವಗೆ ಹೂಸಿನ ಪರವಿಯೇನು? — ಆಗೋ ಪೂಜೆ ಆಗಲಿ! ಊದೋ ಶಂಖ ಊದಿ ಬಿಡುವ! (Prvs.). — ಶಂಖಚಕ್ರದ

ಕೋಲು. a rod with the seal of a śaṅkha and cakra for marking the person or stamping cattle (My.). — ಶಂಖದ ಹುಟ (ಮುದ್ರೆ G.).

ಶಂಖದ್ರಾವಿ śaṅkha-drāvi. a kind of sorrel. see ಸಕ್ಕರೆನಿಮ್ಬೆ.

ಶಂಖಧರ śaṅkha-dhara. Kṛiṣṇa (My. 18).

ಶಂಖಧ್ವಾನ śaṅkha-dhvāna. the sound of a conch (My.). 2, the sound produced when beating one's own mouth with the palm of the hand from grief, etc. (My.).

ಶಂಖನಖ śaṅkha-nakha. *the shell of the Trochus perspectivus.*

ಶಂಖಪಾಲ śaṅkha-pāla. = ಸಂಕಪಾಲ. N. of a serpent (see ಎಣ್ಟು ಕುಲ and ಅಷ್ಟಫಣಿ).

ಶಂಖಪಾಷಾಣ śaṅkha-pāṣāṇa. white oxide of arsenic (My.).

ಶಂಖಪುಷ್ಪಬಳ್ಳಿ śaṅkha-puṣpa-baḷḷi. a climbing herb with large blue or white flowers, growing in hedges, Clitoria ternatea Lin. (St. & Pl.).

ಶಂಖಮುದ್ರೆ śaṅkha-mudre. the seal of a conch (My.).

ಶಂಖಲಿಖಿತರ್ śaṅkha-likhitar. the two purōhitas Śaṅkha and Likhita (J. 10, 45. 46; 11, 29. 30).

ಶಂಖವರ್ಮ śaṅkha-varma. N. (Kāvy. I, 2, 99).

ಶಂಖವಾದ್ಯ śaṅkha-vādya. the conch-shell used for blowing as a horn. 2, conch-music: beating the mouth with the palm of the hand from grief, etc. (My.).

ಶಂಖವೃತ್ತ śaṅkha-vṛitta. N. of a metre (Ch., o. r. ಶಂಖಾವೃತ್ತ).

ಶಂಖಾಸು śaṅkhāsu. N. of a plant (ತುಮ್ಬೆ Mr. 150, o. r. ಶಮ್ಖ್ಯಾಸು).

ಶಂಖಿ śaṅkhi. having a conch; possessing shells; Viṣṇu; a shell-blower; a worker in shells; the ocean.

ಶಂಖಿನಿ śaṅkhini. (fem. of ಶಂಖಿ). *the grass Andropogon aciculatus* Roxb.

ಶಚಿ śaci. = ಸಚಿ. *the wife of Indra.*

ಶಚಿದೇವಿ śaci-dēvi. = ಶಚಿ. (ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ಪುಲೋಮಜಾತೆ Nn. 28).

ಶಚಿವಲ್ಲಭ śaci-vallabha. = ಶಚೀಪತಿ. (ಇನ್ದ್ರ Nn. 47).

ಶಚೀಪತಿ śacī-pati. *Indra.*

ಶಚೀಪಾಲ śacī-pāla. Indra. (Mr. 41).

ಶಟ śaṭa. sour, acid, astringent.

ಶಟಿ śaṭi. *the plant Zedoary, Curcuma zedoaria* (C. ambaldi).

ಶಠ śaṭha. wicked, bad, perverse, dishonest, perfidious, deceitful (see ದನ್ತ-). 2, *a rogue, a knave.* 3, a fool, a blockhead. 4, roguery, perfidy, deceit (Bp. 40, 52). 5, N. (J. 7, 2; 12, 12. 50).

ಶಠತ್ವ śaṭhatva. wickedness, depravity, roguery, knavery (Sk.; My.). 2, stupidity, foolishness (My.).

ಶಠಾಗಮಿಕ śaṭha-āgamika. a man well versed in roguery or deceit (Bh. 1, 14, 29).

ಶಠಾರ್ಥ śaṭha-artha. the meaning of deceit. see ಟೊಣೆ 1.

ಶಠೆ śaṭhe. = ಸಟೆ 1. deceit, falsehood, lying (ಕುಕ್ಕುಟ, etc. Mr. 450; Bp. 51, 47). 2, a bullock-load (ಹೇಱು Mr. 350).

ಶಣ śaṇa. = ಸಣಬು. hemp, Cannabis sativa. 2, *a kind of hemp, Bengal San, Crotolaria juncea.*

ಶಣಗ śaṇaga. a bullock on which bundles are put or which carries loads (ಗಣ್ಟುಕಟ್ಟುದು Mr. 350).

ಶಣಪುಷ್ಪಿಕೆ śaṇa-puṣpike. *Crotolaria of various species* (= ಘಣ್ಟಾರವೆ).

ಶಣಸೂತ್ರ śaṇa-sūtra. *hempen cord or string, pack-thread, cordage; the net made of hemp.*

ಶಣ್ಟ śaṇṭa. = ಶಾಟ No. 2, ಶೇಟ, ಸಣ್ಟ. a bristle, a stiff hair (Mhr. ಸಡ; *cf.* ಸಟೆ 2); the hair about the privities (My.; Mhr. ಶೇಣ್ಟ). ಕಣ್ಣು ಕರೆಯದ ನೆಣ್ಟ, ಗಣ್ಡುಕತ್ತೆಯ ಶಣ್ಟ (Dp. 54, 4). ಒನ್ದು ದಿನ ನೆಣ್ಟ, ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಬಣ್ಟ, ಮೂಱನೆಯ ದಿನ ಶಣ್ಟ (Prv.).

ಶಣ್ಡ śaṇḍa. = ಷಣ್ಡ, etc. a multitude. 2, an encampment (ನಿವೇಶ, ಶಿಬಿರ, ಪಾಳೆಯ Nr.).

ಶಣ್ಢ śaṇḍha. = ಷಣ್ಢ, etc. *a eunuch*; an impotent man. 2, bull at liberty.

ಶತ śata. *a hundred* (ನೂಱು Nr. 129). — ಶತವರುಷ. a hundred years (Bp. 32, 47). — ಶತಕನ್ತೆ. a garment composed of a hundred patches (My.).

ಶತಕೋಟಿ śata-kōṭi. having a hundred edges: *a thunder-bolt.* 2, a hundred crores (Bp. 1, 65; Dp. 1, 2).

ಶತಕ್ರತು śata-kratu. having or honoured by a hundred sacrifices: Indra (My.).

ಶತಘ್ನಿ śata-ghni. slaying hundreds: a kind of weapon, a stone or cylindrical piece of wood studded with iron spikes. 2, a cannon (My.).

ಶತಚ್ಛಿದ್ರ śata-c-chidra. a hundred, *i. e.* many, holes or fragments (My.).

ಶತತಮ śata-tama. the hundredth (My.).

ಶತತಾರೆ śata-tāre. = ಶತಭಿಷಜ್. N. of a nakṣatra (My.).

ಶತದಲ śata-dala. a lotus (Ch. v. 154; Bp. 13, 30; 35, 13).

ಶತದಲಾಕರ śatadala-ākara. a collection or multitude of lotuses (Bp. 19, 61).

ಶತದಲಾಕ್ಷ śatadala-akṣa. Viṣṇu (Bp. 54, 46).

ಶತದಲಾಮ್ಬಕ śatadala-ambaka. = ಶತದಲಾಕ್ಷ. (Bp. 16, 26).

ಶತದಲಾಸನ śatadala-āsana. Brahmā (Bp. 16, 26).

ಶತದಲಾಸ್ಯೆ śatadala-āsye. a woman with lotus-like eyes (Bp. 40, 7).

ಶತದ್ರು śata-dru. = ಶಿತದ್ರು. flowing in a hundred branches: *the river Sutlej* in the Pañjāb.

ಶತದ್ರೋಹಿ śata-drōhi. one who has been guilty of a hundred acts of treason (My.).

ಶತಧಾಮ śata-dhāma. having a hundred forms: Viṣṇu (My.).

ಶತಧಾರ śata-dhāra. having a hundred edges: *a thunder-bolt.*

ಶತಧೃತಿ śata-dhṛiti. having a hundred sacrifices: Indra. 2, Brahmā (My.).

ಶತನಾಮೆ śata-nāme. = ಶತಪುಷ್ಪೆ, q. v. a kind of flower.

ಶತಪತ śatapata. (Tbh. of a ಶತಪದ್). = ಶತಪದ. (My.).

ಶತಪತ್ರ śata-patra. *a lotus* (ಅಮ್ಬುರುಹ, ತಾವರೆ Nn. 49; *cf.* ನೂಱೆಸೆಳೆ). 2, a sort of jasmine, Jasminum auriculatum (ಮಾಗಧಿ, ಸೇವನ್ತಿಗೆ 49). 3, *a wood-pecker.* 4, *the Indian crane* (ಸಾರಸ Hlā.; ಸಾರಸ, ಸಾರಸಪಕ್ಷಿ 49). 5, Indra (ಶತಮಖ, ಇನ್ದ್ರ 49).

ಶತಪತ್ರಕ śata-patraka. *a wood-pecker* (ಬಡಿಗನ ಹಕ್ಕಿ G.).

ಶತಪತ್ರಲೋಚನ śatapatra-lōcana. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 13, 37).

ಶತಪತ್ರೋದ್ಭವ śatapatra-udbhava. Brahmā (Ch. v. 249).

ಶತಪಥ śata-patha. a hundred paths or lectures (adhyāyas).

ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ śatapatha-brāhmaṇa. the brāhmaṇa portion of the white ajurvēda, having one hundred adhyāyas (My.).

ಶತಪದ śata-pada. a hundred or more steps taken for exercise or pleasure: walking for either purpose (My.).

ಶತಪದಿ śata-padi. *a centipede.*

ಶತಪರ್ವ śata-parva. having a hundred knots or joints: *a bamboo.*

ಶತಪರ್ವಿಕೆ śata-parvike. *Dūrvā-grass, Panicum dactylon.* 2, *an aromatic water-plant* (= ವಜೆ; see Nr. s. ಕಬುಕೆ).

ಶತಪುಷ್ಪೆ śata-puṣpe. = ಸದಗುಪ್ಪೆ. *a sort of dill or fennel, Anethum sowa* Roxb. (ಶತನಾಮೆ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ Mr. 136, o. r. ಶತನಾಮಿ).

ಶತಪ್ರಾಸ śata-prāsa. *a kind of oleander, Nerium odorum* Ait.

ಶತಬಲಿ śata-bali. N. of a monkey-chief (J. 21, 9).

ಶತಭಿಷಜ್ śata-bhiṣaj. requiring a hundred physicians: N. of one of the nakṣatras containing one hundred stars (My.).

ಶತಭಿಷೆ śata-bhiṣe. = ಶತಭಿಷಜ್. (My.).

ಶತಭೀರು śata-bhīru. *a sort of jasmine, Jasminum sambac* Ait.

ಶತಮಖ śata-makha. having a hundred sacrifices: *Indra.* 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಶತಮಖಸುತ śatamakha-suta. Arjuna (Śśv. 4, 31).

ಶತಮನ್ಯು śata-manyu. *Indra.*

ಶತಮಾನ śata-māna. of the measure or amount of a hundred. 2, *a pala of silver* (ಹಲತೂಕ ಬೆಳ್ಳಿ, Si. 495). 3, an āḍhaka. 4, a century (My.; B. 3, 23. 88). 5, a hundred-fold.

ಶತಮೂಲಿ śata-mūli. *a scandent thorny shrub, Asparagus racemosus* Willd. (ಬಹುಸುತೆ, ಅಭೀರು, etc., ಅಸಡಿ Nr.; ಸೀರು, ಅಸಡಿ Mr. 133, one MS. ಸೀರು).

ಶತಮೂಲಿಕೆ śata-mūlike. *the shrub Asparagus racemosus* Willd. (ಅಭೀರು, ಅಸಡಿ Hlā.).

ಶತರುದ್ರಿಯ śata-rudriya. N. of a hymn in praise of Rudra (My.).

ಶತರೂಪೆ śata-rūpe. N. of the daughter and wife of Brahmā (Bh. 3, 14, 34).

ಶತವೀರ್ಯೆ śata-vīrye. *white-flowering dūrvā* (see Nr. s. ಕಬುಕೆ).

ಶತವೇಧಿ śata-vēdhi. piercing a hundred: *a kind of dock or sorrel, Rumex vesicarius.*

ಶತಶತಚಣ್ಡಕರಭಾಭಾಂಗರೋಚಿ śata-śata-caṇḍakara-bhā-bhā-aṅga-rōci. Śiva (Bp. 58, 67).

ಶತಶರಾಸನ śata-śarāsana. a N. of Śiva (Bp. 16, 26).

ಶತಹ್ರದೆ śata-hrade. *lightning.*

ಶತಾಂಗ śata-aṅga. *a car, a chariot, a carriage.*

ಶತಾನನ್ದ śata-ānanda. *Brahmā.*

ಶತಾಪರಾಧ śata-aparādha. a hundred, *i. e.* many, crimes (Śśv. 5, 19).

ಶತಾಯು śata-āyu. (Sk. ಶತಾಯುಸ್). a person a hundred years old (My.).

ಶತಾವರಿ śata-avari. *the shrub Asparagus racemosus* Willd.

ಶತೃ śatṛ. (ಶತೃ). a technical term for the kṛit affix *at* used in forming present participles.

ಶತೃಆನನ್ತ śatṛi-ā-anta. a term with final *at* (Śmd. 99. 100).

ಶತ್ರು śatru. *an enemy, a foe, an adversary.* 2, *an antagonist, a political rival or hostile neighbouring king.*

ಶತ್ರುಘ್ನ śatru-ghna. N. of one of Rāmacandra's brothers (J. 18, 2. 55. 56).

ಶತ್ರುತ್ವ śatrutva. hostility, enmity (My.).

ಶತ್ರುಭಾವ śatru-bhāva. = ಶತ್ರುತ್ವ. (My.).

ಶತ್ರುವರ್ಗ śatru-varga. = ಅರಿವರ್ಗ, q. v. a troop of enemies (My.).

ಶನಿ śani. = ಸಣಿ, ಸನಿ 2. *the planet Saturn or the regent of it* (of ominous influence). 2, a wicked person, an adversary (My.; Mhr.). ಶನಿ ಕಾಡಿತೆನ್ದು, ಹಸಿಗೆ ನಿತ್ತರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ಶನೀ ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಸುಖವುಣ್ಟೇ? — ದಿನ ದಿನ ಶನಿ ಕಾಡಿದರೆ ಬಾಳೋದು ಯಾವಾಗ? — ಪಂಚಮದ ಶನಿ ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣಿಸ್ಯಾನು (Prvs.).

ಶನಿಗ್ರಹ śani-graha. the planet Saturn (My.).

ಶನಿಬಾಧೆ śani-bādhe. the ominous influence of Saturn (My.).

ಶನಿವಾರ śani-vāra. = ಸಣಿವ್ವಾರ. Saturn's day, saturday (My.; B. 1, 7). ಎಣ್ಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಶನಿವಾರ (Prv.).

ಶನಿವೇದೆ śani-vēde. = ಶನಿಬಾಧೆ. (My.).

ಶನೀಶ್ವರ śanī-īśvara. the regent of the planet Saturn, Śani. ಗೋಪಾಲಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶನೀಶ್ವರ ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ. — ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶನೀಶ್ವರ ಬಿಡದು. — ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದ ಕುಕ್ಕೆಗೆ ಶನೀಶ್ವರ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಶನೈಶ್ಚರ śanaiś-cara. slow-going: *the planet Saturn.*

ಶನೈಸ್ śanais. *slowly, tardily; by degrees, little by little.*

ಶನ್ತ śanta. = ಶನ್ತನು. (C. Bp. 54, 6). 2, = ಶಾನ್ತ, ಸನ್ತ 2. calmed, etc.

ಶನ್ತನು śantanu. N. of the younger brother of Dēvāpi. 2, = ಶಾನ್ತನು, the great grandfather of Pāṇḍu and father of Bhīṣma (Bh. 1, 2, 20. 31; My.).

ಶಪಥ śapatha. = ಸಪತ. *an imprecation, a curse.* 2, *an oath, administering an oath, swearing, asseveration by oath or ordeal.* see ಸೂರುಳ್ 2. — ಶಪಥವಾನ್. -ಆನ್. to receive a curse: to be cursed (Bp. 27, 64). — ಶಪಥವಾಳ್. -ಆಳ್. = ಶಪಥವಾನ್. (Bp. 49, 28).

ಶಪನ śapana. *imprecating, cursing, a curse.* 2, an oath.

ಶಪಿಸು śapisu. to utter a curse (Bp. 61, 8); to curse; to abuse (ಒಬ್ಬನನ್ನು, My.).

ಶಪಿಸುವಿಕೆ śapisuvike. cursing. ಕಿತಿಗೊಣ್ಡು ಶಪಿಸುವಿಕೆ (ಆಕ್ರೋಶನ, etc., ಬೊಯಿಲು Si. 387).

ಶಪ್ತಕ śaptaka. cursed; sworn. see ಸಂ-.

ಶಪ್ಪ śappa. = ಸಪ್ಪ. the hair round the privities.

ಶಫ śapha. *a hoof.*

ಶಫರ śaphara. *a kind of carp; a kind of small glittering fish, Cyprinus sophore* Ham.

ಶಫರಿ śaphari. *the female śaphara* (see Mr. s. ಪ್ರೋಷ್ಠಿ).

ಶಬ śaba. = ಶವ, ಶ್ರವ 4, ಸಬ 1, ಸಪ 2. a dead body, a corpse (ಮೃತ, ಸಾವು Nn. 64; ಸಾವು Mr. 521; Bp. 32, 13; 46, 35; 47, 7). 2, cloth, clothes (ನಿವಸನ, ವಸ್ತ್ರ 64; ಶುಕ 521). 3, all sorts of beasts (ನಾನಾಮೃಗಂಗಳ್ 64; ಅಖಿಲಮೃಗ 521).

ಶಬಗಸ್ತು śabagastu. = ಸರಗಸ್ತು. nocturnal procession, especially of a marriage (My.; H. ಷಬ್ಗಷ್ತ್).

ಶಬರ śabara. (= ಶಮ್ಬರ). *N. of a wild mountaineer tribe; a Śabara* (ಲುಬ್ಧಕ, ಕಿರಾತ Nn. 59; ಬೇಡ, ಬಿಯದ, ಬಿಲ್ಲ Sm. 32). 2, a sort of deer (ಮೃಗ, ಮೃಗಭೇದ 59). 3, Śiva (ಶಿವ, ಹರ 59). 4, the soul (ಜೀವನು 59). 5, N. of a demon (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 59). 6, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 59). 7, frost, dew, etc. (ತುಹಿನ, ಹಿಮ 59). 8, a cloud (ಅಭ್ರ, ಮೇಘ 59). 9, variegated colour (ಶಬಲಿತ, ಶಬಲವರ್ಣ 59).

ಶಬರಚರ್ಮಾವೃತ śabara-carma-āvṛita. Śiva (Bp. 44, 2).

ಶಬರಲೀಲೆ śabara-līle. Śiva's sport in the form of a Śabara or huntsman (Śśv. 5, 59).

ಶಬರಶಂಕರ śabara-śaṅkara. Śiva in the form of a Śabara (Śśv. 4, 46 va.).

ಶಬರಶಂಕರವಿಲಾಸ śabaraśaṅkara-vilāsa. Śabaraśaṅkara's sport: N. of a K. poem by Ṣaḍakṣaridēva.

ಶಬರಸಮೂಹ śabara-samūha. a multitude of Śabaras (ಬೇಡು Śm. 95).

ಶಬರಾಲಯ śabara-ālaya. *the abode of Śabaras.*

ಶಬರಿ śabari. a Śabara-woman (J. 10, 3). 2, N. (18, 5).

ಶಬರೇನ್ದ್ರ śabara-indra. = ಶಬರೇಶ್ವರ. (Śśv. 4, 86).

ಶಬರೇಶ śabara-īśa. = ಶಬರೇಶ್ವರ. (Śśv. 4, 24).

ಶಬರೇಶ್ವರ śabara-īśvara. chief of the Śabaras: Śiva (Bp. 44, 1).

ಶಬಲ śabala. *variegated, brindled, speckled* (ಹಲವು ವರ್ಣ Mr. 444); a variegated colour (ಸಾರಂಗ 444).

ಶಬಲವರ್ಣ śabala-varṇa. a variegated colour (ಸಾರಂಗ Nn. 34).

ಶಬಲಿ śabali. *a spotted cow;* the kāmadhēnu.

ಶಬಲಿತ śabalita. = ಶಬಲ. (ಶಬರ, ಶಬಲವರ್ಣ Nn. 59; Cpr. 1, 141; 5, 92; Abh. P. 12, 2 va.).

ಶಬ್ದ śabda. = ಸದ್ದ, ಸದ್ದು, ಸಬುದ. *sound, noise; a sound* (ಧ್ವನಿ Śmd. 46 Cm.). 2, *a word, a significant word* (ಸಮಾಖ್ಯ Nn. 166; ಸಮಾಖ್ಯಾನ 115); a declinable word. 3, grammar. ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬದ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). see Śmd. 7. 23. 24. 39. 40; Kāvy. II, 1, 7; II, 2, B, 1. 2.

ಶಬ್ದಖಣ್ಡ śabda-khaṇḍa. a chapter on words (My.).

ಶಬ್ದಖಣ್ಡನ śabda-khaṇḍana. refutation of words, verbal criticism (Grj. 2, 106 va.).

ಶಬ್ದಗ್ರಹ śabda-graha. receiving or catching sound: *the air.*

ಶಬ್ದಗ್ರಾಮ śabda-grāma. *the compass or range of sound.*

ಶಬ್ದಚೋರ śabda-cōra. a plagiarist (My.).

ಶಬ್ದಜ್ಞ śabda-jña. a philologist, a grammarian (Smd. 98; ಶಾಬ್ದಿಕ 136. 397 Cm.). 2, one skilled in sounds: a time-keeper in musical performances (ತಾಳಧರ Mr. 378).

ಶಬ್ದದೋಷ śabda-dōṣa. verbal fault (in literary composition, My.).

ಶಬ್ದದ್ರವ್ಯ śabda-dravya. the substance called sound (Śmd. 7).

ಶಬ್ದನ śabdana. *marking a sound or noise, uttering sounds;* sounding, sonorous; a sound, a noise.

ಶಬ್ದನಿರೂಪಣ śabda-nirūpaṇa. a word's definition or meaning (ಶಬ್ದಾರ್ಥ, ಅರ್ಥ Nn. 156).

ಶಬ್ದಪುಸ್ತಕ śabda-pustaka. a primer on nouns (My.).

ಶಬ್ದಭೇದಿ śabda-bhēdi. an arrow that pierces an object the sound of which only is heard (My.).

ಶಬ್ದಮಂಜರಿ śabda-mañjari. a flower-cluster of words: N. of a Saṁskṛit vocabulary (Nn. 3). 2, = ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಮಂಜರಿ. 3, N. of a Kannaḍa vocabulary by Tōṭada ārya (Śm. 1).

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ śabda-maṇi-darpaṇa. the jewel-mirror of grammar: N. of a Kannaḍa grammar by Kēśava (Śmd. 3).

ಶಬ್ದವರ್ತ śabda-varta. the function or use of a word (Grj. 10, 114; Sk. ಶಬ್ದವೃತ್ತಿ).

ಶಬ್ದವೇಧಿ śabda-vēdhi. an archer who can pierce an invisible object the sound of which only is heard (My.).

ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರ śabda-śāstra. a grammar (Śmd. 3).

ಶಬ್ದಶ್ಲೇಷ śabda-ślēṣa. = ಭಂಗಶ್ಲೇಷ, q. v. a kind of pun in rhetorical diction. (Kāvy. III, 3, B, 147 seq.). *cf.* ಅರ್ಥಶ್ಲೇಷ.

ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ śabda-saṅgraha. a collection of words; a vocabulary (ಪಲ್ಲವ, ಶಬ್ದಸಮೂಹ Nn. 150).

ಶಬ್ದಸಮೂಹ śabda-samūha. = ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ, q. v.

ಶಬ್ದಸಾಮರ್ಥ್ಯ śabda-sāmarthya. the sense or force of words (Śmd. 3).

ಶಬ್ದಸಿದ್ಧಿಸ್ಮರಣ śabda-siddhi-smaraṇa. rules on the complete use of words: N. of the first adhikaraṇa of the Kāvyāvalōka (Kāvy. I, 1a, 6).

ಶಬ್ದಸೌಷ್ಠವ śabda-sauṣṭhava. excellence of words (My.).

ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ śabda-smṛiti. = ಶಬ್ದಸಿದ್ಧಿಸ್ಮರಣ. (Kāvy. I, 1a, 6).

ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ śabda-anuśāsana. a title of Pāṇini's grammar. 2, N. of two other Saṁskṛita grammatical works. 3, N. of a grammar in Saṁskṛita treating on the Kannaḍa language; this grammar was completed by Bhaṭṭā-Kaḷanka in 1604 A. D. (Śmd. Cm. 66. 105. 106. 271. 281. 287. 300. 301).

ಶಬ್ದಾನ್ತ śabda-anta. the end of a word (Śmd. 363).

ಶಬ್ದಾನ್ತರ śabda-antara. another or different word; the interior of a word: a word (Kāvy. III, 3, B, 147).

ಶಬ್ದಾನ್ತರಕೂಟ śabdāntara-kūṭa. union or combination with other words (Kāvy. II, 1, 8-11).

ಶಬ್ದಾನ್ತರಸಂಸರ್ಗ śabdāntara-saṁsarga. = ಶಬ್ದಾನ್ತರಕೂಟ. (Kāvy. II, 1, 8-11).

ಶಬ್ದಾರ್ಥ śabda-artha. the sense or meaning of a word (ಅರ್ಥ, ಶಬ್ದನಿರೂಪಣ Nn.); that which is real or true (ಸತ್ Nn. 84).

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ śabda-alaṅkāra. verbal ornament: rhetorical use of words which is of four kinds: yamaka, anuprāsa, vicchitticitra, and vakrōkti [Kr. 2, 30]; (Kāvy. III, 2, B, 2 seq.).

ಶಬ್ದಾಲಂಕೃತಿ śabda-alaṅkṛiti. = ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ. (Kāvy. III, 2, B, 1).

ಶಬ್ದಾವಯವ śabda-avayava. the component parts of a term or of terms (Kāvy. III, 3, B, 147).

ಶಬ್ದಿತ śabdita. sounded, made to give out a sound (My.).

ಶಮ್ śam. *happiness, joy, welfare, prosperity, hail.*

ಶಮ śama. = ತನು. *quiet, tranquillity, rest, calm, peace.* 2, quietude, quietism, stillness of the mind, stoicism, restraint of the organs of sense, indifference to objects of sense, absence of passion. — ಶಮ ದಮ. quietism and self-command (Bp. 38, 5).

ಶಮತ್ವ śamatva. = ತನು. quietism: one of the sthāyibhāvas (Kāvy. IV, 2, 15. 49).

ಶಮಥ śamatha. *quiet, tranquillity, quietism,* absence of passion.

ಶಮನ śamana. = ಸವನ 3. appeasing, allaying, tranquilizing, soothing, quenching, removing. 2, tranquillity, calmness, indifference. 3, cessation, termination, end, destruction. 4, *killing* (animals for sacrifice), *immolation.* 5, *yama* (ಸವನ, ಯಮ Nn. 103; Bp. 41, 29).

ಶಮನಶಮನ śamana-śamana. Yama's destroyer: Śiva (Bp. 27, 27).

ಶಮನಸ್ವಸೃ śamana-svasṛi. *Yama's sister: the river Yamunā.*

ಶಮಲ śamala. *feculent matter, feces, ordure; impurity;* sin.

ಶಮಿ śami. ಶಮೀ. = ಜನ್ನಿ. *a legume, a pod* (ಶಿಮ್ಬೆ, ಧಾನ್ಯದ ತೊಗಟು Nr.). 2, *the tree Prosopis spicigera* Lin. (see ಬನ್ನಿ 2); — the tree Mimosa (or Acacia) suma Roxb. 3, the shrub Serratula anthelmintica. 4, = ಕರಿಜಾಲಿಮರ. (St. & Pl.). 5, calm, tranquil.

ಶಮಿತ śamita. *appeased, allayed, calmed, pacified,* calm, etc.; alleviated, cured; tempered, etc.
ಶಮಿಫಲಿನ śami-phalina. the fruit of the Śami tree (ಸಂಗರ, ಬನ್ನಿಕಾಯಿ Nn. 19).
ಶಮಿಸು śamisu. to be appeased, to be allayed, to grow calm, to become quiet or tranquil; to cease; to appease, to pacify, to soothe, etc. (My.).
ಶಮೀಧಾನ್ಯ śamī-dhānya. pod-grain: *any pulse or grain growing in pods.*
ಶಮೀರ śamīra. *a small variety of Śamī tree* (also ಶಮೀರು).
ಶಮೆ śame. = ಶಮ. (My.). — ಶಮೆ ದಮೆ. = ಶಮ ದಮ. (Bp. 40, 10; My.).
ಶಮ್ಪಾಕ śam-pāka. = ಸಮ್ಪಾಕ. *the pudding-pipe tree, Cathartocarpus fistula* Pers. (Cassia fistula Lin.).
ಶಮ್ಪೆ śampe. *lightning.*
ಶಮ್ಬ śamba. *Indra's thunderbolt* (ಶುರಾಷಾಟ್ತೀವ್ರಾಸ್ತ್ರ, ಇನ್ದ್ರನ ಆ ಯುಧವಹನ್ಹಾ ವಜ್ರ Nn. 119). 2, a ship (ಸುಭೈತ್ರ, ಹಡಗು 119).
ಶಮ್ಬಪಾಣಿ śamba-pāṇi Indra (V. 7, 58).
ಶಮ್ಬರ śambara. (= ಶಬರ), ಸಮ್ಬರ 1. *N. of a demon* (of drought) represented as an enemy of Indra. 2, N. of a daitya, the enemy af Kāma. 3, *a sort of deer* (ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ Nr.; ಎರಳೆ Mr. 163; Mhr. ಸಾಮ್ಬರ). 4, *water* (ನೀರ್ Nn. 27). 5, a cloud.
ಶಮ್ಬರಮಥನ śambara-mathana. Kāma (J. 26, 22).
ಶಮ್ಬರಸೂದನ śambara-sūdana. *Kāma.*
ಶಮ್ಬರಾರಿ śambara-ari. *Kāma.*
ಶಮ್ಬರಾಹಿತ śambara-ahita. Kāma (Bp. 5, 23).
ಶಮ್ಬರಾಹಿತಶಾಸನ śambarāhita-śāsana. Śiva (V. 7, 58).
ಶಮ್ಬರಿ śambari. *the plant Salvinia cucullata* Roxb.
ಶಮ್ಬಲ śambala. = ಸಮ್ಬಲ, ಸಮ್ಬಳ. *provender or provisions for a journey;* (pay, salary, ಸಮ್ಬಳ Hlā.).
ಶಮ್ಬವತಿ śamba-vati. the plant Marsilea quadrifolia Lin. (ಮೊಜಗು Mr. 120).
ಶಮ್ಬವಾಹಕ śamba-vāhaka. a cloud (ಮೇಘ Mr. 42).
ಶಮ್ಬಾಕೃತ śambā-kṛita. *twice ploughed* (ಇಬ್ಬಾಳ್ಕೆ Hlā.).
ಶಮ್ಬಾಸುಖಿನಿ sambā-sukhini. N. of a plant (ಹೂಲಿ Mr. 122).
ಶಮ್ಬು śambu. = (ಶಮ್ಬು), ಶಮ್ಬುಕ. see s. ಸಿಮ್ಪಿ.
ಶಮ್ಬುಕ śambuka. = ಶಮ್ಬೂಕ. (ಗುಳ್ಳೆ Nn. 151). 2, N. of a rākṣasa (Rām. 3, 3 sum.; 3, 1).
ಶಮ್ಬೂಕ śambūka. *a bivalve shell, a cockle* (ಗುಳ್ಳೆ Mr. 412), a small conch-shell; a snail. 2, N. of a daitya.
ಶಮ್ಬೆ śambe. ಶಮ್ಬಾ. the second ploughing of a field.
ಶಮ್ಭಲಿ śambhali. = ಸಮ್ಭಲಿ, ಸಮ್ಭಳಿ. *a procuress, a bawd.*
ಶಮ್ಭು śam-bhu. = ಸಮ್ಭು. being for or causing happiness; a happy, prosperous man (ಕೌಶಲ, ಕುಶಲ Nn. 64). 2, Yudhiṣṭhira (ಧರ್ಮಜ, ಧರ್ಮಪುತ್ರ 64). 3, a Jaina sanctified teacher (ಅರ್ಹನು 64). 4, *Brahmā* (ಅಜ, ಬ್ರಹ್ಮ 64). 5, *Viṣṇu.* 6, *Śiva* (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ 64).
ಶಮ್ಭುದ್ವೀಪ śambhu-dvīpa. a resting place for Śiva (Bp. 2, 6).
ಶಮ್ಮಿಸು śammisu. = ಶಂಖಾಸು, q. v. N. of a plant.
ಶಮ್ಯೆ śamye. ಶಮ್ಯಾ. *the pin of a yoke;* a wooden stick or post; a staff. 2, a kind of cymbal.
ಶಯ śaya. lying down, reposing, asleep. 2, sleep, sleeping. 3, a bed, a couch. 4, *a hand* (*cf.* ಕಯ್ 1, ಕೆಯ್ 1).

ಶಯನ śayana. lying, lying down, reclining; resting, reposing; sleeping. 2, *sleep.* 3, *a couch, a bed* (ಮಂಚ Mr. 202). 4, copulation. ಅಯನ ನೋಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ, ಶಯನ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ (Prv.).
ಶಯನಗೃಹ śayana-gṛiha. a dormitory (My.).
ಶಯನಸ್ಥಲ śayana-sthala. a couch, a bed (ತಲ್ಪ, ಹಾಸಿಕೆ Nn. 118; ಸಂಸ್ಥೆ, ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಲ, ಹಾಸಿಕೆ 162).
ಶಯನಸ್ಥಾನ śayana-sthāna. a sleeping-place, a place of repose; *a sleeping apartment* (ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆ Hlā.). see ಪಟ್ಕೆ.
ಶಯನಾಸನ śayana-āsana. a seat or place of repose (ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ Mr. 25).
ಶಯನಿಸು śayanisu. to lie down, to recline, to repose, to sleep (Bp. 12, 14; My.).
ಶಯನೀಯ śayanīya. to be lain on, fit or suitable for sleeping; *a couch, a bed.*
ಶಯಶವಿ śaya-śavi. a cradle (ಬಾಲಶಯ್ಯೆ, ತೊಟ್ಟಿಲ್ Mr. 203).
ಶಯಾನಕ śayānaka. reposing, sleeping. see ಪ್ರತಿಸೂರ್ಯ-, ಬಟಸೂರ್ಯ-. 2, the boa constrictor. 3, a chameleon.
ಶಯಾಲು śaya-ālu. *sleepy, slothful, sluggish.*
ಶಯಿತ śayita. reposed, *sleeping, asleep.*
ಶಯು śayu. *the boa constrictor* (ಹೆಬ್ಬಾವು Hlā.; ಅಜಗರ, etc., ಹಿರಿಯ ಹಾವು Mr. 400).
ಶಯ್ಯಾಗೃಹ śayyā-gṛiha. a sleeping-apartment (ಸೆಜ್ಜೆವನೆ, ಪಕ್ಕೆವನೆ Śs.; Cpr. 2, 39 va.).
ಶಯ್ಯಾಗೃಹರಕ್ಷಕ śayyāgṛiha-rakṣaka. a guardian or superintendent of (a king's) sleeping-apartments (ಸೆಜ್ಜೆವಳ Śs.).
ಶಯ್ಯಾವಸಥ śayyā-avasatha. a sleeping-apartment (ಸಜ್ಜೆವನೆ Mr. 195).
ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಲ śayyā-sthala. = ಶಯನಸ್ಥಲ, q. v. a couch, a bed.
ಶಯ್ಯೆ śayye. ಶಯ್ಯಾ. = ಸಜ್ಜೆ, ಸೆಜ್ಜೆ. *a couch, a bed* (ಮಂಚ Mr. 202; ಪಟ್ಕೆ, ಸೆಜ್ಜೆ Kk. 30, Śm. 76; ಸೆಜ್ಜೆ Śm. 87). 2, sleeping, sleep (ಸುಪ್ತಿ, ನಿದ್ರೆ Nn. 55).
ಶರ śara. = ಸರ 5. injuring; hurt. see ವಿ-. 2, *a sort of reed or grass, Saccharum sara* Roxb. (ತೃಣ, ಹುಲ್ಲು Nn. 35; ಮೊದೆ Mr. 109; ತೃಣ Mr. 509). 3, *an arrow* (ಬಾಣ, ಅಮ್ಬು Nn. 7; ಬಾಣ, ಅಮ್ಬು 35; ಬಾಣ 509). 4, the number 5 (Ch.; ಅಯ್ದು Mr. 347). 5, one of the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 6, the upper part or cream of slightly curdled milk, cream. 7, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 35; ಉದಕ Mr. 404; ವಾರಿ 509). 8, a lake (ಸರೋವರ, ಕೊಳನು 35; *cf.* ಸರ 6). 9, sound, noise (ನಿಸ್ವನ, ಧ್ವನಿ 35; *cf.* ಸರ 4).
ಶರಕೋಷ śara-kōṣa. a quiver. see ಹೊದೆ 2.
ಶರಖಣ್ಡಿ śara-khaṇḍi. N. of a weapon (Bh. 9, 2, 43; *cf.* ಶರಮುಣ್ಡಿ).
ಶರಗತಿ śara-gati. an arrow's flight. see ಏಸಾಡು.
ಶರಚ್ಚನ್ದ್ರ śarad-candra. the autumnal moon (My.).
ಶರಜನ್ಮ śara-janma. *Skanda,* said to have been born in thicket of reeds.
ಶರಣ್ śaraṇ. = ಶರಣು. Tbh. of ಶರಣ 2. — ಶರಣೆನ್. -ಎನ್. to say "(somebody is my) refuge" (Bp. 1, 25. 26; 31, 7; 39, 51). — ಶರಣ್ಬುಗು. -ಪುಗು. to go for protection or refuge, to take refuge (Bp. 3, 14; Śiv. 4, 99 va.; J. 11, 33). ಶರಣ್ಬುಗೆ ಕಾಯಲ್ (Śind. 84 Mdb.).
ಶರಣ śaraṇa. 1. injuring, killing. see ಶಿ-.

ಶರಣ śaraṇa. 2. = ಶರಣ್, ಶರಣು, ಸರಣು. *a protector, a preserver, a defender.* 2, *protection, preservation, help, refuge.* 3, a refuge, an asylum. 4, *a house, an abode;* a lair. 5, a devotee, a liṅgavanta (My.). ಶರಣನ ಗುಣ ಮರಣದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು (Prv.). see Bp. 37, 27; 57, 32. — ಶರಣದೇವ. N. (Bp. 58, 6). — ಶರಣಮ್ಬೊಗು. -ಪೊಗು. = ಶರಣ್ಬುಗು. (Bp. 23, 28; 26, 67; 56, 39). — ಶರಣಶಂಕರ ದಾಸಿ. N. (Bp. 53, 69).

ಶರಣಾಗತ śaraṇa-āgata. come for protection; a refugee, an appellant (Bp. 32, 46; 44, 35; J. 9, 34; B. 4, 219; My.).

ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣ śaraṇāgata-rakṣaṇa. affording protection or shelter to a refugee (My.).

ಶರಣಾಗತಿ śaraṇa-āgati. coming for protection or help (to a guru in order to be instructed, My.).

ಶರಣಾರ್ಥ śaraṇa-artha. a form of salutation: for the sake of your protection I am your refugee or most humble servant (Mhr.; Bp. 30, 8. 9).

ಶರಣಾರ್ಥಿ śaraṇa-arthi. a person who solicits protection or refuge (My.). 2, = ಶರಣಾರ್ಥ (Bp. 23, 30; 32, 14; 38, 19; 44, 35; My.).

ಶರಣಾರ್ಥಿಸು śaraṇa-arthisu. to solicit protection, help, etc. (Bp. 32, 14).

ಶರಣು śaraṇu. Tbh. of ಶರಣ 2 No. 2. 2, = ಶರಣಾರ್ಥ (My.). — ಶರಣು ಬೀಱು. = ಶರಣುಬುಗು. ಶರಣು ಬಿದ್ದವನಿಗೆ ಮರಣ ಉಣ್ಟೇ? (Prv.). see Prv. s. ಹರಸು. — ಶರಣುಬುಗು. -ಪುಗು. = ಶರಣ್ಬುಗು. (Bp. 3, 14). — ಶರಣುವುಗು. -ಪುಗು. = ಶರಣುಬುಗು. (Bp. 16, 4; 28, 11). — ಶರಣುವೊಗು. -ಪೊಗು. = ಶರಣುವುಗು. (Bp. 23, 17; 46, 36. 50; 50, 6). — ಶರಣು ಶರಣು. rep. (Bp. 41, 7).

ಶರಣ್ಯ śaraṇya. fit or good for refuge, to be protected or aided, needing protection, poor, helpless, miserable; a place of refuge; a house; protection, defence; a protector, one who affords refuge, etc. (My.). see Bp. 19, 72. 75. 77; 32, 63; 43, 7.

ಶರತ್ śarat. (ಶರತ). = ಷರತ್. a bet.

ಶರತ್ಕಾಲ śarad-kāla. the autumnal season (J. 25, 5).

ಶರದ್ śarad. *autumn, the season of autumn* (the season of two months succeeding the rains, fluctuating from August to November; ಇಷ and ಊರ್ಜ Mr. 70). 2, *a year.* ಶರದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ ಉಚಿತಂ (Śmd. 163).

ಶರದ śarada. = ಶರದ್, ಸರದ. (Rśv. 6, 1 va.).

ಶರದಮ್ಭೋಜಿನಿ śarad-ambhōjini. an autumnal lotus-pond (Rśv. 6, 10).

ಶರದಾಕಾಶ śarad-ākāśa. an autumnal (clear) sky (My.).

ಶರದಿಚನ್ದ್ರೋದ್ಗಮ śaradi-candra-udgama. moonrise in the season of autumn (Cpr. 4, 6).

ಶರದಿನ್ದು śarad-indu. the autumnal moon (Bp. 4, 28; 5, 27).

ಶರದೃತು śarad-ṛitu. the season of autumn (Rśv. 6, 10 va.).

ಶರದೆ śarade. *autumn, the season of autumn.*

ಶರದ್ದಿನ śarad-dina. an autumnal day (J. 25, 3).

ಶರಧರ śara-dhara. a cloud (Rśv, 1, 120).

ಶರಧಿ śara-dhi. the ocean (ಅಮ್ಬುಧಿ, ಸಮುದ್ರ Nn. 11; ಕಟಕ, ಸಮುದ್ರ Nn. 127, Mr. 523). 2, the number 4 (Ch.). 3, a river (ನದಿ, ಹೊಳೆ 11). 4, a forest (ಕಾನನ, ಅಡವಿ 11). 5, a quiver (ಬಾಣಗೇಹ, ಬತ್ತಳಿಕೆ 11; ತೂಣ, ಶರಾಶ್ರಯ, etc., ಹೊದೆಯೊತ್ತು; ಡೊಣೆ Mr. 295).

ಶರಧಿಶಯನ śaradhi-śayana. Viṣṇu (Mr. 17).

ಶರಧಿಸುತೆ śaradhi-sute. Lakṣmī (Mr. 18).

ಶರಧೃತ śara-dhṛita. containing the śara grass; full of arrows (J. 10, 5).

ಶರನಿಧಿ śara-nidhi. the ocean (ಕಡಲ್ Ct. II, 33; J. 2, 1).

ಶರನ್ಮೇಘ śarad-mēgha. an autumnal cloud (Rśv. 6, 4).

ಶರಪಂಜರ śara-pañjara. an arrow-cage: arrows showered on an enemy so as to encompass him as in a cage (My.). 2, a man in whose body many arrows have lodged (Abh. P. 13, 108).

ಶರಪುಂಖ śara-puṅkha. the feathered end of an arrow. 2, a shrubby plant of a greyish hue, Indigofera argentea Lin. (My.).

ಶರಬನ್ಧ śara-bandha. = ಸರವನ್ದ. an arrow-tie.

ಶರಭ śarabha. *a fabulous animal with eight legs,* represented as stronger than a lion (ಎಣ್ಬಡಿ Ct. II, 23; ಕೇಸರಿದ್ವಿಷ Mr. 160). 2, an avatāra of Śiva (Bp. 54, 42; 57, 25); Vīrabhadra (ದಕ್ಷಾರಿ, ವೀರಭದ್ರ, etc. Mr. 15).

ಶರಭಪ್ರಾಸ śarabha-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಶರಮ śarama. shame (Mhr., H.). — ಶರಮುಪಟ್ಟಿಯಾಟ. = ರಾಮಪಟ್ಟಿಯಾಟ. (S. Mhr.).

ಶರಮಯ śara-maya. full of arrows, etc. (My.).

ಶರಮುಣ್ಡಿ śara-muṇḍi. a kind of weapon (ವಿಜಣ್ಣೆ Mr. 296).

ಶರರುಹ śara-ruha. a lotus (Rśv. 9, 21).

ಶರವರ್ಷ śara-varṣa. a flight or shower of arrows (Śśv. 4, 51; J. 22, 8).

ಶರವಿಮೋಚನ śara-vimōcana. the act of throwing arrows. see ಇಸು 3.

ಶರವೃಷ್ಟಿ śara-vṛiṣṭi. = ಶರವರ್ಷ. (Śśv. 4, 41).

ಶರವೇದ śara-vēda. = ಧನುರ್ವೇದ. (J. 21, 44).

ಶರವೈರಿ śara-vairi. a kind of bird (ಕಕೂಟ Mr. 172; *cf.* ಶರಾರಿ).

ಶರವ್ಯ śaravya. *a butt or mark for arrows, an aim.*

ಶರಷಟ್ಪದಿ śara-ṣaṭpadi. N. of a metre (Ch.).

ಶರಸನ್ಧಾನ śara-sandhāna. fixing an arrow on a bow. see ತುಡು 1.

ಶರಾಗ್ನಿ śara-agni. fire created by arrows (J. 13, 13).

ಶರಾಭ್ಯಾಸ śara-abhyāsa. *practice with bow and arrow, archery.*

ಶರಾರತ್ śarārat. wickedness outrage (My.; Br.; H.).

ಶರಾರಿ śara-ari. the bird Turdus ginginianus (ಸರಕೂಟವಕ್ಕಿ Hlā.; Sk. also ಶರಾಲಿ).

ಶರಾರು śarāru. *hurtful, mischievous.*

ಶರಾವ śarāva. = ಶ್ರಾವೆ. ಸರಾವ. *a shallow cup, a dish, a platter; a lid, a cover.*

ಶರಾವತಿ śarā-vati. full of reeds: *N. of a river.*

ಶರಾಶ್ರಯ śara-āśraya. a quiver (ಶರಧಿ, etc. Mr. 295).

ಶರಾಸನ śara-āsana. shooting arrows: *a bow.*

ಶರಿರ śarira. = ಶರೀರ. (ಶರೀರ Nn. 150).

ಶರೀರ śarīra. *the body* (J. 8, 33; B. 4, 133; 5, 177). 2, a covert term for pudendum virile or muliebre (Mhr.). see Nr. s. ಪುದ್ಗಲ; Nn. 31 s. ಪಾಲಿ 2.

ಶರೀರಗುಣ śarīra-guṇa. = ಶರೀರಪ್ರಕೃತಿ. constitution of the body. (My.).

ಶರೀರಜ śarīra-ja. produced by or in the body: a son. 2, sickness. 3, lust, passion. 4, Kāma. (R.).

ಶರೀರಜನ್ಯ śarīra-janya. produced by or in the body (My.).

ಶರೀರತ್ಯಾಗ śarīra-tyāga. suicide, [casting off the body].

ಶರೀರದಣ್ಡನೆ śarīra-daṇḍane. mortification of the body by austerities; corporal punishment (My.).

ಶರೀರಧರ್ಮ śarīra-dharma. the functions of the body; its nature or constitution (My.).

ಶರೀರಪ್ರಕೃತಿ śarīra-prakṛiti. constitution of the body (My.).

ಶರೀರಪ್ರಾಣಾರ್ಥ śarīra-prāṇa-artha. body, life, and property (Bp. 39, 15).

ಶರೀರಬನ್ಧಕ śarīra-bandhaka. personal pledge: a hostage. (R.).

ಶರೀರವ್ಯಾಕುಲತೆ śarīra-vyākulate. agitation of the body. see ಮಲ್ಲಳು.

ಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರ śarīra-saṁskāra. decoration or adorning the person (My.).

ಶರೀರಸಮ್ಬನ್ಧ śarīra-sambandha. bodily connection: relation by marriage, affinity; consanguinity (My.).

ಶರೀರಸಮ್ಬನ್ಧಿ śarīra-sambandhi. one who is related to by marriage or consanguinity (My.).

ಶರೀರಸುಖ śarīra-sukha. bodily or animal pleasure (My.).

ಶರೀರಸ್ಫುರಣ śarīra-sphuraṇa. quivering, throbbing, or agitation of the body. see ಉಲುಕು 1.

ಶರೀರಾಂಗಭೇದ śarīra-aṅga-bhēda. a particular limb or part of the body. see ಹಲಕು 2, ಹರಡು 3.

ಶರೀರಾನ್ತ śarīra-anta. death (My.).

ಶರೀರಾಭಿಮಾನ śarīra-abhimāna. body-love: taking great care of the body (from fear of disease or death, My.).

ಶರೀರಾವಸಾನ śarīra-avasāna. death (My.).

ಶರೀರಿ śarīri. having a body, embodied. 2, *an animal or sentient being; a man.* 3, the incorporate soul.

ಶರೀರೋಪಗೂಹನ śarīra-upagūhana. clasping or embracing the body. see ಮುದುಕು.

ಶರೆ śare. = ಸರಿ 6, ಸರೆ. an accumulation, a heap, a mass (ಒಟ್ಟಿಲ್ Mr. 350).

ಶರೌಘ śara-ōgha. a multitude of arrows (Śśv. 4, 131).

ಶರ್ಕರಾವತ್ śarkarā-vat. *full of stony particles, gritty, gravelly.*

ಶರ್ಕರಾವರ್ತ śarkarā-āvarta. a whirlwind abounding with small stones (J. 23, 46).

ಶರ್ಕರಿಲ śarkarila. *full of stony particles.*

ಶರ್ಕರೆ śarkare. = ಶರ್ಕರಾ, ಸಕ್ಕರೆ, ಸಕ್ರೆ, ಸಕ್ರೆ. *a potsherd.* 2, *a small stone, a pebble, gravel, grit.* a soil abounding in stony or gritty fragments. 4, *granulated or candied sugar.*

ಶರ್ಧ śardha. a troop, a multitude. 2, strength, power. 3, breaking wind.

ಶರ್ಧಿಸು śardhisu. = ಶೃದ್ಧಿಸು. to break wind downwards.

ಶರ್ಮ śarma. happy, prosperous. 2, a blessing. 3, *happiness, delight, pleasure.* 4, refuge, protection; a house. ಶರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡು ಕರಿಯೊನಕೆಯ ತುಣ್ಡು (Dp. 54). 5, at the end of names of Brāhmaṇas (J. 26, 33).

ಶರ್ವ śarva. = ಸಬ್ಬ 1, ಸರ್ವ 2. *Śiva.* 2, sign for a long syllable (Ch.). — ಶರ್ವಂ. the metrical foot — — (Ch.).

ಶರ್ವರಿ śarvari. *night.*

ಶರ್ವರೀಪತಿ śarvarī-pati. the moon (My.).

ಶರ್ವಾಣಿ śarvāṇi. = ಸಬ್ಬಾಣಿ, ಸರ್ವಾಣಿ. *Śiva's wife, Pārvatī.*

ಶಲ śala. *the quill of a porcupine* (ಎಯ್ಯುಮೃಗದ ಮುಳ್ Mr. 164). 2, = ಶಲ್ಯ 1.

ಶಲಭ śalabha. *a grasshopper* (ಪತಂಗ Mr. 176); a locust. 2, *a moth.* 3, a fire-fly (ಪತಂಗ, ಮಿಂಚುಬುಳು Nn. 61).

ಶಲಲ śalala. *the quill of a porcupine.* 2, *a porcupine.*

ಶಲಲಿ śalali. *the quill of a porcupine.* 2, a small porcupine.

ಶಲಾಕೆ śalāke. = ಸಲಕಿ, ಸಲಗೆ, ಸಲಾಕಿ, ಸಲಾಕೆ, ಸಲಾಖೆ, ಸಲಿಕಿ, ಸಲಿಕೆ. a javelin, a dart (ಶಲ್ಯ, ಕೆಯ್ದು Mr. 287). 2, *a spike* (as of grass), *a quill, a pin* (for piercing, etc.), *any long, thin, pointed body, a shaft, a rod, a peg, a thin bar, a rib* (of an umbrella) (ಶಲ್ಯ Nn. 157). 3, *a bone, a rib.* 4, *the bird sārikā, Turdus salika.*

ಶಲಾಟು śalāṭu. *fresh, moist, raw, unripe* (as fruit); unripe fruit (ಎಳೆಗಾಯಿ Hlā.; ಕೋಮಲ, ತಿರುಳುದೋರ್ವ ಮಿಡಿಗಾಯಿ Mr. 109); dry fruit (ವಾನ, ಒಣಗಿದ ಕಾಯಿ Nn. 90).

ಶಲಾಟುಕ śalāṭuka. unripe fruit (ಮಿಡಿ Śm. 92).

ಶಲಾಟುಫಲ śalāṭu-phala. = ಶಲಾಟುಕ. see ಮಿಡಿ 7.

ಶಲ್ಕ śalka. = ಚಕ್ಕೆ, ಚೆಕ್ಕೆ, ಸಕ್ಕೆ, ಸೆಕ್ಕೆ. *a fragment, a splint, a paring, a shaving.* 2, *bark* (of a tree), *rind.* 3, the scale of a fish.

ಶಲ್ಕಿ śalki. *a fish.*

ಶಲ್ಮಲಿ śalmali. = ಶಾಲ್ಮಲಿ. the silk-cotton tree. see ರೇಶ್ಮೀ ಗಿಡ.

ಶಲ್ಯ śalya. 1. = ಶಲ್ಯಹ, ಸಲ್ಲೆಹ, ಸೆಲ್ಲೆಹ. *any stake or rod, a spike, a quill, a pin, a splinter, a thorn, any piercing object* (ಶಲಾಕೆ Nn. 157). 2, *a dart, a javelin, a spear tipped with iron; a pike;* an arrow, a shaft (ಶಸ್ತ್ರ, ಆಯುಧಭೇದ 157; ಶಲಾಕೆ, ಕೆಯ್ದು Mr. 287). 3, *a porcupine.* 4, a fragment, a piece (ಲವ, ತುಣ್ಡು 157). 5, a thin, emaciate body (ಕೃಶಾಂಗ, ಬಡವಾದ ದೇಹ 157). 6, a fence, a boundary. 7, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 157). 8, N. of the prince of Madra, maternal uncle of the sons of Pāṇḍu (ಪಾರ್ಥಿವವಿಭೇದ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಭೇದ 157; Mr. 263; J. 2, 17; Bh. 9, 1 sum.). 9, *the thorny shrub Vanguiera spinosa* Roxb. 10, difficulty, embarrassment, distress, trouble.

ಶಲ್ಯ śalya. 2. = ಶಲ್ಲೆ. Tbh. of ಚೇಲ. muslin cloth without a border (My.; Te. ಶಲ್ಲಾ; T. ಚೆಲ್ಲಾ). ಶಲ್ಯ ಹೊದ್ದು, ಸಾಲಮಾಡಿ, ಕಮ್ಬಳಿ ಹೊದೆಯ ಬಾರದು (Prv.).

ಶಲ್ಯಕ śalyaka. *a porcupine.*

ಶಲ್ಯಹ śalyaha. ಶಲ್ಯ 1. Tbh. of ಶಲ್ಯ No. 2. (A.).

ಶಲ್ಲಕ śallaka. *a porcupine.*

ಶಲ್ಲಕಿ śallaki. = ಸಲ್ಲಕಿ. *the gum olibanum tree, Boswellia thurifera* Roxb. see ತದಿಕು, ತದುಕು.

ಶಲ್ಲೆ śalle. = ಶಲ್ಯ 2, ಶೆಲ್ಲೆ. (My.).

ಶವ śava. = ಶಬ, etc. *a corpse.*

ಶವರ್ಣ śa-varṇa. the letter ಶ (Ch.).

ಶವಸಂಸ್ಕಾರ śava-saṁskāra. cremation or burial of a corpse (My.).

ಶವಿ śavi. a cradle. see ಶಯ್ಯ-. (*cf.* ಶಿಬಿಕೆ?).

ಶಶ śaśa. = ಸಸ. *a hare.* 2, *spots on the moon supposed to resemble the figure of a hare.*

ಶಶಕ śaśaka. a hare (ಶಶ, ಮೊಲನು Nn. 27).

ಶಶಧರ śaśa-dhara. *the moon.*

ಶಶಧರಕಲಾಶೇಖರ śaśadhara-kalā-śēkhara. = ಶಶಿಖಣ್ಡಶೇಖರ. Śiva (Bp. 38, 46).

ಶಶಲಕ್ಷ್ಮ śaśa-lakṣma. = ಶಶಲಾಂಛನ.

ಶಶಲಕ್ಷ್ಮಕಲಾಧರೆ śaśalakṣma-kalā-dhare. Pārvatī (Śśv. 5, 47).

ಶಶಲಾಂಛನ śaśa-lāñchana. *the moon.*

ಶಶಲೋಮ śaśa-lōma. *the hair of a hare;* hare-skin.

ಶಶಾಂಕ śaśa-aṅka. *the moon.* 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಶಶಾಂಕಲೇಖೆ śaśāṅka-lēkhe. a digit of the moon; the lunar crescent (Śśv. 1, 74).

ಶಶಾದನ śaśa-adana. *a hawk, a falcon.*
ಶಶಿ śaśi. = ಸಸಿ 1. having hare-like spots: *the moon* (ಸವಿಗಡಲಣುಗ, ಮಿಗಲಚ್ಛಣ, etc. Kk. 44). 2, the number 1 (ಒನ್ದು Mr. 347; Ch. v. 283. 287). 3, N. of a metrical foot (Ch.; Mr. 364). 4, N. of a peasant (Cpr. 5, 86. 87). 5, the air that is drawn up into the left nostril (Mr. 53).
ಶಶಿಕರ śaśi-kara. a moon-beam (Śśv. 3, 35 va.).
ಶಶಿಕಲೆ śaśi-kale. a digit of the moon (of which there are sixteen, My.).
ಶಶಿಕಾನ್ತ śaśi-kānta. the moon-stone (= ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ; J. 3, 13; 10, 2. 3; 25, 5). 2, N. of a vṛitta (Ch.).
ಶಶಿಖಣ್ಡ śaśi-khaṇḍa. = ಶಶಿಕಲೆ. (My.).
ಶಶಿಖಣ್ಡಚೂಡ śaśikhaṇḍa-cūḍa. whose tuft of hair is a digit of the moon: Śiva (Bp. 10, 1).
ಶಶಿಖಣ್ಡಮೌಲಿ śaśikhaṇḍa-mauli. Śiva (Bp. 38, 25).
ಶಶಿಖಣ್ಡಶೇಖರ śaśikhaṇḍa-śēkhara. Śiva (Bp. 9, 43).
ಶಶಿಚೂಡ śaśi-cūḍa. Śiva (Bp. 24, 86; 51, 9).
ಶಶಿಜೂಟ śaśi-jūṭa. Śiva (Bp. 9, 12).
ಶಶಿಪುರ śaśi-pura. N. of a town.
ಶಶಿಪುರಾಧಿನಾಥಸೋಮೇಶ್ವರ śaśipura-adhinātha-sōmēśvara. N. (Mr. 90 va.).
ಶಶಿಪುರಾಧೀಶಸೋಮೇಶ śaśipura-adhīśa-sōmēśa. N. (Mr. 540).
ಶಶಿಪ್ರಭೆ śaśi-prabhe. N. of a queen (Cpr. 5, 95. 137; 6, 1. 77).
ಶಶಿಭೂಷಣ śaśi-bhūṣaṇa. Śiva (Bp. 50, 71).
ಶಶಿಮುಖಿ śaśi-mukhi. a moon-faced woman (My.).
ಶಶಿಮೌಲಿ śaśi-mauli. Śiva (Bp. 41, 10; 50, 46).
ಶಶಿರೇಖೆ śaśi-rēkhe. a digit of the moon (My.). 2, a daughter of Balarāma (My.).
ಶಶಿಲೇಖೆ śaśi-lēkhe. a digit of the moon (Abh. P. 4, 30).
ಶಶಿವಕ್ತ್ರೆ śaśi-vaktre. = ಶಶಿಮುಖಿ. (My.).
ಶಶಿವದನೆ śaśi-vadane. = ಶಶಿವಕ್ತ್ರೆ. (Bp. 45, 1).
ಶಶಿಶೇಖರ śaśi-śēkhara. moon-crested: *Śiva.*
ಶಶಿಹಾಸ śaśi-hāsa. = ಚನ್ದ್ರಹಾಸ. N. (J. 29, 20. 48; 30, 50; 31, 36).
ಶಶೋರ್ಣ śaśa-ūrṇa. *the hair of a hare,* hare-skin.
ಶಶ್ವತ್ śaśvat. *perpetually, continually, repeatedly, frequently, always, again and again.*
ಶಷ್ಕುಲಿ śaṣkuli. = ಚಕ್ಕಲಿ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಚಕ್ಕುಳಿ. the orifice of the ear. 2, rice-gruel or barley-water (mixed with rice, sesamum, and other grain). 3, a kind of baked cake.
ಶಷ್ಪ śaṣpa. = ಶಷ್ಪ, ಸಪ್ಪ. *young grass* (ಎಳವುಲ್ಲು Hlā.).
ಶಸನ śasana. the act of striking, wounding, killing, immolation. see ವಿ-.
ಶಸ್ತ śasta. 1. struck, cut, wounded, injured, killed.
ಶಸ್ತ śasta. 2. said, told, recited, repeated. 2, praised, eulogized. 3, best, excellent. 4, *auspicious, happy, well, right.* see ಅಭಿ-; Bp. 39, 54.
ಶಸ್ತ್ರ śastra. 1. a hymn, a hymn of praise.
ಶಸ್ತ್ರ śastra. 2. an instrument for cutting or wounding, a weapon; a sword, a knife, a scymitar (ಕೂರಿಡು Mr. 383). 2, *iron;* steel. ಶಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೋ? (Prv.). see ಕೆಯ್ದು.
ಶಸ್ತ್ರಕ śastraka. *iron;* steel.
ಶಸ್ತ್ರಕೋಷ śastra-kōṣa. the sheath of a weapon. see ಒಜೆ³ 2.
ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ śastra-kriye. weapon-business. see ಚಿಮ್ಮು 2.
ಶಸ್ತ್ರಜೀವಿ śastra-jīvi. = ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ. a soldier. (My.).
ಶಸ್ತ್ರಧರ śastra-dhara. bearing weapons; a warrior. see Nr. s. ನಿಪಾಳಿಸುಹ.
ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿ śastra-dhāri. bearing arms; an armed man (B. 5, 39. 105).
ಶಸ್ತ್ರಪಿಧಾನ śastra-pidhāna. = ಶಸ್ತ್ರಕೋಷ. (ಕೋಶ, ಕೆಯ್ದುವಿನ ಒಜೆ³ Nn. 52).
ಶಸ್ತ್ರಮಾರ್ಜ śastra-mārja. *a furbisher, an armourer.*
ಶಸ್ತ್ರಯುದ್ಧ śastra-yuddha. a fight with swords (My.).
ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಗುರು śastravidyā-guru. Drōṇa (My.).
ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ śastra-vidye. the science of arms (My.).
ಶಸ್ತ್ರವೈದ್ಯ śastra-vaidya. a surgeon (My.; B. 4, 20). 2, surgery (My.; B. 5, 273).
ಶಸ್ತ್ರಸಂಚಾಲನ śastra-sañcālana. the act of shaking arms. see ಕುರುಳ್ಳು, ಕೆಯ್ಯಾಡು.
ಶಸ್ತ್ರಸನ್ನ್ಯಾಸ śastra-sannyāsa. the relinquishment of weapons or of their use (My.).
ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ śastra-ājīva. living by the profession of arms: *a soldier.*
ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವಾವಾಸ śastrājīva-āvāsa. an abode of soldiers, a casern (or an armoury, ಜೀನಶಾಲೆ Mr. 195, q. v.).
ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವಿ śastra-ājīvi. = ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ. (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳು ಕೆಯ್ದುವಿಡಿವಂ Mr. 254).
ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ śastra-abhyāsa. the practice of arms, military exercise (My.).
ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ śastra-astra. arms and missile weapons (J. 12, 26).
ಶಸ್ತ್ರಿ śastri. bearing arms; armed with a sword. 2, *a knife.*
ಶಸ್ತ್ರಿಕೆ śastrike. *a knife, a blade.*
ಶಸ್ಯ śasya. 1. to be told; to be praised, praiseworthy. see ಪ್ರ-.
ಶಸ್ಯ śasya. 2. = ಸಸ್ಯ, etc. to be cut, to be wounded or injured (adj.). 2, corn, grain. 3, the fruit or produce of any plant or tree.
ಶಹಬಾಸು śahabāsu. = ಶಾಬಾಸು, ಶಾಹಾಬಾಸು. bravo! well done! noble! (My.; Cb. 96; Mhr., H. ಶಾಬಾಸ).
ಶಹರ śahara. = ಶಹರು, ಷಹರ್, ಷಹರು. a city or large town (Cb. 22; B. 5, 195. 265; Mhr., H. ಶಹರ್).
ಶಹರು śaharu. = ಶಹರ. (My.; Br.).
ಶಹಾ śahā. a king (My.; Mhr., H.). 2, in chess-playing: check (My.; Mhr., H. ಶಹ).
ಶಹಾಣೆ śahāṇe. = ಶಾಣ 3. sagacious; knowing, clever (Mhr., H. ಶಹಾಣಾ; *cf.* ಶ್ಯಾಹಣ್ಯಾ). ಹೆಚ್ಚು ಶಹಾಣೆ (ಪಟುತರ Cb.).
ಶಹಾನ śahāna. N. of a rāga (My.; H.).
ಶಹಾಮೃಗ śahā-mṛiga. = ಶಾಹಮೃಗ. the king's animal: a fabulous bird, a griffin (Mhr., H.); an ostrich (My.; B. 4, 191).
ಶಹಾವಲಿಬೇರು sahāvali-bēru. = ಸೀಬರಿಬೇರು. scandent thorny shrub. (St. & Pl.).
ಶಾಕ śāka. 1. = ಶಾಖ No. 1. *any potherb or vegetable;* vegetable food (ವಾಜ, ಮೇಲೋಗರ Nn. 124, one MS. ಶಾಖ; Bp. 24, 34). 2, power, strength. 3, N. of one of the seven dvīpas.
ಶಾಕ śāka. 2. = ಸಾಕ, ಸೆಕೆ, etc., ಸೇಕ 1. heat (My.).
ಶಾಕಟ śākaṭa. (fr. ಶಕಟ). *relating to a cart.* 2, any yoked animal, *a draught-ox.* 3, a field.
ಶಾಕಶಾಕಟ sāka-sākaṭa. *a field of vegetables,* a kitchen garden. see ಬಾಡು.

ಶಾಕಶಾಕಿನ śāka-śākina. *a field of vegetables.*
ಶಾಕಿನ śākina. a field.
ಶಾಕಿನಿ śākinī. a powerful female; a kind of female demon or fair attendant on Durgā (Bh. 7, 7, 45).
ಶಾಕುನಿಕ śākunika. (fr. ಶಕುನ). belonging or relating to birds; ominous; *a fowler.*
ಶಾಕ್ತ śākta. (fr. ಶಕ್ತಿ). relating to śakti. 2, a worshipper of the divine energy under its feminine representation. ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವಾಗ ಭಕ್ತ, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಶಾಕ್ತ (Prv.).
ಶಾಕ್ತೀಕ śāktīka. relating to a spear; *a spearman, a lancer.*
ಶಾಕ್ತೇಯ śāktēya. = ಶಾಕ್ತ. (My.).
ಶಾಕ್ಯ śākya. N. of the family of Buddha. 2, *Buddha (son of Māyādēvī), the founder of the Buddhist faith.*
ಶಾಕ್ಯಮುನಿ śākya-muni. = ಶಾಕ್ಯ No. 2. *Buddha.*
ಶಾಕ್ಯಸಿಂಹ śākya-siṁha. = ಶಾಕ್ಯ No. 2. *Buddha.*
ಶಾಕ್ವರ śākvara. *a bull, an ox* (ಎತ್ತು Mr. 178).
ಶಾಕ್ವರಾರೋಹ śākvara-ārōha. one who mounts or has mounted an ox (ಅನಡ್ವಾಹ, ಎತ್ತೇಱುವವಂ Mr. 247).
ಶಾಖ śākha. Tbh. of ಶಾಕ 1, q. v. ಸೀಱ್ದೊಣಗಿ ಬಾಡ್ದ ಶಾಖಂ (ಬಾಱುಕಂ Śmd. I). 2, a measure of capacity (ಕೊಳಗ Mr. 206). 3, Tbh. of ಶಾಖೆ. (Bp. 19, 64).
ಶಾಖಾಚಂಕ್ರಮಣ śākhā-caṅkramaṇa. skipping from branch to branch: desultory study. (R.).
ಶಾಖಾಚರ śākhā-cara. a monkey.
ಶಾಖಾಚರಬನ್ಧ śākhācara-bandha. a certain feat of wrestlers (Śśv. 4, 75).
ಶಾಖಾನಗರ śākhā-nagara. *a suburb.*
ಶಾಖಾಮುಖ śākhā-mukha. the fore part, top or tip of a branch. see ತಳಲ್.
ಶಾಖಾಮೃಗ śākhā-mṛiga. *a monkey.*
ಶಾಖಾಶಿಫೆ śākhā-siphe. *a pendent root growing from a branch, as in the Indian fig tree.*
ಶಾಖಾಸ್ಥಿ śākhā-asthi. *the bone of the arm or of the leg* (ಕೆಯ್ಯು ಕಾಲ ಎಲ್ವು Hlā.; see ನಲಕ).
ಶಾಖಿ śākhi. having branches. 2, *a tree.*
ಶಾಖೆ sākhe. ಶಾಖಾ. = ಶಾಖ No. 3. *the branch of a tree, etc., a branch in general.* 2, an arm. 3, a subdivision, a section of any book. 4, a sect, a faction, a party. 5, a traditional recension or text of any of the original vēdas handed down by different schools or sects. 6, any one of the vēdas. see Bp. 43, 75; 55, 45.
ಶಾಂಕರಿ śāṅkarī. (fr. ಶಂಕರ). Pārvatī (Grj. 3, 81).
ಶಾಜೀರಿಗೆ śā-jīrige. an excellent kind of jīrige (My.; ಸುಗನ್ಧ Cb.).
ಶಾಟ śāṭa. cloth; a particular clean or white garment; a petticoat (*cf.* ಜಾಡ). 2, = ಶಣ್ಣ. the hair about the privities. (My.; see Prv. s. ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ).
ಶಾಟಕ śāṭaka. = ಜಾಟುಗೆ, ಶಾಟಿ. see ಸ್ಥೂಲ-.
ಶಾಟಿ śāṭi. = ಚಾಟಿ, ಸಾಟಿ 1. cloth. 2, an upper or outer garment (ಬೃಹತಿಕೆ, ವೈಕಕ್ಷ, ಪೊದವ ಉತ್ತರಾಸಂಗ Mr. 256); the cloth of Sannyāsis dyed with red ochre (My.).
ಶಾಠ್ಯ śāṭhya. (fr. ಶಠ). *villainy, dishonesty, perfidy, deceit.*
ಶಾಡ್ವಲ śāḍvala. = ಶಾದ್ವಲ. *abounding in fresh grass, green, verdant; a grassy spot.*

ಶಾಣ śāṇa. 1. = ಸಾಣೆ, ಸಾಣೆ. sharpening, a whetting. 2, a whetstone, a grindstone. 3, *a touchstone.* 4, a saw. see ಖರ-.
ಶಾಣ śāṇa. 2. (fr. ಶಣ). hempen.
ಶಾಣ śāṇa. 3. = ಶಹಾಣೆ. a sagacious, knowing, clever man (My.). feminine ಶಾಣೆ (My.).
ಶಾಣಿ śāṇi. a hempen cloth or garment. 2, a ragged or torn raiment. see Si. s. ಸಾಣೆ.
ಶಾಣೋಪಲ śāṇa-upala. a whetstone (Rśv. 5, 35).
ಶಾಣ್ಡಿಲ್ಯ śāṇḍilya. N. of a muni or sage. 2, *the tree Aegle marmelos* Corr.
ಶಾತ śāta. *sharpened, whetted, sharp.* 2, *thin, spare, slender, small* (ಅಸಿದು Hlā.; ಸನ್ನ, ಸಣ್ಣ Mr. 448, o. r. ಶಾನ್ತ). 3, weak, feeble. 4, beautiful, handsome. 5, happy; *joy, pleasure, happiness.* see ಬಸಿ 2.
ಶಾತಕುಮ್ಭ śāta-kumbha. *gold.*
ಶಾತಕುಮ್ಭಾಸನ śātakumbha-āsana. a golden seat, a throne (My.).
ಶಾತಕೌಮ್ಭ śāta-kaumbha. gold; *golden.*
ಶಾತನ śātana. sharpening, whetting; sharpness. 2, causing to fall or perish, felling (Bp. 53, 4). causing to wither or decay. 3, cutting off; withering, decaying.
ಶಾತಾತಪ śātātapa. N. of the author of a law-book (Bp. 43, 73).
ಶಾತ್ರ śātra. that which cuts off or away (Bp. 39, 22).
ಶಾತ್ರವ śātrava. (fr. ಶತ್ರು). hostile; *an enemy.* 2, enmity, hostility. 3, a multitude of enemies. see ದಮಿತ-, ನೃತ್ರ-.
ಶಾದ śāda. *young or fresh grass.* 2, *mud, mire.*
ಶಾದಹರಿತ śāda-harita. *green with young grass.*
ಶಾದಿ śādi. marriage (My.; H.).
ಶಾದ್ವಲ śādvala. = ಶಾಡ್ವಲ. *abounding in fresh or green grass; etc.*
ಶಾನಭವ śāna-bhava. = ಶಾನಭಾಗ. ಶಾನಭವನ ಗುಣ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಮಾನವನ್ನನ ಗುಣ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡು (Prv.).
ಶಾನಭಾಗ śāna-bhāga. = ಶಾನಭೋಗ. (My.). the clerk of a village. see Prv. s. ಹೊಟ್ಟೆ 3.
ಶಾನಭೋಗ śāna-bhōga. = ಶಾನಭವ, ಶಾನಭಾಗ, ಶ್ಯಾನಭೋಗ, ಸಾನ ಬಾಗ, ಸಾನಬೋಗ, ಸೇನಬೋವ q. v. the clerk of a village or of some villages (My.; ಗಣಿತ, ಗ್ರಾಮಲ G.). ಶಾನಭೋಗನ ಸವ್ರಿಳ ಸನ್ತೋ? ಎನ್ದು ಕೇಳ ಬೇಡ; ಹೆಣ್ಡತೀ ದೆಸೆಯವರು ಉಣ್ಡರೋ? ಎನ್ದು ಕೇಳ ಬೇಡ. — ಊರ ಮೇಲೆ ನೂಱು ಬಿದ್ದರೆ ಶಾನಭೋಗನಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇನು? (or ಶಣ್ಣಕ್ಕೇನು?). — ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ (Prvs.). see ನಾಡು-.
ಶಾನಭೋಗತನ śānabhōgatana. the office or business of a śānabhōga (My.).
ಶಾನಭೋಗಿಕೆ śānabhōgike. = ಶಾನಭೋಗತನ, ಶಾನಭೋಗಿಕೆ. (My.).
ಶಾನಾಯ śāna-āya. the portion of a crop which a śānabhōga receives from villagers as his fees (My.).
ಶಾನೆ śāne. = ಸಾನೆ. (Tbh. of ಸೇನೆ). much; many (My.). ಶಾನೆ ಯಾಶೆಯುಳ್ಳವನು (ಲೋಲುಪ Si. 358).
ಶಾನ್ತ śānta. appeased, allayed, calmed, alleviated, pacified, stilled, hushed; *tranquil, calm,* free from passions, contented, satisfied, undisturbed; *put an end to, annihilated, destroyed, ceased, extinguished;* mild, gentle; meek, humble. 2, *an ascetic whose passions are subdued* (ಇನ್ದ್ರಿಯದ್ಯಢ, ಶ್ರಾನ್ತ Mr. 251). 3, *tranquillity, quietism, as one of the rasas* [Kr. 3, 189. 198]; (Kāvy. IV, 2, 49-51). 4, appeasing, pacifying, stilling (ಸಾಮ, ನಮ್ಪಿಸುಹ Mr. 459). 5, bright, friendly, cheering speech (ಹೊಳಹುನುಡಿ

Mr. 84). — ಶಾನ್ತದೇವ. N. (Bp. 58, 10). — ಶಾನ್ತ ಪಡಿಸು. to pacify, etc. (ಸನ್ತವಿಸು G.; My.).

ಶಾನ್ತತನ śāntatana. = ಶಾನ್ತತೆ. (ವಿನಯ G.).

ಶಾನ್ತತೆ śāntate. quietness, calmness, quietism, meekness (Cpr. 2, 73; Bp. 20, 25; 38, 6. 13).

ಶಾನ್ತತ್ವ śāntatva. = ಶಾನ್ತತೆ. ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಯ್ದ ಮೂಗು ಶಾನ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ತೀತೇ? (Prv.).

ಶಾನ್ತನವ śāntanava. Bhīṣma, the son of Śāntanu (My.).

ಶಾನ್ತನು śāntanu. = ಶನ್ತನು No. 2. N. of a king, the father of Bhīṣma (Sk.).

ಶಾನ್ತಪೂರ್ವಪ್ರಾಸ śānta-pūrva-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಶಾನ್ತಪ್ರಾಸ śānta-prāsa. a kind of alliteration [Kr. 2, 35]; (Ch.).

ಶಾನ್ತಮಣ್ಡಲ śānta-maṇḍala. N. of a place (Bp. 13, 19; 50, 62).

ಶಾನ್ತಮನ śānta-mana. tranquil-minded, calm (Kāvy. I, 5, 49); a calm mind.

ಶಾನ್ತಿ śānti. = ಸಾನ್ತಿ. quiet, quietness, calmness, peace, ease; composure, serenity; mildness; quietism, stoicism; *absence of passion, in difference to objects of pleasure or pain;* rest, repose, remission; appeasing, pacification, soothing, allayment, alleviation, satisfying; causing to cease; any expiatory or propitiatory rite for averting evil or calamity; ceremonies in conciliation of incensed devils, etc.; good fortune, felicity. ಶಾನ್ತಿ ತಿಳಿಯದವನಾದರೆ ವಾನ್ತಿವಮನ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? — ಶಾನ್ತಿ ಮಾಡಿದರೂ ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಶಾನ್ತಿ ಪಡಿಸು. to appease, etc. (G. 237. 492; My.). — ಶಾನ್ತಿಮರ. the tree Terminalia belerica Roxb. (St. & Pl.).

ಶಾನ್ತಿಕೆ śāntike. calmness, composure, mildness (Bp. 6, 8).

ಶಾನ್ತಿತ śāntita. appeased, tranquil, calm, peaceful (Bp. 20, 19).

ಶಾಂತಿಪರ್ವ śānti-parva. N. of the twelfth book of the Mahābhārata, containing stories, etc. for the tranquillizing of Yudhiṣṭhira (Bp. 5, 2).

ಶಾನ್ತೀಶ śānti-īśa. N. of the father of the poet Argaḷa (Cpr. 1, 54).

ಶಾಪ śāpa. = ಶ್ರಾಪ, ಸಾಪ 2. *curse, anathema, cursing, reviling.* 2, abuse. 3, *an oath.* — ಶಾಪ ಕೊಡು. to give a curse, to curse (My.). ರಾಜನಿಗೆ ಹಲವು ಶಾಪಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು (B. 5, 71). ಶಾಪಾ ಕೊಡುವವ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೆವಜ. [ಮುಣ್ಡೇ ಶಾಪ ಕುಣ್ಡೇ ಮೇಲೆ] (Prvs.). — ಶಾಪ ಕೊಳ್ಳು. to receive a curse, to be cursed. ಪಾಪ ಬರ ಬಾರದೆನ್ದು, ಶಾಪ ಕೊಣ್ಡ. ಶಾಪಮ್ಬಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ಶಾಪ ಕೊಳ್ಳು. (Bp. 34, 19). — ಶಾಪವೀ. -ಈ. = ಶಾಪ ಕೊಡು. (Bp. 34, 11).

ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ śāpa-grasta. seized by a curse, suffering under a curse (My.).

ಶಾಪಮೋಕ್ಷ śāpa-mōkṣa. deliverance from a curse (Bp. 34, 12. 14).

ಶಾಪಮೋಕ್ಷಿತ śāpa-mōkṣita. released from a curse (Bp. 34, 25).

ಶಾಪರಹಿತ śāpa-rahita. void of curse (My.).

ಶಾಪವಿಮುಕ್ತಿ śāpa-vimukti. = ಶಾಪಮೋಕ್ಷ. (My.).

ಶಾಪವಿಮೋಕ್ಷ śāpa-vimōkṣa. = ಶಾಪವಿಮುಕ್ತಿ (Bp. 34, 17).

ಶಾಪವಿಮೋಚನೆ śāpa-vimōcane. = ಶಾಪವಿಮೋಕ್ಷ. (My.).

ಶಾಪಾನುಗ್ರಹಸಮರ್ಥ śāpa-anugraha-samartha. capable of conferring benefits and of cursing (My.).

ಶಾಪಿಸು śāpisu. to curse (Bp. 20, 16; 48, 11; 50, 60; 52, 6; 57, 58; J. 15, 32; My.).

ಶಾಬಕ śābaka. = ಶಾವಕ. (Rām. 3, 8, 25).

ಶಾಬರ śābara. (fr. ಶಬರ). = ಶಾವರ. belonging to the Śabaras; a man of the Śabara tribe (ಲುಬ್ಧಕ, ಕಿರಾತ Nn. 127; Bp. 18, 35). 2, *the tree Symplocos racemosa* Roxb. 3, a kind of non-vēdic mantras which are considered as innocent (ಶಾಪರಹಿತ, My.); magic, sorcery (Mhr.).

ಶಾಬಾಸು śābāsu. = ಶಹಬಾಸು. (B. 4, 69; My.; Br.; Mhr., H.).

ಶಾಬ್ದ śābda. (fr. ಶಬ್ದ). sonorous, sounding; relating to sound; relating to or derived from words; verbal, oral.

ಶಾಬ್ದವೇತ್ತೃತೆ śābda-vēttṛte. knowledge of grammar. (Cpr. 1, 31).

ಶಾಬ್ದಿಕ śābdika. relating to sounds or words; a philologist, a grammarian (Śmd. 87. 135. 252. 395. 396; Cpr. 1, 58).

ಶಾಮ śāma. Tbh. of ಶ್ಯಾಮ. black, dark, etc. (My.); N. (My.).

ಶಾಮಕ śāmaka. appeasing, curing. ರೋಗಕ್ಕೆ ಶಾಮಕವಾಗಿ ಔಷಧಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಚಿಕಿತ್ಸೆ Si. 199).

ಶಾಮನ śāmana. tranquillity, peace; settling, killing. 2, seeing, hearing. see ನಿ-.

ಶಾಮಿಲ್ śāmil. including, comprehending, extending to (My.; H.).

ಶಾಮಿಲಾತು śāmilātu. a part or parcel of land attached to an estate (My.; see Prv. s. ಹಿಸ್ಸೆ).

ಶಾಮ್ಬರಿ śāmbari. (fr. ಶಮ್ಬರ). *jugglery, sorcery, illusion.*

ಶಾಮ್ಭವ śāmbhava. (fr. ಶಮ್ಭು). belonging to Śiva; a worshipper of Śiva (Bp. 50, 4).

ಶಾಮ್ಭವಿ śāmbhavi. Pārvatī (Śśv. 5, 57).

ಶಾಮ್ಭವೀಧವ śāmbhavī-dhava. Śiva (Śśv. 5, 24).

ಶಾಯ śāya. lying, reposing, sleeping. see ಉಪ-, ವಿ-.

ಶಾಯಿ śāyi. 1. lying down, reclining, sleeping. see ವ್ಯಾಲ-; ಸ್ಥಣ್ಡಿಲ-.

ಶಾಯಿ śāyi. 2. ink (My.; Br.; Mhr., H.). ಶಾಯಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾಗದ ನಾಯಿಗೂ ಬೇಡ (Prv.). — ಶಾಯಿಕುಡಿಕೆ. an ink-bottle (My.).

ಶಾಯಿದಿ śāyidi. a witness at law; witness, deposition (Mhr., H., also ಶಾಹಿದೀ; My.; Br. ಶಾಹಿದಿ). — ಶಾಯಿದಿದಾರ. a witness (My.; Mhr.).

ಶಾರ śāra. *variegated* (in colour), *of different colours, mixed, blended.* 2, *air, wind.*

ಶಾರಣ śāraṇa. hurting, injuring, killing. see ನಿ-.

ಶಾರದ śārada. (fr. ಶರದ್). autumnal. 2, *fresh, new, recent.* 3, able, competent, clever (ಕೌಶಲ, ಕುಶಲ Nn. 28; ಕುಶಲ Mr. 510). 4, breaking, reducing to pieces (? ಕ್ರಿಯಾಖಣ್ಡನ, ಖಣ್ಡನಕ್ರಿಯೆಗಳು 28, o. r. ಶಾರದೆ; ಖಣ್ಡನಕ್ರಿಯೆ 510). 5, fragments, leavings (ಉಚ್ಛಿಷ್ಟವು 28). 6, lean, feeble, poor; leanness; etc. (ಕೃಶ, ಬಡವು 28). 7, *modest, diffident.* 8, corn, grain, fruit. 9, white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 28; ಅಮಲಪಾಣ್ಡುರ 510). 10, the sky (ನಭ, ಆಕಾಶ 28). 11, a ship (ಛೈತ್ರ, ಹಡಗು 28). see ಶಾರದೆ.

ಶಾರದಾಬ್ರ śārada-abra. = ಶರದಾಕಾಶ. autumnal sky. (Grj. 3, 34).

ಶಾರದಿ śāradi. *the plant Jussiaea repens* Lin. 2, *the tree Alstonia* (or Echites) *sholaris* (= ವಿಶಾಲತ್ವಚ್).

ಶಾರದೆ śārade. ಶಾರದಾ. = ಸಾರದೆ. Sarasvatī (ವಾಕ್, ಸರಸ್ವತಿ Nn. 28; Mr. ಭಾರತಿ 510). 2, understanding, intelligence (ಬುದ್ಧಿ 28; ಸುಬುದ್ಧಿ 510). 3, essence, pith (ಸಾರ, ಕೆಚ್ಚು 28; ಸಾರ 510). 4, a season (ರುತು, ಷಡುರುತು 28).

ಶಾರಿ śāri. = ಚಾರಿ 2, ಸಾರಿ 2. *a piece at chess or at a kind of draughts or at backgammon*; a kind of die.

ಶಾರಿಕೆ śārike. = ಸಾರಿಕೆ, q. v. a kind of bird: maina. (ಗೊರವಂಕೆ ಹಕ್ಕಿ Si. 484). 2, = ಶಾರಿ.

ಶಾರಿದ śārida. = ಸಾರಿದ. a gift of Kṛiṣṇa? (Śmd. 335 Mdb.).

ಶಾರಿಫಲ śāri-phala. *a chequered cloth or board for playing draughts, etc.*

ಶಾರಿಫಲಕ śāri-phalaka. = ಶಾರಿಫಲ. *a chequered cloth, etc.*

ಶಾರೀರ śārīra. (fr. ಶರೀರ). = ಸಾರೀರ. corporeal, bodily; incorporate. 2, a division of medicine comprehending anatomy and pathology (Mhr.; B. 5, 194). 3, = ಸಾರಿರ, gutteral sound (in singing, My.).

ಶಾರೀರಕ śārīraka. corporeal; incorporate. 2, the embodied soul, or the doctrine inquiring into its nature. 3, = ಶಾರೀರ No. 2. (Mhr.; B. 5, 197).

ಶಾರೀರಕಮೀಮಾಂಸೆ śārīraka-mīmāṁse. an inquiry into the embodied soul (My.).

ಶಾರೀರಾಗ್ನಿ śārīra-agni. the gastric juice (B. 4, 31; My.).

ಶಾರು śāru. injuring. see ಶಂ-.

ಶಾರ್ಕರ śārkara. (fr. ಶರ್ಕರಾ). *gravelly, stony;* sugary.

ಶಾರ್ಙ್ಗ śārṅga. (fr. ಶೃಂಗ). (= ಸಿಂಗಾಡಿ). made of horn, horny. 2, a bow. 3, *the bow of Viṣṇu or Kṛiṣṇa.*

ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವ śārṅga-dhanva. Viṣṇu (My.).

ಶಾರ್ಙ್ಗಧರ śārṅga-dhara. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Mr. 18).

ಶಾರ್ಙ್ಗಿ śārṅgi. *Viṣṇu.*

ಶಾರ್ದೂಲ śārdūla. *a tiger.* 2, *best, pre-eminent* (at the end of compounds). 3, N. of a metre (Mr. 366). 4, N. of a rākṣasa (Bp. 54, 56).

ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತ śārdūla-vikrīḍita. N. of a vṛitta (Ch.).

ಶಾರ್ದೂಲಾಜಿನಾಂಬರ śārdūla-ajina-ambara. Śiva (Bp. 27, 46).

ಶಾರ್ವರ śārvara. (fr. ಶರ್ವರೀ). nocturnal; *darkness, gloom.* 2, *killing, mischievous, pernicious.*

ಶಾರ್ವರಿ śārvari. night (Mr. 65). 2, the thirty-fourth year of the cycle of sixty (My.). 3, N. of a śakti (Śsv. 3, 12).

ಶಾಲ śāla. 1. = ಶಾಲು, etc. (B. 5, 297).

ಶಾಲ śāla. 2. = ಸಾಲ 1. *the timber tree Vatica robusta* W. & A. (or Shorea robusta Roxb.; ವನಸ್ಪತಿ, ವೃಕ್ಷಭೇದ Nn. 20; ಅಸಿನ ಮರ Nn. 110; see ಅಸು 2, ರಾಳ); its resin. 2, *a tree in general.* 3, *a surrounding wall of masonry on a rampart, a rampart; a fence or wall surrounding a building, any wall* (ಕೋಟೆ Hlā.; ಕೋಟೆ Nn. 20. 61. 121; see ಪ್ರಾಕಾರ). 4, large, great, etc. (ವಿಶಾಲ, ದೊಡ್ಡಿತು 20). 5, power, ability (ಶಕ್ತಿ, ಸತ್ವ 20; ಘನಶಕ್ತಿ Mr. 471). 6, a root (ಮೂಲ, ಮೊದಲ್ 20). 7, *a kind of fish, Ophiocephalus wrahl* Hām. (ಬಾಳುಮೀನು Nr.).

ಶಾಲಗ್ರಾಮ śāla-grāma. = ಸಾಲಗ್ರಾಮ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಸಾಲಿಗ್ರಾವ. a black stone chiefly found in the river Gaṇḍakī and worshipped as sacred to Viṣṇu (Sk.).

ಶಾಲಣ śālaṇa. = ಸಾಲಣ. (Śmd. 335, not in Mdb.).

ಶಾಲಪರ್ಣಿ śālaparṇi. = ಸಾಲಪರ್ಣಿ. *the shrub Desmodium gangeticum* (or Hedysarum g.). see ಹೊನ್ನೆ.

ಶಾಲಭಂಜಿಕೆ śāla-bhañjike. = ಸಾರಭಂಜಿಕೆ, ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ. a doll, a wooden puppet (J. 30, 13). 2, a courtezan, a harlot. 3, a kind of game played in the east of India. ಶಾಲಭಂಜಿಕೆವೆತ್ತು (-ಗೆತ್ತು?), ಅರಸಂ ನೋಡಿದಂ ಲಲಾಟಕೋಮಲೆಯಂ (Śmd. 285, o. r. ಸಾರಭಂಜಿಕೆ).

ಶಾಲಾಜಿರ śālājira. *a platter, a dish, a saucer.* see ಶ್ರಾವೆ.

ಶಾಲಾವೃಕ śālā-vṛika. = ಸಾಲಾವೃಕ. house-wolf: *a dog.*

ಶಾಲಿ śāli. 1. belonging to a house. 2, endowed with, possessed of, possessing, having (My.). 3, *shining or resplendent with, excellent.*

ಶಾಲಿ śāli. 2. = ಸಾಲೆ 6. rice, paddy (ವ್ರೀಹಿ, ಸ್ತಮ್ಬಕರಿ, ನೆಲ್ಲು Mr. 373).

ಶಾಲಿಕ śālika. belonging to a house. 2, a weaver. 3, a village of artificers. *cf.* ಶಾಲೆ 2; ಶಾಟಿ; ಜಾಡ.

ಶಾಲಿಕೆ śālike. a small house, a room. see Cpr. 4, 64; ಜಯನ-, ಪಾನೀಯ-.

ಶಾಲಿನಿ śālini. a mistress of a house, a woman who is endowed with (J. 27, 22). 2, N. of two vṛittas (Ch.).

ಶಾಲಿವಾಹನ śāli-vāhana. N. of a king of Pratiṣṭhāna on the Gōdāvarī, the institutor of the era (śaka) which commences seventy-eight years after Christ.

ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ śālivāhana-śaka. the era of Śālivāhana (Mr. 540 va.).

ಶಾಲಿಹೋತ್ರ śāli-hōtra. a horse. 2, N. of a writer on veterinary subjects (Rśv. 6, 11 va.).

ಶಾಲೀನ śālīna. attached to the house or to one's own room: *retiring, humble, modest, diffident.*

ಶಾಲು śālu. ಶಾಲ 1, ಶಾಲುವೆ, ಷಾಲು. a woolen shawl (My.; B. 3, 9; 4, 164; Mhr., H. ಶಾಲ). ಶಾಲು ಹೊದ್ದವನಾದರೂ ಹಾಲು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? – ಶಾಲು ಸಕಲಾತಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಕವುದಿ ತನ್ನ ಗತಿಯೇನು ಅನ್ನಿತು (Prvs.). — ಶಾಲುಜೋಡು. a double shawl (My., also ಜೋಡಿ). — ಶಾಲುನಾಮ. = ಶಾಲು. (My.).

ಶಾಲುವೆ śāluve. = ಶಾಲು, etc. (My.; Br.).

ಶಾಲೂಕ śālūka. *the root of the esculent water-lily.*

ಶಾಲೂರ śālūra. *a frog.*

ಶಾಲೆ śāle. 1. ಶಾಲಾ. = ಸಾಲೆ 3. *the upper or main branch of a tree.* 2, a hall, a saloon; *an apartment, a room* (ಕೋಣೆ Nn. 121); *a house* (ಗೃಹ, ಮನೆ Nn. 20); *a stable.* 3, a school (My.; Mhr.). 4, (= ಶಾಲ 2?) N. of a plant (ಮಹಿಶಾಸನ Mr. 134).

ಶಾಲೆ śāle. 2. Tbh. of ಚೇಲ. = ಸಾಲೆ 2, etc. a woman's garment (ಸೀರೆ My.). ಶಾಲೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ದರಿದ್ರನಾದರೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೂ ದರಿದ್ರನೇ? — ತಾಯನ್ತೆ ಮಕ್ಕಳು, ನೂಲನ್ತೆ ಶಾಲೆ. — ಬಸಜು ಬನ್ದಾ ಕ್ಷಣ ಹ ಸುರುಶಾಲೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). — ಶಾಲೆರೋಗ. = ಸಾಲೆರೋಗ, ಸೀರೆರೋಗ. a morbid issue of blood from the yōni (My.).

ಶಾಲೇಯ śālēya. *a field of paddy.* 2, *a sort of fennel, Anethum Panmorium* Roxb. (or A. sowa). see ಸಬ್ಬಸಿಗೆ.

ಶಾಲ್ಮಲಿ śālmali. ಶಾಲ್ಮಲೀ. = ಶಲ್ಮಲಿ. *the seemul or silk-cotton tree, Salmalia malabarica* Sch. & E. (or Bombax heptaphyllum Roxb.; ಸ್ಥಿರಜೀವಿ, ಎಲವ Mr. 119).

ಶಾಲ್ಮಲಿಕುಜ śālmali-kuja. = ಶಾಲ್ಮಲಿ. (ಶುಕ, ಎಲವದ ಮರ Nn. 153).

ಶಾಲ್ಮಲೀವೇಷ್ಟ śālmalī-vēṣṭa. the gum of the silk-cotton tree.

ಶಾಲ್ಯೋದನ śāli-ōdana. a good kind of boiled rice (J. 6, 44).

ಶಾವ śāva. (fr. ಶವ). relating to a dead body. 2, *the young of any animal.*

ಶಾವಕ śāvaka. = ಶಾಬಕ. *the young of any animal.*

ಶಾವರ śāvara. = ಶಾಬರ. (ಬಿಳಿಯ ಲೋಧ್ರ Nr.).

ಶಾವಿಗೆ śāvige. = ಸಾವಿಗೆ, q. v. (C.; Bh. 1, 15, 7). Tbh. of ಸೇವಿಕಾ. macaroni, vermicelli. ಶಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತವನಿಲ್ಲ, ಹಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ (Prv.).

ಶಾಶ್ವತ śāśvata. (fr. ಶಶ್ವತ್). = ಸಾಸತ. *eternal, constant, perpetual, permanent* (ಸ್ಥಿರ Nn. 42; ಸತತ Kk. 57). 2, Śiva; N. 3, heaven, ether.

ಶಾಷ್ಕಲ śāṣkala. = ಶಾಷ್ಕುಲ, ಶೌಷ್ಕಲ. an habitual eater of flesh. (ಅಡಗನ್ ಓರನ್ತೆ ತಿಮ್ಬುವಂ Mr. 231).

ಶಾಷ್ಕುಲ sāṣkula. = ಶಾಷ್ಕಲ.

ಶಾಷ್ಕುಲಿಕ śāṣkulika. (fr. ಶಷ್ಕುಲೀ). *a quantity of baked cakes.*

ಶಾಸಕ śāsaka. a kind of kettle-drum (see s. ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ).

ಶಾಸನ śāsana. the act of governing, ruling, government; training, instructing; correcting; punishing (see ಪಾಕ-, ಶಮ್ಬರಾಹಿತ-). 2, instruction, discipline. 3, *an order, a command; a precept* (ಆಜ್ಞೆ, ಶಾಸಿತ, ಪ್ರಯೋಗ, ಪೇಳ್ವುದು Mr. 440). 4, a royal grant, a charter, an edict (inscribed on stone or copper, Bp. 59, 56; Śśv. 1, 36). 5, a writing, a deed, a written contract or agreement. — ಶಾಸನ ಮಾಡು. to punish (B. 4, 142). ದುಷ್ಟರಿಗೆ ದೇವರು ಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ (5, 280).

ಶಾಸನಧಾರಕ śāsana-dhāraka. a man who receives and carries out orders (Bp. 58, 15).

ಶಾಸಿತ śāsita. governed, ruled, directed; guided (see ಮಾತೃ-); corrected; punished. 2, = ಶಾಸನ No. 3, q. v.

ಶಾಸಿಸು śāsisu. to instruct; to order; to correct; to punish (ಶಿಕ್ಷೆ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 13).

ಶಾಸೆ śāse. = ಸೇಸೆ, q. v. the remains of flowers, raw rice and other offerings made to an idol or used in śubha kārya and afterwards distributed as a blessing, etc. (Bp. 61, 22).

ಶಾಸ್ತ್ರ śāstra. = ಸಾಸ್ತ್ರ. *an order, a command, a rule, a precept.* 2, *a religious or scientific treatise, any work or book of standard authority* (Śmd. 1). 3, a book, a treatise, a body of teaching in general. 4, divination, sooth (My.). ಶಾಸ್ತ್ರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ವಸ್ತ್ರ ಮಯ್ಲೆ ಯಾಗಿರ ಬೇಕೇ? — ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅದೆ, ಬದನೆಕಾಯಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅದೆ (Prvs.). see Prv. s. ವೇದ.

ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರ śāstra-kāra. the author of a scientific, etc. book; a writer or author in general (Śmd. 2 Cm.).

ಶಾಸ್ತ್ರಚತುರ್ಮುಖ śāstra-caturmukha. a man who knows the śāstras like Brahmā (Śāstrasāra in W. v. 1291).

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ śāstra-jña. knowing, or skilled in, religious or scientific works (B. 4, 100; My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಪದ್ಧತಿ śāstra-paddhati. the way indicated by a śāstra (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠ śāstra-pāṭha. the reading or study of a śāstra (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಗ śāstra-pāraga. well versed in śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರವತ್ śāstra-vat. conformably or according to the śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ śāstra-vid. *knowing the śāstras.*

ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ śāstra-vida. = ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್. (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧ śāstra-viruddha. opposed to the śāstras (Kāvy. II, 2. B, 3. 24-26).

ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ śāstra-vyutpatti. perfect conversancy with the śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಶಿಕ್ಷೆ śāstra-śikṣe. teaching the śāstras. see ಓದಿಸು.

ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧ śāstra-siddha. established by the śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಾಂತ śāstra-siddhānta. a truth established by the śāstras (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರಾನ್ವಿತ śāstra-anvita. a man who understands the śāstras, a learned man (ವೃದ್ಧ Kāvy. II, 1, 1).

ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ śāstra-abhyāsa. the study of religious or scientific treatises (Cpr. 1, 101 va.).

ಶಾಸ್ತ್ರಿ śāstri. versed in the śāstras; a learned man; a teacher of the śāstras (My.; B. 4, 183. 184). 2, a title affixed to the names of smārta Brāhmaṇas (My.).

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ śāstrīya. authorized by or conformable to the śāstras, scriptural (Si. 243. 436).

ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ śāstra-ukta. declared or enjoined by the śāstras (My.).

ಶಾಹಮೃಗ śāha-mṛiga. = ಶಹಾಮೃಗ. (B. 3, 94).

ಶಾಹಾಬಾಸು śāhābāsu. = ಶಹಬಾಸು, etc. (Cb. 13; My.).

*ಶಾಳಿ śāḷi. = ಶಾಲಿ 2. rice, paddy. ಪೊಸ ನೈದಿಲ ಕಮ್ಪನೆ ಬೀಱಿ ಕಾಯ್ತು ಕೆಂಗೊಲೆಯೊಳ್ ಜೋಲ್ವ ಶಾಳಿ Pb. 1, 52.

ಶಿಂಶಪೆ śiṁśape. = ಸಿಸವೆ. *the tree Dalbergia sisu* Roxb.

ಶಿಂಶುಪೆ śiṁśupe. = ಶಿಂಶಪೆ. (My. Amara).

ಶಿಂಶುಮಾರ śiṁśu-māra. = ಶಿಶುಮಾರ. (My. Amara).

ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರ śiṁśumāra-cakra. a collection of stars near the dhruva (My.).

ಶಿಂಹಾಣ śiṁhāṇa. = ಸಿಂಹಾಣ, etc. mucus of the nose.

ಶಿಕಸ್ತು śikastu. broken or folded state (as of paper); wrecked (as a ship); ruined, out of repair (as a building, tank, etc., My.; Br.; Mhr., H.).

ಶಿಕಾರಿ śikāri. = ಸಿಕಾರಿ. hunting, the chase (My.; Br.; Mhr., H. ಶಿಕಾರ). — ಶಿಕಾರಿಯವ. -ಅವ. a hunter (My.).

ಶಿಕ್ಯ śikya. = ಚಿಕ್ಕ 2, ಸಿಕ್ಕ. *a sling for suspending things; a loop suspended from each end of a pole to receive the load* (see ಕಾಚ and ನೆಲಹು); the strings of a balance.

ಶಿಕ್ಯಿತ śikyita. *suspended in a śikya* (see s. ನೆಲಹು).

ಶಿಕ್ಯೋತ್ಸವ śikya-utsava. a festival on the day following Kṛiṣṇa's birthday when Kṛiṣṇa's idol is carried about in a maṇṭapa in which pots with milk, butter, and curds are suspended (My.).

ಶಿಕ್ಷಕ śikṣaka. a male teacher, an instructor (B. 5, 274; My.; see ವಿದ್ಯಾ-; Mr. s. ಭಾವ 2); one who corrects or chastises (Bp. 10, 41; 28, 64). feminine ಶಿಕ್ಷಕಳು (My.; B. 5, 275).

ಶಿಕ್ಷಣ śikṣaṇa. learning, acquiring knowledge. 2, teaching, training (Śmd. 68).

ಶಿಕ್ಷಾಕ್ರಮಣ śikṣā-kramaṇa. methodical instruction or training (Bh. 1, 8, 24).

ಶಿಕ್ಷಾಗುರು śikṣā-guru. a teacher in general. ತತ್ಕರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಾಗುರು (*i. e.* ಬಿಲ್ಲ ಕರ್ಮ-) ದ್ರೋಣನಕ್ಕುಂ (Mr. 294). 2, a religious preceptor.

ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ śikṣā-ācārya. = ಶಿಕ್ಷಾಗುರು.

ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯತನ śikṣācāryatana. teaching; training (Prll. 3, 32).

ಶಿಕ್ಷಾಲಯ śikṣā-ālaya. a school (ಓದುವ ಗೃಹ Mr. 197).

ಶಿಕ್ಷಾವಚನ śikṣā-vacana. words of instruction (Cpr. 4, 24 va.; 4, 25).

ಶಿಕ್ಷಿತ śikṣita. instructed, taught (Cpr. 4, 24); — disciplined, trained; tame; corrected; *skilful, clever, conversant; skilled in archery.*

ಶಿಕ್ಷಿತಾಯುಧ śikṣita-āyudha. *skilled in weapons.*

ಶಿಕ್ಷಿಸು śikṣisu. to teach (as science, Cpr. 4, 4; My.); to check, to train, to discipline, to subdue (ನಿಯಮು Śmd. Dh., o. r. ನಿಯಾಮು; J. 5, 57); to chastise, to punish (Bp. 27, 33; 36, 36; J. 29, 4; Sś 20; My.; Si. 79). ಕಲ್ಲಾಯ್ತನ್ ಓಜನ್ ಎನ್ದಿನೆ ವಿಪುಲ ವಿದ್ಯಮಂ ಬಲ್ಲಿಕಾಗಿಯೆ ಶಿಕ್ಷಿಪಾತಂ (Śm. 46). see Mr. s. ದಣ್ಡ.

ಶಿಕ್ಷೆ śikṣe. ಶಿಕ್ಷಾ. learning, study, the acquisition of knowledge. 2, *teaching, instruction, training, discipline.* 3, punishment (My.; Mhr.). 4, one of the vēdāṅgas: the science which teaches proper pronunciation and especially the laws of vedic euphony. see ಶಾಸಿಸು. ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ನಾಚುವನನ್ತ. — ಶಿಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ ಭಕ್ಷ ಬೇಯುತ್ತದೆ ಅನ್ನ. — ಪಕ್ಷಭೇದಾ ಮಾಡಿದವಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪದು. — ಪುಟಗೋಸಿಗಿನ್ತ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ, ಮರಣಕ್ಕಿನ್ತ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭೋಗಿಸು. to suffer punishment, to be punished (B. 5, 279; My.). — ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡು. to give punishment, to punish (B. 5. 268; My.). — ಶಿಕ್ಷೆ ರಕ್ಷೆ. punishing and protecting (J. 24, 56).

ಶಿಕ್ಷೋಪಕರಣ śikṣā-upakaraṇa. an instrument or tool for training, etc. (Rśv. 6, 11 va.).

ಶಿಕ್ಷೋಪಾಯ śikṣā-upāya. a means for learning, etc. 2, capital punishment (see Nn. s. ದಣ್ಡ).

ಶಿಖ śikha. = ಶಿಖೆ. the clitoris (ಅಂಗನೆಯ ಯೋನಿಯ ಅಂಕುರಂ Mr. 328). see ಅಗ್ನಿ-.

ಶಿಖಣ್ಡ śikhaṇḍa. a tuft or lock (or locks) of hair left on the crown or sides of the head at tonsure. 2, *the tail of a peacock.* 3, a crest; a top (Cpr. 4, 73 va.).

ಶಿಖಣ್ಡಕ śikhaṇḍaka. *a tuft or lock* (or locks) *of hair left on the crown or sides of the head at tonsure.*

ಶಿಖಣ್ಡಿ śikhaṇḍi. tufted; crested. 2, *a peacock.* 3, a kind of snake. ಎರಡು ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ಶಿಖಣ್ಡಿ ಎನ್ಬ ಸರ್ಪ (ರಾಜಿಲ, etc. Si. 77). 4, N. of a ṛiṣi. 5, N. of a son of Drupada, born as a female (Bh. 6, 8 sum.). 6, an hermaphrodite (Mhr.; My.; ಷಣ್ಡ, ಕ್ಲೀಬ, etc., ನಪುಂಸಕ Si. 195).

ಶಿಖಣ್ಡಿಕೆ śikhaṇḍike. *a tuft or lock of hair on the crown of the head* (ಜೆಣ್ಡಿಕೆ Hlā.).

ಶಿಖರ śikhara. = ಸಿಕರ. a point, a top, a summit, a pinnacle; *the peak of a mountain; the top of a tree.*

ಶಿಖರಿ śikhari. = ಚಿಕರಿ. pointed, peaked, crested, tufted. 2, *a mountain* (ಪರ್ವತ Nn. 65). 3, *a tree* (ಕುಜ, ಮರನು 65). 4, *the lapwing* (see ಕೊಟ್ಟುಕ). 5, the plant Achyranthes aspera (ಅಪಾಮಾರ್ಗ, ಉತ್ತರಣೆ Mr. 128). 6, a cover, a lid (see ಉತ್ಪುಟ). 7, a forest (ಅರಣ್ಯ, ವನ 65). 8, gold (ಕಾಂಚನ, ಸುವರ್ಣ 65). 9, Arabian jasmine.

ಶಿಖರಿಣಿ śikhariṇi. an eminent or excellent woman. 2. N. of a vṛitta (Ch.). 3, a dish of curds and sugar with spices.

ಶಿಖರಿದಶನ śikhari-dasana. teeth that resemble the buds of the Arabian jasmine (J. 30, 11).

ಶಿಖಾಮಣಿ śikhā-maṇi. a crest-gem; pre-eminent (at the end of compounds, Si. 217).

ಶಿಖಾರ śikhāra. a pleasing tone or note; singing (ಕಲಕಣ್ಠ, ಗಾನ Nn. 73, o. r. ಗಾನವಿದ್ಯೆ).

ಶಿಖಾವತ್ śikhā-vat. having a point; crested; having a tuft of hair; possessing flame, flaming; *fire.*

ಶಿಖಾವಲ śikhā-vala. *a peacock.*

ಶಿಖಿ śikhi. pointed, crested, peaked, having a tuft or lock of hair on the top of the head. 2, *a peacock* (ನವಿಲ್ Nn. 4; Mr. 503). 3, *fire* (ಅಗ್ನಿ 4; 503). 4, the number 3. 5, N. of a metrical foot (Ch.). 6, *a comet* (ಕೇತು, ಕಿರಣ 4). 7, Kētu, the descending node (ಕೇತು 503; ಕೇತು Mr. 39). 8, the top of a tree (ಪಾದಪಾಗ್ರ, ಮರದ ತುದಿ 4). 9, the head (ಶಿರಸ್ಸು 4; ಶಿರಸ್, ಚೂಡ Mr. 471). 10, a crest (ಚೂಡ, ಮಕುಟ 4; ಚೂಡ 503). 11, a tuft of hair left on the crown of the head (ಶಿರಸ್ಸು, ಜೆಣ್ಡಿಕೆ Nn. 162). 12, a Brāhmaṇa (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವಿಪ್ರ 4). 13, a black serpent (ಕಾಳೋರಗ, ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ 4). 14, the planet Mars (ಅಂಗಾರಕ, ಮಂಗಳನು 4; ವಕ್ರ 503). 15, a tree (ವೃಕ್ಷ 503; Mr. 103). 16, copper (ತಾಮ್ರ, ತಾಮ್ಬ್ರ 4; ತಾಮ್ರ 503). 17, a helmet (ಸೀಸಕ 1). 18, Ceylon leadwort (ಮೂಲಿಕೆ, ಚಿತ್ರಮೂಲಿಕೆ 4). (in some of the instances ಶಿಖಿ is = ಶಿಖೆ). — ಶಿಖಿ ಗಿಖಿ. reit. (Grj. 6, 38).

ಶಿಖಿಕೇತು śikhi-kētu. N. of a king (J. 25, 56. 57).

ಶಿಖಿಗ್ರೀವ śikhi-grīva. a peacock's neck. 2, *sulphate of copper, blue vitriol.*

ಶಿಖಿಧ್ವಜ śikhi-dhvaja. = ಶಿಖಿಕೇತು. (J. 26, 32. 55). 2, Kārttikēya (Sk.).

ಶಿಖಿನೇತ್ರ śikhi-nētra. Śiva (My.).

ಶಿಖಿಪಟೂಕರಣ śikhi-paṭūkaraṇa. kindling a fire. see ಕತ್ತು 2.

ಶಿಖಿಪಿಂಛ śikhi-piñcha. a feather of a peacock's tail (My.).

ಶಿಖಿಬ್ರಜ śikhi-braja. the number 3 (Ch.).

ಶಿಖಿವಾಹನ śikhi-vāhana. having a peacock for his vehicle: *Kārttikēya.*

ಶಿಖಿಸನ್ಧಾರಣ śikhi-sandhāraṇa maintaining fire (?). see ಚರ್ಚು.

ಶಿಖೆ śikhe. ಶಿಖಾ. = ಶಾಕ 2, ಶಿಖ, (ಶಿಖಿ), ಸಕೆ, ಸಖೆ, ಸಗೆ, ಸಾಕೆ, ಸೆಕೆ, ಸೆಖೆ, ಸೆಗೆ. a sharp end, a point, a spike, a peak, a projection, a top, an end or point in general. 2, a crest, a tuft, a plume; *a tuft or lock of hair on the crown of the head* (see ಕಾಕಪಕ್ಷ); *a peacock's crest.* 3, *the head;* the chief of anything, the acme. 4, *a nipple.* 5, *a flame.* 6, *a ray of light.* 7, the heat or fever of love. 8, a branch which takes root; any branch.

ಶಿಗ್ರು śigru. *the horse-radish tree, Moringa pterygosperma* Gaertn. (Guilandina a moringa Lin.; see ನುಗ್ಗೆ). 2, *a potherb in general.*

ಶಿಗ್ರುಜ śigru-ja. *the seed of the Moringa.*

ಶಿಂಘಾಣ śiṅghāṇa. = ಸಿಂಹಾಣ, etc. the mucus of the nose.

ಶಿತ śita. sharpened, whetted; thin, emaciated; weak, feeble. see ನಿ-, ಸಂ-; Bp. 39, 55.

ಶಿತದ್ರು śita-dru. = ಶತದ್ರು. *the river Sutlej.*

ಶಿತಾರು śitāru. a stringed instrument, a cithara (My.; H.).

ಶಿತಿ śiti. = ಸಿತಿ 2. *white.* 2, *black, dark-blue.*

ಶಿತಿಕಣ್ಠ śiti-kaṇṭha. *Śiva.*

ಶಿತಿಸಾರಕ śiti-sāraka. having black essence: *a sort of ebony, Diospyros embryopteris* Pers.

ಶಿಥಿಲ śithila. *loose, slackened, relaxed, untied, lax, not rigid or compact, not close or firm;* out of repair, ruined (as a building, My.); looseness, laxity, a loose fastening. 2, a peculiar weak state of double consonants: the state of their lacking force of utterance and not lengthening a preceding syllable [Kr. 2, 64]; (Śmd. 52. 71). 3, decayed. 4, *inert, weak, feeble* (ಮುಪ್ಪು ಬಲ್ಪಾಗೆ ಶಿಥಿಲನಕ್ಕುಂ Mr. 310).

ಶಿಥಿಲತೆ śithilate. looseness, laxity; the state of being unfastened; that of being ruined or out of repair (My.); a state of dissolution; want of energy, languor (Grj. 6, 50). 2, = ಶಿಥಿಲ No. 2 (Śmd. 53. 54).

ಶಿಥಿಲತ್ವ śithilatva. = ಶಿಥಿಲತೆ No. 1. 2, = ಶಿಥಿಲತೆ No. 2 (Śmd. 51. 53. 408).

ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವ śithila-dvitva. the state of being doubled on the principle of śithila No. 2 (Śmd. 47. 49. 54).

ಶಿಥಿಲವೃತ್ತಿ śithila-vṛitti. = ಶಿಥಿಲತೆ No. 2. (Śmd. 55. 140).

ಶಿದಾನ śidāna. behaving badly, etc. (see Mr. s. ದುರ್ವೃತ್ತ).

ಶಿನಿ śini. = ಸಿನಿ. N. of a son of Sumitra; N. of a descendant of Garga, a chief of the Kṣatriya tribe; a man belonging to a particular class of Kṣatriyas. see ಶೈನೇಯ.

ಶಿಪಾರಸು śipārasu. recommendation; patronage (My.; B. 5, 234; Br.; Mhr., H. ಶಿಫಾರಸ).

ಶಿಪಿ śipi. a ray of light. 2, skin, leather.

ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ śipi-viṣṭa. *leprous;* leprosy (ಕಷ್ಟಚರ್ಮ, ಕೆಟ್ಟ ತೊಗಲು Nn. 143; ಕಷ್ಟಚರ್ಮ Mr. 479). 2, *bald-headed,* hairless (ಅರೋಮಕ, ರೋಮವಿಲ್ಲದವನು 14, o. r. ರೋಮವಿಲ್ಲದುದು). 3, a sick man (ರೋಗಯುತ, ರೋಗಸ್ಥ 143). 4, *Śiva* (ಅಂಗಜವೈರಿ, ಪರಮೇಶ್ವರ 143).

ಶಿಫಾಕನ್ದ śiphā-kanda. *the root of a water-lily, etc.* (= ಕರಹಾಟ).

ಶಿಫೆ śiphe. ಶಿಫಾ. *a fibrous root; a root growing from a branch* (see ಬೀಬಲ್ & ಬೀಋಲ್).

ಶಿಬಿ śibi. = ಶಿವಿ, ಸಿಬಿ. (J. 24, 21).

ಶಿಬಿಕೆ śibike. = ಶಿವಿಕೆ, (ಸಿದಿಗೆ 2), ಸಿವಿಗೆ. (ವಿಮಾನ Nn. 42; J. 31, 55; 32, 49).

ಶಿಬಿರ śibira. = ಶಿವಿರ. a camp, etc. (ದಣ್ಡು ಬಿಡುವ ಎಡೆ Mr. 287).

ಶಿಮ್ಬೆ śimbe. *a legume, a pod.*

ಶಿರ śira. = ಶಿರಸ್, ಸಿರ 2, ಸಿಲೆ 2, ಸೆಲೆ 2. the head (ಮಣ್ಡೆ Nn. 7). 2, the root of the pepper plant (ಮೋಡಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀ ಬೇರು G.). 3, a large serpent (*cf.* ಸೆಲೆ 2). — ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸು. to take upon one's head: to accept with pleasure (as a command) for execution, to honour highly (Bp. 39, 42; My.). *cf.* ತಲೆಯೊಳ್ ಆನ್. — ಶಿರದೊಳ್ ಆನ್. = ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸು. (Bp. 28, 63; 44, 73). — ಶಿರದೊಳ್ ಧರಿಸು. = ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸು. (Bp. 1, 15; 48, 21). — ಶಿರಮ್ಪರಂ. -ಒ-ಬರಂ. up to the head (Grj. 1, 110). — ಶಿರವಾನ್. -ಆನ್. to honour highly (Bp. 45, 16).

ಶಿರಃಕಮ್ಪನ śiras-kampana. shaking of the head, waving of it (My.).

ಶಿರಃಪ್ರಧಾನಿ śiras-pradhāni. a prime minister (J. 17, 30).

ಶಿರಚ್ಛೇದ śiras-chēda. cutting of the head, decapitation (My.).

ಶಿರಸ್ śiras. = ಶಿರಸು, ಶಿರಸ್ಸು. *the head* (ಶಿಖಿ, ಚೂಡ Mr. 471). 2, the skull. 3, *the top of a tree; the head or top of anything; the highest part.*

ಶಿರಸಾ śirasā. with the head: with profound reverence or humble submission (Mhr.). — ಶಿರಸಾ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳು. to honour highly (G., preface; My.). — ಶಿರಸಾ ವಹಿಸು. = ಶಿರದಲಿ ಧರಿಸು. (My.).

ಶಿರಸಿಜ śirasi-ja. produced on the head: *the hair of the head.*

ಶಿರಸು śirasu. Tbh. of ಶಿರಸ್. (Bp. 49, 17; 54, 6. 42; 59, 12). — ಶಿರಸಿನಲಿ ಧರಿಸು. = ಶಿರದೊಳ್ ಧರಿಸು. (Bp. 53, 23).

ಶಿರಸ್ಕ śiraska. belonging to the head; that belongs to the head. 2, a helmet; a crown (Śśv. 4, 134); a turban. see ಅ-.

ಶಿರಸ್ತೆ śiraste. the office or business of a śirastedāra (My.).

ಶಿರಸ್ತೆದಾರ śiraste-dāra. the head clerk in the office of a collector or in a court of justice (My.; Br.; Mhr., H. ಶಿರಸ್ತೇದಾರ).

ಶಿರಸ್ತ್ರ śiras-tra. head-protector: *a helmet.* 2, a turban, a cap.

ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ śiras-trāṇa. = ಶಿರಸ್ತ್ರ. (My.; Si. 279).

ಶಿರಸ್ನಾನ śira-snāna. bathing (the body together with) the head: bathing the whole body (My.).

ಶಿರಸ್ಯ śirasya. belonging to the head; *clean or unentangled hair.*

ಶಿರಸ್ಸನ್ಧಾನ śiras-sandhāna. the act of joining, or of supporting, the head. see ತಲೆಮಡು.

ಶಿರಸ್ಸು śirassu. Tbh. of ಶಿರಸ್. the head (ಉತ್ತಮಾಂಗ Nn. 23; ಸಿರ, ಮಣ್ಡೆ Nn. 162). 2, a crown, a crest (ಮಕುಟ 162). 3, a tuft of hair on the crown of the head (ಶಿಖಿ, ಜೆಣ್ಡಿಕೆ 162).

ಶಿರೀಷ śirīṣa. = ಸಿರಸಲ, ಸಿರಿಸ, ಸಿರ್ಸಲ. *the tree Acacia sirissa* Buch. (see ಕಡಚೆ). 2, a large tree, Albizzia lebbeck Benth. (St. & Pl.).

ಶಿರೆ śire. = ಸಿರ 1, ಸಿರೆ, ಸೆರೆ. *any tubular vessel of the body, a nerve, a tendon, a fibre, a gut, a vein, a blood-vessel, an artery* (ಸೆರೆಯು ನರ Hlā.). see ನರ.

ಶಿರೋಗೃಹ śiras-gṛiha. *a room on the top of a house.*

ಶಿರೋಗ್ರನ್ಥಿ śiras-granthi. a bunch or chaplet (of pearls) on the head (ತೊಣ್ಡಿಲ್ Mr. 334).

ಶಿರೋಜ śiras-ja. the hair of the head (ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ Nn. 5).

ಶಿರೋದೇಶ śiras-dēśa. *the region of the head, the head.*

ಶಿರೋಧರ śiras-dhara. = ಶಿರೋಧರೆ. (ಕೊರಳ್ Nn. 41. 144).

ಶಿರೋಧರೆ śiras-dhare. *the neck.*

ಶಿರೋಧಾರಣ śiras-dhāraṇa. taking upon or bearing on the head. see ಪೊಱು.

ಶಿರೋಧಿ śiras-dhi. *the neck.*

ಶಿರೋಭ್ರಮಣೆ śiras-bhramaṇi. vertigo, giddiness (J. 13, 35).

ಶಿರೋಮಣಿ śiras-maṇi. crest-jewel, a gem worn in a crest. 2, a most distinguished person; best (Bp. 41, 5; 61, 70; J. 2, 45; 14, 16).

ಶಿರೋರಕ್ಷೆ śiras-rakṣe. = ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ. a helmet. (My.).

ಶಿರೋರತ್ನ śiras-ratna. *a jewel worn in a crest.*

ಶಿರೋರುಹ śiras-ruha. *the hair of the head* (ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ Nn. 4. 22. 45).

ಶಿರೋರೋಗ śiras-rōga. headache (ಮಣ್ಡೆನೋವು Mr. 387, o. r. ಶಿರೋವ್ಯಥೆ).

ಶಿರೋವಲಯ śiras-valaya. a certain feat of wrestlers (Śśv. 4, 75).

ಶಿರೋವೇದನೆ śiras-vēdane. = ಶಿರೋರೋಗ. (My.).

ಶಿರೋವೇಷ್ಟನ śiras-vēṣṭana. a turban (ಉಷ್ಣೀಷ, ತಲೆಸುತ್ತು Nn. 121; Cpr. 2, 59).

ಶಿರೋವೇಷ್ಟಿ śiras-vēṣṭi. = ಶಿರೋವೇಷ್ಟನ. (V. 38, 98 va.).

ಶಿರೋವ್ಯಥೆ śiras-vyathe. = ಶಿರೋರೋಗ, q. v. headache.

ಶಿರೋವ್ಯಾಧಿ śiras-vyādhi. = ಶಿರೋವ್ಯಥೆ. (My.).

ಶಿರೋಸ್ಥಿ śiras-asthi. *the skull.*

ಶಿರ್ಶಿ śirsi. N. of a town on the western ghauts (My.; B. 3, 30).

ಶಿಲ śila. *ears of corn left in a field; gathering ears of corn, gleaning.* see ಉಂಛ-.

ಶಿಲವೃತ್ತಿ śila-vṛitti. subsistence by gleaning (Si. 299).

ಶಿಲಾಜತು śilā-jatu. *bitumen; red chalk.*

ಶಿಲಾಜಿತ್ śilā-jit. = ಶಿಲಾಜತು. (ಅಶ್ಮಜ, ಅಶ್ಮಜ, ಅಶ್ಮಪುಷ್ಪ G. as ಶಿಲಾಜಿತ).

ಶಿಲಾದ śilā-ada. stone-eater; N. — ಶಿಲಾದಮುನಿ. N. (Bp. 1 sum.; 1, 64).

ಶಿಲಾಧಾತು śilā-dhātu. chalk: red chalk; etc. (My.).

ಶಿಲಾನದಿ śilā-nadi. N. of a river on the Himālaya (My.).

ಶಿಲಾಪಟ್ಟ śilā-paṭṭa. a flat stone for grinding condiments, etc. (ಅಷಿಯ ಕಲ್ Mr. 406).

ಶಿಲಾಪಾಂಗ śilā-apāṅga. a deformed, huge stone (J. 10, 7).

ಶಿಲಾಭೇದಿ śilā-bhēdi. a stone-cutter's chisel. 2, the plant Plectranthus scutellarioides (? ಹಿಟ್ಟಿಳಿ Mr. 131; Sk. ಶಿಲಾಭೇದ).

ಶಿಲಾಲಿ śilāli. = ಶೈಲಾಲಿ. an actor, a dancer. see ನಟ.

ಶಿಲಾವರ್ಷ śilā-varṣa. = ಶಿಲಾವೃಷ್ಟಿ. (My.).

ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹ śilā-vigraha. a stone image (My.).

ಶಿಲಾವೃಷ್ಟಿ śilā-vṛiṣṭi. stone-rain: hail (My.).

ಶಿಲಾಶಾಸನ śilā-śāsana. a grant or edict inscribed on stone (Bp. 37, 25).

ಶಿಲಾಸಾರ śilā-sāra. iron (ಗಿರಿಸಾರ, etc., ಕಾರ್ಬೊನ್ Mr. 98).

ಶಿಲಿ śili. the lower timber of a door. 2, *a small earth worm.*

ಶಿಲೀನ್ಧ್ರ śilīndhra. *a mushroom* (ಅಣಬೆ Nn. 86; Mr. 485). 2, *a sort of tree* (ವೃಕ್ಷ, ಮರದ ಭೇದ 86; ವೃಕ್ಷ 485). 3, an arrow (ಶರ, ಅಮ್ಬು 86).

ಶಿಲೀಮುಖ śilī-mukha. = ಶಿಳೀಮುಖ. *an arrow.* 2, *a bee.*

ಶಿಲುಕು śiluku. balance in hand (of money, articles, etc.; My.; Mhr., H. ಶಿಲಕ). — ಶಿಲುಕಿನ ಬಾಕಿ. balance left (My.).

ಶಿಲುಬೆ śilube. = ಸಿಲುಬೆ, q. v. crucifix, a cross.

ಶಿಲೆ śile. ಶಿಲಾ. = ಸಿಲೆ 1, ಸೆಲೆ 1. *a stone; a rock* (ಕಲ್ಲು Nn. 68; ಗುಣ್ಡು Śm. 95; ಕಣೆ 96; ಕಲ್ 108; see ಅಚೆ 4); a flat stone on which substances are ground. ಪೇಷಣಗೆಯ್ವ ಶಿಲೆ (ಕನ್ನ Śm. 98). ಶಿಲೆಯನೆತ್ತುವ ಮರ (ತಱುಮ್ಬು 101). 2, *the lower timber of a door.*

ಶಿಲೋಚ್ಚಯ śilā-uccaya. rock-accumulation: *a mountain.*

ಶಿಲೋದ್ವಹನದಾರು śilā-udvahana-dāru. a wooden lever for raising stones. see ತಱುಮ್ಬು 2.

ಶಿಲೋರ್ಜಿತ śilā-ūrjita. stone-fastened, a flag-staff (ಇಟ್ಟೆಡುವ ಧ್ವಂಕಣ Mr. 192, originally ಶಿಲೋಜ್ಜಿತ, o. rs. ಶಿಲೋಱಿತ, ಶಿತೋಱಿತ).

ಶಿಲ್ಪ śilpa. = ಚಿಪ್ಪ. *an art, any manual or mechanical or fine art* (= ಕಲೆ, q. v.; Śmd. 232). 2, *skill in any art.* — ಶಿಲ್ಪಕೆಲಸ. artisanship (especially work upon stone, My.; B. 4, 147). — ಶಿಲ್ಪಕೆಲಸದವ. -ಅವ. an artisan (especially one who works upon stone, My.).

ಶಿಲ್ಪಕ śilpaka. an artisan (Śmd. 232).

ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ śilpa-karma. = ಶಿಲ್ಪ No. 1. an art, etc. (ಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪವಿಕರ್ಮ Nn. 150).

ಶಿಲ್ಪಕಾರಕ śilpa-kāraka. a man versed in an art.

ಶಿಲ್ಪಕಾರಿಕೆ śilpa-kārike. *a woman versed in an art.*

ಶಿಲ್ಪಗಾಱ śilpa-gāṟa. an artisan, a mechanic (B. 4, 95).

ಶಿಲ್ಪವಿಕರ್ಮ śilpa-vikarma. = ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ, q. v.

ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆ śilpa-vidye. the science of mechanics, mechanical knowledge, skill in art; handicraft, art. ಲೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವಳಾಗಿ ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಯ ಮಾಡುವವಳು (ಸ್ವೈರಿಣಿ Nr.).

ಶಿಲ್ಪಶಾಲೆ śilpa-śāle. *a work-shop, a manufactory.*

ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ śilpa-śāstra. a treatise on any mechanical or fine art (as architecture, etc); mechanics (My.; B. 4, 151).

ಶಿಲ್ಪಿ śilpi. belonging or relating to any mechanical art; *an artificer, an artist, an artisan.* 2, images engraved on stone (My.).

ಶಿಲ್ಪಿಕ śilpika. = ಚಿಪ್ಪಿಗ 1, ಶಿಲ್ಪಿಗ. an artisan, a mechanic.

ಶಿಲ್ಪಿಕವಿದ್ಯೆ śilpika-vidye. = ಚಿಪ್ಪಿಗವಿಜ್ಜೆ, ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆ. handicraft, etc.

ಶಿಲ್ಪಿಗ śilpiga. Tbh. of ಶಿಲ್ಪಿಕ. (B. 4, 151; My.).

ಶಿಲ್ಪಿಶಾಲೆ śilpi-śāle. *a workshop, a manufactory.*

ಶಿವ śiva. = ಶಿವು, ಸಿವ 1. *auspicious, prosperous, happy* (ಭದ್ರ, ಮಾಂಗಲ್ಯ Nn. 6; ಶುಭ Mr. 495). 2, *bliss, prosperity, happiness, well-being, pleasure* (ಸುಖ 6). 3, *Śiva* (ಈಶ್ವರ 6; ಗಿರಿಜೇಶ್ವರ 495: Kk. 5). 4, virtue, etc. (ಪುಣ್ಯ 6). 5, a serpent (ಫಣೀನ್ದ್ರ, ಧರಣೀಧ್ರ 6; ಸರ್ಪ 495). 6, = ಶಿವೆ, a jackal (ಸೃಗಾಲ, ನರಿ 6; ನರಿ 495; ಜಮ್ಬುಕ, etc., ನರಿ Mr. 162). 7, a parrot (ಶುಕ, ಗಿಳಿ 6; ತರಣಿ 495, o. r. ಕೀರ). 8, = ಶಿವೆ, the tree Terminalia chebula Roxb. (ಅಭಯೆ, ಅಣಲೆ 6; ಅಣಲೆ 495). 9, = ಶಿವೆ, the emblic myrobalan (ಆಮಲಕ, ನೆಲ್ಲಿ 6; ನೆಲ್ಲಿ 495). 10, the banyan tree (ವಟ, ಆಲದ ಮರ 6). 11, the black thorn-apple (ಕರೇ ಮದಗುಣಿಕೆಯ ಗಿಡ Cb.). 12, N. of a mountain (ಕೀಲಕ, ಪರ್ವತವಿಶೇಷ 6). 13, water (ಉದಕ 6). 14, foam, etc. (ಫೇನ, ನೊರೆ 6; ಫೇನ 495). 15, white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 6). 16, sand (ಸಿಕತ, ಮಳಲ್ 6). 17, thick, close, etc. (ಸಾನ್ದ್ರ, ದಟ್ಟಿತ್ತು 6; ಸಾನ್ದ್ರ 495). 18, a measure of capacity (ಬಳ್ಳ Mr. 206). see Bp. 58, 17-19. ಶಿವ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? — ಶಿವಾ! ಎನ್ದರೆ ಸೆಱಗು ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡ; ಭವಾ! ಎನ್ದರೆ ಭೈರವಾಸ ಹರದು ಬಿಟ್ಟ (Prvs.). ಕಟ್ಟಿಲೂ ಬಿಡಲು (if one ties and suspends Śiva, *i. e.* his liṅga, round the neck, is it done because) ಶಿವ ಬಟ್ಟಲನ ಕದ್ದನೇ? ಕಟ್ಟಲೂ ಬೇಡ, ಬಿಡಬೇಡ! ಕಣ್ ಮನವ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಕು! (Sp.). — ಶಿವಕವಿದೇವ. N. (Bp. 1, 17). — ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 8). [—ಶಿವಕಳೆಯ. (= ವಿಭೂತಿ). the ashes of cowdung. ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಕಳೆಯುದ ಕರಡಿಗೆಯನೆ ಮುರಿದ Bv. 900]. — ಶಿವಚಿತ್ರ. N. (Bp. 55, 55). — ಶಿವದಾರ. = ಶಿವಸೂತ್ರ. the cord which like a necklace supports the liṅga on the breast of the Liṅgavantas (C.). 2, the janivāra of the Ārādhya Brāhmaṇas of which they reject the original meaning, considering it to be identical with No. 1. (C.). — ಶಿವದಾಸಯ್ಯ. N. (Bp. 23, 29). — ಶಿವದೇವ. N. (Bp. 14, 1; see ಬಾಸಣದ-). — ಶಿವದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). — ಶಿವನ ಕಡ್ಡಿ. an erect shrubby plant, Pavonia zeylanica Cav. (Z.). 2, the plant Hibiscus micranthus Lin. (Z.). — ಶಿವನಾಗಮಯ. N. (Bp. 54 sum. 57, 86). — ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯ. N. (Bp. 38, 46; 55, 2. 8. 23; 57 sum.; 57, 80. 81. 88. 89). — ಶಿವಪಸಾದ. Tbh. of ಶಿವಪ್ರಸಾದ. (Bp. 58, 31. 39). — ಶಿವಪಸಾಯ. = ಶಿವಪಸಾದ. (V. 6, 22). — ಶಿವಪಸಾಯತ. Tbh. of ಶಿವಪ್ರಸಾದಿತ. (Bp. 57, 81). — ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕ. -ಅಪ್ಪ-. N. of a prince of Nagara. ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ಶಿಸ್ತು, taxes imposed by him (My.). — ಶಿವಭದ್ರ. N. (Bp. 9, 45). — ಶಿವಮುಗ್ಧಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 4). — ಶಿವರಕ್ತಿಬಳ್ಳಿ. a scandent plant with red and yellow flowers, Gloriosa superba Lin. (St. & Pl.). — ಶಿವರುದ್ರ. N. (B. 2, 43). — ಶಿವಲೆಂಕಮಂಚಣಪಣ್ಡಿತ. N. (Bp. 1. 10). — ಶಿವಲೆಂಕಮಂಚಯ್ಯ. N. (Bp. 53, 55).

ಶಿವಕ śivaka. *a post, a pole, a stake, a peg, a plug* (ಗುಡಿಯ ಗೂಟ Hla.; ಗೂಟ Mr. 288; ಗುಣ್ಟು, ಕೀಲಕ Nr.).

ಶಿವಕಾರಿ śiva-kāri. one who causes happiness (ಸುಖಂಗೆಯ್ವವಂ Mr. 230).

ಶಿವಕೂಟ śiva-kūṭa. the place in a temple where Śaivas have to take their meals (My.).

ಶಿವಗಂಗೆ śiva-gaṅge. a village and hill in Mysore, noted as a place for pilgrimage; the temple there contains a liṅga and Basava (My.).

ಶಿವಗಣ śiva-gaṇa. Śiva's host of ancient and new followers (pramathas, jaṅgamas, etc. Bp. 57, 90).

ಶಿವಂಕರ śiva-ṅ-kara. *causing happiness or prosperity, auspicious, propitious.*

ಶಿವತಾತಿ śiva-tāti. = ಶಿವಂಕರ. *causing happiness, etc.*

ಶಿವದಾನ śiva-dāna. buttermilk (S. Mhr.); a gift in the name of Śiva (My.). ಅಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಇಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಕಲ್ಲೊಳಗುಣ್ಣೇ ಶಿವದಾನ? — ಅಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಇಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣು, ಬಸ್ತಿಯೊಳಗುಣ್ಣೇ ಶಿವದಾನ? (Prvs.).

ಶಿವದೀಕ್ಷೆ śiva-dīkṣe. initiation in the doctrines of the śaiva sect (Bp. 57, 4).

ಶಿವಧಾ śivadhā. an exclamation of sorrow (Grj. 8, 75).

ಶಿವನಾಭಿ śiva-nābhi. a particular form of the śiva-liṅga (Sk.). — ಶಿವನಾಭಿಬಳ್ಳಿ. = ಸೂತ್ರನಾಭಿಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.).

ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯ śiva-nirmālya. the flowers, etc. remaining of an offering which has been made to Śiva (My.).

ಶಿವಪುರ śiva-pura. Benares (Sk.); Kailāsa (Bp. 25, 11).

ಶಿವಪೂಜೆ śiva-pūje. worship or adoration of Śiva. ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕರಡಿ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಶಿವಪ್ರಸಾದ śiva-prasāda. = ಶಿವಪಸಾದ, ಶಿವಪಸಾಯ. a prasāda received from Śiva or left at his worship (Bp. 58 sum.; 58, 29. 33; 59 sum.; Rśv. 13, 1 va.).

ಶಿವಪ್ರಸಾದಿ śiva-prasādi. a liṅgavanta; one who has received a gift from Śiva (My.).

ಶಿವಪ್ರಸಾದಿತ śiva-prasādita. = ಶಿವಪಸಾಯಿತ. given by Śiva as a prasāda (V. 5, 14 va.) or left at his worship.

ಶಿವಪ್ರಾಣಿ śiva-prāṇi. a liṅgavanta (V. 11, 5).

ಶಿವಭಕ್ತ śiva-bhakta. a follower of Śiva; a liṅgavanta (Bp. 25, 22).

ಶಿವಮಲ್ಲಿ śiva-malli. *the tree Agati prandiflorum* Desv. (Sesbana grandiflora Poir.). 2, the low under-shrub Indigofera aspalathoides Vahl. (St. & Pl.).

ಶಿವಮೂರ್ತಿ śiva-mūrti. Śiva; his phallus (ಲಿಂಗ, ಶಿವಮೂರ್ತಿಭೇದ Nn. 114).

ಶಿವಯೋಗ śiva-yōga. abstract contemplation of Śiva, cultivating absorption into Śiva by various ascetic means (V. 11, 6).

ಶಿವಯೋಗಿ śiva-yōgi. a person who practises śivayōga (My.).

ಶಿವರಾತ್ರಿ śiva-rātri. a night on which fasting, vigil, etc. are held in honour of Śiva in the dark half of the month māgha (Bp. 6, 1; 53, 11). ಏಕಾದಶೀ ಮನೆಗೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅವುತಣಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಶಿವರಾತ್ರೆ śiva-rātre. = ಶಿವರಾತ್ರಿ. (Bp. 9, 39; 26, 3; 41, 23; 42, 10; 53, 30; 54, 76; J. 13, 45). ನವರಾತ್ರೀ ಮಧ್ಯ ಶಿವರಾತ್ರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). — ಶಿವರಾತ್ರೆ ಗಿವರಾತ್ರೆ. reit. (Bp. 53, 13). — ಶಿವರಾತ್ರೆಯೊಡೇರು. -ಒಡೇರು. a jaṅgama who has to go from house to house and eat palāra on śivarātre (My.). — ಶಿವರಾತ್ರೆ ಸಂಕಣ್ಣ. N. (Bp. 58, 6). — ಶಿವರಾತ್ರೆ ಸಂಗಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಶಿವಲಿಂಗ śiva-liṅga. Śiva's genital organ or Śiva worshipped in the form of a phallus (Bp. 26, 50; 61, 70; J. 24, 14; see ಆದಿ-). 2, N. — ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (B. 4, 217). — ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ. a prasāda of the śivaliṅga (Bp. 58, 32; 61, 18). — ಶಿವಲಿಂಗರುದ್ರಸರ್ಜ. N. (B. 4, 216).

ಶೀವಲೀಲೆ śīva-līle. Śiva's sport. ಹುಚ್ಚಲ್ಲ, ಬೆಪ್ಪಲ್ಲ, ಶೀವಲೀಲೆ (Prv.).

ಶಿವಲೋಕ ś va-lōka. Kailāsa (My.).

ಶಿವವಿಪ್ರ śiva-vipra. an Ārādhya Brāhmaṇa (Bp. 50, 1).

ಶಿವಶಕ್ತಿ śiva-śakti. Śiva's energy personified as his wife. 2, attachment or devotion to Śiva. — ಶಿವಶಕ್ತಿಬಳ್ಳಿ. = ಶಿವರಕ್ತಿಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.).

ಶಿವಶರಣ śiva-śaraṇa. a jaṅgama; a liṅgavanta (My.). — ಶಿವಶರಣಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 46, 44).

ಶಿವಸಮುದ್ರ śiva-samudra. N. of a village and of its temple on the river Kāvēri (My.). the waterfall there.

ಶಿವಸೂತ್ರ śiva-sūtra. = ಶಿವದಾರ. cord which supports the liṅga. s. ಶಿವ. (Bp. 44, 61).

ಶಿವಸೋದರಿ śiva-sōdari. a sister of Śiva (Bp. 14, 13).

ಶಿವಾಂಗಿ śiva-aṅgi. N. of a plant (ಬಾಗಿ Mr. 127).

ಶಿವಾಚಾರ śiva-ācāra. the rites or practices of śaivas (especially of liṅgavantas). — ಶಿವಾಚಾರದವ. -ಅವ. a follower of the śaiva rites; a liṅgavanta (My.).

ಶಿವಾಟಿ śivāṭi. hog-weed (ಪುನರ್ನವೆ, ಕೊಮ್ಮೆ Mr. 133, o. r. ಶವಾಟಿ).

ಶಿವಾದ್ವೈತಭಾಜ್ಯ śiva-advaita-bhājya. one whose only portion or lot is Śiva (V. 11, 5).

ಶಿವಾನನ್ದ śiva-ānanda. Śiva's joy. 2, N. (Bp. 34, 4. 9).

ಶಿವಾಯಿ śiva-āyi. 1. N. (Bp. 59, 6).

ಶಿವಾಯಿ śivāyi. 2. besides; except; extra (My.; Br.; Mhr., H.). — ಶಿವಾಯಿಜನು. the effects of persons dying without heirs, etc., which revert to government (My.).

ಶಿವಾರಮಣ śivā-ramaṇa. Śiva (Bp. 25, 51).

ಶಿವಾರ್ಚನೆ śiva-arcane. worship of Śiva. ಶೀಲವನ್ನೆ ತನ್ನ ಅಗ್ಗಿಗೆ ಜಂಗಮಗೆ ಶಿವಾರ್ಚನೆಗಾಯಿತು (Prv.).

ಶಿವಾಲಯ śiva-ālaya. any temple dedicated to Śiva (ಕೇದಾರ, ದೇವಗೇಹ, ದೇವಾಲಯ Nn. 38; Bp. 41, 7).

ಶಿವಾವಲ್ಲಭ śivā-vallabha. Śiva (Grj. 1, 133; 2, 108).

ಶಿವಿ śivi. = ಶಿಬಿ. N. of a king.

ಶಿವಿಕೆ śivike. = ಶಿಬಿಕೆ, etc. *a palanquin, a litter*; a bier.

ಶಿವಿರ śivira. = ಶಿಬಿರ. *a camp:* an intrenchment for the protection of an army; a royal camp, a royal residence.

ಶಿವು śivu. Tbh. of ಶಿವ. N. (B. 2, 16).

ಶಿವೆ śive. ಶಿವಾ. = ಸಿವೆ. the wife of Śiva: *Durgā.* 2, *a jackal.* 3, *the emblic myrobalan, Emblica officinalis* Gaert. (ನೆಲ್ಲಿ Hlā). 4, *the tree Terminalia chebula* Roxb. (see ಅನಿಲೆ). 5, *the tree Prosopis psicigera* Lin. (see ಬನ್ನಿ 2). see ಶಿವ.

ಶಿವೈಕ್ಯ śiva-aikya. one who has become one with, or has been absorbed into, Śiva (Bp. 27, 71). see ಸಾಂಖ್ಯ-.

ಶಿಶಿರ śiśira. *cool, cold.* 2, *coolness, cold, frost.* 3, *the cool or cold season* (from about the middle of January to that of March, comprising the months ತಪ & ತಪಸ್ಯ Mr. 70).

ಶಿಶಿರಕರ śiśira-kara. the moon (My.).

ಶಿಶಿರರ್ತು śiśira-ṛtu. = ಶಿಶಿರ. No. 3. (My.).

ಶಿಶಿರೋಪಚಾರ śiśira-upacāra. kind treatment with cooling or refreshing articles (Cpr. 8, 84; Abh. P. 4, 94; Grj. 4, 117; My.).

ಶಿಶು śiśu. = ಸಿಸು. *a child, an infant; the young of any animal, as a calf, puppy,* etc. 2, a pupil, a scholar. ಶಿಶು ಹೋಕ್ಕಿ ಕೆಸು ತಿನ್ನು! ಎನ್ನ, ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಸಿಯೊರಿಸಿ ಕೊಣ್ಣ (Prv.).

ಶಿಶುಕ śiśuka. a child. 2, *a fish resembling a porpoise or a porpoise.*

ಶಿಶುತೆ śiśute. = ಶಿಶುತ್ವ. (Cpr. 2, 16).

ಶಿಶುತ್ವ śiśutva. *childhood.*

ಶಿಶುಪಾಲ śiśu-pāla. N. of a king who was killed by Kṛiṣṇa (Bh. 2, 8 sum.).

ಶಿಶುಮಾರ śiśu-māra. = ಶಿಂಶುಮಾರ. *the Gangetic porpoise, Delphinus gangeticus* (see ಮೊಸಳೆ & ನೆಗಳು). 2, the heavenly porpoise: a collection of the stars and planets.

ಶಿಶುಸನ್ಧಾರಣ śiśu-sandhāraṇa. supporting children. (?). see ಚಜುರ್.

ಶಿಶುಹಾರಿ śiśu-hārī. child-destroyer: N. of a female demon (Bp. 14, 14).

ಶಿಶ್ನ śiśna. *the penis.*

ಶಿಶ್ನೆ śiśne. = ಶಿಶ್ನ. (ಮುಷ್ಕ, ಲಿಂಗ Nn. 117; ಮೇಢ್ರ, ಲಿಂಗ, etc. Mr. 328).

ಶಿಶ್ವಿದಾನ śiśvidāna. *sinful, wicked.*

ಶಿಶ್ರೂಷ śiśrūṣa. Tbh. of ಶುಶ್ರೂಷೆ. (ಉಪಾಸ್ತಿ, etc., ಸೇವೆ Mr. 27).

ಶಿಶ್ರೂಷೆ śiśrūṣe. = ಶಿಶ್ರೂಷ. service, reverence, etc. (My.).

ಶಿಷ್ಟ śiṣṭa. 1. left, remaining, residual; remainder. see ಅವ-, etc.

ಶಿಷ್ಟ śiṣṭa. 2. ordered, commanded. 2, *disciplined, educated, trained;* obedient, docile; *learned, wise; a learned man;* well-behaved, good, virtuous; eminent, noble, excellent. 3, instruction, order. see Kāvy. V, 1; Bp. 4, 50; 22, 38; 36, 43; 59, 26.

ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲಕ śiṣṭa-paripālaka. = ಶಿಷ್ಟಪಾಲಕ. (My.).

ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನ śiṣṭa-paripālana. protection of the virtuous (My.).

ಶಿಷ್ಟಪಾಲಕ śiṣṭa-pālaka. a guardian or protector of the virtuous (C. Bp. 47, 27).

ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ śiṣṭa-ācāra. the manner and procedure, the custom and course, of the venerable and good (My.).

ಶಿಷ್ಟಿ śiṣṭi. ruling. 2, *an order, a command.* 3, punishment, chastisement.

ಶಿಷ್ಮಬಾಗೆಮರ śiṣma-bāge-mara. a valuable timber tree, furnishing a kind of blackwood, Dalbergia sissoo Roxb. (St. & Pl.).

ಶಿಷ್ಯ śiṣya. to be disciplined or educated. 2, *a pupil, a disciple.* see Bp. 39, 39; J. 2, 18; Sp. s. ರಾಜಾನ್ನ. 3, an apprentice (Mhr.).

ಶಿಷ್ಯತನ śiṣyatana. pupilage; apprenticeship (B. 5, 273).

ಶಿಷ್ಯತ್ವ śiṣyatva. the state or character of a pupil, pupilage (My.).

ಶಿಷ್ಯಸಮ್ಪತ್ತು śiṣya-sampattu. a large number of pupils or followers (My.).

ಶಿಷ್ಯಾರ್ಜನೆ śiṣya-ārjane. the gain or fees received from pupils (My.).

ಶಿಸ್ತು śistu. = ಸಿಸ್ತು. aim (My.; Mhr., H.). 2, a roll of the householders (of village, etc.) from whom the revenue is to be gathered in, or upon whom an assessment is to be laid (Mhr., H.). 3, assessment, tax (My.; Br.). 4, suitable, proper, correct (Mhr.); beautiful, elegant, decorated; decoration (My.). 5, discipline. ಸೆಟ್ಟಿ ಶಿಸ್ತು ಮಾಡುವದಚೊಳಗೆ ಪಟ್ಣ ಸೂಚೆ ಹೋಯ್ತು (Prv.). — ಶಿಸ್ತುಗಾಜ. a decorated man; a fop; a lewd man (My.). — ಶಿಸ್ತುಗಾಜಿಕೆ. lewdness (My.). — ಶಿಸ್ತುಗಾತಿರ್. a decorated female; a foppish one; a whore (My.).

ಶಿಲೀಮುಖ śilī-mukha. = ಶಿಲೀಮುಖ. an arrow, etc. (ದಶ, ಬಾಣ Nn. 27; Abh. P. 4, 94; J. 22, 42).

ಶೀಕರ śīkara. = ಸೀಕರ, ಸೀವರ. *thin or drizzling rain, drizzle, spray, rain driven by wind.* 2, a drop of rain or water.

ಶೀಘ್ರ śīghra. *quick, speedy;* ಶೀಘ್ರಂ, *quickly, rapidly, swiftly.* (ಭೋಂಕನೆ, etc. Śmd. 351; ಭೋಂಕನೆ, ಚದುಪುದನೆ, ಜೆಚ್ಚರ, etc. Kk. 50; ಜೆಚ್ಚರ, ಬೆಚ್ಚರ, ಬೇಗ, ಗಟಗಟನೆ, ಚದುಪುದನೆ, ಚೆಕ್ಕನೆ, etc. Śm. 61); swiftness (Bp. 44, 5).

ಶೀಘ್ರಗಾಮಿ śīghragāmī. going quickly; a camel (ವಾರಣ, ಒಷ್ಟ್ರ Nn. 99).

ಶೀಘ್ರವೇಧಿ śīghra-vēdhī. quickly piercing (the mark): *a good archer* (ಶೀಘ್ರನೆಸುವಾತ Hlā.).

ಶೀಘ್ರೆ śīghre. a particular plant (= ದನ್ತಿ, Sk.). 2, another plant (ರಕ್ತಪದಿ, ಹತ್ತಿದರೆ ಮುರುಟುಹಂ Mr. 145).

ಶೀತ śīta. = ಸೀತ. *cold, chilly, frigid; cold, coldness.* see ಚಳಿ. 2, dull, apathetic; idle, lazy, stupid. 3, *the ratan, Calamus rotang* Willd. (or a kind of ratan, C. fasciculatus; see ಪಚ್ಚೆ). 4, *the tree Cordia myxa* Lin. (= ಉದ್ದಾಲ). 5, water (Sk.); dampness; damp (My.). ಶೀತ ಮಾಜುದವನಗೆ ವಾತದ ಭಯವೇನು? (Prv.).

ಶೀತಕ śītaka. *cold, dull, slow, apathetic; idle, lazy, stupid.*

ಶೀತಕರ śīta-kara. having cold rays: the moon. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಶೀತಕರಧರ śītakara-dhara. Śiva (Bp. 43, 9).

ಶೀತಕಿರಣ śīta-kiraṇa. = ಶೀತಕರ. No. 1. (J. 4, 4).

ಶೀತಕೃತ್ಕರ śīta-kṛt-kara. the moon (Grj. 4, 114).

ಶೀತಜ್ವರ śīta-jvara. a cold fever, ague (ಹಿಮಘರ್ಮ Mr. 387; My.). 2, fever occasioned by cold (My.).

ಶೀತಭೀರು śīta-bhīru. afraid of cold. 2, *Arabian jasmine, Jasminum zambac.*

ಶೀತಮರೀಚಿ śīta-marīci. = ಶೀತಕಿರಣ. (ಚನ್ದ್ರ Nn. 123).

ಶೀತರಶ್ಮಿ śīta-raśmi. = ಶೀತಮರೀಚಿ. (My.).

ಶೀತರುಚಿ śīta-ruci. = ಶೀತರಶ್ಮಿ. (Bp. 11, 18).

ಶೀತಲ śītala. *cold, chilly, frigid, cool.* 2, *the plant Marsilea quadrifolia* Lin. (see ಮೊಜಗು 3).

ಶೀತಲೆ śītale. = ಸೀತಾಳ, ಸೀತಾಳೆ 1. small-pox; (the chickenpox); the goddess presiding over or inflicting small-pox.

ಶೀತವಾರಿ śīta-vāri. cold water (Grj. 4, 116).

ಶೀತಶಿವ śīta-śiva. *a kind of fennel* (= ಶಾಲೇಯ). 2, *a sort of resin, storax or benzoin.* 3, *rock-salt.*

ಶೀತಾಂಶು śīta-aṁśu. cool-rayed: *the moon.*

ಶೀತಾಂಗ śīta-aṅga. cool-bodied, having cold limbs. 2, a kind of fever. (R.).

ಶೀತಾಮ್ಬು śīta-ambu. = ಶೀತವಾರಿ. (J. 3, 12).

ಶೀಧು śīdhu. = ಸೀಧು. *a spirit distilled from molasses, rum.*

ಶೀನ śīna. *congealed, thick.*

ಶೀರ śīra. = ಸೀರ. a plough, etc. (G.).

ಶೀರ್ಣ śīrṇa. withered, shrivelled; decayed, rotten; thin, wasted; slender, small; shattered, injured (My.).

ಶೀರ್ಷ śīrṣa. = ಶಿರಸ. *the head*

ಶೀರ್ಷಕ śīrṣaka. = ಸೀಸಕ 1. the head or skull. 2, *a helmet;* a turban (ತಲೆಸುತ್ತು Mr. 342). 3, an ornament of flowers on the head (ಮಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂವುಗಳು Mr. 334).

ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ śīrṣa-c-chēdya. *to be beheaded, meriting death by decapitation.* see Nr. s. ಅರಿಸು 1.

ಶೀರ್ಷಣ್ಯ śīrṣaṇya. *clean and unentangled hair.* 2, *a helmet;* a cap.

ಶೀಲ śīla. = ಸೀಲ್. *disposition, inclination, character, natural disposition; habit, usage.* 2, *practice, behaviour, conduct* (ಆಚಾರ Nn. 129). 3, *good disposition or character, good nature, good conduct, moral practice, virtue, piety.* 4, form, shape, beauty. 5, at the end of compounds: possessed of naturally; propense, prone, disposed to. ಶೀಲವೊಳ್ಳೇದಾದರೂ ಗುಣ ಕೆಟ್ಟದು.—ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ ಶೀಲ ಹಿಡುಕೊಣ್ಡನ್ತೆ (Prvs.). see Śmd. 238.

ಶೀಲಗ್ರಹಣ śīla-grahaṇa. following an inclination; observing a practice (Śmd. 238).

ಶೀಲವನ್ತ śīla-vanta. a man possessed of good qualities, one of a good or amiable disposition, a well-conducted man (Bp. 1, 33; 47, 49). ಶೀಲವನ್ತರ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಮಾಯವಾಯ್ತು (Prv.). feminine ಶೀಲವನ್ತೆ. ಶೀಲವನ್ತೆ ತನ್ನ ಅಗ್ಗಿಣಿ ಜಂಗಮಗೆ ಶಿವಾರ್ಚನೆಗಾ ಯಿತು (Prv.). — ಶೀಲವನ್ತಗ್ಗಯ್ಯ. -ಅಗ್ಗಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 7).

ಶೀಲವೃದ್ಧ śīla-vṛiddha. advanced in moral practice, very virtuous (My.).

ಶೀವಲ್ಲಿ śīvalli. N. of a creeping plant (ಕಾಡ್ಗೇರಿ, etc. Mr. 145).

ಶುಕ śuka. = ಸುಕ 1. *a parrot* (ಗಿಳಿ Nn. 10. 23. 153). 2, a mango tree (ಮಾಕನ್ದ, ಮಾವಿನ ಮರ 153). 3, the silk-cotton tree (ಶಾಲ್ಮಲಿಕುಜ, ಎಲವದ ಮರ 153). 4, *a particular drug and perfume* (= ಗ್ರನ್ಥಿಪರ್ಣ). 5, cloth, clothes (ಶಬ Mr. 521). 6, a son of Vyāsa (Rśv. 5, 75); an ascetic (ಯೋಗಿ, ಯತಿ 153). 7, Śiva (ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ, 153).

ಶುಕತಾತ śuka-tāta. Vyāsa (J. 5, 47).

ಶುಕನಾಸ śuka-nāsa. having a nose like a parrot's beak. 2, *the tree Calosanthes indica* Bl. (or Bignonia indica Lin.). 3, the tree Bignonia chelonoides Lin.

ಶುಕಪಂಜರ śuka-pañjara. a parrot's cage (My.).

ಶುಕವಾಣಿ śuka-vāṇi. the prate of a parrot (My.). 2, a woman who speaks like a parrot (My.).

ಶುಕಸಪ್ತತಿ śuka-saptati. N. of seventy stories related by a parrot (My.).

ಶುಕೋಕ್ತಿ śuka-ukti. the prate of a parrot (ತೊಣ್ಣುಗೆಡದುದು Ct. II, 65).

ಶುಕ್ತ śukta. *sour gruel* (ಅವನ್ತಿಸೋಮ, ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು Hlā.). 2, *sour, acid* (ಅಮ್ಲ, ಹುಳಿತದು Si. 428); *a kind of acid liquid* or vinegar. 3, *harsh; hard* (ಪರುಷ, ಬಿಱುಸಿಹುದು Nr.).

ಶುಕ್ತಿ śukti. = ಸುತ್ತಿ. *a pearl-oyster, an oyster-shell* (ಸಿಪ್ಪು Ct. I, 75; ಚಿಪ್ಪು Mr. 412); a small shell, a muscle, a cockle. 2, *a sort of perfume*. 3, a curl on a horse's neck or breast.

ಶುಕ್ತಿಕೆ śuktike. = ಶುಕ್ತಿ No. 1. (My.).

ಶುಕ್ತಿಜ śukti-ja. oyster-born: a pearl (Kāvy. V, 4; Cpr. 8, 34; Śśv. 1, 34).

ಶುಕ್ತಿಮತ್ śukti-mat. N. of a mountain or mountain range. see ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ.

ಶುಕ್ರ śukra. = ಚುಕ್ಕಿ. bright, resplendent. 2, white. 3, *Agni, fire.* 4, *the planet Venus, or its regent, the preceptor of the asuras.* 5, *semen virile.* 6, *the month jyēṣṭha* (May-June). ಶುಕ್ರ ವಕ್ರನಾದರೂ ತಕ್ರಬಿಡ (Prv.).

ಶುಕ್ರನಾಡಿ śukra-nāḍi. N. of a work on astrology (My.).

ಶುಕ್ರನೀತಿ śukra-nīti. N. of a work on ethics (My.).

ಶುಕ್ರಮಹಾದಶೆ śukra-mahā-daśe. an aspect of the planet Venus that is considered as influencing the fortunes of men for good (My., also as ಶುಕ್ರಮಹರ್ದಶೆ).

ಶುಕ್ರಮೂಢ śukra-mūḍha. the time of the year during which Venus is invisible, which is considered as inauspicious (My., also as ಶುಕ್ರಮೌಢ್ಯ).

ಶುಕ್ರಲ śukrala. spermatic, seminal. 2, *lustful.*

ಶುಕ್ರವಾರ sukra-vāra. Friday (C.; B. 1, 7).

ಶುಕ್ರಶಿಷ್ಯ śukra-śiṣya. pupil of Śukra: *an asura.*

ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ śukra-ācārya. Śukra, the preceptor of the asuras (My.). 2, a monoculous man, a Cyclops (My.; Mhr.).

ಶುಕ್ರೋದಯ śukra-udaya. the time of the year when the śukramūḍha has passed away (My.).

ಶುಕ್ಲ śukla. = (ಶುಕ್ರ), ಸುಕಲ 2. *bright, white*; a white colour (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು Nn. 32). 2, *the light half of a month from new to full moon.* 3, the third year in the cycle of sixty (My.). 4, semen virile (ರೇತ, ಇನ್ದ್ರಿಯ 32; ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ಇನ್ದ್ರಿಯ Nn. 125; ರೇತಸ್, ಇನ್ದ್ರಿಯ, etc. Mr. 395; ಮಜ್ಜಾಸಾರ Mr. 497; ಸುರತರಸ Mr. 508). 5, the eye (ಅಕ್ಷಿ, ಕಣ್ 32; ಕಣ್ 508). 6, a disease of the cornea or white part of the eye. 7, N. of a month (ಮಾಸ, ಮಾಸಭೇದ 32; ಮಾಸ 508; Mr. 70). 8, large, great (ಪೃಥು, ದೊಡ್ಡಿತು 32). 9, a valiant man (ಸುಭಟ 32; ಕಲಿ 508). — ಶುಕ್ಲಾಟ. -ಆಟ. = ವೀರ್ಯಸ್ರಾವ. ಶುಕ್ಲಾಟಕ್ಕೆ ಶುಣ್ಠೀ ತಿನ್ದು, ಮುಕ್ಕೆಯೆಲ್ಲಾ ಉರಿ (Prv.).

ಶುಕ್ಲತ್ವ śuklatva. whiteness (My.).

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ śukla-pakṣa. *the light half of a month, the period from new to full moon* (ಬೆಳ್ವಕ್ಕ Kk. 59; Śm. 20). 2, the innocent or pure side of two sides or parties contending. 3, the condition of a female after menstruation during the śuklapakṣa (Bp. 40, 21).

ಶುಕ್ಲಪಾಡ್ಯ śukla-pāḍya. the first day of the light half of the month (Si. 39; My.).

ಶುಕ್ಲಾಪಾಂಗ śukla-apāṅga. having white eye-corners: a peacock. (R.).

ಶುಚ್ śuc. ಶುಕ್. *sorrow, grief*; affliction.

ಶುಚಿ śuci. = ಸುಚಿ. *bright*; *white*; a white colour (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 18). 2, *clean; pure*; purity (ಶುದ್ಧ, ಶುದ್ಧವು 18). 3, virtuous, holy, innocent, undefiled; honest, upright, true; correct, accurate, free from fault or error; guileless; innocence, virtue, goodness; correctness, accuracy. 4, *a faithful minister*; a true friend. 5, an ascetic (ಯೋಗೀನ್ದ್ರ, ಯತೀಶ್ವರ 18). 6, a Brāhmaṇa (ಹಾಱವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ 18). 7, *fire* (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ 18). 8, eternal, everlasting (ನಿತ್ಯ, ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು 18). 9, = ಅಮೃತ (18). 10, being at the head (ಮುಖ್ಯ, ಮುಖ್ಯವು 18). 11, = ಋತು (18). 12, a particular plant (ಲತಾವಿಭೇದ, ಬಳ್ಳಿಗಳ ಭೇದ 18). 13, wood (ಕಾಷ್ಠ 18). 14, *the month āṣāḍha* (ಆಷಾಢ, ಆಷಾಢಮಾಸ, 18). ಶುಚಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಸಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳೋದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಶುಚಿಕರ śuci-kara. purifying (My.).

ಶುಚಿತನ śucitana. = ಶುಚಿತ್ವ. (Rām. 5, 9, 27).

ಶುಚಿತೆ śucite. = ಶುಚಿತ್ವ (Cpr. 10, 110).

ಶುಚಿತ್ವ śucitva. purity, cleanness; virtue, holiness (My.).

ಶುಚಿರ śucira. the colour white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು Nn. 136). 2, goodness, virtue (ಒಳ್ಪು, ಒಳ್ಳಿತು 136).

ಶುಚಿರೋಚಿಸ್ śuci-rōcis. the moon (R.).

ಶುಚೆ śuce. sorrow, grief; affliction (My.).

ಶುಣ್ಟ śuṇṭa. = ಶುಣ್ಠ. (Mhr.; My.; see ವಜ್ರ-).

ಶುಣ್ಠ śuṇṭha. a blockhead, a dolt (My.; Te.; Mhr.; T. ಚುಣ್ಣ). ಶುಣ್ಠನಿಗೆ ಎಣ್ಣಿಪ್ಪು ಕಲಿಸಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ (Prv.).

ಶುಣ್ಠಕಾಯ śuṇṭha-kāya. = ಶುಣ್ಠ. (My.).

ಶುಣ್ಠಿ śuṇṭhi. = ಸುಣ್ಠಿ, ಸೊಣ್ಠಿ. *dry ginger* (ನಾಗರ, ಮಹೌಷಧ Mr. 137). see Prv. s. ಶುಕ್ಲಾಟ.

ಶುಣ್ಡ śuṇḍa. = ಶುಣ್ಡೆ, ಸುಣ್ಡ, ಸೊಣ್ಡ, ಸೊಣ್ಡೆ, ಸೊಣ್ಡೆ. an elephant's trunk (ಇಭಹಸ್ತ, ಆನೆಯ ಕೆಯ್ Nn. 131). 2, a frog (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 131).

ಶುಣ್ಡಾಪಾನ śuṇḍā-pāna. *a place where spirits are drunk, a tavern.*

ಶುಣ್ಡಾರ śuṇḍāra. = ಶುಣ್ಡ, ಸುಣ್ಡಲು, etc. an elephant's trunk.

ಶುಣ್ಡಾಲ śuṇḍāla. (= ಸುಣ್ಡಲು or ಸೊಣ್ಡಿಲ್-ಅ 3?). = ಸುಣ್ಡಾಲ. an elephant.

ಶುಣ್ಡಾಲಕರಾಗ್ರ śuṇḍāla-karāgra. the tip of an elephant's trunk (ಗಜಹಸ್ತಾಗ್ರ, ಕರ್ಣಿಕೆ Nn. 21).

ಶುಣ್ಡಾಲಕಿಶೋರ śuṇḍāla-kiśōra. a young elephant (ಮಱಿಯಾನೆ Nn. 98).

ಶುಣ್ಡೆ śuṇḍe. ಶುಣ್ಡಾ. *an elephant's proboscis or trunk.* 2, *spirituous liquor.*

ಶುದ್ಧ śuddha. = ಸುದ್ದ. purified, cleansed, *clean, pure*; purity, purification; anything pure (ಗೋಮುಖ, ವಿಶುದ್ಧವು Nn. 20). 2, stainless, guileless, true, fair, honest, virtuous, holy. 3, free from fault or error; correct, accurate, normal, right (Śmd. 38. 296). 4, simple, unmixed. 5, simple, mere, only, alone; nothing but; wholly. see ಅ-, ಅತಿ-, ಪರಿ-. ಶುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಒದ್ದೆ ಉಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (Prv.). ಶುದ್ಧಮಪ್ಪುದು (ಪವಿತ್ರ Nn. 52); ಶುದ್ಧಮಹಚರಿತ್ರ (ಬ್ರಹ್ಮ, ಚಾರಿತ್ರ 79). — ಶುದ್ಧಕಳ್ಳ. a downright thief (My.; see Sp. s. ಕಳ್ಳ. — ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to purify. ಕಲ್ಮಷವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲ್ ಪಟ್ಟವು (ನಿರ್ಣಿಕ್ತ, ಶೋಧಿತ, etc. Si. 368; My.). — ಶುದ್ಧಬೊಣಪ. a complete unlettered savage (B. 4, 108). — ಶುದ್ಧಪಡವಲು. due west. see Sp. s. ಬೀಡು 2. — ಶುದ್ಧಮಾಡು. to make clean (My.). — ಶುದ್ಧರೋಗಿ. a man completely diseased (My.). — ಶುದ್ಧಲೋಭಿ. a complete miser (My.). — ಶುದ್ಧಶೂನ್ಯ. a mere blank, nothing at all, etc. (My.). — ಶುದ್ಧಸಾತ್ವಿಕ. a perfect sātvika (My.). — ಶುದ್ಧಸುಳ್ಳು. a pure lie (My.).

ಶುದ್ಧಗೆ śuddhage. = ಸುದ್ದಗೆ. purity. 2, the state of being true or normal; a standard letter (ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರ Śmd. 43-45).

ಶುದ್ಧತೆ śuddhate. purity, cleanness, correctness, etc. (Cpr. 1, 32; Bp. 46, 11).

ಶುದ್ಧತ್ವ śuddhatva. = ಶುದ್ಧತೆ. (My.; ವೈಶದ್ಯ Cb.).

ಶುದ್ಧಪ್ರತಿ śuddha-prati. a correct, faultless, fair copy (My.).

ಶುದ್ಧಬೋಧೆ śuddha-bōdhe. pure, faultless instruction or knowledge (Bp. 27, 76).

ಶುದ್ಧಭಕ್ತಿ śuddha-bhakti. true devotion (Bp. 60 sum.).

ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸು śuddha-manassu. a pure, guileless, honest mind (My.).

ಶುದ್ಧಯಿಸು śuddhayisu. (Śmd. 65). = ಸುದ್ದಯಿಸು. to purify, etc.

ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರ śuddha-akṣara. a standard letter (see ಶುದ್ಧಗೆ).

ಶುದ್ಧಾಚಾರ śuddha-ācāra. virtuous conduct or practices (My.).

ಶುದ್ಧಾದ್ವಯನಿರಂಜನ śuddha-advaya-nirañjana. one who possesses a perfect and peerless purity (J. 13, 28).

ಶುದ್ಧಾನ್ತ śuddha-anta. a pure or sacred interior: the private or women's apartments (in the palace of a king), *a harem, a seraglio.* 2, *a king's wife or concubine.*

ಶುದ್ಧಾನ್ವಯ śuddha-anvaya. of a pure race, belonging to a noble family (ಕುಲೀನ, ಸತ್ಕುಲೀನ Nn. 76).

ಶುದ್ಧಾಪಹ್ನುತಿ śuddha-apahnuti. a particular figure of rhetoric: denial of any quality or property for the sake of applying some other, *e. g.* this is not the moon, it is a lotus of the heavenly Ganges (My.).

ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ śuddha-aśuddha. pure and impure, correct and incorrect (My.).

ಶುದ್ಧಿ śuddhi. = ಸುದ್ದಿ. purity, cleanness, holiness, freedom from defilement; cleaned state; *elegance* (of a pearl). 2, purification, cleansing. 3, rightness or goodness; freedom from unpropitious influences, suitableness for holy works (used of planetary aspects, of lunar days, etc.). 4, clearance, acquittal. 5, clearing of expenses, paying off arrears. 6, correction; correctness, accuracy; truth, certainty. see ಪಾಯಾ-, ವೈರ-. 7, searching, exploring; searched state (Mhr.).

ಶುದ್ಧಿಪತ್ರ śuddhi-patra. a sheet or paper of corrections, an errata list (My.). 2, a certificate to a person who (through the administration of prāyaścitta) has been purified from his pollution, and restored to fitness for the intercommunication of the social relation (My.).

ಶುದ್ಧೋದನ śuddha-ōdana. N. of a king, the father of Śākyamuni. see ಶೌದ್ಧೋದನಿ.

ಶುನಕ śunaka. = ಸೊಣಕ, ಸೊಣಗ, ಸೊಣಗು. *a dog.* 2, N. (Bp. 55, 45). ಪಾನಕಾ ಬೇಕೆನ್ದು, ಶುನಕಕ್ಕೆ ಕರದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಶುನಕಿ śunaki. *a bitch.*

ಶುನಾಸೀರ śunāsīra. *Indra.*

ಶುನಿ śuni. *a bitch.* see Sp. s. ಮುಗುಳಿ.

ಶುಭ śubha. = ಸುಬ, bright, shining; *splendid; handsome, beautiful.* 2, *auspicious, lucky, fortunate, good, happy* (ಮಂಗಲ Nn. 139; Mr. 530); right, good, virtuous; eminent, distinguished (ವಿಶೇಷ Mr. 530). 3, *pure* (ಅಮಲ, ನಿರ್ಮಲ 139). 4, anything bright or beautiful, auspiciousness. 5, *good fortune, good luck.* 6, *goodness, welfare, happiness, hail, joy* (ಸಲ್ಮೆ Ct. II, 81). 7, perpetuity (ನಿತ್ಯವು 139). 8, kingship (ರಾಜ್ಯಪದ, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ವಿಶೇಷ 139; ಪಟ 530). 9, valour, etc. (ವಿಕ್ರಾನ್ತ, ಪರಾಕ್ರಮ 139; ವಿಕ್ರಾನ್ತ 530). 10, the prickly pear (ಮುಳಗಳ್ಳಿ Cb.). 11, the śamī tree (? ಭೂಜಾತ, ಮರ 139; Sk. ಶುಭಾ is = ಶಮಿ). ಶುಭ ಮೇಱಿ, ಅಶುಭ ತೋಱಿ (Prv.). — ಶುಭಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person of inauspicious words. ಶುಭ ನುಡಿಯೋ, ಶುಭಗೇಡಿ! ಅನ್ದರೆ ಹನ್ನರಡವರೆಲ್ಲ ಬೋಳು ಯರು! ಅನ್ದ (Prv.). — ಶುಭಮ್ ಅಸ್ತು. may happiness become your portion! (used in letters, My.); may it be auspicious, etc.

ಶುಭಂಯು śubhaṁyu. *happy, blissful, auspicious, prosperous.* 2, a man who causes welfare, etc. (ಒಳಿತಂಗೆಯ್ವನ Hla.). *cf.* ಶುಭಯುತ.

ಶುಭಕರ śubha-kara. causing welfare, etc.; auspicious, favourable (Bp. 25, 20; 27, 79; 60, 47).

ಶುಭಕರ್ಮ śubha-karma. a good or virtuous act. 2, a happy or joyous ceremony or rite (as a marriage, upanayana, etc., as opposed to a funeral, dolorous rite, My.; see Nn. s. ಶೋಭನ).

ಶುಭಕಾರ್ಯ śubha-kārya. = ಶುಭಕರ್ಮ No. 2. (Bp. 60, 1; My.). ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅಶುಭವಾಗೋದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಶುಭಕೃತ್ śubha-kṛit. N. of the thirty-sixth year in the cycle of sixty (My.).

ಶುಭದಾಯಕ śubha-dāyaka. granting happiness, etc.; one who grants happiness, etc. (My.).

ಶುಭದಾಯಕಿ śubha-dāyaki. a woman who grants happiness, etc.; Pārvatī (Rām. 1, 1, 4).

ಶುಭದಿನ śubha-dina. an auspicious day (Cpr. 2, 54).
ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ śubha-nakṣatra. a fortunate star (My.).
ಶುಭಪ್ರಸ್ತ śubha-prasta. = ಶುಭಕರ್ಮ No. 2. (My.).
ಶುಭಫಲ śubha-phala. auspicious result, good or happy consequence (My.).
ಶುಭಮುಹೂರ್ತ śubha-muhūrta. a lucky moment or time (Rām. 1, 8, 7).
ಶುಭಯುತ śubha-yuta. a man who causes welfare, etc. (ಮಿಗೆ ಒಳ್ಳಿತಂ ಮಾಡ್ಪವಂ Mr. 240). *cf.* ಶುಭಸಂಯುತ.
ಶುಭರೇಖೆ śubha-rēkhe. an auspicious line (*e. g.* on the sole of the foot, Mr. 332).
ಶುಭಲಗ್ನ śubha-lagna. = ಶುಭಮುಹೂರ್ತ. (My.).
ಶುಭವಾರ್ತೆ śubha-vārte. good news (My.; B. 5, 302).
ಶುಭವೇಷಿ śubha-vēṣi. one who has an auspicious decoration (*i. e.* a liṅga): a liṅgavanta (Bp. 50, 71).
ಶುಭಶಕುನ śubha-śakuna. a good omen (My.).
ಶುಭಸಂಯುತ śubha-saṁyuta. *endowed with prosperity or happiness, blissful.* 2, a man who causes welfare, etc. (ಒಳಿತಂಗೆಯ್ವವ Hlā.).
ಶುಭಸೂಚನೆ śubha-sūcane. an auspicious hint or sign (My.).
ಶುಭಾಂಗಿ śubha-aṅgi. a handsome-limbed, beautiful woman (Śśv. 1, 76).
ಶುಭಾತ್ಮಕ śubha-ātmaka. *agreeable, gladdening.*
ಶುಭಾನನ್ತ śubha-ananta. N. of a vṛitta (Ch.).
ಶುಭಾನ್ವಿತ śubha-anvita. *endowed with prosperity or happiness, prosperous, happy.*
ಶುಭಾವಹ śubha-āvaha. *causing welfare, etc.*
ಶುಭಾಶುಭ śubha-aśubha. prosperous and unfortunate, good and evil; *good and evil, good and bad fortune, weal and woe.*
ಶುಭೋದಯ śubha-udaya. rising or production of welfare (J. 2, 24).
ಶುಭೋರ śubha-ura. one who has a beautiful chest (J. 5, 6).
ಶುಭ್ರ śubhra. (= ಸುಬ್ಬ). *shining, radiant, bright.* 2, *white* (ಬಿಳಿದು Nn. 40. 46. 80).
ಶುಭ್ರಕರಿ śubhra-kari. Indra (Mr. 41).
ಶುಭ್ರತೆ śubhrate. whiteness (Cpr. 1, 33).
ಶುಭ್ರದನ್ತಿ śubhra-danti. *the female of the elephant puṣpadanta,* Indra's elephant (Mr. 42, o. r. ಅಭ್ರದನ್ತಿ).
ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರ śubra-vastra. a white cloth (My.).
ಶುಭ್ರವಾಹನ śubhra-vāhana. Arjuna (J. 32, 24).
ಶುಭ್ರಾಂಶು śubhra-aṁśu. white-rayed: *the moon.*
ಶುಭ್ರಾತಪತ್ರ śubhra-ātapatra. a white parasol (Cpr. 8, 34).
ಶುಭ್ರಾಭ್ರ śubhra-abhra. a bright, clear sky (J. 6, 11).
ಶುಭ್ರೋಪಲ śubhra-upala. a white stone (ಬಳಪ Mr. 359, o. r. ಬಳಹ).
ಶುಮ್ಭ śumbha. = ಸುಮ್ಬ, (ಸೊಮ್ಬ). N. of a demon (C. Bp. 47, 21; Mhr.). 2, a dull, sluggish and stupid fellow (Mhr.). *cf.* ನಿಶುಮ್ಭ.
ಶುಮ್ಭನ śumbhana. injuring, killing (see ನಿ-). 2, shining, brilliant.
ಶುಲ್ಕ śulka. = ಸುಂಕ. *toll, duty, customs* (ಸುಂಕ Nn. 25; Mr. 484). 2, price; purchase-price for a woman (money, valour, learning, etc.). 3, *the property settled on a woman before marriage;* a dower (ಸ್ತ್ರೀಸಮ್ಬನ್ಧದ ದ್ರವ್ಯ 25; ಸ್ತ್ರೀದ್ರವ್ಯ 484). 4, gain, profit. 5, money advanced to ratify a bargain.

ಶುಲ್ಕಿಕ śulkika. N. of a country. see ಶೌಲ್ಕಿಕೇಯ.
ಶುಲ್ಕಿಗ śulkiga. = ಸುಂಕಿಗ. a collector of customs, a custom-house officer, a publican.
ಶುಲ್ಬ śulba. = ಶುಲ್ವ. (My. Amara).
ಶುಲ್ವ śulva. = ಸುಲ್, ಸುಲು, ಸುಲ್ವ. *a rope; a cord, a string* (ಉರುತನ್ತಿ Mr. 380). 2, *copper.*
ಶುಲ್ವೆ śulve. *a rope.*
ಶುಶ್ರೂಷಣೆ śuśrūṣaṇe. = ಶುಶ್ರೂಷೆ. (My.).
ಶುಶ್ರೂಷೆ śuśrūṣe. = ಶಿಶ್ರೂಷ, ಶಿಶ್ರೂಷೆ. desire or wish to hear or to obey; obedience. 2, *service;* obsequiousness, reverence.
ಶುಷಿ śuṣi. = ಸುಷಿ 2. drying. 2, *a hole, a chasm.*
ಶುಷಿರ śuṣira. = ಸುಷಿರ. full of holes or crevices. 2, *a hole, a chasm* (ಕುಟಿ Hlā).
ಶುಷ್ಕ śuṣka. *dried, dried up, dry;* shrivelled, withered; groundless, causeless; unproductive, fruitless, unprofitable, uselesss, vain.
ಶುಷ್ಕಪರ್ಣ śuṣka-parṇa. *a dry leaf.*
ಶುಷ್ಕಫಲ śuṣka-phala. *dry fruit.*
ಶುಷ್ಕಮಾಂಸ śuṣka-māṁsa. *dry flesh, dry meat.*
ಶುಷ್ಕವಾದ śuṣka-vāda. useless talk (My.).
ಶುಷ್ಕೋಪಚಾರ śuṣka-upacāra. unmeaning compliments, etc. (My.).
ಶುಷ್ಮ śuṣma. *power, strength, prowess.* 2, *fire;* light, lustre.
ಶುಷ್ಯತ್ śuṣyat. becoming dry, drying up (Cpr. 9, 83).
ಶೂಕ śūka. = ಸುಂಕು. *the awn of barley, etc.* 2, a bristle, a spicule; a point (Bp. 39, 64). 3, *pity, compassion, clemency.*
ಶೂಕಕೀಟ śūka-kīṭa. *a caterpillar.* see ಮುಳ್ಳುಹುಳು.
ಶೂಕಧಾನ್ಯ śūka-dhānya. *any awned or bearded grain, as barley, etc.*
ಶೂಕರ śūkara. = ಸೂಕರ. *a hog, a pig.* ನುಕರರಾಶಿಗೆ ಗುರು ಬನ್ದರೆ ಶೂಕರಗೆ ಏನು? (Prv.).
ಶೂಕಲ śūkala. ಶೂಕಳ. = ಶೂಲಕ, ಸೂಕಳ. *an ill-trained, unbroken, restive horse;* ill-trained, etc. (Abh. P. 4, 112; 16, 65 va.; Grj. 2, 106 va.). see Hlā. s. ಸಿಲುಕುಗುದುರೆ.
ಶೂಕಶಿಮ್ಬಿ śūka-śimbi. *Cowach, Mucuna pruritus* Hook.
ಶೂಚಿ śūci. = ಸೂಚಿ. needle.
ಶೂಚಿಯಾನ śūci-yāna. = ಸೂಯಾಣ. marching in a sharp file or column.
ಶೂದ್ರ śūdra. = ಸೂದ್ರ. *a man of the fourth or servile tribe* (or caste; ಕುಡಿಯ Ct. I, 84. 101; Ct. II, 16; see ಮಹಾ-). feminine ಶೂದ್ರಳು (My.).
ಶೂದ್ರತ್ವ śūdratva. the state or condition of a śūdra (Bp. 55, 42).
ಶೂದ್ರಿ śūdri. *the wife of a śūdra.* see ಮಹಾ-.
ಶೂದ್ರಿಕ śūdrika. N. of a king (Śmd. 297; Bp. 11, 51; 31, 23).
ಶೂದ್ರೆ śūdre. *a woman of the śūdra tribe.*
ಶೂನ್ಯ śūnya. = ಸುನ್ನ, ಸುನ್ನೆ, ಸೊನ್ನೆ 2. *empty, void, hollow; vacant; non-existent.* 2, *utterly destitute or deprived of, without.* 3, *ruined.* 4, nonsensical, unmeaning. 5, lonely, private. 6, bare, naked. 7, a void, a vacuum, a blank; inanity. 8, *a lonely place, a desert;* etc. etc. (ಬಕ್ಕಟಬಯಲ್ Ct. I, 86; ಮುಚ್ಚಟ Ct. II, 54). 9, the sky. 10, a dot, a spot. 11, a cypher, a zero (ಕಂ Mr. 506). 12, the anusvāra or bindu (Śmd. 19). 13, absolute vacuity, nonentity, nihility (one of the principle of Bauddha metaphysics). 14, one of the vital airs (ಓಸರಿಸಿ ನಡೆಯದಿರೆ ಶೂನ್ಯಮಕ್ಕು Mr. 53). 15, sorcery (My.). feminine ಶೂನ್ಯಳು (see ಪತಿ-, ಮತಿ-). — ಶೂನ್ಯದ ಬೊಮ್ಬೆ. an effigy (of

clay) that is to represent the person whom the sorcerer wants to destroy (My.).

ಶೂನ್ಯಗಾಱ śūnya-gāṟa. a sorcerer (My.; Si. 340).

ಶೂನ್ಯಗಾಱ್ತಿ śūnya-gāṟti. a sorceress (My.).

ಶೂನ್ಯಲಲಾಟ śūnya-lalāṭa. a forehead destitute of any sectarian mark (My.).

ಶೂನ್ಯವಾದಿ śūnya-vādi. an atheist; a Buddhist (My.).

ಶೂನ್ಯಶೀರ್ಷ śūnya-śirṣa. a bare head (Śśv. 4, 108).

ಶೂನ್ಯಸ್ಥಾನ śūnya-sthāna. an empty, waste place. see ಪಾಱ್.

ಶೂನ್ಯಹಸ್ತ śūnya-hasta. empty-handed. (R.).

ಶೂಯಮಾನ śūyamāna. swelling, enlarging, increasing; thriving. (G.).

ಶೂರ śūra. *a hero, a warrior, a valiant man, a great or mighty man* (ಅಕೆವಾಳ್ Bhn. 6).

ಶೂರಣ śūraṇa. = ಸುರಣ, ಸೂರಣ. *a kind of esculent root, Amorphophallus campanulatus* Decaisn., or *the Telinga potato, Arum campanulatum* Roxb.

ಶೂರತೆ śūrate. heroism, prowess, valour, bravery (Prll. 3, 7).

ಶೂರತ್ವ śūratva. = ಶೂರತೆ. (Bp. 38, 64).

ಶೂರಸೇನ śūra-sēna. N. of the country about Mathurā (Bp. 6, 19). 2, N. of a king.

ಶೂರ್ಪ śūrpa. = ಸೂರ್ಪ. *a van, a winnowing basket, a sifting fan.* 2, a measure of two drōṇas.

ಶೂರ್ಪಕ śūrpaka. N. of a demon, an enemy of Kāma.

ಶೂರ್ಪಕಪ್ರಹರ śūrpaka-prahara. Kāma.

ಶೂರ್ಪಕಪ್ರಹರಪ್ರಹಾರಿ śūrpakaprahara-prahāri. Śiva (Bp. 58, 41).

ಶೂರ್ಪಕಮರ್ದನ śūrpaka-mardana. Kāma (Grj. 7, 3).

ಶೂರ್ಪಕರಣ śūrpa-karaṇa. = ಸೂರ್ಪಕರಣ. winnowing, sifting. see ಒನೆ, ತೆಣ್ಣು.

ಶೂರ್ಪಕರ್ಣ śūrpa-karṇa. an elephant. 2, Gaṇēśa (My.).

ಶೂರ್ಪಕವೈರಿ śūrpaka-vairi. = ಶೂರ್ಪಕಾರಾತಿ. (Mr. 22).

ಶೂರ್ಪಕಾರಾತಿ śūrpaka-arāti. *Kāma*.

ಶೂರ್ಪಕಾರಿ śūrpaka-ari. Kāma.

ಶೂರ್ಪಕಾರಿಪ್ರಹರ śūrpakāri-prahara. Śiva (Bp. 31, 1).

ಶೂರ್ಪಣಖಿ śūrpa-ṇakhi. ಶೂರ್ಪಣಖೆ. śūrpa-ṇakhe. = ಸೂರ್ಪಲಕ್ಕಿ. N. of the sister of Rāvaṇa (Rām. 3, 4 sum.; J. 16, 14; 18, 4); any monstrous or hideous female, a Xanthippe, a vixen (My.).

ಶೂಲ śūla. = ಶೂಲೆ, ಸುಳ, ಸೂಲ 2, ಸೂಳ 1. a sharp or pointed weapon: *a pike, a spear, a lance, a spike;* the trident of Śiva. 2, *a spit.* 3, a stake for impaling criminals. 4, *any sharp or acute pain, especially pain in the stomach and head.* 5, the ninth astronomical yōga (see ವಾರ-). 6, death, dying. 7, one of the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B. 57. 60 seq.). see Bp. 50, 42. 45. 51. 52. ಶೂಲಕ್ಕೆ ತಿಕಾ ಅನಿಸಿಕೊಣ್ಣು, ಗವುಳೀ ಶಕುನ ಕೇಳಿದ (Prv.). — ಶೂಲದ ಬೊಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2).

ಶೂಲಕ śūlaka. = ಶೂಕಲ. *an unbroken, restive horse.*

ಶೂಲಧರ śūla-dhara. Śiva (Mr. 12). — ಶೂಲಧರಂ. the foot — ∪ ∪ — (Ch.).

ಶೂಲಪಾಣಿ śūla-pāṇi. = ಸೂಳಪಾಣಿ. holding or bearing a pike, Śiva.

ಶೂಲಾಕೃತ śūla-ākṛita. *roasted on a spit;* roasted meat. see Nr. s. ಸುಣ್ಣಗೆ.

ಶೂಲಾಯುಧ śūla-āyudha. Śiva (Bp. 25 sum.; 61, 25).

ಶೂಲಿ śūli. = ಸುಳಿ. suffering sharp pain. 2, a spearman. 3, *Śiva*. — ಶೂಲಿರೋಗ. = ಶೂಲ No. 4. (Bp. 49, 28).

ಶೂಲಿಕ śūlika. having a pike, etc.; piercing, killing. see ನಯ-.

ಶೂಲಿಕೆ śūlike. = ಸೂಲಿಕೆ. N. of a plant (ಜಾಲೆ Mr. 138). 2, a crowbar (ಅಯೋಮುಖ, ಒತ್ತುವ ಹಾರೆಗಟ್ಟಿಗೆ Mr. 158). 3, a spear.

ಶೂಲೆ śūle. = ಶೂಲ No. 4, ಸೂಲೆ. (Bp. 49, 26; My.). 2, = ಸೂಳೆ, a harlot, a prostitute (Sk.). — ಶೂಲೆರೋಗ. = ಶೂಲಿರೋಗ. (My.; ಶೂಲ G.).

ಶೂಲ್ಯ śūlya. *roasted on a spit;* roasted meat (ಸುಣ್ಣಗೆ Mr. 217).

ಶೃಗಾಲ sṛigāla. = ಸೃಗಾಲ. *a jackal.*

ಶೃಂಖಲ śriṅkhala. = ಶೃಂಖಲೆ, ಸಂಕಲೆ, ಸಂಕೋಲೆ. an iron chain; any chain or fetter. 2, *a belt or chain worn round the waist.* 3, *a chain for confining the feet of an elephant* (Mr. 154).

ಶೃಂಖಲಕ śriṅkhalaka. a chain. 2, *a young camel* (or other young animal) *with wooden rings or clogs on his feet* (to prevent his straying). 3, *a camel* (ಒಟ್ಟೆ Hlā.).

ಶೃಂಖಲಾಬನ್ಧ śriṅkhalā-bandha. = ಸಂಕಲೆವನ್ಧ. confining with chains or fetters.

ಶೃಂಖಲಿತ śriṅkhalita. chained, fettered (ಬೇಡಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು Dhw.).

ಶೃಂಖಲೆ śriṅkhale. ಶೃಂಖಲಾ. = ಶೃಂಖಲ, etc. (Śśv. 3, 25). 2, N. of a plant (ಕಾಡ್ಗೇರಿ, etc. Mr. 145; Sk. ಶೃಂಖಲೀ is = ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ).

ಶೃಂಗ śriṅga. = ಸಿಂಗ 2. *a horn* (ಗೋ, ಕೋಡು Nn. 5; ಲಲಾಮು, ಕೋಡು, ಕೊಮ್ಬು Nn. 26; ಕೋಡು Nn. 34; ವಿಷಾಣ, ಕೋಡು Nn. 28). 2, *the top of a mountain* (ಪರ್ವತದಗ್ರ, ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ 28). 3, a horn used for blowing. 4, height, elevation (ತುಂಗ, ದೊಡ್ಡಿತು 28). 5, *dignity, lordship, supremacy, sovereignty.* 6, a lord, a chief (ಪ್ರಭು, ಮುಖ್ಯ 28). 7, an elephant (ದನ್ತಿ, ಆನೆ 28). 8, a tree (ಪಾದಪ, ಮರ 28). 9, *a medicinal plant and root* (= ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ). 10, N. of a ṛiṣi (Rām. 1, 5 sum.).

ಶೃಂಗಪುರ śriṅga-pura. = ಶೃಂಗೇರಿ. (My.).

ಶೃಂಗರಿಸು śriṅgarisu. = ಶೃಂಗಾರಿಸು, ಸಿಂಗರಿಸು. to ornament, to decorate (My.).

ಶೃಂಗವೇರ śriṅga-vēra. *undried ginger* (ಆರ್ದ್ರಕ, ಹಸಿಯ ಅಲ್ಲ Mr. 137).

ಶೃಂಗಸಂಕರ್ಷಣ śriṅga-saṅkarṣaṇa. dragging along or pulling with the horns. see ಈಡಿಱು.

ಶೃಂಗಾಟ śriṅgāṭa. a place where four roads meet (ಬಟ್ಟೆಗಳು ಕೂಡೆ Mr. 192). 2, the aquatic plant Trapa bispinosa, etc. (= ಶೃಂಗಾಟಕ).

ಶೃಂಗಾಟಕ śriṅgāṭaka. *a place where four roads meet.* 2, the plant Trapa bispinosa. 3, the plant Asteracantha longifolia Nees.

ಶೃಂಗಾರ śriṅgāra. = ಸಿಂಗರ, ಸಿಂಗಾರ. decoration, dress, embellishment; beauty. 2, *love, sexual passion, the erotic sentiment* (rasa) *in poetry, sexual union,* etc. [Kr. 3, 189. 193]; (Kāvy. IV, 1, 9; IV, 2, 14. 20-29. 52. 57). ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಂಗಾಟಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ಬಂಗಾರವಿದ್ದರೆ ಶೃಂಗಾರ (Prvs.). — ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್. -ಂ-. to adorn, to decorate (Cpr. 7, 151 va.). ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್ವುದು (ಅಕಲ್ಪ, ಮಣ್ಡನ, etc. Hlā.). — ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡು. = ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್. (ಸಿಂಗರಿಸು G.). — ಶೃಂಗಾರವೆತ್ತಿಜ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to be adorned (Śśv. 1, 79 va.).

ಶೃಂಗಾರಕ śriṅgāraka. horned, crested. 2, = ಶೃಂಗಾರ. 3, red lead. (R.).

ಶೃಂಗಾರಿತ śriṅgārita. affected by love, impassioned. 2, adorned, decorated. 3, stained with red-lead (Bp. 44, 70).

ಶೃಂಗಾರಚೇಷ್ಟೆ śṛiṅgāra-cēṣṭe. *love-gesture, any outward action indicating love.*

ಶೃಂಗಾರಯೋನಿ śṛiṅgāra-yōni. love-source: *Kāma.*

ಶೃಂಗಾರಶೇಖರ śṛiṅgāra-śēkhara. a man greatly addicted to amorous passion (My.).

ಶೃಂಗಾರಿ śṛiṅgāri. feeling love or amorous passion; enamoured, impassioned. 2, dress, decoration. (R.).

ಶೃಂಗಾರಿಸು śṛiṅgārisu. = ಶೃಂಗರಿಸು, ಸಿಂಗಾರಿಸು. to decorate. (Bp. 42, 21; My.).

ಶೃಂಗಾರೆ śṛiṅgāre. a woman who is decorated (Bp. 5, 26).

ಶೃಂಗಿ śṛiṅgi. = ಸಿಂಗಿ. horned; crested, peaked. 2, a mountain (ಬೆಟ್ಟ Mr. 96). 3, a kind of gold used for making ornaments. 4, *a sort of Silurus or sheat-fish* (see ಹಾಗು). 5, the spotted antelope, or a deer (ಸಾರಂಗ Mr. 162). 6, *a particular medicinal root* (= ವೃಷಭ). 7, a very poisonous medicinal plant (see ಅತಿಬಜೆ). 8, = ಕಡಸೀಗೆ. (Mr. 150). 9, = ಶೃಂಗಿಕ No. 2.

ಶೃಂಗಿಕ śṛiṅgika. *a sort of poison.* 2, a kind of Betula or birch tree.

ಶೃಂಗಿಣಿ śṛiṅgiṇi. a cow.

ಶೃಂಗೀಕನಕ śṛiṅgī-kanaka. *a kind of gold used for ornaments.*

ಶೃಂಗೇರಿ śṛiṅga-ēri. = ಶೃಂಗಪುರ. N. of a village and maṭha on the western ghauts (My.).

ಶೃತ śṛita. *boiled*; cooked, dressed.

ಶೃತಾನನ್ತ śṛita-ananta. N. of a vṛitta (Ch., o. rs. ಶೃತಾನನ್ದ, ಶುಭಾನನ್ತ).

ಶೆಲ್ಲೆ śelle. = ಶಲ್ಲೆ. Tbh. of ಚೇಲ. muslin cloth without a border. (B. 3, 27).

ಶೇಕದಾರ śēkadāra. = ಸೇಕದಾರ. the native collector of the revenue of a division of villages or land (My.; Mhr., H. ಶೇಖ ದಾರ).

ಶೇಕದಾರಿ śēkadāri. = ಶೇಕದಾರಿಕೆ. (My.).

ಶೇಕದಾರಿಕೆ śēkadārike. the office or business of a śēkadāra (My.).

ಶೇಖರ śēkhara. (fr. ಶಿಖರ). *a garland of flowers worn on the top of head, a chaplet, a crest, a diadem* (ಬಾಸಿಂಗ, ಅವತಂಸ, ಸಿರದ ರತ್ನ ಚೂಡಾಮಣಿ Mr. 333). 2, the chief or head of any thing (Bp. 59, 50).

ಶೇಟಿ śēṭa. = ಶಣ್ಣ. the hair about the privities. (My.).

ಶೇನ್ದಿ śēndi. toddy (My.; H.).

ಶೇಫ śēpha. *the penis.*

ಶೇಫಸ್ śēphas. *the penis.*

ಶೇಫಾಲಿಕೆ śēphālike. the small tree Nyctanthes arbor tristis Lin. (= ನೀಲಿಕೆ). 2, *the shrub or small tree Vitex negundo or trifolia* Lin. see Nr. s. ಲೊಕ್ಕಿ.

ಶೇಮುಷಿ śēmuṣi. *understanding, intellect.*

ಶೇಲು śēlu. = ಚಳ್ಳೆ, etc. *the sepistan plum, Cordia myxa* Lin. (C. latifolia Roxb.).

ಶೇಲೆ śēle. = ಸೇಲೆ. Tbh. of ಚೇಲ. cloth; a garment (Bp. 18, 60; My.). ನೂಲಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶೇಲೆ, ಸಾಲಿಗೆ ತಕ್ಕ ಎಡೆ (Prv.).

ಶೇವ śēva. a snake. 2, height, elevation. 3, happiness. 4, treasure, wealth. 5, Agni. 6, the penis (= ಶೇಫ).

ಶೇವಧಿ śēva-dhi. wealth-receptacle: one of the treasures of Kubēra. 2, *a hoard, a treasure.*

ಶೇವಲ śēvala. = ಶೇವಾಲ, ಶೈವಲ, ಶೈವಾಲ, ಸೇವಳ, ಸೇವಾಳ. *the aquatic plant Vallisneria octandra* (or Blyxa o.). 2, the green moss-like substance growing on the surface of water, duck-weed.

ಶೇವಾಲ śēvāla. = ಶೇವಲ, etc. *Vallisneria octandra, etc.*

ಶೇಷ śēṣa. = ಸೇಸ. *remaining, other, all the other.* 2, *remainder, leavings, rest, residue, surplus, balance* (Śmd. 162); orts (My.). 3, *the thousand-headed serpent Śēṣa.* 4, Balarāma; Lakṣmaṇa (My.). 5, distinguishing (see ವಿ-). see Kāvy. V, 32; Nn. s. ಪುಣ್ಡರೀಕ.

ಶೇಷಕ śēṣaka. distinguishing. see ವಿ-.

ಶೇಷಕರಣ śēṣa-karaṇa. causing to remain, leave remaining. see ಉಳಿಸು.

ಶೇಷಗಿರಿ śēṣa-giri. N. of the hill at Tirupati (My.). 2, N. of men (My.; B. 2, 36).

ಶೇಷಣ śēṣaṇa. distinguishing. see ವಿ-.

ಶೇಷಧರ śēṣa-dhara. Śiva (Bp. 25, 14).

ಶೇಷಭೂಷಣ śēṣa-bhūṣaṇa. Śiva (Bp. 37, 12).

ಶೇಷಾಕ್ಷತ śēṣā-akṣata. = ಶೇಷೆ No. 2. (Cpr. 6, 88 va. & 97 va.).

ಶೇಷಾದ್ರಿ śēṣa-adri. = ಶೇಷಗಿರಿ. (My.).

ಶೇಷಾನ್ನ śēṣa-anna. leavings of food (J. 11, 20).

ಶೇಷಿ śēṣi. having an (unessential) rest. see ವಿಜಯ-.

ಶೇಷೆ śēṣe. = ಸೇಸೆ, etc. the remains of flowers, raw rice, and other offerings made to an idol or used in a śubhakārya and afterwards distributed as a blessing among the worshippers and attendants (My.). 2, raw rice over which incantations have been pronounced and which is thrown on the heads of the bride and bridegroom during the marriage ceremony and other joyous rites (My.); instead of raw rice also pearls are used (see ಮುತ್ತಿನ ಸೇಸೆ in Cpr. 6, 91; Rśv. 8, 113; J. 8, 12).

ಶೈಕ್ಷ śaikṣa. (fr. ಶಿಕ್ಷಾ). *a youthful student just commencing the study of the vēdas.*

ಶೈಖರಿಕ śaikharika. (fr. ಶಿಖರ). *the plant Achyranthes aspera* (= ಅಪಾಮಾರ್ಗ).

ಶೈಘ್ರ್ಯ śaighrya. (fr. ಶೀಘ್ರ). quickness, rapidity. (R.).

ಶೈತ್ಯ śaitya. (fr. ಶೀತ). = ಸೈತ್ಯ. coldness, frigidity, cold, coolness; dampness (ತಣ್ಣಸ Ct. I, 2; II, 28; ಕೋಡು I, 38; Śm. 94; ಘರ್ಮ, ಶೀತ Nn. 22; ಕೋಡು, ಕೋಟೆ, ತಣ್ಣೆತು Kk. 23; ತಣ್ಣೆತು, ಕೋಡು, ಕೊಟ್ಟೆ Śm. 36; ಕುಳಿರ್ Śm. 105); chilliness; (a shivering); prevalence of cold in the system. — ಶೈತ್ಯಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grow faint-hearted or cowardly. ಶೈತ್ಯಗೊಣ್ಡವಂ (ಹೇಡಿ Śm. 96).

ಶೈತ್ಯಪದಾರ್ಥ śaitya-padārtha. a cooling thing, as a plantain, an orange, a cucumber, tamarind, curds, etc. (My.).

ಶೈತ್ಯಾಲಯ śaitya-ālaya. a cool house (ಕುಳಿರ್ವನೆ Kk. 23).

ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರ śaitya-upacāra. attention paid to a tired and heated person in order to cool and refresh his system by presenting cool drinking water, flowers, fruits, scented water, etc., by fanning, etc. (My.).

ಶೈಥಿಲ್ಯ śaithilya. (fr. ಶಿಥಿಲ). looseness, laxity; flaccidity, slackness, remissness; dilatoriness; weakness; etc.; relaxation of rule or connexion. see ಸಡಿಲ್ಕು.

ಶೈಥಿಲ್ಯವರ್ಣ śaithilya-varṇa. a decayed, *i. e.* wrongly omitted, letter (Bp. 1, 18).

ಶೈನೇಯ śainēya. (fr. ಶಿನಿ). Sātyaki, the charioteer of Kṛiṣṇa (J. 12, 47).

ಶೈಬ್ಯ śaibya. N. of a ṛiṣi (J. 33, 39).

ಶೈಲ śaila. (fr. ಶಿಲ). of stone; stony, rocky. 2, *a mountain.* 3, the number 7 (Ch.).

ಶೈಲಜಾಧಿಪ śailajā-adhipa. Śiva (Bp. 16, 1).

ಶೈಲಜೆ śaila-je. ಶೈಲಜಾ. Pārvatī.

ಶೈಲಧರೆ śaila-dhare. the earth (Mr. 91).

ಶೈಲಪ śaila-pa. = ಶೈಲರಾಜ. (Grj. 3, 105).

ಶೈಲಪುತ್ರಿ śaila-putrī. = ಶೈಲಜೆ. (Śśv. 4, 69).

ಶೈಲಭಿದ್ śaila-bhid. Indra (Bp. 17, 12).

ಶೈಲರಾಜ śaila-rāja. the Himālaya.

ಶೈಲರಾಜತನೂಜೆ śailarāja-tanūje. = ಶೈಲಜೆ. (Bp. 10, 33).

ಶೈಲಾಟ śaila-aṭa. a mountaineer, a savage. 2, a lion. (R.).

ಶೈಲಾಲಿ śailāli. (= ಶಿಲಾಲಿ). *an actor, a dancer.*

ಶೈಲಿ śaili. a short explanatory rule; a special or particular interpretation (Sk.). 2, a way, a style, fashion (Mhr., Mysore print).

ಶೈಲೂಷ śailūṣa. *an actor, a dancer,* a tumbler, etc. 2, *the bilva tree, Aegle marmelos* Corr. 3, a rogue, a cheat.

ಶೈಲೇಯ śailēya. (fr. ಶಿಲ). produced from rocks or in the mountains; rocky, stony; hard. 2, *benzoin or storax.*

ಶೈಲ್ಯ śailya. rocky, stony; hard; rockiness; stoniness; hardness. 2, a mountain (Mhr.). ಸೀಸದ ಉಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಲ್ಯ ಒಡಿಯ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಶೈವ śaiva. (fr. ಶಿವ). = ಸೈವ. relating or belonging to Śiva; a worshipper or follower of Śiva. see Bp. 25, 5; 57, 42; ವೀರ–.

ಶೈವಕಿ śaivaki. (= ಶಿವಿಕೆ). a litter, etc. (ಪಾಸು Mr. 207).

ಶೈವದೀಕ್ಷೆ śaiva-dīkṣe. initiation in the doctrines of the śaiva sect (Bp. 57, 67). — ಶೈವದೀಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. a man who initiates or is fit to initiate in the śaiva doctrines (Bp. 58 sum.). — ಶೈವದೀಕ್ಷಾಮುಖ್ಯ. = ಶೈವದೀಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ. (Bp. 58, 20).

ಶೈವಪುರಾಣ śaiva-purāṇa. N. of a purāṇa devoted to the praise of Śiva (Bp. 43, 76).

ಶೈವಮೂರ್ತಿ śaiva-mūrti. Śiva's phallus (ಲಿಂಗ Nn. 514).

ಶೈವಲ śaivala. = ಶೇವಲ, etc. *the aquatic plant Vallisneria octandra* etc.

ಶೈವಲಿನಿ śaivalinī. possessing the plant śaivala: *a river.*

ಶೈವಾಲ śaivāla. = *the aquatic plant Vellisneria octandra* etc.

ಶೈಶವ śaiśava. (fr. ಶಿಶು). *childhood, infancy.*

ಶೈಶಿರ śaiśira. (fr. ಶಿಶಿರ). belonging to the cold or cool season; the cold or cool season (J. 28, 1).

ಶೋಕ śōka. *sorrow, grief, mourning, lamentation* (ತಿಮಿರ, ಅಕ್ಕೆ Nn. 12). — ಶೋಕ ಪಡು. to be grieved or sorrowful, to mourn, to lament (B. 5, 39). — ಶೋಕ ಮಾಡು. = ಶೋಕಪಡು. (B. 5, 72). ಲೋಕದವರೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತರೆ ಶೋಕ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? (Prv.).

ಶೋಕಾಗ್ನಿ śōka-agni. the fire of sorrow, the torment of grief, deep distress (My.).

ಶೋಕಾರ್ತ śōka-ārta. afflicted with sorrow, sorrow-stricken (J. 19, 39).

ಶೋಕಿಸು śōkisu. = ಶೋಕ ಪಡು. (Bp. 36, 18; My.; ಮರುಗು G.).

ಶೋಕೋದ್ಗತ śōka-udgata. proceeded or arisen from sorrow, caused by grief: one of the sthāyibhāvas (Kāvy. IV, 2, 15).

ಶೋಕೋದ್ರೇಕ śōka-udrēka. excess of sorrow (Cpr. 3, 64; 5, 11va.).

ಶೋಚನ śōcana. *sorrow, grief, mourning, lamentation.*

ಶೋಚಿ śōci. Tbb. of ಶೋಚಿಸ್. (ಕಿರಣ, ರಶ್ಮಿ, etc. Mr. 35).

ಶೋಚಿಷ್ಕೇಶ śōcis-kēśa. *fire.*

ಶೋಚಿಸ್ śōcis. *light, lustre, radiance, a ray of light.*

ಶೋಣ śōṇa. *coloured like the red lotus, red,* of a chesnut colour. 2, *the colour of the red lotus, red, crimson.* 3, *a chesnut or bay horse.* 4, *the river Śōṇa* which rises in Gōṇḍavana on the table-land of Amarakaṇṭaka (ನಿರ್ಮಲೆ, ಹಿರಣ್ಯಸುಬಾಹು, ಶೋಣನದಿ Mr. 414).

ಶೋಣಕ śōṇaka. *the plant Bignonia* (or Calosanthes) *indica* (= ಕಟ್ಟಿಂಗ). see ಹೆಮ್ಮರ.

ಶೋಣತೆ śōṇate. redness (Kāvy. V, 50).

ಶೋಣತ್ವ śōṇatva. = ಶೋಣತೆ. (Kāvy. V, 52).

ಶೋಣರತ್ನ śōṇa-ratna. *a ruby.*

ಶೋಣಾಚಲ śōṇa-acala. N. of a mountain (J. 22, 5).

ಶೋಣಾಭ್ರ śōṇa-abhra. a red cloud (J. 12, 42).

ಶೋಣಾಮ್ಬರ śōṇa-ambara. a red garment (J. 17, 41).

ಶೋಣಾಶ್ಮ śōṇa-aśma. *a ruby.*

ಶೋಣಿತ śōṇita. (= ಶ್ರೋಣಿತ). red, crimson, purple; *blood* (ಕೆನ್ನೀರ್, ರಗುತ, ನೆತ್ತರ್ Śm. 44, originally ಶ್ರೋಣಿತ).

ಶೋಥ śōtha. *swelling, intumescence, tumefaction from disease;* dropsy.

ಶೋಥಘ್ನಿ śōtha-ghnī. *hogweed, Boerhavia procumbens* Roxb. (B. diffusa Lin.).

ಶೋಧ śōdha. cleansing (Sk.). 2, correction (Sk.). 3, search, quest, inquiry, investigation; scrutiny, inspection (Mhr.; B. 4, 51. 91. 207. 221; 5, 174). 4, an instrument for dressing cotton (ಬೆಸೆ, ಬಿಲ್, ಹುಡುಹು Mr. 206).

ಶೋಧಕ śōdhaka. purificatory; cleansing; corrective. 2, a purifier; one who corrects (a writing, etc. My.). 3, one who seeks or seeks after (My.). 4, one who inquires, an inquirer or scrutinizer (My.). 5, one who searches (My.). ಶೋಧಕನಾದರೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ (Prv.). see ನಗರ–.

ಶೋಧನ śōdhana. = ಶೋಧನೆ, ಸೋದನೆ. the act of cleaning, purifying. 2, refining (as metals); filtering. 3, correction, freeing from faults, clearing away errors, removing anything prejudicial or erroneous. 4, payment, clearance or discharge of a debt, quittance. 5, expiation. 6, retaliation, punishment. 7, subtraction (in arithmetic, ಗತ, ಊನ, ಕಳಹಂ Mr. 440). 8, excrement, feces. 9, searching. see ಕಾರ್ಪಾಸ–, ಪರಿ–, ನಗರ–.

ಶೋಧನಿ śōdhanī. *a broom, a brush.* see ಪರಿ–.

ಶೋಧನೆ śōdhane. = ಶೋಧನ, ಸೋದನೆ. the act of straining or sifting (My.). 2, the act of examining (as articles at the custom-house, a disease, a man's understanding, etc., My.); that of examining and cleansing (as the soil for a foundation, My.). 3, the act of seeking (what has been lost, My.). 4, = ಶೋಧ No. 3, the act of searching (for the purpose of finding something, as a house, people, My.).

ಶೋಧಿತ śōdhita. *cleaned, cleansed;* purified, refined. 2, *strained, sifted, filtered.* 3, corrected; examined. 4, excused. 5, discharged, liquidated. 6, acquitted, absolved. 7, purged. 8, sought after (Ch. v. 334). see ಅ–, ಪರಿ–.

ಶೋಧಿಸು śōdhisu. = ಸೋಚ್ಚು, ಸೋದಿಸು, ಸೋಸು 1. to purify (Bp. 43, 24-26), to cleanse (My.); to correct (as a book, My.). ಶೋಧಿಸಿದ್ದು (ನಿರ್ಣಕ್ತ G.). 2, to strain, to sift, to filter (Bp. 47,

14. 15; My.). 3, to refine (as metals, My.; B. 4, 105, as jaggory, Bh. 1, 15, 7, My.). 4, to remove impurities out of rice (akki), etc. by picking; to clean a place by removing filth (My.). 5, to examine, to investigate, to search (My.; B. 5, 171 twice; 5, 179). ದೇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಶೋಧಿಸುವದಱಿಂದ ಆತನ ಬಲ ಜ್ಞಾನ ದಯೆಗಳ ಮಹಿಮೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ (B. 4, 59). 6, to seek, to seek for (a passage in a book, a thing that has been lost, etc., My.), to seek after (Bh. 2, 4, 12; My.). ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲ ಶೋಧಿಸೋಣ (ವ್ಯುತ್ಪಾದನ G.). 7, to be cleaned from impurities (as soil, Rām. 1, 7, 11). see ಪರಿ-; Grj. s. ಪುದಿ. — ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆ. to come upon by seeking, to discover by study or experiment (B. 5, 175. 181; My.).

ಶೋಧ್ಯ śōdhya. to be purified or cleansed, to be cleaned or refined, impure, etc. see ನಿಃ-.

ಶೋಫ śōpha. = ಶೋಬೆ, ಶೋಭ 2, ಶೋಭೆ 2, ಸೋಬೆ. *swelling, intumescence, tumefaction from disease* (ಬಾಹು Mr. 385).

ಶೋಬೆ śōbe. Tbh. of ಶೋಫ. (My.).

ಶೋಭ śōbha. 1. bright, brilliant, handsome; lustre.

ಶೋಭ śōbha. 2. Tbh. of ಶೋಫ. see ಬಾ 2.

ಶೋಭಕೃತ್ sōbha-kṛit. the thirty-seventh year in the cycle of sixty (My.).

ಶೋಭನ śōbhana. = ಸೋಬಾನೆ. *shining, splendid; beautiful, handsome.* 2, propitious, auspicious (Mr. 1); happy; pleasant (Śmd. 268). 3, lustre, brilliance, splendour (Bp. 1, 39); any happy or auspicious event or ceremony, as a marriage, etc. (ಮಂಗಲ, ಶುಭಕರ್ಮಗಳು Nn. 154). 4, = ನಿಷೇಕ No. 2 (My.). 5, coitus (My.). ನೇಮವಿದ್ದರೆ ವ್ರತ, ಹೋಮವಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ. — ಬಾರು ಬಿಗಿದರೆ ಮದ್ದಳೆ, ನಾರಿ ಇದ್ದರೆ ಶೋಭನ (Prvs.). see Prv. s. ಸೋಬಾನೆ. — ಶೋಭನಗೂಡು. -ಕೂಡು. brilliance or happiness to be added or to come about (Bp. 24, 45).

ಶೋಭನಪ್ರಸ್ತ śōbhana-prasta. = ಶೋಭನ No. 4. (My.).

ಶೋಭರ śōbhara. (fr. ಶುಭ್ರ). purity (Rām. 4, 2, 4; Mhr. ಸೋವಳಾ).

ಶೋಭಾಕರ śōbhā-ākara. a mine of splendour or beauty (Kāvy. III, 2). 2, śōbhā-kara, causing lustre, beautifying.

ಶೋಭಾಂಜನ śōbhā-añjana. *the horse-radish tree, Moringa pterygosperma* Gaertn. (Hyperanthera moringa Vahl.).

ಶೋಭಾಯಮಾನ sōbhāyamāna. shining, looking beautiful or handsome, splendid (J. 3, 20; 6, 14; B. 5, 12; My.).

ಶೋಭಾಷ್ಟಕ śōbhā-aṣṭaka. = ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ. (Bp. 4, 7).

ಶೋಭಿತ śōbhita. beautiful, adorned, decorated, made splendid (Bp. 43. 26; J. 4, 8; see ಅ-, ಪರಿ-).

ಶೋಭಿಸು śōbhisu. to shine, to be splendid, to be or look beautiful or handsome, to appear to advantage (Ch. v. 50; Cpr. 2, 54; 3, 104; 5, 93; Kk. 3. 26; Śm. 72).

ಶೋಭೆ śōbhe. 1. ಶೋಭಾ. *light, lustre, splendour, sheen* (ಕಾನ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸು Nn. 129. 2, *beauty, elegance, grace, comeliness,* appearing to advantage (ಒಪ್ಪುವುದು Nn. 71; ಶ್ರೀ 478). 3, Lakṣmī (ಸಿರಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 129; ಇನ್ದಿರೆ 478). 4, a lovely woman (ಕಾನ್ತೆ 478). 5, distinguished merit. see ಎಸೆ, ರಂಜಿಸು, ರಾಜಿಸು, ಸೊಗಯಿಸು. 6, = ವಿಭ್ರಮ (71; 478).

ಶೋಭೆ śōbhe. 2. Tbh. of ಶೋಫ. (ಗದ, ರೋಗಭೇದ Nn. 129; My.).

ಶೋಷ śōṣa. drying up, becoming dry; dryness; withering (My. as ಶೋಸೆ). 2, *pulmonary consumption.*

ಶೋಷಣ śōṣaṇa. drying up; draining; causing to fade. 2, becoming dry; withering; exhaustion (My. as ಶೋಷಣೆ). see ಅಮ್ಮು 2, ಒಣಗು 1, ತಾಱ್ 1.

ಶೋಷದಾಯಕ śōṣa-dāyaka. giving dryness, drying, causing to languish (Cpr. 3, 64).

ಶೋಷಿತ śōṣita. dried, dried up, desiccated, absorbed, exhausted, drained (My.). see ಸಂ-.

ಶೋಷಿಸು śōṣisu. to dry, to become dry, etc. (My.). 2, to make dry, to dry up, etc. (J. 13, 15).

ಶೌಕ śauka. (fr. ಶುಕ). *a flock of parrots.*

ಶೌಕ್ತಿಕೇಯ śauktikēya. (fr. ಶುಕ್ತಿ). *a pearl.*

ಶೌಕ್ಲ್ಯ śauklya. (fr. ಶುಕ್ಲ). *whiteness;* clearness.

ಶೌಚ śauca. (fr. ಶುಚಿ). purification (My.). 2, evacuation of excrement. 3, freedom from defilement, purity, cleanness (J. 2, 27; 5, 65).

ಶೌಣ್ಡ śauṇḍa. (fr. ಶುಣ್ಡಾ). fond of spirituous liquor, addicted to it. 2, *drunk, intoxicated;* passionately fond of anything (see ಜಯ-, ದಾನ-).

ಶೌಣ್ಡಿ śauṇḍi. *long pepper.*

ಶೌಣ್ಡಿಕ śauṇḍika. *a distiller* (and vender) *of spirituous liquors* (ಸುರೆಯ ಮಾಱ್ಪಂ Mr. 378).

ಶೌಣ್ಡಿಲ್ಯಕ śauṇḍilyaka. N. of a ṛiṣi (Rśv. 5, 75). 2, a young elephant (5, 75).

ಶೌಣ್ಡೀರ śauṇḍīra. proud, haughty. 2, elevated, looking upwards. (R.).

ಶೌದ್ಧ śauddha. (fr. ಶುದ್ಧ). an arhat (ಜಿನೇನ್ದ್ರ, etc. Mr. 23).

ಶೌದ್ಧೋದನಿ śauddhōdani. (fr. ಶುದ್ಧೋದನ). *Śākyamuni.* 2, *a Buddha.*

ಶೌನಕ śaunaka. N. of a learned ṛiṣi (Rām. 1, 7, 21).

ಶೌರಿ śauri. (fr. ಶೂರ). = ಸೌರಿ. *Viṣṇu or Kṛiṣṇa.* 2, *the planet Saturn* (Bp. 53, 9; 54, 37. 41).

ಶೌರಿದ śauri-da. = ಸೌರಿದ, q. v. a gift of Kṛiṣṇa, etc. (?).

ಶೌರಿಯ śauriya. Tbh. of ಶೌರ್ಯ. (Bh. 5, 10, 34).

ಶೌರ್ಯ śaurya. (fr. ಶೂರ). *heroism, valour, prowess, might, courage.* 2, the heroic branch of the dramatic art, representation of war, etc. ಬೆವರು ಸುರಿದರೂ ಶೌರ್ಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ವೀರನ ಶೌರ್ಯ ಹಾರುವನ ಮೇಲೆಯೇ? (Prvs.).

ಶೌರ್ಯತೆ śauryate. = ಶೌರ್ಯ No. 1. (Bp. 53, 5).

ಶೌರ್ಯವನ್ತ śaurya-vanta. a man who possesses valour, etc. (My.).

ಶೌರ್ಯಾತಿರೇಕ śaurya-atirēka. excessive valour, etc. (ಉಬ್ಬಟೆ Bhn. 35).

ಶೌರ್ಯೇತರ śaurya-itara. devoid of heroism, etc. (Cpr. 5, 89).

ಶೌಲ್ಕಿಕೇಯ śaulkikēya. (fr. ಶುಲ್ಕಿಕ). *a kind of poison.*

ಶೌಲ್ವಿಕ śaulvika. (fr. ಶುಲ್ವ). *a coppersmith.*

ಶೌಷ್ಕಲ śauṣkala. = ಶಾಷ್ಕುಲ, ಶಾಷ್ಕುಲ. *an habitual eater of flesh.*

ಶ್ಚೋತ ścōta. *oozing, trickling out; sprinkling, aspersion pouring forth, shedding.*

ಶ್ಚ್ಯೋತ ścyōta. = ಶ್ಚೋತ.

ಶ್ಮಶಾನ śmaśāna. = ಮಸಣ, ಮಸಾಣ. *a cemetery, a burning or burial ground.* ಪರಮೇಶ್ವರನಾದರೂ ಶ್ಮಶಾನ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಪಾಷಾಣದ ಭೋಗ, ಶ್ಮಶಾನದ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? (Prvs.).

ಶ್ಮಶಾನಭೂಮಿ śmaśāna-bhūmi. = ಶ್ಮಶಾನ. (My.).

ಶ್ಮಶಾನವಾಸಿ smaśāna-vāsi. dwelling in cemeteries; Śiva (My.).

ಶ್ಮಶಾನವೈರಾಗ್ಯ śmaśāna-vairāgya. abandonment of worldly desire at the sight of a cemetery (My.).

ಶ್ಮಶಾನಿ śmaśāni. = ಮಸಣಿ. Kālī or Durgā (not in Sk.).

ಶ್ಮಶ್ರು śmaśru. *the beard* (ಕೂರ್ಚ, ಮೀಸೆ Nn. 89).

ಶ್ಮಶ್ರುಕೂರ್ಚ śmaśru-kūrca. the mustaches (Cpr. 2, 59).

ಶ್ಮಶ್ರುಮುಖಿ śmaśru-mukhi. a woman with a beard. (R.).

ಶ್ಯಾನಭೋಗ śyāna-bhōga. = ಶಾನಭೋಗ. village accountant (My.).

ಶ್ಯಾನಭೋಗಿಕೆ śyānabhōgike. = ಶಾನಭೋಗಿಕೆ. (My.).

ಶ್ಯಾಮ śyāma. = ಶಾಮ, ಸಾಮ 2, ಸಾಮೆ, ಸಾವೆ. *black, dark-coloured; dark-blue* (ಶ್ಯಾಮಲ, ಶಾಮ Mr. 443); *green* (ಪಾಲಾಶ, ಹರಿತ್, ಹಸಿರು 443); brown. 2, *a species of Ipomoea with dark blossoms* (=ಪಾಲಿನ್ದಿ). 3, *the climbing plant Ichnocarpus frutescens* R. Br. (or Echites fr.). 4, *a certain tree* (ಪ್ರಿಯಂಗು, ಫಲಿನಿ, ನೇಟಿಲ್ Mr. 111; see s. ಶ್ಯಾಮೆ). 5, = ಶ್ಯಾಮಕ, q. v.

ಶ್ಯಾಮಕ śyāmaka. = ಶ್ಯಾಮಾಕ. a kind of edible grain, *Panicum frumentaceum* (or colonum, ಸಾವೆ Hlā.).

ಶ್ಯಾಮಕಣ್ಠ śyāma-kaṇṭha. *a peacock.* 2, Śiva.

ಶ್ಯಾಮಕನ್ಧರ śyāma-kandhara. a peacock; Śiva; a serpent (Bp. 1, 5).

ಶ್ಯಾಮಕನ್ಧರಗಮನ śyāmakandhara-gamana. Ṣaṇmukha (Bp. 1, 5).

ಶ್ಯಾಮಕನ್ಧರರಾಜ śyāmakandhara-rāja. the serpent śēṣa (Bp. 1, 5).

ಶ್ಯಾಮತೆ śyāmate. blackness, etc. (Cpr. 7, 79). — ಶ್ಯಾಮತೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become black, dark-blue, etc. (Śśv. 2, 42 va.).

ಶ್ಯಾಮಲ śyāmala. *black; dark-blue.*

ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗ śyāmala-aṅga. Viṣṇu; Yama (Bp. 1, 5).

ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗಿ śyāmala-aṅgi. Kālī, Pārvatī (Bp. 1, 5).

ಶ್ಯಾಮಲಿತ śyāmalita. blackened, turned black; darkened, discoloured (Abh. P. 12, 2 va.).

ಶ್ಯಾಮಲೆ śyāmale. Kālī, Durgā (My.).

ಶ್ಯಾಮವರ್ಣ śyāma-varṇa. = ಸಾಮವರ್ಣ. the colour black.

ಶ್ಯಾಮಾಕ śyāmāka. = ಶ್ಯಾಮಕ. *Panicum frumentaceum* (ಸಾವೆ Hlā.).

ಶ್ಯಾಮಾಂಗ śyāma-aṅga. black or brown-bodied. 2, the planet Mercury. 3, Viṣṇu (My.). 4, N. of a vṛitta (Ch.).

ಶ್ಯಾಮಾಂಗಿ śyāma-aṅgi. a dark or brown-coloured woman (Ch. v. 76). 2, Kālī (My.).

ಶ್ಯಾಮೆ śyāme. *night.* 2, = ಶ್ಯಾಮ 4 (see Nr. s. ನೇಟಿಲ್).

ಶ್ಯಾಯ śyāya. coagulated; viscous, thick. see ಪ್ರತಿ-.

ಶ್ಯಾಲ śyāla. = ಸ್ಯಾಲ. *a wife's brother.*

ಶ್ಯಾಲಕ śyālaka. a wife's brother (Sk.; ಸ್ವಸ್ರೀಯ, ಮಯ್ದುನ Nn. 124); a younger sister's husband (ತಂಗಿಯ ಅಧಿಪಂ Mr. 313). see ಸ್ಯ-.

ಶ್ಯಾವ śyāva. = ಶ್ಯಾಮ. dark; *dark-brown, brown.*

ಶ್ಯಾಹಣ್ಯಾ śyāhaṇyā. = ಶಹಾಣೆ. sagacious (ವೃದ್ಧ Cb.).

ಶ್ಯೇತ śyēta. (*cf.* ಶ್ವೇತ). *white.*

ಶ್ಯೇನ śyēna. = ಸೇನ 1. the colour white. 2, *a hawk, a falcon.* see ಗಿಡಗ.

ಶ್ಯೇನಿ śyēni. *a woman described as resembling a* (white) *water-lily leaf.*

ಶ್ಯೈನಮ್ಪಾತೆ śyaina-m-pāte. that which is accompanied with the flying of falcons: *hunting, the chase.*

ಶ್ಯೋನಾಕ śyōnāka. *the plant Bignonia indica* (= ಶೋಣಕ).

ಶ್ರತ್ śrat. faith, trust, belief.

ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ śraddhā-bhakti. faith and devotion (My.); confiding devotion.

ಶ್ರದ್ಧಾಯ śraddhāya. N. of a king's minister (J. 10, 37).

ಶ್ರದ್ಧಾಯಷ್ಟಿ śraddhā-yaṣṭi. a staff used (by doorkeepers) to (give) confidence (J. 30, 46).

ಶ್ರದ್ಧಾಲು śraddhā-ālu. *faithful.* 2, desirous. 3, *a pregnant woman longing for anything.*

ಶ್ರದ್ಧಿಸು śraddhisu. Tbh. of ಶರ್ಧಿಸು, q. v. to break wind. (My.; Mhr. ಶ್ರದ್ಧಾ, ventris crepitus). ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರದ್ಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಧೂಪ ಹಾಕಿದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ (Prv.).

ಶ್ರದ್ಧೆ śrat-dhe ಶ್ರದ್ಧಾ. *faith, belief, trust, confidence.* 2, = ಸದ್ದೆ 2, respect, reverence. 3, *hope; wish, desire* (ವಿಶ್ವಾಸ, ಬಯಕೆ Nr.). 4, *the longing of a pregnant woman.*

ಶ್ರನ್ಥನ śranthana. *tying, binding, stringing together, as flowers;* arranging, putting in order (ರಚನೆ Mr. 425). 2, untying, loosening; destroying, killing.

ಶ್ರಬ್ಧ śrabdha. careless, negligent, etc. see ವಿ .

ಶ್ರಮ śrama. = ಶ್ರಮೆ, ಶ್ರವ 1, ಸವ 3. exertion, labour, toil, taking pains; hard study. 2, exercise, practice, military exercise, drill (ಅಭ್ಯಾಸ Bhn. 33, o. r. ಶ್ರವ). 3, weariness, fatigue. 4, distress, pain; vexation, annoyance. 5, penance, mortification of the body. 6, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). ಶ್ರಮದ ರಥ (ಯೋಗ್ಯಾರಥ, etc. Hlā.). see ಅ-. — ಶ್ರಮಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to fatigue; to annoy (G. 252. 259; My.). — ಶ್ರಮಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to grow wearied or fatigued (ಅಲಸು, ದಣಿ, ಬಳಲ್ G.; My.), etc. 2, = ಶ್ರಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. (B. 4, 2; 5, 93; My.). — ಶ್ರಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to exert oneself, to take pains, to be diligent (B. 4, 1. 109; My.). — ಶ್ರಮ ಪಡಿಸು. to weary, to annoy see Prv. s. ಶ್ರಾದ್ಧ. — ಶ್ರಮ ಪಡು. to be wearied; to be distressed (ತೊಟಿಲ್ G.; My.). 2, = ಶ್ರಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. (B. 5, 79; My.). — ಶ್ರಮಬಡು. -ಪಡು. = ಶ್ರಮ ಪಡು. No. 2. (B. 5, 79. 208). — ಶ್ರಮ ಬೀಳು. fatigue, fatiguing exertion or toil to take place (B. 4, 103. 151). — ಶ್ರಮ ಮಾಡು. = ಶ್ರಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. (B. 4. 177; 5, 178).

ಶ್ರಮಗಾಱ srama-gāṟa. a laborious, hard working man (My.).

ಶ್ರಮಣ sramaṇa. = ಶ್ರವಣ 2, ಸವಣ್, ಸವಣ 1. making effort or exertion, labouring; following a menial business; vile. 2, an ascetic. 3, *a Buddhist mendicant; a Jaina* (ಕ್ಷಪಣ, ಜೈನ Hlā.).

ಶ್ರಮಣೆ sramaṇe. *a female religious mendicant.*

ಶ್ರಮನಿವಾರಣೆ śrama-nivāraṇe. removal of fatigue (My.).

ಶ್ರಮಸ್ಥಾನ srama-sthāna. *a drilling-place.*

ಶ್ರಮೆ śrame. Tbh. of ಶ್ರಮ. (My.). ಭ್ರಮೆಯಿದ್ದವಗೆ ಶ್ರಮೆಯಿಲ್ಲ, ಶ್ರಮೆಯಿದ್ದವಗೆ ಭ್ರಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಶ್ರಮ್ಭ srambha. = ಶ್ರಬ್ಧ. see ವಿ-.

ಶ್ರಯ śraya. 1. (Tbh. of ಶ್ರಾಯ 1). improvement of land by cultivation (My.; *cf.* ಉಚ್ಛ್ರಾಯ?). 2, depreciated land, land let at a rate below its original value, to which it is expected gradually to rise again (My.). — ಶ್ರಯಭೂಮಿ. a land fertilized by cultivation. ಸಕಲಮಾದ ಪಯ್ರು ಪಚ್ಚೆಗಳಿನ್ದ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಮಾದ ಶ್ರಯಭೂಮಿ (ಉರ್ವರೆ Si. 190; My.). 2, = ಶ್ರಯ No. 2 (My.). — ಶ್ರಯಸಾಗುವಳಿ. farming land on a rent below its original value and progressively rising to it (My.). — ಶ್ರಯಸಾಗುವಳಿ ಚೀಟು. lease of land let below its value (My.).

ಶ್ರಯ śraya. 2. going to, approaching for protection, asylum, refuge, protection, shelter. see ಆ-, ಪ್ರತಿ-, ಪ್ರ-; *cf.* ಶ್ರಾಯ 2.

ಶ್ರಯಣ śrayaṇa. = ಶ್ರಯ 2. *going to, etc.*

ಶ್ರಯಣಿ śrayaṇi. feminine of ಶ್ರಯಣ. see ಅಧಿ-.

ಶ್ರವ śrava. 1. Tbh. of ಶ್ರಮ. (ಅಭ್ಯಾಸ, ಯೋಗ್ಯ Hlā.); [Bv. 702]. — ಶ್ರವಗೃಹ. a place for athletic, exercises, etc. (ಖಲೂರಿಕೆ, ಗರುಡಿ ಸಾಧನೆಯ ಮನೆ Mr. 197). — ಶ್ರವಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to perform military exercise. ಶ್ರವಂಗೆಯ್ವ ಠಾವು (ಖಲೂರಿಕೆ Hlā.).

ಶ್ರವ śrava. 2. hearing, listening to. 2, *the ear.*

ಶ್ರವ śrava. 3. = ಸ್ರವ. flowing, etc.

ಶ್ರವ śrava. 4. = ಶವ. dead body, etc. (My.; see ಜೀವ-).

ಶ್ರವಣ śravaṇa. 1. = ಸ್ರವಣ, q. v. also: the nose (ನಾಸಿಕ, ಮೂಗು Nn. 50).

ಶ್ರವಣ śravaṇa. 2. = ಸವಣ 1. Tbh. of ಶ್ರಮಣ. a Jaina (Bp. 51, 35). see Prvs. s. Tbh. ಮುತ್ತು & ಸಪ್ಪಗೆ.

ಶ್ರವಣ śravaṇa. 3. the act of hearing. 2, studying. 3, *the ear* (ಕರ್ಣ, ಕಿವಿ Nn. 50). 4, *the twenty-second lunar asterism* (ಭಗಣ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 50). 5, certain sacrificial ceremonies (ಅಧ್ವರಭೇದ, ಯಜ್ಞಭೇದ 50). 6, good singing, or one who sings (ಒಳ್ಳಿಹ ಗಾನವು 50, o. r. ಪಾಡುವ ಗಾನ ಹಾಡುವನು 50). ಶ್ರವಣದಿನ್ದ ಮನನ, ಮರಣದಿನ್ದ ಮುಕ್ತಿ (Prv.).

ಶ್ರವಣ śravaṇa. 4. = ಸವಣ 2. a goldsmith's pincers (My.; Te. ಶ್ರಾವಣ); a pair of tweezers or nippers (My.; see s. ಚಿಮುಟಿಗೆ).

ಶ್ರವಣಕುಣ್ಡಲ śravaṇa-kuṇḍala. an ear-ring (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲ Nn. 21).

ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶಿ śravaṇa-dvādaśi. a particular tithi or lunar day when fasting and other religious ceremonies are observed (My.).

ಶ್ರವಣಭೂಷಣ śravaṇa-bhūṣaṇa. an ear-ornament; the ornament of the star śravaṇa (J. 31, 10).

ಶ್ರವಣೆ śravaṇe. she who has ears (J. 6, 22).

ಶ್ರವಣೇನ್ದ್ರಿಯ śravaṇa-indriya. the organ of hearing, the ear (My.).

ಶ್ರವಸ್ śravas. *the ear.* 2, fame, renown, glory. see ಉಚ್ಚೈಃ-, ವಿಪ್ಪರ-, ವೃದ್ಧ-.

ಶ್ರವಿಷ್ಠೆ śraviṣṭhe. *the twenty-third* (or twenty-fourth) *lunar mansion.*

ಶ್ರಾಣ śrāṇa. boiled; stewed, cooked; prepared, dressed. 2, moist, wet. see ಸಿರಿವನ್ತಿಗೆ.

ಶ್ರಾಣನ śrāṇana. giving. see ವಿ-.

ಶ್ರಾಣೆ śrāṇe. (fr. ಶ್ರಾಣ). *rice-gruel.* (ಗಂಜಿ Hlā.).

ಶ್ರಾದ್ಧ śrāddha. (fr. ಶ್ರದ್ಧಾ). faithful, believing. 2, *a funeral ceremony observed at various fixed periods, consisting of offerings of piṇḍās* (balls of meal) *with water and fire to the gods and manes, and of gifts and food to relations present and assisting Brāhmaṇas* (ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ ಸಮ್ಬನ್ಧವಾದ ಕರ್ಮ G.; see Si. 244; B. 4, 215). ಶ್ರಾದ್ಧದೊಳಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸೇವೆ (ಪರ್ಯೇಷಣೆ G.). ಶ್ರಾದ್ಧದ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರದು, ಶ್ರಮ ಪಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿ ನಡೆ ತಿನ್ನುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಒಬ್ಬಟ್ಟು ತಿನ್ನುವದು ಲೇಸು (Prvs.).

ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ತೃ śrāddha-kartṛi. the performer of a funeral rite (My.).

ಶ್ರಾದ್ಧಘಾತಕ śrāddha-ghātaka. injuring or spoiling of a funeral rite (*e. g.* by defiling acts, My.). 2, one who spoils a śrāddha (My.).

ಶ್ರಾದ್ಧದೇವ śrāddha-dēva. *Yama.*

ಶ್ರಾದ್ಧಪ್ರಯೋಜನ śrāddha-prayōjana. the performance of a śrāddha (Si. 224).

ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಕ್ತೃ śrāddha-bhōktṛi. one who eats food prepared at a śrāddha; a deceased ancestor (My.).

ಶ್ರಾನ್ತ śrānta. wearied, fatigued, tired, exhausted; distressed. 2, calmed, tranquil. 3, *one whose passions are subdued, an ascetic* (ಇನ್ದ್ರಿಯದೃಢ, ಶಾನ್ತ Mr. 251). see Bp. 38, 7; ಪಥ-.

ಶ್ರಾನ್ತಿ śrānti. weariness, fatigue, exhaustion. see ಬಚಲ್ 1.

ಶ್ರಾಪ śrāpa. Tbh. of ಶಾಪ. a curse (S. Mhr.; Mhr.; H. ಸರಾಪ್).

ಶ್ರಾಯ śrāya. 1. belonging to śrī, *i. e.* prosperity, etc. see ಶ್ರಿಯ 1; *cf.* ಉಚ್ಛ್ರಾಯ?

ಶ್ರಾಯ śrāya. 2. *approaching for protection, refuge, protection.* *cf.* ಶ್ರಯ 2.

ಶ್ರಾವ śrāva. hearing. see ದುಃ-, ವಿ-.

ಶ್ರಾವಕ śrāvaka. a hearer. 2, a pupil. 3, one of a particular class of Jainas (Bp. 49, 38; 50, 28; 51 sum.; 51, 16. 56. 63).

ಶ್ರಾವಣ śrāvaṇa. = ಆವಣಿ. relating to the ear, audible (Śmd. 10. 11). 2, belonging to the asterism śravaṇa. 3, *N. of the fifth lunar month* (July-August; B. 5, 307. 308; Bp. 61, 92). 4, the ceremony of renewing the sacrificial thread (My.; Mhr. ಶ್ರಾವಣೀ). 5, the act of causing to be heard.

ಶ್ರಾವಣಿಕ śrāvaṇika. *the month śrāvaṇa.*

ಶ್ರಾವಿತ śrāvita. caused to be heard, spoken, told, narrated (My.).

ಶ್ರಾವೆ śrāve. Tbh. of ಶರಾವ. a lid. (ಶರಾವ, ವರ್ಧಮಾನಕ Nr., Mr. 210, ಶಾಲಾಜಿರ, ವರ್ಧಮಾನ, ಶರಾವ Hlā.; ಶರಾವ, etc., ಮುಚ್ಚಳ Si. 309; Bp. 58, 68; My.).

ಶ್ರಾವ್ಯ śrāvya. to be caused to be heard; to be heard; fit to be heard, pleasing to the ear (Śmd. 267).

ಶ್ರಿತ śrita. gone to, approached, had recourse to, approached for protection; entered; clung to, founded or placed on; resting or sitting on, attached or contiguous to, connected with, joined with; auxiliary; protected; served, honoured, worshipped; covered with, overspread; contained; having, possessing; assembled, collected. see ಆ-.

ಶ್ರಿತಲೇಖೆ śrita-lēkhe. a book (ಬಿತ್ತಿ, ಪುಸ್ತಕ Mr. 359).

ಶ್ರೀ śrī. = ತಿರು, ಸಿರಿ, ಸಿರಿಯು. *prosperity, well-being, happiness, good fortune, success, thriving or flourishing condition; wealth, riches, plenty.* 2, *high rank, elevation, dignity, majesty, glory;* fame, renown. 3, *beauty, grace, loveliness; splendour, light, lustre.* 4, *Lakṣmī, the wife of Viṣṇu;* a beautiful woman, a woman (see ಶ್ರೀದಾನ). 5, any virtue or excellence. 6, decoration, ornament, dress. 7, intellect. 8, the three objects of life collectively (= ತ್ರಿವರ್ಗ). 9, an honorific prefix to the names of deities, celebrated literary works, holy places, spiritual teachers, etc.; it is also written at the beginning of books, letters, and writings generally. 10, *cloves* (= ಲವಂಗ). 11, a kind of ant (ಕೊಜಲೆ Mr. 165). 12, N. of a rāga. 13, a sort of medicinal drug (= ವೃದ್ಧಿ; poison Te.). 14, N. of two vṛittas (Ch.). ಶ್ರೀ ಒಣಗಿದೆ, ಗ ಬಚ್ಚಿದೆ (Prv., in writing ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ). — ಶ್ರೀಪೆಱು. -ಪೆಱು. = ಸಿರಿಪೆಱು. to obtain prosperity, etc. (Bp. 10, 13).

ಶ್ರೀಕ śrīka. possessing dignity, etc. see ತಪ-, ದಿಗಮ್ಬರ-, ರಾಜ್ಯ-.

ಶ್ರೀಕಣ್ಠ śrī-kaṇṭha. *Śiva.*

ಶ್ರೀಕಣ್ಠಸಖ śrīkaṇṭha-sakha. *Kubēra.*

ಶ್ರೀಕರ śrī-kara. causing prosperity, etc. (Bp. 2, 38; 4, 38; 35, 36; 39, 55; J. 15, 8). 2, Viṣṇu. 3, the red lotus. 4, the hand of Lakṣmī (J. 3, 1).

ಶ್ರೀಕಾನ್ತ śrī-kānta. Viṣṇu (one MS. of Ch. in its v. 24). 2, N. of a king (Cpr. 4, 60).

ಶ್ರೀಕಾನ್ತೆ śrī-kānte. ಶ್ರೀಕಾನ್ತಾ. Lakṣmī (My.). 2, N. of Śrī-kānta's wife (Cpr. 3, 28 va.). 3, N. of another Jaina woman (Ch. v. 12).

ಶ್ರೀಕಾರ śrī-kāra. the word śrī occurring at the beginning of a book, letter, etc. (Bp. 4, 27. 38; 42, 26).

ಶ್ರೀಕಾಳಿನಾಥ śrī-kāḷinātha. Śiva (Bp. 30, 15).

ಶ್ರೀಖಣ್ಡ śrī-khaṇḍa. = ಸಿರಿಕಣ್ಡ. *sandal-wood* (ಸಿರಿಗನ್ಧ Hlā.).

ಶ್ರೀಗನ್ಧ śrī-gandha. = ಸಿರಿಗನ್ಧ. sandal-wood (ಮಲಯಜ, etc. Nr.). — ಶ್ರೀಗನ್ಧದ ಮರ. the sandal-wood tree, Santalum album Lin. (St. & Pl.).

ಶ್ರೀಗಿರಿ śrī-giri. = ಸಿರಿಗಿರಿ. N. of hills that adjoin those at Tirupati (Bp. 1, 64; 2, 28; 53, 52; 61, 73; My.). — ಶ್ರೀಗಿರಯ್ಯ, -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 9).

ಶ್ರೀಘನ śrī-ghana. coagulated milk. 2, *a Buddha.* see ಬುದ್ಧಾವತಾರ.

ಶ್ರೀಚಕ್ರ śrī-cakra. a circle of metal containing several bījākṣaras of the mantras of Lakṣmī, which is worshipped with the purpose of obtaining wealth (My.).

ಶ್ರೀಚೂರ್ಣ śrī-cūrṇa. the substance used for making the central of the sectarian marks on the forehead, etc. of Vaiṣṇava and that mark itself (My.).

ಶ್ರೀಜಗತ್ಪತಿ śrī-jagatpati. Kṛiṣṇa (Mr. 18).

ಶ್ರೀತಾಲ śrī-tāla. ಶ್ರೀತಾಳ. the Talipot or fan-palm, Corypha umbraculifera Lin.

ಶ್ರೀತಾಳಿ śrī-tāḷi. ಶ್ರೀತಾಳಿ. (ಕರತಾಳ, ಹಿನ್ತಾಲಿ Mr. 359).

ಶ್ರೀತಾಳೆ śrī-tāḷe. = ಸೀತಾಳೆ 2. Tbh. of ಶ್ರೀತಾಲ. (My.).

ಶ್ರೀತುಲಸಿ śrī-tulasi. the holy basil of a greenish colour (My.).

ಶ್ರೀದ śrī-da. bestowing wealth: *Kubēra.*

ಶ್ರೀದಾನ śrī-dāna. giving a female in marriage (Grj. 3, 63).

ಶ್ರೀದ್ವಾರ śrī-dvāra. = ಸಿರಿಯದರ, ಸಿರಿಯುದಾರ, ಸಿರಿಯುಬಾರ. a royal door; etc.

ಶ್ರೀಧರ śrī-dhara. = ಸಿರಿಧರ. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Bp. 53, 67). 2, N. of a muni (Cpr. 2, 47 va., 2, 66). 3, N. of a king (4, 84).

ಶ್ರೀನನ್ದನ śrī-nandana. Lakṣmī's son: *Kāma.*

ಶ್ರೀನಾರಿ śrī-nārī. Lakṣmī.

ಶ್ರೀನಾರೀಕಾನ್ತ srīnārī-kānta. = ಶ್ರೀಧರ No. 1. (ಬ್ರಹ್ಮ, ಕೃಷ್ಣನ್ನ. Nn. 79).

ಶ್ರೀನಿತಮ್ಬಿನಿ śrī-nitambinī. N. of a female (Cpr. 3, 76 va.).

ಶ್ರೀನಿವಾಸ śrī-nivāsa. Viṣṇu (My.).

ಶ್ರೀಪಣ್ಡಿತ śrī-paṇḍita. = ಶ್ರೀಪತಿಪಣ್ಡಿತ, ಸಿರಿಪಣ್ಡಿತ. (Bp. 55, 25).

ಶ್ರೀಪತಿ śrī-pati. a king. 2, Viṣṇu (J. 23, 24). 3, N. of a metrical foot (Ch.).

ಶ್ರೀಪತಿಪಣ್ಡಿತ śrīpati-paṇḍita. = ಸಿರಿಪತಿಪಣ್ಡಿತಯ್ಯ. N. (Bp. 55, 24).

ಶ್ರೀಪದ śrī-pada. a stanza that contains the word śrī (Ch. v. 71 cf. ಶ್ರೀಕಾರ).

ಶ್ರೀಪರ್ಣ śrī-parṇa. *the tree Premna spinosa or longifolia* (= ಅಗ್ನಿಮನ್ಥ). 2, a lotus.

ಶ್ರೀಪರ್ಣಿ śrī-parṇī. = ಸೀವನ್ನಿ. *the shrub or tree Gmelina arborea* Roxb. (= ಕಾಶ್ಮರಿ). 2, the medicinal plant kaṭphala.

ಶ್ರೀಪರ್ಣಿಕೆ śrī-parṇike. *the medicinal shrub kaṭphala.*

ಶ್ರೀಪರ್ವತ śrī-parvata. = ಶ್ರೀಗಿರಿ. (Bp. 19, 20).

ಶ್ರೀಪಿಷ್ಟ śrī-piṣṭa. the resin of the pine tree, turpentine (ಧೂಪ G.).

ಶ್ರೀಪುರ śrī-pura. N. of a town (Cpr. 3, 13; 5, 85).

ಶ್ರೀಪ್ರಭ śrī-prabha. N. of a muni (Cpr. 4, 24 va.).

ಶ್ರೀಫಲ śrī-phala. *the bilva tree, Aegle marmelos* Corr. (see ಮಾಲೂರ).

ಶ್ರೀಫಲಿ śrī-phalī. *the indigo plant.*

ಶ್ರೀಭೂತಿ śrī-bhūti. N. of a prince (Abh. P. 6, 60-62).

ಶ್ರೀಮತ್ śrī-mat. = ಶ್ರೀಮತು, ಶ್ರೀಮನ್ತ, ಸಿರಿವನ್ತ. possessed of fortune, fortunate, prosperous, thriving; wealthy, opulent; beautiful, pleasing; famous, illustrious. 2, *a title applied to any exalted or venerable person, an illustrious person, a person of high position.* 3, *the tilaka tree.*

ಶ್ರೀಮತು śrī-matu. Tbh. of ಶ್ರೀಮತ್. (My.; B. 4, 87).

ಶ್ರೀಮತ್ಸಕಲಗುಣಸಮ್ಪನ್ನ śrīmat-sakala-guṇa-sampanna. endowed with every excellent quality (My.).

ಶ್ರೀಮನ್ತ śrī-manta. Tbh. of ಶ್ರೀಮತ್ (Śmd. 108). fortunate, etc.; a man of fortunate and illustrious station; an opulent, noble man; a rich man (My.; B. 3, 79).

ಶ್ರೀಮನ್ತರಾಜಶ್ರೀ śrīmanta-rājaśrī. a term of courtesy for a person in general (My.; B. 4, 87).

ಶ್ರೀಮಯ śrī-maya. full of health, very rich (Cpr. 4, 10).

ಶ್ರೀಮಾನಿನಿ śrī-māninī. a lovely and respectable woman (Ch. v. 96. 151); Lakṣmī.

ಶ್ರೀಮಾನಿನೀಶ śrīmāninī-īśa. Viṣṇu; one of attendants on Śiva. see Mr. s. ವಾಣೀಶ.

ಶ್ರೀಮುಖ śrī-mukha. an illustrious countenance, a resplendent face. 2, the seventh year in the cycle of sixty (My.). 3, a letter from a religious teacher (guru), a parent, or any elderly, respectable person (My.).

ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ śrī-mudre. a seal containing the figure either of a śaṅkha or of a cakra, or of a gada, or of a padma or of a śārṅga, used by Mādhvas in marking the face, etc.; its mark (My.). ಕುರುಡದೂಪಗೆ ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಶ್ರೀಮುದ್ರೆಗಿಡ. the plant Sida mauritana Herit. (St. & Pl.; My.).

ಶ್ರೀರಂಗ śrī-raṅga. Kṛiṣṇa (My.). 2, N. 3, the town of Śrīraṅgam near Trichinopoly (My.). — ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ. the town of Srīraṅgapaṭṭaṇa near Mysore (My.).

ಶ್ರೀರಂಗಿ śrī-raṅgi. Lakṣmī (My.); N. (My.).

ಶ್ರೀರಮಣ śrī-ramaṇa. Viṣṇu (Kk. 1).

ಶ್ರೀರಾಮ śrī-rāma. Rāmacandra (J. 20, 47). — ಶ್ರೀರಾಮಭಟ್ಟ. N. (Bp. 56, 27).

ಶ್ರೀರುದ್ರ śrī-rudra. N. of an upaniṣad (Bp. 53, 39).

ಶ್ರೀಲ śrīla. prosperous, fortunate; rich, wealthy; *illustrious, of high position;* celebrated.

ಶ್ರೀವತ್ಸ śrī-vatsa. the favourite of śrī: *Viṣṇu* (My. 18). 2, *a particular mark* (resembling a cruciform flower) *on the breast of Viṣṇu or Kṛiṣṇa.*

ಶ್ರೀವತ್ಸಕ śrī-vatsaka. a horse with a curl of hair like the śrīvatsa on its breast. ದೇವಮಣಿಯುಮ್ಬು ಕುಱುಹಿರಲ್ ಶ್ರೀವತ್ಸಕನೆನಿಕ್ಕು (Mr. 276).

ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನ śrīvatsa-lāñchana. *Viṣṇu.*

ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕ srīvatsa-aṅka. *Viṣṇu.*

ಶ್ರೀವಧು śrī-vadhu. Lakṣmī (J. 1, 1).

ಶ್ರೀವಧುರಮಣ śrīvadhu-ramaṇa. Viṣṇu (My.).
ಶ್ರೀವನಿತೆ śrī-vanite. = ಶ್ರೀವಧು. (Rām. 1, 1, 1).
ಶ್ರೀವರ śrī-vara. = ಸಿರಿವರ. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 6, 54).
ಶ್ರೀವರ್ಮ śrī-varma. N. of a king (Cpr. 3, 102 va.; 4, 10. 25).
ಶ್ರೀವಾಸ śrī-vāsa. *the resin of Pinus longifolia, turpentine.*
ಶ್ರೀವಿಜಯ śrī-vijaya. N. of a Kannaḍa poet (Śmd. 4). — ಶ್ರೀವಿಜಯಮುನಿ. N. (Bp. 52, 17).
ಶ್ರೀವಿಲಾಸಿನಿ śrī-vilāsinī. N. of a vṛitta (Ch.).
ಶ್ರೀವೃಕ್ಷ śrī-vṛikṣa. *the sacred fig-tree, Ficus religiosa* Lin. (Bp. 40, 72). 2, *a ring or curl of hair on the chest and forehead of a horse.*
ಶ್ರೀವೃಕ್ಷಕಿ śrī-vṛikṣaki. *a horse with the śrīvṛikṣā.*
ಶ್ರೀವೇಷ್ಟ śrī-vēṣṭa. *the resin of Pinus longifolia, turpentine.*
ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ śrī-vaiṣṇava. a Vaiṣṇava of the viśiṣṭādvaita sect or follower of Rāmānuja (My.; B. 4, 81).
ಶ್ರೀಶ śrī-īśa. Viṣṇu (Bp. 34, 48; 54, 60). 2, Rāmacandra.
ಶ್ರೀಶೈಲ śrī-śaila. = ಶ್ರೀಗಿರಿ. (Bp. 34, 4).
ಶ್ರೀಶ್ವರ śrī-īśvara. = ಶ್ರೀಶ. (Bp. 54, 67).
ಶ್ರೀಷೇಣ śrīṣēṇa. N. of Śrīvarma's father (Cpr. 3, 19; 4, 12 va. & 24 va.).
ಶ್ರೀಸಂಜ್ಞ śrī-sañjña. *cloves.*
ಶ್ರೀಸತಿ śrī-sati. Lakṣmī (ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, Nn. 89; ಸಿರಿಯರಸಿ, ಮಾಲ ಕುಮಿ Kk. 7).
ಶ್ರೀಸತೀಶ śrīsati-īśa. Viṣṇu (Bp. 54, 1).
ಶ್ರೀಹರ್ಷ śrī-harṣa. N. of a saṁskṛita writer and poet (My.; see ಹರ್ಷ).
ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ śrī-hastinī. *the sun-flower, Heliotropium indicum* Lin. (= ಭೂರುಣ್ಡಿ). see ಹಣ್ಣೆ.
ಶ್ರುತ್ śrut. hearing; sound. see ಪ್ರತಿ-.
ಶ್ರುತ śruta. heard, listened to; reported, heard of; *ascertained, understood*; called. 2, that which has been heard: *traditional learning and science, a śāstra*, the vēda. see ಅ-, ವಿ-. — ಶ್ರುತ ಪಡಿಸು. to cause to hear, to let know, to tell (B. 5, 159; My.).
ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ śruta-kīrti. having renowned fame, celebrated (Bp. 26, 65). 2, N. of a Jaina muni (Cpr. 1, 52).
ಶ್ರುತದುಷ್ಟ śruta-duṣṭa. a defect in poetry. Kr. 1, 62.
ಶ್ರುತದೇವಿ śruta-dēvī. goddess of learning: Sarasvatī (Kāvy. III, 3, B, 173).
ಶ್ರುತಿ śruti. = ಸುತಿ. hearing. 2, *an ear.* 3, anything heard, oral account, report, news. 4, *the vēda; any vedic text.* 5, the number 4 (ನಾಲ್ಕು Mr. 347). 6, a sound. 7, in music: a quarter tone or interval (twenty-two of these are enumerated, four constituting a major tone, three a minor, and two a semi-tone). ಆ ಸಪ್ತನಾದಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಶ್ರುತಿಯೆನಿಕ್ಕು (Mr. 78). 8, a sort of drone blown by musicians (My.; Te.). see ಸಪ್ತ-, — ಶ್ರುತಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. vocal song to be adapted (to music Śsv. 3, 35 va.). — ಶ್ರುತಿಯವ. -ಅವ. = ಶ್ರುತಿಗಾಜ. (My.).
ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ śruti-kaṣṭa. painful or harsh to the ear, cacophonous [Kr. 1, 62]; (Śmd. 75).
ಶ್ರುತಿಗಾಱ śruti-gāṟa. a drone-player (My.).
ಶ್ರುತಿಚೋರತಮ śruti-cōra-tama. Tama (Hayagrīva), who stole the vēdas (C. Bp. 47, 26).
ಶ್ರುತಿನಿಕರ śruti-nikara. the vēdas collectively, all the vedic texts (ನಿಗಮ, ವೇದಸಮೂಹ Nn. 40).

ಶ್ರುತಿಪಥ śruti-patha. sound-path: the ear (Abh. P. 3, 51).
ಶ್ರುತಿಬಾಹಿರ śruti-bāhira. external or contrary to the vēda (Bp. 54, 7).
ಶ್ರುತಿಬಾಹ್ಯ śruti-bāhya. = ಶ್ರುತಿಬಾಹಿರ. (Bp. 50, 47).
ಶ್ರುತಿಭೇದ śruti-bhēda. a division of the vēda (ಪಾಲಿ, ವೇದ ಭೇದ Nn. 31).
ಶ್ರುತಿವಿರಸಪದ śruti-virasa-pada. a word that is painful to the ear (Kāvy. II, 1, A, 20-28).
ಶ್ರುತಿಶಿರಸ್ śruti-śiras. the vēdānta (My.).
ಶ್ರುತಿಸಹ್ಯ śruti-sahya. agreeable to the ear, euphonic (Śmd. 408).
ಶ್ರೇಣಿ śrēṇi. = ಸೇಣಿ. *a line, a row, a range.* 2, a multitude, a number, a troop (ಸ್ತೋಮ Mr. 422). 3, *a corporation of artisans following the same business, a guild of traders dealing in the same articles.*
ಶ್ರೇಣಿಕೆ śrēṇike. = ಶ್ರೇಣಿ. (ಗೊಣ್ಡಣ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಸಾಲ್, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಸೇಣಿ, etc. Śm. 54). 2, a tent.
ಶ್ರೇಯ śrēya. Tbh. of ಶ್ರೇಯಸ್. (Śmd. 107. 159). see Kāvy. II, 2, B, 24).
ಶ್ರೇಯಸ್ śrēyas. superior, preferable. 2, *best, excellent, eminent.* 3, very fortunate, very prosperous. 4, *virtue, moral merit.* 5, *good fortune, prosperity, bliss.* 6, *final beatitude, release from further transmigration.*
ಶ್ರೇಯಸ śrēyasa. = ಶ್ರೇಯಸ್ (at the end of compounds). see ನಿಃ-.
ಶ್ರೇಯಸಿ śrēyasī. *the ink-nut tree, Terminalia chebula* Roxb. 2, *the plant Clypea hernandifolia* W. & A. 3, *the plant Scindaspus officinalis* Schott.
ಶ್ರೇಯಸ್ಸು śrēyassu. Tbh. of ಶ್ರೇಯಸ್. (Śmd. 107. 159).
ಶ್ರೇಯಾಂಸ śrēyāṁsa. a man possessing prosperity, etc. (My.).
ಶ್ರೇಯೋವನ್ತ śrēyas-vanta. = ಶ್ರೇಯಾಂಸ. (My.).
ಶ್ರೇಷ್ಠ śrēṣṭha. *best, excellent, most excellent, very eminent, pre-eminent, far better;* most prosperous; oldest, senior. ವಿದ್ಯಕ್ಕಿನ್ತ ಬುದ್ಧಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಬುದ್ಧಿಗಿನ್ತ ಆಹಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠ (Prv.).
ಶ್ರೇಷ್ಠತನ śrēṣṭhatana. = ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ. (My.; G. 91. 480).
ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ śrēṣṭhate. = ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ. (My.).
ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ śrēṣṭhatva. superiority, eminence, excellence (My.; Cb. 42).
ಶ್ರೇಷ್ಠಿ śrēṣṭhi. = ಸೆಟ್ಟಿ, etc. best, chief. see ಕುಲ-. 2, the head or chief of a company following the same trade, a president or foreman of a guild or corporation (ಸೆಟ್ಟಿ G.).
ಶ್ರೇಷ್ಠೆ śrēṣṭhe. an excellent woman. 2, an excellent cow (ನೈಚಿಕಿ, ತಲೆಯಾವು Mr. 181).
ಶ್ರೋಣ śrōṇa. *lame*; a cripple. 2, dressed, cooked, matured. 3, the star śravaṇa.
ಶ್ರೋಣಿ śrōṇi. = ಸೋಣಿ. *the hip and loins, the buttocks* (ಜಘನ Hlā.; Nn. 2; ಕುಣ್ಡಿ G.).
ಶ್ರೋಣಿತ śrōṇita. Tbh. of ಶೋಣಿತ, q. v. red. (*cf.* ಶ್ರಾಪ = ಶಾಪ).
ಶ್ರೋಣಿಫಲಕ śrōṇi-phalaka. *the hip.*
ಶ್ರೋತವ್ಯ śrōtavya. to be heard or listened to, fit or necessary to be heard, possible to be heard (My.).
ಶ್ರೋತೆ śrōte. (fr. Sk. ಶ್ರೋತಸ್, the ear). a woman who gives ear to (Bp. 2, 47).

ಶ್ರೋತ್ರ śrōtra. the organ of hearing: *the ear* (ಕಿವಿ Nn. 31. 71; ಇನ್ದ್ರಿಯ Nn. 72). 2, the tip of an elephant's trunk (ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ, ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ 72). 3, a river (ಅಪಗೆ, ನದಿ 72). 4, very harsh or cruel (ಅತೀವಕಠೋರ, ಅತಿನಿಷ್ಠುರ 72).

ಶ್ರೋತ್ರಿ śrōtri. a woman who hears (ಕಿವಿಯುಳ್ಳಾಕೆ G.).

ಶ್ರೋತ್ರಿಯ śrōtriya. *a Brāhmaṇa versed in the study of the vēdas, a learned Brāhmaṇa.* — ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಗ್ರಾಮು. a village of śrōtriyas with rent-free land (My.). — ಶ್ರೋತ್ರಿಯಮಾನ್ಯ. rent-free land belonging to śrōtriyas (My.). — ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಗ್ರಹಾರ. -ಅಗ್ರಹಾರ. = ಶ್ರೋತ್ರಿಯಗ್ರಾಮು. (My.).

ಶ್ರೋತ್ರೇನ್ದ್ರಿಯ śrōtra-indriya. the organ of hearing (My.).

ಶ್ರೌತ śrauta. relating to the ear. 2, relating or belonging to the śruti (vēda). 3, prescribed by the vēda, founded on it; sacrificial. 4, any observance ordained by the vēda. 5, a man who observes vedic rites, a priest. ತತ್ತ್ವವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯರ್ ಎನ್ದು, ಶ್ರೌತರ್ (Śmd. 93).

ಶ್ರೌತಿ śrauti. (Tbh. of ಶ್ರೋತ್ರಿಯ). a title affixed to the name of Smārtas (My.).

ಶ್ರೌಷಟ್ śrauṣaṭ. "may he (the god) hear us!" *an exclamation used in making an offering with fire to the gods or departed spirits.*

ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣ ślakṣṇa. *small, fine, thin, minute, slender, delicate.* 2, *smooth; soft, gentle, amiable, of pleasing address.* 3, swampy; swampy ground (ಪಿಪ್ಪಲ, ಜವುಗಿನ ನೆಲ Nn. 62).

ಶ್ಲಥ ślatha. *loose, slack, relaxed* (ಶಿಥಿಲ, ಸಡಿಲ Mr. 461); untied; dishevelled.

ಶ್ಲಾಘೆ ślāghe. flattery; *praise*; boasting.

ಶ್ಲಾಘ್ಯ ślāghya. to be praised or commended, praise-worthy, venerable, respectable (J. 2, 11). 2, praise-worthiness (J. 8, 9); (praise).

ಶ್ಲಾಘ್ಯವಿಶೇಷ ślāghya-viśēṣa. a peculiar kind of praise (Kāvy. III, 1, A, 18-21).

ಶ್ಲಿಷ್ಟ śliṣṭa. clung to, adhered to. 2, connected so as to be susceptible of a double interpretation: a figure of speech in arthālaṅkāra, by which two objects are closely connected and epithets applied to both in common, implied meaning, etc. (Kāvy. III, 3, B, 1. 162: *cf.* ಶ್ಲೇಷ).

*ಶ್ಲಿಷ್ಟರೂಪಕ śliṣṭa-rūpaka. a kind a metaphor. Kr. 3, 21.

ಶ್ಲೀಪದ ślīpada. *elephantiasis.*

ಶ್ಲೇಷ ślēṣa. = ಶ್ಲೇಷೆ. adhering or clinging to; embracing. 2, *union, junction, contact.* 3, a figure of alaṅkāra in rhetoric: connection of words so as to admit of a double meaning, verbal equivocation, paronomasia, pun, irony, implied meaning (*cf.* ಶ್ಲಿಷ್ಟ). [Kr. 3, 3. 109]. see Kāvy. III, 2, B, 85-91; III, 3, B, 147-171; ಅರ್ಥ-, ಶಬ್ದ-.

*ಶ್ಲೇಷಾಕ್ಷೇಪ ślēṣākṣēpa. a figure of speech. Kr. 3, 100.

*ಶ್ಲೇಷಾರ್ಥಾನ್ತರನ್ಯಾಸ ślēṣa-arthāntara-nyāsa. a figure of speech. Kr. 3, 29. 34.

ಶ್ಲೇಷಾಲಂಕಾರ ślēṣa-alaṅkāra. the alaṅkāra called ślēṣa (My.).

ಶ್ಲೇಷೆ ślēṣe. = ಶ್ಲೇಷ No. 3. (My.).

ಶ್ಲೇಷೋಪಮೆ ślēṣa-upame. a kind of simile [Kr. 3, 72]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮ ślēṣma. *phlegm, rheum, the phlegmatic humor;* a cold (ನೆಗಡಿ Hlā.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮಜ್ವರ ślēṣma-jvara. a phlegmatic fever (My.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮಣ ślēṣmaṇa. *phlegmatic, abounding or affected with phlegm.*

ಶ್ಲೇಷ್ಮನಾಡಿ ślēṣma-nāḍi. a pulse near the wrist indicating the amount (or an excess) of phlegm (My.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮರೋಗ ślēṣma-rōga. a severe coughing-disease (C.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮಲ ślēṣmala. = ಶ್ಲೇಷ್ಮಣ. *phlegmatic, etc.*

ಶ್ಲೇಷ್ಮಶರೀರ ślēṣma-śarīra. a body abounding with the phlegmatic humor (My.).

ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ ślēṣmātaka. *the tree Cordia latifolia* Roxb. (= ಶೇಲು). see ಚಳ್ಳು.

ಶ್ಲೋಕ ślōka. praising or hymning in verse. 2, *celebrity, renown, fame, reputation.* 3, *a particular kind of metre, the epic ślōka* (Ch.). 4, any verse or stanza (Sk.; My.).

ಶ್ವ śva. = ಶ್ವನ್, ಶ್ವಾ.

ಶ್ವಃಶ್ರೇಯಸ śvas-śrēyasa. *happiness, prosperity, bliss.* 2, Brahma, the universal soul.

ಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರೆ śva-daṃṣṭre. a dog's tooth. 2, *the plant Asteracantha longifolia* Nees. (ನೆಗ್ಗಿಲು Hlā.).

ಶ್ವನ್ śvan. = ಶ್ವ, etc. *a dog.*

ಶ್ವನಿಶ śva-niśa. *a night on which dogs bark and howl.*

ಶ್ವಪಚ śva-paca. = ಸೊಪಚ. dog-cooking: *a man of a low and degraded caste* (described as son of an Ugra woman by a Kṣatriya), *a Caṇḍāla.* see Bp. 57, 77; 60, 9. — ಶ್ವಪಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 57, 4).

ಶ್ವಭ್ರ śvabhra. *a hole, a chasm;* a den.

ಶ್ವಯಥು śvayathu. *swelling, morbid intumescence.*

ಶ್ವವಾಹನ śva-vāhana. Bhairava (My.).

ಶ್ವವೃತ್ತಿ śva-vṛitti. the life of a dog; condition of a dog; *service, servitude.*

ಶ್ವಶುರ śvaśura. *a father-in-law.*

ಶ್ವಶುರೌ śvaśurau. (dual). ಶ್ವಶುರಂಗಳ್. *a father and mother-in-law.*

ಶ್ವಶುರ್ಯ śvaśurya. *a brother-in-law, a wife's brother, a husband's brother;* a husband's younger brother.

ಶ್ವಶ್ರು śvasru. *a mother-in-law.*

ಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶುರೌ śvaśrū-śvaśurau. (dual). ಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶುರಂಗಳ್. *mother and father-in-law.*

ಶ್ವಸ್ śvas. *to-morrow.* 2, future. 3, (future happiness).

ಶ್ವಸನ śvasana. breathing, respiration, breath. 2, *air, wind.* 3, N. of a metrical foot (Ch.). 4, *the thorny plant Vanguiera spinosa* Roxb.

ಶ್ವಸನಾಶನ śvasana-aśana. a snake, a serpent. (R.).

ಶ್ವಸಿತ śvasita. breathed; sighed; breathing, breath; a sigh. see ನಿಃ-.

ಶ್ವಾ śvā. = ಶ್ವ, etc.

ಶ್ವಾನ śvāna. = ಸಾನ 2, ಸೊಣಸ. (Śmd. 108; Kāvy. I, 2, 96-103). a dog (ಶುನಕ Nn. 74). ನೇಮು ಹೆಚ್ಚಿ, ಹೋಮು ಮಾಜು ಶ್ವಾನನ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡುವವಾಯಿತು (Prv.). ಶ್ವಾನ ಬಲ್ಲುದೆ ರಾಗ ಭೇದಂಗಳ? (Dp. 76, 2).

ಶ್ವಾನಜಮ್ಬುಕಧ್ವನಿ śvāna-jambuka-dhvani. the howling of dogs and jackals. see ಊಳಿಡು.

ಶ್ವಾಪದ śvā-pada. *a beast of prey, a wild beast.* 2, a tiger.

ಶ್ವಾವಿಧ್ śvā-vidh. *a porcupine.*

ಶ್ವಾಸ śvāsa. = ಸೋಸ. breathing, breath, respiration; sighing; air, wind; hard breathing (My.); asthma. see ಉಚ್ಛ್ವಾಸ, ನಿಃ-. — ಶ್ವಾಸ ಆಡಿಸು. to breathe (My.). — ಶ್ವಾಸ ಆಡು. respiration to

take place (My.). — ಶ್ವಾಸ ಎಳೆ. to inhale, to draw breath; to breathe hard at the time of death. (My.). — ಶ್ವಾಸ ಬಿಡು. to exhale (My.).

ಶ್ವಾಸಕ śvāsaka. an utterance, a word (ಜಿಹ್ವಾರವ, ಚೆರ್ಚೆ Mr. 330).

ಶ್ವಾಸಧಾರಣೆ śvāsa-dhāraṇe. suppression or suspension of breath (in yōga, My.).

ಶ್ವಾಸಪ್ರಹರಣ śvāsa-praharaṇa. expelling breath, blowing. see ಊದು.

ಶ್ವಿತ್ śvit. white. see ಉದ-.

ಶ್ವಿತ್ರ śvitra. *white leprosy, vitiligo.*

ಶ್ವೇತ śvēta. = ಸೇತ. *white* (ಬಿಳಿದು Nn. 66; ಧವಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 103). 2, *silver* (ಬೆಳ್ಳಿ 103). 3, one of the ranges of mountains dividing the known continent (ಪರ್ವತ, ಪರ್ವತಭೇದ 103). 4, one of the minor divisions of the known continent (ದ್ವೀಪ, ದ್ವೀಪದ ಭೇದ 103). 5, N. (Bp. 41 sum.; 40, 87; 41, 4. 5. 28; 54, 51; see ಕಲಿ-). — ಶ್ವೇತಮುನಿ. N. (Bp. 41, 25. 28).

ಶ್ವೇತಕುಷ್ಠ śvēta-kuṣṭha. white leprosy (My.).

ಶ್ವೇತಕೇತು śvēta-kētu. N. of a sage, son of Uddālaka; N. of a king (My.).

ಶ್ವೇತಗರುತ್ śvēta-garut. *a goose.*

ಶ್ವೇತಚ್ಛದ śvēta-c-chada. *a goose.*

ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ śvēta-dvīpa. = ಶ್ವೇತ No. 4. (My.).

ಶ್ವೇತಮರಿಚ śvēta-marica. white pepper. 2, *the seed of Moringa pterygosperma* Gaertn. (= ಶಿಗ್ರುಜ).

ಶ್ವೇತರಕ್ತ śvēta-rakta. *pale red, rosy, pink.*

ಶ್ವೇತರೋಗ śvēta-rōga. a kind of venereal affection in which whitish urine is passed (My.).

ಶ್ವೇತರೋಚಿಸ್ śvēta-rōcis. *the moon.*

ಶ್ವೇತವಾಸಸ್ śvēta-vāsas. clad in white: *a bauddha* (or jaina) *mendicant* (ಸವಣ Hlā.).

ಶ್ವೇತವಾಹನ śvēta-vāhana. having white horses: the moon. 2, Arjuna (J. 13, 16; 24, 62).

ಶ್ವೇತಸುರಸೆ śvēta-surase. *a Vitex negundo* Lin. *with white blossoms.*

ಶ್ವೇತಾಕ್ಷತೆ śvēta-akṣate. uncoloured grains of rice, used for oblations with fire and at funeral rites (My.).

ಶ್ವೇತಾಗರು śvēta-agaru. a white kind of Agallochum (Si. 227).

ಶ್ವೇತಾದ್ರಿ śvēta-adri. the white mountain (J. 3, 16). *cf.* ರಜತಗಿರಿ.

ಶ್ವೇತಾರ್ಕ śvēta-arka. the Calotropis gigantea alba (ಬಿಳಿಕನ ಎಕ್ಕೆ Si. 141; My.).

ಶ್ವೇತಾರ್ಜುನವೃಕ್ಷ śvēta-arjuna-vṛikṣa. = ಮತ್ತಿ 2 No. 2, a kind of tree.

ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರ śvēta-aśvatara. N. of a ṛiṣi. 2, N. of an upaniṣad of the yajurvēda (My.).

ಶ್ವೋವಸೀಯ śvas-vasīya. *future well-being, good fortune, prosperity, bliss.*

ಷ್ ṣ

ಷ್ ṣ. the fifty-second letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); it does not occur in pure Kannaḍa (44. 45); it becomes ಸ್, *e. g.* in ವಿಸಯ, or ಚ್, *e. g.* in ಚಟ್ಟ.

ಷ ṣa. the letter ಷ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 6 (Mr. 349).

ಷಕಾರ ṣa-kāra. the letter ಷ (Śmd. 11).

ಷಕ್ಕು ṣakku. doubt, suspicion, misgiving (My.; Mhr., H. ಶಕ, ಶಕ್); blemish, fault (My., *e. g.* in ಷಕ್ಕು ಹೊಡಿಸು).

ಷಟ್ ṣaṭ. = ಷಷ್. *six.*

ಷಟ್ಕ ṣaṭka. = ಛಕ್ಕ. consisting of six, sixfold, six; *an aggregate of six* (Śmd. 101; Ch. v. 191).

ಷಟ್ಕರ್ಮ ṣaṭ-karma. (Śmd. 101). *the six acts or duties enjoined on Brāhmaṇas collectively:* adhyayana, adhyāpana, yajana, yājana, dāna, and pratigraha (Bp. 2, 46). 2, the six acts or occupations called lēkhana, vyavahāra, kṛiṣi, khaḍga, gōpāla, yācñye (C. Bp. 47, 43). 3, six acts belonging to the practice of yōga. 4, six acts that may be performed by means of magical texts.

ಷಟ್ಕೋಣ ṣaṭ-kōṇa. hexangular; a hexagon (My.).

ಷಟ್ಖಣ್ಡ ṣaṭ-khaṇḍa. six divisions of the world (Cpr. 5, 34).

ಷಟ್ಚರಣ ṣaṭ-caraṇa. six-footed; *a bee* (ತುಮ್ಬಿ Hlā.).

ಷಟ್ತರ್ಕ ṣaṭ-tarka. six kinds of tarka (Cpr. 1, 31).

ಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ ṣaṭ-triṁśat. thirty-six.

ಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ತತ್ತ್ವ ṣaṭtriṁśat-tatva. thirty-six tatvas (Śsv. 2, 93; see Vivēkacintāmaṇi 3, 2).

ಷಟ್ತ್ರಿಂಶದ್ಗುಣ ṣaṭtriṁśat-guṇa. thirty-six guṇas (Cpr. 1, 3).

ಷಟ್ಪಂಚಾಶತ್ ṣaṭ-pañcāśat. fifty-six.

ಷಟ್ಪಂಚಾಶದ್ವಿಷಯ ṣaṭpañcāśat-viṣaya. the fifty-six countries (Ch. p. 22).

ಷಟ್ಪದ ṣaṭ-pada. six-footed; *a* (male) *bee;* a louse (ಮುಸ್ತಕಮ್ಮಗ, ಹೇನ್ Mr. 166).

ಷಟ್ಪದಿ ṣaṭ-padi. six-footed (feminine). 2, N. of a Kannaḍa metre (Ch.; Mr. 366; Bp. 61, 91). 3, a female bee (Bp. 4. 31; 61, 94).

ಷಟ್ಪ್ರತ್ಯಯ ṣaṭ-pratyaya. six kinds of calculations (Ch.).

ಷಟ್ಪ್ರಾಸ ṣaṭ-prāsa. six kinds of alliteration (Ch. p. 15 seq.).

ಷಟ್ಛತ ṣaṭ-śata. one hundred and six. 2, six hundred (Bp. 61, 91).

ಷಟ್ಸಮಾಸ ṣaṭ-samāsa. six kinds of compound words (Śmd. 89).

ಷಟ್ಸ್ಥಲ ṣaṭ-sthala. six (śaiva) subjects or topics (Śm. 1; C. Bp. 3, 18. 26), *e. g.* bhakti, mahēśvara, prasāda, prāṇaliṅga, śaraṇa,

and aikya (Vivēkacintāmaṇi 2, 80). — ಷಟ್ಸ್ಥಲದವ. -ಅನ. a Liṅgavanta (C.).

ಷಡ್ ṣaḍ. = ಷಟ್, etc.

ಷಡಕ್ಷರ ṣaḍ-akṣara. consisting of six syllables; the six syllables ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ (Bp. 61, 47; Śśv. 5, 63).

ಷಡಕ್ಷರಿ ṣaḍ-akṣari. N. (Śśv. 5, 62).

ಷಡಂಗ ṣaḍ-aṅga. six-membered, as the ṣaḍakṣara (Bp. 3, 68). 2, the six vēdāṅgas.

ಷಡಧ್ವ ṣaḍ-adhva. six particular ways (Bp. 7, 15).

ಷಡಭಿಜ್ಞ ṣaḍ-abhijña. knowing six sciences: *a Buddha.*

ಷಡರಿ ṣaḍ-ari. the six enemies: kāma, krōdha, lōbha, mōha, mada, and matsara (Bp. 6, 6; 39, 15).

ಷಡಾನನ ṣaḍ-ānana. six-mouthed, six-faced: *Kārtikēya.*

ಷಡಿಂದ್ರಿಯ ṣaḍ-indriya. an aggregate of six indriyas (My.).

ಷಡು ṣaḍu. Tbh. of ಷಡ್.

ಷಡುದರುಸನ ṣaḍu-darusana. Tbh. of ಷಡ್ದರ್ಶನ, q. v.

ಷಡುದರ್ಶನ ṣaḍu-darśana. Tbh. of ಷಡ್ದರ್ಶನ. (Bp. 3, 66).

ಷಡುದ್ರವ್ಯ ṣaḍu-dravya. the six elementary substances (of the Jainas): jīva, dharma, adharma, pudgala, kāla, and ākāśa (ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಷಡುದ್ರವ್ಯಗಳು Nn. 164).

ಷಡುರಸ ṣaḍu-rasa. Tbh. of ಷಡ್ರಸ. (ಲವಣಕಷಾಯಮುಖ್ಯರಸ ಮಾಱು Nn. 83).

ಷಡುರಸಾನ್ನ ṣaḍurasa-anna. boiled rice which has the six flavours (J. 6, 43).

ಷಡುರುತು ṣaḍu-rutu. Tbh. of ಷಡೃತು. (ರುತು Nn. 23).

ಷಡುವರ್ಗ ṣaḍu-varga. Tbh. of ಷಡ್ವರ್ಗ. (ಕಾಮಾದಿಷಡುವರ್ಗ Nn. 51).

ಷಡುಸಮಾರ್ಜನಿ ṣaḍu-samārjani. six ways of cleansing, cleaning, or rubbing (Bp. 6, 20).

ಷಡೂರ್ಮಿ ṣaḍ-ūrmi. the six human infirmities. (Abhā. 12, 61.)

ಷಡೂಷಣ ṣaḍ-ūṣaṇa. six spices collectively: long pepper, black pepper, dried ginger, the root of long pepper, plumbago, and cavi. (R.).

ಷಡೃತು ṣaḍ-ṛitu. = ಷಡುರುತು. the six seasons.

ಷಡ್ಗವ ṣaḍ-gava. a yoke of six oxen; *a yoke of six* (beasts, as horses, etc.).

ಷಡ್ಗುಣ ṣaḍ-guṇa. six-fold, six times. 2, an assemblage of six qualities or properties. 3, *the six acts or measures to be practised by a king in his military capacity:* sandhi, vigraha, yāna, āsana, dvaidhībhāva, saṁśraya. 4, the six excellent attributes: aiśvarya, jñāna, yaśas, śrī, vairāgya, dharma (Bp. 8, 48).

ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ṣaḍguṇa-aiśvarya. lordship or greatness consisting in the possession of the six properties or excellencies (Bp. 54, 68; Si. 411).

ಷಡ್ಗ್ರಂಥ ṣaḍ-grantha. *a variety of the prickly climbing shrub, Caesalpinia bonducella* Flem.

ಷಡ್ಗ್ರಂಥಿ ṣaḍ-granthi. a kind of aromatic root (ವಣಿತೆ, ಕರ್ಪೂರ ಸುಗಂಧ Mr. 135).

ಷಡ್ಗ್ರಂಥಿಕೆ ṣaḍ-granthike. *the plant Zeodary, Curcuma zeodarica* (= ಶಟಿ).

ಷಡ್ಗ್ರಂಥೆ ṣaḍ-granthe. *Orris root* (= ವಚೆ, q. v.).

ಷಡ್ಜ ṣaḍ-ja. six-born, produced from six (*i. e.* the tongue, teeth, palate, nose, throat; and chest): *N. of the fourth* (or, according to others, of the first) *of the seven primary notes of music* (svaras). see ಸಪ್ತಸ್ವರ.

ಷಡ್ಡಕ ṣaḍḍaka. = ಸಡ್ಡಕ, q. v. (My.). a co-brother.

ಷಡ್ದಂತ ṣaḍ-danta. six teeth (of a horse, Mr. 281).

ಷಡ್ದರ್ಶನ ṣaḍ-darśana. = ಷಡುದರುಸನ, ಷಡುದರ್ಶನ. the six recognized systems of philosophy; pūrvamīmāṁsa (by Jaimini), uttaramīmāṁsā (or vēdānta, by Bādarāyana), nyāya (by Gōtama), vaiśēṣika (by Kaṇāda), sāṅkhya (by Kapila), and yōga (by Patañjali; ತೀರ್ಥ, ದರ್ಶನ, ಷಡುದರುಸನ, ಆಱು ದರ್ಶನ Nn. 48).

ಷಡ್ದಶನ ṣaḍ-daśana. *having six teeth.*

ಷಡ್ಬಲ ṣaḍ-bala. six powers (Cpr. 9, 117 va.).

ಷಡ್ಭಾಷೆ ṣaḍ-bhāṣe. the six languages: saṁskṛita, prākṛita, paiśāca, mālava, māgadha, rākṣasa (My.).

ಷಡ್ರಸ ṣaḍ-rasa. = ಷಡುರಸ. the six flavours or tastes: madhura, kaṭu, amla, tuvara, tikta, lavaṇa (Mr. 218; J. 2, 64).

ಷಡ್ರಿಪುವರ್ಗ ṣaḍ-ripu-varga. = ಷಡ್ವರ್ಗ. (Śśv. 2. 90).

ಷಡ್ವರ್ಗ ṣaḍ-varga. = ಷಡುವರ್ಗ. a class or aggregate of six things, especially of the six faults: kāma, krōdha, lōbha, mōha, mada, and matsara (ಕಾಮಾದಿಷಡ್ವರ್ಗ Mr. 259).

ಷಡ್ವರ್ಣ ṣaḍ-varṇa. the six colours (ಶ್ವೇತಾದಿಷಡ್ವರ್ಣ, ಬಿಳಿದು ಮೊದಲಾದ ಆಱು ವರ್ಣಗಳು Nn. 71).

ಷಡ್ವಿಂಶತಿ ṣaḍ-viṁśati. twenty-six (Ch. v. 336).

ಷಡ್ವಿಂಶತಿಛಂದ ṣaḍviṁśati-chanda. the twenty-six types of metres (Mr. 348).

ಷಡ್ವಿಭಕ್ತಿ ṣaḍ-vibhakti. the six personal affixes (Śmd. 253).

ಷಡ್ವೈರಿ ṣaḍ-vairi. = ಷಡರಿ. 'six enemies. (My.).

ಷಣ್ ṣaṇ. = ಷಷ್, etc. six.

ಷಂಡ ṣaṇḍa. = ಶಂಡ, ಶಣ್ಡ, ಷಣ್ಡ, (ಸಣ್ಡ). *a multitude, a collection, a quantity, a group, a heap, a flock* (ಸಮೂಹ Nn. 128); a place where two things are joined into one (ಎರಡೊಂದಾದೆಡೆ, ಎರಡು ಒಂದಾಗಿ ಕೂಡಿದ ಠಾವು 128); two trees being joined (ವೃಕ್ಷವೆರಡು ಬಂಧಿಸಿದಲ್ಲಿ Mr. 476); a thicket, a wood. 2, *a bull at liberty.* 3, a eunuch (ನಪುಂಸಕನು 128).

ಷಂಡಕ ṣaṇḍaka. a eunuch. 2, = ಸಣ್ಣಿಗೆ. (Mr. 217).

ಷಂಡತಾಯೋಗ್ಯ ṣaṇḍatā-yōgya. (a bull) fit to be set free.

ಷಂಡತೆ ṣaṇḍate. the state of a bull at liberty; the state of being a eunuch (My.). see Nr. s. ಹೋರಿ.

ಷಂಡತ್ವ ṣaṇḍatva. the state of being a eunuch; *the state of being neuter* (Hlā.).

ಷಂಢ ṣaṇḍha. = ಷಣ್ಡ, ಸಣ್ಡ. *a eunuch.* 2, *the neuter gender.*

ಷಂಢತಿಲ ṣaṇḍha-tila. *barren sesamum.*

ಷಣ್ಮತ ṣaṇ-mata. the six sects: vaiṣṇava, śaiva, śāktēya, gāṇapatya, kāpālika, saura (My.).

ಷಣ್ಮುಖ ṣaṇ-mukha. six-mouthed, six-faced: *Kārtikēya.* 2, Agni (My.).

ಷತ್ವ ṣatva. the letter ಷ (ಷ್, Śmd. 350. 369. 370).

ಷರತ್ ṣarat. = ಶರತ್, (ಶರತು). a wager, a bet (My.; Mhr., H. ಶರ್ಯತು). 2, agreement, conditions, agreed upon (My.; Br.; H.).

ಷರಬತ್ ṣarabat. the drink called sherbet, composed of water, lemon juice, and sugar (My.; Mhr., H. ಶರಬತ).

ಷರಾ ṣarā. remark; postscript; nota-bene (My.; Br.; H.).

ಷರಾಬು ṣarābu. spirituous liquor (My.; Mhr., H. ಶರಾಬ).

ಷರಾಯಿ ṣarāyi. trousers (My.; Br.; H.).

ಷವರ್ಣ ṣa-varṇa. the letter ಷ (Ch.).

ಷಷ್ ṣaṣ. = ಷಟ್, ಷಡ್, ಷಡು, ಷಣ್, ಷೋ. *six.*

ಷಷ್ಟ ṣaṣṭa. sixtieth (after another numeral). 2, Tbh. of ಷಷ್ಠ. (My.).

ಷಷ್ಟಿ ṣaṣṭi. 1. sixty. (Mr. 64; Bp. 24, 14).

ಷಷ್ಟಿ ṣaṣṭi. 2. Tbh. of ಷಷ್ಠಿ. (My.). 2, N. of a low caste of Karṇāṭaka Brāhmaṇas (My.).

ಷಷ್ಟಿಕ ṣaṣṭika. *a kind of rice ripening in about sixty days.*

ಷಷ್ಟಿಕೆ ṣaṣṭike. = ಷಷ್ಟಿಕ. (Si. 301).

ಷಷ್ಟಿಕ್ಯ ṣaṣṭikya. *a field of ṣaṣṭika.*

ಷಷ್ಟಿಪೂರ್ತಿ ṣaṣṭi-pūrti. the end of the cycle of sixty years when a feast is held (My.).

ಷಷ್ಠ ṣaṣṭha. sixth, the sixth (My.).

ಷಷ್ಠಿ ṣaṣṭhi. (feminine). = ಚಟ್ಟಿ 1, ಷಷ್ಟಿ 2. the sixth day of a lunar fortnight (My.). 2, the sixth or genitive case (Śmd. 63. 112. 115. 142. 149. 161. 163. 166. 399; Kāvy. I, 2, 36-40. 52-55; V, 947). 3, a N. of Durgā as Kātyāyanī. — ಷಷ್ಠೀಹಬ್ಬ. = ಸುಬ್ಬರಾಯಷಷ್ಠಿ. (My.).

ಷಷ್ಠೀಗ್ರಹಣ ṣaṣṭhī-grahaṇa. = ಚಟ್ಟಿಗರಣ. (Śmd. 376).

ಷಹರ್ ṣahar. ಷಹರು. ṣaharu. = ಶಹರ, etc. a city. (My.).

ಷಹರ್ಜಾಗ ṣahar-jāga. a place where a city is (My.; Si. 106).

ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ṣāḍguṇya. (fr. ಷಡ್ಗುಣ). the aggregate of six qualities. 2, the six measures or acts of royal policy (Cpr. 2, 49 va.).

ಷಾಣ್ಮಾತುರ ṣāṇmātura. (fr. ಷಷ್-ಮಾತೃ). having six mothers: *Kārtikēya.*

ಷಾಪ್ ṣāp. a "shop" (My.; ಅಪಣ, etc. Si. 106). [E.].

ಷಾಲು ṣālu. = ಶಾಲು, etc. (My.). — ಷಾಲುರುಮಾಲು. a square shawl that is worn like a turban (My.).

ಷಿಕಮಿ ṣikami. a subordinate tenure in which the holder pays his revenue through the proprietor of the land, not direct (My.; H.). — ಷಿಕಮಿದಾರ. a subordinate cultivator who holds lands in farm and pays the revenue through the proprietor (My.).

ಷಿಡ್ಗ ṣiḍga. a profligate man, a libertine, a lecher; an inconstant lover, a gallant (Sk.; My. Amara; *cf.* ಸಿತಗ).

ಷುರು ṣuru. = ಸುರು 1. begun (Mhr., H. ಸುರೂ); beginning, commencement (My.; Si. 64; Br.).

ಷೋ ṣō. = ಷಷ್. six.

ಷೋಕಿ ṣōki. voluptuousness (My.; Mhr., H. ಶೌಕ).

ಷೋಕಿದಾರ ṣōki-dāra. a voluptuous man (My.).

ಷೋಕು ṣōku. = ಷೋಕಿ. (My.).

ಷೋಡತ್ ṣō-ḍat. six-teethed: *a young ox with six teeth.*

ಷೋಡಶ ṣō-ḍaśa. *sixteenth, the sixteenth.* 2, sixteen (Ch. v. 334; J. 32, 43). 3, a śrāddha ceremony performed on the twelfth or sixteenth day after a person's death (My.). — ಷೋಡಶರ್. a class of famous Śaivas (Liṅgavantas, Bp. 48, 18).

ಷೋಡಶಗಣ ṣōḍaśa-gaṇa. = ಷೋಡಶರ್. (Bp. 54, 76).

ಷೋಡಶದಾನ ṣōḍaśa-dāna. the aggregate of sixteen kinds of gifts (Abhā. 2, 100).

ಷೋಡಶೋಪಚರಣೆ ṣōḍaśa-upacaraṇe. = ಷೋಡಶೋಪಚಾರ. (Bp. 41, 24).

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ṣōḍaśa-upacāra. sixteen ways of doing homage (to idols) or showing civility (to men, viz. āsana, svāgata, pādya, argha, ācamanīya, madhuparka, ācamana, snāna, vasana, ābharaṇa, sugandhi, sumanas, dhūpa, dīpa, naivēdya, vandana). (Bp. 45, 11; My.).

ಷ್ಠೀವ ṣṭhīva. = ಷ್ಠೀವನ. see ನಿ-.

ಷ್ಠೀವನ ṣṭhīvana. the act of spitting; spittle. see ನಿ-.

ಷ್ಠೇವ ṣṭhēva. spitting. see ನಿ-.

ಷ್ಠೇವನ ṣṭhēvana. = ಷ್ಠೇವ. see ನಿ-.

ಷ್ಠ್ಯೂತ ṣṭhyūta. spit, ejected (as saliva). see ನಿ-.

ಷ್ಠ್ಯೂತಿ ṣṭhyūti. spitting. see ನಿ-.

ಸ್

S

ಸ್ s. the fifty-third letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); it takes the place of ಶ್ in tadbhavas (234. 235), becomes ಚ್ (83. 223; 283. 284), ಛ್ (83), ಜ್ (83. 204), and is elided (268. 270. 275), when occasionally it takes the form of the bindu (215); once it appears as ಗ್ (see ಸೀಳ್ 3 & ಸೀಳು 1); for its connection with ಱ್ *cf. e. g.* ಹಿಸುಕು with ಹಿಱು and see M. s. ಮುಸಲ್, for that with ಡ್ and ಱ್ see *e. g.* the T., M. and Te. s. ಬಸಿ 1-3, for that with ಜ್ and ಯ್ *e. g.* the terms s. ಉಯ್ಯಲ್, ಬಸಿಜ್ and ಸಯ್ 1, and for that with ಳ್ *cf. e. g.* ಹಸಿ with ಹಳಿ. (in Tuḷu ಸ್ occasionally is the substitute of ಹ್, so that *e. g.* ಹಾದಿ, a road, appears as ಸಾದಿ; *cf.* Sk. ಸಿನ್ಧು and ಹಿನ್ದು). *cf.* also ಬೇಸನ 1 = ವಿಧಾನ; ಮಿಡುಕು 3 = ಮಿಸುಕು 1; ಮಿನುಕು 1 = ಮಿಸುಗು 1.

ಸ sa. the letter ಸ್ pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಸ sa. 1. with, together with, along with, having accompanied by, possessing, same, similar. 2, N. of a certain metrical foot (Ch.; Mr. 363). 3, an abbreviated term of the musical note ಷಡ್ಜ (Mr. 76). 4, the number 7 (Mr. 349).

ಸ sa. 2. a Tbh. of ಸ್ವ in ಸರೂಪ 2.

ಸಂ saṁ. = ಸಮ್, q. v. together with, etc.

ಸಂಯ saṁ-ya. a yoke (ಯುಗ, ನೊಗ Mr. 286). 2, a skeleton.

ಸಂಯತ್ saṁ-yat. contest, *war, battle.*

ಸಂಯತ saṁ-yata. held together; restrained, checked, fettered, controlled; *constrained, bound;* subdued; *one who restrains himself or controls his passions.*

ಸಂಯತ್ತು saṁyattu. Tbh. of ಸಂಯತ್ (Śmd. 106 Cm.).

ಸಂಯಮ saṁ-yama. *restraint, check, control; coercion;* avoiding infliction of pain on others, humanity, forbearance, compassionateness; a religious vow.

ಸಂಯಮನ saṁ-yamana. = ಸಂಜಮನ. one who restrains, a ruler. 2, restraining, checking, etc. (= ಸಂಯಮ). (B. 5, 216; My.). 3, a cluster or square of four houses.

ಸಂಯಮನಿ saṁ-yamani. the city or residence of Yama (ಯಮನ ಪಟ್ಟಣ G.; My.).

ಸಂಯಮಿ saṁ-yami. = ಸಂಜಮಿ, ಸಯ್ಯಮಿ. who or what restrains or subdues; one who subdues or controls his passions, an ascetic (ನಿಶ್ಚಲ, ಯತಿ Nn. 46, o. r. ಸಯ್ಯಮಿ; ಯತಿ 52, o. r. ಸಯ್ಯಮಿ; ಎತಿ 80. 94, o. r. ಸಯ್ಯಮಿ; Bp. 19, 78; 38, 3).

ಸಂಯಾತ್ರೆ saṁ-yātre. travelling, voyaging by sea. see ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕ.

ಸಂಯಾಮ saṁ-yāma. = ಸಂಯಮ. *restraint, etc.*

ಸಂಯುಕ್ತ saṁ-yukta. conjoined; united; attached; mingled, blended; accompanied or attended by; endowed with (J. 5, 53; B. 4, 3. 226; My.).

ಸಂಯುಗ saṁ-yuga. conjunction, union, mixture; *conflict, war battle* (ಕಾಳಗ Nn. 43). see ಪ್ರಾಣಚರ್.

ಸಂಯುತ saṁ-yuta. conjoined, joined together, connected, joined, attached; mixed with, blended; heaped together; endowed or furnished with. see ಶುಭ-.

ಸಂಯೋಗ saṁ-yōga. *conjunction, connection, junction;* union, close connection, association; mingling, mixing (Śmd. 157; Bp. 57, 69); a conjunct or double consonant (190); conjunction of two heavenly bodies; endowment with; copulation (Mhr.; My.). ಕಪಿಗಳ ಸಂಯೋಗ (ಶಾಪೇಯ Mr. 161). ಸರ್ವಶಬ್ದಸಂಯೋಗ (538). see ನೆರೆ 1, ಪಾಳಿಸು 2, ಪೆಣೆ 1, ಮೇಳಿಸು; Kāvy. III, 2, B, 29.

ಸಂಯೋಗಿತ saṁ-yōgita. = ಸಂಯೋಜಿತ.

ಸಂಯೋಗಿಸು saṁ-yōgisu. to join, to mix (My.). 2, to copulate, to cohabit (ನೆರೆ G.).

ಸಂಯೋಜಿತ saṁ-yōjita. *conjoined, joined, united;* attached, annexed.

ಸಂರಕ್ಷಕ saṁ-rakṣaka. guarding, etc.; that guards, protects or keeps carefully (Mhr.; My.).

ಸಂರಕ್ಷಣ saṁ-rakṣaṇa. the act of protecting, guarding, keeping, preserving, taking care of, protection; saving. see ಕಾಪಿಡು, ಕೆಯ್ಗಾಯ್; B. 4, 42. — ಸಂರಕ್ಷಣ ಮಾಡು. = ಸಂರಕ್ಷಿಸು. to guard, etc. (ಓ G.).

ಸಂರಕ್ಷಣೆ saṁ-rakṣaṇe. = ಸಂರಕ್ಷಣ. (ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ G.; B. 4, 74. 119. 199; My.).

ಸಂರಕ್ಷಿತ saṁ-rakṣita. protected, preserved, kept, taken care of (My.).

ಸಂರಕ್ಷಿಸು saṁ-rakṣisu. to guard, to preserve, to take care of, to protect, to save (ಓವು, ಕಾಪಾಡು G.; B. 1, 25; 4, 77; My.).

ಸಂರಮ್ಭ saṁ-rambha. = ಸಾರಮ್ಭ. taking hold of, beginning. 2, agitation (arising from fear, joy, etc.); cheerful quickness; flurry; *energy, zeal, impetuosity* (ಸಮ್ಭ್ರಮ Hla.; ಸಾರಮ್ಭ, ಸಂವೇಗ Mr. 438); a festival, a feast (as marriage, My.); rage, wrath, fury, anger; *pride, arrogance.*

ಸಂರಾವ saṁ-rāva. clamour, uproar; *sound, noise, crying aloud.* see ಯೋಧ-.

ಸಂರೂಢ saṁ-rūḍha. grown together, grown over, cicatrized healed; grown, sprouted, budded, blossomed; burst forth, appeared; taking firm root; confident, bold. (R.).

ಸಂರೋಧ saṁ-rōdha. complete obstruction or opposition, impediment, hindrance, stop, check (ವಿಘ್ನ, ಅಡ್ಡಿ G.). 2, throwing, sending.

ಸಂಲಗ್ನ saṁ-lagna. closely attached, stuck together, united with, adhering (Cpr. 5, 129).

ಸಂಲಬ್ಧ saṁ-labdha. obtained, received (Cpr. 9, 114).

ಸಂಲಾಪ saṁ-lāpa. = ಸಲ್ಲಾಪ. talking together, *familiar or friendly conversation,* chat, discourse.

ಸಂಲಾಪಿ saṁ-lāpi. = ಸಲ್ಲಾಪಿ. conversing together in a friendly way (adj.); discoursing; one who converses or discourses.

ಸಂವತ್ saṁ-vat. *a year.*

ಸಂವತ್ಸರ saṁ-vatsara. *a year;* a year of Vikramāditya's era.

ಸಂವತ್ಸಲವಣ saṁvatsa-lavaṇa. = ಸಂವರ್ಚಲವಣ, ಸೌವರ್ಚಲವಣ. a kind of salt (ರುಚಕ Mr. 143, o. r. ಸಂವಚ್ಛಲವಣ).

ಸಂವದನ saṁ-vadana. speaking together, conversing. 2, *subduing by charms* (such as mystical gems, drugs, etc.), *overpowering by magic.*

ಸಂವದನೆ saṁ-vadane. = ಸಂವದನ No. 2.

ಸಂವನನ saṁ-vanana. *subduing by magical drugs or charms;* charming, fascination.

ಸಂವರಣ saṁ-varaṇa. the act of covering or screening, concealing, enclosing, concealment; a secret; a disguise, pretext.

ಸಂವರಣೆ saṁ-varaṇe. 1. = ಸಂವರಣ. see ಆಕಾರ-.

ಸಂವರಣೆ saṁvaraṇe. 2. = ಸವರಣೆ, ಸೌರಣೆ. Ṭbh. of ಸಮ್ಭರಣ. bringing together, collecting; perparing, preparation, making ready, procuring (of materials or ingredients of any kind; ಪಣ್ಣಿಕೆ Śm. 42; Rām. 3, 8, 36; Bh. 10, 4, 56; Te. ಸವರಣೆ); nourishing.

ಸಂವರಿಸು saṁvarisu. = ಸವಣಿಸು, ಸವರಿಸು. to bring together, to collect; to make ready; to prepare; to fit; to make preparations; to support or maintain well, to nourish. see Abh. P. 7, 27; 11, 96; Grj. 3, 119 va.; Bp. 1, 46; Mr. 4; Bh. 1, 5, 22; 1, 10, 17; 2, 10, 24; 3, 19, 44; Rām. 3, 4, 8; 3, 8, 35; 5, 8, 66.

ಸಂವರ್ಚಲವಣ saṁvarca-lavaṇa. = ಸಂವತ್ಸಲವಣ. (My.).

ಸಂವರ್ತ saṁ-varta. turning towards; going towards; going (ವರ್ತನ, ಚರಿತ್ರ Nn. 160); coming to pass, becoming: rolling up, destruction; *periodical destruction of the universe* (ಪ್ರಲಯ, ಪ್ರಲಯಕಾಲ 160; ಪರಿವರ್ತ, ಜಗದ್ವಿನಾಶ Mr. 71); *a year* (ಸಂವತ್ಸರ 160); N. of one of the seven clouds at the dissolution of the universe; N. of a ṛiṣi (J. 5, 43, etc.).

ಸಂವರ್ತಕ saṁ-vartaka. the world-destroying fire. 2, N. of Balarāma (G.). 3, the plough of Balarāma (G.).

ಸಂವರ್ತನ saṁ-vartana. = ಸಂವರ್ತ. periodical destruction of the universe (ಪರಿವರ್ತನ, ಪ್ರಳಯ Nn. 158; ಪರಿವರ್ತನ Mr. 472).

ಸಂವರ್ತಿ saṁ-varti. = ಸಂವರ್ತಿಕೆ.

ಸಂವರ್ತಿಕೆ saṁ-vartike. *the new leaf of a water-lily,* the petal or leaf near the filament.

ಸಂವರ್ಧಿತ saṁ-vardhita. brought to complete growth, brought up, reared, raised, cherished, protected, encouraged (ಪೋಷಿಸಿ ಪಡೆದ, ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾದ G.; My.).

ಸಂವಲಯಾವೇಷ್ಟನ saṁvalaya-āvēṣṭana. N. of a feat of wrestlers (Śśv. 4, 75).

ಸಂವಲಿತ saṁ-valita. met together, mixed, mingled; connected or associated with; united; encompassed, surrounded; possessed of (R.).

ಸಂವಸಥ saṁ-vasatha. an inhabited place, *a village.*

ಸಂವಾದ saṁ-vāda. speaking together, conversation, colloquy, dialogue; discussing, discussion; communication of intelligence, report, information, news; assent; agreement, conformity, sameness; sounding together, as musical instruments. see Kāvy. III, 1, A, 25; Bp. 14, 22; ವಿ-.

ಸಂವಾದಿತ saṁ-vādita. caused to speak with, made to converse; sounded, played (Cpr. 2, 14 va.); agreed with or upon.

ಸಂವಾದಿಸು saṁ-vādisu. to speak together, to speak with, to converse; to discuss; to dispute (Bp. 50, 77; 51, 12).

ಸಂವಾಹಕ saṁ-vāhaka. *a shampooer* (ಮರ್ದನಿಗ Mr. 377).

ಸಂವಾಹನ saṁ-vāhana. *rubbing the person, shampooing.* 2, bearing (a burden), carrying.

ಸಂವಿ saṁvi. = ಸವಿ 4. sweetness. ಸಂವಿ ಮಾತಾಡುವವನು (ಶಕ್ನು); ಸಂವಿ ಮಾತಿನವ (ಶಕ್ಲ Cb.).

ಸಂವಿಗ್ನ saṁ-vigna. agitated, startled, started up, alarmed.

ಸಂವಿತ saṁvita. probably a mistake for ಸಂವಿಗ್ನ. (ಪ್ರಚೋದಿತ, ಬೆಜಗು Mr. 463).

ಸಂವಿತ್ತಿ saṁ-vitti. *perception,* ascertainment, knowledge, consciousness, feeling. 2, *intellect, understanding.* 3, recognition, recollection. 4, accommodation of disputes, harmony.

ಸಂವಿತ್ತು saṁvittu. Tbh. of ಸಂವಿದ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಸಂವಿದ್ saṁ-vid. *knowledge,* intellect, understanding. 2, a mutual understanding, *agreement, contract,* covenant. 3, consent, assent, promise. 4, prescribed custom, established usage. 5, *a watch-word, a war-cry.* 6, *war, battle.* 7, *a name, appellation.* 8, a sign, signal. 9, pleasing, delighting.

ಸಂವಿದಾನ saṁ-vidāna. being found with or together with; connected, united; agreeing with, harmonious (G.).

ಸಂವಿದಿತ saṁ-vidita. known. 2, *agreed upon, assented to, promised;* agreement.

ಸಂವಿದ್ವ್ಯತಿಕ್ರಮ saṁvid-vyatikrama. breach of promise, violation of contract. (R.).

ಸಂವಿಧಾನ saṁ-vidhāna. = ಸುಯಿುದಾನ. disposition, arrangement; performance; plan, mode, rite; attending to, minding (My.).

ಸಂವೀಕ್ಷಣ saṁ-vīkṣaṇa. *search, inquiry.*

ಸಂವೀತ saṁ-vīta. covered over, coated over, overlaid; *wrapped up, covered;* clothed; adorned (ಅಪವಾರಿತ, ಸಂವೃತ, etc., ಮುಚ್ಚಲ್ Mr. 441); *surrounded,* enclosed, encompassed, shut in. see ಸುತ್ತು 1.

ಸಂವೃತ saṁ-vṛita. covered up, *covered,* enveloped, surrounded, *wrapped up* (ಸಂವೀತ, etc., ಮುಚ್ಚಲ್ Mr. 441); concealed, hidden; secluded; closed, shut up, secured; filled with, full of; furnished or attended with, accompanied by (Cpr. 2, 92; Rśv. 5, 92).

ಸಂವೃತ್ತ saṁ-vṛitta. become, arisen, happened, taken place. 2, furnished with; covered (ಸಮ್ಪಾದಿಸಿದ G.).

ಸಂವೇಗ saṁ-vēga. *agitation* (arising from joy, fear, etc.); cheerful quickness (ಹರ್ಷದಿನ್ದ ತ್ವರ ಮಾಡೋಣ G.); flurry; *excessive impetus or impetuosity, vehemence* (ಸಮ್ಭ್ರಮ Hla.; ಸಂರಮ್ಭ, ಸೌರಮ್ಭ Mr. 438); *pride, conceit;* hurry, haste, speed.

ಸಂವೇದ saṁ-vēda. *perception, consciousness,* knowledge, understanding.

ಸಂವೇದಿಸು saṁ-vēdisu. to know thoroughly, to know, to learn (Bp. 1, 22; 47, 69).

ಸಂವೇದ್ಯ saṁ-vēdya. to be known or understood (adj.); to be made known. 2, *the junction of two rivers.*

ಸಂವೇಶ saṁ-vēśa. entering. 2, *reposing, sleep, sleeping.* 3, cohabitation, copulation. 4, dreaming, a dream. 5, a seat.

ಸಂವೇಶನ saṁ-vēśana. the act of causing to enter or causing to lie down; *sexual union, coition.*

ಸಂವೇಷ್ಟನ saṁ-vēṣṭana. surrounding, enveloping, encompassing. see ಮುಗ್ಗ-.

ಸಂವ್ಯಾನ saṁ-vyāna. a covering; cloth, clothes, garment, an upper garment (Cpr. 10, 34).

ಸಂಶಪ್ತಕ saṁ-śaptaka. *a soldier sworn never to recede from a fight and stationed to prevent the flight of others;* a picked warrior.

ಸಂಶಯ saṁ-śaya. = ಸಂಸಯ, ಸಂಸೆ. uncertainty, irresolution, *doubt*, scruple, misgiving, suspicion. 2, difficulty, danger, risk, peril. 3, one of the upames [Kr. 3, 70]; (Kāvy. III, 3, B, 61. 103 seq.). — ಸಂಶಯ ಒನ್ದು. to grow uncertain or irresolute or doubtful; to waver; to become suspicious (Bp. 26, 38). — ಸಂಶಯ ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಸಂಶಯ ಒನ್ದು. (ಶಂಕಿಸು G.; My.). — ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. = ಸಂಶಯಗೊಳ್ಳು. (B. 5, 292). — ಸಂಶಯ ತೆಗೆ. = ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. (B. 4, 69). — ಸಂಶಯ ಪಡು. to doubt, to suspect (B. 4, 168; My.).

***ಸಂಶಯಾಕ್ಷೇಪ saṁśaya-ākṣēpa..** a figure of speech. Kr. 3, 105.

ಸಂಶಯಾತ್ಮ saṁśaya-ātma. having a doubtful, or irresolute, mind; a sceptic (My.).

ಸಂಶಯಾಪನ್ನ saṁśaya-āpanna. beset with doubt, irresolute; uncertain, dubious.

ಸಂಶಯಾಪನ್ನಮಾನಸ saṁśayāpanna-mānasa. *irresolute, un-settled in opinion.*

ಸಂಶಯಿತ saṁ-śayita. uncertain, dubious, doubtful (Kāvy. III, 3, B, 103).

ಸಂಶಿತ saṁ-śita. thoroughly finished or completed, finished off, accomplished; *established, decided, determined, certain;* firm, resolute (ಸುನಿಶ್ಚಿತ, ದೃಢಚಿತ್ತನ್ Mr. 252).

ಸಂಶೋಷಿತ saṁ-śōṣita. made thoroughly dry, dried up (Cpr. 4, 42 va.).

ಸಂಶ್ರಯ saṁ-śraya. having recourse to, betaking one's self to; refuge, shelter, protection (ಆಶ್ರಯ G.). 2, seeking alliance, league. 3, an aim, object.

ಸಂಶ್ರವ saṁ-śrava. hearing or listening attentively. 2, *promise, assent, agreement.*

ಸಂಶ್ರಿತ saṁ-śrita. gone or fled to for refuge, come for protection; taken under protection, sheltered, protected, supported; a dependant, a servant, a follower. 2, united, joined (ಯುತ, ಸಂಘಾತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440).

ಸಂಶ್ರುತ saṁ-śruta. well heard. 2, *promised, agreed, assented.*

ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ saṁ-śliṣṭa. clasped or pressed together, embraced; joined, united. 2, adjoining, touching, close together. 3, one of the guṇas in poetical composition (Kāvy. III, 1, A, 3. 8-12). 4, endowed; possessed of.

ಸಂಶ್ಲೇಷ saṁ-ślēṣa. *embrace, embracing.* 2, *union, connection, junction, association, contact.* 3, a kind of ślēṣa in poetry (Kāvy. III, 3, B, 164).

ಸಂಸಕ್ತ saṁ-sakta. adhered or stuck together, joined or attached or linked together; attached or tied to; fastened; closely connected; *close, near, adjoining, contiguous;* intent on; possessing, endowed with.

ಸಂಸಂಗ saṁ-saṅga. close connection (Cpr. 2, 62; 4, 40).

ಸಂಸಂಗಿ saṁ-saṅgi. one who is closely connected with or endowed with (Cpr. 1, 124).

ಸಂಸದ್ saṁ-sad. ಸಂಸತ್. sitting down together. 2, *an assembly, meeting*, congress, session; a court of justice.

ಸಂಸಯ saṁsaya. Tbh. of ಸಂಶಯ. uncertainty, etc. (Śmd. 335).

ಸಂಸರ saṁsara. Tbh. of ಸಂಸಾರ. (Jñs. 22, 53).

ಸಂಸರಣ saṁ-saraṇa. going, proceeding; moving or going round in a circuit, revolving, revolution, passing through a succession of states, *birth and re-birth of living beings;* the world. 2, going well or unobstructedly: *the unresisted march of troops.* 3, the commencement of war or battle. 4, *a highway.* 5, a resting place for passengers near the gates of a city.

ಸಂಸರಿಸು saṁsarisu. to go towards (and rest on, Rśv. 5, 73).

ಸಂಸರ್ಗ saṁ-sarga. mixture or union together, commixture, conjunction, *close or intimate union;* close contact, touch, proximity; association, society; intercourse, sexual attachment or connection, coition; acquaintance, familiarity; intimate relation, co-existence. see Sp. s. ಮೇರು; ಶಬ್ದಾನ್ತರ-.

ಸಂಸರ್ಗದೋಷ saṁsarga-dōṣa. the fault or evil consequences of society (with bad people); (My.).

ಸಂಸರ್ಗಾಭವ saṁsarga-abhava. in the nyāya philosophy: a particular form of the category of non-existence, said to be of three kinds, prior, incidental, and final, or absence of birth, destruction of present being, and necessary cessation of existence. (R.).

ಸಂಸಾರ saṁ-sāra. course, passage. 2, passing through a succession of states, *course or circuit of mundane existence,* transmigration, metempsychosis; the world, human life, secular life; mundane affairs, the affairs of life (B. 5, 122. 291; My.); worldly illusion; a house-hold (My.; Te.); a family (My.; Te.); a wife (My.; Te.). ಸುಣ್ಣ ವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯ, ಬಣ್ಣ ವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ, ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದನ ಸಂಸಾರ ಮಳಲೊಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯಿದನ್ತೆ (Sp.). ನಿಲವಿಲ್ಲದ ಹಲದಿನ್ದ ಹೊಲದ ಉಕ್ಕೆ; ನಿಲ ನೋಡಿ, ಸಂಸಾರ. — ಸಂಸಾರ ಗುಟ್ಟು, ರೋಗ ರಟ್ಟು. — ಸಂಸಾರವೆಮ್ಬುದು ಸಾಗರದ ಹೋಟ್, ಈಸ ಬಲ್ಲವಗೆ ಎದೆ ಯುದ್ದ. — ಸಂಸಾರ ಸಾಗರ, ಅವಸರಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. — ಸಂಸಾರ ಬೇಳೀತು ಎನ್ದು, ಮಾಂಸಾರ ಮಾಡಬಹುದೇ? (Prvs.). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರ ನಡುಗಡಲೊಳು ಮೋಹನೆಮ್ಬ ಬಲುಬಲೆಯೊಳು ನೀಂ ತೊಡರ್ದು ಬೀಳದೆ, ಜೀವನ, ನಡೆ, ಧರ್ಮದ ಬಟ್ಟೆಯಯೀತು (Jm.). — ಸಂಸಾರ ನಡಿಸು. to carry on the affairs of life; to keep house (B. 5, 116; My.). — ಸಂಸಾರ ಮಾಡು. to manage the affairs of life; to keep house (B. 3, 59; My.). — ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸು. = ಸಂಸಾರ ನಡಿಸು. (B. 5, 124; My.).

ಸಂಸಾರಚಕ್ರ saṁsāra-cakra. the whirl and maze of mundane affairs or secular life (Mhr.; My.).

ಸಂಸಾರತಾಪತ್ರಯ saṁsāra-tāpatraya. the three kinds of affliction arising from mundane affairs; family trouble (My.).

ಸಂಸಾರಪಾಶ saṁsāra-pāśa. the fetters of the world or worldly illusion (J. 13, 28).

ಸಂಸಾರಭಾರ saṁsāra-bhāra. the weight of the affairs of life (My.).

ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗ saṁsāra-mārga. the road of the world, the course or stage of mundane affairs, the world. 2, the vulva. (R.).

ಸಂಸಾರವಿಮೋಚನ saṁsāra-vimōcana. liberating or emancipating from worldly existence; emancipation from the world (My.).

ಸಂಸಾರಿ **saṁ-sāri.** passing through (successive existences), transmigratory; worldly, mundane, secular; engaged in worldly or secular occupations; that has the cares of a family (Mhr.); that has a family (My.). 2, *a living or sentient being, an embodied soul* (ಮುದ್ಗಲ, ಆತ್ಮನು Nn. 96). see Bp. 36, 17; 51, 28; ಅ-, ನಿ-; Prv. s. ತಥ್ಯ.

ಸಂಸಾರಿಕ **saṁsārika.** worldly, mundane (Cpr. 2, 39 va.; 4, 52); a man who has a family (J. 15, 13; My.).

ಸಂಸಿದ್ಧ **saṁ-siddha.** fully done or accomplished, made perfect, perfected; *prepared, made.* 2, one who has attained final emancipation. see Bp. 51, 40; Śm. 1.

ಸಂಸಿದ್ಧಿ **saṁ-siddhi.** *complete accomplishment, completion,* perfection, complete attainment; beatitude, final emancipation. 2, *nature, natural disposition,* natural state or quality. 3, a passionate or intoxicated woman. see Bp. 52, 50; 57, 89; 61, 80.

ಸಂಸ್ರಿತ **saṁ-sṛita.** gone towards, approached, attained, obtained.

ಸಂಸ್ರಿತಿ **saṁ-sṛiti.** = ಸಂಸಾರ. (Cpr. 4, 51 va.; Bp. 11, 1; 21, 29; 44, 65).

ಸಂಸೃತೇಂಧನದಾವ **saṁsṛita-indhana-dāva.** fire with much fuel (Bp. 36, 7).

ಸಂಸೃಷ್ಟ **saṁ-sṛiṣṭa.** commingled, conjoined, united, common to all (My.); composed; associated or connected together (as partners, etc.); reunited (as kinsmen, see ಸಂಸೃಷ್ಟಿ No. 2); involved in; cleanly dressed. 2, created (ಕೂಡಿದನ್ನ, ಹುಟ್ಟಿದನ್ನ G.).

ಸಂಸೃಷ್ಟಿ **saṁ-sṛiṣṭi.** union, combination; association, intercourse, co-partnership; living together in one family; collection, collecting, assembling; the aggregation or combining of a number of metaphors in one passage. 2, a reunited kinsman (applied to persons of the same family who, after having made a partition, again live together, annulling the partition previously made). 3, a co-partner. see ಸಾಂಸೃಷ್ಟಿಕ.

ಸಂಸೆ **saṁse.** Tbh. of ಸಂಶಯ. doubt, etc. (C.).

ಸಂಸೇವಿ **saṁ-sēvi.** one who serves or worships (Bp. 7, 3).

ಸಂಸೇವ್ಯ **saṁ-sēvya.** to be served or honoured, honourable, eminent (Cpr. 6, 56 va.).

ಸಂಸ್ಕರಣ **saṁ-s-karaṇa.** = ಸಂಸ್ಕಾರ. (Kāvy. I, 5, 50).

ಸಂಸ್ಕರಿಸು **saṁskarisu.** to put together, to construct; to form well or thoroughly, to make perfect, to refine; to form accurately; to make ready, to prepare, to arrange; to consecrate, to sanctify; to invest (with the sacrificial thread); to purify, to cleanse; to decorate. see Si. 238-241.

ಸಂಸ್ಕಾರ **saṁ-s-kāra.** forming well or thoroughly, making perfect, *perfecting;* completing, finishing, refining, refinement, accomplishment. 2, forming in the mind, conception, idea, notion; the power of memory, faculty of recollection, *the realising of past perceptions;* self-productive quality; any faculty, capacity, instinct. 3, preparation, making ready, preparation of food, etc., cooking, dressing. 4, decoration, embellishment, ornament, elegance. 5, making sacred, hallowing, consecration, dedication; consecration of a king, etc. 6, making pure, *purification,* purity. 7, *a sanctifying or purificatory rite or essential ceremony* (enjoined on all the first three classes or castes; the following are considered as saṁskāras: garbhādhāna, puṁsavana, sīmantōnnayana, jātakarma, nāmakaraṇa, niṣkramaṇa, annaprāśana, cūḍakarma, upanayana, and vivāha; others name more). 8, any rite or ceremony. 9, funeral obsequies. see ಅಂಗ-, ಪ್ರೇತ-; Bp. 55, 19; B. 4, 215.

ಸಂಸ್ಕಾರಹೀನ **saṁskāra-hīna.** destitute of saṁskāras; *a man who has not received the saṁskāras,* a Vrātya or outcast (see ವ್ರಾತ್ಯ).

ಸಂಸ್ಕಾರಿ **saṁ-s-kāri.** one who has received a saṁskāra or is dedicated to (Bp. 49, 32).

ಸಂಸ್ಕೃತ **saṁ-s-kṛita.** = ಸಕ್ಕದ. carefully or accurately formed, elaborated, highly wrought, artificial, refined, polished, *finished, educated.* 2, made ready, *prepared,* cooked, dressed, compounded. 3, consecrated, sanctified, hallowed, initiated. 4, *cleansed, purified.* 5, decorated, ornamented. 6, *excellent, best.* 7, highly wrought speech, the Saṁskṛita language (Ch.; Śmd. 44. 62. 64. 105). ಸಂಸ್ಕೃತ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮೇಣಸಿನ ಕಾರ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.). see ಅತಿ-, ಸಮ-; ಪ್ರಶಸ್ತ.

ಸಂಸ್ಕೃತಲಿಂಗ **saṁskṛita-liṅga.** a Saṁskṛita theme or term (Śmd. 403).

ಸಂಸ್ಕೃತಿ **saṁ-s-kṛiti.** = ಸಂಸ್ಕಾರ. 2, = ಸಂಕೃತಿ, N. of a type of metres (Mr. 362). 3, culture.

ಸಂಸ್ಕ್ರಿಯೆ **saṁ-s-kriye.** = ಸಂಸ್ಕಾರ. any purificatory rite. 2, funeral ceremonies or obsequies. (R.).

ಸಂಸ್ತರ **saṁ-stara.** *a bed, a couch;* a bed made of leaves, etc. 2, *a sacrifice.* 3, a stone (ದೃಷತ್, ಕಲ್ಲು Nn. 144). 4, a wood, a jungle (ಅಟವಿ, ಅಡವಿ 144).

ಸಂಸ್ತವ **saṁ-stava.** praise. 2, association together, *acquaintance, intimacy, familiarity.*

ಸಂಸ್ತವನ **saṁ-stavana.** praise, celebration. see ಪೊಗಳ್: Bp. 5, 29.

ಸಂಸ್ತಾವ **saṁ-stāva.** reciting vedic hymns or verses in chorus; *the place occupied at a sacrifice by the Brāhmaṇas reciting hymns;* praise.

ಸಂಸ್ತುತ **saṁ-stuta.** praised well or properly; lauded, eulogized (ಕೊಂಡಾಡಿದ G.; My.). 2, intimate, acquainted, known.

ಸಂಸ್ತುತಿ **saṁ-stuti.** praise in chorus; praise, celebration (Bp. 58, 58).

ಸಂಸ್ತುತ್ಯ **saṁ-stutya.** greatly to be praised, greatly praised (Mr. 1). 2, praise (Bp. 54, 83).

ಸಂಸ್ತ್ಯಾಯ **saṁ-styāya.** *an assemblage, a collection, a heap, a multitude;* expansion, diffusion. 2, *vicinity, proximity.* 3, *a habitation, a house.*

ಸಂಸ್ಥ **saṁ-stha.** standing or staying or being together or with, associated; staying, abiding, stationary, fixed; ended, perished, dead; a resident; a neighbour; a spy. see ನಕ್ರ-. — ಸಂಸ್ಥಂ ಮಾಡು. to establish (Cpr. 2, 49 va.).

ಸಂಸ್ಥಗಿತ **saṁ-sthagita.** covered with (Cpr. 5, 62).

ಸಂಸ್ಥಾನ **saṁ-sthāna.** standing together, being together. 2, a collection, aggregation, heap. 3, the aggregation of primitive atoms, primary formation. 4, conformation, configuration; form, figure, shape; construction; *disposition, distribution.* 5, *an open place, either in a town or its vicinity;* a common place of abode, vicinity, neighbourhood. 6, *a place where four roads meet* (ಚೌವಟ Mr. 192). 7, any place, a station, an abode (ಸನ್ನಿವೇಶ, ನಿಲವು Hla.; ನಿಲವು Mr. 461; ಲೇಸಾದ ಸ್ಥಾನ Śmd. 356 Gm.). 8, a royal city (My.; Mhr.); a capital (My.); a state, a govern-

ment (My.). 9, standing still, dying, death. ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಮನಸ್ತಾಪ ಹೋಗದು (Prv.). see ಅಕ್ಷರ-; Kāvy. III, 2, B, 56; Bh. 1, 7, 41.

ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿ saṁsthāna-adhipati. a ruler, a king (My.).

ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ saṁ-sthānika. that enjoys a saṁsthāna or town made over to him for his maintenance (Mhr.); a ruler, a chief (B. 3, 100; 4, 5; My.).

ಸಂಸ್ಥಾಪಟ್ಟನ saṁsthā-paṭṭana. = ಸನ್ತೆಪಟ್ಟಣ. (Śmd. 380). a town of assemblage: a town where a fair is kept.

ಸಂಸ್ಥಾಪನ saṁ-sthāpana. placing together, collecting. 2, fixing firmly, placing, fixing; confirming, establishing, establishment; a statute, regulation. see ನಡು 2.

ಸಂಸ್ಥಿತ saṁ-sthita. standing or being together, contiguous, near. 2, brought together, collected, heaped, covered. 3, agreeing, like, resembling. 4, standing firm, settled, fixed, established. 5, staying, abiding, residing, being in or at. 6, placed in or on (Cpr. 4, 88 va). 7, stationary. 8, stopped, concluded, ended; *dead, deceased.* 9, a form of sacrifice, a sacrifice (ಯಜ್ಞ Mr. 260; *cf.* ಸಂಸ್ಥೆ).

ಸಂಸ್ಥಿತಿ saṁ-sthiti. staying or abiding or being together. 2, collection, accumulation, heap (Bp. 5, 46). 3, standing or staying with, residing or living with or near; contiguity, nearness, connection. 4, standing firm; duration, continuance. 5, abiding, abode; situation, station, state, condition. 6, standing still, stoppage; death, dying.

ಸಂಸ್ಥೆ saṁ-sthe. ಸಂಸ್ಥಾ. = ಸನ್ತೆ 1, ಸೌಸ್ಥೆ q. v. an assembly, assemblage; a thicket. 2, staying; residence, abode (ಇಪ್ಪ ಪದ, ಇಹಸ್ಥಾ ಸ್ಥಾನ Nn. 137). 3, a town. 4, a sleeping-place, a bed. 5, state or condition of being, situation, time of life, etc. 6, occupation, business, profession. 7, the aggregate of actions (ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ, ಮಾಡಿದನ್ಥಾ ಕಾರ್ಯಗಳು 137). 8, *continuance in the right way, correct conduct.* 9, an ordinance, a rule, an order (ನಿಯಮ Mr. 480). 10, swearing. 11, stop, stay; end, completion; destruction; *death, dying* (ಮರಣ, ಸಾವು Nn. 137). 12, manifestation, appearance. 13, resemblance, likeness; form. 14, a form or kind of sōma sacrifice.

ಸಂಸ್ಪರ್ಶ saṁ-sparśa. close or mutual contact, touch, touching, conjunction, laying hold of (see ರಾಹು-). 2, perception, sense.

ಸಂಸ್ಪರ್ಶನ saṁ-sparśana. touch, touching (Bp. 12, 36).

ಸಂಸ್ಪರ್ಶಸಮ್ಬನ್ಧ saṁsparśa-sambandha. connection by means of touch (Śmd. 161).

ಸಂಸ್ಪರ್ಶೆ saṁ-sparśe. (= ಜನಿ). *a kind of fragrant plant or perfume.*

ಸಂಸ್ಫೇಟ saṁ-sphēṭa. = ಸಂಸ್ಫೋಟ.

ಸಂಸ್ಫೋಟ saṁ-sphōṭa. *conflict, war.*

ಸಂಸ್ಫೋಟನ saṁ-sphōṭana. = ಸಂಸ್ಫೋಟ. (Mr. 289).

ಸಂಸ್ಮರಣ saṁ-smaraṇa. *remembering, recollecting* (Bp. 15, 1). also ಸಂಸ್ಮರಣೆ (Bp. 39, 29).

ಸಂಸ್ಮಾರಕತ್ವ saṁ-smārakatva. reminding, putting in mind (Cpr. 9, 117).

ಸಂಸ್ಮಿತ saṁ-smita. smiled, smiling, etc. (= ಸ್ಮಿತ, Bp. 36, 38).

ಸಂಹ saṁ-ha. = ಸಂಹತ.

ಸಂಹತ saṁ-hata. struck together, closely joined, closed, shut; *well knit* or compacted together, firmly united, compact, close, firm, solid; closely allied; combined, *joined, connected;* keeping together; collected, assembled, accumulated; close union (ಕೂಟ Śmd. 219 Mdb. Cm.); struck, hurt, wounded, killed; fighting (ಕಾದುವುದು Śmd. 219 Cm.).

ಸಂಹತಜಾನು saṁhata-jānu. = ಸಂಹತಜಾನುಕ.

ಸಂಹತಜಾನುಕ saṁhata-jānuka. *knock-kneed.*

ಸಂಹತಲ saṁha-tala. *the two hands joined with the open palms brought together.*

ಸಂಹತಿ saṁ-hati. the state of being brought into close contact, firm or close combination; firm union; compactness; *a mass, an assemblage, a collection, a heap, a host, a multitude.*

ಸಂಹನನ saṁ-hanana. striking together. 2, killing, destroying; a destroyer; destruction (Bp. 54, 57). 3, compactness; strength. 4, *the body.*

ಸಂಹರ saṁ-hara. drawing together, bringing together; union (ಪೊರ್ದುಗೆ, ಹೊದ್ದುಗೆ Nn. 105, o. r. ಹೊದ್ದಿಗೆ). 2, destroying, destruction (ನಿಮರ್ದನ, ಮರ್ದಿಸುವುದು 105; Bp. 54, 23).

ಸಂಹರಿಸು saṁ-harisu. = ಸಪ್ಪರಿಸು. to bring together, to accumulate (Bp. 43, 24). 2, to crush together, to destroy, to annihilate (Bp. 4, 15; 6, 4; 16, 4; 27, 76; 33 sum.; 47, 2; 57, 25; Bh. 1, 8, 15; Śm. 79). ಸಿಂಹವಾದದ್ದು ಸಂಹರಿಸಲಾಜಿದೋ? (Prv.).

ಸಂಹರ್ಷ saṁ-harṣa. = ಸಂಘರ್ಷ 1. bristling or erection of the hair of the body (either from rapture or terror), thrill of delight, *joy, pleasure.* 2, *emulation, rivalry, contention.*

ಸಂಹಾರ saṁ-hāra. drawing together, contraction, abridgement, abbreviation, compression. 2, close, end, conclusion. 3, collection, assemblage, accumulation. 4, crushing together: destruction, annihilation (Bp. 50, 80), loss. 5, *the periodical destruction of the universe at the end of a kalpa* (ಸಮುಸುಟ್ಟು, etc., ಮಹಾಪ್ರಲಯ Mr. 71). 6, withdrawing, withholding, restraining; seizing, laying hold of. ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವವ ಕರ್ಮ್ಮಾಜಿನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). see ಇರ್ಕು 2, ಮಿದಿ.

ಸಂಹಾರಕಾಲ saṁhāra-kāla. time of destruction (Bp. 31, 19).

ಸಂಹಾರಿ saṁ-hāri. one who destroys (Bp. 19, 2).

ಸಂಹಾರಿಸು saṁhārisu. = ಸಂಹರಿಸು No. 2 (Bp. 21, 36; 54, 42).

ಸಂಹಿತ saṁ-hita. put, joined or fastened together, joined, connected, united, conformable to; endowed with, possessed of, accompanied by, abounding in (ಯುತ, ಅನ್ವಿತ, ಸಮನ್ವಿತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440).

ಸಂಹಿತೆ saṁ-hite. conjunction, combination, union; euphonic junction (ಸನ್ಧಿ Śmd. 59. 70. 73. 74 Cm.; 76; Kāvy. I, 1a, 28. 29). 2, a collection, compilation, compendium. 3, any methodical or arranged collection of texts or verses; the hymnical text of the vēdas.

ಸಂಹೂತಿ saṁ-hūti. shouting or calling out together, *general shout or clamour, exclamation, tumultuous exultation.*

ಸಂಹೃತ saṁ-hṛita. drawn together; contracted, abridged; closed; destroyed; collected, assembled; withheld; restrained; seized (G.).

ಸಂಹೃತಿ saṁ-hṛiti. = ಸಂಹಾರ. (A.).

ಸಕಂಚುಕ sa-kañcuka. *furnished with armour or mail.*

ಸಕತಿ sakati. Tbh. of ಶಕ್ತಿ. power, etc. (Rām. 3, 7, 34).

ಸಕರಣೇನ್ದ್ರಿಯ sa-karaṇēndriya. the aggregate of the organs of sense (Bp. 35, 6).

ಸಕರ್ಮ sa-karma. performing any act or rite. 2, following similar business. 3, together with the actions (Bp. 61, 59).

ಸಕರ್ಮಕ sa-karmaka. having or performing any act. 2, having an object: transitive; the transitive or active verb (Śmd. 299).

ಸಕಲ sa-kala. 1. (fr. ಕಲಾ). together with parts or portions; *all, whole, entire;* every thing; the whole. see Bp. 51, 27. 2, a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಸಗಟು sagaṭu. = ಸಗಾಟು. the whole in a lump; an average (My.; ಒಟ್ಟು G.; Te. ಸಗಟು, ಸಗುಟು; T., M. ಚಗಡು; Mhr. ಸಕಟ, in gross, in a lump; indiscriminately).

ಸಗಣ sagaṇa. 1. = ಜಗಲ, ಸಗಣಿ, ಸಗಣೆ, ಸೆಗಣ, ಸೆಗಣಿ. cow-dung, buffalo-dung (ಗೋಮಯ, ಕರೀಷ Hlā., Mr. 182; ಅಡೆ Śm. 91; Bp. 32, 27; 60, 4; M., T. ಚಾಣ, ಚಾಣಗ, ಚಾಣಿ; Mhr. ಶೇಣ; Sk. ಛಗಣ, dried cow-dung; *cf.* ಶಕೃತ್). [ಸಗಣಕ್ಕೆ ಸಾಸಿರ ಹುಳು ಹುಟ್ಟವೆ, ದೇವಾ? Bv. 156]. ಕಱುವಿನ ಸಗಣಂ (ಎರಣ Śm. 33). ಆಕಳ ಸಗಣ (ಗೋವಿಷ್, ಗೋಮಯ); ಆ ಗೋಮಯಮದ್ ಒಣಗಿದಡೆ ಕರೀಷ ಎನಿಸುಗು (Nr.). [— ಸಗಣನೀರ್. water mixed with cowdung used for purifying purposes. ಕತ್ತುರಿಯ ಸಗಣನೀರ್ ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ರಂಗವಲಿ Pb. 3, 2]. — ಸಗಣ ಪಿಣ್ಡ. a (dry) cake of cow-dung. ಸಗಣಪಿಣ್ಡದ ಪುಂಜ (ಬಾನ್ Śm. 100).

ಸಗಣ sa-gaṇa. 2. the metrical foot called ಸ (My.).

ಸಗಣಿ sagaṇi. = ಸಗಣ 1, etc. (My.; ಶಕೃತ್, ಮಲ G.). ಸಗಣಿ ತಿನ್ನುವವ ತುಪ್ಪದ ರುಚಿ ಬಲ್ಲನೇ? — ಸಗಣಿ ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಮ್ಲಾಸೆ ಹಿಡಿಯುವವನೊಬ್ಬ. — ದನಾ ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ಸಗಣಿ ಅಣೆಯೇ? (Prvs.). ಸಗಣಿ ತೊಪ್ಪೆ ಮುನ್ತಾದದು (ಗೂನ, ಹನ್ನ Si. 380; see 315. 402; ಒಣಸಗಣಿ).

ಸಗಣೆ sagaṇe. = ಸಗಣಿ, etc. (ಎರಣ G. 433). ಆಕಳ ಸಗಣೆ (ಗೋಮಯ G.).

ಸಗರ sagara. N. of a king of Ayōdhyā (see Mr 263 s. ಅಜುಪರ್, and ಸಾಗರ).

ಸಗರಿ sagari. — ಸಗರಿಕಣ್ಟಿ. a prickly shrub with rose-coloured heads of flowers, Mimosa hamata Willd. (Z.). — ಸಗರಿಮುಳ್ಳು. = ಸಗರಿಕಣ್ಟಿ. (Z.).

ಸಗರ್ಭ sa-garbha. pregnant. 2, having the same womb: *a brother by the same father and mother,* a brother of whole blood.

ಸಗರ್ಭ್ಯ sa-garbhya. *a brother by the same father and mother.*

ಸಗರ್ವ sa-garva. proud; pride (ಅತಿಗರ್ವ, ಹಂ Nn. 161).

ಸಗಳಿ sagaḷi. = ಸೆಗಳಿ. heat; hot vapour.

ಸಗಾಟ sagāṭa. great friendship (S. Mhr.).

ಸಗಾಟಿಕೆ sagāṭike. = ಸಗಾಟ. (S. Mhr.)

***ಸಗಾಟಿಸು sagāṭisu.** = ಸಗಾಡಿಸು. ಆಸೆನೋಱಿ ಬಗೆದೋಱಿಮೊಡಂ ನೆರೆದಿರ್ದೊಡಂ ಸಗಾಟಿಸದೊಡಂ Pb. 4, 92.

ಸಗಾಟು sagāṭu. = ಸಗಟು. ಒಗಟು ಮಾತಿಗೆ ಸಗಾಟ ತನ್ನ. (Prv.).

ಸಗಾಡಿಸು sa-gāḍisu. = ಸಗಾಢಿಸು, q v.

ಸಗಾಢ sa-gāḍha. = ಸಗಾಢಿಕೆ. excess, abundance; greatness; vehemence, force (Bh. 8, 26, 44, Rām. 3, 8, 36; 6, 24, 18; 6, 50, 43; J. 4, 14).

ಸಗಾಢಿಕೆ sa-gāḍhike. the state of being close, intense, strong, vehement, or excessive: excessiveness, abundance, excess; eminence, greatness (Grj. 6, 56 va.; Bh. 7, 17, 31). — ಸಗಾಢಿಕೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to grow intense, excessive, etc. (Bh. 10, 4, 54).

ಸಗಾಢಿಸು sa-gāḍhisu. = ಸಗಾಡಿಸು. to become close or tight, to come to close quarters (Bḥ. 6, 2, 5), etc.

ಸಗುಣ sa-guṇa. having properties or qualities; possessing good qualities or attributes, virtuous; worldly (My.). see ಸಾಗುಣ್ಯ.

ಸಗೆ sage. Tbh. or ಶಿಖಿ. heat (Te.; R.).

ಸಗೋತ್ರ sa-gōtra. being of the same family or kin, related; a kinsman of the same family; one sprung from a common ancestor; one connected by funeral oblations of food and water; *a distant kinsman;* family, race, lineage (Bp. 3, 63).

ಸಗ್ಗ sagga. 1. Tbh. of ಸ್ವರ್ಗ 1. heaven. (Śmd. 368; Sk. 10b; ನಾಕಲೋಕ. Ct. I, 4; II, 95; ಅಮರಲೋಕ Kk. 10a; Cpr. 4, 78. 79). see Prv. s. ಸಾಯು. — ಸಗ್ಗದ ಮರ. (ಸುರತರು Śm. 10). — ಸಗ್ಗದಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. Indra (J. 3, 38). — ಸಗ್ಗದುಱು. -ತುಱು. (ಸುರಧೇನು Śm. 10). — ಸಗ್ಗವೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. (ಸ್ವರ್ನದಿ Śm. 10). — ಸಗ್ಗವೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. (ಸುರನದಿ Ct. II, 45).

ಸಗ್ಗ sagga. 2. Tbh. of ಸರ್ಗ. letting go, etc. [ಸಾಗೆನಿಸಲ್ಕೆ ಸಾಲ್ವ ಸಗ್ಗದ ಪೊಸದೇಸಿಯೋಳಿಗಳನೊರ್ವರೊಱಲ್ದು ನೆಱಲ್ದು ಪಾಡಿದಳ್ Pb. 7, 90; Ap. 2, 31]. see ಬಿಲಸಗ್ಗ.

ಸಗ್ಗಳೆ saggaḷe. = ಚಕ್ಕಳೆ. a skin-flask: a vessel for holding drinking water [ಕೆರಹ ಕಳೆದು ಕೈಯ ತೊಳೆದು ಸಗ್ಗಳೆಯ ನೀರು ಕುಡಿದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಭಕ್ತಿಯನ್ತಾಯಿತಯ್ಯಾ ಸಮಯಾಚಾರಿಯ ಭಕ್ತಿ Cv. 500]; (ಕುಡಿನೀರ್ ಇಹುದು ಪಾತ್ರೆ Mr. 265; Bh. 1, 4, 18; J. 28, 55; Te. ಸಗ್ಗಡ, a cup, glass = ಚೆಮ್ಬು).

ಸಗ್ಗಿಗ saggiga. a deity (ಸುರ Śm. 9; ನಿರ್ಜರ Kk. 10a). — ಸಗ್ಗಿಗದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. (ಸ್ವರ್ನದಿ Śm. 10). — ಸಗ್ಗಿಗರಡಬಳ. -ಅಡಬಳ. fire (ಅನಲ Śm. 11; ಶಿಖಿ Kk. 21). — ಸಗ್ಗಿಗರ ಪಿರಿಯ. Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ಸಗ್ಗಿಗರಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. = ಸಗ್ಗಿಗರಾಣ್ಮ, q. v. — ಸಗ್ಗಿಗರಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. Indra (ಸುರಪ Kk. 11a, o. r. ಸಗ್ಗಿಗರಾಣ್ಪ). — ಸಗ್ಗಿಗರೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. Indra (ಸುರಪತಿ Śm. 9). — ಸಗ್ಗಿಗರೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. = ಸಗ್ಗಿಗರೆಱೆಯ. (G.). — ಸಗ್ಗಿಗವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the sky. (ಅಮ್ಬರ Śm. 14; ಆಕಾಶ Kk. 12). — ಸಗ್ಗಿಗವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the mountain Mēru (ಮೇರು Śs.).

ಸಗ್ಧಿ sa-gdhi. *eating together.*

ಸಘಾಟ saghāṭa. = ಸಗಾಢ. force; brunt (of a battle, Śāstrasāra in W. v. 1302).

ಸಘಾಟಿಕೆ saghāṭike. forwardness, boldness, confidence, impudence (Bp. 21, 18; 27, 40; 43, 44; J. 17, 9). 2, = ಸಗಾಢಿಕೆ, excess; greatness (J. 34, 10).

ಸಂ saṅ. = ಸಮ್-. together.

ಸಂಕ saṅka. 1. Tbh. of ಶಂಖ. a conch-shell (Śmd. 338). 2, N. (My.). ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದರೆ ಸಂಕನ ಮನೆ ಸುಡದೇ? (Prv.). (Cpr. 10, 14). — ಸಂಕದೋಲೆ. -ಓಲೆ. an ōle of white colour (Cpr. 8, 52; V. 7. 9).

ಸಂಕ saṅka. 2. a bridge (My: *cf.* ಸಂಕ್ರಮ, ಸಂಕ್ರಾಮ; Mhr ಸಾಂಕೂ, a bridge or a float of rude and hasty construction). ಸಂಕ ಮುಱಿದಲ್ಲೇ ಸ್ನಾನ, ಗ್ರಹಚಾರ ಹಿಡಿದಲ್ಲೇ ದಾನ (Prv.).

ಸಂಕಟ saṅ-kaṭa. = ಸಂಗಟ. contracted, *narrow, strait;* impassable, impervious; crowded. 2, a narrow passage, strait, defile, pass. 3, a strait, difficulty, trouble, hardship; affliction, distress, agony. [ಪಿರಿದೊನ್ದು ಸಂಕಟಮನೀ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕ್ಕನೊಳ್ ಮಾಡಿದರ್ Pb. 1, 79]. ಆವುದು ಸಂಕಟಂ ನಿನಗೆ? ನಿಲ್ಲಜ! ನಿಲ್ಲಜಾ! ಸಯ್ತಿರು! (Śmd. 139). ಅವನನ್ನು ಸಂಕಟದೊಳಗಿನ್ದ ದಾಟಿಸಿದನು (B. 5, 62). ಸಂಕಟ ಬನ್ದರೆ ವೆಂಕಟರಮಣ. — ಬಡವನ ಸಂಕಟ ಮನೆಯೆಲ್ಲ, ಅರಸನ ಸಂಕಟ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ. — ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣಾ ಅನ್ದರೂ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಜೆನ್ನ ಬಿಡ (Prvs.). — ಸಂಕಟಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grow full of trouble,

annoyance, etc. (Bp. 44, 13). — ಸಂಕಟ ಪಡು. to suffer trouble, distress, etc. (B. 4, 77; C.).

ಸಂಕಟಕ saṅ-kaṭaka. the loop or knot of strings (ಹಮ್ಮಿಗೆಯ ಕುಣಿಕೆಗಳು Mr. 292).

ಸಂಕಥನ saṅ-kathana. the act of narrating fully, narration relation. see ಬಹು-.

ಸಂಕಥೆ saṅ-kathe. *conversation, discourse, talking together* (ಸಂಗೀತ, ಕೂಡುಮಾತು Mr. 461).

ಸಂಕಪಾಲ saṅkapāla. Tbh. of ಶಂಖಪಾಲ. N. of a serpent. see Prv. s. ಅಂಕದೊಂಕು s. ಅಂಕ.

ಸಂಕರ saṅ-kara. 1. mixing together, intermixture, blending, union; confusing, confusion; irregular or unlawful mixture. 2, a mixed caste or race, proceeding from the promiscuous intercourse of the four tribes, etc. 3, *sweepings, dust, off-scourings.* 4, a double sack for manure and grain to be carried on the back of a bullock (My.).

ಸಂಕರ saṅkara. 2. Tbh. of ಶಂಕರ. Śiva.

ಸಂಕರಜಾತಿ saṅkara-jāti. = ಸಂಕರ 1, No. 2. ಅಪ್ಪುಷ್ಕರಣಾದಿ ಜಾತಿಗಳು ಸಂಕರಜಾತಿಗಳೆಪ್ಪುಲ್ ಪಡುವರು (Si. 336).

ಸಂಕರಪಸಾಯಿತ saṅkara-pasāyita. Tbh. of ಶಂಕರಪ್ರಸಾದಿತ. (Śmd. 380).

ಸಂಕರೀಕರಣ saṅkarī-karaṇa. the act of mixing together; confusing, confusion; causing mixture or loss of caste. (R.).

ಸಂಕರ್ಷಣ saṅ-karṣaṇa. drawing together, contracting; shortening; attracting, drawing; dragging away with, dragging along; making rows, ploughing. 2, *Baladēva.* see ಶೃಂಗ-.

ಸಂಕಲ saṅ-kala. a pile, a collection, an accumulation, a quantity. see Ct. I, 80 s. ಸಂಕುಲ.

ಸಂಕಲನ saṅ-kalana. the act of heaping together; contact, junction, collision, intermixture (Bp. 51, 39). 2, addition (in arithmetic; My.).

ಸಂಕಲಿಕೆ saṅ-kalike. union; a pair of wedding garments (My.). — ಸಂಕಲಿಕೆದೋತ್ರ. two dōtras (My.).

ಸಂಕಲಿತ saṅ-kalita. *heaped together, piled up, joined;* blended, mixed with (Bp. 22, 25); added. 2, addition (in arithmetic).

ಸಂಕಲೆ saṅkale. Tbh. of ಶೃಂಖಲ. (Śmd. 353; Mr. 154; ಪಟ್ಟಣ Śmd. I; see ಪಾದ-, ರಕ್ಕ-; Bp. 22, 29). [ಕಾಲ್ಪಿಡಿದಟ್ಟಿ ತೋರಕಪ್ಪಿನ ಗಳನಿಕ್ಕಿದಳ್ ತರಳಲೋಚನೆ ಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ ಪೋಲ್ Pb. 4, 97]; Cpr. 10, 74. ಕರಿಯ ಸಂಕಲೆ (ನಿಗಳ Ct. I, 64). — ಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to chain. ತೊಡೆ ಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿದ ಪೋಲ್ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿಗಳಿನ್ದೆ ಸುರಿದುವು ಇರ್ಕೆಲಕೆ ಕರುಳ್ (Śmd. 132). — ಸಂಕಲೆವನೆ. -ಮನೆ. a jail, a prison (Bh. 3, 8, 10). — ಸಂಕಲೆವನ್ಡ. Tbh. of ಶೃಂಖಲಾಬನ್ಧ. (Śmd. 380). — ಸಂಕಲೆವೀಡು. -ಬೀಡು. = ಸಂಕಲೆವನೆ. (Cpr. 1, 99).

ಸಂಕಲ್ಪ saṅ-kalpa. will, volition, strength of will, purpose, mental resolve or determination, resolution, vow. 2, *will, wish, desire.* 3, idea formed in the mind, thought, imagination, fancy, contrivance; consideration, reflection (ನೆನವದು Mr. 456). 4, mind, soul, heart. 5, a solemn vow to perform a ritual observance, declaration of purpose. see Nn. s. ಮನೋವಿಕಲ್ಪ; Bp. 22, 29.

ಸಂಕಲ್ಪಜ saṅkalpa-ja. Kāma. (R.).

ಸಂಕಲ್ಪಜನ್ಮ saṅkalpa-janma. mind or heart-born: *Kāma.*

ಸಂಕಲ್ಪಿತ saṅ-kalpita. wished for, aimed at, resolved on; conceived, imagined, thought, contrived (Bp. 8, 3).

ಸಂಕಲ್ಪಿಸು saṅ-kalpisu. to will, to purpose, to resolve (My.); to wish for, to desire, to strive after (Bp. 2, 19).

ಸಂಕಸುಕ saṅ-kasuka. going or moving about unsteadily, *unsteady, inconstant, fickle;* uncertain, doubtful; weak, feeble; bad, wicked.

ಸಂಕಾಶ saṅ-kāśa. light, radiance (ಅರ್ಕ, ಪ್ರಭೆ Nn. 13). 2, appearance. 3, vicinity. 4, *like, similar.*

ಸಂಕಿ saṅki. N. — ಸಂಕಿದೇವ. N. (Bp. 9, 39).

ಸಂಕೀರ್ಣ saṅ-kīrṇa. poured together, mixed together, intermingled; *confused; miscellaneous;* made full, filled, full; crowded, closely packed (ಕಿಂಕಲ Ct. I, 80); contracted, narrow (ಶಂಕು, ಇಟ್ಟಣೆ Nn. 47); indistinct; scattered, strewed, spread, diffused; sprinkled. 2, of mixed caste, of impure origin; *impure.* 3, *a man of mixed or impure origin,* an outcast. 4, N. of a metre (Ch.). see ಇಡಿ 1, ಕಿಡಿ. [5, mixed figures of speech. Kr. 3, 3. 15].

ಸಂಕೀರ್ಣಕ saṅ-kīrṇaka. = ಸಂಕೀರ್ಣ No. 4. (Ch.).

ಸಂಕೀರ್ಣರಾಶಿ saṅkīrṇa-rāśi. a heap of miscellaneous things. see ನಿಗುಮ್ಮಿಸು.

ಸಂಕೀರ್ತನ saṅ-kīrtana. the act of reciting or proclaiming at full; greatly praising or celebrating, lauding, honouring, glorification (Bp. 42, 37; My.). — ಸಂಕೀರ್ತನಂಗೆಯ್. -ಒ-. to celebrate or praise greatly (Śśv. 1, 79 va.).

ಸಂಕೀರ್ತನೆ saṅ-kīrtane. = ಸಂಕೀರ್ತನ. (Bp. 61, 78; My.).

ಸಂಕು saṅku. 1. Tbh. of ಶಂಕು. a pin, a peg, etc. (Śmd. 335). ಸಂಕುವೆನ್ದು ಕೊರಡುಂ ಗಿರ್ವಣ್ಣಿಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (335).

ಸಂಕು saṅku. 2. Tbh. of ಶಂಖ. (ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಶಂಖ Nn. 65; My.; Tc.). ಸಂಕಿನಲ್ಲಿ (Nn. 65).

***ಸಂಕು saṅku. 3.** a weapon shaped like a peg. ನಡುವ ಸರಲ್ಗೆ ಮೆಯ್ಯೊಳಡಂಗುವ ಸಂಕುಗೆ ದಿಂಕುಗೊಳ್ಳ ಕಕ್ಕಡೆಗೆ Pb. 10, 94.

ಸಂಕುಚಿತ saṅ-kucita. contracted, narrowed, shrivelled up, shrunk, wrinkled (ಸಣ್ಣಾದ G.; My.); closed, shut, unblown.

ಸಂಕುಲ saṅ-kula. crowded together, thronged; mixed together; *confused, perplexed;* much (ಬಹಳ Ct. I, 80, o. r. ಸಂಕಲ); *filled with, full of.* 2, a crowd, a throng, a multitude (ಗ್ರಾಮ, ಸಮೂಹ Nn. 37; ಸ್ತೋಮ Mr. 422).

ಸಂಕುಲತೆ saṅ-kulate. confusion, perplexity (Śśv. 4, 107).

ಸಂಕೃತ saṅ-kṛita. = ಸಂಸ್ಕೃತ (Cpr. 9, 131).

ಸಂಕೃತಿ saṅ-kṛiti. = ಸಂಸ್ಕೃತಿ No. 2. N. of a type of metres (Ch.).

ಸಂಕೆ saṅke. 1. Tbh. of ಶಂಕೆ. (Śmd. 335). *cf.* ನಿಸ್ಸಂಕೆ. [ಪಡಿದೆಱೆವನ್ನ ದಿನ್ದ ಮೆರ್ದೆಯುಂ ತೆಱೆದತ್ತು ಪೊದಟ್ಟ ಸಂಕೆಯುಂ Pb. 5, 15; Ap. 12, 122]. ಸಂಕೆ ತಿಳಿಯದವಗೆ ಅಂಕೆ ಮಾಡಬೇಡ (Prv.).

ಸಂಕೆ saṅke. 2. (Tbh. of ಸ್ಪೃಕ್ಕೆ). the plant Trigonella corniculata Lin. — ಸಂಕೆಬೇರು. (ಮರುನ್ಮಾಲೆ, ಪಿಶುನೆ, ಸ್ಪೃಕ್ಕೆ, ದೇವಿ, ಲತೆ, ಲಘು, ಸಮುದ್ರಾನ್ತೆ, ವಧು, ಕೋಟಿವರ್ಷೆ, ಲಂಕೋಪಿಕೆ, ಸ್ಪೃಕ್ಕೆ ಎಮ್ಬ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ Si. 155).

ಸಂಕೇತ saṅ-kēta. any indicatory sign or gesture, intimation, hint, allusion, *a sign, a signal, a token,* a mark, symbol (ಸಮಯ Mr. 530); gesticulation; *agreement, convention;* engagement, *appointment, assignation* (with a lover).

ಸಂಕೇತಕ saṅ-kētaka. *an agreement, a convention,* an appointment. 2, a rendezvous.

ಸಂಕೇತನ saṅ-kētana. = ಸಂಕೇತಕ No. 1. see ವ್ಯವಹಾರವಿಾಲ್ಯ-. 2, assignation (see ಸಂಕೇತನಭವನ).

ಸಂಕೇತನಭವನ saṅkētana-bhavana. a house of assignation, appointed house (J. 26, 9).

ಸಂಕೇತಭೂಮಿ saṅkēta-bhūmi. = ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ. (ಕೊಮ್ಪು, Kk. 39).

ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ saṅkēta-sthala. a place of assignation, appointed place (ಪಸವು, ಕೊಮ್ಪು Śm. 57; ಪಸವು, ಕೊಳ, ಕೊಮ್ಪು Kk. 94).

ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರ saṅkēta-akṣara. a secret writing (My.).

ಸಂಕೇತಿ saṅ-kēti. a certain caste of smārta Brāhmaṇas in Mysore, speaking a very corrupt Tamiḻ (My.).

ಸಂಕೇತೋದ್ಯೋಗ saṅkēta-udyōga. secret exertion, etc. see ಹೊಂಚು 1.

ಸಂಕೋಚ saṅ-kōca. shrinking, contracting, shrivelling up, contraction, shrinking; crouching, cowering; compression, abridgment; diminution; narrowness; shutting up, closing (of flowers). 2, terror, fear (Sk.); reserve, closeness; abashedness, repression (Mhr.; ಭಯ, ಬಿಡೆ Cb.). 3, *saffron*. 4, a sort of skate fish. see ಕುಗ್ಗಿಸು, ಸುಕ್ಕು 1.

ಸಂಕೋಚಕರಣ saṅkōca-karaṇa. the act of causing to shrink, contract, etc. see ಮುಗುಳ್ಚು.

ಸಂಕೋಚಗಾಱ saṅkōca-gāṟa. a man who is abashed or hesitate, (in speaking, eating, etc., My.).

ಸಂಕೋಚನ saṅ-kōcana. the act of contracting or shrinking, contraction, causing to shrink or close; contracting, shrinking, closing, etc. see ಉಡುಗು, ಕುಸುಂಗು, ಮುದುಡು, ಸುರುಙ್ಚು, ಸುರುಳ್, ಸುರುಳ್ಚು.

ಸಂಕೋಚಿ saṅ-kōci. shrinking; contracting; closing. see ಗಾತ್ರ-.

ಸಂಕೋಚಿಸು saṅkōcisu. to shrink, etc.; to close, to shut (as a flower, Cpr. 2, 39 va.).

ಸಂಕೋಲೆ saṅkōle. = ಸಂಕಲೆ. Tbh. of ಶೃಂಖಲ. an iron chain, etc. [ಶನಿ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾದಡೆ, ಕುಣ್ಣನಾಗಿ ಸಂಕೋಲೆ ಬೀಳ್ವನೆ? Cv. 493]; (ಶೃಂಖಲ G.; My.).

ಸಂಕ್ರನ್ದನ saṅ-krandana. crying, roaring. 2, *Indra*.

ಸಂಕ್ರಮ saṅ-krama. = ಸಂಕ್ರಾಮ. going or coming together, meeting together, etc.; being transferred; etc.

ಸಂಕ್ರಮಣ saṅ-kramaṇa. the act of going along with, concurrence. 2, the act of going or passing through, transition, proceeding, progress; passage. 3, the sun's passage from one sign of the zodiac to another. 4, the day on which the sun passes from one sign of the zodiac to another (My.). 5, the day on which the sun's progress to the north of the equator or summer solstice begins. see ಮಕರ-. 6, the air of both the two nostrils (ಎಡ ಬಲಂ ಬೆರಸಿ Mr. 53).

ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ saṅ-krānti. = ಸಂಕ್ರಮಣ. passage of the sun or planetary bodies from one sign into another, etc. (ಸೂರ್ಯಮಾರ್ಗ G.), especially the ಮಕರಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ (My.). 2, = ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿಹಬ್ಬ (G.). ಎನ್ನನ್ನವರು ಅನ್ನೇ ಹೋದರು, ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ ಬನ್ದು ಹುಳಿದೋಸೆ ಬೇಡಿತು (Prv.). see B. 5, 309. — ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿಹಬ್ಬ. the ಪೊಂಗಲುಹಬ್ಬ, held on ಮಕರಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ (My.).

ಸಂಕ್ರಾಮ saṅ-krāma. = ಸಂಕ್ರಮ. *difficult progress or passage, making one's way over difficult ground* (as over rocks or torrents or inaccessible passes). 2, a causeway, a bridge.

ಸಂಕ್ಲೇಶ saṅ-klēśa. affliction, pain, torment, anguish. see ಜಿಗಿಲ್ 2, ಪಗಿಲ್ 2.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ saṅ-kṣipta. thrown together, heaped up; dashed together, destroyed; compressed, abridged, abbreviated, diminished (ಸಂಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದ G.; My.); concise, compact, small; thrown, despatched.

ಸಂಕ್ಷುಬ್ಧ saṅ-kṣubdha. = ಸಂಕ್ಷುಭಿತ. (ಅಲ್ಲಾಡಿದ G.).

ಸಂಕ್ಷುಭಿತ saṅ-kṣubhita. tossed together, tossed about, violently shaken or agitated (My.).

ಸಂಕ್ಷೇಪ saṅ-kṣēpa. throwing together; compression, *abridgment, abbreviation, rendering concise; conciseness, briefness;* a brief or concise exposition, epitome, paraphrase; throwing, sending. ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ, concisely, in short, briefly (My.).

ಸಂಕ್ಷೇಪಣ saṅ-kṣēpaṇa. = ಸಂಕ್ಷೇಪ. *abridgment, brevity, abbreviation.*

ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸು saṅ-kṣēpisu. to abridge, to shorten, to abbreviate (My.); to reduce to a more simple expression, as a compound quantity or equation (My.).

ಸಂಕ್ಷೋಭ saṅ-kṣōbha. shaking about, trembling, agitation; disturbance; overturning, upsetting; pride (G.).

ಸಂಕ್ಷೋಭಿತ saṅ-kṣōbhita. shaken or tossed about; the state of being violently shaken about or agitated (Ch. G. MS. in its v. 38).

ಸಂಖಿನ್ನ saṅ-khinna. greatly depressed or distressed, suffering great pain or uneasiness. see ಮಿಡುಗು.

ಸಂಖೆ saṅkhe. Tbh. of ಸಂಖ್ಯೆ. (ಲೆಕ್ಕ, ಅಂಕೆ Mr. 349; see Mr. s. ವರ್ತನೆ and ಸ್ವರ 2; Bp. 5, 60; 9, 22; 61, 92).

ಸಂಖ್ಯ saṅ-khya. *conflict, battle, war.*

ಸಂಖ್ಯಕ saṅ-khyaka. *numbering, amounting to, composed of a certain number* (at the end of compounds).

ಸಂಖ್ಯಾತ saṅ-khyāta. reckoned up, enumerated, calculated; *numbered, counted.* 2, number; a particular high number (ಶಂಖ, ಗಣನಾಭೇದ Nn. 66; Bp. 58, 50).

ಸಂಖ್ಯಾನ saṅ-khyāna. the act of reckoning up, numbering, numeration, calculation (see ಸಂಖ್ಯಾಸ). 2, a numeral (Śmd. 169); a noun of a numerical character (as ಇರ್ಕೋಟಿ, ಎರಡ್ಮಾತು, etc., Śs.).

ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣ saṅkhyā-pūraṇa. completion, *i. e.* gradation, in number (Śmd. 242).

ಸಂಖ್ಯಾರುಚಿ saṅkhyā-ruci. reason, intellect (ಮತಿ, ಪ್ರಜ್ಞೆ, etc., ಬುದ್ಧಿ Mr. 223).

ಸಂಖ್ಯಾವತ್ saṅkhyā-vat. having number, numbered. 2, possessing reason or intellect, *intelligent.*

ಸಂಖ್ಯಾವಸ್ತು saṅkhyā-vastu. a thing to which a number is prefixed (Śmd. 170).

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ saṅkhyā-vācaka. expressive of number. 2, a numeral (My.).

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ saṅkhyā-vāci. a numeral (Śmd. 22. 110. 122. 170 C.). ಏಟಿನ್ನು, ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ (Śmd. I).

ಸಂಖ್ಯಾಸ saṅkhyā-āsa. a kind of computation in prosody (Ch.; Mr. 369, o. r. ಸಂಖ್ಯಾನ).

ಸಂಖ್ಯೆ saṅ-khye. ಸಂಖ್ಯಾ. = ಸಂಖೆ. reckoning up, numbering, numeration, calculation. 2, an account, sum. 3, *number; a numeral* (ಲೆಕ್ಕ Śmd. 123. 243 Cm.; ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ 82. 98. 110 Cm.; see ಒನ್ದು 2, ಪತ್ತು 3; Śmd. 22. 120-122. 134. 179-200. 256; Kāvy. I, 1a, 22-27; I, 1b, 42-47. 62-65). 4, *deliberation, reasoning, reflection; reason, intellect, understanding.* ಸಂಖ್ಯೆಯರ್, persons that number (Bh. 2, 13, 11).

ಸಂಖ್ಯೇಯ saṅ-khyēya. *numerable, calculable.* 2, that is to be counted (Śmd. 169).

ಸಂಗ saṅga. 1. Tbh. of ಸಂಘ. group, society, etc. (Śmd. 338).

ಸಂಗ saṅ-ga. 2. going together; coming together; joining, uniting, union, contact, touch (ಕೂಟ, ಯೋಗ Nn. 113); *association, intercourse, friendship, love;* sexual intercourse; the confluence of rivers. 2, N. (My.; B. 2, 31). ಸಟ್ಟೀ ಸಂಗಾ ಮಾಡು, ಗಿಟ್ಟೀ ಸಂಗಾ ಮಾಡ ಬೇಡ. — ಹಾರವಯ್ಯನ ಸಂಗ ಹಲವಂಗ. — ಹೀನನ ಸಂಗ ಮಾನಿಗೆ ಆಗದು, ಮಾನಿಯ ಸಂಗ ಹೀನಗೆ ಆಗದು (Prvs.). — ಸಂಗ ಮಾಡು. to connect oneself with, to associate with; to have sexual intercourse (ಕೇ G.). — ಸಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 9, 32). 2, N. (37, 20; see ಮಿಣ್ಣ-, ಮುಗ್ಧ-, ಶಿವರಾತ್ರಿ-, ಹೆಮ್ಮ-). — ಸಂಗವ್ವ. -ಅವ್ವ. N. see ವೀರ.

ಸಂಗಟ saṅgaṭa. Tbh. of ಸಂಕಟ. contracted, etc. (My.; Te. ಸಂಗಡ).

ಸಂಗಡ saṅgaḍa. Tbh. of ಸಂಘಾತ. (Śmd. 363; *cf.* ಸಂಘಟ). closely joined or united, joined; together with, with (C.); by, in presence. 2, junction, union, combination, company (Śmd. 118; ಸರಿ, ಎಣೆ, ಜೋಡು, ಜೋಳಿ, ಹೋಟೆ, etc., ಸಮಾನ Ss.). [ಅವನೆ ಸಂಗಡಂಗೊಣ್ಡರ್ದ ಸತ್ತಿ ಸಂಗಡಂಗಳುಂ Ap. 8, 15 va.]. ಸಂಗಡದಿಂ ಬನ್ದಂ (Śmd. 157). ಸಿಡಿದುದು ದನ್ತಿದನ್ತಮುದು ಸಂಗಡಮಾಗಿರೆ ಕುಮ್ಭಮೌಕ್ತಿಕಂ (Rśv. 5, 46). ರುದ್ರಪ್ರಮಥಮುನಿಗಣಪುಂಗವರ ಸಂಗಡದೊಳ್ (Bp. 27, 56). ಅದಱ ಸಂಗಡಂ (J. 2, 29). ಅವರ ಸಂಗಡ ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಮಾತಾಡುವನು (B. 5, 183). ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಒಬ್ಬ ಆಳು ಬರುವನು (1, 3). ಬೀದೀಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಸುರಿದು, ಹಾದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಭರಭರನೆ ಹೋಗಿ, ಭೈರವ ದೇವರ ಸಂಗಡ ಭೈರವಾಸ ಕೇಳಿದ. — ಮಡದಿ ಇಲ್ಲದವನ ಸಂಗಡ, ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಎನ್ದ, ಕೇಳಿದ (Prvs.). see Prv. s. ಸವತಿ. — ಸಂಗಡ ಕರಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು. to take (somebody) with (oneself, B. 3, 70; 5, 302). [— ಸಂಗಡಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to accompany. Ap. 8, 15 va.]. — ಸಂಗಡ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to take (something) with (oneself, B. 5, 298). — ಸಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು. to take (somebody) with (oneself, B. 5, 47). — ಸಂಗಡಲೂ. -ಲೂ. together also: also together with (G.). — ಸಂಗಡಲೇ. -ಲೇ. even together with (B. 4, 77).

ಸಂಗಡದಾಳ saṅgaḍadāḷa. Tbh. of ಸಂಘಾತತಾಳ. combined musical time. (Śmd. 381).

ಸಂಗಡವೆಕ್ಕಣ saṅgaḍavekkaṇa. Tbh. of ಸಂಘಾತಪ್ರೇಕ್ಷಣ. combined sight. (Śmd. 380, o. r. ಸಂಗಡವೆಗ್ಗಣ).

ಸಂಗಡವೆಗ್ಗಣ saṅgaḍaveggaṇa. = ಸಂಗಡವೆಕ್ಕಣ, q. v.

ಸಂಗಡಿ saṅgaḍi. a companion (ಸಂಗಡ ಇರುವವನು G.; *cf.* ಸಂಘಟ್ಟ). 2, a means, that by the help of which an end is attained (B. 4, 38).

ಸಂಗಡಿಗ saṅgaḍiga. a companion, an associate, a friend (ಮಿತ್ರ, ಪ್ರೇಮಿ, ಸಖ Mr. 311; Cpr. 2, 35; Bp. 26, 12; 29, 8; 47, 36; My.). ಒನ್ದೆ ಪ್ರಾಯದ ಸಂಗಡಿಗನು (ವಯಸ್ಯ, ಸವಯಸ್, ಸ್ನಿಗ್ಧ); ಎಡೆಯಲಾದ ಸಂಗಡಿಗನು (ಮಿತ್ರ, ಸುಹೃತ್ Nr.).

ಸಂಗಡಿಗತನ saṅgaḍigatana. intimacy, friendship (ಸಖ್ಯ Nr.).

ಸಂಗಡಿಗಿತ್ತಿ saṅgaḍiga-itti. a female companion or friend (My.).

ಸಂಗಡಿಸು saṅgaḍisu. (= ಸಂಗಳಿಸು). union to take place (ಒನ್ದಾಗು Śmd. 118 Cm.); to be one (Śm. 55); to be closely joined or united; to assemble (v. i.), to be numerous, to swarm, to crowd; to be joined with (see Bp. 5, 44; 12, 13; 32, 52; 50, 16; 57, 44; 60, 34; Rśv. 5, 46; J. 22, 4). 2, to join (v. t., J. 24, 65). 3, to act immediately or directly, to lose no time (ಅಡಸು Śmd. 29 Cm.).

ಸಂಗತ saṅ-gata. come together, convened, met. 2, joined, conjoined, united, associated, connected with (Kāvy. III, 3, B, 140; IV, 1, 7); united in wedlock; sexually united. 3, assembled, collected, accumulated, mixed. 4, fitted together, *apposite, proper, seasonable, appropriate,* applicable, adapted to, fitted for (Śmd. 166. 219; Kāvy. III, 3, B, 75). 5, union, meeting; association, intercourse, connection; *friendship,* acquaintance.

ಸಂಗತಿ saṅ-gati. = ಸಂಗ್ತಿ. *coming together, meeting;* interview; union, junction, conjunction, mixture. 2, *association, intercourse, society, company.* 3, *sexual intercourse.* 4, adaptation, fitness, appropriateness, applicability. 5, going to, visiting, frequenting. 6, meeting or coming to pass accidentally, chance, accident. 7, occurrence, affair; matter, subject (C.; B. 3, 1. 13), ಸಂಗತಿ ಸೀಯೋ? ಬಾಟೀ ಹಣ್ಣು ಸೀಯೋ? — ಸಂಗತೀ ಗುಣ ನೋತು ನೋಡು, ಹೆಣ್ಣ ತೀ ಗುಣ ಹೇತು ನೋಡು (Prvs.). ಸಂಗತಿಯ ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು (ಭಾಷಾಂಗ Mr. 82). — ಸಂಗತಿಗೆ ಬೀಳು. to fall into society. ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಗರು ಕೆಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗೆ ಬಿದ್ದು (B. 4, 1). — ಸಂಗತಿಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳು. to take into one's company: to take with oneself. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದನ ಕುಱಿಗಳ ಹಿಣ್ಡನ್ನು ಸಂಗತಿಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು, ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ (B. 4, 214). — ಸಂಗತಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to become proper or applicable (ಸಮ್ಪನ್ನವಾಗು Śmd. 130 Cm.). — ಸಂಗತಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸಂಗತಿವಡೆ. (Kāvy. V, 950). — ಸಂಗತಿ ಹಿಡಿ. to begin to keep company with, to have intercourse with, to ally or connect oneself with. ಹಿರೇ ಮಗನು ಕೆಟ್ಟ ಗೆಳೆಯರ ಸಂಗತೀ ಹಿಡಿದು (B. 1, 1). ಸಭ್ಯ ಆಳಳು ......ತುಡುಗ ಆವಿನ ಸಂಗತಿ ಹಿಡಿಯಿತು (3, 22).

ಸಂಗತಿದೋಷ saṅgati-dōṣa. a blemish, vice or ill-habit contracted through keeping company with (My.). ಸಂಗತಿ ದೋಷ ಕೊರಳಿಗೆ ದೊಣ್ಣೆ (Prv.).

ಸಂಗತ್ಯ saṅ-gatya. having met, having come together, having become united (Sk.). 2, a word or speech in proper course or order (ಕ್ರಮವಿಡಿದ ನುಡಿ Mr. 461).

ಸಂಗಮ saṅ-gama. = ಸಂಗವ. *coming together, meeting;* union, junction, contact, touch; *association, intercourse, society, company;* sexual intercourse; *the junction or confluence of two rivers* (ಕೂಡಲ್ Ct. I, 67); *the mouth of a river; planetary conjunction;* fitness, adaptation. — ಸಂಗಮದೇವ. a form or liṅga of Śiva as worshipped at ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ (Bp. 4, 70; 5, 7; 22, 53; 32, 11; 35, 50; 61, 51. 55). — ಸಂಗಮನಾಥ. = ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 32, 9). — ಸಂಗಮೇಶ. -ಈಶ. = ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 4, 74; 58, 41; 61 sum.; see ಕೂಡಲ-, ಗುರು-). — ಸಂಗಮೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. = ಸಂಗಮೇಶ. (Bp. 3, 44; 28, 6; 36, 61; 52, 49; 61, 63; see ಕಪ್ಪಡಿ-, ಗುರು-). 2, = ಸಂಗಮೇಶ್ವರಪುರ. (5 sum.). — ಸಂಗಮೇಶ್ವರದೇವ. = ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 30, 29). — ಸಂಗಮೇಶ್ವರಪುರ. the town at ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ (Bp. 61, 10). — ಸಂಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ. — ಸಂಗಮದೇವ. (Bp. 61, 49).

ಸಂಗರ saṅ-gara. 1. agreeing together; *agreement, assent; promise.* 2, a day and night (ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳ್, ಹಗಲಿರುಳುಗಳ್ Nn. 19).

ಸಂಗರ saṅ-gara. 2. swallowing up, devouring. 2, flesh, meat (ಮಾಂಸ Nn. 19). 3, *war, battle* (ಕಾಳೆಗ Nn. 9; ಧುರ, ಕಾಳೆಗ 19).

4, *misfortune, calamity, trouble,* pain (ದುಃಖ, ವ್ಯಥೆ 19). 5, a stupid man (ಮೂರ್ಖ, ಮೂಢ 19). 6, the fruit of the śamī tree (ಶಮಿಫಲಿನ, ಬನ್ನಿಕಾಯಿ 19).

ಸಂಗರಕ್ರಿಯೆ saṅgara-kriye. causing to fight. see ಕಾದಿಸು.

ಸಂಗವ saṅgava. Tbh. of ಸಂಗಮ. (Śmd. 347).

ಸಂಗಳಿಸು saṅ-gaḷisu. (= ಸಂಗಡಿಸು). to be joined, combined, mingled or mixed (Rśv. 5, 19 va.; 5, 55 va.; 6, 11 va.; 8, 5 va.; 8, 85; Śsv. 1, 50). [ಕೀರ್ತಿ ಪುರಾಕೃತ ಪುಣ್ಯದಿನ್ದೆ ಸಂಗಳಿಸುವುದೆನ್ದೊಡೆ Pb. 6, 19; Ap. 7, 27]; (Cpr. 7, 140). 2, to be brought about, to be produced (Cpr. 3, 40; 4, 66); to come to pass, to occur, to be used (ಬರ್ Śmd. 256 Cm.; ಉಣ್ಬು 264; ಸನ್ಬುನ್ನವಾಗು 264 Cm.). 3, to produce (Cpr. 1, 59; 3, 48).

ಸಂಗಾತ saṅgāta. Tbh. of ಸಂಘಾತ. union, association, company; with, together with (C.).

ಸಂಗಾತಿ saṅgāti. Tbh. of ಸಂಘಾತಿ. a companion, a friend (My.). see ಸರಿ-. — ಸಂಗಾತಿಮಚ್ಚೆ. marks on the body said to indicate the number of a person's friends (in children's language, My.).

ಸಂಗಿ saṅgi. going with or to, uniting with, flowing together. 2, full of attachment or devotion, attached, devoted, addicted to, fond of; desirous; lustful. — ಸಂಗಿದೇವ. N. (Bp. 59, 1).

ಸಂಗೀತ saṅ-gīta. sung together, song in chorus or harmony. 2, *singing accompanied by music and dancing,* symphony (ನೃತ್ಯಮ್ ಆ ವಾದ್ಯಮ್ ಆ ಗೀತಮ್ ಇವು ಕೂಡಿದರೆ ಸಂಗೀತಮ್ ಎನ್ದೆನಿಕ್ಕುಂ Mr. 79); singing accompanied with music, a concert; a song sung by many voices, chorus. 3, the art of singing with music and dancing. 4, = ಸಂಗೀತಿ No. 2, conversation, discourse (ಸಂಕಥೆ, ಕೂಡುಮಾತು Mr. 461). ಬಧಿರ ಕೇಳುವನೆ, ಸಂಗೀತವ ಪಾಡಿದರೆ? (Dp. 87). ಸಂಗೀತ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಅಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲ (Prv.). — ಸಂಗೀತದ ಹಕ್ಕಿ. N. of a bird (ಕುಕ್ಕುಭ Si. 177. 178).

ಸಂಗೀತಕ saṅ-gītaka. singing together; a concert; symphony; public entertainment consisting of songs combined with music and dancing. see Cpr. 4, 84. ಸಂಗೀತಕನ ಸ್ವರಭೇದ (ತಾರ Nn. 1[illegible]) o. rs. ಸಂಗೀತದ ಸ್ವರಭೇದ, ರಾಗಭೇದ).

ಸಂಗೀತಗಾಱ saṅgīta-gāṟa. a singer; a teacher of singing. (? R.).

ಸಂಗೀತವಿದ್ಯೆ saṅgīta-vidye. = ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ. (My.).

ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ saṅgīta-śāstra. the science of singing combined with music and dancing (My.).

ಸಂಗೀತಸ್ವರ saṅgīta-svara. the seven notes of the musical scale (My.).

ಸಂಗೀತಿ saṅ-gīti. singing together, a concert, etc. (= ಸಂಗೀತ). 2, *conversation, discourse.*

ಸಂಗೀರ್ಣ saṅ-gīrṇa. praised. 2, *agreed, assented to, promised.*

ಸಂಗೂಢ saṅ-gūḍha. completely concealed. 2, contracted, abridged. 3, *brought into contact,* united, joined; *heaped together.* 4, *arranged.*

ಸಂಗೋಷ್ಠಿ saṅ-gōṣṭhi. society, fellowship (Bp. 12, 24; 37, 36).

ಸಂಗ್ತಿ saṅgti. Tbh. of ಸಂಗತಿ. occurrence, etc. see Prv. s. ಪಂಕ್ತಿ.

ಸಂಗ್ರಥಿತ saṅ-grathita. strung or tied together. (A.).

ಸಂಗ್ರಹ saṅ-graha. seizing or holding together, seizing, grasping, clenching (ಮುಷ್ಟಿ Mr. 328), grasp, grip, taking hold of, taking. 2, reception, admission, assent. 3, receiving kindly, guarding, protecting, supporting, entertaining. 4, bringing together, *a gathering, conjunction, collection,* heap, conglomeration (ಕೂಡಲಿಕ್ಕುವುದು Nn. 109), store. 5, *a compilation.* 6, sum, amount, totality. 7, *condensation, conciseness.* 8, *an abridgment,* epitome, summary. 9, a catalogue, list. 10, restraining, confining, controlling. 11, a store-room, a place where anything is kept. see ನೆರೆಪು, ಸಂಚಿಸು, ಸ್ಥಾನಸಂಗ್ರಹ. — ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡು. to gather together, to collect, to amass, to lay up in store (B. 4, 2; 5, 76); etc. (= ಸಂಗ್ರಹಿಸು).

ಸಂಗ್ರಹಣ saṅ-grahaṇa. the act of taking hold of, seizing, grasping, embracing, etc.; bringing or gathering together, collecting, assembling, etc. see ಉಪ-.

ಸಂಗ್ರಹಣಿ saṅ-grahaṇi. diarrhoea, dysentery (ಗ್ರಹಣೀರುಜ್, ಪ್ರವಾಹಿಕೆ G.).

ಸಂಗ್ರಹಿಸು saṅ-grahisu. to include, to comprehend (Śmd. 66 Cm.). 2, to gather together, to collect, to acquire, to amass, to pile (as books, money, grain, furniture, knowledge, My.; Bp. 9, 38; 16, 12). 3, to abridge (as a story, My.).

ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ saṅgrahisuvike. gathering together; abridging ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಇರುವದನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಮಾಡುವಿಕೆ, ಸಂಕ್ಷೇಪಣ, etc. Si. 394).

ಸಂಗ್ರಾಹಿಸು saṅ-grāhisu. (*i. e.* ಸಂಗ್ರಹಣಿಸು). to bring or gather together, to collect, etc. (Bh. 4, 2, 52).

ಸಂಗ್ರಾಮ saṅ-grāma. *a battle, war,* fighting (ಘನ, ಕಾಳೆಗ, o. r. ರಣಾಂಗಣ Nn. 15; ಕಾಳೆಗ 91; ಬವರ Bhn. 33).

ಸಂಗ್ರಾಮಧೀರ saṅgrāma-dhīra. brave in war; a brave warrior (My.).

ಸಂಗ್ರಾಮಲಮ್ಪಟ saṅgrāma-lampaṭa. hankering after fighting or quarrel (an epithet of Nārada, Grj. 8, 40 va.).

ಸಂಗ್ರಾಹ saṅ-grāha. seizure, grasp; clenching the fist. 2, *the fist.* 3, *the handle of a shield.*

ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ saṅ-grāhya. to be laid hold of or seized, capable of being seized, seizable (Kāvy. V, 10); to be collected; to be received.

ಸಂಘ saṅ-gha. = ಸಂಗ 1. close contact or combination. 2, any collection, a heap, *a mass, a multitude,* a quantity, a crowd, a host, a group, a flock, an assemblage (Bp. 58, 48); any number of people or inhabitants living together; a committee (as of a school, of a municipality, etc., My.).

ಸಂಘಟ saṅ-ghaṭa. = ಸಂಘಟ್ಟ. (Sk.; Bp. 56, 7).

ಸಂಘಟನ saṅ-ghaṭana. = ಸಂಘಟನೆ, ಸಂಘಟ್ಟನ. (Sk.; My.).

ಸಂಘಟನೆ saṅ-ghaṭane. contact, union, junction; embrace; being come by, obtained or acquired; being accomplished or effected; rubbing together, friction, crushing, bruising. — ಸಂಘಟನೆಯಾಗು. -ಆಗು. to be applied or used, to occur (ಸನ್ದಿಸು, ಬರ್ Śmd. 79 Cm.). 2, to meet, to occur with: to occur, to happen (ತಾಗು 174 Cm.).

ಸಂಘಟಿ saṅ-ghaṭi. that crushes: a millstone (ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು Mr. 206).

ಸಂಘಟಿತ saṅ-ghaṭita. = ಸಂಘಟ್ಟಿತ. joined; come by, obtained, achieved (My.); struck, sounded.

ಸಂಘಟಿಸು saṅ-ghaṭisu. to join, to be combined (J. 4, 18). 2, to come, to occur, to happen (14, 13). 3, to be obtained (Rām. 5, 9, 27). 4, to be effected. ಸಂಘಟಿಸಿತು (ಸಾಧ್ಯ Bhn. 66).

5, to strike (one thing) against (another, Śsv. 4, 39). 6, to crush (J. 11, 16).

ಸಂಘಟೀಕರಣ saṅghaṭī-karaṇa. joining. see ಅನುಚುರ್.

ಸಂಘಟ್ಟ saṅ-ghaṭṭa. = ಸಂಘಟ. meeting, joining together, close contact, union. 2, striking against, touch; clashing together, collision; shock, clash, encounter, conflict; embracing. 3, rubbing together, friction.

ಸಂಘಟ್ಟನ saṅ-ghaṭṭana. = ಸಂಘಟನ, ಸಂಘಟ್ಟ. close contact, contact, union, junction; cleaving or adhering to. 2, striking against, striking; collision. 3, collecting, meeting, encountering, occurrence. 4, rubbing together, friction. see ಪಾದ-; ಕಿಡು ಕುಟ್ಟು, ತಾಗು, ತಾಂಗು 1, ತಾಟು 1, ಪಳಂಚು 1.

ಸಂಘಟ್ಟಿ saṅ-ghaṭṭi. a companion, a follower (Sk.; *cf.* ಸಂಗಡಿ).

ಸಂಘಟ್ಟಿತ saṅ-ghaṭṭita. = ಸಂಘಟಿತ. assembled, collected. 2, struck against, touched. (R.).

ಸಂಘರ್ಷ saṅ-gharṣa. 1. Tbh. of ಸಂಹರ್ಷ. emulation, etc. (see Mr. 533 s. ಹಸ್ತ 3).

ಸಂಘರ್ಷ saṅgharṣa. 2. see ಪೆರ ಪರಿಸುಹ. rubbing together, grinding, trituration, friction (ತಿಕ್ಕೋಣ G.); rubbing against (another), collision, mutual attrition, emulation, vying or contending for superiority; envy. see Mr. 463, where the text is corrupt.

ಸಂಘರ್ಷಣ saṅ-gharṣaṇa. rubbing against (another, etc. J. 12, 7; 17, 28).

ಸಂಘಾಟನ saṅ-ghāṭana. = ಸಂಘಟ್ಟನ (?). see Grj. 2, 106 va.

ಸಂಘಾತ saṅ-ghāta. = ಸಂಗಡ, ಸಂಗಾತ. close combination, union, association, connection (ಯುತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440). 2, a collection, *a mass, a multitude, an assemblage.* a heap, a cluster, a band. 3, a collection of mucus, phlegm. 4, striking together; striking, killing, hurting. 3, *a division of the infernal regions.* see ಮೃತ್ಯು-.

ಸಂಘಾತತಾಳ saṅghāta-tāḷa. = ಸಂಗಡದಾಳ. (Śmd. 381). combined musical time, etc.

ಸಂಘಾತಪ್ರೇಕ್ಷಣ saṅghāta-prēkṣaṇa. = ಸಂಗಡನೆಕ್ಕಣ. (Śmd. 380). combined sight, etc.

ಸಂಘಾತಿ saṅ-ghāti. a companion, an associate, a friend (Bp. 57, 10).

ಸಚರಾಚರ sa-cara-acara. comprehending all moving and motionless creatures, comprising animate and inanimate, having all things, universal. 2, every created things animate or inanimate; the universe. see Bp. 10, 42; 51, 15. 31.

ಸಚಿ saci. = ಶಚಿ. the wife of Indra. 2, an associate, a friend. 3, connection, friendship.

ಸಚಿವ saciva. a companion, a friend. 2, *a counsellor, a minister* (ಪ್ರಧಾನ Nn. 103).

ಸಚೀಶ saci-īsa. a minister of state (Bp. 59, 57).

ಸಚೇತನ sa-cētana. having consciousness, sentient, animate, living (Cpr. 8, 102; B. 4, 13).

ಸಚೇಲ sa-cēla. having clothes, clothed, dressed.

ಸಚೇಲಸ್ನಾನ sacēla-snāna. bathing with one's clothes on, ablution in one's garments (Bp. 55, 35; B. 5, 61; My.).

ಸಚ್ಚರಿತ sat-carita. good conduct, good behaviour (ಪ್ರಧಾನ, ಒಳ್ಳಿಹ ಚಾರಿತ್ರವು Nn. 60). 2, well-behaved; a virtuous, honest, upright man (Śmd. 175; ನೀತಿಗ Ct. I, 89).

ಸಚ್ಚರಿತ್ರ sat-caritra. = ಸಚ್ಚರಿತ. (Bp. 6, 1; 38, 77; 39, 57; 55, 46).

ಸಚ್ಚಿದಮಲ sat-cit-amala. pure in nature and thought (Bp. 39, 28. 34).

ಸಚ್ಚಿದಾನನ್ದ sat-cit-ānanda. existence, thought and joy (an epithet of the universal soul); having existence, thought and joy (Kp. p. 130).

ಸಚ್ಚಿದಾನನ್ದಮಯ saccidānanda-maya. consisting of existence, thought, and joy (Kp. p. 132; J. 5, 7).

ಸಚ್ಚಿದ್ರೂಪ sat-cit-rūpa. having the form of true knowledge (Śsv. 4, 124).

ಸಚ್ಚೇತನ sat-cētana. having a virtuous mind (Bp. 33, 3).

ಸಜಡ sa-jaḍa. stupid; ill; etc. see Bp. 40, 65.

ಸಜಮ್ಬಾಲ sa-jambāla. having mud, *muddy, clayey.*

ಸಜಲ sa-jala. possessing water, watery, wet, humid.

ಸಜಲತೆ sa-jalate. wateriness (Cpr. 5, 124).

ಸಜಾ sajā. punishment (My.; Mhr., H.; see ಸಾತಿ-).

ಸಜಾತಿ sa-jāti. of the same sort or kind or species; *of the same class or tribe or caste.*

ಸಜಾತೀಯ sa-jātīya. *of the same class or tribe or caste;* etc.

ಸಜೀವ sa-jīva. having life, alive, animate (My.).

ಸಜ್ಜ sajja. = ಸಜ್ಜು. covered, clothed, dressed. 2, accoutred, trimmed. 3, ornamented, decorated. 4, *prepared, made ready.* 5, *armed,* fortified. 6, apparatus, equipment, equipage, harness, armour, mail.

ಸಜ್ಜಕ sajjaka. 1. = ಸಜ್ಜುಕ. new, etc.

ಸಜ್ಜಕ sajjaka. 2. = ಸಜ್ಜಿಗೆ. wheat granules. (My.; see ಅಕ್ಕಿ-).

ಸಜ್ಜನ sajjana. 1. clothing, dressing; preparing, making ready; putting on armour, arming. 2, *a guard,* a sentry, a picket (ಉಪರಕ್ಷಣ, ಪಾಳೆಯದ ಕಾಪು Nr.). 3, a kind of girth (ಉಪರಕ್ಷಣ, ಬಲ್ಲಾಳದಟ್ಟಿ Nr.).

ಸಜ್ಜನ sat-jana. 2. well-born, of good family, respectable, reputable; virtuous, good. 2, *a good man, a virtuous man* (Śmd. 114). 3, = ಸೌಜನ್ಯ, goodness, generosity, kindness (see s. ಸಾಹಿತ್ಯ). [ಸಜ್ಜನವೆನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲಯ್ಯಾ ಎನ್ನಲ್ಲೇನನರಿಸುವೆ? Bv. 282]. ದುರ್ಜನನ ಸಹವಾಸದಿನ್ದ ಸಜ್ಜನ ಕೆಡುವನು.— ಸಜ್ಜನನಿಗೂ ಸಜ್ಜನನಿಗೂ ಮೂರು ದಾರಿ, ದುರ್ಜನನಿಗೂ ದುರ್ಜನನಿಗೂ ಒನ್ದೇ ದಾರಿ, ಸಜ್ಜನನಿಗೂ ದುರ್ಜನನಿಗೂ ಎರಡು ದಾರಿ (Prvs.). see Bp. 28, 37; 36, 2; 55, 32; 59, 51; Bh. 1, 8, 26; Sp. s. ಸಾಯ್.

*ಸಜ್ಜನ sajjana. 3. wife. ಸೈನ್ಧವನ ಸಜ್ಜನಂ ದುಜ್ಞೋಧನನ ತಂಗೆ ದುಶ್ಶಳೆ ಕೇಳ್ದು Pb. 11, 122 va.; Vr. 51, 17.

ಸಜ್ಜನಮಿತ್ರ sajjana-mitra. a friend of the good (Bp. 36, 2).

ಸಜ್ಜನವಧು sajjana-vadhu. a woman of good family (Śmd. 186).

ಸಜ್ಜನಸಂಗ sajjana-saṅga. company of the good (My.).

ಸಜ್ಜನಿಕೆ sajjanike. virtuousness, goodness (Ch. v. 8; My.). [ಸಹಜ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ಮೂಗ ಹಲುದೋಜ ಕೊಯ್ವ! Bv. 673].

ಸಜ್ಜನೆ sajjane. 1. a virtuous, etc. woman; a wife (ದಾರ, ಕಲತ್ರ, ಗೃಹ, ವಧು, etc. Mr. 306). [ದುಜ್ಞೆಯನವಳ ಸಜ್ಜನೆಯೆನ್ನೆನ್ನಬಹುದೆ? Bv. 615].

ಸಜ್ಜನೆ sajjane. 2. the act of dressing; dress, decoration, equipment, accoutrement, *caparisoning an elephant;* arming.

ಸಜ್ಜರಸ sajjarasa. Tbh. of ಸರ್ಜರಸ. resin, etc. (ಬಹುರೂಪ, ಸರ್ಜರಸ, ರಾಲ, ಸರ್ಜರಸ Nr.; ರಾಳ, ರಾಲ Mr. 144; Bh. 1, 8, 69; Si. 227; My.). [ಅರಗು ಮೊದಲಾಗೆ ಘೃತ ಸಜ್ಜರಸಂ ಬೆಲ್ಲಂ ಸಣಬು ನೆಮ್ಮನೆಯುಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಸಮೆದು Pb. 3, 3].

ಸಜ್ಜಳ sajjaḷa. a whip (ಸಜ್ಜನಕೋಲೆ, a scourge or whip Br., fr. H. ಸಜಾ). ಅಶ್ವಾದಿಗಳ ಹೊಡೆವ ಸಜ್ಜಳ (ಕಶೆ Nr.).

ಸಜ್ಜಿಕೆ sajjike. 1. = ಸಜ್ಜೆ. the liṅga box (V. 3, 66).

ಸಜ್ಜಿಕೆ sajjike. 2. a female who is clothed or dressed. see ವಾಸಕ-.

ಸಜ್ಜಿಗೆ sajjige. = ಸಜ್ಜಕ 2, ಸೊಜ್ಜಿಗೆ, ಸೋಜಿ. wheaten flour in fine granules, wheaten grits, rolong (My.; Mhr. ಸೋಜೀ). 2, grits of roasted rice: a mess or dish made of grits of roasted rice (My.; Tu., Te., H. ಸುಜ್ಜಿ, ಸೊಜ್ಜಿ, ಸೊಜ್ಜೆ; Mhr. ಸೋಜೀ). ಸಾವೆ ತಿನ್ನುವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜಿಗೆ ಹುಡುಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಸಮ್ಪ್ರಮದ ಸನ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿಸಜ್ಜಿಗೆ (Prvs.). see ಅಕ್ಕಿ-.

ಸಜ್ಜಿತ sajjita. clothed, dressed; made ready, prepared; equipped, *accoutred* (as an elephant for war), armed.

ಸಜ್ಜೀಕರಣ sajjī-karaṇa. equipping, making ready, preparing; decorating; arming. see ಪಣ್ಣು 1.

ಸಜ್ಜೀಕಾರ sajjīkāra. = ಸದ್ಯಕ್ಷಾರ. Tbh. of ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ. impure carbonate of soda, country alkali, natron (Mhr. ಸಜ್ಜಾಖಾರ, ಸಜ್ಜೀಖಾರ; ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷರ, ಸುಖವರ್ಚಕ G.).

ಸಜ್ಜೀಕೃತ sajjī-kṛita. arrayed; prepared; decorated; armed (Cpr. 2, 93 va.).

ಸಜ್ಜು sajju. Tbh. of ಸಜ್ಜ. prepared, made ready, ready (My.). ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹೂಜೆ ಸಜ್ಜು ಆಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸಜ್ಜುಗೆಯ್. to make ready; to make oneself ready (Rśv. 6, 116 va.).

ಸಜ್ಜುಕ sajjuka. = ಸಜ್ಜಕ 1, ಸಜುರ್ಕ. Tbh. of ಸದ್ಯಸ್ಕ. new, recent, young (ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ, ಸದ್ಯಸ್ಕ Hlā.). 2, that is young or fresh: a bud (ನನೆ, ಮುಗುಳ್, ಮೊಗ್ಗೆ, ಕುಟ್ಮಲ Śm. 22, o. r. ಸಜುರ್ಕ; Kk. 23, o. r. ಸಜ್ಜಕ; J. 17, 24; 18, 30).

ಸಜ್ಜೆ sajje. = ಚಜ್ಜೆ, etc. the grain Holcus spicatus Roxb. (My.).

ಸಜ್ಜೆ sajje. = ಚಜ್ಜೆ, ಚೆಜ್ಜೆ, ಸಜ್ಜಿಕೆ 1, ಸೆಜ್ಜೆ q. v. Tbh. of ಶಯ್ಯೆ. a place of rest or repose, a bed (Bh. 1, 8, 86). 2, a place of rest or receptacle for the liṅga or phallus (of Śiva), the liṅga box suspended from the neck by Liṅgavantas (Bp. 38, 15; Te. ಸಜ್ಜೆ, ಸೆಜ್ಜೆ; T. ಚೆಜ್ಜೈ). 3, an upper story (My.; T. ಚೆಜ್ಜೈ). — ಸಜ್ಜೆಮನೆ. = ಸಜ್ಜೆವನೆ. (J. 8, 9). — ಸಜ್ಜೆವನೆ. -ಮನೆ. = ಸೆಜ್ಜೆವನೆ. a sleeping-apartment (ಶಯ್ಯಾವಸಥ Mr. 195; J. 18, 30).

ಸಂ- sañ. = ಸಮ್-. together.

ಸಂಚೆ sañca. = ಸಂಚು 2. an expedient, means, etc. see Bp. 51, 54 and ಸಂಚಗಾರ್ತಿ.

ಸಂಚ sañca. Tbh. of ಸಂಚಯ. that is accumulated, put up or saved (for future use, as money, grain, etc., My.). [2, grip. ಗೀಜಗನ ಗೂಡು ಕೋಡಗಗಡಣಲ ಸಂಚ Bv. 634; Cv. 180. 944. 1224].

ಸಂಚಕರ sañcakara. = ಸಂಚಕಾರ, q. v. something given by a person as a pledge of bestowing more of the same kind (Cpr. 2, 55). [ತತ್ತ್ವಕಟಿ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಚಕರಂಗೊಳ್ವನ್ತೆ Ap. 4, 2].

ಸಂಚಕಾರ sañcakāra. = ಸಂಚಕರ, ಸಂಚಗಾರ. Tbh. of ಸತ್ಯಂಕಾರ. something given as a pledge of bestowing more of the same kind (Bh. 8, 5, 9; J. 19, 18; 23, 31); something given in advance as an earnest or security for the performance of a contract, earnest-money, pledge (My.); ratification of a contract or bargain (ಸತ್ಯಾಪನ, ಸತ್ಯಂಕಾರ, ಸತ್ಯಾಕೃತಿ Nr.; see ಪಣಾರ್ಪಣ). ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರ ಸೀರೆಯ ಸೆಱಗು (Prv.). see Si. 325.

ಸಂಚಗಾರ sañcagāra. = ಸಂಚಕಾರ, etc. ಪಂಚಲೋಹದ ಹಂಚು ಆದರೆ ಸಂಚಗಾರ ಕೊಡಬಾರದೇ?— ಸಂಚು ನಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಚಗಾರಕೊಡಬೇಕೇ? (Prvs.).

ಸಂಚೆಗಾರ್ತಿ sañca-kārti. = ಸಂಚುಗಾರ್ತಿ. a woman who secretly attempts to reach an aim. (Śmd. 246 Mdb.).

ಸಂಚಯ sañ-caya. = ಸಂಚ. piling together, heaping up, collection, accumulation, heap, hoard, store, *multitude*, *number*, quantity. — ಸಂಚಯ ಮಾಡು. = ಸಂಚಯಿಸು. (My.).

ಸಂಚಯನ sañ-cayana. the act of piling together, heaping up, collecting; putting up or saving (for future use, My.; see Prv. s. ವಂಚನೆ). 2, taking the ashes and bones of a body and casting them, the day after burning, into some river, or burying them (My.).

ಸಂಚಯಿಸು sañcaysu. to collect or put up (for future use, My.).

ಸಂಚರ sañ-cara. going about; going or passing through, passage, transit; a way; any narrow road or difficult pass, a defile, a bridge over a torrent. see ದುರ್ಗ-.

ಸಂಚರಣ sañ-caraṇa. going together, meeting, joining; passing through; going about, travelling, going; motion; setting in motion, use, practice (Cpr. 3, 95; 4, 15). — ಸಂಚರಣಪ್ಪೊಱ್. -ಂ-ಪೊಱ್. to begin to practise (Śśv. 4, 69).

ಸಂಚರತ್ sañ-carat. going, walking or wandering about (Cpr. 1, 124).

ಸಂಚರಿಸು sañ-carisu. to come together, to join, to be combined; to occur, to come or be used (Ch. v. 324; ನೆಲಸು Śmd. 352; ಇರ್ 374; ಬರ್ 395 Cm.). 2, to go or walk about, to move about, to roam, to wander (Bp. 19, 77; J. 3, 3; 20, 42).

ಸಂಚಲ sañ-cala. = ಸಂಚಳ 1. moving about (adj.), shaking; moving to and fro, unsteady, wavering, oscillating; fickle; trembling, quivering; moving away, off or on, departing; starting or jumping up (ಚಾಪಲ, ಚಂಚಲ, etc. Mr. 228; Śmd. 168; Bp. 40, 57). 2, agitation, commotion, etc. (ಬೆಳ್ಪಳ Kk. 86; Śm. 41; ತೆರಳ್ಕೆ Ct. I, 3).

ಸಂಚಲತೆ sañ-calate. ಸಂಚಳತೆ. shaking, moving to and fro, motion, etc.; agitation, etc. (ಮಿಳಿರ್ Ct. II, 84; Grj. 9, 58 va.; Bp. 17, 15).

ಸಂಚಲತ್ವ sañ-calatva. = ಸಂಚಲತೆ. see ಕದಕದಿಸು.

ಸಂಚಲನ sañ-calana. moving about, shaking, trembling, agitation, etc. see ಅಲುಗು, ಅಲ್ಲಾಡು.

ಸಂಚಲಿತ sañ-calita. moved about, unsteady, trembling, etc. see ಅ-; Bp. 38, 24.

ಸಂಚಲಿಯಿಸು sañ-caliyisu. = ಸಂಚಲಿಸು. (Grj. 8, 44).

ಸಂಚಲಿಸು sañ-calisu. ಸಂಚಳಿಸು. to move about (v. i.), to shake, to move to and fro, to grow unsteady, to quiver, to tremble (Cpr. 4, 46; Bp. 28, 41; 50, 58; 57, 47; Rśv. 13, 77 va.). see ಸಡಿಲಿ.

ಸಂಚಳ sañ-caḷa. 1. = ಸಂಚಲ.

ಸಂಚಳ sañ-caḷa. 2. Tbh. of ಸೌವರ್ಚಲ. a factitious salt prepared by fusing fossile salt with Emblic myrobalans (nelli, Mhr.). — ಸಂಚಳಕಾರ. = ಸಂಚಳ 2. (ರುಚಕ, ಸೌವರ್ಚಲ G.).

ಸಂಚಾರ sañ-cāra. going or walking about, roaming, wandering, traversing; passing through, passage; progress, course; a passage; the passage or entrance of the sun into a new sign; difficult progress; etc. ಬಿದುಗಡೆಯಾದರೂ ನಡುರಾತ್ರಿಸಂಚಾರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

— ಸಂಚಾರ ಮಾಡು. to go or walk about, to wander, to move (B. 4, 13. 165).

ಸಂಚಾರಕ sañ-cāraka. causing to go or go towards; conveying, leading; a leader, a guide, a messenger.

ಸಂಚಾರತೆ sañ-cārate. the act of going or moving about (Grj. 9, 56).

ಸಂಚಾರಿ sañ-cāri. moving about, going, moving, roaming, wandering; one who moves about, etc.; a go-between, a bawd, a procuress (ಸಂಚಾರಿಕೆ Mr. 305). 2, changeable, fickle, unsteady, not permanent, transitory (as a bhāva or feeling); a transitory bhāva or feeling (J. 21, 58).

ಸಂಚಾರಿಕೆ sañ-cārike. a female messenger, *a go-between, a bawd, a procuress.*

ಸಂಚಾರಿಭಾವ sañcāri-bhāva. (= ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವ). a transitory bhāva or feeling (Kāvy. IV, 2, 16. 18. 19).

ಸಂಚಾಲನ sañ-cālana. the act of causing to move about, that of shaking, etc. see ಶಸ್ತ್ರ–, ಅಸುವ್ಯು.

ಸಂಚಿ sañci. a sack. a bag (My.; Tu., Te., M.; Mhr. ಚಂಚೀ, a bag with divisions or pockets). ಸಂಚಿ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಮಂಚ ಹಿಡಿದೀತೇ? (Prv.).

ಸಂಚಿಕೆ sañcike. a collection of a few palm leaves forming a book (My.; Te.; Sk. ಸಂಚಿ); a section or part of a book (My.; Te.).

ಸಂಚಿತ sañ-cita. heaped up, accumulated, amassed, collected, gathered, saved (Bp. 24, 3). 2, filled with, furnished or provided with, full of (Bp. 8, 52, 22, 51; 36, 53). 3, the state of being provided with (J. 4, 8).

ಸಂಚಿತಕರ್ಮ sañcita-karma. accumulated guilt, demerit or sins contracted in a former birth (My.).

ಸಂಚಿತದ್ರವ್ಯ sañcita-dravya. amassed wealth (My.).

ಸಂಚಿತಪುಣ್ಯ sañcita-puṇya. accumulated merit, merit wrought out and laid up in a former birth (My.).

ಸಂಚಿಸು sañcisu. to pile up, to accumulate, to collect (ಸಂಗ್ರಹ Śmd. Dh.). [ಒಡಲೊಳ್ ಜೀವಮಿರ್ದು ಗಡ ಸಂಚಿಸುತಿರ್ಪುದು ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಮಂ Ap. 2, 8]. 2, to collect (v. i.), to be arranged in order (Ch. v. 87).

ಸಂಚು sañcu. 1. to be full of artifices or act cunningly (J. 26, 10). [Tu.].

ಸಂಚು sañcu. 2. (fr. ಸಮೆ 2?). = ಸಂಚ. (a making, a contrivance): an expedient, a means (My.); an artifice, a stratagem; a trick; intrigue [Tu.]; (Rśv. 6, 11 va.; Śsv. 4, 73; J. 6, 34; My.; Te. ಚಂಚು, ಸಂಚು, trim, delicacy, fashion; way, mode, manner; artifice, stratagem; Te. ಸಮುತು, a combination or league, a strike; T. ಚಮುಚು, a seditious assembly, a seditious view, a plot); cleverness, skill. 2, a trace (ಜಾಡೆ Te.; Si. 61). see ಒಳ–, ಮೆಯ್–. [ಸಂಚುವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ, ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಸ್ತನ ತೋಜಾ Bv. 512]. ಸಂಚು ನಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಚಗಾರ ಕೊಡಬೇಕೇ? — ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಂಚು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. — ಅಂಚು ಇಲ್ಲದ ಹೊಲವಿಲ್ಲ, ಸಂಚು ಇಲ್ಲದ ಮಾತು ಇಲ್ಲ. — ವಂಚಕನಿಗೆ ಸಂಚು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಸಂಚುಗೂಡು. -ಕೂಡು. cleverness to be combined with (Rśv. 1, 135 va.). — ಸಂಚುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get or evince cleverness (Śsv. 3, 35 va.).

ಸಂಚುಗಾತಿ sañcu-gāti. = ಸಂಚುಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಸಂಚುಗಾಱ sañcu-gāṟa. a man who makes use of good means to reach an aim (My.). one who secretly attempts to reach an aim. 2, a spy (My.). [Tu.].

ಸಂಚುಗಾರ್ತಿ sañcu-gāṟti. = ಸಂಚಗಾರ್ತಿ. a woman who employs good means to reach an aim (My.). 2, a pimp (My.).

ಸಂಚೂರ್ಣ sañ-cūrṇa. powder, any minute particle of substance. see ನುಚ್ಚು 1, ನುಸ್ಳು.

ಸಂಚೇಯಮಾನ sañ-ceyamāna. being heaped, collected, gathered together, or arranged (Cpr. 1, 127 va.).

ಸಂಛನ್ನ sañ-channa. entirely covered over or enveloped, concealed, hidden, obscure (Cpr. 6, 14); surrounded; invested, clothed. see ಎಡೆಗಿಱು, ತುಱುಗು 1, ಮುಸುಕ್ 1.

ಸಂಛಾದಿತ sañ-chādita. put on as a cover (J. 29, 35).

ಸಂಜ sañ-ja. universal producer: Brahmā; Śiva. — ಸಂಜಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ನಿಷ್ಕೂರ–.

ಸಂಜನನ sañ-janana. birth, production, origin (Cpr. 5, 6). 2, the act of begetting, causing, producing.

ಸಂಜನಿತ sañ-janita. produced, caused, created, born, arisen (Cpr. 5, 8; Ch. v. 51; Bp. 7, 7; 26, 39; 29, 24; 30, 8). ಸಂಜನಿತ ಸಮಸ್ತಕೃತ್ಯ (ವರ್ಗ, ಹುಟ್ಟಿಲು ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯ Nn. 159).

ಸಂಜನಿಯಿಸು sañ-janiyisu. to be born, to arise, to be produced, to take place, to appear, to happen (ಹುಟ್ಟು Śmd. 134. 192).

ಸಂಜನಿಸು sañ-janisu. = ಸಂಜನಿಯಿಸು. (Rśv. 4, 76; Rām. 6, 43, 9).

ಸಂಜಮಿ sañjami. Tbh. of ಸಂಯಮಿ. one who subdues his passion, etc. (ಸಂಯಮಿ Ct. I, 99, o. r. ಸಯ್ಯಮಿ).

ಸಂಜಯ sañ-jaya. N. of the charioteer of king Dhṛitarāṣṭra (Bh. 8, 25, 1).

ಸಂಜವನ sañ-javana. = ಸಂಯಮನ. *a square formed by four houses,* a quadrangle (ಚೌರಗೆ Hlā.; ಚೌಕಿ Mr. 195).

ಸಂಜಾತ sañ-jāta. born, produced, appeared, arisen, become (Ch. v. 152). 2, a multitude or collection of things.

ಸಂಜೀವ sañ-jīva. living together, living. 2, bringing to life, animating, life-restoring (see ಮೃತ–; Bp. 19, 9). 3, Hanumat (ಹನುಮಂತ G.).

ಸಂಜೀವಕ sañ-jīvaka. living together. 2, animating; the act of bringing to life or restoring life (J. 24, 2. 3. 17; see ಮೃತ–) 3, N. of a bull.

ಸಂಜೀವನ sañ-jīvana. living together. 2, remaining alive (My.). 3, bringing to life, animating, re-animating, life-restoring; an animating process; a cordial, an elixir (J. 5, 54; Śsv. 5, 14 va.; My.). ಸಂಜೀವನ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಮಂಜಿನ ನೀರು ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಸಂಜೀವನಕರಣಿ sañjīvana-karaṇi. a cordial, an elixir (My.).

ಸಂಜೀವಿನಿ sañjīvini. a plant that restores to life (Rām. 6, 36, 46; Mhr.).

ಸಂಜೀವಿಸು sañ-jīvisu. to remain alive (My.).

ಸಂಜೆ sañje. = ಚಂಜೆ, ಸನ್ದೆ. Tbh. of ಸನ್ಧ್ಯಾ. evening. (Śmd. 344; Hlā.; Śm. 18; ಕುತಪ, ಅಪರಾಹ್ಣ Nn. 107; ಸಾಯಂ Si. 476; B. 5, 126; C.). [ನೆರೆದೈ ಸಂಜೆಯೊಳೆನ್ನ ಕಾಯ್ದೊದೆದೊಡೆ Ap. 12, 6]. — ಸಂಜೆಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. evening-darkness. see Sp. s. ಹೊಲೆ. — ಸಂಜೆಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. the redness of evening (Cpr. 10, 59; Rśv. 11, 7;

Ṡsv. 3, 6; J. 4, 39; 5, 15; 17, 26). — ಸಂಜೆದಾರಕಿ. -ತಾರಕಿ. an evening-star (J. 26, 5). — ಸಂಜೆಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of medicinal flower that opens in the evening (My.). — ಸಂಜೆಮುಗಿಲ್. a (red) evening-cloud (Cpr. 6, 70; Abh. P. 13, 63). — ಸಂಜೆವಜೆ. -ಮಜೆ. an evening-rain (C. Bp. 47, 47). [— ಸಂಜೆವಾರಿಸು. to perform evening rituals. ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ಸಂಜೆವಾರಿಸಲೆನ್ದು ಪೋದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯಂಗಿದಿರಂ ನೀರಂ ಸೂಸುವಾಗಳ್ Vr. 5, 3]. — ಸಂಜೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. evening looked upon as a woman (J. 8, 46; 17, 21). — ಸಂಜೇಹೊತ್ತು. evening-twilight, evening-time (B. 4, 74).

ಸಂಜ್ಞ san-jña. named, called, designated (see ಶ್ರೀ-). 2, being conscious. 3, = ಸಂಜ್ಞೆ (ನಾಮ, ಮನ್ತ್ರ Mr. 485).

ಸಂಜ್ಞಕ san-jñaka. = ಸಂಜ್ಞ No. 1. see ಬೀಜ-.

ಸಂಜ್ಞಪನ san-jñapana. *the act of killing* (a sacrificial victim).

ಸಂಜ್ಞಾಕ್ಷರ sañjñā-akṣara. a letter, often an initial, denoting a person or thing (My.).

ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣ sañjñā-prakaraṇa. a section on letters, etc. (Smd. 61; Kāvy. I, 1*a*, 6 seq.).

ಸಂಜ್ಞಾವಾಚಕ sañjñā-vācaka. a syllable used to denote a certain object (My.).

ಸಂಜ್ಞಿತ san-jñita. = ಸಯಿಜ್ಞಿತ. named, called, designated, denominated, termed. 2, renowned, honoured (ಕಾಂಚಿತ, ಅರ್ಚಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು Hlā.).

ಸಂಜ್ಞು san-jñu. *knock-kneed.*

ಸಂಜ್ಞೆ san-jñe. ಸಂಜ್ಞಾ. = ಸನ್ನೆ, ಸಯ್ಗೆ, ಸೊನ್ನೆ3. sense, *consciousness*, becoming aware of anything; knowledge, understanding, intellect; thought, mind, right mind (ಪ್ರಚೇತನ, ಚೈತನ್ಯ Nn. 99). 2, *a sign, token, signal*, symbol, gesture, gesticulation, indication, hint (ಸೂಚನೆ 99; Ṡmd. 61). 3, *an appellation, a name*, title, designation, term (ನಿಜನಾಮ, ಹೆಸರು99; ಸಮಾಹ್ವಯ, ಹೆಸರ್ 159). 4, (in grammar) the name of any thing thought of as standing by itself, any name or noun having a special meaning (see Ṡmd. 61). 5, an entire or complete army (ಚತುರ್ಬಲ, ಚತುರಂಗಬಲ 99). see ಅಕ್ಷರ-.

ಸಂಜ್ಯೋತಿ san-jyōti. a brilliant light (Bp. 21, 4).

ಸಂಜ್ವರ san-jvara. full of heat or fever (Rśv. 5, 39). 2, great heat or fever; *heat, burning, scorching.*

ಸಟೆ saṭa. 1. = (ಸೆಡವು 1). pride, arrogance. ಸಟವಿದ್ದವನಿಗೆ ಹಟವು ಯಾಕೆ? (Prv.); it is possible that this word is not Kannaḍa but Tbh. of ಶಠ. see also ಇಚ್ಚಟ.

ಸಟ saṭa. 2. = ಸೆಡ 1. P. p. of ಸಟೆ 1. — ಸಟ ಕೊಳ್ಳು. to grow puffed up or proud. ತನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಕೇಳಿ, ಕಾಗೆಯು ತಾನು ಯಾರು? ಎನ್ನು ಎಚ್ಚಟ ಮಜಿತು, ಸಟಕೊಣ್ಡು, ಕೊಂಕು ಮಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಈ ನರಿಯು ಭ್ರಾನ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸನ್ತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕೆನ್ದು, ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಆರಮ್ಭ ಮಾಡಿತು (B. 3, 12).

*ಸಟ saṭa. Tbh. of ಜಟಾ. matted hair. ತಿರುಪಿದ ಮೀಸೆ ಕೊಂಕಿದ ಸಟಂ ಕಱುದಪ್ಪ ಕದಮ್ಪು Pb. 12, 7.

ಸಟತನ saṭatana. the state of being puffed up or proud. ಮಠಪತಿಯಾದರೂ ಸಟತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). it is possible that this word is not Kannaḍa and its meaning is the same as that of ಶಠತ್ವ, coming from ಸಟ 1.

ಸಟಿ saṭi. 1. = ಸೆಡೆ 1. to grow puffed up, etc. (S. Mhr.).

ಸಟಿ saṭi. 2. = ಸೆಟೆ, ಸೆಡೆ 2. to be or become crooked or bent, to bend (S. Mhr.).

ಸಟಿ saṭi. 3. = ಸೆಡೆ 4. becoming crooked, etc. — ಸಟಿಬೇನೆ. a disease by which the limbs grow bent, convulsions (S. Mhr.).

ಸಟಿಗೆ saṭige. a N. of Durgā (Mhr. ಸಟವಾಈ, ಸಟವಿ). — ಸಟಿಗೆಯವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಸಟಿಗೆ. (S. Mhr.).

ಸಟುಕ saṭuka. = (ಸಟ್ಟು), ಸಟ್ಟುಗ, ಸೊಟಕ. a ladle of wood or of a cocoa-nut shell (My.).

ಸಟೆ saṭe. 1. Tbh. of ಶಠ. (Ṡmd. 338). falsehood, lying, cheating (ಅನೃತ Ṡmd. 232 Cm.; J. 5, 56; My.; Te.). [ಸಟೆಯಿಲ್ಲದನ್ತೆ ... ನಡೆಸಯ್ಯಾ Bv. 61; Cv. 888]. ಸಟೆಯ ನುಡಿ (ಅನೃತಂವಚಃ. ಸುಳ್ಳು ಮಾತು Si. 59); ಸಟೆಯಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಿವೇಷವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡು ತಿರಿದುಮ್ಬುವದು (ಕುಹನೆ 254; see 299. 406). ಪುಟವಿಕ್ಕಿದರೂ ಸಟೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಸಟೆ ನುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಮಠದ ಪೂಜೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಸಟೆ ಪಟೆ. reit. = ಸಟೆ. (My.). — ಸಟೆಪಟೆಕೆಲಸ. fictitious, useless work (as that of children when they imitate cooking, without fire, water, food, etc., My.). — ಸಟೆಪಟೆಮಾತು. a lie (My.). — ಸಟೆಮಾತು. a lie, untruth. ಮಾಡೋದೇ ಪಾರಾಯಣ, ಆಡೋದೇ ಸಟೆಮಾತು (Prv.).

ಸಟೆ saṭe. 2. = ಜಟೆ. *an ascetic's matted or clotted hair;* the mane of a lion, the bristles of a boar. *cf.* ಶಣ್ಣ.

ಸಟೆಗ saṭe-ga. (Ṡmd. 237). a dishonest, deceitful man (?).

ಸಟೆಗಾಱ saṭe-gāṟa. a liar (My.). ಸಟೆಗಾಱನ ಮಾತು ದಿಟವಾದರೂ ನಮ್ಬರು (Prv.).

ಸಟೆಗಾರ್ತಿ saṭe-gārti. a female liar (My.).

ಸಟ್ಟ saṭṭa. = ಚಟ್ಟ, ಸಟ್ಟಿ, etc. plural ಸಟ್ರು (My.).

ಸಟ್ಟಿ saṭṭi. = ಚಟ್ಟ, ಚಟ್ಟ2, etc., ಸಟ್ಟ, ಸೆಟ್ಟಿ, q. v. (My.). — ಸಟ್ಟಿವರ್ತಕರು. a satti and other merchants (My.).

ಸಟ್ಟು saṭṭu. = (ಸಟುಕ), ಸಟ್ಟುಗ, (ಸವುಟು). a ladle (C. Bp. 42, 29; Tu. ಸಟ್ಟ; *cf.* ತರ್ದು?).

ಸಟ್ಟುಗ saṭṭuga. = ಸಟ್ಟು. a ladle, a spoon (ದರ್ವಿ, ತರ್ದು, ಖಜಿಕೆ, ದಾರುಹಸ್ತ Hlā.; ದರ್ವಿ, ಕಮ್ಬಿ, ಖಜಾಕೆ Nr.; Bp. 53, 40; Si. 310; My.; M. ಚಟ್ಟುಗ; T. ಚಟ್ಟುವ). [ಅನ್ನೆಗಂ ಭೀಮಸೇನನುಂ ಬೋನವೇಳೆಗೆಯುಂ ಸಟ್ಟುಗಮುಮನೊರ್ವ ಪರಿಚಾರಕನಿಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದು ನಿನ್ದನಂ ಕಣ್ಡು Pb. 8, 53 va.; Vr. 89, 8; ಮುತಿಯೆಮ್ಬ ಸಟ್ಟುಗದಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟಿಸಿ ಪಾಕಕ್ಕೆ ತನ್ದು Bv. 851; Tu.].

ಸಡಕ saḍaka. = ಸಡಕು 1. an ornament of a certain description. ಹಬವಿಗೆಯ ತುದಿಯ ಸಡಕಂ (ಉಜ್ಜೂಡ Mr. 287). see Hlā. s. ಹಜಯಿಗೆ.

ಸಡಕು saḍaku. 1. = ಸಡಕ. ತಳಿತ ಪಲ್ಲವ ಸತ್ತಿಗೆಯ ಹೊಂಗಳಸಗಳ ಹೊದಜಿದ್ದ ಝಲ್ಲರಿಗಳ ವಿಚಿತ್ರಾಮ್ಬರದ ಮುತ್ತಿನ ಮೇಲುಗಟ್ಟುಗಳ ನೆಲೆ ನೆಲೆಯ ಲೋವೆಗಳ ಮುಕ್ತಾಫಲದ ಸಡಕಿನ ಸೂಸಕದ ಲಮ್ಬಳದಲಳಿಗಳ ಲಹರಿಯಲಿ (ಸೌಧಾಳಿಗಳ್) ರಂಜಿಸಿದವು ಅನವರತ (Rām. 1, 7, 14). ಮಿಳಿರ್ವ ಪತಾಕೆಗಳ ಪರಿವಿಡಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಸೂಸಕದ ಸಡಕುಗಳ ಸೀಗುರಿಯ ಇಡಿದ ಮಣಿಮಯಕಲಶದಿನ್ದ ಎಸೆವ ಎಡ ಬಲದ ಸೌಧಗಳ್ (1, 13, 4).

ಸಡಕು saḍaku. 2. = (ಸಡಗರ 1), ಸೆಡಕು 1. the state of being proper or correct (My.).

ಸಡಗರ saḍa-gara. 1. nicety, neatness, fitness (Ṡm. 25. 40. 55), goodness, excellence, beauty (ಒಳ್ಳಿತು Bhn. 56; Bh. 1, 4, 6; 3, 8, 20; *cf.* ಗರಗರಿಕೆ; ಚನ್ 2, ಸಯ್ 1).

ಸಡಗರ saḍagara. 2. agitation, great activity; eagerness; elation; joy; merrimake, festivity; festive display

[Tu.]; (ಸಪ್ಪ್ರಮ Ct. II, 65; My.; *cf.* ಕಡಂಗು 1 & ಕಡು 1? ಚಯ್?). ಧುರಕ್ಕೊದಗುವರಾರ್? ಕೊಡರ್ದೊಡೆ ಭಂಗಂ ಬರ್ಕುಂ! ಸಡಗರವಿದು! ಜಯಮ ಮೆಜೆವುದು! (Śmd. 177). [ಅವಲಕ್ಷಣ ನಾಯನುಡಿಯ ಸಡಗರ ಡೊವಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನುಡಿಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು! Bv. 567]. see Grj. 9, 58 va.; Bp. 6, 20; 40, 62; 56, 17; Rsv. 6, 11 va.; 8, 125 va.; 13, 65 va., 71 va. & 95 va.; Śsv. 4, 130; Rām. 1, 1, 3; 1, 13, 10; 6, 14, 28; B. 3, 71. 77; 5, 291. Dp. 130, 22. 52; 151, 5. — ಸಡಗರಾಗು. -ಆಗು. to become or be full of joy or merri-make. ಉಡಹೀನ ಮೂಡಲೂ ನುಡಿಹೀನ ಬಡಗಲೂ ಕಡುಕೋ ಪಡವರು ಪಡವಲು ಟಿಂಕಲೂ ಸಡಗರಾದವರು (Sp.).

ಸಡಗರಿಸು saḍagarisu. 1. to decorate or adorn (oneself, Rsv. 7, 17 va., 8, 5 va.).

ಸಡಗರಿಸು saḍagarisu. 2. to grow agitated, eager, elated or joyful (Grj. 6, 56 va.; Bp. 5, 28; 24, 44; 30, 9; Rsv. 6, 17 va.).

ಸಡಲ್ saḍal. = ಸಡಿಲ್, etc. (Bp. 40, 22).

ಸಡಲ saḍala. = ಸಡಿಲ, etc. the state of being loose, etc. (My.).

ಸಡಲಿಸು saḍalisu. = ಸಡಿಲ್ಚು, etc. to make loose, etc., (Bp. 59, 10; J. 27, 40; My.).

ಸಡಲು saḍalu. 1. = ಸಡಿಲ್, etc. P. p. ಸಡಲಿ. (Bp. 22, 8. 33; 44, 9; 45, 20; 46, 57; B. 5, 71. 144; My.). ತೊಗಲು ಸಡಲಿ ಮುಪ್ಪು, ಹಗಲು ಸಡಲಿ ಇರುಳು (Prv.).

ಸಡಲು saḍalu. 2. = ಸಡಿಲು 2. etc. (My.).

*ಸಡಹುಡ saḍahuḍa. shaking? ಸಡಹುಡನಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿಕೊಡೆ ಸನ್ನಸದಿಂ ಪೊಗೇಜು ಬರ್ಪ ಕನ್ನಡಿವಿಡಿದಾಕೆ Pb. 9, 103.

ಸಡಿ saḍi. (Te. ಸಡಿ, infamy, slander, reproach, censure, blame = ದೂಜು, ಅಪವಾದ, ದೂಷಣ, ಅಪಕೀರ್ತಿ; noise, clamour = ಚಡಿ, ರವ್ವೆ; notoriety = ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ). — ಸಡಿ ಪಡ. reit. (Grj. 6, 36; 8, 40; Bp. 43, 55).

ಸಡಿಲ್ saḍil. = ಸಡಲ್, ಸಡಲು 1, ಸಡಿಲು 1, ಸಡ್ಲು 1. to become loose; to become slack; to relax (v. i.); to become lax. [Tu.]. P. p. ಸಡಿಲ್ದು. [ಬಿಗಿದಮುರ್ದಿರ್ದ ತೋಳ್ ಸಡಿಲೆ Pb. 12, 19; Ap. 2, 45]. ಸಡಿಲ್ವುದು (ಜಂಗಳ Kk. 56; ಜಂಗಳ, ಬಜಲ್, ಸೋರ್ Śm. 49; Te. ಸಡಲು, ಸಳ್ಳು). see Cpr. 8, 98. 103; Abh. P. 14, 3 va.; Grj. 10, 92; Bp. 5, 28; 44, 22.

ಸಡಿಲ saḍila. = ಸಡಲ, ಸಡಿಲು 2, etc. (ಶ್ಲಥ, ಶಿಥಿಲ Mr. 461).

ಸಡಿಲಿಸು saḍilisu. = ಸಡಿಲ್ಚು, etc. (Grj. 10, 61 va.; Bp. 59, 3; Te. ಸಡಲಿಂಚು, ಸಳ್ಳಿಂಚು). [ಸಡಿಲಿಸಡಲಸವರಂ ಪೇಟ್ಟಿಡೆಯೊಳ್ ನಿಲೆ Kr. 1, 73; Pb. 5, 93].

ಸಡಿಲು saḍilu. 1. = ಸಡಿಲ್, etc. P. p. ಸಡಿಲಿ (Grj. 4, 30).

ಸಡಿಲು saḍilu. 2. = ಸಡಲ, ಸಡಲು 2, ಸಡಿಲ, ಸಡ್ಲ, ಸಡ್ಲು 2, ಸಳ್ಳ, ಸಳ್ಳು. the state of being loose, slack, relaxed, or lax (My.; Tu. ಸಡಿಲ್). — ಸಡಿಲಾಗು. -ಆಗು. to become loose, etc. (C.; G. 125). ನರಗಳು ಸಡಿಲಾಗುತ್ತವೆ (B. 4, 134). — ಸಡಿಲು ಬಿಡು. to relax (v. t.); to remit in respect to restraint or restriction, to allow too much liberty. ಸಡಿಲು ಬಿಟ್ಟವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಮಡಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೂ ಬಾರದು (Prv.).

ಸಡಿಲ್ಚು saḍilcu. = ಸಡಲಿಸು, ಸಡಿಲಿಸು, ಸಡ್ಲಿಸು. to make loose, to loosen; to slacken; to relax (v. t., ಶೈಥಿಲ್ಯ Śmd. Dh.; Grj. 10, 61 va.; Rsv. 5, 19 va.; J. 30, 16). [ತೆಮ್ಪೆರಲ್ ಪೊರೆವೊರೆಯಂ ಸಡಿಲ್ಚೆ Pb. 5, 33].

ಸಡ್ಡಕ saḍḍaka. = ಷಡ್ಡಕ. a man who has become the relation of another by marrying the sister of that man's wife (My.; Te.). ಸಡ್ಡಕನಿಗಿನ್ನ ನಣ್ಟನಿಲ್ಲ, ಲಡ್ಡಿಗೆಗಿನ್ನ ಕಜ್ಜಾಯವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಸಡ್ಡಿ saḍḍi. = ಸಡ್ಡೆ 1. see ಎಳೆ-.

ಸಡ್ಡೆ saḍḍe. 1. a sowing machine used with the hand to sow in rows (ಅಡ್ಡೆ Mr. 370; My.).

ಸಡ್ಡೆ saḍḍe. 2. Tbh. of ಶ್ರದ್ಧೆ. respect, honour, esteem, regard; attention, heed (My.; Te.; T. ಚಟ್ಟೈ; see ಅಸಡ್ಡೆ). — ಸಡ್ಡೆ ಮಾಡು. to respect, to honour, to regard; to heed, to care for or about (My.).

ಸಡ್ಯ saḍya. Tbh. of ಶಾಕ್ಯ? decerb? ಪಾಡ್ಯವಾದರೂ ಸಡ್ಯವಿರ ಬಾರದು (Prv.).

ಸಡ್ಲ saḍla. = ಸಡಿಲು 2, etc. (My.).

ಸಡ್ಲಿಸು saḍlisu. = ಸಡಿಲ್ಚು. (My.).

ಸಡ್ಲು saḍlu. 1. = ಸಡಿಲ್, etc. to become loose, etc. (My.).

ಸಡ್ಲು saḍlu. 2. = ಸಡಿಲು 2, etc. the state of being loose. (My.; ಶಿಥಿಲ, ಶ್ಲಥ G.; *cf.* ಸೈಲು).

ಸಣ saṇa. P. p. of ಸಣೆ 2, in ಸಣ ಕೊಳ್ಳು. to wash (My.).

ಸಣಬು saṇabu. Tbh. of ಶಣ. the sun-hemp plant, Crotolaria juncea L., and the common hemp plant, Cannabis sativa L. (the flower of which is occasionally used in pūjā; ಶಣ Mr. 141; St. & Pl.; ಭಂಗೆ Nr., Si. 301; ಮಾತುಲಾನಿ, ಭಂಗೆ Nr., Si. 305); hemp (My.; Bh. 3, 6, 43; J. 26, 54; B. 5, 146. 296; Si. 121). ಸಣಬು ಬಿತ್ತಿದದು ಕೆಯ್ (ಭಾಂಗೀನ Mr. 93).

*ಸಣಮ್ಬು saṇambu. = ಸಣಬು. ಸಜ್ಜರಸಂ ಬೆಲ್ಲಂ ಸಣಮ್ಬುವೆಮ್ಬುವಜುಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಸಮೆದ Pb. 3, 3.

ಸಣಸು saṇasu. = ಸೆಣಸು 1, q. v. to be envious or jealous. ಸಣಸುವವನಾದರೆ ಹೆಣ ನೋಡಿ ಹೆದಜ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಸಣಾಡಿಕಾಗಿಡ saṇāḍikā-giḍa. = ಬಳೆವಡಕಗಿಡ. a prostrate herb, etc. (St. & Pl.).

ಸಣಿ saṇi. = ಸಣೆ 2 (?). see Dp. 95, 2.

ಸಣಿ saṇi. Tbh. of ಶನಿ. Saturn. (ಶನಿ Śm. 17; My.).

ಸಣಿವಾರ saṇi-vāra. Tbh. of ಶನಿವಾರ. Saturday. (Śmd. 377; My.).

ಸಣೆ saṇe. 1. to cause to assume an expression of displeasure or anger. ಮೋಜೆಯನ್ನು ಸಣೆಯುವದು (My.).

ಸಣೆ saṇe. 2. = ಸೆಣೆ 2. to wash, as clothes (My.; *cf.* ಸಳೆ?).

ಸಣ್ಟ saṇṭa. = ಶಣ್ಟ. the hair about the privities. see Prv. s. ದೇವ.

ಸಣ್ಟರ saṇṭara. = ಸುಣ್ಟರೆ, etc. turning, whirling. — ಸಣ್ಟರಗಾಳಿ. = ಸುಣ್ಟರೆಗಾಳಿ. a whirlwind. (G.).

ಸಣ್ಡ saṇḍa. Tbh. of ಷಣ್ಡ. a multitude, etc. (Śmd. 339).

ಸಣ್ಡವಣೆ saṇḍavaṇe. Tbh. of ಸನ್ಧಾನ. bringing together, etc. (G.).

ಸಣ್ಡಿಗೆ saṇḍige. = ಸೆಣ್ಡಿಗೆ. Tbh. of ಷಣ್ಡಕ No. 2. a condiment or seasoning of grain or pulse made with chillies, salt, etc., dried and fried in oil or ghee (My.; ಷಣ್ಡಕ Mr. 217; Rām. 5, 8, 69). see Prv. s. ತೇರು 1. ಸಣ್ಡಿಗೆ ಹುರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಮಜ್ಜೆ ಕೆಳಗೆ

ಮಾಡಬೇಕೇ? — ಮನೇ ತಿಮ್ಮುವವನಿಗೆ ಕದ ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಣಿಗೆ (Prvs.). — ಸಣ್ಣಿಗೆಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. -ಕುಮ್ಬಳ-. (ಇಕ್ಷ್ವಗನ್ಧೆ, ಕರ್ಕಾರು, ಕುಷ್ಮಾಣ್ಡಕ, ಕೂಷ್ಮಾಣ್ಡ, ಕ್ರೋಷ್ಟ್ವ, ಮಹಾಶ್ವೇತ, ವಿದಾರಿ, ಕ್ಷೀರವಿದಾರಿ G.).

ಸಣ್ದಿಶ saṇḍiśa. a pair of tongs or nippers (Sk.; *cf.* ತಣ್ಣಸ).

ಸಣ್ಡೀನ saṇ-ḍīna. flying together. 2, *alighting, perching* (as a bird).

ಸಣ್ಣ saṇṇa. Tbh. of ಸನ್ನ1. small, little, tiny, minute, thin, fine, delicate, slender, narrow, insignificant; smallness, etc. (ಸನ್ನ, ಶಾತ Mr. 448; ಸ್ತೋಕ, ಅಲ್ಪ, ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕೃಶ, ತನು, etc. Si. 370; ಅಲ್ಪG.; C.; Mhr. ಸಾನ; Tu.; M. ಸನ್ನ; Te. ಸನ್ನ, ಸನ್ನೆ; T. ಚನ್ನ). — ಸಣ್ಣ ಇರುವೆ. a small ant (B. 2, 9). — ಸಣ್ಣ ಈಚಲೆ ಮರ. the small date-palm, Phoenix farinifera Roxb. (St. & Pl.). — ಸಣ್ಣ ಕಡುಕು. N. of a plant (ಕಣಿಕೆ Nr.). — ಸಣ್ಣ ಕವಿ. an insignificant or bad poet (ಕುಕವಿ, ಕೀಳು ಕವಿ Cb.). — ಸಣ್ಣ ಕಾಗೆಸೊಪ್ಪು. = ಕರೇ ಪೂಲಿ. (St. & Pl. according to Z.). — ಸಣ್ಣ ಕುಡಿಕೆ. a small kuḍike (My.). — ಸಣ್ಣ ಕೆರೆ. a small tank (ಅಲ್ಪ ಸರ G.). — ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. small-grained, very good rice (My.). — ಸಣ್ಣಗಮ್ಬಳಿ. -ಕಮ್ಬಳಿ. a thin, black cumley (My.). — ಸಣ್ಣ ಗಾರೆ. fine plaster (My.). — ಸಣ್ಣ ಗಾಳ. (Śmd. 386; Kk. 98). a small fish-hook, etc. — ಸಣ್ಣ ಗೋದಿ. small wheat (ಮಧುರ Cb.). — ಸಣ್ಣ ಗೋರಣ್ಟೆ. a kind of gōraṇṭe (ಸಹೆ, ಕುಮಾರಿ, ತರಣಿ Si. 139). — ಸಣ್ಣ ಜಂಘೆ. a small or thin shank or leg (J. 28, 46). — ಸಣ್ಣ ಜಾಲಿ. = ಕಿರುಜಾಲಿ. (St. & Pl). — ಸಣ್ಣ ತಲೆ. a small head. ಸಣ್ಣ ತಲೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮುಣ್ಡಾಸು (Prv.). — ಸಣ್ಣ ತುರುಚಿ. a plant that stings like a nettle, Tragia cannabina L. f. (St. & Pl.). — ಸಣ್ಣದು. -ಅದು. that is small, etc., a small, etc. thing, etc. (C.). ಬೀಜ ಸಣ್ಣದಾದರೆ ಮರ ಸಣ್ಣದೋ? (Prv.). ಬಹಳ ಸಣ್ಣದು (ಅಲ್ಪಿಷ್ಠ G.). — ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ. small and big. ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳು (B. 4, 142). — ಸಣ್ಣ ಧ್ವನಿ. a low, whispering voice (G. 146). — ಸಣ್ಣ ನಡು. a slender, delicate waist (J. 16, 3; 18, 34). — ಸಣ್ಣ ನೆಗ್ಗಿಲು. a small kind of neggilu (My.). — ಸಣ್ಣ ನೆಲ್ಲಿ. = ಕಿರುನೆಲ್ಲಿ. (G.). — ಸಣ್ಣ ನೆಲ್ಲು. the paddy of ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ (My.). — ಸಣ್ಣ ಪಡವಲಬಳ್ಳಿ. = ಕಹಿಪಡವಲ. (St. & Pl.). — ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟಗಡಲೆ. (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Si. 304). — ಸಣ್ಣ ಬತ್ತ. (ಅಣು Si. 305). — ಸಣ್ಣ ಬರಸ. the plant Euphorbia thymifolia Willd. (Z.). — ಸಣ್ಣ ಬುರ್ಲಿ. the partridge called Perdix hepburnii var. Pallida odypore (Bḍ.). — ಸಣ್ಣ ಮಲ್ಲಿಗೆ. (ಕುನ್ದ My.). — ಸಣ್ಣ ಮಾಗು. -ಆಗು. to become small, etc. ಸಣ್ಣಮಾಗಿ ತುಟಿ (ಕಿಮು ಟ್ಟುಟಿ Śmd. I). ಸಣ್ಣಮಾಡುದು (ಸನ್ನ, ಶಾತ Hlā.). ನಯಮಾಗಿ ಸಣ್ಣಮಾಗಿ ಇದ್ದ ಧ್ವನಿ (ಕಾಕಲಿ Nr.). — ಸಣ್ಣ ಮಾತು. a petty, insignificant word (My.). 2, a low, mean word (My.). ಸಣ್ಣ ಮಾತಾಡೋಣ (ಕೀಳುನುಡಿ Cb.). — ಸಣ್ಣ ಮೊನೆ. a fine point (My.). — ಸಣ್ಣ ಮೋರೆ. a dejected, low-spirited countenance (B. 3, 84). — ಸಣ್ಣಲಬು. -ಅಲಬು. the herb Alysicarpus bupleurifolius D. C. (Z.). — ಸಣ್ಣವ. -ಅವ. a small, etc., young male; a boy (C.). ಸಣ್ಣವರು (ಪಲ್ಲವ, ಬಾಲಕರು Nn. 130; it is also the plural of ಸಣ್ಣವಳು). ಸಣ್ಣವರೂ ದೊಡ್ಡವರೂ ಇರುವೆಗಳ ಹಾಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರಬೇಕು (B. 3, 70). ಸಣ್ಣವರೂ ದೊಡ್ಡವರೂ ಕೂಡಿ (5, 211). ಸಣ್ಣವನಾದರೂ ಚಿಪ್ಪಿಗೆ ಸೆರೆಯಾಳುವ ಕದಿಯದೆ ಬಿಡ. — ಸಣ್ಣವನಿನ್ದ ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸವು ಆಗದು (Prvs.). — ಸಣ್ಣವಡಂಜಿ. a small kind of vaḍañji (Bp. 11, 26). — ಸಣ್ಣವಳು. -ಅವಳು. a small, etc., young female; a girl (C.). ಸವತಿ ಸಣ್ಣವಳು, ದಾಯಾದಿ ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲ (Prv.). — ಸಣ್ಣವಳೆ. -ಬಳೆ. a small ring for the wrist (Cpr. 8, 52). — ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ. rep. ಹಕ್ಕಿ ಇಲಿ ಇಣಚಿ ಮೊಲ ಮುನ್ತಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳು (B. 3, 31). ಹೂವಿನ ನಡುವೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತನ್ತುಗಳು ಇರುವವು (3, 37). ಮೊದಲು ಜನರು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (3, 38). ಆನೆಗಳಿಗೆ ಆಜು ಮನ್ದಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳು (4, 74). ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳೂ ಉಸುಬಿನ ದಿನ್ನೆಗಳೂ ಅವೆ! (4, 204). — ಸಣ್ಣ ಹನಿ. a small drop (My.). ಆನೆಯ ಕರದಿಂ ಕೆದರ್ದ ಸಣ್ಣ ಹನಿ (ಪಮುಘು Mr. 156). — ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿ. a little girl (ಬಾಲೆ, etc. Dhw.). — ಸಣ್ಣ ಹುಡಿ. fine particles, dust, powder (ಚೂರ್ಣ, ಪಾಂಸು, ರೇಣು, ಧೂಳಿ, etc. Mr. 284). — ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗ. a little boy (My.). — ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿ. = ಸಣ್ಣ ಹುಡಗಿ. (My.). — ಸಣ್ಣ ಹುಲ್ಲು. small, fine grass (Si. 163). — ಸಣ್ಣ ಹುಳಕ. a kind of sand-piper (Pr.; *cf.* ದೊಡ್ಡ-). — ಸಣ್ಣಾಗು. -ಆಗು. = ಸಣ್ಣಮಾಗು. to become small, fine (B. 4, 105. 118. 157; G. 300) or low (in spirits), dispirited, weak (4, 139). [@ This seems to be a word of Dravidian origin].

ಸಣ್ಣಗೆ saṇṇa-age4. small, etc. (My.). ಸಾರಂಗದ ಕಾಲುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿ ಬಹಳ ಸಣ್ಣಗೆ ಅವೆ (B. 3, 18). ಒಣ್ಟೆಯ ಗೋಣು ಸಣ್ಣಗೆ ಉದ್ದವಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಿನನ್ತೆ ಡೊಂಕ ಇರುವದು;... ಕಾಲು ಸಣ್ಣಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (3, 64). ಸಣ್ಣಗೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ದುರ್ಬಲನಾದವನು (ಗ್ಲಾನ, ಗ್ಲಾಸ್ನು, Si. 402). ಸಣ್ಣಗಿರುವ ನರಗಳು (ಸ್ನಾಯು, etc. 205). ಕಾರುಕೃತ್ಯಗಳಿನ್ದ ಸಣ್ಣಗೆ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಸಾಮಾನು (381).

ಸಣ್ಣನೆ saṇṇa-ane1. = ಸಣ್ಣಗೆ. (My.). ಸಣ್ಣನಾದುದು (ಬಡವಟ್ಟುದು Ct. I, 15). ಸಣ್ಣನೆಗಿಪ್ಪಾಳು (ಪೃಶ್ನಿ, ಅಲ್ಪತನು Si. 198).

ಸಣ್ಣನ್ನ saṇṇa-anna1. small, etc. ಒಸ್ದು ಸಣ್ಣನ್ನ ಎಲೆ (B. 4, 175). ಸಣ್ಣನ್ನ ಬೀಳೇ ಪುಳಲು (4, 225).

ಸಣ್ಣಿ saṇṇi. a garment of fibres or silk, that is considered always ceremoniously clean and not requiring washing (Tu.). ಎಣ್ಣೆ ಪೂಸುವವಗೆ ಸಣ್ಣಿ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಸಣ್ಣಿಗೆ saṇṇige. that in which anything is made fine or powdered, a mortar. ಶಶಿಕಾನ್ತದ ಸಣ್ಣಿಗೆ (Cpr. 1, 123). ಪೊಸ ಸಣ್ಣಿಗೆಯೊಳ್ ಇಡಿದ (ground) ಪುಳಿನದಿನ್ದೆ (J. 15, 9).

ಸಣ್ಣಿತು saṇṇa-itu. = (ಸಣ್ಣದು), ಸಣ್ಣಿತ್ತು. that is small, fine, etc. (ಅತಿಚೂರ್ಣ Ct. I, 79).

ಸಣ್ಣಿತ್ತು saṇṇa-ittu1. = ಸಣ್ಣಿತು. ಸಣ್ಣಿತ್ತುಂ ಕೂರಿತ್ತುವಪ್ ಅಹಧಾನ್ಯದ ತುದಿ (ಶೂಕ Nr.).

ಸಣ್ಣಿಸು saṇṇisu. to powder: to harass greatly (Grj. 2, 106 va.). [ಬಲಮಲ್ಲಮನರೆದು ಸಣ್ಣಿಸಿದನ್ತೆ ಮಾಡಿ Pb. 10, 117 va.; Ap. 11, 47].

ಸಣ್ಣುಕ saṇṇa-uka. (Śmd. 239). a man who makes small or fine (?).

ಸತ್ sat. ಸನ್ತ್. = ಸತು, ಸದು. *being, existing*. 2, real, essential, true. 3, *virtuous, good; right, proper* (ಹಿತ, ಪ್ರಯೋಜನ Nn. 84); excellent, best; handsome, beautiful. 4, venerable, respectable. 5, wise, learned. 6, *a good, intelligent or wise person*. 7, that which is, a substance, a thing (ವಸ್ತುಪ್ರತತಿ, ವಸ್ತುಸಮೂಹ 84). 8, (the various worldly objects as being exceedingly numerous): innumerable (ಅಸಂಖ್ಯಾತ 84). 9, that which really is, entity or existence; the really existent, the universal soul. 10, that which is good or real or true; reality, truth (ಶಬ್ದಾರ್ಥ 84). 11, worship (ಉಪಾಸ್ತಿ, ಪೂಜೆ 84). 12, gold (ಜಮ್ಬೂನದ, ಸುವರ್ಣ 84). 13, water. 14, (= ಸದ್?) that is to be left or abandoned (ಹೇಯ, ಬಿಡುವಲ್ಲಿ 84). see Śmd. 113.

ಸತ sata. constant, eternal (ಶಾಶ್ವತ Kk. 57).

ಸತತ satata. constant, incessant, perpetual, eternal, continual (Kāvy. II, 2, B, 44). ಸತತಂ, incessantly, *always*.

ಸತತಗತಿ satata-gati. continually moving; the wind.

ಸತತಗತಿತನುಜ satatagati-tanuja. Hanumat (Abh. P. 11, 60).

ಸತವು satavu. = ಸತುವು. Tbh. of ಸತ್ವ 1. strength, power; firmness, hardness (My.). 2, = ಸನ್ನಾಹ್ವರ್ತ (W.). — ಸತವಿನ ಹೂವು. (ಪುಷ್ಪಕೇತು G.).

ಸತಿ sati. 1. (fr. ಸತ್). *a virtuous or faithful wife*, a suttee. 2, a wife (ಗನ್ಧರ್ವ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 135; ಹೆಣ್ಡತಿ G.). ಸತಿಯ ಸೂತಕ (ಋತು 133). ಹುರುಡಿಸ ಸತಿ (Śm. 73). ಪತಿ ಇದ್ದವಳೇ ಸತಿ, ಎತಿ ಇದ್ದದ್ದೇ ಕ್ಷೇತ್ರ. — ಪತಿಯಿಲ್ಲದ ಸತಿ, ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ದಾತಾರ (Prvs.). — ಸತಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್. to take a wife (Bp. 51, 9). — ಸತೀ ಹೋಗು. to become a suttee, to burn oneself with the husband's corpse (B. 5, 50).

ಸತಿ sati. 2. in the being or taking place (locative of ಸತ್). 2, = ಸತೀ (*i. e.* ಸತಿ 1, feminine of ಸತ್), being, true, etc. 3, giving, a gift. 4, end, destruction. 5, = ಸತಿಸಪ್ತಮಿ. — ಸತಿ ಸಪ್ತಮಿ. the locative (used) when (some-thing else) is taking place, a locative-infinitive to be followed by a verb with another agent (Śmd. 162 Cm.; 293 Cm. and vṛitti; 294; 295 vṛitti; 296; 408). — ಸತ್ಯರ್ಥ. -ಅರ್ಥ. the concern or meaning of the ಸತಿಸಪ್ತಮಿ (Śmd. 162. 163. 293).

ಸತೀನ satīna. = ಸತೀಲ.

ಸತೀನಕ satīnaka. = ಸತೀಲಕ.

ಸತೀರ್ಥ sa-tīrtha. = ಸತೀರ್ಥ್ಯ.

ಸತೀರ್ಥ್ಯ sa-tīrthya. *a pupil of the same guru*, a fellow religious student.

ಸತೀಲ satīla. = ಸತೀಲಕ.

ಸತೀಲಕ satīlaka. *pease, pulse of a particular kind* (= ಕಲಾಯ).

ಸತು satu. Tbh. of ಸತ್. being, etc.

ಸತುಪಾತ್ರ satu-pātra. Tbh. of ಸತ್ಪಾತ್ರ. a worthy person, etc. (Bp. 18, 59; My.).

ಸತುವು satuvu. = ಸತವು. Tbh. of ಸತ್ವ 1. strength, etc. 2, = ಸತ್ತು, pewter, zinc (My.; B. 4, 141).

ಸತೃಣ sa-tṛiṇa. having grass of straw: worthless (Śmd. 72).

ಸತೃಷ್ಣ sa-tṛiṣṇa. *thirsty*.

ಸತ್ಕಥೆ sat-kathe. an excellent story, especially one that contains no obscenities (My.).

ಸತ್ಕರಣೆ sat-karaṇe. treating with respect, hospitality, etc. (ಅರ್ಥ Mr. 482).

ಸತ್ಕರಿಸು sat-karisu. to treat well or kindly, to treat with respect, to show kindness or respect, to receive hospitably, to welcome; to honour; to worship. see J. 2, 27; 5, 66; 7, 67; 9, 6; 10, 17; 19, 44.

ಸತ್ಕರ್ಮ sat-karma. a good or virtuous act, a pious deed (My.; B. 5, 280).

ಸತ್ಕರ್ಮಿ sat-karmi. a person of virtuous acts, a virtuous person (Jñs. 22, 53).

ಸತ್ಕವಿ sat-kavi. an excellent poet (Ch. v. 16; Kāvy. V, 1; Nn. 168; Śm. 118).

ಸತ್ಕವೀನ್ದ್ರ satkavi-indra. = ಸತ್ಕವೀಶ್ವರ. (Rśv. 8, 5 va.).

ಸತ್ಕವೀಶ್ವರ satkavi-īśvara. a most excellent poet (Śmd. 239 Cm.).

ಸತ್ಕಳೆ sat-kaḷe. a prime science or fine art. see Nn. s. ಸ್ನಾತ್.

ಸತ್ಕಾರ sat-kāra. kind treatment, hospitable treatment or reception, hospitality; reverence, respect; care, attention (ಅರ್ಘ್ಯ Nn. 102; Bp. 5, 17).

ಸತ್ಕಾರ್ಯ sat-kārya. = ಸತ್ಕರ್ಮ. a good act. (My.).

ಸತ್ಕೀರ್ತಿ sat-kīrti. good, great fame (Bp. 36, 47).

ಸತ್ಕುಮಾರ sat-kumāra. = ಸನತ್ಕುಮಾರ. N.; a good son.

ಸತ್ಕುಲ sat-kula. a good family, a noble family (ಅನೂಕ, ಒಳ್ಳೆಹ ಕುಲ Nn. 129; Bp. 36, 3).

ಸತ್ಕುಲಜ satkula-ja. sprung from a noble family; a man born in a noble family ಒಳ್ಳೆಹ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು Nn. 160; ಜಾತ್ಯ Mr. 482; Bp. 57, 39. 55).

ಸತ್ಕುಲಜನ satkula-jana. = ಸತ್ಕುಲಜ. see s. ಸತ್ಕುಲೀನ.

ಸತ್ಕುಲೀನ sat-kulīna. belonging to a good family, born of a noble family; a well-born man (ಕೌಲೀನ, ಶುದ್ಧಾನ್ವಯ Nn. 76, o. r. ಸತ್ಕುಲಜನ).

ಸತ್ಕೃತ sat-kṛita. done well, acted rightly or properly. 2, treated with respect or hospitality (J. 32, 55). 3, *respected, revered, honoured;* worshipped, adored, welcomed, saluted. 4, virtue; respect; hospitality.

ಸತ್ಕೃತಿ sat-kṛiti. a good or excellent literary composition (Kāvy. V, 32; Mr. 7). 2, acting properly; a virtuous act; virtue, morality; treating with respect, hospitality (Rām. 1, 5, 25).

ಸತ್ಕೃತ್ಯ sat-kṛitya. a good, virtuous act (My.).

ಸತ್ಕ್ರಿಯೆ sat-kriye. a good or virtuous action, virtue, charity (Bp. 22, 19; 32, 4; 57, 31; Śm. 1; My.). 2, respectful treatment; hospitable treatment (Bp. 60, 62); salutation, welcome. 3, excellent, charming action (Kāvy. IV, 2, 14). 4, any purificatory ceremony. 5, funeral or obsequial ceremonies.

ಸತ್ತ satta. Tbh. of ಸಪ್ತ. seven (in cards, My.).

ಸತ್ತಪೋವೃತ್ತಿ sat-tapas-vṛitti. practice of excellent austerities (Cpr. 4, 18).

ಸತ್ತಮ sat-tama. most or very good or right; most virtuous; *excellent, best*; very venerable.

ಸತ್ತವಿ sattavi. = ಸತ್ತವೆ. (Śmd. 349).

ಸತ್ತವೆ sattave. Tbh. of ಸಪ್ತಮಿ. the seventh lunar day of the fortnight. (Śmd. 365, Śm. 19).

ಸತ್ತಾ sattā. = ಸತ್ತೆ, ಸಥಿ. being, existence; authority, right over; right of rule, sway, disposal, application or use; power, might (Mhr.; ಆಸ್ಪದ Cb.).

ಸತ್ತಾರ್ಥ sattā-artha. the meaning of existence or being. see ಉಳ್ 1.

*ಸತ್ತಿ satti. = ಸತ್ತಿಗೆ. an umbrella. ಅವನೆ ಸಂಗಡಂಗೊಣ್ಡರ್ದ ಸತ್ತಿ ಸಂಗಡಂಗಳುಂ Ap. 18, 15 va.

ಸತ್ತಿಗೆ sattige. Tbh. of ಛತ್ರಿಕೆ. an umbrella. (Śmd. 340, 345; Ct. II, 60; ಛತ್ರ, ಆತಪತ್ರ Nr., Mr., 265; ತಳಿರ್ಪಟಿ Bhn. 32; ತಟಿ Śm. 42. 114; Cpr. 1, 87. 93; 7, 80; Bp. 56, 13; 58, 53; C. Bp. 47, 47; J. 4, 19). ಬಿಳಿಯ ಸತ್ತಿಗೆ (ಸಿತಾತಪತ್ರ Nn. 18). [ಎತ್ತಿ ಸಿಡೊನ್ಸು ಸತ್ತಿಗೆ ಕರಂ ಮೆಯ್ವೆತ್ತು Pb. 9, 104]. ಸತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಥ ಬೋಯಿಗೆ, ಅತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಥ ಬಾವನಿಗೆ. — ನೆತ್ತಿಯ ವಾಸನಿಸಿದರೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆಯೇ. — ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಸತ್ತು sattu. P. p. of ಸಾಯ್, ಸಾಯು.

ಸತ್ತು sattu. = ಸತುವು No. 2. pewter (My.; Te.; Si. 332).

ಸತ್ತುಗ sattuga. Tbh. of ಸಕ್ತುಕ. (Śmd. 351. 360; perhaps Sk. ಸಕ್ತುಕ = ಸಕ್ತು is meant). flour of parched barley (ಧಾನ್ಯಾದಿಪಿಷ್ಟ ಮಂ ಮಿದಿದು ಪುರಿಯಲ್ಕೆ Mr. 219; Mhr. ಸತ್ತೂ; *cf.* ಸದ್ದುಕ); ಮೊಸರಲಿ ಕಲಿಸಿದ ಸತ್ತುಗ (ಕರಮ್ಭ, ದಧಿಕಸ್ತು Hlā.).

ಸತ್ತುವ sattuva. Tbh. of ಸತ್ವ. essence, etc. (ಸತ್ವ 1). (My.; Te.).

ಸತ್ತೆ satte. (= ಸಡೆ 3). rubbish, dirt, stuff, trash (My.; Te. ಚೆತ್ತೆ, T. ಚೆತ್ತೆ); a covert name for a serpent (My.). — ಸತ್ತೆಹುಲ್ಲು. worthless grass (My.).

ಸತ್ತೆ satte. = ಸತ್ತ್ವ. existence, entity, being, reality (see ಉಳ್ 1); goodness, excellence; essence, sap (My.; Si. 158).

ಸತ್ತ sad-tra. the true Sk. form of ಸತ್ರ, q. v. a choultry, etc.

ಸತ್ತ್ವ sat-tva. the true Sk. form of ಸತ್ವ 1, q. v. essence.

ಸತ್ಥಣಿ satthaṇi. one of the terms with ಥ್ (Śmd. 23, o. rs. ಸುತ್ಥಣಿಯ, ಸುಥಣೆ).

ಸತ್ಪಥ sat-patha. *a good road;* good course of life, correct or virtuous conduct.

ಸತ್ಪದ sat-pada. a proper verse or verse-foot (A.).

ಸತ್ಪಾತ್ರ sat-pātra. = ಸತುಪಾತ್ರ. a proper object of presents or honours, a worthy or virtuous person (ತೀರ್ಥ Nn. 48; J. 10, 27). ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಪ್ರಕಾರ ತಾನಾಗಿ ಕೊಡುವಿಕೆ (ತ್ಯಾಗ, etc. Si. 243). ಕೊಡ ಬೇಕುತ್ತಮನಾದವಂಗೆ ಮಗಳಂ, ಸತ್ಪಾತ್ರಕಂ ದಾನಮನ್ನಿಡ ಬೇಕು (Śś. 25).

ಸತ್ಪುಣ್ಯ sat-puṇya. true virtue, real merit (Bp. 60, 7).

ಸತ್ಪುತ್ರ sat-putra. a good, virtuous son (B. 4, 78; My.).

ಸತ್ಪುರುಷ sat-puruṣa. a good or virtuous man, a worthy man, a respectable man (ಸಾಧು, ಸಜ್ಜನ, ಆರ್ಯ Hlā.; ಸಜ್ಜನ, etc. Mr. 241; ಕುಲೀನ, ಉತ್ತಮಪುರುಷ Nn. 45; ಸನ್ಮತ್, ಮದನ 115; Bp. 40, 15; 45, 19; J. 2, 56; B. 4, 185). ಕಪ್ಪೆಗಳು ಮಾಸುಗಳು ಇಪ್ಪದದು ತೀರ್ಥ ವೇ? ತುಪ್ಪಮ್ ಓಗರಕೆ ಸಲುವದು; ಸತ್ಪುರುಷನಿಪ್ಪದೇ ತೀರ್ಥ! (Sp.).

ಸತ್ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ sat-prati-pakṣa. a counterbalanced reason or one along with which there exists another equally good on the opposite side; contrariety of argument, existence of opposite premises proving the existence or non-existence of a thing. (R.).

ಸತ್ಫಲ sat-phala. = ಸಪ್ಫಳ. having good fruit; good fruit (ಪ್ರಸೂನ, ಒಳ್ಳಿಹ ಫಲ Nn. 25, o. r. ಒಳ್ಳಿತ್ತಹ ಫಲ; Bp, 36, 45).

ಸತ್ಯ satya. *true,* real, genuine, sincere, honest, truthful, faithful, virtuous, good. 2, fulfilled, realized, 3, *truth* (ನೈಜ, ನನ್ನಿ Kk. 48; ನಿಕ್ಕುವ, ನನ್ನಿ, ನಿಸದ 64; ನನ್ನಿ Ct. I, 70. 100); sincerity, reality, goodness, the quality of goodness or purity. 4, demonstrated truth or conclusion, dogma; a fixed rule or order (ನಿಬದ್ಧ, ಕಟ್ಟಳೆ Mr. 358). 5, a solemn asseveration, promise, *oath* (ಪ್ರಮಾಣ, ತಪ್ಪದೆಮ್ಬುದು Nn. 139). 6, the uppermost of the seven lōkas or worlds, the abode of Brahmā. 7, the first of the four yugas or ages, the best or golden age. ಸತ್ಯಸದ್ಗುಣ ತೀರ್ಥಮ್, ಉತ್ತಮರ ನಡೆ ತೀರ್ಥ, ಸತ್ಯರ ಸಂಗಮ್ ಅದು ತೀರ್ಥ, ಹರಿವ ನೀರ್ ಎತ್ತಣದು ತೀರ್ಥ? (Sp.). ಸತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಎತ್ತಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. — ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಬತ್ತಲೆ (Prvs.). — ಸತ್ಯಮಾತು. a true, good word (B. 5, 127). ಸತ್ಯಮಾತಾಡು, to speak the truth (B. 3, 96).

ಸತ್ಯಕ satyaka. = ಸತ್ಯ. true, real, etc. 2, N. (J. 11, 50).

ಸತ್ಯಂಕಾರ satya-ṅ-kāra. = ಸಂಚಕರ, ಸಂಚಕಾರ, ಸಂಚಗಾರ. making good or true, *ratification of a contract or bargain.* 2, something given in advance as an earnest or security for the performance of a contract, earnest-money, pledge.

ಸತ್ಯತನ satyatana. = ಸತ್ಯತೆ. (G. 99. 511; B. 5, 8. 157. 232).

ಸತ್ಯತೆ satyate. trueness, truth, sincerity, veracity (My.). ಸುಜನಂ ಸತ್ಯತೆಯುಳ್ಳವಂ (Sś.).

ಸತ್ಯತ್ವ satyatva. = ಸತ್ಯತೆ. (Sk.; My.).

ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞ satya-pratijña. true or faithful to a promise or engagement (My.).

ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆ satya-pratijñe. a sincere promise or vow (My.).

ಸತ್ಯಪ್ರಮಾಣ satya-pramāṇa. a sincere oath (My.).

ಸತ್ಯಭಾಮೆ satya-bhāme. N. of one of the eight wives of Kriṣṇa (J. 6, 47. 48. 52).

ಸತ್ಯಮುನಿ satya-muni. a true muni (ಅಜ Mr. 524).

ಸತ್ಯಯುಗ satya-yuga. = ಸತ್ಯ No. 7. see ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯ.

ಸತ್ಯರೂಪ satya-rūpa. a true form; a form of truth or goodness; he whose whole form of being is truth (J. 13, 28).

ಸತ್ಯಲೋಕ satya-lōka. = ಸತ್ಯ No. 6. see Mr. s. ಲೋಕ.

ಸತ್ಯವಚ satya-vaca. Tbh. of ಸತ್ಯವಚಸ್. (G.).

ಸತ್ಯವಚನ satya-vacana. truth-speaking, veracity, speaking the truth; a true word, a sincere promise (B. 5, 47; My.).

ಸತ್ಯವಚನಿ satya-vacani. a person who speaks truth (B. 5, 38).

ಸತ್ಯವಚಸ್ satya-vacas. truth-speaking, veracious; *a ṛiṣi;* truth, veracity.

ಸತ್ಯವತ್ satya-vat. possessing or practising truth, veracious, true.

ಸತ್ಯವತಿ satya-vati. N. of the wife of Parāśara and mother of Vyāsa (Mr. 257; see s. ಗಂಗೆ).

ಸತ್ಯವತಿಜ satyavati-ja. Vyāsa (Mr. 257).

ಸತ್ಯವತೀಸುತ satyavatī-suta. Vyāsa (Sk.; G.).

ಸತ್ಯವನ್ತ satya-vanta. Tbh. of ಸತ್ಯವತ್. a man who practises truth, a faithful, honest, sincere man (ಸತ್ಯಸನ್ಧ G.). feminine ಸತ್ಯವನ್ತೆ (My.).

ಸತ್ಯವಾಕ್ satya-vāk. ಸತ್ಯವಾಚ್. truth-speaking, veracious, sincere (My.). 2, a ṛiṣi.

ಸತ್ಯವಾದಿ satya-vādi. speaking truth, veracious; a person who speaks the truth (J. 25, 15; G. 357). see s. ವೈಶಮ್ಪಾಯನ.

ಸತ್ಯಶಾಪ satya-śāpa. an efficacious curse (Bp. 61, 40).

ಸತ್ಯಶಾಲಿ satya-śāli. endowed with truth; a faithful, honest person (My.).

ಸತ್ಯಶೀಲ satya-śīla. disposed to speak the truth, veracious. 2, N. (J. 26, 33).

ಸತ್ಯಸಂಗರ satya-saṅgara. true to an agreement or promise, veracious, faithful (ಸತ್ಯವನ್ತ G.).

ಸತ್ಯಸನ್ಧ satya-sandha. true to an agreement or compact, faithful to an engagement; faithful, veracious; a faithful, etc. man (Abhā. 1, 43; J. 9, 90).

ಸತ್ಯಾಕೃತಿ satyā-kriti. *ratification of a bargain.*

ಸತ್ಯಾಚರಣೆ satya-ācaraṇe. observance of truth (J. 11, 30).

ಸತ್ಯಾನೃತ satya-anrita. true and false, containing truth and falsehood. 2, practice of truth and falsehood, *commerce, trade, traffic.*

ಸತ್ಯಾಪನ satya-āpana. *ratification of a bargain.*

ಸತ್ಯೇನ್ದ್ರಚೋಳ satya-indra-cōḷa. N. of a king of Cōḷa (Rśv. 3, 144; 13, 99).

ಸತ್ಯೇಶ satya-īśa. N. — ಸತ್ಯೇಶಚಾಮಯ. N. (Bp. 36, 58). — ಸತ್ಯೇಶಚಾಮಯ್ಯ. N. (Bp. 47, 35).

ಸತ್ರ satra. = ಸತ್ತ್ರ, ಛತ್ರ 1, ಛತ್ರ 2. a session; a long sacrificial session or sacrifice; *a sacrifice.* 2, an oblation, offering, gift; giving alms or charity, liberality; wealth. 3, a residence, house. 4, a place of refuge, a choultry or halting place for

travellers or strangers (ತಳಿ Śmd. Dh.; Kk. 85; Cpr. 5, 46). 5, *covering, concealing*. 6, *a wood, a forest*. 7, the distribution of food to Brāhmaṇas and mendicants; the building erected or the spot appointed for this distribution (Mhr.). ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬಾರದೇ? (Prv.). see ಅನ್ನ-.

ಸತ್ರಂ sa-traṁ. *with, together with* (ಕೂಟ Mr. 535).

ಸತ್ರಶಾಲೆ satra-śāle. a building where food and alms are given away to Brāhmaṇas and mendicants, *an alms-house*.

ಸತ್ರಾ sa-trā. = ಸತ್ರೆ. *with, together with*. 2, always, ever.

ಸತ್ರಾಜಿತ್ satrā-jit. N. of the father of Satyabhāmā, father-in-law of Kṛiṣṇa.

ಸತ್ರಾಜಿತ satrājita. Tbh. of ಸತ್ರಾಜಿತ್. (Bhāgavata to, 67 sum.).

ಸತ್ರಾಣ sa-trāṇa. having power or force; power, force, vehement effort (Bhn. 53; Bh. 2, 2, 96.).

ಸತ್ರಾಣಿ sa-trāṇi. a powerful, strong person (ಭೀಮ, ಸತ್ವವಂತ Nn. 5).

ಸತ್ರಾರ್ಥ satra-artha. the meaning of a choultry. ತಳಿ ಸತ್ರಾರ್ಥದೊಳ್ ಕುಳಂ (Śmd. I).

ಸತ್ರಿ satri. *a liberal householder* (ಗೃಹಪತಿ) *who constantly performs sacrifices and distributes gifts or alms*.

ಸತ್ರೆ sa-tre. = ಸತ್ರಾ, q. v.

ಸತ್ವ satva. 1. = ಸತ್ತ್ವ, ಸತವು, ಸತುವು, ಸತ್ತುವ. *being, existence*, entity, essence, true essence (ಅಜಿತದ ಉಳ್ಕೆ Mr. 502, o. rs. ಅಜತಮಳೆ, ಅಜಿತಮುಳ್ಕೆ), life, the principle of being. 2, *breath*; spirit, *mind*, sense, consciousness. 3, *a substance, a thing*; wealth. 4, an elementary substance, as earth, air, fire, etc. 5, nature, natural property, characteristic, disposition (ಸುಜನಪ್ರಕೃತಿ 502; ತ್ರಿಗುಣ, ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮಂಗಳ್ Nn. 14). 6, *any living or sentient being, an animal, a beast*, an evil being, demon, spirit, ghost, goblin, monster (ಭೂತ 502; ಜೀವಜಯ, ಜೀವರಾಶಿ 14). 7, goodness, virtue, excellence. 8, truth, certainty, reality. 9, *strength, energy, vigour, power* (ಶಕ್ತಿ 502; ಬಲ, ಶಕ್ತಿ 14; ಅಳ Bhn. 29; ಸಹಸ Bhn. 15). 10, *the quality of purity or goodness* (the other two being rajas and tamas). 11, an embryo. 12, a horse (ವಾಜಿ, ಕುದುರೆ 14). 13, Pārvatī (ಅದ್ರಿಜಾತೆ, ಪಾರ್ವತಿ 14). 14, a mountain (ಪರ್ವತ 14). 15, water (ಅಮ್ಬುಸ, ಉದಕ 14). 16, a cloud (ಘನ, ಮೇಘ 14). 17, alchemy (ಧಾತುವಾದ, ರಸವಾದ 14). 18, a substantive, a noun, see ಊಜು 1. — ಸತ್ವವುಳ್ಳವನು. an able, sensible, clever man (ದಕ್ಷ, ಬಲ್ಲಿದನು Nn. 121).

ಸತ್ವ satva. 2. the letter ಸ್ (Śmd. 82 Cm.; 334. 339. 346. 347).

ಸತ್ವಕ satvaka. flour of parched barley? see ಸತ್ತುಗ

ಸತ್ವಗ satva-ga. going vigorously (?); standing in connection with vigour (?). see ಅಕ್ಕುಡ.

ಸತ್ವಗುಣ satva-guṇa. the faculties or organs of sense (ಅಖಿಲೇಂದ್ರಿಯ Nn. 67). 2, the quality of purity or goodness (ತ್ರಿಗುಣಭೇದ, ಗುಣತ್ರಯಭೇದ 67). 3, generosity, liberality (ತ್ಯಾಗ 67). 4, power, valour (ಪರಾಕ್ರಮ 67). 5, the colour of twilight, etc. (ಅಸ್ತರಾಗ, ಸನ್ಧ್ಯಾರಾಗ 67).

ಸತ್ವರ sa-tvara. having haste or speed, *expeditious, quick, speedy*. ಸತ್ವರಂ, quickly, swiftly, hastily, suddenly.

ಸತ್ವರಗ್ರಹಣ satvara-grahaṇa. quick or sudden seizure. see ತುಡುಕು 1.

ಸತ್ವವಂತ satva-vanta. a powerful man (ಭೀಮ, ಸತ್ರಾಣ Nn. 5).

ಸತ್ವಸಾಮಾನ್ಯತೆ satva-sāmānyate. the state of strength being low or feeble. see ಬಸವಳಿ.

ಸತ್ವಹೀನ satva-hīna. impotent, weak; a weak man (My.).

ಸತ್ವಾತಿಶಯ satva-atiśaya. eminence of, or superiority in, strength (J. 7, 33).

ಸತ್ವಾಧಿಕ satva-adhika. possessing superior strength (see Mr. s. ಪೊಗಟು); a very powerful man (J. 13, 46).

ಸತ್ವೆ satve. a pregnant woman (ವರಧುರ್ಯೆ, ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Mr. 307; *cf.* ಆಪನ್ನಸತ್ವೆ).

ಸತ್ಸಂಗ sat-saṅga. association with the good; good company (J. 18, 39). ಮಗನೆ, ನೀಂ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪುದು! (Sś.).

ಸತ್ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ sat-sampradāya. good custom or usage (My.).

ಸತ್ಸಹವಾಸ sat-sahavāsa. living together with the good, keeping good company, good company (My.).

ಸಥಿ sathi. Tbh. of Mhr. ಸತ್ತಾ. ಸತ್, q. v. above. (B. 4, 138).

ಸದ್ sad. ಸತ್. one who sits or settles down, sitting, dwelling, residing, etc. see ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪ-, ದಿವಿ-, ನಿ-, ಸಂ-, ಸಭಾ-.

ಸದ sada. = ಸದ್. see ಅಪ-, ಸಭಾ-.

ಸದಕೀರ್ತನ sat-akīrtana. the neglect to mention what is essential (Kāvy. V, 26).

ಸದಕು sadaku. = ತದಕು 1. to beat (Rām. 6, 43, 8; *cf.* ಸದೆ 1).

ಸದಗುಪ್ಪೆ sadaguppe. (= ಸದಾಬು, etc.). Tbh. of ಶತಪುಷ್ಪೆ. a sort of fennel (ಶತಪುಷ್ಪೆ, ಸಿತಚ್ಛತ್ರೆ, ಅತಿಚ್ಛತ್ರೆ, etc. Nr.).

ಸದನ sadana. sitting; a seat. 2, *an abode, a dwelling, a house* (ಮನೆ Nn. 84). 3, sinking down, perishing, decaying; exhaustion.

ಸದನಾಂಗಣ sadana-aṅgaṇa. the court or yard of a house (Bp. 40, 3).

ಸದಭಿಮತ sat-abhimata. approved of by, or pleasant to, intelligent or learned persons (Kāvy. II, 1, 6).

ಸದಮಲ sat-amala. true and pure; truly pure (ನಿರ್ಮಲ Bhn. 64; Śmd. 64; Ch. v. 179. 226). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸದಮಲಭಕ್ತಿ sadamala-bhakti. truly pure devotedness (My.).

ಸದಮಲಾತ್ಮ sadamala-ātma. a truly pure person (Bp. 36, 47).

ಸದಮಲಾತ್ಮಕ sadamala-ātmaka. one whose character is truly pure (Bp. 24, 42; 39, 65; 61, 71).

ಸದಯ sa-daya. merciful, compassionate, benevolent; mercy, etc. (Bp. 22 sum.; 37, 34).

ಸದರ್ sadar. = ಸದರ 1, ಸದರು. the highest court of the law (Mhr., H. ಸದರ). 2, hall of audience, a state-room, a seat for the administration of justice or the direction of public business (Mhr., H.). 3, chief, principal, head (Mhr., H.). 4, a heading (in papers of accounts, etc. Mhr., H.). — ಸದರ್ ಅದಾಲತ್. a zillah court (My.). — ಸದರ್ ಅಮೀನ್. the second class judge over a civil court subordinate to the zillah courts (My.; Mhr.). — ಸದರ್ ಬೇಸದರ್. a heading and that is not the heading, but comes under it (My.).

ಸದರ sadara. 1. = ಸದರ್. — ಸದರ ಅಮೀನ. = ಸದರ್ ಅಮೀನ್. (B. 5, 106). — ಸದರ ಅಮೀನಿ. relating to the ಸದರ ಅಮೀನ (B. 5, 87).

ಸದರ sadara. 2. familiarity, intimacy, friendliness, affability (Bh. 1, 8, 6; My.); acquaintance, knowledge (Bh. 8, 24, 51); facility, easiness, an easy affair [ಮನದಪ್ಪುತವಹಂಕಾರವಳಿಯದನ್ನ

ಕ್ಕ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸದರವೆನ್ತೆಮ್ಮನು! Cv. 1172]; (Śsv. 4, 61; J. 16, 35; 25, 15; My.; *cf.* ಚತುರ?). (ಕಾರ್ಯ) ಹೇಳುವದು ಸದರ, ಮಾಡುವದು ಕಷ್ಟ (Prv.).

ಸದರ sa-dara. 3. fearful, afraid, timorous.

ಸದರಹು sadarahu. = ಸದರಿ. (My.; Mhr. ಸದರಹೂ, accordingly with the heading, text, matter duly set down, etc.).

ಸದರಿ sadari. afore-said, above-mentioned, that (My.; Br. ಸದ ರಹಿ, ಸದರ್ಹಿ).

ಸದರು sadaru. = ಸದರ್. a state-room; an assembly (vīramāhēś-varatantraṭīkā); an assembly before which dancers, players and singers exhibit (My.; T. ಚದರ್, ಚದುರ್). ಸದರು ಇಲ್ಲವಿದ್ದರೆ ಒದಚುವದಕ್ಕೂ ತಿಳಿಯದೋ? (Prv.). *cf.* ಸದಸ್.

ಸದರ್ಥ sat-artha. true, proper meaning (Mr. 2); having a proper meaning; mannered tasteful (Kāvy. III, 1, A, 25).

ಸದಲಂಕಾರ sat-alaṅkāra. an excellent rhetorical expression or figure (Kāvy. III, 3, B, 54).

ಸದಸ್ sadas. = ಸದಸ್ಸು. *a seat, an abode, a dwelling.* 2, *an assembly*, a meeting.

ಸದಸತ್ sat-asat. being and not being, existent and non-existent, real and unreal, true and false; good and bad, virtuous and wicked (My.).

ಸದಸ್ಯ sadasya. any man present at or belonging to an assembly, an assessor, a spectator, a member of an assembly, a councillor. 2, any one present or assisting at a sacrifice; *a superintending priest* (ṛitvij) whose duties are to superintend the whole sacrifice and correct mistakes.

ಸದಸ್ಸು sadassu. Tbh. of ಸದಸ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಸದಳ sadaḷa. grain (Rām. 1, 16, 10).

ಸದಳಿಗ sadaḷiga. a grain-seller (C. Bp. 47, 46).

ಸದಾ sadā. *always, at all times, continually, perpetually, ever* (ನಿರ ನ್ತರ, ಅನುಶ್ರುತ Nn. 137), everlastingly, eternally (ನಿತ್ಯ, ಕೇಡಿಲ್ಲದ ನ್ಯಾಡು 137).

ಸದಾಕಾಲ sadā-kāla. all times or seasons; at all times, ever (C.).

ಸದಾಗತಿ sadā-gati. ever-going: *air, wind, Vāyu.*

ಸದಾಚರಣ sat-ācaraṇa. = ಸದಾಚಾರ. (B. 5, 189; My.).

ಸದಾಚರಣಿ sat-ācaraṇi. = ಸದಾಚಾರಿ. (B. 5, 158; My.).

ಸದಾಚಾರ sat-ācāra. moral or virtuous conduct, correct deportment, good manners; approved usage, a good custom (Bp. 61, 13; J. 5, 55; Abhā. 1, 41; B. 5, 204. 281; My.).

ಸದಾಚಾರಿ sat-ācāri. a virtuous person, a person of correct deportment (B. 5, 204; My.).

ಸದಾತನ sadātana. continual, perpetual, *eternal.*

ಸದಾದಾನ sadā-dāna. always giving: *liberality, munificence.*

ಸದಾನನ್ದ sadā-ānanda. always happy (Bp. 2, 17; 8, 58); perpetual happiness (24, 40).

ಸದಾನವ sadā-nava. always new (J. 10, 5). 2, ಸ-ದಾನವ, containing demons (10, 5).

ಸದಾನೀರೆ sadā-nīre. always possessing water: *N. of a river, the Kalōyā.*

ಸದಾಪ sadāpa. = (ಸದಗುಪ್ಪೆ), ಸದಾಬು, (ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಸೋಪು). a kind of fennel, Anethum panmori or sowa (ಶಾಲೇಯ, ಶೀತಶಿವ, etc., ಸಬ್ಬಸಿಕೆ Si. 147; Te.).

ಸದಾಪುಷ್ಪ sadā-puṣpa. ever-flowering; the plant Pterospermum suberifolium (ಮುಚುಕುನ್ದ Mr. 127); the cocoa-nut.

ಸದಾಬು sadābu. = ಸದಾಪ. a strong-smelling herb, the common rue, Ruta graveolens L. (Z.).

ಸದಾಭೋಗ sadā-bhōga. ever-enjoying. 2, perpetual enjoyment or pleasure (Kāvy, IV, 2, 60).

ಸದಾರ sa-dāra. 1. accompanied by a wife, together with a wife.

ಸದಾರ sadāra. 2. very strong or powerful, able (ಸಮರ್ಥ Bhn. 25).

ಸದಾರುಣ sadā-aruṇa. always red (J. 2, 8). 2, ಸ-ದಾರುಣ, always rough (2, 8).

ಸದಾಶಿವ sadā-śiva. always happy; an epithet of Śiva (ಸೂಚಕ, ತ್ರ್ಯನೇತ್ರ, Nn. 122; Bp. 43, 78; 54, 49; 61, 53; J. 5, 35; see ದೇ ವಾಂಗ); N. (B. 4, 7).

ಸದಿ sadi. = ಸದೆ 1. to crush, etc. (G.).

ಸದು sadu. Tbh. of ಸತ್. being, etc.

ಸದುಗುಣ sadu-guṇa. Tbh. of ಸದ್ಗುಣ. good quality. (Rām. 6, 53, 20).

ಸದುಭಕ್ತ sadu-bhakta. Tbh. of ಸದ್ಭಕ್ತ. a devotee. (Bp. 1, 35; 47, 4).

ಸದುವಿನಯ sadu-vinaya. Tbh. of ಸದ್ವಿನಯ. true decorum. (Bp. 22, 19; 26, 64).

ಸದೃಕ್ಷ sa-dṛikṣa. *like, resembling, similar,* (Kāvy. III, 2, B, 58; Bp. 61, 83).

ಸದೃಶ್ sa-dṛiś. ಸದೃಕ್. *like, resembling, similar,* same.

ಸದೃಶ sa-dṛiśa. *like, resembling, similar,* same (ಪಾಂಗು Kk. 31; ಪಾಡು Bhn. 30); conformable, fit, proper, right, suitable; worthy. (Kāvy. III, 3, B, 144. 156).

ಸದೃಶತೆ sa-dṛiśate. likeness, similarity, sameness (Kāvy. III, 3, B, 75).

ಸದೃಶತ್ವ sa-dṛiśatva. = ಸದೃಶತೆ. (Cpr. 8, 2).

*ಸದೃಶಯೋಗಿತಾಲಂಕಾರ sadṛiśayōgita-alaṅkāra. a figure of speech. Kr. 3, 2. 96.

ಸದೃಶವೃತ್ತಿ sadṛiśa-vṛitti. comparison; resemblance (ಸಾದೃಶ್ಯ, ಸಮಾನವರ್ತನೆ Śmd. 158. 159).

ಸದೃಶಾಕ್ಷರ sadṛiśa-akṣara. a similar letter, the same letter (Kāvy. III, 2, B, 33-47).

ಸದೃಶಾರ್ಥತೆ sadṛiśa-arthate. the state of having the meaning of ಸದೃಶ. see s. ತೇಂಗು 2.

ಸದೃಶ್ಯ sa-dṛiśya. like, similar (ಸಮ, ಸಮಾನ Nn. 158). 2, appearance, look (ನೋಟ 158).

ಸದೆ sade. 1. = ತದೆ, ಸದಿ. to pound to some extent, to bruise, to squash, to crush (ಈಷಚ್ಚೂರ್ಣ Śmd. Dh.; M.; T. ಚದ್ಯೆ; see ಚಪಟ; *cf.* ಚಚ್ಚು); to strike, to beat (ತಾಡನ Śm. 99). [ತನಗಿದಿರೊದ್ದಿನಿಸ್ತರಿಸ್ಪಪ್ಪಬಲಮನರೆದು ಸದೆದು Pb. 3, 104 va.]; P. ps. ಸದದು, ಸದೆದು, ಸದ್ದು. see Grj. 2, 106 va.: Bp. 14, 20; 55, 36; C. Bp. 32, 39; 47, 11; Rśv. 6, 11 va.; Śśv. 4, 19. 106; J. 7, 47. 59; 13, 50; 14, 5; 16, 26. 34. 35; 18, 6; Bh. 1, 10, 26; 2, 4, 7. ಬೀಳ-. 2, to be reduced to a palpable powder; to be bruised; etc. (Te. ಚದಿ; M. ಚದುಚ್ಚು).

ಸದೆ sade. 2. shortened infinitive of ಸದೆ 1. — ಸದೆ ಬಡಿ. to beat (any thing) so as to crush (it, C. Bp. 32, 44; J. 4, 71; 25, 59; Rām. 5, 9, 6; Bh. 2, 4, 6).

ಸದೆ sade. 3. = (ಸತ್ತೆ), ಸೆದಗೆ. trash, rubbish, sweepings, stuff, litter, etc. (ಕಸ Śm. 99; Bp. 16, 22). ಉದರಕ್ಕೋಸ್ಕರ

ಸದೆಯಾದರೂ ಹುಡುಕ ಬೇಕು. — ಸದೇ ಸದೇ ಹೇಟಾದರೂ ಸದೆ ಕೂಡಿ ಸೋದು ಬಿಡ. — ಸದೆ ಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಹದನಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಸದೆಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to collect rubbish, to sweep. ಬುಧವಾರವಾದರೆ ಸದೆಗೂಡಿಸಬಾರದೇ? (Prv.). — ಸದೆಬಡಿಗ. a sweeper, a low servant (Abhā. 2, 95).

ಸದೇಶ sa-dēśa. possessing a country. 2, of the same country or place. 3, *neighbouring, near.*

ಸದ್ಗತಿ sat-gati. good or happy state, felicity, fortune (ಯೋಗ, ಒಳ್ಳಿಹ ಗತಿ Nn. 113; Bp. 26, 66; 42, 40; J. 2, 33; 26, 56).

ಸದ್ಗುಣ sat-guṇa. = ಸದುಗುಣ. having good qualities, good, virtuous. 2, a good quality or property, a virtuous nature or disposition (ಒಳ್ಳಿಹ ಗುಣ Nn. 66. 113; Bp. 22, 62; Sp. s. ಸತ್ಯ). — ಸದ್ಗುಣವೆಜ್. -ಪೆಜ್. to acquire a virtuous nature (Bp. 55, 2).

ಸದ್ಗುಣಜಾತ sadguṇa-jāta. a man with innate good qualities (My.).

ಸದ್ಗುಣಿ sat-guṇi. a person who has good qualities, a good, virtuous person (Bp. 41, 23; B. 3, 74; 4, 3). — ಸದ್ಗುಣಿಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. N. (Bp. 20, 8). — ಸದ್ಗುಣಿಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇಶಿಕ. N. (Bp. 19, 85).

ಸದ್ಗುರು sat-guru. a true, good or excellent guru (Cpr. 4, 24; Bp. 35, 27; 37, 32; 50, 29).

ಸದ್ದ sadda. = ಸದ್ದು. Tbh. of ಶಬ್ದ. sound. — ಸದ್ದಂಗಿಡಿಸು. -ಂ-ಕಿಡಿಸು. to destroy the distinction of sound (Abh. P. 5, 123 va.). — ಸದ್ದಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. the distinction of sound to be lost (Cpr. 6, 14; Abh. P. 13, 34 va.; 13, 100).

ಸದ್ದಿದ saddida. = ಸದ್ದಿದ, q. v. *cf.* ಸದ್ದು 1, so that the meaning would be "a man who has ceased"?

ಸದ್ದೀವಾಲ saddīvāla. a town-magistrate (My.).

ಸದ್ದು saddu. 1. to cease, to stop (v. i. as in speaking or working, used only in the imperative singular ಸದ್ದು, and plural ಸದ್ದಿ, My.; is it = Sk. root ಸದ್?).

ಸದ್ದು saddu. 2. P. p. of ಸದೆ 1. (My.).

ಸದ್ದು saddu. = ಸದ್ದ. Tbh. of ಶಬ್ದ. sound, noise, etc. (ಧ್ವಾನ Kk. 25; My.; Te.; B. 2, 21). [ಬದ್ದವಣದ ಪಟಹಂಗಳ್ ಕಿವಿ ಸದ್ದಂಗಿಡೆ ಮೊಟಗೆ Pb. 12, 218]. ಸದ್ದಾಗುವಿಕೆ (ಶಬ್ದ, etc., ಕೂಗುವಿಕೆ Si. 60). ಸದ್ದು ಕೇಳಿದರೆ ಗವುಜಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಮುದ್ದು ಕುಡಿದರೆ ರೋಗ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ (Prv.).

ಸದ್ದುಕ sadduka. barley (B. 3, 66; 5, 36. 287; Mhr. ಸತ್ತೂ; *cf.* ಸತ್ತುಗ).

ಸದ್ದ್ವಿಜ sat-dvija. = ಸದ್ವಿಜ. a true, excellent Brāhmaṇa.

ಸದ್ಧರ್ಮ sat-dharma. a good religion; a good religious practice; justice, virtue, morality; attentive to duties (ವೃಷ, ಸುಧರ್ಮ Nn. 16; Mr. 540).

ಸದ್ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ saddharma-cāriṇi. a woman who lives virtuously: a wife (ದಾರ, ಕಲತ್ರ, ವಧು, etc. Mr. 306). *cf.* ಸಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ.

ಸದ್ಧಾರ್ಮಿಕ sat-dhārmika. a truly virtuous man (ನಿಜಧರ್ಮವುಳ್ಳವ G.).

ಸದ್ಭಕ್ತ sat-bhakta. = ಸದುಭಕ್ತ. a true or good follower or devotee (Bp. 53, 42).

ಸದ್ಭಕ್ತಿ sat-bhakti. true or good devotion, etc. (Bp. 1, 58; 43, 54; 55, 2).

ಸದ್ಭಾವ sat-bhāva. the quality of being, actual existence, reality, being, entity. 2, good nature or disposition (ಜ್ಯೋತಿ, ಒಳ್ಳಿಹ ಮನಸ್ಸು Nn. 68); goodness, amiability. see Bp. 35, 8. 43.

ಸದ್ಮ sadma. a seat; *a house, a habitation;* a temple; an altar; a place, station. see ಈಶ್ವರ-, ಬಲಿ-.

ಸದ್ಮಿ sadmi. an esculent root (ಸೂರಣ, ಕನ್ದ Mr. 137).

ಸದ್ಯ sadya. = ಸದ್ಯಾ. Tbh. of ಸದ್ಯಸ್[6]. now, this moment, etc., (Bp. 49, 34; My.). ಸದ್ಯಕ್ಕೆ (My.; B. 4, 12; G. 78). ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಪಡೆಯು ತಕ್ಕ ಫಲ (ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ, ಸದ್ಯಃಫಲ Si. 266).

ಸದ್ಯಃಫಲ sadyas-phala. instantly bearing fruit; immediate fruit or consequence. see s. ಸದ್ಯ.

ಸದ್ಯಕ್ಷಾರ sadyakṣāra. = ಸಜ್ಜೀಕಾರ. Tbh. of ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ. natron. (ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ, ಕಾಪೋತ, etc. Si. 335).

ಸದ್ಯಸ್ sadyas. = ಸದ್ಯ. to-day, this very day, this moment, at this time, now; *at once, on the spot,* presently, forthwith, immediately, on a sudden; quickly.

ಸದ್ಯಸ್ಕ sadyaska. = ಸಜ್ಜುಕ. belonging to the present day; immediate, present. 2, *new, recent.*

ಸದ್ಯಾ sadyā. = ಸದ್ಯ. now (My.; Mhr., Te. ಸಧ್ಯಾ).

ಸದ್ಯಾಜಮಾನ sat-yājamāna. the excellent part of a sacrifice performed by the yajamāna himself (J. 8, 10).

ಸದ್ಯೋಘೃತ sadyas-ghṛita. butter just clarified (My.).

ಸದ್ಯೋಜಾತ sadyas-jāta. newly born, born in a moment. 2, an epithet of Śiva. 3, a calf. 4, fresh butter (My.).

ಸದ್ಯೋವದನ sadyas-vadana. N. of one of Śiva's five faces (Śśv. 5, 3. 31).

ಸದ್ರುತ sa-druta. having quickness, of a quick tempo (Ch. v. 120).

ಸದ್ವಂಶ sat-vaṁśa. of a good family or race, of high birth; a good family (ತೀರ್ಥ, ಆಮ್ನಾಯ Nn. 48; Śmd. 160).

ಸದ್ವನಿತೆ sat-vanite. a good, virtuous woman (ಒಳ್ಳಿಹ ಸ್ತ್ರೀ Nn. 167).

ಸದ್ವಸ್ತು sat-vastu. a good thing (Cpr. 6, 21); any person or thing true and good.

ಸದ್ವಿಜ sadvija. Tbh. of ಸದ್ದ್ವಿಜ. a true brahmin. (Bp. 55, [illegible]).

ಸದ್ವಿಧಿ sat-vidhi. right, proper manner (Bp. 52, 5).

ಸದ್ವಿನಯ sat-vinaya. = ಸದುವಿನಯ. true decorum or reverence or humility.

ಸದ್ವಿಮಲತ್ವ sat-vimalatva. excellent purity (Śśv. 1, 3).

ಸದ್ವಿವೇಕ sat-vivēka. just discrimination; good discrimination; true knowledge (Śśv. 4, 55).

ಸದ್ವಿಷಯ sat-viṣaya. a good object, aim or affair (My.).

ಸದ್ವೃತ್ತ sat-vṛitta. well-behaved, amiable; virtuous, moral; good conduct (My.).

ಸದ್ವೃತ್ತಿ sat-vṛitti. good course of conduct (My.). 2, a good, honorable profession or office (My.).

ಸದ್ವ್ಯಯ sat-vyaya. wise, profitable or proper expenditure (My.; B. 3, 93).

ಸದ್ವ್ಯವಹಾರ sat-vyavahāra. good business, occupation or transaction (My.).

ಸದ್ವ್ಯಾಪಾರ sat-vyāpāra. good occupation, practice or transaction (My.).

ಸದ್ವ್ರತಿ sat-vrati. a true, or an excellent devotee (Bp. 38, 31).

ಸದ್ವ್ರತೆ sat-vrate. a truly faithful wife (Bp. 11, 32).

ಸದ್ವ್ರಯ sat-vraya. = ಸದ್ವ್ಯಯ. (My.).

ಸಧರ್ಮ sa-dharma. having similar duties, having the same or similar properties; of the same sect or caste; performing like duties; resembling, equal, like. 2, the duties peculiar to one's religion (J. 8, 44).

ಸಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ sadharma-cāriṇi. a wife who assists (her husband) in the performance of religious duties, a virtuous wife; *a wife.* *cf.* ಸದ್ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ.

ಸಧರ್ಮಿ sa-dharmi. *observing the same customs or laws.*

ಸಧರ್ಮಿಣಿ sa-dharmiṇi. *a wife.*

ಸಧ್ರ್ಯಕ್ಕು sadhryakku. Tbh. of ಸಧ್ರ್ಯಚ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಸಧ್ರ್ಯಚ್ sadhryac. ಸಧ್ರ್ಯಂಚ್. ಸಧ್ರ್ಯಕ್. going with, *accompanying.*

ಸನ್ san. = ಸನ್ನ2. an age or period (Mhr., H.), a year; in the year, anno Domini (C.; B. 4, 3; 5, 173. 184; Mhr.).

ಸನಕ sanaka. N. of one of the (four or seven) sons of Brahmā, inhabiting the janalōka.

ಸನತ್ sanat. always, ever. 2, Brahmā.

ಸನತ್ಕುಮಾರ sanat-kumāra. *N. of one of the sons of Brahmā and oldest of the progenitors of mankind* (see ವೈಧಾತ್ರ).

ಸನತ್ಸುಜಾತ sanat-sujāta. N. of the second of the sons of Brahmā (My.).

ಸನತ್ಸುತ sanat-suta. = ಸನತ್ಸುಜಾತ. (Bp. 54, 49).

ಸನದಿ sanadi. relating to a grant, etc., held by a grant, etc. (B. 5, 274; Mhr., H.).

ಸನದು sanadu. = ಸನ್ನದು. a grant, a diploma, a charter, a patent, a commission or warrant (My.; B. 5, 231; Mhr., H. ಸನದ). — ಸನದುಪತ್ರ. a document conveying to an individual emoluments, titles, privileges, offices, or the government rights to revenue from land, etc., under the seal of the ruling authority (B. 5, 232).

ಸನನ್ದ sa-nanda. joy-possessing; N. of one of the sons of Brahmā (Bp. 1, 43).

ಸನನ್ದನ sa-nandana. = ಸನನ್ದ. (My.).

ಸನಯ sa-naya. prudent conduct or behaviour; fitness, propriety (ಜಾತಿ, ಅತಿನಯಯವು Nn. 76; Bp. 24, 9).

ಸನಾ sanā. *always, perpetually, eternally.* see Mr. s. ಸಾಗುಣ್ಯ.

ಸನಾಡಿಕಾಗಿಡ sanādikā-giḍa. = ಬಳೆವಡಕಗಿಡ. a prostrate herb, etc. (St. & Pl.).

ಸನಾತನ sanātana. *continual, perpetual, eternal;* permanent; ancient. 2, *Viṣṇu;* Brahmā; etc.

ಸನಾಥ sa-nātha. having a master or protector, etc. 2, occupied by, possessed by; endowed with, possessed of, possessing, having (Śmd. 251).

ಸನಾದಿ sanādi. (= ಸುನಾಯಿ, ಸೊನಾಯಿ). a clarion or haut-boy (S. Mhr.; Mhr., H. ಸನಈ).

ಸನಾಭಿ sa-nābhi. uterine; a near kinsman, a uterine brother; *a relation or kinsman as far as the seventh degree* (= ಸಪಿಣ್ಡ). 2, like, resembling.

ಸನಾಭಿಜನ sanābhi-jana. kinsmen (Cpr. 6, 80).

ಸನಾಭಿತೆ sa-nābhite. the state of having a navel; the state of being a uterine brother (Cpr. 3, 9 va.).

ಸನಾಮಕ sa-nāmaka. having the same name (My.). 2, the horse-radish tree, Hyperanthera moringa Vahl.

ಸನಾರಕ sa-nāraka. an inhabitant of hell (ಮಾರ್ಗಣ, ನರಕಜೀವಿಗಳು Nn. 70).

ಸನಿ sani. 1. a request, *a respectful entreaty* (addressed to a guru, etc.). 2, giving, donation. 3, service, worship.

ಸನಿ sani. 2. Tbh. of ಶನಿ. (My.). [ಸನಿಯನ್ನಳೆ ಕುಣ್ಬಣಿ ಪೋದ ಮಾರಿಯನ್ನಳೆ ಮನೆದೊಟ್ಟು Pb. 4, 98]. ಸಾಯುವ ತಂಕ ಸನೀ ಕಾಟವಾದರೆ ಬಾಟ್ಳೋದು ಯಾವಾಗ? (Prv.).

ಸನಿನ್ದ sa-ninda. *attended with blame.*

ಸನಿಷ್ಠೀವ sa-niṣṭhēva. *sputtered; speech accompanied with sputtering.*

ಸನಿಹ saniha. Tbh. of ಸಮೀಪ. (ಸಮೀಪ Kk. 33; ಸಮೀಪ Śm. 59; ಪೊರೆ 103; ಬಳಿ 115).

ಸನೀಡ sa-nīḍa. having a nest or abode; occupying the same nest or abode; *near, proximate.*

ಸನೀನು sanīnu. a bayonet (My.; Br.; Mhr., H. ಸಂಗೀನ).

ಸನುಮತ sanumata. Tbh. of ಸನ್ಮತ. well-known or understood (Śm. 94. 103).

ಸನೇಮ sa-nēma. having the same rule, agreeing with one another; alliteration (ಪ್ರಾಸು Śmd. 27 Cm.).

ಸನ್ತ santa. 1. (fr. ಸತ್). = ಸಾನ್ತ1. a holy man, a saint (My.; Mhr.); venerable, respectable, respected. ಸನ್ತಷಡ್ದರ್ಶನಂಗಳ್ (ತೀರ್ಥ Mr. 532).

ಸನ್ತ santa. 2. Tbh. of ಶನ್ತ No. 2. gentle, calm, soft; mild, not vehement; soft, placid, lovely (as a disposition, Mhr.; Ch. v. 111). 2, calmness, etc.; peace, agreement (Rśv. 6, 132). ಸನ್ತಂ, mildly, gently (Grj. 4, 47); agreeably (Ch. v. 234). [ಸನ್ತಂ ಬಾಟ್ಬುದು ಮೀಱದಾ ನರಪನೊಳ್ Kr. 2, 142; Pb. 9. 10; Ap. 14, 48; ಸನ್ತವಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಕೊನ್ತವ ತನ್ದನ್ತೆ Bv. 100]. — ಸನ್ತಮಿರ್. -ಇರ್. to be still or calm (Śśv. 1, 83). — ಸನ್ತಪಿಡು. -ಇಡು. to appease, to calm, to soothe, etc. (Grj. 3, 119 va.; 6, 19; 9, 99; C. Bp. 32, 45; J. 24, 11; Bh. 1, 6, 39); to settle, to cause to sink (Bh. 1, 10, 34).

ಸನ್ತತ್ santat. a virtuous man (ಮದನ, ಸತ್ಪುರುಷನು Nn. 115).

ಸನ್ತತ saṁ-tata. stretched along; connected together; extended; continuous, uninterrupted, continual, lasting, eternal. ಸನ್ತತಂ, *constantly, continually, eternally, always.*

ಸನ್ತತಿ saṁ-tati. stretching or extending along, extent, expanse; continuity; a continuous line, row; uninterrupted succession, descent; lineage, race; *progeny, offspring, a child,* a son, a daughter (ಪುತ್ರರ್ Nn. 16); a number of people, multitude (Bp. 39, 17).

ಸನ್ತಪನ saṁ-tapana. the act of inflaming or tormenting. see ಸಾನ್ತಪನ.

ಸನ್ತಪ್ತ saṁ-tapta. greatly heated or inflamed, glowing; melted, burnt up, scorched, dried up; inflamed with passion, etc.; *suffering great pain or anguish, tormented,* distressed, afflicted, wearied, fatigued.

ಸನ್ತಮಸ saṁ-tamasa. *overspreading or universal darkness.* see ಅವತಮಸ.

ಸನ್ತಯಿಸು santayisu. (fr. ಸನ್ತ2; *cf.* ಸಾನ್ತ್ವ). = ಸನ್ತಯ್ಸು, ಸನ್ತವಿಸು. to appease, to allay, to pacify, to calm, to tranquillize, to soothe, to settle, to comfort, to console (Cpr. 3, 63 va.; 8, 65 va.; Bp. 34, 21). [ಜಗನ್ನುತನಂ ಸನ್ತಯಿಸಿ Kr. 2, 8; ಅನ್ತು... ಪಿರಿದುಂ ಪೊಱು ಸನ್ತಪಿರ್ಸಂ ಪೋದೆ Pb. 8, 21 va.].

ಸನ್ತಯ್ಸು santaysu. = ಸನ್ತಯಿಸು, etc. (Cpr. 3, 68 va.; Abh. P. 14, 7 va.; 15, 7 va.; Bp. 24, 10; 44, 15; 49, 21; J. 5, 26. 43; 6, 4; 8, 10; 28, 18; 32, 55. 56). — ಸನ್ತಯ್ಸಿ ಕೊಳ್. to appease oneself, to remain calm (Bh. 3, 13, 34).

ಸನ್ತಯ್ಸುಹ santaysuha. the act of appeasing, consoling, consolation, comforting, etc. (ಪ್ರಣತಿ, ಅನುನಯ, ಪ್ರಣಿಪಾತ, ಸಾನ್ತ್ವನ Hlā.).

ಸನ್ತರ್ಪಣ saṁ-tarpaṇa. the act of satisfying, satiating; gratifying, delighting; a sumptuous meal (My., also ಸನ್ತರ್ಪಣೆ; ಅನ್ನ ದಿನ್ದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸೋಣ).

ಸನ್ತವಣ santavaṇa. Tbh. of ಸನ್ಥಾನ. (Śs.; probably mistake for ಸನ್ತವಣೆ).

ಸನ್ತವಣೆ santavaṇe. Tbh. of ಸಾನ್ತ್ವನ. the act of appeasing, etc. (ಪ್ರಣಿಪಾತ, ಅನುನಯ, ಪ್ರಣತಿ Mr. 455; *cf.* ಸನ್ತಯ್ಸುಹ).

ಸನ್ತವಿಸು santavisu. = ಸನ್ತಯಿಸು, etc. (Bp. 13, 12; 20, 31; Rām. 5, 8, 24; 5, 9, 25).

ಸನ್ತಸ santasa. Tbh. of ಸನ್ತೋಷ. (ಸನ್ತೋಷ, ಹರಿಸ Śs.; ಹರುಷ Ct. II, 64; ಲೋಹಿತ, ಸನ್ತೋಷ Nn. 87; ಹರ್ಷ 117; Cpr. 1, 77; 4, 71; Bp. 1, 60; 23, 18; 27, 17; 48, 6; C. Bp. 11, 5). [ವರಂ ಬಡೆದ ಸನ್ತಸಂ ಮನದೊಳಾಗಲ್ Pb. 1, 86; Ap. 3, 60]. ಕೆಳೆಯಂಗೆ ಸನ್ತಸ ನಂ ಮಾಡಿದಂ (Śmd. 159 Mdb.). — ಸನ್ತಸಗನ್ಬನಿ. -ಕನ್ಬನಿ. a tear of joy (V. 5, 61 va.; Śsv. 5, 14). — ಸನ್ತಸಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. joy to be destroyed or lost (Abh. P. 7, 35). — ಸನ್ತಸಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to grow pleased, delighted, or happy (J. 10, 30). — ಸನ್ತಸಬ್ಬಡಿಸು. -ಂ-ಪಡಿಸು. to cause to be delighted, to rejoice, etc. (Cpr. 2, 91 va.). — ಸನ್ತಸಬ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to feel satisfied, to be pleased or delighted, etc. (Bp. 49, 28; Rśv. 7, 98 va.; 13, 64 va.). — ಸನ್ತಸಬ್ಬೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. = ಸನ್ತಸಂಗೊಳ್. (C. Bp. 47, 5). — ಸನ್ತಸ ವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸನ್ತಸಬ್ಬೆಱ್. (Bp. 21, 11; 32, 9; 55, 2). — ಸನ್ತಸ ವೊನ್ದು. -ಂ-ಒನ್ದು. = ಸನ್ತಸವೆಱ್. (Bp. 24, 6; 38, 76).

ಸನ್ತಾನ saṁ-tāna. extending, extension, expansion, spreading; continuance, continuous succession, lineage, race, family (Bp. 61, 38); *progeny, offspring, a child*, a son or daughter (ತನುಜ, ಮಕ್ಕಳು Nn. 92); a number of people, a multitude (ನಿಚಯ, ಸಮೂಹ 92); *one of the five trees of Indra's heaven* (ಸುರಭೂಜ, ಕಲ್ಪ ವೃಕ್ಷ 92); the body (ಶರೀರ, ದೇಹ 92). ಸನ್ತಾನವಿಲ್ಲದವ ಮನ್ತಾನಸ್ಸ ನಾದಾನೇ? — ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟು, ಸನ್ತಾನ ಪಡೆಯಬೇಕು (Prvs.).

ಸನ್ತಾನಕ saṁ-tānaka. spreading, etc.; one of the five trees of Indra's heaven, the kalpa tree (Cpr. 2, 56).

ಸನ್ತಾನಸಮೃದ್ಧಿ santāna-samṛiddhi. increase of progeny (My.).

ಸನ್ತಾನಿಕೆ saṁ-tānike. froth, foam; cream, coagulated milk; a cobweb; the blade of a knife or sword. (R.).

ಸನ್ತಾಪ saṁ-tāpa. *great heat*, burning heat; inflammation, *fire*. 2, affliction, pain, anguish, distress (ಬೇಗುದಿ Ct. II, 89; ಅಂಕ Mr. 527; ಹೊದಕುಳಿ Bhn. 64). 3, remorse, resentment, penance, penitence, repentance. see ಕುದಿ, ಮಱುಗು. — ಸನ್ತಾಪಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to afflict, to torment, to torture, to harass. ಹೇರಿಗನುಂ ಸನ್ತಾಪಬಡಿಸುವನುಂ ಸ್ಪಶ ಎನಿಸುಗುಂ (Nr.).

ಸನ್ತಾಪಿತ saṁ-tāpita. made very hot, burnt up, scorched; inflamed, consumed; *tormented, pained*, harassed, distressed, afflicted, wearied (Bp. 47, 23).

ಸನ್ತಾಪಿಸು saṁ-tāpisu. to suffer great pain or anguish, to be distressed or afflicted (Bp. 2, 16. 18; 13, 12; 14, 17; 18, 63; 44, 34; 52, 3; 61, 13).

ಸನ್ತಾಳ santāḷa. N. of a tribe inhabiting the skirts of the Rājmahāl hills (My.; B. 4, 130 wrongly as ಸಾನ್ತಾಳ).

ಸನ್ತಿ santi. = ಸನ್ತೆ 1. (ಹಟ್ಟಿ, ಬಜಾರ G.).

ಸನ್ತು santu. = ಸನ್ದಿತು. third person singular of the imperfect of ಸಲ್ಲು (My.). see Prv. s. ಶಾನಭೋಗ.

ಸನ್ತುಷ್ಟ saṁ-tusṭa. quite satisfied, contented, well-pleased, delighted (Bp. 3, 70; 5, 17; 30, 7).

ಸನ್ತುಷ್ಟಿ saṁ-tusṭi. complete satisfaction, contentment, gratification, delight (Grj. 10, 111; Bp. 29, 34; see ಭೂತ-).

ಸನ್ತೃಪ್ತಿ saṁ-tṛipti. complete satisfaction, etc. (ತೃಪ್ತಿ G.).

ಸನ್ತೆ sante. 1. = ಸನ್ತಿ. Tbh. of ಸಂಸ್ಥಾ. an assemblage, a mass, a crowd, etc. (ತಿನ್ತಿಣ, ತೆಮ್ಮಲ್, ಒಗ್ಗರ್, ವಂಗಡ, ಮೊತ್ತ, etc. Śm. 54; Kk. 17). 2, a gathering of buyers and sellers, a (weekly or annual) fair or market (C.; B. 1, 7; Te.; M. ಚನ್ತೆ, T. ಚನ್ದೈ). 3, a market-place (ನಿಷದ್ಯೆ, ಪಣ್ಯವೀಥಿಕೆ, ಬಜಾರ G.). [ಕಾಮದೇವಂ ಮಾಡಿದೋಜನ ಸಾಲೆಯಿರ್ಪನ್ತಿರ್ದ ಪೂವಿನ ಸನ್ತೆಯೊಳ್ Pb. 4, 80 va.]. ಸನ್ತೆಗೆ ಹೋಗುವದು ಒನ್ದು ನಾಯಿ, ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವದು ಒನ್ದು ಊಡಕ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವದು ಒನ್ದು ಅರಗಿಣಿ. — ಸನ್ತೇ ಗುದ್ದು ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. — ಸನ್ತೆಗೆ ಚೀಟು, ಮುಂಗೆಯ್ಗೆ ಬಳೆ. — ಸನ್ತೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂಱು ಮೊಱ ನೇದ ಹಾಗೆ. — ಸನ್ತೇ ಸೂಳೆಯ ನಚ್ಚಿ, ಮನೇ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟ. — ಸನ್ತೆ ಹೋದರೂ ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಸನ್ತೆ ಕಟ್ಟು. a market to convene (v. i.) or assemble (My.). 2, to form or make a fair. ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳರು ಕೂಡಿ, ಸನ್ತೇ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಸನ್ತೆಕೂಟ. the crowd of people at a fair (My.). — ಸನ್ತೆ ಕೂಡು. = ಸನ್ತೆ ನೆರೆ. (My.). — ಸನ್ತೆಗೋವಿನ್ದ. N. ಅನ್ತಕನ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೆದಱಿ, ಸನ್ತೆಗೋವಿ ನ್ದನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಹೆದಱುತ್ತೇನೆ (Prv.). — ಸನ್ತೆ ನೆರೆ. a market to convene (v. i.) or assemble (C.; B. 4, 186). ಸನ್ತೆ ನೆರೆಯುವದಕ್ಕನ್ತ ಮುಂಚೆ ಗಣ್ಟುಗಳ್ಳರ ಹಾವಳಿ (Prv.). — ಸನ್ತೆವಟ್ಟಣ. Tbh. of ಸಂಸ್ಥಾ ಪತ್ತನ. (Śmd. 380).

ಸನ್ತೆ sante. 2. reading and conning in order to commit to memory (Mhr. ಸನ್ಥಾ; Te. ಸನ್ತೆ). 2, the portion to be read and conned, a lesson (Mhr.; My.). — ಸನ್ತೇ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳು. to have a sante repeatedly told oneself by a teacher (My.). — ಸನ್ತೆ ಹೇಳು. (a teacher) to tell a sante repeatedly (My.).

ಸನ್ತೋಷ saṁ-tōsa. = ಸನ್ತಸ. *contentedness, satisfaction*. 2, happiness, delight, joy, pleasure (ಆಹ್ಲಾದ Nn. 77; ಮುದ 78; ಗನ್ಧನ Mr. 531; ನಲ Bhn.; ದೊನ್ದುಳಿ Śm. 56). ಚಿನ್ತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು, ಸನ್ತೋಷವೇ ಯೌವನ. — ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿಯನ್ನಾದರೂ ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಹೇಳು (Prvs.). ಸನ್ತೋಷ ಕೊಡು. to give joy. ಸನ್ತೋಷ ಕೊಡುವನ್ಥ (ಆನನ್ದಕರ G.). — ಸನ್ತೋಷಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to satisfy, to please, to rejoice, to gladden, to make happy, to gratify (B. 3, 12). — ಸನ್ತೋಷ ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to grow delighted or happy. ಸನ್ತೋಷಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಮದೋತ್ಕರ Cb.). — ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಇರು. to be joyful or happy (B. 3, 104). — ಸನ್ತೋಷ ಪಡಿಸು. = ಸನ್ತೋಷಗೊಳಿಸು. (C.; B. 3, 105; G. 401). ಸನ್ತೋಷಪಡಿಸೋಣ (ಅಪ್ಯಾಯನ G.). — ಸನ್ತೋಷ ಪಡು. to feel satisfied, to be pleased or delighted, to be cheerful, happy or glad (C.; B. 3, 123). — ಸನ್ತೋಷಬ್ಬಡಿಸು. -ಂ-ಪಡಿಸು. = ಸನ್ತೋಷ ಪಡಿಸು. (Cpr. 2, 49 va.; Abh. P. 7, 7 va.; Bp. 32, 10). — ಸನ್ತೋಷಬ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. = ಸನ್ತೋಷ ಪಡು. — ಸನ್ತೋಷ ವಾಗು. -ಆಗು. joy to be produced or arise. 2, to become joyful or happy. ಅಲ್ಲಿಯ ಹಡಗಗಳ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಹಳ ಸನ್ತೋಷವಾದನು (B. 5, 194).

ಸನ್ತೋಷಕರ santōṣa-kara. causing joy, etc., pleasing (B. 5, 88; My.).

ಸನ್ತೋಷಬಾಷ್ಪ santōṣa-bāṣpa. a tear of joy (Cpr. 2, 49 va.).

ಸನ್ತೋಷಿ saṁ-tōṣi. a person of a contented, cheerful or happy disposition (ಉತ್ಸಾಹಿ Mr. 232).

ಸನ್ತೋಷಿತ saṁ-tōṣita. = ಸನ್ತುಷ್ಟ. contented, etc. (Bp. 8, 59.

ಸನ್ತೋಷಿಸು santōṣisu. = ಸನ್ತೋಷ ಪಡು. (Bp. 53, 11; My.).

ಸನ್ತೋಷಿಸುವಿಕೆ santōṣisuvike. the state of feeling happy, etc. (ದೇಪಸ Si. 436).

ಸನ್ತ್ರಾಣಿ saṁ-trāṇi. a person that protects or shelters well (Bp. 11, 31); a very powerful person.

ಸನ್ತ್ರಾಸ saṁ-trāsa. great trembling, terror, fear, alarm. see ಅಗಿ 3, ಬೆರ್ಚು 1.

ಸನ್ದಂಶ saṁ-daṁśa. a pair of tongs or nippers. see ಇಕ್ಕುಳ್ 1.

ಸನ್ದಕ sandaka. = ಸನ್ದೂಕ, etc. a large box, a chest. (B. 5, 140; My.).

ಸನ್ದಗಿಸು sandagisu. = ಸನ್ದಣಿಸು. (Cpr. 8, 4 va.).

ಸನ್ದಣ sandaṇa. = ಸನ್ದಣಿ, q. v. Tbh. of ಸನ್ಧಾನ. (Śsv. 1, 79 va.).

ಸನ್ದಣಿ sandaṇi. = ಸನ್ದಣ, (ಸನ್ದವಣಿ). Tbh. of ಸನ್ಧಾನ. the state of being joined, united, accumulated or associated: crowded or full state; a collection, a mass, a crowd, a throng, a flock, a swarm, etc. (ಆಚಿತ, ನಿಚಿತ, ವ್ಯಾಪ್ತ, ಛನ್ನ, ಕೀರ್ಣ, ಸಂಕುಲ, ಆಕುಲ, ಭರಿತ, ಪೂರ್ಣ Hla.; ಭರಿತ, ಪರಿಕೀರ್ಣ, ಪ್ರಪೂರ್ಣ, etc. Mr. 431; ಇಟ್ಟಳ Kk. 68; ಇಱುಬೆ 80; ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ 17; ಇಟ್ಟಳ, ಇಱುಬೆ Śm. 53; ನೊಕ್ಕಳ, ಮೊಗ್ಗರ, ಪಸರ, ಪಿಣ್ಡು, ಸೇಣಿ, etc. 54; Cpr. 7, 81 va.; Grj. 9, 58 va.; 10, 79 va.; Bp. 5, 38; 59, 9; 61, 25. 28; C. Bp. 5, 3; 42, 15; J. 33, 26; Te. ಸನ್ದಡಿ). [ಬಳಸಿದ ವೇದ ಪಾರಗರ ಸನ್ದಣಿ Pb. 1, 107; Cv. 938]. — ಸನ್ದಣಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to collect (v. i.), to assemble in crowds, to crowd, to become numerous, to swarm (Grj. 4, 16; Rśv. 5, 19 va.; 13, 68 va.; Śsv. 5, 14. 37). — ಸನ್ದಣಿಮರ. numerous trees (Bh. 3, 9, 24).

ಸನ್ದಣಿಸು sandaṇisu. = ಸನ್ದಗಿಸು. to collect (v. i.), to meet, to join, to assemble or gather in crowds, to flock, to crowd, to throng, to swarm (ಸಮೂಹ Śmd. Dh.); to be or become much, many or numerous (ಬಾಹುಳ್ಯ Śmd. Dh.). see Cpr. 1, 101 va.; 6, 35; 7, 128; Bp. 1, 44; 2, 21; 5, 23; 16, 32; 35, 42; 36, 22; 47, 59; 52, 12; Rśv. 2, 46; 5, 110; J. 2, 51; 7, 22. 46; 22, 3. 5; Bh. 2, 13, 11. 15. 2, to join (v. t. Bp. 53, 40). [ತೋಳ ಸೀಳದ ಕೆನ್ದಳಿರಿನ್ದಂ ಸನ್ದಣಿಸಿರ್ದ ಮದಾಳಿ Ap. 3, 30].

ಸನ್ದಯ sandaya. = ಸನ್ದೆಗ, etc. Tbh. of ಸನ್ದೇಹ. doubt, etc. (Śmd. 20. 89. 281; Cpr. 5, 33; T. ಚನ್ದಯ).

ಸನ್ದರಿ sandari. = ಸನ್ದಿ. a junction, etc. (ಗೊನ್ದಿ, ಸನ್ದಿ G.).

ಸನ್ದರುಶನ sandarusana. Tbh. of ಸನ್ದರ್ಶನ. meeting, etc. (Bp. 35, 41).

ಸನ್ದರ್ಭ saṁ-darbha. stringing or connecting together, weaving, interweaving, arranging. 2, collecting, uniting, mixture. 3, regular connection, *composing artificially, a* (literary or poetical) *composition;* construction (ರಚನೆ, etc. Mr. 425). 4, convenience, fitness of time, opportunity, leisure (My.; ಸಮಯ, ಅನುಕೂಲ; Te., T.). 5, affair, matter, subject (My.). see ಆ-.

ಸನ್ದರ್ಭಿಸು sandarbhisu. opportunity or convenience to be found, to become opportune or convenient (My.).

ಸನ್ದರ್ಶನ saṁ-darśana. the act of looking steadfastly, gazing, looking; viewing, beholding, seeing, sight, vision; seeing one another, meeting, appearance, presence; an interview, a visit (My.; ಭೆಟ್ಟಿ G.). 2, the act of causing to see, showing, etc. see Cpr. 5, 2 va.; Bp. 3, 69; 48, 7; J. 24, 70. — ಸನ್ದರ್ಶನ ಕೊಡು. to visit (by coming, My.). — ಸನ್ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು. to visit (by going to see another, My.).

ಸನ್ದರ್ಶನೀಯ saṁ-darśanīya. fit to be looked at (Cpr. 1, 107).

ಸನ್ದವಣೆ sandavaṇe. (= ಸನ್ದವಣ). Tbh. of ಸನ್ಧಾನ. binding together, etc. (Kk. 57; Śm. 62).

ಸನ್ದಶನ saṁ-daśana. the two middle teeth (of a horse, ಎರಡು ನಡುದನ್ತಗಳು Mr. 281).

ಸನ್ದಷ್ಟ saṁ-daṣṭa. bitten (J. 1, 9); compressed, pressed closely together; nipped, pinched. 2, a particular fault in pronunciation (arising from keeping the teeth too close together).

ಸನ್ದಷ್ಟಯಮಕ sandaṣṭa-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 24 seq.).

ಸನ್ದಾನ saṁ-dāna. *a rope* (especially for tying cattle).

ಸನ್ದಾನಿತ saṁ-dānita. *bound, tied.*

ಸನ್ದಾಯ sanda (fr. ಸಲ್)-āya. delivering over of what is due, payment (Tu.; T. ಚಂಜಾಯ, ಚನ್ದಾಯ). ಹದಗದ ಮೇಲೆ ತೆಗದ ಉಪವಾಸ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಸನ್ದಾಯ (Prv.).

ಸನ್ದಾಯಿ sandāyi. N. (Rśv. 11, 41 va. & 74 va.).

ಸನ್ದಾಯಿತೆ sanda-āyita. = ಸನ್ದಾಯ. (My.).

ಸನ್ದಾವ saṁ-dāva. = ಸನ್ದ್ರಾವ. flight, retreat, running away (G.).

ಸನ್ದಿ sandi. = ಸನ್ದರಿ, ಸನ್ದು. Tbh. of ಸನ್ಧಿ. joint, junction, etc. (ಸನ್ದರಿ, ಗೊನ್ದಿ G.). ಎರಡು ತೊಡೆಗಳ ಸನ್ದಿ (ವಂಕ್ಷಣ Mr. 332). ತೊಡೆಯ ಸನ್ದಿ (ವಂಕ್ಷಣ Hla.). [ಕಟಿ ಮುಮ್ಮಡಂ ಪಱಿದು ಸನ್ದಿ ನೊಸಲ್ ಪಣೆ Pb. 11, 136]. ಸೊಪ್ಪೆಯ ಹೊಱೆಯ ಸನ್ದಿಯೊಳಗಿನ್ದ ಸಾರಂಗದ ಕೋಡುಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವು (B. 4, 43). — ಸನ್ದಿಗೊನ್ದಿ. dupl. a narrow lane or passage; junctions or narrow ways and nooks (C.; Rām. 5, 8, 54; Bh. 2, 4, 11). — ಸನ್ದಿವಾತ. = ಸನ್ದುವಾತ, q. v. (B. 4, 108). — ಸನಿ ಸನ್ದಿ. rep. various junctions or corners; the various joints (of the body, Bp. 16, 10; 58, 66).

ಸನ್ದಿಗ್ಧ saṁ-digdha. besmeared; covered, confused; indistinct, obscure, unintelligible; doubted, dubious, doubtful; entertaining doubt, despairing; uncertain, unsafe, dangerous, riskful (Rśv. 13, 8; J. 23, 63; 34, 5).

ಸನ್ದಿತ saṁ-dita. *bound, tied.*

ಸನ್ದಿದ sandida. = ಸದ್ದಿದ. see ಉಳಿಗ 1.

ಸನ್ದಿಸು sandisu. = (ಸನ್ಧಿಸು), ಸನ್ನಿಸು. to place together; to join (v. t., ಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.; Cpr. 2, 24; 8, 4 va.; Ch. v. 59; Bp. 2, 26; 35, 23; 49, 16. 21; 51, 78; 52, 44; 57, 81; 61, 63; J. 8, 8); to touch (Bp. 21, 9. 13); to fasten, to tie (Bp. 9, 26; 49, 44); to fix (an arrow on a bow, Bp. 44, 3); to bring together or unite in friendship. [ಅದಱ ಕೆಲದೊಳೊನ್ದಿ ಸನ್ದಿಸಿ ಗಗನತಳಮಂ ತಱುಮ್ಬುವನ್ತಿರ್ದ ಶಿಖರಿ ಶಿಖರಂಗಳಿನ್ದಂ Pb. 7, 29 va.]. ಮುನಿಸಿದು ನಿನತ್ತು, ಸಯ್ಯಣೆಯೆನತ್ತು, ಕೆಳದಿಗೆ ತನತ್ತು ಸನ್ದಿಸುವೆನಕಂ (Śmd. 179). 2, to join (v. i.), to unite oneself with, to associate oneself to (ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗು Śmd. 114 Cm.; 115; Bp. 40, 11; J. 28, 54; 33, 23); to meet (in battle, Abh. P. 13, 45); to occur, to happen, to come (ಸಂಘಟನೆಯಾಗು, ಬರ್ Śmd. 79 Cm.; ಬರ್ 190. 278 Cm.; 205. 212. 217. 275; Bp. 1, 25; 48, 2; 50, 55; 60, 2).

ಸನ್ದು sandu. P. p. of ಸಲ್ 1, ಸಲು, ಸಲ್ಲು.

ಸನ್ದು sandu. (= ಸನ್ಧಿ). Tbh. of ಸನ್ಧಿ. (Śmd. 365, through Mhr. ಸನ್ಧ). juncture, union; an opportunity; a joint, an articulation; a nook, a corner; a lane; a cleft, a gap, a fissure, a crack, an opening, a space between (My.; Tc.; T. ಚನ್ದು; Mhr. ಸನ್ಧ). [ನೆಸಗಳ ಸನ್ದಂ ಪಜುದಾಗಸದಿನ್ದಂ ಸತ್ತುವಿಡಿಸುವನ್ತೆ Ap. 12, 54; Cv. 764. 881. 1249]. ಆನೆ ಮಟ್ಟದ್ದೇ ಸನ್ದು, ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲೇ ಪಟ್ಟಣ. — ಕಳ್ಳಗೆ ಸನ್ದು ಕೊಟ್ಟು, ಒಡವೆಗೆ ಹುಯ್ಯಲಿಕ್ಕಿದ (Prvs.). ಒಳ್ಳೊಡೆಯ ಸನ್ದು (ಮೊಟಕಾಲ್ Śmd. I). see Bp. 1, 62; 2, 43. — ಸನ್ದುಕಟ್ಟು. conjunction; opportunity, convenience (Si. 284). 2, the place where two lanes meet and form a right angle (My.). 3, the commencement of any conjunction (in astronomy, My.). see ಸಮಯ-. — ಸನ್ದು ಕೂಡಿಸು. to rabbet (My.); to shut any crack or hole. ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೆ ಸನ್ದು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೆ ಮಣ್ಣು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ (Prv.). — ಸನ್ದುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. the exactly opportune period, the very opportunity (Bh. 1, 8, 86). — ಸನ್ದು ಗೊನ್ದಿ. = ಸನ್ದಿ ಗೊನ್ದಿ. (My.). — ಸನ್ದುಬಳ್ಳಿ. a climbing herb with thick four-winged eatable stems, Vitis quadrangularis Wall. (St. & Pl.). — ಸನ್ದು ಬೀಬು. to crack (My.). — ಸನ್ದುರೋಗ. a disease of children arising from cold (śīta) and characterised by panting and heaving of the alles (My.). — ಸನ್ದುವಡೆ. -ಪಡೆ. to join, to obtain. ಒನ್ದು ಅನಿಗೆಯ ಭಾಣ್ಡೊನ್ದೊನ್ದು ಭೋಗವನ್ನನ್ದದಿ ಸನ್ದುವಡದು ಹಂಚಾದನ್ತೆ ಬಿನ್ದುವಿನ ದೇಹ (Sp.). — ಸನ್ದುವಾತ. (Tbh. of ಸನ್ಧಿವಾತ Śmd. 376). rheumatism in the joints (My.). — ಸನ್ದುವಿಡು. -ಬಿಡು. to leave a space (Rśv. 10, 31 va.). — ಸನ್ದು ಸನ್ದು. rep. the various joints (of the body, Bp. 49, 10). — ಸನ್ದುಸೇರುವೆ. exact joinery (My.).

ಸನ್ದುಕ sanduka. = ಸನ್ದಕ, ಸನ್ದೂಕ, ಸನ್ದೂಕು. a large box, a chest (My.; B. 1, 8: Mhr., H. ಸನ್ದೂಕ).

ಸನ್ದೂಕ sandūka. = ಸನ್ದುಕ, etc. a large box, etc. (My.).

ಸನ್ದೂಕು sandūku. = ಸನ್ದೂಕ. (My.).

ಸನ್ದೃಪ್ತ saṁ-dṛipta. very mad, wild or proud (Śśv. 3, 57).

ಸನ್ದೃಷ್ಟಿ saṁ-dṛiṣṭi. complete sight, full view; a sight, glance, look, aspect. see ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ.

ಸನ್ದೆ sande. = ಸಂಜೆ. (Bp. 40, 45; My.).

ಸನ್ದೆಗ sandega. = ಸನ್ದಯ, ಸನ್ದೆಯ, ಸನ್ದೆಹ. Tbh. of ಸನ್ದೇಹ. doubt, etc. (ಸನ್ದೇಹ Nn. 96; Cpr. 2, 79; 8, 44 va.; Bp. 1, 59; 51, 57; J. 9, 2).

ಸನ್ದೆಯ sandeya. = ಸನ್ದೆಗ, etc. (ಸನ್ದೇಹ Ct. II, 35). [ಸನ್ದೆಯಮಿಲ್ಲದೆ ಸಲೆ ತಜುಸನ್ದೋಸಜುಸುವುದು Kr. 2, 19; Pb. 4, 70; Ap. 3, 83 va.; — ಸನ್ದೆಯಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to doubt. ಅದರ್ಕೆ ಸನ್ದೆಯಮ್ಬಡನೆ Pb. 2, 49].

ಸನ್ದೆಹ sandeha. = ಸನ್ದೆಯ, etc. (Bp. 16, 24; 34, 18; 53, 17).

ಸನ್ದೇಶ saṁ-dēśa. communication of intelligence, information, tidings, news; a message, commission, command.

ಸನ್ದೇಶವಾಕ್ಯ sandēśa-vākya. = ಸನ್ದೇಶವಾಚ್. (G.).

ಸನ್ದೇಶವಾಚ್ sandēśa-vāc. news, tidings; *a commission, an order.*

ಸನ್ದೇಶಹರ sandēśa-hara. a news-bringer, *a messenger*, a courier; an envoy.

ಸನ್ದೇಹ saṁ-dēha. = ಸನ್ದೆಗ, etc. *doubt, uncertainty*, suspense; risk, danger. 2, one of upames (Kāvy. III, 3; B, 61. 103 seq.). see Sp. s. ಅಜಬು.

ಸನ್ದೇಹಿ saṁ-dēhi. doubtful, dubious; doubting (Bp. 51, 29).

ಸನ್ದೋಹ saṁ-dōha. milking; the whole of a quantity of drawn milk. 2, *a multitude, a mass*, an assemblage.

ಸನ್ದೋಹಕ saṁ-dōhaka. = ಸನ್ದೋಹ No. 2. (Cpr. 6, 30).

ಸನ್ದೋಹನ saṁ-dōhana. = ಸನ್ದೋಹ No. 2. (A.).

ಸನ್ದೋಹ್ಯ saṁ-dōhya. having caused to milk; to be milked (see ಸುಖಸನ್ದೋಹ್ಯ).

ಸನ್ದ್ರಾವ saṁ-drāva. *flight*, retreat.

ಸನ್ಧ saṁ-dha. holding together; joined; placed in or on; possessing. see ಸತ್ಯ-.

ಸನ್ಧರ್ಮ saṁ-dharma. = ಸದ್ಧರ್ಮ (*cf.* ಸಧರ್ಮ). attentive to duties, etc. ಸನ್ಧರ್ಮದೊಳು ನುಡಿಯ ಕಲಿವುದು (Jm. 13).

ಸನ್ಧರಣ saṁ-dharaṇa. holding together, etc.; putting on (as clothes, Bp. 5, 66).

ಸನ್ಧಾನ saṁ-dhāna. = ಸನ್ದವಣ, ಸನ್ದಣ, ಸನ್ದಣೆ, ಸನ್ದವಣೆ. the act of placing or holding together, joining, junction, uniting; tying or binding together, tying; a cord, a rope (ದಾಮು Mr. 183; *cf.* ಸನ್ದಾನ); intimate union, combining, combination; adaptedness (Bp. 3, 22); composing, *compounding, mixing;* bringing together, uniting in friendship; alliance, league, association; peace; company, companionship; fixing an arrow on a bow (ಕಣೆಯ ಸನ್ಧಾನಂ, ತುಡುವುದು Śm. 92); directing, taking aim; aim, advertence, attention, heed; the application of expedients, the concentration of efforts, energies or talents towards the performance of (Mhr.; see ಲೌಕಿಕ-); assisting, sustaining, supporting; reception, receiving;—*sour rice-gruel* (ಅಮ್ಬಿಲ Hlā.). see ಅತಿ-, ಕ್ರಮು-, ದೃಢ-, ಯುಗಲ-, ಲೋಹ-, ಶರ-, ಶಿರಸ್-; ಸನ್ಧಿಸು; Nn. s. ಸನ್ಧಿಕಾರ್ಯ.

*ಸನ್ಧಾನೋಪಮೆ sandhana-upame. a kind of simile. Kr. 3, 84.

ಸನ್ಧಾರಣ saṁ-dhāraṇa. holding together; holding in, restraining; observing, practising; supporting, sustaining, preserving, maintaining; keeping in mind, remembering; bearing. see ಶಿಖಿ-, ಶಿಶು-.

ಸನ್ಧಾರ್ಯಮಾಣ saṁ-dhāryamāṇa. being held together; being held, maintained or preserved (Cpr. 5, 35 va.).

ಸನ್ಧಿ saṁ-dhi. = ಸನ್ದಿ, ಸನ್ದು. placing or holding together; conjunction, *junction, union*, combination, connection, contact (ಕ್ಲಪ್ತಿ Mr. 487). 2, *alliance, league, peace*, making a treaty of peace, negotiating alliances (ನೃಪಕೂಟ, ಅರಸುಗಳ ಸನ್ಧಾನ Nn. 164, o. r. -ಸ್ಥಾನ). 3, euphonic junction of final, (middle) and initial letters in grammar (Śmd. 6. 18. 59. 60. 67. 69. 70. 71. 73. 74. 408; Kāvy. I, 6; I, 1*b*, 1 seq.; V. 967; Ct. II, 12i). 4, *a joint, an articulation* (of the body, etc.). 5, juncture; critical juncture, opportune moment, time (B. 4, 8. 9. 13. 80; B. 5, 67). 6, *a breach, a chasm, a fissure, a chink, a cleft, a gap, a hole, an opening, a mine* (ರನ್ಧ್ರ, ಛಿದ್ರ Nn. 164; ಕುಣಿ Mr. 487); a chapter. ಸನ್ಧಿ ಮುಗಿದರೂ ಮನ್ಧಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). 7, the vagina or vulva. 8, an interval, pause, rest. 9, a period at the expiration of each yuga or age. 10, smallness (ಅಲ್ಪವು Nn. 164).— ಸನ್ಧಿಸಾಧಿಸು. an opportune moment to be obtained (B. 3, 67); to look out for an opportunity (My.).

ಸನ್ಧಿಕಾರ್ಯ sandhi-kārya. the act of making an agreement or a treaty of peace (ಹರಣ, ಸನ್ಧಿಕೃತ್ಯ, ಸನ್ಧಾನ ಮಾಡುವುದು Nn. 166).

ಸನ್ಧಿಕೃತ್ಯ sandhi-kṛitya. = ಸನ್ಧಿಕಾರ್ಯ, q. v.

ಸನ್ಧಿನಿ saṁ-dhini. *a cow which has just taken the bull; a cow with calf.* 2, a cow milked unseasonably.

ಸನ್ಧಿವಾತ sandhi-vāta. = ಸನ್ದುವಾತ. rheumatism in the joints.

ಸನ್ಧಿವಿಗ್ರಹ sandhi-vigraha. peace and war, reconciliation and rupture (My.).

ಸನ್ಧಿವಿಗ್ರಹಿ sandhi-vigrahi. a minister of war (see Mr. 272 s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ).

ಸನ್ಧಿವಿಷಯ sandhi-viṣaya. the sphere of grammatical sandhi or its application (ಸನ್ಧಿಪ್ರಯೋಜನ Śmd. 60 Cm.).

ಸನ್ಧಿಸು sandhisu. an irregular form of ಸನ್ಧಿಸು, occasionally found in MSS. and books. [ಅದಱೊಳೆ ಪೆಱತಂ ಸನ್ಧಿಸಿ ಪೇೞ್ದೊಡೆ Kr. 2, 9].

ಸನ್ಧಿಸೂಚನೆ sandhi-sūcane. the contents at the head of a chapter (My.).

ಸನ್ಧುಕ್ಷ್ಯಮಾಣ sam-dhukṣyamāṇa. being kindled or lighted up; being animated or revived; being increased (Cpr. 3, 97 va.).

ಸನ್ಧೆ sam-dhe. junction, union; alliance, compact, stipulation; *a convention, an agreement, a promise.* 2, = ಸನ್ಧ್ಯೆ, twilight. 3, state, condition. 4, *a boundary, a limit.*

ಸನ್ಧ್ಯಕ sam-dhyaka. = ಸನ್ಧ. holding together, etc. see ರಕ್ತ-.

ಸನ್ಧ್ಯಕ್ಷರ sandhi-akṣara. a compound vowel, a diphthong (Śmd. 17. 18; Kāvy. I, 1a, 12-14).

ಸನ್ಧ್ಯಕ್ಷರಿ sandhyakṣari. N. of a vicchitticitra (= ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಿ, Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

ಸನ್ಧ್ಯಾಕಾಲ sandhyā-kāla. twilight-period; evening-time, evening (My.).

ಸನ್ಧ್ಯಾರಾಗ sandhyā-rāga. the (red) colour of twilight or evening (ಅಸ್ತರಾಗ Nn. 67; Cpr. 8, 4 va.). 2, a sire which has that colour (Bp. 11, 24). see Mr. s. ಪಟಭೇದ. 3, red-lead.

ಸನ್ಧ್ಯಾರುಚಿ sandhyā-ruci. = ಸನ್ಧ್ಯಾರಾಗ No. 1. (Cpr. 8, 101).

ಸನ್ಧ್ಯಾರುಣ sandhyā-aruṇa. the redness of twilight or evening (J. 1, 3; 12, 6).

ಸನ್ಧ್ಯಾವನ್ದನ sandhyā-vandana. morning and evening adoration or prayer (My., also as -ನೆ).

ಸನ್ಧ್ಯೆ sam-dhye. = ಸಂಜೆ, etc. holding or joining together; union, conjunction, connection. 2, *twilight*, morning or evening twilight: evening, dusk: early morning, day-break. 3, any one of the three divisions of the day (forenoon, noon and afternoon). 4, morning or evening or midday adoration or prayer. 5, the period which precedes a yuga or age. 6, agreement, promise, assent.

ಸನ್ನ sanna. 1. = ಸಣ್ಣ. sunk down; seated, resting, settled down; still, motionless; sunk, low (in tone, accent, etc.). 2, stunted, shrunk, contracted. 3, a little, a small quantity. 4, depressed, low (in spirits), desponding, dispirited, spiritless, weak, feeble, diminished; *wasted away, decayed, perished, destroyed, spoiled, lost* (ಶಾತ, ಸಣ್ಣದು Mr. 448, o. r. ಶಾಸ್ತ, as in the printed edition of Halāyudha; see Hlā. s. ಸಣ್ಣಮಾಗು); oppressed; gone. *cf.* ಸನ್ನಕ. see ಅ-, ಉಪ-, ಪ್ರ-.

ಸನ್ನ sanna. 2. = ಸನ್. an age or period. (B. 4, 116. 145. 216).

ಸನ್ನಕ sannaka. low, dwarfish (Sk.).

ಸನ್ನಕದ್ರು sanna-kadru. *the tree Buchanania latifolia* Roxb.

ಸನ್ನಣ sannaṇa. = ಸನ್ನಹ. Tbh. of ಸನ್ನಾಹ. preparation. (Kk. 42; Śm. 39; see ಸಬ್ಬ-, ಸವಗ-). [the armour. ಪಡೆವಳ್ಳರ ಮಾತುಗಳ್ ಮನಂಗೊಣ್ಡಿರೆ ಸನ್ನಣಸ್ವಾಡುವ ಪಣ್ಣುವ ಬಾೞ್ತೆಯವನ್ದಿರಂ Pb. 10, 49; Ap. 14, 90].

ಸನ್ನತಿ sam-nati. bowing down, reverential salutation; reverence, humility. (R.).

ಸನ್ನದು sannadu. = ಸನದು. a grant, etc. (My.; Br.).

ಸನ್ನದ್ಧ sam-naddha. bound or fastened or tied together; bound or girded on or round, fastened on, girt, bound; dressed or clad in, *armed, mailed, accoutred* (ಕವಚದೊಟ್ಟವಂ Mr. 292); harnessed; arranged, arrayed, prepared, provided; ready for battle; prepared, ready (in general); well provided and furnished with anything; provided with destructive weapons, *murderous, felonious;* closely attached or connected, in close contact with, contiguous, bordering, near. see Cpr. 5, 51 va.; J. 7, 29; 27, 32. ತರವೇಱ್ ಸನ್ನದ್ಧವಾಜಿಸಾಧನಮುಂ! (Śmd. 278 Mdb.).

ಸನ್ನದ್ಧತೆ sam-naddhate. the act of dressing or arming oneself (Cpr. 6, 26).

ಸನ್ನಯ sam-naya. leading or bringing together; a collection, *a multitude, a number, a quantity.* 2, *the rear of an army, a rear-guard.*

ಸನ್ನಲಿಗೆ sannalige. = ಸೊನ್ನಲಿಗೆ, q. v. roundness, etc. (ಬಟ್ಟಿತು Ss.).

ಸನ್ನಹ sannaha. Tbh. of ಸನ್ನಾಹ. (Bh. 6, 2, 3).

ಸನ್ನಹನ sam-nahana. binding or fastening or tying together; *the act of arming, preparing, making oneself ready;* preparation.

ಸನ್ನಹಿತ sam-nahita. bound together; bound to, joined with, in close contact with (Bp. 2, 44; 38, 54; 50, 17; 51, 64). feminine ಸನ್ನಹಿತೆ (Abh. P. 14, 105 va.).

ಸನ್ನಾಮ sat-nāma. a good name (Bp. 46, 68. 77). 2, ಸಮ್-ನಾಮ, bowing down before any one, worship.

ಸನ್ನಾಮಿ sat-nāmi. having a good name (Bp. 2, 46; 36, 44). 2, a worshipper.

ಸನ್ನಾಯ್ಯ sam-nāyya. = ಸಾನ್ನಾಯ್ಯ. any substance mixed with ghee and offered as oblation to fire. q. v.

ಸನ್ನಾಹ sam-nāha. = ಸನ್ನಣ, ಸನ್ನಹ. binding or fastening together or on; girding on armour, *arming for battle.* 2, preparation, military array (ಒಡ್ಡಣೆ Bhn. 10). 3, an army arranged or ready for battle (ಮೋಹರಿಸಿರ್ದ ಸೇನೆ, ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ಸೇನೆ Nn. 105). 4, *accoutrements, armour, mail;* a collection, a multitude, a number (ಬಹು, ಬಹಳ 105). 5, a man provided with knowledge, a learned man (ಭಾವಕ, ವಿದ್ವಾಂಸ 105). 6, the supreme soul (ಪರಮಾತ್ಮನು 105).

ಸನ್ನಾಹ್ಯ sam-nāhya. (an elephant) *fit for war* (ಕಾದ ಬಲ್ಲುದು, Mr. 156).

ಸನ್ನಿ sanni. 1. imperative plural of ಸರಿ 1. [ಬಡಭಕ್ತರು ಬನ್ದರೆ 'ಎಡೆಯಿಲ್ಲ ಅತ್ತ ಸನ್ನಿ' ಎನ್ಬುರು Bv. 413]; (Bp. 4, 4).

ಸನ್ನಿ sanni. 2. (*cf.* ತನು). coolness. — ಸನ್ನಿಗದಿರ. -ಕದಿರ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 107; ಇರುಳೆಱೆಯ II, 6).

ಸನ್ನಿ sanni. = ಜನ್ನಿ 2. Tbh. of ಸನ್ನಿಪಾತ No. 3. (ಶೀತಳ Mr. 387; ಗರಲ, ವಿಷ, etc., ಪ್ರಾಣಹರವಾದ ಪಿತ್ತ, ನಂಜು Si. 78; My.; Te.; M.; T. ಚನ್ನಿ).

ಸನ್ನಿಕರ್ಷ sam-ni-karṣa. = ಸನ್ನಿಕರ್ಷಣ. (Sk.; R.).

ಸನ್ನಿಕರ್ಷಣ sam-ni-karṣaṇa. the act of drawing together, bringing near; approaching near, approximation, *proximity, nearness, vicinity.*

ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟ sam-ni-kriṣṭa. drawn together, drawn near; contiguous, proximate, approximate, *near*, adjacent, close; vicinity.

ಸನ್ನಿಘೃಷ್ಟ sam-ni-ghṛiṣṭa. well rubbed. see ಉರ್ಜ 1.

ಸನ್ನಿದ sannida. Tbh. of ಸನ್ನಿಧ. (ಸನ್ಮುನ್ನ Śmd. 199 Cm.; Cpr. 6, 92; Abh. P. 14, 105; Śśv. 4, 106). [ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿದಮಾಗಿರ್ದುವು ಕಾರಣವಪ್ಪಜಿನಿಯೊಳ್ ಶಾಳಿನ್ಸಿಯುಂ ಗಂಗೆಯುಂ Pb. 10, 31].

ಸನ್ನಿಧ saṁ-ni-dha. (= ಸನ್ನಿಧಾನ). juxta-position, proximity, vicinity; near. see ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ.

ಸನ್ನಿಧಾನ saṁ-ni-dhāna. placing down together; juxta-position, *proximity, nearness, vicinity, presence;* appearance, becoming visible. 2, placing down, depositing; a receptacle. 3, receiving, taking charge of.

ಸನ್ನಿಧಾನಸಮ್ಬನ್ಧ sannidhāna-sambandha. connection of proximity (Śmd. 161).

ಸನ್ನಿಧಿ saṁ-ni-dhi. placing near; juxta-position, *proximity, nearness, vicinity, presence* (ಸಮೀಪ Nn. 139); appearance, visibility, perceptibility. 2, receiving, taking charge of. see Cpr. 2, 73; Bp. 50, 56; 53, 52.

ಸನ್ನಿಪಾತ saṁ-ni-pāta. = ಸನ್ನಿ. flying down, alighting, descending, falling down. 2, falling together, meeting; contact, union; collision; collection, assemblage; mixture, miscellaneous collection; coming near, arrival. 3, combined derangement of the three humors (wind, bile and phlegm) producing fever and dangerous illness, as convulsions, paralysis, delirium and syncope, typhoid (Sk.; My.; Cpr. 10, 116). — ಸನ್ನಿಪಾತರೋಗ. (ಮೋಹ Cb.).

ಸನ್ನಿಪಾತಕ saṁ-ni-pātaka. = ಸನ್ನಿಪಾತ No. 3. — ಸನ್ನಿಪಾತಕಜ್ವರ. (ಸಂಕರ Cb.).

ಸನ್ನಿಬದ್ಧ saṁ-nibaddha. firmly bound on; firmly tied, fettered; closely connected with or attached to (My.).

ಸನ್ನಿಬನ್ಧ saṁ-nibandha. binding firmly, tying. 2, literary composition (Kāvy. II, 2, B, 43). 3, connection; serial arrangement (Kāvy. V, 2 va.).

ಸನ್ನಿಭ saṁ-nibha. *like, similar, resembling.*

ಸನ್ನಿವಾಸ saṁ-nivāsa. dwelling together; living in; dwelling place, abode (Bp. 53, 17).

ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟ saṁ-ni-viṣṭa. entered together, met together, assembled; entered deeply into; stationed in, abiding in; inserted in, depending on; contiguous, near; seated, encamped. (R.).

ಸನ್ನಿವೇಶ saṁ-nivēśa. entering together; entering; thorough or deep entrance into, ardent attachment to. 2, assemblage, collection, multitude. 3, union, junction, contact. 4, *proximity, vicinity, neighbourhood.* 5, station, seat, place, position (ಸಂಸ್ಥಾನ, ನಿಲವು Hlā.); *an open space in or near a town.* 6, causing to enter together, *construction, fabrication, preparation.* 7, form, figure. 8, causing to enter, insertion.

ಸನ್ನಿಸು sannisu. = ಸನ್ದಿಸು. to join, meet, etc. (Ch. v. 328).

ಸನ್ನಿಹಿತ saṁ-ni-hita. placed near together, near, contiguous, proximate; close at hand, present; deposited, fixed, laid up; put into; prepared, ready; staying, being. see Bp. 24, 71; 27, 57; 43, 61; J. 10, 2; Bh. 3, 8, 30.

ಸನ್ನುತ sat-nuta. (or saṁ-nuta). highly praised or commended, eulogized (Ch. v. 286; Bp. 2, 25; J. 2, 28; 11, 41; 13, 7; 18, 18). feminine ಸನ್ನುತೆ (My.).

ಸನ್ನುತಾಂಗಿ sannuta-aṅgi. a woman who has highly praised limbs or such a body (Ch. v. 328).

ಸನ್ನುತಿ sat-nuti. (or saṁ-nuti). great praise or eulogium (Bp. 28, 45; 38, 49; 61, 75).

ಸನ್ನೆ sanne. (fr. ಸಱಿ?). = ಸೊನ್ನೆ. a lever (Te.). ಸನ್ನೆ ಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳಿನ ಸತ್ವಮ್, ಅಯ್! (Śś. 11). — ಸನ್ನೆಕೋಲು. a pole put under a weight to lift it, a lever (My.).

ಸನ್ನೆ sanne. Tbh. of ಸಂಜ್ಞೆ. a sign, etc. (Cpr. 2, 93 va.; 3, 51; Bp. 5, 39; Rśv. 5, 114 va.; Śśv. 4, 30; J. 3, 13; B. 3, 51; C., Te.; T. ಚನ್ನೈ). [ಪೋಗಂ ಬಾರಿಯಂ ಸನ್ನೆಯುಂ ನೋಱುವಮುರ್ಚುವ ನಿಲ್ಪೆಡೆಯುಂ Pb. 5, 43]. ಸನ್ನೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮನ್ನಣೆಯೂ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.). — ಸನ್ನೆಗೆಯ್. to make a sign (Cpr. 8, 4 va.; Grj. 2, 106 va.). — ಸನ್ನೆವಾತು. -ಮಾತು. words expressed by signs (Rām. 6, 10, 12). — ಸನ್ನೆವೇಟೆ. -ಬೇಟೆ. signs made in hunting (Rśv. 5, 85). — ಸನ್ನೆವೆಜ್ಜೆ. -ಬೇಜ್ಜೆ. = ಸನ್ನೆವೇಟೆ. (Śśv. 3, 47).

ಸನ್ನ್ಯಾಸ saṁ-nyāsa. = ಸನ್ಯಾಸ. putting down; deposit, trust; stake, wager. 2, laying aside, relinquishment, resignation, abandonment of all worldly possession and earthly affections, profession of asceticism. 3, *abstinence from food,* fasting as a form of suicide.

ಸನ್ನ್ಯಾಸಿ saṁ-nyāsi. = ಸನ್ಯಾಸಿ. one who has cast off all worldly possessions and carnal affections, an ascetic. 2, a Brāhmaṇa of the fourth order (āśrama), a religious mendicant.

ಸನ್ನ್ಯಾಸಿಕ saṁ-nyāsika. a man who abandons or resigns. see ಕರ್ಮ-.

ಸನ್ನ್ಯಾಸಿಮಠ sannyāsi-maṭha. an abode of sannyāsis (Bp. 56, 35).

ಸನ್ಮತ sat-mata. = ಸನುಮತ. well esteemed. 2, a good, proper mind, thought, view or doctrine (Bp. 3, 76); approbation, sanction (50, 20). ಉನ್ನತನು ಸನ್ಮತನಾಗಿ ನಡಿಯಬೇಕು (Prv.).

ಸನ್ಮತಿ sat-mati. good or right judgment or mind, a wise and discerning heart, a good understanding (Bp. 25, 50; 35, 4; 39, 27; 47, 4).

ಸನ್ಮಥನ sat-mathana. proper stirring or agitation (Bp. 51, 23).

ಸನ್ಮಾನ sat-māna. respect for the good; the respect or esteem of the good; respect, honour (Bp. 37, 31; 45, 13; J. 8, 1; ಪುರಸ್ಕಾರ G.; My.; Te.; Mhr.). — ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡು. to pay respect to, to honour (G. 93). ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡು! (B. 1, 14).

ಸನ್ಮಾನತೆ sat-mānate. the state of being respected (Bp. 46, 11).

ಸನ್ಮಾನಿತ sat-mānita. respected, honoured (Rśv. 7, 97 va.; Mhr.).

ಸನ್ಮಾನಿಸು sat-mānisu. to respect, to honour (J. 9, 21; My.).

ಸನ್ಮಾರ್ಗ sat-mārga. a right way; the right way; the proper course; a virtuous way, good or virtuous conduct. ಕವೀಶ್ವರರ ಉದಾಹರಣಸನ್ಮಾರ್ಗ (Śm. 119). see Bp. 25, 39; 31, 20; 51, 39; B. 5, 203. 209.

ಸನ್ಮಾರ್ಗವರ್ತನ sanmārga-vartana. going in the right way, good or virtuous conduct (Bp. 46, 10).

ಸನ್ಮಾರ್ಗಸ್ಥ sanmārga-stha. standing or being in the right way; a man of good or virtuous conduct (My.).

ಸನ್ಮುದ sat-muda. true pleasure, joy, delight, happiness (ಸುಖ, ಹರ್ಷ, etc. Mr. 25; Bp. 4, 70).

ಸನ್ಮುನಿ sat-muni. an excellent sage (Bp. 57, 73).

ಸನ್ಮೂರ್ತಿ sat-mūrti. an excellent form (Bp. 47, 64; 50, 70).

ಸನ್ಮೋಹನ sat-mōhana. greatly stupefying, bewildering, alluring or fascinating (J. 6, 25).

ಸನ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರ sanmōhana-astra. a kind of weapon (J. 21, 2).

ಸನ್ಮೋಹನೋತ್ತರೆ sanmōhana-uttare. a woman who is very powerful in alluring, etc. (J. 6, 22).

ಸನ್ಯಾಸ sanyāsa. common Tbh. of ಸನ್ನ್ಯಾಸ.

ಸನ್ಯಾಸಿ sanyāsi. common Tbh. of ಸನ್ನ್ಯಾಸಿ. (ಪರಿವ್ರಾಜಕ G.; B. 4, 155; see ಬಾಲ-). ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಕಚ್ಚಿದ ನಾಯಿ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗೋ ವರೆಗೆ ಕಾಲು ಕೊಚಿಯುತ್ತದೆ. — ಸನ್ಯಾಸೀ ಹೆಣ್ಣತಿ ಮುಣ್ಡೆಯೂ ಅಲ್ಲ, ಮುತ್ತ ಯ್ದೆಯೂ ಅಲ್ಲ (Prvs.).

ಸಪಕ್ಷ sa-pakṣa. having wings. 2, having a side or party; belonging to the same party; a partisan, a follower, an adherent (Bh. 1, 8, 17).

ಸಪಥ sapata. Tbh. of ಶಪಥ. an oath, etc. (My.).

ಸಪತಗಾಱ sapata-gāṟa. a man who promises or asseverates by oath (to do something), a vaunter (My.).

ಸಪತ್ನ sapatna. hostile; *an enemy, an adversary*, a rival (ಹಗೆ Nn. 62).

ಸಪತ್ನಿ sa-patni. = ಸವತಿ. a woman who has the same husband with another woman or whose husband has other wives, a fellow wife, a rival wife (Śśv. 3, 35 va.).

ಸಪತ್ನೋತ್ಕರ sapatna-utkara. a multitude of enemies (Śśv. 4, 69).

ಸಪತ್ರ sa-patra. having feathers; an arrow.

ಸಪತ್ರಾಕರಣ sapatrā-karaṇa. wounding so that the feathered part of an arrow enters the body; causing excessive pain, *worrying any one to death.* see Hlā. s. ಪೀಡಿಸು.

ಸಪದಿ sa-padi. *instantly, in a moment, immediately;* quickly.

ಸಪರ್ಯ saparya. = ಸಪರ್ಯೆ. (Bp. 39, 27. 53).

ಸಪರ್ಯೆ saparye. *worship, adoration, reverence* (ಅರ್ಚೆ, ಬಲಿ, ಉಪ ಹಾರ, ಪೂಜೆ Mr. 28).

ಸಪಾಟ sapāṭa. = ಚಪಟೆ. flatness, etc. (S. Mhr.; Mhr.).

ಸಪಾಯಿ sapāyi. polish, gloss (Mhr., H. ಸಫಾಈ); smoothness; clearness, cleanness, neatness, elegance (My.; Mhr., H.).

ಸಪಿಣ್ಡ sa-piṇḍa. having the same piṇḍa; *a kinsman entitled to participate in the offering of funeral cakes to the manes of certain relations* (father, grandfather, great-grandfather, etc.) *as far as the sixth* (or fourth) *degree, both in an ascending and descending line* (ತನ್ನ ಗೋತ್ರಜ Mr. 311). see G. s. ಪೀಡಿ.

ಸಪಿಣ್ಡಿ sa-piṇḍi. the offering of a ball of rice, etc. to a deceased relative, commonly on the twelfth (or sixteenth) day after his decease (My.; Mhr.). — ಸಪಿಣ್ಡೀಶ್ರಾದ್ಧ. = ಸಪಿಣ್ಡಿ. (My.).

ಸಪಿಣ್ಡೀಕರಣ sapiṇḍī-karaṇa. performing the śrāddha to deceased relatives called sapiṇḍas. — ಸಪಿಣ್ಡೀಕರಣಶ್ರಾದ್ಧ. = ಸಪಿಣ್ಡೀಕರಣ. (My.).

ಸಪೀತಿ sa-pīti. *compotation, drinking together or in company.*

ಸಪ್ತ sapta. = ಸತ್ತ. seven (Śmd. 101).

ಸಪ್ತಋಷಿ sapta-ṛiṣi. = ಸಪ್ತರ್ಷಿ. the seven great ṛiṣis. (Bp. 1, 43; 58, 40).

ಸಪ್ತಕ saptaka. containing seven, seven; the seventh; a collection of seven (Śmd. 101; Ch. v. 244; Cpr. 1, 132).

ಸಪ್ತಕಿ saptaki. *a woman's girdle, a zone.*

ಸಪ್ತಕುಲಪರ್ವತ sapta-kula-parvata. = ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ. (My.).

ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ sapta-kula-acala. the seven principal mountains of each division of a continent or varṣa (My., those of India being mahēndra, malaya, sahya, śuktimat, ṛikṣa, vindhya, and pāriyātra).

ಸಪ್ತಕೋಣ sapta-kōṇa. septangular, heptagonal. (R.).

ಸಪ್ತಚ್ಛದ sapta-c-chada. having seven leaves; N. of a tree (Cpr. 5, 49; *cf.* ಸಪ್ತಪರ್ಣ).

ಸಪ್ತಜಿಹ್ವ sapta-jihva. seven-tongued: agni, fire. (R.).

ಸಪ್ತತನ್ತು sapta-tantu. having seven performers or seven chief forms: *a sacrifice*, an offering (Abhā. 2, 98).

ಸಪ್ತತಿ saptati. seventy. see ಏಕ-.

ಸಪ್ತತ್ರಯ sapta-traya. twenty-one (C. Bp. 47, 11).

ಸಪ್ತತ್ವ saptatva. the state of being seven (the possession of seven requisites of royal administration, viz. the monarch, the prime minister, a friend or ally, treasure, territory, a stronghold, and an army, Cpr. 1, 19).

ಸಪ್ತದಶ sapta-daśa. the seventeenth (My.). 2, (Tbh. of ಸಪ್ತ ದಶನ್), seventeen. (R.).

ಸಪ್ತದ್ವೀಪ sapta-dvīpa. the seven divisions of the terrestrial world (Śmd. 101; C. Bp. 47, 11; see ದ್ವೀಪ). the seven dvīpas are: jambu, plakṣa, sālmali, kuśa, krauñca, śāka, and puṣkara.

ಸಪ್ತಧಾತು sapta-dhātu. the seven essential ingredients of the body (ಧಾತು Nn. 82). ರಸಮುಖ್ಯಸಪ್ತಧಾತು (ರಸ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತ ಧಾತುಗಳು 83).

ಸಪ್ತನಗ sapta-naga. = ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ. see ನಗ 2.

ಸಪ್ತನಾದ sapta-nāda. = ಸಪ್ತಸ್ವರ (Mr. 78).

ಸಪ್ತಪದ sapta-pada. having seven steps. see ಸಾಪ್ತಪದೀನ.

ಸಪ್ತಪದಿ sapta-padi. the seven steps at marriage (Grj. 10, 98 va.).

ಸಪ್ತಪರಮಸ್ಥಾನ sapta-parama-sthāna. seven excellent places (in mukti, Cpr. 1, 3; 4, 24 va.).

ಸಪ್ತಪರ್ಣ sapta-parṇa. *the tree Alstonia scholaris* R. Br. (ವಿಶಾಲ ತ್ವಚ್, ವಿಷಮಚ್ಛದ, ಏಚಿಲೆವಾಚಿ Nr.; ಅಸಮಚ್ಛದ, ಏಚಿಲೆಯ ಬಾಚಿ Mr. 111).

ಸಪ್ತಪುರಿ sapta-puri. seven celebrated towns (of pilgrimage, Abhā. 2, 96; they are: Ayōdhyā, Madhurā, Māyā, Kāśi, Kāñci, Avanti, and Dvārāvatī, My.).

ಸಪ್ತಮ saptama. the seventh.

ಸಪ್ತಮದ sapta-mada. seven kinds of pride relating to kula, yauvana, strī, anna, dhana, vidyā, and udyōga (My.). in the number of October (P. xxxv) of the Mysore ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಮಂಜರಿ the following verse is quoted from Pampā's Rāmāyaṇa. ಕುಲಮದಮೊನ್ದು ರೂಪಮದಮೊನ್ದು ವಯೋಮದಮೊನ್ದು ತನ್ನದೋ। ರ್ಬಲಮದಮೊನ್ದು ಜಾತಿಮದಮೊನ್ದು ಕಲಾಮದಮೊನ್ದು ದೇವತಾ॥ ಬಲ ಮದಮೊನ್ದು ರಾಜ್ಯಮದಮೊನ್ದಿನಿತಿಲ್ಲದೆ ಪೇಚಿ ರಾಗ ಮ। ಗ್ಗಲಿಸಿದ ದೋಷ ದೃಷ್ಟಿ ವಿಷಯಾತುರರ್ ಏಂ ಗಡ ಮುನ್ನು ಗಾಣ್ಬರೇ? ॥

ಸಪ್ತಮಾತೃ sapta-mātṛi. = ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ. (Bp. 58, 40).

ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ sapta-mātṛike. the divine mothers or personified energies of the principal deities. ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ಕೌಮಾರಿ, ವೈಷ್ಣವಿ, ಸುವಾರಾಹಿ, ಮಾಹೇನ್ದ್ರಿ, ಚಾಮುಣ್ಡಿ ಎನೆ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ್ ಎನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 14; Bp. 30, 31).

ಸಪ್ತಮಿ saptami. = ಸತ್ತನೆ. the seventh case, the locative (Śmd. 115. 144. 146. 162. 164; Kāvy. I, 2, 41-43; see ಸತಿ-). 2, the seventh tithi or lunar day of the fortnight.

ಸಪ್ತರಸನ sapta-rasana. seven-tongued: agni, fire (Mr. 45).

ಸಪ್ತರ್ಷಿ sapta-ṛiṣi. = ಸಪ್ತಋಷಿ. the seven great ṛiṣis: Marīci, Atri, Aṅgiras, Pulastya, Pulaha, Kratu, and Vasiṣṭha (see Mr. s. ಮುಖ್ಯಋಷಿ and ರವಕಾಯಿ). 2, *the constellation Ursa major* (the seven stars of which are supposed to be the seven great ṛiṣis, ಚಿತ್ರಶಿಖಣ್ಡಿ, ಋಷಿಯರ್ Mr. 39).

ಸಪ್ತಲೆ saptale. *double jasmine* (ನವಮಾಲಿಕೆ, ಇರವನ್ತಿ Mr. 126). 2, *the soap-nut plant, Mimosa abstergens* Roxb. before the soap-nut plant.

ಸಪ್ತಲೋಕ sapta-lōka. the seven worlds (My.; see s. ಲೋಕ).

ಸಪ್ತವಿಂಶತಿ sapta-viṁśati. *twenty-seven.*

ಸಪ್ತವಿಂಶತಿನಕ್ಷತ್ರ saptaviṁśati-nakṣatra. the twenty-seven asterisms in the moon's path or lunar mansions. see ನಕ್ಷತ್ರ.

ಸಪ್ತವಿಧವಿಭಕ್ತಿ sapta-vidha-vibhakti. the seven kinds of case-terminations (ಏಳು ತೆಱನಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್ Śmd. Cm. 114).

ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿ sapta-vibhakti. the seven case-terminations (Śmd. 88 Cm.; 88. 89. 111. 148).

ಸಪ್ತವ್ಯಸನ sapta-vyasana. the seven vices or bad habits (ಅಘ, ವ್ಯಸನ, ಸಪ್ತವ್ಯಸನಂಗಳು Nn. 115; see s. ವ್ಯಸನ V. 5, 39 va.).

ಸಪ್ತಶ್ರುತಿ sapta-sruti. = ಸಪ್ತಸ್ವರ. ಷಡ್ಜಾದಿಸಪ್ತಶ್ರುತಿಗಳ್ (Bp. 1, 48).

ಸಪ್ತಸಪ್ತಿ sapta-sapti. having seven horses: the sun (Mr. 34; Bp. 58, 40).

ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ sapta-samudra. = ಸಪ್ತಾಬ್ಧಿ. (My.).

ಸಪ್ತಸ್ವರ sapta-svara. *the seven notes of the musical scale or gamut: ṣadja, ṛiṣabha, gāndhāra, madhyama, pañcama, dhaivata, and niṣāda* (ಷಡ್ಜಾದಿಸಪ್ತಸ್ವರ Nn. 84): they are designated by their initial letters or syllables, thus: sa, ri, ga, ma, pa, dha, ni. ಷಡ್ಜ ಋಷಭ ಗಾನ್ಧಾರ ಮಧ್ಯಮ ಪಂಚಮ ಧೈವತ ನಿಷಾದಮ್ ಓರನ್ತೆ ಸಪ್ತಸ್ವರಂಗಳ್ ಅಕ್ಕು; ಅವಱಲ್ಲಿ ತೋಱುವ ಅಕ್ಷರದ ಆದಿಸಂಜ್ಞೆ ಸ ರಿ ಗ ಮ ಪ ಧ ನಿ; ನವಿಲು ವೃಷಭಮ್ ಅಜ ಸಿಂಹ ಪಿಕ ತುರಗ ಕರಿ ಎನಿಪ್ಪವಱ ನಾದಂ (Mr. 76; see Bp. 1, 48; 10, 32; 19, 10; J. 21, 58).

ಸಪ್ತಹಯ sapta-haya. = ಸಪ್ತಸಪ್ತಿ. see ಹಯ.

ಸಪ್ತಹಸ್ತ sapta-hasta. having seven hands; measuring seven cubits. (R.).

ಸಪ್ತಾಂಗ sapta-aṅga. consisting of seven members or parts or constituent elements (as a kingdom, ಪ್ರಕೃತಿ Nn. 111; see ಪ್ರಕೃತಿ No. 7 & ಸಪ್ತತ್ವ); the seven constituent elements. see Cpr. 10, 125 va. (Bh. 1, 8, 19). ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯೊಳು ಬಲನ್ ಎನಿಪ್ಪ ಅರಸು, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂ ನಿಜಮ್ ಎನಿಪ್ಪ ಪೆರ್ಗಡೆ, ನೆಗೞ್ತೆಯ ಸಮ್ಪನ್ನಮೋನ್ನತದ ಜನಪದಂ, ಜಲಶಿಲಾಧಾರಮ್ ಅಪ ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹದ ದುರ್ಗಂ, ರನ್ನ ಹೇಮಾದಿಭಣ್ಡಾರಂ, ಮಹಾವೀರಸೈನ್ಯಂ, ನಿಜಪ್ರಿಯಂ ಕೂಡೆ ಸಪ್ತಾಂಗ ಸಮ್ಪನ್ನಮ್ ಎನಿಸುವ ರಾಜ್ಯಮ್ ಅಕ್ಕುಮ್, ಇನಿತಿಲ್ಲದಿಹ ರಾಜ ದುರ್ಬಲನ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 271).

ಸಪ್ತಾಬ್ಧಿ sapta-abdhi. the seven seas, that of salt-water (lavaṇa), sugar-cane juice or syrup (ikṣu), wine (surā), clarified butter (ghṛita), curds (dadhi), milk (dugdha), and fresh water (jala). (C. Bp. 47, 11; J. 13, 43).

ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ sapta-arci. Tbh. of ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಸ್. (ಧೂಮಕೇತು Mr. 489; Bp. 54, 67; C. Bp. 47, 11).

ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಸ್ sapta-arcis. seven-flamed: *agni, fire.*

ಸಪ್ತಾಶ್ವ sapta-asva. having seven horses: *the sun* (ನೇಸರ್, etc. Kk. 45; Bp. 54, 67).

ಸಪ್ತಿ sapti. *a horse.*

ಸಪ್ತಿವರ sapti-vara. an excellent horse (Bp. 59, 36).

ಸಪ್ತೋಪಾಯ sapta-upāya. the seven means of success against an enemy (My.; see s. ಉಪಾಯ).

ಸಪ್ಪ sappa. = ಸಪ್ಪೆ. insipidness, etc. — ಸಪ್ಪ ಸಪ್ಪನೆ, rep. ಸಪ್ಪ ಸಪ್ಪನೆ ರಸಂ (Śmd. 229).

ಸಪ್ಪ sappa. = ಶಪ್ಪ. Tbh. of ಶಷ್ಪ. the hair round the privities (My.).

ಸಪ್ಪಗೆ sappage. = ಚಪ್ಪಗೆ, ಸಪ್ಪಗೆ. flatly, vapidly. insipidly; flatness, etc.; flat, etc.; spiritless, dull, dejected; inert; without effect, destitute of results (My.; ಅರೋಚಕ, ಸಪ್ಪನ್ನ G.); still, quiet (in Prv.). ಅವನು ಸಪ್ಪಗಿದ್ದಾನೆ (My.). ಉಪ್ಪು ಸಪ್ಪಗೆಯಕ್ಕು, ಕರ್ಪುರವು ಕರಿದಕ್ಕು, ಸರ್ಪಗೆ ಬಾಲವೆರಡಕ್ಕು ಶ್ರವಣರುಂ ತಪ್ಪಾಡಿದನ್ದು (Sp. in a sarcastic manner). ಸಪ್ಪಗೆ ಇರು! ಎನ್ದರೆ ಅಪ್ಪಪ್ಪ! ಎನ್ದ, ಕೂಗಿದ (Prv.). [Tu. ಚಪ್ಪೆ].

ಸಪ್ಪಂಗಗಿಡ sappaṅga-giḍa. the long zedoary, Curcuma zerumbet Roxb. (St. & Pl.; H. ಪತ್ತಂಗಲಕಡಿ, St. & Pl.).

ಸಪ್ಪಂಗಮರ sappaṅga-mara. the suppan or brasiletto, Caesalpinia sappan Lin. (St. & Pl.; Koṅkaṇi ಸಪ್ಪಂಗು).

ಸಪ್ಪಡಿ sappaḍi. = ಚಪಟೆ. flatness, etc. (Sd.). 2, = ಸಪ್ಪಗೆ. (Sd.; M. ಚಪ್ಪಡೆ).

ಸಪ್ಪನೆ sappane. = ಸಪ್ಪಗೆ. (My.; see ಸಪ್ಪ-). ಸಪ್ಪನೆಗಂಜಿ (My.).

ಸಪ್ಪನ್ನ sappe-anna. flat, insipid, etc. (ಅರೋಚಕ, ಸಪ್ಪಗೆ G.).

ಸಪ್ಪಳ sappaḷa. = ಸಪ್ಪುಳ್, ಸೊಪ್ಪುಳ್, etc. a sound, a noise (My.; ಧ್ವನಿ G. 80; ಕಟ್ಟುಲುಹು 108; Te. ಚಪ್ಪಿಡಿ, ಚಪ್ಪುಡು; see Te. s. ಚಡಿಪು). ವಾದ್ಯದ ಸಪ್ಪಳ (G. 44); ನೀರಿನ ಸಪ್ಪಳ (188); ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಸಪ್ಪಳ (227); ಕುದಿಯುವ ಸಪ್ಪಳ (231); ಎಲೆಗಳ ಸಪ್ಪಳ (404). ಕಲ್ಲು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ಸಪ್ಪಳ (B. 3, 51). ಹಪ್ಪಳ ತಿಮ್ಬುವ ವನಾದರೆ ಸಪ್ಪಳಾ ಸುಂಗ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡು. to make a sound or noise (G. 109). — ಸಪ್ಪಳವಾಗು. -ಆಗು. a sound or noise to be produced. ಏನಾದರೂ ತುಸು ಸಪ್ಪಳವಾದ ಕೂಡಲೆ ಕಾಡನಾಯಿಗಳು ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತವೆ (B. 3, 40). ಗೂಗೆಯ ಜಕ್ಕೆಯ ಗಱಿಗಳು ಬಹು ಮೆತ್ತಗಿರುವದಱಿನ್ದ ಅದು ಹಾಱುವಾಗ ಸಪ್ಪಳವಾಗುವದಿಲ್ಲ (3, 120). — ಸಪ್ಪಳಾಗು. -ಆಗು. = ಸಪ್ಪಳವಾಗು. (My.; B. 5, 28).

ಸಪ್ಪು sappu. = ತೊಪ್ಪಲು, etc., ಸೊಪ್ಪು 3 q. v. foliage, etc. (My.; Tu. ತಪ್ಪು, ಸಪ್ಪು). ಬಸಳೇ ಸಪ್ಪು ಬಸನಗೆ ಯಾಕೆ? — ತಾನು ತಿನ್ಬೋದು ಪಲ್ಲೀ ಸಪ್ಪು, ಹಿರೇ ಕುದುರೇ ಚೇಷ್ಟೆ (Prvs.).

ಸಪ್ಪುಳ್ sappuḷ. = ಸಪ್ಪಳ, etc. [ಪಾದಾಭಿಘಾತದೊಳುಚ್ಚಳಿಸುವ ನೀರ ಸಪ್ಪುಳಮಂ ಕೇಳ್ದು Pb. 3, 33 va.]; (J. 25, 12).

ಸಪ್ಪೆ sappe. = ಚಪ್ಪೆ 3. flatness, insipidness; the condition of being spiritless, dull, dejected, inert, without effect or destitute of results; flat, etc. (My.; Te., M. ಚಪ್ಪ; Tu. ಚಪ್ಪೆ, ಸಪ್ಪೆ). ಕಾಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟು ಬಿಸಿಯಾದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಸೇರಿ ಹೆಪ್ಪು ಕಟ್ಟಿ ಒಡದನ್ತೆ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿರುವದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ Si. 240). ಉಪ್ಪು ಸಪ್ಪೆಯಾದರೂ ಖಾರ ಬಿಡದು (Prv.). — ಸಪ್ಪೆ ಪತ್ಯ. diet without salt, acids and any thing heating (My.). — ಸಪ್ಪೆ ಪತ್ಯ ಇಡು. to order such a diet (My.). — ಸಪ್ಪೆಯುಪ್ಪಿಸ್ತಿ. -ಉಪ್ಪಿಸ್ತಿ. medicine requiring persons to abstain from salt, acids and any thing heating (My.). — ಸಪ್ಪೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become insipid. 2, to grow spiritless, etc. (My.). ಅವನ ಕೆಲಸ ಸಪ್ಪೆಯಾಯಿತು (My.). — ಸಪ್ಪೆಯಿಡು. -ಇಡು. = ಸಪ್ಪೆಪತ್ಯ ಇಡು. (My.).

ಸಪ್ಫಳ sapphaḷa. Tbh. of ಸತ್ಫಲ. good fruit. (Śmd. 350).

ಸಪ್ರಕಾರಕ sa-prakāraka. with or according to manner. ಸಪ್ರಕಾರಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಿಕೆ (ಉಪಲಬ್ಧಿ, ಅನುಭವ, ಅನುಭವಿಸುವಿಕೆ Si. 397).

ಸಪ್ರಣವ sa-praṇava. together with the syllable ōṁ (Bp. 1, 39).

ಸಪ್ರಾಣಿಸು sa-prāṇisu. to recover breath or consciousness (J. 4, 42).

ಸಫಲ sa-phala. becoming connected with fruit, bearing fruit, fruitful, productive, profitable, yielding profit, yielding a result, successful. see Bp. 5, 35; 24, 8; 26, 66; 43, 77; 47, 60; 57, 63; J. 10, 49.

ಸಫಲತೆ sa-phalate. the state of being productive, etc. (Cpr. 8, 16).

ಸಫಲತ್ವ sa-phalatva. = ಸಫಲತೆ. (My.).

ಸಫಲಿತ sa-phalita. having fruit, connected with a result, etc. (Bp. 32, 2).

ಸಫಲೀಕೃತ saphalī-kṛita. made fruitful, etc. (Cpr. 2, 52 va.).

ಸಫೇದು saphēdu. white, of a clear and bright white (My.; Mhr., H. ಸಫೇತ, ಸಫೇದ; Mhr., H. ಸಫೇತಾ, ceruse or white lead).

ಸಬ saba. 1. Tbh. of ಶಬ. a dead body, a corpse. (ಕುಣಪ Kk. 41; Śm. 44). [ಚಿನ್ನ ಪೊಂಗರ ಸಬಂಗಳ ತೊಟ್ಟುಜಾಯೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ Pb. 8, 104].

ಸಬ saba. 2. = ಚವು2 q. v., ಸಬು, ಸಬ್ಬು1. — ಸಬಕಾರ. = ಚವುಕಾರ. a soap (G. 204; B. 3, 30; 4, 158; 5, 286).

ಸಬಗ sabaga. = ಸೊಬಗ. a charming man. ಉದ್ದ ಮದ್ದಲ್ಲ, ಕದ್ದವ ಸಬಗನಲ್ಲ (Prv.).

ಸಬಬು sababu. cause, reason, motive (My.; Mhr., H.); therefore (Mhr.).

ಸಬರ sabara. a pack-saddle for bullocks (ಕವುದಿಗಳ್ Mr. 350; My.; *cf.* Sk. ಸಭರ?), etc. ಆನೆಯ ಸಬರ (G. 232). ಎತ್ತನ್ನು ಹುಲಿ ತಿನ್ತು, ಸಬರ ಮುರೀ ಗೆದ್ದಲು ತಿನ್ತು (Prv.). — ಸಬರಬಣಗಿಹಾವು. the rock-snake, the boa constrictor, Python molurus (Bd.).

ಸಬಲ sa-bala. having power, strength or weight; powerful, strong, vigorous (B. 5, 234). 2, *accompanied by a force or army.*

ಸಬಳ sa-baḷa. 1. = ಸಬಲ. — ಸಬಳಗದ್ಯಾಣ. (Śmd. 385; Kk. 97). a gadyāṇa that has its full weight. — ಸಬಳಗದ್ಯಾಣವೆಜೆ. -ತೆಜೆ. (Śmd. 387). tribute of such gadyāṇas.

ಸಬಳ sabaḷa. 2. *one of the Tatsamas* (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77; *cf.* ಸರ್ವಳೆ). a spear, a lance, a pike (ಪ್ರಾಸ, ಕುನ್ತ Mr. 298; ಕೊನ್ತ, ಡೊಂಕಣಿ Kk. 40; ಡೊಂಕಣಿ, ಕೊನ್ತ Śm. 43; ಇಟ್ಟಿ 89; Grj. 7, 53; Bp. 34, 34; 57, 29; 61, 25; Bh. 3, 13, 26; C. Bp. 42, 14; Rśv. 6, 11 va.; Te.; T. ಚವಳ). ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಸಬಳ ನುಂಗಬಹುದು (Prv.).

ಸಬಳತ್ರಿಣೇತ್ರ sabaḷa-triṇētra. (Śmd. 385; Kk. 97). Triṇētra with a spear.

ಸಬಳವಿನ್ನಣಿ sabaḷa-binnaṇi. (Śmd. 385; Kk. 97). a person who is adroit in the use of spears.

ಸಬಳಸಹಸ್ರಬಾಹು sabaḷa-sahasrabāhu. (Śmd. 385; Kk. 97). Sahasrabāhu with a spear.

ಸಬಳಿಗ sabaḷiga. a spearman (ಪ್ರಾಸಿಕ, ಕೌನ್ತಿಕ, ಈಟಿಯೆ ಆಯುಧ ಮಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು Si. 281; Bp. 16, 13).

ಸಬು sabu. = ಸಬ2, etc. — ಸಬುಕಾರ. = ಸಬಕಾರ. (My.).

ಸಬುದ sabuda. Tbh. of ಶಬ್ದ. (ಶಬ್ದ Nn. 7; Śmd. 336 Mdb.; Bh. 2, 13, 11; Rām. 5, 8, 28. 72; 6, 55, 24).

ಸಬ್ಬ sabba. 1. Tbh. of ಶರ್ವ. Śiva (ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2).

ಸಬ್ಬ sabba. 2. Tbh. of ಸರ್ಬ (Śmd. 345), ಸರ್ವ1. all.

ಸಬ್ಬಮಂಗಳೆ sabba-maṅgaḷe. Tbh. of ಸರ್ವಮಂಗಲಾ. Pārvatī. — ಸಬ್ಬಮಂಗಳೆಯಣುಗ. -ಅಣುಗ. Kārttikēya (ಗುಹ Śm. 4).

ಸಬ್ಬಲಕ್ಕಣ sabba-lakkaṇa. Tbh. of ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ. (Śmd. 376).

ಸಬ್ಬಲಗ್ಗೆ sabba-lagge. = ಸರ್ಬಲಗ್ಗೆ a union of the sounds of all musical instruments (Bh. 3, 13, 25; 7, 5, 10).

ಸಬ್ಬವ sabbava. (fr. ಸಭ್ಯ?). (an assembly, a gathering): mirth, jest, fun, joking, ridicule (ಅಲ್ಲಣಿಗೆ, ಮೇಳ Śmd. II; ಅಲ್ಲಣಿ, ಮೇಳ Kk. 78; ಅಲ್ಲಳಿ, ಮೇಳ Śm. 53; ಮೇಳ Ct. I, 26; ಹಾಸ್ಯ Ct. II, 104; Te. ಸಬ್ಬಣ್ಡು, a jumble, omnium gatherum). [ತಪ್ಪೊದನಾದಿಗಳಪ್ಪ ಮೇಳದ ಸಬ್ಬವದ ನಗೆಯ ತೆಗಜುನವರಂ Pb. 2, 95 va.; Ap. 2, 71. — ಸಬ್ಬವದಾಕೆ. -ಆಕೆ. a female companion. ತನ್ನ ಜೀಸಜಂ ತನ್ನ ಸಬ್ಬವದಾಕೆಗಿನ್ತೆನ್ದಳ್ Pb. 4, 99 va.].

ಸಬ್ಬವಕಾಱ sabbava-kāṟa. a mirth-maker, a jester, a ridiculer, a buffoon (ಪರಿಹಾಸಕ Kk. 35; Śm. 48; Śsv. 3, 2).

ಸಬ್ಬವಕಾರ್ತಿ sabbava-kāṟti. a woman of pleasure, a female buffoon (ಮೇಳದಾಕೆ Śs.; Śm. 74).

ಸಬ್ಬವಗಾರ್ತಿ sabbava-gāṟti. = ಸಬ್ಬವಕಾರ್ತಿ. (ಮೇಳದಾಕೆ Kk. 28).

ಸಬ್ಬಸನ್ನಣ sabba-sannaṇa. Tbh. of ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ. a complete armament. (Śmd. 376).

ಸಬ್ಬಸಿಕೆ sabbasike. = ಸಬ್ಬಸಿಗೆ. (ಶಾಲೇಯ, ಶೀತಶಿವ, ಛತ್ರಿ, ಮಧುರಿಕೆ, ಮಿಸಿ, ಮಿಶ್ರೇಯ, ಸದಾಪ Si. 147).

ಸಬ್ಬಸಿಗೆ sabbasige. a sort of fennel, Anethum panmorium Roxb. (ಶಾಲೇಯ, ಶೀತಶಿವ, ಛತ್ರ, etc. Nr.). 2, a sort of dill or fennel, Anethum sowa Roxb. (ಶತಪುಷ್ಪ, ಶತನಾಮೆ Mr. 136). see ಕಲ್ಲು-, ಕಾಡು-. *cf.* ಸದಗುಪ್ಪೆ, ಸದಾಪ. — ಸಬ್ಬಸಿಗೆಮಾವು. a kind of mango (B. 2, 51).

ಸಬ್ಬಸೀಗೆ sabbasīge. = ಸಬ್ಬಸಿಗೆ. (My.).

ಸಬ್ಬಾಣಿ sabbāṇi. Tbh. of ಶರ್ವಾಣಿ. Pārvatī. (ಶಿವೆ Kk. 5; ಗಿರಿಜೆ Śm. 3).

ಸಬ್ಬಿಗೆ sabbige. = ಸಬ್ಬೆ. a slender branch of a tree or shrub (My.; *cf.* ಚಳ್ಳು, ಸೆಳೆ1). ಬಿಟ್ಟೀ ಕುದುರೆ, ಅವರೆಕೇ ಸಬ್ಬಿಗೆ (Prv.).

ಸಬ್ಬು sabbu. 1. = ಸಬ2, etc. soap (My.).

ಸಬ್ಬು sabbu. 2. sago (Mhr., H. ಸಾಗ, ಸಾಗೂ; Te. ಸಗ್ಗು, ಸಬ್ಬು; T. ಚವ್ವು). — ಸಬ್ಬಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. sago (My.; T. ಚವ್ವರಿಶಿ).

ಸಬ್ಬೆ sabbe. = ಸಬ್ಬಿಗೆ. (My.).

ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ sa-brahmacārī. *a fellow-student, one engaged in the same studies and observing the same austerities.*

ಸಭಯ sa-bhaya. fearful, apprehensive, timid (Bp. 30, 30; 38, 69; 46, 37; 49, 6).

ಸಭರ sa-bhara. having weight, ponderous; big with young.

ಸಭರಿತ sa-bharita. = ಭರಿತ. full, filled, etc. (Bp. 8, 28; 26, 69).

ಸಭರ್ತೃಕೆ sa-bhartṛike. *a woman whose husband is alive.*

ಸಭವ sa-bhava. having birth or origin (Bp. 51, 28).

ಸಭಾಕಮ್ಪ sabhā-kampa. trembling or timidity in company; abashedness in the public assembly; bashfulness (Mhr.; My., also as ಸಭಾಕಮ್ಪನ).

ಸಭಾಗೃಹ sabhā-gṛiha. an assembly house, a public hall, a town-hall, etc. (My.; Mhr.).

ಸಭಾಜನ sabhājana. *courtesy, politeness, civility,* service, honour; *affection, friendship* (ಕೆಳೆಯು Hlā.). 2, ಸಭಾ-ಜನ, persons of an assembly (My.). 3, ಸ-ಭಾಜನ, possessing a number of vessels.

ಸಭಾಜಿತ sabhājita. served, honoured (ಮಾನ ಹೊಂದಿದ G.).

ಸಭಾತಾಮ್ಬೂಲ sabhā-tāmbūla. betel and betel-nut served out at a meeting (My.).

ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷ sabhā-adhyakṣa. master of an assembly, president, chairman, master of ceremonies (My.; Mhr.).

ಸಭಾನಾಯಕ sabhā-nāyaka. the president of an assembly, chairman. ಸುಭಾಷಿತವಿಲ್ಲದವ ಸಭಾನಾಯಕನಾದರೇನು? (Prv.).

ಸಭಾನಿಕೇತನ sabhā-nikētana. = ಸಭಾಗೃಹ. (Ṡsv. 1, 70).

ಸಭಾನ್ತರ sabhā-antara. another assembly; the interior of an assembly or community (Bp. 25, 20. 38; 38, 13).

ಸಭಾಪತಿ sabhā-pati. = ಸಭಾನಾಯಕ (My.). 2, N. (My.).

ಸಭಾಪರ್ವ sabhā-parva. N. of the second book of the Mahābhārata (Bp. 5, 2).

ಸಭಾಪಾಣ್ಡಿತ್ಯ sabhā-pāṇḍitya. learning sufficient to flash occasionally at public meetings (My.; Mhr.).

ಸಭಾಮಣ್ಟಪ sabhā-maṇṭapa. a temporary shed or hall (ಜನಾಶ್ರಯ, ಮಣ್ಡಪ Hlā.); a portico or an erection in front of a temple where people assemble (Mhr.); the open space of a temple in front of the apartment of the idol (Mhr.); an audience hall, a council-chamber, etc. (My.; Mhr.).

ಸಭಾವ sa-bhāva. a proper bhāva or feeling (in nartana, Rśv. 5, 19 va.).

ಸಭಾವಿಭಾವ sabhā-vibhāva. the majesty of a court (Cpr. 2, 7).

ಸಭಾಸದ್ sabhā-sad. one who sits at an assembly; *an assistant at an assembly;* a member of any society or company; an assessor of an assembly, council or court.

ಸಭಾಸದ sabhā-sada. = ಸಭಾಸದ್. (Rśv. 5, 19 va.; B. 4, 118; My.).

ಸಭಾಸ್ತಾರ sabhā-āstāra. *an assistant at an assembly;* a member of any society or company.

ಸಭಾಸ್ಥಾನ sabhā-sthāna. an assembly-room (My.).

ಸಭಿಕ sabhika. *the keeper of a gambling-house.*

ಸಭೆ sabhe. ಸಭಾ. *an assembly, a congregation, a meeting; a society, a company,* a community; good society. 2, a place in which noble or learned persons assemble; *a hall,* a hall of audience, a council-chamber; *a court of justice,* a court, a palace. 3, a gambling-house. ಸಭೆ ಕೂಡಿದಾ ಕ್ಷಣ ಪ್ರಭೆ ಕೊಟ್ಟಾರೋ? (Prv.). — ಸಭೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. a meeting to convene (Bp. 53, 58).

ಸಭ್ಯ sabhya. belonging or relating to an assembly; fit for an assembly; suitable to or fit for good society; polite, well-bred, decent, refined, civilized; tame, mild or gentle in disposition (B. 3, 16. 21); trusted, confidential, faithful. 2, *an assistant at an assembly;* an assessor. 3, *a man of honourable parentage; a polite man;* a man who is mild and gentle in disposition (My.).

ಸಭ್ಯತನ sabhyatana. = ಸಭ್ಯತ್ವ. (My.; B. 5, 183).

ಸಭ್ಯತ್ವ sabhyatva. politeness, refinement, good breeding, mild and gentle disposition (My.).

ಸಮ್ saṁ.- = ಸಂ- (saṁ), ಸಂ- (ಸಙ್-, saṅ), ಸಂ- (ಸಞ್-, sañ). con, with, together with, along with, together; much, greatly, thoroughly, quite, very, well, completely, etc.; beautifully; same, like, similar.

ಸಮ sama. (fr. ಸಮೆ 2). getting ready, preparation; readiness. — ಸಮುಕಟ್ಟು. 1. to prepare, to make ready; to arrange (ವಿಧಾನ Ṡmd. Dh.; Cpr. 5, 135 va.; 6, 86 va.; Abh. P. 11, 74). ನ್ಯಾಳದನ್ತಿ ಕುಳಮುಂ ಸಮುಕಟ್ಟಿಂ! (Ṡmd. 270). — ಸಮುಕಟ್ಟು. 2. preparation (for a journey, a marriage, etc. My.; ಘಟಿಯ Ṡmd. I; ಮುರಿ Ṡm. 105). [ಸಮುಕಟ್ಟಂಗೊರೆಗಾರುಮಿಲ್ಲರಿಗ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನೊಳ್ ಸಮಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ Pb. 5, 76; Ap. 9, 99]; (Cpr. 5, 53). — ಸಮ ತಳಿಸು. to cause to appear ready, to make ready (Bh. 1, 12, 13). 2, to make oneself ready (J. 32, 8).

ಸಮ sama. 1. = ಸವ 1. *even, level, flat, plain* (ತಡವ್ವುರೆ Kk. 69); even (as number). 2, *same, equal.* 3, *like, similar* (ದೊರೆ Ṡm. 105). [ಅವರಿವರೆಲ್ಲರುಂ ಸಮಂ Pb. 4, 7]. 4, acting in the same way or with equal justice towards every one, not having partiality, impartial, alike, fair; neutral; unmoved. 5, straight; uniform; upright, honest, just, temperate; good, virtuous; normal; fit, proper, right, suitable; perfect. 6, ordinary, common; common to all, general; all, every one; full, complete; whole, entire. 7, (in rhetoric) sameness of objects compared to one another, identity of objects compared [Kr. 2, 54. 56]; (Kāvy. III, 1, A; 3-7). 8, (in geometry) a mean. ಸಮಂ, equally, etc.; *with, together with, together* (ಕೂಟ Mr. 535). ಅಣ್ಣೆಯೊಳಗಣ ನೀರು, ಮುಣ್ಣೀ ಕೆಯ್ಯೊಳಗಣ ಹಣ ಸಮ (Prv.). [— ಸಮಕೊಳಿಸು. = ಸಮಗೊಳಿಸು. ಸಮಕೊಳಿಸಲಾರ್ತುದಿಲ್ಲ ದಲಮರೇನ್ದ್ರನದೊನ್ದು ಮುಖ ಪರಿಮ್ಲಾನತೆಯಂ Ap. 6, 19]. — ಸಮಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to make proper or nice, to put in order (My.). — ಸಮನು. (*i. e.* ಸಮವು). = ಸಮ. ಭಿನ್ನವಾದ ಗಡಿಗೆ ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಮನಾದೀತೇ? (Prv.). — ಸಮ ಚಡಿಸು. to be equally obstinate (Bh. 2, 2, 95). — ಸಮನ್ದರ್. -ಂ-ತರ್. to make equal (Cpr. 6, 68). [— ಸಮನಾಗಿಸು. -ಆಗಿಸು. to bring close. ಸಕಳ ಜನರ್ಗಳುಪಚಿತ ಗುಣಮಂ ಸಮನಾಗಿಸುವರ್ Kr. 3, 143]. — ಸಮ ಮಾಡು. to make even or flat (C.; B. 4, 225). 2, to make equal to (My.). 3, to put in order (My.). 4, to make nice or proper (My.). — ಸಮನೆಜ್. -ಪೆಜ್. to become equal. (ತಾಳಂ) ಸಮವೆತ್ತಲ್ಲಿ ಲಯವಜ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 79). [— ಸಮವೇದಿಸು. to know perfectly. ಲಿಂಗದ ಬೆಳಗನೊಳಕೊಣ್ಡು ಸಮವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಯ್ಯಾ Bv. 845]. — ಸಮ ಸಲ್. = ಸವ ಸಲ್. to be in common use, to be well known (ಸಮಾನಮಾಗಿ ಸಲ್ Ṡmd. 15 Cm.; 25 Cm.; 139 Cm.; Kāvy. I, 5, 38). [ಭರತೇಶ್ವರಂಗೆ ಸಮಸನ್ದುದೀ ದಶಾಂಗಂ ಭೋಗಂ Ap. 15, 5].

ಸಮ sama. 2. = ಸಮ್ಮ. skin, leather. see ಸಮಗಾಱ.

ಸಮಕಕ್ಷ sama-kakṣa. equal, alike, par (Kāvy. III, 3, B, 164; Mhr.).

ಸಮಕಾಲ sama-kāla. the same time, the same moment; simultaneous, coeval (Kāvy. III, 3, B, 9).

ಸಮಕ್ಷ saṁ-akṣa. being before the eyes or in sight, visible, being in presence of; sight, presence, front (Cpr. 7, 28; Bp. 22, 12; 30, 8; Mr. 3. 286; J. 33, 40). ಸಮಕ್ಷಂ, before the eyes, in sight of, visibly, in presence of, face to face.

ಸಮಕ್ಷಮ saṁ-akṣama. = ಸಮಕ್ಷ. (My.; ಕಣ್ಣಾರೆ, ಕಣ್ಣು ಮುಟ್ಟ G.).

ಸಮಗಾಱ sama-gāṟa. Tbh. of ಚರ್ಮಕಾರ. a shoe-maker. (ಚರ್ಮಕಾರ, ಪಾದೂಕೃತ್ G.). ಗನ್ಧದ ಕೊರಡು ಸಮಗಾಱನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹಲವು ಸಮಗಾಱರು ಕೂಡಿ ತೊಗಲೆಲ್ಲ ಹದ ಕೆಡಿಸಿದರು (Prvs.). [Tu.].

ಸಮಗ್ರ saṁ-agra. *all, entire, whole, full, complete* (Ṡmd. 251); entireness, totality. ಸುವರ್ಣಸಮಗ್ರದೊಳ್ ಧಾತಂ (Mr. 475).

ಸಮಗ್ರಚೇಷ್ಟೆ samagra-cēṣṭe. complete activity, etc. see ಮನ ಶ್ಚೇಷ್ಟೆ.

ಸಮಗ್ರತೆ sam-agrate. entireness, completeness, fullness. see ನೆಱೆ 2; Bp. 19, 21; 57, 38.

ಸಮಗ್ರತ್ವ sam-agratva. = ಸಮಗ್ರತೆ. see ಎಱು, ನೆಱೆ 2.

ಸಮಂಗೆ samaṅge. *Bengal madder, Rubia munjista or cordifolia.* 2, *a sensitive plant, Mimosa pudica.*

ಸಮಚಿತ್ತ sama-citta. even-minded, even-tempered, equanimous; indifferent; having the thoughts directed to the same object. (R.).

ಸಮಚ್ಛೇದ sama-c-chēda. common denominator (in arithmetic, Mhr.; My.).

ಸಮಜ sam-aja. *a multitude of beasts or animals.*

ಸಮಜಾತಿ sama-jāti. equal in kind, homogeneous (My.).

ಸಮಜಾಯಿಷಿ samajāyiṣi. = ಸಮದಾಯಿಷಿ. bringing to a right and just understanding, bringing round (Mhr., H. ಸಮಜಾವಿಶೀ, ಸಮಜೀ); persuading, appeasing; right understanding of, with or towards, as effected through speech in conviction or persuasion (My.; Mhr., H.); peace (My.).

ಸಮಜಾಯಿಸು samajāyisu. = ಸಮದಾಯಿಸು. to make (a person) to understand; to explain (a subject, Mhr., H. ಸಮಜಾವಿಣೇಂ); to bring round, to persuade, to convince, to satisfy, to appease (My.; Mhr., H.).

ಸಮಜೋಳಿ sama-jōḷi. ಸಮಜೋಡಿ. a proper match (Rām. 4, 2, 37).

ಸಮಜ್ಞೆ sama-jñe. = ಸಮಾಜ್ಞೆ. reputation, fame.

ಸಮಜ್ಞೇಯ sam-ajñēya. wholly baffling or passing knowledge; complete non-cognisance (Bp. 35, 22).

ಸಮಜ್ಯೆ sam-ajye. *a meeting, an assembly.*

ಸಮಂಚಿತ sam-añcita. gone or joined together, combined, united; greatly honoured, etc. see Bp. 45, 24; 46, 72; Rśv. 6, 17 va.

ಸಮಂಜ sam-añja. = ಸಮಂಜಸ. see ಅ-.

ಸಮಂಜಸ sam-añjasa. *proper, right, fit; correct, accurate, true,* consistent; virtuous, just, good; exercised, practised, experienced. see Śmd. 233. 2, propriety, fitness, truth, accuracy, etc.; fame (ಕೀರ್ತಿ, ತೊಲೆ Nn. 158).

ಸಮಟಿಗೆ samaṭige. = ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕೆ. (Śmd. 382).

ಸಮತಿರಿಕ್ತ sam-atirikta. excessively abundant, exceeding, excessive, much. (R.).

ಸಮತೆ samate. evenness, sameness, equality, similarity; identity; unity; immovableness; equanimity; propriety; fairness, impartiality, justness, uprightness (ಪ್ರಮಾಣ Mr. 529); perfectness; commonness; composition of words (Kāvy. I, 3, 84-88). see Bp. 10, 15; 37, 10. — ಸಮತೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to assemble (v. i., Bp. 37, 45). — ಸಮತೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. immovableness to be destroyed; to lose immovableness or a settled state (J. 19, 4). — ಸಮತೆ ವೊಱ್. -ಪೊಱ್. to carry or exhibit equality or propriety (J. 5, 53).

ಸಮತ್ವ samatva. = ಸಮತೆ. (My.).

ಸಮದ sa-mada. intoxicated; furious, mad with rut; delighted.

ಸಮದಗಜಗತಿ samada-gaja-gati. a person who has the gait of an elephant in rut (Ch. v. 177).

ಸಮದಣ್ಡಿ sama-daṇḍi. the beam of a balance (ತೂಗುವ ಕೋಲ್ Mr. 358). 2, equally balanced power (Śśv. 4, 66. 85; Bh. 2, 2, 17). — ಸಮದಣ್ಡಿಗೆಯ್. to evince equal power (Śśv. 4, 81).

ಸಮದಾಯಿಷಿ samadāyiṣi. = ಸಮಜಾಯಿಷಿ. bringing to a right understanding. (My.).

ಸಮದಾಯಿಸು samadāyisu. = ಸಮಜಾಯಿಸು. to appease. (My.).

ಸಮದೃಷ್ಟಿ sama-dṛiṣṭi. the act of looking at equally or impartially, impartial and equal regard, impartiality; the act of facing (Śmd. 264).

ಸಮಧಿಕ sam-adhika. *very abundant, exceeding, excessive, plentiful.*

ಸಮಧುರ sa-madhura. sweet, pleasant, pleasing, etc. (Bp. 4, 24; 30, 31; 45, 43; 47, 52).

ಸಮನನ್ತರ sam-anantara. time immediately following (Rām. 1, 16, 51; J. 2, 3). ಸಮನನ್ತರಂ, immediately after (Cpr. 4, 140 va.).

ಸಮನಿಸು samanisu. (fr. ಸಮೆ 2). = ಸವನಿಸು. to grow ready or prepared; to be acquired, found, got or gained; to be brought about; to come about; to occur; to become (ಪ್ರಾಪ್ತಿ Śmd. Dh.; ಆಹುದು Śmd. 117. 362; ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು 117 Cm.; 131 Cm.; 149 Cm.; 362 Cm.). [ಸಮನಿಸುವರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿ ತೋಱದೊಡೆಲ್ಲಂ Kr. 1, 78; Ap. 9, 11]. ಸಮನಿಕುಂ (Śmd. 268). ಪೊನ್ನಿಂ ಸಮನಿಸುಗುಮ್ ಅಲ್ತೆ ಪೆಣ್ಣುಂ ಮಣ್ಣುಂ? (84). ಸಮನಿಸುಗೆ ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲಿಯುಮ್ ಅಭೀಷ್ಟಂ ಕ್ಷೇಮವೃತ್ತಿ ಕುಶಲಂ ಭದ್ರಂ ಭಾವುಕಂ ಭವಿತವ್ಯಂ ಶ್ರೇಯಂ ಶಿವಂ ಶುಭಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂಗಳಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ! (159). see Cpr. 2, 33. 71; 3, 39; 5, 136; 8, 79; Abh. P. 3, 152; 11, 115; 14, 11; Prll. 3, 4; C. Bp. 47, 16; Rśv. 2, 54; 9, 12; 13, 25; J. 6, 32; 15, 27; 16, 29; 26, 10; Bh. 8, 27, 35. 2, to prepare; to cause to get; to apply to (Grj. 10, 30).

ಸಮನ್ತ sam-anta. being on every side or part, universal, complete, whole, entire, all. 2, limit, boundary, term, end. see ಸಾಮನ್ತ.

ಸಮನ್ತತಸ್ samanta-tas. *all round, on every side, everywhere, from all quarters,* altogether, wholly.

ಸಮನ್ತದುಗ್ಧೆ samanta-dugdhe. *the milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum* (= ಸ್ನುಹಿ).

ಸಮನ್ತಭದ್ರ samanta-bhadra. *a Buddha or Jina,* ಸಮನ್ತಭದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ (Śmd. 125).

ಸಮನ್ತಾತ್ samantāt. *from every side, on every side, from every part, all round.*

*ಸಮನ್ತಿ samanti. one of the types of composition Kr. 2, 152.

ಸಮನ್ತು samantu. (= ಸಮಱು 2). beauty, grace; beautifully, nicely, etc. (Grj. 1, 108; 3, 120; 4, 22; Bp. 9, 49; Rśv. 13, 25). — ಸಮನ್ತಾಗಿಸು. -ಆಗಿಸು. to make beautiful, nice, neat, etc. (Cpr. 6, 64).

ಸಮನ್ತು samaṁ-tu. (or Sk. sam & K. antu 1). in the very same way: in that way, so, thus (ಹಾಗೆ Śmd. 27 Cm.; ಹಾಂಗೆ 226. 240 Cm.); (Cpr. 6, 82). 2, vedic tradition (ವಾರ್ತೆ, ಅನುಶ್ರುತ Nn. 138).

ಸಮನ್ಧ samandha. Tbh. of ಸಮ್ಬನ್ಧ. relationship, etc. (Mhr.; Cb. 47).

ಸಮನ್ವಯ sam-anvaya. regular succession or order, conjunction, mutual connection (Si. 48). 2, a lineage, a race, family (Rśv. 13, 63).

ಸಮನ್ವಿತ sam-anvita. connected with, joined; completely possessed of, endowed with, possessing (ಯುತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440; J. 11, 26).

ಸಮನ್ವಿತಲಯ samanvita-laya. *keeping time together, etc.* (=ಏಕ ತಾಲ).

ಸಮಪದ sama-pada. holding the feet even: an attitude in shooting (Colebr.).

*ಸಮಬನ್ಧ sama-bandha. one of the Kāvya guṇas. Kr. 2, 56.

ಸಮಬನ್ಧು sama-bandhu. a kinsman of equal standing (My.); one of equal age (J. 33, 25).

ಸಮಭರವಿಭಾಗ sama-bhara-vibhāga. proper disjunction of a number (of connected sentences in poetry) (Kāvy. II, 2, B, 27).

ಸಮಭಾಗ sama-bhāga. an equal share (ಪಮ್ಪ Ct. I, 105; II, 9).

ಸಮಭಾವ sama-bhāva. of like nature or property; sameness, equability; proper nature (Kāvy. IV, 2, 49). see ಎಚ್ಚು 2.

ಸಮಭಿಮತ sam-abhimata. fully assented to; greatly desired; very much honoured (Kāvy. III, 1, A, 3).

ಸಮಭಿವ್ಯಾಹಾರ sam-abhivyāhāra. mentioning together; proximity to or association with a word whose meaning is well understood (My.).

ಸಮಭಿಹಾರ sam-abhihāra. seizing or taking together. 2, repetition, reiteration. see ಕ್ರಿಯಾ-.

ಸಮಭೂಮಿ sama-bhūmi. even or level ground (My.).

ಸಮಯ sam-aya. = ಸಮೆಯ. going or coming together. 2, an assemblage, a company, a congregation. 3, *convention, agreement, compact, covenant, treaty, contract; engagement, appointment.* 4, stipulation, condition. 5, *an oath.* 6, concurrence of circumstances, juncture, *fit or proper time, right moment, opportunity,* occasion, *season,* emergency, exigency. 7, *time* (ನಿಮಿಷಭೇದ, ಕಾಲ Nn. 56; ಕಾಲ Mr. 530); leisure. 8, speciality (ವಿಶೇಷ 530). 9, *conventional rule or usage, established custom, law, rule,* religious obligation. 10, *demonstrated conclusion,* dogma (ಸಿದ್ಧಾನ್ತ 530). 11, order, direction, precept. 12, sign, hint, indication (ಸಂಕೇತ 530). 13, poetical idiom or conventionality. see ಕವಿ-, ಕಾವ್ಯ-, ಕು-, ಜಿನ-, ಪರ-, ಬುದ್ಧ-, ಸ್ವ-. ಸಮಯಕ್ಕಾಗದ ಅರ್ಥ ಸಹಸ್ರವಿದ್ದರೂ ವ್ಯರ್ಥ. — ಸಮಯಕ್ಕಾದವನೇ ನಣ್ಟ ಕೆಲಸಕ್ಕೊದಗಿದವನೇ ಬಣ್ಟ (Prvs.). — ಸಮಯಸನ್ದಿಕಟ್ಟು. an unlucky conjunction of circumstances, a difficulty (My.).

ಸಮಯಸ್ಥ samaya-stha. a man belonging to a congregation or sect (Bp. 32, 63).

ಸಮಯಾ samayā. at a fixed or appointed time; in due time or season. 2, *within, in the middle, in the midst.* 3, *near.*

ಸಮಯಾಕಪಟಿ samayā-kapaṭi. a hypocrite who acts as the occasion suits him (Bp. 45, 21).

ಸಮಯಾಚಾರ samaya-ācāra. conventional practice or usage. 2, superintendence of a congregation or caste (My.).

ಸಮಯಾಧೀನ samaya-adhīna. dependent on circumstances (Kāvy. V, 54).

ಸಮಯಾನ್ವೇಷಣ samaya-anvēṣaṇa. seeking for an opportunity, etc. see ಪಾರ್.

ಸಮಯಿ samayi. a person belonging to a congregation or sect (Bp. 32, 49; 36, 27; 38, 76; 50, 34; 51, 5; 52, 30).

ಸಮಯಿಸು samayisu. = ಸಮಸು, etc. (fr. ಸಮೆ 1). to destroy (ಕೊಲ್ಲು G.).

ಸಮಯೋಚಿತ samaya-ucita. suited to the occasion or time, suitable to an emergency, seasonable, opportune (B. 4, 127).

ಸಮರ saṁ-ara. coming together in a hostile manner, conflict, *combat, battle, war* (ಕಾಳಗ Nn. 45).

ಸಮರಂಗ samaraṅga. Tbh. of ಸಮರರಂಗ. (Grj. 6, 34; J. 11, 16).

ಸಮರತಿ sama-rati. a kind of coitus (J. 11, 22; 15, 44; 18, 31. 33).

ಸಮರಥ sama-ratha. a superior warrior or hero fighting from a car (Cpr. 10, 75; Abh. P. 13, 72; J. 14, 5).

ಸಮರರಂಗ samara-raṅga. = ಸಮರಂಗ. a battle-field, a place of combat.

ಸಮರಸ sama-rasa. fit or suitable sentiment, emotion or feeling (Śśv. 2, 104; 5, 49). *cf.* ಸಾಮರಸ್ಯ.

ಸಮರಾಂಕಣ samara-aṅkaṇa. = ಸಮರರಂಗ. (Śśv. 5, 52).

ಸಮರಾಂಗಣ samara-aṅgaṇa. = ಸಮರಾಂಕಣ. (Śśv. 5, 51).

ಸಮರಾತ್ರಿ sama-rātri. midnight (My.).

ಸಮರೂಪ sama-rūpa. of the same form (My.).

ಸಮರೇಖೆ sama-rēkhe. a straight line (My.).

ಸಮರೋಚಿತ samara-ucita. *fit for war* (B. 4, 30).

ಸಮಱು samaṟu. 1. = ಸವಱು. to make proper, fit, neat or beautiful, to trim (ಚಾರುಕರಣ Śmd. Dh.). P. p. ಸಮೞು (Cpr. 6, 64 va.; Kāvy. I, 5, 47; Abh. P. 3, 14; 14, 35); [ಬಗೆದನ್ತೆ ಸಮೞು ಪೇೞಲ್ ಮುನ್ನಂ ನಿಕ್ಕುವನೊಳವಪ್ಪುದಱಿಂ Kr. 1, 41; ಮರುತ್ತ್ಯಾನು ಸಮಱುದಂ ಕೊಳಗುಳಮಂ Pb. 13, 92; Ap. 4, 41 va.]. to adjust the contents of a corn-measure by scraping off what is above the level of the top (My. as ಸವಱು). [Tu. ಸಬರ್].; to anoint as oil, etc.

ಸಮಱು samaṟu. 2. trim, decoration. ಸಮಱು ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಣು, ಸಮ್ಮಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೋಗರ (Prv.).

ಸಮರ್ಚನ sam-arcana. ಸಮರ್ಚನೆ. adoration, worship (Bp. 29, 28; 31, 2; 34, 3; 45. 10).

ಸಮರ್ಥ saṁ-artha. having a similar or suitable aim or object, having proper aim or force, very forcible or adequate, well adapted, well suited, *proper, fit, suitable,* regular (Śmd. 164). 2, capable, competent. 3, very strong, *strong, powerful, able,* energetic (ಸಾಸಿಗ Ct. I, 41; ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವಂ Mr. 233). 4, having the same sense or meaning, *having the same sense, connected in sense.* 5, having the same construction, being in opposition (as words). 6, full of meaning, coherent, significant, intelligible. 7, made fit or proper, prepared, allowed. 8, a significant word. 9, the construction or coherence of words together in a significant sentence; feminine ಸಮರ್ಥೆ (My.). see ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

ಸಮರ್ಥತೆ saṁ-arthate. adequacy; capability, ability, strength, force, power, energy. 2, sameness of meaning; force or signification (of words), sense, meaning. see Cpr. 1, 33; Bp. 23, 25; 46, 49; 47, 68.

ಸಮರ್ಥತ್ವ saṁ-arthatva. = ಸಮರ್ಥತೆ. see ಆರ್ 2.

ಸಮರ್ಥನ saṁ-arthana. the act of making fit or ready; that of giving force or strength, establishing, maintaining, corroborating. 2, *deliberation, determination, deciding on the propriety of anything.* 3, adequacy; capability, force, efficacy, ability. 4, *reconciling differences, reconciliation, allaying disputes.*

ಸಮರ್ಥಿಕೆ saṁ-arthike. ability, strength, power (Bp. 19, 56; 46, 78).

ಸಮರ್ಥಿಸು saṁ-arthisu. to make fit or ready; to establish (My.).

ಸಮರ್ಧಕ saṁ-ardhaka. causing to prosper or increase; *granting a blessing or boon.*

ಸಮರ್ಪಕ sam-arpaka. going or coming together, meeting; fitting, suiting; worthy of; agreeing with; conformable unto (Mhr.; My.; B. 4, 126).

ಸಮರ್ಪಣ sam-arpaṇa. causing to meet; the act of delivering or handing over, consigning, presenting, offering (My., also as ಸಮರ್ಪಣೆ). — ಸಮರ್ಪಣಂಗೆಯ್. -o-. to present (Bp. 35, 39; 58, 67).

ಸಮರ್ಪಿತ sam-arpita. delivered, made over, consigned, offered, devoted (Bp. 12, 18).

ಸಮರ್ಪಿಸು sam-arpisu. to deliver completely over, to hand over, to consign, to present, to offer, to devote (Bp. 6, 31; 30, 20; 35, 15; 38, 8; 39, 16. 27; 59, 57; J. 3, 31).

ಸಮರ್ಯಾದ sa-maryāda. bounded, limited. 2, bordering upon, *near, proximate.* 3, keeping within bounds or in the right course, correct in conduct; respectful.

ಸಮಲ sa-mala. dirty, impure; *sinful.* 2, excrement, feculent matter, ordure (ಪುರೀಷ, ಮಲ Mr. 396).

ಸಮವಯಸ್ sama-vayas. equal age; of equal age.

ಸಮವಯಸ sama-vayasa. Tbh. of ಸಮವಯಸ್. (Śmd. 105).

ಸಮವಯಸ್ಕ sama-vayaska. of equal age (My.).

ಸಮವರ್ತಿ sama-varti. being equal, being of a fair or impartial disposition; *Tama.*

ಸಮವಸರಣ sam-avasaraṇa. good luck, felicity (Cpr. 2, 62; Abh. P. 10, 92).

ಸಮವಸರಣಭೂಮಿ samavasaraṇa-bhūmi. an auspicious, holy place (Abh. P. 10, 92 va.).

ಸಮವಸರಣಸ್ಥಲಿ samavasaraṇa-sthali. = ಸಮವಸರಣಭೂಮಿ. (Cpr. 3, 3).

ಸಮವಾಕ್ಯ sama-vākya. a word that expresses commonness or generalizes (see Mr. s. ಸರ್ವಥಾ).

ಸಮವಾಯ sam-avāya. coming or meeting together, conjunction, close union, connection. 2, a collection, an aggregate, a meeting, a concourse, a congress, an assemblage; *a multitude; an association, a joint company.* 3, constant or inseparable connection or cohesion, intimate or material relation.

ಸಮವಾಯಿ sam-avāyi. closely and intimately connected; intimate and inseparable cause. (Cpr. 9, 128 va.).

ಸಮವಾಯಿಕಾರಣ samavāyi-kāraṇa. inseparable cause or connection, cause of constant inherence or cohesion, material cause, substantial cause (My.).

ಸಮವೃತ್ತ sama-vṛitta. a class of metres (Ch.). 2, the prime vertical line (in astronomy).

ಸಮವೇತ sam-avēta. *come together, met together, met;* closely united, mixed, mingled, blended; collected, assembled; intimately united or inherent; contained or comprised in.

ಸಮಷ್ಟಿ sam-aṣṭi. collective pervasion, a collective aggregate or one which is viewed as consisting of one thing or as constituted of parts of which is substantially the same with the whole, totality, on the whole (My.).

ಸಮಷ್ಠಿಲೆ sam-aṣṭhile. *a kind of pot-herb* (= ಗಣ್ಣೀರ).

ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ sama-saṁskṛita. a word that has been adopted from Saṁskṛita without any alteration [Kr. 1, 51]; (Śmd. 98. 408; Kāvy. I, 3, 84-88).

ಸಮಸನ sam-asana. the act of throwing together, aggregation, combination, conjunction, composition, formation of compound words. 2, *contraction, abridgment.*

ಸಮಸನ್ಧಿ sama-sandhi. equal alliance, peace on equal terms. (R.).

ಸಮಸಪ್ತಕರ್ sama-saptakar. N. of a class of rākṣasas (Bh. 7, 5, 27. 28).

ಸಮಸು samasu. (fr. ಸಮೆ 1). = ಸಮಯಿಸು, ಸಮಿಸು, etc. to make wear away, etc. (My.).

ಸಮಸುಪ್ತಿ sama-supti. *universal sleep, the end of a kalpa and distruction of the universe* (ಸಂಹಾರ, etc. Mr. 71).

ಸಮಸ್ತ sam-asta. thrown together, combined, united, compounded. 2, inherent in or pervading the whole of anything. 3, *all, whole, entire;* the whole.

*ಸಮಸ್ತರೂಪಕ samasta-rūpaka. one of the types of metaphor. Kr. 3, 13.

ಸಮಸ್ಥಾನ sama-sthāna. equal or proper state or condition; even or level ground (ಪ್ರಮಾಣ, ಸಮವಾದ ಸ್ಥಾನ Nn. 139).

ಸಮಸ್ಯ sam-asya. to be thrown together, to be compounded or combined (adj.); to be made entire or complete.

ಸಮಸ್ಯಾರ್ಥೆ samasya-arthe. = ಸಮಸಾರ್ಥೆ. the act of giving a part of a stanza to any one and requiring him (as a proof of his skill) to complete it. (Colebr.).

ಸಮಸ್ಯೆ sam-asye. *the act of giving part of a stanza to any one and requiring him* (as a proof of his skill) *to complete it.* 2, a problem.

ಸಮಳ್ತುಱೆ samaḷtu-aṟe. = ಸವಳ್ತಡೆ. daybreak, dawn, morning (ಕಾಲ್ಯ, ಉಷಸ್, ಪ್ರತ್ಯೂಷ, etc. Hlā.).

ಸಮಾ samā. = ಸಮೆ 1. *a year.*

ಸಮಾಂಸಮೀನೆ samā-ṁ-samīne. *a cow bearing a calf every year* (ಬಿಡುವಿಡಿದು ವರುಷಕ್ಕೀವುದು Mr. 181).

ಸಮಾಕರ್ಷಿ sam-ākarṣi. drawing together; attracting; drawing out. 2, *a scent spreading far.*

ಸಮಾಕಲಿತ sam-ākalita. tied or bound to, closely united with (Kk. 2); fully laid hold of or occupied (J. 24, 13).

ಸಮಾಕಾರ sama-ākāra. of the same or like form, like in appearance (Cpr. 5, 96).

ಸಮಾಕ್ರಾನ್ತ sam-ākrānta. trod upon. 2, attacked, assailed; seized upon, possessed. 3, overcome; overrun, pervaded, overspread; surmounted (My.).

ಸಮಾಖ್ಯ sam-ākhya. = ಸಮಾಖ್ಯೆ. (ಶಬ್ದ Nn. 166).

ಸಮಾಖ್ಯಾತ sam-ākhyāta. reckoned up, enumerated; fully related; declared, proclaimed; famed, celebrated, well known, public, notorious. see ಆ-.

ಸಮಾಖ್ಯಾತಿ sam-ākhyāti. great fame or notoriety. see ಸಲ್.

ಸಮಾಖ್ಯಾನ sam-ākhyāna. a word, a term (ಶಬ್ದ Nn. 115).

ಸಮಾಖ್ಯೆ sam-ākhye. report, *fame, renown, celebrity.* 2, a name, appellation; a word, a term (ಶಬ್ದ Nn. 69. 70). 3, a document of convention signed by all concerned (My.).

ಸಮಾಗತ sam-āgata. come together, met, encountered; united, joined; assembled; being in conjunction; come to, approached, arrived, come (ಲೇಸಾಗಿ ಬನ್ದುದಾದ Śmd. 161 Cm.).

ಸಮಾಗಮ sam-āgama. coming together, meeting, encounter; union, junction; assembling; association, intercourse, society,

company; sexual intercourse (Kāvy. IV, 2, 22-24); an assembly; conjunction (in astronomy); approach, arrival.

ಸಮಾಘಾತ sam-āghāta. striking together; striking down, killing; *conflict, war, battle.*

ಸಮಾಚರಣ sam-ācaraṇa. coming near, intercourse (Bp. 6, 16); the act of proceeding, practising, performing, observing, behaving.

ಸಮಾಚಾರ sama-ācāra. 1. equal or similar conduct; upright or virtuous conduct, proper practice.

ಸಮಾಚಾರ sam-ācāra. 2. proceeding, going. 2, performance, practice, conduct, usage, way. 3, doings; news, report, accounts, intelligence, information. ಬೊಬ್ಬೇ ಜಂಗಮನ ಸಂಗಡ ಕಬ್ಬಿನ ಸಮಾಚಾರವೇ (Prv.). — ಸಮಾಚಾರ ತೆಗೆ. to inquire about (B. 5, 281).

ಸಮಾಚಾರಪತ್ರ samācāra-patra. a newspaper (My.).

ಸಮಾಜ sam-āja. a meeting, *assembly*, congregation, congress; *a society, company*, association, club; a convivial meeting, party; *a multitude*, a number. see Bp. 26, 36; 57, 19.

ಸಮಾಜ್ಞೆ sam-ājñe. *reputation, fame.*

ಸಮಾಧಾನ sam-ādhāna. the act of putting together or collecting or composing. 2, *fixing the mind intently on an object under consideration, deep meditation, profound contemplation* (ಸಮಾಧಿ Mr. 30). 3, agreeing, assenting, promising. 4, contentment, satisfaction. 5, rest, relief, ease, calm, peace (ಕ್ಷಮ, ಶಾನ್ತ Dhw. 28). 6, removal of an objection. see Bp, 59. 10; Bh. 1, 10, 34; B. 2, 20; 4, 16. 123. 153; 5, 74. 72. 184. 289. ಬಲಿದಾನ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಮಾಧಾನ ಬೇಕು (Prv.). — ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸು. (My.). — ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. satisfying, etc. (My.). — ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get comfort, to grow cheerful (B. 3, 18). — ಸಮಾಧಾನದಿನ್ದ ಇರು. to be contented (B. 3, 66). — ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸು. to satisfy; to comfort, to appease, etc. (ಸನ್ತವಿಸು, ಶಾನ್ತ ಪಡಿಸು G.). — ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು. to satisfy, to please; to comfort, etc. (ಸನ್ತಯ್ಸು G.). ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮುದಕನು ಮಾಡಿದ ಯತ್ನವು ಕೆಯ್ಗೂಡಲಿಲ್ಲ (B. 3, 72). ಕೃಷ್ಣಾಕುಮಾರಿ . . . ತಾಯಿಯ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ (5, 72). — ಸಮಾಧಾನವಾಗು. -ಆಗು. contentment, ease, comfort, etc. to be produced or come (B. 4, 77. 201; 5, 192).

ಸಮಾಧಾನಾರ್ಥ samādhāna-artha. purpose or need of contentment, ease, etc. ಕೆಲವು ಶ್ರೀಮನ್ತಜನರಾದರೂ . . . ಸುಮ್ಮನೇ ಮನಸಿನ ಸಮಾಧಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಿವಾಣಗಿರಿ ಮುನ್ತಾದ ಕಷ್ಟವುಳ್ಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 5, 87).

ಸಮಾಧಿ sam-ādhi. putting together, collecting, composing. 2, *fixing the mind intently on an object under consideration, deep meditation, profound or abstract meditation* (on the true nature of soul, etc., ಸಮಾಧಾನ Mr. 30). 3, devotion. 4, a religious vow or self-imposed restraint. 5, *composing differences, making up quarrels, reconcilement.* 6, *agreement, assent, promise.* 7, making good. 8, requital, retaliation. 9, perseverance in extreme difficulties. 10, *collecting and laying up grain in times of dearth* (see Nr. s. synonyme ನಿವಾಹ). 11, a particular figure of rhetoric, described as the coincidence of two events accidentally connected and expressed by a common verb (Kāvy. III, 1, A, 3. 22. 23; Śmd. 118). 12, a grave, a tomb. ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಪ್ಪೇ ಕಾಟ (Prv.). see ಅಷ್ಟವಿಧ-; Bp. 47, 23; 48 sum.; 48, 29; B. 4, 215.

ಸಮಾಧಿಸ್ಥ samādhi-stha. abiding in contemplation, absorbed in devout meditation (Bp. 34, 4).

ಸಮಾನ samāna. 1. *same, alike, similar, equal, uniform, one.* 2, common to all, common, general. 3, *good, virtuous*, right. 4, an equal, a friend; an equal thing, the same. 5, any letter which corresponds to another, a letter having the same place or organ of utterance, a monophthong (Śmd. 13. 16). ಗಲ್ಲಂ ತೋರಣಂ, etc. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯುಮ್ ಈ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿಯುಮ್ ಒನ್ದೆ ಸಮಾನಂ (Ct. II, 48). ಹತ್ತಿಜ ಸಾವು ಮದುವೇ ಸಮಾನ. — ಹತ್ತುಜನ ಎಮ್ಬುವದು ಮುತ್ತಿನ ಸಮಾನ (Prvs.).

ಸಮಾನ sam-āna. 2. *one of the vital airs, that which circulates about the navel and is considered essential to digestion* (ನಾಭಿಗೆ ಒದಗುವ ಅನಿಲಂ Mr. 51).

ಸಮಾನಕಾಲಿಕ samāna-kālika. = ಸಮಾನಕಾಲೀನ. (My.).

ಸಮಾನಕಾಲೀನ samāna-kālīna. synchronous, occurring or produced at the same time (My.).

ಸಮಾನಜಾತಿ samāna-jāti. of the same sort; of the same tribe or caste (My.).

ಸಮಾನತ್ವ samānatva. sameness, equality, likeness; community of kind or quality (ಹೋಲಿಕೆ G.; My.).

ಸಮಾನವಸ್ತು samāna-vastu. a similar or equal thing (Kāvy. III, 3, B, 80).

ಸಮಾನಸ್ಥ samāna-stha. an equal man (My.).

ಸಮಾನಾಕ್ಷರ samāna-akṣara. a monophthong (Kāvy. III, 2, B, 54. 55; see ಸಮಾನ 1 No. 5).

ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ samāna-adhikaraṇa. being in the same subject or category, being in the same predicament, having the same location or sphere; agreeing together in the same case, etc., being in the same government; etc., etc. (Sk.; R.).

ಸಮಾನೋದರ್ಯ samāna-udarya. *born from the same womb, a brother of whole blood.*

ಸಮಾಪನ sam-āpana. the act of causing to obtain or gain completely; accomplishing, conclusion, completion (My.).

ಸಮಾಪ್ತ sam-āpta. concluded, completed, finished, ended, done (Sk.); exhausted, spent (Mhr.). (Bp. 44, 29; B. 4, 10).

ಸಮಾಪ್ತಿ sam-āpti. complete acquisition, accomplishment, completion, perfection, *conclusion, finish, end*; exhausted state (Mhr.). ಶರೀರದ ಸಮಾಪ್ತಿ (B. 4, 133). — ಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡು. to finish (Bp. 32, 39). — ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗು. -ಆಗು. to be concluded (Bp. 61, 92).

ಸಮಾಮ್ನಾಯ sam-āmnāya. traditional repetition or mention; tradition, repetition, mention; enumeration; reading, recitation. 2, totality, aggregate (ಬಟ್ಟುಬೇರಿಜ Cb.).

ಸಮಾರಮ್ಭ sam-ārambha. undertaking, enterprise, commencement, beginning; using (Sk.). 2, the arrangement, disposition and management (of a festivity, public entertainment, pompous procession or ceremony): the celebration or solemnization with full form and state (of a religious observance or institution, etc.), a festival (Mhr.; B. 2, 20. 52; 3, 111; 4, 215; My.; ಆಡಮ್ಬರ G.). 3, = ಸಮಾಲಮ್ಭ. (Sk.).

ಸಮಾರಾಧನೆ sam-ārādhane. ಸಮಾರಾಧನ. the act of conciliating, gratifying, conciliation, serving (Sk.). 2, worship, service (Bp.

12, 16). 3, entertainment made to Brāhmaṇas on festive or religious occasions (Mhr.; B. 4, 52; My.).

ಸಮಾರಾಧಿಸು sam-ārādhisu. to serve, to worship (My.).

ಸಮಾರೂಢ sam-ārūḍha. having ascended, mounted, gone up. (A.). 2, grown over, healed. 3, agreed upon.

ಸಮಾರ್ಜನಿ sa(*i. e.* sam-)-mārjani. rubbing off well, cleansing, purifying. see ಷಡು-.

ಸಮಾಲಕ್ಷಿತ sam-ā-lakṣita. looked at attentively, beheld, seen, perceived (Kāvy. II, 2, B, 19).

ಸಮಾಲಮ್ಭ sam-ālambha. *smearing the body with fragrant unguents.*

ಸಮಾಲಮ್ಭನ sam-ālambhana. = ಸಮಾಲಮ್ಭ. *smearing*, etc.

ಸಮಾವರ್ತನ sam-āvartana. -ನೆ. the act of turning back, returning; a pupil's return home after finishing his religious studies; completing (My.; see ಪ್ರತಿ-). see ಸೋಡಮುಂಜಿ.

ಸಮಾವಿರ್ಭೂತ sam-āvirbhūta. fully become visible, manifest (Kāvy. III, 3, B, 170).

ಸಮಾವೃತ್ತ sam-āvritta. come together; returned; completed. 2, *a pupil who has returned home after completing his studies.* see Nr. s. ಹಡೆ.

ಸಮಾವೇಶ sam-āvēśa. entering together, meeting; entrance, penetration; possession (by evil spirits, etc.). 2, entrance into and containedness in, inclusion in or among, contained or comprised state (Mhr.; B. 4, 94).

ಸಮಾಶ್ರಯ sam-āśraya. seeking protection; support, protection; a place of refuge, a place of resort or shelter, resting-place, dwelling-place. see ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ.

ಸಮಾಶ್ರಿತ sam-āśrita. fled to for refuge, resorted to, entered (Rśv. 6, 17 va.). 2, protected, defended, cherished; depending on, supported by.

ಸಮಾಸ sam-āsa. throwing or bringing together, aggregation, collection, conjunction, connection, union, compounding, composition. 2, *composition of words, a compound word* (Śmd. 6. 70. 78. 80. 88. 90. 98-100; 189. 194. 207. 217. 231. 245. 375. 377. 378. 381. 382. 384. 386; Kāvy. I, 6; I, 3, 1 seq.; I, 4, 50-52; III, 1, A, 18; IV, 1, 7. 11; see ಷಟ್-). ಸನ್ಧಿ ಸಮಾಸವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ (Ct. II, 121). 3, composition of differences, reconciliation. 4, a collection of parts, whole, totality, all (ಅಖಿಲ, ಸರ್ವ Mr. 426). 5, *contraction*, abbreviation, condensation, abridgment, *brevity, conciseness.*

ಸಮಾಸಕ್ತ sam-āsakta. fastened or joined together, attached, united, combined; attached to, fixed on; reached, attained; affected by. (R.).

ಸಮಾಸಪ್ರಾಯ samāsa-prāya. *consisting chiefly of compound words.*

ಸಮಾಸಲಿಂಗ samāsa-liṅga. a compound nominal theme (Śmd. 88 Cm.).

ಸಮಾಸವದ್ಭಾವ samāsa-vat-bhāva. the state of being like a compound term (Śmd. 139).

ಸಮಾಸಾದಿತ sam-āsādita. approached; assailed; met with, attained, obtained; accomplished, effected, finished, done (My.).

ಸಮಾಸಾದ್ಯ sam-āsādya. *attainable, obtainable*, procurable, to be effected.

ಸಮಾಸಾರ್ಥೆ samāsa-arthe. *the act of giving a part of a stanza to any one and requiring him* (as a proof of his skill) *to complete it.*

ಸಮಾಸಿಸು sam-āsisu. to join together, to compound, to form a compound (Śmd. 387).

ಸಮಾಸೋಕ್ತಿ samāsa-ukti. a compound metaphor, protracted metaphor (Kāvy. III, 3, B, 61. 91 seq.).

ಸಮಾಹಾರ sam-āhāra. bringing together, *collection*, accumulation, aggregation. 2, *contraction, abridgment, conciseness, brevity.* 3, composition of words. 4, *conjunction of words and sentences* (as by the particle "and").

ಸಮಾಹಿತ sam-āhita. placed together, composed, collected, compiled, accumulated, assembled. 2, united, joined, reconciled, made up, set right, settled, arranged. 3, concluded, inferred, demonstrated. 4, agreed upon, assented to; *promised.* 5, imposed, applied. 6, deposited, delivered over. 7, intently absorbed, very intent on. 8, steadfast, firm, calm. 9, made, effected, finished. 10, a pure or holy man. 11, great attention or intentness, description of great intentness (Kāvy. III, 3, B, 3. 48-53). [12, one of the figures of speech. Kr. 3, 3. 124].

ಸಮಾಹೃತ sam-āhṛita. brought together, collected, accumulated, combined, compiled. 2, abundant, much. 3, contracted, abridged. 4, accepted, received, taken (My.; ಕೂಡಿದ, ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, G.). (Cpr. 10, 9).

ಸಮಾಹೃತಿ sam-āhṛiti. collection, *compilation; abridgment.*

ಸಮಾಹ್ವಯ sam-āhvaya. calling out; challenging. 2, *a single combat; war, battle.* 3, *setting animals to fight for sport*, as cocks, rams, etc. 4, *an appellation, name;* a word (ಸಂಜ್ಞೆ, ಹೆಸರು Nn. 159; ಶಬ್ದ 11. 43. 51. 65). 5, equality, etc. (ಸಮ 159).

ಸಮಾಳಿಸು samāḷisu. = ಸಮ್ಭಾಳಿಸು, q. v. to manage, to use address in bringing about a purpose (My.; Te. ಸಮಾಳಿಂಚು; T. ಚಮಾಳಿ).

ಸಮಿತ್ sam-it. going or coming together; *conflict, war, battle.*

ಸಮಿತ sam-ita. come together, met; conflict, war (Mr. 289).

ಸಮಿತಿ sam-iti. coming together, *meeting, union*, association; *an assembly*, a company (ಸಂಗತಿ, ಸಭೆ Mr. 48; ಸಾಂಗತ್ಯ, ಕೂಟ, ಆಸ್ಥಾನ, ಸಭೆ Nn. 141); a multitude (ರಾಜೀವ, ಸಮೂಹ Nn. 22; ಸಂಚಯ. ಸಮೂಹ 141). 2, hostile meeting, *conflict, war, battle.* 3, sameness, likeness, equality; moderation; that is highest, chief, best or excellent (ಉತ್ತಮ 141).

ಸಮಿತೆ samite. Tbh. of ಸಮಿಧ್. (Bp. 39, 33).

ಸಮಿಧ್ sam-idh. ಸಮಿತ್. = ಸವದೆ, ಸವುದೆ. that is kindled: *fuel*, wood, firewood, grass, etc. employed as fuel (ಸವುದೆ Nr.).

ಸಮಿಧ sam-idha. fire (Sk.). 2, Tbh. of ಸಮಿಧ್.

ಸಮಿಧಸ್ಥಳ samidha-sthala. a place for fuel (Śśv. 2, 66).

ಸಮಿಧಿ sam-idhi. = ಸಮಿಧ್. (ಇನ್ಧನ, ಕಾಷ್ಠ, etc., ಅಡುಗಬ್ಬು, Mr. 48).

ಸಮಿನ್ಧನ sam-indhana. *the act of kindling.* 2, fuel, firewood.

ಸಮಿಸು samisu. (fr. ಸಮೆ 1). = ಸವಸು, ಸವಯಿಸು, ಸವಸು 2, ಸವಿಸು 1. to cause to wear away, etc. (My.).

ಸಮೀಕ samika. *conflict, war, battle.*

ಸಮೀಕರಣ sami-karaṇa. the act of making even or equal. 2, the reducing of fractions to a common denominator, an equation (My.).

ಸಮೀಕರಿಸು sami-karisu. to make even or equal, to equalise (Cpr. 2, 49 va.).

ಸಮೀಕೃತ sami-kṛita. equalised; levelled, equipoised, balanced; done in the same manner, imitated; summed up, added- (Cpr. 4, 27; 4, 27 va.).

ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ sam-ikṣya. having well looked at or considered, having reflected. see ಅಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕಾರಿ. 2, to be looked at or considered (adj.); to be investigated.

ಸಮೀಚೀನ samīcīna. (fr. ಸಮ್ಯಂಚ್). tending in a common direction, agreeing with, *concordant, consistent, convenient, fit, proper, correct, true, just, right.*

ಸಮೀಚೀನತ್ವ samīcīnatva. fitness, justice, etc. (Bp. 2, 31).

ಸಮೀನ samīna. yearly, annual, relating to a year. see ಸಮಾಂಸಮೀನೆ.

ಸಮೀಪ samīpa. = ಸನಿಹ. near, contiguous, proximate, adjacent, close by, at hand. 2, *proximity, vicinity; presence* (ಸನಿಹ, ಕೆಲ, ಪೊರೆ, etc. Kk. 33; ಪಕ್ಕ, ಪೊರೆ, ಪೊರ್ದುಗೆ, ಕೆಲ, ಸನಿಹ Śm. 59. ಹತ್ತಿರೆ Nn. 56, o. r. ಹತ್ತರ; 112). see Śmd. 230; Kāvy. I, 3, 89-97; ಪೊರ್ದು 1.

ಸಮೀಪಪ್ರಾಸ samīpa-prāsa. a kind of alliteration [Kr. 2, 31, 39]; (Ch.).

ಸಮೀಪಾಗಮನ samīpa-āgamana. coming near, approaching. see ಅಯ್ತರ್, ಎಯ್ತರ್, ಸಾರ್ 1, ಸಾರ್ಚು, ಸಾರ್ತರ್.

ಸಮೀಪಿಸು samīpisu. to come near, to approach. ಅವನು ಪಟ್ಣಕ್ಕೆ ಸಮೀಪಿಸಿದನು (My.). ಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿತು (My.). ಅವನ ಉದ್ದೇಶದ ಸಿದ್ಧಿಯು...... ಅವನಿಗೆ ಸಮೀಪಿಸುವದು (B. 5, 207).

ಸಮೀರ sam-īra. *wind, air.*

ಸಮೀರಕುಮಾರ samīra-kumāra. Hanumat (Rām. 4, 1, 17).

ಸಮೀರಣ sam-īraṇa. *wind, air.* 2, N. of a certain metrical foot (Ch.). 3, *N. of a plant* (ಮರುವಕ).

ಸಮೀಹಿತ sam-īhita. longed or wished for; that is desired; wish, desire (Kāvy. III, 3, B, 48).

ಸಮುಖ sa-mukha. talkative, loquacious; *eloquent.*

ಸಮುಚಿತ sam-ucita. liked; well suited, suitable, fit, right, proper, appropriate, worthy; accustomed, used. see Śmd. 131. 371. 408; Bp. 6, 26; 9, 33; J. 18, 26. 2, suitableness, etc. (Bp. 33, 10; 40, 40).

ಸಮುಚ್ಚ sam-ucca. very lofty or great.

ಸಮುಚ್ಚಯ sam-uccaya. collection, assemblage, aggregation, accumulation, multitude, mass, aggregate. 2, *conjunction of words or sentences* (as by the particle "and", etc.). 3, *the gathering together of two or more things independent of each other* (but associated in idea with reference to some common action). 4, the rhetorical ornament of conjunction (Kāvy. III, 3, B, 3; 21-29). see Śmd. 80; 85 Cm.; 86. 149. 176. 187; 199 Cm.; 201 Cm.; 257. 264. 276. 285; 334 Cm.; 396; Bp. 59, 57.

*ಸಮುಚ್ಚಯಜಾತದೋಷ samuccaya-jāta-dōṣa. one of the faults in compositions. Kr. 1, 113.

ಸಮುಚ್ಚಯಿಸು samuccayisu. to join words or sentences (My.).

ಸಮುಚ್ಚಾಮರ samucca-amara. a very great deity or dignitary (Rśv. 6, 17 va.). 2, ಸಮುದ್-ಚಾಮರ, a large cāmara (6, 17 va.).

ಸಮುಚ್ಚಾಯಕ sam-uccāyaka. collecting together, conjoining.

ಸಮುಚ್ಚಾಯಕಾವ್ಯಯ samuccāyaka-avyaya. a conjunction (My.).

ಸಮುಚ್ಛ್ರಯ sam-ucchraya. raising aloft; elevation, *height* (of a tree, etc.). 2, *opposition, enmity.*

ಸಮುಚ್ಛ್ರಾಯ sam-ucchrāya. raising up; elevation, height (My.).

ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತ sam-ucchrita. well raised or elevated, high, lofty (Cpr. 4, 42 va.).

ಸಮುಜ್ಜ್ವಲ sam-ujjvala. shining very brightly (Bp. 6, 20; 42, 26).

ಸಮುಜ್ಜ್ವಲತ್ sam-ujjvalat. shining very brightly (Cpr. 10, 23).

ಸಮುಜ್ಜ್ವಲಿತ sam-ujjvalita. = ಸಮುಜ್ಜ್ವಲ. (Bp. 8, 1).

ಸಮುಜ್ಜ್ವಲಿಸು sam-ujjvalisu. to shine very brightly (Bp. 4, 38; 53, 52).

ಸಮುಜ್ಝಿತ sam-ujjhita. quite given up, *abandoned, left;* a remnant, leavings. see ಭುಕ್ತ-.

ಸಮುತ್ಕಟ sam-utkaṭa. very great, excessive (J. 4, 18).

ಸಮುತ್ಕಂಟಕ sam-ut-kaṇṭaka. having large thorns (Cpr. 5, 65).

ಸಮುತ್ಕೀರ್ಣ sam-utkīrṇa. greatly piled up, heaped, raised or very lofty (Rśv. 6, 17 va.).

ಸಮುತ್ತಾರಕ sam-uttāraka. conveying across; a man who conveys across or transports over (Bp. 58, 52).

ಸಮುತ್ತುಂಗ sam-uttuṅga. very lofty, high, etc. (Bp. 1, 32; 17, 18; 38, 44).

ಸಮುತ್ಥ sam-uttha. rising up, risen; arising, arisen or produced from; occurring, occasioned (Cpr. IV, 2, 20).

ಸಮುತ್ಥಾಂಶು samuttha-aṁśu. risen light or rays (Cpr. 6, 71).

ಸಮುತ್ಥಾನ sam-utthāna. rising up, rising; recovering from sickness or injury; increase; active occupation, effort. (R.).

ಸಮುತ್ಥಿತ sam-utthita. *risen up, risen, raised;* recovered, cured; swollen up; increased; produced; obtained. 2, a man who has risen or stands (ಊರ್ಧ್ವಜಾನು, ನಿನ್ದು ಇರ್ದವ Hlā.; ನಿನ್ದಂ Mr. 246).

ಸಮುತ್ಪನ್ನ sam-utpanna. sprung up together, arisen, produced, effected, excited; occurred, happened, occurring, taking place (Bp. 2, 25; 24, 81; 38, 49; J. 2, 56).

ಸಮುತ್ಪಿಂಜ sam-utpiñja. *excessively confused* or confounded, bewildered. 2, *excessive or complete confusion.*

ಸಮುತ್ಪ್ಲುತ sam-ut-pluta. jumping or leaping up or upwards (Cpr. 9, 78).

ಸಮುತ್ಸುಕ sam-utsuka. very uneasy or anxious, anxiously desirous, longing for, eager for; regretting, missing, grieving for, sorrowful. (A.).

ಸಮುತ್ಸುಕತೆ sam-utsukate. longing desire (Śśv. 1, 11).

ಸಮುದ sa-muda. possessing joy, joyful (Cpr. 6, 76).

ಸಮುದಕ್ತ sam-udakta. lifted up, *raised,* thrown up, drawn up.

ಸಮುದಗ್ರ sam-udagra. very high, etc. 2, great fierceness or excitement. (A.).

ಸಮುದಯ sam-udaya. going upwards, rise, ascent, rising. 2, coming together, *a collection, number, mass, multitude, heap, quantity.* 3, totality, the whole. 4, revenue. 5, combination, mixture. 6, effort. 7, *combat, war.* 8, the rear or reserve of an army.

ಸಮುದಯಕರ samudaya-kara. producing rise or a multitude (Bp. 38, 44).

ಸಮುದಾಚಾರ sam-ud-ācāra. proper or right practice or usage. 2, intention, purpose, design, motive. (R.).

ಸಮುದಾತ್ತ sam-udātta. very elevated, noble, etc. (Bp. 24, 38).

ಸಮುದಾಯ sam-udāya. = ಸಮುದಯ. rise, etc. 2, *a collection, etc.* 3, *combat, war.*

ಸಮುದಾಯಕ sam-udāyaka. a multitude, etc. (ಸಮೂಹ, ನೆರವಿ Nn. 144).

ಸಮುದಿತ sam-udita. gone up, risen, ascended, rising upwards, lofty, elevated. 2, arisen, produced, occasioned (ಲೇಸಾಗಿ ಉಬ್ಬಾದ Śmd. 98 Cm.). 3, come together, collected, united (ಕೂಡಲ್ ಪಟ್ಟನ್ನಾ Śmd. 98 Mdb. Cm.). 4, possessed of, furnished with. see Bp. 30, 12; 46, 64.

ಸಮುದ್ಗ sa-mudga. *a covered box or casket* (ಸಮ್ಪುಟ, ಮುಚ್ಚಳದ ಕರಡಿಗೆ, o. r. ಕರಡಿಗೆ Mr. 463).

ಸಮುದ್ಗಕ sa-mudgaka. *a covered box or casket*. see Nr. s. ಸರಕು 1.

ಸಮುದ್ಗತ sam-udgata. gone up together, risen, ascended, arisen; rising; breaking forth, issuing (Bp. 25, 49).

ಸಮುದ್ಗಯಮಕ samudga-yamaka. a kind of yamaka (Kāvy. III, 2, B, 24 seq.).

ಸಮುದ್ಗೀರ್ಣ sam-udgīrṇa. vomited forth, ejected; raised up, lifted up; raised (as the voice), uttered, exclaimed. (G.).

ಸಮುದ್ಘಾತ sam-udghāta. thoroughly striking or inflicting, inflicting (Kāvy. IV, 2, 43).

ಸಮುದ್ಘೋಷ sam-udghōṣa. a loud cry or sound (Rśv. 6, 11 va.).

ಸಮುದ್ದಣ್ಡ sam-uddaṇḍa. a very powerful, etc. man (Bp. 39, 56).

ಸಮುದ್ಧತ sam-uddhata. raised well up, upraised, uplifted, elevated, risen, upheld. 2, puffed up with pride, *proud*; impudent; *ill-mannered*.

ಸಮುದ್ಧರಣ sam-uddharaṇa. drawing up, upraising, lifting; picking up; *drawing out, taking or lifting out;* extrication, deliverance; extirpation, eradication; *food thrown up* (from the stomach), vomit. see Bp. 10, 11; 38, 1; 60, 1.

ಸಮುದ್ಧರಿಸು sam-uddharisu. to raise up, to deliver, to redeem, to treat kindly (Bp. 3, 5; 15, 7; 23, 40).

ಸಮುದ್ಧೃತ sam-uddhṛita. well raised or drawn up or uplifted; picked up; drawn out; extricated; etc. (Śśv. 2, 79).

ಸಮುದ್ಧೃತಿ sam-uddhṛiti. = ಸಮುದ್ಧರಣ. drawing or pulling up, etc. (A.).

ಸಮುದ್ಭವ sam-udbhava. existence, production, origin. 2, *sprung up, produced, born, descended from.*

ಸಮುದ್ಭವಿಸು sam-udbhavisu. to be born, to be produced, to arise, to spring up (Bp. 2, 10).

ಸಮುದ್ಭಾವಿತ sam-udbhāvita. caused to exist, produced (Kāvy. IV, 2, 18; V. 1).

ಸಮುದ್ಯತ್ sam-udyat. going upwards, ascending, rising, risen, lofty, elevated (Kāvy. III, 3, B, 173; Bp. 39, 54).

ಸಮುದ್ಯೋಗ sam-udyōga. active exertion, zeal, energy (Bp. 58, 63).

ಸಮುದ್ರ sam-udra. 1. a collection of water, *a sea, the sea, the ocean* (ಮುನ್ನೀರ್ Kk. 85; Ct. I, 70). ಸಮುದ್ರದ ನೆಣ್ಣು, ಉಪ್ಪಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಡತನ. — ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಇಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಸಮುದ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ಪಾತ್ರೆಯಿದ್ದಷ್ಟೇ ನೀರು ಸಿಕ್ಕೀತು. — ಸಮುದ್ರ ಮೇರೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಯಾರು ಮಾಡೋದೇನು? — ಪಾಪಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಮೊಣಕಾಲುದ್ದ ನೀರು (Prvs.). — ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪು. sea-salt (ಅಕ್ಷಿನ G.). — ಸಮುದ್ರ ಬಳ್ಳಿ. an extensively climbing shrub, the elephant-creeper, Argyreya speciosa Sweet. (Z.). — ಸಮುದ್ರ ಬಾಚಿ. a fish (My.). — ಸಮುದ್ರಸೋಗೆ. = ಸಮುದ್ರಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.). — ಸಮುದ್ರಹಾಲೆ. = ಸಮುದ್ರಸೋಗೆ. (St. & Pl.).

ಸಮುದ್ರ sa-mudra. 2. having a stamp or seal, stamped, sealed; having marks. see ಸಾಮುದ್ರ 2.

ಸಮುದ್ರಕಾನ್ತೆ samudra-kānte. *a river.*

ಸಮುದ್ರಜ samudra-ja. sea-born; sea-salt; fossil salt (ಲವಣ, ಕಲ್ಲುಪ್ಪು Mr. 143).

ಸಮುದ್ರತಟ samudra-taṭa. the sea-coast (ಸಮುದ್ರದ ದಡ Nn. 132).

ಸಮುದ್ರಫಲ samudra-phala. an evergreen tree with rose-coloured flowers, Baringtonia racemosa Blum. (St. & Pl.). 2, a particular drug (Sk.).

ಸಮುದ್ರಫೇನ samudra-phēna. sea-foam: cuttle-fish bone, Os. sepiae (Colebr.).

ಸಮುದ್ರಮಥನ samudra-mathana. the churning of the ocean (of milk, My.).

ಸಮುದ್ರಲವಣ samudra-lavaṇa. sea-salt (My.).

ಸಮುದ್ರವಸನೆ samudra-vasane. sea-clothed: *the earth.*

ಸಮುದ್ರವಹ್ನಿ samudra-vahni. *submarine fire.*

ಸಮುದ್ರಸೇನ samudra-sēna. N. of a king (Bh. 2, 4, 9).

ಸಮುದ್ರಾತ್ಮಜೆ samudra-ātmaje. Lakṣmī (J. 5, 65).

ಸಮುದ್ರಾನ್ತ samudra-anta. the sea-shore.

ಸಮುದ್ರಾನ್ತೆ samudra-ante. *the shrub Alhalgi maurorum* Tournef. 2, *the cotton plant.* 3, *the plant Trigonella corniculata* Lin.

ಸಮುನ್ದನ sam-undana. *wetness*, moisture, damp.

ಸಮುನ್ನ sam-unna. *wet, moist, moistened.*

ಸಮುನ್ನತ sam-unnata. risen up, raised; elevated, exalted; erect; high, lofty; prominent; dignified; proud. see Bp. 2, 25; 29, 69; 38, 49.

ಸಮುನ್ನತಿ sam-unnati. elevation, exaltation; height, loftiness; greatness; rank, dignity; pride, arrogance; prosperity, increase. see Bp. 5, 13; 29, 9; 51, 64; 58, 14; ಚಿತ್ತ-.

ಸಮುನ್ನತಿಕೆ sam-unnatike. greatness, dignity (Bp. 18, 80).

ಸಮುನ್ನದ್ಧ sam-unnaddha. tied up; raised up, elevated; swollen, pressed up or out; full, excessive; puffed up, proud, *conceited, arrogant, overbearing;* supreme. 2, untied, unfettered; produced.

ಸಮುನ್ಮಿಲಿತ sam-ud-milita. well united, combined or mixed; closely connected with (Śśv. 1, 35).

ಸಮುಪಚಿತ sam-upacita. collected, heaped, accumulated (Cpr. 4, 48 va.).

ಸಮುಪಜೋಷಂ sam-upajōṣam. entirely according to wish or desire, happily. (Colebr.).

ಸಮುಪಾತ್ತ sam-upātta. well gained, received, acquired, assumed, accepted (ಲೇಸಾಗಿ ಆಯ್ದುಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 93 Cm.; ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪಟ್ಟನ್ನ Mdb. Cm.). 2, taken away. 3, collected.

ಸಮುಪೇತ sam-upēta. come together; arrived at; furnished with, possessed of, endowed with; inhabited by (Kāvy. IV, 1, 5).

ಸಮುಲ್ಲಾಸ sam-ullāsa. excessive brilliance. 2, sporting, exhileration, great delight (J. 18, 24; 29, 7).

ಸಮುಲ್ವಣಾಮ್ಬು sam-ulvaṇa-ambu. thick, muddy water (Cpr. 4, 55).

ಸಮುಹ್ಯ sam-uhya. = ಸಮೂಹ್ಯ. to be brought together, etc. (G.).

ಸಮೂರು samūru. *a kind of deer.*

ಸಮೂಲ sa-mūla. having a root, along with the root (ಬೇರು ಸಹ Cb.; My.). ಸಮೂಲಂ, by the roots, with the roots, completely.

ಸಮೂಹ sam-ūha. a collection, *an assemblage, an aggregate, a heap, a number, a multitude, a quantity* (ಪಸರ Śm. 103; ಬಾಣನಿಗೆ.

ಓಳಿ Kk. 72, o. r. ಕಾವಣಗೆ). see ಗೊನ್ದಣಿಸು, ಸನ್ದಣಿಸು. — ಸಮೂಹ ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to be brought together, to form a heap, to be assembled (G. 191. 395).

ಸಮೂಹ್ಯ sam-ūhya. to be brought together, assembled or collected (adj.). 2, *a kind of sacrificial fire.*

ಸಮೃದ್ಧ sam-ṛiddha. very prosperous, thriving, flourishing. 2, full-grown, increased, grown. 3, fully furnished with, rich in, *rich, wealthy.* 4, completed, full, complete, entire. ಸಮೃದ್ಧ ಮಧುಗಳ್ (Śmd. 117 Mdb.).

ಸಮೃದ್ಧಿ sam-ṛiddhi. great prosperity or success, exuberance, profusion. 2, growing greatly, *thriving, increase;* gain; happiness, good fortune, well-being; *plenty, opulence, wealth.* 3, power, supremacy, sway. see ಒದವು, ಕೊಬ್ಬು 1, ಮಿರ್ 3.

ಸಮೆ same. 1. = ಸವಿ 1, ಸವೆ 2 q. v. to be spent, to be consumed; to be destroyed; to wear away, to be wasted, consumed or diminished by use and gradual attrition (as vessels, ornaments, etc.), to be abraded; to pass away (as time); to be diminished or grow less (in quantity or quality); to decline in strength; to be levelled by use, as a road (ನಿಃಶೇಷ Śmd. Dh.; My.; Te.; M. ಚವದಿ, consumption; T. ಚವಂಗು, to faint or decline in force, etc.; see ತವು 1, ತವೆ 1). [ಪಾರಣೆಯ ದಿವಸಮಲ್ಲದಚುವತ್ತು ಮೂಱು ದಿವಸದಿನ್ದುಪವಾಸದಿಂ ಸಮೆಯೆ Ap. 3, 40 va.].

ಸಮೆ same. 2. = ಸವೆ 3. to be made ready, to be prepared, to be carried out, to be made (ನಿರ್ವಹಣ Śmd. Dh.). ಮರದೊಳ್ ಸಮೆದ ಅಂಕವಣೆಯನ್ ಏಱುದಂ (Śmd. 288). see Abh. P. 3, 152; 13, 62; Śśv. 2, 39. 2, to make ready, to prepare, to make (Cpr. 1, 45. 66; 1, 101 va.; 3, 38; 4, 33; 6, 64 va.; M. ಚಮೆ, T. ಚಮೈ). [ಸದ್ಗುಣೋದಯಮನಾಯ್ದವಱಂ ಸಮೆದೊನ್ದು ಕಾವ್ಯದಿಂ Kr. 2, 155; Pb. 6, 8].

ಸಮೆ same. 1. = ಸಮಾ. *a year.*

ಸಮೆ same. 2. a lamp stand (My.; Mhr. ಸಮಈ).

ಸಮೆಯ sameya. Tbh. of ಸಮಯ. time, etc. (Nn. 163).

***ಸಮೆಯಿಸು sameyisu.** to make ready. ಲಾಕ್ಷಾದ್ರವಾದಿ ಕಾರಿತ ಮಾಯಾರುಣ ಜಲ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಾಪಿಯಂ ಸಮೆಯಿಸಿದೊಡೆ Ap. 2, 14 va.

ಸಮೇತ sam-ēta. come together, met together, assembled, joined or united together, associated; conjoined, concomitant; united with, together with; furnished with, possessed of, having; come near, approached near. ಅವನು ಸಮೇತ ಬನ್ದನು (My.). see Śmd. 18. 98; Bp. 3, 50; 21, 9; 25, 50.

ಸಮೇಲ sa-mēla. ಸಮೇಳ. coming together, meeting (adj., Bp. 12, 30). 2, union; intercourse; company (12 sum.; 42, 25; 46; 75; 56, 8).

ಸಮೇಲನ sa-mēlana. ಸಮೇಳನ. union; connection (Bp. 1, 33; 29, 35; 46, 54); = ಮೇಲ No. 5, a set of dancing-girls, etc. (12, 38).

ಸಮೋಕ್ಷ sa-mōkṣa. release from transmigration (ಕೈವಲ್ಯ, ಮುಕ್ತಿ Nn. 165).

ಸಮೋಕ್ಷಕ sa-mōkṣaka. *being together with mōkṣa* (ಮೋಕ್ಷದೊಡಗೂಡಿದ Si. 255).

ಸಮೋಘ sam-ōgha. = ಸವಗ 2. a great multitude..

ಸಮೋಘಸನ್ನಾಹ samōgha-sannāha. = ಸವಗಸನ್ನಣ. an array of a great multitude.

ಸಮ್ಪ sampa. unanimity, confederacy (Mhr.). — ಸಮ್ಪಗಾವಿ. N. of a place (B. 4, 216).

ಸಮ್ಪಗೆ sampage. = ಸಮ್ಪಿಗೆ. Tbh. of ಚಮ್ಪಕ. a tall tree with very fragrant flowers, Michelia champaca Lin. (ಚಮ್ಪಕ Nr., Ct. II, 7; Si. 25; C.; Cpr. 7, 92 va.; J. 8, 4; 15, 18). [ಸಮ್ಪಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ಪೋಲೆ ಬೆಳರ್ತ ಬಣ್ಣದೊಳ್ Pb. 4, 66]. ಅಕ್ಕಟಾ, ಮರುಳ್ದುಮ್ಬಿಗಳ್ ಏಕೆ ಸಮ್ಪಗೆಗಳೊಳ್ ಪಗೆಗೊಣ್ಡುವೊ ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತದಿಂ? (Śmd. 141). see ನಾಗ-.

ಸಮ್ಪತ್ತಿ sam-patti. *prosperity, welfare,* success, increase of wealth or happiness; completion, fulfilment, perfection; excellence; a suitable state or condition (Śmd. 277; B. 5, 87).

ಸಮ್ಪತ್ತು sampattu. Tbh. of ಸಮ್ಪದ್. (Śmd. 106 Cm.; B. 5, 145).

ಸಮ್ಪದ್ sam-pad. ಸಮ್ಪತ್. *success, welfare, prosperity,* good fortune; luck, fate; increase of wealth or happiness; advantage, benefit, blessing; wealth, riches, treasures; attainment; accomplishing, achieving; excellence; *excess, abundance.*

ಸಮ್ಪದ sampada. Tbh. of ಸಮ್ಪದ್. (Śmd. 106; ಐಶ್ವರ್ಯ Nn. 84; Bp. 21, 35). 2, one who is possessed of or has (J. 2, 10); feminine ಸಮ್ಪದೆ (Śmd. 188).

ಸಮ್ಪದ್ವಿಶೇಷ sampad-viśēṣa. excellent or superior success, etc. (ಐಶ್ವರ್ಯದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ Nn. 84).

ಸಮ್ಪನ್ನ sam-panna. fallen or turned out well; successful, prosperous, thriving, happy, opulent; accomplished, effected, completed, finished, complete, perfect; perfectly acquainted or conversant with; right, correct, fit, proper, worthy; procured, acquired, obtained; possessed of, endowed with. see Kāvy. IV, 2, 14; Śm. 1; J. 2, 28; 6, 40; B. 5, 88. feminine ಸಮ್ಪನ್ನೆ (Prll. 3, 10).

ಸಮ್ಪನ್ನಗೃಹಸ್ಥ sampanna-gṛihastha. an accomplished, worthy householder (My.).

ಸಮ್ಪನ್ನತೆ sampannate. the state of possessing or being endowed with; accomplishment, attainment, ability (Cpr. 4, 91 va.; Grj. 6, 37; Bp. 13, 29; Bh. 1, 8, 90).

ಸಮ್ಪರಾಯ sam-parāya. meeting together (in conflict), *war, battle.* 2, calamity, adversity. 3, *futurity,* future time, future state.

ಸಮ್ಪರಾಯಕ sam-parāyaka. war, battle. (G.).

ಸಮ್ಪರ್ಕ sam-parka. mixing together, conjunction, union; connection by touching, contact, touch (J. 22, 18; My.).

ಸಮ್ಪಾಕ sam-pāka. = ಶಮ್ಪಾಕ. cooking or ripening thoroughly; reasoning well, etc. 2, *the pudding-pipe tree, Cathartocarpus fistula* Pers.

ಸಮ್ಪಾತ sam-pāta. falling or coming together; meeting, encountering; falling, falling down, descending, coming down, alighting; going, moving. see ಧಾರಾ-.

ಸಮ್ಪಾತಿ sam-pāti. N. of a fabulous bird (J. 23, 20).

ಸಮ್ಪಾದ sam-pāda. acquisition, obtaining (Bp. 4, 64; 57, 6).

ಸಮ್ಪಾದನ sam-pādana. ಸಮ್ಪಾದನೆ. effective of, procuring, gaining. 2, the act of bringing about, accomplishing, effecting, making. 3, gaining, acquiring, getting, attaining; gain, etc. (ಗಳಿಕೆ G.; Bp. 27, 50; My.).

ಸಮ್ಪಾದಿತ sam-pādita. brought about, accomplished, effected. 2, attained, obtained, gained, gotten (Bp. 53, 7). ಸಮ್ಪಾದಿತ ಕರ್ಮ (ತರ್ಕ, ಕಟ್ಟಿಲು ಪಟ್ಟಿ ಕರ್ಮ Nn. 148, o. r. ತನಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡ ನ್ನಾ ಕರ್ಮಂಗಳು).

ಸಮ್ಪಾದಿಸು sampādisu. to achieve, to perform; to acquire, to attain, to obtain, to get [ಎನ್ನ ಗುಣಾವಗುಣವ ಸಮ್ಪಾದಿಸುವ, ಅಯ್ಯಾ Bv. 27]; (Bp. 36, 42; 53, 9. 57; J. 10; 28. 29; 17, 44; C.; B. 3, 15; 4, 2. 51. 183).

ಸಮ್ಪಾದ್ಯ sam-pādya. gain, acquisition, acquirement (My.).

ಸಮ್ಪಾಳಿಸು sam-pāḷisu. to guard or protect well (Bh. 3, 10, 4).

ಸಮ್ಪಿಗೆ sampige. = ಸಮ್ಪಗೆ, campaka flower. (ಚಮ್ಪಕ Mr. 126; J. 2, 57). [ತುಮ್ಬಿಯೊಳ್ಪಗೆಗೊಣ್ಡ ಸಮ್ಪಿಗೆಯಂ ಮುಡಿಯೆ Ap. 11, 109]. ಸಮ್ಪಿಗೇ ಕಮ್ಪು ಎಣ್ಣಿಗಲ್ಲಾಗೆ, ನೆಣ್ಟರಿಪ್ಪರ ಗುಣ ಅರ್ಥಗಲ್ಲಾಗೆ (Prv.). see ನೆಲ-; Prv. s. ಸಿಮ್ಪಿಸು. — ಸಮ್ಪಿಗೆ ಮಗ್ಗು. (ಚಾಮ್ಪೇಯ, ಚಮ್ಪಕ, ಹೇಮಪುಷ್ಪಕ Si. 136). — ಸಮ್ಪಿಗೆಮರ. the sampige tree (C.). — ಸಮ್ಪಿಗೆಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. sampige oil (My.). — ಸಮ್ಪಿಗೆಹೂ. a sampige flower (ಚಮ್ಪಕ, ಭೃಂಗಾರಿ, ಸುರಭಿ G.).

ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತ sam-piṇḍita. heaped together; contracted, clenched.

ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾಂಗುಲಿ sampiṇḍita-aṅguli. *having the fingers clenched or closed.*

ಸಮ್ಪೀಡನ sam-pīḍana. compression, pressing together, squeezing, pinching; paining, castigation, punishment; pain, torture (My.; ಬಹುಉಪದ್ರವ G.).

ಸಮ್ಪು sampu. = ಸೊಮ್ಪು, beauty, elegance. ಇಮ್ಪು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಮ್ಪು. — ತಮ್ಪು ಇದ್ದವನಿಗೆ ಸಮ್ಪು ಇದ್ದೀತು (Prvs.). 2, N. of a plant (ಇಮ್ಪುವತಿ Mr. 116, o. r. ಸಮ್ಪೆ).

ಸಮ್ಪುಟ sam-puṭa. *a covered box, a casket* (ಸಮುದ್ಗ, ಮುಚ್ಚಳದ ಕರಡಿಗೆ Mr. 463).

ಸಮ್ಪುಟಕ sam-puṭaka. (= ಸಮ್ಪುಳಿಗೆ). *a box, a casket.*

ಸಮ್ಪುರ sampura. smallness, fineness (ಕಿಱುದು Ct. II, 73; Tu. ಸಪುರ, ಸಪೂರ; *cf.* ಸಮೆ 1?)

ಸಮ್ಪೂಜನ sam-pūjana. treating with great respect, honouring, reverence, esteem (Bp. 6, 30).

ಸಮ್ಪೂರ್ಣ sam-pūrṇa. completely filled or full, replete; full (as the moon); complete, finished; all, whole, entire (ಇಕಿ, ಪೂರ್ಣ Nn. 93; ನೆರೆದುದು Kk. 71). see ಅ-; ತುಮ್ಬು 1. 2, any mode of music in which all the notes of the gamut are employed.

ಸಮ್ಪೂರ್ಣತನ sam-pūrṇatana. = ಸಮ್ಪೂರ್ಣತೆ. (ನಿಷ್ಪತ್ತಿ G.).

ಸಮ್ಪೂರ್ಣತೆ sam-pūrṇate. complete fulness, perfection, completeness, finished state (Ch. v. 296).

ಸಮ್ಪೂರ್ಣತ್ವ sam-pūrṇatva. = ಸಮ್ಪೂರ್ಣತೆ. (My.).

ಸಮ್ಪೂರ್ಣೇನ್ದು sampūrṇa-indu. the full moon. — ಸಮ್ಪೂರ್ಣೇನ್ದುಮುಖಿ. a woman who has a face like the full moon (Ch. v. 69. 135).

ಸಮ್ಪೂರ್ತ sam-pūrta. completely filled, filled with (Kāvy. III, 3, B, 103).

ಸಮ್ಪೂರ್ತಿ sam-pūrti. = ಸಮ್ಪೂರ್ಣತೆ. (Bp. 6, 12; J. 5, 72).

ಸಮ್ಪೃಕ್ತ sam-pṛikta. *mixed together, blended, combined,* conjoined, connected, united (ಅನ್ವಿತ, ಯುತ, etc., ಕೂಡಲ್ Mr. 440). 2, in contact with, touching, *in close contact, near to.*

ಸಮ್ಪೆ sampe. = ಸಮ್ಪು No. 2, q. v. N. of a plant.

ಸಮ್ಪ್ರತಿ sam-prati. *now, at this time, at present.* 2, the present time, the present tense (ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯೆ Śmd. 91 Cm.; ವರ್ತಮಾನಕಾಲ 294 Cm.; Kāvy. I, 5, 24-26).

ಸಮ್ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ sam-pratipatti. approach, arrival, presence, attaining to, obtaining, acquirement, gain; assault; arising, occurring; agreement, concurrence, admission, assent, affirmation; effecting; agreed together, consentient (Kāvy. III, 3, B, 54).

ಸಮ್ಪ್ರತಿಪನ್ನ sam-pratipanna. gone near, approached, attained, reached, gained, arrived; agreed, concurred; recognised, acknowledged, assented to; brought about, performed (Bh. 1, 8, 90).

ಸಮ್ಪ್ರತ್ಯಯ sam-pratyaya. firm conviction, perfect faith, *belief, confidence.*

ಸಮ್ಪ್ರದ sam-prada. = ಸಮ್ಪ್ರದೆ. a gift, a present (ಉಚಿತ Mr. 537). 2, quickness, speed (ಪರಿದು ನಡೆವುದು 537).

ಸಮ್ಪ್ರದಾನ sam-pradāna. the act of giving or handing over completely, bestowing; gift, donation, bestowal; one of the Kārakas in grammar, the idea expressed by the dative case (Śmd. 115. 158; Kāvy. I, 2, 2. 3).

ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ sam-pradāya. giving, bestowing; *tradition, established doctrine transmitted from one teacher to another, traditional belief or usage;* a system of religious doctrines; custom, usage.

ಸಮ್ಪ್ರದಾಯಸ್ಥ sampradāya-stha. a man who walks according to established doctrine or usage (My.). feminine ಸಮ್ಪ್ರದಾಯಸ್ಥೆ (My.).

ಸಮ್ಪ್ರದಾಯಿ sam-pradāyi. one who holds any traditional doctrine, a member of some sect; a conservative. (My.).

ಸಮ್ಪ್ರದಾಯಿನಿ sam-pradāyini. a female who bestows gifts to (Kāvy. I, 1a, 2).

ಸಮ್ಪ್ರದೆ sam-prade. = ಸಮ್ಪ್ರದ. a gift (ಉಚಿತ, ಕೊಡುವುದು Nn. 140). 2, speed (ತೂರ್ಣ, ಬೇಗ 140).

ಸಮ್ಪ್ರಧಾರಣ sam-pradhāraṇa. ಸಮ್ಪ್ರಧಾರಣೆ. determination, deliberation, *deciding on the propriety or impropriety of anything.*

ಸಮ್ಪ್ರಮೋದ sam-pramōda. great happines, delight (ಸುಖ, ಹರ್ಷ, etc. Mr. 25).

ಸಮ್ಪ್ರಯೋಗ sam-prayōga. joining together, union, connection, relation, dependance; mutual intercourse; *sexual union, coition;* mutual proportion, order; application, employment; magic.

ಸಮ್ಪ್ರಶ್ನ sam-praśna. full inquiry; *a question, an inquiry.*

ಸಮ್ಪ್ರಹರ್ಷ sam-praharṣa. *great joy,* thrill of delight.

ಸಮ್ಪ್ರಹಾರ sam-prahāra. mutual striking; *war, combat.*

ಸಮ್ಪ್ರಾಪ್ತ sam-prāpta. well reached or attained, arrived, met with; completely obtained, got; effected, accomplished (Bp. 27, 19).

ಸಮ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ sam-prāpti. attainment, obtaining, getting, acquisition; gaining (Bp. 3, 69; 24, 41; 43, 62).

ಸಮ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು sam-prāptisu. to be obtained, to be got, to be found (Bp. 61, 80).

ಸಮ್ಪ್ರಿಯ sam-priya. very dear or beloved; mutually dear, loving each other; a very lovely thing (Bh. 2, 13, 24).

ಸಮ್ಪ್ರೀತಿ sam-prīti. attachment, affection, love; friendly assent; delight (Mr. 1a; Bp. 6, 9; 19, 59; 24, 26; 39, 23; J. 2, 6).

ಸಮ್ಫುಲ್ಲ sam-phulla. *full-blown, blossomed, fully opened* (Bp. 47, 14; 50, 72).

ಸಮ್ಬನ್ಧ sam-bandha. = ಸಮನ್ಧ, ಸಮ್ಮನ್ಧ. binding together, joining together; union, association, *connection;* relationship, relation (Śmd. 6); a relation, a relative; binding, restraining, restraint. 2, the notion expressed by the genitive case (Śmd. 115. 161). 3, fitness, propriety. see ತಾಂಗು.

ಸಮ್ಬನ್ಧಕ saṁ-bandhaka. relating to; fit. 2, a relation; a friend. cf. ಸಮ್ಬನ್ಧೀಕ.

ಸಮ್ಬನ್ಧಭಕ್ತಿ sambandha-bhakti. mutual or proper attachment (Bp. 55, 27).

ಸಮ್ಬನ್ಧಸಮ್ಬನ್ಧ sambandha-sambandha. the connection of one genitive to another that precedes it (Śmd. 161).

ಸಮ್ಬನ್ಧಾಕ್ಷರ sambandha-akṣara. a fit, suitable letter (Ch.).

ಸಮ್ಬನ್ಧಿ saṁ-bandhi. = ಸಮ್ಮನ್ಧಿ. connected with. 2, a relation or connexion, a relative, a kinsman (J. 7, 40).

ಸಮ್ಬನ್ಧಿಸು sambandhisu. = ಸಮ್ಮನ್ಧಿಸು. to be connected or related; to belong to; to be fit (Bp. 28, 37). 2, to join (v. t., ಕೂಡಿಸು G.).

ಸಮ್ಬನ್ಧೀಕ sambandhīka. = ಸಮ್ಬನ್ಧಕ. a relation. (B. 5, 60; Mhr.).

ಸಮ್ಬರ sambara. 1. Tbh. of ಶಮ್ಬರ. N. of a daitya, etc. (Śmd. 335).

ಸಮ್ಬರ sambara. 2. = ಚಮ್ಬಾರ 1, ಸಮ್ಭಾರ. Tbh. of ಸಮ್ಭಾರ. ingredients of seasoning used in cookery, seasoning materials, as pepper, cloves, cinnamon, nutmeg, coriander, etc. (V. 14, 49). — ಸಮ್ಬರಕಾಗೆ. = ಚಮ್ಬಾರಕಾಗಿ, ಸಮ್ಬಾರಕಾಗೆ. (My.; Te.). — ಸಮ್ಬರಗವಳ. Tbh. of ಸಮ್ಭಾರಕಜಳ. (Śmd. 376. 381).

ಸಮ್ಬರಿಸು sambarisu. Tbh. of ಸಂಹರಿಸು. (Rām. 6, 48, 27).

ಸಮ್ಬಲ sambala. = ಶಮ್ಬಲ, ಸಮ್ಬಳ. provender, stock of provisions for a journey (Sk.).

ಸಮ್ಬಲಿ sambali. Tbh. of ಶಮ್ಬಲಿ. a procuress, etc. (R.).

ಸಮ್ಬಳ sambaḷa. = ಸಮ್ಬಲ, etc. pay, salary (monthly or yearly, G.; ಶಮ್ಬಲ Hlā.; ಪಾಥೇಯ Mr. 234). [ಬಾಪ್ಪಜಳಮಂ ಕಳೆದಟ್ಟಿಜ ನೀಯೆ ಸಮ್ಬಳಂಗೊಳ್ವವೊಲಾ ತಳೋದರಿಯ ಚಿತ್ತಮನಿಟ್ಟುಳಿಗೊಣ್ಡನ ಜರ್ಣನಂ Pb. 7, 68]. ಸಮ್ಬಳಕ್ಕಾದರೆ ಮುನ್ದೆ, ಚಾಕ್ರಿಗಾದರೆ ಹಿನ್ದೆ. — ನೋಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆಡದ ಸಮ್ಬಳ. — ಶಾನಭೋಗನ ಸಮ್ಬಳ ಸಮ್ನೋ? ಎನ್ನು, ಕೇಳ ಬೇಡ; ಹೆಣ್ಡತಿಯ ದೆಸೆಯವರು ಉಣ್ಡರೋ? ಎನ್ನು, ಕೇಳ ಬೇಡ (Prvs.). see B. 5, 80 seq. — ಸಮ್ಬಳಕೆ ಇಡು. to take (any body) into one's employ on a monthly or yearly pay (B. 5, 295). ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಸಮ್ಬಳಕ್ಕೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (5, 275). — ಸಮ್ಬಳಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲು. to remain, i. e. to serve, for a salary (B. 5, 275). — ಸಮ್ಬಳ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to receive pay. ಸಮ್ಬಳ ತಕ್ಕೊಣ್ಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ (ಕರ್ಮಕರ G.). — ಸಮ್ಬಳ ತಿನ್ನು. to enjoy the benefit of a salary, to receive pay (G. 392). — ಸಮ್ಬಳದವ. -ಅವ. a man who receives a monthly or yearly pay (G. 484). — ಸಮ್ಬಳ ಮುಟ್ಟು. salary to be paid (B. 5, 270).

ಸಮ್ಬಳಗಾಱ sambaḷa-gāṟa. a man who receives a monthly or yearly salary (My.).

ಸಮ್ಬಳಿಗೆ sambaḷige. (Tbh. of ಸಮ್ಪುಟಕ). a covered box made of ōle. 2, a split, slice, etc. [ಪನ್ದಿ ಸೌಳಗೆವೋಪನ್ನಿರೆ ನೋಡ ಸಮ್ಬಳಿಗೆ ವೋಯ್ತೆಮ್ಬನ್ನೆಗಂ ಕೊಣ್ಡುದು Pb. 8, 16]; (Bp. 12, 10; 56, 28; My.).

ಸಮ್ಬಾಜಿ sambāji. N. (B. 4, 81; Mhr.).

ಸಮ್ಬಾಧ saṁ-bādha. pressing together, pressure, thronging, blocking up; the state of being thronged, blocked up, confined or hindered (ನಿನ್ದೆಡೆ Mr. 484); difficulty, obstruction; firmly bound together, *narrow, confined, crowded.* 2, *the female organ of generation.* 3, fear, dread. 4, blame (ತೆಗಟ್ 484; ನಿನ್ದೆ Nn. 156). 5, a curse, an oath (ಭೃಶ 484; ಭೃಶ, ಸೂರುಳು 156). 6, death (ಸಾವು 156).

ಸಮ್ಬಾರ sambāra. = ಸಮ್ಬರ 2. ingredients, etc. (My.; ವೇಸವಾರ, ಮಸಾಲೆ G.). ಹಿಂಗು ಜೀರಿಗೆ ಮುನ್ತಾದ ಸಮ್ಬಾರ (ವೇಸವಾರ, ಉಪಸ್ಕರ, ಮಸಾಲಾ Si. 310). see Prv. s. ಸಮಜು 2. — ಸಮಾರಕಾಗೆ. = ಸಮ್ಬರಕಾಗೆ. the crow pheasant (Pr.). (ಸಮ್ಬಾರಗಾಗೆ. = ಸಮ್ಬಾರಕಾಗೆ. (ಭರದ್ವಾಜ G.). — ಸಮ್ಬಾರಬಳ್ಳಿ. the climbing shrub Vitis indica Lin. (St. & Pl.). — ಸಮ್ಬಾರಬೀಜ. coriander (My.). = ಸಮ್ಬಾರಸೊಪ್ಪು. the coriander plant (My.). — ಸಮ್ಬಾರಹುಲ್ಲು. = ಚಾಹುಲ್ಲು. (St. & Pl.).

ಸಮ್ಬಾಳಿ sambāḷi. (fr. ಸಮ್ಬಾರ?). multitude, number (? Rām. 1. 13, 7; 6, 50, 12).

ಸಮ್ಬಾಳಿಸು sambāḷisu. = ಸಮಾಳಿಸು. to manage, to use address in bringing about a purpose (My.; Te. ಸಮ್ಬಳಿಂಚು, ಸಮ್ಬಾಳಿಂಚು, fr. H. ಸಮ್ಭಾಲ್ನಾ). 2, to support, to preserve, to take care of, to uphold (Mhr. ಸಮ್ಭಾಳಣೇಂ; see ಜೋಲಿ-). 3, to last, to continue unimpaired (as wood, S. Mhr.).

ಸಮ್ಬು sambu. Tbh. of ಶಮ್ಭು. (ಈಶ್ವರ Śm. 3). — ಸಮ್ಬು ಗಿಮ್ಬು. reit. (Bp. 26, 22).

ಸಮ್ಬುದ್ಧಿ saṁ-buddhi. perfect knowledge or perception. 2, calling to; the vocative case (Śmd. 151; 154 Cm.; ಮನ್ತ್ರಣ 395 Cm.).

ಸಮ್ಬೆ sambe. (= ಸೆಮ್ಬೆ?). a wide-climbing creeper with large pods, commonly cultivated, the sword-bean, Canavalia ensiformis D. C. (S. Mhr.; cf. ಜಮ್ಬೆ?). see ಹುಚ್ಚು-. — ಸಮ್ಬೆನೆಲ್ಲು. a superior kind of rice (My.; M. ಚಮ್ಬಾ, ಚಮ್ಬಾನ್).

*ಸಮ್ಬೊಳಿ samboḷi. be careful. ಸಮ್ಬೊಳಿ ಸಮ್ಬೊಳಿ ಎನ್ನುತ್ತ ಇಪ್ಪುನಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. Bv. 933.

ಸಮ್ಬೊಳಿ samboḷi. Tbh. of ಶಮ್ಬಲಿ. a procuress, etc. (Bp. 56, 50).

ಸಮ್ಬೋಧನ saṁ-bōdhana. the act of causing to know thoroughly, informing, instructing; *calling to, addressing;* the vocative case (Śmd. 154). — ಸಮ್ಬೋಧನಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ. the vocative of a noun (My.). — ಸಮ್ಬೋಧನವಿಭಕ್ತಿ. = ಸಮ್ಬೋಧನಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ. (My.).

ಸಮ್ಬೋಧನೆ sambōdhane. = ಸಮ್ಬೋಧನ. (Śmd. 152. 154; ಸಮ್ಬೋಧನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಿ 155 Cm.).

ಸಮ್ಬೋಧಿಸು sambōdhisu. to cause to know, to inform, to instruct, to advise; to exhort, to admonish; to explain (Cpr. 5, 29); to call to, to address.

ಸಮ್ಬೋಧೆ sambōdhe. = ಸಮ್ಬೋಧನ. (ಹಾ, ಹೇಟುವುದು Nn. 140; ಹೇ, ಅಹೋ, ಹೋ, ಸ್ಮರಣೆ Mr. 537).

ಸಮ್ಬ್ರಾಣಿ sambrāṇi. a Malayan tree, the Java almond, Canarium commune Lin. (St. & Pl.).

ಸಮ್ಭರಣ saṁ-bharaṇa. = ಸಂವರಣೆ 2. carrying or bringing together; preparing, making ready, procuring.

ಸಮ್ಭವ saṁ-bhava. *birth, production, origin,* existence, being (ಸೂತ, ಹುಟ್ಟುವುದು Nn. 32; Kāvy. V, 40). 2, cause, motive. 3, uniting together, combination, mixing, union. 4, appropriateness, adaptation, adequacy. 5, ability, possibility, probability (B. 5, 103). 6, conformity. 7, equivalence. 8, sprung up, produced, coming from.

ಸಮ್ಭವಿಸು sambhavisu. to be born or produced; to exist, to be found, to occur; to take place, to happen (ಹುಟ್ಟು Śmd. 122 Cm.; ಅಹುದು Mdb. Cm.; ಹುಟ್ಟು 235. 368 Cm.; ಬರ್ 365 Cm.; Kāvy. 5, 26; Cpr. 1, 50; Bp. 18, 50; 43, 12; J. 3, 35; B. 4, 53).

ಸಮ್ಭಾರ sam-bhāra. = ಸಮ್ಬರ 2, ಸಮ್ಭಾರ. bringing together, collecting; preparing, preparation, equipment, provision; apparatus, materials, necessaries, constituent parts, ingredient, requisite, assemblage of things required for any purpose; multitude, number, quantity, heap; fulness, completeness; wealth; maintenance, support.

ಸಮ್ಭಾರಕಬಳ sambhāra-kabaḷa. = ಸಮ್ಬರಗವಳ. a bolus of ingredients or seasoning materials.

ಸಮ್ಭಾವನೆ sam-bhāvane. compatibility, fitness, adequacy, competency, ability. 2, possibility; doubt. 3, considering, reflecting, *supposition*, idea, fancy, *imagination*, thought. 4, regard, esteem. 5, worship, honour. 6, *paying honour, salutation, greeting*, respectful reception or treatment (as of a guest): the honours shown, the presents given, etc.; a present (My.); the (estimated) value or price of a thing (My.). 7, celebrity, fame. see Bp. 40, 84; J. 1, 2; B. 4, 154; ತೀರ್ಥ-.

ಸಮ್ಭಾವಿತ sam-bhāvita. suited to, adequate, fit for (Ch. v. 180); possible. 2, perceived, thought about, considered, supposed, conjectured, imagined. 3, thought highly of, esteemed, honourable; a respectable, reputable or worthy man (C.; B. 5, 213).

ಸಮ್ಭಾವಿಸು sambhāvisu. to think highly of, to honour, to esteem, to do honour to, to pay one's respects to, to salute, to greet; to receive or accept with honour or favour; to honour or gratify with, to present with (Cpr. 2, 49 va.; Śśv. 4, 117; J. 5, 54; 6, 55).

ಸಮ್ಭಾವ್ಯ sambhāvya. to be adapted, to be made fit; *suitable*, capable; supposable, imaginable, possible, *probable;* to be honoured, respectable, etc.; adequacy, competency, fitness. see Bp. 8, 38; J. 1, 4.

ಸಮ್ಭಾಷ sam-bhāṣa. conversation; speaking, saying (ನುಡಿ Nn., o. r. ಸಮ್ಭಾಷಣೆ).

ಸಮ್ಭಾಷಣ sambhāṣaṇa. conversation, discourse, conference (Bp. 6, 16). ನುತಸಮ್ಭಾಷಣ (ಒಳ್ಳಿಹ ಸಮ್ಭಾಷಣೆ Nn. 163). 2, war-cry, watch-word. 3, sexual intercourse.

ಸಮ್ಭಾಷಣೆ sambhāṣaṇe. = ಸಮ್ಭಾಷಣ No. 1. (Śmd. 397; J. 33, 25; C.). — ಸಮ್ಭಾಷಣೆ ಮಾಡು. to speak together, to converse with. ಎಲ್ಲಾ ತರದ ಮನ್ಸಿಯ ಸಂಗಡ ಸಮ್ಭಾಷಣೆಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ (B. 5, 152).

ಸಮ್ಭಾಷೆ sambhāṣe. *conversation, discourse.* 2, contract, agreement. 3, war-cry. 4, criminal connection.

ಸಮ್ಭೂತ sambhūta. being together, combined with. 2, become, born, produced, arisen; birth, origin (ಭಾವ, ಹುಟ್ಟುವನ್ಥಾದು Nn. 100). 3, capable, adequate, equal.

ಸಮ್ಭೂಯ sambhūya. being together, being united or combined with.

ಸಮ್ಭೂಯಸಮುತ್ಥಾನ sambhūya-samutthāna. engaging in business after joining partnership, association in trade, partnership. (R.).

ಸಮ್ಭೃತ sam-bhṛita. brought together, collected, etc., prepared, got ready, equipped; laden, filled, furnished; endowed, possessed of; full, complete; placed, offered; acquired, gained; produced; maintained, nourished; carried, borne (Bp. 7, 7; J. 10, 5).

ಸಮ್ಭೇದ sam-bhēda. breaking to pieces, splitting. 2, union, junction, mixture; *the confluence of two rivers, the junction of a river with the sea.*

ಸಮ್ಭೋಗ sam-bhōga. complete enjoyment, pleasure, delight; fruition (ಭುಕ್ತಿ Nn. 163; ಭುಕ್ತ Mr. 485). 2, lust, desire (ಕಾಮ ಬಯಕೆ 163; ಕಾಮ 485). 3, *sexual intercourse* (ರತಿ, ಕೂಟ 163; ಸುಹಿಲ್ Kk. 90; Kāvy. IV, 2, 20-25). 4, eating (ಊಟ 163, o. r. in one MS. ಉದ್ರೇಕ). 5, use, employment.

ಸಮ್ಭೋಗಿಸು sambhōgisu. to enjoy carnally (My.).

ಸಮ್ಭ್ರಮ sam-bhrama. moving round, whirling about, turning round (ವಿಭ್ರಮಣ, ತಿರುಗುವುದು Nn. 63); haste, hurry (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ 63); *flurry, confusion, agitation*, confused and precipitate state of mind (ಕಜ್ಜರೆ Kk. 81, Śm. 51; ಆವೇಶ Hlā.); *bustling activity, zeal* (ಮಾಮಸಕ Ct. II, 41); fear, terror, alarm. 2, a thrill of rapture (ರೋಮಾಂಚನ, ಪುಳಕ 63); rapture, extreme joy or pleasure (My.); grandeur, pomp, parade (My.; ಸಡಗರ Ct. II, 65). 3, the yellow myrobalan tree, Terminalia chebula (ಹರೀತಕಿ, ಅಣಲೆ 63, o. r. ಅಳಿಲೆ). 4, a lip (ಓಷ್ಠ, ತುಟಿ 63). see Śmd. 142; Kāvy. I, 2, 52-55; Rśv. 6, 11 va.; J. 2, 45; 8, 5; 16, 1; 18, 39. ಸಮ್ಭ್ರಮದ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿ ಸಜ್ಜಿಗೆ (Prv.). — ಸಮ್ಭ್ರಮವಾನ್. -ಅನ್. to obtain extreme joy, etc. (Bp. 27, 17). — ಸಮ್ಭ್ರಮವೆರಸು. -ಬೆರಸು. pomp, etc. to be joined with (Bp. 53, 30). — ಸಮ್ಭ್ರಮವೆಟ್. -ಪೆಟ್. = ಸಮ್ಭ್ರಮವಾನ್. (Bp. 2, 21). — ಸಮ್ಭ್ರಮಪೊಗೆ. -ಒಗೆ. great joy, etc. to arise (Bp. 29, 33).

ಸಮ್ಭ್ರಮಿಸು sambhramisu. to grow confused or bewildered (Bp. 1, 44; 2, 18; 4, 58; 39, 35; 45, 50).

ಸಮ್ಮ samma. = ಚಮ್ಮ, ಸಮ 2. Tbh. of ಚರ್ಮ. skin, leather. (ತೊಲ್, ತೊವಲ್ Śm. 32, Kk. 46; Rśv. 5, 114; Śśv. 3, 16).

ಸಮ್ಮಗಾತಿ samma-gāti. a shoe-maker woman. — ಸಮ್ಮಗಾತಿಯ ಗಿಡು. the soap-nut plant (ಸಪ್ತಲೆ, ವಿಮಲೆ, ಸಾತಲೆ, ಭೂಂಫೇನ, ಚರ್ಮಕಶೆ Nr.).

ಸಮ್ಮಗಾಱ samma-gāṟa. a shoe maker [ಛಕ್ರಂಗೆ ಭವಿನೇಮುಸ್ತರು ಸಲ್ಲಲಾಗದು ಭವಿ ಶ್ವಪಚ, ನೇಮುಸ್ತ ಸಮ್ಮಗಾಱ Cv. 545]; (ಚರ್ಮಕಾರ Nr.; Mr. 381).

ಸಮ್ಮತ sam-mata. agreed, assented to, concurred in; corresponding, like, resembling; attached, liked, beloved; thought highly of, esteemed; thought, considered. 2, assent, consent, approval, acquiescence, concurrence. 3, opinion, impression. see Cpr. 1, 58; J. 26, 57; 31, 76; ಅ-.

ಸಮ್ಮತಿ sammati. sameness of opinion, agreement, consent, assent, approval, approbation. 2, esteem, respect. 3, regard, affection, love. 4, order, command. (ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ G.; My.; B. 4, 93).

ಸಮ್ಮತಿಸು sammatisu. to agree, to consent to, to assent to (Bp, 1, 58; 61, 59; ಒಡಮ್ಬಡು G.; My.).

ಸಮ್ಮತು sammatu. a part (Mhr.); the division of a talook (My.; Br., H. ಸಮುತ್ತು, ಸಮುತ್ತು).

ಸಮ್ಮದ sam-mada. 1. exhileration, *joy, pleasure, happiness.*

***ಸಮ್ಮದ sammada.** 2. relationship. (*cf.* ಸಮ್ಬನ್ಧ). ಸ್ವಯಂ ಬದ್ಧನೆಮ್ಬುದನಾನೆನ್ನದಲ್ಲದನ್ದೆನಗಮಿಾ ಲೋಕಕ್ಕಮೇಂ ಸಮ್ಮದಂ Ap. 2, 67.

ಸಮ್ಮದಜನಕ sammada-janaka. producing or causing joy (Cpr. 1, 49).

ಸಮ್ಮದಿಸು sam-madisu. to rejoice (Bp. 32, 36).

ಸಮ್ಮನ sammana. a good mind (Abh. P. 7, 67).

ಸಮ್ಮಾನಿಸು sammanisu. to think highly of, to esteem, to value, to honour (Cpr. 4, 23). 2, to regard with awe (7, 40); to take notice of, to notice (7, 97; 8, 83. 95). 2, to be thought of, to occur to one's mind (V. 3, 27).

ಸಮ್ಮನ್ಧ sammandha. Tbh. of ಸಮ್ಬನ್ಧ. (My.; G.; Cb. 176).

ಸಮ್ಮನ್ಧಿ sammandhi. Tbh. of ಸಮ್ಬನ್ಧಿ. a relative, etc. (My.).

ಸಮ್ಮನ್ಧಿಸು sammandhisu. Tbh. of ಸಮ್ಬನ್ಧಿಸು. to be ralated, etc. (My. as v. i.).

ಸಮ್ಮರ್ದ saṁ-marda. rubbing together, friction; *the pounding or trituration of perfumes* (see s. ಪರಿಮಳ). 2, *conflict, war, battle.*

ಸಮ್ಮಾನ saṁ-māna. 1. (= ಸನ್ಮಾನ). honour (My.; ಪೂಜೆ G.). ಸಮ್ಮೃಗ್ರಮುದ ಸಮ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿ ಸಜ್ಜಿಗೆ (Prv.).

ಸಮ್ಮಾನ saṁ-māna. 2. measuring out, equalizing, comparing; measure.

ಸಮ್ಮಾನಿಸು sammānisu. (= ಸನ್ಮಾನಿಸು). to honour (My.).

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ saṁ-mārjana. sweeping or cleansing thoroughly; cleaning, scouring, purifying, brushing, rubbing or wiping off, sweeping, taking away, removing; the anointing of images, etc. see ಗುದ-; ತೊಡೆ 1, ಬಟಿ 4.

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ sammārjani. *a brush, a broom.*

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆ sammārjane. = ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ. smearing with cow-dung (Bp. 9, 41).

ಸಮ್ಮಾರ್ಜಿಸು sammārjisu. to clean, etc., to sprinkle, to anoint, to smear with cow-dung (Bp. 19, 69; 41, 21).

ಸಮ್ಮಿತ saṁ-mita. measured; of the same measure, equal, same, like, similar. (R.).

ಸಮ್ಮಿಶ್ರ saṁ-miśra. commingled, mixed together; mixed, blended, joined; connected, furnished or endowed with. see ಕಲಸು 1, ಬೆರಸು 1; Bp. 46, 61.

ಸಮ್ಮುಖ saṁ-mukha. facing, fronting, being in front of, being face to face, opposite; confronting, meeting, encountering; looking towards, directed towards; the state of being in front, etc., presence. ಸಮ್ಮುಖಂ, before the face, in front of, in the presence of. (Bp. 5, 52; 29, 10; J. 5, 11; 14, 16). — ಸಮ್ಮುಖಂಗೆಯ್. -ಂ-. to stand face to face, to front (Rśv. 6, 11 va.; Śśv. 1, 79 va.).

ಸಮ್ಮುದ saṁ-muda. great joy, joy, pleasure, delight (Bp. 2, 39; 40, 16; 57, 59; J. 31, 76). — ಸಮ್ಮುದವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain joy, to rejoice (Bp. 5, 70; 34, 25).

ಸಮ್ಮುದಿತ sammudita. greatly rejoiced, joyful, happy, delighted, glad (Bp. 1, 58; 2, 24; 37, 34).

ಸಮ್ಮೂಢ saṁ-mūḍha. completely stupefied, astounded; unconscious; bewildered; foolish, ignorant. 2, heaped, accumulated. (R.).

ಸಮ್ಮೂರ್ಛನ saṁ-mūrchana. congealing or becoming dense. 2, stupefaction, fainting away. 3, increasing or spreading in all directions, *universal pervasion, entire permeation, expansion,* co-extension. see Nr. s. ಹಸರಿಸು.

ಸಮ್ಮೃಷ್ಟ saṁ-mṛṣṭa. well swept or scoured, cleaned, cleansed; *strained, filtered.*

ಸಮ್ಮೇಲ saṁ-mēla. ಸಮ್ಮೇಳ. meeting or coming together, joining, union; a large concourse of people. 2, a double drum (My.; also as ಸಮ್ಮೇಳದ ಕಾಯಿ). ಹಿಮ್ಮೇಳ ಇದ್ದರೆ ಮುಮ್ಮೇಳ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಮ್ಮೇಳ (Prv.).

ಸಮ್ಮೇಲನ sammēlana. meeting, coming together, joining, assembling, associating with; mixture. see ಒನ್ದು 1, ಒಗ್ಗು 1, ಕೂಡು 1, ನೆರೆ 1. — ಸಮ್ಮೇಲನವ್ಪೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain union (Cpr. 7, 88).

ಸಮ್ಮೇಲಿಸು sammēlisu. ಸಮ್ಮೇಳಿಸು. to join (C. Bp. 19, 41).

ಸಮ್ಮೋದ saṁ-mōda. = ಸಮ್ಮುದ. (Bp. 3, 20. 40; 21, 27; 32, 35; 47, 69).

ಸಮ್ಮೋಹನ saṁ-mōhana. stupefying, bewitching, fascinating; fascination; stupefaction, bewilderment (J. 11, 21). ತೊಟ್ಟಂ ಸಮ್ಮೋಹನಮನ್ (= ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರಮಂ?) ಅಭಯಂ ಪಾಣ್ಡವಂ (Śmd. 287).

ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರ sammōhana-astra. a kind of weapon (J. 6, 32; 16, 14). ತೊಟ್ಟಂ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರಮಂ (Śmd. 282).

ಸಮ್ಯಕ್ಕರುಣ samyac-karuṇa. befitting compassion (Bp. 13, 24).

ಸಮ್ಯಕ್ಕು samyakku. Tbh. of ಸಮ್ಯಚ್. (Śmd. 106 Cm.).

ಸಮ್ಯಗ್ಭಕ್ತಿ samyac-bhakti. proper or true devotion (Śśv. 4, 109).

ಸಮ್ಯಚ್ sami-ac. = ಸಮ್ಯಕ್ಕು, ಸಮ್ಯಂಚ್.

ಸಮ್ಯಂಚ್ sami-añc. ಸಮ್ಯಕ್. going along with or together. 2, uniform, same, identical. 3, all, entire, whole, complete. 4, *correct, accurate, proper, true, right;* pleasant, agreeable. 5, with, together; entirely, fully; accurately, etc.

ಸಮ್ರಾಜ್ sam-rāj. a sovereign lord, *a paramount sovereign, one who rules over other princes and has performed the rājasūya sacrifice.*

ಸಯ್ say. 1. (ಸೆಯ್. ಸೈ). = ಚೆಯ್ 2. straightness; downrightness; rectitude, propriety; merit; beauty [Tu. ರಸುತ. straight]; (see ಕೆಯ್ 4, ಚನ್ 2, ಚಾಚು, ಸಡಗರ 1, ಸಸಿನ, ಸಸಿನೆ 2, ಸಾಗು 3, ಸಾವಗಿಸು 1). — ಸಯ್ಗರೆ. -ಕರೆ. straightness or beauty to hide or disappear: to become downcast (Bh. 4, 4, 55). — ಸಯ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain, shower or let fall straight down or with accuracy or right heavily (J. 4, 24; 22, 20). — ಸಯ್ಗೆಡಪು. -ಕೆಡಪು. to make fall straight down (J. 6, 32). — ಸಯ್ಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. = ಸಯ್ಗೆಡಪು. (Bh. 3, 19, 22). — ಸಯ್ಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall straight down or prostrate (Bp. 20, 4. 6; 22, 49; 27, 72; 36, 36; 47, 46; 50, 32; 59, 50; V. 9, 81; J. 11, 34; 23, 6; 31, 58). — ಸಯ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to assume beauty: to become or be beautiful (Bh. 6, 2, 6). — ಸಯ್ದಾರೆ. a shower that falls straight down or with accuracy, or a right heavy shower (Bh. 6, 7, 17). — ಸಯ್ನಿಮಿರ್. to be stretched straight up (J. 8, 18). — ಸಯ್ನೆಗೆ. to rise straight upward, to bristle (Bh. 7, 7, 52. 66). — ಸಯ್ಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. a straight syllable, a syllable denoted by a straight line, *i. e.* a short syllable (Ch. v. 26; *cf.* ಸಯ್ಯುಗೆರೆ; Mr. 363. 364). — ಸಯ್ಯಡಿ. -ಅಡಿ. straight-foot: a person of rectitude or merit (Ch. XX; v. 27. 151; Madras Govt. MS. v. 2). — ಸಯ್ಪರಿ. -ಪರಿ. to run or move straight on (V. 5, 11; Śśv. 3, 48; 4, 40; 5, 15; Rām. 3, 8, 68; Bh. 3, 13, 26; 3, 17, 35; J. 4, 14; 14, 21; 16, 33). — ಸಯ್ಬೆಱಗಾಗು. -ಅಗು. to become right or in a great degree astonished (J. 15, 29; 18, 47; 21, 46; 30, 19; 31, 50). — ಸಯ್ಬೆಱಗು. -ಬೆಱಗು. right great, excessive astonishment, amazement (Grj. 5, 38; Śśv. 2, 104; Bh. 4, 4, 21. 31).

ಸಯ್ say. 2. to cease, to be quieted, to be stilled or calmed. ಭಯಂ ಸಯ್ (when . . . , Cpr. 6, 83). [Tu. ಸಯಿರ್. to wait quietly; ಸಯ್. to die].

ಸಯ್ say. ಸೈ. = ಸಯಿ, ಸಹಿ. (My.; B. 1, 7; 2, 5). — ಸಯ್ ಸಯ್. rep. (B. 2, 10; 3, 54).

*ಸಯ saya. = ಸಯಂ. Tbh. of ಸ್ವಯಂ self, of one's own accord ಸತ್ಯಸಪ್ಪುನ್ನ ಸಯವಾದ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೆನಗಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ Bv. 288; Cv. 1024.

*ಸಯದಾನ sayadāna. offerings to god. ಮನಮುತವಲ್ಲದೆ, ಸಯದಾನ ಮತವಲ್ಲವೆ, ಶರೀರಾರ್ಥವಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವೂ ತಾನಲ್ಲವೆ, ಅರ್ಪಿತ ಮುಖಪಜಾತಾ ಪ್ರಸಾದಿ Cv. 825.

ಸಯಂ sayaṁ. Tbh. of ಸ್ವಯಂ. ಸಯಂಪರ್ ಅಕ್ಕು ವೀಸ್ತಿ ವಿದ್ಯುತ್ತು ಗಳೊಳಂ ಮಿಂಚು (Śm. 85).

*ಸಯಮ್ಬರ sayambara. = ಸ್ವಯಂವರ. ಪದ್ಮಿನೀ ಪತ್ರ ವಿಚಿತ್ರನೇತ್ರೆಗೆ ಸಯಮ್ಬರದೊಳ್ ವರನಪ್ಪೆವಾಡೊಡೆ Pb. 3, 39.

ಸಯಮ್ಬು sayambu. Tbh. of ಸ್ವಯಮ್ಬು. (Śmd. 368).

ಸಯಿ sayi. = ಸಯ್, etc. a word answering to signature in writing, and to acceptance in oral communication. 2, a particle of emphatic indication or concession: indeed, in truth, aye, of course, well said, correct (My.; Mhr., H. ಸಹೀ, ಸಹೀ).

ಸಯಿಜ್ಞಿತ sayijñita. Tbh. of ಸಂಜ್ಞಿತ. honoured, etc. (ಶಾಂಚಿತ, ಅರ್ಚನಂ Mr. 449).

*ಸಯಿದಾನ sayidāna. = ಸಯದಾನ. ಕಾಯಪೆಮ್ಪು ಘಟಿಕ್ಕೆ ಕರಣಾದಿಗಳೆ ಸಯಿದಾನ Cv. 972; ಮರ್ಮವನಜಾಯದ ಪಾಟ ಸಯಿದಾನದ ಕೇಡು Bv. 190.

ಸಯಿಸು sayisu. Tbh. of ಸಹಿಸು. to bear, etc. (ಸಹಿಸು, ತಾಳು G.; My.; Te. ಸಯಿಂಚು; T. ಚಗಿಕ್ಕಿ, ಚಹಿಕ್ಕಿ).

ಸಯುಕ್ತಿಕ sa-yuktika. suitable, proper (Si. 263).

ಸಯುಜ್ sa-yuj. closely yoked or joined. see ಸಾಯುಜ್ಯ.

ಸಯ್ಗೆ sayge. Tbh. of ಸಂಜ್ಞೆ. a sign, etc. (My.; Bh. 3, 21, 13; see ಕಣ್-).

ಸಯ್ತ saytu₁-a₃. = ಸಯ್ದ q. v., ಸಯ್ವ. a man of rectitude, etc. (ನಿರುತ, ತಕ್ಕ Ct. I, 39).

ಸಯ್ತು saytu. 1. ಸೈತು. = ಸಯ್ 1, (ಸಯ್ಪು1). straightness; rectitude, propriety; a straight line used to denote a short syllable: a short syllable (ಲಘು Ss.). [— ಸಯ್ತನ್ನಿರು. -ಅನ್ನಿರು. to be accommodative, attached. ಕಾದ ಲಂಗೆ ಸಯ್ತನ್ನಿರು ನಾಣ್ಣದೆನ್ನಬುಗೆಯರ್ ಪಿಡಿದಟ್ಟಜಿಕೊಳ್ತಿ ಬುದ್ಧಿ ವೇಳ್ಪನ್ನೆ Pb. 3, 78]. — ಸಯ್ತಿಡು. -ಇಡು. to put in order, to make proper (Grj. 3, 119 va.); to put on in a proper manner (10, 44). [— ಸಯ್ತುಡು. -ಉಡು. wearing clothes in a proper manner. ಆ ದಿವಸಂ ತಗುಳ್ದು ಬಡಗ ನಾಡವರ್ ವಪ್ರಪಾಳನ ರಾಜ್ಯ ದೊಳರ್ಥಗಪ್ಪದಮಂ ಬಿಸುಟಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಗಟ್ಟದೆ ಸಯ್ತುಡುವರುಂ Vr. 93, 18]. — ಸಯ್ತುಗೆರೆ. a straight line: the sign for a short syllable (Ch. v. 25). [— ಸಯ್ತುಮಾಡು. to arrange in the proper manner. ಅನಿಯತ ವೃತ್ತಿಯನಜುಯದವನನು ಮಾರ್ಗಕ್ರಮದೆ ಸಯ್ತು ಮಾಡುಗೆ ನಿಪುಣರ್ Kr. 2, 15; An. 4. 9 va.]. — ಸಯ್ತುವರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to cause to run or go straight on (Abh. P. 13, 85; 13, 122 va.; *cf.* ಸಯ್ಪರಿ). [— ಸಯ್ತೆಣಿಸು. -ಎಣಿಸು. to think properly. ಅವರ ವಿಕಳತೆಯಂ ಸಯ್ತೆಣಿಸಿ Kr. 3, 121).

ಸಯ್ತು saytu. 2. (= ಸಯ್ಪು2). cessation, ceasing from action, rest, ease, quiet, stillness, silence (ಸುಮ್ಮನೆ ಇರ್ಪುದು Śm. 63; ಸಾವಗಿಪುದು, ಮೌನಾರ್ಥಂ Kk. 49; *cf.* ಸಸನೆ). — ಸಯ್ತಿರ್. ಇರ್. ಸಯ್ತಿರು. to be in a state of rest, to be quiet or at ease; to be silent (Cpr. 5, 106; 55, 15; Abh. P. 12, 62; Bp. 28, 34; 52, 21; Rśv. 11, 125; Śśv. 4, 111; V. 9, 92). ಆವುದು ಸಂಕಟಂ ನಿನಗೆ? ಸಿಲ್ಲಜ, ಸಿಲ್ಲಜಾ! (Śmd. 139 Mdb.). [— ಸಯ್ತಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to cause to accommodate comfortably. ಬಿರಿಸಿ ಕ್ಷಿತಿಪತಿ ಯಂ ಸಯ್ತಿರಿಸಿ ಪ್ರಿಯ ಕುಶಲ ವಾರ್ತೆಯಂ ಬೆಸಗೊಡಟ್ಟಿ Kr. 2, 7]. — ಸಯ್ತು ಪೋಗು. to take rest, to keep quiet. ಪೊಜಿಮಾಜಿವೆ ಸಯ್ತು ಪೋಕುಮೇ ಪರಸ್ಮೈನ್ನಂ (Śmd. 290 Mdb.).

ಸಯ್ತೆ sayte. straightness; rectitude, etc. (ನೇರ್ಪು Ss.). — ಸಯ್ತೆದೋಱು. -ತೋಱು. to appear proper or orderly arranged (Cpr. 2, 20).

ಸಯ್ದ sayda. = ಸಯ್ತ, etc. a man of rectitude, a straightforward, upright or honest man (ಸರಳ, ದಕ್ಷಿಣ Hlā.). [— ಸಯ್ದರ್. honest persons. ಪಿರೋಧಿಗಳೆತ್ತಮಯ್ದೆ ಬಂಚಿಸಿ ಪೊಜಗನ್ನೆ ಸಯ್ದರೆನೆ ತಾಪೊಳಗಂ ತವೆ ತೋಡಿ ತಿನ್ಬ ರಕ್ಕಸಿಯರ ಕಣ್ಣ ಕುಮ್ಮಳದ ಮಾಜ್ಕೆ ಪೊಲಾಗಿರೆ ಮಾಡದಿರ್ಪಿರೇ Pb. 9, 48]. 2, a Brāhmaṇa (ನೇಂದ Śmd. II, Kk. 93, o. r. ಸಯ್ವ; ದಿಮ್ಮಿದ, ಗನಹ, ನೇರಿದ, ಪಿರಿಯ, ದ್ವಿಜ Śm. 52, Kk. 34).

*ಸಯ್ದು saydu. straightforwardness, openness. ನಿಮ್ಮ ನ್ನ ಕಪುರಮುಖಿಯ ಪತ್ನಿರಡು ವರ್ಷಂ ಬರೆಗಂ ಪೆಣ್ಡಿರ್ಕೊಳೊಳ್ಲಮನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿದನ್ನೆ ಸಯ್ದು ಬಾಜ್ಕೆಂ Vr. 166, 6.

ಸಯ್ಪು saypu. 1. (= ಸಯ್ತು1). rectitude, propriety, justice, virtue, merit [ನಮಗೀ ಪೊಜಲೊಳೊನ್ದು ಪರೋಪಕಾರಾರ್ಥಂ ಸಯ್ಪಿನಿಂ ದೊರೆಕೊಣ್ಡುದು Pb. 3, 26 va.; Ap. 2, 67]; (ನೇರ್ಪು Ct. II, 53; ಪುಣ್ಯ Śmd. II; Ct. I, 12; I, 98; II, 110; ಪುಣ್ಯವೀಡು Kk. 89; ಪೂನ್ಯ, ಪುಣ್ಯ Ss.; Śm. 34; Cpr. 3, 45; 9, 55; Abh. P. 7, 78; 10, 7; 13, 113; 15, 37; Rśv. 3, 79; 18, 21; J. 18, 21). — ಸಯ್ಪುವೆಜ್. -ಪೆಜ್. to obtain merit (Cpr. 7, 93).

ಸಯ್ಪು saypu. 2. (= ಸಯ್ತು2). cessation, quiet, stillness, etc. — ಸಯ್ಪಿಡು. -ಇಡು. to quiet, to still, to calm, to suppress (J. 20, 38; 24, 10; 28, 55; 32, 46).

ಸಯ್ಯಮಿ sayyami. Tbh. of ಸಂಯಮಿ, q. v. one who controls passions (Bp. 24, 40).

ಸಯ್ರಣೆ sayraṇe. = ಸೈರಣೆ. (Tbh. of ಸಹನ). patience, endurance, forbearance, bearing, enduring (ಮರ್ಷ, ಕ್ಷಮೆ, ತಿತಿಕ್ಷೆ, ಕ್ಷಾನ್ತಿ, ಸಹಿಷ್ಣುತೆ Hlā.; ತಿತಿಕ್ಷೆ, ಕ್ಷಮೆ, etc. Mr. 431; ಸಾಮ 267; ಕ್ಷಾನ್ತಿ, ತಿತಿಕ್ಷೆ Si. 68; Bp. 38, 12; 42, 20; My.; B. 4, 155). ಸ್ವಭಾವದಿನ್ದ ಸಯ್ರಣೆಯುಳ್ಳವನು (ಸಹಿಷ್ಣು, ಸಹನ, etc. Si. 361). ಮುನಿಸಿಮ ನಿನತ್ತು, ಸಯ್ರಣೆಯನತ್ತು, ಕೆಳದಿಗೆತನತ್ತು ಸನ್ನಿ ಸುವೆಸಕಂ (Śmd. 179). ಸಯ್ರಣೆ ಯೆಮ್ಬುದು ಮೆಯ್ಸಿರಿ; ಸಯ್ರಣೆಯೆ ದಾನಧರ್ಮ ಜಪವುಂ ತಪವುಂ; ಸಯ್ರಣೆ ಪುಣ್ಯದ ಮೂಲಂ; ಸಯ್ರಣೆ ಸರ್ವರಿಗೆ ಹಿತವು; ವಾಣಿಯ ಮುಕುರಾ (Subhāṣita Kandapadya). ಸೈರಣೆ ತಪ್ಪಿದರೂ ಸಯ್ರಣೆ ಇರಬೇಕು (Prv.). — ಸಯ್ರಣೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to lose (one's) patience (Rām. 3, 8, 68).

ಸಯ್ರಿಸು sayrisu. ಸೈರಿಸು. (= ಸಹಿಸು). to bear, to bear patiently, to suffer, to endure; to be patient; to bear with, to put up with, to pass unavenged; to be strong or able to bear up against (ಸಹನ Śmd. Dh., o. r. ಕ್ಷಮುತ್ತ; Cpr. 5, 12; 8, 57 va.; 8, 65. 102; Bp. 8, 56; 13, 23; 18, 36; 22, 34. 63; 23, 40; 27, 60; 32, 62; 34, 13; 37, 42; 40, 42; 49, 23. 45; 57, 14; 60, 3. 16; 61, 56; Śśv. 4, 87; J. 2, 15. 38; 4, 28; 21, 31. 32. 41). ತಪದ ಬಾಧೆಯಂ ಸಯ್ರಿಸು ವಾತಂ (ದಾನ್ತ Hlā.). ಹೆಜರ ಮೇಲೆನ್ನು ಸಯ್ರಿಸಲಾಜದೇ ಕಳವಳ ಗೊಳ್ಳುವದು (ಅಕ್ಷಾನ್ತಿ, etc. Si. 68); ಸಯ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟಬೊಯಿಲು ಹೊಡತ ಮುನ್ತಾದವುಗಳು (ಸೋಢ, ಕ್ಷಾನ್ತ 380). ಸಯ್ರಿಸು, ಹೃದಯಮೆ! ಸಯ್ರಿಸು! (Śmd. 155). ಅವಧಿ ಬರ್ಪನೆಗಂ ಸಯ್ರಿಸಿದಂ (295). ಬಟಕೆ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಬಾಜಬಹುದು, ಚಳಿಕಾಟ ಸಯ್ರಿಸಕೂಡದು (Prv.). see ಅಪರಾಧ-, ತಪ್ಪು- [Tu. ಸಯಿರ್].

ಸಯ್ವ sayva. = ಸಯ್ದ q. v., etc. a man of rectitude, etc. (ದಕ್ಷಿಣ, ಸರಳ Mr. 243).

ಸರ್ sar. (= ಸರ2). head: the chief, principal, president, superintendent, etc.; a prefix to words designating the public officers of state and their offices; the chief leading person of any corporation (Mhr., H. ಸರ; My.). — ಸರ್ ಫೌಜುಕಚೇರಿ. the office of the principal native collector (My.), or of a colonel (My.).

ಸರ sara. 1. = ಸರಿದು. P. p. of ಸರಿ 1, in ಸರ ಕೊಳ್ಳು, to go to one side, or aside, etc. (My.; G. 529).

ಸರ sara. 2. (fr. ಸರಿ 1). — ಸರ ಸರನೆ. rep. quickly, hastily (Bp. 8, 8. 43; 9, 8; 11, 28; 20, 21; 22, 10; 24, 36; 26, 14; 37, 47; 47, 8. 60; 48, 30; 50, 37; 60, 4; Rsv. 5, 55 va.; 6, 11 va.). — ಸರ ಸರಿಸು. to hasten (Rām. 3, 8, 35).

ಸರ sara. 3. an imitative sound (M. ಶರೆ, a rustling sound). — ಸರದುಮ್ಮಿ. -ತುಮ್ಮಿ. a herb or half-shrub with labiate flowers, Leucas collina Dalz. (Z.). — ಸರ ಬರ. reit. the sound produced when eating ambali or when the mucus of the nose is going up and down in the nostrils (My.). 2, that produced when ascending or descending a tree (C.). — ಸರ ಸರ. rep. the sound of rustling (produced by snakes, birds, etc. in leaves, bushes, etc., My.; *cf.* Mhr. ಸರ ಸರ).

ಸರ sara. 4. ಸರವು. = ಸರಡು, etc. hunting, the chase. ಸರವನೆ ಬೇಟ್ಟೆಯೆನೆ ಸರವಿ (Śm. 31).

ಸರ sara. 5. — ಸರಕುಟವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the bird Turdus ginginianus (ಅಡೇಲು Si. 175). ಶರಾರಿ ಅಟಿ ಅಡಿ ಎನ್ನೊಡೆ ಸರಕುಟವಕ್ಕಿ; ಗಣ್ಣು ಮುಟುಗನ್ ಎನ್ನೂ, ಎನ್ಬರು (Nr.). — ಸರಕೊಟವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಸರ ಕುಟವಕ್ಕಿ. (ಅಟಿ, ಶರಾರಿ, ಅತಿ Hlā.).

ಸರ sara. 6. = ಸರಿ 2, q. v. — ಸರಗುಣಿಕೆ. -ಕುಣಿಕೆ. a loop with a running knot, a noose (G. 573; Mhr. ಸರಫಾಂಸ). — ಸರಗುಣಿಕೆ ಚೀಲ. a bag with a saraguṇike (G. 578). — ಸರವಿಣಿ. a leather rope with a noose (S. Mhr.).

ಸರ sara. 1. a sudden and forceful gush, rush or proceeding; a fit of delirium or of minor mental disturbance (Mhr.). ಪದ ಕಸ, ಸ್ವರ ಸರ (Prv.).

ಸರ sara. 2. (= ಸರ್ & ಸರ1). — ಸರತಪ್ಪು. many mistakes (My.). — ಸರಪಟಿಂಗ. a great lecher (My.). — ಸರಮುಗ್ಗಿ. the chief multiplication-table, that which every one ought to know (from 1 × 1 to 10 × 10, My.). — ಸರಪಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the state of being many-wayed, *i. e.* that of being disorderly or without order (My.). 2, that of being falsehood, falsehood, lie (My.).

ಸರ sara. 3. going, moving, proceeding (adj.); going, motion. see ಅಗ್ರತಃ-, ಅಪ-, ಉಪ-, ಎಕ್ಕ-2, ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ವಿ-.

ಸರ sara. 4. Tbh. of ಸ್ವರ2. (Śmd. 368; ಧ್ಯಾನ Śm. 30). sound, etc. [ನುಣ್ಣನಪ್ಪ ಕೇಕಿಗಳ ಸರಂಗಳುಂ Kr. 1, 124; Pb. 2, 22 va.; Ap. 1, 23; Cv. 1459]. see ಇಂಚರ, ಸಿಡು-, ನುಣ್ಚರ, ಮೆಲ್-. — ಸರಂಗೆಯ್. -ಗೆ-. to utter a sound, to sound, to cry (Cpr. 2, 93 va.; Abh. P. 9, 117 va.). — ಸರನ್ದೋಱು. -ಂ-ತೋಱು. to cry aloud [ಸೀಂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮನ್ದಾನಿಳ ತೀಡು, ಕೋಗಿಲೆ ಸರನ್ದೋಱಿಸನ್ದು ಮೆಯ್ಸರ್ಚ Ap. 12, 44]; (Rsv. 6, 11 va.). — ಸರವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to catch a tone (Cpr. 7, 97). — ಸರವಿಡು. -ಇಡು. = ಸರಂಗೆಯ್. ಸರವಿಡಲು ಕಲಿಸಿದಳ್ ಆಕೆ ತನ್ನರಮನೆಯ ಕೋಗಿಲೆಗೆ (Prll. 3, 32).

ಸರ sara. 5. Tbh. of ಶರ. arrow, etc. (Śmd. 335). [ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಮನು ನಿರದಕ್ಕಟ ಸರದ ತೆಗೆಯಲಾರ್ತರುಮಿಲ್ಲಾ Pb. 2, 52]. see ಪಂಚ-, ಬಣ್ಣ ಸರ No. 1.

ಸರ sara. 6. = ಸರಸ್. a lake, a pond, a pool (ಪದ್ಮ, ಕೊಳನು Nn. 54). see Cpr. 5, 44 va.; J. 3, 2; ಅಲ್ಪ-.

ಸರ sara. 7. a string (Sk.; Mhr.; My.; Sk. also ಸರತ್, ಸರಿತ್). see ಅಯ್-, ಎಕ್ಕ-1, ಏಕ-, ಕೊಬ್ಬರಿ-, ಬಣ್ಣ- No. 2; Cpr. 6, 64 va.; 8, 4 va.; Bp. 32, 29; J. 6, 19; 16, 24; Si. 217. 218. 229. ನೂಱು ಸರಮುತ್ತು (ದೇವಚ್ಛನ್ದ Mr. 338); ಅಯ್ವತ್ತು ಸರದ ಮುತ್ತು (ಮಾಣವಕ 338); ಒನ್ದು ಸರಮಾಗಿರ್ದ ಹಾರಂ (ಏಕಾವಲಿ, ಕಣ್ಠಿಕೆ 338). ಮಣೀ ಸರಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವ ಹಣ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). 2, a long piece of timber put on a roof to support the bamboos (Mhr.; My.). — ಸರಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to form a string or continuous line of (C. Bp. 53, 20; Rām. 6, 44, 14).

ಸರಃಕಲ್ಪ saras-kalpa. equal to a lake (Cpr. 2, 58).

ಸರಕ್ sarak. a sound that is produced in sliding (S. Mhr.; Mhr. ಸರಕನ).

ಸರಕ saraka. going, moving (*cf.* ಸರಾಗ). 2, a lake, a pond. 3, heaven, sky. 4, a continuous line of road. 5, spirituous liquor, rum. 6, drinking spirits. 7, *a drinking vessel, a goblet* (ಶಂಕರಿ, ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್ Mr. 212; *cf.* ಚರಿಗೆ?).

ಸರಕಟಿಸು sarakaṭisu. (fr. ಸರ 1?). to rush forward (? Bh. 8, 13, 12).

ಸರಕರಣ sara-karaṇa. Tbh. of ಸ್ವರಕರಣ. sounding, etc. (Śmd. 376).

ಸರಕಾರ sarakāra. = ಸರ್ಕಾರ. the government of a state; the supreme power; the state (My.; Mhr., H.; ಸರಕಾರ is a comprehensive term applying alike to the judicial court of the king or ruler, the collector's cutcherry, the courts of the māmaledāra, etc., etc.). ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ತೆಱಿಗೆಯ ಹಣ (ಭಾಗಧೇಯ G.). — ಸರಕಾರಖಾತೆ. state department, public department (B. 5, 280). — ಸರಕಾರದವರು. -ಅವರು. government officers (C.; B. 3, 43; 4, 86). — ಸರಕಾರದ ಹಣ. public money, the money of the state (C.). — ಸರಕಾರಿ. relating to the government, state or court (My.; B. 4, 142. 214; Mhr.).

ಸರಕಿಸು sarakisu. = ಸರಿಕಿಸು, ಸರುಕಿಸು. to push or move on, aside, away or back (My.; Mhr. ಸರಕಾವಿಣೇಂ; *cf.* ಜರಗಿಸು, ಸರಿಸು).

ಸರಕು saraku. 1. = ಸರ್ಕು. (Tbh. of ಸರಕ, going, *i. e.* movable things? or fr. ಸರಿ 1?). goods, things, commodities, merchandise, cargo; different valuable articles, as cloths, minerals, etc. (Bp. 22, 55; C. Bp. 47, 20; J. 7, 5; 16, 33; Bh. 1, 10, 34; C.; B. 3, 9. 116; Tc. ಸರುಕು; Tu.; T., M. ಚರಕ್ಕು). ಸರಕ್ಕನ್ ಇಕ್ಕುವ ಭರಣಿ (ಸಮುದ್ಗಕ, ಸಮ್ಪುಟಕ Nr.). ಸರಕು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವೇ? — ಬೆಲೆ ಬಿದ್ದ ಸರಕಿನಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಉಣ್ಟೇ? (Prvs.). ಸರಕು ತುಮ್ಬುವ ಗೋಣಿ, etc. (ಭಾಣ್ಡ, etc. Si. 309). see Mr. s. ಉಗ್ರಾಣ.

ಸರಕು saraku. 2. (fr. ಸರಿ 1?). (going out of the way or aside to show one's esteem?), esteem, regard, care (Bp. 26, 14; 38, 21; 47, 43; 49, 17; 54, 1; 59, 48; Tc.). — ಸರಕುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to regard, to care for, to take care of (Bp. 13, 8).

ಸರಕು saraku. 1. = ಸರುಕು. to slip or slide (Mhr., H. ಸರಕಣೇಂ); to move on, aside, or back; to give place, yield or recoil (My.; Mhr., H.; *cf.* ಜರಗು 1, ಸರಿ 1).

ಸರಕು saraku. 2. sliding, etc. 2, the side-part, the lower part (Rām. 6, 30, 30). — ಸರಕುವೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to slip or run away (Rām. 4, 2, 36).

ಸರಕ್ಕನೆ sarakkane. (fr. ಸರ 2). swiftly. — ಸರಕ್ಕನೆ ಸರಿ. to move quickly aside (My.).

ಸರಗ saraga. = ಸೆರಗ, q. v. a sinner. ಸರಗಂ (Śmd. 90 Mdb., o. r. ಸೆರಗಂ).

ಸರಗ saraga. (Tbh. of ಸರಕ?). N. of a vṛitta (Ch.).

ಸರಗಸ್ತು saragastu. = ಶಬಗಸ್ತು. nocturnal procession, especially of a marriage. (My.).

ಸರಘೆ saraghe. *a bee.* see ಸಾರಘ.

ಸರಂಜಾಮು sarañjāmu. materials, apparatus, utensils, tools, furniture, goods and chattels (My.; B. 5, 196; Mhr., H.).

ಸರಟ saraṭa. *a kind of lizard or chameleon* (ಓತಿ Hlā.; Nn. 36; ಕನ್ನುಳಿಯಳಿಗ Ct. I, 68). see ಓತಿ.

ಸರಡು saraḍu. = ಸರ 4, ಸರವಿ. hunting, the chase (ಬೆರಡು, ಸರವಿ Ś s.; ಬೇಚ್ಟೆ, ಸರವಿ Kk. 51). see ಹಳ್ಳಿ-.

ಸರಣ saraṇa. 1. going, moving, proceeding; who or what goes or moves. see ಅನು-, ಅಪ-, ಅವ-, ನಿ-, ಪುರಃ-, ಪ್ರ-, ಸಂ-.

ಸರಣ saraṇa. 2. = ಸರಲ, ಸರಳ. (ದಕ್ಷಿಣ, ಸಯ್ಯು Mr. 243).

ಸರಣಿ saraṇi. *a road, a path, a way.* 2, manner, mode, method (Bp. 1, 19; 38, 45; Mhr.). 3, a straight or continuous line. 4, a disease of the throat. — ಸರಣಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. to lose one's path; to get out of order (C. Bp. 47, 3).

ಸರಣು saraṇu. Tbh. of ಶರಣ 2. a protector, etc. (My.).

ಸರಣೆ saraṇe. *the creeping plant Paederia fetida* Lin.

ಸರತ್ sarat. going, moving, proceeding. 2, a thread, a string.

ಸರತಿ sarati. = ಸರದಿ 1, ಸರ್ತಿ, ಸರ್ದಿ. (Tbh. of ಸರತ್; or could it be = a ಸಲ್ತಿ fr. ಸಲ್ 1? *cf.* ಸಲ?). a course: a time; a turn, rotation Dp. 101, 2. (My.; B. 3, 57. 86). ಅಡುಗಳು ಸರತಿಗೆ ಎರಡು ಮೂಱು ಮಜ್ಜಿಗಳನ್ನು ಈಯುತ್ತವೆ (B. 3, 11). ಗಣ್ಣುಹುಡುಗರ ಸಾಲೆಗಳು...ವರುಷದೊಳಗೆ ಎರ್ಡು ಸರತಿ ಕಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ (5, 276). — ಸರತಿಯ ಮೇಲೆ. by turns (My.).

ಸರತ್ನಿ saratni. *a short cubit, from the elbow to the extremity of the fist* (ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಅಳೆದ ಮೊಲ Nr.; ಗುದ್ದು ಮೊಳ G.).

ಸರಥ sa-ratha. having a car or chariot; riding in the same car; a warrior. see ಸಾರಥಿ.

ಸರದ sarada. Tbh. of ಶರದ. autumn. (Śmd. 335. 289; Cpr. 6, 64 va.). [ಸರದದ ಮುಗಿಲೆನೆ ಬಿಡದನುಕರಿಸುವ Pb. 10, 56]; Cpr. 10, 50.

ಸರದಾರ saradāra. a chieftain or chief; a prince or a leader; an officer (My.; Mhr.; H.; B. 4, 81; 5, 5; ಅನೀಕಸ್ಥ, ವಾಹಿನೀಪತಿ G.). ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗೆ ಸರದಾರನಾದರೂ ಮನೆಹೆಣ್ಣತಿ ಕಾಸ್ತಾರ (Prv.).

ಸರದಿ saradi. 1. = ಸರತಿ, etc. (My.).

ಸರದಿ saradi. 2. coldness, dampness (as of climates, air, etc.) coldness (as in drugs, articles of food, etc., the implication being of insalubriousness or injuriousness, Mhr., H,; My.; B. 5, 206; *cf.* ಚಳದಿ); cold in the system, morbid cold.

ಸರದು saradu. P. p. of ಸರಿ 1. (C.). ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಸರದು, ಕೂತು ಕೊಣ್ಡು, ಮನಸುಗೊಟ್ಟು ಕೇಳ ಹತ್ತಿದರು (B. 5, 129). ಆ ದಿವಸ ಅವನು ಅಂಜಿ ಕೊಣ್ಡು ಸರದಿದ್ದರೆ ಹಡಗದೊಳಗಿನ ಜನರೆಲ್ಲರು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು (5, 165). — ಸರದಾಡು. -ಆಡು. (ಅಳ ಪಡು Cb.).

ಸರನ್ಧ್ರ sa-randhra. *full of holes, perforated.*

ಸರಪಣಿ sarapaṇi. = ಸರಪಳಿ, ಸರ್ಪಳಿ. a chain (My.; Si. 218; Te. ಸರಪಣಿ. ಸರವಳಿ; M. ಸರಪ್ಪಳಿ, T. ಚರಪ್ಪಳಿ; *cf.* Sk. ಸರ್ಪಣ?). ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಲೋಹದ ಸರಪಣಿ (ಶೃಂಖಲ, etc., ಆನೇ ಬೇಡಿ Si. 271). 2, a kind of collar or necklace.

ಸರಪಳಿ sarapaḷi. = ಸರಪಣಿ, etc. (My.). see Bp. 46, 21; 61, 27; Rśv. 6, 11 va.; C. Bp. 47, 44; B. 3, 43; Mr. 339 s. ಲೇಪಳ. [Tu. ಸರಪೊಳಿ].

ಸರಫರಾಜು sarapharāju. advancement, promotion, commendation and exaltation for exploits or services (Mhr., Br. ಸರಫರಾಜೀ); the attention, regard or kindness shown by a superior to an inferior (My.; Br. as ಸರಫರಾಜೀ, ಸರಫರಾಜು).

ಸರಬರಾಯಿ sarabarāyi. the act of providing supplies for a journey, etc. (H. ಶರ್ಬರಾಹೀ; My.; Tu.; H. ಶರ್ಬರಾಹ್, supply; travelling expenses, or cash to pay them).

ಸರಭಸ sa-rabhasa. possessing speed, etc. ಸರಭಸಂ, with great speed, etc. (Rśv. 6, 11 va.).

ಸರಮೆ sarame. *a bitch.* 2, N. of the wife of Vibhīṣaṇa. *cf.* ಸಾರಮೇಯ.

ಸರಯು sarayu. N. of a river (Śmd. 103; Si. 94; see ಸಾರವೆ).

ಸರಲ್ saral. = ಸರಳ್, ಸರಳು. (Śmd. 41). an arrow (ಕಣೆ, ಕೋಲ್, ಪುಣುಮ್ಪು, ಅಮ್ಪು Śm. 43; Cpr. 1, 127; 6, 13. 34. 36; Te. ಸರಡು; Sk. ಶರ). [ಆ ಬಿಲ್ಲನೇಱಿಸಿ ಆ ಸರಲ್ಗಳಿನ್ದಾತನ ಮನೆಯ ಮುನ್ದೆ ನಭದೊಳ್ ಸಲಿಸಲಿದಾಡುವ ಜನ್ತ್ರದ ಮಾನನೆಚ್ಚನುಮಾಕೆಗೆ ಗಣ್ಡನಕ್ಕುಂ Pb. 3, 32 va.].

ಸರಲ್ saral. = ಸರಲು. a kind of ornamental chain for the wrist. see ಮುಂಗೆಯ್ಸರಲ್.

ಸರಲ sarala. = ಸರಣ 2, ಸರಳ. straight, not crooked, right, direct; *honest, sincere, candid, artless, simple, upright* (ಸರಿಸ, ನೇರಿತು Nn. 63). 2, *a species of pine tree, Pinus longifolia* Roxb. (ಭೂಜ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 63). 3, a kind of bird, Pavo bicalcarata. 4, the yak or bos grunniens (ಚಮರೀಮೃಗ 63). 5, disease, sickliness (ಸರೋಗ, ಬಿಡದೆ ಇಹರೋಗ 63).

ಸರಲತರ sarala-tara. uncommonly straight or direct (Cpr. 2, 59; 3, 54).

ಸರಲತೆ saralate. straightness; honesty, sincerity, etc. (Cpr. 8, 51).

ಸರಲತ್ವ saralatva. = ಸರಲತೆ. (My.).

ಸರಲದ್ರವ sarala-drava. *the resin of Pinus longifolia, turpentine.*

ಸರಲು saralu. = ಸರಲ್. a kind of ornamental chain for the wrist. (My.).

ಸರಲೆ sarale. = ಸವಹೆ. *a kind of convolvulus* (= ತ್ರಿಪುಟಿ). 2, N. of a bird (Rām. 3, 3, 18; *cf.* ಸರಲ No. 3 & ಸಲೆ).

ಸರವನ್ದ saravanda. Tbh. of ಶರಬನ್ಧ. (Śmd. 380).

ಸರವನ್ದಿಗ saravanda-iga. (Śmd. 233). a man who ties arrows.

ಸರವಾದಿ saravādi. Tbh. of ಸ್ವರವಾದಿ. (Śmd. 376). a person who utters musical notes: a (clever) singer (Bh. 3, 20, 27; 8, 23, 6).

ಸರವಿ saravi. = ಸರಡು, etc. hunting, etc. (ಬೇಟೆ, Śmd. II; Śm. 108; Ct. I, 7; ಸರ, ಬೇಟೆ, Śm. 31; ಸರಡು, ಬೇಟೆ, Kk. 51; ಸರಡು, ಬೆರಡು Ś s.).

ಸರವಿ saravi. (= ಸರ 7). a string, a cord, a rope (ರಜ್ಜು Śm. 108; Bp. 16, 21; 42, 2; Śśv. 2, 81; Bh. 1, 4, 17; T., M. ಚರಡು). [ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಿಮ ಸರವಿಗೆ ನೆಟ್ಟನೆ ದೂರೆ ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲ ದಣ್ಡಂಗಣೆ Pb. 10, 17; ಮಳಲ ಹೊಸೆದರೆ ಹೊಸೆದನ್ನಲ್ಲದೆ ಸರವಿಯ ಹಡೆಯಲು ಬಾರದು Bv. 552].

ಸರವೆ sarave. = ಸರವಿ. see ನೆಲ್ಲುಹುಲ್ಲು-.

ಸರಶನ sa-raśana. having a girdle, girdled. see ಸಾರಶನ.

ಸರಸ್ saras. *a lake, a pond.*

ಸರಸ sa-rasa. having juice, sappy, juicy, succulent; fresh, new; sapid, tasty; spirited, savoury, piquant, witty, jocose; beautiful, charming, excellent; excellence; agreeable; expressive of poetical sentiment; impassioned, enraptured. 2, piquancy, wit, jocosity, fun, a joke, a jest, a witticism (ಚಲ್ಲ Ct. I, 30; My.). 3, cheap (My.). ಸರಸಸಂಗೀತನಿಪುಣಂ (Kk. 101). ಸರಸವಾದರೆ ವಿರಸವಾದೀತು. — ಸರಸವಾದದ್ದೆಲ್ಲಾ ವಿರಸಕ್ಕೆ ಹೇತು. — ಸರಸ ಬೆರಸಿ ಕೊಟ್ಟಿತು (was mixed up with heterogeneous matters, *i. e.* became offensive). — ಸರಸವಿದ್ದವನ ಮನೆಗೆ ಬಟುಸುಳ್ಳ ಹೋದರೆ ಹೊಟುಸಿ ಕೊಟ್ಟನನ್ತೆ ಒನ್ದು ಮೊಟ ಸುಳ್ಳ (Prvs.). see Bp. 40, 80; J. 2, 60; 15, 45; Prvs. s. ಸರ್ಪ and ಹಾವು. — ಸರಸಮ್ಬಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. to obtain or evince excellence (Grj. 2, 106 va.). — ಸರಸವಾಡು. -ಆಡು. to sport (Ch. v. 65; Bp. 47, 39; 57, 81; 59, 20; J. 15, 19). — ಸರಸಾಗು. -ಆಗು. to become spirited, beautiful, etc. (B. 4, 183).

ಸರಸಕವಿ sarasa-kavi. an excellent poet; a poet of proper poetical sentiment (Ct. II, 105. 106). ಕರ್ಣಾಟಕಸರಸಕವೀನ್ದ್ರರ್ಕಳ್ (II, 122).

ಸರಸಕೇಲಿ sarasa-kēli. jocose play (My.).

ಸರಸಗಾತಿ sarasa-gāti. a spirited, jocose woman (My.).

ಸರಸಗಾಱ sarasa-gāṟa. a spirited, jocose man (My.).

ಸರಸತಿ sarasati. Tbh. of ಸರಸ್ವತಿ. (Śmd. 368. 408; ಶಾರದೆ Kk. 9; ಆರವಿನ್ದಭವನ ಅರಸಿ Śm. 8).

ಸರಸರವ sarasa-rava. a charming tone (Śśv. 1, 79 va.).

ಸರಸವತಿ sarasa-vati. a charming or jocose woman (ಚಲ್ಲಗಾತಿ Kk. 28; Śm. 73).

ಸರಸಾಲೋಕನ sarasa-ālōkana. an agreeable look; a charming or funny expression of the eye (ಕಣ್ಚಲ್ಲ Śs.).

ಸರಸಿ sarasi. 1. a spirited, jocose person (My.).

ಸರಸಿ sarasi. 2. *a pond* (ಬಂಜೆ Ct. II, 40; Kk. 85; ಕೊಳ Śm. 36; ಕಾಸಾರ, ಕೊಳ Mr. 417).

ಸರಸಿಜ sarasi-ja. a lotus (ಪುಷ್ಕರ, ತಾವರೆ Nn. 27; ವಿಶೀರ್ಣ, ತಾವರೆ 41; ಪದ್ಮ Mr. 419).

ಸರಸಿಜನಾಭ sarasija-nābha. Viṣṇu (Nn. 42).

ಸರಸಿಜನೇತ್ರ sarasija-nētra. Viṣṇu (My.).

ಸರಸಿಜನೇತ್ರೆ sarasija-nētre. a woman with lotus-like eyes (Grj. 4, 43).

ಸರಸಿಜಭವ sarasija-bhava. Brahmā. — ಸರಸಿಜಭವಗಣ. -ಗಣ. a class of metrical feet (Ch.).

ಸರಸಿಜಮಿತ್ರ sarasija-mitra. the sun (My.).

ಸರಸಿಜವಾಸ sarasija-vāsa. Brahmā (Nn. 150).

ಸರಸಿಜಸಖ sarasija-sakha. the sun. — ಸರಸಿಜಸಖಗಣ. a certain metrical foot (Ch.).

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷ sarasija-akṣa. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Mr. 17).

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿ sarasija-akṣi. a woman with lotus-like eyes (Bp. 45, 25).

ಸರಸಿಜಾತ sarasi-jāta. a lotus (Bp. 58, 40).

ಸರಸಿಜಾತೋದ್ಭವ sarasijāta-udbhava. Brahmā (Bp. 38, 63).

ಸರಸಿಜಾನನೆ sarasija-ānane. a woman with a lotus-like face (Bp. 42, 36; 52, 26).

ಸರಸಿಜಾಮ್ಬಕ sarasija-ambaka. Viṣṇu (Bp. 10, 31).

ಸರಸಿಜಾರಿ sarasija-ari. the moon (My.).

ಸರಸಿಜಾಲಯೆ sarasija-ālaye. Lakṣmī (Mr. 18).

ಸರಸಿಜಾವಾಸಿನಿ sarasija-āvāsini. = ಸರಸಿಜಾಲಯೆ. (My.).

ಸರಸಿಜಾಸನ sarasija-āsana. Brahmā (Bp. 23, 22; 46, 13).

ಸರಸಿಜೋದರ sarasija-udara. Viṣṇu. — ಸರಸಿಜೋದರಗಣ. a class of metrical feet (Ch.).

ಸರಸಿಜೋದ್ಭವ sarasija-udbhava. Brahmā (Mr. 9).

ಸರಸಿರುಹ sarasi-ruha. a lotus (Śm. 1). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸರಸಿರುಹಸಮ್ಭವ sarasiruha-sambhava. Brahmā (Bp. 46, 71).

ಸರಸೀಜ sarasī-ja. a lotus (My.; Te.).

ಸರಸೀಜಾತ sarasī-jāta. = ಸರಸೀಜ. (Bp. 34, 25).

ಸರಸೀರುಹ sarasī-ruha. *a lotus.*

ಸರಸೋಕ್ತಿ sarasa-ukti. a charming, agreeable, witty or jocose word, one expressive of poetical sentiment (Śmd. 81; J. 1, 8; 6, 46; 15, 20).

ಸರಸ್ವತ್ saras-vat. having water, watery, juicy, sapid; elegant; sentimental. 2, *the sea, the ocean.* 3, *a male river.*

ಸರಸ್ವತಿ saras-vati. = ಸರಸತಿ. *a river.* (in general). 2, *the river Sarasvatī.* 3, *the goddess of speech and eloquence,* and wife of Brahmā. 4, speech, voice, eloquence. 5, an excellent woman. — ಸರಸ್ವತೀಪುತ್ರಹುಟು. (ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ, ಶತಪದಿ Si. 171).

ಸರಸ್ವತೀಪೀಠ sarasvatī-pīṭha. N. of Sṛiṅgēri in Nuggur (My.).

ಸರಸ್ವತೀಪೂಜೆ sarasvatī-pūje. the worship of Sarasvatī, observed in the light half of the month āśvina, when books and implements are held sacred and not allowed to be used (My.).

ಸರಸ್ವತೀವಿಗ್ರಹ sarasvatī-vigraha. a form of Sarasvatī: a very learned person (My.).

ಸರಸ್ವತೀವೀಣೆ sarasvatī-vīṇe. a kind of lute with one gourd (My.).

ಸರಹದ್ದು sarahaddu. frontier or confines, boundary (My.; Mhr.).

ಸರಳ್ saraḷ. = ಸರಲ್, etc. (Śmd. 41). an arrow (ಕಣೆ, ಕೋಲ್, ಅಮ್ಬು Ct. II, 47; ಪೃಷತ್ಕ, ಬಾಣ, ವಿಶಿಖ, ಶರ, ಇಷು, etc. Si. 289; ಕಾಣ್ಡ 417; ಪೀಲು 455; Bp. 4, 26; 52, 16; 61, 25; Rāghc. 17, 67; J. 12, 20. 21; 20, 30; 22, 44). — ಸರಳ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to shower arrows (J. 7, 61).

ಸರಳ saraḷa. = ಸರಲ. straight, etc. (ದಕ್ಷಿಣ, ಸಯ್ದು Hla.; B. 4, 158); N. (J. 27, 5). 2, a species of pine (ವೃಕ್ಷ Nr. 110). 3, N. of two vṛittas (Ch.). — ಸರಳಮರ. = ಸರಳ No. 2. (ಸರಲ, ಪೀತದ್ರು, etc. Nr.).

ಸರಳತನ saraḷatana. = ಸರಲತೆ. straightness, etc. (My.).

ಸರಳಿಸು saraḷisu. to jump, to jump about (ದಿಂಕಿಡು, ದಾಱ್ಮು, ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಕೊಣಕಿಡು Śm. 31; Abh. P. 7, 86; Rśv. 5, 83. 86; 6, 11 va.; Śśv. 3, 48).

ಸರಳು saraḷu. = ಸರಲ್, etc. an arrow (Bp. 34, 24; Bh. 3, 13, 22). ಕಬ್ಬುನದ ವಿಕಾರವು ಕುಶಿ ಎನಿಸಿಗು, ಸರಳು ಮೊದಲಾದುದು (Nr.). 2, an iron rod, a bar. [Tu.]. ಸರಳು ಹೋದಾ ಕ್ಷಣ ದುರುಳತನ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). see ಹಿಡಿ-.

ಸರಳೆ saraḷe. the notes of the gamut rightly or properly sung up and down (My.; M., Te. ಸರಳಿ; T. ಚರಳಿ).

ಸರಾಗ sarāga. (Tbh. of ಸರಕ?). (proceeding), unobstructed, easy, without impediment or obstruction (My.; M., Te.; T.

ಚರಾಗ; T. also = ಸರಾಳ, directness). — ಸರಾಗಸಮಾರ್ಗ. a road without any difficulties, an easy road (My.).

ಸರಾತಿ sarāti. a tent-wall (Te. ಸರಾತಿ = ಅಂಕಣ). ಚಿತ್ರಕುಟಿಯ ಸುತ್ತಣ ಸರಾತಿ ಪಟಭಿತ್ತಿಯಕ್ಕು (Mr. 188).

ಸರಾಫ sarāpha. a shroff, a money-changer, a banker (C.; Mhr., H.; Br.); a cash-keeper (My.).

ಸರಾಯ sarāya. = ಸರಾಯಿ, ಸರೆ, (ಸಾರಾಯ 1, ಸಾರಾಯಿ). spirituous liquor: liquor distilled from the juice of trees of the palm tribe (ಇರೆ, ಮದಿರೆ G.; B. 5, 54; Mhr. ಸರಾ). ಸರಾಯ ಕುಡಿಯುವವಕ್ಕೆ ಕೊಡಿದ ಮನ್ನಿ (ಅಪಾನ); ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲಿನಿನ್ದ ಆಗುವ ಸರಾಯ (ಆಸವ); ಸರಾಯದ ಅಂಗಡಿ (ಪಾನ, ಮದಸ್ಥಾನ, ಶುಣ್ಡಾಪಾನ, ಶುಣ್ಡೆ); ಸರಾಯ ಮಾಡುವವ (ಮಣ್ಡಹಾರಕ G.). — ಸರಾಯಬಟ್ಟಿ. a spirit-still (G. 104. 365).

ಸರಾಯಿ sarāyi. = ಸರಾಯ, etc. (S. Mhr.; ಪರಿಸ್ರುತ್, ಪರಿಸ್ರುತೆ G.). ಸರಾಯಿದ ಅಂಗಡಿ (ಪಾನ Cb.).

ಸರಾವ sarāva. = ಶರಾವ. a shallow cup, etc. (Sk.; ಪರಿಯಾಣ G.).

ಸರಾಸರಿ sarāsari. in a cursory manner; anyhow; conjecturally, upon a loose estimate; in the average; average (My.; Br.; Tu.; T. ಚರಾಚರಿ; Mhr.; H.; M. ಶರಾಶರಿ). ಬೇಳೆತೂಕದ ಗುಲಗಂಜಿ ೨೫೦ಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ ೧ ರೂಪಾಯಿ ತೂಕವಾಯಿತು (Si. 328).

ಸರಾಳ sarāḷa. (fr. ಸರಲ). directness (T. ಚರಾಳ); going without hindrance, without difficulty (My.; T. ಚರಾಳ; Te. ಸರಾಳ).

ಸರಿ sari. 1. to move, to go (Bp. 9, 31; 20, 10; 25, 32; 26, 26; 52, 7; Rām. 5, 8, 55); to go away. ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿ (My.; B. 3, 38. 105; 4, 112). ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ (My.; B. 5, 48). ಸನ್ತೆಯ (or ಜಾತ್ರೆಯ) ಜನರೆಲ್ಲರು ಸರಿದರು (My.). 2, to go or move to one side or aside (so as to give room, My.; *cf.* ಸರಕು 1); to move out of its place, to slide (v. i., as a curtain, Śsv. 1, 79 va.; My.); to slide (as a tile on the roof, My.; *cf.* ಜರಿ 1); to go to the right or left (as a door when opened to some extent, My.); to slip (as a piece of wood out of a bundle, etc., My.); to fall down (as corn from a heap), to run over (as anything in measuring, My.; T., M. ಚರಿ); to run off, fall or decrease (as the water of a stream or river, My.). 3, to run away, to flee (ಪಲಾಯನ Śmd. Dh.; Śm. 103; ಮೆಯ್ದೆಗೆ, ಪಡಮಟ್ಟು, ಅಕ್ಕುಳಿಸು, etc. ಅಪಸರಣ Śs.; Grj. 1, 89; Bp. 2, 15; J. 4, 46. 47; 13, 35; 17, 20; 31, 79). 4, to put to one side or aside (Rām. 5, 8, 28; J. 18, 21). 5, to draw together, as a net. ಬಲೆಯಂ ಸರಿವ ಕುಣಿಕೆ (ಗೊಣಸು Mr. 380). 6, to put in, to shove in, to push in (as a sword into the sheath, a stick into the side of a cart, etc., My.; see Sarpabhūṣaṇa s. ಯಮಗೊಲೆ, Prv. s. ಬೊಗಳು 1). ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನ ಸೊಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಕೊಡ್ಲೆಯನ್ನು ಸರಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). P. ps. ಸರದು, ಸರಿದು q. v.; imperative plural also ಸನ್ನಿ q. v.

ಸರಿ sari. 2. = ಸರ 6, ಸರು 1. sliding, etc. 2, flight (ಪಲಾಯನ Ct. I, 48). 3, the state of being gone, passed or ended, end (My.; Te.; see Prv. s. ಅಕ್ಕಿ). 4, that of being aside: a side (Bp. 18, 58). 5, = ಜರಿ 3, (ಸಜು 2), that has a (steep) side, a precipice, a deep ravine (My.). — ಸರಿಗುಣಿಕೆಗಣ್ಣು. -ಕುಣಿಕೆ-. a running knot (S. Mhr.). — ಸರಿಗುಣ್ಡು. a rock fallen from a mountain. ಗಿರಿಶಿಖರದಿನ್ದುರುಳ್ವ ಸರಿಗುಣ್ಡಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ Mr. 96, one MS. ಸಜು-).

ಸರಿ sari. 3. to put in proper order, to adjust (J. 26, 12).

ಸರಿ sari. 4. = ಸರು 2. the state or condition of being adjusted: fitness, propriety, suitableness, rightness; correctness; evenness; sameness, similarity, equality; an equal thing; fit, proper, right, reasonable, etc., etc.; indeed, in truth (ಸಾಮ್ಯ Śmd. Dh., Śm. 103; ಸಮಾನ Śmd. 24. 111 Cm.; ತೋಲು, ಒರೆ, ದೊರೆ, ತೊಣೆ, ಪಾಸಟಿ, ಸರಿಸ, ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25; ಸದೃಕ್, ಸಮಾನ, ಸದೃಶ, ಪ್ರಕಾರ, ತುಲ್ಯ, ಸಮ, etc. Hlā.; ಪಾದಿ, etc. Śs.; C.; see ನೆಲ-; Śmd. 147; Bp. 11, 27; 22, 18; 28, 11; 40, 33; 45, 25; 48, 27; 50, 34. 35; 53, 73; 54, 5; 55, 22; 59, 47; B. 4, 24. 161; 5, 131. 246). ಹಡಗು ಸರಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿವ ಬಣ್ಣಂ (ತ್ರಾಣ Mr. 408). ಧರಣಿಸುರರ್ ಆ ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಸರಿಯ ತೂಕಕೆ ಬಾರದು (Bp. 55, 57). ಎನ್ನುವುಂ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಸರಿಯೇ? (59, 51); ಬಿಗಿದ ಸೀಲದ ಸರಿಯ ನೆಲಗಟ್ಟುಗಳ್ (Bh. 2, 13, 25). ಸರಿಯ ಗೊರೆಯೋ? ಟಕ್ಕನ ಉಣ್ಡೆಯೋ? ಸವಿಯ ಚಿತ್ರಕವೋ? (1, 8, 76). ಸರಿಯೇ ಸೂರ್ಯಗೆ ಕೋಟಿ ಮಿಂಚುಬುಬುಗಳ್ (Śś. 62). ಉರಿಗಿದು ಸರಿ ಕಡುವಿಸಿಲ್ (Rśv. 5, 34). ಹೀಗೆಯೇ ಸರಿ (ಏವ, etc. Si. 475); ಇದು ಹೀಗೇ ಸರಿ ಎನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ (ಸೂನಂ 469). ಜೀನನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹೀನವೇ ಸರಿ. — ನೀನಾದರೇನು? ನಾನಾದರೇನು? ಬಾವಿಲಿ ನೀರು ಬನ್ದರೆ ಸರಿ. — ಬಲವಿದ್ದದ್ದು ಲಯವಾದ ಮೇಲೆ ಭಯ ಪಡುವದೇ ಸರಿ. — ಸೋರುವ ಮನೆಯೂ ಲೊಟಕುವ ಗಣ್ಡನೂ ಸರಿ. — ಹರಿವಿಯನ್ನದಲ್ಲಿ ಒನ್ದಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಸರಿ (Prvs.). — ಸರಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to make equal, to make one's equal (My.; ಪುರುಡಿಸು G.). ತನಗಿನ್ತ ಮೇಲಾದವರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆನ್ನು ಒಣಹೆಮ್ಮೆಗೆ ಹೋದರೆ ಈ (ಕಷ್ಟದ) ಹಾಡು ಆಗುವದು (B. 2, 12). — ಸರಿಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to compare (Abh. P. 9, 58; Rśv. 4, 79). — ಸರಿಗಾದು. -ಕಾದು. to fight in an equal manner (Abh. P. 10, 226). — ಸರಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. to join well, to agree with (as one thing with another, My.). — ಸರಿಗೆವರ್. -ಬರ್. to become equal (Śmd. 73, see ಪವಣ್ಸರಿ; Kāvy. 3, 3, 55). — ಸರಿಗೆ ಸರಿ ಮಾಡು. to requite, to repay (in a good or bad sense, My.). — ಸರಿಗೆಸರ್ = ಸರಿಗೆವರ್. (Bh. 8, 22, 41). — ಸರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to put in a proper state, to make proper (Rām. 6, 30, 32; My.). [— ಸರಿದೊರೆ. equal. ಅರಿಕೇಸರಿಯೆನೆ ನೆಗಟ್ಟು ಪುರಾತಿಯ ಸರಿದೊರೆಗಂ ಬನ್ದಸಪ್ಪೊಡಾಗಳ್ ನಗಿರೇ? Pb. 12, 132]. — ಸರಿ ನೋಡು. to compare (Rśv. 2, 48; My.). 2, to examine, to superintend (Si. 237; My.). — ಸರಿಪಾಲು. an equal portion or share (My.). ತಚುಬಿದವನಗೂ ಓಡಿದವನಗೂ ಸರಿಪಾಲು ಕಷ್ಟ (Prv.). ಅಜುತಂಗೆ ಅರ್ವತ್ತು, ಮಜಿತಂಗೆ ಮೂವತ್ತು, ಬರೆವಂಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಿಪಾಲು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬರೆಯದೆ ಕೆಟ್ಟ (Sp.). — ಸರಿಪ್ರಾಯ. equal or the same age (My.). — ಸರಿಬರ್. = ಸರಿವರ್. to become or be equal to, to liken (C. Bp. 5, 52; Rśv. 8, 105). 2, to become proper, right or correct (as an account, My.). 3, to suit. ನಿನಗೆ ಸರಿ ಬನ್ದದ್ದು ಮಾಡು (B. 4, 200). — ಸರಿಬರಿ. -ಪರಿ. equal manner, state or condition (Bh. 8, 22, 44) — ಸರಿಬರಿ ತಿದ್ದು. to reproduce equibalance (of two hostile forces that fight, J. 22, 29). — ಸರಿ ಬೀಜು. to become or be right or proper; to fall together, to coincide with; to agree with, to suit (My.). ಅವರ ಕಾಲದ ನಡತೆಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ನಮಗೆ ಸರಿ ಬೀಳುವು (B. 4, 190). ಕೇಡ ತರುವದು ನಮಗೆ ಸರಿ ಬೀಳದು (5, 7). — ಸರಿ ಬೆಸ. even and odd. ಸರಿ ಬೆಸಿಯ ಆಟ, a game at evens and odds (played with tamarined seeds, betel nuts, etc. or money, C.). — ಸರಿಮಗ. a son who has reached his proper form: a son grown up (My.). feminine ಸರಿಮಗಳು (B. 5, 289; My.). — ಸರಿಮನೆ. a house of equal standing, rank or condition (My.). ಸರಿಮನೆಯಾಕೆ ಸರಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡರೆ ನೆರಮನೆಯಾಕೆ ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡಳು (Prv.). — ಸರಿ ಮಾಡು. to adjust (Śmd. 98; My.). 2, to compare (Bp. 28, 36; 53, 44-47; My.). 3, to make even or

level (as soil, My.; Si. 238). — ಸರಿ ಮಾಡಿ ನೋಡು. to compare (B. 4, 66; 5, 124. 212). — ಸರಿಮಾತು. a word equal to (that of one's master, uttered from arrogance). ಅಱುವು ಇರದಿರೆ ಹೊಲ್ಲ, ಕಿರಿಯು ಬೆದಱಲು ಹೊಲ್ಲ, ಅಱಿಯದೂರೊಳಗಿರ ಹೊಲ್ಲ, ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಮಾತು ಹೊಲ್ಲ (Sp.). — ಸರಿ ಮಿಗಿಲು. equality and surpassingness (Rām. 6, 44, 14; J. 12, 48). — ಸರಿಯಲ್ಲದದು. -ಅಲ್ಲದದು. that is improper, etc. (ಪ್ರಸವ್ಯ, ಪ್ರತಿಕೂಲ, etc. Si. 376). — ಸರಿಯವನು. -ಅವನು. a man of equal standing or position (My.). feminine ಸರಿಯವಳು (My.). — ಸರಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become or be similar or equal to (Cpr. 3, 8; J. 8, 36; 11, 11; 12, 39. 40; Si. 293; My.). ಸರಿಯಹುದು (ಉಪಮೆ, ಉಪಮಾನ, etc. Nr.). 2, to become or be equal (My.). ಅಂಶಕೆ ಸರಿಯಹ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಹುದು (ಸಾಧಾರಣ, ಸಾಮಾನ್ಯ Nr.). 3, to become or be fit, right or correct (My.). frequently ಸರಿಯಾಗಿ used adverbially: properly, rightly, correctly, *e. g.* Si. 62. 397. 410; B. 4, 195. — ಸರಿಯಾಳು. -ಆಳು. a labourer of equal standing (My.). — ಸರಿಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to compare (Bp. 11, 22). — ಸರಿಯಿಡು. -ಇಡು. = ಸರಿಯಿಕ್ಕು. (Bp. 24, 27). — ಸರಿಯಿಲ್ಲದ. -ಇಲ್ಲದ. having no equal. ಸರಿಯಿಲ್ಲದವ (ಅಪ್ರತಿಮ); ಸರಿಯಿಲ್ಲದವಳು (ಅನುಪಮೆ G.). — ಸರಿಯುಳ್. -ಉಳ್. to be equal. ಭಕ್ತಂಗಾರು ಸರಿಯೊಳರು? (Bp. 25, 22). — ಸರಿಯೋ ಸರಿ. very proper indeed (B. 4, 195). — ಸರಿರಾತ್ರಿ. midnight (My.). — ಸರಿರಾಜ್ಯ. an equal (portion of a) kingdom, the half of a kingdom. ಅಱಿಯದವರೊಡನಾಡಿ ಸರಿರಾಜ್ಯವಾಳ್ವದಕಿನ್ನ ಅಱಿಕೆಯುಳ್ಳವರೊಡನಾಡಿ ಯಾವಾಗ ಸೆಱೆಯಿಹುದೆ ಲೇಸು (Sp.). — ಸರಿ ವರ್. -ಬರ್. = ಸರಿಬರ್. to become near or nigh, to become equal (Cpr. 4, 89; 6, 57; Rśv. 1, 24; Śśv. 3, 59; 4, 53). — ಸರಿ ಪಾಲು. an equal share (My.). — ಸರಿವಿಟ. a gallant, etc. of equal position (Bp. 28, 17; 42, 7). — ಸರಿವೊಗು. -ಪೊಗು. to run equally into one another (Bh. 2, 2, 96). — ಸರಿಸಂಗಾತಿ. a companion or friend of the same age (ವಯಸ್ಯ, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಸವಯಸ್, ಸಮಾನವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಸ್ನೇಹಿತ Si. 206; My.). — ಸರಿಸಮ. quite equal (My.). 2, equality, par (J. 23, 23). — ಸರಿಸಮಾನ. = ಸರಿಸಮ No. 1. (My.). — ಸರಿಹಗಲು. midday, noon (My.). — ಸರಿಹೊತ್ತು. exact time. ರಾತ್ರಿಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಸರಿಹೊತ್ತು (ಅರ್ಧರಾತ್ರ, ನಿಶೀಥ Si. 38). — ಸರಿ ಹೊಂದು. to become fit, to fit (My.); to become equal (C.; B. 4, 73). — ಸರಿ ಹೋಲಿಸು. to compare (Si. 346). — ಸರಿ ಹೋಲುವಿಕೆ. resemblance (Si. 393). [Tu., Te., T., M.].

ಸರಿ sari. 5. (that falls down, a fall of rain?), rain (ಮಳೆ³ Kk. 12; ಮಳೆ³, ವೃಷ್ಟಿ, 70; ವರ್ಷ Śm. 103; see Rśv. 8, 112; ಬೆಳ್ಸರಿ; Cpr. 2, 86; 5, 126; Abh. P. 8, 14; 10, 67; Grj. 9, 51; J. 27, 41). [ಸುರಿವರಲ ಸರಿಯ ಬೆಳ್ಸರಿಯೊಳ್ Pb. 1, 147; Ap. 10, 2]; Cpr. 5, 126. ಮುಂಜಿನ ಸರಿ (ಹಗಲಿನ ಹಾವಸೆ Bhn. 8). *cf.* ಜಡಿ 6. — ಸರಿಮಳೆ³. -ಮಳೆ³. all kinds of rain (Abh. P. 9, 61; Bh. 1, 19, 23; 2, 2, 78).

ಸರಿ sari. 6. = ಶರೆ q. v., ಸರೆ. (that has fallen down and accumulated?), an accumulation, a heap, a mass (J. 6, 6).

ಸರಿ sari. going, moving; that goes. 2, a cascade (*cf.* ಝರಿ).

ಸರಿಕತನ sarikatana. = ಸರೀಕತನ. equality of position. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮಗಿನ್ತ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರ ಕೂಡ ಸರಿಕತನದ ಸಮ್ಬನ್ಧ ಮಾಡುವ ಭರಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಬೀಳಬಾರದು (B. 4, 12).

ಸರಿಕಿಸು sarikisu. = ಸರಕಿಸು, etc. (My.). [Tu. ಸರಿಕೆ].

ಸರಿಗ sariga. an equal, a man of equal power (Rām. 5, 8, 37; 6, 53, 87).

ಸರಿಗಮಪಧನಿ sa-ri-ga-ma-pa-dha-ni. (J. 21, 58; see Mr. s. ಸಪ್ತಸ್ವರ).

ಸರಿಗೆ sarige. = ಸಲಿಗೆ. an ornament for the neck of females (Kāvy. III, 3, 55; My.; Mhr. ಸರೀ; Sk. ಸಜೂರ್, a necklace). [ಕೇಯೂರಂ ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲಂ ಕೊಪ್ಪು ಸರಿಗೆ ದುಸರಂ ಮಣಿಮುದ್ರಿಕೆ Ap. 5, 33]. 2, = ಸಲಿಗೆ, a wire (My.; Mhr. ಸರೀ). [ಸರಿಗೆಯೊಳ್ ಸಮೆದಕ್ಷಮಾಲಿಕೆ Pb. 6, 8]. 3, = ಜರಿ, gold or silver thread (My.; Tu.; Te.; T. ಜರಿಗೈ). ಬಿಱುಗಾಳಿಗೆ ಹಿಡಿದರೆ ಸರಿಗೆ ಆದೀತೇ? — ಸರಿ ಮನೆಯಾಕೆ ಸರಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡರೆ ನೆರೆಮನೆಯಾಕೆ ಉರುಳು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡಳು (Prvs.). [— ಸರಿಗೆಗಂಕಣ. -ಕಂಕಣ. a kind of thin bracelet. ಮೃಣಾಳನಾಳದೊಳ್ ಸಮೆದ ಸರಿಗೆಗಂಕಣಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 6 va.]. — ಸರಿಗೆಯೊಲ್ಲಿ. -ಒಲ್ಲಿ. a small dōtra with borders of gold or silver thread (My.). — ಸರಿಗೆಸೀರೆ. a sīre of the same description (My.).

ಸರಿತ್ sarit. *a stream, a river.* 2, a thread, string.

ಸರಿತ್ಪತಿ sarit-pati. *the ocean.*

ಸರಿತ್ವತ್ sarit-vat. the ocean. (R.).

ಸರಿತ್ಸುತ sarit-suta. Bhīṣma, son of Gaṅgā. (R.).

ಸರಿದ್ವರ sarit-vara. = ಸರಿದ್ವರೆ. (J. 2, 13).

ಸರಿದ್ವರೆ sarit-vare. best of rivers: *the Ganges.*

ಸರಿಲ್ saril. N. of a fish (Rśv. 5, 115).

ಸರಿಲ sarila. = ಸಲಿಲ.

ಸರಿಷಪ sariṣapa. = ಸರ್ಷಪ.

ಸರಿಸ sarisa. straightness; exactness; propriety, exact measure, measure, exact place, the state of being in a direct line with, opposite or standing in front; equality, etc. (ಸರಳ, ನೇರಿತು Nn. 63; ಸರಿ, etc. ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25; ಸರಿ, etc. ಸಮಾನ Śs.; Mhr. ಸರಸಾ, similar, like; in the neighbourhood of; along with, together with). [ಸರಿಸದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಯಹೋದರೆ ಚದುರಂಗದ ಮೇಲೆ ಮಸಿಯ ತೋಱುದ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ Bv. 724]. see Bp. 5, 4; 52, 33; Rśv. 6, 11 va.; J. 3, 9; 6, 18; 12, 19; 13, 1. 11. 38. 64; 14, 1. 2; 25, 28; 27, 34; 28, 48; Rām. 6, 44, 14; Bh. 1, 8, 13; Dp. 172. — ಸರಿಸಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to make to stand in a direct line with oneself (Rśv. 6, 11 va.).

ಸರಿಸ sarisa. glue (S. Mhr.; Mhr., H. ಸರಸ; Te., H. ಸರೇಸು, ಸರೀಸು).

ಸರಿಸು sarisu. to move (v. t., B. 5, 165); to move to one side or aside (v. t., My.). — ಸರಿಸಾಡು. -ಆಡು. to move about or from one side to the other (v. t., B. 4, 158).

ಸರಿಸು sarisu. to go, to proceed. see ಅನು-.

ಸರೀಕ sarīka. a man of equal position (B. 4, 72; My.; Mhr. ಸರಿಖಾ, like, etc.).

ಸರೀಕತನ sarīkatana. = ಸರಿಕತನ. (My.).

ಸರೀಸೃಪ sarīsṛipa. crawling, creeping; *a snake.*

ಸರು saru. 1. = ಸರಿ 2, etc. moving, going (Bh. 3, 17, 33).

ಸರು saru. 2. = ಸರಿ 4. sameness, equality. — ಸರುರಾತ್ರಿ. = ಸರಿರಾತ್ರಿ. (ನಟ್ಟಿರುಳ್ G.).

ಸರು saru. 3. a track of wild beasts (ಮಿಗವಟ್ಟೆ Śs.; Grj. 1, 83. 86; V. 29, 117; Śśv. 4, 23). — ಸರುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or follow such a track (Rśv. 5, 80 va.; Śśv. 3, 44 va.).

ಸರು saru. = ಶ್ಸರು.
ಸರುಕಿಸು sarukisu. = ಸರಕಿಸು, etc. (My.).
ಸರುಕು saruku. = ಸರಕು 1. (My.).
*ಸರುಗ saruga. Tbh. of ಚರುಕ, cooked rice. ಅನರ್ಘ್ಯಮಣಿವಿಷ್ಟರದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಸರುಗನುಣ ಕಣ್ಣುದಱಿಂ Ap. 15, 39.
ಸರುಂಕೆಳೆ (sarun-keḷe ?). (ನೂನಾಟ Ss.).
ಸರುಜ sa-ruja. suffering pain or sickness, sick, ill, diseased (ಕೀನಾಶ, ಅತಿರೋಗ Nn. 92; Cpr. 2, 33; Śsv. 5, 14 va.).
*ಸರುವ saruva. Tbh. of ಸರ್ವ. ಇವರ ಲೋಗರವ ಮಾಡಿ ಸರುವ ತೃಪ್ತಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಭರಿತರಾಗಿರ್ಪರಿನ್ನಾರು ಹೇಳಾ Cv. 947.
ಸರುಸಪ sarusapa. Tbh. of ಸರ್ಷಪ. (Śmd. 336; ಸಾಸವೆ 336).
ಸರೂಪ sa-rūpa. 1. having shape; well shaped; beauty (ರೂಪಕ, ಚೆಲುವು Nn. 135). 2, same shape, like, similar, resembling. 3, shaped, formed.
ಸರೂಪ sa-rūpa. 2. Tbh. of ಸ್ವರೂಪ. (Śmd. 368).
ಸರೆ sare. = ಶರೆ, ಸರಿ 6. an accumulation, etc.
ಸರೆ sare. = ಸರಾಯಿ, etc. spirituous liquor. (ಹೆಣ್ಣ Cb.).
ಸರೆಗಾಱ sare-gāṟa. a man who fabricates and sells spirituous liquor (S. Mhr.).
ಸರೇಫ sa-rēpha. having the rēpha or letter *r*; a word with *r* (ರೇಫೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪದಂ Śmd. 49 Cm.; 50); a letter that has the *r* (ರೇಫೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅಕ್ಷರಂ 71 Cm.); together with the *r*. see Kāvy. III, 2, B, 50. 51.
ಸರೋಗ sa-rōga. affected with disease. 2, sickness; sickliness (ಸರಲ, ಬಿಡದೆ ಇಹ ರೋಗ Nn. 63; ವ್ಯಾಮ, ಲೇಸನ ರೋಗ 129).
ಸರೋಜ saras-ja. lake-born: *a lotus*.
ಸರೋಜಪಾಣಿ sarōja-pāṇi. having a lotus in the hand (Nn. 2).
ಸರೋಜಪ್ರಭವ sarōja-prabhava. = ಸರೋಜಸಮ್ಭವ. (Bp. 54, 66).
ಸರೋಜರಿಪು sarōja-ripu. the moon (Cpr. 3, 63). 2, N. of a certain metrical foot (Ch.).
ಸರೋಜಸಖ sarōja-sakha. the sun (Cpr. 3, 63).
ಸರೋಜಸಮ್ಭವ sarōja-sambhava. Brahmā (ಕಂ, ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 7).
ಸರೋಜಾಮ್ಬಕೆ sarōja-ambake. a woman with lotus-like eyes (Ch. v. 58).
ಸರೋಜಾಸನ sarōja-āsana. Brahmā (Nn. 110).
ಸರೋಜಿನಿ sarōjini. a pond abounding in lotuses; a multitude of lotuses; a lotus (Kāvy. II, 2, B at the end).
ಸರೋಜಿನೀಪತಿ sarōjinī-pati. the sun (My.).
ಸರೋಧಿ saras-dhi. the ocean (Rśv. 5, 131).
ಸರೋರುಹ saras-ruha. pond-growing: *a lotus*.
ಸರೋರುಹಭವ sarōruha-bhava. Brahmā (Bp. 25, 46).
ಸರೋರುಹಮಿತ್ರ sarōruha-mitra. the sun. 2, N. of a certain metrical foot (Ch.).
ಸರೋರುಹಿಣಿ saras-ruhiṇi. a lotus (Cpr. 2, 83).
ಸರೋವರ saras-vara. a lake, a pond (ಶರ, ಕೊಳನು Nn. 35; Śmd. 272).
ಸರೋಷ sa-rōṣa. full of anger, angry, wrathful (ಲೋಹಿತ, ಕೋಪ Nn. 87).
ಸಱ್ sar̤. a sound to imitate that of a flying rocket (C.). — ಸಱ್ ಬಱ್. a sound in imitation of that produced by churning (My.).
ಸಱಗು sar̤agu. = ಸೆಱಗು, etc. either end of a piece of cotton or silk cloth used as a garment, etc. (Bp. 27, 61). see ಮುಂಜೆಱಗು. — ಸಱಗೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. = ಸೆಱಗೊಡ್ಡು, q. v. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆನ್ದು, ಅವನಿಗೆ ಸಱಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡನು (B. 4, 155). ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಠುರನಾಗಬೇಡ! ನಿನಗೆ ಸಱಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ (4, 201).
ಸಱಂಗು sar̤angu. = ಸಱಗು, etc. see ಕಡೆ-.
ಸಱಿ sar̤i. 1. paste, gum, glue (ಅಣ್ಟು Śm. 90. 117; C.; B. 1, 22; 4, 40; Te. ಚರಿ). see Mr. s. ಪವುಸೆ. — ಸಱಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become sticky, etc. ಸಱಿಗೊಣ್ಡುದು (ಚಿಗಿಲ್ತುದು Ss.). — ಸಱಿಮಿಣ್ಡಿ. a female who has not had her first course (ಪ್ರಥಮರುತುವಾಗದವಳ್ Ss.; ಪ್ರಥಮಋತುವಾಗದವಳ್ Kk. 27; ಪ್ರಥಮಋತುವಾಗದವಳ್ Śm. 73). — ಸಱಿಯೂದು. -ಊದು. frankincense-paste (Śsv. 2, 42 va.).
ಸಱಿ sar̤i. 2. (= ಸರಿ 2 No. 5). a steep, a precipice (ಕಮ್ಮರಿ Śm. 66. 117; ಕಮ್ಮರಿ Kk. 71, but ಸರಿ in the MS.; Bp. 52, 15; J. 10, 8; Te. ಸರ್ರಿ; *cf.* T. ಚಱುಗು s. ಜಾಱು 1?). [ವಿಕಸಿತಸರಸಿಜಮಂ ಸಱಿಯೊಳಱುವನ್ತಾಗಿರ್ದುಂ Ap. 9, 103]. see Mr. s. ಸರಿಗಣ್ಡು.
*ಸಱುಸಯ್ sar̤u-say. to straighten up. ಸಱುಸಯ್ತು ಬಗೆವುಗುವೊಡೆ ಕೊಂಕುವೆತ್ತ ಪೊಸನುಡಿಯ ಪುಗುಗುಂ ... ಉಳಿದುದು ಸಱುಸಯ್ತುವಚನೆನೆಮಾಡಿ ಸಱುಸಯ್ತುವೋಕುಂ Ap. 1, 18.
ಸಱೆ sar̤e. = ಸೆಱೆ 2, q. v. a prison, etc. (My.). ಸಱೆಲಿ ಬಿದ್ದವನಿಗೆ ಮಱೆಯೇನು? (Prv.). — ಸಱೆ ಬಿಡಿಸು. = ಸೆಱೆ ಬಿಡಿಸು. (My.). — ಸಱೆಮನೆ. = ಸೆಱೆಮನೆ. (My.; ಕಾರಾಗಾರ, ಕಾವಲಿ, ಗುಪ್ತಿ G.).
ಸಱ್ಱನೆ sar̤r̤ane. a sound in imitation of that produced by splitting, rending and grating (Śsv. 3, 35 va.; J. 13, 35; Bh. 4, 2, 65).
ಸರ್ಕಾರ sarkāra. = ಸರಕಾರ. the government, etc. (My.).
ಸರ್ಕು sarku. = ಸರಕು 1. goods, things, etc. (My.). ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸರ್ಕಿಗೆ ಹಾಗದ ಕಾಸು (Prv.).
ಸರ್ಗ sarga. = ಸಗ್ಗ 2, ಸ್ವರ್ಗ 2. *letting go, relinquishment, abandonment; letting loose.* 2, voiding (as excrement). 3, *creation.* 4, nature, the universe. 5, natural property, disposition, tendency. 6, onset, advance, rush. 7, *effort, resolution, determination, resolve, will; ascertainment, certainty.* 8, *a chapter, a book, a section.* see ಉತ್-, ಉಪ-, ನಿಃ-, ಗೋ-, ನಿ-, ವಿ-.
ಸರ್ಗಬನ್ಧ sarga-bandha. chapter-composition, a great poem, any work or book comprising several sections or chapters. see Kāvy. V, 960.
ಸರ್ಜ sarja. *the timber tree Vatica robusta* W. & A. (= ಶಾಲ, q. v.; ಶಾಲ, ಅಸು Mr. 114).
ಸರ್ಜಕ sarjaka. = ಸರ್ಜ. 2, *the tree Terminalia tomentosa* W. & A. (= ಅಸನ).
ಸರ್ಜನ sarjana. = ಸರ್ಗ. Nos. 1 & 2. see ಅತಿ-, ಉತ್-, ಉಪ-, ವಿ-.
ಸರ್ಜರಸ sarja-rasa. = ಸಜ್ಜರಸ, ಸರ್ವರಸ. *the resinous exudation of the tree Vatica robusta; resin.*
ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ sarjikā-kṣāra. = ಸಜ್ಜೀಕಾರ, ಸದ್ಯಕ್ಷಾರ, ಸ್ವಜಿಕಾಕ್ಷಾರ. *natron.*
ಸರ್ಜಿಕೆ sarjike. ಸರ್ಜಿಕಾ. *natron, impure alkali or carbonate of soda.*
ಸರ್ಜುಕ sarjuka. = ಸಜ್ಜುಕ, q. v. new, young, etc.
ಸರ್ತಿ sarti. = ಸರತಿ, etc. a turn, etc. (C.; ಸೂಟ್ G.). ಎರಡು ಸರ್ತಿ (ಇರ್ಮೆ G.). ಆ ಔಷಧದ ಚೀಟುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಬಸಟ್ಟು, ಸರ್ತಿಗೆ ಒನ್ದು ಚೀಟು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದೇ! ಎರಡು ತಕ್ಕೊ

ಣ್ಣರೆ ವೈದ್ಯ ಹೇಚುವ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ತೀವ್ರ ಶಕ್ತಿ ಬನ್ದೀತೆನ್ದು, ಆಲೋಚಿಸಿ (B. 3, 28). [Tu.].

ಸರ್ದಿ sardi. = ಸರಿ, etc. (My.). ಸರ್ದೀ ಮೇರೆ (by turns, alternately) ಒಬ್ಬನು ನಿದ್ದೆಗೆಯ್ಯಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದು ಬೀಚ ಮಲಗುವದು (ಉಪಶಾಯಿ, etc. Si. 398).

ಸರ್ಪ sarpa. = ಸರ್ಪು. a creeping or serpentine or tortuous motion, creeping, gliding, sliding; going, flowing. 2, *a snake, a serpent* (ಹಾವು Nn. 55; ಫುಸ್ಕಾಗ, ಫಣಿ 61). ಸರ್ಪನ ಕೂಡೆ ಸರಸವೇ? (Prv.). — ಸರ್ಪದ ಕಿವಿಯವ. a man who is quick of hearing (My.).

ಸರ್ಪಕಂಕಣ sarpa-kaṅkaṇa. Śiva (Bp. 31, 1).

ಸರ್ಪಕಣ್ಟಕ sarpa-kaṇṭaka. danger arising from a serpent or serpents (My.).

ಸರ್ಪಣ sarpaṇa. = ಸರ್ಪ No. 1. see ಅವ-, ಉತ್-, ವಿ-.

ಸರ್ಪತುಣ್ಡಿಕ sarpa-tuṇḍika. a catcher and exhibiter of snakes (ಹಾವಡಿಗ Mr. 391).

ಸರ್ಪನಕ್ಷತ್ರ sarpa-nakṣatra. N. of the ninth lunar mansion (J. 34, 21).

ಸರ್ಪಪರ್ಯಂಕ sarpa-paryaṅka. a snake-bed: a snake-basket (ಹೇಳಿಗೆ Mr. 391).

ಸರ್ಪಭುಜ್ sarpa-bhuj. a snake-eater: *an ophiophagous serpent* (ರಾಜಸರ್ಪ, ಅರಹಾವು Hlā.). 2, a peacock.

ಸರ್ಪಭೂಷಣ sarpa-bhūṣaṇa. Śiva (C. Bp. 47, 17). 2, N. of a Kannaḍa author (B. 5, 319).

ಸರ್ಪಯಾಗ sarpa-yāga. serpent-sacrifice, a particular sacrifice for the destruction of serpents. (My.).

ಸರ್ಪರಾಜ sarpa-rāja. *Vāsuki.*

ಸರ್ಪವೇಣಿ sarpa-vēṇi. a female who has serpent-like braids of hair (J. 11, 7).

ಸರ್ಪಳಿ sarpaḷi. = ಸರಪಣಿ, etc. a chain, etc. (ನಿಗಡ, ಶೃಂಖಲ, ಬೇಡಿ G.; My.; B. 2, 13).

ಸರ್ಪಾಕ್ಷಿ sarpa-akṣi. the mungoose-plant (ನಾಕುಲಿ, ಸುರಸೆ, ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ Si. 150).

ಸರ್ಪಾರಿ sarpa-ari. an ichneumon; a peacock; Garuḍa (My.).

ಸರ್ಪಾಶನ sarpa-aśana. snake-eater: *a peacock.*

ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರ sarpa-astra. a kind of arrow (Rām. 6, 15 sum.).

ಸರ್ಪಿ sarpi. 1. Tbh. of ಸರ್ಪಿಸ್. (ಸರ್ಪಿಸ್, ತುಪ್ಪ Mr. 183).

ಸರ್ಪಿ sarpi. 2. (ಸರ್ಪಿನ್). going gently or tortuously, creeping, gliding.

ಸರ್ಪಿಣಿ sarpiṇi. a female serpent (Colebr.).

ಸರ್ಪಿಸ್ sarpis. *clarified butter, ghee* (ತುಪ್ಪ Hlā.).

ಸರ್ಪಿಸ್ಸಮುದ್ರ sarpis-samudra. the sea of ghee. (My.).

ಸರ್ಪು sarpu. Tbh. of ಸರ್ಪ. (Cb. 140).

ಸರ್ಪೋಪಜೀವಿ sarpa-upajīvi. a person who subsists by catching and exhibiting snakes (ಕೌಶಿಕ, ಹಾವಾಡಿಗ Nn. 10, o. r. ಹಾವಾಡಿಗ).

ಸರ್ಪೋಪವೀತ sarpa-upavīta. a sacrificial thread made of a serpent (Grj. 10, 61 va.).

ಸರ್ಬ sarba. = ಸಬ್ಬ 2, ಸರ್ವ 1. all, etc. (Bp. 32, 31; 33, 18; 52, 34; 57, 8. 86). — ಸರ್ಬದಳ. the whole army (J. 25, 27). — ಸರ್ಬಲಗ್ಗ. = ಸಬ್ಬಲಗ್ಗ. (C. Bp. 47, 32). — ಸರ್ಬಸನ್ನಾಹ. = ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ. (J. 12, 12; 22, 2).

ಸರ್ಯ sarya. to be gone; to be approached. see ಉಪಸರ್ಯ. ಪರಿ-.

ಸರ್ಲೆ sarle. a web-footed water-fowl, the teal (My.; see ಚಿಕ್ಕ-, ದೊಡ್ಡ-). — ಸರ್ಲೆಹಕ್ಕಿ. = ಸರ್ಲೆ. (My.).

ಸರ್ವ sarva. 1. = ಸಬ್ಬ 2, ಸರ್ಬ. *all,* every; *whole,* entire, universal, complete (ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತು No. 57; ಎಲ್ಲವು 162).

ಸರ್ವ sarva. 2. = ಶರ್ವ. *Śiva.*

ಸರ್ವಂಸಹ sarva-ṁ-saha. *all-sustaining, all bearing;* patient, enduring.

ಸರ್ವಂಸಹೆ sarva-ṁ-sahe. *the earth.*

ಸರ್ವಕಾಲಂ sarva-kālaṁ. for all seasons, at all times. see ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ.

ಸರ್ವಗ sarva-ga. going everywhere, all-pervading, ubiquitous (Bp. 1, 66).

ಸರ್ವಗತ sarva-gata. going everywhere, universally diffused all-pervading, omnipresent (Bp. 21, 24; 39, 12; 51, 34. 57).

ಸರ್ವಜಿತ್ sarva-jit. all-conquering, all-subduing, irresistible; all-surpassing, excellent (My.).

ಸರ್ವಜ್ಞ sarva-jña. all-knowing, omniscient, all-wise. 2, *Śiva.* 3, *a Buddha; a Jina.* (ಜಿನೇನ್ದ್ರ Mr. 23). ಸಾರ ಬಲ್ಲವ ಸರ್ವಜ್ಞ (Prv.).

ಸರ್ವಜ್ಞತೆ sarva-jñate. omniscience (Bp. 53, 5; J. 13, 29). — ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯೌಷಧಿ. -ಔಷಧಿ. (ಪಾರಾವತಾಂಘ್ರಿ, etc. Si. 159).

ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ sarva-jñatva. = ಸರ್ವಜ್ಞತೆ. (Bp. 2, 25; 50, 13).

ಸರ್ವತನ್ತ್ರಸ್ವತನ್ತ್ರ sarva-tantra-svatantra. master of all knowledge (My.).

ಸರ್ವತಸ್ sarva-tas. *from every quarter, from all parts; on all sides, everywhere;* wholly, entirely.

ಸರ್ವತಾಪನ sarva-tāpana. all-inflaming; Kāma. (R.).

ಸರ್ವತೋಭದ್ರ sarvatas-bhadra. everywhere or on every side good or auspicious. 2, *a temple or palace of a square form and having an entrance opposite to every point of the compass.* 3, a square mystical diagram (painted on a cloth with various colours). 4, kind of charade in which the same word answers several questions. 5, a particular kind of artificial verse, so contrived that the same meanings and syllables occur, whether the line be read backwards or forwards or in various other directions. 6, one of the vicchitticitras [a type of composition Kr. 2, 126]; (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 7, *the nimb-tree, Ajadirachta indica* Juss. (= ನಿಮ್ಬ, etc.).

ಸರ್ವತೋಭದ್ರೆ sarvatas-bhadre. *the tree Gmelina arborea* Roxb.

ಸರ್ವತೋಮುಖ sarvatas-mukha. facing every quarter of the compass, turned everywhere; complete, unrestrained, unlimited. 2, *water.* 3, sky, heaven.

ಸರ್ವತ್ರ sarva-tra. everywhere, in all places (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ G.); always, at all times. ಮೌನಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಧನಂ (Prv.). 2, all (Mhr.).

ಸರ್ವತ್ರಾಣಿ sarva-trāṇi. almighty (B. 4, 13. 144. 145).

ಸರ್ವಥಾ sarvathā. in all ways, by all means (ಸಮುವಾಕ್ಯ Mr. 534); altogether, entirely, wholly, completely, mostly (ನಿಶ್ಚಿತೆ 534); assuredly, certainly (ಸರ್ವಸತ್ವ 534); exceedingly; at all times, see B. 5, 201.

ಸರ್ವದಾ sarvadā. always, at all times (My.; B. 4, 17).

ಸರ್ವದೇಹಾನಿಲ sarva-dēha-anila. the vital air that is diffused through the body (ವ್ಯಾನ Mr. 51).

ಸರ್ವಧಾರಿ sarva-dhāri. N. of the twenty-second year of the cycle of sixty. (My.).

ಸರ್ವಧುರಾವಹ sarva-dhura-āvaha. *an ox fit for any kind of carriage or draught.*

ಸರ್ವಧುರೀಣ sarva-dhurīṇa. *an ox* (or other animal) *fit for any kind of carriage or draught.*

ಸರ್ವನಾಮ sarva-nāma. *a pronoun* (Śmd. 96. 97. 110. 116. 118. 120. 123. 134. 137. 200. 256; Kāvy. I, 2, 4-11. 17-19. 23-30).

ಸರ್ವನಿಯಾಮಕ sarva-niyāmaka. all-controlling (B. 4, 145).

ಸರ್ವಪತಿ sarva-pati. the lord of all; Śiva (Bp. 51, 18).

ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯ sarva-pāpa-kṣaya. destruction or removal of all sin. ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಂಕಿ, ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಮಾಗಲೆನ್ದು, ಮಾಡುವ ಜಪವು (ಅಘಮರ್ಷಣ Nr.).

ಸರ್ವಪಿತ sarva-pita. the father of all; Śiva (Bp. 50, 8).

ಸರ್ವಪುರುಷಾಧಿಪ sarva-puruṣa-adhipa. the ruler of all human beings; Śiva (Bp. 50, 8).

ಸರ್ವಪ್ರಕಾರ sarva-prakāra. every way, mode or manner (My.).

ಸರ್ವಬನ್ಧು sarva-bandhu. a man who is equal to all one's relations (My.).

ಸರ್ವಭಕ್ಷ sarva-bhakṣa. *eating all kinds of food, omnivorous* (ಎಲ್ಲವಂ ತಿನ್ಪುವಂ Mr. 234).

ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ sarva-bhakṣaka. = ಸರ್ವಭಕ್ಷ. (Bp. 54, 11). 2, agni (My.).

ಸರ್ವಭೂಮಿ sarva-bhūmi. the whole earth. see ಸಾರ್ವಭೌಮ.

ಸರ್ವಮಂಗಲ sarva-maṅgala. all-auspicious (Bp. 50, 8).

ಸರ್ವಮಂಗಲಾಸ್ಪದ sarvamaṅgala-āspada. an all-auspicious seat. 2, sarvamaṅgalā-āspada, a seat of Pārvatī (J. 10, 35).

ಸರ್ವಮಂಗಲೆ sarva-maṅgale. = ಸಬ್ಬಮಂಗಳೆ. she who is all-auspicious, *Durgā, Pārvatī.* 2, N. (Rśv. 7, 14 va.).

ಸರ್ವಮಯ sarva-maya. made or consisting of all, all-containing, universal, comprehensive of all (Bp. 10, 54; 39, 12; 51, 18).

ಸರ್ವಮಾತೆ sarva-māte. the mother of all, Pārvatī (Bp. 50, 8).

ಸರ್ವಮಾನ್ಯ sarva-mānya. lands or villages exempt from all tax whatsoever (Bp. 27, 53; My.).

*ಸರ್ವಯಮಕ sarva-yamaka. one of the varieties Kr. 2, 137.

ಸರ್ವರಕ್ಷಕ sasva-rakṣaka. all-protecting, all-saving; Śiva (Bp. 10, 54).

ಸರ್ವರಸ sarva-rasa. = ಸರ್ಜರಸ. fluids of all kinds; saltness, salt; *the resinous exudation of the tree Vatica robusta; resin.* see Mr. s. ಉಗ್ರಾಣ.

ಸರ್ವರ್ತು sarva-ṛitu. every season.

ಸರ್ವರ್ತುಕ sarva-ṛituka. adapted to every season, habitable in–.

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ sarva-lakṣaṇa. = ಸಬ್ಬಲಕ್ಕಣ. all attributes or qualities, all marks; all lucky marks or favourable signs.

ಸರ್ವಲಿಂಗಿ sarva-liṅgi. having all the external marks (of the orthodox faith): *a heretic,* an imposter.

ಸರ್ವಲೆ sarvale. (= ಸಬಳ 2). *a lance, a javelin; an iron club or crow.*

ಸರ್ವಲೋಕ sarva-lōka. the universe. (My.).

ಸರ್ವವರ್ಮ sarva-varma. N. of the author of the kātantra-sūtras or the grammar kalāpa. see ಅಭಿನವ-.

ಸರ್ವವಿಷಯ sarva-viṣaya. all the countries (of India). — ಸರ್ವವಿಷಯಭಾಷಾಜಾತಿ. the peculiar languages of all the countries (of India, Ch.). — ಸರ್ವವಿಷಯಭಾಷಾದಿ. -ಅದಿ. the languages of all the countries and their style (Ch.).

ಸರ್ವವೇದ sarva-vēda. 1. *a Brāhmaṇa who has read the four vēdas;* having all knowledge.

ಸರ್ವವೇದ sarva-veda. 2. Tbh. of ಸರ್ವವೇದಸ್. (ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಕೊಟ್ಟವಂ Mr. 261).

ಸರ್ವವೇದಸ್ sarva-vēdas. *a man who gives away all his property to the priests employed by him at particular sacrifices.*

ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ sarva-vyāpaka. all-pervading, ubiquitous. (My.; also ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ).

ಸರ್ವಶಕ್ತಿ sarva-śakti. all might, all power. 2, almighty; the almighty or universal soul (ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ Hlā. Cm.; B. 4, 15).

ಸರ್ವಶೇಷ sarva-śēṣa. anything remaining out of a whole. (R.).

ಸರ್ವಸತ್ಯ sarva-satya. complete truth. see Mr. s. ಸರ್ವಥಾ.

ಸರ್ವಸನ್ನಹನ sarva-sannahana. *a complete armament.*

ಸರ್ವಸನ್ನಾಹ sarva-sannāha. = ಸಬ್ಬಸನ್ನಣ, ಸರ್ಬಸನ್ನಾಹ. a complete armament, the arming or assembling of foot and horse, elephants and chariots (ವೀರಬಲ Mr. 472). 2, *the supreme or universal soul* (see Hlā. Cm. s. ಸರ್ವಶಕ್ತಿ).

ಸರ್ವಸಸ್ಯ sarva-sasya. *bearing all kinds of corn.*

ಸರ್ವಸಾಧನ sarva-sādhana. all-accomplishing; fulfilling all requirements. feminine ಸರ್ವಸಾಧನಿ (Kāvy. I, 5, 1. 27. 41).

ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ sarva-sādhāraṇa. common to all. (My.; B. 4, 87. 189).

ಸರ್ವಸಾಧು sarva-sādhu. in all respects good, virtuous, etc. (Nn. 150).

ಸರ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯ sarva-sāmarthya. all power, ability or strength (My.).

ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ sarva-siddhi. accomplishment of every object, attainment of all one's objects, universal success. (My.).

ಸರ್ವಸುಲಭ sarva-sulabha. easy of access to all (My.).

ಸರ್ವಸುಹೃತ್ sarva-suhṛit. a universal friend (My.).

ಸರ್ವಸ್ವ sarva-sva. *the whole of a person's property or possessions;* whole substance or essence of anything. (Cpr. 1, 78 va.; Śmd. 78).

ಸರ್ವಸ್ವತನ್ತ್ರ sarva-svatantra. quite self-dependent, quite independent, free or unrestrained (J. 13, 28).

ಸರ್ವಸ್ವಹರಣ sarvasva-haraṇa. the seizure or confiscation of the whole of any one's property; seizure of the whole substance or essence. see ನೆಜಿತಿ ಕೊಳ್.

ಸರ್ವಸ್ವಾಪಹಾರ sarvasva-apahāra. taking away or stealing the whole of any one's property (My.).

ಸರ್ವಾಕರ್ಷಣ sarva-ākarṣaṇa. drawing the whole; taking away the whole. see ಗರಪು.

ಸರ್ವಾಂಗ sarva-aṅga. the whole body (Bp. 4, 41; 37, 24; 48, 11; 57, 61; J. 12, 31. 34). 2, having all members, perfect in limb. 3, all the vēdāṅgas collectively.

ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಷೌರ sarvāṅga-kṣaura. shaving the whole body with the exception of the pañcaśikhes (My.).

ಸರ್ವಾಂಗೀಣ sarvāṅgīṇa. spread over all the limbs. (Cpr. 1, 81 va.).

ಸರ್ವಾಣಿ sarvāṇi. = ಶರ್ವಾಣಿ, etc. *Pārvatī.*

ಸರ್ವಾತ್ಮ sarva-ātma. *the universal soul;* epithet of Śiva (Bp. 39, 12).

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ sarva-adhikāra. general superintendence; universal rule, etc. (My.).

ಸರ್ವಾನುಭೂತಿ sarva-anubhūti. universal experience. 2, all-perceiving. 3, *the plant Convolvulus turpethum* R. Br.

ಸರ್ವಾನ್ನಭೋಜಿ sarva-anna-bhōji. *eating all sorts of food* (whether clean or otherwise).

ಸರ್ವಾನ್ನೀನ sarvānnīna. *eating all sorts of food.*
ಸರ್ವಾಪರಾಧ sarva-aparādha. all offences or transgressions (My.).
ಸರ್ವಾಪರಾಧಿ sarva-aparādhi. one who has committed all sorts of offences (Bp. 32, 62).
ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ sarva-abhisāra. *an attack with a complete army.*
ಸರ್ವಾಯಸ sarva-ayasa. *entirely made of iron.*
ಸರ್ವಾರ್ಥ sarva-artha. having all objects or aims. 2, all matters; all objects.
ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧ sarvārtha-siddha. one by whom all objects are effected; *Śākyamuni, Buddha.*
ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ sarvārtha-siddhi. = ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ. 2, N. of a king (My.).
ಸರ್ವೇಶ sarva-īśa. lord of all; the universal soul; a universal monarch, a paramount lord; epithet of Śiva. (Bp. 1, 66; 39, 12; 51, 38).
ಸರ್ವೌಘ sarva-ōgha. *the assembling of a complete army.*
ಸರ್ಷಪ sarṣapa. = ಸರಿಸಪ, ಸರುಸಪ, ಸಾಸವಿ, ಸಾಸವೆ, ಸಾಸಿಮೆ, ಸಾಸಿವೆ, ಸಾಸುವೆ. *mustard, Sinapis dechotoma* Roxb.; *mustard-seed.*

ಸಲ್ sal. 1. = ಸಲು, ಸಲ್ಲು, (ಸಾಲ್ 1). to enter a place, to enter (ಸ್ಥಾನಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; Cpr. 8, 7; Abh. P. 7, 15); to enter upon, to engage in, to undertake (Śmd. 58); to undergo, to be subjected to (Bp. 59, 49; 61, 57); to join, to associate one's self to (Bp. 37, 23; 48, 19; Bh. 1, 8, 84); to agree to, to be pleased with (Bp. 28, 23; 47, 62); to accrue, to arise (Bh. 1, 10, 39); to enter upon a course: to pass, to be current (as money, etc.); to be used, to be in use; to pass by general consent, to be valid, proper or fit [Tu.]; (ಸಲುವಳಿಯಾಗಿರ್ Śmd. 19, Cm.; 24 Cm.; ಸಲುವಳಿಯಾಗು 27 Cm.; 207 Cm.; see 89. 109. 112. 248. 294; Rśv. 5, 52); to be (241. 367; *cf.* Bp. 55, 12 s. ಸಲು); to pass (as time, Cpr. 2, 14 va. & 53 va.; 3, 68 va.; Bp. 43, 14; 44, 5; Rśv. 8, 96 va.); to pass, to depart from life (My. as ಸನ್ದು ಹೋಗು); to pass from one person to another, to be given (Bh. 1, 8, 59), to be paid or liquidated (My. as ಸಲ್ಲು); to become agreeable (Bh. 1, 8, 4); to become or be well-known or famous (ಸಮಾಖ್ಯಾತಿ Śmd. Dh.; Rśv. 5, 28; Bh. 1, 8, 77; Kk. 26). P. p. ಸನ್ದು [ಸುದಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲವ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಚತ್ವಾಣಮುಂ ಬೆದೆಣ್ದೆಯುಂ Kr. 1, 132; Pb. 11, 73; ಜಸಕಡರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಸನ್ದನೀ ಜಗದೊಳ್ Pb. 1, 27; Ap. 1, 1; Cv. 64]; (Bp. 61, 57]; ಸನ್ದಂ, ಸನ್ದಪಂ (Śmd. 280); ಸಲ್ಲವು (291); ಸಲ್ಲದು (Bh. 1, 8, 23). ಸನ್ದಿತು (Bp. 36, 48. 61; 52, 43). ಸನ್ದಿತ್ತು (41, 19). ಸುದಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡಂ (Śmd. 121). ಜೇನ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಲ್ಪುದು (159). ಏಕೆ ನಿರ್ವಾಹಣಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುಮೊ ಪೂನ್ದೊಡಂ ಕೃತಿಬನ್ಧಮಂ? (177). ಸನ್ದ ವೀರನೊಳು ಭಯವುಣ್ಟೆ? (Sp.). ಚೆಲ್ವನಾನ್ತು ಸನ್ದ ಸಿಂಹಾಸನಕೆ ಪಟ್ಟವಣಿಗದ್ದುಗೆ ಎಮ್ಬುದು (Kk. 26). ಬನ್ದನವ ಮಾಡಿದರು (*i. e.* -ರೂ) ಸನ್ದ ಜ್ಞಾನಿಯೆ ಲೇಸು! (Sp.). see ತಱು-, ತುಱುಲ್-, ಬಱು-, ಮನಂ-, ಮೆಯ್-, ಸಮ-, ಸವ-; ನಿನ್ದಱಕೆ; Ch. v. 69; Bp. 21, 33; 22, 9; 43, 26; 51, 30; 55, 6; J. 1, 10; 2, 7. 23; 4, 5; Śm. 3. 5. 7. 13. 34. 63. 77. *cf.* Te. ಚನು, ಚೆಲ್ಲು; T. ಚೆಲ್ಲು, M. ಚೆಲ್ಲ. — ಸಲ್ಲ. = ಸಲ್ಲದು. it is unfit, improper, etc. [ಮಿಡುಕಲ್ಸಲ್ಲಿಲ್ಲಿನ್ನೊನ್ದಡಿಯಂ ನಿನಗೆನ್ದು ಲವಣರಾಶಿಯ ಬಲ್ಪಿಡಿವಿಡಿದನ್ತೆ ವರೂಥಂ ಮಿಡುಕದೆ ನಿನ್ದತ್ತು Ap. 12, 85]. ಇದ್ದ ಊರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ಕದ್ದುಕೊಮ್ಬುವರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ. — ಉದ್ದು ಮದ್ದಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಿದ್ದೆ ಯೋಗಿಗೆ ಸಲ್ಲ. — ಕೊಂಕುಬಿಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ. — ತಣ್ಪೆಯವನ ನಣ್ಪಕೆ ಸಲ್ಲ, ಒಣ್ಪೆಯಾಗಿ ಹೋಗ ಸಲ್ಲ. — ಪೋಕನಿಗೆ ನಾಕ ಸಲ್ಲ, ಮೂಕನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನ ಸಲ್ಲ. — ಮರಾಟರ ಹತ್ತರ ಹೋರಾಟ ಸಲ್ಲ. — ಮಿಗಿಲಾದವನ ಹತ್ತರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ನಗೆಗಾಱನ ಹತ್ತರ ಮೈತ್ರಿ ಸಲ್ಲ (Prvs.). — ಸಲ್ಲದವ. -ಅವ. an improper, useless man (ಎಡೆಗ Kk. 37; Śm. 46). — ಸಲ್ ಸಲ್. rep. (Bp. 47, 62).

ಸಲ್ sal. 2. = ಚುಲ್, etc. pregnancy. see ಮಱು-, ಮಱು-.

ಸಲ sala. = ಸಲವು 2, No. 1. entering, entrance, ingress (ಪ್ರವೇಶ Śmd. II; Kk. 84). 2, a coming to pass: a time (My.). see *e. g.* ಒನ್ದು ಸಲ.

ಸಲಕಿ salaki. = ಸಲಗೆ. — ಸಲಕಿಬಾಯಿಹಕ್ಕಿ. the grey or spot-bill duck, Anas poecilorhyncha (Bd.).

ಸಲಕ್ಷಣ sa-lakṣaṇa. having the same marks (Śmd. 222), of the same species. 2, having marks, being distinguished by (A.). 3, having good marks; a good mark (ಲಲಾಮ, ಒಳ್ಳಿಹ ಲಕ್ಷಣ Nn. 26; Bp. 38, 43). feminine ಸಲಕ್ಷಣೆ. ಆ ಕನ್ನಿಕೆ ಸಲಕ್ಷಣೆ (Śmd. 109 Mdb., o. r. ಸಲ್ಲಕ್ಷಣೆ).

ಸಲಕ್ಷಣಪುರುಷ salakṣaṇa-puruṣa. a fine looking man (My.).

ಸಲಗ salaga. a leading animal, the leader of a herd (especially an elephant, My.); a bull (ಗೂಳಿ Bhn. 24, o. r. ಸಲಗು). — ಸಲಗಾನೆ. -ಆನೆ. (ಯೂಥನಾಥ, ಯೂಥಪ, ಆನೆಗಳ ಹಿಣ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗಜ Si. 269).

*ಸಲಗು salagu. = ಸಲಗೆ. ಪೊನ್ನ ಸಲಗಿರ್ಪವೊಲಿರ್ದುದು ಮೆಯ್ ಸುಭದ್ರೆಯಾ Pb. 5, 8.

ಸಲಗೆ salage. Tbh. of ಶಲಾಕೆ. (Śmd. 359).

ಸಲಣ್ದು salaṇḍu. the act of entering or going into, entrance, the act of taking possession. — ಸಲಣ್ದುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take possession of, to seize (ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಳ್ Śmd. II, Kk. 88).

ಸಲಪು salapu. = ಸಲವು 1, ಸಲಹು. to forward: to foster, to tend, to preserve, to bring up, to take care of (ರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; Rśv. 2, 50).

ಸಲವು salavu. 1. = ಸಲಪು, etc. (My.; B. 5, 299).

ಸಲವು sal-a-vu. 2. (Śmd. 247). = ಸಲ No. 1. entrance, etc. (Abh. P. 10, 116 va.; 11, 67). [ಸೂರ್ಯಕಿರಣಾನೀಕಕ್ಕಮೆನ್ದಪೊಡಂ ಸಲವಿಲ್ಲ Pb. 5, 81]. 2, = ಸಲುವು, validity, force: valid reason, cause, account. ಸಲವಾಗಿ, on account of, for (My.). ಇದಱ ಸಲವಾಗಿ (B. 5, 106).

ಸಲವೆ salave. washing and bleaching new cotton cloth (My.; Te. ಚಲವೆ; Te. ಚಲವೆ also: cold, etc., see ಚಲಿ 1).

ಸಲಹಾ salahā. = ಸಲಹೆ, ಸಲ್ಲಾ. counsel (My.; Mhr., H. ಸಲಾ, ಸಲ್ಲಾ).

ಸಲಹು salahu. = ಸಲಪು, etc. to forward, to foster, etc. (Cpr. 8, 81; Bp. 2, 2; 18, 13; 47, 45; 52, 33; C. Bp. 11, 10; Rām. 3, 2, 15; Bh. 1, 8, 15; J. 1, 2; 2, 50; 11, 35; My.). ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಲಹಲ್ ಪಟ್ಟು ಬಱುಕೆಯಾಗಿರುವ ಹಕ್ಕಿಯೂ ಮೃಗವೂ (ಛೇಕ, ಗೃಹ್ಯಕ Si. 181); ಸಲಹಲ್ ಪಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು (ಪುಷ್ಟ, ಪುಷಿತ 380). ಸಲಹಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.).

ಸಲಹುವಿಕೆ salahuvike. fostering, etc. (ರಕ್ಷಣ, ತ್ರಾಣ Si. 388).

ಸಲಹೆ salahe. = ಸಲಹಾ. (My.).

ಸಲಾಂ salām. = ಸಲಾಮು. safety, peace (the word used in salutation by and to most people, accompanied with the raising of the hand to the forehead; it well answers also to compliments,

respects and thanks; C.; Mhr., H. ಂಲಾಮ). ಸಲಾಂ, ಸಟ್ಟಿರೇ! (B. 4, 168).

ಸಲಾಕಿ salāki. Tbh. of ಶಲಾಕೆ. an iron rod or bar; a stem (of the sandal tree, My.); etc. ವಜ್ರಸಲಾಕಿ (Si. 399; My.).

ಸಲಾಕೆ salāke. = ಸಲಾಖೆ. (ಶಲಾಕೆ G.). ಮಾಂಸವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಸಲಾಕೆ (ಅರ್ಬುದ); ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯರ ಸಲಾಕೆ (ಇಷೀಕೆ, ತೂಲಿಕೆ G.). see ಕಬ್ಬಿಣ-.

ಸಲಾಕ್ಷಣ್ಯ sa-lākṣaṇya. a kind, a species (ರೂಪಕ, ಲಕ್ಷಣಭೇದ Nn. 135).

ಸಲಾಖೆ salākhe. Tbh. of ಶಲಾಕೆ. a javelin, a dart, etc. see ಗುಣಕೃತ-.

ಸಲಾಮು salāmu. = ಸಲಾಂ. (C.). ಕಂಕುಜಲ್ಲಿ ಜೊಣ್ಣೆ, ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಲಾಮು (Prv.). — ಸಲಾಮು ಮಾಡು. to make salāmu, to compliment by lifting the hand to the forehead (and uttering the term), to greet (C.). ದೊರೆಗೆ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ (B. 3, 63). — ಸಲಾಮು ಹೇಳು. to tell one's compliments or thanks (through any person, My.).

*ಸಲಾಯಿಸು salāyisu. to make payment in order to clear the dues (Tu.).

ಸಲಿಕಿ saliki. = ಸಲಿಕೆ. (S. Mhr.). ಕೊಡಲಿ ಗುದ್ದಲಿ ಸಲಿಕಿ ಮುಸ್ತಾದ ಒಡಿವೆಗಳು (B. 5, 74).

ಸಲಿಕೆ salike. = (ಸಲೆ 2), ಸಲ್ಲಿಕೆ. delivering over, paying, payment (My.).

ಸಲಿಕೆ salike. = ಸಲಿಕಿ. Tbh. of ಶಲಾಕೆ. an iron rod, a crow-bar (My.; Te.); a kind of spade or hoe (My.). see B. 5, 79.

ಸಲಿಗೆ salige. (fr. ಸಲ್ 1) = ಸಲುಗೆ, (ಸಲ್ಲೆ). familiar intercourse, familiarity (My.); excessive familiarity, indulgence [Tu.]; (in the intercourse with children, etc., My., also in ಸಲಿಗೆ ಕೊಡು); improper familiarity, freedom (Bp. 43, 40; My.; Mhr., H. ಸಲುಕಾ, good terms with or together; amicable footing; friendly relation with a foreign power, is Arabic and not to be compared; Mhr. ಸಲಗ, ಸಲಗೀ, intimacy, familiarity, probably is taken from K.). ಆ ಹುಡುಗರು ಹೆಜಜಿಜೆ, ಸಲಿಗೆಯಿನ್ದ (ಅವನ ಸಂಗಡ) ಆಡಿದ್ದಜಾನ್ದ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಸನ್ತೋಷವಾಗಹತ್ತಿತು (B. 5, 133). ಆತನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನಿನ್ದ ಅವನ ಸಲಿಗೆಯೇ ಬಹಳ (5, 140). ಸಲ್ಲದ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಸಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಹೋಯಿತು ಅಭಿಮಾನ. — ಸಲಿಗೇ ನಾಯಿ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಸಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಾಯಿ ತಲೆ ಗೇಜಿತು (Prvs.).

ಸಲಿಗೆ salige. = ಸರಿಗೆ No. 2. a wire (My.).

ಸಲಿಲ salila. = ಸರಿಲ. *water*. 2, N. of a certain metrical foot (Ch.).

ಸಲಿಲಜ salila-ja. a lotus. (My.).

ಸಲಿಲಾಶ್ರಯ salila-āśraya. a tank, a lake (J. 2, 18).

ಸಲಿಸು salisu. = ಸಲ್ಲಿಸು. to cause to enter (Cpr. 2, 49 va.; 5, 50); to execute, to perform (Bp. 12, 45; 42. 16; 44, 18; 59, 24); to use, to employ (Śmd. 38; Mr. 3); to fulfil (as another's desire, Rām. 3, 8, 35; 18, 5; J. 19, 41. 44); [ನೋಮ್ಪಿಗಳೊಳ್ ಪಿಯಮಕ್ರಮಂಗಳಂ ಸಲಿಸಿದರ್ Pb. 1, 136; Ap. 2, 9; Bv. 647]; to give (Bp. 3, 51; 7, 1; 27, 10), to grant (Rśv. 13, 26; J. 5, 44. 47; Bhāgavata 10, 18, 8), to bestow, to show (Bp. 6, 3; 40, 40); to pay (J. 29, 17); to spend (as time, Bp. 24, 2).

ಸಲೀಲ sa-līla. playful, wanton, sportive. (G.).

ಸಲು salu. = ಸಲ್ 1, etc. to enter, etc., etc.; to be (Bp. 55, 12); etc., etc. [to be current. ವ್ಯಾಧನೊನ್ದು ಮೊಲನ ತನ್ದರೆ ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ Bv. 159]. ಸಲುವತ್ತೆ (*i. e.* ಸಲುವ ಒತ್ತೆ, a fit pledge, 40, 11). ತುಪ್ಪಮ್ ಓಗರಕೆ ಸಲುವದು (Sp.). — ಸಲು ಸಲು. rep. (Bp. 36, 25).

ಸಲುಗೆ saluge. = ಸಲಿಗೆ. (Dp. 67, 2; Bp. 6, 3; 40, 40; J. 6, 42. 55; 30, 47).

ಸಲುಪ salupa. Tbh. of ಸ್ವಲ್ಪ. familiarity, etc., very small, very little, etc. (My.).

ಸಲುಫ salupha. = ಸಬ್ಬಸಿಗೆ. a sort of fennel, etc. (St. & Pl.).

ಸಲುವಳಿ salu-vaḷi. = ಸಲ್ವಳಿ, (ಸಾಲಾವಳಿ). currency, general acceptance, use; fitness, propriety (My.; see Śmd. Cm. s. ಸಲ್ 1). — ಸಲುವಳಿಕ್ರಯ. a proper or just price (My.). — ಸಲುವಳಿಮಾತು. a proper word (My.). — ಸಲುವಳಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become or be fit or proper (ಆಗು Śmd. 75 & 76 Cm.; ಸಾಲ್ 97 Cm.). — ಸಲುವಳಿವ್ಯಾಪಾರ. just transactions or trade (My.).

ಸಲುವು saluvu. = ಸಲವು 2, No. 2. cause, etc. ಸಲುವಾಗಿ = ಸಲವಾಗಿ (C.; B. 1, 24; 2, 32. 33; 3, 77. 78; 5, 104. 182; ಓಸ್ಕರ G.).

ಸಲುಹ saluha. entering; current, onward motion. see ಬಟು-.

ಸಲೆ sale. 1. infinitive of ಸಲ್ 1. so that it passes: currently, perpetually, constantly (ನಿತ್ಯ Śmd. 395; ತಪ್ಪದೆ 110 Mdb. Cm.); fitly, properly, nicely, well (ಚನ್ನಾಗಿ Śmd. Cm. 110 & 157; ಕೋಡ್ಗಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38; often the term is a mere expletive or pādapūraṇa, Ct. I, 19; II, 34). [ಗಜಾಯಿಸಿ ದರ್ಪಂ ಸಲೆ ಪಾಂಗಜಾಯದೆಯುಂ Kr. 2, 5; Pb. 1, 11; ಸಲೆ ಸನ್ನೊ ಸಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ Bv. 158]. see Cpr. 1, 69; 8, 64; Bp. 27, 23. 77; 57, 83; Rśv. 5, 122; 8, 112; 11, 68; J. 3, 3. 24. 31; 28, 63; Śm. 3. 4.

ಸಲೆ sale. 2. (= ಸಲಿಕೆ, etc.). payment, the sum paid (My.). 2, that is come by (?): the number resulting from the multiplication of two or more numbers, product (My.; is *this* a foreign term?). — ಸಲೆಗಜ. a square yard (My.). — ಸಲೆ ಮಾಡು. to find the area by multiplication (My.); to find the number of cubic feet by multiplication (My.). — ಸಲೆಯಡಿ. -ಅಡಿ. a square foot; a cubic foot (My.).

ಸಲೋಕ sa-lōka. being in the same world. see ಸಾಲೋಕ್ಯ.

*ಸಲ್ಗೆ salge. = ಸಲಿಗೆ. ಸಲ್ಲಮನಸನ್ದೋಜುವುದು ಸಲ್ಗೆದೋಜುವುದು ಮಾವುದು ದೋಸಂ Pb. 5, 17 va.; Vr. 8, 8; Ap. 4, 52 va.

ಸಲ್ಲ salla. see s. ಸಲ್ 1.

ಸಲ್ಲಕಿ sallaki. = ಶಲ್ಲಕಿ. *the gum olibanum tree, Boswellia thurifera* Roxb. see ತದಿಕು, ತದುಕು.

ಸಲ್ಲತೆ sat-late. a beautiful creeper. (Dp. 82, 2.)

ಸಲ್ಲಲಿತ sat-lalita. very lovely, handsome or beautiful; very pleasant, wished for, desired or loved (Ch. v. 37; Bp. 9, 19; 22, 27; 35, 16; 39, 13; Rśv. 11, 57; J. 4, 5; 18, 24); great beauty, etc. (Bp. 42, 24). ಸಲ್ಲಲಿತಶಿವಂ (ಹಂಸ Mr. 505).

ಸಲ್ಲಾ sallā. = ಸಲಹಾ, etc. counsel (My.; Mhr., H.). 2, peace; truce (My.; Mhr.; H.). ಪಗೆಯುಸರ ಸಂಗಡ ಸಲ್ಲಾ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಸನ್ಧಿ Si. 262).

ಸಲ್ಲಾಪ sallāpa. = ಸಂಲಾಪ. (ಸೂಜುನುಡಿ Hlā.; ನ್ಯಾಪಿಸುವ ಸೂಜುನುಡಿ Mr. 88; Bp. 4, 24; 19, 38; 45, 1).

ಸಲ್ಲಾಪಿ sallāpi. = ಸಲ್ಲಾಪಿ. (Bp. 32, 2).

ಸಲ್ಲಿಕೆ sallike. = ಸಲಿಕೆ. (My.). paying, etc. ಸಲ್ಲದ ನಾಣ್ಯ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಸಲ್ಲಿಸು sallisu. = ಸಲಿಸು. (My.). to execute, etc. among the My. Liṅgavantas ಸಲ್ಲಿಸ means also 1, to serve up food. 2, to eat.

ಸಲ್ಲೀಲೆ sal-līle. great sport or amusement; great grace, beauty or loveliness (Bp. 40, 88; C. Bp. 47, 2; Rśv. 12, 41 va.; 13, 61 va.).

ಸಲ್ಲು sallu. = ಸಲ್ 1, etc. to agree, etc. (My.; Bp. 58, 35). P. p. ಸಸ್ಸು; third person singular imperfect ಸಂದಿತು, ಸಸ್ತು. ರಾಜರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಲ್ಲ ತಕ್ಕ ಚಿಸ್ನ (ನೃಪಲಕ್ಷ್ಮ Si. 268). [ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರಯ್ಯಾ Bv. 155.] ಪೊತ್ತಪ್ಪ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಭೀತಸ್ತ ಸಲ್ಲದು. — ಪರವಾಸ ಮಾಡುವವನ ಭರವಸ ಸಲ್ಲದು. — ಪರಸು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ನಿರಸವಿಪ್ಪನಿಗೆ ಸಲ್ಲದು. — ಸಲ್ಲದ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಸಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಹೋಯಿತು ಅಭಿಮಾನ. — ಸಲ್ಲದ ನಾಣ್ಯ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು. — ಸಲ್ಲದ ಹೊನ್ನಿಗೆ ವಟ್ಟವಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸಲ್ಲುಡಿ salluḍi. — ಸಲ್ಲುಡಿಗಿಡ. a climbing shrub with necklace-like fruits, Maerua arenaria hook. f. & T. (Z.).

ಸಲ್ಲೆ salle. = ಸಲಿಗೆ, ಸಲುಗೆ. familiarity, etc. (V. 5, 39 va.).

ಸಲ್ಲೇಹ salleha. = ಸಲ್ಲೆಹ. Tbh. of ಶಲ್ಯ 1. any state or rod, etc. (Grj. 7, 54; Rśv. 6, 11 va.). — ಸಲ್ಲೆಹದ ಕೋಲು. (ಶಲ್ಯ, ಶಂಕು Si. 290).

ಸಲ್ವಳಿ sal-vaḷi. (Śmd. 252). = ಸಲುವಳಿ. currency, etc.

ಸವ sava. 1. P. p. of ಸವೆ 2, in ಸವ ಕೆಯ್ತು (My.).

***ಸವ sava.** 2. = ಸಮ. –ಸವಕಟ್ಟು. preparation. ಅದರ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸವಕಟ್ಟು ಮಾಡಿಂ Pb. 3, 26 va.

ಸವ sava. 1. Tbh. of ಸಮ 1. even, level, etc. (G.; ಸಮಾನ Śmd. 267 Cm.; 400 Cm.). [ಕೇಶಪಾಶದೊಳ್ ಸವಸವನಾಗಿ ತೋಱುದ ಪುದು Pb. 5, 51]. — ಸವನು. = ಸಮವು. ಸವನಾಗು. –ಆಗು. to be or become equal, etc. [ಮಸಿಯೊಳೆ ಸವನಾದ ಗೊಜ್ಜಗೆಯುಂ Ap. 11, 109]. B. 3, 25; 4, 64). ಸವಸಿಲ್ಲದಸ್ಥ (G. 86). — ಸವನೆ –ಎ 3. quite equal, etc.; in the very same manner (B. 3, 4. 39. 89; 5, 274). see ಒನ್ದೇ-. — ಸಲಸೆಲ. level ground (ಆಜ G.). — ಸವ ಸಲ್. = ಸಮ ಸಲ್. (Śmd. 400; Śm. 34. 63).

ಸವ sava. 2. Tbh. of ಶಬ. a dead body, etc. (Śmd. 342).

ಸವ sava. 3. Tbh. of ಶ್ರಮ. labour, etc. (Śmd. 347).

ಸವ sava. 4. pressing out the sōma juice; a libation, oblation, *sacrifice*; the juice or honey of flowers. see ಉತ್ಸವ.

ಸವ sava. 5. begetting, bringing forth young; a generator; offspring. see ಪ್ರಸವ.

ಸವಗ savaga. 1. (Tbh. of ಕವಚ? or of ಯಮಕ?). a suit of armour or mail (ಮೆಯ್ಯ ಜೋಡು Śm. 42; ಜೋಡು Bhn. 30; Śśv. 2, 108; J. 12, 49; Bh, 6, 4, 52; 10, 7, 6).

ಸವಗ savaga. 2. Tbh. of ಸಮೋಘ. a great multitude, etc.

ಸವಗಸನ್ನಣ savaga-sannaṇa. Tbh. of ಸಮೋಘಸನ್ನಹ. an array of a great multitude. (Śmd. 376).

***ಸವಂಗ savaṅga.** a kind of ornament. ಚಿನ್ನದ ಸವಂಗವು ಪೂರ್ವದ ಮೊಚ್ಚೆಯಂ Pb. 9, 103.

ಸವಟು savaṭu. 1. = (ಸಟ್ಟು), ಸಪ್ಪುಟು, ಸೋಟು 2. a ladle, a spoon (My.; B. 3, 46).

ಸವಟು savaṭu. 2. to dirty (v. t., as clothes, My.). 2, to become dirty (as clothes, My.; cf. ಚಟ್ಟು, 2 ?).

ಸವಟೆ savaṭe. (= ಸೋಟೆ ? ಸೊಟ್ಟೆ ?). — ಸವಟೆವಾಯಂ. -ಬಾಯಂ. (Śmd. 95).

ಸವಡ savaḍa. = ಜವಳ. ಸವಡಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a double structure or wall; a wall built on the outer side of another to support it (My.). — ಸವಡಬಿತ್ತಿ. = ಸವಡಗಟ್ಟು. (My.).

ಸವಡಿ savaḍi. 1. = ಜವಳಿ. a pair; a junction; confluence (J. 19, 49; see ಬಚ್ಚವಡಿ, ಮುಚ್ಚವಡಿ). see Bhn. s. ಪಿಡಿಸವತಿ. — ಸವಡಿಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. two or both feet (Bh. 2, 10, 13). — ಸವಡಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್ two or both hands (Bh. 10, 8, 7). — ಸವಡಿಡು. -ಇಡು. to put together, to join, to pair (?). ಸವಡಿಟ್ಟಂ (Śmd. 63).— ಸವಡಿಸುಡಿ. two words (Bh. 3, 6, 98). — ಸವಡಿವಾತು. -ಮಾತು. two words (Bh. 8, 25, 2).

ಸವಡಿ savaḍi. 2. a person who turns water from a tank on rice-fields (My.; H.).

ಸವಡಿಸು savaḍisu. to join, to comprise (Bh. 8, 27, 27).

ಸವಣ್ savaṇ. = ಸವಣ 1. — ಸವಣ್ಣನೆ. a Jaina temple (ಬಸದಿ Ct. II, 100).

ಸವಣ savaṇa. 1. Tbh. of ಕ್ಷಪಣ (Śmd. 346) and of ಶ್ರವಣ (*i. e.* ಶ್ರಮಣ 345 Mdb.). a Jaina (ಕ್ಷಪಣ, ಜೈನ, ಶ್ರಮಣ Hlā.). ನವೋಸ್ತುಗಳೆನ್ದು ಸವಣರ್ಗೆ ಪೆಸರಾಯ್ತು (Śmd. 93). ಸವಣಂ ಬಳಪಂಗೊಳೆ (200). [ಸವಣರ ಕಣ್ಣರೆ ಬತ್ತಲೆಯಪ್ಪಿರಯ್ಯಾ Bv. 103]. see Cpr. 6, 95; Abh. P. 9, 13; Bp. 28, 37; 49, 9; 51, 36. 77; 52, 16. 20; 53, 10; Tbh. ತಟ್ಟು 1. — ಸವಣಬಳಗೊಳ. -ಕೊಳ. N. of a Jaina village in Mysore (My.). — ಸವಣಬೆಳಗೊಳ. = ಸವಣಬಳಗೊಳ. (My.).

ಸವಣ savaṇa. 2. = ಶ್ರವಣ 4. pincers (My.)

ಸವಣಿಸು savaṇisu. = ಸವರಿಸು. Tbh. of ಸಂವರಿಸು. to prepare, to make or get ready, to arrange (My.; cf. ಸವನಿಸು.)

ಸವತಿ savati. = ಸವತೆ, etc. ಸವತೀ ಕಾಯಿ. (ಉರ್ವಾರು G.; ವಾಲುಕಿ Ch.).

ಸವತಿ savati. Tbh. of ಸಪತ್ನಿ. a rival wife (Cpr. 6, 1; Bp. 18, 11; J. 18. 10; My.; Te.; Mhr. ಸವತ). ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಪುರುಡಿಪಳ್ (Śmd. 159). [ಎನ್ನ ಸುಖದುಃಖವನಿನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆ ಶರಣ ಸ್ಥಳದೆರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಮಚ್ಚರ ಸವತಿ ಸಕ್ಕರೆ-ಬೇವು ಬೆಲ್ಲ ಉಣ್ಬೆ? Bv. 389]. ಸವತೀ ಗಣ್ಣ ಸಾಯಲಿ! ಅನ್ದರೆ ಮುಣ್ಡೆ ಆಗುವವರು ಯಾರು? — ಸವತಿಗೆ ಮುಣ್ಡೆ ಆಗು ಅನ್ನ ಹಾಗೆ. — ಸವತಿ ಸಣ್ಣವಳಲ್ಲ, ದಾಯಾದಿ ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲ. — ದವುತಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ನು, ಸವತೀ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದಳು. — ಸವತೇ ಕಾಯಿ ಕಹಿಯಾದರೆ ಸಪತಿ ಏನು ಮಾಡುವಳು? — ಸವುದೆ ತಾರದೆ ಇದ್ದರೆ ಸವತಿ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾಳು? (Prvs.). — ಸವತಿದಾಯ್. -ತಾಯ್. a step-mother. ಸವತಿದಾಯ ಮಗನು (ವೈಮಾತ್ರೇಯ, ವಿಮಾತೃಜ Nr.). — ಸವತಿಮಗ. a step-son (My.). feminine ಸವತಿಮಗಳು (My.). — ಸವತಿಮತ್ಸರ. the enmity between rival wives (My.).

ಸವತೆ savate. = ಸವುತೆ, etc. a kind of cucumber. (My.). — ಸವತೇ ಕಾಯಿ. = ಸವತೀ ಕಾಯಿ. see Prv. s. Tbh. ಸವತಿ.

ಸವದು savadu. = ಸವೆದು. P. p. of ಸವೆ 2. (Bp.).

ಸವದೆ savade. = ಸವುದೆ. fire-wood. (My.): ಸಾಲಗಾಱನ ಮನೆಗೆ ಸವದೆ ಹೊತ್ತರೆ ಮೇಲಣ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಮವಾಯಿತು (Prv.).

ಸವನ savana. 1. *the act of extracting the juice of the soma plant;* a libation; an oblation or sacrifice. 2, *bathing; any purificatory ablution.*

ಸವನ savana. 2. the act of bearing children, etc.

ಸವನ savana. 3. Tbh. of ಶಮನ. Yama (ಶಮನನು, ಯಮನು Nn. 103).

ಸವನಿಸು savanisu. (fr. ಸವೆ 3). = ಸಮನಿಸು. to be acquired, found, got or gained; to come about; to occur (ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು Śmd. 15. 125. 146. 341; Śśv. 4, 85).

ಸವಯಸ್ sa-vayas. coeval, cotemporary; a coeval, *a co-temporary, a friend of the same age.*

ಸವಯಿಸು savayisu. = ಸಮಿಸು, etc. to destroy, etc. (Bp. 61, 14).

ಸವರ್ savar. to perish, etc. (ಬೀ, ತೀರ್ Bhn. 33, o. r. ಸವೆ).

ಸವರಣೆ savaraṇe. = ಸಂವರಣೆ 2, ಸೌರಣೆ. collecting, bringing together etc. (My.).

ಸವರಿಸು savarisu. 1. to cause to cut off the side branches of a branch, etc. (My.); to cause to chip (My.); to cause to cut down (J. 9, 22).

ಸವರಿಸು savarisu. 2. to have applied to, etc. (My.).

ಸವರಿಸು savarisu. = ಸಂವರಿಸು. to collect, etc. (My.). ತಿರಿಬಿನಾ ಪಳ್ಳಿಗೆ ತಿರಿದುಮ್ಹೋದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ್ದ ಕೆಯ್ ಸವರಿಸಬೇಕೇ? (Prv.).

ಸವರು savaru. 1. to cut off the side branches of a branch of a tree, the branches of a bush or bamboo (My.), or the bark of a tree (B. 3, 7). 2, to diminish prominences of the soil by cutting away a little at a time, to chip (My.). 3, to cut, to cut down [Tu. ಸಬರ್]; (Bp. 53, 10; Rām. 5, 9, 12; Bh. 6, 4, 107; J. 12, 49; 20, 26; 22, 26). see Bh. 4, 10, 36; C. Bp. 31, 50. 52. 53.

ಸವರು savaru. 2. to rub in or apply to, as water, oil, medicine, polish, or ashes (My.; B. 4, 175; Te. ಚಮರು, ಚಮುರು, ಜವರು, ಜವುರು). 2, to convey with a stick, knife, etc. any sticky substance to a vessel by rubbing the substance off on its brim (My.; B. 4, 40).

ಸವಱು savaṟu. = ಸಮಱು 1. to trim (as the hair with one's hand), etc.; to measure even with the striker (My.). ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯನ್ನು ಸವಱಿ ತೀಡುವಾಗ ನಾರಿಯು ಕೆಯ್ ಕೊಱಿತು ಹಾಕದನ್ತೆ ಅಂಗೆಯ್ಗುಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ತೊಗಲ ಕೆಯ್ಚೀಲ (Si. 287).

ಸವರ್ಣ sa-varṇa. the syllable sa (Ch.). 2, being of the same colour; like, resembling; of the same tribe or class. 3, belonging to the same class of letters, *i. e.* uttered by the same organs of speech. 4, homogeneous; a homogen. see Śmd. 13. 15. 16.

ಸವರ್ತಿ sa-varti. a person who moves or walks (Bp. 6, 12).

ಸವಸು savasu. 1. (fr. ಸವೆ 3). to make ready, to prepare (Bh. 1, 8, 86).

ಸವಸು savasu. 2. (fr. ಸವೆ 2). = ಸಮಿಸು, etc. to cause to wear away, to exhaust, to spend (Bp. 18, 20).

ಸವಹೆ savahe. = ಸರಲೆ, No. 1. a kind of convolvulus.

ಸವಳದೆ savaḷade. daybreak, dawn (ಉದಯ Śmd. 400).

ಸವಳು savaḷu. = ಚವುಳು, ಸವುಳು, q. v. brakishness. (ಕಷಾಯ G.). ಸವಳ ನೀರು (B. 5, 74).

ಸವಳ್ತಡೆ savaḷtu-aḍe₂. = ಸಮಳ್ತಱೆ³. daybreak, dawn, morning (ಉದಯ Śmd. 400). ಸವಳ್ತಡಿಂಗೆ, ಸವಳ್ತಡಿನ (401). 2, the next morning (ಮಾಱಿಣ Ct. I, 31).

ಸವಾ savā. = ಸವ್ವಾ. having a fourth more; more by a fourth (My.; Mhr.). — ಸವಾಸೇರು. 1¼ sēru (in weight, My.). ಸಟ್ಟಿ ಸವಾಸೇರು, ಲಿಂಗ ಅಡಿಸೇರು (Prv.).

ಸವಾಯಿ savāyi. excess by a fourth; having the excess of a fourth (Mhr. ಸವಾಈ). — ಸವಾಯಿಮಾಧವರಾಯ. N. (B. 4, 216).

ಸವಾರ savāra. = ಸ್ವಾರ 2. mounted upon or seated in (a horse, a coach, etc.; Mhr.); a man on horseback, a horseman (My.; Si. 278; Mhr., H. ಸ್ವಾರ). — ಸವಾರಕಚೇರಿ. the office of troopers or native cavalry (My.).

ಸವಾರಿ savāri. 1. = ಸ್ವಾರಿ. riding upon the back of any animal or in a carriage, riding; going, walking (My.). ಸವಾರೀ ಎತ್ತು, -ಕುದುರೆ, -ಬಣ್ಡಿ, etc.; ಕುದುರೇ ಸವಾರಿ, ಬಣ್ಡೀ-, etc. (My.). 2, the equipage, retinue or train of a great personage (Mhr., H. ಸ್ವಾರೀ); (the bamboo structure on carts, S. Mhr.). 3, the great personage singly; any person in the customary adulatory or complimentary style (My.; Mhr.). — see Si. 274. 275.

ಸವಾರಿ sa-vāri. 2. a cloud (Abh. P. 13, 59); a stream (13, 61).

ಸವಾಲ್ savāl. ಸವಾಲು. a question, inquiry (My.; Si. 56; Br.; Mhr., H.).

ಸವಾಷ್ಣಿ savāṣṇi. Tbh. of ಸುವಾಸಿನಿ. a woman whose husband is living (ಮುತ್ತಯ್ದೆ G.; Mhr. ಸವಾಶೀಣ, ಸವಾಷ್ಣ).

ಸವಿ savi. 1. = ಸವೆ 2. to wear away, etc., to pass, as time (Bp. 25, 6; 27, 21).

ಸವಿ savi. 2. = ಸವೆ 1. to test by eating, to taste; to eat (ಖಾದನಪರೀಕ್ಷೆ Śmd. Dh.; Bp. 15, 25; 24, 29; 28, 31; 33, 17; 36, 46; Śśv. 4, 66, 93; J. 1, 7; 6, 15; 15, 46; C., B. 4, 2; *cf.* ಚಪ್ಪರಿಸು 1; T. ಚುವ್ವೈ, M. ಚುವೆ). ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರ ಸಂಗ ತಾ ಸಕ್ಕರೆ ಜೇನು ಸವಿದನ್ತೆ (Sp.). ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಹೆಜ್ಜೇನು ಸವಿದನ್ತೆ (Sp.). ಆಧಾರವಿಲ್ಲದವನ್ ಅಮೃತಾನ್ನ ಸವಿದಾನೆ? (Dp. 87). — ಸವಿ ಸವಿ. rep. (Grj. 2, 106 va.; Bp. 10, 49; J. 3, 37).

ಸವಿ savi. 3. P. p. of ಸವಿ 2, in ಸವಿ ಸವಿದು (Bp. 35, 2).

ಸವಿ savi. 4. = ಸಂವಿ. that has taste, that is palatable, savoury, sweet or nice; ambrosia; taste; sweetness (ಮಧುರ Mr. 218; ಇಮ್ಪು Kk. 72, Śm. 65; ಸೀ G.; Cpr. 1, 51; 7, 49; 8, 56. 73. 82; Bp. 10, 49; 33, 17; 36, 46; 51, 49; 60, 42; My.; Tu. ಸಬಿ; Te. ಚವಿ; T. ಚುವ್ವೈ, M. ಚುವೆ). [ನೆಟ್ಟನೆ ತಾಂ ಸವಿಯೊಳೊನ್ದಿರೆ ಭೋಜನಂ Kr. 2, 147; Pb. 4, 84; Ap. 2; 71]. ಮಾಮರದ... ಮಾಣದಿತ್ತು ಸವಿಯಂ (Cpr. 7, 41). ಆಱುವುದೆ ಪಾಲ ಸವಿಯಂ ಕೆಸಱೊಳ್ ಇಪ ಬಕನು? (Bp. 60, 42). ಬಾಯ ಸವಿಯಿಲ್ಲದ ರಸಾಯನದಲಿ ಏನು? (Dp. 167). ಕಬ್ಬು ಕೊನೆಯಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಬುಡದಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಸವಿ ಒನ್ದೇ. — ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕಾದರೆ ಸವಿ ಡೊಂಕೇ? — ತಾಯಿಗಿನ್ತ ಹಿತವರಿಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಸವಿ ಇಲ್ಲ. — ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ ತಿನ್ದ ಹೊಱತು ತಿಳಿಯದು. — ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ. — ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಸವಿ. — ಪಾಲೀ ಹಾಗೆ ಬಲವನ್ತನಿಲ್ಲ, ಹಾಲಿನಕ್ಕಿನ್ತ (*i. e.* ಹಾಲಿಗಿನ್ತ) ಸವಿ ಇಲ್ಲ (Prvs.). see ಕಡ್-, ಕಳ್-, ಮೆಯ್-. ಸವಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವವನು (ಶಕ್ಲ G.). — ಸವಿ ಕಿತ್ತಳೇ ಹಣ್ಣು. a sweet ripe orange (G. 155). — ಸವಿಗಡಲ್. -ಕಡಲ್. the sea of ambrosia or milk.

— ಸವಿಗಡಲಣುಗ. -ಅಣುಗ. the son of the milk-sea, the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44; ಚನ್ದ್ರ Śm. 15. 16). — ಸವಿಗಲೆ. -ಕಲೆ. sweet (amorous) art (J. 6, 34). — ಸವಿಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to make appear sweet; to please (v. t., Cpr. 3, 101); to cause to taste. — ಸವಿಗಾಣು. -ಕಾಣು. to taste (My.). 2, to be pleased (B. 4, 53). — ಸವಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to taste (Bp. 18, 29). Dp. 25, 3. — ಸವಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to taste or eat (J. 6, 43). — ಸವಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to perceive the sweetness or flavor (of any-thing, My.). ಬಾಯೊಳಗೆ ತಿನ್ನುವ ವಸ್ತು ಇರುವಾಗ ನಾಲಿಗೆಯೂ ಅಂಗಳೂ ಅದಱ ಸವಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (B. 4, 85). — ಸವಿತುಟಿ. a sweet lip (ಇನ್ದುಟಿ G.). — ಸವಿದುತ್ತು. -ತುತ್ತು. a sweet morsel (Grj. 8, 59). — ಸವಿದೋಱು. -ತೋಱು. to appear as or to be sweet or delicious. ಕೊಣ್ಡವಗೆ ಸವಿದೋಱುತು ಇನ್ತಪ್ಪ ಕಾಯಿ (Beḍagu-caupadi). — ಸವಿನೀರು. sweet, fresh, not salt water (B. 4, 101. 143; 5, 74). — ಸವಿನುಡಿ. a sweet word or speech (Grj. 2, 106 va.; J. 11, 10). — ಸವಿನೋಟ. a pleasant sight (Śś.; J. 6, 34). — ಸವಿನೋಡು. to taste, to relish, to eat (ಆಸ್ವಾದಿಸು G.; Bp. 3, 35; My.). — ಸವಿಮಣ್ಡಲ. the lunar disk (ಚನ್ದ್ರಬಿಮ್ಬ Ct. I, 28). — ಸವಿಮಾತು. a sweet word (My.; B. 4, 17). ಮನ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ, ನೃಪನ ಕಾನ್ತೆಯಾ ಸವಿಮಾತು, ಮನ್ತ್ರವಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನಗಳು ತನ್ನ ಮುನ್ತೆ ಕೊಲ್ಲುವವು (Sp.). ಸವಿಮಾತಿನವನು (ವದಾನ್ಯ G.). — ಸವಿ ಮಾವು. a sweet mango (ಇಮ್ಮಾವು, ಸಹಕಾರ G.). — ಸವಿಯೂಟ. -ಊಟ. a savoury, delicious meal (C.). ಸವಿಯೂಟಗಳನುಣ್ಡು ಬೆಮಿಸ ಬೇಡ! (Dp. 4). — ಸವಿವಣ್. -ಪಣ್. a sweet ripe fruit (Śś. 76). — ಸವಿವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. sweetness to increase; to increase in sweetness (Cpr. 6, 85). — ಸವಿವೆಸರ್. -ಪೆಸರ್ a pleasant name or word. ಅನ್ನೆಗಂ ಇನ್ನೆಗಂ etc. ಎನ್ದು, ನುಡಿವ ಸವಿವೆಸರ್ ಸೀಮಾರ್ಥದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ (Kk. 69). — ಸವಿವೇಟ. -ಬೇಟ. sweet amorous play (J. 15, 43). — ಸವಿ ಸವಿ rep. (B. 4, 32. 132). — ಸವಿಹಣ್ಣು. = ಸವಿವಣ್. (My.). — ಸವಿ ಹತ್ತು. to have a pleasing taste (C.). ಅದು ಗೋದಿ ರೊಟ್ಟಿಯ ಹಾಗೆ ಸವಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (B. 3, 78). ಒಣದೊಗಲು ಸಹ ನರಿಗಳಿಗೆ ಸವಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (5, 262). 2, a taste or desire (for anything) to arise or exist. ಒಮ್ಮೆ ತುಡುಗು ದಕ್ಕಿದರೆ ಮುನ್ದೆ ಅದಱ ಸವಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (B. 3, 78).

ಸವಿಗಾಱ savi-gāṟa. a man who creates pleasant feelings, a jocose or witty man, etc. (ರಸಿಕ, ಜಾಣ, ಸೊಗಸುಗಾಱ, ಸುಖವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು G.).

ಸವಿತಾರ savitāra. Tbh. of ಸವಿತೃ. the sun (Mr. 34; Śmd. 104).

ಸವಿತ್ರ savitri. generating, producing, causing. 2, *the sun.*

ಸವಿತ್ರಿ savitri. *a mother.*

ಸವಿಧ sa-vidha. of the same kind or sort. 2, *near, proximate;* vicinity.

ಸವಿನಯ sa-vinaya. having good behaviour or propriety, well-conducted, modest; good behaviour, propriety, modesty (Bp. 24, 2; 28, 48; 35, 3).

ಸವಿನಯಸ್ಥ savinaya-stha. a well-behaved, modest man (Bp. 38, 6).

ಸವಿಭವ sa-vibhava. having greatness or dignity, great, etc. (Cpr. 2, 94).

ಸವಿಸು savisu. 1. = ಸಮಿಸು, etc. to cause to wear away. (My.).

ಸವಿಸು savisu. 2. to cause to taste or eat [ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಸವಿಸಲೇಬೇಕು Bv. 199]; (J. 7, 42; 15, 47).

ಸವಿಸ್ತಾರ sa-vistāra. detailed, circumstantial; circumstantially, minutely (My.; B. 4, 92).

ಸವಿಸ್ಮಯ sa-vismaya. astonished, surprised. ಸವಿಸ್ಮಯಂ, with surprise (My.).

ಸವಿಹ saviha. tasting; flavour, as one of the five objects of sense. ಕಾಣಬಹುದು, ಕೇಳುಹ, ಪರಿಮಳಿಸುಹ, ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿಹ, ಮುಟ್ಟುಹ ಎಮ್ಬಿವು ವಿಷಯಂಗಳು (ರೂಪ ಶಬ್ದ ಗನ್ಧ ರಸ ಸ್ಪರ್ಶ Nr.).

ಸವುಂಗನ್ಧಿ savuṅgandhi. Tbh. of ಸೌಗನ್ಧಿ. sandalwood, etc. see Mr. 117 s. ಸೌನ್ದರಿ.

ಸವುಟು savuṭu. ಸೌಟು. = ಸವಟು 1. a spoon, a ladle (ಕಂಚಿಕ Mr. 205; ದರ್ವಿ, ಕಮ್ಬಿ, ಖಜಾಕ Si. 310; My.). ಅಡಿಗೆಯ ಸವುಟು (ದರ್ವಿ G.). ಮರದ ಸವುಟು (ತರ್ದು, ದಾರುಹಸ್ತಕ Si. 310). ಅವುಟು ಇದ್ದವನಿಗೆ ಸವುಟಿನಿನ್ದ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ. — ಸವುಟು ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಅವುಟು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಬನ್ತು (Prvs.).

ಸವುತೆ savute. ಸೌತೆ. = ಸವತಿ, ಸವತೆ, ಸವುನ್ತೆ. a kind of cucumber, Cucumis utilissimus Roxb. (ಉರ್ವಾರು, ಕರ್ಕಟಿ Nr.; ವಾಲುಕ Mr. 148). see ಮುಳ್ಳು-, and *cf.* Mr.'s ಉರ್ವಾರು s. ಮುಕ್ಕೆ. — ಸವುತೆಕಾಯಿ. a cucumber (My.). ಬಣ್ಣ ಸವುತೆಕಾಯಿ (ಉರ್ವಾರು); ಕಾಡುಸವುತೆಕಾಯಿ (ಕರ್ಕಟಿ Si. 161). — ಸವುತೆಕಾಯಿಕೋಸುಮ್ಬರಿ. a kōsumbari made of cucumbers, curds, etc. (My.). — ಸವುತೆಗಿಡ. the cucumber plant (ಉರ್ವಾರು, ಕರ್ಕಟಿ Si. 161; My.). [Tu. ತವುತ್ತೆ].

ಸವುದೆ savude. ಸೌದೆ. = ಸವದೆ. Tbh. of ಸಮಿಧ್. firewood, fuel (ಸಮಿಧ್ Nr.; My.). ಸವುದೆ ತಾರದೆ ಇದ್ದರೆ ಸವತಿ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾಳು? — ಸವುದೇ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತುಕೊಣ್ಡು ಹಾದೇಲಿ ಕೂತ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಸವುಧ savudha. Tbh. of ಸೌಧ. a great mansion, etc. (on account of the metre in Nn. 94).

ಸವುನ್ತೆ savunte. = ಸವುತೆ, etc. (ವಾಲುಕ, ಕರ್ಕಟಿ Hlā.).

ಸವುಸವ savusava. ಸೌಸವ. smell; fragrance (ಕಮ್ಪು Śmd. II; Kk. 83; ಆಮೋದ Ct. II, 94; ನಱು, ಸೊವಡು II, 45; ಸೊವಡು, ನಱು, ಮಗಮಗಿಸಿತು, ನಾನ್ತ, ವಾಸನೆ Kk. 55). 2, the nectar of flowers; honey (ಮಕರನ್ದ Śm. 23). — ಸವುಸಗೋಲ. -ಕೋಲ. who has fragrant arrows: Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8).

ಸವುಳು savuḷu. ಸೌಳು. = ಸವಳು, etc. brackishness (C.; Mhr. ಸಲೂಳ). ಸವುಳುಳ್ಳ ನೆಲ (ಈರಿಣ, etc. Mr. 92). — ಸವುಳ ಕಾರ. = ಚವುಳುಕಾರ. (B. 4, 225, potash; My.). — ಸವುಳ ಗಿಡ. a plant that grows in brackish soil (B. 3, 48). — ಸವುಳುನೀರು. brackish water (C.; B. 4, 119. 202). — ಸವುಳುನೆಲ. brackish, saline soil, salt land (My.). — ಸವುಳುಪದಾರ್ಥ. any vegetable that grows in brackish soil (My.). — ಸವುಳುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. = ಚವುಳುಪ್ಪು. (C.; B. 4, 202). — ಸವುಳುಬೂಮಿ. = ಸವುಳುನೆಲ. (My.). — ಸವುಳು ಮಣ್ಣು. = ಚವುಳುಮಣ್ಣು. (ಇರಿಣ, ಊಷರ Hlā.; ಊಷರ, ಇರಿಣ Nr.; ಕ್ಷಾರಮೃತ್ತಿಕೆ G.; C.). ಸವುಳುಮಣ್ಣುಳ್ಳ ಠಾವು (ಊಷ, ಕ್ಷಾರಮೃತ್ತಿಕೆ Nr.). ಸವುಳುಮಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಳ (ಇರಣ, ಇರಿಣ); ಸವುಳುಮಣ್ಣಿನ ಭೂಮಿ (ಈರಣ, ಈರಿಣ G.).

ಸವೆ save. 1. = ಸವಿ 2. to taste, to eat (Bp. 8, 16. 44).

ಸವೆ save. 2. = (ತವೆ 1), ಸಮೆ 1 q. v., etc. to be spent, to wear out, etc., etc. (ಕ್ಷಯಮನ್ ಅಯ್ದು Bhn. 33; C.; Bp. 11, 14. 16; 16, 16; 27, 1. 15. 42. 47; 43, 22; 44, 29; 59, 14. 42; 61, 14. 39; Śśv. 1, 15 va.; 4, 57. 84; J. 20, 36; B. 4, 126). [ಪಾರಣೆಯ ದಿವಸಮಲ್ಲದೆ

ನೂಱಯ್ವತ್ತೆಣ್ಬ ದಿವಸದಿಂ ಸವೆದ ನೋಮ್ಪಿಯ ವಿಶ್ರುತ ಶ್ರುತ ಜ್ಞಾನಮುಮಂ Ap. 3, 40 va.; ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಮಾಡಿಮಾಡಿ ಧನ ಸವೆದು ಬಡವಾದರೆ ಆ ಭಕ್ತನು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ Bv. 150: Cv. 896]. P. ps. ಸವದು, ಸವೆದು. ನಯಬಟ್ಟೆಯಾದರೆ ಸವೆಯದೆ ಇದ್ದೀತೇ? (Prv.).

ಸವೆ save. 3. = ಸವೆು 2. to be made ready, etc. (C. Bp. 5, 48; Rām. 1, 13, 1). ಲಲಿತೇನ್ದ್ರನೀಲದಿಂ ಸವೆದ ಬೊಗರಿ (Rāghc. 17, 66). 2, to make ready, etc. (V. 14, 49).

***ಸವೆಸು savesu.** = ಸವೆ 2. ಜಾಣನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸವೆಸುವಾತ Bv. 153.

ಸವೇಶ sa-vēśa. dressed, ornamented. 2, *near, proximate.*

ಸವ್ಯ savya. *left* (not right), left hand. 2, south, southern. 3, reverse, contrary, backward.

ಸವ್ಯಭಿಚಾರ sa-vyabhicāra. a reason or argument that is incompatible with the conclusion drawn from it; an allegation that proves too much; a too general middle term. (R.).

ಸವ್ಯವಹಾರ sa-vyavahāra. intercourse (My.).

ಸವ್ಯಸಾಚಿ savya-sāci. Arjuna. (Śmd. 263; J. 2, 31; 5, 71).

ಸವ್ಯಾಕುಲ sa-vyākula. confused, overcome with fear, etc. (Bh. 3, 19, 13).

ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯ savya-apasavya. left and right, reverse and direct, wrong and right. (My.).

ಸವ್ಯೇಷ್ಠ savyē-stha. standing on the left: *a charioteer.*

ಸವ್ಯೇಷ್ಠೃ savyē-sthṛi. = ಸವ್ಯೇಷ್ಠ. *a charioteer.*

ಸವ್ವಳಿ savvaḷi. (fr. a ಸಂವಲಿ). the crest of a wave (Bp. 2, 3; J. 9, 24).

ಸವ್ವಾ savvā. — ಸವಾ. having a fourth move, etc. (B. 5, 270).

ಸಶಂಕ sa-śaṅka. fearful, doubtful, suspicious. (R.).

ಸಶರೀರ sa-śarīra. having a body, embodied; together with the body. — ಸಶರೀರಸ್ವರ್ಗ a svarga to which one goes together with the body, indralōka (My.).

ಸಶಲ್ಯ sa-śalya. pierced by a thorn or dart, pierced; thorny; troublesome. (R.).

ಸಶಿವ sa-śiva. Śiva-like, of like essence with Śiva (Bp. 1, 31; 24, 14; 61, 71).

ಸಸ sasa. Tbh. of ಶಶ. a hare (G.).

ಸಸನೆ sasane. = ಸಸಿನೆ 1. still, uttering no sound, motionless (My.; *cf.* ಸಯ್ಪು 2). ಸಸನೆ ಇರಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಗೇರು ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಣ್ಡಳು (Prv.).

ಸಸಮ್ಭ್ರಮ sa-sambhrama. filled with confusion or bewilderment, agitated; full of elation. ಸಸಮ್ಭ್ರಮಂ, with perplexity, etc.; in fear; with elation (Rśv. 13, 64 va.).

ಸಸಾಕ್ಷಿಕ sa-sākṣika. having witnesses, in the presence of witnesses (My., as ಸಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ).

ಸಸಾರ sasāra. ease; making light of a thing or person (Tu. ಸಸಾರೊ).

ಸಸಿ sasi. to pull out, as corn, to pick as cotton, etc. (ಸಸ್ಯಾದ್ಯುತ್ಪಾಟನ Śmd. Dh.). [ಅಡೆವೊತ್ತವೆ ಕಿಱುಕಿಱಾದನೆ ಸುಡದಿನಿಸರೆ ಪೊರೆಕನಾಗದೆಯೆ ಸಸಿದನ್ದೊನ್ದೆಡೆಯೊಳಗೊಟ್ಟಿರ್ದರಳೆಯನೊಡನಳುರ್ವನ್ತೆ Pb. 3, .5] 2, to dress cotton (ಕಾರ್ಪಾಸಶೋಧನ Śm. 11).

ಸಸಿ sasi. 1. Tbh. of ಶಶಿ. (Śmd. 335). the moon (ಚನ್ದ್ರ Śm. 16. 99; ಮೃಗಾಂಕ 11; Cpr. 8, 44 va.; Bp. 28, 37). [ಏಱ್ಪೆನಾಡಿವದ ಸಸಿಯನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ Pb. 5, 15 va.]. — ಸಸಿಗಲ್. -ಕಲ್. the moonstone (ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ Śs.; Rśv. 1, 135; Śsv. 3, 30; 3, 35 va.). — ಸಸಿಗೆರೆ. the curved line or pale streak of the young moon (Rśv. 8, 32). — ಸಸಿದಲೆಯ. -ತಲೆಯ. Śiva (ಪರಮೇಶ್ವರ Śs.). — ಸಸಿಮೊಗ. a moon-like face (Rśv. 2, 22). — ಸಸಿವದನ. = ಸಸಿಮೊಗ. (J. 6, 27).

ಸಸಿ sasi. 2. = ಸೊಸಿ. Tbh. of ಸಸ್ಯ. (Śmd. 668; 364. 368). corn; a young plant (as of rice, etc., My.; ಸೀತ್ಯ, ಸಸ್ಯ, Hlā.; ಸೀತ್ಯ Mr. 371; ಉತೆ Śm. 111; Śmd. 267; Cpr. 1, 101 va.; 3, 103; 7, 96 va.; J. 19, 49). [ಸಸಿಯೊಳಗಣ ರಸದ ರುಚಿಯನ್ತಿದ್ದಿತ್ತು Bv.]; ಸಸಿಯ ಸುಱು (Śmd. I).

ಸಸಿಕು sasiku. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಸಸಿನ sasina. (fr. ಸಯ್ 1). straightness, evenness; rectitude; propriety (ಸೌಧ, ನಿರುತ, ನೇರಿತು Nn. 94; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ನಿರುತ, ತಪ್ಪದೆಮ್ಬುದು 162; Bp. 5, 41; 45, 36; 47, 45; 54, 15; 60, 48; Rām. 6, 51, 16. 17). [ಹಾವಿನ ಡೊಂಕು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಸಸಿನ ನದಿಯ ಡೊಂಕು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಸಿನ Bv. 144]. ಸಸಿನಮಾಡುದು (ಋಜು, ಅಜಿಹ್ಮ, ಪ್ರಗುಣ Nr.).

ಸಸಿನೆ sasine. 1. = ಸಸನೆ. still, etc. — ಸಸಿನಿರು. -ಇರು. to be still (Bh. 4, 8, 18).

ಸಸಿನೆ sasine. 2. straightly; properly, nicely, exactly, etc. (Ch. v. 325; Bp. 6, 11; 11, 21; 20, 7; 21, 37; 28, 29. 49; 32, 4; 43, 36; 48, 6. 22; 52, 10; 53, 64; 56, 57; 60, 19; 61, 40). ಇನ್ದ್ರಚಾಪ ಸಸಿನೆ (ಋಜು) ಮೂಡಿದಡೆ ರೋಹಿತ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ಕೊರಡು (Nr.). ಸಸಿನೆ ಫಲವಾಗಿ (ತರು) ಕೆಡಲ್ ಓಷಧಿಗಳಕ್ಕು (Mr. 104); ಸಸಿನೆ ಗೆಲ್ದನ (ಜಿತಾಹವ 300). ಸಸಿನೆ ಮಾಳ್ಪುದು (ಸಾವಗಿಸುವದು Śs.).

ಸಸಿಲ್ sasil. a sort of fish (Rśv. 5, 115).

ಸಸೀಮ sa-sīma. having the same boundary, *conterminous, near.*

ಸಸೂತ್ರ sa-sūtra. according to the line or rule, properly, nicely (Rām. 5, 8, 82; My.).

ಸಸ್ತು sastu. P. p. of ಸಸಿ in Prv. s. ಬೆಸ್ತು.

ಸಸ್ಪೃಹತೆ sa-spṛihate. the state of being filled with desire or longing (Bp. 18, 102).

ಸಸ್ಯ sasya. = ತಸ್ಯ 2, ಸಸಿ 2, ಸೊಸಿ. *corn, grain;* fruit; vegetation.

ಸಸ್ಯಕ್ರಿಯೆ sasya-kriye. work with regard to corn. see ಹರಗು.

ಸಸ್ಯಪಂಕ್ತಿ sasya-paṅkti. a furrow. see ಸಾಲ್ 2.

ಸಸ್ಯಮಂಜರಿ sasya-mañjari. *an ear or spike of corn.*

ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿ sasya-vṛiddhi. growth of corn. see ಬೆಳೆ 1.

ಸಸ್ಯಶೂಕ sasya-śūka. *an awn or beard of corn.*

ಸಸ್ಯಸಂವರ sasya-saṁvara. *the tree Vatica robusta* (= ಶಾಲ).

ಸಸ್ಯಾದ್ಯುತ್ಪಾಟನ sasya-ādi-utpāṭana. the pulling up (by the roots) of corn, etc. see ಸಸಿ.

ಸಸ್ಯಾವಳಿ sasya-āvaḷi. all sorts of corn or grain (ಸಸಿಗಳ ಸಮೂಹ Śmd. 256 Cm.).

ಸಹ saha. 1. = ಸಹಾ, ಸಾ. *with, along with, together, together with;* also, too.

ಸಹ saha. 2. bearing, bearing patiently, suffering, enduring. see *e. g.* ತಪಃಕ್ಲೇಶ-, ಸರ್ವಂ-.

ಸಹ saha. 3. = ಸಹಸ್. the month mārgaśīrṣa (Sk.; Mr. 70).

ಸಹಕಾರ sa-hakāra. 1. having the letter or sound ha.

ಸಹಕಾರ saha-kāra. 2. acting with, co-operation; assistance. 2, *a sort of fragrant mango* (ಚೂತ, etc., ಮಾವು Mr. 112).

ಸಹಕಾರಿ saha-kāri. one who co-operates with another, an assistant, associate; co-operating, etc.

ಸಹಗಮನ saha-gamana. = ಸಾಗಮನ. the act of going with or accompanying; a woman's going with her deceased husband, *i. e.* burning herself with his dead body (My.).

ಸಹಚರ saha-cara. going with, accompanying, associating with; a male companion, etc. see ಸಾಹಚರ್ಯ.

ಸಹಚರಿ saha-cari. *a female companion or friend; a wife.* 2, *the shrub Barleria cristata* (or B. prionitis), *yellow and blue Barleria* (ಕೆನ್ನುಗೋರಟೆ Mr. 124).

ಸಹಚಾರಿ saha-cārī. = ಸಹಚರಿ. a wife (Mr. 306).

ಸಹಜ saha-ja. = ಸಾಜ, q. v. born or produced together; born of the same mother, uterine; cognate; innate, inherent, naturally belonging to, natural; co-existent. 2, true, proper; truth (My.; Bh. 1, 8, 11). 3, *a brother of whole blood.* 4, the natural state or disposition, nature, disposition, character (ಅತ್ಮ, ಸ್ವಭಾವ Nn. 464; Śm. 118).

ಸಹಜಗುಣ sahaja-guṇa. natural disposition, inherent nature (My.).

ಸಹಜದೋಷ sahaja-dōṣa. an offence, etc. that can be easily accounted for or explained (My.).

ಸಹಜಧಾತು sahaja-dhātu. a true verbal theme, the verbal theme itself (ನಿಜಧಾತು Śmd. 250).

ಸಹಜವೈರ sahaja-vaira. natural enmity (as that between an elephant and a lion, etc., My.).

ಸಹಜವ್ಯಂಜನ sahaja-vyañjana. a natural (final half) consonant (Śmd. 107 Mdb.).

ಸಹಜಾತ saha-jāta. (Śmd. 379). born together; born from the same mother, a brother (ಸಹೋದರ, ಭ್ರಾತೃ Mr. 311; J. 2, 39); twin-born; innate (Cpr. 4, 90). see ಕಾಲಿನ್ನಿ-.

ಸಹಜೀವಕೆ saha-jīvake. a female friend (ಸಾರಙ್ಗಿ, ಮಿತ್ರೆ, ಸಖಿ, etc., ಕೆಳದಿ Mr. 305).

ಸಹಣಿ sahaṇi. = ಸಾಹಣಿ, (ಸಾಹಣಿಗ). a groom (Rśv. 13, 5; 13, 61 va.; V. 6, 43; M. ಚಾಣೆ).

ಸಹದೇವ saha-dēva. = ಸಾದೇವ. the youngest of the five Pāṇḍava princes (ಕೌನ್ತೇಯ Mr. 264; Śmd. 116. 263; J. 5, 10; 7, 19; 10, 2).

ಸಹದೇವಿ saha-dēvi. the wife of Sahadēva. 2, a common weed, the ash-coloured flea-bane, Vernonia cinerea Less. (St. & Pl.). 3, *N. of another plant* (ಗಣ್ಡೋತ್ಪಲ, ನಾಕನಾರಿ Mr. 127; ದಣ್ಡೋತ್ಪಲ, Hla.).

ಸಹದೇವೆ saha-dēve. *N. of a plant* (= ದಣ್ಡೋತ್ಪಲ).

ಸಹಧರ್ಮಿ saha-dharmi. (Śmd. 379). following the same duties or customs; possessing similar properties.

ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ saha-dharmiṇi. *a lawful or legitimate wife.*

ಸಹನ sahana. enduring, *patient.* 2, enduring, bearing, endurance, patience, forbearance, toleration (ತಾಳ್ಕೆ, ಕ್ಷಮೆ G.). see ಉಜಾಸು, ಸಯ್ರಿಸು.

ಸಹನಶೀಲ sahana-śīla. of a patient, forbearing disposition (ಕ್ಷಮೆ Cb.; My.).

ಸಹನೆ sahane. = ಸಹನ No. 2. (Si. 68. 320; My.).

ಸಹಪಙ್ಕ್ತಿ saha-paṅkti. being in the same line or row; the same row (My.; G. 217).

ಸಹಪಾಂಶುಕ್ರೀಡಿತ saha-pāṁśu-krīḍita. one who has played with another in the sand: a friend from childhood, a contemporary (Cpr. 4, 24 va.).

ಸಹಪಾನ saha-pāna. drinking together (ಸಾರೆ ಕೆಲಬರು ಕೂಡಿ ಕುಡಿಯೆ Mr. 221).

ಸಹಪಾನಕ saha-pānaka. *drinking together.*

ಸಹಭವ saha-bhava. born together. 2, affection towards, love (ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ, etc. Mr. 430).

ಸಹಭವೆ saha-bhave. a sister of whole blood (ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು Nn. 109).

ಸಹಭೋಜನ saha-bhōjana. *eating together;* joint possession. 2, the same dinner (Bh. 1, 8, 45).

ಸಹಭೋಜಿ saha-bhōji. (Śmd. 379). one who eats together with others.

ಸಹಮರಣ saha-maraṇa. dying together, a widow's burning herself with the corpse of her husband. (R.).

ಸಹಮೂಲ saha-mūla. along with the root (My.).

ಸಹಯೋಗ saha-yōga. conjuncture: one of the upames (Kāvy. III, 3, B, 61. 112 seq.; in v. 61 the text has ಸಮಯೋಗ).

ಸಹವಾಸ saha-vāsa. = ಸಾವಾಸ. dwelling or living together; companionship; intercourse. (C.; J. 8, 44; B. 2, 25). ದುರ್ಜನನ ಸಹವಾಸದಿನ್ದ ಸಜ್ಜನ ಕೆಡುವನು. — ಪರವಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹವಾಸ ಬೇಕು (Prvs.)

ಸಹವಾಸಿ saha-vāsi. = ಸಾವಾಸಿ q. v. living together; that abides with, that keeps the company of. 2, N. of a race or family (Ahhā. 1, 3).

ಸಹಶಯನ saha-śayana. lying together with (My.).

ಸಹಸ್ sahas. = ಸಹ 3. *strength, force, power.* 2, *the month mārgaśirṣa* (November-December).

ಸಹಸ sahasa. Tbh. of ಸಹಸ್. (ಸತ್ವ Bhn. 15).

ಸಹಸಾ sahasā. with great force or precipitation, *precipitately,* quickly, inconsiderately; *on a sudden, suddenly; at once, instantly.* 2, never, by no means (Mhr.; B. 4, 61. 93. 124).

ಸಹಸಿ sahasi. powerful, strong, mighty.

ಸಹಸಿಗ sahasiga. a powerful, strong or mighty man (Rām. 3, 6, 53).

ಸಹಸಿತನ sahasitana. the state of being strong (Grj. 2, 106 va.).

ಸಹಸ್ತ sa-hasta. having hands; dexterous or *skilled in handling weapons.*

ಸಹಸ್ಯ sahasya. *the month pauṣa* (December-January).

ಸಹಸ್ರ sahasra. = ಸಾಯಿರ, ಸಾವರ, ಸಾವಿರ, ಸಾಸಿರ್, ಸಾಸಿರ. *a thousand.* ಸಮಯಕ್ಕಾಗದ ಅರ್ಥ ಸಹಸ್ರವಿದ್ದರೂ ವ್ಯರ್ಥ (Prv.).

ಸಹಸ್ರಕರ sahasra-kara. = ಸಹಸ್ರಕಿರಣ. (My.).

ಸಹಸ್ರಕಾಲ sahasra-kāla. a thousand years, many, years (My.). ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲ್ ತಪ್ಪಿದರೆ (or ದೊಣ್ಣೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ) ಸಹಸ್ರಕಾಲ (ಬದುಕ ಬಹುದು, Prv.).

ಸಹಸ್ರಕಿರಣ sahasra-kiraṇa. thousand-rayed: *the sun.*

ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ sahasra-daṁṣṭra. thousand-toothed: *a sort of sheat fish, Silurus pelorius.*

ಸಹಸ್ರದಲ sahasra-dala. = ಸಹಸ್ರಪತ್ರ. a lotus. (Bp. 35, 13).

ಸಹಸ್ರಧಾರ sahasra-dhāra. flowing in a thousand streams; having a thousand edges; the discus of Viṣṇu. (R.).

ಸಹಸ್ರಧಾರೆ sahasra-dhāre. a stream of water for the ablution of an idol (liṅga, etc.) conveyed through a vessel pierced with a multitude of little holes like a shower-bath (My.).

ಸಹಸ್ರನಯನ sahasra-nayana. thousand-eyed: *Indra.*

ಸಹಸ್ರನಾಮ sahasra-nāma. the thousand names of any deity. 2, = ಸಹಸ್ರನಾಮಪೂಜೆ (My.).

ಸಹಸ್ರನಾಮಪೂಜೆ sahasranāma-pūje. worshipping a deity by putting a thousand flowers, or tulasi or bilva-leaves, on it, at each flower, etc. mentioning one of the deity's names (My.).

ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆ sahasranāma-arcane. = ಸಹಸ್ರನಾಮಪೂಜೆ (My.).

ಸಹಸ್ರಪತ್ರ sahasra-patra. having a thousand leaves: *a lotus.*

ಸಹಸ್ರಪತ್ರಾಸನ sahasrapatra-āsana. Brahmā (My.).

ಸಹಸ್ರಪಾದ sahasra-pāda. thousand-footed or thousand-rayed: the sun; Viṣṇu. (R.).

ಸಹಸ್ರಫಣ sahasra-phaṇa. having a thousand hoods: the serpent vāsuki (Abh. P. 3, 129).

ಸಹಸ್ರಬಾಹು sahasra-bāhu. having a thousand arms; Śiva; Kārtivīrya; Bāṇa. see ಸಬಳ-.

ಸಹಸ್ರಮೌಲಿ sahasra-mauli. thousand-crested: Viṣṇu. (R.).

ಸಹಸ್ರಲೋಚನ sahasra-lōcana. thousand-eyed: N. of a vidyādhara (Abh. P. 10, 91 va.).

ಸಹಸ್ರವೀರ್ಯೆ sahasra-vīrye. *a kind of dūrvā or bent grass, Panicum dactylon.*

ಸಹಸ್ರವೇಧಿ sahasra-vēdhi. *a sort of sorrel, Oxalis monadelpha or Rumex vesicarius.* 2, *Asafoetida.* 3, a sort of cane, Calamus fasciculatus.

ಸಹಸ್ರಶಾಖೆ sahasra-śākhe. N. of the sāmavēda (My.).

ಸಹಸ್ರಶಿಖರ sahasra-śikhara. thousand-peaked: the Vindhya mountain. 2, the hills at Tirupati (My.).

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ sahasra-śīrṣā. thousand-headed, having a thousand heads (Bp. 38, 60).

ಸಹಸ್ರಾಂಶು sahasra-aṁśu. thousand-rayed: *the sun.*

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ sahasra-akṣa. thousand-eyed: *Indra.*

ಸಹಸ್ರಾಂಗಿ sahasra-aṅgi. the tree Careya arborea Roxb. (ಪೀಲು, ಉಗುನಿ Mr. 146).

ಸಹಸ್ರಾಧಿಪತಿ sahasra-adhipati. the governor of a thousand villages, chief of a district (Sk.).

ಸಹಸ್ರಾಮ್ಬಕ sahasra-ambaka. = ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ.

ಸಹಸ್ರಾಮ್ಬಕಸೂನು sahasrāmbaka-sūnu. Arjuna (Śśv. 5, 53).

ಸಹಸ್ರಾವಧಿ sahasra-avadhi. by thousands (My.; B. 5, 92; Mhr.).

ಸಹಸ್ರಿ sahasri. having a thousand; consisting of thousands; *amounting to a thousand.* 2, a body of a thousand men, etc. 3, the commander or prefect of a thousand.

ಸಹಸ್ರೇಕ್ಷಣ sahasra-īkṣaṇa. = ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ. (Abh. P. 5, 80).

ಸಹಹೇತುಕ saha-hētuka. being connected with a reason (Kāvy. III, 3, B, 21).

ಸಹಾ sahā. Tbh. of ಸಹ 1. with, along with, etc. (C.; B. 2, 50; 3, 4; 5, 53. 60. 119).

ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿ saha-adhyāyi. a fellow student. (My.).

ಸಹಾಯ saha-aya. = ಸಾಯ 1. one who goes along with another, *a companion;* a follower, an adherent, an ally; a servant (ಸೇವಕ, ಅನುಗ, ಅನುಚರ, ಅನುಜೀವಿ, ಓಲೆಕಾಱ Mr. 266). see Nr. s. ಬಱಿವಿಡಿ. 2, a helper, a patron. 3, aiding, aid, help, assistance, succour (ಕೆಲಚು Kk. 77; Śm. 57; ಬಲ Nn. 14; C.; Mhr.). — ಸಹಾಯ ಕೊಡು. to give assistance (My.). — ಸಹಾಯ ಮಾಡು. to furnish help, to lend aid, to give assistance or support (C.; B. 4, 2. 116). ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡ ಬೇಕು (B. 3, 93).

ಸಹಾಯಗಾಱ sahāya-gāṟa. a helper, an assistant (My.).

ಸಹಾಯತೆ sahāyate. *companionship,* association; friendship; assistance, help. 2, *a number of companions,* company of associates or followers.

ಸಹಾಯಿ sahāyi. a companion, an adherent; an assistant (Bp. 59, 39; 60, 62; J. 12, 28).

ಸಹಾಯಿಗ sahāyiga. = ಸಹಾಯಿ. (Grj. 6, 39; Bp. 22, 50).

ಸಹಿ sahi. = ಸಯಿ. sign of approval, signature (My.). ಆ ಕರಾರ ನಾಮೆಯ ಮೇಲೆ ಸಹೀ ಮಾಡಿದನು (B. 5, 221).

ಸಹಿತ sahita. accompanied or attended by, associated or connected with, in company with, with, possessed of; ಸಹಿತಂ, with, along with, together with. see Śmd. 26, 31; Ch. v. 224; Bp. 37, 2; J. 4, 65; 5, 73.

ಸಹಿಷ್ಣು sahiṣṇu. able to support, capable of enduring, disposed to bear, *forbearing, patient.*

ಸಹಿಷ್ಣುತೆ sahiṣṇute. ability to bear or support; *patience, forbearance,* resignation (ಕ್ಷಮೆ, ಕ್ಷಾನ್ತಿ, etc., ಸಯ್ರಣೆ Hlā.).

ಸಹಿಸು sahisu. (= ಸಯ್ರಿಸು q. v.), ಸಯಿಸು, ಸೋಸು 2. to bear, etc., etc. (ತಾಳು, G.; My.; Si. 249. 389; B. 5, 12).

ಸಹೃದಯ sa-hṛidaya. possessing a heart, *good-hearted, compassionate, amiable* (ಲೇಸಪ್ಪ ಮನದವಂ Hlā).; with the heart, sincere; *intelligent;* a learned man.

ಸಹೆ sahe. ಸಹಾ. the earth. 2, *the plant Aloe perfoliata* Lin. 3, *a kind of kidney-bean, Phaseolus trilobus* Ait. see ಮಹಾ-, ಸರ್ಪಂ-; Nr. s. ಹೆಸಱ್.

ಸಹೋಕ್ತಿ saha-ukti. speaking at the same time. 2, a figure of rhetoric, either employing a word in a double meaning, or connecting different ideas by using the word saha; a kind of vāstava [Kr. 3, 3, 155]; (Kāvy. III, 3, B, 3. 9-12).

ಸಹೋಢ saha-ūḍha. the son of a woman pregnant at marriage.

ಸಹೋಢಜ sahōḍha-ja. = ಸಹೋಢ. (Sk.; R.).

ಸಹೋತ್ಥ saha-uttha. coming forth or originating together (Cpr. 4, 90).

ಸಹೋದರ saha-udara. co-uterine: a brother of whole blood (ಸಹಜಾತ, ಭ್ರಾತೃ Mr. 311). see Śmd. 258.

ಸಹೋದರಿ sahōdari. a sister of whole blood (My.).

ಸಹೋದರೆ sahōdare. = ಸಹೋದರಿ. (Bp. 3, 84).

ಸಹ್ಯ sahya. to be borne or endured, endurable, sufferable, tolerable (see ಅ-). 2, able to bear, adequate to, equal to. 3, strong, powerful. 4, sweet, agreeable (see ಶ್ರುತಿ-). 5, N. of one of the seven principal ranges of mountains in India (ಅದ್ರಿ, ಪರ್ವತ Nn. 101; see ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ). 6, health; a healthy man (ಅರುಜ, ನಿರೋಗಿ 101). 7, wish, desire (ಮನೋರಥ, ಮನಸ್ಸಿನ ಬಯಕೆ 101). 8, adequacy; assistance.

ಸೞಿ saḷi. = ಚಳಿ 2, etc. coldness, etc. (My.).

ಸೞೆ saḷe. = ಸೆಳೆ 3. to pull, etc. ಪಿಡಿದು ಸೞೆದು ಎತ್ತಿ ಬಿಸಾಡುವಿಕೆ (ನಿರ್ಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ Si. 393).

ಸಳೇಹ sa-ḷēha. (-lēha.) a man who licks with another, one who tries to outdo another, an antagonist (Grj. 2, 106 va.).

ಸೞ್ತು saḷtu. see ಬಱು-.

ಸೞ್ಳ saḷḷa. = ಸಡಿಲು 2, etc. the state of being loose, etc. (My.; T. ಚಳ್ಳು, to slacken, relent, etc.; *cf.* ಚಳ್ಳು).

ಸೞ್ಳು saḷḷu. = ಸೞ್ಳ, etc. — ಸೞ್ಳುವರಿ. -ಹರಿ. to run loose: to escape (B. 3, 23).

ಸಾ sā. Tbh. of ಸಹ 1. along with, etc. (Śmd. 378).

ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕ sāṁyātrika. (fr. ಸಂಯಾತ್ರಾ). *a merchant who trades by sea* (ಪೋತದ ವ್ಯವಹಾರಿ Mr. 407).

ಸಾಂಯುಗೀನ sāṁyugīna. (fr. ಸಂಯುಗ). relating to war or battles; *warlike, skilled in war.*

ಸಾಂವತ್ಸರ sāṁvatsara. (fr. ಸಂವತ್ಸರ). yearly, annual, perennial. 2, *an astrologer, an almanac-maker.*

ಸಾಂವತ್ಸರಿಕ sāṁvatsarika. = ಸಾಂವತ್ಸರ. (Sk.; My.).

ಸಾಂಶಯಿಕ sāṁśayika. (fr. ಸಂಶಯ). dubious, doubtful; *in doubt, uncertain, irresolute.*

ಸಾಂಸರ್ಗಿಕ sāṁsargika. (fr. ಸಂಸರ್ಗ). contagious (as a disease, My.).

ಸಾಂಸಾರಿಕ sāṁsārika (fr. ಸಂಸಾರ). worldly, belonging to the world (My.).

ಸಾಂಸಿದ್ಧಿಕ sāṁsiddhika. (fr. ಸಂಸಿದ್ಧಿ). effected naturally, belonging to nature, natural, innate (B. 5, 219).

ಸಾಂಸ್ಕೃಷ್ಟಿಕ sāṁsṛṣṭika. the immediate result of actions (ಆಗಳ ಸ್ಪ ಹ ಫಲ Mr. 72).

ಸಾಕ sāka. = ಶಾಕ 2, ಸೆಕೆ, etc. heat (My.).

ಸಾಕಂ sākaṁ. *with, together with, at the same time* (ಕೂಟ Mr. 535).

ಸಾಕಲ್ಯ sākalya. (fr. ಸಕಲ). *totality, entireness, completeness;* the whole, entire, all (Śmd. 61).

ಸಾಕಲ್ಯವಚನ sākalya-vacana. *a complete perusal.*

ಸಾಕಾರ sa-ākāra. having form, having any shape or definite figure, figurate; having one's real form; a definite shape. see Bp. 1, 29; 20, 2; 26, 25; J. 26, 67; Dp. 1, 4; 61, 5.

ಸಾಕಿ sāki. N. of females among smārta and mādhva Brāhmaṇas (My.). — ಸಾಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.).

ಸಾಕಿಸು sākisu. to cause to bring up, etc. (C.).

ಸಾಕು sāku. 1. to bring up, to foster, to rear, to nurse, to keep, to protect, to preserve (ರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; Śm. 78; Bp. 3, 79; J. 28, 16; C.; Tu. ಸಾಂಕು, ತಾಂಕು; Te.; *cf.* ಸಲಹು; Sk. ಚಲ್, to foster). ಓತು ಸಾಕಿದ ದಾದಿ (ಧಾತ್ರಿ Mr. 312). ಸಾಕಿದ ತಾಯಿ (ಧಾತ್ರಿ Si. 451), ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ಹಣ ಉಣ್ಣೆನ್ದರೆ ಅಕ್ಕ ಸಾಕ್ಯಾಳೇ? — ಸಾಕಿದ ಮಗ ನಾಕ ಸೇರಿಸ್ಯಾನೇ? (Prvs.).

ಸಾಕು sāku. 2. bringing up, fostering, etc. — ಸಾಕು ಕೊಡು. to give to another person to bring up (My.). — ಸಾಕು ತನ್ದೆ. a foster-father (My.). — ಸಾಕುತಾಯಿ. a foster-mother (My.). — ಸಾಕು ತೆಗೆ. to take and rear as a child; to adopt (My.). — ಸಾಕುಮಗ. a foster-son; an adopted son (My.). ಸಾಕುಮಗಳು. (My.). — ಸಾಕುಮಿಗ. a foster-animal, etc. (My.).

ಸಾಕು sāku. 3. (= a ಸಾಲ್ವುಂ, 3rd person singular future of ಸಾಲ್ 1). he, she or it is sufficient or enough, they are sufficient, etc. (C.). 2, sufficiency; sufficient, enough (C.). 3, enough! [Tu.]; (an exclamation denoting disdain, ತಿರಸ್ಕಾರ Śm. 78; C.; ಅಲಮ್, ವಾರಣ, ನಿ, ನಿಷೇಧ Si. 469). ಸಾಕೆಮ್ಬುದು (ಹಸ್ತವಾರಣ, ಪರ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪರಿತ್ರಾಣ Nr.). see Bp. 13, 29; 14, 10; 37, 12. 52; 40, 83; 42, 18; 49, 23; 50, 67. 72; Bh. 1, 8, 7. 8. 10; 1, 10, 29; J. 2, 19; 6, 35. ಭಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು (Prv.). ನರಿಗಳು ಹಗಲು ಒದಱುವದಿಲ್ಲ; ಇರುಳು ಮಾತ್ರ ಒನ್ದು ಕೂಗಿದರೆ ಸಾಕು, ಯಾವತ್ತು ಕೂಗಹತ್ತಿ ಕಲಕಲಾಟ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ (B. 3, 75). ಕಕ್ಕಡದ್ದೊನ್ದು ಕಿಡಿಯು ಅದಱಲ್ಲಿ (ಮದ್ದಿನಲ್ಲಿ) ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಮನೆಯು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ (4, 62; see also 4, 139). (in South Canara ಸಾಕು is used in the sense of "he, she or it is likely", *e. g.* ಮಟಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು). — ಸಾಕಾಗು. -ಆಗು. to become or be sufficient (C.; Si. 230). ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಇರುವಿಕೆ (ವಿಧಾ, ಸಮೃದ್ಧಿ Si. 389); ಸಾಕಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಕಾದದು ಉಣ್ಟಾಗಿರುವಿಕೆ (ಕುಶಲ 457). ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಹಿಟ್ಟು (B. 5, 129). 2, to become or be unnecessary, not to be required or desired, to go against one's will; to become or be disgustful (C.). — ಸಾಕು ಮಾಡು. to make or let be sufficient (My.). 2, to avoid, to give up (Si.). ಪರ ಪೀಡಾದಿಗಳನ್ನು ಸಾಕು ಮಾಡುವಿಕೆ (ವಿಯಾಮ, ನಿಯಮ); ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕು ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುವದು (ಸಂಯಾಮ, ಸಂಯಮ Si. 393). 3, to cause to feel disgust, to trouble (ನನ್ನನ್ನು or ನನಗೆ, etc., My.). — ಸಾಕು ಸಾಕು. rep. (Bp. 11, 39).

ಸಾಕು sāku. 4. to throw (*cf.* ಹಾಕು, and Tu. ಸಾದಿ, ಹಾದಿ, a road). ಸಾಕಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನುನ್ನ, ಕ್ಷಿಪ್ತ Hla.; is ಸಾಕು an error of the copyist?).

ಸಾಕು sāku. 5. a pretence, pretext, excuse, palliation (Te.; T. ಚಾಕ್ಕು; R.).

ಸಾಕೇತ sākēta. N. of the city Ayōdhyā or Oudh (My.).

ಸಾಕ್ಕಿ sākki. = ಸಕ್ಕಿ. Tbh. of ಸಾಕ್ಷಿ. witnessing, etc. (Śmd. 346).

ಸಾಕ್ಷರ sa-akṣara. *having or containing syllables or letters.*

ಸಾಕ್ಷಾತ್ sa-akṣāt. before the eyes, in sight of, in presence of, before. 2, *eye to eye, visibly, evidently, openly, manifestly;* truly, certainly (ಸೂನೃತ, ದಿಟ Nn. 118). 3, visibly present, visibly manifested as, *like.* 4, a particular way of manifestation (ವಾರ್ತಾವಿಶೇಸ, ವಾರ್ತಾವಿಶೇಸಂಗಳು 118). 5, one's own sphere or country (ತನ್ನಯ ಸೀಮೆ 118). 6, disease (ಗದ, ರೋಗ 118). 7, a weapon (ಶಸ್ತ್ರ, ಆಯುಧ 118). — ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಮ್ಮ. a uterine brother (My.).

ಸಾಕ್ಷಾತ sākṣāta. Tbh. of ಸಾಕ್ಷಾತ್. — ಸಾಕ್ಷಾತಬೊಮ್ಮ. the very Bomma, Bomma himself (Bp. 55, 33).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸು sākṣāt-karisu. to place clearly before one's mind (My.); to see with one's own eyes (My.).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ sākṣāt-kāra. perception with one's own eyes or mind (My.; ಉಪಲಮ್ಭ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ G.).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತ sākṣāt-kṛita. perceived or experienced; done by self. (R.).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ತ್ರಿಯಮ್ಬಕ sākṣāt-triyambaka. Śiva himself, the very Śiva (Bp. 54, 82).

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಾತ್ಪರ sākṣāt-parātpara. the highest (God) himself (Bp. 51, 80).

ಸಾಕ್ಷಾದ್ಬ್ರಹ್ಮ sākṣāt-brahma. the very Brahma (Śśv. 5, 85).

ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣು sākṣāt-viṣṇu. Viṣṇu himself, the very Viṣṇu (My.).

ಸಾಕ್ಷಿ sa-akṣi. = ಸಕ್ಕಿ, ಸಾಕ್ಕಿ. observing, witnessing, seeing. 2, attesting, testifying, giving evidence. 3, evidence, testimony. 4, an observer; an eye-witness; any witness (in law). ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಱಿದರೆ ನೋಕ್ಷ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಫಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — ಮಣ್ಣುದೇವರಿಗೆ ಮಜ್ಜನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ (Prvs.). see Bp. 35, 50; 53, 71; 54, 51; Bh. 3, 17, 15. — ಸಾಕ್ಷಿಜಾಬಿತಾ. a list of witnesses (My.). — ಸಾಕ್ಷಿಪಟ್ಟಿ. = ಸಾಕ್ಷಿಜಾಬಿತಾ. (My.). — ಸಾಕ್ಷಿಬತ್ತ. subsistence-money given to attending witnesses (My.).

ಸಾಕ್ಷಿಕ sa-akṣika. = ಸಾಕ್ಷಿ. see ಅಗ್ನಿ-, ಸ-; Śśv. 5, 35.

ಸಾಕ್ಷಿಗಾಱ sākṣi-gāṟa. a man bearing witness, a witness (My.).

ಸಾಕ್ಷಿದಾರ sākṣi-dāra. = ಸಾಕ್ಷಿಗಾಱ. (My.; B. 5, 265).

ಸಾಕ್ಷಿವಾಙ್ಮೂಲ sākṣi-vāṅmūla. a deposition of evidence (My.).

ಸಾಕ್ಷಿವಿಚಾರಣೆ sākṣi-vicāraṇe. the examination of witnesses (My.).

ಸಾಕ್ಷೀಭೂತ sākṣī-bhūta. established by testimony (Bp. 32, 3). 2, being witness, bearing witness to (My.).

ಸಾಗ sāga. = ಸಾಗು 2. — ಸಾಗ ಮಾಡು. = ಸಾಗು ಮಾಡು. (B. 5, 114). — ಸಾಗವಾಗು. = ಸಾಗು ಆಗು. (B. 5, 115).

ಸಾಗಡೆ sāgaḍe. the forest tree Sleichera trijuga (My.; Van Someren).

ಸಾಗಮನ sāgamana. Tbh. of ಸಹಗಮನ. see ಯಥಾಶಕ್ತಿ-.

ಸಾಗರ sāgara. (fr. ಸಾಗು 3). the state of extending oneself and bending forwards. — ಸಾಗರ ಬೀಳು. to extend oneself and bend forwards (S. Mhr.). [Tu. ಸಾಗರೊ, fastidious in taste, etc.].

ಸಾಗರ sāgara. (fr. ಸಗರ). *the ocean* (said to have been named sāgara by Bhagīratha who is said to have brought the waters of Gaṅgā from heaven and led them to the sea, calling this sāgara after his ancestor king Sagara; another legend asserts that the bed of the ocean was dug by the sons of Sagara). 2, a kind of computation of time (Cpr. 9, 49; Abh. P. 1, 66 va. 67 va. & 68 va.). ಪಾಗಾರಾ ಹಾಜಿದವನು ಸಾಗರ ಹಾಜ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಸಾಗರಾಮ್ಬರೆ sāgara-ambare. she who is ocean-clothed: the earth (Mr. 91).

ಸಾಗವಳಿ sāga-vaḷi. = ಸಾಗುವಳಿ, q. v. (My.). ಸಾಗವಳಿ ಮಾಡೋಣ (ವ್ಯವಸಾಯ G.).

ಸಾಗವಾಣಿ sāgavāni. made of or belonging to teak wood (My.; Mhr.).

ಸಾಗವಾನು sāgavānu. the teak tree or wood (My.; Mhr., H.).

ಸಾಗಿಸು sāgisu. to cause to go or go on (as a ship, B. 3, 119); ಹಡಗು ಸಾಗಿಸುವ ಹುಟ್ಟು (ಕ್ಷೇಪಣಿ G.); to carry on, to cause to proceed or advance, to perform or do (as any kind of work, C.; B. 3, 18. 32; 4, 16. 134; 5, 285); to conduct (as any business or affairs, C.; B. 3, 74); to carry on (as commerce, C.; B. 3, 80); to manage (as a household, C.; J. 10, 23; as temples, Bp. 51, 52); to convey (any things, C.; J. 5, 72); to sustain, to maintain, to foster (as children, Bp. 24, 61; 39, 23; J. 32, 29), to nourish (as the belly, B. 1, 10; 2, 32). [Tu. ಸಾಗಾವು]. 2, to keep in or bring into a state of cultivation, to cultivate (as land). ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂಲಿಯವರಿಂದ ಚೆಲೋ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ (B. 5, 85).

ಸಾಗು sāgu. 1. to go, to move forward, to proceed (as a ship, B. 3, 117. 119; as a person, J. 19, 31; 22, 41; C.; B. 3, 123; 4, 128); to proceed or advance (as work, C.; B. 5, 285); to go, to proceed in a given manner (as actions, B, 4, 134); to continue in time, to last (as a state of things, B. 4, 12); to come upon with grievous effect (as trouble; ನೀವೆಲ್ಲರು . . . ಕೂಡಿ ಇದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಯಾರ ಕಾಟವೂ ಸಾಗದು B. 2, 30); to be brought about, achieved or accomplished (J. 5, 41; ನನ್ನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ My.). (Tu., Te. ಸಾಗು; T. ಚಾಯ್, to happen, to succeed). — ಸಾಗ ಕಳುಹಿಸು. to send on, to set (a friend or a traveller) on his way by accompanying him a short distance (My.). — ಸಾಗ ಹಾಕು. to carry on (as work, My.). 2, to send on (as visitors, My.).

ಸಾಗು sāgu. 2. = ಸಾಗ. advance, improvement: cultivation, tillage. (Te.). — ಸಾಗು ಆಗು. = ಸಾಗವಾಗು. cultivation to take place (C.; B. 5, 118). — ಸಾಗು ಬೀಳು. cultivation to fall off or be abandoned. ಸಾಗು ಬಿದ್ದ ಹೊಲ ಹಾಗಕ್ಕೂ ಬೇಡ (Prv.). — ಸಾಗು ಮಾಡು. = ಸಾಗ ಮಾಡು. to cultivate, to till (C.; B. 2, 19; 5, 93. 99). ಬೀಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಾಗು ಮಾಡೋಣ (G. 127). — ಸಾಗು ಸನ್ನು. dupl. = ಸಾಗು. (My.).

ಸಾಗು sāgu. 3. to lengthen, to extend (v. i., as iron under the hammer; Tu.; Te.; see ಚಾಚು; *cf.* ಸಯ್ 1?). — ಸಾಗ ಬಡಿ. to elongate (as iron with the hammer, B. 4, 148). — ಸಾಗ ಬಡೆ. = ಸಾಗ ಬಡಿ. (My.).

***ಸಾಗು sāgu. 4.** = ಸಾಕು 3? sufficiency. ಕಣ್ಗೆ ಚಕ್ಕಣಮಣಿ ಪ್ಪುದು ಸಾಗೆನಿಸಲ್ಕೆ ಸಾಲ್ವಸಗ್ಗದ ಪೊಸದೇಸಿಯೊಳ್ಗಳಂ Pb. 7, 90.

ಸಾಗುಣ್ಯ sāguṇya. (fr. ಸಗುಣ). having lasting qualities, perpetual, eternal (ಸಾದಾ; ಸನಾ, ನಿತ್ಯವು Mr. 538).

ಸಾಗುವಳಿ sāgu-vaḷi. = ಸಾಗವಳಿ. cultivation (C.; G. 550; Tu., Te. ಸಾಗಬಡಿ, ಸಾಗಬಳಿ, ಸಾಗವಳಿ, ಸಾಗುಬಡಿ). — ಸಾಗುವಳಿಕಾಲ. the time to commence farming (My.). — ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡು. to cultivate, to till (My.). — ಸಾಗುವಳಿಯಾಗು. -ಆಗು. to come under cultivation, to be cultivated or tilled, cultivation to take place (C.; B. 4, 147; 5, 87).

ಸಾಗೂ sāgū. sago. see ಸಬ್ಬು 2.

ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ sāṅkrāmika. (fr. ಸಂಕ್ರಾಮ). contagious (as disease, My.).

ಸಾಂಖ್ಯ sāṅkhya. (fr. ಸಂಖ್ಯಾ). relating to number or calculation, reckoning up, calculating; deliberating, reasoning. 2, N. of one of the divisions of philosophy (enumerating twenty-five tattvas or true principles, ascribed to Kapila). 2, a follower of the sāṅkhya system of philosophy. 4, N. (Bp. 38, 55; 43, 40). — ಸಾಂಖ್ಯತೊಂಡ. N. (Bp. 50, 62).

ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ sāṅkhya-śāstra. the sāṅkhya system of philosophy; any treatise upon it. (My.).

ಸಾಂಖ್ಯಶಿವೈಕ್ಯ sāṅkhya-śivaikya. a man who has become one with Śiva by means of sāṅkhya (Bp. 50, 75).

ಸಾಂಖ್ಯಾಯನ sāṅkhya-ayana. N. of a muni, and of the author of certain sūtras. (Bp. 3, 63. 64).

ಸಾಂಗ sa-aṅga. having members or subdivisions. 2, comprising every subordinate part, complete in every part, finished perfect. 3, together with the vedic aṅgas. see Bp. 4, 66; 7, 3; 18, 35; 24, 16. 27. 35. 89; 33, 6; 37, 10; 47, 13; 50, 41; 60, 3; ಅತಿ-.

ಸಾಂಗಡ sāṅgaḍa. ಸಾಂಗಡೆ sāṅgaḍe. = ಜಂಗಾಲ್ 1, q. v. a platform with railings placed on two boats, used at ferries (My.).

ಸಾಂಗತ್ಯ sāṅgatya. (fr. ಸಂಗತಿ). a meeting, etc. (ಸಮಿತಿ, ಕೂಟ Nn. 141); a kind of metre.

ಸಾಂಗು sāṅgu. a spear or a javelin altogether of iron (Mhr., H. ಸಾಂಗ್; R.).

ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ sāṅga-upāṅga. being with all its members, items, parts and appendages. 2, along with the vedic aṅgas and upāṅgas. see Bp. 18, 35; 31, 8; 43, 34; 44, 25; 56, 12; Bh. 1, 7, 41; J. 19, 54.

ಸಾಂಗ್ರಾಣಿ sāṅgrāṇi. a flat circular stone with a hole in its midst, used in gymnastic exercises (My.).

ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕ sāṅgrāmika. (fr. ಸಂಗ್ರಾಮ). relating to war; warlike, martial. (R.).

ಸಾಚಾ sācā. true, real (My.; Mhr., H.). 2, a mould or matrice (My.; Mhr., H. ಸಾಂಚಾ).

ಸಾಚಿ sāci. *crookedly, awry, obliquely.*

ಸಾಚಿವ್ಯ sācivya. (fr. ಸಚಿವ). friendship, fellowship (ಗೆಳೆತನ G.). 2, the office of a counsellor, ministership, ministry, administration (ನ್ಯಾಯ ತೀರಿಸೋಣ G.).

ಸಾಚೀಕೃತ sācī-kṛita. made crooked; bent, inclined; seen crookedly, distorted, misrepresented. 2, distortion or perversion of mind, prejudice. (R.).

ಸಾಜ sāja. Tbh. of ಸಹಜ. true, proper, natural, etc. (ಸಹಜ Kk. 94; ನಿಕ್ಕುವ, ನಿಸದ, ನನ್ನಿ, ವಲಂ, ದಿಟಂ, ದಲ್, ದಿಟ Śm. 34; Cpr. 9, 33). [ಸಾಜದ ಪುಲಿಗಜೆಯ ತಿರುಳ ಕನ್ನಡದೊಳ್ Pb. 14, 58].

ಸಾಂಜಲಿ sa-āñjali. being together with the añjali (in saluting, Śāv. 4, 101),

ಸಾಟಿ sāṭi. likeness, similarity; like, equal (Grj. 6, 26; Sś. 46; Śāv. 2, 17; 4, 85; My.; Te. ಚಾಟುವು, ಚಾಟ್ಸು, ಚಾಟುವ, ಸಾಟಿ, ಸಾಟುವ, ಸಾಟಿಕೆ; *cf.* ಪಾಟಿ 1?).

ಸಾಟಿ sāṭi. 1. Tbh. of ಶಾಟಿ. cloth; clothes given as token of honour. ಪಾಟಿ ಇಲ್ಲದವನು ಸಾಟಿ ಒಗದಾನೇ? (Prv.).

ಸಾಟಿ sāṭi. 2. barter, exchange (My.; Tu.; Te. ಸಾಟಾ, ಸಾಟಿ, M. ಸಾಟ್ಟ; see Mhr., H. s. ಅಟ್ಟ). ಸಾಟಿಯ ಸಂಸಾರ, ಗೋಟಡಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪಾರ (Prv.). — ಸಾಟಿವ್ಯಾಪಾರ. bartered merchandise (My.).

ಸಾಟೀನ್ sāṭīn. (satin) thick cotton cloth, a kind of drill (My.; Si. 223).

ಸಾಢ sāḍha. overcome, conquered. see ಅಷಾಢ.

ಸಾಣಿ sāṇi. = ಸಾಣೆ. — ಸಾಣೆಕಲ್ಲು. = ಸಾಣೆಕಲ್ಲು. (ಶಾಣೋಪಲ G.). — ಸಾಣಿ ಹಿಡಿ. = ಸಾಣೆ ಹಿಡಿ. ಕತ್ತಿಯ ಸಾಣಿ ಹಿಡಿಯುವವ (ಅಸಿಧಾವಕ G.). — ಸಾಣಿ ಹಿಡಿಸು. = ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಸು. (G. 494).

ಸಾಣಿಗ sāṇiga. a man who grinds or sharpens tools (C. Bp. 47, 41).

ಸಾಣಿಗೆ sāṇige. a sieve, a strainer (ಜರಡಿ G.; *cf.* ಜಾಲನಿ). — ಸಾಣಿಗೆ ಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a sieve-like eye (S. Mhr.). — ಸಾಣಿಗೆ ಹಾಕು. to sift, to strain (ಚಾಲಿಸು G.).

ಸಾಣಿಸು sāṇisu. = ಚಾಳಿಸು 1. to sift, to strain (S. Mhr.).

ಸಾಣೆ sāṇe. = ಸಾಣಿ. Tbh. of ಶಾಣ 1. (Śmd. 335. 364). a grindstone, a whet-stone (Bp. 37, 49; J. 12, 21; C.; T., Tu.; Mhr. ಸಾಣ). [ಸಂಜೆಯ ಕೆಂಪುದು ಸಾಣೆಗೊಡ್ಡಿದಿಟ್ಟಗೆಯ ರಜಪ್ಪೊಲೆಮ್ಬಿನೆಗಂ Pb. 10, 35]. ಸಾಣೇ! ಗುಣ ಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೋಡು, ನಾಣ್ಯದ ಗುಣ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ನೋಡು. — ಸಾಣೆಗೆ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿಸು! ಅನ್ದರೆ ಅಜೀ ವರ್ಷದ ಹಾಗೆ ನಾಣ್ಯ ಕೊಡ ಬೇಕು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Mr. s. ತೇ 2; Si. 345. 485. — ಸಾಣೆ ಕಲ್. ಸಾಣೆಕಲ್ಲು. = ಸಾಣೆ. (Bp. 12, 10; C.). ಮುಟ್ಟಿಯಾ ಮಣ್ಣನ್ನು ಇಟ್ಟು ತಾ ನೊಸಲೊಳಗೆ, ನೆಟ್ಟನೆ ಸ್ವರ್ಗವಡೆಯುವರೆ? ಸಾಣೆಕಲ್ ಕಟ್ಟಿ ಕೇಡೇನು? (Sp.). ಸಾಣೆಕಲ್ಲಿಗೂ ಬೋಟು ತಲೆಗೂ ಗಣ್ಟು (Prv.). [— ಸಾಣೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to sharpen. ಅರೂಢ ಸರ್ವಜ್ಞನ ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗಂಗಳೆಳವಾಟೆಯ ದಿಣ್ಡನೊಳ್ ಸಾಣೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.]. — ಸಾಣೆಗಲ್. -ಕಲ್. = ಸಾಣೆಕಲ್. (Bp. 27, 6). [— ಸಾಣೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to sharpen in the whet stone. ಮದನಾಸ್ತ್ರಂ ಕರ ಸಾಣೆಗಾಣಿಸಿದುದೆಮ್ಬನ್ತಾಗೆ ನಿನ್ನೊಸ್ಪು ಕಣ್ಣಿದ ಮೆಯ್ Pb. 8, 66]. — ಸಾಣೆ ತೇಯು. to grind, to macerate. ವೀಣೆ ಬಾಜಾಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯ ದಿದ್ದರೆ ಸಾಣೆ ತೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prv.). — ಸಾಣೆವಿಡಿ -ಪಿಡಿ. to grind, to sharpen (J. 26, 60). — ಸಾಣೆಹಿಡಿ. = ಸಾಣೆವಿಡಿ. (My.). — ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಸು. to get ground or sharpened (My.). 2, to grind, to sharpen (see G. s. ಸಿಕಲಗಾರ).

ಸಾಣೆಗಾಱ sāṇe-gāṟa. = ಸಾಣಿಗ. (ಶಸ್ತ್ರಮಾರ್ಜ, ಅಸಿಧಾವಕ Nr.; Si. 338; My.).

ಸಾತಲೆ sātale. *the soap-nut plant, Mimosa abstergens* Roxb.

ಸಾತಾನಿ sātāni. = ಚಾತಾಳದವ, q. v. a man of a caste of śūdras who worship Viṣṇu exclusively. (My.; Te.).

ಸಾತಾರೆ sātāre. N. of a town (B. 4, 81; My.).

ಸಾತಿ sāti. 1. Tbh. of ಸ್ವಾತಿ. the fifteenth lunar asterism. (Śmd. 368).

ಸಾತಿ sāti. 2. *gaining, obtaining, acquisition.* 3, *gift, giving.*

ಸಾತಿ sāti. 3. *end, conclusion*; cessation; destruction; sharp pain.

ಸಾತಿಶಯ sa-atiśaya. excessive; pre-eminent, excellent (Ch. v. 203. 221).

ಸಾತಿಸಾರ sa-atisāra. *afflicted with dysentery or diarrhoea.*

ಸಾತೀನ sātīna. (fr. ಸತೀನ). *pease, Pisum sativum* (ಬಟ್ಟಿಗಡಲೆ Hlā.).

ಸಾತೀಲಕ sātīlaka. = ಸಾತೀನ. (Colebr.).

ಸಾತ್ತ್ವಿಕ sāttvika. (fr. ಸತ್ತ್ವ). = ಸಾತ್ವಿಕ. (Sk.).

ಸಾತ್ಯಕಿ sātyaki. (fr. ಸತ್ಯಕ). son of Satyaka and charioteer of Kṛiṣṇa (J. 7, 2; 8, 10. 29. 34).

ಸಾತ್ಯವತೇಯ sātyavatēya. (fr. ಸತ್ಯವತಿ). *Vyāsa.*

ಸಾತ್ವತ sātvata. Viṣṇu or Kṛiṣṇa. 2, *Baladēva.* 3, N. of a people inhabiting a district in central India.

ಸಾತ್ವತಿ sātvati. one of the four divisions of dramatic style. (Kāvy. IV, 2, 58. 60).

ಸಾತ್ವಿಕ sātvika. = ಸಾತ್ತ್ವಿಕ. real, substantial, essential, natural, genuine, true; honest, sincere, good, virtuous, excellent, amiable, gentle, pure (without the least admixture of passion), mild; vigorous, energetic; endowed with the sattvaguṇa (*i. e.* purity or goodness); belonging to or proceeding from this guṇa. 2, *natural indication of feeling or emotion* (bhāva), as a blush or change of colour, etc. see Cpr. 6, 72; Bp. 39, 24; 47, 4.

ಸಾತ್ವಿಕತನ sātvikatana. = ಸಾತ್ವಿಕತ್ವ. (My.).

ಸಾತ್ವಿಕತ್ವ sātvikatva. honesty, sincerity, goodness, etc. (My.).

ಸಾತ್ವಿಕಭಾವ sātvika-bhāva. = ಸಾತ್ವಿಕ No. 2. (Kāvy. IV, 2, 17; Si. 67).

ಸಾತ್ವಿಕಿ sātviki. = ಸಾತ್ವಿಕಭಾವ. (Grj. 2, 106 va.).

ಸಾತ್ವೀಕ sātvīka. Tbh. of ಸಾತ್ವಿಕ. (My.; G.).

ಸಾದ sāda. 1. Tbh. of ಸಾಧು. (My.). ಸಾದ ಎತ್ತಿಗೆ ಎರಡು ಹೇಱು (Prv.).

ಸಾದ sāda. 2. = ಸಾದಾ 2, etc. plain, simple, etc. — ಸಾದಕುಱುಬ. a class of Kuṟubas (My.). — ಸಾದಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. pure red (B. 5, 55).

ಸಾದ sāda. 3. sitting, settling down, sinking; placing, putting; clearness, purity. see ನಿಷಾದ, ಪ್ರಸಾದ.

ಸಾದನ sādana. causing to sit or sink; destroying; placing, putting; sitting, settling; sinking; a house, a dwelling; rendering clear; calming. see ಉತ್-, ಪ್ರ-.

ಸಾದನೆ sādane. 1. = ಸಾದನ. see ಪ್ರ-.

ಸಾದನೆ sādane. 2. Tbh. of ಸಾಧನ. (Śmd. 339).

ಸಾದರ sa-ādara. having or paying respect, *respectful, considerate*; impassioned; respect (Bp. 20, 6; J. 16, 13); love (My.). ಸಾದರಂ, respectfully, considerately, reverently (Grj. 10, 108 va.); noticeably (Ch. v. 334).

ಸಾದರಣ sa-ādaraṇa. = ಸಾದರ. (Bp. 45, 11).

ಸಾದರು sādaru. arrived, come; produced, issued, edited (My.; Mhr., H. ಸಾದರ).

ಸಾದಾ sādā. 1. = ಸದಾ. see Mr. s. ಸಾಗುಣ್ಯ.

ಸಾದಾ sādā. 2. = ಸಾದ 2, ಸಾದು 2, ಸಾಧಾ, q. v. plain, simple, etc. — ಸಾದಾ ಅಂಚು. a plain border (My.). — ಸಾದಾ ಕೆಮ್ಪು. pure red (My.). — ಸಾದಾ ನಡಿಗೆ. = ಸಾದಾನಡೆ. (B. 3, 55; 5, 13). — ಸಾದಾ ನಡೆ. an ordinary pace or walk (My.). — ಸಾದಾಲಕೋಟೆ. a common (not fine) envelope (My.). — ಸಾದಾ ಲಗಾಮು. a common (unadorned) bridle (My.). — ಸಾದಾ ಸೀರೆ. a plain female cloth (My.).

ಸಾದಿ sādi. ಸಾದಿನ್. one who sits or sits down (see ನಿಷಾದಿ); a charioteer; *a horseman, a rider;* one seated or riding on an elephant. 2, destroying.

ಸಾದಿತ sādita. sat; made to sit or sink; depressed; etc. see ಅ-.

ಸಾದಿನ sādina. Tbh. of ಸಾದಿನ್. (ಚಣ್ಡಹಯವೇಜುವಂ Mr. 247; My.).

ಸಾದಿಲವಾರು sādilavāru. any contingent charge (as of an office or school for ink, paper, pens, pencils, oil, etc., My.; Mhr., H.).

ಸಾದು sādu. 1. = ಸಾನ್ದ್ರ. (Tbh. of ಸಾನ್ದ್ರ or ಸ್ವಾದು?). a fragrant substance, a perfume (ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ Śm. 99; ಸಾನ್ದ್ರ Mr. 336; Grj. 2, 106 va.; 3, 91 va.; Bp. 4, 35; 12, 11; Bh. 1, 12, 16; M. ಚಾನ್ದು, compound ointment of sandal, camphor, musk and saffron = T. ಮಯಿಚ್ಚಾನ್ದು; T. ಚಾನ್ದು, sandal wood = ಚನ್ದನ; Te. ಚಾದು, to macerate, to triturate in water, see ತೇ 2).

ಸಾದು sādu. 2. the black colour made of burnt rice or rāgi with which females and children mark their foreheads (My.; Te. ಚಾದು). — ಸಾದುಬೊಟ್ಟು. a round spot of ಸಾದು put on the forehead (My.; T. ಚಾನ್ದುಪ್ಪೊಟ್ಟು).

ಸಾದು sādu. 1. Tbh. of ಸಾಧು. goodness, kindness (ಸುಜನತ್ವ Śm. 99); etc.

ಸಾದು sādu. 2. = ಸಾದಾ 2, etc. — ಸಾದುಬಟುವು. plain roundness. ಸಾದುಬಟುವಾಗಿಹುದು, ಚಕ್ರತಾನಲ್ಲ; ಪಾದ ಮೂಱುವಕುಣ್ಟು, ಭೃಂಗೀಶ ನಲ್ಲ; ಸ್ವಾದಕ್ಕೆ ಮೊದಲುಣ್ಟು, ಮೆಲುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ (a tripod, Beḍagina caupada).

ಸಾದೃಶ್ಯ sādṛiśya. (fr. ಸದೃಶ). *likeness, resemblance, similarity;* a likeness, a portrait. see ಫೋಟೊ 1; Śmd. 159; Kāvy. III, 3, B, 60.

ಸಾದೇವ sā-dēva. Tbh. of ಸಹದೇವ. the youngest of the five Pāṇḍavas. (Śmd. 379).

ಸಾದ್ಗುಣ್ಯ sādguṇya. (fr. ಸದ್ಗುಣ): good, pure (ವಿಶ್ವದ, ಪವಿತ್ರ Nn. 140).

ಸಾದ್ಭುತ sa-adbhuta. wonderful, etc. (Śsv. 4, 103).

ಸಾದ್ಯ sa-ādya. having beginning. see ಅ-.

ಸಾಧಕ sādhaka. effective, accomplishing, fulfilling, completing, perfecting, finishing; that is effective, etc.; aiding, helping; help. 2, exercise, practice (C.; see ಕತ್ತಿ-, ಗರುಡಿ-). 3, a skilful man. 4, one who practises (see ಕತ್ತಿ-). ಬಾಧಕ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಸಾಧಕವೇನು? — ಸಾಧಕಾ (*i. e.* ಸಾಧಕದಿನ್ದ) ವಿದ್ಯೆ, ಬಾಧಕಾ (*i. e.* ಬಾಧಕದಿನ್ದ) ದ್ರವ್ಯ (Prvs.). — ಸಾಧಕ ಬಾಧಕ. helpful and hurtful; that is helpful or hurtful (My.; Mhr.). — ಸಾಧಕ ಮಾಡು. to practise (with or on, My.). ಬೋಧಕನಾದರೆ ಸಾಧಕ ಮಾಡಲಿ! (ನಮ್ಮ) ಹಾದಿಗೇನು ಅಡ್ಡಿ? (Prv.).

ಸಾಧಕತಮ sādhaka-tama. *very effective.*

ಸಾಧನ sādhana. = ಸಾಧನೆ 2. *the act of accomplishing, effecting, achieving, performing, executing.* 2, settling. 3, accomplishment, completion, complete attainment of any object. 4, a means of accomplishing or effecting, means of obtaining, efficient cause, *a means, an expedient* (ಆಯತ Nn. 114); *an instrument, an agent.* 5, *an implement, a utensil, an apparatus* (ಗೃಹೋಪಕರಣಂಗಳ್, ಮನೆಯ ಸಮಸ್ತ ಮುಟ್ಟುಗಳು 114; ಗೃಹಕ್ಕೆ ಎಸೆವ ಮುಟ್ಟುಗಳ್ Mr. 501); any weapon (ಕುಠಾರಾದಿಯುಪಕರಣ 501). 6, the instrumental case (in grammar). 7, *the penis.* 8, matter, materials, ingredient, *a substance, a thing;* a drug, medicine. 9, *property, wealth* (ವಸು, ಧನ 114; ವಸು 501). 10, *a component part of an army,* any military apparatus, force, army (ಪಡೆ, ಸೇನೆ 114). 11, aid, assistance, an assistant. 12, substantiation, proof, establishment of the truth, proving, demonstration. 13, a document (My.). 14, a reason or premise leading to a conclusion, middle term in a syllogism. 15, ಲಿಂಗನಿರ್ಜೆಸ (ಲಿಂಗತ್ರಯವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ 114; 501). 16, accomplishing anything by magic or incantations, magic. 17, obtaining (ಪಡೆಯುವಿಕೆ Si. 437); enforcement of payment or settlement (of a debt), *compelling the delivery of anything,* infliction of a fine. 18, good works as secondary means of obtaining purity and emancipation, the observance of moral and ceremonial duties (ಉತ್ತಮಕಾರ್ಯ, ಒಳ್ಳಿಹಕಾರ್ಯ 114; ಕಾರ್ಯ 501). 19, advantage, profit. 20, friendship. 21, the act of subduing, overcoming, mastering. 22, subduing by charms, stupefying, fascinating. 23, exercise, practice (My.). 24, conciliating, propitiating, worshipping. 25, expressing, denoting; a mark, a sign (ಅಂಕ, ಕುಱುಹು 114). 26, a man endowed with fame (ಜಸಯುತ, ಕೀರ್ತಿವಿದನಹನ್ಥಾಪುರುಷ 114). 27, savor (ಅನ್ನಮುಖ್ಯ ರುಚಿಸಂಚಯ, ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದ ರುಚಿಗಳು 114; ಅನ್ನಾದಿರುಚಿಕಾರ 501). 28, a point of the compass (ಆಸೆ, ದಿಕ್ಕು 114). 29, a bodily organ; the three karaṇas called mana, vacana and kāya (ಕರಣ ತ್ರಯಂಗಳ್, ಮನ ವಚನ ಕಾಯವೆಮ್ಬ ತ್ರಿಕರಣ 114). 30, *torture* (ಪೀಡೆ 501). 31, *killing, destroying.* 32, killing metals (*e. g.* mercury), depriving them by oxidation, etc. of their metallic properties for medicinal or alchemical purposes. 33, burning on the funeral pile, obsequies. 34, setting out, proceeding, *going.* 35, *going after, following.* 36, various modes of writing verses (ಚಿತ್ರ Nn. 8). ಮೌನಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಧನಂ (Prv.). see Kāvy. III, 3, B, 30; B. 3, 92; 4, 147. 190; 5, 123. — ಸಾಧನಂಗುಡು. -ಂ-ಕುಡು. to give the (necessary) substances (Śsv. 2, 64). — ಸಾಧನ ಸಮ್ಪತ್ತು. materials and means (My.).

ಸಾಧನೆ sādhane. = ಸಾಧನ Nos. 17 (J. 28, 22; My.) and 23 (My.). ಗರುಡಿಸಾಧನೆಯ ಮನೆ (ಶ್ರಮಗೃಹ, ಖಲೂರಿಕೆ Mr. 197). 2, = ಸಾಧನ No. 4 (B. 5, 39. 195). — ಸಾಧನೆ ಮಾಡು. to practice (with or on, My.). 2, to compel the delivery of anything (taken away), to recover (My.).

ಸಾಧಾ sādhā. = ಸಾದಾ 2, etc. plain, simple; plain, mere, pure, etc. (Mhr., H.). — ಸಾಧಾ ಉಡುಗೆ. a plain cloth (B. 5, 229). — ಸಾಧಾ ಜೋಡು. a couple of plain dōtaras woven together (B. 3, 102). — ಸಾಧಾ ದೋತರಜೋಡು. = ಸಾಧಾಜೋಡು. (B. 3, 102). — ಸಾಧಾಬಟ್ಟೆ. a plain cloth (B. 5, 217). — ಸಾಧಾಬಡತನ. pure poverty (B. 5, 193).

ಸಾಧಾರಣ sādhāraṇa. (fr. ಸ-ಧಾರಣ). belonging or applicable to many, *common to many or all, general, universal, common,* joint. 2, *equal, like, similar.* 3, middling, ordinary (My.; Mhr.). 4, generic. 5, a common rule or precept or one generally applicable. 6, specific character. 7, the forty-fourth year of the cycle of sixty (My.). ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, generally (My.; B. 3, 117); in an ordinary or common way (My.).

ಸಾಧಾರಣತಃ sādhāraṇa-taḥ. generally (B. 4, 96. 164).

ಸಾಧಾರಣಧರ್ಮ sādhāraṇa-dharma. common or universal duty. (My.).

ಸಾಧಾರಣರೀತಿ sādhāraṇa-rīti. an ordinary, common manner (B. 2, 1).

ಸಾಧಾರಣೆ sādhāraṇe. = ಸಾಧಾರಣ. (B. 5, 200).

ಸಾಧಿತ sādhita. effected, completed, finished, achieved, accomplished, succeeded; settled, fulfilled; substantiated, proved; made good, settled, discharged, recovered, obtained; fined; *amerced, punished by fine, made to pay; awarded* (as a punishment or fine); subdued, mastered; enabled to effect or obtain. see ಪ್ರ-.

ಸಾಧಿಷ್ಠ sādhiṣṭha. best, most excellent; very fit, most proper or right; *hardest, very hard or firm.*

ಸಾಧಿಸು sādhisu. to accomplish, to effect, to perform, to do, to complete, to settle (Śmd. 6; B. 4, 13); to observe (J. 10, 15). 2, to substantiate, to prove, to establish; to vindicate (My.; Si. 48). 3, to compel the delivery of anything (taken away), to recover (My.). 4, to obtain; to acquire (Cpr. 8, 84; J. 2, 26; 10, 38; My.; B. 4, 20. 42). 5, to subdue, to overcome, to conquer (Cpr. 7, 29; Śmd. 188. 260; Bp. 16, 15; C. Bp. 47, 11); to master (as any vidyā, My.). 6, to practice. [ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಂ ಸಾಧಿಸಲಾಗದು Kr. 3, 146]. ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಸಬಳ ನುಂಗಬಹುದು (Prv.). 7, to charge (upon another, My.). ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿಪ್ಪನನೆ ಕಡುಹೆದ್ದ; ಸರ್ಪನುಚಿಹೆಯು ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ನಕ್ಕು (Sp.). ಸಾಧಿಸಲು ಪಟ್ಟ (ಸಾಧಿತ Nn. 148). ಸಾಧನ ಮಾಡಿದ್ದು (ಸಾಧಿತ G.). see ಹೊತ್ತು-.

ಸಾಧಿಸುವಿಕೆ sādhisuvike. = ಸಾಧಿಸುಹ. (ಆರಾಧನ Si. 438).

ಸಾಧಿಸುಹ sādhisuha. accomplishing, effecting, fulfilling, carrying out, etc. ಹಗೆಯು ಸಾಧಿಸುಹ (ವೈರಶುದ್ಧಿ, ಪ್ರತೀಕಾರ, ವೈರ ನಿರ್ಯಾತನ Nr.).

ಸಾಧೀಯಸ್ sādhīyas. better, more excellent; *more proper or right, very proper or right, very handsome; harder, firmer, very hard or firm.*

ಸಾಧು sādhu. = ಸಾದ 1, ಸಾದು 1. accomplished, perfect, excellent, good, eminent. 2, *virtuous, honourable, pious, righteous, faithful, honest;* mild or gentle in disposition (used also of beasts, My.). 3, correct, pure, classical (as a language, etc.). 4, *fit, proper, right.* 5, *pleasing, beautiful.* 6, *well-born, noble, of honourable or respectable descent.* 7, *a good or honest man;* a saint, a sage; a jina, a deified jaina saint or guru (see Mr. s. ಜೈನ). 8, well; well done! good! indeed.

ಸಾಧುಜನ sādhu-jana. goodness (ಗುಣ Mr. 501). 2, a good, etc. person (My.).

ಸಾಧುವಾದ sādhu-vāda. a cry of "good!" (My.).

ಸಾಧುವಾಹಿ sādhu-vāhi. carrying well: *a good horse, well-trained horse.*

ಸಾಧುವೃತ್ತಿ sādhu-vṛitti. good profession or means of living; good or excellent practice, moral and ritual observances. (My.).

ಸಾಧ್ಯ sādhya. to be accomplished or effected, to be done; to be formed. 2, accomplishable, practicable, feasible, attainable, being within one's power (to get, etc., ಘನ, ಸಾಧ್ಯವಾದುದು Nn. 15; ಘನ Mr. 510). 3, to be proved or demonstrated. 4, to be inferred or concluded (in logic). 5, to be subdued or mastered subduable, to be conquered, conquerable. 6, to be cured, curable (as a disease). 7, accomplishment, perfection. 8, an object to be accomplished (in law), the thing to be proved or established by proof, the matter in debate. 9, the major term in a syllogism, the subject of a proposition. 10, *a class of celestial beings.* ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮೇಲೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಸಾಧ್ಯಸಿದ್ಧಿ sādhya-siddhi. the effecting of what has to be done. 2, the establishing of what has to be proved. 3, the success of an undertaking, accomplishment. 4, proof, conclusion. (R.).

ಸಾಧ್ವಸ sādhvasa. *fear, terror.*

ಸಾಧ್ವಿ sādhvi. a chaste or virtuous woman; *a faithful wife.*

ಸಾನ sāna. 1. destroying; bringing to an end. see ಅವ-.

ಸಾನ sāna. 2. Tbh. of ಶ್ವಾನ. a dog. (ನಾಯ್ Śm. 31).

ಸಾನ sāna. 3. Tbh. of ಸ್ನಾನ. bathing, etc. (My.).

ಸಾನನ್ದ sa-ānanda. possessed of joy, happy, delighted, enjoying, happiness, endowed with happiness; joy, happiness. see Bp. 2, 21; 8, 6; 35, 5; 43, 17; 53, 7; J. 11, 2; 28, 59. — ಸಾನನ್ದದೇವ. N. (Bp. 58, 69).

ಸಾನಬಾಗ sāna-bāga. = ಸಾನಬೋಗ. (My.).

ಸಾನಬೋಗ sāna-bōga. = ಶಾನಭೋಗ, etc. the clerk of a village, etc. (My.). an accountant in a shop.

ಸಾನಿ sāni. a second: a companion: a fellow, an associate, a colleague (in an office, etc., My.; Te.; H.); also used in the feminine gender, see *e. g.* ದೊರೆಸಾನಿ. — ಸಾನಿಗುಮಾಸ್ತಿ. a fellow-gumāsta (My.). — ಸಾನಿಶಾನಭೋಗ. a fellow-śānabhōga (My.).

ಸಾನು sānu. *level ground on the top or edge of a mountain, table-land* (ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 90. 108; ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ Mr. 97). 2, a summit; a point, end, top.

ಸಾನುಕೂಲ sa-anukūla. friendly, well disposed; suitable, favourable; well equipped (My.).

ಸಾನುನಯ sa-anunaya. *courteous, kind, civil, polite.*

ಸಾನುನಾಸಿಕ sa-anunāsika. nasal (My.).

ಸಾನುಭವ sa-anubhava. possessing fruition or experience; one who enjoys or experiences (Bp. 40, 82). 2, fruition, experience (3, 80; 6, 28; 8, 20).

ಸಾನುಭಾವ sa-anubhāva. = ಅನುಭಾವ No. 2 or 3. (Bp. 33, 2).

ಸಾನುಮತ್ sānu-mat. *a mountain.*

ಸಾನುಮತ sa-anumata. assented to, concurred with; approbation, assent. see ಸೇರ್.

ಸಾನುಮತಿ sa-anumati. approbation, assent (My.).

ಸಾನುಮನ್ತ sānu-manta. = ಸಾನುಮತ್. (ಬೆಟ್ಟ Mr. 96).

ಸಾನುಮಾನ sa-anumāna. dependent on or associated with inference (R.).

ಸಾನುರಾಗ sa-anurāga. attached, passionate, impassioned. 2, affection, love, passion, desire (Bp. 24, 50; 35; 3; J. 3, 22).

ಸಾನುಸ್ವಾರ sa-anusvāra. having the nasal mark anusvāra. (My.).

ಸಾನೆ sāne. = ಶಾನೆ, q. v. much, many, etc. (My.). Tbh. of ಸೇನೆ. (T. ಚೇನ್ಯೆ, an army; a great many).

ಸಾನ್ತ sānta. 1. = ಸನ್ತ 1. (My.). a holyman, saint, etc. cf. ಶಾನ್ತ.

ಸಾನ್ತ sānta. 2. (Tbh. of ಶಾನ್ತ ?). Śiva (ಉಮೆಯಾಳ್ವ, etc. Ct. II, 5; ಶಿವ Kk. 5; ಈಶ್ವರ Śm. 2). — ಸಾನ್ತಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. Pārvati; N. (My.). — ಸಾನ್ತಾಯಿ. -ಆಯಿ. = ಸಾನ್ತಮ್ಮ. ಉವೆನ್ನೋಕೆ ತಿವೆನ್ನೋಕೆ ಮಾಳಾಯಿ, ಕಿಚ್ಚು ಹೊಟಿಸೋಕೆ ಸಾನ್ತಾಯಿ (Prv.).

ಸಾನ್ತ sānta. 3. a word with final ಸ್ (Śmd. 274. 323).

ಸಾನ್ತಪನ sāntapana. (fr. ಸನ್ತಪನ). *a sort of severe penance.*

ಸಾನ್ತಿ sānti. Tbh. of ಶಾನ್ತಿ. (Śmd. 335).

ಸಾನ್ತ್ವ sāntva. (ಶಾನ್ತ್ವ). consolation, consoling, comforting; *conciliation; conciliatory, pleasing or mild speech* (ಅತ್ಯರ್ಥಮಧುರ, ಸೊಗಸುವ ಮಾತು Nr.).

ಸಾನ್ತ್ವನ sāntvana. (ಶಾನ್ತ್ವನ). = ಸನ್ತವಣೆ. *the act of appeasing or consoling; speaking kindly and in a conciliatory manner; friendly salutation and inquiry, courtesy, complaisance*(ಪ್ರಣತಿ, ಅನುನಯ, ಪ್ರಣಿಪಾತ, ಸನ್ತಯ್ಸುಹ Hlā.).

ಸಾನ್ತ್ವವಾದ sāntva-vāda. speaking in a kindly and affectionate manner. (R.).

ಸಾನ್ತ್ವಿತ sāntvita. (ಶಾನ್ತ್ವಿತ). consoled, comforted. (R.).

ಸಾನ್ದು sāndu. (Śmd. 48). = ಸಾದು 1. a fragrant substance, etc. [ಸಾನ್ದಿನ ಸೌಸವದ ಕುಂಕುಮದ ಕತ್ತುರಿಯ ಕದಡಂ ಕದಡಿ Pb. 5, 60 va.].

ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ sāndṛṣṭika. (fr. ಸನ್ದೃಷ್ಟಿ). *present perception of a result, immediate consequence.* cf. ಸಾಂಸ್ಯಷ್ಟಿಕ.

ಸಾನ್ದ್ರ sāndra. *thick, close, dense, compact;* clustered together, collected, united in a mass; course, gross; strong, stout, robust (ಶಿವ, ದಟ್ಟೈತ್ತು Nn. 6; ಘನ, ದಟ್ಟ15; ಶಿವ Mr. 495); much, abundant, excessive, *vehement, intense;* unctuous, oily; viscid, smooth, soft, bland; pleasing, agreeable. 2, a thicket, a wood; a heap, a cluster. 3, a fragrance (ಸಾದು Nr. 336).

ಸಾನ್ದ್ರತ್ವ sāndratva. the state of being thick, etc. see ಮನ್ದಯಿಸು.

ಸಾನ್ದ್ರಪದ sāndra-pada. N. of a vṛitta (Ch.).

ಸಾನನ್ದ್ರಾನನ್ದ sāndra-ānanda. excessive or great joy (Cpr. 3, 98).

ಸಾನನ್ನಾಯ್ಯ sānnāyya. = ಸನ್ನಾಯ್ಯ. *any substance mixed with ghee, etc., and offered as an oblation with fire* (= ಹವಿಸ್).

ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ sānnidhya. (fr. ಸನ್ನಿಧಿ). nearness, vicinity, proximity; presence. (Bp. 19, 46; 23, 12; 24, 20; J. 10, 19. 20).

ಸಾಪ sāpa. 1. = ಸಾಫು. clean, etc. (B. 5, 116. 117).

ಸಾಪ sāpa. 2. Tbh. of ಶಾಪ. curse, etc. (Śmd. 335).

ಸಾಪತ್ನ sāpatna. (fr. ಸಪತ್ನೀ). born from a rival wife, belonging to fellow-wives; a son of a rival wife (ದಾಯಾದ್ಯ Mr. 312; Bh. 1, 8, 6).

ಸಾಪತ್ನಿಕೆ sāpatnike. the state of being a rival wife. see ಕೃತ-.

ಸಾಪತ್ನ್ಯ sāpatnya. the son of a rival wife. 2, a rival, an enemy, an adversary. 3, the state or condition of a rival wife; rivalry, ambition, enmity. (My.).

ಸಾಪಿಣ್ಡ್ಯ sāpiṇḍya. (fr. ಸಪಿಣ್ಡ). connection by presenting obsequial offerings to the same Manes, consanguinity, kindred, kin. — ಸಾಪಿಣ್ಡ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ. = ಸಪಿಣ್ಡೀಶ್ರಾದ್ಧ or ಸಪಿಣ್ಡೀಕರಣ. see s. ನಿಮಿತ್ತಸ್ಥಲ.

ಸಾಪೆ sāpe. = ಚಾಪೆ. a mat (ಕಟ, ಕಿಲಿಂಜಕ Si. 308; My.; Si. 165).

ಸಾಪೇಕ್ಷ sa-apēkṣa. having regard or respect to, dependent on. [Kr. 2, 94. 95]; (Kāvy. II, 2, B, 1. 2).

ಸಾಪೇಕ್ಷೆ sa-apēkṣe. see s. ಬಯಿಕೆ, in G. = ಬಯಕೆ.

ಸಾಪ್ತಪದ sāptapada. (fr. ಸಪ್ತಪದ). belonging to seven steps, produced by or depending on seven steps.

ಸಾಪ್ತಪದೀನ sāptapadīna. circumambulation of the nuptial fire by the bride and bridegroom in seven steps. 2, *friendship* (easily contracted), *intimacy.*

ಸಾಫ sāpha. = ಸಾಫು. (Cb. 20).

ಸಾಫಲ್ಯ sāphalya. (fr. ಸಫಲ). productiveness, fruitfulness; profit, advantage; success. (Grj. 4, 41).

ಸಾಫಲ್ಯತ್ವ sāphalyatva. the state of having productiveness, etc. (Bp. 5, 51).

ಸಾಫು sāphu. = ಸಾಪ 1, ಸಾಫ. clean (My.; Mhr., H. ಸಾಫ್); free from moral impurity; pure; free from disease, clear of blemish; smooth, even; plain, clear, simple, fair (as a piece of composition, speech, etc. (Mhr., H.); thorough, complete. 2, ruin, utter destruction (My.; Te.).

ಸಾಬ್ sāb. = ಸಾಹೇಬ. a lord, master, etc. (My.; see ರಾಜಾ-).

ಸಾಬೀತು sābītu. = ಸಾಬೂತು. sound, firm; proved, established (My.; Mhr., H. ಸಾಬೀತ, ಶಾಬೂತ).

ಸಾಬೂತು sābūtu. = ಸಾಬೀತು. (My.).

ಸಾಭಿಪ್ರಾಯ sa-abhiprāya. having an aim or purpose, persevering, resolute; having a meaning or sense. (Kāvy. III, 3, B, 166; Rśv. 6, 132 va.).

ಸಾಭಿಲಾಷೆ sa-abhilāṣe. desire, eagerness, wish, passion (J. 26, 6).

ಸಾಮ sāma. 1. calming, tranquillizing, soothing; reconciling, conciliating, appeasing; *conciliation,* speaking kindly, kindness; gentleness, mildness (ಶಾನ್ತ, ನಮ್ಮಿಗುಹ Mr. 4, 59; ತದ್ಭವ: Ct. II, 49). 2, negotiation, peaceable or conciliatory behaviour (as one of the four means of success against an enemy, ಸಯ್ಪಿಡೆ Mr. 267, see ಚತುರೋಪಾಯ). 3, *N. of one of the three principal vēdas* (arranged for chanting).

ಸಾಮ sāma. 2. Tbh. of ಶ್ಯಾಮ. dark-blue, etc. (My.; see ಸಾಮವರ್ಣ). — ಸಾಮುಕುಸುಬಿ. the weed Gondocaulon glabrum Cass. (Z.).

ಸಾಮಕಿ sāmaki. see Mr. s. ಪಾವಕೆ.

ಸಾಮಗ್ರಿ sāmagrī. (fr. ಸಮಗ್ರ). entireness, wholeness, etc.; a collection or assemblage of implements or materials, apparatus, goods and chattels, furniture, effects, gear. (Cpr. 2, 14 va.; Kāvy. III, 3, B, 144; My.; B. 4, 12). — ಸಾಮಗ್ರಿಸನ್ನಾಹ. preparation of all materials or things (My.).

ಸಾಮಜ sāma-ja. arising from conciliation, produced by gentleness of conduct or kindness. (J. 6, 28). 2, produced by the sāmavēda. (J. 28, 8). 3, an elephant (ನಿರ್ವಾಣ, ಆನೆ Nn. 19; ಕದಳಿ, ಆನೆ 43; J. 6, 9. 28; 28, 8; 34, 11); N. of an asura.

ಸಾಮಜಾರಿ sāmaja-ari. the enemy of the elephant: a lion (Bp. 55, 22).

ಸಾಮಜಾಸುರ sāmaja-asura. the asura Sāmaja or Gajāsura (Bp. 46, 18).

ಸಾಮತಿ sāmati. Tbh. of ಸಾಮ್ಯತೆ. likeness; a comparison, a simile (My.; Te. a proverb).

ಸಾಮನಿ sāmani. = ದಾಮನಿ. a rope for tying cattle. (Colebr.).

ಸಾಮನ್ತ sāmanta. (fr. ಸಮನ್ತ). = ಸಾವನ್ತ. bordering, bounding, neighbouring. 2, a neighbour. 3, a neighbouring king; *a feudatory or tributory prince, the chief of a district* (paying tribute to a lord paramount); a leader, general, captain, champion. 4, neighbourhood. see Bp. 61, 39.

ಸಾಮನ್ತಿ sāmanti. = ಸಾಮನ್ತಿಗೆ, etc. ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿ (ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139).

ಸಾಮನ್ತಿಗೆ sāmantige. = ಸಾಮನ್ತಿ, ಸಾವನ್ತಿ, ಸಾವನ್ತಿಗೆ, ಸೇವನ್ತಿ, ಸೇವನ್ತಿಗೆ q. v. a kind of jasmine, etc. ಹಸರುಸಾಮನ್ತಿಗೆ (ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ, ಹಸರುಮಲ್ಲಿಗೆ Si. 139).

ಸಾಮರಸ್ಯ sāmarasya. (fr. ಸಮರಸ). union of essence, essential union (Bp. 51, 20); [harmonious blending].

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ sāmarthya. (fr. ಸಮರ್ಥ). sameness of aim or object, sameness or oneness of meaning or signification. 2, adequacy, fitness, capacity, the state of being entitled. 3, *force, power, might, ability, capability, strength, energy, fortitude* (ದ್ರವಿಣ, ಶೌರ್ಯ, ಪರಾಕ್ರಮ, etc. Si. 293; Cpr. 2, 62. 71; Bh. 1, 8, 13. 28). 4, sense or force of words, signification (see ಶಬ್ದ-). 5, wealth. 6, interest, advantage.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯತೆ sāmarthyate. the state of having force, power; etc. (Grj. 10, 67).

ಸಾಮವರ್ಣ sāma-varṇa. Tbh. of ಶ್ಯಾಮವರ್ಣ. the colour black. (Śmd. 368).

ಸಾಮವಾಕ್ಯ sāma-vākya. a conciliatory expression (My.).

ಸಾಮವಾಯಿಕ sāmavāyika. (fr. ಸಮವಾಯ). belonging to an assembly or association, collective; relating to close or intimate connection. 2, a minister or counsellor (ಪ್ರಧಾನ G.). 3, the chief of a company or corporation.

ಸಾಮವೇದ sāma-vēda. = ಸಾಮ 1 No. 3. (C.).

ಸಾಮವೇದಿ sāma-vēdi. a Brāhmaṇa who studies the sāmavēda (Bp. 9, 43; 56, 27. 36); N. (15, 25; 24, 74; 57, 1. 2. 5).

ಸಾಮಾಜಿಕ sāmājika. (fr. ಸಮಾಜ). relating or belonging to an assembly. 2, *an assistant or spectator at an assembly*, member of an assembly.

ಸಾಮಾನ sāmāna. = ಸಾಮಾನು, q. v. (B. 5, 125. 240). ಸಾಮಾನ ಇದ್ದವಗೆ ಗುಮಾನ ಏನು? (Prv.).

ಸಾಮಾನಿಕ sāmānika. equal, of the same position (Cpr. 9, 53).

ಸಾಮಾನು sāmānu. = ಸಾಮಾನ. instruments; apparatus, furniture; goods, chattels, things, articles (C.; B. 3, 66; 4, 60; 5, 122; Si. 84. 381; Br.; Mhr., H. ಸಾಮಾನ); a thing, an article (My.).

ಸಾಮಾನ್ಯ sāmānya. (fr. ಸಮಾನ). = ಜಾವಳ 2. *common, general, universal, generic*, equal. 2, vulgar, ordinary, middling, commonplace, insignificant, low (see ಕಿಜಾಕುಳ). 3, community, generality, universality. 4, totality, entireness. 5, common or generic property, specific property. 6, *kind, sort, genus or species.* 7, equality or sameness of meaning (Śmd. 144. 152). 8, = ಸಾಮ್ಯ 1, the connection of different objects by common properties (Kāvy. III, 3, B, 96 seq.).

ಸಾಮಾನ್ಯಕಾಲ sāmānya-kāla. time in general. see ಪೊಟ್ಟು.

ಸಾಮಾನ್ಯಕಾಣ್ಡ sāmānya-kāṇḍa. a section of words that differ in form, but have the same meaning (Mr. 423 seq.).

ಸಾಮಾನ್ಯತೆ sāmānyate. the state of being common, etc.; that of being low, etc. see ಸತ್ವ-.

ಸಾಮಾನ್ಯಧರ್ಮ sāmānya-dharma. common or universal duty (My.).

ಸಾಮಾನ್ಯಪ್ರವೇಶ sāmānya-pravēśa. the occurrence of an astrologically unlucky moment (My.).

ಸಾಮಾನ್ಯಬಲ sāmānya-bala. a common force, a force in general. see ದಜ.

ಸಾಮಾನ್ಯಮಾಲಾಬನ್ಧ sāmānya-mālābandha. a common garland. see ಆಜಾಜುಗ.

ಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣ sāmānya-lakṣaṇa. a generic definition or sign, a definition comprising many individuals, a specific characteristic. (R.).

ಸಾಮಾನ್ಯಾಕೃತಿ sāmānya-ākṛiti. a common form, a form in general. see ಪೊಜಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯೆ sāmānye. an ordinary woman (Bp. 40, 83). 2, one of the transcendental perceptions in the nyāya philosophy.

ಸಾಮಾಭಾಸ sāma-ābhāsa. mere appearance of conciliation or negotiation (Cpr. 6, 22 va.).

ಸಾಮಿ sāmi. 1. *half;* blamably.

ಸಾಮಿ sāmi. 2. = ಸಾಬಿ. Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ. an owner, lord, etc. (Śmd. 128. 368; Bp. 35, 27; 51, 7). [ಎನ್ನ ತನೂಜನಾಳ್ವ ಸಾಮಿಗಮಿಜು ವಾಗೆ ಶೋಕರಸಮಿರ್ಮಡಿಸಿತ್ತು Pb. 13, 106].

ಸಾಮಿಧೇನಿ sāmidhēni. (fr. ಸಮಿಧ್). *a particular prayer recited on adding fuel to the sacrificial fire.*

ಸಾಮಿಪಕ್ವ sāmi-pakva. half-ripened (Cpr. 6, 55 va.).

ಸಾಮೀಪ್ಯ sāmīpya. (fr. ಸಮೀಪ). *nearness, vicinity, proximity, contiguity;* nearness to the deity. (Grj. 3, 69 va.; Bp. 1, 30; 24, 83).

ಸಾಮೀಪ್ಯಪದ sāmīpya-pada. the state of being near to the deity (V. 14, 106 va.).

ಸಾಮು sāmu. gymnastics, feats of strength (My.; Br.; H.). ಸಾಯುವ ತನಕ ಸಾಮು ಕಲಿತರೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದು ಯಾವಾಗ? (Prv.).

ಸಾಮುದ್ರ sāmudra. 1. (fr. ಸಮುದ್ರ 1). oceanic, marine, seaborn. 2, a seafarer, a mariner. 3, *sea-salt.*

ಸಾಮುದ್ರ sāmudra. 2. (fr. ಸಮುದ್ರ 2). an impression or mark on the body, spot.

ಸಾಮುದ್ರಿಕಾಲಕ್ಷಣ sāmudrikā-lakṣaṇa. characteristic spots, lines, etc. on any part of the body and their interpretation (My.).

ಸಾಮುದ್ರಿಕಾಶಾಸ್ತ್ರ sāmudrikā-śāstra. a treatise on the interpretation of spots, etc. upon the body (My.).

ಸಾಮುದ್ರಿಕೆ sāmudrike. -ಕಾ. spots, lines, etc. on the body and their interpretation (My.; ಮನುಷ್ಯನ ರೇಖೆ ಮುನ್ತಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ G.).

ಸಾಮೆ sāme. = ಸಾವೆ 1, q. v. Tbh. of ಶ್ಯಾಮ No. 5. a kind of edible grain. (Tu.; My.). ಸಾಮೇ ಕಾಜು (ಶ್ಯಾಮಾಕ Si. 164).

ಸಾಮೋದ್ಭವ sāma-udbhava. *an elephant.*

ಸಾಮೋಪಚಾರ sāma-upacāra. a mild and moderate application, operation or curative. 2, a mild, conciliating measure. (B. 4, 72; 5, 170).

ಸಾಮೋಪಾಯ sāma-upāya. a mild remedy, moderate measure, gentle means. 2, negotiation, as one of the upāyas or means of success against an enemy (My.).

ಸಾಮ್ಪರಾಯ sāmparāya. (fr. ಸಮ್ಪರಾಯ). relating to war or battle, warlike. 2, belonging to the future. 3, contention, conflict. 4, the future, future life. (R.).

ಸಾಮ್ಪರಾಯಿಕ sāmparāyika. relating to war, military, strategic; warlike; calamitous; relating to the other world or a future state, future. 2, *a war-chariot.* 3, *war, battle.*

ಸಾಮ್ಪ್ರತ sāmprata. (fr. ಸಮ್ಪ್ರತಿ). *fit, proper, becoming.* 2, the present time. ಸಾಮ್ಪ್ರತ, ಸಾಮ್ಪ್ರತಂ, *at present, now.* (B. 4, 189. 214; 5, 265).

ಸಾಮ್ಪ್ರದಾಯ sāmpradāya. (fr. ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ). custom, practice, a custom, a tradition (C.; Bp. 5, 42; V. 9, 32; B. 4, 88).

ಸಾಮ್ಪ್ರದಾಯಿಕ sāmpradāyika. relating to traditionary or popular doctrine or practice. (My.).

ಸಾಮ್ಪ್ರದಾಯಿಕಸ್ಥ sāmpradāyika-stha. a man carefully observant of the doctrines and customs of his forefathers (My.).

ಸಾಮ್ಬ sa-amba. attended by Ambā or Durgā: Śiva (Bp. 9, 41). 2, N. of a Yādava (J. 7, 2; 12, 12; 24, 69). — ಸಾಮ್ಬಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಸಾಮ್ಬಶಿವ. Śiva along with Ambā. (My.).

ಸಾಮ್ಬ್ರಾಜ್ಯ sāmbrājya. Tbh. of ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ. empire, dominion. (My.; Te.).

ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ sāmbrāṇi. 1. Tbh. of ಸಾಮ್ರಾಣಿ. benzoin (M. ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ, ತಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ; T. ಚಾಮ್ಬಿರಾಣಿ; Te. ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ, ಸಾಮ್ರಾಣಿ); frankincense (ಲೋಬಾನ My.). — ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿತೈಲ. an oil extracted from sāmbrāṇi (My.); a kind of plant.

ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ sāmbrāṇi. 2. N. of a country (Mr. 282); a horse of that country (Mr. 282; Rśv. 6, 11 va.; Bh. 7, 7, 46; Te. ಸಾಮ್ರಾಣಿ).

ಸಾಮ್ಯ sāmya. 1. (fr. ಸಮ). evenness; *equality, parity, sameness,* equipoise; likeness, similarity (ಸರಿ Śmd. Dh., Śm. 103; ಪೋಲ್, ಅನ್ನ, etc. Ct. I, 88; ತೋಡು, ದೊರೆ, ತೊಣೆ, etc. II, 25; ಪೋಲ್, etc. II, 32; ಪಾಂಗು, ಭಂಗಿ II, 101; ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಂಗು, ಜವಳಿ, etc. Śm. 55; ಪಾಂಗು 83; ತೋಡು 91; ಪಡಿ 95); a comparison, a simile; *harmony, tempo, equal time in music and dancing;* equability; impartiality, indifference; = ಸಾಮಾನ್ಯ No. 8, the connection of different objects by common properties (Kāvy. III, 3, B, 61. 96 seq.).

ಸಾಮ್ಯ sāmya. 2. Tbh. of ಸ್ವಾಮ್ಯ. mastership, etc. (Bp. 51, 21; My.); My. also: fees that, for the performance of particular ceremonies, are to be given to pūjāris, purōhitas and joyisas.

ಸಾಮ್ಯತೆ sāmyate. = ಸಾಮುತಿ. equality, sameness. ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಸಾಮ್ಯತೆಯ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೋ, ಆ ವಸ್ತು (ಉಪಮಾನ G.).

ಸಾಮ್ಯತ್ವ sāmyatva. = ಸಾಮ್ಯತೆ. (ಪಾಟಿ Śm. 90).

ಸಾಮ್ಯಪ್ರತೀತಿ sāmya-pratīti. notion of similarity (Kāvy. III, 3, B, 80).

ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥೆ sāmya-avasthe. *equal state, equipoise.*

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ sāmrājya. (fr. ಸಮ್ರಾಜ್). complete or universal sovereignty, empire, dominion. (Cpr. 4, 24 va.; Bp. 21, 25; 54. 84; 61, 7; B. 4, 227).

ಸಾಮ್ರಾಣಿ sāmrāṇi. = ಸಾಮ್ಬ್ರಾಣಿ 1. a kind of perfume.

ಸಾಯ್ sāy. = ಸಾಯು. (Śmd. 58). to die, to decease, to depart from life (ಮೃತಿ Śmd. Dh.; ಅಚ್ಚು, ಕಡು, ಬಿಟ್, ಅಱು Śmd. I; Cpr. 5, 74; Abh. P. 6, 62; 6, 36 va.; 8, 15; 13, 56; 16, 71 va.; Bp. 13, 14. 16. 17. 26; 14, 20; 15, 2; 22, 53; 24, 12; 32, 50; 35, 33; 42, 5; 43, 14; 46, 20. 23. 58; 49, 18; 50, 31. 37; 52, 8; 56, 16; 57, 32; 60, 24; J. 11, 34; 12, 44; 20, 14; 24, 1; 25, 59; T., M. ಚಾ; Te. ಚಚ್ಚು; Tu. ಸಯ್, ಸೈ; the word may be connected with ಸಯ್ 2, or with ಸಯ್ 1 and ಚಾಚು). [ಸತ್ತರನೆ ಸಾಯದ ರನ್ನಿಣಸಿತ್ತುಂ Ap. 9, 59]. P. p. ಸತ್ತು. ಸತ್ತಂ (Śmd. 285). present and future participle (instead of ಸಾಯ್ವ) frequently ಸಾವ, q. v. [— ಸತ್ತಪ್ಪರ್. ಇವರುಂ ಸತ್ತಪ್ಪರಿನ್ನಿಂಗೆ ಕಾವುದನಾಂ ಕಾವೆನೆನುತ್ತ Pb. 11, 10; Ap. 2, 8]. ಸತ್ತಾತ (ಪರಾಸು, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ, ಪ್ರಮಿತ, ಸಂಸ್ಥಿತ, ಮೃತ Hlā.). ಸತ್ತಂ (ಮೃತ, ಸಂಸ್ಥಿತ, etc. Mr. 394); ಪತಿ ಸತ್ತವಳು (ವಿಧವೆ 303). ಸತ್ತವನ ಸುಡಲೆನ್ದು, ಒಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಚಿತೆ Nr.). ಸಾಯಲೆವೇಡಿ, ತಾನ್ ಈಯುನೆ ದರೆಯಂ? ಗಾಂಗೇಯ, ಕೇಳ್ (Śmd. 64 Mdb.). ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ನಿನಗದೆತ್ತಣದು ಮೋಕ್ಷವನ್, ಆಯ್? ಸತ್ತು ಪೋಗದತಿಜೀವನ್ ಇರಲು ಮೋಕ್ಷದ ಗೊತ್ತು ತಿಳಿ! (Sp.). ಸತ್ಯವನ್ನಱದರೇ ಸತ್ತ ಹಾಗಿರಬೇಕು; ಸತ್ಯವನಱುದುವ್ ಉಸುರಿದರೆ ಸತ್ತವರಿಗತ್ತ ಹಾಗಕ್ಕು (Sp.). ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವರೆಮ್ಬ ಮಿಥ್ಯದಾ ನುಡಿ ಯಾಕೆ? ಬಿತ್ತಿದರೆ ಬೀಜ ಬೆಳವನ್ತೆ ಗಿಡ ತಾ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವದೆ? (Sp.). ಸಜ್ಜನರು ಸಾಯಲೊಡೆ ನಿರ್ಜರರು ಮಱುಗುವರು; ದೌರ್ಜನ್ಯಕಾರಿ ಸತ್ತರೇನ್? ದೇಹದ ಕಜ್ಜ ಹರಿದನ್ತೆ! (Sp.). ಸಾಯಲಾಱಕೆನೆನಲು ಬೆನ್ನು ಬಿಡುವಳೆ ಮೃತ್ಯು? (Dp. 4).

ಸಾಯ sāya. 1. Tbh. of ಸಹಾಯ. help, etc. ಸಾಯವಿಲ್ಲದ ನಾಯ ಸತ್ಯವಾದರೆ ಏನು? (Dp. 167).

ಸಾಯ sāya. 2. end, close, termination (see ಅವ-). 2, *the close of day, evening.*

ಸಾಯಂ sāyaṁ. *in the evening* (ಬಯ್ಗಿನಲ್ಲಿ Nr.).

ಸಾಯಕ sāyaka. *an arrow.* 2, *a sword.* ಸಾಯಕದ ಪುಂಖ (ಕೆಯ್ಪೊಸೆ Kk. 39).

ಸಾಯಂಕಾಲ sāya-ṅ-kāla. evening, eventide (ದಿವಸಾನ್ತಮಪ್ಪ ಇರುಳು Mr. 66; ಸಾಯ Si. 476).

ಸಾಯನ್ತನ sāyantana. belonging to evening, vesper time. (Cpr. 8, 4 va.).

ಸಾಯರು sāyaru. excise, custom (My.; Br.; Mhr., H.).

ಸಾಯಸ sa-āyasa. exertion, trouble, difficulty, weariness (Bp. 55, 36; Abhā. 1, 32). [ಸತ್ಯವತೀ ನನ್ದನಂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಯಸಂಗಳ್ಗೆ ಮನ್ಮುಮಿಕ್ಕು ಕಣ್ಣನೀರಂ ನೆಗಪೆ Pb. 7, 59 va.; Cv. 870].

ಸಾಯಾಹ್ನ sāya-ahna. evening, eventide. (My.).

ಸಾಯಿ sāyi. 1. = ಸಾವೆ 2. cream; any cream-like layer (Mhr. ಸಾಈ; see ಕಲ್ಮಾಣ-, ಕಾರ-).

ಸಾಯಿ sāyi. 2. Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ. guru, etc. see ಗೋ-. — ಸಾಯಿದೇವ. N. (Bp. 56, 41; 58, 10). — ಸಾಯಿದೇವಿ. N. (Bp. 59, 6).

ಸಾಯಿರ sāyira. Tbh. of ಸಹಸ್ರ. one thousand. [ಸಾಯಿರ ಗದ್ಯಾಣದ ಪೊನ್ನೇ ಸಾಲ್ಗುಂ Pb. 6, 71 va.]. ಸಾಯಿರ ಗಣ್ಡರ್, ಸಾಯಿರ ಪೆಣ್ಡರ್, ಸಾಯಿರ ಮನೆಗಳ್ (Śmd. 111).

ಸಾಯು sāyu. = ಸಾಯ್. (C.; ಪಡು G.). P. p. ಸತ್ತು. ಸತ್ತವನು (ಪರಾಸು, ಪರೇತ, ಪ್ರೇತ, etc. Si. 297); ಸಾಯುವದು (ಪಂಚತೆ, ಕಾಲಧರ್ಮ, ದಿಷ್ಟಾನ್ತ, ಪ್ರಲಯ, ಅತ್ಯಯ, ಅನ್ತ, ನಾಶ, ಮೃತ್ಯು, ಮರಣ, ನಿಧನ 297); ಗಣ್ಡನು ಸಾಯುವೇ ಇರುವಾಗಲೇ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಕುಣ್ಡ 193); ಗಣ್ಡನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಗೋಲಕ 139); ಸತ್ತ ಕಱುವನ್ನು ಈದ ಆಕಳು (ವೇಹತ್ 321). ಸತ್ತ ದಿನಸದಿನ್ದ ಹತ್ತು ದಿವಸದ ತನಕ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ (ಔರ್ಧ್ವದೇಹಿಕ); ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಬೞಿಕ ಕೆಮ್ಪು ಸೀರೆಯ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವಳು (ಕಾತ್ಯಾಯನಿ); ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಬೞಿಕ ಜಾರ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು (ಗುಡ); ಸತ್ತ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಅನ್ನ (ಪಿಣ್ಡ); ಗಣ್ಡ ಸತ್ತವಳು (ವಿಧವೆ, ವೆಧವೆ); ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಬೞಿಕ ಕೂಡಲುಳ್ಳವಳು (ಸಕೇಶಿ G.). ಆ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಒಮ್ಮಿನ್ನೊಮ್ಮೆಲೆ ಸತ್ತನು (B. 2, 25). ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಿನ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಚೋಪಾನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅನ್ದೇ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು (2, 40). ವೀರಸೆಟ್ಟಿಯೆನ್ಬು ವರ್ತಕನು . . . ಸಾಯುವಾಗ (3, 14). ಕೋಪರ್ನಿಕಸನು (Co-

pernicus) 71 ವರುಷದವನಾಗಿ ಸತ್ತನು (5, 169). 2, power to be lost (as that of the foot, hand or tongue), use to be gone (as that of teeth), truth to be gone (as that of the tongue, i. e. of a promise, My.). ಸತ್ತ ಕುಜು ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಅಂಜೀತೇ? — ಸತ್ತ ಮಗುವಿನ ಕಣ್ಣು ಸಾರೆ. — ಸತ್ತ ಮಗುವಿನ ಚನ್ದ್ರತಾರಾಬಲ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಸತ್ತ- (i. e. ಸತ್ತವನ) ಮುಕ್ಕು ಎತ್ತ ಬಿದ್ದರೇನು? ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಹಾನೆಹಾಲು, ಹೆತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾನಹಾಲು. — ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು. — ಸತ್ತವನ ಕಾಲು ತಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಸತ್ತವರ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದವರ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ. — ಸತ್ತು ಸಗ್ಗಾ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ, ಇದ್ದು ದೈವಾ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. — ಸತ್ತವರ ಮನೇಲಿ ಕೆಟ್ಟವರು ಯಾರು? ಎನ್ದರೆ ಸತ್ತವನೇ ಕೆಟ್ಟನು. — ಸತ್ತವರಿಗೆ ಅತ್ತರೆ ಅತ್ತವರು ಸಾಯರೇ? — ಸತ್ತ (i. e. ಯಾರೊ ಸತ್ತನೆಮ್ಬ) ಸುದ್ದಿಯನ್ನಾದರೂ ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಹೇಳು! — ಸಾಯುವ ತನಕ ಸಾಮು ಕಲಿತರೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದು ಯಾವಾಗ? — ಸಾಯದಿದ್ದರೆ ಸಾವಿರ ಸೋಜಿಗ ಕಣ್ಡೇನು. — ಸಾಯುವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಜುದವನೇ ಜವರಾಯ. — ಸಾಯುವವರಿಗೆ ದೇವರಿಲ್ಲ, ಕೆಟ್ಟವರಿಗೆ ನೆಣ್ಟರಿಲ್ಲ. — ಸಾಯುವೆನೆನ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಬಯ್ದಾಳು ಅನ್ನ ಹಾಗೆ. — ಜನ್ದ ಬನ್ದವರು ನಿನ್ದಿಸಿದರೆ ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ದುಃಖ ಬಿಟ್ಟುಹೋದೀತೇ? — ಬಾತವರು ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ, ಸೀತವರು ಸಾಯುವದಿಲ್ಲ. — ಮಗನಿಗೆ ಪಾಪ ಸತ್ತರೇನು? ಸೊಸೆಗೆ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತರೇನು? — ಲೆಕ್ಕದಿನ್ದ ಹೊತ್ತದಕ್ಕೊ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದ ಸತ್ತದಕ್ಕೊ ದುಕ್ಕವೇನು? — ಲೋಕದವರೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತರೆ ಶೋಕ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? — ಸಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತವನಿಲ್ಲ, ಹಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ. — ಸೆಟ್ಟಿಯ ಜಾಜು ಸತ್ತಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯದು. — ಸೊಲ್ಲು ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ನಲ್ಲನಾದರೆ ಸಾಯೋ ಪರಿಯನ್ತ ಎಷ್ಟು ನಲ್ಲರು? — ಹೇಳುದರೆ ತಾಯಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ, ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ತನ್ದೆ ನಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ (Prvs.). see Sp. s. ಗುಗ್ಗರಿ 1. — ಸತ್ತು ಸತ್ತು ಉಳಿ. to have a hair-breadth escape, to recover from a dangerous disease (C.; B. 2, 31). — ಸತ್ತು ಸತ್ತು ಬದುಕು. = ಸತ್ತು ಸತ್ತು ಉಳಿ. (My.). — ಸಾಯ ಕೊಲ್ಲು. to murder, to kill (Si. 365. 393). — ಸಾಯಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. slaughter (ಪ್ರಮಾಪಣ, ನಿಬರ್ಹಣ, ಮಾರಣ, etc. Si. 297). [— ಸಾಯಬಡಿ. to give severe blows. ಮುಳಿದು ಸಾಯಬಡಿದು ಮನೆಯಿಂ ಪೆಣ್ಡತಿಯನಟ್ಟಿ ಕಳೆದೊಡೆ Vr. 77, 15].

ಸಾಯುಜ್ಯ sāyujya. (fr. ಸಯುಜ್). intimate union, identification, absorption into the divine essence. (Grj. 3, 69 va.; Bp. 1, 31; 53, 54; J. 5, 30).

ಸಾರ್ sār. 1. = ಸಾರು, (ಸೇರ್). to come or go near or to, to approach; to be or become near; to join, to associate oneself to; to come to hand, to be obtained; to come about; to come or go (ಸಮೀಪಾಗಮನ Śmd. Dh.); to be applied or used (Śm. 29. 91). P. p. ಸಾರ್ದು. ಸಾರ್ದಂ (Śmd. 50. 55). ಸಾರ್ತು (i. e. ಸಾರ್ತುಂ, Bp. 1, 25). [ಅದಱಾ ಕ್ರಿಯೆ ಸಾರ್ದಿರೆ ಪತ್ತಿ ಮುನ್ದೆ ಸೈತಕ್ಕುಂ Kr. 1, 117; Pb. 1, 111; Ap. 3, 34 va.; ಸಿರಿಯಾಳನ ಸಾರ್ದ ನರರೆಲ್ಲ ಸುರರಾಗರೆ Bv. 151; Cv. 522]. ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದರ್, ಅತ್ತಿತ್ತುತ್ತೆಂ ಸಾರ್ವರ್ ಅನ್ನಹಿತರ್ಕಳ್ (Śmd. 145). ಪುರನಂ ಸಾರ್ದಂ (156). ಇದೆ ಇದೆ ಸಾರ್ಕೆ ಸಾರ್ಕೆ ಗಣಕಾವಳಿ ಪೇಱ್ದ ಮುಹೂರ್ತಂ! (231). ಆರಯ್ವಾರುಂ ಸಾರಲಿಂ! (277). [ಬರಿಸಿ ಹಿಡಿಪ್ಪೆಯಂ ಕರೆದು ಸಾರೆ Pb. 3, 21]. ಸಾರೆ ಕೆಲಬರು ಕೂಡಿ ಕುಡಿಯೆ (ಸಪಾನ Mr. 221). ಇದು ಬಗ್ಗ ಸಾರ್ದಗವಿ! (Rāghc. 17, 68). see Cpr. 3, 45. 52; 5, 34; 6, 83; 8, 51. 71; Grj. 4, 68; 9, 58 va.; Bp. 43, 7; 44, 13. 30; 55, 5; 60, 50; C. Bp. 8, 12; Rśv. 4, 14 va.; 5, 21; 5, 114 va.; 5, 122; 9, 7; J. 4, 21. 58; 7, 16; 8, 5; 11, 40; 16, 11; 17, 2; 26, 4; 31, 30; Rām. 3, 2, 16; ಕೆಯ್-, ಬೆಸಸಂ-, ಮೆಯ್-.

ಸಾರ್ sār. 2. = ಸಾರ್ 1, q. v. P. p. of ಸಾರ್ 1.

ಸಾರ್ sār. (Tbh. of ಸಾರ). ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ (ಕ್ಷಾರ, ಭಸ್ಮ, ವಿಭೂತಿ, etc. Mr. 48).

ಸಾರ sāra. scaffolding (My.; T.; Te. ಚಾರವೆ, ಸಾರವೆ, ಸಾರುವೆ, ಶಾರ). — ಸಾರಕಟ್ಟು. = ಸಾರ. (C.).

ಸಾರ sāra. going, moving, proceeding (see ಅನು-, ಪರೀ-, ಪ್ರ-, ವಿ-, ಸಂ-). 2, essence, substance; *the substantial or essential part of anything* (ರಸ Ct. I, 70); the best or choicest part (ಶ್ರೇಷ್ಠವು ಆಗುವದು Śmd. 367 Cm.); the quintessence; the matter (of a book, speech, etc.); real meaning, main point, real truth. 3, *marrow*. 4, *pith* (ಕೆಚ್ಚು Nn. 80; ಶಾರದೆ, ಕೆಚ್ಚು 28). 5, *the sap of trees and plants* (see ತರು-). ಮರದ ಸಾರ (ಕೆಚ್ಚು Śm. 87). 6, nectar. 7, the matter formed in a boil or ulcer, pus, any impure matter (ಮಲ 80). 8, *semen virile* (ಇನ್ದ್ರಿಯ 80). 9, *strength*, *power*, vigour, prowess, valour, heroism (ಶೌರ್ಯ, ಪರಾಕ್ರಮ 80). 10, firmness, hardness. 11, worth, excellence, highest degree of perfection. 12, *wealth*, *goods*, *riches* (ವಸ್ತು 80). 13, a climax (in rhetoric), one of the vāstavas (Kāvy. III, 3, B, 3. 54-56). 14, a compendium, summary, epitome. 15, water. 16, fresh butter. 17, steel. 18, impure carbonate of soda. 19, a fish (ಜಲಚರ, ಮೀನು 80). 20, sickness, disease; misery, etc. (ದುಃಖ 80). 21, *propriety fitness*. 22, essential, substantial; vigorous, strong, hard, etc. (ಸ್ಥಿರ, ಸುಸ್ಥಿರ 80). 23, *excellent*; good, sound, *best*. 24, real, true, genuine. 25, sound (as an argument), thoroughly proved. 26, a decree, a judgment: a verdict (Mhr.). ಸಾರ ಬಲ್ಲವ ಸರ್ವಜ್ಞ (Prv.). — ಸಾರಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. sap or essence to be lost (Abh. P. 7, 87).

ಸಾರಕ sāraka. causing to go; cathartic, laxative. see ಉತ್-, etc.

ಸಾರಕೆ sārake. = ಸಾರಿಕೆ; q. v. (ಪೆಣ್ಗಿಳಿ Śm. 28. 29).

ಸಾರಗ sāraga. = ಸಾರಂಗ. a spotted antelope, a sort of deer (My.; ಕೆಮ್ಪುಬಣ್ಣದ ಹುಲ್ಲೇ ಹೋರಿ, ಶಮ್ಬರ Si. 169).

ಸಾರಗಾನ sāra-gāna. an excellent song (Bp. 1, 7).

ಸಾರಗುಣಿ sāra-guṇi. a person of choice qualities. see Sp. s. ಕಾರಣಿಕ.

ಸಾರಗ್ರಾಹಿ sāra-grāhi. extracting the essence or best part of anything. (My.; Si. 410).

ಸಾರಘ sāragha. (fr. ಸರಘಾ). coming from the bee: *honey*.

ಸಾರಂಗ sāraṅga. = ಸಾರಗ. *of a variegated colour, variegated, spotted*; a variegated colour (ಶಬಲವರ್ಣ Nn. 34; Mr. 508). 2, the spotted antelope; *a deer*, the spotted deer, Axis maculatus (Gz.; ಕುರಂಗ 34; ಪೃಷತ 508; ಶೃಂಗಿ Mr. 162). 3, a lion. 4, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ 34). 5, *the cātaka bird*, *Cuculus melanoleucus* (ಚಾತಕ, ಚಾತಕಪಕ್ಷಿ 34; ಚಾತಕ 508; ಭೃಂಗ, etc. Mr. 171). 6, a large bee. 7, a kind of horse (ಅಶ್ವಜಾತಿ 34; ತುರಗಕುಲ 508). 8, a cloud (ಅಭ್ರ, ಮೇಘ 34; ಘನ 508). 9, a horn (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು 34). 10, the eyes (ಕಂಗಳ್, ಕಣ್ಣುಗಳ್ 34). 11, camphor. 12, pleasing, beautiful (ಕಮನೀಯ, ಮನೋಹರ 34). 13, gold. ಕರಿಯ ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ (ಕೃಷ್ಣಸಾರ); ಬಿಳಿಯ ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ (ರುರು); ಬಿಳುಪು ಘನವಾದ ಸಾರಂಗ (ನ್ಯಂಕು); ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ (ಶಮ್ಬರ Nr.). — ಸಾರಂಗ ಬಣ್ಣ. a variegated colour (B. 3, 55).

ಸಾರಂಗಧರ sāraṅga-dhara. Śiva (My.).

ಸಾರಂಗಿ sāraṅgi. a kind of fiddle. (My.; Te.). ಸಾರಂಗಿ ಬಾಜಿಸುವ ಬಿಲ್ಲು (ಕೋಣ G. 164); ವೀಣೆ ಸಾರಂಗಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಧ್ವನಿ (ನಿಕ್ವಣ, ನಿಕ್ವಾಣ 288).

ಸಾರಜ್ಞ sāra-jña. one acquainted with the essence, etc. (My.).
ಸಾರಜ್ಞೆ sāra-jñe. a female who knows the essence, etc.: a female friend (ಮಿತ್ರೆ, ಸಖಿ, ಸಹಜೀವಕೆ, etc., ಕೆಳದಿ Mr. 305).
ಸಾರಟ್ sāraṭ. = ಸಾರೆಟ್, ಸಾರೋಟ್. a "chariot", a gig, a buggy, etc. (My.; Te.).

ಸಾರಣ್ sāraṇ. nearness, proximity (Abh. P. 9, 38. 100).
ಸಾರಣ sāraṇa. causing to go or flow. 2, dysentery, diarrhoea (ಬಗುಳ್ Śmd. Dh.). 3, a term used in saṅgīta (Bp. 19, 8).
ಸಾರಣಿ sāraṇi. *a canal, a drain, a channel, a water-pipe.* 2, the camel on which the sāravāna sits (My.). see ಹರಿಕಣಿ, ಹರುಕಣಿ.
ಸಾರಣಿಗೆ sāraṇige. a sieve, a strainer (ರಬ್ಬಿ, ಜಾಲಣಿ Mr. 208).
ಸಾರಣೆ sāraṇe. = ಸಾರವಣೆ. applying to, plastering, smearing, smoothig [Tu.]; (with cow-dung, water, etc., C.; Prll. 3, 4; Bp. 4, 3; 47, 14; C. Bp. 5, 5. 51; Rām. 1, 13, 5; V. 14, 51; J. 17, 27). — ಸಾರಣೆಗೆಯ್. to plaster, to smooth (Śśv. 2, 72).
ಸಾರಣೆ sāraṇe. Tbh. of ಚಾರಣ. see ಅಂಕುಸ-.
ಸಾರತಮ sāra-tama. most excellent, etc. (My.).
ಸಾರತರ sāra-tara. worthier, more or very excellent, etc. (Bp. 40, 80; My.).
ಸಾರಥಿ sārathi. (fr. ಸರಥ). *a charioteer*, a coachman.
ಸಾರಥಿತನ sārathitana. = ಸಾರಥ್ಯ. (J. 13, 21).
ಸಾರಥ್ಯ sārathya. the office of a charioteer, charioteering, driving. (J. 13, 9).
ಸಾರದೆ sārade. Tbh. of ಶಾರದೆ. Sarasvatī. (ಶಾರದೆ Kk. 9; ಅರವಿಂದ ಭವನ ಅರಸಿ Śm. 8). — ಸಾರದೆಯಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮನು Śm. 8).
ಸಾರಭಂಜಿಕೆ sārabhañjike. = ಶಾಲಭಂಜಿಕೆ, q. v. a doll, a courtezan, etc.
ಸಾರಮತಿ sāra-mati. good disposition of mind (Bp. 54, 41. 65).
ಸಾರಮೇಯ sārameya. (fr. ಸರಮಾ). *a dog.* (Bp. 55, 45. 54). ಸಾರಮೇಯಂಗಳ್, the two four-eyed brindled watch-dogs of Yama.
ಸಾರಯ್ಸು sāraysu. = ಸಾರಿಸು. to clean, etc. see s. ಸಾರವಣೆ.
ಸಾರವ sārava. (fr. ಸರಯು). *being on or belonging to the river Sarayu.*
ಸಾರವಣೆ sāravaṇe. = ಸಾರಣೆ. smearing, etc. (ಸಾರಯ್ಸುದು Śs.; Kk. 69; Abh. P. 12, 3; Mhr. ಸಾರವಣ).
ಸಾರವತಿ sāra-vati. N. of a plant (ಹಾಡಗ Mr. 134).
ಸಾರವಾನ್ sāra-vān. one who has strength, etc.; a scholar (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).
ಸಾರವಾನ sāravāna. a camel-driver, a caravaneer (My.; B. 4, 181; Mhr., H.).

ಸಾರವೆ sārave. = ಸಾರ. scaffolding. (My.).
ಸಾರಶನ sāraśana. (fr. ಸರಶನ). = ಸಾರಸನ. see Si. s. ಉಡಿದಾರ.
ಸಾರಸ sārasa. (fr. ಸರಸ್ and ಸರಸ). relating or belonging to a pond. 2, *the Indian crane, Ardea sibirica* (ಶತಪತ್ರ, ಸಾರಸಪಕ್ಷಿ Nn. 49; ವಿಹಂಗ, ಪಕ್ಷಿಭೇದ Nn. 56; ಪುಷ್ಕರ, ಪೆಣ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮಣ Mr. 172). 3, a flamingo; a goose (ಹಂಸೆ 56; ಮರಾಲ Mr. 521). 4, *a lotus* (ಬಿಸಜ, ತಾವರೆ 56; ಅಮ್ಬುಜ 521). 5, the tree Pterospermum acerifolium (ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ Mr. 117). 6, the gāvaṭe tree (ಗಾವಟೆ, ಗಾವಟೆಯ ಮರನು 56; ಗಾವಟೆ Mr. 142). 7, death, Yama (ಮೃತ್ಯು 56; ಕಾಲನ್ 521). 8, a mountain (ಗಿರಿ, ಪರ್ವತ 56; ಸಕಲಗಿರಿ 521). 9, nearness, proximity (ಸಮೀಪ, ಹತ್ತಿರೆ 56). 10, a shrewd, sharp man (ಧೂರ್ತ, ಚತುರನು 56). 11, = ಸಾರಸನ, a girdle or zone (ಮೇಖಲೆ, etc., ಉಡಿದಾರ Mr. 344; ಕಾಂಚಿ, ಒಡ್ಯಾಣ Cb.). — ಸಾರಸಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಸಾರಸ No. 2 or 3. ಸಾರಸಪಕ್ಕಿಯ ಧ್ವನಿ (ಕಹ ಕಹ Śs.).
ಸಾರಸನ sārasana. = *a woman's zone or girdle; a military belt or girdle* (ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿ, ಒಡ್ಯಾಣ; ಪುರುಷನು ಅಂಗಿಕೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿದ ವಸ್ತ್ರ G.).
ಸಾರಸವದನೆ sārasa-vadane. a lotus-faced female (Bp. 46, 43).
ಸಾರಸಿ sārasi. *a female Indian crane.*
ಸಾರಸ್ವತ sārasvata. (fr. ಸರಸ್ವತೀ). relating or belonging to the river Sarasvatī. 2, relating to the goddess Sarasvatī. 3, eloquent, learned. 4, N. of the country about the Sarasvatī river. 5, N. of a muni. 6, N. of a particular class of Brāhmaṇas. 7, connected with saṁskṛita (ಸಂಸ್ಕೃತಸಮ್ಬನ್ಧವಾದ G.; ಪ್ರಾಕೃತ B. 4, 128).
ಸಾರಸ್ವತಪುರ sārasvata-pura. N. of a town (J. 17 sum.; 17, 18-20. 56).
ಸಾರಾಂಶ sāra-aṁśa. essence, substance; sap, pith; scope, purport; an abstract, epitome (ತಾತ್ಪರ್ಯ G.; B. 3, 93; My.; Mhr.).
ಸಾರಾಯ sārāya. 1. = (ಸರಾಯ, etc.), ಸಾರಾಯಿ. spirituous liquor, arrack, gin (My.; Te. ಸಾರಾ, ಸಾರಾಯಿ, ಸಾರಾಯು; T., M. ಚಾರಾಯ). ಸಾರಾಯ ಕುಡಿಯೋಣ (ಅನುತರ್ಷಣ, ಮದ್ಯಪಾನ G.). — ಸಾರಾಯಗಿಡ್ಡಂಗಿ. an arrack-godown (My.). — ಸಾರಾಯಗುತ್ತಿಗೆ. a tax levied on the sale of spirituous liquors (My.). — ಸಾರಾಯದ ಅಂಗಡಿ. an arrack shop, a gin shop (My.).
ಸಾರಾಯ sāra-āya. 2. = ಸಾರಾಂಶ. (Bp. 2, 36; J. 5, 48). [essence, superior. ಇನ್ನಿತ್ರೀವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಪನ್ನ ಸಾರಾಯವ ಬಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣಂಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆಯೂ ಅಳವಡದು Cv. 185, 264]. ಊರಿಂಗೆ ವಾರಿಯನು ಯಾರು ತೋಱಿದಡೇನು? ಸಾರಾಯದಾ ನಿಜವ ತೋಱುವಾ ಗುರುವು ಯಾರಾದಡೇನು? (Sp.).
ಸಾರಾಯಿ sārāyi. = ಸಾರಾಯ 1. (Si. 348; B. 4, 25. 71). ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡುವ ಗಡಂಗು (ಗಂಜಿ Si. 108).
ಸಾರಾಸಗಟು sārāsagaṭu. in the gross; in the lump; indiscriminately (My.; Mhr. ಸರಸಗಟ್).
ಸಾರಾಸಾರ sāra-asāra. substantial and unsubstantial, valuable and worthless, real and vain; substance and emptiness, the fat and the lean, the good and the bad (My.; B. 5, 100; Mhr.).

ಸಾರಿ sāri. (fr. ಸಾರ್ 1). = ಸಾರೆ 1 No. 2. a going or coming: a time, a turn; time (C.; M. ಸಾರಿ; ಚಾಲ್, time; see ಬಯ್ಯಾರಿ, ಮುಚ್ಚಾರಿ). ಹದಿನೆಣ್ಟು ಸಾರಿ ಚೆಪ್ಪೆ ಆಡಿಸುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠೆ Si. 40); ಸನ್ತೋಷ ತ್ವರೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಿನ್ದ ಎರಡು ಮೂಱು ಸಾರಿ ನುಡಿದ ಮಾತೇ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನುಡಿಯಲ್ ಪಡುವದು (ಆಮ್ರೇಡಿತ 56); ಎರಡು ಸಾರಿ ಮದುವೆ ಆದವಳು (ಪುನರ್ಭೂ, etc. 189); ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ೧ ಸಾರಿ ಈಯುವ ಆಕಳು (ಚಿರಸೂತೆ, etc. 322); ವರುಷಕ್ಕೆ ಒನ್ದೇ ಸಾರಿ ಬೆಳೆಯುವ ನೆಲ್ಲು (ಹಾಯನ 434); ಒನ್ದು ಸಾರಿ (ಸಕೃತ್, ಏಕವಾರ 467). ವರುಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾರಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ (B. 2, 42).
ಸಾರಿ sāri. 1. going, moving, proceeding, resorting to, running, flowing. 2, having the essence or substance of. see ಅಭಿ-, ಪ್ರ-.
ಸಾರಿ sāri. 2. = ಶಾರಿ q. v., ಸಾಲೆ 4. a chess-man, etc. (ಶಾರಿ Nr.; Si. 349; ಆಕರ್ಷ Mr. 492; Bp. 43, 3. 13-15; Bh. 2, 13, 33. 46. 49. 50). see ನೆತ್ತ-, Nr. s. ಅಯ್ದಿಸು, and ದುಣ್ಡಚೆ, etc.

ಸಾರಿಕೆ sārike. = ಶಾರಿಕೆ, ಸಾರಕೆ. *the bird called Maina (either the Gracula religiosa or the Turdus salica).* 2, a female parrot (ಹೆಣ್ಣಗಿಣಿ Ša.; ಹೆಣ್ಣಗಿಳಿ Kk. 24). [ಪಿರಿದುಂ ಗಟಿವುತ್ತು ಮಿರ್ಪಳಂ ಸಾರಿಕೆ ಯುಮ್ಮ ರಲ್ಲದಳಿಸಾರಿಕೆಯೆಮ್ಬರೆ Pb. 4, 83]. 3, a virtuous, chaste woman (ಕುಲನಾರಿ, ಪತಿವ್ರತೆ Mr. 305). 4, a piece or man at chess or backgammon; chess-playing. ಕೊಣ್ಣುಗೆಡೆವ ಶುಕ ಸಾರಿಕೆ (Šmd. 24).

ಸಾರಿಗಿ sārigi. = ಸಾರಿ. a going or coming, etc. (B. 5, 139. 148).

ಸಾರಿಗೆ sārige. = ಸಾರೆ 1 No. 1. proximity, etc. (Si. 165; *only* in Si.). 2, a complex: a piece of land. 3, communication.

ಸಾರಿತ sārita. caused to go, pushed, etc. see ಅಪ-.

ಸಾರಿದ sārida. Tbh. of ಶಾರಿದ. (Šmd. 335 Mdb., o. r. ಶಾರಿದ = ಸಾರಿದ).

ಸಾರಿರ sārira. Tbh. of ಶಾರೀರ No. 3. gutteral sound. (Bp. 19, 10).

ಸಾರಿವೆ sārive. the creeper Ichnocarpus frutescens R. Br. (used as a substitute for Sarsaparilla).

ಸಾರಿಸು sārisu. = ಸಾರಯ್ಸು. = ಸಾರ್ಚು No. 1. see Rām. 6, 55, 11. to smear (the ground, etc. of a house with a wash of cow-dung), to smooth, to clean (C.; Bp. 18, 34; 38, 10; 60, 4; B. 5, 135. 285; Mhr. ಸಾರವಿಹೇಂ). ಸಾರಿಸಿದಂ (Šmd. 260). ಸಾರಿಸೋಣ (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ G.). ಆರೋಗ್ಯರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಇರುವ ಮನೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಉಡಿಗಿ ಸಾರಿಸಿ ನಿರ್ಮಲ ಮಾಡಬೇಕು (B. 4, 25).

ಸಾರೀರ sārīra. Tbh. of ಶಾರೀರ. corporeal, etc. (Šmd. 335).

ಸಾರು sāru. = ಸಾರ್ 1, q. v. to approach, etc. P. p. ಸಾರಿ, once ಸಾರಿದು (Bh. 1, 14, 20). 3rd person future ಸಾರುಗುಂ (Šm. 29. 91). ಮಟೆಯ ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ (ಝಂಝಾನಿಲ Mr. 50); ಊರ ಸಾರಿ ಇರ್ದ ವನಂ (ಆರಾಮ 152). see Bp. 26, 31; 28, 24; 60, 46; Rśv. 9, 23; Rām. 2, 7, 3; 3, 2, 14. 15. 23; Bh. 1, 10, 29; Dp. 172, 5.

ಸಾರೂಪ್ಯ sārūpya. (fr. ಸರೂಪ 1). sameness or similarity of form, resemblance, conformity; assimilation to or conformity with the deity. (Grj. 3, 69 va.; Bp. 1, 31; Rśv. 11, 67; J. 9, 13).

ಸಾರೂಪ್ಯಪದ sārūpya-pada. the state of being assimilated to the deity (Bp. 44, 32).

ಸಾರೆ sāre. 1. being near, nearness, proximity; union (Bp. 50, 9; 51, 74; V. 4, 105; 9, 87). [ಸಾರೆಯೊಳಪ್ಪ ಮಹಾದ್ವಿಜ ನಾರಿಯ ಮಮತಾ ವಿಸ್ಫೂರಿತೋರ್ಜಿತ ರವದಿಂ Pb. 3, 24]. 2, = ಸಾರಿ, a time, a turn (B. 3, 75; 4, 43. 165. 202. 224; 5, 53. 268). [— ಸಾರಿರು. to be near. ಸಾರಿದ್ದವರ ದೂರದವರೆನ್ದು ಬೇಱೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಸಿಂಗಾರದ ಮೂಗ ಹಲುದೋಱೆ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಣ್ಬನೆ? Bv. 414]. — ಸಾರೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become near, to approach (Bh. 3, 16, 13); [ಎಳೆಯೊಳ್ ತೋಱುವ ರೂಪನಾಗಳೆ ನಭೋ ಭಾಗಾಗ್ರದೊಳ್ ತೋರ್ಪನಾಗಳೆ ಗಣ್ಪಾಗಳೆ ಸಾರೆಯಾಗಿ ಪೊಳೆವಂ Ap. 7, 121]. to be united (Ch. v. 136). — ಸಾರೆವರ್. -ಬರ್. to come near, to approach (Abh. P. 5, 78; 14, 65 va.; Rśv. 5, 55 va. twice). [ನೋಟ್ಟಕರ್ ತಳವೆಳಗಾಗೆ ಸಾರೆವರೆ ನೀರದ ಮಾರ್ಗದಿನನ್ದು ನಾರದಂ Pb. 6, 6; Ap. 8, 8 va.].

ಸಾರೆ sāre. 2. = ಸೆರೆ, ಸೇರೆ. the palm of the hand bent so as to receive or hold anything (My.). ಸತ್ತ ಮಗುವಿನ ಕಣ್ಣು ಸಾರೆ (Prv.). see ಒಟ್ಟಾರೆ.

ಸಾರೆಟ್ sāreṭ. = ಸಾರಟ್, etc. a chariot, etc. (Si. 275).

ಸಾರೋಟ್ sāroṭ. = ಸಾರೆಟ್, etc. (My.).

ಸಾರೋಷ್ಟ್ರಿಕ sāroṣṭrika. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿಕ. a kind of snake, etc. (Colebr.).

ಸಾಱಿಸು sāṟisu. to cause to proclaim aloud, etc. (Bp. 44, 70; 51, 70; J. 7, 1. 31; 8, 3; 10, 47; 15, 49. 50; C.; see ಡಂಗುರ-).

ಸಾಱು sāṟu. (ಸಾಱ್). 1. to cry out, to proclaim aloud, to publish (ಘೋಷಣ Šmd. Dh.; C.; T., M. ಚಾಱು; Te. ಚಾಟು; *cf.* ತಾಱ್ 2). P. p. ಸಾಱಿ (Cpr. 6, 82). [ಪಗೆ ಸಾಱು ವುದುಂ ಕೊಲ್ಲಂ Pb. 5, 100; Kr. 1, 134; Ap. 11, 68]. ಗಣ್ಪೆಯ ಬಾಱಿಸಿ ಸಾಱುವವನು (ಚಕ್ರಿಕ, ಘಾಣ್ಟಿಕ Nr.). ಸಾಱುತಿರ್ದಳು ಸಕಲಸೊಬಗನು (Prll. 3, 31). ಸಾಱಿ ಕೊನ್ದರೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 36, 28; 56, 24; J. 2, 62; 24, 63; 25, 44; 31, 75. — ಸಾಱು ಸಾಱು. rep. (Bp. 22, 22).

ಸಾಱು sāṟu. (ಸಾಱ್). 2. = ಸಾರ್ 2-. a relish in a liquid state, well-seasoned sauce, broth, pepper-water (ರಸಾದ್ರ್ಯ Šmd. Dh.; My.; Tu., T., M. ಚಾಱು; Te. ಚೇರು). ಸಾಱು ಚನ್ನಾಗಿದೆ, ನೀರು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. — ಅಡಿಗೇ ಗುಣ ಸಾಱಿನಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಮಡಿಗೇ ಗುಣ ಫಲದಲ್ಲಿ ನೋಡು. — ಹುರುಳೀ ಸಾಱಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕುದುರೇ ಕ್ರಯ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಹುಳೀ ಸಾಱು ಮಾಡ ದವ ನಳಪಾಕ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? — ಬೇಳೇ ಸಾಱಾದರೆ ಬೋಱಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prvs.).

ಸಾಱುಹ sāṟuha. proclaiming aloud, etc. ಸಾಱುಹವು (ಘೋಷಣ Nr.).

ಸಾರ್- sār. 1. = ಸಾರ್ 2. — ಸಾರ್ತರ್. to approach (ಸಮೀಪಾಗ ಮನ Šmd. Dh.; Cpr. 2, 93; 6, 69 va.; 7, 17; Abh. P. 13, 45. 102; Grj. 3, 19). [ಮುನಿ ವೀತರಾಗನೆನ್ದುಂ ಬನಮಂ ಸಾರ್ತಕ್ಕುಂ Kr. 1, 79; Pb. 8, 2; Ap. 5, 46].

ಸಾರ್- sār. 2. = ಸಾಱು 2. ಸಾರ್ಗಳ್ (J. 6, 44).

ಸಾರ್ಕೆ sārke. approach: nearness, proximity (ಅಣಿ Ct. I, 37; Rśv. 5, 52 va.). [ನೀರ್ ಪೊರ್ಕುಱಿಯೊಳ್ ಜೋಲ್ದುಳ್ಳ ಸಾರ್ಕೆಯೊಳೇಂ ನೃಪನ ಮನಮನಳವಡಿಸಿದುದೋ Ap. 11, 149]. — ಸಾರ್ಕೆ ವರ್. -ಬರ್. to come near, to approach (Šśv. 2, 9).

ಸಾರ್ಚು sārcu. to make oneself to come or go near or to: to go near, to approach (Cpr. 7, 69; J. 28, 45). 2, to make go or come near or to; to apply to, to put to, on or in, to put (Abh. P. 13, 90; Grj. 10, 61 va.; Rśv. 5, 73. 92; 6, 9; 6, 11 va.; 14, 29; J. 5, 11; 14, 26; 18, 21; see ಮೆಯ್-). [ಕೆಲದ ಲತೆಯ ಮೇಲೆಯೊಳ್ ಬಿಲ್ಲುಮಮ್ಬುಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಕೊಳಾನಂ ಪೊಕ್ಕು Pb. 8, 38 va.; Ap. 4, 18 va.].

ಸಾರ್ಥ sa-artha. having an object; having meaning, significant, important; serving a purpose, useful, serviceable; of like meaning or purport; having property, opulent, wealthy. 2, a wealthy man. 3, a company of traders, a caravan; 4, *a multitude of similar animals, a troop,* a multitude in general.

ಸಾರ್ಥಕ sa-arthaka. full of meaning, important; serviceable, useful, advantageous; fruitful, yielding fruit (My.).

ಸಾರ್ಥಕತೆ sa-arthakate. the state of being adapted to any purpose, useful, etc., etc. (My.).

ಸಾರ್ಥಕ್ಯ sa-arthakya. completion, fulfilment; the use or end proper to the product (Mhr.; B. 5, 177).

ಸಾರ್ಥತೆ sa-arthate. the state of being full of meaning, the fullness of meaning; the state of being opulent (Cpr. 3, 11; 4, 20).

ಸಾರ್ಥವಾಹ sārtha-vāha. *the leader of a caravan; a merchant.*

ಸಾರ್ಥಿಕ್ಯ sa-arthikya. = ಸಾರ್ಥಕತೆ. (My.).

ಸಾದ್ರ್ರ sa-ārdra. *wet, moist, damp.*

ಸಾದ್ರ್ರತ್ವ sa-ārdratva. wetness, etc. see ತೊಯ್.

ಸಾರ್ಧ sa-ardha. joined with a half, plus one half, and a half. ಸಾರ್ಧಂ, *with, along with, together with* (ಕೂಟ Mr. 535).

ಸಾರ್ಪಿಷ sārpiṣa. (fr. ಸರ್ಪಿಸ್). *containing ghee, cooked with ghee, dressed with ghee* (ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದವು Mr. 216).

ಸಾರ್ವ sārva. (fr. ಸರ್ವ). relating to all, general, universal; fit for all. (J. 5, 49).

ಸಾರ್ವಕಾಲ sārvakāla. (fr. ಸರ್ವಕಾಲ). taking place at all times, suitable for all seasons. ಸಾರ್ವಕಾಲಂ, continually (J. 5, 49).

ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ sārvakālika. (fr. ಸರ್ವಕಾಲ). belonging to all times, suited to all seasons, everlasting. (Cpr. 9, 93; Si. 385).

ಸಾರ್ವಜನೀನ sārvajanīna. (fr. ಸರ್ವಜನ). relating or belonging or suited to all men, universal, public. (My.).

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ sārvatrika. (fr. ಸರ್ವತ್ರ). belonging to every place, universal, general, suited to all places or circumstances. (My.; B. 4, 87).

ಸಾರ್ವಭೌಮ sārvabhauma. (fr. ಸರ್ವಭೂಮಿ). relating to or consisting of the whole earth, comprising the whole world, known throughout the world. 2, *a universal monarch, an emperor,* 3, N. of the elephant of Kubēra.

ಸಾರ್ವಭೌಮಕ sarvabhaumaka. an emperor (J. 26, 53), a governor general, a leader (Rām. 4, 2, 24).

ಸಾರ್ವಲೌಕಿಕ sārvalaukika. (fr. ಸರ್ವಲೋಕ). prevailing throughout the whole world, common to all the world, known by every one, universal. (R.).

ಸಾರ್ವೈಕಾದಶಿ sārva-ēkādaśi. the ēkādaśī of the dark half of the month jyēṣṭhā (My.).

ಸಾರ್ಷ್ಟಿತೆ sārṣṭite. equality in rank or condition, equality in power, etc. see s. ಸಿದ್ಧ No. 22.

ಸಾಲ್ sāl. 1. = (ಸಲ್ 1), ಸಾಲು 1. to be joined or bound to, to become indebted, to be placed under a debt, to be obliged or under obligation (ಋಣ Śmd. Dh.); to be required, fit or proper (ಸಲುವವಳಿಯಾಗು Śmd. 97; Cpr. 2, 46. 54; Abh. P. 9, 177. 191; Rśv. 13, 15; J. 5, 60; 18, 21). P. p. ಸಾಲ್ದು. 2, to be all that is required, to be sufficient or enough, to suffice (Bp. 8, 23. 24; 59, 11; J. 9, 33; 23, 28; 26, 26; see ಸಾಕು 3; Tu. ಆಡಾರು; T., M., Te. ಚಾಲು). [ಅಧೀಶ್ವರನಾ ಪದಯೆ ಸಾಲ್ಗುಂ Kr. 1, 115; ಮುಕ್ಕುಳಿಸಲ್ಕಮ್ಬುಧಿ ಸಾಲ್ದುದಿಲ್ಲ Pb. 4, 20; Ap. 3, 64].

ಸಾಲ್ sāl. 2. = ಸಾಲು 2. (a joining, *i. e.*) a continuous line, a row; a furrow; a mass, a multitude (ಪಂಕ್ತಿ, ಆಲಿ Nr.; ಸಸ್ಯಪಂಕ್ತಿ Śmd. Dh., ಆಲಿ, ಪಂಕ್ತಿ Nn. 138, o. r. ಸಮೂಹ; ತೆರಳ್ಕೆ, ಥಟ್ಟು, ಕದಲೆ, ಸನ್ನೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಗೊನ್ದಣೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಸೇಣೆ, etc., ಸಮೂಹ Śs.; ಕೇಟು Śm. 107. 114; Tu.; T., M. ಚಾಲ್; Te. ಚಾಲು). ಸಾಲ್ಗಳ್ (Cpr. 1, 101 va.; C. Bp. 42, 13). see Bp. 61, 30; C. Bp. 5, 48; 42, 14; J. 3, 7. 17. 21. 26; 7, 3; 12, 8; 17, 6; ಮುಚ್ಚಾಲ್. — ಸಾಲಿಡು. -ಇಡು. to form a line, to go or come in rows, to come uninterruptedly one after another; to form a mass; to amass (Abh. P. 9, 69; Grj. 2, 108 va.; Rśv. 5, 116; 6, 11 va.; 6, 36; Śśv. 4, 42; Rām. 6, 12, 26). — ಸಾಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a line, to be in rows; to form a mass or multitude, to be amassed (Rśv. 2, 36; 5, 19 va.; 10, 31 va.; J. 21, 14). — ಸಾಲ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to form a row, to put in rows, to put one after the other (Rśv. 8, 3; J. 23, 60; B. 4, 209). — ಸಾಲ್ದಳೆ. -ತಳೆ. = ಸಾಲ್ಗೊಳ್. (J. 3, 17). — ಸಾಲ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to form a row; to form a mass or multitude (Grj. 4, 68). — ಸಾಲ್ಬಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Śśv. 3, 24). — ಸಾಲ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ಸಾಲ್ಗೊಳ್. (Bp. 26, 41; Rśv. 6, 9; 13, 77 va.; 13, 92). — ಸಾಲ್ಸರಿ. a kind of rain (Rśv. 8, 112).

ಸಾಲ್ sāl. = ಸಾಲು, ಸಾಲೆ s. a year (My.; Br.; Mhr., H. ಸಾಲ). — ಸಾಲ್ ಆಖೈರು. the end of a year (My.). — ಸಾಲ್ ಬಸಾಲ್. every year (My.). — ಸಾಲ್ ಮಜಕೂರು. the present year (My.). — ಸಾಲ್ ವಾರ್. annual (My.).

ಸಾಲ sāla. debt (of money, cloth, grain, etc.; ಅಪಮಿತ್ಯಕ, ಉದ್ಧಾರ, ಋಣ, ಪರ್ಯುದಂಚನ Hlā.; ಋಣ Nr.; ಅಭಿಷಂಗ, ರಿಣ Nn. 122; ಋಣ, ಅಪಮಿತ್ಯಕ, ಉದ್ಧಾರ Mr. 346; ಋಣ, ಪರ್ಯುದಂಚನ, ಉದ್ಧಾರ, ಕಡ Si. 299; C.). [Tu. ಸಾಲೊ]. ಸಾಲ ತಲೇ ಹೋಚ್, ಬಡ್ಡಿ ಬಣ್ಣೇ ಹೋಚ್. — ಸಾಲವೋ? ಶೂಲವೋ? — ನಿನ್ನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು. — ಪತ್ರವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ, ಪತ್ರವಿಲ್ಲದ ಸಾಲ. — ಸಾವಿರ ತನಕ ಸಾಲ; ಆ ಮೇಲೆ ಲೋಲ (Prvs.). ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ, ಜಾಲಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗನ್ಧವಿಲ್ಲ; ದೇವರು ಸೂಳೆಗಿಲ್ಲ (Sp.). see Bp. 23, 38; 26, 61; Prv. s. ಲೋಲ. — ಸಾಲ ಕೇಳು. to ask for a loan (My.); to require payment of a debt, to call in a debt (My.). ಸಾಲ ಕೇಳದೆ ಹೋಯಿತು, ಹೊಲ ನೋಡದೆ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಸಾಲ ಕೊಡು. to lend (My.; Bp. 60, 17; B. 5, 98); to pay a debt (Bp. 42, 13). ಸಾಲವ ಕೊಡುವವನು (ಉತ್ತಮರ್ಣ Nr.). ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವನು (ಉತ್ತಮರ್ಣ Si. 300). ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವ ಕೇಳ ಹೊತ್ತನಜಾಯ, ಕಟ್ಟ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಚಣಮಾತ್ರಮ್ ಇರಲಿಲ್ಲ (Dp. 4). — ಸಾಲ ಕೊಳ್ಳು. to borrow (Dp. 60, 17). ಸಾಲವ ಕೊಮ್ಬುವನು (ಅಧಮರ್ಣ Nr.). 2, to receive a loan. ನಮ್ಮಿಗೆ ಯುಳ್ಳವ ತಾ ಕೊಮ್ಬುವನು ಸಾಲವನು; ನಮ್ಮಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಬಟಾಕ ಬೆನ್ನಾವಿಗೆಯು ಕುಮ್ಬದನ್ತಿಹನು (Sp.). — ಸಾಲ ತಿದ್ದು. to pay a debt (Dp. 24, 2; Bp. 42, 18). see Prv. s. ಸಾಲ ಮಾಡು. — ಸಾಲ ತೀರಿಸು. to discharge a debt (My.; B. 5, 111). ಸಾಲ ತೀರಿಸುವಿಕೆ (ನಿರ್ಯಾತನ Si. 437). see Prv. s. ಸಾಲ ಮಾಡು. — ಸಾಲ ತೀರು. a debt to be discharged. ಜೋಲುವವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದರೆ ಸಾಲ ತೀರೀತೇ? (Prv.). — ಸಾಲ ತೆಗದು ಕೊಳ್ಳು. to contract debt, to borrow (My.). ಸಾಲ ತೆಗದು ಕೊಣ್ಡವನು (ಅಧಮರ್ಣ Si. 300). — ಸಾಲದ ಮನುಷ್ಯ. = ಸಾಲದವ. (ಋಣದ ನರಂ Śmd. 232 Cm.). — ಸಾಲದವ. -ಅವ. a debtor (My.); a creditor (My.). ಸಾಲದವನ ಮುನ್ದೆ ಇರು, ಅರಮನೆಯ ಹಿನ್ದೆ ಇರು (Prv.). — ಸಾಲ ಬಿಡು. to grant quittance of a debt, to quit a debt (of money or goods, My.). — ಸಾಲ ಬೀಳು. to get into debt (My.); a debt to come upon (one, My.). — ಸಾಲ ಮಾಡು. to contract debt, to borrow (My.). ಸಾಲ ಮಾಡಿ, ಓಲೆ ಮಾಡಿದ; ಓಲೆ ಮಾಡಿ, ಬಡ್ಡಿಗೆ ಹೋಯಿತು. — ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದವನು ತಿನ್ದು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ, ಸಾಲಾ ಮಾಡಿದವ ತಿದ್ದಿ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ. — ಸಾಲಾ ಮಾಡಿದವ ತೀರಿಸಿ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ, ಮೂಲಾ ಮಾಡಿದವ ಉಣ್ಡು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಸಾಲ ಮುಟ್ಟಿಸು. to pay a debt (B. 5, 112). — ಸಾಲ ಮುಟ್ಟು. dupl. ಸಾಲ ಮುಟ್ಟಲ್ಲದಾಕೆ ಮೂಜು ಮನೆ ತಿರುಗಿದಳು (Prv.). — ಸಾಲ ಸಲ್ಲು. a debt to be discharged (My.). ಸಾಲ ಸಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಲು ಕಹಿ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಸಾಲ ಸೋಲ. = ಸಾಲ

ಮುಟ್ಟು. (My.). — ಸಾಲ ಹರಿ. a debt to be discharged (My.; B. 5, 222). — ಸಾಲ ಹರಿಸು. to discharge a debt (My.).

ಸಾಲ sāla. 1. = ಶಾಲ 2. *the timber tree Vatica robusta* W. & A.; its resin; etc.

ಸಾಲ sāla. 2. (fr. ಸಾಲೆ 1). a man who has a room or shop. see ಅಕ-, etc.

ಸಾಲಗಾತಿ sāla-gāti. = ಸಾಲಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಸಾಲಗಾಱ sāla-gāṟa. a creditor (My.); a debtor (My.). ಸಾಲಗಾಱನ ಮನೆಗೆ ಸವದೆ ಹೊತ್ತರೆ ಮೇಲಣ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಮನಾಯಿತು. — ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಸಾಲಗಾಱರ ಕಾಟ, ಮನೆಗೆ ಬನ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಕಾಟ (Prvs.).

ಸಾಲಗಾರ್ತಿ sāla-gāṟti. a female creditor (My.); a female debtor (My.).

ಸಾಲಗ್ರಾಮ sāla-grāma. = ಶಾಲಗ್ರಾಮ, etc. a black stone chiefly found in the river Gaṇḍaki and worshipped as sacred to Viṣṇu. (Rām. 5, 8, 69; J. 26, 46; 28, 24. 32. 34; 31, 78. 79; see ಪುಟ್ಟ-). 2, N. of a place of pilgrimage in Mysore (My.).

ಸಾಲಂಕಾರ sa-alaṅkāra. together with ornaments, adorned with jewels and trinkets (J. 2, 27); the state of being so adorned (Rām. 6, 39, 7).

ಸಾಲಂಕಾರಕನ್ಯಾದಾನ sālaṅkāra-kanyā-dāna. the giving away in marriage of the female adorned with jewels and trinkets (My.; Mhr.).

ಸಾಲಂಕೃತಕನ್ಯಾದಾನ sa-alaṅkṛita-kanyādāna. = ಸಾಲಂಕಾರ ಕನ್ಯಾದಾನ. (My.).

ಸಾಲಂಗುಳಿ sāla-ṅ-guḷi. (Śmd. 238). a person who is wont to contract debt.

ಸಾಲಣ sālaṇa. Tbh. of ಶಾಲಣ. (Śmd. 335)?.

ಸಾಲಪರ್ಣಿ sāla-parṇi. = ಶಾಲಪರ್ಣಿ. a kind of shrub. (ವನಸ್ಪತಿ, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ G.).

ಸಾಲಬಡಕ sālabaḍaka. -ಪೆಡಗ. = ಸಾಲವಣಿಗ. (S. Mhr.).

ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ sāla-bhañjike. = ಶಾಲಭಂಜಿಕೆ. a doll, etc. (ಗೊಮ್ಬೆ G.).

ಸಾಲವಣಿಗ sāla-vaṇiga. (Śmd. 242). a man who contracts debt.

ಸಾಲಶೃಂಗ sāla-śṛiṅga. the coping of a wall. (ಕೊತ್ತಲ, ಹೂಡೆ G.).

ಸಾಲಾ sālā. salep.

ಸಾಲಾಮಿಸಿರಿ sālā-misiri. = ಸಾಲಾಮಿಸ್ರಿ. (My.).

ಸಾಲಾಮಿಸ್ರಿ sālā-misri. salep of Misr or Egypt: salep, the tubers of several species of Orchis, especially Orchis mascula L. (My.; Te., M.; St. & Pl.; Si. 151; Mhr. ಸಾಲ ಮಿಶ್ರೀ).

ಸಾಲಾವಳಿ sālāvaḷi. = ಸಲುವಳಿ. fitness, suitableness (My.).

ಸಾಲಾವೃಕ sālā-vṛika. = ಶಾಲಾವೃಕ. *a dog.* 2, *a jackal.* 3, *an ape.*

ಸಾಲಿ sāli. Tbh. of ಸಾಲೆ 3. a room, hall, etc. (S. Mhr.). ಅಡಿಗೆ ಸಾಲಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಅದವನು (ಪೌರೋಗವ Si. 304).

ಸಾಲಿಕೆ sālike. business in a room or shop. see ಅಕ-, etc.

ಸಾಲಿಗ sāla-iga. (Śmd. 233). a debtor (ಋಣಿ 232; ಅಧಮರ್ಣ G.; My.). 2, a creditor (My.). ಸಾಲಿಗಾರ್ ಕಲುಗುಣ್ಡಂ ಮಿಗೆ ಪೇಱುವರ್ (Śś.). ಸಾಲವನು ತರುವಾಗ ಹಾಲು ಬೋನುಣ್ಡನ್ತೆ; ಸಾಲಿಗನು ಬನ್ದು ಕೇಳಿದರೆ ಕುಣ್ಡೆಗೆ ಚೇಳು ಕಡಿದನ್ತೆ (Sp.). ಸಾಲವನು ಕೊಮ್ಬಾಗ ಹಾಲೋಗರುಣ್ಡನ್ತೆ; ಸಾಲಿಗನು ಬನ್ದು ಎಟಿವಾಗ ಕಿಬ್ಬದಿಯ ಕೀಲು ಮುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಬೆಣ್ಡರದೆ ಮುಱುಗಿದರು (*i. e.* -ರೂ) ಗುಣ್ಡೆದ್ದು ತೇಲಿದರು (*i. e.* -ರೂ) ಬಣ್ಡಿಯ ನೊಗವು ಚಿಗತರು (*i. e.* -ರೂ) ಸಾಲಿಗನು ಕೊಣ್ಡದ್ದು ಕೊಡನು (Sp.).

ಸಾಲಿಗ sāliga. 1. (fr. ಸಾಲೆ 2). a weaver (ತನ್ತುವಾಯ, ಕುವಿನ್ದಕ Hlā.). [ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾಱನಾದ, ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ; ಹಾಸನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಿಗನಾದ Bv. 589].

ಸಾಲಿಗ sāliga. 2. a man who has a room or shop. see ಅಕ-, etc.

ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ sāligrāma. = ಸಾಲಗ್ರಾಮ. (My.; Mhr. ಶಾಲಿ-; see Prv. s. ತಾಱು[3]).

ಸಾಲಿಗ್ರಾವ sāligrāva. = ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ. (G.).

ಸಾಲಿತಿ sāliti. a woman who belongs to a man that has a shop or room. see ಅಕ್ಕ-.

ಸಾಲು sālu. 1. = ಸಾಲ್ 1 No. 2 (without a P. p.). to be sufficient, etc. (C.). ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯಲಿ ತಿಳಿದು, ತನ್ನೊಳು ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷವ ಗಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಸಾಲದೇ? ಸಂಸ್ಕೃತದಲಿನ್ನೇನು? (Abhā. 1, 5). ಯಾತಱದು ಹೂವೇನು? ನಾತರದು ಸಾಲದೇ? (Sp.). ಉದ್ದ ಸಾಲದ ಕುಳ್ಳನು, (ವಾಮನ, etc. Si. 197); ಅವಕಾಶ ಸಾಲದೇ ಇರುವದು (376); ಬುದ್ಧಿ ಸಾಲದದು (ಅಪ್ರತಿಭ, ಶಾರದ 431). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಲುವಷ್ಟು ಹೊರಡುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 221). ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಲದ ಹಾಗಿದೆ (B. 5, 186).

ಸಾಲು sālu. 2. = ಸಾಲ್ 2. a line, etc. (ಸೀತೆ Mr. 371; ವೀಥಿ, ಆಲಿ, ಆವಲಿ, ಪಂಕ್ತಿ, ಶ್ರೇಣಿ Si. 119; Bp. 28, 46; 60, 19; Rām. 1, 13, 2; C.). ನೇಗಿಲ ಸಾಲು (ಸೀತೆ, ಲಾಂಗಲಪದ್ಧತಿ Hlā.; Nr.). ರೇಖೆ, ರಾಜಿ ಎನ್ದೊಡೆ ಎಡೆದೆಱಹು ಇಲ್ಲದ ಸಾಲು; ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳ ಸಾಲಿನ ಮಧ್ಯಮ್ ಎನ್ದೊ, ಎಮ್ಬರು (Nr.). see Si. 284. 301. 302. 303. — ಸಾಲುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a line or row (Bp. 22, 6). — ಸಾಲುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಸಾಲ್ಗೊಳ್. (Bp. 26, 41; B. 2, 9; 4, 54. 83). — ಸಾಲುತೋಪು. a row of trees (along roads, My.). — ಸಾಲುದಲೆ. -ತಲೆ. a mass of heads (Rām. 3, 6, 10). — ಸಾಲು ಮರ. = ಸಾಲುತೋಪು. (My.).

ಸಾಲು sālu. = ಸಾಲ್, etc. — ಸಾಲುಗುಜಸ್ತಾ. ಸಾಲುಗುದಸ್ತಾ. the past year (My.; Mhr.).

ಸಾಲೆ sāle. 1. see ಬೆವರು ಸಾಲೆ. (Mhr., H. ಸಾಲ, bark, rind; husk; the skin, of man or beast, as rubbed off; the dried rind of the mangosteen. is ಸಾರ to be compared?).

ಸಾಲೆ sāle. 2. = ಶಾಲೆ 2, ಸೇಲೆ, etc. Tbh. of ಚೇಲ (*cf.* ಜಾಡ). cloth, etc. — ಸಾಲೆಯ. -ಅ 3. a weaver (ಕುವಿನ್ದಕ Mr. 377, o. r. ಸಾಳೆಯ). — ಸಾಲೆಯನ. -ಅನ. a weaver (especially of coloured cloth, My.). — ಸಾಲೆರೋಗ. = ಶಾಲೆರೋಗ, q. v. (My.). — ಸಾಲೆ ಹುೞು. a spider (ಲೂತೆ, ತನ್ತುವಾಯ, etc. Si. 171; Te. ಸಾಲೆ = K. ಸಾಲೆಯ).

ಸಾಲೆ sāle. 3. ಸಾಲಾ. = ಶಾಲೆ 1, ಸಾಲಿ. (Sk.; Tbh. of ಶಾಲೆ Śmd. 335). a hall, a room, etc.; a school (C.; B. 1, 7; 5, 274). [ಅನೇಕ ರತ್ನರಚಿತಮಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಸಯಮ್ಬರ ಸಾಲೆಯಂ Pb. 3, 40]. ಸಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಊರು, ಮಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಸ್ತ ಗೋಲಿಯಾಡುವನರಾದರೂ ಮೇಲು ಅನ್ನಾರೇ? (Prv.). 2, a man who has a room or shop. see ಅಕ-, etc. — ಸಾಲೆಗೆ ಹಾಕು. to put to school (B. 5, 269. 274). — ಸಾಲೆ ಬರೆ. (*i. e.* ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆ). to write at school, (*i. e.* to study (B. 4, 195). — ಸಾಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸು. to establish a school (B. 5, 272. 302). — ಸಾಲೆ ಹಾಕಿಸು. to have a school put or established (B. 5, 188. 302). — ಸಾಲೆ ಹಾಕು. to put or establish a school (B. 5, 270).

ಸಾಲೆ sāle. 4. = ಸಾರಿ 2, etc. a chess-man. see ಲೆತ್ತ-.

ಸಾಲೆ sāle. 5. = ಸಾಲ್, etc. a year. — ಸಾಲೆ ಸಾಲ್. yearly (My.; Mhr. ಸಾಲೋಸಾಲ). — ಸಾಲೆ ಹಾಲು. the present year (My.).

ಸಾಲೆ sāle. 6. Tbh. of ಶಾಲಿ 2. rice, paddy. see ಗಮ- (s. additions), ಜೀರಿಗೆ-.

ಸಾಲೋಕ್ಯ sālōkya. (fr. ಸಲೋಕ). the state of being in the same sphere or world (with another), residence in the same heaven (with any particular deity). see Grj. 3, 69 va.; Bp. 1, 30.

ಸಾಲ್ವ sālva. N. of a demon-king who was slain by Kṛiṣṇa. (J. 7, 28; see ಅನು-).

ಸಾಲ್ವಾನುಜ sālva-anuja. Sālva's younger brother (J. 12, 36. 41).

ಸಾಲ್ವಾವರಜ sālva-avaraja. = ಸಾಲ್ವಾನುಜ. (J. 33, 24).

ಸಾವ sāva. present and future participle of ಸಾಯ್, frequently occurring instead of ಸಾಯ್ವ (Abh. P. 6, 72; Bp. 50, 55. 60; 58, 35; Bh. 1, 10, 29; J. 5, 54). ಸಾವೆಂ (Bp. 22, 18). ತನ್ನ ತಾ ಸಾವವಂ (ನಯಶೂಲಿಕ Mr. 237); ಮಕ್ಕಳು ಉಱೆ ಸಾವ ಸತಿ (ಭಿನ್ನ 303).

ಸಾವಕಾತಿ sāvakāti. a rich woman (My.).

ಸಾವಕಾರ sāvakāra. = ಸಾವುಕಾರ, ಸಾಹುಕಾರ. a banker, a merchant; a rich man (My.; B. 2, 17; 4, 169; Mhr., H.). ಸಾವಕಾರ ರಾದರೇನು? ಸಾವು ತಪ್ಪಿಸ್ಯಾರೋ? — ಹುಟ್ಟು ಕೋಲುಕಾಜಿನದು, ಕಟ್ಟು ಸಾವಕಾರನದು (Prvs.).

ಸಾವಕಾರಕಿ sāvakāraki. the business of a sāvakāra (B. 5, 92; Mhr.).

ಸಾವಕಾರಿಕೆ sāvakārike. = ಸಾವಕಾರಕಿ. (My.).

ಸಾವಕಾಶ sa-avakāśa. having leisure, leisurely, slow, soft, easy; leisure, spare time; an interval; slowness, easiness (C.; B. 3, 4. 23; ತಡ G.; M., Te.). ಸಾವಕಾಶಮಲ್ಲದು (ಅವಿಲಮ್ಬಿತ, etc. Si. 376).

ಸಾವಕಾಶಗತಿ sāvakāśa-gati. slow manner. ಸಾವಕಾಶಗತಿಯಾದ ವಿಲಮ್ಬಮಾನ (ವಿಲಮ್ಬಿತ Si. 63).

ಸಾವಗಿಸು sāvagisu. 1. to make straight, proper or nice (ಸಸಿನೆ ಮಾಡುವುದು Śs.; Abh. P. 5, 49. 53; 7, 28. see ಸಯ್ 1). [ಸಾವಗಿಸುವ ಮೇಲುದಂ ಮೊಲೆಗಳಳ್ಕಿಱಿಯುತ್ತಿರೆ Pb. 8, 59; Ap. 2, 52].

ಸಾವಗಿಸು sāvagisu. 2. to cease, to become quiet or still, etc. (ಸಯ್ತು, ಮೌನಾರ್ಥಂ Kk. 49, o. r. ಸಾವನಿಸು; *cf.* ಜಾಗು 2).

ಸಾವಧಾನ sa-avadhāna. having attention, attentive, heedful, careful, cautious, wakeful; diligent; attention, carefulness, due heed; deliberation. (Bp. 43, 12; J. 27, 48; My.).

ಸಾವಧ್ಯ sāvadhya. (fr. ಸ-ವಧ). killing, slaughter (ಕರಣ, ಕೊಲೆ Nn. 108).

ಸಾವನ್ತ sāvanta. Tbh. of ಸಾಮನ್ತ. a leader, captain, etc. (Śmd. 128). see Bp. 5, 14; 9, 45; 59, 26.

ಸಾವನ್ತಿ sāvanti. = ಸಾಮನ್ತಿ, etc. a kind of jasmine. (My.). ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿ (ಹೇಮ ಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139).

ಸಾವನ್ತಿಗೆ sāvantige. the garden-flower Chrysanthemum indicum Lin. (St. & Pl.; My.). — ಸಾವನ್ತಿಗೇ ಗಿಡ. (ಮಾಗಧಿ, etc. Si. 139).

ಸಾವಯವ sa-avayava. composed of parts. 2, N. of a kind of rūpaka [Kr. 3, 15]; (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಸಾವರ sāvara. = ಸಾವಿರ. (My.).

ಸಾವರಿಸು sāvarisu. to recover strength, to recruit one's spirits, to regather pristine vigour, power, etc. (ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳು, G.; Cb.; B. 3, 31; 5, 31; Mhr. ಸಾವರಣೇಂ).

ಸಾವಾಸ sāvāsa. Tbh. of ಸಹವಾಸ. (My.; G.).

ಸಾವಾಸಿ sāvāsi. Tbh. of ಸಹವಾಸಿ (Śmd. 379). a guard or attendant on the women's apartments (ಸೌವಿದ, ಸೌವಿದಲ್ಲ, ಸ್ಥಾಪತ್ಯ, ಕಂಚುಕಿ Hlā.; ಸೌವಿದ, ಸ್ಥಾಪತ್ಯ Mr. 266); a house-servant (Bp. 31, 12; 47, 35; 59, 28). 2, an ārya (ಆರ್ಯ Mr. 478; Nn. 106). 3, the state of living together. ಅಜ್ಜನ್ನು ಸಾವಾಸಿ (Śmd. II).

ಸಾವಿ sāvi. Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ. lord, master, etc. (Śmd. 128; see ಗೋ-).

ಸಾವಿಗೆ sāvige. = ಶಾವಿಗೆ, ಸೇವಗೆ, etc. macaroni, vermicelli (of rice or wheat, C.; Si. 314; Mhr., H. ಶೇವಈ). ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹಗ್ಗ ತಿನ್ದರೆ ಪೂಜಾರಯ್ಯ ಸಾವಿಗೆ ಬಯಸಿದನನ್ತೆ (Prv.). — ಸಾವಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನ. vermicelli of wheat fried and mixed with milk, sugar, etc. (My.). — ಸಾವಿಗೆ ಪಾಯಸ. = ಸಾವಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನ. (My.; B. 2, 50). — ಸಾವಿಗೆಯೊರಳು. -ಒರಳು. a perforated machine for making vermicelli (My.).

ಸಾವಿತ್ರ sāvitra. (fr. ಸವಿತೃ). relating or belonging to the sun; descended from the sun; the sun; Śiva; etc. (Sk.; R.).

ಸಾವಿತ್ರಿ sāvitrī. a cluster of solar rays. 2, N. of a verse of the ṛigvēda, addressed to the sun, the gāyatrī (*i. e.* III, 62, 10). 3, N. of a wife of Brahmā. 4, N. of Umā (J. 31, 72). 5, N. of the wife of king Satyavat, daughter of Aśvapati, etc. 6, N. of a plant (ದೇವಪತ್ರ, ಗಾನ್ಧಾರಿ Mr. 132, o. r. ಸಾವಿತ್ರ).

ಸಾವಿರ sāvira. Tbh. of ಸಹಸ್ರ. [T. ಆಯಿರಂ; Tu. ಸಾರೊ]; (Bp. 28, 40; 30, 10; 39, 45; 50, 53; 51, 73; 60, 19; 61, 57; C.; B. 4, 209; 5, 225). a thousand. ಸಾವಿರವಂ (Bp. 40, 68). ಸಾವಿರದ (51, 66. 68). ಸಾವಿರಜುನೂರ್ಕಣ್ಣುಗ (10, 5). ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗೆ ಸರದಾರ ನಾದರೂ ಮನೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಕಾಸ್ತಾರ. — ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟು, ಸನ್ತಾನ ಪಡೆಯ ಬೇಕು. — ಸಾವಿರ ತನಕ ಸಾಲ, ಆ ಮೇಲೆ ಲೋಲ. — ಸಾವಿರ ತೂಕ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಗ ತೂಕ ಮಚ್ಚು. — ಸಾವಿರ ಬೆಕ್ಕು ಕೂಡಿದರೆ ಒನ್ದು ಹುಲಿ ಆದೀತೇ? — ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಗೋವಿನ್ದ ಎನ್ನ ಬಹುದು, ಒಬ್ಬ ದಾಸಯ್ಯಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡೋದು ಕಷ್ಟ. — ಸಾವಿರ ಹಾಱಿ ಹೋಯಿತು, ನೂಱು ಬೆರಸಿ ಬನ್ತು. — ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳು ಹೇೞಿ, ಒನ್ದು ಮದಿವೆ ಮಾಡು. — ಸಾವಿರಸುಳ್ಳನ ಮಗ ಕೋಟಿಸುಳ್ಳ. — ಸಾವಿರ ಸುತ್ತಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಗಣ್ಟು. — ಸಾವಿರ ವರುಷ ವಾದರೂ ಸಾವು ತಪ್ಪದು, ನೂಱು ವರುಷವಾದರೂ ಬೇಱೆ ಆಗುವದು ತಪ್ಪದು (Prvs.). ಸಾವಿರ ದಣ್ಡನೊಡೆಯ (ಸಾಹಸ್ರಿ G.). — ಸಾವಿರಕಾಲು. a kind of innocent articulate with a great number of feet which appears after the first rains and rolls itself firmly up into a ball when touched (My.). — ಸಾವಿರ ಕೋಱೆಗಳುಳ್ಳ ಮೀನು. (ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ, etc. Si. 87). — ಸಾವಿರ ದಾಡೆಯ ಮೀನ್. (ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ, ಪಾಠೀನ Nr.). — ಸಾವಿರಾರು. -ಆರು 3. more than a thousand, a great number (C.; B. 2, 9; 3, 46. 47; 5, 108. 211). — ಸಾವಿರಾಳು. -ಆಳು. a thousand people, etc. ಗುಟ್ಟು ಸಾವಿರಾಳ ನೆಟ್ಟು (Prv.).

ಸಾವಿರು sāviru. = ಸಾವಿರ. ಸಾವಿರಿನ್ದ (B. 5, 270).

ಸಾವು sāvu. death (ನಿಧನ, ನಾಶ, ಮೃತ್ಯು, ಮರಣ, ಪಂಚತ್ವ, etc. Hlā.; Mr. 394; ಮರಣ Nr.; ನಿರ್ಯಾಣ, ಮೃತಿ Nn. 79; ನಿರ್ಯಾಣ, ಮೃತ 90; ಸಂಸ್ಥೆ, ಮರಣ 137; ಸಮ್ಬಾಧ 156; ಬರ್ದುಗೆ Śmd. II; ಬರ್ದು Śm. 44; Abh. P. 8, 15; Bp. 13, 7; 22, 17. 18; Abhā. 2, 76; C.; B. 5, 155. 206; Tu., also the funeral rites; T. ಚಾ, ಚಾವು, Te. ಚಾವು). [ನೀಂ ನಿನ್ನ ಸಾವನದನೆನಸುಂ ನೆನೆಯದೆ Pb. 2, 21]. 2, a corpse (ಶಬ, ಮೃತ Nn. 64; ಶಬ Mr. 521). ರೂಪಱದ ಸಾವು (ಮಣ್ಮಱು Śmd. I). ಸಾವಿಂಗೆ ಸಮ್ಮತಿಗೆ ಅವುದನ್ತರವಯ್ಯ? ಸಾವು ತಾ ಸಮ್ಮತಿಯೊಳಲ್ಲ, ಕೋಪವ ತಾವುದೆ (*i. e.* ತವಿಸುವದೆ) ಸಮ್ಮತಿ (Sp.). ದೊಮ್ಬರ ಸಾವು ಗಣೆಯ ಮೇಲೆ, ಬಿಲ್ಲವರ ಸಾವು ಮರದ ಮೇಲೆ. — ಸಾವ ಕಾರರಾದರೇನು? ಸಾವು ತಪ್ಪಿಸ್ಯಾರೇ? — ಸಾವಿಗೆ ಅಂಜದವನು ನೋವಿಗೆ

ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಹತ್ತಱ (i. e. ಹತ್ತು ಮನ್ನಿಯ) ಸಾವು ಮದುವೇ ಸಮಾನ. — ಮನವಱಿಯದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ, ಶಿವನಱಿಯದ ಸಾವಿಲ್ಲ (Prvs.; see Prv. s. ಸಾವಿರ). — ಸಾವು ನೋವು. death and pain. ಸಾವು ನೋವುಂ ಜೀವಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ (Bp. 28, 11). — ಸಾವು ಹುಟ್ಟು. death and birth (Bp. 54, 21; Śāstrasāra in W. v. 1301).

ಸಾವುಕಾರ sāvukāra. = ಸಾವಕಾರ, etc. a richman; a big merchant. (C.; B. 3, 41; 4, 170). ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾವುಕಾರ (ಉತ್ತಮರ್ಣ G.).

ಸಾವೆ sāve. 1. = ಸಾಮೆ. the grain Panicum frumentaceum (ಶ್ಯಾಮಾಕ, ಶ್ಯಾಮುಕ Hlā.; ಶ್ಯಾಮುಕ Mr. 373; My.). see Prv. s. ಸಜ್ಜಿಗೆ. — ಸಾವೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. the sāve grain (My.).

ಸಾವೆ sāve. 2. = ಸಾಯಿ 1. cream. (My.).

ಸಾವೇರಿ sāvēri. N. of a tune (J. 21, 56; My.; T.).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗ sa-aṣṭa-aṅga. with eight limbs or members, viz. the hands, breast, forehead, knees and feet; with humble prostration of the body, touching the earth with the eight members; such an humble prostration. (Bp. 1, 54; 4, 47. 58; 49, 36; 53, 28; J. 17, 47). ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಮಾಡಿದರೂ ಅಟ್ಟುನ್ನೊಟ್ಟೇದು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗು. -ಎಱಗು. to prostrate, touching the earth with the eight members (Bp. 23, 35; 41, 22; J. 11, 1).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಣ್ಡಪ್ರಣಮ sāṣṭāṅga-daṇḍapraṇama. a daṇḍapraṇama at which the eight members touch the ground (Bp. 30, 23; 37, 51; 44, 42).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಣ್ಡಪ್ರಣಾಮ sāṣṭāṅga-daṇḍapraṇāma. = ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಣ್ಡಪ್ರಣಮ. (My.).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರ sāṣṭāṅga-namaskāra. a namaskāra at which the eight members touch the ground (My.).

ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮ sāṣṭāṅga-praṇāma. a praṇāma at which the eight members touch the ground (Bp. 27, 31; 50, 12. 27; J. 13, 25).

ಸಾಸ sāsa. Tbh. of ಸಾಹಸ. boldness, adventure, etc. (ಸಾಹಸ Śmd. 361; Ct. II, 11; ಅರ್ಪು, ಅದಟು, ಸಾಹಸ Kk. 41; ಅದಟು, ಅರ್ಪು Śm. 38).

ಸಾಸತ sāsata. Tbh. of ಶಾಶ್ವತ. permanent, etc. (Śmd. 368).

ಸಾಸವಿ sāsavi. Tbh. of ಸರ್ಷಪ. mustard. ಬಿಳಿಯ ಸಾಸವಿ (ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ಸರ್ಷಪ Hlā.).

ಸಾಸವೆ sāsave. = ಸಾಸವಿ. (ಸರ್ಷಪ Śmd. 336; ಸರ್ಷಪ, ತಸ್ತುಭ, ಕದಮ್ಬಕ Nr.; My.; T. ಐಯವಿ).

ಸಾಸಿ sāsi. Tbh. of ಸಾಹಸಿ bold. ಅಸನದಲುಮ್ಬುವದು, ಸೂಸುವದು ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಬೇಸಱದ ಹೊತ್ತು ಕೊಲುತಿಹುದು; ಕವಿಗಳ ಸಾಸಿಗಳೆ, ಪೇೞಿ! (a syringe, sp.).

ಸಾಸಿಗ sāsiga. = ಸಾಹಸಿಗ. Tbh. of ಸಾಹಸಿಕ, q. v. (ಸಮರ್ಥ Ct. I, 41; Abh. P. 9, 101; G. 1, 108; Rām. 3, 6, 48; see s. ತೆವರು 3). [ಆ ಸಾಸಿಗನುಚಿತ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಣ್ಡಂ Ap. 6, 5].

ಸಾಸಿಮೆ sāsime. = ಸಾಸವೆ, etc. the Indian mustard, Brassica juncea, H. f. or T. (St. & Pl.; Z.).

ಸಾಸಿರ್ sāsir. = ಸಾ (Śmd. 225). — ಸಾಸಿರ್ಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. Indra (ಸುರಪತಿ Śm. 9). — ಸಾಸಿರ್ಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. the sun (ರವಿ Śs.). — ಸಾಸಿರ್ಮಡಿ. thousand-fold (Śmd. 227; Śāstrasāra in W. v. 1269; Grj. 4, 15). [ಸಾಸಿರ್ಮಡಿಯೊನೆ ಪೊಮ್ಬಣ್ಣದ ಕೆಮ್ಬಿಡಿದರೆ ಸೊಗಯಿಪುವು ಗನ್ಧಶಾಳಿವನಂಗಳ್ Ap. 1, 60]. — ಸಾಸಿರ್ವನಿತೆಯರ್. a thousand women (Śmd. 227).

ಸಾಸಿರ sāsira. Tbh. of ಸಹಸ್ರ. a thousand. (Śmd. 225. 226; Cpr. 6, 37; T. ಆಯಿರ). [ತೊಮ್ಬತ್ತಾಱು ಸಾಸಿರ ಗೋಪಕುಮಾರರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕಳಿಪಿ Pb. 9, 12 va.]. ದೇವರ್ಕಳ ೨ ಸಾವಿರ ಯುಗಂಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನ ೧ ದಿವಸ (Hlā. I, 115). ಸುರರ ಎರಡು ಸಾಸಿರ ಯುಗಂ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ದಿನವ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 71). — ಸಾಸಿರಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. the sun (ಬಿಸಿಗದಿರ, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk.).

ಸಾಸಿರ್ಮೆ sāsir-me. (Śmd. 243). a thousand times.

ಸಾಸಿರ್ವರ್ sāsirvar. (Śmd. 227). a thousand persons. [ಸಾಸಿರ್ವರ್ ವನಿತೆಯರ್ Ap. 6, 5; ಸಾಸಿರ್ವರೇೞುದೊಡಲ್ಲದೀಯೊೞಡಂ ನಡೆಯದೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 1, 68 va.]. ಸಾಸಿರ್ವರ್ ಪ್ರಿಯತನೂಭವರ್ (227 Mdb.). ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರುಂ ಯುದ್ಧದೊಳ್ (121).

ಸಾಸಿವೆ sāsive. = ಸಾಸಿಮೆ, etc. mustard (Bp. 1, 65; My.; ಸರ್ಷಪ G.); [Tu. ಸಾಸಮಿ, ದಾಸನೆ]; a kind of dish (My.).— ಸಾಸಿವೆಕಾಳು. mustard-seed; a grain of mustard-seed (ಕೃಷ್ಣಾಭಿಜನನ G.). ಸಾಸಿವೆಕಾಳಷ್ಟು ಜೀವ ಉೞಿದರೆ ಆನೆಯಷ್ಟು ಉಣ್ಣೇನು. — ಸಾಸಿವೆಕಾಳು ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಪರ್ವತ (Prvs.). — ಸಾಸಿವೆಗದಡು. a disagreeable smell arising from the burning of mustard (C. Bp. 42, 32). — ಸಾಸಿವೆಯನ್ನ. -ಅನ್ನ. boiled rice mixed with mustard, etc. (My.).

ಸಾಸುವೆ sāsuve. = ಸಾಸಿವೆ, etc. (ಸರ್ಷಪ, ರಾಜಿಕ Mr. 137; Si. 304; My.). ಬಿಳೀ ಸಾಸುವೆ (ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ Si. 304); ಕರೀ ಸಾಸುವೆ (ಕ್ಷವ, etc., ದೊಡ್ಡ ಸಾಸುವೆ, ಹುಚ್ಚುಸಾಸುವೆ 305).

ಸಾಸೆ sāse. = ಸೇಸೆ. the remains of flowers, raw rice and other offerings made to an idol, distributed as a blessing among the worshippers, etc. (Bp. 61, 22).

ಸಾಸ್ತ್ರ sāstra. Tbh. of ಶಾಸ್ತ್ರ. an order, science, etc. (My.).

ಸಾಸ್ನೆ sāsne. *the dewlap of an ox.*

ಸಾಹ್ sāh. bearing, enduring, able, overpowering, winning. see ತುರಾಷಾಹ್, ಪೃತನಾಷಾಹ್.

ಸಾಹ sāha. = ಸಹ. with, etc. see ಉತ್-.

ಸಾಹಚರ್ಯ sāhacarya. (fr. ಸಹಚರ). *companionship, fellowship, company, association, society.*

ಸಾಹಜಿಕ sāhajika. (fr. ಸಹಜ). natural, co-existent (B. 4, 208).

ಸಾಹಣ sāhaṇa. the act of tending and training horses (Cpr. 9, 95).

ಸಾಹಣಿ sāhaṇi. = ಸಹಣಿ. a groom (Bp. 59, 28).

ಸಾಹಣಿಗ sāhaṇiga. = ಸಾಹಣಿ. (Bp. 9, 47).

ಸಾಹಸ sāhasa. = ಸಾಸ. violence, force, rapine; *any act of aggression or oppression or hatred.* 2, punishment, chastisement, fine. 3, boldness, daring, courage, effort, prowess, valour, power, strength (ಪರಾಕ್ರಮ Nn. 56; ನಾನಾ, ಅದಟು 145; ಬಲ Śm. 108). 4, foolhardiness, rashness, temerity, inconsiderate hastiness, impetuosity.

ಸಾಹಸಗಾಱ sāhasa-gāṟa. a valorous or daring or effort-making or reckless man (My.).

ಸಾಹಸಾಂಕ sāhasa-aṅka. marked or characterized by daring or prowess (Śśv. 4, 53).

ಸಾಹಸಾರ್ಣವ sāhasa-arṇava. a man who is an ocean of valour (Śśv. 4, 85).

ಸಾಹಸಿ sāhasi. = ಸಾಸಿ. violent, furious, ferocious. 2, bold, daring; impetuous; a person who displays boldness, courage, effort, valour, power or strength (My.; B. 4, 68; Rśv. 5, 131). 3, foolhardy, rash, inconsiderate.

ಸಾಹಸಿಕ sāhasika. = ಸಾಸಿಗ, ಸಾಹಸಿಗ. *using great force or violence* violent, cruel, brutal, ferocious, rapacious. 2, impetuous; bold, daring; valorous, strong, powerful, vigorous, valiant (Cpr. 10, 100; Bh. 4, 2, 67).

ಸಾಹಸಿಗೆ sāhasige. Tbh. of ಸಾಹಸಿಕ. a bold, daring, valorous, strong, powerful or valiant man (ಹೂಚೆಗ Bhn. 18; Bp. 22, 2; 49, 45).

ಸಾಹಸ್ರ sāhasra. (fr. ಸಹಸ್ರ). relating or belonging to a thousand; consisting of a thousand, etc. 2, *a multitude of thousands;* an army or detachment consisting of a thousand men.

·ಸಾಹಾಯ್ಯ sāhāyya. (fr. ಸಹಾಯ). friendship, fellowship, alliance, confederation. 2, help, succour. (R.).

ಸಾಹಿತ್ಯ sāhitya. (fr. ಸಹಿತ). association, connection, combination, union, society, fellowship; associated with, etc. 2, literary composition, rhetorical composition, rhetoric, poetry. (Bp. 3, 42). 3, a collection of materials or means or rule for the production or performance of anything, a collection of materials or implements for cooking, travelling or working (Grj. 3, 119 va.; B 4, 115; My.). ಅವಿರಲಭಕ್ತಸಾಹಿತ್ಯನು (Mr. 1). ತನುವಿ ನಿನ್ನೊನ್ದು, ಗುಣಂಗಳಿನ್ದೆರಡು, ಸಾಹಿತ್ಯಂಗಳಿಂ ಮೂಱು, ಮನದಿಂ ನಾಲ್ಕು ಮಲತ್ವದಿನ್ದಯಿದು, ಸುಚಾರತ್ವಂಗಳಿನ್ದಾಱು, ಸಜ್ಜನದಿನ್ದೇೞ್, ಸುತತ್ವದಿನ್ದೆ ತಳರ್ದೆಣ್ಟಂಗಂ ಭುಜದ್ವನ್ದ್ವದೊಳ್ ತನಗಿನ್ನಾರ್ ಸರಿ ನಾಗವರ್ಮನುಗೆ ದಾಸಂ ಕಾಲಿದಾಸಪ್ಪುರಂ (one MS. of Cb. as its verse 25).

ಸಾಹಿತ್ಯಭೇದ sāhitya-bhēda. a particular figure of speech in rhetoric or poetry (ಜಾತಿ Nn. 76).

ಸಾಹುಕಾರ sāhukāra. = ಸಾವಕಾರ, etc. a rich merchant. (My.). ಸಾಹುಕಾರರಿರುವ ಮನೆ (ಹರ್ಮ್ಯ, ಹಣಗಾಱರಿರುವ ಸ್ಥಳ, ಧನಿಕರಿರುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆ Si. 109).

ಸಾಹೇಬ sāhēba. (= ಸಾಬ್). a lord or master; a gentleman; sir, etc. (My.; B. 5, 285; Mhr., H.).

ಸಾಹ್ಯ sāhya. (fr. ಸಹ). conjunction, union, society, association, companionship. (R.).

ಸಾಳಗ sāḷaga. = ಸಾಳಂಗ. a kind of rāga or musical mode (Cpr. 7, 97; Bp. 19, 11; J. 21, 58; Bh. 1, 12, 20; Sk. ಸಾಲಂಗ).

ಸಾಳಂಗ sāḷaṅga. = ಸಾಳಗ. (J. 21, 56).

*ಸಾಳಭಂಜಿಕೆ sāḷa-bhañjike. = ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ. ಸಾಳಭಂಜಿಕೆಗೆತ್ತುದು ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಡಮಾಕೆಯ ರೂಪಂ Pb. 4, 54.

ಸಾಳುವ sāḷuva. = ಸಾಳ್ವ. a kind of bird, a hawk used in hunting (Rām. 3, 1, 32; Bh. 1, 20, 53; Tc. ಸಾಳುವ, ಸಾಳುವೆ).

ಸಾಳೆಯ sāḷeya. = ಸಾಲೆಯ s. ಸಾಲೆ 2, q. v.

ಸಾಳೇರಿಮೃಗ sāḷēri-mṛiga. a porcupine (S. Mhr.; Mhr. ಸಾಳಿನ್ದರ).

ಸಾಳ್ವ sāḷva. = ಸಾಳುವ. (Ṡśv. 3, 33).

ಸಾೞಿಗೆ sāḻige. = ಜಾೞಿಗೆ, q. v. (ಉಡಿಗೆ Kk. 63).

ಸಿಂಹ siṁha. = ಸಿಂಹ್ವ, ಸಿಂಗ 1, ಸಿವ 2. *a lion.* 2, the sign of the zodiac Leo. 3, *pre-eminent, best;* a hero or any eminent person. ಸಿಂಹವಾದದ್ದು ಸಂಹರಿಸಲಾಱದೋ? (Prv.).

ಸಿಂಹನಾದ siṁha-nāda. *a war-cry, a war-hoop.* see ಅಚ್ಚವಿಷ.

ಸಿಂಹನಾಶನಮೃಗ siṁha-nāśana-mṛiga. an animal that destroys lions. ಎಣ್ಟು ಕಾಲುಗಳಿನ್ದಲೂ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿನ್ದಲೂ ಉಗ್ರವಾಗಿರುವ ಸಿಂಹನಾಶನಮೃಗ (ಶರಭ Si. 170).

ಸಿಂಹಪೀಠ siṁha-pīṭha. = ಸಿಂಹಾಸನ. (ಪಟ್ಟವಣೆ Ct. II, 87; Bp. 51, 10).

ಸಿಂಹಪುಚ್ಚಿ siṁha-pucci. *N. of a plant* (= ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ್ನೆ, q. v.).

ಸಿಂಹಲ siṁhala. ಸಿಂಹಳ. = ಸಿಂಹ್ವಲ, ಸಿಂಗಳ. the island or country of Ceylon (Bp. 6, 18; 61, 30); N. of a king of Ceylon (Rśv. 5, 130. 131; 6, 32; 7, 15).

ಸಿಂಹಲಲಾಟ siṁha-lalāṭa. the form of a lion's head on a bracelet (My.).

ಸಿಂಹವಾಹನ siṁha-vāhana. Śiva. — ಸಿಂಹವಾಹನೆ. Durgā (My.).

ಸಿಂಹವಿಷ್ಟರ siṁha-viṣṭara. = ಸಿಂಹಾಸನ, (Grj. 3, 116; 4, 163 va.).

ಸಿಂಹಸಂಹನನ siṁha-saṁhanana. lion-shaped: *well-shaped, handsome.*

ಸಿಂಹಸೇನ siṁha-sēna. N. of a king (Śmd. 177).

ಸಿಂಹಾಗಾರ siṁha-āgāra. (Śmd 283). a lion's den.

ಸಿಂಹಾಣ siṁhāṇa. = ಶಿಂಹಾಣ, ಶಿಂಘಾಣ, (ಸಂಘಾತ), ಸಿಂಘಾಣ, ಸಿಂಹಾನ. the mucus of the nose (Sk.; *cf.* ಸಿಪ್ಪುಳ).

ಸಿಂಹಾನ siṁhāna. *rust of iron.* 2, the mucus of the nose.

ಸಿಂಹಾಸ siṁha-āsa. = ಸಿಂಹಾಸನ. see ಬಿತ್ತರಿಗೆ.

ಸಿಂಹಾಸನ siṁha-āsana. = ಸಿಂಹ್ವಾಸನ. lion-seat: *a throne* (ಘುಟೀರ, ಆಸನ Nn. 91; ಭದ್ರಪೀಠ Mr. 262; ಪಟವಣೆ, ಗದ್ದುಗೆ Kk. 26; Bp. 46, 52; 59, 57; C. Bp. 47, 16). ಮಱೇಲಿ ಕುಣ್ಡ್ರಲಿಕ್ಕೆ ಹಣೇಲಿ ಇಲ್ಲದವ ಸಿಂಹಾಸನ ಏಱ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿ siṁhāsana-adhipati. a king (My.).

ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢ siṁhāsana-ārūḍha. sitting on a throne; a king (My.).

ಸಿಂಹಾಸನ್ದಿ siṁha-āsandi. = ಸಿಂಹಾಸನ. (Abh. P. 6, 169; 13, 101).

ಸಿಂಹಾಸ್ಯ siṁha-āsya. lion-faced. 2, *the plant Gendarussa vulgaris* Nees.

ಸಿಂಹಿ siṁhi. a lioness. 2, *the plant Gendarussa vulgaris* Nees. 3, *the plant Solanum melongena.* 4, N. of the mother of Rāhu.

ಸಿಂಹಿಕಾತನುಜ siṁhikā-tanuja. son Siṁhikā, Rāhu (Mr. 39).

ಸಿಂಹಿಕೆ siṁhike. ಸಿಂಹಿಕಾ. N. of the mother of Rāhu. (Rām. 5, 1, 22). 2, (= ಸಿಂಹಿ No. 3?) ಚಿತ್ರಲಟೆ, ರುಚಿ, ಸೊಣ್ಡೆ (Mr. 130).

ಸಿಂಹ್ವ siṁhva. Tbh. of ಸಿಂಹ. (B. 5, 241; Cb. 142. 158. 159).

ಸಿಂಹ್ವಲ siṁhvala. Tbh. of ಸಿಂಹಲ. (B. 5, 39).

ಸಿಂಹ್ವಾಸನ siṁhvāsana. Tbh. of ಸಿಂಹಾಸನ. (Cb. 158).

ಸಿಕ್ sik. = ಸಿಕ್ಕಿ, ಸಿಕ್ಕು 3. P. p. of ಸಿಕ್ಕು 1 or ಸಿಗು, in ಸಿಕ್ಕೊಳ್ (My.). ಲಂಗರವು ತಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬುಡದೊಳಗಿನ ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಣ್ಡು, ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ (B. 3, 118).

ಸಿಕತ sikata. = ಸಿಕತೆ. sand (ಪುೞಿಲ್, ಮಣಲ್, ಮರಲ್, ಮಲರ್ Śm. 36; ಮಳಲ್ Nn. 6); a sand-bank; an island with sandy shores.

ಸಿಕತಾಮಯ sikatā-maya. full of sand, *sandy.*

ಸಿಕತಾವತ್ sikatā-vat. *sandy.*

ಸಿಕತಿಲ sikatila. *sandy.*

ಸಿಕತೆ sikate. ಸಿಕತಾ. = ಸಿಕತ. sandy soil (ಮಳಲುಳ್ಳ ಮಹಿ Mr. 93); *sand, gravel;* a sand-bank, etc. (ಪುೞಿಲ್ Ct. II, 10).

ಸಿಕರ sikara. Tbh. of ಶಿಖರ. (My.).

ಸಿಕಲ sikala. polishing, furbishing, burnishing (Mhr. ಶಿಕಲ, ಸಿಕಲ).

ಸಿಕಲಗಾರ sikala-gāra. = ಸಿಕಲಿಗಾರ. a polisher of tools, weapons, etc. ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಸುವವ, ಶಸ್ತ್ರಮಾರ್ಜ G.; Mhr. ಶಿ- and ಸಿ-).

ಸಿಕಲಿಗಾರ sikaligāra. = ಸಿಕಲಗಾರ. (S. Mhr.). ಚೇನಗಾಱಗೆ ಸಿಕಲಿಗಾರ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.).

ಸಿಕಲಿಗ್ಯ sikaligya. = ಸಿಕಲಿಗಾರ. (S. Mhr.).

ಸಿಕಾರ sikāra. hunting; game (Mhr. ಶಿಕಾರ).

ಸಿಕಾರಖಾನೆ sikāra-khāne. a menagerie, an aviary, etc. (B. 5, 251; Mhr. ಶಿ-).

ಸಿಕಾರಿ sikāri. = ಶಿಕಾರಿ, q. v. hunting, etc. (My.).

ಸಿಕಿ siki. = ಸಿಕೆ. a seal, etc. — ಸಿಕಿಯುಂಗರ. -ಉಂಗರ. = ಸಿಕೆಯುಂಗರ. (My.).

ಸಿಕೆ sike. = ಸಿಕಿ, ಸಿಕ್ಕೆ. a coining-die; the royal seal; the stamp produced by the coining-die or by a seal or stamp (Mhr., H. ಶಿಕ್ಕಾ; My.; ಮುದ್ರೆ G.). — ಸಿಕೆಯುಂಗರ. -ಉಂಗರ. the royal seal (My.).

ಸಿಕ್ಕ sikka. Tbh. of ಶಿಕ್ಯ. a sling for suspending things, etc. ಸಿಕ್ಕದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟದ್ದು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗದೋ? (Prv.).

ಸಿಕ್ಕಟಿ sikkaṭi. = ಸಿಕ್ಕಟಿಗೆ, ಸಿಕ್ಕಣಿಗೆ. a comb (My.; Te. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಿ; T. ಚಿಕ್ಕ, ಚೀಪ್ಪು; M. ಚಿಕ್ಕಚುಕ್ಕಿ; M. ಚಿಕ್ಕು, ಚಿರಕ್ಕು, ಚೀಗ, to comb; ಚಿಕ್ಕಚುಕ್ಕು, to disentangle, comb out).

ಸಿಕ್ಕಟಿಗೆ sikkaṭige. = ಸಿಕ್ಕಟಿ, etc. (My.).

ಸಿಕ್ಕಣಿಗೆ sikkaṇige. = ಸಿಕ್ಕಟಿ, etc. (My.).

ಸಿಕ್ಕಿಸು sikkisu. = ಸಿಗಿಸು 2. to insert, to put in or on (My.). ಚಿಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನ ಸೊಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಕುಡುಗೋಲು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, to cause oneself to be caught, to be caught (My.). 3, to cause to become entangled or ensnared, to entangle, to ensnare (Bp. 42, 16).

ಸಿಕ್ಕು sikku. 1. = ಸಿಗು, ಸಿರ್ಕು 1, ಸಿಲಿಕು, ಸಿಲುಕು 1, ಸಿಲ್ಕು1. to become entangled; to be caught; to fall into the hands of; to fall or be brought under the power of; to get among; to enter; to be found; to be obtained or got (C.; Te., T., M.; Tu. ತಿಕ್ಕು, ಸಿಕ್ಕು). ಸಿಕ್ಕಿದ ಅಳಿ ಪೊಱ ವಣ್ಣವು, ಅಬ್ಜಂಗಳ ಬಸುಱೊಳ್ ಇರ್ದು (Bp. 12, 48). ಖಗಮೃಗ ನಿಕರದೊಳು ನಱೆಸಿಕ್ಕಿದೆನು (18, 54). ನಿಮ್ಮ ತಕ್ಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವನ್ತೆ (24, 65). ಬಲೆಗೆ ಮೊದಲಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾ ಮೀನಂ ತೆಗದು (27, 20). ಬಲೆಯಲ್ಲಿ...ಮತ್ಸ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿ (27, 22). ಈ ಗೃಹರೇಣು ಸಿಕ್ಕಿದವಂಗೆ ಅಹುದು ಮುಕ್ತಿ (30, 13). ಎನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂ (31, 13). ಎನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ! (32, 15). (ಕೇಸರಿ) ಅವಕ್ಕೆ (ಜಾಯಿಲಂಗಳ್ಗೆ) ಸಿಕ್ಕದೆ (34, 24). ಶಿವಯೋಗನಿದ್ರೆಯೊಳ್ ಅವಿರತಂ ಸಿಕ್ಕಿರಲು (35, 47). ತಾವು ಸಿಕ್ಕಿದೆವೆನುತ (52, 14). ಭಕ್ತಿಹೀನರಿಗೇಕೆ ಸಿಕ್ಕುವನ್ ಈಶ್ವರೇಶ್ವರನು? (53, 20). ಹರಗಣಾಜ್ಞಾ ಪಾಶದಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ಪನ್ ಆ ಹರಿಯು (53, 68). ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ (54, 29). ಬ್ರಹ್ಮತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ (54, 39). ಅವನ್ದಿರ ಮನದ ಕುಟಿಲಂಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ (60, 16). ಕರ್ಮವಿಧಿಗಳ ತಮಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ (60, 47). ಸಿಕ್ಕಿದವು ಕಣ್ಗಳೊಳ್ ಮಾತುಗಳ್ (J. 19, 14). ಬೇಡರ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕದೋಡಿದುದೊನ್ದೆರಲೆ (28, 52). ಇಱುಬಿನಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ದ ಹುಲಿ (1, 8, 21). ಸಿಕ್ಕಿದವು ಹೆಮ್ಮೊಡೆಗಳ್ ಉರಗನ ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ (3, 13, 33). ಬುದ್ಧಿಯನ್ದಲಿ ಗಱುಸಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ದ ಅರ್ಥಂ (Dp. 1). ಸಿಂಹವು ಬೇಡರವನ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಣ್ಡು (B. 4, 91). ಅಪ್ಪುಗಾಲು ಹಾಕಿದರೆ ರಪ್ಪೆ ಸಿಕ್ಕ್ಯಾಳೇ? — ಕುಡಿಯುವ ಪಾನಕದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದವ ನೆಟ್ಟಗೆ ಸಿಕ್ಕ್ಯಾನು. — ನೇತಾಡುವವನ ಹತ್ತರ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಜೋತಾಡುವದು ಸಿಕ್ಕೀತು. — ಶಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಸತ್ತವನಿಲ್ಲ; ಹಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ. — ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಕೀರ್ತನೆ ಹೇಱಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಕೋಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ದಾರೀಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. — ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪಕ್ಷಿ, ಒಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಇಱುವೆ. — ಬಲೆಯಲ್ಲದೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಒಲೆಗೆ ಹೋಯಿತು. — ಭಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು. — ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಉಚ್ಚೆ ಕುಡಿದೇನು, ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ರಕ್ತ ಕುಡಿದೇನು. — ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳಬಹುದೇ? (Prvs.). ಶತ್ರುಗಳ ಕೆಯ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ (ಅಭಿಪನ್ನ Si. 439). see Bh. 1, 10, 38; J. 6, 30. 2, to cause to go or make go in, to insert, etc. (Bp. 21, 41; 55, 44; J. 23, 1). — ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಱು. to be caught; to fall into (another's) hands (My.).

ಸಿಕ್ಕು sikku. 2. = ಸಿರ್ಕು 2, (ಸಿಲುಕು 2), ಸಿಲ್ಕು 2. the state of being entangled, entanglement, intricacy (My.; Te., T. ಚಿಕ್ಕು); impediment, hindrance, obstacle, trouble (J. 27, 42; My.). [ಉರಿಯ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಕೊಣ್ಡು ಮಣ್ಡೆಯ ಸಿಕ್ಕ ಬಿಡಿಸುವನ್ತೆ Bv. 661]., ಒನ್ದಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಸೇರದೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಕೂದಲು (ಶೀರ್ಷಣ್ಯ, etc. Si. 216); ಕೂದಲು ಸಿಕ್ಕುಬಿಡಿಸುವ ಸಾಧನ (ಪ್ರಸಾಧನಿ, etc., ಬಾಚಣಿಗೆ, 231). — ಸಿಕ್ಕುದಲೆ. -ತಲೆ. an entangled head of hair (My.). — ಸಿಕ್ಕು ಬಿಡಿಸು. to disentangle (as hair or thread, My.). — ಸಿಕ್ಕು ಮಾಡು. to entangle (Dp. 53, 5).

ಸಿಕ್ಕು sikku. 3. (= ಸಿಕ್). P. p. of ಸಿಗು (S. Mhr.). ಸಿಕ್ಕವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 1, 18). ಇವು (ಎತ್ತು, ಆಕಳು) ಬಹು ತರವಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ (3, 17). ಸಾವುಕಾರನ ಮನೆಯ ಕನ್ನ ಕೊಱೆದು, ಸಿಕ್ಕ ಬದುಕು ತಕ್ಕೊಣ್ಡುಹೋಗಿ (3, 41). ಒನ್ದು ದಿನ ಕಳವಿನ ಒಡವೆ ಸಹಿತ ಸಿಕ್ಕನು (3, 43). — ಸಿಕ್ಕು ಸಿಕ್ಕು. rep. ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಚಾಡಿ ಹೇಱಿಹತ್ತಿದನು (B. 4, 51).

ಸಿಕ್ಕೆ sikke. = ಸಿಕೆ, etc. the royal seal. (ಮುದ್ರೆ Cb.).

ಸಿಕ್ತ sikta. sprinkled, besprinkled; wetted, moistened; poured out; impregnated, engendered. see ಅಭಿಸಿಕ್ತ.

ಸಿಕ್ಥ siktha. boiled rice; a lump of boiled rice, a mouthful of boiled rice kneaded into a ball; bee's-wax; indigo. see ಭಕ್ತ-.

ಸಿಕ್ಥಕ sikthaka. = ಸಿಕ್ಥ. a lump of boiled rice, etc. (see ಭಕ್ತ-); *bee's-wax* (ಮಯಣ Mr. 358, o. r. ಮೇಣ).

ಸಿಗಸು sigasu. = ಸಿಗಿಸು 1. to have split (as wood, My.).

ಸಿಗಿ sigi. to split, as wood; to tear or rend with the teeth, as sugar-cane (My.; Tu. ತಿಗಿ, ತಿಗು, ತಿಗುರು, ಸಿಗುರು).

ಸಿಗಿಸು sigisu. 1. = ಸಿಗಸು. (My.).

ಸಿಗಿಸು sigisu. 2. (fr. ಸಿಗು). = ಸಿಕ್ಕಿಸು. to insert. (S. Mhr.).

ಸಿಗು sigu. = ಸಿಕ್ಕು1. to be caught, etc. (S. Mhr.). P. p. ಸಿಕ್ಕು3, q. v. ಮುರಾರಿ ಗೋಪಿಯರಲ್ಲಿ ಹಾದರವಾಡಿ, ಸಿಗನೇ? (Bp. 54, 40). ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯರೂ ತೋಳಗಳ ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಸಿಗುವದುಣ್ಟು (B. 2, 18). ಕಾಡ ನಾಯಿಗಳು ಬಹು ತೀವ್ರ ಓಡುವವು, ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೆಯ್ಗೆ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ (3, 40). ಆದರೇ ಕತ್ತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯರ ಕೆಯ್ಗೆ ಬೇಗ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ (3, 48). ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಯಾರ ಬಱಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಕೆಯ್ಗಡ ಇಸಕೋ! (3, 78). ನನಗೆ ಈ ಗುಡ್ಡದೊಳಗೆ ದಾರಿ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (3, 123). ನಿಮಗೆ ದಾರಿ ಸಿಗಲೊಲ್ಲದೋ? (3, 123). ಕುದುರೆ ಇನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಗುವದು? (4, 79). — ಸಿಕ್ಕು ಬೀಱು. = ಸಿಕ್ಕಿ-. ಆ ಹುಟಿವು ಜೇಡಹುಟಿದ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಬಿದ್ದು (B. 4. 112).

ಸಿಗುಱ್ siguṟ. ಸಿಗುಱು. = ಸಿಬಱು, ಸಿವಱು, ಸಿವುಱು. a splinter, a shiver; that is pared off, rind (ಕೆಲ್ಲೆ Śm. 49; ಕಕ್ಕು79; ಕೆಲ್ಲೆ Kk. 56; see ಚಿಪ್ಪು). ಕಳೆದ ಸಿಗುಱಿನ ಕಬ್ಬಿನನ್ದದಿ... ಲಲಿತವ್ ಆಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Abhā. 1, 5, o. r. ಸಿಬಱಿನ). — ಸಿಗುಱ ಚನ್ನಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 7). — ಸಿಗುಱೇಱು. -ಏಱು. splinters or shivers to rise or be raised (Bh. 5, 11, 39; Rām. 4, 3, 7).

ಸಿಗುಳು siguḷu. = ಸೀಳ್ 1, etc. to split, etc. ಸಿಗುಳಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ದಾರಿತ, ಭಿನ್ನ, ಭೇದಿತ Si. 382; *only* in Si.).

ಸಿಗ್ಗಾಳಿ siggu-āḷi. (Śmd. 239). a person who is ashamed, a bashful person.

ಸಿಗ್ಗಿಗ siggiga. a daitya or rākṣasa (ಮಬ್ಬಿಗ, ರಕ್ಕಸ, ದೈತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾವಳಿ Kk. 11a; *cf.* ಸೆರಗು? Te. ಸಿಗ್ಗು, reproach, censure = ಅಪವಾದ, ನಿನ್ದೆ).

ಸಿಗ್ಗು siggu. (Śmd. 248). shame, decency; modesty, bashfulness; timidity (My., Te.); disgust (My.). [ಕುನ್ನು

ಸಮ್ಮವನನಾ ದ್ರುಪದಂ ಕಡುಸಿಗ್ಗು ಮಾಡಿದಂ Pb. 2, 48; Ap. 14, 128]. *cf.* ಎಗ್ಗು 2; ಸೆಡೆ 3. — ಸಿಗ್ಗಾಗು. -ಆಗು. to feel ashamed, to become bashful (Abh. P. 7, 58 va.; 9, 39; Bp. 18, 10). — ಸಿಗ್ಗೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. = ಸಿಗ್ಗಾಗು. (Bp. 38, 19).

ಸಿಂಗ siṅga. 1. Tbh. of ಸಿಂಹ. a lion (ಸಿಂಹ Śmd. 348; Ct. I, 96; II, 23; ಕೇಸರಿ Śm. 83; Si. 166). [ಸಿಂಗಂ ಮಸಗಿದವೋಲ್ ನರಸಿಂಗಂ ತಳ್ತಿಜಾಯೆ Pb. 1, 34]. 2, Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7; ಮದನ 83). ರಂಗನ ಮುನ್ದೆ ಸಿಂಗನೇ? (Prv.). — ಸಿಂಗಕೇಸರಿ. N. of a plant (ಛತ್ರಶಾಖೆ Mr. 121, o. r. ಚಕ್ರಶಾಖೆ; Sk. ಸಿಂಹಕೇಸರ, the plant Mimusops elengi). — ಸಿಂಗದನ್ನಂ. -ಅನ್ನಂ. a lion-like man (Śmd. 192). — ಸಿಂಗದೇರವಳ್. -ತೇರವಳ್. whose vehicle is a lion: Durgā (ಶಿವೆ Kk. 5; ಗಿರಿಜೆ Śm. 3). — ಸಿಂಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (My.). — ಸಿಂಗಪ್ರಾಸ. a kind of alliteration (Ch.). — ಸಿಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಸಿಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಸಿಂಗವೇಣ್ಟೆ. -ಬೇಣ್ಟೆ. (Śmd. 387). a lion's-hunt.

ಸಿಂಗ siṅga. 2. Tbh. of ಶೃಂಗ (Śm. 83). a horn, etc. — ಸಿಂಗನಾದ. the sound of the horn of an antelope blown by jōgis (My.). — ಸಿಂಗಹಲ್ಲು. an irregular tooth (My.).

ಸಿಂಗಣಿಕೆ siṅgaṇika. = ಸಿಂಗಳೀಕ. (J. 21, 18. 33).

ಸಿಂಗರ siṅgara. Tbh. of ಶೃಂಗಾರ. decoration, etc. (ಜಾಲ, ಶೃಂಗಾರ Nn. 34; ಶೃಂಗಾರ, ತನ್ತ್ರ 75; ಶೃಂಗಾರ 108).—ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್. -ಂ-. to adorn, to decorate (J. 13, 7). ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್ವುದು (ಪ್ರತಿಕರ್ಮ, ಪ್ರಸಾಧನ, etc. Mr. 333). — ಸಿಂಗರಜೋಗಿ. Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8). — ಸಿಂಗರವ್ವೆಟ್. -ಂ-ಪೆಟ್. to be embellished or adorned (Śśv. 5, 57 va.). — ಸಿಂಗರವೆಟ್. -ಪೆಟ್. = ಸಿಂಗರವ್ವೆಟ್. (Śśv. 3, 35 va.).

ಸಿಂಗರಿ siṅgari. Viṣṇu in his lion-incarnation; N. (My.). see ಋಗ್ವೇದಿಗಳ್.

ಸಿಂಗರಿಗ siṅgara-iga. (Śmd. 233, o. r. ಸಿಂಗಾರಿಗ). a man who adorns. C. Bp. 37 sum.

ಸಿಂಗರಿಸು siṅgarisu. Tbh. of ಶೃಂಗರಿಸು. to adorn, to embellish (Bp. 4, 32; 5, 13; Rśv. 4, 13; J. 4. 66; 6, 11).

ಸಿಂಗಳ siṅgaḷa. Tbh. of ಸಿಂಹಲ. Ceylon (R.; T. ಚಿಂಗಳ).

ಶಿಸಿಂಗಳೀಕ siṅgaḷika. = ಸಿಂಗಣಿಕೆ. a black monkey (Rām. 6, 30, 7. 16; My.; Te. ಶಿಂಗಿಲೀಕ).

ಸಿಂಗಾಡಿ siṅgāḍi. a blow (J. 16, 7; 29, 29; T. ಚಿಂಗಾಡಿ, ಚಿಂಗಾಣಿ; M. ಚಿಂಗಾಡಿ, a Turkish bow; Te. ಸಿಂಗಾಣಿ, ಸಿಂಗಿಣಿ, made of horn; a bow made of horn, a bow).

ಸಿಂಗಾರ siṅgāra. Tbh. of ಶೃಂಗಾರ. (Śmd. 353; Ct. II, 56). ರಂಗಾ, ಈ ಹೊತ್ತು ಯಾಕೆ ಬಹಳ ಸಿಂಗಾರಾಗಿದ್ದೀ? [2, areca flower. Tu. ಸಿಂಗಾರೊ]; (B. 2, 7).

ಸಿಂಗಾರಿಸು siṅgārisu. Tbh. of ಶೃಂಗಾರಿಸು. to adorn. 2, to be adorned or decorated (Prll. 3, 4; Rām. 6, 53, 7).

ಸಿಂಗಿ siṅgi. Tbh. of ಶೃಂಗಿ (Śmd. 353; Bp. 58, 55). [ಅನ್ತರಂಗ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಸಂಗ ಸಿಂಗಿ ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷವೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 119; Cv. 72]. see ಉರಿ-. — ಸಿಂಗಿಬೊಪ್ಪಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 6).

ಸಿಂಘಾಣ siṅghāṇa. = ಸಿಂಹಾಣ, etc. the mucus of the nose. (Colebr.). see ಸಿಮ್ಬಳ.

ಸಿಂಘಿಣಿ siṅghiṇi. *the nose.*

ಸಿಚ್ sic. ಸಿಕ್. *the skirt of a web or dress.* -

ಸಿಚ sica. = ಸಿಚ್. (ವತಿ Mr. 342). see s. ಕರೆ 6.

ಸಿಚಯ sicaya. *cloth, a raiment* (ವಾಸ, ಆಚ್ಛಾದನ, etc., ಸೀರೆ Mr. 341; see ಸೀರೆ).

ಸಿಂಜಾನ siñjāna. tinkling (Cpr. 1, 101 va.).

ಸಿಂಜಿ siñji. tinkling.

ಸಿಂಜಿತ siñjita. tinkled, tinkling; tinkling (G.).

ಸಿಂಜಿನಿ siñjini. *a bow-string* (ಬಿಲ್ಲು, ಹೆದೆ Mr. 294). *2, tinkling rings worn round the toes, a tinkling ornament for the ankle* (ಪಾದಕಟಕ, ಕಾಲ ಕಡಗ Hla : ಹಂಸಕ, etc. Mr. 344).

ಸಿಂಜಿನಿಪ್ರಹರಣ siñjini-praharaṇa. the twang of a bowstring. see ಜೇವಡೆ.

ಸಿಟ್ಟಿ siṭṭi. Tbh. of ಸೃಷ್ಟಿ. creation, etc. (Śmd. 370; T.; see s. ಪೆರಣ).

ಸಿಟ್ಟು siṭṭu. anger, passion, wrath, rage (ಕೋಪ, ಕ್ರೋಧ, ಅಮರ್ಷ, ರೋಷ, ಪ್ರತಿಘ, ರುಷ್, ಕ್ರುಧ್ Si. 69; C.; T. ಚಿಟ್ಟು, ಚೆಟ್ಟು; T., M. ಚೀಟ್ಟು; Te. ಸೀಸ, ಚಿನ್ದು; see ಕೀಟು 2, ಚೀಟು 3, ಸೀಟು 2, ಸೇಡು 2). ಸಹಜವಾದ ಸಿಟ್ಟುಳ್ಳವನು (ಕ್ರೋಧನ, ಅಮರ್ಷಣ Si. 361). ಸಿಟ್ಟುಳ್ಳದು (ಅಭಿನೀತ 428). ಸಿಟ್ಟುಳ್ಳನ್ಥಾಕೆ (ಚಣ್ಡಿ Dhw.). ಸಿಟ್ಟಿನವ (ಅಮರ್ಷಣ G.). ಸಿಟ್ಟಿನವಳು (ಭಾಮಿನಿ, ಭಾಮೆ G.). ಬಡವನ ಸಿಟ್ಟು ದವಡೆಮೇಲ. — ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಯ್ದ ಮೂಗು ಶಾನ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ತೀತೇ? — ಸಿಟ್ಟು ತನಗೆ ಕೇಡು, ಸಮಾಧಾನ ಪರರಿಗೆ ಕೇಡು (Prvs.). — ಸಿಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. to grow angry, etc. (ಮುಳಿ G.). ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ದೇವರು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗುವನು (B. 4, 94). ನೀವು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಹಳೇ ಸಿಟ್ಟಾಗುವಿರಿ (4, 199). ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಿಟ್ಟಾದನು (5, 63). — ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬರು. to grow angry, etc. ತಾವು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರಬಾರದು (B. 4, 124). — ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸು. -ಎಬ್ಬಿಸು. to provoke to wrath (G. 186). — ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳು.-ಏಳು. to grow angry, etc. (B. 2, 19. 31; 3, 49. 59; 4, 153). — ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿ. anger, etc. to abate (B. 3, 60; 5, 197). — ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿಸು. to abate anger, etc. ಆತನ ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿಸಿದನು (B. 5, 47). — ಸಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳು. = ಸಿಟ್ಟುಗೊಳ್ಳು (My.). — ಸಿಟ್ಟುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to become angry, etc. (G. 154). — ಸಿಟ್ಟುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become angry, etc. ಸಿಟ್ಟುಗೊಣ್ಡು ಆಟುವಿಕೆ (ಮನ್ಯು, ಶೋಕ, ಶುಚ್ Si. 69). — ಸಿಟ್ಟು ತಡಕೊಳ್ಳು. to keep down one's anger, etc. (B. 3, 81). — ಸಿಟ್ಟು ತೀರಿಸು. to wreak vengeance for; to revenge one's self. ಮಗನ ಕೊನ್ದ ಸಿಟ್ಟು ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು (B. 5, 46). ಇದಜ ಸಿಟ್ಟು ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು (5, 68). — ಸಿಟ್ಟು ತುಮ್ಬಿಸು. to fill with anger, etc. (G. 410). — ಸಿಟ್ಟು ನುಂಗು. to swallow or suppress one's anger, etc. (B. 4, 16). — ಸಿಟ್ಟು ಬರಿಸು. to excite anger, to enrage (ಮುಳಿಯಿಸು G.). — ಸಿಟ್ಟು ಬರು. anger, etc. to come or arise. ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವದೋ, ಹಾಗೆ ದನಕ್ಕೂ ಬರುವದು (B. 2, 19). ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬನ್ದದನ್ನು ಕಣ್ಡು (3, 60). ಸಿಟ್ಟು ಬನ್ದರೆ ಹಿಟ್ಟು ಮುಕ್ಕು! — ಸಿಟ್ಟು ಬನ್ದರೂ ಆಟ್ಟು ವಿನಹಾ ಉಣ್ಣ ಕೂಡದು (Prvs.). — ಸಿಟ್ಟು ಬಿಡಿಸು. to remove or appease anger (ತಿಳುಪು G.). — ಸಿಟ್ಟು ಬಿಡು. anger to cease; to forsake wrath. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಆದರೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಸು. to cause to become angry. ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು, to cause another's anger to come down upon one's self. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೆಣಕಿ, ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡಿರೋ? (B. 3, 84). — ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡು. to show anger or displeasure; to become angry with (C.). ತಾಯಿ ಮೇಲಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಈಕೆ ತನ್ನ ನಡತೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 6). ಏನೇ, ತಂಗೀ, ಬೀಜಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ಹೂವ ಕೊಯ್ಯಬೇಕೇ? ಎನ್ದು, ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದನು (3, 80). ಕಮತಿಗರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ (4, 43). ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡ ಬೇಡ! (4, 201). — ಸಿಟ್ಟು ಹಿಡಿ. to catch anger, to grow angry (B. 3, 40; 5, 28. 67). — ಸಿಟ್ಟೆಬ್ಬಿಸು. -ಎಬ್ಬಿಸು. to arouse anger; to enrage (My.).

ಸಿಟ್ಟುಗಾಱ siṭṭu-gāṟa. a passionate man (My.). ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟುಗಾಱ (ಚಣ್ಡ, ಅತ್ಯನ್ತಕೋಪನ Si. 361). — ಸಿಟ್ಟುಗಾಱಳು. a passionate woman (ಕೋಪನೆ, ಭಾಮಿನಿ 182).

ಸಿಡತೆ siḍata. a quick to-and-fro-movement of the muscles of the head (My.). ತಲೇ ಸಿಡತಕ್ಕೆ ಮಲಕೋಧನೇ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, a jumping about from pride (My.).

ಸಿಡದು siḍadu. = ಸಿಡಿದು. P. p. of ಸಿಡಿ 3. (C.).

ಸಿಡಿ siḍi. 1. the state of being small, thin, fine or atomic (ಸೂಕ್ಷ್ಮ Śmd. Dh.; ಕಾಣ ಬಾರದ ಹಾಂಗೆ ಇರ್ದ ಭಾವಂ Cm.; see ಚಿಱು, ಸಡೆ 2). — ಸಿಡಿಸೋನೆ. a very fine, light drizzle (Rām. 4, 6, 6).

ಸಿಡಿ siḍi. 2. an iron hook (ಅಯಸ Śmd. Dh.; Te.; see ಸಡೆ 2); the hook-machine on which men of the Śūdra class are suspended in the air by a hook passed through the sinews of the back (the hook being attached to one end of a lever which is raised on the top of a high pole or fulcrum) and swung round (by means of a rope fixed to the lever's other end, C.; Te.; T. ಚೆಡಿಲ್). — ಸಿಡಿಮರ. the lever to which the man is secured (My.). — ಸಿಡಿಯಾಟ. -ಆಟ. the ceremony of men being suspended on the siḍi and swung about, which is performed on account of Mārī (My.). — ಸಿಡಿ ಯಾಡು. -ಆಡು. to perform that ceremony (My.). — ಸಿಡಿ ಹಬ್ಬ. the swinging feast (My.).

ಸಿಡಿ siḍi. 3. to be scattered; to fly about; to be spattered, as mud, etc.; to snap, as parched grain; to burst forth spontaneously, as seed from over-ripe fruit, etc.; to move quickly from side to side, as muscles, as the head from pride; to start; to bounce (ವಿಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; C.; T., M. ತೆಱು? see s. ಚಿಮುಕಿಸು); to scatter over, to cover (J. 11, 38). ಸಿಡಿದದು (ವಿಕೀರ್ಣ G.). [ತತ್ತಱಗುದಿಯುತ್ತು ವಿರ್ಪ ಕುದಿಯೊಳ್ ಸಿಡಿದಲ್ಲಿಯ ಮುತ್ತುಗಳ್ Pb. 11, 153; Ap. 6, 32]. ಉಗುಳು ಸಿಡಿವ ನುಡಿ (ಅಮ್ಬೂಕೃತ Hla.). ವೇದವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಬಾಯೊಳಗಿನ್ದ ಸಿಡಿವ ಹನಿ (ಬ್ರಹ್ಮಬಿನ್ದು G.). ಸಿಡಿದಂ, ಸಿಡಿದಪಂ (Śmd. 260). ನ್ಯಗ್ರೋಧಬೀಜಂ ಕೆಲಂ ಸಿಡಿದುಂ ಪೆರ್ಮರನ್ ಆಗದೇ? (Sś. 44). ಚಿಪ್ಪೊಡೆದು ಸಿಡಿವ ಮುತ್ತುಗಳ್ (J. 6, 6). ಗಿಡುಮರನನ್ ಎಡೆಗೊಣ್ಡು ಸಿಡಿದವರ್ ಕೆಲರ್ (16, 40). ಕೆಲಕೆ ಸಿಡಿಯದಿರ್! ಪೋಡೆ! (28, 45). ಅವಂ ಸಿಡಿದೋಡುವಾ ಕುರಂಗದ ಬೆನ್ನನ್ ಅಯ್ದಿದಂ (28, 53). ಬೇಳಪ್ಪುದಿನ್ದ ಕೆಲ ಸಿಡಿದು ಬನ್ದಾ ವಿಷಯ (30, 19). see Rśv. 5, 46; 8, 109; Śśv. 3, 46; Bh. 1, 20, 54; J. 22, 33; 23, 25.

ಸಿಡಿ siḍi. 4. = ಸಿಡಿದು. P. p. of ಸಿಡಿ 3, in ಸಿಡಿ ಸಿಡಿದು (C. Bp. 2, 4).

ಸಿಡಿ siḍi. 5. the state of being scattered, etc.; that which is scattered or sputtered from the mouth; moving quickly from side to side (on account of pride, My.). 2, an iron spring-trap (J. 28, 47; My.). ಸಿಡಿ ಸುರಿದ ಮೇಲೆ ಮಡಿ ಏನು? (Prv.). — ಸಿಡಿದಲೆ. -ತಲೆ. = ಸಿಡಿಯುನ್ದಲೆ. (Bh. 3, 2, 104). 2, a head that moves quickly from side to side (on account of pride, My.). — ಸಿಡಿಯುನ್ದಲೆ. -ಉಂ-ತಲೆ. (Śmd. 704). a head that is flying about or bouncing. — ಸಿಡಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Śśv. 3, 24; Bh. 3, 23, 10).

ಸಿಡಿ siḍi. 6. end of thirst or desire: satiety, disrelish, dislike (ದಾಹಾನ್ತ Śmd. Dh.; cf. ಚಿಟ್ಟು 2); hopelessness, despair (if this were the true meaning, the word would probably be = ಸಿಡಿ 7).

ಸಿಡಿ siḍi. 7. (= ಸೆಡೆ 5?). (fear, perplexity). — ಸಿಡಿಮಿಡಿ. great agitation, alarm, consternation (ಕಾತಳ, ತಳ್ಳಂಕ Śm. 50; ತಳ್ಳಂಕ Kk. 67; Te. ಚಿಡಿಮುಡಿ). — ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become greatly alarmed (Grj. 2, 106 va.; 5, 88; Bp. 14, 19; 26, 60; 48, 9; 58, 42; Rśv. 5, 55 va.; 9, 24; V. 34, 92; Śśv. 4, 88; Bh. 6, 4, 67; J. 8, 40; 31, 2). — ಸಿಡಿಮಿಡಿ ಬರ್ consternation to arise (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 14, 163). — ಸಿಡಿಮಿಡಿಹಕ್ಕಿ. (ವರ್ತಿಕೆ Si. 178).

ಸಿಡಿ siḍi. 8. (= ಸಿಡಿ 5). the fluid flowing from an elephant's temples when in rut (? ಗಜಕ್ರೋಧವಸ್ತು Śmd. Dh.).

ಸಿಡಿ siḍi. a ladder: a staircase (My.; Mhr., H. ಸಿಡೀ).

***ಸಿಡಿಮ್ಬು siḍimbu.** thicket. ಪರ್ವಿದಿರ ಸಿಡಿಮ್ಬಿನೊಳ್ ಪುದಿದ Pb. 11, 45.

ಸಿಡಿಲ್ siḍil. 1. = ಸಿಡಿಲು 1. to be scattered in different directions; to become loose (ವಿಶೀರ್ಣ Śmd. Dh.; Śm. 107; Cpr. 5, 5; Abh. P. 7, 52 va.; 11, 143 va.; 13, 69; Rśv. 5, 69). P. p. ಸಿಡಿಲ್ದು. [ತಚ್ಛಿಶಿಕಾನ್ತ ಶಿಲಾತಳಂ ಸಿಡಿಲ್ದನ್ನೊಡೆದತ್ತು Pb. 5, 7; Ap. 5, 84]. ಸಿಡಿಲ್ದುದು (ಶ್ಲಥ, ಶಿಥಿಲ Hla.).

ಸಿಡಿಲ್ siḍil. 2. = ಸಿಡಿಲು 2, ಸಿಡ್ಲು 1. a shaft of lightning, a thunder-bolt (ಮೇಘವಹ್ನಿ Śmd. Dh.; ಮೇಘಾಗ್ನಿ Śm. 107; Tu. ತೆಡಿಲ್; cf. T. ಚೆಡಿ, splendour, and the terms s. ಶಿಂಗಳ್?). [ಸಿಡಿಲವೊಲೆಱಗುವ ನರಗನ ಪಡೆಗೆಗಿಡು Pb. 1, 37; Ap. 3, 34]. ಘನರವಂ ಸ್ತನಿತಮನೆ ಮೊಱಗು, ಅಲ್ಲಿನ್ದುರುಳ್ವ ಕಿಡಿಯ ನುಡಿ ಸಿಡಿಲೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 43). ಚಳಚಳನೆ ಮಿಂಚಿತ್ತು ಸಿಡಿಲ ಕೆಯ್ದಾವಿಗೆವೊಲ್ (Śmd. 229). ಅರ್ಕೇನ್ದುಗಳಂ ತವೆ ನುಂಗಿರ್ಕುಂ ಕಟ್ಟಲೆ, ಸಿಡಿಲ್ಗಳೆಱಗುಗುಂ (267). ಹೊಡೆವ ಸಿಡಿಲ್ (Bh. 1, 8, 31). see Cpr. 5, 5; Abh. P. 13, 75. 76; Grj. 9, 58 va.; Rśv. 6, 11 va.; 6, 54; Śśv. 3, 19; J. 7, 55; 13, 43; 15, 17; ಬಱ-. — ಸಿಡಿಲ ಗರ್ಜನೆ. a clap of thunder, thunder (J. 7, 31). ಪೊಡೆವ ಸಿಡಿಲ ಗರ್ಜನೆ (13, 1). — ಸಿಡಿಲ ದನಿ. = ಸಿಡಿಲ ಗರ್ಜನೆ. (ಮೊಱಗು Kk. 73). — ಸಿಡಿಲ ಧ್ವನಿ. = ಸಿಡಿಲ ದನಿ. (ಸ್ಫೂರ್ಜಥು Hla.). — ಸಿಡಿಲನ್ನ. -ಅನ್ನ 1. a man like a thunder-bolt. ಸಿಡಿಲನ್ನಂ ಸಿಂಗದನ್ನಂ ಪುರಹರನ ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನನ್ ಈ ನಾರಸಿಂಹಂ (Śmd. 192). — ಸಿಡಿಲ ಮಱಿ. a small thunder-bolt (Rām. 3, 6, 50). — ಸಿಡಿಲ ರವ. = ಸಿಡಿಲ ದನಿ. (ಮೊಱಗು Śm. 84). [— ಸಿಡಿಲೇಟ್. -ಏಟ್. the falling of the thunder. ಮಿಡುಮಿಡುಕನೆ ಮಿಡುಕುವ ಸಿಡಿಲೇಟ್ಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.]. — ಸಿಡಿಲ್ದನಿ = ಸಿಡಿಲ ದನಿ. ಗುಡುಗುಡು ಚಿಟಿಚಟಿಲೆನ್ದುಗ್ಗಡದ ಸಿಡಿಲ್ದನಿ ಪೊಡೆಯೆ (Rśv. 8, 113). — ಸಿಡಿಲ್ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. lightning (ಮುಗಿಲ್ಗಿಚ್ಚು Ct. II, 113).

ಸಿಡಿಲು siḍilu. 1. = ಸಿಡಿಲ್ 1. P. p. ಸಿಡಿಲಿ. (ಅಹಿಯ) ತಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಲಿತು (Bh. 3, 13, 33).

ಸಿಡಿಲು siḍilu. 2. = ಸಿಡಿಲ್ 2, etc. (C.). ಮೊಱಗುವ ಸಿಡಿಲಿನಬ್ಬರವೋ? (Bh. 1, 19, 19). ಸಿಡಿಲುಗಳ ಗರ್ಜನೆ (3, 13, 20). ಮಟ್ಟೇತಡಿಸದ ಕೊಡೆ ಸಿಡಿಲ ತಡಿಸೀತೇ? (Prv.). see Prv. s. ಸಿದ್ಧಾದೇವಿ. — ಸಿಡಿಲೊಲ್ಲದ ಗಿಡ. -ಒಲ್ಲದ-. (ವಾತಕ, ಶೀತಲ Si. 159).

ಸಿಡಿಸು siḍisu. to cause or make (water, mud, etc.) to fly about (and fall upon persons or things), to spatter, to bespatter (C.). ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ಹರವಿ, ಎಣ್ಣೆಯ ಸಿಡಿಸಿ (B. 4, 158).

ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗೋದಕವನ್ನು ಸಿಡಿಸಿ, ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು (s, 61). ಕೊಟಚೀ ಮೇಲೆ ಹೆಪ್ಪೆ ಹಾಕಿ, ಮೋಜೀ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಸಿಕೊಣ್ಡನ್ತೆ (Prv.). 2, to cause to snap, etc. (see ಚಟ್ಲಿಸು).

ಸಿಡು siḍu. = ಸಿಡುಕು 2. (cf. Mhr. ಚಿಡಚಿಡಾ, peevish, cross; ಚಿಡಣೇಂ, to take offence). — ಸಿಡುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಸಿಡುಕು 1. (My.).

ಸಿಡುಕು siḍuku. 1. to be snappish: to chide, to scold (in an angry manner, My.).

.**ಸಿಡುಕು siḍuku. 2.** = ಸಿಲುಕು 2, (ಸಿಲ್ಕು2), ಸಿಲ್ಕು3. snappishness: peevishness, irascibility, wrath. (Dp. 135a, 6). — ಸಿಡುಕ. -ಅ3. a peevish, irascible, wrathful man (My.). — ಸಿಡುಕಿ. a peevish, etc. woman (My.). — ಸಿಡುಕು ಮೋಱೆ. a peevish, sullen, wrathful countenance (My.).

ಸಿಡುಕುತನ siḍukutana. = ಸಿಡುಕು 2. (My.; B. 3, 104).

ಸಿಡುಬು siḍubu. the small-pox (My.); the vaccine. — ಸಿಡುಬಾಗು. -ಆಗು. = ಸಿಡುಬೇೞು. (My.). — ಸಿಡುಬು ಮಾಡು. to vaccinate, to inoculate (My.). — ಸಿಡುಬುಮೋಱೆ. a pock-marked face (My.). — ಸಿಡುಬುಹಾಕು. = ಸಿಡುಬು ಮಾಡು. (My.). — ಸಿಡುಬೇೞು. -ಏೞು. the small-pox to break out (My.).

ಸಿಡುಮ್ಬು siḍumbu. = ಸಿಡುಮ್ಬೆ. (Śmd. 48). a (thorny) tree, a bush, a thicket (ಕುಜ Śs., cf. ಕುಂಜ; Rśv. 5, 118; Śśv. 4, 23; cf. the terms s. ಗಿಡ).

ಸಿಡುಮ್ಬೆ siḍumbe. = ಸಿಡುಮ್ಬು. (ಕುತ್ತುಱು Ct. II, 35).

ಸಿಡೆ siḍe. 1. = ಸೆಡೆ 1, q. v. to grow bulky.

ಸಿಡೆ siḍe. 2. = ಸೆಡೆ 7, q. v. a vessel for the reception of liquid or gram.

ಸಿಡ್ಲು siḍlu. 1. = ಸಿಡಿಲ್ 2, etc. a thunderbolt. (ಸ್ವರು Si. 449; My.).

ಸಿಡ್ಲು siḍlu. 2. rheum of the eye. ಕಣ್ಣಿನ ಸಿಡ್ಲು (ದೂಷಿಕೆ, ನೇತ್ರಮಲ, ಗೀಱು Si. 206).

ಸಿಣ್ಡು siṇḍu. a disagreeable, nauseous, fetid smell (as of sheep, tigers, rancid butter, etc., My.; cf. ಕೀ 2?).

ಸಿಣ್ಡ್ರಿಸು siṇḍrisu. = ಚಿಟ್ಲಿಸು (in ಮೊಗ-). to put on a snappish, stern, grim or surly look, to frown (My.). 2, to cause (the face) to assume such a look (My.).

ಸಿತ sita. 1. bound, tied, fastened; surrounded. see ಪ್ರ-.

ಸಿತ sita. 2. *destroyed; brought to an end, finished, completed.* see ಅವ-.

ಸಿತ sita. 3. *white*; the colour white (ಶುಕ್ಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 32; ಕಲಧೌತ, ಬಿಳಿದು 44; ಬಿಳಿದು 80); silver.

ಸಿತಕೀರ್ತಿ sita-kīrti. white, pure glory (Bp. 53, 57).

ಸಿತಗ sitaga. (= ಷಿಡ್ಗ ?). a lewd, profligate man; a paramour; a whoremonger; an adulterer. (ಸೊಣ್ಣಿ, ಪೊಲದಿ, ಜೋಡ, ಪಾಣ್ಬ Śmd. II; ಪಾಣ್ಬ Ct. I, 16; ಜೋಡ, ಪರಳಿಗ, ಪಾಣ್ಬ, ಜಾರ Śs.; ಪೊಲದಿ Kk. 84; ಪಾಣ್ಬ, ಜೋಡ 89; ಪೊಲದಿ Śm. 57; V. 6, 7; Śśv. 2, 86; Bh. 1, 6, 11; cf. Mhr., H. ಶಿನ್ದಳ, whorish, unchaste). [ದೀವದಿಂ ನಿನ್ನು ಸಿತಗನಂ ನುಡಿದುವು Kr. 2, 150; ಕೂಳುಸೊಕ್ಕು ತಲೆಗೇಱು ರಾಣೀವಾಸದೊಡನೆ ಸರಸ ಬೇಡ! ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ ಕರ ಸಿತಗನಯ್ಯಾ! Bv. 642]. 2, a wicked or vicious wretch (Te. ಸಿತಕುಡು = ಕ್ಷುದ್ರುಡು). ಒರ್ಪಿದಿಗೂೞಿಂ ಸಿತಗನ ಕಪ್ಪಡಮುಂ (Śmd. 79). — ಸಿತಗ ಆನೆ. a vicious elephant (ವ್ಯಾಲ, ದುಷ್ಟಗಜ Hlā.). — ಸಿತಗಳ್. = ಸಿತಗೆ. (V. 9, 91). — ಸಿತಗಾನೆ. = ಸಿತಗಆನೆ. (ವ್ಯಾಲ Mr. 156).

ಸಿತಗತನ sitagatana. profligacy; whoredom; adultery (ಪಾಱು Śm. 117).

ಸಿತಗೆ sitage. (Śmd. 245). a lewd, profligate woman; a whore; an adulteress (ಪಾಱು, ದಪ್ರುಂಚೆ, ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ Śmd. II; ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಬೆದೆಗಾತಿ, ಜಾರೆ Śs.; ಜೋಡೆ Ct. II, 99; ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ Kk. 89; ದಪ್ರುಂಚೆ, ಪಾಱು 91; Śm. 75; ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಜೋಡೆ, ಬೆದೆಗಾತಿ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಜಾರೆ Kk. 29, Śm. 75). see Śmd. 244 s. ಬಕ್ಕಮ್ಮಯಲ್.

ಸಿತಚ್ಛತ್ರ sita-c-chatra. a white umbrella. (R.).

ಸಿತಚ್ಛತ್ರೆ sita-c-chatre. *a sort of dill or fennel, Anethum sowa* Roxb.

ಸಿತದೂರ್ವೆ sita-dūrve. white dūrve grass (ಬಿಳಿಯ ಕಱಿಕೆ Mr. 109).

ಸಿತದ್ವಿಪೆ sita-dvipe. N. of one of the female elephants. see Mr. 59 s. ದ್ವಿಪ.

ಸಿತಪಕ್ಷ sita-pakṣa. the light half of a lunar month. (Kāvy. V, 30).

ಸಿತಯಶ sita-yaśa. a man of white, pure fame or glory (Bp. 29, 1).

ಸಿತರೋಚಿ sita-rōci. having white light or splendour: the moon (ನಿಶಾಂಕ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 146). 2, good report (ಸುಕೀರ್ತಿ 146). 3, a good, virtuous man (ಸಜ್ಜನ 146). 4, an ascetic (ಮುನೀನ್ದ್ರ, ಯತಿ 146). 5, Śiva (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ 146).

ಸಿತವಾಹನ sita-vāhana. having a white horse or white horses: Arjuna (J. 9, 1; 11, 1; 25, 19).

ಸಿತಶಿವ sita-śiva. *rock-salt.*

ಸಿತಶೂಕ sita-śūka. *barley.*

ಸಿತಹಯ sita-haya. = ಸಿತವಾಹನ. (ಇನ್ದ್ರಜ, etc., ಫಲ್ಗುನ Mr. 264; Bh. 8, 8, 37).

ಸಿತಾಂಶು sita-aṁśu. the moon; camphor. (R.).

ಸಿತಾಂಗ sita-aṅga. Śukra, the planet Venus (Mr. 38). 2, Śiva (Bp. 33, 24). 3, white limbs, a pale body (Bp. 3, 12).

ಸಿತಾತಪತ್ರ sita-ātapatra. a white umbrella (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಬಿಳಿಯ ಸತ್ತಿಗೆ Nn. 18).

ಸಿತಾತಪವಾರಣ sita-ātapavāraṇa. = ಸಿತಾತಪತ್ರ. (Cpr. 3, 51).

ಸಿತಾನನ sita-ānana. white-faced; Garuḍa. (R.).

ಸಿತಾಬ್ಜ sita-abja. a white lotus (ಪುಣ್ಡರೀಕ Mr. 504).

ಸಿತಾಭ್ರ sita-abhra. a white cloud. 2, *camphor.*

ಸಿತಾಮ್ಬರ sita-ambara. clothed in white garments; an ascetic wearing white garments, *a Bauddha mendicant.*

ಸಿತಾಮ್ಬುಜ sita-ambuja. *a white lotus.*

ಸಿತಾಮ್ಭೋಜ sita-ambhōja. *a white lotus.*

***ಸಿತಾಳ sitāḷa.** sacred-water. ಪ್ರಸಾದೋದಕವೆಮ್ಬುದು ಲಿಂಗವಾರೋಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸಿತಾಳಂಗೊಟ್ಟುದು Cv. 171. (ಸೀತಾಳ).

ಸಿತಿ siti. 1. binding, fastening. see ಪ್ರ-.

ಸಿತಿ siti. 2. = ಶಿತಿ. (Sk.). white, black, dark blue.

ಸಿತೆ site. *candied sugar.*

ಸಿತೇತರ sita-itara. other than white, *black.*

ಸಿತೇತರಗತಿ sitētara-gati. having a black course: *fire.*

ಸಿತೋತ್ಪಲ sita-utpala. a white water-lily (My.).

ಸಿದಿಗೆ sidige. 1. = ಸೆದಗೆ. Tbh. of ಚಿತ್ಯ. a funeral pile (ಚಿತಿ, ಚಿತ್ಯೆ Mr. 398).

ಸಿದಿಗೆ sidige. 2. Tbh. of ಶಿಬಿಕೆ. a litter, a bier (Bp. 32, 43. 44). ಕುದುರೆಯನ್ನೇಱದೇ, ಕದಸವ ಜಯ್ಸದೇ, ಸುದತಿಯರೊಲುವೆಯಱಯದಿಹ ಅರಸು ತಾ ಸಿದಿಗೆ ಹೆಣದಸ್ತ (Sp.).

ಸಿಡುಗು sidugu. to search or feel about or for with the hand (ಹಸ್ತಾನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; Te. ವೆತಕು, ವೆತುಕು, ವೆದಕು; to search = ಅನ್ವೇಷಿಂಚು; *cf.* ಬೆದಕು 2. ದೇಡು, to search = ವೆತುಕು, ದೇವು, to grope for as with a drag under water; T. ತೇಡು, to seek).

ಸಿದ್ದ sidda. Tbh. of ಸಿದ್ಧ. (My.).

ಸಿದ್ದಾ siddā. Tbh. of ಸಿದ್ಧಾ. — ಸಿದ್ದಾದೇವಿ. Durgā; N. (My.). ಇದ್ದವರು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಸಿದ್ದಾದೇವಿಗೆ ಸಿಡಿಲು ಬಡೀತು (Prv.).

ಸಿದ್ದಾಯ sidda-āya. established revenue: tribute paid to a lord paramount (ಅರ್ಥಾಗಮ, ಆಯ, ಭಾಗಧೇಯ, ಬಲಿ, ಕರ Hlā.; ಕರ, ರಾಜಾರ್ಥ Nn. 19, o. r. ರಾಜಾರ್ಥ, ಭಣ್ಡಾರ; J. 17, 12; 29, 17; Te.: tax, fee).

ಸಿದ್ದಿ siddi. 1. an Abyssinian (My.; Br.; Mhr. ಶಿದ್ದೀ).

ಸಿದ್ದಿ siddi. 2. Tbh. of ಸಿದ್ಧಿ. (My.).

ಸಿದ್ದಿಗೆ siddige. = ಸಿದ್ದೆ. a leather-bottle (for ghee and oil, used in trade, My.; Tu., Te. ಸಿದ್ದೆ; T. ಚಿತ್ತಿ, ಚಿತ್ತ್ಯ; T. ಚುತ್ತಿ, M. ಚುತ್ತಿಗೆ, ತುತ್ತಿಗೆ, an oil vessel). [ಕುಲದಧಿಕ ಹಾರುವಂಗೆ ಸಿದ್ದಿಗೆಯ್ಯೆ ಸಲೆ! Bv. 595]. — ಸಿದ್ದಿಗೆಬುಱುಡೆ. = ಸಿದ್ದಿಗೆ. (My.; Si. 309).

ಸಿದ್ದೆ sidde. = ಸಿದ್ದಿಗೆ, q. v. (My.); a measure.

ಸಿದ್ಧ siddha. = ಸಿದ್ದ, ಸಿನ್ದ, ಸಿನ್ದು 1. *accomplished, effected*, completed, finished, perfected, fulfilled (ನಿರ್ವಾಹ Nn. 94). 2, obtained, acquired, gained. 3, succeeded, successful. 4, settled, established, substantiated, demonstrated, proved. 5, valid (as a rule of grammar or in law). 6, concrete: primitive (in grammar). 7, ready (as money); ready (as a person to act, an animal to be employed). 8, admitted to be true or right, true (ನಿಜ, ನಿಜವಾದನ್ಥದು 94). 9, adjudicated, decided, terminated (as a lawsuit). 10, paid, liquidated, settled (as a debt). 11, thoroughly prepared, concocted, compounded (as drugs, etc.). 12, cooked, dressed; matured, ripened, ripe. 13, subjugated, subdued, brought into subjection (by magical power). 14, thoroughly skilled or versed in. 15, perfected or sanctified (by penance, etc.). 16, emancipated (from worldly existence, etc.). 17, endowed with supernatural powers or faculties. 18, sacred, holy, pious, divine, immortal, eternal. 19, well-known, eminent, celebrated; illustrious, shining, splendid. 20, *a semi-divine being* (demigod) said to be specially characterized by the eight siddhis, inhabiting the middle region (bhuvarlōka) between the earth and the sun. 21, an inspired sage or seer. 22, any holy or sanctified personage or great saint (especially one who has attained one or all of five purposes, viz. sālōkya, sārūpya, sāmīpya, sāyujya and sārṣṭitā). 23, an adept in magical arts, a magician, an alchemist, etc. 24, final emancipation (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ 94). 25, a lawsuit, judicial trial. 26, N. of the twentyfirst of the astronomical yōgas. — ಸಿದ್ಧಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. ಶಿವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). — ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಸು. to have made ready or prepared (B. 5, 71). — ಸಿದ್ಧ ಮಾಡು. to demonstrate, to prove (B. 5, 184); to judge, to decide (as a suit, 5, 273); to accomplish, etc.; to prepare.

ಸಿದ್ಧಕನ್ನಿಕೆ siddha-kannike. a maiden of the siddhas or demigods (Bp. 30, 31).

ಸಿದ್ಧಗಂಗೆ siddha-gaṅge. the celestial Ganges. (R.).

ಸಿದ್ಧತೆ siddhate. perfection, completion; establishment or validity (of a rule or doctrine). (My.; B. 4, 65).

ಸಿದ್ಧಧಾತು siddha-dhātu. quicksilver (Sk.); ore (as gold, etc., My.). 2, a primitive verbal theme (My.).

ಸಿದ್ಧಪತ್ರೆ siddha-patre. hemp-leaves (for smoking, etc., My.). ಸಿದ್ಧಪತ್ರೆ ಶಿವಧ್ಯಾನ, ಸಿದ್ದೆ ಬಿದ್ದರೆ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣ (Prv.).

ಸಿದ್ಧಪದವಿ siddha-padavi. a divine state (Cpr. 2, 10 va.).

ಸಿದ್ಧಪ್ರಯೋಗ siddha-prayōga. perfect or great efficacy (Bh. 1, 3, 16).

ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದ siddha-prasāda. remnants of food left by a guru (Bp. 43, 63; 56 sum.; 56, 2. 23. 30).

ಸಿದ್ಧರಸ siddha-rasa. quicksilver. (Bp. 57, 69). ಸಿದ್ಧರಸ ದೊರಕಿದರೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ದರಿದ್ರ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಸಿದ್ಧರಾಮ siddha-rāma. N. (Bp. 10, 11; 53, 27). — ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 47, 38).

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ siddha-liṅga. N. (My.). see Bp. 56, 9.

ಸಿದ್ಧವಟ siddha-vaṭa. N. of a place (Sk.).

ಸಿದ್ಧವಟಧಾಮ siddhavaṭa-dhāma. Śiva (Bp. 1, 2).

ಸಿದ್ಧವಟನಾಥ siddhavaṭa-nātha. Śiva (Bp. 1, 5).

ಸಿದ್ಧಾ siddhā. = ಸಿದ್ದಾ, ಸಿದ್ಧೆ. one of the eight yōginis. — ಸಿದ್ಧಾದೇವಿ. = ಸಿದ್ದಾದೇವಿ. Durgā (My.); N. (Bp. 59, 8).

ಸಿದ್ಧಾನ್ತ siddha-anta. established end; demonstrated conclusion of an argument, the true logical conclusion; *established truth, settled opinion or doctrine, dogma, axiom.* 2, any fixed or established text-book resting on conclusive argument, especially certain received treatises on astronomy, algebra, etc. ಕುಡಿಯ ನೆನಲ್ ಒಕ್ಕಲಿಗನೆನ್ದು, ಇಳೆಗೆ ಸಿದ್ಧಾನ್ತವು (Kk. 34). see Bp. 50, 70; 51, 12; 53, 7. 3, a theorem (Mhr.). — ಸಿದ್ಧಾನ್ತ ಮಾಡು. to demonstrate, to prove (B. 5, 168).

ಸಿದ್ಧಾನ್ತಿ siddhānti. one who establishes or proves his conclusions. 2, one learned in scientific text-books. 3, an astrologer or astronomer (My.). 4, an experimentalist (Mhr.).

ಸಿದ್ಧಾನ್ನ siddha-anna. dressed food, cooked victuals. (My.).

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ siddha-artha. one who has accomplished an aim or object. 2, *Buddha.* 3, N. of the father of the last and most celebrated Arhat of the present period of time with the Jainas. 4, *white mustard.*

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿ siddha-arthi. N. of the fifty-third year in the cycle of sixty. (My.).

ಸಿದ್ಧಿ siddhi. = ಸಿದ್ದಿ 2. accomplishment, fulfilment, completion, perfection, complete attainment (of any object), performance. 2, success, prosperity. 3, settlement, establishment, substantiation, demonstration, proof, indisputable conclusion. 4, validity (of a rule or law). 5, certainty, truth, accuracy, correctness. 6, decision, adjudication, determination (of a lawsuit). 7, payment, liquidation (of a debt), acquittance. 8, the solution of a problem. 9, preparation, cooking, maturing, maturity. 10, readiness. 11, complete knowledge. 12, complete perfection or sanctification (by penance, etc.). 13, final emancipation. 14, the acquisition of supernatural powers by magical means; the supernatural faculty so acquired (eight are usually enumerated, viz. aṇiman, mahiman, laghiman, gariman, prāpti, prakāmya, īśitva, vaśitva; see Mr. s. ಅಣಿಮ). 15, any

marvellous skill or capability. 16, a magical shoe or slipper (supposed to have the power of conveying the wearer wherever he likes). 17, good effect or result, advantage. 18, understanding, intellect. 19, *a kind of medicinal root* (see ವದ್ಧಿ). — see Kāvy. III, 3, B, 144. — ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಯ್ಯು. to bring to completion, to accomplish, to effect (ಕೊನೆಗಾಣಿಸು G.; B. 5, 55. 58. 199). ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಯ್ಯೋಣ (ಸಂಸ್ಕಾರ G.). — ಸಿದ್ಧಿಗೆ ತರು. to bring near to completion, to almost accomplish (My.). 2, to accomplish (My.). — ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೋಗು. to be accomplished or fulfilled (B. 5, 207).

ಸಿದ್ಧಿಗಣೇಶ siddhi-gaṇēśa. N. of Gaṇēśa. ಇದ್ದ ಮತಿ ಹಾಳಾತೋ, ಸಿದ್ಧಿಗಣೇಶ? (Prv.).

ಸಿದ್ಧಿತ siddhita. accomplished; obtained (Bp. 56, 9).

ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ siddhi-pradāyaka. epithet of Gaṇēśa (J. !, 3).

ಸಿದ್ಧಿಸು siddhisu. to be accomplished, to be fulfilled, to be effected (Bp. 1, 26; 2, 57; 34, 14; 43, 74; 52, 50; 57, 89; My.).

ಸಿದ್ಧೆ siddhe. = ಸಿದ್ಧಾ, etc. one of the eight yōginis (Sk.). 2, a medicinal plant or root (= ಋದ್ಧಿ, Sk.).

ಸಿದ್ಧೇಶ siddha-īśa. N. of Śiva (Bp. 1. 4).

ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ siddha-īśvara. = ಸಿದ್ಧೇಶ. (My.). — ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ. N. (Mr. in one MS. after 464).

ಸಿಧ್ಮ sidhma. = ಚಿಬ್ಬು, etc. *a kind of cutaneous disease, a blotch, pustule, scab* (ಚಿಬ್ಬು Mr. 385); *a kind of leprosy.*

ಸಿಧ್ಮಲ sidhmala. *covered with blotches or pustules.*

ಸಿಧ್ಮಲೆ sidhmale. *a blotch; a sort of leprosy.* 2, dried fish.

ಸಿಧ್ಯ sidhya. *N. of the asterism Puṣya.*

ಸಿಧ್ರಕೆ sidhrake. *a kind of tree* (ಬಿಲ್ಲಮರ Si. 484).

ಸಿನ sina. see G. s. ಬಾವಟೆ. it is evidently a mistake for ಸಿನ್ಧ.

ಸಿನಿ sini. = ಶಿನಿ. N. of a son of Sumitra.

ಸಿನಿಸುತ sini-suta. N. of Sātyaki (J. 25, 19).

ಸಿನೀವಾಲಿ sinīvāli. the day preceding that of new moon; *the day on which the moon rises with a thin crescent of light scarcely visible* (ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಹ ಅಮವಾಸ್ಯೆ Hla.; ಇನ್ದು ಇರ್ದ ಅಮವಾಸೆ Mr. 69).

***ಸಿನೆ sine.** Tbh. of ಶೂನ್ಯ?. hollow, etc. ದೇವಭಕ್ತರಿಲ್ಲದೂರು ಸಿನೆ, ಹಾಳು! Bv. 87; Cv. 111.

ಸಿನ್ದ sinda. Tbh. of ಸಿದ್ಧ. true, etc. (My.). ಸೂಳೆಯ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸಿನ್ದ (Prv.).

ಸಿನ್ದಿ sindi. wild date-tree; the spirituous exudation of it, date-toddy (ಈಚಲ ಹೆಣ್ಡ G.; ಮಧುರ Cb.; Mhr., H. ಶಿನ್ದಿ).

ಸಿನ್ದು sindu. = ಸೆನ್ದು 1. to rub out, to extinguish, to destroy (*cf.* ತಿಕ್ಕು? ತೀಡು 2). ರಥರ ಜವನಾಳನ್ತಪ್ಪ ಕಣೆ ರೋಮ ರೋಮನ್ದಪ್ಪದೆ ನಾಣ್ಚದುವು, ಸಿನ್ದಿದುವು ವಿಧಿಲಿಪಿಯಂ (Abh. P. 13, 71).

ಸಿನ್ದು sindu. 1. = ಸಿನ್ದ. (My.).

ಸಿನ್ದು sindu. 2. Tbh. of ಸಿನ್ಧು. — ಸಿನ್ದುಬಲ್ಲಾಳ. N. (Bp. 24, 73).

ಸಿನ್ದುಕ sinduka. *the small tree or shrub Vitex negundo* Lin.

ಸಿನ್ದುಕೆ sinduke. = ಸಿನ್ದುಕ. (ತೊಟೆಮತ್ತಿ Mr. 116).

ಸಿನ್ದುರ sindura. Tbh. of ಸಿನ್ಧುರ (Śmd. 339). [2, a flower. ಅಲರ್ದ ಪೊಸ ಸಿನ್ದುರಂಗಳನಲೆವಳಿಕುಳಮಂ ತಳರ್ಚಿ ತಣ್ಪಲೆವೆಲರ್ Ap. 11, 90].

ಸಿನ್ದುವ sinduva. N. (Bp. 38, 57).

ಸಿನ್ದುವಾರ sinduvāra. *the small tree or shrub Vitex negundo* Lin. (= ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ).

ಸಿನ್ದೂರ sindūra. = ಚನ್ದ್ರ 2, etc., ಸೆನ್ದುರ, ಸೇಸ್ದೂರ. *red lead, minium* (ಚನ್ದ್ರ Mr. 102). — ಸಿನ್ದೂರಬೊಟ್ಟು. a round mark (on the forehead) made with red lead (My.).

ಸಿನ್ಧ sindha. a kind of banner (Cpr. 7, 81 va.; Rśv. 6, 70; J. 8, 38; 22, 5; 33, 26; Bh. 1, 12, 3).

ಸಿನ್ಧು sindhu. = ಸಿನ್ದು 2. *a river or stream of water* (ನದಿ Nn. 70). 2, *the river Indus.* 3, *the ocean, sea* (ವಾರ್ಧಿ, ಸಮುದ್ರ 70). 4, *the country around the Indus, Sindh, and its inhabitants* (ಜನಪದಭೇದ, ದೇಶಭೇದ 70). — ಸಿನ್ಧುಬಲ್ಲಳರಾಯ. N. (Bp. 11, 37).

ಸಿನ್ಧುಜ sindhu-ja. ocean-born, sea-born, marine. 2, ambrosia (a Ch. MS. in its v. 24). 3, river-born, acquatic. 4, born or produced in Sindh. 5, *rock-salt.*

ಸಿನ್ಧುದೇಶ sindhu-dēśa. the country of Sindh (Śmd. 162; J. 32, 1. 50).

ಸಿನ್ಧುನದಿ sindhu-nadi. the river Indus (B. 4, 114).

ಸಿನ್ಧುಪಾರಜ sindhu-pāra-ja. *born or produced on the further bank of the Indus or in the country traversed by it.*

ಸಿನ್ಧುರ sindhura. = ಸಿನ್ದುರ. *an elephant.* 2, the number 8 (see Mr. s. ಕೃತಯುಗ). 3, the asura Sindhura, Gajāsura (Bp. 54, 56).

ಸಿನ್ಧುರಂಗ sindhu-raṅga. the arena of the ocean (J. 6 sum.).

ಸಿನ್ಧುರನಗರ sindhura-nagara. Hastināpura (J. 6 sum.).

ಸಿನ್ಧುರಾಜ sindhu-rāja. king of Sindh, Jayadratha. 2, king of rivers, the ocean (J. 25, 4).

ಸಿನ್ಧುಲವಣ sindhu-lavaṇa. rock-salt. (R.).

ಸಿನ್ಧುಸಂಗಮ sindhu-saṅgama. *the mouth of a river or its point of junction with the sea.*

ಸಿನ್ಧೂತ್ಥ sindhu-uttha. Sindh-produced: *rock-salt.*

ಸಿನ್ಧೂರ sindhūra. = ಸಿನ್ಧುರ. (ನಾಗ, ಆನೆ Nn. 26).

ಸಿಪಾಯ sipāya. = ಸಿಪಾಯಿ. (B. 5, 39. 247).

ಸಿಪಾಯಿ sipāyi. a native soldier; policemen and attendants of kings and grandees who are belted and armed, peons, etc. (C.; B. 2, 5; 3, 124; Mhr., H. ಶಿಪಾಈ). ನೆಚ್ಚಿದ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ಬಚ್ಚಿದ ಕುದುರೆ (Prv.). see Prv. s. ಆನೆ 2. — ಸಿಪಾಯಿಗಿರಿ. the profession of a soldier (My.; Mhr.).

ಸಿಪಿಲೆ sipile. a wagtail (? J. 6, 39).

ಸಿಪ್ಪು sippu. (Śmd. 49). = ಚಿಪ್ಪು, ಸಿಮ್ಪು. an oyster-shell, etc. (ಶುಕ್ತಿ Ct. I, 75; Mhr. ಶಿಮ್ಪ, ಶಿಮ್ಪಾ, ಶೀಪ; see ಸಿಮ್ಪಿ, ಸಿಮ್ಪೆ). [ಒಡನೆ ದಿಗನ್ತ ದನ್ತಿಗಳ ಕೋಡ ಮೊದಲ್ಗಳೊಳೆಯ್ದೆ ಪೊಕ್ಕು ಸಿಪ್ಪಡಸಿದ ಮಾಣ್ಕೆ ಮಾಣ್ಕಿಯಾದುವು Pb. 6, 36]. ಮುತ್ತಿನ ಸಿಪ್ಪು (ಮುಕ್ತಾಸ್ಫೋಟ, ಶುಕ್ತಿ); ತಲೆಯ ಸಿಪ್ಪು (ಕಪಾಲ Hla.).

ಸಿಪ್ಪೆ sippe. the skin of fruits, the rind of sugar-cane, the fibrous coat of the cocoa and betel nut, the refuse of chewed sugar-cane (My.; *cf.* Sk. ಶಿಮ್ಬಾ, ಸಿಮ್ಬಾ, ಸಿಮ್ಬಿ, a pod?). ಬಾಜೀ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವ ಪರದೇಶಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಈಚೆಗೆ ಬಿಸಾಡು! ಅನ್ದ. — ಸಿಪ್ಪೆ ಇದ್ದರೆ ಕಾಯಿ, ಮುಪ್ಪು ಆದರೆ ಮರಣ (Prvs.). — ಸಿಪ್ಪೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. rind, *i. e.* scales, to form, to become scaly (B. 4, 191).

ಸಿಬನ್ದಿ sibandi. = ಶಿಬ್ಬನ್ದಿ, q. v. an establishment, etc. (B. 5, 187. 218).

ಸಿಬಱು sibaṟu. = ಸಿಗುಱ್, etc. a splinter, etc. ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಬಱು (G. 539).

ಸಿಬಿ sibi. = ಶಿಬಿ, etc. (Bp. 18, 19).

***ಸಿಬಿಗೆ sibige.** = ಸಿವಿಗೆ. ಪೆಣ್ದವಾಸದ ಸೂಳೆಯರ್ಕಳುಂ ಬಿರಸುವೇಸರಿ ಗಟ್ಟಿಗಳುಂ ಪಿಡಿಗಳುಂ ಸಿಬಿಗೆಗಳುಮನೇಱಿ Vr. 80, 10.

*ಸಿಬಿರ sibira. = ಶಿಬಿರ. ಉಯ್ಗೆ ಸಿಸುಗಳ್ ಸಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಜಲ್ದ ಭೂಪನಂ Pb. 12, 118.

ಸಿಬ್ಬ sibba. = ಚಿಬ್ಬು, etc. Tbh. of ಸಿಧ್ಮ. a kind of cutaneous disease. (ಕಿಲಾಸ, ಸಿಧ್ಮ Si. 200; Mhr. ಶಿಪ್ಪೇಂ). ಪ್ರಾಯದ ಆನೆಗೆ ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಪದ್ಮಾಕಾರವಾಗಿ ಏಟುವ ಸಿಬ್ಬದ ಮಚ್ಚೆಗಳು (ಪದ್ಮಕ, ಬಿನ್ದು ಜಾಲಕ 270). [Tu. ಚಿಬ್ಬೊ].

ಸಿಬ್ಬನ್ದಿ sibbandi. = ಸಿಬನ್ದಿ. irregular soldiery, armed peons; an establishment of clerks, peons and servants (My.; Br.; Mhr., H. ಶಿಬನ್ದೀ).

ಸಿಬ್ಬು sibbu. = ಸಿಬ್ಬ, etc. ಸಿಬ್ಬು ಇದ್ದವ ತುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡರೆ ಅಪೊನ್ದು ಹಬ್ಬವೇ? (Prv.).

ಸಿಬ್ಬೆ sibbe. = ಸಿಬ್ಬು, etc. ಸಿಬ್ಬೆ ಉತ್ಪಾದುದು (ಸಿಧ್ಮಲೆ Si. 485).

ಸಿಮಿ simi. the sound of burning gently and hissingly (cf. ಚಿಮಿ 1?). — ಸಿಮಿಸಿಮಿಗರೆ. -ಕರೆ. to burn gently with repeated hisses (Rām. 3, 5, 6). — ಸಿಮಿಸಿಮಿಸಿಮಿಸು. = ಸಿಮಿಸಿಮಿ ಗರೆ. (Bh. 1, 20, 27; 8, 25, 12).

ಸಿಮ್ಪಡಿಸು simpaḍisu. = ಸಿಮ್ಪಡಿಸು, ಸಿಮ್ಮಡಿಸು. to sprinkle; to besprinkle (G. 541). ನೀರ ಸಿಮ್ಪಡಿಸುವ ತೊಗಲಿನ ತಿತ್ತಿ (ಸೇಕಪಾತ್ರ G.). ಸಿಮ್ಪಡಿಸೋಣ (ಅವಸೇಕ Cb.).

ಸಿಮ್ಪಿ simpi. = ಚಿಮ್ಪಿ, etc. Tbh. of Mhr. ಶಿಮ್ಪಾ (see s. ಸಿಪ್ಪು). an oyster-shell, etc. ನೀರೊಳಗಿನ ಸಿಮ್ಪಿ (ಶಮ್ಬು, ಶಮ್ಬುಕ, ಶಮ್ಬೂಕ, ಚಿಮ್ಪಿ, ಚಿಪ್ಪುG.).

ಸಿಮ್ಪಿಗ simpiga. = ಚಿಪ್ಪಿಗ 2, etc. a tailor (My.; ಚಿಪ್ಪಿಗ, ಹೊಲಿಯುವವ, ತುನ್ನವಾಯ, ಸೌಚಿಕ G.; B. 5, 84. 108). ಎಳ್ಳು ಗಾಣಿಗ ಬಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಸಿಮ್ಪಿಗ ಬಲ್ಲ, ಕಳ್ಳರನು ಬಲ್ಲ ತಳವಾರ; ಬಣಜಿಗರ್ ಎಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲ (Sp.). — ಸಿಮ್ಪಿಗನ ಹುಲ್ಲು. a very common grass, Panicum cruscorvi L. (? Z.).

ಸಿಮ್ಪಿಣಿ simpiṇi. sprinkling (Cpr. 8, 4; Abh. P. 7, 159; Mhr. ಶಿಮ್ಪಣೀ). — ಸಿಮ್ಪಿಣಿಯಾಡು. -ಆಡು. to sprinkle on one another (Cpr. 6, 50).

ಸಿಮ್ಪಿಸು simpisu. (fr. ಸಿಡಿ 3). to sprinkle; to besprinkle (ಸೂಸು Śm. 35; ಚಳೆಯ, ಸೂಸು Kk. 69; Cpr. 5, 119; 7, 129 va.; 7, 133; see ಚಿಮುಕು & ಚಿಮ್ಮು 1). ಸಿಮ್ಪಿಸುವುದು (ಚಳೆಯ Ss.). ಸಿಮ್ಪಿಸಿತು (ಸೂಸಾಟ Ss.). ಸಿಮ್ಪಿಸಿದ ಹನಿಗೆ ಸಮ್ಪಿಗೆ ಅರಳೀತೇ? (Prv.).

ಸಿಮ್ಪು simpu. = ಸಿಪ್ಪು, etc. a pearl-oyster, etc. (Grj. 2, 71 va. twice; Bp. 12, 11). ಸಿಮ್ಪಿನ ಚೂರು (Cb. 134).

ಸಿಮ್ಪೆ simpe. = ಸಿಮ್ಪಿ, etc. (My.). ಕೂಸಿಗೆ ಹಾಲು ಹಾಕುವ ಸಿಮ್ಪೆ (ಒಳಲೆ G.).

ಸಿಮ್ಬಕ simbaka. N. (Bp. 47, 34; V. 32, 39). [ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಬೋನದ ಸಿಮ್ಬಕ ತಿಪ್ಪನ್ತೆ Bv. 426; 354].

ಸಿಮ್ಬಡಿಸು simbaḍisu. = ಸಿಮ್ಪಡಿಸು, etc. to sprinkle, etc. (C.).

ಸಿಮ್ಬಳೆ simbaḷa. = ಸಿಮ್ಬಳ, ಸುಮ್ಬಳ. the mucus of the nose, snot (My.; Si. 205; ಸಿಂಘಾಣ G.; Te. ಚೀಮಿಡಿ, ಚೀಮಿರಿ; Mhr. ಶೇಮ್ಬೂಡ). — ಸಿಮ್ಬಳ ತೆಗೆ. to blow the nose (My.).

ಸಿಮ್ಬಿ simbi. = ಸಿಮ್ಬೆ. a ring (of cloth) to be put under a vessel, etc. upon the head; a coil (of straw or of a creeper) for setting a vessel on the ground (ಸಿವುಡು Śm. 65; Bp. 24, 64; My.; T. ಚುಮ್ಬುರಿ, ಚುಡುವು, ಚುಮ್ಮಾಡು; Mhr. ಚುಮ್ಬಳ). [ಕೈಯ ಬೋಹರಿಗೆ, ಮಣ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಮ್ಬಿ Bv. 354]. 2, the coil of a snake (My.). — ಸಿಮ್ಬಿ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳು. to coil (as a snake, My.).

ಸಿಮ್ಬೆ simbe. = ಸಿಮ್ಬಿ. (ಸಿವುಡು Kk. 68).

ಸಿಮ್ಬಳ simbḷa. = ಸಿಮ್ಬಳ, etc. (My.).

ಸಿಮ್ಮಡಿಸು simmaḍisu. = ಸಿಮ್ಪಡಿಸು, etc. to sprinkle, etc. (Cb. 152).

ಸಿಯ್ಯನೆ siyyane. sweetly (ಕಮ್ಮನೆ, ಇಮ್ಮನೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ Śmd. 389. 109; Śsv. 2, 49; cf. ಸಿಹಿ ಸೀ 1).

ಸಿರ sira. 1. Tbh. of ಶಿರಾ. any tubular vessel of the body, etc. (ನರ, ನಾಡಿ G.; B. 4, 74).

ಸಿರ sira. 2. Tbh. of ಶಿರ. the head. (Śmd. 335; ಶಿರಸ್ಸು, ಮಣ್ಡೆ Nn. 162; ರುಣ್ಡ Ss.).

ಸಿರಸ sirasa. Tbh. of ಶೀರ್ಷ. the head. (Bp. 9, 15; see Mr. s. ಧನಂಜಯ).

ಸಿರಸಲ sirasala. = ಸಿರ್ಸಲ, etc. a large tree. — ಸಿರಸಲಗಿಡ. (ಶಿರೀಷ G.).

ಸಿರಿ siri. = ಸಿರಿಯ. Tbh. of ಶ್ರೀ. prosperity, etc. (Śmd. 336; ಐಶ್ವರ್ಯ Ct. II, 117; Nn. 108; ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 124; ಲಕುಮಿ, etc., ಇನ್ದಿರೆ Śm. 6; ಎರವು, ಬೆನಸ್ತೆ, ಸೂರುಳು, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 149). see Śmd. 159. 160. 296. 408; Cpr. 1, 97; 5, 46; Bp. 37, 32. [ಉಱುದ ಮಹಾ ಪುರುಷರಱುಯದುಱುದರೆ ಸಿರಿಯಂ Kr. 3, 176; Pb. 1, 17; Ap. 4, 64]. ಸಿರಿ ಇದ್ದವಗೆ ನರೆ ಬನ್ದರೆ ಹರನಾದಾನೇ? — ಬೆಳೇ ಸಿರಿ ಮೊಳೆಯಲೇ ಕಾಣುವದು. — ಸಿರಿ ಒಲಿದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಹರಿ ಒಲಿದರೆ ವೈಕುಣ್ಠ. — ಹುಲ್ಲಿನ ಉರಿ, ಕನಸಿನ ಸಿರಿ ನಿಲ್ಲದು (Prvs.). see Prv. s. ಬಾವ 1. — ಸಿರಿಕಣ್ಠ. Śiva (Bp. 58, 17). — ಸಿರಿಕಣ್ಡ. Tbh. of ಶ್ರೀಖಣ್ಡ. (Śmd. 376; Ct. II, 48; Kk. 19; Śm. 24). [ಮಳಯಾನಿಳನೆನ್ದು ಪೆಮ್ಪವೆತ್ತುದು ಸಿರಿಕಣ್ಡಮುಂ ಪಱೆದು ತೀಡುವ ಗಾಳಿಯುಂ Pb. 4, 21]. — ಸಿರಿಕೆನ್ನೆ. the sunflower, Heliotropium indicum Lin. (ಮಧುಮಾಲಿ, ಹಣ್ಣೆ Mr. 150). — ಸಿರಿಕಾಕ. a raven (ಮೌಕುಲಿ, etc., ಕಾಡಕಾಗೆ Mr. 170). — ಸಿರಿಕಾಳಗಿಡ. a strongly smelling herb, Gynandropsis pentaphylla L. (St. & Pl.). — ಸಿರಿಕಾಳಿ. N. of a town (Bp. 50, 1). — ಸಿರಿಕುಡಿ. N. of a town (Bp. 26, 56). — ಸಿರಿಗಣೆ. -ಕಣೆ. a kind of coloured silk cloth (Bp. 11, 26). — ಸಿರಿಗನ್ಧ. Tbh. of ಶ್ರೀಗನ್ಧ. (ಚನ್ದನ, ಮಲಯಜ, ಶ್ರೀಖಣ್ಡ, etc. Hlā.; Grj. 2, 106 va.). — ಸಿರಿಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. excellent perfume (Cpr. 6, 92; 8, 87). — ಸಿರಿಗರ. wealth looked upon as an evil spirit (Cpr. 10, 120). [ಗರಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು ಸಿರಿಗರ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಲು ಬಾರದು Bv. 132]. — ಸಿರಿಗಿರಿ. Tbh. of ಶ್ರೀಗಿರಿ. (Bp. 2, 45; 10, 13; 18, 9; 58, 34; 59, 3). 2, the Nukhta or comb duck, Sarcidiornis melanonotus (Bd.). — ಸಿರಿಗುರು. an excellent guru (Bp. 56, 8). — ಸಿರಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. wealth to be lost (Bp. 29, 28). — ಸಿರಿಧರ. Tbh. of ಶ್ರೀಧರ. (Bp. 43, 41). — ಸಿರಿಪಣ್ಡಿತ. Tbh. of ಶ್ರೀಪಣ್ಡಿತ. (Bp. 1, 10). — ಸಿರಿಪತಿಪಣ್ಡಿತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಶ್ರೀಪತಿಪಣ್ಡಿತ. (Bp. 9, 43). — ಸಿರಿಪರ್ವತ. = ಶ್ರೀಶೈಲ. (Bp. 12, 32). — ಸಿರಿಮಂಚ. a splendid bed. (Grj. 2, 106 va.); — ಸಿರಿಮುಡಿ. a beautiful braid of hair (J. 34, 1, 2). — ಸಿರಿಯ ಕರುಮಾಡ. a lotus (ಕೆಸರ್ಮಲ್ಲಿಗೆ, ತಾವರೆ, etc. Ss.); a beautiful upper storey (ದುಬ್ಬುಳಿ Kk. 13). — ಸಿರಿಯ ತಮ್ಮ. the moon (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಸಿರಿಯರಸ. -ಅರಸ. Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5). — ಸಿರಿಯರಸಿ. -ಅರಸಿ. Lakṣmī (ಶ್ರೀಸತಿ Kk. 7). — ಸಿರಿಯ ವರ. Viṣṇu (Bp. 1, 46). — ಸಿರಿಯಾಳ. N. of a merchant (Bp. 9, 33. 44; 15, 26; 24 sum.; 24, 3; 25, 11-48; 31, 23; 38, 58; V. 14, 6, etc.). — ಸಿರಿಯಾಳಸೆಟ್ಟಿ. = ಸಿರಿಯಾಳ. (Bp. 24, 4. 74; 25, 13. 14). — ಸಿರಿಯಾಳು. = ಸಿರಿಯಾಳ. (Bp. 37, 44). — ಸಿರಿವಣ್ಣ, -ಬಣ್ಣ. a kind of coloured cloth (Bp. 11, 26). — ಸಿರಿವತ್ತು. -ಪತ್ತು. = ಸಿರಿವೊತ್ತು, q. v. — ಸಿರಿವರ. Tbh. of

ಶ್ರೀವರ. (Dp. 63, 3). 2, the holy fig tree (ಅಶ್ವತ್ಥ, etc., ಅರಳೆ Mr. 113). — ಸಿರಿವಲ್ಲಭ. Viṣṇu (My.); N. (Bp. 56, 42). — ಸಿರಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. an excellent woman (Cpr. 10, 128). — ಸಿರಿವೆಱು. -ಪೆಱು. = ಶ್ರೀವೆಱು. ಸಿರಿವೆತ್ತ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ್ ಅಧಿಕೃತರ್ ಆಕ್ಕು (Mr. 268). — ಸಿರಿಪೊತ್ತು. -ಪೊತ್ತು. = ಸಿರಿವತ್ತು. the three auspicious periods of the day: dawn, noon, sunset (ಮುಂಜಣ್ಣೆ Ct. I, 81, o. r. ಮುಚ್ಚಂಜೆ). — ಸಿರಿಸೋಮನಾಥ. N. of a liṅga (Bp. 43, 47). — ಸಿರಿಹರಿ. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Dp. 4).

ಸಿರಿಗಿ sirigi. N. of a woman (Bp. 27, 39).

ಸಿರಿಯ siriya. = ಸಿರಿ. Tbh. of ಶ್ರೀ. prosperity, etc. (Śmd. 384).

ಸಿರಿಯದರ siriyadara. Tbh. of ಶ್ರೀದ್ವಾರ. a royal door. (Śmd. 384).

ಸಿರಿಯದಾರ siriyadāra. = ಸಿರಿಯದರ. (Śmd. 384).

ಸಿರಿಯಬಾರ siriyabāra. = ಸಿರಿಯದಾರ. (Śmd. 384).

ಸಿರಿವತ್ತಿಗೆ sirivattige. = ಸಿರಿವನ್ತಿಗೆ, q. v.

ಸಿರಿವನ್ತ siri-vanta. (Śmd. 242). Tbh. of ಶ್ರೀಮತ್. a wealthy, etc. man (ಶ್ರೀಮನ್ತ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವನ್ತ Nr.; ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವ Mr. 233; My.). ಸಿರಿವನ್ತರ ಮನೆ (ಹರ್ಮ್ಯ Hlā.). ಬಡವಗೆ ಯಾಕೆ ಸಿರಿವನ್ತನ ಹೆಣ್ಣು? (Prv.). — feminine ಸಿರಿವನ್ತೆ (My.).

ಸಿರಿವನ್ತಿಗೆ sirivantige. = ಸಿರಿವತ್ತಿಗೆ. the half of an earthen pot used for parching or frying (ಹುರಿಯೋಡು Śmd. II; Śm. 51; Kk. 80, o. r. ಸಿರಿವತ್ತಿಗೆ; Sk. roots ಶ್ರೀ, ಶ್ರೈ, ಸ್ರೈ, ಶ್ರಾ. to cook, to boil, to burn, etc.; *cf.* ಶ್ರಾಣ).

ಸಿರಿಸ sirisa. boldness; heroism; pride (ಅದಟು, ಕಡುಪು, ದರ್ಪ Ct. II, 49).

ಸಿರಿಸ sirisa. Tbh. of ಶಿರೀಷ. the tree Acacia sirissa Buch. (ಬಾಗೆ Mr. 119; Cpr. 6, 49). [ಸಿರಿಸದ ಬಾಸಿಗಮುಂ ಮಾಂಕರಿಸುವ ಸಳಿಕೋಳ ಪಿಣ್ಡುಗಂಕಣದ ಸರಂ Ap. 11, 102]. ಸಿರಿಸದ ಮರ (ಶಿರೀಷ, ಭಣ್ಡಿಲ, etc. Nr.).

ಸಿರು siru. (= ಕವಲ್, bifurcation?). — ಸಿರುವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. a harelip (My.; T. ಕವರುದಡು).

ಸಿರೆ sire. Tbh. of ಶಿರೆ. a nerve, etc. (ನಾಳಿಪತ್ರ, ಸೆರೆ Mr. 456).

*ಸಿಱುಮ್ಬುಳ್ siṟumbuḷ. = ಸೀಱುಮ್ಬುಳ್. to scatter, etc. ಮತ್ತಂ ಜಟಾಸುರನೆಮ್ಬುಸುರನನಾ ಗಿರೀನ್ದ್ರ ಕನ್ದರದೊಳ್ ಸೀಳ್ದು ಸಿಱುಮ್ಬುಳಾಡಿ Pb. 8, 31 va.

ಸಿರ್ಕಾ sirkā. vinegar (Mhr., H. ಶಿರಕಾ; Br. ಸಿರಕಾ, ಸಿರ್ಕಾ).

ಸಿರ್ಕು sirku. 1. = ಸಿಕ್ಕು 1, etc. to become entangled, impeded, etc. (ಪ್ರತಿಬನ್ಧ Śmd. Dh.).

ಸಿರ್ಕು sirku. 2. = ಸಿಕ್ಕು 2, etc. entanglement, etc. — ಸಿರ್ಕುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to obstruct, to impede (V. 32, 12).

ಸಿರ್ಸಲ sirsala. = ಸಿರಸಲ, ಸಿರಿಸ. Tbh. of ಶಿರೀಷ. a large tree, Albizzia lebbeck Benth. (Z.).

ಸಿಲ್ sil. = ಚುಲ್, etc. pregnancy, etc. see ಮಱಸಿಲ್.

ಸಿಲಿಕು siliku. = ಸಿಲುಕು 1, etc. to come in contact with, to fall on (as water, Bp. 42, 31).

ಸಿಲುಕಿಸು silukisu. so cause to be entangled, etc. (Bh. 3, 23, 10).

ಸಿಲುಕು siluku. 1. = ಸಿಲಿಕು, ಸಿಕ್ಕು 1, etc. to become entangled, to be caught, etc. (Bp. 6, 6; 18, 59; 31, 23; 61, 14; J. 2, 57; 10, 12. 17; Rām. 5, 8, 74; Bh. 3, 13, 29; *cf.* ಸಿರ್ಕು). ಸಿಲುಕಿದುದು ಜನದೃಷ್ಟಿ ಬಲುಗತ್ತಲೆಯ ಬನ್ಧದೊಳ್ (Bh. 1, 16, 15). ಮರಗೂಡಿನಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಹುಲಿಯ ವೋಲ್ (1, 8, 53). ಭೂಪತಿಲಕ ಸಿಲುಕಿದನ್ ಅವದಿರೊಡ್ಡಿದ ಬಲೆಗೆ (2, 13, 45). 2, to cause to go in, to insert, etc. (Rām. 3, 8, 69; T. ಚಿಣುಕ್ಕು).

ಸಿಲುಕು siluku. 2. = (ಸಿಕ್ಕು 2), ಸಿಡುಕು 2, (ಸಿಲ್ಕು 2), ಸಿಲ್ಕು 3. troublesomeness, viciousness. [Tu. ಸಿಕ್ಕ್, ತಿಕ್ಕ್, ಹಿಕ್ಕ್]; (Te. ಚಿಲುಗು, ಸಿಲುಗು, ಚಿರುಪು, mischief, etc., *cf.* ಸೆರಗು; T. ಚಿಲುಕ್ಕು, intricacy; trouble, impediment; quarrel). — ಸಿಲುಕು ಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a troublesome, vicious, restive horse (ಶೂಕಳ Hlā.).

ಸಿಲುಕು siluku. = ಸಿಲ್ಕು. balance in hand (of money, articles, etc., My.; Mhr., H. ಶಿಲಕ).

ಸಿಲುಬೆ silube. = ಶಿಲುಬೆ. a crucifix, a cross (My.; Br., M. ಸಿಲುವೆ; Syriac *slibo;* H. ಶಲೀಬ್; H. ಶಲ್ಬ್, crucifixion).

ಸಿಲುವು siluvu. (= ಜಿನುಗು 1, etc.). thin, as boards, paper, sheets of metal; transparent, as water (My.).

ಸಿಲೆ sile. 1. Tbh. of ಶಿಲೆ. a stone; a rock [ಪಜ್ಜೆಯಂ ನೆಲೆಗಳಂ ಕಿಡಲೀಯದೆ ಸಿಲೆಯ ಮೇಲಾಡೊಡಂ ಶಕುನಮಂ ನಿಱುಪನ್ತೆ ನಿಱುಸುವೆಂ Pb. 5, 46; Vr. 76, 27]; (Abh. P. 7, 57; 14, 88 va.).

ಸಿಲೆ sile. 2. = ಸೆಲೆ 2, q. v. a large serpent. see ಬೆಟ್ಟ-.

ಸಿಲ್ಕು silku. 1. = ಸಿಕ್ಕು 1, etc., ಸಿರ್ಕು 1 (Śmd. Dh.). [ನೀಳ ನೀರಜ ವನಂಗಳ ಚೆಲ್ಕುಗಳೆಮ್ಬುವಾ ಲತಾಂಗಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಬೆಳ್ಪುಗಳ ಸಿಲ್ಕಿದ ಸಿಲ್ಕಿನ ಸಿಲ್ಕಿವಲ್ಲವೇ Pb. 4, 70]. ತಗಹಿಂ ಸಿಲ್ಕಿದಂ (Śmd. 157). see Śmd. 264; Cpr. 9, 122; Grj. 4, 16; 5, 49; Bp. 9, 12; 40, 7; Rśv. 6, 11 va.; 13, 103.

ಸಿಲ್ಕು silku. 2. = ಸಿಕ್ಕು 2, etc. an object to entangle or catch game [Pb. 4, 70]; (Rśv. 5, 114 va.).

ಸಿಲ್ಕು silku. 3. = ಸಿಲುಕು 2, etc. troublesomeness, etc. ಸಿಲ್ಕಾದ ಕುದುರೆ ಸೂಕಳಸ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 276).

ಸಿಲ್ಕು silku. = ಸಿಲುಕು. (My.).

ಸಿಲ್ಲಿಮಿಳ್ಳಿ sillimiḷḷi. insignificant, trivial, trifling (S. Mhr.).

ಸಿಲ್ಹ silha. Tbh. of ಸಿಹ್ಲ. Indian incense. (ಊದ, ಲೋಬಾನ G.).

ಸಿವ siva. 1. Tbh. of ಶಿವ. auspicious. see ಶಿವ. — ಸಿವರಾಮುಕಳ್ಳಿ. the prickly pear (St. & Pl.). — ಸಿವಹೊನ್ನಿ. = ಶಿವನ್ನಿ, q. v. (Z.).

ಸಿವ siva. 2. Tbh. of ಸಿಂಹ. a lion. see Prv. s. ಹನ್ನಿ.

ಸಿವಂಗಿ sivaṅgi. the tiger-wolf, the hyena; a leopard used in hunting (ತರಕ್ಸು, ಮೃಗಾದನ, Si. 167; My.; Te. ಚಿಪ್ಪಂಗಿ, ಶಿವಂಗಿ, ಶಿಪ್ಪಂಗಿ; T. ಚಿವಿಂಗಿ; M. ಚಿವಿಜ್ಞ).

ಸಿವಡಿ sivaḍi. = ಸಿವಡು, ಸಿಪುಡಿ, ಸಿವುಡು. a coil or truss of palmyra-leaves (Bp. 31, 28; 53, 73); a bundle, a mass (Bh. 10, 1, 49).

ಸಿವಡು sivaḍu. = ಸಿವಡಿ, etc. a pad to be put under a load on the head or underneath a pitcher or vessel (My.). 2, a truss or bundle or straw or grass (B. 2, 19; 3, 123), or of betel-leaves (ಎಲೆಯ ಸಿವಡು G. 196).

ಸಿವನಿ sivani. (= ಸಿವನ್ನಿ?). ಕಿಱುಯ ಸಿವನೀ ಮರ (ಕಟ್ಟಿಲ Si. 131).

ಸಿವನ್ನಿ sivanni. = ಸಿವಹೊನ್ನಿ s. ಸಿವ 1, ಶೀವನ್ನಿ q. v. the tree Gmelina asiatica Roxb. (Z.).

ಸಿವಱು sivaṟu. = ಸಿಗಱ್, etc. a splinter, etc. (My.).

ಸಿವಿಗೆ sivige. Tbh. of ಶಿಬಿಕೆ. a palanquin. (Śmd. 342; Cpr. 7, 81 va.; Abh. P. 15, 183 va.). [ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮೆಮ್ಬ ಸಿವಿಗೆಯ ನೇಱುಸಿ Pb. 3, 48 va.; Ap. 11, 39].

ಸಿವಿಲ್ sivil. "civil" (My.; Si. 55). [E.].

ಸಿವುಡಿ sivuḍi. = ಸಿವಡಿ, etc. a pad to be put under a load on the head or underneath a pitcher or vessel (Bp. 36, 48).

ಸಿವುಡು sivuḍu. = ಸಿವಡು, etc. a pad, etc. (ಸಿಮ್ಬಿ Śm. 65; ಸಿಮ್ಬೆ Kk. 68; My.). 2, a truss or bundle. ಹುಲ್ಲಿನ ಸಿವುಡು (G. 547. 556).

***ಸಿವುಱು sivuṟu.** 1. to scratch. ದಕ್ಷಿಣ ಕಟಕಮನೆ ಸಿವುಱುವ ದಕ್ಷಿಣರದನದೊಳೆ ಹಸ್ತಮಂ ಪೇಱುವ Ap. 12, 59.

ಸಿವುಱು sivuṟu. 2. = ಸಿವಱು, etc. (My.).

ಸಿವೆ sive. Tbh. of ಶಿವೆ (Śmd. 335).

ಸಿಸವೆ sisave. Tbh. of ಶಿಂಶಪಾ. the tree Dalbergia sisu Roxb. (ಅಗುರು, ಕಪೀತನ, ಪಿಚ್ಛಿಲೆ, ಭಸ್ಮಗರ್ಭೆ G.).

ಸಿಸಿಲ್ sisil. N. of a fish (ನಲಮೀನ, ಚಲಿಚಿಮ Nr., o. r. ನಡ ಮೀನ).

ಸಿಸು sisu. Tbh. of ಶಿಶು. a child. (Bp. 47, 34).

ಸಿಸ್ತು sistu. = ಶಿಸ್ತು. discipline; assessment, tax, etc. ಸಿಸ್ತು ಇಲ್ಲದ ಭೂಮಿಗೆ ಶಾಮಿಲಾತು ಕೂಡೀತೋ? (Prv.).

ಸಿಹಿ sihi. = ಸೀ 1. sweetness (ಮಧುರ Nr.; My.). ಸಿಹಿ ಅಹುದು (ಮಧುರ, ಸ್ವಾದು Nr.). ಸಿಹಿ ಆದರೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ, ಕಹಿ ಆದರೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ (Prv.).

ಸಿಹ್ಲ sihla. = ಸಿಲ್ಹ. *Olibanum*, benzoin, Indian incense.

ಸಿಹ್ಲಕ sihlaka. *Olibanum.*

ಸಿಳ್ಳು siḷḷu. 1. whistling (of men or birds, C.; Mhr. ಶಿಳೂಳ, ಶಿಟೀ, ಶಿವಳ, ಶಿಳೀ). — ಸಿಳ್ಳು ಹಾಕು. to whistle (C.).

ಸಿಳ್ಳು siḷḷu. 2. = ಸಿಡ್ಲು 2, ಸಿಳ್ಳೆ 2. rheum of the eye (S. Mhr.).

ಸಿಳ್ಳೆ siḷḷe. 1. bifurcation; a fork, as that formed by two branches (Te. ಚಿಳ್ಳು, ಚಿಳ್ಳೆ). ಹಕ್ಕೀ ಸಿಳ್ಳೆಗಿಡ (ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ, ಮಧುರಕ, ಶೃಂಗ, ಹ್ರಸ್ವಾಂಗ, ಜೀವಕ Si. 157). ಮರದ ಸಿಳ್ಳೆ (ಸರ್ವಲೆ, ತೋಮ, ಹಾಡೆ ಮುನ್ತಾದ ಆಯುಧ 290).

ಸಿಳ್ಳೆ siḷḷe. 2. = ಸಿಳ್ಳು 2, etc. — ಸಿಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye full of rheum (S. Mhr.). — ಸಿಳ್ಳೆಮುಸುಡು. a face covered with rheum, a nasty face (Rām. 5, 8, 72; S. Mhr.).

ಸೀ sī. 1. = ಸಿಹಿ, (ಸೀಯಿ). sweetness (C.; *cf.* ಸಿಯ್ಯನೆ; see s. ಚೀನ್ and ತೀಬು; Tu. ತೀಪೆ, ಚೀಪೆ; T. ತಿತ್ತಿ, ತೀ, ತೀಯ, ತೇಕ್ಕು, ತೇಮ್, M. ತಿತ್ತಿ, Te. ತಿಯ್ಯ, ತೀಪಿ, ತೀಪು, sweetness). [ಕರಿಣಿಯ ಸೀಯನಪ್ಪ ಮೊಲೆವಾಲ್ಗೆ ತಗುಳ್ದುದು ತಕ್ಕಿಶೋರ ಕೇಸರಿ Pb. 7, 80; Ap. 12, 24]. ಸೀ ಆಗಿ ಇರುವಿಕೆ (ಮಧುರ Si 50); ಸೀ ಆದದು (ಸ್ವಾದು 431; ಮಧುರ 454). ಆಡಿನ ಹಾಲು ಸೀ ಆಗಿ ಇರುವದು (B. 5, 15). ಈ ಹೊತ್ತು ಹರಿಕಥೆ ಸೀಯೋ? ಉಪ್ಪೋ? — ಕಬ್ಬು ಸೀಯನ್ನ, ಬುಡಪರಿಯನ್ತರ ಆಗಿಯ ಬಾರದು. — ದ್ರಾಕ್ಷೆ ಸೀಯೆನ್ದು, ಬಳ್ಳಿ ಸಹ ತಿನ್ನ ಬಾರದು. — ಬೇವು ಸೀಯಾಗದು, ಸಕ್ಕರೆ ಕಹಿಯಾಗದು. — ಸಂಗತಿ ಸೀಯೋ? ಬಾಚೀ ಹಣ್ಣು ಸೀಯೋ? (Prvs.). — ಸೀಕರಣೆ. the pulp of ripe mangoes mixed with milk and sugar (J. 6, 44; My.; B. 3, 94). — ಸೀಕಾಯ್. a sweet fruit (Jñs. 22, 29). — ಸೀಕುಮ್ಬಳ. a kind of pumpkin (Si. 161). — ಸೀಗೆಣಸು. a prickly climbing plant, the Goa potato, Dioscorea aculeata L. (St. & Pl.). — ಸೀದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಿ. -ತೊಣ್ಡೆ-. a climbing herb, Zehneria umbellata Thwait. (St. & Pl.; My.). — ಸೀನಿಮ್ಬೆ. = ಸಕ್ಕರೆ ನಿಮ್ಬೆ. (My.). — ಸೀನೀರು. drinking water (C.). — ಸೀಪಲ್ಯ. a vegetable dish without tamarind (My.; Si. 310). — ಸೀಮಣ್ಣು. soil without saltishness (Si. 100). — ಸೀಮಾವು. a mango that is sweet also when unripe (My.). — ಸೀಮೊಸರು. curds that are fresh and sweet (My.). — ಸೀಸಾಱು. pepper water without tamarind (My.). — ಸೀಸೋರೆ. the gourd Lagenaria vulgaris Ser. (ತುಮ್ಬಿ, ಅಲಾಬು Si. 161; My.). — ಸೀಹಿರಳೆ. a sweet lime (My.).

ಸೀ sī. 2. = ತೀ 1. to be scorched or burnt, to be singed, to be parched (My.). P. p. ಸೀದು (Cpr. 5, 132; Grj. 9, 22; 23, 20). [ಅಜನ ಪದ್ಮವಿಷ್ಟರದೆಸಳನ್ದರೆ ಸೀದುವು Pb. 10, 36]. ಮಾರ್ಗದ ತೃಣಂ ಸೀಯೆ (Śsv. 3, 57). ಝಳಕೆ.... ಅಮ್ಬುಜದೆಸಳು ಸೀದವು (Bh. 1, 20, 54). ಪಕ್ಕಿಗಳ ನುಣ್ಗಱು ಸೀದುದು; .... ಬೇಸಗೆಯುಗ್ರಮ್ ಎನ್ತುಟೋ! (Rśv. 5, 46). ಗರಲಮಯದ ಉರಿಯೊಳ್ ಎವೆ ಸೀವುದು (J. 24, 4). ಸೀದು ಹೋದ ಅನ್ನ (ಭಿಸ್ಸಟೆ, ದಗ್ಧಿಕೆ Si. 315). 2, to scorch, etc. (My.).

ಸೀ sī. 3. the state of being scorched, burnt, etc. (Bp. 14, 9). — ಸೀತೆನೆ. a parched ear of corn (ಅಭ್ಯೂಷ Hlā.; ಉಷೆ Mr. 375, o. r. ಉಷ).

ಸೀ sī. 4. (= ಚೀ; *cf.* ಶೀವು). fie! shame, etc. — ಸೀಮುಱು. -ಪುಱು. o. r. of ಎವುಱು s. ಎ 13. (Śmd. II).

ಸೀಕರ sīkara. = ಶೀಕರ, etc. *thin or drizzling rain, light shower, tiny drops, etc.* [ಉಗುಬ ಸೀಕರಂಗಳ್ ತಮ್ಮ ಮುಂಗೆಯ್ಯಮೇಗೆ ಬಿಟ್ಟೊಡೆ ಬೆರಲಿಂ ಸೀಣ್ಣೆ ತೋಱು Vr. 69, 25].

ಸೀಕರಿ sīkari. the state of being scorched, burnt, singed or parched. — ಸೀಕರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಸೀಕರಿಯಾಗು. (J. 21, 41). — ಸೀಕರಿ ಮಾಡು. to reduce to charcoal, to burn up (Rām. 5, 9, 13). — ಸೀಕರಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become scorched, to be burnt, etc. (Bp. 60, 18). — ಸೀಕರಿವೋಗು. -ಪೋಗು. = ಸೀಕರಿಯಾಗು. (Abh. P. 7, 89; Grj. 8, 77 va.; Śsv. 2, 107; Bh. 4, 4, 55).

ಸೀಕು sīku. that is scorched, burnt, singed, etc.; anything burnt at the inside bottom of a vessel in cooking (My.). ಓಗರದ ಸೀಕು (ಭಿಸ್ಸಟೆ, ದಗ್ಧಿಕೆ Nr.). ಅನ್ನದ ಸೀಕು (ಭಿಸ್ಸಟೆ, etc. Si. 315).

ಸೀಕು sīku. = ಚೀಕು. "sick" (My.). [E.].

ಸೀಗಡಿ sīgaḍi. a very small kind of fish that is sold in a dried state (My.; ಗಡಕ, ಶಕುಲಾರ್ಭಕ Si. 87; Tu. ತೀಕೊಡೆ).

ಸೀಗುಡಿ sīguḍi. 1. = ಸೀಗಡಿ. (Rśv. 5, 115).

***ಸೀಗುಡಿ sīguḍi.** 2. = ಸೀಗುರಿ. ಬಾಯ ಕಮ್ಪಿಗೆ ಸಾರ್ವಳಿಪ್ರಕರಮನ್ದು ಸೀಗುಡಿವೊಲಾಗೆ ನಾಣ್ಗೆಟ್ಟು ಮೊಕ್ಕಳಂ ಗತಿಗೆ ಮೆಟ್ಟುವಳ್ Pb. 4, 89.

ಸೀಗುರಿ sīguri. a kind of chowrie (ಚಾಮರ, ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ Hlā.). [ಸಂಚಳಿಸುವ ಚಾಮರಂ ಕನಕ ಪದ್ಮದ ಸೀಗುರಿ Pb. 4, 40; Ap. 4, 92; Vr. 80, 10]. see Grj. 2, 106 va.; Rām. 1, 13, 4; Bh. 3, 10, 51; J. 3, 17; 8, 38; 22, 5; 33, 26. [— ಸೀಗುರಿದಟ್. -ತಟ್. an umbrella made of chowrie. ದನ್ತೋತ್ಕರಂಗ ಸ್ಥಿತಜಯ ಕಾನ್ತೆಗೆ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಪಿಡಿದ ಸೀಗುರಿದಟ್ಟೆಯೆಮ್ಬನ್ತೆವೊಲೆಸೆದುವು Ap. 12, 60].

ಸೀಗುರಿಸು sīgurisu. ಸೀಗುರಿಸಿತೆನಲ್ಕೆ ಬಳ್ಳಿ ಮೂಡಿದುದಕ್ಕುಂ (Bhn. 12, o. r. ಬಳ್ಳಿ ಮೂಲಿದುದಕ್ಕುಂ; *cf.* ಸೂಗರಿಸು?).

ಸೀಗೆ sīge. a climbing prickly shrub the pods of which are used like soap for washing the hair, etc.,

Acacia concinna D.C. (ತೈಲಾರಿ Mr. 150; C.; ಚರ್ಮಕಶೆ, ಭೂರಿಫೇನ, ಸಾತಲೆ G.; Tu.; Te. ಶೀಕಾಯಿ, ಸೀಕಾಯಿ; T. ಚೀಯಕ್ಕಾಯ್; M. ಚೀಕ್ಕಕಾಯಿ, ಚೀಯಕ್ಕಾಯಿ; see ಸೀಗೆಕಾಯಿ. note: the soap-nut tree is often called ಸೀಗೆ, but not correctly; the soap-nut tree is ಅಣ್ಟವಾಳ, etc.). ಇವನವನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆ. — ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆಗೆ ಹ್ಯಾಗೋ, ಹಾಗೇ ಪ್ರೀತಿ. — ಬಾಚಿಯೊಳಗೆ ಸೀಗೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಸೀಗೆಕಾಯಿ. the pod or berry of sīge (C.). — ಸೀಗೆ ಬಳ್ಳಿ. = ಸೀಗೆ. (C.). — ಸೀಗೆಬೇಲಿ. a hedge of sīge (My.). — ಸೀಗೆ ಸೊಪ್ಪು. the leaves of sīge (medicinally used, My.).

ಸೀಟು sīṭu. 1. = ಸೀಣ್ಟು, q. v. (My.; *cf.* ತೀಡು 2; Te. ದೇಕು, to creep or slide along the ground on the posteriors).

ಸೀಟು sīṭu. 2. the act of rubbing the anus on the ground, etc. — ಸೀಟುಗಾಲು. -ಕಾಲು. feet that rub or drag on the ground in walking (My.).

ಸೀಣ್ಟು sīṇṭu. = ಸೀಟು 1. to rub the anus: to move or slide along on the posteriors whilst sitting on the ground (as children or maimed persons do, ಗುದಸಮ್ಮಾರ್ಜನ Śmd. Dh.). [to scrape off, rub off. ಪೂರ್ವಾವನಿಪಾಳ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಳೊನ್ದೊನ್ದಂ ದಣ್ಡರತ್ನದಿಂ ಸೀಣ್ಟಿ ಕಳೆದು ನಿಜ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆಡೆಮಾಡಿ Ap. 13, 71; Vr. 69, 26. 2, to wring out to the last drop. Tu.].

ಸೀತ sīta. Tbh. of ಶೀತ. cold, etc. (Śmd. 335).

ಸೀತೞ್ sītaṟ. anger, wrath (ಮುಳಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಸಣಸು, ಕಿನಿಸು, etc., ಕೋಪ Śm. 39; ಕೋಪವಿಕಾರ Kk. 52; ಕೆಕ್ಕಳಿಸಿದುದು, ಭಯವಿಕಾರ Śs.; see ಸಿಟ್ಟು & ಸೀವರಿಸು).

ಸೀತಳ sītaḷa. combined derangement of the three humours, etc. (ಸನ್ನಿ Mr. 387).

ಸೀತಾಕುಮಾರ sītā-kumāra Lava or Kuśa (J. 20, 48. 59. 62).

ಸೀತಾಧುನಿ sītā-dhuni. N. of a river (Cpr. 1, 79).

ಸೀತಾಪತಿ sītā-pati. Rāma (My.).

ಸೀತಾಫಲ sītā-phala. the custard-apple, Anona squamosa Lin., originally American, but now naturalized in India (C.; Te., T., Mhr.).

ಸೀತಾರಮಣಿ sītā-ramaṇi. Sītā (J. 18 sum.).

ಸೀತಾರಾಮ sītā-rāma. Rāma; N. (My.).

ಸೀತಾಸ್ರೋತ sītā-srōta. = ಸೀತಾಧುನಿ. (Cpr. 1, 82).

ಸೀತಾಳ sītāḷa. 1. = ಸೀತಾಳೆ 1. Tbh. of ಶೀತಲೆ. the chicken-pox (My.). — ಸೀತಾಳಸಿಡುಬು. = ಸೀತಾಳ. (My.).

*ಸೀತಾಳ **sītāḷa.** 2. = ಸಿತಾಳ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವ ತೋಱಿ ಸೀತಾಳವ ಕೊಟ್ಟು ಸಜ್ಜೆಯರಮನೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿಕೊಣ್ಡು Cv. 314.

ಸೀತಾಳೆ sītāḷe. 1. = ಸೀತಾಳ. (My.).

ಸೀತಾಳೆ sītāḷe. 2. Tbh. of ಶ್ರೀತಾಳೆ. the Talipot or fan palm. (My.).

ಸೀತು sītu. P. p. of ಸೀನು 1. (My.).

ಸೀತೆ sīte. ಸೀತಾ. *a furrow, the track or line of a plough-share* (ಸಾಲು Mr. 371). 2, *N. of the wife of Rāmacandra, daughter of king Janaka; N.* 3, a kind of grass (ಮಾನುವೆ Mr. 110). see Śmd. 68. 155; Bp. 54, 39; J. 16, 34; 18, 4. 8. 23. 26. 39. 51. 60. ಬೆಳಗಾನಾ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆ ಏನಾಗಬೇಕೆನ್ದ (Prv.).

ಸೀತೋದಾನದಿ sīta-udā-nadi. N. of a river (Cpr. 3, 9 va.).

ಸೀತ್ಕಾರ sīt-kāra. a sound made in shivering with cold, sighing (Cpr. 7, 151; Rāv. 9, 22; J. 28, 38). 2, a sound made in sexual enjoyment.

ಸೀತ್ಕೃತ sīt-krita. = ಸೀತ್ಕಾರ No. 2. (ಸುರತವೊಳ್ Mr. 89).

ಸೀತ್ಯ sītya. *ploughed, tilled.* 2, *corn, grain;* a young plant, as of rice, etc. (ಸಸಿ Mr. 371).

*ಸೀದು **sīdu.** Tbh. of ಸೀಧು. ಮಧು ಸೀತುಂ ಕಟು ಸೀದು ಪೋ ಪುಳಿತ ಕಳ್ಳಲ್ತು ಕರಂ ಕಯ್ಪು ಬರ್ಪುದು Pb. 4, 88.

ಸೀಧು sīdhu. = ಶೀಧು. a spirit distilled from molasses, rum. (Sk.; G.).

ಸೀಧ್ರ sīdhra. the anus. (R.).

ಸೀನ್ sīn. 1. (Śmd. 59). = ಸೀನು 1. to sneeze (ಕ್ಷುತಕರಣ Śmd. Dh.; T. ಚೀನ್ದು, Te. ಚೀದು, M. ಚೀನ್ದು, ಚೀಱು, to blow the nose; T. ತುಮ್ಮು, ತುಮ್ಮು, to sneeze; Mhr. ಶಿಂಕಣೇಂ, to sneeze; ಶಿಂಕ, ಸಿಂಕ, a sneeze; ಶಿಂಕರಣೇಂ, to blow the nose). P ps. ಸೀನ್ತು, ಸೀನ್ದು (Śmd. 287 Cm.). ಸೀನ್ಪಂ (275). [ಪುಟ್ಟಿದಾಗಳೆ ಮಾತಾಪಿತೃಯುಗಳಂಗಳ್ ಸೀನ್ತುಂ ಆಗುಳಿಸಿಯುಂ ಪರಾಸುಗಳಾಗೆ Ap. 5, 41 va.].

ಸೀನ್ sīn. 2. = ಸೀನು 2. sneezing; a sneeze (ಕ್ಷುತ್, ಕ್ಷುತ, ಕ್ಷವ Nr.; ಕ್ಷುತ Mr. 387).

ಸೀನು sīnu. 1. = ಸೀನ್ 1. (C.). P. p. ಸೀತು, ಸೀನಿ. ಬಾತವರು ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ, ಸೀತವರು ಸಾಯುವದಿಲ್ಲ. — ಸೀತರೆ ಬೀಳುವ ಮೂಗು ಶಿವರಾತ್ರಿವರೆಗೆ ಇದ್ದೀತೇ? — ಸೀನಿದರೆ ಶ್ವಾನನಾದಾನೇ? — ಸೀನಿದರೆ ಹೇನು ಹೋದೀತೇ? — ನೆಗಡಿಯವ ಸೀನುವಾಗ್ಯೆ ದಗಡೀ ಮಗ! ಎನ್ದರೆ ಸಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.).

ಸೀನು sīnu. 2. = ಸೀನ್ 2. (ಕ್ಷುತ್, ಕ್ಷುತ, ಕ್ಷವ Si. 200; ಕ್ಷುತ G.; Rām. 5, 3, 45; My.). ಕ್ಷೌರಕ್ಕೆ ಕೂತಲ್ಲಿ ಸೀನು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸೀಪಿಸು sīpisu. to cause to suck (My.).

ಸೀಪು sīpu. = ಚೀಪು. to suck (My.). ಬೊಟ್ಟು (finger) ಸೀಪಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬೀತೇ? (Prv.).

ಸೀಬ್ sīb. a sound used in calling cats. — ಸೀಬ್ ಸೀಬ್. rep. (My.).

ಸೀಬರಿ sībari. — ಸೀಬರಿಬಳ್ಳಿ, = ಸೀಬರಿಬೇರು. (Z.). — ಸೀಬರಿಬೇರು. a scandent thorny shrub with needle-like leaves, Asparagus sarmentosus Lin. (Z.); also Asparagus racemosus Willd. (Z.).

ಸೀಬಿ sībi. the guava (My.; see ಪೇರಲ; *cf.* H. ಸೇಬ್, ಸೇವ್, an apple). — ಸೀಬಿಹಣ್ಣು. a ripe guava (My.).

ಸೀಬು sību. (fr. ಸೀೞ್ 2 ?). a bamboo-slit (Bp. 16, 21; B. 4, 122; My.). 2, twigs cut off from bamboos and put on the roofs of houses to protect them against monkeys (My.).

ಸೀಮ sīma. = ಸೀಮೆ. force, ability, etc. (ಸಾಮರ್ಥ್ಯ Bhn. 19, o. r. ಸೀಮೆ; Mhr. ಸೀಮಾ, excess, extravagance).

ಸೀಮನ್ sīman. = ಸೀಮೆ. a boundary. (Śmd. 107; Sk.).

ಸೀಮನ್ತ sīmanta. *a separation or parting of the hair on each side of the head so as to leave a line* (made for the first child, My.; ಬಯ್ತಲೆ Mr. 320; J. 18, 37).

ಸೀಮನ್ತಕರಣ sīmanta-karaṇa. the act or ceremony of parting the hair. (My.).

ಸೀಮನ್ತಪುತ್ರ sīmanta-putra. a first-born son (My.). feminine ಸೀಮನ್ತಪುತ್ರಿ (My.).

ಸೀಮನ್ತಪ್ರಸ್ತ sīmanta-prasta. the ceremony of parting the hair connected with a meal (My.).

ಸೀಮನ್ತಮಣಿ sīmanta-maṇi. a jewel worn on the parting of the hair (J. 18 sum.).

ಸೀಮನ್ತರತ್ನ sīmanta-ratna. = ಸೀಮನ್ತಮಣಿ. (Rśv. 1, 81 va.).

ಸೀಮನ್ತರೇಖಾವಿಲಾಸ sīmanta-rēkhā-vilāsa. the beauty of the sīmanta line (Cpr. 1, 94 va.).

ಸೀಮನ್ತಿನಿ sīmantini. she who has hair-parting, *a woman.*

ಸೀಮನ್ತೋನ್ನಯನ sīmanta-unnayana. arranging the parting of the hair, N. of one of the saṁskāras (observed by women in the sixth or eighth month of their first pregnancy, My.).

ಸೀಮೆ sīme. ಸೀಮಾ. = ಸೀಮ, ಸೀಮನ್. *a boundary, bound, border, limit, margin, frontier* (see ಅನ್ತಂ, ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನ್ನೆಗಂ, etc.); a mark, land-mark; a bank, shore, coast; the horizon; a field. 2, a country (not Sk.; My.; Te., T.). 3, Europe (not Sk.; My.; Te., T.). ಸೀಮೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕರಕರೆ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). — ಸೀಮೆ ಕೋೞಿ. a duck; a goose; a turkey (My.). — ಸೀಮೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. sago (My.). — ಸೀಮೆಯಗಸೆ. -ಅಗಸೆ. the ring-worm shrub, Cassia alata Lin. (St. & Pl.). — ಸೀಮೆಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. kerosene oil (My.). — ಸೀಮೆಸುಣ್ಣ. chalk (My.; B. 4, 126).

ಸೀಯಾಳ siyāḷa. a tender cocoa-nut (B. 2, 41). 2, the water of an unripe cocoa-nut (Mg.).

ಸೀಯಿ siyi. = ಸೀ1. sweetness. (Si. 124; *only* in Si.).

ಸೀರ್ sīr. = ಈರ್3, ಸೀರು1. a nit, an egg of a louse (ಲಿಕ್ಷೆ Nr.). smallest living organ [ಸೀರನಿತುಮಣಮುೞಿದುದಿಲ್ಲೆಮ್ಬ ನಮುಣ್ಣಂ ದಹನನಳುರ್ದು ಖಾಣ್ಡವ ವನಮಂ Pb. 5, 97]. ಸೀರ್ಗಳ್ (Śmd. 51).

ಸೀರ sīra. N. of a grāma. — ಸೀರನಾಡುಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. N. of a class of Telugu smārta Brāhmaṇas (My.).

ಸೀರ sīra. *a plough.* 2, the sun.

ಸೀರಣ sīraṇa. = ಚೀರಣ, etc., ಸೀರ್ಣ. a small chisel (My.).

ಸೀರಣ sīraṇa. see Mr. s. ಚಾಳೆಯ.

ಸೀರಣಿಗೆ sīru1 or 2-aṇige. = ಈರಣಿಗೆ s. ಈರ್3. a comb for clearing the head of nits and lice (My.; ಪ್ರಸಾಧನಿ, ಕಂಕತಿಕೆ Si. 231). — ಸೀರಣಿಗೆಕಸ. a common weed, Sesbania aculeata Pers. (Z.).

ಸೀರಪಾಣಿ sīra-pāṇi. plough-handed: *Balarāma.*

ಸೀರಾಂಗ sīra-aṅga. *a plough-share.*

ಸೀರಿ sīri. having a plough: *Balarāma.*

ಸೀರಿಸು sīrisu. to cause to louse (My.).

ಸೀರು sīru. 1. = ಸೀರ್, etc. (My.; Te. ಸೀರಿ, the louse called pediculus pubis).

ಸೀರು sīru. 2. = ಈರ್ 2. to clean from lice, to louse (My.).

ಸೀರೆ sīre. Tbh. of ಚೀರ (Śmd. 347. 364). cloth; a garment in general (not sewed); a female's garment (not sewed, ಚೇಲ, ಚೀರ, ವಾಸಸ್, ಕರ್ಪಟ, ಆಚ್ಛಾದನ, ಅಮ್ಬರ, ಅಂಶುಕ, ವಸ್ತ್ರ, ಸಿಚಯ, ಪಟ Hlā.; ವಾಸ, ಆಚ್ಛಾದನ, ವಸ್ತ್ರ, ಪಟ, ಚೇಲ, ಸಿಚಯ, ಅಂಶುಕ, ವಸನ, ಅಮ್ಬರ Mr. 341; ಮೇಖಲೆ, ವಸ್ತ್ರ Nn. 118; [Tu.]; ಹುಟ್ಟುಗೆ Ct. II, 78; ಹುಟ್ಟಿಗೆ Śm. 72; ಜವಳಿ 112; ವಸ್ತ್ರ, ಚೇಲ, ವಸನ, etc. Nr.; ನೇತ್ರ Mr. 516). [ಮೋದದಿನ್ನುಡುವ ಸೀರೆಗಮನ್ನನದಿರ್ಪ ಬಾರದೆ Kr. 1, 128; Pb. 3, 33; Vr. 77, 11; Bv. 435]. ಹತ್ತಿಯನ್ನ ಆದ ಸೀರೆ (ಕಾರ್ಪಾಸ, ಬಾದರ); ಸೀರೆಯ ಸೆಱಗು (ಅಂಚಲ); ಹೊಸ ಸೀರೆ (ಅಹತ); ಹಟ್ಟೆಯ ಸೀರೆ (ಪಟಚ್ಚರ Hlā.). ಕಾರ್ಪಾಸ ಬಾದರವೆಮ್ಬ್ರು ಇ. ಫಲದಿನ್ದ ಆದ ನೂಲ ಸೀರೆ (ಫಾಲ); ತೆರಳೆಯ ಹುೞು ಮುಕುಲಾಕಾರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದುದ ಬಿಡಿಸಿ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆ (ಕೌಶೇಯ); ಮೃಗಂಗಳ ರೋಮುಗಳಿನ್ದಾದ ಸೀರೆ (ರಾಂಕವ); ಹೊಸ ಸೀರೆ (ಅನಾಹತ, ನವಾಮ್ಬರ, etc.); ಹಿರಿಯ ಬೆಲೆಯ ಸೀರೆ (ಮಹಾದಾನ); ಹೊದಕೆಯ ಸೀರೆ (ನಿವೀತ, ಪ್ರಾವೃತ); ಸೀರೆಯ ನೀಳ (ದೈರ್ಘ್ಯ, ಆಯಾಮ, etc.); ಹಟ್ಟೆಯ ಸೀರೆ (ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರ); ಮಾಸಿದ ಹಟ್ಟೆಯ ಸೀರೆ (ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ); ಲೇಸಪ್ಪ ಸೀರೆ (ಸುಚೇಲಕ, ಪಟ); ದೊಡ್ಡ ನೂಲ ಸೀರೆ (ವರಾಶಿ, ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ, ಉಡುವ ಹುಟ್ಟಿಗೆ); ಹಚ್ಚಡಿಕೆಯ ಸೀರೆ (ನಿಚೋಲ, ಪ್ರಚ್ಛದಪಟ, ಹಚ್ಚಡ); ಉಡುವ ಸೀರೆ (ಪರಿಧಾನ, etc.); ಸೀರೆಯ ಹೊರೆವ ಚೂರ್ಣ (ಪಿಷ್ಟಾತ, ಪಟವಾಸಕ Nr.). ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳೆನ್ದ ನೆಯಿದ ಆ ಸೀರೆ ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕು (Mr. 341); ಪೊಸ ಸೀರೆ (ಅನಾಹತ); ಪೊಸತಱಿದದು (ಪಟಚ್ಚರ 342); ಒಳಗುಡುವ ಸೀರೆ (ಅನ್ತರ 531). ನಿವಸನೋದ್ಭಹನಮೆನ್ದು, ಮದುವೆಯ ಮುಯ್ಯ ಸೀರೆ (Śmd. 239). ಸೀರೆ ಇಲ್ಲವೆನ್ದು ಹಾಳೆ ಉಟ್ಟುಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ನೆರಮನೇ ಜಕಣೆಗೆ ತವರ ಮನೇ ಸೀರೆಯೋ? — ಸೀರೆ ಆದರೆ ಹಾರವ ಗಿತ್ತಿಗೆ ಆಗದೇ? — ಸರೇ ವರಹ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸೀರೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಬೇಡ. — ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀರೆ ಉಡಿಸಿದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ಮೊೞ ಅನ್ದಳು (Prvs.). see Cpr. 7, 69 va.; Bp. 22, 65; 28, 19; 53, 49; Si. 222. 223. 459. — ಸೀರೆಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a cloth-stealer (ಪಟಚೌರ Hlā.). — ಸೀರೆರೋಗ. a morbid issue of blood from the yōni (My.). — ಸೀರೆವರದ. -ವರದ. a cloth-merchant (ದೂಸಿಗ Śm. 67).

ಸೀಱ sīṟa. = ಗೀಱು 2, etc. a line, a streak, a stripe; full of lines or stripes (B. 3, 74).

ಸೀಱು sīṟu. 1. to be scattered, to be sprinkled, to fly about. P. p. ಸೀಱಿ (Cpr. 4, 40).

ಸೀಱು sīṟu. 2. = ಕೇಱು 2, ಸೇಱು. to grow enraged, to become angry; to grow very contentious or quarrelsome (ದುಃಕಲಹ Śmd. Dh., o. rs. ದುಃಖಲಹ, ದುಃಖಲಯ; Bp. 26, 21; 56, 20; M. ಚೀಱ್ದು, T. ಚೀಱ್ದು, to hiss, rage, rail at one; see ಸಿಟ್ಟು); to rail at, etc. (see ಸೇಱು).

ಸೀಱು sīṟu. 3. = ಚೀಱು 3. raging, fierceness. (M. ಚೀಱ್ದ, ಚೀಱ್ದು). — ಸೀಱ ನಾಯಿ. — ಚೀಱ ನಾಯಿ. (My.).

ಸೀಱು sīṟu. 4. = ಚೀಱ್, etc. to scream, etc. (Bp. 52, 13).

ಸೀಱುಡು sīṟuḍu. a cascade (?). ಕರೆದವು ಸೀಱುಡುಗಳ್, ಪೆರ್ಮರಗಾಡೆಲೆಯಿಕ್ಕಿ, ಕಟ್ಟಲೆವಿರ್ದವು, ತೋೞ್ಗಳ್ ಪರಿಗೆಟ್ಟುವು, ಬೆಳ್ಳಿಯಲೊಳ್ ಸರಳಿಸಿದವು ಮರುಮರೀಚಿಕಾವಾಹಂಗಳ್ (Abh. P. 7, 86). [ತನ್ನುಳ್ಳ ಸೀಱುಡುವಿನ್ದದ್ಭುತದಾ ಹಿಡಿಮ್ಬ ವನಮಂ ಪೊಕ್ಕಂ ಮರುನ್ನನ್ದನಂ Pb. 3, 9].

ಸೀಱುಮ್ಬುಳ್ sīṟumbuḷ. being scattered, sprinkled, etc. (ಸೂಸಾಟ Śs.; Kk. 51; Śm. 61). — ಸೀಱುಮ್ಬುಳಾಡು. -ಆಡು. to sprinkle about (Rśv. 5, 55 va.).

ಸೀಱ್ sīṟ. being scattered, sprinkled, etc. — ಸೀಱ್ಪನಿ. spray or fine drops of water (Rśv. 2, 8 va.; 5, 69; V. 9, 49).

***ಸೀಱ್ಕರಡಿ sīṟkaraḍi.** a fierce bear. ಪೋದ ಮಾರಿಯನ್ನಳೆ ಮನೆದೊಟ್ಟು ಸೀಱ್ಕರಡಿಯನ್ನಳೆ ನಾದುನಿ Pb. 4, 98.

ಸೀಱ್ಣ sīṟṇa. = ಸೀರಣ, etc. a small chisel. (My.).

***ಸೀಱ್ನಾಯ್ sīṟnāy.** a fierce dog. ಮೊಲನುಂ ಪನ್ದಿಯುಂ ತೋಳನುಂ ಸೀಱ್ನಾಯುಂ Vr. 97, 4.

ಸೀಱ್ಪ sīṟpa. a finger-ring (ಅಂಗುಲೀಯ Mr. 344).

ಸೀಲ್ sīl. Tbh. of ಶೀಲ. character, etc. (Śmd. 365).

ಸೀಲೆ sīle. Tbh. of ಚೇಲ (Śmd. 347). cloth, clothes, etc. ಸೀಲೆಗಳ ಎಲೆಗಳ ಧ್ವನಿ (ಮರ್ಮರ Nr.).

ಸೀವಟೆ sīvaṭa. a squeezed mass or a mass (of fruits, food, etc., Bh. 3, 9, 21; Mhr. ಚಿಂವಟೆ, ಚಿವಡಾ).

ಸೀವನ sīvana. *sewing, stitching;* a seam, suture.

ಸೀವನಿ sīvani. = ಸೀವನ್ನಿ. ಕಿಱುಯ ಸೀವನೀ ಮರ (ಶ್ರೀಪರ್ಣಿಕೆ, ಕುಮುದಿಕೆ, etc. Si. 131). 2, a needle (Sk.).

ಸೀವನೆ sīvane. = ಸೀವನ್ನಿ. ಸೀವನೆಯ ಮರ (ಗಮ್ಭಾರಿ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರೆ, etc. Si. 129).

ಸೀವನ್ನಿ sīvanni. = ಸಿವನ್ನಿ, ಸಿವಹೊನ್ನಿ, (ಸೀವನಿ, ಸೀವನೆ). Tbh. of ಶ್ರೀಪರ್ಣಿ (ಗಮ್ಭಾರಿ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರೆ, ಕಾಶ್ಮರಿ, ಮಧುಪರ್ಣಿಕೆ, ಶ್ರೀಪರ್ಣಿ, ಭದ್ರಪರ್ಣಿ, ಕಾಶ್ಮರ್ಯ Nr.; ಕಾಶ್ಮರಿ Mr. 122). ಕಿಱುಯ ಸೀವನ್ನಿ (ಶ್ರೀಪರ್ಣಿಕೆ, ಕುಮುದಿಕೆ, ಕುಮ್ಭಿ, ಕೈಟರ್ಯ, ಕಟ್ಫಲ Nr.).

ಸೀವರ sīvara. Tbh. of ಶೀಕರ. (Śmd. 362; ತುನ್ತುವರ್ಣಿ Ct. I, 75; ತುಷಾರ II, 88; ತನ್ದಲ್, ಜಲಕಣ Kk. 13, Śm. 35). *cf.* ಜೂಪಜ.

ಸೀವರಿಸು sīvarisu. (ಸೀವೞಿಸು). to hiss, to puff, to pass the proper temper, to show disgust or disdain [Tu. ಸೀರ್]; (Rām. 4, 3, 7; 5, 8, 45; 6, 12, 34; 6, 50, 40; Bh. 8, 24, 41; J. 5, 54; 8, 39; 17, 56; 19, 15; *cf.* ಸೀತಱ್, ಸೀಱು 2).

ಸೀವು sīvu. to adorn (ಭೂಷಣ Śmd. Dh.).

ಸೀಸ sīsa. a kind of Kannaḍa metre (Ch.; Te.; Te. also: irritation, madness, see s. ಸಿಟ್ಟು).

ಸೀಸ sīsa. 1. = ಸೀಸು. lead (ಸೀಸಕ, ನಾಗ, ಯೋಗೇಷ್ಟ, ವಪ್ರ Nr. ಸೀಸಕ, ಸೀಸಪತ್ರ Hlā.; ನಾಗ Nn. 26; C.; Si. 334; B. 4, 106). ಸೀಸದ ಉಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಲ್ಯ ಒಡಿಯ ಬಹುದೇ? — ಸೀಸವನ್ನು ಇಲಿ ತಿನ್ದರೆ ತಿದ್ದಣ್ಣನ ಹದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (Prvs.). — ಸೀಸವಾಳು. -ಬಾಳು. a leaden sword (? Bh. 8, 19, 40).

ಸೀಸ sīsa. 2. = ಸೀಸೆ. (My.).

ಸೀಸಕ sīsaka. 1. Tbh. of ಶೀರ್ಷಕ (Śmd. 345). a helmet (ಶಿಖಿ Nn. 4; ತಲೆಯ ಟವುಳಿ Kk. 43, Bhn. 9; Grj. 2, 106 va.; T. ಚಿತ್ತಗ). — ಸೀಸಕನ್ಡಾಳ್. -ಂ-ತಾಳ್. to put a helmet on (Rśv. 13, 70).

ಸೀಸಕ sīsaka. 2. *lead.*

ಸೀಸಪತ್ರ sīsa-patra. *lead.*

ಸೀಸು sīsu. = ಸೀಸ 1. (ಸೀಸ G.; B. 4, 124. 209).

ಸೀಸೆ sīse. = ಸೀಸ 2. a bottle, a flagon (My.; B. 4, 225; Mhr., H. ಶಿಸಾ).

ಸೀಹುಣ್ಡ sīhuṇḍa. *the milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum.*

ಸೀಳ್ sīḷ. 1. = ಸೀಳು 1. to split (v. i.), to be cleft, to divide, to part, to come in two; to be rent; to split (v. t.), etc. [Tu.]; (ವಿದಾರಣ Śmd. Dh.; Te. ಚೀಲು). P. p. ಸೀಳ್ದು. [ನೆಯ್ದಿಲಕಾನಂ ತುದಿಗೆಯ್ದೆ ಸೀಳ್ವ ತೆಱದಿಂ ಸೀಳ್ದಂ ಜರಾಸನ್ಧನಂ Pb. 6, 27]. ಪೋೞ್ನು, ಸೀಳ್ದ ಭಾಗಂ (Śmd. I). ಬಾಱುಕಮನ್ನು ಸೀಳ್ದೊಣಗಿ ಬಾಜ್ಜ ಶಾಖಂ (I). ಉರ್ವೀಧೃವ್ರಜಂ ಸೀಳ್ದುದು... ಆ ಗ್ರೀಷ್ಮದೊಳ್ (Rśv. 5, 36). (ಕೇಸರಿ) ಕುಮ್ಭಿಶಿರಃ ಪ್ರದೇಶಮಂ ಕೊನೆವುಗುರಿನ್ದೆ ಸೀಳ್ದು (5, 116). ಸಿಳ್ಕಿದರಂ ಸೀಳ್ದು,....ಮಟ್ಟೆ ಸೀಳ್ದ ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆಯ ದುಷ್ಟಗಜಂಗಳ್ (6, 11 va.). see Bp. 35, 49; 42, 4; 52, 33; 56, 29; Rāghc. 17, 69; Śśv. 4, 6; J. 4, 44; 5, 37; 16, 26; 26, 45. 55. 60-63.

ಸೀಳ್ sīḷ. 2. = ಸೀಳು 2. splitting; a split, a fragment, a piece, a part, a division [Tu.]; (ಶಕಲ Śmd. Dh.). ಸೀಳ್ಗಳ್ (J. 4, 46). ಇಱಿದರೆಯು ಏಱಿಲ್ಲ, ಹಱಿದರೆಯು ಸೀಳಿಲ್ಲ (fire, Sp.). — ಸೀಳಾಗು. -ಆಗು. to be divided, etc. (J. 25, 24).

ಸೀಳ್ sīḷ. 3. = ಗೀಳ್, ಚೀಳ್. a scream, a cry. (M. ಚೀಳ್, ಚೂಳೆ, a whistle, *cf.* ಸಿಳ್ಳು 1). — ಸೀಳಿಡು. -ಇಡು. to scream, etc. (Bp. 20, 13; V. 11, 63).

ಸೀಳ್ sīḷ. 4. = ಸೀಳ್ದು. P. p. of ಸೀಳ್ 1. — ಸೀಳ್ದಿಡಹು. to split and throw to the ground (J. 19, 29).

ಸೀಳಿಸು sīḷisu. to cause to split, etc. (C.). C. Bp. 31, 55.

ಸೀಳು sīḷu. 1. = ಗೀಳು 2, ಸೀಳ್ 1. P. ps. ಸೀಳಿ (C.), ಸೀಳಿದು (= ಸೀಳ್ದು, Bp. 49, 10; 45, 27). ಸೀಳುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವದು (ದಾರಿತ, ಭಿನ್ನ, ಛೇದಿತ, ಸಿಗುರಲ್ ಪಟ್ಟಿದು Si. 382). ಅಱಿಯಂ ಸೀಳು ವಡೆ ಅನೆ ಮೆಟ್ಟಲ್ ಅಹುದೇ? (Sś. 11). ಅವಗಡಿಸಿ, ಸಿಂಹವ ಸೀಳಿದನು (Bh. 3, 13, 30). ಹೆಬ್ಬುಲಿಯ ಸೀಳಿ, ಸಿಂಗವನಱುದು (Rāghc. 17, 74). ಕತ್ತೀ ಬಾಯಲಿದ್ದ ತುಪ್ಪ ನೆಕ್ಕಿ, ನಾಲಿಗೆ ಸೀಳಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Bp. 21, 43; 45, 32; 55, 24; B. 1, 21.

ಸೀಳು sīḷu. 2. = ಸೀಳ್ 2. (C.; ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನ, ಜೇಡರು ಸುತ್ತಿದ ನೂಲು, ಪಟ್ಟೆ G.). — ಸೀಳು ಆಗು. = ಸೀಳಾಗು. a splitting or division to take place, etc. ಸೀಳು ಆದರೂ ಆಳುವದು ಬಿಡ (Prv.). — ಸೀಳುದಾರಿ. a road that branches off, a byepath (My.). — ಸೀಳುಹಾದಿ. = ಸೀಳುದಾರಿ. (My.; ವ್ಯಧ್ವ, ದುರಧ್ವ, ವಿಪಥ, etc. Si. 104).

-ಸು su. = -ಚು. a suffix. see *e. g.* ಕೊಲ್ಲು, and *cf.* -ಅಸು 2 (also *e. g.* in ಕರುಸ 1 & 2).

ಸು su. 1. = ಸೂ, of which it may become a K. Tbh. *e. g.* in ಪ್ರಸು (ಪ್ರಸೂ).

ಸು su. 2. a prefix implying *good, well, excellent, excellently, beautiful, beautifully; excessive, excessively, much, very; readily, easily,* etc.

ಸುಕ suka. 1. Tbh. of ಶುಕ. a parrot. (ಕೀರ Śm. 78).

ಸುಕ suka. 2. Tbh. of ಸುಖ. happiness. (ಪರಿಣಾಮ Śm. 78; My.). [ರಾಗದಿನೆನ್ನೊಳ್ ಸುಕಮಿರ್ಪುದು Pb. 8, 66].

ಸುಕನ್ದಕ su-kandaka. *an onion.*

ಸುಕರ su-kara. easy to be done, practicable, feasible, attainable; easy to be managed, doing well; good, beautiful, etc.; doing good, charity, benevolence. see Kāvy. I, 1a, 3; Bp. 3, 69; 4, 3; J. 2, 33.

ಸುಕರತೆ su-karate. charity, benevolence (Cpr. 2, 51).

ಸುಕರೆ su-kare. *a tractable cow.*

ಸುಕಲ su-kala. 1. *one who has a great reputation for liberality both in giving and using.*

ಸುಕಲ sukala. 2. Tbh. of ಶುಕ್ಲ (G.). white, bright, etc.

ಸುಕಲಾಪ್ರವೀಣ sukalā-pravīṇa. conversant with the beautiful (sixty-four) fine arts (Kk. 101).

ಸುಕಲೆ su-kale. ಸುಕಲಾ. a beautiful fine art; an auspicious mark (J. 11, 25).

ಸುಕವಿ su-kavi. a good or excellent poet (Śmd. 92. 238; Ch. v. 15; Kāvy. III, 2, B, 81; Abh. P. 1, 31; Bp. 1, 20).

ಸುಕವೀನ್ದ್ರ sukavi-indra. a superior poet (J. 25, 6).

ಸುಕಾಣ sukāṇa. = ಚುಕ್ಕಾಣ, etc., ಸುಕಾಣು. (B. 3, 118).

ಸುಕಾಣು sukāṇu. = ಸುಕಾಣ. (B. 3, 117. 118).

ಸುಕಾರ su-kāra. the syllable ಸು (Śmd. 268. 274 Cm.; 284).

ಸುಕಾರ್ಯ su-kārya. a good work (Bp. 39, 69).

ಸುಕಾಲ su-kāla. a time of plenty (My.).

ಸುಕಾಲಿಗ sukāliga. a Lambāḍi (My.; Te. ಸುಕಾಲಿ, a sort of gypsies).

ಸುಕೀರ್ತಿ su-kīrti. good report; celebration (ಅಕ್ಷರ, ಕೀರ್ತಿ Nn. 75; ಒಳ್ಳಿಹ ಕೀರ್ತಿ 146).

ಸುಕು suku. = ಸುಗ್ಗು. — ಸುಕಿನುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. = ಸುಗ್ಗಿನುಣ್ಡೆ. (Dp. 170, 6; *cf.* Te. ಸುಕಿಯೆ, ಸುಖಿಯೆ, ಸುಗಯೆ. a sort of cake).

ಸುಕುಮಾರ su-kumāra. a beautiful youth; a good son (Bp. 3, 19. 41; 50, 3). 2, *very soft or tender, delicate, smooth.* 3, one of the guṇas in rhetoric [Kr. 2, 54. 70]; (Kāvy. III, 1, A, 3. 15-17).

ಸುಕುಮಾರತೆ su-kumārate. beauty (Grj. 4, 57).

ಸುಕುಮಾರಿ su-kumāri. a beautiful, good daughter (Prll. 3, 23).

ಸುಕುಲ su-kula. a good or virtuous family. (My.).

ಸುಕುಲದೀಪಕ sukula-dīpaka. one who makes a good family illustrious (Bp. 24, 40).

ಸುಕೃತ su-kṛita. done well or properly; well made, well constructed; treated with kindness; virtuous, pious; fortunate, auspicious. 2, any good or virtuous act, kindness, bounty, friendliness, aid; *virtue, moral merit* (ಪುಣ್ಯ, ಸುಕೃತಿ Nn. 68); fortune, auspiciousness; reward, recompense. ಸುಕೃತಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ದುಷ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 3, 69; 32, 62; 40, 66; 51, 26.

ಸುಕೃತಕರ್ಮಿ sukṛita-karmi. a person who performs good works (Bp. 54, 16).

ಸುಕೃತಿ su-kṛiti. acting well or kindly; virtuous, pious, good; fortunate, *lucky.* 2, well-doing; kindness; virtue.

ಸುಕೇಶ su-kēśa. having beautiful hair.

ಸುಕೇಶಿ su-kēśi. *N. of an Apsaras.*

ಸುಕ್ಕು sukku. 1. = ಸುರ್ಕು *1.* to shrink, to shrivel up (Bp. 43, 84). [Tu. ಸುರುಂಟು].

ಸುಕ್ಕು sukku. 2. = ಸುರ್ಕು 2, etc. shrinkage, shrink; a wrinkle, fold, crease, indentation (Bp. 44, 26; My.; Te. ಚುಕ್ಕು, ಸುಕ್ಕು). — ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to shrivel, to shrink; to grow wrinkled (My.; B. 5, 238).

ಸುಕ್ಷಾತ್ರತೇಜ su-kṣātra-tēja. fine lustre belonging to the military class (Bh. 1, 10, 2).

ಸುಕ್ಷೇತ್ರ su-kṣētra. an excellent field; an excellent place of pilgrimage (My.); etc. ನಕ್ಷತ್ರವಾದರೂ ಸುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರಬೇಕು (Prv.).

ಸುಕ್ಷೇತ್ರತೆ su-kṣētrate. the state of having excellent places of pilgrimage (Cpr. 1, 75).

ಸುಕ್ಷೇಮ su-kṣēma. perfect health (Bp. 36, 44; My.).

ಸುಖ su-kha. = ಸುಕ 2, ಸೊಕ, ಸೊಗ. *happiness, pleasure, delight, joy, comfort* (ಸೊಕ, ಸೊಗ Kk. 31; Śm. 76); ease, alleviation; easiness. 2, happy, joyful, delighted; agreeable, sweet; easy, practicable; meet, suitable. ಮಣಿಕು ಇಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಡತಿಗಿನ್ತ ಮರದ ನೆರಳು ಸುಖ. — ಮೆಚ್ಚಿದವನಿಗೆ ಮಸಣವೇ ಸುಖ (Prvs.). — ಸುಖ ಕೊಡು. to give or afford pleasure (B. 4, 153). — ಸುಖಂಗೆಯ್. -ಂ-. to cause happiness or pleasure. ಸುಖಂಗೆಯ್ವುವಂ (ಶಿವಕಾರಿ Mr. 230). — ಸುಖದಿನ್ದ ಇರು. to be happy, etc. (B. 5, 128. 272). — ಸುಖಿನ್ಪಳೆ. -ಂ-ತಳೆ. to get pleasure (Grj. 4, 86). — ಸುಖ ಪಡಿಸು. to cause to feel pleasure, to make happy (B. 4, 152). — ಸುಖ ಪಡು. to feel pleasure, to be happy (B. 3, 105; 4, 2). — ಸುಖ ಭೋಗಿಸು. = ಸುಖ ಪಡು. (B. 5, 58). — ಸುಖಮ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to get pleasure, to attain happiness. ಇರುಳಿನ ಚಕ್ರಾಹ್ವಯದ ಪೋಲಿರ್ದವಂ ಸುಖಮ್ಪಡೆದಪನೆ? (Śmd. 134).

ಸುಖಕರ sukha-kara. causing happiness or pleasure; doing anything easily, done easily. (My.).

ಸುಖಜೀವಿ sukha-jīvi. a happy person or being (My.).

ಸುಖತರ sukha-tara. uncommonly or very pleasant or agreeable (Bh. 1, 8, 35).

ಸುಖತರಂಗಿಣಿ sukha-taraṅgiṇi. a river of joy (Grj. 2, 106 va.).

ಸುಖದ sukha-da. giving or affording pleasure, etc. (Sk.; R.).

ಸುಖದುಃಖ sukha-duḥkha. pleasure and pain. (Bp. 54, 13). ಸುಖದುಃಖ ತಿಳಿಯದ ಮನುಷ್ಯ ನಖಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖದುಃಖವೇ. — ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖದುಃಖ ಹೇಳಿದರೆ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಏನು? ಅನ್ದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಸುಖನಾಸಿ sukhanāsi. a small room in a temple in front of that wherein the idol is placed (Bp. 43, 41; My.).

ಸುಖಪ್ರದ sukha-prada. = ಸುಖದ. (My.).

ಸುಖಪ್ರಸವ sukha-prasava. = ಸುಖಪ್ರಸೂತಿ. (My.).

ಸುಖಪ್ರಸೂತಿ sukha-prasūti. an easy delivery or accouchement (Cpr. 3, 92 va.).

ಸುಖರೂಪ sukha-rūpa. well, happy (ಕಲ್ಯಾಣ G.; Mhr.).

ಸುಖವರ್ಚಕ sukha-varcaka. *natron, alkali.*

ಸುಖವಸತಿ sukha-vasati. a pleasant place of residence (My.).

ಸುಖವಸ್ತಿ sukha-vasti. a person sojourning at a place without the connection of an estate (B. 5, 120).

ಸುಖವಾಸಿ sukha-vāsi. a person who keeps himself from all work, and simply lives for his pleasure or convenience (My.).

ಸುಖಸನ್ದೋಹ್ಯೆ sukha-sandōhye. easily milked: *a tractable and gentle cow.*

ಸುಖಸನ್ನಿ sukha-sanni. sanni arising from sexual intercourse (My.).

ಸುಖಸ್ಪರುಶವಾತ sukha-sparuśa-vāta. a wind that is agreeable to the touch or refreshing (J. 19, 35).

ಸುಖಾನ್ತ sukha-anta. ending in pleasure; friendly; pleasure (ಕಂ Mr. 493); subversive of pleasure.

ಸುಖಾವಹ sukha-āvaha. bringing or conferring pleasure, delighting, pleasing. (My.).

ಸುಖಾಸನ sukha-āsana. a suitable or comfortable seat (Bp. 24, 22).

ಸುಖಿ sukhi. possessing happiness or pleasure, happy, joyful, pleasant, comfortable, easy, enjoying comfort; a person who is happy, in good circumstances, etc. (Śmd. 109. 192; Bp 40, 79; B. 5, 274). 2, a goat-herd (ಅಜಾಜೀವ, ಜಾಬಾಲ Mr. 239). 3, a religious ascetic.

ಸುಖಿಸು sukhisu. to feel pleasure, to be happy (B. 5, 54. 300).

ಸುಖೋದಯ sukha-udaya. the rising of pleasure (Cpr. 6, 86).

ಸುಖೋಪಭೋಗ sukha-upabhōga. enjoyment or usufruct of pleasure (B. 4, 152).

ಸುಗತ su-gata. well-gone; going well; passed, gone; well-bestowed. 2, *a Buddha* (ಬೌದ್ಧ Mr. 23).

ಸುಗತಿ su-gati. a fine, beautiful going or gait (Bp. 5, 24. 42; 17, 16. 21). 2, a good or happy condition (ಯೋಗ Mr. 514; Bp. 2, 29; 36, 28; 42, 8).

ಸುಗನ್ಧ su-gandha. sweet-smelling, odoriferous, fragrant. 2, fragrance, odour, perfume (ಸುರಭಿ, ಒಳ್ಳಿಹ ಪರಿಮಳ Nn. 30). 3, sulphur.

ಸುಗನ್ಧತೈಲ sugandha-taila. scented oil (My.).

ಸುಗನ್ಧಪಾಲ sugandha-pāla. N. of a plant (ಗೋಪಿ, ಶ್ಯಾಮ, ಅನನ್ತ, etc., ಸೊಗದಿ, etc. Si. 149; Te. ಸುಗನ್ಧಿ, ಸುಗನ್ಧಪಾಲೆ, a plant and medical drug, Periploca indica).

ಸುಗನ್ಧಮುಸ್ತೆ sugandha-muste. a herb growing in the Himālaya, the Indian spikenard, Nardostachys jatamansi D. C. (St. & Pl.).

ಸುಗನ್ಧರಾಜ sugandha-rāja. the tuberose, Polianthes tuberosa (My.). — ಸುಗನ್ಧರಾಜ ಗೆಡ್ಡೆ. the medicinal root of the tuberose (My.).

ಸುಗನ್ಧವಾಚಿ sugandha-vāci. a tall perennial plant, the greater galangal, Alpinia galanga Sw. (St. & Pl.).

ಸುಗನ್ಧಾನಿಲ sugandha-anila. fragrant air: fragrance (ಆಮೋದ, ಸೌರಭ್ಯ Mr. 50).

ಸುಗನ್ಧಿ su-gandhi. *sweet-smelling*, redolent with perfumes. 2, virtuous, pious. 3, a perfume, fragrance. 4, *a drug and perfume* (= ಏಲವಾಲುಕ). 5, a kind of fragrant grass (both Cyperus rotundus and Scirpus kysoor). 6, N. of a town (Cpr. 3, 9 va.). 7, one who prepares perfumes (ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟಿಗಾಜ G.). — ಸುಗನ್ಧಿ ಬಳ್ಳಿ. a twining shrub, the country sarsaparilla, Hemidesmus indicus R. Br. (St. & Pl.). — ಸುಗನ್ಧೀ ಹೂವು. (ಕಲ್ಹಾರ, ಸೌಗನ್ಧಿಕ G.).

ಸುಗನ್ಧಿಕ su-gandhika. incense. 2, sulphur. 3, a sort of large rice. 4, the white lotus. 5, the red water-lily (ಕಲ್ಹಾರ, ಚೆಂಗಣಿಗಿಲ್ Mr. 420).

ಸುಗನ್ಧಿತೆ su-gandhite. *fragrance, agreeable scent, perfume.*

ಸುಗನ್ಧೆ su-gandhe. *the ichneumon plant* (= ರಾಸ್ನೆ).

ಸುಗಮ su-gama. easy to be traversed or travelled over, easy of access; easy, practicable; plain, intelligible. ಪ್ರಸಿದ್ಧಕವಿಗಳ ಸುಗಮವಾಕ್ಯಂ (Kk. 100).

ಸುಗಹನ su-gahana. *very thick or close, very impervious.*

ಸುಗಹನಾವೃತಿ sugahana-āvṛiti. an enclosure round a place of sacrifice to exclude profane access. (G.).

ಸುಗಾನ su-gāna. good singing (ಅಣತಿ Ct. II, 110).

ಸುಗಿ sugi. 1. to tear off; to strip off; to plunder; to peel (ಸುಲಿಗೆ Śm. 80; Bp. 11 sum.; 11, 33. 36; 12, 11; *cf.* ಸುಲಿ 1, ಉಗಿ 1).

ಸುಗಿ sugi. 2. to fear (ಭಯ Śmd. Dh.; ಭಯವಸ್ ಅನ್ Kk. 72; ಅಗಿ 90; ಸೆಡೆ, ಅಳ್ಕು, ಬೆಮರ್, ಬಳ್ಕು, ಸುರುಳ್, ಅಗಿ, ಭಯವಸ್ ಅನ್ Śm. 40; ಅಂಜಿಕೆ 80; Cpr. 2, 52; 10, 60; Abh. P. 8, 62 va.; 13, 109; Grj. 4. 113; *cf.* ಉಗಿ 3). [ವಾಯುಪಥದೊಳ್ ಶಿತಾಸ್ತ್ರಂಗಳ್ ಪೊಂಕಂಗಿಡಿಸೆ ಸುಗಿದಂ ಭಾರ್ಗವಂ Pb. 1, 80; Apí 5, 13].

ಸುಗುಡುತನ sugudutana. desire, lust (Bp. 42, 17; Bh. 3, 14, 2). *cf.* ಸೊಗಡು 2?

ಸುಗುಣ suguṇa. endowed with good qualities, possessed of merit; such a man. ಮಲ್ಲಜಾಗಾರ್ತಿಯೆನೆ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪಾಕೆಯೆನ್ದು, ಪೇಟ್ಸರ್ ಸುಗುಣರು (Kk. 28). 2, a good quality (C.). see Ch. v. 56; Bp. 39, 69; 44, 31; B. 4, 186.

ಸುಗುಣನಿಧಿ suguṇa-nidhi. a receptacle or an ocean of good qualities (Bp. 30, 27; 53, 2).

*ಸುಗುಣಾಪೋಹ suguṇa-āpōha. a figure of speech Kr. 3, 187.

ಸುಗುಣಿ su-guṇi. rich in good qualities or virtues; a person rich in good qualities (My.).

ಸುಗುಣೆ su-guṇe. a female rich in good qualities (Bp. 41, 5).

ಸುಗೋಮಯ su-gōmaya. excellent cow-dung (Bp. 18, 34).

ಸುಗ್ಗ sugga. — ಸುಗ್ಗಂ (Śmd. 49).

ಸುಗ್ಗಲ suggala. — ಸುಗ್ಗಲದೇವಿ. N. (Bp. 51 sum.; 51, 2. 4. 10).

ಸುಗ್ಗಲೆ suggale. — ದೇವಿಸುಗ್ಗಲೆ (Bp. 51, 63).

ಸುಗ್ಗಿ suggi. (Śmd. 49). the season of spring (from the middle of March to that of May, ಚೈತ್ರಮಾಸ [Tu. ಸುಗ್ಗಿ the 12th solar month; second paddy crop]; Ct. 1, 5; ಹೂವಿನ ಹಬ್ಬ, ಬಸನ್ತ, ವಸನ್ತ Śm. 20; Cpr. 6, 64; J. 10, 14; *cf.* T. ಕುಳಿರ್ಕಾಲ, the season of winter?). ಸುಗ್ಗಿ ಬನ್ದುದು (ವಸನ್ತ Kk. 18). [ತುಮ್ಬಿಗಳಿನೆ ತುಮ್ಬಿ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಬಗ್ಗಿಸೆ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಪ್ಪುವನ್ತೆ ಪೋಲ್ Pb. 1, 8]. ಪ್ರಫುಲ್ಲಮಲ್ಲೀನವಪುಷ್ಪಮ್ ಓಗರದ ಕಮ್ಪುಗಳಾಗರಮ್ ಆಯ್ತು ಸುಗ್ಗಿಯೊಳ್ (Cpr. 7, 49). 2, the season of gathering a crop of any kind, especially the time of reaping the corn and grain, harvest (October-November, My.; ಪಯ್ರು ಬರುವ ಕಾಲ G.). ಆಕ್ರೋಡದ ಪಚ್ಚನ ಸುಗ್ಗಿ ಅಶ್ವಿನ ಕಾರ್ತಿಕಗಳಲ್ಲಿ (B. 3, 115). ಒನ್ದು ಜೇನ ನೊಣವು ಒನ್ದು ಜಿಟ್ಟಿಗೆ, ನೀನು ಸುಗ್ಗಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಸಂಗ್ರಹ ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ? ಬೇಸಗೆಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಕಳದಿ? ಎನ್ದು, ಹೇಳಿತು (5, 86). 3, plenty (My.; Mhr. ಸುಗೀ, the period of the coming to maturity or of the abounding of the products of the earth, etc., season). 4, a feast (ಹಬ್ಬ Bhn. 13; Rām. 6, 44, 11). ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲದೇ ಭತ್ತದ ಸುಗ್ಗಿಯ? — ಸುಗ್ಗೀ ಮೇಲೆ ಕೊಳಕೆ, ಮುಗ್ಗೀ ಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕ. — ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕಲಿಲ್ಲ, ಆಷಾಢದಲ್ಲಿ ಸೊರಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಸುಗ್ಗಿಕಾಲ. = ಸುಗ್ಗಿ No. 2. (My.; B. 4, 2; 5, 86). ಸುಗ್ಗಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗೆ ತಿನ್ದರೆ ಕಾತಿಕೆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗಲಿ ತಿನ್ದಾನೇ?. (Prv.). — ಸುಗ್ಗಿಗೆಳೆಯ. spring's friend, Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7). — ಸುಗ್ಗಿವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. spring's bird, the cuckoo (ಪಿಕ Śs.). — ಸುಗ್ಗಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain plenty of—(V. 23, 13 va.).

ಸುಗ್ಗಿ suggi. o. r. of ಪುಗ್ಗಿ, q. v.

ಸುಗ್ಗು suggu. rice parched, ground and mixed with jaggory and cocoa-nut (My.). — ಸುಗ್ಗಿನುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a ball of suggu. (My.).

ಸುಗ್ರೀವ su-grīva. handsome-necked. 2, N. of a monkey-king. (J. 18, 5. 8. 38).

ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ sugrīva-ājñe. Sugrīva's order: a very strict order (My.).

ಸುಂಕ suṅka. Tbh. of ಶುಲ್ಕ. toll, duty, customs (ಶುಲ್ಕ Nr.; Nn. 125; Mr. 484; Bp. 27, 52; C.; Tu.; Te.; T. ಚುಂಗ). see Sp. s. ಕಂಕ. [ಭಾಣ್ಡದ ತುಮ್ಬಿದ ಬಳಿಕ ಸುಂಕವ ತೆತ್ತಲ್ಲದೆ ವಿರಹಿತ ಹೋಗಬಾರದು Bv. 198]. ಕಣ್ಡರೆ ಸುಂಕ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಬಿಂಕ. — ಬೆಂಕಿ ಆಜಿದರೂ ಸುಂಕ ಆಜಲಿಲ್ಲ. — ಬೋಳಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ, ಸೂಳೆಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ. — ಮುಂಕೀ ಮಗನಾದರೆ ಸುಂಕ ಕೊಡಬಾರದೇ? — ಯಾರಿಗೆ ಯಾರಿಲ್ಲ, ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ. — ಸರಕು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವೇ? — ಹೇಜು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕ ಕೇಳುವದೇನು? (Prvs.). — ಸುಂಕದ ಬೊಂಕಿದೇವ. N. (Bp. 58, 8). — ಸುಂಕದವ. -ಅವ. a custom-house officer, a publican. ಸುಂಕದವ ಸುಳ್ಳ, ಕೋಮಟಿಗ (or ಬಣಜಿಗ) ಕಳ್ಳ. — ಸೂಳೆ ತಿರಿಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು, ಸುಂಕದವ ತಿರುಗದೆ ಕೆಟ್ಟನು. — ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖ ದುಃಖವೇ? — ಸುಂಕದವನ ಕೂಡೆ ಸುಖದುಃಖ ಹೇಳಿದರೆ ಕಂಕುಲಲ್ಲಿ ಏನು? ಅನ್ದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಸುಂಕಿ suṅki. = ಸುಂಕ. ಬಣ್ಣವಾಳಸುಂಕಿಯ ಪಾರುಪತ್ಯದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಸುಂಕಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 8).

ಸುಂಕಿಗ suṅkiga. Tbh. of ಶುಲ್ಕಿಗ. [ವೇಸಿ, ದಾಸಿ, ಸುಂಕಿಗ, ಮಣಿ ಹಗಾಜಿ, ವಿದ್ಯಾವನ್ತ ಇನ್ನೀ ಐವರಿಗೆ ಲಿಂಗವ ಕಟ್ಟಿದಡೆ ಗುಡಿಯ ಮುನ್ದಣ ಸಿಂಗಾರಗನ್ಬೆ, Cv. 219]; (ಶುಲ್ಕಿಗ Ct. I, 9; V. 6, 37; Rām. 5, 8, 52; see Sp. s. ಕೆಂಕಿ).

ಸುಂಕು suṅku. 1. = ಸುರ್ಕು 2, etc. a fold, a curl. — ಸುಂಕಿಡು. -ಇಡು. to curl (v. t. Śśv. 2, 68).

ಸುಂಕು suṅku. 2. = ಸೊಂಕು 2, etc. touch. — ಸುಂಕುಗಾಳಿ. an infectious air (My.). — ಸುಂಕುರೋಗ. an infectious disease (My.). [Tu. ಸೋಂಕು].

ಸುಂಕು suṅku. Tbh. of ಶೂಕ. the bristle or beard of corn, an awn (ಕಿಂಶಾರು Mr. 372; Si. 305; My.).

ಸುಚರಿತ su-carita. good conduct. 2, well conducted, well behaved; well managed.

ಸುಚರಿತೆ su-carite. *a well conducted or faithful wife.*

ಸುಚರಿತ್ರ su-caritra. good conduct. 2, well conducted.

ಸುಚರಿತ್ರತೆ su-caritrate. the state of being well conducted, etc. (Cpr. 5, 121).

ಸುಚರಿತ್ರೆ su-caritre. *a well conducted or faithful wife.*

ಸುಚಾರತ್ವ su-cāratva. = ಸುಚರಿತ No. 1. see Ch. s. ಸಾಹಿತ್ಯ.

ಸುಚಾರಿತ್ರ su-cāritra. a good or an excellent story (Bp. 27, 76; 45, 55).

ಸುಚಿ suci. Tbh. of ಶುಚಿ (Śmd. 335; My.). (ಅಮೇಧ್ಯದ) ರುಚಿ ಕಣ್ಣ ನಾಯಿ (ತಾನು) ಸುಚಿಯಾದರೂ ಬಿಡದು (Prv.).

ಸುಚಿತ್ su-cit. good intellect (Bp. 28, 58).

ಸುಚಿತ್ತ su-citta. a good mind (Bp. 27, 15).

ಸುಚಿತ್ತೆ su-citte. a woman who has a good mind (Bp. 24, 1).

ಸುಚಿನ್ತ su-cinta. a man without sorrowful thoughts (B. 4, 77).

ಸುಚೇಲಕ su-cēlaka. *fine cloth.*

ಸುಜನ su-jana. a good or virtuous or benevolent man (ಬಲಿ, ಸಜ್ಜನ Nn. 16; ಸಜ್ಜನ, ಸುಹೃದ್ 95; see Śmd. 114; Kk. s. ಆಂಗೀಕರಿಸು; Bp. 21, 4); a gentleman. 2, good, virtuous, respectable; kind, benevolent.

ಸುಜನತೆ su-janate. = ಸುಜನತ್ವ. (Cpr. 8, 76; 9, 111).

ಸುಜನತ್ವ su-janatva. goodness, virtue, kindness, affability, gentlemanliness, kindness, benevolence, mildness (ಸಾಧು Śm. 99).

ಸುಜನಪ್ರಕೃತಿ sujana-prakṛiti. the disposition of proper men (ಸತ್ವ Mr. 502).

ಸುಜನೋತ್ತಂಸ sujana-uttaṁsa. a crest of respectable persons: N. of a Kannaḍa poet (Śmd. 4. 109. 112. 133. 164).

ಸುಜಾಣ su-jāṇa. knowing, intelligent, well-informed, sharp, ready (Bp. 51, 44; Mhr.).

ಸುಜ್ಞ su-jña. intelligent, well-informed (B. 4, 223; 5, 213).

ಸುಜ್ಞಾನ su-jñāna. knowing, understanding, knowledge (ಜ್ಞಾನ Nn. 52; ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ 79; Bp. 37, 31; 50, 49; 57, 90).

ಸುಜ್ಞಾನದೂರ sujñāna-dūra. a man who is far from knowledge (Bp. 56, 44).

ಸುಜ್ಞಾನಿ su-jñāni. a well-informed, intelligent or wise person (Bp. 3, 23; 22, 53; 31, 1). ತನ್ನ ತಾನು ಅರಿದರೆ ಸುಜ್ಞಾನಿ (Prv.).

ಸುಟಿ suṭi. clever, able, powerful (My.; see ಚೂಟಿ).

ಸುಟ್ಟು suṭṭu. 1. P. p. of ಸುಡು 1.

ಸುಟ್ಟು suṭṭu. 2. to point at with the finger (ಅಂಗುಲಿ ದರ್ಶನ Śmd. Dh.; Cpr. 10, 89 va.; Abh. P. 7, 82 va.; 15, 24. 25; T. ಚುಟ್ಟು). [ನೊಸಲಂ ಸುಟ್ಟಿ ತೋರ್ಪರ್ನನ್ನವಪ್ಪುಂಗುಟಂಗಳೊಳ್ಕಿಂಚಂ ಕೀಲಿಸಿದನ್ತೆ Pb. 2, 39 va.].

ಸುಟ್ಟು suṭṭu. 3. (fr. ಸುರುಟು). contracting, etc. — ಸುಟ್ಟುವ್ವೆಕ್ಕ. -o-. a kind of sensitive plant. ನಮಸ್ಕಾರಿ, ಗಣ್ಡಕಾರಿ, ಖದಿರ, etc. ಎನ್ದೊಡೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುರುಟುಹ; ಸುಟ್ಟುವ್ವೆಕ್ಕೆನ್ದೂ ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಸುಟ್ಟುಮ್ವೆ suṭṭumbe. the index or forefinger (Mr. 354; Te. ಚುಟ್ಟುವ್ರೇಲು). ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುಮ್ವೆ ಕೂಡಿ ಅಳದರೆ ಪ್ರಾದೇಶ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಸುಟ್ಟುಮ್ವೆಕಾಱ suṭṭumbe-kāṟa. a man who uses the forefinger or points at (Cpr. 8, 44 va.).

ಸುಟ್ಟುರೆ suṭṭure. = ಸಣ್ಟುರೆ, ಸುಣ್ಟುರೆ, ಸುಟ್ಟುರೆ, ಸುಣ್ಟುರೆ, ಸೊಣ್ಟುರೆ. turning round, whirling: a whirlwind, cyclone (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 14, 7; Rśv. 5, 45; Te. ಸುಡಿಗಾಲಿ, ಸುರಗಾಲಿ; T. ಚುಜಜಾಟ್ಟು, ಚೂಜಾವಳಿ, ಚೂಜಾವಳಿಕ್ಕಾಟ್ಟು, ಚೂಜಿ; Te. ಚುಟ್ಟು, to go round; *cf.* ಸುಜು 1 & 3). [ನೆಗೆದ ನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟುರೆ ಕಣ್ಡಿಡ್ಡೆಗಳ್ ಪಱುದು ನಭಮ್ಬರಂ ಪರೆದು ಪರ್ವಿ Pb. 11, 89; Ap. 2, 5]. — ಸುಟ್ಟುರೆಗಾಳಿ. a whirlwind, cyclone (ವಾತ್ಯೆ Hlā.).

ಸುಡ suḍa. that burns: fire. — ಸುಡನಾಸ. a man who destroys fire, *i. e.* refuses to give it: a great miser (My.). — ಸುಡನಾಸಿ, such a woman (My.).

ಸುಡಾಳ su-ḍāḷa. great lustre (Prll. 3, 25; Mhr. ಸುಢಾಳ, lustrous, clear; of good form, fashion).

ಸುಡಿಸು suḍisu. to cause to burn, to burn, to burn up; to have burnt (My.; B. 3, 53; C. Bp. 47, 22). ಉತ್ತ ಹೊಲ ಬಿತ್ತಿಸಿಕೊಣ್ಡೇತು, ಸತ್ತ ಹೆಣ ಸುಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡೀತು (Prv.).

ಸುಡು suḍu. 1. to burn (v. t.); to roast; to bake; to fire off, as a gun; to consume; to be consumed by fire; to burn (v. i.); to be very hot; to be effected with a sensation of heat, to feel excess of heat; to be roasted; etc.; to be consumed (ದಾಹ Śmd. Dh.; ಚುರ್ಚು Kk. 15, Śm. 12. 86; C.; T., M. ಚುಡು; Tu. ಸುಡು; Te. ಚೂಡು, ಜೂಡು; see ಚೂಪು 1; ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ). P. p. ಸುಟ್ಟು (C.). [ನಡುವಗಲ ಬಿಸಿಲ್ ತನ್ನಂ ಸುಡೆ Kr. 3, 116; Pb. 4, 51; Ap. 14, 5]. ಎನಿತುಂ ಕಾಯ್ದುಂ ಬೆಸ್ಸಿರ್ ಮನೆ ಸುಡದು (Śmd. 216). ಸುಡುಗೆ! (282. 284). ಸುಟ್ಟಂ (282. 284). ಸುಟ್ಟ ಅಡಗು (ಭೂತಿ Hlā.). ಬಱುಗೆಣ್ಡದೊಳು ಸುಟ್ಟ ಅಡಗು (ಭೂತಿ Mr. 217). ಸತ್ತವನ ಸುಡಲೆನ್ದು, ಒಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಚಿತೆ, etc.); ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿ ಸುಡುವ ಮಾಂಸ (ಶೂಲ್ಯ Nr.). ಸುಡುವುದು (ದಗ್ಧ, ದಹ್ಯ Nn. 33). ಸುಡಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಪ್ರುಷ್ಟ, ಪ್ಲುಷ್ಟ, ಉಷಿತ, ದಗ್ಧ Si. 381); ಸುಡುವ ಪಾತ್ರೆಗಳ ತಳದ ಮಸಿ (ಅವಸ್ಕರ 449). ಪುಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಪೋಗೆ ಪಥಿಕರ್ ಮಲ್ಲನೆ ಸುಡಲಾಱದೆ, ಅಗ್ನಿ ಹಿಮಸಮಯಮಹಿವಲ್ಲಭನತ್ತಣಿನ್ ಅಗಿದು, ಏಂ ಪುಲ್ಲಂ ಕರ್ಚಿದುದೋ? (Rśv. 9, 27). ತಳಮುಂ ಸುಡೆ ನೆಲನ್, ಅಡಿಯಿಡಲ್ ಅಳಮಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಸಿನ್ಧುರಂಗಳ್ (5, 42). ಜವೆಗೋದಿಯ ಕಾಱುಗಳಿನ್ನ ಸಹ ರೊಟ್ಟೀ ಮಾಡಿ, ತೋಡಿದ ಎರಡು ಕಲ್ಲುಗಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಸುಡುತ್ತಾರೆ (B. 3, 112). ಅಫು ತಿಮ್ಬುವವರ .... ರಕ್ತ ಮಾಂಸವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು, ಮೆಯ್ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವದು (4, 41). ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿದವರ ನಾಲಿಗೆ ಸುಡಲಿ! (5, 71). ಆಂಕೆ ಇಲ್ಲದ ಕಪಿ ಲಂಕೇ ಸುಟ್ಟಿತು. — ಬಿಟ್ಟ ಮನೆಗೆ ಸುಟ್ಟ ಒಕ್ಕಲು. — ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದರೆ ಸಂಕನ ಮನೆ ಸುಡದೇ? — ಬಂಗಿ ಸುಟ್ಟರೂ ಹಂಗು ಸುಡಲಿಲ್ಲ. — ಹೆಣ ಸುಟ್ಟರೂ ರುಣ ಸುಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Cpr. 8, 81; Bp. 32, 50; 36, 46; 50, 26. 32; 53, 52; 56, 34; Rśv. 5, 41; Bh. 1, 8, 64; J. 4,

23; 5, 40; 7, 64; 10, 16; B. 4, 62. — ಸುಡು ಸುಡು. rep. (Bp. 29, 29; 48, 9; J. 17, 54; Bh. 1, 8, 90).

ಸುಡು suḍu. 2. = ಸೊಡ, ಸೋಡ. burning, etc. — ಸುಡು ಗರ. an evil spirit that burns: ignis fatuus (V. 38, 91). — ಸುಡು ಗಾಡ. ಸುಡುಗಾಡು-ಅ 3. N. of Śūdra and Holeya men (My.). 2, = ಸುಡುಗಾಡು. (B. 5, 236; ಪಿತೃಕಾನನ, ಶ್ಮಶಾನ G.). — ಸುಡುಗಾಡಿ. N. of Śūdra and Holeya women (My.). — ಸುಡುಗಾಡು. -ಕಾಡು. (Śmd. 204). a cemetry (ಶ್ಮಶಾನ, ಪಿತೃವನ Nr.; Si. 297; ಸೊಡಬಲಿ Ct. I, 13; C.). ನಾಡೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟರೂ ಸುಡುಗಾಡು ಬಿಡದು. — ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಹೆಣ ತಿರುಗಿ ಬನ್ನೀತೇ? — ಸೂಳೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಣ, ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಹೆಣ (Prvs.). — ಸುಡುಗಾಡುಕೆಲಸ. a disagreeable business (My.). — ಸುಡುಗಾಡುಮಾತು. a disagreeable word (My.). — ಸುಡುಗಾಡುಸಿದ್ದ. = ಸುಡುಗಾಡ No. 1. (My.). — ಸುಡುನುಡಿ. a word that burns, a very unkind word (Cpr. 8, 79 va.). — ಸುಡು ಬಲಿ. = ಸೊಡಬಲಿ, q. v. — ಸುಡುಬಾಡು. (Śmd. 82). roast meat (ಸುಣ್ಟಿಗೆ, ಕೋಲ್ದುನಸ Śs.; ಸುಣ್ಟಗೆ, ಕೊಟ್ಟಸ Śm. 32, o. r. ಸುಣ್ಟಗೆ).

ಸುಡುಕ suḍuka. who has burnt. see ಬಾಲ-.

ಸುಡುವಿಕೆ suḍuvike. burning, etc. (ಓಷ, ಪ್ಲೋಷ Si. 389).

ಸುಡುಹ suḍuha. burning, etc. (ಓಷ, ಪ್ಲೋಷ Nr.; ಭಂಜನ, ದಹನ Mr. 48).

ಸುಣ್ಟಗೆ suṇṭage. (Śmd. 48). = ಸುಣ್ಟಿಗೆ. roast meat (ಸುಡು ಬಾಡು, ಕೊಟ್ಟಸ Śm. 32; ಶೂಲ್ಯ, ಭಟಿತ್ರ Hlā.; ಶೂಲಾಕೃತ, ಶೂಲ್ಯ, etc., ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿ ಸುಡುವ ಮಾಂಸ Nr.). [ಜಗಿಲ್ವಾನ್ತ ನಾಯಕರಂ ಸುಣ್ಟಗೆಯಾಜಾದನ್ತೆ ರಥದೊಳ್ ಜೋಲ್ವನ್ನೆಗಂ ಕೋಡು Pb. 12, 24].

ಸುಣ್ಟರ suṇṭara. = ಸುಟ್ಟರೆ, etc.— ಸುಣ್ಟರಗಾಳಿ = ಸುಟ್ಟುರೆ ಗಾಳಿ. (My.; ಬಿಜುಗಾಳಿ G.).

ಸುಣ್ಟಿ suṇṭi. Tbh. of ಶುಣ್ಠಿ (Śmd. 335. 338). dry ginger; the common ginger, Zingiber officinale Rosc. (C.). see ಅಗುಳು-, ಕಲ್ಲು-, ಹಸಿ-. ರಾವಣನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅರೆಕಾಸಿನ ಸುಣ್ಟಿ (Prv.). — ಸುಣ್ಟಿ ಹುಲ್ಲು. the roussa or ginger grass, Andropogon martini Roxb. (St. & Pl.).

ಸುಣ್ಟಿಗೆ suṇṭige. = ಸುಣ್ಟಗೆ. (ಶೂಲ್ಯ Mr. 217; ಸುಡುಬಾಡು, ಕೋಲ್ದುನಸ Śs.; see Śm. s. ಸುಡುಬಾಡು). 2. the act of burning or roasting: that which is chiefly taken for roasting on a spit, the heart (J. 22, 23). — ಸುಣ್ಟಿಗೆಯಡಗು. -ಅಡಗು. the flesh of the heart (ಹೃದಯಮಾಂಸ Bhn. 62, o. r. ಸುಣ್ಟಗೆ-; Bh. 1, 8, 7).

ಸುಣ್ಟುರ suṇṭura. = ಸುಣ್ಟರ, etc. — ಸುಣ್ಟುರಗಾಳಿ. = ಸುಣ್ಟರಗಾಳಿ. (J. 13, 35).

ಸುಣ್ಟುರೆ suṇṭure. = ಸುಣ್ಟುರ, etc. (Rśv. 13, 78). — ಸುಣ್ಟುರೆಗಾಳಿ. = ಸುಣ್ಟುರಗಾಳಿ. (Rśv. 6, 11 va.).

ಸುಣ್ಡ suṇḍa. Tbh. of ಶುಣ್ಡ. a musk rat (My.; T. ಚುಣ್ಡನ್; see ಚುಂಚಲಿ, etc. s. ಚುಂಚು 1). — ಸುಣ್ಡಲಿ. -ಇಲಿ. = ಸೊಣ್ಡಲಿ. a musk rat (ಛುಚ್ಛುನ್ದರ, ಗನ್ಧಮೂಷಿಕೆ Hlā.; My.).

ಸುಣ್ಡಲು suṇḍalu. = ತೊಣ್ಡಲು, etc., ಸುಣ್ಡಿಲ್, ಸುಣ್ಡಲ, ಸೊಣ್ಡಲು, ಸೊಣ್ಡಲು, ಸೊಣ್ಡಿಲ್. Tbh. of ಶುಣ್ಡಾಲ. an elephant's trunk (My.). — ಸುಣ್ಡಲಿಲಿ. -ಇಲಿ. = ಸುಣ್ಡಲಿಲಿ. (My.).

ಸುಣ್ಡಾಲ suṇḍāla. = ಶುಣ್ಡಾಲ. an elephant (Bp. 18, 44).

ಸುಣ್ಡಿಲ್ suṇḍil. = ಸುಣ್ಡಲು, etc. (Bp. 22, 15; J. 7, 47; 11, 18). ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ (ಪುಷ್ಕರ, ವಾರಣಹಸ್ತದ ಅಗ್ರ Nn. 27; ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ 72). — ಸುಣ್ಡಿಲ ಮೊಗ. Gaṇeśa (ವಿನಾಯಕ Kk. 5; ಬೆನಕ, ಕರಿಮೊಗ, etc. Śm. 4). — ಸುಣ್ಡಿಲಿಲಿ. -ಇಲಿ. = ಸೊಣ್ಡಲಿಲಿ. a musk-rat (ಛುಚ್ಛುನ್ದರ Mr. 164; My.).

ಸುಣ್ಡಿಲ suṇḍila. = ಸುಣ್ಡಲು, etc. (B. 5, 224).

ಸುಣ್ಡಿಸು suṇḍisu. to make evaporate, to reduce in boiling (My.).

ಸುಣ್ಡು suṇḍu. to evaporate (v. i., My.; T. ಚುಣ್ಡು).

ಸುಣ್ಡೆ suṇḍe. = ಸೊಣ್ಡೆ. the plant Solanum pubescens Lin. (My.; M. ಚುಣ್ಡ, T. ಚುಣ್ಡ್ಕ).

ಸುಣ್ಣ suṇṇa. Tbh. of ಚೂರ್ಣ 1 (Śmd. 347; Mr. 265; Kk. 63; Śm. 66). chunam, lime, quicklime (C.; J. 7, 29; 30, 35). ಸುಣ್ಣದ ಗಾರೆ ಮಾಡುವವನು (ಪಲಗಣ್ಡ, ಲೇಪಕ Si. 338). ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ, ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರ ಮಳಲೊಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯಿದನ್ತೆ (Sp.). ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯದ ಹಾಗೆ. — ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲವೆನ್ನು, ಜೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ನ. ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ತಣ್ಣಗಾದೀತೇ? (Prvs.). — ಸುಣ್ಣಕಟ್ಟು. the fluid which gathers on the powder of dry ginger mixed with water, and is used medicinally (My.). — ಸುಣ್ಣಕಾಯಿ. a small metallic box for carrying lime in, to eat with betel leaf (My.). — ಸುಣ್ಣದ ಗೂಡು. a lime-kiln (My.). — ಸುಣ್ಣದವ. -ಅವ. a man who makes and sells chunam (My.). — ಸುಣ್ಣದ ಬೋಯಿ. = ಸುಣ್ಣದವ. (My.). [— ಸುಣ್ಣದೆಲೆ. -ಎಲೆ. betel-leaf smeared with lime. ಸುಣ್ಣದೆಲೆಯಸೊತ್ತಿಯಿಟ್ಟು ಮದದಾನೆಯುಮಂ ಮಾಣಿಕಮುಮ ಸೊತ್ತವಿಡಿಸಲಟ್ಟುವ Pb. 4, 87 va.]. — ಸುಣ್ಣಪಾದ. the basement of a pillar (My.).

ಸುಣ್ಣಗಾಱ suṇṇa-gāṟa. a man who makes chunam (S. Mhr.).

ಸುತ suta. 1. poured out; extracted, expressed. see ಅಭಿಸುತ.

ಸುತ suta. 2. begotten, brought forth. 2, *a son.* 3, *a king.* ಸುತನಿಲ್ಲದವಳ ಭಾಗ್ಯ, ಮತವಿಲ್ಲದವನ ಘನತೆ. — ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಮುನಿದ ಸುತನಿಗೆ ಗತಿ ಏನು? (Prvs.).

ಸುತತ್ವ su-tatva. a beautiful property. see s. ಸಾಹಿತ್ಯ.

ಸುತರಂಗೆ su-taraṅge. she who has nice waves: the Ganges (J. 9, 24).

ಸುತರಾಮ್ su-tarām. better, more, excellently; exceedingly; consequently (Sk.). 2, altogether, utterly; in all ways and respects (My.; Mhr.); never, by no means; not or none (My.; Mhr.).

ಸುತಲ su-tala. one of the seven divisions of the lower regions or regions under the earth peopled by the nāgas. (Mr. 32; J. 24, 12).

ಸುತಲಾಭ suta-lābha. acquisition of a son (J. 34, 42).

ಸುತಶ್ರೇಣಿ suta-śrēṇi. *the plant Salvinia cucullata* Roxb.

ಸುತಾತ್ಮಜ suta-ātmaja. a grandson.

ಸುತಾತ್ಮಜೆ suta-ātmaje. *a grand-daughter.*

ಸುತಾನ su-tāna. a nice tone (in music, J. 21, 58).

ಸುತಾಪಸಿ su-tāpasi. an excellent ascetic (ಒಳ್ಳಿಹ ತಪಸ್ವಿ Nn. 115).

ಸುತಾಹೃತಿ suta-āhṛiti. the act of taking away a son (Cpr. 5, 29).

ಸುತಿ suti. Tbh. of ಶ್ರುತಿ. the vēda (ವೇದ Śs.; Bp. 26, 49; 40, 10; 50, 69; 55, 43; 57, 6); [ಪೊದರ್ತೊದಳೆಲೆಟಿದಿಕ್ಕವನ್ತೆ ಸುತಿಯೊಳ್ ಸಮವಾಗಿರೆ ಜಾಣನಾನ್ತು....ಪಾಡಿದಳ್ Pb. 7, 88]. a quarter tone or interval (B. 19, 10). — ಸುತಿಗುಡು. -ಕುಡು. to produce the quarter tones (Rśv. 5, 55 va.).

ಸುತೆ sute. ಸುತಾ. *a daughter.*

ಸುತ್ತ sutta. (infinitive of ಸುತ್ತು 1). so that it, etc. is round about: around, about (J. 12, 10; C.). ಸುತ್ತ ಕೆದಱುವ ಚಾಮರ (ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ Mr. 265); [Tu.]. 2, since, from (S. Mhr.; Te. ಸುತೆ), *e. g.* ಅದು ಸುತ್ತ, thence, from that time. — ಸುತ್ತ ಬರು. to come round about. 2, to go against. ಈಗ ನಾನು ಹೋಗಿ ದಾಮೋದರನಿಗೆ ಕ್ಷಮಾ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಜೀವದ ಸುತ್ತ ಬನ್ನದೆ (B. 4, 45). ಹಿರಿಯರೇ, ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದೀ ತಿಳಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಜೀವದ ಸುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ; ಆದರೂ ಮಾಡ ತಕ್ಕದ್ದೇನದೆ? (4, 196). — ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ. all around, completely around. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಇರುವವರು (ಪರೀವಾರ Si. 449). ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಇಲ್ಲದ್ದಱಿನ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೆರದು, ಅಱುವವು (B. 5, 64). ಅವರು ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ (5, 104). ಆ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರು ಅವನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೆರದವು (5, 127). — ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಮನೆ. the surrounding or neighbouring houses (My.). — ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲು. = ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ. (My.). ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿರುವ ಮೃಗಗಳೆಲ್ಲ ಗದ್ದದನೆ ನಡುಗಿ (B. 5, 243). — ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ. = ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲು. ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಬಱಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡಗಳು (ಪಾದ Si. 116). — ಸುತ್ತ ಸುತ್ತಲುಂ. all around. ಸುತ್ತ ಸುತ್ತಲುಮ್ ಅನ್ಧಕಾರಮಾಗಿರುತಿರಲ್ (J. 26, 13). — ಸುತ್ತಾ. = ಸುತ್ತ. (My.). ಊರ ಸುತ್ತಾ ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ನುಸಿಯ ಬೇಕು (Prv.).

ಸುತ್ತಲ್ suttal. ಸುತ್ತಲು. around, round about; the state of being round about. (T. ಚುಱ್ಱಲ್). ಮನೇ ಸುತ್ತಲಿನ ಗೋಡೆ or ಸುತ್ತಲ ಗೋಡೆ (My.). — ಸುತ್ತಲುಂ. -ಉಂ 1. = ಸುತ್ತಲೂ. [ಪಥಿಕಾಂಗನಾ ಜನಮನಂಜಿಸುವನ್ತಿರೆ ತೋಱಿ ಸುತ್ತಲುಂ Kr. 1, 124; Pb, 1, 57]. ಸುತ್ತಲುಂ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಂ ಮಾಡಿ (J. 29, 22). see J. 3, 18; 4, 19; ಸುತ್ತ-. — ಸುತ್ತಲೂ. -ಊ 7. all around (J. 13, 59; My.). ಕೋಟೇ ಸುತ್ತಲೂ ಅಗಿಯಲ್ ಪಟ್ಟು ನೀರು ನಿನ್ತ ಕನ್ದಕವು (ಪೇಯ, etc. Si. 91). ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಅರಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ತನು (ಅಧೀಶ್ವರ 256). ದನಗಳು ಬಾರದನ್ತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಗೂಟಗಳು ನೆಟ್ಟಲ್ (sic!) ಪಟ್ಟ ಗುಱಿ (457). — ಸುತ್ತಲೆ. -ಎ 3. even around (G. 319). ದಿಣ್ಣೆನ ಸುತ್ತಲೆ ಮಾರು ಮಾರುದ್ದ ಎಲೆಗಳು ಜೋತಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ (B. 2, 37). ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತಲೆ ಸರ್ವಗ್ರಹಗಳು ತಿರುಗುತ್ತವೆ (5, 168).

ಸುತ್ತಾಲೆ suttu$_2$-āle (*i. e.* ālaya). the surrounding wall of a temple (ಪ್ರಾಕಾರ My.).

ಸುತ್ತಿ sutti. Tbh. of ಶುಕ್ತಿ. a pearl-oyster. (Śmd. 349; II, 121; Kk. 82).

ಸುತ್ತಿಗೆ suttige. a hammer (ಲೋಹಟಂಕ Mr. 383; C.; Tu.; T. ಚುತ್ತಿ, ಚುತ್ತಿಯಲ್; M. ಚುತ್ತಿ, ಚುತ್ತಿಗೆ ತುತ್ತಿ; Te. ಸುತ್ತೆ; Mhr. ಸುತಕೀ, an instrument for stone-splitters). ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡೆದರೆ ಕಲ್ಲುಗಳು ಒಡೆದು ಚೂರು ಚೂರಾಗುವನ್ತೆ (B. 4, 96). ಅದು ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಸಾಗ ಬಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ (4, 148). ಉಕ್ಕಿನ ತುಣ್ಡನ್ನು ... ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡೆದು (4, 157). ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಬಡಿದು ಸರಳ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ (4, 158). ಸುತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಹರದ, ಅತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಯ್ದುನ. — ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಯಿತು, ಸುತ್ತಿಗೆ ಮುಣುಗಿ ಹೋಯಿತು (Prvs.).

ಸುತ್ತಿಗೆ suttige. Tbh. of ಸೂತ್ರಿಕೆ. a thread, string. (Śmd. 345 Mdb.; 356).

ಸುತ್ತಿಸು suttisu. to cause to go round; to cause to wind or roll round or up; etc. (Rśv. 13, 82; My.). [ತನ್ನ ಮುನ್ನುಳಿವು ಬೇಟದ ಲಲ್ಲೆಯ ಬಲ್ಮೆಯುಂ ಪತ್ತಿ ಸುತ್ತಿಸೆ, ಪುರುಡಿಮ್ಮುಕ್ಕೈಸೆ ಬಿಯಮಾಱಿಸಿ ಪೊನ್ದದವಂ ಬೊಜಂಗನೇ Ap. 12, 18].

ಸುತ್ತು suttu. 1. to surround, to encompass, to put around, to inwrap (ವೇಷ್ಟನ Śmd. Dh.; C.); to wind; to roll up; to make a coil of; to wrap up; to go or turn round; to go or walk about; to circumambulate (C.; Tu.; Te. ಚುಟ್ಟು; T., M. ಚುಱ್ಱು; M. also ಚುಱಿ³). [ನರ ನನ್ದನನ ರಥಮಂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು Pb. 11, 100 va.; Ap. 9, 59]. ಸಮುದ್ರದಿನ್ದೆ ಸುತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟ ಭೂಮಿ (ಅರ್ಣವವೃತಧಾತ್ರಿ Śmd. 11 Cm.). ಅಲ್ಲಿಯ ಪೆಣ್ಡಿರನ್ ಅಗ್ನಿ ಸುತ್ತಿದಂ (145). ಸುತ್ತಲು ಪಟ್ಟುದು (ನಿವೃತ, ವೇಷ್ಟಿತ, ಪರಿವೃತ್ತ, ವಲಯಿತ, ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, Hlā.; ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ನಿವೃತ Nr.). ಸುತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ವೇಷ್ಟಿತ, ವಲಯಿತ, ಸಂವೀತ, ರುದ್ಧ, ಆವೃತ Nr.). ಸುತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ನಿವೃತ Si. 377). ಶಿರವ ಸುತ್ತೂದು (ಉಷ್ಣೀಷ Mr. 469); ಪರೆಯದೆ ಸುತ್ತುತಿಹ ಕತ್ತಲೆ (ಅವತಮಸ, ಸನ್ತಮಸ 67). ನೆಯಿಗೆಯವರು ನೂಲು ಸುತ್ತುವ ಅರಟೆ (ತ್ರಸರ, ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನ Si. 396); ಲತಾಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯ (ಗ್ರಾಹ, etc. 88); ಬಸುಱೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಮಾವಿಚೀಲ (ಗರ್ಭಾಶಯ, etc. 194); ಜುಟ್ಟುಗಣ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಹುವ್ವಿನ ಹಾರ (ಆಪೀಡ, etc. 230). ರವಿಶಶಿವಂಶೋದ್ಭವರ್ ಸದ್ವರೂಥಂಗಳೊಳ್ ಒಪ್ಪಮ್ಬೆತ್ತು ಸುತ್ತುತ್ತೆ ಒಡವರೆ (Rśv. 6, 12). ಸುಣ್ಟರೆಯನ್ತೆ ಸುತ್ತಿ, ಪತ್ತಿ, ನಾಗಾನ್ತಕನನ್ತೆ ಪಾಱಿದುದು ತುಂಗತುರಂಗಮ್ ಇಳಾದಿನಾಥನಾ (13, 78). ಕಾನನದೊಳು ಹರಿದಾಡುವ ಉರಗವು ಕಾಲಿಗೆ ಸುತ್ತಿದರೇನು? (Dp. 63, 3). ಕೊಂಕಣ ಸುತ್ತಿ, ಮಯ್ಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ. — ಊರು ಮೂಱು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರುಬಾಗಲಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಱಡಬೇಕು (Prvs.). ಆನೆಯ ಸೊಣ್ಡಿಯು ಸುರಳೀ ಸುತ್ತುವದಕ್ಕೂ, ನೆಟ್ಟಗೆ ಚಾಚುವದಕ್ಕೂ ಬೇಕಾದತ್ತ ಆಡಿಸುವದಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತದೆ (B. 5, 238). see Śmd. 345; Cpr. 1, 107; 5, 51; Abh. P. 6, 57; Grj. 10, 98; Bp. 20, 21; 38, 15; 53, 16; Rśv. 6, 11 va. twice; 6, 115 va.; 13, 91; J. 8, 39. — ಸುತ್ತಿ ಬರ್. to go round and come (Bp. 32, 28). 2, to surround. ಸುತ್ತಿ ಬರುವಿಕೆ (ಪರಿಸರ್ಪ, ಪರಿಕ್ರಿಯೆ Si. 394). 3, to go or move about. ಸುತ್ತಿ ಬಹ ಜೀವಂಗಳೆಲ್ಲ ಜಂಗಮಮಕ್ಕು (Mr. 32). 4, to turn round, to wander, to rave. ಕಾಮನ ಗರವಟಿಗೆವರ್ಪನ್ತೆ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪುವು ಗಿಳಿಗಳ್ (Śmd. 81 Mdb.). ಮಲ್ಲಱಿಯೆನ್ದು ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪುದು (Śmd. I). — ಸುತ್ತು ಸುತ್ತು. rep. (Bp. 1, 36; 18, 61; 52, 12).

ಸುತ್ತು suttu. 2. that surrounds, encloses or is round about; an enclosure (Abh. P. 11, 85); the state of being surrounded; that of being round about (ವೇಷ್ಟಿತ, ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ವಲಯಿತ Mr. 434; Cpr. 6, 88 va.; see ತೆರೆ-; ಉಗುರು-); circumferential extent, expansion, magnitude, compass (ಪರಿಣಾಹ, ವಿಶಾಲತೆ Hlā.; ಪರಿಣಾಮ, ವಿಶಾಲತೆ Mr. 456; Tu., T., M. ಚುಱ್ಱು); a wind (of cloth) round (the body, Cpr. 6, 63); a coil, a roll, a cheeroot or cigar (My.; T. ಚುರುಟ್ಟು); a coiled metal ring (My.; Te. ಚುಟ್ಟು; M. ಚುಱ್ಱು); a round, a walk round (My.; see Prv. s. ಸುತ್ತು 1); a turn (of the hand, *e. g.* in preparing a pill on a slab, My.). 2, the state of being circuitous: circuitous (My.); around, round about. genitive ಸುತ್ತಣ. ಗಾಲಿಯ ಸುತ್ತಣ ಕಡೆ (ನೇಮಿ Nr.). ಸುತ್ತಣ ಸರಾತಿ ಪಟಭಿತ್ತಿ ಅಕ್ಕು (Mr. 288). ದೆಸೆಗಳ ಸುತ್ತಣ ಅಮರರು (Bp. 37, 43). ಊರ ಸುತ್ತಣ ಬಯ್ಲು (ಸಂಸ್ತ್ಯಾಯ Si. 445). [ಅದಿಮೂರ್ತಿತ್ತಯ ಸುತ್ತಿನೊಳೆಸೆದುಪಾಶ್ರಯಂಬಡೆದ Pb. 5, 5 va.; Ap. 9, 59]. ಯಜ್ಞಶಾಲಾರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಿ ಸುತ್ತು ಬರಲಿಕ್ಕಿದ ಬೇಲಿ (ಕುಮ್ಬ Nr.). ಮಾತ್ರೆಯೊನ್ದು ಸುತ್ತಿಗೆ ಒನ್ದು ವರಹಾ (Prv.). ಹಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತು ಜಾಪತ್ರಿ ಇರುವದು (B. 3, 52). — ಸುತ್ತಂ. -ಅಂ 5. all around, completely around (Bp. 16, 20). — ಸುತ್ತರಿ.

-ಅರಿ 5. to run or go around (the earth, B. 4, 68). — ಸುತ್ತಳತೆ. -ಅಳತೆ. compass, perimeter, circuit, circumference (C.; B. 2, 23; 4, 146; ಪರಿಧಿ G.). — ಸುತ್ತಿರುಗು. (*i. e.* ಸುತ್ತು-ತಿರುಗು). to go around (the earth, B. 4, 68). — ಸುತ್ತಿಡು. -ಇಡು. to put round (Cpr. 7, 91; 10, 45; Abh. P. 11, 149). [ಸೂರ್ವರ್ ಮಕ್ಕಳುಂ ಸುತ್ತಿ ಱುದು ಬಳಸಿಬರೆ Pb. 10, 27 va.; Ap. 1, 48]. — ಸುತ್ತುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to surround, to encompass, to encircle. ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಯಿನ್ದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದ ದಣ್ಡಿನ ಮುತ್ತಿಗೆ (ಆಸಾರ); ಏಱು ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಸುತ್ತು ಗಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ ಕೋಟೆ (ಚಕ್ರವಾಲ G.). 2, to be surrounded or encircled. ಪ್ರತಿ ಒನ್ದು ಮಹಾದ್ವೀಪವು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೂ ನೀರಿನಿನ್ದ ಸುತ್ತು ಗಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡಿರುವದಱಿನ್ದ (B. 4, 98). [— ಸುತ್ತುಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. curly hair. ನಿನ್ನನಾ ಕೋಮಳೆಯನ್ನಮೆಚ್ಚಿತ್ತ ಸುತ್ತುಂಗುರುಳಳವಡಿಸಲ್ Ap. 4, 21]. — ಸುತ್ತುಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. a wall round a town (Bp. 26, 31). — ಸುತ್ತುಂಗಡಲು. -ಂ-ಕಡಲು. the ocean which surrounds. ಸುತ್ತುಂಗಡಲು ಹರಿದ ಕುಱುವ (ಅನ್ತರೀಪ Hlā.). — ಸುತ್ತುಝಲ್ಲಱಿ. tassels which surround (Rśv. 6, 11 va.). — ಸುತ್ತುದೆರೆ. -ತೆರೆ. a surrounding screen (ಅಪಟಿ Mr. 203). — ಸುತ್ತುಬೆಟ್ಟ. a surrounding mountain range (ಚಕ್ರವಾಲ, etc. Si. 114). — ಸುತ್ತು ಮುತ್ತ. = ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲು. (My.). — ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲು. = ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ. (My.). — ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ. all around (C.). ಹಿಮಾಲಯದ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ (B. 3, 114). — ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು. = ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ. (C.). 2, the state of being all around. ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಗಿಡಗಳು ಭರತ ಖಣ್ಡದಲ್ಲಿಯೂ ಆದಱ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಸೆಕೆಯುಳ್ಳ ನಡುಗೆಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ (B. 3, 29). ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಮನ್ದಿ ಓಡಿ ಬನ್ದು (3, 72). — ಸುತ್ತುವರ್. -ಬರ್. to come or go round about. frequently ಸುತ್ತುವರೆ, so that it, etc. goes about, *i. e.* round about (Bp. 16, 9. 10; 38, 10; 60, 50). — ಸುತ್ತುವಳಯ. a surrounding enclosure, a compound, a wide compass (Rām. 1, 13, 9. 10; Bh. 1, 8, 70). — ಸುತ್ತುವಳೆಯ. going or moving round in circles (? ತಿರುವು Mr. 82). — ಸುತ್ತುವೀಳೆಯ. betel leave scircularly put on a plate (My.). — ಸುತ್ತುವೇಲಿ. -ಬೇಲಿ. a surrounding hedge. (V. 4, 33). — ಸುತ್ತು ಹಾಕು. to put round; to surround. ಹದ್ದಿನ ಕಾಲಿಗೆ ಒನ್ದು ಹಾವು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿತ್ತು (B. 2, 28). ಒನ್ದು ಇಲಿಯು ಒನ್ದು ತತ್ತಿಯ ಹತ್ತರ ಮೆಯ್ಲು ಬಿದ್ದು, ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯಿನ್ದ ಆದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತು ಹಾಕಿತು (3, 21). — ಸುತ್ತೆಂ. I go round, I wander, I am bewildered (ಭ್ರಮೆಯೆಂ Śmd. 395 Cm.). — ಸುತ್ತೋಲೆ. -ಓಲೆ. (Śmd. 63). a coiled ōle (?).

ಸುತ್ತುವಿಕೆ suttuvike. turning round, being giddy, etc. (ಭ್ರಮ, ಭ್ರಮಿ Si. 389).

ಸುತ್ತ್ಲು suttlu. = ಸುತ್ತಲ್, etc. around, etc. (My.).

ಸುತ್ಥಣೆಯ sutthaṇeya. a term with ಥ್ (Śmd. 23, o. rs. ಸುಥಣೆ, ಸತ್ಥಣೆ).

ಸುತ್ರಾಮ su-trāma. = ಸೂತ್ರಾಮ. good protector: *Indra.*

ಸುತ್ವ sutva. 1. the syllable ಸು (Śmd. 268).

ಸುತ್ವ sutva. 2. an offerer of sōma juice. 2, *a student who has performed his ablutions* (subsequent or preparatory to a sacrifice).

ಸುದತಿ su-dati. a woman who has handsome teeth (Bp. 57, 7; J. 8, 17).

ಸುದನ್ತಿ su-danti. a female elephant with handsome tusks, that of the north-west quarter. see Mr. s. ದ್ವಿಪ.

ಸುದರಾಯಿಸು sudarāyisu. = ಸುಧಾರಿಸು. to rest, etc. (My.).

ಸುದರ್ಶನ su-darśana. good looking, handsome. 2, *the discus of Viṣṇu.* 3, easily seen. 4, a vulture. 5, the son of Haṁsadhvaja (J. 10, 44).

ಸುದಾ sudā. = (ತುದಾ), ಸುದ್ದಾ, ಸುದ್ಧಾ, ಸುಧಾ. together with, along with; also; even (My.; Te. ಸುದ್ದಾ; Mhr. ಸುದ್ಧಾಂ).

ಸುದಾಮ su-dāma. one who gives liberally. 2, N. of a poor Brāhmaṇa who came to Dvārakā to ask Kriṣṇa's aid, and was raised to wealth by him. (My.). 3, a cloud. 4, the sea. 5, a mountain. see ಸೌದಾಮಿನಿ.

ಸುದಾಯ su-dāya. a good gift; a special gift given on particular solemn occasions (*e. g.* a nuptial present, etc., Si. 266).

ಸುದಾಸ್ su-dās. a liberal man. 2, N. of a king at whose court both Vasiṣṭha and Viśvāmitra appear to have acted as family priests. see ವಸಿಷ್ಠ.

ಸುದಿನ su-dina. *a fine day*, auspicious day, happy day; *fine weather.*

ಸುದಿನಾಹ sudina-aha. *a day of fine weather, a fine day.*

ಸುದೀನ su-dīna. very poor or miserable (Bp. 32, 62).

ಸುದೀಪ್ತಿ su-dīpti. great splendour (Bp. 3, 6).

ಸುದುರ್ಲಭ su-durlabha. very difficult to be attained, quite unattainable, very scarce or rare. (R.).

ಸುದುಶ್ಚರ su-duścara. very difficult to be performed or attained; very arduous or painful. (R.).

ಸುದುಸ್ತರ su-dustara. very difficult to be passed or crossed. (R.).

ಸುದೂರ su-dūra. *very distant.*

ಸುದೃಢ su-dṛiḍha. very firm or hard. (R.).

ಸುದೇಶ su-dēśa. a good country (My.).

ಸುದೇಶೀಯ su-dēśīya. proper native dialect (Bhn. 2).

ಸುದೇಹ sudēha a man who has a beautiful body (Bp. 44, 31).

ಸುದೈವ su-daiva. good fortune (ಅದೃಷ್ಟ Cb.).

ಸುದ್ದ sudda. Tbh. of ಶುದ್ಧ. pure, etc. (My.; see Prv. s. ಕಜ್ಜಿ).

ಸುದ್ದಗೆ suddage. Tbh. of ಶುದ್ಧಗೆ. [ಬರೆಯದೆ ಬನ್ದ ಸುದ್ದಗೆಯ ಸೂತ್ರ ಮನೊನ್ದೆ ಮುಹೂರ್ತ ಮಾತ್ರದಿಂ ಬರಿಸಿದುದು Pb. 2, 34]. pure, unworked clay (My.).

ಸುದ್ದಯಿಸು suddayisu. Tbh. of ಶುದ್ಧಯಿಸು. to purify. (My.).

ಸುದ್ದಾ suddā. = ಸುದಾ, etc. along with, etc. (B. 5, 61. 127).

ಸುದ್ದಿ suddi. Tbh. of ಶುದ್ಧಿ (Śmd. 335. 339). purity, etc., etc. 2, clear or correct knowledge of circumstances; circumstances that have come to light or become manifest: news, tidings, intelligence; rumour, talk (ವೃತ್ತಾನ್ತ G.; C.; Te.; Rām. 3, 2, 17; 4, 3, 15; B. 2, 14; 3, 73. 83. 127; 4, 87; Si. 282). ಬೇಹುಕಾಱನಿನ್ ಅರಸನ ಸುದ್ದಿಯಂ ಕೇಳಲ್ ಪಟ್ಟಂ (Śmd. 300). ಸುದ್ದೀ ತಿಳಿಸುವವನು (ಅಪಸರ್ಪ, ಚರ, ಸ್ಪಶ); ಮನ್ದಿ ಮಾತಾಡುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಹೇಳೋಣ (ಉದನ್ತ); ಮನ್ದಿ ಮಾತಾಡುವ ಸುದ್ದಿ (ಜನಶ್ರುತಿ); ಸುದ್ದೀ ತರುವ ಮನುಷ್ಯ (ವೈವಧಿಕ G.). ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿಹೋದರೂ ಮದ್ದು ಮಾಡದ ರೋಗ ಹೋಗದು. — ದಣ್ಡಿನ ಸುದ್ದೀ ಕೇಳೋಕೆ ಚನ್ನ, ನೋಡೋಕೆ ಭಯ. — ಪಾತಾ ಹೇಱುವವಗೆ ಕೋಟೆದ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಪೇಟೆ ಯಲ್ಲಿರುವವಗೆ ಬೇಟೆಯ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಬಾಱುವವನಿಗೆ ಹಾಱೂರ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಬಿಸಲಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಹಸೇ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿ ಯನ್ನಾದರೂ ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಹೇಱು! — ಸುಲಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು, ಸುದ್ದಿ ಹೇಱಕೂಡದು. — ಸುಱುವು ಹೇಱಿದವ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಸುದ್ದಿಗೇಳ್. -ಕೇಳ್. to ask for information (Abh. P. 10, 62).

ಸುದ್ಧಾ suddhā. = ಸುದ್ದಾ, etc. (B. 5, 63. 76).

ಸುಧನ್ವ su-dhanva. a good archer. 2, N. of a son of Haṁsadhvaja (J. 10, 44; 11, 6, etc.).

ಸುಧರ್ಮ su-dharma. keeping well to duty, attentive to duties; justice, virtue, morality (ವೃಷ, ಸದ್ಧರ್ಮ Nn. 16; ಧರ್ಮ 52).

ಸುಧರ್ಮೆ su-dharme. *an assembly or council of the gods.*

ಸುಧಾ sudhā. = ಸುದ್ದಾ, etc. (B. 5, 194. 280. 283. 304). see another ಸುಧಾ s. ಸುಧೆ.

ಸುಧಾಂಶು sudhā-aṁśu. nectar-rayed: *the moon.* 2, one of the tongues of Agni or fire (Mr. 46).

ಸುಧಾಂಶುವಲ್ಲಭ sudhāṁśu-vallabha. the moon looked upon as a husband (Rśv. 4, 14).

ಸುಧಾಕರ sudhā-ākara. mine of nectar: the moon (ಕುಮುದ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 29; ಹಿಮ, ಚನ್ದ್ರ 46; ಚನ್ದ್ರ 69. 124. 150).

ಸುಧಾಕರಧರ sudhākara-dhara. Śiva (Śśv. 4, 83).

ಸುಧಾಧವಲಿತ sudhā-dhavalita. white washed, plastered, stuccoed. 2, = ಸೌಧ, q. v.

ಸುಧಾನಿಧಿ sudhā-nidhi. nectar-receptacle: the moon (My. Amara).

ಸುಧಾಬ್ಧಿ sudhā-abdhi. an ocean of nectar (Nn. 1).

ಸುಧಾಮ su-dhāma. N. of a mountain. 2, N. of a muni. 3, N. of a lōkapāla. 4, N. of a class of deities. see Rām. 1, 16, 16.

ಸುಧಾಮಯ sudhā-maya. consisting of nectar: made of plaster, etc.; a brick or stone building; a palace, mansion. (R.).

ಸುಧಾರಣೆ su-dhāraṇe. the state of being made straight, a revised, finished, polished, civilized or enlightened state (B. 4, 189. 208; Mhr. ಸುಧಾರಣಾ, adjusting, composing). 2, rest, repose; forbearance; getting through somehow or other, shift, making shift (My.).

ಸುಧಾರಿಕೆ su-dhārike. = ಸುಧಾರಣೆ. forbearance. (ಕ್ಷಮೆ G., where ಸುದಾರಿಕೆ is wrong).

ಸುಧಾರಿಸು su-dhārisu. = ಸುದರಾಯಿಸು. to adjust, to compose; to make straight; to train; to finish; to polish; to civilize, to enlighten (B. 5, 208. 224; Mhr. ಸುಧಾರಣೇಂ); to get straight, to become conformable, civilized or enlightened (B. 3, 110; 4, 73. 128. 130. 162; Mhr.). 2, to rest; to forbear; to manage or get through somehow or other (My.).

ಸುಧಾರುಗ್ಧರ sudhāruc-dhara. Śiva (V. 9, 127).

ಸುಧಾರುಚ್ sudhā-ruc. -ರುಕ್. = ಸುಧಾಂಶು. the moon.

ಸುಧಾಶನ sudhā-aśana. whose food is nectar: a deity (Bp. 1, 41).

ಸುಧಾಶರನಿಧಿ sudhā-śaranidhi. = ಸುಧಾಬ್ಧಿ. an ocean of nectar. (Bp. 26, 11).

ಸುಧಾಸೂತಿ sudhā-sūti. born in the sea of ambrosia: the moon.

ಸುಧಾಸೂತಿಮೌಳಿ sudhāsūti-mauli. Śiva (J. 15, 15).

ಸುಧಿ su-dhi. ಸುಧೀ. having a good understanding, *wise, clever, sensible; a wise or clever or intelligent man* (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223). 2, a good understanding, good sense, intelligence.

ಸುಧೀಮಣಿ sudhī-maṇi. a jewel of an intelligent man (Bp. 57, 54).

ಸುಧೀಮಾನ್ sudhī-mān. an intelligent, learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).

ಸುಧೀರ su-dhīra. very firm or resolute; very courageous (Bp. 36, 4).

ಸುಧೃತಿ su-dhṛiti. very firm or energetic (Bp. 5, 46).

ಸುಧೆ sudhe. ಸುಧಾ. = ಸೊದೆ. well-being, welfare. 2, *the beverage or food of the gods, nectar, ambrosia;* the honey of flowers; milk; juice; water. 3, *lime, whitewash, mortar, plaster.* 4, *the milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum.* 5, = ಆಲಸನ್ದೆ, q. v. 6, the plant Aletris hyacinthoides. 7, the emblic myrobalan (= ನೆಲ್ಲಿ). 8, the yellow myrobalan.

ಸುನತಿ sunati. = ಸುನ್ನತಿ. circumcision (B. 4, 165; Mhr., H. ಸುನತ, ಸುನತಾ). ಸುನತೀ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ದುರ್ಬಲ Cb.).

ಸುನನ್ದೆ su-nande. a delighting woman; N. of the daughter of a merchant (Cpr. 3, 76 va.); N. of a queen (J. 33, 43).

ಸುನಯ su-naya. good conduct; good policy. (Cpr. 6, 17).

ಸುನಾದ su-nāda. a pleasant sound (Bp. 28, 5).

ಸುನಾಮ su-nāma. well named; a good or nice name. 2, N. of a vṛitta (Ch.). — ಸುನಾಮವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get a nice name (Kk. 99).

ಸುನಾಯಾಸ suna (*i. e.* sunna)-āyāsa. without trouble or difficulty, easily (My.; Te.).

ಸುನಾಯಿ sunāyi. = (ಸನಾದಿ), ಸೊನಾಯಿ. a sort of clarionet (Te. ಸೊನಾಯಿ, ಸೊನ್ನಾಯಿ; R.).

ಸುನಾಯಿಸು sunāyisu. to explain, to tell (My.; Mhr. ಸುನಾವಿಣೇಂ).

ಸುನಾವಣೆ sunāvaṇe. = ಸುಲಾವಣೆ. explaining; the reading and explaining (in a court) of a petition, etc. (My.; Br., Mhr. ಸುನಾವಣೀ).

ಸುನಾಸೀರ sunāsīra. *Indra.*

ಸುನಿಮೇಷ su-nimēṣa. beautiful twinkling of the eyes (J. 6, 25).

ಸುನಿಶ್ಚಿತ su-niścita. *well ascertained or determined, firmly decided,* resolved; commended, approved. (Ch. v. 163).

ಸುನಿಷಣ್ಣಕ su-niṣaṇṇaka. *the potherb Marsilea quadrifolia.*

ಸುನೀತ su-nīta. well-conducted, well-behaved; politic; N. of a king (J. 27, 42). 2, good conduct; good policy, prudence.

ಸುನೀತಿ su-nīti. good conduct or behaviour; moral rectitude; good manners; just laws and rules; good policy. (Bp. 40, 86; Bh. 1, 8, 54).

ಸುನೀಲ su-nīla. very black or blue.

ಸುನೀಲರತ್ನ sunīla-ratna. a fine sapphire (Nn. 2).

ಸುನುವಲಿ sunuvali. the potherb Marsilea quadrifolia (ವಿತುನ್ನ, ಸುನಿಷಣ್ಣಕ Nr.).

ಸುನ್ದರ sundara. *beautiful, handsome,* lovely, charming, agreeable. 2, beauty (ಸೌನ್ದರ್ಯ Śmd. 190 Cm.; ರೂಪು, ಚೆಲುವು Nn. 70). 3, N. of a vṛitta (Ch.). 4, N. of a class of deities (ಸುರಜಾಲ ಭೇದ, ದೇವತೆಗಳ ಭೇದ 70).

ಸುನ್ದರತೆ sundarate. beauty (Cidakhaṇḍānubhava 1, 8).

ಸುನ್ದರಾಂಗಿ sundara-aṅgi. a woman with beautiful limbs (My.).

ಸುನ್ದರಿ sundari. *a beautiful woman;* a woman (ಕಾಮಿನಿ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 70; ಹೆಂಗೂಸು Mr. 301; see ವಾರ–).

ಸುನ್ದು sundu. 1. to lie with (ಮೈಥುನ Śmd. Dh.; see ಮಱ ಸುನ್ದು 1; *cf.* ಸುಸಿಲ್ 2; T. ತುನ್ನು, to come near, see ತೊಡೆ; ತುನ್ಟು, to be thick together); to lie down, to repose, to sleep (ಶಯನ Śmd. Dh.; T. ತುಂಜು, to sleep; ತುಯಿಲ್, sleep).

ಸುನ್ದು sundu. 2. coition. Tu.; see ಮಱಸುನ್ದು 2, ಸೂಱ–.

ಸುನ್ನ sunna. Tbh. of ಶೂನ್ಯ. empty, void, etc. (Śmd. II; Kk. 83; *cf.* ಸುನಾಯಾಸ; ಸೊನ್ನೆ 2).

ಸುನ್ನತಿ sunnati. = ಸುನತಿ, circumcision. (My.; Br.).

ಸುನ್ನೆ sunye. Tbh. of ಶೂನ್ಯ. the anusvāra or bindu (ಸೊನ್ನೆ Cb.).

ಸುಪಟ್ಟ su-paṭṭa. a fine badge of honor (Bp. 10, 42).

ಸುಪಥ su-patha. a good road; good course or way; good conduct. (Bp. 43, 58; 44, 38).

ಸುಪಥಿ su-pathi. *a good road.*

ಸುಪದ್ su-pad. a beautiful foot (Bp. 56, 7).

ಸುಪದವಿ su-padavi. great dignity, high rank (Bp. 2, 24).

ಸುಪದಾರ್ಥ su-padārtha. a nice thing (Bp. 44, 60).

ಸುಪರ್ಣ su-parṇa. well-winged: *Garuḍa.*

ಸುಪರ್ಣಕೇತು suparṇa-kētu. *Viṣṇu.*

ಸುಪರ್ಣಚಯನ suparṇa-cayana. a mound of earth in the form of a garuḍa (J. 34, 12).

ಸುಪರ್ಣವಾಹನ suparṇa-vāhana. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (J. 2, 42).

ಸುಪರ್ಣಿ su-parṇi. -ಣೀ. the mother of Garuḍa.

ಸುಪರ್ಣಿಜ suparṇi-ja. Garuḍa (Mr. 21).

ಸುಪರ್ಣಿತನುಜ suparṇi-tanuja. *Garuḍa.*

ಸುಪರ್ವ su-parva. *a god, a deity.*

ಸುಪರ್ವನಾಥ suparva-nātha. Indra (Bp. 43, 42).

ಸುಪರ್ವಾಗ್ರಣಿ suparva-agraṇi. Śiva (Śśv. 4, 121).

ಸುಪಾತ್ರೆ su-pātre. a good or suitable vessel (ಕಟಾಹ, ಒಳ್ಳೆಯಪಾತ್ರೆ Nn. 107).

ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕ su-pārśvaka. *the tree Jicus infectoria.*

ಸುಪ್ತ supta. slept; sleeping, asleep; paralyzed, numbed; insensible. 2, sleep, deep or sound sleep. 3, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಸುಪ್ತಿ supti. sleep; sleepiness, drowsiness; numbness, etc. (ಶಯ್ಯೆ, ನಿದ್ರೆ Nn. 55). see ಒಜಗು 1. ಅಕ್ಷಿ ಮುದ್ರಿಸೆ ಸುಪ್ತಿ, ಒಜನೆನಹು ಸ್ವಪ್ನಮ್, ಅಜುದೀಕ್ಷಿಸಲು ಜಾಗ್ರಂ (Mr. 317).

ಸುಪ್ತಿದೂರ supti-dūra. far from sleep, knowing no sleep (Bp. 58, 40).

ಸುಪ್ಪತಿಗೆ suppatige. = ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ. (My.).

ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ suppattige. a sleeping mattress [ನಾನು ಮಂಚ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದೆನಾದಡೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ Cv. 559]; (My.; Si. 230; C. Bp. 47, 40; ತಲ್ಪ, ತಲಿನ Mr. 202; Mhr. ಸುಪೇತೀ, bedding).

***ಸುಪ್ಪಲ್ suppal.** a kind of dish. ಅರಾತಿನಾಥರಡಗಂ ಸುಪ್ಪಲ್ಗೆ ಕೆನ್ನೆತ್ತರಂ ಕೆನೆಗೊಡ್ಡಾಜುದ ಪಾಲ್ಗೆ ದೊಡ್ಡೆ ಗರುಳಂ ಕರ್ದಿಂಗೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಸ್ಪ Pb. 12, 160.

ಸುಪ್ರತಾಪ su-pratāpa. great glory or power (Bp. 5, 1).

ಸುಪ್ರತಿಭೆ su-pratibhe. spirituous liquor. (R.).

ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠೆ su-pratiṣṭhe. good position; good reputation, fame; the establishment of a temple, idol, etc.; installation, consecration (Bp. 54, 1). 2, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362).

ಸುಪ್ರತೀಕ su-pratīka. having a beautiful shape or form, handsome (Bp. 59, 34). 2, *the elephant of the north-east quarter.*

ಸುಪ್ರಬನ್ಧ su-prabandha. a fine literary composition (J. 4, 8).

ಸುಪ್ರಭ su-prabha. very bright or splendid, brilliant.

ಸುಪ್ರಭಾತ su-prabhāta. well dawned, well shone forth. 2, an auspicious dawn or day-break, a beautiful morning (V. 9, 24). 3, a kind of morning prayer (My.).

ಸುಪ್ರಭೆ su-prabhe. *one of the tongues af Agni or fire.*

ಸುಪ್ರಯೋಗ su-prayōga. good application, good management. 2, *dexterity, expertness.* 3, close contact.

ಸುಪ್ರಯೋಗವಿಶಿಖ suprayōga-viśikha. a good marksman, a skilful archer. (G.).

ಸುಪ್ರಲಾಪ su-pralāpa. discoursing well, *eloquence.*

ಸುಪ್ರಸನ್ನ su-prasanna. well pleased, very gracious or favourable. (Bp. 2, 50; 36, 48).

ಸುಪ್ರಸಾದ su-prasāda. extreme graciousness or kindness, great propitiousness. (Bp. 61, 80).

ಸುಪ್ರಸಾದಿ su-prasādi. one who is fit to receive extreme kindness (Bp. 47, 37).

ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ su-prasiddha. very well known, very famous or celebrated; greatly adorned (Kāvy. III, 3, B, 159).

ಸುಪ್ರಾಸ su-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಸುಪ್ರೀತಿ su-prīti. an object of great favour or pleasure. (ನಾನಾರ್ಥರತ್ನಾಕರಂ) ಗಮಕೀಸನ್ನಾನುಸುಪ್ರೀತಿ (Nn. 168).

ಸುಪ್ರೌಢಿ su-prauḍhi. great skill (J. 34, 31).

ಸುಫಲ su-phala. bearing good or much fruit, very fruitful, very fertile, very productive, very profitable. 2, good fruit; good reward (My.).

ಸುಫಲದಾತ suphala-dāta. one who gives good fruit or reward (Bp. 54, 15).

ಸುಬ suba. Tbh. of ಶುಭ. bright, auspicious, etc. (Śmd. 339 Mdb.; My.; see ಸುವ್ವಿ).

ಸುಬಲ subala. very powerful. 2, N. of a king of Gāndhāra. see ಸೌಬಲ.

ಸುಬುದ್ಧಿ su-buddhi. good understanding (ಶಾರದೆ Mr. 510; Bp. 40, 87). 2, of good understanding, wise, clever, intelligent, shrewd. 3, N. of a minister (J. 17, 13).

ಸುಬೆ sube. a province, a subhā; the governor of a subhā (Mhr., H. ಸುಭಾ).

ಸುಬೇದಾರ subē-dāra. the chief native officer of a talook (My.). 2, a native officer in the army (My.). see Prv. s. ಸೂಳೆ.

ಸುಬೇದಾರಿಕೆ subē-dārike. the office of a subēdāra (My.).

ಸುಬೋಧನೆ su-bōdhane. good instruction (My.).

ಸುಬೋಧೆ su-bōdhe. N. of a vocabulary. see Nr. s. ಹೆಗ್ಗಡಜ.

ಸುಬ್ಬ subba. (Tbh. of ಶುಭ್ರ). the white one: the serpent ādiśēṣa (My.). — ಸುಬ್ಬಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (My.). — ಸುಬ್ಬಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (My.). — ಸುಬ್ಬಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಸುಬ್ಬರಾಯ. the ādiśēṣa (My.).; N. (My.). — ಸುಬ್ಬರಾಯಷಷ್ಠಿ. a ceremony on the sixth day of the bright half of the month of mārgaśira when people throw milk, etc. into snake-holes or offer presents to brahmacāris in the name of subbarāya, and take only one meal (My.). — ಸುಬ್ರಾಯ. = ಸುಬ್ಬರಾಯ. (My.).

ಸುಬ್ಬಲು subbalu. roughness (on the surface of cloth or the hairy skin of animals, My.).

ಸುಬ್ಬಲೆ subbale. = ಸುವ್ವಲೆ, etc. a chorus sung by village folk, etc. (Bh. 3, 13, 17).

ಸುಬ್ರತ su-brata. = ಸುವ್ರತ. virtuous, etc. (Bp. 38, 6; 39, 29; 44, 6; 53, 45).

ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ subramaṇya. Tbh. of ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ. a place of pilgrimage in South Canara where formerly Kārttikēya was worshipped, but which now is a place of worship of the serpent ādiśēṣa (My.).

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ su-brahmaṇya. Kārttikēya. 2, one of the sixteen priests employed at a solemn sacrifice. 3, N. of a district.

ಸುಭಕ್ತಿ su-bhakti. good or true devotion or piety (Bp. 40, 86; 43, 9; 47, 4).

ಸುಭಗ su-bhaga. = ಸೊಬಗು. possessing good fortune, very fortunate or prosperous, happy, blessed, auspicious, highly favoured. 2, *beautiful, lovely, pleasing, charming, pretty.* 3, *beloved, liked, amiable.* 4, *respectable, illustrious.* 5, beauty, etc. (ಗಾಡಿ, ಚೊಕ್ಕಟು, ಸೊಬಗು, ಗರಗರಿಕೆ, ನಿಜತೆ Śm. 47).

ಸುಭಗತೆ su-bhagate. beauty, etc. (ಸೊಬಗು Kk. 54).

ಸುಭಗತ್ವ su-bhagatva. beauty (Cpr. 7, 155); prosperity.

ಸುಭಗಾಸುತ subhagā-suta. the son of a favourite or much loved wife. 2, *the son of an honoured or honourable mother.*

ಸುಭಗೆ su-bhage. ಸುಭಗಾ. a favourite wife. 2, an honoured or honourable mother.

ಸುಭಟ su-bhaṭa. a great warrior, a valiant man (ತುಕ್ಲ Nn. 32; My.). 2, a good servant (My.).

ಸುಭದ್ರ su-bhadra. very propitious or auspicious; very happy or fortunate. 2, N. of an elephant (Bp. 59, 33).

ಸುಭದ್ರಾಹರಣ subhadrā-haraṇa. the seizure of Subhadrā; N. of a work by Kēśirāja (Śmd. 408; the story is also in the ādiparva of the mahābhārata).

ಸುಭದ್ರೆ su-bhadre. ಸುಭದ್ರಾ. N. of the sister of Kṛiṣṇa and wife of Arjuna; she was forcibly seized and carried off by Arjuna from Dvārakā after obtaining Kṛiṣṇa's leave. (J. 7, 24; 33, 3. 42).

ಸುಭಾನು su-bhānu. = ಸ್ವಭಾನು. the seventeenth year of the cycle of sixty (Sk.).

ಸುಭಾವ su-bhāva. of good properties, good, virtuous, eminent, auspicious, etc. (Bp. 55, 1); that is good, etc. (ಶುಭ, ಮಂಗಲ, etc., ಒಳಿತು Mr. 26).

ಸುಭಾಷಿತ su-bhāṣita. spoken well or eloquently; speaking or discoursing well, eloquent. 2, a fine speech, eloquence; an elegant or accurate composition. (Abh. P. 6, 47). ಸುಭಾಷಿತ ವಿಲ್ಲದವ ಸಭಾನಾಯಕನಾದರೇನು? (Prv.).

ಸುಭಾಷೆ su-bhāṣe. a good promise (Bp. 44, 70).

ಸುಭಿಕ್ಷ su-bhikṣa. good alms, successful begging. 2, abundance of food (especially that given as alms); an abundant supply of provisions, plentifulness and cheapness of the necessaries of life. (My.).

ಸುಭಿಕ್ಷೆ su-bhikṣe. *the tree Grislea tomentosa.*

ಸುಭೈತ್ರ su-bhaitra. a ship (ಹಡಗು Nn. 119).

ಸುಮಂಗಲ su-maṅgala. very auspicious, bringing good fortune (ಭದ್ರ, ಶುಭ Nn. 99).

ಸುಮಂಗಲಿ su-maṅgali. a woman who brings good luck. 2, a woman whose husband is alive (My.; see ದೀರ್ಘ–).

ಸುಮಂಗಲಿತ್ವ su-maṅgalitva. the state of a woman whose husband is alive (My.).

ಸುಮಂಗಲೀಪ್ರಾರ್ಥನೆ sumaṅgalī-prārthane. a ceremony to appease the spirit of a deceased sumaṅgalī (My.).

ಸುಮತ sumata. well or kindly disposed, friendly. 2, a good mind or disposition (Bp. 39, 53).

ಸುಮತಿ su-mati. a good mind or disposition, benevolence, kindness, friendship (Bp. 6, 8; 38, 31; Śmd. 277). 2, well or kindly disposed; one who is well or kindly disposed (Bp. 55, 39; 61, 9); very wise. 3, N. of a minister (J. 11, 27. 31. 33).

ಸುಮಧುರ su-madhura. very sweet or saccharine; very sweet or pleasing, very gentle or soothing. (R.).

ಸುಮನ su-mana. very charming, beautiful, handsome; one who has a good or virtuous mind or disposition (ಕಮನೀಯಸ್ವಾಂತ, ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತ Nn. 68). 2, a god, a deity (ದೇವವ್ರಾತ, ದೇವತೆಗಳು 68). 3, a flower (ಲತಾಂತ, ಪುಷ್ಪ 68). 4, *wheat.* 5, opulence, etc. (ಐಶ್ವರ್ಯ 68). 6, wind (ವಾತ, ವಾಯು 68). 7, the thorn-apple.

ಸುಮನಸ್ su-manas. good-minded, well-disposed, benevolent; happy; well pleased, satisfied. 2, *a god, a deity.* 3, a learned man, a teacher; a student of the vēdas, etc. 4, *a flower.* 5, *great-flowered jasmine, Jasminum grandiflorum.*

ಸುಮನಸ su-manasa. Tbh. of ಸುಮನಸ್. a god, a deity (Mr. 8). 2, a flower (ಕುಸುಮ, ಪುಷ್ಪ, etc. 107; Bp. 38, 5). 3, N. of a son of Haṁsadhvaja (J. 10, 44).

ಸುಮನೆ su-mane. *great-flowered jasmine.*

ಸುಮನೋಗಣಿಕೆ sumanas-gaṇike. a whore of the gods (Bp. 41, 14).

ಸುಮನೋಜ್ಞ su-manōjña. very agreeable to the mind, charming; fascinating, pleasing, lovely, beautiful (ಮನೋಹರ, ಕಮನೀಯ, etc. Mr. 107).

ಸುಮನೋನುರಾಗ sumanas-anurāga. benevolent affection; redness of flowers (J. 30, 18).

ಸುಮನೋಬಾಣ sumanas-bāṇa. Kāma. 2, N. of a Kannaḍa poet (Śmd. 2).

ಸುಮನೋರಜಸ್ sumanas-rajas. *the pollen of a flower.*

ಸುಮನೋರತ sumanas-rata. delighted in flowers; devoted to the gods (J. 2, 10).

ಸುಮನೋವಿಶಿಖ sumanas-viśikha. an arrow of flowers (My.). 2, Kāma (My.).

ಸುಮನೋಹರ su-manōhara. very captivating or agreeable, very charming or pleasing, beautiful (J. 15, 11). 2, Śiva (Bp. 12, 47). 3, sumanas-hara, a seizer of the gods, a rākṣasa (J. 15, 11). 4, a flower-gatherer (J. 15, 11).

ಸುಮಹತ್ su-mahat. very great, very large or abundant, very numerous. (Bp. 43, 61).

ಸುಮಹತ್ವ su-mahatva. great majesty or importance (Bp. 38, 74).

ಸುಮಾಣ್ಡವ್ಯ su-māṇḍavya. the excellent ṛiṣi Māṇḍavya (Mr. 258).

ಸುಮಾನ su-māna. = ಸುಮ್ಮಾನ. pleasure, joy, delight (Bp. 3, 31; 6, 9; 16, 14; 36, 3; 50, 2. 42; 58, 18; My.; Te. ಸುಮಾಳ). 2, delighted in, taking pleasure in (Bp. 8, 27; *cf.* ಸುಮನಸ್).

ಸುಮಾನಗಾಱ sumāna-gāṟa. a happy man (My.); a beau, a sensual man (My.).

ಸುಮಾನಗಾಱಿಕೆ sumāna-gāṟike. a happy state (My.); lewdness (My.).

ಸುಮಾನಗಾರ್ತಿ sumāna-gāṟti. a happy woman (My.); a coquette, a sensual woman (My.).

ಸುಮಾರ sumāra. = ಸುಮಾರು, q. v. ನಿನ್ನೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಅದು ಆಯಿತು (B. 4, 52). ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ದು (5, 49). ಈಗಿನಕ್ಕಿನ್ತಾ ಅವು ಬಹಳ ಸುಮಾರ ಆದಾವು (5, 111). ಒನ್ದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸುಮಾರದಲ್ಲಿ (5, 164).

ಸುಮಾರು sumāru. = ಸುಮಾರ. number; numerical amount (Mhr., H. ಸುಮಾರ). 2, excessiveness, immoderateness (Mhr., H.). 3, a conjectural estimate, conjecture or guess (C.; Mhr., H.). 4, nearness, aboutness (with application to time, space, objects

or forms and properties, C.; Mhr., H.); about (C.). 5, moderateness, reasonableness, tolerableness; middling, ordinary; mediocrity (C.; Mhr., H.). ನರಿಗಳು ಸುಮಾರು ಎರ್ಡೂವರೆ ಘಂಟೆ ನಿಡಿದು (B. 3, 74). ಅವು ಮಾಘಮಾಸದ ಸುಮಾರಿಗೆ ಹೂ ಬಿಡುತ್ತವೆ (4, 39). ಸನ್ ೧೮೮೦ನೇ ಇಸವಿಯ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ (4, 68). ಸನ್ ೧೬೪೩ನೇ ಇಸವೀ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ (5, 182).

ಸುಮಾರ್ಗ su-mārga. an excellent way or method (ಲೇಸಾದ ಕಾವ್ಯ ಮಾರ್ಗ Śmd. 4 Cm.).

ಸುಮಾಲತಿ su-mālati. N. of a vṛitta (Ch.).

ಸುಮಾಲಿ su-māli. well-garlanded; N. of a rākṣasa (Rām. 5, 5, 3).

ಸುಮಿತ್ರ su-mitra. good friend; N. of several persons. see ಶಿಪಿ.

ಸುಮಿತ್ರಾತನುಜ sumitrā-tanuja. Lakṣmaṇa (J. 19, 18).

ಸುಮಿತ್ರೆ su-mitre. -ತ್ರಾ. N. of one of the wives of Daśaratha (mother of Lakṣmaṇa, etc.). (J. 18, 62).

ಸುಮಿತ್ರೋದಯ su-mitra-udaya. a good, beautiful sun-rise (J. 11, 47).

ಸುಮುಖ su-mukha. a good or beautiful mouth. 2, a handsome face. 3, a smile (ಸ್ಮೇರ, ನಗೆ Nn. 126). 4. having an excellent mouth, etc.; handsome-faced, lovely; pleasing, agreeable (Bp. 60, 47); joyful (37, 45). 5, a learned man (ಪಂಡಿತ, ವಿದ್ವಾಂಸ 126; ಪಂಡಿತ Mr. 528). 6, a son; a child (ತನೂಭವ, ಮಕ್ಕಳು 126; ಪುತ್ರ 528). 7, Garuḍa (ಸುಪರ್ಣ, ಗರುಡ 126; ಗರುಡ 528). 8, a high street (ರಾಜವೀಥಿ, ರಾಜಬೀದಿ 126). 9, ಪಣಭೇದ (Mr. 528).

ಸುಮುಖವೃತ್ತಿ sumukha-vṛitti. pleasing conduct (Cpr. 2, 1).

ಸುಮುಖಿ su-mukhi. a handsome woman. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸುಮೇರು su-mēru. *the sacred mountain Mēru.*

ಸುಮ್ಪುರೆ (sumpu = śubha-ure ?). a term used in praising (ಕೊಂಡಾಡಿದ ನುಡಿ Bhn. 38).

ಸುಮ್ಬ sumba. Tbh. of ಶುಮ್ಭ (Śmd. 339, o. r. ಸುಬ = ಶುಭ). = (ಜೋಬ), ಸೊಮ್ಬ. a dull, sluggish and stupid man (ನಾಮ್ಬ, ಆಲಸುಗೆಗಾಣ Ks.). *cf.* ಸೋಮಾರಿ.

ಸುಮ್ಬಳೆ sumbaḷa. = ಸಿಮ್ಬಳ. — ಸುಮ್ಬಳದ ಹುಳ. a kind of worm or insect (S. Mhr.).

ಸುಮ್ಬಳ sumbaḷa. white arsenic (Mhr., H. ಸೋಮಲ). — ಸುಮ್ಬಳ ಕಾರ. white arsenic (S. Mhr.; B. 4, 124).

ಸುಮ್ಮ summa. = ಸುಮ್ಮಗೆ, etc., when preceding those terms. (T. ಚುಮ್ಮಾ, M. ಚುಮ್ಮ). — ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮಗೆ. rep. of ಸುಮ್ಮಗೆ. (My.). — ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ. rep. of ಸುಮ್ಮನೆ. (My.). ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವದೋ, ಹಾಗೆ ಆಕಳಿಗೂ ಬರುವದು (B. 2, 19). ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನ ಕೂಡ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲ ಕೆದಜು ಜಗಳಾ ತೆಗೆದು (2, 31). ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ತನ್ನ ಜಾಣತನ ಮೆಜುಸ ಹೋದರೆ (3, 29). ಹುಲಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿದಾಗ್ಯೂ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು (4, 37).

ಸುಮ್ಮಗೆ summage. = ಸುಮ್ಮನೆ, q. v. (Śmd. 389. 397; My.). ಸುಮ್ಮಗಿದ್ದರೆ ಒಡಮ್ಬಟ್ಟೆ (Prv.).

ಸುಮ್ಮನೆ summane. = ಸುಮ್ಮಗೆ. quietly; silently; quiet; silent (ಮೌನ, ಸುಮ್ಮಗೆ, ಉಸಿಕನೆ Śmd. 389; 109; C.; Mhr. ಸುಮ ಸಾಮ); causelessly; without proper or just cause; without a particular cause; in an objectless manner, for nothing; uselessly; without the intention of getting labour done; without the intention of exacting remuneration (ಅಕಾರಣ, ಸುಮ್ಮಗೆ, ಬಜುವೆ, ಅಲ್ಲವಜ್ 397; ಬಜುದೆ 242 Cm.; ಸೋಡಂ, ಬಾಡಂ Ct. I, 14; ಕೆಮ್ಮನೆ Ct. II, 79; C.). ಸುಮ್ಮನೆ ಇಹವನು (ತೂಷ್ಣೀಂಶೀಲ, ತೂಷ್ಣೀಕ Nr.). ಸುಮ್ಮನಿರ್ಪುದು (ಸಯ್ತು Śm. 63). ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿಹಲ್ಲಿ (ಮೋನ, ತೂಷ್ಣೀರುತ Nn. 155). ಸುಮ್ಮನೆ (ಜೋಷ, ತೂಷ್ಣೀಂ Si. 469). ಮಾತಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವಿಕೆ (ಮೌನ, ಅಭಾಷಣ 247). ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವ ಸ್ವಭಾವ ವುಳ್ಳವನು (ತೂಷ್ಣೀಂಶೀಲ, ತೂಷ್ಣೀಕ 364). ಮಾನಸವೃತ್ತಿಗಳು ಕೊಬ್ಬಿ ತಲೆಗೆ ಏಜುದಾಗ ಏನೂ ತೋಚದೇ ಸ್ತಮ್ಭಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವದು (ಪ್ರಲಯ, ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟತೆ 73). ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವಿಕೆ (ಕ್ಷಣ, ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥಿತಿ 419). ಉಟುವ ಎತ್ತಿನ ಬಜಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಲ್ ಪಟ್ಟ ಎತ್ತು (ಪ್ರಾಸಂಗ್ಯ320). ಚೇಜುಂ ತೆಗೆಯಲ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇಹುದೇ? (Si. 85). ತುಟಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಸುಮ್ಮನಿರದು (Prv.). ಆ ಹುಡುಗನು ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಷ್ಟು ಇದ್ದ ಬೆಲ್ಲಾ ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ಸುಮ್ಮನಾದನು (B. 2, 17). ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಜುವ ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಲಿ ಕಾಗದಗಳನ್ನಾಗಲಿ ತಕ್ಕೊಣ್ಡರೆ ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವಿಯೋ? (2, 29). ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ನೋಡಿ, ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರೇ ದುಷ್ಟತನ ಕಲಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (3, 43). ವೇಳೆಯನ್ನು ಸೋಮಾರಿತನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಳೆಯುವರು (4, 1). ಭಂಗಾರವನ್ನು ಪಾವು ಗುಂಜಿ ತೂಕ ಸಹ ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾರೂ ಕಳೆಯುವದಿಲ್ಲ (4, 194). see Bp. 15, 6; 26, 58; 27, 3; 28, 35; 31, 5; 43, 79; 45, 35; 47, 9; 50, 22. 30; 58, 35; 61, 18; 6, 49; 21, 35; 26, 57; Dp. 16 palla. — ಸುಮ್ಮನಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to quiet (v. t.); to silence (J. 12, 3; C.). — ಸುಮ್ಮನೇ. -ವಿ 2. = ಸುಮ್ಮನೆ (with emphasis). ದೈವವನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಸುಮ್ಮನೇ ಕೊಡ್ರಬಾರದು (B. 1, 17). ಸುಮ್ಮನೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು (2, 34). ಅವರು, ಈ ಹುಡುಗ ಸುಳ್ಳನಿದ್ದಾನೆನ್ದು, ತಿಳಿದು, ಸುಮ್ಮನೇ ಹೋದರು (2, 34). ಸ್ವಾಮಿ, ಸುಮ್ಮನೇ ನಾನು ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು (2, 47). ಎರಡನೆ ಪಶುಗಳ ಮಜುಗಳನ್ನು ಆಡುಗಳ ಮೊಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಅವು ಸುಮ್ಮನೇ ಮೊಲೆ ಕುಡಿಸುವವು (3, 10). ಅವು ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತವೆ? ನೋಡಬೇಕೆನ್ದು, ಸುಮ್ಮನೇ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ನಿನ್ತುಕೊಣ್ಡನು (3, 20). ನಾಯಿ ಗುರ್ಗುಳ್ಳವರೆ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿದು, ಸುಮ್ಮನೇ ಇರುತ್ತವೆ; ಸಾಕಿದವನು ಎಷ್ಟು ಹೊಡೆದರೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಹೊಡಿಸಿಕೊಣ್ಡು, ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಸಹ ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ (3, 40). ಕತ್ತೆಗಳು ... ಸುಮ್ಮನೇ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ (3, 48). ಕುದುರೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಹತ್ರಗೊಟ್ಟಿತು (3, 125). ಸುಮ್ಮನೇ ಅಜುವದಜಿಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ (4, 175). ಸುಮ್ಮನೇ ದೇವರಿಗೆ ದೋಷ ಇಡಬೇಡ! (4, 178). see Bp. 47, 44. 57; 52, 8; 58, 56.

ಸುಮ್ಮಾನ (su-m-māna). = ಸುಮಾನ. pleasure, joy, etc. (ಆನನ್ದ G.; Bp. 48, 19; Bh. 1, 10, 24; 2, 13, 6; Rām. 6, 14, 33; J. 4, 7; 12, 5; 23, 51; 26, 57). [ನಗುವುದು ನುಡಿವುದು ಶಿವಭಕ್ತರೊಡನೆ ಸುಮ್ಮಾನ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮಾಗಿರಲೇಕಯ್ಯಾ Bv. 244].

*ಸುಮ್ಮಾನಿ summāni. a person with comforts. ತನ್ನೊಳಗೆ ಹೂಣೆ ಹೊಕ್ಕು, ಕುಮ್ಬಳದ ಸೂಜಿಯ ಸುಮ್ಮಾನಿ ಶರಣನ ನಿಲವ ನೋಡಾ Cv. 1363.

ಸುಮ್ಮಾನೆ summāne. a woman who delights or takes pleasure in (Grj. 3, 91 va.).

ಸುಯ್ suy. 1. = ಸುಯಿ, ಸೂಯ್ 1. to breathe; to sigh (ಉಚ್ಛ್ವಾಸ Śmd. Dh.; [ಆ ಸುದತಿಯ ಮೃದುಪದ ವಿನ್ಯಾಸಮುಮಂ ತೇಪನಾನಲಾಜದೆ ಸುಯ್ದಂ Pb. 1, 126; Ap. 6, 16]; Cpr. 5, 51; 8, 22; Abh. P. 4, 54; Grj. 4, 67; Bp. 3, 17; 14, 17; 52, 12; Rśv. 5, 32; V. 9, 81; J. 25, 61; Rām. 3, 2, 18; C. Bp. 46, 20; see ಬಿಸುಸುಯ್ 1). P. p. ಸುಯ್ದು. ಸುಯ್ಯಲ್ (Śmd. 85). ಸುಯ್ಯಿಯ್ (86).

ಸುಯ್ suy. 2. = ಸೂಯ್ 2. breath; a sigh [ಸುಯ್ಯಡಂಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಜಸೊನ್ದ ವನ್ದದೊಳೆ ಜೋಲ್ದ ನಿಜೇಶನಂ Pb. 2, 19; Ap. 4, 50];

(Cpr. 5, 64 va.; 5, 123; Grj. 4, 86; Rév. 4, 9; 5, 86. 118; V. 32, 10; Śév. 2, 94; see ಎಳ್-, ನಱು-, ನಿಡು-, ಬಿಸು 2-). ಬಿರಯಿಗಳ ಸುಯ್ಲ್ಗೊಡನೆಯ ಪಿರಿಯವು ದಿವಸಂಗಳ್ ಅದುವು (Śmd. 119). — ಸುಯ್ಗಮ್ಮು. -ಕಮ್ಪು. fragrance of breath (Cpr. 1, 125; Grj. 7, 41). — ಸುಯ್ಯೆಲರ್. -ಎಲರ್. the air of breath, breath (Cpr. 5, 129; 7, 64. 113; 8, 48; Rév. 5, 32; J. 19, 18). — ಸುಯ್ಯೆಲರ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. = ಸುಯ್ಗಮ್ಪು. (Cpr. 1, 123). — ಸುಯ್ಪೊಡರ್. -ಪೊಡರ್. sighs to be manifested; to sigh (Cpr. 5, 132).

ಸುಯಿ suyi. = ಸುಯ್ 1. ಸುಯಿವ (J. 6, 2); ಸುಯಿದು (Dp. 32, 1).

ಸುಯಿದಾನ suydāna. = ಸುವಿದಾನ. Tbh. of ಸಂವಿಧಾನ. attention, protection, care (Bh. 5, 3, 50; Grj. 3, 119 va.; Bp. 16, 14. 18; 27, 62; J. 5, 19); [ಅರ್ಪಿತವಿಡಿದು ಸುಯಿದಾನವಾಯಿತ್ತೀ ಒಡಲಿಂಗೆ Cv. 963]; watch (J. 7, 3. 12. 13; 14, 3; 24, 29); a watchman (Bp. 16, 13).

ಸುಯಿದಾನಿ suydāni. = ಸುವಿದಾನಿ. an attentive person; a watchman (Bp. 9, 46).

***ಸುಯಿಧಾನಿ suydhāni.** = ಸುಯಿದಾನಿ. ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತೆಪ್ಪನೆ ಸುಯಿಧಾನಿ ನಾನಲ್ಲ. Bv. 886.

ಸುಯಿಲ್ suyil. = ಸುಯಿಲು, ಸುಯ್ಲು. breath; a sigh (Grj. 1, 92; see ನಿಡು-). [Tu.].

ಸುಯಿಲು suyilu. = ಸುಯಿಲ್, etc. (Bp. 17, 19).

ಸುಯೋಧನ su-yōdhana. fighting well; an epithet of Duryōdhana. (J. 2, 4. 17).

***ಸುಯ್ಯತಾಣ suyya-tāṇa.** N. of a country? ಸೌಧಾಳಿಯೊಳ್ಗುಡಿಯಾಯ್ತು ಚೀನದ ಸುಯ್ಯತಾಣದ ಪಟ್ಟೆ Pb. 14, 15.

***ಸುಯ್ಯಾಣ suyyāṇa.** = ಸುಯ್ಯತಾಣ. ಕಮ್ಬಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ ಸುಯ್ಯಾಣದ ಚಿನ್ನದ ಪಱುಯ ಸಳಿಳವಟ್ಟೆಗಳಂ ಸುತ್ತಿ Pb. 3, 40 va.

ಸುಯ್ಲು suylu. = ಸುಯಿಲ್, etc. (Abh. P. 4, 54; Bp. 35, 34; Rām. 6, 14, 20; Bh. 8, 23, 40; see ನಿಡು-).

ಸುರ sura. = ಸೊರ 2. *a god, a deity* (ಬಿಡುಗಣ್ಣವ, ಬೋಟೆಯ, ಅಗಸವಟ್ಟೆಗ, etc. Śm. 9). 2, the number 33 (ಮೂವತ್ತುಮೂಱು Mr. 348). 3, the sun. 4, the number 1 (Ch.). 5, N. of a certain metrical foot (Ch.). — ಸುರವೆಣ್. -ಪೆಣ್. an Apsara woman. ಹರಿಯೊಳ್ ನಾರದ ಮನ್ದಿನಾಳದಿ ಮಹಾ ಶಾಪಂಗಳಂ ತಾಳನೇ? ಸುರವೆಣ್ಣಿನ್ದಲೆ ಪುಷ್ಪದನ್ತ ವನದೊಳ್ ತಾಂ ಕ್ರೀಡರೂಪಾಗನೇ? (Sá. 63).

ಸುರಕರಿ sura-kari. an elephant of the gods (ಚೌಜನ್ತ Śm. 10; Śmd. 251).

ಸುರಕುಜ sura-kuja. = ಸುರತರು. a tree of svarga. (Bp. 31, 18; Śév. 5, 57 va.).

ಸುರಕುಮಾರ sura-kumāra. a son of a god (Abh. P. 5, 54).

ಸುರಕ್ತಿ su-rakti. attachment, love (Bp. 44, 65).

ಸುರಕ್ಷಿತ su-rakṣita. well preserved or protected, carefully guarded, well kept; safe and sound; the state of being safe and sound. (B. 4, 6; 5, 2. 90; My.).

ಸುರಕ್ಷೆ su-rakṣe. good protection (Bp. 61, 70).

ಸುರಗಂಗೆ sura-gaṅge. the celestial Ganges (Bp. 32, 35).

ಸುರಗಜ sura-gaja. an elephant of the gods. 2, Indra's elephant. (My.).

ಸುರಗಿ suragi. = ಸುರಯಿ. N. of a tree with very fragrant flowers [Tu.]; (ನಾಗ Mr. 126; My.; Śév. 2, 42 va.; 3, 35 va.). — ಸುರಗಿಯ ಮರ. = ಸುರಗಿ. ದೇವವಲ್ಲಭ, ಪುನ್ನಾಗ, ಪುರುಷ, ತುಂಗ, ಕೇಸರ ಎನ್ದೊಡೆ ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಮರ; ಸುರಗಿಯ ಮರನೆನ್ದು, ಕೆಲವ್ಬರ್ ಎಮ್ಬರು (Nr.; *cf.* Si. 127).

ಸುರಗಿ suragi. = ಸುರಿಗಿ, ಸುರಿಗೆ. Tbh. of ಕ್ಷುರಿಕೆ or ಛುರಿಕೆ. (ಕ್ಷುರಿಕೆ, ಅಸಿಧೇನುಕೆ, etc. Nr.; ಅಸಿಧೇನು, etc. Mr. 297; ಕಠಾರಿ Nn. 43; ಗೇಣ್ Ct. II, 21; ಗೇಣ್ Kk. 40, Śm. 43. 96; Grj. 7, 52; Bp. 33, 10; 34, 32; 60, 45; 61, 25; Śév. 3, 26: Bh 3, 13, 26; see ನಿಡು-). [ದೊರೆಯೊಳೊಡಮ್ಬಟ್ಟಸಿಯ ಸುರಗಿ ದಳಿವದ ತೊಟ್ಟಿಂಗಿಗೆ ತನ್ನೊಳಮರೆ Pb. 5, 36; ಸುರಗಿಯಲಿಱಿದು Bv. 747; Cv. 914]. — ಸುರಗಿ ಚವುಡ. N. (Bp. 15, 27). — ಸುರಗಿಚವುಡಯ. N. (Bp. 47, 34). — ಸುರಗಿಚವುಡಯ್ಯ. N. (Bp. 33 sum.; 33, 5; 37, 7). — ಸುರಗಿಯ ಚವುಡದೇವ. N. (Bp. 33, 19). — ಸುರಗಿಯ ಚವುಡರಸ. N. (Bp. 8, 15; 33, 12). — ಸುರಗಿಯ ಚವುಡರಾಯ. N. (Bp. 33, 1; 58. 5).

ಸುರಗಿಕಾಱ suragi-kāṟa. one who carries a knife or dagger (Bp. 9, 47; V. 6, 41).

ಸುರಗಿರಿ sura-giri. the mountain Mēru (ಮೇರು, ಕನಕಾದ್ರಿ Mr. 29; ಪೊಮ್ಬೆಟ್ಟು, ರನ್ನದಪ್ಪಲ್ Śm. 10; Bp. 55, 23).

ಸುರಗುರು sura-guru. preceptor of the gods: Bṛihaspati (Nn. 73; ಜೀವ 73), see Śmd. 133.

ಸುರಂಗ suraṅga. 1. = ಸುರಂಗೆ, ಸುರುಂಗೆ. a hole made by burglars in a house-wall, etc., a mine (Sk.; ಸನ್ಧಿ, ಕನ್ನ Mr. 226; Bp. 42, 22; My.; Mhr.; Te. ಸೊರಂಗ). ಸುರಂಗಾ ಕೊಱೆದರೆ ಅವರಂಗೆ ಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದೇ? (Prv.).

ಸುರಂಗ su-raṅga. 2. a good colour, bright colour, brilliance (Bp. 4, 37). 2, great love (8, 26; 22, 58; 57, 52; 61, 21). 3, a fine stage or arena (12, 13).

ಸುರಂಗಿತ su-raṅgita. well coloured or tinted, bright (Bp. 49, 33).

ಸುರಂಗಿದ su-raṅgi-da. a term used in saṅgīta (V. 11, 9).

ಸುರಂಗಿಸು su-raṅgisu. to shine (Bp. 18, 94; 35, 2; 38, 47; 43, 56; 46, 52).

ಸುರಂಗೆ suraṅge. = ಸುರಂಗ 1. a hole cut in a wall for the purpose of breaking into a house, etc. (Sk.)

ಸುರಚಾಪ sura-cāpa. a rainbow (Abh. P. 1, 64; Sá. 73).

ಸುರಚಿತ su-racita. well prepared, strung together, fastened or placed in or on (Ch. v. 178).

ಸುರಜಾಲ sura-jāla. a host of gods, the gods (ದೇವತೆಗಳು Nn. 70).

ಸುರಜೈತ್ರ sura-jaitra. a conqueror or victor of the gods. see Śmd. s. ಬೀಳ್ 1.

ಸುರಜ್ಯೇಷ್ಠ sura-jyēṣṭha. oldest of the gods: *Brahmā.*

ಸುರಂಜಿಸು su-rañjisu. to shine (Bp. 28, 25; 43, 57).

ಸುರಟಿ suraṭi. a tune so called (My.; Te. ಸುರಟಿ, T. ಚುರಡಿ).

ಸುರಣ suraṇa. = ಸೂರಣ. an esculent root, Arum campanulatum; Dioscorea purpurea; elephant's foot, yam (Mhr.). — ಸುರಣಗಡ್ಡೆ. = ಸುರಣ. (ಅರ್ಶೋಘ್ನ, ಸೂರಣ G.).

ಸುರತ surata. 1. the town called Surat (B. 3, 20; 4, 28. 104). *cf.* ಸೂರತ್, ಸೊರಟಿ.

ಸುರತ su-rata. 2. much sported or dallied, playful; much enjoyed; compassionate, tender. 2, great delight or enjoyment. 3, *sexual intercourse, coition* (ಸುಸಿಲ್ Ct. II, 72; Kk. 30; Śm. 76). see ನೆರೆ 1.

ಸುರತಧ್ವನಿ surata-dhvani. sound in coitus (ಅಳಸು Ct. I, 54; Kk. 85).

ಸುರತರವ surata-rava. = ಸುರತಧ್ವನಿ. (ಅಳಸು Śm. 76).

ಸುರತರಸ surata-rasa. semen virile (ಶುಕ್ಲ Mr. 508).

ಸುರತರು sura-taru. *a tree of the gods, a tree of svarga* (ಸಗ್ಗದ ಮರ Śm. 10; see ದೇವತರು, ಪಾರಿಜಾತಕ). 2, N. of a vṛitta (Ch.). *cf.* ಸುರಭೂಜ.

ಸುರತ್ನ su-ratna. a fine precious stone (ಸೀಲ, ರತ್ನಭೇದ N. 30, o. r. ಒಳ್ಳಿಹ ರತ್ನ; ಮಣಿ, ರತ್ನಂಗಳು 67).

ಸುರಥ su-ratha. N. of a son of Haṁsadhvaja (J. 10, 44; 13, 61).

ಸುರದೀರ್ಘಿಕೆ sura-dīrghike. *the celestial Ganges.*

ಸುರದ್ರುಮ sura-druma. = ಸುರತರು No. 1. (Bp. 36, 49).

ಸುರದ್ವಿಷ್ sura-dviṣ. an enemy of the gods, *an Asura, a demon.*

ಸುರಧನು sura-dhanu. a rainbow (Cpr. 4, 42).

ಸುರಧಾಮ sura-dhāma. heaven, svarga (ಚೈತ್ಯ Mr. 485).

ಸುರಧೇನು sura-dhēnu. a cow of the gods, the fabulous cow of plenty yielding all desires (ಸಗ್ಗದುಱು Śm. 10; Bp. 55, 23; 60, 45).

ಸುರನಗರ sura-nagara. N. of a village in Mysore (J. 31, 79).

ಸುರನದಿ sura-nadī. the celestial Ganges (Śmd. 79. 286; Bp. 55, 23; J. 19, 35: ಸಗ್ಗವೊಳೆ Ct. II, 45).

ಸುರನಿಮ್ನಗೆ sura-nimnage. *the celestial Ganges.*

ಸುರನಿಲಯ sura-nilaya. heaven, svarga (My.).

ಸುರಪ sura-pa. Indra (ಮೆಯ್ಗಣ್ಣ Ct. II, 31; ಪಲಗಣ್ಣ, ಇನ್ದ್ರ, etc. Kk. 11*a*; ಅರ್ಕ Mr. 503). 2, N. of a certain metrical foot (Ch.). — ಸುರಪಂ. the metrical foot ◡◡ — (Ch.).

ಸುರಪಕೀಲ surapa-kīla. N. of a mountain (= ಇನ್ದ್ರಕೀಲ, Bp. 19, 29).

ಸುರಪತಿ sura-pati. *Indra* (ಇನ್ದ್ರ, ಬರ್ಹಿಲಾಕ್ಷ, ಸಗ್ಗಿಗರೊಡೆಯ, etc. Śm. 9). — ಸುರಪತಿ ಗಿರಪತಿ. reit. (Grj. 6, 38).

ಸುರಪದವಿ sura-padavī. the rank of the gods (Bp. 41, 16).

ಸುರಪರಿಪು surapa-ripu. Garuḍa (Mr. 21).

ಸುರಪರ್ಣಿ sura-parṇī. = ಸುರಹೊನ್ನೆ. the tree Rottleria tinctoria Roxb.

ಸುರಪರ್ಣಿಕೆ sura-parṇike. = ಸುರಪುನ್ನಿಕೆ. *the tree Rottleria tinctoria* Roxb. (ಸುರಹೊನ್ನೆ Hlā.).

ಸುರಪರ್ವತ sura-parvata. *the mountain Mēru.*

ಸುರಪಶುಧೇನು sura-paśu-dhēnu. = ಸುರಧೇನು. (ಸುರಭಿ Mr. 29).

ಸುರಪಾಶೆ sura-pāśe. the quarter of Indra, the east quarter (ವಿಶಾಖಿ, ಮೂಡದಿಕ್ಕು Nn. 38).

ಸುರಪುನ್ನಿಕೆ sura-punnike. = ಸುರಪರ್ಣಿಕೆ. (Bp. 26, 36; Sk. ಸುರಪುನ್ನಾಗ).

ಸುರಪುರ sura-pura. the capital of Indra. 2, = ಸುರನಗರ (J. 6, 55; 9, 34). 3, N. of a metrical foot (Ch.). — ಸುರಪುರಶ್ರೀಕಾನ್ತ. Viṣṇu's idol at Surapura (J. 34, 41).

ಸುರಪುರಿ sura-purī. the capital of Indra. (My.).

ಸುರಪುರೋಹಿತ sura-purōhita. Bṛihaspati (J. 5, 32).

ಸುರಭಿ su-rabhi. agreeable, charming, pleasing; handsome; *excellent*, celebrated, famous; good, virtuous; wise, learned. 2, *sweet-smelling, fragrant.* 3, *a fragrance, a perfume* (ಸುಗನ್ಧ, ಒಳ್ಳಿಹ ಪರಿಮಳ Nn. 30; ಗನ್ಧ Mr. 509). 4, beauty (ಸೌನ್ದರ, ಸೌನ್ದರ್ಯ 30, o. r. ಸುನ್ದರ; ಚಲುವು 509, o. r. ಚೆಲ್ವು). 5, a charming man; a wise man (ಮನೋಜ್ಞ, ಜ್ಞಾನಿ 30, o. r. ಜ್ಞಾನ). 6, Sarasvati (ಭಾರತಿ, ಸರಸ್ವತಿ 30). 7, a man rich in virtues or excellences (ಗುಣಾಗ್ರಣಿ, ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ 30). 8, *a cow* (ಪಶು 30; 509). 9, the fabulous cow of plenty (ಕಾಮಧೇನು 30; ಸುರಪಶುಧೇನು Mr. 29). 10, *spring* (ವಸನ್ತ 30). 11, Kāma (ಕನ್ತು, ಕಾಮನು 30). 12, a flower (ಲತಾನ್ತ, ಪುಷ್ಪ 30). 13, a forest (ವಿಪಿನ, ಅರಣ್ಯ 30, o. r. ಅರಣ್ಯ). 14, food (ಅನ್ನ, ಅಶನ 30). 15, spirituous liquor (ಮದ್ಯ, ಸುರೆ 30; ಸುರೆ 509). 16, *the gum olibanum tree, Boswellia thurifera* Roxb.; gum olibanum. 17, a strong-smelling potherb, mint, Mentha sativa Willd. (ಮರುಗ 30; 509; Mr. 129). 18, another sort of fragrant plant or perfume (ಗನ್ಧವತಿ, ಮುರ 129).

ಸುರಭಿಶರ surabhi-śara. Kāma (ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯ Ct. II, 16).

ಸುರಭೀರಸೆ surabhī-rase. = ಸುರಭಿ No. 16. (Colebr.).

ಸುರಭೂಜ sura-bhūja. = ಸುರತರು. (ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ Nn. 92).

ಸುರಮ surama. = ಸುರುಮ. sulphuret of antimony used as a collyrium (ಯಾಮುನ, ಸೌವೀರ, ಸ್ರೋತೋಂಜನ G.; Mhr., H. ಸುರಮಾ).

ಸುರಮಹೀಜ sura-mahīja. = ಸುರತರು. a tree of svarga. 2, the number 5 (Bp. 5, 64; see ದೇವತರು).

ಸುರಯಿ surayi. = ಸುರಗಿ. (Cpr. 7, 115 va.; Rśv. 10, 2. 19; 10, 31 va.; V. 7, 14). [ಸುರಿವ ಸುರಯಿಯರಲ ಮುಗುಳ್ಗೆ ಮೊಗಸಿದಳಿ ಕುಳಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 6, 100].

ಸುರರಮಣ sura-ramaṇa. Indra (Bp. 41, 18).

ಸುರರಾಜ sura-rāja. Indra (Mr. 42; ದಿಶಾಧಿಪ 57; Cpr. 3, 103).

ಸುರರ್ಷಿ sura-ṛiṣi. *a ṛiṣi of the divine order, a divine sage,* as Nārada, etc.

ಸುರಲೋಕ sura-lōka. the world of the gods, *the heaven of Indra* (Abhā. 1, 40).

ಸುರವರ sura-vara. Indra (Rśv. 9, 66; 12, 25. 26).

ಸುರವರ್ತ್ಮ sura-vartma. *the sky, the atmosphere.*

ಸುರವರ್ಧಕಿ sura-vardhaki. the carpenter of the gods, Viśvakarma (Cpr. 1, 134).

ಸುರವಲ್ಲಭ sura-vallabha. Śiva (Bp. 51, 34).

ಸುರವೈರಿ sura-vairi. an Asura, a Daitya (ಮಧು Mr. 509).

ಸುರಶತ್ರು sura-śatru. *an Asura, a demon.*

ಸುರಸ su-rasa. well flavoured, juicy, savoury; sweet; elegant; a good rasa. 2, gum-myrrh. 3, Cassia bark. 4, fragrant grass. see ಸುರಸಾಲಯ.

ಸುರಸತಿ sura-sati. = ದೇವಸ್ತ್ರೀ, q. v. the wife of a god, etc. (ರತ್ಯ, ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ್ Nn. 62).

ಸುರಸದ್ಮ sura-sadma. the abode of the gods, *the heaven of Indra.*

ಸುರಸರಿತ್ sura-sarit. river of the gods, *the Ganges.*

ಸುರಸಾಲಯ surasa-ālaya. the abode of all good rasas; an elegant abode (Śmd. 112).

ಸುರಸಿನ್ಧು sura-sindhu. = ಸುರಸರಿತ್. (Śmd. 67; Lilv. 3, 7).

ಸುರಸುನ್ದರಿ sura-sundarī. a lovely celestial female, an Apsaras. (R.).

ಸುರಸೆ su-rase. -ಸಾ. *a kind of plant* (= ರಾಸ್ನೆ). 2, the holy basil (ತುಲಸಿ, ಬಹುಮಂಜರಿ Mr. 129).

ಸುರಸ್ತ್ರೀ sura-strī. a celestial woman, an Apsaras. (R.).

ಸುರಹಯ sura-haya. Indra's horse (ಇನ್ದ್ರನ ಅಶ್ವ Mr. 41).

ಸುರಹರಿ sura-hari. N. of an author. ಸುರಹರಿಯ ಸುವಿಭಕ್ತಿ (Mr. 4).

ಸುರಹೊನ್ನೆ sura-honne. Tbh. of ಸುರಪರ್ಣ (Śmd. 374). the tree Rottleria tinctoria Roxb. from which a yellowish dye is prepared (ಪುನ್ನಾಗ, ಸುರಪರ್ಣಿಕೆ Hlā.; ಪುನ್ನಾಗ Mr. 126; Bp. 45, 37; V. 4, 86). ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಮರ (ದೇವವಲ್ಲಭ, ಪುನ್ನಾಗ, ಪುರುಷ, ತುಂಗ, ಕೇಸರ, Nr.; *cf.* Si. 127). ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ತರು ದಮರುಗಕ್ಕೆ (Śmd. 75). 2, a middle-sized tree, the Alexandrian laurel, Calophyllum inophyllum Lin. (St. & Pl.; Te. ಸುರಪೊನ್ನ).

ಸುರಳಿ suraḷi. = ಸುರುಳಿ, ಸುರುಳೆ. a coil, a roll (My.; Tu. ಸುರುಳಿ; T. ಚುರುಣ್ಯ, ಚುರುಳ್, ಚುರುಳ್ಯ; M. ಚುರುಣ; Mhr.

ಸುರಳೀ). ನಾಯಿಗಳು ಮಲಗುವಾಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಸುರಳೀ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಲಗುತ್ತವೆ (B. 5, 28). ಆನೆಯ ಸೊಂಡೆಯು ಸುರಳೀ ಸುತ್ತುವದಕ್ಕೊ ಬರುತ್ತದೆ (5, 238).

ಸುರಳಿತ suraḷita. straight and smooth; fair and flowing; plain, regular; etc. (S. Mhr.; Mhr. ಸುರಳೀತ).

ಸುರಾಕಾರ surākāra. saltpetre or nitre (Mhr., H. ಸುರಾಖಾರ; R.; Te. ಸುರೇಕಾರ).

ಸುರಾಘಟ surā-ghaṭa. a vessel to hold spirituous liquor (My.).

ಸುರಾಚಾರ್ಯ sura-ācārya. preceptor of the gods, *Bṛihaspati.*

ಸುರಾಜ su-rāja. *a good king.*

ಸುರಾಡ surāḍa. pleasure (Rām. 3, 7, 39).

ಸುರಾದ್ರಿ sura-adri. the mountain Mēru (Bp. 8, 43).

ಸುರಾಧ್ವ sura-adhva. the sky (Śsv. 2, 38).

ಸುರಾಪಾನ surā-pāna. the drinking of spirituous liquor. (My.). — ಸುರಾಪಾನ ಮಾಡು. to drink spirituous liquor (My.).

ಸುರಾಮಣ್ಡ surā-maṇḍa. *the scum or froth of vinous liquor during fermentation, yeast, barm.*

ಸುರಾರಿ sura-ari. an Asura, a demon. (My.).

ಸುರಾಲಯ sura-ālaya. *the mountain Mēru.* 2, Indra's heaven.

ಸುರಾವಾಸ sura-āvāsa. Indra's heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 128).

ಸುರಾಷ್ಟ್ರ su-rāṣṭra. N. of the country Surat.

ಸುರಾಷ್ಟ್ರಜ surāṣṭra-ja. born or produced in Surat. 2, *a sort of fragrant earth* (= ತುವರಿಕೆ).

ಸುರಾಸುರ sura-asura. gods and demons (J. 18, 52).

ಸುರಾಹಾರ sura-āhāra. nectar, ambrosia (ಅಮೃತ Nn. 4; Mr. 29).

ಸುರಿ suri. 1. to flow, to pour (v. i.), to drop, as tears (Cpr. 5, 11; 10, 56; Rām. 5, 8, 89), as water from the eyes (Bp. 18, 46; 45, 54; 53, 23), as blood (Bp. 22, 10; 38, 28; 46, 22; 57, 60; Rśv. 5, 119), as rain (Bp. 2, 12; 51, 24; 55, 13; 59, 43; Rśv. 8, 112), as a rain of flowers (Bp. 22, 57; 44, 72; 61, 64; J. 3, 28), as a rain of stones or hailstones (Bp. 61, 11; Cpr. 7, 5; 10, 51), as a rain of sparks (J. 8, 39), as milk (Bp. 48, 30; 60, 35), as a dhāre or stream of honey (Bp. 26, 44), as scum from the mouth (Bp. 51, 53), as live coals (Bp. 61, 39), as faeces in purging (see Prv. s. ಬೊಡ ಬೊಡನೆ), etc. (ಗಲನ Śmd. Dh.; My.; Tu.; T., M. ಚುರ, ಚೊರಿ; *cf.* ಜುರಿ, ತೊರೆ 1, ಸೋರ್ 1). [ನೆಗೆದ ಮುಗಿಲ್ಗಳುಂ ಸುರಿವ ಪೆರ್ಮಳೆಯುಂ Kr. 1, 124; Pb. 1, 58; Ap. 7, 3]. ತೊಡೆ ಸಂಕಲೆಯುಕ್ಕಿದ ಪೋಲ್ ಕುಡಿಯಲ್ಗೆಗಳಿನ್ದೆ ಸುರಿದುವು ಇರ್ಕೆಲಕೆ ಕರುಳ್ (Śmd. 132). ಗಟ ಗಟನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ ಚಿನ್ತಿಪ ಪಾರ್ವನ (229). ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಮಿನ್ನ ಸುರಿವ ಶೀಕರವು (ಕರಶೀಕರ, ವಮಥು Nr.). ಸುರಿವ ಹನಿ (ಬಿನ್ದು Mr. 418). ಸುರಿವದು (ಸ್ನವ, ಸ್ರವ Si. 389); ಮಳೆ ಸುರಿಯುವ ಮುಗಿಲು (ಘನಾಘನ 435); ಮೂತ್ರ ಸುರಿಯದ ಕಷ್ಟವಾದ ತಡೆ (ಅಶ್ಮರಿ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ 201); ರೋಗದಿನ್ದ ಕೊಳೆತು ನೀರು ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು ಅಥವಾ ಕೊಳೆತು ನೀರು ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣು (ಚುಲ್ಲ, ಚಿಲ್ಲ, ಪಿಲ್ಲ 202); ಜೊಲ್ಲುನೀರು ಸುರಿಯುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬಾಯಿಯ ಅಂಚು (ಸೃಕ್ಕಿನ್, etc. 214). ಕಸಾ ಗುಡಿಸು! ಅನ್ದರೆ ಬಸ ಬಸ ಸುರೀತೋ? — ಬೆವರು ಸುರಿದರೂ ಶೌರ್ಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಬೊಡ ಬೊಡನೆ ಸುರಿಯುವವನು ಕದ ಕಡನೆ ನಡದಾನೇ? (Prvs.). 2, to cause to flow, to pour (v. t.), to drop (v. t.), to shower, to discharge, to throw in profusion, to pour out, to shoot out, to hurl, as water or other fluids (Cpr. 6, 48; Bp. 59, 15; Rśv. 11, 68; J. 11, 38), as tears (Cpr. 6, 91), as blood (Bp. 54, 44), as a rain of fruits (Cpr. 2, 86), as pus (Bp. 39, 64), as arrows (J. 12, 30), as food for a dog (Bp. 61, 20); as gold (Bp. 40, 13), as corn (C. Bp. 42, 15), as pearls (Rśv. 8, 5; J. 17, 47. 48; Bh. 2, 13, 8), as bundles of grass, etc. (Rśv. 6, 116), as sticks, etc. (My.). ದಾರೆಯಿಟ್ಟು ಸುರಿವುದು (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಾಘಾರ Nr.). ಬೀದೀಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಸುರಿದು, ಹಾದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿಗೆ ದಡಿ ಸುರಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಸುರಿ suri. 2. = ಸುರಿದು. P. p. of ಸುರಿ 1. — ಸುರಿ ತರ್. (*i. e.* ಸುರಿದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to flow, as juice from as elephant's temples (Cpr. 9, 90); to drop, as flowers from the head (Śsv. 1, 45). [ಸಾರ ಸಹಕಾರ ಧಾರಾಸಾರಂ ಕೊಳದಳವಿಯನ್ತೆ ಸುರಿತರೆ Ap. 6, 95].

ಸುರಿ suri. = ಸುರು 2. Tbh. of Sk. ಛುರೀ, a knife. ಸುರಿಯ ಕತ್ತಿ (ಛುರಿಕೆ, ಅಸಿಧೇನುಕೆ, etc., ಸೂರುಕತ್ತಿ, ಚೂರಿ, ಚಾಕು, ಸುರಿಗಿ ಕತ್ತಿ Si. 290).

ಸುರಿಗಿ surigi. = ಸುರಿಗೆ. see Si. s. ಸುರಿ.

ಸುರಿಗೆ surige. = ಸುರಗಿ, etc. Tbh. of ಛುರಿಕೆ. a knife. (Śmd. 340; ಕ್ಷುರಿಕೆ, ಅಸಿಧೇನು, etc. Hla.; ಶಸ್ತ್ರಿಕೆ, ಪತ್ರ, ಅಸಿಧೇನು Mr. 297). [ಸುರಿಗೆಗಿಱಿದಿರಿದಿರಂ ಪಡೆಪೆಣೆದಿಱುದುಂ ಬಿಲ್ಪಡೆ ಪಡೆದುದು ಭೋರ್ಗರೆದು ಪರಿವ ನೆತ್ತರ ಕಡಲಂ Pb. 10, 75; Ap. 2, 14 va.; ಬಾಲಾಭ್ಯಾಸವ ಮಾಡಹೋದರೆ ಎನ್ನ ಸುರಿಗೆ ಎನ್ನ ನಟ್ಟಿತ್ತು Bv. 724]. ಸುರಿಗೆ ಮೊದಲಾದುದು ಕಯ್ಯಿಂ ಬಿಡಲ್ ಬಾರದುದು) ಅಮುಕ್ತವೆಮ್ಬುದು (Hla.). see ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ, ಕೆಯ್ಸುರಿಗೆ, ಪೊಂಜುರಿಗೆ. [— ಸುರಿಗೆಗಾಳೆಗ. -ಕಾಳೆಗ. sword-fight. ನೀಮೆಲ್ಲಮಿನ್ದೆನ್ನ ಕಾಳೆಗಮಂ ಸುರಿಗೆಗಾಳೆಗಮಂ ನೋೞ್ಪನ್ತೆ ನೋೞ್ಪುದು Pb. 12, 116 va.].

ಸುರಿತಿ suriti. = ಸೂತಿ, etc. made or produced in Surat. ನವಿಲಗಱುವೆರದ ಸೆಱಗಿನಿನ್ದೆಸೆವ ತಳಿರ್ವರ್ಣ್ಣದ ಸುರತಿಯ ಸೆಲೆ (Rāghc. 17, 65).

ಸುರಿಯುವಿಕೆ suriyuvike. flowing, etc. (ಸ್ನವ, ಸ್ರವ Si. 389).

ಸುರಿವು surivu. = ಸುರುವು. to pour (v. t.), etc. ಆ ರಸವನ್ನು ಒನ್ದು ಹರವಾದ ಹಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿವಿ (B. 4, 225).

ಸುರಿಸು surisu. to cause to flow, to pour (v. t.), etc. (= ಸುರಿ 1 No. 2, q. v.). ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ (B. 3, 34). see Bp. 57, 83; B. 4, 74. 201; 5, 58.

ಸುರು suru. a sound produced in burning. (Mhr. ಸುರಾಸುರ, imitation of the hissing of gunpowder under explosion). — ಸುರು ಸುರನೆ. rep. (Bp. 50, 37).

ಸುರು suru. 1. = ಶುರು, q. v. beginning. (My.).

ಸುರು suru. 2. = ಸುರಿ. a sword (Rām. 6, 30, 16).

ಸುರುಗು surugu. a withered dry portion of a plantain leaf (My.; Tu. ಸೊರಗು. Te. ಸುರುಗು, to wither, fade; *cf.* ಸೊರಗು).

ಸುರುಂಗೆ surunge. = ಸುರಂಗ 1, etc. a hole made underground for military purposes, a hole dug through the walls of a building for the purpose of house-breaking; *a mine,* an excavation, a breach, *a subterraneous passage.*

ಸುರುಚಿರ su-rucira. very bright, beautiful or pleasing (Ch. v. 178. 308; Bp. 3, 9; 6, 16; 33, 9).

ಸುರುಚಿರಾಂಗ surucira-aṅga. a tiger (ವ್ಯಾಘ್ರ Mr. 159).

ಸುರುಟು suruṭu. 1. = ಸುರುಣ್ಟು. to become shrivelled or contracted, to coil or roll up (My.; T. ಚುರುಟ್ಟು, to involve, roll up). [Tu. ಸುರುಣ್ಟು].

ಸುರುಟು suruṭu. 2. a roll (Dp. 134, 7).

ಸುರುಟು suruṭu. a military salute (My.; H.).

ಸುರುಣ್ಟು surunṭu. = ಸುರುಟು. to contract (v. i.), to shrivel, etc. (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.). [Tu.].

ಸುರುಮ suruma. = ಸುರಮ. sulphuret of antimony used as a collyrium. (My.; Br., H. ಸುರುಮಾಯಿ).

ಸುರುವು suruvu. = ಸುರಿವು. to pour. ನೀರೆಲ್ಲ ಮತ್ತೊಸ್ನು ಪೀಪಿನಲ್ಲಿ ಒಯ್ದು ಸುರುವುತ್ತಾರೆ (B. 4, 54).

ಸುರುಳ್ suruḷ. to contract (v. i.), to shrivel, to shrink (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.); to fear (ಭಯವನ್ ಅನ್ Kk. 72; ಸೆಡೆ, ಅಳ್ಕು, ಸುಗಿ, ಬೆಮರ್, ಬಳ್ಕು, ಅಗಿ, ಭಯವನ್ ಆನ್ Śm. 40). [ಸಾಯಕಂ ನಡೆ ನೊನ್ದಯ್ದೆ ಸುರುಳ್ದುರುಳ್ದ ತುರಗಂ Pb. 10, 91; Ap. 2, 59]. ಸುರುಳ್ದಂ (Śmd. 49). see Cpr. 2, 42; Grj. 1, 89; 4, 104 va.; 6, 6. 7. — ಸುರುಳಿಸು. ಸುರುಳಿಇಸು. to shoot so that fear is produced (Cpr. 5, 109).

ಸುರುಳಿ suruḷi. = ಸುರುಳಿ, etc. a coil, etc. (My.; *cf.* ಕುರುಳ್ 1). ಸುರುಳಿಯಾದದ್ದು (ಸುಱಿ G.). — ಸುರುಳಿ ಮಾಡು. to make a roll or coil (My.). — ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತು. to roll up, etc. (G. 418).

ಸುರುಳೆ suruḷe. = ಸುರುಳಿ, etc. ಸುರುಳೆಯೊಳಗಿನ ಸೂಜಿಗಳು (B. 4, 158). — ಸುರುಳೆ ಮಾಡು. to make a roll (B. 4, 158); to roll up (4, 157). — ಸುರುಳೆ ಸುತ್ತು. to roll up. (ಹಾಸಿಗೆಯ) ಸುತ್ತಿಟ್ಟ ಸುರುಳೆಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಉರುಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು (B. 4, 154); to be coiled or curved. ಟಿಗರಿನ ಕೋಡುಗಳು ಕೆಳಗೆ ಬಾಗಿ ಸುರುಳೆ ಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ (3, 9).

ಸುರುಳ್ಚು suruḷcu. to cause to contract, etc. (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.).

ಸುರೂಪ su-rūpa. well-formed, handsome, beautiful. (My.).

ಸುರೂಪವೃತ್ತಿ surūpa-vṛitti. a beautiful state (Cpr. 6, 80).

ಸುರೆ sure. ಸುರಾ. *spirituous liquor*, toddy (ಕಳ್ Śm. 112). see s. ಆಸವ, ಕಳ್ಳು 1 and ಹೆಣ್ಡ 2. ಸುರೆ ಕುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಮುಱಿ ಅನ್ಬೋ ದೇನು? — ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಸುರೇ ಚಲ್ಲಿದರೆ ಮೋಱೆ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವದು (Prvs.). — ಸುರೆಗುಡುಹಿ. -ಕುಡುಹಿ. a drinker of spirituous liquor (Bh. 3, 20, 27).

ಸುರೇಖೆ su-rēkhe. a beautiful line or mark (Bp. 12, 45; 40, 20).

ಸುರೇನ್ದ್ರ sura-indra. chief of gods: Indra.

ಸುರೇನ್ದ್ರಜಿತ್ surēndra-jit. *Garuḍa.*

ಸುರೇಭ sura-ibha. a celestial elephant, Indra's elephant (ಘನಾಘನ, ಐರಾವತ Nn. 15).

ಸುರೇಶ್ವರ sura-īśvara. Indra. (J. 13, 33). 2, Śiva.

ಸುಱ್ suṟ. the sound of a whirlwind (S. Mhr.), 2, the sound produced when supping liquids (My.). — ಸುಱ್ ಸುಱ್. rep. (C.).

ಸುಱ suṟa. 1. (ಸುರೆ). (= ತುಱು 2, ಸುಱು 3). — ಸುಱಸುಱುಕೆ. a kind of Bryonia, the woolly cucumber plant (My.; ಕೊತುರು ಬುಡಮೆ Si. 152).

ಸುಱ suṟa. 2. = ಸುಱ್ No. 2. — ಸುಱ ಸುಱ. rep. the repeated sound, or with the repeated sound, of suṟa in supping liquids (My.). — ಸುಱ ಸುಱನ್ನ ಕುಡಿ. to sup with the repeated sound of suṟa (My.). — ಸುಱ ಸುಱನೆ. with the repeated sound of suṟa (My.).

ಸುಱ suṟa. 3. P. p. of ಸುಱು 1, in ಸುಱ ಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಸುಱಿ suṟi. 1. to drink with a supping noise (C.; V. 40, 65. 69; Bh. 1, 10, 30; Te. ಜುಱ್ರು; T. ಉಱಿಂಜು). ಜುಱು ಜುಱ್ರಿನ್ನು ಸುಱಿವುತ (Bp. 59, 19). ಸುಱಿದು, ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಗೊಱಿದು, ಮಲಗ ಬೇಕು (Prv.).

ಸುಱಿ suṟi. 2. P. p. of ಸುಱು 1, in ಸುಱಿ ಸುಱಿದು (Bp. 15, 26).

ಸುಱಿ suṟi. 3. (= ಸುಱ 1, etc.). — ಸುಱಿಮುಳ್ಳು. a prickly shrub, Zizyphus oenoplia Mill. (St. & Pl.).

ಸುಱು suṟu. P. p. of ಸುಱು 1, in ಸುಱು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಸುಱುಕು suṟuku. the sound produced by supping. 2, a sup (My.; Te. ಜುಱ ಜುಱಕು, at every sup). see Prv. s. ಮುಱುಕು 2. — ಸುಱುಕಿಡು. -ಇಡು. to produce a supping sound, to sup (Śsv. 3, 55). — ಸುಱುಕೆನ್. -ಎನ್. = ಸುಱುಕಿಡು. (V. 40, 65).

ಸುಱ್ಱನೆ suṟṟane. with the sound of hard breathing (V. 9, 81); with snorting (J. 13, 35).

ಸುಕ್ಕ್ surku. 1. = ಸುಕ್ಕು 1. to contract (v. i.), to shrivel, to shrink; to fade; to curl (ಸಂಕೋಚ Śmd. Dh.; Rśv. 9, 17; 11, 125). [ಮಿಡುಕದೆ ಭೀಷ್ಮ ನೋಡುತಿರು ಕುಮ್ಭಜ ಸುಕ್ಕಿದ Pb. 7, 33; Ap. 11, 149].

ಸುಕ್ಕ್ surku. 2. = ಸುಕ್ಕು 2, ಸುಂಕು 1 ಸೊಕ್ಕು 1. contracting, shrivelling, shrinking; a wrinkle; a curl. ದೇಹ ಸುಕ್ಕು (ತೆರೆ Śm. 105). [ಸುಕ್ಕಳಿದುರುಳಿಗುರುಳ್ ನಸು ಸುಕ್ಕಿದ ಕುಚ ಚೂಚುಕಂ Ap. 11, 149]. — ಸುಕ್ಕುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a contracted ear (Śsv. 3, 53). — ಸುಕ್ಕುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to shrivel (Rśv. 5, 55 va.). — ಸುಕ್ಕುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to shrink (v. t.), to lessen (Bp. 47, 12). — ಸುಕ್ಕುಂಗುರುಳ್. -ಂ-ಕುರುಳ್. (Śmd. 203). curled hair. — ಸುಕ್ಕುವೆಟ್. -ಪೆಟ್. to contract (v. i.), to be coiled, to bend (Rśv. 9, 29). — ಸುಕ್ಕುಸುರ್. -ಉಸುರ್. suppressed breath (Abh. P. 11, 88).

ಸುರ್ವು survu. exuberance, luxuriance; a mass (Cpr. 8, 44 va.; *cf.* ಕೊರ್ವು 2, ತುಱುಗು 2, ಸೊರ್ಕು 2). — ಸುರ್ವುಗಿಡು. -ಕಿಡು. to be lost; to lose (one's) luxuriance (Cpr. 5, 64 va.). — ಸುರ್ವುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grow luxuriant (Cpr. 1, 101 va.).

ಸುಲ್ sul. = ಚುಲ್, etc. see ಸುಲಿ 4?

ಸುಲ್ sul. = ಸುಲು. Tbh. of ಸುಲ್ವ. copper, etc. (Śmd. 368; ತಾಮ್ರ Śs.).

ಸುಲ sula. = ಸುಲಿದು. P. p. of ಸುಲಿ 1, in ಸುಲ ಕೊಳ್ಳು. (B. 3, 127; 5, 104. 108. 185; My.).

ಸುಲಕ್ಷಣ su-lakṣaṇa. a good mark or characteristic, an auspicious mark, a recommending feature, a virtue, a grace. 2, having beautiful or auspicious marks, having an auspicious name, fortunate, having graces and excellencies. (J. 4, 8).

ಸುಲಗ್ನ su-lagna. an auspicious time (My.).

ಸುಲಂಗಿ sulaṅgi. a mining crowbar (? Mhr. ಸುರಂಗೀ; *cf.* ಸೂಲಂಗಿ?). ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಸುಲಂಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸುಲತಾನ sulatāna. = ಸುಲ್ತಾನ. a sultan (My.).

ಸುಲತಾನಿ sulatāni. relating to a Sultan (My.; Te. ಸುರತಾಣಿ, ಸುಲತಾಣಿ). — ಸುಲತಾನಿರೂಪಾಯಿ. a kind of Rupee (My.).

— ಸುಲತಾನಿ ವರಹ. a kind of pagoda (My.). — ಸುಲತಾನಿಹಣ. a kind of coin (My.). — ಸುಲತಾನಿ ಹರದಾರಿ. a kind of coss (My.).

ಸುಲದು suladu. = ಸುಲಿದು. P. p. of ಸುಲಿ 1 (My.). ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಊರಲ್ಲಿ ಸುಲದು ಬಿಟ್ಟರೇ ಗುಣ (Prv.).

ಸುಲಭ su-labha. = ಸುಲುಬ, ಸುಳು, ಸುಳುವು. easy to be obtained or effected, easy of acquisition or attainment, easy of access, attainable, feasible, easy. 2, N. of a vṛitta (Ch.). 3, N. of a prince (J. 27, 5). — ಸುಲಭ ಬೀಳು. to become or be easy (B. 5, 100).

ಸುಲಲಿತ su-lalita. sporting gracefully; greatly pleased or happy; very delicate or dainty; very pleasing, beautiful, charming, lovely, pure (ಬ್ರಹ್ಮ, ನಿರ್ಮಲ Nn. 79; Śmd. 98; Bp. 19, 44; J. 6, 6). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸುಲಾಲಿತ su-lālita. beauty, grace (Bp. 12, 44). — ಸುಲಾಲಿತೆ. a graceful woman (Grj. 3, 91 va.).

ಸುಲಾಲಿಸು su-lālisu. to listen to very kindly, etc. ಸುಲಾಲಿಪುದು ಧರಣೀತಲದ ರಸಿಕರು! (Kk. 94).

ಸುಲಾವಣೆ sulāvaṇe. = ಸುನಾವಣೆ. explaining, etc. (My.).

ಸುಲಿ suli. 1. (= ಸುಗಿ 1). to tear or strip off; to flay, to skin; to peel, to pare; to shell, as beans, etc.; to plunder, to rob (ಕವರ್, ಇಟ್, ಸೆಳೆ Śm. 63; ಸೆಳೆ 107; Bp. 35, 38; C.; Tu. ತೊಲಿ; M. ತೊಲಿ; Mhr. ಸೋಲಣೇಂ). P. ps. ಸುಲದು, ಸುಲಿದು. [ತೊಡೆಗಳುಡಿಯೆ ಪುಣ್ಣಿಲ್ ಸುಲಿಯೆ Pb. 11, 57 va.; ಅಬ್ಬರವ ಕೇಳಿ, ತಳವಾರನುಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ಸುಲಿದ Bv. 111]. ಅವನನ್ನು or ಅವನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಲಿದರು (My.). ಸುಲಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ ಧಾನ್ಯ (ಮಧ್ಯ, ಅವ ಸಿತ Si. 306, sic!). ಹೆಚರ ಬುತ್ತಿಗೆ ಉಳ್ಳಿಗಡ್ಡೆ ಸುಲಿದನ್ತೆ (Prv.). ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನನ್ದದಿ... ಸುಲಭವಾಗಿರ್ದ ಲಲಿತವಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Abhś. 1, 5). ಪುಲಿಯ ತಲೆಯೊಡೆಯುಟ್ಟು, ಸುಲಿದು ಚರ್ಮದ (Rāghc. 17, 70). ಮೇಲಿನ ತೊಗಟೆ ಸುಲಿದು (B. 3, 114). 2, to be excoriated (Bp. 38, 56; My.). [3, to clean, wash. ದರ್ಭ ಶಯನಂ ಮಾಡಿ ಪಲ್ಲಂ ಸುಲಿದು Pb. 10, 44 va.].

ಸುಲಿ suli. 2. = ಸುಲಿದು. P. p. of ಸುಲಿ 1, in ಸುಲಿ ಸುಲಿದು (Bp. 35, 39).

ಸುಲಿ suli. 3. the state of being stripped, peeled, bare or uncovered. — ಸುಲಿಪಲ್. an uncovered, shining tooth or such teeth (Abh. P. 8, 90; Bp. 3, 27; Rśv. 4, 14 va; 5, 19 va.; 5, 51; J. 28, 9). [ಸುಲಿಪಲ್ ಮಿಂಚಿನ ಗೊಂಚಲ್ Pb. 1, 137; Ap. 4, 41 va.]. — ಸುಲಿವಲ್ಲ. -ಪಲ್ಲ. the potherb Marsilea dentata (ವಿತುನ್ನ, ಸುನಿಷಣ್ಣಕ, ನೀರುಚಂಚಲಿ Si. 159).

ಸುಲಿ suli. 4. a cow; kine (ದನ Śm. 107; cf. ಸುಲ್? ತುಱು 2?).

ಸುಲಿಗೆ sulige. plundering, robbery, pillage, booty [Tu. ಸೊಲಿಗೆ]; (ಸುಗಿ Śm. 80; ಉಗಿ 81; C). ಇಲ್ಲಿ ದೊರದ ಸುಲಿಗೆ (B. 5, 69). ಸಿಕ್ಕ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ದಕ್ಷಿಣ ಸಂಗಡ ಕೊಟ್ಟು (5, 69). ಪೀಜಗಳು ಸುಲಿಗೆಯಾಗಿ ಹೋಗ ಬಾರದೆನ್ದು, ಕಾವಲಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಯನ್ನು ಕರಕೊಣ್ಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ (5, 105). ಬಲಿ ಮುದ್ರೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸುಲಿಗೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸುಲಿಗೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give as booty (Dp. 138, 5). — ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡು. to rob, to plunder. ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ (B. 4, 10).

ಸುಲಿಸು sulisu. to cause to flay, etc., etc. (C.; Bp. 38, 15; B. 5, 108). ಸುಲಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು, ಸುದ್ದಿ ಹೇಟ ಕೂಡದು (Prv.).

ಸುಲಿಹ suliha. plundering, etc. (ಉಗಿಪದ Śmd. II).

ಸುಲು sulu. = ಸುಲಿದು. P. p. of ಸುಲಿ 1, in ಸುಲುಕೊಳ್ಳು. (My.; B. 5, 107).

ಸುಲು sulu. = ಸುಲ್. Tbh. of ಶುಲ್ವ. copper, etc. (Śmd. 364. 368). ಸುಲುವೆನ್ದು, ಕಿಸುಪೊನ್ (364).

ಸುಲುಬ suluba. Tbh. of ಸುಲಭ. easy to be effected, etc. (My.). 2, thin, as cloth, etc. (My.).

ಸುಲೋಚನ su-lōcana. fine-eyed; causing to see well; spectacles (My.; Te.).

ಸುಲೋಭ su-lōbha. N. of a prince (J. 27, 5).

ಸುಲ್ತಾನ sultāna. = ಸುಲತಾನ. a sultan. (My.; Te. ಸುಲ್ತಾನು).

ಸುಲ್ವ sulva. = ಶುಲ್ವ, ಸುಲ್, ಸುಲು. copper, etc.

ಸುವಚನ su-vacana. good speech, *eloquence.*

ಸುವಯೋವಿದ su-vayas-vida. one who has attained the prime of life (ಪ್ರಾಯುದವ Mr. 310).

ಸುವರ್ suvar. = ಸ್ವರ್. the sun, sky, heaven, etc.

ಸುವರ್ಚಲ su-varcala. N. of a country. see ಸೌವರ್ಚಲ.

ಸುವರ್ಣ su-varṇa. of a good or beautiful colour, brilliant in hue, bright, golden, yellow; of a good tribe or caste. 2, a good colour. 3, *gold* (ಚಿನ್ನ Nn. 10; ಭಂಗಾರ 44). 4, *a particular weight of gold* (about 175 grains troy). 5, a gold coin. 6, = ಚೂರ್ಣ 2 (My.). — ಸುವರ್ಣಪಟು. a kind of cloth or garment. see Mr. s. ಪಟಭೇದ. — ಸುವರ್ಣಗಡ್ಡೆ. a kind of bulbous root.

ಸುವರ್ಣಕ su-varṇaka. *the tree Cathartocarpus or Cassia fistula.*

ಸುವರ್ಣಕಾರ suvarṇa-kāra. *a goldsmith.*

ಸುವರ್ಣತಾಳ suvarṇa-tāḷa. a golden cymbal (Bp. 50, 14).

ಸುವರ್ಣನಾಭ suvarṇa-nābha. = ಸ್ವರ್ಣನಾಭ. N. of a king (Cpr. 2, 56 va.).

ಸುವರ್ಣಪರ್ವತ suvarṇa-parvata. the mountain Mēru (My.).

ಸುವರ್ಣಮಾಲೆ suvarṇa-māle. N. of a queen (Cpr. 2, 11; 2, 14 va.).

ಸುವರ್ಣವಾದ suvarṇa-vāda. a good report (ಕೌಲೀನ, ಕಾಂಚನವಾದ Nn. 76).

ಸುವರ್ಣಾದಾಯ suvarṇa-ādāya. the land revenue which is paid in gold coins or money (My.).

ಸುವರ್ಣಾಮ್ಬರ suvarṇa-ambara. a garment of a beautiful colour (Kśv. 3, 35 va.).

ಸುವಲ್ಲಿ su-valli. *the medicinal plant Vernonia anthelminthica* Willd. (= ಅವಲ್ಗುಜ).

ಸುವಹೆ su-vahe. *the small tree Nyctanthes arbor tristis* Lin. 2, *the thorny shrub Mimosa octandra* Roxb. 3, *the shrub Cissus pedata* Lam.

ಸುವಾಂಛಿತ su-vāñchita. what is greatly desired, desire (J. 15,22).

ಸುವಾದ್ಯ su-vādya. a good musical instrument (ಕರಭ, ಒಳ್ಳಿತ ವಾದ್ಯ Nn. 161).

ಸುವಾರ suvāra. Tbh. of ಸೂಪಕಾರ. (Bh. 1, 6, 14).

ಸುವಾರಿ su-vāri. good, fresh water (J. 17, 4).

ಸುವಾರ್ತೆ su-vārte. good news. (My.).

ಸುವಾಸ su-vāsa. an agreeable perfume, a fragrance. ಬಾಯಿಗೆ ಸುವಾಸವನ್ನು ತರುವ ತಾಮ್ಬೂಲ ಮುನ್ತಾದದು (ಮುಖವಾಸನ G.).

ಸುವಾಸನೆ su-vāsane. = ಸುವಾಸ. fragrance (Bp. 33, 7; My.).

ಸುವಾಸಿಕ su-vāsika. odoriferous (Mhr.; B. 3, 107).

ಸುವಾಸಿನಿ su-vāsini. = ಸವಾಷ್ಣಿ, ಸೊವಾಸಿಣ, ಸೋವಾಸಿಣೆ, ಸೋವಾಸಿನಿ. a female dwelling in a comfortable or respectable abode; *a*

woman married or single who resides in her father's house; a half grown up girl; a term of courtesy for a respectable woman whose husband is alive (ಚಿರಣ್ಟಿ Amara; ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರೌಢ Hlā., Mr. 306; ಸೋವಾಸಿನಿ Hlā. Cm.; ಅಯ್ದೆ Kk. 27).

ಸುವಿಚಾರ su-vicāra. good or deliberate consideration, good thoughts. (B. 4, 17; My.).

ಸುವಿಟ su-viṭa. a clever paramour, etc. (J. 8, 22).

ಸುವಿತರಣ su-vitaraṇa. great liberality (Bp. 5, 47).

ಸುವಿದ su-vida. an attendant on the women's apartments. see ಸೌವಿದ.

ಸುವಿದಾನ suvidāna. = ಸುಯಿದಾನ. attention, etc.

ಸುವಿದಾನಿ suvidāni. = ಸುಯಿದಾನಿ. an attentive person (Bp. 7, 5).

ಸುವಿದಿತ su-vidita. well known or understood, etc. (Kāvy. II, 2, B, 3).

ಸುವಿದ್ಯೆ su-vidye. good knowledge (ಕಾಣ್ಣ. ಒಳ್ಳಿಹ ವಿದ್ಯೆ Nn. 116).

ಸುವಿಧಿ su-vidhi. a good rule or ordinance. 2, one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಸುವಿಭಕ್ತಿ su-vibhakti. good inflection of nouns and of the persons of a tense. see s. ಸುರಹರಿ.

ಸುವಿಶೇಷ su-viśēṣa. great distinction or importance: good tidings, good news (T.; My.).

ಸುವಿಹರಿಸು su-viharisu. to roam; to divert one's self (J. 28, 54).

ಸುವಿಹಿತ su-vihita. well placed or deposited; well furnished or appointed, well provided, well arranged, well supplied; well done, well performed, (Kāvy. V, 967).

ಸುವೀರ su-vīra. having many heroes; having excellent off spring, an eminent hero, etc.; N. of a people. see ಸೌವೀರ.

ಸುವೃತ್ತ su-vṛitta. well rounded, beautifully globular or round; a disk (ಬಿಮ್ಬ, ಅತಿಬಟ್ಟಿತು Nn. 69). 2, virtuous, good.

ಸುವೇಗ su-vēga. N. of a prince (J. 4, 26. 33, etc.; 8, 29).

ಸುವೇದಿಸು su-vēdisu. to become properly known (Bp. 39, 19).

ಸುವೇಲ su-vēla. bowed or stooping greatly; humble, quiet. 2, N. of an arial spirit (ಖಚರ Abh. P. 12, 39). 3, N. of a mountain.

ಸುವೇಲಾಚಲ suvēla-acala. = ಸುವೇಲ No. 3. (Abh. P. 12, 39 va.).

ಸುವೇಷ su-vēṣa. well dressed, well clad. (R.).

ಸುವ್ಯಕ್ತ su-vyakta. very plain, manifest. (Bp. 57, 66. 85).

ಸುವ್ಯಾಕುಲ su-vyākula. greatly perplexed or bewildered (Bh. 3, 19, 29).

ಸುವ್ರತ su-vrata. = ಸುಬ್ರತ. strict in observing a religious vow or obligation; virtuous. 2, a good vow.

ಸುವ್ರತೆ su-vrate. a virtuous wife. 2, *a cow easily milked* or one of tractable disposition.

ಸುವ್ವಲೆ suvvale. = ಸುಬ್ಬಲೆ, ಸುವ್ವಾಲೆ, ಸುವ್ವಿ q. v. a chorus sung by village folk, etc. (Bh. 3, 13, 17).

*ಸುವ್ವಾರ suvvāra. Tbh. of ಸೂಪಕಾರ. cook. ಸುಷುಮ್ನಾನಾಳದಲ್ಲಿ ಪವನನೆಮ್ಬ ಪರಿಚಾರಕನಿನ್ದ ಅಗ್ನಿಯೆಮ್ಬ ಸುವ್ವಾರನನೆಬ್ಬಿಸಲು Cv. 1023.

ಸುವ್ವಾಲೆ suvvāle. = ಸುವ್ವಲೆ, etc. (My.; Te.).

ಸುವ್ವಿ suvvi. = ಸುವ್ವಲೆ, etc. a chorus used by two or more women (whose husbands are alive) when gently beating wheat at the beginning of investiture with the sacrificial thread (muñji), marriages, etc. (My.), occasionally used also by other women when beating rice, etc. (Rśv. 5, 110; My.; Tu.; Te.). ಸುವ್ವಿ ಅನ್ದರೆ ತಿಳಿಯದೇ ಒನಕೇ ರಾಗ? (Prv.). — ಸುವ್ವಿ ಹೇಳು. to perform that chorus (My.). — ಸುವ್ವಿ ಸುವ್ವಿ. rep. (My.).

ಸುಶಬಲ su-śabala. N. of a rākṣasa (C. Bp. 47, 21).

ಸುಶಬ್ದ su-śabda. a good or excellent term (Mr. 6).

ಸುಶವಿ su-śavi. = ಸುಷವಿ, etc. (Sk.; G.).

ಸುಶಿಕ್ಷಿತ su-śikṣita. well trained or taught, disciplined, well instructed, clever, skilful (ಚತುರ, etc , ಬಲ್ಲವ Mr. 224; B. 4, 189; 5, 274).

ಸುಶಿಕ್ಷೆ su-śikṣe. good instruction, training (B. 5, 196).

ಸುಶೀಮ su-śīma. = ಸುಷೀಮ. (Sk.; G.).

ಸುಶೀಲ su-śīla. well-disposed, good tempered, having an amiable disposition. 2, excellence of temper or disposition (ಧಾತು, ಶೀಲ Nn. 82; Bp. 27, 16). see Bp. 54, 85; B. 5, 204. — ಸುಶೀಲೆ. a well-disposed, etc. female (Bp. 52, 4).

ಸುಶೀಲತೆ su-śīlate. excellence of temper or disposition, good morals, natural amiability. (My.).

ಸುಶೋಭಿತ su-śōbhita. very handsome; elegantly embellished (Cb. 57; Mhr.).

ಸುಶ್ರಾವ್ಯ su-śrāvya. distinctly audible; pleasing to the ear. (J. 1, 4).

ಸುಶ್ರುತ su-śruta. well heard; versed in the vēdas. 2, N. of a purōhita (Cpr. 3, 28 va.).

ಸುಶ್ರೋಣಿ su-śrōṇi. having beautiful hips. (J. 11, 7).

ಸುಶ್ಲೋಕ su-ślōka. of good fame or reputation (Bp. 49, 2).

ಸುಷಮ su-ṣama (-sama). very even; *very beautiful or handsome;* very pleasing; same, all. 2, a particular Jaina division of time (Abh. P. 1, 67 va.).

ಸುಷಮೆ su-ṣame. *exquisite beauty.*

ಸುಷವಿ su-ṣavi. = ಸುಶವಿ, ಸುಸವಿ. *the gourd Momordica charantia* Lin.

ಸುಷಿ suṣi. 1. = ಸೂಸೆ. a mother (ಜನನಿ, ಮಾತೃ, ಅಮ್ಮ, etc., ತಾಯೆ Mr. 309, o. r. ತಾಯಿ).

ಸುಷಿ suṣi. 2. = ಶುಷಿ. drying, etc. (Sk.).

ಸುಷಿರ suṣira. = ಶುಷಿರ, ಸುಸಿರ. *full of holes, perforated,* hollow. 2, *a hole, cavity.* 3, *a wind-instrument.*

ಸುಷಿರೆ suṣire. *a sort of perfume* (= ನಟೀ, ನಲೀ).

ಸುಷೀಮ su-ṣīma. = ಸುಶೀಮ. *cold, frigid.*

ಸುಷುಪ್ತಿ su-ṣupti (-supti). deep sleep, profound repose. (Cpr. 8, 96).

ಸುಷುಮ್ನ suṣumna. = ಸುಷುಮ್ನೆ. (Mr. 52).

ಸುಷುಮ್ನೆ suṣumne. *a particular artery or vessel of the body* (lying between the vessels called iḍā and piṅgalā, and supposed to be one of the passages for the breath or soul).

ಸುಷೇಣ su-ṣēṇa (-sēṇa). having a good army: N. of a monkey-chief and doctor (J. 21, 9. 19). 2, *the prickly shrub Carissa carandas* Lin. (= ಕರಮರ್ದಕ).

ಸುಷೇಣಿ su-ṣēṇi. *the plant Ipomoea turpethum* R. Br. (Convolvulust.).

ಸುಷೇಣಿಕೆ su-ṣēṇike. *a kind of dark Ipomoea turpethum.*

ಸುಷ್ಠು suṣṭhu. *well, excellently, beautifully.* 2, *much, very, exceedingly;* truly.

ಸುಷ್ಮ suṣma. = ಶುಲ್ಬ. a rope, a cord (Colebr.).

ಸುಸಂಸ್ಕೃತ su-saṁskṛita. well perfected or comploted, cultured, well polished, highly finished; *highly seasoned,* well-cooked.

ಸುಸಂಗ su-saṅga. good company or society (My.).

ಸುಸಂಗೀತ su-saṅgīta. a good song (Nn. 2).
ಸುಸಮ su-sama. = ಸುಷಮ. very beautiful, etc. (Colebr.).
ಸುಸರ su-sara. going or passing easily or without trouble (Bp. 3, 85); going together, agreeing with one another (28, 37); an associate, a friend (38, 52); going away with ease, escaping (Rām. 5, 8, 63).
ಸುಸವಿ su-savi. = ಸುಷವಿ, etc. (Sk.; G.).
ಸುಸಾಧ್ಯ su-sādhya. easily to be accomplished or effected; easily attainable, attainable (Bp. 39, 19).
ಸುಸಿರ susira. Tbh. of ಸುಷಿರ. a hole (Cpr. 8, 44 va.).
ಸುಸಿಲ್ susil. 1. morning-time, dawn, day-break (ಪ್ರಭಾತಕಾಲ Śmd. II; see ಚೊಪು 1).
ಸುಸಿಲ್ susil. 2. sexual embrace (ಸಮ್ಭೋಗ Śmd. II; ಸುರತ Ct. II, 72, Kk. 30, Śm. 76; cf. ಕೊಸೆ 1, ಸುಸ್ಸು 1; see Cpr. 6, 84; 8, 78: Rāv. 2, 8 va.; 5, 101; 8, 82 va.; 11, 154; Śāv. 1, 40). [ಅಮರ್ದಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಪಸ್ತುಟಪ್ಪ ಸುಸಿಲೊಸ್ದಿಮ್ಪುಂ Pb. 4. 31; Ap. 12, 24]. see ತನಿ-.
ಸುಸೂತ್ರ su-sūtra. nicely strung: easily, without obstruction; easiness (My.; B. 4, 73. 133. 150).
ಸುಸ್ತಿ susti. slowness, dilatoriness, delay (My.; Mhr., H. ಸುಸ್ತಾಈ, ಸುಸ್ತೀ); laziness (My.; Br.; Mhr., H.).
ಸುಸ್ತಿಗಾಱ susti-gāṟa. a slow, dilatory man; a lazy man (My.).
ಸುಸ್ತು sustu. languidness, weakness (My.).
ಸುಸ್ಥ su-stha. well situated, being well or in good condition, in health, faring well, well off, happy.
ಸುಸ್ಥತೆ su-sthate. the state of being well or well-established, health, welfare, happiness, good or easy circumstances. (Cpr. 4, 18 va.).
ಸುಸ್ಥಲ su-sthala. an excellent place (J. 19, 43).
ಸುಸ್ಥಿತಿ su-sthiti. good condition, good circumstances or position, well-being, welfare; health. (Bp. 1, 25; 56, 3).
ಸುಸ್ಥಿರ su-sthira. very firm or steady, stable; resolute, vigorous, etc. (ಸಾರ, ಸ್ಥಿತಿ Nn. 80; Mr. 365; Bp. 4, 44; 27, 28; 48, 21; Śm. 1). 2, ಮೋಕ್ಷ (ಸ್ಥಿರ Nn. 20).
ಸುಸ್ನಿಗ್ಧ su-snigdha. very shining or resplendent (Bp. 17, 23).
ಸುಸ್ವಪ್ನ su-svapna. a good or lucky dream. (My.).
ಸುಸ್ವಭಾವ su-svabhāva. a good, amiable disposition (B. 4, 5; 5, 292; Cb. 90).
ಸುಸ್ವರ su-svara. a pleasant note, sound or tone (Bp. 3, 79); of a good musical sound, well-sounding, melodious. (B. 3, 12).
ಸುಸ್ವಾದನ su-svādana. nicely tasting, eating or drinking (Kk. 1, o. r. ಸುಸ್ವಾದಿತ).
ಸುಸ್ವಾದಿತ su-svādita. greatly relished; greatly pleased (see s. ಸುಸ್ವಾದನ).
ಸುಹವಿ su-havi. a good oblation (J. 19, 11).
ಸುಹಿತ su-hita. very fit or suitable; salutary, beneficial, good; very friendly, affectionate (Bp. 4, 63; 41, 30); satiated, satisfied.
ಸುಹೃತ್ತು su-hṛittu. Tbh. of ಸುಹೃದ್. (My.).
ಸುಹೃದ್ su-hṛid. ಸುಹೃತ್. having a kind heart, cordial, friendly, affectionate. 2, *a friend*; *an ally* (ಕೆಳೆಯ Hlā.; Mr. 268); a well-disposed, good man (ಸಜ್ಜನ, ಪುಣ್ಯಜನ Nn. 95); an intelligent, wise man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223).
ಸುಹೃದ su-hṛida. a friend. (R.).
ಸುಹೃದಯ su-hṛidaya. good-hearted, well-disposed, affectionate. (My.).
ಸುಹೃದ್ಭಂಗ suhṛid-bhaṅga. misfortune that befalls friends (J. 15, 38).
ಸುಹೃದ್ಭೇದ suhṛid-bhēda. the separation of friends. (My.).
ಸುಹೃದ್ಯ su-hṛidya. cordial, tending to cheer (Bp. 26, 7).
ಸುಹೃಲ್ಲಾಭ suhṛid-lābha. acquisition of a friend or friends (My.).
ಸುಹೋತ್ರ su-hōtra. N. of several persons. see s. ಅತಿಥಿ.
ಸುಳ suḷa. Tbh. of ಶೂಲ. a spear, etc. see ತಿಸುಳ.
*ಸುಳಿ suḷi. 1. = ಸುಟಾ 1. ಸುಳುವಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ ಸಿಲುಕಿಸದಿರಯ್ಯಾ Bv. 48.
*ಸುಳಿ suḷi. 2. = ಸುಳಿ 3. — ಸುಳಿದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to grow leaves. ಎನ್ನ ವಗುಣವಮ್ಮ ಕಸವ ಕಿತ್ತು ಸಲಹಯ್ಯಾ.... ಸುಳಿದೆಗೆದು ಬೆಳೆವೆನು Bv. 50.
ಸುಳಿ suḷi. Tbh. of ಶೂಲಿ. Śiva. (ಈಶ್ವರ Śmd. I). see ತಿಸುಳಿ.
ಸುಳು suḷu. = ಸುಳುವು.
ಸುಳುವು suḷuvu. 1. a sound, a noise (ಶಬ್ದ, ಸಪ್ಪಳ, ಉಲುಹು, ಕಟ್ಟುಲುಹು G.). [Tu.]. 2, a trace, sign.
*ಸುಳುವು suḷuvu. 2. = ಸುಳಿ 2, ಸುಟಾ 3. ಸುಳುವಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ Bv. 48.
ಸುಳುವು suḷuvu. ಸುಳು. Tbh. of ಸುಲಭ. facility, lightness (My.; Te.; T; ಚುಳುವು); refined, fine workmanship (My.; B. 4, 146); ingenuity (My.); cheapness (My.). — ಸುಳುವುಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person devoid of ingenuity. ಸುಳುವುಗೇಡಿಯ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬೆಣ್ಣೆಯೆನ್ದು ಬಾಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡ (Prv.).
ಸುಳ್ಳು suḷḷu. falsehood, untruth, fiction; a lie (ವ್ಯಲೀಕ Si. 406; ಕೈತವ, ಕಪಟ 415; ಮೃಷಾ, ಅಲೀಕ Dhw.; C.; Tu.; M. ಚುಳ್ಳು, what is little, trifling, cf. ಟೊಳ್ಳು, etc.). ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿಗೆ ಸುಳ್ಳೇ ಪ್ರಧಾನ (Prv.). ಸುಳ್ಳೇ ಬೆದಱಿಕೆ ಹಾಕುವವದಱಿನ್ದ ... ಬಹಳ ಹಾನಿಯಾಗುವದು (B. 4, 72). see Prv. s. ಸುಳ್ಳ. — ಸುಳ್ಳ. -ಅ 3. a liar (C.). ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು ... ಕೆಸಱಿನೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಈ ಹುಡುಗ ಸುಳ್ಳನಿದ್ದಾನೆ (B. 2, 34). ಸುಳ್ಳನ ಮನೇಲಿ ಉಣ್ಣಲ್ಲದೆ ಬದ್ದವಲ್ಲ. — ಪೋಕನ ಮಾತು ಕಾಕು, ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು ಟೊಳ್ಳು. — ಸರಸ [illegible]ದ್ದವನ ಮನೆಗೆ ಬಱಿಸುಳ್ಳ ಹೋದರೆ ಹೊಱಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನನ್ತೆ ಒನ್ದು ಮೊಟೆ ಸುಳ್ಳ (Prvs.). see Prv. s. ಸಾವಿರ; B. 3, 96. — ಸುಳ್ಳಾಡು. -ಆಡು. to lie (My.; B. 2, 10). — ಸುಳ್ಳಾಸೆ. -ಆಸೆ. false hopes (My.). — ಸುಳ್ಳುಅರಸ. a counterfeit pretender to the throne (B. 5, 69). — ಸುಳ್ಳುಕಥೆ. a fable, a fiction, a fabrication (My.; B. 5, 127). — ಸುಳ್ಳು ಖರೆಯು. falsehood or truth (B. 5, 132. 179). — ಸುಳ್ಳು ಚಾಡಿ. false accusation, calumny (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Si. 56; My.). — ಸುಳ್ಳುಚಾಡಿಕಾಱ. a calumniator, a whisperer (ದ್ವಿಜಿಹ್ವ, ಸೂಚಕ Si. 440). — ಸುಳ್ಳುಜ್ಞಾನ. false opinion, false conception, error (ಮಿಥ್ಯಾಮತಿ G.). — ಸುಳ್ಳುತಪ್ಪು. a groundless fault. ಸುಳ್ಳುತಪ್ಪು ಹೊಱಿಸೋಣ (ಅಭ್ಯಾಖ್ಯಾನ G.). — ಸುಳ್ಳುತಿಳಿವಿಕೆ. = ಸುಳ್ಳುಜ್ಞಾನ. (ಅಜ್ಞಾನ, ಭ್ರಾನ್ತಿ G.). — ಸುಳ್ಳುತಿಳುವಳಿಕೆ. = ಸುಳ್ಳುತಿಳಿವಿಕೆ. (ಅವಿದ್ಯೆ, ಅಜ್ಞಾನ G.). — ಸುಳ್ಳುದತ್ತಪುತ್ರ. a feignedly adopted son (B. 4, 217). — ಸುಳ್ಳುದೆವ್ವ. a demon of lie (B. 5, 169). — ಸುಳ್ಳುದೇವ. a false deity. ಸುಳ್ಳುದೇವರಿಗೆ ಕಳ್ಳ ಪೂಜಾರಿ (Prv.). — ಸುಳ್ಳುನಿಮಿತ್ತ. a false cause, a false plea (B. 4, 196; My.). — ಸುಳ್ಳುನೆವನ. a false pretext or plea (B. 1, 14; My.). — ಸುಳ್ಳುಫಿರ್ಯಾದಿ. a false complaint, a false accusation (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ G.; My.). — ಸುಳ್ಳುಪ್ರೀತಿ. false, insincere love (G. 383). — ಸುಳ್ಳುಭ್ರಾನ್ತಿ.

vain confusion or delusion (ಸಾಚೀಕೃತ G.). — ಸುಳ್ಳುಮನುಷ್ಯ. a fraudful man (B. 5, 222). — ಸುಳ್ಳು ಮಾಡು. to prove to be false or erroneous (My.; B. 5, 194). — ಸುಳ್ಳುಮಾತು. a lie, a falsehood (C.; B. 3, 96; 5, 9; ಗಾಳಿಮಾತು G.). — ಸುಳ್ಳು ಮುಚ್ಚು. to hide a lie (B. 3, 96). — ಸುಳ್ಳುವಾರ್ತೆ. a false report (B. 5, 10). — ಸುಳ್ಳುಸಂಸಾರ. the illusive affairs of life, etc. ಜೊಳ್ಳು ಮನು ಜರು ತಾವು ಸುಳ್ಳುಸಂಸಾರದೊಳು ಮಳ್ಳಿಡಿದು, ಮಾಯೆಯೆಮ್ಮುವಳ ಬಲೆ ಯೊಳು ಹೊಳ್ಳ್ಯಾಡುತಿಹರು (Sp.). — ಸುಳ್ಳುಸಾಕ್ಷಿ. false witness (My.); a false witness (My.). — ಸುಳ್ಳು ಹೇಳು. to tell a falsehood, to lie (C.; B. 3, 78). ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನು (ಹುಸಿಗ G.). ನಾಳೆ ನಾಳೆ ಎನ್ನು, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳು, ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿದಿ. — ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳು, ಒನ್ದು ಮದಿವೆ ಮಾಡು (Prvs.).

ಸುಳ್ಳುಗಾತಿ suḷḷu-gāti. = ಸುಳ್ಳುಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಸುಳ್ಳುಗಾಱ suḷḷu-gāṟa. a male liar (My.).

ಸುಳ್ಳುಗಾರ್ತಿ suḷḷu-gāṟti. a female liar (My.).

ಸುಳ್ಳುತನ suḷḷutana. falsity, untruth (G. 511; My.). ಆ ಮತಗಳ ಸುಳ್ಳುತನವನ್ನು ಎರ್ಡನೆಯವರಿಗೆ ತೋಱಿಸಹತ್ತಿದನು (B. 5, 172).

ಸುಳಿ suḷi. 1. (= ತುಱು 4). to be turned round, to turn round (v. i.), to go round, to whirl, to revolve; to curl; to wander, to ramble, to roam, to move about; to move; to walk, to go; to be unsteady, to wave or fickle, to flicker, waver or fluctuate (ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.; ಬಟ್ಟೆನೆವರ್, ಸಂಚಲಿಸು 1; ಪರಿಭ್ರಮಣ Śm. 115; Tu.; T. ಚುಱಿ, ಚುೞಿ, ಚೂರ್, ಚುಟಲ್; Tu. ತುಳಿ, ಸುಳಿ; Te. ಸುಡಿ; Cpr. 1, 137; 4, 32; 6, 48; Ch. v. 17; Abh. P. 9, 81; 12, 90; Bp. 4, 1; 15, 13; 22, 7; 25, 5; Bh. 1, 10, 23; 1, 12, 15; 6, 2, 2; Rśv. 13, 45; J. 3, 2. 3. 8. 25; 4, 70; 5, 57; 6, 8; 8, 6; 9, 23; 12, 15; 19, 5). [ಆ ಮಾಚಿಕ್ಕೆ ಯನಱಿಸಿ ಸುೞುವುದಱಿ ಕೆಲಗೆಲದೊಳ್ Kr. 3, 128; Pb. 3, 22; Ap. 1, 62]. ಅವರೊರ್ವ ವೃದ್ಧೆ ಅಲ್ಲದೆ ಹೇೞಿದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡುವಳಾಗಿ ರಾಣಿವಾಸ ದೊಳು ಸುೞಿವಳು (ಅಸಿಕ್ನಿ Nr.). ಸುೞಿವ ಅನಿಲಂ (ವಾತಮಣ್ಡಲಿ Mr. 50). ಸುೞಿದು ಬಪ್ಪ ತೇಜಂ (ಬಟ್ಟೆನೆ, ತಿಟ್ಟನೆ, etc. Ct. I, 15). ಗಾಳಿ ಸುೞಿಯದ ಸ್ಥಲ (ನಿವಾತ Si. 428). ಅವನು ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ನಡಿಯುವಾಗ್ಗೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯು... ಎಡ ಬಲದಲ್ಲಿರುವ ಹುವ್ವಿನ ಗಿಡಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಹ ಸುೞಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 5, 207). ಸಾಯುವವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುೞಿ ದವನೇ ಜವರಾಯ (Prv.). ಎಲ್ಲರೂ ಹಿರಿಯರೂ ಬಲ್ಲ ಗುರುವರುಗಳೂ; ನಲ್ಲಳು ಮುನ್ದೆ ಸುೞಿದರೆ ಲೋಕದೊಳಗೆ ಒಲ್ಲದವರಾರು? (Sp.). — ಸುೞಿ ದಾಟ. -ಆಟ. roaming about. see Sp. s. ಆಳೆ 3. — ಸುೞಿದಾಡು. -ಆಡು. to turn round (v. i.); to move about (C.; Śśv. 1, 10). ಸುೞಿದಾಡುವ ಗುಂಗೀ ಹುೞ (ಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರ); ಸುೞಿದಾಡುವವಳು (ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪಾಕೆ G.).

ಸುಳಿ suḷi. 2. P. p. of ಸುೞಿ 1, in ಸುೞಿ ಸುೞಿದು (Cpr. 2, 14; Bp. 11, 41; 42, 16; 43, 24; Rśv. 6, 11 va.; 13, 85. 91). *cf.* Mhr. ಸುಳಸುಳಹೇಂ, to swarm; to stir about busily.

ಸುಳಿ suḷi. 3. turning round, whirling, curling, moving about, motion, waving (ಸುೞಿವ ಬಾವಂ Śmd. I; C. Bp. 42, 14). 2, a whirl, a whirlpool, an eddy [Tu.]; (ಜಲಾವರ್ತ Śmd. Dh.; I; Śm. 115; ಆವರ್ತ Hlā.; ಆವರ್ತ, ಜಲಭ್ರಮ Mr. 415; ವರ್ತ್ತ, ಆವರ್ತ Nn. 86; T. ಚುೞಿ; Te. ಸುಡಿ; Cpr. 7, 91; Abh. P. 9, 81; C. Bp. 2, 3; J. 6, 3; 9, 24; 19, 5). ನೀರ ಸುೞಿ (ಆವರ್ತ Nr.). [ಸುೞಿಯೊಳಗಿರ್ದು ಬೆಟ್ಟಿ ಪೊೞಪೊಣ್ಮುವಿನಂ Pb. 11, 153]. ಆಶೆ ಯುಮ್ಬುದು ನದಿಯು....ಮೋಸ ಮೋಹವು ಸುೞಿಯು (Jñs. 42, 63). 3, a curl (T. ಚುೞಿ; Te. ಸುಡಿ). ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯದ ಸುೞಿ (ಊರ್ಣ Nr.; see Si. 419). ಕುದುರೆಯ ಪುರ್ಬಿನೊಳು ಕದಪಿನೊಳು ಬೆನ್ನೊಳುರದೊಳು ಪಗಲೊಳುದರದೊಳ್ ತುದಿಮೂಗ ತುದಿಗಿವಿಯ ಮೊದ ಲ್ಲಣ್ಣ ಕಡೆಗಳೊಳ್ ಮುಷ್ಕದೊಳು ತಿಗದೊಳು ಮೊದಲ ಬಾಲದೊಳು ಮೂಗಿನ ಕಮ್ಪಿನೊಳು ಮೇಣ್ ಗುದದಗ್ರದೊಳ್ ಮಧ್ಯನೆತ್ತಿಯೊಳು ಜಾನು ಜಂಘೆಯೊಳು ಮೂತ್ರದ ನಾಳದೊಳು ಗಲ್ಲದೊಳು ನಿಜಾಸನದಿ ಸುೞಿ ಪುಟ್ಟಿಲ್ಕೆ ಕಷ್ಟಮಕ್ಕುಂ (Mr. 280; see Mr. s. ದಶಧ್ರುವ, ದೇವಮಣಿ and ರೋಚಮಾನ). 4, the tender, still folded leaf of a plantain, cocoa or areca-nut tree (ಸಸಿಯ ಸುೞಿ Śmd. I. ಮೊಳೆ Śm. 115; C.; B. 2, 37; Si. 123; Te. ಸುಡಿ). 5, a vagrant, an idle or lazy man (ಕೆಲಸಗಳ್ಳ Śmd. I). 6, deception, deceit, fraud (My.; M. ಚುೞಿಪ್ಪು, whirl; wriggling, untruth). ಸುೞಿಯಲ್ಲಿ ಬೀೞುವದು, ಸುೞಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದು, ಸುೞಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವದು (My.). — ಸುೞಿಗಾಳಿ. a whirlwind (Cpr. 9, 5; Abh. P. 9, 17; Bp. 61, 66; Bh. 10. 7, 2). — ಸುೞಿಗುಣ್ಡಿ. a whirlpool. ನೀರುಗಳ ಸುೞಿಗುಣ್ಡ (ಆವರ್ತ Si. 82, *only* in Si.). — ಸುೞಿಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. curled hair (Cpr. 6, 64; 7, 71. 103; Bp. 4, 29; J. 6, 27; Śm. 118). — ಸುೞಿಗುರುೞ್. -ಕುರುೞ್. = ಸುೞಿಗುರುಳ್. (ಉಂಗ್ರಗೂದಲು Cb.). — ಸುೞಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take the form of an eddy, *i. e.* a circular form (Abh. P. 9, 81); [ಸಿರಿಸದಾಮ ಕೋಮಲೆಯರ ಭುಜಲತೆಗಳೊಳ್ ಪಸರಿಸಿಯುಂ ಘನಸ್ತನಂಗಳೊಳೆಡಪಿಯುಂ ಗಮ್ಭೀರ ನಾಭಿಯೊಳ್ ಸುೞಿಗೊಣ್ಡುಂ Ap. 7, 125 va.]. to encircle, to encompass (Bh. 8, 24, 43); to assemble (v. i.) and form a round body (8, 26, 58); to eddy (v. i., Grj. 2, 106 va.).— ಸುೞಿದಲೆ. -ತಲೆ. a head with curled hair (Bh. 1, 9, 12). — ಸುೞಿನಡಿಕೆ. one of the paces of a horse (ವಲ್ಗಿತ Si. 274). — ಸುೞಿನಾಭಿ. an eddy considered as a navel (J. 25, 4); an eddy-like navel (28, 18). — ಸುೞಿನೆತ್ತಿ. the fontanel (My.). — ಸುೞಿಬಾೞ್. = ಸುೞಿವಾೞ್. (Dp. 170. 1). — ಸುೞಿಮುಂಗುರುಳು. a front curl (ಅಲಕ, ಚೂರ್ಣಕುನ್ತಲ Si. 215). — ಸುೞಿಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. = ಸುೞಿ No. 4. ಎಳೆವಾೞೆಯ ಸುೞಿಯೆಲೆಯ ತಳತಳಿಪ ಮೇಲ್ಗಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.). ಸುೞಿವರ್. -ಬರ್. to wander, to roam (Cpr. 5, 64 va.). — ಸುೞಿವರ್ಕುಟ್. -ಪರ್ಕುಟ್. = ಸುೞಿನಾಭಿ. (Śs.). — ಸುೞಿವಾೞ್. -ಬಾೞ್. the tender, still folded leaf of a plantain (Bh. 4, 4, 54). — ಸುೞಿಸುೞಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to assemble (v. i.) and form round bodies (Bh. 8, 21, 15).

ಸುಳಿವು suḷivu. = ಸುೞಹು, ಸುೞು, ಸುಳುವು, ಸುಳುಹು. turning or moving about, motion, going, waving (Bp. 40, 75; Bh. 1, 16, 15; 8, 27, 8; ತಿರಿಗಾಟ G.; My.; see ನಸು-). 2, a flickering shine (ಚಂಚಲವಾದ ಪ್ರಕಾಶ G.); a transitory perception, a glimpse, a slight notice, a slight sign (My.; Tu.). ತುಡುಗ ಅವು ಗಪ ಗಪ ತಿನ್ದು, ಹೊಲ ಕಾಯುವವರ ಸುೞಿವು ಕಣ್ಣ ಕೂಡಲೆ ಜೋಳದ ನಿಲುವು ಬಿದ್ದು, ಓಡಿ ಹೋಯಿತು (B. 3, 22).

ಸುಳಿಸು suḷisu. to cause to move or go (Bh. 8, 26, 6); to turn round (v. t., Rām. 4, 3, 9). C. Bp. 31, 25.

ಸುಳಿಹು suḷihu. = ಸುೞಿವು No. 1. (Grj. 3, 69).

ಸುಳು suḷu. = ಸುೞಿವು No. 2. (My.).

ಸುಳುವು suḷuvu. = ಸುೞಿವು No. 1. (J. 2, 54). 2, = ಸುೞಿವು No. 2. (My.). ಕುದುರೆಗಳು ಏನಾದರೂ ಹೆದಱಿಕೆಯ ಸುಳುವು ಕಣ್ಡರೆ (B. 3, 57). ಆ ಧ್ವನಿಯ ಸುಳುವು ಹಿಡಿದು, ಕುರುಡನು ತನ್ನ ಕೋಲು ಬಿಸಾಟಿದನು (3, 124). ಅವನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಸುಳುವಾದರೂ ಕಾಣದೆ (3, 126). ಸುಳುವು ಹೇೞಿದವ ಸುದ್ದಿ ಹೇೞ್ಯಾನೇ? (Prv.).

ಸುಟುಹು suḷuhu. = ಸುಟಾವು No. 1. turning, etc. (Bp. 25, 5).

ಸೂ sū. = ಸು 1. bringing forth, bearing, producing. see *e. g.* ಜೀವ-, ಬ್ರಹ್ಮ-, ವೀರ-.

ಸೂಕರ sūkara. *a hog, a pig.* ನಾಕದ ಸನ್ತೋಷ ಸೂಕರಂಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv.).

ಸೂಕಳ sūkaḷa. = ಕೂಳಿಲ, etc. an ill-trained horse, etc. (ಸಿಲ್ಕಾದ ಕುದುರೆ Mr. 276).

ಸೂಕಳಿ sūkaḷi. (ಕೊಟ್ಟ Śm. 89).

ಸೂಕುಮ sūkuma. Tbh. of ಸೂಕ್ಷ್ಮ. (Śmd. 336 Mdb.).

ಸೊಕುಳಿ sūkuḷi. (Śmd. 40). = ಸೊಕಳಿ (?).

ಸೂಕ್ತ su-ukta. well spoken, well or properly said. 2, a vedic metrical prayer or hymn. (J. 8. 42; 27. 16). 3, a good word (ಚಲೋ ಮಾತು G.).

ಸೂಕ್ತಿ su-ukti. = ಸೂಕ್ತ. (Bp. 2, 11; 26, 49; 43, 74).

ಸೂಕ್ಷ್ಮ sūkṣma. = ಸೂಕುಮ. *subtile, minute, atomic; little, small; thin, fine, attenuated, delicate;* exquisite, refined; nice; sharp, acute; subtle, crafty, artful, sly, ingenious; exact, precise, accurate, correct. 2, an atom. 3, the subtle all-pervading soul, *the supreme soul.* 4, subtlety, minuteness; slyness, craft, ingenuity. 5, fraud, cheating. 6, fine thread, etc. 7, a particular figure of rhetoric, one of the vāstavas (Kāvy. III, 3. B, 3. 30-34). — ಸೂಕ್ಷ್ಮಕೆಲಸ. = ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರ್ಯ. (My.).

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾನುಗತಾಳಂಕಾರ sūkṣma-anugata-aḷankāra. a figure of speech Kr. 3, 118.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರ್ಯ sūkṣma-kārya. a delicate work; a nice affair (My.).

ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಿ sūkṣma-darśi. *sharp-sighted,* eagle-eyed; of acute discernment; acute, quick, intelligent.

ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿ sūkṣma-dṛiṣṭi. sharp-sighted, etc. 2, sharp sight (My.); acute discernment (My.).

ಸೂಕ್ಷ್ಮದ್ವಾರ ಪ್ರವೇಶ sūkṣma-dvāra-pravēśa. entering a small, narrow passage. see ನುಗುಳ್ಳು.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿ sūkṣma-buddhi. sharp wit, acute intellect, mental acumen. ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಂ (ಕುಶಾಗ್ರಮತಿ Mr. 242). 2, sharp-witted.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರ sūkṣma-śarīra. the subtile body which is invested by and the pattern of the grosser material frame. (My.).

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯಸದಾಹಾನ್ತಗಜಕ್ರೋಧವಸ್ತು sūkṣmā-āyasa-dāhānta-gajakrōdhavastu. see ಸಿದಿ 1. 2. 6. 8.

ಸೂಗರಿಸು sūgarisu. = ಸೂಗುರಿಸು. to confuse, to bewilder (Bh. 8, 23, 40; *cf.* ಸೀಗುರಿಸು?).

ಸೂಗುರಿಸು sūgurisu. to wander, to grow bewildered or confused (Grj. 6, 6). ಸೂಗುರಿಸಿದುದೆನಲ್ ವಿಭ್ರಮ ಅದಮ್ ಅದಕ್ಷ್ಯಂ (Ct. II, 89). *cf.* ಸುಟು 1?

ಸೂಚಕ sūcaka. indicative, indicating, making manifest; betraying, informing; that indicates, etc. (Śmd. 259); indication, intimation (J. 17, 50). 2, a piercer; a needle, any implement for perforating or sewing. 3, *an informer, a tale-bearer, a spy* (ಪೇಟ್ಟನು ಹೇಳುವನ್ನಾವನು Nn. 122). 4, a teacher, an instructor (ಬೋಧಕ Mr. 526). 5, a festoon (ತೋರಣ 122). 6, a wood (ವನ, ಅಡವಿ 122; ವನ 526). 7, property, etc. (ವಿತ್ತ 526). 8, a dog (ಶುನಕ, ಶ್ವಾನ 122; ಶುನಕ 526). 9, a cat (ಬಿಡಾಲ, ಬೆಕ್ಕು 122; ಬೆಕ್ಕು 526). 10, a monkey (ಕಪಿ, ವಾನರ 122; ಕಪಿ 526). 11, Śiva (ತ್ರ್ಯನೇತ್ರ, ಸದಾಶಿವ 122; ಈಶ 526).

ಸೂಚನ sūcana. the act of piercing of perforating, perforation. 2, pointing out, indicating, *indication, intimation.* 3, *informing against,* traducing, betraying. 4, indicating by signs or gestures, gesticulation. 5, hinting, hint. 6, *informing, information.* 7, teaching, showing, describing. 8, spying out, espying, seeing. 9, villainy, wickedness.

ಸೂಚನೆ sūcanē. = ಸೂಚನ. (ಸಂಜ್ಞೆ Nn. 99; C.). also: an index, a summary, the contents of a chapter, etc. (*e. g.* in the Bp.; My.). — ಸೂಚನೆಗೆಯ್. to indicate, to point out (Kāvy. I, 5, 48).

ಸೂಚಿ sūci. = ಸೂಶಿ, ಸೂಜಿ, ಸೂಜೆ. piercing, perforating. 2, *a needle.* 3, *the point of a blade of grass, the point of a bud, a bristle, a quill, the sharp point of anything.* 4, a kind of military array, a sharp file or column. 5, a cone, a pyramid. 6, gesticulation. 7, dramatic action. 8, an index, table of contents, catalogue, list. — ಸೂಚಿಕಲ್. a magnet, a loadstone (ಕಾಬೋನ್ನ ಕಲ್ Ct. II, 117).

ಸೂಚಿಕಾವಾಯು sūcikā-vāyu. a disease after child birth. Tbh. of ಸೂತಿಕಾವಾಯು, q. v. (My.).

ಸೂಚಿತ sūcita. pierced. 2, pointed out, indicated, intimated, hinted; made known, indicated by signs or gestures, communicated, told; ascertained, known. (J. 29, 44).

ಸೂಚಿಮುಖ sūci-mukha. the point of a needle (Bp. 3, 30; 31, 4).

ಸೂಚಿಸು sūcisu. to point out, to indicate, to intimate, to hint; to show, to make manifest; to tell (Cpr. 7, 42. 79; Śmd. 122; Bp. 24, 44; 37, 14; J. 2, 55; C.; B. 3, 27; 4, 24. 219; 5, 219. 235; ತಿಳಿಸು G.). [ಅನ್ತರಂಗದೊಳ್ ಮಟಸದುದಂ ಮಿಗೆ ಸೂಚಿಸುವುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾನುಗತಾಳಂಕಾರ Kr. 3, 118]. ಸೂಚಿಚುಗುಂ, ಸೂಚಿಕುಂ (Śmd. 267). ಯೋಚಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಸೂಚಿಸುವುದು (Prv.).

ಸೂಚಿಸುವಿಕೆ sūcisuvike. = ಸೂಚಿಸುಹ. ಹಸ್ತಾಭಿನಯಾದಿಗಳಿನ್ದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಿಕೆ (ಸಂಜ್ಞೆ Si. 414).

ಸೂಚಿಸುಹ sūcisuha. pointing out, indicating, etc. ಕೆಯ್ ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದವಱಿನ್ದ ಅರ್ಥದ ಸೂಚಿಸುಹ (ಸಂಜ್ಞೆ Nr.).

ಸೂಚ್ಯ sūcya. *to be indicated or pointed out,* to be made known, communicable.

ಸೂಚ್ಯಗ್ರ sūci-agra. the point of a needle; *a thorn.* 2, needle-pointed, acuminated.

ಸೂಜಿ sūji. Tbh. of ಸೂಚಿ. needle, etc. (Śmd. 338; ವಸನಬನ್ಧಿಕೆ Mr. 206; ಸೂಚಿ Si. 484; Bp. 23, 14; My.; B. 4, 149). [Tu.; T. ಊಚಿ]; [ಸೂಜಿಯ ಕೊರ್ಪು ಕುಮ್ಮುಳದೊಳದಂಗುವನ್ತೆ Pb. 13, 65 va.; Ap. 5, 85 va.]. ಸೂಜಿಯ ಕೊನೆ (ಕಣ್ಟಕ, ಸೂಚ್ಯಗ್ರ Si. 408). ಬಂಗಾರದ ಸೂಜಿಯೆನ್ತ, ಹಿಂಗದೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? — ಸೂಜಿಗೆ ಸೂಜಿ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಸೂಜಿಯಷ್ಟು ಬಾಯಿ, ಗುಡಾಣದಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆ (Prvs.). — ಸೂಜಿಕಣ್ಣು. the eye of a needle (My.). — ಸೂಜಿಕಲ್ಲು. = ಸೂಜಿಗಲ್. (My.). — ಸೂಜಿಗಲ್. -ಕಲ್. = ಸೂಜಿಕಲ್. a loadstone, a magnet (ಕಬ್ಬಿನಗಲ್ Śs.). — ಸೂಜಿತಲೆ. the part of a needle that is above its eye (My.). — ಸೂಜಿತೂತು. = ಸೂಜಿಕಣ್ಣು. (My.). — ಸೂಜಿತೂಬು. = ಸೂಜಿತೂತು. (My.). — ಸೂಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ. the eared jasmine, Jasminum auriculatum (Te. ಸೂದಿ ಮಲ್ಲಿಕೆ; My.).

ಸೂಜೆ sūje. = ಸೂಜಿ. (B. 4, 157 seq.). — ಸೂಜೇ ತಲೆ. = ಸೂಜಿ ತಲೆ. (B. 4, 171).

ಸೂಜ್ಞ sūjña. Tbh. of ಸುಜ್ಞ. intelligent. (B. 4, 109).

ಸೂಟಿ sūṭi. ಚೂಟಿ. smartness, quickness [Tu. ಸುಟಿ]; (ವೇಗಾರ್ಥಂ Bhn. 24; Bh. 1, 7, 2; 3, 7, 19; 3, 18, 39; 3, 19, 36; 9, 2, 42;

10, 1, 6; Grj. 6, 56 va.; C. Bp. 31, 25; Bh. 2, 1, 76.) 2, a device, a scheme, an expedient (My.).

ಸೂಟಿ sūṭi. = ಚೂಟಿ 2.

ಸೂಟೆ sūṭe. a torch of wisps, etc. (Mhr. ಚುಡೀ, ಚೂಡ; Tu. ತೂಟೆ, ಸೂಟೆ). ಸೂಟೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಚನ್ನಾವರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸೂಡಗ sūḍaga. = ಸೂಡಿಗ. a bracelet (ಆವಾಪಕ, ಪಾರಿಹಾರ್ಯ, ಕಟಕ, ವಲಯ Nr.; Bp. 4, 36; T. ಚೂಡಗ, Te. ಸೂಡಿಗ; T. ಚೂಟ್, ಚೂಟು, to environ, surround, encompass; see ಪೊಂಜೂಡಗ). *cf.* Sk. ಚೂಡ. a kind of bracelet.

ಸೂಡಾಯ sūḍāya. = ಸೂಡಗ. (C. Bp. 47, 44).

ಸೂಡಿ sūḍi. = ಸೂಡಿ 2. a small bundle of grass [Tu.].

ಸೂಡಿಗ sūḍiga. = ಸೂಡಗ. (ಆವಾಪಕ, ಪಾರಿಹಾರ್ಯ, ಚೂಡಾಲು Si. 219).

ಸೂಡಿಸು sūḍisu. to cause to put on; to have put upon one's self (Abh. P. 3, 61).

ಸೂಡು sūḍu. 1. to put on the head, etc., as flowers, etc.; to receive, to obtain, etc. (ಪುಷ್ಪಧಾರಣ Śmd. Dh., Śm. 92; ತುಱುಬೂಡು Ct. I, 51; T. ಚೂಟ್ಟು, to put on; ಚೂಡು, to wear, bear; M. ಚೂಟ್ಟು, to put on the head; to tie a bundle like a hairlock; ಚೂಡು, to wear on the head). [ಸೂಡುವೆನೆಮ್ಮುದಲ್ಲವಣಮಾಗದು ಸೂಚ್ಯೆನವೋಘಮಮ್ಮುದುಂ Kr. 3, 103; Pb. 1, 106; Ap. 3, 3; Vr. 41, 5]. see Cpr. 8, 99; Abh. P. 3, 46; 16, 42 va. twice; Bp. 1, 32; 2, 55; 24, 45; 54, 55; Śśv. 3, 9; 4, 109; J. 11, 41; 30, 18; 32, 9.

ಸೂಡು sūḍu. 2. = ಸೂಡಿ. a bundle, as of grass, etc. (ತೃಣಾದಿಪೂರ Śmd. Dh.; ತೃಣಪೂರ Śm. 92; B. 4, 54; T. ಚೂಡು, M. ಚೂಟ್ಟು). [ಪುಲ್ಲ ಸೂಡನೀಡಾಡುವನ್ತೆ ತನ್ನ ಶಿಯನ್ನಿರಿರ್ವರುಮನೀಡಾಡಿ Pb. 13, 41 va.].

ಸೂಡು sūḍu. 3. (fr. ಸುಡು, Śmd. 250). burning; cauterization. — ಸೂಡಿಡು. -ಇಡು. to apply a hot iron for cauterization. ಆಲಿಗೆ (to the dog called Āli) ಸಣ್ಣಿ ಮಾಡಿದರೆ ಗೈಬುಗೆ (to the owner of the dog called Gaibu) ಸೂಡಿಟ್ಟರು (Prv.). [Tu. ಸೂ, ತೂ, fire].

ಸೂತ sūta. 1. = ಸೂಲ 1. born, engendered, produced; birth; child-bearing, bringing forth (ಸಮ್ಭವ, ಹುಟ್ಟುವುದು Nn. 32; ಹಡೆವುದು Mr. 529). 2, quicksilver (ಪಾದರಸ 32; ರಸ 529).

ಸೂತ sūta. 2. impelled, sent, despatched; gone, departed. 2, *a charioteer* (ಸಾರಥಿ Nn. 32; Mr. 529). 3, a man of a mixed caste, *the son of a Kṣatriya father and Brāhmaṇa mother.* 4, *a bard, an encomiast* (ವನ್ದಿವ್ರಾತ, ವನ್ದಿಜನಂಗಳ್ 32; ವನ್ದಿ 529). 5, *a carpenter.* 6, an owner of a carriage, or one who rides in a carriage, or a warrior who fights from a chariot (ರಥಿ, ರಥಿಕ 32). 7, a teacher of the purāṇas (ಪೌರಾಣಿಕ, ಪುರಾಣಿಕ 32). 8, making known (ಅಱುಪುದು 529, o. r. ಅಱುವುದು). 9, power, strength (ಶಕ್ತಿ 32). 10, a fiisherman (ಜಾಲಿ. ಜಾಲೆಗಾಱ 32, o. r. ಬಲೆಯ ಬೀಸುವನು). 11, a kind of fight or war (ಆಹವಾಂಗ, ಕಾಳೆಗದ ಭೇದ 32).

ಸೂತಕ sūtaka. birth, production. 2, impurity from child-birth; the menses (ಪೊಲೆ, etc. Ct. II, 51). ಸತಿಯ ಸೂತಕ (ಋತು Nn. 133); ಸೂತಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀ (ರಜಸ್ವಲೆ 91).

ಸೂತಕಾಗೃಹ sūtakā-gṛiha. = ಸೂತಿಕಾಗೃಹ. (Colebr.).

ಸೂತಕಿ sūtaki. = ಸೂತಕೆ. (ಸೂತಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀ, ಪುಷ್ಪಕ Nn. 123; J. 5, 58). 2, one who has been defiled by the touch of the wife of another (J. 4, 4).

ಸೂತಕೆ sūtake. ಸೂತಕಾ. = ಸೂತಿಕೆ.

ಸೂತನನ್ದನ sūta-nandana. = ಸೂತಪುತ್ರ. (Bh. 8, 18, 5).

ಸೂತಪುತ್ರ sūta-putra. Karṇa. (My.).

ಸೂತಿ sūti. birth, production, delivery, child-bearing, bringing forth; offspring, progeny. see *e. g.* ಪ್ರ-, ಬಹು-.

ಸೂತಿಕಾಗೃಹ sūtikā-gṛiha. *a lying-in chamber.*

ಸೂತಿಕಾಭವನ sūtikā-bhavana. *a lying-in chamber.*

ಸೂತಿಕಾವಾಯು sūtikā-vāyu. = ಸೂಚಿಕಾವಾಯು. a wasting disease after child-birth (My.).

ಸೂತಿಕೃತಿ sūti-kṛiti. a midwife (ಸೂಲಗಿತ್ತಿ Mr. 303).

ಸೂತಿಕೆ sūtike. ಸೂತಿಕಾ. a woman who has recently given birth to a child, a lying-in woman. see *e. g.* ನವ-, ಪ್ರ-.

ಸೂತಿಮಾಸ sūti-māsa. the month of delivery, *the last month of gestation or pregnancy.* ಸೂತಿಮಾಸಂ ಪೊತ್ತಿನೊಳಗಕ್ಕು (Mr. 308).

ಸೂತೆ sūte. a woman who has given birth to a child or one recently delivered. see ಚಿರ-.

ಸೂತ್ಥಾನ su-utthāna. good effort or exertion, active effort. 2, *making good effort, clever.*

ಸೂತ್ಯೆ sūtye. *expressing or drinking the sōma juice* (at a sacrifice).

ಸೂತ್ರ sūtra. = ಸೂಸ್ತ್ರ. *a thread, a string, a line, a cord;* fibre, wire; the sacrificial cord; the string or wire of a puppet or doll. 2, a short rule or precept, axiom, aphorism; any rule, law, canon, decree. 3, the art, trick, mystery, key, spring (of an ingenious piece of mechanism or a complicated business. see Ch. Śmd. 6. 61. 152; ಪಾಣಿನಿಯ-. — ಸೂತ್ರದ ಗೊಮ್ಬೆ. a puppet moved by strings, etc. (My.).

ಸೂತ್ರಧಾರ sūtra-dhāra. a stage-manager, a director or principal actor who arranges the plot of a drama and takes a leading part in the prelude (ಭಾವ Hlā. Cm.). 2, the holder and manager of the strings of puppets (Mhr.). see Cpr. 8, 93; Śśv. 4, 123. 3, a thread, etc. (ಧಾರ, ಸೂತ್ರ Nn. 12).

ಸೂತ್ರಧಾರಕ sūtra-dhāraka. = ಸೂತ್ರಧಾರ. (My.).

ಸೂತ್ರಧಾರಿ sūtra-dhāri. = ಸೂತ್ರಧಾರ. (My.).

ಸೂತ್ರನಾಭಿಬಳ್ಳಿ sūtra-nābhi-baḷḷi. a small ornamental shrub, Rauwolfia serpentina benth. (St. & Pl.).

ಸೂತ್ರಪ್ರವೇಶ sūtra-pravesa. threading. see ಕೋ 3, ಕೋಸು 1.

ಸೂತ್ರಯನ್ತ್ರ sūtra-yantra. a thread-mechanism (Rām. 1, 13, 10). 2, a shuttle. 3, a weaver's loom.

ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನ sūtra-vēṣṭana. *a weaver's shuttle.*

ಸೂತ್ರಾಮ sūtrāma. = ಸುತ್ರಾಮ. good protector, Indra. (Sk.; Mr. 1a).

ಸೂತ್ರಾರ್ಥ sūtra-artha. the purport of a short rule. — ಸೂತ್ರಾರ್ಥಮಪ್ಪೆಟ್. -ಪೆಟ್. to obtain or have the purport of an (introduced) short rule (Ch. v. 103).

ಸೂತ್ರಿಕ sūtrika. = ಸೂತ್ರಧಾರ No. 1. (Bp. 21, 31).

ಸೂತ್ರಿಕೆ sūtrike. = ಸುತ್ತಿಗೆ. a thread, a string. see ಉರಃ-. 2, a kind of dish or cake.

ಸೂತ್ರಿಸು sūtrisu. to tie, to bind; to thread, to string; to bring about (Abh. P. 3, 89); to use strings (Bh. 1, 12, 15); to place a measuring line (ಮಾನಸೂತ್ರಸ್ಥಾಪನ Śmd. Dh.).

ಸೂದ sūda. cooking; *a cook* (ಸೂಪಕಾರ, etc. Mr. 269). 2, *sauce, soup, seasoning.* 3, anything seasoned, a made dish. 4, destroying, destruction. 5, mud, mire. 6, sin.

ಸೂದಕರ್ಮ sūda-karma. a cook's work, cooking. (J. 26, 55).

ಸೂದನ sūdana. destroying; *destruction, killing, slaughter.* see *e. g.* ನಮುಚಿ-, ಬಲ-, ತಪ್ಪುರ-.

ಸೂದಾಗಾರ sūda-āgāra. = ಸೂದಾರ. a kitchen.

ಸೂದಾಧ್ಯಕ್ಷ sūda-adhyakṣa. *a superintendent of cooking, an overseer of the kitchen.*

ಸೂದಾರ sūda-āra. 1. Tbh. of ಸೂದಾಗಾರ. (Bh. 4, 4, 38).

ಸೂದ್ರ sūdra. Tbh. of ಶೂದ್ರ. a man of the fourth or servile caste, etc. (My.).

ಸೂದ್ರಗಿತಿ sūdra-giti. a sūdra woman (My.).

ಸೂದ್ರಿತಿ sūdriti. = ಸೂದ್ರಗಿತಿ (My.). ಬೆನ್ನಿರ್ಪ ಮನೆಗೆತ್ತ ಮುನ್ನೆ ತೋರಣ ಯಾಕೆ? ಸನ್ನ ಸೂದ್ರಿತಿಯೊಡನಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೆ ಮಿನ್ನೂಟ ಯಾಕೆ? (Sp.).

ಸೂನ sūna. born, produced. 2, blown, blossomed, budded. 3, bringing forth, parturition. 4, a blossom, a flower. see ಪ್ರ-.

ಸೂನಕ sūnaka. = ಸೂನ. see ಪ್ರ-.

ಸೂನಗಿ sūnagi. = ಸೂಣಿಗಿ, ಸೂನುಗಿ. a kind of knife or sword (Bh. 7, 4, 10).

ಸೂನಂಗಿ sūnaṅgi. = ಸೂಲಂಗಿ. (Tbh. of ಶೂಲಿಕೆ). the flower-stalk of the sugar-cane (My.; Si. 164).

ಸೂಣಿ sūni. a butcher. (R.).

ಸೂಣಿಕ sūnika. = ಸೂಣಿ. (Sk.).

ಸೂಣಿಗಿ sūnigi. = ಸೂನಗಿ, etc. (Bh. 3, 18, 29).

ಸೂನು sūnu. *a son;* a child, offspring; a daughter's son; a younger brother. 2, the sun. 3, *a daughter.*

ಸೂನುಗಿ sūnugi. = ಸೂನಗಿ, etc. — ಸೂನುಗಿಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ಸೂನುಗಿ. (Rśv. 6, 11 va.).

ಸೂನೃತ sūnṛita. agreeable, *pleasant and at the same time true;* brisk, lively (ವಿವಕ್ಷಿತ, ಧೀರ Nn. 133; ಸಾಕ್ಷಾತ್, ದಿಟ 118).

ಸೂನೆ sūne. 1. any place where animals are killed or sacrificed; any place or utensil in a house where animals are liable to be accidentally destroyed (see ಪಂಚ-); *a slaughter-house, shambles.* 2, *the uvula or soft palate.*

ಸೂನೆ sūne. 2. a daughter.

ಸೂನೆಗಾಱ sūne-gāṟa. a butcher [ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನನಱಿಯದ ಸೂನೆಗಾಱರೆಲ್ಲ ನುಡಿಯದಿರಿ ಭೋ. Bv. 566; Cv. 160]; (ವೈತಂಸಿಕ, ಕೌಟಿಕ, ಮಾಂಸಿಕ Nr.; ವೈತಂಸಿಕ, ಕೌಟಿಕ, ಸೌನಿಕ Hla., o. r. ಕೌಳಿಕ; Bp. 24, 21; 25, 31).

ಸೂನ್ಮದ su-unmada. quite mad, crazy. (Colebr.).

ಸೂನ್ಮಾದ su-unmāda. = ಸೂನ್ಮದ. (Colebr.).

ಸೂಪ sūpa. = ಸೂವ. sauce, condiment, soup, broth; split pease; a cook.

ಸೂಪಕಾರ sūpa-kāra. = ಸೂವಾರ. *a cook* (ವಲ್ಲವ, ಸೂದ, ಭೂಪರ್ಗಳ ಅಡಿಗೆಯುವಂ Mr. 269).

ಸೂಪಕಾರಕಿ sūpa-kāraki. N. of a plant (ಕೊಣ್ಣಸು Mr. 121, o. r. ಸೂಪಕಾರಿಕೆ).

ಸೂಪಧೂಪನ sūpa-dhūpana. asafoetida. (R.).

ಸೂರ್ಪಲಕ್ಕಿ sūparlakki. Tbh. of ಶೂರ್ಪಣಖಿ. N. of the sister of Rāvaṇa. (My.).

ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರ sūpa-śāstra. a book on cookery (My.).

ಸೂಯ್ sūy. 1. = ಸುಯ್ 1. to breathe, etc. (Bp. 3, 13).

ಸೂಯ್ sūy. 2. = ಸುಯ್ 2. breath, etc. (J. 6, 32).

ಸೂಯ sūya. expressing the sōma juice (as a sacrificial act, see ರಾಜ-).

ಸೂಯಾಣ sūyāṇa. Tbh. of ಶೂಚಿಯಾನ. marching in a sharp file or column. (Śmd. 382).

ಸೂರ್ sūr. ಸೂರು. = ಚೂರು 2. the part of a sloping roof, etc. [Tu. ಸೂರಿ]; (ವಲೀಕ, ನೀವ್ರ, ಪಟಲ ಪ್ರಾನ್ತ Nr., Hla.; ವಲೀಕ Mr. 200; My.; Si. 111; *cf.* the T. s. ಸೂಡಗ್). ಸೂರ್ಗಳ್ (Śmd. 51; V. 39, 18). — ಸೂರಪಟ್ಟಿ. a long piece of wood fastened to the border of a shelving roof (My.).

ಸೂರ sūra. *the sun* (ಪೊಟ್ಟು Ct. I, 31).

ಸೂರಣ sūraṇa. = ಚೂರ್ಣ 2, ಶೂರಣ, ಸುರಣ, ಸುವರ್ಣ No. 6. (Nr.; ಕನ್ನ, ಸದ್ಮ Mr. 137; ಸುರಣಗಡ್ಡೆ G.). ಸೂರಣದ ಪಣ್ಣು (ತಾಟ್ Śmd. I).

ಸೂರತ sū (*i. e.* su)-rata. well disposed towards, *compassionate, tender;* tranquil, calm.

ಸೂರತಿ sūrati. = ಸೂತಿ, etc. (My.).

ಸೂರತೆ sūrate. *a tractable cow.*

ಸೂರಸೂತ sūra-sūta. charioteer of the sun: *Aruṇa, the dawn.*

ಸೂರಿ sūri. *a wise or learned man* (ವಿದ್ವಾಂಸ Śmd. 133. 294 Cm.; Mr. 223). — ಸೂರಿಜನ. scholars (Nn. 3; Bhn. 2).

ಸೂರಿಗೆ sūrige. = ಸುರಿಗೆ. see ಮೊಗ-.

ಸೂರಿಪಾನ sūripāna. = ಸೂರೆಪಾನ, ಸೂರ್ಯಪಾನ. a round and perpendicular parasol or fan, carried before a prince or an idol (My.; Te. ಸೂರೇಪಾನು, ಸೂರ್ಯಪಾನು).

ಸೂರಿಯ sūriya. Tbh. of ಸೂರ್ಯ. (Rām. 3, 12, 24). — ಸೂರಿಯ ಸೂನು. Sugrīva (Rām. 4, 4, 16).

ಸೂರು sūru. Tbh. of ಛೂರಿ. — ಸೂರುಕತ್ತಿ. (ಛುರಿಕೆ, ಅಸಿಧೇನುಕೆ, etc. Si. 290).

ಸೂರುಳ್ sūruḷ. 1. = ಸೂರುಳು 1. to swear, to utter a solemn declaration (ಶಪಥ Śmd. Dh.; Tu. ಸೂಲು; T. ಚೂಳು ಱು, M. ಚುಱಱು; T. ಚೂಳ್, an oath). P. p. ಸೂರುಳ್ದು (Cpr. 8, 60 va.). [ನುಡಿವರೆ ನೋಡ ಕಳ್ಳುಡಿವರೆಮ್ಮುದಿದಾಗಡ ಸೂರುಳನ್ನದಂ ಕುಡಿವನುಮನ್ನೆ ಕಳ್ಳುಡಿವರೆನ್ನೊಡೆ ನಾಣ್ಚುವರ್ Pb. 4, 91].

ಸೂರುಳ್ sūruḷ. 2. = ಸೂರುಳು 2. an oath (ಶಪನ, ಶಪಥ Nr.; ಪ್ರತ್ಯಯ Nr., Mr. 493; ಬಾಧ, ಭೃಶ Nn. 64; Cpr. 8, 61; see s. ಮಜ್ಜಾಸಾರ). — ಸೂರುಳಿಡು. -ಇಡು. to swear (Rśv. 11, 167).

ಸೂರುಳಿಸು sūruḷisu. to swear, to utter with a solemn declaration; to make a solemn promise (Abh. P. 15, 72 va.; Bp. 43 sum.; Rśv. 11, 166). [ಕಾರಣಮಂ ನಿನಗೆ ಪೇೞ್ದಪ್ಪೆಂ ನೀನಾಗ್ಗರ್ಂ ಪೇೞೆಯಪ್ಪೊಡೆನ್ನು ಸೂರುಳಿಸಿ ಇನ್ನೆನ್ನು ಪೇೞ್ದಳ್ Vr. 44, 11].

ಸೂರುಳು sūruḷu. 1. = ಸೂರುಳ್ 1. P. p. ಸೂರುಳಿದು (Bh. 1, 6, 3).

ಸೂರುಳು sūruḷu 2. = ಸೂರುಳ್ 2. (ಸಿರಿ, ವೆವಸ್ತೆ Nn. 150; ವೇಲೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ 152, o. rs. ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರಮಾಣು; ಸಮ್ಬಾಧ, ಭೃಶ 156; ಸೌಸ್ಥೆ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಕರಣ 162, o. r. ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುವುದು). ಸೂರುಳಿನಲ್ಲಿ (Nn. 150. 156). — ಸೂರುಳು ಮಾಡು. to swear (Bh. 1, 6, 7).

ಸೂರೆಪಾನ sūrepāna. = ಸೂರಿಪಾನ. (My.).

ಸೂಱು sūṟi. = ಸೂಱೆ³. plunder, etc. — ಸೂಱು ಮಾಡು. = ಸೂಱೆ ಕೊಡು. (G. 340).

ಸೂಱೆ sūṟe. plundering, pillaging, ransacking; plunder, spoil (Cpr. 7, 101; Bp. 36, 2; Bh. 2, 4, 12; My.; Tu.; Te. ಚೂಱೆ, T. ಚೂಱೈ; cf. ಸುಲಿ 1). see ಕೆಯ್ಸೂಱೆ, ಬಲ್ಸೂಱೆ. [ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ತ್ರಿವಿಧ ಒನ್ದೇ ಎನ್ದು ಕಾಣದನ್ನಕ್ಕರ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರವೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸೂಱೆಯೇ Cv. 62]. ಕೊಳ್ಳೆಯವರು ಕೊಳ್ಳೆಗೆತ್ತರು, ಸೂಱೆಯವರು ಸೂಱೆಗೆತ್ತರು (Prv.). — ಸೂಱೆ ಕೊಡು. = ಸೂಱೆಗುಡು. ನೆಱೆ ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಸೊಮ್ಮು ಸೂಱೆಯ ಕೊಡುತಲಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ಮೋಹಿನಿಗೆ (Prll. 3, 30). — ಸೂಱೆಗುಡು. -ಕುಡು. to give as spoil: to give lavishly, to lavish, to squander. ಎನಿತುಮನ್ ಅನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂಱೆಗೊಟ್ಟಂ (Śmd. 73. 282). — ಸೂಱೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಸೂಱೆಗುಡು. [ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಂ ದೀನಾನಾಥ ಜನಂಗಳ್ಗೆ ಸೂಱೆಗೊಟ್ಟು Pb. 1, 113 va.]; (Bp. 54, 73; B. 5, 42). — ಸೂಱೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to plunder; to take or acquire by force (Bp. 4, 13; 24, 51; 25, 15; Rśv. 13, 25; J. 5, 50; 13, 44; Bh. 2, 4, 8). — ಸೂಱೆ ಮಾಡು. to plunder, to rifle, etc. (My.). — ಸೂಱೆಯಾಗು. -ಅಗು. to be plundered or ransacked. ಮೆದೇ ಹುಲ್ಲು ಸೂಱೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಹಿಡಿಹುಲ್ಲಿಗೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ. — ಊರೆಲ್ಲಾ ಸೂಱೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಗಲು ಹಾಕಿದರು (Prvs.). — ಸೂಱೆಯಾಡು. -ಆಡು. = ಸೂಱೆಗೊಳ್. (J. 10, 53). — ಸೂಱೆ ಬಿಡು. -ಬಿಡು. to give up to be plundered or ransacked (J. 8, 3). — ಸೂಱೆ ಹೋಗು. to be plundered. ತೋಱುವ ಕುಲಗಿರಿಯನ್ನೆಱು, ತಪದೊಳಗಿರ್ದು, ಬೇಱೊನ್ದು ಪದವೆಣಿಸಿದರೆ ಬೆಳೆದ ಹೊಲ ಸೂಱೆ ಹೋಹನ್ತೆ (Sp.). ಸಟ್ಟೆ ತಿಸ್ತು ಮಾಡುವದಱೊಳಗೆ ಪಟ್ಣ ಸೂಱೆ ಹೋಯ್ತು. — ಸೂಱೆ ಹೋದರೂ ಮಾರಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸೂಱೆಕಾಱ sūṟe-kāṟa. a man who gives lavishly or bestows with profusion (Bh. 7, 2, 9).

ಸೂಱೆಗಾಱ sūṟe-gāṟa. a plunderer (Bh. 7, 17, 28; Dp. 138, 5).

ಸೂರ್ತಿ sūrti. = ಸುರತಿ, ಸೂರತಿ. made or produced in surat (My.; Te.). cf. ಸುರತ 1. — ಸೂರ್ತಿಮುತ್ತು. a fine pearl from surat (My.). — ಸೂರ್ತಿರೂಪಾಯಿ. a surat rupee (My.).

ಸೂರ್ಪ sūrpa. = ಶೂರ್ಪ. a winnowing basket, etc. (ಮೊಱಸು Mr. 219).

ಸೂರ್ಪಕರಣ sūrpa-karaṇa. = ಶೂರ್ಪಕರಣ. winnowing, etc. see ಕೇಱು.

ಸೂರ್ಮ sūrma. = ಸೂರ್ಮಿ. (ಲೋಹದ ಪ್ರತಿಮೆ Mr. 28).

ಸೂರ್ಮಿ sūrmi. *a brass or iron image, statue or pillar.*

ಸೂರ್ಯ sūrya. = ಸೂರಿಯ. *the sun* (ನೇಸಱ್ Śmd. I; ಪಗಲ ಬೊಜಂಗ Ct. I, 46; ಪೊಱ್ತು, ನೇಸಱ್, ಆಗಸವಣಿ, ಸೆಗಳಿಗದಿರ, etc. Śm. 14, Kk. 11*b*). 2, the sun reckoned as one of the twelve ādityas or emblems of the sun in the twelve months of the year; the sun moves through the sky in a chariot drawn by seven ruddy horses or mares (see ಸಪ್ತಾಶ್ವ). 3, N. of a peasant (Cpr. 5, 86-88). 4, N. of a metrical foot (Ch.). 5, the sun regarded as a planet. 6, the number 12. ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಸುರೇ ಚೆಲ್ಲಿದರೆ (or ಮಣ್ಣು ತೂಱಿದರೆ) ಮೋಱೇ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವದು (Prv.).

ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತ sūrya-kānta. sun-crystal; *crystal* (ಸ್ಫಟಿಕ Hlā.; ನೇಸಱುಗಲ್, ಬಿಸುಗಲ್ Śs.)

ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತಿ sūrya-kānti. sun-light, sun-shine. 2, the sun-flower, a native of tropical America, Helianthus annuus Lin. (St. & Pl.; Mhr. ಸೂರ್ಯಕಾನ್ತ).

ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ sūrya-grahaṇa. a solar eclipse. (C.).

ಸೂರ್ಯಘಿಟಿಶಾಸಿಗಳ ಜಕ್ಕಣ್ಣ sūryaghiṭiśāsigaḷa jakkaṇṇa. N. (Bp. 56, 41).

ಸೂರ್ಯಚನ್ದ್ರವಾದ್ಯಗಳು sūrya-candra-vādyagaḷu. two kinds of tabours of which the one is round like the sun and the other has the form of the half moon (My.).

ಸೂರ್ಯತನಯ sūrya-tanaya. Śani, the planet Saturn. 2, Yama (My.). 3, Karṇa. 4, Sugrīva. 5, Varuṇa.

ಸೂರ್ಯತನಯೆ sūrya-tanaye. daughter of the sun: *the river Yamunā.*

ಸೂರ್ಯನಕ್ಷತ್ರ sūrya-nakṣatra. that nakṣatra in which the sun happens to be. (R.).

ಸೂರ್ಯನಮಸ್ಕಾರ sūrya-namaskāra. prostration (on Sunday) to a kind of altar (pīṭha) on which oblations are put in honour of the rising sun (My.).

ಸೂರ್ಯಪಾನ sūrya-pāna. sun-drinking or enjoying. 2, the sun-flower (Z.). 3, = ಸೂರಿಪಾನ, q. v. (R.).

ಸೂರ್ಯಪುಟ sūrya-puṭa. an application of the sunbeams, a heating or drying (as of a chemical or medical preparation) by exposure to the sun (My.; Mhr.).

ಸೂರ್ಯಪುತ್ರ sūrya-putra. = ಸೂರ್ಯತನಯ. (My.).

ಸೂರ್ಯಬಿಮ್ಬ sūrya-bimba. the disk of the sun. (My.).

ಸೂರ್ಯಮಣ್ಡಲ sūrya-maṇḍala. the orb or disk of the sun. (My.).

ಸೂರ್ಯಲೋಕ sūrya-lōka. the world or heaven of the sun, a region or space supposed to exist round the sun, constituting a heaven of which the sun is regent. (My.).

ಸೂರ್ಯವಂಶ sūrya-vaṁśa. the family or race of the sun, the solar race of kings, the royal dynasty of Rāmacandra, king of Ayōdhyā. (My.).

ಸೂರ್ಯವೃಕ್ಷ sūrya-vṛkṣa. the plant Calotropis or Asclepias gigantea (ಎಕ್ಕದ ಗಿಡ Si. 141).

ಸೂರ್ಯಸಿದ್ಧಾನ್ತ sūrya-siddhānta. a celebrated astronomical text-book. (My.).

ಸೂರ್ಯಾತಪ sūrya-ātapa. the heat or glare of the sun, sunshine (ಬಿಸಿಲ್ Śm. 15).

ಸೂರ್ಯಾವರ್ತ sūrya-āvarta. the plant Cleome viscosa. 2, a kind of sun-flower, Helianthus indicus. (R.).

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ sūrya-asta. sun-set. (My.; B. 5, 305).

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ sūrya-astamaya. sun-set (My.).

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ sūrya-astamāna. sun-set (My.).

ಸೂರ್ಯೇನ್ದುಸಂಗಮ sūrya-indu-saṅgama. conjunction of sun and moon, *the day of new moon.*

ಸೂರ್ಯೋದಯ sūrya-udaya. sun-rise. (Bp. 37, 54; J. 7, 12, B. 5, 305).

ಸೂಲ್ sūl. = ಚೂಲ್ q. v., etc., ಸೂಲು 1. pregnancy (especially of cows). ಹಲವು ಸೂಲಾವು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ, ಪ್ರಚುರಪ್ರಸೂತಿ Hlā.). ಹಲವು ಸೂಲಾಕಳು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ Mr. 181).

ಸೂಲ sūla. 1. Tbh. of ಸೂತ 1. child-bearing, bringing forth (it may, however, be the genitive of ಸೂಲು 1 in B. 2, 37). ಬಾಱೆಯು ಒನ್ದೇ ಸೂಲ, ಒನ್ದೇ ಗೊನೆ ಈಯುತ್ತದೆ (the comma is in the print, B. 2, 37).

ಸೂಲ sūla. 2. Tbh. of ಶೂಲ. a pointed weapon, etc. (Śmd. 335 Mdb.; B. 2, 26).

ಸೂಲಗಾತಿ sūla-gāti. = ಸೂಲಗಿತ್ತಿ. (My.).

ಸೂಲಗಿತ್ತಿ sūla-gitti. a woman that assists other women in childbirth, a midwife (ಸೂತಿಕೃತಿ Mr. 308).

ಸೂಲಂಗಿ sūlaṅgi. = ಸೂನಂಗಿ. the flower stalk of the sugar cane. (My.). ಕಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಸೂಲಂಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸೂಲಿ sūli. see ಬಿಳೇ ಸೂಲಿಗಿಡ.

ಸೂಲಿಕೆ sūlike. Tbh. of ಶೂಲಿಕೆ. a spear, a spike (Bh. 6, 3, 20).

ಸೂಲು sūlu. 1. = ಸೂಲ್. etc. (My.). ಸೂಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ಗೊಡ್ಡೇ? (Prv.). ಕತ್ತೆಗಳು ಸೂಲಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಮಱಿಯ ಕೊಡುವವು (B. 5, 17).

ಸೂಲು sūlu. 2. = ಉಸಲು, etc. breath, etc. (Bh. 3, 19, 1; My.). [Tu. ಉಸುಲ್].

ಸೂಲೆ sūle. Tbh. of ಶೂಲೆ. any sharp or acute pain. (My.).

ಸೂವ sūva. Tbh. of ಸೂಪ. sauce, soup, etc. (Śmd. 342).

ಸೂಷೆ sūṣe. = ಸುಷಿ 1. a mother.

ಸೂಸಕ sūsaka. a trinket or other ornament for the forehead, a jewel or a golden or other trinket, etc. worn below the partition of the hair (ಪತ್ರಪಾಶ್ಯ, ಲಲಾಟಿಕೆ Nr.; T. ಚುಟ್ಟು, an ornament for the forehead; *cf.* ಸೂಡು1) [ವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡೆಯೊಳುಲಿವ ಸೂಸಕದ ಸೂಲ ತೊಂಗಲ್ಗೆರಸು Pb. 2, 41 va.]. see Cpr. 6, 47; 7, 92 va.; Grj. 3, 91 va.; 10, 43; Bp. 4, 40; 5, 25; 12, 20; Rśv. 8, 5va.; 10, 31 va.; Rām. 1, 7, 14; 1, 13, 4. — ಸೂಸಕಂಬಿಡಿ. -ಂ-ಪಿಡಿ. to seize the sūsaka. (Cpr. 9, 95 va).

ಸೂಸಲ್ sūsal. breaking forth, appearance (of a smile, J. 30. 11); etc. 2, a kind of dish. (ತಿಳಿದನ ಎನ್ನಡೆ ಎಳ್ಳ ಹುಗ್ಗ; ಸೂಸಲೆನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು Nr.) — ಸೂಸಲಕಡುಬು. rice flour pastry laid on a plantain or other leaf, strewed with jaggory and sesamum powder, folded and boiled in steam; when ready and opened, it crumbles or falls into small pieces (My.).

ಸೂಸಿಕೆ sūsike. the act of showing forth or exhibiting (Rām. 6, 55, 15).

ಸೂಸು sūsu. 1. to come forth, to break forth; to appear, to issue, as breath (Rśv. 5, 117), as sweetness in singing (Śśv. 2, 40), as laughter or smiles (Bp. 33, 18; J. 11, 10; 19, 21), as sounds of joy (Bp. 37, 21), as sparks from a fiery arrow (J. 13, 12), as fire (Bh. 1, 20, 60), as lustre from the eyes of women (J. 33, 22), as brain out of the head (Abh. P. 13, 63); to flow, as tears (Cpr. 5, 131; Abh. P. 4, 25), as blood (Abh. P. 13, 47; Rśv. 13, 96; J. 25, 40), as honey-drops from a lily (Abh. P. 4, 25), as a stream of water (J. 3, 9); to shower (v. i.), as a rain of gold or of nectar (Bp. 9, 33; 23, 41); to drop, as water-drops or hoar-frost (Rśv. 9, 24, 29); to run over, as the water of a tank (Cpr. 5, 42), to be shed, to spill, as the water of a vessel (Bp. 10, 2); to be shed, thrown off or cast, to drop, as the tail-feathers of a peacock in a gale (Cpr. 2, 83), as points of the filament of flowers (Cpr. 8, 103); to fall out of, as an eye ball out of its orbit (Abh. P. 13, 54 va.); to get loose, as the pole of a carriage (Abh. P. 13, 69); to become dishevelled, as hair (J. 23, 26); to go away or disappear, as desire or fatigue (Bp. 29, 18; 59, 15); to be scattered or fly about, as sparks (Bh. 1, 20, 61); to spread about (v. i.), as fame (Bp. 54, 84); to disperse (v. i., Bh. 3, 13, 25). [ಧರಾತಳದೊಳ್ ಸೂಸಿದ ತನ್ನ ಗದಾದಣ್ಡಮುಂ Pb. 13, 95 va.; Ap. 4, 25 va.; ಕಂಗಳಾಶ್ರಯದ ಸೋಂಕಿನ ಸುಖಸಮ್ಪನ್ದವನು ಮಹದಾಶ್ರಯಕ್ಕೆ ತನ್ದು ಸೂಸಲೀಯದೆ ನಿಮಗರ್ಪಿಸುವೆ Cv. 742]. ಇಕ್ಕೋಡಿಯಿಂ ತೀವಿ ನಾಲ್ದೆಸೆಗಂ ಸೂಸಿ (Śmd. 79). ಅಲಿವರಲ್ಗಳುಮ್ ಇನ್ದ್ರಗೋಪಮುಂ ಸೂಸಿದುವಭ್ರಧಿಂ (142. 166). 2, to emit, as the moon does ambrosia (Śśv. 1, 41), as a face does beams (Rśv. 6, 133), as sighs (J. 19, 17); to cause to break forth, to let appear, as the nectar of a smile (J. 15, 45); to cause to flow, as water (Abh. P. 1, 103), as honey (Rśv, 2, 39); to cause to fall, to shower (v. t.), as a rain of dust (J. 10, 8), as rain (J. 15, 17), as arrows (J. 22, 13); to sprinkle about, as water drops (J. 19, 34); to let drop, as a loose hair-knot its flowers (Rśv. 7, 17; J. 11, 19); to scatter or throw about, as fibres of the lotus-stalk (Rśv. 6, 24 va.); to throw, as sēse (J. 8, 12; ಪರಿತ್ಯಾಗ Śmd. Dh.; ಚಲಿಯು, ಸಿಮ್ಪಿಸು Kk. 69, Śm. 35: *cf* ಸುರಿ 1). ಎತ್ತಂ ಸುಧಾಸೌಧಮಂ ಸೂಸುವ ಚನ್ದ್ರಂ ತಾನೆ ಮೇಣ್ ಪುಟ್ಟಿಸಿದನ್ ಅತಿಜಡಂ ಧ್ವಾನ್ತಮಂ (Śmd. 127). ಸೂಸುತುಂ ನದನದ್ಯಚ್ಛಜಲಂಗಳಂ (280). ಅಸನದಲಿ ಉಮ್ಮುವದು, ಸೂಸುವದು ಬಾಯಲ್ಲಿ (a syringe, Sp.). — ಸೂಸಾಟ. -ಆಟ. being scattered, sprinkled, etc.; scattering, sprinkling, etc. ಸೀಱುಮ್ಬುಳ್ Śs.; Kk. 51; Śm. 61; ಸಿಮ್ಪಿಸಿತು Śs.). [—ಸೂಸೆಪಾಸು. gossip? ಮನೆಯಿನ್ದಂ ಮನೆಗೆನ್ದು ಪೋಪಕೆಱದಿಂ ಮೇಣ್ ಸೂಸೆಪಾಸೆಪ್ಪು ಮಾತಿನ ಪಾಂಗಿನ್ದನಿತುಂ ಯುಗಂ ತಳರ್ದುದ Ap. 5, 70].

ಸೂಸು sūsu. 2. being scattered, thrown about sprinkled, etc. (ಪರಿಕೀರ್ಣ Ct. I, 83); the act of showing forth or exhibiting (Rām. 5, 16, 44); etc. — ಸೂಸುಗೂಳ್. -ಕೂಳ್. boiled rice that is thrown about (Rśv. 5, 114 va.). — ಸೂಸುನೀರ್. dropping water (Cpr. 2, 20). — ಸೂಸುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. spreading lustre (Rśv. 5, 19 va.).

ಸೂಸ್ತ್ರ sūstra. Tbh. of ಸೂತ್ರ. a thread, string, etc. (My.; Te.).

ಸೂಹು sūhu. = ಸೋ 2. to drive or scare away (My.). ಸೂಹಿತ್ತು (ಸೋದುದು Ct. II, 111).

ಸೂಳ್ sūḷ. ಸೂಳು. a loud sound, noise (*cf.* ಸುಳುವು; Mhr. ಸೂರ, a note in music; a tune; air breathed through the nostril). see Bp. 6, 10; 28, 46; Bh. 1, 8, 1; ನಿಡು-, ಲಗ್ಗೆ-. — ಸೂಳ್ಗಿಯ್. to make a loud sound, to make noise (J. 12, 5). — ಸೂಳ್ಪುಟ್ಟು. a loud sound or noise to come about (J. 4, 30).

ಸೂಳ sūḷa 1. Tbh. of ಶೂಲ. the trident of Śiva. see ಸೂಳಪಾಣಿ.

ಸೂಳ sūḷa. 2. = ಸೂಳೆ. a harlot. — ಸೂಳಗೇರಿ. = ಸೂಳೆಗೇರಿ. (My.). ತಾನು ಗರ್ತಿ ಆದರೆ ಸೂಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟು (Prv.).

ಸೂಳಗಾಱ sūḷa-gāṟa. = ಸೂಳೆಗಾಱ. a whore-monger. (My.).

ಸೂಳಗಾಱಿಕೆ sūḷa-gāṟike. = ಸೂಳೆಗಾಱಿಕೆ. whore-dom. (My.).

ಸೂಳಪಾಣಿ sūḷa-pāṇi. Tbh. of ಶೂಲಪಾಣಿ. Śiva (Śmd. 376).

ಸೂಳಯಿಸು sūḷayisu. to make a loud sound (as certain musical instruments), to noise (Rśv. 6, 11 va.).

ಸೊಳೆಯ್ಸು sūḷaysu. 1. = ಸೂಳಯಿಸು, ಸೂಳವಿಸು 1. to noise, etc. (Grj. 10, 79 va.; J. 13, 18; Bh. 8, 23, 8).

ಸೊಳೆಯ್ಸು sūḷaysu. 2. = ಸೂಳವಿಸು 2. to beat (ಪೊಯ್ Bhn. 31; Bh. 8, 23, 3).

ಸೂಳವಿಸು sūḷavisu. 1. = ಸೂಳಯ್ಸು 1, etc. to noise (Bh. 3, 19, 43; 5, 11, 34; 6, 4, 101; 7, 10, 17; Rām. 5, 8, 38).

ಸೂಳವಿಸು sūḷavisu. 2. = ಸೂಳಯ್ಸು 2. to beat (Bh. 7, 10, 17; 8, 24, 49; 8, 26, 15).

ಸೂಳೆ sūḷe. = ಸೂಳ 2. Tbh. of ಶೂಲೆ. a harlot, a prostitute (ರೂಪಾಜೀವೆ, ವೇಶ್ಯೆ, ಗಣಿಕೆ, ಪಣ್ಯಾಂಗನೆ, ಕ್ಷುದ್ರೆ Hlā.; ವೇಶ್ಯೆ Mr. 305; ಗಣಿಕೆ, ಕಾಮುಕಿ Nn. 98; ಭೋಗ, ಕಾಮುಕಿ 113; ಜೋಡೆ Bhn. 63; ಅಜ್ಜುಕೆ Si. 65; ವಾರಸ್ತ್ರೀ, ಗಣಿಕೆ, ವೇಶ್ಯೆ, ರೂಪಾಜೀವೆ 188; C. Bp. 47, 12; Bp. 42, 13; 53, 12; Bh. 3, 19, 19; Rām. 1, 5, 27; J. 6, 35; C.; M. ಚೂಳಿ, T. ಚೂಳ್ಳಿ; according to Śmd. 140 it *might* be a true Drāviḍa word; *cf.* ಸುನ್ನು 1?). [ಪರದರ ಪಾರ್ವರ ಸೂಳೆಯರ ಮನೆಗಳವು Pb. 4, 10; Ap. 12, 29 va.; Vr. 80, 9]. ಸೂಳೆಯರ್ಗೆ or ಸೂಳೆಯರ್ಗ್ಗೆ (Śmd. 140). ಸೂಳೆಯರ ಮೊತ್ತ (ಗಾಣಿಕ್ಯ Hlā.). ಸೂಳೆಯರ ಗೃಹ (ವೇಶ್ಯಾಲಯ Mr. 198). ನಾಟ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಳೆ ಅಜ್ಜುಕೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಸೂಳೆಯರ ಪಾಳ್ಯ (ವೇಶ Si. 106); ಜನರಿನ್ದ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡಲ್ ಪಟ್ಟ ನಟಿಯಾದ ಸೂಳೆ (ವಾರಮುಖ್ಯೆ 188); ಸೂಳೆಯರ ಗುಮ್ಪು (ಗಾಣಿಕ್ಯ 189); ಸೂಳೆಯರ ಅರೆತೊಡೆಗಳ ವರಿಗೂ ಮುಚ್ಚುವ ಬಟ್ಟೆ (ಚಣ್ಡಾತಕ 224). ಅತ್ತಿಗಿಡಕೂವಿಲ್ಲ, ಕತ್ತೆಗೆ ಕೋಡಿಲ್ಲ, ಹತ್ತಿಯ ಹೊಲಕೆ ಗಿಳಿಯಿಲ್ಲ; ಸೂಳೆಗೆ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲ (Sp.). ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ, ಜಾಲಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗಳ್ಳಿಲ್ಲ; ದೇವರು ಸೂಳೆಗಿಲ್ಲ (Sp.). ಸೂಳೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಹೆಣ — ಸೂಳೆ ತಿರಿಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು, ಸುಂಕದವ ತಿರುಗದೆ ಕೆಟ್ಟನು. — ಸೂಳೆ ಬನ್ದರೆ ಅಮ್ಮಾ ಅನ್ದನ್ತೆ. — ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ, ಶೀಲ ಹಿಡುಕೊಣ್ಡನ್ತೆ. — ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ, ಕೊಟನಿತಿ ಆದಳು — ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ, ಜೋಗತಿ ಆದಳು. — ಸೂಳೆ ಯಾರಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ? ದೊರೆ ಯಾರಿಗೆ ಅಪ್ಪ? — ಸೂಳೇ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಜೋಳಾ ಕುಟ್ಟಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಾಚಿಗೆ ಕೆಡಗು, ಸೂಳೆಗೆ ಬೆಡಗು. — ಜೋಟಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ, ಸೂಳೆಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ. — ಸನ್ತೇ ಸೂಳೆಯ ನಚ್ಚಿ, ಮನೇ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟ. — ಸೂಳೆಯ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸಿನ್ದ. — ಸೂಳೆಯ ಮಗ ಸುಬೇದಾರ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಮಗ ಹವಾಲ್ದಾರ (Prvs.) see Śmd. s. K. ಕೂರ್ಮೆ; Prvs. s. ತನ್ದೆ, ಮಗಳು, ಮಾತು. — ಸೂಳೆಕೇಳ. an associate of harlots (Cpr. 8, 53). — ಸೂಳೆಗೆಯ್. to have intercourse with harlots (Bp. 11, 50; 12 sum.; 12, 2. 3. 49. 50. 51; 28, 19; V. 9, 32. 33. 34). — ಸೂಳೆಗೆಯ್ತ. -ಕೆಯ್ತ. intercourse with harlots, whoredom (V. 9, 3 va.). — ಸೂಳೆಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. = ಸೂಳಗೇರಿ. a street or an abode of harlots (ವೇಶ, ವೇಶ್ಯಾಜನಸಮಾಶ್ರಯ Nr.; Cpr. 8, 4 va. & 44 va.; Rām. 5, 8, 72). [ವಿಟಜನಕ್ಕೆ ತೊಡರ್ವ ಚಾರಿಯೆನಿಪ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಿಂ Pb. 1, 58]. — ಸೂಳೆಬೊಟ್ಟುಗಿಡ. a shrub or small tree, Pavetta indica L. (St. & Pl.). — ಸೂಳೆಮಗ. a whore's son (My.). 2, a dancing-master (My.). — ಸೂಳೆಮನೆ. a harlot's house (My.). ಸೂಳೆಯ ಮನೆ (Bp. 28, 16).

ಸೂಳೆಗಾಱ sūḷe-gāṟa. = ಸೂಳಗಾಱ. a whoremonger (My.).

ಸೂಳೆಗಾಱಿಕೆ sūḷe-gāṟike. = ಸೂಳಗಾಱಿಕೆ. whoredom (My.).

ಸೂಳೆತನ sūḷetana. the state of a whore (Bh. 8, 5, 9).

ಸೂಳ್ sūḷ. ಸೂಳು. a time, a turn; a season (ಬಾರಿ Śmd. I; Ct. I; 45; M. ಚುಟ್ಟು, *cf.* ಸುಟು 1; Abh. P. 14, 31 va.); wandering about. [ಎನಗಿಸ್ಟಿನೊನ್ದು ಸೂಳುಮಣಿನಿಯಂ ಪಡೆಗೆಯ್ದಂ Pb. 2, 26; Ap. 6, 34 va.; Vr. 116, 6]. ಈ ಸೂಳ್ ಎನ್ದು, ವರ್ತಮಾನವರ್ಷಂ (Śmd. 1). ಈ ಸೂಳಿನ (133). ಚಪಲತೆಯೊಳಂ ಪದನೆರಡು ಸೂಳ್ ಉಚ್ಚರಿಪುದು (230). — ಮ ಎನ್ಬುದಕ್ಕುಮ್ ಎನೆ ಸುವ ಸೂಳೊಳ್ (242). ಛಲದಿಂ ಮುಯ್ಯೇಳ್ ಸೂಳ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ ಅಱುಸಿ ಕೊನ್ದಿಕ್ಕಿದಂ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ (223). ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸೂಳ್ ತಡೆಮ್ ಆಯ್ತು (263). ಎರಡು ಮೂಱು ಸೂಳು ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಆಮ್ರೇಡಿತ Hlā.). ಸೂಳ್ಗಳ್ (Grj. 10, 55). ಹಲವು ಸೂಳುದಕದೊಳ್ ಅಲುಬಿ ಸೆಳೆ ಸೇಲೆದೊಗೆದೊಡಂ ಬಿಳಿದಹುದೆ ಕಮ್ಬಳಿ? (Bp. 60, 48). ಸೂಳಿಗೆ (Bp. 60, 61); ಸೂಳಂಗೆ (18, 101). — ಸೂಳಱು. -ಅಱು. to know one's turn (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 5, 19 va.; Śśv. 1, 79 va.;) to know the proper moment (Abh. P. 1, 118; Rśv. 6, 11 va.); to know the time (in music, Rśv. 5, 19 va.). — ಸೂಳ ಸುನ್ನ. coition by turns (Kāvy. II, 1, 24). — ಸೂಳಾಳ್. -ಆಳ್. the person who wandered about very much: king Naḷa (ನಳ Ct. I, 79). — ಸೂಳುಗರೆ. -ಕರೆ. = ಸುಟ್ಟರೆ. q. v. ಪುಯ್ಯಲ್ಗೆ ಕರೆವವಂ ಸೂಳುಗರೆವವನ್ ಎನಿಕು (Śm. 42). — ಸೂಳುನುಡಿ. talking by turns: conversation (ಸಲ್ಲಾಪ Hlā., Mr. 88). — ಸೂಳುಪಾಡು. challenge by turns (Rām. 4, 3, 9). — ಸೂಳುಪಾನ. drinking by turns or repeatedly, carousing (ಮಧುವಾರ, ಮಧುಕ್ರಮ Nr.). [— ಸೂಳುಂ ಪಾಟುಯುಂ. opportune sexual contact. ಭರ್ತಾರನ ದೆಸೆಯಿನ್ದಪ್ಪ ಸೂಳುಂ ಪಾಱಯುಂ ಇಲ್ಲದೊರ್ಗೆ ಬಸಿಱುಂ ಮಗನುಮೆನ್ತಕ್ಕುಂ Vr. 112, 17]. — ಸೂಳುಬಣ್ಣಗೆ. bravery by turns: repeated or incessant bravery (Rām. 4, 2, 25). — ಸೂಳುಮಾತು. alternate or mutual speech (Bp. 22, 4). — ಸೂಳುರಿ. -ಉರಿ. fire or wrath appearing from time to time (Bh. 2, 10, 23). — ಸೂಳುವಾತು. -ಮಾತು. = ಸೂಳುಮಾತು. (Rām. 6, 50, 12). [— ಸೂಳು ಸೂಳಿವೆ at every turn. ತ್ರಿದಶೇನ್ದ್ರಂಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಧ್ವರದ ಸಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ಸೂಳು ಸೂಳಿವೆ ಪೇಱಲ್ ಪರಿವನ್ತೆ ಪೊಣ್ಮೆ ಪಲವುಂ ಧೂಮಂಗಳ್ Pb. 6, 38]. — ಸೂಟ್ಟರೆ. -ಕರೆ. = ಸೂಳುಗರೆ. to call at (various) times: to make proclamation, to bear a verbal communication; to announce that a fight is acceptable or desired. ಸೂಳಾಯ್ತನೆನ್ದು, ಸೂಟ್ಟರೆವಂ (Śmd. I). ಸೂಟ್ಟರೆವನೆನಲ್ಕೆ ದೂದವಂ (Ct. I, 45, o. r. ದೂದಂ). [— ಸೂಟ್ಕಡು. -ಕೆಡು. to spoil the order. ಎಯ್ದೆ ಸೂಟ್ಕಡದೆ ಪಂಚ ಪದಂಗಳನೋದುತಿರ್ಪ ನಾಲಗೆ ಗಡಂ Ap. 2, 60. — ಸೂಟ್ಕೆಯ್. -ಕೆಯ್. hand moving in succession. ತುಡುವ ಬಿಡುವ ಸೂಟ್ಕೆಯ್ಯ ಬೇಗಂಗಳಂ ಸಿಟ್ಟಿಸಲಾರ್ಗಂ ಬಾರದು Pb. 12, 20]. — ಸೂಟ್ಟರ್. -ಬರ್. to come for one's turn (in any affair, Cpr. 3, 83 va.; 8, 94 va.; Abh. P. 15, 62 va.). ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟಿದೆ ಸೂಟ್ಟಿಪನ್ದು ಇಱುಮುದೇಱುದಿಭಂ ಭುವನೈಕರಾಮುನಾ (Śmd. 206). — ಸೂಟ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain by turns (Cpr. 8, 69). — ಸೂಟ್ಮಱಿ. rains that fall by turns (Rśv. 8, 112). — ಸೂಳ್ಬೋಳ್. rep. (Abh. P. 7, 141).

***ಸೂಳನೆ sūḷane.** at once. ಶಟ... ಅಶೋಕವಲ್ಲರಿಯ ಪಲ್ಲವಮೊನ್ದನೆ ಕೊಯ್ದು ರಾಗದಿಂ ಸೋರ್ಮುಡಿಯೊಳ್ ತಗುಳ್ಚಿದೊಡೆ ಸೂಳನೆ ಬಾರಿಸಿದಂ Pb. 5, 82.

ಸೂಳಾಯತೆ sūḷ-āyata. the business of a messenger (Bh. 3, 19, 19).

ಸೂಳಾಯ್ತ sūḷ-āyta. a caller at (various) times: a crier, one who makes proclamation; a messenger; a herald (ಸೂಟ್ಟರೆವಂ Śmd. I; Grj. 2, 106 va.; Bh. 3, 7, 99). ಆಯ್ತು, ಅಬ್ಬಿಯೆ ಗೂರ್ಜಿಸುವನ್ತೆ, ಆಯ್ತ ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಪುಗುವ ಪೊಱಮಡುವ ಜಳಮ್ಮಾಯ್ತರ ಸೂಳಾಯ್ತರ ಕಲ್ಲಾಯ್ತರ ಕಡಂಗಾಯ್ತರ ಆಚ್ಚುಗಾಯ್ತರ ರಭಸಂ (Śmd. 235. 289).

***ಸೂಳಾಯ್ತೆ sūḷāyte.** a lady messenger. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಲಲಸಿ ತನ್ನ ಸೂಳಾಯ್ತೆಯಂ ತನ್ನಪೊಲೆ ಕಯ್ಗೆಯ್ದು ಬರನಂ ಬೇಡಲಟ್ಟಿದೊಡೆ Pb. 1, 85 va.

ಸೃಕ್ಕ sṛikka. = ಸೃಕ್ವ. (Colebr.).

ಸೃಕ್ವ sṛikva. *the corner of the mouth* (ಕಟವಾಯಿ Mr. 318).

ಸೃಕ್ವಣಿ sṛikvaṇi. = ಸೃಕ್ವ. (Sk.).

ಸೃಗ sṛiga. *a short javelin or arrow.*

ಸೃಗಾಲ sṛigāla. = ಶೃಗಾಲ. a jackal. (Sk.).

ಸೃಜ್ sṛij. creating; a creator. see ವಿಶ್ವ-.

ಸೃಜಿಕಾಕ್ಷಾರ sṛijikā-kṣāra. = ಸರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರ. (Colebr.).

ಸೃಜಿಯಿಸು sṛijiyisu. = ಸೃಜಿಸು. (Ṡśv. 1, 17).

ಸೃಜಿಸು sṛijisu. to let go, to let loose; to emit. 2, to create, to produce, to make (Rām. 3, 2, 17).

ಸೃಣಿ sṛiṇi. *a hook for driving an elephant.* 2, a hatchet (ಲೋಹಿತ, ಕೊಡಲಿ Nn. 86).

ಸೃಣಿಕೆ sṛiṇike. *saliva, spittle, slaver.*

ಸೃಣೀಕೆ sṛiṇīke. = ಸೃಣಿಕೆ. (Sk.; G.).

ಸೃತ sṛita. gone, proceeded, flowed, moved. see ಪ್ರ-, ವಿ-, ಸಂ-.

ಸೃತಿ sṛiti. gliding, going, proceeding; *a road, a path.* see ಕು-, ಪ್ರ-.

ಸೃಪಾಟ sṛipāṭa. *a kind of measure.*

ಸೃಪಾಟಿ sṛipāṭi. *a kind of measure.* 2, = ನದೀವಿಶೇಷ (Si. 497); = ನದಿ (G.).

ಸೃಪಾಟಿಕೆ sṛipāṭike. the beak of a bird (Sk.). 2, = ಸೃಪಾಟ (G.).

ಸೃಮರ sṛimara. *a kind of animal:* a young deer; ದೊಡ್ಡ ಚಮರೀ ಮೃಗ (Si. 170).

ಸೃಷ್ಟ sṛiṣṭa. let go, let loose; emitted; given away; abandoned, left; emanated; created, made; joined, attached, connected; *abundant, much, many;* ornamented, adorned; *ascertained.* ಸೃಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳು (B. 4, 94).

ಸೃಷ್ಟಣೆ sṛiṣṭaṇe. = ಸೃಷ್ಟನೆ. (My.).

ಸೃಷ್ಟನೆ sṛiṣṭane. a making, fabrication, forgery, falsehood (My.). — ಸೃಷ್ಟನೆಪತ್ರ. a forged document (My.). — ಸೃಷ್ಟನೆಸಾಕ್ಷಿ. false witness (My.).

ಸೃಷ್ಟಿ sṛiṣṭi. = ಸಿಟ್ಟಿ. letting go, letting loose, emission; giving away; emanation; *creation;* the expansion of Brahma constituting the universal system; nature, natural property or disposition. ಭ್ರಷ್ಟದೈವಕೆ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಫಲವಿಲ್ಲ; ಸೃಷ್ಟಿಗೀಶ್ವರನ ಭಜಿಸಿದರೆ ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೀವ (Sp.). see Nn. s. ಸ್ವರ್ಗ 2.

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ sṛiṣṭi-karta. a creator, a maker (B. 4, 89. 144). ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತನಾದನ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮನು (ಬ್ರಹ್ಮ, etc. Dhw.).

ಸೃಷ್ಟಿಪಾಲಕ sṛiṣṭi-pālaka. the protector or cherisher of the universe Dp. 150, 4.

ಸೃಷ್ಟಿಸು sṛiṣṭisu. = ಸೃಜಿಸು. to create, etc. (Bp. 1, 13; 51, 49).

ಸೆಕಳೆ sekaḷe. = ಸಕಳೆ, ಸಗಳಿ, ಸೆಗಳಿ, ಸೆಗಳಿಕೆ, ಸೆಗಳಿಗೆ, ಸೆಗಳು. heat; hot vapour, steam (ಉಷ್ಣ, ವಾಷ್ಪ Mr. 47).

ಸೆಕೆ seke. = ಶಾಕ 2, ಸಕೆ, ಸಖೆ, ಸಾಕ, ಸೆಖೆ, ಸೆಗೆ, ಸೇಕ 1 q. v. (partly Tbh. of ಶಿಖೆ and of Mhr., H. ಶೇಕ). heat (My.; Bp. 17, 19; Rśv. 12, 13; C. Bp. 19, 31; ಗ್ರೀಷ್ಮ, ಝಳ, ಉಷ್ಣ, ಗಮ್ಮ G.; Tu. ಸಿಕೆ; Te.). ಸೆಕೆಯ ಹವೆ (ಬಾಷ್ಪ, ಊಷ್ಮ Si. 439). ಸೆಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿ ತೆನ್ದು ಕಪ್ಪುಳಿ ಹೊದ್ದುಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಸೆಕೆನಾಡು. a hot country (B. 2, 2. 37. 51). — ಸೆಕೆಹಪ್ಪಳ. a kind of happaḷa (My.).

ಸೆಕ್ಕು sekku. = ಸೆರ್ಕು. to put in, to insert (Bp. 43, 25; Rām. 6, 45, 43; T. ಚೆರುಗು, ಚೊರುಗು).

ಸೆಕ್ಕೆ sekke. insertion: a joint (?). ತೊಡೆಯ ಸೆಕ್ಕೆ or ತೊಡೆಸೆಕ್ಕೆ (Ṡmd. 195).

ಸೆಕ್ಕೆ sekke. = ಚಕ್ಕೆ, etc. a chip, etc. (Bp. 43, 25. 36. 83). ಯೂಪ ಸ್ತಮ್ಭದ ಸೆಕ್ಕೆ (ಸ್ವರು Nr.).

ಸೆಖೆ sekhe. = ಸೆಕೆ, etc. (ಊಷ್ಮ, ಬಾಷ್ಪ Hlā.; Bh. 4, 4, 55). ಬೆಣ್ಣೆ ಬೆಂಕಿಯ ಸೆಖೆಗೆ ತಣ್ಣಗಿರಬಲ್ಲುದೇ? ಹೆಣ್ಣಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಎಡ ತಾಕಿ, ಶಿವ ಯೋಗಿ ಮಣ್ಣುಮುಸಿಯಾದ (Sp.).

ಸೆಗಣ segaṇa. = ಸಗಣ 1, etc. cow-dung, etc. ಕಱುವಿನ ಸೆಗಣ (ಎರಣ Kk. 69).

ಸೆಗಣಿ segaṇi. = ಸೆಗಣ, etc. cow-dung. ಕಱುವಿನ ಸೆಗಣಿ (ಎರಣ Ṡs.).

ಸೆಗಳಿ segaḷi. = ಸೆಕಳೆ, etc. (ಜಳ, ಉಷ್ಣ Ṡm. 15). — ಸೆಗಳಿಗದಿರ. -ಕದಿರ. the hot-rayed, the sun (ಬೆಂಗದಿರ, etc., ಸೂರ್ಯ Ṡm. 14).

ಸೆಗಳಿಕೆ segaḷike. = ಸೆಕಳೆ, etc., ಸೆಗಳಿಗೆ. (Bh. 1, 5, 5).

ಸೆಗಳಿಗೆ segaḷige. = ಸೆಗಳಿಕೆ, etc. (ಉಮ್ಮ, ಝಳ Kk. 11*b*; Bh. 6, 5, 34).

ಸೆಗಳು segaḷu. = ಸೆಕಳೆ, etc. heat, etc. (Bh. 3, 19, 18).

ಸೆಗೆ sege. = ಸೆಕೆ, etc. heat. (G.; Te.).

ಸೆಜ್ಜೆ sejje. = ಸಜ್ಜೆ, etc. a tall and stout kind of grass cultivated for its grain, Holcus spicatus Roxb. (ಧಾನ್ಯ Ṡm. 87; Z.; My.).

ಸೆಜ್ಜೆ sejje. = ಸಜ್ಜೆ, etc. Tbh. of ಶಯ್ಯೆ (Ṡmd. 357). a place of rest or repose, a bed (ಶಯ್ಯೆ, ಪಱ್ಕೆ Kk. 30; ಪಱ್ಕೆ, ಶಯ್ಯೆ Ṡm. 76; ಶಯ್ಯೆ 87; Cpr. 6, 86 va.; 8, 41). [ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ಬಿಜಯಂ ಗೆಯ್ಸಿಮೆನೆ Pb. 3, 81 va.]. 2, a liṅga-box; a box in general [ಅಪ್ಪಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಉರಸೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವುದಯ್ಯಾ ಶಿವಲಿಂಗವ Cv. 149, 917. 1148]; (Bp. 3, 26; 18, 31; 22, 7; 38, 47; 43, 26. 83; 47, 46; 54, 69). ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆ (ಶಯನಸ್ಥಾನ, etc. Hlā.; ಗರ್ಭಾಗಾರ, ವಾಸಗೃಹ Nr.). — ಸೆಜ್ಜೆದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. a box to become full (Bp. 22, 9). — ಸೆಜ್ಜೆಮನೆ. = ಸಜ್ಜೆಮನೆ, ಸೆಜ್ಜೆವನೆ. a sleeping-apartment, a dormitory (ಪಕ್ಕೆ Ṡm. 79). — ಸೆಜ್ಜೆಮಾಡ. an upstair-room used for sleeping (V. 5, 7). — ಸೆಜ್ಜೆವನೆ. = ಸಜ್ಜೆವನೆ, ಸೆಜ್ಜೆಮನೆ. (Ṡmd. 387; Cpr. 7, 69 va.; 8, 60 va. & 94 va.; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 11, 1 va.). — ಸೆಜ್ಜೆವಳ. (Ṡmd. 234). a guardian or superintendent of (a king's) sleeping-apartments; a man who has the charge of, or waits at, their door [ಸೆಜ್ಜೆವಳನಿಕ್ಕಿದ ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಕಾಳಾಗರ ಧೂಪಂ Ap. 5, 22 va.]; (ಶಯ್ಯಾಗೃಹ ರಕ್ಷಕ Ṡs.; ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲಾತ Kk. 37; ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲವ Ṡm. 46). — ಸೆಜ್ಜೆವಳ್ತಿ. (Ṡmd. 244. 246). a woman who is the superintendent of sleeping-apartments; etc. — ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ಳ. = ಸೆಜ್ಜೆವಳ (Ṡmd. 234). — ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲವ. -ಬಾಗಿಲವ. = ಸೆಜ್ಜೆವಳ. (Ṡm. 46). — ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲಾತ. -ಬಾಗಿಲಾತ. = ಸೆಜ್ಜೆವಾಗಿಲವ. (Kk. 37).

ಸೆಜ್ಜಿರ sejjira. a bed (Cpr. 8, 4 va.; 8, 26).

ಸೆಟೆ seṭe. = ಸಟೆ 2, etc. to bend (v. i.). ಲಕ್ಕಾ ಎಮ್ಬ ಪಾರಿ ವಾಳಗಳು ಎದೆ ಹಾಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು, ಹಿಂಗಱಿಯನ್ನು ನಿಗರಿಸಿಕೊಣ್ಡು, ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಸೆಟೆದಿರುತ್ತವೆ (B. 3, 114).

ಸೆಟ್ಟಿ seṭṭi. = ಸಟ್ಟಿ, etc. Tbh. of ಶ್ರೇಷ್ಠಿ. a respectful compellation for a banker, merchant or tradesman, and for certain men of the arts of industry (potters and oil-millers, My.); the head or chief of a caste (My.); etc. (Bp. 9, 8; 24, 22; B. 2, 25; Mhr. ಶೇಟಿ). [ಸೆಟ್ಟಿಯುಂ ಬಳ್ಳಂ ಕಿಱಿದೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ನುಡಿಯಂ ನೀಂ ನಿಕ್ಕುವಂ ಮಾಡಿದ್ದೆ Pb. 12, 175]. ಬಿದರುತಟ್ಟೀ ಮಾಱಿದಾ ಕ್ಷಣ ಸೆಟ್ಟಿ ಆದಾನೇ? — ಆನೆ ಮಟ್ಟೆದೇ ಸನ್ದು, ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲೇ ಪಟ್ಟಣ. — ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟದೇ ಪಟ್ಟ. — ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬಾಱು ಸತ್ತಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯದು. — ಸೆಟ್ಟಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ಅಳೆಯುತ್ತಾನೆ, ಹೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. — ಸೆಟ್ಟಿ ಸಿಂಗಾರವಾಗು ವಾಗ್ಗೆ ಪಟ್ಟವೆಲ್ಲಾ ಸೂಱೆಹೋಯಿತು. — ಸೆಟ್ಟಿ ಸವಾಸೇರು, ಲಿಂಗ ಅಡೀ ಸೇರು. — ಸೆಟ್ಟಿ ಹೆಡ್ಡ, ಕುಮ್ಬಾಱ ಜಾಣ. — ಪೇಟೆಗೆ ಚಟ್ಟಿ, ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೆಟ್ಟಿ.

— ಬಟ್ಟೆ ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತೆನ್ನದರೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಬಿಟ್ಟಿ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಯ್ಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನು, ಸೆಟ್ಟಿ ಅತ್ತ ಹಾಗೆ. — ಬೆಟ್ಟಚಿನ್ನ ಆದರೆ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಆಗದೇ? ಲಾಭವಿಲ್ಲದೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗ. — ವಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟು ವಿನಹಾ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಿಡ (Prvs.). — ಸೆಟ್ಟಿ ಗಿಟ್ಟಿ. reit. ಸೆಟ್ಟೀ ಸಂಗಾ ಮಾಡು, ಗಿಟ್ಟೀ ಸಂಗಾ ಮಾಡಬಾರದು (Prv.). [— ಸೆಟ್ಟಿವಟ್ಟ. -ಪಟ್ಟ. headship in the business. ಸೂರದತ್ತ ಸೆಟ್ಟಿ ಸುಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸೆಟ್ಟಿವಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿ ತಪಂಬಟ್ಟಂ Vr. 25, 9].

ಸೆಟ್ಟಿಗಾಱ seṭṭi-gāṟa. = ಸೆಟ್ಟಿ? (Dp. 137, 4).

ಸೆಟ್ಟಿತನ seṭṭitana. the state or business of a seṭṭi; headship in a caste (My.). ಕತ್ತೆ ಕಣ್ಣಾಗ ಹೊತ್ತರೆ ಸೆಟ್ಟಿತನಾ ಮಾಡೀತೇ? (Prv.).

ಸೆಡ seḍa. 1. = ಸಟೆ 2, ಸೆಡೆದು. P. p. of ಸೆಡೆ 1, in ಸೆಡಕೊಳ್ಳು (My.).

ಸೆಡ seḍa. 2. = ಸೆಡೆದು. P. p. of ಸೆಡೆ 2, in ಸೆಡಕೊಳ್ಳು (My.).

ಸೆಡಕು seḍaku. 1. = ಸಡಕು 2. the state of being proper or correct. (My.).

ಸೆಡಕು seḍaku. 2. pride, haughtiness, arrogance (Dp. 161, 8; My.; see ಕೆಚ್ಚು 5; T. also ಚೆಳುಕ್ಕು).

ಸೆಡವು seḍavu. 1. (= ಸಟೆ 1). pride (Dp. 161, 4). [Tu.].

ಸೆಡವು seḍavu. 2. the state of being crooked or bent (My.).

ಸೆಡು seḍu. to be sewn, stitched together or united; to sew, etc. (ಸ್ಯೂತ Śmd. Dh.; see ತಟ್ಟು, ತೆತ್ತು 2, ತೇಪೆ).

ಸೆಡೆ seḍe. 1. = ಸಟೆ 1, ಸಿಡೆ 1. to grow bulky or large, to increase (ಅಸ್ಥಾಲ್ಯ Śmd. Dh., o. r. ಸಿಡೆ; ಪೆರ್ಚುಗೆ Cm.; *cf.* ತಿಟ್ಟು 1, ತಿಣೆ, ತಿಣ್ಣ, ತೀವು; M. ತಿಱು, to become stout, corpulent, thick, stiff; *cf.* also ಜಣ್ಣು 1). 2, to grow puffed up or proud (My.). 3, to become stiff, as a limb, a rope, etc. (My.). 4, to become erect from cold, as the hair of the body (My.). [Tu. ಸೆಡಿ].

ಸೆಡೆ seḍe. 2. = ಸಟೆ 2, ಸೆಟೆ. to grow crooked or bent, to bend; to shrink, to contract (ವಕ್ರ Śm. 91; Abh. P. 1, 76; Grj. 3, 22; Rśv. 9, 25; My.; *cf.* ಸಿಡಿ 1 & 2; Te. ತೆಟುಕು, shrinking, shrivelling; M. ಚೆಱುಗು, T. ಚಿಱುಗು, to shrink, *cf.* ಕಿಱು; ಸೇಡು 1).

ಸೆಡೆ seḍe. 3. (to shrink, to recoil?); to fear (ಭಯವನ್ ಅನ್ Kk. 72; ಅಳ್ಕು, ಸುಗಿ, ಬೆಮರ್, ಬಳ್ಕು, ಸುರುಳ್, ಅಗಿ, ಭಯವನ್ ಅನ್ Śm. 40; ಭೀರುತ್ವ 91; *cf.* ಸಿಗ್ಗು, ಗಿಲಿ 2, ಚಳಿ 1). [ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ವಿಜಯಂಗೆಯ್ಸಿಮನೆ ಕಾಮಂ ಕಳನೇಱುವನ್ತೆ ಸೆಜ್ಜೆಯನೇಱು ಸೆಡೆದಿರ್ದ ನಲ್ಲಳಂ ನೋಡಿ Pb. 3, 81 va.; Ap. 13, 47]. see Abh. P. 7, 8; 9, 74; Grj. 4, 53; 9, 58 va.; Rśv. 6, 11; V. 9, 81; J. 28, 45; Bh. 3, 13, 16.

ಸೆಡೆ seḍe. 4. = ಸಟೆ 3. crookedness. ಸಾಯ ಬಾಲಸೆಡೆಯಂ ಕಟ್ಟಲ್ಕೆ ಚನ್ನಪ್ಪುದೇ? (Sś. 85).

ಸೆಡೆ seḍe. 5. (= ಸಿಡಿ 7?). fear, anxiety. — ಸೆಡೆವಡು. -ಪಡು. to suffer fear, to undergo anxiety (Abh. P. 15, 7 va.).

ಸೆಡೆ seḍe. 6. N. of a plant (ಸಿಡೆ Mr. 134).

ಸೆಡೆ seḍe. 7. = ಸಿಡೆ 2. a vessel for the reception of liquids or grain (ರಸಧಾನ್ಯಾಕರ್ಷಣಪಾತ್ರ Śmd. Dh., o. r. ಸಿಡೆ).

ಸೆಡೆ seḍe. = ಚಡೆ. detached, single, etc. (S. Mhr.).

ಸೆಣಸು seṇasu. 1. = ಸಣಸು, ಸೆಳಸು 2. to be envious or jealous, to be filled with envious feelings (ಈರ್ಷೆ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 106 va.; Abh. P. 5, 53; Grj. 4, 22; Bp. 42, 14; Śsv. 4, 122. 134; J. 4, 32; 7, 59; 14, 3; Abhā. 2, 51); to envy (with accusative, Abh. P. 1, 95; 17, 2). [ಮದನನ ಮಣಿದರ್ಪಣಕಂ ಮಡಸದೀರತ್ನ ಶುಕ್ತಿಗಂ ಸೆಣಸುವುದಂ Ap. 4, 45]. ಬಿರುದರ್ಗೆ ಬಿರುದರ್ ಸೆಣಸುವರ್ (Śmd. 159). ಕಡುಗಲಿ! ಸೆಣಸುವ ಭಟರ್ ಆರ್ (177). see s. ಮಲೆ 3. *cf.* ಕೆಣಕು? — ಸೆಣಸಾಟ. -ಆಟ. unwillingness to be excelled. ಹುಲೀ ಕೂಡೆ ನರಿಗೆ ಸೆಣಸಾಟವೇ? (Prv.).

ಸೆಣಸು seṇasu. 2. anger, wrath (ಕೋಪ, etc. Kk. 43; ಮುಳಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಒರಸೊರಸು, ಕಾಯ್ಪು, ಕಿನಿಸು, ಕನಲ್, ಮುನಿಸು, ಸೀತಱ್, ಕೋಪ Śm. 39; ದಣ್ಣ Bhn. 27; Cpr. 1, 57; Abh. P. 13, 24; Śsv. 4, 121; J. 10, 42; Bh. 1, 8, 1; T. ಚಿನ, ಚಿಱುಕ್ಕು, to be angry; ಚಿನ, anger, wrath; *cf.* ಕಿನಿಸು 1 & 2; ಸಿಟ್ಟು?). [ಸೆಣಸುಳ್ಳು ದ್ವೃತ್ತರಂ ತಳ್ತಿಱಿಯದೆ Pb. 4, 11].

ಸೆಣೆ seṇe. 1. to be or become angry (ಕ್ರೋಧ Śmd. Dh.; *cf.* ಸಣೆ 1).

ಸೆಣೆ seṇe. 2. = ಸಣೆ 2. to wash (My.).

ಸೆಣ್ಡಿಗೆ seṇḍige. = ಸಣ್ಡಿಗೆ. (B. 2, 37). — ಸೆಣ್ಡಿಗೆಗುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. = ಸಣ್ಡಿಗೆ. (S. Mhr.).

ಸೆಣ್ಡು seṇḍu. = ಚೆಣ್ಡು, etc. a cluster, a tassel; a ball to play with (ಗೇಣ್ಡುಕ, ಕನ್ದುಕ Nr.; ಕರಗನ್ದುಗ Ct. I, 104; *cf.* ಸೆಡು or ಸೆಡೆ 1). [ತನ್ನ ಮನೆಯಂಗಣದೊಳ್ ಸೆಣ್ಡಾಡುವ ತಱಿಯುಮಾನೆಯನೇಱುವ ವಿನೋದಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ವಿನೋದಸ್ಥಾನಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮಾಡಿಸಿ Vr. 45, 21]. ಪಾಲಪಾಕ್ಷಿ, ಪಾರಿತಥ್ವಿ ಎನ್ನೊಡೆ ಮುಡಿಯ ಮೇಗಣ ಮುತ್ತಿನ ಸೆಣ್ಡು; ಮುತ್ತಿನ ದಣ್ಡೆ ಎನ್ನೂ, ಎಮ್ಬುರು (Nr.). — ಸೆಣ್ಡಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to play with as with a ball (Bp. 36, 48).

ಸೆದಗೆ sedage. = ಸದೆ 3. trash, etc. [Tu. ಸೆದೆ, ಸದೆ]; (V. 37, 92).

ಸೆದಗೆ sedage. = ಸಿದಿಗೆ 1. Tbh. of ಚಿತ್ಯ. a funeral pile (ಚಿತೆ, ಚಿತ್ಯ Hlā.).

ಸೆನ್ದವ sendava. Tbh. of ಸೈನ್ಧವ. produced or born in Sindh. (Śmd. 357).

ಸೆನ್ದು sendu. 1. = ಸಿನ್ದು. to rub out, etc. (T. ಚಿರ, to destroy = ಅಱ 1; Te. ಚೆರಿ, ruin; ಚೆರುಚು, to ruin; ಚೆರುಮು, to rub; *cf.* ಕಿರಿ 1, etc.).

ಸೆನ್ದು sendu. 2. rubbing out, extinguishing, destroying, killing (ಒರಸು, ಹಿಂಸೆ Kk. 68; ಒರಸು Śm. 51). — ಸೆನ್ದುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a stick to kill with (Cpr. 5, 53).

ಸೆನ್ದುರ sendura. Tbh. of ಸಿನ್ದೂರ. red-lead, mirium. (Śmd. 357; Cpr. 2, 82; 8, 26; 8, 73 va.).

ಸೆಮ್ಬೆ sembe. (= ಸಮ್ಬೆ?). N. of a plant (ಪತ್ರನತಿ Mr. 150).

ಸೆಯ್ sey. = ಸಯ್ 1. straightness, etc. [— ಸೆಯ್ವೞಿಗು. -ಬೞಿಗು. = ಸಯ್ವೞಿಗು. ಶೈವ ಸೆಯ್ಪುಱಿಗಾದ ಪಾಶುಪತಿ ಪಥವಱಿಯ, ಕಾಳಾಮುಖಿ ಕಂಗೆಟ್ಟ Cv. 545].

ಸೆರಗು seragu. calamity, evil, mischief (Te. ಚಿಲುಗು, ಚೆರುವು, ಸಿಲುಗು; see ಸಿಲುಕು 2); sin, crime (Abh. P. 9, 196; 10, 19; 11, 7. 92; 13, 12. 47. 57; 16, 9). [fear. ಎಮ್ಮರಸರ ನಟ್ಟನೆಚ್ಚ ಶರಮಂ ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಣ್ಡು ಬರ್ಪಿರೇ Pb. 8, 17; Ap. 1, 79 va.]. — ಸೆರಗ.

-ಆ 3. = ಸರಗ. a sinner (Śmd. 90 Mdb., o. r. ಸರಗ). 2, sin, crime (ಪಾತಕ Ct. I, 59, where probably ಪಾತಕಿ, or ಸೆರಗು, is meant).

ಸೆರೆ sere. = ಸಾರೆ 2, ಸೇರೆ. the palm of the hand bent so as to receive or hold anything; a handful (My.; Bh. 2, 13, 50; B. 3, 59; Tu.; Te. ಚೇರ; T. ಚಿರಂಗಾಯ್, ಚೇರೈ; see ಕಿಸುಸೆರೆ, ಮುಚ್ಚೆರೆ). ಅರ್ತ ಕದಮ್ಬು ಬತ್ತಿದ ಕಾಲುಂ ಹುರಿಯಱುವ ಅಱುಮಿಳಿ ಎಸಕದ ಸೆರೆಯುಂ (Śmd. 286). ಸಣ್ಣವನಾದರೂ ಚಿಪ್ಪಿಗೆ ಸೆರೆಯಱುವ ಕದಿಯದ ಬಿಡ. — ಸೆರೇ ವರಹಕೊಟ್ಟರೂ ಸೀರೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಬೇಡ (Prvs.). [ಸರ್ಪಯೋನಿಯ ಸೆರೆಯಂ ಬಿಡಿಸಿದವೊಲೆಚ್ಚು ಪಾಯ್ದು ತ್ತೂಡ ನೊಡನೆ ಕದುಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ರುಧಿರ ಜಲೌಘಂ Pb. 12, 71]. — ಸೆರೆ ಬಿಗಿ. to join the two cup-palms for petition's sake (J. 18, 59). — ಸೆರೆವರಿ. -ಪರಿ. to become a palm bent so as to receive anything (Abh. P. 4, 39; 11, 135). — ಸೆರೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ಸೆರೆ ಬಿಗಿ. (J. 19, 14). — ಸೆರೆ ವಿಡು. -ಬಿಡು. to let drop the (contents of a) palm (Śmd. 224).

ಸೆರೆ sere. Tbh. of ಶಿರೆ. a nerve, a tendon, etc. (ನಾಳಿಪತ್ರ, ಸಿರೆ Hlā. MS. 4, 98; Mr. 456). ಸೆರೆಯ ನರ (ಸ್ನಸೆ, ಸ್ನಾಯು, ಶಿರೆ Hlā.).

***ಸೆರೆಗೋಲ್ seregōl.** = ಸೆಱೆಕೋಲ್. -ಅನ್ತುಭಯ ಬಲದ ಸೆರೆ ಗೋಲ್ಗಳೊನ್ದೊನ್ದಂ ಮುಟ್ಟುವಿನಮತ್ತ ರಾಜಾಧಿರಾಜನುಮಿತ್ತ್ರಯುವರಾಜನುಂ ನಿನ್ದಾಗಳ್ Ap. 14, 94 va.; @ this may be a scribal error for ಸೆಱೆಗೋಲ್.

ಸೆಱಗು seṟagu. = ಸೆಱಗು, ಸೆಱಂಗು, ಸೆಱಂಗು. either end of a piece; of cotton or silk cloth used as a garment; the loose end of a garment; that end which is put over the shoulder or head; the ornamental colored cross stripes near each of the ends (ದಶೆ, ವಸ್ತಿ Nr.; ಅಂಚಲ Mr. 342; C.; Tu.; Te. ಚೆಱಂಗು; T. ಚಱಗು, a wing; see ಕಿಱ್); cover, protection, refuge (Abh. P. 13, 70; C.). see ಒಚ್ಚೆಱಗು, ಒಳಸೆಱಗು, ಕಡೆ-, ಕುಡಿ-, ತುದಿ-, ಮೇಲ್-; Cpr. 5, 22; Grj. 2, 106 va.; Bp. 47, 47; 52, 27; Rsv. 13, 71 va.; Rāghc. 17, 64. 65; J. 6, 55; 19, 16; 30, 29; Prll. 3, 29; B. 1, 25; 5, 159. ಮೇಲುದು ಕುಚದ ಮೇಲಿರ್ಪ ಸೆಱಗು (Śm. 71). ಸೀಱೆಯ ಸೆಱಗು (ಅಂಚಲ Hlā.). ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆ ಮೂಲೆ ಸೆಱಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರನನು ಕೊಡುವಾತ ಬೇಱೆ (Sp.). ಶಿವಾ ಎನ್ನರೆ ಸೆಱಗು ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡ, ಭವಾ ಎನ್ದರೆ ಭೈರವಾಸ ಹಱದು ಬಿಟ್ಟ (Prv.). — ಸೆಱಗೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. = ಸೆಱಗೊಡ್ಡು. to take the end of one's garment that is thrown over the shoulder, down under the shoulder, put both hands under it and stretch it forth as a sign of very humble petition (Cpr. 6, 87; C.). [ನಿಮ್ಮ ಚರಣವ ನೆನೆವನ್ತೆ ಕರುಣಿಸು ಸೆಱಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡುವೆ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ Bv. 34].

ಸೆಱಂಗು seṟangu. = ಸೆಱಗು, etc. (Śmd. 48; Cpr. 4, 82. 10, 17; Bp. 11, 34; 14, 6; Śsv. 1, 40, 3, 35 va.; see ಕಡೆ-, ನಡು-, ಮುಂಚೆಱಂಗು). ಮೇಲುದಱ ಸೆಱಂಗನ್ ಓಸರಿಸುವನ್ನರೆ (Śmd. 135).

***ಸೆಱಪು seṟapu.** hospitality, honour, festival. (T. ಚಿಱಪ್ಪು). -ಸೆಱಪುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to honour, to show hospitality. ಈತನ ಬಿರ್ದಿನನನೆ ವಿಖ್ಯಾತಂಗೆ ನರಂಗೆ ಸೆಱಪುಗೆಯ್ದನನನ್ತಂ Pb. 4, 44.

ಸೆಱೆ seṟe. 1. to narrow, to contract, to confine: to harass (see Ss. s. ಜೀಡ 2; T. ಚೆಱು, to narrow, to contract; to destroy; to kill; see s. ಕಿಱ್).

ಸೆಱೆ seṟe. 2. = ಸಱೆ. (fr. ಕಿಱ್, q. v.). confinement, captivity, bondage; a hold, a prison (C.; T. ಚಿಱೈ; ಕಾರೆ Hlā.; ಪ್ರಗ್ರಹ, ಉಪಗ್ರಹ, ಬನ್ದಿ Nr.; ಬಲ್ಪನ್ದಿ Ct. I, 29; Cpr. 5, 36; Abh. P. 14, 43; 14, 79 va.; Grj. 3, 103 va.; J. 2, 5; 8, 3; Si. 322; see ಕೆಯ್-, ಪೆಣ್-). ಆ ಸಭೆಯವರು ಅವನನ್ನು ಕೆಲವು ದಿವಸದ ತನಕ ಸೆಱೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು (B. 5, 176). ಸೆಱೆಯ ಮನೆ (ಕಾರೆ, ಬನ್ದನಾಲಯ Nr.). ಸೆಱೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬುತ್ತಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಸೆಱೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to fetter, to take prisoner. (ಸಿಂಹಳನಂ) ಸೆಱೆಗಟ್ಟಿ, ತನ್ನಪಂ (Rsv. 5, 130). — ಸೆಱೆಗೆಯ್. to confine, to hold fast or firm, to fetter (Cpr. 8, 44 va; 10, 12; Abh. P. 1, 114; 9, 191 va.; Rsv. 6, 11 va.; Śsv. 2, 14; J. 8, 48). ಕುಳಂ ಪ್ರಾಸಮಾಗೆ ಪೇಟ್ದ ಕಬ್ಬಂ ಕ್ಷಳನಂ ಸೆಱೆಗೆಯ್ವುದಾಗಿ ಲಕಾರಮಂ ವಿಕಲ್ಪಮುಮಂ ಮಾಡ ಬಾರದು (Śmd. 13). [prisoner. ಕೊಳ್ ನಿನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಸೆಱೆಯನೆನ್ದು ಬಿಸುಟ್ಟೊಡೆ Pb. 7, 38 va. ತನೋರಾಜಕಂ ಮುಳಿದು ಸೆಱೆಗೆಯ್ದ ಬೆಳಗಿನ ಸೆಱೆಯ ಮನೆಗಳನ್ನವಾದುವು Pb. 4, 49 va.]. — ಸೆಱೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take prisoner, to imprison, to shut up (Cpr. 4, 15; Abh. P. 15, 45; J. 29, 49). — ಸೆಱೆ ಬಿಡಿಸು. = ಸಱೆ-. to release from confinement or prison (Bp. 40, 45; My.). — ಸೆಱೆ ಬಿಡು. captivity to cease (J. 31, 63). — ಸೆಱೆಮನೆ. = ಸಱೆ-. a prison (ಕಾರೆ, ಬನ್ದನಾಲಯ Si. 298; ಗುಪ್ತಿ 426; J. 31, 26; B. 2, 25; 5, 57. 106; C.). — ಸೆಱೆಮನೆಯೊಳಗೆ ಇರುವವನು (ಪ್ರಗ್ರಹ, ಉಪಗ್ರಹ, ಬನ್ದಿ Si. 298). — ಸೆಱೆಯಾಗು. -ಆಗು. to be enclosed, to grow captive, to be made prisoner, to get into prison (Cpr. 8, 62; J. 17, 20; 27, 3). ಹೊಲೆಯಾಳಿಗೆ (on account of —) ಒನ್ದು ಮನೆಯಾಳು ಸೆಱೆಯಾಯಿತು (Prv.). — ಸೆಱೆಯಿರ್. -ಇರ್. to be imprisoned or shut up (J. 18, 8). — ಸೆಱೆವನೆ. -ಮನೆ. = ಸೆಱೆಮನೆ. (Cpr. 10, 111). [ಸೆಱೆವನೆಯಿನ್ದ ಭೋಂಕನೆ ಪೊಱಮಟ್ಟವೊಲ್ Ap. 13, 54]. — ಸೆಱೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to take prisoner (Grj. 4, 70 va.; Śsv. 1, 79 va.; Bh. 2, 4, 12). [to attract. ಬಗೆಯನಱೆಸೆಱೆವಿಡಿದ ವಿದ್ಯಾಧರ ವಿಳಾಸಕ್ಕಂ ಜಕ್ಕ ಸಮ್ಪುಟ್ಟು Ap. 2, 41 va.]. — ಸೆಱೆಸಾಲೆ. a jail (ಕಾರಗೃಹ Mr. 197). — ಸೆಱೆ ಹಾಕು. to imprison (My.). — ಸೆಱೆ ಹಿಡಿ. = ಸೆಱೆವಿಡಿ. (C.; B. 4, 9. 217). — ಸೆಱೆ ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ. taking prisoner (ಪ್ರತಿಯತ್ನ Si. 434).

***ಸೆಱೆಕೋಲ್ seṟe-kōl.** = ಸೆರೆಗೋಲ್. the end of the sides (of the army). ಸೆಱೆಕೋಲ್ ಸೆಱೆಕೋಲಿಂ ಪತ್ತಱು ಗಾವುದ ಬಲದ ಪವಣನನಿತಿನಿತೆನ್ದಾಸಱಯಂ Pb. 10, 59.

ಸೆರ್ಕು serku. = ಸೆಕ್ಕು. to shove in, to put in, to insert, to tuck (the end of a garment) into another (part of the) garment (ವಸ್ತ್ರಾನ್ತರ ಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; M. ಚಿರುದು, ಚೊರುಗು; see ಚುಚ್ಚು 1; *cf.* ಸಿಲುಕು 1).

ಸೆಲದಿ seladi. = ಸೆಲನ್ದಿ. a spider (Te. ಚೆಲಿದಿ; Tu. ಸಾಲಿಗೆ; T., M. ಚಿಲನ್ದಿ). — ಸೆಲದಿನೂಲ್. a spider's thread or web (Bp. 43, 38). — ಸೆಲದಿಪುೞು. a spider (Bp. 13, 19).

ಸೆಲನ್ದಿ selandi. = ಸೆಲದಿ. (V. 9, 56; Śsv. 2, 73).

ಸೆಲವು selavu. leave, permission, order (J. 10, 47; 12, 14; Te.; Te. also: expenses, charges; expenditure; dismissal; *cf.* ಸಲ್ 1). — ಸೆಲವುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get permission (J. 20, 56).

ಸೆಲೆ sele. 1. sound, noise; echo (M. ಚಿಲಪ್ಪು, ಚಿಲೆ; T. ಚೆಲ್ಲೈ; *cf.* ಕಿಲ್; T. ಚೆಲ್, a clap of thunder; *cf.* ಸೊಲ್ 1). ಶಬ್ದದಿನ್ದ ಹುಟ್ಟುವ ಸೆಲೆ (ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್, ಪ್ರತಿಧ್ವಾನ Si. 60).

ಸೆಲೆ sele. 2. a spring, a fountain-head (Te. ಚೆಲೆ, ಸೆಲೆ; Tu. ಚಿಲ್ಮೆ; see ಚಲುಮೆ). — ಸೆಲೆವೊಡೆ. -ಒಡೆ. a spring to be opened (Bp. 18, 63).

ಸಲೆ sele. 1. Tbh. of ಶಿಲೆ. a stone, rock. (Śmd. 357; Abh. P. 12, 68). [ಅಸ್ತು ಕನಕರೇಣುಗಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪಾಸಱೆಗಳುಮಂ ಕನಕದ ಪಿರಿಯ ಸಲೆಗಳುಮನೊಟ್ಟಿ Pb. 6, 31 va].

ಸಲೆ sele. 2. Tbh. of ಶಿರ No. 3. a large serpent. see ಬೆಟ್ಟ-.

ಸಲೆ sele. 3. Tbh. of ಚೇಲ. cloth. see Rāghc. s. ಸುರಿ3.

ಸೆಲ್ಲೆಹ selleha. = ಸಲ್ಲೆಹ. any stake or rod. ಸೆಲ್ಲೆಹದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಶಲ್ಯ, ಶಂಕು Nr.).

ಸೆಳ sel̤a. = ಸೆಳೆದು, etc. P. p. of ಸೆಳೆ3, in ಸೆಳ ಕೊಳ್ಳು (My.) and ಸೆಳ ಸೆಳದು (Bp. 47, 47; 60, 48).

ಸೆಳತ sel̤ata. the act of pulling (My.). 2, spasm (of the muscles, My.). 3, the force or velocity of a stream (My.).

ಸೆಳದು sel̤adu. = ಸೆಳೆದು. P. p. of ಸೆಳೆ3. (C.; Dp. 32, 2; see ಸೆಳ-).

ಸೆಳವು sel̤avu. the force or velocity of a stream (C; B. 4, 38. 104).

ಸೆಳಸು sel̤asu. 1. to cause to pull, etc. (My.).

ಸೆಳಸು sel̤asu. 2. = ಸೆಣಸು 1. to be envious, etc. (J. 22, 35).

ಸೆಳಸು sel̤asu. 3. to cause to cane or flog (My.).

ಸೆಳೆ sel̤e. 1. a twig, a small branch, a stick, a staff, a rod, also one for training or punishing children (ಬಾಲಶಿಕ್ಷಾದಣ್ಡ Śmd. Dh.; Śm. 114; Cpr. 3, 83; J. 10, 12; Bh. 1, 12, 3; Te. ಸೆಲ; M. ಚಿಲ್ಲಿ, ಚಿಲ್ಲೆ, a small branch; Tu. ಗೆಲ್ಲು, a branch, twig; *cf.* ಚಳ್ಳು, ಸಬ್ಬೆ, ಕೆಲ್ಲೆ?). [ದಮ್ಮತಿಗಳನಂಗಜ ನಟನ ಸೆಳೆಯ ಬಾಸುಳೆವೆಣಿಕುಂ Ap. 12, 16]. ಬಾರ ಸೆಳೆ (ಪ್ರಾಜನ, ತೋದನ, ತೋತ್ರ, Nr.). ಸೆಳೆಗೆ ಹೆದಱದ ಮಗು ಬಳೆಗೆ ಹೆದಱೀತೇ? (Prv.). — ಸೆಳೆಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a slender branch (Śm. 118; Cpr. 7. 45; Grj. 3, 103 va.). [ಮುನಿಯ ಪಾದಪದ್ಮದಿನೇಂ ಕಣ್ಗೆಸೆಮವೋ ವನ ಲತೆಗಳ್ ಕುಸುಮ ಸಂಕುಳಂ ಸುರಿಯೆ ಸೆಳೆವ ಸೆಳೆಗೊಮ್ಬುಗಳೆಂ Ap. 9, 96]. — ಸೆಳೆಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a slender stick (Bp. 31, 4). — ಸೆಳೆ ನಡು. a waist like a small rod, a thin, delicate waist (Śm. 118; J. 8, 19; 26, 11). — ಸೆಳೆಮಿಂಚು. a rod-like lightning (Rśv. 8, 4; Śśv. 1, 46. 51). — ಸೆಳೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize a small branch (J. 18, 25).

ಸೆಳೆ sel̤e. 2. to cane, to beat or flog with a stick (My.; *cf.* ಜಡಿ 4?).

ಸೆಳೆ sel̤e. 3. = ಸಳೆ. to draw or attract towards oneself, as a net (Bp. 27, 26), as a dear person (J. 13, 24; Bh. 1, 8, 61), as a military force (J. 18, 3), as the essence of poetical works (Ct. I, 1); to attract, to captivate, as people's eyes and mind (Bh. 1, 5, 8); to attempt to catch as a reflected image (Prll. 3, 27); to take, as a drop (Rśv. 8, 117); as a bow (J. 25, 31); to levy forcibly, as tribute (Bh. 2, 3, 7); to take away, to rob, as grass (Cpr. 8, 4 va.), as a sword (Śśv. 3, 40), as a bow (Śśv. 4, 59) and all sorts of things (Bh. 2, 3, 6); to remove, as pride (J. 18, 2); to pull or take off or remove forcibly, as the end of a woman's garment from her breast (J. 25, 3), as the folds of a garment tucked in (J. 26, 19); to pull from an inclosure or sheath, as an arrow (J. 13, 36; Rām. 3, 8, 69), as a sword (J. 23, 61); to pull, as an ear (Cpr. 5, 64), as hair (Cpr. 6, 29), as the branch of a tree (Rśv. 9, 24); to pull up, to draw, as the reins (Rām. 3, 2, 22); to pull out, as pearls out of—(Rāghc. 17, 72); to pull or bend upwards (J. 28, 46); to pull or shake about, as clothes in washing (Bp. 60, 48); to draw up or suffer spasms, as the muscles of a limb or a limb (My.); to rush, to move forward with impetuosity, as the water of a stream or river (J. 6, 3; 9, 23; ಆಕರ್ಷಣ Śmd. Dh., Śm. 114; ಉಚ್ಚುರ Śm. 86; ಸುಳಿ 107; ಕವರ್, ಇಱ್, ಸುಳಿ, ಪರಿಮುತ್ತೆ Kk. 71; ಈಚ್ Śmd. I; *cf.* ಚಳಕು 1 & 2. remark: Si. 89, 273. 319. 320 uses it = ಎಳೆ[3], to draw, as a carriage, etc., which is unwarrantable). P. ps. ಸೆಳದು, ಸೆಳೆದು. ಸೆಳದು ಕೊಣ್ಡರ್ಥಂ (ಇಕ್ಕುಳೆಗೊಣ್ಡುದು Ct. II, 96). ಪರರರ್ಥವ ಸೆಳೆದುಕೊಮ್ಬ ಪಾತಕತನಂ (Jm. 22).

ಸೆಳೆ sel̤e. 4. = ಸೆಳೆದು. P. p. of ಸೆಳೆ3, in ಸೆಳೆ ಸೆಳೆದು (J. 6, 3).

ಸೆಳೆ sel̤e. 5. pulling; pulling off; robbing. 2, the force of a stream or river (J. 25, 4; see ಎಡೆ-). — ಸೆಳೆ ಮಂಚ. (Śmd. 385, o. r. ತೂಗುಮಂಚ; Kk. 96). a cot that is pulled: a swinging cot (Cpr. 8, 8; Abh. P. 3, 75). [ಕೋಡಗ ಬಲ್ಲುದೆ ಸೆಳೆ ಮಂಚದ ಸುಖವ? Bv. 98]. — ಸೆಳೆಸೀರೆ. a woman's garment that is pulled off (Bh. 3, 2, 10). — ಸೆಳೆಸೂಱೆ. robbing and plundering (J. 10, 53).

ಸೆಳೆಯ sel̤eya. Tbh. of ಶಲ್ಯ 1 (?). a rod? see Mr. s. ಜಲಿ.

ಸೆಳ್ಳ sel̤l̤a. = ಚಳ್ಳಿ, etc. Cordia myxa Lin. ಸೆಳ್ಳದ ಮರ (ಶೇಲು, ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ, etc. Nr.).

ಸೆಳ್ಳು sel̤l̤u. = ಚಳ್ಳು, etc. a long flexible twig or rod. — ಸೆಳ್ಳುಗುರ್. -ಉಗುರ್. (Ct. II, 68; Śm. 118). a long (but nice pointed) nail (of women, Grj. 2, 87; 5, 61; 5, 76 va.; J. 15, 43; Rām. 6, 10, 12). [ಮುತ್ತಿನ ಪಲ್ಲುಮಂ ರಾಜಾವರ್ತದ ಸೆಳ್ಳುಗುರುಮಂ Pb. 4, 75 va.; Ap. 6, 85]. ಚೇಡತಿಯು .... ಸುಣ್ಣಬ್ಬೆಮೊಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಿನ್ನರಿಯುಣಿಟ್ಟು, ಸೆಳ್ಳುಗುರಿನ್ನಲಿ ಒಲಿದೊಲಿದು ಮಿಡಿದು (Rāghc. 17, 66).

ಸೆಳ್ಳೆ sel̤l̤e. a wound made by scratching or a wale (ಚಿವುರ ಗಾಯ, ಬಾಸುಳ G. 504).

ಸೇಕ sēka. 1. = ಸೆಕೆ, etc. heat (Cpr. 2, 74; Bp. 46, 31; Tu.; Te.; Mhr., H. ಶೇಕ, warming oneself before a fire; fomentation of a limb with heated clothes, leaves, etc.; warming or fomenting another; a little fire of sticks and rubbish for warming oneself). [ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು ಸೇಕದ ತೊವಲ್ಗೆಣೆಯಾಯ್ತು Pb. 5, 7]. see ನಸು-.

ಸೇಕ sēka. 2. sprinkling, besprinkling, moistening; aspersion; pouring out, effusion, emission; seminal effusion, impregnation; a libation, an offering; seminal fluid; a drop. see ಅಭಿಷೇಕ, ಉತ್ಸೇಕ, ನಿಷೇಕ.

ಸೇಕಡಾ sēkaḍā. per hundred; an aggregate of one hundred (My.; Mhr., H. ಶೇಂಕಡಾ).

ಸೇಕದಾರ sēkadāra. = ಶೇಕದಾರ. the collector of revenue of a division of villages or land. (My.; Si. 259).

ಸೇಕಪಾತ್ರ, sēka-pātra. a vessel for pouring out or holding water; *a baling-vessel, a bucket.*

ಸೇಕರಾವುತ sēka-rāvuta. a boasting horseman (Mhr. ಶೇಖೀ, boasting, vaunting). ಸೇಕರಾವುತ ಎಲ್ಲಿ? ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ ಎಲ್ಲಿ? (Prv.).

ಸೇಗುಡಸಿ sēguḍasi. = ಸೇಗುಡಿ, etc. (Z.).

ಸೇಗುಡಿ sēguḍi. = ಸೇಗುಡಿತೆ, etc. (Z.).

ಸೇಗುಡಿತೆ sēguḍite. = ಸೇಗುಡಸಿ, ಸೇಗುಡಿ, ಸೇಗುಡುತೆ, ಸೇಗುರ್ಚಿ. a medical plant considered as one of the eight principal drugs (ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ, ಮಧುರಕ, ಶೃಂಗ, ಪ್ರಸ್ಪಾಂಗ, ಜೀವಕ Nr. *b*; ಸೇಗುಡುತೆ Nr. *a*).

ಸೇಗುಡುತೆ sēguḍute. = ಸೇಗುಡಿತೆ, etc. (Nr. *a*; ತ್ರಿಗ್ಗ್ರೀವ Mr. 139, o. r. ಸೇಗುಡಿತೆ).

ಸೇಗುರ್ಚಿ sēgurci. = ಸೇಗುಡಿತೆ, etc. the shrub Cadaba indica Lam. (Z.).

ಸೇಚ sēca. = ಸೇಚನ. (Cpr. 6, 38). see ಅ-.

ಸೇಚಕ sēcaka. sprinkling, a sprinkler; a cloud. (ಮೋಡ G.).

ಸೇಚನ sēcana. the act of sprinkling, watering, besprinkling, moistening, pouring out, shedding, aspersion, effusion; impregnating, engendering; dripping, oozing out. 2, *a baling-vessel, a bucket.* see ತಳಿ 1, ತುಳುಕು 1. — ಸೇಚನಂಗೆಯ್. -ಂ-. to sprinkle, to besprinkle (J. 19, 45; 34, 5).

ಸೇಚನಕ sēcanaka. = ಸೇಚನ. see ಅ-.

ಸೇಚನಿಕ sēcanika. the act of scattering or sprinkling (Cpr. 5, 19 va.).

ಸೇಚಿತ sēcita. sprinkled, poured out, effused (Cpr. 1, 72).

ಸೇಡು sēḍu. 1. = ಸೇಟ್. (fr. ಸೆಡೆ 2). bending, shrinking, contraction (Bh. 3, 9, 24). — ಸೇಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to shrink, to contract (Cpr. 8, 4 va.; Grj. 9, 58 va.; Bh. 1, 19, 23; 3, 9, 23). [ತಣ್ಣಲೆವಲರೀಯಲೆದವುವೆಮ್ಮನ್ತಃಪುರ ಲಲನೆಯರಂ ಕೋಡು ಸೇಡುಗೊಳ್ವಿನಮಿಾಗಳ್ Ap. 11, 90]. ಅಡವಿಯೊಳು ಮುಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದು ಗಿಡ ಸೇಡುಗೊಣ್ತನ್ನು, ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಮಲ ಬೆಳದನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ನುಡಿಯ ನೆಚ್ಚು! (Sb.). — ಸೇಡುಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ಸೇಡುಗೊಳ್. (Rśv. 9, 28). — ಸೇಡು ಪಸು. = ಸೇಬ್ಬಡು (Śmd. 28). to shrink, etc. — ಸೇಡುವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಸೇಡುಗೊಳ್. (Rśv. 8, 125).

ಸೇಡು sēḍu. 2. = ಸಿಟ್ಟು. anger, etc. (B. 4, 16).

ಸೇಣಿ sēṇi. Tbh. of ಶ್ರೇಣಿ (Śmd. 345 Mdb.; ಸಮೂಹ Śs.; ಜಂಗುಳಿ, ನೆರವಿ, ಗೊನ್ದಣೆ, ಪಿಣ್ಡು, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಪಿಣ್ಡು, ಒಟ್ಟಿಜೆ, ಕಿಕ್ಕಿನ್ದ, ತಣ್ಡ, ತೊಪ್ಪೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಬಿನ್ದ, ತೃಣ 96).

ಸೇತ sēta. Tbh. of ಶ್ವೇತ (Śmd. 368; Bp. 34, 6).

ಸೇತು sētu. a ridge of earth, a mound, a bank, *a causeway,* a dike, a dam, any raised piece of ground separating fields; a landmark; *a bridge* (ವಾರಣ, ಕಟ್ಟೆ Mr. 416; ವರಣ, ಕಟ್ಟೆ Hlā.; ಕಟ್ಟೆ, ಅಲಿ Si. 104). 2, = ಸೇತುಬನ್ಧ (Śmd. 188). 3, *the tree Crataeva roxburghii* R. Br. or Tapia crataeva (ವಾಯವಡಂಗ G.).

ಸೇತುಬನ್ಧ sētu-bandha. 'the ridge of rocks extending from the south extremity of the Coromandel coast towards the island of Ceylon (supposed to have been formed by Hanumat as a bridge for the passage of Rāma's forces against Rāvaṇa, Sk.). 2, any causeway, bridge, etc.

ಸೇತುಬನ್ಧನ sētu-bandhana. = ಸೇತುಬನ್ಧ No. 1. (My.).

ಸೇತುಯಾತ್ರೆ sētu-yātre. a pilgrimage of the sētubandhana (My.).

ಸೇತುವೆ sētuve. a bridge (My.; B. 4, 113. 204).

ಸೇತುಸ್ನಾನ sētu-snāna. bathing at sētubandhana (My.).

ಸೇದಿ sēdi. = ಚೇದಿ. N. of a country and of its people. — ಸೇದಿರಾಜ. N. (Bp. 27, 35).

ಸೇದು sēdu. 1. = ಸೇನ್ದು. to draw up water (from a well hand over hand by means of a rope, My.; Te. ಚೇದು; Tu.; T. ಚಾಮ್ದು); to pull in (a string, as that of a paper kite, etc., My.; B. 4, 176); to draw in with the mouth, to drink (as blood, Bh. 8, 22, 48, or as another's life, Bh. 7. 1, 18); to snuff, to draw in with the breath (as snuff, the mucus of the nose, My.); to draw in (as breath, My.); to draw in a fluid (as roots, B. 3, 34); to draw or smoke (as a pipe, a shiroot, opium, etc., My.; B. 4, 40); to draw along, to drag (Bh. 3, 19, 46); to pull (as an elephant's trunk, J. 7, 47); to take away, to rob (as a cart, Rām. 1, 8, 31). 2, muscles, limbs or the tongue to draw up or suffer spasms (My.; ನಾಲಿಗೆ ಸೇದಿ ಹೋಗುವದು, not to be able to speak a word, My.); to throb and pain (as a wound, etc. in which pus is forming, My.); to be contracted or shrunk (as the belly, B. 3, 123). ಸೇದುವ ಬಾವಿ (ಅನ್ಧು, ಪ್ರಹಿ, ಕೂಪ Si. 90); ಸೇದುವ ಬಾವೀ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ನೀರೆತ್ತುವ ರಾಟೆ (343; see G. s. ರಾಟೆ). ನಾಸಿಕದಿ ಸೇದುವ ಅನಿಲಂ (ಪೂರಕ Mr. 53). ಅಂಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಬಂಗಿ ಸೇದಿ, ಮಂಗನಾದ. — ಸೇದಿದ ನೀರು ಹಾದೀಲಿ ಹಾಕ್ಯಾರೇ? (Prvs.). (*cf.* M. ತೇಗು, ತೇವು, to draw water, empty a well, bale out for irrigation).

ಸೇದು sēdu. 2. drawing, etc. — ಸೇದುಬಾವಿ. a well for drawing water (My.). ಸೇದುಬಾವಿ ಕಣ್ದು, ನಾಯಿ ಸನ್ತೋಷ ಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಸೇದೆ sēde. fatigue, weariness, distress ಬಳಲ್ಕೆ Ct. I, 50; II, 37; Kk. 46; Śm. 59; Te. ಶಾದ, ಸೇದೆ). [ಇನ್ನೆವರಂ ನೆಲಸಿರ್ದ ಸೇದೆ ನೀಂ ಕರುಣಿಸಿದಾಗಳಲ್ಲದವರ್ಗಾಜಿದು Pb. 9, 42]. [— ಸೇದೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. to get exhausted. ಪರಲೋಕ ಸುಖಾರ್ಥಮಾತ್ಮಾಸ್ತಿತ್ವಾಭಿನಿವೇಶದಿಂ ತನುಧನ ನಿಧನಂ ಮಾಡಿ ಸೇದೆಗಿಡಲ್ವೇಡೆನ್ದು ನುಡಿದು ಮಾಣೆ Ap. 2, 9 va.; Vr. 76, 25].

ಸೇದ್ಯ sēdya. cultivation, tillage, farming (Te.; R.; *cf.* ಕೆಯ್ 2).

ಸೇನ sēna. 1. Tbh. of ಶ್ಯೇನ. a hawk, etc. (Cpr. 6, 27).

ಸೇನ sa-ina. 2. having a lord, possessing a master or leader (Sk.). 2, = ಸೇನಾ. (Sk.).

ಸೇನ sēna. 3. an officer who collects the revenue in a village (H. ಸೇನಾ).

ಸೇನಬೋವ sēna-bōva. = ಶಾನಭೋಗ, etc. the clerk of a village or of some villages (ಕಾಯಸ್ಥ, ಅಕ್ಷರಜೀವಕ Hlā.; ಅಕ್ಷರಜೀವಿ, etc. Mr. 358; Bp. 9, 42).

ಸೇನಾಂಗ sēna-aṅga. *a component part of an army.*

ಸೇನಾಧಿಪತಿ sēnā-adhipati. the leader of an army, a general (ಪಡೆವಳ Kk. 37; ಸೇನಾನಿ, etc., ದಳವಾಯಿ Si. 279).

ಸೇನಾನಾಯಕ sēnā-nāyaka. = ಸೇನಾನಿ. see Mr. s. ಅಷ್ಟಾದಶ ಪ್ರಧಾನ.

ಸೇನಾನಿ sēnā-ni. (*i. e.* nī). *the leader of an army, a commander, a general* (ಪಡೆವಳ Śm. 45). *Skanda,* the god of war.

ಸೇನಾಪತಿ sēnā-pati. 'an army-chief, a general (ಬಲಿ, ಚಮೂಪ Nn. 16; Cpr. 2, 93).

ಸೇನಾಮುಖ sēnā-mukha. *a division or battalion of an army, a company consisting of three elephants, three chariots, nine horse and fifteen foot.*

ಸೇನಾರಕ್ಷ sēnā-rakṣa. army-protector: *a guard, a sentinel.*

ಸೇನೆ sēne. ಸೇನಾ. = ದಾನೆ, ಸಾನೆ. *a host, an army, an armed force* (ಪಡೆ Nn. 114. 127; Śm. 90).

ಸೇನ್ದು sēndu. (Śmd. 48). = ಸೇದು 1. to draw water out (of a well, ಜಲನಿಷ್ಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.).

ಸೇನ್ದೂರ sēndūra. Tbh. of ಸಿನ್ದೂರ. red-lead, minium. (ನಾಗಸಮ್ಭವ G.).

ಸೇಬು sēbu. an apple (My.; Sk. ಸೇವಿ; see H. s. ಸೇಬಿ).

ಸೇಮ sēma. Tbh. of ಕ್ಷೇಮ. well-being, (Śmd. 346).

ಸೇರ್ sēr. = (ಸಾರ್ 1), ಸೇರು 1. to become or be close or near; to go to; to approach; to reach; to come; to belong to; to enter; to be included; to be connected with; to join; to side with, to join; to join, to have connection with (a female); to assemble, to meet, to be collected; to agree to, to concur with; harmony, concord or friendship to exist; to suit or agree with, as food; to be suitable or agreeable (ಸಾನುಮತ Śmd. Dh.; Tu.; T. ಚೇರ್, ಚೇರು; M., Te. ಚೇರು); to obtain (Bp. 30, 14 as ಸೇರು). P. p. ಸೇರ್ದು (J. 31, 30).

ಸೇರಿಕೆ sērike. meeting, union, etc. (ಮೇಲಕ, ಸಂಗ, ಸಂಗಮ Si. 398); agreement, etc. [Tu.]

ಸೇರಿಗೆ sērige. being or coming near, approaching, etc. (ಉಪಸನ್ನ Mr. 457).

ಸೇರಿಸು sērisu. to join (v. t.); to put together; to put to; to attach; to cause to reach or arrive at; to put into; to make enter; to insert; to fix; to assemble (v. t.). ನೃತ್ತ ಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೂಱನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಏಕತಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಗೊಳಿಸುವದು (ಏಕತಾಲ, etc. Si. 62); ಹಱಗೋಲು ಮುನ್ತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ದಡ ಸೇರಿಸಿ ತಕ್ಕ ಕೂಲಿ (ಆತರ 84); ಬೊಗ್ಗಿಸಿ ಸೇರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಂಗೆಯ್ಗಳು (ಅಂಜಲಿ 212); ಅನೇಕ ಪರಿಮಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಧೂಪ (ವೃಕಧೂಪ 227); ಹೆಣವನ್ನು ಸುಡುವದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೇ ಚಿತಿ (ಚಿತೆ, etc. 297); ಸೇರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟವು (ಸಂಗೂಢ, ಸಂಕಲಿತ 379). ಇವನನ್ನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸ ಬಾರದು (B. 2, 8). ಹಲವು ಪ್ರಾನ್ತಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದನು (4, 81). ವ್ಯಾಪಾರದೊಳಗೆ ಬಣ್ಡವಲವನ್ನು ಸೇರಿಸುವದು ಒನ್ದು ವಿಧ ಉಣ್ಟು (5, 101). ಸಾಕಿದ ನುಗ ನಾಕ ಸೇರಿಸ್ಯಾನೇ? (Prv.). see Bp. 5, 42; 35, 54; 40, 40; 49, 15; C. Bp. 42, 24.

ಸೇರು sēru. 1. = ಸೇರ್, q. v. P. p. ಸೇರಿ. ಒನ್ದು ಸರಮಾಗಿರ್ದ ಹಾರಂ ಕಣ್ಮಕೆ; ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೇೞು ತೋರ ಮುತ್ತಿನ ಸರಂ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 338); ದಣ್ದ ನಿಡಿದಾಗಿರಲು ಸ್ರಗುವಕ್ಕು; ಸೇರಿಪ್ಪ ಕುಸುಮಮನ್ ಉತ್ತಂಸಮಕ್ಕು (334). ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪದಗಳ ಗುಮ್ಪು ಹೇೞಲ್ ಪಟ್ಟಿತು (Si. 28); ಬಹುಮನ್ದಿ ಸೇರಿ ಕರೆಯಿಸುವದು (ಸಂಹೂತಿ 55); ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡು ಸೇರಿ ಸೊಗಸಿನಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ಪ್ರವಕೇಲಿ, ಕ್ರೀಡೆ, etc. 72); ಡೋಣಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಿನ್ದ ಹಾಯ್ದು ಆಚೇ ದಡಕ್ಕೆ ಸೇರ ತಕ್ಕ ಬುಸ್ತರಜಲವುಳ್ಳ ಹೊಟೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳು (ನಾವ್ಯ 83); ಈ ಪ್ರಾನ್ತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭೂಮಿ (ಸೀಮೆ 113); ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಸೇರದೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಕೂದಲು (ಶೀರ್ಷಣ್ಯ, etc. 216); ಬಣ್ಡಿಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಸೇರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತು ಲೋಹದ ಬಳೆ (ನೇಮಿ, etc. 276); ಅನೇಕರು ಸೇರಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವವರು (ಚಾಕ್ರಿಕ, etc. 292); ಎರಡು ಸೇನೆಗಳೂ ದೊಮ್ಬಿಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೋರಾಡುವ ದ್ವನ್ದ್ವಯುದ್ಧ (ತುಮುಲ 294); ನುರಕ್ಕೆ ಸೇರದೇ ಇರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಗಲು (ನಿರೀಷ, ಕೂಟಕ 303); ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡು ಒತ್ತಾಗಿರುವನ್ಥಾದು (ಘನ, ನಿರನ್ತರ, ಸಾನ್ದ್ರ 371). ಸರ್ಪನ ಉಱೆಸೆವುಯನೆರಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ತೆ (Sp). ಪಿತನೊಳಗೆ ಸೇರದಿಹ ಸುತನಿನ್ದ ಫಲವೇನು? (Dp. 167). ವಾರಿಯಿಲ್ಲದ ಊರ ಸೇರಿರ್ದು, ಫಲವೇನು? (167). ದುರ್ಜನರ ಸೇರದಿರು, ಮನವೆ! (172). ನನಗೆ ಒನ್ದೇ ಕಡೆ ಕೂತು ಕೊಣ್ಡು ಆಡುವದು ಸೇರುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 16). ಗಣ್ಡುಗುಬ್ಬಿ ಹೊರಗಿನ್ದ ಬನ್ದು, ಆ ಗೂಡು ಸೇರಿತು (2, 6). ದೊಡ್ಡಪ್ಪನೆಪ್ಪವನು ಪಟಿಂಗರೊಳಗೆ ಸೇರಿ (2, 25). ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸೇರದೆ, ದಿನಾಲು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು (2, 30). ಆ ಹುಚ್ಚುಮುಱುಗೆ ಈ ರೀತಿ ಸೇರಲಿಲ್ಲ (2, 45). ಚಿಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಹೊಲಸುತನ ಸೇರುವದಿಲ್ಲ (3, 31). ಎರಡನೆಯವರು ನಮಗೆ ಸೇರದಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ಸೇರುವದಿಲ್ಲ (3, 105). ಏಣ್ಡದೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ (4, 98). ನಾನು ಸಂಸಾರ ಬಿಟ್ಟು, ಅಡವಿ ಸೇರಿ, ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷವಾಯಿತು (4, 170). ನೆಣ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡು (4, 194). ಬೌದ್ಧಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಷ್ಟು ಜನರು ಬೇಱೆ ಯಾವ ಮತಕ್ಕೂ ಸೇರಲಿಲ್ಲ (4, 214). ಕೆಟ್ಟರೂ ಪಟ್ಟಣಾ ಸೇರ ಬೇಕು. — ತಾಯಿಗೆ ಸೇರದ್ದು ನಾಯಿಗೆ ಸಹ ಸೇರದು. — ಬೇಕು ಅನ್ದಾ ಕ್ಷಣ ನಾಕ ಸೇರುವನೇ? — ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯವಿದ್ದವನಾದರೆ ನಾಕ ಸೇರುವನೇ? — ಸೇರದ ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು (Prvs.). see Bp. 11, 10; 26, 50; 28, 37; 30, 14; 43, 7; 48, 18; Rśv. 9, 23; J. 1, 5; 6, 42; 18, 23; Prv. s. ಹೋಡು 1. — ಸೇರಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to enter or come into (B. 2, 3; 5, 13).

ಸೇರು sēru. 2. meeting, etc. — ಸೇರುಪಡಿ. friendly intercourse (Rām. 6, 51, 84).

ಸೇರು sēru. 1. a seer, a measure of weight or capacity that varies in various parts of the country (C.; Tu.; Te.; T. ಚೇರ್; M. ಶೇರ್; Mhr., H. ಶೇರ; B. 4. 40. 71; 5, 102). ಸೇರು ರಾಜ, ಮಣ ಬಣ್ಟ. — ಸೇರು ಹೊಱದ ತ್ರಾಸು ಭಾರ ಹೊತ್ತೀತೇ? — ಸೇರು ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ಮಾಱಾಟದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ನೆಟ್ಟ.

ಸೇರು sēru. 2. see Mr. s. ಶತಮಾಲಿ.

ಸೇರುವಿಕೆ sēruvike. joining, etc. (ಸನ್ಧಿ, ಶ್ಲೇಷ Si. 390). ಹೆಣ್ಣು ಪಶುವಿನ ಬೞಿಗೆ ಗಣ್ಡು ಪಶುವು ಕಾಮಾತುರವಾಗಿ ಸೇರುವಿಕೆ (ಪ್ರಜನ, ಉಪಸರ 396); ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರುವಿಕೆ (ಯೋಗ, ಸಂಗತಿ 410).

ಸೇರುವೆ sēruve. = ಸೇರ್ವೆ. connection [Tu.]; (Rām. 1, 6, 48; Bh. 1, 8, 72); company (J. 6, 22); assemblage, mass (Bp. 26, 35). Dp. 130, 58. (Te. ಚೇರುವ). 2, a herd of cattle (My.). see ಉಳಿತ; ಸನ್ದು ಸೇರುವೆ. — ಸೇರುವೆಯಾಗು. -ಆಗು. to be joined together (J. 6, 34).

ಸೇರುವೆಗಾಱ sēruve-gāṟa. the native officer in charge of the public establishment for rearing cattle (My.).

ಸೇರೆ sēre. = ಸೆರೆ, etc. the palm of the hand bent so as to receive or hold anything. (ಪ್ರಸೃತಿ Si. 212; My.; Bp. 12, 28; J. 6, 21). ವೇದಪಾಠಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೂ ಗುರುಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ವಿನಯಭಾವಗಳನ್ನು ತೋಱುಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮುಗಿದ ಕೆಯ್ಗಳ ಸೇರೆ (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿ Si. 248). see ಒಟ್ಟೆಸೇರೆ.

ಸೇಱು sēṟu. = ಸೀಱು 2. to rail at, to scoff, to treat with derision or scorn (Bp. 36, 28; 45, 18).

ಸೇರ್ವೆ sērve. = ಸೇರುವೆ No. 2. a herd of cattle. (My.). [Tu.]; (T. ಚೇರ್ವೈ, mixture, commixture; a body of soldiers).

ಸೇರ್ವೆಗಾಱ sērve-gāṟa. = ಸೇರುವೆಗಾಱ. (My.; T. ಚೇರ್ವೈಕ್ಕಾರನ್, a commander of a body of soldiers).

ಸೇಲೆ sēle. = ಶೇಲೆ, ಸಾಲೆ 2, etc., ಸೆಲೆ 3. Tbh. o ಚೇಲ. cloth, etc. (Bp. 21, 11; 23, 36; My.).

ಸೇವ sēva. Tbh. of ಶೇವ (?). (Śmd. 25). a snake?

ಸೇವಕ sēvaka. serving; worshipping; practising; servile, dependent; (service; devotion). 2, *a servant, an attendant, a follower;* a worshipper, a votary (ಆಳ್ Śmd. Dh.; Śm. 115; ಗಜಜೀವ Mr. 157). feminine ಸೇವಕಳು (B. 5, 286). ಸೇವಕನಿಗೆ ಲಾವಕತನ ಇರ ಬಾರದು. — ತಾರತಮ್ಯವಱಿಯದನ ದೊರೆಯಲ್ಲ, ಮಾತು ಮಿಱುವನ ಸೇವಕನಲ್ಲ (Prvs.). — ಸೇವಕದ ಗೌರವ್ವೆ. N. (Bp. 59, 8).

ಸೇವಕಾವೃತ್ತಿ sēvaka-ā-vṛitti. the business or functions of a servant (My.).

ಸೇವಗೆ sēvage. (Śmd. 25). = ಸಾವಿಗೆ, etc., ಸೇವಿಗೆ. Macaroni vermicelli (Bp. 19, 65; Rām. 5, 8, 69).

ಸೇವಣ sēvaṇa. N. of a country (Rām. 6, 5, 16).

ಸೇವಧಿ sēva-dhi. = ಶೇವಧಿ. a treasure, etc. (Sk.).

ಸೇವನ sēvana. 1. the act of following, serving, service; devotion or addiction to, being fond of, fondness for, using, practising; adopting, enjoying, taking, trying. — ಸೇವನ ಮಾಡು. to use, to enjoy, to take (B. 4, 25. 149).

ಸೇವನ sēvana. 2. *the act of sewing, darning, stitching;* a sack.

ಸೇವನೆ sēvane. = ಸೇವನ 1. service; devotion or addiction to, etc. (Cpr. 4, 3; 6, 86; Bp. 13, 10; 26, 47; My.).

ಸೇವನ್ತಿ sēvanti. = ಸಾಮನ್ತಿ, ಸಾಮನ್ತಿಗೆ, etc. a kind of jasmine, Jasminum auriculatum Vahl. (ಮಾಗಧಿ, ಯೂಥಿಕೆ Mr. 123; Sk. ಸೇಮನ್ತಿಕಾ, ಸೇಮನ್ತೀ, ಸೇವತೀ, the Indian white rose, Rosa glandulifera).

ಸೇವನ್ತಿಗೆ sēvantige. = ಸೇವನ್ತಿ, etc. Jasminum auriculatum (ಮಾಗಧಿ, ಯೂಥಿಕೆ Hlā.; ಗುಜ್ಜಗೆ Śm. 26; Kk. 22; ಜಾತಿ Ct. I, 38; ಶತಪತ್ರ, ಮಾಗಧಿ Nn. 49). ಮಾಗಧಿ, ಗಣಿಕೆ, ಯೂಥಿಕೆ, ಅಮ್ಬಷ್ಠೆ ಎನ್ನಡೆ ಸೇವನ್ತಿಗೆ; ಅದು ಪೊನ್ನಣ್ಣ ಮಾದಡೆ ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Grj. 5, 55; J. 3, 33; 8, 23. 2, the garden-flower Chrysanthemum indicum Lin. (My.; T. ಚಾಮನ್ತಿ; Te. ಚೇಮನ್ತಿ, ಸೇಮನ್ತಿ, ಸೇವನ್ತಿ; M. ಚಾಮನ್ತಿ, ಚೆವ್ವನ್ತಿ, ಜೇಮನ್ತಿ; T. ಚೆವ್ವನ್ತಿ, Chrys. ind. with a red flower).

ಸೇವಳ sēvaḷa. = ಶೇವಾಳ. (G.).

ಸೇವಾವೃತ್ತಿ sēvā-vṛitti. the functions of service (My.).

ಸೇವಾಳ sēvāḷa. Tbh. of ಶೇವಾಲ. an aquatic plant. (ಹಾವಸೆ Śm. 35). — ಸೇವಾಳವೊೞ್ತೆ. -ಒೞ್ತೆ. to be furnished with sēvāḷa (Abh. P. 5, 130; 12, 13).

ಸೇವಿ sēvi. following, serving; practising, using; a servant. see ಸಂ-.

ಸೇವಿಗೆ sēvige. = ಸೇವಗೆ, etc. (ಪಿಷ್ಟತನ್ತು Mr. 213, o. r. ಸೇವಗೆ; My., Sk. ಸೇವಿಕಾ, a kind of sweetmeat).

ಸೇವಿತ sēvita. followed; served, attended on; honoured, adored, worshipped; enjoyed, cherished, practised, used; infested or frequented by. (Mr. 50 va.).

ಸೇವಿಸು sēvisu. to serve, to honour, to worship (Śmd. 398; Ssv. 1, 71 va.; 1, 77; J. 4, 64; 5, 54; 14, 26; 19, 5; B. 4, 59; My.). 2, to enjoy, to use, to take, to eat or drink (Bp. 11, 11; 43, 78; 50, 4; 57, 78; 59, 11; J. 3, 8; My.; see Sp. s. ಬಯ್ಸುಡು).

ಸೇವೆ sēve. ಸೇವಾ. *service, attendance; worship, homage;* devotion or addiction to; use, practice, employment; resorting to, frequenting. ಸೇವೆಗಿಲ್ಲದ ಬಣ್ಣ, ಭಾವಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ (Prv.). — ಸೇವೆಗೆಯ್. to use, etc. (V. 4, 16). — ಸೇವೆ ಮಾಡು. to do service, to serve. ನಿಮಗೆ ಮುನ್ನವೆ ಸೇವೆಯಂ ಮಾಡುವನು (Bp. 48, 23). ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ ದಣ್ಡಕ್ಕೆ ಸಾಲದು (Prv.).

ಸೇವ್ಯ sēvya. to be served or obeyed, to be worshipped or honoured, honourable, worthy; to be practised, to be used or employed or enjoyed; to be taken care of or guarded. see Cpr. 2. 41; Śmd. 174. 192. 296; Ch. v. 128; Nn. 3; Bp. 8, 38; 53, 41. 2, *the root of Andropogon muricatus.*

ಸೇವ್ಯಮಾನ sēvyamāna. being served or waited on, being attended on. (Cpr. 1, 50).

ಸೇಸ sēsa. Tbh. of ಶೇಷ. remaining, etc. (Śmd. 335).

ಸೇಸಿ sēsi. Tbh. of ಶೇಷಿ. having an (unessential) rest. see ವಿಜಯ-.

ಸೇಸೆ sēse. = ಶಾಸೆ, ಸಾಸೆ. Tbh. of ಶೇಷೆ (Śmd. 335; Te. ಶಾಸೆ, ಸೇಸೆ; My.). [ಪರಸುವ ಪರಕೆಗಳುಮನಿಕ್ಕುವ ಸೇಸೆಗಳುಮನಾನ್ತುಕೊಳುತ್ತುಂ Pb. 2, 93 va.; Vr. 26, 14]. see Rśv. 8, 118; ವೀರ-. ಮದುವೆಗೆ ತನ್ದ ಅಕ್ಕಿ ಸೇಸೆಗೆ ತೀರಿ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಸೇಸಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or throw sēse (Cpr. 6, 91; 7, 60. 121; Śmd. 63; Grj. 2, 106 va.). — ಸೇಸೆ ಆನ್. to receive sēse (Abh. P. 6, 47, Grj. 10, 79 va.). — ಸೇಸೆ ಕೆಯ್ಕೊಳ್. = ಸೇಸೆ ಆನ್. (C. Bp. 47, 5). [— ಸೇಸೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take blessings. ಮನದೊಳ್ ತಣ್ಮಲೆಯೆ ಸೇಸೆಗೊಳ್ ಖಚರಪತೀ Ap. 2, 57]. — ಸೇಸೆ ತಳಿ. to strew or throw sēse (Abh. P. 3, 46; J. 24, 72). — ಸೇಸೆದಳಿ. -ತಳಿ. = ಸೇಸೆ ತಳಿ. (J. 11, 6; 29, 41; 33, 23). — ಸೇಸೆ ಸೂಸು. = ಸೇಸೆ ತಳಿ. (J. 8, 12).

ಸೇಳ್ seḷ. = ಸೇಡು 1. bending, shrinking, etc. ಸೆಬ್ಬುಡು. = ಸೇಡು ಪಡು (Śmd. 23).

ಸೈ sey. say. = ಸಯ್ 1. straightness.

ಸೈ sey. say. — ಸಯ್. a word answering to signature in writing and to acceptance in oral communication.

ಸೈಂಹಿಕೇಯ saiṁhikēya. (fr. ಸಿಂಹಿಕಾ). Siṁhikā's child: *Rāhu.*

ಸೈಕತ saikata. *sandy; a sand-bank, an islet* (see Mr. s. ಪುಲಿನ).

ಸೈತವಾಹಿನಿ saitavāhini. (fr. ಸಿತ-ವಾಹಿನೀ). *the river Bahudā.*

ಸೈತಾನ saitāna. satan, the devil (My.; Mhr., H.).

***ಸೈತು saitu.** = ಸಯ್ತು 1. ಪರಮಾಚಾರ್ಯರ ಪೋಲ್ ಸೈತರಲಱಿಯರ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನಾಡವರೊವಜರ್ Kr. 1, 42; Pb. 13, 9.

ಸೈತ್ಯ saitya. Tbh. of ಶೈತ್ಯ. prevalence of cold in the system. ಪೈತ್ಯವಾದವನಿಗೆ ಸೈತ್ಯವಾಗದೋ? (Prv.).

***ಸೈದ saida.** = ಸಯ್ದ. ಆ ಪಾಣ್ಬುನನ್ದನರುಂ ಸೈದರೆ ಸಿನ್ದೊಳೀ ಕಲಹಮುಂ ನಿನ್ನಿನ್ದಮಾಯ್ತು Pb. 13, 9.

ಸೈದ್ಧಾನ್ತಿಕ saiddhāntika. (fr. ಸಿದ್ಧಾನ್ತ). one who knows the real truth. (Cpr. 1, 22. 26).

ಸೈನಿಕ sainika. (fr. ಸೇನಾ). relating or belonging to an army, military, drawn up in martial array. 4, N. of a vṛitta (Ch.).

ಸೈನ್ದವ saindava. Tbh. of ಸೈನ್ಧವ (Śmd. 339).

ಸೈನ್ಧವ saindhava. (fr. ಸಿನ್ಧು). = ಸೆನ್ದವ, ಸೈನ್ದವ. produced or born in Sindh. 2, belonging to the sea, oceanic, marine, aquatic. 3, a man of the country of Sindh; the king of Sindh, Jayadratha (see ದುಷ್ಟಜತುಷ್ಟಯ). 4, the country of Sindh (ದೇಶ Nn. 23). 5, a horse bred in Sindh; *a horse* (ಅಶ್ವ, ಕುದುರೆ 23; ಅಶ್ವ Mr. 504). 6, *a kind of rock-salt* (ಲವಣ, ಉಪ್ಪು 23, ಲವಣ 504). 7, the moon (ಚನ್ದ್ರ, ಸೋಮನು 23; ಚನ್ದ್ರ 504). 8, a parrot (ಶುಕ, ಗಿಳಿ 23).

ಸೈನ್ಯ sainya. (fr. ಸೇನಾ). *a soldier.* 2, *an army.*

***ಸೈಪು saipu.** = ಸಯ್ಪು 1. ಇದು ಸೈಪಿನೊಳಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿ ಬರ್ಕುಮೇ Pb. 5, 73; Ap. 12, 40.

ಸ್ವೈರಣೆ sairaṇe. = ಸಯ್ರಣೆ [ರತಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಮುಮಂ ಸೀತೆಯ ಸ್ವೈರಣೆಯುಮನದ್ರಿಜಾತೆಯ ಶೃಂಗಾರಮುಮಂ Pb. 4, 75 va.].

ಸ್ವೈರನ್ಧ್ರಿ sairandhrī. = ಸ್ವೈರಿನ್ಧ್ರಿ, ಸ್ವೈಲೇನ್ದ್ರಿ. a maid-servant or female attendant in the women's apartments; an independent female artizan working in another person's house; *a female perfumer, a toilet-woman* (ಗನ್ಧಕಾರಿಕೆ, ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ Hla.; ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ Mr. 304; see Nr. s. ಮಕರಿಕಾಪತ್ರ). 2, N. of Draupadī.

ಸ್ವೈರಿಕ sairika. (fr. ಸೀರ). relating or belonging to a plough. 2, *a ploughman*. 3, a plough-ox.

ಸ್ವೈರಿನ್ಧ್ರಿ sairindhrī. = ಸ್ವೈರನ್ಧ್ರಿ. (Colebr.).

ಸ್ವೈರಿಭ sairibha. *a buffalo.*

ಸ್ವೈರಿಸು sairisu. = ಸಯ್ರಿಸು. to bear, to endure, etc. [ಮಱುಗಿ ಕಾತರಿಸುತ್ತುಂ ಮನದೊಳ್ ಸ್ವೈರಿಸಲಾಱೆಂ ನಿನಗಿನಿಸುಂ ಕರುಣಮಿಲ್ಲ Kr. 2, 83; Pb. 2, 97; Ap. 4, 22].

ಸ್ವೈರೀಯಕ sairīyaka. *the shrub Barleria cristata.*

ಸ್ವೈರೇಯಕ sairēyaka. = ಸ್ವೈರೀಯಕ. (Sk.; ಗೋರಟೀ ಗಿಡ G.).

ಸ್ವೈಲು sailu. slack, loose; not firm (B. 4, 92; 5, 298; Mbr. ಸ್ವೈಲ; *cf.* ಸಡ್ಲು 2).

ಸ್ವೈವ saiva. Tbh. of ಶೈವ. relating to Śiva. (Śmd. 357).

ಸ್ವೈಲೇನ್ದ್ರಿ sailēndri. Tbh. of ಸ್ವೈರನ್ಧ್ರಿ. (J. 6, 50; Bh. 4, 1, 7).

ಸೊ so. Tbh. of ಶ್ವ and ಸ್ವ. own, self, etc. see ಸೊತನ್ತ್ರ, ಸೊತನ್ತ್ರಿಕೆ, ಸೊಪಚ, ಸೊಸಮಯ.

ಸೊಂಯಿ soṁyi. = ಚುಂಯಿ, etc. the hissing of water on heated iron or fire. (S. Mhr.).

ಸೊಕ soka. Tbh. of ಸುಖ. happiness, etc. (Śmd. 355, o. r. ಸೊಗ; Ct. II, 60; Kk. 31; Śm. 76; Cpr. 4, 80; 8, 78. 83).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 1. = ಸುಕ್ಕು 2, etc. a wrinkle, etc. (My.).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 2. = ಸೊರ್ಕು 1. to become mad, intoxicated, infatuated or rutty; to grow stupefied, bewildered or confused; to grow proud or arrogant (C.; Tu. ಸೊರ್ಕು; Te. ಚೊಕ್ಕು; see s. ಜೊಂಗುಳಿ and ಜೊಮ್ಮಿಸು 2; Abh. P. 11, 23; Bp. 1, 34; 31, 13; 56, 21; 59, 20; J. 7, 31; 11, 23; 29, 10. 25; 31, 27; Abhā 2, 52). ಸೊಕ್ಕಿದಾತ (ಕ್ಷೀವ, ಮತ್ತ Hla.). ಸೊಕ್ಕಿದವಂ (ಮತ್ತ Mr. 246). ಸೊಕ್ಕಿದವನು (ಮೂರ್ಛಿತ); ಸೊಕ್ಕಿದವಳು (ವಾಣಿನಿ); ಇಕ್ಕಿದ ಮದದಿನ್ದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆ (ಮದಕಲ, ಮದೋತ್ಕಟ Nr.). ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆ (ಮದೇಭ Nn. 74); ಸೊಕ್ಕಿದವನು (ಉನ್ಮತ್ತ 115). ಸೊಕ್ಕಿದಂ (ಮೂರ್ಛ Bhn. 65). ಸೊಕ್ಕಿ ನಡೆಯುವ ಭೃತ್ಯನಪ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯ (Dp. 54). ಸೊಕ್ಕಿದ್ದು ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ, ಉಕ್ಕಿದ್ದು ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಱುತ್ತದೆ (Prv.). 2, to stupefy (My., in ಅಡಿಕೆ ಸೊಕ್ಕಿತು).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 3. = ಸೊರ್ಕು 2. infatuation, intoxication, rut; stupefaction, torpor, loss of consciousness (Cpr. 8, 78; *cf.* ಸೊಪ್ಪು 2); pride (Cpr. 5, 121; C.; [Tu. ಸೊರ್ಕು]; T. ಚೊಕ್ಕು; Te. ಚೊಕ್ಕು, ಸುಕ್ಕು, ಸೊಕ್ಕು). ಸೊಕ್ಕು ಬನ್ದರೆ ನೆತ್ತರ ಕುಡಿದಾನು, ಸಿಕ್ಕು ಬನ್ದರೆ ಮೂತ್ರ ಕುಡಿದಾನು (Prv.). 2, a substance that produces torpor (Bp. 42, 17). — ಸೊಕ್ಕಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a stupefying areca nut (My.). — ಸೊಕ್ಕಾನೆ. -ಆನೆ. = ಸೊರ್ಕಾನೆ. an elephant in rut (J. 3, 24; 6, 39; 8, 20; 14, 6; 28, 2. 43). — ಸೊಕ್ಕಿೞಿ. -ಇೞಿ. to grow proud (Śmd. 204 Mdb.). — ಸೊಕ್ಕಿೞಿ. -ಇೞಿ. pride to abate or be humbled. ಸೊಕ್ಕಿೞಿದವನು (ಅತ್ತಗನ್ಧ G.). — ಸೊಕ್ಕಿೞಿಸು. -ಇೞಿಸು. to abate or abandon pride (B. 5, 61). — ಸೊಕ್ಕುಗೋಗಿಲೆ. -ಕೋಗಿಲೆ. = ಸೊರ್ಕುಗೋಗಿಲೆ. a kōgile in ecstasy (on account of the vernal season, Ct. II, 68). — ಸೊಕ್ಕುಜವ್ವನ. mad, foolish, lusty youth (J. 6, 12; 16, 3; 28, 49). — ಸೊಕ್ಕುತಕ್ಕೆ. an embrace that causes stupor (J. 11, 17). — ಸೊಕ್ಕುದಕ್ಕೆ. -ತಕ್ಕೆ. = ಸೊಕ್ಕುತಕ್ಕೆ. (J. 13, 5). — ಸೊಕ್ಕುನೀರ್. the juice of rut, the ichor of a ruttish elephant (ಮದಜಲ Ss.; ಮದ, ದಾನ Si. 269). — ಸೊಕ್ಕು ಮಾಡು. to manifest pride, to become proud (B. 3, 93). — ಸೊಕ್ಕೆೞು. -ಎೞು. pride or insolence to arise (B. 4, 133).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 4. = ಸೊಂಕು 1. to touch, to come in contact with; to catch, to infect; to attack (Bh. 3, 13, 26). ಮದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆ (ಪ್ರಭಿನ್ನ, ಗರ್ಜಿ, ಮತ್ತ Nr.).

ಸೊಕ್ಕು sokku. 5. = ಸೊಂಕು 2, etc. touch; coitus (J. 26, 11).

ಸೊಕ್ಕುಹ sokkuha. becoming or being mad, etc. (ಮಾದ, ಮದ Nr.).

ಸೊಗ soga. P. p. of ಸೊಗಸು 1, in ಸೊಗ ಸೊಗುಸ (J. 3, 37).

ಸೊಗ soga. Tbh. of ಸುಖ. happiness, pleasure, etc. (Kk. 31; Śm. 76; Śsv. 3, 35 va.). — ಸೊಗಪ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. to get joy (V. 23, 8).

ಸೊಗಡು sogaḍu. 1. = ಸೊವಡು. a sharp smell; smell in general (ಹಸುಕು, ನಾತ, ಸೊವಡು, ಕೊರಿತ್ತಾದ ಗನ್ಧ Śm. 23, o. r. ಸೊಗಡ; J. 2, 24; 28, 2. 43; Bh. 3, 19, 37; *cf.* ಕವುರು ?). — ಸೊಗಡುಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. = ಸೊಗಡು. (J. 18, 25).

ಸೊಗಡು sogaḍu. 2. touch; contamination, etc. ಒಬ್ಬ ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ತನಗೆ ಔಷಧವ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಆ ವೈದ್ಯನನ್ನು ಕರಿಸಿದ್ದಱಿನ್ದ ಅವನು ಅವಳ ಹತ್ತರ ಹೋದಾಗ ಅವಳ ಸೊಗಡಿನಿನ್ದ ಅವನಿಗೆ ಜ್ವರ ಹುಟ್ಟಿ ಬೇಗನೇ ತೀರಿದನು (B. 5, 210). — ಸೊಗಡುರೋಗ. a disease caused by contact; a contagious disease (ಸ್ಪರ್ಶ, ಅನ್ಟುರೋಗ G.).

ಸೊಗದಿ sogadi. = ಸೊಗದೆ, q. v.

ಸೊಗದೆ sogade. (Tbh. of ಸುಗನ್ಧಿ). sweet-smelling, etc. — ಸೊಗದೇಬೇರು. (ಗೋಪಿ, ಶ್ಯಾಮ, ಶಾರಿವೆ, ಅನನ್ತೆ, ಉತ್ಪಲಸಾರಿವ, ಸುಗನ್ಧಪಾಲ, ಸೊಗದಿ Si. 149; ಶ್ಯಾಮೆ 443). 2, the medicinal shrub Withania somnifera Dunal. (St. & Pl.).

ಸೊಗಯಿಸು sogayisu. = ಸೊಗಸು 1. to shine, to be or look beautiful or handsome, to appear to advantage, to be pleasant or agreeable; to appear (ಶೋಭೆ Śmd. Dh.; ಶೋಭನಸಾಗು 268; ಹಿತಮಾಗು 268 Cm.; Cpr. 1, 69. 70. 105. 129. 135; 4, 72; Ch. v. 4; Rśv. 2, 2; 5, 28; J. 1, 10; 3, 25; 28, 18; 29, 46; Rām. 1, 13, 9; Śm. 10. 11. 100). [ದೊರೆಕೊಣ್ಡಿರೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ ಪುರಾಣಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ ತತ್ಕಾಲಂ Kr. 1, 50; Pb. 1, 106; Ap. 1, 51]. ಸೊಗಯಿಪುದು (ಇಷ್ಟ, ಸ್ವಾದು Nr.). ಗಟಗಟನೆ ಗುಟುಗುಟು ಎನುತುಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (Śmd. I; 65). ಸೊಗಯಿಸುಗುಮೆ ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ್? (221). ಕಿವಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸದ ಎಡೆಯೊಳ್ (268). ದಿವಿಜರ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಗಯಿಪುದು ಮುನ್ನೆ ಮನ್ದರಶೈಲಂ (266).

ಸೊಗಸ sogasa. = ಸೊಗಸು 2. (Bp. 47, 41).

* ಸೊಗಸಿಕೆ sogasike. = ಸೊಗಸು 2. charm, excellence, etc. ದೆಯ್ವಬಲಂ ಸೊಗಸಿಕೆ ಮುಂಗೆಯ್ವ ಬಲಂ ಬಾಲಕಾಲದೊಳ್ ತೊಡರ್ದ ಪೊದರ್ದಯ್ದುರ ಬಾಲಕ್ರಿಯೆಯುಂ Pb. 2, 11.

ಸೊಗಸು sogasu. 1. = ಸೊಗಯಿಸು. (Bp. 37, 2; 42, 15; 45, 19; 47, 10; 50, 1; 51, 3; 53, 31; 59, 20; 61, 4; Prll. 3, 2; Rām. 1, 13, 7. 8; Bh. 1, 5, 5; J. 8, 31; 10, 42; 11, 18; 29, 35). ಸೊಗಸುವ ಗನ್ಧ (ಸುಗನ್ಧಿ); ಸೊಗಸುವ ಮಾತು (ಸಾನ್ತ್ವ); ಸೊಗಸುವುದಾಗಿ ಆಱುಯಿಬಾರದ ಧ್ವನಿ (ಕಲ Nr.).

ಸೊಗಸು sogasu. 2. = ಸೊಗಸ. shine; beauty, charm, excellence; agreeableness; happiness, pleasure, delight (ಅಲಮ್ಮು, ವಿಭವ Kk. 31; Śm. 76; My.; Te. ಸೊಗಸು, ಸೊಗುಸು; T. ಚೊಗುಜು; M. ಚೊಕ್ಕ, ಚೊಂಗು; see s. ಚೊಕ್ಕ; *cf.* ಚೋಕೆ No. 2, ಸೊಮ್ಪು; also ಚೂಪು 1?); beautifully (J. 8, 5). ಸೊಗಸಾದದು (ಸುನ್ದರ, ರುಚಿರ, ಸುಷಮ, ಸಾಧು, ಶೋಭನ, ಕಾನ್ತ, ಮನೋಹರ, ರುಚ್ಯ, ಮನೋಜ್ಞ, ಮಂಜು, ಮಂಜುಲ Si. 368). ಸೊಗಸಿನ ರುಚಿ (ಶೃಂಗಾರ, ರುಚಿ, ಉಜ್ಜ್ವಲ, ಶೃಂಗಾರರಸ 66); ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡು ಸೊಗಸಿನಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ದ್ರವ, ಕೇಲಿ, ಕ್ರೀಡೆ, etc. 72). ಸಲೆ ಸೊಗಸಿನಲಿ ಬೆಳವಲವೇಶ ನೆಱೆ ದಿಹುದು (Prll. 3, 1). ಆಲದ ಮರದ ನೆರಳಿನಿನ್ದ ಬಹು ಸೊಗಸು ಆಗುತ್ತವೆ (B. 2, 22). see Bp. 39, 25; Rām. 1, 13, 2; 2, 7, 4; 3, 2, 20, J. 3, 6. 30; 29, 49; 30, 19. — ಸೊಗಸುಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. pleasure to become less; to become deficient in pleasure (J. 18, 20). — ಸೊಗಸುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause pleasure (J. 18, 32; 21, 58). — ಸೊಗಸುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get pleasure (J. 11, 17). — ಸೊಗಸುವೀಡು. -ಬೀಡು. pleasure-ground (J. 2, 11).

ಸೊಗಸುಗಾಱ sogasu-gāṟa. a beau, a gay man (My.; Si. 118; B. 3, 112, ಸವಿಗಾಱ, ಸುಖವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವವನು G.).

ಸೊಂಕಿಲ್ sonkil. touching, touch (Cpr. 7, 94).

ಸೊಂಕು sonku. 1. = ಸೊಕ್ಕು 4, ಸೋಕು 1. to touch, to come in contact with; to come near; to taint, to infect (ಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh.; Cpr. 6, 83; 7, 70 va.; 7, 94; 8, 4 va.; Bp. 35, 5; 38, 11; 39, 31; 40, 10; 55, 28. 35; 57, 16. 68; 58, 56; Bh. 3, 13, 16. 32; 6, 2, 2; Rśv. 4, 14; 1. 3, 36; 8, 16; 11, 19; 21, 20; 30, 23; see ತನಿ-; Te. ಚೆನಕು, ಚೆಸುಕು; *cf.* ತೊಡಕು). ಬಿಜ್ಜಮೃತ್ತೈಸೆ ವಳ್ಳಿಯ ಸಜ್ಜುಕಮನ್ ತೊಣ್ಡುಗೆಡೆವ ಶುಕಶಾರಿಕೆಯಂ ಸೊಣ್ಪು ಬಲವನ್ದು ತೀಡುವ ತೆಜ್ಜಣ ಗಾಳಿಯುಮ್ ಇವೇಮ್ ಮನಜ್ಗೊಳಿಸಿದುವೋ? (Śmd. 24). ಚಿತ್ತಭವಗ್ರಹದ ಸೊಂಕೆ (164).

ಸೊಂಕು sonku. 2. = ಸುಂಕು 2, ಸೊಕ್ಕು 5, ಸೋಕು 2. touching, touch, etc. (Cpr. 4, 78; 7, 78; 8, 56. 66; Abh. P. 7, 47; 9, 153; Śsv. 5, 34; J. 2, 16; 6, 32; 25, 51; My.; see ನೆಯ್-). ವಾಯುವಿನ ಸೊಂಕಿನೊಳು ತೀಡೆಸಿಕು (Śm. 94). — ಸೊಂಕುರೋಗ. an infectious disease (Tu. ಸೋಂಕು; T. ತೊತ್ತುವ್ಯಾಧಿ, ತೊಜ್ಜು-).

ಸೊಂಕುವಿಕೆ sonkuvike. touching, etc. (ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ, ಪೃಕ್ತಿ Si. 389).

ಸೊಜ್ಜಿಗೆ sojjige. = ಸಜ್ಜಿಗೆ, etc. a dish made of grits of roasted rice. (My.).

ಸೊಟಕ್ soṭak. a sound produced in sneezing. — ಸೊಟಕ್, ಸೊಟಕ್. rep. (S. Mhr.).

ಸೊಟಕ soṭaka. = ಸಟುಕ, etc. a ladle. (My.; Si. 310).

ಸೊಟ್ಟ soṭṭa. = ಚೊಟ್ಟ, etc., ಸೊಟ್ಟೆ. crookedness, curvedness [Tu. ಚೊಟ್ಟೆ]; (ಅನ್ಯಜು, ಡೊಂಕು, ಮುರಿ G.). — ಸೊಟ್ಟಗಾಲು. -ಕಾಲು. a bandy-leg (My.). — ಸೊಟ್ಟಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a crump hand (My.). — ಸೊಟ್ಟಗೆರೆ. a crooked line (B. 3, 97). — ಸೊಟ್ಟಬಾಯಿ. a wry mouth (My.). — ಸೊಟ್ಟಮೋಱೆ. a wry face (My.).

ಸೊಟ್ಟಗೆ soṭṭage. = ಚೊಟ್ಟಗೆ. crookedly, crooked; crookedness (My.).

ಸೊಟ್ಟು soṭṭu. = ಸೊಟ್ಟ, etc., ಸೊರಟು (My.; ಅರಾಲ, ಡೊಂಕ G.). ರೋಗದಿನ್ದ ಬೆನ್ನು ಅಥವಾ ಮೋಱೆ ಸೊಟ್ಟು ಆದವ (ನ್ಯುಬ್ಜ G.). ಕೆಲವು ಜನರ ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಸೊಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ (B. 4, 223). ಒಲೆ ಸೊಟ್ಟಾದರೆ ಬದನೆಕಾಯಿ ಬೇಯದೇ? (Prv.).

ಸೊಟ್ಟೆ soṭṭe. = ಸೊಟ್ಟ. (Te.). ಸೊಟ್ಟೆಯಾಗಿರುವದು (ಅರಾಲ, ವೃಜಿನ, ಜಿಹ್ಮ, ಊರ್ಮಿಮತ್, ಕುಂಚಿತ, ನತ, ಆವಿದ್ಧ, ಕುಟಿಲ, ಭುಗ್ನ, ವೇಲ್ಲಿತ, ವಕ್ರ Si. 372). ಸೊಟ್ಟೆಯಾದ ಮರದ ಪಟ್ಟಿ (ವಕ್ರದಾರು 111); ಕಾಲು ಗುಣ್ಡಾಗಿಯೂ ಸೊಟ್ಟೆಯಾಗಿಯೂ ಸಿಲ್ಲೋಣ (ಮಣ್ಡಲ 288). — ಸೊಟ್ಟೆಕೊಮ್ಬು. a bent horn. ಸೊಟ್ಟೆಕೊಮ್ಬಾಕಳು (ವಕ್ರಶೃಂಗಿ Si. 321).

ಸೊಡ soḍa. = ಸುಡು 2, etc. burning. — ಸೊಡಬಲಿ. a cemetery (Ct. I, 13, o. r. ಸುಡುಬಲಿ). — ಸೊಡವಲಿ. -ಬಲಿ. = ಸೊಡಬಲಿ. (ಮಸಣವಟ್ಟಿ Kk. 78, o. r. ಸೋಡಬಲಿ).

ಸೊಡರ್ soḍar. = ಜೊಡರ್, ಸೊಡರು, ಸೊಡಲು. a lamp [ಬೆಳಗುವ ಸೊಡರ್ಗಳ ಬೆಳಗುಮನಿಳಿಸಿ Pb. 10, 47; Ap. 7, 80; Vr. 26, 16]; (ದೀಪ, ಪ್ರದೀಪ Nr.; Cpr. 1, 113; 4, 45; Abh. P. 3, 75 va.; 3, 149; Bp. 3, 6; 26, 26; 37, 25. 34; 51, 37; 60, 42; Rśv. 5, 52; J. 13, 59; 23, 50; 24, 50; 29, 10; 31, 62; T. ಚುಡರ್, Tu. ಸುಡರ್, ತುಡರ್; *cf.* ಚೂಪು 1, ಸುಡು 1; see ಕಣ್ಸೊಡರ್, ತಣ್-, ತುಡು-, ತೂಗುಂ-, ಬಾನ-). ಗಾಳೀ ಸೊಡರ್ (Śś. 74). — ಸೊಡರಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. grains of rice charred at a lamp. (ಶಿಶುವಿಗೆ) ಹೆಚ್ಚು ನೀರೆಱೆದು, ಇಟ್ಟು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್, ಒಚ್ಚೆಜಗು ದುಕುಲದಲಿ ತಸುವನು ಮುಚ್ಚಿ, ಸೊಡರಕ್ಕಿಯಲಿ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು, ಒಲವಿನಲಿ ಹರಸಿ (Prll. 3, 26). — ಸೊಡರ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the smell of a burning lamp (J. 33, 18). — ಸೊಡರ್ಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. the end of the flame of a lamp (Cpr. 8, 99). [ಸೊಡರ್ಗುಡಿಯೊಯ್ಯನಾಗೆ ಪೊಸಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಮ್ಪು ನಾಱೆ Pb. 4, 110; Ap. 5, 27]. — ಸೊಡರ್ವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the light of a lamp (J. 29, 10).

ಸೊಡರು soḍaru. = ಸೊಡರ್. [ಸಂಸಾರವೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ಗಾಳಿಯ ಸೊಡರು Bv. 164]; (Bp. 50, 54; J. 24, 26; Bh. 1, 16, 15; My.; ದೀಪ G.). see Sp. s. ಲಂಜ.

ಸೊಡಲು soḍalu. = ಸೊಡರು. ಸೊಡಲ ನಾತ (My.).

ಸೊಡ್ಡಳ soḍḍaḷa. = ಸೊಡ್ಡಾಳ. Śiva (Bp. 54, 3). — ಸೊಡ್ಡಳದೇವ. N. (Bp. 53, 15). — ಸೊಡ್ಡಳದೇವಬಾಚಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 42). — ಸೊಡ್ಡಳದೇವಬಾಚರಸ. N. (Bp. 53, 31). — ಸೊಡ್ಡಳದೇವಬಾಚರಸಯ್ಯ. N. (Bp. 53, 1). — ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚರಸ. N. (Bp. 54, 80). — ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 1). — ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚಿರಾಜ. N. (Bp. 47, 38; 54 sum.; 54, 84). — ಸೊಡ್ಡಳಲಿಂಗದೇವ. N. (Bp. 54, 27).

ಸೊಡ್ಡಾಳ soḍḍāḷa. = ಸೊಡ್ಡಳ. — ಸೊಡ್ಡಾಳದೇವ. N. (V. 37, 83).

ಸೊಣಕ soṇaka. = ಸೊಣಗ. (My.). — ಸೊಣಕಪ್ಪನಾಯಕ. the chief of father-dogs, a big dog. ಸೊಣಕಪ್ಪನಾಯಕರು ಬನ್ದರು; ನಡವೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡು, ದಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಚ್ಚಿದರು (Prv.).

ಸೊಣಗ soṇaga. Tbh. of ಶುನಕ. a dog. (Śmd. 364; ಪೇರಡಿ Ct. II, 59; V. 38, 50. 55). [ಅನ್ದಣವನೇಱಿದ ಸೊಣಗನನ್ತೆ ಕಣ್ಡೊಡೆ ಬಿಡದು ಮುನ್ನಿನ ಸ್ವಭಾವವನು Bv. 34; Cv. 62].

ಸೊಣಗು soṇagu. = ಸೊಣಗ. (ಪೇರಡಿ, ಜಾಯಿಲ, ಕುಕ್ಕುರ, ಶುನಿ Śs.).

ಸೊಣಡುಹ soṇaḍuha. retreating, taking flight (Te. ಸುರುಗು, to take flight, retreat; ಜುಡುಗು, ಜುಣುಗು, ಸ್ರುಣುಗು, ಸುನುಗು, to retire, withdraw, retreat; T. ಚುಣಂಗು, to cringe, wheedle; to grow lean; *cf.* ಜುಣುಗು 1). ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೊಣಡುಹ (ಪ್ರದ್ರಾವ, ಉದ್ದ್ರಾವ, ಸನ್ದ್ರಾವ, ಅಪಕ್ರಮ, etc. Nr.).

ಸೊಣೆ soṇe. to strike with the fingers, etc. (ಅಂಗುಲಿ ಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.). 2, to point at a person with both

forefingers and then put them to the corners of the mouth, as a sign of mockery (My.; *cf.* ಸುಟ್ಟು 2?). (T. ಚುಣ್ಡು, to project marbles by a fillip; M. ಚೊಟ್ಟು, to rap with the knuckles, knock with the finger).

ಸೊಣ್ಟ soṇṭa. the hip, the loins, the waist (ಕಟಿ, ಶ್ರೋಣಿ ಫಲಕ Si. 208; ಮಧ್ಯಮು, ಮಧ್ಯ, ಅವಲಗ್ನ, ಟೊಂಕ, ನಡು 210; ಕಟಿ 414; ಮಧ್ಯ 447; My.; Tu. ಸೊಣ್ಟೊ; Te. ತುಣ್ಟ, ತೊಣ್ಟ, the joint of the hip; plural ತುಣ್ಟಲ್ಲ, ತೊಣ್ಟಲ್ಲ, the hips or loins; T. ತುಸು the back; *cf.* ತುಡು 1, ಟೊಂಕ). ಬೆಟ್ಟದ ಸೊಣ್ಟ (ಕಟಕ, ನಿತಮ್ಬ, ಬೆಟ್ಟ ಪಿಱ Si. 115). ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟವರು ಸೊಣ್ಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಳ್ಳುವ ತಂಗುಪಟ್ಟಿ (ಸಾರಸನೆ, ಅಧಿಕಾಂಗ 279). ಸೊಣ್ಟ ಮುಱಿದ ಮೇಲೆ ನೆಣ್ಟರಿಲ್ಲ, ಗಣ್ಟಲು ಮುಱಿದ ಮೇಲೆ ರಾಗವಿಲ್ಲ. — ಗಣ್ಟು ಪರರ ಕೆಯ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸೊಣ್ಟು ಮುಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ. — ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನ ಸೊಣ್ಟದಲ್ಲಿ ಕುಡುಗೋಲು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಸಾಧಕಾ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯ ಮುದುಕೀ ಸೊಣ್ಟ ಮುಱಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಸೊಣ್ಟರ soṇṭara. = ಸುಟ್ಟುರೆ, etc. a whirlwind, etc. — ಸೊಣ್ಟರ ಗಾಳಿ. = ಸುಟ್ಟುರೆಗಾಳಿ. (My.; G.).

ಸೊಣ್ಟಿ soṇṭi. Tbh. of ಶುಣ್ಠಿ. dry ginger. (My.; Te.; Si. 335; see ಅಗುಳು-, etc.).

ಸೊಣ್ಡ soṇḍa. = ಸುಣ್ಡ, ಸೊಣ್ಡೆ, ಸೊತ್ಡ. an elephant's trunk. Tbh. of ಶುಣ್ಡಾ — ಸೊಣ್ಡಲಿ. -ಇಲಿ. = ಸುಣ್ಡಲಿ. the musk shrew, Sorex myosurus (Bḍ.); snout.

ಸೊಣ್ಡಲು soṇḍalu. = ಸೊಣ್ಡಲು. (My.).

ಸೊಣ್ಡಿ soṇḍi. = ಸೊಣ್ಡ, etc. (B. 5, 238). ಸೊಣ್ಡೀ ಇಲಿ (ಚುಚ್ಚುಸ್ವರ, ದಿವಾನ್ಧಕಿ, ದೀರ್ಘತುಣ್ಡ G.).

ಸೊಣ್ಡಿಲು soṇḍilu. = ಸುಣ್ಡಲು, etc. an elephant's trunk. (My.; Si. 269. 453). — ಸೊಣ್ಡಲಿಲಿ -ಇಲಿ. = ಸುಣ್ಡಲಿಲಿ. (My. 278).

ಸೊಣ್ಡೆ soṇḍe. = ಸುಣ್ಡೆ. the plant Solanum pubescens Lin. (My.); the plant Solanum melongena (? ಚಿತ್ರಫಲ, ರುಚಿ, ಸಿಂಹಿಕ Mr. 130); the small tree or shrub Solanum verbascifolium Lin. (St. & Pl.).

ಸೊಣ್ಡೆ soṇḍe. = ಸೊಣ್ಡ, etc. (B. 4, 22). ಆನೆಯ ಸೊಣ್ಡೆಯ ತುದಿ (ಪುಷ್ಕರ); ಆನೆಯ ಸೊಣ್ಡೆ (ಹಸ್ತ G.).

ಸೊಣ್ಡ್ಲು soṇḍlu. = ಸೊಣ್ಡಲು, etc. (My.).

ಸೊತ sota. Tbh. of ಸ್ವತಃ. of oneself, etc. (My.).

ಸೊತನ್ತ್ರ sotantra. Tbh. of ಸ್ವತನ್ತ್ರ. self-dependant, etc. (My.).

ಸೊತನ್ತ್ರಿಕೆ sotantrike. Tbh. of ಸ್ವತನ್ತ್ರಿಕೆ. independence. (Bp. 35. 26).

ಸೊತ್ತ sotta. = ಸೊತ್ತು, etc. (My.).

ಸೊತ್ತಿ sotti. = ಚೊತ್ತಿ. a female with crooked limbs. (My.).

ಸೊತ್ತು sottu. = ಚೊತ್ತು, etc., ಸೊತ್ತ. crookedness. (My., T. ಚೊತ್ತು).

ಸೊತ್ತು sottu. (Tbh. of ಸ್ವತ್ವ). property, goods (My.; Tu. Te.).

ಸೊದೆ sode. Tbh. of ಸುಧೆ. nectar. (Śmd. 355; Nr.; Ct. II, 44; Kk. 10*b*; Grj. 2, 82). — ಸೊದೆವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the whiteness of chunam-plaster (Cpr. 3, 81).

ಸೊನ sona. Tbh. of ಸ್ವನ. sound, noise, etc. (J. 3, 4).

ಸೊನಾಯಿ sonāyi. = ಸುನಾಯಿ. a sort of clarionet. (Te.; R.).

ಸೊನೆ sone. the watery juice that exudes from the stalk of the mango fruit and of the fruit of the marking-nut tree (My.; Tu. ಸುನೆ, ತುನೆ; Te.; M. ಚುನೆ, to ooze out; see ಜಸಿ, ಜನೆ, ಜಿನಿ). [ಉಗುವ ಸೊನೆಯ ಸೋನೆಗಳುಮ ನೊಳಕೊಣ್ಡು Pb. 2, 12 va.; Ap. 11, 74 va.].

ಸೊನ್ತ sonta. Tbh. of ಸ್ವನ್ತ. own, etc. (My.; Te., T.).

ಸೊನ್ದಿ sondi. a profligate or unchaste person (male, female, or neuter, Śmd. 109; ಸಿತಗ, ಪೊಲದಿ Śmd. II, o. r. ಸೊನ್ದೆ; *cf.* ಸುನ್ದು 1 & 2, and Sk. ಚುನ್ದಿ). see ಕೆಡುಸೊನ್ದಿ s. ಬಕ್ಕಮ್ಬುಯಲ್.

ಸೊನ್ನ sonna. = ಸೊನ್ನೆ 1. (ಸ್ವರ್ಣ G.).

ಸೊನ್ನಗಾಱ sonna-gāṟa. a goldsmith (My.; ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯರವ, ಸ್ವರ್ಣಕಾರ, ಅಕ್ಕಸಾಲೆ G.; Mhr., H. ಸೋನಾರ).

ಸೊನ್ನಲಿಗೆ sonnalige. (fr. ಸೊನ್ನೆ 2). = ಸನ್ನಲಿಗೆ. roundness; what is round (ಒಟ್ಟೆತು Kk. 48, o. r. ಸನ್ನಲಿಗೆ), [2, a rounded pinnacle on the top of a temple. ತ್ರಿಪಥ ಶರಾಸನಂ ತಳಿರತೋರಣಮಾಗಿರೆ ಕುಕ್ಕಿನೋಳಿ ಚೆಲ್ವಿದಿರ್ಗೊಳೆ ಬರ್ಪ ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯಾಗೆ Ap. 6, 71]. — ಸೊನ್ನಲಿಗೆ ಪುರ. N. (Bp. 5, 42; 10, 10). — ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯ ಪುರ. = ಸೊನಲಿಗೆಪುರ. [modern Sholapur]. (Bp. 53, 27).

ಸೊನ್ನಾರ sonnāra. gilt, gilding (Mr.; Mhr., H. ಸೋನೇರೀ, golden).

ಸೊನ್ನೆ sonne. = ಸನ್ನೆ. a lever. — ಸೊನ್ನೆಕೋಲು. = ಸೊನ್ನೆ. (ಅಂಕೆ, ತುಱುಮ್ಬು. ಸನ್ನೆಕೋಲು G.).

ಸೊನ್ನೆ sonne. 1. = ಸೊನ್ನ. Tbh. of ಸ್ವರ್ಣ (Śmd. 356). gold (ಸ್ವರ್ಣ Ct. I, 32; II, 59; ಸುವರ್ಣ Kk. 47; ಕನಕ Śm. 68. 99). — ಸೊನ್ನೆವರದ. -ಪರದ. a dealer in gold, a money-changer (ಚಿನ್ನವರದ Śs.; ಪೊನ್ನಪರದ Kk. 35; Śm. 67; V. 4, 80). — ಸೊನ್ನೆವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the mountain Mēru (ಮೇರು Śs.). — ಸೊನ್ನೆವೆಟ್ಟುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. Śiva (ಈಶ್ವರ Śm. 2).

ಸೊನ್ನೆ sonne. 2. Tbh. of ಶೂನ್ಯ. empty, etc. (Śmd. 19; Śs.; Kk. 48; Śm. 67). a cypher or dot representing the anusvāra (ಬಿನ್ದು, ಅನುಸ್ವಾರ Śmd. 19. 26; ಬಿನ್ದು Śm. 99); a cypher or zero (see Mr. s. ಸಭೆ).

ಸೊನ್ನೆ sonne. 3. Tbh. of ಸಂಜ್ಞೆ. a sign, etc. (B. 3, 11; 5, 25). ಹೆಗ್ಗಳ್ಳ ಎತ್ತಿಗೆ ಹರಿ! ಎಷ್ಟಮ್ಟು ಒನ್ದೇ ಸೊನ್ನೆ (Prv.).

ಸೊಪಚ sopaca. Tbh. of ಶ್ವಪಚ. a low caste man. (Bp. 57, 2). — ಸೊಪಚಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 25, 4; 57, 1).

ಸೊಪ್ನ sopna. Tbh. of ಸ್ವಪ್ನ. dream, etc. (My.). Dp. 102, 4.

ಸೊಪ್ಪಳ್ soppaḷ. = ಸೊಪ್ಪುಳ್. a sound, etc. q. v.

ಸೊಪ್ಪಿ soppi. (=ಸೊಪ್ಪೆ?). — ಸೊಪ್ಪಿಯಲ್ಲಮದೇವ. -ಅಲ್ಲಮದೇವ. N. (Bp. 58, 12).

ಸೊಪ್ಪಿಸು soppisu. to cause to slacken, languish or sink away (J. 13, 50). ಸೊಪ್ಪಿಕ್ಕುಂ (Śmd. 269, adduced as a bad formation); ಸೊಪ್ಪಿಸಿದಂ (274).

ಸೊಪ್ಪು soppu. 1. to slacken: to repress, to check (ನಿವಾರಣ Śmd. Dh.).

ಸೊಪ್ಪು soppu. 2. slackness; weakness; languishing. sinking away (*cf.* ಸೊಕ್ಕು 3; M. ಚುರುಗು; to be stupefied, slightly intoxicated, giddy; Tu. ಸೊರಗು; Te. ಸೊರಗು, swoon, fainting; *cf.* also ಸೊರಗು). see ಗಱು-. 2, = ಬಹುರೇಖೆ, q. v. (Ct. I, 66). — ಸೊಪ್ಪಾಗು. -ಆಗು. to slacken (v. i., as cloth, paper, feathers, the lips, My.; Bh. 6, 4, 141; J. 11, 25); to lose cohesion (as a mark on the forehead, J. 10, 50); to grow weak (My.); to languish, to pine, to sink away, to droop (Abh. P. 4, 13; Grj.

4, 84). ಸೊಪ್ಪಾದಂ (ಅಟ್ಟಿದಂ): ಸೊಪ್ಪಾದುದು (ತೊಟ್ಟುಟು, ತುಟು ಕಲ್ Śmd. 1). [—ಸೊಪ್ಪುನಾರಾಗಿ. severely (thrashing). ಎಳೆಗೆ ಕೂಟಂ ತನ್ನೆಯಿಲ್ಲನ್ನು ಪೆಣ್ಣತಿಯಂ ಸೊಪ್ಪುನಾರಾಗಿ ಬಡಿಯೆ Vr. 153, 2]. — ಸೊಪ್ಪು ಸೊವಡು. reit. ಸೊಪ್ಪು ಸೊವಡಾಗು. -ಆಗು. = ಸೊಪ್ಪಾಗು. (V. 31, 19).

ಸೊಪ್ಪು soppu. 3. = ತೊಪ್ಪಲು, etc., ಸಪ್ಪು. foliage; a vegetable, a herb, greens; covering, bark (C.; ತೊಪ್ಪಲು G.; Bp. 20, 14; 43, 36; 58, 43; Tu. ತಪ್ಪು; M. ಚಪ್ಪು, ತೊಲ್). ಮರದ ಹೊಱಸೊಪ್ಪು (ತ್ವಚ್, ವಲ್ಕ, ವಲ್ಕಲ Hlā.). ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು (Si. 112); ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಾವು (ಕಡಮ್ಮು, ಕಲಮ್ಮು 310); ಸೊಪ್ಪಿನ ದಣ್ಣು (ನಾಡಿ 417); ಸೊಪ್ಪನುಟ್ಟ ಬೇಡನು (ಶಬರ 341). ಆನೆ ತಿನ್ನೋದು ಸೊಪ್ಪು, ಇಱುವೆ ತಿನ್ನೋದು ಸಕ್ಕರೆ (Prv.). — ಸೊಪ್ಪರೆ. -ಅರೆ. to crush like foliage (J. 22, 25). — ಸೊಪ್ಪುಕುಡುಗೋಲು. a small sickle or knife for cutting vegetables (My.). — ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to beat the under-bush or bushes (for game). ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುವುದು (ಪಪ್ಪುಕಂ Śm. 30). — ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುಹ. -ಕುಟ್ಟುಹ. beating the bushes (ಪಪ್ಪುಕ Śmd. II. — ಸೊಪ್ಪುಮೇಲೋಗರ. boiled and seasoned edible leaves (My.). — ಸೊಪ್ಪುಸದೆ. leaves and litter (My.). — ಸೊಪ್ಪುಸೊಗಡು; reit. = ಸೊಪ್ಪು. [ನೇತ್ರಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕೆ ಹೊದ್ದದೆ, ಶ್ರೋತ್ರಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪುಸೊಗಡು ಹೊದ್ದದೆ Cv. 1244]; (Bp. 16, 22; 43, 36) — ಸೊಪ್ಪು ಸೊಪ್ಪು. rep. (J. 28. 41).

ಸೊಪ್ಪುಳ್ soppuḷ. = ಸಪ್ಪುಳ್, etc., ಸೊಪ್ಪಳ್, ಸೊಪ್ಪುಳ. a sound, a noise ಅಬ್ಬರ, ದನಿ, ಸರ, ಗಾವರ, ಗಾವಳಿ, ಉಲಿ, ಧ್ವಾನ Śm. 30; Kk. 25, o. r. ಸೊಪ್ಪಳ್; ದನಿ Kk. 94; J. 30, 29; Rām, 6, 53, 86). [ಅಪರಿರ್ವರ ಕಾಲ ಸೊಪ್ಪುಳನಾಲಿಸಿ Pb. 13, 63 va.].

ಸೊಪ್ಪುಳ soppuḷa. = ಸೊಪ್ಪುಳ್. (ಧ್ವನಿ G.).

ಸೊಪ್ಪೆ soppe. the straw of the various kinds of millet (B. 4, 42. 43; Te. ಚೊಪ್ಪ).

ಸೊಬಗು sobagu. Tbh. of ಸುಭಗ (Śmd. 355). beauty, charm, loveliness, etc. (ಚಕ್ಷುಷ್ಯ, ಸುಭಗ Hlā.; ಗಾಡಿ, Ct. I, 14; ನೀಱಿತೆ I, 77; ನಿಱಿತೆ, ಗಾಡಿ, ಸುಭಗತೆ Kk. 54; ಗಾಡಿ, ಚೊಕ್ಕಟ, ಗರಗರಿಕೆ, ನಱಿತೆ; ಸುಭಗ Śm. 47; Cpr. 5, 125. 134; 7, 62 va., Grj. 4. 57; Prll. 3, 2. 4. 31; Bp. 26, 32; 44, 33; 50, 5; J. 2, 48; 6, 21; 28, 18; Ch. IV, 2, 60). [ವಿನೋದದ ಮೊದಲೆಲ್ಲಿದಂ ಸೊಬಗಿನಾಗರಮೆಲ್ಲಿದಂ Ap. 3, 15; ಇಱಿಯದ ವೀರ, ಇಲ್ಲದ ಸೊಬಗುವ ಹೇಳುವುದೇ ನಾಚಿಕೆ! Bv. 304]. ಸೊಬಗಿನಾಗರಮ್ ಎಲ್ಲಿದಂ (Śmd. 136). ಸೊಬಗುಳ್ಳನಳೆ ಪೆಡ್! (174). ಸೊಬಗಿಡಿದ ತತ್ಸಮಂ (Kk. 100). see Sp. s. ಹೀನತನ. — ಸೊಬಗ. -ಅ 3. = ಸಬಗ. a beautiful, charming, etc. man (Bp. 1, 33; Rśv. 13, 104). — ಸೊಬಗುವಡು. -ಪಡು. = ಸೊಬಗುವಡೆ. (J. 30, 17). — ಸೊಬಗುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get beauty or charm (J. 6, 25). — ಸೊಬಗುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸೊಬಗುವಡೆ. (Grj. 2, 106 va. Bp. 11. 40).

ಸೊಮ್ಪಗೆ sompage. nicely, beautifully; nice, etc. (My.; ಚನ್ನಾಗಿ G.).

ಸೊಮ್ಪು sompu. = ಸಮ್ಪು. beauty, elegance, charm, grace (C.; B. 3, 37; Grj. 10, 115; Bp. 6, 8; 32, 39; C. Bp. 5, 5; Śśv. 1, 10; 2, 61; J. 2, 65; 6, 19. 32; 15, 17; 17, 4; 29, 28; Bh. 1, 5, 8; Te.; T. ತುಪ್ಪು; *cf.* ಸೊಗಸು 2). ಬೆಳಗೆಱ್ವಿನ ಸೊಮ್ಪಿನ್ (o. r. ಪೆಮ್ಪಿನ್) ಅಳ್ದ ಬಾಯ್ದೆಱ್ (Śmd. 78). ದೇಶೀಯಕಮರ್ದ ಸೊಮ್ಪು (Kk. 3). — ಸೊಮ್ಪಳಿ. -ಅಳಿ. beauty or charm to be lost (Dp. 14, 5). — ಸೊಮ್ಪುಗಱೆ. -ಕಱೆ. to shower beauty (Śśv. 2, 42 va.). — ಸೊಮ್ಪುದೀವು. -ತೀವು. beauty to abound (J. 3, 24). — ಸೊಮ್ಪು ದೋಱುಸು. -ತೋಱುಸು. to exhibit beauty (J. 6, 19). — ಸೊಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get beauty (Rśv. 10, 29 va.). — ಸೊಮ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಸೊಮ್ಪುವಡೆ. (J. 3, 17).

ಸೊಮ್ಪುಳಿ sompuḷi. probably a mistake for ಪೊಮ್ಪುಳಿ, q. v. (ಪೆಮ್ಪು, ಆದಂ, ಅಯ್ದೆ, ಅಗ್ಗಳ, etc., ಅತಿಶಯ Śs.).

ಸೊಂಬ somba. = ಸುಮ್ಬ. (ಅಲಸ, ಶೀತಕ, ಮನ್ದ, ಜಡ, ಜಿಹ್ಮ, ಮನ್ಥರ Hlā.; ನಾಮ್ಬ, ಅಲಸುಗೆಗಾಱ Kk. 38; ನಾಮ್ಬ, ಅಲಸುಗಾಱ Śm. 47).

ಸೊಮ್ಮು sommu. (fr. ಸ್ವಂ). own, one's own; property, wealth, riches [ಹಮ್ಮಿನ ಸೊಮ್ಮಿನ ಸಮ್ಪನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಕಿಂಕಿಲ ಕಿಂಕಿಲ ಕಿಂಕಿಲ ನಾಗಿರಬೇಕು! Bv. 868]; (Prll. 3. 30; Bp. 31, 29; 47, 56; Bh. 1, 8, 55; V. 40, 27. 34; Te.; T. ಚೊಂ).

ಸೊಯಂ soyaṁ. Tbh. of ಸ್ವಯಂ. self, etc. [balance of mind]; (Bp. 61 sum.; My.).

***ಸೊಯಮ್ಬರ soyambara.** = ಸೊಯಂವರ. ಬನ್ದತ್ತು ಸೊಯಮ್ಬರಕ್ಕೆ ಬರ್ಪನ್ನು ದೇವಗಣಿಕಾನಿಕರಂ Ap. 10, 19.

ಸೊಯಂವರ soyaṁvara. Tbh. of ಸ್ವಯಂವರ. self choice of bridegroom, etc. (Rām. 3, 2, 17).

ಸೊರ sora. 1. Tbh. of ಸ್ವರ 2. sound, etc. (My.; Te.).

ಸೊರ sora. 2. Tbh. of ಸುರ. a god, deity. (C. Bp. 33, 18).

ಸೊರಗು soragu. to wither, to grow dry or sapless (J. 19, 32); to languish, to sink away (C. Bp. 19, 31); to grow lean or meagre (C.; Tu.; Te. ಸುರುಗು, ಸೊರುಗು, ಸ್ರುಕ್ಕು; ಕೊರಗು G.; *cf.* ಸುಕ್ಕು 1, ಸುರುಗು, ಸೊಪ್ಪು 2, ಸೊರ್ಕು 1). ತುಡುಗ ಆವು, ನೀನು ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಸೊರಗಿದ್ದೀ? ಎನ್ದು, ಆ ಸಭ್ಯ ಆಕಳನ್ನು ಕೇಳಿತು (B. 3, 22). ಹೊಟ್ಟೆಯು ಸೊರಗಿ, ಎಲವಿನ ಪಂಜರ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು (5, 94). ಮಗನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತಿದ ಚಿನ್ತೆಯಿನ್ದ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಸೊರಗಿದನು (5, 209).

ಸೊರಟ soraṭa. Tbh. of ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ. the district of Surat. (Śmd. 356. 370).

ಸೊರಟು soraṭu. = ಸುಟ್ಟು 3, ಸೊಟ್ಟು, etc. the state of being contracted, shrivelled, as a leaf; that of being crooked, as a bamboo pole or wood (My.; see ಸುರುಟು, ಸುರುಳ್ಳು). [Tu. ಸುರುಳ್ಳು].

ಸೊರಟೆ soraṭe. N. of a plant (ಗರಳೆ Mr. 135).

ಸೊರಣೆ soraṇe. Tbh. of ಸ್ಮರಣ. remembrance.. (C. Bp. 19, 31).

ಸೊರಣ್ಟು soranṭu. (Śmd. 48). = ಸೊರಟು (?).

ಸೊರಹು sorahu. 1. (fr. ಸೊರ 1). to utter, to speak, to say (Bh. 3, 8, 13; 4, 3, 28; Rām. 4, 3, 9).

ಸೊರಹು sorahu. 2. sounding, talking, prating, etc. — ಸೊರಹ. -ಅ 3. a loquacious man, etc. (ಗಟಪ I, o. rs. ಸ್ವರಹ, ಸ್ವರಹುವ).

ಸೊರಹುಗಾಱ sorahu-gāṟa. a talkative man, etc. ಪುಲ್ಲಿಗ Ct. I. 59).

ಸೊರೆ sore. 1. = ಸೋರೆ 1. the bottle-gourd, Lagenaria vulgaris Ser. [Tu. ಸುರೆ]; (ದುಗ್ಧಿಕೆ, ತುಮ್ಬಿ, ಅಲಾಬು Mr. 148; ಕಟಾಹ Nn. 107; when hollowed and dried, it is put also under the neck of a lute, Grj. 3, 98). see ಕಯ್ಪೆ-. — ಸೊರೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to fasten a gourd (to a lute, J. 22, 24).

ಸೊರೆ sore. 2. the milk collected in the udder of cows or buffaloes (My.; see ತೊರೆ 1). — ಸೊರೆ ಬಿಡು. to let down that milk, to give milk (My.). [Tu. ಸುರೆವು].

ಸೊರ್ಕು sorku. 1. = ಸ್ತೊಕ್ಕು 2. to grow intoxicated, etc.; to grow proud (ಉನ್ಮಾದ Śmd. Dh.; Rśv. 9, 51; Śśv.

2, 14). [ಪತ್ರಫಲಪುಷ್ಪಯುತಾಟವಿ ಸೊರ್ಕಿದಾನೆಯಂ ಬೆಳೆವುದು Pb. 1, 54; Ap. 5, 32].

ಸೊರ್ಕು sorku. 2. = ಸೊಕ್ಕು 3. infatuation, etc.; torpor, etc.; pride (Śmd. 250; Cpr. 8, 69; Grj. 2, 106; Rśv. 5, 128, *cf* ಸುರ್ಪು). [ಕಲಿತನದುರ್ಕು ಜವ್ವನದ ಸೊರ್ಕು ನಿಜೇಶನ ನಚ್ಚು Pb. 10, 23; Vr. 34, 8]. 2, = ಸೊರ್ಕುಮದುರ್ (Rśv. 5, 114 va.). — ಸೊರ್ಕಟು. -ಅಟು. to lose (one's) pride (Grj. 6, 80). — ಸೊರ್ಕಾನೆ. -ಆನೆ. (Śmd. 93). = ಸೊಕ್ಕಾನೆ. — ಸೊರ್ಕುಗೆಸರ್. -ಕೆಸರ್. musk (Rśv. 2, 8 va.). — ಸೊರ್ಕುಗೋಗಿಲೆ. -ಕೋಗಿಲೆ. (Śs.). = ಸೊಕ್ಕುಗೋಗಿಲೆ. — ಸೊರ್ಕುಮರ್ದು. a powder used to stupefy (beasts or birds, Rśv. 5, 52; T., M. ಚೊಕ್ಕುಪೊಡಿ).

ಸೊರ್ಗ sorga. Tbh. of ಸ್ವರ್ಗ 1. heaven. (My.). ಸೊರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಸೊಸೇ ಹಬ್ಬಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಸೊಲ್ sol. 1. = ಸೊಲ್ಲು 1. to say, to speak, to tell. (T. ಚೊಲ್ಲು, ಚೊಟ್ಟು; M. ಚೊಲ್ಲು, ಚೆಲ್ಲು; Te. ಚೆಪ್ಪು; *cf.* ಸೆಲೆ 1). [ಆ ಪಿಕ್ರಮುಮಂ ಸೊಲ್ವಿನಮಾನವರ್ಜಿಸಿದಂ Pb. 1, 25]. ಸೊಲ್ವ (J. 28, 20).

ಸೊಲ್ sol. 2. = ಸೊಲ್ಲು 2. a word (Śmd. 369 Cm.; Ct. II, 97; Abh. P. 3, 9; Bp. 9, 9; J. 4, 4; 6, 18; 21, 4; T. ಚೊಲ್, ತೊಲ್, ತೊಟ್ಟು; M. ಚೊಲ್; Te. ಸೊಲ್ಲು).

ಸೊಲಗೆ solage. = ಸೊಲಿಗೆ, ಸೊಲ್ಲಗೆ, ಸೊಲ್ಲಿಗೆ. a measure of capacity, equal to one-fourth of a Kuḍava or of a baḷḷa (My.; Bp. 33, 13; Te. ಸೋಲೆ; *cf.* Sk. ಚುಲುಕ). ಸೊಲಗೆ ಅಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಕಣ್ಡ ಅಳೆಯುವನೇ? (Prv.).

ಸೊಲಿಗೆ solige. = ಸೊಲಗೆ, etc. (My.; ನಿಕುಂಚಕ Si. 329; ಆಢಕ G.). ಅಱುವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸೊಲಿಗೆ (ಕುಲ್ಯ); ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸೊಲಿಗೆ (ಭಾರ); ಹದಿನಾಱು ಸೊಲಿಗೆ (ಶೂರ್ಪ G.).

ಸೊಲ್ಲಗೆ sollage. = ಸೊಲಗೆ, etc. (ನಿಕುಂಚಕ Nr.; see Mr. s. ಪಾಗ).

ಸೊಲ್ಲಿಗೆ sollige. = ಸೊಲಗೆ, etc. (Bp. 1, 23; 27, 52). — ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಲ್. a sollige-ful of milk (Bp. 58, 24).

ಸೊಲ್ಲಿಸು sollisu. to speak, to say, to tell (ಪೇೞ್ Śmd. 150, 385 Cm.; Cpr. 3, 62; Śm. 46) to cause oneself to be said, to be said (Śm. 49); to cause to speak, to have said or told. ಸೊಲ್ಲಿಸಿ ಭೇದವನ್ ಅಱಿದೊಡೆ ಕಿಱಿಯ ತಾನ್ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹಿರಿಯ! (Sp.).

ಸೊಲ್ಲು sollu. 1. = ಸೊಲ್ 1. P. p. ಸೊಲ್ಲಿ. see Bp. 2, 29; 40, 89; 45, 41; 54, 34; 58, 32; 61, 8.

ಸೊಲ್ಲು sollu. 2. = ಸೊಲ್ 2. (Bp. 47, 32; My.). [ಒಲಿದೊಮ್ಮೆ ಶಿವಶರಣೆನ್ನಿರಯ್ಯಾ ಒನ್ದುಸೊಲ್ಲಿಂಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿ Bv. 180]. ಹಲ್ಲು ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ, ಸೊಲ್ಲು ಸೋಜಿಗವಲ್ಲ, ಕೊಲ್ಲದೆ ಮೃಗವ ಹಿಡಿಯುವದು ಲೋಕದೊಳಗೆಲ್ಲ ಶಾವಿನೊಳು (a net. Sp.). — ಸೊಲ್ಲುವೆಣ್. -ಪೆಣ್. Sarasvati (ಶಾರದೆ Kk. 9). — ಸೊಲ್ಲು ಸೊಲ್ಲು. rep. (J. 16, 21). ಸೊಲ್ಲು ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ನಲ್ಲನಾದರೆ ಸಾಯೋ ಪರಿಯನ್ತರ ಎಷ್ಟು ನಲ್ಲರು? (Prv.).

ಸೊವಡು sovaḍu. = ಸೊಗಡು 1. a sharp smell; smell in general [Tu. ಸೊಗಡು]; (ಸೊಗಡು, ಹಸುಕು, ನಾತ, ಕೂರಿತ್ತಾದ ಗನ್ಧ Śm. 23. o. r. ಸೊಗಡ; ನಱು, ಸವುಸವ, ಮಗಮಗಿಸಿತು, ನಾಸ್ತ, ವಾಸನೆ Kk. 55, o. r. ನಾತ; ನಱು, ಸವುಸವ, ಕಮ್ಪು Ct. II; 45; Cpr. 9, 102 va.; Grj. 2, 106 va.; 9, 32; Śśv. 3, 45). [ಕತ್ತುರಿಯ ತಗುಳ್ದು ಪೊಯ್ವ ಸೊವಡು Ap. 2, 5]. ಸೊವಡುಪೊನ್ದು or ಸೊವಡೊನ್ದು (Śmd. 63. 67).

ಸೊವಾಸಿಣಿ sovāsiṇi. Tbh. of ಸುವಾಸಿನಿ. a woman whose husband is alive. (ಸವಾಸ್ನಿ G.).

ಸೊಸಣಿ sosaṇi. N. of a female daitya. ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ, ವಡಾರ, ಭೈರವ, ಮಯ್ಲಾರ, ಬೆನಕ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಭಗವತಿ, ಬಲಾರಿ, ಕಾಳಿ, ಮಹಾಕಾಳಿ, ಚಣ್ಡಿ, ಚಾಮುಣ್ಡಿ, ಮಾರಿ, ಮುಸಿಣಿ, ಸೊಸಣಿ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರಂಗಳ್ (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ಸೊಸನ್ತ್ರ sosantra. Tbh. of ಸ್ವತನ್ತ್ರ. independance. (My.).

ಸೊಸಮಯ sosamaya. Tbh. of ಸ್ವಸಮಯ. one's own congregation. (Bp. 59, 52).

ಸೊಸಿ sasi. = ಸಸಿ 2. young plants (My.).

ಸೊಸೆ sose. Tbh. of ಸ್ನುಷೆ (Śmd. 368; Nr., Hla., Si. 184; C.) plurals ಸೊಸೆವಿರ್ (Śmd. 120), ಸೊಸೆನ್ದಿರು (C.; B. 2, 20), ಸೊಸೆಯರು (My.). ಅತ್ತೆಗೆ ಒನ್ದು ಮಾತು, ಸೊಸೆಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. — ಒನ್ದು ಅತ್ತೇ ಕಾಲ, ಒನ್ದು ಸೊಸೇ ಕಾಲ. — ಅತ್ತೆಗೆ ಒನ್ದು ಕಾಲ, ಸೊಸೆಗೆ ಹಲವು ಕಾಲ. — ನಿಯಮಿಸಲಾಱದ ಸೊಸೆಗೆ ಪಾಯಸವೇ ಕಹಿ. — ಬಸವಾ! ಅನ್ದರೆ ಪಾಪ! ಅನ್ದರೆ ಸೊಸೆಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು ತಾ! ಅನ್ದ. — ಬಸೇ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯ ಹ್ಯಾಗೆ ಕರ ತರೋದು? — ಮಗನಿಗೆ ಮಾವ ಸತ್ತರೇನು? ಸೊಸೆಗೆ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತರೇನು? — ಸೊಸೆ ಸತ್ತರೆ ಶೋಭನ, ಮಗ ಸತ್ತರೆ ಮನೆ ಹಾಱು. — ಸೊಸೆಗೆ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ಅತ್ತೆಗೆ ಪರವಾಸ. — ಸೊಸೆಗೆ ಬಿಸಿ ಇಲ್ಲ, ಹನ್ದರಿಗೆ ಹಸಿ ಇಲ್ಲ. — ಸೊಸೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಱು, ಅತ್ತೆ ಅಗಸನ ಹತ್ರ ಹೋದನ್ತೆ. — ಸೊಸೆ ಬನ್ದರೇನು? ಅತ್ತೆ ಬನ್ದರೇನು? ಬಿಸಿನೀರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದರಿದ್ರ. — ಸೊಸೆ ಹೆತ್ತರೆ ಅತ್ತೆ ಕಾರಾ ಕುಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prvs. ಪೊಡ್ಡವ, ಮಗ 1, ಮಗಳ್, ಸೊರ್ಗ.

ಸೊಸ್ತ sosta. Tbh. of ಸ್ವಸ್ಥ. self-staying, firm, etc. (My.; Dp. 1, 5).

ಸೊಳೆ soḷe. = ಸೊಳ್ಳೆ 1. (ಮೂಗಿನ ಸೊಳೆ, ಹೊಳ್ಳೆ B. 4, 83; ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆ G.). 2, one of the divisions inside an orange or jack fruit. *cf.* ತೊಳೆ.

ಸೊಳ್ಳೆ soḷḷe. 1. a nostril My.; see ತೊಳ್ಳೆ; Te. ಸೊಳ್ಳು, empty). see Prv. s. ಮೂಗು.

ಸೊಳ್ಳೆ soḷḷe. 2. a mosquito (My.; T. ತುಳ್ಳಲ್). see ಕಾಡು-. ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಳ್ಳೆಕಾಟ (Prv.).

ಸೋ sō. 1. — ಸೋಹೊನ್ನೇ ಮರ. = ಮುತ್ತೀ ಮರ. 2, ಸೋವು 2, trace, sign, etc. (St. & Pl.).

ಸೋ sō. 2. = ಸೂಹು, ಸೋವು 1, ಸೋಹು 1. to drive off, to chase away, to scare away (Bp. 61, 90; C. Bp. 11, 9; Rśv. 5, 82; Śśv. 3, 42; J. 3, 6; 15, 3; 28, 41; Te. ಚೋಪು). P. p. ಸೋದು [ತಿಂತೆನಸಳ್ಳ್ ಮುಸುಱುವ ಮಧುಕರಂಗಳಂ ಸೋಯೆ Ap. 4, 70]; (Cpr. 7, 110; Abh. P. 9, 191 va.). ಸೋದುದು (ಸೂಹಿತ್ತು Ct. II, 111). ಗಿಳಿ ಸೋವಾಕೆಗಳಿನ್ ಒಪ್ಪುಗುಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ (Śmd. 231).

ಸೋಕು sōku. 1. = ಸೋಂಕು 1, etc. to touch, etc. (Rām. 3, 2, 18; 8, 45, 36; Tu. ಸೋಂಕು; Te.). ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುಱುತ ಬಲ್ಲಿತೇ? — ತೊಡೇ ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುರ್ತ ಬಲ್ಲದೇ? — ಬೇಕಾದ್ದು ಇದ್ದರೂ ಸೋಕೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸೋಕು sōku. 2. = ಸೋಂಕು 2, etc. touching, etc. (Rām. 6, 45, 36; Te.). see ದೆವ್ವ-. — ಸೋಕುರೋಗ. = ಸೋಂಕುರೋಗ. (My.).

ಸೋಗಿಲ್ sōgil. a pouch formed by folding or doubling a part of one's cloth in front (ಮಡಿಲ್ Ct. II, 78; ಕೆರೆಪೊಡೆ, ಮಡಿಲ್ Śs.; Kk. 49; ಪೊಡೆ, ಉಡಿಲ್, ಮಡಿಲ್ Śm. 71; Grj. 3, 69 va.). [ಬಾಳರವಿ ತನ್ನಯ ಸೋಗಿಲ ಮೇಗೆ ರಾಗದಿಂ ಪೊಡವಟ್ಟದಂ Pb. 1, 140].

ಸೋಗು sōgu. = ಸೋಗೆ 2 No. 1. (My.).

ಸೋಗು sōgu. = ಚೋಹ, ಜೋಹ. Tbh. of ಯೋಗ. an assumed character and guise, disguise (ಜೋಹ, ವೇಷ G.; Mhr. ಸೋಂಗ). ಬೋಯರ ಸೋಗಿನ್ಪ ಮೇಸೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಹತ್ತಿದರು (B. 5, 40). see Prv. s. ನೆತ್ತರುಕುರು. — ಸೋಗು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು. to assume the character and guise of—. ಬೇನೆಯುವನ ಸೋಗು ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡಿದ್ದೇನೆ (B. 4, 76). — ಸೋಗು ಮಾಡು. to assume a false appearance. ಮನ್ನಿಯ ಕಡೆಯಿನ್ದ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಕಪಟದ ಸೋಗು (ಕುಹನೆ); ಉಪಜೀವನದ ಸಲುವಾಗಿ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಬೆಳಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಸೋಗ ಮಾಡುವವ (ಧರ್ಮಧ್ವಜ G.). — ಸೋಗು ಹಾಕು. to put on the character and guise of—, to disguise oneself. ಅವನ ಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪುರುಷರ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು (B. 5, 46). ತಾನು ದನಾ ಕಾಯುವವನ ಸೋಗ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು (5, 186). ಅವನು ಕಿನ್ನರಿಯುವರ ಸೋಗ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು (5, 187). ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಡದೆ ಕಪಟದಿನ್ದ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗೋಣ (ಅಭ್ಯವಸ್ಕನ್ದನ); ಹೆಂಗಸರ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು ಕುಣಿದು ಉಪಜೀವಿಸುವವನು (ಜಾಯಾಜೀವ); ಸೋಗು ಹಾಕುವವ (ನರ್ಮಕೃತ್ G.).

ಸೋಗೆ sōge. 1. a line (made with black pigment) proceeding from the outer corner of the eye (ಕಣ್ದುದಿಗಿರೆ Śm. 82). — ಸೋಗೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye to the outer corner of which a line is put (Abhā. 2, 79).

ಸೋಗೆ sōge. 2. = ತೋಕೆ, ಸೋಗು. the peculiar leaf of palms, sugar-cane and the screw-pine (ಅಡಕೆ ಮೊದಲಾದ ವಱ ಪತ್ರ Śm. 82; Tu.; T. ತೋಗ್ಯೆ; B. 3, 45; 4, 122; Si. 164; J. 3, 5; Rśv. 5, 43; 10, 31 va.; *cf.* Mhr. ಸೋಗಾ, the skirt of a garment as trailing along or as hanging loosely). ಕುಱಿ ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು ಆಱುವದೇ ತನಿರಸವ ಹೊಱಗಣ ಸೋಗೆಯಗಿವನ್ತೆ? (Sp.). 2, a peacock's feather or feathers (Cpr. 2, 83; Abh. P. 7, 13; T. ತೋಗ್ಯೆ). 3, a peacock's tail (ಕಲಾಪ, ಬರ್ಹ Hlā.; Mr. 169; T., M.). [ಮೊಗಮಂ ತಾವರೆ ಕಣ್ಣನುತ್ಪಳದಳಂ ಧಮ್ಮಿಲ್ಲಮಂ ಸೋಗೆ ಸೆಳ್ಳುಗುರಂ ಕೇದಗೆ... ಪೋಲ್ತುವು Ap. 6, 85]. ನವಿಲ ಗಱಿಯ ಸೋಗೆ (ಶಿಖಣ್ಡ, ಪಿಚ್ಛ, ಬರ್ಹ Nr.). 4, a ship's tail, *i. e.* its rudder. ನಾವೆಯ ಸೋಗೆ (ಅರಿತ್ರ, ಕೋಟಿಪಾತ್ರ Hlā.). 5, a peacock (ಗಣ್ಡುನವಿಲ್ Ct. II, 89; ಮೋರ, ನವಿಲ್ Kk. 24; ಮೋರ, ನವಿಲ್ Śm. 29; ನವಿಲ್ 82; Cpr. 2, 83; Abh. P. 7, 13; Śśv. 1, 52; (J. 3, 25). [ಕಾರ್ಗಾಲದ ಸೋಗೆಯನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ Pb. 2, 41 va.]. ಕೇಗಿದುದು ಸೋಗೆ (Śmd. 169). [6, hanging fold of cloth. ದೇವಾಂಗ ವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡೆಯೊಳುಲಿವ ಸೂಸಕದ ಸೂಲ ತೊಂಗಲ್ವೆರಸೆಱಲ್ವ ಮುನ್ದಣ ಸೋಗೆ ಕಾರ್ಗಾಲದ ಸೋಗೆಯನ್ತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ Pb. 2, 41 va.]. — ಸೋಗೆದುಱುಮ್ಬು. -ತುಱುಮ್ಬು. a tuṟumbu decorated with peacock-feathers; a peacock considered as a tuṟumbu (Śśv. 2, 61). — ಸೋಗೆನವಿಲ್. a peacock (Cpr. 2, 79; Abh.P. 1, 107va.; 3, 92).

***ಸೋಂಕಿಲ್ sōṅkil.** = ಸೋಗಿಲ್. ತನ್ನ ನಲ್ಲಳ ಸೋಂಕಿಲೊಳ್ ಕೂಸನಿಟ್ಟೊಡೆ Pb. 1, 96 va.; Vr. 44, 21.

***ಸೋಂಕು sōṅku. 1.** = ಸೋಕು 1. to contact, etc. ಮದವಾರಣಮಂ ಸೋಂಕಿ ಕೆಲದೊಳೊಯ್ಯನೆ ಪೋಪಂ Kr. 3, 93; Pb. 4, 68; ನಿಜ ಸೋಂಕಲು ಮುನಿಯಿಲ್ಲ, ನೋಡಯ್ಯಾ Bv. 112.

***ಸೋಂಕು sōṅku. 2.** = ಸೋಕು 2. ಸೋಂಕಿನೊಳ್ ನಲಿವ ನಲ್ಲಳಲಮ್ಪನೊಡರ್ಚೆ Ap. 2, 41; Pb. 2, 42.

ಸೋಚ್ಚು sōccu. Tbh. of ಶೋಧಿಸು. to purify, etc. (G.).

ಸೋಚ್ಛ್ರಯ sa-ucchraya. *high, tall.*

ಸೋಜಿ sōji. = ಸಜ್ಜಿಗೆ, etc. meal ground coarse, etc. (My.; Mhr.; H. ಸೂಜಿ).

ಸೋಜಿಗ sōjiga. = ಚೋಜಿಗ, q. v. surprise, etc. (ಆಕ್ಕಜ, ಆಶ್ಚರ್ಯ G.; C. Bp. 47, 9; Rām. 6, 12, 3; J. 7, 19; 15, 29; Dp. 169, 3; My.; B. 2, 23; 3, 84. 90; 4, 54; 5, 198; see Prv. s. ಸಾಯು). [ಜಲ ತಪ್ಪಿದ ಮತ್ಸ್ಯ ಬದುಕುವುದೇ ಸೋಜಿಗ Bv. 368].

ಸೋಟಾ sōṭā. a club, a mace (My.; Mhr., H.).

ಸೋಟು sōṭu. 1. = ಚೋಟು. the small span of the thumb and forefinger. see ಮುಚ್ಚೋಟು.

ಸೋಟು sōṭu. 2. = ಸವಟು 1, etc. a spoon (My.).

ಸೋಟೆ sōṭe. the lower part of the cheek, opposite to the corner of the mouth (My.). — ಸೋಟೆಱಕ. = ಸೋಟೆಹಱಕ. (My.). — ಸೋಟಱಕಿ. = ಸೋಟೆಪಱಕಿ. (My.). — ಸೋಟೆಹಱಕ. a man whose lower part of the cheek is torn (My.). — ಸೋಟೆಹಱಕಿ. such a woman (My.).

ಸೋಡ sōḍa. = ಸುಡು 2, etc. burning, etc. — ಸೋಡಬಲಿ. a cemetery (ಮಸಣವಟ್ಟಿಗೆ Śmd. II; ಮಸಣವಟ್ಟೆ Kk. 78, o. r. ಸೊಡಬಲಿ). — ಸೋಡಬಲಿವನೆಯ. -ಮನೆಯ. whose residence are cemeteries: Śiva (ಶಿವ Kk. 5; ಈಶ್ವರ Śm. 3).

ಸೋಡ sōḍa. ಸೋಡಂ. 1. much, more, further (ಪಿರಿದುಂ, ಬಾಡಂ Śmd. 393; ಪಿರಿದುಂ, ಬಾಡಂ, ಉಣ್ಣವಳಿಯದು II). 2, in vain, causelessly (ಬಾಡಂ ಬಱಿದು Śmd. 110; ಬಾಡಂ, ಸುಮ್ಮನೆ Ct. I, 14; ಬಾಡಂ, ಉಣ್ಣವಳಿಯದು, ಬಱಿದು Kk. 89).

ಸೋಡ sōḍa. 2. letting go freely, setting at large (Mhr., H.). [— ಸೋಡಚೀಟು. a letter of release]. — ಸೋಡಪತ್ರ. a bill of divorce (S. Mhr.; Mhr. ಸೂಟಪತ್ರ). — ಸೋಡಮುಂಜಿ. the ceremony of loosening the string from the loins of a Brāhmaṇa, about sixteen years after binding it at the ceremony of investiture with the sacrificial thread (ಸಮಾವರ್ತನ Cb.; Mhr. ಸೋಡಮುಂಜ). ಸೋಡಮುಂಜಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ (ಸ್ನಾತಕ G.).

ಸೋಡಿ sōḍi. (= ಜೋಡಿ 2). remission of a debt, etc.; the sum remitted, abatement (My.; Mhr. ಸೂಟ). 2, release from bondage, freedom granted (My.; Mhr. ಸೂಟ). 3, a kind of game.

ಸೋಢ sōḍha. borne, suffered, endured; *patient, enduring.*

ಸೋಢೃ sōḍhṛi. one who bears or suffers; patient, enduring; able, powerful. (R.).

ಸೋಣಂಗಿ sōṇaṅgi. (= ಜೋನೆಗ). — ಸೋಣಂಗಿನಾಯಿ. an Arab greyhound (My.; Te. ಶೋಣಂಗಿ).

ಸೋಣಿ sōṇi. Tbh. of ಶ್ರೋಣಿ (Śmd. 345 Mḍb.). the hip and loins.

ಸೋತು sōtu. P. p. of ಸೋಲು 1.

ಸೋತ್ಕಣ್ಠ sa-utkaṇṭha. ardently longing, impatiently eager; regretful; bewailing, sorrowing. (ಆಱೋಣ G.).

ಸೋತ್ಪ್ರಾಸ sa-utprāsa. excessive; exaggerated. 2, violent laughter. 3, *ironical exaggeration, sarcasm, sneering praise and covert censure* (ಬಯ್ಗುಳು, ಚುನ್ನ Hlā.).

ಸೋತ್ಪ್ರಾಸಹಸಿತ sōtprāsa-hasita. *sarcastic laughter.*

***ಸೋದನದೀವಿಗೆ sōdana-dīvige.** Tbh. of ಶೋಧನದೀಪಿಕಾ. lamp used while searching, a search light. ಇದು ಮದನನ ಸೋದನದೀವಿಗೆಯೆನೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿದಂ ತುಹಿನಕರಂ Pb. 4, 52.

ಸೋದನೆ sōdane. Tbh. of ಶೋಧನೆ. the act of examining, etc. (My.).

ಸೋದರ sa-udara. born from the same womb, co-uterine. 2, *a co-uterine brother, a brother of whole blood, an own brother.* ಕಣ್ಡದ್ದಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲ ಗಣ್ಡನ ಸೋದರ (Prv.).—ಸೋದರಅತ್ತೆ. = ಸೋದರತ್ತೆ. (B.

4, 138). — ಸೋದರತ್ತಿ. -ಅತ್ತಿ. = ಸೋದರತ್ತೆ. (ಮಾತುಲಾನಿ Dhw.). — ಸೋದರತ್ತೆ. ಅತ್ತೆ. a father's sister (My.); a mother's brother's wife (My.). ಸೋದರತ್ತೆಗೆ ಮೀಸೆ ಬಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಣ್ಣಾಳೇ? (Prv.).— ಸೋದರತ್ತೆ ಮಗ. a father's sister's son (ಪೈತೃಷ್ವಸೇಯ Si. 189). — ಸೋದರದತ್ತಿಗೆ. -ಅತ್ತಿಗೆ. (Bp. 40, 46). — ಸೋದರಮಾವ a mother's brother, a maternal uncle (My.; ಮಾತುಲ Mr. 313; Si. 192; ಮಾತುಲ, ತಾಯಿಯಣ್ಣ G.; B. 1, 25; 2, 35). ಕತ್ತೆಗೆ ಕುದುರೆ ಸೋದರಮಾವನೇ.— ಪಣ್ಣೆ ನಲ್ಲಿಯೂ ಸೋದರಮಾವನೇ? (Prvs.).—ಸೋದರಮಾವನ ಮಗ. a maternal uncle's son (My.). — ಸೋದರಮಾವನ ಹೆಣ್ಣತಿ. the wife of a maternal uncle, a maternal aunt (ಮಾತುಲಾನಿ, ಮಾತುಲಿ Nr.). — ಸೋದರಸೊಸೆ. a man's sister's daughter (My.); a wife's brother's daughter (My.). — ಸೋದರ ಳಿಯ. -ಅಳಿಯ. a man's sister's son; a sister's son (ಭಗಿನಿಜ, ಸ್ವಸ್ರೀಯ Mr. 314; ಸ್ವಸ್ರೀಯ, ಭಾಗಿನೇಯ, ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳ ಮಗನು, ಅಕ್ಕನ ಮಗ, ತಂಗೀ ಮಗ Si. 192; My.); a wife's brother's son (My.).

ಸೋದರಿ sa-udari. a co-uterine sister (Bp. 14, 3). see -ಶಿವ-.

ಸೋದರ್ಯ sa-udarya. *an own brother* (ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು Nr.; ಒನ್ದು ತಾಯಿಾ ಮಗ Si. 192).

ಸೋದಿಗೆ sōdige. payment: tax (? Bp. 27, 52; *cf.* ಶೋಧನ). [2, a kind of dish made out of wheat flour. ಪಲವು ತೆರದ ಬಾದುಗಳುಂ ತುಯ್ಯಲುಂ ಪೂರಿಗೆ ಇಡ್ಡಲಿಗೆ ಸೋದಿಗೆ ಲಾವಣಿಗೆ ಘೃತ ಪೂರಂ Vr. 78, 16].

ಸೋದಿಸು sōdisu. Tbh. of ಶೋಧಿಸು. to clear away. [ನೆಲವನಳಿದು ಕಲ್ಲಂ ಪುಲ್ಲುಮಂ ಸೋದಿಸಿ ಶುಭದಿನ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ Pb. 2, 65 va.]. ಕಸವಂ ಸೋದಿಸದೆ ಬಿತ್ತಿದೊಕ್ಕಲಿಗನ ಪೋಲ್ (Śmd. 267). 2, to search or examine (the bushes when hunting, Śsv. 3. 49); etc. [ಬೇಣ್ಪೆಯ ನೆವದೊಳ್ ಬಟ್ಟೆಗಳಂ ಸೋದಿಸುವಮನ್ನ ನಿಚ್ಚಂ ಬೇಣ್ಪೆ ವೋಗೆ Pb. 3, 4 va.].

ಸೋದು sōdu. Tbh. of ಸ್ವಾದು. tasteful, etc. (Dp. 76, 2).

ಸೋನ sōna. Tbh. of ಶ್ವಾನ. a dog. see Sp. s. ಬರ್ 1.

ಸೋನೆ sōne. a thin, light, but long-continued rain, an incessant drizzle, an incessant rain (ತನ್ದಲ್ Ct. I, 101; II, 113; ಜಡಿ Śm. 93; Grj. 9, 58 va.; T. ಚೋನ್ನೈ, Te. ಸೋನ; *cf.* ಜೋನಿ, ಸೊನೆ? ಸೋರ್ 1?), as of nectar (Bp. 23, 41), of arrows (Bh. 3, 19, 36; J. 22, 36), of sparks (8, 39), of dust (10, 8), or of pearls (33, 45). see ಬಲ್-. [ಸೋರ್ವ ಸೋನೆ ಮುದಮಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; Ap. 7, 17].

ಸೋನ್ಮಾದ sa-unmāda. mad, insane (Colebr.).

ಸೋಪಸ್ಕರ sa-upaskara. = ಸೋಬಸ್ಕರ. materials, provision, necessary articles (My.; Te.).

ಸೋಪಸ್ಕಾರ sa-upaskāra. a measure or means, an act, item adopted toward the finishing of — (ಸಾಧನ G.; Mhr.).

ಸೋಪಹಾಸ sa-upahāsa. accompanied with derisive laughter, *sneering, jocular, sarcastic.*

ಸೋಪಾನ sōpāna. *stairs, steps, a staircase, a ladder* (ತೀರ್ಥ Nn. 48).

ಸೋಪು sōpu. (= ಸದಾಪ). anise-seed (My.; Te.; T. ಚೋಮ್ಪು; Mhr., H. ಶೇಪ, ಶೋಪ). — ಸೋಪುಗಿಡ. the potherb anise, Pimpinella anisum Lin. (St. & Pl.). 2, soap.

ಸೋಬತಿ sōbati. a companion, fellow; match, the man or fellow for (B. 2, 25; Mhr. ಸೋಬತೀ).

ಸೋಬತು sōbatu. company, society (My.; Mhr. ಸೋಬತ).

ಸೋಬಸ್ಕರ sōbaskara. Tbh. of ಸೋಪಸ್ಕರ. (My.).

ಸೋಬಾನೆ sōbāne. Tbh. of ಶೋಭನ. a song used on festive occaions at the end of each foot of which sōbāne occurs as a chorus (My.; Te.).

ಸೋಬೆ sōbe. Tbh. of ಶೋಫ. swelling, etc. (My.; Te.; T. ಚೋಗೈ, ಚೋಪೈ).

ಸೋಮ sōma. a climbing plant, Sarcostema viminalis (or S. acidum. R. Br.; ವಲ್ಲಿ, ಲತಾಭೇದ Nn. 25; ವಲ್ಲಿ Mr. 506). 2, *the intoxicating juice of the above plant.* 3, the above plant or its juice personified and deified. 4, ambrosia, nectar (ಅಮೃತ 25; ಸುಧೆ 506). 5, water (ಅಪ್ಪು, ಉದಕ 25; ವಾರಿ 506). 6, *the moon* ಶಶಿ, ಚನ್ದ್ರ 25; ಸೋಮನ್ 506). 7, air, wind (ಸಮೀರ, ವಾಯು 25; ಸಮೀರ 506). 8, Kubēra (ಕೌಬೇರ, ಕುಬೇರ 25). 9, Yama (ಕಾಲ, ಯಮ 25; ಅನ್ತಕ 506). 10, Śiva (ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ 25; ಸೋಮಧರ 506). 11, a sage; in assemblage of sages (ಮುನಿ, ಎತಿ 25; ಮುನಿಸ್ತೋಮ 506). 12, the ruler at the beginning of a yuga ಯುಗದ ಆದಿಯ ಅವನಿಪ, ಯುಗದ ಆದಿಯ ಅರಸು 25). 13, N. (C). 14, camphor (ಕರ್ಪೂರ 25; 506). 15, the plant cocculus cordifolius Dc. (ಅಮೃತ, ಜೀವನ್ತಿ, ಗುಡೂಚಿ, ಅಮರವಲ್ಲಿ Mr. 145). 16, N. of a metrical foot (Ch.). 17, one of the vasus. — ಸೋಮಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (Bp. 9, 36). — ಸೋಮಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (C.). — ಸೋಮಬಳ್ಳಿ. a twining leafless shrub, Sarcostema brevistigma W. & A. (St. & Pl.). — ಸೋಮಯ. -ಅಯ. Śiva (Bp. 44, 6. 17); N. (My.). see ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-. — ಸೋಮವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. see ವರದ-.

ಸೋಮಕ sōmaka. N. of a demon who stole the vēdas (Bp. 54, 10; My.).

ಸೋಮಜ sōma-ja. moon born; *the planet Budha or Mercury.*

ಸೋಮದೈವತ್ಯ sōma-daivatya. *having sōma as a deity, presided over by the moon.*

ಸೋಮಧರ sōma-dhara. Śiva (ಸೋಮ Mr. 506).

ಸೋಮಧಾರಿ sōma-dhāri. Śiva (Bp. 47, 11).

ಸೋಮನಾಥ sōma-nātha. Śiva, or his liṅga (Bp. 43, 16. 18; 44, 4; 53, 25. 27). 2, N. of an author (Bp. 1, 16). 3, N. (Bp. 48, 4). see ಸಿರಿ-.

ಸೋಮನೇಮಾಚೂಡ sōma-nēma-ā-cūḍa. whose crest is the half moon: Śiva (Bp. 8, 36; 37, 30).

ಸೋಮಪ sōma-pa. *one who drinks the sōma juice;* a Brāhmaṇa (Mr. 240).

ಸೋಮಪಾ sōma-pā. a drinker of sōma juice; *a Brāhmaṇa;* the performer of a sacrifice.

ಸೋಮಪಾನ sōma-pāna. the drinking of the sōma juice. (My.).

ಸೋಮಪೀತಿ sōma-pīti. *a drinker of the sōma juice.*

ಸೋಮಪ್ರಮಾಥಿ sōma-pramāthi. one who crushes the stalks of the sōma plant between stones, sprinkles them with water, and places them on a sieve or strainer (whence, after further pressure, the acid juice trickles into a vessel, ಸೋಮಲತೆಯನ್ನು ಕುಟ್ಟುವದು ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಚಾತುರ್ಯಗಳುಳ್ಳವನು Si. 235).

ಸೋಮಯಜ್ಞ sōma-yajña. = ಸೋಮಯಾಗ No. 1, ಸೋಮಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದವನು (ದೀಕ್ಷಿತ G.).

ಸೋಮಯಾಗ sōma-yāga. a sōma sacrifice, an offering or libation of the sōma juice. 2, a great triennial sacrifice in which the sōma juice is drunk. (Si. 234; G. 554).

ಸೋಮಯಾಜಿ sōma-yāji. a sōma sacrificer, one who has performed a sōma sacrifice (ದೀಕ್ಷಿತ, ಸೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ತನಾದವನು Si. 234); N. see Bp. 55, 16. 33; 56, 36; 57, 80; ವಸನ್ತ-.

ಸೋಮರಾಜಿ sōma-rāji. *the plant Vernonia anthelmintica* Willd. see ಬಾವುಚಿಗೆ.

ಸೋಮರೋಗ sōma-rōga. a particular disease incidental to women. (Cb. 167).

ಸೋಮಲ sōmala. Tbh. of ಸೋಮಾಲ. — ಸೋಮಲದೇವಿ. N. (Bp. 12, 43).

ಸೋಮಲತೆ sōma-late. = ಸೋಮ No. 1. (Si. 235; G. 554).

ಸೋಮಲಾಂಛನ sōma-lāñchana. Śiva (Bp. 25, 2)).

ಸೋಮವಂಶ sōma-vaṁśa. the lunar dynasty or line of kings (in which came Yadu, Kṛiṣṇa, Bharata, Kuru, etc.). (My.).

ಸೋಮವತ್ sōma-vat. *possessing sōma; lunar.*

ಸೋಮವಲ್ಕ sōma-valka. the tree Acacia catechu Willd. (= ಖದಿರ). 2, *another tree* (= ಕಟ್ಫಲ).

ಸೋಮವಲ್ಲರಿ sōma-vallari. *the plant Ruta graveolens* (or Asclepias acida R., or Cynanchum viminale). see ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ s. ಹೊನ್.

ಸೋಮವಲ್ಲಿ sōma-valli. = ಸೋಮ No. 1. 2, *the shrub Cocculus cordifolius* DC.

ಸೋಮವಲ್ಲಿಕೆ sōma-vallike. *the plant Vernonia anthelmintica* Willd.

ಸೋಮವಾರ sōma-vāra. Monday. (C.; Bp. 2, 51; B. 1, 7). Dp. 164, 1.

ಸೋಮವಾರವ್ರತ sōmavāra-vrata. a kind of religious observance performed in the evening and consisting of the worship of Śiva and Durgā preceded by fasting every Monday. (My.).

ಸೋಮಸೂತ್ರ sōma-sūtra. a channel for conveying the water with which a liṅga, or another idol, has been bathed. (My.).

ಸೋಮಾರಿ sōmāri. a sluggard, an idler (C.; B. 3, 69; 4, 2; Tu.; Te.; T. ಚೋಮ್ಬೇಱಿ; see ಜೋಬ).

ಸೋಮಾರಿತನ sōmāritana. sluggishness, laziness (C.; B. 4, 1. 194; T. ಚೋಮ್ಬೇಱಿತ್ತನ). *cf.* ಸೊಮ್ಬು.

ಸೋಮಾಲ sōmāla. = ಸೋಮಲ. resembling the moon, soft, bland, placid.

ಸೋಮಿ sōmi. 1. a performer of a sōma sacrifice (Sk.).

ಸೋಮಿ sōmi. 2. Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ. a master, lord, etc. (My.).

ಸೋಮೇಶ sōma-īśa. Śiva (Bp. 53, 17. 21; Mr. 1. 7). see ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ–.

ಸೋಮೇಶ್ವರ sōma-īśvara. Śiva, or his liṅga (Bp. 51, 82; 53, 18. 19. 24; 57, 60. 64). 2, N. of a Kannaḍa poet. 3, N. see ಕೊಟ್ಟುರ–. 4, sign for a long syllable (Ch.).

ಸೋಮೋದ್ಭವೆ sōma-udbhave. *the river Narmadā.*

ಸೋಯಿ sōyi. 1. = ಸೋವಿ. a master lord, etc. (Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ). — ಸೋಯಿದೇವ. = ಸೋವಣ್ಣ. N. (Bp. 51, 78. 83). see ವೀರಗೆಲಸದ–.

ಸೋಯಿ sōyi. 2. opportuneness of circumstances (ಅನುಕೂಲ Cb.; Mhr. ಸೋಈ).

ಸೋರ್ sōr. 1. = ಸೋರು 1. to drop, to drip, to trickle, to ooze, to flow, as cocoa-nut water (Cpr. 3, 15; J. 3, 27), as water drops (Cpr. 4, 46), as the juice of a ripe fruit (J. 3, 11), as ichor from an elephant's temples (Śśv. 3, 36. 57), as poetical essence (Mr. 2); to come forth as entrails (Abh. P. 13, 54 va.; ಗಲನ Śmd. Dh.; Tu., M., T. ಚೋರು; T. ಚೋರಿ, rain; blood; ತೋರ್ರೈ, blood; M. ಚೋರಿ, ಚೋರ, blood; *cf.* ಒಸರ್ 1, ಸುರಿ 1); to leak (C. as ಸೋರು). ಸೋರ್ವ (Cpr. 3, 15; Abh. P. 13, 54). [ಸೋರ್ವ ಸೋನೆ ಮದಮಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; Ap. 9, 76].

ಸೋರ್ sōr. 2. = ಸೋರು 2. dropping, etc., leaking. — ಸೋರೋಡು. -ಓಡು. a leaking potsherd, *i. e.* one full of holes (Bp. 60, 46).

ಸೋರ್ sōr. 3. (= ಜೋಲ್ 1). to be or become loose or slack, etc. (ಜೋಲ್ Śm. 103; T. ಚೋರ್).

ಸೋರ್ sōr. 4. = ಸೋರ್ಗ. the state of being loose, dangling, etc. (ಜಂಗಳ, ಬಜಲ್, ಸಿಡಿಲ್ದುದು Śm. 49).

ಸೋರ್ sōr. 5. (= ಸೋರ್ 3 ?). to become free from pride (ಗರ್ವಹೀನ Śmd. Dh.; Śm. 103; T. ಚೋರ್, to wither, fade away = ವಾಡು). ಸೋರ್ದರ್ಪಂ (Śmd. 50, 55). see ಒಳ–.

ಸೋರ್ sōr. 6. to become wet or soaked (ನನೆ Śm. 103; *cf.* ತುಯ್ ?). ಸೋರ್ದುರ್ (Cpr. 4, 46).

ಸೋರಿಸು sōrisu. = ಜೋರಿಸು. to cause to drop, trickle or flow (My.). ಜೊಲ್ಲು ಸೋರಿಸುತ್ತ ಮಾತಾಡುವನ್ಥ (ಅಮ್ಪೂಕೃತ G.).

ಸೋರು sōru. 1. = ಜೋರು 1, ಸೋರ್ 1. to drop, etc. (C.), as tears (Rām. 5, 9, 8), as blood (B. 1, 10). P. p. ಸೋರಿ. ಸೋರುವ ಮನೆಯನ್ನೂ ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನೂ ದೂರ ಬಿಡಬೇಕು. — ಸೋರುವ ಮನೆಯೂ ಲೊಟಕುವ ಗಣ್ಡನೂ ಸರಿ. — ಸೋರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ದರೆ (or ನೀರು ಚೆಲ್ಲಿದರೆ) ಹಳ್ಳದ ಕೂಡೆ ಹಳ್ಳ (Prvs.). ಮದ ಸೋರುತ್ತಿರುವ ಆನೆ (ಪ್ರಭಿನ್ನ, ಗರ್ಜಿತ, ಮತ್ತ Si. 269); ಸೋರಿ ಹೋದದು (ಸ್ಯನ್ನ, ರೀಣ, ಸ್ರುತ, ಸ್ನುತ 379); ಸೋರಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಾಘಾರ 390). ಮದವೇಱಿದಾಗ ಆನೆಗಳ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲಗಳೊಳಗಿನ್ದ ಮದೋದಕವು ಸೋರುತ್ತದೆ (B. 4, 23; 5, 239). Dp. 158 pallavi. — ಸೋರಾಟ. -ಆಟ. dropping, etc. (ಸ್ನವ, ಸ್ರವ Si. 389).

ಸೋರು sōru. 2. = ಜೋರು 2, ಸೋರ್ 2. — ಸೋರು ಬಾರು. reit. = ಜೋರು ಬಾರು. (My.).

ಸೋರುಪ್ಪು (sōrā-uppu). nitre, saltpetre (C.; B. 4, 159; Te.; Mhr., H. ಸೋರಾ; ಅಕ್ಷರುಚಕ G.).

ಸೋರುವಿಕೆ sōruvike. = ಸೋರುಹ. (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಾಘಾರ Si. 390). ವಸ್ತಿಗರ್ಭದೋಷದಿನ್ದ ರೇತಸ್ಸು ಕರಗಿ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೇ ಸೋರುವಿಕೆ (ಮೋಹ 201).

ಸೋರುಹ sōruha. dropping, etc. (ಸ್ರವ Nr.).

ಸೋರೆ sōre. 1. = ಸೊರೆ 1. the bottle gourd (ತುಮ್ಬಿ, ಅಲಾಬು, ದುಗ್ಧಿಕೆ Hlā.; My.; Te.; occasionally stone-vessels are made in the form of a sōre, see ಕಲ್ಲು–, ಹುರೋ–). [ಪೊನ್ನ ಲೋಭದಿನ್ದಂ ಬಾವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ರಸಮಂ ಸೋರೆಯಿಂ ತೀವಿ ಬೇಟ್ಪನಿತುಮಂ ಮೊಗೆದು Vr. 187, 13; ಎನ್ನ ಸಿರವ ಸೋರೆಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ Bv. 497]. ಕಕುಭ ಪ್ರಸೇವಕ ಎನ್ದೊಡೆ ವೀಣೆಯ ಗವಸಣಿಗೆ; ಸೋರೆಯೆನ್ದೂ ಎಮ್ಬರು (Nr.). ಸೋರೆಯೊಳಗೆ ಮದ್ದು ತುಮ್ಬಿ, ಮೇಲೆ ಹೂಹಾರ ಗನ್ಧ ಧರಿಸಿದನ್ತೇ (Dp. 30, 4). ಉಣ್ಡು ನಗದಿಹ ಮೋಜಿ ಅದುವೆ ಕಹಿಸೋರೆ (54, 4). — ಸೋರೆಕಾಯಿ. a fresh bottle gourd (My.). ಸೋರೆಕಾಯಿ ಆದರೆ ಹಾರೋರಿಗೆ ಆಗದೇ? — ಕುಮಾರರಾಮನು ಸೋರೆಕಾಯಿ ತಿನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಸೋರೆಬುಬುಡೆ. a bottle gourd deprived of its pulp and dried, when it is used as a vessel and for the lute and in swimming (My.). ಸೋರೆಯಾ ಬುಬುಡೆಗಳು ಗೊಂಚೆಯ ಸರಳ್ಗಳ ಪಿಡಿದು, ... ಬೇಣ್ಪಯಾಡುತ್ತಿರ್ದರು (Rāghc. 17, 67).

ಸೋರೆ sōre. 2. a kind of bird (Rśv. 5, 59).

ಸೋರ್ sōr. = ಸೋರ್ 4. being loose, etc. — ಸೋರ್ಮುಡಿ. a loose knot or braid of hair [ಮುತ್ತಿನ ಪೊಸದುಡುಗೆ ತಳಿರ ಸೋರ್ಮುಡಿ ಮನಮಂ ಪತ್ತಿಸಿ ಜೊತ್ತಿಸೆ Pb. 5, 59; Ap. 11, 70 va.]; (Cpr. 10, 11; Abh. P. 3, 73. 108; 7, 13; Ct. II, 68. 98; V. 4, 18; J. 8, 18).

ಸೋರ್ಗಳ್ sōrgaḷ. ಸೋರ್ಗಳೆನೆ ಗಣಕರಕ್ಕು. accountants (Ct. I, 60).

ಸೋರ್ಚು sōrcu. = ಸೋರಿಸು. to cause to drop, to ooze, etc. (ಗಲನ Śmd. Dh.). [ಅಗುರ್ವಿಸಿದುದು ತೀವಿದ ಗುಳ್ಳೆಯ ಪಸುಮ್ಪುಯಂ ಸೋರ್ಚಿದನ್ತೆ ತನು ಶೀಚಕನಾ Pb. 8, 77].

ಸೋಲ್ sōl. = ಸೋಲು 1. to be defeated or overcome, not to win (ಪರಾಜಯ Śmd. Dh.; Tu.; T. ತೋಲ್, ತೋಱ್; M. ತೋಲ್). P. ps. ಸೋಲ್ತು (Śmd. 288; Cpr. 1, 118; Rśv. 13, 90; Bp. 27, 10), ಸೋಲ್ದು (J. 3, 7; 5, 60; 7, 44; 20, 31; 21, 1; 27, 51; Bh. 1, 8, 53). [ಸಹಜದ ಚೆಲ್ವಿನೊಳ್ ರತಿಯ ಸೋಲದ ಕೇಳಿಕೆಯೊಳ್ ಪೊದಟ್ದು Pb. 1, 4; Ap. 3, 90]. ಸೋಲ್ವೆನೇ? (J. 12, 36). ಸೋಲ್ಗುಂ (21, 14). ಸೋಲ್ತವಂಗೆ ರವಿ (ಗಣಂ) ಉಚಿತಂ (Mr. 365); ಸೋಲ್ತ ಪೊತ್ತು (ಅಭಿಷಂಗ 492). see Bp. 40, 6. 22; 50, 23. 2, to lose (v. t.), to forfeit (Bp. 44, 61. 65). — ಸೋಲೆ ನುಡಿವವನು. a man who is overcome in argument (ಅಧರ, ಹೀನವಾದಿ Hlā.).

ಸೋಲ sōla. = ಸೋಲು 2. defeat, loss (Cpr. 2, 19; 8, 70; 10, 6; Bp. 4, 16; 20, 23; 59, 11; 61, 58; Rām. 4, 3, 16; Rśv. 13, 61; Tu.; T. ತೋಲ್). ತನ್ನ ಸೋಲವ ನುಡಿದುಕೊಮ್ಬಂ (ಅಧರ Mr. 237). ಸೋಲವಾಚಿ (ಮನ ನಟ್ಟುದು Ct. I, 47). see ಕಣ್–. — ಸೋಲ ಗೆಲ. loss and gain, defeat and success (J. 11, 5; Dp. 67, 6). — ಸೋಲ ಗೆಲವು. = ಸೋಲ ಗೆಲ. (My.). — ಸೋಲವಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to generate or cause defeat (Cpr. 6, 85).

ಸೋಲಿಸು sōlisu. to defeat, to overcome, to vanquish (ಅಪಜಯ Śmd. Dh.; Bp. 6, 4; 40, 62; 50, 22; Śśv. 4, 80; J. 12, 40; My.; B. 4, 37; 5, 246). ಸೋಲಿಪುದು (ಜಾಳಿಸಿತ್ತು Śm. 42; ಜಾಳಿಸಿತು Kk. 73).

ಸೋಲು sōlu. 1. = ಸೋಲ್. to be defeated, etc. P. p. ಸೋತು (Bp. 27, 29; 49, 23; 50, 39; C.). ಸೋತವನು (ಪರಾಜಿತ Nr.). ಸೋತ ವೇಳೆ (ಅಭಿಷಂಗ, ಸೋಲ್ಮೆ Nn. 122). ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹೋಗುವಿಕೆ (ಪರಾಜಯ Si. 296); ಸೋತು ಹೋದವನು (ಪರಾಜಿತ, ಪರಾಭೂತ 296). ಸೋಲುವಂ (J. 10, 49). ಸೋಲದೆ ಗೆಲವು ಆಗದು, ನೂಲದೆ ಬಟ್ಟೆ ಆಗದು. — ಗೆದ್ದರೆ ಹಲವರು ಗೆದ್ದರು, ಸೋತರೆ ಕೊಂಕಣಿಗರ ಗಣ್ದು ಸೋತ. — ಗೆದ್ದರೆ ಕೆಯ್ ಕಾಲು, ಸೋತರೆ ಕಿವಿ ಮೂಗು. — ನೂತನ ವಾದದಕ್ಕೆ ಸೋತವನು ನಾತದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸೋತಾನೇ? — ಮಗ ಸೋತರೂ ಜೂಜಿನ ಒಳವು ಕಲಿತ. — ಮಾತು ಬನ್ದಾಗ ಸೋತುಹೋದವನೇ ಜಾಣ (Prvs.). ಸೋತ ಪುರುಕಿ (a female who has lost, My. in children's language). ಸೋತ ಪುರುಕಿಗೆ ಸೋರೆಕಾಯಿ, ಗೆದ್ದ ಪುರುಕಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿ (Prv.). 2, to fail, to fall off in respect to vigour, etc. (Te. ಸೋಲು). ನಿದ್ದೆಯ ಹೊತ್ತಾಯಿತೆನ್ದರೆ... ನರಗಳು ಸಡಿಲಾಗುತ್ತವೆ, ಗೋಣು ಸೋಲುತ್ತದೆ (B. 4, 134). 3, to lose (v. t.), to forfeit (Rām. 3, 2, 13).

ಸೋಲು sōlu. 2. = ಸೋಲ. (My.). — ಸೋಲು ಗೆಲವು. = ಸೋಲ ಗೆಲ. (J. 12, 26).

ಸೋಲುವಿಕೆ sōluvike. = ಸೋಲುವೆ. (My.).

ಸೋಲುವೆ sōluve. defeat, losing, loss (ಅಭಿಷಂಗ, ಪರಾಭವ Nr.; T. ತೋಱ್ಪು, ತೋಲ್ವಿ, ತೋಲ್ವಿ).

ಸೋಲೆ sōle. the skin or slough of a snake; the coat of an onion (My.; cf. Mhr. ಸೋಲಣೇಂ = K. ಸುಲಿ 1). [Tu. ಚೋಲಿ].

ಸೋಲ್ಮೆ sōlme. = ಸೋಲುವೆ. (ಅಭಿಷಂಗ, ಸೋತ ವೇಳೆ Nn. 122).

ಸೋಲ್ಲುಣ್ಠ sa-ulluṇṭha. *irony, sarcasm, ridicule.*

ಸೋವತ sōvata. prey (Abh. P. 14, 201; 15, 56 va.). [sacrifice. ಶತಬಿನ್ದುವಿನ ಮಕ್ಕಳಪ್ಪಯ್ವರಂ ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಪುಲ್ಲಬಿನ್ದುಗಳನ್ತೆ ನಕುಲಂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸೋವತಂ ಮಾಡಿದಂ Pb. 13, 41 va.].

ಸೋವಸೇಯ sōvasēya. auspicious, fortunate, etc. (ಶಿವ, ಶುಭ, ಮಂಗಲ, etc. Mr. 26).

*ಸೋವಳಿ sōvaḷi. clue, trace? ನಡೆವೊನ್ದು ಪದಮುಮಂ ಸೋವಳಿ ಮೇವಳಿ ಬಿಸುವಳಿಯಂ Pb. 5, 46; cf. ಸೋವು 2.

ಸೋವಾಸಿಣಿ sōvāsiṇi. Tbh. of ಸುವಾಸಿನಿ. a woman whose husband is alive. (Śmd. 355. 364; ಅಯ್ದೆ Śm. 73).

ಸೋವಾಸಿನಿ sōvāsini. (Śmd. 364). Tbh. of ಸುವಾಸಿನಿ (ಸುವಾಸಿನಿ Hlā.).

ಸೋವಿ sōvi. (Śmd. 25). = Tbh. ಸೋವಿ? lord? or = ಸೋವೆ?

ಸೋವಿ sōvi. = (ಸೋಮಿ 2), ಸೋಯಿ 1. (Tbh. of ಸ್ವಾಮಿ). — ಸೋವಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. = ಸೋಯಿದೇವ. N. (Bp. 51, 76. 80 82). — ಸೋವರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 59, 7).

ಸೋವು sōvu. 1. = ಸೋ 2, etc. to drive off, etc. P. p. ಸೋವಿ (J. 6, 17; 28, 47). ನಾಯ್ಕ ಸೋವುವುದು (ಪಟು Śmd. I, o. r.—ಸೋವುದು).

ಸೋವು sōvu. 2. = ಸೋಹೆ. trace, mark, sign (Tu.). ಸೋವು ತಿಳಿದ ಮೂವ ನೂಲು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಸೋವೆ sōve. N. of a plant (ರಾವೆ Mr. 120).

ಸೋಷ್ಣ sa-uṣṇa. hot (Rśv. 5, 32. 40).

ಸೋಸ sōsa. Tbh. of ಶ್ವಾಸ. breathing. (Bp. 42, 26; Bh. 3, 13, 38).

ಸೋಸು sōsu. 1. Tbh. of ಶೋಧಿಸು. to purify. (My.). ತಳ ಸೋಸದೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ (B. 3, 98). ಆ ಸತ್ವದೊಳಗೆ ಸೇರಿಗೆ ಎರಡುವರೆ ತೊಲೆಯನ್ತೆ ತಿಳಿಸುಣ್ಣ ಕೂಡಿಸಿ, ಸೋಸಿ ತೆಗೆಯುವರು (4, 71). ಮನೇ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಳಾ ಸೋಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (4, 120). ತಳ ಸೋಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನೆಲ ಅಗಿಯಬೇಕು (4, 151). ಕಲ್ಲೊಳಗಿನ್ದ ಕಬ್ಬಿಣ ಸೋಸಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು (4, 152). ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಸೋಸಬೇಕು (5, 75). ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕೊಲಿಮೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಸೋಸುವವರ ಶ್ರಮ (5, 123).

ಸೋಸು sōsu. 2. = ಸಹಿಸು. to endure, to bear (Mhr. ಸೋಸಣೇಂ). ಎಲ್ಲರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ ಸೋಸುವದಱುನ್ದ ಬಱಗಾಲದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬದುಕುವರು (B. 5, 103).

ಸೋಹ sōha. Tbh. of ಸೋಹಂ. the ego, the self; identity (Bp. 1, 63; 8, 57; 37, 53).

ಸೋಹಂ saḥ-ahaṁ. I myself; I am He (the universal soul).

ಸೋಹಮ್ಭಾವ sōhaṁ-bhāva. the conception or realization of He (the universal soul) being I, and of I being He, the personal verification of pantheism (My.; Mhr.).

ಸೋಹಲ sōhala. = ಜೋಹರ 2. (G.; Mhr. ಸೋಹಳಾ).

ಸೋಹು sōhu. 1. = ಸೋವು 1, etc. (Bp. 20, 14; Bh. 3, 13, 17; 7, 6, 81).

ಸೋಹು sōhu. 2. beating, driving, chasing (Bh. 1, 7, 2; 3, 13, 25). — ಸೋಹುಮೃಗ. a hunting-animal (ಅಟ್ಟುಳಿ Mr. 380).

ಸೋೞೆ sōhe. = ಸೋವು 2. mark, sign, etc. [ವಾಸೋಽಹನೆನ್ನು ಸೋಹೆಗೊಣ್ಣು ಪೋಗಿ ಗುರುವ ಕಣ್ಡ Bv. 77s]; (Bh. 3, 13, 15; *cf.* ಜಾಡೆ?).

ಸೌ sau. for some words with this initial syllable in writ see ಸಂ, ಸವ, and ಸವು, *e. g.* ಸಂವರಣೆ = ಸೌರಣೆ, ಸವಳು = ಸೌಳು, ಸವುದೆ = ಸೌದೆ, ಸವುಸನ = ಸೌಸನ, ಸವುಳು = ಸೌಳು.

ಸೌಕರ್ಯ saukarya. 1. (fr. ಸೂಕರ). hoggishness, swinishness. (My.).

ಸೌಕರ್ಯ saukarya. 2. (fr. ಸುಕರ). easiness of performance, practicability, etc. (Sk.).

ಸೌಕುಮಾರತೆ saukumārate. = ಸೌಕುಮಾರ್ಯ. (Grj. 7, 11 va.).

ಸೌಕುಮಾರ್ಯ saukumārya. (fr. ಸುಕುಮಾರ). youthfulness, tenderness, delicacy; softness, fineness. — ಸೌಕುಮಾರ್ಯವ್ವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get tenderness, etc. (V. 23, 13 va.).

ಸೌಖ್ಯ saukhya. (fr. ಸುಖ). pleasure, happiness, felicity, ease, comfort, enjoyment. (J. 2, 6; C.). — ಸೌಖ್ಯದಿನ್ದ ಇರು. to be happy, etc. (B. 4, 2).

ಸೌಖ್ಯತರ saukhya-tara. uncommonly pleasant, very gratifying (Ch. v. 222; Bp. 40, 78).

ಸೌಗತ saugata. (fr. ಸುಗತ). a Buddhist. (ನಾಸ್ತಿಕ, ದೇವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು G.).

ಸೌಗನ್ಧ saugandha. (fr. ಸುಗನ್ಧ). possessing a fragrant odour, sweet-scented, fragrant; fragrance.

ಸೌಗನ್ಧಿ saugandhi. = ಸವುಂಗನ್ಧಿ. (fem.). that is sweet-scented or fragrant; sandal wood.

ಸೌಗನ್ಧಿಕ saugandhika. fragrant. 2, a dealer in perfumes. 3, *sulphur.* 4, *the white water-lily* (ಚೆನ್ನೆಯ್ದಲ್ Hlā.). *a kind of fragrant grass* (= ಕತ್ತೃಣ).

ಸೌಗನ್ಧಿಸು saugandhisu. to possess a fragrant odour (Bp. 57, 35).

ಸೌಚಿಕ saucika. (fr. ಸೂಚಿ). *a tailor.*

ಸೌಜನ್ಯ saujanya. (fr. ಸುಜನ). goodness, generosity, kindness, compassion, benevolence, clemency; friendship. (Bp. 24, 18; 47, 61; My.).

ಸೌಜನ್ಯವಿದೂರ saujanya-vidūra. very far from kindness, etc., cruel (Śsv. 4, 127).

ಸೌಜ್ಞೆ saujñe. Tbh. of ಸಂಜ್ಞೆ. sign, etc. (Te.; R.).

ಸೌದಾಮನಿ saudāmani. (fr. ಸುದಾಮನ್). *a particular kind of lightning; lightning.* 2, N. of an apsaras of Indra's heaven.

ಸೌದಾಮಿನಿ saudāminī. *a particular kind of lightning; lightning* (ಮಿಂಚು Mr. 43).

ಸೌದಾಸ saudāsa. (fr. ಸುದಾಸ). the first-born son of Nahuṣa (Abh. P. 2, 60).

ಸೌದೆ saude. = ಸವುದೆ, etc. fire-wood.

ಸೌಧ saudha. (fr. ಸುಧಾ). = ಸವುಧ. *a plastered or white-washed mansion; any great mansion or house; a palace* (ದವಳಾರ Hlā.; ಸುಧಾ ಧವಲಿತ, ನೆಲೆಯ ತೀವಿದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ Mr. 193; ಹರ್ಮ್ಯ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ Nn. 94). 2, white, whiteness (ಅರ್ಜುನ, ಬಿಳಿದು 94); silver. 3, having nectar; nectar (ಪೀಯೂಷ, ಅಮೃತ 94). 4, truth, etc. (ನಿರುತ, ಸಸಿನ, ನೇರಿತು 94). 5, mud (ಪಂಕ, ಕೆಸಱು 94). 6, grass (ತೃಣ, ಹುಲ್ಲು 94).

ಸೌಧರ್ಮ saudharma. (fr. ಸುಧರ್ಮ). heaven, svarga (Cpr. 3, 77).

ಸೌನನ್ದಕ saunandaka. N. of a sword (Cpr. 6, 106 va.).

ಸೌನಿಕ saunika. (fr. ಸೂನಾ). *a butcher.*

ಸೌನ್ದರ saundara. (= ಸೌನ್ದರ್ಯ). beauty, loveliness, etc.; handsome, pleasing, etc. (ರಾಮ, ರೂಪು Nn. 24; ಸುರಭಿ, ಸೌನ್ದರ್ಯ 30; ಚೆಲುವು 43; ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424; Cpr. 3, 87; 6, 5; Grj. 4, 43). 2, N. of three different vṛittas (Ch.). 3, the lapis lazuli (ಬಾಲವಾಯಜ, ವೈಡೂರ್ಯ Mr. 101). 4, N. of a rākṣasa (Bp. 18, 20). — ಸೌನ್ದರನಾಚಿ. N. (Bp. 60, 37). — ಸೌನ್ದರನಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 60, 39). — ಸೌನ್ದರಪಾಣ್ಡ್ಯ. N. (Bp. 50, 31).

ಸೌನ್ದರಾಂಗಿ saundara-aṅgi. a beautiful woman (Ch. v. 86).

ಸೌನ್ದರಿ saundari. a beautiful woman (Cpr. 5, 122; 6, 96; Ch. v. 101; Bp. 28, 21; 31, 22). 2, N. of a vṛitta (Ch.). 3, sandal wood (ಚನ್ದನ Mr. 117, one MS. ಸವುಂಗನ್ಧಿ).

ಸೌನ್ದರಿಯ saundariya. Tbh. of ಸೌನ್ದರ್ಯ. (J. 11, 9; 26, 68).

ಸೌನ್ದರ್ಯ saundarya. (fr. ಸುನ್ದರ). beauty, loveliness, gracefulness, elegance.

ಸೌನ್ದರ್ಯಶಾಲಿ saundarya-śāli. a person endowed with beauty (My.). feminine ಸೌನ್ದರ್ಯಶಾಲಿನಿ (J. 27, 22).

ಸೌಪ್ತಿಕ sauptika. (fr. ಸುಪ್ತ). connected with or relating to sleep. 2, *a night-attack, an attack on sleeping men* (ಬಿತ್ತರದಿ ಕವಿವ ಕಾಳಗಂ Mr. 288).

ಸೌಬಲ saubala. (fr. ಸುಬಲ). Śakuni, son of Subala. (R.).

ಸೌಭ saubha. N. of Hariścandra's city. 2, N. of a town of the Śālvas. see ಸೌಭನಗರ.

ಸೌಭದ್ರ saubhadra. (fr. ಸುಭದ್ರಾ). Abhimanyu, son of Subhadrā. (R.).

ಸೌಭದ್ರೇಯ saubhadrēya. Abhimanyu. (R.).

ಸೌಭನಗರ saubha-nagara. N. of a town (J. 7, 29).

ಸೌಭರಿ saubhari. N. of a muni. (J. 10, 16 seq.). 2, N. of a country (Si. 312).

ಸೌಭಾಗಿನೇಯ saubhāginēya. (fr. ಸುಭಗಾ). *the son of a favourite wife or of an honoured mother.*

ಸೌಭಾಗ್ಯ saubhāgya. (fr. ಸುಭಗ). auspiciousness, good fortune, fortunateness, good luck; blessedness; beauty, grace, charm; the happy and joyous state of wife-hood (as opposed to widowhood, consisting in the privileges of using pigments, wearing ornaments, etc.). 2, the fourth of the astronomical yōgas. 3, minium or red lead. see Śmd. 408; Cpr. 1, 126; 8, 74 va.; Bp. 9, 17; 39, 18; J. 1, 1.

ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ saubhāgya-vati. a woman possessing good fortune or blessedness; a married and unwidowed woman. (My.; B. 4, 87).

ಸೌಮಂಗಲ್ಯ saumaṅgalya. (fr. ಸುಮಂಗಲ). a very auspicious state (J. 5, 53).

ಸೌಮಿತ್ರಿ saumitri. (fr. ಸುಮಿತ್ರಾ). Lakṣmaṇa, son of Sumitrā and younger brother of Rāma (J. 18, 4. 8. 57. 64).

ಸೌಮ್ಯ saumya. (fr. ಸೋಮ). *belonging or relating to the moon, sacred to the moon;* resembling the moon. 2, *handsome, pleasing, good, mild, calm, gentle, soft, benign, placid* (ಜಾತ್ಯ, ಚೆಲುವನು Nn. 74); auspicious. 3, handsomeness (ಚೆಲುವಿಕೆ Nn. 103). 4, *Budha or the planet Mercury, son of the moon* (ತಿಂಗಳಣುಗ, ಬುದ Śm. 17). 5, the forty-third year in the cycle of sixty (My.).

ಸೌಮ್ಯರೂಪ saumya-rūpa. a handsome, pleasing form (My.).

ಸೌಮ್ಯವತ್ಸರ saumya-vatsara. = ಸೌಮ್ಯ No. 5. (Bp. 61, 92).

ಸೌಮ್ಯವಾರ saumya-vāra. Wednesday. (My.).

ಸೌರ saura. (fr. ಸೂರ). belonging or relating to the sun, solar. 2, a worshipper of the sun. 3, the planet Saturn. 4, a solar month. see Cpr. 7, 66; 10, 68.

ಸೌರಣೆ saurane. = ಸವರಣೆ. application, rubbing?

ಸೌರಭ saurabha. (fr. ಸುರಭಿ). fragrant; fragrance. (Cpr. 8, 4 va.; Bh. 1, 10, 23; Śm. 1). 2, a bull, an ox (ಗೋಪ, ವೃಷಭ, ಬಸವ Nn. 53).

ಸೌರಭೇಯ saurabhēya. *a bull, an ox* (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಸೌರಭೇಯಿ saurabhēyi. *a cow.*

ಸೌರಭ್ಯ saurabhya. = ಸೌರುಭ, ಸೌರುಭ್ಯ. *fragrance* (ಪರಿಮಳ Nn. 119). 2, the aggregate of the (four) principal tastes (ಕಟ್ತುಕ್ತಾಮ್ಲ ಕಷಾಯ, ಕಾರೆ ಕಹಿ ಹುಳಿ ಒಗರುಗಳೆಮ್ಬ ನಾಲ್ಕು ರಸಂಗಳು 119, o. r. ರುಚಿಗಳು; ಕಷಾಯ ಕಟು ತಿಕ್ತಗಳು Mr. 478). 3, a bull (ಗೋವು 119).

ಸೌರಮಾನ saura-māna. solar measurement of time (B. 5, 309. 310; My.).

ಸೌರಮಾನವರ್ಷ sauramāna-varṣa. a solar year (B. 5, 309).

ಸೌರಮಾಸ saura-māsa. a solar month. (B. 5, 309; My.).

ಸೌರಮ್ಭ saurambha. Tbh. of ಸಂರಮ್ಭ, q. v. (ಸಂರಮ್ಭ, ಸಂಭ್ರಮ Mr. 438; ಪಡವು Ct. II, 44; J. 3, 41; 5, 17; 13, 19; Rām. 1, 16, 12).

ಸೌರಮ್ಭವತಿ saurambha-vati. a woman of pleasurable excitement, a charming woman (ಪಡವುಗಾತಿ, ಹೊಸಹುಗಾತಿ Śs.).

ಸೌರವರ್ಷ saura-varṣa. = ಸೌರಸಂವತ್ಸರ. (B. 5, 309. 310; My.).

ಸೌರಸಂವತ್ಸರ saura-saṁvatsara. a solar year. (My.).

ಸೌರಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ saura-saṅkrānti. passage of the sun from one sign into another (B. 5, 309).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ saurāṣṭra. (fr. ಸುರಾಷ್ಟ್ರ). = ಸೊರಟ. belonging or relating to the district of Surat. 2, the district or country of Surat. (Bp. 53, 11. 13; 57, 58-60; 58, 34; J. 27, 2; 28, 1). — ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮಯ. N. (Bp. 43, 31).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಕ saurāṣṭraka. *bell-metal, brass* (ಕಂಚು Nn. 85).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನಾಥ saurāṣṭra-nātha. the lord of Surat (Bp. 5, 42; 53, 26).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ saurāṣṭra-pati. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನಾಥ. (Bp. 43, 20; 53 sum.; 53, 17).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಪುರ saurāṣṭra-pura. the town of Surat (Bp. 43, 35).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಪುರಪತಿ saurāṣṭrapura-pati. the lord of the town of Surat (Bp. 43, 16).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರರಾಗ saurāṣṭra-rāga. N. of a tune (My.).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಸೋಮೇಶ saurāṣṭra-sōmēśa. Sōmēśa of Surat (Bp. 43, 17. 30. 70).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಸೋಮೇಶ್ವರ saurāṣṭra-sōmēśvara. Sōmēśvara of Surat (Bp. 44, 1).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಾಧಿಪತಿ saurāṣṭra-adhipati. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನಾಥ. (Bp. 43, 18).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿ saurāṣṭri. N. of a plant (ಹಿಣ್ಡುಳಿ Mr. 147, one MS. ಹಿಣ್ಡುಳಿ). 2, a sort of fragrant earth found in Surat.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿಕ saurāṣṭrika. belonging to Surat. 2, *a sort of poison.* 3, a kind of snake.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇಶ saurāṣṭra-īśa. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನಾಥ. (Bp. 43, 47).

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇಶ್ವರ saurāṣṭra-īśvara. = ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇಶ. (Bp. 43, 21).

ಸೌರಿ sauri. Tbh. of ಶೌರಿ (Śmd. 335; ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5).

ಸೌರಿಕ saurika. 1. (fr. ಸೂರ). celestial. 2, heaven, svarga. 3, the planet Saturn, śani. (G.).

ಸೌರಿಕ saurika. 2. (fr. ಸುರಾ). spirituous, vinous. 2, a vender of spirituous liquor.

ಸೌರಿದ saurida. Tbh. of ಶೌರಿದ. a gift of Kriṣṇa, etc.? (Śmd. 335, o. r. ಶಾರಿದ).

ಸೌರಿಸು saurisu. = ಸವರಿಸು, etc. to collect, etc.

ಸೌರುಭ saurubha. = ಸೌರುಭ್ಯ. (Bp. 58, 56).

ಸೌರುಭ್ಯ saurubhya. = ಸೌರಭ್ಯ, ಸೌರುಭ. fragrance, odour (ಆಮೋದ, ಸುಗನ್ಧಾನಿಲ Mr. 50).

ಸೌರ್ಯ saurya. solar. (Cb. 145).

ಸೌಲಭ್ಯ saulabhya. (fr. ಸುಲಭ). easiness of acquisition or attainment; feasibility, facility. (My.).

ಸೌವರ್ಚಲ sauvarcala. (fr. ಸುವರ್ಚಲ). = ಸಂಚಳ 2. *sochal salt,* prepared by fusing fossil salt with myrobalan (ನೆಲ್ಲಿ). 2, *natron, alkali.*

ಸೌವರ್ಚಲವಣ sauvarca-lavaṇa. = ಸೌವರ್ಚಲ. (ಸೌವರ್ಚಲ, ಅಕ್ಷ, ರುಚಕ Si. 312; My.).

ಸೌವರ್ಣ sauvarṇa. (fr. ಸುವರ್ಣ). made or consisting of gold, golden. (Bp. 4, 38; 56, 6; 57, 69).

ಸೌವಸ್ತಿಕ sauvastika. (fr. ಸ್ವಸ್ತಿ). benedictive, salutatory. 2, *a family or domestic priest.*

***ಸೌವಾಗ್ಯ sauvāgya.** Tbh. of ಸೌಭಾಗ್ಯ. auspicious, etc. ಸೌವಾಗ್ಯದ ಹರಿಗನೆಮ್ಮನೇನೊಲ್ದಪನೋ Pb. 5, 1.

ಸೌವಿದ sauvida. (fr. ಸುವಿದ). *a guard or attendant on the women's apartments.*

ಸೌವಿದಲ್ಲ sauvidalla. *a guard or attendant on the women's apartments.*

ಸೌವೀರ sauvīra. (fr. ಸುವೀರ). N. of a country in the west of India; a man of that country. 2, *sour gruel* (ಅಮ್ಬಿಲ Hlā.; ಕಟು Śmd. Dh.; see ಧಾನ್ಯಾಮ್ಲ). 3, *the fruit of the jujube* (see ಬೋರೆ). 4, antimony.

ಸೌಶೀಲ್ಯ sauśīlya. (fr. ಸುಶೀಲ). excellence of disposition, good morals. (Cpr. 1, 29).

ಸೌಷ್ಠವ sauṣṭhava. (fr. ಸುಷ್ಠು). *excellence, superior goodness or beauty, great ability* (ಲೇಸಾಗಿರ್ಪುದು Hlā.; ಲೇಸು Mr. 451). 2, excess. 3, lightness, suppleness, fleetness.

ಸೌಸವ sausava. = ಸವುಸವ. fragrance.

ಸೌಸ್ಥೆ sausthe. Tbh. of ಸಂಸ್ಥೆ, q. v. a town (ಪುರ, ಪಟ್ಟಣ N. 162). 2, a sleeping-place, a bed (ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಲ, ಹಾಸಿಕೆ 162, o. r. ಶಯನಸ್ಥಲ). 3, an ordinance, etc. (ಕಟ್ಟಳೆ 162, o. r. ಕಟ್ಟಳೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ). 4, a thicket, etc. (ಪಲವು ಲತಾವೇಷ್ಟಗುಲ್ಮ, ಹಲವು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹಬ್ಬಿದ ಹೊದಱು 162, - - ಹಬ್ಬಿದ ಮೆಳೆಗಳು). 5, swearing (ವ್ಯವಸ್ಥಾಕರಣ, ಸೂರುಳು 162, o. r. ಪ್ರಮಾಣವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ).

ಸೌಸ್ಥೋನ್ನತಿ sausthā-unnati. prosperity of living or business (Cpr. 1, 78).

ಸೌಹಾರ್ದ sauhārda. (fr. ಸುಹೃದ್). *affection, friendship.*

ಸೌಹಿತ್ಯ sauhitya. (fr. ಸುಹಿತ). *satiety, satisfaction;* fulness, completion; kindness, friendliness.

ಸೌಹೃದ sauhṛida. (fr. ಸುಹೃದ್). *friendship.*

***ಸೌಳಗೆ sauḷage.** an onomatapoeic word denoting breaking a thing into pieces. ಅಮ್ಬುತೀವೆ ತುದಿಯಿಂ ಬಾಲಮ್ಬರಂ ಪನ್ನಿಸೌಳಗೆವೋಪನ್ನಿರೆ Pb. 8, 16.

***ಸೌಳನೆ souḷane.** = ಸೌಳಗೆ. ಸೌಳನೆ ಸೀಳ್ದು ಪಚ್ಚ ವೋಲಾದುದು ದಣ್ಣಧಾರ ಗಜನೂತನೊಡಲ್ಸೆರಸನ್ನು ಪಾರ್ಥನಿಂ Pb. 12, 87.

ಸೌಳು sauḷu. = ಸವುಳು. brackishness.

ಸ್ಕನ್ದ skanda. leaping; flowing. 2, *Kārttikēya*, the son of Śiva and god of war (ಗುಹ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತ್ತಿಕ Nn. 144). 3, a minister, etc. (ಪ್ರಧಾನರ್, ಪ್ರಧಾನಪುರುಷರ್ 144); a prince, a king; a clever or learned man. 4, the body. 5, the bank of a river. 6, a kind of disease attacking children.

ಸ್ಕನ್ದಪಿತ skanda-pita. Śiva (Bp. 57, 23).

ಸ್ಕನ್ದಪುರಾಣ skanda-purāṇa. N. of one of the purāṇas, a fragment of which, the kāśikhaṇḍa, gives a description of the liṅgas near Benares. (Bp. 43, 76).

ಸ್ಕನ್ಧ skandha. *the shoulder;* the neck and throat (ಶಿರೋಧರ, ಕೊರಳು Nn. 144 as ಸ್ಕನ್ದ). 2, *the part of the stem of a tree where the branches begin* (ಕುಜಾತದ ಕೊಟ, ಮರದ ಪೆಜೆ Nn. 144 as ಸ್ಕನ್ದ, o. r. ಎರಡು ಮರಗಳೊನ್ದಾಗಿ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ; probably ಪಣೆ 1 is meant); a large branch or bough. 3, a branch or department of human knowledge; a section, chapter, division of a book. 4, a body of men, horses and elephants (ಘೋಟಕಹಸ್ತಿಮರ್ತ್ಯ ಸಮುದಾಯಕ, ಕುದುರೆ ಆನೆ ಕಾಲಾಳ ಸಮೂಹ 144 as ಸ್ಕನ್ದ; ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮಾನಿಸರ ಸಂಘಾತ Mr. 476 as ಸ್ಕನ್ದ); *a troop, multitude, quantity.* 5, the withers of an elephant (ಅಸನ Mr. 154). 6, a king, a prince; a wise man. 7, a sort of metre (*cf.* ಕನ್ದ).

ಸ್ಕನ್ಧಕ skandhaka. = ಸ್ಕನ್ಧ No. 7. a kind of metre (Ch.).

ಸ್ಕನ್ಧದೇಶ skandha-dēśa. shoulder-region, the shoulder; *the part about the shoulders or withers of an elephant where the driver sits.*

ಸ್ಕನ್ಧಧಾನ skandha-dhāna. a royal city (ರಾಜಧಾನಿ Mr. 190).

ಸ್ಕನ್ಧವಾಹಕ skandha-vāhaka. carrying on the shoulders: *an ox trained to carry burdens;* one broken in for the plough, etc. (ಹೂಡುವೆತ್ತು Hla.).

ಸ್ಕನ್ಧಶಾಖೆ skandha-śākhe. *a principal branch, the forked branch which issues from the upper stem of a tree* (ಮರದ ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು Hla., ಮರನ ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು Mr. 105).

ಸ್ಕನ್ಧಸ್ skandhas. = ಸ್ಕನ್ಧ. (Colebr.).

ಸ್ಕನ್ಧಾವಾರ skandha-āvāra. an army or a division of it attached to the person of a king. 2, *a royal capital, a royal residence.* 3, a camp.

ಸ್ಕನ್ಧಿಕ skandhika. = ಸ್ಕನ್ಧವಾಹಕ. *an ox trained to carry burdens;* etc. (ಹೂಡುವೆತ್ತು Mr. 179).

ಸ್ಕನ್ನ skanna. *fallen,* fallen down, descended; oozed out, trickled down; emitted, sprinkled; gone; dried up. see ಪ್ರ–.

ಸ್ಕಮ್ಭ skambha. (= ಕಮ್ಬ). support, prop, fulcrum, pillar. see ವಿಷ್ಕಮ್ಭ.

ಸ್ಕಾನ್ದ skānda. (fr. ಸ್ಕನ್ದ). relating to Kārttikēya.

ಸ್ಕಾನ್ದಪುರಾಣ skānda-purāṇa. = ಸ್ಕನ್ದಪುರಾಣ. (Sk.; My.).

ಸ್ಖಲತ್ skhalat. stumbling, tripping; blundering; faltering, stuttering; dropping, trickling (A.).

ಸ್ಖಲನ skhalana. *the act of stumbling, slipping, tripping, falling, tottering; falling or deviating from the right course;* blundering, an error, a mistake, a blunder; blundering in speech or pronunciation; dropping, dripping, trickling, effusion, emission; dashing or clashing together, shock, collision; mutual striking or rubbing together. see ತಪ್ಪು 1.

ಸ್ಖಲಿತ skhalita. stumbled, slipped tripped, fallen; dropped down (ಪ್ರಸ್ಖನ್ನ, ಡಿಳ್ಳಿಸಿದಪಂ Mr. 300); shaking, tottering, unsteady; erring; stuttering, stammering, faltering, hesitating; agitated, disturbed; dropped, effused, emitted; trickling down; interrupted, stopped, obstructed; confounded; gone. 2, tumbling, falling; deviation from the right course; blunder, fault, error; deceit, treachery; *circumvention, strategem.*

ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯ skhālitya. the state of being fallen from, deviated from the right course, etc. (My.). see ಬುದ್ಧಿ–.

-ಸ್ತ sta. Tbh. of -ಸ್ಥ. standing, abiding, etc. (C.).

ಸ್ತನ stana. 1. = K. ತನ. see ದೊಡ್ಡಸ್ತನ.

ಸ್ತನ stana. 2. *the breast of a woman;* the nipple of the breast; an udder or dug or breast of any female animal.

ಸ್ತನನ್ಧಯ stana-n-dhaya. breast-sucking; *a male infant;* feminine ಸ್ತನನ್ಧಯೆ.

ಸ್ತನಪ stana-pa. breast-sucking; *a male infant.*

ಸ್ತನಪಯೋಗನ್ಧಿ stana-payas-gandhi. the weed Alternanthera sessilis, used as a potherb (ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ Mr. 135).

ಸ್ತನಪೆ stana-pe. *a female infant.*

ಸ್ತನಯಿತ್ನು stanayitnu. thunder; *a thunder-cloud; a cloud.*

ಸ್ತನಿತ stanita. thundering; *thunder.* see ಮೊಳಗು 1 & 2.

ಸ್ತನ್ಯ stanya. *milk.* see ತೊರೆ 1.

ಸ್ತನ್ಯಪಾನ stanya-pāna. drinking milk (My.).

ಸ್ತಪನ stapana. Tbh. of ಸ್ನಪನ. (My.). bathing, etc.

ಸ್ತಬಕ stabaka. = ಸ್ತವಕ 1. *a cluster of blossoms,* a bunch of flowers, a nosegay, a tuft; a quantity, a multitude.

ಸ್ತಬ್ಧ stabdha. fixed, firm, stiff, rigid, hard; immovable, motionless, numb, paralyzed; senseless, stupid, dull, insensible, indifferent; stopped, brought to a stand, blocked up; obstinate, stubborn, hard-hearted; coarse.

ಸ್ತಬ್ಧತ್ವ stabdhatva. *fixedness, rigidity, immobility; stupor,* stubbornness.

ಸ್ತಬ್ಧರೋಮ stabdha-rōma. stiff-bristled: *a boar, a hog.*

ಸ್ತಭ stabha. (= ಸ್ತುಭ) *a he-goat; a ram.* see ಹೋತ್ತು.

ಸ್ತಮ್ಬ stamba. 1. *a clump of grass, etc.; any clump or bunch or cluster;* a bush, a thicket; *a shrub.*

ಸ್ತಮ್ಬ stamba. 2. Tbh. of ಸ್ತಮ್ಭ. (C.).

ಸ್ತಮ್ಬಕರಿ stamba-kari. forming clusters: *corn; rice* (ನೆಲ್ಲು Hla.).

ಸ್ತಮ್ಬಘನ stamba-ghana. = ಸ್ತಮ್ಬಘ್ನ. *a tool for cutting or eradicating clumps of grass, etc.*

ಸ್ತಮ್ಬಘ್ನ stamba-ghna. clump-destroyer: *a tool for cutting or eradicating clumps of grass, etc.;* a sickle for cutting corn.

ಸ್ತಮ್ಬೇರಮ stambē-rama. delighting in clumps of grass: *an elephant.*

ಸ್ತಮ್ಭ stambha. = (ಕಮ್ಬ), ಸ್ತಮ್ಬ 2. fixedness, stiffness, rigidity (ಅನತ, ಜಡೀಭಿಪನ್ನಾದು Nn. 76, o. r. ಬಾಗದುದು). 2, immobility; a prop, support, fulcrum. 3, *a pillar, a column, a post* (ಕಮ್ಬ 76); *a stem, a stock, a trunk.* 4, insensibility, stupor, stupefaction; numbness, paralysis, torpor; stupidity. 5, stoppage, obstruction, hindrance; suppression. 6, a particular faculty acquired by magical means, the supernatural suppression or arresting of any of the bodily feelings or forces of nature (ಪ್ರಕೃತಿ, ಶೀಲ 76). 7, a man (ಮನುಷ್ಯ, ಪುರುಷ 76). 8, a mountain (ಶಿಖರಿ, ಪರ್ವತ 76). 9, one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17).

ಸ್ತಮ್ಭನ stambhana. the act of fixing firmly, making stiff or hard or rigid, making like a post; paralyzing, stupefying, stunning; benumbing; propping or supporting, holding upright, stopping, making immovable, hindering, arresting, bringing to

a stand, obstruction, suppressing; stopping of hemorrhage, staunching the flow of blood. 2, = ಸ್ತಮ್ಭ No. 6. see ತಗೆ 1.

ಸ್ತಮ್ಭನಮನ್ತ್ರ stambhana-mantra. a mantra by which stambhana is produced (My.).

ಸ್ತಮ್ಭನೆ stambhane. = ಸ್ತಮ್ಭನ. (My.).

ಸ್ತಮ್ಭಿಸು stambhisu. = ತಮ್ಬಿಸು. to fix firmly, etc.; to stop etc. 2, to become fixed, immovable, etc. (Si. 73).

ಸ್ತರ stara. spreading, extending, expanding; covering; etc.; anything spread; a bed, couch. see ವಿಸ್ತರ, ವಿಸ್ತರ, ಸಂಸ್ತರ.

ಸ್ತವ stava. praising, celebrating, hymning; *praise, eulogium.*

ಸ್ತವಕ stavaka. 1. = ಸ್ತಬಕ. see Hlā. s. ಹೂ 2.

ಸ್ತವಕ stavaka. 2. praising; a panegyrist, praiser; praise, eulogium.

ಸ್ತವನ stavana. praising; praise; a hymn. see ಸಂ-; Bp. 2, 35.

ಸ್ತವನೀಯ stavanīya. to be praised, praiseworthy, laudable. (Śmd. 301).

ಸ್ತಳ staḷa. Tbh. of ಸ್ಥಳ. a place, etc. (Nn. 31).

ಸ್ತಾನ stāna. 1. Tbh. of ಸ್ಥಾನ. position, etc. (My.; Te.).

ಸ್ತಾನ stāna. 2. Tbh. of ಸ್ನಾನ. bathing, etc. (My.; Te.).

ಸ್ತಾರ stāra. spreading; covering. see ವಿ-.

ಸ್ತಾವ stāva. = ಸ್ತವ. see ಪ್ರ-, ಸಂ-.

ಸ್ತಾವಕ stāvaka. a praiser, panegyrist, eulogiser, flatterer. (R.).

-ಸ್ತಿಕೆ stike. Tbh. of -ಸ್ಥಿಕೆ. see *e. g.* ದೊಡ್ಡ-, ಮಧ್ಯ-.

ಸ್ತಿಮಿತ stimita. = ತಿಮಿತ. still, motionless, unmoved, steady, fixed, rigid, immovable, benumbed. 2, tender, soft; gratified, pleased. 3, *wet, moist;* moisture. see ತಡವು 1; Bp. 8, 41.

ಸ್ತಿಮಿತಭಾವ stimita-bhāva. the state of being still, motionless, etc. see ತಡವು 1.

ಸ್ತೀರ್ಣ stīrṇa. spread, expanded, covered, strewn. see ವಿ-.

ಸ್ತುತ stuta. *praised, eulogised,* hymned; flattered.

ಸ್ತುತಿ stuti. = ತುತಿ. *praise, eulogy;* commendation, adulation, flattery. ಸ್ತುತಿ ತಿಳಿಯದವನಿಗೆ ಗತಿಯೇನು? (Prv.). — ಸ್ತುತಿಗೆಯ್. to praise, to laud (Abh. P. 5, 6 va.; Bp. 35, 5). — ಸ್ತುತಿಪೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get praise (Bp. 38, 47).

ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ stuti-pāṭhaka. *a panegyrist,* encomiast, bard, herald.

ಸ್ತುತಿಭೂಮಿ stuti-bhūmi. *a place at a sacrifice for priests to recite hymns.*

ಸ್ತುತಿಯಿಸು stutiyisu. = ಸ್ತುತಿಸು. to praise, to laud (Cpr. 7, 47); to hymn, to praise in song, to worship by hymns. ಯಾಗಂಗಳ ಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆರೆದು ಸ್ತುತಿಯಿಸುವ ಠಾವು ಆವುದಾನೊನ್ದುಣ್ಟು, ಅದು ಸಂಸ್ತಾವ (Nr.).

ಸ್ತುತಿಸು stutisu. = ತುತಿಸು, ಸ್ತುತಿಯಿಸು. (Bp. 19, 6; J. 11, 38; My.; B. 5, 204).

ಸ್ತುತ್ಯ stutya. to be praised, laudable, praiseworthy. (Bp. 8, 53; 17, 12; 38, 72).

ಸ್ತುಭ್ stubh. stopping; one who stops; one who praises. see ಅನುಷ್ಟುಭ್, ತ್ರಿಷ್ಟುಭ್.

ಸ್ತುಭ stubha. (= ಸ್ತಭ). *a he-goat.*

ಸ್ತೂಪ stūpa. *a heap or pile of earth, any heap or pile or mound;* a Buddhist monument or tope, a kind of tumulus erected over sacred relics of Buddha.

ಸ್ತೃತ stṛta. spread, spread out. see ವಿ-.

ಸ್ತೇನ stēna. *a thief, a robber.* see ಕಳ್ಳ 1.

ಸ್ತೇಮ stēma. (= ತೇಮ). *wetness, moisture.*

ಸ್ತೇಯ stēya. *theft, robbery;* anything stolen or liable to be stolen. see ಕಳ್ 2.

ಸ್ತೇಯಿ stēyi. a thief, a robber. (My.).

ಸ್ತೈನ್ಯ stainya. *theft, thievery, robbery.*

ಸ್ತೋಕ stōka. (= ತೋಕ). *little, small, short* (ಅಲ್ಪ Nn. 151; ಕಿಱು Mr. 537); few; low. 2, a small portion, a drop. 3, a kind of body (ತನುಭೇದ, ಶರೀರದ ಭೇದ 151, probably: the state of being little-bodied). 4, a tail (ಪುಚ್ಛ, ಬಾಲ 151). 5, offspring, children (ಪುತ್ರರು, ಮಕ್ಕಳು 151). 6, penance (ತಪ, ತಪಸ್ಸು 151). 7, the cātaka bird (ಸ್ತೋಕಕ Mr. 171).

ಸ್ತೋಕಕ stōkaka. *the cātaka bird, Cuculus melanoleucus.*

ಸ್ತೋತ್ರ stōtra. = ತೋತ್ತರ. *praise, eulogium;* a hymn of praise, ode. see ವರ್ಣಿಸು. — ಸ್ತೋತ್ರಂಗೆಯ್. -ಂ-. to praise (Grj. 4, 48 va.).

ಸ್ತೋಭನ stōbhana. celebration, glorification, praise.

ಸ್ತೋಭನಕಾರಿ stōbhana-kāri. causing to praise, producing approbation (Kāvy. III, 3, B, 2).

ಸ್ತೋಮ stōma. = ತೋಮ. praise, eulogium; a hymn. 2, *a sacrifice, an oblation.* 3, *a heap, collection, assemblage, number, multitude, quantity, mass.*

ಸ್ತೌತ್ಯ stautya. (fr. ಸ್ತುತಿ). praise, etc. (ವರ್ಣ, ಸ್ತುತಿ Nn. 71; ಸ್ತುತಿ 82. 89; ಸುತ 142, o. r. ಸುತಿ). 2, prayer (ಜಪ 52).

ಸ್ತ್ಯಾನ styāna. collecting into a mass; *thickened, coagulated, congealed;* thick, bulky, gross; soft, bland, unctuous, smooth.

ಸ್ತ್ಯಾಯ styāya. collecting into a mass, crowding together. see ಸಂ-.

ಸ್ತ್ರೀ strī. (Śmd. 103). *a woman,* a female; (a wife). 2, the feminine gender (Śmd. 108. 265; Kāvy. I, 2, 74-83; I, 5, 18-20). ಸ್ತ್ರೀಯರ್, ಸ್ತ್ರೀಯರ್ಗೆ or ಸ್ತ್ರೀಯರ್ಗ್ಗೆ (Śmd. 140). ಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಗ್ಯ ಪುರುಷನ ಲಕ್ಷಣ (Prv.). — ಸ್ತ್ರೀಯುಳು. = ಸ್ತ್ರೀ. (B. 5, 158. 210. 275; see ಕುಲ-, etc.).

ಸ್ತ್ರೀತ್ವ strītva. womanhood (Abh. P. 7, 14). 2, feminineness, effeminacy. 3, *the feminine gender.*

ಸ್ತ್ರೀದಾನ strī-dāna. the gift of a woman (Grj. 3, 63).

ಸ್ತ್ರೀಧನ strī-dhana. a woman's peculiar property, *property belonging to a woman over which she has independent control.*

ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮ strī-dharma. the duty of a woman; the laws concerning women; menstruation.

ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಿಣಿ strī-dharmiṇi. *a woman during menstruation.*

ಸ್ತ್ರೀನಪ್ strī-nap. the feminine and neuter gender; the state of (a word) being used both in the feminine and neuter gender (Śmd. 108).

ಸ್ತ್ರೀನಪುಂಸ strī-napuṁsa. = ಸ್ತ್ರೀನಪ್. (Śmd. 108. 109).

ಸ್ತ್ರೀಪಾಕ strī-pāka. food dressed by a woman (My.).

ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸ strī-puṁsa. wife and husband, *man and wife.*

ಸ್ತ್ರೀಪುನ್ಧರ್ಮ strī-pun-dharma. the law (which regulates the duties) of man and wife, the mutual duties of husband and wife or of man and woman. (R.).

ಸ್ತ್ರೀಬುದ್ಧಿ strī-buddhi. the female understanding. (My.).

ಸ್ತ್ರೀರಂಜನ strī-rañjana. delighting women: betel. (R.).

ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ strī-ratna. a jewel or gem of a woman, an excellent woman. (My.).

ಸ್ತ್ರೀರಾಗ strī-rāga. a female rāga, a rāgiṇi (Bp. 19, 18).

ಸ್ತ್ರೀರಾಜ್ಯ strī-rājya. the kingdom of women. (J. 16 sum.).

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ strī-liṅga. the female organ. 2, the feminine gender (Śmd. 108. 112. 119. 120. 126. 147. 184. 187).

ಸ್ತ್ರೀವಶ್ಯ strī-vaśya. subduing or seducing a woman (My.).

ಸ್ತ್ರೀವಾಚಕ strī-vācaka. a feminine noun (Śmd. 187; Kāvy. I, 2, 7-11).

ಸ್ತ್ರೀವೇಷ strī-vēṣa. the guise of a woman (My.).

ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ strī-saṅga. attachment or addiction to women; intercourse with a woman. (My.).

ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ್ರಹಣ strī-saṅgrahaṇa. the act of embracing a woman (improperly), adultery, seduction. (R.).

ಸ್ತ್ರೈಣ straiṇa. *female, feminine.* 2, womanhood, feminineness. 3, the female sex. 4, the feminine gender (Kāvy. I, 2, 71-73*b*; I, 4, 11. 12). 5, the nature of woman.

-ಸ್ಥ stha. = -ಸ್ತ. standing, staying, abiding, being situated, living, existing, being. see *e. g.* ಅನೀಕ-, ಕುಲ-, ಸಮ್ಯೇಷ್ಠ. 2, a place, spot, ground.

ಸ್ಥಗನ sthagana. the act of covering or concealing, concealment. (R.).

ಸ್ಥಗಿತ sthagita. *covered; concealed, hidden.* see ಸ೦-.

ಸ್ಥಣ್ಡಿಲ sthaṇḍila. *a piece of ground (levelled, squared and prepared for a sacrifice,* ಬಹುವಿಧದಿ ಗೆಯ್ದ ಇಳೆ Mr. 464). 2, a barren field. 3, a heap of clods. 4, a boundary, limit.

ಸ್ಥಣ್ಡಿಲಶಾಯಿ sthaṇḍila-śāyi. *a devotee who sleeps on the bare ground* (or on the sacrificial sthaṇḍila, on account of a religious vow).

ಸ್ಥಪತಿ stha-pati. ground-lord: *a sovereign, a chief, a king.* 2, *an architect.* 3, a master carpenter or mason. 4, *a performer of the bṛihaspatisava* (ಯಾಗಗೆಯ್ವಂ Mr. 261). 5, a guard or attendant of the women's apartments.

ಸ್ಥಪುಟ sthapuṭa. being in contracted or difficult circumstances. 2, *unevenly raised,* elevated and depressed, bent down. see ವಿಷಮೋನ್ನತ.

ಸ್ಥಲ sthala. ಸ್ಥಳ. = ತಳ2, ಸ್ತಳ. *firm or dry ground, terra firma, dry land* (as opposed to water); *ground or land in general* (ನೆಲ Hlā.). 2, a place, a spot, a site, a locality. 3, stead, place, lieu. 4, field, tract, district. 5, station. 6, a topic, a case, a subject (Bp. 26, 65; see ಷಟ್ಸ್ಥಲ). 7, shore, strand, beach. ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ನೆಜಲೇ ಆಸ್ಪದ (Prv.). 8, the number 18 (ಪದಿನೆಣ್ಟು Mr. 348).

ಸ್ಥಲಪಲ್ಲಟ sthala-pallaṭa. change of place, transfer (My.). 2, confusion with regard to a place or places (My.).

ಸ್ಥಲವನ್ತಿಗ sthala-vantiga. a man belonging to a place, a resident (My.).

ಸ್ಥಲವನ್ತಿಗೆ sthala-vantige. possession or ownership of a place.

ಸ್ಥಲವನ್ದಿಗ sthala-vandiga. = ಸ್ಥಲವನ್ತಿಗ. (My.).

ಸ್ಥಲವಾರ sthala-vāra. = ತಳವಾರ, etc. a man who screens or watches a place: a watchman, a beadle. see Mr. s. ಅಷ್ಟಾದಶ ಪ್ರಧಾನ.

ಸ್ಥಲವಾಸ sthala-vāsa. place of residence (My.).

ಸ್ಥಲಶೃಂಗಾಟ sthala-śṛiṅgāṭa. *the herb Tribulus terrestris or lanuginosus* Lin. (ನೆಗ್ಗಿಲ್ Hlā.).

ಸ್ಥಲಿ sthali. = ಸ್ಥಲ. *firm or dry ground, etc.* 2, a deity of the soil, local or tutelary divinity.

ಸ್ಥಲೀಕ sthalīka. = ಸ್ಥಲವನ್ತಿಗ. (Te.; R.).

ಸ್ಥವಿರ sthavira. fixed, firm, steady. 2, *old, aged* (ವೃದ್ಧ, ಹರೆಯು ಹೋದವಂ Mr. 310).

ಸ್ಥವಿಷ್ಠ sthaviṣṭha. (fr. ಸ್ಥೂಲ). *largest, most bulky, very corpulent.*

ಸ್ಥವೀಯಸ್ sthavīyas. larger, more bulky, uncommonly corpulent. (R.).

ಸ್ಥಳ sthaḷa. = ಸ್ಥಲ, q. v.

ಸ್ಥಾಣು sthāṇu. = ತಾಣು. standing, firm, fixed, stable, immovable, motionless. 2, *Śiva* (ತ್ರ್ಯನೇತ್ರ Nn. 162). 3, *a stake, a post.* 4, a peg, a pin; a pillar. 5, a branchless trunk or stem, *the trunk of a lopped tree* (ಕೊರಡು 162). 6, a spear, a dart. see Mr. 200 s. ಮುಣ್ಡಿಗೆ.

ಸ್ಥಾಣ್ಡಿಲ sthāṇḍila. *a devotee who sleeps on the bare ground* (or on ground prepared for a sacrifice).

ಸ್ಥಾತೃ sthātṛi. who or what stands or stays, standing. see ಅನು-.

ಸ್ಥಾನ sthāna. = ತಾಣ 2, etc., ಸ್ತಾನ 1. *standing, staying;* stay, continuance, the state of being fixed or stationary; state, condition; *a stationary state or condition* (as one of the three aims or results of state policy, a kind of neutral or middle state characterized by neither loss nor gain, failure nor success). 2, halt. 3, *a place, a spot, a locality, a site.* 4, situation, position; office, rank, degree, dignity. 5, *an attitude of the body* (*e. g.* in shooting). 6, *proper or right place.* 7, the place or organ of utterance of any letter. 8, a dwelling-place, *an abode, a house;* a country, region, district; a town, city. 9, *interval, opportunity, leisure.* 10, an object. 11, likeness, resemblance. see Ch. III, 2, B, 54. 55; III, 3, B, 171. ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮಾನ ಪೆಲ್ಲಿ? (Prv.).

ಸ್ಥಾನಕ sthānaka. a place; an abode, see ಗೋ-; a situation. 2, *a basin or trench for water at the foot of a tree.*

ಸ್ಥಾನದ sthāna-da. Viṣṇu (Cb.).

ಸ್ಥಾನದೀಪಿಕೆ sthāna-dīpike. = ತಾಣದೀವಿಗೆ, q. v. (Śmd. 376; Cpr. 3, 97 va.).

ಸ್ಥಾನಪ್ರವೇಶ sthāna-pravēśa. entering a place. see ಸಲ್[6] 1.

ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟ sthāna-bhraṣṭa. = ತಾಣಬಟ್ಟ. fallen or removed from any place or station, ejected from an office, displaced, out of place.

ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟತ್ವ sthāna-bhraṣṭatva. the state of being fallen or removed from any place or station, etc. (My.).

ಸ್ಥಾನಮೃಗ sthāna-mṛiga. an alligator (ಮೊಸಳೆ); a fish (ಮೀನ); a tortoise (ಆಮೆ); a crab (ಏಡಿ Cb.).

ಸ್ಥಾನವ್ಯಕ್ತಿ sthāna-vyakti. clearing out of or leaving a place. see ಉಚು 1.

ಸ್ಥಾನವ್ಯಾಕುಲತೆ sthāna-vyākulate. perplexity with regard to place or position (ಕಲಕುಲ Śmd. I).

ಸ್ಥಾನಸಂಗ್ರಹ sthāna-saṅgraha. seizing or taking a place or position. see ಇಮ್ಮು ಕೆಯ್.

ಸ್ಥಾನಸ್ಥ sthāna-stha. abiding in one place, *staying at home.*

ಸ್ಥಾನಾನ್ತರ sthāna-antara. another place.

ಸ್ಥಾನಾನ್ತರಪ್ರಣೀತ sthānāntara-praṇīta. brought or conveyed to another place. see ಅಡಕು 1.

ಸ್ಥಾನಾಪಗಮನ sthāna-apagamana. going away or departing from a place. see ತಳರ್ಚು.

ಸ್ಥಾನಿಕ sthānika. local, topical. 2, any one holding an official post. 3, a paid servant in a temple who assists the pūjāri (My.). 4, a section of Brahmins.

ಸ್ಥಾನೀಕ sthānika. = ಸ್ಥಾನಿಕ No. 3. and No. 4. (My.).

ಸ್ಥಾನೀಯ sthānīya. belonging or suitable to any place, prevailing in any place, local. 2, *a town.*

ಸ್ಥಾಪಕ sthāpaka. causing to stand, establishing, founding; an establisher, a founder, an erector. see *e. g.* ಪುರಾಣ–, ಸ್ಥಿತಿ–.

ಸ್ಥಾಪತ್ಯ sthāpatya. *a guard of the women's apartments.*

ಸ್ಥಾಪನ sthāpana. = ತಾಪಣೆ. the act of causing to stand, placing, fixing, establishing, erecting, founding, instituting; regulating, directing, appointing, arranging. see ಬೀಜ–, ಸಂ–; ಸಡು 2. — ಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡು. to establish, to found, etc. (B. 4, 138; My.).

ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ sthāpana-ācārya. an ācārya who establishes or has established (J. 2, 53; 34, 40).

ಸ್ಥಾಪನಿ sthāpani. *the plant Clypea hernandifolia* W. & A. see ಪಡವಲ 2.

ಸ್ಥಾಪನೆ sthāpane. = ಸ್ಥಾಪನ. (Sk.; My.).

ಸ್ಥಾಪಿತ sthāpita. caused or made to stand, fixed, established, placed; set up, erected; founded, instituted; appointed; ordered, regulated, ordained; settled, ascertained, certain; firm, steady. (Bp. 46, 3; My.; B. 5, 301).

ಸ್ಥಾಪಿಸು sthāpisu. = ತಾಪಿಸು 2. to establish, to set up, to found, to institute, to erect; to place, to put, to locate, to set, to lay; etc. (ನ್ಯಾಸಕರಣ Śmd. Dh.; My.; B. 5, 172. 272. 302).

ಸ್ಥಾಪ್ಯ sthāpya. to be placed or deposited (adj.); to be fixed or established. 2, establishment (Bp. 54, 63). 3, the state of being established (57, 42). 4, an anchor (ನಂಗರ್ Mr. 407).

ಸ್ಥಾಮ sthāma. fixity, stability. 2, *firmness, strength, vigour, power.*

ಸ್ಥಾಯಿ sthāyi. (= ತಾಯಿ, etc.). standing, staying, being, situated; abiding, stopping, fixed, stationary, enduring, continuing, permanent, constant, lasting; steady, firm, unchangeable, invariable; a term used also in saṅgīta (J. 21. 57).

ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ sthāyi-bhāva. a particular fixed or permanent condition of mind or body, *lasting feeling* (Kāvy. IV, 2, 15, as love, mirth, sorrow, etc. in poetical and dramatic composition, opposed to the vyabhicāri or sañcāri-bhāva; *cf.* ಸಾತ್ವಿಕಭಾವ).

ಸ್ಥಾಯುಕ sthāyuka. stopping, stationary, steady, firm. 2, *the headman or overseer of a village.*

ಸ್ಥಾಲ sthāla. (= ಸ್ಥಾಲಿ.) *a plate or dish;* a cooking-pot, caldron, or any culinary utensil. see ತಳಿಗೆ.

ಸ್ಥಾಲಿ sthāli. = ತಾಲಿ 1. *a pot,* a pan, a cooking-pot, caldron, kettle, boiler (ಚರು, etc. Mr. 209); a particular vessel used in the preparation of sōma.

ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕ sthālī-pāka. a particular religious act performed by a householder, a cooked offering of rice, etc. (My.).

ಸ್ಥಾಲೀಪುಲಾಕನ್ಯಾಯ sthālī-pulāka-nyāya. judging of the whole by a part, for the whole kettle is boiled if a morsel is (Te.; R.).

ಸ್ಥಾವರ sthāvara. standing still, *not moving, not having the power of motion, fixed to one spot, fixed, stationary, firm, stable, immovable;* real (such as land or houses). — ಸ್ಥಾವರಸೊತ್ತು. immovable property, property which ought not to be alienated; real estate (My.).

ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮ sthāvara-jaṅgama. things stationary and movable or inanimate and animate; immovable and movable, as an article or property. (My.).

ಸ್ಥಾವಿರ sthāvira. *old age.*

ಸ್ಥಾಸಕ sthāsaka. *perfuming or smearing the body with fragrant unguents.*

ಸ್ಥಾಸ್ನು sthāsnu. firm, stationary, immovable, stable; *durable, permanent, eternal.*

-ಸ್ಥಿ sthi. = -ಸ್ಥ. standing, etc. see ಪರಮೇಷ್ಠಿ.

-ಸ್ಥಿಕೆ sthike. = -ಸ್ತಿಕೆ. the state of standing or being.

ಸ್ಥಿತ sthita. stood, stayed; standing; *risen, erect;* staying, resting, abiding; being, situated, existing; standing still, desisted, stopped; fixed, permanent, settled, steady, firm, immovable; steadfast; steady; being close at hand, ready. see ಅನುಸ್ಥಿತ, ವಚನೇ–, ಸಂ–; Kāvy. III, 3, B, 38.

ಸ್ಥಿತಿ sthiti. = ತಿತಿ 1. standing, *staying, abiding, being* (ಇರವು Nn. 154); stay, residence; continuance in one state; stability, duration, continuance, fixedness, a firm position; continuance in life (of created things); *situation, state, position, condition* (ತನ್ನಿರವು, ವ್ಯವಸ್ಥೆ Mr. 486); good condition, well-doing, welfare; station, rank, dignity; permanence; continuance or steadfastness in the path of duty, *correctness of conduct,* propriety, good manners; *settled rule, sure or fixed decision,* ordinance, decree, axiom, maxim; — property, wealth (My.). ಸ್ಥಿತಿಯುಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಗತಿಗೆಡ ಬಾರದು (Prv.). see Nn. s. ಸ್ಥಗ 2.

ಸ್ಥಿತಿಕರ್ತ sthiti-karta. who keeps created things alive or preserves them: Viṣṇu (My.).

ಸ್ಥಿತಿಗತಿ sthiti-gati. state and course of life (B. 4, 59; My.).

ಸ್ಥಿತಿಚಿತ್ತಭ್ರಂಶ sthiti-citta-bhraṃśa. loss of the stability or sound condition of the mind (as one of the sañcāribhāvas, Kāvy. IV, 2, 16).

ಸ್ಥಿತಿರೀತಿ sthiti-rīti. conduct, carriage of a person; one's manners and morals (Mhr.; R.).

ಸ್ಥಿತಿವಂತ sthiti-vanta. a man possessing wealth (My.);

ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ sthiti-sthāpaka. fixing in a (former) state or condition, having elastic properties, elastic. (B. 4, 140). 2, the capability of placing in or recovering a (previous) position or condition, elasticity.

ಸ್ಥಿರ sthira. = ತಿರ 2. *firm, fixed, steady, steadfast; permanent, enduring, durable, lasting, imperishable, eternal* (ಸನಾತನ, ಅನಶ್ವರ Mr. 25); *immovable,* still, placid, calm, quiescent, cool, composed (ವಿಶ್ರಬ್ಧ, ಹದುಳವುಳ್ಳವಂ 236); constant, faithful, determined; certain, sure, convinced; firm, hard, solid, strong (ಮೋಚೆ, ಸ್ಥಿರ, ಸುಸ್ಥಿರ Nn. 20; ಸಾರ, ಸುಸ್ಥಿರ Nn. 80). — ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to confirm, etc. (B. 5, 7). — ಸ್ಥಿರ ಪಡಿಸು. to make firm, to confirm, to strengthen, to corroborate (My.).

ಸ್ಥಿರಕುಕ್ಷಿ sthira-kukṣi. a stone (ಪಾಷಾಣ, etc., ಕಲ್ Mr. 96).

ಸ್ಥಿರಜೀವಿ sthira-jīvi. the silk-cotton tree (ಶಾಲ್ಮಲಿ, ಎಲವ Mr. 119).

ಸ್ಥಿರಂಜೀವಿ sthira-ṃ-jīvi. long-lived (My.).

ಸ್ಥಿರತನ sthiratana. = ಸ್ಥಿರತೆ. (ಸ್ಥೈರ್ಯ G.).

ಸ್ಥಿರತರ sthira-tara. more firm, etc.; *very firm or permanent, durable, eternal.*

ಸ್ಥಿರತೆ sthirate. firmness, stability, steadiness, steadfastness; fortitude. (Cpr. 1, 59).

ಸ್ಥಿರತ್ವ sthiratva. = ಸ್ಥಿರತೆ. see ಅ–.

ಸ್ಥಿರಪ್ರೇಮ sthira-prēma. *firm or steady in affection;* a firm friend.

ಸ್ಥಿರಬಣ್ಡವಲ sthira-baṇḍavaḷa. immovable stock, dead stock in trade (B. 5, 101).

ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿ sthira-buddhi. steady-minded, resolute, calm, dispassionate; sedate, sober. 2, steadiness of mind, staidness, sedateness (My.).

ಸ್ಥಿರವಾರ sthira-vāra. Saturday (My.).

ಸ್ಥಿರಾಯು sthira-āyu. long-lived, long-lasting. 2, the silk-cotton tree. see Mr. s. ಮೋಚಕ.

ಸ್ಥಿರೆ sthire. = ತಿರೆ. a strong-minded woman. 2 *the earth.* 3, *the plant Desmodium gangeticum* Dec.

-ಸ್ಥು sthu. = -ಸ್ಥ. standing, etc. see ದುಷ್ಠು.

ಸ್ಥುರಿ sthuri. = ಸ್ಥೂರಿ. (Colebr.).

ಸ್ಥುಲ sthula. *a sort of long tent*; a tent (ಗುಡಿ Hlā.).

ಸ್ಥೂಣೆ sthūṇe. *a post, a pillar.* 2, *an iron image, a statue.*

ಸ್ಥೂರಿ sthūri. a horse carrying loads on his back, a pack-horse; *a pack-bullock.*

ಸ್ಥೂಲ sthūla. = ತೂಳ. strong, powerful; *stout, bulky, big, huge; great, large, thick* (ಬಲ, ದೊಡ್ಡಿತು Nn. 14); *fat, corpulent; clumsy,* coarse, gross, rough; not exact; doltish, stolid, thick-headed; *stupid, dull, ignorant.*

ಸ್ಥೂಲದಾರು sthūla-dāru. a cudgel; a palisade. see ತಟಿ.

ಸ್ಥೂಲದೇಹ sthūla-dēha. the gross and material body (with which a soul clad in its subtile body is invested, opposed to liṅgaśarīra and sūkṣmaśarīra). (My.).

ಸ್ಥೂಲಬುದ್ಧಿ sthūla-buddhi. dull-witted, dull, stupid. 2, dulness, stupidity, dull sense (My.).

ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ sthūla-lakṣa- *munificent, liberal, generous.*

ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ್ಯ sthūla-lakṣya. *munificent, etc.*

ಸ್ಥೂಲಶರೀರ sthūla-śarīra. = ಸ್ಥೂಲದೇಹ. (Sk.; My.).

ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ sthūla-śāṭaka. *thick or coarse cloth.* see ಹುಟ್ಟಿಗೆ.

ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮ sthūla-sūkṣma. mighty and subtile. 2, greatness and inferiority of position (My.).; dulness and ingenuity (My.).

ಸ್ಥೂಲೋಚ್ಚಯ sthūla-uccaya. *incompleteness,* deficiency, defect. 2, *the middle pace of elephants* (neither quick nor slow; ನಿಟ್ಟೋಟಿ ಮಹ ಆನೆಯ ನಡೆ Mr. 158).

-ಸ್ಥೆ sthe. standing, etc. see ನಿಷ್ಠೆ.

ಸ್ಥೇಮ sthēma. firmness, stability, fixedness. (G.).

ಸ್ಥೇಯ sthēya. to be placed or fixed (adj.); to be settled or determined. 2, *an arbitrator, a judge.*

ಸ್ಥೇಯಸ್ sthēyas. (fr. ಸ್ಥಿರ). firmer; *very firm or stable, eternal, permanent.*

ಸ್ಥೈರ್ಯ sthairya. (fr. ಸ್ಥಿರ). firmness, stability, fixedness, steadiness; continuance; firmness of mind, resolution, constancy, calmness; patience; hardness, solidity. (Bp. 7, 6; 22, 24; ಸ್ಥಿರತನ, ಕಸುವು, ಧೈರ್ಯ, ಶಾನ್ತಿ G.).

ಸ್ಥೌಣೇಯ sthauṇēya. *a vegetable perfume.*

ಸ್ಥೌರಿ sthauri. *a pack-horse.*

ಸ್ಥೌರೀಯ sthaurīya. a pack-bullock (ಹೇಱುವೆತ್ತು Mr. 179).

ಸ್ಥೌಲ್ಯ sthaulya. (fr. ಸ್ಥೂಲ). *stoutness, bigness, largeness,* bulk, size, thickness, coarseness, grossness, denseness; doltishness, density of intellect. see ಬೀಗು 2.

ಸ್ಥೌಲ್ಯತ್ವ sthaulyatva. = ಸ್ಥೌಲ್ಯ. see ಬೀಗು 2. where Sm. 82 has ಸ್ಥೌಲ್ಯತ್ವ.

ಸ್ನಪನ snapana. = ಸ್ತಪನ. causing to bathe, bathing, ablution; washing, sprinkling, wetting. see ಮಿಾ 1.

ಸ್ನವ snava. *oozing, dripping, trickling.*

ಸ್ನಸೆ snase. *a tendon, a muscle.* see s. Tbh. ಸೆರೆ.

ಸ್ನಾತ snāta. bathed, washed, purified by ablution. 2, immersed: deeply engaged; see ನಿಷ್ಣಾತ. 3, one whose spiritual instruction is finished; an initiated householder.

ಸ್ನಾತಕ snātaka. a Brāhmaṇa who has performed the ceremony of ablution required on his finishing his first āśrama or period of studentship as a brahmacāri and on becoming initiated into the second āśrama or order of a gṛihastha; *a Brāhmaṇa just returned from the house of his preceptor and become a married man or initiated householder.*

ಸ್ನಾನ snāna. = ತಾನ 2, ಸಾನ 3, ಸ್ತಾನ 2. *bathing, ablution* (ಜಳಕ G.); dipping in water, wetting, purification by bathing, religious or ceremonial ablution; the ceremony of bathing or anointing an idol. ಸ್ನಾನ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೋಮದ ದಕ್ಷಿಣೆ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). — ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸು. to bathe (v. t.), to wash, to cleanse. ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಶವ (Si. 357). see Dp. 9, 1 seq.; 15, 1 seq.; ಸ್ನಾನ ಮಾಡು. to bathe, to take a bath. (Bp. 50, 2; My., ಮಿಾ G.). ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ (ಸ್ನಾತ G.). ಮರಣ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವನು (ಅಪಸ್ನಾತ, ಮೃತಸ್ನಾತ Si. 357).

ಸ್ನಾನಘಟ್ಟ snāna-ghaṭṭa. steps on the side of a river or large tank leading to the bathing place (My.).

ಸ್ನಾನಶಾಟಿ snāna-śāṭi. a small cloth put on by sannyāsis for bathing (My.).

ಸ್ನಾನೀಯ snānīya *fit for bathing or ablution, suitable for bathing.*

ಸ್ನಾಪನ snāpana. the act of causing to bathe; bathing, ablution (Bp. 18, 35).

ಸ್ನಾಯು snāyu. *a sinew, a tendon, a muscle.*

ಸ್ನಿಗ್ಧ snigdha. *oily, oleaginous, unctuous,* greasy, fat, sticky, viscid, cohesive, adhesive; *emollient, smooth;* glossy, shining, resplendent; moist, wet; cooling; bland, kind, amiable; *attached,* loving, tender, affectionate, friendly, well affected; *a friend* (ಕೆಳೆಯ Mr. 268); lovely, agreeable; *coarse, thick, dense.*

ಸ್ನು snu. the level summit or edge of a mountain, *table-land.*

ಸ್ನುತ snuta. trickled, dropped, *trickling, flowing, dropping, oozing.*

ಸ್ನುಷೆ snuṣe. = ಸೊಸೆ. *a daughter-in-law* (ಮಗನ ಹೆಣ್ಡತಿ Mr. 314).

ಸ್ನುಹ್ snuh. = ಸ್ನುಹಿ. *the milk-hedge plant, Euphorbia antiquorum.*

ಸ್ನುಹಿ snuhi. = ಸ್ನುಹ್. *the milk-hedge plant* (ಮುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ Mr. 136).

ಸ್ನೇಹ snēha. = ನೇಹ. oiliness, unctuousness, fattiness, greasiness, lubricity, viscidity. 2, any unctuous or oleaginous substance, oil, grease, fat, an unguent. 3, a fluid of the body. 4, moisture. 5, blandness, tenderness, *love, affection, fondness,* attachment, friendship (ಉಟಿಗೆ Ct. I, 45). see ಉಟ್ಟು, ಒಟಿಲ್ 1, ಓ 4, ಕೂರ್ 2. ಸ್ನೇಹವೆಮ್ಬುವದು ದೋಣಿ ಬಣ್ಡಿಯ ಹಾಗಿರ ಬೇಕು (i. e. able to take in much). — ಬರೆಯುವವನ ಸಂಗಡ ದ್ವೇಷ, ದಾಯಾದಿಯ ಸಂಗಡ ಸ್ನೇಹ (Prvs.). — ಸ್ನೇಹ ಬೀಱು. attachment or friendship to come into existence or originate. ಅವನಿಗೂ ಇವನಿಗೂ ಸ್ನೇಹ ಬಿತ್ತು (B. 5, 230; My.). — ಸ್ನೇಹ ಮಾಡು. to form affection for, to cultivate or court friendship. ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗರ ಕೂಡ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡ ಬೇಕು (B. 4, 1). ಧಾರ್ಮಿಕರ ಕೂಡ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೂಡ ಮಾತ್ರ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡುವನು (5, 167). ಬಣ್ಣನ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿ, ಇದ್ದ ಬಣ್ಣ ಕಳಕೊಣ್ಡ. — ಬಣ್ಣನ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿದರೆ ಬಂಗ ತಪ್ಪದು. — ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನ

ಸ್ನೇಹ ಇದ್ದ ಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ (Prvs.). 2, to love. ಅವನನ್ನು ಸ್ನೇಹ ಮಾಡು (My.).

ಸ್ನೇಹತನ snēhatana. friendship (Cb. 66).

ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರ snēha-pātra. *an oil-vessel, a leather bottle for oil.* 2, a worthy object of affection.

ಸ್ನೇಹಿತ snēhita. anointed. 2, loved, beloved. 3, a loved one, a friend (ಮಿತ್ರ, ಸಖ Mr. 311). feminine ಸ್ನೇಹಿತೆ (My.). ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನಣ್ಟರು, ಕೆಟ್ಟರೆ ಸ್ನೇಹಿತರು. — ಬಾಚಿ ಬದುಕಿದರೆ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿ, ಕೆಟ್ಟರೆ ಸ್ನೇಹಿತ (Prvs.).

ಸ್ನೇಹಿಸು snēhisu. to regard with affection, to love (My.; ಓ, ಕೂರ್ G.).

ಸ್ಪಂದ spanda. = ಸ್ಪಂದನ. see ಪರಿ-.

ಸ್ಪಂದನ spandana. throbbing, pulsation, palpitation, quivering, vibration, moving, motion; tremor, agitation; rapid motion, going. see ಅಳ್ಳಿಱು, ಕೆತ್ತು 2, ಮಿಸುಕು 1. 2, *a sort of tree* (*cf.* ಸ್ಯನ್ದನ?).

ಸ್ಪರುಶ sparuśa. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶ. see ಸುಖಸ್ಪರುಶವಾತ, ಸ್ಪರುಶವೇದಿ.

ಸ್ಪರುಶನ sparuśana. Tbh. of ಸ್ಪರ್ಶನ. (Nn. 155; Bp. 35, 23).

ಸ್ಪರುಶವೇದಿ sparuśa-vēdi. = ಸ್ಪರ್ಶವೇದಿ. (My.).

ಸ್ಪರ್ಧಿ spardhi. rivalling, emulating, competing; emulous, envious, proud, superb. see ಪ್ರ-.

ಸ್ಪರ್ಧಿಸು spardhisu. to contend or compete with, to contest, to vie with, to emulate, to rival; to be equal with; to envy; to challenge, to defy, to bid defiance to (J. 18, 3).

ಸ್ಪರ್ಧೆ spardhe. *emulation, rivalry, competition;* envy, jealousy; defiance; equality with.

ಸ್ಪರ್ಶ sparśa. = ಪರಿಸ, ಪರುಷ 2, ಪರುಸ 1, ಸ್ಪರುಶ. touching, touch, handling, contact; perception by touch, *the sense of touch;* the quality of tangibility; anything which touches or comes in contact; affection, morbid affection or influence, anything the contact or influence of which causes pain or disease, *disorder, sickness, morbid heat, fever.* see ಅಣ್ಪರು; Śmd. 2. — ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡು. to touch; to come in contact with (My.). ಯಾನದಾವರೊನ್ದು ಬೇಱ ಹುಟ ಜೇಡಹುಟದ ಜಾಳಿಗೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ (B. 4, 112).

ಸ್ಪರ್ಶಕಾಲ sparśa-kāla. the time of an astrological conjunction (My.).

ಸ್ಪರ್ಶನ sparśana. = ಪರಿಸನ ಪರುಷನ, ಸ್ಪರುಶನ. touching, handling, taking hold of; touch, contact (see Mr. s. ನಿಗ್ರಹ, ಮುಟ್ಟುವುದು, ಮುಟ್ಟುವುದು Nn. 155 as ಸ್ಪರುಶನ). 2, a battle (ರಣ, ಕಾಳೆಗ 155). 3, *air, wind.* 4, sense of touch; organ of sensation or feeling. 5, *gift, donation.*

ಸ್ಪರ್ಶನೀಯ sparśanīya. to be touched, fit to be touched, tangible, etc. (Cpr. 1, 107).

ಸ್ಪರ್ಶಮಣಿ sparśa-maṇi. a stone supposed to turn everything it touches to gold, the philosopher's stone. (My.).

ಸ್ಪರ್ಶವೇದಿ sparśavēdi. = ಪರಸು No. 2, ಪರುಷವೇದಿ, ಪರುಸವೇದಿ, ಸ್ಪರುಶವೇದಿ, (ಸ್ಪರ್ಶಮಣಿ, q. v.). the philosopher's stone (Bp. 19, 34; My.; Tc.).

ಸ್ಪರ್ಶಿಸು sparśisu. to touch (B. 4, 59; My.).

ಸ್ಪಶ spaśa. *a spy;* any secret messenger or emissary. see Nr. s. ಸನ್ನಾಹಪಡಿಸು. 2, *a fight, war, battle.*

ಸ್ಪಷ್ಟ spaṣṭa. clearly perceived or discerned, distinctly visible, distinct, *clear, evident, manifest,* plain, apparent, intelligible; true, real.

ಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥ spaṣṭa-artha. clear in meaning, obvious, perspicuous, intelligible. 2, one of the pelikes (Kāvy. III, 2, B, 82 seq.).

ಸ್ಪಷ್ಟೇತರ spaṣṭa-itara. the reverse of clear, *indistinct, unintelligible.*

ಸ್ಪರ್ಶನಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ spārśanapratyakṣa. (fr. ಸ್ಪರ್ಶನಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ). tactile perception, perception by touch or feel. (R.).

ಸ್ಪೃಕ್ಕೆ spṛikke. = ಪೃಕ್ಕೆ. *the plant Trigonella corniculata* Lin.

ಸ್ಪೃಶಿ spṛiśi. *the prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ಸ್ಪೃಷ್ಟ spṛiṣṭa. touched, felt with the hand, handled; formed by complete contact of the organs of utterance; defiled. see ಕಾಣ್ಡ-.

ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ spṛiṣṭi. *touch, touching, feeling, contact.*

ಸ್ಪೃಹತೆ spṛihate. = ಸ್ಪೃಹೆ. see ಸ-.

ಸ್ಪೃಹಯಾಲು spṛihayālu. wishful, desirous, eager for, covetous, cupidinous. (G.).

ಸ್ಪೃಹೆ spṛihe. *desire, wish,* eager desire, longing; envy, covetousness. — ಸ್ಪೃಹೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get eager desire (Śśv. 4, 133).

ಸ್ಪ್ರಷ್ಟೃ spraṣṭṛi. *who or what touches* or affects or acts upon. 2, bodily pain or sickness; *morbid heat.*

ಸ್ಫಟ sphaṭa. *a snake's expanded hood.*

ಸ್ಫಟಿಕ sphaṭika. = ಪಟಿಕ 1, ಪಳಕು, ಪಳಿಕ, ಪಳಿಕು, ಪಳುಕು. *crystal;* quartz (ತರಣಿಕಾನ್ತ, ಇನಾಶ್ಮ Mr. 101).

ಸ್ಫಟಿಕಸುಲೋಚನ sphaṭika-sulōcana. spectacles of crystal (My.).

ಸ್ಫಟಿಕಾದ್ರಿ sphaṭika-adri. N. of a mountain (Cpr. 10, 50); the mountain Kailāsa (Sk.).

ಸ್ಫಟಿಕೆ sphaṭike. = ಪಟಿಕ 1, ಪಟಿಕ 2, ಪಟಿಕೆ 1. sulphate of alumina, alum.

ಸ್ಫಟೆ sphaṭe. = ಪೆಡೆ, ಹೆಡೆ. *the expanded hood of a cobra* (ಪೆಡೆ Ct. II, 91; ಫಣ, ಪೆಡೆ Mr. 401).

ಸ್ಫರಣ spharaṇa. *trembling, quivering, throbbing,* vibration. see ಕೊಳಹು 1.

ಸ್ಫಾಟಿಕ sphāṭika. (fr. ಸ್ಫಟಿಕ). made of crystal, crystalline. (Rśv. 13, 92).

ಸ್ಫಾಟಿಕಗ್ರಾವ sphāṭika-grāva. crystal stone: crystal (Cpr. 1, 137).

ಸ್ಫಾತಿ sphāti. swelling, intumescence; *increase, growth.*

ಸ್ಫಾರ sphāra. 1. throbbing, quivering, vibration; twanging. see ವಿ-.

ಸ್ಫಾರ sphāra. 2. swelling, increase, enlargement; large, increased, expanded, spreading, great; abundant (ಸ್ಫೀತ, ಅತ್ಯನ್ತ ಘನ Mr. 437).

ಸ್ಫಿಕ್ಕೆ sphikke. = ಪಿಕ್ಕೆ. dung of animal. (Śmd. 358).

ಸ್ಫಿಚ್ sphic. = ಸ್ಫಿಜ್.

ಸ್ಫಿಜ್ sphij. ಸ್ಫಿಕ್. *a buttock,* hip.

ಸ್ಫಿರ sphira. swollen, expanded; large; abundant, *much, many.*

ಸ್ಫೀತ sphīta. swollen, enlarged, bulky, fat, big, large, thick (ಸ್ಫಾರ, ಅನನ್ತಘನ Mr. 437); abundant, much, many, numerous; successful, prosperous. see Bp. 19, 34; 43, 9; 61, 88.

ಸ್ಫುಟ sphuṭa. = ಪುಟ, (ಪೊಡ 2, ಹೊಡ 2). burst, split open, broken, rent, torn, opened, expanded; *open, blossomed, blown;* clearly displayed, *clear, plain, distinct, manifest, evident.*

ಸ್ಫುಟನ sphuṭana. the act of breaking or rending suddenly, bursting, tearing open; disruption; breaking forth, expanding; opening, blossoming; becoming manifested or made public. see ಪೊಂಗು 1, ಬಿರಿ 1.

*ಸ್ಫುಟಬನ್ಧ sphuṭa-bandha. a type of poetical composition. Kr. 2, 57.

ಸ್ಫುಟಿತ sphuṭita. burst, etc.; budded, blown, blossomed; made clear, manifested, spread out; torn, destroyed. (R.).

ಸ್ಫುರ sphura. trembling, throbbing. 2, swelling. 3, coruscating. 4, a shield. (Colebr.).

ಸ್ಫುರಣ sphuraṇa. trembling, throbbing, pulsation, vibration; vibrating motion, quivering or throbbing of parts of the body (as of the lips, etc.); springing or breaking forth, starting into view, expansion; flashing, coruscation, scintillation, twinkling, glittering, sparkling; flashing on the mind, rising to mind, suggesting itself. see ಪೊಚ್ಚಳು, ಪೊಡರ್; ಚಿತ್ತ-, ಶರೀರ-; Bp. 61, 59; B. 4, 135; ಪೊಳಹು 1.

ಸ್ಫುರಣಿ sphuraṇi. a grindstone (ಸಾಣೆ Mr. 299).

ಸ್ಫುರತ್ sphurat. trembling, etc.; becoming clear or manifest; flashing, glittering, sparkling; flashing vividly on the mind; swelling, expanding. see ವಿ-; Śmd. 73. 120.

ಸ್ಫುರಿತ sphurita. trembling, heaving, throbbing, thrilling, palpitating; shaken, agitated; flashing, glittering, gleaming, swelled, swollen; starting into view. 2, a throb, throbbing; tremor, quivering or twitching of the eyelids, etc., agitation or emotion of mind, etc.; notoriety (Mr. 491). see Śmd. 81. 152. 394; Bp. 8, 7. 9; 34, 26; 40, 19; 43, 10; 57, 53; ವಿ-.

ಸ್ಫುರಿಸು sphurisu. to shine (J. 11, 9). 2, to rise to mind, to suggest itself (My.). see ವಿ-.

ಸ್ಫುರಿಸುವಿಕೆ sphurisuvike. rising to mind, etc. ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಿಸುವಿಕೆ (ವಶ, ಕಾನ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಯುತವೃತ್ತಿವಿಶೇಷ Si. 888).

ಸ್ಫುಲಿಂಗ sphuliṅga. *a spark of fire* (ಕಿಡಿಯೋಜುಗೆ Mr. 47).

ಸ್ಫೂರ್ಜಕ sphūrjaka. *a sort of ebony tree, Diospyros embryopteris* Pers.

ಸ್ಫೂರ್ಜಥು sphūrjathu. *a clap of thunder* (ವಜ್ರದ ಸುಡಿ Mr. 44).

ಸ್ಫೂರ್ಜಿತ sphūrjita. thundered; roar. see ವಿ-.

ಸ್ಫೂರ್ತಿ sphūrti. throb, palpitation, tremor, trembling, shaking, vibration; spring, bound, start; breaking forth visibly, becoming evident or apparent, manifestation, expansion; glittering, shining; flashing on the mind. see ವಿ-; Si. 230.

ಸ್ಫೇಷ್ಠ sphēṣṭha. (fr. ಸ್ಫಿರ). *most abundant, very much or abundant.*

ಸ್ಫೋಟ sphōṭa. breaking, splitting open, bursting, cracking; disclosure; destroying, killing. 2, a swelling, boil, tumor. see ದುಃ-, ಪಾದ-, ಮುಕ್ತಾ-. ವಿ-, ಸಂ-.

ಸ್ಫೋಟಕ sphōṭaka. = ಹೋಳಿಗೆ 2, ಹೋಟುಗೆ. one who bursts or splits open. 2, *a swelling, a boil, a tumor, a pustule, a blister, a pimple* (ಪಿಟಕ, etc. Mr. 384); small-pox (My.). 3, (if the meaning of ಅಂಗಾರಸ್ಫೋಟಕ in the text be correct,) a sort of cake.

ಸ್ಫೋಟನ sphōṭana. breaking or splitting asunder, splitting, breaking, cleaving, cracking; opening, making clear, disclosing, manifesting; winnowing grain, etc.; cracking the finger-joints, snapping the fingers. see ಪ್ರ-; ಒಡೆ 1.

ಸ್ಫೋಟಿಸು sphōṭisu. to crack the finger-joints, to snap the fingers (Grj. 6, 67 va.).

ಸ್ಫೋಟೆ sphōṭe. the expanded hood of a snake. (R.).

ಸ್ಫೋರಣ sphōraṇa. = ಸ್ಫಾರ. (Sk.; G.).

ಸ್ಮಯ smaya. smiling at anything, wonder, surprise, astonishment. see ವಿ-; Śmd. 131; Bp. 43, 80; 49, 37. 2, pride, conceit, arrogance.

ಸ್ಮರ smara. remembrance, recollection; loving recollection, love. 2, *Kāma.*

ಸ್ಮರಗೃಹ smara-gṛiha. = ಸ್ಮರಮನ್ದಿರ. (My.).

ಸ್ಮರಣ smaraṇa. = ಸೊರಣೆ, ಸ್ಮರಣೆ. the act of remembering, recalling to mind, recollection, reminiscence; remembrance, retention in mind; thinking of or upon, being mindful of, bearing in mind; memory. 2, mental recitation of the names of a deity, calling upon a deity in supplication or adoration. 3, any act or thing to preserve the remembrance of, a memento. 4, tradition, traditional precept. 5, one of the upames (Kāvy. III, 3, B, 61. 108 seq.). see Śmd. 203. 394; ಅವಧರಿಸು; ನೆನೆ 1.

ಸ್ಮರಣೆ smaraṇe. = ಸ್ಮರಣ. (ಹಾ, ನೆನವಲ್ಲಿ Nn. 140; ಹೇ, ಆಹೋ, ಹೋ, ಸಮ್ಬೋಧೆ Mr. 537; J. 5, 51). ಸ್ಮರಣೆ ತಪ್ಪಿದರೂ ಸಯ್ರಣೆ ಇರಬೇಕು (Prv.). 2, N. of a plant (see Mr. s. ತುಷ್ಟಿ).

ಸ್ಮರಧ್ವಜ smara-dhvaja. the penis. (R.).

ಸ್ಮರಮನ್ದಿರ smara-mandira. *Pudendum muliebre.*

ಸ್ಮರಸಖ smara-sakha. the moon. (My.).

ಸ್ಮರಹರ smara-hara. Kāma's remover or destroyer: *Śiva.*

ಸ್ಮರಿಸು smarisu. to remember, to recollect, to bear in mind, to think of, to be mindful of; to recite mentally the names of a deity, to think or call upon a deity in supplication or adoration (Bp. 3, 43; 45, 54; 51, 22; My.).

ಸ್ಮಾರ smāra. recollection, remembrance. see ಅಪ-.

ಸ್ಮಾರ್ತ smārta. (fr. ಸ್ಮೃತಿ). relating to memory. 2, recorded in the smṛitis, prescribed in the codes of traditional law, based on smṛiti; sanctioned by law, canonical, legal. 2, a Brāhmaṇa skilled in jurisprudence or traditional law; a Brāhmaṇa belonging to the sect of Śaṅkarācārya, the teacher of the advaita vēdānta creed. 3, any act or rite enjoined by smṛiti. see ತ್ರಿಮತ. ಸ್ಮಾರ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಹೆಚ್ಚು. — ವೈಷ್ಣವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಂಗಾರವೇ ಬಂಗಾರ, ಸ್ಮಾರ್ತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗನ್ಧವೇ ಚನ್ದ (Prvs.).

ಸ್ಮಿತ smita. smiled; smiling. 2, *expanded, blown, blossomed.* 3, *a smile,* a gentle laugh. feminine ಸ್ಮಿತೆ, she who smiles (A.).

ಸ್ಮೃತ smṛita. remembered, recollected, called to mind; recorded, mentioned, said, declared; *termed, styled, named;* enjoined by smṛiti or traditional law.

ಸ್ಮೃತಿ smṛiti. *remembrance, memory, reminiscence, recollection;* thinking of or upon. 2, what is remembered: tradition, law. 3, *the institutes or body of traditional or memorial law* (as handed down by Manu, Yājñavalkya, etc.); *any particular law-book or code of laws; any particular law or rule of law, canon, legal text; a passage in a work treating of law.* 4, pensive or loving recollection, desire, wish. 5, understanding. 6, a kind of sañcāribhāva (Kāvy. IV, 2, 16).

ಸ್ಮೃತಿಕರ್ತ smṛiti-karta. a legislator (My.).

ಸ್ಮೃತಿವಚನ smṛiti-vacana. a word or passage of a law-book (My.).

ಸ್ಮೇರ smēra. smiling, laughing; a smile, a gentle laugh (ನಗೆ Nn. 126); expanded, opened, blown, blooming; proud; evident, apparent; appearance, manifestation. see Grj. 3, 117; J. 3, 18; 6, 46.

ಸ್ಯಚ syaca. spreading out, amplification, expansion (ಬಿತ್ತರ, ವ್ಯಾಸ, ಪ್ರಪಂಚ, ಹಿರಿದು ಮಾಟ್ಪುದು Mr. 447).

ಸ್ಯದ syada. rapid motion, *speed, velocity*, rush.

ಸ್ಯನ್ದ syanda. trickling, flowing; *moving rapidly;* a chariot.

ಸ್ಯನ್ದನ syandana. trickling, oozing, dropping; flowing; going or flowing swiftly; quick, expeditious, swift. 2, *a chariot, a car* (ರಥ Nn. 11). 3, water (ಉದಕ 11). 4, a river (ತರಂಗಿಣಿ, ನದಿ 11). 5, air, wind. 6, *the tree Dalbergia ougeinensis* Roxb. (ಕುಜಾತ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 11). 7, the tree Terminalia belerica Roxb. (ವೃಕ್ಷ, ತಾಱಯ ಮರ Nn. 110).

ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ syandana-ārōha. *a warrior who fights mounted on a chariot;* a charioteer (see Mr. s. ರಥಿಕ).

ಸ್ಯನ್ದಿ syandi. trickling, oozing, dropping; flowing, rushing; going, moving. 2, a drop (Cpr. 7, 77 va.). see ನಿಷ್ಯನ್ದಿ.

ಸ್ಯನ್ದಿನಿ syandinī. *saliva.*

ಸ್ಯನ್ನ syanna. flowed, trickled, dropped; *flowing, dropping, trickling.*

ಸ್ಯಮನ್ತಕ syamantaka. the jewel worn by Kṛiṣṇa (given to Satrājit by the sun and transferred by him to his brother Prasēna, from whom it was taken by Jāmbavanta, and after much fighting and contention appropriated by Kṛiṣṇa). (My.; see Bhāgavata 10, 67).

ಸ್ಯಮೀಕ syamīka. a cloud. 2, an ant-hill. 3, a kind of tree. 4, time. (R.).

ಸ್ಯಾತ್ syāt. it may be, perhaps, perchance (ಅನೇಕಾನ್ತ, ಏಕಾನ್ತ ವಲ್ಲದು; ಕ್ವಚಿದ್ಭೋಗ, ಅಲ್ಪಭೋಗ, ಅಲ್ಪಸುಖ; ಉಜ್ಜ್ವಲನಿದ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತಕಳೆಗಳು, ಒಳ್ಳಿಹ ವಿದ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ಕಳೆಗಳು Nn. 160).

ಸ್ಯಾದ್ವಾದ syāt-vāda. assertion of possibility in Jaina philosophy (My.).

ಸ್ಯಾದ್ವಾದಿಕ syāt-vādika. one who asserts possibility (ಮೋಕ್ಷ ಉಂದೆಯೋ? ಇಲ್ಲವೋ? ಎಮ್ಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾದ ಮಾಡುವ ನಾಸ್ತಿಕ G.).

ಸ್ಯಾಲ syāla. = ಶ್ಯಾಲ. *a wife's brother.*

ಸ್ಯೂತ syūta. sewn, stitched; joined; fabricated; pierced, penetrated. 2, *a sack, a bag.* see ಪೊಲ್ 1, ಸೆಡು.

ಸ್ಯೂತಿ syūti. sewing, stitching; joining. 2, *needle-work.* 3, a sack. 4, lineage, family, offspring.

ಸ್ರಂಸನ sraṁsana. the act of falling; that of causing to fall, bringing down. see ಅಧಃ-.

ಸ್ರಂಸಿ sraṁsi. falling down, slipping down; hanging down; being loosened. 2, *the pilu tree* (see s. ಬಿಗನಿ).

ಸ್ರಗು sragu. Tbh. of ಸ್ರಜ್. ದಣ್ಡೆ ನಿಡಿದಾಗಿರಲು ಸ್ರಗುವಕ್ಕು (Mr. 334).

ಸ್ರಗ್ಧರೆ sraj-dhare. N. of a vṛitta (Ch.; Mr. 366).

ಸ್ರಗ್ವತಿ sraj-vatī. Panicum italicum Lin. (ಕೊಱಲೆ Mr. 110).

ಸ್ರಗ್ವಿ sragvī. ಸ್ರಗ್ವಿನ್. garlanded, wearing a garland, bearing a chaplet.

ಸ್ರಗ್ವಿಣಿ sragviṇī. N. of a vṛitta (Ch.).

ಸ್ರಗ್ವಿಸರ sraj-visara. a multitude of garlands (Cpr. 5, 119).

ಸ್ರಜ್ sraj. ಸ್ರಕ್. = ಸ್ರಗು, ಸ್ರಜ. *a chaplet, a wreath of flowers, a garland.*

ಸ್ರಜ sraja. Tbh. of ಸ್ರಜ್ (Śmd. 106).

ಸ್ರವ srava. = ಶ್ರವ 3. *flowing, streaming, dropping, trickling, oozing.* 2, a drop. 3, a spring, fountain, torrent.

ಸ್ರವಣ sravaṇa. = ಶ್ರವಣ 1. flowing, streaming, dripping, dropping, trickling, oozing. see ಒಜು³ 1, ಒಸರ್ 1.

ಸ್ರವತ್ sravat. flowing, streaming, oozing, dripping, dropping, slipping away.

ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ sravat-garbhe. *a woman that miscarries;* a cow miscarrying by accident.

ಸ್ರವನ್ತಿ sravantī. *a stream, a river.*

ಸ್ರವಿಸು sravisu. to flow, to ooze, to drip, to drop (My.).

ಸ್ರಷ್ಟೃ srasṭṛi. (fr. ಸೃಜ್). one who lets emanate; a creator; an author; *Brahmā*; *Śiva.*

ಸ್ರಸ srasa. falling, falling down or asunder, etc. see ವಿ-.

ಸ್ರಸ್ತ srasta. *fallen*, dropped, fallen down, fallen from; hanging down; loosened; let go, relaxed; separated. (Cpr. 10, 3).

ಸ್ರಾಕ್ srāk. (= ದ್ರಾಕ್). *quickly, speedily, instantly.*

ಸ್ರಾವ srāva. flow, flowing, oozing, dripping, dropping. see ಗರ್ಭ-, ನಿ-, ಪ್ರ-.

ಸ್ರುಕ್ಕು srukku. Tbh. of ಸ್ರುಚ್. (Si. 241).

ಸ್ರುಚ್ sruc. ಸ್ರುಕ್. *a sort of ladle used for pouring clarified butter on a sacrificial fire.*

ಸ್ರುತ್ srut. flowing, dripping, trickling, etc. see ಪರಿ-.

ಸ್ರುತ sruta. flowed, trickled, *flowing, dropping, dripping*, fluid.

ಸ್ರುತಿ sruti. flow, flowing, streaming, oozing. (R.).

ಸ್ರುವ sruva. *a sort of semicircular ladle used to pour clarified butter on a sacrificial fire;* a sōma ladle or spoon.

ಸ್ರುವಾವೃಕ್ಷ sruvā-vṛikṣa. *the plant Flacourtia sapida* Roxb.

ಸ್ರುವೆ sruve. ಸ್ರುವಾ. *the plant Sanseviera roxburghiana* Schult. 2, the tree Boswellia thurifera.

ಸ್ರೋತ srōta. = ಸ್ರೋತಸ್. ಭೋರ್ಭೋರೆನೆ ಪಾಯ್ವುದು ಹಿಮನಗ ರಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಸ್ರೋತಂ (Śmd. 231 Mdb.).

ಸ್ರೋತಸ್ srōtas. *a natural stream of water, current, flow or course of water; a rapid stream, a torrent, a river.* 2, *an organ of sense.*

ಸ್ರೋತಸ್ವತಿ srōtas-vatī. *a river.*

ಸ್ರೋತಸ್ವಿನ್ srōtas-vin. having a stream or current.

ಸ್ರೋತಸ್ವಿನಿ srōtas-vinī. *a river.*

ಸ್ರೋತೋಂಜನ srōtas-añjana. *antimony.*

ಸ್ರೋತೋವಹೆ srōtas-vahe. a river. (Colebr.).

ಸ್ರೋಸ್ರನ್ದಲ್ srōsrandal. a river (Cpr. 5, 20).

ಸ್ವ sva. = ಸೊ. *own, one's own.* 2, innate, native, natural, inherent, proper, peculiar, appropriate. 3, belonging to one's own family or tribe; *a kinsman.* 4, *self, one's own self, self-identity.*

ಸ್ವಂ svaṁ. = ಸೊಮ್ಮು. *property, wealth, riches.*

ಸ್ವಕ svaka. *own, one's own;* proper, peculiar.

ಸ್ವಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ sva-kapōla-kalpita. invented in one's own cheek: apocryphal; a story made out of one's own head (Te.; My.).

ಸ್ವಕರ್ತೃ sva-kartṛi. one who acts (or experiences) of his own accord or himself (Śmd. 272).

ಸ್ವಕಾರ್ಯ sva-kārya. one's own business or duty or function. (My.).

ಸ್ವಕೀಯ svakīya. own, one's own; of one's own, belonging to one's self; belonging to one's own family. (Cpr. 4, 21; Bp. 39, 63; My.).

ಸ್ವಕೀಯಜನ svakīya-jana. persons belonging to one's own family (My.).
ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ sva-kṣētra. one's own place (My.). ನಕ್ಷತ್ರವು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ ದಲ್ಲಿರಬೇಕು (Prv.).
ಸ್ವಗ್ರಾಮ sva-grāma. one's own village. (My.).
ಸ್ವಂಗ svaṅga. embracing, embrace. see ಆಲಿಙ್ಗಂಗ, ಪರಿಷ್ವಂಗ.
ಸ್ವಚಿತ್ತ sva-citta. one's own mind (Śmd. 267).
ಸ್ವಚ್ಛ su-accha. = ಚೊಕ್ಕ. very transparent or clear, pellucid, crystalline; white; pure, stainless, free from filth. (C.; B. 1, 24; 3, 32).
ಸ್ವಚ್ಛತನ svacchatana. = ಸ್ವಚ್ಛತೆ. (B. 5, 204).
ಸ್ವಚ್ಛತೆ svacchate. great transparency; great purity. (J. 3, 10; ವೈಶದ್ಯ Cb.).
ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ sva-c-chanda. one's own will, own choice, own fancy; independence. 2, *self-willed, independent*, uncontrolled; spontaneous; uncultivated, wild.
ಸ್ವಚ್ಛನ್ದಿ svacchandi. self-willed, wilful (Mhr.; B. 5, 24).
ಸ್ವಜನ sva-jana. one's own people. 2, *a kinsman, a relation.*
ಸ್ವಜಾತಿ sva-jāti. own caste or tribe; *own kind or species.*
ಸ್ವತಃ svataḥ. = ಸೊತ. Tbh. of ಸ್ವತಸ್. (My.; B. 4, 79. 184).
ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣ svatas-pramāṇa. self-proved, self-evident. (R.).
ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧ svatas-siddha. self-accomplished, self-made; self-existent; self-proved, self-demonstrated. (B. 4, 107. 126; My.).
ಸ್ವತನ್ತ್ರ sva-tantra. = ಸೊತನ್ತ್ರ, ಸೊಸನ್ತ್ರ. self-dependent, self-reliant, *independent*, free, absolute. 2, self-willed, unrestrained, unruly, libertine. 3, no longer subject to parents, of age. 4. independence, etc. — ಸ್ವತನ್ತ್ರದಿನ್ದ ಇರು. to be independent, free, etc. (B. 3, 113; 5, 265).
ಸ್ವತನ್ತ್ರಗಾಱ svatantra-gāṟa. an independent man (My.). feminine ಸ್ವತನ್ತ್ರಗಾತಿ (My.).
ಸ್ವತನ್ತ್ರತನ svatantratana. = ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವ. (ಯದೃಚ್ಛೆ, ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ್ಯ, ಸ್ವೈರಿತೆ G.; B. 5, 95. 115).
ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವ svatantratva. self-dependence, self-reliance, independence; wilfulness. (My.; B. 5, 84).
ಸ್ವತನ್ತ್ರವೃತ್ತಿ svatantra-vṛitti. *acting self-reliantly, independent action* (ಒಲಿದನ್ತೆ ನಡಹಂ Mr. 452).
ಸ್ವತನ್ತ್ರಾನ್ವಯ svatantra-anvaya. an independent character (in a sentence, Śmd. 174).
ಸ್ವತನ್ತ್ರಿಕೆ svatantrike. = ಸೊತನ್ತ್ರಿಕೆ, ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವ, q. v. (My.).
ಸ್ವತನ್ತ್ರೀಕ svatantrīka. independent, free (B. 5, 108).
ಸ್ವತಸ್ sva-tas. *by oneself, in oneself, of oneself, of one's own accord, in one's own nature.*
ಸ್ವತಾ svatā. = ಸ್ವತಸ್. (My.; B. 5, 87. 98; Mhr. ಸ್ವತಾಂ).
ಸ್ವತೇವ svatā-iva. of oneself indeed, of oneself, etc. (C.).
ಸ್ವತ್ತು svattu. (Tbh. of ಸ್ವತ್ವ). property, wealth (My.; Sk. ಸ್ವವತ್, sva-vat, possessing property, wealthy).
ಸ್ವತ್ವ svatva. (= ಸೊತ್ತು, ಸ್ವತ್ತು). independent being or condition. 2, own right or property, ownership, proprietorship, propriety, proprietary right. 3, selfness, individuality. (Si. 243).
ಸ್ವದಕ್ಷಿಣೆ sva-dakṣiṇe. a gift or donation one has a claim to. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವದಕ್ಷಿಣೆ ತಪ್ಪಿತು. (Prv.).
ಸ್ವದನ svadana. *the act of tasting, eating.*
ಸ್ವದೇಶ sva-dēśa. own country, native country. (My.; B. 4, 226; 5, 93. 301).
ಸ್ವಧರ್ಮ sva-dharma. own duty; peculiar duty or occupation, office; the duties of one's own class or caste; peculiar property, peculiarity. ಸ್ವಧರ್ಮ ತಪ್ಪಿದರೂ ಅಧರ್ಮ ಮಾಡಬಾರದು (Prv.).
ಸ್ವಧಿತಿ svadhiti. *an axe.*
ಸ್ವಧೆ sva-dhe. ಸ್ವಧಾ. one's own condition or nature. 2, manner, habit, custom, usage. 3, the food or oblation offered to the pitṛis. 4, *an exclamation used on presenting an oblation to the gods or pitṛis.*
ಸ್ವನ svana. = ಸೊನ. *sound, noise; voice, speech.*
ಸ್ವನತ್ svanat. sounding, resounding. (R.).
ಸ್ವನಿತ svanita. sounded, *sounding, making a noise; rustling.* 2, a thunder-clap.
ಸ್ವನಿತೆ svanite. = ಸ್ವನಿತ No. 1. (Si. 60).
ಸ್ವನಿಮಿತ್ತ sva-nimitta. own, peculiar cause or motive (Kāvy. III, 3, B. 135).
ಸ್ವನ್ತ su-anta. 1. ending in ಸು (Śmd. 283; Kāvy. I, 3, 35-40).
ಸ್ವನ್ತ su-anta. 2. having a good end, terminating well.
ಸ್ವನ್ತ svanta. 3. = ಸೊನ್ತ. (Tbh. of ಸ್ವ). own, belonging to oneself; proper, peculiar, etc. (C.; T.; M.). 2, the state or condition of belonging to oneself or being one's own. ಸ್ವನ್ತ ದವನು (My.).
ಸ್ವಪಕ್ಷ sva-pakṣa. *one's own side, own party.* 2, being on one's own side: a friend.
ಸ್ವಪತಿ sva-pati. self-owner or possessor. see ಸ್ವಾಪತೇಯ.
ಸ್ವಪರಚಕ್ರಜ sva-para-cakra-ja. *arising from the army of one's own prince or from that of an enemy.*
ಸ್ವಪರಭಾವ sva-para-bhāva. regard to meum et tuum; distinguishing between one's own things and the things of others; respect of persons; distinguishing between one's own (relations, family, etc.) and the multitude (Mhr.; R.).
ಸ್ವಪ್ನ svapna. = ಸೊಪ್ನ. *sleep, sleeping.* 2, a dream, dreaming (see Mr. s. ಸುಪ್ತಿ). ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದಣ್ಣಿಗೆ ನಿಜಾ, ಗೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಪ ಹಾಗೆ. — ಪೋಕನಿಗೆ ನಾಕ ಸಲ್ಲ, ಮೂಕನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನ ಸಲ್ಲ. — ಮೂಕನ ಸ್ವಪ್ನ ಹೇಟಿ ಲೆಕ್ಕ ತಿಳಿಯದು, ಹೇಟದೆ ತೀರದು. — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಿಲ್ಲ, ಮುಟ್ಟು ತಿಳಿದವಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ (Prvs.).
ಸ್ವಪ್ನಜ್ svapnaj. *sleepy, drowsy,* sleeping, asleep.
ಸ್ವಪ್ನದೋಷ svapna-dōṣa. sleep-fault: pollutio nocturna. (R.).
ಸ್ವಪ್ನವಿಚಾರ svapna-vicāra. interpretation of dreams. (R.).
ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿ svapna-sṛiṣṭi. the creation of dreams or illusions in sleep. (R.).
ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆ svapna-avasthe. the state of dreaming; life as but a state of dreaming. (My.).
ಸ್ವಪ್ನೇನ್ದ್ರಿಯ svapna-indriya. pollutio nocturna (My.).
ಸ್ವಪ್ರಕಾಶ sva-prakāśa. self-resplendent, self-luminous, self-evident. (Abhā. 1, 14).
ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ sva-pratiṣṭhe. self-esteem, self-opinion, self-worship (My.).
ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನ sva-prayōjana. one's own object or purpose; one's own interest or profit (My.).
ಸ್ವಬನ್ಧ sva-bandha. one's own fetters. ನಿರ್ಬನ್ಧ ಮಾಡಿದವನ ಸ್ವಬನ್ಧ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).
ಸ್ವಬುದ್ಧಿ sva-buddhi. one's own mind, intellect or judgment (My.; B. 1, 12).

ಸ್ವಭಾನು sva-bhānu. self-luminous, self-shining. 2, = ಸುಭಾನು, the seventeenth year of the cycle of sixty (My.).

ಸ್ವಭಾವ sva-bhāva. own state, *essential or inherent property, innate or peculiar disposition, natural state or constitution, natural temper, nature* (Kāvy. III, 3, B, 4; ಸಹಜ Śmd. 158 Cm.). ರತಿಸ್ಥಿತಿಯಿನ್ನ ಪೊಱಗೆ ಪುಟ್ಟುವ ಮನನಿಕಾರಂ ಸ್ವಭಾವಮಕ್ಕುಂ, ಅದು ರಸಮೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 75). ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿದರೆ ನಿಭಾಯಿಸಬಹುದು. — ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದರೂ ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಸ್ವಭಾವತಃ svabhāva-taḥ. ಸ್ವಭಾವತಸ್. from natural disposition, by nature, naturally. (My.; B. 4, 37).

ಸ್ವಭಾವವಾದ svabhāva-vāda. the doctrine that the universe was produced and is sustained by the natural and necessary action of substances according to their inherent properties. (R.).

ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧ svabhāva-siddha. accomplished by one's own nature, natural, native, essential, spontaneous, not acquired. (My.).

ಸ್ವಭಾವಿಕ svabhāvika. = ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. natural, etc. see ಅ-.

ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ svabhāva-ukti. description of natural or innate peculiarities or properties. (Grj. 2, 106 va.).

ಸ್ವಭಾಷೆ sva-bhāṣe. one's own language (My.; B. 5, 196.275).

ಸ್ವಭೂ sva-bhū. ಸ್ವಭು. self-existent; *Brahmā*; Viṣṇu; Śiva.

ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ sva-māhātmya = ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ. self-greatness, self-esteem, etc. (My.).

ಸ್ವಯಂ svayaṁ. = ಸಯಂ, ಸೊಯಂ. *self* (myself, himself, herself, itself, oneself, etc.); by oneself, spontaneously, of one's own self, of one's own accord.

***ಸ್ವಯಮ್ಬರ svayambara.** = ಸ್ವಯಂವರ. ಇತ್ತಲ್ ಕುನ್ನಿಗವರ ಮಾವ ನಪ್ಪ ಕುನ್ನಿಭೋಜನಮಂ ಸ್ವಯಮ್ಬರಂ ಮಾಡೆ Pb. 1, 105 va.

ಸ್ವಯಂವರ svayaṁ-vara. = ಸೊಯಂವರ. self-choice: the election of a husband by a princess or daughter of a kṣatriya at a public assembly of suitors held for the purpose.

ಸ್ವಯಂವರೆ svayaṁ-vare. *a maiden who chooses her own husband at a public assembly.*

ಸ್ವಯಂಕರ್ತೃ svayaṁ-kartṛi. the agent indicated by a verb as doing (or experiencing) anything himself (Śmd. 273. 325).

ಸ್ವಯಂಕರ್ತೃಕ svayaṁ-kartṛika. = ಸ್ವಯಂಕರ್ತೃ. (Śmd. 273. 325).

ಸ್ವಯಂಕೃತ svayaṁ-kṛita. self-formed, self-made, natural, spontaneous; done by oneself; done to or undertaken for oneself. (My.).

ಸ್ವಯನ್ದತ್ತ svayaṁ-datta. self-given; a child who has given himself to be adopted by adoptive parents. (R.).

ಸ್ವಯಮೇವ svayaṁ-ēva. of one's own self or accord (My.).

ಸ್ವಯಮ್ಪಾಕ svayaṁ-pāka. cooking one's food with one's own hand; cooking; the food dressed (My.; Mhr.).

ಸ್ವಯಮ್ಪಾಕಿ svayaṁ-pāki. a cook (My.).

ಸ್ವಯಮ್ಪ್ರಕಾಶ svayaṁ-prakāśa. that shines by his or its own light (Mhr.; R.).

ಸ್ವಯಮ್ಪ್ರಭೆ svayaṁ-prabhe. N. of an apsaras. (Rām. 4, 10 sum.).

ಸ್ವಯಮ್ಭು svayaṁ-bhu. = ಸಯಮ್ಭು. self-existent; *Brahmā*. (Bp. 57, 42).

ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ svayārjita. Tbh. of a ಸ್ವಯಮರ್ಜಿತ. acquired by oneself (My.). *cf.* ಸ್ವಾರ್ಜಿತ.

ಸ್ವಯಿರ svayira. Tbh. of ಸ್ವೈರ. self-willed, etc. (Nn. 101).

ಸ್ವರ್ svar. the sun. 2, the sky, ether; *heaven*, the world of the gods, abode of the deities; the heaven of Indra and temporary abode of the virtuous after death. 3, the mystical word svar, represented as produced from the sāmavēda and being one of the vyāhṛitis.

ಸ್ವರ svara. 1. Tbh. of ಸ್ವರ್. heaven (ತ್ರಿದಿವ, ಸ್ವರ್ಗ Nn. 84). 2, welfare, etc. (ಸಮ್ಪದ, ಐಶ್ವರ್ಯ 84). 3, final emancipation (ಅಮೃತ, ಮುಕ್ತಿ 84). 4, the mystical word svar (ಪ್ರತ್ಯಾಭಿಹಾರ Mr. 500).

ಸ್ವರ svara. 2. = ಸರ 4, ಸೊರ 1. sound, noise (ಘೋಷ Nn. 84; ಅನಕ್ಷರಧ್ವನಿ Mr. 500); *voice, articulate sound.* 2, tone, tune, music; *a primary musical sound, a note of the musical scale or gamut* (ಷಡ್ಜಾದಿಸಪ್ತಸ್ವರ 84; ಏಟು ನಾದ 500; see ಸಪ್ತಸ್ವರ; Si. 61). 3, *an accent* (ಉದಾತ್ತಾದಿಚಾರುಸ್ವರ 84; ಉದಾತ್ತ ಅನುದಾತ್ತ ಸ್ವರಿತ ಎಮ್ಬ ರವ 500). 4, *a vowel* (Ch.; Śmd. 13. 43. 44. 62; Kāvy. I, 1*a*, 7-9; I, 1*b*, 1-5. 6-14; I, 2, 20-22; I, 3, 18-34. 69-74). 5, the (fifty-two) letters (ವರ್ಣಜಾಲ, ಅಕ್ಷರಂಗಳು 84; ಅಯ್ವತ್ತೆರಡು ಸಂಖ್ಯೆಯಕ್ಷರ 500). 6, the number 7 (ಏಟು Mr. 347). 7, nasal sound; snoring. ಊರಿಗೆ ಪೊರೆಯು ರೂಪು, ನಾರಿಗೆ ಗುಣವು ರೂಪು, ಚಾರು ಕೋಗಿಲೆಗೆ ಸ್ವರ ರೂಪು, ಮನುಜಗೆ ಧೀರತ್ವ ರೂಪು (Sp.). — ಸ್ವರಗೆಯ್. to sound, to cry, to sing, etc. (J. 3, 28).

ಸ್ವರಕರಣ svara-karaṇa. = ಸರಕರಣ. sounding, etc.

ಸ್ವರಗಾಱ svara-gāṟa. a man who intonates. ಸ್ವರಗಾಱ ಹಾಡಿದ್ದೇ ರಾಗ, ವೈದ್ಯಗಾಱ ಹೇಳಿದ್ದೇ ರೋಗ (Prv.).

ಸ್ವರಧಾತು svara-dhātu. a base or verbal theme ending in a vowel (Śmd. 302).

ಸ್ವರಪ್ರಶ್ನೆ svara-praśne. inquiry into the future based on the sound of a person's breathing through the nose (My.).

ಸ್ವರಭಂಗ svara-bhaṅga. interruption or indistinctness of utterance, broken articulation, cracking of the voice, hoarseness, fluttering of the voice, any defect in speaking, caused by emotion or morbid affections of the chest. (My.).

ಸ್ವರಭೇದ svara-bhēda. = ಸ್ವರಭಂಗ. 2, one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17).

ಸ್ವರಮಣ್ಡಲ svara-maṇḍala. a number of reeds joined together and played on with the finger (Te.; R.).

ಸ್ವರಲೋಪ svara-lōpa. elision of a vowel or of vowels (Kāvy. I, 1*b*, 1-5).

ಸ್ವರವಾದಿ svara-vādi. = ಸರವಾದಿ, q. v. a singer.

ಸ್ವರಸನ್ಧಿ svara-sandhi. the junction or coalition of vowels. (My.).

ಸ್ವರಾಂಗ svara-aṅga. having the body, form or character of a vowel (Śmd. 20).

ಸ್ವರಾನ್ತ svara-anta. ending in a vowel; a term with a final vowel (Śmd. 104. 105. 138. 152).

ಸ್ವರಿತ svarita. sounded; sounded as a note, pitched; articulated; accented; having the mixed or circumflex accent. 2, the third or mixed tone between high and low (which is thought to correspond with the circumflex accent, see s. ಸ್ವರ No. 3; Bp. 55, 51).

ಸ್ವರು svaru. *a slip of a wood from a sacrificial post.* 2, *a sacrifice.* 3, *a thunderbolt.* 4, *an arrow.*

ಸ್ವರುಚಿ sva-ruci. one's own taste or inclination, own wish. 2, following one's own likings and desires, *self-willed, uncontrolled, wilful.*

ಸ್ವರೂಪ sva-rūpa. = ಸರೂಪ 2. one's own form or shape; one's visage, features; natural state or condition, essential properties; *natural character or appearance*, true constitution or purpose; one's natural constitution, nature; peculiar aim. 2, having a like nature or character; similar, like, identical. 3, *pleasing, handsome*. 4, *wise, learned*. see Śmd. 9. 26. 142; Bp. 54, 58; 57, 60; ಪರಂಜ್ಯೋತಿ-. ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದರೂ ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. — ನರಕದ ಸ್ವರೂಪ ನಾಯಿ ಬಲ್ಲದು. — ನಿರೂಪ ಇದ್ದರೆ ಸ್ವರೂಪ. — ಮತದ ಸ್ವರೂಪ ಕೋತಿ ಬಲ್ಲದೇ? (Prvs.).

ಸ್ವರೂಪಕಥನ svarūpa-kathana. relation or description of natural character, etc. (Kāvy. II, 1, A, 29).

ಸ್ವರೂಪನಾಶನ svarūpa-nāśana. disgrace (My.).

ಸ್ವರೂಪಭಂಗ svarūpa-bhaṅga. disgrace (My.).

ಸ್ವರೂಪಹೀನ svarūpa-hīna. a disgraced man; disgrace (My.).

ಸ್ವರೂಪಾಭಾವ svarūpa-abhāva. disfiguration. see ಅಜಿ³ 3.

ಸ್ವರೂಪಿ svarūpi. having one's own form or character; having essential properties; identical. 2, that bears the natural form or qualities of; that is in the form of; that is a form. see Śmd. 2; Bp. 1, 35.

ಸ್ವರ್ಗ svar-ga. 1. = ಸಗ್ಗ 1, ಸೊಗ್ಗ. *the heaven of Indra, the abode of the deities and of beatified mortals* (supposed to be situated on the mountain Mēru; ನಾಕ Nn. 154; ನಾಕ, ದೇವಾಗಾರ 71; ದೇವಲೋಕ 115; ನಾಕ, ಸುರಾವಾಸ 128; ದೇವಲೋಕ Hlā. s. ಪೆಸರು). 2, happiness, joy (ಸುಖ 154). 3, that exists from eternity (ಅನಾದಿ 154; this may belong to ಸ್ವರ್ಗ 2). 4, N. of a metrical foot (Ch.). ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಲಿಗೆ ನರಕದ ನಾಯಿ. — ಸ್ವರ್ಗವೂ ತಪ್ಪಿತು, ದುರ್ಗವೂ ತಪ್ಪಿತು. — ಸ್ವರ್ಗವೆಮ್ಬುವದು ದುರ್ಗದ ಬಾಗಲೋ? — ತಾನು ಸಾಯ ಬೇಕು, ಸ್ವರ್ಗಾ ಪಡಿಯ ಬೇಕು. — ದೂಳಿ ದೂಪವಾದೀತೇ? ನಾಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾದೀತೇ? — ನರಕದ ಬಾಗಲಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಪಾಲಕನೋ? — ನರಕದಲ್ಲಿ ಕರುಣವಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮರಣವಿಲ್ಲ; — ನರಕದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ರೋಗವಿಲ್ಲ (Prvs.). ಖಣ್ಡಿಸದೆ ಕರಣವನು, ದಣ್ಡಿಸದೆ ದೇಹವನು, ಉಣ್ಡುಬ್ಬು ಸ್ವರ್ಗವಯ್ದಲ್ಕೆ ಅವೇನ್? ರಣ್ಡಾಳುತಾಳೆ? (Sp.). ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಖವೂ ದುಷ್ಟರಿಗೆ ನರಕದ ಬಾಧೆಯೂ ಕೇಡಿಲ್ಲದೆ ಉಣ್ಟಾಗುತ್ತವೆ (B. 5, 279).

ಸ್ವರ್ಗ svarga. 2. = ಸರ್ಗ (of which it is a wrong form). creation (ಸೃಷ್ಟಿ Nn. 154). 2, nature; natural state (ಸ್ಥಿತಿ, ಇರವು 154).

ಸ್ವರ್ಗಕ svargaka. N. of a serpent (Bp. 46, 28).

ಸ್ವರ್ಗಮ svar-gama. going to svar or the world of the gods: state of celestial felicity (Cpr. 4, 73).

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ svarga-lōka. the celestial region; the heaven of Indra. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಪಾತರದವಳು (ಸ್ವರ್ವೇಶ್ಯೆ G.). ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಬಡಗಿ (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ Nr.).

ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥ svarga-stha. one who abides in heaven; a deity (ಸಗ್ಗಿಗ, ದೇವತೆ G.). 2, one who is dead.

ಸ್ವರ್ಗೌಕಸ್ svarga-ōkas. having an abode in heaven: *a god, a deity*.

ಸ್ವರ್ಣ svarṇa. (fr. ಸುವರ್ಣ). = ಸೊನ್ನ, ಸೊನ್ನೆ 1. *gold;* a gold coin. ಸ್ವರ್ಣ ತಿನ್ನರೆ ಮರಣ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಸ್ವರ್ಣದ ಪರೀಕ್ಷೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ವರ್ಣದ ಪರೀಕ್ಷೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಪೂರ್ಣವಿದ್ದರೂ ಸ್ವರ್ಣದ ಬಯಕೆ ತೀರದು (Prvs.).

ಸ್ವರ್ಣಕಾರ svarṇa-kāra. = ಸೊನ್ನಗಾಜ. *a goldsmith.*

ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೀರಿ svarṇa-kṣīrī. *a kind of sōma or moonplant with yellow juice.*

ಸ್ವರ್ಣಗಿರಿ svarṇagiri. the mountain Mēru (ಸುವರ್ಣಪರ್ವತ Cb.).

ಸ್ವರ್ಣದಿ svar-nadi. = ಸ್ವರ್ನದಿ. *the celestial Ganges.*

ಸ್ವರ್ಣಧೇನು svarṇa-dhēnu. a cow of gold (Bp. 55, 14).

ಸ್ವರ್ಣನಾಭ svarṇa-nābha. = ಸುವರ್ಣನಾಭ. N. of a king. (Cpr. 2, 53).

ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪಿ svarṇa-puṣpi. *the pudding-pipe tree, Cassia fistula* Lin. (ಅರಗ್ವಧ, ರಾಜತರು, etc. ಕಕ್ಕೆ Mr. 114).

ಸ್ವರ್ಣಮಯ svarṇa-maya. consisting of gold (My.).

ಸ್ವರ್ಧಾಮ svar-dhāma. the celestial abode, the heaven of Indra (J. 18, 3).

ಸ್ವರ್ಧುನಿ svar-dhuni. = ಸ್ವರ್ನದಿ.

ಸ್ವರ್ಧುನಿಜೂಟ svardhuni-jūṭa. Śiva (Śśv. 5, 2).

ಸ್ವರ್ನದಿ svar-nadi. = ಸ್ವರ್ಣದಿ. (ನಗ್ಗವೊನಲ್, ಸಗ್ಗಿಗವೊಜೆ, ಬಾನ್ಪೊಜೆ Śm. 10).

ಸ್ವರ್ಭಾನು svar-bhānu. *Rāhu.*

ಸ್ವರ್ಮಣಿ svar-maṇi. the sun (J. 20, 60).

ಸ್ವರ್ಲೋಕ svar-lōka. the celestial region, Indra's heaven. see Mr. s. ಲೋಕ.

ಸ್ವರ್ವೇಶ್ಯೆ svar-vēśye. *a courtezan of heaven, an apsaras.*

ಸ್ವರ್ವೈದ್ಯ svar-vaidya. physician of heaven: *either of the two aśvins.*

ಸ್ವಲ್ಪ su-alpa. = ಸಲುಪ, ಸ್ವಲ್ಪು. *very small or little; little, minute, trifling, insignificant;* very few. 2, insignificance. ಸ್ವಲ್ಪದ ಅರಸನಿಗೆ ಅಲ್ಪದ ಪ್ರಧಾನಿ (Prv.). — ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ. rep. (B. 5; 105. 171). — ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು. a little while (My.).

ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಷತ svalpa-kṣata. a slight wound. see ಮಸೆ 2.

ಸ್ವಲ್ಪದಣ್ಡ svalpa-daṇḍa. a small, short stick. see ಬಡಿ 3.

ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸ svalpa-divasa. very few days, a few days (My.).

ಸ್ವಲ್ಪದೂರ svalpa-dūra. a little way, not far (My.).

ಸ್ವಲ್ಪಮನುಷ್ಯ svalpa-manuṣya. an insignificant or mean man (My.).

ಸ್ವಲ್ಪವಿರಾಮ svalpa-virāma. a very short pause: a comma (B. 3, 5).

ಸ್ವಲ್ಪಶರೀರ svalpa-śarīra. *having a very diminutive body, small in stature.*

ಸ್ವಲ್ಪಾಂಗುಲಿ svalpa-aṅguli. *a small finger.*

ಸ್ವಲ್ಪು svalpu. Tbh. of ಸ್ವಲ್ಪ. (B. 3, 45; 4, 147. 186. 212; G. 537. 561; Cb. 66. 167).

ಸ್ವವಶ sva-vaśa. subject to one's own will, self-subdued, self-controlled; *ruled by one's own free will, independent, free.*

ಸ್ವವಿಕಲ್ಪ sva-vikalpa. one's own mistake, etc. (Kāvy. II, 1, A, 16-19).

ಸ್ವಶ್ಯಾಲಕ sva-śyālaka. one's own father's sister's son (J. 13, 23).

ಸ್ವಶ್ರೇಯಸ sva-śrēyasa. one's own good fortune (Bp. 61, 81).

ಸ್ವಸ svasa. females connected with one's self and other people (ಆತ್ಮೀಯಕಾಮಿನಿಮುಖ್ಯಪ್ರಜೆ, ತನ್ನ ಸಮ್ಬನ್ಧವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜೆಗಳು Nn. 167). 2, laughter, mirth (ಹಾಸ್ಯ 167).

ಸ್ವಸಮಯ sva-samaya. = ಸೊಸಮಯ. one's own congregation.

ಸ್ವಸ್ರಿ svasri. *a sister.*

ಸ್ವಸೇಯ svasēya. = ಸ್ವಸ್ರೀಯ. a sister's son, etc. see ಪೈತೃಷ್ವಸೇಯ, ಮಾತೃಷ್ವಸೇಯ.

ಸ್ವಸ್ತ svasta. Tbh. of ಸ್ವಸ್ಥ. (My.). ಸ್ವಸ್ತವಿದ್ದವನ ಹಸ್ತ ನೋಡಬೇಕೇ? — ಪ್ರಸ್ತದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವಸ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದ (Prvs.).

ಸ್ವಸ್ತಿ su-asti. welfare, health, prosperity, blessing; joy, happiness, bliss (ಪುಣ್ಯ Nn. 138; Mr. 532); goodness (ಒಳ್ಪು, ಒಳ್ಳಿತು 138; ಒಳ್ಳಿತು 532). 2, may it be well! hail! health! (ಆಶೀ

ವರ್ಜ, ಹರಸುವುದು 138; ಆಶೀರ್ವಚ 532). 3, so be it! amen! (ಅವಧಿ, ಕಡೆ 138; ಪ್ರಾಸ್ತ 532). 4, an auspicious particle used at the beginning (of a letter, etc., ಆದಿ 532, o. r. ಅಧಿ). 5, ಜಡನು (138). see Śmd. 158.

ಸ್ವಸ್ತಿಕ svastika. any lucky or auspicious object; a kind of mystical mark (shaped like a Greek cross with the extremities of the four arms bent round in the same direction); a particular symbol made with ground rice and shaped like a triangle. see Mr. s. ರಂಗವಾಲಿ. 2, *a mansion, palace or temple of a particular shape.*

ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ svastika-āsana. a particular mode of sitting practised by yōgis. see ಆಸನ 2.

ಸ್ವಸ್ತಿಕೆ svastike. the potherb Hingtsa repens (ಚಿಲಿಕೆ Mr. 149).

ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ svasti-vācana. invocation of blessings by the repetition of certain mantras at marriage and other happy ceremonies (My.).

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನ svasti-ayana. a prosperous journey; a means of attaining prosperity; the averting of evil by the recitation of mantras or performance of propitiatory rites. (R.).

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತು svasti-astu. may it be well! (J. 26, 28).

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾರವ svasti-ārava. the cry of "hail" (Cpr. 10, 61).

ಸ್ವಸ್ತ್ರೀ sva-strī. one's own wife; a wife, a woman of a good family and respectable conduct (ತಲ್ಪ, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ Nn. 118, o. r. ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ).

ಸ್ವಸ್ಥ sva-stha. = ಸೊಸ್ತ, ಸ್ವಸ್ತ. self-staying, self-abiding, relying upon oneself, confident, resolute, firm; self-sufficient, independent; contented. 2, well, healthy, comfortable, at ease, in health. 3, well-being, health (My.; B. 3, 28).

ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತ svastha-citta. a sound mind (My.); a mind at ease (My.; ಅನ್ಯಗ್ರ Cb.).

ಸ್ವಸ್ಥತೆ svasthate. self-possession. 2, well-being, sound state, health (Sk.; My.; B. 5, 7. 70. 189).

ಸ್ವಸ್ರೀಯ svasrīya. (fr. ಸ್ವಸೃ). *a sister's son.* 2, a wife's brother, a brother-in-law (ಶ್ಯಾಲಕ, ಮಯ್ದುನ Nn. 124, ಮಯ್ದುನ Mr. 489). 3, a daughter's husband, a son-in-law (ಜಾಮಾತೃ, ಅಳಿಯ 124; ಮಗಳನಿತ್ತ ಅಳಿಯ 489). 3, sense of devotion, great devotion (ಭಕ್ತಿರಸ 124; ಅತಿಭಕ್ತಿ 489). 4, bewilderment, etc. (ವಿಮೋಹ, ಮೋಹ 124); loss of consciousness, fainting (ಮೂರ್ಛೆ, ಮಬಹು 124); ignorance (ಅಜ್ಞತೆ, ಅಜಾಯದಲ್ಲಿ 124). 5. final emancipation (ಮುಕ್ತಿ, ಮೋಕ್ಷ 124; ಮುಕ್ತಿ 489).

ಸ್ವಸ್ರೀಯೆ svasrīye. a sister's daughter (Colebr.).

ಸ್ವಹಸ್ತ sva-hasta. one's own hand (Sk.; My.; B. 4, 77). 2, own handwriting, autograph, signature.

ಸ್ವಾಗತ su-āgata. 1. welcome, salutation, welcoming. see s. ಷೋಡಶೋಪಚಾರ. 2, N. of a vritta (Ch.).

ಸ್ವಾಗತ sva-āgata. 2. come of oneself.

ಸ್ವಾಚ್ಛಂದ್ಯ svācchandya. (fr. ಸ್ವಚ್ಛಂದ). the power of following one's own will or fancy, *own will, free choice, independence.*

ಸ್ವಾಚ್ಛ್ಯ svācchya. (fr. ಸ್ವಚ್ಛ). purity (Cpr. 5, 38).

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ svātantrya (fr. ಸ್ವತಂತ್ರ). the power of following one's own will, freedom of will, independence; free will. (My.; ಸ್ವತಂತ್ರತನ G.).

ಸ್ವಾತಿ svāti. = ಸಾತಿ 1., an auspicious constellation; *the star Arcturus as forming the fifteenth lunar asterism.*

ಸ್ವಾತಿವರುಷ svāti-varuṣa. rain that falls when the sun is in svāti (Bp. 51, 24).

ಸ್ವಾದ svāda. taste, flavour, savour; tasting, eating, drinking; liking, relishing, enjoyment. (My.; Bp. 15, 26; B. 4, 71). ನಾದಿದ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಾದ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಸ್ವಾದನೀಯ svādanīya. to be tasted; tasty, savory. (Cpr. 1, 107).

ಸ್ವಾದಿಸು svādisu. to be sweet or pleasant to the taste (ಸವಿಯಾಗು G.).

ಸ್ವಾದು svādu. = ಸೋದು. *sweet, pleasant to the taste, savory, tasteful dainty, delicate.* 2, *pleasing, agreeable, lovely, charming, handsome.* 3, flavour, sweetness, relish. 4, a particular perfume or fragrant substance.

ಸ್ವಾದುಕಂಟಕ svādu-kaṇṭaka. *the plant Flacourtia sapida* Roxb. 2, *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 3, the herb Tribulus terrestris or lanuginosus (see ನೆಗ್ಗಿಲ್).

ಸ್ವಾದುಪನಸ svādu-panasa. a sweet kind of jackfruit (ಬಕ್ಕೆವಲಸು Śm. 26).

ಸ್ವಾದುರಸೆ svādu-rase. *a medicinal root* (= ವಾಯಸೋಲಿ). 2, *spirituous liquor.*

ಸ್ವಾದ್ವಿ svādvi. *a grape.*

ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ sva-adhiṣṭhāna. one of the cakras or mystical circles of the body, the umbilical region. see s. ಚಕ್ರ.

ಸ್ವಾಧೀನ sva-adhīna. self-subject, self-dependent; independent, uncontrolled, free. 2, in one's own power or subjection, dependent on or belonging to one's own side or party, one's own subject or dependent. 3, at the control of, under. 4, in the custody of. 5, self-dependence, etc. (Prv.). see Kāvy. III, B. 171. ಬಾಧ್ಯನಾದರೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಬರಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡು. to bring under the control, power or dominion of, to subject; to take possession of. ಅವರು ಆ ದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು (B. 5, 187). ಆ ಹಡಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು (5, 201).

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ sva-adhyāya. going over any subject to oneself, self-reciting, self-reading, repeating or rehearsing to oneself; *repetition or study of the vēdas* (Bp. 53, 41). 2, *the vēdas.* 3, coitus (My.; see ದೊಮ್ಮಿ-).

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಿ svādhyāyi. one who recites or repeats to himself, a repeater or student of the vēdas. (R.).

ಸ್ವಾನ svāna. *sound, noise.*

ಸ್ವಾನುಭವ sva-anubhava. one's own personal experience or observation. (Abhā. 1, 14; My.; ತನ್ನ ಅನುಭವ, ಮನಗಾಣೋಣ G.).

ಸ್ವಾನುಭಾವ sva-anubhāva. = ಸ್ವಾನುಭವ. (Dp. 8, 1).

ಸ್ವಾಂತ sva-anta. 1. having the end in itself: *the mind.* (Bp. 31, 16; 36, 49; 61, 54). 2, one who has a mind— (Rśv. 6, 32 va.).

ಸ್ವಾಂತ svānta. 2. sounded, making a noise.

ಸ್ವಾಂತೋತ್ಪಲ svānta-utpala. the mind looked upon as a water-lily (Cpr. 2, 53).

ಸ್ವಾಪ svāpa. *sleep;* sleeping; dreaming, a dream; sleepiness, sloth; loss of sensation; numbness.

ಸ್ವಾಪತೇಯ svāpatēya. (fr. ಸ್ವಪತಿ). *property, wealth.*

ಸ್ವಾಪಹ sva-apaha. keeping back or removing for oneself, taking away for oneself. ಪರವಸ್ತುಸ್ವಾಪಹ (ಪರರೊಡವೆಯನ್ ಅಪಹರಿಸುವದು Nn. 151).

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ svābhāvika. (fr. ಸ್ವಭಾವ). belonging to one's own nature, natural, native, peculiar, inherent, constitutional; spontaneous. (My.; B. 3, 104; 4, 16. 172).

ಸ್ವಾಮಿ svāmi. = ಸಾಮಿ 2, ಸಾಯಿ 2, ಸಾವಿ, ಸೋಮಿ 2, (ಸೋಯಿ 1, ಸೋವಿ). a proprietor, an owner. 2, *a master, a lord* (ಒಡೆಯ Bhn. 19); a sovereign, king, monarch; a guru; a husband; a learned Brāhmaṇa; etc. 3, Śiva's son, *Skanda* (Mr. 13). — ಸ್ವಾಮಿಮರ. the redwood tree, Soymida febrifuga Juss. (St. & Pl.). — ಸ್ವಾಮಿರಾಯ. N. (My.; B. 3, 80).

ಸ್ವಾಮಿತ್ವ svāmitva. ownership; mastership; lordship, sovereignty. (Kāvy. I, 2, 36-40; My.; B. 5, 95).

ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ svāmi-drōha. hatred indulged against one's master, treachery to a master (My.).

ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಿ svāmi-drōhi. one who is treacherous to his master (My.). ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಿಯ ಮನೆಗೆ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕದ ಬಾಗಲು (Prv.).

ಸ್ವಾಮಿಪಾಲವಿವಾದ svāmi-pāla-vivāda. a dispute between a master and the servant who tends his cattle. (R.).

ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿ svāmi-bhakti. devotedness to a master (My.).

ಸ್ವಾಮಿಸಮ್ಬನ್ಧ svāmi-sambandha. association with, or concern of, ownership (Śmd. 161; Kāvy. I, 2, 36-40).

ಸ್ವಾಮ್ಯ svāmya. = ಸಾಮ್ಯ 2. mastership, lordship, ownership; right or title to property; rule, supremacy, dominion. (My.).

ಸ್ವಾಯಮ್ಭುವ svāyambhuva. (fr. ಸ್ವಯಮ್ಭೂ). relating to, or derived from, svayambhū; the son of svayambhū, epithet of the first Manu. (My.; see s. ವಿರಾಜ್).

ಸ್ವಾರ svāra. 1. relating to sound or accent; sound. see ಅನು-.

ಸ್ವಾರ svāra. 2. = ಸವಾರ. a horse rider, etc. (ಸಾದಿ G.; ರಾವುತ Cb.; B. 5, 247; Mhr., H.).

ಸ್ವಾರಸ್ಯ svārasya. (fr. ಸ್ವರಸ). possession of natural savoriness, pathos, fire, nerve or excellence; goodness, excellence. (My.; see ಅ-).

ಸ್ವಾರಾಜ್ svārāj. (fr. ಸ್ವರ್-ರಾಜ್). the ruler of heaven: *Indra*.

ಸ್ವಾರಿ svāri. = ಸವಾರಿ 1. riding (My.; G. 266. 536; B. 5, 240).

ಸ್ವಾರೋಚಿಷ svārōciṣa. (fr. ಸ್ವ-ರೋಚಿಸ್). N. of the second Manu. (My.).

ಸ್ವಾರ್ಜಿತ sva-arjita. self-acquired, acquired by one's own efforts. (My.).

ಸ್ವಾರ್ಥ sva-artha. one's own object or aim or wish; own advantage or interest, self-interest; (selfishness); one's own property or substance; own meaning, inherent or real meaning (of a word, etc.); similar or same meaning, a pleonasm; independence. (Śmd. 164; Kāvy. II, 2, B, 13; Bp. 46, 49; My.). ಸ್ವಾರ್ಥವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಸಿಲ್ಲದು. — ಸ್ವಾರ್ಥವಿದ್ದವನ ಅರ್ಥ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ — ಸಾಧನಾಗಬೇಕೆನ್ನು, ಸ್ವಾರ್ಥ ಮಾಡಿದರೆ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. — ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪಡೋದು ಯಾಕೆ? — ಭಾವಾರ್ಥವಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ವ್ಯರ್ಥವಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥಪಟ್ಟಾರೇ? — ಸ್ವಾರ್ಥರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಹೆಚ್ಚು (Prvs.).

ಸ್ವಾರ್ಥಪರ svārtha-para. intent on one's own object or advantage, self-interested, selfish. (R.).

ಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿ svārtha-buddhi. selfishness (My.; B. 3, 105).

ಸ್ವಾರ್ಥಲೋಲುಪ svārtha-lōlupa. greedy after one's own advantage, very self-interested or selfish (My.).

ಸ್ವಾರ್ಥೋಚ್ಚರಿತ svārtha-uccarita. a term that is uttered or used independently or by itself in its meaning (ತನ್ನರ್ಥದೊಳ್ ಸ್ವತನ್ತ್ರಂ Śmd. 261; ಸ್ವತನ್ತ್ರವಾಗಿ ತನ್ನರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು Cm.).

ಸ್ವಾಶ್ರಿತ sva-āśrita. dependent on oneself. (My.).

ಸ್ವಾಸ್ತ್ಯ svāstya. (fr. ಸ್ವ-ಅಸ್ತಿ). land either liable to a trifling quit rent, or altogether exempt from tax (My.).

ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ svāsthya. (fr. ಸ್ವಸ್ಥ). self-reliance, self-dependence, self-possession, fortitude, resoluteness, firmness. 2, sound state, health, prosperity, happiness, comfortableness, competence. 3, complacency, contentment, satisfaction. (R.).

ಸ್ವಾಹಾದೇವಿ svāhā-dēvi. the wife of Agni (My.).

ಸ್ವಾಹಾಪ್ರಿಯ svāhā-priya. Agni. (R.).

ಸ್ವಾಹಾಭಿಧಾನ svāhā-abhidhāna. the name of Svāhā (J. 9, 3).

ಸ್ವಾಹಾಸ್ತನ svāhā-stana. the breast of Svāhā (C. Bp. 32, 44).

ಸ್ವಾಹೆ svāhe. ಸ್ವಾಹಾ. *Svāhā, the wife of Agni*, a daughter of Dakṣa (ಅಗ್ನಿಯ ನಾರಿ Mr. 46). 2, *an exclamation used in making oblations to the gods: hail! blessing!*

ಸ್ವಿದ್ svid. *hey? what? can it be that?* (a particle of interrogation or inquiry, often implying doubt or surprise).

ಸ್ವಿನ್ನತೆ svinnate. the state of perspiring (Cpr. 10, 42).

ಸ್ವೀಕರಣ svī-karaṇa. (= ಸ್ವೀಕಾರ, q. v.). making one's own, appropriation; adopting; taking, accepting; assenting, agreeing; assent; promise. (Bp. 5, 17).

ಸ್ವೀಕರಿಸು svī-karisu. to make one's own, to take or receive as one's own, to adopt, to take, to accept (ಕೆಯ್ಕೊಳ್ Śmd. 4; ಅಂಗೀಕರಿಸು Cm.; see 116); to espouse, to accept in marriage (Bp. 4, 2); to embrace, as a system of faith (B. 4, 81); to take up, as new manners (4, 189); to receive, as a letter (4, 87); to take upon oneself, to undertake; to admit, to assume (in argument); to assent, to agree to. see Cpr. 4, 1; Bp. 22, 64; 38, 33.

ಸ್ವೀಕಾರ svī-kāra. making one's own, taking on oneself, appropriation; taking; adopting; assuming, assumption; claiming, claim; assent, agreement, consent; promise (ಆದಾನ Śmd. ೩0; see ಕೆಯ್ಕೊಳ್, ವರಯಿಸು); an admission, a confession (Mhr.). see ಪಕ್ಷ-, ಹಿತರಸ-.

ಸ್ವೀಕೃತ svī-kṛita. appropriated, owned; accepted; admitted; acknowledged; adopted; claimed; agreed, assented to; promised (ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ Śmd. 377 Cm.). see Cpr. 4, 4 va.; 9, 51; Bp. 29, 2; 36, 53; 38, 3.

ಸ್ವೀಕೃತಪುತ್ರ svīkṛita-putra. an adopted son (My.).

ಸ್ವೀಕೃತಾರ್ಥವರ್ಧನ svīkṛita-artha-vardhana. thriving or succeeding in one's adopted object or affair. see ಕೊನೆ 1.

ಸ್ವೀಯ svīya. own, relating or belonging to oneself; peculiar, characteristic. (My.).

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪ್ರದಾನ svēcchā-pradāna. giving away according to one's inclination or at one's pleasure. see ಬೀಜ್ 1.

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮರಣ svēcchā-maraṇa. death of one's own will. 2, dying at one's own will.

ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮರಣಿ svēcchā-maraṇi. one who has the power of fixing the time of his own death, an epithet of Bhīṣma (J. 9, 30).

ಸ್ವೇಚ್ಛೆ sva-icche. ಸ್ವೇಚ್ಛಾ. one's own wish or will, own inclination; self-will, wilfulness (ಸ್ವೈರ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆ Nn. 101; ಸ್ವೈರ Mr. 487). see Cpr. 5, 60; Bp. 41, 6; 43, 82; J. 8, 13.

ಸ್ವೇದ svēda. sweating, perspiring; *sweat, perspiration;* warmth, heat; vapour. 2, one of the sātvikabhāvas (Kāvy. IV, 2, 17).

ಸ್ವೇದಕರಣ svēda-karaṇa. causing to sweat. see ಬೆಮರ್.

ಸ್ವೇದಜ svēda-ja. sweat-produced, *engendered by heat and moisture, as insects and vermin.*

ಸ್ವೇದನ svēdana. sweat, perspiration; sweating, causing to perspire; a diaphoretic, sudorific.

ಸ್ವೇದನಿ svēdani. *a frying-pan, an iron plate or pan for baking bread, etc.*

ಸ್ವೇದನಿಕೆ svēdanike. = ಸ್ವೇದನಿ. *a frying-pan, etc.* (ಕನ್ದು, ಕಾವಲಿ Mr. 211).

ಸ್ವೇದಬಿನ್ದು svēda-bindu. a drop of perspiration (Cpr. 6, 72).

ಸ್ವೇದಭಾವ svēda-bhāva. sweating, perspiring. see ಬೆಮರ್.

ಸ್ವೈರ svaira. = ಸ್ವಯಿರ. *following one's own fancy, self-willed, wilful.* 2, wilfulness, own inclination, self-will (ಸ್ವೇಚ್ಛೆ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆ Nn. 101 as ಸ್ವಯಿರ; ಸ್ವೇಚ್ಛೆ Mr. 487; J. 3, 28). 3, slow, lazy (ಮನ್ದ್ಯ 101; ಮನ್ದ 487). 4, ಲಕ್ಷಣ (101).

ಸ್ವೈರತೆ svairate. = ಸ್ವೈರಿತೆ. (Colebr.).

ಸ್ವೈರಿ svairi. ಸ್ವೈರಿನ್. *self-willed; wanton.*

ಸ್ವೈರಿಣಿ svairiṇi. *a loose or unchaste woman, a wanton woman.*

ಸ್ವೈರಿತೆ svairite. *wilfulness, independence.*

ಸ್ವೋದರ sva-udara. one's own belly.

ಸ್ವೋದರಪೂರಕ svōdara-pūraka. *filling or nourishing only one's own belly, selfishly voracious* (= ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ).

ಹ್ h

ಹ್ h. the fifty-fourth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). as an initial it is occasionally treated as a kind of spiritus lenis (see ಅ 16, ಆ 11, ಇ 14, ಈ 11, ಉ 8, ಊ 9, ಎ 12, ಏ 8, ಒ 5, ಓ 5, and *cf. e. g.* Sk. ಇಜ್ಜಲ = ಹಿಜ್ಜಲ). it often changes places with ಪ್ (Śmd. 190. 191); about its connection with ವ್ see *e. g.* ಉರುವು 1, ಉಲುವು, ಎಡವು, ಕೆಡವು, ಕೊಡವು 2, ತಡವು 2, ಸೋವು 1, (ಬಡಹ); and about that with ಬ್ see *e. g.* ಹೆಬ್ಬನ್ನಿ, ಹೆಬ್ಬಾವು, ಹೆಬ್ಬುಲಿ, ಹೆಬ್ಬೊಗೆ, ಹೆರ್ಬೊಗೆ.

-ಹ ha. 1. the letter ಹ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 8 (Mr. 349).

ಹ ha. 2. = -ಪ 4, (-ವ 4). ಹೊಡೆಹ, ಹೊರೆಹ. a letter for the formation of verbal nouns. see *e. g.* ಇಕ್ಕುಹ, ಇರಿಹ, ಸುಹ, ಇರುಹ, ಎಡಹುಹ, ಎಱಗುಹ, ಒಪಹ, ಕುಟ್ಟುಹ, ಕೆಡಹ, ಕೆಡುಹ, ಕೊಡುಹ, ಕೊಳುಹ, ಜಱಹ, ಟಿಪ್ಪರಿಸುಹ, ಸಡಹ, ನನೆಹ, ನುಡಿಸುಹ, ಸುಡಿಹ, ನೆಗೆಹ, ನೆನಹ, ನೋಯಿಸುಹ, ಪಡುಹ, ಪರೀಕ್ಷಿಸುಹ, ಪಿಡಿಹ, ಪುಟ್ಟುಹ, ಬರಹ, ಬರ್ಹ, ಬೆರಸುಹ, ಮಱುಗುತ, ಮಾಡುಹ, ಸವಿಹ, ಸಾಧಿಸುಹ, ಸಾಱುಹ, ಸುಡುಹ, ಹುಟ್ಟಿಸುಹ, ಹುಟ್ಟುಹ.

ಹ ha. 1. killing, destroying; removing, counteracting. see *e. g.* ಅಘ-, ವೀರ-, ವೃತ್ರ-.

ಹ ha. 2. *verily, indeed,* manifestly, evidently, etc.

ಹಂ haṁ. a particle used in lofty or great questions (ಉನ್ನತ ಪ್ರಶ್ನೆ, ದೊಡ್ಡಿಹ ಪ್ರಶ್ನೆ Nn. 161; ಉನ್ನತಪ್ರಶ್ನೆ Mr. 533), great conceit (ಸಗರ್ವ, ಅತಿಗರ್ವ 161), option, etc. (ವಿಕಲ್ಪ 533), anger (Sk.), and courtesy or respect (Sk.).

ಹಂಸ haṁsa. = ಅಂಸ 2, ಹಂಸೆ, etc, *a goose, a gander, a swan,* a flamingo, a duck (ಮರಾಲ, ಹಂಸೆ Nn. 8; ಪಂಸೆ Mr. 505). 2, the universal soul; the soul (ಆತ್ಮನು 8; ಆತ್ಮನ್ 505). 3, Śiva (ಕಾಮಾರಿ, ಶಿವ 8; ಸಲ್ಲಲಿತಶಿವ 505). 4, Brahmā (ವಾರಿಜೋದ್ಭವ, ಬ್ರಹ್ಮ 8). 5, Viṣṇu (ವಾರಿಜವಿಲೋಚನ, ವಿಷ್ಣು 8). 6, *the sun* (ವಾರಿಜಬಾನ್ಧವ, ಸೂರ್ಯ 8; ಅರ್ಕ 505). 7, the moon (ವಾರಿಜವೈರಿ, ಚನ್ದ್ರ 8; ಶಶಿ 505). 8, N. of a rākṣasa (Bhāgavata 10, 25, 11. 35. 36). 9, Kāma. 10, an ascetic (ಮುನಿ, ಎತಿ 8). 11, an eminent or excellent man (ಮಹನ್ತ 505). 12, a strong or able man (ಬಲ್ಲಿದನ್ 505). 13, best, excellent; pre-eminence (ಮುಖ್ಯವು 8). 14, a lotus (ವಾರಿಜ, ತಾವರೆ 8). 15, pure (ಅಮಲ, ನಿರ್ಮಲ 8). 16, a ray of light (ಮರೀಚಿ, ಕಿರಣ 8; ಕಿರಣ 505). 17, the eye (ನೇತ್ರ, ಕಣ್ 8; ನೇತ್ರ 505). 18, a horse (ಹಯ, ಕುದುರೆ 8; ಅಶ್ವ 505). see Ch. v. 222. ಹಂಸನನ್ತಾ ಪಕ್ಷಿ ಇಲ್ಲ, ಕಂಸನನ್ತಾ ರಾಕ್ಷಸನಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹಂಸಕ haṁsaka. a goose, a gander, a flamingo. 2, *a tinkling ornament for the ankle of a woman, an anklet* (ಅನ್ದುಗೆ Hla.; ಸಿಂಜಿನಿ Mr. 344). 3, N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಕಾನ್ತೆ haṁsa-kānte. *a female goose or swan.*

ಹಂಸಕೂಟ haṁsa-kūṭa. = ಅಂಸಕೂಟ. N. of one of the peaks of the Himālaya. 2, the hump on the shoulder of an ox.

ಹಂಸಕೇತು haṁsa-kētu. = ಹಂಸಧ್ವಜ. (J. 17, 17. 45. 50).

ಹಂಸಕೇಲಿ haṁsa-kēli. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಗತಿ haṁsa-gati. having a swan's gait. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಗಮನೆ haṁsa-gamane. a woman moving gracefully like a swan (My.). 2, N. of Brahmā's wife (My.).

ಹಂಸತೂಲ haṁsa-tūla. the soft feathers or down of a goose. (J. 2, 64).

ಹಂಸತೂಲಿಕಾತಲ್ಪ haṁsa-tūlikā-talpa. the down bed of a goose (My.).

ಹಂಸಧ್ವಜ haṁsa-dhvaja. N. of a king (J. 10, 37. 43. 49; 13, 12).

ಹಂಸನಾದ haṁsa-nāda. the cackling of a goose, cry of a goose or swan. (R.).

ಹಂಸಪದ haṁsa-pada. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಪಾದ haṁsa-pāda. = ಅಂಸಪಾದ. the foot of a goose. 2, a mark (+) which shows that something omitted in the line is inserted at the top (My.), at present represented also by a caret (∧). 3, *vermilion*.

ಹಂಸಪಾದಿ haṁsa-pādi. the plant Cissus pedata Lam. (ಘೃತ ಮಣ್ಡಲಿ, ಮರಾಲಪದಿ, ತ್ರಿಪದಿ Mr. 141; ಗೋಧಾಪದಿ, etc. Si. 151). 2, a prostrate herb, Coldenia procumbens Lin. (St. & Pl.).

ಹಂಸಪಿಣ್ಡ haṁsa-piṇḍa. = ಅಂಚೆವಿಣ್ಡು. a flock of geese or swans.

ಹಂಸಮತ್ತ haṁsa-matta. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಮಾಲೆ haṁsa-māle. a flock of geese or swans. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸಯಾನೆ haṁsa-yāne. = ಹಂಸಗಮನೆ. (My.).

ಹಂಸರಥ haṁsa-ratha. whose vehicle is a haṁsa: Brahmā. (My.).

ಹಂಸರಾಜ haṁsa-rāja. a king of geese. 2, N. of a Kannaḍa poet (Śmd. 377).

ಹಂಸಲೋಚನಶೋಭಿ haṁsa-lōcana-śōbhi. shining with haṁsas that form (a pond's) eyes; Vishṇu (J. 15, 12).

ಹಂಸವಾಹನ haṁsa-vāhana. borne on a haṁsa: Brahmā. (My.).

ಹಂಸಾವಳಿ haṁsa-āvaḷi. N. of a kind of sire (Bp. 11, 25).

ಹಂಸಿ haṁsi. a female goose. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಂಸೆ haṁse. = ಹಾಂಸೆ, etc. moss, etc. ಹಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಕೆಮ್ಪು, ಕಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಹಂಸೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯರಳ ತನಿಗಮ್ಪು, ಹೊಸ ಮೋಹ ಸಿಲ್ಲವು. ನೋಡು! (Sp.).

ಹಂಸೆ haṁse. = ಅಂಚೆ, ಪಂಸೆ, ಹಂಸ. (ಮರಾಲ Nn. 8. 17; Mr. 173; ಸಾರಸ Nn. 56). ಹಂಸೇ ಹಾಗೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗುಬ್ಬಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹಂಹೋ haṁ-hō. ho! hollo!

ಹಃ haḥ. a word used in ಅತಿರೇಕ, in ಪೃಥಕ್ (ಬೇಱೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ), and in ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವುದು (Nn. 163, o. r. ಒಪ್ಪೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುಹ).

ಹಕಾರ ha-kāra. the letter ಹ (Śmd. 11. 190).

ಹಕೀಕತು hakīkatu. account, statement; affairs, events, facts (My.; Mhr., H.). — ಹಕೀಕತುನಾಮೆ. a written account of occurrences (My.; Mhr., H.).

ಹಕೀಮ hakīma. a physician (My.; Mhr., H.).

ಹಕ್ಕರಿಕೆ hakkarike. = ಪಕ್ಕರಿಕೆ, etc. the armour of horses or elephants. (ದಂಶನ Mr. 292; Bp. 44, 51; C. Bp. 47, 44; J. 8, 38).

ಹಕ್ಕಱಿಕೆ hakkaṟike. = ಹಗಱೆ³. the plant Chrysopogon aciculatus Trin. (Andropogon aciculatum Roxb.; ಶಂಖಿನಿ, ಚೋರಪುಷ್ಪಿ, ಕೇಶಿನಿ Si. 153). see ನಾಯಿ-, ಹಾಲು-. — ಹಕ್ಕಱಿಕೆಸಲ್ಯ. a milky herb, used as a vegetable, Lactuca remotiflora D. C. (Z.).

ಹಕ್ಕಲ hakkala. = ಹಕ್ಕಲು 1. ಗೋದಿ ಕೊಯ್ಯುವಾಗ ಬಡವರ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಿ, ಹೊಲದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಹಕ್ಕಲನನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 5, 295).

ಹಕ್ಕಲು hakkalu. 1. ಹಕ್ಕಲ್. = ಬಾಕಲು, ಹಕ್ಕಲ. gleanings (of corn, My.; Te. ಪಱಿಗೆ, ಪಱಿಗೆ; see ಹೆಕ್ಕು 2; T. ಪೊಱುಕ್ಕು, to pick or peck up, from the ground, as grain, small stones, etc.). ಹಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಒಕ್ಕಲಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲ (Prv.). — ಹಕ್ಕಲ ನಾಯ್. -ಆಯ್. ಹಕ್ಕಲನಾಯು. = ಬಾಕಲಾಯು. to glean (My.). ಅರಣ್ಯನೀವಾರಭತ್ತದಿನ್ದಲೂ, ಹಕ್ಕಲನಾಯ್ದ ಭತ್ತದಿನ್ದಲೂ ಬದುಕುವುದು (ಋತ Nr.).

ಹಕ್ಕಲು hakkalu. 2. ಹಕ್ಕಲ್. = ಅಕ್ಕಲು, ಅಂಗಲ. the state of being separate or more or less apart, etc. (Bh. 6, 4, 44; My.).

ಹಕ್ಕಳು hakkaḷu. = ಹಯ್ಕಳು. male or female children. (My.). [Tu. ಪಯು].

ಹಕ್ಕಳೆ hakkaḷe. an incrustation, a crust or coat, as that of cow-dung smeared on a floor, of lime applied to a wall, of serum on a wound, of an exudation on the bark of a tree, etc. (S. Mhr.; T., Te. ಪಕ್ಕು; *cf.* ಪರೆ 4, ಹಕ್ಕು); lac or stick-lac incrusting small sticks (ಲಕ್ತಿಕೆ Mr. 110, o. r. ಅಲಕ್ತಿಕೆ). — ಹಕ್ಕಳೆಯೇಱು. -ಏಱು. an incrustation to rise or come off (S. Mhr.).

ಹಕ್ಕಿ hakki. 1. = ಅಕ್ಕಿ 1, ಪಕ್ಕಿ 1, etc. a bird (ಪಕ್ಷಿ, etc. Hla.; J. 7, 59; C.). ಹಕ್ಕಿಯ ಮುಖ (ಚಂಚು, etc. Hla.). ಹಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲದ್ದು ತೋಟವಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲ. — ರಾಗಿ ತಿನ್ದವ ರೋಗಿ, ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ದವ ಹಕ್ಕಿ (Prvs.). — ಹಕ್ಕಿಕೂದಲು. the plumage or down of a bird (My.). — ಹಕ್ಕಿಗಱು. a quill (My.). — ಹಕ್ಕಿಗೂಡು. a bird's nest; a bird's cage (My.). — ಹಕ್ಕಿ ಸಿಳ್ಳೇ ಗಿಡ. (ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ, etc. Si. 157); [Tu. ಪಕ್ಕಿ, M. ಪಕ್ಕಿ].

ಹಕ್ಕಿ hakki. 2. = ಪಕ್ಕಿ 2. a manner, etc. — ಹಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ. reit. wonderful ways: sleight of hand (My.).

ಹಕ್ಕು hakku. crusted or dry mucus or rheum; a scab; scorched end of a wick. (My.; see ಹಕ್ಕಳೆ). ಕಣ್ಣ ಹಕ್ಕು (ದೂಷಿಕೆ); ಕಣ್ಣ ಹಕ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಮಯ್ಯ ಮಲಂ (ಕಿಟ್ಟ, ಮಲ Nr.). — ಹಕ್ಕುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. such mucus, etc. to form or arise (My.). [Tu. ಪುಳ್ಕು].

ಹಕ್ಕು hakku. right, title, a true, just, legal or prescriptive right or claim (My.; Mhr., H. ಹಕ್ಕ; B. 4, 12; 5, 263). 2, the share due (of the revenue or of the crops) of the hereditary district or village officers (My.; Mhr.). 3, province, peculiar business (My.; Mhr.).

ಹಕ್ಕುದಾರ hakku-dāra. the holder of a right, a man vested with any property, perquisite or privilege (My.); a holder of a share of the revenue or of the annual crops (My.; Mhr.).

ಹಕ್ಕುದಾರಿ hakku-dāri. = ಹಕ್ಕು. (My.).

ಹಕ್ಕುದಾರಿಕೆ hakku-dārike. = ಹಕ್ಕುದಾರಿ. (My.).

ಹಕ್ಕೆ hakke. = ಪಕ್ಕೆ 1, etc. a place for reposing, etc.; a bed (ಗವಿ, ಗರುಡಿ, ಗೊತ್ತು, ತಾಣ, ನೆಲೆ, ಪೊಱಲ್, ಇಕ್ಕೆ, ಚಾವಡಿ, ಬೀಡು, ಇಮ್ಬು, ಆಡುಮ್ಬೊಲ, ಆಶ್ರಯ Śm. 58; ಗವಿ, ಗರುಡಿ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Bh. 3, 21, 48. 49; B. 4, 42. 43). ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ (ಶಯನಾಸನ Mr. 25). ಹಕ್ಕೆ, ಇಕ್ಕೆ (ಔಶೀರ, ಶಯನಾಸನ Hla.). ದನದ ಹಕ್ಕೆ (ಗೋಷ್ಠ, ಗೋಸ್ಥಾನಕ, ವ್ರಜ G.). — ಹಕ್ಕೆದಲೆ. -ತಲೆ. the chief place for wild beasts to rest (Cpr. 8, 4 va.).

ಹಕ್ಕೆ hakke. = ಹಕ್ಕಿ 1, etc. a bird. ಹಕ್ಕೇ ಮೂಗು (ಚಂಚು, ತ್ರೋಟಿ, ಪಕ್ಷಿಯ ಮೂಗು, ಹಕ್ಕೇ ತುಟಿ Si. 178).

ಹಗ haga. = ಹಗೆಯ 2, etc. a hole in the ground (for storing grain), a subterraneous granary (ಕ್ಷಿತಿವ್ಯುದಾಸ, ಗುಪ್ತಿ Nr.; My.; *cf.* ಹದಿ 3; ಪಳ್ಳ? ಅಗೆ 2? T. ಪಯಮ್ಬು, a pit; ವಂಗು, a hole; ವಗುರ್, to divide, separate, *cf.* ಪಗದಿ?).

ಹಗರ hagara. = ಅಗುರ, ಹಗರು 1, ಹಗುರ, ಹಗುರು, ಹವುರ, ಹವುರು, ಹೌರ. the state of being light or not heavy,

lightness; light (My.; *cf.* ಅಜ್ಜ 2); easy; (unimportant, mean). [Tu. ಹಗುರೊ].

ಹಗರಣ hagaraṇa. 1. (ಹಗಱಣ). = ಅಗರಣೆ, ಅಂಗರಣೆ, ಅಂಗ್ರಾಣೆ, ಹಗರಣೆ, ಹಂಗರಣೆ. vain talk, chatter, babble (C. Bp. 8, 12; Rām. 3, 4, 30; Dp. 18, pallavi; 52, 4; My.; see ಪದಱು). ಹಗರಣ ಮಾಡದೆ ಹಾದರ ಬಾರದು (Prv.).

ಹಗರಣ hagaraṇa. 2. = ಹಗರ, q. v. (*only* in Si.). (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ Si. 406; ಲಘು 412; see also 369).

*ಹಗರಣ hagaraṇa. = ಪಗರಣ. a drama, etc. [ಹಗರಣ ನಗೆಗೆಡೆಯಾಯಿತ್ತು! Bv. 300; Cv. 211; 373].

ಹಗರಣಗಾತಿ hagaraṇa-gāti. a female chatter-box (My.).

ಹಗರಣಗಾಱ hagaraṇa-gāṟa. a male chatter-box (My.).

ಹಗರಣಗಿತ್ತಿ hagaraṇa-gitti. = ಹಗರಣಗಾತಿ. ಹಗರಣಗಿತ್ತಿಯ ಮೆಯ್ಯನ್ನು ತಗಣೆ ಕಡಿದರೆ, ಗುಡಾರ ಗಡಿಕರ! ಗುಳ್ಳೆ ಎದ್ದಿತು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹಗರಣಗಿತ್ತಿ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಿದರೆ ಮನೇ ಗಣ್ಡಗೆ ಉಪವಾಸ (Prvs.).

ಹಗರಣಿಗ hagaraṇiga. a babbler, a tattler, etc. (ಕೊಱಚ Gt. I, 93; Bp. 51, 53).

*ಹಗರಣಿಗ hagaraṇiga. an actor. ದುಃಖವಿಲ್ಲದ ಅಕ್ಕೆ ಹಗರಣಿಗನ ತೆಱನನ್ತೆ Bv. 218.

ಹಗರಣಿಸು hagaraṇisu. to talk idly. ಹಗರಣಿಪ ಗ್ಯಪ ಕಲಹಂ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320).

ಹಗರತ್ವ hagaratva. lightness; briskness. ಬೋಗರೀ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಿದರೂ ಹಗರತ್ವ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹಗರಣೆ hagaraṇe. (ಹಗಱಣೆ). = ಹಗರಣ 1, etc. (My.).

ಹಗರು hagaru. 1. = ಹಗರ, etc. (My.; ಸುಗಮ, ಸುಲಭ G.).

ಹಗರು hagaru. 2. = ಅಗರು, ಅದರು 4, ಅದುರು 4. the dandruff of the head (My.; T. also ಪೊಡುಗು).

ಹಗಱ್ hagaṟ. ಹಗಱು. = ಹಂಜಱು. a split of a bamboo. ಹಗರ್ಗಳ್ (Śmd. 53). ಹಗಱುಗಳನಿಕ್ಕಿ ಬಿಗಿದೊಡೆ ನಾಯ ಬಾಲಮದು ಬಱಿಕ ನೀಳ್ಕೆ ಸಸಿನಮಹುದೇ? (Bp. 60, 48).

ಹಗಱೆ hagaṟe. = ಹಕ್ಕಱಿಕೆ. the grass Andropogon aciculatum Roxb. (ಶಂಖಿನಿ, ಚೋರಪುಷ್ಪಿ, ಕೇಶಿನಿ, ನಱುಖಂಜಿ Nr.). ಹಗಱೆ ಹೂದಿಂಗಳಕ್ಕುಂ (Mr. 147).

ಹಗಲು hagalu. ಹಗಲ್. = ಅಗಲು 3, ಪಗಲ್. the day-time; a day; in the daytime, by day (ದಿವಸ, ದಿನ, etc. Hlā. ಅಹಸ್, ವಾಸರ Nn. 149; ಘಸ್ರ, ದಿನ, ಅಹನ್, ದಿವಸ, ವಾಸರ Si. 37; C.; Bp. 57, 48; 61, 11. 12). ಹಗಲೆಸೆವ ದಮ್ಪತಿವಕ್ಕಿ (Bh. 1, 5, 9). ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ (ದಿವಾ Si. 472). ಕುರುಡ ಬಲ್ಲನೆ ಹಗಲಿರುಳ? (Dp. 87). ಹಗಲು ಸತ್ತರೆ ಅಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿ ಸತ್ತರೆ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲ. — ಹಗಲು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡ ಬೇಡ, ಇರುಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡ ಬೇಡ. — ಇರುಳು ಕಣ್ಡ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಬಿದ್ದ. — ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ. — ತೊಗಲು ಸಡಲಿ ಮುಪ್ಪು, ಹಗಲು ಸಡಲಿ ಇರುಳು (Prvs.). — ಹಗಲಿನ ಹಾವಸೆ. (ಮಂಜಿನ ಸರಿ Bhn. 8). — ಹಗಲಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. -ಇರುಳು. day and night; a day and a night; days and nights; by day and by night (ದಿವಾ ರಾತ್ರಿ G.; Bp. 31, 25; 47, 10). ಹಗಲಿರುಳಿನ ಅಱುವತ್ತು ಗಱಿಗೆ (ಅಹೋರಾತ್ರ); ಹಗಲಿರುಳಾದಡೆ ಗಣರಾತ್ರ ಎಮ್ಬುದು, ಅಲ್ಲಿನ್ದ ಮೇಲೆ ಚಿರರಾತ್ರ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). — ಹಗಲು ಇರಳು. (ಅಹರ್ನಿಶ G.). — ಹಗಲುಕೆಯ್ದೀವಿಗೆ. a lamp lighted in the daytime and carried before great persons (Bh. 1, 7, 26). — ಹಗಲುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. darkness that comes about in the daytime (Bp. 58, 50; Bh. 8, 23, 35). — ಹಗಲುಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole in a wall made by burglars in the daytime (Bp. 31 sum.; 31, 14). — ಹಗಲುಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ a man who robs in the daytime (My.). — ಹಗಲುದೀವಟಿಗೆ. a torch carried before idols and great men when going in procession in the daytime (My.). ಹಗಲುದೀವಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು? ಅನ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೊನೇ ಹೊಲದ ಹರಳಪ್ಪ ನಾಯಕ! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹಗಲು ಬತ್ತಿ. a kind of firework (called Roman candles) which when lighted at night gives a brilliant white or blue or green or red flame (My.; Te. ಪಗಲುವತ್ತಿ). — ಹಗಲುಮ್ ಇರುಳುಂ. by day and by night, day and night (Bp. 44, 7). — ಹಗಲುರಾತ್ರಿ. day and night (My.). — ಹಗಲುಹಾವಸೆ. = ಹಗಲಿನ ಹಾವಸೆ. (Bh. 1, 5, 5). — ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ. day and night (B. 4, 108). [T. ಪಗಲ್, Tu. ಪಗೆಲ್].

*ಹಗಹ hagaha. = ಹಗೇವು, ಹಗ. a subterraneous granary, etc. ಹಗಹದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರ ಮೇಲೆ ಒರಳ ನೂಂಕುವರೆ? Bv. 316.

ಹಗಿನು haginu. = ಪಗಿನು, etc. gum, etc. (ನಿರ್ಯಾಸ, ಕಷಾಯ Nr.; Bp. 43, 36). ಎಲವದ ಹಗಿನು (ಪಿಚ್ಛೆ, ಶಾಲ್ಮಲೀವೇಷ್ಟ Nr.). ಹಗಿನಿನಲ್ಲಿ (Nn. 83 s. ರಸ).

ಹಗುರ hagura. = ಹಗರ, etc. light, easy, etc. (My.; ಸುಲಭ, ಹಪುರ G.). ಬಹಳ ಹಗುರ (ಲಘಿಷ್ಠ G.). ಕರ್ಪುರ ನೀರಿಗಿನ್ತ ಹಗುರವಾಗಿರುವದಱಿನ್ದ ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತದೆ (B. 4, 71). ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಹಗುರಂ, ಹುಲ್ಲಿನ್ದಂ ಹಗುರವಾ ಬೂರಲದರಳೆಯದು; ಹುಲ್ಲಿಂ ಬೂರಲಕಿನ್ದಂ ನಿಲ್ಲದೆಯೆಲ್ಲರನು ಬೇಡುವಾತನೆ ಹಗುರಂ (Subhāṣita kandapadya).

ಹಗುರತನ haguratana. the state of being light (ಲಘಿಮ G.).

ಹಗುರು haguru. = ಹಗುರ, etc. (My.; ಲಾಘವ G.). ಅನ್ನದಿನ್ದ ನಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಬರ ಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಪಚನವಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅದಱ ರಸವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು; ಅದಕ್ಕೆ ಹಗುರಾದ ಅನ್ನವ (food) ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಜಡ ಅನ್ನದ ರಸ ತೀವ್ರವಾಗುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 32). ಹೊಗೆಯು ಹವೆಗಿನ್ತ ಹಗುರಿರುವದು (4, 61). ಕೆಲವು ತೀರ ಹಗುರಾದ ಧಾತುಗಳು (minerals) ಗೊತ್ತಾದವು (4, 96). ಮಹಾಸಾಗರದ ನೀರು ಉಪ್ಪಾಗಿರುವದಱಿನ್ದ ಸವಿನೀರಿಗಿನ್ತ ಹಗುರಿರುತ್ತದೆ (4, 101). ಮಾನುಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಒನ್ದು ಚೀಲವಿರುತ್ತದೆ; ನೀರ ಮೇಲೆ ಬರುವಾಗ ಶರೀರವನ್ನು ಹಗುರು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವು ಈ ಚೀಲವನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ (4, 118). ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಗೃಹಸ್ಥರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ...ಎಸಿಕೆ ಹಗುರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರು ಮಾಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (B. 5, 287).

ಹಗೆ hage. 1. = ಹಂಗೆ, ಹೆಂಗೆ 1, (ಹಿಗೆ). manner, mode. (see ಅ-, ಇ-, ಎ-, and *cf.* ಪಾಂಗು, ಬಗೆ 3.

ಹಗೆ hage. 2. = ಪಗೆ. hatred, enmity (ಕಾಕೋಲ, ವಿರೋಧ Nn. 97; ಕಲ್ಕ 105; C.). ಎನ್ತಪ್ಪನಾದರೂ ಮನ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ ಹೊಲ್ಲ; ಎನ್ತಕ್ಕುಮನ್ ಅರಸು ಮುನಿದರೆಯಾ ವ ಸ್ತ್ರಿಯನ್ತಕನಕ್ಕು (Sp.). ಮನ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ, ನೃಪನ ಕಾನ್ತೆಯಾ ಸವಿಮಾತು, ಮನ್ತ್ರವಿಲ್ಲದನ ಗೆಳೆತನಗಳು ತನ್ನ ಮುನ್ದೆ ಕೊಲ್ಲುವವು (Sp.). ಹಗೆ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಅವಮರ್ದ, ಪೀಡನ Si. 296). 2, an enemy (ಅಭಿಯಾತಿ, ಅರಾತಿ, ಅಮಿತ್ರ, ರಿಪು, ವಿರೋಧಿ, ಅರಿ, ಶತ್ರು, etc. Hlā.; ರಿಪು, ವೈರಿ, ಶತ್ರು, ಅಮಿತ್ರ, ಅಹಿತ Nr.; ಅರಿ, ವಿರೋಧಿ, ಶತ್ರು, etc. Mr. 290; ಶತ್ರು, ವೈರಿ Nn. 39; ಕಣ್ಟಕ,

ಅರಾತಿ 39; ಭೇದ, ಸಪತ್ನ 62; ಬಾಧ, ಅರಾತಿ 64; sic; ರಿಪು 75; ವೇಗ, ಅರಾತಿ 97; ಅರಿ 112; Bp. 8, 25; 56, 16; Bh. 1, 8, 30. 31. 35. 48; B. 2, 36). ಹಗೆಗಳು ಇಲ್ಲದವರು (ಅಜಾತಶತ್ರು Nn. 74). ಹಗೆಯ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿವಡೆದವನು (ಪುರಸ್ಕೃತ); ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ (ದಣ್ಡನ್) ಎತ್ತಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನುಪದ್ರವ ಮಾಡುವನನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ); ಅವನೊಬ್ಬನು ಹಗೆಯ ಗೆಲಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದಾನು, ಆತನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. ಎನಿಸುಗು (Nr.).—ಹಗೆಗೊಳ್.=ಪಗೆಗೊಳ್. (J. 9, 22). — ಹಗೆಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. becoming hostile, etc. (ಪರ್ಯವಸ್ಥೆ, ವಿರೋಧನ Si. 394). — ಹಗೆ ತೀರಿಸು. to satiate spite, to revenge oneself (My.). ಹಗೆ ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ವೈರಶುದ್ಧಿ, etc. Si. 296); ಹಗೆ ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ನಿರ್ಯಾತನ 437). — ಹಗೆ ಮರಳಿಸು. to retaliate. ಹಗೆಯ ಮರಳಿಸುವುದು (ವೈರಶುದ್ಧಿ, etc. Nr.). — ಹಗೆಯ. -ಅ 3. = ಪಗೆಯ. (Rām. 4, 3, 24; ವೈರಿ G.). ಹಗೆಯರಿಬ್ಬರೊಳಗೆ ವಿರೋಧವ ಹುಟ್ಟಿಸುಹ (ಭೇದ Nr.). — ಹಗೆಯನ. -ಅನ. an enemy (My.; Bp. 61, 14; Si. 262. 282). ಹಗೆಯವನ ಚನ್ದ್ರತಾರಾಬಲ ಕೇಳಿದರೆ ಮಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಮರಣ. — ಹಗೆಯವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆವದಲ್ಲಿ ಕೊನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹಗೆಯವನಲ್ಲವೆನ್ನು, ಆಯುಧ ಮಱೆಯ ಬಾರದು (Prvs.). — ಹಗೆ ಸಾಧಿಸು. to accomplish (the aim of) one's hatred or enmity, to revenge oneself, to retaliate. ಹಗೆಯ ಸಾಧಿಸುಹ (ವೈರಶುದ್ಧಿ, ಪ್ರತೀಕಾರ, ವೈರನಿರ್ಯಾತನ Nr.). — ಹಗೆ ಹಱಿ. enmity to go or end (J. 7, 53; 23, 42).

ಹಗೆಗಾಱ hage-gāṟa. = ಪಗೆಕಾಱ. an enemy. (My.).

ಹಗೆತನ hagetana. = ಪಗೆತನ. enmity. (ವೈರ, etc. Nr.; ವಿದ್ವೇಷ, ದ್ವೇಷ G.; Rām. 5, 8, 85; C.). ಶತ್ರುವಿನ ಹಗೆತನದ ಚಿನ್ತೆ (ದ್ರೋಹಚಿನ್ತನ); ಬಹಳ ಹಗೆತನ (ಅನುಶಯ G.). ಹಗೆಗಳಿದ್ದವರು ಹಗೆತನ ಬಿಟ್ಟು, ಗೆಳೆಯರಾಗುವರು (B. 2, 36). — ಹಗೆತನ ಮಾಡು. to be actuated by unfriendly feelings; to fall out with. ಒನ್ದು ದೇಶದವರು ಮತ್ತೊನ್ದು ದೇಶದವರ ಕೂಡ ಹಗೆತನ ಮಾಡುವದು (B. 4, 161). ಹಲವು ಕಾಲದ ಹಗೆತನ ಮಾಡಿ ಮಱುಗುಹ (ಅನುಶಯ Nr.). — ಹಗೆತನ ಮುರಿ (or ಮುಱಿ?). to retaliate. ಹಗೆತನವನ್ನು ಮುರಿಯೋಣ (ಪ್ರತೀಕಾರ G.).

ಹಗೆಯ hageya. 1. an enemy. see s. ಹಗೆ 2.

ಹಗೆಯ hageya. 2. = ಅಗೆ 5, ಹಗ, ಹಗೇವು. a hole in the ground. (My.). ಹಗೆಯದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನಾಯಿ ಹಾಕುವವರನ್ನಱಿಯದು, ತೆಗೆಯುವವರನ್ನಱಿಯದು (Prv.).

ಹಗೇವು hagēvu. = ಹಗೆಯ 2, etc. enmity. (My.; Si. 75). ಬಲ್ಲಿದವನ ಹಗೇವು ತೆಗೆಯೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಡವನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಯಿತು (Prv.). ಹಗೇವಿನಲ್ಲಿ (My.); ಹಗೇವಿನ (Si. 75).

ಹಗ್ಗ hagga. 1. = ಅಗ್ಗ 1. cheap. (My. occasionally).

ಹಗ್ಗ hagga. 2. = ಅಗ್ಗ 3. Tbh. of ಪ್ರಗ್ರಹ (Śmd. 366). a rope (ಪ್ರಗ್ರಹ Hlā.; Mr. 475; Nn. 121; ಪ್ರಗ್ರಹ, ರಶ್ಮಿ Nr.; ಯೋಕ್ತ್ರ, etc. Hlā.; ಯೋಕ್ತ್ರ Mr. 371; ಅಗ್ಗರಣೆ, ದಾಮು Kk. 70; ರಜ್ಜು, etc. Si. 343; C.). ಕಾತೀ ಹೊಸೆದು ಹಗ್ಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 2, 42). ಹಗ್ಗ ಸುಟ್ಟರೆ ಹುರಿ ಹೋದೀತೇ? — ಮುಗ್ಗಿದವನಿಗೆ ಹಗ್ಗ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಮುಗ್ಗದ ಕುಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗವಾದೀತೇ? — ಮಗ್ಗ ನೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಗ್ಗ ನೇಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prvs.). ಬಲುಹುರಿಯ ಹಗ್ಗ (Bh. 1, 10, 27).

ಹಗ್ಗಿ haggi. Tbh. of ಅಗ್ನಿ. fire. (Śmd. 354; ಅಗಿನಿ, ಅಗ್ಗಿ, etc., ಅನಿಲ Śm. 11; ಕಿಚ್ಚು Kk. 21).

ಹಗ್ಗು haggu. low ground (My.; *cf.* T. ಪದಂಗು, a hole made in the ground, see ಹದಿ 3).

ಹಂಕರಿಸು haṅkarisu. Tbh. of ಅಹಂಕರಿಸು. to be egotistic. (Rām. 6, 12, 34).

ಹಂಕಾರ haṅkāra. Tbh. of ಅಹಂಕಾರ. egotism. (My.; Te.). ಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಉದಾಸೀನವೇ ಮದ್ದು (Prv.).

ಹಂಗ haṅga. the jay (Pr.), the Indian roller or jay (Gz.; ಚಾಷ, ಕಿಕೀದಿವ Si. 172; ಅಸಮಾಕ್ಷ Mr. 174; see ಹೊಂಗಾಗೆ). 2, the fork-tailed shrike (ಕಲಿಂಗ, ಭೃಂಗ, ಧೂಮ್ಯಾಟ Nr.). ಹಂಗಂ (Śmd. 148).

ಹಂಗಣೆ haṅgaṇe. = ಹಂಗಿಣೆ, ಹಂಗು, etc. (My.).

ಹಂಗರಕ haṅgaraka. = ಹೊಂಗರಕ. the Indian coral tree. (St. & Pl.).

ಹಂಗರಣೆ haṅgaraṇe. = ಹಗರಣ 1, etc. vain talk, etc. (My.).

ಹಂಗರಲು haṅgaralu. = ಹಂಗರು, ಹನ್ದರು, etc. an evergreen shrub, Dodonaea viscosa Lin. (My., the ಬನದು ಱುಬಿ of S. Mhr.); its leaves and wood are so dry that they easily burn when in the greenest state.

ಹಂಗರು haṅgaru. = ಹಂಗರಲು. (My.).

ಹಂಗಾಮಿ haṅgāmi. entertained for the season or occasion (as a public servant), temporary, for the time being (My.; Br.; Mhr., H. ಹಂಗಾಮೀ). 2, relating to the season. — ಹಂಗಾಮಿ ಸಿಬ್ಬನ್ದಿ. a temporary establishment of clerks, etc. (My.).

ಹಂಗಾಮು haṅgāmu. 1. the season (as of the products of the earth); the time at which any thing or business is most abundant (My.; Mhr., H. ಹಂಗಾಮು).

ಹಂಗಾಮು haṅgāmu. 2. uproar, tumult, riot; an assault, a setting upon with clamour and vociferation and furious manifestation (My.; Mhr., H. ಹಂಗಾಮಾ).

ಹಂಗಿಗ haṅgiga. (Śmd. 233). a man who is bound by some favor rendered, a man under obligation (Bp. 24, 64).

ಹಂಗಿಗೆ haṅgige. a woman under obligation (Cpr. 5, 131).

ಹಂಗಿಣೆ haṅgiṇe. = ಹಂಗು, etc. (Si. 376).

ಹಂಗಿಸು haṅgisu. to remind a person of, or charge him with, neglecting his obligation or obligations (Bp. 12, 39; 18, 58; My.; Si. 73). ಹಂಗಿಸಿದರೂ ಮಂಗತನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಬೆಳೆ ಹೊಗಱಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಹಯನು (*i. e.* the haynu crop) ಹಂಗಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು (Prvs.).

ಹಂಗು haṅgu. = ಪಂಗು q. v., (ಹಂಗಣೆ, ಹಂಗಿಣೆ). the state of being bound by some favor rendered, etc.; regard [Tu.]; (Grj. 6, 56 va.; Bp. 3, 31; 10, 14; 11, 13; 61, 57; J. 24, 23; Bh. 8, 26, 5; C.). [ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಹಂಗೇನು ಹಱುಯೇನು? Bv. 390]. ಹಂಗಿನರಮನೆಗಿನ್ತ ಇಂಗಡದ ಗುಡಿಲೇಸು; ಭಂಗಬಟ್ಟವನ್ನು ಬಿಸಿಯನ್ನಕಿನ್ತಲು ತಂಗಳವೆ ಲೇಸು (Sp.). ತಂಗಿಗೂ ದೇವಗೂ ಹಂಗ ಮಾಡಲೆ ಬೇಕು; ತಂಗಿನ ಮೊದಲಿಗೆ ನೀರೆಱೆಯೆ ಕಡೆಯಲಿ ಹಿಂಗದೀವನ್ತೆ (Sp.). ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊಱೆದು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸದ ಕೃತ್ಯ (ಆತ್ಮಾಹಿತ G.). ಆತನು ಹಲವು ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊಱೆದು ಕಾದಿ (B. 2, 10). ಈ ಗೃಹಸ್ಥನ ಹಾಗೆ ಲೋಕೋಪಕಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಹಂಗ ತೊಱೆದವರು ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (5, 164). ಹಂಗು ಹರಿದ ಮೇಲೆ ತೊಂಗೇನು? ತೊಡರೇನು? — ತೊಱೆದವನಿಗೆ ಬಱಿದ ಹಂಗೇನು? — ಉಣ್ಣದ್ದು ಉಣ್ಣ ಹಾಗೆ ಹೋದರೆ

ವೈದ್ಯನ ಹಂಗೇನು? — ತುಣ್ಣು ಪಿಣ್ಣ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಯಾರ ಹಂಗು? ಏನು? — ಬಂಗಿ ಕುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಹಂಗು ಯಾರದು? — ಮಣಿಯಗಾಬಿನ ಹಂಗು ಹಣಗಾಬಿನಿಗೂ ಬೇಕು. — ಬಂಗಿ ಸುಟ್ಟರೂ ಹಂಗು ಸುಡಲಿಲ್ಲ. — ಲಿಂಗ ಹಜುದ ಮೇಲೆ ಜಂಗಮನ ಹಂಗೇನು? — ವರದಿ ಹೇಟುವವನಿಗಾದರೂ ಹರದನ ಹಂಗು ಬೇಕು (Prvs.). — ಹಂಗಾಳು. -ಆಳು. a person under obligation. ಹಂಗಾಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಂಗನ ಹಾಗೆ ಮಾಡ ಬೇಕು (Prv.). — ಹಂಗು ಗಿಂಗು. reit. (My.).

ಹಂಗುಳಿ haṅguḷi. (= ಹಂಗುಳಿಗೆ). a kind of seat or couch (ಆಸನ್ದಿ Nr.).

ಹಂಗುಳಿಗೆ haṅguḷige. a stool or a low table (ಕಾಲ್ಮಣೆ Ct. II, 92; *cf.* ಅಡ್ಡಣಿಗೆ?).

ಹಂಗೆ haṅge. = ಹಗೆ 1. manner, mode. see ಅ-, ಇ-, ಎ-.

ಹಚ್ hac. = ಅಚ್ಚ 4. a sound made in sneezing.

ಹಚ್ಚಕ haccaka. a kind of herb. see ಹರಿಧಚ್ಚಕ s. ಹರಿ 4, ಹರಿಧಚ್ಚಕ s. ಹರಿ 1.

ಹಚ್ಚಗೆ haccage. = ಪಚ್ಚನೆ, etc., ಹಚ್ಚನೆ. greenness; green; yellowish; greenly (C.). ಗಿಳಿಗಳು ಬಹುತರವಾಗಿ ಹಚ್ಚಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (B. 2, 2). ಈ ದಿವಸದೊಳಗೆ ಆಡಿಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಚ್ಚಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ (3, 77). ತೋಳದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಯಾಸಿಯಾಗಿ, ಗುಡ್ಡೆಗಳು ಹಚ್ಚಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ (3, 84). ಎಳೇ ಹುಲ್ಲಿನಿನ್ದ ಹಚ್ಚಗಿರುವ ದೇಶ (ಶಾದ್ವಲ Si. 102).

ಹಚ್ಚಡ haccaḍa. = ಪಚ್ಚಡ, q. v., etc., a stout cotton cloth, etc. (ಹಚ್ಚವಡಿ). (ದುಪ್ಪಟಿ Mr. 342; ನೀಶಾರ G.; C.; see Nr. s. ಹಚ್ಚಡಿಕೆ; Bp. 47, 25. 47). ಮಂಜು ಗಾಳಿ ಇವುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಹಚ್ಚಡ ಮುನ್ತಾದ ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷ (ನೀಶಾರ Si. 224). ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವವನು (G. 308). ಹೊತ್ತು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಡವಿಲ್ಲ (B. 3. 91). ಹಚ್ಚಡ ಹೊದಿಸಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ಕಮ್ಬಳಿಯವನ ಹೊದದು, ಹಚ್ಚಡವನ ಹೆದಜಾಸ ಬೇಕು (Prvs.).

ಹಚ್ಚಡಿಕೆ haccaḍike. (Tbh. of Sk. ಪ್ರಚ್ಛಾದಿಕೆ, covering over, covering, enveloping, wrapping up, putting on). covering, etc.; a cover, a wrapper; a cloth on which one lies down for sleeping and covers one's self with (ತಲ್ಪ, ಶಯನ Nr.). ನಿಚೋಲ ಪ್ರಚ್ಛದಪಟ ಎನ್ದೊಡೆ ಹಚ್ಚಡಿಕೆಯ ಸೀರೆ; ಹಚ್ಚಡವೆನ್ದೂ, ಎನ್ಬರು (Nr.).

ಹಚ್ಚಡಿಸು haccaḍisu. = ಪಚ್ಚಡಿಸು. to dress, to adorn. ಹಚ್ಚಡಿಸುವಾಕೆ (ಪಚ್ಚವಡತಿ Śmd. II).

ಹಚ್ಚನೆ haccane. = ಹಚ್ಚಗೆ, etc. greenness. ಹಚ್ಚನೆಯ ವರ್ಣ (ಹರಿಣ, ಹರಿತ Nr.).

ಹಚ್ಚವಡಿ haccavaḍi. (= ಪಚ್ಚಡ). a cover, a wrapper (ಪ್ರಚ್ಛದ, ಉತ್ತರಚ್ಛದ Hlā.).

ಹಚ್ಚಿಸು haccisu. 1. = ಪತ್ತಿಸು 2, ಪೊತ್ತಿಸು, (ಹಚ್ಚು 2), ಹತ್ತಿಸು 2, ಹೊತ್ತಿಸು 1. to kindle (v. t.), to light (My.). [Tu. ಪೊತ್ತಾವು].

ಹಚ್ಚಿಸು haccisu. 2. to cause to apply to, to have affixed or applied (My.; B. 3, 64). 2, to have planted (B. 3, 52. 79; 5, 203). 3, to put or join to (B. 4, 181). [Tu. ಪತ್ತಾವು].

ಹಚ್ಚಿಸು haccisu. 3. to mince, as vegetables (My.).

ಹಚ್ಚು haccu. 1. = ಅಚ್ಚು 2, (ಪತ್ತಿಸು 1, ಹತ್ತಿಸು 1). to apply to; to put to; to join, to affix, to attach; to fix (My.; B. 2, 30; 3, 30. 32. 88. 117. 125; 4, 21. 183; see ಪೆಟ್ಟು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳು) ಮೆಯ್ಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ತೇಯುವ ಗನ್ಧ (ವರ್ಣಕ, ವಿಲೇಪನ Si. 229). ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಮುಂಗೆಯ್ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಹಚ್ಚಿದೆಣ್ಣೆ ಬಚ್ಚಲ ಪಾಲು (Prvs.). see Prv. s. ಹೋಣು. 2, to put to (any work); to use or employ for (B. 3, 18; 5, 93. 97). 3, to supply with, to give (as a new book, B. 3, 1; 4, 1; as knowledge or information, ಗೊತ್ತು; ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚು also: to point out, B. 4, 20); to transfer (B. 5, 115). 4, to appoint (as a profession, etc., B. 4, 50. 178; 5, 144). 5, to plant (as trees, etc., B. 2, 22. 37; 3, 7. 13).

ಹಚ್ಚು haccu. 2. (= ಹಚ್ಚಿಸು 1). to kindle (v. t.), to light (My.; B. 3, 46; 4, 71. 215; see ಉರಿ-).

ಹಚ್ಚು haccu. 3. = ಹಂಚು 1, ಹೆಚ್ಚು 3. to cut into small pieces (J. 13, 18); to mince, as vegetables (My.).

ಹಚ್ಚು haccu. 4. = ಪಚ್ಚುಗೆ, etc. a private place, etc. (ಏಕಾನ್ತ Ct. I, 89).

ಹಚ್ಚುವಿಕೆ haccuvike. applying to, etc. (ಸಮಾಲಮ್ಭ, ವಿಲೇಪನ Si. 397).

ಹಚ್ಚೆ hacce. 1. = ಅಚ್ಚೆ 2, ಪಚ್ಚೆ, ಹೆಚ್ಚೆ 1. cane or ratan; tattoo. ಹಚ್ಚೆಯ ಮರ (ವಾನೀರ, ವಂಜುಲ, ವಿದುಲ, ವೇತಸ Hlā.). ಬಹಳವಾದ ಹಚ್ಚೆಯ ಭೂಮಿ (ವೇತಸ್ವತ್ Nr.). — ಹಚ್ಚೆಚುಚ್ಚಿಸು. to tattoo (My.). — ಹಚ್ಚೆತಿಲಕ. a tattooed perpendicular line on the forehead (My.). — ಹಚ್ಚೆಬೊಟ್ಟು. a tattooed round mark on the forehead (My.).

ಹಚ್ಚೆ hacce. 2. = ಹೆಚ್ಚೆ 2. a bamboo-split (My.).

ಹಜಂ hajaṁ. concealment (My.; H.; ನಿಹ್ನವ Si. 458); digestion (My.).

ಹಜಾಮ hajāma. = ಅಜಾಮ. a barber (My.; Mhr., H.).

ಹಜಾಮತ್ hajāmat. shaving (My.; Mhr., H.).

ಹಜಾರ hajāra. = ಅಜಾರ. a hall, a pavilion (C. Bp. 47, 33; My.; Te. ಹಾಜಾರ).

ಹಜೀರ hajīra. = ಹಾಜರು. (B. 5, 269; Mhr., H. ಹಜರ, ಹಾಜೀರ).

ಹಜೂರು hajūru. = ಹುಜೂರು. royal presence, the presence of a superior authority, as of a judge, collector, etc.; the principal collector's office (My.; M.; Mhr., H. ಹುಜೂರ). — ಹಜೂರುಕಚೇರಿ. the principal collector's office (My.). — ಹಜೂರುಜಮಾಬನ್ದಿ. the yearly jamābandi made by the principal collector (My.).

ಹಜ್ಜೆ hajje. = ಹೆಜ್ಜೆ, etc. a foot step. (Bh. 1, 5, 5; Te.). — ಹಜ್ಜೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to step (Rśv. 6, 12 va.).

ಹಂಚಿ hañci. (T. ಪಂಜಾಯ್, the general name of the genera of Cyperus or different grasses = ಕೋರೈ). — ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿ = ಹಂಚಿಹುಲ್ಲು. (My.; Si. 89. 165). — ಹಂಚಿಬರ್ಲು. a broom made of hañci grass (My.). — ಹಂಚಿಯೂಬು. -ಊಬು. an awn of hañci grass (My.). — ಹಂಚಿಹುಲ್ಲು. = ಊಚಿಹುಲ್ಲು, ಊಬುಹುಲ್ಲು. (My.; ಭೂತಿಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ Si. 405).

ಹಂಚಿ hañci. = ಪಂಚಿ. five or cinque, at a game. (Bp. 43, 8).

ಹಂಚಿಕೆ hañcike. 1. sharing, dividing, distributing (My.).

ಹಂಚಿಕೆ hañcike. 2. = ಅಂಚಿಕೆ, ಹಂಚು 3. an expedient, a means, a scheme, a plan (C.; ಯುಕುತಿ, ಯುಕ್ತಿ, ಸಾಧನ, ಉಪಾಯ G.; B. 2, 38. 53; 3, 23; *cf.* ಪಸುಗೆ). — ಹಂಚಿಕೆ ತೆಗೆ. to devise a plan (B. 1, 16; 5, 219). — ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡು. to make use of an expedient; to form or devise a plan (B. 2, 30; 4, 175; 5, 191).

ಹಂಚಿಕೆಗಾಱ hañcike-gāṟa. a contriver, etc. (My.).

ಹಂಚಿಗ hañciga. an elephant-driver (ಮಾವಟಿಗ Ct. I, 18).

ಹಂಚು hañcu. 1. = ಹಚ್ಚು 3, etc. to cut into small pieces. ಮಾಂಸಮಂ ಹಂಚುಹುದು ಪಂಚೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 380, o. rs. ಹವ್ವನಿಕ್ಕುಂ, ಹಪ್ಪನಿಕ್ಕುಂ).

ಹಂಚು hañcu. 2. ಅಂಚು 1, ಪಂಚು 1. to divide, to share, to distribute (C.). [Tu. ಪಟ್ಟ್]. ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ತಲೆಗೆ ಅಯ್ದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪಾಲು ಹಂಚಿ ಕೊಡ್ಡು, ಬೇಱೆಯಾದರು (B. 2, 25). ಮುನ್ನಾದವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂಱು ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳಿರಿ! (3, 15). ಇದ್ದ ವಸ್ತು ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕದ್ದು ಕೊಡ್ಡು, ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅಡವಿಯೊಳಗಿನದೊನ್ದು ದೇಗುಲದ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದರು (3, 100). ಶ್ರೀಮನ್ತಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಕಸ ಕೊಡ್ಡು, ಬಡವರಿಗೆ ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟು (5, 89). ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರಾದರೂ ಹಣ್ಣು ಹಂಚಿ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. — ತಿರಿದುಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಬೀದಿ ಹಂಚಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಹಂಚಿದವನಿಗೆ ಹಲ್ಲು ಉೞಿಯಲಿಲ್ಲ. — ಹಂಚಿದವಗೆ ಹಲ್ಲು ಬಾಯಿ (ಉೞಿದವು Prvs.). [— ಹಂಚು ಹೞು ಮಾಡು. to tear into pieces. ಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ ಸಪ್ತ ಧಾತು ಹಂಚುಹೞುಮಾಡಿ ಕಾಡಿಹುವಯ್ಯಾ Bv. 47].

ಹಂಚು hañcu. 3. = ಹಂಚಿಕೆ 2. a plan, etc. (Bp. 51, 54).

ಹಂಚು hañcu. 4. = ಅಂಚು 2, ಹೆಂಚು. a tile; the half of a maḍake used for eating and parching (My.). [Tu. ಹಂಚ್]. ಹಂಚಿನ ಓಡು (ಕರ್ಪರಾಂಶ, ಶರ್ಕರೆ Nr.). ಹುರಿವ ಪಂಚು (ಅಮ್ಬರೀಷ Mr. 211). ಹುರಿಯುವ ಹಂಚು (ಅಮ್ಬರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Si. 308). ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಂಚು ಹಾಕುವದು (B. 3, 58). ಹಂಚು ಹೊಚ್ಚಿ, ಬೆಂಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆಹಂಚು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ (4, 121). ಹಂಚಿಗೆ ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡಿ ಆದೀತೇ? — ಹಂಚು ಕಾಣದಿದ್ದವಳು ಕಂಚು ಕಣ್ಡರೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂಱಾವರ್ತಿ ಬೆಳಗಿ ಉಣ್ಡಳು. — ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣುವವನಿಗೆ ಹಂ ವಾಣವು ಯಾಕೆ? — ಪಂಚಮದ ಶನಿ ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣಿಸ್ಯಾನು (Prvs.). see Sp. s. ಸನ್ದುವಡೆ.

ಹಂಜರ hañjara. = ಪೆನ್ದರ್, etc. a pandal. (My.).

ಹಂಜರ hañjara. Tbh. of ಪಂಜರ (Śmd. 342; My.). a cage [ಹಂಜರ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆನ್ದು ಅಂಜದೆ ಓದುವ ಗಿಳಿಯೇ ಎನ್ದೆನ್ದೂ ಅಳಿಯೆನೆನ್ದು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲ Bv. 163; Cv. 142]. — ಹಂಜರವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. Tbh. of ಪಂಜರಪಕ್ಷಿ (Śmd. 380).

ಹಂಜರಿಸು hañjarisu. Tbh. of ಪಸರಿಸು. to spread, etc. (ಪಸರಿಸು Śm. 62; ಹಸರಿಸು Kk. 57).

ಹಂಜಱ hañjaṟa. = ಹಗಱ್. a bamboo-split (My.). — ಹಂಜಱಗೂಳಿ. -ಕೂಳಿ. a fishing-basket made of bamboo-splits (Rśv. 5, 114 va.).

ಹಂಜ hañji. = ಪಂಜಿ. a ball or roll of cotton (ವರ್ತಿಕೆ Mr. 207; Dp. 84, 3). 2, = ಪತ್ತಿ, q. v. (My.). ನೂತದ್ದೆಲ್ಲ ಹಂಜಿ, ಕಲಿತದ್ದೆಲ್ಲ ಗಂಜಿ (Prv.). — ಹಂಜಿಬತ್ತಿ. = ಹಂಜಿ. (My.).

ಹಂಜೇ hañjē. = ಅಂಜೇ. *a vocative particle used in addressing a female attendant or maid servant* (in the drama).

ಹಟ haṭa. = ಅಟ 3. Tbh. of ಹಠ. obstinacy; obstinate insisting upon (C.; Mhr.; B. 2, 49. 50). ನೀನು ಮೊಲೆ ಬೇಡಿ ಹಟ ಮಾಡಿದಾಗ (B. 1, 24). ಹಟ ಹಿಡಿಯುವವನಿಗೆ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರದ ದುಃಖಗಳು ಉಣ್ಟಾಗುವವು (4, 190). ಹಟ ಮಾಡಿ, ಮಾಡಿ, ಮಠ ಮಾಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ. — ಸಟವಿದ್ದವನಿಗೆ ಹಟವು ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಹಟತಟ. obstinate insisting upon and contending for; importunity (S. Mhr.; Mhr. ಹಟತಟ). — ಹಟಮಾರಿ. an obstinate, stubborn person (My.; B. 2, 49; 4, 76). — ಹಟಮೊರಿತನ. obstinacy, stubbornness (My.; B. 2, 50). — ಹಟವಾದಿ. an extremely stubborn person (My.; Mhr.). ಚಲವಾದಿಯ ಸಂಗಡ ಹಟವಾದಿ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹಟಗಾತಿ haṭa-gāti. an obstinate, stubborn female (My.).

ಹಟಗಾಱ haṭa-gāṟa. an obstinate, stubborn man (My.).

ಹಟಿಕೆ haṭike. = ಹಟಿಗೆ, etc. see ಅಱವಟಿಕೆ.

ಹಟಿಗೆ haṭige. = ಹಟಿಕೆ, ಹಟ್ಟಿಗೆ, etc. an abode. see ಅಱವಟಿಗೆ.

ಹಟ್ಟ haṭṭa. = ಅಟ್ಟ 3. *a market*, a movable market.

ಹಟ್ಟವಿಲಾಸಿನಿ haṭṭa-vilāsini. = ಅಟ್ಟವಿಲಾಸಿನಿ. dallying in market-places: a wanton woman, a prostitute. 2, *a sort of perfume.*

ಹಟ್ಟಿ haṭṭi. = ಅಟ್ಟಿ 1, ಪಟ್ಟಿ q. v., ಪಟ್ಟಿ 3. a cow-shed, an abode, etc. (Bp. 60, 26. 29. 45; C.). [ಹಟ್ಟಿಯ ಹೊಱಗೆ ಬೆನವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ತಿಪ್ಪೆಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟನ್ತಾಯಿತ್ತು Cv. 231]. ಜೀವಧನಂಗಳ ಹಟ್ಟಿ (ಗೋಸ್ಥಾನಕ Nr.). ಹಟ್ಟಿಯ ಅಂಗಳ (ಅಂಗಣ ಚತ್ವರ, ಅಜಿರ Si. 110). see ತುಱು-. ಹಟ್ಟಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವ ಮಠ ಕಟ್ಟ್ಯಾನೇ? — ಹಟ್ಟೀಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ, ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಣ್ಡದ್ದಲ್ಲ. — ಪರಮಗತಿಯೆಮ್ಬುದು ನೆರಮನೇ ಹಟ್ಟಿಯೋ? ಬಿಟ್ಟಿಯಾಳು ಆದರೆ ಹಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟ ಬಾರದೇ? — ಮುಟ್ಟು ತಿಳಿದ ನಾಯಿ ಹಟ್ಟೀಲಿ ಇದ್ದೀತೇ? (Prvs.).

ಹಟ್ಟಿ haṭṭi. a petty market or fair (Sk.).

ಹಟ್ಟಿಕಾಱ haṭṭi-kāṟa. a herdsman (ಗೋಪಾಲ, etc. Nr.). ಹಟ್ಟಿಕಾಱರ ಹಳ್ಳಿ (ಘೋಷ Mr. 187).

ಹಟ್ಟಿಕೆ haṭṭike. Tbh. of ಪಟ್ಟಿಕೆ. a piece of cloth, etc. (Śmd. 342).

ಹಟ್ಟಿಗೆ haṭṭige. = ಪಟ್ಟಿಗೆ 2, ಹಟಿಕೆ, ಹಟಿಗೆ, (ಹಟ್ಟಿ), ಹಣ್ಟಿಗೆ, ಹೊಟ್ಟಿಗೆ. an abode. see ಅಱವಟ್ಟಿಗೆ.

ಹಟ್ಟು haṭṭu. P. p. of ಹಡು.

ಹಟ್ಟೆ haṭṭe. = ಪಟ್ಟೆ 2, etc. silk, woven silk.

ಹಟ್ಟೆಗಾಱ haṭṭe-gāṟa. = ಪಟ್ಟೆಗಾಱ. a silk-weaver. ಹಟ್ಟೆಗಾಱರ ಅಟ್ಟೆ (ತ್ರಸರ, ಸೂತ್ರಪ್ರವೇಷ್ಟನ Nr.).

ಹಠ haṭha. = ಹಟ. *violence, force* (ಬಲುಹು Hāl.). 2, obstinate insisting upon.

ಹಠಯೋಗ haṭha-yōga. a particular mode of abstract contemplation, forcing the mind to abstain from external objects (as by standing on one leg, holding up the arms, etc.). (My.).

ಹಠಾತ್ haṭhāt. by force, forcibly, with precipitation, suddenly (My.). — ಹಠಾತ್ಕಾರ. suddenness, etc. (My.).

ಹಡಕ haḍaka. = ಹಡುಕ. one who has or has had sexual intercourse. see ಕುಣ್ಡ-.

ಹಡಗ haḍaga. = ಹಡಗು, etc. (C.; B. 4, 223; 5, 128. 201). ಹಡಗದ ನಾಳ (ಅರಿತ್ರ, ಕೆಣ್ಪG.). ಹಡಗದ ಮೇಲೆ ತೆಗದ ಉಪವಾಸ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಸನ್ದಾಯ. — ಹಡಗ ಮುೞುಗಿದು ಹೋಯಿತು, ಮಡದಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಳು. — ಹಡಗ ಹಡಪಲ್ಲ, ಮಡದಿ ರಾಣಿಯಲ್ಲ (Prvs.).

ಹಡಗು haḍagu. = ಪಡಗು, etc. a ship, etc. [Tu.]; (ಯಾನಪಾತ್ರ, ಪೋತ Nr.; ಪೋತ, ಭೈತ್ರ, ಪ್ರವಹಣ Mr. 407; ಶಾರದ, ಭೈತ್ರ Nn. 28; ಶಮ್ಬ, ಸುಭೈತ್ರ 119; ಕೂಟ, ಭೈತ್ರ 152; ನೌ, ತರಣಿ, ತರಿ Si. 83; ನಾವೆ, ಯಾನಪಾತ್ರ G.; C.; B. 3, 116). ಹಡಗಿನ ಮುಖ (ಕೋಟಿಪಾತ್ರ Mr. 408); ಹಡಗಿನ ಪಿನ್ದು (ಚುಕ್ಕಣ 408); ಹಡಗಿನ ಅಡಿಪ ಅಟ್ಟಣಂ (ತರ್ಪಣ 408); ಹಡಗಿನ ಇದ್ದೆಸೆ (ಮಂಗ, ಪುಲಿಂಗ 408). ಹಡಗು ನಡಿಸುವವನು (ಕರ್ಣಧಾರ, ನಾವಿಕ Si. 84); ಹಡಗು ನಡಿಸುವ ಗಡೆ (ನೌಕಾದಣ್ಡ, ಕ್ಷೇಪಣಿ 84). ಹಡಗುಗಳ ಭೇದ (ಪಾಱು Ct. I, 77).

ಹಡಣ haḍaṇa. (Śmd. 109).

ಹಡತ hadata. the act of bearing or bringing forth (My.).

ಹಡದಿ hadadi. = ಅಡದಿ, etc. clothes which washermen take home for washing and occasionally, after washing give on hire. (S. Mhr.; Te. ಪಡಿದ).

ಹಡದು hadadu. = ಹಡೆದು. P. p. of ಹಡೆ.

ಹಡದೆ hadade. an annual allowance of grain or money to carpenters, washermen, barbers, etc., looked upon as their pay (My.).

ಹಡಪ hadapa. = ಅಡಪ. a small bag, etc. (ಚಿತ್ತ್ರದ ತಾಮ್ಬೂಲಸಂಗ್ರಹಂ Mr. 265; Bp. 1, 46; 12, 10). ಹಡಗ ಹಡಪಲ್ಲ, ಸುಡದಿ ರಾಣೆಯಲ್ಲ (Prv.).

ಹಡಪಗಾಱ hadapa-gāṟa. a barber (ನಾವಲಿಗ G.).

ಹಡಪವಳ hadapa-vaḷa. = ಅಡಪವಳ. a barber, etc. (Rśv. 14, 41 va.).

ಹಡಪಾಳಿ hadapa-āḷi. a servant who prepares and furnishes the betel with its ingredients; a barber (ತಮ್ಬುಲಿ Ct. I, 25; ಅಡಪವಳ II, 117).

ಹಡಪಿಗ hadapiga. = ಅಡಪಿಗ. a man who carries his master's betel-nut pouch; a barber. (Bp. 47, 35; 59, 26).

ಹಡಬೆ hadabe. = ಅಡಬೆ. an adultress (Tu.).— ಹಡಬೆ ಬೀಱು to go stray and be vicious, as cattle (My.).

ಹಡಲ hadala. = ಪಡಲ, etc. Tbh. of ಪಟೋಲ. snake gourd; a species of cucumber. (ಕೋಶಾತಕಿ, ಪಟೋಲಿ Hlā.; My.).

ಹಡಲಗೆ hadalage. = ಅಡ್ಲಿಗೆ q. v., ಹಡಲಿಗೆ, ಹಡ್ಲಿಗೆ, etc. Tbh. of ಪಟಲಕ (Śmd. 338). a flat round basket, etc. (My.). *cf.* ಹಡಗೆ.

ಹಡಲಿಗೆ hadalige. = ಹಡಲಗೆ, etc. (My.).

ಹಡಹು hadahu. ship? see ಪಡಗು.

ಹಡಿ hadi. 1. = ಹಡೆ, etc. to get, etc. ಹಡಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಲಬ್ಧ, ಪ್ರಾಪ್ತ, ವಿನ್ನ, ಭಾವಿತ, ಆಸಾದಿತ, ಭೂತ Nr.). ಪಳವೂ ದಪ್ಪವೂ ಅಗಲವೂ ಇರ ಬೇಕು, ಕಾಸು ಮೂಱು ಕ್ರಯ ಪಡಿಯ ಬೇಕು (Prv.).

ಹಡಿ hadi. 2. = ಪಡಿ 3. a door. ಪಡಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಿಕ್ಕುವ ಅಗುಱು (ಅರ್ಗಲ Nr.).

ಹಡಿಕಿ hadiki. 1. a woman who has been embraced sexually (My.).

ಹಡಿಕಿ hadiki. 2. a stinkard, a stinker (Bp. 51, 53).

ಹಡಿಕೆ hadike. a disagreeable smell, stench (Śmd. 248). [ಹಡಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಸೊಣಗ ಅಮೃತದ ಸವಿಯ ಬಲ್ಲುದೆ? Bv. 313; Cv. 142. 909]; (Abhā. 2, 82).— ಹಡಿಕೆನಾತ. stench. ಮಡಿಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟಿರೂ ಹಡಿಕೆನಾತ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).— ಹಡಿಕೆ ನಾಱು. to stink (Bp. 32, 54).

ಹಡು hadu. = ಪಡು 3. to embrace sexually. P. p. ಹಟ್ಟು (My.). [Tu. ಪೋಟು].

ಹಡುಕ haduka. = ಹಡಕ. one who has or has had sexual intercourse. (My.).

ಹಡುಕು haduku. = ಹಡಿಕೆ. an ill smell (*cf.* ಹಸುಕು). — ಹಡುಕುನಾತ. stench, as of drains, closets, bad sores, urine, the mouth, etc. (My.).

ಹಡೆ hade. = ಪಡೆ 1, q. v. to get: to incur, etc.; to acquire, to gain, to obtain; to obtain as price, to fetch; to bear, to give birth to (C.); to generate, to procreate (Bh. 1, 8, 57). P. ps. ಹಡೆದು, ಹಡದು (Bp. 38, 73; 40, 27). ವರ್ಣಂಗಳ್ ಅಕಾರಾದ್ಯಾಪೂರ್ಣತೆಯನ್ ಆ ಳಕಾರಮ್ಬರೆಗಂ ಹಡೆವುವು (Śmd. 11 Cm.). ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಹಡೆಯಲು ಪಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾವನುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಗುರುವಿನತ್ತಣಿನ್ದ, ಗೃಹಸ್ಥನಾಗೆನ್ದು, ಹಡೆಯಲು ಪಟ್ಟ ಅನುಜ್ಞೆಯನುಳ್ಳ ಆತನು ಸಮಾವೃತ್ತನೆನಿಸುಗುಂ (Nr.). ಪುಣ್ಯವ ಹಡೆಯ ಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡುವ ಉಪವಾಸಾದಿಕಂಗಳು (ನಿಯಮ, ವ್ರತ Nr.). ಹಡನಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸ (ಅರಿಷ್ಟ Mr. 198). ಆಕೆ ನಾಟಿಕೊಣ್ಡು, ಅಕ್ಕಗೆ ತಿಳುಹಿಸದೆ, ದಿನ ತುಮ್ಬಿದ ಬೞಿಕ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಒನ್ದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಹಡೆದಳು (B. 5, 158). ಹಡದ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಬಾಣತಿತನದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಏನಿಕೆ ಹಣ ದೊರೆಯುವದು (5, 304). ಪಡದಪ್ಪೂ ಹಡದವ್ವಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಬಡತನ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, — ಹಾವು ಹಡದವ್ವ ಬೇಲಿ ಹೊಕ್ಕಳು.— ಕೂಸು ಕಾಸು ಹಡೆಯದು, ಜೋಗುಳ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು (Prvs.). see Bp. 28, 12. 19; 40, 45.

ಹಡೆಯುವಿಕೆ hadeyuvike. = ಪಡೆಯುವಿಕೆ. bearing, bringing forth, etc. (ಪ್ರಸೂತಿ, ಪ್ರಸವ, ಹೆಱುವಿಕೆ Si. 390).

ಹಡ್ಲಿಗೆ hadlige. = ಅಡ್ಲಿಗೆ, ಹಡಲಗೆ, etc. a flat round basket. (My.).

ಹಡ್ಲು hadlu. = ಅೞಲ್ 2, etc. mud (My.). [2. fallow].

ಹಣ hana. (= ಹಣೆ 2?). — ಹಣಕಲ್ಲು. the coarse stones or particles that in winnowing appear on the mora (My.).

ಹಣ hana. = ಪಣ 2. money (ಪಣ Nr.; C.); four ānes and eight kāsus (My.); wealth. ಹಣದ ಬಡ್ಡಿ (ಅರ್ಥಪ್ರಯೋಗ Si. 299); ಹಣದ ಆಸ್ತಿ (ದ್ರವ್ಯ, ವಿತ್ತ, etc. 330). ಹಣಕ್ಕೊನ್ದೀಸವಿಪ್ಪಣಕ್ಕೊನ್ದು ಬೇಳೆಯು ತ್ರಿಣಯನ ಮಕುಟವಾದರಕ್ಕಸಾಲೆಯ ಟೊಣೆಯದ ಬಿಡನು (see Sp. s. ಟೊಣೆ). ಹೊನ್ನು ಹಣವುಳ್ಳವನಗೆ, ಸಾಯಲಾಱನು (Dp. 4) ಹಣದಿನ್ದ ರುಣ ಆಗುವದು, ಗುಣದಿನ್ದ ಮೋಕ್ಷ ಆಗುವದು. — ಹಣವುಳ್ಳವನ ಹೆಣ್ಣ ತಿಯಾದರೂ ರುಣವಿದ್ದಷ್ಟೇ ಸಿಕ್ಕೀತು.— ಹಣವಿದ್ದವನಿಗೆ ಗುಣವಿಲ್ಲ, ಗುಣವಿದ್ದವನಿಗೆ ಪಣವಿಲ್ಲ.— ಪಣವಿಲ್ಲದವನು ಹೆಣಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಹಣವೆನ್ದರೆ ಹೆಣ ಬಾಯ ಬಿಡುತ್ತದೆ.— ಹಣವಿದ್ದವನಗೆ ತಿರುಪತಿ, ಋಣವಿದ್ದವನಗೆ ಕಾವೇರಿ.— ಪಣ ಕಟ್ಟುವವನ ಹತ್ತರ ಹೆಣಗ ಬಹುದು, ಹಣ ಕೂಡಿಸುವವನ ಹತ್ತರ ಸಿಲ್ಲಲಾಗದು.— ಪಟ್ಟೆಗೆ ತುಮ್ಬು ಹಣವಿದ್ದರೂ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರ್ಟು ಗತಿಯಿಲ್ಲ.— ಮಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣಿಯಿಲ್ಲ, ಹಣವಿಲ್ಲದೆ ವರಹವಿಲ್ಲ.— ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ಹಣ ಉಣ್ಣೆನ್ದರೆ ಅಕ್ಕಿ ಸಾಕ್ಕಾಳೇ?— ಕತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಣ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಣ, ಟವಣಿ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಣ (Prvs.). ದೊಡ್ಡ ಮನಸುಳ್ಳವರೂ ಶ್ರೀಮನ್ತರೂ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಹಣನನ್ನು ಇನಾಮು ಕೊಟ್ಟರು; ಅವಳ ದಯಗುಣಕ್ಕೂ ಸೂರತನಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ, ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ತವ್ಮೊಳಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ, ಆ ಹಣವನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟರು (B. 5, 157). see Bp. 28, 5; 29, 15.— ಹಣವಡ್ಡ. -ಅಡ್ಡ. a hana and an adda *i. e.* seven ānes (My.). ಹಾದಿಜಗಳ ಹಣವಡ್ಡ (or ಹಣಹಾಗ), ಬೀದಿಜಗಳ ಮುಪ್ಪಾಗ.— ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಹನ್ದಿ ಹಣವಡ್ಡ.— ಹಾದಿಜಗಳ ಪಣವಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡರು (Prvs.).

ಹಣಕಿಸು hanakisu. = ಅಣಕಿಸು, ಅಣೆಕಿಸು, ಹಣೆಕಿಸು. to mock, to deride. (My.).

ಹಣಕು hanaku. = ಹಣೆಕು, etc. to look slyly, to pry. ಪಣೇಲಿಲ್ಲದ್ದು ಹಣಕಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).— ಹಣಕಿ ನೋಡು. to peep, to look slyly. ಆ ಮುದುಕಿಯು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗೆ ಹಣಕಿ ನೋಡಿ (B. 3, 51).

ಹಣಗಾತಿ hana-gāti. a wealthy woman (My.).

ಹಣಗಾಱ hana-gāṟa. a wealthy man (My.). ಮನೆಮಗಾಱನ ಹಂಗು ಹಣಗಾಱನಿಗೂ ಬೇಕು (Prv.). ಹಣಗಾಱರಿರುವ ಸ್ಥಳ (ಹರ್ಮ್ಯ Si. 109).

ಹಣಜಿ haṇaji. = ಹಣಜೆ. see ಬಿಳೀ-.

ಹಣಜೆ haṇaje. N. of a plant (ಇಕ್ಕುಳಿಕೆ Mr. 110; T. ಅಣಚ್ಚಿ = ನಾಗಮಲ್ಲಿಗೆ). — ಹಣಜೆಹುಲ್ಲು. a common grass, Setaria verticillata Beauv. (Z.).

ಹಣತೆ haṇate. = ಪಣತೆ, etc. an earthen or metallic lamp. (My.).

ಹಣಬೆ haṇabe. = ಅಣಬೆ, etc. a mushroom. (My.).

ಹಣವನ್ತ haṇa-vanta. a rich man (My.; B. 3, 96).

ಹಣವು haṇavu. = ಹಣ. ಹಣವಿನ ಆಸೆ (Bp. 40, 56). ನಣ್ಟರು ಬಣ್ಟರು ಹಣವಿನ ಗಣ್ಟಿರುವ ತನಕ ಹೇಣುದನ್ದದಿ ನಡೆವರು; ಗಣ್ಟೆಲ್ಲ ತೀರ್ದ ಮಱು ದಿನ ನಣ್ಟರೆ ಗಣ್ಟಲಿಗೆ ಗಾಣ (Subhāṣita kandapadya).

ಹಣಾ haṇā. (fr. ಹಣಿ 3). = ಹಾಣಾ. beating. — ಹಣಾಹಣಿ reit. mutual beating (My.). — ಹಣಾಹಣಿಜಗಳ. a quarrel, accompanied with mutual beating (My.).

ಹಣಿ haṇi. 1. = ಪಣೆ 2, ಹಣೆ 1. the upper part of the stem of a tree. ಹಣಿಯಿಲ್ಲದ ಮೆಳೆ ಬಳ್ಳಿ ಗಿಡುಗಳ್ (ಗುಲ್ಮ Nr.). — ಹಣಿಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. the forked branch which issues from that part of the stem (ಸ್ಕನ್ಧ, ಶಾಖೆ, ಶಾಲೆ Nr.).

ಹಣಿ haṇi. 2. = ಪೆಣೆ 1, etc. to twist, etc. (*only* in Si.). ಹಣಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ ಜಡೆ (ವೇಣಿ, ಪ್ರವೇಣಿ Si. 216); ಕುರುಳು ಹಣಿದ ಜಡೆ (ಜಟಿ 415).

ಹಣಿ haṇi. 3. to beat (Grj. 2, 106 va.; Bh. 1, 6, 4; 8, 3, 8); to beat thin, to sharpen by beating, as a sickle (My.); to beat or cut off (Rām. 3, 7, 12). 2, to be hurt (B. 4, 131; Mhr. ಹಣಣೇಂ, to strike, beat; to cut up; to kill). ಪಱು 3?

ಹಣಿ haṇi. 4. = ಹಣೆ 3, etc. the forehead (ಗೋಧಿ G.; B. 3, 24).

ಹಣಿಕಿಸು haṇikisu. = ಹಣುಕಿಸು, etc. to mock, etc. (My.).

ಹಣಿಕು haṇiku. = ಇಣಿಕು, ಹಣುಕು, ಹಣಿಗು, ಹಣುಗು 1, ಹಣುಂಗು, ಹಳುಂಗು, ಹಿಣಿಕು. to look slyly, etc. ನೆಸಪಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಹಣಿಕಿದರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಹಣಿಕಿ ನೋಡು. = ಹಣಿಕಿ ನೋಡು, q. v. (My.; B. 5, 39).

ಹಣಿಗು haṇigu. = ಹಣಿಕು, etc. to look slyly, to lurk. ಮೃಗರಿಪು ಹಣಿಗಿದರೆ ಹರಿಣಂಗೆ ಗೆಲವೇ? (Bh. 1, 8, 40).

ಹಣಿಗೆ haṇige. = ಅಣಿಗೆ 1. a comb (ಕಂಕತ, ಕೇಶಮಾರ್ಜನ Hlā.; ಪ್ರಸಾಧನಿ, ಕಂಕತಿಕೆ Nr.: ಕೇಶಮಾರ್ಜನಿ, ಕಂಕತ Mr. 208; My.). 2, a comb, *i. e.* one of the clusters of fruits, round the fruit-stalk of a plantain (B. 2, 37). — ಹಣಿಗೆಯ. -ಅ 3. a man who makes combs for weavers (S. Mhr.).

ಹಣಿತೆ haṇite. = ಪಣತೆ, etc. Tbh. of ಪ್ರಣೀತೆ. an earthen lamp. (Śmd. 345 Mdb.; My.; ಮಲ್ಲಿಕೆ Si. 497).

ಹಣಿದ haṇida. (fr. ಹಣಿ 3). ಪಣಿದ. beating, thrashing; a blow, blows (Bh. 10, 4, 48; Rām. 6, 13, 35). — ಹಣಿದವಾಡು. -ಆಡು. to beat soundly, to thrash (Bh. 1, 8, 40; J. 18, 7; 25, 23). [ಕಬ್ಬಿನ ಹಣಿದವನಾಡುವರಲ್ಲದೆ ಕಾಯದ ಹಣಿದವನಾಡುವರೆ? Bv. 679].

ಹಣಿದ haṇida. (Tbh. of ಫಾಣಿತ). the inspissated juice of the sugar-cane; jaggory (ಫಾಣಿತ Hlā.). ಕಾವಲಿಯಲಿ ಅಡವು (ಭಕ್ಷ್ಯಗಳು) ಅಯ್ದೆ ಹಣಿದವಕ್ಕುಂ (Mr. 213).

ಹಣಿಸು haṇisu. 1. to cause to sharpen by beating (My.).

ಹಣಿಸು haṇisu. 2. = ಹನಿಸು. to pour as water. ನೀರು ಹಣಿಸು (ಎಱೆ G.).

ಹಣು haṇu. = ಹಣ್ಣು 2. a ripe fruit. — ಹಣು ಹಮ್ಪಲು. = ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪಲ. (Bh. 8, 26, 8).

ಹಣುಗು haṇugu. 1. = ಹಣಿಗು, etc. to lurk, etc. (Bh. 2, 2, 105; 3, 13, 27).

ಹಣುಗು haṇugu. 2. lurking. — ಹಣುಗುದಲೆ. -ತಲೆ. a head with a lurking expression (Rām. 6, 37, 15).

ಹಣುಂಗು haṇuṅgu. = ಹಣುಗು 1, etc. to lurk (Rśv. 5, 94).

ಹಣುಮಣಿಕ್ಯ haṇu-maṇikya. = ಹಲುಮಾಣಿಕ (s. ಹಲು 1). — ಹಣುಮಣಿಕ್ಕನ ಗಿಡ. a thorny shrub or tree, Flacourtia sepiaria Roxb. (Z.).

ಹಣೆ haṇe. 1. = ಪಣೆ 2, ಹಣಿ 1. the upper part of the stem of a tree. ಪ್ರಘಾಣ, ಸ್ಕನ್ಧ ಎನ್ದೊಡೆ ಮರದ ಹಣೆ; ಮರದ ಹಣೆಯಿಂ ಕೆಳಗೆ ಪ್ರಕಾಣ್ಡ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). see Nn. s. ಸ್ಕನ್ಧ.

ಹಣೆ haṇe. 2. = ಪಣೆ 3. a haunt or lair of wild beasts (ಮಿಗವಕ್ಕೆ Kp. 52; ಮಿಗಮಿರ್ಪ ತಾಣ Śm. 31; ಮಿಗದಾಣ 96; Rśv. 5, 80 va.).

ಹಣೆ haṇe. 3. = ಅಣೆ 2, ಪಣೆ 1, ಹಣಿ 4. the forehead (ಅಲಿಕ, ಲಲಾಟ, ಭಾಲ, ನೊಸಲು Mr. 318; ನೀಚಕಿ Hlā.; ನೈಚಿಕ Mr. 179; ನೊಸಲ್ Śm. 96; ಲಲಾಟ, ಅಲಿಕ, ಗೋಧಿ Si. 214; Bp. 37, 14; 56, 6; J. 11, 41; B. 4, 83; C.). ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಜೋಲಾಡುವ ಮುಂಗುರುಳು (ಭ್ರಮರಕ Si. 215); ಹಣೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ ತಿಲಕ (ತಮಾಲಪತ್ರ, etc. 226); ಆನೆಯ ಹಣೆ (ಅವಗ್ರಹ, ಲಲಾಟ 270); ಹಣೆಯ ಮೂಳೆ (ಶಂಖ 408). ಹಣೇಲಿಲ್ಲದ್ದು ಹಣುಕಿದರೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಮಣೇಲಿ ಕುಣ್ಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಣೇಲಿಲ್ಲದವ ಸಿಂಹಾಸನ ಏಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಹಣೆಕಟ್ಟು. the form of the forehead (My.). — ಹಣೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to affix to one's forehead, *i. e.* to use (said contemptuously, My.). ಇನ್ಥವನು ಈ ಸಾವುಕಾರನ ಬದುಕು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ಏನು ಹಣೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವನೆಮ್ಬುದನ್ನು ಧಣಿಯರು ಆಲೋಚಿಸ ತಕ್ಕದಿತ್ತು (B. 4, 170). — ಹಣೆಗೆ ಬಡುಕೊಳ್ಳು. = ಹಣೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. (My.). — ಹಣೆಗೆ ಹೊಡ ಕೊಳ್ಳು = ಹಣೆಗೆ ಬಡು ಕೊಳ್ಳು. (My.). — ಹಣೆಬರಹ. the writ on (a person's) forehead: destiny, fortune (C.). — ಹಣೆಬಾರ. = ಹಣೆಬರಹ. (My.; ಪ್ರಾರಬ್ಧ Cb.). — ಹಣೆಬೊಟ್ಟು. an ornamental or sectarial round mark on the forehead (ಅಪಾಂಗ, ತಿಲಕ Si. 409). — ಹಣೆವೊನ್ದು. -ಒನ್ದು (or ಪೊನ್ದು). to cause the forehead to join or touch another's feet (in greeting, Bp. 48, 30; 61, 60). — ಹಣೆಹಗ್ಗ. a rope tied to a bullock's forehead (by which it is guided, C.).

ಹಣ್ಟಿಗೆ haṇṭige. = ಹಟ್ಟಿಗೆ, etc. an abode, etc. see ಆಱುವಣ್ಟಿಗೆ.

ಹಣ್ಡ haṇḍa. 1. = ಪಣ್ಡ. an impotent man. (Śmd. 342 Mdb.).

ಹಣ್ಡ haṇḍa. 2. (Tbh. of ಪಾಣ್ಡು?). — ಹಣ್ಡ ಬಣ್ಡ. reit. certain colour of a pigeon (B. 3, 113).

ಹಣ್ಡಾ haṇḍā. = ಅಣ್ಡೆ, ಹಣ್ಡೆ. a large metal pot or boiler, an open-mouthed metal vessel in general (My.; Mhr.). exceptionally made of glass (B. 4, 225 as ಹಣ್ಡೆ). locative ಹಣ್ಡಾದಲ್ಲಿ (My.).

ಹಣ್ಡಿ haṇḍi. a small cooking pot (My.; Mhr. ಹಣ್ಡೀ). — ಹಣ್ಡಿ ಬಾಕ್. a man who eats his food from the haṇḍi in which it has been cooked: a voracious fellow (My.).

ಹಣ್ಡೆ haṇḍe. = ಹಣ್ಡಾ, etc. (My.; B. 4, 52). ಕಾಜಿನ ಹಣ್ಡೆ (G. 127); ಭಂಗಾರದ ಹಣ್ಡೆ (579). ಹಣ್ಡೆ ತುಮ್ಬ ನೀರು ಮಿನ್ದರೂ ಮಣ್ಡೀ ಕೂದಲು ಬೆಳೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. — ಹಣ್ಡೆ ತುಮ್ಬಿದ ಮುಣ್ಡೆ ಉಣ್ಣದೆ ಬಿಡಳು. — ಹಣ್ಡೀ ನೀರು, ಮುಣ್ಡೀ ಅಡಿಗೆ. — ಹಣ್ಡೀ ಮಾಜಿ ಬೇಡ, ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಹಾಜಿ ಬೇಡ. — ಹಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯಲಿಲ್ಲ, ಹಿಣ್ಡೆಸಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಹಣ್ಡೇ haṇḍē. (= ಹಂಜೇ). *a vocative particle used in addressing a female of inferior rank.*

ಹಣ್ಣಿ haṇṇi. = ಹಣ್ಣೆ. the sunflower, Heliotropium indicum Lin. (ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ, ಭೂರುಣ್ಡ Nr.).

ಹಣ್ಣು haṇṇu. 1. = ಪಣ್ಣು 1. to make ready, etc. (Bp. 60, 21; J. 7, 29; 18, 60). [ಕಾಯವ ದಣ್ಡಿಸಿ, ಆತ್ಮನಿಗ್ರಹವ ಮಾಡಿ, ಬಟ್ಟಗುತ್ತತನವ ಹಣ್ಣಿ ತಗೆಹಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಬೇಡಿಕೊಮ್ಬ ತಪ ತಾನೇಕೆ? Cv. 683]. ಹಣ್ಣಿದ ಆನೆ (ಸಜ್ಜಿತ, ಕಲ್ಪಿತ Hlā.). ಹಣ್ಣಿದುದು (ಆನೆ, ಸಜ್ಜಿತ, etc. Mr. 156); ಅತಿಯುದ್ಧಮಂ ಬಿಡದೆ ಹಣ್ಣಿರೆ (ದ್ಯೂತ 466). *cf.* ಹನಿ 3.

ಹಣ್ಣು haṇṇu. 2. = ಪಣ್ 2, etc., ಹಣು. a ripe fruit, etc. (ಪ್ರಸೂನ, ಫಲ Si. 438; Bp. 18, 16; J. 6, 31; C.). ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮರ (ಫಲವತ್ Si. 120); ದ್ರಾಕ್ಷೀ ಹಣ್ಣಿನ ಹೆಣ್ಡ (ಮಾಧ್ವೀಕ 347); ಸಮ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಣ್ಣಿನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಬನ್ದಿರುವದು (ನಿಶಿತ, ಕ್ಷ್ಣುತ, ಶಾತ, ತೇಜಿತ 378). ಹಣ್ಣು ಜಾಜು ಹಾಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹೋದರೆ ಒನ್ದು ಕಲ್ಲು, ಬನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಹಣ್ಣು. — ಹಣ್ಣು ತಿನ್ದವ ನುಣ್ಣಗೆ ಆದ, ಸಿಪ್ಪೆ ತಿನ್ದವ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಣ್ಡ. — ಹಣ್ಣೆನ್ದು, ಶಲಭ ದೀಪದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೊನ್ನನ್ನು ಹಣ್ಣಾದ ಮರಗಳನು ಕಣ್ಣಲಿ ಕಣ್ಡು, ಮನದಲ್ಲಿ ಬಯಸದಿಹ ಅಣ್ಣಂಗಳಾರು? (Sp.). ಹೊನ್ನು (ಹೆಣ್ಣ) ಹಣ್ಣ ರಿಣವು ತೀರಿದಾ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲ್! (Sp.). — ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕು. to put to ripen, to make ripe (G. 10). — ಹಣ್ಣುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a ripe pod vegetable (My.). ಅವನನ್ನು ಹಣ್ಣುಗಾಯಿ ನೀರುಗಾಯಿ ಮಾಡಿದರು, they thrashed him soundly (My.). — ಹಣ್ಣುಬಾರು. -ಪಾರು. to become a ripe fruit or ripe (Si. 380). — ಹಣ್ಣುಮುಜುಕ. a man broken and ripe with age, a very old man (My.). — ಹಣ್ಣುಮುಜುಕಿ. such a woman (My.). — ಹಣ್ಣುವರಿ. -ಹರಿ. to come up to maturity, to become ripe (B. 3, 37). — ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪಲ. = ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪಲು. (B. 3, 37). — ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪಲು. = ಹಣು ಹಮ್ಪಲು. reit. (Rām. 5. 8, 29; My.; B. 5, 296). — ಹಣ್ಣೆಲೆ. -ಎಲೆ. an old leaf, a full grown leaf. ಹಣ್ಣೆಲೆ ಉದುರುವಾಗ ಚಿಗುರೆಲೆ ನಗುವದು (Prv.).

ಹಣ್ಣುವ haṇṇuva. making ready, equipping, etc. ಕಲ್ಪನೆ, ಸಜ್ಜನೆ ಎನ್ದೊಡೆ ಆನೆಯ ಪಲ್ಲಣಿಸುವುದು; ಹಣ್ಣುವಮೆನ್ದು, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಹಣ್ಣೆ haṇṇe. = ಅಣ್ಣೆ 4, ಹಣ್ಣಿ. the sunflower (ಸಿರಿಕಣ್ಣೆ, ಮಧುಮಾಲಿ Mr. 150; ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ, etc. Si. 138). 2, the kitchen herb Celosia albida (My.; T. ಪಣ್ಣೈ). ಹಣ್ಣೀ ಸೊಪ್ಪು ಜೇಯು ವಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನಸು (Prv.).

ಹತ್ hat. an interjection of contemptuous or angry reproof (My.; Mhr.).

ಹತ hata. struck, beaten; struck down, *killed, slain;* wounded, hurt; destroyed, ruined; impeded, checked; removed (Abh. P. 3, 60); *disappointed;* deprived of, bereft of, destitute of; miserable. 2, striking; killing; hurting.

ಹತಕ hataka. miserable; *ill-bred, bad* (in general, ಕೆಟ್ಟವಂ Mr. 239).

ಹತಾಹತಿ hatā-hati. mutual striking (J. 27, 6. 10).

ಹತಿ hati. = ಅತಿ 2. striking; killing; destroying; removing; a stroke, a blow. see *e. g.* ಉಪ-, ಪದ-, ಸಂ-; J. 3, 31; 12, 48.

ಹತೋಟಿ hatōṭi. Tbh. of ಹಸ್ತವರ್ತಿ? subjection, control (My.).

ಹತೋದ್ಧೂತ hata-uddhūta. raised by striking or blows (J. 22, 1).

ಹತ್ತ hatta. = ಹಸ್ತ. the state of joining or fitting close; closely. 2, altogether. — ಹತ್ತಕಟ್ಟು. to tie tightly, as a necklace, etc. (My.). — ಹತ್ತಕಡಕು. an ear-ring which fits close to the ear (My.; Si. 218). — ಹತ್ತ ಕಾಸು. to heat thoroughly (My.). — ಹತ್ತ ಕೆಡು. to be completely ruined or spoiled (My.). — ಹತ್ತ ಬಡಿ. to beat all (fruits) off (from a tree); to strike off all (that is above the level of the top in measuring, My.). — ಹತ್ತ ಸೇದು. to draw up all things at once (My.). 2, to draw tightly (My.). [-ಹತ್ತಹತ್ತು to soak things in salt solution].— ಹತ್ತೊಣ್ಟ -ಒಣ್ಟ. = ಹತ್ತಕಡಕು. (My.).

ಹತ್ತ hatta. Tbh. of ಹಸ್ತ. hand. (Śmd. 378). see ಗಳ-, ತೋರ-, ಮು-, ದೂ-, ಪರ-, ಪಜಿ-.

ಹತ್ತಡಿ hattaḍi. = ಅತ್ತರಿ, ಹತ್ತಣ್ಡಿ, ಹತ್ತರಿ, ಹತ್ರಿ. a carpenter's plane (My.).

ಹತ್ತಣ್ಡಿ hattaṇḍi. = ಹತ್ತಡಿ, etc. (S. Mhr.).

ಹತ್ತರ hattara. = ಹತ್ತಿರ, ಹತ್ತಿರು, ಹತ್ತಿರೆ, ಹತ್ತಿಲೆ, ಹತ್ರ. the state of joining: nearness, proximity; near; close by; by (C.). ಅರಸಿರುವ ಪಟ್ಟಣದ ಹತ್ತರಲೇ ಇರುವ ಚಿಕ್ಕ ಊರು (ಶಾಖಾನಗರ Si. 106); ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹತ್ತರವಿರುವ ಕೆಳಗಣ ಭೂಮಿ (ಉಪತ್ಯಕೆ 116); ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಹತ್ತರವಾಗಿ ಪೋಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ದಣ್ಡೆಗಳು (ಹಾರ, ಮುಕ್ತಾವಲಿ 218); ಹತ್ತರವಲ್ಲದ್ದು (ದೂರ 372). ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಹತ್ತರ ಬರಗೊಡುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 6). ಹಾರುವನು ಅದಜಿ ಹತ್ತರ ಬನ್ದು (2, 28). ನೋಡು, ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಎನ್ತಾ ಚೆಲೋ ಚೂರಿ ಅದೆ! (2, 28). ಆ ಕುರುಡನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ (3, 124). ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿನ್ದ ಈಗ ಉಪವಾಸ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ (3, 124). ತನ್ನ ಗುಡಿಸಲಿನ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಕೂತು ಕೊಣ್ಡು (4, 176). ಹತ್ತರಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ, ಬಜಿಕಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಕ, ಒಳಿತು ಕೆಟ್ಟರೆ ಗೆಣೆಯ. — ಸುತ್ತನಾದವನ ಹತ್ತರ ಕತ್ತಿ ಇದ್ದರೇನು? (Prvs.). see Prvs. s. ಸಲ್ಲ. ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ (ಸಾರಸ, ಸಮೀಪ, ಹತ್ತಿರೆ Nn. 56). [*cf.* ಹತ್ತು].

ಹತ್ತರಿ hattari. = ಹತ್ತಡಿ, etc. a carpenter's plane. (My.).

ಹತ್ತಾಹತ್ತಿ hattāhatti. Tbh. of ಹಸ್ತಾಹಸ್ತಿ. hand to hand fight (Bh. 4, 2, 62).

ಹತ್ತಿ hatti. 1. = ಪತ್ತಿ, etc. cotton in the pod, or not cleared from the seed; cotton in general (ಪಿಚವ್ಯ, ಬಾದರ, ಕರ್ಪಾಸ Hlā.; ಕಾರ್ಪಾಸ, ಪಿಚವ್ಯ, ಬಾದರ Mr. 128; ಪಿಚುಲ Nn. 107; ತೂಲ Ct. I, 79; C.; B. 4, 26). ಹತ್ತಿಯ ಗಿಡು (ತುಣ್ಡಕೇರಿ, ಸಮುದ್ರಾನ್ತೆ, ಕಾರ್ಪಾಸಿ, ಬದರೆ Nr.). ಹತ್ತಿಯಿನ್ದ ಆದ ಸೀರೆ (ಕಾರ್ಪಾಸ, ಬಾದರ Hlā.). ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಹೊಲದೊಳಗೆ ಹತ್ತೀ ಬಿತ್ತಿದನು; ಪಯಿರು ಬೆಳೆದು, ಹತ್ತಿ ಒಡೆದ ಬಜಿಕ ಕೂಲಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಹತ್ತೀ ಬಿಡಿಸಿದರು (B. 4, 178). ಹತ್ತಿ ನೂಲ ಬೇಕು, ಮುತ್ತಯ್ದೆ ಹಾಡ ಬೇಕು. — ಹತ್ತಿ ತೂಗುವಲ್ಲಿ ನೊಣಕ್ಕೆ ಉಪವಾಸ. — ಹತ್ತಿಗೂ ಮುತ್ತಿಗೂ ಹಾಕಿದ ಹಣ ಯಾತಕ್ಕೂ ಬಾರದು. — ಆದರೆ ಹೋದರೆ ಹತ್ತಿ ಬೆಳದರೆ, ಅಜ್ಜೀ, ನಿನಗೊನ್ದು ಪಟ್ಟೀ ಸೀರೆ. — ಹೊಲದ ಹತ್ತಿ ಹೊಲದಲ್ಲೇ! ನಿನಗೆ ನೊಜಿ ಉಣ್ಣ, ನನಗೆ ಮಾರುದ್ದ! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಹತ್ತಿಕಾಯಿ. an

unripe cotton pod (My.). — ಹತ್ತಿಕಾಟು. cotton seed (C.; B. 2, 19; 3, 17). — ಹತ್ತಿಗಿಡ. the Indian cotton plant, Gossypium herbaceum Lin. (ಕರ್ಪಾಸಿ G.; ತುಣ್ಡಕೇರಿ, etc. Si. 150; My.). — ಹತ್ತಿಗೇಡು. -ಕೇಡು. ruin or waste of cotton. ಬತ್ತಿ ಹೆತ್ತುಪ್ಪ ವನು ಹತ್ತಿಸಿವ ಫಲವೇನು? ನಿತ್ಯ ನೆಲೆಗೊಳದೆ ಭಜಿಸುತಿರಲ್ ಆ ಪೂಜೆ ಹತ್ತಿಗೇಡೆನ್ನ (Sp.). — ಹತ್ತಿ ಬಿಡಿಸು. to pull off or pluck cotton (B. 4, 178); to dress cotton (My.). — ಹತ್ತಿಬೀಜ. = ಹತ್ತಿಕಾಟು. (My.). — ಹತ್ತಿಬೆಳೆ. a cotton crop (C.; B. 4, 26).

ಹತ್ತಿ hatti. 2. nearness, proximity. ಹತ್ತಿಗೆ ಅಯ್ತನ್ನ (Bp. 46, 8). *cf.* ಹತ್ತೆ.

ಹತ್ತಿಗ hattiga. a man who is near, a companion (Bh. 7, 5, 2).

ಹತ್ತಿರ hattira. = ಹತ್ತರ, etc. near, etc. (ಆರಾತ್, ಸಮೀಪ Si. 467; ಅಭಿತಸ್, ಸಮೀಪ 470; Bp. 32, 28; J. 25, 58; 26, 21). ಸಮೀಪ ನಿಕಟ ಆಸನ್ನ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟ, etc. ಎಮ್ಬಿವು ಹತ್ತಿರದ ಹೆಸರುಗಳು (371). ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರ್ಪುದಂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತರುಹ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಉಪಾದಾನ); ಕಾನ್ತನ ಹತ್ತಿರ ಬಹ ಸಮಯದೊಳು ಸಮ್ಭ್ರಮದಿಂ ಮಾಡುವ ಕೊಡಿಗೆಯ ಪಲ್ಲಟ (ವಿಭ್ರಮ Nr.).

ಹತ್ತಿರು hattiru. = ಹತ್ತರ, etc. near, etc. ಹತ್ತಿರಿನ್ದ ಹೋಹದೆ ಇರುಹಂ (ಪರಿಸರ್ಯೆ, ಪರೀಸಾರ Nr.). ಹತ್ತಿರಿಗೆ (Bp. 18, 61; 26, 25; 32, 58; 44, 10).

ಹತ್ತಿರೆ hattire. = ಹತ್ತಿರ, etc. (ಸಮಯಾ, ನಿಕಷಾ, ಹಿರುಕ್ Nr. ಸಾರಸ, ಸಮೀಪ, ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ Nn. 56; ಪಕ್ಷ, ಸಮೀಪ 112; Bp. 39, 39).

ಹತ್ತಿಲೆ hattile. = ಹತ್ತರ, etc. near, etc. ಸತ್ಯವೆಮ್ಬುದು ತಾನು ಹಿತ್ತಲದ ಗಿಡ, ನೋಡ! ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿಯಹಸದೆ, ತಾನಿರ್ದ ಹತ್ತಿಲೇ ನೋಡ! (Sp.).

ಹತ್ತಿಸು hattisu. 1. = ಪತ್ತಿಸು 1, (ಹಚ್ಚು 1). to join (v. t.), to apply (Bp. 18, 60); to fix on (J. 4, 31); to cause to climb or ascend, to cause to mount or get upon (C.). ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಣ್ಡನು (B. 3, 127).

ಹತ್ತಿಸು hattisu. 2. = ಹಚ್ಚಿಸು 1, etc. to kindle, to light, as fire, a light (My.). see Sp. s. ಹತ್ತಿಗೇಡು.

ಹತ್ತು hattu. 1. = ಪತ್ತು 1, q. v. to stick to, to adhere; to join (v. i.), to touch (Bp. 5, 292); to join (one), to follow (J. 22, 36); to apply one's self to (B. 5, 189. 293); to touch, to reach, as a shore (4, 223); to get to: to be got, as a wound (5, 161); to hit, as a ball, etc. (5, 161). 2, to be reached, arrived at or found, as a road, etc. (B. 3, 126; 4, 33. 114). 3, to be required; to take; to suffice (B. 3, 121; 4, 48. 86. 152; 5, 102. 124. 141. 171. 226. 306). 4, to be of effect on: to hurt, as strokes, etc. B. 5, 250). 5, to begin (C.; B. 1, 6. 11. 21; 2, 13. 14; 3, 75. 124; 5, 271). 6, to take root, to fix the root, to begin to grow (C.; B. 2, 22). 7, to rise (Bp. 56, 38); to ascend, to climb, to mount, to scale (C.; B. 3, 15. 21). ನಿಜಗುಣಿಯು ತನಗೆ ಹತ್ತುವಷ್ಟು ರೊಟ್ಟೀ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದನು (B. 3, 121). ಆದಱ ಬೆಳುವಣಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಯ್ದು ವರ್ಷ ಹತ್ತುವದು (4, 48). ಎಷ್ಟೊ ದೊಡ್ಡ-ಮಟ್ ಬರ ಹತ್ತಿತು! (1, 21). ಕಾಳಗದೊಳಗೆ ಕಡತ ಹತ್ತಿ (3, 124). ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಹತ್ತುವವು (2, 22). ಕಾಳಗದ ಬಣ್ಣಿಯಂ ಹತ್ತಿ ಹೊಡಹಂ (ರಥಿಕ, ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ Mr. 247). ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವ ಸವಾರ (ಅಶ್ವಾರೋಹ, etc. Si. 278). ತೆಂಗಿನ ಮರ ಯಾಕೆ ಹತ್ತಿತ್ತಿ? ಅನ್ದರೆ ಚೆಕ್ಕಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯೋದಕ್ಕೆ ಅನ್ದ. — ನಡು ಸುರಾ ಹತ್ತಿ, ಬುಹಾ ಕಡಿದ. — ಬುಡ ಹತ್ತಲಱಿಯದವ ನಡು ಹತ್ತ್ಯಾನೇ? — ಮತದ ಸೂಳೆಗೆಯೇಱಿದವನ ಗಟ್ಟ್ಯಾ ಹತ್ತ್ಯಾನೇ? (Prvs.). see Sp. s. ಹತ್ತೆವಿಡಿ. — ಹತ್ತಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let mount (B. 3, 125; 5, 289). — ಹತ್ತಿಪರೆ ಮುರುಟುಹ. a species of plant (ಶೀಘ್ರ Mr. 145). — ಹತ್ತೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. to press so as to join well, to press firmly (B. 3, 106; 4, 208); to suppress, as laughter (5, 143).

ಹತ್ತು hattu. 2. = ಪತ್ತು 2. joining, etc.; climbing, scaling, etc. — ಹತ್ತುಗೋಟ್ಟೆ. -ಕೋಟ್ಟೆ. a fort for scaling (Śmd. 386). — ಹತ್ತೆಸರು. -ಎಸರು. the water in a cooking pot when so far evaporated that it is nearly exhausted and sticky, as a sign that the rice, etc. is completely done. ಹತ್ತೆಸರಿಗೆ ಬರು, to be nearly done, as rice (S. Mhr.); to be at the point to die (S. Mhr.).

ಹತ್ತು hattu. 3. = ಪತ್ತು 3, etc. ten (ದಶ Mr. 347; Bp. 9, 21; 51, 68; J. 12, 34; 20, 50; 21, 19; 29, 22; C.). ಹತ್ತಱಲಿ (Bp. 35, 32; C.), ಹತ್ತಱ, ಹತ್ತಕ್ಕೆ (C.). ಹತ್ತು ಬೆರಳ್ (Bp. 53, 56). ಹತ್ತು ಬೆರಳಾರತಿ (48, 17). ಹತ್ತು ಕಡೆ (B. 4, 51). ಹತ್ತು ಮಡಿ (5, 83). ಹತ್ತಱ ಕೂಡ ಹನ್ನೊಂದು, ಪರಸೇ ಕೂಡ ಗೋವಿನ್ದ. — ಹತ್ತಱ ಸಾವು ಮದುವೇ ಸಮಾನ. — ಹತ್ತಱ ಹಲ್ಲ ಕಡ್ಡಿ ಒಬ್ಬನ ತಲೇ ಹೊಱೆ. — ಹತ್ತು ಜುಟ್ಟು (*i. e.* men) ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರ ಬಹುದು, ಎರಡು ತುಱುಬು (*i. e.* women) ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರ ಕೂಡದು. — ಹತ್ತು ದುಡಿಯುವದು ನನ್ನಿಷ್ಟ, ಮುತ್ತೆ ಕೂಡುವದು ನಿನ್ನಿಷ್ಟ. — ಹತ್ತು ಮನ್ದಿಯ ಮಾತು ಮೀಱಿ ಬೇಡ, ರಾಯರಿಗೆ ದೇವರಿಗೆ ಸುಳ್ಳಾಡ ಬೇಡ. — ಹತ್ತು ಮನ್ದಿಯ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಗೆ ಸತ್ತ ಮಗುವಿನ ನೆನಪು ಹೋಗದು. — ಹತ್ತು ಮನ್ದಿಯ ತಾಯಿ ಬೀದೀಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಳನ್ತೆ. -ಹತ್ತು ಮನ್ದಿಯ ತಾಯಿ, ಹೊಱೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಿ! —ಹತ್ತು ಹಡೆಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಒನ್ದು ಮುತ್ತು ಹಡೆಯ ಬೇಕು. -ಹತ್ತು ಕಟ್ಟಿನ ಕಡೆ ಒಂದು ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟು. — ಹತ್ತು ಜನ ಎಮ್ಬುವದು ಮುತ್ತಿನ ಸಮಾನ. — ಹತ್ತು ಹಣ ಹೋದರೂ ಮೃದಂಗಶಬ್ದ ನಿವರ್ತಿ ಆಯಿತು (Prvs.). see Prv. s. ಮಗುವು. — ಹತ್ತಕ್ಕೊನ್ದು ಬಿಡಗಡೆ. -ಒನ್ದು-. release to one out of ten (My.). — ಹತ್ತತ್ತು. -ಅತ್ತು. (*i. e.* ಹತ್ತು). ten and ten (in a distributive sense, B. 4, 209). - ಹತ್ತನೆಯ. -ಅನೆಯ. tenth. ಬಾದುಣ್ಣೆನ್ದು, ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯುಮಂ ನೇರ್ದಾಗಳ್ (Śmd. 288). ಹತ್ತನೇ ಅವಸ್ಥೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು (ದಶಮಿ, etc. Si. 196). — ಹತ್ತು ಅವತಾರ. the ten incarnations of Viṣṇu (C.). Mr. enumerates them as follows: ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನೃಪರಿ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ಹಲಿರಾಮ, ರಾಮಚನ್ದ್ರ, ಬೌದ್ಧ, ಕೃಷ್ಣ (Mr. 19). — ಹತ್ತು ಹತ್ತು. ten and ten (in distributive sense, J. 20, 50; 21, 19). 2, ten times ten. ಹತ್ತು ಹತ್ತುಗಳು ನೂಱು, ನೂಱು ಹತ್ತುಗಳು ಸಾವಿರ, ಸಾವಿರ ಹತ್ತುಗಳು ಅಯುತ, ಹತ್ತು ಅಯುತಗಳು ಲಕ್ಷ (Si. 327). — ಹತ್ತು ಹದಿನಯ್ದು. ten or fifteen (B. 2, 37); etc. — ಹತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕು. ten or fourteen (B. 3, 40); etc. — ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು. ten or twelve (B. 2, 37; 3, 11. 13. 113); etc. — ಹತ್ತೆಣ್ಟು. -ಎಣ್ಟು. (Śmd. 63). about ten or eight (B. 1, 19; 5, 125); etc. — ಹತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು. -ಒಮ್ಬತ್ತು. nineteen (C.). — ಹತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು. nineteen or twenty (B. 3, 100); etc.

ಹತ್ತು hattu. 4. = ಪೊತ್ತು 1, etc. to be kindled, etc. (My.). see Prv. s. ಬೇಗೆ.

ಹತ್ತು hattu. 5. = ಪೊತ್ತು 3, etc. to be burnt, as rice, etc., at the bottom of the cooking vessel, etc. (My.).

ಹತ್ತುಗೆ hattuge. = ಪತ್ತುಗೆ. connection, tie (Cpr. 8, 82).

ಹತ್ತೆ hatte. nearness, proximity; near. ['ಇತ್ತಬಾರಯ್ಯಾ ಇತ್ತಬಾರಯ್ಯಾ' ಎನ್ದು ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಕೊರ್ತು ಹತ್ತೆ ಕರೆಯುತಿರೆ Bv. 245]. ಹತ್ತೆಗೆ ಆಯ್ತನ್ದು (Bp. 18, 51). *cf.* ಪತ್ತಿ. — ಹತ್ತೆ ಬರ್. to come near (Bp. 61, 74). — ಹತ್ತೆ ವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to keep near. ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿಯನಜುದು, ಹತ್ತೆವಿಡಿದೋಲಯ್ಯು! ಚಿತ್ತವ ಪಡೆದು ಮದವೇ ಱಿ ಮೊಲ ನಾಯಿಾ ಹತ್ತಿದನ್ತಕ್ಕು (Sp.). — ಹತ್ತೆ ಸಾರ್. to come near (Grj. 8, 78; Bp. 2, 21; 60, 50; J. 30, 23).

ಹತ್ತೆಹ hatteha. proximity: dearness, friendship (Bh. 1, 6, 46, o. r. ಹತ್ತೆಯ).

ಹತ್ಯ hatya. killing, slaying. see ಗೋ-, ಪ್ರಾಣ-, ಭ್ರೂಣ-.

ಹತ್ಯಾದೋಷ hatyā-dōṣa. sin or culpability of killing (J. 2, 24).

ಹತ್ಯಾರ್ hatyār. an instrument, a weapon (ಆಯುಧ, etc. Si. 286; My.; Mhr.; H. ಹತ್ಯೆರ, ಹತ್ಯಾರ).

ಹತ್ಯಾರ hatyāra. = ಹತ್ಯಾರ್. (ಹೇತಿ Cb.; B. 5, 100. 101).

ಹತ್ಯೆ hatye. ಹತ್ಯಾ. killing, slaying, slaughter, murder. see ಬ್ರಹ್ಮ-.

ಹತ್ರ hatra. = ಹತ್ತರೆ, etc. (My.). near, etc. ಸೊಸೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಱಿ, ಅತ್ತೆ ಅಗಸನ ಹತ್ರ ಹೋದನ್ತೆ (Prv.).

ಹತ್ರಿ hatri. = ಹತ್ತಡಿ, etc. a carpenter's plane. (My.).

ಹತ್ವ hatva. the letter ಹ (Śmd. 341. 354. 369).

ಹದ hada. 1. = ಪದ, (ಹಸ). proper or good state or condition; properness, propriety, proportionateness; proper way, way; the tempered state, or the tempering or seasoning, of any food, etc.; (tanned state); the right degree of ripeness; sharpness (C.). [Tu.]. ಹದ ಮಾಡಿದನ್ತ (ಕ್ಷ್ಣುತ G.). ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಮಾಡುವ ಹದವು ಹ್ಯಾಗನ್ದರೆ (B. 3, 45). ನೀಲಿಯ ಮಾಡುವ ಹದವು ಬಹು ಸೋಜಿಗವಾದದ್ದು (4, 54). ಚಿನ್ನವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಹದ ಹ್ಯಾಗನ್ದರೆ (4, 105). ಕುಱು ಸತ್ತು ಮೂಱು ತಿಂಗಳಾಯಿತು, ತೊಗಲ ಹದಾ ನೋಡೆ! — ಮೊಣ್ಣಪ್ಪನ ಕತ್ತಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಯ್ಯುವಷ್ಟು ಹದವು (Prvs.). see ಎಳೆ-. ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ಅನ್ನ ಮುನ್ತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೆಂಕೀ ಕೆಣ್ಣದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹದವಾಗಿ ಕುದಿಸುವದು (ಶೃತ Si. 380). — ಹದಕ್ಕೆ ಬರು. to arrive at or reach a proper state, etc. ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತವಾಗ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹದಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹುವ್ವಿನ ಮುಗ್ಗು (ಕುಟ್ಮಲ, ಮುಕುಲ Si. 124). — ಹದಗಳ್ಳೆ. an indurate lump or kernel in the flesh (My.). — ಹದಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to spoil the proper state, etc. ಹಲವು ಸಮಗಾಱರು ಕೂಡಿ, ತೊಗಲು ಹದಗೆಡಿಸಿದರು (Prv.). — ಹದಗೆಡು. -ಕೆಡು. the proper state, condition or manner to be spoiled; to lose the proper state, etc. (used of food, rain, crop, work, words, etc.; My.). — ಹದಗೆಯ್. to render proper, to make fit for use, etc. (C. Bp. 47, 45). — ಹದಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಹದಗೊಳಿಸು. (Bp. 21, 29). — ಹದದಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. an areca nut that has the right degree of ripeness (My.). — ಹದ ಮಾಡು. = ಹದಗೆಯ್. (My.). — ಹದವಿಡು. -ಇಡು. to temper; to sharpen. ಹದವಿಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ನಿಶಿತ, ಕ್ಷ್ಣುತ, ಶಾತ, ತೇಜಿತ Si. 378). — ಹದವಿಲ್. -ಬಿಲ್. = ಪದವಿಲ್. (Bh. 3, 10, 21, where ಹದವಿಲು). — ಹದವಿಱಿಸು. -ಇಳಿಸು. to boil or vaporize (a thing) so long till it reaches the proper state and then take it from the fire (My.).

ಹದ- hada. 2. = ಹದಿ 4-, etc. ten. — ಹದನಾಲ್ಕು. fourteen (ಈರೇಱು Cb.).

ಹದಗ hadaga. Tbh. of ಪತಂಗ 1. (S. ಪದಗ). a grasshopper ಹದಗದ ಹುಱು (ಪತಂಗ, ಶಲಭ Nr.).

ಹದಡು hadaḍu. = ಹದಿರ್ 3. the wrist (Bp. 46, 22). ಮುಂಗೆಯ್ಯಿನ್ದ ಕಿಱುಬೆರಳಿನ ತನಕ ಇರುವ ಹದಡು (ಕರಭ G.). ಹದಡು, according to G's definition of ಕರಭ, is the "metacarpus," the Bp. leaves doubtful. V. that has the Bp's story, uses instead of ಹದಡು, ಪಗರು (31, 23 va.), which appears to be a term of dubious character. ಹರದಿ, ಹರಡು 3 could also mean "the metacarpus."

ಹದನ hadana. = (ಹದ 1), ಹದಸು. properness, etc. ಹದನವಿಲ್ಲದ ಕದನ ಪುದನಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ (Prv.). 2, sharpness; sharp (B. 1, 26; 3, 6; 4, 91; 5, 251). ಹದನ ಮಾಡಿದ್ದು (ತೇಜಿತ G.).

ಹದನು hadanu. = ಹದನ, (ಹಸನು). properness, etc. ಸದೆ ಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಹದನಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). 2, proper way: way, manner; true state, real circumstances: circumstances (Bp. 1, 55; 22, 16; 28, 43; 35, 43. 54; 37, 15. 23; 40, 10; 43, 67; 49, 15; C. Bp. 47, 17; Bh. 1, 8, 10. 78; J. 4, 52; 16, 38; 18, 53; 25, 57). 3, sharpness (B. 2, 3. 5; 4, 36).

ಹದರು hadaru. = ಅದರು 3, ಹದಿರ್ 1. quite unripe fruit. (My.).

ಹದಿ hadi. 1. (fr. ಪುದಿ 1 through ಪೊದೆ 1). to lay stone or brick (as a cover or pavement). P. ps. ಹದಿದು, ಹದ್ದು (My.). ನೆಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹದಿಯುತ್ತಾರೆ. (My.).

ಹದಿ hadi. 2. a layer of stone or brick in the ground (My.). creamy layer formed on the surface of hot milk. — ಹದಿಕಟ್ಟು. to lay a foundation (My.).

ಹದಿ hadi. 3. to uncover or open by digging, to make a hole by digging (ಖನನವಿವರಣ Śmd. Dh.; T. ಪದಂಗು, a hole made in the ground; ಪಱು, to dig a hole in the ground; to dig for laying a foundation; *cf.* ಹಗ).

ಹದಿ- hadi. 4. = ಪತ್ತು 3, etc. ten. — ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ. fourteenth (B. 5, 301). — ಹದಿನಾಲ್ಕು. fourteen (Bh. 1, 8, 9). — ಹದಿಮೂರನೆಯ. thirteenth (B. 5, 298). — ಹದಿಮೂಱು. thirteen (B. 5, 309). — ಹದಿಮೂಱುಲಕ್ಷ. thirteen lacs (B. 4, 81).

ಹದಿಗಿಸು hadigisu. = ಅದುಗಿಸು 1, ಹದುಗಿಸು. to compress: to cause to get bruised (My.). 2, to mollify by pressing, as fruits (My.).

ಹದಿಟೆ hadiṭe. Tbh. of ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ (Śmd. 370) fame, etc.

ಹದಿನ್- hadin. = ಪತ್ತು 3, etc. ten. — ಹದಿನಯ್ದು. fifteen. ಹದಿನಯ್ದು ದಿನ (ಮಾಸಾರ್ಧ Nn. 112). ಹನ್ನಿ ಹದಿನಯ್ದು ಈದರೂ ಒನ್ದೂ ಹಯವಾಗಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಹದಿನಯ್ದು ನೂಱು. 1500 (B. 5, 271). — ಹದಿನಯ್ದು ಹದಿನಾಱು. fifteen or sixteen (B. 3, 73). — ಹದಿನಾಱನೆಯ, sixteenth (Si. 31; B. 3, 88). — ಹದಿನಾಱು. sixteen (ಕಳೆ Mr. 348; Si. 195. 196). ಕುಣ್ಟಗೆ ಎಣ್ಟು ಚೇಷ್ಟೆ, ಕುರುಡಗೆ ಹದಿನಾಱು ಚೇಷ್ಟೆ (Prv.). — ಹದಿನಾಱು ಕರ್ಮ. sixteen acts or duties (Bp. 3, 52). — ಹದಿನೆಣ್ಟು. eighteen (Bp. 23, 21). ತೀರ್ಥ ಮನ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನ್ತ್ರಿ ಪ್ರಧಾನರು (ಅಷ್ಟಾದಶಾಮಾತ್ಯರ್ Nn. 48); ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು (ದ್ವಿಜಾದಿಕುಲ 71; see ಹದಿನೆಣ್ಟು ವರ್ಣ); ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು (ಜಾತಿ ಸಮೂಹ 78). ಹಣ್ಣೇ ಸೊಪ್ಪು ಬೇಯುವಷ್ಟಱಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನಸು (Prv.). — ಹದಿನೆಣ್ಟು ಪಣದವರು. the right hand castes (Mr. E. Rice). *cf.* ಒಮ್ಬತ್ತು ಪಣದವರು. [*cf.* ಬಣ 2]. — ಹದಿನೆಣ್ಟು ಸಾವಿರ. 18000 (Bp. 50, 23. 42). — ಹದಿನೇಱು. seventeen (Ch. v. 325).

ಹದಿಬತೆ hadibate. Tbh. of ಪತಿವ್ರತೆ. a devoted and virtuous wife (Śmd. 345 & 380 Mdb.).

ಹದಿಬತ್ತೆ hadibatte. Tbh. of ಪತಿಪತ್ನಿ. a legitimate wife. (ಸಹಜ ಮುಳ್ಳ ಪೆಣ್ಣು 3 Ct. 1. 81).

ಹದಿಬದೆ hadibade. Tbh. of ಪತಿವ್ರತೆ (Śmd. 380; Ct. II, 44; Kp. 27; Śm. 73).

ಹದಿರ್ hadir. 1. ಹದಿರು. = ಹದರು, etc. a very young, quite unripe fruit (ಎಳೆಗಾಯಿ, ಮಿಡಿ, ಹೀಚು Śm. 22; My.; M. ಪಯಿಚ್ಚು; *cf.* ಪಯಿರ್, etc.; see ಎಳೆ-).

ಹದಿರ್ hadir. 2. ಹದಿರು. = ಹದನು. way, manner. ಕುದುರೆಯಾ ಚದುರೆಯಾ ಹದಿರೆರದುದುಮೊನ್ದಯ್ಯ! ಚದುರನೇಱುವರೆ ಕುಣಿವದು, ಬಿಳ್ಳಾಳ ಬಿದಿರಿ ಹಾಕುವದು (Sp.).

ಹದಿರ್ hadir. 3. ಹದಿರು. (= ಹದಡು). the wrist (Rām. 3, 4, 30).

*ಹದಿರಿಸು hadirisu. to talk (express) satirically. ಉದರ ನಿಮಿತ್ತವಿಡಿದು ಉದರವ ಹೊರೆವನವನಲ್ಲ, ಹದಿರಿಸ ಬಲ್ಲ ಚದುರ ಕಾಣಿ ಭೋ· Cv. 125, 360.

ಹದುಗಿಸು hadugisu. = ಹದಿಗಿಸು, etc. to compress, etc. (My.).

ಹದುಗು hadugu. = ಪದುಗು. to bend (v. i.), etc. (My.).

ಹದುಳ haduḷa. = ಪದುಳ, well-being, etc.; steadiness (ಶಿವ, ಭದ್ರ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಮಂಗಲ, ಶುಭ, ಕುಶಲ, ಕ್ಷೇಮ, ಶಸ್ತ, etc. Nr.; ಕ್ಷೇಮ, ಕೂಟ Nr.). ಹದುಳವುಳ್ಳವಂ (ವಿಶ್ರಬ್ಧ, ಸ್ಥಿರ Mr. 236). ಕುದಿಯದಿಪ ಕೂಱುಂಗೆ ಹದುಳದಮ್ಮುಲಿ ಲೇಸು! ಹೃದಯಶೂನ್ಯರುಗಳೊಲವಿನ್ನೆ ಬಲ್ಲರ ಕದನವೇ ಲೇಸು! (Sp.). see Bp. 37, 34; 41, 29; 53, 67. [— ಹದುಳವಿರು. -ಇರು. to be safe. ಏನಿ ಬನ್ದಿರಿ ಹದುಳವಿದ್ದಿರೆ? ಎನ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೈಸಿರಿ ಹಾಱುಹೋಹುದೆ? Bv. 241; Cv. 1054].

ಹದುಳಿಗ haduḷiga. = ಪದುಳಿಗ. a happy man (Bp. 23, 42; Rām. 1, 14, 4; 6, 12, 10). [ಮುದಮುತ್ಸರವುಳ್ಳವಂಗೆ ಹೃದಯ ಶುದ್ಧನೆಲ್ಲಿಯದೊ? ಹದುಳಿಗರಾದಲ್ಲಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ Bv. 118].

ಹದುಳಿದ haduḷida. (= ಹದುಳಿರ್ದ). a steady, reliable man (ವಿಶ್ರಬ್ಧ, ಸ್ಥಿರ Hlā.).

ಹದುಳಿರ್ haduḷir. = ಪದುಳಿರ್. to recover one's strength; to grow firm or steady (see ಹದುಳಿದ).

ಹದುಳಿರಿಸು haduḷirisu. to cause oneself to cheer up or recover one's strength: to become tranquil or calm (Bp. 55, 5).

ಹದುಳಿಸು haduḷisu. = ಪದುಳಿಸು, to become happy, etc. q. v. (Bp. 31, 26; 36, 1; 47, 22; Bh. 4, 2, 63; 5, 3, 103; 7, 1, 7; 8, 23, 17).

ಹದ್ದು haddu. 1. = ಪದ್ದು, etc. a kite; a hawk or falcon; a vulture (ದಾಕ್ಷಾಯ್ಯ, ಗೃಧ್ರ Nr.; ಪಕ್ಷಿಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಗೃಧ್ರ Mr. 175; C.; B. 2, 28; see ಕಬ್ಬಾರೆ-, ಕರೇ-, ರಣಹಾಳೆ-, ಹಾಳೆ-). ಹದ್ದು ಹಾಱಲಿಕ್ಕೂ ಕೋವಿ ಹೊಡಲಿಕ್ಕೂ ಜೋಡು. — ಮುದ್ದು ಸುಡುವಲ್ಲಿ ಹದ್ದಿಗೇನು? — ವಿದ್ಯವಿಲ್ಲದವ ಹದ್ದಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಸೀಸವನ್ನು ಇಲಿ ತಿನ್ದರೆ ತಿದ್ದಣ್ಣನ ಹದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು. — ಹಾವು ಕೊನ್ದು, ಹದ್ದಿನ ಮುನ್ದೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಹದ್ದು haddu. 2. P. p. of ಹದಿ 1. (My.).

ಹದ್ದು haddu. a limit, a border; the end or extremity of (ಅನ್ತರ; ಅವಧಿ Si. 453; My.; Mhr., H. ಹದ್ದ). — ಹದ್ದುಬಸ್ತು. settlement or demarcation of boundaries (My.).

ಹನ್- han. = ಪತ್ತು 3, etc. ten. — ಹನ್ನೆರಡನೆಯ. twelfth (C.) — ಹನ್ನೆರಡು. twelve (ರವಿ Mr. 347; B. 4, 125; C.; Bp. 5, 13). ಹನ್ನೆರಡಾಗಲ್ ಒನ್ದು ಗೇಣ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 325). ಮೇಷ ಮುಖರೆಳು ಹನ್ನೆರಡಾಗಲ್ ... ಸ್ತ್ರಾಡ್ಹ್ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳು (G. 440). ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ, ರಾಮ ರಾಕ್ಷಸನೋ? ರಾವಣ ರಾಕ್ಷಸನೋ? ಎನ್ದು, ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಸಾಧಕಾ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯ ಮುದುಕೀ ಸೊಣ್ಣು ಮುಱಿದ ಹಾಗೆ. — ಮೂಱು ನಾಮದವ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮದವ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಾನು? (Prvs.). [— ಹನ್ನಿಬ್ಬರು. twelve persons. ಕೊಡೆ ಪಿಡಿಯೆ ಕುದುರೆಯ ಪೃಥವುಳ್ಳ ರಾವುತನೇಱು — ಕೊಡೆಕೋಟಿ! ಶೂರರು ಹನ್ನಿಬ್ಬರಯ್ಯಾ Bv. 16]. ಹನ್ನೆರ್ಡುರ್. = ಹನ್ನೆರಡು. (B. 5, 33). — ಹನ್ನೊನ್ದನೆಯ. eleventh (B. 5, 293). — ಹನ್ನೊನ್ದು. eleven (ರುದ್ರ Mr. 347). ಹನ್ನೊನ್ದು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊನ್ದು ಕೇಳ ಬೇಡ. — ಹತ್ತಱ ಕೂಡ ಹನ್ನೊನ್ದು, ಪರಸೇ ಕೂಡ ಗೋವಿನ್ದ (Prvs.). — ಹನ್ನೆರಡು. = ಹನ್ನೆರಡು. (G. 209. 465). — ಹನ್ನೆರ್ಡುರ್. = ಹನ್ನೆರಡು. (B. 5, 36. 41. 69. 285. 307).

ಹನಗಾಣಿ hanagāṇi. = ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ s. ಹೊನ್, q. v. a common weed used as a potherb. (Z.).

ಹನನ hanana. the act of striking, killing, destroying, slaughter, destruction; wounding, hurting, injuring. 2, multiplication. see ಸಂ-; ಇಕ್ಕು 4; Bh. 1, 8, 53.

ಹನಸು hanasu. (a saying, a diction): any vedic verse or stanza (My.; Tu. ಪಣ್, to say, tell, recite; *cf.* ಪನ್ನ 2, ಅನ್ 1).

ಹನಾಸು hanāsu. = ಅನಾಸು. the pine-apple. (St. & Pl.).

ಹನಿ hani. 1. = ಪನಿ 1. to fall in drops, to drop (ಬಿನ್ದು ಪತನ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಪನಿ, to drizzle).

ಹನಿ hani. 2. = ಪನಿ 2, etc. a drop (ವಿಪ್ರುಷ್, ಬಿನ್ದು Hlā.; ಬಿನ್ದು Nr.; C.; Tu. dew; ಪನಿ, dew, drizzling rain). ಗಾಳಿಯಿಂ ಕೆದಱುವ ಹನಿ (ಸೀಕರ Hlā.). ಅತಿಗಾಳಿಯೊಳ್ ಕೆದರ್ವ ಹನಿ (ಶೀಕರ Mr. 44); ಆನೆಯ ಕರದಿಂ ಕೆದರ್ವ ಸಣ್ಣ ಹನಿ (ವಮಥು 156). ಕೆಡೆವ ನಿರ್ಝರಜಲದ ಹನಿಗಳ್ (Rāghc. 17, 56). ಹನಿ ಕೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ, ತೆನೆ ಕೂಡಿದರೆ ಭತ್ತ. — ಮುಚ್ಚೀ ಹನಿ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮರದ ಹನಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ಶನಿ ಕಾಡಿತೆನ್ದು, ಹನಿಗೆ ನಿತ್ತರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 51, 24; B. 2, 49. — ಹನಿಯೋಗ. joining or application of drops: presenting some tīrtha in temples. ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಹನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹನಿ hani. 3. to become mature, ripe or ready (*cf.* ಹದ 1, ಹಣ್ಣು 1). ಹನಿತುದು (ಪಕ್ವ, ಪರಿಣತ Nr.). ಹನಿತು ಬೀಱಲಾದುದು (ವಿನಾಶೋನ್ಮುಖ, ಪಕ್ವ Nr.).

ಹನಿಕಿಸು hanikisu. = ಹನಿಸು. (My.).

ಹನಿಕು haniku. = (ಹನಿ 1), ಹನುಕು. to fall in drops, to drop, to drizzle. (My.). [Tu. ಪನಿಪ್ಪು].

ಹನಿಸು hanisu. = ಹಣಿಸು 2. to present a liquid: to pour or sprinkle as water, etc. (ರಸದಾನ Śmd. Dh.; C.).

ಹನು hanu. anything which destroys or injures. 2, *the jaw.* 3, *a kind of drug, a sort of perfume* (= ಹಟ್ಟವಿಲಾಸಿನಿ; ಉತ್ತರಿ Mr. 121).

ಹನುಕು hanuku. = ಹನಿಕು. (My.). — ಹನುಕಲು. dropping: small or fine rain, drizzle (My.).

ಹನುಮ hanuma. Tbh. of ಹನುಮತ್. (J. 12, 51; 13, 43; 21, 10, My.). ಹನುಮನ ಮುನ್ದೆ ಹಾಱೋ ಗುಬ್ಬಿಯೇ? (Prv.). — ಹನುಮನ ಹಕ್ಕಿ. the Mahratta woodpecker, Picus mahrattensis (Bd.; Gz.).

ಹನುಮತ್ hanu-mat. having (large) jaws: N. of a monkey-chief, the ally of Rāmacandra in his war with Rāvaṇa, and son of the wind.

ಹನುಮನ್ತ hanu-manta. = ಅನುಮನ್ತ. Tbh. of ಹನುಮತ್ (Śmd. 108. 178; J. 18, 5; 19, 25; C.). — ಹನುಮನ್ತಜಯನ್ತಿ. the birthday of Hanumat, the day of full moon of the month caitra (My.). — ಹನುಮನ್ತನ ತಾಳಿ. the square or round centre piece of a necklace, bearing the image of Hanumat (My.). — ಹನುಮನ್ತನ ಹಕ್ಕಿ. the hoopoe (S. Mhr.). — ಹನುಮನ್ತರಾಯ. king Hanumat. 2, N. (B. 5, 126). ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹಗ್ಗ ತಿನ್ದರೆ ಪೂಜಾರಯ್ಯ ಸಾವಿಗೆ ಬಯಸಿದನನ್ತೆ. — ಊರು ಸುಟ್ಟರೂ ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹೊಱಗೆ. — ಮೊದಲು ದೇವರು ಮೂಲೇಲಿದ್ದರೂ ಹನುಮನ್ತರಾಯಗೆ ದೀಪೋತ್ಸವವು (Prvs.).

ಹನೆ hane. = ಹೊನೆ. a large forest tree; a variety of palm tree. — ಹನೆಮರ. a tall tree, Pterocarpus indicus Willd. (St. & Pl.).

ಹನ್ತ hanta. = (ಹತ್ತು 2), ಹತ್ತ. a stair, a step; a flight of stairs (My.; Si. 112). 2, closely (*only* in Si.). ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹನ್ತವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಒಡವೆ (ಗ್ರೈವೇಯಕ, etc. Si. 218).

ಹನ್ತ hanta. 1. Tbh. of ಪನ್ಥ. a path, road. (Śmd. 342).

ಹನ್ತ hanta. 2. = ಪನ್ತ 1. a vow, etc. — ಹನ್ತ ಮುಱು. to break or frustrate a vow, etc. (Bp. 56, 16).

ಹನ್ತ hanta. 3. *an interjection indicating grief* (ಶೋಕ Nn. 150; ಅತಿಶೋಕ Mr. 533), *compassion* (ಕರುಣ 150), *joy* (ಸಂಹರ್ಷ 533, o. r. ಸಂಘರ್ಷ), goodness, good luck or benediction (ಒಳ್ಳೆ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 150), or dislike (ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಹೇಸಿಕೆ 150). 2, *an inceptive particle*. 3, a certain member of the body (ಶರೀರವಿಭೇದ, ಶರೀರದ ಅವಯವದ ಭೇದ 150; *cf.* ಹನು?).

ಹನ್ತವ್ಯ hantavya. to be struck or killed, deserving death. see ಅ-.

ಹನ್ತಿ hanti. = ಪನ್ತಿ, etc. a line, a row, etc. (ಪನ್ತೆ, etc. Śs.; Bh. 1, 7, 14; 1, 12, 16; Rām. 6, 12, 38; J. 12, 8). ಹನ್ತಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಊಟ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see ಹರಿಬ 1. — ಹನ್ತಿಕುಣ್ಟೆ. a kuṇṭe that is used on a threshing floor (S. Mhr.). — ಹನ್ತಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a row (Bh. 6, 9, 16). — ಹನ್ತಿದಾವಣಿ. a rope to which bullocks are tied in a row for treading out corn on a threshing floor (My.).

ಹನ್ತೃ hantṛi. a murderer, slayer; a destroyer. (R.).

ಹನ್ತೆ hante. pride (ಬಿಂಕ, ಗಬ್ಬು, ಮುಕ್ಕುರು, ಗರ್ವ Kk. 57; ಹಮ್ಮು, etc., ಗರ್ವ Śs.; *cf.* ಪನ್ತ, ಪಪ್ಪು, ಹಮ್ಮು 2).

ಹನ್ದರ್ handar. = ಪನ್ದರ್ (Śmd. 191), etc. a pandal, etc.

ಹನ್ದರ handara. 1. = ಹನ್ದರ್, etc. (ಪನ್ದರ, ಚಪ್ಪರ Nn. 143; ಜನಾಶ್ರಯ, ಮಣ್ಡಪ G.; C.). ಹನ್ದರದ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು (ಪರಿಚ್ಛದ G.). ದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಹನ್ದರವು ಎತ್ತರವಿದ್ದ ಪಡಜುನ್ನ ಎಷ್ಟು ಜೆಗಿದಾಗ್ಲೂ ಗೊನೆಗಳು ಬಾಯಿಗೆ ನಿಲುಕಲಿಲ್ಲವು (B. 2, 16). ಮದುವೆ ಮುಂಜಿ ಮುನ್ತಾದ ಸಮಾರಮ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೂ ಹನ್ದರಗಳಿಗೂ ಮಾವಿನ ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವರು (2, 52).

ಹನ್ದರ handara. 2. = ಹಂಗರು, ಹನ್ದರು. an evergreen shrub. (My.; not general).

ಹನ್ದರ handara. Tbh. of ಪಂಜರ 1. a cage, etc. (My.).

ಹನ್ದರು handaru. = ಹನ್ದರ 2. etc. ಸೊಸೆಗೆ ಬಿಸಿ ಇಲ್ಲ, ಹನ್ದರಿಗೆ ಹಸಿ ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಹನ್ದಿ handi. = ಪನ್ದಿ. a hog; a pig, a swine (ಕೋಲ, ಕ್ರೋಢ, ಶೂಕರ, ವರಾಹ etc. Hlā.; C.). ಸೀರೊಳಗಣ ಹನ್ದಿ (ಶಂಕು Nr.). ಊರೊಳಗಣ ಹನ್ದಿ (ವಿಟ್ಚರ, ಗ್ರಾಮ್ಯಶೂಕರ Si. 342). ಕಾಡ ಹನ್ದಿ (ಏಕ್ಕಲ Ct. II, 36). ಹನ್ದಿಯ ಮುಖ (ಪೋತ್ರ, ಸೂಕರಾಸ್ಯ Nn. 151; ಪೋತ್ರ Mr. 487). ಹನ್ದಿ ಇಟ್ಟಂ or ಹನ್ದಿಟ್ಟಂ (Śmd. 63). ಹರಿಯು ಹನ್ದ್ಯಾಕೃದನ್ದು ಹರನು ತಿರಿದುಣ್ಡನ್ದು ಹರನಜನ ಶಿರವರಿದನ್ದು ಲಿಖಿತವನು ಬರೆದವರಾರು? (Sp.). ಹನ್ದಿಗೆ ಹಲವು ಮಱಿ, ಸಿಂಹನಿಗೆ (*i. e.* ಸಿಂಹನಿಗೆ) ಒನ್ದೇ ಮಱಿ. — ಹನ್ದಿ ಹಾದವರಿಗೆ ಕಗ್ಗಲ್ಲು ಕಣ್ಡರೆ ಭಯ. — ಹನ್ದಿಗೆ ತೊಳದರೆ ಕೆಸಱು ಬಿಡದು. — ಹನ್ದಿಯವರು ಹಾದರ ಮಾಡಿದರೆ ತಮಟೆಯವರು ದಣ್ಡಾ ತೆತ್ತರು. — ಹನ್ದಿ ಹದಿನಯ್ದು ಈದರೂ ಒನ್ದೂ ಹಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. — ಹನ್ದೀ ಕೂಡ ಆಡಿ, ಕನ್ದ ಹೇಲು ತಿನ್ದನು. — ಹನ್ದೀ ಮೇಲೆ ಕೂತವ ಹೇಸಿಗೆಗೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? — ಹನ್ದನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹನ್ದೀ ಕಾಟ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಬಿನ್ದಿಗೆ ಒಡೆದರೆ ಹನ್ದಿಗೆ ನೀರು ಎಲ್ಲಿ? ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಹನ್ದಿ ಹಣವದ್ದ. — ಹೇಲೋಕೆ ಕೂತಲ್ಲಿ ಹನ್ದೀ ಕಾಟ (Prvs.). — ಹನ್ದಿಕೀರೆ. = ಕಿಬಿಕನಾಲೆ. (St. & Pl.). — ಹನ್ದಿಕೀಱು. the small screech-owl, said to grunt like a pig (My.). — ಹನ್ದಿಗೀಱು. = ಹನ್ದಿಕೀಱು. (My.). — ಹನ್ದಿಜೋಗಿ. a class of low-caste jōgis who feed and sell pigs (My.). — ಹನ್ದಿಮೀನು. N. of a sweet-water fish (My.). — ಹನ್ದಿಯ ಗೆಡ್ಡೆ. a pignut (ಕಾಶೇರು, ಗಾಂಗೇಯ Nr.).

ಹನ್ದು handu. = ಹೆನ್ದು. to move, etc. (My.). ಜಿಪ್ಪೆ ಹನ್ದಿದರೆ ಇಪ್ಪೆ ಹಾಕುವದು ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). — ಹನ್ದಾಡು. -ಆಡು. to move about (ಅಲ್ಲಾಡು My.). [Tu. ಪನ್ಪ್].

ಹನ್ದೆ hande. = ಪನ್ದೆ. a coward (ದರಿತ, ಭೀತ, ತ್ರಸ್ತ, ಭೀರು, ಕಾತರ Hlā.; ಭೀರು, ಭೀತ Mr. 233; ಕರೇಣು 487; ಹೇಡಿ Śm. 96; Bh. 1, 6, 34). ಅರಸಂಗಮ್ ಅರಸಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದ (o. r. ಪುಟ್ಟಿ) ರಾಜಸುತನೆನಿಸಿ ಹನ್ದೆಯುಂ ಲೋಭಿಯುಂ (Śmd. 138). [ಹರದೀವಜವಾದರೆ ಹನ್ದೆ ತಾನಪ್ಪನೆ? ಒಟೆಗಟ್ಟಿ ಇಱಿಯುದವರ ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚುವುದೆ? Bv. 668; Cv. 843].

ಹನ್ನ hanna. *passed as excrement, evacuated, excreted*, excrement, ordure.

ಹಪ್ತೆ hapte. a stated period at which a portion of a sum due is to be paid; the portion so paid, an instalment; a week (My.; G. 175; Mhr., H. ಹಪ್ತಾ).

ಹಪ್ಪಳ happaḷa. = ಪಪ್ಪಳ q. v., etc. a thin crisp cake, etc. (Rām. 5, 8, 69; C.; see Mr. s. ದುಗ್ಗಳ). ಹಪ್ಪಳಾ ತಿನ್ನುವವನಾದರೆ ಸಪ್ಪಳಾ ಸುಂಗ್ಯಾನೇ? — ಹಪ್ಪಳಾ ಮುಱಿಯೋಕೆ ದೊಣ್ಣಾಲು ಹಾಕ ಬೇಕೇ? — ತಱಗು ತಿನ್ನುವವನ ಮನೆಗೆ ಹಪ್ಪಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ಹಪ್ಪಳಕಾರ. a spicy substance, or an alkali (soda), used in the preparation of happaḷas (My.; B. 4, 225). — ಹಪ್ಪಳದ ಎಲೆ. a thick-leaved half-shrubby erect herb, Bryophyllum calycinum Salisb. (Z.). — ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಡಿಗೆ. = ಅಪ್ಪಳ ಸಣ್ಡಿಗೆ. happaḷa and saṇḍige. ಮನೇ ತಿಮ್ಮುವವನಿಗೆ ಕದ ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಡಿಗೆ (Prv.).

ಹಪ್ಪಳಿಗೆ happaḷige. = ಹಪ್ಪಳ. (Cpr. 8, 39).

ಹಪ್ಪು happu. a piece of flesh (see Mr. s. ಹಂಚು 1). ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ ಮಾತು ಕೇಳದ ಮಕ್ಕಳು ನಾಯಿಬಾಯಿಗೆ ಹಪ್ಪು (Prv.).

ಹಬಸಿ habasi. an Abyssinian (My.; B. 4, 46; 5, 248; Mhr., H. ಹಪಶೀ, ಹಬಶೀ).

ಹಬು habu. Tbh. of ಪ್ರಭು. lord, master, etc. (Śmd. 345 Mdb.).

ಹಬೆ habe. 1. Tbh. of ಪ್ರಭೆ. light, splendour, etc. (Śmd. 345; Ct. II, 55; ಕಳೆ, ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, ಮಿಂಚು, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 25).

ಹಬೆ habe. 2. = ಹವೆ 1. vapour: hot vapour, heat (My.; *cf.* ಆವಿ 1). ಹಬೆಗೆ ತಾಳದೆ, ಉರಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದನನ್ತೆ (Prv.).

ಹಬ್ಬ habba. Tbh. of ಪರ್ವ. a festival, a feast, a holiday (ಉತ್ಸವ Si. 458; C.; Bp. 28, 22; 40, 35). ಹಬ್ಬ ಹಸನಾಗಿರ ಬೇಕು, ಹಾಲು ಉಱಿಯ ಬೇಕು. — ಹಬ್ಬದ ಹೊತ್ತಿಗ ತಪ್ಪವೆ ಬನ್ದ. — ಹಬ್ಬ ಊಟ, ಜಾತ್ರೆ ನೋಟ. — ಹಬ್ಬ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಹಬ್ಬ ದಲ್ಲಿ ಹಟ್ಟೇ ಗಣ್ಡನೇ? — ಹಬ್ಬದ ಊಟ, ಹರಿವಾಣದ ವೀಳ್ಯ. — ಊರಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾದರೆ ನಾಯಿಗೆ ಲೊಲ್ಲೊಟ್ಟೆ. — ಬೊಬ್ಬೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹಬ್ಬ ಆದೀತೇ? — ಶಬ್ದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬದ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ಸಿಬ್ಬು ಇದ್ದವ ತುಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಅದು ಒನ್ದು ಹಬ್ಬವೇ! — ಹಾಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಹಬ್ಬ ಮಾಡು (Prvs.). see ಹೂವಿನ-. — ಹಬ್ಬಗುಳ್ಳ. a prickly shrub with yellow berries, the Indian nightshade, Solanum indicum Lin. (Z.). — ಹಬ್ಬದ ಹೂವು. the flower of Artemisia indica (ದವನ Kk. 23; Śm. 27). — ಹಬ್ಬ ಹಬ್ಬ. rep. (Bp. 42, 9). — ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿವೆ. feasts and full moons (My.). [Tu. ಪರ್ಬೊ].

ಹಬ್ಬಿಗ habbiga. a son-in-law, who is to be invited to every feast (ಅಳಿಯ Ct. I, 26).

ಹಬ್ಬಿಸು habbisu. to cause to spread or extend, etc. (Bp 16, 20; My.).

ಹಬ್ಬು habbu. 1. = ಪರ್ಬು 1, etc. to spread (v. i.), to extend, etc.; to spread or run, as a creeper (C.; Bh. 1, 8, 1; 3, 13, 33). ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿ (ವೀರುಧ್, ಗುಲ್ಮಿನಿ Nr.). ಹಲವು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹಬ್ಬಿದ ಹೊದಱು (ಸೌಸ್ಥ Nn. 162). ಹಬ್ಬೋಣ, (ಪ್ರಸರ B. 4, 97).

ಹಬ್ಬು habbu. 2. = ಪರ್ಬು 2, etc. the state of being spread, extended, lengthened or long. a creeper; ಚಿಕ್ಕನ ಮೆಯ್ ಹಬ್ಬು (B. 3, 30). — ಹಬ್ಬುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. sparks that spread (Rām. 4, 3, 9).

ಹಬ್ಬುಗೆ habbuge. = ಪರ್ಬುಗೆ. spreading, extension, vastness (ವಿಸ್ತಾರ Nr.; Bh. 1, 8, 9; 1, 20, 56; 3, 11, 16; 6, 2, 6; J. 2, 1; 28, 46).

ಹಬ್ಬುವಿಕೆ habbuvike. spreading, etc. (My.; ಪರ್ಬುಗೆ G.).

ಹಬ್ಬೆ habbe. cane, Calamus rotang, rattan (see T. & M. s. ಬೆತ್ತ; *cf.* ಅಬ್ಬೆ; ಪಜ್ಜೆ No. 8; ಪ್ರಬ್ಬಲಿ). ಹಬ್ಬೆಯ ಗಿಡು (ವೇತಸ, ರಥ, ಅಭ್ರಪುಷ್ಪ, ವಿದುಲ, ಶೀತ, ವಾನೀರ, ವಂಜುಲ Nr.). ನೀರೊಳಗಣ ಹಬ್ಬೆ (ಪರಿವ್ಯಾಧ, ವಿದುಲ, ನಾದೇಯಿ, ಅಮ್ಬುವೇತಸ Nr.). ಹಬ್ಬೇ ಗಿಡ (ವೇತಸ, etc., ಪ್ರಬ್ಬಲಿಚೆಟ್ಟು Si. 128).

ಹಮಾಂ hamāṁ. all, together. — ಹಮಾಂ ಕೋಮು. all the tribes, all classes (My.; H.). — ಹಮಾಂ ಜಿನಸು. all kinds of articles (My.; H.).

ಹಮಾಲ hamāla. a bearer (of a palanquin, etc.); a porter (B. 5, 256; Mhr., H.).

ಹಮಾಲಿ hamāli = ಹಮಾಲ.

ಹಮೀರ hamīra. = ಅಮೀರ. an emir, a nobleman, a grandee; a valiant man (My.). ಹಮೀರನಾದ ವೀರನು (ಶೂರ, ವೀರ, ವಿಕ್ರಾನ್ತ Si. 283).

ಹಮ್ಪ hampa. = ಪಮ್ಪ No. 2. N. of a Kannaḍa author (Śmd. 4).

ಹಮ್ಪು hampu. 1. = ಹಪ್ಪು. a piece of flesh. see Mr. s. ಹಂಚು 1. *cf.* ಪಮ್ಪ No. 1?

***ಹಮ್ಪು hampu.** 2. (fr. ಪೆಮ್ಪು). beauty, greatness. ಕಳಿದ ಹೂವಿನಲಿ ಕಮ್ಪನುಳಿದ ಸೂಳೆಯಲಿ ಹಮ್ಪು ಕೊಳಚೆಯ ನೀರಿನಲಿ ಗುಮ್ಪ ನಱಿಸುವಿರಿ Bv. 562.

ಹಮ್ಪೆ hampe. = ಪಮ್ಪೆ, q. v. the town of Hampe. ಹಮ್ಪೆಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಕೊಮ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಲೇಸು. — ಹಮ್ಪೆಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಸಮ್ಪಿಗೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೇ? (Prvs.). — ಹಮ್ಪಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (My.). — ಹಮ್ಪಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.). — ಹಮ್ಪೆಯಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. Lord Virūpākṣa at Hampe (Grj. 8, 47). — ಹಮ್ಪೆವಿರೂಪಾಕ್ಷ. = ಹಮ್ಪೆಯಾಳ್ದ. (My.).

ಹಮ್ಬಲ hambala. = ಪಮ್ಬಲ್ q. v., etc. ardent desire, etc. (ಚಿನ್ತೆ G.; My.). ಅಹಾ! ಮಱಿಗಳನ್ನು ಹಮ್ಬಲದಿನ್ದ ಕಾಯುವ ಗುಣವನ್ನು ಗುಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ದೇವರು ಇಷ್ಟು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನಲ್ಲವೇ? (B. 2, 6). ಹಮ್ಬಲ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮಮತೆ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. — ಸೊರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಸೊಸೇ ಹಮ್ಬಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಹಮ್ಬಲಿಸು hambalisu. = ಪಮ್ಬಲಿಸು, q. v. to feel desire, to long, etc. (C.; ಚಿನ್ತೆ ಮಾಡು, ದುಃಖಿಸು G.). ಹಮ್ಬಲಿಸುವನ್ತ (ಉತ್ಕಟ). ದಾರೀ ನಡೆದು, ದಣಿದು, ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಲಾಱದೆ, ಹಸಿವೆಯಿನ್ದ ಹಮ್ಬಲಿಸುತ್ತ ಒನ್ದು ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಣ್ಡನು (B. 3, 125). ಅಮ್ಬಲಿಗೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ಹಮ್ಬಲಿಸುವದು ಯಾಕೆ? — ತಮ್ಬು ಒಳ್ಳೇದೇ, ಸರಿ; ನೆರಳಿಗೆ ಮಾತ್ರಾ ಹಮ್ಬಲಿಸಬೇಕು. — ನಿಮ್ಬೇ ಹಣ್ಣಾದರೆ ಹಮ್ಬಲಿಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? — ಬಮ್ಬು ಹೊಱುವವನ ಸಂಗಡ ಹಮ್ಬಲಿಸಿದರೆ ಇಮ್ಬು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prvs.). ಮೈಥುನವನ್ನು ಕುಱಿತು ಹಮ್ಬಲಿಸಿ ಕೂಗಿ ಮೊಱೆಯಿಡುವದು (ಆಕ್ರಾರಣೆ Si. 57). see J. 19, 23; 24, 47; 26, 34. 2, to mind, to regard with attention, to heed (J. 28, 56).

ಹಮ್ಬಲು hambalu. = ಹಮ್ಬಲ, etc. (My.). ಅಮ್ಬು ತಾಗಿದರೂ ಹಮ್ಬಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. — ತುಮ್ಬಾ ಹೊಯ್ದರೂ ಹಮ್ಬಲು ಹೋಗದು. — ದೊಮ್ಬಿಗೆ ಹೋದವನು ಶರೀರದ ಹಮ್ಬಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಲೇಸು (Prvs.).

ಹಮ್ಬು hambu. = ಅಮ್ಬು 3. a creeper (ವಲ್ಲಿ Si. 480; My.); a rope (for hanging). ದೊಮ್ಬಿಸಾಕ್ಷಿ ಹಮ್ಬಿಗೆ ಕಾರಣ (Prv.).

ಹಮ್ಬೆ hambe. the core or interior stalk of the plantain tree, of which curries and other things are made (Dp. 170, 1); [Tu.; the outer layer of a plantain tree ಪಮ್ಬೆ].

ಹಮ್ಮಡ hammada. loss of consciousness or of the control of the mental functions, fainting, swooning, stupor, torpor (ಹರವಸ, ಮುಚ್ಚೆ, ಮೂರ್ಛೆ Śs.; Cpr. 5, 19 va.; *cf.* M. ಪರುಙ್ಙು, to be perplexed, ಪಮ್ಪರಿ, intoxication?). — ಹಮ್ಮಡವಪ್ಪೋಗು. -ಂ-ಪೋಗು. to be stupefied, to faint, etc. (from fear, grief, etc., Grj. 1, 131 va.; 4, 120 va.; Rśv. 5, 55 va.; Śśv. 2, 10; 4, 136). ಹಮ್ಮಡವಪ್ಪೋದಂ (ಮೂರ್ಛೋದಂ Ct. II, 111).

ಹಮ್ಮಯಿಸು hammayisu. = ಹಮ್ಮಯ್ಸು. to faint, to swoon, to be stupefied, etc. (Bp. 13, 3; Rśv. 13, 104 va.).

ಹಮ್ಮಯ್ಸು hammaysu. = ಹಮ್ಮಯಿಸು. (Rām. 3, 8, 71; J. 4, 22; 18, 54; 19, 16; 23, 51; 24, 44; 31, 53. 63).

ಹಮ್ಮೀಣಿ hammīṇi. = ಹಿಮ್ಮಣ್ಣಿ. a long and narrow money-bag or purse (B. 4, 169; Mhr. ಹಮಿಣೀ).

ಹಮ್ಮೀರ hammīra. N. of a country. Grj. 2, 106 va. (Bp. 6, 19).

ಹಮ್ಮು hammu. 1. to make ropes (ರಜ್ಜುಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; T. ಪಮ್ಮು, to sew; ಪಮ್ಬು, ಪಮ್ಮು, to tack, or pin, a seam before it is sewed) see Rām. 6, 19, 27.

ಹಮ್ಮು hammu. 2. pride, conceit (ಬಿಜಿತಿಪ್ಪುದು Ct. 1, 44; ಹನ್ನೆ, etc., ಗರ್ವ Ṡs.; C.; Bp. 1, 58; 30, 10; 42, 17; 46, 15; 55, 33; Tu.; T. ಪಮ್ಮು, to extend = ಪರವು; to increase; to rise, to get up = ಎಟು; cf. ಪಬುರ 1 & 2, and see ಹನ್ನೆ). [ಹಮ್ಮಿನ ಭಕ್ತಿ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲು Bv. 190; Cv. 9]. ಹಮ್ಮು ಮುಜಿದ ಮೇಲೆ ಗುಮ್ಮ ನಾದ. — ಹಮ್ಮು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಮ್ಮು ಕಳ ಕೊಣ್ಡ. — ಬಿಮ್ಮಗೆ ಹಿಡಿ ದರೆ ಹಮ್ಮು ಹೋಗದೇ? (Prvs.).

ಹಮ್ಮುಗಾತಿ hammu-gāti. a proud woman (My.).

ಹಮ್ಮುಗಾಱ hammu-gāṟa. a proud man (My.).

ಹಮ್ಮುಗೆ hammuge. a rope. a band (C. Bp. 41, 46; Bh. 8, 24, 25). ಹಮ್ಮುಗೆಯ ಕುಣಿಕೆಗಳು (ಸಂಕಟಕ Mr. 292).

ಹಯ್ hay. a child. (T. ಪಜ). see ಹಯ್ಕಳು.

ಹಯ haya. *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 8). 2, the number seven (that being the number of the horses of the sun, ಏಱು Mr. 347). see Prv. s. ಹನ್ನಿ.

ಹಯಗ್ರೀವ haya-grīva. N. of a daitya who seized and carried off the vēdas. (Bhāgavata 8, 23, 17). 2, N. of a form of Viṣṇu.

ಹಯಘೋಷ haya-ghōṣa. neighing. see ಕೆಳೆಲ್.

ಹಯಜ್ಞತೆ haya-jñate. knowledge of horses and their management, horsemanship. (My.).

ಹಯತತಿ haya-tati. the number seven (Ch.).

ಹಯಧ್ವನಿ haya-dhvani. neighing. see ಕೆಳಿಲ್.

ಹಯನ hayana. *a covered carriage or palanquin* (ರಥದ ಹರಿ Hlā.).

ಹಯನಿಕರ haya-nikara. the number seven (Ch.).

ಹಯನು hayanu. = ಪಯ 2, ಪಯ್ನ, etc. milk and all that is made of milk, as curds, butter, etc. dairy products. 2, a milch cow. see Sp. s. ಗೊಡ್ಡು. 3, water: the crop that is raised by means of tank water of which the planting begins in January (My.). see Prv. s. ಹೊಗಳಿಸು. — ಹಯನುಗದ್ದೆ. lands for raising the hainu crop (My.). — ಹಯನುಬತ್ತ. the paddy of the hainu crop (My.). — ಹಯನುಬೆಳೆ. the growing hainu crop (My.).

ಹಯಪರಿಕರ haya-parikara. a horse-girth. see ಬಿಗಿ.

ಹಯಪುಚ್ಛಿ haya-pucchi. *the plant Glycine debilis* Lin.

ಹಯಪ್ರಾಸ haya-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಹಯಮಣ್ಡಲಿ haya-maṇḍali. a ring or circular motion of horses. see ವೇಡೆಯ.

ಹಯಮಾರ haya-māra. *the fragrant oleander, Nerium odorum* Ait. see ಕಣಗಲ.

ಹಯಮಾರಕ haya-māraka. *the fragrant oleander.* see ಕಣಗಿಲೆ.

ಹಯಮೇಧ haya-mēdha. the horse-sacrifice. (J. 2, 47. 55; 14, 31; 20, 2).

ಹಯರಕ್ಷೆ haya-rakṣe. the guarding or watching of a horse or of horses (J. 10, 17).

ಹಯವದನ haya-vadana. (= ಹಯಗ್ರೀವ). N. of a form of Viṣṇu (My.).

ಹಯವಾಹನ haya-vāhana. Rēvanta; Kubēra. (R.).

ಹಯವ್ರಾತ haya-vrāta. the number seven (Ch.).

ಹಯಾಗಮನ haya-āgamana. the arrival of a horse (J. 17, 19).

ಹಯಾರೂಢ haya-ārūḍha. mounted on a horse; a horse-man, a rider. (J. 7, 8; 29, 39; 31, 43).

ಹಯಾರೋಹ haya-ārōha. *mounted on horseback, a rider;* horsemanship, riding.

ಹಯಾರ್ಜುನರುಕ್ haya-arjuna-ruk. shining like a white horse (Bp. 38, 1).

ಹಯಿಲು hayilu. = ಅಯಿಲು q. v., ಅಯ್ಲು, ಹಯ್ಲು. bewilderment, etc. (My.).

ಹಯಿವ hayiva. = ಹೈವ, q. v. N. of a tree.

ಹಯ್ಕಳು haykaḷu. (fr. ಹಯ್). = ಹಕ್ಕಳು. male or female children (My.; T. ಪಜಗಳ್; see ಪಸುಳೆ, etc.).

ಹಯ್ದ hayda. a boy (My.). cf. ಹಯ್.

ಹಯ್ನ hayna. = ಹಯನು, ಹಯ್ನು. milk, curds, butter, etc. ದನ ಕಱುಗಳು ಬಹಳ ಇದ್ದವು, ಹಯ್ನವೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿತ್ತು (B. 4, 220). ಹಿನ್ದುಸ್ಥಾನದ ನೆರನಾಡುಗಳ ಕೆಲವು ಜನರಿಗೆ ಹಯ್ನವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ (5, 20).

ಹಯ್ನು haynu. = ಹಯ್ನ, etc. (C.). ಜೋಳದಾ ಬೋನಕ್ಕೆ ಬೇಳೆಯಾ ತೊಗೆಯಾಗಿ, ಕಾಚೆಮ್ಮೆ ಕಱಿದ ಹಯ್ನಾಗಿ, ಬೆಳವಲದ ಹವಣಂ ನೋಡು! (Sp.). ಆಕಳ ಹಯ್ನು ತುಸು, ಆದಾಗ್ಯೂ ಬಹು ಆರೋಗ್ಯವು (B. 1, 21).

ಹಯ್ಯಂಗವೀನ hayya-ṅ-gavīna. = ಹೈಯಂಗವೀನ, q. v. fresh butter. (ನವನೀತ, ಬೆಣ್ಣೆ Mr. 183).

ಹಯ್ಲು haylu. = ಹಯಿಲು, etc. bewilderment. (My.).

ಹರ hara. 1. (fr. ಹರೆ 1). spread, extent: broadness. breadth (C.). ಆಲದ ಎಲೆಗಳು ಹರವಿರುವದಱಿನ್ದ ಪತ್ರಾವಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ (B. 2, 22). ಒಣ್ಟೆಯ ಅಂಗಾಲು ಹರವಾಗಿ, ಬಹು ಮೆತ್ತಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (3, 64). ಒನ್ದು ಹರವಾದ ಹಲಿಗೆ (4, 225). 2, spreading, becoming public. see ಹರವಡಿ.

ಹರ hara. 2. (fr. ಹರಿ 1). = ಹರಿ 3, ಹರು, ಹರ್. running, etc., flowing. — ಹರದಾರಿ. the way or distance a man can run, three English miles (My.; B. 3, 65; ಕ್ರೋಶ G.; Te. ಪರುಗು). ಎರಡು ಹರದಾರಿ (ಗವ್ಯೂತಿ G.); ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ (ಯೋಜನ G.). — ಹರದಾರಿಯಳತೆ. -ಅಳತೆ. the measure or distance of a haradāri (Bp. 26, 32). — ಹರನಾಳಿಗೆ. = ಹರಿ-. a gutter, etc. ನೀರ ಹರನಾಳಿಗೆ (ಕಾಷ್ಠಾಮ್ಬುವಾಹಿನಿ. ಪ್ರಣಾಲ G.).

ಹರ hara. 1. bringing, conveying, carrying; taking, seizing; captivating; removing, taking away, depriving of; dividing; destroying; a seizer, etc. see ಕಾಮ-, ಪುರ-, ಪ್ರ-, ಪ್ರಾಗ್ರ-, ಪ್ರಾಣ-, ಮನೋ-, ವಾರ್ತಾ-, ಸನ್ದೇಶ-. 2, *Siva.* 3, force, etc. (ಪ್ರಸರ, ಬಲುಹು Mr. 461; perhaps mistake for ಹಠ). 4, sign of a metrically long syllable (Ch.; Mr. 363). 5, the number eleven (Ch.). ಕರ್ಮದಿನ್ದವ ಹರನು ಚರ್ಮವ ತಾನುಟ್ಟನು, ಹೊಮ್ಮರಾಳನ್ ಅಜನ್ ಅದನು, ಗೋವಿನ್ದನ್ ಎಮ್ಮೆಯ ಕಾದಂ (Sp.). ಸಿರಿಯಿದ್ದವಗೆ ನರೆ ಬನ್ದರೆ ಹರನಾದಾನೇ? (Prv.).

ಹರ hara. 2. Tbh. of ಪರ 1. opposite, etc. see ಹರವಸ.

ಹರ hara. 3. every (My.; Mhr., H.).

ಹರಕತ harakata. = ಹರಕತ್ತು, ಹರಕತ ಮಾಡೋಣ (ವಾರಣ Cb.).

ಹರಕತ್ತು harakattu. opposition; any measure or act in prevention; hindrance (My.; Mhr., H. ಹರಕತ).

ಹರಕಾರ harakāra. a courier (Mhr., H. ಹರಕಾರಾ; Br., R.).

ಹರಕೆ harake. = ಪರಕೆ 1, etc. a blessing, a benediction (ಆಶಿಸ್, ಸ್ವಸ್ತಿ, ಆಶಿಸ್ Nr.; Bp. 4, 46; 5, 37; 32, 13. 43; 46, 17. 37; ಆಶೀರ್ವಾದ G.). 2, a vow (My.; ದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಣ್ಡು ಕುಱು ಕೋಟಿಟು ಮುನ್ದಾದ್ದು ಕೊಡುವನು S. Mhr.). [ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹರಕೆಯ ಕುಱು ತೋರಣಕ್ಕೆ ತನ್ದ ತಳಿರ ಮೇಯಿತ್ತು Bv. 129]. — ಹರಕೆ ಕಟ್ಟು.

to tie money or ornaments in cloth coloured with turmeric and put them before an idol, vowed as a gift in case of delivery or recovery (My.). — ಹರಕೆ ಕೊಡು. to give a blessing, to bless (B. 5, 126. 165). 2, = ಹರಕೆ ತೀರಿಸು (My.). ಹರಕೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪರಿಯೋದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. — ದೊರಕಿದರೆ ಹರಕೇ ಕೊಡಬಹುದು (Prvs.). — ಹರಕೆಗೊಳ್. = ಪರಕೆಗೊಳ್. (Bp. 13, 7; 46, 43). — ಹರಕೆ ತೀರಿಸು. to make over to an idol what has been vowed (My.). — ಹರಕೆ ಮಾಡು. to make a vow, to vow (My.). — ಹರಕೆ ಹರಸು. = ಹರಕೆ ಮಾಡು. (My.).

ಹರಗಣ hara-gaṇa. a class of Kannaḍa metrical feet (Ch.).

ಹರಗಣೆ haragaṇe. the act of removing superfluous standing corn by means of the kuṇṭe; lumber.

ಹರಗಿರಿ hara-giri. Kailāsa. (Bp. 44, 43; Bh. 1, 14, 5).

ಹರಗು haragu. 1. to do work with regard to corn (ಸಸ್ಯಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.): to remove superfluous standing corn by means of the kuṇṭe (My.); to clean (a field) by removing the grass, weeds, etc. from it with the kuṇṭe before sowing (S. Mhr.). ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಲ ಹರಗುವದಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ (B. 3, 18). ಅವರಿಗೆ ಹೊಲಾ ಹರಗುವದೂ ಬಿತ್ತುವದೂ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ (3, 111). ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹರಗಿ, ಆದಣಿಯೊಳಗೆ ಬಿತ್ತಲಾಗಿ (5, 129). ಹರಗದ ಹೊಲ (ಅಪ್ರಹತ); ಹರಗಿದ ಹೊಲ (ಕೃಷ್ಟ); ಮೂಱು ಸಾರೆ ಹರಗಿದ ಹೊಲ (ತ್ರಿಹಲ್ಯ G.).

ಹರಗು haragu. 2. the act of doing work with regard to corn, etc. — ಹರಗುವಾಳ್. -ಬಾಳ್. (Śmd. I). the iron used for it.

ಹರಟು haraṭu. to talk idly, to prate, to blab (My.; T. ಅರಟ್ಟು, ಅಲಟ್ಟು).

ಹರಟೆ haraṭe. idle talk, prate, jabber, babble (C.; Tu.; T. ಅಲಟ್ಟು; see ರಟ್ಟೆ). ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಹಾಱುಹರಟೆ ಯಾಕೆ? — ಒರಟನಿನ್ನ ಹರಟೆ ಉಚ್ಚಾಗುವದು (Prvs.). ಹರಟೆಯಿನ್ನ ಹೊತ್ತು ಕಳದೆ ನಾ (Dp. 29, 2). — ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚು. = ಹರಟು. (B. 4, 49. 194; 5, 96). — ಹರಟೆಮಲ್ಲ. a male great prater, etc. (My.). — ಹರಟೆ ಮಲ್ಲಿ. a female great prater, etc. (My.).

ಹರಟೆಗಾಱ haraṭe-gāṟa. an idle talker, a tattler, a prater (My.).

ಹರಡಿ haraḍi. = ಹರಡು 3, etc. the protuberant ends of the radius and ulna above the wrist; the ankle; the wrist. (My.). 2, a bracelet for the wrist composed of alternate gold and coral beads (My.). — ಹರಡಿಗುಣ್ಡು. = ಹರಡಿ No. 2. (My.).

ಹರಡು haraḍu. 1. = ಪರಡು 2, etc. to spread, etc. (v. t., ಪ್ರಸಾರಣ, ಪ್ರಸಾರ Śmd. Dh.; My.); to spread, etc. (v. i., My.). ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವದು (ವಿಸ್ತೃತ್ವರ, ವಿಸ್ಮರ, ಪ್ರಸಾರಿ, ವಿಸಾರಿ Si. 361); ಬಹಳವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಪ್ರಪಂಚ, ವಿಸ್ತರ 412).

ಹರಡು haraḍu. 2. = ಪರಡು 3. to scratch with the fingers or nails, to claw (ಅಂಗುಲಿಖನನ Śmd. Dh.).

ಹರಡು haraḍu. 3. = ಪರಡು 4, ಹರಡಿ, ಹರಡೆ 2. the ankle (ಶರೀರಾಂಗಭೇದ, ಗುಲ್ಫ Śmd. Dh.; ಘುಣ್ಟಿಕ, ಗುಲ್ಫ Hlā., Mr. 332; Bp. 39, 34; My. exactly = ಹರಡಿ No. 1). ಪಾಪದ ಹರಡುಗಳೆರಡೂ (ಘುಟಿಕೆ, ಗುಲ್ಫ); ಆ ಹರಡುಗಳೊಳಗಣ ಮಯ (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ Nr.).

ಹರಡೆ haraḍe. 1. = ಪರಡೆ. the Numidian crane (ಕರ್ಕರೇಟು, ಕರೇಟು Nr.; ಗುಲ್ಫಿ Mr. 175; Bh. 1, 20, 53; 3, 4, 33; Te. ಪಿಗ್ಗಡಿ). ಹರಡೇ ಹಕ್ಕಿ (ಲೋಪಪೃಷ್ಠ, ಕಂಕ Si. 172).

ಹರಡೆ haraḍe. 2. = ಹರಡಿ, etc. ಹೆಜ್ಜೇ ಹರಡೆ (ಘುಟಿಕೆ, ಗುಲ್ಫ Si. 207). 2, = ಹರಡಿ No. 2 (S. Mhr.).

ಹರಡೆ haraḍe. = ಅರಳೆ, ಅಲ್ಡೆ, ಹರ್ಡೆ, ಹಲ್ಡೆ. the ink-nut tree (= ಅಣಲೆ My.; H.).

ಹರಣ haraṇa. 1. taking; accepting, receiving; making an agreement (ಸನ್ಧಿಕೃತ್ಯ, ಸನ್ಧಿಕಾರ್ಯ, ಸನ್ಧಾನ ಮಾಡುವುದು Nn. 165). 2, seizing, carrying off or away, removing; *stealing;* withholding, annulling. 3, killing (ಕೊಲೆ 165). 4, disregarding; what is undesirable (ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗಂ ಬಾರದುದು, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗೆ ಬಾರದ ಕಾರ್ಯ 165). 5, *a nuptial present.* 6, a gift to a student at his initiation.

ಹರಣ haraṇa. 2. Tbh. of ಪ್ರಾಣ. life, etc. (Śmd. 336; ಪ್ರಾಣ, ಜೀವ Nn. 165; Bp. 4, 63; 5, 66; 30, 24; 45, 3; B. 1, 25). [ಹರಣ ಮಾತ್ರಮಿನ್ನಪ್ಪವನುಂ ಸದಭಿಮತ ಕಾವ್ಯ ಪದವಿಧಿ ವಿದೂರಗತಮಾಗೆ Kr. 1, 83]. ಹರಣ ಉಱಿಯೋದಾದರೆ ಮರಣಕ್ಕೆ ಅಂಜೆನು. — ಪುರಾಣಾ ತಿಳಿದವನಾದರೆ ಹರಣ ಉಱಿಸಲಿ! (Prvs.). — ಹರಣಕೆ ಹರಣಂ ತರ್. to give (one's) life for the life (of another, Bp. 13, 13). — ಹರಣ ಕೊಡು. to restore life (Bp. 46 sum.; 46, 78; 50, 61). 2, to give one's life (13, 13). — ಹರಣಂಗಳೆ. -ಒ-ಕಳೆ. to give up one's life, to die (Śsv. 3, 35 va.). [— ಹರಣಂಗೆಯ್. -ಒ-ಕೆಯ್. to live. ತಲೆ ಸಿಡಿಲ್ದೊಡಮಾ ಕಾಯ್ದಾಱವೆ ಹರಣಂಗೆಯ್ದುವು ಜಾಱಿಲ್ಲದೆ ಜೋದರಟ್ಟೆಗಳ್ ಕೆಲವಾಗಳ್ Pb. 10, 95]. — ಹರಣದ ಹರಣ. the life of life (Bp. 15, 31). — ಹರಣ ಪಡೆ. to obtain life (Bp. 32, 50; 37 sum.; 47 sum.; 50, 20). — ಹರಣಮ್ಬಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. to obtain or restore life (V. 31, 24 va.). — ಹರಣವೀ. -ಈ. to restore life (Bp. 28, 68). — ಹರಣ ಪೊದಗಿಸು. -ಒದಗಿಸು. to restore life (Bp. 54, 74). — ಹರಣ ಹಿಡಿ. to keep one's life, to remain alive (Bp. 42, 32).

ಹರಣದೇಹಾರ್ಥ haraṇa-dēha-artha. life, body and property (Bp. 39, 17).

ಹರತಾಳ haratāḷa. Tbh. of ಹರಿತಾಲ. yellow orpiment (Cb. 170; Mhr.). 2, cessation of routine work.

ಹರತೆ harate. (= ಹರಗಣೆ). the act of removing superfluous standing corn by means of the kuṇṭe (My.).

ಹರದ haradu1-a3. = ಪರದ. a dealer, a trader, a merchant (ಪಣ್ಯಾಜೀವ, ವಣಿಜ್, ಪ್ರಾಪಣಿಕ, ನೈಗಮ, ವೈದೇಹ Hlā.; ವೈದೇಹಕ, ಸಾರ್ಥವಾಹ, ನೈಗಮ, ವಾಣಿಜ, ವಣಿಜ್, ಪಣ್ಯಾಜೀವ, ಆಪಣಿಕ, ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಿಕ Nr.; Bp. 8, 9; 25, 27; Rām. 5, 8, 49). [ಗರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೋಲಿನಲಿ ಉದರೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಭಣ್ಡದ ಹರದನನ್ತಾದೆನಯ್ಯಾ Bv. 938; Cv. 346]. ಪಡಿಯಾಸೆ ಹರದಂಗೆ, ನುಡಿಯಾಸೆ ವೇಶೆಗೆ, ಜೆಡೆಯಾಸೆ ಬೂದಿಗೊರವಗೆ, ಹಾದರಕೆಯೆಡೆಯಾಟದಾಸೆ (Sp.). ಹರದನ ಕುದುರೆಗೆ ಹಱಕು ಜೀನ. — ಹರದರ ವರಾತ ಎಷ್ಟು, ಹರವಿಯಲ್ಲಿ ತಲೇ ಅಡಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಾರದ ಬರಹ ಹರದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತೇ? — ವರದಿ ಹೇಱುವವನಿಗಾದರೂ ಹರದನ ಹಂಗು ಬೇಕು. — ಸುತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಹರದ, ಅತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಯ್ದುನ (Prvs.). — ಹರದನ ಹಳ್ಳಿ. N. of a village in Mysore (My.).

ಹರದಿ haradi. (fr. ಹೃದ್ಯೆ, she who is dear, etc.?). a woman; a bride; a wife. (Dp. 116, 31; 128, 41).

ಹರದಿಕೆ haradike. trade, traffic (ವಾಣಿಜ್ಯ, ವಣಿಜ್ಯ Nr.)

ಹರದು haradu. 1. trade, traffic (ವಣಿಜ್ಯ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ವಣಿಜ್ಯ Hlā.; ವಾಣಿಜ್ಯ Mr. 346). see ಎಲೆವರದು. — ಹರದುಗೆಯ್. = ಪರದು-. to trade (ಬೇಹಾರವಂ ಮಾಡು Śmd. 240 Cm.).

ಹರಡು haradu. 2. = ಹರೆದು. P. p. of ಹರೆ 1. (My.).

ಹರಪ್ರಿಯ hara-priya. Kubēra (Cpr. 9, 68).

ಹರಯ haraya. = ಹರೆಯ. Tbh. of ಪ್ರಾಯ (Śmd. 336). age.

ಹರವಡಿ hara1-padi 1. the state of becoming public or manifest; manifestation; display, parade (ಗಾಜಣ, ಡೋಹಿಲ್, ಪ್ರಕಟ Kk. 52).

ಹರವರಿ hara1-pari 3. = ಹರವಡಿ. (ಗಾರಣ, ಡೋಹಿಲ್, ಪ್ರಕಟ Śs.). ಹರಿಣಂಗಳ ಹರವರಿ (Cpr. 5, 45).

ಹರವಸ hara-vasa. Tbh. of ಪರವಶ (Śmd. 342). loss of self-control or consciousness, etc. (ಮುಚ್ಛೆ, ಮೂರ್ಛೆ Kk. 31; ಮುಚ್ಛೆ, ಜೊಂಗುಳಿ, ಮೂರ್ಛೆ Śm. 56; Cpr. 6, 84; 8, 71). [— ಹರವಸವ್ಹೋಗು. -ಂ-. ಪೋಗು. to lose self control, to lose consciousness. ಇನ್ನಿವನಜಾದು, ಮಜಿದು, ಹರವಸವ್ಹೋಗಿ ಹೋಯಿ ಹೊಡೆದನ್ನಿರ್ದಡೆ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ, ಅವರ ಶೀಲವನ್ನರೆನ್ನ Cv. 496].

ಹರವಿ haravi. = ಪರವಿ, ಹರಿಬಿ, ಹರಿವಿ, ಹರುಬಿ, ಹರುವಿ. an earthen water-vessel of the form of the koḍa, but larger [; any round-bottomed large vessel]; (ಘಟ, ಕಳಿರ Hlā.; ಘಟ, ಕರಿರ Mr. 209; ಘಟ, ಪರವಿ Nr.; ಅಲಂಜರ G.; C.; Bp. 10 sum.; 14, 12; 22, 64; 30, 14; 38, 33; 51, 57; 55, 29; Bh. 1, 10, 25. 30). ಹರವಿಯ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಅಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಸರಿ. — ಮುರುವಿಗೆ ಬಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹರವಿಗೂ ದರಿದ್ರವೇ? (Prvs.). see Prv. s. ಹರಡ.

ಹರವು haravu. (= ಹರಹು 1), ಹರ್ವು 1. to spread (v. i., My.). ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹರವಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ (ಸಮ್ಮೂರ್ಛನ, ಅಭಿವ್ಯಾಪ್ತಿ Si. 387). ಹರವಿದನ್ಥಾದ್ದು (ಕೀರ್ಣ, etc. Dhw.). 2, to spread, to spread out (v. t., My.; B. 3, 106; 4, 158).

ಹರಸಮಯ hara-samaya. a śaiva congregation (Bp. 50, 22).

ಹರಸು harasu. = ಪರಸು, ಹರಿಸು 1. to bless (as a devotee blesses Śiva, Bp. 9, 36; as a yati a śivabhakta, 32, 14. 43; as a śivabhakta others; 32, 50; 46, 7. 10. 14. 15. 16; as Sītā Hanumat, Rām. 5, 8, 89; as parents their children, Prll. 3, 12. 26; Bh. 1, 10, 26; B. 1, 6; as a blind man his benefactor, B. 3, 124; as a king his relations, Bh. 2, 13, 10; see Bp. 32, 44; according to My. custom the giver of a blessing always ought to be either older or of a higher position than the receiver of it). 2, to make a vow (Bp. 48, 18; Bh. 1, 13, 3; ದೇವರಿಗೆ ಹರಸುವದು My.). ಹರಸೋದು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ, ತಿರಿದುನ್ನೋದು ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ. — ತನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ತಾನೇ ಶರಣು ಮಾಡಿ ಹರಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಹರಸುವುದು (ಸ್ವಸ್ತಿ, ಆಶೀರ್ವಚ, ಆಶೀರ್ವಾದ Nn. 138).

ಹರಸು harasu. (= ಅರಸು?). — ಹರಸುಪಾದರೀ ಗಿಡ. a kind of plant. (ಪಾಟಲಿ, ಅಮೋಘೆ, ಕೃಷ್ಣವೃನ್ತೆ, etc. Si. 134).

ಹರಹು harahu. 1. = ಪರವು, (ಹರವು). to spread, to spread out or about (v. i. and v. t.; see Grj. 9, 62; Bp. 58, 50; Bh. 3, 23, 10). ಹರಹಿವನ್ಥಾದು (ಪ್ರಸರ, ವಿಕೀರ್ಣ Nn. 108); ಹರಹಿದುದು (ವಿತಾನ, ಪ್ರಸರ 115). ಹರಹಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ವಿಸ್ತೃತ, ವಿಸ್ತೃತ, ತತ); ಅಗಲಕ್ಕೆ ಹರಹಲು ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರಸೃಷ್ಟ, ಪ್ರಸೃತ Nr.). ಗಿಡ ಮನೆ ನೀರು ಮುನ್ತಾದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹರಹುತ್ತೇನೆ (B. 3, 27).

ಹರಹು harahu. 2. spreading, extension, expanse, vastness (Bh. 1, 12, 6; 3, 11, 16; Rām. 4, 7, 9; J. 33, 4). — ಹರಹುಗೆಡು. -ಕೆಡು. to become devoid of extension (ಅನಕುಂಚಿತ, etc. Mr. 451).

ಹರಹು harahu. 3. (= ಪರಿವು. ಹರಿವು 1). running, flowing, flow, current. ನೀರ ಹರಹು (ಅರ, ಧಾರೆ, ಪ್ರವಾಹ, ಓಘ, ವೇಣಿ Mr. 415). — ಹರಹುಬತ್ತು. -ಬತ್ತು. a current to dry up. ಹರಹುಬತ್ತಿದುದು, that by which a current has dried up.

ಹರಳಿಗ haraḷiga. = ಪರಳಿಗ, q. v. a paramour (ಜಾರ Śmd. II).

ಹರಳು haraḷu. = ಪರಲ್, etc., ಹಳ್ಳು 1. a nodule, a pebble, a stone, grit a precious stone (ಶರ್ಕರೆ Nr.; ಉಪಲ Nr.; My.; B. 4, 151). 2, that which bears kernels: the castor-oil plant, Palma Christi, Ricinus communis (My.). 3, the tree Terminalia tomentosa (? ಹೊನ್ನೆ Mr. 134). ಮೂತ್ರದ್ವಾರದಿನ್ದ ಹರಳು ಬೀಳುವ ರೋಗ (ಅಶ್ಮರಿ, ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ G.). ಮುರುಳನ ಕಣ್ಣರೆ ಹರಳು ಚೆಲ್ಲ ಬೇಕು. — ಒರಳಲ್ಲಿ ಹರಳು ಹುರಿದರೆ ಅರಳು ಆದೀತೇ? (Prvs.).— ಹರಳಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಪರಳು No. 2 (playfully used). see Prv. s. ಹಗಲುದೀವಟಿಗೆ. — ಹರಳು ಗಿಡ. = ಹರಳು No. 2. (ವ್ಯಾಘ್ರಪುಚ್ಛ, ಗನ್ಧರ್ವಹಸ್ತಕ, ಏರಣ್ಡ, ವರ್ಧಮಾನ, etc. Si. 134.148).— ಹರಳುಗುಣಿಮಣೆ. a tablet with fourteen holes for a game played with pebbles, etc. (My.).— ಹರಳುಂಗರ. -ಉಂಗರ. a ring set with one or more precious stones (My.; Si. 220). — ಹರಳುಂಗುರ. -ಉಂಗುರ. = ಹರಳುಂಗರ. (Bh. 1, 6, 37). — ಹರಳು ಹರಳು. rep. (B. 3, 45; 4, 204). — ಹರಳೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. castor oil; lamp oil (as it is frequently used for burning in lamps, My.; Si. 134).

ಹರಳೆ haraḷe. = ಅರಳೆ 2, etc. dressed cotton. (My.).

ಹರಳ್ಚು haraḷcu. to cause hindrance or opposition to the eye, to annoy or trouble the eye (ನೇತ್ರಪರಿರೋಧಕರಣ Śmd. Dh.).

ಹರಾಬಿ harābi. = ಅರಾಬಿ. broad, etc. (My.; H.).

ಹರಾಮಿ harāmi. a wicked, vile woman (My.). 2, vile, base, villainous (Mhr., H. ಹರಾಮಿ).

ಹರಾಮು harāmu. unlawful; wicked, wrong; vicious, vile (My.; Mhr., H. ಹರಾಮ); forbidden. — ಹರಾಮುಕುದುರೆ. a vicious or restive horse (My.).

ಹರಾಮುತನ harāmutana. wickedness, etc. (My.).

ಹರಿ hari. 1. = ಪರಿ 1 q. v., etc. to run; to flow; etc. (ಧಾವನ Śmd. Dh.; Bp. 32, 20; 45, 28: 57, 2, J. 22, 36; 28, 16; Bh. 2, 4, 9. 11; C.). [ಮನವಿದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹರಿವುದು Bv. 34]. ಹರಿದು ಮುಟ್ಟುಹ (ಅಭ್ಯವಸ್ಕನ್ದನ, ಅಭ್ಯಾಸಾದನ); ವೇಗದಿನ್ದ ಹರಿವಾತನು (ತರಸ್ವಿ, ತ್ವರಿತ, ವೇಗಿ, ಪ್ರಜವಿ, etc.), ಹರಿದು ಹೋಹಾತನು (ಅತಿಜವ, ಜಂಘಾಲ); ಒಚಿತು ಹರಿವ ಹಳ್ಳ (ಸ್ರೋತಸ್); ನೀರ ಹರಿಯಲೀಯದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಆಧಾರ); ಉದಕ ಹರಿವ ಬಟ್ಟೆ (ಪ್ರಣಾಲಿ Nr.). (ಅನೆ) ಹರಿವುದು (ಸ್ಥೂಲೋಚ್ಚಯ); ಸುತ್ತುಂಗದಲು ಹರಿದ ಕುಚುವ (ಅನ್ತರೀಪ Hlā.). ಓರಿದು ಪಾಪದ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುಟುಗ ಕರಗೊದೇ ಪಾಪ? (Sp.). ಸಿಲ್ಲದೆ ಅತಿ ಹರಿವನಂ (ಜಂಘಾಲ, ವೇಗಿ Mr. 234). — ಹರಿದಾಡು. -ಆಡು. to run about (in a battle, J. 25, 46); to move about (as blood in the body, B. 3, 35; 4, 133); to creep about (as a serpent, Dp. 63, 3; B. 3, 97; as an ant, B. 4, 64). ಹರಿದಾಡುವ ಮನಸು (ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ G.). — ಹರಿಯಿಡಿ. -ಇಡಿ. to beat (another) so that he runs away, to defeat, etc. ಹರಿಯಿಡಿದುದು (ಎಚಿಸಿದುದು, ಕದೆಗಣಿಸಿದುದು, ಇಚುಸುನೂಕಿದುದು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.).

ಹರಿ hari. 2. = ಪರಿ 2. P. p. of ಹರಿ 1, in ಹರಿ ಹರಿದು (Bp. 32, 17; J. 26, 4). — ಹರಿ ತರ್. (*i. e.* ಹರಿದುಕೊಣ್ಡು ಬರ್). =

ಪರಿ ತರ್. (Bp. 5, 28; 20, 14; 22, 11; 44, 6; 46, 12; 53, 16; J. 28, 54; Bh. 1, 5, 21; 1, 10, 27). ಗಿರಿಯ ತುದಿಯಿನ್ದ ಒಸರಿ ಹರಿತಪ್ಪ ಪಳ್ಳ (ನಿರ್ಝರ Mr. 97).

ಹರಿ hari. 3. = ಪರಿ 3, ಹರ 2, ಹರು. running; a run; going; flowing. see ಜಲ–; Hlā. s. ಡಯನ. — ಹರಿಕಣಿ. = ಹರುಕಣಿ. a channel for (water) to run, a water-conduit (ಪಾನ, ಸಾರಣಿ Hlā.); a water-trench. ಮರಕ್ಕೆ ನೀರೆಱೆವ ಹರಿಕಣಿ (ಆವಾಲ, ಆಲವಾಲ Hlā.). — ಹರಿಗುಡು. -ಕುಡು. to pay money for being ferried over a river. ಹರಿಗುಡುವುದು (ಆತರ Hlā.). — ಹರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to run away (Bh. 4, 2, 19). — ಹರಿದಾರಿ. = ಹರದಾರಿ. (My.; Si. 105). — ಹರಿನಾಳಿ. a waste-pipe, a gutter, a channel (ಪ್ರಣಾಲಿ Hlā.; Mr. 422). — ಹರಿನಾಳಿಗೆ. = ಹರನಾಳಿಗೆ, ಹರಿನಾಳಿ. (S. Mhr.). — ಹರಿಯನ್ತರ. -ಅನ್ತರ. the area of a run, *i. e.* of a haridāri (Bh. 2, 13, 32). — ಹರಿಯಿಡು. -ಇಡು. to run, to hasten (Cpr. 8, 4 va.). — ಹರಿಹಲಿಗೆ. a plank to the one end of which a rope is fastened and on which a boy sits and is pulled along (Bh. 1, 6, 2).

ಹರಿ hari. 4. = ಪರಿ 4, ಪರೆ 1, ಹರೆ 1 (occasionally in MSS. and prints). to spread (v. i.), etc.; to disperse; to go away; to end (Bp. 45, 8. 47; J. 17, 28; 27, 38). ಗುರುರಾಯನುಪದೇಶ ದೊರಕೊಣ್ಡಿತಾದಡೇ ಹರಿವುದು ಪಾಪವೆನ್ತೆನಲು ವಜ್ರದಿಂ ಗಿರಿಯ ಹೊಯಿದನ್ತೆ (Sp.). see Sp. s. ಕಜ್ಜ. — ಹರಿಧಜ್ಜಕ. (ಹರಿದ ಹಜ್ಜಕ). = ಹರಧಜ್ಜಕ. a straggling herb with bur-like flowers that stick to hands and clothes, Pupalia cappacea Moq. (? Z.).

ಹರಿ hari. 5. (= ಹರಿಬ 1). spread, extent; a mass, a multitude, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ಬಳಗ, ಬಮ್ಬುಲ್, ಪಸರ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17).

ಹರಿ hari. green, greenish yellow, yellow. 2, *reddish brown, bay, tawny.* 3, of a shining white colour, white, bright (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು Nn. 10; ಶುಭ್ರ Mr. 495). 4, *the sun* (ಅರ್ಕ, ಸೂರ್ಯ 10). 5, *the moon* (ಚನ್ದ್ರ 10). 6, *a ray of light* (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 10). 7, water (ವಾರಿ, ಉದಕ 10). 8, gold (ಸುವರ್ಣ 10). 9, *a horse* (ತುರಂಗಮ 10). 10, *a lion* (ಸಿಂಹ 10). 11, a parrot (ಶುಕ, ಗಿಳಿ 10; ಗಿಳಿ 495). 12, *a peacock.* 13, a pigeon (ಪಾರಾವತ, ಪಾರಿವಾಳದ ಹಕ್ಕಿ 10). 14, *an ape* (ವಾನರ, ಕಪಿ 10). 15, *a frog* (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 10). 16, *a snake* (ಅಹಿ, ಸರ್ಪ 10). 17, the ocean (ಅಬ್ಧಿ 10). 18, a point of the compass (ದಿಕ್, ದಿಕ್ಕು 10). 19, an arrow (ಅಮ್ಬು, ಬಾಣ 10). 20, a treasury (ಕೋಶ, ಭಣ್ಡಾರ 10). 21, a cart, a waggon (ಶಕಟ, ಬಣ್ಡಿ 10). 22, *Indra* (ಬಿಡೌಜ, ಇನ್ದ್ರ 10). 23, *Viṣṇu, Kṛiṣṇa* (ಕಮಲಾಕ್ಷ, ವಿಷ್ಣು 10). 24, Śiva (ಫಣೀನ್ದ್ರ 495). 25, Brahmā. 26, *Yama* (ಯಮ 10). 27, *Vāyu* (ವಾಯು 10). 28, N. of the author of the girijākalyāṇa (Grj. 10, 113. 114). 29, one of the divisions (varṣas) into which the known continent is divided. 30, sign for a metrically short syllable (Ch.; Mr. 363). 31, the number eight (Ch.). see ಕವಿ–; Bp. 54, 43. ಹತ್ತು ಭವನ ನೆತ್ತಿ, ಎತ್ತು ಎಮ್ಮೆಯ ಕಾದು, ಮತ್ತು ಪಾಣ್ಡವರಿಗಾಳಾದ ಹರಿಯು ತಾನೆತ್ತಣ ದೈವ? (Sp.). ನರಸಿಂಹನವತಾರ ಹಿರಿದಾದಡದುಬುತ; ಉಗರಿನ್ದ ಶರಭ ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ಹರಿಯೂರನಱಿಯದನ್ದವಾದ (Sp.). ಹಿರಿಯ ಬೊಮ್ಮನು ಕೆಂಜ, ಕಿಱಿಯ ಹರಿ ತಾ ಕರಿಗ, ಹರಹರನು ಶುದ್ಧ ಧವಲಕನ್; ಇವರುಗಳು ಸರಿಯೆ ದೈವಕ್ಕೆ? (Sp.). — ಹರಿಗಳಪ್ಪಣ್ಣ. -ಅಪ್ಪಣ್ಣ. Appaṇṇa, the son of a certain Hari (Bp. 56, 55). — ಹರಿ ಗಿರಿ. reit. (Grj. 6, 38; Bp. 54, 5). — ಹರಿಬುವ್ವ. a meal on the fourth day of a marriage (of smārtas or mādhvas) at which the son-in-law is looked upon as Viṣṇu, is waited on only by his mother-in-law, plays tricks with his eñjal, etc. (My.).

ಹರಿಕಣ್ಠ hari-kaṇṭha. a peacock (ನವಿಲ್ Mr. 168).

ಹರಿಕಥೆ hari-kathe. the story of Viṣṇu or Kṛiṣṇa (related with music and singing). ಸರೀ ಕಥೆಯ ಮುನ್ದೆ ಹರಿ ಕಥೆಯೇ? (Prv.).

ಹರಿಕಾನ್ತ hari-kānta. the sapphire (ಅಸಿತಾಶ್ಮ, ನೀಲ Mr. 101).

ಹರಿಕಾಱ hari-kāṟa. = ಪರಿಕಾಱ. a runner, a courier (ಜಂಘಾಕರಿಕ, ಜಾಂಘಿಕ Nr.); a swift, fleet man (ಜಂಘಾಲ, ಜವನ, ವೇಗಿ Hlā.; ವೇಗಾಯಿಲ Śs.). 2, a hawker, a chandler ವಾರ್ತಾವಹ, ವೈವಧಿಕ Nr.). 3, a spy [ಹರಿಕಾಱರ ಜಂಗಮವೆನ್ದಡೆ, ನಾಯಕ ನರಕ ತಪ್ಪದು Cv. 501]; (ಉದಾಸ್ಥಿತ, ಚರಭೇದ Nr.).

ಹರಿಕೆ harike. 1. = ಪರಕೆ 1, ಹರಕೆ. a vow (My.); etc. ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಱುವವನು ಹರಿಕೆ ಹೇಱಿದರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ತಿರಿಕೆಯ ಕೂಱು ತಿನ್ದು, ಹರಿಕೆಯ ಕೋಣನಾದ (Prvs.).

ಹರಿಕೆ harike. 2. = ಹಲಕು 3, ಹಲಿಕೆ. a kind of harrow (ಕೋಟೀಶ, ಲೋಷ್ಟಭೇದನ Hlā.; *cf.* ಹರಗು 1).

ಹರಿಗಣ hari-gaṇa. a class of Kannaḍa feet (Ch.).

ಹರಿಗು harigu. = ಅರಗು 1, etc. a margin, etc. (Si. 101; *only* in Si.).

ಹರಿಗೆ harige. = ಪರಿಗೆ, etc. Tbh. of ಫಲಕ. a shield (ಖೇಟಕ, ಫಲಕ, ಚರ್ಮ, ಆವರಣ Hlā.; ಫಲಕ, ಫಲ, ಫರ, ಚರ್ಮ Nr.; ಫಲಕ, ಖೇಟಕ, etc. Mr. 292; ವಸು, ಖೇಟಕ Nn. 17; ಅಡ್ಡಣ Ct. II, 38; Kk. 40; Śm. 43; Grj. 7, 52; Bp. 61, 25).

ಹರಿಗೆಕಾಱ harige-kāṟa. a man who carries a shield (Grj. 6, 56 va.).

ಹರಿಚನ್ದನ hari-candana. *a sort of yellow sandal-wood* (ಬರ್ಬರ Mr. 335). 2, *one of the five trees of svarga* (see ದೇವತರು).

ಹರಿಣ hariṇa. *greenish or yellowish white;* white. 2, *a deer, an antelope* (ಹುಲ್ಲೆ Mr. 162).

ಹರಿಣಧರ hariṇa-dhara. the moon (Bp. 5, 24).

ಹರಿಣಧರಧರ hariṇadhara-dhara. Śiva (Bp. 53, 46).

ಹರಿಣಪಕ್ಷ hariṇa-pakṣa. the light half of a month (Bh. 1, 3, 11).

ಹರಿಣಾಂಕ hariṇa-aṅka. the moon. (J. 25, 46). — ಹರಿಣಾಂಕಕುಲಜ. Arjuna (25, 46).

ಹರಿಣಿ hariṇi. *greenish, green* (ಗಿಳಿ ಪಸುವ್ವಿಗಳ ಗಱಿಯನ್ತಪ್ಪ ವರ್ಣ Mr. 444). 2, *a female deer or antelope,* a doe (ಮೃಗ, ಎರಳೆ Nn. 95). 3, *a kind of woman.* 4, *a golden image* (ಪಾಂಚಾಲಿಕೆ, ಪುತ್ತಳಿ 95). 5, a heap, collection, multitude (ಚಯ, ಸಮೂಹ 95; *cf.* K. ಹರಿಬ 1). 6, roundness (ವೃತ್ತ, ಬಟುಹು, ವೃತ್ತಭೇದ 95).

ಹರಿಣೀಪ್ಲುತ hariṇī-pluta. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹರಿತ್ harit. *green;* the colour green. (ವರ್ಣ Nn. 93). 2, grass (ತೃಣ, ಹುಲ್ಲು 93). 3, beautiful (ರಮಣೀಯ, ಮನೋಹರ 93). 4, *a point of the compass, a quarter, region* (ದಿಕ್ಕು 93). 5, authority, etc. (ಅಧಿಕಾರ 93).

ಹರಿತ harita. *green;* the colour green (ಪಚ್ಚೆ Nn. 60); grassy, verdant.

ಹರಿತಕ haritaka. a green vegetable, *a pot-herb.*

ಹರಿತಭಾವ harita-bhāva. greenness. see ಪಸುರ್.

ಹರಿತಾಯಮಾನ haritāyamāna. becoming green or verdant (Cpr. 4, 49 va.).

ಹರಿತಾಲ haritāla. = ಅರದಳ, ಅರದಾಳ, ಅರಿದಳ, ಅರಿದಾಳ, ಹರತಾಳ, ಹರಿದಳ. *yellow orpiment or sulphuret of arsenic, Arsenicum flavum.*

(ಹರಿತಾಲಕ, ಅಲ, etc., ಅರಿದಾಳ Nr.). 2, a kind of pigeon of a yellowish green colour.

ಹರಿತಾಲಕ haritālaka. = ಹರಿತಾಲ. *yellow orpiment.* 2, a kind of pigeon.

ಹರಿತಾಲಿ haritāli. *the grass Panicum dactylon* Lin. (or Agrostis linearis Retz., ದೂರ್ವೆ, ಕಜ್ಜುಕೆ Mr. 109).

ಹರಿದಶ್ವ harit-aśva. *the sun.*

ಹರಿದಳ haridaḷa. Tbh. of ಹರಿತಾಲ. (ಹರಿತಾಲಕ, etc. Si. 333).

ಹರಿದಾಸ hari-dāsa. a slave or worshipper of Viṣṇu; a celebrator of Viṣṇu in his incarnations who relates his exploits with music and chanting Dp. 63, 1 seq. (My.).

ಹರಿದಿನ hari-dina. = ಹರಿವಾಸರ. (Dp. 135 *a*, 13, 20).

ಹರಿದಿವಸ hari-divasa. = ಹರಿದಿನ. (Dp. 135 *a*, 14).

ಹರಿದ್ರ haridra. yellow colour (ರಜನಿವರ್ಣ, ಪೀತ Mr. 444).

ಹರಿದ್ರಾಂಗ haridrā-aṅga. a body to which turmeric is applied (J. 9, 42).

ಹರಿದ್ರಾಭ haridrā-ābha. resembling turmeric, *of a yellow colour, yellow.*

ಹರಿದ್ರಾರಾಗ haridrā-rāga. turmeric-coloured. 2, *unsteady in affection or attachment* (like the colour of turmeric which does not last, ಸ್ಥಿರಮಲ್ಲದ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡುವನು Hlā.; *cf.* ಪೀತರಾಗ).

ಹರಿದ್ರು hiri-dru. *a kind of turmeric, Curcuma aromatica.*

ಹರಿದ್ರೆ haridre. ಹರಿದ್ರಾ. = ಅರಸಿನ, etc. *turmeric, Curcuma longa* Lin. (ಅರಿಸಿನ Mr. 130; *cf.* ಹಳದಿ). 2, the ink-nut tree (ಜೀವಕ, ಶಿವೆ, etc., ಅಣಲೆ Mr. 122).

ಹರಿದ್ವಾರ hari-dvāra. N. of a town and tīrtha where the Ganges finally leaves the mountainous districts for the level plains. (B. 5, 152; My.).

ಹರಿನನ್ದನ hari-nandana. Indra's son, Arjuna (J. 25, 46).

ಹರಿನಮುಚಿಭಿದ್ hari-namucibhid. the moon and Indra (Bp. 38, 1).

ಹರಿನಾದ hari-nāda. a lion's roar: a war-cry (J. 25, 46).

ಹರಿನಾಮ hari-nāma. the name or names of Viṣṇu. see Prv. s. ಟೊರೋ.

ಹರಿನೀಲ hari-nīla. the sapphire (Cpr. 1, 119).

ಹರಿನೀಲಮಣಿ harinīla-maṇi. = ಹರಿನೀಲ. (J. 26, 9).

ಹರಿನ್ಮಣಿ harit-maṇi. *an emerald* (ಪಚ್ಚೆ Hlā.).

ಹರಿಪೀಠ hari-pīṭha. a throne (My.).

ಹರಿಪ್ರಾಸ hari-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಹರಿಪ್ರಿಯೆ hari-priye. *Lakṣmī.*

ಹರಿಬ hariba. 1. (= ಹರಿ 5). a mass, a multitude, a number, a host, an assemblage (ತೇಂಕೆ, ಹಲ್ಲಿ, ಸಾಲ್, ತೋಮ, etc., ಸಮೂಹ Śs.; Bh. 3, 19, 43.-45; 7, 1, 8).

ಹರಿಬ hariba. 2. (fr. ಹರಿ 1?). business, affair, work, concern (Cpr. 6, 26; Bh. 1, 5, 23; 4, 4, 45; 8, 3, 4; Rām. 4, 2, 25; J. 11, 12; 14, 4; 16, 26; 25, 46).

ಹರಿಬನ್ಧು hari-bandhu. Arjuna (ಫಲ್ಗುನ, etc. Mr. 264).

ಹರಿಬಿ haribi. = ಹರವಿ, etc. an earthen water vessel; any large round-bottomed vessel.

ಹರಿಭಕ್ತ hari-bhakta. a worshipper of Viṣṇu. (My.).

ಹರಿಮನ್ಥ hari-mantha. the tree Premna spinosa, the wood of which by attrition produces flame. see s. ಅತಿ ಮುಕ್ತಕ. 2, N. of a country.

ಹರಿಮನ್ಥಕ hari-manthaka. *the chick-pea, Cicer arietinum.*

ಹರಿಮಯ hari-maya. made of, or full of, gold (J. 25, 46).

ಹರಿಯಕ್ಷ hari-yakṣa. = ಹರ್ಯಕ್ಷ. a lion (ಸಿಂಹ Mr. 159; Rām. 6, 19, 17).

ಹರಿಯಣ hariyaṇa. = ಪರಿಯಣ, etc. a plate-like vessel of metal or wood (Bh. 4, 4, 37; Rām. 6, 55, 38). ಮರದ ಹರಿಯಣಮೊಳ್ ಉಣ್ಣಂ (Śmd. 287).

ಹರಿಯಾಣ hariyāṇa. = ಹರಿಯಣ, etc. (Bp. 8, 14).

ಹರಿಯಿಸು hariyisu. = ಪರಿಯಿಸು. to cause to flow (My.).

ಹರಿಯುವಿಕೆ hariyuvike. running; flowing. (ನೀರಿನ ಹರಿಯುವಿಕೆ (G. 319).

ಹರಿವಂಶ hari-vaṁśa. the family of Kṛiṣṇa. 2, N. of a poem in Saṁskṛita. 3, N. of a poem in Kannaḍa by Guṇavarma (Śmd. 144). [4. Kṛiṣṇa story].

ಹರಿವತ್ hari-vat. *Indra.*

ಹರಿವರ hari-vara. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹರಿವರುಷ hari-varuṣa. Tbh. of ಹರಿವರ್ಷ. (Cpr. 3, 32 va.).

ಹರಿವರ್ಷ hari-varṣa. one of the divisions of the known continent.

ಹರಿವಾಣ harivāṇa. = ಅರಿವಾಣ, ಹರಿಯಣ, etc. (C.; B. 4, 74; Te.). ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣವಾದರೂ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಬೇಕು. — ಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಣುವವನಿಗೆ ಹರಿವಾಣವು ಯಾಕೆ? — ಹಬ್ಬದ ಊಟ, ಹರಿವಾಣದ ವೀಳ್ಯ (Prvs.).

ಹರಿವಾಲುಕ hari-vāluka. *a perfume, the fragrant bark of Feronia elephantum.*

ಹರಿವಾಸರ hari-vāsara. Viṣṇu's day; the eleventh or twelfth lunar day when upavāsa, etc. is performed (J. 29, 26; My.).

ಹರಿವಿ harivi. = ಹರವಿ, etc. a large earthen water vessel. etc.

ಹರಿವಿಷ್ಟರ hari-viṣṭara. a throne (My.).

ಹರಿವು harivu. 1. = ಪರಿವು. running; flowing, streaming; current. [ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಹರಿವ ತೋಱುಸಬೇಕೆಮ್ಬ ನಿಮಿತ್ತ, ಬೆಸನವಿಡಿದು ನಿಮ್ಮ ಕರುಣದ ಶಿಶುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿಮ್ಮ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ Cv. 44]. ನದಿಯ ಹರಿವು (ಸ್ರೋತಸ್ Nr.).

ಹರಿವು harivu. 2. (fr. ಹರಿ 4). = ಹರೆವು. spreading, extending; increase; dispersing; going away; end; ruin (Bp. 27, 2; J. 26, 58; Bh. 1, 8, 30. 55; 7, 1, 2). — ಹರಿವೊಲೆ. -ಒಲೆ. an extensive, long fire-place built in the ground (My.).

ಹರಿವೇಗ hari-vēga. the velocity of the wind (J. 46, 25).

ಹರಿಶರ hari-śara. having Viṣṇu for an arrow: Śiva. (Śsv. 4, 122).

ಹರಿಶ್ಚನ್ದ್ರ hari-ś-candra. having golden-coloured splendor. 2, N. of a king of the solar dynasty. see J. 2, 52; 11, 30; 18, 54; Mr. s. ಅರ್ಜುನ.

ಹರಿಸ harisa. = ಹರುಸ. Tbh. of ಹರ್ಷ. joy, pleasure, etc. (ಸನ್ತಸ, ಸನ್ತೋಷ Śs.; see ಬೀಗು 2).

ಹರಿಸು harisu. 1. = ಹರಸು. to bless (B. 5, 190).

ಹರಿಸು harisu. 1. = ಅರಿಸು 3, ಪರಿಸು 1. to cause to run or flow (Bp. 21, 38; J. 4, 18. 27; 22, 25; Bh. 1, 10, 29; My.).

ಹರಿಸು harisu. 3. to cause to disperse, go away or end; to destroy. see *c. g.* ಸಾಲ-; Bp. 23, 22; 34, 31. 34; 54, 48; 57, 25. 28; Bh. 10, 6, 3.

ಹರಿಸು harisu. to remove, to take away, to carry off, etc.; to divide (ಭಾಗಿಸು Mr. 349). see *e. g.* ಅಪ-, ಪರಿ-, ಸಂ-.

ಹರಿಸೇವೆ hari-sēve. service or worship of Viṣṇu. ಹಾರುವರ ಮನೇಲಿ ಹರಿಸೇವೆ ಆದರೆ ಮೂಜನಾಯಿಗೆ ಓಡ್ಯಾಟ (Prv.).

ಹರಿಹ hariha. running; flowing, streaming; current. ತೊಱೆಯ ಹರಿಹ (ಓಘ, ಪ್ರವಾಹ, ವೇಣಿ, ಧಾರೆ, ಸ್ರೋತಸ್, ರಯ Hlā.).

ಹರಿಹಯ hari-haya. *Indra.*

ಹರಿಹರ hari-hara. the remover of Viṣṇu: Śiva (Bp. 54, 45; 57, 27. 28).

ಹರಿಹು harihu. running, run, velocity; flying. ಭಣ್ಣಿಯ (*i. e.* ಬಣ್ಣಿಯ) ಹರಿಹು (ಡಯನ, ಪ್ರಪತನ Mr. 284).

ಹರೀತಕಿ harītaki. *the yellow myrobalan tree, Terminalia chebula* (ಅಣಿಲೆ Nn. 63, o. r. ಅಳಿಲೆ).

ಹರು haru. = ಹರ 2, etc. running; flowing. — ಹರುಕಣಿ. = ಹರಿಕಣಿ. a channel to carry off water (ಯಾನ, ಸಾರಣಿ Mr. 422). — ಹರುದಾರಿ. = ಹರಿದಾರಿ. ಎರಡು ಹರುದಾರಿ (ಗೋರುತ G.).

ಹರುಬಿ harubi. = ಹರವಿ, etc. an earthen water vessel. (My.).

ಹರುಬು harubu. Tbh. of ಪರ್ವ. a feast. ತಱುಬು ಇದ್ದರೆ ಹರುಬು ನಿನ್ನೀತೇ? (Prv.).

ಹರುವಿ haruvi. = ಹರುಬಿ, etc. (My.).

ಹರುವು haruvu. = ಹರ್ವು 2. a way, a means, an expedient (Bh. 1, 8, 21; 8, 26, 22; My.; Te.).

ಹರುಷ haruṣa. Tbh. of ಹರ್ಷ. joy, etc. (ಹರ್ಷ Nn. 155; ಸನ್ಮಸ Ct. II, 64; Bp. 44, 70; 47, 30). ಪುರುಷನಾದರೆ ಹರುಷ ಬೇಕು (Prv.).—ಹರುಷ ತಾಳ್. to get joy, to begin to rejoice (Bp. 37, 24). — ಹರುಷಪ್ಪಡು. -ಂ-ಪಡು. to experience or feel joy (Bp. 11, 15; 37, 51; 52, 40). — ಹರುಷಪ್ಪೊಱು. -ಂ-ಪೊಱು. = ಹರುಷ ತಾಳ್. (Bp. 4, 58; 60, 33). — ಹರುಷವೊನ್ದು. - ಒನ್ದು. = ಹರುಷತಾಳ್ (Bp. 36, 30). — ಹರುಷ ಹೊದ್ದು. = ಹರುಷ ತಾಳ್. (Bp. 32, 45).

ಹರುಷಿತ haruṣita. Tbh. of ಹರ್ಷಿತ. delighted, etc. (Bp. 5, 58. 70; 21, 6; 22, 63; see ರೋಮ-).. feminine ಹರುಷಿತೆ (44, 42).

*ಹರುಷಿತಿಕೆ haruṣitike. pleasure. ಪರುಮುಂಗಲ್ಲದೆ ಹರುಷಿತಿಕೆಯಿಲ್ಲ ನ್ನು ಕರಣಾದಿಗುಣಂಗಳ ಪಱೆದರು; Bv. 809. Sk. ಹರ್ಷ.

ಹರುಸ harusa. Tbh. of ಹರ್ಷ. pleasure, joy, etc. (Śmd. 335. 336).

ಹರೆ hare. 1. = ಪರೆ 1, ಹರಿ 4. to spread (v. i.), to extend; — to disperse, to go away; etc. (Bp. 21, 41; Rām. 3, 2, 24; Bh. 1, 5, 5; 8, 26, 56; B. 3, 125). P. ps. ಹರೆದು, ಹರೆದು. ಹರೆವ ಕತ್ತಲೆ (ಕ್ಷೀಣತಮಸ, ಅವತಮಸ Nr.). ಹರೆದ ಕತ್ತಲೆ (ಅವತಮಸ, ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕತ್ತಲೆ G.). — ಹರೆಗಡಿ (*i. e.* ಹರೆಯಕಡಿ). = ಪರೆಗಡಿ, q. v. (Bh. 2, 1, 77; 8, 10, 38). — ಹರೆಗಡಿಸು (*i. e.* ಹರೆಯ ಕಡಿಸು). to have (a multitude) cut so that it disperses (Bh. 5, 3, 102). — ಹರೆಧಚ್ಚಕ. (*i. e.* ಹರೆದ ಹಚ್ಚಕ). — ಹರಿಧಚ್ಚಕ. a creeping perennial herb, Blepharis molluginifolia Pers. (Z.).

ಹರೆ hare. 2. = ಪರೆ 2. to begin to shine, to dawn (C., as ಬೆಳಕು-, ರಶ್ಮಿ-).

ಹರೆ hare. 3. dawn, break of day (C.).

ಹರೆತನ haretana. = ಹರೇತನ. youth (ತಾರುಣ್ಯ Cb.).

ಹರೆಯ hareya. = ಹರಯ. Tbh. of ಪ್ರಾಯ. the time of youth, the prime of life, maturity (Grj. 4, 57; Bp. 3, 41; 9, 33; 40, 15. 75; C.; B. 3, 51; 5, 238. 293). ಹರೆಯದ ಎತ್ತು (ಆರ್ಷಭ್ಯ, ಹೋರಿ, ಜಾತೋಕ್ಷ G.). see ಎಳೆವರೆಯ; ನಡುಹರೆಯ. ಹರೆಯ ಹೋದವಂ (ವೃದ್ಧ, ಸ್ಥವಿರ Mr. 310). ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿ ಹಣವದ್ದ. — ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಬಡ್ಡಿ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prvs.). — ಹರೆಯುದವ. -ಅವ. a young man (My.; B. 5, 147). — ಹರೆಯುದವಳು. -ಅವಳು. a young woman (My.; ಯುವತಿ G.). — ಹರೆಯಬೋಗುಹ. -ಪೋಗುಹ. the passing away of the prime of life, growing old, etc. (ಜ್ಯಾನಿ, ಜೀರ್ಣ Nr.). — ಹರೆಯುವ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to become ripe (Grj. 5, 76 va.). — ಹರೆಯವ್ಪೋಗು. -ಂ-ಪೋಗು. the prime of life to pass away, etc. ಹರೆಯವ್ಪೋದಾತ (ಪ್ರವಯಸ್, ಸ್ಥವಿರ, ವೃದ್ಧ, ಯಾತಯಾಮ Hlā.). — ಹರೇದವ. (*i. e.* ಹರೆಯದವ). a young man (ಯುವ Cb.). — ಹರೇದವಳು. -ಅವಳು. a young woman (ಯುವತಿ Cb.).

ಹರೆವು harevu. = ಹರಿವು 2. spreading; increase (see ಮುನಿಸು-); dispersion, going away; end.

ಹರೇಣು harēṇu. *a sort of drug or medicinal substance* (= ರೇಣುಕಾ). 2, *pease, pulse* (= ಕಲಾಯ; ಬಟಿಗಡ್ಲೇ ಕಾಟು G.).

ಹರೇತನ harētana. = ಹರೆತನ. youth. (ಪ್ರಾಯ Cb.).

ಹಱ haṟa. 1. = ಹಱದು, etc. P. p. of ಹಱು 1, in ಹಱ ಕೊಳ್ಳು (C.; B. 3, 37; 4, 78. 170; 5, 250).

ಹಱ haṟa. 2. = ಪಱು 4, etc. flying; etc., etc. — ಹಱಗಲ್. -ಕಲ್. ಹಱಗಲು. = ಪಱುಗೊಲ್, etc. a round basket boat lined with leather, a boat made of wicker work covered with hides (My.). ಹಱಗಲುಕಡ. a ferry for such a boat (My.). — ಹಱ ಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. ಹಱಗೋಲು. = ಹಱಗಲ್. (My.; ಪೋತ G.; B. 5, 298). ಕೆಸಱುಗೆ ಹಱಗೋಲು ಬೇಕೇ? (Prv.).

ಹಱಕೆ haṟaka. 1. = ಹಱಕು, etc. rent or tattered or tousy state; a tatter, a rag. — ಹಱಕಬಟ್ಟೆ. a torn cloth (My.). — ಪಱಕ ಬಱಕ. reit. (My.).

ಹಱಕ haṟaku-as. 2. = ಅಱಕ 2. a man of whom anything is rent. see ಕಚ್ಚೆ-, ಸೋಟೆ-.

ಹಱಕಿ haṟaki. = ಹಱಾಕಿ. a woman of whom anything is rent. see ಕಚ್ಚೆ-, ಸೋಟೆ-.

ಹಱಕು haṟaku. = ಪಱಕು, ಪಱುಕು, ಹಱಕ 1 q. v., ಹಱಾಕು, ಹಱುಕು, ಹರ್ಕು. (C.). ಹಱಕಿನಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಕಡಿಯಿತು (Prv.). ತಮ್ಮಾ, ಹೊದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವ ನನ್ನ ಹಱಕ ದೋತರಾ ತನ್ದು ಕೊಡು (B. 3, 25). see Prv. s. ಮುಱಕ. — ಹಱಕುಅಱುವಿ. a torn or tattered cloth. ಹಱಕುಅಱುವಿಯ ತುಣುಕು (ಕರ್ಪಟ G.). — ಹಱಕುಜಾಜೀಮು. a tattered floor-cloth (B. 5, 126). — ಹಱಕುತೊಗಲು. rent leather (Dp. 54). — ಹಱಕು ಪಱಕು. rep. — ಹಱಕು ಪಱಕುಬಟ್ಟೆ. a cloth quite torn or tattered (C). — ಹಱಕುಪುಸ್ತಕ. a torn book (B. 4, 44). — ಹಱಕುಮಾತು. a speech that lacks coherency (ಅಶ್ಲೀಲ, ಶಿಥಿಲಭಾಷಣ G.). — ಹಱಕುಮೊಱ. a worn out dust-fan (My.). — ಹಱಕುವಸ್ತ್ರ. = ಹಱಕುಅಱುವಿ. (C.; B. 5, 76).

ಹಱತ haṟata. = ಹಱಾತ, ಹರ್ತ. cutting: sharpness (My.). ಹಱತವಾದ ಹದವುಳ್ಳ ಕೊನೆ (ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರ Si. 306).

ಹಱದು haṟadu. = ಹಱಾದು. P. p. of ಹಱು 1. (B. 1, 23). ಶಿವಾ ಎನ್ನದರೆ ಸೆಱಗು ಸುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು, ಭವಾ ಎನ್ನದರೆ ಭೈರವಾಸ ಹಱದು ಬಿಟ್ಟ (Prv.).

ಹಱಿ haṟi. 1. = ಪಱು 1 q. v. to tear (v. t.), to rend, to break, to slit, etc.; to pluck (Grj. 2, 106 va.; Bh. 3, 13, 21;

B. 3, 8; My.). ವಶಿಷ್ಠನ ಕೊರಳ ನೇಣ ಹಱಿದ ನದಿ (ವಿಪಾಶೆ Nr.). ಇಱಿದರೆಯು ಏಱಿಲ್ಲ, ಹಱಿದರೆಯು ಸೀಳಿಲ್ಲ (fire, Sp.). 2, to cut, as a knife, etc. (C.). ಹಱಿವ ಗರಗಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿರವನೊಡ್ಡಲು ಬಹುದು (Dp. 172). 3, to be torn or rent; to be severed, to break (C.). ತಲೆ ಹಱಿದು ಆಡುವ ಅಟ್ಟೆ (ಕಬನ್ಧ Nr.). ಹಱಿಯೋ ಪರಿಯನ್ನರ ಎಱೆಯು ಬಾರದು, ಮುಱಿಯೋ ಪರಿಯನ್ನರ ಬೊಗ್ಗಿಸ ಬಾರದು. — ತೆಪ್ಪ ಹಱಿದರೆ ದೋಣಿ. — ತೆಪ್ಪ ಹಱಿದರೆ ಮುಪ್ಪಿನವನೇ ಸಾಯುವನೋ? (Prvs.). ಹಱಿದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ (B. 5, 294). P. ps. ಹಱಿದು, ಹಱಿದು.

ಹಱಿ haṟi. 2. = ಪಱಿ 2, ಹಱಿ 1, etc., in ಹಱಿ ಹಱಿದು (My.).

ಹಱಿ haṟi. 3. = ಪಱಿ 3. tearing, etc.; the state of being torn, etc. ಹಱಿಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a slit or split stone (Rām. 6, 37, 15). — ಹಱಿಗವಿ. -ಕವಿ. a break-poet: a paltry poet (Ch. v. 19; Grj. 1, 30). — ಹಱಿದಲೆಯ. -ತಲೆಯ. (Śmd. 95). a man whose head has been severed from the body, Dakṣa.

ಹಱಿ haṟi. 4. = ಹಱಿ 2, etc. flying etc. — ಹಱಿಗಲ್. -ಕಲ್. ಹಱಿಗಲು. = ಹಱಿಗಲ್. (My.). — ಹಱಿಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. ಹಱಿಗೋಲು. = ಹಱಿಗಲ್. (J. 12, 14; My.; ಉಡುಪ, ಪ್ಲವ, ಕೋಲು, ತೆಪ್ಪ Si. 84; ಪ್ರೋತ 422).

*ಹಱಿ haṟi. 5. obligation. ನಿಮ್ಮ ಹಂಗೇನು ಹಱಿಯೇನು? Bv. 390.

ಹಱಿಕಿ haṟiki. = ಹಱಿಕಿ. see *e. g.* ಕಿವಿ-.

ಹಱಿಕು haṟiku. = ಹಱಿಕ 1, etc. — ಹಱಿಕ ಗಡ್ಡ. a toused, dishevelled beard (Bp. 58, 49).

ಹಱಿತ haṟita. = ಹಱಿತ. sharp. (My.; ಕೋಣ, ಪಾಲಿ, ಅಶ್ರಿ, ಕೋಟಿ, ಅಂಚು, ಆಯುಧಗಳ ಬಾಯಿಧಾರೆ Si. 291). ಹಱಿತವಾಗಿರುವ ಆಯುಧಾದಿಗಳು (ಶೀಕ್ಷ್ಣ 420).

ಹಱಿವು haṟivu = ಪಱಿವು. tearing, etc.; being rent or broken (Bh. 3, 13, 21).

ಹಱಿವೆ haṟive. = ಹಱುವೆ, ಹಱುಹೆ, ಹರ್ವೆ. a common potherb, Amarantus oleraceus Willd. (C.). ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಱಿವೆಯಾದರೂ ಹಾಕ ಬಾರದು (Prv.). — ಹಱಿವೆಸೊಪ್ಪು. = ಹಱಿವೆ. (C.). — ಹಱಿವೆಸೊಪ್ಪು. = ಹಱಿವೆಪಲ್ಯ. (C.). [Tu. ಪದ್ವೆ].

ಹಱಿಸು haṟisu. to cause to tear or rend (My.).

ಹಱು haṟu. = ಪಱು, etc. floating, etc. — ಹಱುಗಲ್. -ಕಲ್. ಹಱುಗಲು. — ಹಱುಗಲ್ (My.). ಹಱುಗಲಿಕ್ಕುವ ನೀರು (ನಾವ್ಯ); ಹಱುಗಲೇಱುವಾತ (ನಾವಾರೋಹ, ನಾವಿಕ Hlā.). — ಹಱುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಹಱುಗಲ್. (ನೌ, ತರಣಿ, ತರಿ Nr.). ಹಱುಗೋಲನೆ ಜೋಗಯಿಸಿ ಕೊಳುತಲಿ ತೋಱೆಯ ದಾಣ್ಣುವರೂ (Prll. 12, 14). — ಹಱುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. ಹಱುಗೋಲು. = ಹಱುಗೋಲ್. (Bp. 32, 33; My.).

ಹಱುಕು haṟuku. = ಹಱಕು, etc. — ಹಱುಕ ಗಡ್ಡ. = ಹಱುಕ ಗಡ್ಡ. (Bp. 20, 11). — ಹಱುಕು ಕಿವಿ. a slit ear (My.). — ಹಱುಕು ತುಟಿ. a slit lip (My.). — ಹಱುಕು ಬಟ್ಟೆ. a torn or tattered cloth (My.; ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ Si. 223). — ಹಱುಕು ಮೂಗು. a rent nose (My.).

ಹಱುವೆ haṟuve. = ಹಱಿವೆ, etc. (My.). see ಮರ-.

ಹಱುಹೆ haṟuhe. = ಹಱುವೆ, etc. see ಮರ-.

ಹಱೆ haṟe. = ಪಱೆ 1. a drum (Rām. 3, 6, 8; 11, 1, 16). ಹಱೆಯ ಧ್ವನಿ (ತೂರ್ಯರವ, ಆಡಮ್ಬರ Nr.). ಹಱೆಯ ಕುಡುಹು (ವಣ್ಣ Mr. 525). (ಕೃಷ್ಣನ) ರವಮಿಕ್ಕುವ ಹಱೆ ದುನ್ದುಭಿಯೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 20). [ಹಱೆಯ ಹೊಯಿಸಿ ಕಱುಹ ಪೂಜಿಸುವರ ಮೆಚ್ಚ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 206].

ಹರ್- har. = ಹರ 2, etc. flowing, etc. — ಹರ್ನಾಳಿಗೆ. = ಹರ ನಾಳಿಗೆ. (S. Mhr.).

ಹರ್ಕು harku. = ಹಱಕು, etc. a rag. etc. ಪುರ್ಕು ಅನ್ದರೆ ಸರ್ಕು ಮುಚ್ಚೀತೇ? (Prv.).

ಹರ್ಡೆ harde. = ಹರಡೆ, etc. — ಹರ್ಡೆಕಾಯಿಮರ. the ink-nut tree (St. & Pl.).

ಹರ್ತ harta. = ಹಱತ, etc. sharpness. (My.).

ಹರ್ತ harta. Tbh. of ಸತ್ಯ. see Bp. 54, 4; ವಿಶ್ವ-.

ಹರ್ತವ್ಯ hartavya. to be taken away or removed, etc. see ಪರಿ-.

ಹರ್ತೃ hartṛi. one who brings or conveys; one who takes or receives; one who seizes; a remover; a robber; a destroyer (My.).

ಹರ್ಮ್ಯ harmya. *a mansion, a palace,* any large building or residence of a man of wealth (ಸೌಧ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ Nn. 94; ಮಾಡ Ct. I, 67).

ಹರ್ಯಕ್ಷ hari-akṣa. = ಹರಿಯಕ್ಷ. *a lion.*

ಹಱ್ harr. a sound made by monkeys from disgust or anger (Grj. 1, 131 va.; Rśv. 5, 55 va.; 9, 29). *cf.* ಪಱ್.

ಹರ್ವು harvu. 1. = ಪರ್ವು 1, ಹರವು. to spread (My., especially as v. t.).

ಹರ್ವು harvu. 2. = ಹರುವು. a way, a means, etc. (My.).

ಹರ್ವೆ harve. = ಹಱಿವೆ, etc. a common potherb. ಪರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರ್ವೆಸೊಪ್ಪು ತಿನ್ದರೂ ಗರ್ವ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಹರ್ಷ harṣa. = ಪರುಸ 2, ಹರಿಸ, ಹರುಷ, ಹೆರುಸ. bristling, erection (of the hair, etc.). 2, thrilling, thrill, rapture, *delight, glee, joy, pleasure, gladness.* see ಅಗಿ, ಆದುಕುಳಿ.

ಹರ್ಷಗರ್ಭ harṣa-garbha. filled with joy (Cpr. 3, 84).

ಹರ್ಷಣ harṣaṇa. causing to bristle or stand erect; bristling, becoming erect. 2, causing delight, gladdening, delightful. 3, the fourteenth of the astronomical yōgas. 4, a morbid affection of the eyes. see ರೋಮ-.

ಹರ್ಷಭಾವ harṣa-bhāva. the state of being happy. see ಬೀಗು 2.

ಹರ್ಷಮಾಣ harṣamāṇa. *rejoicing, joyful, happy.*

ಹರ್ಷಾಬ್ಧಿ harṣa-abdhi. an ocean of delight (My.).

ಹರ್ಷಾಶ್ರು harṣa-aśru. tears of joy (My.).

ಹರ್ಷಿತ harṣita. = ಹರುಷಿತ. bristled, become erect. 2, made glad or happy, gladdened, delighted, happy.

ಹರ್ಷಿಸು harṣisu. to rejoice, to exult, to be glad or pleased (My.).

ಹರ್ಷೋತ್ಸವ harṣa-utsava. excess of happiness, abundance of joy (My.).

ಹಲ್ hal. = ಪಲ್, ಹಲು 1, ಹಲ್ಲು. a tooth (ದಶನ, ದ್ವಿಜ, ದನ್ತ, ರದ, ರದನ Hlā, Mr. 318; ದನ್ತ, ದ್ವಿಜ Nr.; ದ್ವಿಜ, ದನ್ತ Nn. 36; ದನ್ತ, ದಶನ Nn. 81; Bp. 54, 52). ಅಱು ಹಲ್ಲ ಹೋರಿ (ಷೋಡತ್, ಷಡ್ದಶನ Hlā.). ಕಪ್ಪರದಲುಮ್ಮರು, ಒಪ್ಪರದಿ ನಡೆವರು, ತಪ್ಪಿದರೆ ಹಲ್ಲ ಕಳೆವರು; ಮಹಾತ್ಮರ ಒಪ್ಪವಂ ನೋಡು! (Sp.). — ಹಲ್ಲಡಿ. to grind or gnash the teeth (from anger or fear, My.). — ಹಲ್ಕುರು. a gum-boil (My.).

ಹಲ್ hal. a consonant. (My.). 2, the small oblique stroke at the root of a consonant, denoting that it has not the inherent short ಅ, or that it is but a half-letter (Mhr.). — ಹಲನ್ತ. -ಅನ್ತ. ending in a consonant (My.). — ಹಲ್ಸನ್ಧಿ. the junction of consonants (in grammar, My.).

ಹಲ hala. 1. = ಪಲ 1, etc., ಹಲು 2. much; many, etc. — ಹಲಬರ್. ಹಲಬರು. = ಪಲಬರ್, etc. many or several persons (Bp. 38, 15; 44, 49; 56, 26; My.). — ಹಲರು. = ಪಲರ್, ಹಲಬರ್. (Bhāgavata 3, 2, 48). — ಹಲವಂಗ. -ಅಂಗ. = ಪಲವಂಗ. various kinds or ways (Bp. 8, 44). — ಹಲವನಾಡು. -ಆಡು. to utter many words (Bp. 56, 19). — ಹಲವರ್. ಹಲವರು. = ಹಲಬರ್, etc. (C.; B. 2, 24). ಹಲವರ ಸಂಗ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣ (Prv.). — ಹಲವರ್ಥ. -ಅರ್ಥ. many meanings (Mr. 465 s. ಬೆಡಗು). — ಹಲವಿರುಳು. -ಇರುಳು. many nights (ಗಣರಾತ್ರ Mr. 66). — ಹಲವು. = ಪಲವು, ಹಲ. (ಭೂಮನ್, ಪ್ರಾಯ Nr.; ನಾನಾ Nn. 162; Bp. 19, 42; ಅನೇಕ G.; C.). ಹಲವಾನೆ (ಘಟೆ Hlā.). ಹಲವನೀದ ಆಕಳ್ (ಪರೀಪ್ಸುಕೆ Nr.). — ಹಲವು ಕಾಲ. a long time (Bp. 57, 15). ಹಲವು ಕಾಲದ ಹಗೆ ತನ ಮಾಡಿ ಮಱುಗುಹ (ಅನುಶಯ Nr.). ಹಲವು ಕಾಲಕೆ ಹರಸಿ ಹೆತ್ತರು (Prll. 3, 12). — ಹಲವು ಕೆಲವು. some, several (ಕೆಲ ಕೆಲವು Śmd. 47. 53 Cm.; ಕತಿಪಯ Ct. I, 91). — ಹಲವು ಚಿತ್ತಾರ. many pictures. ಹಲವು ಚಿತ್ತಾರ ಮಸಿ ನುಂಗಿತು (Prv.). — ಹಲವು ದೇವರು. many gods. ಹಲವು ದೇವರನು ನಮ್ಬಿ, ಹಾರುವ ಕೆಟ್ಟ; ಹಾರುವನನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಹಲವರು ಕೆಟ್ಟರು (Prv.). — ಹಲವು ಧಾನ್ಯ. many kinds of corn or rice; much corn or rice (ಬಹುಧಾನ್ಯ Nn. 132). ಹಲವು ಧಾನ್ಯಂಗಳ್ ಅಱುವತ್ತು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಬೆಳವವು (ಕೆಯ್ಗಳ್) ಷಷ್ಟಿಕ್ಕಮ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 94). — ಹಲವು ಪದ. many feet or syllables, etc. ಸಮಾಸ ಹಿರಿದಾದ ಹಲವು ಪದಂಗಳು (ದಣ್ಡಕ Hlā.). — ಹಲವು ಪದಾರ್ಥ. many or several things, etc. ಹಲವು ಪದಾರ್ಥಂಗಳ್ ಒಬ್ಬುಳಿಗೂಡಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ನುಡಿಹ ಎಮ್ಬುದಱಲ್ಲಿ ಚಕಬ್ದಮೆನಿಸುಗು (Nr.). — ಹಲವು ಪ್ರಕಾರ. various manners or kinds. ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಮಾದುದು (ಉಚ್ಚಾವಚ, ನೈಕಭೇದ Nr.). — ಹಲವು ಬಗೆ. = ಹಲವು ಪ್ರಕಾರ. ಹಲವು ಬಗೆ ಆದುದು (ಉಚ್ಚಾವಚ, etc. Si. 376). — ಹಲವು ಭಂಗ. much discomfiture or trouble. ಹಾರುವಯ್ಯನ ಸಂಗ ಹಲವು ಭಂಗ (Prv.). — ಹಲವು ಮಕ್ಕಳು. many children. ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತನ್ದೆ (Sp.). ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ಬಳ್ಳಿ, the shrub Asparagus sarmentosus Lin. (St. & Pl.). — ಹಲವು ಮಾತು. many words (Bp. 38, 24; 42, 37; J. 5, 62; 32, 17; Bh. 2, 13, 45). — ಹಲವು ಯೋಜನ. many yōjanas (Bh. 1, 8, 93). — ಹಲವು ಲೋಕ. many worlds (J. 2, 59). — ಹಲವು ವರ್ಣ. various colours; a variegated colour (ಶಬಲ Mr. 444). — ಹಲವು ಸಮಗಾಱರು. many shoemakers. ಹಲವು ಸಮಗಾಱರು ತೊಗಲು ಹದ ಗೆಡಿಸಿದರು (Prv.). — ಹಲವುಸುರ್. -ಉಸುರ್. to utter many words (Bp. 27, 6; 40, 50; 45, 48). — ಹಲವು ಸೂಲ್. many pregnancies. ಹಲವು ಸೂಲಾವು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ, etc. Hlā.). ಹಲವು ಸೂಲಾಕಳು (ಪರೇಷ್ಟುಕೆ Mr. 181). — ಹಲವು ಸೂಳ್. many times (Bp. 35, 11). — ಹಲವು ಹರವಿ. many vessels (Bh. 1, 10, 25). — ಹಲವು ಹಳ್ಳ. many brooks. ಹಲವು ಹಳ್ಳ ಕೂಡಿ ಒನ್ದು ಪೊಟೆ ಆಯಿತು (Prv.).

ಹಲ hala. 2. (= ಪಲ 2). a sound of imitation. — ಹಲ ಹಲ. rep. a sound to imitate idle clamour (My.).

ಹಲ hala. 1. = ಪಲ. a certain weight (My.). ಹತ್ತು ಹಲ ತಾಮ್ರದೊಳು ನೀಲಂ (Mr. 60). ಹಲತೂಕ ಬೆಳ್ಳಿ (ಶತಮಾನ Si. 493). ತೊಲೆಯಿನ್ದ ಹಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಹೊಲೆಯಿನ್ದ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ (Prv.).

ಹಲ hala. 2. *a plough.* ನಿಲವಿಲ್ಲದೆ ಹಲದಿನ್ದ ಹೊಲದ ಉಕ್ಕೆ; ನಿಲ ನೋಡಿ, ಸಂಸಾರ. — ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಲ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲ (Prvs.) 2, ugliness, deformity (ವೈರೂಪ್ಯ).

ಹಲಕು halaku. 1. to climb a tree (ವೃಕ್ಷಾರೋಹಣ Śmd. Dh., o. r. ವೃಕ್ಷಾರೋಹ).

ಹಲಕು halaku. 2. to certain member of the body (ಶರೀರಾಂಗಭೇದ Śmd. Dh.); the lower part of the cheek (ಕಪಾಲದ ಕೆಳಗಿರುವ ಸ್ಥಾನ S. Mhr.; T. ಅಲಗು, the jaw-bones). see Rām. 6, 30, 30.

ಹಲಕು halaku. 3. = ಹಲಿಕೆ, q. v. a kind of harrow. (S. Mhr.).

ಹಲಗತ್ತಿ halagatti. a shrubby creeper (the seeds of which are clothed with a silky wool) of the family Asclepiadeae, perhaps Toxocarpus Kleinii Wight. and Arn. (Z.).

ಹಲಗೆ halage. = ಪಱಿಗೆ, etc. Tbh. of ಫಲಕ (Śmd. 25. 191. 338; ಫಲಂಕ Nn. 134). a plank, etc. (My.). ನಸೆ ಇದ್ದ ಹಲಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಹಸೆ ಯಾಕೆ? (Prv.); [shield. ಸಮಚಿತ್ತವೆಮ್ಬ ನೇಮದ ಹಲಗೆಯ ಹಿಡಿದು ಶಿವಚಿತ್ತವೆಮ್ಬ ಕೂರಲಗ ಕೊಣ್ಡು Bv. 725]. see Bp. 33, 13; 39, 62; 43, 3; Bh. 2, 13, 46; B. 5, 135. 2, a kind of tabor (S. Mhr.; Mhr. ಹಲಕೀ). — ಹಲಗೆಮಣಿದೊಟ್ಟಿಲ್. -ತೊಟ್ಟಿಲ್. a cradle with jewel-boards (Prll. 3, 27). — ಹಲಗೆಸೇರುವೆ. a ceiling of boards (My.).

ಹಲಗೆಕಾಱ halage-kāṟa. a man who carries a shield (Bp. 16, 13).

ಹಲಚಿ halaci. the state of being like a board: flatness (B. 3, 24. 108; 5, 21. 174. 258). — ಹಲಚಿಮೂಗಿನವ. a flat-nosed man (ಅವಟೀಟ G.).

ಹಲದಣ್ಡ hala-daṇḍa. the pole or shaft of a plough (ನೇಗಿಲ ಈಸು Nn. 7).

ಹಲದಿ haladi. = ಪಳದಿ, etc. turmeric (Sk. ಹಲದ್ದೀ). — ಹಲದಿ ಆಡವಿಬೆಣ್ಡೆ. a small tree, Erinocarpus nimmoanus Grah. (Z.).

ಹಲಧರ hala-dhara. Balarāma (J. 7, 2. 20).

ಹಲಪಿ halapi. a round potsherd used in the ಕುಣ್ಟೆ ಹಲಪಿಯಾಟ (S. Mhr.).

ಹಲಮುಖಿ hala-mukhi. N. of a vṛitta (Ch.).

ಹಲಸನ್ದಿ halasandi. = ಅಲಸನ್ದಿ, etc. a kind of pulse. (My.). [Tu. ಅಲತ್ತಣ್ಡೆ].

ಹಲಸನ್ದೆ halasande. = ಹಲಸನ್ದಿ, etc. (My.).

ಹಲಸಿಗ halasiga. (fr. ಪಲಾಶ). a man who deals in medicinal leaves, a doctor (Śāstrasāra in W. v. 1647).

ಹಲಸು halasu. = ಹಳಸು. Tbh. of ಪನಸ. the jack tree (C.; Bp. 19, 66; ಪನಸ Mr. 119) and its fruits. ಹಲಸು ತಿನ್ದರೆ ಹೊಲಸು ಹೋದೀತೇ? (Prv.). ಆವ ಕಾಲದಲಾದಡೆಯು ಫಲಮಾವುತಿಹ ಹಲಸುಗಳು (Prll. 3, 3). — ಹಲಸಿನ ಮರ. the jack tree (C.). — ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು. a ripe jack fruit (C.; B. 5, 142). ನಿನ್ನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು (Prv.).

ಹಲಹು halahu. to blame (?) or to destroy (Rām. 6, 51, 10).

ಹಲಾ halā. *a vocative particle used in addressing a female friend* (in theatrical language).

ಹಲಾಕು halāku. oppressed, overcome, spent through sickness, labour, etc., ruined, destroyed, lost (My.; Te.; T. ಅಲಾಕ್ಕು; Mhr., H. ಹಲಾಕ್).

ಹಲಾನ್ವಿತವೃಷಭಯುಗ್ಮ hala-anvita-vṛṣabha-yugma. a pair of oxen yoked to the plough. see ಅರ್ 4.

ಹಲಾಯಿಸು halāyisu. to shake (v. t., My.; H.).

ಹಲಾಯುಧ hala-āyudha. plough-weaponed: *Baladēva, Balarāma* (ರಾಮು, ಬಲದೇವ Nn. 24). 2, Rāmacandra (Abh. P. 12, 11). 3, N. of the author of the abhidhānaratnamāla. ಹಲಾಯುಧನ ವಿಸ್ತರದ ಪಡಸೋಕ್ತಿ (Mr. 4). 4, N. of a śivabhakta (Bp. 25 sum.; 25, 1; 37, 44). 5, = ಹಲವುಬಿ (Ch.).

ಹಲಾಲ್ಖೋರ halāl-khōra. a sweeper (C.; Mhr., H.).

ಹಲಾಹಲ halāhala. = ಹಾಲಹಲ. *a sort of deadly poison.*

ಹಲಿ hali. 1. = ಹಲೆ 1. (fr. ಫಲಿ). the fruit or embryo. — ಹಲಿ ಪುಜು. -ಉಜು. the embryo to leave, miscarriage to happen (S. Mhr.). ಹಲಿವುಜುಯೋಣ (ಗರ್ಭಪಾತ, ಗರ್ಭಸ್ರಾವ); ಹಲಿವುಜುದವಳು (ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ G.).

ಹಲಿ hali. 2. a ploughman, an agriculturist. 2, *Baladēva.* 3, a large plough; a ploughshare. 4, a furrow. 5, agriculture. 6, the poisonous plant Methonica superba.

ಹಲಿಕೆ halike. = ಹಲಿಕೆ 2, ಹಲಕು 3, ಹಲಿವೆ, q. v. a kind of harrow (ಕೋಟಿಶ Mr. 370).

ಹಲಿಗೆ halige. = ಹಲಗೆ, etc. a plank, etc. (C.; Bh. 1, 10, 27; B. 4, 71. 121; Si. 276. 281. 290. 349. 461). 2, a kind of tabor (S. Mhr.; see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ). — ಹಲಿಗೆಬೆಲ್ಲ. a small flat cake of jaggory cut off from a large one (My.).

ಹಲಿಪ್ರಿಯ hali-priya. *the tree Nauclea cadamba* Roxb.

ಹಲಿಪ್ರಿಯೆ hali-priye. *spirituous liquor.*

ಹಲಿರಾಮ hali-rāma. Baladēva (Mr. 19).

ಹಲಿವೆ halive. = ಹಲಕು 3, ಹಲಿಕೆ, ಹಲುಬೆ, ಹಲುವೆ. a thick lengthy piece of wood with teeth or a kind of harrow that is drawn over ploughed land to level it and to cover seed when sown (My.; Tu. ಪಲಾಯಿ, Te. ಪಲುಗೊಜ್ಜು.

¶ the meaning attached to the S. Mhr. ಹಲಕು is as follows: ಕೆಸಜು ಮುನ್ನಾದ್ದು ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟು ಎಜೆಯುವ ಗೋಲೇ ಪ್ರಕಾರ ಇರುವ ಒನ್ದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಾಮಾನು).

ಹಲು halu. 1. = ಹಲ್, etc. a tooth (Bh. 1, 8, 94). — ಹಲುಗಿರಿ. -ಕಿರಿ. = ಹಲ್ಗಿರಿ. to grin (Bp. 49, 21). — ಹಲುಗಿರಿಸು. -ಕಿರಿಸು. to cause to grin (J. 25, 39). — ಹಲುದಿನ್. -ತಿನ್. to gnash the teeth (Rām. 6, 39, 7). — ಹಲುದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to grin (Rām. 3, 4, 30). — ಹಲುಮಾಣಿಕ. = ಹಣುಮಣಿಕ್ಕ. a thorny shrub or tree, Flacourtia sepiaria Roxb. (or Flacourtia sapida, ಸ್ವಾದುಕಣ್ಟಕ, ವಿಕಂಕತ, ಸ್ರುವಾವೃಕ್ಷ, ಗ್ರನ್ಥಿಲ, ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ್ Nr.; ಘಳಘೋಸ್ತೆ Mr. 115, sic!). — ಹಲುಮಾಣಿಕಮರ. (ಸ್ವಾದುಕಣ್ಟಕ, etc., ನಾಯಿಬೇಲ, ಹುಳಿಬೇಲ Si. 130). — ಹಲು ಮೊರೆ. = ಹಲ್ಮೊರೆ. to gnash or grind the teeth (Bh. 1, 10, 31). — ಹಲು ಹಲು ಹಳಚು. to strike the teeth together (Bh. 3, 10, 25).

ಹಲು halu. 2. = ಹಲ 1, etc. much, many, etc. — ಹಲುಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ. a scandent thorny shrub, Asparagus racemosus Willd. (St. & Pl.). — ಹಲುವು. = ಹಲವು. (ಬಹು Nr.).

ಹಲುಬು halubu. = ಹಲುಮ್ಬು. to lament (Bp. 15, 21; Bh. 8, 27 sum.; J. 13, 56. 58; 19, 36; 20, 19. 20; 24, 1; 26, 34; 31, 61. 62).

ಹಲುಬೆ halube. = ಹಲಿವೆ, etc. (My.).

ಹಲುವೆ haluve. = ಹಲಿವೆ, etc. (My.).

ಹಲೆ hale. 1. = ಹಲಿ 1. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹಲೆವುಜುದವಳು (ಅವತೋಕೆ G.).

ಹಲೆ hale. 2. ಹಲಾ. water; spirituous liquor; the earth.

ಹಲ್ಕಾ halkā. light; unimportant, insignificant; of little or low estimation or influence (My.; Br.; Mhr., H. ಹಲಕಾ).

ಹಲ್ದೆ halde. = ಅರೆಳೆ, ಅಲ್ದೆ, ಹರಡೆ, ಹರ್ದೆ. (My.; H.).

ಹಲ್ಯ halya. to be ploughed or tilled, arable; *a ploughed field,* arable land. 2, ugliness; deformity.

ಹಲ್ಯೆ halye. *a multitude of ploughs.*

ಹಲ್ಲಕ hallaka. *a red water-lily, Nymphaea rubra.* see Nr. s. ಪುಟ್ಟು 1.

ಹಲ್ಲಣ hallaṇa. = ಪಲ್ಲಣ. (Śmd. 25). Tbh. of ಪಲ್ಯಯನ (Śmd. 351. 375; Nr.; Hlā.; ಪಲ್ಲಣ, ಜೀವಿ Nn. 105; Bp. 58, 33; J. 8, 33).

ಹಲ್ಲಣಿಸು hallaṇisu. 1. = ಪಲ್ಲಣಿಸು. ಆನೆಯು ಪಲ್ಲಣಿಸುವುದು (ಕಲ್ಪಿತೆ, ಸಜ್ಜನೆ Nr.).

ಹಲ್ಲಣಿಸು hallaṇisu. 2. to go on or advance without stopping (Bh. 3, 18, 32. 35; Mhr. ಹಾಲಣೇಂ, to move, to stir; to be agitated). ಹಲ್ಲಣಿಸಿತೆಸಲ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದಮ್ದುದುದಕ್ಕುಂ (Bhn. 14).

ಹಲ್ಲರು hallaru. = ಹಲವರು s. ಹಲ 1. many. ಗೆದ್ದರೆ ಹಲ್ಲರು ಗೆದ್ದರು, ಸೋತರೆ ಕೊಂಕಣಿಗರ ಗಣ್ಡು ಸೋತ (Prv.).

ಹಲ್ಲಾ hallā. an attack, onset (My.; Mhr., H.); escalade, scaling a fort (My.). — ಹಲ್ಲಾ ಏಜು. = ಹಲ್ಲಾ ಹತ್ತು (My.). — ಹಲ್ಲಾ ಹತ್ತು. to scale, as a fort (My.).

ಹಲ್ಲಿ halli. 1. = ಪಲ್ಲಿ. the small house-lizard, Lacerta gecko, Gecko swinhonis, Gecko subpalmatus (Bd.; ಮುಸಲಿ, ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ, Nr.; ಮುಶಲಿ, ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ, etc. Mr. 166; ಮುಸಲಿ, etc., ಗವುಳಿ Si. 171; C.). ಹಲ್ಲಿ ಓಡೋದೇನು? ಬೆವರು ಸೋರೋದೇನು? — ಹಲ್ಲಿಸಕುನ. the omen occasioned by a lizard (My.).

ಹಲ್ಲಿ halli. 2. = ಹಲ್ಲೆ 1 No. 1, etc. the lobe of the ear. (S. Mhr.).

ಹಲ್ಲಿ halli. 3. that has teeth (or is it connected with ಹಲ್ಲೆ 1? or with ಹಲಿಕೆ?). see ಗೋರಿ-.

ಹಲ್ಲು hallu. = ಹಲ್, etc. a tooth (ದ್ವಿಜ Si. 413; C.), also of a saw (B. 4, 131; C.); a step of a ladder (B. 4, 150; C.); a spoke of wheel (S. Mhr.). ಹಲ್ಲಿನ (B. 4, 131). (ಕುದುರೆಯ) ಹಲ್ಲು ಕಪ್ಪಾಗಿರಲು ಹೊಲ್ಲ, ಬಿಳಿದಾಗಿರ್ಪ ಹಲ್ಲಾಗೆ ಪೂಜ್ಯಮದು, ಕೆಳಗಾಜು ಮೇಲಾಜು ಹಲ್ಲಿರಲು ಜಯಮುಕ್ಕು, ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದಾಗೆ ದನ್ತಾಧಿಕಂ ದನ್ತಹೀನಂ (Mr. 277). ಹಲ್ಲು ಇರುವಾಗಲೇ ಕಡ್ಲೆ ತಿನ್ನಬೇಕು. — ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡು, ಅವಲಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ಹಲ್ಲುಗಳ ನಡುವೆ ನಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಹಾಗೆ. — ಹಲ್ಲು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಜಗಿದೇನು ಅನ್ನ ಹಾಗೆ. — ಹಲ್ಲಿಗೆ ಹಜುಯದ ಮೂಳೆ ಹತ್ತು ರುಪ್ಪಿಯ ಮಸಾಲೆ ಕೆಡಿಸಿತು. — ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ನು, ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತನ್ತೆ. — ನಿಲಕಡೆ ಇಲ್ಲದವನಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಇದ್ದ ಹಲ್ಲು ಉದುರಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ಸುಂಗಜಾರದ ತುತ್ತೂ ತುಟಿ ಮಾಜುದ ಹಲ್ಲೂ ಸಮ. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದ (Prvs.). see ಪೊಳ್ಳು-. — ಹಲ್ಲ ಕಡ್ಡಿ. = ಹಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ. 'ಹತ್ತಜ ಹಲ್ಲ ಕಡ್ಡಿ ಒಬ್ಬನ ತಲೇ ಹೊಜೆ (Prv.). — ಹಲ್ಲಪುಡಿ. = ಹಲ್ಲು ಪುಡಿ. (G. 100). — ಹಲ್ಲು ಕಡಿ. to gnash the teeth (G. 322). — ಹಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ. a tooth-pick (My.). — ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿ. to grin (B. 2, 12). — ಹಲ್ಲುಗಿರಿ. -ಕಿರಿ. to grin (Abhā. 2, 71). — ಹಲ್ಲುಗಿರಿಕು. -ಕಿರಿಕು. grinning (Rām. 6, 37, 15). — ಹಲ್ಲು ತಿನ್ನು. to

gnash the teeth (C.; B. 5, 139). — ಹಲ್ಲುನೋವು. the toothache (My.). — ಹಲ್ಲುನೋವುಮರ. a small tree, Wrightia tinctoria Br. (St. & Pl.). — ಹಲ್ಲುಪುಡಿ. toothpowder (My.). — ಹಲ್ಲುಬೇನೆ. the toothache (ಅರ್ಬುದ G.). — ಹಲ್ಲುಬ್ಬ. -ಉಬ್ಬ. a man with prominent teeth (My.). — ಹಲ್ಲುಬ್ಬಿ. -ಉಬ್ಬಿ. a woman with prominent teeth (My.). — ಹಲ್ಲುಬ್ಬಿ ನಕ್ಕರೂ ಕಾಣಬಾರದು, ಅತ್ತರೂ ಕಾಣಬಾರದು (Prv.). — ಹಲ್ಲುಮುದ್ದುಗಿಡ. the tree Mimusops elengi Lin. (ಕೇಸರ, ವಕುಲ, ಹವಳದ ಹುವ್ವಿನ ಗಿಡ, ವಜ್ರವನ್ನ ಗಿಡ Si. 137). — ಹಲ್ಲುಮುಚುಕ. a man with broken teeth (My.). — ಹಲ್ಲುಸೂಲೆ. the toothache (My.). — ಹಲ್ಲುಹುಳ. an insect that infests the teeth and causes the toothache (My.).

ಹಲ್ಲೆ halle. 1. = ಅಲೆ 4, ಪಾಲೆ 3, ಹಲ್ಲಿ 2, ಹಾಲೆ 3. the lobe of the ear (My.). 2, the round flat part or blade attached to a handle and used in turning dōses (My.). 3, a horse- or bullock-shoe (My.).

ಹಲ್ಲೆ halle. 2. (Tu. ಪಲ್ಲೆ). — ಹಲ್ಲೆಕಾಯಿಬಳ್ಳಿ. an immense climbing shrub bearing pods of extraordinary size, Entada monastachya Dec. (or Entada scandens Benth., St. & Pl.; the shrub is called ಕಡಕತ್ತಿಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ in My.).

ಹವ hava. 1. = ಹವಾ, weather.

ಹವ hava. 2. *an oblation, an offering, a sacrifice*, a burnt-offering. see ಆಹವ 1.

ಹವ hava. 3. *calling, call; challenging; order, command.* see ಆಹವ 2.

ಹವಣ್ havaṇ. = ಹವಣ್, ಹವಣು. Tbh. of ಪ್ರಮಾಣ. standard etc. (Bp. 4, 51; 26, 15; 39, 58; 51, 75). [ಕಸುಗಾಯ ಹಿಸುಕಿದಡೇನು, ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹವಣಪ್ಪುದೇ Cv. 117].

ಹವಣಿ havaṇi. agreeable, good (?). ಹನವಣಿಯಾ ಬೋನಕ್ಕೆ ವ ಣಿಯಾ ತೊಗೆಯಾಗಿ ಕವಡೆಗಲ್ಲಪ್ಪು ಬೆಣ್ಣೆಗೆ ಬೆಳವಲದ ಹವಣ ನೋಡು (Sp. in one MS.).

ಹವಣಿಕೆ havaṇike. due consideration, deliberation; contemplation; thought; desire (B. 3, 27; 4, 181). ಗೆದೆಯುವ ಹವಣಿಕೆ (ದೇವನ G.).

ಹವಣಿಗೆ havaṇige. = ಪವಣಿಗೆ. joining, entering, etc. (Bh. 7, 1, 4).

ಹವಣಿತು havaṇitu. that is well-measured, proper, agreeable, etc. ಹವಣಿತಾಗಿ ಬಾಳುಸುಹ (ಮಧ್ಯ Nr.).

ಹವಣಿತ್ತು havaṇittu. = ಹವಣಿತು. ಸಗೆ ಹವಣಿತ್ತಾದೊಡೆ ವಿಪಸಿತಂ (Nr.).

ಹವಣಿಸು havaṇisu. to make ready, to prepare (Grj. 4, 74; My.; Sk. ಪ್ರಮಾ); to arrange; to make concise. ಹವಣಿಸಲ್ (ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಕ್ಷೇಪ, ಸಮಾಹಾರ, ಅನುತ್ಕಟ Mr. 446). 2, to deliberate; to think; to desire (B. 1, 12; 2, 13. 15; 3, 38. 101; Sk. ಪ್ರಮಾ also: to form a correct notion of, to understand; to conjecture). [ಇದೇನೆನ್ನು ಹವಣಿಸುವೆನಯ್ಯಾ ಎರಡೊನ್ನಾದ ಘನವ Bv. 522]. ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹವಣಿಸೋಣ (ಪ್ರಕುತ್ತ್ರಮು); ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಹವ ಣಿಸುವವನನ್ನು ಜಯಿಸೋಣ (ಹಸ್ತವಾರಣ G.).

ಹವಣು havaṇu. = ಪವಣ್, etc. measure; proper measure, manner or state, fitness, etc. (Bp. 16, 9; 44, 7. 40; C. Bp. 47, 43; Rām. 3, 2, 22; 6, 30, 13; My.); making ready, preparing (My.). ಪಡಿಕೆಗೆ ಹವಣಾಗಿ ತಿದ್ದಲ್ ಪಟ್ಟ ಎತ್ತುಗಳು ಕಟ್ಟಿತಕ್ಕ ಬಣ್ಣ (ಗನ್ನಿ, etc. Si. 275). ಹವಣಾದುದು ಮಾಂಸಮುಂ ತುಣ್ಣುಗೆಯ್ಯು ಉಪ್ಪೂಡಿದಡಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲೂರವೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 218). ದಾನವ ಕಟ್ಟಿ ವಸ್ತಿಗಾದರೂ ಹವಣು ಬೇಕು (Prv.).

ಹವನ havana. 1. the act of offering an oblation with fire; an oblation (to the gods), a burnt-offering, a sacrifice (ಅಗ್ನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಆಹುತಿ G.; My.). ಪವನದ ಹೂ ಅನ್ನಾಕ್ಷಣ ಹವನವಾದೀತೇ? (Prv.).

ಹವನ havana. 2. the act of calling; challenging.

ಹವಸು havasu. = ಹೌಸ, q. v. inordinate desire, etc. ಹವಸುಳ್ಳವ (ವಿಲಾಸಿ Cb.).

ಹವಳ havaḷa. = ಪವಳ. coral (ಪ್ರವಾಲ Nr.; ವಿದ್ರುಮ Nn. 130; ಪ್ರವಾಲ Si. 331; C.). ನೇವಳವಾದರೆ ಹವಳದ್ದು ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಹವಳಕ್ರಿಮಿ. the coral polyp (C.; B. 4, 172). — ಹವಳದ ಹುಳ. = ಹವಳಕ್ರಿಮಿ (C.; B. 4, 171). — ಹವಳಪಾಟ್ಲೆ. a coral bracelet (C.). — ಹವಳಬಣ್ಡೆ. a coral rock (C.; B. 4, 171). — ಹವಳಮಲ್ಲಿಗೆ. a small tree with fragrant flowers, Nyctanthes arbor tristis Lin. (Z.; ಮನ್ದಾರ G.). — ಹವಳಸಜೀಗಂಧಕ. a kind of brimstone (My.). — ಹವಳಾರತಿ. -ಆರತಿ. a waving-platter ornamented with coral (My.).

ಹವಳು havaḷu. = ಹವಳ. (ಪ್ರವಾಲ G.).

ಹವಾ havā. = ಹವ 1, ಹವೆ 2. air, wind; weather; climate (My.; B. 5, 206; Mhr., H.).

ಹವಾಲತೆ havālate. = ಹವಾಲ್ತೆ. transfer; the transfer of a debt from the original debtor to one who becomes responsible for it to the creditor (My.; H. ಹವಾಲತ್).

ಹವಾಲದಾರ havāla-dāra. = ಹವಾಲುದಾರ. (B. 5, 106).

ಹವಾಲು havālu. = ಹವಾಲೆ. charge, trust, care; responsible custody: charge (to pay on account of) as committed (My.; Mhr., H. ಹವಾಲಾ).

ಹವಾಲುದಾರ havālu-dāra. a non-commissioned officer in the native army under the subēdāra, corresponding with serjeant (My.; Mhr. ಹವಾಲದಾರ). 2, the chief of a company of armed men, peons, etc. (B. 5, 106; Mhr.). 3, the officer of a district under a subēdāra (Mhr.).

ಹವಾಲೆ havāle. = ಹವಾಲು. (My.).

ಹವಾಲ್ತೆ havālte. = ಹವಾಲತೆ. (My.).

ಹವಾಲ್ದಾರ havāl-dāra. = ಹವಾಲುದಾರ No. 1. (My.). see Prv. s. ಸೂಳೆ.

ಹವಿ havi. Tbh. of ಹವಿಸ್. (Bp. 39, 33). ಬೇಳ್ದ ಹವಿ (ಹುತ, ವಷಟ್ಕೃತ Hla.). [ಕಿಚ್ಚು ದೈವವೆನ್ದು ಹವಿಯನಿಕ್ಕುವ ಹಾರುವನ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚೆದ್ದು ಸುಡುವಾಗ ಬಚ್ಚಲನೀರ ಬೀದಿಯಮೂಳ ಹೊಯ್ದು ಬೊಬ್ಬಿ ಟ್ಟಲ್ಲರ ಕರಪರಯ್ಯಾ Bv. 584]. — ಹವಿ ಕೊಡು. to offer a havi (Bp. 57, 18).

ಹವಿಪ್ರದಾನ havi-pradāna. the act of offering into fire or with fire. see ಬೇಳ್ 1.

ಹವಿರ್ಗೇಹ havis-gēha. *any house or chamber in which an oblation is offered*, a sacrificial hall.

ಹವಿರ್ಭಾಗ havis-bhāga. a portion or share of the oblation (J. 5, 44. 45; 8, 42).

ಹವಿಷ್ಯ havişya. anything fit for an oblation; clarified butter; wild rice; rice mixed with ghee; a hymn in praise of oblations. (G.).

ಹವಿಸ್ havis. = ಹವಿ. *anything offered as an oblation with fire*, clarified butter, grain, milk, sōma, etc. (ಚರು, ಬೇಳ್ವ ತುತ್ತುಗಳು Mr. 260); an oblation or burnt-offering in general.

ಹವಿಸ್ಸು havissu. Tbh. of ಹವಿಸ್. (My.).

ಹವೀಕ havīka. = ಹವ್ಯಕ, ಹೈಗ, q. v. a class of smārtha brāhmaṇas.

ಹವೀಜ havīja. (B. 4, 177)?
ಹವುದಾ havudā. = ಹೌದಾ, q. v. an uncovered chair upon an elephant for the convenience of the riders. (My.).
ಹವುದು havudu. = ಅಹುದು, ಹೌದು. it becomes, it is; it is so; yes (My.). ಹವುದೆನ್ನದರೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಲೆನ್ನದರೆ ಹೊಡಿಯುತ್ತಾನೆ (Prv.).
ಹವುರ havura. ಹೌರ. = ಹಗರ, etc. light, not heavy. (My.).
ಹವುರಗೆ havurage. ಹೌರಗೆ. lightly (My.; Cb. 99).
ಹವುರು havuru. ಹೌರು. = ಹವುರ, etc. (B. 4, 148).
ಹವೆ have. 1. = ಹಬೆ 2. heat, hot vapour, etc. (My.). ಸೆಕೆಯು ಹವೆ (ಬಾಷ್ಪ, ಊಷ್ಮ Si. 439).
ಹವೆ have. 2. = ಹವಾ. climate. (B. 2, 49; 3, 36; 4, 26. 102).
ಹವೇಲಿ havēli. a large house, a villa, especially one of a rāja (My.; Br.; Mhr., H. ಹವೇಲೀ).
ಹವ್ಯ havya. fit to be offered in oblations. 2, *an oblation or offering to the gods.* ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದವನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯವಾದರೂ ಗವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಡತನ (Prv.).
ಹವ್ಯಕವ್ಯ havya-kavya. oblations both to the gods and to the spirits of deceased ancestors. (My.).
ಹವ್ಯಪಾಕ havya-pāka. *an oblation* (of rice, barley, etc.) *cooked with butter and milk for presentation to the gods; the vessel in which such an oblation is prepared.*
ಹವ್ಯವಾಹ್ havya-vāh. *Agni, fire.*
ಹವ್ಯವಾಹನ havya-vāhana. bearing oblations, conveying oblations; *Agni, fire.*
ಹವ್ಯವಾಹನಸಖ havyavāhanasakha. wind (J. 13, 9).
ಹವ್ಯಾಸ havyāsa. desire, lust; any longing or itching (My.; Mhr., H.).
ಹವ್ವ havva. = ಹವ್ವನೆ. ಈ ಅಕ್ರಾಳ ವಿಕ್ರಾಳ ರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣು, ಹವ್ವ ಹಾಙು ಮೂರ್ಛಿತಳಾದಳು (B. 5, 132). see B. 5, 155.
ಹವ್ವನೆ havvane. = ಪವ್ವನೆ. suddenly (ಆಕಸ್ಮಿಕ Śmd. 398). ಆ ನಿಮಿಷದಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹವ್ವನೆ ಹಾಙು (Bp. 15, 18). ಸರ್ಪನಂ ಕಣ್ಡಾಗ ಪವ್ವನೆ ಹಾಙು, ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ, ಸತ್ತನು (46, 23). 2, oh! woe to me! (ಭಯಭಾವಿತ Śmd. 398).
ಹಸ hasa. (= ಹದ 1). niceness, comeliness, charm, beauty; good manner, state or order, tillage; purity; ease (ಮನೋಹರ Ss.; ಅನು, ಲೇಸು, ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಗಟ್ಟಿ, ಎಡ್ಡ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ರಯ್ಯ, ಲೇಸು, ಎಡ್ಡ. ಅನು; ಮನೋಹರ Śm. 55). — ಹಸಗೆಡು. -ಕೆಡ್ಡು beauty to be lost (Bp. 39, 64). — ಹಸಂಗೆಡು. -ಂ-ಕೆಡು. ease to be lost (V. 9, 100). — ಹಸ ಮಾಡು. to put in a proper state; to till; to clean, to purify (My.). ಊಟು ಹಸ ಮಾಡು (ಕೇಙು G.).
ಹಸ hasa. 1. Tbh. of ಪಶು. a cow (My.). ಕಙೆಯುವ ಹಸಾ ಕೊಟ್ಟು, ಒದೆಯುವ ಕತ್ತೆ ತನ್ನ ಪಾಗೆ (Prv.). — ಹಸ ಕಙು. a cow and a calf (My.).
ಹಸ hasa. 2. *laughter*, laughing, a laugh; derision.
ಹಸತ್ hasat. laughing, smiling. see ಹಸನ್ಮುಖ.
ಹಸನ hasana. = (ಹದನ), ಹಸ q. v., ಹಸನು. (Bp. 22, 47; ಸ್ವಚ್ಛ Cb.; ನಿರ್ಮಲ G.). — ಹಸನ ಮಾಡು. = ಹಸ ಮಾಡು. to clean (B. 3, 83), etc. ಹಿಟ್ಟು ಹಸನ ಮಾಡು (ತಣ್ಣು); ಕಾಙುಗಳನ್ನು ಹಸನ ಮಾಡೋಣ (ಹದ G.).

ಹಸನ hasana. laughing, laughter, a laugh. see ನಗು; Śmd. 393; Bp. 37, 24.
ಹಸನಿ hasani. *a portable fire-place, a chafing dish.*
ಹಸನು hasanu. = (ಹದನು), ಹಸ q. v., ಹಸನ. beauty, etc. (ಅನವಸ್ಕರ, ನಿರ್ಮಲ, ಅಮಲ, ಸ್ವಚ್ಛ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ G.; My.; Bp. 28, 12; 40, 24; 46, 57; 61, 80; Bh. 1, 8, 48; Si. 222). ಹಸನಾಗಿದೆ ಬದುಕು (Dp. 4). ಪೊಸರು ಕಡೆಯಲು ಬೆಣ್ಣೆಯೊಸೆದು ತೋಱುವ ತೆಱದಿ ಹಸನುಳ್ಳ ಗುರೂಪದೇಶದಿಂ ಮುಕ್ತಿ ವಶವಾಗದಿಹುದೆ? (Sp.). ಹಸನಾದ ಹಲ್ಲು (G. 546). ಬಾದಾಮೀ ಚಿಪ್ಪು ಸುಟ್ಟು, ಕರಿಬೂದಿ ಮಾಡಿ, ಅದಱಿನ್ದ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಅದಱಿನ್ದ ಹಲ್ಲು ಹಸನಾಗಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವವು (B. 3, 20). ವ್ಯಸನವಿದ್ದವ ಹಸನು ಆಗನು. — ಹುಸಿ ಹೇೞಿದರೂ ಹಸನಾಗಿರಬೇಕು. — ಹಬ್ಬ ಹಸನಾಗಿರಬೇಕು, ಹಾಲು ಉಱಿಯಬೇಕು (Prvs.). — ಹಸನು ಮಾಡು. = ಹಸ ಮಾಡು. (My.). ಹಸನು ಮಾಡಿದ್ದು (ಸಂಶೋಧ್ಯ); ಹಸನು ಮಾಡಿದ ಕಾಙು (ಪೂತ G.). ಬೆಕ್ಕು ಅಂಗಾಲಿನ್ದ ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (B. 3, 31). ಒಬ್ಬನು ಒನ್ದು ಸಾರೆ ಹೊಲವನ್ನು ನೇಗಲ ಹೊಡಿದು ಹಸನು ಮಾಡಿ, ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ ಬೞಿಕ (5, 115). ಮನೆಯ ಸಾರಿಸಿ ಹಸನು ಮಾಡಿ (5, 135). ಭಾಣ್ಡಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಒರಸಿ ಹಸನು ಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು (5, 283). ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒರಸಿ ಹಸನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ (5, 286).
ಹಸನ್ತಿ hasanti. *a portable fire-place, a chafing dish* (ಹಸನ್ತಿಕೆ, ಬೆಸಳಿಗೆ Mr. 210).
ಹಸನ್ತಿಕೆ hasantike. = ಹಸನ್ತಿ. *a portable fire-place, etc.*
ಹಸನ್ಮುಖ hasat-mukha. a smiling countenance (My.).
ಹಸರ್ hasar. = ಹಸರು. — ಹಸರಾಣಿ. = ಹಸರ್ವಾಣಿ, etc. (My.). — ಹಸರಾಣಿಬಳ್ಳಿ. a creeping or twining weed, Convolvulus arvensis Lin. (Z.). — ಹಸರ್ವಾಣಿ. = ಅಸರಾಣಿ, ಹಸರಾಣಿ, ಹಸರುವಾಣಿ. articles of trade that come from trees, creepers or vegetables, as leaves, fruit, etc. (My.). — ಹಸರ್ವಾಣಿಕನ್ದಾಯ. a tax levied on such articles (My.).
ಹಸರ hasara. = ಪಸರ. Tbh. of ಪ್ರಸರ. spreading. (Śmd. 345 Mdb.). [ಹಸರದ ಪಸರದ ಭಕ್ತಿಯ ಪಸರಿಸಿ ನಾವು ಗುರುವೆನ್ನಿಪ್ಪರಿ, ಇದಕಿನ್ನೆನ್ನಯ್ಯಾ Cv. 1132].
ಹಸರಿಸು hasarisu. = ಪಸರಿಸು, etc. to spread (v. i.), to extend in all directions (ಹಂಜರಿಸು Kk. 57; Abhā. 2, 74). ಹಸರಿಸಿದುದು (ಸಮ್ಮೂರ್ಛನ, ಅಭಿವ್ಯಾಪ್ತಿ Nr.).
ಹಸರು hasaru. = ಪಸುರ್ 2 q. v., etc. green colour, etc. (C.) ಕೆಮ್ಪುಗೂಡಿದ ಹಸರು (ಧೂಮಲ, ಧೂಮ್ರ Mr. 443). — ಹಸರುಕಾಯಿ. a green head of plants; an unripe fruit; a bud (ಕ್ಷಾರಕ, ಜಾಲಕ Si. 123). — ಹಸರುಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. reddish-brown (ಕಪಿಶ, ಶ್ಯಾವ Mr. 443). — ಹಸುರುನಾಗರಹಾವು. the venomous snake Trimeresurus carinatus (Bd.). — ಹಸರುನೂಲಿಗ. a kind of green venomous coluber, Coluber gramineus Shaw, or Trimeresurus gramineus Günther (Bd.). — ಹಸರುನೆಲ. ground covered with young green grass (ಶಾದ್ವಲ ಹರಿತ Hlā.). — ಹಸರುಬಣ್ಣ. the colour green (C.; Si. 51). — ಹಸರುಬಣ್ಣದ ಪಕ್ಷಿ. the green pigeon, Columba hurriala B. MSS. (ಹಾರೀತ Nr.). — ಹಸರುಬೆಳವ. the green pigeon (Bd.; Pr.). — ಹಸರುಮುಗ್ಗು. a tender flower-bud, an unblown flower (My.; ಕ್ಷಾರಕ, ಜಾಲಕ Si. 123; ಜಾಲ, ಕ್ಷಾರಕ 456). — ಹಸರುಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of jasmine. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಹಸರುಮಲ್ಲಿಗೆ (ಪೀತಮಾಗಧಿ, ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139). — ಹಸರುರತ್ನ. an emerald (ಮರಕತ Cb. 73). — ಹಸರುವಾಣಿ. = ಹಸರ್ವಾಣಿ, etc. (My.). — ಹಸರುಸಾಮ್ಪಿಗೆ. = ಹಸರುಮಲ್ಲಿಗೆ. (ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139). — ಹಸರುಹಾವು. any snake of a green colour (C.).

ಹಸಲೆ hasale. = ಪಸಲೆ, q. v. green grass. (ಶಾದ, ಶಷ್ಪ Nr.).

ಹಸವು hásavu. = ಹಸಿವು, etc. hunger (B. 5, 133).

ಹಸವು hasavu. = ಹಸುವು, etc. a cow (My.).

ಹಸಾದ hasāda. = ಪಸಾದ, etc. Tbh. of ಪ್ರಸಾದ. (Bp. 11, 29; 35, 56; 37, 3; 39, 41. 50; Bh. 1, 8, 78; 1, 9, 11; Rām. 4, 2, 12).

ಹಸಿ hasi. 1. = ಪಸಿ 3, etc. greenness; freshness; moisture (of the ground, etc.); rawness; the state of being not boiled or heated (as milk or ghee); (green, etc.); a substance that is green, fresh, moist, etc. (ದ್ರವದ್ರವ್ಯ Śmd. Dh., Śm. 109; ಉನ್ನ, ಕ್ಲಿನ್ನ Hlā., Mr. 448, but originally, and probably wrongly, ಹುಸಿ; C.). ಕೆಜಿಯ ನೀರು ಕಾಲುವೆಗಳೊಳಗಿನ್ದ ಒಯಿದು ಹಾಸಿದರೆ ಭೂಮಿಯು ಹಸಿಯಾಗಿ, ಬಿತ್ತಿದ ಪಯ್ರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗವಾಗುವದು (B. 4, 184). ಸೊಸೆಗೆ ಬಿಸಿ ಇಲ್ಲ, ಹನ್ದರಿಗೆ ಹಸಿ ಇಲ್ಲ. — ಬಿಸಿಯಾದ್ದು ಅಜಿಸ ಬೇಕು, ಹಸಿಯಾದ್ದು ಕಾಯಿಸ ಬೇಕು (Prvs.). — ಹಸಿಕಟ್ಟಿಗೆ. green wood (My.). — ಹಸಿಗೋಡೆ. a mud wall that is not yet dry. ಹಸಿಗೋಡೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಹೊಡದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹಸಿಟ್ಟು. -ಇಟ್ಟು. raw flour of rāgi (My.). — ಹಸಿ ಬಿಸಿ. that is raw and that is boiled. ಹಸಿ ಬಿಸಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸೇ ಪ್ರಧಾನ (Prv.). — ಹಸಿಬೆಜಣಿ. fresh cow-dung (My.). — ಹಸಿಮಜ್ಜಿಗೆ. (ತೇಮನ, ನಿಷ್ಠಾನ, ತೇವನ, ಪಳಿದ್ಯ Si. 313). — ಹಸಿಮುಚಿ. a rain that moistens the soil in a small degree, but does not wet it thoroughly (S. Mhr.). — ಹಸಿಮಾಂಸ. raw flesh (My.). — ಹಸಿಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. raw rice. ರುಚಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಸಿಯಕ್ಕಿ ತಿನ್ನಾನು (Prv.). — ಹಸಿಯಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. green, unboiled areca-nuts (My.). — ಹಸಿಯ ತುರುಕ. a Turk full of freshness or vicious vigor (My.; Abhi. 2, 53). — ಹಸಿಯ ದಡಿ. a green stick (Bp. 57, 37). — ಹಸಿಯ ಫಲ. a green unripe fruit (ಶಲಾಟು, ಆಮಫಲ Nr.). — ಹಸಿಯ ಮಾಂಸ. = ಹಸಿಮಾಂಸ. (G. 116). — ಹಸಿಯ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ. a young green chilli pod (My.). — ಹಸಿಯ ರಸ. immature juice (G. 113). — ಹಸಿಯಲ್ಲ. -ಅಲ್ಲ. green ginger (ಆರ್ದ್ರಕ, ಶೃಂಗವೇರ Mr. 137). — ಹಸಿಯ ಸುಣ್ಣ. green ginger (ಪಾಲಿ, ಆರ್ದ್ರಕ Nn. 31). — ಹಸಿಯ ಹೊಲೆಯ. an outcaste full of vicious vigor (Bp. 55, 18; 56, 49). — ಹಸಿಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. a green young leaf. ಒಣಗಿದ ಎಲೆ ಉದುರುವಾಗ್ಯೆ ಹಸಿಯೆಲೆ ನಗಾಡುತ್ತದೆ. (Prv.). — ಹಸಿಸುಣ್ಣ. moistened lime (My.). — ಹಸಿಸೊಣ್ಣೆ. = ಹಸಿಯ ಸುಣ್ಣೆ. (My.; ಆರ್ದ್ರಕ, ಶೃಂಗವೇರ Si. 311). — ಹಸಿಹುರುಕು. moist herpes (ಪಾಮ G.). ಹಸಿಹುರುಕು ಹತ್ತಿದವ (ಪಾಮನ G.). — ಹಸೀ ಕಾಯಿ. a green unripe fruit (ಶಲಾಟು G.; B. 4, 32). — ಹಸೀ ಬೇರು. a green, fresh root (B. 4, 71).

ಹಸಿ hasi. 2. = ಅಸಿ 5, etc., that which is laid on the ground. — ಹಸಿಕಲ್ಲು. = ಅಸಿಕಲ್ಲು. (My.). ಹಸಿಕಲ್ಲು ಗಾಳಿಗೆ ಹಾಜಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹಸಿ hasi. 3. = ಪಸಿ 1. to hunger, to crave food (ಕ್ಷುಧ Śmd. Dh.; ಕ್ಷುತ್ತು Śm. 109; C.; Bp. 8, 43; 14, 10. 17). P. ps. ಹಸಿದು, ಹಸ್ತು. ಹಸಿದಾತ (ಕ್ಷುದ್ವತ್, ಬುಭುಕ್ಷಿತ, ಪ್ಸಾತ, ಜಿಘತ್ಸು, ಕ್ಷುಧಿತ Hlā.). ಹಸಿದವನು (ಕ್ಷುಧಿತ, etc.); ಹಸಿದಿರಲಾಜಿದವನು (ಆದ್ಯೂನ, etc. Nr.). ಹಸಿದ ಕೋಜಿಯ ಮುನ್ದೆ ಕಾಜು ಒದಗಿತು. — ಹಸಿದ ಬೆಕ್ಕು ಹತ್ತಿಗೆ ಜಪ್ಪಿಸಿತು. — ಹಸಿದ ಹಾರುವನನ್ನು ತೊಡಗ ಬಾರದು, ಉಣ್ಡ ತುರುಕನನ್ನು ತೊಡಗ ಬಾರದು. — ಹಸಿದು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನು, ಉಣ್ಡು ಕಬ್ಬು ತಿನ್ನು. — ಹಸಿದು ಹಲಸು; ಉಣ್ಡು ಮಾವು. — ಹಸಿದು ಹೊಟ್ಟೆ ತೋಜಿಸಿದರೆ ಮಸೆದು ಕತ್ತಿ ತೋಜಿಸಿದ. — ನಾಯಿ. ಹಸಿದಿತ್ತು, ಹಿಟ್ಟು ಹಳಸಿತ್ತು (Prvs.).

ಹಸಿಕೆ hasike. (= ಹಾಸಿಕೆ No. 2). a certain cloth of an ascetic. ತಪಸ್ವಿಯ ಹಸಿಕೆ (ಪರ್ಯಸ್ತಿಕೆ, ಪರಿಕರ, ಪರ್ಯಾರಿಕ Hlā.).

ಹಸಿಗೆ hasige. = ಪಸುಗೆ, etc. dividing, etc. (Bh. 1, 8, 79); division or sharing of the produce between the cultivator and landlord (My.). — ಹಸಿಗೆ ಪಟ್ಟಿ. a list or account of the division of the produce (My.). — ಹಸಿಗೆಮುತ್ಸದ್ದಿ. a clerk who keeps the account of such divisions (My.).

ಹಸಿಗೆ hasige. a toll (as of vegetable, grain) exacted by official personages from the venders (My., Br. ಪಸಿಕೆ; Mhr. ಫಸಕೀ).

ಹಸಿತ hasita. laughed, laughing, smiling; expanded, blossomed, blown (ವಿಕಸನ, ಜೃಮ್ಭಿತ, etc. ಅರಳ್ದುದು Mr. 107); laughter, a laugh; smiling, a smile (ಮುಗುಳ್ನಗೆ Mr. 330). see ವಿ-; Bp. 6, 27; 28, 49.

ಹಸಿತಯಶಸ್ hasita-yaśas. expanded, far-spread glory or fame (Kāvy. V, 18).

ಹಸಿಬೆ hasibe. = ಪಸುಬೆ, etc. a long bag. (My.; Mhr. ಹಜಬೀ, a long and double money-bag). — ಹಸಿಬೆಚೀಲ. — ಹಸಿಬಿ. (My.).

ಹಸಿರು hasiru. ಹಸರು, etc. (ಪಾಲಾಶ, ಹರಿತ್, ಶ್ಯಾಮ Mr. 443).

ಹಸಿವಿ hasivi. = ಪಸಿ 2, etc. hunger (B. 3, 121; 5, 262).

ಹಸಿವು hasivu. = ಹಸವು, ಹಸಿವಿ, etc. hunger (ಅಶನಾಯೆ, ಬುಭುಕ್ಷೆ, ಪ್ಸೆ, ಜಿಘುತ್ಸೆ, ಕ್ಷುತ್, ಕ್ಷುಧೆ Hlā.; Nr.; Si. 317; Cpr. 3, 35; Bp. 9, 9; 24, 55; 27, 48; Bh. 1, 10, 32; My.; B. 4, 123). ಮಾಜಿದ ಹಸಿವು (ಕ್ಷುತ್, ಕ್ಷುಧೆ, ಬುಭುಕ್ಷೆ Mr. 235). ಪಶುವಿದ್ದರೆ ಪವಿತ್ರ, ಹಸಿವಿದ್ದರೆ ಊಟ (Prv.). — ಹಸಿವು ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get hungry. ಹಸಿವುಗೊಣ್ಡವನು (ಬುಭುಕ್ಷಿತ, ಕ್ಷುಧಿತ, etc. Si. 358).

ಹಸಿವು hasivu. = ಹಸುವು, etc. a cow. ಹಸಿವಿನ ಹಾಲು etc. (ಗವ್ಯ Si. 315; *only* in Si.).

ಹಸಿವೆ hasive. = ಹಸಿವಿ, etc. (My.; ಅಶನಾಯೆ G.). ಹಸಿವೆಗೆ ಬಾಯ್ಸವಿ ಬೇಡ, ನಿದ್ದೆಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಬೇಡ (Prv.).

ಹಸು hasu. = ಪಸು 2, etc. youngness. — ಹಸುಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಪಸುಗೂಸು. (My.). — ಹಸುಮಕ್ಕಳ್. -ಳು. young children (ತರಳ, ಬಾಲಕರ್ Nn. 63; My.).

ಹಸು hasu. = ಪಸು. a cow (My.). ಒಳ್ಳಿಹ ಹಸು (ಗೋಮತಲ್ಲಿ Hlā.). ಆಜು ಹಸುವಂ ಪಡ್ಡಗ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಬಂಜೆಹಸು (ವಶ Si. 460). see ಎಳಗನ್ನ-; Bh. 3, 13, 21.

ಹಸುಕು hasuku. a sharp smell (ನಾತ, ಸೊವಡು, ಕೂರಿತ್ತಾದ ಗನ್ಧ Śm. 23), a disagreeable smell of certain leaves or unripe fruits (My.), the smell of raw meat, etc. (*cf.* ಹಡುಕು). ಆವುದೊನ್ದು ಹಸುಕು ನಾಜುವದುಣ್ಟು, ಅದು ವಿಸ್ರ ಆಮಗನ್ಧಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಹಸುಕುನಾತ. = ಹಸುಕು. (My.).

ಹಸುಗೆ hasuge. = ಪಸುಗೆ, etc. division, etc. (Bh. 1, 8, 64; 1, 10, 5).

ಹಸುಬ hasuba. = ಪಸುಬ, etc. a kind of bird. (Śmd. 148; My.). — ಹಸುಬನ ಹಕ್ಕಿ. (ಹಾರೀತ, ಹಸುರುಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿ Si. 177).

ಹಸುಬೆ hasube. = ಪಸುಬೆ, etc. a long bag. (My.).

ಹಸುಮ್ಬ hasumba. (Śmd. 48; not in Mdb. MS.). = ಹಸುಬ, etc. ಗಿಳಿ ಹಸುಮ್ಬಗಳ ಗಜಿಯನ್ತಪ್ಪ ವರ್ಣ (ಹರಿತ Mr. 444).

ಹಸುಮ್ಬೆ hasumbe. (Śmd. 48). = ಹಸುಬೆ, etc.

ಹಸುರು hasuru. ಹಸುರ್. = ಪಸುರ್ 2 q. v., etc. green colour, etc. (ಪಾಲಾಶ, ಹರಿತ, ಹರಿತ್ Hlā.; ಹರಿತ Nr.; C.; B. 3,

30). ಹಸುರ ಶಾಕದ ಕಾವು (ಕದಮ್ಬ Śmd. 352 Cm.). ಹಸುರಾದ ಶಾಕವು (ಶಿಗ್ರು); ಹಸುರಾಗಿದ್ದ ಎಲೆ (ತೋಕ್ಮ); ಬಾಲತೃಣದಿನ್ದ ಹಸುರಾಗಿರ್ಪ ಭೂಮಿ (ಶಾದ್ವಲ Nr.). ಕೆಮ್ಪು ಹಸುರಪ್ಪುದು (ಧೂಮ್ರ, ಧೂಮಲ Hlā.). (ಕುಹುರೆ) ನೆಟಿ ಹಸುರ್ (i. e. ಶ್ಯಾಮ, see Mr. s. ಹಸಿರು) ಇರಲ್ ಮುಂಜನಕ್ಕು (Mr. 276). ಹಸುರ ಕಡ್ಲೆ (ಮುದ್ಗ G.). — ಹಸುರಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. a green coat or jacket (Bh. 3, 13, 19). — ಹಸುರಟು. -ಅಟು. greenness or freshness to disappear (Bp. 18, 30). — ಹಸುರುಗುಪ್ಪಸ. -ಕುಪ್ಪಸ. a green bodice (Rāghc. 17, 65). — ಹಸುರುಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. reddish-brown (ಕಪಿಶ, ಶ್ಯಾವ Mr. 443). — ಹಸುರುಬಣ್ಣ. a green colour (My.). — ಹಸುರುಬಳೆ. a wrist-ring of green glass (My.). — ಹಸುರುಭಾಲೆಕಚೇರಿ. the green spearmen's office (My.). — ಹಸುರುಬೆಳಕು = ಪಸುರ್ವೆಳಗು. (G.). — ಹಸುರುಬೆಳೆ. a green crop (G. 323). — ಹಸುರುಶಾಲೆ. a green garment of women. ಬಸಳು ಬನ್ಣಾಕ್ಷಣ ಹಸುರುಶಾಲೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.). — ಹಸುರುಹಾವು. = ಹಸರುಹಾವು. (My.). — ಹಸುರುಹಿಣ್ಡು. (women) to express the juice of certain herbs with the hands upon the head of men to decoy or allure them (My.). — ಹಸುರುಹುಲ್ಲು. green grass. ಹಸುರುಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುವವಗೆ ಮೊಸರನ್ನ ಆಗದೇ? — ಮೊಸರು ಹುಳಿಯೆನ್ತ, ಹಸುರುಹುಲ್ಲು ಹಿಣ್ಡದನನ್ತೆ (Prvs.). — ಹಸುರೆಲೆ. -ಎಲೆ. a young green leaf or such leaves (ಪಲ್ಲಕಿರ್ G.). — ಹಸುರ್ಗನ್ನೆ. -ಕನ್ನೆ. a moderate-sized tree, Dalbergia lanceolaria (Van Someren).

ಹಸುವು hasuvu. = ಹಸ 1, ಹಸವು, ಹಸಿವು. Tbh. of ಪಶು. a cow. (ಅನಡ್ವಿ Mr. 180; My.). ಹಸುವಿನ ಸಗಣಿ (ಗೋಮಯ, etc. Si. 315). 11, 17; 24, 65; ಹಸುವುಗಳು (Si. 460).

ಹಸುಳೆ hasuḷa. = ಪಸುಳ. a (male) child (Bp. 25, 16; B. 5, 4).

ಹಸುಳೆ hasuḷe. = ಪಸುಳೆ. a child. (ಅರ್ಭಕ, ಅರ್ಭ Nr.; Bp. ಹೂಹೆ Bhn. 23). see Śmd. 109.

ಹಸುಳೆತನ hasuḷetana. = ಪಸುಳೆತನ. childhood. (Bh. 5, 1, 39).

ಹಸೆ hase. = ಪಸೆ 1, (ಹಾಸೆ). a layer: a bed; a beautiful seat (Grj. 7, 11 va.; 10, 97 va.; J. 31, 18; 34, 33; My.; *cf.* ಅಸೆ); a spot on the ground decorated with flowers or colours (My.). ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಕಾಲು ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲದು. — ದಸೆ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಹಸೇ ಮೇಲೆ ರತ್ನ ಬಿತ್ತು. — ನಸೆ ಇದ್ದ ಹಲಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಹಸೆ ಯಾಕೆ? — ನೆಸೆ ಕೊಟ್ಟನ ಹಸೆ ಕದ್ದುಕೊಣ್ಡು ಹೋದ. — ಬಿಸಲಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಹಸೇ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಹಸೆಜಗಲಿ. an artificially raised spot to put the ornamented seat upon (My.). — ಹಸೆಮಣೆ. a plank used to form a base (My.); the ornamented seat itself (Dp. 130, 44; My.; ಆಸನ್ದಿ Si. 485).

ಹಸ್ತ hasta. = ಹತ್ತ. *the hand* (ಕರ, ಕೆಯ್ Nn. 19; ಕರ, ಕಯಿ, ಕೆಯ್ಯಿ 131). 2, *an elephant's trunk.* 3, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ 131). 4, *a measure of length from the elbow to the tip of the middle finger.* 5, *the fore-arm, cubit.* 6, *the thirteenth lunar asterism* (ಋಕ್ಷಭೇದ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 131). 7, *quantity, abundance, mass* (at the end of compounds with words signifying "hair"; see ಕೇಶಹಸ್ತ and ಹಿಮ್ಮುಡಿ). 8, a bamboo (ತ್ವಕ್ಸಾರ, ಬಿದಿರ್ 131). 9, N. of a rākṣasa (Abh. P. 13, 12). see Mr. s. ಕ್ಷೋಭು and ನಾಟಕ.— ಹಸ್ತದ ಗುಣ ಸ್ವಸ್ತವಾದ ಮೇಲೆ ನೋಡಬೇಕು.– ಸ್ವಸ್ತವಿದ್ದವನ ಹಸ್ತ ನೋಡಬೇಕು (Prvs.). — ಹಸ್ತಕಡಗ. a bracelet for the wrist (Bp. 61, 27; My.).

ಹಸ್ತಕ hastaka. a mass of hair (ತುರುಬು Mr. 320). 2, a position of the hands. 3, a mate, an associate, the hand of (B. 4, 81; Mhr.).

ಹಸ್ತಕಂಕಣ hasta-kaṅkaṇa. (Śmd. 386; Kk. 98). a bracelet for the wrist.

ಹಸ್ತಕೌಶಲ hasta-kauśala. skilfulness of hand, manual dexterity.

ಹಸ್ತಕೌಶಲ್ಯ hasta-kauśalya. = ಹಸ್ತಕೌಶಲ. (My.).

ಹಸ್ತಕ್ರಿಯೆ hasta-kriye. any manual performance. (R.).

ಹಸ್ತಗತ hasta-gata. gone into the hands of; come to hand, fallen into one's possession, procured, gained, obtained; fallen into the power, charge or care of. (My.; B. 5, 44; Mhr.).

ಹಸ್ತಗುಣ hasta-guṇa. luck, quality of affecting, in a good or evil manner, the things touched, the works done, or the persons, business, etc. with whom or which connection is held, as supposed to inhere in every human agent:—the power or principle to which is referred, as the source and spring, the prosperousness or wretchedness, the successfulness or unsuccessfulness which attends and characterizes him through his course of life (Mhr.; My.).

ಹಸ್ತಚಾಪಲ್ಯ hasta-cāpalya. = ಹಸ್ತಕೌಶಲ. (Sk.; R.).

ಹಸ್ತತಲ hasta-tala. the palm of the hand.

ಹಸ್ತತಲಾಮಲಕ hastatala-āmalaka. an Emblic myrobalan fruit on the palm of the hand (Cpr. 3, 68).

ಹಸ್ತತಲಾಮಲಕನ್ಯಾಯ hastatalāmalaka-nyāya. the manner of an āmalaka on the palm of the hand, *i. e.* indisputable (My.).

ಹಸ್ತದೋಷ hasta-dōṣa. a slip of the hand, a mistake committed by the hand. (My.).

ಹಸ್ತಪರೀಕ್ಷೆ hasta-parīkṣe. examination (of the lines) of the hand (by a chiromancer, My.).

ಹಸ್ತಬಿಮ್ಬ hasta-bimba. *perfuming or smearing the body with unguents.*

ಹಸ್ತಭೂಷಣ hasta-bhūṣaṇa. an ornament of the wrist, a bracelet (ಕಂಕಣ Nn. 45).

ಹಸ್ತಮರ್ದನ hasta-mardana. crushing or bruising with the hand. see ಕಿಮುಟ್ಟು 1.

ಹಸ್ತಲಾಗ hasta-lāga. a respectful catch or hold of the hand of a rāja to lead him (My.).

ಹಸ್ತಲಾಘವ hasta-lāghava. lightness of hand, manual readiness, dexterity; sleight of hand, legerdemain. (My.).

ಹಸ್ತವರ್ತಿ hasta-varti. being or remaining in the hand, seized, held, caught hold of. see ಹಿಡಿಯು.

ಹಸ್ತವಾರಣ hasta-vāraṇa. restraining the hand (of another); *warding off a blow.*

ಹಸ್ತವಿಭೂಷಣ hasta-vibhūṣaṇa. = ಹಸ್ತಭೂಷಣ. (ಕಂಕಣ, ಮುಂಗೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕುವನ್ತಾ ಆಭರಣ Nn. 127).

ಹಸ್ತವಿಮರ್ದನ hasta-vimardana. = ಹಸ್ತಮರ್ದನ. see ಕಿಮುಟ್ಟು 2.

ಹಸ್ತಶುದ್ಧಿ hasta-śuddhi. successful practice, as that of a skilful physician (My.).

ಹಸ್ತಸೂಚನ hasta-sūcana. indication by signs of the hand. see ಕೆಯ್ಸಾಸು.

ಹಸ್ತಸೂತ್ರ hasta-sūtra. a bracelet worn on the wrist, *a cord used as an amulet worn round the wrist at nuptials*, etc. (ಮುಂಗೆಯ್ಯ ಲಿಹ ಸರ್ವಭೂಷಣಂ Mr. 340).

ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ hasta-akṣara. one's own sign manual, autograph signature, handwriting (ಕೆಯ್ಬರಹ G.; My.).

ಹಸ್ತಾನ್ತರ hasta-antara. that is in hand or charge: a treasury (My.). transferring from one hand to another; outstanding balance from a person.

ಹಸ್ತಾನ್ತ್ರ hasta-antra. = ಹಸ್ತಾನ್ತರ. ಹಸ್ತಾನ್ತ್ರ ಬಾಕಿಯಾದರೆ ಪುಸ್ತಕ ಏನು ಮಾಡೀತು? (Prv.).

ಹಸ್ತಾನ್ವೇಷಣ hasta-anvēṣaṇa. seeking for or searching with the hand or hands. see ತಡವು 3, ಸಿಮುಗು.

ಹಸ್ತಾಭರಣ hasta-ābharaṇa. adorned with the nakṣatra called hasta (J. 31, 10). 2, an ornament for the wrist, a bracelet (31, 10).

ಹಸ್ತಾಹಸ್ತಿ hastā-hasti. hand to hand (Sk.). see ಹತ್ತಾಹತ್ತಿ.

ಹಸ್ತಿ hasti. having hands, having a trunk; *an elephant* (ಆನೆ Nn. 144). 2, N. of a king, the founder of Hastināpura.

ಹಸ್ತಿತ hastita. thrown. see ಅಪ-.

ಹಸ್ತಿದನ್ತ hasti-danta. the tusk of an elephant; ivory (My.; B. 4, 24).

ಹಸ್ತಿನಖ hasti-nakha. *a raised mound of earth or masonry protecting the access to the gate of a city or fort* (furnished with an inner staircase, etc., ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಕಟ್ಟು Hlā.). see Nr. s. ಮಣ್ಣು.

ಹಸ್ತಿನಾಪುರ hastinā-pura. N. of a city founded by king Hasti (Hastin), the capital of the kings of the lunar race (about fifty-seven miles north-east of Delhi on the banks of a channel of the Ganges). (J. 2, 2. 4: 13, 7).

ಹಸ್ತಿನಾವತಿ hastinā-vati. = ಹಸ್ತಿನಾಪುರ. (J. 2, 11. 13; 4 sum.; 24, 81).

ಹಸ್ತಿನಿ hastini. *a female elephant*. 2, a woman of a particular class (having thick lips, thick hips, etc., Grj. 7, 11 va.).

ಹಸ್ತಿಪಕ hasti-paka. an elephant-driver or rider; *an elephant-keeper*.

ಹಸ್ತು hastu. P. p. of ಹಸಿ 3. (My.). ಹಸ್ತಿರುವವನು (ಕ್ಷುಧಿತ, etc. Si. 358). ಮಾತು ಕೊಣ್ಡು ಹೋದವ ಉಣ್ಡು ಬನ್ದ, ಮಾಣಿಕ್ಯ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದವನ ಹಸ್ತು ಬನ್ದ (Prv.).

ಹಸ್ತೋದಕ hasta-udaka. hand-water, *i. e.* the water which at meals is poured upon the right hand, while the left hand is touching the leafplate. (My.).

ಹಸ್ತೋನ್ಮುಕ್ತಿ hasta-unmukti. loosening from or with the hand. see ಪಿಳಿಲ್.

ಹಸ್ತ್ಯ hastya. belonging to the hand, done with the hand, manual; given with the hand. (R.).

ಹಸ್ತ್ಯಾರೋಹ hasti-ārōha. *an elephant-rider, an elephant-driver*.

ಹಸ್ರು hasru. = ಹಸರು, etc. green. (My.). — ಹಸ್ರುಗಣೆ. N. of a plant (ಲಲಿತ Mr. 121).

ಹಹಹ ha-ha-ha. (= ಅಹಹ). ha, ha, ha! (My.; Mhr.).

ಹಳ haḷa. (*cf.* ಪಳಕನೆ). — ಹಳ ಹಳ. rep. unsteady shine or motion (Bp. 5, 33). — ಹಳ ಹಳಿಕೆ. = ಹಳ ಹಳ. (Bh. 8, 23, 5; 8, 24, 53; Rām. 6, 19, 28).

ಹಳಚಿಕೆ haḷacike. flash, glitter, shine (ತೊಳಗು, ಬೆಳಗು, Ct. I, 23).

ಹಳಚು haḷacu. = ಪಳಚು, etc. to strike against, etc. (Bp. 51, 70; 61, 27; Bh. 4, 2, 56; 6, 3, 1; 8, 21 sum.; 8, 23, 10; 10, 7, 2; Rām. 3, 6, 14; 5, 9, 5; 6, 10, 9; see ಹಲು ಹಲು-). [ನಾರಾಯಣರೊನ್ದು ಕೋಟಿ ಪಡಿವಲ್ಲಿ ರುದ್ರನ ಕಣ್ಣಿನ ಹಳಚಿತ್ತು Bv. 539; Cv. 947].

ಹಳದಿ haḷadi. = ಪಳದಿ. the colour of turmeric, yellow, greenish yellow (ಅವದಾತ, ಪೀತ Si. 427; ಶ್ಯಾಮ, ಹರಿತ್ 443; C.; B. I, 5). see ಅಪ್ಪೆ-. — ಹಳದಿಪಾವಟೆಮರ. a small cultivated tree, yielding a red dye, the Indian mulberry tree, Morinda citrifolia Lin. (St. & Pl.). — ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಹಾವು. the venomous snake Trimeresurus erythrurus (Bd.). — ಹಳದಿಯೆವೆ. -ಎವೆ. (ತೋಕ್ಕ, ಹರಿತಯವ Si. 304). — ಹಳದಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the colour yellow (Bp. 12, 17). — ಹಳದೀ ಗಿಡ. the long-rooted turmeric, Curcuma longa Lin. (St. & Pl.). — ಹಳದೀ ಗೋರಟೆ. (ಕುರುಣ್ಟಕ, ವಜ್ರದನ್ತಿ, ಸಹಚರಿ G.). — ಹಳದೀ ಚನ್ದನ. (ಹರಿಚನ್ದನ Si. 228). — ಹಳದೀ ಚನ್ದನ. (ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ G.). — ಹಳದೀ ಸೀರುಳ್ಳಿ. (ಲಶಾರ್ಕ, ದುದ್ರುಮ, ಹರಿತಪಲಾಣ್ಡು Si. 159). — ಹಳದೀ ಬಣ್ಣ. the colour of turmeric (B. 3, 52; 4. 209; 5, 252; ಹರಿದ್ರಾಭ G.). ಹಳದೀ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳದು (ಹರಿಣಿ, ಹರಿತ Si. 419). — ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿ. (ಪೀತಮಾಗಧಿ, ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 139). — ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿಗೆ. = ಹಳದೀ ಸಾಮನ್ತಿ. (My.).

ಹಳದು haḷadu. = ಹಳದಿ. (ಅವದಾತ G.; B. 3, 99; Mhr. ಹಳದ).

ಹಳವಣ್ಡ haḷavaṇḍa. inquietude; painful restlessness; great perturbation (S. Mhr.; Mhr. ಹಳಹಳ, ಹಳಹಾಳ).

ಹಳವಳಿಸು haḷavaḷisu. to become unquiet and anxious, to become painfully restless, to be greatly perturbed (Rām. 6, 47, 38; J. 13, 59; 21, 4; 23, 27; Mhr. ಹಳಹಳಣೇಂ).

ಹಳಸು haḷasu. = ಹಲಸು. jack tree (ಪನಸ, ಕಣ್ಟಕಿಫಲ Nr.).

ಹಳಹಳಿ haḷahaḷi. = ಹಳವಣ್ಡ. (ಉಮ್ಮಳ, ಚಿನ್ತೆ G.).

ಹಳಹಳಿಸು haḷahaḷisu. = ಹಳವಳಿಸು. (Bp. 3, 9. 25).

ಹಳಿ haḷi. (= ಹಳುಕು). a bit, a piece, a lump, as of sugar-candy or camphor (My.; *cf.* ಹಣಿ 3).

*ಹಳಿ haḷi. = ಹಲಿ. Balarāma ಇನ್ದೆ ಹಳಿಯುಂ ಗಡ ಕೂಡುವಂ Pb. 13, 75.

ಹಳಿಗ haḷiga. (ಹಳುಗ?). (the cripple, *cf.* ಹೆಚವ? or the derided one, *cf.* ಹಳು 1?). the three-legged attendant of Śiva (ಭೃಂಗಿ Ct. I, 68).

ಹಳಿದಿಸು haḷidisu. = ಪಳಯಿಸು, etc. to lament.

ಹಳಿದಿಸುವ haḷidisuva. lamentation (ವಿಲಾಪ, ಪರಿದೇವನ Nr.).

*ಹಳು haḷu. = ಪಱು. — ಹಳುವಡು. -ಪಡು. to get into the forest. ಪಾಣ್ಡವರು ಬಲ್ಲಿದರೆಪ್ಪಡೆ ತಮಗೆ ಹಳುವಟ್ಟು ಹೋಗಲೇನು? Cv. 481.

ಹಳುಕು haḷuku. (= ಹಳಿ). a bit, a piece, a lump (My.; Tc. ಪಲುಕು). see ತಸಿ-; Rām. 6, 53, 88; Bh. 8, 24, 24. — ಹಳುಕುನೆರಸು. -ಬೆರಸು. a bit, etc. to be mixed with (Bh. 8, 21, 5).

ಹಳುಂಗು haḷuṅgu. = ಹಣಿಕು, etc. to look slily or cautiously, etc. (Grj. 1, 131 va.).

ಹಳುವರ haḷuvara. tenderness, delicateness, leanness (Rām. 6, 51, 64; Mhr. ಹಳವಟ, ಹಳವಾರ).

ಹಳುವಾಯಿ haḷuvāyi. a mode in saṅgīta (Bp. 19, 15; V. 11, 9).

*ಹಳೆಯ haḷeya. = ಪೞೆ. ಅನ್ದಿಗೆಳೆಯ ನೀನು, ಹಳೆಯ ನಾನು Bv. 2.

ಹಳ್ಳ haḷḷa. = ಪಳ್ಳ. depth; etc. (C.; Bp. 44, 5; Rāghc. 17, 56; Si. 83. 91. 112. 115). ಒಪ್ಪನ್ನಾಯಿ ಮಾಂಸದ ಕರಡೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡು, ಹಳ್ಳ ದಾಟುವಾಗ (B. 2, 3). ಕುಱಿಗಳಿಗೆ ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು (5, 45). ಗಿರಿಯ ತುದಿಯಿನ್ದ ಒಸರಿ ಹರಿತಪ್ಪ ಹಳ್ಳ (ನಿರ್ಝರ Mr. 97). ಒಣಿತು ಹರಿವ ಹಳ್ಳ. (ಸ್ರೋತಸ್ Nr.). ಸೋರುವ ಮ

ನೇಲಿ ಉಟ್ಟೆ ಹೊಯ್ದರೆ ಹಳ್ಳದ ಕೂಡೆ ಹಳ್ಳ. — ಹನಿ ಕೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ, ತೆನೆ ಕೂಡಿದರೆ ಬತ್ತ (Prvs.). — ಹಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳ. dupl. (My.). — ಹಳ್ಳ ಪಳ್ಳ. dupl. (My.).

ಹಳ್ಳಿ halli. = ಪಳ್ಳಿ1. a settlement, etc. (Rām. 3, 2, 16; Bh. 1, 8, 93; C.). ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ (ಅಭೀರಪಲ್ಲಿ, ಘೋಷ); ಬೇಡರ ಹಳ್ಳಿ (ಪಕ್ಕಣ, ಶಬರಾಲಯ Nr.). ಹಟ್ಟಿಕಾಱರಿಹ ಹಳ್ಳಿ (ಘೋಷ Mr. 187). ಹಳ್ಳೀ ಗವುಡನಿಗೆ ಹುಳ್ಳೀ ಕಜ್ಜಾಯ. — ಹಳ್ಳಿ ಹಾಟಾದರೇನು? ಡಿಳ್ಳಿ ಪುಸ್ಸಾದರೇನು?— ಹಳ್ಳೀಕುಱುಬರಿಗೆ ಗಾಜೇ ಮಾಣಿಕ್ಯ. — ಹಳ್ಳೀ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿಯೇ ದೀಪ. — ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಯವನಿಗೆ ಆಗದೇ? — ಲಾಭವಿಲ್ಲದೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗ (Prvs.). — ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನವ. -ಆವ. a rustic (My.). — ಹಳ್ಳಿಗಾಡು. -ಕಾಡು. a hamlet surrounded by a forest, a hamlet without civilization (My.; Si. 113). — ಹಳ್ಳಿ ಪಳ್ಳಿ. dupl. (My.). — ಹಳ್ಳಿಸರಡು. N. of a plant (ಚೋರಪುಷ್ಪಕ Mr. 142).

ಹಳ್ಳಿಕಾತಿ halli-kāti. a female villager (Bh. 2, 2, 78).

ಹಳ್ಳಿಕಾಱ halli-kāra. a male villager (Rām. 3, 6, 8).

ಹಳ್ಳು hallu. 1. = ಹರಳು, etc. a nodule, etc. (My.). — ಹಳ್ಳುಗುಣಿಮಣಿ. = ಹರಳುಗುಣಿಮಣಿ. (My.).

ಹಳ್ಳು hallu. 2. = ಅಳ್ಳು3, etc. parched grain, etc. — ಹಳ್ಳಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಅಳ್ಳಯ್ಯ. (Bp. 61, 1. 6). see s. ಎೞಹೂಟ-.

ಹೞ hala. 1. = ಪೞ2, etc. oldness: old, etc. — ಹೞಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. = ಪೞಗನ್ನಡ. (My.).

ಹೞ hala. 2. (ಹಳೆ). = ಪೞ2. weeds, useless shrubs (My.).

ಹೞಕು halaku. decay; that is decayed or rotten, etc. (ಜಿಒಟ್ಟೆ Śmd. II).

ಹೞಚು halacu. = ಹೞಸು. to become old, etc. (S. Mhr.).

ಹೞತು halatu. = ಹೞದು. (My.). ಹೊಸತು ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ, ಹೞತು ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ (Prv.).

ಹೞದು haladu. = ಪೞದು, etc., ಹೞತು. that is old, etc. (ಜೀರ್ಣ, ಜರಠ್, ಪುರಾಣ, ಪ್ರತ್ನ, ಪ್ರತನ, ಪುರಾತನ Hlā.; ಅನವ್ಯ, etc. Mr. 435; ಪುರಾಣ, ಜರಠ Nn. 138; Bp. 32, 22; My.). ಹೞದಾದುದು (ಘನ, ಜರಠ Nn. 15; ಜರಠ, ಪುರಾಣ 146). ಹೞದಾದನ್ನಾದ್ದು (ಜೀರ್ಣ, etc. Dhw.). ಹೞದಿನಲ್ಲಿ (Nn. 15). ಹೞದು ಮಾಱು ಹೊಸದಿಲ್ಲ, ಬಿಳಿದು ಮಾಱು ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹೞಬ halaba. an old man; an old inhabitant; an old servant; one of the ancients, an ancester (My.; B. 4, 157. 217).

ಹೞಮೆ halame. = ಪೞಮೆ. antiquity, old times: an old traditional saying, a tradition (Rām. 6, 45, 39).

ಹೞಯಿಗೆ halayige. = ಪೞಯಿಗೆ, etc. flag, banner. (ವೈಜಯಂತಿ' ಪತಾಕೆ, ಕೇತು, ಕೇತನ, ಧ್ವಜ Hlā.). ಹೞಯಿಗೆಯ ತಲೆಮೊಗದ ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕುಂಚ (ಉಚ್ಚೂಡ, ಅವಚೂಲ Hlā.).

ಹೞವಿಗೆ halavige. = ಹೞಯಿಗೆ, etc. (ಪತಾಕೆ, ಕೇತು, ಕೇತನ, etc. Mr. 287; ಟಿಕ್ಕೆ Ct. I, 53; Grj. 4, 120 va.; Bp. 56, 13. 17; 58, 49). — ಹೞವಿಗೆಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a flag-staff (Bh. 6, 5, 13).

ಹೞವು halavu. = ಹೞುವು, etc. a forest, jungle. (ಮಹಾರಣ್ಯ G.).

ಹೞಸು halasu. = ಪೞಸು, ಹೞಚು. to spoil (v. i.), to become foul or old (Dp. 135b, 2; 158, 3; My.). ಹೞಸಿ ಹೋದದು (ಯಾತಯಾಮ, ಜೀರ್ಣ Si. 443). ನಾಯಿ ಹಸಿದಿತ್ತು, ಹಿಟ್ಟು ಹೞಸಿತ್ತು (Prv.). — ಹೞಸಲು. spoiling: that which is spoiled (My., in ಹೞಸಲನ್ನ, ಹೞಸಲುಹಿಟ್ಟು).

ಹೞು halu. 1. = ಪೞು1. to revile, etc. (C.; Bp. 59, 54; B. 1, 4; 2, 14; 3, 19; 4, 181). ಹೞುವ ನುಡಿ (ಪರಿವಾದ, ದ್ವಿತಯವಾಕ್ Mr. 86).

ಹೞು halu. 2. = ಪೞು2, etc. blame, rebuke, calumny, etc. (My.). — ಹೞು, ಪೞು. dupl. (Abh. P. 16, 56).

ಹೞುವು haluvu. = ಪೞು2, etc, (ಗರ್ಹೆ Nr.; Rām. 6, 53, 6. 108). ಸೀಷಮ ದುಸ್ಸಮ ಗರ್ಹ್ಯ ಎಮ್ಬುವು ಹೞುವಿನೊಳ್ ಆಪ್ಪುವು (Nr.).

ಹೞಿಸು halisu. to cause to reprehend or chide, etc.; to cause one's self to be blamed or chidden, etc. (C., with ಕೊಳ್ಳು). ಹೞಿಸಿ ಕೊಮ್ಬುವನು (ಗರ್ಹ್ಯಾಧೀನ, ವಕ್ತ್ರವ್ಯ); ಹೞಿಸಿ ಕೊಮ್ಬ ನುಡಿಯ ನುಡಿವಂ (ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ, ಕದ್ವದ Nr.).

ಹೞುವ haluva. = ಪೞುವ, etc., ಹೞುವು. (J. 19, 7; 21, 4; Rām. 3, 2, 16; Bh. 1, 8, 93). ನೆೞಲು ಸೇರ ಬೇಕೆನ್ದು, ಹೞುವಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹೞುವು haluvu. = ಪೞು 1, etc., ಹೞವು, ಹೞುವ. a forest. a jungle (Bh. 1, 3, 21; 3, 5, 16; B. 2, 23; 3, 63; 4, 205).

ಹೞೆ hale. = ಪೞೆ, etc., ಹೞ1. oldness: old, etc. — ಹೞೆಗಂಚುಗನ್ನಡಿ -ಕಂಚು-ಕನ್ನಡಿ. an old bell-metal mirror (Cpr. 9, 5). — ಹೞೆಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. = ಹೞಗನ್ನಡ. — ಹೞೆಗನ್ನಡ ಲಿಪಿ. the old Kannada character (Bp. 5, 53). — ಹೞೆಗರ್ಣಾಟಕ. -ಕರ್ಣಾಟಕ. a low class of Karṇāṭaka Brāhmaṇas (My.). — ಹೞೆಚಿನ್ದಿ. an old rag (My.). — ಹೞೆತರ. old manner, etc. (ಜೀರ್ಣ G.). — ಹೞೆದಾರಿ. an old road (My.). — ಹೞೆನೀರು. water not fresh, stale water (My.). — ಹೞೆಪೇಟೆ. N. (My.). — ಹೞೆಬಟ್ಟೆ. an old garment (My.). see Prv. s. ಹಾವು. — ಹೞೆಮಗ. a house-slave (My.). — ಹೞೆಮಾತು. an old, former word (My.). — ಹೞೆಯ. -ಅ 3. = ಹೞಬ, q. v. (Bp. 59, 29). — ಹೞೆಯ ತುಱುಹಟ್ಟಿ. (ಗೋಷ್ಠೀನ Nr.). — ಹೞೆಯದು. -ಅದು. that is old, etc. (ಚಿರ, ಪೌರಾಣ Nn. 165). — ಹೞೆಯ ನೆಲ್ಲು. = ಪೞನೆಲ್, q. v. — ಹೞೆಯ ಸಾಲ. a debt contracted by one's deceased father (My.; Bp. 26, 61). — ಹೞೆಯ ಸೀರೆ. (ಪಟಚ್ಚರ Hlā.; ಪಟಚ್ಚರ, ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರ Nr.). ಮಾಸಿದ ಹೞೆಯ ಸೀರೆ (ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ Nr.). — ಹೞೆಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. an old bullock. ಹೞೆಯೆತ್ತು ಹೊಱೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ ನೋಡು (Prv.). — ಹೞೆವಾತು. -ಮಾತು. = ಪೞೆವಾತು. a tradition, a legend (ಅನಾದಿವಾರ್ತೆ, ಐತಿಹ್ಯ Hlā.). — ಹೞೆವಾರ್ತೆ. = ಹೞೆವಾತು. (Bp. 32, 22). — ಹೞೇ (*i. e.* ಹೞೆಯ) ಗಣ್ಡ. the old husband. ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹೞೇ ಗಣ್ಡನೇ? (Prv.). — ಹೞೇದು. = ಹೞೆಯದು. (C.; ಪುರಾಣ, etc. Si. 374; B. 4, 187). — ಹೞೇ ನಾಣ್ಯ. an ancient coin (B. 5, 212). — ಹೞೇ ಬಟ್ಟೆ. = ಹೞೆಬಟ್ಟೆ. (ಪಟಚ್ಚರ Si. 223). — ಹೞೇ ರೊಟ್ಟಿ. bread not fresh, stale bread (B. 3, 111).

ಹೞೆದು haledu. =(ಹೞದು, etc.). that is old, etc. (C.; B. 3, 79. 111). ಪೞೆದಹುದು (ಪುರಾಣ, ಪ್ರತನ, ಪ್ರತ್ನ, ಪುರಾತನ, ಚಿರನ್ತನ Nr.).

ಹೞ್ಗಿ halgi. = ಪೞ್ಗಿ. the putting of full-grown fruits (cocoa-nuts and pods) into smoke for preservation (ದೂವೆಯೊಳ್ ತೞಲಂ ಪೂಟ್ಟ ಕ್ರಿಯೆ Śmd. I; o. r. ಪೂಟ್ಟ-).

ಹಾ hā. *an interjection expressing grief* (ದುಃಖ Nn. 140), *pain, weariness,* disgust (ಹೇಯ, ಜುಗುಪ್ಸೆ 140), command (ಸಮ್ಬೋಧೆ, ಹೇಳುವುದು 140), remembrance (ಸ್ಮರಣೆ, ನೆನವುದು 140), laughter (ನಗೆ, ನಗುವುದು 104), stopping (ಹೋ ಎಮ್ಬುದು, ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು 104), joy or surprise, and anger or reproach. see Grj. 8, 67; Bp. 11, 3; 14. 31; 28, 12; 36, 6; 45, 7; 46, 22; J. 13, 50. 53. 60. — ಹಾ ಹಾ. rep. (Grj. 8, 67; Bp. 45, 7). see ಹಾಹಾ separately. — ಹಾಹಾರವ. the sound of ಹಾ ಹಾ (Cpr. 5, 17; Bp. 45, 34).

ಹಾಂ hāṁ. = ಹಾಂವು, etc. (Bh. 8, 23, 40; C.).

ಹಾಂ hāṁ. ah! yes! (B. 5, 144. 149. 150; Mhr.).

ಹಾಂವು hāṁvu. = ಹಾಂ, ಹಾವು. a snake (ಕುಮ್ಭೀನಸ, ವಿಷಧರ, ಸರೀಸೃಪ Cb.; C.).

ಹಾಂಸೆ hāṁse. = ಪಾವಸೆ, etc., ಹಂಸೆ. moss. (My.).

ಹಾಕಸು hākasu. = ಹಾಕಿಸು. (C.). ಬೇಡಿ ಹಾಕಸಿ ಕೊಣ್ಡನ್ತವನು (ಶೃಂಖಲಿತ Dhw.).

ಹಾಕಿಸು hākisu. = ಹಾಯ್ಕಿಸು. to cause to put, to have put (as big stones, etc. Bp. 16, 10; as a cloth, B. 5, 39), to have put or poured (as milk, B. 2, 13), to cause to put or establish (as a school, B. 5, 188. 302), to lay out, to plan, to plant (as a garden, Si. 118), etc. ಹೊಜಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (ಅವಕೃಷ್ಟ); ಹೊಜಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ನಿಷ್ಕಾಸಿತ, ನಿಷ್ಕ್ರಾಮಿತ G.). see ಅಚ್ಚು-.

ಹಾಕು hāku. = ಹಾಯಿಕು, ಹಾಯ್ಕು. to put (as fishes into a basket, Si. 86; as the hand into the pocket, B. 3, 62; as money into a box, 4, 52; as medicine into a bottle, 4, 226); to put on (as clothes, B. 3, 32; as a turban, 3, 80; as ornaments, 5, 76); to put or establish (as a school, B. 5, 270; as a shop, 5, 273); to lay out, to plan, to plant (as a garden, Si. 118); to sow (ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಜುವೆಯಾದರೂ ಹಾಕ ಬಾರದು (Prv.); to give (as bread to a cow, B. 2, 19; as rice, ನೂಕುವವನು ಹಾಕನು, ಬೋಕಿಯವನು ಕೊಡನು Prv.); to put or pour (as milk, Si. 241; as water, B. 5, 201); to cast or throw (as a mirrors B. 3, 82; as stones, etc., C.); to bring forth (as beast, bring forth young, C.); ಕನ್ದ ಹಾಕಿದ ಆಕಳು ವೇಹತ್ ಎನಿಸುಗು Nr.; ಅವತೋಕೆ ಎಮ್ಬುವದು ಕನ್ದ ಹಾಕಿದ ಹಸುವು Si. 321); to place or write (as numbers on the dial-plate of a clock, B. 6, 87); to apply (as the hand to a work, B. 5, 206; as the mind, ದ್ರವ್ಯ ಗಜಿಸುವದಕ್ಕೆ ಎನ್ದಿಗೂ ಮನಸು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ, 5, 206); to appropriate, to devote (as wealth, B. 5, 204); to put (as to school, B. 5, 269; as to learn any science, 5, 82. 214); to employ, to perform (as magical art, mōha, G. 572; as spying, hoñcu, B. 3, 21). ಕೂಸಿಗೆ ಹಾಲು ಹಾಕುವ ಸಿಮ್ಪೆ (ಒಳಲೆ); ಮೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಕವಚವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ವ್ಯೂಢಕಂಕಟ); ಕವಚವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ಸನ್ನದ್ಧ G.). ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ತೆಗಿಯುವದಕ್ಕೆ ಗವುಡನ ಕೋಳವೇ? — ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗುಣ, ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದರೆ ಬುಡಕ್ಕೆ ಗುಣ. — ಬರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರಿ ಮಜು ಹಾಕೀತೇ? — ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಮಡಕೆ ತುಮ್ಬುತ್ತಾನೆ, ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ (Prvs.). remark: ಹಾಕು is frequently used in a pleonastic manner, *e. g.* ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಒನ್ದು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ, ಓಡಿ ಹೋದನು (B. 2, 53). ಅವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಚಾವಡಿಗೆ ಒಯ್ದು, ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದರು (3, 23). ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಲೋಹದ ಸರಪಣಿ (ಶೃಂಖಲ, etc. Si. 271); ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಗೂಟ (ಶಿವಳ); ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕೊರಳ ಕುಣಿಕೆಹಗ್ಗ (323); ಅಜುಸಿ ಹಾಕುವದು (ಪ್ರಮಾಪಣ, ಮಾರಣ, etc. 297).

ಹಾಕುವಿಕೆ hākuvike. putting, throwing, etc. (ಕ್ಷಿಪ್ತಿ, ಕ್ಷೇಪಣ Si. 390). ಈಚೆಗೆ ತೆಗದು ಹಾಕುವಿಕೆ, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಟಿದು ಹಾಕುವಿಕೆ (ನಿರ್ಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ 393); ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾಕುವಿಕೆ (ಉತ್ಕ್ಷೇಪಣ 400); ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಕುವಿಕೆ (ಪ್ರಸವ 458).

ಹಾಗ hāga. = ಪಾಗ, ಹಾಗು. one āṇe two kāsus (C.); one-fourth. ಕಡದು ಹಾಗ ಪಾಲು ನೀರು ಬೆರಸಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರ, ಪಾದಾಮ್ಬು Si. 316). [ವ್ಯಾಧನೊನ್ದು ಮೊಲನ ತನ್ದರೆ ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯಾ Bv. 158; Cv. 500. 683]. ಹಾಗದ ಕೋತಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ತು. — ಹಾಗದ ಕೋಜಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಮೇವು ತಿನ್ತು. — ಹಾಗದ ಗೋದಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ತು. — ಆಡು ಹಾಗ, ಕೂಲಿ ಮುಪ್ಪಾಗ. — ಊಟ ಹಾಗ, ಪಲಹಾರ ಮುಪ್ಪಾಗ. — ಭಾಗಾಕಾರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹಾಗದ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯದೇ? — ಸಾವಿರ ತೂಕ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಗ ತೂಕ ಮಚ್ಚು. — ಸೂಜಿ ಚಿನ್ನವಾದರೆ ಹಾಗದ ಕಾಸು (Prvs.). see ನೆಲ-; Bp. 28, 5; 29, 15. 28; Prv. s. ಹಾಗಲವಾಡಿ.

ಹಾಗಲ್ hāgal. ಹಾಗೆಲು. = ಹಾಗಲ. a winding plant with bitter fruit, Momordica charantia Lin. (ಕಕೋಟಿಕ, ಪೀತಪುಷ್ಪಿ Mr. 146; ಕಾರವೇಲ್ಲ, ಕಟಿಲ್ಲಕ, ಸುಷವಿ Nr.; T. ಪಾಗಲ್, M. ಪಾವಲ್). see ಮಡುವಾಗಲ್.

ಹಾಗಲ hāgala. = ಹಾಗಲ್. (My.; Si. 160). — ಹಾಗಲಕಾಯಿ. the Momordica fruit (C.; ಕಟಿಲ್ಲಕ, ಸುಷವಿ G.). — ಹಾಗಲಗಿಡ. = ಹಾಗಲ. (ಕಾರವೇಲ್ಲ, etc. Si. 160; My.). — ಹಾಗಲಬಳ್ಳಿ. = ಹಾಗಲ. (C.). — ಹಾಗಲವಾಡಿ. -ಪಾಡಿ. N. of a place. ಹಾಗಲವಾಡಿಗೆ ಹೋದರೆ ಗೀದರೆ ಹಾಗಕ್ಕೊನ್ದೆಮ್ಮೆ ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ ನಿಮ್ಮವರಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೇಯಾ? — ಹಾಗಲವಾಡಿಸಂಸ್ಥಾನದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಹಾಗಲಹಣ್ಣು. a ripe Momordica fruit (C.; B. 2, 38).

ಹಾಗು hāgu. = ಹಾಗ, etc. — ಹಾಗೂ ವೀಸ. a hāga and a vīsa, *i. e.* 1 āṇe $5\frac{1}{4}$ kāsus (My.). ಬೇಗ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಹಾಗೂ ವೀಸ. — ಮುಗ್ಗಿ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ವೀಸ ಗುಣಿಸು! ಅನ್ದ. — ಬೀಗನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ಹಾಗೂ ವೀಸ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಹಾಗೆ hāge. = ಅಹಗೆ, etc., ಹಾಂಗೆ. in that manner or way, thus, so; like; as; as if; likewise; so that; without cause, for nothing (ಪೋಲ್ Śmd. 19 Cm.; ವತ್, ವಾ, ಯಥಾ, ತಥಾ, ಇವ, ಏವಂ Si. 473). ಆಕಳ ಕೊಳಗು ಕುದುರೆಯ ಕೊಳಗಿನ ಹಾಗಲ್ಲ, ಸೀಳಿರುತ್ತವೆ (B. 1, 21). ಕಟಿಕೆ ನನ್ನ ಕೆಯ್ಗೆ ನಿಲುಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ (2, 19). ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ತುಟ್ಟಿ ಮಾಜುತ್ತಿದ್ದರು (3, 13). ಅವರ ದನಗಳಿಗೆ ಒನ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೇವು ಸಿಕ್ಕದ ಹಾಗಾಯಿತು (4, 218). ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಾವಳಿ ಇಲ್ಲದ್ದಜುನ್ದ (5, 127). ನೀವು ಹೇಜಿದ ಹಾಗೆ (Bp. 14, 25). ಆ ವಿಮಲಸುಜ್ಞಾನಿ ಕೇಳದ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾ (22, 53). ಕೊಜತೆಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪೂರಯಿಸಿ ವಾಕ್ಯಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ತನ್ದು ಇಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಪದ (ಅಧ್ಯಾಹಾರ, etc. Si. 48). ಬಳ್ಳಿಗಳಿನ್ದ ಹೊಚ್ಚಲ್ ಪಟ್ಟು ಮನೆಯ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಬೇಲಿ (ನಿಕುಂಜ, ಕುಂಜ 117). ತುಜುಬು ಮುನ್ನಾದ ಕೇಶಪಾಶದ ನಡಿವೆ ಈಚೆಗೆ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಮುಡು ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಹುವ್ವಿನ ಸರ (ಗರ್ಭಕ 229). ಕತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ ಹೊರಳಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಬನ್ದ ಕುದುರೆ (ಉಪಾವೃತ್ತ, etc. 274). ಹೇಜಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನು (ವಚನೇಸ್ಥಿತ, ಆಶ್ರವ 359). ಮನಸ್ಸು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಡಿ ಬಿಚ್ಚಲಾಗಿ ಇರುವದು (ಯದೃಚ್ಛೆ, etc.,386). ಹಾಲಾಗಿದ್ದದು ಉಪಾಧಿಯಿನ್ದ ಮಸರಾದ ಹಾಗೂ ಮಜ್ಜಾಗಿದ್ದದು ಮಡಿಕೆಯಾದ ಹಾಗೂ ಬೀಜವು ವೃಕ್ಷವಾದ ಹಾಗೂ ಒನ್ದು ಬಗೆಯಾಗಿದ್ದದು ಮತ್ತೊನ್ದು ಬಗೆಯಾಗುವ ವಿಕಾರವಿಶೇಷ (ಪರಿಣಾಮ 392). ಅದಜ ಹಾಗೆ ಇರುವಿಕೆ (ಅನುಹಾರ, etc. 893). ಹೀಗಾಯಿತೊ? ಹಾಗಾಯಿತೊ? ಎಮ್ಬುವದು (ಕಿಂವದನ್ತಿ,

Dhw.). ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಬಡ್ಡಿ ಹರಿಯಕ್ಕೆ ಬನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ?— ಬೀಗನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ಹಾಗೂ ವೀಸ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prv. s. ಹಾದಿಯುವ. — ಹಾಗೂ. -ಊ 7. so also, likewise also; (and). ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಡಿಯುವದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಿಟ್ಟು ಸಹ ಬೇಗ ಇಳಿಯುವದು (B. 3, 60). ತಿರಿಗಿ ಈ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಾವು ಬರ ಬಾರದು, ಹಾಗೂ ನನಗೆ ಮೋಱೆ ತೋಱಿಸ ಬಾರದು (3, 67). ಇದು ಬಹಳ ಬೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಬಹಳ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲ (3, 107). ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡ ಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದು; ಹಾಗೂ, ಇವರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆನ್ದು, ದಿನಾಲು ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದು (4, 3). ಆ ಖಣ್ಡದೊಳಗೆ ಈಗಿನಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯೂ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯಗಳೂ ಎನ್ದಿಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊನ್ದುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯವರು ಇಷ್ಟು ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಎನ್ದೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (4, 210). ಎತ್ತು, ಹಾಗೂ ಆಕಳ ಶರೀರದಿನ್ದ ದೊಡ್ಡವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ (5, 18). ಅವನು ತನ್ನ ಗ್ರನ್ಥದೊಳಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಅವಯವಗಳ ಕಲ್ಪಿತಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ (5, 93). ಆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ, ಬಾಡಿಗೇ ಕೊಡೋಣ ಹಾಗೂ ಬಾಡಿಗೇ ಇಸ ಕೊಳ್ಳೋಣ ಎನ್ದು, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ (5, 113). ಅವನು ಸುಮ್ಮನೇ ಹೊಱಟು, ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಕಷ್ಟಬಡುತ್ತ ಪಟ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿದನು (5, 69). — ಹಾಗೇ. -ಏ 2. even in that manner or so, etc.; without another cause or object. ಹಾಗೇ (without my ring) ನಿನ್ನ ಬೆರಳು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರು! (B. 3, 34). ಎಷ್ಟೋ ದೇಶಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಹೀಗೇ ಉಣ್ಟು; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಸುಲ ಕೊಳ್ಳುವದಱ ಸಲುವಾಗಿ ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಆವರ ಅಂಜಿಕೆಯಿನ್ದ ಜನರು ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡ ಕೊಣ್ಡು ಎಚ್ಚಱದಿನ್ದ ಇರುವರು ಅಲ್ಲದೇ ಹಾಗೇ ತಿರುಗಾಡಿದರೆ ಬದುಕಿ ಬರುವ ಭರವಸವು ಅವರಿಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ (5, 104). ಅನ್ದಿನಿನ್ದ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಬನ್ದ ಅಧಿಕಾರವು ಇನ್ದಿನ ತನಕ ಹಾಗೇ ಉಣ್ಟು (5, 188). ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆಗೆ ಹ್ಯಾಗೋ, ಹಾಗೇ ಪ್ರೀತಿ (Prv.). — ಹಾಗೆಯೇ. -ಏ 2. = ಹಾಗೇ. (My.). ಬೇಗನೇ ಮಾಡಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗುವದು (Prv.). — ಹಾಗ್ಹಾಗೆ. = ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ. ಹ್ಯಾಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಭಯಗೊಮ್ಬುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅವನಿಗೆ ಬರುವವೋ, ಹಾಗ್ಹಾಗೆ ಅವನು ಹೆಚ್ಚು ಧೈರ್ಯಗೊಳ್ಳುವನು (B. 5, 85).

ಹಾಂಗೆ hāṅge. = ಹಾಗೆ, etc. (ವೋಲ್ Śmd. 148 Cm.; ಅನ್ತಿರೆ 353; ಅನ್ತೆ 362 Cm.; Bp. 8, 44; 27, 36; 47, 70). ಇಚ್ಚೆ ಬನ್ದ ಹಾಂಗೆ (ಯಥೇಷ್ಟಂ Śmd. 140 Cm.). ರಸಮಿಲ್ಲದ ಹಾಂಗೆ ಅಟ್ಟೆ ಮದುರ (ಪಿಚ್ಚಿಲ); ಹೆಂಗೆ ಅಹುದು, ಹಾಂಗೆ ಎಮ್ಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಥಾಸ್ವಂ ಯಥಾಯಥಂ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಹಾಂಗೂ. = ಹಾಗೂ. ವಿಲಮ್ಬಿತ ಎಮ್ಬುವದು ಆಲಸ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಮ, ಹಾಂಗೂ ಜೋಲು ಬಿದ್ದನ್ಥಾದಕ್ಕೆ ಸಹವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ (Dhw.).

ಹಾಚಿ hāci. = ಪಾಚಿ 1, etc. the weed growing upon standing water. (ಜಲನೀಲಿ, ಶೈವಾಲ, ಶೈವಲ Si. 95).

ಹಾಜರಿ hājari. = ಹಾಜರು, etc. present (My.; Mhr., H. ಹಾಜೀರ). — ಹಾಜರಿಗೈರುಹಾಜರಿ. -ಗೈರು-. present and absent (My.). — ಹಾಜರಿಗೈರುಹಾಜರಿಪಟ್ಟಿ. a list or roll of the names of the persons of an establishment used to ascertain who are present and who are absent (My.). — ಹಾಜರಿಜವಾಬು. a ready answer; a repartee; that answers readily (My.; Mhr., H. ಹಾಜೀರಜವಾಬ).

ಹಾಜರು hājaru. = ಹಜೀರ, ಹಾಜರಿ. present; ready (My.).—ಹಾಜರುಜಾಮೀನು. a security for the appearance of, bail (My.; Mhr., H. ಹಾಜೀರಜಾಮೀನ).

ಹಾಂಚೆ hāṁce. = ಹಾಚಿ, etc. (G.).

ಹಾಟಕ hāṭaka. *gold.* 2, the thorn-apple.

ಹಾಟಕಗಿರಿ hāṭaka-giri. Mēru (My.).

ಹಾಟಕೇಶ್ವರ hāṭaka-Iśvara. N. of a liṅga at Śrīgiri (Bp. 53, 52); N. of a liṅga in pātāḷalōka (J. 24, 14). — ಹಾಟಕೇಶ್ವರ ಬೊಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 5).

ಹಾಟು hāṭu. (fr. ಹಡು). the emitted seminal fluid (My.).

ಹಾಡ hāḍa. = ಹಾಡು 2. song, etc.

ಹಾಡಕಾಱ hāḍa-kāṟa. = ಹಾಡುಕಾಱ. a singer. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಹಾಡಕಾಱ (ತುಮ್ಬುರ G.).

ಹಾಡಗ hāḍaga. = ಪಾಡಗ, (ಹಾಡಂಗ). N. of a plant (ಸಾರವತಿ Mr. 134).

ಹಾಡಂಗ hāḍaṅga. — ಹಾಡಂಗಮರ. the tree Cordia wulluchii G. Don. (Z.)

ಹಾಡಿಕೆ hāḍike. singing (ಗಾನ, ಸಂಗೀತ G.). ಬೀಡಿಕೆ ಯೆತ್ತು ಆದರೆ ಹಾಡಿಕೆಯಿನ್ದ ಬನ್ದೀತೇ? — ವಾಡಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನಾದರೆ ಹಾಡಿಕೆ ತಿಳಿಯುವದೇ? (Prvs.).

ಹಾಡಿಯ hāḍiya. = ಪಾಡಿಯ, etc. the first day of a lunar fortnight. (Bp 40, 35).

ಹಾಡಿಸು hāḍisu. = ಪಾಡಿಸು: to cause to sing (C.).

ಹಾಡು hāḍu. 1. = ಆಡು 4, ಪಾಡು 1. to sing (C.; Bp. 43, 32; 47, 39; 59, 24). ಹಾಡುವದು (ಗೀತ Si. 64). ಹಾಡೋ ತಮ್ಮ! ಹೂಡೋ, ಬೊಮ್ಮ! — ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಓಡಲಿಕ್ಕೂ ತಿಳಿಯದೇ? — ಹಾಡಿದ್ದೇ ಹಾಡೋ, ಕಿಸಬಾಯಿದಾಸ! — ಹಾಡುವ ವರೆಗೂ ಹಾಡು! ಕಡೇಲಿ ಕದಾ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು! — ರೂಢಿಯಿಲ್ಲದ ಪದ ಹಾಡಿದರೆ ತಿಳಿದಾನೇ? (Prvs.). — ಹಾಡು ಹಾಡು. rep. (Bp. 35, 3). ಹಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ರಾಗ, ಉಗುಳುತ್ತಾ ಉಗುಳುತ್ತಾ ರೋಗ (Prv.).

ಹಾಡು hāḍu. 2. = ಆಡು 5, ಪಾಡು 2, ಹಾಡ. singing; a song (ಗೀತ, ಗಾನ Hlā.; Mr. 75; Si. 61; Bp. 55, 45; C.; B. 4, 136). ಗವುಡೀ ಹಾಡಿಗೆ ತವುಡೇ ತ್ಯಾಗ (Prv.). ರಾಗವಿಲ್ಲದ ಹಾಡು, ಭೋಗವಿಲ್ಲದ ಜನ್ಮ, ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದನ ದೊರೆತನ ಹಾಳೂರ ಗೂಗೆಯನ್ತಕ್ಕು (Sp.). — ಹಾಡು ಹಾಡು. to sing a song (Bp. 22, 48).

ಹಾಡು hāḍu. 3. = ಪಾಡು 3, etc. manner, mode (My.; B 2, 30; 3, 7). 2, suffering, trouble (My.; B. 2, 12. 47).

ಹಾಡುಕಾಱ hāḍu-kāṟa. = ಹಾಡಕಾಱ, ಹಾಡುಗಾಱ, q. v. (ಗಾಯಕ G.). ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಹಾಡುಕಾಱ (ಗನ್ಧರ್ವ G.).

ಹಾಡುಗ hāḍuga. (fr. ಹಡು in the sense "to settle"). a settler, an inhabitant (Bh. 3, 19, 2).

ಹಾಡುಗಾಱ hāḍu-gāṟa. = ಪಾಡುಂಗಾಱ, ಹಾಡುಕಾಱ, etc. a singer, a minstrel (My.; Si. 292).

ಹಾಡುಗಾಱಿಕೆ hāḍu-gāṟike. singing (My.; ಗೀತ, ಗಾನ Si. 61).

ಹಾಣಾ hāṇā. = ಹಣಾ. beating. (Mhr. ಹಾಣಣೇಂ, to strike, beat; *cf.* ಹಣಿ 3). — ಹಾಣಾಹಾಣಿ. (Śmd. 220, o. r. ಹಣಾಹಣಿ). mutual or vehement beating (Bp. 21, 19). 2, melee (ಬೆರಸಿರುವದು Bhn. 18; Bh. 6, 7, 15).

ಹಾತು hātu. a hand (My.; Mhr. ಹಾತ). — ಹಾತುಬೇಡಿ. a handcuff, a manacle (My.; Mhr.).

ಹಾತೆ hāte. = ಆತೆ. a cock-roach. (My.). — ಹಾತೆಹುಳ. = ಆತೆಹುಳ. (My.).

ಹಾತೊರಿ hātori. to long for. (S. Mhr. according to Z., who thinks the word is a corruption of ಆತುರಿಸು).

ಹಾದರ hādara. = ಪಾದರ. adultery; fornication (C.). ಹಾದರದ ನಾರಿ (ಸ್ವೈರಿಣಿ, ಪುಂಶ್ಚಲಿ, etc. Mr. 304); ಹಾದರದ ಮನೆ (ಅಸತೀವಸನ 198). [ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳದಮ್ಮವಾಯಿತ್ತು Bv. 111]. ಗಣ್ಡನು ಸಾಯದೇ ಇರುವಾಗಲೇ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಕುಣ್ಡ Si. 193). ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ಹೊಯ್ಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ.— ಪಟ್ಟಿಗೆ ಮಯ್ಲಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ಮುತ್ತಯ್ದೆಗೆ ಹಾದರ ಸಲ್ಲ.—ವಾದಾ ಮಾಡಿ, ಮಾಡಿ, ಹಾದರ ಕಲಿತುಕೊಣ್ಡ.— ಹನ್ನಿಯವರು ಹಾದರ ಮಾಡಿ ಪರಿ ತಮಟೆಯವರು ದಣ್ಡಾ ತೆತ್ತರು.— ಹಣವಿದ್ದವರು ಹಾದರ ಮಾಡಿ ದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾದೀಲಿ ಹೋಗುವವರು ದಣ್ಡ ತೆತ್ತರು.— ಹೊನ್ನಿದ್ದಮ್ಮನ ತೊನ್ನು ಮುಚ್ಚಿತು, ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಮ್ಮನ ಹಾದರ ಮುಚ್ಚಿತು (Prvs.). ಹಾದರದ ಕಥೆಯನ್ನು (the Rāmāyaṇa) ಸೋದರರ ವಧೆಯನ್ನು (the Bhārata) ಅದರಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಕಥೆಯೆನ್ದು ಕೇಳುವ ಮಾದಿಗರ ನೋಡು! (Sp.). see Prvs. s. ದಣ್ಡು and ಹಗರಣ 1.— ಹಾದರಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to accuse of adultery (My.).— ಹಾದರಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. an adulterer (My.).— ಹಾದರದ ಮೊಟ್ಟೆ. a bundle of adultery, *i. e.* a place where adultery abounds (My.).— ಹಾದರವಾಡು. -ಆಡು. to commit adultery (Bp. 54, 40; My.). ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ (Prv.).

ಹಾದರಗಿತ್ತಿ hādara-gitti. an adulteress; a fornicatress (ಜೋಡೆ, ಬೆದೆಗಾರ್ತಿ, ಪಾಷ್ಟೆ, ಸಿತಗೆ, ಜಾರೆ Śm. 75; ಪುಂಶ್ಚಲಿ, ಧರ್ಷಿಣಿ, ಬನ್ಧಕಿ, ಅಸತಿ, ಕುಲಟೆ, ಇತ್ವರಿ, ಸ್ವೈರಣಿ, ಪಾಂಸುಳೆ Si. 185; ಕುಲಟೆ Cb.; Bp. 40, 55; C.). ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಮಗನು (ಬಾನ್ಧಕಿನೇಯ, ಬನ್ಧುಲ, ಅಸತೀಸುತ, etc. Si. 190). ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಕರೆ ಹನ್ದರದೊಳಗೆ, ಗರ್ತಿಯ ಕರೆ ಪತ್ರಾವಳಿ ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ.— ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಹೆಸರು.— ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಕಾಲು ಹಸೇ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲದು.— ಕಳ್ಳಗೆ ಕಡುನಾಲಿಗೆ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಹಲವು ನಾಲಿಗೆ.— ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಾದರೆ ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಏನು?— ಸೂಳೆಯ ಮಗ ಸುಬೇದಾರ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯ ಮಗ ಹವಲ್ದಾರ (Prvs.).

ಹಾದರತನ hādaratana. adultery (My.).

ಹಾದರಿ hādari. = ಪಾದರಿ 1. Tbh. of ಪಾಟಳ. the trumpet flower. (Śmd. 364 Mdb.).— ಹಾದರಿಯ ಮರ. (ಪಾಟಲಿ, ಅಮೋಘೆ, etc. Nr.). 2, a large tree Mimusops kauki Lin. (St. & Pl., = ಪಾತಲಿಮರ).— ಹಾದರಿಯ ಹೂ. (ಧಾತಕಿ Nr.).

ಹಾದರಿಗ hādariga. = ಪಾದರಿಗ. an adulterer; a fornicator; a paramour (ಜಾರ, ಉಪಪತಿ Hlā.; Mr. 243; Bp. 11, 51; ಅನುಕ, ಕಾಮಾನ್ಧ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿ G.).

ಹಾದರಿಗಿತಿ hādariga-iti. (Śmd. 246). = ಹಾದರಗಿತ್ತಿ.

ಹಾದಿ hādi. = ಪಾದಿ 1. a road, a way [Tu. ಹಾದಿ]; (ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಮಾರ್ಗ Nn. 42; ಅಯನ, ವರ್ತ್ಮ, ಮಾರ್ಗ, ಅಧ್ವ, ಪನ್ಥ, ಪದವಿ, etc. Si. 104; Rśv. 9, 26; C.). ನೀರು ಹರಿಯುವ ಹಾದಿ (ಜಲಮಾರ್ಗ Si. 82); ೪೦೦ ಹಸ್ತಪರಿಮಾಣವಾದ ಹಾದಿ (ನಲ್ವ 105); ಹಾದಿಗಳಿನ್ದ ಈಚೆಗೆ ಬರುವಿಕೆ (ಪ್ರವಹ 393). ಹಾದಿಯಾ ಕಲ್ಲಿಗೆಡೆ ಮಾಡಿ ನಮಿಸುವ ಮಾದಿಗರ ನೋಡು! (Sp.). ಅದೇ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು, ಗವಳಿಗರು ನೆರೆಪೂರಿಗೆ ಹಾಲು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು (B. 2, 13). ಸುಮ್ಮನೇ ನಾನು ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನು (2, 47). ಒಮ್ಮೆ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಜ್ಜೆ ಹೇರಿದ ಬಡಾಕ ಕತ್ತೆಗಳು ಸುಮ್ಮನೇ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ (3, 48). ಒನ್ದು ಹಾಡುದೇಗುಲದ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದರು (3, 100). ಆತನನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರಬೇಕೆನ್ದು, ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡರು (4, 56). ನೀನು ಅವನ ಹಾದಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಡ (4, 139). ಅವರು ಅಗಸೆಬಾಗಲಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಆನೆ ಹಾದೀ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು ನಿನ್ತಿತ್ತು (5, 48). ನಾನು ನನ್ನ ಚಲೋ ಹಾದಿಗೆ ತನ್ನೆನು, ನಾನು ಚಲೋ ಹಾದೀ ಹಿಡಿಯುವದು ನನ್ನಿನ್ದಾಗಲೊಲ್ಲದು; ಅಹಹಾ, ಏನು ಮಾಡ ಬೇಕು (5, 197). ಹಾದೀ ನಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ಹಣಾ ಕೊಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (5, 300). ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವನನ್ನು ಅಪ್ಪ! ಅನ್ದರೆ, ನೀನು ಯಾರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಿ, ಮಗನೇ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ.— ಬೋಧಕನಾದರೆ, ಸಾಧಕ ಮಾಡಲಿ! ಹಾದಿಗೆ ಏನು ಅಡ್ಡಿ?— ವೇದಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹಾದಿ ತಿಳಿಯದೇ?— ಮಾದಿಗನ ಮನೇಲಿ ಪರಮಾನ್ನವಿದ್ದರೆ ಹಾದೀಲಿ ಹೋಗೋರಿಗೆ ಏನು?— ಸೇದಿದ ನೀರು ಹಾದೀಲಿ ಹಾಕ್ಯಾರೇ? (Prvs.).— ಹಾದಿಖರ್ಚು. the expenses of a journey, travelling expenses (B. 5, 159).— ಹಾದಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to commence to go, to go (My.).— ಹಾದಿಜಗಳ. a road-quarrel (in which one has no personal concern, My.). ಹಾದಿಜಗಳ ಹಣ ವಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡರು (Prv.).— ಹಾದಿ ನಡೆ. to go along the road, to walk on a road (My.). ಹಾದಿ ನಡೆಯೋಣ (ವೀತಿ Cb.). ವಾದಿಯ ಸಂಗಡ ವಾದಿಸಲು ಸಲ್ಲ, ಕುಣ್ಟನ ಕೂಡ ಹಾದಿ ನಡಿಯಲು ಸಲ್ಲ (Prv.). ನೀರಾಗೆ ನಡೆಯುವದು, ಮೃಗವು ತಾನಲ್ಲ; ಹಾಜಲಜಾಯುದು, ಹಾದಿ ನಡೆಯುವದಲ್ಲ (a boat, Beḍagucaupadi).— ಹಾದಿ ನೋಡು. to look out for, to wait for, to wait, to look forward to (My.). ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಬರುವ ತನಕ ನಾನು ಹಾದೀ ನೋಡುತ್ತೇನೆ (B. 2, 7). ಕುದುರೆಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾದೀ ನೋಡ ಬೇಕು (4, 61). ಅಕ್ಕನು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ಕರೆ ಕಳಿಸಿ, ಅವರ ಹಾದೀ ನೋಡುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದಾಳೆ (4, 137). ಶಾನ್ತಮನಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಾವಿನ ಹಾದೀ ನೋಡ ಹತ್ತಿದರು 5, 155).— ಹಾದಿಬಾಕ. a man who sits by the roadside (on festive occasions) and asks alms from them who pass by him (My.).— ಹಾದಿಯವ. -ಅವ. a man of the road, a wayfarer. ಬೀದೀಲಿ ಚೆಲ್ಲ ಸುರಿದು, ಹಾದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).— ಹಾದಿಹೋಕ. a man who goes on a road, a wayfarer. ಹಾದಿಹೋಕನ ತಲೆ ಕಟ್ಟೇ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ (*i. e.* he is killed and offered to that deity as a narabali, a custom that prevailed in former times, Prv.).

ಹಾದಿಕಾಱ hādi-kāṟa. a traveller (ಅಧ್ವಗ G.; C.; B. 2, 22; 3, 44; 4, 180).

ಹಾದು hādu. P. p. of ಹಾಯು. (C.).

ಹಾನ hāna. the act of leaving or quitting. (Abh. P. 6, 66).

ಹಾನಿ hāni. abandonment, relinquishment; neglect; loss, want, privation, absence; decrease, deficiency, diminution; detriment, damage, harm, destruction, extinction, hurt (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ Si. 392; Ch. v. 37; J. 7, 26; 10, 24; Bp. 40, 73; B. 4, 24). ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನ ಸ್ನೇಹ ಇದ್ದ ಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ.— ತನಗೆ ಬನ್ದ ಹಾನಿ ಅರ್ಥದಿನ್ದ ಹೋಯಿತು.— ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಕೂತಾಗ್ಯೂ ಹಾನಿ ಬರುವದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.).

-ಹಾನು hānu. = ಅಹೆನು, -ಅನು 4. see -ಹಾನೆ; ಇದ್ದಾನು.

-ಹಾನೆ hānu-e3. = -ಅನೆ 1. he is, etc. see ಇದ್ದಾನೆ. (fr. ಅಹ).

ಹಾನೆ hāne. = ಪಾನೆ. a pot. ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಹಾನೆಹಾಲು, ಹೆತ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಾನಹಾಲು (Prv.).

ಹಾನ್ತಿ hānti. — ಹಾನ್ತಿಹುಲ್ಲು. a common fodder-grass, Anthistiria ciliata Lin. (Z.). see ಮರ-.

ಹಾಪಿತ hāpita. caused to be relinquished, made to give up; abandoned, left; omitted; lost. see ವಿ-.

ಹಾಪೆ hāpe. = ಅಗಪೆ, etc. a ladle. (My. among Brāhmaṇas who speak a corrupt Tamil).

ಹಾಮಚಿ hāmaci. — ಹಾಮಚಿಬಳ್ಳಿ. (ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಪ್ರಿಯೆ, ಘೃಷ್ಟಿ, ವಾರಾಹಿ, ವದರೆ, ವಾಚಿತೀಗೆ Si. 159).

ಹಾಯ್ hāy. 1. = ಪಾಯ್ 1 q. v., etc. to jump over; etc. (Bh. 1, 5, 9; 1, 8, 88. 93; 2, 13, 28; 3, 13, 25. 27. 30. 31. 33; J. 7, 45. 52; 28, 6). P. p. ಹಾಯ್ದು (exceptionally also in the common language). ಹಾಯ್ದಿತ್ತು (B. 3, 94). ಡೋಣಿ ಮುನ್ನಾದವು ಗಳಿನ್ದ ಹಾಯ್ದು ಆಚೇ ದಡಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕ ದುಸ್ತರಜಲವುಳ್ಳ ಹೊಟೆ ಮುನ್ನಾದವುಗಳು (ನಾವ್ಯ Si. 83); ಹೊಟೆ ಹಾಯ್ದು ದಾಟಸುವ ಹಡಗಿನ ವನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಮಜೂರೀ ರೊಕ್ಕ (ಆತರ 84); ಕಡೆ ಹಾಯದ ದಾರಿ (ಅಪಥಿ; ಅಪಥ 105); ಹಾಯ್ದು ಓಡುವಿಕೆ (ವಲ್ಗಿತ 274); ಗೂಳಿ ಹಾಯ್ದು ಹಿಮ್ಮಾಲಿಸಿದ ಆಳಳು (ಸನ್ಧಿನಿ 321). ನೀರ ನಡೆ ಹಾಯ್ವ ತೆಪ್ಪ (ಉಡುಪ Mr. 416).

ಹಾಯ್ hāy. 2. = ಪಾಯ್ 2, etc. crossing; going; propriety: pleasurable, nice, pleasant (as a meal, a place, sleep, etc. (My.). — ಹಾಯ್ಗಡ. -ಕಡ. a place where a river is forded (My.). — ಹಾಯ್ಬಿಡು. -ಬಿಡು. to let loose (Rām. 6, 19, 17).

ಹಾಯ್ hāy. 3. a sail (My.; M. ಪಾ, ಪಾಯ್, a mat; a sail; a sheet of paper; T. ಪಾಯ್, a sail; a mat).

ಹಾಯನ hāyana. *a year.* 2, *a ray.* 3, *a sort of red rice.*

ಹಾಯಿ hāyi. 1. = ಹಾಯ್ 1, etc. P. p. ಹಾಯಿದು (My.; B. 5, 35).

ಹಾಯಿ hāyi. 2. = ಹಾಯ್ 2, etc. (Te. ಹಾಯಿ = ಸುಖ, ಸೌಖ್ಯ). — ಹಾಯಿದೋಱು. -ತೋಱು. to appear, *i. e.* to be agreeable. ಕಿವಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಕೇಳ ಬಾರದೇ ಇದ್ದರೂ ಹಿತವಾಗಿ ಹಾಯಿದೋಱುವ ನಾದ (ಕಲ Si. 61).

ಹಾಯಿಕು hāyiku. = ಹಾಕು, etc. (Bp. 43, 13; Rām. 5, 8, 72; 6, 10, 11; Bh. 1, 8, 15; 2, 12, 50; 8, 24, 24).

ಹಾಯಿಸು hāyisu. = ಪಾಯಿಸು, ಹಾಯ್ಸು, ಹಾಸು 3. to cause to go (B. 5, 300); to cause to go forward, to stretch forward, to extend (B. 3, 114; My.); to cause to pass over or cross (My.); etc.

ಹಾಯಿಸುವಿಕೆ hāyisuvike. causing to go, etc. see ಕಡೆ-.

ಹಾಯು hāyu. = ಹಾಯ್ 1, etc. P. p. ಹಾದು (C.). ಅಲ್ಲದ ಹುದೆಮ್ಬು ಅಜಾಣನೊಡನಾಟ ಕಲ್ಲು ಹಾದನ್ತೆ (Sp.). ಎಲೋ, ಹುಡುಗಾ! ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ್ದ ನೆತ್ತರ ಹಾಯುತ್ತದೆ (B. 2, 47). ಆಡುಗಳು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು, ಅವರನ್ನು ಹಾಯುತ್ತವೆ (5, 24). ಹೋತಿನ ಕೋಡುಗಳು ಮೇಲ್ಗಡೆಗೆ ಹಾದಿರುತ್ತವೆ (3, 9). ಆನಿಬ್ಬರು....ಒನ್ದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಮಾವಿನ ತೋಪಿನೊಳಗಿನ್ದ ಹಾದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು (3, 37). ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲ ಮುನ್ದೆ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು (3, 38). ಮೊಱೆ ಸೀಜಿ, ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾದಿರುತ್ತದೆ (3, 74). ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾದ ಹೊಕ್ಕುೞ (ಗಣ್ಡೂಷೆ); ವಾತದಿನ್ದ ಯಾವನ ಹೊಕ್ಕುೞ ಹಾದಿರುತ್ತದೋ, ಅವನು ತುಣ್ಡಿಲ (G.). ತಲೆ ಗಟ್ಟಿಯೆನ್ದು, ಕಲ್ಲು ಹಾಯ ಬಾರದು (Prv.). see Prv. s. ನಮ್ಮ. — ಹಾದಾಟ. -ಆಟ. mutual butting (My.); fording (My.). — ಹಾದಾಡು. -ಆಡು. to butt with horns (My.); to pass over, to cross (My.; B. 1, 16).

ಹಾಯುವಿಕೆ hāyuvike. passing over, etc. (ಉಡ್ಡೀನ Si. 178). see ಕಡೆ-.

ಹಾಯ್ಕಿಸು hāykisu. = ಹಾಕಿಸು. to cause to put, etc. (Bp. 28, 27; J. 11, 33; see ಕಡೆ-).

ಹಾಯ್ಕು hāyku. = ಹಾಕು. to put, etc. (Bp. 18, 14; 21, 35. 43; 22, 10; 24, 59; 30, 15; 32, 26; 42, 35; J. 10, 30; 13, 63; 14, 18; Bh. 2, 13, 46. 50). see ಇಱಿವಾಯ್ಕು.

ಹಾಯ್ಸು hāysu. = ಹಾಯಿಸು, etc. to cause to go or proceed, to drive (Bp. 21, 39); etc.

ಹಾರ್ hār. = ಪಾರ್, ಹಾರು 1. to look for; to investigate, etc. 2, to desire (Grj. 9, 58 va.; Bp. 23, 34). ಅಸನ ಎನ್ದೊಡೆ ಶತ್ರುವನಾಕ್ರಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ ಎನ್ದು, ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳಂ ಹಾರುತೆ ದುರ್ಗಾದಿಗಳಂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿಜಿಗೀಷುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು (ಅಸನ Nr.). — ಹಾರ್ವ. = ಪಾರ್ವ, etc. a Brāhmaṇa (My.). ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾರ್ವನಾದರೆ ಗರ್ವವು ಯಾಕೆ? — ಪೂರ್ವ ಹೇೞಿದರೆ ಹಾರ್ವ ಓಡ್ಯಾನು (Prvs.). see Sp. s. ಹೊಲೆ. — ಹಾರ್ವಿತಿ. = ಪಾರ್ವಿತಿ. a Brāhmaṇa woman (My.; see Sp. s. ತಿ 4).

ಹಾರ hāra. = ಹಗರ, etc. the state of being light. (Bh. 1, 7, 1; see ಕೆಯ್ಹಾರ No. 1).

ಹಾರ hāra. = ಆರ 3. taking; conveying; seizing; carrying away or off; robbing; removing, depriving of; obtaining, holding, retaining; captivating, charming; throwing, casting; offering; loss, waste. 2, *a string of pearls; a necklace of sixty-four or hundred and eight strings;* any necklace. see Mr. s. ಏಕಾವಲಿ; Si. 217. 218. 230.

ಹಾರಕ hāraka. = ಹಾರಕು. the grain paspalum scrobiculatum Lin. (ಉನ್ನಾಳ, ಕೋದ್ರವ Mr. 373; ಕೋರದೂಷ, etc. Si. 304). ಹಾರಕ ಬೆಳೆಯುವ ನೆಲ (ಕೌದ್ರವೀಣ Si. 301). — ಹಾರಕದಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಹಾರಕ. (My.).

ಹಾರಕ hāraka. taking; bringing; conveying; seizing; etc. see ಮಣ್ಣ-.

ಹಾರಕು hāraku. = ಹಾರಕ. (ಕೋರದೂಷ, ಕೋದ್ರವ Nr.). ಹಾರಕು ಬೆಳೆವ ಕೆಯು (ಕೌದ್ರವೀಣ Nr.). ಹಾರಕಿದ ಕೆಯು (ಕೌದ್ರವೀಣ Hlā.). ಹಾರಕಂ ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ಕೌದ್ರವೀಣ Mr. 94).

ಹಾರಯಿಸು hārayisu. = (ಅರಯಿಸು), ಹಾರಯ್ಸು, ಹಾರವಿಸು. to desire, etc. (My.).

ಹಾರಯ್ಕೆ hārayke. (= ಅರಯ್ಕೆ, etc). wish, desire (ದೋಹದ, ಇಚ್ಛೆ, ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಸ್ಪೃಹೆ, ಮನೋರಥ, ಕಾಮ, ಅಭಿಲಾಷ, etc. Si. 70; ತೃಷ್ಣೆ, ಸ್ಪೃಹೆ 420; ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸ್ಪೃಹೆ 433). ಹಿತವಾಗಲೆಮ್ಬ ಹಾರಯ್ಕೆ (ಆಶೀಸ್ 463).

ಹಾರಯ್ಸು hāraysu. = (ಅರಯ್ಸು), ಪಾರಯ್ಸು, ಹಾರಯಿಸು. to look for; to get a longing after; to desire. ಧನವನ್ನು ಹಾರಯ್ಸುವವಳು (ಇಚ್ಛಾವತಿ, ಕಾಮುಕಿ, ಭೋಗವನ್ನು ಬಯಸುವವಳು Si. 185); ಚನ್ನಾಗಿ ಹಾರಯ್ಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಪ್ರಾರ್ಥಿತ, ಅರ್ಥಿತ, ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು 381). ಪರರ ದುಃಖವ ಕೇಳಿ, ಮನದಲಿ ಹಿರಿದು ಚಿನ್ತಿಸಿ, ಪರರ ಪದವಿಗೆ ಹರುಷ ಮಿಗೆ ಹಾರಯ್ಸಿ (Akrūranīti 32). see Grj. 4, 104 va.; 5, 81; Rām. 6, 14, 21; 6, 44, 52; J. 7, 40; 13, 5; 18, 9; 27, 18.

ಹಾರವ hārava. a Brāhmaṇa. see s. ಹಾರು 2.

ಹಾರವ hā-rava. the sound or cry of ಹಾ (Cpr. 5, 11. 12; Abh. P. 14, 101).

ಹಾರವಗಿತ್ತಿ hārava-gitti. a Brāhmaṇa woman. see s. ಹಾರು 2.

ಹಾರವಲಯ hāra-valaya. an encircling necklace (J. 2, 8). 2, ಹಾ-ರವ-ಲಯ. destruction connected with the cry of ಹಾ (2, 8).

ಹಾರವಾಣ hāravāṇa. 1. Tbh. of ಪಾರಾವತ, a pigeon. (My.).

ಹಾರವಾಣ hāravāṇa. 2. = ಹಾರಿಯಾಳ. a kind of tree, etc. (My.).

ಹಾರವಿಸು hāravisu. = ಹಾರಯಿಸು, ಹಾರಯ್ಸು. to look for, etc. (Bp. 4,13; 5, 42. 48; 12, 20. 23; 44, 15; 54, 65; 61, 64; Rām. 4, 2, 10; 5, 1, 5).

ಹಾರಹೂರೆ hārahūre. *grape* (ದ್ರಾಕ್ಷೆ Mr. 112).

ಹಾರಿ hāri. taking; conveying; bringing; carrying away; removing, taking away; seizing, robbing; obtaining, acquiring; *captivating, charming, delighting; pleasant; agreeable, beautiful.*

ಹಾರಿಕೆ hārike. she who brings, takes, seizes, removes, etc see ಕುಟ್ಟ-.

ಹಾರಿದ್ರ hāridra. (fr. ಹರಿದ್ರಾ). *yellow;* yellow colour.

ಹಾರಿಯಾಳ hāriyāḷa. = ಪಾರುವಾಣ 1, ಹಾರವಾಣ 2, ಹಾರಿವಾಳ, ಹಾರುವಾಣ, ಹಾಲಿವಾಣ. Tbh. of ಪಾರಿಭದ್ರ. — ಹಾರಿಯಾಳದ ಮರ. the coral tree, Erythrina indica Lam. (ಪಾರಿಜಾತಕ, ಪಾರಿಭದ್ರ, ಮನ್ದಾರ, ನಿಮ್ಬತರು Nr.).

ಹಾರಿವಾಳ hārivāḷa. = ಹಾರಿಯಾಳ, etc. the coral tree (ಮನ್ದಾರ, ಪಾರಿಭದ್ರಕ Hlā.).

ಹಾರಿಸು hārisu. = ಹರಿಸು. to take away. see ಸಂ-.

ಹಾರೀತ hārīta. *a kind of pigeon of a yellowish green colour, Columba hariola Buch.* (ಹೊಱಸು Hlā.).

ಹಾರೀತಕ hārītaka. = ಹಾರೀತ. (Cpr. 6, 86 va.).

ಹಾರು hāru. 1. = ಹಾರ್, etc. to desire, etc. (Bp. 3, 80; 11, 11; 35, 54). ಹಾರುವುದು (ಯಾಚನೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನ Mr. 235). ಹಾರಿಬೇಳ್ಪವಂ (ಅರ್ಥಿ, ಯಾಚಕ, ಮಾರ್ಗಣಿಕ, ವನಿಪ Mr. 235). [ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣದಾಸೆಯನು ಹಾರಿದರೆ ಮೀಸಲ ಸೊಣಗ ಮುಟ್ಟಿದನ್ತೆ Bv. 669]. — ಹಾರುವ. = ಹಾರ್ವ, etc. a Brāhmaṇa (Bp. 57, 36; Rām. 5, 8, 49; C.; B. 2, 10). [ಸವಣರ ಕಣ್ಣರೆ ಬತ್ತಲೆಯಪ್ಪರಯ್ಯಾ ಹಾರುವರ ಕಣ್ಣರೆ ಹರಿನಾಮವಪ್ಪರಯ್ಯಾ Bv. 103]. ಹಾರುವನಿಗೆ ಆಳಾಗ ಬೇಡ, ಗಾಣಿಗನಿಗೆ ಎತ್ತಾಗ ಬೇಡ. — ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದಿರ ಬೇಡ, ಹಾರುವನ (ಅರಮನೆಯ) ಮುನ್ದಿರ ಬೇಡ. — ಹಾರುವನ ಬದುಕು ಮಗನಿಗೆ, ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬದುಕು ಅಳಿಯನಿಗೆ. — ಹಾರುವರ ಮನೇಲಿ ಹರಿಸೇವೆ ಆದರೆ ಮೂಟಿನಾಯಿಗೆ ಓಡ್ಯಾಟ.—ಹಾರುವನ ಮೋಟೆಯಾದರೂ ನೀರಿನಿನ್ದ ತೊಳೆಯದಿದ್ದರೆ ನಾಚದೆ ಇದ್ದೀತೇ? — ವೀರನ ಶೌರ್ಯ ಹಾರುವನ ಮೇಲೆಯೇ? — ಹೊಲೆಯನ ಪಾಯಸ ಹಾರುವನಿಗೆ ಯಾಕೆ? — ಹಸಿದ ಹಾರುವನನ್ನು ತೊಡಗ ಬಾರದು, ಉಣ್ಡ ತುರುಕನನ್ನು ತೊಡಗ ಬಾರದು. — ಹಲವು ದೇವರನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಹಾರುವ ಕೆಟ್ಟ; ಹಾರುವನನ್ನು ನಮ್ಬಿ, ಹಲವರು ಕೆಟ್ಟರು. — ಹಾರುವನಿದ್ದ ಊರು ಹಾಱು, ಏಡಿಯಿದ್ದ ಕೆಱೆ ಹಾಱು. — ಹಾರುವ ಮಾಡುವನು ಪಿಣ್ಡಕ್ಕೆ, ಹೊಲೆಯ ಮಾಡುವನು ಹೆಣ್ಡಕ್ಕೆ. — ಹಾರುವನ ಬೊಟ್ಟು, ಹರದಾರಿ ದೂರ. — ಹಾರುವರ ಮನೆ ಬೋಣಗಿತ್ತಿಗೆ ನೀರೇ ದಿಬ್ಬಣ (Prvs.). — ಹಾರುವ ಕುಲ the Brāhmaṇa tribe or caste (Bp. 3, 80). — ಹಾರುವಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. the end of a garment put into regular folds and tucked in behind, as is done by Brāhmaṇas (My.). — ಹಾರುವಗಿತ್ತಿ. = ಹಾರ್ವಿತಿ. a Brāhmaṇa woman (My.).—ಹಾರುವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. Mr. Brāhmaṇa (ದ್ವಿಜಾತಿ, ಭೂದೇವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, etc. Si. 232). ಹಾರುವಯ್ಯನ ಸಂಗ ಹಲವು ಭಂಗ (Prv.). — ಹಾರು ಹಾರು. rep. (Bp. 6, 26). — ಹಾರೋ. ಹಾರೋನು. = ಹಾರುವ. ಹಾರುವನು. (My.). ಸೋರೆ ಕಾಯಿ ಆದರೆ ಹಾರೋರಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prv.). — ಹಾರೋಕುನ್ನಿ. a dog of a Brāhmaṇa, a mean Brāhmaṇa. ಹೋರನಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಾರೋಕುನ್ನಿ ಸೋತು ಹೋದ (Prv.). — ಹಾರೋಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a street where Brāhmaṇas live (My.).

ಹಾರು hāru. 2. = ಪಾರು 1. looking for; looking after; desiring. — ಹಾರ. -ಅ 3. = ಹಾರವ. see ಹೆಬ್ಬಾರ. — ಹಾರವ. -ಅವ. a Brāhmaṇa. ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಹಾರವ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತಿತು (Prv.). — ಹಾರವಗಿತ್ತಿ. a Brāhmaṇa woman. ಸೀರೆ ಆದರೆ ಹಾರವಗಿತ್ತಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prv.). — ಹಾರವಯ್ಯ. Mr. Brāhmaṇa. ಆಸೆಗಾಱ ಹಾರವಯ್ಯ ಗೋಸಿಯೊಳಗೆ ಮೂಗಳ ಕಟ್ಟಿದ (Prv.).

ಹಾರು hāru. = ಪಾರು. see ಕವಳಿಗೆ-.

ಹಾರುವ hāruva. a Brāhmaṇa. see s. ಹಾರು 1.

ಹಾರುವಗಿತ್ತಿ hāruva-gitti. a Brāhmaṇa woman. see s. ಹಾರು 1.

ಹಾರುವಾಣ hāruvāṇa. = ಹಾರಿಯಾಳ, etc. (My.).

-ಹಾರೆ hāre. = -ಆರೆ 5. a plural suffix meaning 'they are'. see ಇದ್ಹಾರೆ.

ಹಾರೆ hāre. = ಪಾರೆ 2, etc. a crowbar (ಭೇದಿ Mr. 371; My.; Bp. 23, 34; C. Bp. 47, 42); a short hoe (S. Mhr.; Te. ಪಾರೆ). ಹಾರೆ ಸೋಟು, ಗುದ್ದಲಿ ಬೋಡ್ಡ, ಗೆಯ್ಯುವವಗೆ ಒಕ್ಕೆಯ್. — ರಾಯರ ಪಾದ ದಾಣೆ! ಹಾರೆ ನುಂಗು! — ಹಾರೇ ಕೆಲಸ ಸನ್ನಿನ್ದ ಎಡೆಯ, ಉದ್ದಿನ ದೋಸೆಗೆ ನಾನು ಒಡೆಯ (Prvs.). — ಹಾರೆಕಾಲು. the spoke of a wheel (My.). — ಹಾರೆಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a crowbar (ಅಯೋಮುಖ, ಶೂಲಿಕೆ Mr. 158).

ಹಾರೋ hārō. see s. ಹಾರು 1.

ಹಾಱ್ hāṟ. = ಹಾಱು 1, etc. ಹಾರ್ವುದು (Bp. 58, 36).

ಹಾಱಸು hāṟasu. = ಹಾಱಿಸು. (Cb. 25, 81).

ಹಾಱಿಕೆ hāṟike. jumping, a jump, etc. (Rām. 6, 30, 13; B. 4, 37. 212; ಲಂಘನ G.).

ಹಾಱಿಸು hāṟisu. = ಪಾಱಿಸು. to cause to jump or jump over (My.; B. 5, 62); to cause to fly (My.); to cause to fly down, to throw (as a horse does a rider, My.; B. 4, 184); to remove (as a fault, My.; B. 4, 200); to cause to copulate (My.); to cause to explode, to discharge, to fire (as gunpowder or fire-arms, My.; B. 4, 200; 5, 112. 192).

ಹಾಱು hāṟu. 1. = ಪಾಱು 1 q. v. to jump; to run; to run or go away; etc. (Bp 28, 18; 36, 28; 46, 23; 52. 13; 56, 20; 59, 24; J. 20, 47; Bh. 2, 13, 44. 50; C.); to be discharged or fired (as fire-arms, My.). ಹಾಱುವುದು (ಡಯನ Hlā.). ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾಱುವ ಪಕ್ಕಿ (ಸಡ್ಡೀನ); ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾಱುವ ಪಕ್ಕಿ (ಉಡ್ಡೀನ Nr.). ಹಾಱಿ ಬೀಳುವ ಮೀನು (ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, etc. Si. 87); ಹಾಱುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ಉತ್ಪತಿಷ್ಣು, ಉತ್ಪತಿತೃ 360); ದನಗಳ ಮೇಲೆ ಗೂಳಿಗಳು ಹಾಱುವ ಸಮಯ ಗೂಳಿ ಬಸಱು ಪಡುವಿಕೆ (ಪ್ರಜನ, etc. 396); ಹಾಱಿ ಹೋಗುವದು (ಪ್ಲವಗ 410). ಆಱು ಬೆಟ್ಟವನೊಬ್ಬ ಹಾಱಿ ಬಹುದೆನ್ನಲ್ಲಿ, ಹಾಱಿಬಹುದೆನ್ನು, ಎನಬೇಕು; ಮೂರ್ಖನನು ಗೆಲಬಾರದಯ್ಯ! (Sp.). ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ನೋವು ಆದಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇನೆ ಬನ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ತನ್ನೆಗಳ ಹರಣ ಹಾಱುವದು (B. 1, 25) ಹಾಱುವ ಕಾಗೆ ಹೋರ್‍ಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಿತೇ (or ಬಲ್ಲದೇ)? — ಹಾಱುವ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಗೋದಿಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಗೋಡೇ ಹಾಱುವವ ಬೇಲಿ ಹಾಱನೇ? — ಜಗಲೀ ಹಾಱದವ ಗಗನಾ ಹಾಱ್ಯಾನೇ? — ಸಡಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮಡೂ ಹಾಱಿ ಹೋಗಬಹುದೇ? — ಪಾಗಾರ ಹಾಱದವನು ಸಾಗರ ಹಾಱ್ಯಾನೇ? — ಬಾರಿ ಬಾರಿ ಬನ್ದವರು ಹಾಱಿ ಹಾಱು ಹೋಗರೇ? — ಮಱಿಗೆ ಹೆದಱಿ, ಹೊಟ್ಟೀಲಿ ಹಱಿದ ಹಾಗೆ. — ತೀರದ ಕಾರ್ಯ ಹಾಱಿದರೂ ಆಗದು (Prvs.). ಗುಣ್ಡು ಹಾಱು (G. 184). — ಹಾಱಿ ತೆಗಸು. to cause or make (somebody) to open (a door) suddenly (Bp. 50, 19). — ಹಾಱಿ ತೆಗೆ. to cause (a door) to fly open (Bp. 28, 49; 43, 47); to open a door completely (My.). — ಹಾಱಿ ಬಡಿ. to open (a door) completely (My.). — ಹಾಱಾಡಿಸುವಿಕೆ. -ಅಡಿಸುವಿಕೆ. causing to jump or move

quickly about: ಕಣ್ಣು ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಹಾಱಾಡಿಸುವಿಕೆ ಮುಸ್ತಾಪದು (ಅಂಗಿಕ Si. 66). — ಹಾಱಾಡು. -ಆಡು. to jump about, to run about, to fly about, etc. (B. 2, 2. 5; 3, 10. 68; 5, 86). — ಹಾಱಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. flying about, etc. ಹಾಱಾಡುವಿಕೆ (ಪ್ರಡೀನ, ನೆಗೆಯುವಿಕೆ Si. 178). — ಹಾಱ್ಯಾಡು. -ಆಡು. = ಹಾಱಾಡು. (B. 3, 80). ಬೇಱೆ ಆದರೂ ಹಾಱ್ಯಾಡೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹಾಱು hāṟu. 2. = ಪಾಱು2, ಹಾರ್. running; jumping; flying; throbbing; copulating. see ಎರ್ದೆ-. — ಹಾಱುಗಾಲಿ. -ಕಾಲಿ. a woman who has feet that run about: a gad-about (My.). — ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ. -ಕುಪ್ಪೆ. a game at which boys form two parties each of which makes a heap of sand in its front, when one of a party is ordered to jump from one heap to the other; if he is not successful, one jumps on his shoulders and drives him about (My.; ಪಱುವ‌ಱು Kk. 71; ಪಱುಮಱು Śm. 56, o. r. ಪರಿಮಱು). ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆಯಾಟ ಆಡು, to play that game (My.). — ಹಾಱುಗೆಯ್ತ. -ಕೆಯ್ತ. copulation, coitus (Cpr. 8, 56 va.). — ಹಾಱುಮೀನು. (ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, ಶಫರಿ Si. 87). [Tu. ಪಾರ್, to run].

ಹಾಱುವಿಕೆ hāṟuvike. jumping, leaping over, etc. (ಅತಿ, ಲಂಘನ Si. 467).

ಹಾರ್- hāṟ. = ಹಾಱು2. — ಹಾರ್ಗುಪ್ಪೆ. -ಕುಪ್ಪೆ. = ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ. (Bp. 32, 37).

ಹಾರ್ದ hārda. (fr. ಹೃದ್). *affection, love, kindness.*

ಹಾರ್ದಿಕ್ಯ hārdikya. a N. of Kṛitavarma. (J. 13, 35).

ಹಾರ್ಯ hārya. to be taken, to be taken away (adj.). see ಅ-, ಪರಿ-. 2, the dividend.

ಹಾರ್ವ hārva. see s. ಹಾರ್. a Brāhmaṇa.

ಹಾರ್ವಿತಿ hārviti. see s. ಹಾರ್. a Brāhmaṇa woman.

ಹಾಲ್ hāl. = ಪಾಲ್1, ಹಾಲ, ಹಾಲು. milk; the white juice of some plants; the juice of sugarcane and that of a cocoa-nut; vaccine matter (My. as ಹಾಲು; ಊಧಸ್ಯ, ಕ್ಷೀರ, ದುಗ್ಧ, ಪಯಸ್, ಪೀಯೂಷ Hlā.; Bp. 28, 65; 50, 35; 55, 15; 57, 80; 60, 49. 60). ಹಾಲಾ! ಅಮರ್ದಾ! ಇನಿದು, ಗಡಾ! (Śmd. 69). ನಾಗುಳ ಹಾಲ ಕಱೆವ ಆಕಳು (ದ್ರೋಣದುಘೆ); ನಿನ್ನೆ ಕಱೆದ ಹಾಲಿನ್ನಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪವು (ಹೈಯಂಗವೀನ Nr.). ಅವುಗಳು ಕಱೆವ ಹಾಲ್ (ಕ್ಷೀರ, etc. Mr. 182). — ಹಾಲ್ಕೊರಟೆಗಬಳ್ಳಿ. a climbing foetid milky herb, Daemia extensa R. Br. (St. & Pl.). — ಹಾಲ್ತುತ್ತ. = ಪಾಲ್ತುತ್ತ. (My.). — ಹಾಲ್ದೆನೆ. -ತೆನೆ. = ಪಾಲ್ದೆನೆ. (My.). — ಹಾಲ್ವಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಪಾಲ್ವಕ್ಕಿ, etc., ಹಾಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಹಾಲ hāla. = ಹಾಲ್, etc. (B. 5, 247). — ಹಾಲವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ಹಾಲ್ವಕ್ಕಿ, etc. a small kind of owl of which the cry is ominous (Bd.).

ಹಾಲ hāla. (fr. ಹಲ). a plough. 2, Balarāma. (Colebr.).

ಹಾಲಹಲ hālahala. = ಹಲಾಹಲ, ಹಾಲಾಹಲ No. 1. (Bp. 58, 55. 62).

ಹಾಲಹವಾಲು hālahavālu. distressful condition; to woefulness of disgrace, fatigue, hunger, etc. (My.; Mhr., H.).

ಹಾಲಾಹಲ hālāhala. = ಹಾಲಹಲ, etc. a sort of deadly poison (Bp. 58, 46. 64). 2, spirituous liquor. 3, *a kind of lizard* (*cf.* ಹಲ್ಲಿ 1).

ಹಾಲಿ hāli. (= ಹಾಲೆ 4?). — ಹಾಲಿಕಾಯಿ. the fruit of ಹಾಲಿಬಳ್ಳಿ (Z.). — ಹಾಲಿಬಳ್ಳಿ. a creeper common in hedges, Leptadenia reticulata Wight. (Z.).

ಹಾಲಿ hāli. at present; present (My.; Te.; see ಹಾಲು).

ಹಾಲಿಕ hālika. relating to a plough, agricultural; *a ploughman, an agriculturist.*

ಹಾಲಿಗೆ hālige. (Śmd. 25).

ಹಾಲಿವಾಣ hālivāṇa. = ಪಾರುವಾಣ, etc. the coral tree (ಪಾರಿಭದ್ರ, etc. Si. 127; My.).

ಹಾಲು hālu. = ಹಾಲ್, etc. milk; etc. (C.; Bp. 14, 8; 28, 37; Bh. 1, 10, 25. 30; Si. 315). ಕುಱಿಯ ಹಾಲು (ಅವಿದೂಸ Hlā.). ಆಕಳ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ (ಗವ್ಯ); ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದು ದಟಿತ್ತ ಚೆನ್ನ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ, ಓಟ Nr.). ಹಾಲಿನ ಕಡಲು (ಕ್ಷೀರೋದ Si. 81). ಕಾಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟು ಬಿಸಿಯಾದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಸೇರಿ ಹೆಪ್ಪ ಕಟ್ಟ ಒಡೆದನ್ತೆ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿರುವುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ 240). ಅರ್ಧ ಪಾಕವಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು (ಫಾಣಿತ 312). ನಿನ್ನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಆಕಳಿನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಕಱೆದು ಹಿಣ್ಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಹಾಲಿನಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿದ ತುಪ್ಪವೂ ಬೆಣ್ಣೆಯೂ (ಹೈಯಂಗವೀನ 316). ಅಱಿದ ಉಪ್ಪದ ಹಾಲಿನನ್ದದಿ ಸುಲಭವಾಗಿರ್ಪ...ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Abhā. 1, 3). ಹಾಲಿನೂಟದ ಹಬ್ಬ (Dp. 4). ಕೊತ್ತಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಹಾಲು ಮಿಾಸಲೆಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). ಹಾಲಿಗಿನ್ತ ಕೆನೆ ರುಚಿ. — ಹಾಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಹಬ್ಬ ಮಾಡು. — ಹಾಲು ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ಬೆಕ್ಕು, ಕೂಟು ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ನಾಯಿ. — ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ? — ನೇಗಲು ಉತ್ತರೆ ಹೊಲ, ಹಾಲು ಇದ್ದರೆ ಗೋವು. — ಪೋಲೀ ದನಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು, ಕೂಲೀ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು. — ಬೆಳ್ಳಿ ಬಸೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಕಳ್ಳೀ ಹಾಲು ಬೇಕೇ? — ವಾಲೀ ಹಾಗೆ ಬಲವನ್ನನಿಲ್ಲ, ಹಾಲಿನಕ್ಕಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ. — ಶಾಲು ಹೊದ್ದವನಾದರೂ ಹಾಲು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.). see ಮಱ್ಱು-. [— ಹಾಲಕೆನೆ. cream of milk. ಹಾಲನೇಮು ಹಾಲಕೆನೆಯ ನೇಮು Bv. 232]. — ಹಾಲ ಕಾಗದ. white paper (My.). — ಹಾಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ1. = ಹಾಲುವಕ್ಕಿ, etc. a small owl, called piṅgalā in Mahratta (Pr.). ಹಾಲಕ್ಕಿ ಆದರೆ ಹಾಲು ಕಱಿದೀತೇ? (Prv.). [— ಹಾಲತೊಱೆ. stream of milk. ಹಾಲತೊಱೆಗೆ ಬೆಲ್ಲದ ಕೆಸಱು, ಸಕ್ಕರೆಯ ಮಳಲು, ತವರಾಜದ ನೊರೆ ತೆರೆಯನ್ತೆ Bv. 290]. — ಹಾಲನ್ನ. -ಅನ್ನ. milk and boiled rice (My.). — ಹಾಲಮಣಿ. a common white glass-bead (My.). — ಹಾಲಿನವ. -ಅವ. a seller of milk, a milk-man (My.). — ಹಾಲುಕುಮ್ಬಳ. = ಹಾಲುಗುಮ್ಬಳ. (ಇಕ್ಷ್ವಾಕು G.). — ಹಾಲುಕುಱುಬ. a class of Kuṟubas who keep cattle, sell milk and cultivate the soil (My.). — ಹಾಲುಗಿಣ್ಣು. = ಗಿಣ್ಣು1. (My.; ಕೂರ್ಚಿಕೆ Si. 312). — ಹಾಲುಗುಮ್ಬಳ. -ಕುಮ್ಬಳ. (ಕಟುತುಮ್ಬಿ G.). — ಹಾಲುಘಳ್ಳಾಮಣಿ. (ಕ್ಷೀರಾವಿ, ದುಗ್ಧಿಕೆ Si. 146). — ಹಾಲುಣ್ಣೆ. -ಉಣ್ಣೆ. a wart (My.). — ಹಾಲುತೊಟ್ಟಿನ ಗಿಡ. (ಕ್ಷೀರಾವಿ, ದುಗ್ಧಿಕೆ Si. 146; My.). — ಹಾಲುತೊಟ್ಟೆಗಿಡ. = ಹಾಲುತೊಟ್ಟಿನ ಗಿಡ. (My.). — ಹಾಲುಬಳಪ. a milk-white superior kind of ಬಳಪ (for writing, My.). — ಹಾಲುಬಳ್ಳಿ. the creeper Argyrea malabarica Chois. (Z.). 2, = ರಾಜಾದನ, etc., ಹಾಲೆಯ ಗಿಡ, ಪಾಲೆ2. (Si. 132). — ಹಾಲುಬೆಳ್ಳಿ. white, pure silver (My.; Te. ಪಾಲೆವೆಣ್ಡಿ). — ಹಾಲುಮಡ್ಡಿ. a kind of incense (My.; ತುರುಷ್ಕ, ಪಿಣ್ಯಾಕ, ಸಿಹ್ಲ, ಯಾವನ, ತುರುಕಿನ ಮಡ್ಡಿಯೆಮ್ಬ ಧೂಪ, ಅನ್ದುಗಬೊಂಕ Si. 227). ಹಾಲುಮೊಸರು. excellent curds. ಅತ್ತೇ ಮನೆಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರು, ತವರ ಮನೆಗೆ ಹಾಲುಮೊಸರು (Prv.). — ಹಾಲುವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ಪಾಲ್ವಕ್ಕಿ q. v., etc., ಹಾಲಕ್ಕಿ. a small owl, etc. (ಪಿಂಗಲಿ, ಘಾಸ, ಶಕುನ್ತ Mr. 174). — ಹಾಲುಸಮುದ್ರ. the milk-sea (G. 56). — ಹಾಲುಸೋರೆ. a sweet kind of sōre fruit (My.). — ಹಾಲುಹಕ್ಕರಿಕೆ. a milky herb, Lactuca heyniana D. C. (Z.). — ಹಾಲುಹುರಳಿ. N. of a plant (ಕುಳಾಲಿ Mr. 148). — ಹಾಲೋಗರ. -ಓಗರ. boiled rice mixed with milk (Dp. 55, 1). ಹಾಲೋಗರದ ಪಾಯಸ (ವ್ಯಂಜನ Mr. 215). ಲೋಗರ ಮನೇಲಿ ಎಮ್ಮೆ ಇದ್ದರೆ ತನ್ನ ಮನೇಲಿ ಹಾಲೋ

ಗರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಏನು? — ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ, ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು ಹಾಲೋಗರ (Prvs.).

ಹಾಲು hālu. ಹಾಲಿ. now; current (Mhr., H. ಹಾಲ; Te. ಹಾಲ್, ಹಾಲು). see ಸಾಲೆ-.

ಹಾಲುವಾಣ hāluvāṇa. 1. Tbh. of ಪಾರಾವತ. a dove (ಪಾರಾವತ, ಕಲರವ, ಕಪೋತ Si. 171; My.).

ಹಾಲುವಾಣ hāluvāṇa. 2. = ಪಾರುವಾಣ 1, etc. the coral tree (My.).

ಹಾಲೆ hāle. 1. (= ಪಾಲೆ 1). a kind of bird. (Te. ಪಾಲೆ, milky; milk-white). — ಹಾಲೆಹಕ್ಕಿ. = ಹಾಲುವಕ್ಕಿ, etc. (My.).

ಹಾಲೆ hāle. 2. = ಆಲೆ 6, ಪಾಲೆ 2 q. v. the tree Mimusops kauki (My.). 2, the tree Alstonia sholaris (St. & Pl.). see ಕೀಟುಯ-. — ಹಾಲೆಯ ಗಿಡ. = ಹಾಲೆಯ ಮರ. (ರಾಜಾದನ, etc. Si. 132). — ಹಾಲೆಯ ಮರ. = ಹಾಲೆ No. 1. (ರಾಜಾದನ, ಫಲಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಕ್ಷೀರಕ Nr.).

ಹಾಲೆ hāle. 3. = ಪಾಲೆ 3, etc. the lobe of the ear (ಲಿಪ್ಪಿಕೆ, ಪತ್ರಾಶ್ರಯ Mr. 319; My.).

ಹಾಲೆ hāle. 4. (= ಹಾಲಿ?). a species of creeper ಜಟಿ Mr. 110).

ಹಾಲೆ hāḷe. 1. Tbh. of ಪಟೋಲ. a species of cucumber or gourd (ಕೋಶಾತಕಿ, ಪಟೋಲ Mr. 123; ಕಾಣ್ಡಿಗೆ 149).

ಹಾಲೆ hāḷe. 2. the vinous juice of the palm, *spirituous liquor.*

ಹಾವ hāva. calling, a call. 2, *any feminine or coquettish gesture tending to excite amorous sensations, blandishment, dalliance,* the airs and arts of lovers.

ಹಾವಡಿಗ hāvu-aḍiga. (Śmd. 239, o. r. ಪಾವಡಿಗ). = ಪಾವಡಿಗ, etc. a man who plays with snakes, a snake-catcher and exhibiter, a snake-charmer (ವ್ಯಾಲಗ್ರಾಹಿ, ಅಹಿತುಣ್ಡಿಕ Hlā., Nr.; ಸರ್ಪತುಣ್ಡಿಕ Mr. 391; Rām. 5, 8, 50). ಹಾವಡಿಗನಿಗೆ ಹಾವಿನಿನ್ದಲೇ ಮರಣ. — ಲೇವಡೀ ರುಚಿ ಹಾವಡಿಗ ಬಲ್ಲನೇ? (Prvs.).

ಹಾವಭಾವ hāva-bhāva. actions and postures expressive of sentiments, gestures and movements exhibiting the passions, gesticulation (Mhr.; J. 33, 22).

ಹಾವಸೆ hāvase. ಪಾವಸೆ, etc. moss, the aquatic plant Vallisneria octandra, etc. (ಶೇವಾಲ, ಶೀವಲ, ಜಲಶೂಕ, ನೀಲಿಕೆ Hlā., Nr., Mr. 421; ಶೇವಾಲ Kk. 13, Śm. 35; Bp. 20, 11; Bh. 1, 5, 5). ನೀರ ಹಾವಸೆ (Śmd. 162). ಹಾವಸೆ (o. r. ಪಾವಸೆ) ಕಿಡ ಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿದುದು (o. r. ತಿಳಿವುದು, 295). [— ಹಾವಸೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. the stone on which hāvase is grown. ಹಾವಸೆಗಲ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಗೊತ್ತ ಮುಟ್ಟಬಾರದಯ್ಯಾ Bv. 211].

ಹಾವಳಿ hāvaḷi. (fr. ಹಾಡು 3 No. 2 -ವಳಿ). trouble, harass, annoyance, molestation (My.; B. 2, 18; J. 20, 47; 24, 24; 30, 38). ಜಿಗಣೇ ಉಪದ್ರಾ ನೋಡಲೋ? ಜಟೀ ಹಾವಳೀ ನೋಡಲೋ? — ರಾಯರು ಸತ್ತ ಹಾವಳಿ. — ಸನ್ತೆ ನೆರೆಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಗಣ್ಟುಗಳ್ಳರ ಹಾವಳಿ. — ಗಣ್ಡ ಇಲ್ಲದ ಗಯ್ಯಾಳಿ, ದಣ್ಡು ಇಲ್ಲದ ಹಾವಳಿ (Prvs.).

ಹಾವಾಡಿಗ hāvu-āḍiga. = ಹಾವಡಿಗ. (ಕೌಶಿಕ, ಸರ್ಪೋಪಜೀವಿ Nn. 10, o. r. ಹಾವಡಿಗ; ಕೌಶಿಕ, ವ್ಯಾಲಗ್ರಾಹಿ Si. 406; My.). [ಹಾವಾಡಿಗನು ಮೂಕೊಬಿತಿಯು ... ಮಗನ ಮದುವೆಗೆ ಶಕುನವ ನೋಡ ಹೋಹಾಗ ಇದಿರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಮೂಕೊಬಿತಿಯ ಹಾವಾಡಿಗನ ಕಣ್ಡು ಶಕುನ ಹೊಲ್ಲೆಮ್ಬ ಚದುರನ ನೋಡಾ! Bv. 105].

ಹಾವಿಗೆ hāvige. = ಹಾವುಗೆ 1, etc. (ಅನುಪದೀನ, ಪಾದುಕ Mr. 205, o. r. ಹಾವುಗ; My.). ಮರದ ಹಾವಿಗೆ (ಪಾದುಕೆ, etc. Si. 344).

ಹಾವು hāvu. = ಆವು 4, ಪಾವು, ಹಾಂ, ಹಾಂವು. a snake, a serpent (ವಿಷಧರ, ದನ್ದಶೂಕ, ಪವನಾಶನ, ಸರ್ಪ, ಸರೀಸೃಪ, ಉರಗ, ವ್ಯಾಲ, ಭುಜಗ, ಭುಜಂಗ, ಕುಮ್ಭೀನಸ, ಪನ್ನಗ, ನಾಗ, ಭೋಗಿ, etc. Hlā.; ಸರ್ಪ Nn. 55; Si. 78. 416; Bp. 48, 8; 51, 56; J. 7, 59; Bh. 1, 6; 38; 8, 35; 8, 23, 40. 41; C.; B. 2, 8. 26; 3, 97). see e. g. ಅರ-, ಅರೆವಾವು, ಊಸರವಳ್ಳಿಹಾವು, ದಾಸರಿ-, ನೀರಲೇ-, ಬಳೆವಡಕ-, ಬಿಲ್ಲುಜ-, ಹೆಬ್ಬಾವು, etc. ನಿಮಿರ್ದ ಹಾವು (ಆಶೀರ್ವಿಷ, ದೀರ್ಘಪೃಷ್ಠ): ತಕ್ಕೆಗಟ್ಟಿದ ಹಾವು (ಕುಣ್ಡಲಿ, ಜಿಹ್ಮಗ); ಹಾವಿನ ಹೆಡೆ (ಫಣ, ಫಣೆ, ಫಟಿ); ಹಾವಿನ ವಿಷ (ವಿಷ, ಗರಲ, ಗರ); ಹಾವಿನ ಒಡಲು (ಭೋಗ); ಹಾವಿನ ದಾಡೆ (ಆಶಿಸ್, ದಂಷ್ಟ್ರೆ); ಹಾವಿನ ಹೆರೆ (ನಿರ್ಲ್ವಯನಿ, ನಿರ್ಮೋಕ, ಕಂಚುಕ); ಉರ್ಚದ ಹೆರೆ (ಉಪಜಿಹ್ವೆ, ಉಪದೀಕೆ, ವಮ್ರಿ, ಉಪದೇಹಿಕೆ Hlā.). ಹಾವಿನ ಹೆರೆ (ಕಂಚುಕ, ನಿರ್ಮೋಕ); ಹೆರೆ ಉಚ್ಚಿದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ, ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ); ಹಾವಿನ ಹೆಡೆ (ಸ್ಫಟ); ಹಾವುಗಳ ಅರಸು (ವಾಸುಕಿ Nr.). ಹಾವಿನ ಮುಖ (ಕೌಶಿಕ, ಅಹಿಮುಖ Nn. 10); ಹಾವಿನ ಹೆರೆ (ಮೂಲಿಕ, ನಿರ್ಮೋಕ 44; ಕವಚ, ಮರ್ಮರ 88). ಹಿರಿಯ ಹಾವು (ಅಜಗರ, etc. Mr. 400). ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ನರಾಕಾರದ ಹಾವುಗಳು (ನಾಗಗಳು Si. 76); ಹಾವುಗಳ ಊರು (ಭೋಗವತಿ 425); ಕಿವಿ ಹೊಗುವ ಹಾವು (ದೃಣಿ 485). [ಹಾವಿನ ಡೊಂಕು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಸಸಿನ Bv. 144]. ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲೆಱೆದರೆ ವಿಷ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ಹಾವಿನ ಕೊಡೆ ಕಪ್ಪೆಗೆ ಸರಸವೇ? — ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಟಿಬಟ್ಟೆ ಒರಸಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ, ಬಟಿಬಾಯಿ. — ಹಾವು ಕೊನ್ದು, ಹದ್ದಿನ ಮುನ್ದೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಹಾವು ಮುಪ್ಪಾದರೆ ವಿಷ ಮುಪ್ಪೇ? — ಹಾವು ಹಡೆದಮ್ಮ ಬೇಲಿ ಹೊಕ್ಕಳು. — ಹಾವಡಿಗನಿಗೆ ಹಾವಿನಿನ್ದಲೇ ಮರಣ. — ಚೇಳಿನ ಮನ್ತ್ರವನ್ನಱಿಯದವ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿರುವ ಹಾವು ಕಚ್ಚದೇ ಇದ್ದೀತೇ? — ಮೆಟ್ಟದಲ್ಲದೆ ಹಾವು ಕಡಿಯದು. — ಶಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಸತ್ತವನಿಲ್ಲ; ಹಾವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಹುತ್ತ. — ಹಾವ ರಾಣಿ. = ಹಾವುರಾಣಿ. a kind of skink (ಉರಗತರ Mr. 165). — ಹಾವಿನಲ್ಲಮದೇವಿ. -ಅಲ್ಲಮ-. N. (Bp. 59, 8). — ಹಾವಿನ ಹಾಟ. N. of a town (Bp. 55, 26), of a village (My.). ಹಾವಿನ ಹಾಟ ಕಲಿದೇವ, N. (Bp. 55, 53). ಹಾವಿನ ಹಾಟ ಕಲ್ಲಯ್ಯ, N. (Bp. 9, 44; 58, 7). — ಹಾವುಕಣ್ಣಿನ ಗಿಡ. (ನಾಕುಲಿ, ನಕುಲೇಷ್ಟೆ, ಭುಜಂಗಾಕ್ಷಿ, etc. Si. 150). — ಹಾವುಬಡಿಗಿ. (ತಕ್ಷಕ Si. 405). — ಹಾವುಮೀನು. a kind of muscle shell (ದುರ್ನಾಮ, ದೀರ್ಘ ಕೋಶಿಕೆ Nr.); a kind of gymnotus (My.); a big leech (ದುರ್ನಾಮ, etc., ಹೆಜ್ಜಿಗಣೆ Si. 90); another water-animal (ಗ್ರಾಹ, ಅವಹಾರ Si. 88). — ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ. Colocynth, Cucumis colocynthis Lin. (Citrullus colocynthis Schrad., ವಿಶಾಲೆ, ಇನ್ದ್ರವಾರುಣಿ Nr.; My.; Bh. 3, 17, 15; ಬಲಿಬನ್ಧಾಕ್ಷಿ, ವಾರುಣಿ Mr. 146). ಹಾವುಮೆಕ್ಕೇ ಗಿಡ (ವಿಶಲ್ಯೆ Si. 446). — ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆಬಳ್ಳಿ. = ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆ. (My.). — ಹಾವುರಾಣಿ. = ಹಾವರಾಣಿ. a kind of skink (My.), Mabouia quadrilineata (Bḍ.); the skink Eumeces isodactylus (Bḍ.); the skink Eumeces taprobanensis (Bḍ.); the three-streaked tiliqua, Tiliqua trivittata (Bḍ.); the red-bellied tiliqua, Tiliqua rubiventris (Bḍ.); the beautiful tiliqua, Tiliqua pulchra (Bḍ.). ಹಾವುರಾಣಿ (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ Si. 170). — ಹಾವುರಾಣಿ. = ಹಾವುರಾಣಿ. (My.). — ಹಾವೇರಿ. -ಏರಿ. N. of a village (My.; B. 3, 30).

ಹಾವುಗಾಱ hāvugāṟa. (= ಹಾವಡಿಗ, etc.). a snake-catcher and exhibiter, etc. (ವ್ಯಾಲಗ್ರಾಹಿ, ಗಾರುಡಿಗ G.).

ಹಾವುಗೆ hāvuge. 1. = ಅವಿಗೆ, ಅವುಗೆ, ಹಾವಿಗೆ, etc. Tbh. of ಪಾದುಕ (Śmd. 342. 352. 364 Mdb.). a shoe, etc. (ಪಾದುಕೆ, ಅನುಪದೀನೆ Hlā.; ಪಾದುಕೆ Nr.; Bp. 12, 12; My.).

ಹಾವುಗೆ hāvuge. 2. (Tbh. of ಪಾಪಕ?). evil, wrong, wickedness, sin, guilt (?). see ಹಾವುಗೆಗಾಱ.

ಹಾವುಗೆಗಾಱ hāvuge-gāṟa. an evil-doer (?): the keeper of a gaming house (ಸಭಿಕ, ದ್ಯೂತಕಾರಕ Hlā.).

-ಹಾವೆ hāve. = ಅಹವೆ, -ಅವೆ 1. a neuter plural suffix meaning 'they are'. see ಇದ್ದಾವೆ.

ಹಾಶ hāśa. = ಪಾಶ. a tie, etc. see ಹಾಸ 1.

ಹಾಸ hāsa. = ಹಾಸು 2. that which is spread. — ಹಾಸಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಹಾಸುಗಲ್ಲು. (My.; B. 4, 177).

ಹಾಸ hāsa. 1. Tbh. of ಪಾಶ (Śmd. 335) or ಪಾಶ (342). a tie, etc. (Rśv. 5, 85 va.; Bh. 3, 13, 27).

ಹಾಸ hāsa. 2. *laughing, laughter; mirth, merry-making, joy;* derision. see ಚನ್ದ್ರ-, ಪರಿ-, ಪ್ರತಿ-; Cpr. 2, 57; 5, 98; J. 2, 49; Kāvy. V, 70.

ಹಾಸಕ hāsaka. a laugher; one who causes laughter, a buffoon, etc. see ಪರಿ-.

ಹಾಸಂಗಿ hāsaṅgi. = ಪಾಸಂಗಿ. Tbh. of ಪಾಶಕ. a die used in playing. (ಅಕ್ಷ, ದೇವನ, ಪಾಶಕ Nr.; ಅಕ್ಷ, ದುನ್ದುಭಿ Nr.; ಅಕರ್ಷ Mr. 492; J. 6, 31; Bp. 43, 4; Bh. 2, 13, 33. 50). ನೆತ್ತದ ಹಾಸಂಗಿ (ಅಕರ್ಷ Nn. 134).

ಹಾಸರ hāsara. = ಹೇಸರ, q. v. a mule. — ಹಾಸರಕತ್ತೆ. = ಹೇಸರಕತ್ತೆ. ಬೇಸಗಾಗೆನ್ನಾ, ಹಾಸರಕತ್ತೆ ಆಡಿಸಿದ. — ಬೇಸಗಾಗುತ್ತದೆನ್ದು, ಹಾಸರಕತ್ತೇ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಹಾಸಲ್ ಕಲಂ hāsal kalaṁ. the produce or pith of speech: essence, substance, abstract; briefly, shortly (My.; H. ಹಾಸ್ಲಿ ಕಲಾಂ).

ಹಾಸಲು hāsalu. = ಹಾಸಿಲು. revenue (Mhr.; H. ಹಾಶೀಲ); postage (My.; Mhr., H.); custom, toll, duty (My.).

ಹಾಸಿಕೆ hāsike. = ಪಾಸಗೆ, etc. a bed (ಶಯನ, ಔಶೀರ Nr.; ತಲ್ಪ, ಶಯನಸ್ಥಲ Nn. 118; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ತಲ್ಪ162; ಸೌಪ್ತಿ, ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಲ162, o. r. ಶಯನಸ್ಥಲ). 2, (= ಹಸಿಕೆ), what is spread or thrown over anything, a cover (ಉತ್ತರಚ್ಛದ Mr. 203). see Bp. 43, 78; B. 5, 283.

ಹಾಸಿಕೆ hāsike. = ಹಾಸ 2. laughter, etc. (Colebr.).

ಹಾಸಿಗೆ hāsige. = ಹಾಸಿಕೆ, etc. a bed (ಶಯ್ಯೆ, ಶಯನೀಯ, ಶಯನ Si. 230; ತಲ್ಪ, ಶಯ್ಯೆ439; ಔಶೀರ, ಶಯನ453; J. 24, 5; C.; B. 1, 25; 4, 154). ಹಾಸಿಗೆಯ ಅರಳೆ (ಪಿಚು Si. 334); ದರ್ಭೆಯ ಹಾಸಿಗೆ (ಸಂಸ್ತರ 448). [— ಪಥ್ಯ. avoiding sexual intercourse]. ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚಬೇಕು. — ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವನು ದೋಸೆ ಮಾಡ್ಯಾಳೇ? — ಬಾಸಿಗ ಆದರೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ? — ವಾಸೀಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಜೇನನು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಕೊಣ್ಡಾನು. — ಹಸಿವೆಗೆ ಬಾಯ್ಸವಿ ಬೇಡ, ನಿದ್ದೆಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಬೇಡ (Prvs.).

ಹಾಸಿಲು hāsilu. = ಹಾಸಲು. (B. 4, 87).

ಹಾಸು hāsu. 1. = ಅಸು 4, ಪಾಸು 1. (Śmd. 191). to spread; to lay (C.; Bp. 29, 18; 52, 5). ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸುವ ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಳ (ಅಸ್ತರಣ, ಪರಿಸ್ತೋಮ, etc. Nr.). ಆ ಪಣ್ಡಿತನಿಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಜಾಡಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸದಿದ್ದರೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 4, 154). ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುನ್ದೆ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಾಪೇ ಹಾಸಿಕೊಣ್ಡು (4, 183). ಕೆಱೆಯ ನೀರು ಕಾಲುವೆಗಳೊಳಗಿನ್ದ ಒಯಿದು ಹಾಸಿದರೆ ಭೂಮಿಯು ಹಸಿಯಾಗಿ (B. 4, 184); ಕೊಡೋದು ಒನ್ದು ಕಾಸು; ಕೋಣೆ ತುಮ್ಬ ಹಾಸು! — ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವಳು ದೋಸೆ ಮಾಡ್ಯಾಳೇ? — ವಾಸ ತಪ್ಪಿದರೂ ಹಾಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Si. 223. 250. 271. ಬನ್ದದನೆ ತಾ ಹಾಸಿ, ನಿನ್ದದನೆ ತಾ ಪೊತ್ತು, ಬನ್ದದನೆ ಮೆಟ್ಟಿ ನಡೆವಾತನಿಗೆ ವಿಧಿ ಮುನ್ದೆ ಓಡುವದು (Sp.). — ಹಾಸು ಹಾಸು. rep. (B. 4, 154).

ಹಾಸು hāsu. 2. = ಅಸು 5, ಪಾಸು 2, ಹಾಸ. that is spread or laid flat: a bed (ತಲ್ಪ, ತಲಿನ Hlā.; ಶಯ್ಯೆ, ಶಯನೀಯ, ಶಯನ Nr.; ತಲ್ಪ Śm. 110; Bp. 12, 9; 39, 39; 43, 71; Bh. 1, 8, 6). ಹಾಸುವಿಲ್ಲದ ನಿದ್ರೆ, ಕೂಸುವಿಲ್ಲದ ಮಾಯಿ, ಬಾಸೆಯಿಲ್ಲದನ ಗೆಳತನ ಮೋಟಿ ಕೆಯ್ ಬೀಸಿ ಕರೆದನ್ತೆ (Sp.). 2, the threads which are extended lengthwise in the loom (and crossed by the woof), the warp (C.; T., M. ಪಾ, ಪಾವು; Te. ಪಾಕ, ಪೇಕ). ನೂಲ ಹಾಸು (ತನ್ತ್ರ, ಸೂತ್ರವಾಪ Si. 453). [ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ ಹಾಸನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಿಗನಾದ Bv. 589]. 3, a chequered cloth or board for drafts, dice, etc. (My.). — ಹಾಸಜ಼ಗಲ್ಲು. -ಅಜ಼್-ಕಲ್ಲು. = ಪಾಸಜ಼್. a slab, an artificial flag (My.). — ಹಾಸಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to prepare the warp (My.). — ಹಾಸಿನ ಸುಲಿ. the warp in a twisted state (My.). — ಹಾಸಿನ ಬಳ್ಳಿ. an extensive climber, Clematis gouriana Roxb. (Z.). — ಹಾಸುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಹಾಸಗಲ್ಲು. a slab, an artificial flag (My.; ಪಾಸಜ಼ G.). — ಹಾಸುಗೆಯ್. to spread, to lengthen (C. Bp. 53, 20). — ಹಾಸುನರಿ. (or ಹಾಸುನೞು?). an instrument used in preparing the warp (S. Mhr.). — ಹಾಸುಬಣ್ಡೆ. = ಹಾಸುಗಲ್ಲು. (My.). — ಹಾಸುಮಣೆ. a frame used in preparing the warp (My.). — ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕು. warp and woof. *i. e.* close connection or fellowship (Bh. 1, 8, 84). — ಹಾಸು ಹೊಯ್ಯು. = ಹಾಸಿಕ್ಕು. (S. Mhr.). 2, to move one way and the other, to wag (the head, used *e. g.* of bears when rising, S. Mhr.; B. 3, 108; 5, 259).

ಹಾಸು hāsu. 3. = ಹಾಯಿಸು, etc. to cause to pass over. (My.).

ಹಾಸು hāsu. = ಪಾಸು. Tbh. of ಪಾಶ. a tie, a fetter, etc.; a tie for the neck of dogs (ಪಾಸು Ct. II, 59; ಕುಕ್ಕುರಗೊರಲ ಬನ್ಧನ Śm. 110; Bp. 34, 24; C. Bp. 53, 20; J. 28, 41. 46; Bh. 3, 13, 21). — ಹಾಸುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to remove a dog's tie (ತಿವಿ Śm. 31. 109). — ಹಾಸುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a stick tied to a dog's neck by means of which the dog is fastened at home or led about (ಕೊಡತ Śm. 97).

ಹಾಸುಗೆ hāsuge. = ಹಾಸಿಕೆ No. 2. that is spread or thrown over anything, a cover (ಪ್ರವೇಣಿ, ಅಸ್ತರಣ Hlā.).

ಹಾಸೆ hāse. = ಹಸೆ, etc. a beautiful seat (My.).

ಹಾಸ್ತಿಕ hāstika. (fr. ಹಸ್ತಿನ್). an elephant-rider or driver. 2, *a herd of elephants.*

ಹಾಸ್ಯ hāsya. to be laughed at, laughable, ridiculous. 2, *laughter, laughing, mirth, the comic sentiment (rasa) in poetry* (Kāvy. IV, 1, 9. 30-34. 52. 57; ಸ್ಮಿತ Nn. 167; ಸಬ್ಬವ Ct. II, 104); jest, amusement. 3, ridicule derision. ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಸ್ಯ, ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆ (Prvs.).

ಹಾಸ್ಯಗಾಱ hāsya-gāṟa. a jester, a buffoon, a merry-andrew; a derider, a mocker, a scoffer (C.; ಪರಿಹಾಸಕ G.).

ಹಾಸ್ಯರಸ hāsya-rasa. the sentiment of humour, sense of humour, comic vein. [Kr. 2, 100]; (My.).

ಹಾಸ್ಯವಾಚ್ hāsya-vāc. a ridiculous word (Ch. v. 40).

ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ hāsya-āspada. a laughing-stock, a butt for derision. (My.).

ಹಾಹಾ hāhā. *an interjection expressing grief* (ಶೋಕ Nn. 153), *surprise*, pain (ಅಲ, ಆ 153, o. r. ಬೇಡ ಎಮ್ಬಲ್ಲಿ), and counteraction or opposition (ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾರ್ಥ Mr. 533). 2, *a gandharba* (ಖೇಚರಭೇದ, ಗನ್ಧರ್ವರ ಭೇದ 153). see ಹಾ ಹಾ s. ಹಾ; Bp. 48, 13; 50, 30.

ಹಾಹಾಕಾರ hāhā-kāra, a general lamentation (J. 26, 63; My.; Mhr.).

ಹಾಹಾರವ hāhā-rava the sound or cry of ಹಾಹಾ (Bp. 37, 21).

ಹಾಹೆ hāhe. = ಪಾಪೆ, q. v. a puppet, etc. (Grj. 4, 120 va.; 7, 11 va.; C. Bp. 47, 14). [ಸೂತ್ರದ ಹಾಹೆಯ ಹೊಱಗಿರ್ದಾಡಿಸುವನಲ್ಲದೆ ತಾನೊಳಗಿರ್ದಾಡಿಸುವನೆ? Cv. 487]. ಬಿರುದಿನ ಹಾಹೆ (ತೊಡರ್ Śm. 51), ಬಿರಿದಿನ ಹಾಹೆ (ತೊಡರ್ Kk. 67). ಕಣ್ಣ ಹಾಹೆ (ತಾರಕೆ, ಕಣ್ಣ ಬೊಮ್ಮೆ Nr.). 2, a sail (ಪಟ Mr. 408; *cf.* ಹಾಯ್ 3).

ಹಾಳಿ hāḷi. = ಹಾಳೆ 1, No. 2. a sheet of glass (B. 4, 225).

ಹಾಳಿ hāḷi. = ಹಾಳೆ. — ಹಾಳೆಹದ್ದು. = ಹಾಳೆಹದ್ದು. (ಗೃಧ್ರ, ಚಿಲ್ಲ G.).

ಹಾಳೆ hāḷe. 1. = ಹಾಳಿ. the broad spathe at the bottom of an areca-palm branch, used as a vessel, etc. (My.; Te., Tu. ಪಾಳೆ; M. ಪಾಲು, ಪಾಳೆ; T. ಪಾಳೈ). 2, a sheet of paper, the leaf of a book, a sheet of glass, any broad leaf to eat from, etc. (My.). ಸೀರೆ ಇಲ್ಲವೆನ್ದು, ಹಾಳೆ ಉಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಸೋನೇ ಮಟ್ ಹಾಳೇಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ಪಾನಿಗೆ ಪಾನಿಯೇ (Prvs.). see ಕಯಿ–.

–ಹಾಳೆ hāḷe. 2. = –ಆಳೆ. a feminine suffix meaning 'she is'. see ಇದ್ದಾಳೆ.

ಹಾಳೆ hāḷe. = ಹಾಳಿ. — ಹಾಳೆಹದ್ದು. the tawny eagle, Aquilla fulvescens (Bd.). see ರಣ–.

ಹಾೞ್ hāḻ. = ಪಾೞ್, ಹಾೞ, ಹಾೞು. ruin; desolation; a waste. [Tu.]. ಹಾೞ್ಪಡುದು (ಶೂನ್ಯ, ಇರಣ Nr.). — ಹಾೞ. –ಅ 3. a ruined, miserable being. see ಹಾೞ್ಮನೆಹಾೞ. — ಹಾೞ್ಮನೆ. = ಪಾೞ್ಮನೆ. — ಹಾೞ್ಮನೆಹಾೞ. the miserable being at the houses in ruins: a dog that lives on stolen things or by stealth (ತುಡುಗುಣಿ ನಾಯ್ Śmd. I; ತುಡುಗುಣಿ Ct. II, 81); a dog in general (ಸೊಣಗ, ಸಾನ, ಕುಕ್ಕುರ, ನಾಯ್ Śm. 31).

ಹಾೞ hāḻa. = ಹಾೞ್, etc. — ಹಾೞಗೆಡಹು. –ಕೆಡಹು. to pull down and bring to ruin. ಆ ಭವ್ಯವಾದ ರಾಜಧಾನಿಯೊಳಗಿನ ಮನ್ದಿರಗಳನ್ನೂ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಹಾೞಗೆಡಹಿ (B. 4, 10).

ಹಾೞತ hāḻata. = ಹಾೞಿತ. propriety, fitness; proper dimension; due proportion; the state of being suitable to or fitting, as a coat (My.; B. 4, 92. 141). ಹಾೞತ ತಿಳಿಯದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೂಳಪ್ಪ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾನು? (Prv.).

ಹಾೞಿ hāḻi. = ಪಾೞಿ. regularity, regular or proper order, etc. (Bp. 26, 58; Bh. 7, 1, 26). — ಹಾೞಿಗೆಡು. –ಕೆಡು. proper order or way to be lost (Bp. 26, 28).

ಹಾೞಿತ hāḻita. = ಹಾೞತ. ಬಾಲವಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಹಾೞಿತಕ್ಕೆ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (Prv.).

ಹಾೞು hāḻu. = ಹಾೞ್, etc. (C.). ಪಾಲು ಮಾಡಿದರೆ ಹಾೞು (Prv.). — ಹಾೞಾಗು. –ಆಗು. to go to ruin; to be destroyed; to become waste (Bp. 57, 47; 60, 17; 61, 8). ಸುಳ್ಳಿಸಿನ್ದ ಹಣವನ್ನರಾದಾಗ್ಯೂ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ಹಾೞಾಗುವರು (B. 3, 96). ನಾಯಿ ಕೂಗಿದರೆ, ದೇವಲೋಕ ಹಾೞಾದೀತೇ? — ಲೋಕ ಹಾೞಾದರೆ ನಾಕ್ ಹಾೞಾದೀತೇ? (Prvs.). see Nr. s. ಹಾೞ್. — ಹಾೞುಅಡವಿ. a desert. (B. 3, 66; 5, 36. 131). — ಹಾೞುಗೋಡೆ. a dilapidated wall. ಕತ್ತೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಹಾೞುಗೋಡೆ. — ಕತ್ತೆ ಸತ್ತರೆ ಹಾೞುಗೋಡೆ (Prvs.). see B. 2, 2; 3, 27. — ಹಾೞುತೋಟ. a waste, unproductive garden. ಹಾೞುತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ಬೀೞುಬಿಟ್ಟ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಹಾೞುದೇಗುಲ. a temple in ruins (B. 3, 100). — ಹಾೞುಧಾನ್ಯ. blighted or empty grain (ಪುಲಾಕ, ಕ್ಷುದ್ರ ಧಾನ್ಯ Hlā.). — ಹಾೞುಬಟ್ಟೆ. a desolate road. ದೂರವಾಗಿಹ ಹಾೞುಬಟ್ಟೆ (ಪ್ರಾಸ್ತರ Nr.). — ಹಾೞುಬಾವಿ. a well out of repair and not used. ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ ಹಾೞುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹಾೞು ಬೀೞು. = ಹಾೞಾಗು. (Bp. 23, 10). — ಹಾೞುಭೂಮಿ. waste land (Dp. 148). — ಹಾೞುಮಣ್ಣು. earth of ruined mud-forts, etc. deprived of all fertility. (S. Mhr.). — ಹಾೞುಮನೆ. = ಹಾೞ್ಮನೆ. a dilapidated, desolate or empty house. ಬೋೞಗೆ. ಹಾೞುಮನೆ ಆದರೇನು? ಕೊೞು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸರಿ (Prv.). — ಹಾೞು ಮಾಡು. to ruin; to waste (C.; Bp. 52, 7; B. 3, 23; 5, 86). ಹಾೞು ಮಾಡುವದು (ಪ್ರಮಾಪಣ, ಸಂಜ್ಞಪನ, ಮಾರಣ, ಘಾತ, etc. Si. 297). — ಹಾೞುಮಾತು. a useless word (My.). — ಹಾೞುಮೋಱೆ. a forehead without a sectarian mark (My.). — ಹಾೞುಸ್ಥಲ. a desolate place (B. 5, 252). — ಹಾೞುಹರಟೆ. idle, useless talk. ಬಾಲ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಹಾೞು ಹರಟೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಹಾೞುಹುಲ್ಲು. useless grass. ಬಾೞೇ ಗಿಡ ನಟ್ಟರೆ ಹಾೞುಹುಲ್ಲು ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಹಾೞುಹೊಟ್ಟೆ. an empty stomach (My.); the bad, miserable belly (My.). — ಹಾೞೂರ್. –ಊರ್. –ರು. a desolate, deserted village, a village in ruins. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದನ ಕಾಯವು ಹಾೞೂರ ಸ್ಥಾನದಿಂ ಕಡೆಯೆ! (Sp.). ಧನ ಕನಕವುಳ್ಳನಕ ದಿನಕರನನ್ತಕ್ಕು; ಧನ ಕನಕ ಹೋದ ಮೞುದಿನ ಹಾೞೂರ ಶುನಕನನ್ತಕ್ಕು (Sp.). ರಾಗವಿಲ್ಲದ ಹಾಡು, ಭೋಗವಿಲ್ಲದ ಜನ್ಮ, ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದನ ದೊರೆತನ ಹಾೞೂರ ಗೂಗೆಯನ್ತಕ್ಕು (Sp.). ಕಾಲಕೂಟದ (ಕಾಳ–) ವಿಷವು, ಚೇೞು, ನಮ್ಬಿದ ಹಗೆಯು, ಹಾೞೂರ ಚುೞಚಿ, ನಸುಗುನ್ನಿ, ತಿಗುಳರ ಗಾಳಿ ಬೇಡ (Sp.). ಹಾೞೂರಿಗೆ ಬೋೞುಸುತ್ತಿಗೆ. — ಬಾೞುವವನಿಗೆ ಹಾೞೂರ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? (Prvs.).

ಹಾೞುತನ hāḻutana. = ಪಾೞ್ತನ. a ruined state. (My.).

–ಹಿ hi. (= ಅಹೆಯ್, –ಅಹಿ, –ಇ 9, –ಹೀ 2). thou becomest or art. see ಇದ್ದಿ.

ಹಿ hi. *for, because, on account of; assuredly, certainly; indeed, surely; but.*

ಹಿಂಸಕ himsaka. injurious, detrimental, mischievous hostile, malignant, ferocious, savage. 2, a man who hurts, harms or injures (My.); one who murders, kills, slays or destroys (My.).

ಹಿಂಸಕಪ್ರಾಣಿ himsaka-prāṇi. a ferocious, noxious being or animal, a beast of prey (B. 5, 246).

ಹಿಂಸನ himsana. the act of hurting, injuring, injury; killing; slaying. see ನಿ–.

ಹಿಂಸಾಕರ್ಮ himsā-karma. any injurious or hostile act. 2, *magic applied to the ruin or injury of an enemy, employment of spells and mystical texts* (especially those of the atharvavēda) *for injurious purposes.*

ಹಿಂಸಾಯಷ್ಟಿ himsā-yaṣṭi. a staff that hurts (J. 30, 47).

ಹಿಂಸಾಲು himsā-ālu. disposed to injure, injurious, mischievous, hurtful, murderous. (R.).

ಹಿಂಸಿಸು himsisu. to hurt, to harm, to wound, to injure; to kill, to slay, to destroy (My.).

ಹಿಂಸೆ himse. ಹಿಂಸಾ. injuring, *injury, mischief,* hurt, harm, wrong. 2, molesting, annoying, harassing, tormenting (= ಪೀಡನ My.). 3, *killing, slaying, slaughter* (ಕೊಲೆ Hlā.; Mr. 476; Nn. 118; ಒರಸು, ಸೆಸ್ಪು Kk. 68; ಗೋಣ್ಮುರಿ 70; ಗೋಣ್ಮುರಿ Śs.). 4, theft, robbery, spoliation (ಕಳವು 476; ತಸ್ಕರ, ಕಳವು 118). 5, a sword (ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶ, ಖಡ್ಗ 118).

ಹಿಂಸ್ರ himsra. *injurious, mischievous, hurtful, destructive, murderous; cruel,* fierce, savage; a man who kills or murders (ಕೊಲುವವನು Hlā.; Mr. 236).

ಹಿಂಸ್ರಪಶು himsra-paśu. *a beast of prey.*

ಹಿಕ್- hik. = ಹಿನ್ದೆ, etc., ಹೆಕ್-, ಹೆಗ್ 2-. the state of being behind, etc. — ಹಿಕ್ಕಟ್ಟು. the backside or back part (ಹಿಂಗಡೆ, ಹಿನ್ನಿಲ್ G.) of a ship (B. 3, 118), of a carriage (4, 6); the state of being later, as rain (S. Mhr.). ಹಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ತಲೆ (ಪಡ ದಲೆ G.).

ಹಿಕಮತ್ತು hikamattu. skill, cunning; art, trick (My.; Mhr., H. ಹಿಕಮತ). ದುಷ್ಟಾನನನ್ನು ಹಿಕಮತ್ತಿನಿನ್ದ ಜಯಿಸ ಬೇಕು (Prv.).

ಹಿಕಮತ್ತುಗಾಱ hikamattu-gāṟa. a clever or cunning man (My.).

ಹಿಕ್ಕಲು hikkalu. a separation: a small branch-channel in gardens or rice-fields (My.).

ಹಿಕ್ಕಳ hikkaḷa. (fr. ಹಿಕ್ಕು = ಹಿಗ್ಗು 1, No. 3). swell, elation, intensity (Rām. 6, 35, 60).

ಹಿಕ್ಕು hikku. = ಪಿಕ್ಕು. to separate: to comb (C.; B. 1, 6). ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಿಕ್ಕೋಣ (ಕಂಕತ); ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಿಕ್ಕುವ ಆನೆಜನ್ತದ ಹಣಿಗೆ (ಪ್ರಸಾಧನ G.).

ಹಿಕ್ಕೆ hikke. = ಪಿಕ್ಕೆ, etc. the dung of goats, sheep, deer, rats, etc. (Bp. 9, 12; Rāghc. 17, 68; My.).

ಹಿಕ್ಕೆ hikke. *hiccough.*

ಹಿಕ್ಕೇರಿ hik-kēri. = ಇಕ್ಕೇರಿ. capital of Bidanūr. (My.).

ಹಿಗೆ hige. (ಹಗೆ 1, etc.). manner. see ಇಹಿಗೆ.

ಹಿಗ್ಗ higga. = ಹಿಕ್-, etc. — ಹಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ. backwards and forwards (My.).

ಹಿಗ್ಗಲಿಸು higgalisu. to separate or disjoin, as the legs, to straddle; to open wide, as an eye with the fingers; to open, as the mouth of a bag, of a bullock, or of the yōni.

ಹಿಗ್ಗಿಸು higgisu. to separate or disjoin one from another, as two boards by inserting a chisel or as the double tail of a hasp (My.); to slacken, as the bandage of a bundle of wood.

ಹಿಗ್ಗು higgu. 1. (fr. ಹಿರಿ 2). to separate (v. i.), to be disconnected (as the cracked earth, J. 7, 46; as a cracked vessel, My.; as a dilapidated wall, My.). 2, to extend (v. i., as the skin of animals, My., B. 3, 64; as Indian rubber, My.). 3, to distend or swell (from joy), to grow elated, to begin to rejoice (C.; Bp. 15, 14; 25, 15; 27, 77; 28, 14; 30, 22; 32, 24; 47, 31; 49, 20; 57, 43; J. 8, 32; 13, 25; 24, 60; 28, 16. 19; Dp. 65 pallavi; B. 3, 6. 43. 126). ಹಿಗ್ಗಿದವ ಮುಗ್ಗ್ಯಾನು, ತಗ್ಗಿದವ ಜಯ್ಯ್ಯಾನು (Prv.).

ಹಿಗ್ಗು higgu. 2. swell, elation, joy (Dp. 65, pallavi; Bombay Aṅkalipi, p. 23).

ಹಿಂ- hin. ಹಿಙ್-. = ಪಿಂ- (ಪಿಙ್-), etc. ಹಿಕ್-, ಹಿನ್-, etc. — ಹಿಂಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. the end of a garment tucked behind into the waist-band (Bp. 27, 18). — ಹಿಂಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. the place behind, the backside (Grj. 6, 56 va.). 2, the outside of the embankment of a tank (My.). — ಹಿಂಗಟ್ಟುಮುರಿ. the state of having the hands turned round and tied behind the back. — ಹಿಂಗಟ್ಟುಮುರಿ ಕಟ್ಟು. to tie the hands behind the back (My.). — ಹಿಂಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಹಿಂಗಡೆ. the backside, the place behind (ಪಡಮಟ್ಟು, ಪಱತು, ಪಱಗು, ಹಿನ್ನಿಲ್ Śs.; C.; Bp. 5, 44; B. 5, 249). — ಹಿಂಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. the eyes behind: a summerset at which the heels turn backward (My.; *cf.* ಮುಂಗಣ್ಣು). — ಹಿಂಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. the early dawn (My.). 2, the darkness that begins after the moon has set (My.). — ಹಿಂಗಱ. the tail of a bird (B. 3, 114; 4. 191). — ಹಿಂಗಾರಿ. -ಕಾರಿ. = ಹಿಂಗಾರು. (S. Mhr.). — ಹಿಂಗಾರು. -ಕಾರು. the latter rain (My.). — ಹಿಂಗಾರುಪಯ್ರು. the latter growing crop (of navaṇe, kaḍale, etc., My.). — ಹಿಂಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. -ಲು. the hind leg of a quadruped (C.; B. 3, 11; 4, 99). ಆನೆಯ ಹಿಂಗಾಲ್ (ಅವರ Mr. 158). 2, the hind part of the foot (My.; C. Bp. 47, 14). — ಹಿಂಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the back of the hand (ಪಡಗೆಯ್ G.); the backside.

ಹಿಂಗಡಿಸು hiṅgaḍisu. = ವಿಂಗಡಿಸು. to separate. (Bp. 24, 21).

ಹಿಂಗಳ hiṅgaḷa. = ಇಂಗು, ಹಿಂಗು. — ಹಿಂಗಳದ ಗಿಡ. = ಇಂಗು. Ferula asafoetida (St. & Pl.).

ಹಿಂಗಿಸು hiṅgisu. = ಪಿಂಗಿಸು. to cause to go back, to remove, etc. (Bp. 26, 12; 51, 26); to cause to fail (ಅಗಲ್ Śmd. 176 Mdb. Cm.). ಬಱ ಹಿಂಗಿಸು, to remove one's hunger (My.).

ಹಿಂಗು hiṅgu. 1. = ಪಿಂಗು, q. v. to go back; etc. (Bp. 8, 44; 18, 58. 74; 24, 64; 31, 8; 36; 14; 43, 34; 54, 78; 55, 15; Bh. 1, 10, 37; 3, 17, 36; J. 26, 20; 30, 23). [ದನ್ದುಗ ಬಿಡದು ಮನದ ಸನ್ನೇಹ ಹಿಂ ಗದಾಗಿ Bv. 37]. ಹಿಂಗಿದುದು (ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದು Bhn. 39). ಕಡೆಯ ಕಾಲಕೆ ತನ್ನ ವೃಥಬುದ್ಧಿ ಹಿಂಗುವವನ್ ಒಡೆಯನನು ಭಜಿಸಲಿಕೆ ಮನವಿಲ್ಲ ದಿಹನು (Dp. 148). ನಮ್ಮ ಬಡತನವೇನೂ ಹಿಂಗುವದಿಲ್ಲ (B. 4. 101). ತರಲಿಲ್ಲ, ಬರಲಿಲ್ಲ; ಬಱ ಹ್ಯಾಗೆ ಹಿಂಗೀತು? — ಬಂಗಾರದ ಸೂಜಿಯೆನ್ತ, ಹಿಂಗದೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? (Prvs.). [to leave, to keep at distance. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ಹಿಂಗಿ ನುಂಗಿದಗುಳು ಕಿಲ್ಬಿಷ! Bv. 733; Cv. 859].

ಹಿಂಗು hiṅgu. 2. = ಇಂಗು 1. to be imbibed, etc.

ಹಿಂಗು hiṅgu. = ಇಂಗು. *the plant Asafoetida, the resin of its root; Ferula asafoetida.* ಬಿಂಗಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಿಂಗು ಹಚ್ಚಿದನ್ತೆ (Prv.).

ಹಿಂಗುನಿರ್ಯಾಸ hiṅgu-niryāsa. the concrete juice of Asafoetida. 2, *the nimb-tree, Azadirachta indica* Juss.

ಹಿಂಗುಪತ್ರಿ hiṅgu-patri. *a drug composed of a leaf resembling that of Asafoetida.*

ಹಿಂಗುರು hiṅguru. a kind of bird (Rśv. 5, 59; Śśv. 3, 33).

ಹಿಂಗುಲ hiṅgula. a preparation of mercury with sulphur, *vermilion* (ಹಂಸಪಾದ, ಕುರುವಿನ್ದ, ಇಂಗಲೀಕ Mr. 102).

ಹಿಂಗುಲಿ hiṅguli. *the egg plant, Solanum melongena.*

ಹಿಂಗುಲಿಕ hiṅgulika. = ಇಂಗುಲಿಕ, q. v. vermilion.

ಹಿಂಗುಲು hiṅgulu. *vermilion.*

ಹಿಂಗೂಲಕ hiṅgūlaka. = ಹಿಂಗುಲಿಕ, q. v.

ಹಿಚಿಕು hiciku. = ಹಿಸಿಕು. to squeeze q. v. ಕರಡಿಗಳು ಅವರ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಚಿಕಿ (B. 3, 109; 5, 259).

ಹಿಚುಕು hicuku. = ಹಿಚಿಕು, ಹಿಸುಕು, etc. to squeeze, etc. (ಅವುಂಕು, ಒತ್ತು G.). [Tu. ಪುಚಿಕ್ಕ್].

ಹಿಜರಾ hijarā. = ಹಿಜರಿ. (Mhr., H.; R.).

ಹಿಜರಿ hijari. the Mahomedan era, commencing with the day after the flight of Mahomed, viz. on the 16th of July, 662 A. D. (My.; Br.; Mhr., H.).

ಹಿಜಾರ hijāra. breeches, trousers.

ಹಿಜಾರು hijāru. = ಇಜಾರ, ಇಜಾರು, ಹಿಜಾರ. (My.).

ಹಿಜ್ಜಲ hijjala. = ಇಜ್ಜಲ. the tree Barringtonia acutangula Gaertn. (Sk.; ತೊಜ್ಗಣಗಿಲೆ Nr.; ನೀರ ಬೆತ್ತ G.).

ಹಿಂ- hin. ಹಿಞ್-. = ಹಿನ್-, ಹಿನ್ದೆ, etc. — ಹಿಂಜರಿ. to shrink back, to retreat, to withdraw, to recoil (My.; B. 3, 98). — ಹಿಂಜೋಲೆ. a backward motion (S. Mhr.).

ಹಿಂಚು hiñcu. 1. = ಪಿಂಚು. to be behind, etc. (Rāghc. 17, 71; Bh. 8, 23, 10; My.). ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ನೀರಿಗೆ ಹಿಂಚು. — ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹಿಂಚು. — ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚು, ದಣ್ಣಿಗೆ ಹಿಂಚು (Prvs.).

ಹಿಂಚು hiñcu. 2. = ಹಿನ್ದು. — ಹಿಂಚು ಮುಂಚು. the state of being behind or later and in advance or sooner (My.). [ಒನ್ದೇ ವೇಳೆಯಲಿ, ಬೀಜ ವೃಕ್ಷ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದಿವಾ ರಾತ್ರಿ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂಚು ಮುಂಚು ಕಾಣಲೀಯದೆ Cv. 371].

ಹಿಂಚೆ hiñce. = ಹಿನ್ದೆ. afterwards (Bp. 36 sum.).

ಹಿಂಜರಿ hiñjari. = ಪಿಂಜರಿ. silver (ಬೆಳ್ಳಿ Ct. II, 80).

ಹಿಂಜೀರ hiñjīra. *a rope or chain for fastening an elephant's foot.*

ಹಿಂಜು hiñju. = ಪಿಂಜು 1. to separate, to disentangle, etc. (My.; B. 5, 122).

ಹಿಟ್ಟಗಾಣಿ hiṭṭagāṇi. a common creeping plant with sky-blue flowers, Commelina communis Lin. (Z.).

ಹಿಟ್ಟು hiṭṭu. = ಇಟ್ಟು, ಪಿಟ್ಟು, etc. flour, meal (C.; B. 5, 134); powder. 2, porridge (especially of rāgi, My.). 3, food (My.). ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಸಕ್ತು); ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಭ, ದಧಿಸಕ್ತು); ಹಿಟ್ಟನಡುವ ಬಾಳಲಿ (ಮಜೀಷ, ಪಿಷ್ಟಪಚನ Nr.). ಕುಂಕುಮ ಮುನ್ತಾದ ಅಂಗರಾಗದ ಹಿಟ್ಟು (ಚರ್ಚೆ, ಹೆಮ್ಮಿಂಚು ಪುಡಿ Si. 225); ಹಿಟ್ಟು ತೊಬಸುವ ಬಾನೆ (ಮಜೀಷ, etc. 309); ಹಿಟ್ಟು ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಅವಧ್ವಸ್ತ; ಅವಚೂರ್ಣಿತ, ಪುಡಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕುಟ್ಟಿಲ್ ಪಟ್ಟದು 379). ತಂಗಿ ಬಡವಳಾದರೆ ತಂಗಳ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಗತಿ ಯಿಲ್ಲವೇ? — ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ಹಿಟ್ಟು ಬೇಡೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಹಿಟ್ಟಡಿಗೆ. -ಅಡಿಗೆ. a cake (ಪೂಪ, ಅಪೂಪ, ಪಿಷ್ಟಕ, ಹಿಟ್ಟು ಕರಿಸಿ ಮಾಡುವ ದೋಸೆ ಎಲೆಯಪ್ಪ ಕಜ್ಜಾಯ ಮುನ್ತಾದದು Si. 314). — ಹಿಟ್ಟುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. any soft kind of stone (My.). — ಹಿಟ್ಟುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to bruise or break into fine parts, to pound (Bh. 2, 1, 76). — ಹಿಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆ. food and raiment (My.). — ಹಿಟ್ಟುಬಳಪ. a soft kind of pot-stone (My.). — ಹಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿ. forced labour for which some food is given, as when villagers are forced to drag an idol-car, etc.; food given by the gavuḍa or villagers to a peon who is sent on an errand (My.).

ಹಿಟ್ಟುಳಿ hiṭṭuḷi. N. of a plant (ಶಿಲಾಭೇದಿ Mr. 131).

ಹಿಡ hiḍa. 1. = ಹಿಡಿಕು, etc. a testicle. — ಹಿಡ ಬಡಿ. to castrate, to geld (by beating or compression, My.). — ಹಿಡ ಮಾಡು. = ಹಿಡ ಬಡಿ. (My.). — ಹಿಡವೊಡೆ. -ಒಡೆ. = ಹಿಡ ಬಡಿ. (My.).

ಹಿಡ hiḍa. 2. = ಪಿಡಿ 2, etc. P. p. of ಹಿಡಿ 1. — ಹಿಡ ಕೊಳ್ಳು. to seize, to lay hold on, etc. (C.; B. 2, 53; 3, 7. 71; 5, 12. 85. 104). — ಹಿಡ ತರಿಸು. = ಪಿಡಿ ತರಿಸು, ಹಿಡಿ ತರಿಸು. (My.; B. 5, 223). — ಹಿಡ ತರು. = ಪಿಡಿ ತರ್, ಹಿಡಿ ತರ್. to seize or take and bring (C.; B. 3, 108; 4, 79; 5, 258).

ಹಿಡಕ hiḍaka. a seizer. see ತಲೆ-.

ಹಿಡತೆ hiḍata. = ಹಿಡಿತ. the act of seizing or grasping; hold (My.). 2, parsimony; parsimonious (used of the hand, My.).

ಹಿಡದು hiḍadu. = ಹಿಡಿದು. P. p. of ಹಿಡಿ 1. (My.). ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದಣ್ಣೆಗೇ ಏಟು, ಗೊಡ್ಡೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹಿಡಲು hiḍalu. = ಹಿಡ್ಲು. a broom (My.).

ಹಿಡಿ hiḍi. 1. = ಪಿಡಿ 1, q. v. to seize, etc. (C.); to take, to remove (as a person who is at the point of death out of the house to a place before it, My.); to gain, obtain or have (value, as money, My.); to be able to be received (see Prvs.); to press, to shampoo (any limb, My.); to produce an effect on (as medicine, ರೋಗಕ್ಕೆ or ಅವನಿಗೆ ಔಷಧ ಹಿಡಿಯಿತು, My.); to agree with (ಆ ಊರಿನ ನೀರು ನನಗೆ ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ, My.); to exact (as unpaid labour). ಬಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯುವದು (ವಿಷ್ಟಿ, ಆಜು Si. 79). ಫಲ ಹಿಡಿದ ಮರಂ (ಫಲಿನ); ಆನೆಯ ಹಿಡಿವ ತಾವು (ವಾರಿ); ಇಲಿಯ ಹಿಡಿಯಲನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು (ಜಾಹಕ, etc. Hlā.). ಹಿಡಿಯಲೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ ಕಪ್ಪುಗುಟು (ವಾರಿ); ಚಿಬ್ಬು ತುಟು ಹಿಡಿವುದು (ಪ್ರಸರ, ವಿಸರ್ಪಣ); ಮೃಗಂಗಳ ಹಿಡಿವ ಬಲೆ (ವಾಗುರೆ); ಗಜಾದಿಗಳ ಹಿಡಿಯಲೆನ್ದು ಕಟ್ಟಿದ ಪಾಶಪಟ್ಟಿವಿಶೇಷಂಗಳು (ಕೂಟಯನ್ತ್ರ); ವಂಶ ಮೊದಲಾಗಿದ್ದದು ಹಿಡಿದು ಬಾಜಿಸುಹ (ಸುಷಿರ Nr.). ಹಿಡಿವುದು (ಗ್ರಹ, ಆಕರ್ಷಣ Nn. 33). ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆವುದು (ಉರ್ಚು Śm. 86); ಬಗಸೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಕೆಯ್ ಮುಗಿಯುವಿಕೆ (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿ Si. 248); ಅರಸುತನಕ್ಕೆ ಗುರ್ತಾಗಿ ಹಿಡಿಯ ತಕ್ಕ ಭೂಚಕ್ರ ಕೊಡೆ (ಛತ್ರ, etc. 268); ಮದ ಹಿಡಿದ ಆನೆ (ಮದೋತ್ಕಟ 269); ನಿಶಾನಿ ಹಿಡಿಯುವವನು (ಪತಾಕಿ, etc. 281); ರತ್ನಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಯ್ರಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವ (boring holes) ವಜ್ರಸಲಾಕಿ ಮುನ್ತಾದದು (ಅವಿಧ 399). ಆ ಪಾತ್ರೆ ಅಷ್ಟು ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ (My.). ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿಯಿತು (My.). ನನಗೆ ಚಳಿ ಹಿಡಿಯಿತು (My.). ಅವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು or ಅಮಲು ಹಿಡಿಯಿತು (My.). ನನಗೆ ಅಗತ್ಯ ಹಿಡಿಯಿತು (= ನನಗೆ ಬೇಕಾಯಿತು, My). ಹಿಡಿದದು ತಪ್ಪಿತು, ಮುಟ್ಟಿದದು ಮುಟು ಯಿತು. — ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ನೆಲವಿಲ್ಲ (or ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ). — ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವಗೆ ದೈವದ ಯೋಚನೆ ಏನು? — ಸಂಚಿ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಮಂಚ ಹಿಡಿದೀತೇ? — ತಟಗು ಮೊಟದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದು. — ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡವಾದನ್ತಾದ್ದು ಗುಡಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದೀತೇ? — ಮಾನದಲ್ಲಿ ಆನೆ ಹಿಡಿದೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 28, 24; 36, 13; 40, 74; 42, 32; 51, 48; 53, 16. 49; J. 6, 31; 11, 2; Bh. 1, 8, 31. 74; 1, 10, 27. 37; 1, 20, 60; 3, 13, 30. ಸನ್ನೆಯೊಳಗೆ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಾಜಿಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆನ್ದು, ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದನು (B. 3, 70). ಸಾಧಾಜೋಡುಗಳು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಹಿಡಿದು ಎಣ್ಟು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತನಕ ಇರುತ್ತವೆ (3, 103). ತತ್ತಿಯನ್ನು ಒಡಿದು ಮಟಿಯು ಹೊರಬಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿವಸ ಹಿಡಿಯುವದು (4, 193). ಮುಮ್ಬಯಿಯಿನ್ದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ? (5, 227). ಸ್ವಲ್ಪ ಖರ್ಚು ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಲೆಯೊಳಗೆ ಕಲಿಯುವದು (5, 271). ಈ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರ ಸಾಲೆಯೊಳಗಾದರೂ ಒನ್ದು ಹುಡುಗಿಗೆ ವರುಷವೊನ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂಟು ರೂಪಾಯಿಗಳಿನ್ದ ಸಾವಿರ ಹದಿನಯ್ದು ನೂಟು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ (5, 276). — ಹಿಡಿದಾಟ. -ಆಟ. mutual seizing and pulling (My.). — ಹಿಡಿದಾಡು. -ಆಡು. to take and play (Bp. 14, 4). 2, to seize and pull one another (My.). — ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ. rep. (Bp. 28, 9; 56, 28).

ಹಿಡಿ hiḍi. 2. = ಪಿಡಿ 2, etc. P. p. of ಹಿಡಿ 1, in ಹಿಡಿ ಹಿಡಿದು (Bp. 38, 38; 47, 32; 51, 71; My.; see Prll. s. ಅತಿ). — ಹಿಡಿ ಕೊಳ್ಳು. = ಹಿಡ ಕೊಳ್ಳು s. ಹಿಡ 2. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ಮುಷ್ಟಿಬನ್ಧ, ಸಂಗ್ರಾಹ Si. 391). — ಹಿಡಿ ತರಿಸು. = ಹಿಡ ತರಿಸು s. ಹಿಡ 2. (Bp. 55, 30). — ಹಿಡಿ ತರು. -ತರ್. = ಹಿಡ ತರು s. ಹಿಡ 2. (Bp. 9, 25; 14, 23; 60, 24; My.). ಹಿಡಿ ತನ್ನ ನಾಯಿ ಮೊಲ ಹಿಡಿದೀತೇ? (Prv.). ದುಷ್ಟಬಗ್ಗನ ಕೆಯ್ಯ ಮುಟ್ಟ ಹಿಡಿ ತರ ಬಹುದು (Dp. 172).

ಹಿಡಿ hiḍi. 3. = ಪಿಡಿ 3, q. v., ಹಿಡು 2. hold. (My.; ತ್ಸರು, ಮುಷ್ಟಿ Hlā.; ತ್ಸರು, ಖಡ್ಗಾದಿಮುಷ್ಟಿ Nr.; ಮುಷ್ಟಿಬನ್ಧ, ಸಂಗ್ರಾಹ Si. 391; Bp. 23, 9). ಖಡ್ಗದ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಸೂತ್ರ (ಮೇಖಲೆ Nr.). ಹಿಡಿ ಒಡಗೂಡಿದ ಮೊಟ (ರತ್ನಿ Si. 212); ಚಾಚಲ್ ಪಟ್ಟ ಕಿಱು ಬೆರಳುಳ್ಳ ಹಿಡಿಯಿನ್ದ ಒಡಗೂಡಿದ ಮೊಟ (ಅರತ್ನಿ 212); ಕತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹಿಡಿ (ತ್ಸರು 289); ಹಲಿಗೆಯ ಹಿಡಿ (ಸಂಗ್ರಾಹ 290). 6, a weapon of the athlete, etc. (= ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿ, No. 2, Bp. 31, 3). ಮುತ್ತಯ್ದೇ ಕೆಯ್ಯ ಭಿಕ್ಷ ಮೂಱು ಹಿಡಿ ಸಾಕು. — ಪಕ್ಕವಿದ್ದರೆ ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡೀಲಿ, ಕೊಟ್ಟ ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ದುಕ್ಕವೇನು? (Prvs.). — ಹಿಡಿಕಾಱು. a handful of grain. ಹಿಡಿಕಾಱಿಗೆ ಅಡಿ, ಪಡಿಕಾಱು ಕಳಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಹಿಢಿ ಕೆಯ್ಸು. = ಪಿಡಿ ಕೆಯ್ಸು. to cause a fist to be formed, to make a fist, to form into a fist, to close or clench. ಹಿಡಿ ಕೆಯ್ಸಿದ ಕೆಯ್ಯ ಕುಡಿತೆ (ಮುಷ್ಟಿ); ಹಿಡಿಕೆಯ್ಸಿದ ಮೊಟನು (ರತ್ನಿ Hlā.). 2, to seize or grasp (Bp. 3, 25). — ಹಿಡಿಗವಡೆ. -ಕವಡೆ. a certain play with cowries (Bh. 1, 6, 1). — ಹಿಡಿಗೆಯ್. 1. to close or clench. ಬಲಿದು ಹಿಡಿಗೆಯ್ದ ಕೆಯ್ (ಮುಷ್ಟಿ Mr. 323). — ಹಿಡಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. 2. the closed hand (J. 25, 54). — ಹಿಡಿಜೋಳ. = ದೊಡ್ಡ ಜೋಳ. (St. & Pl.). — ಹಿಡಿ ತುಮ್ಬ. so that the fist or hand is filled: a handful (B. 4, 127). ಹಿಡಿ ತುಮ್ಬ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೂ ನುಡಿ ಹಸನಾಗಿ (or ಚನ್ನಾಗಿ) ಇರ ಬೇಕು. — ಎಲ್ಲದಕ್ಕೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹಿಡಿ ತುಮ್ಬ ಗಡ್ಡಕ್ಕೂ ಬಡತನವೇ? (Prvs.). — ಹಿಡಿಮೃಗ. a beast that has been taught to seize wild animals (Bh. 3, 13, 21). — ಹಿಡಿಯಾಳ್. -ಆಳ್. a captive (Bh. 1, 19, 18). — ಹಿಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to be seized, to be taken prisoner, to be brought into subjection (Bp. 18, 53; 53, 20). ಹಿಡಿವಡೆದವನು (ಅಭಿಪನ್ನ, ಅಭಿಗ್ರಸ್ತ Nr.). — ಹಿಡಿವರಹ. a handful of gold coins. ಬೊಡಿಯುವ ಗಣ್ಡನ ಹತ್ತರ ಹಿಡಿವರಹಾ ಇದ್ದರೇನು? (Prv.). — ಹಿಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize firmly, to grasp (Cpr. 9, 12). — ಹಿಡಿಸರಳು. an instrument for boring holes. (My.). — ಹಿಡಿಸೂಡಿ. a bundle of grass comprising only a handful; a broom. see Prv. s. ಹೊಲ 3. — ಹಿಡಿ ಸ್ಯಾಲ. an auger, a drill (S. Mhr.; Te. ಪಿಡಿಸಾನೆ). — ಹಿಡಿಹಿಡಿಕೆ. see Mr. s. ತ್ರಿಪತ್ರಿಣಿ. — ಹಿಡಿಹುಲ್ಲು. a handful of grass. ಮದೇ ಹುಲ್ಲು ಸೂಜಿ ಆಗುತ್ತದೆ, ಹಿಡಿಹುಲ್ಲಿಗೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ (Prv.). — ಹಿಡಿ ಹೆಬ್ಬಾರ. a Hebbāra who is only a handful, *i. e.* very insignificant. ಹಿಡಿಹೆಬ್ಬಾರನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದಷ್ಟು ಗಾತ್ರ (Prv.).

ಹಿಡಿ hiḍi. 4. = ಪಿಡಿ 4. — ಹಿಡಿಯಾನೆ. -ಆನೆ. a female elephant (ಹಸ್ತಿನಿ, ವಶೆ Hlā.; ಕರಿಣಿ, ಧೇನುಕೆ, ವಶೆ Nr.).

ಹಿಡಿ hiḍi. 5. = ಹಿಡಿಕು, etc. (Te. ಪಿಡಿ). — ಹಿಡಿಹೋರಿ. a steer that has still its testicles (ಅರ್ಷಭ್ಯ Mr. 178).

ಹಿಡಿಕಿ hiḍiki. 1. a woman who seizes. see ತಲೆ-.

ಹಿಡಿಕಿ hiḍiki. 2. = ಹಿಡಿಕೆ. a handle, a hilt (B. 3, 11; 5, 25).

ಹಿಡಿಕು hiḍiku. = ಹಿಡ 1, ಹಿಡಿ 5, ಹಿಡಿಗು. a testicle. (T. ಪಿಡುಕ್ಕು, ಪುಡುಕ್ಕು; Tu. ಪೊತ್ತೆಲ್). ಹಿಡಿಕು ಬಡಿದ ಎತ್ತು (ಜಾತೋಕ್ಷ Nr. *a*).

ಹಿಡಿಕೆ hiḍike. = ಹಿಡಿಕಿ 2. the fist. ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಅಳೆದ ಮೊಟ (ಸರತ್ನಿ); ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಅಳೆದ ಮೊಟ (ಅರತ್ನಿ Nr.). 2, a handle, a hilt (ತಾವು G.). ಕತ್ತಿ ಕಠಾರಿ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ಹಿಡಿಕೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಾರು (ಮೇಖಲೆ G.).

ಹಿಡಿಗಲು hiḍigalu. a broom (My.).

ಹಿಡಿಗು hiḍigu. = ಹಿಡಿಕು, etc. ಹಿಡಿಗು ಬಡಿದ ಎತ್ತು (ಜಾತೋಕ್ಷ Nr. *b*).

ಹಿಡಿತ hiḍita. hold. (My.)

ಹಿಡಿಮ್ಬ hiḍimba. a rākṣasa slain by Bhīma. (Bh. 1, 9, 16. 19).

ಹಿಡಿಮ್ಬಕ hiḍimbaka. = ಹಿಡಿಮ್ಬ. (Bh. 1, 9, 16).

ಹಿಡಿಮ್ಬಾಪತಿ hiḍimbā-pati. Bhīma. (ಭೀಮಸೇನ G.). 2, Hanumat

ಹಿಡಿಮ್ಬಿ hiḍimbi. = ಹಿಡಿಮ್ಬೆ. (Bh. 1, 9, 16. 24).

ಹಿಡಿಮ್ಬೆ hiḍimbe. ಹಿಡಿಮ್ಬಾ. Hiḍimba's sister, who changed herself into a beautiful woman and married Bhīma. 2, the wife of Hanumat.

ಹಿಡಿಯಿಸು hiḍiyisu. = ಪಿಡಿಯಿಸು. to castrate, to geld. ಹಿಡಿಯಿಸಲ್ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಅರ್ಷಭ್ಯ Hlā.).

ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ hiḍiyuvike. seizing, etc. (Si. 392. 400. 434. 442).

ಹಿಡಿಸು hiḍisu. = ಇಡಿಸು 3, ಪಿಡಿಸು. to cause to seize, to cause to lay hold of or on (Bp. 29, 33; 60, 22); to cause to occupy (as a place of being; 39, 15); to cause oneself to occupy (as a place being): to enter, to go into (C.); to make go into oneself: to hold, to have capacity for (as a vessel, a cart, a ship, C.); to make go into, to fill into; to cause to shampoo (My.). ಆ ಪಾತ್ರದೊಳಗೆ ನರಿಯ ಮೋಜಿ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ (B. 3, 95). ಆ ಹಡಗುಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಕಣ್ಡಗ ಒಜ್ಜೆ ಹಿಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಇರುವವು (3, 117). ಒಳಗೆ ನಾಲ್ಕಾಱು ಜನರನ್ನೂ ಹೊಱಗೆ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರ್ಡು ಜನರನ್ನೂ ಹಿಡಿಸುವನ್ಥ ರಥಗಳು (5, 299). ಒನ್ದು ಹಡಗದೊಳಗೆ ಹಿಡಿಸುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇಱಿದರೆ ಬಹಳ ಎತ್ತುಗಳು ಬೇಕಾಗುವವು (4, 160). ಅವನ ತಲೆಯು ಗಗನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಅವನು ಉಡುಗಿದರೆ ಸಣ್ಣ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ ಸಹಾ ಹಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ (5, 142).

ಹಿಡಿಹ hiḍiha. seizing, grasping, etc. (ಪೀಡನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಗ್ರಹಣ, ನಿಗ್ರಹ Mr. 439).

ಹಿಡು hiḍu. 1. = ಪಿಡಿ 2, etc. P. p. of ಹಿಡಿ 1. — ಹಿಡು ಕೊಳ್ಳು. = ಹಿಡಿ ಕೊಳ್ಳು s. ಹಿಡಿ 2, etc. (B. 2, 32. 42; B. 4, 63. 176; 5, 240. 254). ಹಿಡು ಕೊಳ್ಳುವದು (ಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಹ Si. 388).

ಹಿಡು hiḍu. 2. = ಹಿಡಿ 3, etc. hold, etc.

ಹಿಡುವಳಿ hiḍu-vaḷi. possession, ownership (of land, My.).

ಹಿಡುವಳಿದಾರ hiḍuvaḷi-dāra. a possessor, an owner (My.).

ಹಿಡುಹು hiḍuhu. the act of seizing, catching or hitting (used of an arrow, Bh. 7, 4, 42).

ಹಿಡ್ಲು hiḍlu. = ಹಿಡಲು. a broom (My.).

ಹಿಣನಿ hiṇani. = ಹಿಣಿ, etc. hump, etc. ಎತ್ತಿನ ಹಿಣನಿ (ಕಕುದ, ಕಕುದ್ Si. 430).

ಹಿಣಿ hiṇi. = ಇಣಿ, ಪಿಣಿಲ್ 2, ಹಿಣಿಲ್ 1, ಹಿಳಲು, ಹಿಳಿಲ್. a bull's or bullock's hump (ಅಂಸಕೂಟ, ಕಕುದ್ Hlā.; M. ಪೂಞ್ಞಿ; T. ಪಿಜಲ್).

ಹಿಣಿಕು hiṇiku. = ಇಣಿಕು, ಹಣಿಕು, etc. to look slyly. — ಹಿಣಿಕಿ ನೋಡು. = ಹಣಿಕಿ ನೋಡು. (My.).

ಹಿಣಿಲ್ hiṇil. 1. ಹಿಣಿಲು. = ಹಿಣಿ, etc. (ಕಕುದ, ಕಕುದ್ Nr.; ಕಕುದ Mr. 179). ಗೂಳಿಯ ಹಿಣಿಲು (ವೃಷಾಂಗ, ಕಕುದ್ Nr.). ಗೂಳಿಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಣಿಲು (ಕಕುದ Nn. 143, o. r. ಹಿಳಿಲು).

ಹಿಣಿಲ್ hiṇil. 2. ಹಿಣಿಲು. = ಪಿಣಿಲ್ 1, ಹೆಣಿಲು, ಹೆರಲು, ಹೆರಳ್, ಹೆಳಲು. the string of a bow (Bh. 8, 22, 27); a braid of hair (ಕಚಬನ್ಧ Ct. I, 74; ಪಾಶ Mr. 320; Rām. 1, 16, 52); a peacock's tail (J. 13, 51). ಗಣ್ಡುಡಿಗೆಯುಟ್ಟು, ಬಿಟ್ಟು ಹಿಣಿಲಂ (Śmd. 282, o. r. ಕಣ್ಡುಡಿಗೆ-). see ಬೆಳೆವಿಣಿಲು.

ಹಿಣ್ಟೆ hiṇṭe. = ಪೆಟ್ಟೆ, etc, a lump, a clod (My.).

ಹಿಣ್ಡಿ hiṇḍi. the oil-seed from which the juice has been expressed, the refuse of oil-seed, an oil-cake (ಪಿಣ್ಯಾಕ Nr.; ತೈಲಕ Mr. 378; C.; Bp. 24, 68; B. 2, 19). 2, a kind of chutney made of the emblic myrobalan (ನೆಲ್ಲಿ My.).

ಹಿಣ್ಡಿಲ hiṇḍila. a coiled serpent (ಜಿಹ್ಮಗ, ಕುಣ್ಡಲಿ, ಮುರಿದ ಫಣಿ Mr. 400, o. r. in two MSS. ಹಿಣ್ಡಲ).

ಹಿಣ್ಡೀರ hiṇḍīra. *cuttle-fish bone, Os sepiae.*

ಹಿಣ್ಡು hiṇḍu. = ಪಿಣ್ಡು. to press with the fist or between the palms of the hands, etc. in order to extract the juice, oil, etc., to squeeze out (ಮುಷ್ಟಿನಿಷ್ಪೀಡನ Śmd. Dh.; ನಿಪೀಡನ Śm. 96; C.; Bp. 11, 11; My.); to wring, as a wet cloth (My.); to squeeze through (cloth, etc., My.); to squeeze or pinch, as the ears (My.); to extract, as milk, to milk (B. 1, 21; 4, 220; 5, 285); to give milk, as buffaloes, etc. (B. 1, 15. 18); to squeeze, to oppress with hardships, to harass (Bh. 1, 10, 31. 35; J. 31, 26). ದೊಣ್ಣೀ ಹಿಣ್ಡಿದರೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜುವದೇ? — ಮೊಸರು ಹುಳಿ ಯೆನ್ನ, ಹಸುರುಹುಲ್ಲ ಹಿಣ್ಡಿದನನ್ತೆ (Prvs.).

ಹಿಣ್ಡು hiṇḍu. = ಪಿಣ್ಡು, q. v. a collection, a multitude, etc. (ಗೋಸಮೂಹ Śmd. Dh.; ತುಱುಮನ್ದೆ Śm. 96; ಕಲಾಪ, ಸಂಹತ Si. 439; Grj. 2, 106 va.; 6, 56 va.; Bp. 51, 54; Bh. 3, 13, 18; C.; B. 4, 37). ತುಱುವಿನ ಹಿಣ್ಡು (ಗೋವೃನ್ದ, ಗೋಧನ, ಧನ Hlā.). ವಾರಸತಿಯರ ಹಿಣ್ಡು (ಗಾಣಿಕ್ಯ Mr. 305). ಪಶುಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಸಮಜ Si. 318); ಗಿಣಿಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಶಾಕ 181); ಆನೆಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಹಸ್ತಿಕ 269); ಆಕಳ ಹಿಣ್ಡು (ಗೋಕುಲ, ಗೋಧನ 318); ಎತ್ತುಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಔಕ್ಷಕ 318); ಎಳೆಕಱುಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ವಾತ್ಸಕ 318). see Prvs. s. ಹಣ್ಣೆ. — ಹಿಣ್ಡಾಕಳ್. -ಆಕಳ್. a herd of cows (J. 9, 19). — ಹಿಣ್ಡಿಗೆ ಬಿಗಿ. to fasten together into one mass (Bhaktisāra 85). — ಹಿಣ್ಡುಕೌಪ. a number of small pieces of cloth. ದಣ್ಡಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ಹಿಣ್ಡುಕೌಪವ ಕಟ್ಟಿ, ಮುಣ್ಡೆಯರ ಕಣ್ಡು ಭ್ರಮಿಸುವ ಯೋಗಿಗೆ ಮಣ್ಡೆ ಬೋಳೇಕೆ? (Sp.). — ಹಿಣ್ಡುಗಂಕಣ. -ಕಂಕಣ. = ಪಿಣ್ಡುಗಂಕಣ, q. v. (Śmd. 386; Kk. 98). — ಹಿಣ್ಡುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a herd, to come together in crowds, etc. (B. 2, 2. 18; 3, 56. 67). — ಹಿಣ್ಡುಗಣೆ. -ಕಣೆ. a heap or number of arrows (J. 22, 20). — ಹಿಣ್ಡುಗೂಡು. -ಕೂಡು. to come together in crowds, to assemble in numbers, etc. (C.; B. 5, 105). — ಹಿಣ್ಡುವಲೆ. -ಬಲೆ. a variety of net (Bh. 3, 13, 23). — ಹಿಣ್ಡು ಹಿಣ್ಡು. rep. (Bp. 28, 21). — ಹಿಣ್ಡುಹೊಳಹು. the shine of a large number (Bh. 3, 13, 18). — ಹಿಣ್ಡೇಱು. -ಏಱು. to rise in numbers (Grj. 4, 45). — ಹಿಣ್ಡೊಡೆ. -ಒಡೆ. to separate from or leave the herd. ಹಿಣ್ಡೊಡದ ಆಕಳು ಕಣ್ಡ ಕಡೆ (Prv.).

ಹಿಣ್ಡುಳೆ hiṇḍuḷe. N. of a plant (ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಿ Mr. 147, one MS. ಹಿಣ್ಡುಳಿಕೆ).

ಹಿಣ್ಡೆ hiṇḍe. Tbh. of ಪಿಣ್ಡ. a ball of rice offered to the manes, etc. — ಹಿಣ್ಡೆಕೂಟ. a meal at the sapiṇḍīkaraṇa (My.). ಹಿಣ್ಡೆ ಕೂಟ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಹಿಣ್ಡ್ಲಿ hiṇḍli. (= ಹಿಣ್ಡುಳೆ?). — ಹಿಣ್ಡ್ಲಿ ಕಾಯಿ. the fruit of a creeper of the cucumber tribe, perhaps Cucumis trigonus Roxb. (Z.).

ಹಿತ hita. put, placed, laid, imposed; held, taken, seized. 2, *suitable, proper, fit*, worthy; advantageous, beneficial, profitable, useful, good; salutary, wholesome, agreeing with. 3, friendly, affectionate, kind. 4. a friend, a benefactor. 5, advantage, profit, benefit, service, good. welfare (ಪ್ರಯೋಜನ Nn. 84). ಹಿತವಂ (ತಕ್ಕಂ Kk. 38). ಪರಹಿತ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಹಿತ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಣ್ಡ — ಮದುವೇ ಮನೇಲಿ ಅನ್ನವಿಕ್ಕಿ, ಹಿತವ ಪಡದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Śmd. 158. 365; Bp. 38, 7; 40, 90; B. 4, 17; 5, 206.

ಹಿತಕರ hita-kara. doing what is fit or proper, doing a service, performing a kindness, friendly, favourable, beneficial; a benefactor. (Ch. v. 222; Bp. 40, 80).

ಹಿತಕಾರಕ hita-kāraka. doing what is good, beneficial, salubrious, etc. (C.; B. 3, 37).

ಹಿತಕಾರಿ hita-kāri. doing services, performing kindnesses or benefits, befriending, useful, beneficial, auspicious. (Rām. 6, 44, 31; Bp. 16, 25; My.). ನಾರಿ ಪರ ಉಪಕಾರಿ, ನಾರಿ ಸ್ವರ್ಗಕೆ ದಾರಿ, ನಾರಿ ಸಕಲರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿ; ಮುನಿದರೇ ನಾರಿಯೇ ಮಾರಿ (Sp.).

ಹಿತಬಾರಿ hitabāri. = ಹಿತವಾರಿ, trustworthy. (My.).

ಹಿತರಸಸ್ವೀಕಾರ hita-rasa-svīkāra. the making one's own of pleasant fluids. see ಹೀರ್ 1.

ಹಿತವತ್ hita-vat. friendly, favourable, doing good, useful.

ಹಿತವನ್ತ hita-vanta. Tbh. of ಹಿತವತ್. one who confers benefits, a benefactor, a friend (C.; B. 5, 179). ತಾಯಿಗಿನ್ತ ಹಿತವನ್ತರಿಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ (Prv.); feminine ಹಿತವನ್ತೆ (My.).

ಹಿತಶತ್ರು hita-śatru. hostile to the weal or advantage of (Mhr.); a secret enemy (My.).

ಹಿತಶತ್ರುತ್ವ hita-śatrutva. secret enmity (My.).

ಹಿತಾವಹ hita-āvaha. bringing benefit, etc., salutary, salubrious (B. 4, 31).

ಹಿತಾಶಂಸೆ hita-āśaṁse. *benediction.*

ಹಿತೈಷಿ hita-ēṣi. wishing well, desiring another's welfare, kindly disposed, benevolent. (My.).

ಹಿತೋಪದೇಶ hita-upadēśa. friendly advice, good counsel, salutary instruction. 2, N. of a popular collection of stories and fables. (C.; B. 4, 196).

ಹಿತ್ತಲ್ hittal. ಹಿತ್ತಲು. = ಪಿತ್ತಲ್, ಪಿನ್ತಿಲ್, etc., ಹಿತ್ತಲ, ಹಿತ್ತಿಲ್. a back-yard (C.; Bp. 31, 5; B. 1, 9; 4, 25; Si. 118). ಹಿತ್ತಲಗಿಡ ಮದ್ದಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳ ಮಾತು ನಿಜವಲ್ಲ. — ಒಲಪುಗಾತಿಗೆ ಮನೆಯೇಲ್ಲಾ ಹಿತ್ತಲು. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೊಣ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದ (Prvs.). — ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲ್. a back-yard gate (Bp. 61, 20). — ಹಿತ್ತಲ ಮನೆ. a building in the back-yard (Bp. 42, 31).

ಹಿತ್ತಲ hittala. = ಹಿತ್ತಲ್, etc. (ನಿಷ್ಕುಟ, ಹಿತ್ತಿಲ್ Nn. 142; ನಿಷ್ಕುಟ Mr. 480; B. 5, 135. 203).

ಹಿತ್ತಳಿ hittaḷi. = ಹಿತ್ತಳೆ, etc. (Si. 332).

ಹಿತ್ತಳೆ hittaḷe. = ಪಿತ್ತಲ 1, etc. brass (ಅರಕೂಟ, ರೀತಿ Hlā., Nr.; Si. 332).

ಹಿತ್ತಾಳಿ hittāḷi. = ಹಿತ್ತಳೆ, etc. (B. 1, 18; 4, 141; ಪುಷ್ಪಕ Mr. 527; ಅರಕೂಟ G.). ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನ, ಕಿವಿ ಮಾತ್ರ ಹಿತ್ತಾಳಿ (Prv.).

ಹಿತ್ತಾಳೆ hittāḷe. = ಇತ್ತಾಳೆ, ಹಿತ್ತಳೆ, etc. (ಪುಷ್ಪಕ, ರೀತಿಕೆ Nn. 123; ಅರಕೂಟ, ರೀತಿಕೆ Mr. 98, o. r. ಹಿತ್ತಾಳಿ; My.).

ಹಿತ್ತಿಲ್ hittil. ಹಿತ್ತಿಲು. = ಹಿತ್ತಲ್, etc., ಹಿತ್ತ್ಲು. (ನಿಷ್ಕುಟ Hlā.). ನಟ್ಟೆಹಿತ್ತ್ಲು. a vegetable garden.

ಹಿತ್ತ್ಲು hittlu. = ಹಿತ್ತಲ್, etc. (My.).

***ಹಿದಿರೆ hidire.** heap of wood cuts? fuel, bamboo? (fr. ಬಿದಿರ್?). ಪಲವು ಕಾಲ ಧಾವತಿಗೊಣ್ಡು ಒಟ್ಟಿದ ಹಿದಿರೆಯು ಒನ್ದು ಮಿಡುಕುಜಿಲ್ಲಿ ಬೇವನ್ತೆ Bv. 213.

ಹಿಡುಕು hiduku. 1. = ಪಿಸುಕು 1, etc., ಚಿದಕು 1. to squeeze the soaked pulse called avare with the fingers and thus remove its skin (My.).

ಹಿಡುಕು hiduku. 2. = ಚಿದಕು 2. the state of being freed from one's skin by squeezing (My.). — ಹಿಡುಕವರೆ. -ಅವರೆ. = ಚಿದಕವರೆ. (My.).

ಹಿನ್- hin. = ಪಿಂ- (ಪಿಜ್-), etc., ಹಿಜ್-, ಹಿಂ- (ಹಿಜ್-), ಹಿಂ-(ಹಿಞ್-), ಹಿನ್ದೆ, etc. back, behind, etc. — ಹಿನ್ತಿರಗು. = ಹಿನ್ತಿರುಗು. (Cb. 57). — ಹಿನ್ತಿರುಗು. = ಪಿನ್ತಿರುಗು. (My.). — ಹಿನ್ತೆಗೆ. = ಹಿನ್ದೆಗೆ. (My.). — ಹಿನ್ದಲೆ. -ತಲೆ. the hinder part of the head (My.). — ಹಿನ್ದಿರಿಗಿಸು. -ತಿರಿಗಿಸು. to turn back (v. t.); to turn round (v. t., My.). ರೂಪರಸಾದಿವಿಷಯಗಳ ಪೆಸೆಯಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಹಿನ್ದಿರಿಗಿಸಿ ನಿಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ Si. 392). — ಹಿನ್ದಿರಿಗು. -ತಿರಿಗು. = ಪಿನ್ತಿರಿಗು. to turn back; to return; to turn round (My.). — ಹಿನ್ದಿರುಗು. -ತಿರುಗು. = ಪಿನ್ದಿರುಗು, ಹಿನ್ದಿರಿಗು. (My.). ಗಣಪತಿ ಹಿನ್ದಿರುಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ (B. 4. 79). ಹಿನ್ದು ಹಾಜುಕೆಗೆ ಬೇಟೆ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಸಿಂಹವು ಹಿನ್ದಿರುಗಿ, ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುವದು (4, 212). — ಹಿನ್ದಿರುಗುವಿಕೆ. -ತಿರುಗುವಿಕೆ. turning back, etc. (ಸಾಧನ, ನಿವರ್ತನ Si. 437). — ಹಿನ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. = ಪಿನ್ದೆಗೆ. to draw back, to flinch (My.). ಯಾವ ಕಷ್ಟ ಬನ್ದರೂ ಹಿನ್ದೆಗೆಯಸು (My.). — ಹಿನ್ದೆಸೆ. the direction that is behind (Bp. 25, 45; 27, 74; 39, 40; 42, 36. 84; 57, 88). — ಹಿನ್ನೆಲೆ. = ಪಿನ್ನೆಲೆ. back ground (Bh. 3, 19, 12).

ಹಿನ್ತಾಲ hintāla. *the marshy date tree, Phoenix* (or Elate) *paludosa.*

ಹಿನ್ತಾಲಿ hintāli. the Talipot or fan-palm (ಕರತಾಳ, ಶ್ರೀತಾಳಿ Mr. 359).

ಹಿನ್ತೆ hirte. = ಪಿನ್ತು, etc., ಹಿನ್ದೆ. (Śmd. 285 Cm.).

ಹಿನ್ದ hinda. = ಹಿನ್ದು, etc. — ಹಿನ್ದಗಡೆ. -ಕಡೆ. subsequent time; afterwards (ಅನು G.). ಹಿನ್ದಗಡೆಯಲ್ಲಿ (ಪಶ್ಚಾತ್); ಹಿನ್ದಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾರ (ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ G.). ಮೊದಲು ಸುಳ್ಳು ಹೇಟಿ, ಹಿನ್ದಗಡೆ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುವವೇನು ಚನ್ದ? (B. 3, 83); ಇನ್ನಾದ್ದೊನ್ದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆನ್ನು, ಮೊದಲು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಿನ್ದಗಡೆಗೆ ಹೊತ್ತು ಬನ್ದಾಗ, ತನ್ನಿನ್ದಾಗದೆನ್ದು, ಹೇಟಿ ಬಾರದು (4, 34). — ಹಿನ್ದ ಹಿನ್ದಕೆ. (i. e. ಹಿನ್ದಕೆ ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ). rep. (Bp. 22, 31; J. 19, 29). — ಹಿನ್ದ ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ. = ಹಿನ್ದ ಹಿನ್ದಕೆ. (Bp. 27, 13).

ಹಿನ್ದಲ hindala. = ಹಿನ್ದಳ. (My.).

ಹಿನ್ದಳ hindaḷa. = ಹಿನ್ದಣ. that which is behind. ಹಿನ್ದು. (My.).

ಹಿನ್ದು hindu. = ಪಿನ್ದು q. v., etc., ಹಿಂಜು 2. that which is back (in place), behind, and previous, past; that which is afterwards or hereafter (ಪಿನ್ತು Śmd. 64; Bp. 24, 19); the direction behind, past time; subsequent time; behind, etc. genitive: ಹಿನ್ದಣ (Bp. 37, 23; 61, 34; J. 2, 57; 7, 30; 13, 48; 15, 30; 19, 24; 25, 8. 16), ಹಿನ್ದಣದ (Bp. 4, 61). ಹಿನ್ದಲ, ಹಿನ್ದಳ, ಹಿನ್ದನ (My.); dative: (ಹಿನ್ದಕೆ), ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ (Bp. 22, 15; 44, 22; B. 2, 18; 3, 59; 4, 112. 126. 132; 5, 70. 206), ಹಿನ್ದಕೆ (Bp. 11, 20; 26, 29; 40, 8; J. 13, 35); ablative: ಹಿನ್ದಿನ್ದ (B. 3, 23. 41. 42. 85; 4, 110), ಹಿನ್ದಿನ್ದ (B. 3, 71. 122), ಹಿನ್ದಿನಿನ್ದ (B. 4, 187; 5, 253). ಹಿನ್ದ ಸೆಳೆವುದು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ); ಪಡೆಯ ಹಿನ್ದಣ ಮೆಯ್ (ಪ್ರತಿಗ್ರಹ Hlā.). ಸೇನೆಯ ಹಿನ್ದಿದ್ದ ಆರೆನೆಲೆ (ಪ್ರತಿಗ್ರಹ Nr.). ಹಿನ್ದಣ ಭಾಗ (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ, ಪಿನ್ತು Nn. 134). ಹಡಗು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಯುವನ್ತೆ ಕೆಳಗಡೆ ನೀರನ್ನು ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ ಮರಮುಟ್ಟು (ನೌಕಾದಣ್ಡ Si. 84); ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ತಿರುಗದೇ ಇರುವವನು (ಅನಿವರ್ತಿ 292); ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡದನ್ನು ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವಿಕೆ (ನಿರ್ಯಾತನ 437); ಕಳೆದ ವರುಷ ಪರುತ್ ಎನ್ನುದು, ಅದಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ಹಿನ್ದಣ ಸಂವತ್ಸರ ಪರಾರಿ ಎನ್ನುದು (476); ಹಿನ್ದಣ ದಿನ (ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಸ್ 477; ಹ್ಯಸ್ 477). ಹಿನ್ದ ಹಿಡಿವುದು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ Mr. 484). ಹಿನ್ದಿನವ (B. 4, 190). ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ದಕ್ಕೆ (B. 3, 126). ಹಿನ್ದಕ್ಕೂ ಮುನ್ದಕ್ಕೂ (4, 158). ಕಡ್ಲೆಗೆ ಮುನ್ದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಹಿನ್ದು. — ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ ತಿರುಮನ್ತ್ರ ಹೇಟ್ತಾನು. — ಹಿನ್ದಿನ ಭಕ್ತಿ ಹೋಯಿತು, ಮುನ್ದಿನ ಕೋರಾನ್ದ ಹೋಯಿತು. — ಹಿನ್ದಿನಿನ್ದ ಆನೆ ಹೋಗಬಹುದು, ಮುನ್ದಿನಿನ್ದ ನುಸಿ ಹೋಗ ಬಾರದು (Prvs.). — ಹಿನ್ದಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to go or come after, to follow (My.). — ಹಿನ್ದಾಗು. -ಆಗು. to be or remain behind; to flinch (My.). — ಹಿನ್ದಾಡು. -ಆಡು. to speak behind a person. see Prv. s ಎದುರಿಗೆ ಆಡು. — ಹಿನ್ದಿಕ್ಕಿ ಕೊಳ್. -ಇಕ್ಕಿ-. to place behind oneself, to shelter, to protect (Bh. 6, 5, 30). — ಹಿನ್ದಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to place behind or back (Bp. 18, 5). — ಹಿನ್ದುಕಡೆ. = ಹಿನ್ದುಗಡೆ. (Si. 288). — ಹಿನ್ದುಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಪಿನ್ದುಗಡೆ. a place that is behind; subsequent time (My.). ಹಿನ್ದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ (ಪಿನ್ತೆ Śmd. 52 Cm). see Si. 110. 209. 284. — ಹಿನ್ದುಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಪಿನ್ದುಗಳೆ. to flinch (J. 23, 11); to transgress, to reject (27, 30; Dp. 103, 2). — ಹಿನ್ದುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಪಿನ್ದುಗೊಳ್. to go or come after, to follow (Bp. 28, 57; J. 28, 6). — ಹಿನ್ದುಭಾಗ. a portion or part that is behind (Si. 285). — ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು. = ಪಿನ್ದು ಮುನ್ದು. that is behind and in front (Rām. 6, 50, 10). 2, the hind part being in front, reversed position, etc. (ವಿಪರೀತ, ಪರಾಚೀನ Mr. 437). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದಾತನು (ಪರಾಙ್ಮುಖ, ಪರಾಚೀನ Nr.). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾಗುಹ (ವಿಪರೀತ, ಪರಾಚೀನ Hlā.). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದುದು (ವಿಪರೀತ Nn. 151). ದೂರವಾದ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ಯೋಚನೆಯುಳ್ಳವನು (ದೀರ್ಘದರ್ಶಿ Si. 233). [ಕೇಡಿಂಗೆ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾದರು ಭೀಷ್ಮರು Cv. 37]. ಎನ್ದೂ ಏಜದ ರಾವುತ ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದಾಗಿ ಏಜುದ (Prv.). — ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ನೋಡು. to be circumspective or cautious, to hesitate (B. 5, 38. 55. 205). — ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದೆ ನೋಡು. = ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ನೋಡು. (B. 5, 178. 246). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದೆ ನೋಡದವ (ಚಪಲ G.). — ಹಿನ್ದುಟಿ. -ಉಟಿ. to remain or stay behind (J. 10, 46; 11 sum.; 17, 30).

ಹಿನ್ದು hindu. = ಹಿನ್ದೂ. (Tbh. of ಸಿನ್ದು). a Hindu (C.; Mhr., H. ಹಿನ್ದು). — ಹಿನ್ದುಜನ. Hindus (My.). — ಹಿನ್ದುದೇಶ. India. (My.).

ಹಿನ್ದುಸ್ಥಾನ hindu-sthāna. land of Hindus; India; (My.; B. 2, 41; 3, 58; 4, 114; 5, 160).

ಹಿನ್ದುಸ್ಥಾನಿ hindu-sthāni. relating to India: a language containing many Saṁskṛita terms, Saṁskṛita tadbhavas, Persian and Arabic words, etc. (C.; B. 4, 129).

ಹಿನ್ದೂ hindū. = ಹಿನ್ದು. a Hindu. — ಹಿನ್ದೂಜನ. = ಹಿನ್ದುಜನ. (B. 3, 41; 4, 205). — ಹಿನ್ದೂಮಹಾಸಾಗರ. the Indian ocean (B. 4, 101).

ಹಿನ್ದೆ hinde. = ಪಿನ್ದೆ, etc., ಹಿಕ್-, etc., ಹಿಂಚೆ, ಹಿನ್ದ, ಹಿನ್ದು. the direction behind; past time; subsequent time; behind, after, towards the back part or rear, in the rear, at the back, backwards; in former times, ago; later in time, after, afterwards (ಪಶ್ಚಾತ್, ಅನು Si. 468; C.; Bp. 18, 53; 53, 17; 61, 57; J. 10, 33; 11, 2. 35; Bh. 1, 8, 20; 1, 10, 39). ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹೋದಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ Nr.). ಅಭಿಮುಖವಾಗದೇ ಹಿನ್ದೆ ತಿರಿಗಿದವನು (ಪರಾಙ್ಮುಖ, ಪರಾಚೀನ Si. 362); ಹಿನ್ದೆ ಸಂಗಡ ಹೋಗುವವನ್ಥಾದು (ಅನುಗ, etc. 374). ಆ ಬಾಜೀ ಎಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಗಿಡ ದೊಳಗಿನ್ದ ಒನ್ದಱ ಹಿನ್ದೆ ಒನ್ದು ಹೊಸ ಸುಱು ಏಱುತ್ತವೆ (B. 2. 37). ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ ಹಿನ್ದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೋಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತಲ್ಲ (4, 200). ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂಱು ವರ್ಷಗಳ ಹಿನ್ದೆ (4, 214). ಹಿನ್ದೆ ಬಯ್ಯ ಬಾರದು, ಮುನ್ದೆ ಹೊಗಳ ಬಾರದು. — ಹಿನ್ದೆ ಹೋದರೆ ಹೇಡಿ, ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದರೆ ಗರ್ವಿ. ಹಿನ್ದೆ ಮಱು, ಮುನ್ದೆ ಅರಿ (Prvs.). ನೀನು ಹೋಗು ಮುನ್ದೆ; ನಾನು, ಇದೇ, ನಿನ್ನ ಹಿನ್ದೆ ಬರುತ್ತೇನೆ (B. 4, 138). — ಹಿನ್ದೆ ಬೀಱು. to remain behind (My.); to become of less use (B. 5, 227). — ಹಿನ್ದೆ ಮುನ್ದೆ. — ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು. 3, backwards and forwards (Bp. 26, 30). — ಹಿನ್ದೆ ಮುನ್ದೆ ನೋಡು. = ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ನೋಡು. (B. 3, 59; 4, 13. 37. 48; 5, 70). — ಹಿನ್ದೆಯಟ್ಟು. -ಅಟ್ಟು. to go or come after, to follow (Bp. 54, 38). — ಹಿನ್ದೆ ಯಾಡು. -ಆಡು. to backbite, to calumniate (My.). ಹಿನ್ದೆಯಾಡುವ ನುಡಿಯು ಘೋರವಿಷ, ಮನವೆ! (Dp. 172). — ಹಿನ್ದೆಯಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. -ಇಟ್ಟು-. to place behind oneself (My.). — ಹಿನ್ದೆ ಹತ್ತು. to follow (Bp. 28, 9). — ಹಿನ್ದೆ ಹೋಗು. to go or come after (Bp. 56, 58).

ಹಿನ್ದೋಲ hindōla. (= ಇನ್ದೋಳ). a swing, a hammock. 2, one of the rāgas (Cpr. 7, 62 va.).

ಹಿನ್ನಿ hinni. (= ಪಿನ್ನಿ?). the feathered part of an arrow (ಕರ್ತರಿ, ಪುಂಖ Nr.).

ಹಿಪ್ಪರಿಗೆ hipparige. = ಹಿಪ್ಪಿರಿಗೆ. N. of a town (Bp. 24, 4).

ಹಿಪ್ಪಲಿ hippali. = ಪಿಪ್ಪಲಿ (Śmd. 49). long pepper. (342; Hlā.; ಕೃಷ್ಣ, ಮಾಗಧ Nr. 47; ಕಣೆ, ಕೃಷ್ಣ, ಮಾಗಧ Mr. 138; Si. 145). ಹಿಪ್ಪಲೀ ಬೇರು (ಶಿರ G.). — ಹಿಪ್ಪಲಿನೇಱಳೆ. the mulberry, Morus indica (My.). — ಹಿಪ್ಪಲಿಬಳ್ಳಿ. a shrubby climber, wild and cultivated, the long pepper, Piper longum Lin. (St. & Pl.; Z.).

ಹಿಪ್ಪಿ hippi. (fr. ಹಿಱು). = ಹಿಪ್ಪೆ1, ಹೀದೆ. (My.). ಮದ್ಯದ ಹಿಪ್ಪಿ (ಕಿಣ್ವ, ನಗ್ನಹು Si. 348); ಗಾಣದ ಎಳ್ಳುಹಿಪ್ಪಿ (ಪಿಣ್ಯಾಕ 406).

ಹಿಪ್ಪಿರಿಗೆ hippirige. = ಹಿಪ್ಪರಿಗೆ. — ಹಿಪ್ಪಿರಿಗೆಕಲ್ಲಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 12).

ಹಿಪ್ಪಿಲಿ hippili. = ಹಿಪ್ಪಲಿ. (R.).

ಹಿಪ್ಪೆ hippe. 1. = ಹಿಪ್ಪಿ, etc. the refuse or residue of what is squeezed out (Rām. 6, 46, 26; Te. ಪಿಪ್ಪಿ; M. ಪೀರ್; T. ತಿಪ್ಪಿ); the refuse or residue of what has been used in the manufacture of spirits. ಕಿಣ್ವ ನಗ್ನಹು ಎನ್ದಡೆ ಬೀಜ ಸಂಜ್ಞೆಕವ್ ಆಹ ಸುರಾರಮ್ಭದ್ರವ್ಯ; ಅದಱ ಹಿಪ್ಪೆಯನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಹಿಪ್ಪೆ hippe. 2. = ಇಪ್ಪೆ1. the tree Bassia latifolia (My.; ಮಧೂಕ, ಗುಡಪುಷ್ಪ, ಮಧುದ್ರುಮ, etc. Si. 127). ಹಿಪ್ಪೇ ಹುವ್ವಿನ ಹೆಣ್ಣ (ಮಧ್ವಾಸವ, etc. Si. 347).

ಹಿಮ್- him. = ಪಿಮ್-, etc., ಹಿನ್ದು. — ಹಿಮ್ಬಲ. help, refuge (My.). — ಹಿಮ್ಬಳೆ. a plain hollow silver ring worn by women on the wrist behind the kaḍaga (My.). — ಹಿಮ್ಬೞಿ. the time afterwards (Rām. 4, 2, 40); the place behind, the rear (Rām. 6, 50, 12). — ಹಿಮ್ಬಾಗ. = ಹಿಮ್ಬಾಗ. (My.). — ಹಿಮ್ಬಾಗು. to bend backwards (v. i., Si. 288). — ಹಿಮ್ಬಾರ. weight in the back part (of a cart, C.). — ಹಿಮ್ಬಾಲ. a hind tail: the state of being like a tail behind a person, following. — ಹಿಮ್ಬಾಲ ಮಾಡು. to follow. ಅವನ ಹಿಮ್ಬಾಲ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದನು (My.). — ಹಿಮ್ಬಾಲಿಸು. to follow. ಅವನನ್ನು ಹಿಮ್ಬಾಲಿಸು (My.). ಹಿಮ್ಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಸಾಧನ, ಅನುವ್ರಜ್ಯ Si. 437). — ಹಿಮ್ಬಡ. the heel (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ FG.). — ಹಿಮ್ಬದೆ. = ಪಿಮ್ಬದೆ. (My.). — ಹಿಮ್ಬಾಗ. the hind part or portion (My.; B. 3, 99; 4, 82); the rear (J. 14, 12). — ಹಿಮ್ಮಡ. = ಹಿಮ್ಮಡಿ. (Rāghc. 17, 74; B. 5, 297). — ಹಿಮ್ಮಡಿ. the heel (My.). ಹಿಮ್ಮಡಿಯ ಗೂಟ ಕಟ್ಟುವ ಸೂತ್ರ (Prv.). — ಹಿಮ್ಮಡು. = ಹಿಮ್ಮಡಿ. ಕಾಲು ಹಿಮ್ಮಡು ಒಡೆಯುವ ರೋಗ (ವಿಪಾದಿಕೆ G.). — ಹಿಮ್ಮಿಡಿ. = ಹಿಮ್ಮಡಿ. (My.). — ಹಿಮ್ಮುಡಿ. a back knot of hair (ಹಸ್ತ, ಪಕ್ಷ, ಪಾಶ Hlā.). — ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸು. to cause to turn back or retreat (My.). — ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟು. to step or go backwards, to turn back, to retreat, to flinch (ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟು Kk. 70; Śm. 64). see Bp. 6, 7; 11, 3; 14, 7; 22, 33; Bh. 8, 23, 24; J. 5, 29; 7, 44; 11, 4; 16, 22). — ಹಿಮ್ಮೇಳ. the music and singing in the rear of a company of dancing girls background music. (My.). ಹಿಮ್ಮೇಳ ಇದ್ದರೆ ಮುಮ್ಮೇಳ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶಮ್ಮೇಳ (Prv.).

ಹಿಮ hima. = ಹಿವ. *cold, frigid,* frosty, cool, dewy. 2, *frost, hoar-frost, ice, snow, dew, cold, coldness, coolness* (ಅಯ್ಕಿಲ್ Kk. 24; ಕುಳಿರ್, ಹಿವ, ಚಳಿ, ಅಯ್ಕಿಲ್ Śm. 16; ಕುಳಿರ್ 105; ಶಿಶಿರ Nn. 46; ತುಷಾರ, ಮಂಜು 81). 3, the cold season, cold, winter. 4, the Himālaya mountain (ಹಿಮಾಚಲ, ಹಿಮಪರ್ವತ 46; ಕುಭೃದ್ವಿಶೇಷ 81). 5, Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 46). 6, a king (ನೃಪ, ಅರಸು 46). 7, the moon (ಸುಧಾಕರ, ಚನ್ದ್ರ 46). 8, nectar, etc. (ಅಮೃತ 46). 9, water (ಜಲ, ಉದಕ 46; ಅರ್ಣ, ಉದಕ 81). 10, camphor (ಘನಸಾರ, ಕರ್ಪೂರ 81). 11, white (ಶುಭ್ರ, ಬಿಳಿದು 46). 12, red (ಜಾಜು, ಕಾವಿ 81). 13, fame (ಕೀರ್ತಿ 46). 14, the state of being chief (ಮುಖ್ಯವು 46). — ಹಿಮಗದಿರ. -ಕದಿರ. the cool-rayed: the moon (ಚನ್ದ್ರ Śs.). — ಹಿಮನ್ದಳೆ. -೦-ತಳೆ. snow to obtain or get (Bp. 1, 38).

ಹಿಮಕರ hima-kara. the moon (ಚನ್ದ್ರ Mr. 36; ಅಮೃತಕರ, ಚನ್ದ್ರಮ Nn. 35). 2, camphor.

ಹಿಮಕರಕಾನ್ತ himakara-kānta. = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. the moon stone, etc. (My.).

ಹಿಮಕರಭೂಷಣ himakara-bhūṣaṇa. Śiva (Bp. 20, 38).

ಹಿಮಕಿರಣ hima-kiraṇa. the moon (Bp. 43, 43).

ಹಿಮಕಿರಣಕಾನ್ತ himakiraṇa-kānta. = ಹಿಮಕರಕಾನ್ತ. (Bp. 3, 12).

ಹಿಮಕಿರಣಶಕಲಾಭರಣ himakiraṇa-śakala-ābharaṇa. Śiva (Bp. 26, 45).

ಹಿಮಕೃತ್ hima-kṛit. the moon. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಹಿಮಗಿರಿ hima-giri. the Himālaya mountain.

ಹಿಮಗಿರಿನನ್ದನೆ himagiri-nandane. Pārvatī (Bp. 2, 37).

ಹಿಮಗು hima-gu. cold-rayed: the moon. 2, the moon-stone ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ (Mr. 102).

ಹಿಮಘರ್ಮ hima-gharma. a cold fever, ague (ಶೀತಜ್ವರ Mr. 387).
ಹಿಮಘೃಷ್ಟಿ hima-ghṛṣṭi. cool-rayed: the moon.
ಹಿಮಘೃಷ್ಟಿಶೇಖರ himaghṛṣṭi-śēkhara. Śiva (Bp. 53, 15).
ಹಿಮಚೂರ್ಣ hima-cūrṇa. camphor (Grj. 2, 89).
ಹಿಮನಗ hima-naga. the Himālaya mountain.
ಹಿಮನಗಸುತೆ himanaga-sute. -ಸುತಾ. Pārvatī.
ಹಿಮನಗಸುತೇಶ himanagasutā-īśa. Śiva (Bp. 24, 52).
ಹಿಮನಗಾತ್ಮಜೆ himanaga-ātmaje. Pārvatī (Bp. 8, 30; 25, 43).
ಹಿಮಪ್ರಭ hima-prabha. the moon (Abh. P. 9, 74).
ಹಿಮಭಾನು hima-bhānu. the moon (Bp. 37, 31).
ಹಿಮವತ್ hima-vat. having frost or snow, snowy, icy, freezing, snow-clad. 2, *the Himālaya mountain.*
ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ himavat-parvata. = ಹಿಮೋತ್ಪರ್ವತ. the Himālaya mountain (My.).
ಹಿಮವನ್ನಗ himavat-naga. the Himālaya.
ಹಿಮವನ್ನಗಜೆ himavannaga-je. Pārvatī (Bp. 8, 40).
ಹಿಮವಾರಿ hima-vāri. dew-water: water distilled from various flowers (ಪನ್ನೀರ್ Mr. 336).
ಹಿಮವಾಲುಕ hima-vāluka. camphor (ಚೀನಿ, ತುಹಿನ, ಪನ್ನೆ Mr. 336).
ಹಿಮವಾಲುಕೆ hima-vāluke. *camphor.*
ಹಿಮಸಂಹತಿ hima-saṁhati. *a mass of ice or snow.*
ಹಿಮಸಂಘಾತ hima-saṅghāta. *a mass of ice or snow.*
ಹಿಮಾಂಶು hima-aṁśu. cool rayed: *the moon.* 2, camphor.
ಹಿಮಾಂಶುಶೇಖರ himāṁśu-śēkhara. Śiva. 2, sign for a metrically long syllable (Ch.).
ಹಿಮಾಚಲ hima-acala. the Himālaya mountain (ಹಿಮಪರ್ವತ Nn. 46, o. r. ಹಿಮಾದ್ರಿ).
ಹಿಮಾಚಲತನುಜೆ himācala-tanuje. Pārvatī (My.).
ಹಿಮಾಚಲನನ್ದನೆ himācala-nandane. Pārvatī (Bp. 1, 62).
ಹಿಮಾದ್ರಿ hima-adri. the Himālaya mountain (ಕುಳಿರ್ವೆಟ್ಟು, etc. Ct. II, 10).
ಹಿಮಾನಿ himāni. *a mass of snow, a collection of ice and snow.*
ಹಿಮಾಲಯ hima-ālaya. abode of snow: the Himālaya mountain. (J. 2, 32; 5, 35).
ಹಿಮಾವತಿ himā-vati. *a kind of sōma or moon-plant.*
ಹಿಮಾಹ್ವಯ hima-āhvaya. called after ice: camphor. (R.).
ಹಿಮಿಕೆ himike. hoar-frost, cold dew (ಮಂಜಿನ ಹನಿ G.).
ಹಿಮೆ hime. ಹಿಮಾ. the cold season, winter; etc.
ಹಿಮೋತ್ಪರ್ವತ himōtparvata. Tbh. of ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ. (My.).
ಹಿಮ್ಪು himpu. = ಪಿಮ್ಪು, greatness, etc. (Rām. 6, 55, 39).
ಹಿಮ್ಮಣ್ಣಿ himmaṇṇi. = ಹಮ್ಮಿಣಿ. long money bag. (My.).
ಹಿಮ್ಮತ್ತು himmattu. protection, patronage, aid (My.; Br.; Mhr., H. ಹಿಮಾಕತ).
ಹಿಯ್- hiy. = ಹೀ 1-, q. v. — ಹಿಯ್ಯಾಳಿ. -ಅಳಿ. a despicable being (Bh. 8, 15, 7). — ಹಿಯ್ಯಾಳಿಕೆ. = ಹೀಯಾಳಿಕೆ. (Rām. 6, 50 12). — ಹಿಯ್ಯಾಳಿಸು. = ಹೀಯಾಳಿಸು. (My.).
ಹಿರಣ್ಮಯ hiraṇ (*i. e.* ಹಿರಣ್ಯ)**-maya.** made of gold, *golden.*
ಹಿರಣ್ಯ hiraṇya. *gold.* 2, *wealth, riches, property.* 3, N. of a khēcara (Cpr. 5, 88. 90; 6, 28).
ಹಿರಣ್ಯಕ hiraṇyaka. N. (Śmd. 203). 2, = ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು. see ಹಿರಣ್ಯಕಹರ.
ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು hiraṇya-kaśipu. N. of a king of the daityas, whom Viṣṇu as narasiṁha tore to pieces. (C. Bp. 47, 8; Bhāgavata 7, 1, 34. 35).
ಹಿರಣ್ಯಕಹರ hiraṇyaka-hara. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (Mr. 18).
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ hiraṇya-garbha. *Brahmā.*
ಹಿರಣ್ಯನಗರಿ hiraṇya-nagarī. N. of a town in svargalōka (Bh. 3, 12, 16).
ಹಿರಣ್ಯನಾಭ hiraṇya-nābha. the mountain Maināka. (My.).
ಹಿರಣ್ಯಬಾಹು hiraṇya-bāhu. golden-armed: *the river Śōṇa.*
ಹಿರಣ್ಯಮಯ hiraṇya-maya. = ಹಿರಣ್ಮಯ. (My.).
ಹಿರಣ್ಯರೇತಸ್ hiraṇya-rētas. *Agni;* Śiva.
ಹಿರಣ್ಯವಾಹ hiraṇya-vāha. the river Śōṇa. (My. Amara). 2, Śiva.
ಹಿರಣ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ hiraṇya-śrāddha. money distributed at a śrāddha (My.).
ಹಿರಣ್ಯಸುಬಾಹು hiraṇya-subāhu. = ಹಿರಣ್ಯಬಾಹು. (ಶೋಣನದಿ Mr. 414).
ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ hiraṇya-akṣa. N. of a daitya, twin brother of Hiraṇyakaśipu; he was killed by Viṣṇu in his varāhāvatāra. (C. Bp. 47, 5; Bhāgavata 7, 1, 34).
ಹಿರಣ್ಯೆ hiraṇye. *one of the seven tongues of fire* (Mr. 46).
ಹಿರಳೆ hiraḷe. = ಇಳ್ಳಿ, ಈಳೆ, ಪೇರೀಳೆ, ಹಿಳ್ಳಿ2, ಹೀರುಳೆ, ಹೆರಳೆ, ಹೇರಳೆ, ಹೇರುಳೆ. a kind of bitter sour orange (ಕಂಚಿ My.; ಕಂಚೀ ಕಾಯಿ G.).
ಹಿರಿ hiri. 1. = ಪಿರಿ. extensiveness, etc. — ಹಿರಿ ಕಿಱಿಯರು. old and young (My.). — ಹಿರಿದು. = ಪಿರಿದು. that is extensive, large, big, great, superior, etc., and of advanced age (ವೃಹತ್, ಉರು, ಗುರು, ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಪುರು, ಪೃಥು, ಮಹತ್, ವಿಶಾಲ, etc. Hlā.; My.); extensively, greatly, much, etc. (Bp. 24, 54; 55, 4; 57, 82; 61, 64). ಹಿರಿದು ಸತ್ವ (J. 25, 53). ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ (Sp.). ಹಿರಿದಾಗಿ ಇರ್ಪುದು (ಕಾಮ, ಪ್ರಕಾಮ, ಪರ್ಯಾಪ್ತ, ನಿತಾನ್ತ, ಭೃಶ, ಅತ್ಯರ್ಥ, ಅತಿಮರ್ಯಾದ, ಅತಿವೇಲ); ಹಿರಿದಪ್ಪ ಹೆಮ್ಮೆ (ಪ್ರಭಾವತಿ); ಸಮಾಸ ಹಿರಿದಾದ ಹಲವು ಪದಂಗಳು (ದಣ್ಡಕ); ಹಿರಿದಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವುದು (ಸಪತ್ರಾಕರಣ); ಹಿರಿದು ಮಾಡುಹ (ವ್ಯಾಸ, ಪ್ರಪಂಚ, ವಿಸ್ತಾರ); ಹಿರಿದ ಜೀವನು (ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ, ಬಹುಮ್ಮಯಿ Hlā.). ಹಿರಿದಾಹ ದಾನ (ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ, Nn. 142, o. r. ವೆಗ್ಗಳವಹ ದಾನ). ಪರರ ದುಃಖವ ಕೇಳಿ, ಮನದಲಿ ಹಿರಿದು ಚಿನ್ತಿಸಿ (Akrūranīti 32). plural ಹಿರಿಯವು. ಒನ್ದ ಕೆಲ್ಲೊನ್ದು ಹಿರಿಯವಪ್ಪ ಮೀನು (ಚೀರಿಲ್ಲಿ, ತಿಮಿ, etc. Hlā.). see Bp. 35, 38; 38 28; 44, 61; 45, 7; Bh. 1, 8, 94. — ಹಿರಿದು ಕಿಱಿದು. that is old or young (Bp. 40, 15); that is big or small (B. 3, 39). — ಹಿರಿಬಸಳೇ ಬಳ್ಳಿ. a climbing potherb of two different species, Basella lucida or cordifolia Willd. (St. & Pl.). — ಹಿರಿಮಗ. an elder son; the eldest son (My.; B. 4, 3). feminine ಹಿರಿಮಗಳು (My.). — ಹಿರಿಮಣಿ. a superior pupil, the monitor in a school (My.). — ಹಿರಿಮದ್ದಿನ ಗಡ್ಡೆ. a medicinal shrub, Withania somnifera Dunal. (St. & Pl.). — ಹಿರಿಮುಕ್ಕೀ ಗಿಡ. a climbing herb, Cucumis pubescens Willd. (St. & Pl.). — ಹಿರಿಯ. = ಪಿರಿಯ. 1, genitive of ಹಿರಿ. 2, ಹಿರಿ- ಅ 3, a great, eminent or noble man; a man more advanced in age, one who is older, an elder, a senior (ಉದಾತ್ತ, ಉದೀರ್ಣ, ಮಹಾತ್ಮ, ಉದಾರ Hlā.; ಮಾರಿಷ Hlā., Nr.). ನರ್ತನದ ಹಿರಿಯ (ಮಾರಿಷ Mr. 83). ತನ್ನಿನ್ದಲೂ ಹಿರಿಯನು (ಮೂಲಿಕ, ಅಗ್ರಜ Nn. 44, o. r. ತನ್ನಿನ್ದ ಪೊ). — ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕನು. = ಹಿರಿಯಕ್ಕ. the eldest of the elder sisters (ಅತ್ತಿಕೆ Nr.). — ಹಿರಿಯ ಕಣಜ. a spacious corn-bin, etc. (Bp. 53, 18). — ಹಿರಿಯ ಕಳಿವಿಹಣ್ಣು. a large ripe Carissa berry (R.). — ಹಿರಿಯಕ್ಕ. = ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕನು. (My.). ಹಿರಿಯಕ್ಕನ ಚಾಳಿ ಮನೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ (Prv.). — ಹಿರಿಯಣ್ಣ.

-ಅಣ್ಣ. the eldest of the elder brothers (My.). — ಹಿರಿಯ ತಳಿಗೆ. a large metal plate (ಸ್ಥಾಲ Nr.). — ಹಿರಿಯ ದುಪ್ಪಿ. (ರಾಮ Si. 170). — ಹಿರಿಯ ನಾಚಯ್ಯ. N. (Bp. 51, 65. 74). — ಹಿರಿಯ ಪೀಠ. a large pedestal or seat (Bp. 57, 53). — ಹಿರಿಯ ಬಸದಿ. a large Jaina temple (Bp. 52, 32). — ಹಿರಿಯ ಬಿಟ್ಟೇಱು. a large missile (ಬಿಜ್ಜಲಬಿಟ್ಟೇಱು Śmd. II). — ಹಿರಿಯ ಬೆಲೆ. high price or value. ಹಿರಿಯ ಬೆಲೆಯ ಸೀರೆ (ಮಹಾದಾನ Nr.). — ಹಿರಿಯ ಬೊಬ್ಬುಲಿಮರ. a tall Babool tree (Bp. 20, 10). — ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತ. a senior devotee (Bp. 55 sum.; 55, 4. 57). — ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತೆ. a senior female devotee (Bp. 57, 56). — ಹಿರಿಯ ಭವನ. a large mansion (Bh. 1, 8, 70). — ಹಿರಿಯ ಮಗ. = ಹಿರಿಮಗ. (B. 3, 15). feminine ಹಿರಿಯ ಮಗಳು (B. 5, 158). — ಹಿರಿಯಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. (J. 27, 11). — ಹಿರಿಯರ್. ಹಿರಿಯರು. eminent persons; elders; ancestors (Bp. 28, 47; 37, 3; 57, 8; J. 16, 28; My.). ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಏಱುವುದು (ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ, etc. Nr.). ಹಿರಿಯರ ಹೇೞಿಕೆಯಿನ್ನ ನಮ್ಮ ತಕ್ಕ ಕಥೆ (ಐತಿಹ್ಯ Si. 236); ಹಿರಿಯರ ಬುದ್ಧಿ (ಅನುಭಾವ 459). ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯನ್ನುಪೇಕ್ಷಿಸಲಿನ್ನು ಹಿರಿಯರಿಂಗುಚಿತಮ್ ಅಲ್ಲಿದು (Abhā. 1, 4). ಬಲ್ಲನೆನ್ದಮ್ಮುವರೆಲ್ಲರು ಹಿರಿಯರೇ? ಸೊಲ್ಲಿಸಿ ಭೇದವನಱುದೊಡೆ ಕಿಱಿಯ ತಾನೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹಿರಿಯ! (Sp.). ಜಡೆಯುಳ್ಳ ಹಿರಿಯರಿಗೆ, ಹೆಡೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪಕ್ಕಿಗೆ ನಡುಗುತ್ತ ನಮಿಸಿ ನಯದಿನ್ದಚ್ಚಱನು ಬಿಡದೆ ಕೊಡೆ ಭಕ್ತಿ (Sp.). — ಹಿರಿಯರುಗಳು. = ಹಿರಿಯರು. (ಆರ್ಯರು, ದೇವ ಭೂಮಿಜರು Nn. 78). — ಹಿರಿಯ ಲಿಂಗ. a big liṅga (Bp. 57, 53). — ಹಿರಿಯವ. -ಅವ. a man who is older (My.; G. 319). — ಹಿರಿಯ ಶೂಲ. a large pike or stake (Bp. 39, 51). — ಹಿರಿಯ ಹಬ್ಬ. a great festival (Bp. 28, 21). — ಹಿರಿಯ ಹಾವು. a large snake (ಅಜಗರ, ಶಯು, ವಾಹಸ, etc. Mr. 400). — ಹಿರಿಯಳು. an elder female; the oldest female (My.). ತನ್ನಿನ್ದಲು ಹಿರಿಯಳು (ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ Nn. 128). — ಹಿರಿಯಾಕೆ. -ಆಕೆ. = ಹಿರಿಯಳು. (My.). — ಹಿರೋಡೆ. i. e. ಹಿರಿಯ ಓಡೆ. the French rocks, Pāṇḍava pura (My.).

ಹಿರಿ hiri. 2. to separate into portions, to break up, to pull to pieces, to demolish (Bp. 27, 48; 49, 42. 46; 51, 52. 64; 53, 29; My.; T. ಪಿರಿ, to separate, disunite, disjoin, etc.; see ಪಿಶ್ಶು); to pull (a thing) out of (a bundle, fire, etc., My.; B. 2, 12); to pull from a sheath, to unsheathe (My.; B. 5, 47); to take from (a string, as a pearl or pearls, My.). 2, to be broken up or demolished (My.); to fall out of (a bundle, etc., My.); to fall from (a string, My.). ಬೆನ್ದ ಮನೆಗೆ (or ಮನೆಯಲ್ಲಿ) ಹಿರಿದದ್ದೇ ಲಾಭ (Prv.).

ಹಿರಿ hiri. 3. = ಹಿರಿದು. P. p. of ಹಿರಿ 2, in ಹಿರಿ ಹಿರಿದು (Bp. 27, 48; 49, 42; 51, 52. 67).

ಹಿರಿಯತನ hiriyatana. exalted state or position, greatness, dignity (My.; B. 5, 219; Bp. 28, 33; 38, 22). — ಹಿರಿಯತನಗೆಡು. -ಕೆಡು. an exalted position to be lost (Bp. 56, 19).

ಹಿರುಕ್ hiruk. *without, except.* 2, *in the midst of, amongst.* 3, *near.* 4, below.

ಹಿರೆ hire. = ಹಿರಿ 1, etc. elder, extensive, etc. — ಹಿರೆಮಗ. = ಹಿರೆಯ ಮಗ. (My.). — ಹಿರೆಯ ಅಕ್ಕ. = ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕನು. (ಅತ್ತಿಕೆ G.). — ಹಿರೆಯ ಅಣ್ಣ. = ಹಿರಿಯಣ್ಣ. (ಅಗ್ರಿಯ, ಅಗ್ರೀಯ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ G.). — ಹಿರೆಯ ಮಗ. = ಹಿರಿಯ ಮಗ. (B. 1, 1). — ಹಿರೆಹೆಣ್ಡತಿ. = ಹಿರೇ ಹೆಣ್ಡತಿ. the wife first married by a man (My.). ಹಿರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಒಳ್ಳೆಯವಳೆನ್ದರೆ, ಕಿಱಿಯವಳು ಕೆಟ್ಟವಳೆನ್ದು ಹೇೞ ಬೇಕಾ? (Prv.). — ಹಿರೇ ಅಣ್ಣ. = ಹಿರೆಯ ಅಣ್ಣ. (B. 2, 42). — ಹಿರೇ ಕಣಗಿನ ಮರ. a middle-sized tree, Garcinia xanthochymus Hook. f. (St. & Pl.). — ಹಿರೇ ಕುದುರೆ. a big horse. ತಾನು ತಿಮ್ಬೋದು ಪಲ್ಲೇ ಸಪ್ಪು, ಹಿರೇ ಕುದುರೇ ಚೇಷ್ಟೆ (Prv.). — ಹಿರೇ ಬರಸ. Euphorbia hirta Willd. (Z.). — ಹಿರೇ ಮಗಳು. an elder daughter; the oldest daughter. ಎಮ್ಮೇ ಕಱು ಸಾಯ ಬೇಕು, ಹಿರೇ ಮಗಳ ಗನ್ಡ ಸಾಯ ಬೇಕು (Prv.). — ಹಿರೇ ಮರ. a lofty tree, Ailanthus excelsa Roxb. (St. & Pl.). — ಹಿರೇ ರೋಗ. a dysenterical epidemic of cattle (S. Mhr.); a kind of leprosy (S. Mhr.). — ಹಿರೇ ಹೆಣ್ಡತಿ = ಹಿರೆಹೆಣ್ಡತಿ. (Si. 183).

ಹಿರೆಯತನ hireyatana. = ಹಿರಿಯತನ. (My.; G. 485).

ಹಿರ್ರನೆ hirrane. elatedly, greatly, in ಹಿರ್ರನೆ ಹಿಗ್ಗು (B. 3. 43. 80).

ಹಿಲಮೋಚಿಕೆ hilamōcike. *the pot-herb Hingtsa repens* Roxb. (see Si. 162).

ಹಿಲ್ಲಿ hilli. = ಪೀಲಿ q. v., ಹೀಲಿ. a peacock's tail.

ಹಿವ hiva. Tbh. of ಹಿಮ snow. (Śmd. 347; Śm. 16; ಕರ್ಪೂರ Ci. I, 49). — ಹಿವಗದಿರ. -ಕದಿರ. cool-rayed: the moon (Kk. 44).

ಹಿಷಾರೆ hiṣāre. = ಇಷಾರೆ. (My.). a signal.

ಹಿಸಕು hisaku. = ಇಸಕು, ಇಸಿಕು, ಪಿಸುಕು, ಪಿಸುಂಕು, ಹಿಚಿಕು, ಹಿಚುಕು, ಹಿದುಕು 1, ಹಿಸಿಕು, ಹಿಸುಕು. to squeeze, to press, as a fruit; to press closely, as the throat; to knead; to shampoo (My.).

ಹಿಸಾಬು hisābu. numbers, practical arithmetic; computation, calculation; an account; a register of debts, costs, etc. (My.; Mhr., H. ಹಿಶೇಬ, ಹಿಶೋಬ, ಹಿಸಾಬ).

ಹಿಸಿ hisi. (= ಹಿಳಿ). to burst (v. i., as a jack fruit, a very tight jacket, My.; as a female breast, J. 11, 17); to crack (as a wall, a cooking vessel, My.). 2, to squeeze (a ripe fruit) so as nearly to separate (it) into two pieces (My.).

ಹಿಸಿಕು hisiku. = ಹಿಸಕು, etc. (My.; Si. 381).

ಹಿಸುಕು hisuku. = ಹಿಸಕು, etc. (My.).

ಹಿಸುಕುವಿಕೆ hisukuvike. squeezing, etc. (ಮರ್ದನ, ಸಂವಾಹನ Si. 395).

ಹಿಸುಣ hisuṇa. = ಪಿಸುಣ. Tbh. of ಪಿಶುನ. a betrayer, etc. (Śmd. 342, 364; Rām. 6, 44, 10).

ಹಿಸುಣಿಕೆ hisuṇike. slander, etc. (Bh. 6, 1, 19).

ಹಿಸ್ಸೆ hisse. a share, part (My.; Si. 330; Mhr., H. ಹಿಸ್ಸಾ).

ಹಿಸ್ಸೆದಾರ hisse-dāra. a shareholder (My.; Mhr., H. ಹಿಸ್ಸೇದಾರ).

ಹಿಹಿಹಿ hihihi. imitation of the sound of giggling (My.; Mhr.).

ಹಿಳ hiḷa. a crack (ಮರಬಿಡಿಕು Mr. 385, o. r. ಮಡಬಿಡುಕು Mr. 385; see ಪೆಳವು).

ಹಿಳಲು hiḷalu. = ಹಿಣಿ, etc. a bull's or bullock's hump (My.; ವಹ, ಷಣ್ಡಸ್ಕನ್ಧಪ್ರದೇಶ Si. 319).

ಹಿಳಿ hiḷi. 1. (= ಹಿಸಿ). to crack, to burst, to split (v. i., ದಲನಾರ್ಥ Śmd. Dh.; ಬಿರಿ Śmd. I; T. ಪಿಡ್, ಪಿಳ್, ಪಿಳ; see ಪೆಳವು). ಹಿಳ್ಳನೆ ಹಿಳಿದುದು (Śmd. Dh.). see Bh. 1, 20, 54. 57; 3, 2, 2.

***ಹಿಳಿ hiḷi.** 2. = ಪಿೞ್, ಹಿೞ್. to squeeze out. ಪರಸ್ತ್ರೀಗಳು ಪಿದವರ ಗಾಣದಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಹಿಳಿಯನೇ? Bv. 565; Cv. 286.

ಹಿಳಿಗೆ hiḷige. = ಪೆಡಗೆ, etc., ಹಿಳ್ಗೆ, ಹೆಳ್ಗೆ. Tbh. of ಪಿಟಕ. a basket, etc. (or ಪೇಟಕ, ಪೇಟಿಕೆ). a basket (ಕಾಣ್ಡಾಲ, ಪಿಟ Nr., o. rs. ಪಿಟಕ, ಪೇಟಕ).

ಹಿಳಿಲ್ hiḷil. ಹಿಳಿಲು. = ಹಿಳಲು, etc. (ಕಕುದ Nn. 143; My.).

ಹಿಳುಕು hiḷuku. = ಪಿಳುಕು, ಪಿಳ್ಕು q. v. the lower part of an arrow. (Bh. 6, 4, 141; 8, 23, 25. 44). ಅಮ್ಬಿನ ಹಿಳುಕು (ಪುಂಖ Nr.), ತೆತ್ತಿಸುವ ಹಿಳುಕು (ಕರ್ತರಿ, ಪುಂಖ Mr. 295).

ಹಿಳ್ಗು hiḷgu. = ಪಿಳಿಗು. to break, to crack, to burst (v. i., ಬಿರಿ, ಹಿಳಿ Śmd. I Mdb.).

ಹಿಳ್ಗೆ hiḷge. = ಹಿಳಿಗೆ, etc. see s. ಹೆಳ್ಗೆ.

ಹಿಳ್ಳನೆ hiḷḷane. with a cracking noise; crack. ಹಿಳ್ಳನೆ! ಹಿಳಿದುದು (Śmd. Dh.).

ಹಿಳ್ಳಿ hiḷḷi. = ಹಿಳ್ಳೆ 1. a branch, a shoot, a rootlet. — ಹಿಳ್ಳಿಯೊಡೆ. -ಒಡೆ. shoots to break forth. ಹಿಳ್ಳಿಯೊಡೆದು ಬೆಳೆದ ತೃಣಧಾನ್ಯಂಗಳು (ಗುಲ್ಮ Nr.).

ಹಿಳ್ಳೆ hiḷḷe. 1. = ಹಿಳ್ಳಿ. — ಹಿಳ್ಳೆವರೆ. -ಪರೆ. rootlets to spread. ಹಿಳ್ಳೆವರೆದ ಗೆಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ Nr.).

ಹಿಳ್ಳೆ hiḷḷe. 2. = ಹಿರಳೆ, etc. a kind of sour orange. (My.).

ಹಿಳ್ಳೆ hiḷḷe. 3. (= ಚಿಣಿ 1, etc., *cf.* ಪಿಳವು?). — ಹಿಳ್ಳೆಕೋಲು. = ಚಿಣಿಕೋಲು. a small piece of wood or a piece of a stick used in the game of tip-cat (My.). 2, a new born babe. *cf.* ಪಿಳ್ಳೆ.

ಹಿೞಿ hiḻi. = ಪಿೞಿ. to squeeze out, to deprive of juice or moisture or essence, etc. (ರಸಮಂ ಹಿೞ್ದು Śmd. I; ನಿರ್ದ್ರವಕರಣ Śmd. Dh.; Grj. 6, 5; 9, 18; 10, 74; J. 31, 26).

ಹೀ hī. 1. = ಹಿಯ್. (M.; T.; Tu. ಪೀ excrements; fie, for shame = ಛೀ; *cf.* ಪೀ; vedic Sk. ಪೀಯ್, to blame, abuse, treat disrespectfully or with contempt; *cf.* Sk. ಹಿಃ. — ಹೀಗಳೆ. -ಕಳೆ. to scoff, to revile. ಹೀಗಳೆದು ಗೇಲಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ (ಅಚ್ಛುರಿತಕ, ಹಂಗಿಸಿ ನಗುವದು Si. 73). — ಹೀಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಹೀಗಳೆ. — ಹೀಗಳೆಯುವಿಕೆ. -ಕಳೆಯುವಿಕೆ. scoffing, etc. (ಅವರ್ಣ, ಆಕ್ಷೇಪ, ನಿರ್ವಾದ, ಪರಿವಾದ, ಅಪವಾದ, ಉಪಕ್ರೋಶ, ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಕುತ್ಸೆ, ನಿನ್ದೆ Si. 57). — ಹೀಯಾಳಿಕೆ. -ಆಳಿಕೆ. = ಹಿಯ್ಯಾಳಿಕೆ. scoffing, etc. (ನಿನ್ದೆ, ಜಟೆಯೋಣ G.; not My.). — ಹೀಯಾಳಿಸು. -ಆಳಿಸು. to address with contumelious language, to treat with opprobrious and contemptuous language, to scoff, to revile (My.; B. 4, 34; ನಿನ್ದಿಸು G.). — ಹೀಹಾಳಿ. (ಹೀಯಾಳಿ). scoffing: disrespectful, rough or cruel treatment (ಕಾಲ್ಪುಟಾಳಿ). Bhn. 20; Bh. 8, 11, 39; text corrupt, one MS. ಹೀಯಾಳಿ). — ಹೀಹಾಳಿಗೆಡಸು. -ಕೆಡಸು. to let fall or drop scoffing words, to scoff, to revile (Bh. 7, 1, 26). — ಹೀಹಾಳಿಸು. = ಹೀಯಾಳಿಸು. (Bp. 21, 23; Bh. 8, 13, 1).

ಹೀ hī. 2. = -ಈ 7, (-ಹಿ). thou art. see ಇರ್ದ್ದೀ (*e. g.* B. 1, 7. 15; 2, 48).

ಹೀ hī. *an interjection expressing surprise: ah! ah!*, and fatigue, despondency or sorrow: ah! alas! (Sk., Mhr. ಹೀಹೀ. = ಹಿಹಿ, q. v.).

ಹೀಗ್ hīg. = ಪೀಕ್. — ಹೀಗ್ಬಾಳಿ. = ಪೀಕ್ಬಾಳಿ. a thorny shrub. (Z.).

ಹೀಗೆ hīge. = ಇಹಗೆ, etc. in this manner, thus (ಇನ್ತು Śmd. 385 Cm.: ಏವಂ Si. 469; C.; B. 1, 24; 2, 53). ಹೀಗ್ಯಾಕೆ? (B. 5, 146). ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೀಗೆ ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕೆನ್ಬು ಗೊತ್ತು (ತಾಲ Si. 61); ಹೀಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು, ಅಧಿಕಾರದಿನ್ದ ವಿಧಿಸಿ ಹೇಳುವಿಕೆ (ಆಜ್ಞೆ, etc. 265); ಹೀಗಾದೀತೆಮ್ಬ ಕಯಸ್ (ಕಿಲ, ಹೀಗನ್ನೆ, ಹೀಗಲ್ಲವೆ 470). — ಹೀಗೆಯು. -ಎ 3. even in this manner, in this very manner (ಏವಂ Si. 103. 189); ಹೀಗೆಯು ಸರಿ ಎಮ್ಬುವಿಕೆ (ಏವಂ 475). — ಹೀಗೆಯೇ. -ಏ 2. in this very manner; without a particular or plausible cause (B. 3, 123). ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ಬ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಾನ (ಕಲ್ಪ, etc. Si. 248). — ಹೀಗೇ. -ಏ 2. = ಹೀಗೆಯೇ. (B. 2, 28; 5, 104). ಇದು ಹೀಗೇ ಸರಿ ಎಮ್ಬ ನಿಶ್ಚಯ (ನೂನಂ Si. 469). ಹೀಗೇ ಬಾಯಾಡಿಸುವವಳು ಅನಲಕ್ಕೀ ಕಾಟು ಕಣ್ಡರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prv.). — ಹೀಗೋ. -ಓ 3. in this manner? thus? ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೋ? ಹೀಗೋ? (ಆಹೋ, etc. Si. 472).

ಹೀಂಗೆ hiṅge. = ಇಹಂಗೆ, etc., ಹೀಗೆ q. v. (ಇನ್ತು Śmd. 61. 65 Cm.; My.).

ಹೀಚು hīcu. = ಈಚು 2, ಪಿಂಚು 2 q. v. a fruit newly come forth from blossom. (ಎಳಗಾಯಿ, ಮಿಡಿ, ಹದಿರ್ Śm. 22; My.; B. 3, 90). — ಹೀಚುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಹೀಚು. (G. 142).

ಹೀಜು hīju. 1. = ಈಜು 1. to swim (My.).

ಹೀಜು hīju. 2. = ಈಜು 2. swimming (My.).

ಹೀಜು hīju. 3. = ಪಿಂಜು 1, etc. to rend (v. t., as cloth); to be rent (as cloth, My.).

ಹೀದೆ hīde. = ಈದೆ, ಹಿಪ್ಪೆ, etc. the refuse or residue of what has been squeezed out (My.).

ಹೀನ hīna. *left, forsaken, relinquished, abandoned,* deserted, neglected; excluded, shut out from; deprived of, free from, devoid of, destitute of, without, bereft of; feeble; *deficient, defective,* faulty, inferior, insufficient; deducted, subtracted, minus; *mean, base, vile, bad, low; avaricious.* 2, a forsaken man, etc., etc.; that is bad, etc. (see *e. g.* ಒಳಿತು-). ಹೀನನ ಸಂಗ ಮಾನಿಗೆ ಆಗದು, ಮಾನಿಯ ಸಂಗ ಹೀನಗೆ ಆಗದು. — ಜೀನನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹೀನವೇ ಸರಿ. — ಬೋನವಾದರೆ ಹೀನನಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prvs.). see ಗರ್ವ-, ಸ್ನೇ-, ವಿಕ್ರಮ-, ವಿ-, ವೃದ್ಧಿ-. — ಹೀನಕೆಲಸ. a low occupation; a base act (My.). — ಹೀನಚಾಳಿ. a base practice or habit (My.). — ಹೀನಸುೞಿ. a bad, disfiguring curl (or vile deceit). ಹೀನ ಸುೞಿ ಬೋಳಿಸಿದರೆ ಹೋದೀತೆ? (Prv.).

ಹೀನಜಾತಿ hīna-jāti. low-born, of low caste, outcast, degraded, vile (J. 10, 39). 2, a low caste (My.). 3, an inferior kind (My.).

ಹೀನತನ hīnatana. meanness, baseness. ಆನೆಗಂಜಿಕೆ ಯಾಕೆ? ಶ್ವಾನಗೆ ಸೊಬಗು ಯಾಕೆ? ದಾನಿಗೆ ದೀನತನ ಯಾಕೆ? ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಹೀನತನ ಯಾಕೆ? (Sp.).

ಹೀನತೆ hīnate. = ಹೀನತ್ವ. the state of being deprived of or devoid of, etc. (Bp. 44, 65; see ಭಕ್ತಿ-, ವಿ-).

ಹೀನತ್ವ hīnatva. defectiveness, deprivation, destitution, the state of being without, absence of. see ವಿ-.

ಹೀನದಸೆ hīna-dase. a hapless, miserable state (My.).

ಹೀನಯ್ಸು hīnaysu. to degrade by contumelious language (My.).

ಹೀನವಾದಿ hīna-vādi. *overcome in argument, worsted, silenced; cast in law;* making a defective statement, insufficient or in-admissible (as a witness).

ಹೀನಸರ hīna-sara. Tbh. of ಹೀನಸ್ವರ, q. v.

ಹೀನಸ್ವರ hīna-svara. a defective or bad, disagreeable voice (My.; ಅಧ್ವಾನ, ಹೀನಸರ Nn. 164).

ಹೀನಾಂಗ hīna-aṅga. deficient in limb, crippled, maimed, mutilated, imperfect, defective. (R.).

***ಹೀನಾಧಿಕಪ್ರಶಂಸಾಗುಣ hīna-adhika-praśaṁsā-guṇa.** a merit in poetry. Kr. 3, 88.

***ಹೀನಾಧಿಕಪ್ರಶಂಸಾದೋಷ hīna-adhika-praśaṁsā-dōṣa.** a defect in poetry. Kr. 3, 89.

ಹೀನಾಯ hīna-āya. defective gain: want (ಕೊರತೆ G.); dishonour (My.). ಅಪ್ಪ ಹೊಡದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ಅಕ್ಕ ಅನ್ದದ್ದು ಹೀನಾಯ ವಾಯಿತು (Prv.).

ಹೀನೋಪಮೆ hīna-upame. N. of a simile (Kāvy. III, 3, B, 75 seq.).

ಹೀರ್ hīr. 1. = ಪೀರ್, ಹೀರು. to suck, etc. (ರಸಾಸ್ವಾದನ Śmd. Dh.; ಹಿತರಸಸ್ವೀಕಾರ Śm. 104). P. p. ಹೀರ್ದು.

ಹೀರ್ hīr. 2. (Tbh. of ಹೀರ?). an ornament (ಭೂಷಣ Śmd. Dh.; Śm. 104).

ಹೀರ hīra. a thunderbolt. 2, a diamond (Cpr. 7, 129). 3, a snake. 4, a necklace. 5, a lion. 6, Śiva. 7, N.

ಹೀರಕ hīraka. *a diamond.*

ಹೀರಾವಳಿ hīra-āvaḷi. a necklace of diamonds (Bp. 4, 37).

ಹೀರಿ hīri. = ಹೀರೆ. ಹೀರೀ ಕಾಯ ಬಳ್ಳಿ (ಕೋಶಾತಕಿ G.).

ಹೀರು hīru. = ಹೀರ್ 1, etc. P. p. ಹೀರಿ (C.). ರಕ್ತವನ್ನು ಸೋಯಿಸದನ್ತೆ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುಲುಳ್ಳ ಜನ್ತು (ರಕ್ತಪ, ಜಿಗಣೆ Si. 89); ಆನೆಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಲುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಣೆ (ದುರ್ನಾಮ, etc. 90). ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವದು (G. 298). ಬೇರುಗಳು ನೆಲದೊಳಗಿನ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಣ್ಡು (B. 3, 35). ಎಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ಹಲವು ತೂತುಗಳಲ್ಲಿ ಹವೆಯೊಳಗಿನ್ದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಾಯುವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಣ್ಡು (3, 36).

ಹೀರುಳೆ hīruḷe. = ಹಿರಳೆ, etc. a kind of sour orange. see s. ಹೇರುಳೆ.

ಹೀರೆ hīre. = ಈರೆ, ಹೀರಿ 2. the vegetable Luffa acutangula Roxb. or Cucumis acutangulus Lin. (C.; T. ಪೀರ್, ಪೀರ್ಕ್ಕು; Tu. ಪೀರೆ; Te. ಬೀರ; see Mr. s. ಜಾಲಿನಿ). ಕಾಡ ಹೀರೆ (ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಘೋಷಕ Nr.; ಘೋಷ, ಕೋಶಾತಕಿ Nr.). see ಕಯ್ಪಾರೆ, ತುಪ್ಪಹೀರೆ. — ಹೀರೇ ಕಾಯಿ. the fruit of the Luffa (ಘೋಷಕ, ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಮಹಾಜಾಲಿ G.). — ಹೀರೇ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb whose half grown fruit is a very good vegetable, Luffa acutangula Roxb. (C.).

ಹೀಲ hīla. N. of a plant (ಬಂಗರಳಿ Mr. 119). 2, semen virile.

ಹೀಲಿ hīli. = ಪೀಲಿ. a peacock's tail (ಪ್ರಚಲಾಕ, ಶಿಖಣ್ಡ Hlā.; Mr. 169; ಮಲ, ಪೀಲಿ Nn. 22, o. r. ಹಿಲ್ಲಿ); a feather of a peacock's tail (Bp. 18, 2); an eye in a peacock's tail. ನವಿಲ ಹೀಲಿಯ ಕಣ್ಣು (ಪೀಲಿ, ಚನ್ದ್ರ Nn. 69).

ಹೀಹಾಳಿ hīhāḷi. see s. ಹೀ 1.

-ಹು hu. 1. = -ಪು 1. an affix for formation of nouns. see e. g. ಕಡುಹು, ಕುಡುಹು, ತಗಹು, ತಿರುಹು 2, ಬಲುಹು.

-ಹು hu. 2. = -ಪು 2. an affix to form transitive verbs. see e. g. ಕೆಡಹು, ಕೊಡಹು, ತಡಹು 1, ತಿರುಹು 1, ಸಲಹು.

ಹುಂ huṁ. ಹುನ್. an imitative sound expressive of remembrance, *doubt, interrogation*, assent, anger, aversion, reproach, fear. cf. ಹೂಂ.

ಹುಕುಂ hukuṁ. a command, an order (My.; B. 5, 7; Mhr., H. ಹುಕೂಮು). — ಹುಕುಂ ನಾಮೆ. a written order (My.); a written award upon a suit settled; a decree (Mhr., H.).

ಹುಕ್ಕಾ hukkā. a smoking apparatus, a hooka (My.; Mhr., H.).

ಹುಕ್ಕುಂ hukkuṁ. = ಹುಕುಂ. (My.; Si. 399).

ಹುಕ್ಕುಮು hukkumu. = ಹುಕ್ಕುಂ. (My.; B. 5, 159. 269).

ಹುಗಳು hugaḷu. = ಹುಗುಳು, etc. (My.).

ಹುಗಿ hugi. = ಉಗಿ 7. to inter, to bury (C.; cf. ಪುದಿ 1, ಪೂಟ್). ಹುಗಿದಿಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯ (ಉಪನಿಧಿ G.). ಸಿಕ್ಕ ಬದುಕು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗಿ, ಒನ್ದು ಹೊಲದೊಳಗೆ ಹುಗಿದಿಟ್ಟರು (B. 3, 41). ನರಿಗಳು ಹುಗಿದ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಕೆದಱಿ ತೆಗೆದು ತಿನ್ನುವವು (3, 75). ಆತನ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಬಹು ಸಮಾರಮ್ಭದಿನ್ದ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹುಗಿದು (4, 215). ಅವರು ಅಂಜಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಣವನ್ನು ನೆಲದೊಳಗೆ ಹುಗಿದಿಡುವರು (5, 90).

ಹುಗಿತೆ hugita. = ಉಗಿತ. the act of burying or interring (My.).

ಹುಗಿಲು hugilu. to state of being rent or split (cf. ಉಗಿ 2). — ಹುಗಿಲುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to split and remove (Bh. 1, 7, 3).

ಹುಗಿಸು hugisu. 1. = ಪುಗಿಸು, etc. to cause to enter (Bp. 43, 50; 45, 19).

ಹುಗಿಸು hugisu. 2. to cause to inter or bury (My., B. 5, 55).

ಹುಗು hugu. = ಪುಗು 1, etc. to enter (Bp. 15, 10; 26, 53; 36, 52; 43, 40. 41. 44; 45, 27; 49, 8; 53, 48; 54, 8. 38; 57, 39; 58, 53; 60, 26; Bh. 3, 13, 26). P. p. ಹೊಕ್ಕು. ಕುಱಿ ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು (Sp.). ಉರಿ ಬನ್ದು ಬೇಲಿಯನು ಹರಿದು ಹೊಕ್ಕದ ಕಣ್ದೆ (Sp.). ಹೊಕ್ಕನು ಕಾನನವನ್ ಅನಿಲಜನು (Bh. 3, 13, 24). (ಹೆಬ್ಬನ್ದಿ) ಭೀಮನ ಭೀತಿಯಲಿ ಹೊಕ್ಕುದು ಮಹಾಗಿರಿಗಹನಗಹ್ವರವ (3, 13, 31). ವನವೀಥಿಗಳ ವಳಯವ ಹೊಕ್ಕು ಮರಳಿದುದಿಲ್ಲ ವಿರಹಿಗಳು (1, 5, 10). (ಭೀಮನ್) ಅಸುರನ ಹೊಕ್ಕು, ತಿವಿದನು (1, 10, 38). — ಹುಗು ಹುಗು. rep. (Bp. 53, 48).

ಹುಗುಳು huguḷu. = ಪುಗುಳ್, ಹುಗಳು. a blister, a vesicle, a boil, a sore (ಪಿಟಕ, ಸ್ಫೋಟಕ, ಗಣ್ಡ Hlā.; ವಿಸ್ಫೋಟ, ಪಿಟಕ Nr.; ಹೋಳಿಗೆ Kk. 46; Bh. 1, 6, 14; My.). ಕಾಲ ಹುಗುಳು (ಪಾದಸ್ಫೋಟ, ವಿಪಾದಿಕೆ Nr.). — ಹುಗುಳೇೞು. -ಏೞು. blisters or sores to arise (Bp. 13, 20. 21. 22. 24).

ಹುಗ್ಗಿ huggi. = ಪುಟ್ಟಿ q. v., etc. a rice dish. (Bp. 2, 53; 14, 13; 15, 25; 33, 17. 18; Bp. 38, 2; ಉಷ್ಣಿಕೆ, ಪಾಯಸ, ಯವಾಗು, ಶ್ರಾಣ G.; C.). ಯವೆಯ ಹುಗ್ಗಿ, a hodge-podge of barley (ಚಿಕ್ಕಸ Nr.). ಹುಗ್ಗಿ ತಿನ್ದಾಕ್ಷಣ ಮುಗ್ಗಿ ಬನ್ದ ಹಾಗಾಯಿತೇ? (Prv.). — ಹುಗ್ಗಿಯ ದುಗ್ಗಳವ್ವೆ. N. (Bp. 59, 6).

ಹುಗ್ಗಿಗ huggiga. a proud, arrogant man (Bh. 3, 9, 36 4, 9, 59; see ಪುಗ್ಗು).

ಹುಗ್ಗೆ hugge. = ಹುಗ್ಗಿ. a dish made of rice, pulse, etc. ಎಳ್ಳ ಹುಗ್ಗೆ (ತಿಲೌದನ Nr.).

ಹುಂಕಾರ huṅ-kāra. uttering a menacing sound; any roaring, bellowing. (J. 13, 36).

ಹುಚ್ಚಂಗಿ huccaṅgi. = ಉಚ್ಚಂಗಿ. a village in Mysore. (My.). — ಹುಚ್ಚಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಹುಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗಿ. (My.). — ಹುಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗಿ. N. of a Durgi at Huccaṅgi (My.).

ಹುಚ್ಚತನ huccatana. = ಹುಚ್ಚುತನ. madness (ಮರುಳ್ತನ G.).

ಹುಚ್ಚಿ hucci. = ಪೆಚ್ಚಿ, etc. a stupid or mad female (My.); N. (My.). ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಅತ್ತೇ ಮನೆ ಏನು? ತವರ ಮನೆ ಏನು? (Prv.).

ಹುಚ್ಚು huccu. = ಪೆಚ್ಚು q. v., etc. foolishness, folly, madness (ಉನ್ಮಾದ, ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ Si. 70; B. 4, 133; C.); the state of growing wild, as plants; excess. ಹುಚ್ಚು ಹೋಯಿತು, ಒನಕೆ ತಾ! ಅನ್ನ. — ಹುಚ್ಚಿಲ್ಲ, ಬೆಪ್ಪಿಲ್ಲ ಶಿವಲೀಲೆ. — ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದೆ ಮದಿವೆ ಆಗದು, ಮದಿವೆ ಆಗದೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದು. — ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ಹಚ್ಚಡ ಹೊದಿಸಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದರೂ ಹುಚ್ಚು ಹೋಗದು (Prvs.). — ಹುಚ್ಚ. -ಅ 3. a stupid or mad man (C.; ಉನ್ಮತ್ತ G.); N. (C.). ಹೀಗೆ ಹುಚ್ಚನನ್ತೆ ತಿರುಗಾಡುವದು ತರವಲ್ಲ (B. 3, 125). ಅವನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹುಚ್ಚ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ (4, 53). ದುಃಖದಿನ್ದ ಅವನು ಹುಚ್ಚನಾಗಿ (5, 73). ಹುಚ್ಚ ಹೋದದ್ದೇ ದಾರಿ. — ಹುಚ್ಚಗೆ ನಚ್ಚ ಬಾರದು, ಪಚ್ಚಕ್ಕೆ ಕೊಜತೆ ಬಾರದು. — ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರೆ ಹುಚ್ಚ ತಾನೂ ನಕ್ಕ. — ನುಚ್ಚಾದರೂ ಹುಚ್ಚಗೆ ಬೇಕು (Prvs.). — ಹುಚ್ಚರಾಯ. Hanumat (My.); N. ಕೆಟ್ಟು ಮುಜುದವರೆಲ್ಲಾ ಹುಚ್ಚರಾಯನ ಗುಡೀ ಸೇರಿ! (Prv.). — ಹುಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. foolish behaviour, silly conduct (C.; B. 3, 72). — ಹುಚ್ಚುಕಗ್ಗಲಿ (ಅರಿಮೇದ, ವಿಟ್ಟದಿರ Si. 134). — ಹುಚ್ಚುಕಬ್ಬು. = ಕಾಕಬ್ಬು. (My.). — ಹುಚ್ಚುಕುಜುಮಜು. a foolish lamb (B. 2, 45). — ಹುಚ್ಚುಕೆಲಸ. a foolish business or work (My.). — ಹುಚ್ಚುಕೋಪ. excessive anger (My.). — ಹುಚ್ಚುಗಾಳಿ. a violent wind (My.). — ಹುಚ್ಚು ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become mad or bewildered (Abhā. 2, 89). — ಹುಚ್ಚುತರ್ಕನ ಕಸ. the herb Heliotropum supinum Lin. var. malabarica (Z.). see ಬಿಳೀ-. — ಹುಚ್ಚು ತಿಳಿ. madness to cease (My.). — ಹುಚ್ಚುತಿಳುವಿಕೆ. foolish notions (My.; B. 5, 190). — ಹುಚ್ಚುತೊಣ್ಡೆ. (ಕಾಕಾಂಗಿ, ಕಾಕನಾಸಿಕೆ G.). — ಹುಚ್ಚುನಾಯಿ. a mad dog (C.; B. 2, 53). — ಹುಚ್ಚುಪಡವಲ. (ಕುಲಕ, ಪಟೋಲ, ತಿಕ್ತಕ, ಪಟು Si. 161). — ಹುಚ್ಚು ಪುಚ್ಚು. reit. (My.). — ಹುಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ. excessive love, silly affection (My.). — ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಿಸು. to remove folly, etc. (B. 4, 57). — ಹುಚ್ಚುಬುದ್ಧಿ. a foolish mind; unreasonableness (My.). — ಹುಚ್ಚುಬೇವುಮರ. = ತುರಕಬೇವುಮರ. (St. & Pl.). — ಹುಚ್ಚುಮಜು. a foolish young (B. 2, 45). — ಹುಚ್ಚು ಮಜೆ. excessive, heavy rain (My.). — ಹುಚ್ಚು ಮಾಡು. to make a fool of (another, My.). — ಹುಚ್ಚುಮುಣ್ಡೆ. a foolish widow. ಹುಚ್ಚುಮುಣ್ಡೇ ಪ್ರಮಾಣ ಅವಲಕ್ಕೀ ಕೇಡು (Prv.). — ಹುಚ್ಚುಸಪ್ಪು. the wild kind of the sword-bean, Canavalia ensiformis var. virosa W. & A. (Z.). — ಹುಚ್ಚುಸಾಸುವೆ. (ಕ್ಷವ, ಕ್ಷವಾಭಿಜನನ, ರಾಜಿಕೆ, ಕೃಷ್ಣಿಕೆ, ಆಸುರಿ Si. 305). — ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತು. foolishness or madness to join (v. i.) or to seize (My. with dative; B. 2, 53). — ಅವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹತ್ತಿತು (B. 5, 209). — ಹುಚ್ಚುಹರಳು. (ವಿಶಲ್ಯ Si. 446). — ಹುಚ್ಚುಹಾರುವ. a foolish Brāhmaṇa (B. 4, 180). — ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿ. foolishness or madness to seize (My. with dative; Dp. 20 pallavi). ನಿಮಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೇನು? (B. 5, 94). ಔಷಧಪ್ರಯೋಗ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವನು (ಉನ್ಮತ್ತ, ಉನ್ಮಾದವತ್ Si. 203); ದಿನ್ದ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ನಾಯಿ (ಅಲರ್ಕ 342). — ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚು. rep. great excess (My.). — ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. = ಕಾಡೆಳ್ಳು. (St. & Pl.; ತಿಲಪಿಂಜ, ತಿಲಪೇಜ, ನಿಷ್ಫಲತಿಲ Si. 305). — ಹುಚ್ಚೇಜು. -ಏಜು. madness to increase (My.). — ಹುಚ್ಚೋಟ. -ಓಟ. a very fast run (My.).

ಹುಚ್ಚುತನ huccutana. = ಪೆಚ್ಚುತನ, ಹುಚ್ಚತನ. madness; foolishness (My.; B. 5, 209).

ಹುಜತ್ತು hujattu. perverse wrangling, objecting; any such objection or difficulty made; any mean, unfounded, unreasonable pretence in endeavouring to shuffle off or decline (My.; Mhr., H. ಹುಜತ). 2, a government receipt (Mhr., H.).

ಹುಜೂರ್ hujūr. ಹುಜೂರು. = ಹಜೂರು, royal presence, etc. (B. 4, 20; My.).

ಹುಂಜ huñja. = ಉಂಜ, ಪುಂಜ, etc. a cock (My.; ಚರಣಾಯುಧ G.).

ಹುಂಜ huñja. = ಉಂಜ, ಪಿಂಜಿ. a quantity or skein of cotton yarn (My.; Te., T. ಪುಂಜ).

ಹುಂಜು huñju. = ಹುಂಜ, etc. (My.). ಕೋಟೀ ಹುಂಜು (ಪದಾಯುಧ G.). — ಹುಂಜುದಡಿ. a kind of border of a cloth (B. 3, 103). — ಹುಂಜು ಹತ್ತು. = ಹುಂಜು ಹಾಜು. (My.). — ಹುಂಜು ಹಾಜು. a cock to tread (a hen, My.).

ಹುಟ್ಟ huṭṭa. 1. = ಹುಟ್ಟು, etc. birth, etc. see ಜೇನ-.

ಹುಟ್ಟ huṭṭa. 2. = ಹುಟ್ಟು2, etc. — ಹುಟ್ಟಗಿವಡಿ. -ಕಿವಡಿ. = ಹುಟ್ಟುಕಿವುಡಿ. (B. 3, 50). — ಹುಟ್ಟಗುರಡ. -ಕುರಡ. = ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ. (ಜಾತ್ಯನ್ಧ G.). — ಹುಟ್ಟನಡಿಗೆ. the natural paces of a horse (B. 3, 55). — ಹುಟ್ಟಾ. from one's very birth (B. 4, 153).

ಹುಟ್ಟಾವಳಿ huṭṭāvaḷi. = ಹುಟ್ಟುವಳಿ. produce, etc. (B. 5, 116. 127).

ಹುಟ್ಟಿ huṭṭi. = ಉಟ್ಟಿ3, ಪುಟ್ಟಿ3, ಹುಟ್ಟ1, ಹುಟ್ಟು4. a comb (of wax in which bees store their honey, Bh. 7, 7, 41; My.; see ಜೇನ-). (ದೇವರು) ಕೊಟ್ಟು ಬಹ ಕಾಲದಲಿ ಕೊಟ್ಟುವುಣ್ಣಲಜುಯದೆ (ನೊಣ) ಹುಟ್ಟಿಯ ಒಳಗೆ ಜೇನಿಟ್ಟು ಪರರಿಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನ್ತೆ (Sp.).

ಹುಟ್ಟಿಗೆ huṭṭige. (fr. ಉಡು 1). = ಹುಟ್ಟುಗೆ. a man's raiment (Bp. 11, 33), a woman's cloth (ಸೀರೆ Śm. 72; Bp. 11, 33; ದುಗುಲ, ಪಟ್ಟಿಣಿಗೆ, ಉಳ್ತುಡಿಗೆ, ವಸನ Ks.). ಉಡುವ ಹುಟ್ಟಿಗೆ (ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ Nr.). ಹುಲ್ಲುಂ (o. r. ಹಲ್ಲುಂ) ಹುಟ್ಟಿಗೆಯುಂ (Śmd. 84).

ಹುಟ್ಟಿಸು huṭṭisu. = ಪುಟ್ಟಿಸು. to cause to be born, to create, to produce, to originate (Bp. 40, 51; 50, 64; 54, 6; C.; B. 3, 54; 4, 35; 5, 80). ಗಣ್ಡನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮಿಣ್ಡನ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾದರದ ಮಗನು (ಗೋಳಕ Si. 193); ಕಡೆದು ಒರೆಗೊಣ್ಡು ಅಗ್ನಿಯಂ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮರ (ಅರಣಿ 239); ಯಾವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿಸಲ್ ಪಟ್ಟನೋ, ಅವನು (ಚಣ್ಡಾಲ 337); ಇತರರನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಶೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡುವಿಕೆ (ವಿಲಮ್ಭ, etc. 397).

ಹುಟ್ಟಿಸುಹ huṭṭisuha. creating, etc. ಹಗೆಯರಿಬ್ಬರೊಳಗೆ ವಿರೋಧವ ಹುಟ್ಟಿಸುಹ (ಭೇದ Nr.).

ಹುಟ್ಟು huṭṭu. 1. = ಉಟ್ಟು5, ಪುಟ್ಟು1 q. v. to arise, to come into existence, to be born, etc. (ಅವತರಿಸು Śmd. 66 Cm.; ಉದಯಿಸು 84 Cm.; Bp. 27, 16; 30, 28; 42, 5; 61, 37; Bh. 3, 8, 3; J. 10, 20; Dp. 4; C.; B. 2, 7; 4, 28). ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ಸೋದರ್ಯ, ಸಹಜ, etc.); ಅಗಳನ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಜು (ತರ್ಣಕ); ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನ್ತಾ ಆ ಒಗಣಿ (ಅಕ್ಷೋಟ, etc.); ಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಚೂರ್ಣಾದಿರೂಪವಾಗಿ ಇಹುದು (ಅಕೃತ); ಚಿತ್ರಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಯಿ (ವೀಜಾಕೃತ, etc.); ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಣ್ಡುಮಜು (ಚಾಟಕೈರ); ಕೆಜ್ಜನೆ ಅಪ್ಪ ಬನ್ದುಗೆ (ಹಲ್ಲಕ, etc.), ಅದು ಜಲದೊಳಾದಡೂ ಸ್ಥಲದೊಳಾದಡೂ ಹುಟ್ಟುವುದು (Nr.). ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಬತ್ತಲೆ, ಸಾಯುವಾಗ ಕತ್ತಲೆ. — ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೆ ನನ್ನ ಮಗ, ಉಡಿಗೆಜ್ಜೆ ಕದ್ದ. — ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಸತ್ತಿಲ್ಲ, ಸುಡುಗಾಡು ಕಣ್ಡಿಲ್ಲ; ದುಕ್ಕ ಹ್ಯಾಗೆ ತಿಳಿದೀತು? — ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೊಲೆಯೂರು, ಬೆಳೆ

ದದ್ದು ವೊಲೆಯೂರು, ಇದ್ದದ್ದು ಈ ಊರು, ಎದ್ದದ್ದು ಕಾಡೂರು. — ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ, ಬೆಳದಾಗ ದಾಯಾದಿ. — ಪುಣ್ಯ ಮಾಡದೆ ಕೆಟ್ಟೆ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟೆ (Prvs.). ಹುಟ್ಟುವದು (ಪ್ರಸೂನ, ಉತ್ಪತ್ತಿ Nn. 25; ಸೂತ, ಸಮ್ಭವ 32; ಉದ್ಭವ 82; ಭವ Bhn. 17). ಹುಟ್ಟುವನ್ತಾದು (ಭೂತ, ಜನಿತ Nn. 78; ಭಾವ, ಸಮ್ಭೂತ 100).

ಹುಟ್ಟು huṭṭu. 2. = ಪುಟ್ಟು2 q. v., ಹುಟ್ಟ2. birth, etc. (ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಜನ್ಮG.; My.). ಜುಟ್ಟು ಕಿತ್ತರೂ ಹುಟ್ಟು ಬಿಡ (Prv.). ಸಾವು ಹುಟ್ಟುಗಳು (Bp. 54, 21). ಹುಟ್ಟುಗಳು (54, 34). see ಕಡೆ-. — ಹುಟ್ಟಟಿ. -ಅಟಿ. = ಹುಟ್ಟುಗೆಡು. (My.). — ಹುಟ್ಟುಕಿವುಡ. a male born deaf (My.). — ಹುಟ್ಟುಕಿವುಡಿ. a female born deaf (My.). — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ. a male born blind (My.). ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಿಲ್ಲ, ಮಟ್ಟು ತಿಳಿದವಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ. — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ ಹಾಲು ತಿಳುಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡ ಹಾಜುಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಹುಟ್ಟುಕುರುಡಿ. a female born blind (My.). — ಹುಟ್ಟುಗುಣ. a natural or innate disposition. ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಬಿಟ್ಟು, ಕೊಟ್ಟ ಗುಣ ಬನ್ದೀತೇ? ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಗಟ್ಟ ಹತ್ತಿದರೂ ಹೋಗ (Prv.). — ಹುಟ್ಟುಗುರುಡ. -ಕುರುಡ. = ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡ. (Bp. 47, 65). —ಹುಟ್ಟು ಗೆಡು. -ಕೆಡು. birth, *i. e.* race or family, to be destroyed (Bp. 31, 22). — ಹುಟ್ಟುಚಾಳಿ. a natural habit. ಹುಟ್ಟುಚಾಳಿ ಗಟ್ಟ ಹತ್ತಿದರೂ ಬಿಡದು (Prv.). — ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ. a woman born barren (Dp. 84; My.). — ಹುಟ್ಟುಬುದ್ಧಿ. natural perception or ideas, natural propensity, instinct (My.; B. 4, 119). ಹುಟ್ಟುಬುದ್ಧಿ ಸುಟ್ಟಲ್ಲದೇ ಹೋಗದು (Prv.). — ಹುಟ್ಟು ಮಚ್ಚೆ. a natural mole or freckle (ಜಟುಲ, ಕಾಲಕ, ಪಿಪ್ಲು, ತಿಲಕ, ತಿಲ ಕಾಲಕ Si. 199). — ಹುಟ್ಟುಮನೆ. the house in which one has been born. ಹುಟ್ಟುಮನೆ ಏಕಾದಶಿ (on which strict fasting is observed), ಕೊಟ್ಟ ಮನೆ ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ (on which during the night only a slight repast is taken, Prv.). — ಹುಟ್ಟೂರು. -ಊರು. a native place, birth-place (My.).

ಹುಟ್ಟು huṭṭu. 3. = ಉಟ್ಟು2, ಪುಟ್ಟು3. a wooden ladle or spoon; a paddle (ಖಜಿಕೆ, ದರ್ವಿ, etc. Mr. 205; ಪಾಣಿದಣ್ಡ, ಗಟಿ 416; My.; B. 5, 149. 156). ನಾವೆಯ ನಡಯಿಸುವ ಹುಟ್ಟು (ಅರಿತ್ರ, ಕೇನಿಪಾತಕ Nr.). ಹಡಗವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಹುಟ್ಟು (ನೌಕಾದಣ್ಡ); ಹಡಗು ಸಾಗಿಸುವ ಹುಟ್ಟು (ಕ್ಷೇಪಣಿ G.). ಹುಟ್ಟು ಇರುವಾಗ ಕೆಯ್ ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ? — ಹುಟ್ಟು ಕೋಲುಕಾಣದು, ಕಟ್ಟು ಸಾವಕಾಣದು (Prvs.). ಅಟ್ಟಡಿಗೆಯ ರುಚಿಯನು ಹುಟ್ಟು ತಾ ಬಲ್ಲುದೇ? (Sp.). — ಹುಟ್ಟು ಹಾಕು. to use a paddle (with a boat, My.).

ಹುಟ್ಟು huṭṭu. 4. = ಹುಟ್ಟ, etc. see ಜೇನ-.

ಹುಟ್ಟುಗೆ huṭṭuge. = ಹುಟ್ಟಗೆ. a cloth, etc. (ಸೀರೆ Ct. II, 78).

ಹುಟ್ಟುವಳಿ huṭṭu-vaḷi. = ಹುಟ್ಟಾವಳಿ. produce, the produce of a garden or field, that of any trade; the amount of an assessment (My.; B. 5, 85. 91. 304). ಲಾಭದ ಹುಟ್ಟುವಳಿ (ಪ್ರಾಪ್ತಿ Si. 424).

ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ huṭṭuvike. = ಹುಟ್ಟುಹ. (ಜನುಸ್, ಜನನ, ಜನ್ಮ, ಜನಿ, ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಉದ್ಭವ Si. 47; ಅಭ್ಯುದಯ Cb.; B. 2, 22). ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ (ಪ್ರಜೆ Si. 413).

ಹುಟ್ಟುಹ huṭṭuha. = ಪುಟ್ಟುಹ. coming into existence, springing up. being born, etc. ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟುಹ (ಪುನರ್ಭವ Nn. 114).

ಹುಡಕು huḍaku. = ಹುಡುಕು, etc. (My.; B. 5, 105; Mhr. ಹುಡಕಣೇಂ, to search). ಹುಡಕೋಣ (ಮೃಗ, ಮಾರ್ಗಣ Cb.).

ಹುಡಗ huḍaga. = ಹುಡುಗ, etc. a boy. (My.; Si. 196; ತರುಣ Cb.).

ಹುಡಗತನ huḍagatana. = ಹುಡುಗತನ. boyhood (My.; Si. 195).

ಹುಡಗಿ huḍagi. = ಹುಡುಗಿ, etc. (My.). a girl. ಸಣ್ಣ ಹುಡಗಿ (ಬಾಲೆ, etc. Dhw.).

ಹುಡದಿ huḍadi. a game at which boys push, shove and beat one another (often played in moonshine, S. Mhr.; Mhr. ಹುನ್ದಡಾ, ಹುನ್ದಡೀ, ಹುತುತು).

ಹುಡಿ huḍi. = ಪುಡಿ. powder; dust; etc. (C.; B. 1, 18). ಹೂವಿನೊಳಗಿನ ಹಳದೀ ಬಣ್ಣದ ಹುಡಿ (ಬಣ್ಡು); ಹೂವಿನೊಳಗಿನ ಹುಡಿ (ಸುಮನೋರಜ G.). ಸಣ್ಣ ಹುಡಿ (ಧೂಲಿ, etc. Mr. 284). ಅಡವಿಯೊಳು ಮಟ್ ಹೊಡದು ಗಿಡ ಸೇಡುಗೊಣ್ಡನ್ದು, ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಮಲ ಬೆಳದನ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ನುಡಿಯ ನೆಚ್ಚು! (Sp.). — ಹುಡಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಪುಡಿಗುಟ್ಟು. to reduce to powder or dust by beating, etc. (Grj. 1, 106 va.; Bp. 51, 72; Bh. 8, 24, 45). ಹುಡಿಗುಟ್ಟಿದ ಧೂಳಿ (ಚೂರ್ಣ, ಕ್ಷೋದ Nr.). — ಹುಡಿಮಣ್ಣು. earth in a dry and fine state, dust (My.). — ಹುಡಿ ಮಾಡಿಸು. to have reduced to dust (Bp. 49, 42). — ಹುಡಿ ಮಾಡು. to reduce to powder or dust (Bh. 7, 7, 46; My.). — ಹುಡಿಯಾಗು. -ಆಗು. to be reduced to powder or dust (Bp. 23, 25). — ಹುಡಿ ಹುಡಿಗೆಯ್. = ಹುಡಿ ಹುಡಿ ಮಾಡು. (J. 25, 47). — ಹುಡಿ ಹುಡಿ ಮಾಡು. to reduce to very fine powder or dust (Bp. 45, 31; 52, 48; Bh. 2, 4, 6). — ಹುಡಿ ಹುಡಿಯಾಗು. -ಆಗು. to be reduced to very fine powder or dust (Bh. 3, 18, 38).

ಹುಡಿಕು huḍiku. = ಹುಡುಕು, etc. (Bp. 23, 9; B. 5, 140). ಹುಡಿಕಿ ನೋಡುವಿಕೆ (ಅನ್ವೀಕ್ಷಣ, ವಿಚಯನ, ಮಾರ್ಗಣ, ಮೃಗಣೆ, ಮೃಗ Si. 398), ಹಿಡಿಯುವದು ಹೆಬ್ಬಾವು, ಪಡೆಯುವದು ಪಡಿಬತ್ತ; ಹುಡಿಕಿ ನೋಡುವದು ಪರಬೊಮ್ಮ, ಜೋಯಿಸಗೆ ಕೊಡುವದೊನ್ದಡಿಕೆ (Sp.). — ಹುಡಿಕಿ ತೆಗೆ. = ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆ. (B. 5, 173. 174. 227).

ಹುಡಿಗಿ huḍigi. = ಹುಡುಗಿ, etc. (C.; B. 1, 6). ಚಿಕ್ಕ ಹುಡಿಗಿ (ವಾಸು, ಬಾಲೆ Si. 65); ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದ ಎಣ್ಟು ವರುಷಗಳ ಹುಡಿಗಿ (ಕನ್ಯೆ, ಕುಮಾರಿ); ಮೆಯ್ ನೆಜೆಯದೇ ಇರುವ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡಿಗಿ (ಗೌರಿ); ಹೊಸದಾಗಿ ಮೆಯ್ ನೆಜಿದ ಹುಡಿಗಿ (ಮಧ್ಯಮೆ, etc. 184); ಪ್ರಾಯದ ಹುಡಿಗಿಯರ ಗುಮ್ಪು (ಯೌವತ); ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಹುಡಿಗಿಯಾಗಿರುವವಳು ಹೆತ್ತ ಮಗನು (ಕಾನೀನ 189); ಹೆಣ್ಣು ಹುಡಿಗಿ (ಬಾಲೆ); ಪ್ರಾಯದ ಹುಡಿಗಿ (ತರುಣಿ 196).

ಹುಡಿಗೆ huḍige. = ಹುಡುಗಿ, etc. (B. 2, 14).

ಹುಡು huḍu. seeking (? see ಹುಡುಕುಳಿ).

ಹುಡು huḍu. *a ram.*

ಹುಡುಕಿಸು huḍukisu. to cause to seek (as a lost book, etc., My.). 2, to cause to search or examine (B. 4, 169).

ಹುಡುಕು huḍuku. = ಪುಡುಕು, ಹುಡಕು, ಹುಡಿಕು. to search or feel for with the hands (Bp. 50, 3; 51, 78); to go in search of, to seek, to seek for, to search for, to try to find (My.). 2, to search, to examine (see ಹುಡುಕಿಸು No. 2). ಇರುವೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಹಾರ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತವೆ (B. 2, 8). ದೋಷವನ್ನೇ ಹುಡುಕುವವನು (ದೋಷೈಕದೃಶ್, ಪುರೋಭಾಗಿ Si. 366); ಹುಡುಕಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವದು (ಅನ್ವೇಷಿತ, ಗವೇಷಿತ, ಅನ್ವಿಷ್ಟ, ಮಾರ್ಗಿತ, ಮೃಗಿತ 383). — ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆ. = ಹುಡಿಕಿ ತೆಗೆ. to seek and (after finding) to take (My.); to find (in arithmetic, My.); to discover (B. 4, 220. 222; 5, 177. 179. 181. 184. 189. 220. 224). ಅರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯೋಣ (ಸಾಧನ G.).

ಹುಡುಕುವಿಕೆ huḍukuvike. seeking (ಮೃಗ Si. 409). ವಿಷಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಬೇಕಾದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಿಕೆ (ಉಪಾ

ಧಿ 70); ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮನ್ತ್ರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿನ್ದ ಹುಡುಕುವಿಕೆ (ಪರ್ಯೇಷಣೆ, ಪರೀಷ್ಟಿ, ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಗವೇಷಣೆ 245).

ಹುಡುಕುಳಿ huḍu-kuḷi. (Śmd. 239; o. r. in Mdb. ಪಾಡುಕುಳಿ). a man who seeks (?).

ಹುಡುಕ್ಕ huḍukka. a small hourglass-shaped drum (see ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ; Cpr. 3, 94 va.).

ಹುಡುಗ huḍuga. = ಉಡುಗ, ಹುಡಗ. a boy (to the age of about sixteen years, C.; B. 1, 18; Te. ಬುಡತ, ಬುಡುತ, a little one or child; ಬುಡತಡು, ಬುಡುತಡು, a male child; see ಪುಟ್ಟ). ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗನು (ವಯಸ್ಥ, ತರುಣ, ಯುವ Si. 196); ಹುಡುಗರ ಗುಮ್ಪು (ಮಾಣವ್ಯ 401); ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗ (ಕನಿಷ್ಠ 416). ಹುಡುಗ ನೆಣ್ಯನಲ್ಲ, ಹುಲ್ಲು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲ.— ಹುಡುಗ ಮಿಣ್ಡನಲ್ಲ, ಗಿಡಗ ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲ (it being a ಹದ್ದು, Prvs.). 2, a child, whether male or female (S. Mhr.; B. 5, 276; see ಗಣ್ಡು-, ಹೆಣ್ಣು-). — ಹುಡುಗಾಟ. -ಆಟ. boyish, futile play or behaviour (C.; B. 4, 111). — ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ. -ಆಟಿಕೆ. = ಹುಡುಗಾಟ. (C.; B. 2, 34).

ಹುಡುಗತನ huḍugatana. = ಹುಡಗತನ. childhood (of males to the age of about sixteen years, My.). 2, boyish behaviour, boyishness, childishness (My.).

ಹುಡುಗಿ huḍugi. = ಉಡುಗಿ, ಹುಡಗಿ, ಹುಡಿಗಿ, ಹುಡಿಗೆ. a girl (to the age of about sixteen years, C.; B. 5, 127. 276).

ಹುಡುಗು huḍugu. 1. boyishness. ಹುಡುಗು ಗಣ್ಡನಲ್ಲ, ಗುಡ್ಲು ಮನೆಯಲ್ಲ (Prv.). — ಹುಡುಗು ದರಬಾರು. a boyish, unjust rule or government (My.).

ಹುಡುಗು huḍugu. 2. = ಉಡಗು 1, etc. to sweep (B. 5, 283. 285).

ಹುಡುಗು huḍugu. 3. sweeping. — ಹುಡುಗು ಮಾಡು. to sweep (B. 5, 286).

ಹುಣ್ hun. = ಹುಣ್ಣು, etc.

ಹುಣಸೆ hunase. = ಹುಣಿಸಿ, etc. (C.). ಹುಣಸೆ ಮುಪ್ಪಾದರೆ ಹುಳಿ ಮುಪ್ಪೇ? — ಗೆಣೆಗೆ ಗೆಣಸು ಬೇಡ, ಹುಣಸೆಗೆ ಹುಳಿ ಬೇಡ. (Prvs.). — ಹುಣಸೆಕಾಯಿ. an unripe tamarind fruit (My.). — ಹುಣಸೆಕಾಯಿತೊಕ್ಕು. a kind of tamarind chutney (My.). — ಹುಣಸೆಗೊಜ್ಜು. a thick mess of boiled or raw tamarind used as a condiment (My.). — ಹುಣಸೆಗಿಡ. the tamarind tree (ಅಮ್ಲಿಕೆ G.). — ಹುಣಸೆಬೀಜ. a tamarind stone (My.). — ಹುಣಸೆಬೀಜದ ಸಱು. a kind of paste made of tamarind stones and used by blanket-weavers (My.). — ಹುಣಸೆಮರ. = ಹುಣಸೆಗಿಡ. (My.). — ಹುಣಸೆಯ ಹಣ್. a ripe tamarind fruit (Bp. 18, 16). — ಹುಣಸೆಸಱು. = ಹುಣಸೆಬೀಜದ ಸಱು. (My.). — ಹುಣಸೆಸಾಱು. a sauce made of tamarind (My.). — ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು. = ಹುಣಸೆಯ ಹಣ್. (My.). — ಹುಣಸೆಹುಳಿ. tamarind (My.). 2, tamarind dissolved in water (My.).

ಹುಣಿಚೆ huṇice. = ಹುಣಸೆ, etc. see ಹುಳಿ.

ಹುಣಿಮೆ huṇime. = ಹುಣ್ಣಿಮೆ, etc. (My.; ಹುಣ್ಣಿವೆ G.).

ಹುಣಿಸಿ huṇisi. = ಪುಣಿಸೆ, ಹುಣಸೆ, ಹುಣಿಚೆ, ಹುಣಿಸೆ. the tamarind, Tamarindus indica Lin. (ತಿನ್ತ್ರಿಡಿ, ಚಿಂಚೆ, ಅಮ್ಲಿಕೆ Nr.).

ಹುಣಿಸೆ huṇise. = ಹುಣಿಸಿ, etc. (C). ಬಾಣಸಿಗನಾದರೆ ಹುಣಿಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಟ್ಟಾನೇ? (Prv.). — ಹುಣಿಸೆಮರ. = ಹುಣಸೆಮರ. (C.; ತಿನ್ತ್ರಿಡಿ, etc. Si. 132; G.).

ಹುಣುಮೆ huṇume. = ಹುಣ್ಣಿಮೆ, etc. (My.).

ಹುಣ್ಡಿ huṇḍi. (fr. ಉಱು or ಉಳ್ 1). a hamlet (My.).

ಹುಣ್ಡಿ huṇḍi. = ಉಣ್ಡಿ. a bill of exchange (C.; B. 5, 221; Mhr. ಹುಣ್ಡೀ). — ಹುಣ್ಡಾಳತ. -ಆಳತ. (*i. e.* ಆಡಳತ). trade in bills of exchange (My.). — ಹುಣ್ಡಿಗಡಿಗೆ. a box for money received (in a temple or at a custom-house, My.). — ಹುಣ್ಡೀ ಕಾಗದ. = ಹುಣ್ಡಿ. (My.). — ಹುಣ್ಡೀ ಚೀಟು. = ಹುಣ್ಡಿ. (My.).

ಹುಣ್ಣ huṇṇa. = ಹುಣ್ಣು. ಕಾಲಿಗೆ ಆದ ಹುತ್ತದ ಹುಣ್ಣ (ಶ್ಲೀಪದ G.).

ಹುಣ್ಣಮೆ huṇṇame. = ಪುಣ್ಣಮೆ, etc., ಹುಣಿಮೆ, ಹುಣುಮೆ. full moon (ಪೂರ್ಣಿಮೆ Nr.; Si. 39; J. 13, 57; 16, 3; My.).

ಹುಣ್ಣವೆ huṇṇave. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (ಪೂರ್ಣಿಮೆ Śm. 19). ಚನ್ದ್ರಂ ಕುನ್ದಿದ ಹುಣ್ಣವೆ (ಅನುಮತಿ); ತುಮ್ಬಿ ಹುಣ್ಣವೆ (ರಾಕೆ Hlā.).

ಹುಣ್ಣಿಮೆ huṇṇime. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (My.; Cb. 114).

ಹುಣ್ಣಿವೆ huṇṇive. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (C.; B. 2, 17; ರಾಕೆ G.). ಕಳೆಯಿಲ್ಲದ ಚನ್ದ್ರನಿನ್ದ ಕೂಡಿದ ಹುಣ್ಣಿವೆ (ಅನುಮತಿ G.).

ಹುಣ್ಣು huṇṇu. = ಉಣ್ಣು 2, ಪುಣ್, etc. a sore, an ulcer, an abscess; etc. (ಅರುಸ್, ವ್ರಣ Hlā.; ವ್ರಣ, ಈರ್ಮ, ಅರುಸ್ Nr.; Si. 200; C.; Tu. ಪುಡಿ). ಹುಣ್ಣಿನ ಹೊಕ್ಕು (ವಿಸ್ಫೋಟ, ಪಿಟಕ Si. 200); ಶಿಶ್ನೋಪಸ್ಥದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಹುಣ್ಣು (ಭಗನ್ದರ 200); ಹುಣ್ಣು ಮಾಡುವದು (ಅರುಷ್ಕರ 458). ಆಸನದ ಹುಣ್ಣು (ಲೂತಿ Mr. 386). ಹುಣ್ಣು ಮಾದರೂ ಹುಣ್ಣಿನ ಕಲೆ ಮಾದೀತೇ? — ಹುಣ್ಣು ಮಾಯ ಬೇಕು, ಕಣ್ಣು ಬೆಳಗ ಬೇಕು. — ಅಂಗೆಯ್ಯುಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಯಾಕೆ? — ಖರ್ಜೂರ ಹಣ್ಣಾಗುವಾಗ್ಯೆ ಕಾಗೇ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಣ್ಣು. — ನಾಯಿಹುಣ್ಣಿಗೆ ಬೂದಿಯೇ ಮದ್ದು (Prvs.). see ನಾರು-; Prv. s. ಬೆಂಕಿ. — ಹುಣ್ಣೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a female buffalo that has a sore or wound. ಪುಣ್ಣಮೆ ಆದರೆ ಹುಣ್ಣೆಮ್ಮೆ ಬಿಡ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಹುಣ್ಣುಮೆ huṇṇume. = ಹುಣ್ಣಮೆ, etc. (My.). ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣುಮೆಗೆ ಕಲಕ ನೀರು (Prv.).

ಹುಣ್ಣುವೆ huṇṇuve. = ಹುಣ್ಣುಮೆ, etc. (My.).

ಹುಣ್ಮೆ huṇme. = ಹುಣ್ಣುಮೆ, etc. (My.).

ಹುಣ್ಯ huṇya. = ಪುಣ್ಯ. a good or meritorious act, etc. (ಪುಣ್ಯ Ct. II, 58; *cf.* ಹೂನ್ಯ).

ಹುತ huta. 1. *offered with fire, poured forth in the fire, burnt as an oblation, sacrificed.* 2, an oblation, a sacrifice.

ಹುತ huta. 2. called, summoned, invited.

ಹುತಭುಕ್ಪ್ರಿಯೆ hutabhuj-priye. *the wife of Agni.*

ಹುತಭುಜ್ huta-bhuj. ಹುತಭುಕ್. oblation-eater: *Agni*; fire.

ಹುತವಹ huta-vaha. oblation-bearer: *Agni*; fire (ಇನ್ಧನ, etc., ಅಡುಗೆಬ್ಬು Mr. 48). 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಹುತವಹಾಮ್ಬಕ hutavaha-ambaka. Śiva (Bp. 35, 44).

ಹುತವಹಾಹಾರ hutavaha-āhāra. fire-wood. (ಇನ್ಧನ, etc., ಅಡುಗೆಬ್ಬು Mr. 48).

ಹುತಾಶನ huta-aśana. oblation-eater: *Agni*; fire. 2, N. of a metrical foot (Ch.).

ಹುತ್ತ hutta. = ಉತ್ತ 3, ಪುತ್ತ, etc. a white ant hill (ವಾಮಲೂರ, ನಾಕು, ವಲ್ಮೀಕ Nr.; ವಲ್ಮೀಕ Nn. 128; Si. 104; Bp. 18, 91; 44, 48; C.; B. 2, 9). [ಹುತ್ತನ ಬಡಿದಡೆ ಹಾವು ಸಾಯುಬಲ್ಲುದೆ ಅಯ್ಯಾ Bv. 117]. ಹುತ್ತ ಬಡಿದರೆ ಹಾವು ಸಾಯುವದೇ? — ಗೆದ್ದಲು

ಹುತ್ತವಿಕ್ಕಿ, ಹಾವಿಗೆ ಮನೆ ಮಾಡಿತು. — ಚೇಟುನ ಮನ್ತ್ರವನ್ನಱಿಯದವ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Dp. s. ಕಲಕು 1. — ಹುತ್ತದ ಹುಣ್ಣು. elephantiasis. ಕಾಲಿಗೆ ಆದ ಹುತ್ತದ ಹುಣ್ಣು (ಶ್ಲೀಪದ G.). [T. ಪುಟ್ಟು. Tu. ಪುಂಚೊ].

ಹುತ್ತು huttu. = ಹುತ್ತ, etc. (ವಮ್ರಿಕೂಟ, ನಾಕು, ವಲ್ಮೀಕ, ವಾಮಲೂರ Hla.; ವಲ್ಮೀಕ Nn. 71; ವಾಮಲೂರ, ವಲ್ಮೀಕ Mr. 401; C.; B. 3, 67; Bh. 1, 20, 59. 60). — ಹುತ್ತನೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to make (one) ascend a white ant hill (in war, as a sign that his life is to be spared, Rām. 3, 6, 43). — ಹುತ್ತುಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. a kind of elephantiasis (ಚರಣವಾಲ್ಮೀಕ Mr. 385).

ಹುದಿ hudi. = ಪುದಿ 1, q. v. to enter, etc. (Bh. 2, 13, 44; 3, 9, 24; Rām. 5, 8, 67; Dp. 115, 2). (to cover, to hide).

ಹುದಿಗಿಸು hudigisu. = ಪುದುಗಿಸು q. v., etc. to insert, etc. see Sp. s. ಟೊಣೆ 1.

ಹುದು hudu. = ಪುದು q. v., etc. union, etc. (Bh. 1, 8, 6; M. ಪೊದು). [— ಹುದುವಾಳು. -ಬಾಳು. = ಪುದುವಾಳ್. ಮನವೇ ಸರ್ಪ ತನುವೇ ಹೇಳಿಗೆ ಹಾವಿನೊಡನಣ ಹುದುವಾಳಿಗೆ! Bv. 160].

ಹುದುಗ huduga. a cover (ಗರ್ಭದೊಳಗಿನ ಶಿಶುವಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಪರೆ, ಜರಾಯು G.).

ಹುದುಗಿಸು hudugisu. = ಹುದಿಗಿಸು, etc. (My.).

ಹುದುಗು hudugu. 1. = ಪುದುಗು. to be covered or hidden (Bh. 1, 15, 8); to hide (v. i.), to conceal oneself (3, 9, 24; 3, 13, 29. 38; 8, 23, 40; My.); to conceal, to guard (ಗೋಪನ Šmd. Dh.). ಹುದುಗಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಸಂಗೂಢ, ಸಂಕಲಿತ Si. 370). [ಪ್ರಮಾಣಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪಾವಡದ ಮಡಿಚಿ ಹುದುಗಿ Cv. 151]. see Rnc. s. ಅಮ್ಮು 1.

ಹುದುಗು hudugu. 2. entering: joining, meddling (Bp. 40, 10); partnership (40, 44); guarding, protection (38, 73).

ಹುದುವು huduvu. = ಹುದು, etc. (Bh. 1, 8, 48; My.).

ಹುದ್ದೆ hudde. an office, a post (My.; B. 5, 268; Mhr., H. ಹುದ್ದಾ). — ಹುದ್ದೇದಾರ. one holding a public charge; an officer (My.; B. 5, 268; Mhr.). — ಹುದ್ದೇದಾರಿ. relating to a huddēdāra; the business of a huddēdāra (My.; B. 5, 274).

ಹುನ್ನರ್ hunnar. = ಉನ್ನರ್. an art; a resource or power of skill; any ability (as subsisting in) for contriving, devising (My.; Mhr. ಹುನರ್).

ಹುನ್ನರ್ಗಾರ hunnar-gāra. an artful, skilful man (My.).

ಹುನ್ನಾರ್ hunnār. = ಹುನ್ನರ್. (My.).

ಹುಬ್- hub. = ಹುವ್ವು, etc. a flower. — ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ. -ಹಳ್ಳಿ. N. of a town (C.; B. 3, 28. 103; 4, 28).

ಹುಬ್ಬು hubbu. = ಉಬ್ಬು, ಪುಬ್ಬು, etc. the eye-brow (ಭ್ರು Nr.; Si. 214; ಭ್ರೂ, ಬಿಲ್ಲಿ Mr. 317; C.; B. 4, 83; Bp. 46, 57; Rām. 6, 10, 11; J. 6, 17; 13, 51). ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯದ ಸುಟಿ (ಊರ್ಣೆ Nr.). — ಹುಬ್ಬಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಪುರ್ಬಿಕ್ಕು. (My.). — ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕು. to knit the brows, to frown (My.; Si. 74. 214). ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟಿಕ್ಕುವುದು (ಭ್ರುಕುಟಿ, ಭ್ರುಕುಟಿ Hla.). ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟನ್ ಇಕ್ಕುಹ (ಭ್ರುಕುಟಿ, ಭ್ರುಕುಟಿ, Nr.). — ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟು ಹಾಕು. = ಹುಬ್ಬು ಗಣ್ಟಿಕ್ಕು. (My.; B. 4, 56).

ಹುಬ್ಬೆ hubbe. = ಉಬ್ಬೆ, ಪುಬ್ಬೆ. Tbh. of ಪೂರ್ವ. the eleventh Nakṣatra. (Šmd. 356; C.). ಹುಬ್ಬೇ ಮಳೆ ಗುಬ್ಬೀ ತಲೆ ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ. — ಹುಬ್ಬೇ ಮಟೆ ಅಬ್ಬೇ ಹಾಲು (Prv.).

ಹುಮ್ಮಸ್ hummas. pride, arrogance (My.; Te. ಮುಮ್ಮಸ್ಸು; *cf.* Mhr., H. ಹಿಮತ, ಹಿಮ್ಮತ, boldness, courage, spirit); joy (My.).

ಹುಮ್ಮೆನೆ hummene. scolding, etc. (ಜಂಕಣೆ Ct. I, 44; *cf.* Sk. ಹುಂ).

ಹುಯ್ huy. 1. = ಉಯ್ 4, etc. the husk of rice or corn. ಧಾನ್ಯದ ಹುಯ್ (ತುಷ Nr. *a*, ಉಯ್ Nr. *b*).

ಹುಯ್ huy. 2. = ಪುಯ್, etc. to beat, etc. (My.). P. ps. ಹುಯ್ದು, ಹೊಡು (My.).

ಹುಯಿ huyi. = ಹುಯ್ 2, etc. P. p. ಹುಯಿದು (My.).

ಹುಯಿಲು huyilu. = ಪುಯ್ಯಲ್ 2, ಹುಯ್ಯಲ್ 1, ಹೊಯಿಲು 1. vociferation, etc. — ಹುಯಿಲಿಡು. -ಇಡು. to cry or roar out (My.). — ಹುಯಿಲುತಮಟೆ. a loud-sounding tambourine (My.).

ಹುಯಿಸು huyisu. = ಪೊಯಿಸು, etc. to cause to beat, etc.; to cause to pour (My.). ಎಲೆಗಾಗಿ ಬಾಲಾ ಹುಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಹುಯ್ಯಲ್ huyyal. 1. ಹುಯ್ಯಲು. = ಹುಯಿಲು, etc. (Bp. 23, 29; 45, 48; 46, 36). [ಅಯ್ಯಾ ಅಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಹುಯ್ಯಲ ಕೇಳಯ್ಯಾ Bv. 8]. — ಹುಯ್ಯಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಹುಯ್ಯಲಿಡು. (My.). ಕಳ್ಳಗೆ ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಒಡವಗೆ ಹುಯ್ಯಲಿಕ್ಕಿದ (Prv.). — ಹುಯ್ಯಲಿಡು. -ಇಡು. to cry or roar out (Bp. 14, 46).

ಹುಯ್ಯಲ್ huyyal. 2. = ಹುಯಿಲು. etc., ಹೊಯಿಲು 2. beating (C. Bp. 8, 12).

ಹುರ hura. 1. = ಹುರಿ 2, etc. parching, etc. — ಹುರಕಡ್ಲೆ. = ಹುರಗಡ್ಲೆ. (G. 32). — ಹುರಗಡ್ಲೆ. -ಕಡ್ಲೆ. = ಹುರಿಗಡ್ಲೆ. (My.). — ಹುರಗಾಬು. -ಕಾಬು. = ಹುರಿಗಾಬು. (My.).

ಹುರ hura. 2. = ಹುರು. roughness (see ಹುರಕು). — ಹುರ ಬರಕ. reit. the state of having many inequalities on the surface, roughness (B. 4, 47; 5, 238). — ಹುರ ಬರಕು. = ಹುರ ಬರಕ. (My.).

ಹುರ hura. Tbh. of ಪುರ 1. a town, etc. see ಗೋ-, ಜನ-.

ಹುರಕಲು hurakalu. = ಉರಿಕಲು, ಹುರಿಕಲು, ಹುರುಕಲು. parched corn or pulse (mixed with salt, etc., My.).

ಹುರಕು huraku. = ಉರಕು, ಹುರುಕು. the state of the skin having many inequalities on its surface (from uncleanliness, etc.), roughness of the skin (My.). 2, a kind of herpes (S. Mhr.; see ಒಣ-). — ಹುರಕು ಬರಕು. = ಹುರ ಬರಕು. (My.).

ಹುರದು huradu. = ಹುರಿದು. P. p. of ಹುರಿ 1. (My.). ಹುರದ ಕಾಬು (ಲಾಜ G.) see Prv. s. ಕುರುಡ ಕುದುರೆ.

ಹುರಪಳಿಸು hurapaḷisu. to be singed, seared or parched (B. 3, 27; 5, 165; Mhr. ಹುರಪಳಣೇಂ).

ಹುರಮಂಜಿ huramañji. = ಹುರುಮಂಜಿ. (S. Mhr.).

ಹುರಳಿ huraḷi. = ಉರಳಿ 2, etc. ಹುರುಳಿ, ಹುರ್ಳಿ, ಹುಳ್ಳಿ. the seed of the pulse Dolichos uniflorus Lam., horse-gram (C.). *cf.* ಹುಲುವರ; see ಹಾಲು-; Prv. s. ಕುರುಡ ಕುದುರೆ.

ಹುರಿ huri. 1. = ಉರಿ 5, ಪುರಿ 1. to parch, as grain, pulse, etc.; to roast, as coffee, pulse, etc. (ನಿರ್ದ್ರವಕರಣ Šmd. Dh.; Rām. 5, 8, 75; C.). P. ps. ಹುರದು, ಹುರಿದು. ಹುರಿವ ಹಂಚು (ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ, ಅಮ್ಬರೀಷ Mr. 211). ಹುರಿಯುವ ಹಂಚು (ಅಮ್ಬರೀಷ, etc.

Si. 308); ಹುರಿದ ಬುರುಗಲು (ಧಾನೆ, ಭೃಷ್ಟಯವ 314); ಹುರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಜೋಳವಿಲ್ಲ, ಹೂಡೇವು ಕಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಓಡ್ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ. — ಒರಳಲ್ಲಿ ಹರಳು ಹುರಿವರೆ ಅರಳು ಆದೀತೇ? — ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಕೊತ್ತು ಉಮ್ಮ ಹುರಿದು ತಿನ್ನಳು. — ಕಡ್ಲೇ ಸಂಗಡ ರಾಗಿ ಕೂಡಿ ಹುರಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಹುರಿ huri. 2. = ಉರಿ 6, ಪುರಿ 2, ಹುರ 1. parching, etc. — ಹುರಕ್ಕಿ. parched rice (C.). — ಹುರಿಗಡಬು. -ಕಡಬು. — ಪುರಿಗಡಬು. (My.). — ಹುರಿಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. parched Bengal gram (Rām. 5, 8, 29; My.). — ಹುರಿಗಡ್ಲೆ. -ಕಡ್ಲೆ. = ಹುರಿಗಡಲೆ. (My.). — ಹುರಿಗಾವಲಿ. -ಕಾವಲಿ. a parching, roasting or frying pan (ಅಮ್ಬರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Hlā.). — ಹುರಿಗಾಳು. -ಕಾಳು. = ಉರಿಗಾಳು. ಹುರಗಾಳು. parched corn or pulse (mixed with salt, etc., My.). — ಹುರಿಮೆಣಸುಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. parched Bengal gram mixed with chillies (C. Bp. 47, 42). — ಹುರಿಯೋಡು. -ಓಡು. the half of an earthen pot used for parching, roasting or frying (ಸಿರಿವನ್ತಿಗೆ Śmd. II; Kk. 80; Śm. 51; My.). — ಹುರಿಸಕ್ಕರೆ. a kind of sugar (B. 3, 45). — ಹುರಿಹಂಚು. = ಹುರಿಯೋಡು. (ಅಮ್ಬರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Nr.; My.). — ಹುರಿಹಿಟ್ಟು. flour made of parched paddy (My.). ಮೊಸರು ಬೆರಸಿ ಕಲಸಿದ ಹುರಿಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಭ Si. 314).

ಹುರಿ huri. 3. = ಉರಿ 4, ಪುರಿ 3. twisting; twisted state (Bp. 47, 30); twist, cord, twine, etc. (ನುಲಿಕೆ Ct. I, 66; C.; B. 2, 26). ತುಟುಬಿಲ್ಲದ ಒಡ್ಡನು, ಬಿಟುಸಿಲ್ಲದ ಹುರಿಯು. — ಹಗ್ಗ ಸುಟ್ಟರೆ ಹುರಿ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). ಹುರಿಯಟುದ ಅಟಾಮಿಳಿ (Śmd. 286.). — ಹುರಿಗಾತಿ. -ಕಾತಿ. a cord made of coir (B. 4, 121). — ಹುರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to twist and fix (Bp. 18, 38). see another ಹುರಿಗೊಳಿಸು s. ಹುರಿ 4. — ಹುರಿನೂಲು. twisted cotton threads (G. 337). — ಹುರಿಬಲಿ. to be well twisted (Bh. 4, 4, 10). see another ಹುರಿಬಲಿ s. ಹುರಿ 4. — ಹುರಿಮಾಡು. to twist (C.; B. 2, 2). — ಹುರಿ ಹೊಸೆ. to twist cords, etc. (My.).

ಹುರಿ huri. 4. = ಪುರಿ 4, etc. strength, refreshment, spirit, courage, valour. — ಹುರಿಕಟಿಸು (*i. e.* ಕಟ್ಟಿಸು). to establish courage in oneself: to become courageous (Rām. 6, 11, 26; 6, 26, 30). — ಹುರಿಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to encourage (My.; G. 337). — ಹುರಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. to become endowed with courage (Bh. 8, 26, 56). — ಹುರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to strengthen, to nourish, to sustain (Bp. 51, 45); to encourage (My.). — ಹುರಿದುಮ್ಬಿಸು. -ತುಮ್ಬಿಸು. to encourage (My.); to stimulate (B. 5, 187; ಪ್ರೇರಿಸು G.). — ಹುರಿದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. to become courageous (B. 4, 217). 2, to encourage (My.). — ಹುರಿ ಬಲಿ. courage to grow firm (Rām. 4, 2, 25; Bh. 6, 7, 15). — ಹುರಿ ಮಾಡು. to encourage (My.). — ಹುರಿಯಾಗು. -ಆಗು. strength to be created; to gain strength, to become strong. ನರಿ ಹುರಿಯಾದರೆ ಕರಿಯಾದೀತೇ? (Prv.). — ಹುರಿಯೇಱು. -ಏಱು. to increase in strength (Bh. 8, 21, 8); to grow spirited (8, 25, 3). — ಹುರಿಹಲ್ಲು a firm, strong tooth. ಸುಂಕಿಗನು ಹುರಿಹುಲ್ಲು (orig. ಹುರಿಹುಲು) ಬಿಂಕಿನಾ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣು ಕಂಕಿಯು ಸುಂಕ ನಸುಗುನ್ನಿ ಈ ಅಱು ಸೊಂಕಿದರೆ ಬಿಡವು (Sp.).

ಹುರಿ huri. 5. the back-bone, the spine (B. 4, 46. 82; 5, 248). ಬೆನ್ನ ಹುರಿಯ ಕೆಳಗೆ ಕೂಡಿದ ಮೂಱು ಎಲುವು (ತ್ರಿಕ); ಬೆನ್ನ ಹುರಿ (ವಂಶ, ಬೆನ್ನೆಲುವು G.).

ಹುರಿ huri. 6. = ಪುರಿ 5. saving, protecting, etc.

ಹುರಿಕಲು hurikalu. = ಹುರಕಲು, etc. (My.).

ಹುರಿಡಿಗ huriḍiga. = ಪುರುಡಿಗ. an envious man (ಈರ್ಷ್ಯಾಳು, ಕುಹನ Hlā.; Mr. 243).

ಹುರಿಡು huriḍu. = ಪುರುಡು 1, etc. jealousy. see ಹುರಿಡಿಗ.

ಹುರಿಯಿಸು huriyisu. to cause to parch, etc. (Bp. 27, 49; My.).

ಹುರಿಯೋ ಹುರಿ huriyō huri. an interjection used in hooting (Bh. 3, 1, 31; Mhr. ಹುರ್ಯೋ ಹುರ್ಯೋ, ಹುರರೇ ವಡೀ).

ಹುರಿಸು hurisu. = ಹುರಿಯಿಸು. (My.).

ಹುರು huru. = ಹುರ 2. — ಹುರು ಬರಕು. = ಹುರ ಬರಕು. (C.; B. 1, 15; 4, 70).

ಹುರುಕಲು hurukalu. = ಹುರಕಲು, etc. parched corn, etc. (My.).

ಹುರುಕು huruku. = ಹುರಕು, etc. roughness of the skin (My.). 2, a kind of herpes (B. 3, 80; T. ಪೊಡು, ಪೊಡುಗು, scab; see ಹಸಿ-). ಹುರುಕಿನ ಗುರುಳೆಗಳು (ವಿಚರ್ಚಿಕೆ G.). — ಹುರುಕ. -ಅ 3. a man whose skin is rough (from uncleanness, etc. (My.).

ಹುರುಡಿಸು huruḍisu. = ಪುರುಡಿಸು, to rival, q. v., etc. (Bp. 59, 3; My.). ಹುರುಡಿಪಾ ಸತಿಯ ಹೂಜೆಗಾರ್ತಿ (Kk. 28). ಹುರುಡಿಪ ಸತಿಯ ಹೂಜೆಗಾರ್ತಿಯಕ್ಕುಂ (Śm. 73).

ಹುರುಡು huruḍu. = ಪುರುಡು 1, q. v., etc. jealousy. (Bh. 7, 5, 33; Rām. 4, 1, 10; My.). [ಹುರುಡುವಿಡಿದಾತ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ Cv. 1391].

ಹುರುಪು hurupu. = ಹುರುಕು No. 1. (My.). — ಹುರುಪ -ಅ 3. = ಹುರುಕ. (My.).

ಹುರುಮಂಜಿ hurumañji. = ಹುರಮಂಜಿ, ಹೊಮಮಂಜ. a particular red ochre (My.; Mhr., H. ಹುರಮುಜ). — ಹುರುಮಂಜಿಬಣ್ಣ. the colour of that ochre (My.).

ಹುರುಳ್ huruḷ. ಹುರುಳು. = ಪುರುಳ್ 1, q. v. (Grj. 7, 32; Bh. 6, 4, 109; My.). [ಹುಲ್ಲಕಿಚ್ಚು— ಹೊಲೆಯನ ಮೇಳಾಪ ಅಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿಲ್ಲ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ! Bv. 112]. ಅತ್ತೀ ಹಣ್ಣು ಕೆಮ್ಪಾದರೂ ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹುರುಳಿಲ್ಲ (Prv.). — ಹುರುಳುಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see what is true or good (Abhā. 2, 84). — ಹುರುಳುಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the power of (Bh. 4, 4, 10; 8, 24, 11); to deprive of strength (Rām. 1, 5, 27).

ಹುರುಳಿ huruḷi. = ಹುರಳಿ, etc. (C.). horse gram. ಹುರುಳಿ ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಕಣ್ಣ ಹಿಡಿಯುವವರು ಮೂಱು ಮನ್ದಿ (Prv.). see Prv. s. ಕುರುಡ ಕುದುರೆ.—ಹುರುಳಿಕಟ್ಟು. the water in which horse-gram has been boiled (My.). — ಹುರುಳಿಯೆಸರು. -ಎಸರು. = ಹುರುಳಿಸಾಱು. (My.). — ಹುರುಳಿಸಾಱು. seasoned broth or pepperwater of horse-gram (My.). ಹುರುಳಿಸಾಱಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕುದುರೆ ಕ್ರಯ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹುರುಳಿಹಾಲು. the white fermentation of steeped gram. ಹುರುಳಿಹಾಲಿಗೆ ಬನ್ದವಗೆ ಕುದುರೆ ಬೆಲೆ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಹುರೋ hurō. = ಹುರಿಯುವ of ಹುರಿ 1. ಹುರೋ ಮಡಿಕೆ (ಅಮ್ಬರೀಷ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ Si. 308); ಹುರೋ ಸೋರೆ (ಅಮ್ಬರೀಷ, etc. 308). ಹುರೋ ಹುರೋ. (hurra!). — ಹುರೋಯೆನ್. -ಎನ್. to cry out from joy (My.).

ಹುಱಲೆ huṟale. = ಪುಱುಲೆ, etc. N. of a bird. (My.).

ಹುಱಿಗೆ huṟige. (ಹುರಿಗೆ). = ಹೊಱಿಗೆ (?) business? see Rām. 4, 3, 3.

ಹುರ್ಬು hurbu. = ಪುರ್ಬು, etc. eye-brow. ಎರಡು ಹುರ್ಬಿನ ನಡು (ಕೂರ್ಚ Hlā.).

ಹುರ್ಳಿ hurḷi. = ಹುರಳಿ, etc. horse gram, a kind of pulse (ಕುಲತ್ಥ G.; (My.).

ಹುಲ್ hul. = ಪುಲ್, etc. grass; straw (Bp. 28, 19; 60, 27; see ಕಡಿ-).

ಹುಲಬು hulabu. = ಹುಲುಬು. to come to light, to be detected (as a crime, S. Mhr.; see ಪೊಲಬು and ಪೊಲೆ).

ಹುಲಸು hulasu. = ಹುಲುಸು. increase in bulk. (My.).

ಹುಲಿ huli. 1. = ಪುಲಿ 1. a tiger (ವ್ಯಾಘ್ರ, ಪುಣ್ಡರೀಕ, ದ್ವೀಪಿ, etc. Hla.; ವ್ಯಾಘ್ರ, etc. Mr. 159; ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಚಮೂರ Nn. 18; Bp. 18, 70; 42, 5. 12; Bh. 1, 8, 21. 53; 8, 13, 44; C.). [ಹುಲಿಯ ಮೀಸೆಯ ಹಿಡಿದುಕೊಣ್ಡು ಒಲಿದುಯ್ಯಲೆಯಾಡುವನ್ತೆ Bv. 661]. ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೊದಿಸಲು ಪಟ್ಟ ರಥ (ದ್ವೈಪ, etc. Nr.). ಹುಲೀ ಕೂಡೆ ನರಿಗೆ ಸೆಣಸಾಟವೇ? — ಹುಲೀ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ನರಿ ಮೆಯ್ ಸುಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಬರುವಾಗ ಹುಲಿಯ ಹಾಗೆ, ಹೊಗುವಾಗ ಇಲಿಯ ಹಾಗೆ. — ಸಾವಿರ ಬೆಕ್ಕು ಕೂಡಿದರೆ ಒನ್ದು ಹುಲಿ ಆದೀತೇ? — ಹೇಲು ಬನ್ದರೆ ಹುಲಿಗೆ ಹೆದಱ (Prvs.). — ಹುಲಿಕನ್ದಾಯ. = ಹುಲಿಕಲ್ಲು. (My.). — ಹುಲಿಕಲ್ಲು. = ಪುಲಿಕಲ್ಲು No. 2. a game with fifteen small stones and three big ones that represent tigers and to which small lost stones are given as tribute (My.). — ಹುಲಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a tiger's eye. — ಹುಲಿಗಣ್ಣಲಬು. -ಅಲಬು. the procumbent herb Crotolaria bifaria Lin. (Z.). — ಹುಲಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. a tiger to join (v. i.). ಬಡವ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೋಗಲೊಡನೆ ಸಂಗಡವೇಕೆ? ಬಡತನ ಬೆಮ್ಬು ಹುಲಿಗೂಡಿ ಬರುವಾಗ ನುಡಿಸುವರಿಲ್ಲ (Sp.). — ಹುಲಿಗೆಜ್ಜೆ. -ಗೆಜ್ಜೆ. = ಪುಲಿಗೆಜ್ಜೆ. (Bp. 51, 81; 53, 21). — ಹುಲಿಗೆಜ್ಜೆಯರಸ. -ಅರಸ. Śiva (Bp. 44, 6). — ಹುಲಿಚರ್ಮ. = ಹುಲಿತೊಗಲು. (My.). — ಹುಲಿತೊಗಲು. a tiger's skin (My.). — ಹುಲಿದೊಗಲು. -ತೊಗಲು. = ಹುಲಿತೊಗಲು. (C.; B. 4, 37. 155). — ಹುಲಿಮನೆಯಾಟ. -ಆಟ. = ಹುಲಿಕಲ್ಲು. (S. Mhr.). — ಹುಲಿಮಱಿ. a young tiger. ಹುಲಿಮಱಿ ಹುಲ್ಲು ಮೇದೀತೇ? (Prv.). — ಹುಲಿಮುಖ. = ಪುಲಿಮುಖ, q. v. (Rām. 1, 13, 2; 6, 11, 2). — ಹುಲಿಯುಗುರು. -ಉಗುರು. = ಪುಲಿಯುಗುರ್, q. v. (Prll. 3, 25; My.; B. 4, 38). — ಹುಲಿವೇಷ. the guise of a tiger. ನರಿ ಹುಲಿ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡರೂ ನಾಱೋದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹುಲಿ huli. 2. = ಪೊರೆ 5. a layer (?). see ನರ-. (Te. ಪುಲಿ ಸಿರಿ, ಪುಲಿ ಪುಲಿ, a wart).

ಹುಲಿಗಲಿ huligali. = ಹುಲಿವಿಲಿ. (ತಿನಿಶ, ಸ್ಯನ್ದನ, ನೇಮಿ, ರಥದ್ರು, ಅತಿಮುಕ್ತಕ, ವಂಜುಲ Si. 127).

ಹುಲಿಗಿಲಿ huligili. = ಹುಲಿಗಿಲು, etc. (ಚಿರವಿಲ್ವ, etc. Si. 133; My.).

ಹುಲಿಗಿಲು huligilu. = ಪುಲಿಗಿಲ್, ಪುಲಿಂಗಿಲ್, ಹಲಿಗಿಲಿ. the Indian beech, frequently planted on roadsides, Pongamia glabra Vent. (ಚಿರವಿಲ್ವ, ನಕ್ತಮಾಲ, ಕರಜ, ಕರಂಜ Nr.; ನಕ್ತಮಾಲ, ಕರಂಜ Mr. 123; M. ಪುಙ್ಙು).

ಹುಲಿಗೆ hulige. = ಹುಲಿಗಲಿ. (ತಿನಿಶ, etc. Si. 127).

ಹುಲಿವಿಲಿ hulivili. = ಹುಲಿಗಲಿ. the tree Dalbergia oujeinensis Roxb. (ತಿನಿಶ, ಸ್ಯನ್ದನ, etc. Nr.).

ಹುಲಿವೆ hulive. the timber tree Terminalia paniculata (Van Someren; My.).

ಹುಲಿಸು hulisu. to increase in bulk, to thrive, to grow rich (as a crop, My.; cf. ಹುಲುಸು; ಪೊರೆ 1?).

ಹುಲು hulu. = ಪುಲ್, etc., ಹುಲ್ಲು. grass; straw (Bp. 16, 22; 43, 72). — ಹುಲುಗಚ್ಚು. -ಕಚ್ಚು. to gnaw grass. (Bp. 32, 26). [— ಹುಲುಗಿಳಿ. a small insignificant parrot. ನರವಿನ್ಥಕ್ಕೆ ಡೊಳಗೆನ್ನ ಹುಲುಗಿಳಿಯ ಮಾಡಿ ಸಲಹುತ್ತ ಶಿವಶಿವಾ ಎನ್ದೋದಿಸಯ್ಯಾ Bv. 58]. — ಹುಲುಗುಡಿಲ್. a grass-hut (Bp. 18, 7). — ಹುಲುನಾಯಕ. a petty or contemptible leader or chief (Bh. 3, 19, 2). — ಹುಲುಬೇಡ. an insignificant huntsman (Sś. 36). — ಹುಲುಮಣ್ಡಲಿಕ. a petty chief (Bp. 21, 40). — ಹುಲುಮನುಜ. an insignificant man (J. 18. 53). — ಹುಲುರಕ್ಕಸ. a contemptible demon (Bh. 1, 14, 5). — ಹುಲುವೂಟ. -ಊಟ. a trifling or mean meal (Bp. 61, 19). [— ಹುಲುವೆಣ. -ಪೆಣ. a contemptible corpse. ಹೊಲೆಯನನ್ತೆ ಹುಲುವೆಣನ ಸುಟ್ಟು .... ಕೂಳ ಭೋಜನವನುಣ್ಡು Cv. 109]. — ಹುಲುವೇಟೆ. a twist of grass (Bh. 6, 1, 8). — ಹುಲುಸರವಿ. a string of grass or straw (Bp. 16, 21). — ಹುಲುಸೂತ. a worthless charioteer (J. 13, 9).

ಹುಲುಗಿಲು hulugilu. — ಹುಲುಗಿಲುಹುಲ್ಲು. the reed Amphidonax karka Lindl. (St. & Pl.).

ಹುಲುಬು hulubu. = ಹುಲಬು. (S. Mhr.).

ಹುಲುವರ huluvara. horse-gram (ಹುರುಳಿ Mr. 374, o. r. in two MSS. ಹುಲುವೆಗ; Te. ಉಲವಲು, ಉಲುವಲು, horse-gram).

ಹುಲುಸು hulusu. = ಹುಲಸು. increase in bulk, richness of a crop (Bh. 6, 8, 13; My.; cf. ಹುಲಿಸು); rich augmentation in bulk, as of rice when boiling (My.); thriving state (Bh. 10, 7, 53).

ಹುಲ್ಲಾಳೆ hullāḷe. a kind of plant. — ಹುಲ್ಲಾಳೆಕಡ್ಡಿ. (ವೀರಣ, ವೀರತರ Si. 164). — ಹುಲ್ಲಾಳೆಬೇರು. (ಉಶೀರ, ಅಭಯ, ಲಾಮಜ್ಜಕ, etc. Si. 164).

ಹುಲ್ಲು hullu. = ಉಲ್ಲು, ಪುಲ್, etc. grass; straw (ಶರ, ತೃಣ Nn. 35; ಹರಿತ್, ತೃಣ 93; ಪುಲು 123; ತೃಣ, ಅರ್ಜುನ Si. 165; C.), ಎಲ್ಲಾ ಹುಲ್ಲುಮವರ್ ಅರ್ಜುನ ಎಮ್ಬುದು (Hla.). ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಹಗುರಂ, ಹುಲ್ಲಿನ್ದಂ ಹಗುರವಾ ಬೂರಲರಳಿಯದು; ಹುಲ್ಲಿಂ ಬೂರಲ ಕಿನ್ದಂ ಸಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರನು ಬೇಡುವಾತನೆ ಹಗುರಂ (Subhāṣita kandapadya). ಹುಲ್ಲಿನ ಉರಿ ಕನಸಿನ ಸಿರಿ ನಿಲ್ಲದು. — ಹುಲ್ಲು ಕೊಡವಿದವ ಉಣ್ಡು ಬನ್ದ, ಗೋಣಿ ಕೊಡವಿದವ ಹಸಿದು ಬನ್ದ. — ಲಾವಂಚವೂ ಹುಲ್ಲೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರನೂ ಮನುಷ್ಯನೇ, ಆದರೆ ಭೇದವಿಲ್ಲವೋ? — ಹುಲಿಮಱಿ ಹುಲ್ಲು ಮೇದೀತೇ? (Prvs.). see Prv. s. ತೆಂಗು 1. — ಹುಲ್ಲಡಕ. -ಅಡಕ. a heap of grass or straw (ತೃಣ್ಯ, ತೃಣಸಂಹತಿ Si. 165). — ಹುಲ್ಲುಈಚಲ. a small herb, Curculigo brevifolia Ait. (Z.). — ಹುಲ್ಲುಕಟ್ಟು. a tie made of grass or straw (My.). — ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ. a small piece of grass or straw (My.). — ಹುಲ್ಲುಕೆಲಸ. = ಹುಲ್ಲೊಕ್ಕಲ್. (My.). — ಹುಲ್ಲುಖಾಣ. grass-fodder (Bp. 22, 27). — ಹುಲ್ಲುಗಣ್ಚೆ. -ಕಣ್ಚೆ. grass and thorns (My.). — ಹುಲ್ಲುಗದ್ದೆ. a paddy-field overgrown with grass (B. 4, 79). — ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು. -ಕಾವಲು. pasture-lands belonging to government (My.). — ಹುಲ್ಲುಚಣ್ಡಿನ ಆಟ. a play with balls made of grass (S. Mhr.). — ಹುಲ್ಲುಚಾಪೆ. a grass-mat (My.). — ಹುಲ್ಲುತೆಱಗೆ. a tax levied from those who bring their cattle to graze on government pasture-lands (My.). — ಹುಲ್ಲುಬಣಬೆ. a stack of hay or straw (My.). — ಹುಲ್ಲುಬನ್ನಿ = ಹುಲ್ಲುತೆಱಗೆ. (My.). — ಹುಲ್ಲುಮಣಿಯ. a man in charge of public straw (My.). — ಹುಲ್ಲುಮನೆ. a house with a roof of grass or straw (My.). — ಹುಲ್ಲುಮಿಾನು. (ನಲಮೀನ, ಚಿಲಿಚಿಮ Si. 87). — ಹುಲ್ಲುಮೂಟೆ. = ಹುಲ್ಲಡಕ. (ತೃಣ್ಯ Si. 165). — ಹುಲ್ಲುಮೆದೆ. = ಹುಲ್ಲುಬಣಬೆ. (My.; ತೃಣ್ಯ Si. 165). — ಹುಲ್ಲು

ರಾಶಿ. (ತೃಜ್ಯ Si. 165). — ಹುಲ್ಲುಹಾಮು. (ತೃಣ್ಯೆ Si. 165). — ಹುಲ್ಲು ಹೊಜೆ. a load or bundle of grass or straw (My.; ತೃಣ್ಯೆ Si. 165). — ಹುಲ್ಲೊಕ್ಕಲ್. -ಒಕ್ಕಲ್. the act of bullocks treading out straw that has been thrashed (My.).

ಹುಲ್ಲೆ hulle. = ಪುಲ್ಲೆ. a male or female antelope or deer (ಏಣ, ಕುರಂಗ, ಹರಿಣ, ಮೃಗ Hlā.; Mr. 162; ಮೃಗಿ, ಹರಿಣಿ Nr.; J. 28, 32; Bh. 3, 13, 29; Rāghc. 17, 66. 68; My.). [ಬೆಳ್ಳಿತ್ತಿನ ಮಜೆಯಲಿರ್ದು ಹುಲ್ಲೆಗಮ್ಮ ತೊಡುವನ್ನೆ Bv. 644]. ಹುಲ್ಲೆಯ ಚರ್ಮ ಕೊಳಗು ಮೊದಲಾದವು (ಏಣೇಯ Nr.). ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಿ ಹುಲ್ಲೆಗೆ ಆದೀತೇ? (Prv.). — ಹುಲ್ಲೆಕಜ. = ಹುಲ್ಲೆ. (My.). — ಹುಲ್ಲೆಗಜ. = ಹುಲ್ಲೆಕಜ. (Si. 169).

ಹುವ್ವಾಡಿಗ huvvu-vāḍiga. (or huvvu-āḍiga?). = ಹೂವಾಡಿಗ. a florist, a dealer in flowers (ಮಾಲಾಕಾರ, ಮಾಲಿಕ Si. 249; My.).

ಹುವ್ವು huvvu. = ಉವ್ವು, ಊ 8, ಊವು, ಪುವ್ವು, q. v., etc., ಹುಬ್-. a flower, etc. (ಸುಮನಸ್, ಪುಷ್ಪ, ಪ್ರಸೂನ, ಕುಸುಮ Si. 124. 438; Bp. 22, 32; 58, 22; C.; B. 5, 76. 129). ಹುವ್ವು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಬಳ್ಳಿ (ವಲ್ಲರಿ, etc. Si. 122). — ಹುವ್ವರಿಸೆ. -ಅರಿಸೆ. (ಸೂದ, ಪೂಷ, ಕ್ರಮುಕ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮದಾರು Si. 131; *cf.* ಪೂವರಸೆ). — ಹುವ್ವಿನ ಹಚ್ಚಡ. muslin interwoven with flowers (My.).

ಹುಷಾರ huṣāra. = ಹುಷಾರು. (Cb. 9. 73).

ಹುಷಾರಿ huṣāri. smartness, intelligence; wariness; smart, etc. (= ಹುಷಾರು, My.; Mhr., H. ಹುಶಾರೀ).

ಹುಷಾರು huṣāru. smart, sharp; attentive, alert, watchful; fresh, brisk (as through good feeding for a time); fresh-feeling (as after recovery or during convalescence, My.; Br.; Mhr., H. ಹುಶಾರ).

ಹುಸ್ hus. = ಉಸ್, etc. a sound used in scaring away animals (My.).

ಹುಸಿ husi. 1. = ಪುಸಿ 1, q. v. to become or prove untrue or false; etc. (ಅನೃತ Śmd. Dh.; Bp. 6, 2; 13, 16; 31, 23; My.). ಸತ್ಪುರು ಹುಸಿದೊಡೆ, ಒತ್ತಿ ಹರಿದಡೆ ಶರಧಿ, ಉತ್ತಮರು ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಲೋಕವಿನ್ನೆತ್ತ ಬದುಕುವದು? (Sp.). see Sp. s. ಬಯ್ಯು.

ಹುಸಿ husi. 2. = ಪುಸಿ 2, q. v. a falsehood, a lie; etc. (ಅನೃತ, ಕೂಟ Nr.; ಅನೃತ, etc. Mr. 86; ಅಪಾಹ್ನ, ಪುಸಿ Nn. 158; Cpr. 3, 35; Bp. 56, 49; Bh. 1, 8, 48; Dp. 24, 4; My.). ಹುಸಿಯಾದೊಡೆ ದೇವರ ಪಾದದಾಣೆ! (Śmd. 120). ಹುಸಿಯೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಮಾಗಿ ನುಡಿವ ನುಡಿ (ಅಹತ, ಮೃಷಾರ್ಥಕ Nr.). [ಹುಸಿಯಿನ್ನ ಜನಿಸಿದೆನಯ್ಯಾ ಬಲ್ಲೆನೆಮ್ಮುವ ಮಾತು ಎಲ್ಲವು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳಯಿಂಕೆ Bv. 943]. ಬಲ್ಲೆನೆಮ್ಮುವ ಮಾತು ಎಲ್ಲವು ಹುಸಿ, ಕಾಣೊ! ಬಲ್ಲರೆ, ಬಲ್ಲೆನೆನ ಬೇಡ; ಸುಮ್ಮನಿರ ಬಲ್ಲವನೆ ಬಲ್ಲ (Sp.). ಹುಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಹಸನಾಗಿರಬೇಕು (Prv.). — ಹುಸಿಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. an unripe, unsubstantial fruit (My.). — ಹುಸಿಗುಣ್ಡು. a missing shot (S. Mhr.). — ಹುಸಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. an impotent hand (Cpr. 4, 19). — ಹುಸಿನಗು. a false, hypocritical laugh (My.). 2, a gentle smile (My.). — ಹುಸಿನುಡಿ. a lie (ಅನೃತ Nr.). [—ಹುಸಿನುಸುಳು. lying and hiding. ಹುಸಿನುಸುಳು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗವ ನಜುಯದ ಭಕ್ತ Cv. 127]. — ಹುಸಿಫಲ. unsubstantial fruits that drop before ripening (My.). — ಹುಸಿಮದ್ದು. badly charged and insufficient powder (My.). — ಹುಸಿಮಾತು. = ಹುಸಿನುಡಿ. (My.). — ಹುಸಿಯ ಹೊಲೆಯ. a lying Holeya (Bp. 55, 18). — ಹುಸಿಹೂ. a flower that drops without producing fruit (My.).

ಹುಸಿಕ husika. = ಹುಸಿಗ, etc. (Dp. 115, 3).

ಹುಸಿಗ husiga. = ಪುಸಿಗ. a liar (ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನು G.).

ಹುಹು huhu. a cry expressive of shivering from cold (Rśv. 9, 22; My.: Te. ಹೂಹೂ). *cf.* ಉಹುಹು.

ಹುಳಕ huḷaka. a kind of bird. see ದೊಡ್ಡ-, ಸಣ್ಣ-.

ಹುಳಿ huḷi. 1. to be or turn sour (T., M. ಪುಳಿ). ಹುಳಿತವು (ಶುಕ್ತ. ಆಮ್ಲ Si. 428).

ಹುಳಿ huḷi. 2. = ಪುಳಿ, etc., ಹುಳು. acidity, sourness (ಆಮ್ಲ, ಆಮ್ಲ Nr.; Si. 50; ಆಮ್ಲ Nn. 119; ಆಮ್ಲ Mr. 218; C.); a sour substance (Bp. 28, 37). see Prvs. s. ಹುಣಸೆ. — ಹುಳಿಗಲಿಸು. -ಕಲಿಸು. to mingle an acid with (Abhā. 11, 16). — ಹುಳಿಗುಡಿ. see Mr. s. ಶೌರಾಮ್ಲ. — ಹುಳಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. to add a sour substance (Dp. 170, 1). — ಹುಳಿಚಿಕ್ಕನ ಗಿಡ. = ಹುಳಿಹುಣಿಚೆಯ ಗಿಡ. (St. & Pl.). 2, a cultivated potherb, Rumex vesicarius Lin. (Z.). — ಹುಳಿದೇಗು. -ತೇಗು. sour belching: the heart-burn (My.). — ಹುಳಿದೋಸೆ. a dōse made of leavened dough (My.). see Prv. s. ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ. — ಹುಳಿಪದಾರ್ಥ. a sour substance (B. 4, 140). — ಹುಳಿಪಲ್ಯ. boiled vegetables mixed with tamarind, etc. (My.). — ಹುಳಿಬೇಲ. (ಸ್ವಾದುಕಣ್ಟಕ, ವಿಕಂಕತ, ಸ್ರುವಾವೃಕ್ಷ, ಗ್ರನ್ಥಿಲ, ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ್ Si. 130). — ಹುಳಿಮರ. = ಹುಣಸೆಮರ. (St. & Pl.). — ಹುಳಿಮಾವು. a sour mango (My.). — ಹುಳಿಯನ್ನ. -ಅನ್ನ. boiled rice mixed with tamarind, chillies, oil, etc. (My.). — ಹುಳಿಯ ಮ್ಮಕಳ. -ಅಮ್ಮಕಳ. = ಹುಳಿಯಮ್ಬಲಿ. (Bp. 15, 26). — ಹುಳಿಯಮ್ಬಲಿ. -ಅಮ್ಬಲಿ. an ambali mixed with any sour substance (My.; G. 107). — ಹುಳಿಸಾಜು. pepper-water (My.). ಹುಳಿಸಾಜು ಮಾಡದವ ನಳಪಾಕ ಮಾಡ್ಯಾನೇ? (Prv.). — ಹುಳಿಸೊಪ್ಪು. boiled vegetable-leaves mixed with tamarind, etc. (My.). — ಹುಳಿಹಚ್ಚೆ. (ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಚುಕ್ರ, ಅಮ್ಲವೇತಸ, ಶತವೇಧಿ Si. 157). — ಹುಳಿಹಣ್ಣು. ripe tamarind (My.); (ತಿನ್ತಿಡೀಕ ಚುಕ್ರ, ವೃಕ್ಷಾಮ್ಲ Si. 310). — ಹುಳಿಹಚ್ಚೆ. sorrel (ಸಹಸ್ರವೇಧಿ, ಚುಕ್ರ, ಅಮ್ಲವೇತಸ, etc. Nr.; Te. ಪುಲ್ಲೆಪ್ರಚ್ಚೆ). — ಹುಳಿ ಹಿಡಿ. to turn sour, as milk or juice (My.). — ಹುಳಿಹುಣಿಚೆಯ ಗಿಡ. a troublesome weed, the yellow wood-sorrel, Oxalis corniculata Lin. (St. & Pl.). — ಹುಳಿ ಹುಳಿ. rep. (B. 1, 15).

ಹುಳು huḷu. = ಹುಳಿ 2. — ಹುಳುಗೋಳಿ. a climbing herb with fleshy stem and leaves, Vitis setosa Wall. (Z.). — ಹುಳುಚಿಕ್ಕನ ಗಿಡ. = ಹುಳಿಚಿಕ್ಕನ ಗಿಡ No. 2. see ಅಡವಿ-. ಹುಳುಮುಜ್ಜಿಗೆ. a fleshy leafless plant with quadrangular stems, Caralluma fimbriata Wall. (Z.).

ಹುಳ್ಳಿ huḷḷi. = ಹುರಳಿ, etc. a kind of pulse. (C.). see Prv. s. ಹಳ್ಳಿ.

ಹುಳ್ಳೆ huḷḷe. = ಪುಳ್ಳೆ, q. v. etc. a small bit of very dry wood. (ಏಧ, ತರ್ಪಣ, ಇನ್ಧನ, ಏಧಸ್, ಸಮಿಧ್, ಇಧ್ಮ Hlā.). [ನಾನು ಪೊತ್ತ ಹುಳ್ಳೆಯ ಹೊಜೆಯನಮ್ಬುಲಿಗೆ ಕೊಮ್ಬುವರಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯಾBv.470].

ಹುಳ huḷa. = ಪುಳ 1, etc. a worm, etc. (Bp. 18, 40; C.; B. 2, 11; 3, 120). ಹುಳ ತಿನ್ದ ಅಕ್ಕಿ ಆದರೆ ಮಜೆಗೆ ನೆನೆಯದೇ? (Prv.). — ಹುಳ ಹತ್ತು. to be attacked or injured by worms (B. 4, 72. 140). — ಹುಳ ಹುಪ್ಪಡಿ. reit. (C.).

ಹುಳಕಲು huḷakalu. = ಹುಳುಕಲು. worm-eaten (My.).

ಹುಳಕು huḷaku. = ಹುಳುಕು, etc. baseness, etc. — ಹುಳಕು ಗೋಡೆ. a wall of which the plaster is in a bad state (My.). — ಹುಳಕುನೆಲ. a floor that is out of repair (My.).

ಹುೞತು hul̤atu. P. p. of ಹುೞ್ (My.).

ಹುೞವು hul̤avu. = ಹುೞ, etc. a worm. ಹುೞವಿನ, ಹುೞವಿನಲ್ಲಿ (My.).

ಹುೞಿ hul̤i. = ಪುೞ್, ಹುೞು 2. to get worm-eaten, to rot, to decay (Bp. 57, 48; My.). P. p. ಹುೞತು (My.).

ಹುೞು hul̤u. 1. = ಉೞ 3, ಉೞು 4, ಹುೞ, etc. a worm, etc. (ಕೃಮಿ, ಕೀಟ, ನೀಲಂಗು, ಪುಲಕ Hla.; ನೀಲಂಗು, ಕ್ರಿಮಿ Nr.; ಕ್ರಿಮಿ Si. 221; ಕ್ರಿಮಿ, ತ್ರಸ Nn. 121). ಬೆವರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುೞುಗಳು (ಸ್ವೇದಜ Si. 376). — ಹುೞುಕಡಿ. = ಉೞುಕಡಿ. ringworm (My.). ಹುೞುಕಡ್ಡಿ. = ಉೞುಕಡ್ಡಿ, ಹುೞುಕಡಿ. (My.). — ಹುೞುಗಲಗುಹುಲ್ಲು. a reed, Amphidonax karka Lindl. (St. & Pl.) — ಹುೞು ಬೀೞು. worms or insects to fall upon or attack. ಬೆಳೆಗೆ ಹುೞು ಬಿತ್ತು (My.).

ಹುೞು hul̤u. 2. = ಹುೞ್, etc. ಹುೞುವುದು (Bp. 22, 18; Bh. 4, 4, 13). P. p. ಹುೞುತು (My.).

ಹುೞುಕಲು hul̤ukalu. = ಹುೞಕಲು. the state of being worm-eaten or decayed (My.).

ಹುೞುಕು hul̤uku. = ಉೞುಕು, ಪುೞುಕು, ಹುೞಕು. the state of being worm-eaten, decayed, etc.; baseness (Bh. 2, 13, 14; My.). ಹಣವಿದ್ದರೆ ಹುೞುಕು ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ (Prv.). — ಹುೞುಕುನೀತಿ. unsound, base precepts (My.). — ಹುೞುಕು ಮನಸ್ಸು, a corrupt, base mind (My.). — ಹುೞುಕುಮರ. a rotten tree (My.). — ಹುೞುಕುಮೋಱೆ. a pock-marked face (Dp. 59, 1; My.). — ಹುೞುಕುಹಲ್ಲು. a carious tooth (My.).

ಹುೞುತು hul̤utu. P. p. of ಹುೞು 2. (Dp. 17, 5). (having become mangy). (My.).

ಹೂ hū. 1. = ಪೂ 1. flowers to be produced, etc. ಹೂತುದು (ಹೂ ಆದುದು Śs.).

ಹೂ hū. 2. = ಊ 8, ಪೂ 2, etc., ಹುವ್ವು, etc. ಹೂವು. (Śmd. 95, o. r. ಪೂ). a flower, a blossom (ಪುಷ್ಪ, ಪ್ರಸವ, ಕುಸುಮ, ಪ್ರಸೂನಕ, ಸುಮನಸ್ Hla.; ಪ್ರಸೂನ, ಲತಾಂತ Nn. 25; Bp. 19, 65; C.; B. 3, 106; 4, 2); albugo (Bp. 18, 66; My.). ಹೂವಿನ ರಜ (ರಜಸ್, ಪರಾಗ); ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ಸ್ರಜ್, ಮಾಲೆ, ಮಾಲ್ಯ); ತುಱುಬಿನ ಹೂ (ಗರ್ಭಕ); ಜನ್ನವಿರದಂತೆ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ವೈಕಕ್ಷಕ); ಹೂವಿನ ತೊಡಮ್ಮು (ವೃಂತ); ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲು (ಸ್ತವಕ, ಗುಚ್ಛ, etc.); ಹೂವಿನ ತೋಟ (ಪುಷ್ಪವಾಟಿ); ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣು (ಮಕರಂದ, ಮಧು); ಹೂವಿನ ಮುಗುಳು (ಕೋರಕ, etc.); ಕೊರಳಲಿ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ಪ್ರಾಲಂಬಿಕ); ಹೂವಿನೆಲೆಯ ಆಕಾರದ ಭೇದದ ಮೊನೆಯ ಅಮ್ಬುಗಳು (ಅರ್ಧಚಂದ್ರ, etc.); ಚೆಣ್ಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ); ಮುಂದಲೆಯ ಹೂ (ಲಲಾಮಕ); ಹೂವಾಗಿ ಕಾಯಹ ಮರಂ (ವಾನಸ್ಪತ್ಯ Hla.); ಹೂವಿನ ದೂಳು (ಪರಾಗ, etc. Nr.); ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ (ಕುಟ್ಮಲ Nn. 52); ಹೂವಿನ ಗಿಡು (Bp. 38, 9). ಯಾತಱದು ಹೂವೇನು? ನಾತರದು ಸಾಲದೇ? (Sp.). ಹೇನು ಬಲ್ಲುದೆ ಮುಡಿದ ಹೂವಿನಾ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). ಹೂ ಮಾಱುವ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಮಾಱಿದಂತೆ. — ಹೂ ಮಾಱುವ ಊರಲ್ಲಿ ಹುರಿ ಮಾಱ ಬಾರದು. — ಹೂವಿಗೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹೂಸಿಗೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ. — ಪರಿಮಳದ ಹೂ ಪರಿಮಳದಲ್ಲೇ ಇರ ಬೇಕು. — ಬಾಡಿದ ಹೂ ನಾಡಿನವರಿಗೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಹೂಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. Albugo (My.). — ಹೂಗಾಯ. = ಊಗಾಯ. a slight wound (My.). — ಹೂಗಿಡು. a flowering plant (Bp. 38, 10). — ಹೂಗೊಂಚಲ್. a flower-bunch (Bh. 7, 7, 43). — ಹೂಚವುರಿ. flowers with some hair of the tail of the Bos grunniens. ಮಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂಚವುರಿಗಳು (ಶೀರ್ಷಕ Mr. 334). — ಹೂಚೆಣ್ಡು. a bouquet (My.). — ಹೂದಿಂಗಣ. a scarlet flower, the Indian shot, Canna indica Lin. (St. & Pl.). — ಹೂದಿಂಗಳು. (ಹಗಱ Mr. 147). — ಹೂದುಱುಗಲು. -ತುಱುಗಲು a multitude of flowers (Rām. 6, 49, 35). — ಹೂದುಱುಬು. -ತುಱುಬು. a bundle of hair adorned with flowers (Rām. 1, 16, 52). — ಹೂದೋಟ. -ತೋಟ. a flower garden (Bp. 22, 7. 25; B. 3, 80). — ಹೂಬಣ್ಣ. any light colour (My.). — ಹೂಬಾಣ. a kind of firework (My.). — ಹೂ ಬಿಡು. to produce flowers, to begin to blossom (C.; B. 3, 20. 106; 4, 27). — ಹೂ ಬಿಸಲು. a moderate evening sunshine (My.). — ಹೂಮೞೆ. a shower of flowers (Bp. 61, 64; Rām. 5, 9, 6); a flower-like, light rain (My.). — ಹೂಮಾಲೆ. a chaplet or garland of flowers. ಮಣ್ಡೆಯಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಸ್ರಜ್, etc.); ತುಱುಬಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಹೂಮಾಲೆ (ಗರ್ಭಕ); ಚಣ್ಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ); ಬಯ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಲಲಾಮಕ Nr.). ಕೋತೀ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹೂ ಮುಡಿಸು. to tie flowers on the head. ಹೂಸದಿದ್ದರೆ ಹೂ ಮುಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). 2, to tie flowers on the head of a woman who has arrived at the fifth month of her first pregnancy (My.). — ಹೂವಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. a cloth made of flowers to adorn a male idol (My.). — ಹೂವಂಗಿಸೇವೆ. adoring an idol by adorning it with a cloth of flowers (My.). — ಹೂವರಸೆಮರ. -ಅರಸೆ-. the portia tree, Thespesia populnea Corr. (St. & Pl.; T. ಪೂವರಜು). — ಹೂವಾಗು. -ಆಗು. flowers to be produced; to begin to blossom (see s. ಹೂ 1; B. 2, 51); albugo to be produced. — ಹೂವಿನ ಹಬ್ಬ. the season of spring (ಸುಗ್ಗಿ ಬನ್ದುದು, ಬಸನ್ತ, ವಸನ್ತ Kk. 18; ಸುಗ್ಗಿ, ಬಸನ್ತ, ವಸನ್ತ Śm. 20). — ಹೂವೀಳ್ಯ. flowers and betel distributed by a muttayde to appease the spirit of a deceased muttayde (My.). — ಹೂಸರ. a flower-arrow, *i. e.* an arrow without power (Bh. 8, 26, 36). — ಹೂಸೀರೆ. a garment made of flowers for an idol of Durgā or Lakṣmī (My.). — ಹೂಹಚ್ಚಡ. muslin inter-woven with flowers (My.). — ಹೂಹಾರ. = ಹೂಮಾಲೆ. (Dp. 30, 4).

ಹೂ hū. 3. = ಹೂನು, ಹೂನ್ದು. a particle expressing consent or assent: yes, ah, well (My.; Mhr. ಹೂಂ; *cf.* ಹೂಂ). ಊಟ ಅನ್ದರೆ ಹೂ, ಓಟ ಅನ್ದರೆ ಊಹೂ (Prv.). — ಹೂಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to utter hū as a sign of consent or assent (My.).

ಹೂಗಾಱ hū-gāṟa. a cultivator and seller of flowers (G. 27. 338. 342. 412. 576).

ಹೂಂ hūṅ. hūṁ. = ಹೂವ್. a particle used to express reproach (ತಿರಸ್ಕಾರ, ಜಱೆವಲ್ಲಿ Nn. 154), menace, roaring, interrogation (ಕೇಳ್ವಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳ ಕೇಳುವಲ್ಲಿ 154), and occurring in demoniacal incantations (ಗ್ರಹಾಂಗಮನ್ತ್ರ ವಿವರ, ಗ್ರಹವಿಷಯವಾದನ್ತ್ರ ಮನ್ತ್ರಗಳ ವಿವರ 154). it is also used as a particle of assent (Sk.; see ಹೂ 3; and *cf.* ಹುಂ).

ಹೂಂಕರಣೆ hūṅ-karaṇe. the roaring of fire (Bh. 8, 25, 6).

ಹೂಂಕರಿಸು hūṅ-karisu. to cry out angrily or menacingly (C. Bp. 32, 39; 47, 37).

ಹೂಂಕಾರ hūṅ-kāra. the uttering of a sound of aversion (Bp. 5, 16); the roaring of warriors (Rāv. 13, 76).

ಹೂಂಕೃತ hūṅ-kṛita. a (roaring) sound of brave or bold men (ಧೀರರೊಳ್ Mr. 89. Bh. 9, 2, 15).

ಹೂಂಕೃತಿ hūṅ-kṛiti. an angry or menacing cry (C. Bp. 47, 36); the roaring of warriors (Bh. 8, 25, 7; 8, 26, 36).

ಹೂಜಿ hūji. = ಕೂಜ 1, ಹೂಜೆ. a water-jug of earth or metal, a goglet (My.; B. 5, 142. 143. 296). ಚಿನ್ನದ ಹೂಜಿ (ಭೃಂಗಾರ, etc. Si. 268). ಓಜನ್ ಒಕ್ಕಲು ಅಲ್ಲ, ಹೂಜಿ ಭಾಣ್ಡದೊಳಲ್ಲ, ಗಾಜೊನ್ದು ಲೋಹದೊಳಗಲ್ಲ, ಅಮ್ಬುಲಿ ಬೋಜನವೆ ಅಲ್ಲ (Sp.).

ಹೂಜೆ hūje. envy, jealousy (see ಪುರುಡು 1, etc.).

ಹೂಜೆ hūje. = ಹೂಜಿ, etc. (B. 3, 94). ಹೊನ್ನ ಹೂಜೆ (J. 34, 33). ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಹೂಜೆ ಸಜ್ಜು ಆಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹೂಜೆಗಾರ್ತಿ hūje-gāṟti. an envious or jealous wife (ಹುರುಡಿಪ ಸತಿ Kk. 28; Śm. 73).

ಹೂಟ hūṭa. (fr. ಹೂಡು). joining, uniting, tying to: yoking. ಹೂಟದ ಎತ್ತು (ಧುರ್ಯ Hlā). 2, arrangement, a plan, a means, an expedient. a scheme (ಉಪಾಯ My.). 3, ಹೆಟ್ಟ್ (Śm. 89).

ಹೂಟಗಾಱ hūṭa-gāṟa. a contriver, a schemer, etc.

ಹೂಟಿ hūṭi. = ಹೂಟ No. 1. tying to, yoking; the state of being yoked. see ಎಟ-. — ಹೂಟಗುಣಕು. the piece of wood that is inserted in the strap which is tied to the yoke of a cart (ಬಣ್ಡಿಯ ನೊಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಮಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಣ್ಡು S. Mhr.). — ಹೂಟಿ ಹಾಱು. unyoking to take place (S. Mhr.).

*ಹೂಟೆ hūṭe. act of ploughing.

ಹೂಡಿಸು hūḍisu. = ಪೂಡಿಸು. to cause to put to (Bp. 57, 80), etc.; to cause to put together, to have collected (Bh. 2, 4, 11); etc.

ಹೂಡು hūḍu. = ಊಡು 2, ಪೂಡು 1 q. v., etc. to join (v. t.), to unite; to put together, as stones for a fire-place; to join together, as dice (for a throw, Bh. 2, 13, 46); to yoke; to put oxen, horses, etc. to carts, etc.; to plough (C.; B. 2, 23; 5, 14); to tie or fix carts, etc. to oxen, etc.; to fix, as an arrow (J. 7, 62; 12, 39; 13, 42); to shut, as a door (J. 8, 48); to arrange, to make ready, to place properly, as cannons (B. 4, 217); etc. (ಯೋಜನ Śmd. Dh.). ಹೂಡುವ ಎತ್ತು (ಸ್ಕನ್ಧಿಕ, ಸ್ಕನ್ಧವಾಹಕ Hlā.; Mr. 179). ರಥವ ಹೂಡುವ ಕುದುರೆ (ವಾಹನ, ಘೋರಣ, ಯುಗ್ಯ, ಯಾನ, ಪತ್ರ Hlā). ನೊಗನು ಹೂಡುವ ಎತ್ತು (ಯುಗ್ಯ); ಬಣ್ಡಿ ಹೂಡುವ ಎತ್ತು (ಶಾಕಟ); ರಥಕ್ಕೆ ಹೂಡುವ ಕುದುರೆ (ರಥ್ಯ Nr.). ಹಯದಿನ್ದ ಹೂಡಿದ ರಥ (ಅಧ್ವನ್ಯ Mr. 284). [ಎನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಎಮ್ಬುವಂಗೆ ವಿಷ್ಣು ವಿಕ್ಕಿದ ಸಂಕಲೆ ಹೂಡಿತ್ತು Cv. 531]. ಉತ್ತಮವಾಜಿ (i. e. ವಾಜಿಯನ್ನು) ಹೂಡಲಿ ವರವರೂಥಕ್ಕೆ! (Rām. 3, 2, 19). ಹೂಡಿದನು ಹೊನ್ದೇರಿನಲಿ ಹಯವ (3, 2, 20). ಹೂಡು ಬಣ್ಡಿಯಂ! (Bh. 1, 10 24). ಹೂಡಿದ ಹೋರಿಗಳ ಹೊಯ್ದು (1, 10, 29). ನೇಗಲಿಗೆ ಹೂಡಿದ ಎತ್ತು (G. 50). ಹೂಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ತಿಳಿಯದೇ? — ಹೂಡಿದರೆ ಒಲೆ, ಮಾಡಿದರೆ ಮನೆ, ಕೂಡಿದರೆ ಗಣ್ಡ. — ಆಗೋದು ಹೋಗೋದು ದೇವರಿಚ್ಛೆ, ಹೂಡೋದು ಬಿತ್ತೋದು ನನ್ನಿಚ್ಛೆ — ಊರ ಮುನ್ದೆ ನೇಗಿಲ ಹೂಡಿದರೆ ಕಣ್ಡ ಕಣ್ಡವರಿಗೆ ಒನ್ದೊನ್ದು ಮಾತು. — ಫಲಾ ನೋಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಹೊಲಾ ಹೂಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು. — ಹದ್ದು ಹಾಱಲಿಕ್ಕೂ ಕೋವಿ ಹೂಡಲಿಕ್ಕೂ ಜೋಡು. — ಹೂಡುವ ಎತ್ತು ಕೊಟ್ಟು, ಆಡುವ ಹೋರಿ ತನ್ದ. — ಹಟಿಯೆತ್ತು ಹೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ ನೋಡು (Prvs.).

ಹೂಡೆ hūḍe. = ಹೂಡೇವು. a circular bastion-like structure of stones, etc. at some distance from a village in which peasants endeavoured to secure themselves in the time of a sudden attack from marauders (C.; Te. ಊಡಮು, T. ಊಡೈಯು; cf. ಹೂಡು and ಊಡು 3).

ಹೂಡೇವು hūḍēvu. = ಹೂಡೆ. (My.). ಹುರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಜೋಳವಿಲ್ಲ, ಹೂಡೇವು ಕಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಓಡ್ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ (Prv.).

ಹೂಣ್ hūṇ. = ಹೂಣು. to bury oneself in or enter a melee: to enter with power or forcibly (ಸತ್ರಾಣದಿ ಒಳಹುಗು Bhn. 53). — ಹೂಣೆ ಹುಗು. to enter (melee) so that one is as it were buried (in it), to enter (it) deeply (Bh. 2, 3, 40; 7, 5, 62; J. 12, 42; 20, 45; 23, 43).

ಹೂಣ hūṇa. a barbarian, a Hun (Sk.; ಕಾಡುಮನುಷ್ಯ G.); a European (My.).

ಹೂಣಭಾಷೆ hūṇa-bhāṣe. European language (My.).

ಹೂಣಶಕ hūṇa-śaka. the era of Europeans (My.).

ಹೂಣಿ hūṇi. (= ಪೂಣ್ಕೆ). a vow (Bp. 17, 5).

ಹೂಣಿಕೆ hūṇike. valour, prowess (Bh. 9, 2, 15).

ಹೂಣಿಗ hūṇiga. a bold, daring, valorous man (ಸಾಹಸಿಗ Bhn. 18; Bh. 6, 7, 15; 7, 6, 62; 7, 10, 57; 7, 16, 18).

ಹೂಣಿಗತನ hūṇigatana. prowess, bravery (Bh. 7, 16, 14. 25).

ಹೂಣಿಸು hūṇisu. 1. (= ಪೂಣಿಪು). to make one's aim; to offer as an aim (Bh. 1, 7, 6; 4, 3, 34); to fix the mind upon (with an evil design, Rām. 5, 1, 4). 2, to make a vow or vows (C. Bp. 38, 20: Rām. 5, 8, 37; 6, 30. 18).

ಹೂಣಿಸು hūṇisu. 2. a promise, a vow (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ Kk. 41; Śm. 38).

ಹೂಣಿಸು hūṇisu. 3. to cause to bury (My.).

ಹೂಣು hūṇu. = ಊಣು, ಪೂಟ್, ಹೂಳು, etc. to bury (My.). — ಹೂಣಲಿಡು. -ಇಡು. to beat (enemies with so many weapons) that they are buried (under them, C. Bp. 42, 28). — ಹೂಣಿಡು. -ಇಡು. to bury (My.).

ಹೂತ hūta. called, summoned, invited. see ಪುರು-.

ಹೂತಿ hūti. calling; invocation; *calling defiantly, challenging.* see ಸಂ-.

ಹೂತು hūtu. 1. = ಪೂತು 1. P. p. of ಹೂ 1, q. v. (Bh. 3, 11, 16).

ಹೂತು hūtu. 2. P. p. of ಹೂಱು. (My.).

ಹೂದು hūdu. P. p. of ಹುಯ್ 2. (My.).

ಹೂನು hūnu. = ಹೂ 3. (S. Mhr.).

ಹೂನ್ದು hūndu. = ಹೂನು. (S. Mhr.).

ಹೂನ್ಯ hūnya. = ಪುಣ್ಯ, ಪೂಣ್ಯ, ಹುಣ್ಯ. [ಪೊಸ ಹೂನ್ಯದ ಪಸರವೆ:ಸಿಸಲ್ Ap. 4, 31]; (ಸಯ್ಪು, ಪುಣ್ಯ Ss. Śm. 34).

ಹೂನ್ಯವನ್ತ hūnya-vanta. (Śmd. 242, o. r. ಪುಣ್ಯವನ್ತ). a virtuous man, etc.

ಹೂಮ್ hūṁ. *a particle expressive of doubt or consideration, of interrogation,* of assent, of anger, menace, aversion, repulse, of reproach, contempt; a magical or mystical monosyllable. *cf.* ಹುಂ, ಹೂ 3, ಹೂಂ.

ಹೂರ hūra. = ಪುರ, ಪೂರ, ಹೂರಣ 1. a stream, a river (ಹೊನಲ್ Kk. 13).

ಹೂರಣ hūraṇa. 1. = ಹೂರ, etc. (ಹೊನಲ್ Śs.).

ಹೂರಣ hūraṇa. 2. = ಹೂರ್ಣ. Tbh. of ಪೂರ್ಣ. the filling or stuffing of cakes. — ಹೂರಣಕಡಬು. a stuffed kaḍabu (C.). — ಹೂರಣಹೋಳಿಗೆ. a stuffed hōḷige (My.).

ಹೂರಿಗೆ hūrige. Tbh. of ಪೂರಿಕೆ, q. v. (Bp. 14, 11; 24, 55; Bh. 1, 15, 7; Rām. 5, 8, 69). ಬರಗದ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವವನ ಹೂರಿಗೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಬಯ್ರುಗೆಯಿನ್ನ ಹೂರಿಗೆ ಆದೀತೇ? — ಹೋರುವ ಮುಚ್ಚೆ ಹೂರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prvs.).

ಹೂರ್ಣ hūrṇa. = ಹೂರಣ 2. (My.). ಪೂರ್ಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೂರ್ಣ ಮಾಡ ಬಾರದೇ? (Prv.).

ಹೂಲಿ hūli. N. of a straggling shrub (My.; ಶಮ್ಬಾಸುಬಿನಿ Mr. 122). see ಎಲ–, ಕರೀ–. — ಹೂಲಿಬೆಣ್ಡು. an aquatic plant of which sun-hats are made, Aeshynomene aspera Lin. (Z.).

ಹೂಲಿ hūli. a popular commotion; an alarm, a clamorous stir, a row, a storm (Mhr. ಹೂಲ, ಹೂಳ). — ಹೂಲಿ ಎಬ್ಬಿಸು. to raise an alarm, etc. (B. 3, 126; G. 336. 548).

ಹೂವಡಿಗ hū₂-aḍiga. = ಪೂವಡಿಗ. a florist.

ಹೂವಾಡಿಗ hū₂-vāḍiga. (or hū₂-āḍiga ?). = ಹುವ್ವಾಡಿಗ, ಹೂವಡಿಗ.

ಹೂವಾಡಿಗಿತ್ತಿ hūvāḍiga-itti. a female florist (My.).

ಹೂವು hūvu. = ಹೂ 2, etc. a flower, etc. (C.; B. 3, 20; G. 441). ಹೂವಿನ ಗಿಡ (B. 2, 5). ಹೂವುಗಳು (3, 35). see Prvs. s. ನಾರು. — ಹೂವುಗಣ್ಣು. = ಹೂಗಣ್ಣು. (My.). — ಹೂವು ಬಿಡು. = ಹೂ ಬಿಡು. (My.).

ಹೂಸಕ hūsaka. smearing, etc. (ತೊಡಹ Bhn. 26).

ಹೂಸರುಳಿ hūsaruḷi. = ಊಸರವಳ್ಳಿ, etc. chamaleon. (C.).

ಹೂಸರುಳ್ಳಿ hūsaruḷḷi. = ಹೂಸರುಳಿ, etc. (My.).

ಹೂಸು hūsu. 1. = ಪೂಸು 1, q. v. to smear, etc. [ಒಲೆಯ ಬೂದಿಯ ಬಿಳಿಯಲು ಬೇಡ ಒಲಿದನ್ತೆ ಹೂಸಿಕೊಣ್ಡಿಪ್ಪುದು Bv. 114; Cv. 52]. ಮೆಯ್ಯ ಹೂಸಲೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಗುಳಿಗೆ (ವರ್ತಿ Nr.). ಮೆಯ್ಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೂಸಿ (B. 1, 24).

ಹೂಸು hūsu. 2. = ಊಸು 1, ಪೂಸು 3. to break wind downwards, to fart (ಅಧೋವಾಯು Śmd. Dh.; C.). ಹೂಸ ದಿದ್ದರೆ ಹೂ ಮುಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು. — ಹೂಸದಿದ್ದರೆ ಹೂ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಫಲ. — ಹೂಸಿದ್ದಲ್ಲದೇ ನಾಚಿದು. — ಆನೆ ಹೂಸಿದ ಹಾಗೆ ದುಃಶಬ್ದವೇ. — ಬಾತಿದ್ದವಗೆ ಹೂಸಿದಷ್ಟು ವಾಸಿ. — ಹೂಸಿದವಳು ಯಾರನ್ದರೆ ಮೂಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯವಳೇ (Prvs.). [2, to pass on an information secretly].

ಹೂಸು hūsu. 3. = ಊಸು 2. a fart (C.). ಕೆಮ್ಮಿನಿನ್ದ ಹೂಸು ಮರೆಸಿದ. — ಮೂಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಹೂಸಿನ ನಾತ ಹೋದೀತೇ? — ಹೂವಿಗೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹೂಸಿಗೆ ಬಡತನವಲ್ಲ. — ಶಂಖ ಊದಿದವಗೆ ಹೂಸಿನ ಪರವಿ ಏನು? (Prvs.). — ಹೂಸುದಗ್ಗಿ. -ತಗ್ಗಿ. a shrub or small tree, Clerodendron plomoides Lin. (Z.). — ಹೂಸುಲಕ್ಕಿ. = ಹೂಸು ದಗ್ಗಿ. (Z.).

ಹೂಹೂ hūhū. *N. of a gandharva.*

ಹೂಹೆ hūhe. a child; a puppet (ಹಸುಳೆ Bhn. 23; Bh. 3, 15, 22; *cf.* ಹಾಹೆ).

ಹೂಹೆ hūhe. Tbh. of ಊಹೆ. (ಊಹ, ಊಹ, ತರ್ಕ, etc. Nr.; ನೂನಂ, ತರ್ಕ Nr.; Bh. 3, 7, 10; My.).

*ಹೂಳು hūḷu. = ಹೂಱು. — ಹೂಳಿಹೋಗು. to be immersed. ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನು ದೇವರಲ್ಲಿ ಹೂಳಿಹೊಕ್ಕ ಶರಣಂಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನ್ಬೆ Cv. 1279.

ಹೂೞ್ hūḻ. = ಪೂೞ್, etc. to bury, etc. P. p. ಹೂೞ್ದು (Bp. 29, 30; 55, 28).

ಹೂೞು hūḻu. = ಊೞು, ಹೂೞ್, etc. to cover; to bury (C.). 2, to sink into, as a foot, etc. into mud (My.). 3, to be filled up, as a channel (My.). P. p. ಹೂೞ್ (Bp. 32, 20), ಹೂತು (My.). ಚನ್ದನದ ಗಿಡವು ಹಟ್ದಾದ ಬಟುಕ ಅದನ್ನು ಕಡಿದು, ಕೊರಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ನೆಲದೊಳಗೆ ಹೂೞುತ್ತಾರೆ (B. 3, 79). ಹೆಣ ಹೂೞ ಸುಡುವ ಸ್ಥಲ (ಶ್ಮಶಾನ, ಪಿತೃವನ Si. 297). ಕೊರಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಹೂೞು, ಮುಗಿಲ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಹಾೞು! ಅನ್ದನ್ತೆ (Prv.). 4, to be filled into. ಕೂಟ ದುರ್ಜನರಾಪತವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆನ್ನದಲೆ ಪೂರದಿ ಹೂೞ ತುಮ್ಬಿರುತಿಹುದು ಸರ್ವಾಂಗದಲಿ ವಿಷ (Jñs. 42, 72). — ಹೂೞುಡು. -ಇಡು. to bury (Bp. 38, 1; My.).

ಹೃಚ್ಛಯ hṛid-śaya. lying or abiding in the heart; *love, Kāma.*

ಹೃಚ್ಛಯ್ಯ hṛid-śayya. abiding in the heart (Bp. 36, 4).

ಹೃಚ್ಛಲ್ಯ hṛid-śalya. heart-spear: heart-piercing (Bp. 5, 2).

ಹೃಚ್ಛೂಲ hṛid-śūla. heart-pang, any acute internal pain, pain in the chest. (J. 18, 57).

ಹೃಚ್ಛೋಕ hṛid-śōka. heart-ache. (My.).

ಹೃಜ್ಜನನ hṛid-janana. Kāma (Mr. 22).

ಹೃಣೀಯೆ hṛiṇiye. = ಹ್ರಿಣೀಯೆ. *censure, reproach;* shame, bashfulness.

ಹೃತ hṛita. taken; taken away, seized; captivated; accepted; that which is taken; a portion, share. see ಅ–, ಪರಿ–.

ಹೃತಿ hṛiti. taking; taking away, seizure, robbing, robbery; destruction. see ಅಪ–, ಅ–.

ಹೃತ್ಕಮಲ hṛid-kamala. a lotus-like heart; the heart looked upon as a lotus (Grj. 3, 16. 33; Bp. 33, 6).

ಹೃತ್ಕಮ್ಪ hṛid-kampa. heart-throb, tremor of the heart; anxiety, etc. (ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಉತ್ಕಣ್ಠೆ, etc., ಆತುರ Mr. 446).

ಹೃತ್ಕುಮುದ hṛid-kumuda. = ಹೃತ್ಕಮಲ. (J. 1, 1)..

ಹೃತ್ತಾಪ hṛid-tāpa. mental distress (My.).

ಹೃತ್ತು hṛittu. Tbh. of ಹೃದ್ (R.; G.).

ಹೃತ್ಪಯೋಜ hṛid-payōja. = ಹೃತ್ಕಮಲ. (Nn. 1).

ಹೃತ್ಪ್ರಮೋದ hṛid-pramōda. mental delight (Cpr. 10, 61).

ಹೃತ್ಸಮುದ್ಭೂತ hṛid-samudbhūta. heart-born: Kāma (Cpr. 5, 121).

ಹೃದ್ hṛid. (ಹೃತ್). *the heart; the mind,* the soul, the faculty or seat of thought and feeling; the interior of the hody, breast, chest, bosom.

ಹೃದ hṛida. Tbh. of ಹೃದ್ (R.; G.)

ಹೃದಯ hṛidaya. = ಹೆದೆಯ. *the heart; the mind,* the soul, the faculty or seat of thought and feeling; the interior of the body, breast, chest, bosom; *the interior or centre* or essence of anything; true knowledge; science.

ಹೃದಯಂಗಮ hṛidaya-ṅ-gama. going to the heart, heart-stirring, thrilling, *affecting, touching, moving, dear, beloved; an apposite or appropriate speech* (ಮನಕ್ಕೆ ಬಹ ಮಾತು Nr.). see ಮನಮ್ಬುಗು; Kāvy. IV, 2, 55.

ಹೃದಯಭೇದಕ hṛidaya-bhēdaka. heart-piercing, heart-rending (B. 4, 20).

ಹೃದಯವಲ್ಲಭ hṛidaya-vallabha. a dearly beloved husband or gallant (Bp. 42, 35).

ಹೃದಯಶೂನ್ಯ hṛidaya-śūnya. a heartless, unfeeling man. see Sp. s. ಹದುಳ.

ಹೃದಯಶೂಲ hṛidaya-śūla. = ಹೃಚ್ಛೂಲ. pain in the chest. (My.).

ಹೃದಯಸ್ಥಾನ hṛidaya-sthāna. *the breast, the chest.*

ಹೃದಯಾನಿಲ hṛidaya-anila. the vital air of the interior (ಪ್ರಾಣ Mr. 51).

ಹೃದಯಾಲು hṛidaya-ālu. *good hearted, affectionate, kind.*

ಹೃದಯೇಶ hṛidaya-īśa. heart-lord, a husband; Viṣṇu; — ಹೃದಯೇಶಂ, N. of a metrical foot (Ch.).

ಹೃದ್ಗತ hṛid-gata. gone to the heart; seated in the heart; come to mind; conceived, designed; believed, cherished, feelingly remembered. (My.).

ಹೃದ್ಭವ hṛid-bhava. Kāma (Abh. P. 9, 82).

ಹೃದ್ಯ hṛidya. proceeding from or produced in the heart, hearty, cordial; *dear to the heart, beloved, cherished, desired;* affectionate, kind; *pleasant, agreeable, charming;* savory.

ಹೃದ್ಯವಿದ್ಯ hṛidya-vidya. a man of pleasant knowledge. ಸಿರಿಯೊಳ್ಪಳೆ ಹೃದ್ಯವಿದ್ಯರಂ (Śmd. 109).

ಹೃದ್ಯಾರ್ಥ hṛidya-artha. *to the point, pertinent, congenial.*

ಹೃದ್ರೋಗ hṛid-rōga. heart-disease, heart-ache, heart-burn; sorrow, grief, anguish. (My.).

ಹೃದ್ವಲ್ಲಭ hṛid-vallabha. a husband (Cpr. 8, 7).

ಹೃದ್ವೇಗ hṛid-vēga. mental activity, mental effort (Cpr. 3, 66 va.).

ಹೃಲ್ಲೇಖ hṛid-lēkha. heart-impression: knowledge, reasoning. 2, heart-scratch: *heart-ache, heart-sorrow,* etc. (ವಿರಹ Hlā.).

ಹೃಷಿತ hṛiṣita. = ಹೃಷ್ಟ. (Sk.; G.).

ಹೃಷೀಕ hṛiṣīka. *any organ of sense.*

ಹೃಷೀಕಸಂಚಯ hṛiṣīka-sañcaya. the organs of sense collectively (Śsv. 2, 90).

ಹೃಷೀಕೇಶ hṛiṣīka-īśa. *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ಹೃಷ್ಟ hṛiṣṭa. = ಹೆಟ್ಟ. having the hair of the body bristling or thrilling (with delight or rapture), *enraptured, delighted, rejoiced, pleased, glad, joyous.*

ಹೃಷ್ಟತೆ hṛiṣṭate. delight, pleasure (J. 5, 72).

ಹೃಷ್ಟಮಾನಸ hṛiṣṭa-mānasa. *rejoiced in mind, glad in heart, happy.*

ಹೆಕ್- hek. = ಹಿಕ್-, etc., ಹೆಗ್ 2-, ಹೆತ್-. the state of being behind, etc. — ಹೆಕ್ಕತ್ತು. the back or nape of the neck (My.).

ಹೆಕ್ಕಳ hekkaḷa. the state of being or becoming large or of increasing (see ಪೆ 1, etc.): flood-tide (of the sea, Rām. 1, 15, 43); excessive abundance; excellence (of power, Rām. 4, 3, 1; of a shower of flowers, 5, 9, 6; of swords, Bh. 3, 18, 35); inflation, conceit, pride (Bh. 8, 24, 50; J. 16, 31). cf. ಹೆಗ್ಗಳ, etc. — ಹೆಕ್ಕಳವಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to employ a superabundance (of words, Grj. 1, 28).

ಹೆಕ್ಕಳಿಸು hekkaḷisu. = ಪೆಕ್ಕಳಿಸು. to grow inflated, to act overbearingly, etc. (Bh. 4, 2, 56; Rām. 4, 6, 4; 6, 44, 31; J. 5, 29; 31, 27).

ಹೆಕ್ಕು hekku. 1. = ಪಿಕ್ಕು, etc. to comb (My.).

ಹೆಕ್ಕು hekku. 2. to pick up, to take up one by one (My.; M. ಪೆಱುಕ್ಕು; Tu. ಪೆಜಿ, ಪೆಜ್; see ಹಕ್ಕಲು 1; Prv. s. ಮಾಣಿಕ್ಯ); to pick off (Bh. 3, 21, 22).

ಹೆಕ್ಕೆ hekke. Tbh. of ಸ್ಪಿಕ್ಕೆ. (Śmd. 358).

ಹೆಗ್- heg. 1. = ಪೆಗ್-, etc. largeness, etc. — ಹೆಗ್ಗಜ್ಜುಗ. a large gajjuga (My.). 2, ಪಾಟಲಿ, ಅಮೋಘೆ, ಕಾಚಸ್ಥಾಲಿ, etc. (Si. 135). — ಹೆಗ್ಗಟ್ಟಪತ್ತಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಪತ್ತಿಗೆ. a large hatchet of female demons (ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ Śmd. II: Kk. 77). — ಹೆಗ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a strong band or knot (C.; B. 4, 122). — ಹೆಗ್ಗಡಜ. -ಕಡಜ. a big wasp (My.). ಅಲಿ, ದ್ರುಣ, ವೃಶ್ಚಿಕ ಎನ್ದೊಡೆ ಚೇಳು; ಹೆಗ್ಗಡಜನೆನ್ದು, ಸುಬೋಧೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು (Nr.). — ಹೆಗ್ಗಡತಿ. -ಕಡತಿ. the wife of a headman or gavuḍa; a mistress (My.). ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಆದರೆ ಗಣ್ಡ ಮೂಲನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ. -ಕಡಿತಿ. = ಹೆಗ್ಗಡತಿ. (My.; see Prv. s. ಗವುಡ). — ಹೆಗ್ಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಪೆಗ್ಗಡೆ, etc. a headman, a chief, a master (Bp. 9, 48; My.). 2, an epithet of the blanket-weavers and shepherds of the Kuruba caste (My.). — ಹೆಗ್ಗಣ = ಪೆಗ್ಗಣ. a bandicoot (ಉನ್ದುರ, ಖನಕ Hlā.; ದೀರ್ಘದೇಹಿ, ಮೂಷಿಕೆ Si. 170; Abhā. 2, 72; C.). ಎಲ್ಲರ ಬಾಚ್ಗೆ ನೀರನೆಚೆ ದಾರುಂ ಕಾಣದೇ ಭಕ್ಷಿಪಾ ಗಣಿಕಂ ಹೆಗ್ಗಣಕಂ ಸಮಂ (Sś. 94). ಹೆಗ್ಗಣ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ನೆಲಾ ಕೊಚೆಯೋದು ಬಿಡದು. — ಅರಮನೇ ಬತ್ತಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಗುದ್ದಾಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಮುದ್ದು, ಕೂಡಿದವಳಿಗೆ ಕೋಡಗ ಮುದ್ದು (Prvs.). — ಹೆಗ್ಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. great darkness (My.; ತನ್ತಮಸ Si. 76). — ಹೆಗ್ಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a great thief; a great idler. — ಹೆಗ್ಗಳ್ಳ ಎತ್ತು. a very lazy bullock. ಹೆಗ್ಗಳ್ಳ ಎತ್ತಿಗೆ ಹರಿ! ಎನ್ನದ್ದು ಒನ್ದೇ ಸೂನ್ನೆ (Prv.). — ಹೆಗ್ಗಾಡು. -ಕಾಡು. a large or thick forest (My.; ಮಹಾರಣ್ಯ, ಅರಣ್ಯಾನಿ Si. 118; ಕಾನ್ತಾರ 450). — ಹೆಗ್ಗಾಣ. a large oil-mill of stone worked by two oxen (My.). — ಹೆಗ್ಗಾಣಿಗ. a class of oil-men who work the heggāṇa (My.). — ಹೆಗ್ಗಾಜ. -ಕಾಜ. the king-crow (? ವ್ಯಾಘ್ರಾಟ, ಭರದ್ವಾಜ Hlā.; ಭರದ್ವಾಜ Mr. 170; see ನವಿಲು). — ಹೆಗ್ಗಾವಲಿ. -ಕಾವಲಿ. a large plate or pan for baking or frying (Bp. 45, 28). — ಹೆಗ್ಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a large metal horn (C. Bp. 5, 7; Bh. 6, 2, 4; see ಬೊಗ್ಗು-). — ಹೆಗ್ಗಿಡ. a large, tall tree. ಕಾಡೆಲ್ಲ ಕಸುಗಾಯಿ, ನಾಡೆಲ್ಲ ಹೆಗ್ಗಿಡವು, ಆಡಿದ ಮಾತು ನಿಜವಿಲ್ಲ; ಮಲನಾಡ ಕಾಡು ಸಾಕು! (Sp.). — ಹೆಗ್ಗಿರಿ. a large mountain (Rām. 6, 45, 61). — ಹೆಗ್ಗುಜ್ಜೆ. -ಕುಜ್ಜೆ. a large bullock-hoe used in weeding and stirring crops in the field (My.). — ಹೆಗ್ಗುಮ್ಬಳ. -ಕುಮ್ಬಳ. a large pumpkin (Si. 161).— ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ. -ಕುರುಟಿಕೆ.= ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಗೆ. (ಮೂರ್ವೆ, etc. Si. 142).— ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಗೆ. -ಕುರುಟಿಗೆ. the bow-string hemp, Sanseviera roxburghiana Schult. (ಮೂರ್ವೆ, ದೇವಿ, ಮಧುರಸೆ, ಮೋರಟೆ, ತೇಜನಿ, ಸ್ರವೆ, ಮಧೂಲಿಕೆ, ಮಧುಶ್ರೇಣಿ, ಧನುಶ್ರೇಣಿ, ಗೋಕರ್ಣಿ, ಪೀಲುಪರ್ಣಿ Nr.). [— ಹೆಗ್ಗುಜು. -ಕುಜು. big sheep, a fool. ಹೆಜಂಗಿಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗುಜುಯಾಗಬೇಡ, ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೊಡನೆ ನವಿಸುವುದು Bv. 201]. — ಹೆಗ್ಗುಱುತು. = ಹೆಗ್ಗುರ್ತು. (My.). — ಹೆಗ್ಗುರ್ತು. a prominent sign or mark (My.; Si. 113). — ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳ. a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini Willd. and another sort (ವೃಹತಿ, ಕ್ಷುದ್ರವಾರ್ತಾಕಿ Nr.; ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ಸ್ಪೃಶಿ, ವ್ಯಾಘ್ರಿ, ವೃಹತಿ, ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ, etc. Si. 144). ಹೆಗ್ಗುಳದ ಹಣ್ಣು (ವಾರ್ಹತ Nr.). — ಹೆಗ್ಗೂಗಟೆ. -ಕೂಗಟೆ. (ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣಿ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, etc. Si. 135). — ಹೆಗ್ಗೂಳಿ. a large bull (Bp. 32, 24). — ಹೆಗ್ಗೆಚ್ಚಲ್. -ಕೆಚ್ಚಲ್. a large udder. ಹೆಗ್ಗೆಚ್ಚಲಾವು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, ಪೀವರಸ್ತನಿ Hlā.). ಹೆಗ್ಗೆಚ್ಚಲ ಆಕಳು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, etc. Si. 322). — ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a large, or the main, branch of a tree (Bh. 3, 1, 30). ಮರದ

ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಮು (ಸ್ಕನ್ಧಶಾಖೆ, ಶಾಲೆ Hlā.; Mr. 105). ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಮಾದರೂ ನುಗ್ಗೇ ಮರದ್ದಾಗದು (Prv.). — ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಮೆ. -ಕೊಮ್ಮೆ. = ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಮು. (My.). — ಹೆಗ್ಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ. a large fire-brand (Rām. 5, 8, 54). — ಹೆಗ್ಗೋರಟೆ. Globe amaranth, Gomphrena globosa Lin. (ಅಮ್ಲಾನ, ಮಹಾಸಹೆ Nr.). — ಹೆಗ್ಗೋರಣ್ಟೆ. (ಕುರವಕ Si. 139).

ಹೆಗ್- heg. 2. = ಪೆಕ್-, etc. — ಹೆಗ್ಗತ್ತು. -ಕತ್ತು. the back or nape of the neck (ಅವಟು, ಘಾಟೆ, ಕೃಕಾಟಿಕೆ Si. 213; ವಹ 319):

ಹೆಗಲ್ hegal. = ಪೆಗಲ್, etc. the shoulder (Bp. 44, 7. 13; 47, 41; 50, 1. 13; Tu. ಪುಗೆಲ್, ಪುಗ್ಗೆಲ್); the shoulder or neck of an ox (ಸ್ಕನ್ಧದೇಶ, ವಹ Hlā.); the withers of an elephant (ಸ್ಕನ್ಧ, ಆಸನ Hlā.). ಗಜದ ಪೆಗಲ್ (ಸ್ಕನ್ಧ, ಆಸನ Mr. 154). — ಹೆಗಲ ವಿಟ್ಟಣ್ಣ. N. (Bp. 56, 41). — ಹೆಗಲ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to join the neck (of an ox) to, to yoke (an ox, Bp. 56, 6).

ಹೆಗಲು hegalu. = ಹೆಗಲ್, etc. (ಸ್ಕನ್ಧ, ಭುಜಶಿರಸ್, ಅಂಸ Si. 209; Rām. 3, 6, 5; C.; B. 3, 127). ಜೀವಧನವಿನ ಹೆಗಲು (ಸ್ಕನ್ಧ ಪ್ರದೇಶ, ವಹ Nr.). ಹೆಗಲಿಂಗೆ (Bp. 57, 33). — ಹೆಗಲಾಗು. -ಆಗು. the neck of oxen to swell (My.). — ಹೆಗಲುಬಡಿಕ. a shoulder-beater: a ruthless man (Rām. 4, 3, 3).

ಹೆಗ್ಗಣ heggaṇa. a bandicoot. see s. ಹೆಗ್ 1.

ಹೆಗ್ಗಳ heggaḷa. = ಎಗ್ಗಳ, etc. abundance. (*cf.* ಹೆಕ್ಕಳ). ಹೆಗ್ಗಳದ ಭಾಗ್ಯವು ಗಟಿಗೇಲಿ ಹೋಗುವಾಗ (Dp. 38, 2).

ಹೆಗ್ಗು heggu. = ಎಗ್ಗು 2, etc. (My.). shame, etc.

ಹೆಂ- hen. = ಪೆಂ-(ಪೆಣ್)-, etc. a female; a woman. — ಹೆಂಗಳ್. women (J. 3, 11; 30, 4. 5). — ಹೆಂಗಳು. = ಹೆಂಗಳ್. (Si. 109. 208. 410. 418. 422). — ಹೆಂಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a robber of females (Rām. 6, 47, 22). — ಹೆಂಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಪೆಂಗೂಸು, etc. a woman (ಭಾಮಿನಿ, ಅಂಗನೆ, ಸ್ತ್ರೀ, etc. Mr. 301, o. r. ಹೆಂಗುಸು; Bp. 20, 20). — ಹೆಂಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. murder of women (J. 16, 15).

ಹೆಂಗಸು heṅgasu. (abbreviation of ಹೆಂಗೂಸು). a female; a woman (ವಧು, ಸ್ತ್ರೀ Si. 433; ವನಿತೆ 426; C.). ತಮ್ಮಾ, ಆ ಹೆಂಗಸು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಹೊತ್ತುಕೊಣ್ಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ? (B. 1, 1). ಅಟುವ ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ನಗುವ ಗಣ್ಡಸನ್ನೂ ನಮ್ಬಬಾರದು. — ಗಣ್ಡಸು ಕೂತು ಕೆಟ್ಟನು, ಹೆಂಗಸು ತಿರಿಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು (Prvs.). 2, a wife (in certain clear cases, C.). ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಗಣ್ಡನನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸನ್ತೋಷಪಡಿಸುವಳು (B. 3, 32). ಊಟಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮಾತಾದ ಹೆಂಗಸು (Prv.). plural ಹೆಂಗಸರು (C.; B. 4, 165; 5, 140. 283). ಹೆಂಗಸರ ತಳ್ಳಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿ. — ಹೆಂಗಸರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತು ನಿಲ್ಲದು, ಗಣ್ಡಸರ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೂಸು ನಿಲ್ಲದು. — ಹೆಂಗಸರ ಬುದ್ಧಿ ಮೊಣಕಾಲಿನ ಕೆಳಗೆ (Prvs.).

ಹೆಂಗುಸು heṅgusu. (abbreviation of ಹೆಂಗೂಸು). = ಹೆಂಗಸು. (Bp. 24, 64; J. 7, 59; Bh. 4, 4, 88; see Mr. s. ಹೆಂಗೂಸು).

ಹೆಂಗೆ heṅge. 1. = ಹಗೆ 1, etc. manner, mode. see ಎಹೆಂಗೆ.

ಹೆಂಗೆ heṅge. 2. = ಎಹೆಗೆ, etc. how? (Bp. 9, 25; 31, 8; 36, 13; My.). ಹೆಂಗೆ ಆಹುದು, ಹಾಗೆ ಎಮ್ಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಥಾಸ್ಪಂ ಯಥಾಯಥಮ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಹೆಚ್ಚಱ heccaṟa. = ಎಚ್ಚಱ, etc. the state of being awake. (My.).

ಹೆಚ್ಚಱಿಕೆ heccaṟike. = ಎಚ್ಚಱಿಕೆ. (Dp. 91, 1 seq.; My.; Te.). waking, etc.

ಹೆಚ್ಚಱು heccaṟu. = ಹೆಚ್ಚಱ, etc. (My.).

ಹೆಚ್ಚಳ heccaḷa. elation: pride, conceit (My.).

ಹೆಚ್ಚಳಿಸು heccaḷisu. to become elated: to begin to rejoice (J. 26, 19).

ಹೆಚ್ಚಿಕೆ heccike. = ಹೆಚ್ಚಿಗೆ 1. (G. 580).

ಹೆಚ್ಚಿಗೆ heccige. 1. = ಪೆರ್ಚುಗೆ 1, etc. increase, growth, moreness, advancement, etc. ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ (ಪರರಿಂಗೆ) ಕೇಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ Nr.). 2, greatly, to a great extent, much, more (C.; B. 2, 1; 3, 40; 4. 1. 16. 180; 5, 223. 283). 3, extra, beyond what is expected, appointed or due (C.; B. 3, 15). ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ್ಯೂ ಸಾಕಾಗದೆ, ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನೋಡಬೇಕೆನ್ದು, ಅಪೇಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಒಡವೆ (ಅಸೇಚನಕ G.).

ಹೆಚ್ಚಿಗೆ heccige. 2. a small flat square basket of bamboo (My.).

ಹೆಚ್ಚಿನತನ heccinatana. increase, etc. (ಸಮುಚ್ಛ್ರಾಯ G.).

ಹೆಚ್ಚಿಸು heccisu. = ಪೆಚ್ಚಿಸು, etc. to cause to increase or grow, to augment, to multiply, etc. (Bh. 1, 8, 18; C.). ಶತ್ರುವನಾಕ್ರಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ ಎನ್ದು, ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳಂ ಹಾರುತೆ ದುರ್ಗಾದಿಗಳಂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿಜಿಗೀಷುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು (ಆಸನ Nr.). ಹೆಚ್ಚಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಗುಣಿತ, ಆಹತ, ಗುಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 377).

ಹೆಚ್ಚು heccu. 1. = ಎಚ್ಚು 3, ಪೆಚ್ಚು 1, ಪೆರ್ಚು 1 q. v. to increase (v. i.), etc. (Bp. 22, 33; 23, 4; 24, 46; 30, 7; 32, 44; 40, 41. 76; Bh. 1, 10, 32; 3, 13, 34; C.). ಹೆಚ್ಚಲು ಪಟ್ಟುದು (ಪ್ರವೃದ್ಧ, ಪ್ರೌಢ Nr.). ತಿಮಿಂಗಿಲವೆಮ್ಬಾ ಮೀನು ತಿರಿಗಾಡಿದರೆ ಕಡಲುಕ್ಕಿ ನೀರು ಹೆಚ್ಚುವದು (Si. 88); ಶತ್ರುವಿಗಿನ್ತಲೂ ತಾನು ಹೆಚ್ಚಿರುವಿಕೆ (ವೃದ್ಧಿ 263); ಆಳತೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳು (ನಿದಿಗ್ಧ, ಉಪಚಿತ 377); ಹೆಚ್ಚಿರುವಿಕೆ (ಕಾಷ್ಠೆ, ಉತ್ಕರ್ಷ 416). — ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು. (*i. e.* ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೆಚ್ಚು). (B. 5, 301; My.). (Tu.).

ಹೆಚ್ಚು heccu. 2. = ಎಚ್ಚು 4, ಪೆಚ್ಚು 2, ಪೆರ್ಚು 2 q. v. increase, etc.; more, excessive, etc. (Bp. 28, 47; 40, 4; C.). ಹೆಚ್ಚು ನೀರೆಱೆದು (Prll. 3, 26). ಪಿತೃಮಾನಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ದೇವಮಾನ ಹನ್ನೆರಡರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು (Si. 44); ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡುವಿಕೆ (ಅತಿವಾದ, etc. 57); ಹತ್ತಱಿನ್ದ ಹೆಚ್ಚು ಗುಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ದಶಕಸ್ಥಾನಗಳ ಲೆಕ್ಕಗಳು (ದಶಗುಣೋತ್ತರಂ 327); ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾದವನು ಎಮ್ಬ ಚಿತ್ತೌನ್ನತ್ಯ (ಮಾನ, etc. 68); ಗುಣದಿನ್ದಲೂ ರೂಪದಿನ್ದಲೂ ಜಾತಿಯಿನ್ದಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದವಳು (ವರಾರೋಹೆ, ಉತ್ತಮೆ, etc. 182); ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಲ (ವಿಕ್ರಮ, ಅತಿಶಕ್ತಿತೆ 293); ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬನ್ದ ಪ್ರಯೋಜನ (ಲಾಭ, ಅಧಿಕಫಲ 324); ಹೆಚ್ಚಾದದು (ಪ್ರಭೂತ, ಪ್ರಚುರ, ಬಹುಲ, ಸ್ಥಿರ, etc. 370); ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವಿಕೆ (ಉತ್ಕರ್ಷ, ಅತಿಶಯ 390). ನೀರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಿಯುವದು (G. 97). ನುಚ್ಚಾದರೂ, ಹೆಚ್ಚಿನ್ತ, ಭಾವಿಸಬೇಕು. — ಪೋಲೀ ದನಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು, ಕೂಲೀ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು. — ಬಣ್ಣರಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೆ ಹೆಚ್ಚು, ನಣ್ಣರಲ್ಲಿ ಗರ್ವ ಹೆಚ್ಚು. — ಸ್ವಾರ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು, ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಹೆಚ್ಚು (Prvs.). — ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ. increase and decrease; difference; inequality; variation; more or less, about (My.). ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಬಾರದನ್ತೆ ಸರಿ ನೋಡುತ್ತ ಇರುವ ಋತ್ವಿಕ್ಕು (ಸದಸ್ಯ, ವಿಧಿದರ್ಶಿ Si. 237). — ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ. = ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ. (C.; ವೈಷಮ್ಯ G.) ಬಂಗಾರಕ್ಕೂ ಹಿತ್ತಾಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಏನು? (B. 1, 19). ನಡತೆಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಸಾರದೊಳಗಿನ ಹಲವು ತರದ ತಾಪವು ನಿವಾರಣವಾಗಿ, ಸುಖವಾಗುವದು (B. 4, 190). — ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದು. = ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ. (Bp. 4, 45; 6, 1; 40, 61; 54, 11; Bh. 1, 8, 31). ಯಾಗವಿಧಾನದ ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದುಗಳ ನೋಡುವವರು ಸದಸ್ಯರೆನಿಸುಗು (Nr.). see Mr. s.

ಹಲ್ಲು. — ಹೆಚ್ಚುಗುಣಿಮಣಿ. = ಹರಳುಗುಣಿಮಣಿ. (My.). — ಹೆಚ್ಚು ಗುಣಿಸು. to multiply (My.). — ಹೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to increase (v. t., ವರ್ಧಿಸು, ಹೆಚ್ಚಿಸು G.; B. 5, 97. 98. 166). — ಹೆಚ್ಚು ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to increase (v. i., B. 5, 98). — ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿ. to know more (My.). 2, to estimate higher (B. 4, 199). — ಹೆಚ್ಚು ಪಾರುಪತ್ಯ. unwarrantable, improper superintendence (My.). — ಹೆಚ್ಚುಮಗ್ಗಿ. the multiplication-table that begins with 11 × 11 (My.; *cf.* ಸರಮಗ್ಗಿ). — ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡು. to increase (v. t.; C.; B. 3, 124). — ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು. rep. (B. 5, 117). — ಹೆಚ್ಚುಳಿ. -ಉಳಿ. to remain (B. 5, 85). — ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು. -ಎಚ್ಚು. rep. ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚಿಗೆ, excessively (B. 2, 16).

ಹೆಚ್ಚು heccu. 3. = ಹಚ್ಚು3, etc. to cut up small, to mince, as vegetables, the kernel of the cocoanut, sugar-cane, etc. (C.; B. 1, 8; 2, 5. 42; 4, 177); to cut into small pieces, as a body (J. 26, 67). ಹೆಚ್ಚಿದ ಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ನುಚ್ಚಿನ ಅನ್ನವೇ? (Prv.).

ಹೆಚ್ಚುಗಾಱಿಕೆ heccu-gāṟike. exaltation. ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚುಗಾಱಿಕೆಯ ಮಾತು ಹೇೞಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ (My.).

ಹೆಚ್ಚುಗೆ heccuge. = ಪೆರ್ಚುಗೆ 1, etc. increase, growth, augmentation, swelling, etc. (ವಿತಾನ, ಪೆರ್ಚುಗೆ Nn. 115; ಕುಕೂಲ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ 141; ಅತಿ, ಪ್ರಕರ್ಷ Si. 467; Bh. 1, 8, 48). ಐಶ್ವರ್ಯದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ (ಸಮೃದ್ಧಿ್ವಶೇಷ Nn. 84); ಜ್ಞಾನದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ (ಜ್ಞಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆ 141).

ಹೆಚ್ಚುಲಿ hecculi. — ಹೆಚ್ಚುಲಿಹುಲ್ಲು. a grass often cultivated for its grain, Eleusine stricta Roxb. (St. & Pl.).

ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ heccuvike. increasing, etc. (ಸಮೃದ್ಧಿ G.; ಸ್ಫಾತಿ, ವೃದ್ಧಿ Si. 389).

ಹೆಚ್ಚೆ hecce. 1. = ಹಚ್ಚೆ 1, etc. tattoo (My.).

ಹೆಚ್ಚೆ hecce. 2. = ಹಚ್ಚೆ 2. a bamboo-split (My.).

ಹೆಜ್- hej. = ಹೆಗ್ 1–. largeness, etc. — ಹೆಜ್ಜಾಜಿ. Arabian jasmine, Jasminum sambac Ait. (ಸಪ್ತಲೆ, ನವಮಾಲಿಕೆ Si. 139). — ಹೆಜ್ಜಾಲಿ. a large babool tree. ಬಾೞೆಯ ಗಿಡವದಿಯಲಿ ಹೆಜ್ಜಾಲಿಯ ಮರ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯಲು ಮತ್ತಂ ಕೂೞರು ಹೆಚ್ಚಿದ ಕಾವಿಲ ಬಾೞುವವನ್ ಆಳಾಗ ಬಹುದೇ? (Subhāṣita kandapadya). — ಹೆಜ್ಜಾವೆ. N. of a plant (ವೆಜನಿ Mr. 110, o. r. ಹೆಜ್ಜಾತಿ). — ಹೆಜ್ಜಿಗಣೆ. a large leech (My.; ದುರ್ನಾಮ, ದೀರ್ಘಕೋಶಿಕೆ Si. 90). — ಹೆಜ್ಜೇನು. superior honey deposited in large combs (My.). ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಹೆಜ್ಜೇನು ಸವಿದಂತೆ (Sp.).

ಹೆಜ್ಜೆ hejje. = ಪಜ್ಜೆ, etc. a foot-step: a foot-print, the mark of a foot, track (Bh. 1, 5, 5; 3, 13, 15; C.; B. 3, 44). 2, the foot (ಪದ, ಅಂಘ್ರಿ Si. 431; C.; B. 3, 108; 5, 238. 258). — ಹೆಜ್ಜೆಯಳತೆ. -ಅಳತೆ. the measure of a foot (My.). — ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆ. rep. (J. 30, 23).

ಹೆಂಚು heñcu. = ಹಂಚು 4, etc. a tile; etc. (My.; Si. 111; Te. ಪೆಂಕು, ಪೆಂಚು, a potsherd). — ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ. a house with a tiled roof (My.). — ಹೆಂಚುಚೂರು. a potsherd (ಶರ್ಕರೆ Si. 451). — ಹೆಂಚುಹೊದಿಕೆ. a tiled roof (Si. 111).

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. 1. dregs of castor-oil (ಏರಣ್ಡಕಿಟ್ಟ Śm. 89). *cf.* ಪೆಱ್ 2.

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. 2. (ಹೂಟ Śm. 89). yoking?

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. 3. = ಪೆಟ್ಟ, etc. a lump of earth, a clod (ಲೋಷ್ಟ Śm. 89).

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. 4. = ಎಟ್ಟ, etc. a bush-harrow (My.).

ಹೆಟ್ಟ heṭṭa. Tbb. of ಹೃಷ್ಟ (Śmd. 353). enraptured, etc.

ಹೆಟ್ಟಿಗೆ heṭṭige. a stout beam (My.). ಬಟ್ಟತಲೆಯವನಾದರೆ ಹೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊತ್ತಾನೇ? — ಮಟ್ಟ ನೋಡ ಬೇಕಾದರೆ ಹೆಟ್ಟಿಗೆಯಿನ್ನ ಆದೀತೇ? (Prvs.).

ಹೆಟ್ಟಿಗೆ heṭṭige. = ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, etc. a dove-cot (ಕಪೋತ, ವಿಟಂಕ Mr. 200).

ಹೆಟ್ಟು heṭṭu. 1. = ಪೆಟ್ಟು 1. to beat, to give a blow, as with the hand, a staff, a hammer, etc. (My.). ಬಿಟ್ಟರದು ಹಾಱುವದು, ಗಿಡಗ ತಾನಲ್ಲ; ದಿಟ್ಟರಿಗೆ ಹೆಟ್ಟುವದು, ಪೆರಣ ತನಗಿಲ್ಲ (an arrow, Beḍagucaupadi). 2, to push or put into, to insert (as a stone, etc. to shut a hole, etc.); to put (My.). ಆಟ್ಟ ಪಾಯಸದಲ್ಲಿ ಕೆರಾ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಆಗುಳು ಸುಂಗಲಿಕ್ಕೆ ತೀರದವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಡಬು ಹೆಟ್ಟಿದ. — ಉಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಉಡುವದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ ಕರೆ, ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹೆಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಬಾವನ ಕರೆ! — ಮುಳ್ಳು ತೆಗದು, ಕೊಳ್ಳಿ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). 3, to push the penis into the vagina (My.). — ಹೆಟ್ಟಾಟ. -ಆಟ. mutual striking or pushing or wrangling. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣಾಟ, ಹೇೞು ಹೆಟ್ಟಾಟ, ತಲೆಮೊಟ್ಟೆ ಪರಮ ಸುಖ. — ಮಟ್ಟು ತಿಳಿದವನ ಸಂಗಡ ಹೆಟ್ಟಾಟ ಮಾಡ ಬಾರದು (Prvs.).

ಹೆಟ್ಟು heṭṭu. 2. = ಪೆಟ್ಟು 2, etc. a stroke, a blow (My.).

ಹೆಟ್ಟುಗೆ heṭṭuge. a female friend (ಗೆಳತಿ, ಸಖಿ Ct. I, 15; Kk. 29; Śm. 74); an affectionate or beloved woman, a wife (ಕಾಮಿನಿ Ct. II, 78; ವನಿತೆ Śs.; Bp. 11, 33; Śāstrasāra in W. v. 1565).

ಹೆಟ್ಟೆ heṭṭe. = ಪೆಟ್ಟ, etc. a lump of earth, a clod (ಲೋಷ್ಟಕ, ಲೋಷ್ಟ Hlā.).

ಹೆಡ heḍa. = ಪೆಡ, etc., ಹೆಱ3 1. the state of being behind, etc. — ಹೆಡಕಟ್ಟು. hind-binding. — ಹೆಡಕಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to restrain by binding the arms to the back, to pinion (My.). — ಹೆಡಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. hind-point. — ಹೆಡಗುಡಿ ಕಟ್ಟು. to pinion [ಮುನ್ದೆ ಹೆಡಗುಡಿಯು ಕಟ್ಟಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಣ್ಟಾದ ಕಾರಣ Bv. 396]; (Rām. 6, 44, 11). — ಹೆಡಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the arms backward. -ಹೆಡಗೆಯ್ ಕಟ್ಟು. to pinion. (Dp. 89, 2). — ಹೆಡತಲೆ. = ಪೆಡದಲೆ. the back of the head (Bp. 46, 13; Rām. 5, 8, 58; Dp. 4; C.). ಹೆಡತಲೆಯ ಕುಣಿ (ಅವಟು, ಘಾಟಿ, ಕೃಕಾಟಿಕೆ Nr.). ಹೆಡತಲೆಯೊಳಗಿರುವ ನರ (ಮನ್ಯೆ Si. 205). — ಹೆಡಮುರಿಕೆ. = ಹೆಡಮುರಿಗೆ. — ಹೆಡಮುರಿಕೆ ಬಿಗಿಸು. to cause to pinion (B. 4, 169). — ಹೆಡಮುರಿಗೆ. turning round or twisting (the arms) to the back, pinioning (G. 577). — ಹೆಡಮುರಿಗೆ ಕಟ್ಟು. to pinion (B. 3, 126).

ಹೆಡ heḍa. = ಹೆಡಗೆ, etc., ಹೆಡೆ 2. Tbh. of ಪಿಟ. a basket, a box. — ಹೆಡಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. = ಹೆಡಗೆಗೋಣೆ q. v., ಹೆಡೆಗೋಣ್ಟೆ.

ಹೆಡಕು heḍaku. the back or nape of the neck (ಘಾಟಿ, ಅವಟು, ಕೃಕಾಟಿಕೆ Hlā.; ಕೃಕಾಟಿಕ Mr. 327; ಹೆಕ್ಕತ್ತು G.; Rām. 5, 1, 2; 6, 39, 6; B. 4, 211); the hind part of a fort (Rām. 4, 6, 20).

ಹೆಡಗೆ heḍage. = ಪೆಡಗೆ, etc. a basket (ಪಿಡಕ Mr. 208, o. rs. ಹೆದಿಗೆ, ಹೆಡೆಗೆ; Bp. 23, 7; 49, 44; 56, 9; C.; B. 5, 135). — ಹೆಡಗೆಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. (Śmd. 386, o. rs. ಹೆಡಗೋಣ್ಟೆ, ಹೆಡೆಗೆಗೋಣ್ಟೆ). a basket-like fort (?).

ಹೆಡಸು heḍasu. (= ಪೆಡಸು). dandruff (S. Mhr.).

ಹೆಡಿಗೆ heḍige. = ಹೆಡಗೆ, etc. a large basket. (My.; ಕಾಣ್ಡಾಲ, ಪಿಟ Si. 307; see Mr. s. ಹೆಡಗೆ; Sp. s. ಕಣುಗಾಣ್). — ಹೆಡಿಗೆಗುಮ್ಮ. a basket considered as a devil. ರವಿ ಕಾಣದ್ದು ಕವಿ ಕಣ್ಡ; ಕವಿ ಕಾಣದ್ದು ಹೆಡಿಗೆಗುಮ್ಮ ಕಣ್ಡ (Prv.).

ಹೆಡೆ heḍe. 1. = ಎಡೆ 2, ಪೆಡೆ. the expanded hood of a cobra (ಸ್ಫಟಿ, ಫಣೆ Si. 78; Bp. 11, 12; 51, 59; 58, 48; Bh. 1, 20, 61; C.; B. 2, 8). ಹಾವಿನ ಹೆಡೆ (ಫಣ, ಫಟಿ, ಫಟ Hla.; ಸ್ಫಟ Nr.). [ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಗಳ ಕೊಣ್ಡ ಕೆನ್ನೆಯ ತುಱುಸುವನ್ನ Bv. 661].

ಹೆಡೆ heḍe. 2. = ಹೆಡ, etc. — ಹೆಡೆಗೋಣ್ಟ. -ಕೋಣ್ಟ. (Kk. 99). = ಹೆಡಗೋಣ್ಟ, etc.

ಹೆಡೆಗೆ heḍege. = ಹೆಡಗೆ, etc. a basket (Bp. 56, 12; Bh. 1, 10, 25; My.).

ಹೆಡ್ಡ heḍḍu-a 3. = ಎಡ್ಡ 2. a dull, stupid man, a fool (ಅಜ್ಞ, ಮೂಢ, ಯಥಾಜಾತ, ಮೂರ್ಖ, ವೈಧೇಯ, ಬಾಲಿಶ Nr.; ಗಾವಿಲ, ಗಾವ್ಪು. ಎಗ್ಗ Śs.; C.; B. 3, 51). ಸಿರಿ ಭರವುಳ್ಳಾಗಲು ಮಱೆಯದವನೆ ಜಾಣ; ಕೊಱತೆಯಾಗೆ, ಯಾಕೊಡವೆನಗಿಲ್ಲೆನ್ನು, ಅಱಿಸುವನ ಹೆಡ್ಡ (Sp.). ಹೆಡ್ಡನಾದರೂ ದೊಡ್ಡವನೇ ಲೇಸು. (ಬಡ್ಡನಾಗಿರಬೇಕು). — ಪಡ್ಡನಿಗೆ ಹೆಡ್ಡ ನೆಸ್ಸರೆ ಮಡ್ಡನಿಗೆಜಾಣಾ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಜಾಣನಿಗೆ ಮೂಱು ಕಡೆ, ಹೆಡ್ಡನಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಕಡೆ (Prvs.). — ಹೆಡ್ಡದಾಮೋದರ. N. (Bp. 56, 33).

ಹೆಡ್ಡತನ heḍḍatana. = ಎಡ್ಡತನ 2. stupidity, foolishness (ಮೆಡೆ Śm. 99; My.). ಒಡ್ಡನ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಡ್ಡತನ ಹೋದೀತೇ? (Prv.). see Prv. s. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ.

ಹೆಡ್ಡತಿ heḍḍati. = ಎಡ್ಡತಿ. a stupid, foolish woman (My.).

ಹೆಡ್ಡಯ್ಸು heḍḍaysu. to flout, to treat with contempt (Rām. 3, 3, 23; Mhr. ಹೇಡ್ಡಾವಿಣೇಂ).

ಹೆಡ್ಡು heḍḍu. = ಎಡ್ಡು 2. stupidity, foolishness (My.; see ಅಱಿ-). — ಹೆಡ್ಡಾಟ. -ಆಟ. stupid, foolish behaviour (My.). — ಹೆಡ್ಡಾಳು. -ಆಳು. a stupid, foolish person. ಹೆಡ್ಡಾಳಾದರೂ ಒಡ್ಡಾಳಾಗಿರ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೆಡ್ಡೆ heḍḍe. = ಹೆಡ್ಡತಿ. (My.).

ಹೆಣ್ heṇ. = ಪೆಣ್, etc. a female; a woman (J. 2, 61). ಹೆಣ್ಣಾದೊಡಂ ಗಣ್ಡಾದೊಡಂ (Śmd. 148). ಹೆಣ್ಣಳ್ (Bh. 1, 8, 35). ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತೆ (ಗೃಹಮಾತೆ Mr. 313). ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟವಂ (ವಧುತಾತ 313). — ಹೆಣ್ಣಂಚೆ. -ಅಂಚೆ. a female swan, a goose (ವರಲೆ, ವರಟೆ Hla.; ವರಟೆ Si. 175). — ಹೆಣ್ಣಾನೆ. -ಆನೆ. a female elephant (ಬಸೆ Śmd. 342; ಪಿಡಿ Ct. I, 102; ಹೆಣ್ಣಾನೆ, ಕರೇಣು Nn. 120; ಕರೇಣು Si. 420). — ಹೆಣ್ಣಾವೆ. -ಆವೆ. a female turtle (ಕೂರ್ಮಿ Nr.; ಕಮಠಿ, ಡುಲಿ Nr.; ಡುಲಿ Mr. 411). — ಹೆಣ್ಣೇವೆ. -ಏವೆ. = ಹೆಣ್ಣಾವೆ. (ಡುಲಿ Hlā.). — ಹೆಣ್ಣೊಣ್ಟೆ. -ಒಣ್ಟೆ. a female camel (ಉಷ್ಟ್ರಿಕೆ, ಉಷ್ಟ್ರಿ Nn. 85).

ಹೆಣ heṇa. 1. = ಪೆಣ. a corpse; a carcass (ಪ್ರೇತ, ಪರೇತ, ಕುಣಪ, ಶವ Hlā.; ಕುಣಪ, ಶವ Nr., Si. 297; ಪ್ರೇತ, ಕುಣಪ Mr. 395; ಮೃತ, ಕುಣಪ Nn. 11; Bp. 21, 17; 32, 53; 46, 36. 60. 78; 54, 74; C.). ಪ್ರಾಣ ತೊಲಗಿದ ಹೆಣನು ಕಿಚ್ಚಿಗಂಜಲು ಬಲುದೆ? (i. e. ಬಲ್ಲುದೆ? Dp. 87). ಹೆಣ ಸುಟ್ಟರೂ ರುಣ ಸುಡಲಿಲ್ಲ. — ಹೆಣ ಹೊಱುವವನಿಗೆ ರೋಮ ಬಾದಿಯೇ? — ಹೆಣದವರು ಹೆಣಕ್ಕೆ ಅತ್ತರೆ ಕೊಱಿಚಿನ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಅತ್ತ. — ದಣು ಪಟ್ಟವನು ಹೆಣವಾದರೂ ಹೂಱನೇ? — ನೊಣ ಕೂಡಿಸಿದ ಜೇನು ಮಣುವಾದರೆ ಹೆಣ ಹೊತ್ತವನಿಗೇನು? — ನೊಣ ಕೂತರೆ ವ್ರಣ ಹೊರ್ಟು ಹೆಣ ಜೀವಿಸೀತೇ? — ಸಣಸುವವನಾದರೆ ಹೆಣ ನೋಡಿ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಹೆಣ ತಿರುಗಿ ಬನ್ದೀತೇ? — ರಾಯ ಸತ್ತರೂ ಹೆಣ, ನಾಯಿ ಸತ್ತರೂ ಹೆಣ. — ಹಣವೆನ್ದರೆ ಹೆಣ ಬಾಯ ಬಿಡುತ್ತದೆ. — ಹಣವಿಲ್ಲದವನು ಹೆಣಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಅಪ್ಪ ಇಲ್ಲದವನ ಹೆಣವ ಒಪ್ಪ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? (Prvs.). — ಹೆಣದತ್ತ. -ಅತ್ತ (i. e. ಅನ್ನವ). a good-for-nothing man; a coward (My.). — ಹೆಣದಿನುಹಿ. -ತಿನುಹಿ. a corpse-eater, a demon (Bh. 10, 3, 11). — ಹೆಣದೆಱಹು. -ತೆಱಹು. an open space between corpses (Bh. 10, 3, 14). — ಹೆಣಮಯ. full of corpses (J. 27, 7). — ಹೆಣಮುಣ್ಡೆ. a good-for-nothing woman (My.). — ಹೆಣಮೋಱೆ. a lifeless, spiritless, stupid fellow (My.).

ಹೆಣ heṇa. 2. P. p. of ಹೆಣೆ 1. — ಹೆಣಕೊಳ್ಳು. to inter-twine (v. i., as creepers, snakes, etc., My.). 2, to plait, etc. (My.).

ಹೆಣಗಿಸು heṇagisu. = ಪೆಣಗಿಸು. to cause to fight (My.).

ಹೆಣಗು heṇagu. = ಪೆಣಗು. to wrangle, to quarrel, to fight, to strive (Bp. 18, 37; 58, 39; Bh. 2, 2, 97. 101. 105; J. 22, 29; C.; B. 3, 99). ಜುಣುಗುವವನ ಸಂಗಡ ಹೆಣಗ ಬಾರದು. — ಟೊಣಪೇ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಣಗೋದೇ ಅರ್ಥ. — ಪಣ ಕಟ್ಟುವವನ ಹತ್ತರ ಹೆಣಗ ಬಹುದು, ಹಣ ಕೂಡಿಸುವವನ ಹತ್ತರ ನಿಲ್ಲಲಾಗದು. — ಮಣಗದ ಮನುಷ್ಯ ಹೆಣಗಿದರೂ ಬಗ್ಗ (Prvs.). — ಹೆಣಗಾಟ. -ಆಟ. quarrel, fight [ಶುದ್ಧಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರಿಬ್ಬರೂ ಬನ್ದು ರತ್ನಕ್ಕೆ ಹೆಣಗಾಟವನಾಡಿಹರು Bv. 905]; (My.). — ಹೆಣಗಾಡು. -ಆಡು. = ಹೆಣಗು. (C.; B. 2, 40).

ಹೆಣಿ heṇi. = ಹೆಣೆ 1, etc. to plait, etc. (My.).

ಹೆಣಿಕೆ heṇike. = ಎಣಿಕೆ 2, ಹೆಣಿಗೆ. (My.).

ಹೆಣಿಗೆ heṇige. plaiting, etc.; that is plaited, etc. (My.). — ಹೆಣಿಗೆಕೆಲಸ. work done by plaiting, etc. (My.); the art of plaiting, etc. (My.).

ಹೆಣಿಲು heṇilu. = ಹಿಣಿಲ್ 2, etc. a braid of hair, braided hair (Rām. 6, 53, 32).

ಹೆಣೆ heṇe. 1. = ಎಣೆ 2, ಪೆಣೆ 1, etc. to intertwine (v. t.), etc., to plait, as mats, baskets, etc.; to braid, as the hair; to work in meshes or knit, as nets; to rattan, as a chair (Bp. 47, 30; C.; B. 2, 42). P. ps. ಹೆಣದು, ಹೆಣೆದು, ಹೆಣ್ದು. 2, to intertwine (v. i.), to be joined, etc.

ಹೆಣೆ heṇe. 2. = ಎಣೆ 1, ಪೆಣೆ 2. joining together; the state of being joined, etc. see Nn. 144 s. ಸ್ಕನ್ಧ No. 2. — ಹೆಣೆ ಕಟ್ಟು. to tie a row of cattle to the pillar in the middle of a threshing floor so as to tread out corn (My.).

ಹೆಣ್ಟ heṇṭa. = ಹೆಣ್ಟೆ 1, etc. — ಹೆಣ್ಟ ಹೊಡೆ. = ಹೆಣ್ಟೆ ಹೊಡೆ. (S. Mhr.).

ಹೆಣ್ಟೆ heṇṭe. 1. = ಎಟ್ಟ, etc. a bush-harrow. — ಹೆಣ್ಟೆ ಹೊಡೆ. = ಎಟ್ಟಾ ಹೊಡೆ, q. v. (My.).

ಹೆಣ್ಟೆ heṇṭe. 2. = ಪೆಟ್ಟ, etc. a lump of earth, a clod (ಲೋಷ್ಟ Nr., Si. 302; ಪೆಟ್ಟ Śs.; ಪೆಟ್ಟ Śm. 64; My.). ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಣ್ಟೆ (ಲೋಷ್ಟ G.). 2, an unburnt brick (B. 4, 121). ಕೊಱಚೇ ಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಟೆ ಹಾಕಿ, ಮೋಱೇ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಹೆಣ್ಟೆ ಗುದ್ದ. = ಹೆಣ್ಟೆಗೊದ್ದ. (My.). — ಹೆಣ್ಟೆಗೊಡತಿ. -ಕೊಡತಿ. a large wooden hammer for breaking clods in fields (My.); a kind of harrow (ಲೋಷ್ಟಭೇದನ, ಕೋಟಿಶ Nr.). — ಹೆಣ್ಟೆಗೊದ್ದ. a kind of lizard or chameleon (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ, ಓತಿಕ್ಯಾಟ Si. 170; My.).

ಹೆಣ್ಡ heṇḍa. 1. = ಪೆಣ್ಡ. a female, a woman; a wife. plurals ಹೆಣ್ಡರು (C.). ಹೆಣ್ಡನ್ದಿರು (B. 4, 214), ಹೆಣ್ಡರ್, ಹೆಣ್ಡರು. ಹೆಣ್ಡರಿಲ್ಲದ ಮನೆ ದಣ್ಡ, ಗಣ್ಡರಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಬಣ್ಡ. — ಪೆಣ್ಡಾರಿಯರು

ಬರುವಾಗ ಹೆಣ್ಡರ ಗೊಡವೆ ಏನು? — ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಮನೆವಾರ್ತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಪ್ಪಗೆ ಯಾಕೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಡರು? (Prvs.). ದಮ್ಪತಿಗಳೆನಲು, ಸತಿ ಪತಿ ಗಳೆನೆ ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡಿರಿಗೆ ಪೆಸರೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 24). ಹೆಣ್ಡರಾ ಕೌತುಕವ ಗಣ್ಡರೂ ಬಲ್ಲರೇ? ಗಿಣ್ಡಿನೀರೊಳಗೆ ಕೆಜಾಮಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯನು ಕಣ್ಡಾತ ನಾರು? (Sp.). — ಹೆಣ್ಡರು ಮಕ್ಕಳು. wife and children; wives and children (C.; B. 4, 153).

ಹೆಣ್ಡ heṇḍa. 2. (fr. ಹಿಟು). vinous liquor or toddy extracted from the wild date tree (My.; B. 2, 14), etc. (ಮೇದಕ, ಜಗಲ Nr.; ಸುರೆ, ಹಲಿಪ್ರಿಯೆ, ಹಾಲೆ, ಪರಿಸ್ರುತ್, ವರುಣಾತ್ಮಜೆ, ಗನ್ಧೋತ್ತಮೆ, ಪ್ರಸನ್ನೆ, ಇರೆ, ಕಾದಮ್ಬರಿ, ಪರಿಸ್ರುತೆ, ಮದಿರೆ, ಕಶ್ಯ, ಮದ್ಯ Si. 347; ಸುರೆ, ವಾರುಣಿ 420; ಇರೆ 451). ಹೆಣ್ಡದ ಕಡಲು (ಸುರೋದ Si. 81). ಹೆಣ್ಡಾ ಮಾಡುವವನು (ಶೌಣ್ಡಿಕ, ಮಣ್ಡಹಾರಕ 339); ಹಿಪ್ಪೇ ಹುವ್ವಿನ ಹೆಣ್ಡ (ಮಧ್ವಾಸವ 347); ದ್ರಾಕ್ಷೇ ಹಣ್ಣಿನ ಹೆಣ್ಡ (ಮಾಧ್ವೀಕ 347); ಅರೇ ಹುವ್ವು ಬೆಲ್ಲ ಕಲಗಚ್ಚು ನೀರಿನಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಡ (ಮೈರೇಯ 348); ಪಕ್ವವಾದ ಕಬ್ಬಿನ ರಸದಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಡ (ಆಸವ, ಶೀಧು, etc., ಸಾರಾಯಿ, ಕಲ್ಲು, ಬ್ರಾನ್ದಿ 348); ಹೆಣ್ಡ ಮಾಡುವದು (ಸನ್ಧಾನ, ಅಭಿಷವ 348); ಹೆಣ್ಡದ ಮೇಲಣ ತಿಳಿ (ಕಾರೋತ್ತಮ, ಸುರಾಮಣ್ಡ 348); ಹೆಣ್ಡ ಕುಡಿಯುವ ಬಟ್ಲು (ಚಷಕ 348); ಹೆಣ್ಡ ಮಣ್ಡಿಗೆ ಏಱಿದ್ದು ಕುಣ್ಡೆ ಬಡ ಕೊಣ್ಡರೆ ಇಱಿದೀತೇ? (Prv.). — ಹೆಣ್ಡದ ತಿತ್ತಿ. a small liquor bottle made of one skin (Mr.). — ಹೆಣ್ಡದ ಪಕಾಲಿ. a large leather bag for carrying toddy on a horse or a donkey (My.) — ಹೆಣ್ಡದ ಬುಱುಡೆ. a toddy bottle made of a sōrekāyi (My.).

ಹೆಣ್ಡತಿ heṇḍati. = ಪೆಣ್ಡತಿ, etc. a wife (ದಾರ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಲತ್ರ, ಭಾರ್ಯೆ, ವಧು, etc. Hlā.; Mr. 306; ತಲ್ಪ, ದಾರ Nr., Si. 439; ದ್ವಿತೀಯೆ Hlā.; ಭಾರ್ಯೆ, ಜಾಯೆ, etc. Dhw.; Bp. 47, 4; C.). ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ್ದಿರು (ಸ್ಯಾಲರು); ಸೋದರಮಾವನ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಮಾತುಲಾನಿ, etc. Nr.). ಬಸುಱ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Hlā.). ಮಗನ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಸ್ನುಷೆ Mr. 314). ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಪತ್ನಿ, ಧಾನಿಗೃಹೀತಿ, ದ್ವಿತೀಯೆ, ಜಾಯೆ, etc. Si. 183). ಆ ಸಾಹೇಬನು ಎರ್ಡನೇ ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡನು (B. 5, 203). ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಆದರೆ ಗಣ್ಡ ಮೂಱನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಕೆಯ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥ, ಹತ್ತರಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ. — ನೂಲೋ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟು, ಹೇಲೋ ಮೂಱಯ ತನ್ದ. — ಬಡವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲರ ಅತ್ತಿಗೆ. — ಮುದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮೂಱನೆಯ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ. — ಮಱುಕಳಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಡತಿಗಿನ್ತ ಮರದ ನೆರಳು ಸುಖ. — ಶಾನಭೋಗನ ಸಮ್ಬಳ ಸನ್ತೋ? ಎನ್ನು, ಕೇಳ ಬೇಡ; ಹೆಣ್ಡತಿಯ ದೆಸೆಯವರು ಉಣ್ಡರೋ? ಎನ್ನು, ಕೇಳ ಬೇಡ. — ಸಾಯುವೆನೆನ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಬಯ್ವಾಳು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗೆ ಸರದಾರನಾದರೂ ಮನೇ ಹೆಣ್ಡತಿ ಕಾಸ್ತಾರ. — ಸೋರುವ ಮನೆಯನ್ನೂ ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನೂ ದೂರ ಬಿಡಬೇಕು. — ಹತ್ತರಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ, ಬಟಕಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಕ, ಒಳತು ಕೆಟ್ಟರೆ ಗೆಣೆಯ. — ಸಂಗತೀ ಗುಣ ಸೋತು ನೋಡು, ಹೆಣ್ಡತೀ ಗುಣ ಹೇತು ನೋಡು. — ಸನ್ತೇ ಸೂಳೆಯ ನಚ್ಚಿ, ಮನೇ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟ. — ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿ, ನಾಱುವ ನೀರು ತ್ಯಜಿಸು. — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಮುದ್ದು, ಹೆಣ್ಡತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತಾನೇ ಮುದ್ದು (Prvs.)

ಹೆಣ್ಡೆ heṇḍe. 1. = ಎಣ್ಡೆ. cowdung (ಗೋಮಯ Ks.; Te. ಪೇಣ್ಡ, ಪೇಡ; T. ಪಿಟ್ಟೈ, a lump of beast's dung). — ಹೆಣ್ಡೆಮೂಗಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. (ಪರೋಷ್ಣಿ, ತೈಲಪಾಯಿಕೆ Si. 175).

ಹೆಣ್ಡೆ heṇḍe. 2. = ಪೆಟ್ಟ, etc. a lump of earth, a clod (ಲೋಷ್ಟ Mr. 371; G. 57). — ಹೆಣ್ಡೆಗೊಡತಿ. -ಕೊಡತಿ. = ಹೆಣ್ಡೆಗೊಡತಿ. (S. Mhr.).

ಹೆಣ್ಣಿಗ heṇṇiga. = ಅಣ್ಣಿಗ. an impotent man; a coward (My.).

ಹೆಣ್ಣಿಗತನ heṇṇigatana. impotency; cowardice (My.).

ಹೆಣ್ಣು heṇṇu. = ಹೆಣ್, etc. a female; a woman (Bp. 18, 91; C.; B. 5, 289). ಹೆಣ್ಣಂ ಗಣ್ಡು ಸೇರಿ ಸೂಗಸಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ದ್ರವ, ಕೇಲಿ, etc. Si. 72); ಸ್ವಯಂವರದ ಹೆಣ್ಣು (ಸ್ವಯಂವರೆ, etc. 183); ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಣ್ಣು (ತರುಣಿ, ಯುವತಿ 184); ಕಾಮವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು (ಕಾಮಿನಿ 435). ಹೇನವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಗಜುಗ ಬೆಳೆದಾ ಕಣ್ಣು (Dp. 54). ಬೆಣ್ಣೆ ಬೆಂಕಿಯ ಸೆಟೆಗೆ ತಣ್ಣಗಿರ ಬಲ್ಲುದೇ? ಹೆಣ್ಣಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಎಡ ತಾಕಿ, ಶಿವಯೋಗಿ ಮಣ್ಣುಮಸಿಯಾದ (Sp.). ಯಾತಗಣೆಯದು ಚಿಗತು ಕಾತು ಫಲವಾದನ್ನು, ಹೋತು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯನೆಱದನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾತ ನೆಚ್ಚು! (Sp.). ಆಡವಿಯೊಳು ಮಱ ಹೊಡದು ಗಿಡ ಸೇಡುಗೊಣ್ಡನ್ನು, ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಮಲ ಬೆಳದನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ನುಡಿಯ ನೆಚ್ಚು! (Sp.). ಸುಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ವೀಳ್ಯ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ, ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದನ ಸಂಸಾರ ಮಳಲೊಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯಿದನ್ತೆ (Sp.). ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಇಟ್ಟ ಬಂಗಾರ, ಗೋಡೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಸುಣ್ಣ. — ಹೆಣ್ಣಿನ ನೆಲೆ ಕುದುರೆಯ ನೆಲೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. — ಹೆಣ್ಣು ಮೂರದಿನ್ದ ತರ ಬೇಕು, ದನ ಹತ್ತರದಿನ್ದ ತರ ಬೇಕು. — ಹೆಣ್ಣು ಬೊಮ್ಮಣ್ಣಗೆ ಅಪರಾಧ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಗೆ. — ಹೆಣ್ಣು ಹಡದವನ ಮನೆ ತಣ್ಣಗೆ, ಗಣ್ಡು ಹಡದವನ ಮನೆ ಸುಣ್ಣಗೆ. — ಹೆಣ್ಣು ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದು, ಎತ್ತು ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದು. — ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟೆಯೋ? ಬೆನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಯೋ? — ಹೆಣ್ಣು ತನ್ದೆಯೋ? ಮಣ್ಣು ತನ್ದೆಯೋ? — ಹೆಣ್ಣು ಒಳ್ಳೇದೇ ಸರಿ, ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. — ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು, ಗಣ್ಡು ತೆತ್ತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. — ಹೆಣ್ಣಾದರೇನು? ಮಣ್ಣಾದರೇನು? ಪುಣ್ಯವಿನಹಾ ಸಿಕ್ಕದು. — ಎಣ್ಣದ್ದು ಮಣ್ಣು ಆಯಿತು, ಹೆತ್ತದ್ದು ಹೆಣ್ಣು ಆಯಿತು. — ಪುಣ್ಯ ಮಾಡದೆ ಕೆಟ್ಟೆ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟೆ. — ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಬಡವಗೆ ಯಾಕೆ ಸಿರಿವನ್ತನ ಹೆಣ್ಣು? (Prvs.). ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೊನ್ನನ್ನು ಹಣ್ಣಾದ ಮರಗಳನು ಕಣ್ಣಿಲಿ ಕಣ್ಡು ಮನದಲ್ಲಿ ಬಯಸದಿಹ ಅಣ್ಣಗಳಾರು? (Sp.). — ಹೆಣ್ಣಾಡು. -ಆಡು. a female goat (My.). — ಹೆಣ್ಣಾಳು. -ಆಳು. a kūli woman (C.). — ಹೆಣ್ಣು ಆವೆ. a female turtle (ಕಮಠಿ, etc. Si. 90). — ಹೆಣ್ಣುಎಕ್ಕೆಯ ಗಿಡ. the shrub Calotropis procera R. Br. (Z.). — ಹೆಣ್ಣುಎರುಬುಹುಱು. (ಶಿಲಿ, ಗಣ್ಡೂಪದಿ Si. 90). — ಹೆಣ್ಣುಏಡಿ. (ಕರ್ಕಟಿ G.). — ಹೆಣ್ಣುಒಣ್ಟೆ. a female camel (C.; B. 3, 66). — ಹೆಣ್ಣುಕಣೆ. the small roller in a sugar-mill (My.). — ಹೆಣ್ಣುಕಪ್ಪೆ. a female frog (ಭೇಕಿ, ವರ್ಷಾಭ್ವಿ Si. 90). — ಹೆಣ್ಣುಕರಡಿ. a she-bear (C.; B. 3, 109). — ಹೆಣ್ಣುಕಱು. a female calf (G. 104). — ಹೆಣ್ಣುಕುಣಿಕೆ. the part of a clasp which is hooked on (My.). — ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆ. a mare (ಅಶ್ವೆ G.). — ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆ. a mare (ಪ್ರಸು, ಅಶ್ವೆ Si. 463). — ಹೆಣ್ಣುಕೂಸು. a female child (My.). — ಹೆಣ್ಣುಕೋತಿ. a she-monkey (My.; Si. 52). — ಹೆಣ್ಣುಕೋೞ. a hen (My.). — ಹೆಣ್ಣುಗಣ್ಡು. a female and male; a female or male (B. 5, 291). ಹೆಣ್ಣುಗಪ್ಪೆ. -ಕಪ್ಪೆ. a she-frog (ಭೇಕಿ, etc. Nr.; ವರ್ಷಾಭು Hlā.). — ಹೆಣ್ಣುಗಱು. -ಕಱು. a she-calf (C.; B. 5, 19). — ಹೆಣ್ಣುಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ. = ಹೆಣ್ಣುಗುಬ್ಬಿ. (ಚಟಕೆ Si. 172). — ಹೆಣ್ಣುಗುಬ್ಬಿ. a female sparrow (B. 2, 6). — ಹೆಣ್ಣುಗೇಣ್ಡಾಮೃಗ. a female rhinoceros (B. 5, 250). — ಹೆಣ್ಣುಗೊರಳು. -ಕೊರಳು. a woman's voice (My.). — ಹೆಣ್ಣುಚಿಗರಿ. a female antelope (ಹರಿಣಿ G.). — ಹೆಣ್ಣುಜಲಪಕ್ಷಿ. a she-crane (ಲಕ್ಷ್ಮಣೆ Si. 175). — ಹೆಣ್ಣುತೋಳ. a she-wolf (B. 3, 86). — ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆ. a female deity (My.). ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆಯರು (ಮಾತಾಳಿ Nn. 136). — ಹೆಣ್ಣುನರಿ. a she-fox (B. 3, 75). — ಹೆಣ್ಣುನಾಯಿ. a bitch (ಶುನಕಿ, ಸರಮೆ Hlā.; ಶುನಿ, ಸರಮೆ Nr.; B. 3, 40). — ಹೆಣ್ಣುನೀಲಿ. the common indigo shrub, Indigofera tinctoria Lin. (St. & Pl.). — ಹೆಣ್ಣುಪತಂಗ. (ಪತಂಗಿಕೆ, ಪುತ್ತಿಕೆ Si. 175). — ಹೆಣ್ಣುಪಶು. a cow (Si. 396). — ಹೆಣ್ಣುಪಾರಿವಾಳ. a she-pigeon (B. 3, 113). — ಹೆಣ್ಣುಬಾೞು. a woman's state of life (My.). — ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು. female children (C.; B. 3, 32. 33; 4, 5; 5, 274); women (S. Mhr.; B. 5, 43). ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಡ ಕಲಿಸಿದವರಿಲ್ಲ, ನಾಯಿಗೆ

ಬೊಗಳ ಕಲಿಸಿದವರಿಲ್ಲ (Prv.). — ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು. a woman (B. 5, 156. 291). — ಹೆಣ್ಣುಮಱಿ. a female young animal. ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಱಿ (ಚಟಕೆ Nr.). — ಹೆಣ್ಣುಮೀನು. (ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, ಶಫರಿ Hlā.). ಮೀನಿನೊಳು ಹೆಣ್ಣುಮೀನು ಪ್ರೋಷ್ಠಿ, ಶಫರಿ Mr. 409). ಮದ್ದುರಮನ್ನು ಅಱುದಾಡೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮೀನು. (ಶೃಂಗಿ Nr.). — ಹೆಣ್ಣುಮೇಕೆ. a she-goat (My.). — ಹೆಣ್ಣುವೇಷ. the apparel or guise of a woman (My.; Si.. 64). — ಹೆಣ್ಣುಸಿಂಹ. a lioness (B. 4, 212). — ಹೆಣ್ಣುಸಿಪ್ಪ. = ಹೆಣ್ಣುಸಿಂಹ. (B. 5, 242). — ಹೆಣ್ಣುಸೋಗು. = ಹೆಣ್ಣುವೇಷ. ಹೆಣ್ಣುಸೋಗ ಹಾಕಿ ಕೊಣ್ಡು ಕುಣಿಯುವ ಪುರುಷನು (ಶೈಲಾಲಿ G.). — ಹೆಣ್ಣುಹನ್ದಿ. a sow (My.). — ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗ. a girl (B. 5, 276). ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗರು ಆಡುವ ಆಣ್ದಳ್ಳ (G. 10). — ಹೆಣ್ಣುಹುಲಿ. a tigress (C.; B. 4, 37). — ಹೆಣ್ಣುಹುಲ್ಲೆ. a spotted doe (My.; Si. 168). — ಹೆಣ್ಣುಹುೞು. a female insect (B. 4, 113).

ಹೆಣ್ಣುಗ hen̤-uga. (Śmd. 240 Mdb.). a pimp.

ಹೆಣ್ಣುತನ hen̤n̤utana. = ಪೆಣ್ತನ. (Bh. 4, 4, 86).

ಹೆಣ್ದು hen̤du. P. p. of ಹೆಣೆ 1. (My.).

ಹೆತ್- het. = ಹೆಗ್-, etc., ಹೆದ್-. — ಹೆತ್ತಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a grandfather (My.). — ಹೆತ್ತಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. a grandmother (My.). — ಹೆತ್ತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. a grandfather (Bp. 32, 19). ಹೆತ್ತಯ್ಯಗೆ ಅಱುಯದವ ಮುತ್ತಯ್ಯಗೆ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.). — ಹೆತ್ತವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. = ಹೆತ್ತಮ್ಮ. (My.). — ಹೆತ್ತಾತ. -ತಾತ. = ಹೆತ್ತಪ್ಪ. (My.).— ಹೆತ್ತೇಗು. -ತೇಗು. the timber tree Nauclea cordifolia Roxb. (Z.).

ಹೆತ್ತು hettu. 1. P. p. of ಹೆಱ್ (ಹೆಱು) 1.

ಹೆತ್ತು hettu. 2. P. p. of ಹೆಱ್ (ಹೆಱು) 2.

ಹೆದ್ hed. = ಪೆರ್ 1-, etc., ಹೆತ್-, etc. — ಹೆದ್ದಟ್ಟು. -ಚಟ್ಟು. 1. gross, superficial flatness. ಆ ಮರವನ್ನು ಹೆದ್ದಟ್ಟು ಕೆತ್ತು (My.). 2, superficiality (in ಹೆದ್ದಟ್ಟುಕೆಲಸ, My.). — ಹೆದ್ದನಿ. a loud voice (Bp. 51, 54; My.). — ಹೆದ್ದರೆ. an extensive barren tract (My.). — ಹೆದ್ದಾರಿ. a great road, a high-road (ನಿಗಮ, ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ Nn. 40, o. r. ಹೆಬ್ಬಟ್ಟೆ; My.). ಉದ್ದು ಉರುಳಿದರೆ ಹೆದ್ದಾರಿ ದಾಟೀತೇ? (Prv.). 2, either head of two parties (My.). — ಹೆದ್ದಿಣ್ಡಿ. -ತಿಣ್ಡಿ. much or excessive food (My.). — ಹೆದ್ದೀನಿ. -ತೀನಿ. = ಹೆದ್ದಿಣ್ಡಿ. (My.). 2, one who eats all kinds of food or is omnivorous (ಸರ್ವಾನ್ನೀನ, ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ Hlā.). — ಹೆದ್ದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. a very large black bee (My.). — ಹೆದ್ದುಮ್ಬೆ. -ತುಮ್ಬೆ. a large tumbe plant (My.). — ಹೆದ್ದೆರೆ. -ತೆರೆ. a great wave, a billow (ಊರ್ಮಿ, ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಉಲ್ಲೋಲ, ಕಲ್ಲೋಲ, ಲಹರಿ Hlā.; ಉಲ್ಲೋಲ, ಕಲ್ಲೋಲ Nr.). — ಹೆದ್ದಲೆ. -ತಲೆ. a large or principal head (Bp. 38, 59; 54, 6). — ಹೆದ್ದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. = ಪೆರ್ದೊಡೆ. the thigh (ಊರು, ಸಕ್ಥಿ Hlā.; ಊರು Nr.; Bh. 3, 13, 33). — ಹೆದ್ದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. = ಪೆರ್ದೊಱೆ. a large stream or river [ಹರಣೀವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿರಿಯು ಬೆನ್ನಲಿ ಬರ್ಕು, ಹರಿದು ಹೆದ್ದೊಱೆಯೆ ಕೆಱೆತುಮ್ಬಿದನ್ತಯ್ಯಾ! Bv. 169]; (Bp. 32, 32; 60, 46; Rām. 5, 8, 75).

ಹೆದಱಿಕೆ hedar̤ike. fear (C.; B. 3, 57. 85; 4, 18. 181; 5, 205).

ಹೆದಱಿಸು hedar̤isu. to frighten, to intimidate (C.; B. 4, 199). ಕಮ್ಬಳಿಯವನ ಹೊಡದು, ಪಚ್ಚಡದವನ ಹೆದಱಿಸ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೆದಱು hedar̤u. 1. (= ಬೆದಱ್ 1). to be alarmed or frightened, to fear (ಅಂಜು Śmd. 296 Cm.; Bp. 16, 1; 18, 46; 22, 1; 28, 55; 32, 26; 36, 1; 39, 35; 54, 38. 52; J. 16, 47; Bh. 1, 8, 2; C.; B. 3, 51). ಹೆದಱದವನು (ಕ್ಲೀಬ, ಆತಂಕಶರೀರ Nn. 146). ಹೆದಱುವವನು (ತ್ರಸ್ನು, ಭೀರು, ಭೀರುಕ, ಭೀಲುಕ Si. 360). ನರಹತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವ ಕುಱೀ ಹತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಪ್ರಲಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱದವ ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಮಟಕೆಗೆ ಹೆದಱು, ಹೊಡೀಲಿ ಹಾಱುದ ಹಾಗೆ. — ಮಾಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆದಱಿದವಳು ಮುಸರೆಗೆ ಹೆದಱ್ಯಾಳೇ? — ಸಾವಿಗಂಜದವನು ನೋವಿಗೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? — ಸೆಳೆಗೆ ಹೆದಱದ ಮಗು ಬಳೆಗೆ ಹೆದಱೀತೇ? — ಸಣಸುವವನಾದರೆ ಹೆಣ ನೋಡಿ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.).

ಹೆದಱು hedar̤u. 2. (= ಬೆದಱ್ 2). alarm, fright, fear (J. 2, 59). — ಹೆದಱ್ದೆ. -ಎದೆ. a timid heart (Bh. 3, 13, 38).

ಹೆದೆ hede. = ಎದೆ 2, ಪೆದೆ. a bow-string (ತಿರು, ತಿರ್ವು, ಬಿಲ್ಲನಾರಿ Śm. 43; ಮೌರ್ವಿ, ಜ್ಯಾ, ಸಿಂಜಿನಿ, ಗುಣ Si. 288; Bp. 61, 25; J. 12, 41; 16, 14; 20, 14; Bh. 3, 13, 21). ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ (ಜೀವ, ಮೌರ್ವಿ Nn. 73; ದಿಶ, ಮೌರ್ವಿ 27; ಗುಣ, ಮೌರ್ವಿ 78; ಸಿಂಜಿನಿ Mr. 294).

ಹೆದೆಯ hedeya. Tbh. of ಹೃದಯ (Śmd. 353; ಎದ್ದೆ, ಹೃದಯ Ss.).

ಹೆದ್ದ hedda. = ಹೆದ್ದನ. a long and stout lever applied to the hind wheels of an idol-car in order to move it forwards (My.).

ಹೆದ್ದನ heddana. = ಹೆದ್ದ. (My.).

ಹೆನ್ hen. = ಪೆನು, ಪೆರ್ 1, etc. — ಹೆನ್ನರ. a principal artery (ಕಣ್ಡರೆ Mr. 298). ಕೊರಳ ಹೆನ್ನರ (ಕಣ್ಡರೆ Hlā.).

ಹೆನ್ದ henda. = ಪೆನ್ದ. largeness, etc. (Bp. 23, 33).

ಹೆನ್ದು hendu. = ಹನ್ದು. to move (v. i.), to shake; to draw back (v. i., Bp. 29, 15; 38, 19; 41, 26; 44, 18; 50, 23; 54, 14; 56, 48; 59, 42).

ಹೆಪ್ಪು heppu. 1. = ಹೆಬ್ (ಹೆಬು) 2. to thicken, etc. (Si. 314; *only* in Si.).

ಹೆಪ್ಪು heppu. 2. (fr. ಹೆಬ್ 2). (Śmd. 191). a flux that is put into another to alter its form or state, especially into boiled milk to cause it to turn or curdle (for which purpose either curds or buttermilk of a previous day is used, My.; ಅಮಿಕ್ಷೆ Hlā.; C.). ಕಣ್ಣುಗ ಹಾಲಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಬೊಟ್ಟು ಹೆಪ್ಪು. — ತೊಪ್ಪೆ ಬರುವದೇ ಹೆಪ್ಪಿಗೆ? (Prvs.). see Sp. s. ಅಳೆ 3. ಕಾಯ್ದ ಹಾಲೊಳಗೆ ಮೊಸರು ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ಹೆಪ್ಪು (ಆಮಿಕ್ಷೆ G.). — ಹೆಪ್ಪಾಗು. -ಆಗು. to be turned, as milk (My.); to congeal. — ಹೆಪ್ಪಿಡು. -ಇಡು. = ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕು. (My.). — ಹೆಪ್ಪಿಡುವಿಕೆ. -ಇಡುವಿಕೆ. throwing one flux into another to alter its form or state (ಆತಂಚನ, ಪ್ರತೀವಾಪ Si. 436). — ಹೆಪ್ಪು ಕಟ್ಟು. = ಹೆಪ್ಪಾಗು. ಕಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಿಸಿಯಾದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಸೇರಿ ಹೆಪ್ಪು ಕಟ್ಟಿ ಒಡದನ್ತೆ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿರುವದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ Si. 240). — ಹೆಪ್ಪು ಕೊಡು. to add one flux to another to alter its form or state. ಹೆಪ್ಪು ಕೊಡುಹಂ (ಆತಂಚನ, ಪ್ರತೀವಾಪ Nr.). — ಹೆಪ್ಪುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to congeal (B. 2, 49). — ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕು. to put in a flux to curdle or turn boiled milk (C.; B. 1, 15). ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವಳು ಮೊಸರು ಕಡದಾಳೇ? — ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕ್ಯಾಳೇ? (Prvs.). ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕೋಣ (ಆತಂಚನ G.).

ಹೆಪ್ಪು heppu. 3. sod, sward, grass turf (My.).

ಹೆಬ್- heb. = ಪೆರ್ 1-, etc. — ಹೆಬ್ಬಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a large mould or type (Bp. 40, 61). — ಹೆಬ್ಬಟ್ಟೆ. a high-road (ನಿಗಮ, ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ Nn. 40, o. r. ಹೆದ್ದಾರಿ). — ಹೆಬ್ಬನ್ದಿ. -ಹನ್ದಿ. = ಪೆರ್ವನ್ದಿ. a large hog (Rām. 3, 3, 20. 22; Bh. 3, 13, 31). [ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣ್ವಾದಿಗಳು ಬ್ರ

ಹ್ಮಾಹಂ ಎನ್ದು ಕೆಮ್ಮನೆ ಕೆಟ್ಟು ಹದ್ದು ಹೆಬ್ಬನ್ನಿಗಳಾದುದನಱಿಯಿರೆ? Cv. 444]. — ಹೆಬ್ಬರಿಸಿನ. -ಅರಿಸಿನ. (ಪೀತದ್ರು, ಕಾಲೇಯಕ, ಹರಿದ್ರವ, etc. Si. 146). — ಹೆಬ್ಬಱೆ. -ಪಱೆ. a large drum (Bp. 56, 14; Rām. 6, 26, 23; 6, 44, 51; 6, 45, 61; My.). — ಹೆಬ್ಬಲ್. -ಹಲ್. a large tooth (J. 28, 46). — ಹೆಬ್ಬಲ. = ಪೆರ್ಬಲ. a large force or army (Bh. 1, 8, 6; 6, 2, 6; Rām. 4, 3, 1). — ಹೆಬ್ಬಲಸು. -ಹಲಸು. the jungle jack-tree and its fruit, Artocarpus pubescens Willd. (St. & Pl.; My.). — ಹೆಬ್ಬಾಗಲು. -ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ್. see Prv. s. ನಡುವಿರುಳು. — ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ್. ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು. = ಪೆರ್ವಾಗಿಲ್. a large gate or door, the principal gate or door (ಪುರದ ಗೋಪುರ Hla.). ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಮುನ್ತು (ಮುಖ, ನಿಃಸರಣ Hla.). ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕೆಲದಲುಂ ಒಳಗಣ ಮಯ್ಯೊಳಂ ಸೋಪಾನಂ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣಿರಾಶಿ (ಹಸ್ತಿನಖ Nr.). ಕಿಟಕಿಯಿನ್ದ ನುಸುಳುವವ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ್ದ ಬಾರನೇ? (Prv.). — ಹೆಬ್ಬಾರ. -ಹಾರ. the head Brāhmaṇa of a caste (My.). 2, one of a class of vaiṣṇava Brāhmaṇas (My.). see ಹಿಡಿ. — ಹೆಬ್ಬಾರವ. -ಹಾರವ. = ಹೆಬ್ಬಾರ No. 2. (My.). — ಹೆಬ್ಬಾರುವ. -ಹಾರುವ. = ಹೆಬ್ಬಾರವ. (My.). — ಹೆಬ್ಬಾರೆ. (-ಬಾರೆ = ಭಾರ ?). — ಹೆಬ್ಬಾರೆ ಹುಲಿ. (ಶಾರ್ದೂಲ, ದ್ವೀಪಿ, ವ್ಯಾಘ್ರ, ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿ Si. 167). — ಹೆಬ್ಬಾಱೆ. vulgar form of ಹೆಬ್ಬಱೆ (My.). — ಹೆಬ್ಬಾವಲ್. a bat (ಜತುಕೆ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ Nr. b). — ಹೆಬ್ಬಾವು. -ಹಾವು. = ಪೆರ್ಬಾವು. a large snake; the boa, Python reticulatus (Bd.; ತಿಲಿತ್ಸ, ಗೋನಾಸ, ವಾಹಸ, ಅಜಗರ, ಶಯು Hla.: ಅಜಗರ, ಶಯು, ವಾಹಸ Nr.; ಗೋನಾಸ, ತಿಲಿತ್ಸ, ಶಯು, ವಾಹಸ, ದಾಸರಿಹಾವು Si. 77; C.; B. 2, 26). — ಹೆಬ್ಬಾವುಲ್. = ಹೆಬ್ಬಾವಲ್. (Nr. a). — ಹೆಬ್ಬಾಳ್. -ಆಳ್. a superior man, etc. (ಮಹೋತ್ಸಾಹ, ಮಹೋದ್ಯಮ, ಮಹೋಚ್ಛ್ರಾಯ, ಮಹಾಮನಸ್ Hla.). — ಹೆಬ್ಬಿದಿರ್. ಹೆಬ್ಬಿದಿರು. = ಪೆರ್ಬಿದಿರ್. a tall and thick bamboo (Bh. 1, 20, 57; My.). — ಹೆಬ್ಬುಡ. an extensive bottom (Rām. 6, 10, 28). — ಹೆಬ್ಬುರುಲಿ. the common Indian grey quail (Bd.; Pr.). — ಹೆಬ್ಬುಲಿ. -ಹುಲಿ. = ಪೆರ್ಬುಲಿ. a large, or royal, tiger (Raghc. 17, 74; Dp. 61, 4; C.; B. 5, 245). ನಾನು ಹುಲಿ ಆದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಹೆಬ್ಬುಲಿ (Prv.). ಒಕ್ಕಲಿಗನೋದಲ್ಲ (*i. e.* ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಓದು ಅಲ್ಲದ್ದು), ಬೆಕ್ಕು ಹೆಬ್ಬುಲಿಯಲ್ಲ, ಎಕ್ಕೆಯ ಗಿಡವು ಬನವಲ್ಲ; ಇವು ಮೂಱು ಲೆಕ್ಕದೊಳಗಲ್ಲ (Sp.). — ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟ. = ಪೆರ್ಬೆಟ್ಟ. a great mountain (J. 6, 17; 23, 21). — ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು. the thumb; the great toe (My.; Si. 211). — ಹೆಬ್ಬೆರಳು. = ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು. (ಅಂಗುಷ್ಠ G.; Si. 211; C.). — ಹೆಬ್ಬೆಱಗು. great astonishment (Bp. 61, 28). — ಹೆಬ್ಬೆಸಕಾಱ. (?ನರ್ದ್ಧಿ, ವರ್ದ್ಧಿ Hla.). — ಹೆಬ್ಬೆಳಸು. a large crop (Bh. 6, 8, 13). — ಹೆಬ್ಬೇವು. a kind of bēvu timber-tree (My.). — ಹೆಬ್ಬೊಗೆ. -ಹೊಗೆ. = ಪೆರ್ಬೊಗೆ. excessive, dense smoke (Bp. 44, 21). — ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು. = ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು. (C.; B. 3, 44). ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟಿನ ಒತ್ತಿನ ಬೆರಳು (ತರ್ಜನಿ, ಪ್ರದೇಶಿನಿ); ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನ್ಯಾದಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಅಳದರೆ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಪ್ರಾದೇಶಾದಿಸಂಜ್ಞೆಗಳಕ್ಕು, ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುವ್ವೆ ಕೂಡಿ ಅಳದರೆ ಪ್ರಾದೇಶ ಎನಿಸುಗು, ಆ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟೂ ನಡುವಣ ಬೆರಳೂ ಕೂಡಿ ಅಳದರೆ ತಾಲ ಎನಿಸುಗು, ಆ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಅನಾಮಿಕೆ ಕೂಡಿ ಅಳದೊಡೆ ಗೋಕರ್ಣ ಎನಿಸುಗು, ಆ ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗೂಡಿ ಅಳೆವಲ್ಲಿ ವಿತಸ್ತಿ ಎನಿಸುಗು; ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟಿನ ಮೂಲಂ (ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ Nr.).

ಹೆಬ್ಬು hebbu. (= ಹೆಬ್-?). — ಹೆಬ್ಬುಗೆಣಸು. a kind of yam, Dioscorea atropurpurea Roxb. (St. & Pl.).

ಹೆಮ್- hem. 1. = ಪೆ 1-, etc. — ಹೆಮ್ಮೇಡಿ. -ಹೇಡಿ. a great coward (J. 17, 54). — ಹೆಮ್ಮರ. = ಪೆರ್ಮರ. a large tree. 2, the tree Calosanthes indica Blum. (ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, ನಟ, ದೀರ್ಘವೃನ್ತ, ಶೋಣಕ, etc. Nr.; Si. 135). 3, a lofty tree furnishing a fragrant resinous gum, Ailanthus malabarica D. C. (St. & Pl.). ಹೆಮ್ಮರನಿರ್ದೇನ್? ಅದಱಿನ್ದಲೆತ್ತಲಹುದೇ ಬಲ್ಲಾರಮರ್? ಸನ್ನೆ ಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳಿನ ಸತ್ವಮ್ ಆಯ್! (Sk. 11). ಆಲಧೆಮ್ಮರನನ್ದೆ (*i. e.* ಆಲದ ಹೆ-) ಜೋಲುಬೇಡೆಗಳ ಬಿಟ್ಟು, ನಾಲಿಗೆ ಕೌಪ ಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲ; ಮಱುನಾಯು ಬಾಲದನ್ತಕ್ಕು (Sp.). see Bh. 1, 10, 37; 1, 20, 55; 3, 1, 30; 3, 9, 24; 3, 13, 32; Rām. 6, 10, 28; Prv. s. ಹೆಟವ. — ಹೆಮ್ಮಕ್ಕೆರು. = ಹೆಮ್ಮಕ್ಕೆ. (Si. 161). — ಹೆಮ್ಮರದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a mass of hemmaras (Bh. 3, 23, 10). — ಹೆಮ್ಮರೆ. = ಪೆರ್ಮರೆ a large deer or doe. — ಹೆಮ್ಮರೆವಾಲ್. -ಪಾಲ್. milk of a large doe (Bp. 18, 17). — ಹೆಮ್ಮಾರಿ. a very bad or wicked woman (Dp. 54, 4); Durgā (My.). — ಹೆಮ್ಮಾರಿಮೊಗ. a face like that of Durgā (C. Bp. 47, 14). — ಹೆಮ್ಮೀನ್. -ನು. a large fish; a sort of large fish (ಝಷ Nr.; ವಾಗು, ಮದ್ಗು, ಶೃಂಗಿ Mr. 409). ಶೃಂಗಿ ಮದ್ಗುರ ವಾಗುಸ ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ ಈ ೪ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳುವು ಹೆಮ್ಮೀನು (Nr.). — ಹೆಮ್ಮುಷ್ಟಿಗೇ ಗಿಡ. (ವತ್ಸಕ, ಶಕ್ರ, ಇನ್ದ್ರಜವ G.). — ಹೆಮ್ಮೆಕ್ಕೆ. a sort of cucumber, Cucumis madraspatanus (ಚಿತ್ರೆ, ಗವಾಕ್ಷಿ, ಗೋಡುಮ್ಬೆ Nr.). — ಹೆಮ್ಮೊರಡಿ. a large hillock (Rām. 6, 45, 61).

ಹೆಮ್- hem. 2. = ಪೆಣ್, etc. woman. — ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳು. women (Bh. 6, 7, 31).

ಹೆಮ್ hem. 3. a certain sound originating in the belly of a horse. — ಹೆಮ್ ಹೆಮ್. rep. (S. Mhr.).

ಹೆಮ್- hem. 4. = ಹೊಮ್ 1-. — ಹೆಮ್ಮಱು. = ಹೊಮ್ಮಱು. (Rām. 4, 1, 14). — ಹೆಮ್ಮುಗುಳು. a medicinal garden plant with yellow heads of flowers, Spilanthes acmella Lin., var. oleracea Cl. (Z.; the name is also used for the wild-growing variety, Z.).

ಹೆಮಿಕೆ hemike. = ಎಮಿಕೆ 2. a small gold ornament. (My.).

ಹೆಮ್ಪು hempu. = ಪೆಮ್ಪು. greatness, etc. (Grj. 2, 106 va.; 3, 69 va.; 7, 14; Bp. 36, 29; 38, 6; 46, 47; 47, 49; 53, 24; 59, 54; 61, 77; Rām. 6, 46, 2; 6, 50, 10). — ಹೆಮ್ಪುಱು. -ಅಱು. grandeur to be lost (Rām. 6, 53, 67). — ಹೆಮ್ಪೇಱು. -ಏಱು. to grow, or begin to appear, grand (Grj. 5, 4).

ಹೆಮ್ಮೆ hemme. = ಎಮ್ಮೆ 2, ಪೆರ್ಮೆ, q. v. greatness, etc.; pride, vanity, self-conceit (ಹೆರ್ಮೆ Ct. II, 76; ಪ್ರಭುತೆ Mr. 459; ಲಲಾಮ 498; Bp. 30, 19; 42, 17; J. 32, 47; C. in the sense of "pride"; B. 2, 12. 39; B. 4, 9. 72); elation, joy. ಹಿರಿದಪ್ಪ ಹೆಮ್ಮೆ (ಪ್ರಭುತೆ, ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುತೆ Hla.). ಹೆಮ್ಮೆಯವನಿಗೆ ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿಯೂ ದೊರಕದು (Prv.). — ಹೆಮ್ಮಡಿ. -ಅಡಿ. = ಪೆರ್ಮಡಿ. see ಭೂಪಾಲ-. — ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to elate, to fill with delight. (ಬಾಲೆ) ಒಮ್ಮೆ ಮುಮುಕಾರಾವನೀಪನನ್, ಒಮ್ಮೆ ಮೋಹಿನಿದೇವಿಯನು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನುವನ್ ಆಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಡವನು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸುತ, ಸುಖಮುಖವನು ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿಸುತ (Prll. 3, 30). — ಹೆಮ್ಮೆಸಂಗಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2).

ಹೆಮ್ಮೆಗಾಱ hemme-gāṟa. a proud, vain, conceited man (My.).

ಹೆರಲ್ heral. ಹೆರಲು. = ಎರಲ್ 2, ಎರಳ್ 2, ಹಿಣಿಲ್ 2, etc. a braid of hair (My.).

ಹೆರಸು herasu. to cause to scrape, etc. (My.).

ಹೆರಳ್ heraḷ. ಹೆರಳು. = ಹೆರಲ್, etc. (My.). a braid of hair. — ಹೆರಳುಬಂಗಾರ. a gold-ornament resembling a braid of hair and furnished with gejjes, worn over a braid of hair (My.). — ಹೆರಳು ಹಾಕು. to braid the hair (C.; B. 5, 283).

ಹೆರಳು heraḷu. a vessel like arrangement to render the musical sound deeper. ವೀಣೆಯ ಹೆರಳು (ಕಕುಭ, ಪ್ರಸೇವಕ); ವೀಣೆಯ ತನ್ತ್ರಿ ಹೆರಳು ಮೊದಲಾದ ಶರೀರ (ಕೋಲಮ್ಬಕ Si. 63).

ಹೆರಳೆ heraḷe. = ಹಿರಳೆ, etc. (My.; Si. 130). — ಹೆರಳೆಕಾಯಿ. (ಕಂಚೀ ಕಾಯಿ G.).

ಹೆರೆ here. 1. to scrape, as the surface of a wall, floor, fruit, bamboo-slit, etc. (C. Bp. 53, 20; Dp. 170, 3; My.; see s. ಯಮುಗೊಳೆ); to shave, as the head (My.); to make a pen or pencil (My.); to grub, as grass (My.; cf. ಪರಡು 1 & 3). ಹೆರೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆನ್ನು, ಗೂಜಿಟ ಹೆರದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹೆರೆ here. 2. = ಎರೆ 5, ಪೆರೆ, etc. the slough of a serpent (ನಿರ್ಮೋಕ, etc. Mr. 400; ಕಂಚುಕ, ನಿರ್ಮೋಕ Nr.; C.; B. 2, 27). ಹಾವಿನ ಹೆರೆ (ನಿಲ್ವಯನಿ, ನಿರ್ಮೋಕ, ಕಂಚುಕ Hlā.; ಮೂಲಿಕ, ನಿರ್ಮೋಕ Nn. 44; ಕವಚ, ಮರ್ಮರ 88). ಉರ್ಚದ ಪೆರೆ (ಉಪಜಿಹ್ವೆ Hlā.). ದೇಹದ ಎಡೆಗಳೆಯದೆ ಇಹ ಹೆರೆ (ಉಪಜಿಹ್ವೆ, ಉಪವೇಹಿಕೆ Mr. 401). ಹೆರೆ ಉಚ್ಚಿದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ, ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ Nr.). ಹೆರೆ ಹೋದ ಉರಗನಾ ಗರಳ ತಾ ತಪ್ಪುವದೆ? ಪರಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯಱಿಯದಾ ಗುರುಗಳು ಸಿರಿಯ ತೋಱಿದೇನು? (Sp.). ಹೆರೆಗೆ ಹೆದಱದವ ಹಾವಿಗೆ ಹೆದಱನೇ? (Prv.).

ಹೆರೆ here. 3. = ಎರೆ 1. black grease for wheels (My.). refined crystals, as of salt. ಉಪ್ಪಿನ ಹೆರೆ (Dp. 170, 2). — ಹೆರೆಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a horn or hollow piece of bamboo in which such grease is kept (C.).

ಹೆರೆಗೆ herege. — ಹೆರೆಗೆಹಾಲೆ. a kind of medicinal plant. (ಶೃಂಗಿ, ವೃಷಭ, ವೃಷ Si. 150).

ಹೆಱ್ heṟ. ಹೆಱು. 1. = ಪೆಱ್ 1. to get, etc.; to bear, to give birth to (ಪ್ರಸವ, ಪ್ರಸೂತ Nn. 120; Bp. 57, 15; C.). P. p. ಹೆತ್ತು. ಹೆತ್ತ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟಗೃಹ, ಸೂತಿಕಾಭವನ Hlā.). ಹೆತ್ತವಳಿದ್ದ ಮನೆ (ಅರಿಷ್ಟ, ಸೂತಿಕಾಗೃಹ Nr.). [ಮತ್ತೆ ಮಿಂತಂಗಳ ಹೆಱುವ ಹೇಗೆ ತನವೇಳಯ್ಯಾ Bv. 159]. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಱುವವಳು (ಜಾತಾಪತ್ಯೆ, ಪ್ರಜಾತೆ, ಪ್ರಸೂತೆ, ಪ್ರಸೂತಿಕೆ Si. 187). ಹೆತ್ತಾಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿದರೆ (from sorrow) ನೆರೆಮನೆಯಾಕೆಯ ಒಲೆ ಉರಿಯಿತು. — ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಮುದ್ದು, ಕೂಡಿದವಳಿಗೆ ಕೋಡಗ ಮುದ್ದು.— ಹೆತ್ತ ತಾಯಿನ ತಿಮ್ಬುವವಳು ಅತ್ತೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು, ಗಣ್ಡು ತೆತ್ತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. — ಹೆಱಲಾಱದವಳು ಹೆತ್ತರೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಹೇಲು. — ಪುತ್ರನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೆಱಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? — ಆಱು ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಮೂಱು ಹೆತ್ತವಳು ಮುಲುಕು ಕಲಿಸಿದಳನ್ತೆ. — ಹೊತ್ತು ವಿಾಱದರೆ ತೊತ್ತು (i. e. ಸೂಳೆ) ಹೆತ್ತವಳಾದಾಳೇ? (Prvs.). — ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ. = ಹೆತ್ತಮ್ಮ. (Bp. 61, 34; see Prv. above). — ಹೆತ್ತಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. the mother who bore one. ಉತ್ತರೆಯು ಬಱತರೇ, ಹೆತ್ತಮ್ಮ ತೋಱಿದರೇ, ಸತ್ಯರೂ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಲೋಕ ತಾನೆತ್ತ ಸೇರುವದು? (Sp.). — ಹೆತ್ತರು = ಹೆತ್ತವರು. ಹಲವು ಕಾಲಕೆ (ಶಿಱುವಂ) ಹರಸಿ ಹೆತ್ತರು (Prll. 3, 12). — ಹೆತ್ತವ. -ಅವ. a father (My.). — ಹೆತ್ತವರು. -ಅವರು. parents (C.). ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು, ಬಿತ್ತಿದವರಿಗೆ ಬೆಳೆ, ಎತ್ತಿದಕ್ಕನ ಕೆಯ್ ಬಱಗೆಯ್. — ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟು ಹೆತ್ತವರು ಹೊಡದರೆ ನೋಯದೇ? (Prvs.). — ಹೆತ್ತವಳು. -ಅವಳು. also: the mother who bore one (My.). — ಹೆತ್ತವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. = ಹೆತ್ತಮ್ಮ. (Bp. 15, 36). — ಹೆತ್ತಾತ. -ಅತ. = ಹೆತ್ತವ. ಹೆತ್ತಾತನ್ ಅರ್ಜುನನು, ಮುತ್ತಯ್ಯ ದೇವೇನ್ದ್ರ, ಮತ್ತೆ ಮಾತುಲನು ಹರಿಯುರೆಯಭಿಮನ್ಯು ಸತ್ತನೇಕಯ್ಯ? (Sp.).

ಹೆಱ್ heṟ. ಹೆಱು. 2. = ಪೆಱ್ 2. to thicken, to congeal, as clarified butter or ghee and curds (C.; Te. పేరు). P. p. ಹೆತ್ತು. ತುಪ್ಪಂ ಪೆಱಲು (ಶೀನ, ಸ್ತ್ಯಾನ Mr. 183). ಹೆತ್ತ ತುಪ್ಪ (ಶೀನ, ಸ್ತ್ಯಾನ Hlā.). ಹೆತ್ತ ಮೊಸರು (My.). — ಹೆತ್ತುಪ್ಪ. = ಹೆತ್ತ ತುಪ್ಪ. congealed ghee. ಬತ್ತಿ ಹೆತ್ತುಪ್ಪವನು ಹತ್ತಿಸಿದ ಫಲವೇನು? ನಿತ್ಯ ನೆಲೆಗೊಳದೆ ಭಜಿಸುತಿರಲಾ ಪೂಜೆ ಹತ್ತಿಗೇಱದು (Sp.).

ಹೆಱ heṟa. 1. = ಪೆಱ. another, other (Bp. 40, 24; C.). ಹೆಱರ ವಶದಾತ (ಪರವತ್, ಪರಾಧೀನ, ನಿಘ್ನ, ಪರವಶ, etc.); ಹೆಱರಿಕ್ಕಿದ ಕೂಱನುಮ್ಬ (ಪರಾನ್ನ, ಪರಪಿಣ್ಡಾದ); ಇರ್ದ ಎಡೆಯಲಿರ್ದು ಹೆಱಗೆ ಮುನಿವನಂ (ಗೋಷ್ಠಶ್ವ Hlā.). ಹೆಱರಿನ್ದ ಮೇಲೆಮ್ಬಂ (ಅಹಂಕಾರಿ Mr. 230); ಹೆಱರ್ ಅರಿಕ್ಕಿದುದ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಪರಾನ್ನ, ಪರೈಧಿತ, ಪರಪಿಣ್ಡ 231). ಹೆಱರ ಬುತ್ತಿಗೆ ಉಳ್ಳಿಗಡ್ಡೆ ಸುಲಿದನ್ತೆ. — ಹೆಱರ ಬಾಯಲ್ಲಿಕ್ಕುವದ ತನ್ನವರ ಕುಣ್ಡೆಲಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ (Prvs.). — ಹೆಱವರು. -ಅವರು. others (C.; B. 3, 7. 37. 105).

*ಹೆಱ heṟa. 2. = ಹೆಱ[3] 1. — ಹೆಱತೊಲಗು. to go back, to retreat. ಅಗಮ ಹೆಱತೊಲಗಿ ಅಗಲಿ ಇದ್ದಿತಯ್ಯಾ Bv. 749.

ಹೆಱಗು heṟagu. = ಹೊಱಗು, etc. other side; out side (My.; cf. ಹೆಱ[3] 1).

ಹೆಱಿಗೆ heṟige. bringing forth, delivery (used only of women, My.; not of animals, as Si. 322 does). — ಹೆಱಿಗೆಕಾಲ. (a woman's) time of delivery (My.). — ಹೆಱಿಗೆತಿಂಗಳು. the last month of gestation (ಸೂತಿಮಾಸ, ವೈಜನನ Si. 146). — ಹೆಱಿಗೆಮನೆ. a lying-in chamber (My.).

ಹೆಱು heṟu. bringing forth (?). — ಹೆಱುಮ್ಬಳೆ. -ಒ-. (Śmd. 204). a ring that is worshipped in the room of delivery in order to accelerate it (?).

ಹೆಱುವಿಕೆ heṟuvike. bringing forth (ಪ್ರಸೂತಿ, ಪ್ರಸವ Si. 390; ಗರ್ಭಮೋಚನ 458).

ಹೆಱುಹ heṟuha. bringing forth (ಪ್ರಸೂತಿ, ಪ್ರಸವ Nr.).

ಹೆಱೆ[3] heṟe. 1. = ಹೆಡ, etc. the state of being back; backwards. — ಹೆಱ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to go or come back, to retreat. (Bh. 7, 5, 44; Rām. 4, 6, 10; J. 22, 40). — ಹೆಱಿಸಾರ್. = ಹೆಱಿದೆಗೆ. (Bh. 8, 25, 18). — ಹೆಱೆ[3] ಹಿಂಗು. = ಹೆಱೆ[3] ದೆಗೆ. [ಶಮ್ಭು ನಿಮ್ಮಯ ನೋಟ ಹೆಱಿಹಿಂಗದ ಕಣ್ ಬೇಟ Bv. 177; Cv. 138]; (Bp. 33, 8; J. 18, 31).

ಹೆಱೆ[3] heṟe. 2. = ಪೆಱೆ[3]. the crescent; the moon (Cpr. 9, 88). — ಹೆಱಿಗಾಣು. -ಕಾಣು. to see the moon (Rām. 1, 15, 43). — ಹೆಱಿದಲೆಯವ. -ತಲೆಯವ. = ಪೆಱಿದಲೆಯ. (Bp. 28, 26). — ಹೆಱಿಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. = ಪೆಱೆಯಮ್ಬು. (ಅರ್ಧ ಚನ್ದ್ರ Hlā.).

ಹೇರ್- heṟ. = ಪೇರ್ 1-, etc. — ಹೆಬ್ಬೊಗೆ. -ಹೊಗೆ. = ಪೆಬ್ಬೊಗೆ. excessive, dense smoke, a mass of smoke (ಧೂಮ್ಯಾ, ಧೂಮ ಸಂಹತಿ Hlā.).

ಹೆಲ್ಲಣೆ hellaṇe. (= ಪೊಲ್ಲಣ). badness, etc. (ನಿಟ್ಟುರ, ನಿಷ್ಠೂರ Ss.). see Kk. 57 s. ನಿಟ್ಟುರ.

ಹೆಸರಣೆ hesaraṇe. Tbh. of ಪ್ರಸಾರಣಿ. the creeping plant Paederia foetida Lin. (ಸರಣಿ, ಪ್ರಸಾರಣಿ, ಕಟಮ್ಭರೆ, etc. Nr.).

ಹೆಸರಿಸು hesarisu. = ಪೆಸರಿಸು. to name, etc. (Bh. 2, 13, 49).

ಹೆಸರು hesaru. ಹೆಸರ್. = ಪೆಸರ್ q. v., etc. a name, etc. (ಗೋತ್ರ, ನಾಮ Nn. 16; ಸಂಜ್ಞೆ, ನಿಜನಾಮ 99; ಸಮಾಹ್ವಯ, ಸಂಜ್ಞೆ 159; ನಾಮ 162; ಆಹ್ವಯ, ಆಖ್ಯೆ, ಆಹ್ವೆ, ಅಭಿಧಾನ, ನಾಮಧೇಯ, ನಾಮ Si. 55; ಸಂವಿದ್ 430; ಪ್ರಾದುಸ್ 470; Bh. 3, 13, 21; J. 18, 7; C.;

B. 5, 64). ಇಂಗಿನೆಲೆಯ ಹೆಸರು ಕಾರನಿ ಬಾಷ್ಪಿಕೆ; ಬಡಗಿ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಕಮ್ಮಾಱ ಕಲುಕುಟಿಗ ಕಂಚಗಾಱನೆಮ್ಬ ಅಯ್ವರ ಹೆಸರು ಕಾರು ಶಿಲ್ಪಿ (Nr.). ಪಾದ ದೇವ ಭಟ್ಟಾರಕ ಈ ಮೂಱುಂ ಹೆಸರ ಕಡೆಯೊಳು ಪೂಜಾ ವಚನ (Hlā.). ಪಾತಕನ ಹೆಸರೆ ಮೂಱು ಲೋಕದೊಳಗೆ ಯಾತಕ್ಕು ಬೇಡ! (Sp.). ಹೆಸರು ಕ್ಷೀರಸಾಗರಭಟ್ಟ, ಮಜ್ಜಿಗೇ ನೀರಿಗೆ ತತ್ವಾರ (Prv.). ಹೆಸಲೆರ್ (G. 332; My. as ಹೆಸರಲೆ). — ಹೆಸರಾಗು. -ಆಗು. to become noted or famous (C.; B. 2, 10; 4, 28. 30). — ಹೆಸರಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಹೆಸರಿಡು. (My.). — ಹೆಸರಿಗೆ ಬರು. = ಹೆಸರಾಗು. (C.; B. 2, 25). — ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. in name only (C.; B. 5, 64). — ಹೆಸರಿಡು. -ಇಡು. to put or give a name, to name (C.). ಅತಿಸನ್ತಸದೊಳ್ ಅತ್ಮಜೆಗೆ ಅಖಿಲವಿಭವದಿ ಹೆಸರನಿಟ್ಟನು, ಮಾಯೆಯೆಮ್ಬ ನವೀನ ನಾಮವನು (Prll. 3, 24). ದಾಸಿಯನ್ನು ಕರೆಯುವಾಗ, ಹಂಚೆಯೆನ್ದು, ಹೆಸರಿಡ ಬೇಕು (Si. 66). ಆ ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೆ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟವೆ (B. 5, 308). — ಹೆಸರು ಕಟ್ಟು. = ಹೆಸರಿಡು. (My.). ದ್ವೇಷದಿನ್ದ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಹೆಸರು ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟನು (ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಧು, ಕರ್ಮ ಶೂನ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Si. 433). — ಹೆಸರುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. to get a name, to become famous or celebrated (Bp. 53, 39; My.). — ಹೆಸರು ಪಡೆ. = ಹೆಸರುವಡೆ. (My.). — ಹೆಸರು ಬೀೞು. a name to accrue to or be obtained (C.). ಈ ಹೆಸರು ಬೀೞಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾಯಿತೆನ್ದರೆ (B. 4, 30). — ಹೆಸರುವಡೆ -ಪಡೆ. to get a name; to become known, celebrated or praised (Bh. 1, 8, 48). — ಹೆಸರುವಾಸಿ. a good condition of name: fame, notoriety, reputation (My.; ಯಶಸ್, ಕೀರ್ತಿ, ಸುಮಜ್ಞೆ Si. 56; ಪ್ರಥೆ, ಖ್ಯಾತಿ 389). — ಹೆಚ್ಚಾದ ಹೆಸರುವಾಸಿ (ವಿಶ್ರಾವ, ಪ್ರತಿಖ್ಯಾತಿ 397). — ಹೆಸರು ಹೊನ್ದು. to get a name, to become noted or famous (C.; B. 4, 220). 2, to get the name of, to be called (My.). — ಹೆಸರು ಹೋಗು. a name to go or disappear (Bp. 36, 34; My.). 3, fame to spread about: to become noted or famous (My.).

ಹೆಸಱ್ hesaṟ. ಹೆಸಱು. = ಪೆಸಱ್, q. v. green gram (ಮುದ್ಗ Nr.; Mr. 374; C.). ಹೆಸಱು ಬೆಳೆದ ಕೆಯಿ (ಮೌದ್ಗೀನ); ಕಾಡ ಹೆಸಱು (ಮುದ್ಗಪರ್ಣಿ, ಕಾಕಮುದ್ಗೆ, ಸಹೆ Nr.). ಹೆಸಱ ಕೆಯಿ (ಮೌದ್ಗೀನ Hlā.). ಹೆಸಱಕೆಯ್ (ಮೌದ್ಗೀನ Mr. 93). ಪುಟ್ಟಿಯನ್ನು, ಉದ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನಿಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ (Śmd. I). see ಕಾಡ-. — ಹೆಸಱುಕಾಱು. green gram. see Prv. s. ಮುಣ್ಣ ಮೋಱು. — ಹೆಸಱುಗಿಡ. the hesaṟu plant (My.). — ಹೆಸಱುಬೇಳೆ. split green gram (My.).

ಹೆಳಲು heḷalu. = ಹಿಣಿಲ್ 2, etc. a braid of hair (C.). — ಹೆಳಲುಬಂಗಾರ. = ಹೆರಳುಬಂಗಾರ. (My.). — ಹೆಳಲು ಹಾಕು. = ಹೆರಳು ಹಾಕು. (C.; B. 1, 6).

ಹೆಳ್ಗೆ helge. = ಹಿಳಿಗೆ, etc., ಪೆಡಗೆ, etc. a basket: a snake-basket (ಪಾವುವೆಡಗೆ Ct. I, 45, o. rs. ಹಿಳ್ಗೆ, ಹೇಳ್ಗೆ).

ಹೆಳ್ಳೆ heḷḷe. a lump of earth, a clod (ಪೆಟ್ಟೆ, ಹೆಣ್ಟೆ G.).

ಹೆೞವ heḻava. = ಪೆೞವ. a lame man, a cripple (ಖಂಜ, ಪಂಗು, ಶ್ರೋಣ Hlā., Mr. 388; ಶ್ರೋಣ, ಪಂಗು Nr.; Bp. 42, 2; J. 17, 43; C.; B. 5, 278). ಕೆಯ್ಯಿಲ್ಲದ ಹೆೞವನು (ಕುರಟ, ಕುಣಿ Si. 198). ಹೆೞವನಿಗೆ ಭಾಗೀರಥಿಯೋ? ಕಳುವವಗೆ ಅರಮನೆಯೋ? — ಹೆೞವ ಹೆಮ್ಮರದ ಹಣ್ಣು ಬಯಸಿದರೆ ಗಾಳಿ ಗುದ್ದಿ, ಮೆಯ್ ನೋಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಣ (Prvs.).

ಹೆೞವಿ heḻavi. = ಪೆೞವಿ. a lame, crippled woman (My.).

ಹೆೞವು heḻavu. the state of being lame or crippled (My.).

ಹೆೞೆ heḻe. (fr. ಹಿೞು). = ಹೆೞವು. — ಹೆೞ್ಗಾಲ. -ಕಾಲ್-ಅ 3. a man who cannot use his feet. ಹೆೞುಗಾಲಂ (Śmd. 95, o. r. in Mdb. ಹಿೞು-). — ಹೆೞ್ಗಾಲಿ. -ಕಾಲಿ. a woman who cannot use her feet. ಹೆೞ್ಗಾಲಿ (Śmd. 198, o. r. in Mdb. ಹಿೞು-).

ಹೇ hē. = ಪೇ 1. madness, etc.

ಹೇ hē. *a vocative particle: oh! ho!* a particle of respectful calling (Mhr.); a particle used in vociferating or challenging: hallo! ho there! an interjection expressing envy or ill-will or disapprobation.

ಹೇಕರಿಸು hē-karisu. ಹ್ಯಾಕರಿಸು. to neigh (as a horse, B. 3, 56. 57; 5, 13).

ಹೇಕುಳಿ hē-kuḷi. = ಪೇಂಕುಳಿ q. v., etc. madness, etc. ಹೇಕುಳಿಯದು (ಅಲರ್ಕ Mr. 185). — ಹೇಕುಳಿಗೊಳ್. to become mad. ಮದ್ದಿನ್ದ ಮರುಳಾಗಿ ಹೇಕುಳಿಗೊಣ್ಡಿದ್ದ ನಾಯಿ (ಅಲರ್ಕ, ಯೋಗಿತ Nr.).

ಹೇಗ hēga. a mad, foolish man (Bp. 51, 19, 52).

***ಹೇಗತನ hēgatana.** foolishness, madness. ಮತ್ತೆ ದುರಿತಂಗಳ ಹೇಱುವ ಹೇಗತನವೇಕಯ್ಯಾ Bv. 159.

ಹೇಗೆ hēge. = ಎಹಗೆ, etc. how? (Bp. 19, 32; 20, 26; 22, 54; 49, 12).

ಹೇಂಗೆ hēṅge. = ಹೇಗೆ, etc. (Bp. 25, 22).

ಹೇಟು hēṭu. = ಏಟು 1. a blow (My.).

ಹೇಟೆ hēṭe. = ಹೆಣ್ಟೆ, ಹ್ಯಾಟೆ. a hen (of fowls, My.; T. ಪೇಡು, ಪೇಡೈ; see s. ಪೆಣ್). [Tu. ಪೆರಡೆ].

ಹೇಡಿ hēḍi. = ಏಡಿ 2. (Śmd. 109). a timid person, a coward (ದರಿತ, ಕಾತರ, ತ್ರಸ್ತ, ಚಕಿತ Mr. 233; ಹನ್ದೆ, ಶೈತ್ಯಗೊಣ್ಡವ Śm. 96; J. 12, 18; C.; M. ಪೇಡಿಕ್ಕ, to be afraid; see ಅತಿಹೇಡಿ; ಪೋಟ 1); an effeminate man, a hermaphrodite (ಉಭಯ ವ್ಯಂಜನ, ಪೋಟ Hlā.; ಕ್ಲೀಬ Si. 359). ಹೇಡಿ ಬಲ್ಲನೆ ರಣದ ಸಾಹಸದ ಶೌರ್ಯವನು? (Dp. 76). ಹೇಡಿಯ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಲ್ಲ, ಹೇಸಿಯ ನಿಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಲ್ಲ. — ಹೇಡಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗ, ಬೋಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗ. — ಹಿನ್ದೆ ಹೋದರೆ ಹೇಡಿ, ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದರೆ ಗರ್ವಿ (Prvs.).

ಹೇಡಿತನ hēḍitana. cowardice (Rām. 6, 35, 26; My.). ಬೇಡಿ ಕೊಣ್ಡಷ್ಟೂ ಹೇಡಿತನ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ಹೇಣ್ಟೆ hēṇṭe. = ಹೇಟೆ. hen. (My.).

ಹೇತ್ hēt. a sound used in fields when scaring away birds (S. Mhr.).

ಹೇತಿ hēti. *a weapon.* 2, *light, splendor.* 3, *flame.* 4, *a ray of light.*

ಹೇತು hētu. P. p. of ಹೇಲು 1.

ಹೇತು hētu. impulse, motive; *cause, ground, reason,* object, purpose; a logical reason, the reason for an inference; any logical deduction or argument, *proof*; reasoning, logic; excuse, sophistry; a particular figure of speech, a brief speech giving a reason; one of the vāstavas [Kr. 3, 4. 164]; (Kāvy. III, 3, B, 21-29). see Śmd. 156. 158. 159. 268. 272. ಹೇತುವಿಲ್ಲದೆ ಮಾತು ಬಾರದು. — ಸರಸವಾದದ್ದೆಲ್ಲಾ ವಿರಸಕ್ಕೆ ಹೇತು (Prvs.).

ಹೇತುಕ hētuka. belonging to a motive or cause, causal, instrumental; causing, producing; cause, active cause, instrument. (Kāvy. IV, 2, 30).

ಹೇತುಕರ್ತೃಕ hētu-kartṛika. the agent indicated by a verb as causing something to happen (Śmd. 325).

ಹೇತುಕ್ರಿಯೆ hētu-kriye. causal action (ಕಾರಣಕ್ರಿಯೆ Śmd. 277 Cm.; ನಿಮಿತ್ತಮಪ್ಪ ಕ್ರಿಯೆ vritti).

ಹೇತುಗರ್ಭ hētu-garbha. that has involved within itself its reason, meaning, etc.; that has some involved sense, as an act, etc. (Mhr.; R.).

ಹೇತುಪ್ರಯೋಗ hētu-prayōga. causal form (of verbs, Kāvy. 1, 5, 44-46).

ಹೇತುಮತ್ hētu-mat. = ಹೇತುವತ್. having a reason, or cause, proceeding from a cause, having a logical reason or the reason for an inference; accompanied by arguments; controverted by arguments.

ಹೇತುರೂಪಕ hētu-rūpaka. one of the rūpakas [Kr. 3, 20]; (Kāvy. III, 3, B, 81 seq.).

ಹೇತುವತ್ hētu-vat. = ಹೇತುಮತ್.

ಹೇತುವದಾಖ್ಯಾನ hētuvat-ākhyāna. a branch of the hētu in poetical composition (Kāvy. III, 3, B, 21).

ಹೇತುವೆ hētuve. = ಹೇತು. (G.; R.).

ಹೇತೂಪನ್ಯಾಸ hētu-upanyāsa. the assignment of reasons or motives, statement of an argument. (R.).

ಹೇತೂಪಮೆ hētu-upame. one of the upames or similes [Kr. 3, 86]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

***ಹೇತ್ವಾಕ್ಷೇಪ hētu-ākṣēpa.** one of the figures of speech. Kr. 3, 106.

ಹೇದೆ hēde. a demon (ಭೂತ Śmd. II; see s. ಪೇ 1; *cf.* ಪೇತು).

ಹೇನ್ hēn. ಹೇನು. = ಪೇನ್ 2. a louse (ಮಸ್ತಕಮೃಗ, ಷಟ್ಪದ Mr. 166; ಯೂಕ G.; C.; ಲಿಕ್ಷೆ Si. 485). ಹೇನಿನ ತತ್ತಿ (ಬಿಂಕ G.). ಹೇನು ಬಲ್ಲುದೆ ಮುಡಿದ ಹೂವಿನಾ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). ಹೇನು ಕುಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮು ಬೇಕೇ? — ಹೇನು ಬೆಳದರೆ ಆನೆ ಆದೀತೇ? — ಬೇನೆ ಸತ್ತರೂ ಹೇನಿನ ಕಾಟ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. — ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ. — ಸೀನಿದರೆ ಹೇನು ಹೋದೀತೇ? (Prvs.). (ಜೋಗಿ) ಜಡೆಯ ಕಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನ ಒಡನೆ ಬನ್ದದು ಮಾರಿ; (ಆ ಮೇಲೆ) ಗುಡಿಗುಡಿಸಿ ಹೇನು (ಜಡೆಯಲ್ಲಿ) ಹರಿಯಲು, ಬೋಟ ಯ್ಯ ಕಡು ನಗುವನಯ್ಯ (Sp.).

ಹೇನೆ hēne. = -ಏನೆ, (ಅಹೆಂ, ಅಹೆನೆ). a common affix for the first person singular of the present. see ಇದ್ದೇನೆ.

ಹೇಮ hēma. 1. *gold.* **2,** *horse of a dark or brownish colour.* ತುರಗ ವರ್ಣಂ ಕರಿಹಾಗೆ ಹೇಮನಕ್ಕು (Mr. 275). ಹೇಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಮಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೆ? — ಪ್ರೇಮದಿನ್ದ ಹೇಮ ಕೊಡಿಸಿ, ಹೋಮಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೆ ತೀರಿಸಿದ. — ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೇಮದ ಆಶೆ ಬಿಡ (Prvs.).

ಹೇಮ hēma. 2. (fr. ಹಿಮ). winter; cold, the cold season. see ಹೈಮ 2.

ಹೇಮಕುಕ್ಷಿ hēma-kukṣi. having a golden belly: Brahmā (Mr. 9).

ಹೇಮಕೂಟ hēma-kūṭa. golden-peaked: *a mountain-range to the north of Himālaya.*

ಹೇಮಗರ್ಭ hēma-garbha. = ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ. Brahmā (Bp. 46, 18).

ಹೇಮದುಗ್ಧ hēma-dugdha. a kind of sōma or moon-plant with yellow juice (= ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೀರಿ Sk.; ಜುಳುಳ, ಅಕ್ಕಿಹಡೆ Mr. 129). **2,** the glomerous fig-tree.

ಹೇಮದುಗ್ಧಕ hēma-dugdhaka. *the glomerous fig-tree, ficus glomerata* Roxb.

ಹೇಮನಗ hēma-naga. = ಹೇಮಾದ್ರಿ.

ಹೇಮನಗಧಾಮ hēmanaga-dhāma. Śiva (Śśv. 5, 25).

ಹೇಮನ್ತ hēmanta. *winter, the cold season* (comprising the months saha and sahasya Mr. 70, from middle of November to middle of January; ಅಯ್ಬುಲ್, ಮಂಜುಗಾಲ Ct. II, 85).

ಹೇಮಪರ್ವತ hēma-parvata. *the mountain Mēru.*

ಹೇಮಪುಷ್ಪ hēma-puṣpa. = ಹೇಮಪುಷ್ಪ. (Hlā. MS.).

ಹೇಮಪುಷ್ಪ hēma-puṣpa. *the tree Mesua ferrea* Lin. **2,** the tree Michelia champaca Lin.

ಹೇಮಪುಷ್ಪಕ hēma-puṣpaka. *the tree Michelia champaca* Lin.

ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ hēma-puṣpike. *the golden or yellow jasmine.* see Nr. s. ಹೊನ್ನುಣ್ಣ.

ಹೇಮಪ್ರಭ hēma-prabha. N. (Abh. P. 3, 57. 60).

ಹೇಮಮೃಗ hēma-mṛga. a golden deer (being a transformation of the rākṣasa Mārīca). (My.; *cf.* ಹೊನ್ಮೃಗ).

ಹೇಮಲಮ್ಬ hēma-lamba. = ಹೇವಿಲಮ್ಬಿ. N. of the thirty-first year of the cycle of sixty.

ಹೇಮಾಂಗ hēma-aṅga. a golden body. **2,** having a golden body: Garuḍa; a lion; the mountain Mēru; Brahmā; Viṣṇu. (R.).

ಹೇಮಾದ್ರಿ hēma-adri. *the mountain Mēru.*

ಹೇಮಾಮ್ಬರ hēma-ambara. a garment of yellow silk (J. 26, 69).

ಹೇಮಾಸನ hēma-āsana. a golden seat (Cpr. 5, 7).

ಹೇಯ hēya. to be gone. **2,** to be left or abandoned, to be avoided; that is to be left or abandoned (ಸತ್, ಬಿಡುವುದು Nn. 84. o. r. ತೊಱೆದುದು; ಹೇಹ, ತೊಱವಿ, o. r. ತೊಱೆವುದು 95); that is very distant (ಅತಿದೂರ Nn. 137). **3,** grief (ದುಃಖ 137). **4,** anger (ನಿಷ್ಠುರ, ಕೋಪ 137). **5,** option or volition (ಮನೋವಿಕಲ್ಪ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪ 137). **6,** that is perceptible to the eye, etc. (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ದೃಷ್ಟ 137). **7,** that is near (ಆಸನ್ನ, ಸಮೀಪ 137). **8,** an object of disease (Bp. 40, 78). **9,** an object of sorrow (J. 23, 62). **10,** dislike, etc. (ಹಾ, ಜುಗುಪ್ಸೆ Nn. 140). — ಹೇಯವುಳ್ಳವ. -ಉಳ್ಳವ. a disgusting man (ಅರೋಚಿ Śmd. 72 Cm.).

ಹೇರ್ hēr. = ಪೇರ್, etc. largeness, etc. — ಹೇರಡವಿ. -ಅಡವಿ. = ಪೇರಡವಿ. a large forest or jungle (ಮಹಾರಣ್ಯ Nr.; Bh. 1, 5, 20; 6, 4, 107; J. 12, 15). — ಹೇರಾನೆ. -ಆನೆ. = ಪೇರಾನೆ. a large elephant (Bp. 26, 15; Bh. 2, 3, 42). — ಹೇರಾಳ್. -ಆಳ್. = ಪೇರಾಳ್. a great soldier (Bh. 3, 18, 33). — ಹೇರಿಟ್ಟಿ. -ಇಟ್ಟಿ. a large lance or spear (C. Bp. 47, 37). — ಹೇರುರ. -ಉರ. = ಪೇರುರ. a large, broad chest (C. Bp. 47, 14). — ಹೇರೊಡಲ್. -ಒಡಲ್. = ಪೇರೊಡಲ್. a large belly (Bp. 51, 54; J. 4, 46).

ಹೇರಕ hēraka. = ಹೇರಿಕ. *a spy, a secret emissary or agent* (Hlā. MS. ಹೇರಿಕ).

ಹೇರಮ್ಬ hēramba. *Gaṇēśa.* **2,** a buffalo.

ಹೇರಮ್ಬಜನಕ hēramba-janaka. Śiva (Śśv. 4, 102).

ಹೇರಳ hēraḷa. = ಹೇರಾಳ. largeness, greatness, muchness, abundance; much, many (G.; ಬಹಳ G.; B. 4, 147).

ಹೇರಳೆ hēraḷe. = (ಪೇರೀಳೆ s. ಪೇರ್), ಹಿರಳೆ, etc. a kind of lime (My.; ಐರಾವತ, ನಾರಂಗ Si. 130; ಚಿತ್ತಳ G.). see ಹೇರುಳೆ.

ಹೇರಾಸಿ hē (*i. e.* hēr)-rāsi. a large heap: abundance, muchness (Rām. 6, 45, 61; My.). — ಹೇರಾಸಿ ಮಾರಾಸಿ. reit. (My.).

ಹೇರಾಳೆ hērāḷa. = ಹೇರಳೆ. (Bp. 23, 33. 38; Bh. 1, 10, 21; 1, 12, 6; Rām. 6, 30, 14; J. 8, 27; 16, 42; Tu.; Te.; T. ಏರಾಳ). ಧಾರಾಳಿದ್ದವನ ಹತ್ತರ ಹೇರಾಳ ಕೇಳ ಬಹುದು (Prv.).

ಹೇರಿಕ hērika. = ಹೇರಕ, ಹೇರಿಗ. a spy, etc.

ಹೇರಿಗ hēriga. Tbh. of ಹೇರಿಕ (Śmd. 337 Mdb., one MS. ಹೋರಿಕ = ಹೋರಿಗ; ಯಥಾರ್ಥವರ್ಣ, ಮನ್ತ್ರಜ್ಞ, ಸ್ಪಶ, ಹೇರಿಕ Hlā.: ಸ್ಪಶ Nr.; ಯಥಾರ್ಥವರ್ಣ, ಪ್ರಣಿಧಿ, ಅಪಸರ್ಪ, ಚರ, ಸ್ಪಶ, ಚಾರ, ಗೂಢಪುರುಷ, ಬೇಹಿನವ Nr.; ಬೇಹಿನವ Śmd. II).

ಹೇರುಳೆ hēruḷe. = ಹೇರಳೆ, etc. a kind of lime or bitter, sour orange (ಕಂಚಿ Mr. 112, o. r. ಹೀರುಳೆ).

ಹೇಱ್ hēṟ. = ಹೇಱು 2, etc. ಹೇರ್ಗಳ್ (C. Bp. 47, 46).

ಹೇಱಿಸು hēṟisu. = ಪೇಱಿಸು 2, q. v. to cause to be lifted (My.; Bh. 2, 4, 8. 9)

ಹೇಱು hēṟu. 1. = ಪೇಱು 2 q. v. to lift up or take and put upon, etc. (C.; J. 13, 39). ಹೇಱುವ ಎತ್ತು (ಸ್ಥೂರಿ, ಪೃಷ್ಠವಾಹ್ಯ Hlā.). ಹೇಱುವ ಕುದುರೆ (ಪೃಷ್ಠ್ಯ, ಸ್ಥೌರಿ); ಭಾರಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಾಗಿ ಹೇಱುವ ಎತ್ತು (ಧುರ್ಯ, ಧೌರೇಯ, ಧುರೀಣ, ಧುರನ್ಧರ Nr.). ಹೇಱುದೆತ್ತು (ಸ್ಥಾರೀಯ Mr. 179). ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಆಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೇಱಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 3, 9). ಒಮ್ಮೆ ಆಡಿನೇ ಕತ್ತೆಗಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಜ್ಜೆ ಹೇಱಿದ ಬಱಿಕ (3, 48). ಡೇರೆ ಗುಡಾರ ಮುನ್ತಾದ ದಣ್ಡಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒಣ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇಱುತ್ತಾರೆ (3, 66). ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಗದ್ದಿಗೇ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಬುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಮಡಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಱಿ, ಮೊದಲನೇ ಅನ್ತಸ್ತು ಮಾಡುವರು (4, 121). ಮೇಲೆ ಒನ್ದು ದಪ್ಪವಾದ ಹಲಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಅದಱ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಣ್ಡೆಗಳನ್ನು ಹೇಱಿ (4, 158). — ಹೇಱಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to put upon oneself. ಆನೆಗಳು ಒಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹೇಱಿಗೊಡುತ್ತವೆ (B. 5, 239). — ಹೇಱಾಟ. -ಆಟ. the profession of loading, etc. ನೀರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೇಱಾಟ ಕಳಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಹೇಱು hēṟu. 2. = ಪೇಱು 3, ಹೇಱ್. a load, especially a bullock-load (ಶಠೆ Mr. 350; Bp. 9, 8: 23, 39; C.; Mhr. ಹೇಲ). [ಕೋಣನ ಹೇಱಿಂಗೆ ಕುನ್ನಿ ಬಸುಗುತ್ತಬಡೆವನ್ತೆ Bv. 663]. ತಟ್ಟೆ ಹೇಱಿತ್ತು (ದೌವರಿಕ Mr. 350). ಹೇಱು ನುಂಗುವವನ ಸೇರು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಹೇಱು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕ ಕೇಳುವದೇನು? — ಬಣ್ಡಿ ಬಣ್ಡಾಟ, ಹೇಱು ಹೆಟ್ಟ್ಯಾಟ, ತಲೆಮೊಟ್ಟೆ ಪರಮಸುಖ. — ಸಾದ ಎತ್ತಿಗೆ ಎರಡು ಹೇಱು (Prvs.).

ಹೇಱು hēṟu. 3. = ಪೇಱು 1. to spread about, to display (as beauty, Prll. 3, 31), to manifest (as grief, Bh. 1, 8, 3).

ಹೇಲನ hēlana. the act of disregarding, slighting, disrespect, contempt; sporting amorously. see ಅವಹೇಲನ.

ಹೇಲಿ hēli. the sun. (R).

ಹೇಲಿಕೆ hēlike. see ಪ್ರ-. (*cf.* ಹೇಱಿಕೆ?).

ಹೇಲು hēlu. 1. = ಏಲು 1, ಪೇಲ್ 1, q. v. to void excrements, to cack (C.). P. p. ಹೇತು. ಹೇಲೋಕೆ ಕೂತಲ್ಲಿ ಹನ್ದೀ ಕಾಟ. — ಕತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಹೇತರೆ ಕೊಪ್ಪುಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ? — ವೃಕ್ಷ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ಪಕ್ಷಿ ಹೇಲದೆ ಬಿಡದು. — ನೂಲೋ ಹೆಣ್ಡತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಲೋ ಮೂಱಾಯ ತನ್ದ. — ಸಂಗತೀ ಗುಣ ಸೋತು ನೋಡು, ಹೆಣ್ಡತೀ ಗುಣ ಹೇತು ನೋಡು. — ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹೇತು, ಮಂಗಳ ಕಪ್ಪ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಕೂತರೂ ನಾತ ಹೋದೀತೇ? ಹೇತದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು. — ದಣ್ಡಾ ತೆತ್ತವನೂ ಉಣ್ಡು ಹೇತವನೂ ಒನ್ದೇ. — ನಡುಮನೇಲಿ ಹೇತು, ನಾತ ಬರುತ್ತೆ ಎನ್ದ. — ನಿಜವಾಗಿ ಸಾಯುವವನ ಹಾಗೆ ಮನೆ ತುಮ್ಬ ಹೇತ. — ನೋತವಾದರೆ ಹೇತರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಭೂತ ಹೋದರೂ ಹೇತು ಕೊಳ್ಳೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ಹೇಲು hēlu. = ಏಲು 2, ಪೇಲ್ 2. ordure; cacking (C.; Śi. 205). ಹನ್ದೀ ಕೂಡಾಡಿ, ಕನ್ದ ಹೇಲು ತಿನ್ದ. — ಬಾಲಸಾಗಿರುವಾಗ ಹೇಲು ತಿನ್ದರೆ ಪ್ರಾಯ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ತಿನ್ನ ಬಹುದೇ? — ಹೇಲು ಅಲ್ಲ, ಭಟ್ಟ ಹೇತದ್ದು. — ದಣ್ಡಿಗೇ ಮೇಲೆ ನಾಯಿಗಾ ಕುಣ್ಡ್ರಸಿದರೆ ಹೇಲು ಕಣ್ಡು ಹಾಱಿತು. — ಮಕ್ಕಳ ಹೇಲು ತಿನ್ನುವವಳು ತುಪ್ಪದ ಗಸಿ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಮಂಗನ ಕೊನ್ದು, ಮನ್ಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಲು. — ಹೇಲುಕಸ. a common herb, a native of America, Ageratum conyzoides Lin. (Z.). — ಹೇಲುಬರು. cacking to come, a call of nature to happen. ಹೇಲು ಬನ್ದರೆ ಹುಲಿಗೆ ಸೆಡಱ (Prv.).

ಹೇಲೆ hēle. *disrespect, slight, contempt* (ಪಱಾವು, ಜಱೆವುದು Nn. 108). 2, *wanton sport, amorous dalliance*, manner or gesture of lovers, play, sport, pastime, pleasure, delight ಸಿಂಗರ, ಶೃಂಗಾರ 108). 3, wealth, etc. (ಸಿರಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ 108). 4, *opportunity, etc.*, facility, ease (ಪ್ರಸ್ತಾವ 108).

ಹೇವ hēva. disgust at or repugnance to what is to offend one's sensibilities or moral feelings (Bp. 55, 15; Te. ಏವ; see s. ಎಬ್ರಾಸಿ). ಹೇವವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಗಜುಗ ಬೆಳದಾ ಕಣ್ಣು (Dp. 54). — ಹೇವಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. an unblushing person. ಹೇವಗೇಡಿಗಳಿಗೆ ಹಾವಿಯೇನು? ವರಸೆಯೇನು? (Prv.).

ಹೇವ hēva. = ಏವ, ಹೇಹ, q. v. sorrow, grief (Śśv. 4, 29; Rām. 3, 2, 26); sickness.

ಹೇವಮಾರಿ hēva-māri. a person full of sickly or foolish obstinacy (Bh. 8, 9, 29).

ಹೇವರಿಸು hēvarisu. to feel aversion, to recoil, to shrink (Bh. 8, 25, 17; J. 2, 61; Te. ಏವಗಿಂಚು).

ಹೇವಿಲಮ್ಬಿ hēvilambi. ಹೇವಿಳಮ್ಬಿ. Tbh. of ಹೇಮಲಮ್ಬ. name of the 31st year of the cycle of sixty.

-ಹೇವೆ hēve. = -ಏವೆ 1 (ಅಹೆವು, ಅಹೇವೆ). a common affix for the first person plural of the present. see ಇನ್ನೇವೆ.

ಹೇಷ hēṣa. = ಹೇಷೆ (Sk.; R.).

ಹೇಷಾರಸಿತ hēṣā-rasita. the loud sound of neighing (V. 5, 22).

ಹೇಷಿ hēṣi. neighing; a horse (R.).

ಹೇಷಿತ hēṣita. neighing. see ಕಿಱಿಕಿಲ್.

ಹೇಷಿಸು hēṣisu. to neigh (B. 5, 13).

ಹೇಷೆ hēṣe. ಹೇಷಾ. *neighing* (of horses), whinnying, braying.

ಹೇಷ್ಯ hēṣya. Tbh. of ವಿಸ್ಮಿತ್. a portent, an omen of ill, a sign of coming calamity (My.; Te.).

ಹೇಸರ hēsara. = ಹಾಸರ Tbh. of ವೇಸರ. a mule [ಹೇಸರನೆಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದಡೇನು ತೇಜಿಯಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ? Cv. 445]; (Te. ಏಸಡ, ವೇಸಡ; T. ವೇಸರಿ). — ಹೇಸರಕತ್ತೆ. = ಹೇಸರಗತ್ತೆ. (C.). — ಹೇಸರಗತ್ತೆ. -ಕತ್ತೆ. a mule (ಚಿತ್ರಪತಿ, ವಾಜಿತರ Mr. 186; My.).

ಹೇಸಿ hēsi. a disgustful female (My.). ಹೇಸಿಯ ಪಾಪ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಪತ್ತಿತು. — ಹೇಸಿ ಮಯ್ಲಿಗೆಗೆ ಅಂಜಳು, ನಾಸಿ ನಾಚಿಕೆಗೆ ಅಂಜಳು. — ಹೇಡಿಯ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಲ್ಲ, ಹೇಸಿಯ ನಿಬ್ಬಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಲ್ಲ (Prvs.).

ಹೇಸಿಕತ್ವ hēsikatva. disgust, etc. (Jñs. 42, 63).

ಹೇಸಿಕೆ hēsike. = ಪೇಸಿಕೆ, ಹೇಸಿಗೆ. aversion, disgust (ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಘೃಣೆ Nr.; ಘೃಣೆ, ಜುಗುಪ್ಸೆ Nn. 104; ಜುಗುಪ್ಸೆ 150; C.); nastiness; a nasty, disagreeable object, an object that causes disgust (Bp. 40, 81; Abhā. 2, 80; C.). — ಹೇಸಿಕೆಯ ಮಾತು. a disgustful word (Bp. 40, 33; My.). — ಹೇಸಿಕೆಯ ನಾತ. a nauseous smell (Bp. 46, 59; My.).

ಹೇಸಿಗೆ hēsige. = ಹೇಸಿಕೆ. disgust, etc. (C.). ದೊಡ್ಡವನು ಉಣ್ಣರೆ ಮದ್ದು, ಬಡವನು ಉಣ್ಣರೆ ಹೇಸಿಗೆ. — ಪರಸೀ ಯಜಮಾನನೆನ್ನು, ಪರರ ಹೇಸಿಗೆ ತೆಗಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಹನ್ನೀ ಮೇಲೆ ಕೂತವ ಹೇಸಿಗೆಗೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? (Prvs.). — ಹೇಸಿಗೆಗಿಡ. a prickly shrub, native of America, now growing wild everywhere, Lantana aculeata Lin. (Z.). — ಹೇಸಿಗೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಹೇಸಿಗೆ ಮಾಡು. (My.). — ಹೇಸಿಗೆ ಮಾಡು. to soil, to dirty, to make filthy (My.).

ಹೇಸು hēsu. 1. = ಪೇಸು 1. to feel aversion, to have a dislike, to recoil (ಜುಗುಪ್ಸೆ Śmd. Dh.; Bp. 18, 34; 21, 19; 24, 55; 42, 9; 51, 43; 56, 18; 57, 78; J. 2, 60; 33, 45; 16, 15; 20, 54; Bh. 1, 8, 73; C. with dative). ಎಂಜಲಿಗೇ ಹೇಸದವಳು ತಂಗಳನ್ನಾ ಬಿಟ್ಯಾಳೇ? — ಏನೂ ಇಲ್ಲದವ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಹೇಸ. — ಮಾಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೇಸದವಳು ಮುಸರೆಗೆ ಹೇಸ್ಯಾಳೇ? (Prvs.). — ಹೇಸಿ ಹೋಗು. to feel aversion (as the mind, My.).

ಹೇಸು hēsu. 2. = ಪೇಸು 2, ಹೇಸಿಕೆ. aversion, etc. (My.). — ಹೇಸುಮಗ. a nasty son (My.). — ಹೇಸುಮಾತು. a disgustful word (My.). — ಹೇಸುಮುಣ್ಡೆ. a nasty widow (My.).

ಹೇಸುತನ hēsutana. nastiness (My.).

ಹೇಹ hēha. = ಹೇಯ, ಹೇವ. that is to be left or abandoned (ಹೇಯ, ತೊಱಿವಿ Nn. 93, o. rs. ತೊಱೆವುದು, ಹೇವ). 2, grief (ದುಃಖ 93). 3, disease (ಗದ, ವ್ಯಾಧಿ 93). 4, a stupid man (ಮೂರ್ಖ, ಮೂಢ 93). 5, a flag (ಪತಾಕೆ 93). 6, calling (ಆಹ್ವಾನ, ಕರೆವುದು 93; *cf.* ಹಾವ).

***ಹೇಳಿಕೆ hēḷike.** Tbh. of ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ. a kind of enigmatic composition. Kr. 2, 143.

ಹೇಳಿಗೆ hēḷige. = ಪೇಳಿಗೆ, etc. a basket; a snake-basket (ಸರ್ಪಪರ್ಯಂಕ Mr. 391; Bh. 1, 8, 35; 8, 23, 39). [ಮನವೇ ಸರ್ಪ ತನುವೇ ಹೇಳಿಗೆ Bv. 160]. ಹೀಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಗೆ ಮುಚ್ಚ ಕೂಡದೇ? (Prv.).

ಹೇಳ್ಗೆ hēḷge. = ಹೇಳಿಗೆ, etc. see ಹೆಳ್ಗೆ.

ಹೇೞಿಕೆ hēḻike. = ಪೇೞಿಕೆ. saying; telling, ordering (C.; B. 5, 150. 233); order, command. (J. 30, 54; 32, 6; C; B. 3, 103). ಹಿರಿಯರ ಹೇೞಿಕೆಯಿನ್ದ ನಮ್ಬು ತಕ್ಕ ಕಥೆ (ಐತಿಹ್ಯ Si. 236). — ಹೇೞಿಕೆಮಾತು. rumour, hearsay (C.). ಹೇೞಿಕೆಮಾತಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಯ ಮುನಿದ (Prv.).

ಹೇೞಿತು hēḻitu. (*i. e.* ಹೇೞಿದುದು). the condition of having been said. ಇದಱೊಳ್ ಸಾಕಲ್ಯಸಂಜ್ಞೆ ಹೇೞಿತಿಲ್ಲೆನ ಬೇಡ (Śmd. 61 Cm.).

ಹೇೞಿವು hēḻivu. rumour, report (ನಿರ್ವಾದ Nr.).

ಹೇೞಿಸು hēḻisu. = ಪೇೞಿಸು. to cause to say or tell, to have told, etc. (My.); to have one's self called, to be called (B. 5, 36); to have (or consider something) ordered to one's self, to make one's mind up for (4, 19). see Bp. 42, 4; 58, 28. ಬೆಸನ ಹೇೞಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಅನುಜ್ಞೆ Nr.). ತಂದೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವ ಎನ್ಗ, ಹೇೞಿಸಿದ ಅಪ್ಪಿಗನ ಮಗ (Prv.).

ಹೇೞು hēḻu. = ಏೞು 3, ಪೇೞ್, ಪೇೞು. to say, to speak; to name; to mention; to adduce; to narrate, to relate; to tell; to order, to command (Bp. 5, 54. 55; 10, 4. 7; 11, 4. 5; 12, 29. 49; 13, 3; 14, 25; 22, 31. 52; 23, 6. 10; 24, 36. 58; 28, 10; 31, 12; 37, 37; 40, 9. 90; 41, 19; 50, 20: 53, 44; 55, 7. 35; 56, 26; Rām. 1, 13, 7; 3, 2, 22; Bh. 1, 19, 19; 2, 4,7; 2, 13, 34. 46; C.; B. 2, 30). ಹೇೞಿ ಕಳುಹಿದ ಮಾತು (ಸನ್ದೇಶವಾಕ್, ವಾಚಿಕ); ಪುದ್ಗಂಗಳೆರಡುಂ ಶರೀರವನೂ ಆತ್ಮವನೂ ಹೇೞುವವು; ಮೂಲ್ಯ ದೊರಕದಿದ್ದಡೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಹೇೞುವ ಶಾಸ್ತ್ರವು (ಅನುಕಲ್ಪ); ಆವಳೊರ್ವ ವೃದ್ಧೆಯಲ್ಲದೆ ಹೇೞದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡುವಳಾಗಿ ರಾಣಿವಾಸದೊಳ್ ಸುೞಿವಳು (ಅಸಿಕ್ನಿ Nr.). ಲೋಕದ ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರ ಹೇೞುವುದು (ಲಿಂಗ Nn. 117); ಹೇೞುವದು (ಹಾ, ಸಮ್ಬೋಧೆ 140). ಇಲ್ಲದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊಱಿಸಿ ಹೇೞುವದು (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, etc. Si. 56); ಕಣೆ ಮುನ್ನಾದ ಶಕುನಗಳನ್ನು ಹೇೞುವವಳು (ವಿಪ್ರಶ್ನಿಕೆ, etc. 188); ಗೋತ್ರ ನಾಮ ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಹೇೞಿ ಕಾಲಿಗೆ ಎಱಗುವದು (ಅಭಿವಾದನ, etc. 249); ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಹೇೞುವ ಮನ್ತ್ರಿ (ಮನ್ತ್ರಿ, etc. 257); ಹೇೞದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನು (ವಚನೇಸ್ಥಿತ, etc. 359); ಚಾಡಿ ಹೇೞುವವನು (ಕರ್ಣೇಜಪ, etc. 366); ಹೇೞಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಉಕ್ತ, ಭಾಷಿತ, ಉದಿತ, ಜಲ್ಪಿತ, ಆಖ್ಯಾತ, ಅಭಿಹಿತ, ಲಪಿತ 383). ಹೇೞಿ ಕೊಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ, ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ ತನಕ ಬರುವದು? — ಹೇೞಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಾರದ ವಿದ್ಯೆ ಕೇಳಿ ಕಲಿತಾನೇ? — ಹೇೞದರೆ ತಾಯಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ, ಹೇೞದಿದ್ದರೆ ತನ್ದೆ ನಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. — ಹೇೞುವವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ, ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ. — ಹೇೞುವವರು ಹೆಡ್ಡರಾದರೆ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಮತಿ ಇಲ್ಲವೇ? — ದೊರೆ ಹೇೞದನೆನ್ದರೆ ಮರದ ಕಾಯಿ ಬಿದ್ದೀತೇ? — ಮಜ್ಜಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕ ರಾಮಾಯಣ ಹೇೞದ. — ಮಣಿಯಗಾಱನಿಗೆ ದುಃಖ ಸುಖ ಹೇೞದರೆ ಮಣುವಿನ ಲೆಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.). ಮೂರ್ಖಂಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನು ನೂರ್ಕಾಲ ಹೇೞದರೆ ಗೋರ್ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಮೞೆಗಱೆದರಾ ಕಲ್ಲು ನೀರ್ಕುಡಿಯಲಹುದೆ? (Sp.). ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನಸಿ, ಅವರು ಹೇೞದ ಹಾಗೆ ಕೇಳು! (B. 1, 25). ಆಕೆ ನನಗೆ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಅಂಗೀ ಹೊಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆನ್ದು, ಹೇೞದ್ದಾಳೆ (1, 26). ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅದಱ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಹೋಗರು ಎನ್ದು, ಹೇೞದನು (2, 8). ಈ ಮಾತು ನೆನಪು ಇರಲಿ! ಎನ್ದು, ಹೇೞದನು (5, 10). — ಹೇೞಾಟ. -ಆಟ. telling, ordering; talk (My.). ದಣೀ ಹೇೞಾಟ, ಬಡಗೀ ಮಾಡಾಟ (Prv.). — ಹೇೞಿ ಕಳಿಸು. ಹೇೞಿ ಕಳುಹಿಸು. to send word (My.). ತಾ ಹೋದರೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಹೇೞಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಮೊಸರು ಕೊಟ್ಟಾರೇ? (Prv.). 2, to communicate intelligence. ಹೇೞಿ ಕಳುಹಿಸುವದು (ಸನ್ದೇಶ Dhw.). — ಹೇೞಿ ಹೇೞಿ. rep. (Bp. 37, 15; 41, 5; Rām. 3, 5, 4).

ಹೇೞುವಿಕೆ hēḻuvike. saying; telling; etc. ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಒಡಮ್ಬಡಿಕೆ ಹೇೞುವಿಕೆ (ಸಾಮ Si. 263); ಹೀಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ದು, ಅಧಿಕಾರದಿನ್ದ ವಿಧಿಸಿ ಹೇೞುವಿಕೆ (ನಿರ್ದೇಶ, etc. 265).

ಹೇೞ್ವಿಕೆ hēḻvike. = ಹೇೞುವಿಕೆ. ಜನರ ಹೇೞ್ವಿಕೆ (ಕಿಂವದನ್ತಿ, ಜನಶ್ರುತಿ Si. 55); ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದೇ ಮೊದಲೆನ್ದು, ಹೇೞ್ವಿಕೆ (ಉಪಕ್ರಮ 442).

ಹೈ hay. *a vocative particle* (used in calling or vociferating): oh! ho! hallo! ho there! — ಹೈ ಹಸಾದ. oh! kindness or welfare! (Bh. 1, 8, 78; Rām. 6, 20, 23; J. 16, 21).

ಹೈಗ haiga. = ಹವೀಕ. a class of smārta Brāhmaṇas, inhabitants of the Tuḷu country and of some western places in Mysore (My.).

ಹೈಡಿಮ್ಬ haiḍimba. relating to Hiḍimba (Bh. 1, 9, 25).

ಹೈಡಿಮ್ಬಿ haiḍimbi. N. of a son of Ghaṭōtkaca (J. 2, 44. 67; 4, 29).

ಹೈತಕ haitaka. (fr. ಪಿತ್ತ). marks on the skin (gādari) arising from bile (S. Mhr.).

ಹೈತಿಗ haitiga. Tbh. of ಪೈತೃಕ. paternal, ancestral, etc. (Śmd. 338 Mdb.).

ಹೈತಿಗೆ haitige. = ಹೈತಿಗ. (Śmd. 338).

ಹೈದಕ haidaka. = ಹೈತಕ. (S. Mhr.).

ಹೈದರ್ haidar. N. of Tippu Sultan's father (B. 5, 160). — ಹೈದರಾಬಾದು. -ಆಬಾದು. the country and town of the Nijām (My.; B. 3, 30).

ಹೈನ hayna. = ಹಯ್ನು q. v., etc. milk, curd, butter, etc.
ಹೈನು haynu. = ಹೈನ.
ಹೈಮ haima. 1. (fr. ಹೇಮ 1). *golden, made of gold;* of a golden, yellow colour.
ಹೈಮ haima. 2. (fr. ಹೇಮ 2). wintry; cold, frigid, freezing; hoar-frost, dew. see ಕುಳಿರ್.
ಹೈಮನ haimana. wintry, cold; winter, the cold season. (R.).
ಹೈಮನ್ತ haimanta. (fr. ಹೇಮನ್ತ). wintry, cold; the winter season, the cold season. (My.).
ಹೈಮವತ haimavata. (fr. ಹಿಮವತ್). snowy, covered with snow; belonging to the Himâlaya mountains. (Cpr. 3, 32 va.). 2, Bhāratavarṣa or India. (My.).
ಹೈಮವತಿ haimavati. *Pārvati.* 2, *a kind of white orris root.* 3, *a kind of sōma or moon-plant with yellow juice.* 4, *yellow myrobalan.* 5, the Ganges.
ಹೈಮಾಮ್ಬರ haimāmbara. (fr. ಹೇಮಾಮ್ಬರ). Kṛiṣṇa (J. 25, 2).
ಹೈಯಂಗವೀನ hayas-ṅ-gavīna. = ಹಯ್ಯಂಗವೀನ. *clarified butter prepared from yesterday's milking* (ಹೊಸತುಪ್ಪ Hlā.). 2, *butter prepared only a day before it is used, fresh butter* (ನವನೀತ, ಬೆಣ್ಣೆ Mr. 183).
ಹೈರಣ್ಯ hairaṇya. (fr. ಹಿರಣ್ಯ). gold (ಗಾಂಗೇಯ, ಭಂಗಾರ Nn. 44).
ಹೈರಣ್ಯನಗರಿ hairaṇya-nagari. N. of a town (Bh. 3, 12, 7).
ಹೈರಣ್ಯವತ hairaṇyavata. N. of a division of the world (Cpr. 3, 32 va.).
ಹೈರಾನು hairānu. distressful condition, bewilderment, confusion, perturbation, trouble (My.; Mhr., H. ಹೈರಾಣ, perturbed, etc.).
ಹೈವ haiva. (= ಹೈಗ ?). N. of a tribe (ಹೈವಳ Mr. 382).
ಹೈವಳ haivaḷa. = ಹೈವ, q. v.
ಹೊ ho. = ಹೋ 2. a particle used in astonishment (My.) and in the endeavour of stopping people or animals (My.). — ಹೊ ಹೊ. rep. (My.).
ಹೊಕ್ಕರಣೆ hokkaraṇe. = ಒಕ್ಕರಣೆ. Tbh. of ಪುಷ್ಕರಿಣಿ. a lotus pool, etc. (Śmd. 350. 365; Nr.; Hlā.; Rām. 1, 7, 6). [ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಹೊಕ್ಕರಣೆ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷ ಪ್ರಮಾಣದ ಘಾತ Cv. 357].
ಹೊಕ್ಕರಿ hokkari. spitting out, vomiting (Rām. 6, 39, 16; *cf.* ಒಕ್ಕರಿಸು).
ಹೊಕ್ಕಲ hokkala. = ಒಕ್ಕಲ್ 1. thrashing, etc. ನೆಣ್ಣಿ ನೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾರಿ ಕುಣ್ಣಿತ್ತು ಹೊಕ್ಕಲಕ್ಕೆ ಮಾರಿ (Prv.).
ಹೊಕ್ಕಳ hokkaḷa. = ಹೊಕ್ಕಳು, etc. (My.).
ಹೊಕ್ಕಳು hokkaḷu. = ಪೊಕ್ಕುಳ್, etc. the navel (ನಾಭಿ Si. 441; My.). — ಹೊಕ್ಕಳುಕುಡಿ. the navel-string or umbillical cord (My.). — ಹೊಕ್ಕಳುಬಳ್ಳಿ. = ಹೊಕ್ಕಳುಕುಡಿ. (My.).
ಹೊಕ್ಕು hokku. 1. a boil, etc. (ವಿಸ್ಫೋಟ, ಪಿಟಕ Si. 200; *only* in Si.).
ಹೊಕ್ಕು hokku. 2. the threads that cross the warp in weaving, the woof of a loom (My.; see ಹಾಸು-).
ಹೊಕ್ಕು hokku. 3. = ಪೊಕ್ಕು. P. p. of ಹೊಗು.
ಹೊಕ್ಕುಳ hokkuḷa. = ಹೊಕ್ಕುಳು, etc. (G. 79. 173. 193. 286. 346).
ಹೊಕ್ಕುಳು hokkuḷu. ಹೊಕ್ಕುಳ್. = ಹೊಕ್ಕಳು, etc. (My.; ನಾಭಿ Si. 485; Te. ಪೊಕ್ಕಿಲಿ; see ಬುಗುಡುಹೊಕ್ಕುಳ್), ಹೊಕ್ಕುಳು ಬುಗುಡುಳ್ಳವನು (ತುಣ್ಡಿಲ, ತುಣ್ಡ Nr.). 2, the perpendicular dash put under a letter to make it an aspirate, *e. g.* ದ the aspirate ಧ (My.; Te. ಪೊಕ್ಕಿಲಿ).
ಹೊಗರು hogaru. = ಪೊಗರ್, q. v. shine, etc. (Grj. 3, 69 va.; Rām. 1, 5, 30; 6, 10, 12; Bh. 7, 3, 72). — ಹೊಗರಲಗು. -ಅಲಗು. a shining blade (J. 13, 18). — ಹೊಗರೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to exhibit brightness or intensiveness (Grj. 7, 11 va.). — ಹೊಗರೇಳು. -ಏಳು. lustre to rise; to become full of lustre (Bh. 8, 13, 22). — ಹೊಗರೊಗು. -ಒಗು. = ಪೊಗರೊಗು, q. v. (Bh. 6, 3, 20; J. 13, 20; Rām. 6, 13, 6).
*ಹೊಗಳತೆ hogaḷate. = ಪೊಗಟ್ತೆ, ಹೊಗಟಿಕೆ. ಃೀನನಗೊಳ್ಳಿದ ನಾದರೆ ಎನ್ನ ಹೊಗಳತೆಗಡ್ಡ ಬಾರಾ, ಧರ್ಮಾ! Bv. 386.
ಹೊಗಟತೆ hogaḷate. = ಪೊಗಟ್ತೆ. praising, praise (ಸ್ತವ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಸ್ತುತಿ, ನುತಿ Nr.; Bp. 47, 38).
ಹೊಗಟಿಕೆ hogaḷike. = ಪೊಗಟ್ಕೆ. praise, etc. (My.; Te. ಪೊಗಡಿಕೆ).
ಹೊಗಟಿತು hogaḷitu. = ಪೊಗಟ್ದು, ಹೊಗಟಿ. P. p. of ಹೊಗಟು 1 (ಹೊಗಟ್, Rām. 5, 1, 7).
ಹೊಗಟಿಸು hogaḷisu. = ಪೊಗಟಿಸು. to cause to praise (My.). ಬೆಳೆ (*i. e.* the first crop) ಹೊಗಟಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು, ಹಯನು (the second or haynu crop) ಹಂಗಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬೇಕು (Prv.).
ಹೊಗಟು hogaḷu. 1. = ಪೊಗಟ್ 1, etc. to praise (Bp. 4, 36; Bh. 2, 13, 28; C.). ಹೊಗಟಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಈಡಿತ, ಈಲಿತ, ಶಸ್ತ, ಸ್ತುತ, etc. Si. 384). ಹೊಗಟಿದಷ್ಟೂ ಮಗಳು ಜಗಳಾಡೋದು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. — ಬಗಳೋನು ಹೊಗಟನು, ಹೊಗಟೋನು ಬಗಳನು. — ಬೊಗಳುವವನ ಹೊಗಟಿದರೆ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಹಿನ್ದೆ ಬಯ್ಯ ಬಾರದು, ಮುನ್ದೆ ಹೊಗಟ ಬಾರದು (Prvs.).
ಹೊಗಟು hogaḷu. 2. = ಪೊಗಟ್ 2. praise: renown. ದೂಱನ್ನು ಎದುರಿಗಾಡು, ಹೊಗಟನ್ನು ಹಿನ್ದಾಡು (Prv.).
ಹೊಗಿಸು hogisu. = ಪೊಗಿಸು, etc. to cause to enter (Rām. 3, 7, 52; Bh. 1, 8, 83; Bhāgavata 10, 18, 2; C.; B. 5, 43).
ಹೊಗು hogu. = ಪೊಗು 1, etc. to enter in, to enter (Bp. 14, 6. 33; 56, 14; Bh. 1, 8, 19. 91; 1, 10, 32; 7, 4, 2; Rām. 6, 39, 18; J. 8, 39; 12, 42; 13. 55). P. p. ಹೊಕ್ಕು. [ಅಳಾಗಿ ಹೊಕ್ಕು ಅರಸನಾಗಿ ನಡೆದರೆ, ಆಳಿಗೊಣ್ಡತ್ತೆನ್ನ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಭಕ್ತಿ Bv. 254]. ಹೊಕ್ಕರು ಹಟುವವನು (Bh. 1, 8, 93). ಕಿವಿ ಹೊಗುವ ಹಾವು (ವೃಣೆ Si. 485). ತಪವ ಮಾಡುವೆನೆನ್ದು, ಗುಹೆಯ ಹೊಕ್ಕಿರ ಬೇಡ! ತಪದಲ್ಲಿ ಕುಪಿತ ಬಿಡದಿರಲು ತಪವಾತಪ ತಾಪ ಕಣ್ಡ್ಯ? (Sp.). ಹೊಕ್ಕ ಮನೆ ಹಾಟು, ಇದ್ದ ಮನೆ ಬೋಟು. — ಹಾವು ಹಡದಮ್ಮ ಬೇಲಿ ಹೊಕ್ಕಳು (Prvs.).
ಹೊಗೆ hoge. 1. = ಪೊಗೆ 1. to smoke, to emit smoke (ಧೂಪಧೂಮನಿರೋಧಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Rām. 3, 6, 50; 3, 7, 13; (My.). P. ps. ಹೊಗದು, ಹೊಗೆದು. 2, to create smoke (Bh. 1, 8, 30). 3, to be kindled into anger, to look sullen (as the face, Bh. 1, 8, 91).
ಹೊಗೆ hoge. 2. = ಪೊಗೆ 2. P. p. of ಹೊಗೆ 1. in ಹೊಗೆ ಹೊಗೆದು (J. 8, 39).
ಹೊಗೆ hoge. 3. = ಪೊಗೆ 3. smoke (ಧೂಮ Śmd. Dh.; Bp. 44, 27; 57, 16; Bh. 1, 20, 56; J. 8, 39; C.); steam, vapour

(My.). ಹೊಗೆಯೊಳಾಡುವ ಹಕ್ಕಿ (ಕಲಿಂಗ, ಭೃಂಗ, ಧೂಮ್ಯಾಟ Nr.). ಬಿಸಿಲು ಸೆಕೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗೆ ಹೊಡಿಡುವನ್ತೆ ಒಣಗಿಸಿ ಕಾಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟೆನ್ಥಾದು (ಸನ್ತಾಪಿತ, ಸನ್ತಪ್ತ, ಧೂಪಾಯಿತ, ಧೂಪಿತ Si. 382). ಹೊಗೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ, ತಗ್ಗು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಚಳಿ.— ಬೇಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಗೆ ನಿಮಿತ್ತ ಕೇಳ ಬೇಕೇ? (Prvs.). — ಹೊಗೆ ಕಡ್ಡಿ. the ribs or veins in a leaf of tobacco (My.). — ಹೊಗೆಕಣ್ಡಿ. an opening to let out smoke (My.). — ಹೊಗೆ ಕೊಡು. to apply smoke to (My.). 2, to overlay with a very thin covering of gold or silver by a chemical process (My.). — ಹೊಗೆಬಣ್ಡಿ. a railway carriage (C; B. 4, 103. 164). — ಹೊಗೆಬತ್ತಿ. a cheroot, a cigar (My.). — ಹೊಗೆಸುತ್ತು. = ಹೊಗೆಬತ್ತಿ. (My.). — ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಗಿಡ. the tobacco plant, Nicotiana tabacum Lin. (My.). — ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು. tobacco (My.). — ಹೊಗೆಹಡಗ. a steamer (B. 4, 104. 164; My. as ಹೊಗೆಹಡಗು.). — ಹೊಗೆ ಹಾಕು. to create smoke (My.). ಹೋಗು ಅನ್ನಲಾಗದೆ, ಹೊಗೆ ಹಾಕು! — ಹೋಗಬೇಡ! ಹೊಗೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ (Prvs.). — ಹೊಗೆಹುಡಿ. powder made of the veins of tobacco leaves, taken with betel leaves, etc. (My.).

ಹೊಂ hon̄. = ಪೊಂ (ಪೊನ್), etc. gold; a gold coin. ಹೊಂಗಳ್ (Bp. 23, 35; 28, 15. 16) — ಹೊಂಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a golden ferrule (Bp. 61, 26). — ಹೊಂಗಠಾರಿ. -ಕಠಾರಿ. a golden dagger (Bp. 26, 12). — ಹೊಂಗಣ್ಟೆ. a golden bell (V. 38, 69). — ಹೊಂಗಮ್ಬುಗೆ. -ಕಮ್ಬುಗೆ. a golden kambuge (Bh. 6, 3, 20). — ಹೊಂಗಱು. a gold-coloured feather [ದಂಗಟಿನ ಪುಣಜೆಯರು ಹೊಂಗಱಯ ಬಿಲ್ಲು ಕೋಲನೊನ್ದು ಕೈಯಲಿ ಪಿಡಿದು Cv. 332]; (Bh. 3, 13, 22). — ಹೊಂಗಲಸ. -ಕಲಸ. a gold pinnacle (Rām. 1, 7, 14; J. 21, 21); a gold vase or pot (Bh. 10, 4, 15). — ಹೊಂಗಾಗೆ. -ಕಾಗೆ. the blue jay, Coracias indica (ಕಿಕೀದಿವ, ಚಾಷ Nr.). — ಹೊಂಗೆಜ್ಜೆ. a small spherical bell of gold (J. 5, 11; Bh. 1, 12, 12). ಹೊಂಗೆಜ್ಜೆ ಮಂಗಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಹೊಂಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. work in gold (Bh. 10, 4, 14). — ಹೊಂಗೇದಿಗೆ. -ಕೇದಿಗೆ. a gold-coloured kēdige (J. 3, 35). — ಹೊಂಗೇಸರ. -ಕೇಸರ. gold-coloured filament (J. 15, 10), ಹೊಂಗೊಪ್ಪರಿಗೆ. -ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ. a golden kopparige (Bh. 1, 12, 16; 10, 4, 15). — ಹೊಂಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a golden branch (Bp. 6, 4, 88). — ಹೊಂಗೋಟೆತೆನೆಗೊನೆ. -ಕೋಟೆ-ತೆನೆ-ಕೊನೆ. the point of a merlon of a gold fort (J. 3, 21).

ಹೊಂಗರ hon̄gara. = ಪೊಂಗರ. the Indian coral tree, planted as a support for betel pepper, Erythrina indica Lam. (St. & Pl.). [Tu. ಪೊಂಗಾರೆ].

ಹೊಂಗರಕ hon̄garaka. = ಹಂಗರಕ, ಹೊಂಗರ. (St. & Pl.). ಡಂಗುರಾ ಹೊಡದರೆ ಹೊಂಗರಕನ ಮರ ಕೇಳೀತೋ? — ರಂಗೋಲೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹೊಂಗರಕನ ಕೆತ್ತೆ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? (Prvs.).

ಹೊಂಗಿಯ hon̄giya. = ಹೊನಗ್ಯಾ. the leopard cat, Felis bengalensis (Gz.).

ಹೊಂಗು hon̄gu. = ಪೊಂಗು 1. to swell; to boil over (Bp. 44, 27; 59, 1); to boil, to suffer boiling (Grj. 9, 21); to be elated, exult, to be overjoyed (Grj. 3, 7; Bp. 24, 16; 26, 12; Bh. 1, 4, 25; 7, 1, 22). [ಹೊಂಗಿದ ಪುಷ್ಪದ ಪರಿಮಳವನು ಷಡ್ಪದಗಳು, ಅವು ತಮ್ಮಂಗವ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಹಾಗ ಕಮ್ಮೆಣ್ಣೆಯಾಗದಿಪ್ಪವೆ? Cv. 701].

ಹೊಂಗೆ hon̄ge. = ಒಂಗೆ. the tree Dalbergia oujeinensis Roxb. (ತಿನಿಶ, ಸ್ಯನ್ದನ, ನೇಮಿ, ರಥದ್ರು, etc., ಹುಲಿಗಲಿ Si. 127). 2, the Indian beech, Pongamia glabra Vent. (ಚಿರವಿಲ್ವ, ನಕ್ತಮಾಲ, ಕರಜ, ಕರಂಜಕ, ಹುಲಿ ಗಿಲಿ Si. 133; St. & Pl.). 3, the tree Xantochymus pictorius Roxb. (ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ, ತಮಾಲ, ತಾಪಿಚ್ಛ Si. 138) ಮಂಗನ ಪಾರುಪತ್ಯ ಹೊಂಗೇ ಮರದ ಮೇಲೆ (Prv.). — ಹೊಂಗೆಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. oil made from hon̄ge seeds (My.).

ಹೊಚ್ಚಿಸು hoccisu. = ಹೊದ್ದಿಸು 2. to cause to put on (My.). 2, to put on, as tiles or grass on a roof (with dative, My.); to put on (another), as a kambaḷi or duppaṭi (with dative, My.).

ಹೊಚ್ಚು hoccu. = ಪೊದಿಸು, etc. to put on, as tiles (C.; B. 4, 122); to cover (My.). ಬಳ್ಳಿಗಳಿನ್ದ ಹೊಚ್ಚಲ್ ಪಟ್ಟು ಮನೆಯ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಜೇಲಿ (ನಿಕುಂಜ, ಕುಂಜ, ಲತಾಗೃಹ Si. 117). 2, to hide one's self, to enter deeply (J. 13, 18).

ಹೊಂಚಿಕೆ hon̄cike. lurking, etc. (Si. 288).

ಹೊಂಚು hon̄cu. 1. = ಅಂಚು 3, ಪೊಂಚು. to look after; to wait for expectantly (Bh. 1, 19, 20); to exert one's self secretly, not publicly (ಸಂಕೇತೋದ್ಯೋಗ Śmd. Dh.); to inspect narrowly, to espy (J. 16, 7; Rām. 6, 50, 28); to keep out of sight, to lurk (J. 15, 18; 26, 10); to lie hid, to lie in wait, to be on the look-out, as robbers, thieves or animals (My.; Si. 260); to spy (v. i., My.).

ಹೊಂಚು hon̄cu. 2. lying hid, etc. — ಹೊಂಚುಜಾಗ. a concealed place in which robbers or thieves lie hid (My.). — ಹೊಂಚು ನೋಡು. to spy clandestinely (My.). — ಹೊಂಚು ಹಾಕು. to lie in wait, to be on the look-out (C.; B. 3, 31. 67; 5, 31).

ಹೊಂಚುಗಾಱ hon̄cu-gāṟa. a man who lies in wait or is on the look-out; a spy (My.).

ಹೊಂಚುವಿಕೆ hon̄cuvike. = ಹೊಂಚಿಕೆ. being on the look-out, for, etc. ದಣ್ಡನೊಡನೆ ಟಾಣ್ಯ ಹಾಕಿ ಸಮಯ ಹೊಂಚುವಿಕೆ (ಆಸನ Si. 262).

ಹೊಟಲ hoṭala. — ಹೊಟಲಕಜ್. N. of a town (Bp. 51, 1. 3. 52. 62).

ಹೊಟ್ಟ hoṭṭa. a deaf man (Tu. ಪೊಟ್ಟ; T. ಪೊಟ್ಟೃ, blindness).

ಹೊಟ್ಟಿಗೆ hoṭṭige. = ಹಟ್ಟಿಗೆ, etc. an abode. see ಅಟ-.

ಹೊಟ್ಟು hoṭṭu. = ಪೊಟ್ಟು. chaff (ಬುಸ or ಬುಶ, ಕಡಂಗರ Hlā.; Mr. 372; C.; G. 366); husk of rice, or corn (ತುಷ, ಧಾನ್ಯತ್ವಚ್, ಸಿಪ್ಪೆ Si. 306; C.); a pod emptied of its contents (My.; ಶಮಿ, ಶಿಮ್ಬೆ, ಸಿಪ್ಪೆ Si. 306). ಹೊಟ್ಟು ಕುಟ್ಟಿ, ಕೈಯ್ಯೆಲ್ಲ ಗುಳ್ಳೆ (Prv.). — ಹೊಟ್ಟುಗುಟ್ಟು 1. -ಕುಟ್ಟು. to utter chaff, to speak nonsense (Bh. 4, 2, 54). — ಹೊಟ್ಟುಗುಟ್ಟು 2. to reduce to chaff (Bh. 5, 3, 104).

ಹೊಟ್ಟೆ hoṭṭe. 1. a cover, a lid (cf. ಪೊದೆ 1, etc.?). ಕಣ್ಣ ಹೊಟ್ಟೆ (ನೇತ್ರಚ್ಛದ, ವರ್ತ್ಮ Nr.).

ಹೊಟ್ಟೆ hoṭṭe. 2. = ಪೊಟ್ಟೆ 1, etc. a hole in a tree (Na. 43, as o. r. of ಹೋಟೆ in one MS.); [swelling or a boil. ಹೊಳ್ಳ

ಕೈಹೊಟ್ಟೆಯಾದನ್ನಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 552]. — ಹೊಟ್ಟೆಜಾಲಿ. a babool tree full of holes. (see Sp. s. ಗಿಜಿವಾಯಿ, o. r. ಪೊಳ್ಳುಜಾಲಿ).

ಹೊಟ್ಟೆ hoṭṭe. 3. = ಪೊಟ್ಟೆ 2, etc. the belly (ಜಠರ, ಉದರ, ತುಂದ, ಕುಕ್ಷಿ, ಗರ್ಭ Hlā.; Mr. 327; ಪಿಚಿಂಡ, ಕುಕ್ಷಿ, Nr.; Si. 209; ಗರ್ಭ Si. 441; ಕುಕ್ಷಿ Nn. 5; ಉದರ 64; C.); the body of a vessel (C.; B. 3, 94). ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಣ ಶಿಶು (ಭ್ರೂಣ, ಗರ್ಭ Nr.). ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೂ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದದ್ದೂ ನೋಡ ಬೇಕು. — ಹೊಟ್ಟೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಕೆಟ್ಟೆ. — ಸೂಜಿಯಷ್ಟು ಬಾಯಿ, ಗುಡಾಣದಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆ. — ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮಣ್ಣೇನು? ಮಸಿಯೇನು? — ತುಟಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಸುಮ್ಮನಿರದು. — ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿಡದು. — ಪೆಟ್ಟು ಬೆನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. — ರಾವಣನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅರ ಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆಯೋ? (Prvs.). see Bp. 9, 8; 50, 11; 55, 17; 59, 4. 17. — ಹೊಟ್ಟುರಕ. -ಉರಕ. an envious man (My.). — ಹೊಟ್ಟುರಕಿ. -ಉರಕಿ. an envious woman (My.). — ಹೊಟ್ಟುರಿ. -ಉರಿ. envy (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟು 1. to restrain the appetite, to live very frugally (My.). ಮೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟ್ಯಾನೇ? (Prv.). 2, constipation to take place (with dative of person, My.) — ಹೊಟ್ಟೆಕಟ್ಟು. 2. constipation (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಕಡತ. gripe in the intestines (B. 2, 25). — ಹೊಟ್ಟೆಕಡುಬು. a kind of filled cake (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಕಟಿತ. purging (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟು. the bowels to purge (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು. envy (ಅಕ್ಷಾಂತಿ, ಈರ್ಷ್ಯೆ Si. 68; ಅಸೂಯೆ G.; C.; B. 4, 51). ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನವ. (G. 40. 117). ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಮಾಡು (G. 40). — ಹೊಟ್ಟೆಖರ್ಚು. expense for food (B. 5, 270). — ಹೊಟ್ಟೆಗಯಿ್. -ಆಯ್. to agree with the stomach (Bp. 14, 9). — ಹೊಟ್ಟೆಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು. (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ. -ಇಲ್ಲದೆ. there being nothing (or no food) for the stomach. ಎರಡು ದಿವಸದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಉಪವಾಸ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ (B. 4, 2). ಇದ್ದ ಹಣ ತೀರಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೇ ಸಾಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವದು (5, 90). ಕಡೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ (5, 103). ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಶಾನಭಾಗ (or ಸೆಟ್ಟಿ) ಹಟ್ಟೇ ಕಡತ ಹುಡುಕಿದ ಹಾಗೆ. — ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ್ದೇ ಏಕಾದಶಿ (Prvs.). — ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬರು. pregnancy to take place (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕು. to give to eat (C.; B. 2, 24. 38; 5, 141); to administer medicine for alluring or killing (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಗೋದಿ. a kind of good wheat the grain of which is thick (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಜಾಡಿಸು. = ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟು. (C.; B. 4, 41). — ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಪ್ಪ. so that the belly becomes full, till the stomach is filled (C.; B. 5, 206). — ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬು. the belly to be filled (Bp. 33, 18; My.). ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿದ ಮೇಲೆ ಹುಗ್ಗಿ ಮುಳ್ಳು ಮುಳ್ಳು. — ಪುಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಲಿಲ್ಲ. — ಬೊಟ್ಟು ಸೀಪಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬ್ಯಾತೇ? (Prvs.). 2, to fill the belly (C.; B. 1, 10; 2, 48). — ಹೊಟ್ಟೆ ನುಲಿ. the belly to gripe (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು. a pain in the belly or stomach (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡು. obtaining for the body: means of subsistence (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಬರು. the belly to grow big (from gluttony, My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಬಾಕ. a male glutton (My.). feminine ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕಳು (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕತನ. gluttony (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಬೇನೆ. belly-ache (ಗುದಕಾಸ Mr. 386). — ಹೊಟ್ಟೆಯಚ್ಯುತದೇವ. -ಅಚ್ಯುತ-. N. (Bp. 56, 34). — ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಬಡಿ. to beat upon (another's) belly: to take away the means of subsistence (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಯಿಟು. -ಇಟು. premature birth or miscarriage to happen (used only of cattle, My.). ಹೊಟ್ಟೆಯಿಟಿದ ಆಕಳು (ಅವತೋಕೆ, ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ Si. 321). — ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ. -ಉರಿ. 1. the belly to burn from sickness or distress (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ. -ಉರಿ. 2. burning of the belly from sickness or distress; envy. ಕಣ್ಣುರೆ ಕಣ್ಣುರಿ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ (Prv.). — ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಟು. envy to be produced (My.); sorrow to be produced (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕು. to put into one's belly: to keep to oneself, to conceal and forgive (B. 4, 16. 201). — ಹೊಟ್ಟೆ ಶೂಲೆ. = ಹೊಟ್ಟೆನೋವು. (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಸಾಗಿಸು. = ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆ. (B. 1, 10; 5, 99). — ಹೊಟ್ಟೆಹಾಟ. a man whose belly is always in an empty state, one who can always eat, a glutton (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಹಾಟತನ. gluttony (My.). — ಹೊಟ್ಟೆಹೊರಕ. a man who cares only for sustaining or nourishing his belly (My.). — ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆ. to sustain or nourish the belly, to support life (My.). ಪೋಷ್ಯವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಮ್ಬುವವನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ Si. 358). ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇ ತಾನು ಹೊರೆಯದವ ಮುನ್ನಾರ ಸಲಹುವನು? (Prv.).

ಹೊಟ್ಟೆಗ hoṭṭega. a gorbellied, corpulent man (ಪಿಚಂಡಿಲ, ಬೃಹತ್ಕುಕ್ಷಿ, ತುನ್ದಿಲ, ಉದರಿಲ Hlā.; ತುಣ್ಡಿಲ Mr. 388).

ಹೊಟ್ರೆ hoṭre. = ಪೊಟ್ಟರೆ, q. v., etc. the hollow of a tree.

ಹೊಡ hoḍa. 1. = ಪೆಡ, etc., ಹೆಡ, ಹೊಡೆ 7. the state of being behind, etc. — ಹೊಡ ಮಗುಚು. to turn backwards (v. i., Bp. 46, 22).

ಹೊಡ hoḍa. 2. = ಪೊಡೆ 4, ಹೊಡೆ 4. extension, etc. — ಹೊಡಗುಳು. -ಕುಳು. extension-seizure: expansion, prolixity, diffuseness (Bh. 5, 11, 39; 6, 4, 28).

ಹೊಡ hoḍa. 3. beating. — ಹೊಡಚೆಣ್ಡು. N. of a play at which balls are struck with a stick (My.; Bh. 1, 8, 8).

ಹೊಡ hoḍa. 4. = ಹೊಡದು, ಹೊಡೆ 2, ಹೊಡೆದು. P. p. of ಹೊಡೆ 1, in ಹೊಡ ಕೊಳ್ಳು (C.; B. 2, 45; 5, 114) and in ಹೊಡ ಹೊಡದು (Bp. 21, 43; J. 22, 44). ಹೊಡ ಕೊಳ್ಳು, also; to take away, to carry off; to rob (My.).

ಹೊಡ hoḍa. 1. = ಪೊಡ 1 q. v., ಹೊಡೆ. — ಹೊಡ ಮಡು. = ಪೊಡ ಮಡು, q. v. (Bp. 12, 23; 13, 24). — ಹೊಡವಡಿಕೆ. -ಮಡಿಕೆ. = ಪೊಡವಡಿಕೆ, to prostrab (ನಮಸ್ಯ, ವನ್ದನೆ Hlā.). — ಹೊಡವಡು. -ಮಡು. = ಪೊಡವಡು. (ಉದ್ಯಾನ, ನಿಃಸರಣ Nr.; is ಹೊಱವಡು meant ?).

ಹೊಡ hoḍa. 2. = ಪೊಡ 2, q. v. appearance. — ಹೊಡಕರಿಸು. = ಪೊಡಕರಿಸು. to make one's appearance, etc. (Bh. 3, 6, 80; Dp. 154, 8; Rām. 3, 6, 50; 6, 11, 10; 6, 20, 5; 6, 30, 14; J. 23, 17; 29, 28); to make one's appearance (amongst a host and come to a mêlce with it, ತಾನು ಬೆರಸು Bhn. 16; Bh. 6, 8, 18).

ಹೊಡಕು hoḍaku. a side? see Bhn. 16 s. ತೋಟಿ 1.

ಹೊಡಕೆ hoḍake. the elephant grass (My.).

ಹೊಡಗು hoḍagu. = ಗೊಡಗು, ಗೊಡುಗು. a hole (My.).

ಹೊಡತ hoḍata. beating; a stroke, a blow (Bp. 52, 9; C.; B. 2, 31. 43; 4, 37. 212; Si. 380).

ಹೊಡದು hoḍadu. = ಹೊಡೆದು. P. p. of ಹೊಡೆ 1. (Bp. 9, 13; 45, 10; 49, 42; 50, 60; C.).

ಹೊಡಸು hoḍasu. = ಪೊಡಸು, etc., ಹೊಡಿಸು. to cause to beat or strike, etc. (Bp. 38, 57; 54, 46; My.). ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡಸಿಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಕಶ್ಯ, ಕಶಾರ್ಹ Nr.).

ಹೊಡಹ hoḍaha. one who beats, drives. ಕಾಳಗದ ಬಣ್ಡಿಯಂ ಹತ್ತಿ ಹೊಡಹಂ (ಸ್ಯನ್ದನಾರೋಹ, ರಥಿಕ Mr. 247).

ಹೊಡಿ hoḍi. = ಹೊಡೆ 1, etc. to beat, to affix as a seal, etc. (C.). ಅರಸಿನ ಮುದ್ರೆ ಹೊಡಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿ ಭಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳು (ರೂಪ್ಯ Si. 330); ಕೆಯ್ತ್ಮಾಳ ಹೊಡಿಯುವನು (ಪಾಣವಾಡ, etc. 340); ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹೊಡಿಯುವ ಚಾಟಿಕೋಲು (ಕಶೆ 344); ಹೊಡಿಯಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಆಹತ 377). ಹೊಡಿಯ ಬೇಕೆಮ್ಬವಗೆ ಕೂತ ಮಣೆಯೇ ಕೋರಡು. — ಮಾಡುವವರ ಮುನ್ದೆ, ಹೊಡಿಯುವವರ ಹಿನ್ದೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು.— ಹವುದೆನ್ದರೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಲೆನ್ದರೆ ಹೊಡಿಯುತ್ತಾನೆ (Prvs.).

ಹೊಡಿಸು hoḍisu. = ಹೊಡಸು, etc. to cause to beat. (C.; B. 3, 40. 49; 4, 20; 5, 28. 222). ಹೊಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡನ್ಥ (ಹತ G.).

ಹೊಡೆ hoḍe. 1. = ಪೊಡೆ 1, q. v., etc. to strike, etc. (Bp. 21, 42; 50, 6; 52, 8; 57, 37; J. 11, 38; Bh. 1, 8, 8; 1, 10, 37; C.; B. 4, 157); to devour, to eat (Bh. 1, 10, 30; My.). P. ps. ಹೊಡದು q. v., ಹೊಡೆದು. ಅಶ್ವಾದಿಗಳ ಹೊಡೆವ ಸಜ್ಜಳ (ಕಶೆ Nr.). ಕೆಲವು ಅಡುಗಳನ್ ಓರ್ಬೊಬ್ಬುಲಿಯ ಮರನಿಪ್ಪ ನೆಪ್ಪಿಗೆ ಆತನು ಹೊಡೆದು (Bp. 20, 14). ಹೊಡೆವ ಗಾಳಿ (22, 8). ತಲೆಯಂ ಹೊಡೆದು (28, 24). ಹೊಡೆವ ಸಿಡಿಲ್ (Bh. 1, 8, 31). ಅಡವಿಯೊಳು ಮಟ್ ಹೊಡದು (see Sp. s. ಸೇಡುಗೊಳ್). ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟು ಹೆತ್ತವರು ಹೊಡದರೆ ನೋಯದೇ? (Prv.). — ಹೊಡದಾಟ. -ಆಟ. beating, striking; mutual beating, fighting (ಪ್ರಹಾರ G.; C.; B. 5, 1). ಹೊಡದಾಡಿಕೆ. -ಆಡಿಕೆ. = ಹೊಡದಾಟ. — ಹೊಡದಾಡು. -ಆಡು. to beat; to beat mutually, to fight (C.; B. 1, 16).

ಹೊಡೆ hoḍe. 2. = ಹೊಡ 4, etc., in ಹೊಡೆ ಹೊಡೆದು (B. 4, 97).

ಹೊಡೆ hoḍe. 3. the principal top-beam in a roof (My.); a side. Tu. ಪುಡೆ.

ಹೊಡೆ hoḍe. 4. = ಪೊಡೆ 4, ಹೊಡ 2. extension, etc. — ಹೊಡೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to throw down to the full length or headlong (Bp. 37, 70). — ಹೊಡೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. = ಪೊಡೆಗೆಡೆ, q. v. (Bp. 2, 14).

ಹೊಡೆ hoḍe. 5. — ಹೊಡೆ ಮರಳು. to grow (ಬೆಳೆ Bhn. 16; see another ಹೊಡೆ ಮರಳು s. ಹೊಡೆ 7).

ಹೊಡೆ hoḍe. 6. = ಪೊಡೆ 3, No. 3. an ear of corn just before fully shooting forth; the calyx of the kēdage just before fully opening (C.; ಕೇದಗೇ ಹೊಡೆ G. 347). 2, = ಹೊಡೆಹುಲ್ಲು (ನೀವಾರ Mr. 372). — ಹೊಡೆಜಾಲಿ. a shrub or low tree with very large white spines, Acacia latronum willd. (Z.; *cf.* ಹೊಟ್ಟೆಜಾಲಿ s. ಹೊಟ್ಟೆ 2?). — ಹೊಡೆಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice of not fully grown grain. — ಹೊಡೆಯಕ್ಕಿದುಯ್ಯಲು. -ತುಯ್ಯಲು. a dish made of not fully grown rice-grain, etc. (Bp. 18, 17). — ಹೊಡೆ ಹಾಯು. an ear of corn to begin to shoot forth (C.). — ಹೊಡೆಹುಲ್ಲು. grass which bears ears (ತೃಣಧಾನ್ಯ, ನೀವಾರ Hlā.).

ಹೊಡೆ hoḍe. 7. = ಹೊಡ 1, etc. — ಹೊಡೆ ಮರಳು. to turn backwards (v. i., Bh. 6, 7, 18).

ಹೊಡೆ hoḍe. = ಹೊಡ 1, etc. Tbh. of ಪುಟ. a cover, a wrapper. see ಕೆಯ್ಗೊಡೆ.

ಹೊಣಕೆ hoṇake. = ಪೊಣರ್ಕೆ. fighting; a fight (Bh. 1, 6, 1; J. 10, 42).

ಹೊಣಿ hoṇi. an imitative sound used where fighting takes place (ಕಾದುವೆಡೆ Ct. I, 37). *cf.* ಹಣಿ 3?

ಹೊಣೆ hoṇe. = ಪೊಣೆ. bond, bail; a bondsman, a surety, a bail (ಪ್ರತಿಭು, ಲಗ್ನಕ Hlā.; ಲಗ್ನಕ, ಜಾಮಿನ G.; Bp. 27, 54; C.; Dp. 110, 2). ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಮನೆ ಯಾಕೆ? ಲಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಣೆ ಯಾಕೆ? — ಮೊಣೆಗೆ ಹೋದರೂ ಹೊಣೆ ತಪ್ಪದು (Prvs.). see Śś. s. ಬೇಡ 2. — ಹೊಣೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become bail, to give security for (ಜಾಮೀನ ಆಗು G. 64). ತೆಲಿಲಾಪರೆ ಹೊಣೆಯಾಗು! (Prv.).

ಹೊಣೆಕಾಱ hoṇe-kāṟa. a surety, a security, a bail (ಪ್ರಲಗ್ನಕ, ಪ್ರತಿಭು Mr. 238).

ಹೊಣೆಗಾಱ hoṇe-gāṟa. = ಹೊಣೆಕಾಱ. (ಪ್ರತಿಭು, ಲಗ್ನಕ Nr.; ಲಗ್ನಕ, etc., ಜಾಮಿನ್ದಾರ Si. 349; Bh. 1, 9, 11; C.).

ಹೊಣ್ಟು hoṇṭu. = ಹೊಱಟು. P. p. of ಹೊಱಡು. (Bp. 26, 31; My.).

ಹೊಣ್ಡ hoṇḍa. a pit, a hole; an artificial pond; deepness, as of a well (My.; ಊರವರು ಬಳಸುವ ನೀರಿನ ಸಣ್ಣಕೆಱೆ G.). ನೀರಿನ ಹೊಣ್ಡ (ಕಟ್ಟೆ, ಕುಣ್ಡ G.). (Dp. 151, 6).

ಹೊಣ್ಡೆ hoṇḍe. — ಹೊಣ್ಡೆಮರ. the small tree Cerbera Odollam Gaert. (St. & Pl.).

ಹೊತ್ತಗೆ hottage. Tbh. of ಪುಸ್ತಕ. a book, etc. (Śmd. 95. 349).

ಹೊತ್ತಱು hottaṟu. = ಪೊತ್ತಱ್, etc. at day-break (Bp. 29, 29).

ಹೊತ್ತಾಱೆ hottāṟe. = ಪೊತ್ತಱೆ, etc. day-break; at day-break (C.; ಮುಂಜಾನೆ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ G.). [ಹೊತ್ತಾಱೆ ಎದ್ದು ಅಗ್ಘವಣ ಪತ್ರೆಯ ತನ್ದು ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ಪೂಜಿಸು ಲಿಂಗವ Bv. 172; Cv. 1427]. ಹೊತ್ತಾಱೆಗೆ (My.). see Sp. s. ಬಯ್ಗು.

ಹೊತ್ತಿಗೆ hottige. = ಹೊತ್ತಗೆ. (Bp. 57, 29; B. 4, 188).

ಹೊತ್ತಿಸು hottisu. 1. = ಪೊತ್ತಿಸು, etc. to kindle, to light (as fire or a lamp, Bp. 16, 25; C.; B. 4, 157; 5, 186).

ಹೊತ್ತಿಸು hottisu. 2. = ಹೊದ್ದಿಸು 2. to put on oneself, to assume (Bh. 10, 8, 10).

ಹೊತ್ತಿಸು hottisu. 3. to cause to burn at the bottom of the cooking vessel, to bake too much (as bread, B. 5, 186).

ಹೊತ್ತು hottu. 1. = ಪೊತ್ತು 1, etc. to be kindled, etc. (Bp. 56, 35; Bh. 8, 26, 7; My.). ಮಂಕುಮೂಱು ಆದರೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತದೇ? — ಮದ್ದನಾದರೆ ಗಡ್ಡ ಹೊತ್ತದೇ? — ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಹಾರವ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಗಡ್ಡ ಮಾಸೆ ಹೊತ್ತಿತು (Prvs.).

ಹೊತ್ತು hottu. 2. = ಒತ್ತು 6, ಪೊತ್ತು 2, etc. the sun (C.); time (C.; ಕಾಲ Si. 455); a day (in ಈ ಹೊತ್ತು, C.; B. 4, 20). ಈ ಹೊತ್ತಿಂಗೆ (Bp. 42, 33). ಬಯ್ಗಿನ ಹೊತ್ತು (ಸಾಯಂ); ಹೊತ್ತು ತೀವುವುದು (ಸೂತಿಮಾಸ, ವೈಜನನ Hlā.). ಹದಿನೆಣ್ಟು ಬಾರಿ ಎವೆಯಿಕ್ಕುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ಕಾಷ್ಠೆ); ತಕ್ಕ ಹೊತ್ತು (ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಅವಸರ Nr.). ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವ ಕೇಳ ಹೊತ್ತನಱಿಯೆ (Dp. 4). ಮೃತ್ಯು ಬಲ್ಲಳೆ ವೇಳ್ಯ ಹೊತ್ತೆಮ್ಬುದ? (76). ಸೋಲ್ದ ಹೊತ್ತು (ಅಭಿಷಂಗ Mr. 492). ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒದಗಿದವನೇ ನೆಣ್ಟ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒದಗಿದವನೇ ಬಣ್ಟ (Prv.). see Bp. 14, 9; 22, 7; J. 20, 23; Bh. 2, 13, 43; B. 2, 34. 40. 45; 3, 17; 5, 100. 242. 294. — ಹೊತ್ತಿೞು. -ಇೞು. the sun to go down lower and lower (afternoon, My.). — ಹೊತ್ತು ಕಳೆ. = ಹೊತ್ತುಗಳೆ. (C.; B. 4, 2). — ಹೊತ್ತುಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಪೊತ್ತುಗಳೆ. to spend time; to lose time (J. 14, 4; 30, 26; C.; B. 1, 12; 3, 68. 77. 95; 5, 293). ಹೊತ್ತುಗಳೆಯೋಣ (ಯಾಪನ G.). — ಹೊತ್ತು ಮಾಡು. to delay,

to procrastine, to be dilatory (My.). — ಹೊತ್ತು ಮಾಡು. time to be passed (for doing any business, My.). ಹೊತ್ತು ಮಾಡಿದರೆ ತೊತ್ತು ಹೆತ್ತವಳಾದಾಳೇ? (Prv.). — ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗು. the sun to set (C.). — ಹೊತ್ತು ಮೂಡು. the sun to rise (C.). — ಹೊತ್ತು ಸಾಧಿಸು. to obtain or seize the proper moment; to look out or watch for an opportunity (B. 4, 20. 42. 80; My.). — ಹೊತ್ತು ಹುಟ್ಟು. the sun to rise (My.). — ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ. from time to time (J. 26, 6; C.; B. 1, 12; 3, 21; 4, 24). — ಹೊತ್ತೇಱು. -ಏಱು. the sun to rise higher and higher (before noon, My.). ನಚ್ಚಿದನ್ತರಸಿನಾ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನರಿವವದು ಒಚ್ಚೊತ್ತು ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಹೊತ್ತೇಱು ಕಿಚ್ಚು ಕಾದನ್ತೆ (Sp.). — ಹೊತ್ತೊತ್ತಿಗೆ. -ಒತ್ತಿಗೆ. = ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ. (B. 2, 45).

ಹೊತ್ತು hottu. 3. = ಪೊತ್ತು 3, etc. to be burnt at the bottom of the cooking vessel, etc. (C.). ಅವಳು ಆ ಹೊತ್ತಿದ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ (B. 5, 186). ಹೊತ್ತಿದ ಅನ್ನ (ಭಿಸ್ಸಟ G.).

ಹೊತ್ತು hottu. 4. that is burnt at the bottom of a cooking vessel, etc. (ದಗ್ಧಿಕೆ, ಸುಟ್ಟ ಅನ್ನ G.).

ಹೊತ್ತು hottu. 5. = ಒತ್ತು 7, ಪೊತ್ತು 4. P. p. of ಹೊಱು. (C.). — ಹೊತ್ತು ಬರ್. to take upon the head and come (Bp. 32, 56). — ಹೊತ್ತು ಹಾಯ್ಕು. to carry on the head and put or throw down (Bp. 49, 44).

ಹೊತ್ತು hottu. 6. = ಹೊದ್ದು 1, etc. P. p. of ಹೊದೆ 1. — ಹೊತ್ತು ಕೊಳ್ಳು. to put on, as clothes (B. 3, 91; 5, 88. 260. 297).

ಹೊತ್ತುಣ್ಟಲೆ hottuṇṭale. at day-break (My.). early (B. 1, 21).

ಹೊತ್ತುಣ್ಟ್ಲೆ hottuṇṭle. = ಹೊತ್ತುಣ್ಟಲೆ. (My.).

ಹೊತ್ಥಱು hotthaṟu. = ಪೊತ್ತಱ್, etc. the break of day. (ಹೊತ್ಥಱನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗೇ ಪ್ರಾತರ್ ಎನಿಸುಗು Nr.)

ಹೊದಕುಳಿ hodakuḷi. = ಪೊದಕುಳಿ. affliction, etc. (ಸನ್ತಾಪ Bhn. 64). — ಹೊದಕುಳಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to be greatly grieved. (Rām. 2, 2, 39). — ಹೊದಕುಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಪೊದಕುಳಿಗೊಳ್. (Bp. 53; 67; J. 8, 40; Bh. 1, 8, 3).

ಹೊದಕೆ hodake. = ಪೊದಕೆ, etc. a cover, a covering, a wrapper (ಪ್ರಾವಾರ, ಕಮ್ಬಲ Nr.; Bp. 55, 11; C.; B. 5, 254). ಹೊದಕೆಯ ಸೀರೆ (ನಿವೀತ, ಪ್ರಾವೃತ Nr.). 2, a thatch, a roof. ಮನೆಯ ಹೊದಕೆ (ಆಚ್ಛಾದನ, ವಲಭಿ Hlā.). [Tu. ಪೊದಕ್ಕೆ].

ಹೊದಗಿಸು hodagisu. = ಪುದುಗಿಸು q. v., etc. to cause to enter, etc. (My.).

ಹೊದರು hodaru. (= ಪೋರ್ 3, etc.). the hollow of a tree (B. 2, 2; 3, 74); a hole in the ground (4, 192).

ಹೊದಱು hodaṟu. ಹೊದಱ್. = ಪೊದಱ್, etc. a bush, etc. (ಉಲಪ, ಸ್ತಮ್ಬ, ಗುಲ್ಮ, ವೀರುಧ್, ವಿಟಪ Hlā.; Bh. 1, 20, 27. 55. 60; 3, 13, 26. 33; Śm. 85; My.). ನೆಯ್ಗೊಣ್ಡರ್ದ ಹೊದಱ್ (ಗುಲ್ಮ, ವೀರುಧ, etc. Mr. 108). ಲತೆಯ ಹೊದಱು (ಗುಂಜ, ಲತಿಕಾಸಮೂಹ Nn. 133); ಹಲವು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹಬ್ಬಿದ ಹೊದಱು (ಪಲವು ಆವೇಷ್ಟಗುಲ್ಮ, ಹಬ್ಬಿದನ್ತಾ ಮೆಳೆಗಳು 162). 2, a mass, a large number, a host, a herd (Bh. 6, 2, 4; 7, 17, 25). — ಹೊದಱಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to form a herd (Bh. 3, 13, 16). — ಹೊದಱುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a mass, to assemble (v. i., Bh. 6, 7, 7). — ಹೊದಱುದಿವಿ. -ತಿವಿ. a great striking or cuffing (Rām. 4, 3, 9). — ಹೊದಱೇಱು. -ಏಱು. to grow massive, numerous or abundant, to crowd (Rām. 1, 7, 14; 5, 9, 15; 6, 45, 3; Bh. 2, 2, 108).

ಹೊದಱೆ hodaṟe. = ಹೊದಱು. (Si. 305; *only* in Si.).

ಹೊದಸು hodasu. = ಪೊದಿಸು, etc. to put over; to put on; to cover; etc. (My.). ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೊದಸಲು ಪಟ್ಟ ರಥ (ದ್ವೈಪ, ವೈಯಾಘ್ರ Nr.; Rām. 2, 2. 27).

ಹೊದಿ hodi. = ಪೊದೆ 1, etc. to put on, as a cloth, etc. (Bp. 47, 47). ಹೊದಿಯುವ ಬಟ್ಟೆ (ನಿವೀತ, ಪ್ರಾವೃತ Si. 222).

ಹೊದಿಕೆ hodike. = ಹೊದಕೆ, etc. a cover, etc. (My.; ಅನ್ತರ್ಧೆ, ವ್ಯವಧೆ, ಅಪವಾರಣ, ಅಪಿಧಾನ, etc. Si. 31). ಹುಲಿಯ ತೊಗಲು ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳ ರಥ (ದ್ವೈಪ, etc. Si. 275); ಮರದ ಹಲಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳ ಬಣ್ಡಿ (ದಾರವ 276); ಗುಡಾರ ಮುನ್ತಾದ ಹೊದಿಕೆ (ಪರೀವಾಪ 439). 2, a roof. ಮನೇ ಹೊದಿಕೆ (ಛದಿಸ್, ಪಟಲ Si. 457).

ಹೊದಿಸು hodisu. = ಹೊದಸು, etc. (Bp. 15, 21; C.). ಬಿಳಿಯ ಕಮ್ಬಳಿಯಿನ್ದ ಹೊದಿಸಿದ ರಥವು (ಪಾಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಿ Nr.). ಕಮ್ಬಳಿಯಿನ್ದ ಹೊದಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ತೇರು (ಕಾಮ್ಬಲ); ಬಟ್ಟೆಯಿನ್ದ ಹೊದಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ತೇರು (ವಾಸ್ತ್ರ Si. 276); ಹೊದಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಛನ್ನ, ಛಾದಿತ 381). ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ಹೊದಿಸುವವನು (G. 308). ತನಗೇ ಇಲ್ಲದವಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೇನು ಹೊದಿಸ್ಯಾಳು? — ಹಚ್ಚಡ ಹೊದಿಸಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? (Prvs.).

ಹೊದೆ hode. 1. = ಪೊದೆ 1, etc. to put on; to put over; to wrap round; to cover (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.; ಆವರಣ Śm. 98; Bp. 42, 4; My.). P. ps. ಹೊದದು, ಹೊದೆದು, ಹೊದ್ದು, ಹೊತ್ತು. ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು ಹೋದಾತ ಯೋಗಿಯೆನಬೇಡ (Sp.). ಮೆಯ್ ಮೇಲೆ ಹೊದ್ದಿರುವ ವಸ್ತ್ರ (ಪ್ರಾವಾರ, etc. Si. 224). ಶಾಲು ಹೊದ್ದವನಾದರೂ ಹಾಲು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಅಂಗಡೀ ಮಾಱು, ಗೊಂಗಡೀ ಹೊದ್ದ (Prvs.). — ಹೊದ್ದು ಕೊಳ್ಳು. to put on, etc. (C.; B. 2, 33; 3, 25; 4, 135). ಹೊದ್ದು ಕೊಮ್ಬ ಸೀರೆ (ಪ್ರಾವಾರ, etc. Nr.).

ಹೊದೆ hode. 2. = ಪುದೆ, etc. a quiver (ಶರಕೋಶ Śmd. Dh.; ಡೊಣೆ Śm. 98; Bh. 3, 13, 22). ಕಣೆಯ ಹೊದೆ (ಡೊಣೆ, ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಮೂಡಿಗೆ Kk. 40). 2, a bush, a thicket (My.; ಕುಂಜ Si. 413; ಗುಲ್ಮ, ಸ್ತಮ್ಬ 442). — ಹೊದೆಯೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. a quiver's hold (ತೂಣ, ಶರಾಶ್ರಯ, ಶರಧಿ, etc., ಡೊಣೆ Mr. 295).

ಹೊದ್ದಿಕೆ hoddike. 1. = ಒದ್ದಿಕೆ, ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. joined state, union; concord, friendship (My.).

ಹೊದ್ದಿಕೆ hoddike. 2. = ಹೊದಿಕೆ. a cover, a wrapper (My.). [Tu. ಪುದಕ್ಕೆ].

ಹೊದ್ದಿಗೆ hoddige. = ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. union (see Nn. 105 s. ಹೊದ್ದುಗೆ). 2, that is joined to or appended: an appendage, something subordinate or inferior (ಉಪಸರ್ಜನ, ಉಪಾಗ್ರ Mr. 451).

ಹೊದ್ದಿಸು hoddisu. 1. = ಪೊದ್ದಿಸು. to join (v. t., Bh. 6, 7, 21); to put to, to affix, to attach (J. 30, 50). ಲೋವೆಯ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಡೊಂಕ ಮರಂ (ಗೋಪಾನಸಿ Nr.).

ಹೊದ್ದಿಸು hoddisu. 2. = ಹೊಚ್ಚಿಸು, ಹೊತ್ತಿಸು 2. to put on, as cloth, tiles, etc. (My.).

ಹೊದ್ದು hoddu. 1. = ಪೊದ್ದು 1, ಹೊತ್ತು 6, ಹೊದೆದು. P. p. of ಹೊದೆ 1.

ಹೊದ್ದು hoddu. 2. = ಪೊದ್ದು 2, etc. to join (v. i.); to come in contact with; to go or come near; etc. (Bp. 29, 7; 32, 45; 43, 82; 52, 23; 55, 7; 61, 37; Bh. 1, 8, 93; 6, 7, 21; Rām. 6, 45, 3; J. 6, 47; 22, 29; 25, 55). [ಕೈಯ ತೊಳೆದಲ್ಲದೆ ಮುಟ್ಟಲೀಯ ಕಾಲ ತೊಳೆದಲ್ಲದೆ ಹೊದ್ದಲೀಯ Bv. 911; Cv. 114; 887]. ಇದಱೊಳ್ ಪೆಱರನ್ ಅಧಿವಂಚಿಸುವ ಮಱೆಯ ಶಬ್ದ ಹೊದ್ದಿರಲ್ (Mr. 5). ತನ್ನ ತಾನಱಿವವನ ಮುನ್ನ ಹೊದ್ದದು ಮಾಯೆ; ಉನ್ನತವಪ್ಪ ಗಜವೇಱಿ ಬಪ್ಪವನು ಕುನ್ನಿಗಂಜುವನೆ? (Sp.). ಮುತ್ತು ನೀರಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಮತ್ತೆ ನೀರಪ್ಪುದೇ? ಸತ್ಯವನಱಿದ ಜ್ಞಾನಿ ಸಂಸಾರವನು ಮತ್ತೆ ಹೊದ್ದುವನೆ? (Sp.).

ಹೊದ್ದುಗೆ hodduge. = ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. union, etc. (ಸಂಹರ, ಪೊರ್ದುಗೆ Nn. 105, o. r. ಹೊದ್ದಿಗೆ).

ಹೊನ್ hon. = ಪೊನ್, etc. gold (ಹೇಮ, ಸ್ವರ್ಣ, ಜಾತರೂಪ, ಸುವರ್ಣ, ಭರ್ಮ, etc. Hlā.; ಕಲಧೌತ Hlā.; ಸ್ವರ್ಣ, etc. Mr. 199; Cpr. 6, 82; Bp. 45, 37; 55, 14; 58, 31; Bh. 2, 13, 46); a gold coin, the half of a varaha (1 Rupee 7 As. 4 kāsu, My. as ಹೊನ್ನು; Bp. 28, 5. 12; 29, 15; 40, 35). ಹೊನ್ನುಳ್ಳವಂ (ಧನಪತ್, ಅಸ್ತಿಮತ್ Hlā.; ಧನಾಢ್ಯ Mr. 237). ಹೊನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆ (ಹರಿಣಿ, ಹಿರಣ್ಮಯಿ); ಹೊನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯುಂ (ಅಕುಪ್ಯ Hlā.). ಹೊನ್ನನೂ ಬೆಳ್ಳಿಯನೂ ಅಜ್ಞಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದೊಡೆ ರೂಪ್ಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಹೊನ್ನಂ ಕುಡುವಡೆಗೆ ಕಲ್ಪತರು (Śmd. 75). ಹೊನ್ನ ಬಯಕೆ (ನಿಕ್ಷೇಪ, ಉಪನಿಧಿ Mr. 56). — ಹೊನಗನೆ. = ಹನಗಾಣೆ, ಹೊನಗನ್ನೆ, ಹೊನಗೊನೆ, ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ q. v., ಹೊನ್ನಗೋನೆ. (My.; ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, etc. Si. 156). — ಹೊನಗನ್ನೆ. = ಹೊನಗನೆ, etc. (G.). — ಹೊನಗೊನೆ. = ಹೊನಗನೆ, etc. (My.). — ಹೊನ್ದಳಿಗೆ. -ತಳಿಗೆ. = ಪೊನ್ದಳಿಗೆ. a gold plate (Rām. 1, 17, 22; 3, 6, 58). — ಹೊನ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. = ಪೊನ್ದಾವರೆ. a gold-coloured lotus (Grj. 2, 68). — ಹೊನ್ತೇರ್. -ತೇರ್. -ರು. = ಪೊನ್ತೇರ್. a gilt chariot (Bh. 3, 18, 41; J. 12, 15; Rām. 3, 2, 20). — ಹೊನ್ದೊಡವು. -ತೊಡವು. = ಪೊನ್ದೊಡವು. a gold ornament (Cpr. 6, 96). [— ಹೊನ್ದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. = ಹೊನ್ದೊಡವು. ಅರಸಿನವನೆ ಮಿಸ್ದು ಹೊನ್ದೊಡಿಗೆಯನೆ ಕೊಟ್ಟು ಪುರುಷನ ಒಲವಿಲ್ಲದ ಲಲನೆಯನ್ನಾಗಿರ್ದನಯ್ಯಾ Bv. 269]. — ಹೊನ್ದೊಣೆ. a golden trough (Rām. 1, 13, 10). — ಹೊನ್ನ. -ಅ 3. = ಪೊನ್ನ. N. of a Kannaḍa author (Śmd. 4); N. (C.; B. 4, 75). — ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ. -ಕನ್ನೆ. = ಹೊನಗನೆ, etc. a common weed, used as a potherb, Alternanthera sessilis R. Br. (C.; ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮತ್ಸ್ಯಾಕ್ಷೀ, ಸೋಮವಲ್ಲರಿ, ವಯಃಸ್ಥೆ Nr.; ಸ್ತನಪಯೋಗನ್ನಿ Mr. 135; T. ಪೊನ್ನಾಂಗಣಿ; Tu. ಪೊನ್ನಾಂಕಣ್ಣಿ). — ಹೊನ್ನ ಗುಬ್ಬಿ. a golden knob or head (Grj. 6, 56 va.). — ಹೊನ್ನಗೋನೆ. = ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ. (My.). — ಹೊನ್ನಡ್ಡೆ. -ಅಡ್ಡೆ. a golden boiler (Rām. 1, 16, 53). — ಹೊನ್ನ ತನ್ನೆಗಳ್. N. (Bp. 58, 8). — ಹೊನ್ನದೇವ. N. (Bp. 9, 41). — ಹೊನ್ನಧೇನು. a cow of gold (Bp. 55, 15). — ಹೊನ್ನನ್ದಣ. -ಅನ್ದಣ. = ಪೊನ್ನನ್ದಣ. a golden palankeen (Rām. 1, 16, 13). — ಹೊನ್ನ ಪುತ್ತಳಿ. a golden puppet (Bp. 12, 6). — ಹೊನ್ನಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (C.). — ಹೊನ್ನ ಬಟ್ಟಲ್. a gold cup (Bp. 50, 4). — ಹೊನ್ನಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My. — ಹೊನ್ನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 45, 37; My. — ಹೊನ್ನವರೆ. -ಅವರೆ. a common shrub with clusters of yellow flowers, Cassia auriculata Lin. (Z.). [— ಹೊನ್ನಹುಳು. a glow worm. ಹೊನ್ನ ಹುಳುವ ಕಣ್ದು ನರಿ ತನ್ನ ಬಾಲವ ಹುಣ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡರೆ ಹೋಲಬಹುದೆ? Bv. 267]. — ಹೊನ್ನಾಯುಗ. -ಆಯುಗ. a gold sword-handle (Rām. 3, 6, 5; Bh. 3, 10, 7). — ಹೊನ್ನಾರತಿ. -ಆರತಿ. a waving-platter filled with gold, or a gold waving platter (Bp. 12, 35). — ಹೊನ್ನಾವರಿಕೆ. -ಆವರಿಕೆ. = ಹೊನ್ನವರೆ. (My.). 2, a tall tree, Acacia xylocarpa Willd. al. Xylia dolabriformis Bent. (St. & Pl.). — ಹೊನ್ನೂವು. -ಊವು. a round gold plate on which there is the form of a flower and from which pearls pendulate; by a gold stalk it is fastened to the upper part of the ear (My.).

ಹೊನಗ್ಯಾ honagyā. = ಹೊಂಗಿಯ. the leopard cat. (S. Mhr.).

ಹೊನಲ್ honal. ಹೊನಲು. = ಪೊನಲ್. a stream (ಪುರ Śm. 35; ಹೂರ Kk. 13; ಹೂರಣ Śs.; as of blood, Bp. 32, 20; J. 7, 43; Rām. 6, 30, 40; as of poison, Bh. 2, 14, 61; as of molten lac, Bh. 1, 8, 88; as of a shower of flowers, Rām. 5, 9, 6); current (as of a stream, Bp. 20, 22). ಹೊನಲನ್ ಇಬ್ಬಗೆ ಮಾಡುವ ಕಡಲು (ಕೂಪಕ, ವಿದಾರಕ Nr.). ಕಾಡ ಹೊನಲ್ (ಕಾಬ್ಬುರ Śs.). [ವೇದವನೋದಿದ ವಿಪ್ರರು ಹೊನಲಲ್ಲಿ ಹೋದ ಕೇಡ ನೋಡಿರೇ Bv. 5, 85].

ಹೊನಹು honahu. (= ಒನಪು; *cf.* ಪದಪು). charm, etc.

ಹೊನಹುಗಾರ್ತಿ honahu-gārti. a charming woman (ಪದಪುಗಾರ್ತಿ, ಸೌರಮ್ಯವತಿ Śs.; ಪದಪುಗಾರ್ತಿ Kk. 29; Śm. 74).

ಹೊನೆ hone. = ಹನೆ. a large forest tree, Pterocarpus marsupium; (it stains yellow if wetted; the bark when wounded yields a red gum resin, the Kino, Van Someren).

ಹೊನ್ತ honta. Tbh. of ಪನ್ಥ. a path, a way (Te. ಪೊನ್ತ).

ಹೊನ್ತಕಾಱ honta-kāṟa. a man fertile in ways or expedients, a clever, strong man (Bp. 37, 19).

ಹೊನ್ತಕಾಱಿ honta-kāṟi. = ಹೊನ್ತಕಾಱ. (Bh. 7, 4, 12).

ಹೊನ್ತಗಾಱ honta-gāṟa. = ಹೊನ್ತಕಾಱ. (My.).

ಹೊನ್ದರಿ hondari. = ಒನ್ದರಿ, etc. a seive, a strainer. (My.).

ಹೊನ್ದಸು hondasu. = ಹೊನ್ದಿಸು. ಹೊನ್ದಸೋಣ (ಸಾಧನ Cb.).

ಹೊನ್ದಿಕೆ hondike. = ಒನ್ದಿಕೆ, etc., ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. joining, fitting, adjustment, combination; fitness; intimacy, friendship, good terms (My.). ನ್ಯಾಯನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಱಿ ಹೊನ್ದಿಕೆ ಮಾಡುವಿಕೆ (ನಯ, ನಾಯ Si. 389); ಹೊನ್ದಿಕೆ ಮಾಡುವ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಿಕೆ (ಯುಕ್ತಿ 410).

ಹೊನ್ದಿಗೆ hondige. = ಒನ್ದಿಗೆ, etc., ಹೊನ್ದಿಕೆ. [ಅನ್ನದನ್ನಿನ ಹೊನ್ದಿಗೆಯ ಬಿನ್ದು ಮಾತ್ರದಲಾದ ಅನ್ದವ ಕೆಡಿಸಲಱಿಯದ ಅನ್ಧಕರ ನೋಡಾ! Bv. 762]; (My.).

ಹೊನ್ದಿಸು hondisu. = ಪೊರ್ದಿಸು, ಹೊನ್ದಸು. to join (v. t.; as limbs for greeting, Bp. 58, 58; as planks, C.; B. 4, 121), to attach (as copper plates to a ship, C.; B. 4, 140); to collect, to procure (as money, My.); to make fit or proper (as a price, My.); to settle (as a bargain, My.); to cause to obtain (Si.). ಹೊನ್ದ ತಕ್ಕದನ್ನು ಹೊನ್ದಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸಯುಕ್ತಿಕವಾದ ಕೃತ್ಯ (ಉಪಾಯ Si. 263).

ಹೊನ್ದಿಸುವಿಕೆ hondisuvike. causing to obtain, etc. (Si. 387. 389).

ಹೊನ್ದು hondu. 1. = ಪೊರ್ದು 1, q. v., etc. to join, (v. i.); to touch (as sin, Bp. 55, 7; My.); to go nigh, to approach (Bp. 22, 28; My.); to join, to associate oneself to, to attach oneself to (Bp. 48, 15; My.); to agree, fit or suit (ಈ ಮಾತು ಅದಕ್ಕೆ or ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊನ್ದುವದಿಲ್ಲ, (My.); to be on agreeable, good terms (ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹೊನ್ದಿದರೆ ಸನ್ತೋಷ

ದಿನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡ ಬೇಕು B. 5, 85; ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಹೊನ್ದುವದಿಲ್ಲ, those two do not agree together, My.); to devolve on (as work; ಈ ಕೆಲಸ ನಿನ್ನ ಹೊನ್ದಿ ಅದೆ, My.). 2, to obtain, to get (C.; B. 4, 175; 5, 40); to experience (as joy, grief, My.); to suffer (as misfortune, loss, death, My.). ಹೊನ್ದದೆ ಇರುವ ಮಾತು (ಅಬದ್ಧ, ಅನರ್ಥ Si. 59); ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮದುವೆಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಗುರುವಿನಿನ್ದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಹೊನ್ದಿದವನು (ಸಮಾವೃತ್ತ, ಲಬ್ಧಾನುಜ್ಞ 235); ಪಿತೃತ್ವವನ್ನು ಹೊನ್ದಿದವರು ತೃಪ್ತಿ ಪಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡಲ್ ಪಡುವ ದಾನ (ನಿವಾಪ, ಪಿತೃದಾನ 243); ಹೊನ್ದ ತಕ್ಕದನ್ನು ಹೊನ್ದಿಸಿಕೊಡುವ ಸಯುಕ್ತಿಕವಾದ ಕೃತ್ಯ (ಉಪಾಯ Si. 263); ಕೇಳುವದಱಿನ್ದ ಹೊನ್ದಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಯಾಚಿತಕ 300); ವೃದ್ಧಿ ಹೊನ್ದುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ವರ್ಧಿಷ್ಣು, ವರ್ಧನ 360); ಆಪತ್ತು ಹೊನ್ದಿದವನು (ಆಪನ್ನ, ಆಪತ್ಪ್ರಾಪ್ತ 364); ಹೊನ್ದಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಪ್ರಾಪ್ತ, ಪ್ರಣಿಹಿತ 377); ಹೊನ್ದ ತಕ್ಕದು (ಪ್ರಾಪ್ಯ, ಗಮ್ಯ, ಸಮಾಸಾದ್ಯ 379); ಹೊನ್ದಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವದು (ಲಬ್ಧ, ಪ್ರಾಪ್ತ, ವಿನ್ನ, ಆಸಾದಿತ, etc. 383).

ಹೊನ್ದು hondu. 2. = ಪೊನ್ದು 3. to die (ಮರಣ Śmd. Dh.). [ಹುಟ್ಟಿವಲ್ಲಿ ಭವಿ, ಮರಳಿ ಭಕ್ತನ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮವ ಕಳೆದು ಹೊನ್ದವಲ್ಲಿ, ಭವಿಯಾಗಿ ಹೋಹರೆ ಮುಟ್ಟಲಾಗದು Bv. 674; Cv. 970].

ಹೊನ್ದುಗೆ honduge. = ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. joining, etc. ಹೊನ್ದುಗೆಯಾಗದಿರ್ (ಅಗಲ್ Śmd. 176 Cm.).

ಹೊನ್ದುವಿಕೆ honduvike. joining, etc.; obtaining. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಕೆಲಸದಿನ್ದ ತೋಱಿಸಿ ತೃಪ್ತಿ ಹೊನ್ದುವಿಕೆ (ವೈರಶುದ್ಧಿ, etc. Si. 296).

ಹೊನ್ನಿ honni. (fr. ಹೊನ್). N. of men. 2, N. of women (My.). — ಹೊನ್ನಿತನ್ದೆ. N. of a man (Bp. 47, 37). — ಹೊನ್ನಿದೇವ. N. of a man (Bp. 44, 4). — ಹೊನ್ನಿಪಲ್ಯ. a common weed used as a vegetable, Celosia argentea (Z.).

ಹೊನ್ನು honnu. = ಹೊನ್, q. v. gold, etc. (Bp. 29, 32; C.). ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಗಳನು ಕರಗಿಸಿ ಮಾಡಿದದು (ಕೃತ Nr.). ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹೊನ್ನಿಲೇ ಪೋಪುದೇ? ಹೊನ್ನಿನ ಪುಣ್ಯಮುದು ಬೇಱೆ (Sp.). ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ರಿಣವು ತೀರಿದಾ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲ್ (Sp.). ಹೊನ್ನು ಹಣವುಳ್ಳನಗೆ (Dp. 4). ಹೊನ್ನಿದ್ದಮ್ಮನ ತೊನ್ನು ಮುಚ್ಚಿತು, ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಮ್ಮನ ಹಾದರ ಮುಚ್ಚಿತು. — ಹೊನ್ನುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮಾನ ಉಣ್ಟು. — ಬೆನ್ನಮ್ಮ ವತ್ತಳೆ ಬರದರೆ ಹೊನ್ನು ಬನ್ದ ಹಾಗಾಯಿತೇ? — ಬೆನ್ನು ಬಿಡದ ಪಿಶಾಚಿ ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿತ್ತೀತೇ? — ಭಿನ್ನವಾದ ಗಡಿಗೆ ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಮನಾದೀತೇ? — ಸಲ್ಲದ ಹೊನ್ನಿಗೆ ವಟ್ಟವಿಲ್ಲ (Prvs.). see ಕಳ್ಳ-. — ಹೊನ್ನುಬಾಕಿ. a woman who longs only for money (Bp. 40, 55).

ಹೊನ್ನೆ honne. (fr. ಹೊನ್). = ಪುನ್ನಿಕೆ, ಪೊನ್ನೆ. the tree Terminalia tomentosa W. & A. (ಪೀತಸಾಲ, ಅಸನ Hlā.; Mr. 114). 2, = ಶಾಲಪರ್ಣಿ (Mr. 131; mistake for ಸುರಪರ್ಣಿ?). 3, = ಹರಳು. (Mr. 134). see Bp. 45, 37; Rāghc. 17, 54, where ಹೊನ್ನೆ is different from ಸುರಹೊನ್ನೆ. — ಹೊನ್ನೆಯ ಮರ. the tree Terminalia tomentosa W. & A. (ಜೀವಗ Śmd. 338; ಪೀತಸಾಲಕ, ಸರ್ಜಕ, ಅಸನ, ಪ್ರಿಯಕ, ಜೀವಕ Nr.; Si. 132). 2, a large timber tree yielding a red dye, Rottleria tinctoria Roxb. (St. & Pl.; M. ಪುನ್ನೆ, Te. ಪೊನ್ನೆ; Sk. ಪುನ್ನಾಗ; S. Mhr. ರಕ್ತದ ಹೊನ್ನೇ ಮರ; see ಸುರಹೊನ್ನೆ No. 1). — ಹೊನ್ನೆಹುೞ. the fire-fly (ಇನ್ದ್ರಗೋಪ, ಖದ್ಯೋತ, ಜ್ಯೋತಿರಿಂಗಣ, ತಮೋಮಣಿ G.).

ಹೊಪ್ಪಳೆ hoppaḷa. (fr. ಪೊಮ್ 2). a blister occasioned by a burn (My.).

ಹೊಪ್ಪಳಿಸು hoppaḷisu. to blister (v. i., Grj. 9, 27 va.; My.).

ಹೊಪ್ಪೆ hoppe. either of the two divisions (whether equal or not) into which a nut or fruit is broken, slit or cut (My.; *cf.* the terms s. ಪೋಱ್).

ಹೊಮ್- hom. 1. = ಪೊಮ್ 1-, etc., (ಹೆಮ್ 4-), gold. — ಹೊಮ್ಬಟ್ಟಲ್. = ಪೊಮ್ಬಟ್ಟಲ್. a golden cup (Bp. 50, 12). — ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ. = ಪೊಮ್ಬಣ್ಣ (Śmd. 193). a yellowish, brown or tawny colour (ಕದ್ರು, ಪಿಂಗಲ Nr.; ಬಭ್ರು, ಕಾಂಚನವರ್ಣ Nn. 125; J. 25, 5). ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಕಡಾರ, ಕಪಿಲ, ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ, ಕದ್ರು, ಪಿಂಗಲ); ಬಿಳಿದು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ, etc. Nr.). ಹೊಮ್ಬಣ್ಣದ ಗೋರಜ್ಜೆ (ಸಹಚರ, ಪೀತಝಿಂಟ್ಟ Hlā.). ಸೇವನ್ತಿಗೆ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣಮಾದೊಡೆ ಹೇಮಪುಷ್ಪಿಕೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಹೊಮ್ಬರಣಿ. a gold jar or vase (Bh. 8, 21, 4). — ಹೊಮ್ಬರಹ. a golden writ (Bh. 1, 12, 13; 8, 21, 12; 8, 23, 10). — ಹೊಮ್ಬಟ್ಟೆ. -ಪಟ್ಟೆ. 1. a kind of gold cloth (Bh. 10, 4, 14). — ಹೊಮ್ಬಟ್ಟೆ. 2. to gild (Bh. 6, 4, 35). — ಹೊಮ್ಬಾಳೆ. = ಪೊಮ್ಬಾಳೆ. a kind of plantain (B. 2, 38). 2, the half-opened flower-sheath of the cocoa and betelnut tree [Tu. ಪೊಮ್ಬಾರೆ.]. ಕಾಡಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಬಾಳೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹೊಮ್ಬಾಳೆಕುಸುರಿ. the very young nuts of the hombāḷe (My.). [— ಹೊಮ್ಬಿತ್ತಾಳೆ. -ಪಿತ್ತಾಳೆ. gold coloured brass. ತೊತ್ತಿನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಬಿತ್ತಾಳೆಯ ಸಿಂಗಾರವ ಮಾಡಿದನ್ತೆ Bv. 635]. — ಹೊಮ್ಬೆಸವು. gold soldering (Rām. 1, 13, 9). — ಹೊಮ್ಬೂಳ್. gold dust (Bp. 23, 39). — ಹೊಮ್ಮರಾಲ. a gold-coloured goose. ಕರ್ಮದಿನ್ದವೆ ಹರನು ಚರ್ಮವ ತಾನುಟ್ಟನು, ಹೊಮ್ಮರಾಲನ್ ಅಜನಾದನು, ಗೋವಿನ್ದನ್ ಎಮ್ಮೆಯ ಕಾದಂ (Sp.). — ಹೊಮ್ಮಱೆ. = ಪೊಮ್ಮಱೆ. (Rām. 3, 8, 14. 37, etc.; J. 18, 4; see ಹೇಮಮೃಗ). *cf.* ಹೊಮ್ಮೃಗ. — ಹೊಮ್ಮೞೆ. = ಪೊಮ್ಮೞೆ. a shower of gold (Bp. 9, 33; 57, 83). — ಹೊಮ್ಮಾಡ. a golden self-moving car (Bp. 27, 6; 34, 29). 2, = ಪೊಮ್ಮಾಡ. — ಹೊಮ್ಮಿಳಿ. a gilt leather-rope (C. Bp. 41, 46). — ಹೊಮ್ಮುಗುಳು. = ಹೆಮ್ಮುಗುಳು. a medicinal garden plant with yellow heads of flowers, Spilanthes acmella Lin. var. oleracea Clarke.; the name is also used for the wild-growing variety (ವಸುಜಾಲಕ Mr. 141; My.). — ಹೊಮ್ಮೂಡಿಗೆ. a golden quiver (Bh. 8, 25, 4). — ಹೊಮ್ಮೃಗ. = ಹೊಮ್ಮಱೆ. (Rām. 6, 51, 84).

ಹೊಮ್- hom. 2. = ಪೊಮ್ 2-. increasing, swelling, etc. — ಹೊಮ್ಬುೞ. = ಪೊಮ್ಬುೞ, q. v. growth, etc. (Rām. 6, 45, 3; 6. 52, 6; Bh. 1, 13, 61; 6, 6, 34).

ಹೊಮ್ಪು hompu. rising, swelling. — ಹೊಮ್ಪುತಿರುಪು. swelling and returning (or ebbing. Bh. 5, 3, 95).

ಹೊಮ್ಮಿಸು hommisu. to cause to rise, etc. see ಹೊಱ-.

ಹೊಮ್ಮು hommu. = ಪೊಣ್ಮು, etc. to rise, break out, to come forth (as chicken-pox, small-pox or vaccine-pox, My.); to egress (Rām. 6, 14, 21). see ಹೊಱ-.

ಹೊಯ್ hoy. 1. = ಪೊಯ್ 1, etc., ಹೊಯ್ಯು. to beat, etc.; to cast, to pour (Bp. 37, 44; 45, 6; 50, 7; 52, 9. 10; 61, 28; J. 20, 51; 26, 6; Bh. 1, 5, 8; 1, 10, 29; 2, 4, 6. 8; 2, 13, 47. 48; 3, 13, 34; C.; B. 1, 28). ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದುದಱನ್ತೆನ್ದ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ Nr.). ಭುಜವ ಹೊಯ್ (ಬಾಹಪ್ಪಳಿಸು Bhn. 32). ಆಱುಗಾಲ ಮೞೆ ಹೊಯ್ದರೂ ಮುತ್ತುಗಕ್ಕೆ ಮೂಱೇ ಎಲೆ. — ತುಮ್ಬಾ ಹೊಯ್ದರೂ ಹಮ್ಬಲು ಹೋಗದು.

— ದಿನ್ನೆ ಮೇಲೆ ಮಟಿ ಹೊಯ್ದರೆ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬರುವದು. — ಸೋರುವ ಮನೇಲಿ ಉಪ್ಪೆ ಹೊಯ್ದರೆ ಹಳ್ಳದ ಕೂಡೇ ಹಳ್ಳ (Prvs.). — ಹೊಯ್ದಾಡು. -ಆಡು. = ಪೊಯ್ದಾಡು. (Bh. 1, 10, 37; My.). 2, to pour about.

ಹೊಯ್ hoy. 2. = ಹೊಯ್ದು. P. p. of ಹೊಯ್1, in ಹೊಯ್ ಕೊಳ್ಳು (My.). see Dp. s. ಬುಗ್ಗಿ.

ಹೊಯ್ hoy. 3. = ಪೊಯ್2, etc. a stroke, a blow (Bh. 1, 10, 36); casting, etc. — ಹೊಯ್ಕುನ್ನಿ. a club for beating (Bh. 1, 7, 16). — ಹೊಯ್ಕೆಯ್. = ಹೊಯಿಕೆಯ್, q. v. (Bh. 2, 13, 27). — ಹೊಯ್ಗಡುಬು. -ಕಡುಬು. = ಹೊಯಿ ಗಡುಬು, q. v. (My.). — ಹೊಯ್ನೀರ್. = ಪೊಯ್ನೀರ್. water that is poured (My.). — ಹೊಯ್ಪಾಲು. milk that is poured or put (into the mouth of children, My.).

ಹೊಯಿ hoyi. 1. = ಒಯಿ2, ಹೊಯ್1, etc, to beat, etc.; to cast (as types, C.; B. 4, 209), to pour. P. p. ಹೊಯಿದು. see Sp. s. ಪರಿ 4; Bp. 21, 10; 37, 42. 44. ಬಯ್ದು ಬಾಯಿಗೆ ಹೊಯಿದ ಪೆಟ್ಟು. — ಮಣ್ಣು ಹೊಯಿದು ಅಪ್ಪುಲಿ ಕಾಸಿದರೆ ಉನ್ಮೋಕಾದೀತೇ? (Prvs.). — ಹೊಯಿದಾಟ. -ಆಟ. beating, etc. 2, struggling, etc. (ಹೊಡದಾಟ G. 580). — ಹೊಯಿದಾಡು. -ಆಡು. = ಹೊಯ್ದಾಡು. (Bhāgavata 3, 2, 48; G. 219). — ಹೊಯಿ ಹೊಯಿ. rep. (Bp. 37, 42).

ಹೊಯಿ hoyi. 2. = ಹೊಯ್3, etc. beating; casting; pouring. — ಹೊಯಿಕೆಯ್. = ಹೊಯ್ಕೆಯ್. casting or moulding-work: a cast (of something else), a counterfeit, a likeness; likeness (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಪಡಿ, ಪಾಸಟಿ, ಎಣೆ, ಹೋಟಿ, etc., ಸಮಾನ Ss.). 2, fight. — ಹೊಯಿಗಡುಬು. -ಕಡುಬು. = ಹೊಯ್ಗಡುಬು. a cake of which the dough is poured into a vessel and boiled in steam (C. Bp 47, 42). — ಹೊಯಿಗಲವು (-ಕಲವು?). see r. 216 Ms. ಕ್ಷೀರಸ.

ಹೊಯಿಗೆ hoyige. sand (My.; *cf.* ಪುಜಾಲ್?). ಹೊಯಿಗೇಲಿ ಬರೆದು, ಉದೀಲಿ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). [Tu. ಪೊಯ್ಯೆ].

ಹೊಯಿತ hoyita. beating; a stroke, a blow (My.). 2, pouring.

ಹೊಯಿಲು hoyilu. 1. = ಹುಯಿಲು, etc. calling out, vociferation; noise (My.). [Tu. ಪುಯಲ್].

ಹೊಯಿಲು hoyilu. 2. beating, etc.; a stroke, a blow (Bp. 52, 9. 20; My.; see ಬಿಜು-); the beating, *i. e.* the current or flow of a river or stream (My.).

ಹೊಯಿಸಣ hoyisaṇa. N. of a country. (ಕುದುರೆ) ಹೊಯಿಸಣನೊಳ್ ಉದಿಸಿರಲ್ (ಭೂಮಿಜ Mr. 282). *cf.* ಹೊಯಿಸಳ.

***ಹೊಯಿಸಳ hoyisaḷa.** N. of a royal dynasty.

ಹೊಯಿಸು hoyisu. = ಪೊಯಿಸು, etc. to cause to beat (as a drum, etc., My.); to cause to cut off (as a head, C.; B. 4, 80); to cause to beat, *i. e.* to cause to create (as a sound, Bp. 26, 22); to cause to cast or pour (My.).

ಹೊಯ್ಯು hoyyu. = ಹೊಯ್1, etc. to beat, to pour, etc. ಹೊಯ್ಯುವದು (C.). ಸಟ್ಟಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ಅಳೆಯುತ್ತಾನೆ, ಹೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ (Prv.).

ಹೊಯ್ಲು hoylu. = ಪೊಯಿಲ್, etc., ಹೊಯಿಲು2. beating (as of a drum, Rām. 3, 68); a stroke, a blow (Bp. 50, 6. 7; 52, 10. 13. 16. 18; Bh. 1, 19, 19; 3, 19, 50; 5, 3, 99). ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ಹೊಯ್ಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ (Prv.).

ಹೊಯ್ಸು hoysu. = ಹೊಯಿಸು, etc. to cause to beat (as a drum, Rām. 1, 13, 12; 5, 1, 5); to cause to beat or cut in, to cause to engrave (Bp. 59, 56); to cause to cast or pour (55, 14).

ಹೊರ hora. 1. P. p. of ಹೊರೆ1, in ಹೊರ ಕೊಳ್ಳು. (C.; B. 4, 199).

ಹೊರ hora. 2. = ಪೊರೆ4, etc. joining, etc. see ಹೊರಕುಳಿ.

ಹೊರಕ horaka. one who nourishes. see ಹೊಟ್ಟೆ-.

ಹೊರಕುಳಿ hora-kuḷi. a person who joins others, *i. e.* depends on others (for his sustenance, ಪರಜಾತ,' ಪರ್ಯೈಧಿತ Hlā.); [Tu. ಪೊರುಕ್ಕಿ].

ಹೊರಜಿ horaji. = ಹೊರಜೆ, ಹೋರ್ಜೆ. a stout and long rope used in drawing an idol-car on festive occasions (My.).

ಹೊರಜೆ horaje. a cord put round the neck of an elephant, etc. (C. Bp. 47, 44; T. ಪುರಜ್ಜೈ, ಪುರೋಜ್ಜೈ).

ಹೊರಟು horaṭu. = ಹೊರಡು2. a hump (Bp. 50, 31; *cf.* the terms s. ಪೊಸರ್ 2; T. ಪೊಱಿಲ್, greatness = ಪೆರುಮ್ಮೈ). — ಹೊರಟ. -ಅ3. a hump-backed man. — ಹೊರಟಪಾಣ್ಡ್ಯ. N. (Bp. 50, 31). — ಹೊರಟ ಬೆನ್ನು. a back with a hump (Bp. 20, 11; 50, 31).

ಹೊರಡು horaḍu. 1. = ಪೊರಳ್, etc. to roll; to welter; to cause to roll, etc. (ಪರಿಲುಠನ, ಪರಿಲುಠನಮೆನ್ದು, ಹೊರಳ್ವುದು Śmd. Dh.). [Tu. ಪುರೆಳ್, ಪುಡೆರ್].

ಹೊರಡು horaḍu. 2. = ಹೊರಟು. a hump. (ಗಡು ಎನ್ದೊಡೆ ಕುಬ್ಜ, ಬೆನ್ನ ಹೊರಡುಂ (Nr.).

ಹೊರದು horadu. = ಹೊರೆದು. P. p. of ಹೊರೆ1. (My.).

ಹೊರವು horavu. a joining luxuriance. ಬೆಳೆ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಮರ, etc. ಹೊರವಾಗಿದೆ or ಹೊರವಾಗಿ ಬೆಳೆದದೆ (My.).

ಹೊರಸು horasu. a cot, a couch (ಖಟ್ವೆ Mr. 202; B. 2, 30; 4, 75). ಎಚ್ಚೆತ್ತನ್ದು, ಹೊರಸಿನ ನೆಯ್ಗೆಯ ಊಕೆಯು ನುಲಿಯುಮಪ್ಪಕ್ಕುಂ (Śmd. I).

ಹೊರಳಿ horaḷi. = ಪೊರಳಿ. a heap, a mass, an assemblage (ಸಮೂಹ Ss.; ಮೊಕ್ಕಳ, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಒಟ್ಟಿಲ್, ಒಗುಮ್, etc. Kk. 17; ಗೊನ್ದಣ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಸಾಲ್, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಬಳಗ, ಮೊತ್ತ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; Bp. 58, 50; Bh. 1, 20, 55. 60; J. 13, 12). — ಹೊರಳಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a mass to be formed: to assemble (Bh. 6, 7, 19). — ಹೊರಳಿಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. massed sparks (Bh. 8, 25, 12). — ಹೊರಳಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. to disperse (v. i., Bh. 3, 18, 42). — ಹೊರಳಿವೆಣ. -ಹೆಣ. massed corpses (Rām. 6, 30, 8).

ಹೊರಳಿಸು horaḷisu. = ಪೊರಳ್ಚು, ಹೊಳ್ಳಿಸು. to cause to roll, etc., to roll about (C.); to have rolled (My.). ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರದು ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸಿದ ಗೋದಿಯ ತುಕಡಿಗಳ ಚೂರು (Cb. 136).

ಹೊರಳು horaḷu. = ಪೊರಳು, etc., ಹೊಳ್ಳು2. to roll; to welter, to wallow (Bp. 45, 27; 49, 26; 52, 15; Bh. 4, 4, 15; 6, 8, 12; Rām. 6, 30, 14; J. 8, 40; C.; B. 4, 82). ಉಪ್ಪಿನವ ಕೆಟ್ಟೆನೆನ್ದರೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯವ ಹೊರಳಿ ಹೊರಳಿ ಅತ್ತ. — ಕತ್ತೆ ತಿನ್ದೂ ಹಾಳು, ಹೊರಳಿಯೂ ಹಾಳು (Prvs.). ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ವೆಲ್ಲಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಾವೃತ್ತ ಉಚಿತ ಎನಿಸುಗು, ಇದು ಹೊರಳುವುದು (Nr.). — ಹೊರಳಾಡು. -ಆಡು. to roll about; to welter, to tumble about (as a horse, a donkey, etc., C.; Si. 274; B. 3, 24; 4, 47). — ಹೊರಳ್ಮಾಡಿಸು.

-ಆಡಿಸು. to cause to roll about, etc. (G. 98.).— ಹೊರಳ್ಯಾಡು. -ಆಡು. = ಹೊರಳಾಡು. (G. 78; Cb. 89; B. 5, 21. 250).

ಹೊರಳುವಿಕೆ horaḷuvike. rolling, etc. (G. 580).

ಹೊರಳೆ horaḷe. 1. = ಹೊಳ್ಳೆ1. a nostril (B. 3, 65; 4, 22; see ಪುರೆ).

ಹೊರಳೆ horaḷe. 2. money of one head of accounts transferred to another in order to be returned (My.).

ಹೊರಿಕೆ horike. = ಪೊರೆ 5, etc., ಹೊರಿಗೆ. the scale or coat of an onion; a thin layer or scale of a stone, a lamina, a stratum, a layer (My.).

ಹೊರಿಗೆ horige. = ಹೊರಿಕೆ, etc. (My.; Rām. 3, 6, 8).

ಹೊರಿಸು horisu. = ಪೊರೆಯಿಸು. to have oneself nourished, to depend on somebody for one's sustenance. ದೈವನ್ಪೊರಿಸಿ *i. e.* ದೈವಂ ಪೊರಿಸಿ ಇರ್ಪವನು ಯದೃಚ್ಛವಿಷ್ಯ, ದೈವಪರ Hlā.). 2, to cause to nourish.

ಹೊರುಕುಳಿ horukuḷi. = ಪೊರ್ಕುಳಿ, q. v. a wave.

ಹೊರುಮಂಜ horumañja. = ಹುರುಮಂಜಿ, etc. a wave. a particular red ochre. (S. Mhr.).

ಹೊರೆ hore. 1. = ಪೊರೆ 1, q. v. to nourish, etc. (ಪೋಷಣ Śm. 103; Bh. 1, 10, 5. 15; C.); to invigorate, to refresh (Bh. 1, 5, 10). [ಮರ ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿಗಳ ಬೆಳಸೆಲ್ಲ ತಱಿತಱಿದು, ಪ್ರಾಣವ ಕೊನ್ದು ಶರೀರವ ಹೊರೆವ ದೋಷಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವುದು ವಿಧಿಯಯ್ಯಾ Cv. 603]. ತನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವಾತನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ); ಹೊರೆವಾತನು (ಪೋಷ್ಟೃ, ಭರ್ತೃ); ಹೊರೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಪುಷ್ಟ, ಪುಷಿತ Nr.). ತನ್ನ ಬಸಿಱ ಹೊರೆವವ (ಆದ್ಯೂನ, ಔದರಿಕ Hlā.). ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರ ಕೊಮ್ಬುವವನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, etc. Si. 358; see ಹೊರ ಕೊಳ್ಳು s. ಹೊರ 1). ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇ ತಾನು ಹೊರೆಯದವ ಮುನ್ನಾರ ಸಲಹುವನು? (Prv.).

ಹೊರೆ hore. 2. = ಪೊರೆ 3, q. v. to join (v. i.); to come near; to come upon (Bh. 1, 8, 73; Rām 6, 50, 10); — to join (v. t.), to apply to, to put to (Rām. 1, 13, 5). ಸೀರೆಯ ಹೊರೆವ ಚೂರ್ಣ (ಪಿಷ್ಟಾತ, ಪಟವಾಸಕ Nr.). see ಹೊಲೆ-.

ಹೊರೆ hore. 3. = ಪೊರೆ 4, etc. joining; a joining, a web or piece of cloth (B. 3, 103); nearness, neighbourhood, vicinity (ಸನಿಹ Śm. 103; Bp. 28, 18; 50, 20: Bh. 10, 8, 7; J. 7, 62); side (ಪಕ್ಕ Śm. 103). ಊರ ಹೊರೆ (ಗ್ರಾಮಾನ್ತಿಕ, ಉಪಶಲ್ಯ, ಪರ್ಯನ್ತ, ಪರಿಸರ, ಕಟ Hlā.). [ಹೊಲೆಯ ಹೊಲದಿಗನಾದೊಡೆ ಅವನ ಹೊರೆಯಲಿಪ್ಪುದು ಲೇಸು ಕಣ್ಡಯ್ಯಾ Bv. 135].

ಹೊರೆ hore. 4. = ಪೊರೆ 5, etc. the skin or slough of a serpent (My.; Si. 77. 78); a layer or coat of a plantain tree [ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಕಾಯ, ಬಾಳೆಯ ಕಮ್ಭದನ್ತಿರಬೇಕು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಳಗೆ ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು Bv. 521]; (Bp. 35, 38; My.); a fold (ಪದರ Śm. 103).

ಹೊರೆ hore. 5. = ಪೊರೆ 7. wrongness, fault, deceit (Bp. 40, 60; Bh. 1, 8, 76). [— ಹೊರೆಹುಟ್ಟು. fault to arise. ಲಿಂಗವೆ ಜಂಗಮ, ಜಂಗಮವೆ ಲಿಂಗವೆನ್ನು ನಮ್ಬಿದಲ್ಲಿ ಹೊರೆಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ, ಹಾಲ ಹರವಿಯೊಳಗೆ ಹುಳಿಹೊಕ್ಕನ್ತೆ ನೋಡಯ್ಯಾ Cv. 303]. — ಹೊರೆ ಹೊಗು. to feel a choking sensation (Bh. 7, 1, 39).

ಹೊರೆ hore. 6. = ಪುರಿ, etc. invigoration, spirit, courage, etc. (Bp. 8, 5, 10; 8, 21, 3. 5; 8, 23, 4). — ಹೊರೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to become spiritless or discouraged (Bp. 1, 14, 25). — ಹೊರೆಯೇಱು. -ಏಱು. to grow full of spirit, etc. (Bh. 6, 6, 34; 8, 21, 4).

ಹೊರೆಹ horeha. nourishing: invigorating, reviving. ಕಟ್ಟೆ ಗನ್ಧವ ಹೊರೆಹ (ಪ್ರಬೋಧನ, ಅನುಬೋಧ Nr.).

ಹೊಱ hoṟa. = ಪೊಱ 2. the outside; outside; to the outside; forth. datives ಹೊಱಕ್ಕೆ (My.; Si. 85. 393), ಹೊಱಯಿಕೆ (Bp. 33, 18) — ಹೊಱ ಉಸುಲು. breath exhaled (S. Mhr.). — ಹೊಱಕಡೆ. the outside. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ ತಳಿರುತೋರಣ ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಮುನ್ತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಾಗಿಲ ಹೊಱಕಡೆಗೆ ಕಾಣುವನ್ತೆ ಎರಡು ಕಮ್ಬಗಳಿನ್ದ ಕಟ್ಟಿಲ್ ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರಬನ್ಧನದ ಚೌಕಟ್ಟು (ತೋರಣ, ಬಹಿರ್ದ್ವಾರ Si. 112). 2, a public privy (My.). 3, evacuation of the bowels (My., in ಹೊಱಕಡೆಯಾಗು).— ಹೊಱಕೂಟ. an outer or other connection, etc. (ಅನ್ತರ Mr. 531; Nn. 77). — ಹೊಱಕೆಯ್. the outside (Bh. 8, 25, 4; My.). 2, another hand (Bp. 15, 10). 3, the upper part of the hand (Bp. 21, 48). — ಹೊಱಗಡೆ. -ಕಡೆ. the outside (C.; B. 5, 261). — ಹೊಱಗರಿ. -ಕರಿ 4. to go far outside: to just, to project (Bp. 20, 12). — ಹೊಱಗುಡಿ. a tent that is outside (a wood, Bh. 3, 18, 34). — ಹೊಱಗೆಡವು. -ಕೆಡವು. to throw to the outside: to allow to burst forth or come out (as a laugh or fear; B. 5, 143. 164). — ಹೊಱ ಚೆಲ್ಲು. to pour out (My.). 2, to flow over, to be spilt (C.; G. 67). — ಹೊಱತನಕ. so far as the outside (B. 3, 34). — ಹೊಱದವಡೆ. the outer side of the lower cheek (My.), or of the jaws (Si. 214). — ಹೊಱ ನೂಂಕು. to push outside, to remove (Bp. 21, 30). — ಹೊಱ ಪಡಿಸು. to make public, to drive out (My.). — ಹೊಱ ಪಡು. to become public (My.). — ಹೊಱಪಾಳೆಯ. a camp that is outside (C. Bp. 42, 13; Bh. 3, 18, 34). — ಹೊಱಬಾಗಿಲು. the outer door or gate (My.; Si. 112; ಅಲಿನ್ದ, ತೋರಣ G.). — ಹೊಱಬಾಹೆ. the outside (Bh. 3, 17, 42).— ಹೊಱ ಬೀಱು. to come forth (B. 3, 31. 36. 68. 75; 4, 22. 40. 49. 113. 119); to sally; to escape (Bh. 1, 8, 21). 2, to come out, to become public (My.), to be detected (My.; G. 226).— ಹೊಱಮುಗ್ಗಿಲು. the outside (C.; B. 4, 70). — ಹೊಱಮುಟ್ಟ. the outer space about (a house, etc., My.). — ಹೊಱಮುಡಿಸು. -ಪಡಿಸು = ಪೊಱಮುಡಿಸು, q. v. (Bp. 50, 21. 22). — ಹೊಱಮುರಿ. -ಪರಿ. to flow forth (Bh. 3, 19, 12). — ಹೊಱಮಿಂಚು. = ಪೊಱಮಿಂಚು, q. v. (My.). — ಹೊಱಮುಚ್ಚಕ. a small annual plant, biophytum sensitivum D. C. (Z.). — ಹೊಱಮೆಯ್. = ಪೊಱಮೆಯ್. the outside (C.; B. 4, 140). — ಹೊಱವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಹೊಱಮುಡಿಸು, etc. (Bp. 42, 19; 43, 52). ಹೊಱವಡಿಸಲು ಪಟ್ಟವನು (ನಿಃಕಾಸಿತ, ಅವಕೃಷ್ಟ Nr.). — ಹೊಱವಡು. -ಪಡು. = ಪೊಱಮಡು, q. v. (Bp. 18, 53). P. ps. ಹೊಱವಟ್ಟು, ಹೊಱವಣ್ಟು (Bp. 12, 48; Rām. 4, 3, 4. 5). ಕೂಪಾದಿಗಳಿನ್ದ ಉದಕ ಹೊಱವಟ್ಟು ಚಕ್ರಾಕಾರದಿನ್ದ ಎಲ್ಲಾ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದದು (ಚಕ್ರ, ಪುಟಭೇದ, ಮೊರಹು Nr.). [ಹೊಸತಿಲ ಪೂಜಿಸಿ ಹೊಱವಟ್ಟು ಹೋದ ಒಕ್ಕಲಿತಿಯನ್ತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ Bv. 422; Cv. 531]. — ಹೊಱವಣ್ಡಿಸು. = ಹೊಱವಡಿಸು, etc. ಬಣ್ಡಿಯನ್ ಊರ ಹೊಱವಣ್ಡಿಸಿದಂ (Bh. 1, 10, 29). — ಹೊಱ ವಳಯ. = ಹೊಱ ವಳೆಯ, etc. (Rām. 6, 13, 3; Bh. 1, 6, 1). — ಹೊಱ ವಳೆಯ. = ಪೊಱ ವಳೆಯ. environs, surroundings; the state of being about in a circle. ಹೊಱ ವಳೆಯದ ಕಾವಲವನು (ಪರಿಧಿಸ್ಥ, ಪರಿಚರ Nr.). — ಹೊಱವಾಱ್. = ಪೊಱವಾಱ್, etc. a buttock; the posteriors, the buttocks (ನಿತಮ್ಬ Nr.). ಹೊಱವಾಱಲಿ ಇದ್ದ ಕುಣಿಕೆ

ಗಳೆರಡು (ಕುಕುನ್ದರ Nr.). — ಹೊಱವುಕ್ಕಡ. -ಉಕ್ಕಡ. a guard-house outside a town or near the borders of a country (My.). — ಹೊಱಕೂಲ. a stake outside (the town, Bh. 6, 1, 7). — ಹೊಱ ಸುತ್ತು. = ಹೊಱ ವಳೆಯ. (My.; G.). — ಹೊಱ ಸೂಸು. = ಪೊಱ ಸೂಸು, q. v. (Bh. 1, 20, 60). — ಹೊಱಸೊಪ್ಪು. the outer foliage; the rind. ಮರದ ಹೊಱಸೊಪ್ಪು (ತ್ವಚ್, ವಲ್ಕ, ವಲ್ಕಲ Hla.). [— ಹೊಱಹಂಚಿ. an outward show. ಎನ್ನ ಭಕ್ತನೆನ್ದೆನ್ಬರು: ಎನ್ನ ಹೊಱಹಂಚಿ ಒಳಬೊಳ್ಳೆತನವನಱಿಯರಾಗಿ Bv. 305]. — ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿಸು. to cause to arise, come forth or spring up; to produce or create. (ಬಾಲೆ) ತನ್ನುವನ್ ಅಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಣ ವನು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸುತ, ಸುಖಮುಖವ ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿಸುತ (Prll. 3, 30). — ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮು. to rise; to come forth, to break out (as chicken-pox, etc., My. = ಹೊಮ್ಮು); to sprout, to shoot. ಹೊಸ ತಾಗಿ ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿದ ಪತ್ರಪುಷ್ಪ ಫಲಾದಿಗಳ ಗೊಂಚಲು (ವಲ್ಲರಿ, ಮಂಜರಿ Nr.). — ಹೊಱ ಹೊಱಗೆ. rep. (Bp. 25, 27. 31, 26, 22; 28, 26). — ಹೊಱ ಹೊಱಡು. to go forth, to egress (C.; Bp. 26, 31; B. 5, 59. 144. 262). — ಹೊಱಾಯ. -ಆಯ. = ಹೊಱಮಟ್ಟೆ. (My.).

ಹೊಱಗು hoṟagu. = ಪೊಱಗು, etc., ಹೆಱಗು, ಹೊಱಗೆ, ಹೊಱಚ್ಚು. the outside (Bp. 37, 46; 60, 6). declension: ಹೊಱಗಣ, ಹೊಱಗಿನ, ಹೊಱಗಿನ್ದ (C.; B. 2, 6), ಹೊಱಗಿನಿನ್ದ (C.; B. 4, 83). ಬಾಗಿಲ ಹೊಱಗಣ ತೋರಣ (ತೋರಣ, ಬಹಿರ್ದ್ವಾರ); ಹೊಱಗಣ ಬಾಗಿಲೆನ್ನೂ, ಎನ್ನುವರು (Nr.). ಮಣಿಕಟ್ಟು ತೊಡಗಿ ಕಿಱು ಕುಣಿಕೆಪರ್ಯನ್ತಮಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಕೆಯ್ಯ ಹೊಱಗು (ಕರಭ, ಮೇಗೆಯ್ Nr.). ಕುಱುಕಳ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು ಅಱುವದೇ ತನಿರಸವ, ಹೊಱಗಣ ಸೋಗೆ ಅಗಿ ವನ್ತೆ? (Sp.). ಹೊಱಗಿನ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯ ಬಹುದು, ಒಳಗಿನ ಕಳ್ಳ ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾಗದು (Prv.). — ಹೊಱಗತ್ತ ನೂಂಕು. -ಅತ್ತ-. to push far away (Bp. 18, 34). — ಹೊಱಗಿನ ಆಚರಣೆ. external practice or observance of established rules (B. 5, 279). — ಹೊಱ ಗಿನ ಸಾಲ. a loan taken from strangers (My.); a loan taken by strangers (My.).

ಹೊಱಗೆ hoṟage. = ಪೊಱಗೆ, etc. the outside (Bp. 57, 32); outside, without (Bh. 1, 8, 70; 2, 13, 32; ಬಹಿಸ್, ಬಾಹ್ಯ Si. 475; C.). ಚನ್ನಿಗನ್ ಅಸುವಱಿಯೆ ಹೊಱಗೆ ಹಾಕುವರು (Dp. 1). ಬೆಕ್ಕು ಪಂಜರವನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ಹೊಱಗೆ ತೆಱಿಯುವವು (B. 3, 30). ಒಳಗಿನ ಹಕ್ಕಿ ಹೊಱಗೆ ಬರುತ್ತದೆ (4, 27). ಹೊಱಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರಿ ನನ್ನ ಮನೇ ಹೊಕ್ಕು ಹೋಗು! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹೊಱಗೆ ಭಕ್ತಿ, ಒಳಗೆ ಕತ್ತಿ. — ಹೊಱಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕೋಟೆ, ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಪೋಟೆ (Prvs.). ಊರ ಹೊಱಗೆ, ಮನೆಯ ಹೊಱಗೆ, etc. (C.). — ಹೊಱಗಾಗು. -ಆಗು. = ಪೊಱಗಾಗು. to become or be outside; to be excluded. ಆಕಾಶ ಹೊಱಗಾದ ಪಂಚಭೂತ (ಅಮ್ಬರವರ್ಜಿತಪಂಚಭೂತ Nn. 82). 2, to become free or exempt from, to be liberated from (as from trouble, offence, etc. My.). 3, to be absent or fail. ಶ್ರೀಗುರು ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿಯಿದು ಹೊಱಗಾಗಿ ಕೋಟಿವಿಧಂಗಳಿಂ ಶ್ರುತಿಯೋಗದಲಿ ಪರ ಭಕ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿದೊಡೆ ನಿಷ್ಫಲವು (Bp. 39, 24). 4, to have to go to some outer part of the house: (a woman) to get her courses (My.). — ಹೊಱಗಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put out of anything; to put outside, to put out of caste (Bp. 18, 10; My.); to treat contemptuously. ಹೊಱಗಿಕ್ಕಲು ಪಟ್ಟವನು (ಅಪಧ್ವಸ್ತ, ಧಿಕ್ಕೃತ, etc. Nr.). — ಹೊಱಗೆಟ್. -ಎಟ್. to drag outside (Bp. 28, 27).

ಹೊಱಚ್ಚು hoṟaccu. = ಹೊಱಗು, etc. the outside. — ಹೊಱ ಚ್ಚಾಗಿ ಬರು. to come outside or round (a village, etc.; without touching it, My.).

ಹೊಱಟು hoṟaṭu. = ಹೊಱ್ಟು. P. p. of ಹೊಱಡು. (C.).

ಹೊಱಡಿಸು hoṟaḍisu. to cause to go outside or out of; to turn out; to cause to start (My.). ಹಡಗಿನೊಳ ಹೊಕ್ಕು ಬರುವ ನೀರನ್ನು ಹೊಱಕ್ಕೆ ಹೊಱಡಿಸುವ ಪಾತ್ರ (ಸೇಕಪಾತ್ರ, etc. Si. 85).

ಹೊಱಡು hoṟaḍu. to go outside or out of; to come forth; to egress; to set out; to start; to come forth or appear, as a boil (My.). P. ps. ಹೊಱಟು, ಹೊಱ್ಟು. ವೇದ ಪಾಠಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿನ್ದ ಹೊಱಡುವ ತುನ್ತುಱುಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮಬಿನ್ದು Si. 248); ಯಾವನನು ಹಗೆಯವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಱಡುತ್ತಾನೋ, ಅನ್ಥಾವನು (ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. 282); ಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊಱಟ ಅರಸಿನ ಪ್ರಯಾಣ (ಯಾತ್ರೆ, etc. 291); ದಣ್ಡು ಠಾಣ್ಯದ ಸ್ಥಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಱಟದು (ಪ್ರಚಕ್ರ 291); ಹೊಱಡ ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ನಿಷ್ಕಾಸಿತ, ಅವಕೃಷ್ಟ 364); ಒನ್ದಱಿನ್ದ ಈಚೆಗೆ ಹೊಱಟದು (ಉದ್ವಾನ್ತ, ಉದ್ಗತ 380); ಬಿಸಿಲು ಸಕೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗೆ ಹೊಱಡುವನ್ತೆ ಒಣಗಿಸಿ ಕಾಯಿಸಲ್ ಪಟ್ಟನ್ಥಾದು (ಸನ್ತಾಪಿತ, ಸನ್ತಪ್ತ, etc. 382); ರಾಯನು ತನ್ನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾಗ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಹೊಱಟು (B. 3, 49). ಊರು ಮೂಱು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿದರೂ ಊರ ಬಾಗಲಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಱಡ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೊಱಡುವಿಕೆ hoṟaḍuvike. going outside, etc. ದಣ್ಡೆತ್ತಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊಱಡುವಿಕೆ (ಯಾನ Si. 262); ಶತ್ರುಗಳೆದುರಾಗಿ ದಣ್ಡೆತ್ತಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಹೊಱಡುವಿಕೆ (ಅಭಿಷೇಣನ 391); ಹೊಱಕ್ಕೆ ಹೊಱಡುವಿಕೆ (ಪ್ರವಹ, ಬಹಿರ್ಗಮನ 393).

ಹೊಱತು hoṟatu. = ಹೊರ್ತು. that is outside, that is excepted: being left alone; being not that; being not present; except; without. ಈ ಮಾತು ಹೊಱತು ಬೇಱೆ ಯಾವದಾದರೂ ಹೇಱು! (My.). ಚವರ್ಗ ಟವರ್ಗಂಗಳ್ ಹೊಱತಾಗೆ (ಚಟವರ್ಗಮ್ ಉೞಿಯೆ Śmd. 78 Cm.). ಕಡೆಗೋಲು ಹೊಱತಾಗಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೋಱುವದೇನೋ? (Dp. 148). ಅವನ ಬಾಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತೇ ಹೊಱತು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು ಬರುವದಿಲ್ಲ (My.); (Dp. 52, 2; 145, 8).

ಹೊಱಬಿಗ hoṟabiga. = ಪೊಱಬಿಗ. an outsider. (Bh. 10, 6. 9; J. 23, 10).

ಹೊಱಮೆ hoṟame. that is outside or in the rear. ಸೇನೆಯ ಹೊಱಮೆ (ಪ್ರತಿಸರ Nr.).

ಹೊಱಸು hoṟasu. a kind of pigeon (ಜೀವಂಜೀವ, ಕಪಿಂಜಲ, ಚಕೋರ, ಹಾರೀತ, ವಂಜುಲ, ಕಪೋತ Hla.; ಕಪೋತ, ಚಕೋರ, ಜೀವಿ, ಹಾರೀತ, ಕಪಿಂಜಲ Mr. 172). [ಕೊಳನ ತಡಿಯಲ್ಲೊನ್ದು ಹೊಱಸು ಕುಳ್ಳಿರ್ದರೇನು ಗಳಹಂಸಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ? Bv. 98]. cf. T. ಪುಱವ, ಪುಱವು, ಪುಱಾ, a dove. Tu. ಪುಡೊ.

ಹೊಱಿಗೆ hoṟige. = ಪೊಱಗೆ, (ಹೋಱ್). business, work (Bh. 5, 4, 118; 6, 6, 19; 7, 1, 5; 8, 26, 5; C.).

ಹೊಱಿಗೆವಾಳ hoṟige-vāḷa. a servant (Rām. 5, 1, 34; 6, 50, 31).

ಹೊಱಿಸು hoṟisu. = ಒಱಿಸು, ಪೊಱಿಸು. to put on the head (of another, My.), to put on (another, Rām. 5, 8, 53); to cause to carry, to have carried (C.); to lay on, to impose (as a business, My.); to impute (as blame, crime, etc., My.). ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿ ಪರಿಯ ಅನ್ನ ವನ್ನು ಹೊಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡು ಸಂಗಡಲೇ ಬನ್ದು (B. 4, 77). ಇಲ್ಲದ ತಪ್ಪು ಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊಱಿಸಿ ಹೇಱುವದು (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Si. 50); ಅಪನಿನ್ದೆಯನ್ನು ಹೊಱಿಸಿ ಅಪಕಾರ ಮಾಡುವಿಕೆ (ನಿಕಾರ, ವಿಪ್ರಕಾರ 392). ತಪ್ಪು ಹೊಱಿಸೋಣ (ಆರೋಪಣ G.). ಅವನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಹೊಱಿಸಿದನು (My.). ಅವಳಿಗೆ ಮಾತು ಹೊಱಿಸುತ್ತಾರೆ (B. 2, 292).

ಹೊಱು hoṟu. ಹೊಱ್. = ಪೊಱ್, ಪೊಱು. to take upon or bear on the head, to carry on the head, etc.; to carry about (in the heart, as another's dear feet, Bp. 36, 31); to take upon oneself (as a vow, 27, 62), to impute or attribute to oneself (as a fault, 39, 32); to assume or adopt (as a name, 54, 45); to obtain or fetch (as price, see Mr. below); to come upon (somebody, as a fault, *e. g.* ಅವನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಹೊತ್ತಿತು, My.); to impute (to another, see ಅಪರಾಧ-). P. p. ಹೊತ್ತು (q. v.; C.). ಹೊತ್ತ ಬೆಲೆ (ವೇತನ, ಮೌಲ್ಯ, ಕ್ಲಪ್ತ Mr. 346). ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಱುವಂ (ವಹಿಕ Mr. 381). ಚನ್ನಾಗಿ ಹೊಱಲುಳ್ಳ ಕುದುರೆ (ವಿನೀತ, etc. Si. 272). ಆ ಹೆಂಗಸು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಹೊತ್ತುಕೊಣ್ಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ? (B. 1, 1). ಅಡವಿಯೊಳಗಿಹ ವೇಣು ತಿದ್ದಿದರೆ ಮಯ್ಗೊಟ್ಟು ಕಡುಹುಳ್ಳ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಹೊಱವುತ (an unwarrantable form for ಹೊಱುತ) ಇಹುದು (Dp. 148). ಹೊಱ ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಆಳು ಬೇಡ, ಅಡ ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ಬೇಡ. — ಮಣ್ಣು ಹೊಱುವವನು ತಲೆಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ. — ಲೆಕ್ಕದಿನ್ದ ಹೊತ್ತದಕ್ಕೂ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದ ಸತ್ತದಕ್ಕೂ ದುಃಕ್ಕವೇನು? — ಬತ್ತ ಕತ್ತೆ ಹೊತ್ತರೆ ಆತ್ತ, ಆಡಿಗೆ ಮಾಡಳೇ? — ಭರದಿನ್ದ ಹೋಗುವವನ ಸಂಗಡ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತಿಯಾ? ಅನ್ದ. — ಬಾವನಾದರೆ ಬಾರವಾದ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? (Prvs.). see Bp. 10 sum.; 10, 6; 18, 51; 21, 8; 29, 18. 20; 30, 4; 44, 5; 50, 35; 55, 28; 57, 32.

ಹೊಱೆ hoṟe. = ಪೊಱೆ. a load (for the head, as of wood, Bp. 30 sum., 30, 4; 38, 57; C.; B. 2, 30; as of leaves, B. 4, 42; etc.), a burden (in general). 2, the burden: bulk, etc. (ಮಾತ್ರೆ, ಪೊಱೆ Nn. 157). ತಲೆಹೊಱೆ (ವಿವಧ, ವೀವಧ, ಭಾರ, ಪರ್ಯಾಹಾರ Hlā.). ಬಣ್ಡಿಯ ಹೊಱೆ (ಆಚಿತ, ಶಾಕಟ ಭಾರ Nr.). ಹೊಱೆಯ ಹೊತ್ತು ಬದುಕುವವನು (ಭಾರೋಪಜೀವಿ Nn. 86). ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತವನ ಹುಱು ಮಱೆಯಾದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ಬಜಾ ನಾತಿನವ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತಾನೇ? — ಹತ್ತಱ ಹಲ್ಲ ಕಡ್ಡಿ ಒಬ್ಬನ ತಲೇ ಹೊಱೆ. [ಹೊಱೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂಕವೇ?] (Prvs.; see Prvs. s. ಸವದೆ, ಸವುದೆ & ಹೊಱು). ಹೊಱೆಯನ್ನು ಹೊಱುವ ಕರ್ಹಾಶ್ವ (ಪೃಷ್ಠ್ಯ, etc. Si. 273); ಹೊಱೆಯನ್ನು ಹೊಱುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಚಲುವಾದ ಹೋರಿ (ಜಾತೋಕ್ಷ 319). see Sarpabhūṣaṇa s. ಮನ್ದರ. — ಹೊಱೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie into a load, to make a bundle of (Bp. 21, 8). — ಹೊಱೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to cut down to the full extent (Bh. 7, 17, 25). — ಹೊಱೆಯಾಳು. -ಆಳು. a porter, a carrier (Rām. 1, 16, 10).

ಹೊಱೆಕಾಱ hoṟe-kāṟa. a porter (ಭಾರವಾಹ, ಭಾರಿಕ Nr.).

ಹೊರ್ಜಿ horji. = ಹೊರಜಿ, etc. a stout and long rope, etc. (My.).

ಹೊರ್ತು hortu. = ಹೊಱತು. (C.; ಖುತೇ, ವಿನಹ G.). without, etc. ಇದಱ ಹೊರ್ತು ಓದುವ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನದೊನ್ದು ಪುಟ ಹಱದಿತ್ತು (B. 1, 23). ಇದಱ ಹೊರ್ತು ಮತ್ತೇನಾದರೂ ನಿನಗೆ ನೆನಪುಣ್ಟೋ? (3, 2). ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹೊರ್ತು ಎರಡನೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಸಹಾ ಆಡುಗಳು ಏಱುತ್ತವೆ (3, 10). ಕಬ್ಬಿನ ರಸದ ಹೊರ್ತು ತಾಳೇ ಮರದ ರಸದಿನ್ದಲೂ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (3, 47). ಯಾರಾದರೂ ಬನ್ದು, ಈ ಮನೆ ತನ್ನಿನ್ದ ತಾನೇ ಆಗಿದೆ ಹೊರ್ತು ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತವಲ್ಲೆನ್ದು ಹೇಳಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅದನ್ನು ನಮ್ಬುವರೋ? (4, 58). ಚಿನ್ನವು ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧಪದಾರ್ಥವೇ ಹೊರ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಕೃತಿಯಿನ್ದ ಉಣ್ಟಾಗದು (4, 107). ಮೂಱು ನಾಲ್ಕು ಗಱಿಗೆ ತೋಟದೊಳಗೆ ಓಡಾಡದ ಹೊರ್ತು ನನಗೆ ಹಸಿವೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ (4, 136). ಅನೇಕ ಜನರು ಚೆಲೋ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ದೊರಕಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ದ್ರವ್ಯಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಹೊರ್ತು ಕದನ್ನ ಉರಟ ಆಱುವಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಅಲ್ಲ (5, 76). ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕಷ್ಟದ ಹೊರ್ತು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ (5, 77). ಕಾಱುಗಳನ್ನು ಸನ್ನೆಯೊಳಗೆ ಮಾಱುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಬರುವಷ್ಟೇ ಬೆಲೆ ಬರುವದೇ ಹೊರ್ತು ಆದಱೊಳಗೇನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (5, 121). ಆ ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ತೆಱಗೇ ಹೊರ್ತು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭೂಮಿ ಹಾಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (5, 127). ಕಾಱನ್ನು ಆರೆಯುವ ಕೆಲಸವು ಅವನ ಹೊರ್ತು ಎರ್ಡನೆಯನ ರಿನ್ದ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ (5, 129). ಕೆಲಸದ ಹೊರ್ತು ಮತ್ತೇನೂ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ (5, 132). ಇನ್ಥಾ ಮಾತುಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೊರ್ತು ಉಱಕಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ (5, 169). ದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಹೊರ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. — ನೀರು ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋದೀತೇ ಹೊರ್ತು ದಿನ್ನೆಗೆ ಹೋದೀತೇ? — ನೊಣ ಕೂತರೆ ವ್ರಣ ಹೊರ್ತು ಹೆಣ ಜೀವಿಸೀತೇ? — ಪಾಯಸವಾದರೂ ಆಯಾಸದ ಹೊರ್ತು ಸಿಕ್ಕದು. — ಪಿರಿಯಾದಿ ಮಾಡದ ಹೊರ್ತು ದಾಯಾದಿ ಕೇಳ. — ಪಟ್ಟೆಗೆ ತುಮ್ಬ ಹಣವಿದ್ದರೂ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೊರ್ತು ಗತಿ ಇಲ್ಲ. — ಭೂತವಾದರೂ ಛುಕ್ಕಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಹೊರ್ತು ಭೀತಿ ತಪ್ಪದು. — ತೊಟ್ಟೆಲೊಳಗಣ ಕೂಸಾದರೂ ಅತ್ತ ಹೊರ್ತು ಹಾಲು ಕೊಡರು (Prvs.). — ಹೊರ್ತು ಮಾಡು. to except, to exempt (ವಿನಾಯಿಸು, ಬಿಡು G.).

ಹೊರ್ದುಗೆ horduge. = ಪೊರ್ದುಗೆ, etc. joining; that is appended: something subordinate or inferior (ಉಪಾಗ್ರ, ಉಪಸರ್ಜನ Hlā.).

ಹೊಲ್ hol. = ಪೊಲ್ 2, q. v. meanness, badness, etc. ಹೊಲ್ಲಾಗಿ ನುಡಿವನಂ (ಕದ್ವದ, ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ Hlā.; ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ Mr. 240). ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕೆ ಹೊಲ್ಲ ಕೆಯ್ವುದು (ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಅವಧ್ಯ Hlā.). — ಹೊಲ್ಲಂ. -ಅಂ. — ಪೊಲ್ಲಂ. a mean, bad man. ಇಲ್ಲದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾ ಹೊಲ್ಲನವ ಜನರಿಂಗೆ; ಅಲ್ಲದ ಗುಣವುಳ್ಳ ಅರಸಿಂಗೆ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೆದೆಯು ಬೇಕು (Sp.). — ಹೊಲ್ಲಹ. -ಅಹ. mean, bad, improper, disagreeable, etc. (Bp. 18, 40; 21, 14). ಹೊಲ್ಲಹ ನಾತ (ದುರ್ಗನ್ಧ): ಹೊಲ್ಲಹ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾಪಥ, ವಿಪಥ, etc. Nr.). ಹೊಲ್ಲಹ ವಸ್ತು (ಅರ್ವ, ಆಣಕ, ಪಾಪಸದ, ಅಧಮ Hlā.). — ಹೊಲ್ಲಹವನು. -ಅವನು. a mean, contemptible man (ಕಟ್ಟರ, ಕುತ್ಸಿತ Hlā.).

ಹೊಲ hola. 1. = ಹೊಲೆ, etc. pollution, etc. — ಹೊಲಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. = ಹೊಲೆಗೇರಿ. (My.). ಊರಿದ್ದ ಕಡೆ ಹೊಲಗೇರಿ. — ಊರು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು (Prvs.).

ಹೊಲ hola. 2. = ಹೊಲಿದು. P. p. of ಹೊಲಿ, in ಹೊಲಕೊಳ್ಳು (C.; B. 5, 124).

ಹೊಲ hola. 3. = ಪೊಲ. a plough-field; a corn land (ವಲಜ, ಕ್ಷೇತ್ರ Si. 413; C.; Bp. 18, 12. 70; 60, 22. 23; Bh. 1, 8, 48; 3, 13, 16); etc. ಹೊಲ ಬಲ್ಲದುದು (ಕಿಲ, ಸಮ್ಭಾವ್ಯ Nr.). ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಹುಲಿಯ ಕಾಟ, ಮನೆಗೆ ಬನ್ದರೆ ನುಸಿಯ ಕಾಟ. — ಹೊಲ ಹಚ್ಚಗಾಯಿತು, ಒಡೆಯನ ಕಣ್ಣು ಕೆಮ್ಪಗಾಯಿತು. — ಹೊಲವೆಲ್ಲ ಹಾಱಾಯಿತು, ಹಿಡಿಸೂಡಿಗೆ ಬಡಿದಾಟ. — ಹೊಲೆಯನ ನಮ್ಬಿ ಹೊಲವ ಹೊಗ ಬಾರದು, ಕುಳ್ಳನ ನಮ್ಬಿ ನೀರಿಗಿಱಿಯ ಬಾರದು. — ಹೊಲದ ಹತ್ತಿ ಹೊಲದಲ್ಲೇ! ನಿನಗೆ ಮೊಱ ಉದ್ದ, ನನಗೆ ಮೂರು ಉದ್ದ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಹೊಲಾ ಬಿತ್ತಿ ನೋಡು, ನೆಲಾ ಸಾರಿಸಿ ನೋಡು! — ನೇಗಲು ಉತ್ತರೆ ಹೊಲ, ಹಾಲು ಇದ್ದರೆ ಗೋವು. — ಪೋಲಿಯವನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬೇಲಿ ಉಣ್ಟೇ? — ಫಲಾ ನೋಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಹೊಲಾ ಹೂಡದೆ ಕೆಟ್ಟಿತು. — ಬೇಲಿ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯುವಾಗ್ಗೆ ಕಾಯೋದು ಯಾರು? (Prvs.). — ಹೊಲ ಮಾಡು. to till the ground (C.; B. 5, 81). ಹೊಲ ಮಾಡುವವ (ಕರ್ಷಕ G.). — ಹೊಲದವರೆ. -ಅವರೆ. = ಅವರೆಬಳ್ಳಿ. a kind of beans. (St. & Pl.). — ಹೊಲಮೇರೆ. a boundry, a limit (ಅವಧಿ, ಮರ್ಯಾದೆ, ಸೀಮೆ, etc. Hlā.; ಸೀಮೆ, ಆಘಾಟ Mr. 188). — ಹೊಲಹೊಲಸದಱಕ. (Rām. 5, 8, 50; ತಱಕ, a cutter?).

ಹೊಲಗೆ holage. = ಹೊಲಿಗೆ. sewing, etc. (C.; B. 5, 294).

ಹೊಲತಿ holati. = ಪೊಲತಿ. a low-caste woman (Bp. 57, 57; My.).

ಹೊಲಬಿಗ holabiga. = ಪೊಲಬ್ಬಿಗ. a circumspective, clever man [ಹೊಲೆಯ ಹೊಲಬಿಗನಾದೊಡೆ ಅವನ ಹೊರೆಯಲಿಪ್ಪುದು ಲೇಸು ಕಣ್ಣಯ್ಯಾ Bv. 135]; (Bp. 35, 35).

ಹೊಲಬು holabu. = ಪೊಲಬು. a way; a manner, a mode, a circumstance (Bp. 25, 7; Rām. 3, 2, 20; Abhā. 1, 31); proper manner. [ಶೀಲದ ಹೊಲಬನಱಿಯದ ಭ್ರಮಿತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿ ಭೋ Cv. 496]. ಹೊಲಬನಱಿಯದ ಮಾತು ತಲೆಬಾಗಿಯದ್ದನ್ನೆ, ಹೊಲಬಱಿತು ಒನ್ದ ನುಡಿದರೆ ಆ ಮಾತು ಫಲಪಕ್ವದನ್ತೆ (Sp.). ಹೊಲಬನಱಿಯದ ಗುರುವು, ತಿಳಿಯಲಱಿಯದ ಶಿಷ್ಯ, ನೆಲೆಯನಾರಯ್ಯದು ಪದೇಶಮ್ ಅನ್ಧಕನು ಕೊಳನು ಹೊಕ್ಕನ್ತೆ (Sp.). — ಹೊಲಬುಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಪೊಲಮ್ಬುಗಿಡು. the way (or direction) to be lost; to become bewildered (ದಿಗ್ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.). — ಹೊಲಬುಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the ways or rules: to transgress ad libitum (Bh. 5, 8, 14). — ಹೊಲಬುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಹೊಲಬುಗಿಡು. [ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟ ಶಿಶು ತನ್ನ ತಾಯ ಬಯಸುವನ್ತೆ Bv. 365]; (Bp. 40, 26; Bh. 5, 41, 13). [— ಹೊಲಬುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to go in the path. ಹೊಲಬುಗೊಣ್ಡಱಸಬೇಡ, ಬಿಲಿತು ತರ ಬೇಡ Bv. 180]. — ಹೊಲಬುದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. = ಪೊಲಮ್ಬುದಪ್ಪು. (Dp. 158, 1; 146 pallavi; 155, 5).

ಹೊಲಸ holasa. = ಹೊಲಸು. (B. 5, 83. 205. 292).

ಹೊಲಸತನ holasatana. = ಹೊಲಸುತನ. (B. 5, 31).

ಹೊಲಸು holasu. = ಪೊಲಸು. nastiness; nasty matter, filth, impurity; dirtiness; nasty (ಅವಕರ, ಕಚ್ಚರ, ಮಲಿನ G.; C.; B. 1, 6; 3, 32; 4, 24. 225. 226; Dp. 54); disagreeableness (disagreeably, Bp. 4, 25). [ಕೊಲುವನೇ ಮಾದಿಗ, ಹೊಲಸು ತಿಮ್ಬುವನೇ ಹೊಲೆಯ Bv. 590]. ಹಡಗದೊಳಗಿನ ಹೊಲಸು ತೆಗೆಯುವ ದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೋರೆ (ಅಭ್ರಿ); ಹೊಲಸು ನಾಱುವ ಹೆಣ (ಕುಣಪ G.). — ಹೊಲಸು ಮಾತು. an obscene word (My.).

ಹೊಲಸುತನ holasutana. the state of being nasty, impure, etc. (C.; B. 3, 31).

ಹೊಲಿ holi. = ಪೊಲ್ 1. to sew (Bp. 18, 29; 23, 3; C. Bp. 47, 46; C.; B. 5, 275). ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುವವನು (ಪಾದೂಕೃತ್, etc. Si. 338). ದಾರದಿನ್ದ ಹೊಲಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಊತ, ಸ್ಯೂತ, ಉತ 382). ಹೊಲಿಯುವವನ ಬಲಕ್ಕಿರ ಬೇಡ, ಆಱುವವನ ಎಡಕ್ಕಿರ ಬೇಡ (Prv.). ಹೊಲಿಯೋಣ (ಸೇವನ G.). [Tu. ಪೊಲ್ಲುನಿ].

ಹೊಲಿಗೆ holige. = ಪೊಲಿಗೆ. ಹೊಲಗೆ. connection (Ch. v. 19); sewing; needle-work (C.; B. 5, 146. 277). ಊತ ಸ್ಯೂತ ಎಮ್ಬುವು ನೂಲನೆಯ್ಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸುಗು (Nr.).

ಹೊಲಿಸು holisu. to cause to sew, to have sewed (C.; B. 1, 26; 2, 7).

ಹೊಲು holu. P. p. of ಹೊಲಿ, in ಹೊಲು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಹೊಲೆ hole. = ಪೊಲೆ q. v., ಹೊಲ 1. the lochia (ರಜಸ್, ಪುಷ್ಪ, ಆರ್ತವ, ಮುಟ್ಟು Si. 188; My.). ಹೊಲೆ ಕೆಡಲು (ನಿಷ್ಕಲೆ Mr. 302). ಹೊಲೆಯಾದವಳು (ರಜಸ್ವಲೆ, ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಿಣಿ, ಮಲಿನಿ, ಪುಷ್ಪವತಿ, ಋತುಮತಿ, ಉದಕ್ಯೆ Si. 188); ಹೊಲೆ ನಿನ್ತು ಹೋದ ಮುದಕಿಯನ್ನಾವಳು (ನಿಷ್ಕಲೆ, ವಿಗತಾರ್ತವೆ 188); ಹೆಂಗಳ ಹೊಲೆ (ರಜಸ್ 464). 2, taint, pollution, defilement; impurity; meanness, etc. (C.). [ಹೊಲೆಯುಱ್ಪೆ ಲಿಂಗವಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲವುಣ್ಟೆ ಜಂಗಮವಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ? Bv. 769; Cv. 847]. ಮುಟ್ಟಾದ ಹೊಲೆಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟೋದು ಜಗವೆಲ್ಲ; ಮುಟ್ಟ ಬೇಡೆನ್ದು, ತೊಲಗುವ ಹಾರ್ವ ತಾ ಹುಟ್ಟಿದನೆಲ್ಲಿ? (Sp.). ಎಂಜಲು ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ, ಸಂಜೆಗತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲ, ಅಂಜಿಕೆಯೆಮ್ಬ ಭಯವಿಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವೆನ್ಬ ಅಂಜನವಿರಲು (Sp.). ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕುಲವಿಲ್ಲ, ಗಂಗೆಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ. — ತೊಲೆಯಿನ್ದ ಹಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಹೊಲೆಯಿನ್ದ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. — ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದವನ ಮಾತು ಹೊಲೆಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು (Prvs.). — ಹೊಲೆಗಲಸು. -ಕಲಸು. to have oneself intermixed with pollution (of caste), to be defiled (Bp. 55, 6; 57, 38). 2, to defile (55, 9. 12). — ಹೊಲೆಗಿನ್ನರಿ. -ಕಿನ್ನರಿ. a vulgar lute, a lute of the Caṇḍālas (ಚಾಣ್ಡಾಲಿಕೆ, ಕಣ್ಡೋಲವೀಣೆ, ಚಣಾಲವಲ್ಲಕಿ Nr.). — ಹೊಲೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. to be ruined by any pollution (as a house, My.). — ಹೊಲೆಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. = ಹೊಲಗೇರಿ. a street of pollution or filth: a street or place where outcasts or Holeyas live (Bp. 30, 28; 49, 30; C.). — ಹೊಲೆಪಾಟು. a bad state or mode. see Śś. s. ಮೆಳೆ. — ಹೊಲೆಮನ. an impure, base mind (Abhā. 2, 82). — ಹೊಲೆಮನೆ. a polluted house; a room appropriated to a woman in her courses (My.); a lying-in chamber (My.). — ಹೊಲೆಯ. ಅ 3. = ಪೊಲೆಯ, q. v. a low-caste man, a Holeya (ದಿವಾಕೀರ್ತಿ Hlā.; Mr. 479; ಚಣ್ಡಾಲ, ಪ್ಲವ, ಮಾತಂಗ, ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ಜನಂಗಮ, ನಿಷಾದ, ಶ್ವಪಚ, ಅನ್ತೇವಾಸಿ, ಚಾಣ್ಡಾಲ, ಪುಕ್ಕಸ Nr.; ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ಪೊಲೆಯ Nn. 152; Bp. 21, 44; 56, 49. 50; Bh. 8, 25, 40; 6, 3, 48; Dp. 24; C.; B. 5, 123). [ಹೊಲೆಯ ಹೊಲಬಿಗನಾದೊಡೆ ಅವನ ಹೊರೆಯಲಿಪ್ಪದೇ ಲೇಸು Bv. 135]. ಕೊಲುವ ಕೆಯ್ಯೊಳು ಪೂಜೆ, ಮೆಲುವ ಬಾಯೊಳು ಮನ್ತ್ರ; ಸಲೆ ಪಾಪವೆರೆದ ಮನದೊಳು ಪೂಜಿಪನು ಹೊಲೆಯಗು ಕಷ್ಟ (Sp.). ಹೊಲೆಯನ ಪಾಯಸ ಹಾರುವನಿಗೆ ಯಾಕೆ? — ಹೊಲೆಯನ ನಮ್ಬಿ ಹೊಲವ ಹೊಗ ಬಾರದು, ಕುಳ್ಳನ ನಮ್ಬಿ ನೀರಿಗಿಱಿಯ ಬಾರದು. — ಹೊಲೆಯನ ಇಷ್ಟ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿಯ ಕೇಡು. — ಹೊಲೆಯ ಹೊತ್ತು ಅಱಿಯ, ಕಬ್ಬಲಿಗ ಕಾರ್ಯ ಅಱಿಯ. — ಹಾರುವ ಮಾಡುವದು ಪಿಣ್ಡಕ್ಕೆ, ಹೊಲೆಯ ಮಾಡುವದು ಹೆಣ್ಡಕ್ಕೆ (Prvs.). — ಹೊಲೆಯರ ಕಾಗೆ. a raven (Pr.). — ಹೊಲೆಯರ ಹೊಲೆಯ. a very low Holeya (Bp. 56, 48). — ಹೊಲೆಯವ. -ಅವ. a nasty man (My.). 2, a Holeya (ಚಣ್ಡಾಲ etc. Si. 341; ಮಾತಂಗ 409). — ಹೊಲೆಯಾಗಿರು. -ಆಗಿ. -ಇರು. (a woman) to be in (her) courses (My.). — ಹೊಲೆಯಾಳು. -ಆಳು. a low-caste servant. ಹೊಲೆಯಾಳಿಗೆ ಒನ್ದು ಮನೆಯೊಳು ಸಱಿಯಾಯಿತು (Prv.). — ಹೊಲೆಯೂರು. -ಊರು. a nasty village (*i. e.* the yōni). see Prv. s. ಹುಟ್ಟು 1. — ಹೊಲೆ ಹೊರೆ. impurity to be attached (Bh. 6, 3, 48).

ಹೊಲ್ಲ holla. 1. = ಪೊಲ್ಲ. meanness, impropriety, etc. (Bp. 40, 47. 49; Bh. 7, 1, 9). [ಅಲ್ಲ ವಿಭೂತಿಯಿಲ್ಲದವರ ಮುಖ ಹೊಲ್ಲ Bv. 87; Cv. 1174]. ಆಳ ಹೊಲ್ಲ ಅಡಿನ, ಕೆಳೆ ಹೊಲ್ಲ ಕೋಡಗನ, ಅಱು ಕೋಪವೋಪರೊಳೆ ಹೊಲ್ಲ, ಮೂರ್ಖನ ಗೆಳೆತನ ಹೊಲ್ಲ (Sp.). ಬೇಡಂಗೆ ಕೊಡೆ ಹೊಲ್ಲ, ಅಡಿಂಗೆ ಮಱು ಹೊಲ್ಲ, ಬೇಡುವ್ವನಂಗೆ ಬಱ ಹೊಲ್ಲ, ದ್ವಿಜನಿಗೆ ನಾಡ ನುಡಿ ಸಲ್ಲ (Sp.). ಅಡಿ ಹುಸಿಯಲು ಹೊಲ್ಲ, ಕೂಡಿ ತಪ್ಪಲು ಹೊಲ್ಲ, ಕಾಡುವ ನೆಣ್ಟ ಬರ ಹೊಲ್ಲ, ಮಾನಿನಿಗೆ ನಾಡ ಮಾತ್ಹೊಲ್ಲ (Sp.). ಅಱುವು ಇರದಿರೆ ಹೊಲ್ಲ, ಕರಿಯು ಬೆಡೆಯಲು ಹೊಲ್ಲ, ಆಱಿಯದೂರೊಳಗಿರ ಹೊಲ್ಲ, ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಮಾತು ಹೊಲ್ಲ (Sp.). ಎನ್ತಪ್ಪನಾದರೂ ಮನ್ತ್ರಿಯಾ ಹಗೆ ಹೊಲ್ಲ; ಎನ್ತಕ್ಕುಮ್ ಅರಸು ಮುನಿದರೆ ಆ ಮನ್ತ್ರಿಯನ್ತಕ ನಕ್ಕು (Sp.).

ಹೊಲ್ಲ holla. 2. (fr. ಪೊಲ್ 1. = ಹೊಲಿ). joining, uniting (T. ಪುಲ್ಲಲ್). — ಹೊಲ್ಲಾ ಹೊಲ್ಲಿ. (Śmd. 220, o. r. in Mdb. MS. ಹೊಲ್ಲಾ ಹೊಲ್ಲ). a close fight.

ಹೊಲ್ಲಮೆ hollame. = ಪೊಲ್ಲಮೆ, etc. badness, etc. (ಪ್ರತ್ಯವಾಯ Hlā.).

ಹೊಲ್ಲಯಿಸು hollayisu. to join (v. t.?). ಹೊಲ್ಲಯಿಸಿದಂ or ಹೊಲ್ಲೈಸಿದಂ (Śmd. 189).

ಹೊಲ್ಲವೆ hollave. = ಹೊಲ್ಲಮೆ, etc. (ಅಪಕಾರ, ದ್ರೋಹ Hlā.).

ಹೊಲ್ಲಹ hollaha. = ಪೊಲ್ಲಹು, ಹೊಲ್ಲೆಹ, ಹೊಲ್ಲೆಹು. badness, impropriety, contumeliousness; reproach, blame. ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲಹವನ್ ಇಕ್ಕುವ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ, ಅಭ್ಯಾಖ್ಯಾನ Nr. *a*). (for another ಹೊಲ್ಲಹ see s. ಹೊಲ್).

ಹೊಲ್ಲಹು hollahu. = ಹೊಲ್ಲಹ, etc. ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲಹಂ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Nr. *a*).

ಹೊಲ್ಲಿಯ holliya. (ಹೊಲ್ಲೆಯ). = ಪೊಲ್ಲೆಯ. badness, etc. see Kk. s. ಪೊಲ್ಲಣ.

ಹೊಲ್ಲೆಹ holleha. = ಹೊಲ್ಲಹ, etc. (ವಾರ್ತ Nn. 138; Bp. 38, 32; 47, 44; 51, 50; Bh. 2, 13, 35). — ಹೊಲ್ಲೆಹಗೆಯ್. to perpetrate bad, savage actions. ಹೊಲ್ಲೆಹಗೆಯ್ವನು (ನೃಶಂಸ, ಕ್ರೂರಕರ್ಮಕೃತ್ Hlā.).

ಹೊಲ್ಲೆಹು hollehu. = ಹೊಲ್ಲಹ, etc. (Bh. 1, 8, 59; 3, 1, 28). ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲೆಹನ್ ಇಕ್ಕುಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಯೋಗ, etc. Nr. *b*). ಹೊಲ್ಲೆಹ ಚರ್ಮ (ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ Hlā.). ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ್ಲೆಹಂ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನುಡಿಹ (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ Nr. *b*).

ಹೊಸ hosa. 1. = ಒಸ, ಪೊಸ, q. v. newness, freshness, etc. (Bp. 43, 24; 47, 10; C.; B. 2, 4. 22. 37; ಅಪೂರ್ವ ಅಭಿನವ G.). — ಹೊಸ ಅಗಸ. a new washerman. ಹೊಸ ಅಗಸ ಗೋಣೀ ಒಗೆದ (Prv.). — ಹೊಸ ಅತ್ತೆ. a new mother-in-law. ಹೊಸ್ತಲು ದಾಟುವಾಗಲೇ ಹೊಸ ಅತ್ತೆಯನ್ನ ತರ ಬೇಕನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹೊಸ ಒಲುಮೆ. new or novel love (Bp. 27, 7). — ಹೊಸ ಕಣೆ. a new arrow (J. 13, 20). — ಹೊಸ ಗತಿ. a novel way (J. 22, 46). — ಹೊಸ ತುಪ್ಪ. fresh ghee (ಹೈಯಂಗವೀನ Hlā.). — ಹೊಸ ನೀರು. fresh water, *i. e.* water lately come into a tank or that day brought home (C.). ಹೊಸ ನೀರು ಬನ್ದು, ಹಳೆ ನೀರು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಹೊಸ ಪೇಟೆ. a new market-place; N. (My.). — ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ. new cloth (ಅನಾಹತ, etc. Si. 221). — ಹೊಸ ಬೆಣ್ಣೆ. fresh butter (Bp. 42, 2). — ಹೊಸ ಮಡಿ. newly washed clothes (Bp. 21, 9). — ಹೊಸ ಮಡಿಕೆ. a new vessel (Bp. 55, 29). — ಹೊಸ ಮನೆ. a new house (Dp. 4). ಹೊಸ ಮನೆ ಹೊಗುತ್ತಾ ಕಾಗೆ (that has a bad omen) ಕೊಂಕುಟಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಹೊಸ ಮಸೆ. = ಪೊಸ ಮಸೆ, q. v. (Bh. 6, 2, 6). — ಹೊಸ ಮಾತು. a new word; news (My.). — ಹೊಸ ಮೋಹ. new (not old) love. ಹಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಕೆಮ್ಪು, ಕಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಪಂಸೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯರಳ ತಣಿಗಮ್ಪು, ಹೊಸ ಮೋಹ ನಿಲ್ಲವು; ನೋಡು! (Sp.). — ಹೊಸ ರೊಟ್ಟಿ. fresh bread (B. 3, 111). — ಹೊಸ ವರ. a new gift (Bp. 23, 13). — ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರ. new cloth (ನೂತನಾಮ್ಬರ Nn. 27). — ಹೊಸ ವೈದ್ಯ. a new doctor. ಹೊಸ ವೈದ್ಯನಿಗಿನ್ತ ಹಳೇ ರೋಗಿ ವಾಸಿ (Prv.). — ಹೊಸ ಸೀರೆ. new cloth, a new garment (ಅಹತ Hlā.; ಅನಾಹತ, ನವಾಮ್ಬರ, etc. Nr.). — ಹೊಸ ಹೊಸ. rep. (B. 2, 22. 40; 3, 90).

ಹೊಸ hosa. 2. P. p. of ಹೊಸೆ 1, in ಹೊಸ ಹೊಸದು (Bp. 14, 17; 18, 28).

ಹೊಸ hosa. 3. P. p. of ಹೊಸೆ 2, in ಹೊಸ ಹೊಸದು (Bp. 16, 21; 57, 18).

ಹೊಸಕು hosaku. = ಉಸಿಕು, ಉಸಿಗು, ಉಸುಕು 2, ಒಸಗು, ಹೊಸಗು. to rub anything between the hands or with the foot (My.; *cf.* ಹೊಸೆ 1).

ಹೊಸಗು hosagu. = ಹೊಸಕು, etc. (My.).

ಹೊಸಗೆ hosage. 1. = ಒಸಗೆ 1, ಒಸಿಗೆ, ಪೊಸಗೆ, ಹೊಸಿಗೆ 1. joy, etc. (My.). 2, = ಋತುಶಾನ್ತಿ. a ceremony (My.).

ಹೊಸಗೆ hosage. 2. = ಒಸಗೆ 2. ಹೊಸಿಗೆ 2. report, news, tidings (My.).

ಹೊಸತಿಲು hosatilu. ಹೊಸತಿಲ್. = ಪೊಸನ್ತಿಲ್, etc. a door-sill, a threshold (ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣ, ದೇಹಲಿ Hlā.; ದೇಹಲಿ Mr. 199). — ಹೊಸತಿಲುಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole made by burglars under a threshold (Bp. 31, 5).

ಹೊಸತು hosatu. = ಪೊಸತು 1, etc. that which is new, fresh, novel, etc.; newness, etc. (ನವ್ಯ, ನವ, ನವೀನ, ನೂತನ, ಅಭಿನವ, ನೂತ್ನ Hlā.; Bp. 25, 27; 26, 53; 32, 22; 38, 52; 47, 18; 60, 19; Bh. 6, 2, 1; My.). [ನಾಗಂಗೆ ಹೊಸತನಿಕ್ಕಿಹೆವೆಮ್ಬರು ನಾಗ ಬನ್ದರೆ ಕೋಲ ಕಳೆದುಕೊಮ್ಬರು Bv. 195]. ಹೊಸತಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಮೊಳೆ (ಅಂಕುರ); ಹೊಸತಾಗಿ ಹೊಱ ಹೊಮ್ಮಿದ ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪ ಫಲಾದಿಗಳ ಗೊಂಚಲು (ವಲ್ಲರಿ, ಮಂಜರಿ Nr.). ಹೊಸತಾಗಿ ಮಲತ ಮೊಳಕೆ (ಅಂಕುರ Si. 119); ಹೊಸತಾದದು (ಶಾರದ 431). ಹೊಸತು ಮ್ಯೆಯ್ಯಾಳ್ಗೆ, ಹಳತು ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ (Prv.). — ಹೊಸತು ಹೊಸತು. rep. (Bp. 8, 43).

ಹೊಸದು hosadu. 1. = ಹೊಸತು, etc. (ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ, ಅಭಿನವ, ನವ್ಯ, etc. Si. 374; C.). ಹಳದು ಮಿಾಱು ಹೊಸದಿಲ್ಲ; ಬಿಳಿದು ಮಿಾಱು ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಹೊಸ ಹೊಸದು. rep. (B. 5, 269). ಆಗಾಗ್ಯೆ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು (ಪ್ರಗಲ್ಭ, etc. Si. 359).

ಹೊಸದು hosadu. 2. P. p. of ಹೊಸೆ 1, in ಹೊಸ ಹೊಸದು. see Bp. s. ಹೊಸ 2.

ಹೊಸದು hosadu. 3. P. p. of ಹೊಸೆ 2 (My.; see Bp. s. ಹೊಸ 3).

ಹೊಸಬ hosaba. = ಪೊಸನ್ಬ. a new man (Bp. 21, 20; C.; B. 4, 157; 5, 48).

ಹೊಸಬಿಗ hosabiga. a wonderful man (Bh. 7, 4, 2).

ಹೊಸಲು hosalu. = ಒಸಲು, ಹೊಸತಿಲು, etc. a threshold. (My.).

ಹೊಸಿಗೆ hosige. 1. = ಹೊಸಗೆ 1, etc. joy, etc. (My.). — ಹೊಸಿಗೆಪ್ರಸ್ತ. = ಋತುಶಾನ್ತಿ (My.). — ಹೊಸಿಗೆಬಾಗಿಣ. distribution of cakes at the ಋತುಶಾನ್ತಿ (My.).

ಹೊಸಿಗೆ hosige. 2. = ಹೊಸಗೆ 2, etc. report, etc. (My.).

ಹೊಸಿಲು hosilu. = ಹೊಸಲು, etc. (My.).

ಹೊಸೆ hose. 1. = ಪೊಸೆ 1. to churn; to rub, to generate fire by friction. P. ps. ಹೊಸದು, ಹೊಸೆದು. ಕಿಚ್ಚ ಹೊಸೆವ ಕೋಲು (ಅರಣಿ Hlā.). ಯಾಗಾಗ್ನಿಯ ಹೊಸೆವ ಮರಂ (ಅರಣಿ Nr.). ಹೊಸವ ಕೋಲ್ (Bp. 18, 28). ಹಸಿಯ ಸಮಿಧೆಯ ತನ್ದು ಹೊಸದ ರುಟ್ಟೀ ಕಿಚ್ಚು? ವಿಷಯಗಳುಳ್ಳ ಮನುಜಂಗೆ ಗುರುಕರುಣ ವಶವರ್ತಿಯಹುದೇ? (Sp.).

ಹೊಸೆ hose. 2. = ಪೊಸೆ 3. to twist, etc. (C.; Bp. 42, 2; B. 2, 42). P. ps. ಹೊಸದು, ಹೊಸೆದು, ಹೊಸ್ತು. [ಮಳಲ ಹೊಸೆದರೆ ಹೊಸೆದನ್ತಲ್ಲದೆ ಸರವಿಯ ಹಡೆಯಲುಬಾರದು Bv. 552].

ಹೊಸ್ತಲ hostala. = ಹೊಸ್ತಲು. (G. 72. 189. 270. 499).

ಹೊಸ್ತಲು hostalu. = ಹೊಸತಿಲು, etc. a threshold. (B. 4, 199). ಬಾಗಿಲ ಹೊಸ್ತಲು (ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣ, etc. Si. 110). ಹೊಸ್ತಲು ದಾಟುವಾಗಲೇ ಹೊಸ ಅತ್ತೆಯನ್ನ ತರ ಬೇಕನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹೊಸ್ತಿಲು hostilu. ಹೊಸ್ತಿಲ್. = ಹೊಸತಿಲು, etc. (ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣ, ದೇಹಲಿ Nr.; J. 5, 68; My.). ಪ್ರಸ್ತಪ್ರಯೋಜನವಿದ್ದರೆ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲೇ ಕಾಣುವದು (Prv.).

ಹೊಸ್ತು hostu. 1. = ಹೊಸತು, etc. that is new, etc.; newness, etc. (My.; ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ, etc. Si. 374). ಹೊಸ್ತಾಗಿದ್ದದು

(ನೂತನ, etc. Dhw.). ಹೊಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಗಸ ಗೋಣೆ ಒಗದ, ಹಬಿವಾದರೆ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವದೇ ಪ್ರಯಾಸ (Prv.; *cf.* the Prv. s. ಹೊಸ ಅಗಸ).

ಹೊಸ್ತು hostu. 2. [first use of the new harvest].

ಹೊಳ hoḷa. = ಹೊಳದು, ಹೊಳೆದು. P. p. of ಹೊಳೆ 1, in ಹೊಳ ಹೊಳೆ (Bp. 27, 23; Rām. 3, 6, 43; Bh. 1, 17, 10; J. 2, 40; 6, 10; 11, 10; 15, 10).

ಹೊಳಕಿಸು hoḷakisu. to cause to appear (Rām. 6, 54, 27).

ಹೊಳಕು hoḷaku. 1. to make one's appearance, to appear, to become manifest (Bp. 1, 7, 32; Rām. 3, 6, 43. 58; 3, 7, 15; 6, 11, 2; 6, 30, 14; 6, 50, 28).

ಹೊಳಕು hoḷaku. 2. lustre, shine (*cf.* ಪೊಜಕು?). ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದ ಹೊಳಕು ಕಣ್ಣಿತೇ? (Prv.).

ಹೊಳಚು hoḷacu. to pare off (Bp. 43, 25; see s. ಉಳಿ 4). 2, to peep, to stare (Dp. 107, 3).

ಹೊಳತ hoḷata. lustre, shine (My.).

ಹೊಳದು hoḷadu. = ಹೊಳೆದು. P. p. of ಹೊಳೆ 1. (Bp. 27, 23; 25, 5).

ಹೊಳಪಿಸು hoḷapisu. 1. = ಪೊಳಯಿಸು, ಹೊಳಿಸು. to brandish (as a sword, My.).

ಹೊಳಪಿಸು hoḷapisu. 2. to make bright, to scour, to furbish (My.).

ಹೊಳಪು hoḷapu. = ಪೊಳಪು 1, etc. radiance, etc. (C.; B. 4, 124. 225). ಬಹಳ ಹೊಳಪು (ಸುಷಮ, ಪರಮಶೋಭೆ Si. 32).

ಹೊಳಲೆ hoḷale. = ಒಳಲೆ. (My.). a kind of shell used in feeding children.

ಹೊಳವು hoḷavu. = ಹೊಳಪು. (My.).

ಹೊಳಸು hoḷasu. = ಪೊಳಯಿಸು, etc. to cause to roll, to cause to welter (Bh. 3, 18, 14); to cause to move about or to and fro (6, 3, 2).

ಹೊಳಹು hoḷahu. 1. = ಪೊಳಪು, etc. radiance, etc. (ಸ್ಫುರಣ, ಸ್ಫುರಣ Nr.; Rām. 3, 4, 25; J. 12, 20; 30, 10; Bh. 1, 15, 19; 6, 2, 6). — ಹೊಳಹುಗಿಡು. -ಕಿಡು. radiance to be destroyed: to become gloomy (ನಿಃಪ್ರಭ Nr.). — ಹೊಳಹು ನುಡಿ. bright, cheering speech (ಶಾನ್ತ Mr. 84).

ಹೊಳಹು hoḷahu. 2. = ಪೊಳಪು 2. a swing, a hammock (ಪ್ರೇಂಖ, ಪೊಳಪು Nr. 129).

ಹೊಳಹು hoḷahu. 3. the neck of a lute. ವೀಣೆಯ ಹೊಳಹು (ಪ್ರವಾಲ, ವಿಪಂಚಿ Nn. 7).

ಹೊಳಿವಿಕೆ hoḷivike. shining, shine (Cb. 106).

ಹೊಳಿಸು hoḷisu. = ಹೊಳಪಿಸು 1, etc. ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಳಿಸು (ಝುಳಿಪಿಸು G.).

ಹೊಳೆ hoḷe. 1. = ಪೊಳೆ 1. to be radiant or bright, to shine (Bp. 18, 2; 26, 13; 32, 6; 61, 66; Rām. 1, 13, 6; 6, 30, 9; Bh. 4, 4, 36; 6, 3, 18; J. 13, 51; C.; Si. 176; B. 1, 18). P. ps. ಹೊಳದು q. v., ಹೊಳೆದು. ಹೊಳವ ಅರಳೆಲೆ (Prll. 3, 25).

ಹೊಳೆ hoḷe. 2. = ಪೊಳೆ 2. to roll: to fail (as a promise, J. 4, 2).

ಹೊಳ್ಳಿಸು hoḷḷisu. = ಹೊರಳಿಸು, etc. to cause to roll (v. t., My.); to roll (v. t., My.). 2, to cause to escape one's grasp (Bh. 6, 4, 34; 7, 4, 54).

ಹೊಳ್ಳು hoḷḷu. 1. = ಪೊಳ್ಳು, q. v. hollowness; etc. 2, a worthless person (Bp. 21, 40; 56, 20). ಮರನ ಹೊಳ್ಳು (Bh. 1, 19, 23. 25). — ಹೊಳ್ಳಾಗು. -ಆಗು. to become worthless or vain (as abstract meditation, Bh. 3, 5, 21); to become hollow or empty (My.). — ಹೊಳ್ಳಿಱಿತ. -ಇಱಿತ. the dealing out of harmless blows (Bh. 1, 13, 5). — ಹೊಳ್ಳುಕಣೆ. a hollow, strengthless arrow (Bh. 8, 23, 44). [— ಹೊಳ್ಳುಕುಟ್ಟು. to pound worthless thing, chaff. ಹೊಳ್ಳುಕುಟ್ಟಿ ಕೈಹೊಟ್ಟೆಯಾದನ್ತಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 552]. — ಹೊಳ್ಳುಗಳೆ. -ಕಳೆ. = ಪೊಳ್ಳುಗಳೆ. to despise, to scorn. ಜಳ್ಳು ಮಾತಿನನ್ನ ಹೊಳ್ಳುಗಳೆಯುತ್ತಾನೆ (Prv.). 2, to deprive of strength (Bh. 8, 23, 19). — ಹೊಳ್ಳುಮಾತು. -ಮಾತು. = ಪೊಳ್ಳು ಮಾತು. an empty, vain word (Bh. 8, 22, 27). — ಹೊಳ್ಳುವಾಱು. -ಪಾಱು. to run about to no purpose (Bh. 1, 14, 34); to fly fruitlessly (8, 25, 17). [— ಹೊಳ್ಳುಹಾಱು. = ಹೊಳ್ಳುವಾಱು. ತಲಹಿಲ್ಲದ ಕೋಲು ಹೊಳ್ಳು ಹಾರುವುದಲ್ಲದೆ ಗುಱಿಯ ತಾಗಬಲ್ಲುದೇ? Bv. 202]. — ಹೊಳ್ಳೆದೆ. -ಎದೆ. cowardice (J. 23, 10). — ಹೊಳ್ಳೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. barren sesamum (ತಿಲಪಿಂಜ, ತಿಲಪೇಜ, ಷಣ್ಡತಿಲ (Hlā., Nr.).

ಹೊಳ್ಳು hoḷḷu. 2. = ಹೊರಳು, etc. to roll, etc. (My.). — ಹೊಳ್ಳಾಡು. -ಆಡು. to roll about (v. i.) etc. ಜೊಳ್ಳುಮನುಜರು ತಾವು ಸುಳ್ಳುಸಂಸಾರದೊಳು ಮಳ್ಳಿಡಿದು, ಮಾಯೆಯೆಮ್ಬುವಳ ಬಲೆಯೊಳು ಹೊಳ್ಳಾಡುತಿಹರು (Sp.).

ಹೊಳ್ಳುಗ hoḷḷuga. = ಹೊಳ್ಳೆಗ. a man destitute of strength, a weak man (Bh. 8, 24, 40).

ಹೊಳ್ಳೆ hoḷḷe. 1. = ಹೊರಳೆ 1. a nostril (C.; B. 4, 83).

ಹೊಳ್ಳೆ hoḷḷe. 2. = ಒಳ್ಳೆ 2. — ಹೊಳ್ಳೆಹಾವು. a kind of amphisbaena (My.).

ಹೊಳ್ಳೆಗ hoḷḷega. = ಹೊಳ್ಳುಗ. (J. 4, 21).

ಹೊಳ್ಳೆಯ hoḷḷeya. this appears to be a mistake for ಹೊಲ್ಲೆಯ (ಹೊಲ್ಲಿಯ) in Bh. 4, 10, 35.

ಹೊೞಲ್ hoḻal. ಹೊೞಲು. = ಪೊೞಲ್, etc. a town (Bp. 40, 36; 57, 47; Rām. 3, 2, 16; 6, 53, 6).

ಹೊೞೆ hoḻe. = ಪೊೞೆ 1. a river (ನದಿ Nn. 11. 40; C.). ಹೊೞೆಯ ವೇಗ (ಸ್ರೋತಸ್ Si. 465). ಹೊೞೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳವ ಮಹಿ (ನದೀ ಮಾತೃಕ Mr. 94). ಹೊೞೆ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿಗನ ಮಿಣ್ಡ. — ಹೊೞೆಗೆ ಹಾಕುವದಾದರೂ ಅಳೆದು ಹಾಕ ಬೇಕು. — ಹೊೞೆಗೆ ಇೞಿದ ಮೇಲೆ ಚಳಿಯೇನು? ಮೞೆಯೇನು? — ಹೊೞೆಗೆ ನೆನೆಯದ ಕಲ್ಲು ಮೞೆಗೆ ನೆನದೀತೇ? — ಹೊೞೆ ಪರ್ಯನ್ತರ ಓಟ, ದೊರೆ ಪರ್ಯನ್ತರ ದೂಱು. — ಹೊೞೆ ಮೂಗಾವದ, ಅನ್ನ ಕೆರಾ ಕಳಚುವದುಣ್ಟೇ? — ಹೊೞೆ ನೀರಿಗೆ ದೊಣ್ಣಪ್ಪನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೆಯೇ? — ಮೞೆಗೆ ಹೆದಱಿ, ಹೊೞೆಲಿ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಹೊೞೆಯ ನೀರೊಬ್ಬನೇ ಅಳೆಯ ಬಹುದೆನ್ದರೇ ಅಳೆಯ ಬಹುದೆನ್ದು ಎನ ಬೇಕು; ಮೂರ್ಖನ ಕಳೆಯಲಳವಲ್ಲ (Sp.). — ಹೊೞೆಚಳ್ಳಿ. a spinous shrub growing in salt marshes, the holly-leaved acanthus, Acanthus ilicifolius Lin. (St. & Pl.). — ಹೊೞೆನೆಕ್ಕಿಮರ. = ನಾಱುಮ್ಬೇಳೆಮರ. (St. & Pl.). — ಹೊೞೆದಾಸಾಳದ ಮರ. a valuable timber tree with showy purple flowers, Lager-stroemia flos reginae Retz. — ಹೊೞೆ ಹಳ್ಳ. dupl. (G. 106; 5, 298).

ಹೋ hō. 1. = ಪೋ, q. v. going, etc. — ಹೋಗಾಲ. -ಕಾಲ. the time of going or going away: death (My.). [Tu. ಪೋಕಾಲೊ].

ಹೋ hō. 2. = ಹೋ. a common particle used in stopping (ನಿವಾರಣಾರ್ಥ Śmd. 393; ಹಾ, ನಿಲಿಸುವದು, ಬೇಡೆಮ್ಬುದು Nn. 140; Bp. 9, 32; 55, 52; Śśv. 1, 79 va.), in rejoicing (Bp. 17, 14), in fear (26, 28), in pain (38, 10) or sorrow (50, 7). — ಹೋಯೆನ್. -ಎನ್. to utter ಹೋ (Bp. 28, 60. 63). — ಹೋ ಹೋ. rep. (Bp. 8, 17; 22, 30; 44, 10; 52, 13).

ಹೋ hō. a particle used in calling (Sk.; ಸಮ್ಬೋಧೆ Mr. 537), challenging (Sk.), surprise (Sk.), and remembering (ಸ್ಮರಣೆ 537).

ಹೋಕ hōka. = ಪೋಕ, q. v. a goer, etc. see ತಲೆ-, ತಿಣ್ದಿ-, ದಾರಿ-, ಹಾದಿ-.

ಹೋಕು hōku. going; the state of anything being gone: a defect, a fault (My.; T. ಪೋಕ್ಕು). ಹೋಕಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ನಾಕ ವಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಕು (Prv.).

ಹೋಕೆ hōke. going: a way, a passage, a means (My.; Te. ಓಕೆ, ಪೋಕು, ಪೋಕೆ; T. ಪೋಗ್ಯ; M. ಪೋಕ್ಕು).

ಹೋಗಿಸು hōgisu. = ಪೋಗಿಸು. to cause to go, etc. (My.).

ಹೋಗು hōgu. 1. = ಪೋಗು 1 q. v., etc. to go; etc. (C.); to go on (Bp. 50, 49); to go near, to embrace sexually (see Sp. below). ಹೋಗ ಬಾರದುದು (ಗಹನ, ಕಲಿಲ); ಹೋಗ ಬಾರದ ಬಟ್ಟೆ (ಕಾನ್ತಾರ, ದುರ್ಗ Nr.). ಹೋಗ ಬಾರದನ್ನಾದು (ಅಕ್ಷರ, ಅಸಂಗತ Nn. 75). P. p. ಹೋಗಿ (C.); relative P. p. ಹೋದ; relative present participle ಹೋಗುವ (C.), ಹೋಪ (Bp. 28, 37; 45, 34), ಹೋಹ q. v.; 3rd person singular imperfect ಹೋಯಿತು (C.), ಹೋಯಿತ್ತು (Bp. 14, 9), ಹೋಯ್ತು (C.); 3rd person imperative ಹೋಗಲಿ (Bp. 51, 30; C.); 2nd person plural imperfect once ಹೋದಿಹಿರ್ (Bp. 23, 36, instead of the old form ಹೋದಪಿರ್). in *common* language ಹೋಗು is frequently joined to a P. p. ಅವದಿರು ಬೆನ್ದು ಹೋದರು (Bh. 1, 8, 89). ಎಚ್ಚ್ಚರಿಕೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವದು (ಪ್ರಮಾದ, etc. Si. 71); ಹಡಗು ದಾಟಿ ಹೋದದು (ಅತಿನಾ 85); ರೋಗದಿನ್ದ ದುರ್ಬಲನಾಗಿ ಬೊಗ್ಗಿ ಹೋದವನು (ನ್ಯುಬ್ಜ 203); ಸತ್ತು ಹೋದವನು (ಮೃತ 243); ಸೋತು ಹೋದವನು (ಪರಾಜಿತ, etc. 296); ಸೀದು ಹೋದ ಅನ್ನ (ಭಿಸ್ಸಟ, etc. 315); ಕಳದು ಹೋದದು (ಪ್ರಾಕ್ 475). — ದಾಸಿಯನು ಹೋಗುವಗೆ ವೀಸ ಹತ್ತದು ಕೆಯ್ಯ, ಹೇಸಿ ಕೊಲಗುವಳು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಆಯುಷ್ಯ ನಾಶವಾಗುವದು (Sp.). ಹೋಗು! ಅಮ್ಬೋದಿಲ್ಲ, ಹೊಗೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. — ಹೋಗದಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಆಗದಿದ್ದ ಚೀಟು. — ಹೋದ ಪುಟ್ಟ, ಬನ್ದ ಪುಟ್ಟ, ಪುಟ್ಟನ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರಿಲ್ಲ. — ಹೋದರೆ ಕಾಸಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗಾಸಿ, ಇದ್ದರೆ ವಾಸಿ. — ಹೋದರೆ ಒನ್ದು ಕಲ್ಲು, ಬನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಹಣ್ಣು. — ಹೋದ ಒಡವೆ ಹೊಜಿದದು. — ಹೋದೆಯಾ, ಪೀಡೆ? ಅನ್ದರೆ ಬನ್ದೆ ಬೆಳಕಿನ ಕಣ್ದಿಯಿನ್ದ. — ಭ್ರಾನ್ತಿ ಹೋದರೂ ಭಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟರೆ ಹುಚ್ಚು ಹೋದೀತೇ? — ಮುಳ್ಳುಮೊನೆ ಯಷ್ಟು ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದವನ ತಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. — ಮಾತು ಬನ್ದಾಗ ಸೋತು ಹೋದವನೇ ಜಾಣ (Prvs.). — ಹೋಗಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow or permit to go (C.; B. 5, 85. 194). — ಹೋಗ ಬರು. to go and come (B. 5, 226). — ಹೋಗ ಬಿಡು. to let go (Bp. 59, 13; 60, 15. 25). — ಹೋಗಲಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to remove; to make away with, to destroy, to kill; to dissipate (My.; Si. 225. 297. 552). ಇದ್ದದ್ದು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಕಲಿತ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಾ (Prv.). — ಹೋಗಲಾಡು. -ಆಡು. to let go; to lose; to dissipate; to retract (a word), to fail in (a promise, My.). — ಹೋಗಲೀಸು. -ಈಸು. = ಹೋಗಗೊಡು. (My.). — ಹೋಗ ಹೋಗು. = ಹೋಗು ಹೋಗು. (Bp. 18, 4; B. 5, 305). — ಹೋಗಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. = ಹೋಗ ಲಾಡು. (My.). ಮಕ್ಕಳಿಕ್ಕೆ ಹೋದ, ಮದೀನಕ್ಕೆ ಹೋದ, ಇದ್ದ ಮಕ್ಕ ಳನ್ನು ಹೋಗಾಡಿಸಿ ಬನ್ದ (Prv.). — ಹೋಗಾಡು. -ಆಡು. to throw away, to scatter, to squander, to dissipate (ಪ್ರಮಾದತ್ಯಜನ Śmd Dh.; My.; Mhr. ಹೋಗಾಡಣೇಂ). ಉದ್ದುರುಟು ಮಾತಾಡಿ, ಇದ್ದವನು ಹೋಗಾಡಿ, ಉದ್ದ ಮರದ ತುದಿಯನೇಜಿ, ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತನೈ (Sp.). 2, to abandon, to quit. ಒಡಲ ಹೋಗಾಡಿದರು (*i. e.* -ರೂ), ನುಡಿ ನೀಗಾಡಿದರು (*i. e.* -ರೂ), etc. (see Sp. s. ನೀಗಾಡು). 3, to lose (Bp. 21, 47; 22, 40; 42, 28; 54, 39. 41; 58, 44). 4, to discharge (as an obligation, Bh. 8, 24, 42). — ಹೋಗು ಹೋಗು. rep. (Bp. 12, 3; 28, 10; 37, 13; 60, 6; B. 3, 100; 4, 5. 67. 150. 218).

ಹೋಗು hōgu. 2. = ಪೋಗು 2. going; not coming about, failure. see ಆಗು-. — ಹೋಗೊಲೆ. -ಒಲೆ. = ಕೋಡೊಲೆ. (My.).

ಹೋಗುವಿಕೆ hōguvike. going, etc. (Si. 195. 264. 296. 390. 393. 395. 398. 399. 416; B. 5, 309). ತೀರಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಸಾತಿ Si. 424); ಆಗಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಅರ್ಥ, ನಿಷ್ಪತ್ತಿ 429); ಕಾಣ ಬಾರದೇ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಅಸ್ತ, ಅದರ್ಶನ 475).

ಹೋಟಿ hōṭi. = ಪೋಟಿ. resemblance, likeness, similarity (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಪಾಸಟಿ, ಜೋಡು, ಹೊಯಿಕೆಯ್, ಸಂಗಡ, etc., ಸಮಾನ Ss.).

ಹೋಟೆ hōṭe. = ಪೋಟೆ. the hollow of a tree (see Nr. s. ಪೋಟೆ and ಹೋಜಲ್); a hollow, empty state (My.). ಹೊಜಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕೋಟೆ, ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೋಟೆ (Prv.). ಮರದ ಹೋಟೆ (ನಿಷ್ಕುಹ G.).

ಹೋಟ್ರೆ hōṭre. = ಹೊಟ್ರೆ, etc. a hollow, etc.

ಹೋತ hōta. = ಪೋತ, etc., ಹೋತು. a he-goat q. v., ಹೋನ್ತು. (My.; ಸ್ತುಭ, etc. Si. 323; see ತಿಣ್ದಿ-). ಹೋತನಿಗೆ ಗಡ್ಡವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — ಮಾರಿಯ ಕಣ್ಣು ಹೋತನ ಮೇಲೆ. — ಮಾರಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋತ ಕನ್ನಾ ಕೊಡದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಹೋತ hōta. Tbh. of ಹೋತೃ. see ಮೇಘೋ-.

ಹೋತಾರ hōtāra. Tbh. of ಹೋತೃ (Śmd. 104).

ಹೋತು hōtu. = ಹೋತ, etc. a he-goat (ಸ್ತುಭ, ಸ್ತಭ, ಛಾಗ, ವಸ್ತ, ಛಗಲಕ, ಅಜ Nr.; ಸ್ತಭ, ಛಾಗ, etc. Mr. 184; ಅಜ Nn. 47; S. Mhr.; B. 3, 9; 5, 23; see Sp. s. K. ಯಾತ). ಹೋತಿನ ಗಡ್ಡ ಸೂತನವೆನ್ದು, ಕೊಯಿದರೆ ಕೋತಿ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಹೋತೃ hōtṛ. = ಹೋತ, ಹೋತಾರ. an offerer of an oblation or burnt-offering; *a priest who at sacrifice invokes the gods or recites the hymns of the ṛigvēda, a priest conversant with the ṛigvēda.*

ಹೋತ್ರ hōtra. anything intended or fit for offering with fire (generally clarified butter); the clarified butter so offered; an oblation with fire, a burnt-offering, a sacrifice. see ವೀತಿ-.

ಹೋತ್ರಿ hōtri. a sacrificing priest; the priest who offers the oblation. see ಅಗ್ನಿ-.

ಹೋದ hōda. = ಪೋದ. relative P. p. of ಹೋಗು 1.

ಹೋನ್ತು hōntu. = ಹೋತು, etc. a he-goat (ಅಜ, ಸ್ತುಭ, ವಸ್ತ, ಛಾಗ, ಛಗಲಕ, ಛಗ Hlā.).

ಹೋಬಳಿ hōbaḷi. a division of a talūk (My.). — ಹೋಬಳಿಶಾನಭೋಗ. the accountant of a hōbaḷi (My.).

ಹೋಬಳಿದಾರ hōbaḷi-dāra. a chief of armed peons (My.; T. ಓಪ್ಪುಡೈ = ಕಾವಲ್, custody).

ಹೋಮ hōma. = ಓಮ, etc. Bishop's weed. (My.).

ಹೋಮ hōma. the act of making an oblation to the gods by casting clarified butter into the fire, accompanied with reciting mantras; an oblation of clarified butter, an oblation with fire, a burnt-offering; *a sacrifice.* ಹೋಮಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಸು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ? — ಹೋಮ ತೀರಿಯದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೇ ಊಟ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ತೇನಾನದಿನ್ನ ಹೋಮಾ ಮಾಡಿ, ಗುಮಾನ ಪಟ್ಟ. — ನೇಮವಿದ್ದರೆ ವ್ರತ, ಹೋಮವಿದ್ದರೆ ಶೋಭನ. — ನೇಮ ಹೆಚ್ಚಿ, ಹೋಮ ಮಾಜು, ಸ್ನಾನನ ಹಾಗೆ ತಿರುಗುವವಾಯಿತು. — ಪ್ರೇಮದಿನ್ನ ಹೇಮ ಕೂಡಿಸಿ, ಹೋಮಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತೀರಿಸಿದ. — ಸ್ನಾನ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೋಮದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.). — ಹೋಮ ಹವನ. dupl. (My.).

ಹೋಮಕರಣ hōma-karaṇa. the act of making a hōma. ನಾಮಕರಣ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಮಕರಣ (Prv.).

ಹೋಮಕುಂಡ hōma-kuṇḍa. a hole in the ground for receiving the consecrated fire for an oblation. (My.).

ಹೋಮಧೇನು hōma-dhēnu. a cow the milk of which is used for oblations (ಮಾಹೇಯಿ Hlā.; Mr. 180).

ಹೋಮಶಾಲೆ hōma-śāle. a chamber or place for keeping the sacred fire for oblations. (My.).

ಹೋಮಾಗ್ನಿ hōma-agni. sacrificial fire, the fire for an oblation. (My.).

ಹೋಮಾನಲ hōma-anala. = ಹೋಮಾಗ್ನಿ. (Rām. 1, 16, 47).

ಹೋಯಿತು hōyitu. = ಹೋಯಿತ್ತು, ಹೋಯ್ತು. third person neuter singular of the imperfect of ಹೋಗು 1. (Bp. 50, 40; 55, 6. 15; C.).

ಹೋಯಿತ್ತು hōyittu. = ಹೋಯಿತು, etc. (Bp. 14, 9).

ಹೋಯ್ತು hōytu. = ಹೋಯಿತು, etc. (C.).

ಹೋರಿ hōri. a bull calf, an uncastrated young male of the ox kind, a young bull (ತರ್ಣಕ, ವತ್ಸ Hlā.; Bp. 4, 53; C.; B. 3, 17; Tu. ಬೋರಿ). ಹಿಡಿಯಿಸಲ್ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ); ಆಜು ಹಲ್ಲ ಹೋರಿ (ಷೋಡತ್, ಷಡ್ದಶನ Hlā.). ತಿದ್ದಲ್ ಅದ ಹೋರಿ (ದಮ್ಯ, ವತ್ಸತರ); ಗೂಳಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ, ಷಣ್ಡತಾಯೋಗ್ಯ); ತಿದ್ದಲೆನ್ದು ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಪ್ರಷ್ಠವಾಹ್, ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ); ಮೂಗುನೇಣ್ ಇಕ್ಕಿದ ಹೋರಿ (ನಸ್ತಿತ, ನಸ್ಯೋತ Nr.). 2, a bullock (Bp. 56, 28; Bh. 1, 10, 29; ಆರ್ಷಭ್ಯ, ಹರೆಯದ ಎತ್ತು G.). ಉತ್ತಮದ ಹೋರಿ (ಧೌರ್ಯ Mr. 179). ಹೋರಿ ನೆಚ್ಚಿ ಹೊಲ ಮಾಡಬಾರದು, ಪೋರಿ ನೆಚ್ಚಿ ಬೇಜ ಆಗಬಾರದು. — ಹೋರಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ದಾರಿ ಉದ್ದ ಆನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಎಮ್ಮೆಹೋರಿ, ಕಿಜುಬೋರಿ, ಗೂಳಿಹೋರಿ, ತಿರುಗಪ್ಪೋರಿ, ಬಲುಹೋರಿ, ಹಿಡಿಹೋರಿ. — ಹೋರಿಗಜ. -ಕಜ. a bull calf (Si. 319). — ಹೋರಿಯಡೆ. -ಅಡೆ. cowdung (ಗೋಮಯ Śm. 33).

ಹೋರಿಕ hōrika. ಹೋರಿಗ hōriga. see s. ಹೇರಿಗ.

ಹೋರಿದು hōridu. = ಹೋರ್ದು, ಹೋರಿ. P. p. of ಹೋರ್, ಹೋರು. (Bh. 1, 14 sum.; 7, 4, 42).

ಹೋರಿಸು hōrisu. = ಪೋರಿಸು, q. v. to cause to fight. (My.).

ಹೋರು hōru. 1. ಹೋರ್. = ಓರು 1, ಪೋರ್ 1. to wrestle; to fight; to altercate (Bp. 18, 11; 21, 36; 58, 34; J. 10, 31; 13, 55; 22, 29; My.). [ಒನ್ದು ಮಾತಿನ ಗೆಲ್ಲ-ಸೋಲಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದು ಹೋರುವ Bv. 256; Cv. 31]. ಹೋರಿ ಬಾಚುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಸೇರಿ ಬಾಚಬೇಕು. — ಹೋರುವ ಮುಜ್ಜೆ ಹೂರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿ, ನಾಜುವ ನೀರು ತ್ಯಜಿಸು! — ಸೋರುವ ಮನೆಯನ್ನಾ ಹೋರುವ ಹೆಣ್ಡತಿಯನ್ನೂ ದೂರ ಬಿಡಬೇಕು (Prvs.). — ಹೋರಟ. -ಅಟ. fight, strife; a fight, a battle, a combat (ಪೋರ್ಕೆ Bhn. 25, o. r. ಪೋರ್ಕೆ; Cpr. 8, 55; Rām. 4. 2, 36; 6, 50, 21; Bh. 1, 8, 2; 9, 2, 15; J. 22, 7). — ಹೋರಾಟ. -ಆಟ. mutual fight (with the hands); strife, contention, altercation (My.; ಹೋರಟ, ಜಗಳ G). ತೇರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೋರಾಟಾ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ. — ಸೀರುಳ್ಳಿಯವನ ಸಂಗಡ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮೋಜಿಲ್ಲ ನಾಜಿದೇ? — ಸುರಾಟರ ಹತ್ತರ ಹೋರಾಟ ಸಲ್ಲ (Prvs.). — ಹೋರಾಡು. -ಆಡು. to wrestle, to fight; to altercate (My.). ಎರಡು ಸೇನೆಗಳೂ ಪೊಪ್ಪಿಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೋರಾಡುವ ದ್ವನ್ದ್ವಯುದ್ಧ (ತುಮುಲ Si. 294). — ಹೋರ್ಯಾಡು. -ಆಡು. = ಹೋರಾಡು. (My.). ಹಾಜುವ ಕಾಗೆ ಹೋರ್ಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಿತೇ (or ಬಲ್ಲದೇ? Prv.).

ಹೋರು hōru. 2. = ಪೋರ್ 3, (ಹೊದರು). a hole (B. 4, 91; ತೂತು G.)

ಹೋರುಕುಳಿ hōru-kuḷi. = ಪೋರ್ಕುಳಿ, q. v. a wrestler.

ಹೋರೆ hōre. ಹೋರಾ. (fr. the Greek). the rising of a zodiacal sign; part of the duration of a sign; an hour; a mark, line; a particular scientific work or science. (My.).

ಹೋಱೆ hōṟe. (= ಹೊಱಿಗೆ). business, work (My.).

ಹೋಱೆಗ hōṟega. a servant (Śāstrasāra in W. v. 1297; Bh. 1, 13, 5).

ಹೋಱೇವು hōṟēvu. = ಹೋಱೆ. ಹೋಱೇವು ಇಲ್ಲದೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮಠಪತಿ ಮೂಜು ಬೊಟ್ಟು ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಬನ್ದ. — ಹೋಱೇವು ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಜ ಗೋಡೆ ಸಾರಿಸಿದರು (Prvs.).

ಹೋರ್ಕೆ hōṟke. = ಪೋರ್ಕೆ, q. v. fighting, battle, etc.

ಹೋಲ್ hōl. = ಪೋಲ್ 1, etc. to be like, to resemble. ಹೋಲ್ತೆ (Dp. 67, 3. 5).

ಹೋಲಿಕೆ hōlike. = ಪೋಲ್ಕೆ. resemblance, similitude, likeness (ಉಪಮ, ಉಪಮಾನ Nr.; ಸಾಮ್ಯ Nr.; ಉಪಮೆ Dhw.; My.). ಕಿವುಡನಿಗೂ ಮೂಗನಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆ ಅದವನು (ಅನೇಡಮೂಕ Si. 363). see Prv. s. ಮಾತು.

ಹೋಲಿಸು hōlisu. = ಪೋಲಿಸು, etc. to cause to resemble; to make analogous; to compare (Bp. 25, 11; 26, 41; 30, 6; 34, 10; 37, 67; 50, 35; 54, 12; J. 17, 59). ಒನ್ದನ್ನು ಒನ್ದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸು, or ಒನ್ದನ್ನು ಒನ್ದಱ ಸಂಗಡ ಹೋಲಿಸು (My.).

ಹೋಲು hōlu. = ಹೋಲ್, etc. (Bp. 38, 61; 40, 13; 55, 18; Bh. 4, 4, 83. 84; 8, 4, 31; C.). ತನ್ದೆಯ ಹೋಲುವಾತನು (ಪಿತೃಸನ್ನಿಭ, etc. Nr.). ಅರಿಸಿನಪಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹೋಲಿ ಹೆಣ್ಣುಕೋತಿಯ ಮುಖದನ್ತೆ ಕೆಮ್ಮಾದ ಬಣ್ಣ (ಶ್ಯಾವ, ಕಪಿಶ Si. 52); ತನ್ದೆಯನ್ನು ಹೋಲಿದವನು (ಮನೋಜವ, ಪಿತೃಸನ್ನಿಭ 355). ತನ್ದೆಯನ್ನು ಹೋಲು, ತನ್ದೆಗೆ-, or ತನ್ದೆಯೊಡನೆ- (My.). ಕೂಸು ಕಾಸು ಹೋಲದು, ಜೋಗುಳ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು (Prv.). ಹುಲಿಯ ಆಕಾರವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಂಹನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ (B. 4, 35). ತುಳುವು ಮಲೆಯಾಳ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ (4, 130). ಹಾಲುಮ್ಮ ಹಂಸವನು ಹೋಲಬಲ್ಲನೆ ಯೋಗಿ? ಮೇಲಣ ಪಥವನಱಿಯದೊಡೆ ಗಿಣಿ ಯೋದಿ ಕಾಟುಗೆಡದನ್ತೆ (Sp.).

ಹೋಲುವಿಕೆ hōluvike. = ಹೋಲಿಕೆ. (B. 3, 47; 5, 15). ಸರಿ ಹೋಲುವಿಕೆ (ಅನುಹಾರ, ಅನುಕಾರ Si. 393).

ಹೋಲುವೆ hōluve. = ಪೋಲ್ವೆ. resemblance, etc. (ಅನುಹಾರ, ಅನುಕಾರ Nr.; ಪ್ರಕಾರ, ಸಾದೃಶ್ಯ Nr.).

ಹೋಲ್ವಿಕೆ hōlvike. = ಹೋಲುವಿಕೆ. (ಪ್ರಕಾರ, ಸಾದೃಶ್ಯ Si. 448; ಅನು, ಸಾದೃಶ್ಯ 468; ಉಪಮೆ 469).

ಹೋಷು hōṣu. ardour, eagerness; consciousness, as opposed to insensibility (Mhr., H. ಹೋಷ್ R.).

ಹೋಸ್ hōs. = ಉಸ್, etc. a sound used in scaring away animals (My.).

ಹೋಹ hōha. relative present participle of ಹೋಗು 1 (Bp. 5, 36). ಹೋಹೆ (2nd person singular of the future, Bp. 44, 68); ಹೋಹದು (46, 47); ಹೋಹುದು (28, 16; 32, 13; 41, 17; 44 sum.; 44, 43; 46, 13. 47; Bh. 4, 6, 25), ಹೋಹಳ್ (Bp. 11, 33), ಹೋಹಿರ್ (56, 24), ಹೋಹರ್ (18, 91), ಹೋಹವು (17, 4; 5, 35; 60, 24). ಹೋಹಂ (let us go, 47, 50). ಮುನ್ನೆ ಹೋಹವನು (ಪುರೋಗ, ಅಗ್ರಸರ, etc.); ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಹವನು (ಮನ್ದಗಾಮಿ, ಮನ್ಥರ); ಹರಿದು ಹೋಹಾತನು (ಅತಿಜವ, ಜಂಘಾಲ): ಸ್ವದೇಶದಿನ್ದ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಹುದು (ಬಹಿರ್ಗಮನ); ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನುಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ Nr.). ಹೋಹವು (ಪೋಪುವು Śmd. 195 Mḍb. Cm.). ಕಾಲವು ಅತಿಗಳದು ಹೋಹಲ್ಲಿ ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮ (Nn. 132); ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಹೋಹಲ್ಲಿ (ಸಮರಪ್ರವೇಶ 151). ಹೋಹಾಗ (Bp. 12, 7; Siṅgirāja 28, 32). see Sp. s. ಮಡದಿ.

ಹೋಹು hōhu. = ಪೋಪು. to be zealously active in going, to be willing to go. ಪತ್ತಿರಿನ್ದ ಹೋಹದೆ ಇರುಹಂ (ಪರಿಸರ್ಯೆ Nr.).

ಹೋಳ hōḷa. N. of a ṛiṣi (J. 33, 39).

ಹೋಳಕ hōḷaka. the painted sand-grouse, Pterocles fasciatus (Bḍ.; Mhr. ಹೋಲಾ, a bird, ringed turtle). see ಕಲ್ಲು-.

ಹೋಳಿ hōḷi. N. of a female demon (rākṣasī), a paramour of Kāma (Mhr.; My.); the hōḷī festival observed on account of her death for the last three or four days terminating with the full moon of the phālguna month when Kāma is burnt in effigy (My.; see ಕಾಮನ ಸುಡುವದು); the red liquid (ಓಕಳಿ) sprinkled at that festival. *cf.* Sk. ಹೋಲಾಕಾ, ಹೋಲೀ. — ಹೋಳಿ ಯಾಡು. -ಆಡು. to sprinkle or squirt ōkaḷi upon one another at the hoḷī feast. ಹೋಳಿಯಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೇ ತಿನ್ನಬಾರದೇ? (Prv.). — ಹೋಳಿಹಬ್ಬ. the hōḷī feast (C.). — ಹೋಳಿಹುಣ್ಣಿವೆ. the full moon of ಫಾಲ್ಗುನ (C.; B. 2, 51; *cf.* ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆ).

ಹೋಳಿಕೆ hōḷike. = ಹೋಳಿಗೆ 1. ಹೋಳಿಕೆಯೂ ನಾಲಿಗೆಯೂ ಸಮನಾಗಿರಬೇಕು (Prv.).

ಹೋಳಿಗೆ hōḷige. 1. = ಪೋಳಿಗೆ. Tbh. of ಪೋಲಿಕೆ. a kind of cake (ಪೂಪ, etc. Si. 314; G.; C.). ಯಾಗಾರ್ಥಮಪ ಹೋಳಿಗೆ (ಪುರೋಡಾಶ Nr.). ಹೋಳಿಗೆ ಹುಗ್ಗಿ ಎಡೆ ಮಾಡಿದರೆ ಜೋಳದ ಗುಗ್ಗುರಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದ. — ನಮ್ಮ ಮಗ ಇಪ್ಪತ್ತು ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಾನೆನ್ದರೆ ಹಾಕುವವರು ಯಾರು? — ನಾಯಿಯ ಬೊಜ್ಜಕ್ಕೆ ಅಮೇಧ್ಯದ ಹೋಳಿಗೆ. — ನಾಳೆ, ನಾಳೆ! ಎನ್ದು, ಸುಳ್ಳು ಹೇೞಿ, ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿದಿ. — ನಾಳೆ ಮಾಳಹಬ್ಬ, ಹೋಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು. — ನೆರಮನೇ ಹೋಳಿಗೆಗೆ ತುಪ್ಪಾ ಕಾಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಫೀಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಏನು? — ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬದ ಹೋಳಿಗೆ ತಿನಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. — ಹಬ್ಬ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೋಳಿಗೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ಹೋಮ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೇ ಊಟಾ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಹೋಳಿಯಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೇ ತಿನ್ನಬಾರದೇ? — ಕೋೞಿ ಯಾಗಲಿ ಹೋಳಿಗೆಯಾಗಲಿ ಪೋಲಿ ಮಾಡುವವಗೆ ಬೇಡೆನ್ನಿಲ್ಲ (Prvs.). ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಕಸಕಸಿಯನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಹೋಳಿಗೆ (G. 85); ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನ ಹೋಳಿಗೆ (ಅಪೂಪ G.). — ಹೋಳಿಗೆಹಂಚು. an iron plate to bake a hōḷige on (My.).

ಹೋಳಿಗೆ hōḷige. 2. = ಹೋೞಿಗೆ (Śmd. 31). Tbh. of ಸ್ಫೋಟಕ (Śmd. 31. 358). a blister, etc. (ಹುಗುಳು Kk. 46).

ಹೋೞ್ hōḻ. = ಪೋೞ್ 1, etc. to cleave, etc. P. p. ಹೋೞ್ದು (Bp. 52, 23).

ಹೋೞಲ್ hōḻal. ಹೋೞಲು. = ಪೋೞಲ್. the hollow of a tree (ನಿಷ್ಕುಹ, ಕೋಟರ Nr.; Mr. 105). ಮರದ ಹೋೞಲು (ನಿಷ್ಕುಟ, ಕೋಟರ Hlā.; ನಿಷ್ಕುಟ, ಕೋಟರ Nn. 142, o. r. ಹೋೞೆ). 2, a hollow, a pitfall, a trap (ಬೋನು Mr. 350).

ಹೋೞಿಗೆ hōḻige. = ಹೋಳಿಗೆ 2, q. v.

ಹೋೞಿದು hōḻidu. = ಹೋೞ್ದು. P. p. of ಹೋೞ್. (Bp. 53, 71).

ಹೋೞಿಸು hōḻisu. to cause to split, etc. (Bh. 6, 4, 86).

ಹೋೞು hōḻu. 1. = ಹೋೞ್, etc. (ತುಣ್ಡು ಮಾಡು G.).

ಹೋೞು hōḻu. 2. = ಪೋೞ್ 2, etc. a split, a piece, a slice, a part (C.; ತುಣ್ಡು G.). — ಹೋೞೆ ಮೆಯ್. one division or side of the body (B. 3, 21). — ಹೋೞುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to be divided into parts (Rām. 3, 6, 13). — ಹೋೞು ಮಾಡು. to split, to divide into pieces or parts (as fruits or nuts, C.; B. 1, 8; 2, 42).

ಹೌ hau. for some Kannaḍa and foreign words with this initial syllable in writ see ಹವು.

ಹೌದ hauda. a basin made for the water of a jet-d'-eau: an uncovered receptacle of masonry for water: a basin or tank; a reservoir (Mhr., H.). ನೀರಿನ ಹೌದ ಮುನ್ಸಾದವು (ಆಶಯ G.).

ಹೌದಾ haudā. = ಹವುದಾ, ಹೌದೆ. an uncovered box or chair upon an elephant, for the convenience of the riders (My.; Mhr.).

ಹೌದು haudu. = ಹವುದು, etc. (C.; B. 1, 25; 4, 168; 5, 137). ಹೌದು, ಬಸವಾ, ಹೌದು; ಅಲ್ಲ, ಬಸವಾ, ಅಲ್ಲ (Prv.).

ಹೌದೆ haude. = ಹೌದಾ. ಸವ್ವನೇ ಹೊಱೆ ಹೊತ್ತು ಕೊಣ್ಡು, ಹೌದೇಲಿ ಕೂತ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಹೌರ haura. ಹವುರ, etc. light, not heavy.

ಹೌವು hauvu. earnest desire; earnest hope (B. 4, 62; Mhr., H. ಹಾವ, ಹಾಂವ).

ಹೌಸ hausa. = ಹವಸು. inordinate desire; ambition, eagerness, lust, fire (My.; Mhr., H.).

ಹ್ನವ hnava. secreting, hiding, concealment; a denial. see ಅಪ-, ನಿ-.

ಹ್ನುತಿ hnuti. = ಹ್ನವ. see ಅಪ-.

ಹ್ಯಸ್ hyas. *yesterday.*

ಹ್ಯಸ್ತನ hyastana. hesternal, belonging to yesterday.

ಹ್ಯಸ್ತನದಿನ hyastana-dina. *yesterday.*

ಹ್ಯಾಗೆ hyāge. = ಎಹಗೆ, etc. in what manner? how? (C.; Śmd. 14 Cm.; Si. 469. 470. 474; B. 1, 24; 4, 174; 5, 128). — ಹ್ಯಾಗನ್ದರೆ. -ಅನ್ದರೆ. if one says (or asks) how? 2, if I say (or tell) how? *i. e.* that is to say, namely (C.; B. 4, 215; 5, 38. 95; Si. 274. 315. 401. 403). — ಹ್ಯಾಗಾದರೂ. -ಆದರೂ. somehow; in one way or another (C.). ಆ ಹುಡುಗನು ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಮಾಡಿ, ದಡಕ್ಕೆ ಬನ್ದು ಹತ್ತಿದನು (B. 4, 39). ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಆಗುವದು (Prv.). — ಹ್ಯಾಗೂ. -ಊ 7. = ಹ್ಯಾಗಾದರೂ. (My.). ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೂ ಬರೆಯ ಬಹುದು, ಸುಡೋದು ಹ್ಯಾಗೆ? (Prv.). 2, however, at all events (C.). ಹ್ಯಾಗೂ ಹಬ್ಬದೊಳಗೆ ಅಯ್ದು ದಿನ ಸಾಲೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 25). — ಹ್ಯಾಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ. rep. (B. 5, 57).

ಹ್ಯಾಂಗೆ hyāṅge. = ಹ್ಯಾಗೆ, etc. (My.).

ಹ್ಯಾಟೆ hyāṭe. = ಹೇಟೆ, etc. a hen. (My.).

ಹ್ರಣೀಯೆ hraṇīye. = ಹೃಣೀಯೆ. censure, etc. (Colebr.).

ಹ್ರದ hrada. 1. a ray of light. see ಶತಹ್ರದೆ.

ಹ್ರದ hrada. 2. a large or deep piece of water, *a lake, a pool* (ತೋಯಾಶಯ, ಮಡು Hlā.; Mr. 416).

ಹ್ರದಿನಿ hradini. 1. lightning.

ಹ್ರದಿನಿ hradini. 2. *a river.*

ಹ್ರಸಿಷ್ಠ hrasiṣṭha. (fr. ಹ್ರಸ್ವ). *shortest, smallest.*

ಹ್ರಸ್ವ hrasva. *short, small, little,* dwarfish. 2, prosodically or metrically short. 3, a dwarf. 4, a short vowel, a vowel containing only one mātrā. see Śmd. 14. 17. 19. 150. 213. 222. 223. 236. 275. 285. 289. 355. 358; Kāvy. I, 1 *a*, 10. 11; I, 2, 47-49. 84-89; I, 3, 64-74; I, 4, 13. 14. 19. 21.

ಹ್ರಸ್ವಗವೇಧುಕೆ hrasva-gavēdhuke. *the plant Uraria lagopodioides* Dec.

ಹ್ರಸ್ವತೆ hrasvate. shortness (of a vowel, Śmd. 188. 284. 364. 379).

ಹ್ರಸ್ವತ್ವ hrasvatva. = ಹ್ರಸ್ವತೆ. (Śmd. 189. 365 Cm.).

ಹ್ರಸ್ವಮೂರ್ತಿ hrasva-mūrti. short in stature, small in figure, dwarfish. (R.).

ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರ hrasva-akṣara. a short letter, a letter with a short vowel (Śmd. 71).

ಹ್ರಸ್ವಾಂಗ hrasva-aṅga. *N. of a medicinal plant* (= ಜೀವಕ).

ಹ್ರಸ್ವಿ hrasvi. a small bird (ಕಿಱುಪಕ್ಷಿ, Mr. 175).

ಹ್ರಾದ hrāda. *noise, sound.*

ಹ್ರಾದಿ hrādi. ಹ್ರಾದಿನ್. making a sound or noise.

ಹ್ರಾದಿನಿ hrādini. *Indra's thunderbolt.* 2, *lightning.* 3, a river.

ಹ್ರಾಸ hrāsa. sound, noise. 2, shortening, diminution, abatement, decrease, decline, deterioration, detriment; paucity scarcity, (R.).

ಹ್ರೀ hrī. *shame, bashfulness, modesty.*

ಹ್ರೀಣ hrīṇa. *ashamed, bashful, modest,* shy, timid.

ಹ್ರೀತ hrīta. *ashamed, bashful, modest.*

ಹ್ರೀವೇರ hrīvēra. *a kind of Andropogon, a drug and perfume* (ಕರಿಯ ಬಾಳ Hlā.).

ಹ್ರೀವೇಲ hrīvēla. = ಹ್ರೀವೇರ. (Sk.).

ಹ್ರೇಷೆ hrēṣe. *neighing* (of a horse).

ಹ್ಲನ್ನ hlanna. glad, pleased, delighted, happy. see ಪ್ರ-.

ಹ್ಲಾದ hlāda. pleasure, joy. see ಪ್ರ-.

ಹ್ಲಾದಿನಿ hlādini. = ಹ್ರಾದಿನಿ. Indra's thunderbolt. 2, *lightning.* 3, *the gum olibanum tree, Boswellia serrata* (= ಗಜಭಕ್ಷ್ಯ).

ಹ್ವ hva. crooked, curved, bent. see ಪ್ರ-.

ಹ್ವರ hvara. (ಹ್ವರಸ್). cróokedness; the state of being bent (towards). see ಉಪ-.

ಹ್ವಲ hvala. moving, shaking, trembling. see ವಿ- (for which *cf.* also ಹ್ವರ).

ಳ ḷ

ಳ್ ḷ. the fifty-fifth letter of the alphabet (Śmd. 11. 12. 21); it forms the final of many words, *e. g.* ಒಳ್, ತಳ್ (Mḍb. ಕಳ್), ಮಿದುಳ್, ಕರುಳ್, ಕುರುಳ್, ತಿರುಳ್, ಮುಗುಳ್ (59), ಮುಳ್ (139), ನುಸುಳ್, ಬಗುಳ್, ಬೇಳ್, ಮಸುಳ್, etc.; about its reduplication when final see 84. 205. 214; it takes the place of ಟ್ (31) and ಡ್ (29. 397), and changes into ಣ್ (ಉಣ್ಬು fr. ಉಳ್, ಕೊಣ್ಡು fr. ಕೊಳ್, 291. 292); *cf.* ಮಣಲ್ = ಮಳಲ್; in the Kannaḍa of the present day it represents also the ancient letter ೞ್. *cf.* also the different forms of ಲೋೞಿ.

ಳ ḷa. the letter ಳ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 9 (Mr. 349).

ಳ ḷa. a very common substitute for Saṁskṛita ಲ್, when it is called *kṣaḷa* (Śmd. 12. 13. 44. 45); this kṣaḷa changes places with the ancient letter ೞ್ in several words (30).

ಳಕಳ್ ḷakaḷ. ಳಕಳ್ಗ. (Śmd. 139).

ಳಕಾರ ḷa-kāra. the letter or syllable ಳ್ (Śmd. 11. 12. 25).

ಳತ್ವ ḷatva. = ಳಕಾರ. (Śmd. 361. 369).

ಳಳ ḷa-ḷa. -ಳಳಪಡು. to move about. (ಸರದಾಡು Cb.; it is an expression that has been taken from R.).

ಳಾನ್ತ ḷa-anta. a term with final ಳ್ (Śmd. 53. 332).

ಳಾಟ ḷāḷa. = ಲಾಟ. the Lāṭa country.

ಳಾಟಲಿಪಿ ḷāḷa-lipi. the Ḷāḷa character (Bp. 5, 53).

ಳೊಳ್ ḷoḷ. 1. = ಲೊಳ್ 1, etc. emptiness, bluff, etc. — ಳೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ. = ಲೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ, etc. (My.).

ಳೊಳ್ ḷoḷ. 2. = ಲೊಳ್ 2. — ಳೊಳ್ ಳೊಳ್. a sound to imitate the barking of dogs (C.).

ಳೊಳ ḷoḷa. = ಲೊಳ. a term to imitate the murmuring of running water and the sound of the water in a cocoa-nut when shaken. — ಳೊಳ ಳೊಳ. rep. (My.).

ೞ ḻ

ೞ್ ḻ. the fifty-sixth letter of the alphabet; at present it is obsolete, and usually represented by ಳ್; the many Kannaḍa words in which it ought to occur, are enumerated in Śmd. 32-37; it arises from ಟ್ (30), ಶ್ (30), ಡ್ (28. 140. 217. 222. 275), ತ್ (30), ರ್ (30), and the so-called kṣaḷa (30); when it began to fall into disuse, its substitute became ರ್ (ಱ್); see Śmd. 50, and *e. g.* ಅಱ್ತಿ, ಅಱ್ದು, ಅಱ್ದು 1, ಎಱ್ದು, ಬಿಱ್ದು 2; in course of time the ರ್ was converted into the letter it preceded, *e. g.* ಅಱ್ದು became ಅದ್ದು, ಎಱ್ದು ಎದ್ದು, ಬಿಱ್ದು ಬಿದ್ದು, (ಎಱ್ಬಿಸು ಎಬ್ಬಿಸು); *cf.* ಎೞ್ತು = ಎತ್ತು; ಎಚ್ಚೞ್ = ಎಚ್ಚಱ್. see also s. ಸ್. (in T. and M. the ೞ್ is still in common use).

ೞಕಾರ ḻa-kāra. the letter or syllable ೞ್ (Śmd. 11. 58. 217; Kāvy. I, 3, 98-103).

ೞಾನ್ತ ḻa-anta. a term with final ೞ್ (Śmd. 330).

RELEASE OF

VOLUME I on 22—3—1969 under the auspices of the University of Madras at the Senate Hall, University of Madras.

VOLUME II on 17—2—1970 under the auspices of the Academy of General Education, Manipal, at the M. G. M. College, Udipi.

VOLUME III on 20—2—1971 under the auspices of the University of Mysore, at Manasa Gangotri, Mysore.

VOLUME IV on 29—9—1971 under the auspices of the Karnataka University, at Kittel College, Dharwar.